http://www.ha-zohar.info

תקוני הזוהר עם פירוש הגר"א

זה נמצא בספר בסוף ההקדמה הראשונה תחת השם לקוטים לביאור ההקדמה:
(א ע"ב) חסידים גבורים כו'. חשיב ששה בנים, ו"ק, תחות אימא: בית דיליה כו'. חשיב ד' בד' עולמות מלכות שלהם לקב"ה. בית באצילות. היכל בבריאה. קן ביצירה כידוע. מלון בעשיה ולכן הוא בעשיה ששם בחצי הלילה: גבורים מסטרא כו'. שמשם דרגא דתפלין כמו שכתוב (ישעיהו סב, ח) ובזרוע עזו וכמו שאמרו (ברכות ו ע"א) בימינו זו תורה ובזרוע כו':
(ב' ע"א) דמאן דל"ל תפילין כו' על נבל כי ישבע לחם. שעבד ושפחה הם סם ונחש, קליפות של עשו (פירוש עמלק) וישמעאל, ימינא ושמאלא, אחוזין באברהם ויצחק אבל ערב רב הן אחוזים ביעקב והן קשין לישראל ולשכינתא יותר שהן השאור שבעיסה והוא מה שכתוב ונבל כי כו' שכל הקמצנין ואינן מחזיקים התורה הן מהן כמו שאומר בזוהר בראשית וברעיא מהימנא פרשת נשא ובשארי מקומות הרבה. וזהו שאומר דאיהי רגזא יתיר ורוצה לומר זהו מה שכתוב ותחת ארבע לא תוכל שאת שקאי על נבל. ושלישית היא תחת שנואה כו' הוא דרגא דדוד כידוע דעל כולן לא רגזה כל כך כמו על דרגא דיעקב ששם אין פסולת וזהו גלות מחמת הערב רב עד בטח בדד עין יעקב ששלשה גליות הראשונים היו נגד ג' הנ"ל, נגד ג' עבירות, תחת עבד כו' - עבודת גילולים. תחת שנואה כו' - גילוי עריות. ותחת שפחה כו' - שפיכות דמים וזה שאומר כי תירש. והכל מדה נגד מדה אבל גלות הד' תחת נבל כו' היא שנאת חנם נגד זה (היו) מוליכין ומנהיגים אותם נבל כו' ששונאים את התלמידי חכמים וכמו שאומר ברעיא מהימנא וכנ"ל: מארי תורה מסט' דעד"א דביה חצות כו'. רוצה לומר שהלילה נחלק לב' חלקים פלגא דינא ופלגא רחמי והן ליל ולילה בתוספת ה' בסוד נער נערה דאנהר לה אימא ה' גבורות ממותקות והיא בזיווגא שאז נקרא ה'. שד' דרגין באשה, קטנה נערה בוגרת נשואה שנקרא ה', הוא חכם והיא חכמה הוא עשיר והיא עשירה הוא איש והיא אשה והן ראשי תיבות של נקב"ה ולכן דוקא בחצות והוא בסטרא דעמודא דאמצעיתא שהוא בין חסד לגבורה והוא בחצות ממש וזה שאומר ואיהי שומר מה כו': נביאים מסט' דנו"ה כו'. לכן בכל אחד ד' נביאים. נביאים ראשונים נגד ד' אותיות הויה ואחרונים נגד ד' אותיות אדני וכולן מוסרים ליראת ה':

בליקוטי הרב החסיד המקובל מוהרמ"ש תלמיד הגר"א ז"ל מנוחתו כבוד וזה לשונו:
והנה באתי במגלת ספר כתוב הדר הוא לכל חסידיו מה שאמר לי פנים אל פנים ונשקני מנשיקות פיהו מאמר אחד בהקדמת תיקוני זוהר בתחלתו כי הוא זה:

והמשכילים כו'. הם החכמים ר' שמעון וחבריא כו': יזהירו כזוהר כו'. והוא כי החכמה נקרא זוהר של הרקיע בינה רקיע שעל גבי החיות כמו שאמרו בתוס' במס' ב"ב (ח:): דאיהו כליל כל גוונין. פירוש, חכמה כולל כולם כי כולם בחכמה עשית. ולכן כיון שמדבר כאן מחכמה קורא כולם זוהר. והוא כי בעשיה יש י' גלגלים ומהם נוכל להבין למעלה. והוא כי ז' כוכבי לכת הם ז' גלגלים ועליהם גלגל המזלות ועליהם גלגל היומי ועליהם גלגל השכל. והנה גלגל השכל הוא הכתר. וזהו שקראו כאן זוהר טמיר וגניז. וגלגל היומי הוא החכמה [וצ"ע שבספר יצירה ובפירוש ספרא דצניעותא כתב הרב בעצמו שגלגל המזלות הוא חכמה עיין שם בדבריו] וזהו שקראו כאן זוהר בהיר בשחקים. והטעם כי בגלגל שתחתיו יש בהם המזלות וז' כוכבי לכת שהן נימין דשערי כמו שאומר בזוהר ובתיקוני זוהר שמהם אחיזת העובדי גילולים בסוד השערות אבל אנכי איש חלק שאחיזתי בגלגל היומי שהוא חלק בלי כוכבים ומזלות וזהו שקורהו כאן זוהר בהיר בשחקים. שהוא בהיר חלק. וגלגל המזלות הוא הבינה וזהו שקורהו כאן זוהר זריק ניצוצין. ואח"כ זוהר זריק חוורא כסיהרא הוא גלגל לבנה. כי מתחלה מי העיר ממזרח צדק יקראהו, היה מזל צדק למטה ואמר לו הקב"ה לאברהם מאי דעתך דקאי צדק במערב אנא מהדרנא ליה למזרח שהוא חסד. אם כן זה שאומר כאן חיוור כסיהרא שהוא גלגל לבנה תיכף אחר שבתאי. ואח"כ סומקא כמאדים הוא מאדים [גבורה]. ואח"כ ירוק כחמה [ת"ת] הוא חמה. ואח"כ כליל חיוור וסומק הם נו"ה, נוגה זהו בנצח, חיוור ובהוד - סומק [בסוד שרקו ויחרקו שן, שריקה בשפתים אדומות ושורק בהוד וחריקת שנים הם לבנים וחיר"ק בנצח]. ואח"כ ירוק ככוכב הוא כוכב [יסוד] ספרא דחמה. ואח"כ זהיר לכל עיבר הוא גלגל צדק [מלכות]. עד כאן:

וכן שמעתי מפיו פירוש על מאמר בהתיקוני זוהר (ד' ע"ב) על נקודת פיתוחי חותם וחושב קבוץ במקום מלאפום, אמר ונקודין אלין סלקין אלקים דבהון שבע נקודין כו' וחד רקיע תמינאה לון עד כאן. ובאמת יש בהן ח' נקודין היינו צרי חולם חירק קבוץ ונקודת קמץ שהוא רקיע ונקודה ולמה אינו חושב הנקודה. אלא שהרקיע הוא ו', מורה על דכורא ובמקום שיש דכורא אין הנוק' (שהיא נקודה) עולה בשם להיות נחשבת בפני עצמה. עד כאן שמעתי מפיו: ועפי"ז נלע"ד הצעיר ונבזה להבין מה שאומר ברעיא מהימנא פרשת פנחס (רי"ז ע"א) וזה לשונו בענין נקודין מלך מלך ימלוך וסלקין נקודין לחשבון יב"ק כו'. היינו כנ"ל שאינו חושב הב' קמצין של מלך רק הרקיעין שהם ב' ווי"ן הרי י"ב וב' סגלין הרי ע"ב ונקודת ימלוך מ' הרי קי"ב. ואין צריך לדחיקת השל"ה. וגם על המחבר אני תמה למה לא פירש כן כי בפירושו על הרעיא מהימנא הנ"ל כתב שאינו חושב השבא דימלוך שהוא נח: ומה שאומר שם בהתיקוני זוהר תלת לעילא תלת לתתא חולם באמצעיתא. קשה הא כל הנקודות הם למטה מהאותיות חוץ מנקודת חולם. ונלע"ד שהצירי הוא נקודת בינה והיא נקרא עליון כידוע גימטריה רבוע ס"ג שבבינה וכן חירק שהוא סוד נצח נקרא מעלה בסוד והקרנים גבוהות כו' ובסוד רום ותחת הנזכר בספר יצירה כמו שאומר מורנו ורבנו הרב האר"י ז"ל. ותלת לתתא היא נקודת קבוץ. שהם ג' ניצוצות ונקודת קבוץ הוא בהוד שנקרא מטה, נגד נצח שנקרא מעלה. כנלע"ד משה שלמה:

זה היה בתוך ביאור הגר"א בדף א ע"א (הנוסחא אחרת המובאת שם, הכנסתי בתוך התיקוני זוהר כנ"א):
[ובמקום אחר בליקוטיו ז"ל מנוחתו כבוד: נשמתין דמתיבתאן. שהן במתיבתות הידועים שהן נגד ו"ק כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש: ולכל שמהן כו'. כבר כתבנו שהן ארבע מדרגות: לבוש והיכל וגוף ונשמה. לבוש והיכל אחד, ונשמה שניים: נפש ורוח: טמיר גניז. כתר, ובו שתי מדרגות: במופלא ממך, במכוסה ממך. וזהו טמיר וגניז: בהיר בשחקים. חכמה, שמשם אור, אוירא עלאה: זריק ניצוצין כו'. בינה, שמשם בוצינא דזריק ניצוצין כידוע שסוד נהורין וניצוצין, נהורין - בחכמה וניצוצין - בבינה שהן אוירא ובוצינא. ועיין בתוספתא ח"ב ס"ח מההוא נהירו נפקין נהורין וניצוצין נפקין מאינון תרעין כו': חוורו כסיהרא. חסד ששם הסיהרא, ברתא דאברהם כמו שאומר בתיקון ס"ט ובספר יצירה פ"ד ושם, שמאדים בגבורה: זהיר לכל עיבר כמאן דמחא פטיש כו'. הוא יסוד שבו מכין האורות ונצצין שהוא הרקיע המבדיל ומכח אור ישר מכין האורות וחוזרין באור חוזר כמו שאומר בנע"ח ועוד שבה' ספירות מתפשטין ה' חסדים וביסוד - הגבורות ושם נצצין: על צדיק דלעילא קאים עלמא דאתכסיא כו'. על דעת, שהוא צדיק כמו שביארנו, פירוש אחר, קאים בינה בסוד אם אין דעת אין בינה והיא עלמא דאתכסייא כידוע: ועל צדיק דלתתא קאים עלמא דאתגליא. פירוש על היסוד קאים מלכות והן שני עולמות, עולם הזה ועולם הבא וכל עולם בחינת נוק' כידוע והן בינה ומלכות וקיימין על ב' בריתות, ברית הלשון - סוד הדעת וברית המעור - יוסף, על דנטיר ברית זכה למלכות כמו שאומר בזוהר, ובתורה זוכה לעוה"ב, מרבה תורה כו'. ואמר ומתמן ועמך כלם צדיקים כו', שעליה קיימא לכן יורש הארץ ולכן כשנכנסו לארץ מל אותם יהושע ואמר בזאת תדעון כי אל חי כו': ואמר הרקיע כו' ואיהו רקיע דאיהו לעיל מחיוון כו'. והוא ברקיע, צדיק דלתתא, לעיל מד' חיוון וכן הוא בצדיק דלעילא, לעיל מחיוון כו' שהן חסד גבורה תפארת, חיוון עלאין עם מלכות בין חג"ת לנה"י כמו שאומר לקמן דף ד' ע"א והוא זוהר הרקיע שאמר בתיקוני זוהר חדש דף פ' ע"א וכדין כזוהר הרקיע, רקיעא סתימאה דלא אתגלייא כלל וקיימי על רישי דחיוון קדישין דקיימין ברזא דאבהן והאי רקיעא סתימא עלה קיימא עלייהו ואפיק מניה זוהר דנהיר וזהיר לכלהו חיוון. והענין, כי לעולם יסוד בחינת רקיע וכאן הוא יסוד דבינה ושם גניז ה' חסדים וה' גבורות, סוד הדעת ומשם מתפשט הדעת למטה ודעת המתפשט הוא זוהר הרקיע של הדעת למעלה, ביסוד והוא דרגא דמשה שהוא דעת משה מלגאו כידוע ולכן השיג למ"ט שערי בינה וזהו בינה דרגא שהן נ' תרעין דמתפשטין מינה ושער החמשים דבוק בה ולכן לא השיג וזה שאומר שם בזוהר חדש דף ע"ח ע"ג כזוהר הרקיע ועל שמיה אתקרי ספר הזוהר כו' עיין שם וכשם שביסוד קבועין שמשא וסיהרא וכוכבייא ומזלי כן בדעת - נשמתין עלאין דחו"ב ושניהן מצדיקי הרבים על צדיק דלעילא קיימי אלין רבים דו"ק דהוא קיימא עלייהו וצדיק דלתתא קיימי הרבים דשכינתא שהן גוונין דאתגליין בשכינתא כמו שאומר בפרשת בראשית א' הנצנים אלין אבהן כו' עאל יוסף בארעא קדישא ונציב לון תמן וכדין נראו בארץ כו' ובדף י"ח את קשתי נתתי בענן מן יומא דאתברי עלמא כו עיין שם כל הענין וזו הלכה כרבים דא שכינתא שהיא כרבים דנראין בה ג' גוונין כרבים כנ"ל]:

הקדמת תקוני הזהר

[דף א ע"א]

(דף א ע"א) רַבִּי שִׁמְעוֹן אָזַל לֵיהּ וְעָרַק לְמַדְבְּרָא דְלוּד וְאִתְגְּנִיז בְּחַד מְעָרְתָּא הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, אִתְרְחִישׁ נִיסָּא נָפַק לְהוֹן חַד חָרוּב וְחַד מַעְיְנָא דְמַיָּא, אָכְלֵי מֵהַהוּא חָרוּב וְשָׁתָן מֵהַהוּא מַיָּא, וְהָוָה אֵלִיָּהוּ זָכוּר לַטּוֹב אָתֵי לְהוֹן בְּכָל יוֹמָא תְּרֵי זִימְנֵי וְאוֹלִיף לוֹן, וְלָא יָדַע אִינִישׁ בְּהוּ וכו', בְּזֹהַר חָדָשׁ פָּרָשַׁת תָּבוֹא כָּתוּב שָׁם: וְדָא אִתְקְרֵי תִּקּוּנֵי הַזֹּהַר דְּאִינּוּן שַׁבְעִין אַנְפִּין דְּפַרְיִשׁ רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחָאי בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית מִסִּתְרֵי אוֹרַיְיתָא.
וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹמֵר (דניאל יב ג), וְהַמַּשְׂכִּילִים אִלֵּין רַבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרַיָּיא, יַזְהִירוּ כַּד אִתְכַּנְּשׁוּ לְמֶעֱבַד הַאי חִבּוּרָא, רְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לְהוֹן וּלְאֵלִיָּהוּ עִמְּהוֹן וּלְכָל נִשְׁמָתִין דְּמִתִּיבְתָּאן לְנַחֲתָא בֵּינַיְיהוּ וּלְכָל מַלְאָכַיָּא [1]בְּאִתְכַּסְיָא וּבְאַרַח שֵׁכֶל.

[1] באתכסיא ובאורח שכל. רוצה לומר שלא ראו אותם בחוש אלא בהשגתם:

וְעִלַּת עַל כֹּלָּא יְהִיב רְשׁוּ [2]לְכָל שְׁמָהָן קַדִּישִׁין [3]וּלְכָל הֲוַיִּין [4]וּלְכָל כִּנּוּיִין לְגַלָּאָה לוֹן רָזִין טְמִירִין כָּל שֵׁם בְּדַרְגָּא דִּילֵיהּ, וּרְשׁוּתָא יְהִיב [5]לַעֲשַׂר סְפִירָן לְגַלָּאָה לוֹן רָזִין טְמִירִין דְּלָא אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְגַלָּאָה עַד דְּיֵיתֵי דָּרָא דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ [6]כְּזֹהַר הָרָקִיעַ דְּאִיהוּ כְּלִיל כָּל גַּוָּון, זֹהַר טָמִיר וְגָנִיז, זֹהַר בָּהִיר בַּשְּׁחָקִים, זֹהַר זָרִיק נְצוֹצִין וּמַבְהִיק כַּבָּרָק לְעֵילָּא, זֹהַר יָרוֹק כַּחַמָּה, זָהִיר חִוָּור כְּסִיהֲרָא, זֹהַר זָהִיר סוּמָקָא כְּמַאֲדִים, זֹהַר כְּלִיל חִוָּור וְסוּמָק, זֹהַר יָרוֹק כַּכֹּכָב, זֹהַר זָהִיר לְכָל עִיבָר, כְּמָאן דְּמָחָא בַּפַּטִּישׁ וְזָרִיק שְׁבִיבִין לְכָל סְטָרָא, [7]הָכִי מֵהַאי זֹהַר זָהֲרִין כַּמָּה נְשָׁמָתִין.

נוסחא אחרינא (בתיקוני זוהר חדש בהגהה, ובדפוס זאלקווי בתיקונים כאן): תָּאנָא וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, דְּאִיהוּ זֹהַר טָמִיר וְגָנִיז דָּא כֶּתֶ"ר, זֹהַר בָּהִיר בַּשְּׁחָקִים דָּא חָכְמָ"ה, זֹהַר זָרִיק נְצוֹצִין וּמַבְהִיק כַּבָּרָק לְעֵילָּא דָּא בִּינָ"ה, זֹהַר חִוָּור כְּסִיהֲרָא דָּא גְּדוּלָ"ה, זֹהַר זָהִיר סוּמָקָא כְּמַאֲדִים דָּא גְּבוּרָ"ה, זֹהַר מַבְהִיק כְּלִיל יְרוֹקָא כַּחַמָּה דָּא תִּפְאֶרֶ"ת, זֹהַר יָרוֹק כַּכֹּכָב דָּא נֶצַ"ח, זֹהַר כְּלִיל אוּכָם וְסוּמָק דָּא הוֹ"ד, זֹהַר זָהִיר לְכָל עִיבָר כְּמָאן דְּמָחָא בַּפַּטִּישׁ וְזָרִיק שְׁבִיבִין לְכָל סְטַר דָּא יְסוֹ"ד.

וְאִלֵּין אִינּוּן נִשְׁמָתִין מֵאִלֵּין מַשְׂכִּילִים דְּאִית בְּהוֹן שֵׂכֶל לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא בְּרָזִין דְּמָארֵיהוֹן, [8]כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין וּמְצוּיָרִין בְּמַלְכוּתָא דְּרָקִיעָא כְּכוֹכְבַיָּא, וְנָהֲרִין בִּרְקִיעָא, וְהַיְינוּ יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, דְּנָהֲרִין בָּרָקִיעַ, (מַאי הָרָקִיעַ דְּנָהֲרִין בֵּיהּ) [9]אוֹף הָכִי אִלֵּין נִשְׁמָתִין נָהֲרִין בְּכָרְסַיָּא, [10]וַעֲלַיְיהוּ כְּתִיב (בראשית א יז) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִי"ם בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם כו'.

[11]וְכֻלְּהוּ פָּרְחִין מִן רָקִיעַ, וְדָא צַדִּיק חַי עוֹלָמִים דְּמַנֵּיהּ פָּרְחִין נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא וְנָהֲרִין בְּסִיהֲרָא, [12]וְאִיהוּ רָקִיעַ דְּאִיהוּ לְעֵילָּ מֵחִיוָון הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א כו) וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם, וַהֲפוֹךְ רָקִי"ע וְתִשְׁכַּח לֵיהּ עִיקָּ"ר, וְיסוֹדָא דְּמֶרְכַּבְתָּא (עלאה) דַּעֲלֵיהּ קַיְימִין חֵיוָון (וְכָרְסַיָּא) דְּמֶרְכַּבְתָּא (עלאה), וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (משלי י כה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. [13]עַל צַדִּיק דְּלְעֵילָּא [14]קַיְימָא עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא, [15]וְעַל צַדִּיק דְּלְתַתָּא [16]קַיְימָא עָלְמָא דְּאִתְגַּלְיָא, [17]וְהַיְינוּ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים, [18]מֵהַהוּא צַדִּיקָא דְּעָלְמָא תַּלְיָין. [19]מַאי הָרַבִּים [20]אִלֵּין דְּאִתְמַר עֲלַיְיהוּ הֲלָכָה כְּרַבִּים דָּא שְׁכִינְתָּא.

---

[2] **לכל שמהן קדישין.** הן עשרה שמות של הספירות:

[3] **ולכל הויין.** רוצה לומר הן עשרה הוויות המנוקדין בט' מיני נקודות והעשירית בניקוד צבקות:

[4] **ולכל כינויין.** הן עשרה מיני כינויין. ועיין בספר "שערי אורה" להר"ר יוסף ג'קטיליא, ובשאר ספרים:

[5] **לעשר ספירן.** הן עשר ספירות פנימיות, שהן יו"ד ק"א וא"ו ק"א, כמו שאומר בהקדמה שניה:

[6] **כזהר הרקיע דאיהו כליל כל גוונין.** איהו יסוד ולכך נקרא כל:

[7] **הכי מהאי זהר זהרין כו'.** רוצה לומר כמו מאן דמחי בפטיש כו' כן מהאי זהר כו':

[8] **כלהון רשימין כו'.** רוצה לומר שיוצאין מן יסוד ונקבעין במלכות:

[9] **אוף הכי כו'.** רוצה לומר לא שנמשלין לרקיע, אלא לאותן שמזהירין ברקיע, והן הכוכבים, אף הן מאירין במלכות:

[10] **ועלייהו כתיב כו'.** קודם דפרחין מניה:

[11] **וכולהו פרחין כו'.** רוצה לומר לכך דימה אותן לכוכבי רקיע הואיל ופרחין מניה, אבל הן נהרין בסיהרא:

[12] **ואיהו רקיע דאיהו לעיל מחיוון.** שחיות הקודש הן במלכות, ד' רגלי המרכבה מסטרא דתלת אבהן והרביעית מסטרא דילה כידוע כמו שאומר בתיקון א' ציורא דאדם תמן כו', עיין שם, והוא מרכבתא עילאה:

[13] **על צדיק דלעילא.** הוא יסוד:

[14] **קיימא עלמא דאתכסי'.** הוא מלכות דאצילות:

[15] **ועל צדיק דלתתא.** הוא מט"ט:

[16] **קיימא עלמא דאתגליא.** הוא עולם היצירה ששם ראה יחזקאל כדלקמן:

[17] **והיינו ומצדיקי.** לשון רבים, על שם שני צדיקים כנ"ל:

[18] **מההוא צדיקא דעלמא תליין.** פירוש, אותן הרבים שהן כל הנשמות תליין מההוא צדיקא ואותן ששרשן מיצירה תליין בצדיק דלתתא:

[19] **מאי הרבים.** רוצה לומר למה נקראו רבים:

[20] **אלין דאתמר עלייהו כו'.** רוצה לומר אלין שנשמתן ושרשן מג' אבהן לפיכך זכו שהלכה כמותן שהלכה היא השכינה והיא מקבלת מן הג' אבות כמו שאמרו בזהר על פסוק כרוה נדיבי העם כו':

[דף א ע"ב]

[21]וּמִתַּמָּן (ישעיה ס כא) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ, הַאי דְּאִתְמַר בָּהּ (שם סו א) וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי, דָּא שְׁכִינְתָּא [22]דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵעֲשַׂר סְפִירָן, וּמִתַּמָּן (דף א ע"ב) אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל: [23]מְלָכִים, צַדִּיקִים, חָזִים, נְבִיאִים, מָארֵי תּוֹרָה, גִּבּוֹרִים, חֲסִידִים, נְבוֹנִים, חַכָּמִים, רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל.

[24]וּרְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לְאִלֵּין נְשָׁמָתִין דְּאִתְתַּרְכוּ מֵאַתְרַיְיהוּ בָּתַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, [25]לְקַנְּנָא בְהַאי חִבּוּרָא, [26]דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי כז י) כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, וְלֵית צִפּוֹר אֶלָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי מִתְתַּרְכָא מֵאַתְרָהָא הַדָּא הוּא דִכְתִיב (דברים כב ז) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, אֶת לְרַבּוֹת שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, הָאֵם שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, הַדָּא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, דְּתַרְוַיְיהוּ אִתְתַּרְכוּ מֵאַתְרַיְיהוֹן, וּבְגִין דָּא שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח תְּרֵין שְׁלוּחִין [27]חַד מִבַּיִת רִאשׁוֹן וְחַד מִבַּיִת שֵׁנִי, כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טו ג) יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, דְּאִתְתָּרֵךְ אַבַּתְרַיְיהוּ [28]לְקַיְּימָא בֵּיהּ (שם מב ח) אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

וְעוֹד כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, [29]דָּא מֹשֶׁה דִכְתִיב (במדבר יב ג) וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד, דְּאִתְתָּרֵךְ רוּחֵיהּ אַבַּתְרַיְיהוּ. וְעוֹד כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ מָאן דְּאִיהוּ אִישׁ צַדִּיק דְּאָזַל נָע וָנָד מֵאַתְרֵיהּ דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן בְּזִמְנָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא גָּזַר עַל בָּתֵּי הַצַּדִּיקִים דְּיִתְחָרְבוּ, דְּאָזְלִין כָּל חַד נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, כְּשְׁכִינְתָּא, [30]דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית ח ט) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ, דְּדַיְיוֹ לְעֶבֶד לְמֶהֱוֵי כְּרַבְיָה, וְרָזָא דְמִלָּה (איוב, טו כג) נֹדֵד הוּא לַלֶּחֶם אַיֵּה [31]אַיֵּ"ה דְּמִרַחֵם עֲלֵהּ, אוֹף הָכִי (ישעי, נא יח) אֵין מְנַהֵל לָהּ וְגוֹמֵר, וּבְגִין דָּא דַּיּוֹ לְעֶבֶד לְמֶהֱוֵי כְּרַבְיָה, וְלֵית לֶחֶם אֶלָּא אוֹרַיְיתָא, הַאי גָּרַם לְמָארֵי תּוֹרָה דְּאָזְלִין מִתְתַּרְכִין.

זָכָאָה אִיהוּ מָארֵי מְתִיבְתָּא מָארֵי מֶדְרָשׁ מָארֵי תּוֹרָה, דְּגַם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת (תהלים פד ד), [32]בַּיִת דְּנִשְׁמָעִין בֵּיהּ פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְיתָא, דְּבַאֲתַר דְּאִית תַּמָּן תּוֹרָה דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת תַּמָּן, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן [33]כָּל בַּיִת שֶׁאֵין נִשְׁמָעִין בּוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה לְסוֹף תֶּחֱרַב, וְאִלֵּין דְּנִשְׁמָעִין דִּבְרֵי תוֹרָה בְּהוֹן אִתְקְרִיאוּ בֵּיצִים אֲפִרְחִים בָּנִים, בֵּיצִים מָארֵי מִקְרָא, אֲפִרְחִים מָארֵי מִשְׁנָה, בָּנִים מָארֵי קַבָּלָה.

וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (דברים כב ו) וְהָאֵם רוֹבֶצֶת עַל הָאֲפְרֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח מִנַּיְיהוּ, אֲבָל עַל מָארֵי קַבָּלָה אִתְמַר (שם) לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, דְּלֵית סִכְלְתָנוּ לְאִשְׁתְּמוֹדָּע בִּשְׁכִינְתָּא כְּאִלֵּין מָארֵי קַבָּלָה, וְאִלֵּין עָבְדִין לָהּ דִּירָה וּלְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּפָרְחִין עִמָּהּ, בְּכָל אֲתַר דְּאִיהִי פָּרְחַת כֻּלְּהוּ מְנַדְּדִין עִמָּהּ בִּשְׁלִיחוּתָא דִילָהּ, אֲבָל אֲפְרוּחֵי לֵית גַּדְפִּין דְּלְהוֹן שְׁלִמִין דְּפָרְחִין בְּהוֹן, [34]דְּאִינּוּן פִּקּוּדֵי דַּעֲשֵׂה, כָּל שֶׁכֵּן בֵּיצִים, וּבְגִין דָּא אִתְמַר עֲלַיְיהוּ לְגַבֵּי אִימָּא שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם.

עַד דְּאָמַר מִלִּין אִלֵּין הָא סָבָא אִזְדַּמַּן לֵיהּ וְאָמַר, וְהָא כְּתִיב וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, אָמַר לֵיהּ סָבָא כָּל אֵתִין

---

[21] **ומתמן ועמך כו'.** רוצה לומר מיסוד:

[22] **דאיהו כלילא מעשר ספירות ומתמן אתקריאו כו'.** רוצה לומר שלכך ירשו השכינה שהיא כלולה מכולם ומתמן נקראו צדיקים ולכך ירשו אותה וכן כל המדות נקראו על שמה:

[23] **מלכים צדיקים כו'.** הן כסדר, עשר ספירות מלמטה למעלה וכולן על העשר ספירות שכלולין בשכינה, כל אחד נקרא על שם שרשו ותיקונו. והכל בשכינה. וזה שאמר ומתמן אתקריאו וכו' שכולן בה כנ"ל:

[24] **ורשותא אתיהיב כו'.** חוזר למעלה כד אתכנשו וכו':

[25] **לקננא בהאי חבורא.** דבלימוד הקבלה יש מנוח לשכינתא ולכל דאזלין בתרה כדלקמן:

[26] **דאתמר בה.** רוצה לומר בשכינה:

[27] **חד מבית ראשון.** שאז בבית ראשון שכינה עילאה שרתה בישראל ובבית שני שכינה תתאה כידוע:

[28] **לקיימא ביה אני כו'.** רוצה לומר אעפ"י שגלו מכל מקום לא שלטו בהם הקליפות ח"ו כמו שאומר בתיקונים לקמן ומביא זה הפסוק לראיה ששניהם גלו:

[29] **דא משה.** כי רוחו מתלבש בכל דור ודור בצדיקים ובעלי תורה כמו אור השמש שזורח בלילה בכוכבים ויסורי הצדיקים וגלותן הן יסוריו וגלותו שעליו נאמר והוא מחולל כו':

[30] **דאתמר בה ולא כו'.** דמפסוק דלעיל לא משמע אלא דאיהי בגלותא אבל כאן מביא ראיה דאיהי אזלא נע ונד:

[31] **אי"ה דמרחם עלה אוף כו'.** פירוש שאין מרחם על הצדיקים כמו שאין מרחם על השכינה כמו שכתוב אין מנהל לה:

[32] **בית דנשמעין כו'.** רוצה לומר גוף האדם שנשמע בו דברי תורה כמו שאומר לקמן בסמוך ואילין עבדין דירה כו':

[33] **כל בית כו'.** רוצה לומר על הגוף כנ"ל:

[34] **דאינון פקודין דעשה.** שנקראו כנפים כמו שאמרו (שבת מט ע"א) מה יונה כנפיה כו' ולימוד תורה הוא ממצוות עשה:

לְרִבּוּיֵי, וּבְגִין דָּא לָא אָמַר וְהַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, אֶלָּא [35]וְאֶת, לְרַבּוֹת אֶפְרוֹחִים, אֲבָל לֹא אָמַר הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, אָמַר לֵיהּ בְּרִיךְ אַנְתְּ בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא דְּהָכִי הוּא וַדַּאי, וּבָנִים אִינּוּן וַדַּאי [36]תְּחוֹת אִימָּא עִלָּאָה, חֲסִידִים גִּבּוֹרִים מָארֵי תּוֹרָה חוֹזֵי נְבִיאִים צַדִּיקִים, חֲסִידִים מִסְטָרָא דְּחֶסֶד דַּרְגָּא דַּאֲבָרָהָם, וְאוּקְמוּהָ עֲלֵיהּ אֵין חָסִיד אֶלָּא הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ, [37]דְּעָבִיד לֵיהּ קַן [38]דְּאִיהוּ אַכְסַנְיָא דִּילֵיהּ, [39]וְדָא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי קַן דִּילֵיהּ בַּיִת דִּילֵיהּ הֵיכָל דִּילֵיהּ, מָלוֹן דִּילֵיהּ [40]וּבְאַרְעָא קַדִּישָׁא אִיהִי יְחִידֵיהּ וּבֵיתֵיהּ, [41]וְלַאו מָלוֹן וְאַכְסַנְיָא, אֶלָּא כְּפוּם הַהוּא בַּר נַשׁ דְּתַקִּין לָהּ, [42]וּבְגִין דָּא יָהִיב מִדַּת חֶסֶד לְאַבְרָהָם.

גִּבּוֹרִים מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה דְּיַהֲבִין תּוֹקְפָּא לְמָארֵיהוֹן לְכָבּוֹשׁ עֶבֶד תַּחַת רַבּוֹ וְשִׁפְחָה תְּחוֹת גְּבִרְתָּהּ [43]בְּקִשּׁוּרָא דִּתְפִלִּין, דְּמָאן דְּלֵית לֵיהּ תְּפִלִּין בְּשַׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע, [44]מִסְטָרָא דִּילֵיהּ [45]שַׁלִּיט עֶבֶד וְשִׁפְחָה עַל עָלְמָא, וּבְהַהוּא שַׁעֲתָא רָגְזָא שְׁכִינְתָּא, [46]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ל כב) תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ.

[דף ב ע"א]

(דף ב ע"א) [47]וְאוֹף הָכִי אִיהִי רָגְזָא יַתִּיר עַל נָבָל כִּי יִשְׂבַּע לֶחֶם (שם), [48]דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם ט ו) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי, דְּאִיהוּ קַמְצָן נָבָל בְּמָמוֹנֵיהּ [49]נָבָל שְׁמֵיהּ, דְּלַאו אִיהוּ נָדִיב וְלַאו אִיהוּ מְזָרְעָא דַּאֲבָהָן דְּאִתְמַר עֲלַיְיהוּ (תהלים מז י) נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ, [50]דְּהָא קַמְצָן אִיהוּ עָנִי הַדַּעַת, בָּתַר דְּלָא עָבִיד טִיבוּ לְמָארֵי תּוֹרָה לְמֶהֱוֵי מַחֲזִיק בִּידַיְיהוּ, [51]וְאוֹרַיְיתָא בְּלָא פִּקּוּדַיָּא לַאו אִיהִי תּוֹרַת יהו"ה.

מָארֵי תּוֹרָה מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [52]דְּבֵיהּ חֲצוֹת לַיְלָה הֲוָה קָם דָּוִד לְחַבָּרָא לֵיהּ בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִתְקְרִיאַת לַיְלָה, [53]וְאִיהוּ שׁוֹמֵר מַה מִּלַּיְלָה (ישעיה כא יא), לַיְל ה', לֵיל שִׁמּוּרִים הוּא לַיהו"ה (שמות יב סב), [54]וּבְגִינָהּ אִתְמַר כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בְּיוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מב ט) יוֹמָם יְצַוֶּה יהו"ה חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי.

---

[35] **ואת לרבות אפרוחים.** דבלאו הכי הוה אמינא ששלח לא קאי אלא על ביצים דסמיך ליה:

[36] **תחות אימא עילאה.** רוצה לומר השכינה:

[37] **דעביד ליה קן.** רוצה לומר שלכך אמר עם קונו לשון קן:

[38] **דאיהו אכסני' דיליה.** רוצה לומר שהקב"ה הוא אכסניא של האדם העניו, ועושה לו יתברך קן. ומאי הוא הקן ואמר:

[39] **דא שכינתא.** רוצה לומר שמייחד אותו יתברך בשכינה:

[40] **ובארעא קדישא כו'.** רוצה לומר מה שאמרתי בית דיליה היכל דיליה, לא אמרתי אלא בארעא קדישא אבל בגלותא קן ומלון:

[41] **ולאו מלון ואכסניא כו'.** רוצה לומר מה שאמר דעביד ליה קן כו' מה צריך למעשיו של אדם לקן, הא אמרת דשכינתא איהי קן דיליה ומלון לכך אמר דלאו איהי מלון לקב"ה אלא כפום דתקין לה בר נש וזהו חסיד כו':

[42] **ובגין דא יהיב כו'.** לפי שכל מעשיו לעשות חסד כידוע ואכסניא היה:

[43] **בקישורא דתפילין.** כמו שאומר להלן דבתפילין של ראש קושר עבד תחת רבו, ובשל יד שפחה כו':

[44] **מסטרא דיליה כו'.** פירוש מצד נשמתו שכל הפגמים בא מצד נשמתו:

[45] **שליט עבד ושפחה.** רוצה לומר ס"ם ולילית:

[46] **הדא הוא דכתיב תחת עבד וכו'.** ושם נאמר תחת שלש רגזה ארץ דהיא שכינתא:

[47] **ואוף הכי איהי כו'.** לפי שהתחיל לפרש שלושה דברים, מפרש כל הג' דברים:

[48] **דאתמר ביה לכו וכו'.** רוצה לומר על הקמצן שאינו מחזיק ידי לומדי תורה והוא בעצמו לומד תורה ששונא אותו ואת תורתו. כמו שאמרו בגמרא (יבמות קט ע"ב) כל האומר אין לי אלא תורה אף תורה אין לו. וכן אמרו במסכת עבודה זרה (יז ע"ב) כל העוסק בתורה בלבד דומה כמי שאין לו אלוה, עיין שם:

[49] **נבל שמיה.** כמו נבל בעלה של אביגיל:

[50] **דהא קמצן איהו עני הדעת.** נותן טעם למה נקרא קמצן נבל וקאמר דאיהו עני הדעת ועני הדעת נקרא נבל כמו שכתוב (דברים לב ו) עם נבל ולא חכם:

[51] **ואורייתא בלא פקודיא כו'.** לכך אינו מרוצה בתורתו אחר שאין חפץ במעשים לחזק ידי תלמידי חכמים:

[52] **דביה חצות לילה כו'.** מביא ראיה שהתורה מסטרא דעמודא דאמצעיתא שלכך היה קם בלילה לעסוק בתורה לחבר מדת לילה למדת התורה:

[53] **ואיהו שומר כו'.** מביא משלושה פסוקים שלילה נקראת השכינה, שומר מה מלילה שאנו אומרים להקב"ה מה תהא משכינתא, מתי תיפוק מגלותא ועוד פירש לילה רוצה לומר שהיא ליל ה"א וכן ליל שמורים:

[54] **ובגינה.** רוצה לומר בשביל השכינה שעסק הלילה בגינה:

חוֹזִים נְבִיאִים מִסְטָרָא דְנֶצַח וְהוֹד, [55]דִּבְהוֹן כְּלִילָן תְּרִין שְׁמָהָן דְּאִינּוּן יאהדונה"י, דִּבְהוֹן תְּמַנְיָא אַתְוָון, לָקֶבֶל תְּמַנְיָא סִפְרֵי נְבִיאִים, [56]וּנְבִיאִים [57]תְּרִין הָא עֶשֶׂר, לָקֶבֶל עֲשַׂר סְפִירָן, [58]לְקִבְלֵיהּ חָזָא יְחֶזְקֵאל עֶשֶׂר מַרְאוֹת. צַדִּיקִים מִסְטָרָא דְצַדִּיק, עַל כָּל אִלֵּין אִתְמַר (דברים כב ו) לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.

וְעוֹד אִלֵּין [59]דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְיתָא לִשְׁמָהּ, [60]וְנָטְרִין פִּקּוּדָהָא דְאִינּוּן תַּרְיַ"ג מִצְוֹת [61]דְּתַלְיָין מִשֵּׁם יהו"ה כְּעִנְבִין בְּאַתְכָּלָא, [62]כְּדֵי לְיַחֲדָא בְּהוֹן לְשֵׁם יהו"ה בִּשְׁכִינָה, כְּבַר נַשׁ דְּמִתְיַחֵד עִם בַּת זוּגֵיהּ [63]בְּכָל אֲבָרִין דִּילֵיהּ [64]לְאַפָּקָא זַרְעָא מַעַלְיָא, אִתְמַר בְּהוֹן (שם) לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִלֵּין דְּלָא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא לִשְׁמָהּ, אִתְמַר בְּהוֹן שַׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, אֶת [65]לְרַבּוֹת שֵׁם יהו"ה דְּאִסְתַּלַּק עִמֵּהּ מֵהַהוּא בַּר נַשׁ.

וְעוֹד אִלֵּין דְּאוֹקְרִין שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, אִתְמַר עֲלַיְיהוּ לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, [66]דְּעָבְדִין עוֹבָדָא דִבְנִין עִם שַׁבָּת מַלְכְּתָא, וְעִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יוֹם הַשַּׁבָּת, מָאן דְּקַיֵּים בֵּיהּ (ישעיה נח יג) וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת דְּרָכֶיךָ, הַאי אִיהוּ (שמות כ יב) כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ וְגוֹמַר.

[67]דְּתַלְיָת עָלְמִין נִינְהוּ, [68]תְּרִין יְרִית בְּכִבּוּד אָב וָאֵם, [69]וּתְלַת יְרִית בְּאוֹרַיְיתָא, [70]דְּכָלִיל לוֹן בֶּ"ן י"ה, [71]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים ל כ) כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאוֹרֶךְ יָמֶיךָ, כִּי הוּא חַיֶּיךָ [72]בָּעוֹלָם הַזֶּה דָּא גַן דִּלְתַתָּא, וְאוֹרֶךְ יָמֶיךָ דָּא עָלְמָא דְּאָתֵי עָלְמָא אֲרִיכָא, עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ נוֹתֵן לָךְ עָלְמָא שְׁפֵלָה.

וְעוֹד אִלֵּין דְּקָשְׁרִין לִשְׁכִינְתָּא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא [73]בְּקִשּׁוּרָא דִתְפִלִּין, אִתְמַר עֲלַיְיהוּ לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִינּוּן דְּלָא קָשְׁרִין לוֹן כַּחֲדָא, אִתְמַר בְּהוֹן שַׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, וְעוֹד אִלֵּין דְּמִיַּחֲדִין לוֹן כַּחֲדָא, לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה בְּקֵרִיאַת שְׁמַע, אִתְמַר עֲלַיְיהוּ לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִלֵּין דְּלָא מְיַיחֲדִין לוֹן בְּיִחוּדָא דְקֵרִיאַת שְׁמַע, כְּתִיב בְּהוֹן שַׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם.

---

[55] **דבהון כלילין כו'.** מביא ראיה דנצח הוד אינון לקבליה דנביאים:

[56] **ונביאים תרין כו'.** עוד ראיה על הנ"ל:

[57] **תרין.** נביאים ראשונים ואחרונים:

[58] **ולקבליה חזא כו'.** שנתנבא מנצח הוד והן כלולין מעשר כנ"ל:

[59] **דעסקין באורייתא לשמה.** רוצה לומר בשביל השכינה, לייחד אותה עם התורה. והענין של לשמה שלומד על מנת לקיים מצותיה של התורה והמצות הן בשכינה אם כן הוא לשמה:

[60] **ונטרין פקודהא.** של השכינה:

[61] **דתליין משם ה' כו'.** כדלקמן, ו"ה עם זכרי רמ"ח כו':

[62] **כדי לייחדא לשם כו'.** דתרי"ג מצות אינון בה ותליין בשם ה':

[63] **בכל אברין דיליה.** שתרי"ג מצות הן נגד איבריו של אדם, מצוות עשה נגד רמ"ח איברים ומצוות לא תעשה נגד שס"ה גידין. וע"י עסק התורה שהוא שם ה', לקיים המצות שהוא בשכינה, מתיחדים:

[64] **לאפקא זרעא מעליא.** שע"י הזרע ההוא מתייחדים שניהם כן הקב"ה ושכינתא מתייחדים על ידו. ורוצה לומר ולכן נאמר על הבנים והוא נקרא בן:

[65] **לרבות שם ה' כו'.** רוצה לומר, אעפ"י שעוסק בתורה שהוא שם ה' מכל מקום הואיל ושכינתיה לא אשתכחת תמן, אסתלק שם ה' גם כן, דשכינתא איהי קן דיליה ומלון וכנ"ל:

[66] **דעבדין עובדין דבנין.** רוצה לומר שלכך נקראו בנים, דשבת מלכתא שהיא השכינה ויום השבת שהוא הקב"ה, הן אב ואם ולכך צריך לכבדם כמו שכתוב כבד את אביך כו':

[67] **דתלת עלמין כו'.** רוצה לומר סיפא דקרא דכבד, למען יאריכון ימיך ששם נאמר שני דברים בלבד אבל בתורה נאמר שלושה דברים, כי היא חייך וגו':

[68] **תרין ירית כו'.** נגד אבא ואמא:

[69] **ותלת ירית.** רוצה לומר בתורה זוכה לכל הג' דברים:

[70] **דכליל לון בן י"ה.** רוצה לומר שז"א נקרא בן י"ה כמו שאומר בתיקונים לקמן, כי הוא בן או"א שנקראים י"ה, י' - אבא, ה' - אמא, והוא כליל לון לפיכך נקרא יה"ו לפיכך זוכה על ידי התורה שהיא ז"א לג' עולמות:

[71] **הה"ד כי הוא כו'.** דקאי על התורה:

[72] **בעולם הזה דא גן כו'.** שהן ג' עולמות שנר"ן שוכנים בתוכם, נפש - בעולם הזה ורוח - בגן עדן ונשמה - בצרורא דחיי שהוא עלמא אריכא ונקרא אריכא דשם אריכא דאנפין שאין שם דין כלל:

[73] **בקישורא דתפילין.** שהקשר הוא יסוד שקושר תפילין – נוקבא, עם הרצועה שהוא וא"ו כדלקמן. ובכולהון צריך קישורא דתרווייהו כדלקמן בסמוך דלא ישתכח בכל יום פחות מתרווייהו:

וְעוֹד אִלֵּין דְּנָטְרִין אוֹת בְּרִית[74]בְּתְחוּמֵיהּ, דְּאִיהוּ שְׁמוֹנָה יָמִים, וְנָטְרֵי אוֹת שַׁבָּת בְּתְחוּמֵיהּ, [75]דְּאִינוּן י״י [76]מִן יאהדונה״י, דִּבְגִינַיְיהוּ אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּלָא אִשְׁתַּכַּח בַּר נַשׁ פָּחוּת מִתַּרְוַיְיהוּ, כְּתִיב לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִינוּן דְּלָא אִשְׁתַּכְּחוּ בְּכָל יוֹמָא בִּשְׁתֵּי אוֹתוֹת אֵלּוּ דְּאִינוּן אוֹת תְּפִלִּין וְאוֹת בְּרִית מִילָה, וּבְשַׁבָּת אוֹת בְּרִית וְאוֹת שַׁבָּת, כְּתִיב בְּהוֹן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם.

וְאִי תֵּימְרוּן אַמַּאי צְרִיכִין לְמֶהֱוֵי תַּרְוַיְיהוּ בְּכָל בַּר נַשׁ בְּכָל יוֹמָא, בְּגִין דְּלָא תִשְׁתַּכַּח שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי יו״ד מִן אדנ״י, יְחִידָא בְּלָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יו״ד מִן יהוה, יאהדונה״י.

[דף ב ע״ב]

(דף ב ע״ב) וְצָרִיךְ בַּר נַשׁ דְּלָא יִשְׁתַּכַּח בְּכָל יוֹמָא פָּחוּת מִתַּרְוַיְיהוּ, וְאִי לָא עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי טז כח) וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף, דְּאַפְרִיד אַלּוּפֵיהּ דְּעָלְמָא מִשְּׁכִינְתָּא, נוּקְבָא אִתְּמַר בָּהּ (שמות לא יז) אוֹת הִיא לְעוֹלָם, דְּכוּרָא בְּרִית מֶלַח עוֹלָם הִיא, וּבְגִין דָּא אוֹת תְּפִלִּין נוּקְבָא, אוֹת בְּרִית דְּכוּרָא, וְרָזָא דְּמִילָה (דברים ל יב) מ״י יַ״עֲלֶה לָ״נוּ הַ״שָּׁמַיְמָה, בְּרֵישֵׁי תֵּיבִין מִילָ״ה וּבְסוֹפֵי תֵּיבִין יהו״ה, בִּתְפִלִּין נוּקְבָא הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יג טז) וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדֶךָ [77]יַד כֹּהָה.

[78]בְּכָל אֲתַר אֵת לְרַבּוֹת שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, הָאֵם, אֵם הָאמונה דְּאִיהִי בִּינָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר בְּכָל אֲתַר הָכָא (נ״א בְּכָל אֲתַר אֵת לְרַבּוֹת, וְהָכָא לְרַבּוֹת חָכְמָה עִלָּאָה - אַב, הָאֵם דְּאִיהִי בִּינָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר הָכָא) לֹא תִקַּח הָאֵם, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ב ג) כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא, [79]וְאִיהִי אוֹרַיְיתָא דִּלְעֵילָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם א ח) וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ.

[80]וְעַל קַן דְּצִפּוֹרָא דָּא אִתְּמַר, (ישעיה ד ו) וְסֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם (וְגוֹמֵר, וְאִיהוּ לָשׁוֹן סְכַךְ שֶׁמְּסַכֶּכֶת בָּהּ אִימָּא עַל בָּנֶיהָ), אֶפְרוֹחִים דִּילָהּ תִּלַּת הֲדַסִּים וּתְרֵי עֲרָבוֹת וְלוּלָב, אוֹ בֵּיצִים דָּא [81]אִינוּן אֶתְרוֹגִין דְּכָל חַד שִׁיעוּרֵיהּ בְּכַבֵּיצָה, וְאִלֵּין דִּרְשִׁימִין בְּהוֹן כְּתִיב עֲלַיְיהוּ לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, תִּלַּת הֲדַסִּים רְמִיזִין לִתְלַת אֲבָהָן, תְּרֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת לִתְרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט, לוּלָב צַדִּיק [82]כַּתָּמָר יִפְרָח (תהלים צב יג), אֶתְרוֹג רָמִיז לִשְׁכִינְתָּא, סוּכָּה רְמִיזָא לְאִימָּא דִּמְסַכֶּכֶת עֲלַיְיהוּ, הָא אִינוּן [83]תְּמַנְיָא לָקֳבֵל יאהדונה״י, דְּאִיהוּ חוּשְׁבַּן סוּכָּ״ה (נ״א לָקֳבֵל כ״ו ה״ס, וּתְרֵין שְׁמָהָן לָקֳבֵל כֶּת״ר חָכְמָ״ה, לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ עֶשֶׂר סְפִירָן בְּכָל נְעֲנוּעַ וְנְעֲנוּעַ דְּלוּלָב וּמִינָיו, (וכן) [84]וּבְכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא, וְאִלֵּין דְּלָא נָטְלִין אִלֵּין סִימָנִין בִּידֵיהוּ כְּתִיב שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, בְּכָל אֲתַר אֶת לְרַבּוֹת חָכְמָה עִלָּאָה.) כ״ו ה״ס וְאִלֵּין דְּלָא נָטְלִין אִלֵּין סִימָנִין בִּידֵיהוּ, כְּתִיב בְּהוֹן [85]שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, כֶּת״ר חָכְמָ״ה דְּאִינוּן שַׁרְיָן בְּאִלֵּין תְּמַנְיָא לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ עֶשֶׂר סְפִירָן בְּכָל נְעֲנוּעַ וְנְעֲנוּעַ דְּנְעֲנוּעֵי דְּלוּלָב וּמִינָיו, וּבְכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא.

וְעַל הַאי צִפּוֹר קָא רְמִיזוּ רַבָּנָן בָּהַגָּדָה (נ״א [86]דְּבַתְרָא, דְּרַבָּה בַּר בַּר חָנָה דַּהֲוָה [87]אָזֵיל בִּסְפִינְתָּא, וְחָזָא לְהַהִיא)

---

[74] **בתחומיה דאיהו ח' ימים כו'.** דתחום שבת הוא ח' אלפים אמות וכן מילה לח' ימים ואינון ביסוד שהוא ח' לחכמה שהיא ראשית כמו שכתוב על השמינית:

[75] **דאינון י' י'.** דתרווייהו הן אותות כדקאמר אות ברית ואות שבת דכל אות היא י' דאיהו יסוד, יו"ד זעירא:

[76] **מן יאקדונק"י.** אות ברית, יו"ד מהוי' דאיהו זכר ואיהו סליק עד מוחא דאיהו חכמה שלכך נקרא משכיל ואות שבת היא נוקבא כמו שכתוב אות היא לעולם ולכך היא יו"ד מן אדנ"י, יסוד דידה, אות אחרון מן אדני:

[77] **יד כהה.** דאיהי נקראת יד והיא כהה דהיא אספקלריא דלא נהרא:

[78] **והכא בכל אתר את כו'.** הכא מפרש דכל מקום שאומר בכמה מקומות שלח כו' על קב"ה ושכינתיה מן האדם, הוא הדין דקאי על או"א מן בנים דאינון זו"ן והולך ומפרש כאן דשלח קאי על אב ואם ולמטה הוא מפרש ועל קן דציפורא כו' דבנים ואפרוחים וביצים הם זו"ן:

[79] **ואיהי אורייתא כו'.** הוא עוד ראיה דהיא אם שידוע דהיא אורייתא כמו שאמרו חמשים שערי בינה כו' וכתיב תורת אמך:

[80] **ועל קן דציפורא דא.** מה שאמרנו עכשיו שהציפורים הן זו"ן והקן המסכך עלייהו אימא עלאה דעלה נאמר לא תקח וכו' וכן אמר בתיקון ו' דקן ציפור היא סוכה, אימא עילאה כו', עיין שם:

[81] **אינון אתרוגי דכל חד כו'.** שגם היא כלולה מו"ק ורוצה לומר שלכך נאמר ביצים לשון רבים:

[82] **כתמר.** דאיהו לולב, כפות תמרים:

[83] **תמניא לקבל כו'.** דזו"ן הן הוי' אדנ"י והן כלולין באימא עילאה:

[84] **ובכל פקודא ופקודא.** רוצה לומר וכן בכל פקודא צריך להיות עשר ספירות כלילין בה:

[85] **שלח תשלח כתר חכמה.** ואת האם היא אימא עילאה:

[86] **דבתרא.** פירוש דמסכת בבא בתרא:

[87] **אזיל בספינתא.** פירוש שירד אל הים שהוא ים החכמה:

דְּחָזֵי לְהַהוּא צִפְּרָא, דְּיַמָּא מָטָא עַד קַרְסוּלוֹי, [88]וּמָאן צִפּוֹר הָכָא חַד מֵאִלֵּין אֶפְרוֹחֵי (נ"א אוֹ מֵאִינוּן בֵּיצִים, אֶפְרוֹחִים) [89]כְּגוֹן פְּרָחִים דְּלַאו אִינוּן גְּמַר פְּרִי מִתַּתָּא לְעֵילָא, אוֹ מִבָּנִים שִׁית דְּאִינוּן מֵעֵילָא לְתַתָּא תְּחוֹת אִמָּא עִלָּאָה, [90]דְּהָא בֵּיצִים מִסְטְרָא דְּאִמָּא תַּתָּאָה אִינוּן דְּאִיהִי בֵּיצָה, אֶפְרוֹחִים מִסְטְרָא דְּצַדִּיק מִתַּתָּא לְעֵילָא, [91]אֶלָּא לָא הַוָה אֶלָּא מֵאִלֵּין אֶפְרוֹחֵי וְצַדִּיק שְׁמֵיהּ [92]עַמּוּדָא חַדָּא [93]מֵאַרְעָא עַד רְקִיעָא, וְיַמָּא מָטֵי עַד קַרְסוּלוֹי אִלֵּין נָצַח וְהוֹד, דְּאִמָּא עִלָּאָה [94]אִיהִי יַמָּא דְּאִתְפַּשְׁטַת לְחַמְשִׁין תַּרְעִין, עַד קַרְסוּלוֹי דְּהַהוּא עוֹפָא.

[95]כְּגַוְונָא דָּא יו"ד אִיהוּ עֶשֶׂר ה' חָמֵשׁ, עֶשֶׂר זְמְנִין ה' אִינוּן חֲמִשִּׁין, עֶשֶׂר בְּכָל סְפִירָה מֵאִלֵּין חָמֵשׁ מֵחֶסֶד עַד הוֹד, יְסוֹד נָטִיל לוֹן כֻּלְּהוּ וְאִיקָרֵי [96]כֹּ"ל כְּלִיל מֵאִלֵּין חֲמִשִּׁין, [97]וְכָרְסַיָּא דִּלְתַתָּא [98]יָם הַמֶּלַח כְּסָא דִּין.

עוֹף דְּאִיהוּ צִפּוֹר דִּילֵיהּ אִיהוּ מטטרו"ן, [99]עֲלֵיהּ אִתְּמַר (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, קוֹל דְּקֶרְיָאַת שְׁמַע דְּאִיהוּ כְּלִיל [100]שִׁית יוֹמִין דְּחוֹל וְשַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ, וְנָטִיל הַהוּא קוֹל וּפָרַח בֵּיהּ עַד עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [101]דְּאִיהוּ קוֹל יהו"ה עַל הַמָּיִם, (תהלים כט ג) וְלֵית מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה, וְאִיהוּ קוֹל יהו"ה בֶּהָדָר, עַד שִׁית קָלִין [102]וְאִיהוּ שְׁבִיעָאָה לוֹן [103]בְּאִמָּא.

[דף ג ע"א]

וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד [104]דָּבָר (קהלת י כ), דָּא צְלוֹתָא, [105]דְּמָטֵי לָהּ עַד צַדִּיק חַי עָלְמִין, כְּלִיל חַ"י בִּרְכָאן, דְּאִתְּמַר בָּהוֹן (משלי י ו) וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, חַי הָעוֹלָמִים, וּצְלוֹתָא אִיהוּ דִּבּוּר דְּרְכִיבַת עֲלֵיהּ, וְאִיהוּ מֶרְכָּבָה לְגַבָּהּ בְּיוֹמִין דְּחוֹל, וְדָא שְׁכִינְתָּא וְדָא אדנ"י, [106]וְרָזָא דְּדִבּוּר (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח וְגוֹמֵר, קוֹל רָכִיב בְּפוּמוֹי, וְאִיהוּ מֶרְכָּבָה לְתַרְוַיְיהוּ [107]כְּגַוְונָא דָּא יאהדונה"י, וְהָכִי סְלִיק מַלְאָ"ךְ כְּחוּשְׁבַּן תְּרֵין שְׁמָהָן כַּחֲדָא, וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי מַלְאָךְ [108]שַׂר הַפָּנִים, דְּעַל יַד שְׁלִיחָא דָּא מִתְיַחֲדִין בְּשִׁית יוֹמֵי דְּחוֹל, אֲבָל בְּיוֹמָא דְּשַׁבַּתָּא לָא סָלְקִין תְּרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין, דְּאִינוּן עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָא, וְלָא מִתְיַחֲדִין עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, אֶלָּא בְּצַדִּיק חַי עָלְמִין, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, קוֹל דְּקֶרְיָאַת שְׁמַע, וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד

---

[88] **ומאן ציפור כו'.** הזוהר שאיל על איזה ספירה מזו"ן הוא רומז כאן:

[89] **כגון פרחים כו'.** רוצה לומר ו"ק הכלולין ביסוד. דתרין ווי"ן הן ת"ת ויסוד. ובת"ת הן באור ישר, מעילא לתתא, וביסוד מתתא לעילא, באור חוזר:

[90] **דהא ביצים כו'.** הוא ראיה לדבריו, דבנים הם תחות אימא עילאה על כן יש לספק מאן, או מבנים דגם הם ציפורים ומה דלא קראן אפרוחים דאפרוחים הן דלאו גמר פרי, או מאפרוחים ומפרש:

[91] **אלא לא הוי כו'.** ויש לפרש הכל על רבב"ח דרבב"ח מפרש שלא תטעה דציפרא הוא מבנים לכך קאמר דימא מטי כו' דקאי על צדיק כמו שמפרש והולך:

[92] **עמודא חדא כו'.** דרבב"ח קאמר שם ורישיה מטא לשמיא:

[93] **מארעא עד רקיע.** דכן כתיב כי כל בשמים ובארץ ומתרגמינן דאחיד כו':

[94] **איהו ימא.** ים בגימטריה חמשים:

[95] **כגוונא דא כו'.** דהיא נקראת י"ה על שם או"א דהיא כלולה משניהם:

[96] **כל.** גם כן גימטריה נו"ן:

[97] **וכרסיא דלתתא.** היא מלכות ורוצה לומר כאן דקאי גם כן על מט"ט דימא דמטי עד קרסולוי היא שכינתא תתאה שגם כן נקראת ים כמו שמפרש והולך והוא גם כן מארעא עד רקיע שהיא מרכבה לתרוייהו כמו שמפרש והולך והוא בדמותא דצדיק דבחול על ידו מתייחדין ובשבת על ידי צדיק ח"י עלמין:

[98] **ים המלח.** דמלח הוא דין כידוע והוא מלכות וזה שאמר כסא דין דתרין כסאות, כסא רחמים וכסא דין והן אימא ואימא תתאה והן ג"כ תרין ימים, דים דומה לרקיע כו' עד דומה לכסא הכבוד וזה שאמר ים המלח - כסא דין:

[99] **עליה אתמר כי כו'.** מביא ראיה דמט"ט נקרא צפור:

[100] **שית יומין דחול.** הן ו"ק דיצירה:

[101] **דאיהו קול.** מביא ראיה דקול הוא עמודא דאמצעיתא דו' קצוות הן תורה:

[102] **ואיהו שביעאה לון.** רוצה לומר מט"ט הוא קול השביעי לו"ק דאיהו שליט עלייהו כנ"ל:

[103] **באימא.** רוצה לומר מצד אימא התחתונה הוא קול השביעי דלכך נאמר יחולל אילות:

[104] **דבר דא צלותא.** דצלותא היא מלכות שנקראת דבר כמו שאומר לקמן:

[105] **דמטי לה כו'.** שמשם זיווג השכינה:

[106] **ורזא דדיבור אדני כו'.** שמשם הדיבור ולכך אומרים אותו קודם התפלה שהיא דיבור:

[107] **כגוונא דא כו'.** שעל ידו מתייחדים:

[108] **שר הפנים.** דאיהו כדוגמת הצדיק בין זו"ן:

דָּבָר דִּבּוּר דִּצְלוֹתָא, וְלָא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, וּבְגִין דָּא (משלי י כה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם הוּא וַיְכֻלוּ, (דף ג ע"א) כְּלִיל כֹּלָּא, וּבֵיהּ מִתְיַיחֲדִין תְּרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין, וְעַל תְּרֵין שְׁמָהָן אִלֵּין אִתְמַר (דהי"א טז לג) [109]אָז [110]יְרַנְּנוּ כל [111]עֲצֵי הַיָּעַר, [112]וְנָעֳנָה מַלְאָךְ [113]מִגּוֹ אֶשָּׁא מִשְׁמַיָּא [114]וְאָמַר, הֵן הֵן מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, [115]וַהֲווֹ מִתְקַבְּצִין מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת [116]כְּבִמְזוּמוֹטֵי חָתָן וְכַלָּה. אָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא בְּרִיךְ יְהֵא בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא דְּאָמַר מִלִּין אִלֵּין, לְיַחֲדָא בְּהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּא.

קוּם אֵלִיָּהוּ נְבִיאָה לִיקָרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְיִתְעָרוּן עִמָּךְ שְׁאָר נְבִיאֵי, וַעֲבִיד לֵיהּ קִנְאָ בְּהַאי חִבּוּרָא, וּלְכָל מַשְׁרְיָין דְּאָזְלִין מִתְתַּרְכֵי בָּתַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, לְחַבָּרָא לוֹן בְּהַאי חִבּוּרָא, לְאִשְׁתַּכָּחָא בֵּיהּ נְיָיחָא לְאִלֵּין מַשְׁרְיָין דְּנִשְׁמָתִין דְּאָזְלִי מִתְתַּרְכִין מִשְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי יְחִידָאָה אִיכָּה יָשְׁבָה בָדָד (איכה א א), וּלְאִשְׁתַּכָּחָא בֵּיהּ נְיָיחָא לְמַשְׁרְיָין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ישעיהו לג ז) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכְּיוּן, וְלֵית שָׁלוֹם אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

קוּם לְחַבָּרָא לוֹן בְּהַאי חִבּוּרָא, דְּהָא כַּד אִית בִּישְׁרָאֵל מַשְׂכִּילִים, מֵאִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דניאל יד ג) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, דָּא דְּאִתְקְרֵי סֵפֶר הַזֹּהַר, דְּיָדְעִין לְמִפְלַח לְמָארֵיהוֹן, וּלְאַפָּקָא אַזְכָּרוֹת דִּשְׁמָהָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּכַוָּנָה, וּלְחַבָּרָא לוֹן בְּקוֹל דְּקֶרְיַאת שְׁמַע, וּבְדִבּוּר דִּצְלוֹתָא, דְּאִינּוּן תְּרֵין שְׁמָהָן יאהדונה"י, דִּבְהוֹן כְּלִילָן כָּל שְׁמָהָן וַהֲוַיְ"ן וְכִנּוּיֵ"ן וַעֲשַׂר סְפִירָן.

כַּמָּה מַלְאָכִין דְּאִינּוּן חֵיוָון דְּמֶרְכַּבְתָּא וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים, וְכָל עֶשֶׂר כִּתּוֹת דִּכְלִילָן בְּהוֹן דְּמִשַּׁמְּשִׁין לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, כֻּלְּהוּ וּפָנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת (יחזקאל א יא) לְפוּמוֹי, לְקַבֵּל אִלֵּין אַזְכָּרוֹת, דְּאִינּוּן יאהדונה"י, בֵּין בְּקֶרְיַאת שְׁמַע בֵּין בְּצְלוֹתָא בֵּין בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, דְּבָכָל אַזְכָּרָה דְּיִפּוֹק מִפּוּמוֹי בְּכָל אֲתַר וּבְכָל מַמְלָל, צָרִיךְ לְכַוָּונָא דְּיִבּוּר בְּאַדנ"י קוֹל בְּיהו"ה, וּלְיַחֲדָא לוֹן כַּחֲדָא, בְּיִחוּדָא [117]דְּאִיהוּ יָחִיד נָעֳלָם, דְּמְחַבֵּר לוֹן וּמְיַחֵד לוֹן כַּחֲדָא, וּבֵיהּ צָרִיךְ הַכַּוָּנָה, דְּלָא תֵלֵךְ לְמֵימַר בֵּיהּ קוֹל וְדִבּוּר אֶלָּא מַחֲשַׁבְתָּא.

כַּד נָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקֶרְיַאת שְׁמַע, אִתְמַר בְּחֵינָן וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם (שם כד), בְּעֶשֶׂר מִינֵי נִגּוּנִים, בְּשִׁיר פָּשׁוּט דְּאִיהוּ י' כֶּ"ת, כָּפוּל דְּאִיהוּ י"ה חָכְמָ"ה וּבִינָ"ה, מְשׁוּלָּשׁ בְּיהו"ה חֶסֶ"ד גְּבוּרָ"ה תִּפְאֶרֶ"ת, מְרוּבָּע בְּיהו"ה דְּאִיהוּ נֶצַ"ח הו"ד יְסו"ד מַלְכוּ"ת, וְנָטְלִין יִשְׂרָאֵל צַפְרָא קַדִּישָׁא בֵּינַיְהוּ, וְקָרָאן בָּהּ לְיִשְׂרָאֵל דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְהַיְינוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הָא נָחִית לְגַבָּהּ, [118]צָרִיךְ לְקַשְׁרָא לֵיהּ בַּהֲדָהּ, וּלְיַחֲדָא לוֹן בְּיִחוּדָא חֲדָא בְּלָא פִּרוּדָא כְּלָל, וּבְגִין דָּא מָאן דְּשָׁח בֵּנְתַיִים עֲבֵירָה הִיא בְּיָדוֹ הַהִיא שִׂיחָה.

וְקָשְׁרִין לֵיהּ בַּהֲדָהּ, א"ח עִם ד' ([119]ובמאי קָשְׁרִין לֵיהּ בַּהֲדָהּ לְא"ח עִם ד'), כְּלִילָא מֵאַרְבַּע פָּרָשִׁיָּין, בְּגִין דְּלָא יְהֵא פָּרַח מִינָּהּ, וְאִשְׁתְּאַרַת יְחִידָה, אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, וּבְגִין דָּא קָשְׁרִין לֵיהּ בַּהֲדָהּ בְּכַמָּה קְשׁוּרֵי דִּתְפִלִּי, בְּכַמָּה קְשׁוּרֵי דְּצִיצִית, דְּלָא יָזוּז מִינָּהּ.

[דף ג ע"ב]

וְכָל קֶשֶׁר אִיהוּ מִסְטָרָא דְּאָת י', וּתְרֵין קְשָׁרִין אִנּוּן, דְּאִנּוּן קֶשֶׁר דְּרֵישָׁא קֶשֶׁר דְּדְרוֹעָא שְׁמָאלָא, וְאִנּוּן י"י מִן יאהדונה"י, יהו"ה אַרְבַּע פָּרָשִׁיָּין דִּתְפִלִּי, וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה וכו' (דברים כח י), [120]אדנ"י אַרְבַּע בָּתֵּי דִּתְפִלִּי, אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה מִלְּגָאו דִּתְפִלִּין, בְּכ"א אַזְכָּרוֹת דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא וּבְכ"א אַזְכָּרוֹת דִּתְפִלִּין דְּיָד,

---

[109] **אז ירננו.** דאז בגימטריה ח' דהן ח' אותיות דתרין שמהן הנ"ל:

[110] **ירננו.** הן קול ודיבור:

[111] **עצי היער.** שהן נקראין עץ החיים ועץ הדעת:

[112] **ונענה מלאך.** הוא מט"ט כנ"ל:

[113] **מגו אשא משמיא.** הוא זו"ן שז"א נקרא שמים ושכינה נקראת אשא:

[114] **ואמר הן הן כו'.** שאלו השני שמות הן מעשה מרכבה שנעשה מרכבה לתרוייהו כנ"ל:

[115] **והוו מתקבצי מה"ש.** דבשעת היחוד ופניהם וכנפיהם כו' כמו שאומר לקמן:

[116] **כבמזומוטי חתן וכלה.** הן יחוד תרין שמהן הנ"ל שנקראו חתן וכלה כידוע:

[117] **דאיהו יחיד נעלם.** רוצה לומר אין סוף כמו שאומר בהקדמה שניה ולית דידע בך כלל ובר מינך כו':

[118] **צריך לקשרא ליה כו'.** שצריך מקודם להניח תפילין דבשעת קריאת שמע יהיה קשור בתפילין ומייחד בקריאת שמע:

[119] **ובמאי קשרין.** רוצה לומר כיצד קושרין:

[120] **אדנ"י, ד' בתי דתפילין.** הוא בשל יד כדלקמן ח' ע"ב עיין שם. ולא נחית הכא אלא לפרושי שם הויה ואדני דאיתנייהו בתפילין ומפרש והולך דתפילין דרישא הוא דז"א, הוי' ודיד - דנוקבא. והתפילין דז"א הוא אימא עילאה וזהו תפילין של ראש ותפילין של יד אנו מניחין לקשר זו"ן:

[121]וְדָא אִימָא עִלָּאָה, תִּפְלִי דְּמָארֵי עָלְמָא קָארִינָן לֵיהּ, תְּפִלִּין עַל רֵישָׁא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, כְּסֵי לֵיהּ אִימָא בְּגַוְונָהָא דְּאִינּוּן רְצוּעִין דִּתְפִלִּי, [122]וְקִשְׁרִין לֵיהּ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה בִּתְפִלִּין דְּיָד, וְלֵיהּ אָמְרִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, [123]בְּרָא [124]דְּסָבָא דְּסָבִין, וְדָא חָכְמָה עִלָּאָה, וְעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא יִשְׂרָאֵל, שִׁיר אֵ"ל. שִׁיר מִשְׁמָאלָא [125]שִׁיר דְּלִוִּים, [126]אֵ"ל מִימִינָא דְּכַהֲנָיָא, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא יִשְׂרָאֵל כְּלִיל (דף ג ע"ב) תַּרְוַיְהוּ, חָכְמָה נָחִית בִּבְרָכָה דְּכַהֲנָא בִּימִינָא, וּבֵיהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, אִימָא נָחִית בְּקִדּוּשָׁה דְּלֵיוָאֵי מִשְׁמָאלָא, וּבֵיהּ הָרוֹצֶה [127]לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא [128]קְשׁוּרָא דְּתַרְוַיְהוּ [129]יְחוּדָא דְּתַרְוַיְהוּ.

אוּף הָכִי יְסוֹד חַי עָלְמִין, קְשׁוּרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, בְּאָן אַתַּר בְּצִלּוֹתָא, דְּבֵיהּ כְּלִילָן חַ"י בִּרְכָאן, וּבֵיהּ מִתְיַחֲדִין תְּרִין שְׁמָהָן אינון יאהדונה"י, וְחִבּוּרָא דִּתְרִין שְׁמָהָן צְרִיכִין [130]בַּחֲשַׁאי, וְרָזָא דְּמִלָּה (יחזקאל א כה) בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כְּנָפֵיהֶן, (בְּעָמְדָם יִשְׂרָאֵל בְּצִלּוֹתָא דְּעַמִּידָה חִיּוּן תְּרַפֶּינָה כְּנָפֵיהֶם) דְּלָא לְמִשְׁמַע בְּהוֹן קָלָא, דְּתַמָּן קוֹל דְּמָמָה דַקָּה (מ"א יט יב), ([131]קֻדְשׁ הַקֳּדָשִׁים דְּאִיהוּ בְּעַמִּידָה,) בְּגִין דְּתַמָּן קָאָתָא מַלְכָּא.

[132]דְּהָא בְּרוּחַ גְּדוֹלָה וּקְרַעַשׁ וּבָאֵשׁ, דְּאִשְׁתַּמְעוּן בְּהוֹן גַּדְפֵי חֵיוָון לָא אָתָא מַלְכָּא, [133]אֶלָּא בְּקוֹל דְּמָמָה דַקָּה, דְּאִיהִי בָּתַר רוּחַ רַעַשׁ אֵשׁ, וְאִיהִי רְבִיעָאָה לוֹן, [134]וַעֲלַיְהוּ אָמַר יְחֶזְקֵאל (א ד), וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, עָנָן גָּדוֹל, וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, הָא אִינּוּן תְּלַת, דְּרְכִיבִין בְּהוֹן תְּלַת אַתְוָון הו"ה, [135]קוֹל דְּמָמָה דַקָּה דָּא י' מִן הוה"י, וְאִיהִי י' מִן אדנ"י, תַּמָּן קָא אָתָא מַלְכָּא דְּאִיהוּ יהו"ה. דְּכָל הַוָּ"ה דְּשַׁלִּיט ה' עַל ו' ה' עַל י' נוּקְבָא אִיהִי הַהַוָּ"ה, [136]כְּגוֹן טִפָּה דְּנוּקְבָא כַּד שַׁלִּיט עַל טִפָּה דְּדָכוּרָא בַּת אִיהִי.

אָתָא אֵלִיָּהוּ וְכָל מָארֵי מְתִיבְתָּא, וְאִשְׁתַּטְחוּ קַמֵּיהּ וְאָמְרוּ, [137]סִינִי סִינִי מָאן יָכִיל לְמֵימַר מִלִּין קַמָּךְ בְּוַדַּאי בְּקוֹל דְּמָמָה דַקָּה, דִּבְפוּמָךְ קָא אָתֵי מַלְכָּא, קוּם אֵלִיָּהוּ תַּקִּין לְבוּשֵׁי מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, דְּאַנְתְּ כַּהֲנָא, תַּקִּין לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְבַּע בִּגְדֵי לָבָן, וְאַרְבַּע בִּגְדֵי זָהָב לְמַטְרוֹנִיתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (תהלים מה יד) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ.

אַרְבַּע בִּגְדֵי לָבָן כֻּלְּהוּ רַחֲמֵי בִּשְׁמָא דְּיהו"ה, וְלֵית מָאן דְּמָחִיל בְּהוֹן עַל עֶרְיָין אֶלָּא אִיהוּ, אַרְבַּע בִּגְדֵי זָהָב כֻּלְּהוּ דִּינָא מִסְטָרָא דְּאדנ"י, וְלֵית מָאן דְּמָחִיל עַל עֲבוֹדָה זָרָה אֶלָּא אִיהִי, דְּשַׁלְטָאן שִׁפְחָה בַּאֲתַר דִּגְבִירְתָּהּ.

[138]כִּשְׁמֵיהּ כֵּן כָּרְסֵיהּ, [139]כֵּן לְבוּשֵׁיהּ, וּבְאֵלֵּין לְבוּשִׁין לָא אִתְלַבַּשׁ עַד כְּעַן מִיּוֹמָא דְּאִתְחֲרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, דְּהָא כְתִיב (ישעיה נ ג) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, וְשִׂכְיִנְתָּא אִתְמַר בָּהּ (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת, בְּגִין דְּאִיהִי

---

[121] **ודא אימא כו'.** רוצה לומר השם אהי':

[122] **וקשרין ליה ישראל כו'.** רוצה לומר דתפילין דרישא אנו מניחים בבחינת ז"א שהוא מניח אבל תפילין של יד אנו מניחין בבחינת עצמנו, לקשר זו"ן:

[123] **ברא דסבא.** לפי שנאמר בני בכורי ישראל והוא בכור שנוטל שני חלקים, דידיה ודנוקבא:

[124] **דסבא דסבין.** שחג"ת נקראו סבין:

[125] **שיר דלוים.** שהוא גבורה:

[126] **אל מימינא.** חסד:

[127] **להעשיר יצפין.** שנאמר מצפון זהב יאתה והוא מסטרא דבינה:

[128] **קשורא דתרוייהו.** בתפילין דרישא:

[129] **יחודא דתרוייהו.** בקריאת שמע וזהו יב"ק ועד כאן הוא סוד קריאת שמע ועכשיו הוא מפרש סוד תפלה:

[130] **בחשאי.** דבור בלא קול:

[131] **קדש הקדשים.** יסוד דנוקבא ומלכות דידה:

[132] **דהא ברוח כו'.** אינון ג' ספירות חג"ת דילה דאינון כנפי ג' החיות, אריה שור נשר:

[133] **אלא בקול כו'.** דאיהו דמות אדם רביעאה:

[134] **ועלייהו כו'.** רוח מסטרא דתפארת, ענן מסטרא דחסד כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש ולכך כתיב גדול, ואש מסטרא דגבורה:

[135] **קול דממה כו'.** דבה הויה מהופכת כדלקמן:

[136] **כגון טיפה כו'.** שלכך איש מזריע תחלה יולדת נקבה דאז נקבה שליט על דכורא:

[137] **סיני.** הוא רעיא מהימנא:

[138] **כשמיה כן כו'.** רוצה לומר דאף על גב דאני ה' לא שניתי כו' מכל מקום בכרסיה שם שליט שפחה ח"ו כמו שמפרש והולך לקמן בסמוך:

[139] **כן לבושי'.** ואקרון בשמיה: ארבעה בגדי לבן - הוי', ארבעה בגדי זהב – אדני, כנ"ל:

בְּגָלוּתָא, וְכָרְסַיָּא דִילֵהּ פְּגִימָא בְּחוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל, [140]דְּתַמָּן נְשְׁמָתִין דְּיִשְׂרָאֵל, וּבְגִין דָּא זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּתַקִּין לָהּ כָּרְסַיָּא בִּצְלוֹתָא דִילֵיהּ, בְּפִקּוּדִין דִּילֵיהּ, בָּתַר דְּאִיהוּ כָּרְסַיָּא פָּגִים בְּגִינֵיהוּ, [141]וְאִסְתַּלַק שֵׁם יהו"ה מִתַּמָּן, דְּאִיהוּ לָא שַׁרְיָא בַּאֲתַר פָּגִים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא כא כא) כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב, אוּף הָכִי בְּנִשְׁמָתָא פְּגִימָא לָא שַׁרְיָא.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַשְׁלִים נִשְׁמָתֵיהּ, לְשַׁרְיָא בֵּיהּ שֵׁם יהו"ה, וְעָבִיד לֵיהּ כָּרְסַיָּא לְגַבֵּיהּ, וְזַכָּאָה פּוּמָא דְּמִתְחַבַּר בָּהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם שְׁכִינְתֵּיהּ דְּאִיהִי תּוֹרַת יהו"ה, וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּלָבִישׁ מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא בַּעֲשַׂר סְפִירָן דִּבְרִיאָה, [142]דִּכְלִילָן בְּשֵׁם יאהדונה"י, כִּשְׁמֵיהּ כֵּן לְבוּשׁוֹהִי.

וּמָאן דְּתַקִּין לֵיהּ סוּסְיָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (שיר א ט) לְסוּסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה דִּמְיתִיךְ רַעְיָתִי, דְּאִיהִי מֶרְכָּבָה דִילֵיהּ, דִּבְיוֹמֵי דְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים אִיהוּ לָבִישׁ לְבוּשֵׁי מַלְכוּתָא, דְּאִינּוּן עֶשֶׂר סְפִירוֹת דִּבְרִיאָה, וּבְיוֹמֵי דְחוֹל לָבִישׁ עֶשֶׂר כְּתוֹת דְּמַלְאָכַיָּא, דְּמְשַׁמְּשֵׁי לוֹן לַעֲשַׂר סְפִירָן דִּבְרִיאָה.

דְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת דַּאֲצִילוּת מַלְכָּא בְּהוֹן, אִיהוּ וְגַרְמֵיהוֹן חַד בְּהוֹן, אִינּוּן וְחַייוי חַד בְּהוֹן, מַה דְּלַאו הָכִי בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת דִּבְרִיאָה, דְּלַאו אִינּוּן וְחַיֵּיהוֹן חַד, לַאו אִינּוּן וְגַרְמֵיהוֹן חַד.

[דף ה ע"א (המסומן כדף ד יבוא לקמן, עיין בפתיחה)]

[143]וְעִלַּת עַל כֹּלָּא הוּא נָהִיר (נ"א נחית) בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת דַּאֲצִילוּת, וּבְעֶשֶׂר סְפִירוֹת דִּבְרִיאָה, וְנָהִיר בְּעֶשֶׂר כִּתּוֹת דְּמַלְאָכַיָּא, וּבְעֶשֶׂר גַּלְגַּלֵּי דִרְקִיעָא, וְלָא אִשְׁתַּנֵּי בְּכָל אֲתַר. (דף ה ע"א) וְאִיהוּ אִסְתַּר לוֹן לְכָל סְטַר, דְּלָא מִתְפַּשְׁטִין יַתִּיר מִגְּבוּל דְּשַׁוִּי לְכָל חַד, וּמִדָּה דְשַׁוִּי לְכָל חַד, וְכֻלְּהוּ בִּרְשׁוּ דִילֵיהּ [144]בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד.

אדנ"י מֶרְכָּבָה לִיהו"ה, וּבָהּ אִתְעַטָּף, וְאוּף הָכִי אהי"ה אִתְעַטָּף בִּיהו"ה לְמִבְרֵי עָלְמָא, דְּשֵׁם יהו"ה אִיהוּ מֶרְכָּבָה לְמָארֵיהּ לְכֶתֶר עֶלְיוֹן (דהוא שם אקי"ק), [145]וּבְגִין דָּא (ש"א ב ב) אֵין קָדוֹשׁ כַּיהו"ה, עִלַּת עַל כֹּלָּא טָמִיר וְגָנִיז בְּכֶתֶר, וּמְנִיהּ אִתְפַּשְׁטוּ נְהוֹרִיהּ עַל יהו"ה, דְּאִיהוּ י' חָכְמָה, ה' בִּינָה, ו' כְּלִיל שִׁית סְפִירָן, ה' מַלְכוּת, וְהַאי אִיהוּ אִתְפַּשְׁטוּתָא מֵעִילָּא לְתַתָּא, וְאוּף הָכִי אִתְפַּשָּׁט נְהוֹרִיהּ עַל י' מִן אדנ"י מִתַּתָּא לְעִילָּא, דָּא כ' מִן כֶּתֶר.

[146]וּמָארֵי דְּכֹלָּא לֵית בֵּיהּ צִיּוּר דְּאוֹת וּנְקוּדָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מ יח כה) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה, וְאֶל מִי תְדַמְּיוּן אֵ"ל, וּמַה דְּמוּת תַּעַרְכוּ לוֹ.

אִיהוּ צַיֵּיר בְּתֶרִין אַתְוָון תְּרֵין עָלְמִין, [147]בְּאָת י' צַיֵּיר עָלְמָא דְּאָתֵי, וּבְאָת ה' עָלְמָא דֵּין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם כו ד) כִּי בְיָ"ה יהו"ה צוּר עוֹלָמִים.

[148]וּמְקוֹרִין דְּכָל שְׁמָהָן אִינּוּן יו"ד ה"י וא"ו ה"י, יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יהו"ה, כָּל יו"ד אִיהִי אַחֲזֵי יהו"ה, כָּל א' אַחֲזֵי אהי"ה לְעִילָּא, אדנ"י לְתַתָּא, [149]הָכָא שֵׁם יהו"ה אִיהוּ בְּכִנּוּוֵיהּ חַד, בְּגִין דְּמִנֵּיהּ אִשְׁתַּכַּח כִּנּוּוֵיהּ, אֲבָל מִסְטָרָא דַּעֲשַׂר סְפִירָן דִּבְרִיאָה, לַאו שֵׁם יהו"ה וְכִנּוּוֵיהּ חַד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם מג ז) כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו וכו', וְאוֹקְמוּהוּ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין אֵין כָּבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה. וְאֵית כָּבוֹד נִבְרָא, וְאֵית כָּבוֹד נָאֶצָל, וְאֵית אוֹרַיְיתָא דִּבְרִיאָה, וְאוֹרַיְיתָא דַּאֲצִילוּת. אוֹרַיְיתָא דִּבְרִיאָה, יהו"ה קָנָנִי [150]רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ (משלי ח

---

[140] **דתמן נשמתין כו'.** ולפיכך מטי תמן פגימא מסטרא דנשמתין:

[141] **ואסתלק שם ה'.** דאיהו כלל אצילות דתמן לא מטא פגימא:

[142] **דכלילין בשם יאקדונק"י.** כנ"ל דכל עשר ספירות כלולין בשני שמות אלו וזה שאומר כשמיה באצילות כן לבושיה בבריאה:

[143] **ועילת על כולא כו'.** בכל ד' עולמות אבי"ע חייהון אלקות ולא אשתני כלל ואין פגימה שולט:

[144] **ברשות היחיד.** יחידו של עולם דהוא אין סוף דהוא אדון על כלא, עלת על כלא:

[145] **ובג"ד אין קדוש כה'.** רוצה לומר אין, קדוש דהוא עלת על כלא דמתפשט נהוריה על כה', כ' - כתר, הויה - מחכמה ולמטה כמו שמפרש והולך:

[146] **ומאריה דכלא.** אין סוף:

[147] **באת יוד כו'.** רוצה לומר בינה דהיא עלמא דאתי, נבראת מחכמה דהיא אות יו"ד. והעולם הזה דהוא עולם השפל, עולם העשיה, נברא בה' אחרונה דמלכות מקננא באופן:

[148] **ומקורין דכל כו'.** רוצה לומר מילוי ע"ב ומילוי מ"ה. מילוי ע"ב הן דיודי"ן, מרמז על שם הויה. מילוי מ"ה - דאלפי"ן, מרמז על אהיה אדני כמו שמפרש והולך. ואלו הג' שמות הן יסוד כל האצילות וכל השמות. אקיק, כולל ג' ראשונות, הויה - ו' קצוות, אדני - מלכות:

[149] **הכא.** רוצה לומר באצילות:

[150] **ראשית דרכו.** דאיהי ראשית לנבראים:

כב), וְאוֹרַיְיתָא דַּאֲצִילוּת [151]תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה (תהלים יט ח). מִסְטָרָא דְּאוֹרַיְיתָא דִּבְרִיאָה, אִתְמַר בְּיִשְׂרָאֵל (ויקרא כה נה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים, וּמִסְטָרָא דַּאֲצִילוּת, בָּנִים אַתֶּם לַיהו"ה וְגוֹמֵר (דברים יד א). [152]מֵהָכָא דְּאִית סְפִירוֹת דְּאִתְקְרִיאוּ בְּשֵׁם יהו"ה, וּבְשֵׁם אדנ"י, וְאִנּוּן אִתְבְּרִיאוּ.

[דף ה ע"ב]

וּבְגִין דָּא [153]אִית שְׁמָהָן דַּמְיָין לְחוֹתָמָא דְּמַלְכָּא, דִּבְהוֹן אִשְׁתְּמוֹדָע דְּיוֹקְנָא דְּמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא צִיּוּרָא מַמָּשׁ, [154]וְאִית שְׁמָהָן דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דִּרְשִׁימוּ דְּצִיּוּרָא דְּחוֹתָמָא בְּשַׁעֲוָה, וְהָכִי דְּחִילִין מֵהַהוּא רְשִׁימוּ כְּאִילּוּ הֲוָה מַלְכָּא מַמָּשׁ, אֲבָל אָדוֹן עַל כֹּלָּא (דף ה ע"ב) לֵית לֵיהּ מִכָּל אִלֵּין צִיּוּרִין כְּלָל, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם מ יח) וְאֶל מִי תְּדַמְּיוּן אֵ"ל וכו'.

וּמִסְטָרָא דְּצִיּוּרִין דְּשַׁעֲוָה, חָמָא יְחֶזְקֵאל כָּל אִלֵּין מַרְאוֹת דְּחָמָא, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א כו) [155]וּדְמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם, וְלָא מַרְאֵה אָדָם מַמָּשׁ, כְּמַרְאֵה חַשְׁמַ"ל וְלָא חַשְׁמַ"ל, כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב, [156]הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד יְיָ, וְלָא כְּבוֹד יְיָ מַמָּשׁ, אֶלָּא מַרְאֵה צִיּוּר דִּילֵיהּ.

[המשך דף ג ע"ב]

(המשך דף ג ע"ב) קוּם יְחֶזְקֵאל נְבִיאָה, לְגַלָּאָה [157]אִלֵּין מַרְאוֹת קַמֵּי שְׁכִינְתָּא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א יג) וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, בְּנִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא וְטַעֲמֵי דְּאוֹרַיְיתָא, [158]דַּעֲלַיְיהוּ דְּאַתְוָון אִתְמַר (שם) וּדְמוּת הַחַיּוֹת, [159]מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ אִלֵּין אִינּוּן נְקוּדִין, בּוֹעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּידִים אִלֵּין טַעֲמֵי, [160]וּבְהוֹן (דניאל יב ג) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, וְהַמַּשְׂכִּילִים אִלֵּין אַתְוָון, יַזְהִירוּ אִלֵּין נְקוּדִין דְּנָהֲרִין בְּהוֹן, כְּזֹהַר אִלֵּין טַעֲמֵי.

[דף ד ע"א]

וּשְׁכִינְתָּא כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ, עֲלָהּ אִתְמַר (יחזקאל א יג) הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת, דְּאִינּוּן חֵיוָן עִלָּאִין דִּנְקוּדֵי דְּטַעֲמֵי, וְחֵיוָון תַּתָּאִין דִּנְקוּדֵי דְּאַתְוָון, כְּגַוְונָא דָּא הֵ, וְאִנּוּן סָגוֹלְתָּ"א לְעֵילָּא תִּלְתָּ [161]חֵיוָון עִילָּאִין, [162]דְּרְמִיזִין י' י' י' בְּרָאשֵׁי תֵּיבוֹת יהו"ה יהו"ה יהו"ה, (דף ד ע"א) וְאִינּוּן יהו"ה מֶלֶךְ יהו"ה מָלָךְ יהו"ה יִמְלֹךְ, (* הובא מלקמן ע"ב) דְּמִקּוֹרֵיהוֹן יו"ד ה"י וא"ו ה"י, אַנְפֵּי תִּלְתָּ חֵיוָון עִילָּאִין, דְּאִינּוּן חֶסֶ"ד גְּבוּרָ"ה תִּפְאֶרֶ"ת, וּלְתַתָּא סָגוֹ"ל דְּאִינּוּן חֵיוָון תַּתָּאִין, אַנְפֵּי נֶצַ"ח יְסוֹ"ד וְהוֹ"ד, דְּרְמִיזִין בִּיבָרְכָ"ךְ יָאֵ"ר יְשָׁ"א, [163]נְקוּדָה דְּאֶמְצָעִיתָא חַיָּה [164]שֶׁשְּׁמָהּ אָדָם כְּגַוְונָא דָּא הֵ, הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת, דְּאִינּוּן תְּלַת לְעֵילָּא, וּתְלַת לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דָּא הֵ.

אִיהִי רְבִיעָאָה לְכָל תְּלַת, וּשְׁבִיעָאָה לְשִׁית. וְרָזָא דִּתְלַת חֵיוָון תַּתָּאִין, עֲלַיְיהוּ אִיהוּ קָא רָמִיז וַיְהִי בְּשָׁלְשִׁים שָׁנָה (יחזקאל א א), וְעַל נְקוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא קָא רָמִיז בָּרְבִיעִי, דְּאִיהוּ אַרְבַּע אַנְפֵּי אָדָם, [165]חָכְמָה עִלָּאָה כ"ח

---

[151] **תורת ה' תמימה.** תורת ה' כנ"ל תמימה שאין שולט שם שום פגם ועלה נאמר כולך יפה רעיתי ומום כו':

[152] **מהכא דאית ספירות כו'.** רוצה לומר דהכי פרושו של הפסוק כל הנקרא בשמי, בין הנקרא בהויה, בין הנקרא באדני אבל ולכבודי, אותן דאדני שנקראו כבודי, בראתיו, הרי נשתנו:

[153] **אית שמהן דמיין לחותמא.** והן דבריאה:

[154] **ואית שמהן דאינון כו'.** והן דיצירה:

[155] **ודמות כמראה כו'.** רוצה לומר ודמות הוא רושם דבשעוה הנחתם מחותם דהוא כמראה אבל החותם הוא מראה ממש כמו שאומר לעיל לחותמא דמלכא דבהון אשתמודע כו':

[156] **הוא מראה כו.** רוצה לומר אותה שראיתי, הוא בעצמו מראה כו' דמרשימו דציורא בשעוה הבין הציורא בחותם עצמו אבל לא ראה החותם עצמו דבכלם אמר שראה אבל בכאן לא קאמר דראה אלא שהבין ואפילו הכי לא הבין רק החותם:

[157] **אלין מראות.** שנאמר ואראה מראות כו':

[158] **דעלייהו דאתוון אתמר ודמות החיות.** דאינון מרובעין:

[159] **מראיהון כגחלי אש אלין כו'.** דאינון עגולין כמו שאומר לקמן:

[160] **ובהון והמשכילים.** רוצה לומר ועל האותיות ונקודות וטעמים נאמר והמשכילים כו':

[161] **חיון עילאין כו'.** כמו שאומר סגולתא דטעמין לעילא וסגול דנקודות לתתא והכל על אות ה"א ומפיק שבתוך הה"א היא הנקודה המתהלכת בין החיות:

[162] **דרמיזין י'י'י'.** והוא סגולתא וכן לקמן:

[163] **נקודא דאמצעיתא כו'.** היא מלכות שמתחלת בסוף התפארת:

[164] **ששמה אדם.** דתלת חיוון הנ"ל אינון אריה שור נשר:

[165] **חכמה עילאה.** רוצה לומר דהיא אתנטלית מחכמה כמו שכתוב (משלי ג יט) בחכמה יסד ארץ. וחכמה נקראת דביה אותיות כ"ח מ"ה, כ"ח - כ"ח אתוון דמילוי המילוי דשם מ"ה, והשם בעצמו הוא מ"ה, גימטריה אדם:

מָ"ה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם כו) דְּמוּת כְּמַרְאֵה אדָם עָלָיו מִלְמַעְלָה, וְכֹלָּא בְּרָזָא דִנְקוּדֵי דְאָת הֶ.
[166]בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ, דָּא אָת ה', [167]דְּאִיהִי אֱלֹהִי"ם, [168]כִּנּוּ"י [169]לְשֵׁם יהו"ה, [170]וְאִיהִי כָּרְסַיָּא, דְּהָכִי סְלִיק הַכִּסֵּ"א כְּחוּשְׁבַּן אֱלֹהִי"ם.
[171]וְאִיהִי כֶּתֶר עֶלְיוֹן, חֲמִישָׁאָה לְאַרְבַּע חֵיוָון עִלָּאִין, וַחֲמִישָׁאָה לְאַרְבַּע תַּתָּאִין, [172]וְאִיהִי כָּרְסַיָּא [173]לְמָארֵי כֹּלָּא, אָדוֹן עַל כֹּלָּא, דְּאִיהוּ טָמִיר וְגָנִיז.
וְאִי תֵּימָא דְרָזָא דָא חָזָא יְחֶזְקֵאל, לָא הֲוָה אֶלָּא דְמוּת דְּאִלֵּין חֵיוָון, וְלָא דְחָזָא חֵיוָון, אֶלָּא כְּמַלְכָּא דְשָׁלַח שְׁטָר בְּחוֹתָמֵיהּ, וְדִיּוֹקְנָא דְמַלְכָּא רְשִׁימָא עַל שַׁעֲוָה מֵחוֹתָמֵיהּ. דְּבִסְפִירָן דַּאֲצִילוּת אִיהוּ דִיּוֹקְנָא דְמַלְכָּא מַמָּשׁ, וּבִסְפִירָן דִבְּרִיאָה חוֹתָמָא דְמַלְכָּא, וּבִסְפִירָן דִּיְצִירָה וּבְמַלְאָכִין דְּאִינוּן חֵיוָון צִיּוּרָא דְחוֹתָמָא בְשַׁעֲוָה, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בְּמַרְאוֹת יְחֶזְקֵאל (שם) דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם, וּדְמוּת הַחַיּוֹת, וְלָא הַחַיּוֹת מַמָּשׁ. לְמָאן דְּכָל יוֹמוֹי לָא חָזָא מַלְכָּא, וַהֲוָה בֶּן כְּפַר, וְשָׁאִיל בְּגִינֵיהּ, וּרְשִׁימִין לֵיהּ עַל טַבְלָא אוֹ עַל נַיָּיר דִּיּוֹקְנֵיהּ.

[דף ד ע"ב]

וַאֲנִי בְתוֹךְ הַגּוֹלָה (יחזקאל א א) דָּא שְׁכִינְתָּא, עַל נְהַר כְּבָר (יחזקאל א א) דָּא נְהַר דִּינוּר נָגֵיד וְנָפֵיק מִן קֳדָמוֹהִי, וְאֶלֶף אַלְפִים יְשַׁמְּשׁוּנֵיהּ, וְרִבּוֹא רִבְוָן דְּמַלְאָכַיָּא קֳדָמוֹהִי יְקוּמוּן, דִּינָא יְתִיב, וְסִפְרִין בֵּיהּ פְּתִיחוּ (דניאל ז י), דְּאִינוּן [174]תְּלַת סְפָרִין דְּנִפְתָּחִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּבֵיהּ טָבְלִין נִשְׁמָתִין בְּהַאי נְהַר דִּינוּר, מִזּוּהֲמָתָן דִּמְזוּהָמִין בְּעָלְמָא שְׁפֵלָה, וְדָא מטטרו"ן, בְּדִיּוֹקְנָא דְצַדִּיק יְסוֹד עָלְמָא, דְּאִיהוּ נְהַר דִּינוּר מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה, נָהָר פְּלָגָיו מִסִּטְרָא דְחֶסֶד, פַּלְגֵי מָיִם, וְהַאי אִיהוּ עַל נְהַר כְּבָר, מַאי כְּבָר, דָּא מטטרו"ן, רֶכֶ"ב לְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, [175]וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעֹף (תהלים יח יא), וְאִיהוּ רֶכֶב אֵשׁ [176]וְסוּסֵי אֵשׁ (מ"ב ב יא), כְּלִיל [177]שִׁתִּין רִבּוֹא מֶרְכָּבוֹת, וּמִסִּטְרָא דְצַדִּיק חַי עָלְמִין הוּא כְּלִיל י"ח רִבּוֹא מֶרְכָּבוֹת, וְהַיְינוּ רֶכֶב אֱלֹהִי"ם רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן (תהלים סח יח), וְאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין תְּרֵי אַלְפֵי שֶׁאֵינָן מִתְּרֵין רִבּוֹא, דְּאִנּוּן כָּל רִבּוֹא עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים, רִבּוֹתַיִם עֶשְׂרִים אֲלָפִים, תְּרֵי שֶׁאֵינָן, אִשְׁתָּאֲרוּ תַּמְנֵי סְרֵי אַלְפֵי, דְּנָחֲתִין עִם מטטרו"ן לְקַבְּלָא י"ח בִּרְכָאָן דִּצְלוֹתָן דְּיִשְׂרָאֵל, לְסַלְקָא לוֹן קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בחַ"י עָלְמִין, צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם (משלי י כה), וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ (דף ד ע"ב) צַדִּיק (משלי י ו).
נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם (יחזקאל א א), [178]ה' רְקִיעַ דְיוֹמָא תִּנְיָנָא, ה' דְהַשָּׁמַיִם לָקֳבֵל ה' תִּנְיָינָא כְּלִילָא מֵחָמֵשׁ גַּוָּונִין, [179]דְּבָהּ רְשִׁימִין חֵיוָון, [180]דִּמְקוֹרֵיהוֹן יו"ד ה"י וי"ו ה"י, יהו"ה, וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִי"ם (יחזקאל א א), [181]חָמֵשׁ אוֹר דְּיוֹמָא קַדְמָאָה, לָקֳבֵל [182]ה' קַדְמָאָה, כְּלִילָא מֵחָמֵשׁ אוֹר, [183]דְּאִיהוּ אָאֵאאֹאֵ [184]פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַיהו"ה

---

[166] **בחמשה לחודש כו'.** שעד כאן הוא בנקודות ועכשיו הוא מדבר באות ה':

[167] **דאיהי אלקים.** דאית בה ה' אותיות:

[168] **כנוי.** בגימטריה אלקים:

[169] **לשם ה'.** דארבע חיות הנ"ל הן ד' אותיות הוי':

[170] **ואיהי כרסיא.** רוצה לומר מלכות שעכשיו מדבר בבחינה אחרת. ד' חיון עילאין הן חכמה בינה גדולה גבורה וד' חיון תתאין הן תפארת נצח הוד יסוד כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש דף ע"ג:

[171] **ואיהי כתר כו'.** רוצה לומר שמרמז ג"כ על כתר כמו שאומר בהקדמה שניה כתר מלכות ועלה אתמר כו' עיין שם:

[172] **ואיהי כרסיא.** רוצה לומר לכך נקרא אלקים כנ"ל:

[173] **למארי כולא.** הוא אין סוף:

[174] **תלת ספרים.** חסד גבורה תפארת כמו שאומר לקמן בסמוך דאיהו נהר כו':

[175] **וירכב כו'.** דכרוב ורכב וכבר הן שוין באותיותיהן:

[176] **וסוסי אש.** כנ"ל דתקין ליה סוסי' כו':

[177] **שיתין רבוא.** מסטרא דשש קצוות:

[178] **ה' רקיע דיומא תניינא.** שנאמר ביום השני ה' פעמים רקיע וביום הראשון ה' פעמים אור:

[179] **דבה רשימין חיון.** רוצה לומר ה' תניינא דאיהי מלכות דבה אינון חיות:

[180] **דמקוריהון יו"ד ק"י וי"ו ק"י יקו"ק.** דחיות אינון יודין כנ"ל וד' חיות אינון ד' יודין דמילוי ע"ב וההיא חיה דעל כולהון רמיזא ביו"ד דהוי' פשוטה:

[181] **חמש אור.** דבהון רואין לכך נקראין מראות:

[182] **ה' קדמאה.** בינה:

[183] **דאיהו א' כו'.** סדרן צריך להיות: קמץ, צרי, חירק, חולם, שורק:

[184] **פתוחי כו'.** אף על גב דשם בשור"ק בוא"ו, תירץ רשב"י בתיקון ע' עיין שם:

(שמות כח לו).

[185]וְכָל חַד [186]אַחֲזֵי אהי"ה, [187]וּנְקוּדִין אִלֵּין סַלְקִין [188]אֱלֹהִי"ם, [189]דִּבְהוֹן שֶׁבַע נְקוּדִין, [190]תְּלַת לְעֵילָּא תְּלַת [191]לְתַתָּא חֹלֶם בְּאֶמְצָעִיתָא, וְחַד רְקִיעָא תְּמִינָאָה לוֹן, [192]דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית א ז) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִי"ם בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. וְשֶׁבַע נְצוֹצֵי דִּנְקוּדֵי אָאֱאָאֵ לָקֳבֵל שֶׁבַע כּוֹכְבֵי לֶכֶת, תְּלַת מִכָּאן וּתְלַת מִכָּאן, חַמָּ"ה חֹלֶם בְּאֶמְצָעִיתָא (רְבִיעָאָה לְכָל תְּלַת, וּשְׁבִיעָאָה לְשִׁית, [193]וְאִיהִי בְּצוּרַת חֹל"ם).

(* הקטע מכאן עד ובהון אתבריאו, הובא לכאן מלקמן בעמוד זה)

[194]דָּבָר אַחֵר, וְהַמַּשְׁכִּילִים אינון נְקוּדֵי, יַזְהִירוּ דְּנָהֲרִין בְּאַתְוָון, דְּאִנּוּן [195]נְקוּדִין עֲגוּלִין, אַתְוָון מְרוּבָּעִין, דִּבְאַתְוָון אִתְבְּרִיאוּ אַרְבַּע חֵיוָון דְּכָרְסַיָּא, דְּאִתְמַר עֲלַיְיהוּ בְּעִנְיָנָא דְּיחֶזְקֵאל (א יג), וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, אִלֵּין אינון נְקוּדֵי דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאינון תִּשְׁעָה, דִּבְהוֹן אִתְבְּרִיאוּ תִּשְׁעָה גַּלְגַּלֵּי דְּכָרְסַיָּא, כָּרְסַיָּא אִיהִי עֲשִׂירָאָה לְתִשְׁעָה גַּלְגַּלִּים, דְּנָהֲרִין בְּהוֹן עֶשֶׂר אַתְוָון דְּאִנּוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וּבְהוֹן אִתְבְּרִיאוּ, וְאַרְבַּע אַתְוָון דְּאינון יהו"ה, נָהֲרִין בְּאַרְבַּע חֵיוָון, וּבְהוֹן אִתְבְּרִיאוּ.

[* המשך דף ה ע"ב]

פָּתַח וְאָמַר, יְחֶזְקֵאל נְבִיאָה, קוּם מִשִּׁינְתָּךְ לְגַלָּאָה הָכָא [196]מַרְאוֹת דְּאִתְגַּלְיָין לָךְ, דְּכֻלְּהוּ לְגַבָּךְ בְּאַרַח סְתִים בְּאַתְכְּסִיא וּבְאִתְגַּלְיָא, [197]בְּאִתְגַּלְיָא צִיּוּרִין, [198]אֲבָל בִּסְתִימוּ דְּעַיְינִין דְּיוֹקְנָא דְּמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן הַהוּא דְּלֵית לֵיהּ דְּיוֹקְנָא, דִּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר הַאי קְרָא לְמָאן דְּצַיֵּיר בֵּיהּ דְּיוֹקְנָא, (דברים כז טו) אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וגו', וְשָׁם בַּסָּתֶר, בְּסִתְרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וַאֲפִילּוּ מִכָּל מַה דְּבַר נַשׁ יָכִיל לְאִסְתַּכָּלָא בְּעֵינָא, [199]וַאֲפִילּוּ מִכָּל דְּיוֹקְנִין דְּאַחֲזֵי לִנְבִיאֵי.

[200]צוּרַת דְּיוֹקְנָא דִּכְלִילָא מִכַּמָּה נְהוֹרִין, חַד וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא (יחזקאל א כו), [201]דָּא אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא, וְאִיהוּ לְעֵילָּא כְּגַוְונָא דָּא [ציור] [202]וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר (שמות כד י), כְּגַוְונָא דָּא א.

וְכֹלָּא א, נְקוּדָה דִּלְעֵילָּא כְּגַוְונָא דָּא [ציור], חֹל"ם לְעֵילָּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן, (דְּרָכִיב) כְּכֶתֶר עַל י"ה דְּאִינּוּן חָכְמָה וּבִינָה כְּחֻשְׁבַּן חֹלֶם, וְתַחַת רַגְלָיו כְּמַעֲשֵׂה לִבְנַת הַסַּפִּיר חִרֵק, וְדָא מַלְכוּת, וְהָאָרֶץ הַדּוֹם רַגְלָי, [203]אִיהִי תְּחוֹת

---

[185] **וכל חד כו'.** רוצה לומר אותיות של נקודות הן א' של אור:

[186] **אחזי אקי"ק.** דאיהו בבינה:

[187] **ונקודין אלין סלקין אלקים.** דכל נקודה עשר ורקיע ו' (כמו שאומר בתיקונים):

[188] **אלקים.** שלכך אמר מראות אלקים:

[189] **דבהון שבע נקודין.** רוצה לומר אותן שהן נקודות לבד מה שאין כן בקמץ:

[190] **תלת לעילא.** רוצה לומר קודם לחולם:

[191] **לתתא.** אחר החולם:

[192] **דאתמר ביה ויתן כו'.** שכללן בנקודה אחת שהוא הניצוץ של הקמץ וקבען ברקיע שהוא הפתח של הקמץ:

[193] **ואיהו בצורת.** רוצה לומר החמה:

[194] **ד"א והמשכילים אינון נקודי.** דלעיל דריש והמשכילים על אותיות:

[195] **נקודין עגולין, אתוון מרובעין.** כמו שמפרש והולך דחיות אינון מרובעין, וארבעה פנים כו' וגלגלי דכורסיא אינון עגולין וגלגלי הכסא עם הכסא הן נשמות החיות דאינון לבושין לכסא וכן הנקודין לאותיות וכן שם מ"ה לשם הוי':

[196] **מראות דאיתגליין לך.** הן ט' מראות מן וממעל לרקיע עד סוף הפרשה נאמר שם ט' פעמים מראה ועשירית, וארא ואפול וכו' דלא יכיל להסתכל כמו שאומר לקמן:

[197] **באיתגליי' ציורין.** רוצה לומר ספירין דבריאה דאיתגלייה ליה מתוך השעוה אף על גב שלא ראה החותם:

[198] **אבל בסתימו כו'.** רוצה לומר באצילות:

[199] **ואפילו מכל דיוקנין דאחזי לנביאי.** רוצה לומר אפילו אותו דיוקן באצילות שהבין בסתימו דעיינין מתוך השעוה, אין לומר באין סוף כלל:

[200] **צורת דיוקין דכלילא מכמה נהורין.** קאי אדלעיל דקאמר באתגליא ציורין וקאמר שראה דיוקן אחד שכולל כל הט' מראות כמו שאומר לקמן שראה מתוך מט"ט דאיהו כליל כל המראות:

[201] **דא אבן ספיר דמות כסא איהו לעילא כו'.** דאבן היא ניצוץ, יו"ד ורקיע הוא ו' כנ"ל והאבן הוא למעלה מן רקיע אם כן הוא כזה :

[202] **ותחת רגליו כו'.** אף על גב דאינו כתוב כאן, משום דכבר כתוב בתורה:

[203] **איהי תחות ו"ה.** שה' אחרונה שבשם היא נוקבא דז"א אבל מלכות הפרטי של עשר ספירות שהיא השכינה היא תחתם

ו״ה, דְּאִיהוּ חֶשְׁבּוֹן חֵר״ק, וְהָכִי סְלִיק א, יהו״ה, יו״ד.
[204]וְעוֹד רָקִיעַ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [205]דְּכְלִיל שֵׁם יהו״ה, [206]וְאִיהוּ כְּלִיל שִׁית סְפִירָן בְּאֶמְצָעִיתָא, [207]דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (יחזקאל א כב) נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְמָעְלָה, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קד ב) נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, [208]כְּגַוְונָא דָּא [ציור] בְּאֶמְצַע א, [209]נוֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדִּי (ישעיה מד כד), [210]מָאן נָטָה לֵיהּ, [211]עִלַּת עַל כֹּלָּא לְבַדּוֹ, יְחִידָא בְּלָא תְּנָיְינָא לְמֶעֱזַר לֵיהּ.

[דף ו ע״א]

[212]תְּנָיְינָא (יחזקאל א כו), וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְמָעְלָה [213]דָּא אִיהוּ יֵוֹד הֵא וְאָו הָא [214]כְּלִיל תֵּשַׁע נְקוּדִין, (דף ו ע״א) וַעֲשִׂירָאָה שְׁכִינְתָּא כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ, [215]וְכֹלָּא א, [216]דְּלִית אָדָם בְּלָא א׳, [217]וְכֹלָּא אִיהוּ (עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא) א׳, [218]אִיהוּ יהו״ה דְּכְלִיל א, וְאִיהוּ שְׁמָא מְפָרַשׁ דְּכְלִיל א לְאַחְזָאָה דְּאִם רָץ לִבְךָ שׁוּב לְאָחוֹר.
תְּלִיתָאָה, כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב, [219]וְדָא שְׁכִינְתָּא, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן, דְּנִשְׁמָתִין דְּזַמִּין קֳדָם שְׁכִינְתָּא כְּנֶרוֹת לִפְנֵי הָאֲבוּקָה, וּבְגִין דָּא כְּמַרְאֵה אֵשׁ [220]בֵּית לָהּ (שם א כז), וְאִיהִי בֵּי כְּנִישְׁתָּא דִּלְעֵילָּא, [221]אֵ״שׁ נֹג״הּ, כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים (ישעיה נו ז), [222]וְאִיהוּ אֵשׁ בֵּית לָהּ מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה, [223]דְּאִיהוּ ב׳, יוֹמָא

והיא שם אדני. דכתר ומלכות, זה - שרש השם, וזה - כלול מכל השם:

[204] **ועוד רקיע דא כו׳.** רוצה לומר האיך כולם מרומזים בא׳ ואמר דעמודא דאמצעיתא כליל כל השם הויה, בין י״ה דחו״ב, בין ו״ה. והוא רקיע שבתוך הא׳ כמו שמפרש והולך וכתר הוא הנקודה שעל הרקיע של הא׳ ומלכות הוא נקודה שתחתיו כנ״ל:

[205] **דכליל שם כו׳.** כידוע דירית לאו״א ונוקבא כליל בו:

[206] **ואיהו כליל כו׳.** רוצה לומר לכך הוא רקיע דהוא ו׳ כנ״ל:

[207] **דעליה אתמר כו׳.** מביא ראיה דהוא נקרא רקיע דכתיב נטוי כו׳ וכתיב נוטה שמים כו׳ ואיהו נקרא שמים, שמע מינה דהאי נטוי קאי עליו. והענין הוא דחיות קבועין במלכות כנ״ל ואיהו נטוי על ראשיהם:

[208] **כגוונא דא כו׳.** רוצה לומר הו׳ שבאמצע הא׳ הוא פרוס כיריעה והוא ראיה דהוא רקיע שבאמצע הא׳:

[209] **נוטה שמים לבדי.** הוא עוד ראיה דנוטה קאי עליו:

[210] **מאן כו׳.** מפרש המקרא וג״כ חיזק לדבריו הראשונים ורוצה לומר הואיל והוא כולל כל האצילות, דאף כתר נכלל בי״ה, בחולם, ומלכות בו״ה, בחירק הרי כולם נכללין בו:

[211] **מאן נטה ליה, עלת כו׳.** וכל זה המראה הוא א׳ ולקמן מפרש באיזה ספירה רומז הא׳:

[212] **תניינא כו׳.** דכל שנאמר מראה הוא מראה בפני עצמו כמו שמפרש והולך:

[213] **דא איהו יו״ד כו׳.** גימטריא אד״ם:

[214] **כליל תשע כו׳.** כמו שאומר להלן אלין אינון נקודי כו׳ דנהרין בהון כו׳:

[215] **וכלא א׳.** רוצה לומר דכולן נכללין בא׳ שבמילוי הוא״ו שהוא תפארת דז״א:

[216] **דלית אדם בלא א׳.** כי תחילתו של השם הוא ו״ו בלא א׳ כי נעשה מאחוריים דאהי׳ שהוא גימטריא דם ואח״כ נכנס בו א׳ דאהי׳ שהוא כלילת הפנים דאהי׳, בתוך מילוי הוא״ו ונעשה אדם וכולא ע״י האלף שממנו נעשה אדם אבל תחלתו דם לבד הרי הכל נכלל בא׳:

[217] **וכלא איהו עמודא דאמצעיתא. דאיהו א׳ כנ״ל וכן הוא כאן:**

[218] **איהו הוי׳ דכליל ואיהו כו׳.** רוצה לומר שלמעלה במראה הראשונה אמרנו שכלא נכלל בו מצד הוי׳ פשוטה שהוא מצד אותיות כנזכר לעיל דבאתוון אתבריאו חיוון כו׳ ובהון נהרין ד׳ אתוון כו׳ והוא בחיצוניות וכאן כולא נכלל בו מצד מילוי דמ״ה והוא מצד נקודות כנ״ל מצד פנימיותו והכל נכלל בא׳ וזה שאומר לאחזאה דאם רץ לבך שוב לאחד רוצה לומר שאם תהרהר ח״ו מצד מספרן, שוב לאחד שהוא א׳, שכולן נכללין בו, להורות שכולן א׳:

[219] **ודא שכינתא דהכי כו׳.** מביא ראיה שהיא נקראת אש וזה שאומר בגין דא כמראה אש:

[220] **בית לה דאיהי כו׳.** שנקראת כנסת ישראל דכניש כולא בה:

[221] **אש נוגה כי כו׳.** עכשיו הוא מביא ראיה מפסוקים. אש נוגה כמו שאומר לקמן דנקראת נוגה. כי ביתי כו׳ והיא נקראת תפלה כמו שכתוב ואני תפלתי כו׳:

[222] **ואיהי אש בית כו׳.** עכשיו הוא מפרש כל השלש מראות. מראה הראשונה ראה בצורת א׳ והוא יום א׳ שהוא חסד כמו שמפרש והולך, אע״פ שאמר דא׳ שראה הוא ת״ת, ראה אותו מסטרא דחסד. מראה השניה ראה ב׳ שהוא גבורה כמו שמפרש והולך. וכן ראה בשכינה מסטרא דגבורה כנ״ל. והענין, כי ת״ת הוא בסטרא דחסד, ומלכות בסטרא דגבורה, ומראה השלישית ראה ת״ת מצד עצמו דכולל חו״ג כנ״ל דאיהו יחודא דתרווייהו וראה ת״ת בין חו״ג כסדר מימין לשמאל דהוא בין חו״ג:

[223] **דאיהו ב׳ כו׳.** רוצה לומר לכך קאמר אש בית, בית הוא ב׳, יומא תניינא ואש דאיתברי בו גיהנם:

תִּנְיָנָא דְּאִתְבְּרֵי בֵּיהּ גֵּיהִנָּם, [224]א' יוֹמָא קַדְמָאָה דְּאִתְבְּרֵי בֵּיהּ גַּן עֵדֶן, וְדָא חֶסֶד, [225]עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּמַרְאֵה אָדָם [226]כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, [227]וָא"ו לִימִינָא אֶחָ"ד, [228]ל"ב לְשִׁמְאלָא יו"ד ה"א ה"א.

[229]מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמָעְלָה, וּמִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה, אִינּוּן תְּרֵין שׁוֹקִין, תְּרֵין נְבִיאֵי קְשׁוֹט, וְאִינּוּן רְבִיעָאָה וַחֲמִשָּׁאָה לְחֶסֶד, [230]דְּמִתַּמָּן בְּנִינָא דְּעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים פט ג) עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, [231]ה' עִלָּאָה אִתְפַּשְׁטַת עַד הוֹד, חֲמִשִּׁין תַּרְעִין, וּבְגִין דָּא קָא רָמִיז עֲלָהּ, רָאִיתִי כְּמַרְאֵה אֵשׁ [232]ונגה לו סביב, [233]וּבָהּ שִׁית מַרְאוֹת.

שְׁבִיעָאָה, (יחזקאל א כח) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, הַקֶּשֶׁת [234]דָּא צַדִּיק יְסוֹד עָלְמָא, כְּמַרְאֵה דִּילֵיהּ לְתַתָּא מטטרו"ן, דָּא חָזָא יְחֶזְקֵאל, [235]דְּאִיהוּ כְּלִיל כָּל מַרְאוֹת.

חֵיזוּ תְּמִינָאָה, כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, [236]דְּאִתְמַר בָּהּ (ירמיהו לא כא) נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר, וּבְגִין דָּא כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, [237]אֵשׁ נֹגַהּ.

תְּשִׁיעָאָה, הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד יהו"ה, [238]חָכְמָה עִלָּאָה, [239]דְּמוּת דִּילָהּ חָזָא יְחֶזְקֵאל לְתַתָּא, וְלָא חָכְמָה.

[דף ו ע"ב]

[240]וְכַד מָטָא לִדְמוּת כֻּתֶּר דְּאִיהוּ דַּרְגָּא עֲשִׂירָאָה, חֲזִי מַה כְּתִיב בֵּיהּ, וָאֶרְאֶה וָאֶפּוֹל עַל פָּנַי, [241]דְּלָא יָכִיל לְמִסְבַּל, [242]וְאִם מַרְאוֹת דִּלְתַתָּא הָכִי, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מַרְאוֹת (דף ו ע"ב) עִלָּאִין דִּסְפִירוֹת דִּבְרִיאָה, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מַרְאוֹת דַּאֲצִילוּת.

---

[224] **א' יומא קדמאה כו'.** דא' איהו אור כמו שאומר לעיל ואיהו גן עדן שגנזו לצדיקים:

[225] **עמודא דאמצעיתא כמראה אדם.** כמו שאומר לעיל תפארת אקרי אדם:

[226] **כליל תרוייהו.** דשם מ"ה שהוא גימטריא אדם, כולל חו"ג:

[227] **וא"ו לימינא.** דוא"ו גימטריא אחד, לימינא שהוא א' כנ"ל:

[228] **ל"ב לשמאל' יו"ד כו'.** בית לה, ראשי תיבות ל"ב ואינון ל"ב אלהים שהם מסטרא דגבורה במעשה בראשית אף על גב דהן בחכמה מכל מקום הן בבוצינא דקרדוניתא שהוא גבורה דעתיק כידוע:

[229] **ממראה מתניו ולמעלה וממראה כו'.** כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש דממראה מתניו ולמעלה נצח וממראה מתניו ולמטה הוד כידוע דבו"ק נקראים נצח - מעלה והוד - מטה כמו שאומר לקמן ירכא ימינא ואסתכל לעילא כו' ירכא כו' לתתא והענין כמו שאומר לקמן והאחת גבוהה מן השנית עיין שם:

[230] **דמתמן בנינא דעלמא.** רוצה לומר דלכך מתחיל מחסד המראות דמתמן בנינא שהן שבעת ימי בראשית, מה שאין כן למעלה, בג' ראשונות שאינן אלא במחשבה:

[231] **ה' עילאה כו'.** רוצה לומר שמראה הששית הוא בינה וראה אותה בששית, שהתחלת ראייתו הוא מחסד שלמעלה אין ראיה שולט אלא שראה הבינה באתפשטותא למטה בה' ספירין לפיכך אחר שהזכיר ה' ספירות, הזכיר הבינה בהתפשטותה ואח"כ ליסוד כסדר:

ה' עילאה כו'. רוצה לומר שהיא באות ה' שהתפשטותה בה' ספירות ובה נ' תרעין, עשר לכל ספירה כמו שאומר לקמן ואתפשטותא דה"א עילאה עד הוד כו':

[232] **ונגה לה סביב.** רוצה לומר שמשם מתחלת השכינה שנקראת נגה כידוע שבסיום האימא מתחלת וכמראה אש קאי על אימא עילאה דמינה מתערין:

[233] **ובה שית מראות.** רוצה לומר שהיא המשלמת לששה שהיא הששית:

[234] **דא צדיק.** שעל הקשת נאמר אות ברית:

[235] **דאיהו כליל כו'.** רוצה לומר שכל המראות ראה מתוך מט"ט שכולן נכללין בו:

[236] **דאתמר נקבה תסובב גבר.** רוצה לומר שהיא מסובבת היסוד ולכך נאמר סביב רוצה לומר סביב הקשת:

[237] **אש נגה.** ראיה שעלה אומר שהיא נקראת אש נגה:

[238] **חכמה עילאה.** שנקראת כבו"ד גימטריה ל"ב נתיבות חכמה:

[239] **דמות דילה.** רוצה לומר שנאמר מראה דמות, משמע אף המראה שראה ביצירה, לא ראה כבוד ה' בעצמו אלא דמות דילה והוא בשכינה שכל הספירות נכללין בה ולכך ראה חכמה אחר השכינה כנ"ל בינה אחר ה' ספירות כי חכמה למעלה במקומה, אף ביצירה, אין ראיה שולט שם ולכך ראה אותה במלכות ובינה בז"א כי אבא יסד ברתא כמו שכתוב ה' בחכמה יסד ארץ שמשם הוא גילוי החכמה כידוע ואימא יסד ז"א כמו שכתוב כונן שמים בתבונה:

[240] **וכד מטא לדמות כתר כו'.** רוצה לומר שרצה לראות כתר היצירה, לא במקומה אלא למטה במלכות היצירה ששם נכלל כנ"ל:

[241] **דלא יכיל למסבל.** לכך לא נאמר בו מראה:

[242] **ואם מראות דלתתא כו'.** רוצה לומר אם כתר דיצירה, ורק דמות דידה, כל שכן וכל שכן לכתר דבריאה, במקומה למעלה וזה שאומר ומראות עילאין רוצה לומר למעלה זה שאומר דבריאה רוצה לומר שהן שני עילויין וזה שאומר כל שכן וכל שכן שתי פעמים וכן באצילות כתב למעלה שתי פעמים, כל שכן וכל שכן, שעד כאן הוא סיום השנה:

[243]וּבְרָזָא דְּאַת א תִּשְׁבַּח חֹל״ם חִיר״ק שׁוּרֵק כְּגַוְונָא דָּא ו [244]וְאִיהוּ גַּלְגַּל דְּאִתְהַפַּךְ לְשִׁית סִטְרִין לְעֵילָּא וּלְתַתָּא וּלְאַרְבַּע סִטְרִין, אִתְהַפַּךְ לִימִינָא וְסָהִיד עַל עִלַּת עַל כֹּלָּא דְּלֵית אֱל״ה אָחֳרָא לִימִינָא דְּעָלְמָא, אִתְהַפַּךְ לִשְׂמָאלָא וְסָהִיד עֲלֵיהּ, וְהָכִי לְכָל סִטְרָא [245]סָהִיד עַל יְחוּדֵיהּ, דְּלֵית אֱל״ה אָחֳרָא עִילָּא וְתַתָּא וּלְאַרְבַּע סִטְרִין, הַאי אִיהוּ דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין [246]כְּדֵי שֶׁתַּמְלִיכֵהוּ עַל הַשָּׁמַיִם וְעַל הָאָרֶץ וְעַל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם.

[247]ו׳ כְּלִיל תִּלַּת נְקוּדִין, עִילָּא וְתַתָּא וְאֶמְצָעִיתָא, דְּסַהֲדִין עַל עִלַּת עַל כֹּלָּא דְּאִיהוּ רֵאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וּמְבַלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִי״ם, וְאִיהוּ כְּלִיל שִׁית נְקוּדִין כְּחוּשְׁבַּן ו׳, דְּסַהֲדִין עַל עִלַּת עַל כֹּלָּא, דְּלֵית אֱל״ה אָחֳרָא לְשִׁית סִטְרִין אֶלָּא הוּא, הָא תֵּשַׁע נְקוּדִין דִּכְלִילָן בְּאַת ו׳ מִן א, וְאַת א׳ בֵּיהּ אִשְׁתַּלִּימוּ לְעֶשֶׂר, [248]וּבֵיהּ כֻּלְּהוּ אָזְלִין לַאֲתַר חַד, הָא הָכָא רָזָא דְּבִנְיָינָא דִּיחֶזְקֵאל בְּרָזָא דִּנְקוּדִין.

(וְעוֹד רָזָא) נְקוּדֵי צָרֵיךְ לְאַחֲזָרָא עֲלַיְיהוּ, קָמֵץ רָקִיעַ וְנִיצוֹץ, אִינּוּן י״ו, [249]אִיהוּ קוֹמֶץ כָּל נְקוּדִין, דְּאִינּוּן שִׁית סְרֵי כְּחֻשְׁבַּן [250]שִׁית סְרֵי אַנְפִּין דְּחֵיוָן, וּבְגִין דָּא אִיהוּ קוֹמֵץ [251]כָּל נְקוּדִין.

(* הקטע הבא עד כי יד על כס קה, הובא מדף ד ע"ב)

([252]בְּאֵלִּין חָמֵשׁ) (ויקרא ב ב) וְקָמַץ [253]הַכֹּהֵן מִשָּׁם מְלֹא קֶמְצוֹ, קֶמֶ״ץ אִיהוּ י׳ כַּד אִתְפַּתַּח בְּה׳ נְקוּדִין אִיהוּ ה׳, חָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן, דְּבְהוֹן אִתְפַּתַּח קוֹמֶץ דְּאִיהוּ י׳, לְחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּחֵירוּ.

(וְאַתְוָון י״ה [254]כְּחֻשְׁבַּן חֹל״ם דְּאִיהוּ אֶמְצָעִי, וְחִיר״ק כְּחֻשְׁבַּן ו״ה) קֶמֶ״ץ י״ד פִּרְקִין דְּאֶצְבְּעָן, וְהַאי אִיהוּ (שמות יז טז) וַיֹּאמֶר [255]כִּי יָ״ד [256]עַל כֵּס י״ה, ו׳ דְּרוֹעָא ה׳ כָּתֵף.

[המשך דף ו ע״ב]

פַּתַח בְּחוּשְׁבַּן אוֹתִיּוֹתָיו [257]אִיהוּ יו״ד, וּכְתִיב (תהלים קמה טז) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן, וְאוּקְמוּהוּ אַל תִּקְרֵי יָדֶךָ [258]אֶלָּא יוּדֶ״ךָ, וְאִינּוּן י״י מִן יאהדונה״י, [259]וּבְאָן אֲתַר מִתְפַּתְּחִין בְּרָקִיעָא דְּאִיהוּ פַּתַח, וְאִיהוּ מַפְתֵּחַ כְּלִיל אהדונ״ה שִׁית אַתְוָון בְּאֶמְצַע י״י, וּתְרֵין יוּדִין עִם רָקִיעַ דְּאִיהוּ ו׳ סְלִיק לְחוּשְׁבַּן יהו״ה.

[דף ז ע״א]

צֵר״י אִיהוּ חוּשְׁבַּן ו׳ ו׳, וּתְחוֹת צַדֵּי תְּרֵין נִיצוֹצִין דְּאִינּוּן י׳ י׳, [260]אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, וְאִינּוּן ו׳ ו׳ י׳

---

[243] **וברזא דאות א׳ כו׳.** לפי שאמר למעלה דשמא מפרש כליל תשע נקודין ועשירית כליל מכלהו וכולהו כלילין באות א׳, אמר כאן שכל העשר מראות נכללין בא׳, ברזא דט׳ נקודין ועשירית כלילא מכולהו ובו כל המראות חוזרין לא׳ כנ״ל וזה שאומר תשכח חלם כו׳ די׳ שעל הא׳ הוא חולם על הו׳ שבאמצע הא׳ וי׳ שתחתיו הוא חירק והו׳ הוא שורק:

[244] **ואיהי גלגל כו׳.** דוא״ו הוא ג׳ נקודין, ראש תוך סוף, וג׳ נקודין שבו, חולם חירק שורק, הוא רומז לו״ק:

[245] **סהיד על יחודא.** רוצה לומר אות א׳ דהוא אחד:

[246] **כדי שתמליכהו כו׳.** באחד דהוא א׳:

[247] **ו׳ כליל תלת כו׳.** הן חולם חירק שורק הנ״ל שעל הו׳:

[248] **ובי׳ כולהו כו׳.** כנ״ל דנכללין בא׳ שהוא אחד בחושבן אותיותיו. כל בחושבן האמור כאן, הכל הוא במספר קטן:

[249] **איהו קומץ.** כי כולם בחכמה עשית והן סתימין שם וזה שאומר קומץ:

[250] **שית סרי אנפין דחיוון.** שנאמר וארבעה פנים לאחת:

[251] **כל נקודין כו׳.** דניצוצין של הט׳ נקודות הן ששה עשר:

[252] **באלין חמש כו׳. רוצה לומר אלה חמש נקודות הן סתימין בחכמה ששם קמץ דרמיזין בקומץ דיד בסתימו, כעין יו״ד דאיהי בחכמה ובבינה הן פתוחין ששם פתח ושם פתוח לחמש נקודות כל אחד בפרט ורמיז לחמש אצבעין בפתיחת היד ורמיז לה׳ דאיהי בבינה:**

[253] **הכהן.** כנ״ל דחכמה נחית בברכה דכהנא:

[254] **כחשבן.** רוצה לומר חשבון דנקודין הוא במספר קטן:

[255] **כי יד כו׳.** י״ד פרקין:

[256] **על כס י-ה.** דבהון אותיות י״ה כנ״ל:

[257] **איהו יו״ד.** רוצה לומר יו״ד מלא:

[258] **אלא יודיך ואינון כו׳.** דבקמץ אינון סתימין באות יו״ד דאיהי קמץ כמו שאומר לעיל והיא חכמה, יו״ד עילאה, יו״ד של המילוי דבה תרין יודין ואינון חכמה עילאה חכמה תתאה דאבא יסד ברתא וזה שאומר ואינון י״י מן כו׳ ומתפתחין בפתח שהיא הבינה:

[259] **ובאן אתר מתפתחין.** דביו״ד איהו סתים, בקמץ כמו שאומר לעיל:

[260] **את שני כו׳.** שת״ת מקבל מחו״ג וכן מלכות מחו״ג כמו שאומר לעיל ולכך בצרי ובשבא הן שני המאורות, ת״ת ומלכות, רק כי הגבורות מקבלות מאימא ע״י ת״ת אבל החסדים מקבלים מאבא שלא על ידו כידוע בסוד אבא יסד ברתא לכך בצרי שהוא חסד הן שוין ובשבא, גבורה, את המאור הגדול כו׳:

י' סָלְקִין ל"ב, [261]וְאִינּוּן ל"ב נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה, וּנְקוּדָה תְּחוֹת ר' מִן צֵר"י דְּאִיהִי י' עֶשֶׂר סְפִירוֹת, [262]הֲרֵי מ"ב, [263]וּבְגִין דָּא צֵר"י, [264]בֵּיהּ צַיֵּיר עָלְמִין, [265]וַייִצֶר תַּמָּן צֵר"י, [266]בֵּיהּ [267]צַיֵּיר אָדָם, הֲרֵי (דף ז ע"א) רָזָא דְּנָקוּד צֵרֵי מ"ב, וּתְלַת אַתְוָון הֲרֵי מ"ה, כְּחוּשְׁבַּן אָדָ"ם.

שְׂבָא אוֹף הָכִי (בראשית א טז) [268]אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם, וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן וגו', [269]וּבֵיהּ רָזָא מ"ב, וּבֵיהּ רָזָא דְּאָדָם, כְּגַוְונָא דָּא, חֶשְׁבַּן שְׂבָא ו', וּתְלַת נִיצוֹצוֹת וְרָקִיעַ י' י' ו' דְּחוּשְׁבָּנֵהוֹן ל"ו, הֲרֵי מ"ב, וּתְלַת אַתְוָון שְׂבָ"א הֲרֵי מ"ה, [270]וְרָזָא דְּמִלָּה (שמות ג יג) וְאָמְרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ מָ"ה אוֹמַר אֲלֵיהֶם, וְנָקוּד שְׂבָ"א נָקוּד בְּשֵׁם יהו"ה בְּאוֹרַיְיתָא.

סָגוֹל חַ"י חֶשְׁבָּנֵיהּ, [271]וְאִיהוּ ו' ו' מִן וַ יִּסַּע וַ יָּבֹא וַ יֵּט, [272]וּתְלַת נְקוּדִין י' י' י' אִיהוּ ח"ם, וְאַרְבַּע אַתְוָון מִן סָגוֹ"ל [273]אִיהוּ חמ"ד, וְתֵיבָה הָא אִינּוּן חַמָּ"ה, [274]פְּנֵי מֹשֶׁה כְּפָנֵי חַמָּה.

חֹלֶם חָסֵר ו' חוּשְׁבָּנֵיהּ י"ה, וּתְלַת נִיצוֹצוֹת י' י' י' [275]הָא אִינּוּן מ"ה, שְׁמָא מְפָרַשׁ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְעִם תְּלַת אַתְוָון וְתֵיבָה הָא אִיהוּ מ"ט, כְּחוּשְׁבַּן מ"ט אַתְוָון דְּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו' (דברים ו ד), בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד וכו', וְאוּקְמוּהוּ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין, חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִּינָה נִבְרְאוּ בָּעוֹלָם וְנִתְּנוּ לְמֹשֶׁה, חוּץ מֵאֶחָד, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ח ו) וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִי"ם, [276]וּלְתַתָּא בְּמַלְאָכִים אִינּוּן מ"ט פָּנִים טָהוֹר מ"ט מִן מטטרו"ן, דְּאִיהוּ [277]חֹלֶ"ם בְּמַלְאָכִים.

חִירֵק עִם חוּשְׁבַּן אַתְוָון אִיהוּ א"ם, [278]חֵרֵק חוּשְׁבָּנֵיהּ ו"ה, וּתְלַת נִיצוֹצוֹת י' י' י' תְּלָתִין, הָא [279]אִיהוּ א"ם.

שֶׁרֵק אִיהוּ חוּשְׁבַּן אַתְוִוי ו', וְחָמֵשׁ נִיצוֹצוֹת חַמְשִׁין, הָא נ"ו, תְּלַת אַתְוָון וְתֵיבָה הָא אִנּוּן ס', [280]סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו, ([281]וּבֵיהּ (ירמיה לא ו) ר"נּוּ לְיַעֲקֹ"ב שֹׁ"מְחָה נוֹטְרִיקוֹן שׁוּר"ק).

(משלי י כה) צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם בֵּיהּ סוֹד [282]דְּכָל נְקוּדֵי מֵחָכְמָה עִלָּאָה מִתְפַּשְׁטָאן, תִּשְׁעָה עַד מַלְכוּת, וְטַעֲמֵי

---

[261] **ואינון ל"ב כו'.** כנ"ל דהרוצה להחכים ידרים:

[262] **הרי מ"ב.** דז' ספירן, מחו"ג שהן תחילת הבנין, הן בשם מ"ב ובהון אצטיירו כמו שאומר בתיקון ד' וזה שאומר ובגין דא כו':

[263] **ובגין דא צרי כו'.** דבשם מ"ב צייר עלמא, מ"ב דמעשה בראשית:

[264] **בי' צייר כו'.** לשון צרי:

[265] **וייצר תמן צרי.** רוצה לומר דבתיבת וייצר יש שם אותיות צרי. וכן בכל מקום שאומר בתיקונים תמן, אינו דורש כל התיבה כמו שאומר לקמן בתיקונים:

[266] **בי' צייר אדם.** דוייצר קאי על אדם ועל כן הולך ומפרש חושבן אדם:

[267] **ביה צייר אדם.** רוצה לומר שמא מפרש שהוא בפנים הספירות כנ"ל וזה שאומר הרי כו' וזה סוד עשר ספירות בלי מה - מ"ב מלבר, מ"ה מלגאו. וכל זה הוא ג"כ בשב"א כי הוא ג"כ התחלת הבנין, זה מימין וזה משמאל אלא שהתחלת הציור הוא בחסד שלמעלה הן במחשבה ולכך הוא שם צרי צייר כו':

[268] **את המאור הגדול כו'.** דבצרי שניהם שוין אבל כאן אחד גבוה מחבירו:

[269] **ובי' רזא כו'.** לפי שנקודותיו שוות לצרי מפרש כל ענינו כמו בצרי לכך קאמר אוף הכי את כו':

[270] **ורזא דמלה כו'.** רוצה לומר דכתיב שמו מ"ה, דבשמו מרומז מ"ה, והוא באחת מנקודותיו והוא שב"א:

[271] **ואיהו וו"ו מן ויסע כו'.** שהוא בת"ת, כליל מג' אבהן:

[272] **ותלת נקודין יי"י.** הן אותיות שניות של ויסע כו':

[273] **איהו חמ"ד.** רוצה לומר סגול דסגל לשון חמד:

[274] **פני משה.** ת"ת וכן חמה:

[275] **הא אינון מ"ה כו'.** דאיהו בנצח וכן משה בנצח כידוע וזה שאומר נ' שערי בינה כו' וכן ביצירה - מט"ט שהוא דוגמת הת"ת וזה שאומר ולתתא כו':

[276] **ולתתא במלאכים.** רוצה לומר מדרגת משה:

[277] **חולם במלאכים.** על גבי כל המלאכים כחולם דאיהו על גבי כל נקודין:

[278] **חרק חושבנא ו"ה.** דנו"ה הן תרי פלגי דגופא ובהון הוי"ה אחת, י"ה בנצח ו"ה בהוד וכן איהו בנצח ואיהי בהוד. וי"ה הוא בשמים וו"ה בארץ כמו שכתוב י'שמחו ה'שמים ו'תגל ה'ארץ לכך חלם בגימטריה י"ה, חרק ו"ה:

[279] **איהו אם.** דאיהי בהוד והוא אם דאלקים דמ"ה הוא בנצח כנ"ל והוא אותיות לה"י מן אלקים הרי הוי' אלהים מתחלק בהן דהן תרי פלגי דגופא כנ"ל:

[280] **סוד ה' כו'.** דביה כל רזין גניזין:

[281] **ובי' רנו כו'.** כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש דכמה קיצין הן כל אחד כפי מדה דתליא ביה ונ"ו הוא ביסוד דעד הוד אתפשטותא דנ' תרעין ויסוד הוא ו' זעירא כמו שאומר בזהר שמות, הרי נ"ו:

[282] **דכל נקודי כו'.** שבתחלה ביאר נו"ן ועכשיו מבאר ס' דהוא סוד ואמר דכל נקודי כו' ואם כן שורק - ביסוד וביה אותיות סוד וזה שאומר צדיק יסוד עולם ביה סוד:

מִכֻּתָּר עַד מַלְכוּת, (וְשׁוּרֵ"ק צַדִּיק יְסוֹד עָלְמָא, בֵּיהּ סוֹד), וּבָה [283]שׁוּרֵק תְּנֵיְינָא בְּתוֹסֶפְתָּ ו' [284]מ"ב.
וְאֵינוּן רְמִיזִין יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, וּבְחֲמֵשׁ אֲצְבְּעָאן דְּיַד שְׂמָאלָא י"ד פִּרְקִין, רְמִיזִין כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, וְאֵינוּן כ"ח, דְּאִתְמַר עֲלַיְיהוּ (במדבר יד יז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כ"חַ יהו"ה, וְהָכִי סְלִיק [285]אי"ה או"ה כ"ח, [286]דְּרְמִיזִין (ירמיה יז יב) בְּכִסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן.
[287]מְיָד דְּאִסְתַּלְקוּ, וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף (איכה א ו), וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל הָאוֹמֵר אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ, קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, דְּאִינוּן שַׁבְעִין שְׁנִין, בְּתַר אֶלֶף וּמָאתָן שְׁנִין, דְּאִתְחֲרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, [288]וְאִית דְּאוֹסִיף בֵּיהּ ב' (דהוא ע"ב, דבאמת ח"י שנים קודם החורבן בטל התמיד כידוע), קָרוֹב יהו"ה לְכָל קוֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת (תהלים קמה יח), לְדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ (שם סז ג), [289]וְאִית דְּחָשִׁיב לוֹן מִשְּׁבוּטַל הַתָּמִיד, בְּגִין דְּבַדְרָגָא דְיַעֲקֹב תַּלְיָא קֵץ דְּפוּרְקָנָא, דְּדַרְגֵּיהּ אֱמֶת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (מיכה ז כ) תִּתֵּ"ן אֱמֶ"ת לְיַעֲקֹב, דְּאִיהוּ סִימָן אֶלֶף מָאתַיִם תִּשְׁעִים, אוֹף הָכִי אֶרֶץ, א' אֶלֶף, ר"ץ מָאתַיִם וְתִשְׁעִים, לְקַיְימָא בְּהוֹן אֱמֶ"ת מֵאֶרֶ"ץ תִּצְמָח (שם פד יב), כַּד יְהוֹן לְבָר כְּחוּשְׁבַּן אֶרֶ"ץ, [290]אֲבָל גְּזַר דִּינָם שִׁבְעִים שָׁנִים.
[291]וְשָׁם יהו"ה אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אֱמֶת, וּשְׁכִינְתֵּיהּ תּוֹרַת אֱמֶת, בָּהּ אִתְבְּרִיאַת כָּרְסַיָּא דְּאִיהִי אֱלֹהִי"ם, וְהַיְינוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי רֵאשִׁית בָּרָא כָּרְסַיָּא דְּאִיהִי אֱלֹהִי"ם, דְּהָכִי סְלִיק הַכִּסֵּ"א לְחוּשְׁבַּן אֱלֹהִי"ם.
[292]וְאִית אוֹרַיְיתָא דְּבְרִיאָה, וְאוֹרַיְיתָא דַּאֲצִילוּת, אוֹרַיְיתָא דִּבְרִיאָה, יהו"ה קָנָנִי [293]רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ (משלי ח כב), וְאוֹרַיְיתָא דַּאֲצִילוּת [294]תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה (תהלים יט ח), [295]וּבָהּ תָּמִים תִּהְיֶה עִם [296]יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ (דברים יח יג), וּמִסְטָרָא דִּילָהּ אִתְמַר עַל יִשְׂרָאֵל, (שם יד יג) בָּנִים אַתֶּם לַיהו"ה, [297]וּמִנָּא לָן דְּאוֹרַיְיתָא דַּאֲצִילוּת אִיהִי תּוֹרַת יהו"ה דְּתַלְיָא בִּשְׁמֵיהּ, אֶלָּא הָכִי אוּקְמוּהָ זֶה שְׁמִי לְעֹלָם (שמות ג טו), שְׁמִי עִם י"ה שָׂ"ה, זִכְרִ"י עִם ו"ה רְמַ"ח, תּוֹרָ"ה בְּחֶשְׁבַּן אַתְוֵי תרי"א, [298]וְעִם אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ אִיהִי תַּרְיַ"ג, [299]וְהַיְינוּ ב' דְּאִתּוֹסְפַת בַּתּוֹרָה, [300]זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם דָּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, [301]וּבְגִין דָּא כָּבוֹד חֲכָמִים יְנַחֲלוּ (משלי ג לה).

---

[283] **שורק תניינא כו'.** הוא שורק גדול וזה שאומר בתוספת ו':

[284] **מ"ב.** רוצה לומר בגימטריה מ"ב שהוא במלכות ושם במלכות כליל שם מ"ב כמו שאומר בתיקון ד' וכאן חושב הנקודות מחכמה עד מלכות וסדרן: קמץ פתח צרי שבא סגול חולם חירק שורק שורק גדול, כסדר מחכמה. ואל תיקשי שבתיקון ע' קא חשיב מכתר עד יסוד, כבר תירץ האר"י ז"ל. וכן שם מונה סגול קודם לשבא. וכולא חשיב כאן כסדר רק הפתח, שמתחיל, משום דמפרש ביה קרא:

[285] **אי"ה וא"ה.** והן א' בחולם דהוא י"ה, והוא אי"ה. וא' בחירק הוא או"ה. ושניהם בגימטריה כ"ח:

[286] **דרמיזין בכסא כו'.** עד מקדשנו כ"ח אותיות עם יוד אחר שין דמקדשנו:

[287] **מיד דאסתלקו.** פירוש, דאתפגם הכסא ואסתלק מינה שם הוי' כנזכר לעיל דהוא אי"ה או"ה:

[288] **ואית דמוסיף ביה ב' כו'.** כמו שאמר בתיקוני זוהר חדש דף ע"ג ע"ב בתר אלף ומאתן. וע"ב הוא לתשלום המאה של החורבן שהיה בפרט קטן תתקכ"ח, והקץ הוא מאה לאלף הששי מכוון, כמו שאמר בתיקוני זוהר חדש ותנוח כו' לקץ הימין דאיהו ימינא, והוא חסד דיסוד, מאה דאלף הששי. ועיין שם כמה קיצין:

[289] **ואית דחשיב כו'.** כלומר שחושב עשרים שנה קודם החורבן, דסבירא ליה דעשרים שנה קודם החורבן בטל התמיד והוי ליה משבטל התמיד אלף מאתים ותשעים כמו שכתוב (דניאל יב יא) ומעת הוסר התמיד כו':

[290] **אבל גז"ד כו'.** דהוא חבלי משיח דבאמן יהא שמיה רבא ינצל מהן:

[291] **ושם ה' כו'.** כאן מפרש האיך אתברי בשם הוי' הכסא:

[292] **ואית אורייתא כו'.** רוצה לומר דלא תיקשי היאך אמר אורייתא איהי שכינה הא אורייתא איהי בבריאה לכך אמר ואית כו':

[293] **ראשית דרכו.** דאיהי ראשית לנבראים:

[294] **תורת ה' תמימה.** תורת ה' כנ"ל, תמימה, שאין שולט שם שום פגם. ועלה נאמר כולך יפה רעיתי ומום כו':

[295] **ובה תמים כו'.** כמו שאמר לעיל דבנשמתא פגימה לא שריא כו':

[296] **ה' אלקיך.** זו"ן, אורייתא דאצילות:

[297] **ומנ"ל כו'.** אף על גב דכתיב תורת ה' מכל מקום מינא לן דתליא בשמיה:

[298] **ועם אנכי כו'.** עיין בגמרא דמכות בסופה:

[299] **והיינו ב' דאתוספת.** ב' דבראשית:

[300] **זאת התורה אדם כו'.** רוצה לומר, ראיה דשכינה איתקרי תורה דכתיב זאת התורה וראיה דתליא בשמיה דכתיב אדם בגימטריה מ"ה דא יו"ד כו':

[301] **ובגין דא כבוד כו'.** רוצה לומר דאמרנו דאית אורייתא דאצילות דשכינה דנקראת כבוד אל ואורייתא דבריאה דנקראת כסא

וְאִית כְּבוֹד נִבְרָא כְּגַוְונָא דְכָבוֹד נֶאֱצָל, מִסְטָרָא דְכָבוֹד נִבְרָא אָמְרִין יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי אָדוֹן עַל כֹּלָּא אִם כַּעֲבָדִים, וּמִסְטָרָא דְכָבוֹד נֶאֱצָל אִתְמַר בְּהוֹן אִם כְּבָנִים, וּלְעֵילָּא עַל כֹּלָּא, עִלַּת עַל כֹּלָּא, דְּלֵית אֱל"ֹה עֲלֵיהּ, וְלַאו תְּחוֹתֵיהּ, וְלַאו לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, וְאִיהוּ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין. וְאִיהוּ אַסְחַר וכו'

[הגהה דף ה ע"א]

(דף ה ע"א – הגהה:) [302]וּמְקַבֵּל בָּהּ יסוּרִין וּמַרְעִין וּמַכְאוֹבִין בְּדִחִילוּ דְמָארֵיהּ, [303]אַהֲבָה בְּסוֹפָהּ, כְּגַוְונָא דְאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, עַל אִלֵּין מָארֵי קוּשְׁיִין וּמַחֲלוֹקֹת, אֶת וָהֵב בְּסוֹפָהּ (במדבר כא יד), וְאוּקְמוּהָ אַהֲבָה בְּסוֹפָהּ, דְּמַה דַּהֲוֹת לוֹן שְׁכִינְתָּא סוֹף דְּכָל דַּרְגִּין, קוּשְׁיָא וְדִין מִסְטָרָא דִגְבוּרָה, אִתְחַזְרַת לוֹן אַהֲבָה מִסְטָרָא דִימִינָא, אַהֲבַת חֶסֶד, וּבְגִין דָּא כָּל הַמְקַיֵּים אֶת הַתּוֹרָה מֵעוֹנִי, סוֹפוֹ לְקַיְּימָהּ מֵעוֹשֶׁר, וְהַאי אִיהוּ אַהֲבָה בְּסוֹפָהּ, וְכָל מָאן דְּלָא מְקַיֵּים לָהּ מֵעוֹשֶׁר, לָא יְקַיְּימָהּ מֵעוֹנִי.

דַּרְגָּא חֲמִישָׁאָה בְּיִרְאַת יְיָ' אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל הַקּוֹדֶם יִרְאָתוֹ לְחָכְמָתוֹ חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת, וְכָל הַקּוֹדֶם חָכְמָתוֹ לְיִרְאַת חֶטְאוֹ אֵין חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת, דְּכָל הַקּוֹדֶם חָכְמָתוֹ לְיִרְאָתוֹ לְמָה הוּא דוֹמֶה, לְמִי שֶׁמָּסְרוּ לוֹ מַפְתְּחוֹת הַפְּנִימִיִּים, וְלֹא מָסְרוּ לוֹ מַפְתְּחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים, בַּמֶּה יִכָּנֵס.

[304]וּבְאַרַח רָזָא, אדנ"י תַּמָּן י' יִרְאַת יְיָ', וְאִלֵּין אַרְבַּע אַתָוון אִינוּן מַפְתְּחוֹת הַחִיצוֹנִים דִּילָהּ, י' מִן יהו"ה אִיהִי חָכְמָה, וְאַרְבַּע אַתָוון דְּהַאי שְׁמָא אִינוּן מַפְתְּחוֹת הַפְּנִימִיִּים, וּבְגִין דָּא אַקְדִּימוּ בְּצִלּוֹתָא אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וּלְבָתַר חָתְמִין לָהּ בְּשֵׁם יהו"ה, בָּרוּךְ אַתָּה יהו"ה מָגֵן אַבְרָהָם, וְאוּף הָכִי אַקְדִּים שְׁבָ"א דְּאִיהִי יִרְאָה בְּשֵׁם יהו"ה, לְאַהֲבָה דְּאִיהִי קְמ"ץ רַחֲמִי, שְׁבָ"א מִסְטָרָא דִגְבוּרָה, כִּי [305]בָאֵשׁ יהו"ה נִשְׁפָּט (ישעיהו סו טז), קְמַ"ץ מִימִינָא, וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִשָּׁם (ויקרא ה יב), בְּגִין דְּמַעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין, וּבְגִין דָּא אַקְדִּימוּ שְׁסָ"ה לֹא תַעֲשֶׂה דְּאִינוּן דְּחִילוּ, לְרַמַ"ח פִּקּוּדִין דְּאִינוּן רְחִימוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות ג טו) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וכו', שְׁמִי עִם י"ה שְׁסָ"ה, זִכְרִי עִם ו"ה רְמַ"ח.

דַּרְגָּא שְׁתִיתָאָה בְּיִרְאַת יְיָ', וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ וכו' (ישעיה לג ו), אֱמוּנַת סֵדֶר זְרָעִים, עִתֶּיךָ סֵדֶר מוֹעֵד, חֹסֶן סֵדֶר נָשִׁים, יְשׁוּעוֹת סֵדֶר נְזִיקִין, חָכְמַת סֵדֶר קָדָשִׁים, וָדַעַת סֵדֶר טַהֲרוֹת, אִי אִיכָּא יִרְאַת יְיָ' אִין, וְאִי לָא לָא.

[בהגהה דף ה ע"ב]

וְאִלֵּין שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה בְּאַרַח רָזָא, אִינוּן מֵעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּכָלִיל שִׁית סִדְרֵי מַתְנִיתִין, וּמָאן דְּבָעֵי לְנַטְלָא לֵיהּ בְּלָא שְׁכִינְתֵּיהּ דְּאִיהִי יִרְאַת יְיָ', עֲלֵיהּ אִתְמַר (משלי טז כח) וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף. (דף ה ע"א – בהגהה) כְּאִלּוּ עָבִיד קְצוּץ וּפְרוּד בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, [306]וּבְגִין דְּלָא יַעַבְדוּן פְּרוּדָא, אַף עַל גַּב דְּאוֹלִיף אָדָם שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה, וְלָא אַקְדִּים לֵיהּ יִרְאַת יְיָ', דְּאִיהִי שְׁכִינְתֵּיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שַׁרְיָא לְגַבֵּיהּ, וּבְגִין דָּא אִי אִיכָּא יִרְאַת יְיָ' אִין, וְאִי לָא לָא, כְּאִלּוּ לָא הֲוָה כְּלוּם בִּידֵיהּ.

אֱמוּנַת אִיהִי אִימָּא עִלָּאָה מִסְטָרָא דְחֶסֶד, [307]דְּבָהּ קְרִיאַת שְׁמַע [308]דְּאִיהִי אֱמוּנָה, וְאִיהִי עִתֶּיךָ מִסְטָרָא דִגְבוּרָה, [309]דְּבֵיהּ אִתְמַר (ויקרא טז ב) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וגומר, [310]חֹסֶן אִיהוּ מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, יְשׁוּעוֹת אִתְקְרִיאַת מִסְטָרָא דְנֶצַח, וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר וְלֹא יִנָּחֵם (שמואל א טו כט), [311]חָכְמָה

הכבוד:

[302] **ומקבל בה כו'.** כאן הוא ההגהה. וחסר ארבעה דרגין ביראת ה' וזהו סיומא דדרגא רביעאה: **ומקבל בה.** רוצה לומר באהבת השכינה:

[303] **אהבה בסופה.** כמו שכתוב ואחריתך ישגה מאד (איוב ח ז) כמו שאמרו (בראשית רבה סו) צדיקים תחילתן כו':

[304] **ובארח רזא כו'.** דהוי' הוא תורה ואדנ"י הוא יראה:

[305] **באש.** אותיות שב"א:

[306] **ובגין דלא יעבדון פירודא.** רוצה לומר דלא שריא קב"ה בלא שכינתיה:

[307] **דבה קריאת שמע.** דקריאת שמע איהי בהיכל אהבה כידוע שהוא חסד שנאמר בה ואהבת וכן אומרים מקודם אהבה רבה:

[308] **דאיהי אמונה.** דקריאת שמע איהי אמונה שצריך להאמין אחדות השם וקיבול מצותיו שלכך אומרים אח"כ אמת כו':

[309] **דבי' אתמר ואל כו'.** רוצה לומר שלא יבא בעת דדינא שליט אלא בשעת החסד ולכך צריך ללבוש בגדי לבן:

[310] **חסן כו'.** כמו שמפרש לקמן:

[311] **חכמה איהי סדר קדשים.** כמו שאמרו בעירובין (נג ע"ב) עלץ בנערה אהרונית עירנית כו':

אִיהִי סֵדֶר קָדָשִׁים דְּאִיהוּ הוֹד, [312]וָדַעַת אִיהוּ יְסוֹד דְּאִיהוּ סֵדֶר טַהֲרוֹת.

וְאִית דְּיֵימָא בְּהִפּוּכָא, [313]מִסְטְרָא דִשְׂכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי אֱמוּנָה, [314]וּמִסְטְרָא דְצַדִּיק דְּבֵיהּ כְּלִילָן תְּרִין שְׁמָהָן אָמֵ"ן, דְּאִנּוּן יאהדונה"י, וּבְצַדִּיק עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ (בראשית א יא), וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי סֵדֶר זְרָעִים.

עִתִּיךְ אִיהִי מִסְטְרָא דְהוֹד דְּאִיהִי סֵדֶר מוֹעֵד, [315]דְּבֵיהּ אוֹכְלִין [316]כָּל אַרְבַּע וְתוֹלִין כָּל חָמֵשׁ וְשׁוֹרְפִין בְּתִחְלַת שֵׁשׁ, [317]חָסֵן אִיהוּ מִסְטְרָא דְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּבֵיהּ סֵדֶר נָשִׁים, [318]יְשׁוּעוֹת אִיהִי סֵדֶר נְזִיקִין מִסְטְרָא דִגְבוּרָה, דְּתַמָּן כָּל דִּינִין נָפְקִין לְמָאן דְּעָבִיד נֶזֶק לְחַבְרֵיהּ, חָכְמָה אִתְקְרִיאַת מִסְטְרָא דְחֶסֶד, דְּבָהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים [319]יְדֵרִים וְהוּא סֵדֶר קָדָשִׁים, [320]וְעִמֵּיהּ נֶצַח, הָדָא הִיא דִכְתִיב (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, דַּעַת דְּאִיהִי סֵדֶר טַהֲרוֹת, וְאִינּוּן שִׁית סִדְרֵי מַתְנִיתִין, [321]בְּרָזָא דְלַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, מֵרַחֲמֵי לְדִינָא וּמִדִּינָא לְרַחֲמֵי.

[בהגהה דף ו ע"א]

דַּרְגָּא שְׁבִיעָאָה בְּיִרְאַת יְיָ' כֹּל מָאן דְּאִית בֵּיהּ יִרְאַת ה' אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין דְּלֵית לֵיהּ חוֹסֶר, הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים לד י) יְרָאוּ אֶת יְיָ' קְדוֹשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו, לַאו יְהֵא מֵאִינּוּן דְּאִתְמַר בְּהוֹן (משלי יא כד) וְחוֹשֵׂךְ מִיּוֹשֶׁר אַךְ לְמַחְסוֹר, וְלָא יְהֵא לֵיהּ חוֹסֶר בְּאוֹרַיְיתָא, אִם הוּא מָארֵי תּוֹרָה, [322]דְּלֵית אוֹרַיְיתָא בְּלָא דְחִילוּ, [323]וּכְגַוְונָא [324]דְּלֵית אוֹרַיְיתָא בְּלָא דְחִילוּ, אוּף הָכִי לֵית דְּחִילוּ (דף ו ע"א) בְּלָא אוֹרַיְיתָא, כְּמָא דְאִתְּ אֲמַר אֵין בּוּר יָרֵא חֵטְא, וְלָא יְהֵא חִסָּרוֹן בְּעוֹבְדּוֹי טָבִין, דְּלֵית חוֹסֶר וַעֲנִיּוּת כְּחוֹסֶר דְּאוֹרַיְיתָא וּפִקּוּדַיָּיא טָבִין, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, אֵין עָנִי אֶלָּא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמִּצוֹת, (וְלָא יְהֵא [325]חִסָּרוֹן בְּבֵיתֵיהּ וְלָא בְּמִשְׁנָתְיהּ) וְלָא יְהֵא חִסָּרוֹן בְּנִשְׁמָתֵיהּ, דְּגוּפָא אִיהוּ עוֹבְדֵי יְדוֹי דְּבַר נַשׁ, לֵית חוֹסֶר סַגִּי מִנֵּיהּ בָּתַר דְּלַאו אִיהוּ עוֹבְדּוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קכז א) [326]אִם יהו"ה לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, וְדָא גָּרַם דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, דְּלָא הֲוָה עוֹבְדֵי יהו"ה.

דַּרְגָּא תְּמִינָאָה בְּיִרְאַת יְיָ', לְמֶהֱוֵי לֵיהּ בֹּשֶׁת אַנְפִּין, מָאן דְּאִית לֵיהּ בֹּשֶׁת אַנְפִּין דְּלָא לְמֶעֱבַד עֲבֵירָה דְּאָתֵי לִידּוֹי בְּגִין דְּחִילוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּאִלּוּ בֵיהּ אִתְבְּרִי עָלְמָא, [327]וּבְגִין דָּא בְּרֵאשִׁי"ת יָרֵ"א בֹּשֶׁ"ת, הֲרֵי יִרְאָה עִם בֹּשֶׁת כֻּלָּא חַד, וּמָאן דְּלֵית בֵּיהּ בֹּשֶׁת אַנְפִּין אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין בְּוַדַּאי שְׁלֹא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבוֹתָיו עַל הַר סִינַי.

וַהֲפוֹךְ בֹּשֶׁ"ת וְתִשְׁכַּח שַׁבָּ"ת, וְהַיְינוּ בְּרֵאשִׁית יָרֵ"א שַׁבָּ"ת, דְּלָא תְּחַלֵּל לֵיהּ (בְּפַרְהֶסְיָא, כְּבַר נַשׁ) דְּלַאו בֵּיהּ

---

[312] **ודעת. איהי יסוד דכל ידיעה ביסוד כמו שכתוב והאדם ידע כו' וכל יסוד הוא דעת של פרצוף (פירוש מדה) שלמטה:**

[313] **מסטרא דשכינתא כו'. שהיא נקראת אמונת ישראל:**

[314] **ומסטרא דצדיק כו'. רוצה לומר דמסטרא דתרוייהו נקראת אמונה דמלכות כלולה ביסוד:**

[315] **דביה אוכלין כו'. רוצה לומר דבסדר מועד מיתניא האי מתניתין:**

[316] **כל ארבע כו'. הו"ד היא אותיות דה"ו, ארבע וחמש ושש. וסוד דמתניתין (פסחים פרק א' משנה ד') מפרש בתיקונין דתולין כל חמש הוא גלות, אלף החמישי. ושורפין בתחילת שש, החמץ, דאינון הקליפות. ועל זה נאמר למועד קץ כו'. וזהו סדר מועד:**

[317] **חוסן כו'. דשם מתחלת נוקבא. ואשתו של אדם מעמידתו על רגליו כמו שאמרו ביבמות (סג ע"א) שלכך נאמר עזר כנגדו:**

[318] **ישועות כו'. דגבורות נקראין ישועות כידוע:**

[319] **ידרים. דחסד נקרא דרום:**

[320] **ועמיה נצח. דנקרא דעת ג"כ מטעם הנ"ל הרוצה להחכים כו' וזה שאומר נעימות בימינך כו':**

[321] **ברזא דלהט כו'. דאינון טהור וטמא, אסור ומותר:**

[322] **דבלאו אורייתא כו'. רוצה להביא ראיה דעל כרחך לית ליה חוסר באורייתא:**

[323] **כגוונא דלית כו'. הוא ראיה לדבריו דבלאו אורייתא לית דחילו:**

[324] **דלית אורייתא כו'. כמו שאומר לעיל, אי איכא יראת ה' אין כו':**

[325] **חסרון בביתיה. הוא הגוף כמו שמבאר בסמוך אם ה' לא יבנה כו':**

[326] **אם ה' לא כו'. רוצה לומר אם שם ה' לא שריא בגוף, שהוא בלא תורה ומצות, שוא עמלו בוניו בו, אביו ואמו הגופנים, כמו שאומר לעיל כל בית שאין נשמעין כו' וזה שאומר ודא גרים כו':**

[327] **ובגין דא בראשית כו'. רוצה לומר דבשביל ירא בשת, ברא אלקים כו':**

בִּשֶׁת אַנְפִּין, וַוי לְמָאן דְּמְחַלֵּל שַׁבָּת מַלְכְּתָא דְּאִיהוּ קֻדְשׁ לְמֶעֱבַד לֵיהּ חוֹל, דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל הַמְשַׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא חֲלָף, זֶה הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִי שִׁשּׁוֹנָה הֲלָכוֹת, כָּל שֶׁכֵּן בְּשַׁבָּת מַלְכְּתָא.

וְעוֹד בּוֹשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן, עַז פָּנִים לְגֵיהִנָּם, אִנּוּן דְּעָבְרִין עֲבֵירָה בְּיַד רָמָה, וְלֵית לוֹן בּשֶׁת פָּנִים מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים לג כג) מְשָׁמַיִם הִבִּיט יהו"ה רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם, וְאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה ו ג) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאִתְמַר בֵּיהּ (משלי כ כז) חֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן, (ירמיה כ יב) רוֹאֵה כְלָיוֹת וָלֵב.

וַעֲנָוָה קַטִּירָא בְּדִחְילוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי כב ד) עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְיָ, מָאן דְּאִית בֵּיהּ יִרְאַת יְיָ אַיְתֵי לֵיהּ לִידֵי עֲנָוָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּיִרְאַת יְיָ עֵקֶב לְגַבָּהּ, וְדָא דַּרְגָּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (במדבר יב ג) וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָיו מְאֹד, וּבְגִין דְּאִיהִי יִרְאָה עֵקֶב לְגַבָּהּ, אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, יִרְאָה מִלָּה זוּטְרְתִי הִיא לְגַבֵּי מֹשֶׁה.

[בהגהה דף ו ע"ב]

דַּרְגָּא תְּשִׁיעָאָה בְּיִרְאַת יְיָ, כָּל מָאן דְּאִית בֵּיהּ יִרְאַת יהו"ה יִתְהַלָּל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (משלי לא ל) שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי וְגוֹמֵר, דָּא דָּרָא דְּחִזְקִיָּהוּ, וְכִי אִית לְבַר נַשׁ לְשַׁבָּחָא גַּרְמַיְיהּ, (דף ו ע"ב) אֶלָּא אִיהוּ מְשׁוּבָּח קֳדָם יהו"ה, דִּבְיִרְאַת יְיָ קָא אָתֵי בַּר נַשׁ לְקַיְּמָא תַּרַ"ג מִצְוֹת, כְּחֵשְׁבַּן בְּיִרְאַ"ת.

דַּרְגָּא עֲשִׂירָאָה בְּיִרְאַת יְיָ, אִית יִרְאָה וְאִית יִרְאָה, לַאו כָּל אַפַּיָּא שָׁוִין, אִית יִרְאָה דְּדָחִיל בַּר נַשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּלָא יַלְקֶה לֵיהּ בִּרְצוּעָה, דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית א ב) [328]וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, מִסְטָרָא דְּאִילָנָא דְּטוֹב וָרָע, דְּאִיהִי אַרְעָא רַקְנָיָא, שִׁפְחָא בִישָׁא, [329]כְּגַוְונָא דְּחַד מֵאַרְבַּע אָבוֹת נְזִיקִין דְּאִיהוּ הַבּוֹר, וּכְגַוְונָא דְּבוֹר דְּיוֹסֵף, דְּאוּקְמוּהוּ עֲלֵיהּ הַבּוֹרָה, וְהַבּוֹר רֵק וכו' (בראשית לז כד), הַבּוֹרָה נָקְבָא בִישָׁא, בּוֹר דְּכוּרְיָא, [330]וּבוֹר בְּגִין דְּאִיהוּ מְתַמָּן, אוּקְמוּהוּ עֲלֵיהּ אֵין בּוֹר יְרֵא חֵטְא, דְּלֵית בֵּיהּ יִרְאַת יְיָ.

יִרְאַת יְיָ אִיהוּ, דְּדָחִיל מִגּוֹ אוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי תִּפְאֶרֶת, דְּמִנֵּיהּ נָפְקַת, כְּגוֹן דָּא [331]אִיהִי שִׁקּוֹלָה לְגַבֵּיהּ, וּבְגִין דָּא אֵין כָּל יִרְאָה שָׁוָה, דְּהָא יִרְאַת יְיָ הִיא מַלְכוּת דִּילֵיהּ, כְּלִילָא מִכָּל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּאִיהוּ יִרְאָה דְּנָפְקַת מִגּוֹ תּוֹרָה דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ יהו"ה, דִּבְגִינָהּ אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, גְּדוֹלָה תּוֹרָה שֶׁמְּבִיאָה לְאָדָם לִידֵי מַעֲשֶׂה, דְּאִי בַּר נַשׁ לָא יָדַע אוֹרַיְיתָא, וְאַגְרָא דְּפִקּוּדַיָּיא דִילָהּ, וְעוֹנְשִׁין דִּילָהּ לְמָאן דְּעָבַר עַל פִּקּוּדַיָּיא, וּמָאן הוּא דְּבָרָא אוֹרַיְיתָא, וּמָאן הוּא דִיהַב לָהּ לְיִשְׂרָאֵל, אֵיךְ דָּחִיל לֵיהּ וְנָטִיר פִּקּוּדוֹי, וּבְגִין דָּא אָמַר דָּוִד לִשְׁלֹמֹה בְּנוֹ (ד"ה א כח ט) דַּע אֶת אלה"י אָבִיךָ וְעָבְדֵהוּ.

דְּאִי בַּר נַשׁ לָא אִשְׁתְּמוֹדָע הַהוּא דִיהַב לֵיהּ אוֹרַיְיתָא, וּמַנִּי לֵיהּ לְנַטָּרָא לָהּ, אֵיךְ דָּחִיל מִנֵּיהּ וְעָבִיד פִּקּוּדֵיהּ, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן, וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד, וְאֵין בּוּר יְרֵא חֵטְא.

בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי תרי"א מִתְּרִין דַּרְגִּין אִתְּיְהִיבַת, מֵחֶסֶד וּגְבוּרָה, דְּמִתַּמָּן תְּרִין פִּקּוּדִין אַהֲבַת חֶסֶד וּדְחִילוּ דִּגְבוּרָה דְּאִיהִי יִרְאָה, [332]דִּבְהוֹן אִשְׁתַּלִּימוּ תַּרַ"ג פִּקּוּדִים, וּבְגִין דְּכָל אוֹרַיְיתָא וּפִקּוּדָהָא מִתְּרִין סִטְרִין אִתְּיְהִיבַת, אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד, וְאֵין בּוּר יְרֵא חֵטְא.

[בהגהה דף ז ע"א]

[333]וְאִי תֵּימָא הָא חֶסֶד גְּבוּרָה (דף ז ע"א) דְּמִתַּמָּן מַלְכוּת אִיהִי אַהֲבָה וְיִרְאָה, אֵיךְ אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן גְּדוֹלָה תּוֹרָה

---

[328] **והארץ היתה כו'. דאינון ד' אבות נזיקין: תהו ובהו וחשך ותהום, ד' קליפין:**

[329] **כגוונא דחד. נקט בור משום דלקמן, אין בור כו':**

[330] **ובור בגין כו'. דכתיב והבור רק מתורה, אין בו מים של תורה:**

[331] **איהי שקולה לגביה. רוצה לומר דהיא שוה לו, לכך מתקיימת בו:**

[332] **דבהון אשתלימו תרי"ג כו'. דתורה בגימטריה תרי"א כנ"ל דאינון ב' פקודין צריך לאקדמא:**

[333] **ואי תימא הא כו'. רוצה לומר דלעיל אמר דצריך להקדים התורה ליראה, גדולה תורה כו', דתורה קודם ליראה מלמעלה למטה, דמיניה נפקת. וכאן אמר דיראה ואהבה נפקו מחסד וגבורה, דהן קודמים לתורה דהוא תפארת:**

שֶׁמְּבִיאָה לְאָדָם לִידֵי מַעֲשֶׂה, ([334]דְּמֵהָכָא מַשְׁמַע דְּכָל הַקּוֹדֶם יִרְאָתוֹ לְחָכְמָתוֹ חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּימֶת,) [335]אֶלָּא כֹּלָּא קְשׁוֹט, [336]תִּפְאֶרֶת אִתְקְרֵי אָדָם, כְּגַוְונָא דִילֵיהּ הֲוָה אָדָם הָא דִלְתַתָּא, דְאוּקְמוּהוּ עֲלֵיהּ דַּהֲוָה רִאשׁוֹן לְמַחֲשָׁבָה וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשֶׂה, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן, יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִיבָּרְאוֹת, דְּאִתְּמַר עֲלַיְיהוּ אָדָם אַתֶּם, אוּף הָכִי תִּפְאֶרֶת דְּאִיהוּ יהו"ה, [337]אִיהוּ רִאשׁוֹן לְמַחֲשָׁבָה דְאִיהִי חָכְמָה עִלָּאָה, וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשֶׂה דְאִיהוּ י' מִן אדנ"י, חָכְמָה תַּתָּאָה, וּבְגִין דָּא כְּגַוְונָא דְּאִיהוּ ([338]וּבְגִין דָּא כַּוָּנָה דְּאִיהִי) מַחֲשָׁבָה צָרִיךְ לְאַקְדָּמָא לְמִצְוָה, וּבְגִין דָּא שַׁוִּיאוּ רַבָּנָן כִּוּוּן מַחֲשַׁבְתָּא דִצְלוֹתָא בַּבְּרָכָה קַדְמָאָה, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ אִם לָא כִּוּוּן בַּבְּרָכָה רִאשׁוֹנָה חוֹזֵר לְרֹאשׁ.

יִרְאַת יְיָ', מַלְכוּת דִּילֵיהּ, ([339]וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בָּהּ (ויקרא יב ד) אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ, אִתְּתָא אִית לָהּ לְאַקְדָּמָא בְּכָל פִּקּוּדַיָּא, דְאִתְּמַר בָּהּ אִשָּׁה יִרְאַת יְיָ' הִיא תִתְהַלָּל (משלי לא ל), וּבְגִין דָּא מָצָא אִשָּׁה בְּקַדְמֵיתָא, מָצָא טוֹב (שם יח כב), דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קמה ט) טוֹב יהו"ה לַכֹּל, וְאִי אַקְדִּים לָהּ בִּצְלוֹתָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, מִיָּד (משלי ח לה) וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיהו"ה.) וּבְגִין דָּא צָרִיךְ לְאַקְדָּמָא יִרְאָה מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא, בֵּין בְּאוֹרַיְיתָא, בֵּין בְּפִקּוּדַיָּא, אֲבָל מִסִּטְרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, צָרִיךְ לְאַקְדָּמָא אוֹרַיְיתָא לְיִרְאָה [340]בְּכָל פִּקּוּדַיָּא.

([341]דְּיִרְאָה) דְאוֹרַיְיתָא אִית דְּאִתְקְרֵי נוּקְבָא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דִּבְגִינָהּ [342]אִתְּמַר תַּמָּן אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר (דהי"א טז לג), עָנָה מַלְאָךְ [343]מִן הַשָּׁמַיִם וְאָמַר הֵן הֵן [344]מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה.

[בהגהה דף ז ע"ב]

[345]מֵהַאי אָ"ז תַּלְיָין ע"ב שְׁמָהָן דְּהַיְינוּ חֶסֶד, [346]דְּבֵיהּ צָרִיךְ לְאַתְקָנָא כָּרְסַיָּא לְמָארֵיהּ, בְּכַנְפֵי דמִצְוָה, וְיֵשֵׁב עָלָיו בֶּאֱמֶת, [347]עִשּׂוּר אֱמֶת מ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, [348]מוֹרִיד הַטָּ"ל לְאַנְהָרָא לְגַבֵּי הֵ"א, [349]דְּאִיהוּ כְּלִיל תְּלַת בִּרְכָאָן קַדְמָאִין דִּצְלוֹתָא, וּתְלַת בַּתְרָאִין, וְדָא עַד אֵין סוֹף, דְּאִתְרְמִיז בְּאדנ"י אַיִ"ן, וּבְגִין דָּא י' י' מִן יאהדונה"י [350]עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ (במדבר ז פז), וְדָא [351]כ' מִן כֶּתֶר, [352]עֲשָׂרָה מִן שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה

---

[334] **דמהכא משמע כל כו'.** דמחסד וגבורה - יראה ואהבה שהן קודמין שתורה דאיהי תפארת מינייהו נפיק:

[335] **אלא כלא קשוט כו'.** רוצה לומר דבשם הוי' היוד קודם שהוא חכמה, תורה. ובאדנ"י היוד, חכמה, הוא אחרון. לפיכך מסטרא דקב"ה צריך להקדים תורה ליראה ומסטרא דשכינה צריך להקדים יראה לתורה:

[336] **תפארת איקרי אדם.** רוצה לומר כמו אדם דראשון למחשבה כו' כן תפארת שנקראת אדם:

[337] **איהו ראשון כו'.** רוצה לומר יו"ד דהויה הוא חכמה דהוא ראשון:

[338] **ובגין דא כוונה כו'.** דמסטרא דשכינה דאיהי נקראת מצוה, היראה דאיהי מחשבה, קודם:

[339] **ובגין דא אשה כי תזריע.** רוצה לומר דהיא מזרעת קודם:

[340] * (ע' בפתיחה) **בכל פקודי.** כאן הוא סיום המאמר, ואח"כ הוא ליקוטים מלוקטים דאורייתא אית כו' אתמר תמן אז כו' מהאי אז כו' ואית כבוד נברא כו' איהו עלת כו' כל אחד הוא ליקוט אחר ממקומות מפוזרים.

[341] **דיראה דאורייתא אית כו'.** רוצה לומר דגם מסטרא דקב"ה יש יראה והוא יראה דאורייתא והוא תורה שבעל פה, נוקבא דז"א. וכולא בקב"ה דאיהו תורה. דתרין נוקבין, חד בשכינתא תתאה, מלכות, וחד - נוקבא דז"א והיא ה' דהויה:

[342] **אתמר תמן כו'.** רוצה לומר גם בז"א יש שני שמות, הוי"ה אדנ"י, דהן ח' אותיות, מנין א"ז. וזה שאומר, מלאך, דהוא בגימטריא שני שמות הנ"ל:

[343] **מן השמים.** רוצה לומר בז"א:

[344] **מעשה מרכבה.** כנ"ל דמט"ט מרכבה לז"א כמו שאמר לעיל ואיהו רכב לעמודא דאמצעיתא:

[345] **מהאי אז תליין כו'.** כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש דף ע"ג, דס"ד כנפים וח' דא"ז - הוא ע"ב, וזהו חסד, ח' וס"ד:

[346] **דביה צריך וכו'.** דהם במלכות. ולכך נאמר והוכן בחסד כסא (ישעיהו טז ה) וסיפא דקרא וישב עליו, וזה שאומר וישב כו':

[347] **עשור אמת מ"ה.** דעשור א' הוא ג"כ א', דאין פחות מא':

[348] **מוריד הטל.** ראשי תיבות מ"ה, וטל - גימטריא יו"ד ק"א וא"ו, וזה שאומר לאנהרא כו':

[349] **דאיהו כליל.** דה"א גימטריא ו', והשם מ"ה הוא בת"ת ששניהם הם זו"ן דכלולין בהן עשר ספירות וזה שאומר עשר ספירות בלי מה, מ"ה בז"א, ובל"י במלכות, כמו שאומר בתיקון ד' דשם מ"ב הוא במלכות, ל"ב נתיבות ועשר אמירן, וזה - בל"י. וזה שאומר דאינון לקיבלייהו כו':

[350] **עשרה עשרה הכף.** כמו שאומר לקמן יוד מעילא לתתא, יוד מתתא לעילא, וזה הכף. וזה שאומר ודא כו':

[351] **כ' מן כתר.** דמן כתר ולתתא עשר, וכן למפרע עשר, עד כתר, לכך בו נכללין כ':

[352] **עשרה מן כו'.** כמו שאומר לעיל דבנוקבא הויה מהופכת:

אדנ"י מִתַּתָּא לְעֵילָּא מִן אֲנ"י עַד אַי"ן, עֲשָׂרָה מֵעֵילָּא לְתַתָּא (דף ז ע"ב) דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ יהו"ה, דְּאִינּוּן לְקַבְלַיְיהוּ תְּרִין שְׁמָהָן יהו"ה אדנ"י, וּתְמַנְיָא אַתְוָון, דְּאִינּוּן עֲשָׂרָה, דְּאִינּוּן עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִי מָה, דְּכָלִיל לוֹן.

וּבְקֵץ דְּפוּרְקָנָא [353]מְ'דַּלֵּג עַל הֶ'הָרִים (שיר ב ח), דָּא מ"ה, וְלִית הָרִים אֶלָּא אֲבָהָן, דְּאִינּוּן מֶרְכַּבְתֵּיהּ, אוֹף הָכִי מְ'קַפֵּץ עַל הַ'גְּבָעוֹת אִנּוּן [354]אִמְּהָן, אהי"ה אדנ"י, בְּהַהוּא זִמְנָא אָ"ז יָשִׁיר מֹשֶׁה וכו' (שמות טו א), וְכֹלָּא אִתְקַשַּׁר וְאִתְכְּלִיל בח"י ברכאן דצלותא דכלילן בְּחַ"י עָלְמִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי י ו) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

וְאִית כְּבוֹד נִבְרָא כְּגַוְונָא דְּכְבוֹד נֶאֱצָל, מִסִּטְרָא דְּכְבוֹד נִבְרָא אָמְרִין יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי אָדוֹן עַל כֹּלָּא אִם כַּעֲבָדִים, וּמִסִּטְרָא דְּכְבוֹד נֶאֱצָל אִתְמַר בְּהוֹן אִם כְּבָנִים, אִיהוּ עִלַּת עַל כֹּלָּא, לִית אֱל"ֹהַ עֲלֵיהּ, וְלָא תְּחוֹתֵיהּ, וְלָא לְאַרְבַּע סִטְרִין. אִיהוּ מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין, ואיהו אסחר לכל סטרא דלא כו'

[דף ז ע"ב]

וְעוֹד קָמ"ץ, אוֹקְמוּהוּ מָארֵי דְקֻדּוּק [355]דְּאִיהוּ תְּנוּעָה גְּדוֹלָה, [356]בְּגִין דְּאִיהוּ קַדְמָאָה דְּכֻלְּהוּ נְקוּדִין דְּסִפִּירָאן, [357]אַף עַל גַּב דְּכֻלְּהוּ שְׁמָהָן קַדִּישִׁין אִתְעֲבִידוּ דָּא כְּסָא לְדָא, [358]כְּגוֹן בָּרָא דְּצָרִיךְ לְמִפְלַח לַאֲבוֹי (דף ז ע"ב) וּלְאִמֵּיהּ, וּלְמֶעֱבַד גַּרְמֵיהּ לְגַבַּיְיהוּ [359]כְּעֶבֶד וְשַׁמָּשׁ וְכָרְסַיָּיא, וּמַצָּב תְּחוֹתַיְיהוּ, הָכִי אִינּוּן סְפִירָן דָּא לְדָא, וּבְגִין דָּא אִית נְקוּדָה מַלְכָּא, וְאִית נְקוּדָה עַבְדָּא לְגַבֵּיהּ דְּמַלְכָּא, [360]כְּגוֹן שְׁבָ"א דְּאִיהוּ עֶבֶד לְקָמ"ץ, וְרָץ בִּשְׁלִיחוּתֵיהּ וּמְזַנֵּב אַחֲרָיו, אֲבָל בְּאַתְרֵיהּ מַלְכָּא אִיהוּ.

[361]וְרָזָא דְּקָמ"ץ, חוּשְׁבַּן קָמ"ץ י"ד, וּתְלַת נִיצוֹצִי וְרָקִיעַ הָא נ', וּבְחוּשְׁבַּן אַחֲרָא, קָמ"ץ י"ד, וּתְרֵי נִיצוֹצִי וְרָקִיעַ הוּא מ', דְּאִיהוּ מֶלֶךְ, וְאִנּוּן רְמִיזִין אַרְבַּע יוּדִין מִן יו"ד ה"י וא"ו ה"י, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יהו"ה, ([362]מ' דְּאִיהוּ מֶלֶךְ, אִנּוּן רְמִיזִין אַרְבַּע יוּדִין מִן יו"ד ה"י וי"ו ה"י,) וְלַאו לְמַגְנָא אִתְמַר בֵּיהּ מֶלֶךְ, [363]דְּאִיהוּ מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל מַלְכִין.

פַּתָ"ח אִיהוּ מ"ב, חוּשְׁבַּן פַּתָח אִיהוּ כ', וְנִיצוֹץ וּתְרֵין רְקִיעִי וו"ֹ, הָא מ"ב, (תהלים צא יד) [364]כִּ"י בְ"י חָשַׁק וַאֲפַלְטֵהוּ, [365]פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם וכו', בָּ"ם אַרְבָּעִים וּתְרֵין, [366]כִּי בִי [367]חָשַׁק וַאֲפַלְטֵהוּ, חָשַׁק חִירֵק שְׁבָא קָמֵץ מִן אָבְגִיתַ"ץ, [368]קָמֵץ קוֹמֵץ סָתִים בְּאָת יו"ד, פַּתָ"ח אִתְפַּתַּח בֵּיהּ בְּחָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן דְּאִינּוּן ה', [369]וְכַמָּה רָזִין בְּנִקּוּדֵי, וְהַאי אִיהוּ אָבָא בָם אוֹדֶה י"ה, וּפַתָח עֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים קיח יט) פִּתְחוּ לִי וכו', זֶה הַשַּׁעַר

---

[353] **מדלג כו'.** רוצה לומר מדלג ההרים, ראשי תיבות מ"ה. וכן מקפץ הגבעות כנ"ל דבתרווייהו שם מ"ה:

[354] **אינון אמהן.** שכינה עילאה ותתאה ורוצה לומר דלכך נאמר גבעות בלשון רבים:

[355] **דאיהו תנועה גדולה.** רוצה לומר מלך:

[356] **בגין כו'.** לפיכך הוא מלך על כולם:

[357] **אע"ג דכולהו כו'.** רוצה לומר אף על גב דכולהו הוו מלך זה לזה מכל מקום איהו מלך על כולם דהוא ראשית דכולהו:

[358] **כגון ברא כו'.** רוצה לומר אף על גב דכולהו באצילות מכל מקום הוה זה לזה כסא כגון ברא כו':

[359] **כעבד ושמש כו'.** חשיב ד' דברים שהן כנגד ד' פרצופין, או"א וזו"ן שהן כולן כסאות זה לזה עד א"א וקחשיב ממטה למעלה:

[360] **כגון שבא כו'.** רוצה לומר בחטף קמץ:

[361] **ורזא דקמץ.** חוזר ומפרש כאן קמץ ופתח משום דבכל נקודות מפרש למעלה אותיותיהן ונקודותיהן אבל בקמץ לא פירש רק הנקודה ובפתח רק האותיות לפיכך חוזר ומפרש כאן בשניהם האותיות עם הנקודות:

[362] **מ' דאיהו מלך כו'.** רוצה לומר דקמץ איהו בחכמה ושם הוא מילוי דיודין - ע"ב, ובפנימיות - מילוי דאלפין, מ"ה, כ"ח מ"ה, ובהן ה' יודין כמנין קמץ עם נקודותיו - נ', והיא ל"ך של מלך, וד' יודי"ן של ע"ב, מילוי דיודי"ן שהוא חכמה הוא מ' של מלך:

[363] **דאיהו מלך גדול.** כנ"ל דאיהו ראשית לכל:

[364] **כי בי.** גימטריה מ"ב:

[365] **פתחו לי כו'.** מביא הפסוקים ששם מרומז מ"ב ואח"כ מפרש פסוק ראשון ואח"כ השני. וזה שאומר כי בי כו'. ורוצה לומר דשם אב"ג ית"ץ, ד' נקודות בו. קמץ על א', שבא על ב', חירק על ג', פתח על ת'. וכן בכל הז' שמות של מ"ב:

[366] **כי בי.** הוא פתח כנ"ל:

[367] **חשק.** הוא ג' נקודות האחרים בשם זה, אפלטהו, ואשגבהו כי ידע שמי כו':

[368] **קמץ קומץ כו'.** עכשיו מפרש פסוק שני. ורוצה לומר דקמץ סתים ביוד ואתפתח בה' כנ"ל שהן חו"ב. ואם כן בפתח כלול י"ה, וזה שאומר אבא ב"ם שהוא הפתח, אודה י"ה, דבפתח אתפתח השער, ובי' פותח את ידך, שמשם ממלאין שאלתו לפיכך אודה י"ה. וזה שאומר ופתח עליה כו', רוצה לומר דלשון פתחו הוא פתח, דקרא מיירי בו, ופתח השער הוא ג"כ בפתח דכתיב זה השער לה', ופתח - בו השם הויה כמו שאמר לעיל דפתח סליק לחושבן הוי"ה וזה שאומר זה השער לה':

[369] **וכמה רזין בנקודי.** לפי שסיים כאן רזי דנקודין אלא שמפרש הפסוק פתחו לי שהתחיל בו, אמר שיש עוד כמה רזין בנקידין:

לַיהוֹ"ה.
מַלְאָכִין אִית דְּמְשַׁמְּשִׁין לְאִלֵּין נְקוּדִין, וְאִינוּן אַתְוָון, דְּאִינוּן כְּסוּסְוָון לִנְקוּדֵי, וְטַעֲמֵי מַנְהִיגֵי לוֹן, [370]וְאִינוּן תְּנוּעוֹת לְגַבַּייְהוּ, [371]כְּגוֹן עַל פִּי יהו"ה יַחֲנוּ, וְעַל פִּי יהו"ה יִסָּעוּ (במדבר ט כ), וְאִינוּן נְקוּדִין לְגַבֵּי טַעֲמֵי, כְּעָאנָא בָּתַר רַעְיָין [372]דְּאַנְהִיגִין לוֹן לְכָל סִטְרָא, לְסַלְקָא וּלְנַחְתָּא עִילָּא וְתַתָּא, וּלְאַנְהָגָא לוֹן לְכָל סִטְרָא לִימִינָא וּשְׂמָאלָא לְקָמָא וְלַאֲחוֹרָא.
וְטַעֲמֵי אִינוּן נְשָׁמָתִין, וּנְקוּדִין רוּחִין, וְאַתְוָון נַפְשִׁין, אִלֵּין מִתְנַהֲגִין בָּתַר אִלֵּין, וְאִלֵּין בָּתַר אִלֵּין, [373]אַתְוָון מִתְנַהֲגֵי בָּתַר נְקוּדֵי, וּנְקוּדֵי בָּתַר טַעֲמֵי, [374]כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר (קהלת ה ז), וְאִית נְקוּדָה דְּכָל עָלְמָא תַּלְיָא תְּחוֹתָהּ, כְּגוֹן שְׁמָשָׁא לְגַבֵּי תַּתָּאִין, אִתְחֲזָיָא לִבְנֵי נָשָׁא תְּחוֹת רְקִיעָא כְּנְקוּדַת קָמֵ"ץ, וְאִיהוּ כַּמָּה זְמָנִין רַב מִכָּל אַרְעָא, כָּל שֶׁכֵּן נְקוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, לְגַבֵּי גוֹבַהּ דִּלְהוֹן, וְאִתְחֲזָיִין לָן נְקוּדִין. וְעוֹד אַתְוָון [375]אִנּוּן אֵשׁ, [376]נְקוּדֵי רוּחַ, אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ (יחזקאל א יב), [377]וְאִנּוּן כְּמַבּוּעֵי מַיָּא, דְּאִתְמַר עֲלַייְהוּ (תהלים קד י) הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים, יַשְׁקוּ [378]כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי וגו', אִלֵּין אַתְוָון.
[379]וְאִית דְּשַׁוִּי לוֹן לְאַתְוָון, מַיִם אֵשׁ רוּחַ וְעָפָר אַרְבַּע רַגְלִין דְּכָרְסַיָּא, [380]נְקוּדֵי אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, [381]מִסְטְרָא דְּאִימָּא הֵהי"ן לְעֵילָּא, מִסְטְרָא דְּבַרְתָּא [382]הֵהי"ן לְתַתָּא, מִסְטְרָא דְּאַבָּא יודי"ן לְעֵילָּא, מִסְטְרָא דְּבַרְתָּא יודי"ן לְתַתָּא, מִסְטְרָא דְּבֵן וָוי"ן לְעֵילָּא, כְּגַוְונָא דָּא וו"י, מִסְטְרָא דְּאַבָּא וָוי"ן לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דָּא יו"ו, הֵהי"ן דְּאִימָּא כְּגַוְונָא דָּא הה"ו הה"י, הֵהי"ן דִּבְרַתָּא כְּגַוְונָא דָּא יה"ה וה"ה, וְהָכִי בְּכָל הֲוָיָה וַהֲוָיָה.
וְעוֹד מָאן דְּאוֹלִיף אִלֵּין הַנַּיְין, צָרִיךְ לְאוֹלָפָא לוֹן [383]לְמִבְנֵי בְּהוֹן בִּנְיָנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (מלכים א יח ל) וַיְרַפֵּא אֶת מִזְבַּח יהו"ה הֶהָרוּס, וְרָזָא דְמִלָּה דְּיָכְלִין לְמֶהֱרַס בְּאַתְווּי דִּשְׁמֵיהּ, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (שמות יט כא) פֶּן יֶהֱרְסוּ אֶל יהו"ה, וּבְגִין דָּא דְּיֶהֱרְסוּ לוֹן בְּחוֹבַיְיהוּ, צָרִיךְ לְמִבְנֵי לוֹן בִּצְלוֹתְהוֹן.

[דף ח ע"א]

[384]דְּאָת י' אִיהִי אֻבָּן יְסוֹדָא דִּבְנְיָנָא, [385]י"י מִן יי"ה, מִן יי"ו, מִן וי"י, בְּהוֹן אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת [386]תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ (דברים כז ו) דָּא ה', [387]ו' דָּא קוֹרָה, [388]וְעַמּוּדָא, לְסְמוֹךְ עֲלָהּ בַּיִת, וּבְגִין דָּא חִבּוּרָא דְּתִלַּת

---

[370] **ואינון תנועות לגבייהו.** רוצה לומר הטעמים תנועות לנקודות:
[371] **כגון עפ"י כו'.** רוצה לומר, דכן, על פי הטעמים, יחנו - בטעמים המפסיקים כגון אתנחתא סוף פסוק, ויסעו - בטעמים המשרתים:
[372] **דאנהיגין לון כו'.** הן ניגון הטעמים והן מפרשים המשך המאמר לפניו או לאחריו וכל ענין המאמר מתפרש על ידן ועיין בכוזרי באריכות:
[373] **אתוון מתנהגין כו'.** דבלא נקודות אין יכול לדבר כלל האות ולפיכך הן רוח האותיות:
[374] **כי גבוה כו'.** שהן הנקודות על גבי האותיות וסיפיה דקרא וגבוהים עליהם דאל תיקשי לך הלא הנקודות הם תחת האותיות וגם הן קטנים מן האותיות והיאך קאמר כי גבוה כו' לכך קאמר ואית נקודה דכל עלמא תליא:
[375] **אינון אש.** כנ"ל החיות מראיהן כגחלי אש:
[376] **נקודי רוח.** כנ"ל פנימיות שבהן רוח:
[377] **ואינון כמבועי כו'.** כמו שאומר בהקדמה שניה דשמא מפרש איהו שקיו דאילנא כמיא כו':
[378] **כל חיתו שדי.** אילן אתוון כנ"ל:
[379] **ואית דשוי לון כו'.** שהן ד' אותיות הוי"ה כנ"ל, או"א זו"ן:
[380] **נקודי אדם.** הוא א"א שמתלבש בהם בפנימיותם והוא שמא מפרש והוא היושב על הכסא שהן כולם כסא ליה כנ"ל:
[381] **מסטרא דאימא ההי"ן כו'.** שעד כאן פירש הנקודות ועכשיו מפרש אותיות השם שהם ד' יסודות כנ"ל והד' יסודות מתהפכין, פעם מים למעלה, פעם אש למעלה, פעם המים גוברין, פעם אש, וכן בכל הד' יסודות שמהן מזגי כל הטבעים ורחמי ודיני הרוחנים ונטייתם לצד זה או לצד זה ועניינם כפי הוי"ה, אם היו"ד למעלה - מים למעלה וכן בכולם ואם שני יודי"ן וה"א כגון יי"ה - המים גוברין וכן בכולם:
[382] **ההי"ן לתתא מסט' כו'** עד סוף הקדמה הכל ליקוטים וחסר כאן הרבה:
[383] **למבני בהון כו'.** כמו שמפרש והולך דיה"ו איהו ביתא:
[384] **דאת י' כו'.** דיסוד איהו י' זעירא:
[385] **י"י מן יי"ק כו' אבנים שלמות.** רוצה לומר דלכך כתיב לשון רבים:
[386] **תבנה כו' דא ה'.** היא מלכות שנקראת בית כמו שאומר לעיל כי ביתי כו':
[387] **ו' דא קורה.** שעל הבית:
[388] **ועמודא כו'.** הן העמודים שהבית נכון עליהם, והוא תלמיד חכם שעל הבית ובתוכו, כמו שאמרו מלכא בביתיה כו':

אַתְוָון בַּיִת, ב' בְּנִינָא, י' יְסוֹד בְּנִינָא, ת' תִּפְאֶרֶת, וְאִנּוּן ב' מַלְכוּת, י' יְסוֹד [389]סְפִירָה תְּשִׁיעָאָה, [390]דְּאִיהוּ סוֹמֵךְ גְּאוּלָה לִתְפִלָּה, [391]וּבֵיהּ סוֹמֵךְ יהו"ה לְכָל הַנּוֹפְלִים (תהלים קמה יד), ת' תִּפְאֶרֶת, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעי, מד יג) [392]כְּתִפְאֶרֶת אָדָם [393]לָשֶׁבֶת בָּיִת, [394]וּבֵיהּ כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, [395]אֲבָל לְגַבֵּי יְסוֹד כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, (דף ח ע"א) [396]הָדָא הוּא דִכְתִיב (משלי י ו) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק.

[397]וְאִיהוּ עֲרוּב, [398]דְּיַשְׁפִּיל בֵּיהּ הַקּוֹרָה אִם הִיא לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים, דְּאִיהִי יו"ד, דִּלְעֵילָּא מֵעֶשְׂרִים, דְּאִיהוּ כ' כֶּתֶר, אִיהוּ עִלַּת הָעִלּוֹת עַל כֻּלָּא, דְּלֵית עֵינָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ, וּבְגִין דָּא מָבוּי דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּאִיהִי י' זְעִירָא, עֲשָׂרָה טְפָחִים שְׁעוּרָהּ, בֵּיהּ צָרִיךְ לְהַשְׁפִּיל הַקּוֹרָה דְּאִיהוּ ו', אֲבָל לְגַבֵּי סֵכָּה דְּאִיהִי אִמָּא, דְּשִׁיעוּר דִּילָהּ יו"ד דְּאִיהוּ כ' כֶּתֶר, לְעֵילָּא מִכֶּתֶר [399]לֵית אָדָם דְּמָרְכָּבָה דָּר בֵּיהּ גּוֹ סֵכָּה, דְּלֵית עֵינָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ.

וּמָקוֹר דְּאִלֵּין הַוָיִין כְּחֻשְׁבַּן חָסֶד, דִּבְהוֹן צָרִיךְ לְמִבְנֵי בְּנִינָא דָּא דְּאִנּוּן מֵחָסֶד, דְּמָקוֹר דַּהֲוָיָתֵיהּ אִיהוּ יו"ד ה"י וי"ו ה"י, דְּסָלְקֵי לְשַׁבְעִין וּתְרֵין הַוָיִן כְּחוּשְׁבַּן חָסֶ"ד, כֻּלְּהוּ אֶבֶן וְקוֹרָה וּבְנִינָא דְּאִתְבְּנֵי בְּתַרְוַוייהוּ, [400]וְאִלֵּין אִינּוּן ע"ב הַוָיִן דְּנָפְקִין מִן יו"ד ה"י וי"ו ה"י:

בכל ספרי התיקוני זוהר נדפס כאן סדר הע"ב שמות בנוסחאות מנוסחאות שונות. ויען שהגר"א ז"ל סדרן ורשמן באופן אחר, כמו שכתב בביאורו (ואף שלא זכינו לראות סידורו בכתב יד, עם כל זה, המעיין בנקל יבא מתוך ביאורו על סדרן הנכון). לזאת השמיטם המדפיס מפני כבוד שמו יתברך. ויעויין עוד סדרן בתיקוני זוהר חדש ע"ז ד', ובפרדס שער השמות.

(כל אלו השמות אסור להוציאם בפה ודי להסתכל עליהם ולקראותם במחשבה)

יַהֲוָ הֱיֵוָ הַהְוָ הֹוָה יְהֹוָה יַוֵה יְוֵהּ וָהֵוָ הֱוֵיָ הֱוֵהּ הֹוֵהּ הֱוֵהּ הֱיֵהּ וְהֹוֵ וְוָה וְוָיֵ וַיֵוָ הֱוֵי הֹוֵי הֱוֵי הֱיֵי הֹוֵי וְוֵה וְוֵיָ וַיֵוֵ הֱוֵה הֹוֵה הֱוֵה הֱיֵה הֹוֵה וְוֵהּ וְוֵיָ וַיֵוֵהּ הֱוֵהּ הֹוֵהּ הֱוֵהּ הֱיֵהּ הֹוֵהּ וְוֵהּ וְוֵיָ וַיֵוֵהּ הֱוֵהּ הֹוֵהּ הֱוֵהּ הֱיֵהּ הֹוֵהּ

יְהֹוָה יְיֵהּ יְיֵהּ יְהֹוָה יְהֹוָה וְוָהּ וְוָהּ וַיֵוָ וַיֵוָ יְוֵי יְוֵי וְוָיֵ וְוָיֵ וְוָיֵ

ואלה מצאתי בספר אחר [ציור]

(* הקטע שם הוי' י' דיליה רישא דחרבא כו' עד דף ח ע"ב ה' דיד כו' - תמצאנו בדף י ע"ב לפני ועוד ק"ש איהי רומח)

(* הקטע מדף ח ע"ב ועוד ה' דיד כהה דאיהי יונה כו' עד דף ט ע"ב בראשית בת ראשי - תמצאנו בדף כב ע"א סוף תיקון י')

---

[389] **ספירה תשיעאה כו'.** דהוא סמיך למלכות שהיא עשירית:

[390] **דאיהו סומך גאולה לתפלה.** שיסוד נקרא גואל ומלכות - תפלה לפיכך הוא יסודא דבנינא שכל הבית נסמך עליו:

[391] **וביה' סומך כו'.** דת"ת סומך על ידו למלכות:

[392] **כתפארת אדם.** שנקרא אדם כמו שאומר לעיל:

[393] **לשבת.** כנ"ל:

[394] **וביה' כל הזוקף זוקף בשם.** דהוא תלמיד חכם שהוא קורה ועמוד:

[395] **אבל לגבי יסוד כו'.** שהוא למטה, יסוד הבנין. והענין, כי יסוד כורע להקים המלכות וזוקפין אותן בשם אל הת"ת, וזה סומך ה' כו':

[396] **הה"ד ברכות כו'.** ראיה שצדיק הוא ברוך:

[397] **ואיהו ערוב כו'.** רוצה לומר יסוד. שמבוי הוא שכינה כמו שמפרש והולך, וקורה הוא תלמיד חכם כנ"ל, והעירוב הוא להניח הקורה על המבוי והוא ע"י יסוד:

[398] **דישפיל ביה הקורה כו'.** רצונו לתרץ כאן קושית הגמרא (ריש ערובין וריש סוכה) מאי שנא גבי סוכה דתני פסולה ומאי שנא גבי מבוי דתני ימעט, ומתרץ דימעט הוא עד שיעוריה, דהיינו, דלכתחילה יניח למעלה מעשרה טפחים, אבל גבי סוכה אין קפידא רק שלא יהיה למעלה מעשרים אמה. והענין, כי סתם מחיצות הוא עשרה טפחים, ובמבוי צריך להניח הקורה על גבי מבוי, אבל בסוכה מחיצות שאין מגיעות עד הסכך כשירה:

[399] **לית אדם דמרכבה.** רוצה לומר, שמא מפרש מלגאו לאצילות שהתחלתו מכתר. ושם יה"ו הוא ביסוד ומלכות ותפארת, מלמטה למעלה, דמלכות היא בין הת"ת ויסוד שמתחלת בסיום הת"ת וזהו בית של מטה אבל בביתא דלעילא שהוא ה' עילאה כנ"ל בית ראשון בית שני, הוא מלמעלה למטה, י' - חכמה, ה' - בינה, ו' - ת"ת, ג"כ אבן ובנין וקורה:

[400] **ואלין הוויין כו'.** נראה לי סדרן כמו שרשמתי, ושרשן נ"ד הוויות מד' אותיות: י"ב שה' כפול בהן. י"ב שיו"ד כפול. י"ב שוא"ו כפול. ו' שי"ק כפולים. ו' שי"ו כפולים. ו' שה"ו כפולים. והן רמוזים באותיות ד"ן שבאדנ"י כידוע. ותחסר אות הרביעי מכל הוי' שכל ע"ב הווין הוא מג' אותיות. ועוד ח"י הוויות מג' אותיות: ג' של יה"ה, ג' של יו"ו, ג' של הי"י, ג' של הו"ו, ג' של וי"י, ג' של וה"ה. והן ע"ב הווין. ויש עוד ששה הויות של צירוף יה"ו רק שאין חושב כאן בין שהשורש מד' אותיות בין מג' רק שכפול אות בהן כמו שאומר לעיל מסטרא דאימא כו'. וכשתראה בע"ב צירופים, תמצא כ"ד צירופים של הוויין מג' אותיות, והן ח"י הנ"ל שאות אחת כפול וששה של יה"ו, הן כ"ד. ותמצא שכל צירוף בהם שלוש פעמים והוא שלוש כ"ד הידועים נגד שלש אותיות יה"ו הנ"ל:

[המשך דף ט ע"ב]

[401]תִּקּוּנָא [402]ה', [403]בְּרֵאשִׁית [404]בַּ"ת רָאשֵׁ"י, [405]אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית אֲבוֹתָם (שמות ו יד), [406]בַּת עֲלָהּ אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, בַּת בַּתְּחִלָּה סִימָן יָפֶה לַבָּנִים, [407]וְאִיהִי י' מִן אדנ"י, [408]מַרְגָּלִית יְקָרָא כְּלִילָא מִכָּל גַּוָּונִין, דְּאָת י' מִן יהו"ה לָא תָּפִיס בֵּיהּ גַּוָּון כְּלָל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מלאכי ג ו) אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי, לָא יִשְׁתַּנִּי בְּשׁוּם גַּוָּון כְּלָל, אֶלָּא נָהִיר מִלְּגָאו דְּגַוָּונִין, דְּשֵׁם יהו"ה כְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא דְאִינִישׁ, אוֹ כִּשְׁרַגָּא בְּהֵיכְלָא.

וְאָת י' מִן אדנ"י אִיהוּ סַפִּיר, נָטִיל [409]גַּוָּון תְּכֵלֶת וְאוּכַם מִסִּטְרָא דְּדִינָא, וְנָהִיר בֵּיהּ נְהוֹרָא חִוְורָא מִסִּטְרָא דְרַחֲמֵי, וְאִיהוּ [410]אָת י' מִן אדנ"י, אוֹדֶם מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה, פִּטְדָה מִסִּטְרָא דִימִינָא, בָּרֶקֶת מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, אִיהִי אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, [411]כְּלִילָן מִי"ב גַּוָּונִין, וְכֻלְּהוּ מְשׁוּלָשִׁין [412]בַּאֲבָהָן, מְשׁוּלָשִׁין בְּכֹהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים, קְדוּשָׁה לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ.

כָּל אֶבֶן דְּגַוָּון דִּילָהּ חִיוָּור נְטִילַת מֵחֶסֶד, וְאִיהִי סְגוּלָה דִילהּ רְחִימוּ, [413]וְרָזָא דְמִלָּה וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד (ירמיהו לא ב), אַבְנָא סוּמְקָא נְטִילַת מִן גְּבוּרָה, וּסְגוּלָה דִילָהּ לְמֶהֱוִי אֵימָתוֹ מוּטֶלֶת עַל בִּרְיָין דְּעָלְמָא, אַבְנָא כְּלִילָא מִתְּרֵין גַּוָּונִין חִוָּור וְסוּמָק אִיהִי מֵעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, יָרוֹק כַּזָּהָב מִסִּטְרָא דְאִימָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי תְּשׁוּבָה, קַו יָרוֹק דְּאַסְחַר כָּל עָלְמָא.

[414]וְאִית גַּוָּון פָּשׁוּט כָּפוּל מְשׁוּלָשׁ מְרוּבָּע, [415]עַד דְּסָלִיק לַעֲשָׂרָה גַּוָּונִין, [416]נְהִירִין בְּהוֹן י' אַתְוָון, דְּאִינוּן י' י"ה יה"ו יהו"ה, וְסָלְקִין אִלֵּין י' [417]לְע"ב נְהוֹרִין, דְּנָהֲרִין בְּע"ב גַּוָּונִין.

[418]חָשַׁ"ק חֹלֵ"ם שְׁבָ"א קָמֵ"ץ, [419]אִינוּן נִקּוּד צבאו"ת, נֶצַח וְהוֹד יְסוֹד, וְכֻלְּהוּ נָהֲרִין בְּאַבְנָא יַקִּירָא מַלְכוּת, כְּלִילָא מִכָּל סְגוּלוֹת, שְׁבָ"א גַּוָּון סוּמָק דִּגְבוּרָה דְנָטִיל מִנֵּיהּ הוֹד, [420]קָמֵ"ץ גַּוָּון חִוָּור, וְלָא צָרִיךְ לְאַרָכָא בְּהוֹן

---

[401] **תקונא ה' כו'.** סדרו כאן, שגם זה מיירי בד' אותיות הויה וד' אותיות אדנ"י והויה בהיפוכא:

[402] **תקונא ה'.** רוצה לומר בתיקונים הראשונים היה זה תיקון ה' וכן לקמן כסדר תיקון ו' ז' כו':

[403] **בראשית.** שכל השבעים תיקונים הוא על תיבת בראשית, ע' פנים לאורייתא כמנין סו"ד והן תיקוני השכינה דאיהי קבלה כדלקמן:

[404] **בת ראשי.** פירוש, שאלו השתי מלות הן אותיות בראשית וכן בכל השבעים תיקונים, במקום שלא יאמר תמן כו', דורש כל המלות בראשית. ורוצה לומר כאן, בת - מלכות, ראשי - חג"ת, דאינון ראשין, דמתמן מתחיל בניינא דעלמא כנ"ל והיא בת של הראשים כמו שכתוב (במדבר כא יח) כרוה נדיבי עם כו' וכולם מסטרא דילה, חגת"ם שבמלכות והן ד' רגלי המרכבה, ד' חיות, ד' אותיות אדנ"י, כמו שמפרש והולך:

[405] **אלה כו'.** מפרש דראשי הן חג"ת, ג' אבהן, דכתיב ראשי בית אבותם וכן אלה הוא בג' אבות כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש בתחלתו אלה הם מועדי עיין שם:

[406] **בת עלה כו'.** עכשיו מפרש מלת בת ולמה הוא קודם לראשי במלת בראשית:

[407] **ואיהי יו"ד כו'.** מלכות שבמלכות הוא יו"ד כנ"ל:

[408] **מרגלית כו'.** דג' אותיות הראשונות מן אדנ"י הן ג' גוונין מג' אבות אבל אות הרביעי כלולה מכולם:

[409] **גוון תכלת ואוכם כו'.** רוצה לומר תכלת - מסטרא דילה עצמה, ואוכם - מסטרא דגבורה, דינא קשיא דינא רפיא:

[410] **את יו"ד מן אדנ"י כו'.** דבה ג' אותיות יו"ד כמו שמפרש והולך וכן הוא בכל הארבעה אותיות מן אדנ"י:

[411] **כלילא מי"ב גוונין.** כנ"ל דכל אות במילואו כלילא מג' גוונין של חג"ת אלא דג' גוונין של אות אחת אין דומה לג' גוונין של אות אחר, דהכל לפי המקבל, כדמיון השמש כידוע. והי"ב גוונין הן י"ב אבנים של החושן ובו ארבעה טורים נגד ד' אותיות הנ"ל, כל אחד מג' וזה שאומר וכולהו משולשים כו':

[412] **באבהן.** הן חג"ת וכן בכהנים לוים וישראלים:

[413] **ורזא דמלה ואהבת כו'.** רוצה לומר ראיה דחסד הוא לאהבה:

[414] **ואית גוון פשוט כפול כו'.** רוצה לומר דיש שאין בה אלא גוון אחד ויש שיש בה ב' גוונין ויש ג' כו':

[415] **עד דסליק כו'.** רוצה לומר שכל הארבעה ביחד הם עשרה:

[416] **נהירין כו'.** כמו שאומר לעיל, דאותיות אדנ"י הן גוונין ואותיות הוי"ה הן נהורין והגוונין הן לפי הנהורין, דמלכות לית לה מגרמה כלום אלא לפום הנהורין דמקבלת מז"א שהוא הויה, הכי איתעבידת גוונין, באות פשוט דאיהו יו"ד איתעבידת גוון אחד, באות כפול - י"ה, ב' גוונין, חיוור וסומק. ובאות פשוט חיוור לבד וכן בכולם:

[417] **לע"ב כו'.** דעשרה אותיות הנ"ל גימטריה ע"ב:

[418] **חש"ק כו'.** הואיל ופירש לעיל האבות, פירש חשק, שנאמר באבותיך חשק, רוצה לומר דחש"ק שהן נה"י כלילן באבותיך כמו שמפרש והולך:

[419] **אינון ניקוד צבאות.** כמו שאמרו חש"ק ה' צבאות, ה' הוא ת"ת דכליל מג' אבהן וזהו באבותיך חש"ק דאינון חג"ת. נה"י הוא ה' צבאות, ה' - בחג"ת, צבאות - בנה"י, כמו שמפרש והולך:

[420] **קמץ וכו'.** כמו שאומר לעיל וקמץ הכהן. וחולם הוא ת"ת דנטיל מיניה יסוד. וכאן משמע דחולם הוא ת"ת, וצריך לומר דסגול הוא נצח וזה שאומר לעיל דמט"ט הוא חולם, במלאכים, דאיהו רכב לעמודא דאמצעיתא:

דְּהָא אִתְּמְרוּ לְעֵילָא.

[דף י ע"א]

[421]וְעוֹד תִּקּוּנָא ו' וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ (דניאל יב ג) אִלֵּין אִינּוּן דְּיָדְעִין רָזָא [422]בְּפִקּוּדָא תִּנְיָנָא בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁי"ת, דְּאִיהִי אַהֲבָ"ה, דְּאִיהִי [423]לְחִשְׁבַּן זְעִיר בְּרֵאשִׁית, בְּמַתְקְלָא חֲדָא סָלְקִין, וְדָא אַהֲבַת חֶסֶד, דְּאִיהִי (דף י ע"א) ע"ב בְּחוּשְׁבָּן, לָקֵבֵל שְׁמָא מְפָרֵשׁ וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, [424]דְּבֵיהּ וָא"ו כְּחוּשְׁבַּן אֶחָ"ד, דְּהַיְינוּ מַאֲמַר אֶחָד דְּאִיהוּ בְּרֵאשִׁית, דְּאוּקְמוּהָ עֲלֵיהּ וַהֲלֹא בְּמַאֲמַר אֶחָד יָכוֹל לְהִבָּרְאוֹת, וְהַאי אִיהוּ רְחִימוּ דְּמָארֵיהּ, מָאן דְּמָסַר נַפְשֵׁיהּ בְּאֶחָד, בְּרְחִימוּ דְּמָארֵיהּ, וּבְגִין דָּא וְאָהַבְתָּ אֵת יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ (דברים ו ה), אֲפִילּוּ נוֹטֵל אֶת נַפְשֶׁךָ, דְּאִם חָבִיב עֲלֵיהּ נַפְשֵׁיהּ מִגּוּפָא לְכַךְ נֶאֱמַר וּבְכָל נַפְשְׁךָ, וְאִם חָבִיב עֲלֵיהּ גּוּפֵיהּ מְמָמוֹנֵיהּ לְכַךְ נֶאֱמַר בְּכָל לְבָבְךָ, וְאִם חָבִיב עֲלֵיהּ מָמוֹנָא מִגּוּפָא לְכַךְ נֶאֱמַר בְּכָל מְאֹדֶךָ, בַּמֶּה דְּחָבִיב עָלָךְ מְסוֹר לֵיהּ בִּרְחִימוּ דְּמָארָךְ בְּעֵת צָרָה.

וְדָא אִיהוּ נְסָיוֹן דַּעֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לְאִתְנַסָּאָה בְּשַׁבְעִין שְׁנִין דְּגָלוּת בַּתְרָאָה, דְּעָנֵי חָשׁוּב כַּמֵּת, וּכְאִלּוּ נָטְלִין נַפְשֵׁיהּ, גּוּפָא וְנַפְשָׁא וּמָמוֹנָא כֻּלְּהוּ שְׁקוּלִין, בַּמֶּה דְּחָבִיב עֲלֵיהּ מְסוֹר לֵיהּ בִּרְחִימוּ דְּמָארֵיהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְקַשַּׁר בְּמִלַּת אַהֲבָ"ה דְּאִיהִי בְּרֵאשִׁי"ת, וּכְאִלּוּ בֵיהּ בָּרָא עָלְמָא, וּמָאן דְּלָא מָסַר נַפְשֵׁיהּ אוֹ גּוּפֵיהּ אוֹ מָמוֹנֵיהּ בִּרְחִימוּ דְּמָארֵיהּ בְּשַׁעַת הַשְׁמָד, כְּאִלּוּ אַחְזַר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וּבְגִין דָּא קְרָא סָמִיךְ לֵיהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ (בראשית א ב).

וְאַהֲבַת יהו"ה אִיהִי מַלְכוּת, כְּלִילָא מִכָּל סְפִירָן, וְאִיהִי פִּקּוּדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל תַּרְי"ג פִּקּוּדִין, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (אסתר ג ג) מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֵת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ, וְאִיהִי בִּנְיַן עָלְמָא, שִׁפְחָה בִּישָׁא אִיהִי חָרְבַּן עָלְמָא, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בָּהּ (בראשית א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, וְאִיהִי רְצוּעָה בִּידָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַלְקָאָה בֵּיהּ חַיָּיבַיָּא.

וּבְגִין דָּא מָאן דְּרָחִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִגּוֹ נַפְשֵׁיהּ אוֹ גּוּפֵיהּ אוֹ מָמוֹנֵיהּ, דְּיִנְטַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא רְחִימוּ דִּילֵיהּ תְּלוּיָה בְּהַהִיא דָּיְהִיב לֵיהּ, וְלַאו עִקָּר רְחִימוּ, דְּלַאו אִיהוּ הַאי רְחִימוּ, דְּאִם נָטַל מָמוֹנֵיהּ אוֹ גּוּפֵיהּ כָּפַר בֵּיהּ, לַאו אִיהוּ עִקָּר רְחִימוּ, עַד דְּמָסַר נַפְשֵׁיהּ בִּרְחִימוּ דְּמָארֵיהּ, וְאִם כָּל תִּלַּת שְׁקוּלִין לְגַבֵּיהּ, יִמְסוֹר לוֹן כֻּלְּהוּ עַל קִדּוּשַׁת שְׁמֵיהּ בִּרְחִימוּ, וְהַאי אִיהוּ עִקָּרָא דִּרְחִימוּ, דְּאִיהוּ אַהֲבַת יהו"ה מַלְכוּת, דְּאִיהִי אַהֲבַת חֶסֶד, דְּיִרְאָה מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה אִיהִי, וּמֵחֶסֶד אִיהִי מַלְכוּת אַהֲבַת יהו"ה כְּמָה דְּאִתְּמַר, מִגְּבוּרָה אִיהִי יִרְאַת יְיָ .

וְאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי תרי"א מִתַּרְוַיְהוּ אִתְיְהִיב לְיִשְׂרָאֵל וְדָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, מִסְטְרֵיהּ אִתְקְרִיאַת מַלְכוּת תּוֹרַת יהו"ה (תמימה), [425]וְאִיהִי מְצָוָה דִּילֵיהּ בְּכָל תַּרְי"ג פִּקּוּדֵי דְּתַלְיָין מִשְּׁמֵיהּ, דְּאִינּוּן שְׁמ"י עִם י"ה שָׂ"ה, זְכַר"י עִם ו"ה רְמַ"ח, הִיא בְּצַלְמוֹ כְּדְמוּתוֹ:

(ע"פ הגר"א רתל"ב כאן צ"ל תל"ו - תמצאנו בסוף תיקון מ"א)

וְעוֹד תִּקּוּנָא ז', וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ, אִלֵּין דְּיָדְעִין בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית [426]בְּפִקּוּדָא תְּלִיתָאָה דְּאִיהִי בְּרִית מִילָה, וְהַיְינוּ בְּרֵאשִׁי"ת [427]בְּרִי"ת אֵ"שׁ, וּבְרִית אִיהִי י', וְעִם אֵ"שׁ אִתְעֲבִיד אִי"שׁ, וְאוּף הָכִי אָת ה' עִם אֵשׁ אִיהִי נוּקְבָא, [428]וְעַל תְּרֵין אִישׁוּת אִתְּמַר בְּקִדְמֵיתָא [429]כָּתְנוֹת אוֹר, דְּבְהוֹן עֲקֵבוֹ מַכֶּהָ גַלְגַּל חַמָּה.

---

[421] **ועוד וכו' והמשכילים.** שהתחלת הקדמה הוא בפסוק זה:

[422] **בפקודא תניינא כו'.** עיין בהקדמת הזהר בפקודין ותמצא פקודא קדמאה במלת בראשית היא יראה ושאר פקודין שם משאר פסוקים וכאן דורש גם שאר פקודין וקצת מאותן פקודין, הכל במלת בראשית. ופקודא קדמאה לא אמר כאן לפי שאמר שם ומכל מקום כלול כאן בתקון דלעיל שדרש בראשית על מלכות כנ"ל והיא יראת ה' ועיין שם בפקודא קדמאה וכן בפקודא תניינא הוא ג"כ פקודא ב' דשם עיין שם אלא שדרש שם מפסוק אחר:

[423] **לחשבון זעיר.** רוצה לומר מספר קטן:

[424] **דביה וא"ו.** רוצה לומר, דהתחלת הפסוקים הם בוא"ו ואיהו מקור השמות, דשם ע"ב הוא בת"ת והוא וא"ו דשמא מפרש והוא אחד כמו שאומר להלן והכל מסטרא דחסד כמו שאומר לעיל, א' יומא קדמאה כו':

[425] **ואיהו מצוה.** רוצה לומר מצד עצמה רק שתלויה בשמיה והן ד' דרגין כנ"ל:

[426] **פקודא תליתאה כו'.** אף על גב דבפקודין דשם הוא פקודא שביעאה, כאן אמר אותן שבמלת בראשית:

[427] **ברית אש.** דנפקא מאשא דיצחק, ק"ץ ח"י, מסטרא דבינה דאיהי אשא כנ"ל ועיין בזוהר ויקהל דף ר"ח וכן נוקבא ג"כ נפקא מתמן כידוע:

[428] **ועל תרין כו'.** רוצה לומר י"ה דהם אורות של אשות האלו:

[429] **כתנות אור.** לאדם ולחוה:

וְהַיְינוּ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ[430] דְּאִינּוּן בְּהַבְדָּלָה, י"ה מִן אִישׁ וְאִשָּׁה, בָּתַר דְּחָאבוּ וַיַּעַשׂ יהו"ה אֱלֹהִי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר[431] וַיַּלְבִּישֵׁם (בראשית ג כא), וְדָא עוֹר שֶׁל נָחָשׁ, וְהַיְינוּ בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ (אשה), לְאִתְדַּכָּאָה בַּמֶּה דְּחָאב, וּבְגִין דָּא צַדִּיקִים דְּנָטְרֵי בְּרִית שׁוּב אֵינָם חוֹזְרִים לְעַפְרָן, דְּאִיהוּ עוֹר מִשְׁכָּא דְּחִוְיָא דְּאִתְבְּרֵי מֵעַפְרָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ (ישעיהו סה כב).

[דף י ע"ב]

וּבְגִין דָּא מָאן דְּלָא נָטִיר בְּרִית אִתְדַּן בְּחִבּוּט הַקֶּבֶר בְּהַהוּא עַפְרָא,[432] וְאִלֵּין אִינּוּן דְּגוּפָא דִּלְהוֹן אִינּוּן לוֹן קֶבֶר בְּחַיֵּיהוֹן,[433] דְּדַחֲקִין לוֹן שַׁעֲתָא בְּכָל יוֹמָא,[434] וּבְמִלָּאכָא דִּלְהוֹן[435] דְּאִתְבַּקָּע דְּמָא בְּצִפָּרְנֵיהוֹן, וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ לְאַחֲזָאָה צִפָּרְנַיִם בְּהַבְדָּלָה, דַּהֲוָה אָדָם מְלוּבָּשׁ בְּכָתְנוֹת צִפָּרְנַיִם, דַּהֲווֹ נָהֲרִין כַּעֲנָנֵי כָּבוֹד. וְאִיהוּ בְּהַבְדָּלָה מִנַּיְיהוּ, (בראשית ג ז) וַיֵּדְעוּ כִּי[436] עֵירֻמִּים הֵם מִנַּיְיהוּ, בְּגוּפָא[437] וְנִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא, עֲרוּמִים מִכָּתְנוֹת אוֹר, (דף י ע"ב) דְּאִינּוּן מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וּבְגִין[438] דְּבִשְׁבָּת אִתְחֲזָא לוֹן בְּאַדְלָקַת שְׁרָגָא דְּשַׁבָּת[439] בִּתְרִין פְּתִילוֹת דְּאֵשׁ, וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת יִתְעַבְּרוּן מִנַּיְיהוּ, תַּקִּינוּ לְמֵימַר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת הַבְדָּלָה בְּאֵשׁ.

וּבְגִין דִּבְשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין מִתְלַבְּשִׁין נִשְׁמָתִין בְּכָתְנוֹת אוֹר, אָמַר הַנָּבִיא (ישעיה כד טו) עַל כֵּן בָּאוּרִים כַּבְּדוּ יהו"ה, וְאוּקְמוּהוּ רַבָּנָן כַּבְּדוּהוּ[440] בִּכְסוּת נְקִיָּה, מִיָּד דְּאָמַר מִלִּין אִלֵּין אִשְׁתַּטְחוּ קַמֵּיהּ[441] כֻּלְּהוּ בְּנֵי מְתִיבְתָּא, דְּלֵית חֶדְוָה בֵּינַיְיהוּ כְּחֶדְוָה כַּד אִתְחַדַּשׁ בֵּינַיְיהוּ רָזָא דְּאוֹרַיְיתָא.

וּבְגִין דָּא מָאן דְּנָטִיר בְּרִית אֵשׁ, קָרֵי אִישׁ צַדִּיק תָּמִים, וְאוֹת י' דְּשד"י אִיהִי[442] חוֹלְיָא עַל צַוָּאר דְּשֵׁד יֵצֶר הָרָע, חוֹלְיָא דְּשַׁלְשְׁלָאָה, וּבְגִין דָּא רְשָׁעִים שד"י בִּבְרִית, וְרְשָׁעִים בַּמְּזוּזָה, דְּמִזְּדַּעְזְעִין כֻּלְּהוֹן מֵהַאי שַׁלְשְׁלָאָה, דְּאִיהִי אוֹת שבת, אוֹת בְּרִית, אוֹת יְמִין טָבִין, אוֹת תְּפִלִּין.

וּמִיָּד דְּאִיהוּ תָּפִיס בָּהּ יֵצֶר הָרָע דְּאִיהוּ שֵׂ"ד, נָטִיל[443] בַּר נַשׁ חַרְבָּא[444] דְּאִתְמַר בָּהּ (תהלים קמט ו) רוֹמְמוֹת אֵ"ל בִּגְרוֹנָם, דְּאִיהוּ י' רֵישָׁא דְּחַרְבָּא, ו' גוּפָא דְּחַרְבָּא, ה' ה' תְּרֵי פִּפְיוֹת דִּילָהּ, וְשָׁחִיט לֵיהּ, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר הַבָּא לְהָרְגְךָ הַשְׁכֵּם לְהָרְגוֹ בְּצִלּוֹתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית יט כז) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר.

[המשך דף ח ע"א]

(המשך דף ח ע"א) שֵׁם יהו"ה, י' דִּילֵיהּ רֵישָׁא דְּחַרְבָּא, מרגלית מליא סגולתן[447] בְּרֵישָׁא דְּחַרְבָּא,[448] דְּלֵית מָאן דְּנָצַח וַדַּאי לְמָארֵי חַרְבָּא דָּא, וּבָהּ נָצַח לְכָל סִטְרִין אָחֳרָנִין, וְלֵית חַד קַיְימָא קָמָהּ, גּוּפָא דְּהַאי חַרְבָּא ו',

---

[430] **דאינון בהבדלה י"ה מן איש ואשה בתר דחאבו.** רוצה לומר אחר שחטאו נלקח מהם י"ה דהן מאורי האש ונעשה במקומם כתנות עור:

[431] **וילבישם.** רוצה לומר שלכך מברכין בורא כו', להפשיט עור של נחש ולהתלבש במאורי האש:

[432] **ואלין אינון כו'.** שהרשעים בחייהם קרויין מתים והגוף שלהם שהוא עור נחש הוא קבר להון:

[433] **דדוחקין לון שעתא כו'.** רוצה לומר לאחר מיתתן כמו שהיו מלובשין בההוא עור כל שעתא ולא פירשו ממנו:

[434] **ובמלאכא דילהון.** רוצה לומר מלאך הממונה על חיבוט הקבר שהלך אחריו כל ימיו:

[435] **דאתבקע דמא בציפרניהון.** כמו שמפרש והולך דהצפרנים הם שיורי מאורי האור והן הלבישו עור הנ"ל לכך אתבקע דמא דהוא מדוריה דיצר הרע בצפרנים:

[436] **ערומים הם מינייהו בגופא.** רוצה לומר דגופא שלהן היה מלובש בכתנות צפרנים:

[437] **ונשמתא כו'.** שהנר"ן היה מלובש במאורי האש ובשבת האדם מתלבש במאורי האש ואחיזתן בצפרני האדם ולכך במוצאי שבת, שמסתלקין, מברכין בורא כו' כדי להשאיר השארת מאורי האש ורואין בצפרנים להשאיר מן הצפרנים לגוף:

[438] **דבשבת אתחזא לון.** רוצה לומר כמו (ירמיהו לא ב) מרחוק ה' נראה לי:

[439] **בתרין פתילות דאש.** שהם כנגד איש ואשה, מאורי הנ"ל וכמו שאמרו אחד נגד זכור ואחד נגד שמור כידוע:

[440] **בכסות נקיה.** דהוא כתנות הנ"ל:

[441] **כלא מתיבתא.** דנחתו כמו שאומר בתחלת הקדמה:

[442] **חוליא.** דהוא כעין יו"ד:

[443] **נטיל בר נש חרבא כו'.** רוצה לומר, דבעובדא - קושרין אותו, ובדבור דקריאת שמע ותפלה - הורגין אותו. ולכך מניחין תפילין ואח"כ קוראין קריאת שמע:

[444] **דאתמר בה כו'.** ראיה דבמילולא קטלין בחרבא דכתיב רוממות כו' וחרב פיפיות בידם, ולכך אמר לשון נטיל כו':

[445] **דאיהו יו"ד כו'.** כנ"ל שהן ד' פרשיות של קריאת שמע:

[446] **שם יקו"ק י' כו'.** שעד כאן פירש ג' אותיות הו"י ועכשיו הולך ומפרש כל הד' אותיות ועל ג' אותיות פירש פסוק אבנים כו' וכן בסוף פ' יתרו לא תבנה אתהן גזית וכתיב בסיפיה דקרא כי חרבך כו' דהאי חרבא הוא על המזיקין כמו שמפרש והולך:

[447] **ברישי' דחרבא.** מקום אחיזת החרב:

[448] **דלית מאן דנצח כו'.** שכאן אין כלל אחיזה לחיצונים כי אף שגם בבינה אין להם אחיזה מכל מקום דינין מתערין מינה:

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיָדַע לְאַנָּפָּא לֵיהּ בִּידֵיהּ[449] לְכָל סִטְרָא, עִילָּא וְתַתָּא וְאַרְבַּע סִטְרִין בְּשִׁית סְפִירָן, תְּרֵין פִּיפִיּוֹת דְּחַתִּיךְ בְּהוֹן עִילָּא וְתַתָּא מִתְרִין סִטְרִין[450] אִינּוּן ה', וּנְקוּדָא אֱלֹהִי"ם, וְהַיְינוּ נַרְתֵּק דִּילֵיהּ,[451] וּבְגִין דָּא בִּינָה נְקוּדָה אֱלֹהִי"ם, כְּגַוְונָא דָּא יֱהוֹ"ה כְּמָה דְּאִתְמַר.

וְהַאי אִיהוּ דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל[452] הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע, כְּאִלּוּ אוֹחֵז חֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדוֹ, וְהָא אוּקְמוּהוּ עַל מִטָּתוֹ, לְהָגֵן מִן הַמַּזִּיקִין, אֲבָל בִּקְרִיאַת שְׁמַע דִּצְלוֹתָא,[453] אֲדוֹן הַמַּזִּיקִין קָשׁוּר, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְמִבְרַח, וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּשָׁחִיט לֵיהּ בְּהַהוּא זִמְנָא, לְקַיֵּים בא להרגך הַשְׁכֵּם לְהָרְגוֹ בִּצְלוֹתָא,[454] דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית יט כז) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם[455] בַּבֹּקֶר,[456] כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּלָא חָשַׁשׁ לִיקָרֵיהּ לְשַׁחֲטָא יְצִרֵיהּ וְשַׂנְאֵיהּ, דְּלֵית שַׂנְאֵיהּ לְחוֹד אֶלָּא שַׂנְאֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,[457] דְּבָכָל יוֹמָא תָּבַע חוֹבִין דִּבְנוֹי לְשַׁחֲטָא לוֹן.

וְאוּף הָכִי צָרִיךְ לְאַעֲבָרָא לֵיהּ[458] מִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, כְּגַוְונָא דְּאַעֲבְרֵיהּ[459] מִשְׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, וְאוּף הָכִי צָרִיךְ לְאַעֲבָרָא לֵיהּ וּלְבַת זוּגֵיהּ[460] מִתְרִין כָּרְסַיָּין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה יז יב) כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן, דְּתַמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּתְרִין כָּרְסַיָּין,[461] וְתַמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ כְּשִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא,[462] וְעַל שְׁמַיְיהוּ אִתְקְרֵי כִּי[463] שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן[464] יהו"ה אֱלֹהִי"ם (תהלים פד יב), וּבְהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיֵּים בֵּיהּ,[465] לֹא יָבֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף (ישעיה ס כ).

[דף ח ע"ב]

וְהָכִי צָרִיךְ לְאַעֲבָרָא לֵיהּ מִשְׁמָאלָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהִי גְּבוּרָה, (דף ח ע"ב) דְּמִתַּמָּן מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה (ירמיה יד א),[466] וְתַמָּן יֵיתֵי לְמִתְבַּע חוֹבִין,[467] מֵאִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן בָּנִים אַתֶּם לַיהו"ה אֱלֹהֵיכֶם (דברים יד א).

מִתַּמָּן וְאֵילֵךְ אִנּוּן שָׂרִים, וַעֲבָדִים, מִסִּטְרָא דְּחִיזָוון דְּכָרְסְיָא שָׂרִים וּמְמַנָּן, מִסִּטְרָא דִּכְכָבְיָא דְּנָהֲרִין בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא עֲבָדִין, וְהַאי אִיהוּ אִם כְּבָנִים אִם כַּעֲבָדִים, וְהַאי אִיהוּ דְּצָרִיךְ לְאַנָּפָּא לֵיהּ חַרְבָּא לְשִׁית סִטְרִין, דְּאִנּוּן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, כִּסֵּא דִּין וְכִסֵּא רַחֲמִים, לְאַעֲבָרָא סמא"ל וְנָחָ"שׁ מִנַּיְהוּ,[468] דְּמִסִּטְרָא דִּלְהוֹן שַׁלִּיט סמא"ל וּבַת זוּגוֹ.

וְצָרִיךְ לְקַשְׁרָא לֵיהּ בִּרְצוּעִין דִּתְפִלִּין, תְּרֵין[469] בִּתְרֵין קַרְנוֹי,[470] וְחַד בִּדְרוֹעָא, וּלְבָתַר יִשְׁחוֹט לֵיהּ בִּקְרִיאַת שְׁמַע, בְּגִין דְּלָא יִתְקְרֵיב לְסִטְרָא דִּגְבוּרָה,[471] אֲבָל מִסִּטְרָא דִּסְפִירָן וַהֲוָויוֹת דִּלְהוֹן, אִתְמַר לֹא יְגוּרְךָ רָע (תהלים ה ה), וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת (במדבר א נב).

---

[449] **לכל סטרא.** דהוא ו"ק וזה שאומר בשית ספירן:

[450] **אינון ה"ה.** דכל פה הוא בה' שקבועין בה ה' מוצאות לכך נקרא פה - מלכות כמו שאומר בהקדמה שניה וכן בינה כידוע:

[451] **ובג"ד בינה כו'.** דשם הוי"ה הוא בבינה כנ"ל בנקודת פתח ומסטרא דילה החרב על הסטרא אחרא:

[452] **הקורא קריאת שמע כו'.** דד' פרשיות בקריאת שמע כנגד ד' אותיות הוי"ה:

[453] **אדון המזיקין קשור.** דהוא סמ' כמו שאומר לקמן דהוא קשור בתפילין ברצועין על קרנוי:

[454] **דאתמר בה וישכם כו'.** רוצה לומר השכם כנ"ל:

[455] **בבקר.** שהיא תפלת שחרית כמו שאמרו בגמרא:

[456] **כ"ש מאן כו'.** שלמעלה אמר שישחוט אותו משום הבא כו' כל שכן מי שעושה בשביל כבוד השם כמו שמפרש והולך:

[457] **דבכל יומא תבע כו'.** דבאצילות לא שליט, רק דשם תובע חובין כמו שאומר לקמן:

[458] **משמיא וארעא.** הוא זו"ן דעשיה:

[459] **משמשא וסיהרא.** היא זו"ן של יצירה:

[460] **מתרין כורסיין.** הוא זו"ן של בריאה, כסא דין וכסא רחמים:

[461] **ותמן קב"ה ושכינתיה כו'.** קאי על יצירה:

[462] **ועל שמייהו.** רוצה לומר על שם שמש וירח שביצירה:

[463] **שמש ומגן כו'.** מגן מצד הירח דהיא חפיא עלנא בגדפהא:

[464] **ה' אלקים.** אינון קב"ה ושכינתיה:

[465] **לא יבוא עוד כו'.** דעכשיו מכסה לפעמים הסטרא אחרא כמו שכתוב (תהלים פא ד) בכסה כו' וכן הענינים נאמר (איכה ג מד) סכותה בענן וזה שכתוב (ישעיהו נט ב) כי עונותיכם מבדילים כו':

[466] **ותמן ייתי כו'.** רוצה לומר דשם אין שליטה רק דתבע כו':

[467] **מאלין דאתמר כו'.** שנשמתן מאצילות:

[468] **דמסטרא דלהון.** רוצה לומר מג' עולמות הנ"ל:

[469] **בתרין קרנוי.** דלא ישלוט ויפגום בזו"ן של עולמות הנ"ל:

[470] **וחד בדרועא.** כמו שמפרש והולך בגין דלא יתקרב לסטרא דגבורא והוא מסטרא דלהון והן ג' רצועות של תפילין, ב' של ראש ואחת בזרוע שמאל שהוא גבורה:

[471] **אבל מסטרא כו'.** רוצה לומר דלכך אין צריך אלא לו' סטרין:

[המשך דף י ע"ב]

[472]וְעוֹד קְרִיאַת שְׁמַע אִיהִי רוֹמַ"ח, [473]כְּלִילָא מְשִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, וּמְרַמַ"ח תֵּיבִין עִם יהו"ה אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת, [474]וְהוּא קִירְטָא, וְהָא אִתְּמַר.

[475]חֲמֵשׁ אַבְנִין ה', דְּאִתְעֲבִידוּ חַד אַבְנָא בְּאֶת י', [476]וְקָטִיל בֵּהּ לְיֵצֶר הָרָע, [477]וּבְאָן אֲתַר אִיהִי קִירְטָא, בְּתְפִלִּין, חוּט דְּקֶלַע דְּכָרִיךְ בְּיָד דָּא רְצוּעָה דְיָד, [478]דְּאִיהוּ כְּחוּט דְּזַרְקָא, [479]וְאִיהִי קְרִיאַת שְׁמַע, קֶשֶׁת דְּזָרִיק חִצִּים [480]מִסְטָרָא דְּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק (משלי י ו), דְּאִיהוּ קֶשֶׁת הַבְּרִית.

[481]רוֹמְחָא דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בְּחֻמֵּשׁ אֶצְבְּעָאן דְּיָד, דְּאִיהִי ה' תַּתָּאָה, וְאִיהִי לִימִינָא דְּחֶסֶד, דַּרְגָּא דְּאַבְרָהָם דְּחוּשְׁבָּנֵיהּ רְמַ"ח, וְעִם ו' דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְעֲבִיד רוֹמַ"ח, [482]קֶלַע ה' עִלָּאָה לִשְׁמָאלָא, י' אַבְנָא דְּקֶלַע, י"ה דְּתְפִלִּין, וְכֹלָּא י"ה עִם שְׁמַ"י שָׂ"ה, זְכַר"י עִם ו"ה רְמַ"ח.

[483]וּמָאן דְּאִיהוּ נָטִיר י' בְּתַמָּנְיָא יוֹמִין דְּמִילָה, בְּתַמָּנְיָא אַלְפֵּי תְּחוּם שַׁבָּת, בְּתַמָּנְיָא פָּרָשַׁיִן דְּתְפִלִּי, אִיהוּ נָטִיר מִכָּל מַזִּיקֵי דְּתְחוֹת יְדָא דְּיֵצֶר הָרָע, [484]דְּאִיהוּ מְמַנָּא [485]עַל שִׁתִּין רִבּוֹא, כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּקָשִׁיר לֵיהּ בְּשַׁלְשְׁלָאִין וְקָטִיל לֵיהּ.

[486]וְעוֹד בְּרִית דְּתַקִּינוּ לֵיהּ [487]מָנָא בְּעַפְרָא, לְשַׁדָּיָא לָהּ בְּעַפְרָא, וְדָם דְּאַטִּיפִין מִנֵּיהּ, [488]אִתְחַשִּׁיב לֵיהּ כְּאִלּוּ עָבִיד לֵיהּ עוֹלָה, וְהַהוּא עַפְרָא לְתַקָּנָא בֵּיהּ מִזְבַּח אֲדָמָה, וְדָם דִּבְרִית כְּאִלּוּ דָּבַח עֲלָהּ עֲלָוָן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כ כא) מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי וגו', [489]וְשָׂזִיב לֵיהּ בְּהַהוּא עַפְרָא מֵחִבּוּט הַקֶּבֶר, וּבְדַם מִילָה שָׂזִיב לֵיהּ מִשְּׁחִיטַת מַלְאַךְ הַמָּוֶת.

---

[472] **ועוד קריאת שמע כו'.** למעלה אמר שקריאת שמע הוא חרב, ועכשיו פירש שהוא ג"כ רומח וקירטא וקשת, והן נגד ד' אותיות הוי"ה:

[473] **כלילא משית כו'.** אף על גב דהששה תיבין הן בכלל רמ"ח מכל מקום בהם בחינה בפני עצמה:

[474] **והוא קירטא.** רוצה לומר שקריאת שמע הוא קלע:

[475] **חמשא אבנין כו'.** רוצה לומר הן חמש אורות שמתפשטין בחמש ספירות חג"ת נ"ה ונכללין ביו"ד - יסוד כמו שאומר דה' עילאה כו' יו"ד יסוד נטיל כולא ובו נעשין כל החמש אורות אחד, וכן בקריאת שמע בפסוק ראשון חמש תיבות נגד חמש ספירות ונכללין בתיבה הששית שהוא אחד:

[476] **וקטיל בה ליצה"ר.** כמו שאמר לעיל דיוד הוא החוליא, בעובדא, ועכשיו במילולא - קטיל ליה:

[477] **ובאן אתר כו'.** רוצה לומר הקריאת שמע הוא אבני הקלע שנאמר אצל דוד (שמואל א יז מ) ויבחר לו חמש חלוקי אבנים ואח"כ כתיב ויקח משם אבן, שנעשו כולם אבן אחת אבל היכן הוא הקלע עצמו ואמר בתפילין וזה שאומר ויחזק דוד כו' בקלע ובאבן דהוא תפילין וקריאת שמע:

[478] **דאיהי כחוט דזרקא.** דזרקא הוא קלע, דזריק אבנין כמו שאומר בתיקונין לקמן:

[479] **ואיהי ק"ש קשת.** רוצה לומר דהיא לשון קשת:

[480] **מסטרא דברוך כו'.** דברוך הוא צדיק כמו שכתוב (משלי י ו) וברכות לראש כו' והוא קשת הברית יורה כחץ:

[481] **רומחא כו'.** לפי שפירש באיזה ספירה הוא הקשת, עכשיו פירש באיזה הן רומח וקלע. ואמר שהרומח הוא בעמודא דאמצעיתא ואוחז הרומח ביד, בה' אצבעות שהוא מלכות מסטרא דחסד שהיא בת היתה לאברהם ובכל שמה (בבא בתרא טז ע"ב) וזה שאומר ואיהי לימינא כו'. והוא ו"ה של השם, רמ"ח - ה', ו' של רומח - ו', והוא מסטרא דימינא:

[482] **קלע ה' כו'.** רוצה לומר, הקלע והאבן הן י"ה, חו"ב, והן י"ה שבתפילין, תפילין של ראש הוא ה' עילאה, והקשר של ראש הוא יו"ד, והן י"ה של השם והוא מסטרא דשמאלא כנ"ל דתפילין מסטרא דשמאלא וזה שאומר וכלא י"ה עם כו' רוצה לומר דמסטרא די"ה שהן לשמאלא אינון לא תעשה, ומסטרא דו"ה דאינון לימינא אינון מצוות עשה, וקלע עם הרומח הוא שם הוי"ה:

[483] **ומאן דנטיר כו'.** שהיא ספירה השמינית מחכמה כמו שאמר לעיל:

[484] **דאיהי ממנא כו'.** רוצה לומר והן המזיקין כמו שאמרו (בבא בתרא טז ע"א) הוא יצר הרע כו':

[485] **על שתין רבוא.** דזה לעומת זה כו' (קהלת ז יד), והוא ובת זוגיה כנגד תפארת ומלכות, כמו שאמר לעיל צריך לאעברא ליה כו', ובתפארת - ו"ק, שבו ששים רבוא נשמתין דישראל, והוא נטיר מכולם בעובדא כנ"ל דאיהי חוליא, וכל שכן מי שעושה שניהם, המעשה והדיבור, שהורגו ג"כ כנ"ל וזה שאומר כל שכן מאן כו':

[486] **ועוד ברית כו'.** חוזר לענינו הראשון:

[487] **מנא בעפרא כו'.** רוצה לומר כלי עם עפר ליתן בתוכו הערלה:

[488] **אתחשב כאלו כו'.** רוצה לומר בשתיהן, בדם ובעפר אתחשב כו' והולך ומפרש וההוא כו' ודם כו':

[489] **ושזיב ליה כו'.** כי אות ברית הוא צדיק וצדק כמו שאומר ברעיא מהימנא (רלו ע"א), זו"ן והן מאורי האור, י"ה כנ"ל ובתר דחאבו אתמשך בערלה עליהון עור של נחש, סמ' ונוקבא. לכך צריך לידון בשחיטת מלאך המות ובעפר - חיבוט הקבר כנ"ל. ובדם הברית ובחיתוך הערלה ונתינתה בעפר - ניצול משתיהם. כי בדם הברית נתגלה היוד ובהסרת הערלה הה"א. וזהו, עולה שהוא בז"א ומזבח - בנוקבא:

[490]וְאִם הַהוּא דְּקַבִּיל בְּרִית אִיהוּ מַמְזֵר, הַהוּא עַפְרָא [491]תַּקִּין לֵיהּ לְחִוְיָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה סה כה) וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, [492]וְאִיהוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֵרָרָהּ יהו"ה (בראשית ה כט), דְּאִתְמַר בָּהּ (שם ג יז) אֲרוּרָה הָאֲדָמָה, [493]וְאִיהִי עַפְרָא מֵהַאי דְּאִתְמַר בָּהּ (שם א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, דְּאִתְמַר בָּהּ (ישעיה נא ו) וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, [494]עַמִּיהּ יְהֵא חוּלְקִיהּ, [495]כְּאִלּוּ קָשִׁיר לֵיהּ לְמֶיעֱבַד עוֹלָה לַעֲבוֹדָה זָרָה, דְּהַהוּא בֵּן אוֹ בַּת אִינּוּן [496]פֶּסֶל [497]וּמַסֵּכָה, וְעַל דָּא אִתְמַר (דברים כז טו) [498]אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וּמַסֵּכָה, [499]וְאִתְמַר וְשָׂם בַּסֵּתֶר, בְּסִתְרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן, [500]דְּהַהוּא בַּר מִנְחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי אִיהוּ, [501]דְּגָרִים מָוֶת לְאָדָם וּלְאִתְּתֵיהּ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ג יד) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה כו'.

[דף יא ע"א]

קְלִיפָּה דְּעָרְלָה דְּכַסֵּי עַל י', אִית לָהּ תְּלַת קְלִיפֵי כְּגִלְדֵּי בְּצָלִים דָּא עַל דָּא, וְאִינּוּן כְּקְלִיפִין דְּאֱגוֹזָא, דְּאִתְמַר עֲלַיְיהוּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, דָּא קוֹ יָרוֹק קְלִיפָּה קַדְמָאָה דְּאֱגוֹזָא, וּבֹהוּ אֲבָנִים מְפוּלָמוֹת דָּא קְלִיפָּה תִּנְיָנָא דְּאֱגוֹזָא קָשֶׁה כְּאֶבֶן, וְחֹשֶׁךְ קְלִיפָּה תְּלִיתָאָה, וּבְהוֹן אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן אֵין דּוֹרְשִׁין בָּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה, שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים (ויקרא יט כג), וְלָקֵבֶל מוֹחָא, אִיהוּ וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית (דף יא ע"א) יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַיהוָ"ה.

וּבְהוֹן מִסְטָרָא דְּעָרְלָה אַרְבָּעָה נִכְנְסוּ לְפַרְדֵּס, שְׁלֹשָׁה אָכְלוּ מֵאִלֵּין קְלִיפֵי וּמֵתוּ, רְבִיעָאָה אָכַל אִיבָּא וְזָרַק קְלִיפִין וְחַי, כְּגַוְונָא דָּא אִתְמַר רַבִּי מֵאִיר רְמוֹן מָצָא, תּוֹכוֹ אָכַל קְלִיפָתוֹ זָרַק.

וּכְגַוְונָא דְּאִלֵּין קְלִיפִין, אִינּוּן קוּשְׁיָין דְּחַפְיָין עַל הַלָּכָה, דְּאִיהִי מוֹחָא מִלְּגָאו, וְלֵית בַּר נַשׁ יָכִיל לְמֵיכַל בְּנַהֲמָא דְּאוֹרַיְיתָא, [502]דְּאִתְמַר בָּהּ עֵץ חַיִּים הִיא (משלי ג יח), עַד דְּזָרִיק קוּשְׁיָין מֵהֲלָכוֹת, וְאִית הֲלָכָה דְּכָל קוּשְׁיָין דִּילָהּ אִינּוּן כְּאִילָנָא, דְּקְלִיפָּה דִּילֵיהּ וְקָנֶה דִּילֵיהּ וְעָצָיו וְעַלִּין וְאִיבָּא כֻּלְּהוֹן שָׁוִין לְמֵיכַל, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (שיר ד יד) נֵרְדְּ וְכַרְכֹּום וכו', [503]וּבְגִין דָּא לַאו כָּל קֻשְׁיָין שָׁוִין.

פְּקוּדָא רְבִיעָאָה בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, דָּא אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי ח כב) יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי [504]רֵאשִׁית לְנִבְרָאִים, וְאִיהִי אַחֲרִית לְחָכְמָה עִלָּאָה, וּבְגִינָהּ אִתְמַר (ישעיה מו י) [505]מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית.

[506]כַּד אִתְנְטִילַת מִכֶּתֶר אִתְקְרִיאַת [507]עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת, עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק, תַּגָּא דְּסִפְרָ תּוֹרָה, וּבְגִינָהּ אִתְמַר כָּל הַמְשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא חֲלָף, כַּד אִתְנְטִילַת מֵהַאי חָכְמָה עִלָּאָה דְּאִיהִי רֵאשִׁית, אִתְקְרִיאַת עַל שְׁמָהּ, וְכַד אִתְנְטִילַת מִבִּינָהּ אִתְקְרִיאַת עַל שְׁמָהּ תְּבוּנָה.

---

[490] **ואם ההוא.** בזה מפרש הפסוק (שמות כ כב) ואם מזבח אבנים שהוא מסטרא דסמ' ונוקבא, אבני נגף, לב האבן, כי חרבך הנפת כו' (שם) שאסור למול אותו:

[491] **תקין ליה כו'.** רוצה לומר שמתקן ליה מזבח חס וחלילה:

[492] **ואיהו מן האדמה כו'.** רוצה לומר ההוא מזבח אדמה שעושה:

[493] **ואיהי עפרא כו'.** רוצה לומר העפר שמכין, כבגד תבלה ותעשה עפר:

[494] **עמיה יהא חולקי'.** רוצה לומר ההוא שעושה המזבח הנ"ל:

[495] **וכאלו קשיר כו'.** רוצה לומר ההוא דם דברית:

[496] **פסל.** זכר:

[497] **ומסכה.** נקבה:

[498] **אשר יעשה כו'.** רוצה לומר אבוה דעביד ליה:

[499] **ואתמר ושם בסתר כו'.** רוצה לומר ברית קודש דהוא בסתרו של עולם דהוא בסתירו:

[500] **דההוא בר כו'.** רוצה לומר דלכך כתיב ארור אשר יעשה כו' דהוא מסטרא דארור:

[501] **דגרם מות כו'.** רוצה לומר דגרם לאדם ולאשתו, זו"ן ולפיכך נקרא פסל ומסכה לפיכך אסור ביה דם דברית ומנא עם עפרא, להתגלות מאורי הנ"ל:

[502] **דאתמר בה עץ כו'.** רוצה לומר דומיא דאילן שלש שנים כנ"ל ג' קליפין, דחטה עץ היא כמו שאמרו (סנהדרין ע ע"ב) חטה היה, וצריך לזרוק ממנה מוץ ומורסן וסובין לבד התבן שהוא דומיא דעץ האילן וזה שאומר דקליפה וקנה ועצו ועלין כו':

[503] **ובגין דא לאו כו'.** וכן אצל הברית לאו כולן שוין שיש חילוקים כמו שאומר בזוהר:

[504] **ראשית לנבראים.** שממנה נברא הכל והיא ראש לשועלים כידוע, ראש הבריאה:

[505] **מגיד מראשית אחרית.** רוצה לומר שה' מליל הכל על ידה כמו שאומר לקמן נגע בבת כו' והיא נקראת ראשית אחרית וזה שאומר מגיד כו':

[506] **כד כו'.** מפרש כאן למה נקראת ראשית ואחרית (ואורייתא):

[507] **עטרת כו' עטרה בראש כו'.** רוצה לומר באלו הג' שמות נקראת, שהיא עטרת בעלה. וכן בראש צדיק, יסוד. ולכך היא תגא דספר תורה, עטרת בעלה:

וְכַד אִתְנְטִילַת מֵחֶסֶד, אִתְקְרִיאַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב דְּאִיתְיְהִיבַת מִימִינָא, דִּכְתִיב (דברים לג יב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וְכַד אִתְנְטִילַת מִגְּבוּרָה אִתְקְרִיאַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה מִפִּי הַגְּבוּרָה נִיתְנָה, [508]וּתְמָן גִּבּוֹרִים עוֹמְדִים בַּפֶּרֶץ, וְלָא יָכִיל לְמֵיקַם בָּהּ אֶלָּא גִּבּוֹר בְּמִלְחַמְתָּהּ שֶׁל תּוֹרָה, גִּבּוֹר בְּיִצְרוֹ.

וּבְיוֹמָא תְּלִיתָאָה נְחִיתַת לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא [509]עַל יְדֵי דְּמֹשֶׁה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יט טז) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר, בִּתְרֵי לוּחֵי אַבְנִין, נָצַח וְהוֹד, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם לב טז) כְּתוּבִים מִשְּׁנֵי עֶבְרֵיהֶם, וְאִינּוּן תְּרֵין נְבִיאֵי קְשׁוֹט, [510]וּמִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרִיאוּ נְבִיאֵי הָאֱמֶת, [511]וּשְׁכִינְתָּא תּוֹרַת אֱמֶת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (מלאכי ב ו) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, [512]וְאִתְקְרִיאַת מַרְאֵה דִּנְבוּאָה, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִסְטָרָא דְּתַרְוַיְיהוּ.

[513]וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי נִתְּנָה, דָּא (משלי י כה) צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, [514]וּבְדַרְגָּא דִּילֵיהּ מַלְכוּת מַלִּיל עִמְּהוֹן, [515]וְהָא אוּקְמוּהוּ, [516]לַעֲשַׂר מַלְכִין שְׁמָא לֹא יוּכְלוּ לְדַבֵּר עַל פֶּה אֶחָד, נָגַע בְּבַת, וְכָלַל בָּהּ כָּל הָעֶשֶׂר, [517]וְדָא י' בַּ"ת אַחַת, [518]תְּחוֹת ה' מִן אֱלֹהִי"ם, י' מִן אדנ"י, י' מִן שד"י, כְּלִילָא מִכָּל כִּנּוּיִין, וּמִכָּל הַוַיִּין, [519]כְּגוֹן הוה"י, אוֹ כְּוָותֵיהּ, דְּיהֶא י' תְּחוֹת ה', בְּכָל שֵׁם דְּכִינּוּי וַהֲוָיָה אִיהִי נוּקְבָא.

[520]וּבְגִין דְּאוֹרַיְיתָא מִינָהּ אִתְיְהִיבַת, אָמַר לְמֹשֶׁה (שמות לג כג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי כו', דְּלִית נָבִיא וְחָכָם יָכִיל לְעַאָלָא לְעֵילָא פָּחוּת מִן דָּא, [521]וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת מַפְתֵּחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים אַנְפִּין דִּילָהּ, וְאַנְפִּין דִּלְגָאו מַפְתֵּחוֹת הַפְּנִימִיִּים, וְהָא אִתְמַר לְעֵיל, דְּאִם בַּר נַשׁ לֵית בִּידוֹי מַפְתֵּחוֹת הַחִיצוֹנִיִּים בְּמַאי יֵיעוּל, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בָּהּ (תהלים קיח כ), זֶה הַשַּׁעַר לַיהוָ"ה.

וּבְגִין דְּלֵית הַשָּׂגָה [522]לְנָבִיא וְחוֹזֶה וְחָכָם פָּחוּת מִינָהּ, אָמַר הַנָּבִיא (ירמיהו ט כב) כֹּה אָמַר יהו"ה אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ כו', כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל כו', וְיָדוֹעַ אוֹתִי, וּבְגִין דָּא יַעֲקֹב אוֹלִיף לָהּ לִבְנוֹי, [523]וַיָּהֶיב לוֹן קַבָּלָה מִינָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית מט כח) וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם, וְדָוִד דַּהֲוָה לֵיהּ קַבָּלָה מִינָהּ, אָמַר לְגַבָּהּ (תהלים כז ג) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה כו', רָמִיז לָהּ בְּהַאי תַּגָּא, וְסָלִיק מַחֲשַׁבְתֵּיהּ לְגַבָּהּ, וְאָמַר לֹא יִירָא לִבִּי כו'.

[דף יא ע"ב]

וְאַהֲרֹן דַּהֲוָה לֵיהּ קַבָּלָה מִינָהּ, לָא הֲוָה עָאל לְפְנֵי וְלִפְנִים פָּחוּת מִינָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, דַּהֲוָה יָדַע דְּאִיהִי עִקָּרָא דְּכֹלָּא, דְּאִיהִי קָרְבָּן לַיהוָ"ה, (דף יא ע"ב) עוֹלָה לַיהוָ"ה, אִשֶּׁה לַיהוָ"ה.

[המשך דף לט ע"א (תיקון יט)]

(המשך דף לט ע"א) [524]בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ (ויקרא טז ג), [525]תָּא חֲזֵי אֵין אָדָם מֵפִיק רְצוֹנוֹ מֵיהו"ה אֶלָּא

---

[508] **ותמן גבורים.** רוצה לומר בתורה שבעל פה שעומדים בפרץ, בפרצה של הלכה דאיהי קושיא, קליפה דחפיא עלה וזהו מלחמתה של תורה:

[509] **ע"י משה.** שהוא דרגא שלו:

[510] **ומסטרא דעמודא דאמציעא כו'.** נותן טעם למה נקראו נביאי קשוט:

[511] **ושכינתא תורת אמת.** חוזר לענינו הראשון דמסטרא דעמודא דאמצעיתא איתקריאת תורת אמת:

[512] **ואתקרי' מראה כו'.** נבואה מסטרא דנצח ורוח הקודש מסטרא דהוד כידוע:

[513] **וביום הז' נתנה.** חוזר למה שאמר תחלה וביומא תליתאה כו', האיך דנחתא מדרגא לדרגא ומלילת עם ישראל, שקיבלה שתי תורות - מחו"ג, וירדה על ידי משה - דרגא דת"ת, לשני לוחות - נ"ה, וניתנה ביום השביעי - יסוד:

[514] **ובדרגא דילי' כו'.** חוזר לענינו הראשון, דמסטרא דצדיק מליל עם ישראל דאינהו צדיקים:

[515] **והא אוקמוהו לי' כו'.** הוא בספר הבהיר (מ"ט ס"ג) ועיין שם:

[516] **לי' מלכין כו'.** רוצה לומר שהעשר ספירות, שאי אפשר שידבר על ידי כולם, כליל במלכות כולם ודבר על ידה:

[517] **ודא י' בת.** הוא פירוש על מה שאמר בבת יו"ד כלילין בה:

[518] **תחות ה' מן כו'.** כמו שמפרש והולך י' שאחר ה' הוא נוקבא:

[519] **כגון הוה"י כו' בכל שם כו' נוקבא.** הוא פירוש על מה שאמר בתחלה כלילא מכל הויין כו':

[520] **ובגין כו' וראית את אחורי.** רוצה לומר שלא תשיג את התורה ונבואה אלא ממנה שהיא אחורי וזה שאומר דלית נביא וחכם כו':

[521] **ובגין דא כו'.** כמו שאמר לעיל דרגא חמישאה ביראת ה' כו':

[522] **לנביא וחכם וחוזה.** ג' מדרגות מג' אבהן חג"ת אלא בה וזה שאומר חכם בחכמתו כו':

[523] **ויהיב לון קבלה מינה.** רוצה לומר דמסר לון מפתחות שלה:

[524] ***בזאת כו'.** (הובא מלקמן תיקון יט, דף לט ע"א) עד וכ"ח אתוון (שם דף לט ע"ב), והיא מהשמטות בתיקוני זוהר חדש פ"ג ע"ב והואיל דמסיים חכמה מסטרא דחכימיא טעו המגיהים (ושמו את זה שם בדף לט):

[525] **ת"ח אין אדם כו'.** כמו שאומר שם בתיקון ו' ובגין דא מאן דבעי לאשגא כו', וכן בדף י"ד ע"א ומאן למחזי כו', ושם ע"ב

בְּזֹאת, [526]דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (משלי יח כב) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיהוה, [528527]וְדָא הִיא עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהו"ה (תהלים קיט קכו), [529]וְכַמָּה עִתּוֹת יֵשׁ, וַעֲלַייהוּ אִתְּמַר (ויקרא טז ב) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת, [530]וּשְׁלֹמֹה אָמַר (קהלת ג ד) עֵת לִשְׂחוֹק וכו', דְּאִינּוּן כ"ח עִתִּין, וְעַל דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, [531]דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה.

וְכַד שְׁכִינְתָּא דְּאִתְקְרִיאַת זֹאת עִם יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ויקרא כו מד) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם וכו', [532]מַאי אִינּוּן אָמְרִין לָהּ (שיר ו א) אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ, בְּכַמָּה תַּחֲנוּנִים וּצְלוֹתִין, בְּצִיצִית וּבִתְפִלִּין, בְּשַׁבָּתוֹת וּבְיוֹמִין טָבִין, דַּעֲלַייהוּ אִתְּמַר (שמות לא יז) בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעוֹלָם, אוֹת בְּרִית מִילָה, אוֹת דְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין, וְאוֹת דִּתְפִלִּין.

[דף לט ע"ב]

עֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים לב ו) עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא, מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיהו"ה (משלי יח כב), וְיַעֲקֹב בָּרִיךְ לִבְנוֹי בְּזֹאת, הַדָּא הוּא דִכְתִיב (בראשית מט כח) וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם, וְדָוִד בְּזֹאת הֵפִיק רְצוֹנוֹ מֵיהו"ה כְּשֶׁנִּלְחַם עִם אוֹיְבָיו, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים כז ג) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה וכו', בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ, וְהַנָּבִיא כְּשֶׁרָאָה אֶת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, לֹא רָאָה לָהֶם מְנוּחָה אֶלָּא בַּעֲבוּר זֹאת, וּפוּרְקָנָא דְיִשְׂרָאֵל לָא ייֵתֵי אֶלָּא בְּזֹאת, (דף לט ע"ב) הַדָּא הוּא דִכְתִיב (איכה ג כא) זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל, וְיהוּדָה לָא אִתְבָּרִיךְ אֶלָּא בְּזֹאת, הַדָּא הוּא דִכְתִיב (דברים לג ז) וְזֹאת לִיהוּדָה, וּמֹשֶׁה לָא בָּרִיךְ יָת יִשְׂרָאֵל אֶלָּא בְּזֹאת (שם א) וְזֹאת הַבְּרָכָה, וּמִי שֶׁלֹּא שָׂת לִבּוֹ גַּם לָזֹאת, עֲלֵיהּ כְּתִיב (תהלים צב ז) אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת.

[בתיקוני הזוהר המודפס ע"י שמריהו צוקרמן ז"ל כתוב כאן: בדפוסים האחרונים הובא כאן מאמר מליקוטי התיקוני זוהר חדש, ויבא על מקומו איה"ש. וכנראה שזהו המאמר שהבאתי כאן המתחיל וכיון שהאדם בה יפיק רצונו כו']

נראה למחוק זה: [דף מ ע"ב], וכן בתוך הפסקה. ג.פ.

וְכֵיוָן שֶׁהָאָדָם בָּהּ יָפִיק רְצוֹנוֹ, וּבָהּ מַשִּׂיג הַשֵּׁם, שֶׁזֶּהוּ סוֹד עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד, עַל זֹאת וַדַּאי, לְשֵׁם יהו"ה שֶׁהוּא עַל זֹאת, לָמָּה תִּקְנוּ בְּשַׁחֲרִית לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בַּמִּנְחָה לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּעַרְבִית לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּשַׁבָּת לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בְּיוֹם טוֹב לְמִדָּה יְדוּעָה, וְכֵן בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְשׁוּבָה לְמִדָּה יְדוּעָה, אֶלָּא מַה שֶּׁאָמַר עַל זֹאת, הוּא מוֹרֶה שֶׁהַוַּיְ"ה הִיא עַל כָּל סְפִירָה (דף מ ע"ב) וּסְפִירָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד (ד"ה א כט יא) לְךָ יהו"ה הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמֵר, וְאֵין לְךָ פְּעוּלָה בַּתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא עַל יְדֵי מַלְכוּת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁצָּרִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַצְדִּיק לַצַּדִּיק, וְלַעֲשׂוֹת עִמּוֹ צְדָקָה שֶׁהִיא מַלְכוּת, עִם הַתַּחְתּוֹנִים, נִכְלָלִים בּוֹ כָּל הַסְּפִירוֹת, וְנִקְרָאִין צַדִּיקִים עַל שְׁמוֹ, יהו"ה נִקְרָא עַל שְׁמוֹ צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמה יז) צַדִּיק יהו"ה בְּכָל דְּרָכָיו, וּמְרַחֵם עַל בְּרִיוֹתָיו בִּצְדָקָה, אֵין צְדָקָה אֶלָּא תְּפִלָּה, צ' אֻמָּנִים, ד' קְדוּשׁוֹת, ק' בְּרָכוֹת, ה' חֻמְשֵׁי תוֹרָה, וְזֶהוּ צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי (משלי יד לד), וְעָלָיו נֶאֱמַר לְאַבְרָהָם (בראשית טו ו) וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה, וּכְשֶׁהוּא רוֹצֶה בָּהּ נֶאֱמַר בָּהּ (ישעיה נט יז) וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן.

מִצַּד ה הִיא צְדָקָה, וּמִצַּד י הִיא כּוֹבַע עַל רֹאשׁ צַדִּיק אוֹת בְּרִית, עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק, וּמִצַּד ו נֶאֱמַר בָּהּ

ולית ידיעה כלל במלכא כו' ושאר מקומות הרבה:

[526] **דעלה אתמר מצא כו'.** דאיהי אשה יראת ה' היא תתהלל ואתמר בה זאת הפעם כו' לזאת יקרא אשה כו':

[527] **ודא היא עת כו'.** רוצה לומר דכתיב בה (תהלים לב ו) על זאת יתפלל כו' לעת מצוא ואמרו (ברכות ח ע"א) לעת מצוא זו אשה שנאמר מצא אשה כו' ויפק רצון כו' כמו שאומר למטה ורוצה לומר והיא נקראת עת רצון, ואני תפלתי כו' (תהלים סט יד):

[528] **ודא היא עת כו'.** שהיא עתו כמו שאומר בזוהר פרשת אחרי מות, דף נ"ח ע"א לתת אכלם בעתו מאן עתו דא עתו דצדיק דא מטרוניתא כו':

[529] **וכמה עתות כו'.** כמו שאמרו שם ואל יבא בכל עת כו' אמר ר' אבא כו' ר' שמעון אומר הא אוקימנא מלה בעתו והכי הוא ודאי והכי אתא כו' בג"כ לא יטעי כו' במה ייעול בזאת, בזאת יבא אהרן אל הקודש דהאי היא עת כו' וכן בזוהר פרשת וירא קט"ז ע"ב ר"י פתח ואמר עת לעשות כו' דא כנסת ישראל דאקרי עת כמה דאת אמר ואל כו' מאי ואל יבא כו' עיין שם ובזוהר פרשת תרומה קנ"ה ע"ב ההוא טייעא דהוה טעין כו' פתח ואמר כו':

[530] **ושלמה אמר כו'.** עיין לקמן דף ק"ד ע"א וע"ב בארוכה:

[531] **דאיהו קדש ישראל לה'.** רוצה לומר שלא לחברא לה עם הקדש דאיהי ישראל דלעילא אלא בזאת יבא כו' אל הקדש:

[532] **מאי אינון אמרין.** רוצה לומר בני ישראל אמרין לה ונבקשנו עמך דהיא עמהם באות דתפילין כו' כמו שמפרש והולך ועיין לקמן י"ז ע"ב ונבקשנו עמך דבגינך איהו נחית עלן כו' וכמו שאומר לעיל ח' ע"ב ועוד ה' דיד כהה דאיהי יונה קדישא כו' עד דנחתין לה לגבייהו הא נחתין לה לגבייהו קשרין כו' ותפארת איהו כבוש באת יוד עם ה' תתאה ונפשו קשורה כו' ועיין בזוהר פרשת פנחס רכ"ד ע"א וע"ב:

(איוב יא ט) אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּה, מִצַּד ה עֶלְיוֹנָה וּרְחָבָה מִנִּי יָם.
וּכְשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַמְשִׁיךְ נְבוּאָה, כָּל הַסְּפִירוֹת כְּלוּלִים בָּהֶם, וְנִקְרָאִים נְבִיאִים, וּמַלְכוּת הִיא דְּמְיוֹן כֻּלָּם, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יב יא) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַנָּבִיא (שם) וְדִבַּרְתִּי עַל הַנְּבִיאִים וְגוֹמֵר, שֶׁהִיא כְּמוֹ הָאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁכָּל הַפָּנִים נִרְאִין בָּהּ, כֵּן כָּל הַסְּפִירוֹת מַרְאִין בָּהּ כֹּחָם וְדִמְיוֹנָם וְצוּרָתָם, לְכָל נָבִיא כְּפִי הַשָּׁגָתוֹ לְמַעְלָה, וּכְמוֹ כֵן לְמַטָּה הִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בַּכִּסֵּא הַכָּבוֹד, וּבְכָל הַמַּלְאָכִים, וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וּבְכָל הָרְקִיעִים, וְהַכִּסְאוֹת שֶׁבָּהֶם, וְהַמַּלְאָכִים הַתְּלוּיִם מֵהֶם, שֶׁיֵּשׁ מַלְאָכִים גְּבוֹהִים עֲלֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ה ז) כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם, וְכֵן בְּכָל כּוֹכָב וּמַזָּל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וְזֶהוּ וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה (הושע יב יא), וּלְכָל אֶחָד נִדְמֶה כְּפִי כֹּחוֹ שֶׁהִיא נִשְׁמָתוֹ, וְהָבֵן אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ.
יהו"ה הוּא בְּכֻלָּם, שֶׁהָיָה קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הוּא וּשְׁמוֹ לְבַד בַּכֻּלָּם, כְּשֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם בְּמִדַּת רֹאשִׁית יָרַד עָלָיו, וְלֹא הָיָה חָסֵר מִלְּמַעְלָה, וְכֵן בְּכָל סְפִירָה, כְּמַדְלִיק נֵר מִנֵּר וְאֵינוֹ חָסֵר מִן הָרִאשׁוֹנָה וְלֹא מֵחֲבֵרְתָּהּ, עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית.
וּמִי שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ בְּזֹאת, כְּמוֹ שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים, בָּעֲבוּר שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵהָעֶלְיוֹנִים, וְאִיהִי יְחוּד וְקֶשֶׁר כֻּלָּם, וְהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בַּתַּחְתּוֹנִים.
[עד כאן המאמר מליקוטי התיקוני זוהר חדש]

[המשך דף לט ע"ב]

(המשך דף לט ע"ב) וְעַל זֶה אָמַר הַנָּבִיא (ירמיה יט כג) אַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל כִּי אִם בְּזֹאת, הִיא אִתְקְרִיאַת נְבוּאָה מִסִּטְרָא דִּנְבִיאַיָּא, חָכְמָה מִסִּטְרָא דְּחַכִּימַיָּא, דְּכָל סְפִירָן אִתְקְרִיאוּ חֲכָמִים.

[המשך דף יא ע"ב]

(המשך דף יא ע"ב) וְיִשְׂרָאֵל דַּהֲוָה לוֹן קַבָּלָה מִינָהּ, לָא בָּעוּ מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַשְׁכוֹנָא אָחֳרָא דְּיִפְדּוֹן לוֹן בְּגִינָהּ מִן גָּלוּתָא, אֶלָּא זֹאת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם כו מד) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם וכו', וְנָבִיא אָמַר בְּגִינָהּ כַּד חֲזָא בִּנְבוּאָתָא דּוֹחֲקָא דְּיִשְׂרָאֵל תַּקִּיפָא, אָמַר (איכה ג כא) זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי כו', [533]וְזֹאת לִיהוּדָה וַיֹּאמַר (דברים לג ג).
אִיהִי מַרְגָּלִית כְּלִילָא מִכָּל גַּוָּונִין נְהִירִין, [534]דְּאִינּוּן נְהִירִין מִגַּרְמֵיהּ, [535]וּסְגוּלָה דִּילֵיהּ בְּכָל נְקוּדִין דְּאַתְוָון וְטַעֲמֵי, בְּכָל שֵׁם וְשֵׁם, [536]מִסִּטְרָא דְּחֹלֶ"ם, אִיהִי סָגוֹלְתָּא.
חוֹלֶם מָלֵא בְּוָא"ו, סְלִיק בְּאַתְוָוי אהי"ה, וּתְלַת נִיצוֹצִין י' י' י' כְּחוּשְׁבַּן יהו"ה, דְּאִיהוּ כ"ו וְאַרְבַּע אַתְוָון סְלִיק לְחֶשְׁבַּן יהו"ה אהי"ה נ"א, [537]בְּרָזָא יהו"ה כיהו"ה, [538]וּסְגוּלָה דִּילֵיהּ (במדבר יב יג) אֵ"ל נָא רְפָא נָ"א לָהּ, אָנָּא יהו"ה הוֹשִׁיעָה נָּ"א (תהלים קיח כה), [539]אהי"ה כ"א, כ' כֶּתֶר, א' אֵין סוֹף, [540]אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ' וגו' (ש"א ב ב).
וְחוֹלֶם סְגוּלָתֵיהּ לְחֶלְמָא, דְּבֵיהּ אִתְמַר וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה כו' (בראשית כח יב), וְעוֹד חוֹלֶם מוֹחֵל עֲוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל, חֹלֶם חָסֵר איהו"ה מִן אֱלֹהִי"ם, תְּלַת נִיצוֹצוֹת ל' מִן אֱלֹהִי"ם, [541]אִשְׁתָּאַר א"ם, דְּאִתְמַר בָּהּ כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא (משלי ב ג), וְלַאו צָרִיךְ לַאֲרָכָא בְּנִקּוּדֵי, דְּהָא אִתְאֲמְרוּ.
דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים, אִלֵּין דְּיָדְעֵי בְּפִקּוּדָא חֲמִישָׁאָה בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁי"ת, [542]יָרֵ"א שַׁבָּ"ת, אַזְהָרָה דִּילֵיהּ דְּלָא

---

[533] **וזאת ליהודה ויאמר.** רוצה לומר דבריך ליה יעקב בה, דהיא דרגא דיהודה כנודע:
[534] **דאינון נהירין מגרמי'.** רוצה לומר מז"א דגוונין נהירין מיניה כמו שאומר לעיל:
[535] **וסגולה דילי' כו'.** רוצה לומר כי כל נקודות וטעמים של כל שם ושם יש להם סגולה בפני עצמה, דא לרחימו כנ"ל וכל הסגולות הכל מסטרא דילה כמו לרחימו איהי סגולה לרחימו מסטרא דחסד וכן כולם:
[536] **מסטרא דחולם איהי סגולתא.** רוצה לומר מסטרא דנקודת חולם היא הסגולה כמו שמפרש והולך למחול עונות ולחלום. והתחיל לפרש ענין החולם עצמו ואח"כ סגולתא דיליה:
[537] **ברזא הויה כיקוק.** רוצה לומר שאמר שהוא הויה אהי"ה ואמר ברזא דהויה בלבד הוא כיקו"ק שהוא עם הכולל נ"א כמו שמפרש והולך:
[538] **וסגולה דיליה כו'.** רוצה לומר לרפואה ולישועה:
[539] **אקי"ק כ"א כו'.** רוצה לומר שבו רומז כ' ואין סוף, והויה הוא תשע ספירות, והוא הסולם המוצב ארצה כו' כמו שמפרש והולך:
[540] **אין קדוש כה'.** רוצה לומר, אין הוא אין סוף, כ' דכה' הוא כתר, הויה הוא כל הספירות מחכמה עד מלכות, או"א וזו"ן, והכל הוא בחולם כנ"ל:
[541] **אשתאר אם כו'.** רוצה לומר חרק דהוא הוד דנטיל מבינה כנ"ל:
[542] **ירא שבת.** דתמן יראת ה' כמו שמפרש והולך, ברתא דמלכא דלא לשלטאה יראה רעה דהיא רצועה לאלקאה כמו שאומר

לְחַלְלָא בְּרַתָּא דְמַלְכָּא [543]בְּטַ"ל מְלָאכוֹת, דְּאִינוּן אַרְבָּעִים מְלָאכוֹת חָסֵר חָד, [544]לְקַבֵּל אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת חָסֵר חָד, רְצוּעָה לְאַלְקָאָה אִיהִי שְׁפָחָה בִּישָׁא, [545]שַׁעֲטַנֵז, כְּלִילָא מִשּׁוֹר וַחֲמוֹר, [546]דְּאָמַר יַעֲקֹב וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר (בראשית לב ו), [547]עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר (שמות כב ח), [548]דְּאֵין מַלְקִין בְּשַׁבָּת, דְּלָא שַׁלְטָא שְׁפָחָה בִּישָׁא עַל עָלְמָא, וַוי לֵיהּ לְמָאן דְּאַשְׁלִיט לָהּ עַל עָלְמָא.

[549]וּבְגִין דָּא אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ (ויקרא כו ב), דָּא בַּת יְחִידָה, דְּאִיהִי שְׁמִירָה אַחַת לְשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה, בָּהּ תַּלְיָין כָּל שְׁמִירָתָן דְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת, דְּאִתְקְרִיאוּ שַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה, וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת (שמות לא טז), דָּא בַּת יְחִידָה, דְּאִיהִי שְׁמִירָה לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, [550]וּמָאן דְּמְחַלֵּל לָהּ לַאו אִיהוּ נָטִיר מְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּאִתְמַר בָּהּ (שם יד) מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת, מָאן דְּאַעְיל [551]בִּרְשׁוּת דִּילָהּ שְׁפָחָה חֲלָלָה זוֹנָה, [552]דִּרְשׁוּת דִּילָהּ אִיהוּ תְּחוּם שַׁבָּת, כְּגַוְונָא דִּתְחוּם וּגְבוּל דְּיַמָּא, דְּאִתְמַר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם (ירמיהו ה כב), [553]וּמַאי נִיהוּ וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם (הושע ב כ), [554]וְלֵית יָם אֶלָּא אוֹרַיְיתָא.

וְשַׁבָּת שְׁקִילָא לְכָל אוֹרַיְיתָא. מָאן דְּאַעֲבַר עֲלָהּ כְּאִלּוּ חָזַר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וּבְגִין דָּא קְרָא סָמִיךְ לֵיהּ, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ (בראשית א ב), [555]דְּאִיהוּ חוֹל לְיָם, כְּחוּלְיָא דְּשַׁלְשְׁלָאָה לְכַלְבָּא, מָאן דְּאַפִּיק לֵיהּ מְשַׁלְשְׁלָאֵיהּ, גָּרִים כַּמָּה נְשׁוּכִין דְּיִסּוּרִין דְּנָשִׁיךְ לֵיהּ, וּבְגִינֵיהּ אָמַר דָּוִד הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי (תהלים כב כא), וְדָא סמא"ל דְּאִיהוּ תָּפִיס בְּקוֹלָר, מִסְטְרָא דְּאִלֵּין דְּקָשְׁרִין לֵיהּ בְּאוֹת דִּתְפִלִּין, וּרְצוּעָה בְּקֶשֶׁר עַל דְּרוֹעֵיהּ, וְקָשׁוּר בִּתְרִין רְצוּעִין עַל קַרְנוֹי, [556]דְּאִיהוּ שׁוֹר מוּעָד.

[557]וּשְׁכִינְתָּא שַׁבָּת יְחִידָה, אִיהִי רְשׁוּת [558]דְּיִחוּדָא דְעָלְמָא, דְּאִיהוּ [559]גָּבְהוֹ עֶשֶׂר אַתְוָון דְּשְׁמָא מְפָרַשׁ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְרָחְבּוֹ ד' יהו"ה, עַ"ג שַׁבָּת בְּהִפּוּכָא נָגַ"ע, מָאן דְּאִית לֵיהּ וְלָא מְקַיֵּים לֵיהּ, אִתְהַפַּךְ לֵיהּ לְנָגַ"ע צָרַעַת, שְׁפָחָה [560]דַּחֲרִיבַת בֵּיתֵיהּ, וְנָתַן אֶת הַבַּיִת אֶת אַבְנָיו וְאֶת עֵצָיו (ויקרא יד מה), וְדָא הוּא עֲנִיּוּתָא,

---

בהקדמת הזוהר בפקודין:

[543] **בט"ל מלאכות.** רוצה לומר דשבת איהו ט"ל דקדושה כמו שאומר לקמן בסמוך:

[544] **לקבל מ' מלקיות כו'.** כמו שאומר בסמוך שלא ישלוט רצועה רעה, שפחה בישא, על עלמא:

[545] **שעטנז כו'.** רוצה לומר דהשפחה בישא היא שעטנז, שט"ן ע"ז כידוע והיא כלילא משור וחמור דאינון תרין פגמין בישין, שור מועד וחמור הוא ידוע, ועליהם נאמר לא תחרוש בשור ובחמור כו'. והרצועה שמלקין היא מעור של שור וחמור שהוא נגד השפחה הנ"ל:

[546] **דאמר יעקב כו'.** רוצה לומר ששלח לעשו שתחת ידו הוא השור והחמור הנ"ל לכך אל ילחם עמו כי כל סטרא דעשו בידו:

[547] **על כל דבר כו'.** רוצה לומר כל פשע שבא מסטרא דשור וחמור הנ"ל וכל זה מביא ראיה דשור וחמור אינון סטרא בישא כנ"ל:

[548] **דאין מלקין כו'.** רוצה לומר משום דלא שלטא כו' ולפיכך מלאכות דאינון לקבל מלקות - אסור וזה שאומר ווי ליה למאן כו':

[549] **ובגין דא.** רוצה לומר בגין דא דאיהי ברתא דמלכא כנ"ל לכך נאמר את שבתותי כו' ורוצה לומר הגמרא דשבת (סט ע"ב) שאמר שם את שבתותי כו' שמירה אחת כו' ומפרש כאן שהכל קאי עלה שעל ידה נשמרין כל הספירות שהיא שומר ישראל דלעילא וכשהיא נשמרת נשמרין כל הספירות וכן היא שומר ישראל דלתתא שכל הספירות שומרים אותנו - על ידה וזה שאומר

[550] **ומאן דמחלל כו'.** כיון שהיא אינה שומרת אז גם הקב"ה אין שומר, ששמירתו על ידה:

[551] **ברשות דילה.** הן דיורין דשכינתא והן ג' עולמות בי"ע, דבאצילות אין רע שולט כנ"ל והזר הקרב יומת, רק שלא יכניס בג' עולמות הנ"ל וזה שאומר ג' שמות, שפחה חללה זונה, וחללה לשון מחלליה כו':

[552] **דרשות דילה כו'.** רוצה לומר דאינון נקראין תחום, שאסור לצאת מהן לסטרא אחרא, דלא שלטא בעלמא ואינון הגבול לה שלא יתקרב הסטרא אחרא:

[553] **ומאי ניהו והיה כו'.** רוצה לומר ישראל הן הגבול ששומרין את התורה ועל ידי זה אין מתקרב הסטרא אחרא:

[554] **ולית ים אלא אורייתא כו'.** רוצה לומר והן שומרים את התורה לפיכך הן גבול לתורה וכן לשבת כמו שמפרש והולך ושבת שקילא לכל אורייתא והיא ברתא דמלכא שנקרא אורייתא ושבת:

[555] **דאיהו חול לים כחולי' כו'.** רוצה לומר דחול לשון חוליא והוא שלשלת הכרוך על הצואר והחוליא הוא כל אחד מישראל ששומר את התורה ושבת:

[556] **דאיהו שור מועד.** רוצה לומר לכך צריך שלשה קשרים ולכך צריך על קרניו שהוא נוגח בקרן וזה בחול ובשבת שאין שם תפילין כנגדו אות שבת כנ"ל וזה שאומר ואיהו תפיס בקולר דשלשלאה דשבתא:

[557] **ושכינתא שבת כו'.** נותן טעם על שאסור להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים שרשות הרבים הן הקליפות, עלמא דפירודא, והיא - רשות היחיד כמו שמפרש והולך:

[558] **דיחודא דעלמא.** רוצה לומר שכל הספירות מתיחדין בה:

[559] **גבהו כו'.** כמו שאומר לקמן בגין דבה ארבעה אתוון כו' ואיהי דמות אדם דאיהו יו"ד ק"א וא"ו ק"א, גבהו מצד הפנימיות ורחבו מצד החיצוניות, שהן אותיות ברחבן, ונקודות כי גבוה כו' כנ"ל:

[560] **דחריבת ביתיה.** רוצה לומר גופיה, והוא מיתה, וזה שאומר ונתץ כו', כי השפחה היא חרבא דמלאך המות, או עניות שעני חשוב כמת:

דְּאִיהוּ בַּאֲתַר דְּנָגַע צָרַעַת, חָזַר בִּתְיוּבְתָּא וְטָהֲרוּ הַכֹּהֵן, דָּא מִיכָאֵ"ל כֹּהֵן גָּדוֹל, מְמַנָּא תְּחוֹת יַד חֶסֶד.

[דף יב ע"א]

[561]עַנָ"ג אִיהוּ נָהָ"ר יוֹצֵא מֵע"דֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּ"ן, [562]דְּאִיהוּ עִדּוּן נִשְׁמָתִין, [563]ו' נָהָר דְּנָפִיק (דף יב ע"א) מֵעֵדֶן, [564]מְבֵּין י"ה, וְלֵית עֵדֶן אֶלָּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן, [565]דְּאִיהוּ מוּפְלָא וּמְכוּסֶה, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בְּעֵדֶן עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִי"ם זוּלָתֶךָ (ישעיה סד ג), לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן (בראשית ב ו) דָּא ה' תַּתָּאָה.

אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת חָסֵר חַד כְּחֻשְׁבַּן ט"ל, מָאן דְּנָטִיר לָהּ מִנַּיְיהוּ, נָחִית ט"ל עֲלַיְיהוּ, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו, [566]ט"ל לְהַחָיוֹת הַמֵּתִים, [567]וַעֲלֵיהּ אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין, כָּל הָעוֹסֵק בְּטַל תּוֹרָה טַל תּוֹרָה מְחַיֵּיהוּ. וְעוֹד וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ (דניאל יב ג), אִלֵּין דְּיָדְעִין בְּפִקּוּדָא שְׁתִיתָאָה דְּאִתְרְמִיזַת בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, בַּי"ת תַּמָּן, דְּאִתְּמַר עֵלָּה גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, וּדְרוֹר קֵן לָהּ (תהלים פד ד), וְהָא יְנוּקִין יָדְעִין דְּדְרוֹר קֵן לָהּ, וְאָתָא דָּוִד לְמֵימַר בָּרוּחַ קוּדְשָׁא, אֶלָּא דָּא מִצְוַת קֵן צִפּוֹר, דְּאִית בֵּיהּ כַּמָּה רָזִין, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, דִּכְתִיב בְּגִינָהּ [568]כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה (ישעיה נו ז), דָּא בֵּי כְנִישְׁתָּא, [569]וּדְרוֹר קֵן לָהּ דָּא בֵּי מֶדְרָשָׁא, אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ אִלֵּין [570]מָארֵי תוֹרָה, מָארֵי מִשְׁנָה, מָארֵי קַבָּלָה, [571]דְּבְגִינְהוֹן לָא זָזָה שְׁכִינְתָּא מִיִּשְׂרָאֵל.

[דף עא ע"א]

(תיקון כז) (דף עא ע"א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, [572]פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וְהַמַּשְׂכִּילִים [573]יַזְהִירוּ [574]כְּזוֹהַר הָרָקִיעַ (דניאל יב ג), והמשכילים אִלֵּין אַתְוָון, דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין דְּאוֹרַיְיתָא, מְרַקְּמָן מִכָּל גַּוְונָא דְּנוּרָא, חִוָּור וְסוּמָק וְיָרוֹק וְאוּכָם, וּמִנְּהוֹן אִתְּפָּרְשָׁן לְכַמָּה גַּוְונִין.

וְכֻלְּהוּ גַּוְונִין, אִינּוּן מְרַקְּמָן בְּמִשְׁכָּא דְּגוּפָא דְּבַר נַשׁ דְּאִיהוּ בְּגִינְתָּא דְּעֵדֶן, וּרְקִיעָא בְּאִלֵּין אַתְוָון אִיהוּ מְצוּיָּר וּמְרוּקָם, בְּגִין דְּבָהוֹן אִתְּבְּרֵי.

יַזְהִירוּ אִלֵּין נְקוּדִין דְּנָהֲרִין בְּאַתְוָון, וּבְהוֹן נְהִירִין כְּכַבַיָּא בִּרְקִיעָא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְכֻלְּהוּ נְהִירִין בְּעַיְינִין דְּגוּפָא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן.

כְּזוֹהַר אִלֵּין טַעֲמֵי אוֹרַיְיתָא, דְּבָהוֹן מִתְנַהֲגִין אַתְוָון וּנְקוּדֵי, וּבַהֲהוּא גּוּפָא דְּגִנְתָּא, כְּזוֹהַר דָּא נִשְׁמָתָא, דְּאִיהִי תְּנוּעָה דְּאַתְוָון וּנְקוּדֵי, דְּנָהֲרִין בְּאַנְפִּין וּבְעַיְינִין, וְנַפְשָׁא אִיהִי כְּלָלָא דְּאַתְוָון, וְאִיהִי שְׁתוּפָא דְּגוּפָא, רוּחָא אִיהִי כְּלָלָא דִּנְקוּדֵי דְּנָהֲרִין בְּעַיְינִין.

[דף עא ע"ב]

קָם סָבָא חַד פָּתַח וְאָמַר, בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, כַּמָּה חַיָּלִין נָטְרִין (דף עא ע"ב) לָךְ בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, כַּמָּה מַשְׁרְיָין דְּמַלְאָכִין

---

[561] **ענ"ג כו'.** רוצה לומר ראשי תיבות: עדן נהר גן, כסדר הילוכן, ורוצה לפרש כאן הט"ל דקדושה שהוא מצד עונג שבת:

[562] **דאיהו עדון נשמתין.** רוצה לומר עונג שבת הוא עדון נשמתין ולכך מרומז בו: עדן נהר גן, דנפקין ומתמלאין מעדן:

[563] **ו' נהר כו'.** רוצה לומר שענ"ג הוא יה"ו שהן ט"ל כמו שמפרש והולך:

[564] **מבין י"ה כו'.** רוצה לומר שהולך מכתר, בין חו"ב, ולפיכך נקרא י"ה ונהר עצמו וא"ו:

[565] **דאיהו מופלא ומכוסה.** כמו שאמרו (חגיגה יג ע"א) במופלא ממך כו' ובמכוסה כו', ובעדן כתיב עין לא כו', והוא ראיה דכתר איקרי עדן, וזה שאומר ובג"ד אתמר כו':

[566] **טל להחיות את המתים.** רוצה לומר שבו עתידים להחיות המתים כשעתיד להקים השכינה בטל דיליה ואז יקיצו וירננו שוכני עפר כמו שאומר בסוף הקדמה שניה, וכן הוא בשבת, דמאן דלא נטיר לה איהו מת כנ"ל, ומאן דנטיר יורד הטל עליו:

[567] **ועלה אוקמוהו כו'.** ושבת שקילא לאורייתא:

[568] **כי ביתי כו'.** רוצה לומר ביתי הוא המלכות, בית הכנסת:

[569] **ודרור.** בינה, בית המקדש, עלמא דחירו. וכן התורה - חרות, אל תקרי חרות אלא חירות:

[570] **מארי תורה כו'.** רוצה לומר מקרא משנה קבלה, שעליהן קאי והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע כמו שאומר לקמן, וכן כאן והמשכילים הוא בית הכנסת, יזהירו - אלין מארי תורה כו', כזהר הרקיע הוא בי מדרשא, שהן כנגד נר"ן, אותיות נקודות וטעמים כנ"ל:

[571] **דבגינהון כו'.** רוצה לומר כמו הצפור שאינה מנחת הקן בשביל האפרוחים, כן השכינה את ישראל בשביל מארי תורה כו', וזה גם צפור מצאה בית ודרור כו', בשביל אשר שתה כו':

[572] **פתח ר"ש כו'.** כלל הענין הוא, והמשכילים - הן אותיות, ונפשא דמשותף עם גופא, ושכינתא דאיהי כלילא ד' גוונין, חיוור וסומק שהן חו"ג, ירוק ואוכם שהן תו"מ, ד' אותיות השם, ורקיע דגן עדן, וגופא דבני נשא בגן עדן, שבהן מצטיירין האותיות והגוונין:

[573] **יזהירו.** הן נקודות, ורוחא, וקב"ה, ונהורא דגוונין דקב"ה, וכוכביא דרקיע דגן עדן, ועיינין דבני נשא דגן עדן, שבהן נהרין הנהורין והנקודות:

[574] **כזהר.** הן הטעמים, ונשמתא, ואימא עילאה, וכרסיא דנשמתין ביה, ואספקלריא דאנפין דנהרא בעיינין ואנפין:

מִסְתַּכְּלִין מִמַּשְׁקוֹפֵי רְקִיעָא בְּגִנְתָּא, בְּזִמְנָא דְּתִעוֹל תַּמָּן, וְכֻלְּהוּ מִסְתַּכְּלִין בָּךְ, וְגַוָּונִין דִּרְקִיעָא בָּךְ יַזְהִירוּ, בְּגִין דְּבָךְ נַהֲרָא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי זֹהַר הָרָקִיעַ, וְגַן אִיהוּ סְתִים וְחָתִים, עַד דְּתֵיעוֹל בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה (שיר ד יב).

[575]וְגַוָּונִין לָא נָהֲרִין בִּרְקִיעָא עַד דְּיֵיעוֹל תַּמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמֵיָּד דְּיֵיעוֹל תַּמָּן, אִתְמַר בְּהוֹן [576]נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם [577]וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִי"ם (יחזקאל א א), מַאי מַרְאוֹת אֶלָּא מַ"ר אוֹ"ת, [578]מַר דְּאִתְמַר בֵּיהּ מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכְּיוּן (ישעיהו לג ז), וְאִיהוּ [579]אוֹת [580]בַּצָּבָא דִּילֵיהּ, [581]לֵיהּ מִתְפַּתְּחִין רְקִיעִין, וּבֵיהּ נָהֲרִין כָּל גַּוָּונִין דִּלְהוֹן, [582]וּכְעַן בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא [583]קוּם נְהִיר גַּוָּונִין דִּרְקִיעָא בְּאַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, וְנָהִיר כּוֹכְבַיָּא בְּהוֹן בְּנִקּוּדֵי, כְּזֹהַר דָּא כָּרְסַיָּא יְקָרָא, דְּכָל נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין מִתַּמָּן אִתְגַּזְרוּ.

קָם בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, פָּתַח כְּמִלְקַדְמִין, וְאָמַר וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ אִלֵּין אַתְוָון, דְּכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּאָת ב' מִן בְּרֵאשִׁית, [584]ב' אִיהִי בַּיִת, בֵּי מַקְּדְּשָׁא, דְּתַמָּן בָּהּ נָהֲרִין כָּל אַתְוָון, [585]רֵאשִׁית נְקוּדָה בְּהֵיכְלֵיהּ, כְּגַוְונָא דָּא ב, [586]עֵלָה אִתְמַר [587]כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה (תהלים מה יד), תֵּשַׁע נְקוּדִין תַּלְיָין מִינָּהּ, וְאִיהִי [588]סַפִּיר גִּזְרָתָם עֲשִׂירִית לוֹן.

[589]וְאִלֵּין אִינוּן דְּנָהֲרִין בְּאָת ב' דְּאִיהִי בֵּי מַקְּדְּשָׁא דִּלְעֵילָּא, [590]וְסַפִּירִים אִתְקְרִיאוּ עַל שֵׁם הַשָּׁמַיִם [591]מְסַפְּרִים [592]כְּבוֹד אֵ"ל (שם יט ב), וּלְבָתַר דְּאִינוּן מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵ"ל, [593]אִתְקְרִיאוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִי מָה, וְנָחִית בְּהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א לְאַנְהָרָא בְּהוֹן, דְּעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרִיאוּ, [594]וְכֻלְּהוּ נְהִירִין בְּאַתְוָון [595]אִלֵּין סְפִירָן, וְאַתְוָון דִּי בְהוֹן אִתְבְּנִיאַת דְּאִיהִי ב', כְּגַוְונָא דָּא, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּמִלָּה [596]בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת (משלי כד ג).

וּבֵיתָא דָּא אִית לֵיהּ תִּלַת גַּגִין, וְאִינוּן תִּלַת עַמּוּדִין דְּסָמְכִין לָהּ, וְאִינוּן ו' ו' ו', עֲלַיְהוּ אִתְמַר וָוִי הָעַמּוּדִים וְחַשּׁוּקֵיהֶם כֶּסֶף (שמות כז י), תִּלַת עַמּוּדִים אִלֵּין תִּלַת אֲבָהָן, דְּסָמְכִין לְבֵיתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, [597]וַחֲשׁוּקֵיהֶם

---

[575] **וגוונין לא נהרין כו'.** דמינה נהרין כנ"ל:

[576] **נפתחו השמים.** כנ"ל דאיהו סתים כו':

[577] **וארא מראות כו'.** רוצה לומר הנהורין דנהרין בגוונין דהן בשכינה וזה מראות אלקים:

[578] **מר דאתמר כו'.** והוא יסוד שנקרא שלום, ומלאכין מסטרא דיליה בוכים על גריעותא דיליה דהוא מר בגלות:

[579] **אות בצבא דילה.** שנקרא אות כו':

[580] **בצבא דיליה.** הן נ"ה, שכולם נקראו צבאות. ועל מט"ט, שהוא צדיק דלתתא בדוגמא דיליה, אמרו דאיהו אות כו'. שארבעה שנכנסו לפרדס (חגיגה יד ע"ב) שהוא עולם היצירה. ג' הציצו (ירושלמי חגיגה ט ע"א פרק ב הלכה א), וכולם הציצו במט"ט דאיהו כבוד אל כמו שאמרו במדרש הנעלם דמשה רבינו עליו השלום ביקש לראותו ולא ניתן לו אבל ר' עקיבא לא ראהו, וזה שאמרו ומאי דרש, היכי ידע אותו, אות בצבא שלו כו':

[581] **לי' מתפתחין רקיעין וב' כו'.** דהוא כליל זו"ן, לכך מתפתחין ונהרין, וזה שאומר נפתחו כו' וארא כו':

[582] **וכען בוצינא כו'.** דאת בדרגיה דיליה כמו שאמר לעיל כמה כו' ממשקופי רקיע, רוצה לומר שכולם מתפתחין כמו שאומר בגין דבך נהרא, ואמר וגוונין דרקיע כו', מצד הקב"ה, כמו שאומר וגוונין לא נהרין כו', הרי כליל משניהם:

[583] **קום נהיר כו'.** במילך:

[584] **ב' איהו בית כו'.** רוצה לומר מלכות, שבה כלולים כל האותיות:

[585] **ראשית נקודה כו'.** שבתוך הב' דגש קל, והוא נקודה, והיא ספירה הפנימית שבה כנ"ל, והוא מסטרא דחכמה כמו שאמר לעיל דנקודין מחכמה, והאי נקודה שבה כלולין תשעה נקודות והיא עשירית כמו האותיות:

[586] **עלה.** רוצה לומר על הנקודה הפנימית:

[587] **כל כבודה כו'.** רוצה לומר כבוד של בת מלך שהן עשר ספירות פנימים שהן מסטרא דחכמה שנקראת כבוד, ל"ב נתיבות, כלולין בנקודה של פנימה:

[588] **ספיר גזרתם.** דהיא אתנטלת מנהון:

[589] **ואלין אינון דנהרין.** כנ"ל דנקודות נהרין באתוון:

[590] **וספירים אתקריאו כו'.** רוצה לומר הנקודות, שהן עשר ספירות פנימים, נקראו ספירות כמו שאומר בהקדמה שניה, על שם דנהרין:

[591] **מספרים.** רוצה לומר נהרין:

[592] **כבוד אל.** רוצה לומר מחכמה כנ"ל:

[593] **אתקריאו עשר ספירות בלי מה.** רוצה לומר, בלי - ל"ב נתיבות, שהוא בחכמה, כבוד אל, ועשר ספירות. ומ"ה - על שם דנהיר בהון שם מ"ה, וזה שאומר ונחית בהו כו':

[594] **וכולהון נהירין באתוון.** רוצה לומר הנקודות ושם מ"ה שבתוכן:

[595] **אלין ספירן ואתוון כו'.** רוצה לומר, הב' - מהאותיות, והנקודה - מספירות כנ"ל:

[596] **בחכמה יבנה כו'.** רוצה לומר הנקודות דנהרין בה כנ"ל:

[597] **וחשוקיהם אלין כו'.** כמו שאמר לעיל חש"ק הוא נה"י:

אִלֵּין תְּרִין סַמְכֵי קְשׁוֹט, דְּאִתְמַר בְּהוֹן יָכִין וּבוֹעַז, וַעֲלַיְהוּ בֵּיתָא קַיְימָא, וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן (שם כו כח) [598]דָּא נְקוּדָה מִלְּגָאו, דְּסָתִים מִלְּגָאו, [599]מַבְרִיחַ דָּא ו', אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּהַהִיא נְקוּדָה דְּאִיהִי י', מַבְרִיחַ וַדַּאי, מִן קָצֶה דָּא ה' עִלָּאָה, אֶל הַקָּצֶה דָּא ה' תַּתָּאָה, [600]קְשׁוּרָא דְּתִלַּת עַמּוּדִים דְּאִינּוּן וָיו הָעַמּוּדִים, דָּא ח"י עָלְמִין, דְּכַד אִינּוּן סָלְקִין תְּלַת ו' ו' לְחוּשְׁבַּן ח"י, דְּאִיהוּ צַדִּיק [601]יְסוֹד עוֹלָם, ה' כַּד נָטְלִין מֵעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִתְקְרֵי וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן, אִתְקְרִיאוּ אִינּוּן בְּרִיחִים עַל שְׁמֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כו כז) וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן וגו'.

וְתִקּוּנָא דְּמַשְׁכְּנָא הֲוָה צִיּוּרָא דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וּבְאִלֵּין צִיּוּרִין דְּנָקוּדִין, וּרְקִימוּ דְּגַוָּונִין, דְּתַמָּן [602]הַמַּשְׁכִּילִים יַזְהִירוּ, [603]וּכְלָא [תיקון כח] בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית, בָּהּ וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ, [604]כְּזֹהַר דָּא אֱלֹהִי"ם, וְהוּא הַכְסֵ"א לְחֶשְׁבָּנָא.

[דף עב ע"א]

אַדְהָכִי הָא סָבָא אִתְחַזַּר כְּמִלְקַדְמִין, וְאָמַר בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, חֲזוֹר בָּךְ, [605]עָאלַת לְגִנְתָּא וְאִתְבְּהִילַת לְנַפְקָא מִתַּמָּן, וּמִתַּמָּן עָאלַת לְמַשְׁכְּנָא דְּאִיהוּ צִיּוּר דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְנָפְקַת מִתַּמָּן, אִית לָךְ לְאַחְזָרָא תַּמָּן, דְּהָא [606]כַּמָּה חַיָּילִין נָטְרִין לָךְ מֵעַמָּא קַדִּישָׁא, (דף עב ע"א) לְמִשְׁמַע מָאן צִיּוּרִין דְּתַמָּן, דְּאִינּוּן כְּגַוָּונָא דְּדִיּוּרִין דִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם כה ח) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם, דְּוַדַּאי מַשְׁכְּנָא וּמְנַרְתָּא וּמַקְדְּשָׁא וּמִדְבְּחָא וּפָתוֹרָא, כֻּלָּא אִיהוּ דְּיוּקְנָא דְּדִיּוּרִין דִּשְׁכִינְתָּא [607]לְעֵילָּא וְתַתָּא.

מִיָּד פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר וַיַּעֲשׂוּ כָּל חֲכַם לֵב בְּעוֹשֵׁי הַמְּלָאכָה וגו' (שם לו ז), מַאי כָּל חֲכַם לֵב, [608]הַהוּא דְּאִיהוּ חָכָם בְּחָכְמָה, וּבְל"ב נְתִיבוֹת דִּילֵהּ, דְּאִינּוּן כְּלִילָן [609]בְּשִׁית יוֹמֵי דִּבְרֵאשִׁית, וְהַיְינוּ שֵׁשׁ מָשְׁזָר, דְּאִינּוּן שִׁית יוֹמֵי דִּבְרֵאשִׁית כְּלִילָן [610]מֵעֶשֶׂר אֲמִירָן וְל"ב שְׁבִילִין, דְּאִינּוּן ל"ב זְמָנִין אֱלֹהִי"ם [611]בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. וְהַמַּשְׂכִּילִים, [612]בָּהוֹן אִשְׁתְּמוֹדְעִין אַתָּוָן, דְּאִתְמַר בְּהוֹן יוֹדֵעַ הָיָה בְּצַלְאֵל לְצָרֵף אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, [613]וְאִינּוּן [614]כ"ח אַתָּוָן, וְאַרְבַּע סְרֵי אָחֳרָנִין גְּנִיזִין בְּהוֹן, וְאִלֵּין אִינּוּן כ"ח אַתָּוָן, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם

---

[598] **דא נקודה מלגאו כו'.** רוצה לומר חכמה דהיא יו"ד:

[599] **מבריח כו'.** כל שם הוי"ה נכלל כאן שהוי"ה הוא בת"ת. והן מרומזים בב. י' הוא הנקודה שבה, ו' הוא העמוד שבאורך, מבריח מן הקצה אל הקצה הוא מגג עליון לגג תחתון שהן ב' ההי"ן שנקראו ג"כ בריחים וזה שאומר לקמן בסמוך ה"ה כד נטלין כו':

[600] **קשורא דתלת כו'.** רוצה לומר היכן יסוד מרומז בב' ובמשכן:

[601] **יסוד עולם.** רוצה לומר שעליו אתקיים עלמא דהוא חג"ת:

[602] **המשכילים יזהירו.** כנ"ל המשכילים - רקימו דגוונין, יזהירו - ציורין דנקודין:

[603] **וכלא כו'.** רוצה לומר, ב' - הוא האותיות, רקימו דגוונין. ראשית - הוא הנקודות, מחכמה כנ"ל:

[604] **כזהר דא אלקים.** רוצה לומר אלקים, דבראשית ברא אלקים:

[605] **עאלת לגנתא כו'.** רוצה לומר שהתחיל לדרוש בעובדא דגן עדן וסיים מהרה וכן במשכן:

[606] **כמה חיילין כו'.** רוצה לומר המתיבתא דנחתו כנ"ל:

[607] **לעילא ותתא.** רוצה לומר, בשכינה ומט"ט, כמו שאומר לקמן המשכן וכתב אח"כ על מט"ט דאיהו מרכבה דילה ואיהו בדיוקנה:

[608] **ההוא דאיהו חכם כו'.** וזהו חכ"ם ל"ב:

[609] **בשית יומי.** ת"ת, ו"ק:

[610] **מעשר אמירן.** הן עשר ספירות שכלולין בחכמה שהיא יו"ד, והן י' מאמרות שבהן נברא העולם כמו שכתוב (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית, ולכך קורא אותן עשר אמירן. והכל הוא במעשה בראשית ובמשכן (מעשר אמירן) רוצה לומר דלכך נאמר עשר יריעות:

[611] **בעובדא דבראשית.** רוצה לומר וזהו בעושי המלאכה, דו"ק הן היו אומנין במעשה בראשית, כמו שאומר כי ששת ימים עשה, בששת לא כתיב כו'. וזהו חכם לב בעושי, ל"ב שהוא בעושי, והוא שש משזר ובו עשר יריעות:

[612] **בהון אשתמודעין אתוון.** רוצה לומר במעשה בראשית כנ"ל והמשכילים אינון אותיות כנ"ל. וזהו חכם לב, שהוא משכיל, שהוא יודע האותיות דעובדא דמשכנא כעובדא דבראשית כמו שביארנו. וזה שאמרו (ברכות נה ע"א) יודע היה בצלאל כו':

[613] **ואינון כ"ח כו'.** רוצה לומר מ"ב אותיות כמו שביארנו לעיל דששת ימי בראשית כלילן מעשר אמירן ול"ב שבילין שהן מ"ב, וזה שאומר לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ, שהן ששת ימים הנ"ל, וארץ כלולה מכל הו"ק כידוע:

[614] **כ"ח אתוון וארבע סרי כו'.** כמו שמפרש והולך, כ"ח - דבראשית ברא כו', וי"ד - דה' אלקינו ה'. כ"ח דבראשית הן ו"ק דששת ימים וזה שאומר את השמים כו' כנ"ל, אותיות שנבראו שמים וארץ. וי"ד דגניזין הן יה"ו (רוצה לומר ה' אלקינו ה' שהם או"א ות"ת כדלקמן בסמוך, הם יה"ו) דכליל ו"ק שהוא בן י"ה. וזה ה' אלקינו - שהוא או"א, יהו"ה - ת"ת. והן גניזין בכ"ח אותיות הנ"ל. בראשית - חכמה, אלקים - בינה, השמים - ת"ת, הארץ - דכלילא מכולהון. וזה ענינו, בראשית כלומר בחכמה, ברא אלקים את השמים. דאלקים הוא ל"ב נתיבות, ל"ב אלקים כמו שאומר לעיל בחכמה ובל"ב כו' כלילין כו' בחכמה דהוא כליל עשר אמירן אלקים ל"ב שבילין כנ"ל:

אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וַעֲלַיְהוּ אִתְּמַר (תהלים קיא ו) [615]כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ, וּבְגָלוּתָא אִסְתַּלַּק הַאי כ"ח מִנַּיְיהוּ, וְאִתְּמַר בְּהוֹן (איכה א ו) וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף, וּבְגִין דָּא אָמְרִין בְּקַדִּישׁ וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, לָקֶבֶל כ"ח אַתְוָון אָחֳרָנִין, דְּאִית בְּאִלֵּין שָׁבַע תֵּיבִין דְּאִינּוּן, יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא, וְדָא אִיהוּ הָעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא בְּכָל כֹּחוֹ, י"ד אָחֳרָנִין אִינּוּן יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, [616]וְסִימָן אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ לְאוֹר הַנֵּר, וּבְאִלֵּין י"ד אַתְוָון אוֹמָאָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יז טז) כִּי יָ"ד עַל כֵּס יָהּ.

קֻם סָבָא וְאָמַר, בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, בְּוַדַּאי [617]אִלֵּין אַרְבַּע סְרֵי דְּפוּרִים אִינּוּן, בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ [618]דָּא י"ד י"ה, [619]אֲבָל סִימָנִין דְּכ"ח אִינּוּן אוֹר אַרְבָּעָה עָשָׂר י"ד קַדְמָאִין דְּכ"ח, י"ד תִּנְיָינִין אִינּוּן בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם כו' (במדבר ט ה), [620]וְאִינּוּן י"ד פִּרְקִין דְּיָ"ד יְמִינָא, וְיָ"ד שְׂמָאלָא, וְי"ד פִּרְקִין דְּגוּפָּא, [621]וְאִינּוּן תְּלַת פִּרְקִין דִּדְרוֹעָא יְמִינָא, וּתְלַת דִּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא, וּתְלַת דְּשׁוֹקָא יְמִינָא, וּתְלַת דְּשׁוֹקָא שְׂמָאלָא, וּתְרֵין דְּגוּפָּא, [622]וְרָזָא דְּמִלָּה שְׁלֹשָׁה פּוֹנִים יָמָּה, וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים נֶגְבָּה וכו' (מלכים א ז כה), [623]וְכֻלָּא דָּא כְּגַוְונָא דְּדָא, תְּקוּנָא דְּגוּפָּא כְּתִקּוּנָא דְּמַשְׁכְּנָא, הָא תְּלַת זִמְנִין אַרְבַּע סְרֵי, פּוּרִים בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ, פֶּסַח אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר, תְּלִיתָאָה בָּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם, וְסָלְקִין לְאַרְבְּעִין וּתְרֵין יוֹמִין, [624]וְדָא אִיהוּ וַיַּעֲשׂוּ כָּל חֲכַם לֵב כו' (שמות לו ח).

[דף יג ע"ב]

וְעָשׂוּ אֲרוֹן [625]דָּא שַׁבָּת, [626]דְּמַשְׁכְּנָא [627]אִיהוּ שֵׁשׁ מָשְׁזָר, כְּלִיל שִׁית יוֹמִין דִּבְרֵאשִׁית, דְּאִינּוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְגוּף עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּתְרֵין שׁוֹקִין תְּרֵין נְבִיאֵי קְשׁוֹט, וְצַדִּיק אוֹת בְּרִית בֵּינַיְיהוּ, מַשְׁכְּנָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ תִּקּוּנִין דְּגוּפָּא, [628]צֶלַע הַמִּשְׁכָּן דָּא מטטרו"ן, שִׁפְחָה דְּמַטְרוֹנִיתָא עִלָּאָה אִתְּמַר (בראשית ב כג) עֶצֶם מֵעֲצָמַי, [629]עֶצֶם הַשָּׁמַיִם לָטֹהַר (שמות כד ו), אֲרוֹן וַדַּאי [630]דָּא לֵ"ב, נוּר דָּלִיק, כְּלִיל ל"ב

---

615 **כח מעשיו.** רוצה לומר כ"ח דמעשה בראשית:

616 **וסימן אור כו'.** רוצה לומר באור הי"ד אותיות, שהן יה"ו, בודקין ומבערין החמץ מן ה' בתראה שהיא אור הנר. וכן לאעברא עמלק משם שהוא כס י"ה, כסא לאו"א וזה שאומר ובאלין י"ד כו':

617 **אלין ארבע סרי דפורים.** רוצה לומר י"ד אתוון דה' אלקינו ה', שהוא בו"ק, הן י"ד דפורים. וי"ה דכליל בו - הוא בט"ו בו:

618 **דא י"ד י"ה.** י"ד וט"ו שהן בפורים, למחות זכר עמלק, וזהו כי י"ד כו'. ולא כמו שאומר י"ד דפסח הוא כי יד כו', שאין שייך לו אלא י"ד דפסח הוא דכ"ח כמו שאומר אבל כו':

619 **אבל סימנין כו'.** רוצה לומר ארבעה עשר הוא הת"ת כנ"ל, ואור י"ד הוא או"א. וזה שאומר לעיל אור לי"ד בודקין רוצה לומר עם י"ה כו'. וזהו י"ד י"ה שקאמר שם, וכן כאן אור י"ד, אור - או"א, י"ד - ת"ת. וכן י"ד אותיות קדמאין הוא בראשית ברא אלקים, הוא י"ד דאו"א כנ"ל ראשית עם אלקים. י"ד תניינין - את השמים כו', ו"ק:

620 **ואינון כו'.** רוצה לומר י"ד פרקי אצבעות שבשבילן נקרא יד:

621 **ואינון ג' פרקין כו'.** מפרש י"ד פרקין דגופא:

622 **ורזא דמלה כו'.** והים עומד כו' הוא הגוף בו ב' פרקין:

623 **וכולא דא כו'.** רוצה לומר אעפ"י שהים הוא בשכינה מכל מקום דא כגוונא דא כמו שמפרש והולך שהמשכן, שכינה, כלולה מכולהו תקונין דגופא. וזה שאומר תקונא דגופא כו' ועניני לפרש פסוק כל חכם לב כמו שמפרש והולך:

624 **ודא איהו ויעשו כו'.** כנ"ל ל"ב ועשר יריען דכלילן בשש משזר:

625 **דא שבת.** רוצה לומר שכינה עילאה, כמו שאומר דמשכן הוא שכינתא תתאה, כלול ששת ימי בראשית, וארון כנגד שבת:

626 **דמשכנא איהו כו'.** שהיריעות שש משזר הן נקראין משכן כמו שכתוב בפסוק בהדיא:

627 **איהו שש משזר כו'.** רוצה לומר שהיא השכינה, מלכות, דכלילא מו"ק כמו שמפרש והולך וזהו שש משזר ששזורה ששה שבה כלולין ביחד:

628 **צלע המשכן כו'.** רוצה לומר שעליו נאמר ויקח אחת מצלעותיו, הוא מט"ט, ויסגור בשר הוא השכינה, כמו שכתוב שם לזאת יקרא אשה, בשר מבשרי, אבל הראשונה שהיא השפחה, עצם מעצמי, לא מצא עזר, וזהו צלעות המשכן שהן קרשים דוגמא דעצמות הגוף שהן קשים אבל בשר הגוף הוא השכינה שהיא דוגמת היריעות, ועצמות הן המרכבה לבשר, ובבשר כלילן אברים הפנימים שהן ו"ק וזה שאומר עלה אתמר כו':

629 **עצם השמים לטוהר.** מביא ראיה שמט"ט נקרא עצם, שהוא היכל עצם השמים, שהוא יסוד דהיכלות, שהוא צדיק דלתתא כנ"ל:

630 **דא לב.** דלב הוא דבר אחד, ולבא הוא דבר אחר, כמו שאומר בזהר פנחס, לב הוא אוקימנא אבל לבא כו', דלבא הוא לב הגופני ולב הוא אש היסודי שבלב, ועל לבא אמר לקמן שהוא פתורא ולב הוא ארון, וזהו אם אין קמח כו' (אבות ג יז). וזה שאומר לב נור דליק כו' רוצה לומר דארון הוא אותיות נור, וא' שבו הוא ל"ב נתיבות כידוע, י"ו למעלה י"ו למטה, ולכך נקרא ל"ב, ל"ב נתיבות:

נְתִיבוֹת, [631]וְאִיהוּ שַׁבָּת, [632]וּבֵיהּ שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי תּוֹרַת חָכָם, וּבָהּ לֵב מֵבִין, וְאִיהוּ נְשָׁמָה יְתֵירָה דְּשַׁבָּת, וְאִיהוּ חֵירוּ דְּשַׁבָּת, [633]דִּבְגִינָהּ לָא שָׁלְטִין מָארֵי דְּגֵיהִנָּם עַל עָלְמָא, [634]וּמַאי נִיהוּ גֵּיהִנָּם בְּגוּפָא, דָּא כָּבֵד, וְאִיהִי מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת, לְאַעֲבָרָא לֵיהּ מֵעָלְמָא, וְכָבֵד בֵּיהּ מָרָה גֵּיהִנָּם דְּאוֹקִיד בֵּיהּ.

[635]כַּפֹּרֶת הַלֵּב דָּא פְּרִישׁוּ דְּסֵכַּת שָׁלוֹם, דְּאִתְמַר בָּהּ הַפּוֹרֵשׂ סֵכַּת שָׁלוֹם, מְנַרְתָּא דָּא רֵישָׁא, וְשִׁבְעָה נֵרוֹתֶיהָ עֲלֵיהּ, אִינּוּן תְּרֵין אוּדְנִין, וּתְרֵין עַיְינִין, וּתְרֵין נוּקְבֵי חוֹטְמָא, וּפוּמָא, וּמְנַרְתָּא לִימִינָא, וְאִתְמַר בָּהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, בְּגִין דְּתַמָּן מוֹחָא בְּרֵישָׁא, [636]וְחָכְמָה בְּמוֹחָא שַׁרְיָא, וּבֵיהּ נָהִיר מְנַרְתָּא, בְּגִין [637]דְּאִיהוּ מִשְׁחָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים קלג ב) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ, (דף עב ע"ב) [638]כַּנְפֵי רֵיאָה, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שמות כה כ) וְהָיוּ הַכְּרֻבִים [639]פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה, סוֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת, דָּא כַּפֹּרֶת הַלֵּב.

פָּתוֹרָא דָּא לִבָּא, וְאִתְמַר בֵּיהּ שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, [640]וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, אִיהִי מְנַרְתָּא כַּד נָטְלָא מִימִינָא, וְשַׂרְיָא עֲלָהּ חָכְמָה, וְאִתְמַר בָּהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וְכַד נָטְלָא מִשְּׂמָאלָא דְּאִיהִי גְּבוּרָה, אִתְקְרִיאַת פָּתוֹרָא, וְאִתְמַר בָּהּ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, וְשַׂרְיָא עֲלָהּ בִּינָה, דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי י כב) [641]בִּרְכַּת יהו"ה הִיא תַּעֲשִׁיר, וְכַד נָטְלָא מִגּוֹפָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְקְרִיאַת מַשְׁכְּנָא כְּלִיל מִתַּרְוַיְיהוּ.

כִּיּוֹר וְכַנּוֹ אִינּוּן [642]תְּרֵין כֻּלְיָין, [643]וּבְהוֹן שַׁרְיָין תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט, מוֹחָא, עֲלֵיהּ אִתְמַר (יחזקאל א י) [644]וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין, וְתַמָּן מְנַרְתָּא דָּלִיק, לִבָּא [645]וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל, וְתַמָּן פָּתוֹרָא מִתְתַּקְנָא, בְּגִין דְּלִבָּא אִיהוּ לִשְׂמָאלָא, גּוּפָא עֲלֵיהּ אִתְמַר [646]וּפְנֵי נֶשֶׁר, וְתַמָּן מַשְׁכְּנָא מִתְתַּקְנָא, וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי [647]דְּמוּת אֶחָד לְאַרְבַּעְתָּן, [648]וְאִיהִי ד' דְּאֶחָד, וְאִיהִי אַרְבַּע אַנְפִּין דְּכָל חַיָּה.

בְּגִין דְּבָהּ אַרְבַּע אַתְוָון נְהִירִין דְּאִינּוּן יהו"ה, וְאִיהִי דְּמוּת אָדָם, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וַעֲשֵׂה אַתְוָון אִלֵּין אִנּוּן שְׁעוּר קוֹמָא דְּגוּפָא דָּא, דְּאִיהוּ מַשְׁכְּנָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שמות כו טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ, וָאֲמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִי"ם, בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה (שם לא ג), בְּחָכְמָה דָּא י', בִּתְבוּנָה דָּא ה', וּבְדַעַת דָּא ו', וּבְכָל מְלָאכָה דָּא ה'.

---

[631] **ואיהו שבת.** כנ"ל:

[632] **וביה שכינתא כו'.** רוצה לומר שהתורה שמונח בארון היא השכינה עלאה שהיא תורת חכם, מחכמה. ובלב הוא הבינה שבו מבין דהלב מבין ובינה הוא השכינה עילאה. ובשבת הוא חירו כו' כנגד התורה שהיא חרות, אל תקרי חרות כו' (עירובין נד ע"א), דאור של גיהנם אין שולט בתלמידי חכמים כמו שאמרו בחגיגה (כז ע"א) וזה שאומר:

[633] **דבגינה לא שלטין כו'.** ששבת שקולה ככל התורה (ירושלמי ברכות ט ע"א, פרק א הלכה ה) כנ"ל:

[634] **ומאי ניהו כו'.** רוצה לומר זה בשבת אבל בגוף ובמשכן היכן מרומז ואמר שהכבד הוא הגיהנם (שהוא התאוה), ומרה הוא אש של גיהנם שהיא הקנאה שכל החלאין תלוין בה כמו שאמרו (בבא קמא צב ע"ב) על פסוק והסירותי מחלה כו' וזה שאומר ואחריתה מרה כו' עד יפלח חץ כבדו. ובמשכן הן מזבח הנחשת להעביר הגיהנם ואש של מזבח נגד אש של גיהנם, להעבירו. ולכך לא תכבה דגיהנם אין לו כבייה. וכן בתורה נאמר (יהושע א ח) והגית בו כו', ושמן על ראשך כו' (קהלת ט ח):

[635] **כפרת הלב כו'.** רוצה לומר כפרת הלב של האדם הוא במשכן כפרת של הארון ובשבת הוא **פרישו כו'.** מאימא עילאה שהיא נקראת סוכה כנ"ל כמו כפרת שהוא פרוש על הארון והלב:

[636] **וחכמה במוחא כו'.** רוצה לומר שהמנורה היא חסד ובו המוח שהוא חכמה במוח. וכן במנורה השמן שבו האור. וכן בשולחן הוא הגבורה ובו לב שבו הלב מבין, ארון ותורה כנ"ל:

[637] **דאיהו משחא דאתמר כו'.** רוצה לומר המוח הוא השמן ושמן הטוב הוא מוח טוב שמוכן לחכמה וזהו יורד על הזקן שזקן הוא שקנה חכמה כידוע:

[638] **כנפי ריאה.** רוצה לומר האומות שהן שתי הערוגות, הן שני הכרובים:

[639] **פורשי כנפים.** הן האונות:

[640] **ודא שכינתא כו'.** רוצה לומר לכך נאמר בצפון כו' כלומר שהוא בצפון כד נטלא כו':

[641] **ברכת ה'.** דבינה נקראת ברכה כידוע:

[642] **תרין כליין.** שהן שופכין מי השפע לאמה:

[643] **ובהן שריין כו'.** שנצח נקרא מעלה, והוד - מטה כנ"ל לכך הכיור על כנו:

[644] **ופני ארי'.** כמו שאומר לקמן דאריה הוא ראיה, שהוא באור, וזה שאומר ותמן מנרתא דליק:

[645] **ופני שור.** שנאמר (משלי יד ד) ורב תבואות בכח שור וזה שאומר ותמן פתורא כו':

[646] **ופני נשר.** שנאמר כנשר ירחף כו' בגופא והוא כדמות המשכן שפרוס מלמעלה וזה שאומר ותמן משכנא מתתקנא:

[647] **דמות א' לארבעתן.** כתיב אצל האופנים שהן מסטרא דילה, ואצל החיות היא ד' אנפין דכל חיה, שהן דמות אחת בכל חיה והיא דמות אדם, חיה הרביעית. וד' אנפין מסטרא ד' אותיות הוי"ה, ואדם מסטרא דשמא מפרש שהיא כלולה מכולם והוא במשכן עשר אמות אורך כו', לא הקרשים אלא גובה המשכן מעל הארץ, והקרשים מרכבה לאותו גובה:

[648] **ואיהי ד' דאחד.** שא' של אחד הוא כתר עליון, וח' הוא ח' ספירות מחכמה, וד' מלכות, משלמת לעשר. לכך קאמר שהיא יו"ד אתוון דשמא מפרש. וכנגד הד' בעצמו אמר ד' אתוון דהוי"ה, והמנורה והשולחן והמשכן וקומה דמשכן הן ד' חיות שם הוי"ה וזה שאומר **ואמלא אותו כו'.** שידע כל האתוון על תיקונין למעבד המשכן על תיקונו:

[649]דָּבָר אַחֵר, וְהַמַּשְׁכִּילִים, אִלֵּין אַרְבַּע יְסוֹדִין דְּגוּפָא, [650]יַזְהִירוּ בְּהוֹן אַרְבַּע חֵיוָון, דְּאִינוּן מַזָּל אַרְיֵה, מַזָּל שׁוֹר, מַזָּל נָשֶׁר, מַזָּל אָדָם, [651]דְּפַרְצוּפָא דְּבַר נַשׁ אִשְׁתְּמוֹדַעַת בְּהוֹן בְּאַנְפּוֹי דְּבַר נַשׁ, וְדָא אִיהוּ הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָּם (ישעיה ג ט), כְּזֹהַר דָּא נִשְׁמָתָא, וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים [652]בְּאַבְרִין דְּגוּפָא, יְהוֹן נַהֲרִין מַזָּלַיְיהוּ [653]כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד.

דָּבָר אַחֵר, [654]וְהַמַּשְׁכִּילִים אִלֵּין אַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, יַזְהִירוּ [655]אִלֵּין אַרְבַּע מַלְאָכַיָּא, דְּאִינוּן מִיכָאֵ״ל גַּבְרִיאֵ״ל רְפָאֵ״ל [656]אוּרִיאֵ״ל, כְּזֹהַר דָּא כָּרְסַיָּא יְקָרָא.

[657]דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׁכִּילִים אִלֵּין שִׁפְוָון, דְּאִתְמַר בְּהוֹן וְשִׁפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח, [658]וּבְהוֹן אחה״ע בומ״ף גיכ״ק דטלנ״ת זסשר״ץ, דְּמְשַׁמְּשִׁין בְּפוּמָא בְּכ״ב אַתְוָון, וּבְהוֹן חִתּוּךְ דִּבּוּרָא דְּצָלוֹתָא לְשַׁבְּחָא לְמַלְכָּא, [659]יַזְהִירוּ אִלֵּין עַיְינִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ, [660]שִׁבְעָה גִלְדֵי עֵינָא אִינוּן, דְּנַהֲרִין בְּהוֹן שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וְשִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, [661]דְּאִתְמַר בְּהוֹן וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ וְכַיָּרֵחַ, הָא תִּשְׁעָה, כְּגַוְונָא דְּתַשַּׁע נְקוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְהָא חַמָּה וּלְבָנָה בִּכְלָל שִׁבְעָה כּוֹכְבַיָּא אִינוּן אֵיךְ חָשִׁיב לוֹן תּוֹסֶפֶת עַל ז׳, [662]אֶלָּא חַמָּה אִיהִי נוּקְבָא לְגַבֵּי שִׁמְשָׁא, לְבָנָה נוּקְבָא לְגַבֵּי יָרֵחַ, וְשֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ אִינוּן נַהֲרִין לְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, דְּאִינוּן כְּשִׁבְעָה גִלְדֵי עֵינָא, וְשִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא הָא תִּשְׁעָה, בַּת עַיִן עֲשִׂירִית לוֹן, כֻּלָּה דִּכְלִילָא מִכֻּלְּהוּ.

[דף עג ע״א]

כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, דָּא אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנַהֲרָא בְּאַנְפּוֹי דְּאָדָם, דְּמִינָהּ תַּלְיִין אוּדְנִין וַעֲיִינִין וְחוֹטָמָא וּפוּמָא, דְּאִינוּן מַנְהִיגֵי גוּפָא וְאִבְרִין דִּילֵיהּ, כְּגַוְונָא דְּטַעֲמֵי, דְּאִינוּן מַנְהִיגֵי אַתְוָון וּנְקוּדֵי דְּאוֹרַיְיתָא, כְּמָה דְּשִׁפְוָון וְשִׁינַיִן וְחִיךְ וְלָשׁוֹן וְגָרוֹן אִנּוּן מְשַׁמְּשִׁין לְאַתְוָון, הָכִי כְּגַוְונָא דָּא כַּנְפֵי עֵינָא וַעֲפַעַפֵּי עֵינָא וּתְלַת גַּוְונֵי דְּעֵינָא, אִינוּן מְשַׁמְּשִׁין לְעֵינָא, [663]וְכֹלָּא אִתְקַשַּׁר בְּחָמֵשׁ נְקוּדִין כְּגַוְונָא דָּא אֲאֲאֵאַ, אַתְוָון וּנְקוּדֵי חָמֵשׁ בְּגוֹ חָמֵשׁ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (דברים כט ט) רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל הָא חֲמִשָּׁה, טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחֲנֶיךָ מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ הָא חֲמֵשׁ אָחֳרָנִין, [664]חָמֵשׁ לְגוֹ חָמֵשׁ אִלֵּין ה״ה, [665]וּמִנַּיְיהוּ אִתְיְיהִיבוּ עֲשַׂר דִּבְּרָן דָּא י׳, (שמות כו טו) [666]וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת (דף עג ע״א) מִסְטְרָא דְּוֹ׳.

---

649 **ד״א והמשכילין אינון כו׳.** שבהן הנפש, שתופא דגופא, והן אותיות:

650 **יזהירו כו׳.** והוא הרוח שבא מהם נקודות:

651 **דפרצופא כו׳.** כמו שאומר בתיקון ע׳:

652 **באברין דגופא.** שהם רבים:

653 **ככוכבי׳ כו׳.** שהן נקודות כמו שאומר לעיל וזה שאומר נהרין מזלייהו:

654 **ד״א והמשכילים אילין ד׳ סטרי כו׳.** ג״כ נגד ד׳ יסודין וד׳ חיות ונשמתא שאמר לעיל בסמוך והן כנגד נר״ן, אותיות נקודות טעמים כנ״ל והכל הולך אל מקום אחד:

655 **אלין ד׳ מלאכי׳ כו׳.** שהם עומדים בארבע רוחות העולם כמו שאומר בזהר ועליהם הכסא:

656 **נוריאל.** צריך להיות אוריאל, כי נוריאל הוא על גביהם כמו שאומר לקמן בתיקונים בסוד ארגמ״ן:

657 **ד״א כו׳ ושפתותינו שבח.** והוא משכיל כמו שכתוב משכיל לאסף, משכיל לדוד, כמה שבחים במשכיל:

658 **ובהון כו׳.** רוצה לומר האותיות שנקראו והמשכילים כנ״ל ונותן טעם כאן לשבחא למלכא:

659 **יזהירו כו׳.** לשון אור לכן נאמר ועינינו מאירות:

660 **ז׳ גלדי כו׳.** עכשיו מפרש יזהירו, בעיניין, מסטרא דנקודות:

661 **דאתמר בהון ועינינו כו׳.** רוצה לומר ז׳ גלדי עינא מאירות מן האור שבעיינין כמו ז׳ כוכבים משמש וירח:

662 **אלא חמה כו׳.** ולכך נאמר חמה ולבנה בה׳ נקבה ושמש וירח לשון זכר הן לכך נקרא בפסוק פעם בלשון זכר ופעם בלשון נקבה כפי הבחינה שמדבר ואנו רואין החמה והלבנה בכלל ז׳ כוכבי לכת:

663 **וכלא אתקשר כו׳.** רוצה לומר חמשה אלפין, בחמשה המשמשין לפומא, שאלפין הן כלל האותיות, וה׳ נקודין הן ה׳ תנועות גדולות שבהן נכללין כל הנקודות, הן ה׳ המשמשין לעין:

664 **חמש לגו חמש.** רוצה לומר שראשיכם כו׳, הן המאירין בתוך טפכם, שהן עיני העדה נגד העינים כנ״ל כמו נקודות בתוך אותיות והן ב׳ ההי״ן, ה׳ עלאה דנהרא בה׳ תתאה:

665 **ומינייהו כו׳.** רוצה לומר מתוך הי׳ דנהיר בשתי ההין ניתן עשר הדברות בשני לוחות נגד שתי ההין, ה׳ דברות על לוח אחד, וכל אחד מאיר לה׳ מעלות של ישראל, ראשיכם כו׳, והלוח השני טפכם כו׳:

666 **וכל העם כו׳.** קול של עשרת הדברות, ו׳ דנפיק מן יו״ד. וכן באדם, בעיינין ופה הוא כולל כל השם הוי״ה. י״ה - בעינים, ו״ה - בפה. יו״ד - בעשר נקודין כנ״ל. ה׳ - חמשה דברים המשמשין לעינים, כנפי כו׳. ו׳ - קול. ה׳ - בדיבור, בחמשה מוצאות כו׳:

[667]דָּבָר אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים, אִלֵּין מָארֵי מִקְרָא, יַזְהִירוּ אִלֵּין [668]מָארֵי מִשְׁנָה, [669]דְּאִינּוּן מָארֵי מַתְנִיתִין מ״ט אַנְפִּין טָהוֹר וּמ״ט אַנְפִּין טָמֵא, מ״ט אַנְפִּין טָהוֹר אִנּוּן מ״ט אַתְוָון דְּפָרָשָׁה [670]דְּיִחוּדָא עִלָּאָה דְּאִיהוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל כ״ה אַתְוָון, וְכ״ד אַתְוָון דְּפָרָשָׁה תְּנַיְינָא דְּיִחוּדָא דְּאִיהִי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כ״ה אַתְוָון עַלַּייהוּ אִתְמַר (שמות יט ג) [671]כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב, [672]וּבְכ״ד אַתְוָון דִּכְלִילָן בְּהוֹן כ״ד סְפָרִים, דְּאִינּוּן כ״ד דְּשָׁאִיב מִן [673]יַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, אִתְמַר בְּהוֹן [674]וְתַגִּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, [675]וּמַאי נִיהוּ דְּשָׁאֲבִין מְנִיהּ הַאי כ״ד דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, כְּלִילָא מִכ״ד סִפְרֵי דְּאוֹרַיְיתָא, דָּא צַדִּיק, דְּאִיהוּ נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן עִלָּאָה, [676]בְּגִין דְּנָחִית בֵּיהּ ו׳, דְּאִיהוּ בֵּן י״ה.

וּבְגָלוּתָא [677]אִסְתַּלַק מִנֵּיהּ, וְאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיהו יט ה) וְנָהָר יֵחֲרַב וְיָבֵשׁ, יֵחֲרַב [678]בְּבֵית רִאשׁוֹן, וְיָבֵשׁ בְּבֵית שֵׁנִי, וְאִיהוּ דָּךְ בְּכ״ד סְפָרִים, וְעִם כָּל דָּא דְּאִיהוּ חָרַב וְיָבֵשׁ, אִתְמַר בֵּיהּ [679]אַל יָשׁוּב דַּךְ נִכְלָם (תהלים עד כא), אַל יָשׁוּב דַּךְ, [680]דְּאִיהוּ צַדִּיק בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, דַּ״ךְ בִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי כ״ד אַתְוָון דְּיִחוּדָא, עֲלַיּהּ אִתְמַר (מלכים א ב מה) [681]וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ, וְעַל אִלֵּין כ״ד אַתְוָון אִתְמַר (ישעיהו נד יב) [682]וְשַׂמְתִּי כַּ״דְכ״ד שְׁמְשׁוֹתַיִךְ וגו׳, הַאי עָנִי אִיהוּ דַּ״ךְ, וּבַת זוּגֵיהּ [683]דַּכָּ״ה, וְאִיהִי כַּדָּ״ה עַל שִׁכְמָהּ, [684]כ״ד ה׳, דְּאִיהִי חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, [685]וְאִינּוּן ה׳ אֶצְבְּעָאן, דִּבְהוֹן אִתְמַר (בראשית כד טז) וַתְּמַלֵּא כַדָּ״ה וַתָּעַל.

וּמֵאַיִן שׁוֹאֲבִין, מִכ״ה אַתְוָון, וְרָזָא דְּמִלָּה כ״ה תְּבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (במדבר ו כג), [686]אֶת וַדַּאי, בְּמַאי אִתְבָּרְכַת וְאִתְמְלִיאַת, [687]בְּאֶת ו׳ דְּאִיהוּ כְּלִיל שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו״ה אלהינ״ו יהו״ה אֶחָד, [688]וּבֵיהּ אִתְעֲבִידַת אוֹת.

[689]כ״ה אִיהִי אִימָּא עִלָּאָה [690]יַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, ו׳ נָהָר דְּנָפִיק מִתַּמָּן, וּמִנֵּיהּ אִתְמְלִיאַת כ״ד דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא

---

667 **ד״א כו׳ מארי מקרא.** בעשיה:

668 **מארי משנה.** ביצירה. וכזהר - הלכה, כמו שאומר להלן, כנגד אותיות נקודות טעמים, נר״ן, כנ״ל:

669 **דאינון מ״מ ט״ט כו׳.** הוא ראיה על מארי מתניתין דהיא ביצירה שהיא מ״ט אנפין כו׳. ומט״ט הוא מ״ט אנפין כו׳ כידוע בסוד מטה הנהפך לנחש:

670 **דיחודא עלאה.** רוצה לומר פסוק ראשון:

671 **כה תאמר כו׳.** רוצה לומר אמירה שהיא מסטרא דבינה שהיא כ״ה כמו שאומר לקמן:

672 **ובכ״ד.** הוא שכינה תתאה כמו שמפרש והולך:

673 **ימא דאורייתא.** בינה כמו שאומר לקמן:

674 **ותגיד.** דהגדה היא מלכות כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש:

675 **ומאי ניהו כו׳.** רוצה לומר ומי הוא הנהר ההולך מן הים, שמן הנהר שואבת הכד, ואמר שהוא צדיק כו׳:

676 **בגין דנחית כו׳.** רוצה לומר אף על גב דהנהר, אמרינן לעיל דהוא ת״ת, לכך אמר בגין כו׳ ואם כן הוא גם כן נהר:

677 **אסתלק.** רוצה לומר ת״ת:

678 **בבית ראשון כו׳.** שני בתים הן שתי ההי״ן. בבית ראשון הוא חרב, שאינו הולך לשם, ובבית שני - יבש, שאין משקה אותה:

679 **אל ישוב כו׳.** מצאתי שהוא ראשי תיבות אדנ״י. ונראה לי כי היא כלולה מכ״ד ספרים והוא כ״ד צירופי אדנ״י וראשי תיבות הנ״ל הוא צירוף החמישי כמו שאומר לקמן כדה כ״ד ה׳ כו׳:

680 **דאיהו צדיק כו׳.** רוצה לומר טעם למה נקרא דך. ואמר **דך בשכינתא.** רוצה לומר כי פסוק שמע ישראל הוא ת״ת, וכ״ה אתוון הן בינה, וברוך כו׳ - הוא צדיק, וכ״ד אתוון הן מלכות. וזה שאומר ד״ך בשכינתא:

681 **והמלך כו׳.** רוצה לומר שלמה, שהוא יסוד, הוא ברוך. ומביא ראיה שיסוד נקרא ברוך:

682 **ושמתי כ״ד כ״ד.** רוצה לומר צדיק ומלכות, דבגלותא נקראין דך וזה שאומר **האי עני כו׳.** רוצה לומר דך לשון עני:

683 **דכ״ה.** שהיא ה׳ תתאה ורוצה לומר שהיא דכה מן כ״ד ספרים דשאבין מימא דאורייתא שהוא ה׳ חומשי תורה. וזה שאומר **ואיהי כדה כו׳.** רוצה לומר בפורקנא:

684 **כ״ד ה׳ כו׳.** ה׳ עלאה הוא ה׳ חומשי תורה, וה׳ תתאה נעשה כדה בזמן ששואבת כ״ד מה׳ וזה שאומר לעיל תאמר - שהתורה היא אמירה, אבל כ״ד ספרים אין בהם מצוה לעשות רק הגדה לכן ותגיד. וזה שאומר לעיל ובכ״ד כו׳ ספרים אתמר בהון ותגיד:

685 **ואינון ה׳ אצבעאן כו׳.** רוצה לומר היכן ה׳ מרומז בכד ששואבין, ואמר בה׳ אצבעין וכן במלכות שהוא ה׳ תתאה, ה׳ אצבעין כידוע בסוד יד כהה, ה׳ גבורות. ובה׳ הזה מתמלא ונעשה כדה. וזה שאומר ותמלא כדה ותעל, שאז עלייה לה כידוע:

686 **את ודאי.** רוצה לומר מלכות שנקראת את, דכלילן בה אתוון מא׳ עד ת׳. ולכן פושטין האצבעות שעליהן תשרה הברכה:

687 **באת ו׳ כו׳.** רוצה לומר שלכך אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אחר שמע ישראל, דכ״ד אתוון שואבין מכ״ה אתוון. וזה שאומר לעיל מאין שואבין, מכ״ה אתוון. במאי אתמליאת, ואמר באת ו׳ שהוא הפסוק שמע ישראל שהוא ת״ת, ושאיב מצדיק שהוא ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד כנ״ל, ומיניה אתברכת על ידי כ״ה, וזהו ברוך שם כו׳, וזה שאומר במאי אתברכת, וזה שאומר לעיל כה תברכו כו׳:

688 **וביה איתעבידת אות.** שהיא נקראת את קודם הברכה כנ״ל וזה אות ברית:

689 **כ״ה איהי אימא כו׳.** עכשיו מפרש כל מה שסתם למעלה:

690 **ימא דאורייתא.** שממנה ניתנה התורה כידוע:

תַּתָּאָה, וּמִנָּהּ אִתְשַׁקְיָא בְּגָלוּתָא, מַה דַּהֲוָה בְּקַדְמֵיתָא [691]הֵיא אִתְשַׁקְיָא מִנַּיהּ, וְרָזָא דְמִלָּה (בראשית כד יח) וַתְּמַהֵר וַתּוֹרֶד כַּדָּהּ [692]עַל יָדָהּ וַתַּשְׁקֵהוּ, וַעֲלָהּ אִתְמַר וַתֹּאמֶר שְׁתֵה אֲדוֹנִי, [693]דְּאִיהוּ אָדוֹן דִּילָהּ, וַתְּכַל לְהַשְׁקוֹתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לִגְמַלֶּיךָ אֶשְׁאָב, אִלֵּין רְמַ"ח תֵּיבִין דִּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּאִינּוּן שְׁקִילִין לְרַמַ"ח פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, [694]דְּבְהוֹן גְּמוּלֵ"י חָלָב יָנָקִין, [695]וְעַתִּיקֵי מִשָּׁדַיִם, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שיר ז ז) שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה, וְאִינּוּן תְּרֵי לוּחֵי אוֹרַיְיתָא.

[696]כ"ה אִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּבָהּ נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות יא ד) כֹּה אָמַר יהו"ה כַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה וגו', [697]אִיהִי כ"ה אַתְוָון דְּיִחוּדָא דְּשַׁחֲרִית, וְכ"ה אַתְוָון דְּיִחוּדָא דְּעַרְבִית, וְשַׁמְתִּי כַּ"דְכ"ד שְׁמְשׁוֹתַיִךְ (ישעיהו נד יב) דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי כ"ד אַתְוָון דְּיִחוּדָא קַדְמָאָה דְּשַׁחֲרִית, וְכ"ד אַתְוָון דְּיִחוּדָא דְּעַרְבִית.

[698]כ"ה כ"ד דְּשַׁחֲרִית אִינּוּן מ"ט אַנְפִּין, וְאִית מ"ט אַנְפִּין לְתַתָּא מִסִּטְרָא דְיִשְׂרָאֵל זוּטָא דְּאִיהוּ מטטרו"ן, וְאִיהוּ מ"ט אַנְפִּין, וּבְהוֹן יַזְהִירוּ מָארֵי מִשְׁנָה, [699]דְּאִיהִי תִּנְיָינָא לַהֲלָכָה [700]שִׁפְחָה דִילֵיהּ, בְּגִין כִּי מָרְדְּכַי הַיְהוּדִי מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ (אסתר ו ג), [701]כְּגַוְונָא דָא מִשְׁנָה, מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ, [702]וּבֵיהּ יַזְהִירוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, כְּזֹהַר הָרָקִיעַ [703]דָּא הֲלָכָה, [704]דְּאִיהִי קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, [705]וְכַמָּה עוּלֵימָאן אִית לָהּ דְּאִינּוּן הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, [706]דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שיר ו ח) וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר, וְאִיהִי סָלְקָא עַל כֻּלְּהוּ, [707]הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי לא כט) וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה, [708]וְאִיהִי עִם כֻּלְּהוּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ [709]הֲלָכָה כְּרַבִּים.

[דף עג ע"ב]

[710]וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים [711]בָּהּ יְהוֹן [712]כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד, כַּכּוֹכָבִים וַדַּאי דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבָּנָא, דְּכָל כּוֹכָבָא וְכוֹכָבָא אִתְקְרֵי עָלְמָא יְחִידָאָה, וְדָא הוּא וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר, וְאִלֵּין עֲלָמוֹת אַל תִּקְרֵי עֲלָמוֹת, אֶלָּא עוֹלָמוֹת, וּבְגִין דְּצַדִּיקַיָּיא אִינּוּן כַּכּוֹכָבִים, [713]וְכָל חַד אִית לֵיהּ כּוֹכָב, בְּגִין דָּא אוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, [714]כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק אִית לֵיהּ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, (דף עג ע"ב) וְכָל מָאן דְּזָכֶה לַהֲלָכָה חַד יָרִית עָלְמָא חָד, כָּל שֶׁכֵּן מָאן דְּזָכֵי לְמַסֶּכְתָּא חֲדָא,

---

[691] **היא אתשקיא מינה.** רוצה לומר שהיא היתה שותה קודם לו:

[692] **על ידה ותשקהו.** שהיה שותה על ידה:

[693] **דאיהו אדון כו'.** רוצה לומר ת"ת:

[694] **דבהון גמולי חלב כו'.** רוצה לומר בעלי מצות אף שאינן בני תורה והן גמולי חלב:

[695] **ועתיקי כו'.** וכן בקריאת שמע, קודם פסוק ראשון שהוא ו' כנ"ל, כנגד בעלי תורה, כי ו' הוא תורה. ואח"כ לגמליך הן רמ"ח תיבות שהן כנגד רמ"ח איברים דמלכא, רמ"ח פיקודין, גם לגמליך אשאב, הן גמולי בעלי מצות:

[696] **כ"ה איהי כו'.** מביא ראיה כאן שכ"ה הוא שכינתא עילאה שנאמר כה אמר כו' ובבינה יצאו ממצרים שהיא עלמא דחירו:

[697] **איהי כ"ה כו'.** רוצה לומר ששתי פעמים כ"ה הוא נ' תרעין דחירו דילה שבהן יצאו ממצרים, נ' פעמים יציאת מצרים בתורה:

[698] **כ"ה כ"ד דשחרית כו'.** וכן דערבית והן כלולין בת"ת והן למעלה, כולו טהור. אבל במט"ט שהוא מרכבה לו, נחלקין למ"ט טמא מ"ט טהור וזה שאומר ואית מ"ט כו':

[699] **דאיהו תניינא כו'.** רוצה לומר לכך נקרא משנה:

[700] **שפחה דיליה.** רוצה לומר לכך נאמר משנה בה', נקבה. כמו שאמרו דמט"ט הוא שני למלך ומיט"ט הוא משנה למלך שהיא שפחה כו':

[701] **כגוונא דא משנה.** רוצה לומר משנה הוא לשון משנה למלך:

[702] **וביה יזהירו כו'.** רוצה לומר במט"ט:

[703] **דא הלכה דאיהו קבלה.** רוצה לומר, שמשנה שאין מורין ממנה היא ביצירה, והלכות פסוקות של הגמרא הוא בבריאה, והלכה למשה מסיני הוא בשכינה, וזה שאומר הלכה למשה, שהיא כלת משה:

[704] **דאיהי קבלה.** רוצה לומר שמקובלין איש מפי איש עד משה מסיני:

[705] **וכמה עולימתאן.** רוצה לומר נערות הראויות לתת כו' שהן בבריאה:

[706] **דאתמר בהון ועלמות אין מספר.** רישא דקרא ששים המה מלכות, שהן הלכות, כמו שאומר לקמן:

[707] **הה"ד ואת כו'.** רישא דקרא רבות בנות כו' שהן הלכות פסוקות שכתוב בהן אין מספר:

[708] **ואיהי עם כלהי.** רוצה לומר שעל ידה נפסק הלכה פסוקה שהיא הלכה:

[709] **הלכה כרבים.** שהן נקראו רבות כנ"ל:

[710] **ומצדיקי הרבים.** רוצה לומר העוסקים בהלכות פסוקות שנקראו רבים כנ"ל:

[711] **בה יהון.** רוצה לומר בהלכה למשה מסיני שהיא עם הרבים כנ"ל הלכה כרבים:

[712] **ככוכבים כו'.** כמו הכוכבים ברקיע כן יהיו, שהרקיע הוא הלכה למשה מסיני כנ"ל וזה שאומר בה יהון ככוכבים כו':

[713] **וכל חד אית ליה כו'.** רוצה לומר הלכה אחת:

[714] **כל צדיק.** שנאמר ומצדיקי כו' ככוכבים:

אוֹ לִתְרֵין, אוֹ לְשִׁתִּין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שיר ו ח) שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, [715]דְּכָל מַסְכְּתָא מַטְרוֹנִיתָא אִיהִי בְּגַרְמָהּ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן [716]דְּיָרִית לָהּ בְּהַאי עָלְמָא, דַּהֲלָכָה עוּלִימָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, דְּאִיהִי קַבָּלָה, [717]זַכָּאִין אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי עַל כֻּלְּהוּ בַּהֲלָכָה, [718]לְאַפָּקָא לָהּ מִן גָּלוּתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (ישעיהו נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, [719]וּלְמֵיזַל לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, לְמֶהֱוֵי לָהּ קַבָּלָה בְּדִרּוֹעוֹי, לְקַיֵּים בָּהּ (שיר ב ו) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וכו'.

דִּבְגָלוּתָא מִשְׁנָ"ה דְּאִיהִי מטטרו"ן שָׁלְטָא, וְאִיהוּ מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ, בַּאֲתַר דְּמַטְרוֹנִיתָא יָתְבָא מִשְׁנָה, וְדָא אִיהוּ (משלי ל כג) וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, [720]וּבְיוֹמוֹי דְּמֹשֶׁה לָא שָׁלְטָא שִׁפְחָה אֶלָּא מַטְרוֹנִיתָא, לְבָתַר דְּמִית מֹשֶׁה וְיָרִית [721]יְהוֹשֻׁעַ דְּאִיהוּ נַעַר, בַּאֲתַר מַלְכוּתָא [722]שָׁלְטָא שִׁפְחָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יהושע ה יד) אֲנִי [723]שַׂר צְבָא יהו"ה עַתָּה בָאתִי.

[724]וְהָא אוּקִימְנָא, [725]מטטרו"ן אִיהוּ מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר אֵין דּוֹרְשִׁין בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, מַאי בְּיָחִיד, [726]בִּיחוּדָא דְּעָלְמָא, [727]אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ, חָכָם בְּחָכְמָה וּמֵבִין בְּבִינָה וְיוֹדֵעַ בְּדַעַת, [728]דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות לא ג) וָאֲמַלֵּא אוֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִי"ם בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת, בְּגִין דְּאִיהוּ מַשְׁכְּנָא דְּאִתְמַלֵּי בִּתְלַת דַּרְגִּין אִלֵּין, [729]וּבְכָל מְלָאכָה דָּא מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאֵין דּוֹרְשִׁין לָהּ בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית בִּשְׁנַיִם, אֶלָּא בְּיִחִידָא דְּעָלְמָא, מֶרְכָּבָ"ה דִּילָהּ אִיהוּ מטטרו"ן [730]גּוּף שְׁכִינְתָּא.

[731]וּשְׁכִינְתָּא [732]אִיהִי מ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א אִתְקְרִיאַת, בְּגִין דְּאִיהִי כְּלָלָא דַּעֲשַׂר סְפִירָן, רֶכֶב דִּילָהּ מטטרו"ן, עֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים סח יח) [733]רֶכֶב אֱלֹהִי"ם [734]רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן, מַאי שִׁנְאָ"ן שׁוֹר נֶשֶׁר אַרְיֵה [735]אָדָם, וְדָא אִיהוּ סוֹד מֶרְכָּבָ"ה, רֶכֶ"ב מ"ה וַדַּאי.

---

[715] **דכל מס' מטרוניתא.** רוצה לומר הלכה למשה מסיני של מסכת אחת:

[716] **דירית לה בהאי עלמא דהלכה.** רוצה לומר מי שזוכה למסכת של הלכות פסוקות זוכה לעולמות של מטרוניתא וזה שאומר עולימא דמטרוניתא:

[717] **זכאין אינון כו'.** רוצה לומר בהלכה למשה מסיני:

[718] **לאפקא לה כו'.** כמו שאומר להלן דבגלותא משנה שלטה:

[719] **ולמיזל לה כו'.** רוצה לומר לפיכך נקרא קבלה:

[720] **וביומי דמשה כו'.** דאז היו לומדים הכל בקבלה למשה מסיני ואז היתה קבלה בדרועוי לפיכך נקראת הלכה למשה מסיני דמשה הוא בדרגא דת"ת לפיכך היתה כלת משה:

[721] **יהושע דאיהו נער.** רוצה לומר דוגמת מט"ט דאקרי נער וכן איקרי יהושע נער משה בפסוק (שמות לג יא) כדוגמת מט"ט שהוא נער משרת לקב"ה כידוע בסוד עבדו זקן ביתו כן יהושע נער משה:

[722] **שלטא שפחה.** רוצה לומר שאז היו צריכין למשניות, כי משנה וגמרא והלכות פסוקות היו בכל דור מימות יהושע כמו שכתוב על רבי יוחנן בן זכאי שלא הניח כו' משנה, הלכות, גמרא כו':

[723] **שר צבא כו'.** שהוא מט"ט כמו שאמרו אות הוא בצבא שלו:

[724] **והא אוקימנא.** רוצה לומר, במקום אחר. שאמר עכשיו משה רבך לא רצה לקבלני, שאמר (שמות לג טו) אם אין פניך כו'. וכאן כל הד' עולמות מרומזים: מקרא משנה הלכה פסוקה הלכה למשה מסיני, שהן בפסוק והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים. ואמר קודם כזהר הרקיע, דמצדיקי הרבים אי אפשר בלתי אותה שהיא הלכה כרבים וזה שאומר ומצדיקי הרבים בה כו':

[725] **מט"ט איהו כו'.** מפרש גלותא דשכינתא בשפחה כמו שאומר לקמן בסמוך:

[726] **ביחודא דעלמא.** כמו שאומר לקמן דאין הקב"ה מתיחד בו, דאינו יחודו, כמו שאומר לעיל דעליה קאי לא מצא עזר:

[727] **אלא א"כ היה כו'.** דעל ידי מעשה הצדיקים מתבני האי נער ברזא דשמא קדישא כמו שאומר בזהר, ואם האדם חכם כו' אז האי נער ג"כ מתמלא בתלת דרגין אלין מסטרא דהאי בר נש:

[728] **דאתמר בהון ואמלא אותו כו'.** שאז היו ראוים לעשות המשכן, מט"ט, שגם הוא מתמלא בג' דרגין. וזה שאומר **בגין דאיהו כו'.** רוצה לומר מט"ט:

[729] **ובכל מלאכה דא כו'.** מפרש סוף הפסוק דלעיל שנתמלא בכל מלאכה כו'. ואמר ובכל, משום דאיהי כלילא דתלת דרגין כנ"ל, ומשכנא דאתמלי כו' הוא דמתלבשא ביה ההיא דאיהי כלילא כמו שאומר לקמן, ואז דורשין ביחיד, דאז הקב"ה מתייחד בו בשכינתיה כמו שאומר לקמן. וזה שאומר **דאין דורשין לה כו'.** רוצה לומר דבה מתייחד הקב"ה כמו שאומר לקמן והוא מרכבה דילה ומתייחד בו וזה שאומר מרכבה דילה כו':

[730] **גוף שכינתא.** רוצה לומר שכינה - נפש, והקב"ה - נשמה. והנשמה בלתי הנפש אינו מתייחד בגוף כמו שאומר לקמן:

[731] **ושכינתא איהי כו'.** רוצה לומר למה נקרא מרכבה:

[732] **איהי מ"ה כו'.** כמו שאומר לעיל דאיהי דמות אדם כו':

[733] **רכב אלקים.** רוצה לומר שכינה שנקראת אלקים:

[734] **רבותים אלפי.** רוצה לומר כ"ב אלפים, שאז שכינה שורה כמו שאמרו בגמרא (יבמות סד ע"א) שאין השכינה שורה פחות מב' רבבות וב' אלפים וכן במט"ט כנ"ל. והטעם דשכינה כלילא מכ"ב אתוון כנ"ל:

[735] **אדם.** הוא נ' פשוטה כמו שאומר בזהר:

[736]ומטטרו"ן [737]אִיהוּ אָרוֹן, גּוּפָא לְאוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ שֻׁלְחָן, פָּתוֹרָא דִּשְׁכִינְתָּא [738]דְּאִיהִי לֵ"ב, דְּאִתְמַר בֵּיהּ לֵ"ב מֵבין, וְאִיהוּ לִשְׁמָאלָא, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן. וְאִיהוּ מְנוֹרָה [739]נוּר דָּלִיק מִסְטָרָא דִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְמַר בָּהּ נֵר יהו"ה, [740]וְצָרִיךְ לְמֶהֱוֵי לִימִינָא לְקַבָּלָא מִשְׁחָא, וּבְגִין דָּא מְנוֹרָה בְּדָרוֹם, דָּא אִיהוּ מָאנָא לְקַבָּלָא פִּתִילָה וּמִשְׁחָא וּנְהוֹרָא, פִּתִילָה שְׁכִינָה, מִשְׁחָא דִילָהּ צַדִּיק [741]שֶׁמֶן כָּתִית, [742]נְהוֹרָא דִילָהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, כְּגַוְונָא דָּא נַפְשָׁא דְּאִיהִי שִׁתּוּפָא דְּגוּפָא אִיהִי פִּתִילָה, רוּחַ דָּא מִשְׁחָא, נְהוֹרָא דָּא נִשְׁמָתָא, מָאנָא דָּא גּוּפָא, אִיהוּ עֶבֶד, [743]וְאִיהוּ רֶכֶב לְתַלַּת סִטְרִין אִלֵּין, דְּאִינּוּן קִיטוֹרָא דְּיִחוּדָא חֲדָא, [744]דְּאִינּוּן נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם (משלי כ כז).

וְהַאי עֶבֶד [745]אִיהוּ כְּנוּיָא לְכָל שְׁמָהָן, שְׁנוּי לְכָל שְׁמָהָן, וּבֵיהּ מַרְכִּיבִין כָּל אִלֵּין עִלָּאִין מִסְטָרָא דְּטוֹב, [746]מֶרְכָּבוֹת דְּסִטְרָא דְּרַע, [747]עֲלַיְיהוּ אִתְמַר וְלֹא בָּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה, מַאי עֲרָיוֹת סמא"ל וְנָחָשׁ, לָא צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי בִּשְׁלֹשָׁה, [748]דְּאִינּוּן מַשְׁחִי"ת אַ"ף וְחֵימָ"ה, [749]לְמֶהֱוֵי תְּלִיתָאָה בֵּינַיְיהוּ, דְּלָא מִתְקַשְּׁרִין בְּהוֹן, אֶלָּא דִּיהוֹן תַּרְוַיְיהוּ בְּפִרוּדָא, וּבְגִין דָּא אֵין דּוֹרְשִׁין בְּעֲרָיוֹת בְּתִלְתָּא, וְעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית בְּהִפּוּכָא, אֵין דּוֹרְשִׁין בְּמַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית בִּשְׁנַיִם, דְּלָא יַעַבְדוּן פִּרוּדָא, אֶלָּא בְּיָחִיד דְּאִיהוּ יְחוּדָא חָד, [750]וּבְגִין דָּא לֹא יֹאכַל אָדָם תְּרֵי, וְלֹא יִשְׁתֶּה תְּרֵי.

[דף עד ע"א]

וְלֹא בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, בְּגִין דְּיָחִיד לֵית לֵיהּ שִׁתּוּף דְּאִיהוּ מטטרו"ן, [751]כְּגַוְונָא דִּנְשָׁמָתָא דְּלֵית לָהּ שֻׁתּוּף בְּגוּפָא, וְאַמַּאי אָמַר אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ, הָכָא מַשְׁמַע [752]דְּאִית לֵיהּ מֶרְכָּבָה לְעֵילָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [753]דְּאִיהוּ מְלָאכָה דִּילֵיהּ, וּמַאי אִיהִי דַּאֲיהִי כְּלִילָא מֵחָכְמָה וּבִינָה וָדַעַת, דְּאִינּוּן יה"ו, מְלָאכָה דְּתַלַּת אַתְוָון (דף עד ע"א) אִיהִי ה' שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, [754]שְׁלִימוּ דְּתַלַּת אַתְוָון, [755]עֲלָהּ אִתְמַר (שמות לט לב) וַתֵּכֶל כָּל עֲבוֹדַת מִשְׁכַּן וגו', [756]וְאִיהִי ה' דְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי, וּבְגִין דָּא אַף עַל גַּב דְּאַמְרִינָן אֵין דּוֹרְשִׁין בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, חָזַר וְאָמַר אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה חָכָם וּמֵבִין מִדַּעְתּוֹ, דְּדַאֲי בְּאִלֵּין תְּלַת דּוֹרְשִׁין בְּמֶרְכָּבָה בְּיָחִיד, [757]וּבְלָא אִלֵּין

---

[736] **ומט"ט איהו כו'.** מפרש איך הוא רכב דילה, בד' חיות, שהן חג"ת ואיהי כלולה מכולם:

[737] **איהו ארון כו'.** רוצה לומר שהוא משכן תתאה עם כל הכלים:

[738] **דאיהי לב.** כאן אמר לב, דארון הוא עמודא דאמצעיתא:

[739] **נור דליק.** רוצה לומר דמנורה הוא אותיות נור מה:

[740] **וצריך למהוי כו'.** וכן מה שאמר לב מבין ואיהו כו' הכל נתפרש לעיל:

[741] **שמן כתית.** רוצה לומר זרע קודש הבא ממוח, והוא על ידי כתישה בצדיק כמו שאומר בזהר וזהו כתית:

[742] **נהורא דילה עמודא דאמצעיתא.** כמו שאומר לעיל דאנהיר בגוונין דילה:

[743] **ואיהו רכב כו'.** כמו שאי אפשר האור במנורה בלא שמן, כן הקב"ה אינו מתייחד בההוא עבד בלא שכינתיה:

[744] **דאינון נר.** ראשי תיבות נפש רוח, ועם נשמה הן נר"ן:

[745] **איהו כינוי כו' שנוי כו'.** כמו שאומר לקמן שבו מחליפין אותיות של השמות ומרכיבין. וזה שאומר **וביה מרכיבין כו'.** ורוצה לומר דלכך נקרא מרכבה:

[746] **מרכבות דסט' כו'.** עכשיו מתחיל לפרש המתניתין דאין דורשין:

[747] **עלייהו אתמר כו'.** דמרכבה דסטרא אחרא הוא לעומת הקדושה, ג"כ עיקרן ג' כמו בקדושה כמו שמפרש והולך:

[748] **דאינון כו'.** והן המרכבה דסטרא אחרא, ועון הוא לעומת חיה הרביעית דכלילא כנ"ל, והן בפסוק והוא רחום שאומרים קודם ערבית, שאז שליטה דידהו, ואומרים יכפר כו':

[749] **למהוי תליתאה.** רוצה לומר שלא יהיו הג' מרכבה להם, דוגמת עבד בשלשה חיות לקב"ה ושכינתיה, וידוע דאין זיווג בלתי שלישי אמצעי ביניהם וזה שאומר דיהון תרווייהו בפירודא:

[750] **ובגין דא לא כו'.** דתרי אינון בסטרא אחרא כנ"ל:

[751] **כגוונא דנשמתא כו'.** שהנשמה בלא הנפש אי אפשר להיות כלל בגוף ואינה מראה כחותיה וזה שאומר לקמן בלא שכינתיה אשתני ביה:

[752] **דאית ליה מרכבה כו'.** רוצה לומר שמט"ט, אית לו בו דבר שהוא מרכבה אמיתית לקב"ה, והיא השכינה כמו שמפרש והולך:

[753] **דאיהו מלאכה דיליה.** רוצה לומר השכינה, הכלולה מחכמה בינה דעת, ולכך נאמר לעיל בחכמה כו' ובכל מלאכה:

[754] **שלימו דתלת אתוון.** שבה נשלם השם כמו שאומר לקמן ובה אתקרי הויה בשלימו:

[755] **עלה אתמר ותכל כו'.** שבה נשלם השם:

[756] **ואיהו ה' כו'.** ששת ימי בראשית הוא ת"ת, שכלול מיה"ו. וה' דהששי משלמת, שאז ויכולו כו', כי המשכן ומעשה בראשית בגוונא חדא כנ"ל:

[757] **ובלא אלין כו'.** רוצה לומר כשאין במט"ט ג"ד הנ"ל שהיא השכינה:

תְּלַת לַאו אִיהוּ יְחוּדָא דִּילֵיהּ, וְדָא אִיהוּ רָזָא, דְּאִיהוּ [758]קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָּא חַד בִּשְׁכִינְתֵּיהּ.
וְכַד אִיהוּ לְתַתָּא בְּמטטרו"ן בְּלָא שְׁכִינְתֵּיהּ, אִשְׁתַּנֵּי בֵּיהּ, וּבְגִין דָּא אָמַר אֱלִישָׁע אַחַר, [759]שְׁמָא חַס וְשָׁלוֹם שְׁתֵּי רְשׁוּיוֹת יֵשׁ, וּבְגִין דָּא אָמַר [760]אַל תְּמִירֵנִי בּוֹ, [761]כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ, [762]בְּגִין דְּמטטרו"ן אִיהוּ שֵׁנִי לַמֶּלֶךְ, וְכַד אִיהִי שְׁכִינְתָּא בְּלָא בַּעְלָהּ, אִתְקְרֵי הַאי מַלְאָךְ מִשְׁנֶה לָהּ, וְאִשְׁתְּנִיאַת דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעִין בָּהּ חֵיָילִין, [763]וּמַה דְּאִיהִי מַטְרוֹנִיתָא, וּבְמַאי הִיא מִתְכַּסְיָא, בְּהַהִיא דְּאִתְקְרִיאַת אָמָה.
וְדָא הוּא דְּאָמַר קְרָא (שמות כא יג) וְכִי יִמְכּוֹר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה, אִישׁ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּתּוֹ דָּא שְׁכִינְתָּא, לְאָמָה בַּת זוּגֵיהּ דְּמטטרו"ן, דְּאִיהִי מיטטרו"ן בְּתוֹסֶפֶת יו"ד, דְּשִׁפְחָה בִּישָׁא [764]הִיא אָמָה דְּעָרֵב רַב, וּבְגִין דְּהַהִיא שִׁפְחָה בִּישָׁא [765]וּבְנָהָא לָא אִשְׁתְּמוֹדְעִין בָּהּ, [766]אִיהִי מִתְכַּסְיָא בְּעַבְדָּא דִּילָהּ, [767]כְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא.
וּבְגָלוּתָא קַדְמָאָה דְּלָא חָזְרַת לְמַלְכוּתָהָא בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא, וְלָא נָפְקַת מֵהַהוּא גוּפָא, לָא נָפְקַת חָפְשִׁית, [768]וּבְגִינָהָא אִתְמַר בְּהוֹן, עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם בְּגִין דַּהֲווֹ תְּחוֹת רִשׁוּ דְּהַהוּא עֶבֶד, [769]וּבְגִין דָּא אָמַר פַּרְעֹה בְּהַאי אֲתַר לֹא יָדַעְתִּי אֶת יְיָ, וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלֵּחַ (שמות ה ב), [770]וּבְגִין דָּא נָפְקוּ בִּמְנוּסָה, כְּעַבְדָּא דְּלֵית לֵיהּ כְּתַב חֵירוּ וּבָרַח מֵרִבּוֹנֵיהּ.
אֲבָל בְּפוּרְקָנָא בַּתְרָאָה לָא נָפְקַת בְּרַתָּא, בְּהַאי עַבְדָּא כְּשִׁפְחָה, אֶלָּא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא אִיהוּ חֵירוּ, אִיהוּ עִמָּהּ בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה, אִיהוּ חֵירוּ דִּילָהּ, מַה דְּלָא הֲוָה הָכִי בְּגָלוּתָא קַדְמָאָה, דְּלָא הֲוָה לָהּ וְלִבְנָהָא אוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי [771]חֵירוּ, דְּאוֹרַיְיתָא וַדַּאי אִיהִי [772]חֵירוּ, בְּמַלְכוּתָא דִּילָהּ בִּיקָרָא דִּילָהּ, [773]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ג טו) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים, וּבְגִין דָּא לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים (שמות כו ז), וְדָא הוּא דְּאָמַר כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ, וּבְמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן, כִּי הוֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם יהו"ה (ישעיה נב יב), יהו"ה וַדַּאי אִיהוּ יוֹקִים לוֹן מֵעַפְרָא, [774]וְאִיהוּ נָהִיר עַל אַנְפּוֹי דְּיִשְׂרָאֵל, וּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדְעִין כָּל עָלְמִין דְּאִינּוּן (שם סא ט) זֶרַע בֵּרַךְ יהו"ה.
וְאִתְפַּשַּׁט קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִכָּל כִּנּוּיִין, וּמֵרָכְבוֹת דְּמטטרו"ן, [775]דְּאִינּוּן כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, [776]מצפ"ץ, וְאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה ל ב) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ, וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ, בְּהַהוּא זִמְנָא, כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יהו"ה צִיּוֹן (שם לב כ), וְאִתְפַּשַּׁט מִמֶּרְכָּבוֹת דִּלְתַתָּא, [777]וְאִתְלַבַּשׁ בְּמֶרְכָּבָה דִּילֵיהּ דְּאִיהִי אדנ"י, שֵׁם הַמֶּרְכָּבָה דָּא יהו"ה, כְּנִגּוּ"י דָּא אֱלֹהִי"ם, דְּסָלִיק לְחֶשְׁבַּן אהי"ה אדנ"י, וְאִיהוּ כְּנִגּוּ"י דְּתַרִּין שְׁמָהָן אִלֵּין וּבֵיהּ אִתְכַּסְיָין.

---

[758] **קב"ה לעילא.** רוצה לומר במרכבה עליונה שהיא שכינתיה וזה שאומר חד בשכינתיה:
[759] **שמא ח"ו כו'.** שראה דאשתני והוא היה מקובל דאיהו כדוגמת הקב"ה ששמו כשם רבו לכך טעה כו':
[760] **אל תמירני.** רוצה לומר דלא אשתני ביה:
[761] **כי שמי בקרבו.** הוא השכינה:
[762] **בגין דמט"ט.** רוצה לומר מה שאמר וכד איהו לתתא כו':
[763] **ומה דאיהי מטרוניתא.** רוצה לומר שהיא בגלות ואינה מולכת, שאז שפחה תירש כו':
[764] **היא אמה כו'.** רוצה לומר דלכך נקראת אמה:
[765] **ובנהא.** רוצה לומר האומות שהיו משעבדין בישראל ואין חוששין לה:
[766] **איהי מתכסיא כו'.** רוצה לומר בגאולת מצרים אף על גב דלא נפקא מהאי גופא מכל מקום יצאה ממנה ומתכסיא בעבדא שאז הכירו הכל כחה כמו שכתוב (שמות ז יז) בזאת תדע כו':
[767] **כנשמתא בגופא.** רוצה לומר כמו הנשמה בגוף אף על פי שאינה נראית מכל מקום ניכר כחה אף על פי דמתכסיא בעצמה:
[768] **ובגינהא אתמר כו'.** רוצה לומר שהיתה מתלבשת באמה וזהו שנאמר מבית עבדים ולכך היו עבדים וזה שאומרים עבדים היינו כו' (דברים ו כא):
[769] **ובגין דא כו'.** רוצה לומר שאמר לעיל דבה בנהא לא אשתמודעין:
[770] **ובג"ד נפקו כו'.** רוצה לומר בגין דלא נפקת מהאי גופא אף על גב שניכרת בו כנ"ל מכל מקום נפקו כו' דהוא עבד:
[771] **חירו דאורייתא.** כמו שאמרו (אבות ו ב) חרות כו':
[772] **חירו במלכותא.** שאז מלכות יהיה בחירות וכן של ישרים למטה:
[773] **הה"ד יקרה היא כו'.** רוצה לומר באורייתא היא יקרה:
[774] **ואיהו נהיר כו'.** כמו שכתוב (דברים כח י) וראו כל כו' כי שם כו', כמו הנשמה בגוף אינה נראית רק כשמתפשטת, כן השם אחר שיתפשט מהאי גופא וישרה בישראל שלא על ידי מט"ט:
[775] **דאינון כוז"ו כו'.** הוא כינויו באותיות המאוחרות:
[776] **מצפ"ץ.** הוא מרכבה בחילוף א"ת ב"ש, ואז השם מתכסה בהעלם בהן והן הכנפים שמכסין את השם וזהו ותחת כנפיו כו' (תהלים צא ד) אבל אז יתפשט וזה שאומר ולא יכנף כו':
[777] **ויתלבש במרכבה כו'.** רוצה לומר שהשם הוא הוי"ה והמרכבה אדנ"י. ובמט"ט היא כוז"ו שהוא עם הוי"ה בגימטריה אדנ"י. וכינויו אלקים ובמט"ט מצפ"ץ שהוא גימטריה ש' כמנין אלקים דיודי"ן. ואז יהיו הכנויין ומרכבה הכל שמות התורה שאינן נמחקין שהן בספירות:

[דף עד ע״ב]

[778]אהי״ה אִיהוּ יה״ו, [779]ו׳ דְּאִיהוּ כְּלִילָא דְּשִׁית סְטָרִין, דִּבְהוֹן חָתִים שִׁית סְטָרִין, וְאִינוּן [780]יה״ו, יו״ה, הי״ו, הו״י, וי״ה, וה״י. יו״ה נָטִיל לֵיהּ יְמִינָא דְּאִיהוּ חֶסֶ״ד, וְחָתִים בֵּיהּ לְחָכְמְתָא, וּבֵיהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. הו״י נָטִיל לִשְׂמָאלָא דְּאִיהוּ גְּבוּרָה, וְחָתִים בֵּיהּ לְעוּתְרָא, וּבֵיהּ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, וי״ה פָּנָה לְמִזְרָח, וְנָטִיל לֵיהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [781]וְחָתִים בֵּיהּ בָּנִי, יה״ו נָטִיל לֵיהּ יַרְכָא יְמִינָא, וְאִסְתַּכַּל בֵּיהּ לְעֵילָא, וְחָתִים בֵּיהּ חַיֵּי, הי״ו נָטִיל לֵיהּ יַרְכָא שְׂמָאלָא, וְאִסְתַּכַּל לְתַתָּא, וְחָתִים [782]בֵּיהּ מְזוֹנֵי, [783]אִסְתַּכַּל לְעֵילָא לְגַבֵּי חָכְמָה, וְאִתְקַשַּׁר בְּיַרְכָא יְמִינָא, וְחָתִים בֵּיהּ חַיִּים, בְּגִין דְּחָכְמָה עֲלֵיהּ אִתְמַר (קהלת ז ב) וְהַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ, [784]אִסְתַּכַּל לְתַתָּא לְגַבֵּי אִימָּא עִלָּאָה, וְאִתְקַשַּׁר בְּיַרְכָא שְׂמָאלָא, וְחָתִים בֵּיהּ מְזוֹנֵי, (דף עד ע״ב) וה״י [785]פָּנָה לְמַעֲרָב בְּצַדִּיק, [786]דְּאִיהוּ עֲרוֹב, דְּתַמָּן מִתְעָרְבִין כָּל חֵיָילִין, וְאִתְכְּלִיל בְּחַ״י אַתְוָון, דְּאִינוּן יה״ו, יו״ה, הי״ו, הו״י, וי״ה, וה״י. אִלֵּין אִינוּן י״ח אַתְוָון, דִּבְהוֹן חַ״י עָלְמִין אִתְקְרֵי.

[787]כָּל הַוָיוֹת אִלֵּין [788]מֵאִמָּא עִלָּאָה תַּלְיָין, דְּאִיהִי חַיִּים, וְצַדִּיק עַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי חַ״י, [789]חַיּוֹת הַמֶּרְכָּבָה עַל שְׁמָהּ אִתְקְרִיאוּ, בְּגִין דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה חַיִּים, [790]כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ (משלי ג יח), [791]וְאִיהִי מֶרְכָּבָה [792]לְחָכְמָה.

[793]מַלְכוּת תַּמָּן ה׳, [794]וּבָהּ אִתְקְרֵי יהו״ה בִּשְׁלִימוּ, [795]שִׁבְעָה זְמָנִין אִתְקְרִיאַת בָּהּ, יהו״ה יהו״ה יהו״ה יהו״ה יהו״ה, וְאִית בְּהוֹן כ״ח אַתְוָון דְּאִתְמַר בְּהוֹן (במדבר יד יז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּ״חַ יהו״ה, וּבְאִלֵּין שִׁבְעָה שְׁמָהָן אִתְקְרִיאַת הִיא בַּת שֶׁבַע, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (תהלים קיט קסח) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ.

---

[778] **אהיה איהו יה״ו.** רוצה לומר דהא דאמר שהוא כינוי לשם הויה, ואמר דאקי״ק הוא יק״ו, ואדני הוא ה׳ בתראה כידוע:

[779] **ו׳ דאיהי כלילא כו׳.** עכשיו מפרש ראיה שיק״ו הוא אקי״ק כמו שאומר לקמן:

[780] ג.פ.: כפי שהעיר כאן מדפיס הספר, נוסחת הצרופים שגויה, ובספר יצירה הגירסה נכונה. שיניתי את הצירופים כאן לפי פירוש הגר״א בספר יצירה פרק א׳ משנה י״ג, ולהלן אביא את פירושו שם. נוסח המשנה בספר יצירה שונה מהנוסח כאן. שם כתוב (על פי גירסת הגר״א): חמש חתם רום ופנה למעלה וחתמו ביה״ו, שש חתם תחת ופנה למטה וחתמו בהי״ו, שבע חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בוי״ה, שמונה חתם מערב ופנה לחריו וחתמו בוה״י, תשע חתם דרום ופנה לימינו וחתמו ביו״ה, עשר חתם צפון ופנה לשמאלו וחתמו בהו״י. וזה לשון הגר״א שם: הן ו׳ קצוות הידועים שחתומים ביה״ו. ששלוש אותיות בונות ששה בתים כדלקמן. והתחיל ברום לפי ששם הוא כסדר יה״ו. וסדר בנין הבתים, שני הבתים שהתחלתן ביו״ד הוא בחסד ונצח שהן מימין כי יו״ד הוא בחכמה, והוד וגבורה התחלתן בה״א שהוא בינה, ות״ת ויסוד התחלתן בו״ו שהוא בדעת, וכן בשני הבתים של כל אות ואות חתם כסדר, מזרח קודם למערב, ורום ותחת הם קדומים לצפון ודרום לפי שאיהו בנצח ואיהי בהוד ולכן נקראים רום ותחת והן מתעלים בהתעלותן עד הכתר. עכ״ל עיין שם.

[781] **וחתים ביה בני.** שהוא בן י״ה וממנו באים:

[782] **בי׳ מזוני.** בספר יצירה כתוב ממשלה, דמזוני כבר נכלל בעותרא. וכן ממשלה הוא מצד העושר כמו שכתוב רבים יחלו כו׳ (משלי יט ו):

[783] **אסתכל לעילא לגביה כו׳.** נותן טעם למה ביה חיי. ואמר אסתכל כו׳ שלכך נקרא נצח מעלה:

[784] **אסתכל לתתא לגבי אימא כו׳.** כן צריך להיות כמו שאומר לעיל ואסתכל לתתא כו׳, שלכך נקרא מטה:

[785] **פנה למערב כו׳.** בספר יצירה כתוב שבו חתום שלום, שלכן נקרא שלום:

[786] **דאיהי ערוב.** רוצה לומר שלכך נקרא מערב:

[787] **כל הויות.** רוצה לומר אלו ח״י אותיות:

[788] **מאימא עילאה.** עכשיו הוא מפרש היאך יה״ו הוא אהיה. דו׳, דאיהו שלימו דיק״ו, הוא כליל ו׳ הויות דלעיל, שהוא מאימא עילאה, ואימא עילאה הוא אהי-ה:

[789] **חיות דמרכבה כו׳.** הוא ראיה שנקראת חיים כמו שמפרש:

[790] **כד״א עץ חיים כו׳.** שאימא עילאה היא ימא דאורייתא כמו שאומר לעיל:

[791] **ואיהי מרכבה.** הוא מפרש שאמר לעיל דחיות המרכבה כו׳:

[792] **לחכמה.** רוצה לומר שחכמה הוא מ״ה כמו שאומר לעיל והיא - רכ״ב מ״ה:

[793] **מלכות תמן ה׳ כו׳.** שעד כאן פירש היאך אקיק בהוי״ה, ועכשיו פירש איך אדנ״י בה׳ בתראה:

[794] **ובה אתקרי כו׳.** רוצה לומר לפיכך בשם אדנ״י נשתלם הוי״ה ולפיכך ח״י אתוון הנ״ל הן כמנין אחורים דאדנ״י:

[795] **ז׳ זמנין כו׳.** הוא ראיה שבה נשתלם השם, כמו ו׳ שבו נכלל יה״ו, בו ששה פעמים יה״ו שהוא כליל שית ספירן, כן ה׳ בתראה שבה, כולל ז׳ ספירן, כליל שבע הויות. ואינון גימטריה שתי פעמים אלקים עם עשר אותיותיהן:

[796]י״ה תְּלָתִין וּתְרֵין זְמָנִין בִּתְלָתִין וּתְרֵין אֱלֹהִי״ם, אינון ל״ב נְתִיבוֹת חָכְמָה [797]א׳ עִם י״ה אַי״ה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ.
[798]וְהַמַּשְׁכִּילִים אינון [799]הֵיכָלִין וְצִיּוּרִין דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, כֻּלְּהוּ [800]מְצוּיָרִין וּמְרוּקָּמִין בְּאַתְוָון.
[801]א צִיּוּרָא דְּהֵיכָלָא גְּנִיזָא [802]דְּאִיהִי אָנֹכִ״י, דְּסָלִיק לְחוּשְׁבַּן כְּסֵ״א, וְאִיהוּ מְצוּיָר בְּנִקּוּדִין, דְּאינון כְּכוֹכְבַיָּא דְּנַהֲרִין בִּרְקִיעָא וּבְהוֹן מְצוּיָרִין נְשְׁמָתִין וְרוּחִין וְנַפְשִׁין דְּצַדִּיקַיָּא.
וְצִיּוּרָא דִּילֵיהּ כְּגַוְונָא דָּא א דָּא אִיהִי דְּיוֹקְנָא דְּקֶמֶץ [צִיּוּר] דְּאִיהוּ נִיצוֹץ וְרָקִיעַ, נִיצוֹץ אִיהוּ כּוֹכָב, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (במדבר כד יז) דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב, רָקִיעַ [803]וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל, נִיצוֹץ אִיהוּ כּוֹכָב [804]חַמָּה דְּנַהֲרָא בִּרְקִיעָא, עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ, לְתַתָּא אִתְפַּלַּג א כְּגַוְונָא דָּא א סִיהֲרָא דְּתְחוֹת רָקִיעַ [805]וְתַרְוַיְיהוּ בְּצִיּוּרָא דָּא ( ) כַּד יֵיתֵי סמא״ל לְאִסְתַּכָּלָא בָּהּ לְתַתָּא אִסְתַּכְּלַת לְעֵילָּא, וְאִתְכְּסִיאַת אַנְפָּהָא מִנֵּיהּ, וְהָדְרַת אַנְפָּהָא מִנֵּיהּ לְתַתָּא, וְאִיהִי אִתְרַחֲקָא מִנֵּיהּ.
בְּהַהוּא זִמְנָא, [806]תִּקְעוּ בַּחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ (תהלים פא טז), [807]בְּאָן יַרְחָא, בְּיַרְחָא דְּאִתְכַּסְיָא בֵּיהּ סִיהֲרָא, וּמָאן הוּא דְּמַכְסֵי עֲלָהּ יהו״ה, דְּכֵן סְלִיק א בְּחֶשְׁבָּן, י׳ לְעֵילָּא י׳ לְתַתָּא ו׳ בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ נָטִיר לָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מב י) אֲנִי יהו״ה [808]הוּא שְׁמִי וכו׳.
ב הֵיכָלָא לִנְקוּדָה, גַּג דִּילָהּ אִיהוּ רָקִיעַ, [809]וְאִיהוּ פַּתָח [810]עֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים קד ב) נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, [811]וְאִיהוּ ו׳ דְּמַכְסֵי עַל נְקוּדָה עִלָּאָה וְתַתָּאָה וְאֶמְצָעִיתָא, כְּגַוְונָא דָּא ב.
[812]צ [813]תְּרֵין נְצוֹצוֹת דְּאַת צ אינון צֵר״, תְּרֵי רֵאשִׁין דְּצ [814]אינון תְּרֵין דְּע׳.
ש אִית לָהּ תְּלַת רֵאשִׁין, וְאִנּוּן סָגוֹ״ל, [815]וְאִנּוּן תְּלַת נְקוּדִין שֵׁר״ק. [816]ו רֵישָׁא דִּילָהּ חֹל״ם חִירֵ״ק שׁוּרֵ״ק בְּו׳, קוֹצָא מִלְּגָאו חִירֵ״ק קוֹצָא דְּאַת ג׳, וְכֹלָּא אִתְרְמִיז [817]בְּאַת א, נְקוּדָה לְעֵילָּא חֹל״ם נְקוּדָה לְתַתָּא חִירֵ״ק

---

[796] **י״ה תלתין כו׳.** לפי שפירש האיך השם הוי״ה ושם יה״ו באלקים, עכשיו מפרש השם י״ה באלקים. ואמר שי״ה שבאלקים אינון ל״ב שבילין של חכמה, ומתכסיא בלב אלקים, בב׳ אותיות ה״י שבה, בבינה שהיא אלקים דמעשה בראשית כמו שאמר לעיל, בראשית, עם ראשית, ברא אלקים את כו׳ עיין שם. והן גימטריה סכ״ת והוא פרישו דסכת שלום דאימא עלאה כנ״ל:

[797] **א׳ עם כו׳.** עכשיו מפרש אלף דאלקים שהוא אי״ה, כח״ב. ונשאר מאלקים אותיות ל״ם שהן שבעים והן ז׳ תחתונות שכל אחד כלול מיו״ד. הרי כל העשר ספירות נכללין באלקים ועשר ספירות הן שם הויה כנ״ל ואם כן שם הויה נכלל באלקים:

[798] **והמשכילים כו׳.** עכשיו בסיום הקדמה מפרש כל מה שאמר לעיל, דהמשכילים אילן היכלין ואותיות שבו מרוקם היכלין דגן עדן, והנקודין ציורא דגן עדן. עכשיו מפרש האותיות, והיאך בהם כלולים הנקודות, ובסוף מפרש כל האותיות כסדר:

[799] **היכלין וציורין.** באתוון ונקודות:

[800] **מצויריין ומרוקמין באתוון.** שבאותיות כלולין ג״כ נקודות כמו שמפרש והולך:

[801] **א׳ ציורא כו׳.** מפרש כמה אותיות שכלולין בהן נקודות והן מצויריין בכסא. ושאר אותיות כתב לקמן שהן כסויין כו׳:

[802] **דאיהי אנכי.** רוצה לומר שמתחלת בא׳, ובאות הראשון תמיד כלול כל המלה וכן לעיל אמר א׳ הוא אדם:

[803] **וקם שבט.** שהוא בדוגמת רקיע מיעקב וישראל שהן ת״ת, ות״ת הוא הוי״ה שכלול באות א׳ כמו שמפרש והולך ובו ניצוץ ורקיע:

[804] **חמה דנהרא כו׳.** שהיא בינה כמו שמפרש והולך לקמן דחמה וסיהרא אינון ה׳ ה׳ שהן נוקבין כמו שאמר לעיל:

[805] **ותרוייהו בציורא דא.** רוצה לומר ☌ , שניצוץ שלמעלה מסתכל למטה, ששם אין מורא מפני סטרא אחרא, אבל ניצוץ שלמטה שמתירא מפני סטרא אחרא, הופכת פניה למעלה שלא יסתכל בה וזה שאומר כד ייתי כו׳:

[806] **תקעו בחודש שופר.** לערב השטן שלא יוכל להסתכל בה. ששופר הוא אימא עילאה שאין מורא כו׳ ומעוררין אותה להאיר למטה:

[807] **באן ירחא כו׳.** רוצה לומר בתשרי שהוא מדת הדין כמו שאומר לקמן:

[808] **הוא שמי כו׳.** שהיא מלכות:

[809] **ואיהו פתח.** רוצה לומר דא׳ הוא קמץ וב׳ הוא פתח:

[810] **עליה אתמר נוטה כו׳.** רוצה לומר שהרקיע, שהוא שמים, מכסה על הנקודה מלכות כנ״ל:

[811] **ואיהו ו׳ דמכסיא כו׳.** רוצה לומר שבוא״ו, ג׳ נקודות כלולים, למעלה ולמטה ואמצע, חולם חירק שורק, כמו שאומר לקמן. וכן בוא״ו דאלף, כמו שאומר שם. ורוצה לומר דלכן כאן ג׳ ווין, למעלה ולמטה ואמצע, שמכסין על ג׳ נקודות הנ״ל, ואיהי נקודה הפנימית שכלולה מג׳ הנקודות:

[812] **צ׳ תרין כו׳.** רוצה לומר הצרי היכן מרומז, שעד כאן פירש קמץ ופתח, ומפרש כסדר צרי וסגול וכל הנקודות כסדר:

[813] **תרין ניצוצין כו׳.** והוא״ו שלמטה הוא מכסה אותן כנ״ל. וכן כל האותיות, כולן נקודות קבועות בוא״ו כמו שמפרש והולך:

[814] **אינון תרין דע׳.** רוצה לומר כמו שהצרי בצ׳ כן בע׳:

[815] **ואינון תלת כו׳.** רוצה לומר שהוא ג״כ ג׳ נקודות כמו סגול מרומז בש׳. והשב״א ג״כ מרומז בצ׳ וע׳. ועכשיו מפרש שאר נקודות כסדר:

[816] **ו׳ רישא כו׳.** רוצה לומר ו׳ בחולם הוא ז׳, ו׳ בשורק גדול הוא ו׳ בעצמו, ו׳ בחירק הוא ג׳, וכאן סיום כל הנקודות:

[817] **באת א׳ כו׳.** רוצה לומר בה כלולין כל הנקודות. קמץ אמר לעיל, וכן פתח הוא הרקיע, ועכשיו מפרש שאר הנקודות:

בְּאֶמְצָעִיתָא שׁוּרִ"ק כְּגַוְונָא דָּא וּ, וְעוֹד תְּרֵין נְקוּדִין דְּאָת א אִינּוּן צֵר"י, וְאִינּוּן שְׁבָ"א, [818]וְאִינּוּן בְּדִיּוּקְנָא אָחֳרָא א, כְּגוֹן י' לְעֵילָא, ו' בְּאֶמְצָעִיתָא, [819]ד' לְתַתָּא, א אִיהוּ קוֹצָא לְעֵילָא, קוֹצָא לְתַתָּא, קוֹצָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ סָגוֹ"ל וְאִיהוּ שׁוּרִ"ק תְּלַת נְקוּדִין, [820]כֻּלָּא אִיהוּ א, אַתְוָון אָחֳרָנִין הֵיכָלִין וְכִסוְיִין לְאִלֵּין אַתְוָון, וְכֻלָּא אִיהוּ מְרוּכָּם וּמְצוּיָּר בְּכָרְסַיָּא, [821]ו' שִׁית דַּרְגִּין לְכָרְסַיָּא, ס' שְׁתִּין גַּלְגַּלּוֹי דְּכָרְסַיָּא, דְּאַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא אִתְמַר בְּהוֹן אֵין מוּקְדָּם וּמְאוּחָר בַּתּוֹרָה, [822]אֲבָל בְּכָרְסַיָּא כֻּלְּהוּ מִתְתַּקְנָן כִּדְקָא יָאוּת, [823]וְרָזָא דָּא [824]לְחַכִּימֵי לִבָּא אִתְמַסַּר.

[דף עה ע"א]

[825]עִנְיָן אַחֵר וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ, אִלֵּין אִינּוּן אַתְוָון, דַּהֲוָה לוֹן שֵׂכֶל לְאַעְלָא קֶדָּם מַלְכָּא, כָּל חַד עַל תְּקוּנוֹי, מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה עָאלוּ כֻּלְּהוּ לְמַפְרַע, בְּגִין דְּאִיהִי דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא תִּשְׁרֵ"י, וְדָא אִיהוּ בְּרֵאשִׁי"ת [826]בָּ"א תִּשְׁרֵ"י, בְּגִין דִּבְמִדַּת הַדִּין אִתְבְּרֵי עָלְמָא, וּבְגִין דָּא עָאלוּ לְמַפְרַע, [827]וְהָא אוּקְמוּהוּ דְּבִימִינָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא, וּבֵיהּ עָאלוּ אַתְוָון כְּסִדְרָן, וְרָזָא דְּמִלָּה אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה (תהלים פט ג), (דף עה ע"א) וּבְגִין דָּא כַּד עָאלוּ אַתְוָון לְמַפְרַע, וּמִנַּיְיהוּ כְּסִדְרָן, [828]לָא בָּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי בְּהוֹן עָלְמָא, עַד דְּשִׁתַּף לוֹן בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא וּבָרָא בְּהוֹן עָלְמָא.

[829]נָטַל א"ב מִכְּסִדְרָן, [830]וְנָטַל תש"ר מִלְּמַפְרַע, [831]וְשִׁתַּף בְּהוֹן אָת י' מִן שְׁמֵיהּ, וּבָרָא בְּהוֹן עָלְמָא, בְּגִין דְּיִתְקַיְּים בְּנְיָנָא, וְאִינּוּן אב"י תש"ר, [832]אב"י אֲ"שֶׁר בְּ"יָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָ"י, [833]ת' תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה, [834]ש' שַׁבָּת, [835]ר' רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יְיָ', וּבְכֻלְּהוּ לָא בָּעָא לְמִתְחַל [836]אֶלָּא בְּאָת ב', בְּגִין דְּאִיהוּ [837]בְּנִין אָב, [838]בְּנְיָנָא דְּעָלְמָא, וּבָהּ שָׁאֲרֵי לְמִתְחַל, בְּגִין דְּבָהּ עָתִיד לְמִבְנֵי יְרוּשָׁלַם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קמז ב) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יהו"ה, [839]דְּאִם יהו"ה לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ (שם קכז א), וּבְנְיָנָא דְּאוֹרַיְיתָא וּדְעָלְמָא בְּאָת

---

[818] **ואינון בדיוקנא אחרא.** רוצה לומר שעד כאן פירש שהיודין שעליו הן נקודות, ועכשיו מפרש שהן ג"כ אותיות, והקוצין שעליהן הן נקודות:

[819] **ד' לתתא א'.** רוצה לומר שכל הג' אותיות הן א':

[820] **וכל או"א א'.** רוצה לומר, כל הנקודות, וכן האותיות הנ"ל שמרמזין על הנקודות, כלילין בא'. ואותיות אחרות הן כסויין לאלו האותיות כמו שאומר ואתוון אחרנין כו' נמצא כל האותיות ונקודות כלילין בא' שהוא כסא, נמצא כולן מצויירין בכסא, וזה שאומר וכלא איהו כו', ומפרש היאך מרוקמין בכסא:

[821] **ו' שית כו'.** וכן שאר אותיות שלא נתפרשו כאן:

[822] **אבל בכרסייא כו'.** לפי שהתורה היא אורייתא דבריאה כידוע, לפיכך הן כתובים בתורה כמו שמסודרין בכסא, ששם הוא כסדר:

[823] **ורזא דא.** רוצה לומר, סוד זה להבין כל האותיות שבתורה כולם סדורין בכסא:

[824] **לחכימא לבא.** רוצה לומר, אותן היודעים סודות הכסא שהוא מסטרא דבינה, דאימא מקנן בכרסיא, ומסטרה ניתן כנ"ל ימא דאורייתא, והיא נקראת לבא כמו שאומר בהקדמה שניה, רוצה לומר שלכך נקראו אותן היודעים בהיכלין ואתוון - המשכילים, כמו שהתחיל לעיל:

[825] **ע"א והמשכילים כו'.** רוצה לומר מטעם אחר נקראו האותיות והמשכילים:

[826] **בא' תשרי.** רוצה לומר באחד בתשרי נברא העולם:

[827] **והא אוקמוהו דבימינא כו'.** רוצה לומר ששיתף מדת החסד כמו שאמרו בגמרא (?, בראשית רבה ח). וכן כל אוקמוהו שבזהר קאי על הגמרא:

[828] **לא בעא כו' עד דשתף כו'.** רוצה לומר שת"ת השוה המחלוקת כמו שאומר בזהר בראשית:

[829] **נטל א"ב כו'.** רוצה לומר מחסד:

[830] **ונטל תש"ר מלמפרע.** הוא מגבורה:

[831] **ושתף כו'.** הוא מת"ת שהוא שם הויה ונעשה בראשית, וקודם לקח מגבורה כמו שאמרו בתחלה עלה במחשבה כו', לכך לקח ג' ואח"כ בחסד ב' ואח"כ בת"ת א':

[832] **אב"י אשר בידו כו'.** רוצה לומר, אב"י של אשר בידו והוא מלכות שבידה נפש כו' וכן אצלה מפקידין הנשמות:

[833] **ת' תורת כו'.** רוצה לומר ת"ת:

[834] **ש' שבת.** בינה כנ"ל:

[835] **ר' ראשית כו'.** חכמה, והן ד' אותיות הוי"ה:

[836] **אלא באות ב'.** שהיא בינה שהיא ביתא דלעיל ומסטרה נקרא גם המלכות בית:

[837] **בנין אב.** רוצה לומר בנין של החכמה שנקרא אב שנאמר כולם בחכמה עשית, והכל על ידה, בל"ב שבילין, ל"ב אלקים, כמו שאומר לעיל בראשית, שהיא חכמה, ברא אלקים בינה כו':

[838] **בניינא דעלמא כו'.** תפארת ומלכות, שהוא עולם חסד יבנה:

[839] **דאם ה' לא יבנה בית.** רוצה לומר על ידי הבית, שהיא תבנה תחלה:

ב' עַתִּידָה לְמִבְנֵי, וַעֲלָה קַיְימָא עָלְמָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְבְּנִיאַת כְּאִלּוּ בְהַהוּא זִמְנָא יִתְבְּרֵי עָלְמָא וְיִתְבְּנֵי, [840]וְדָא בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, אֲבָל כַּד חָרַב בַּיִת רִאשׁוֹן כְּאִלּוּ הֲוָה עָלְמָא תֹהוּ וָבֹהוּ, וְדָא אִיהוּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ מִיָּד דְּאִתְבְּנִיאַת וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם יְהִי אוֹר, בְּגִין דְּכָל אַתְוָון נְהִירִין בָּהּ, [841]וְאַף עַל גַּב דְּאוֹר הוּא א, [842]אוֹר דִּילֵיהּ דְּנַהֲרָא בָהּ ב בְּחָמֵשׁ נְהוֹרִין דְּאִינּוּן ה' עִלָּאָה דְּשָׁמָא קַדִּישָׁא.

[843]ג עַמּוּדָא [844]דְּסָמִיךְ בֵּיתָא, [845]דְּאִיהוּ גְּמִילוּת חֲסָדִים טוֹבִים, [846]אִיהוּ סָמִיךְ לְד דְּאִיהוּ דַּלֶ"ת, וּבְאָן אֲתַר סָמִיךְ לָהּ [847]בְּגָלוּתָא, [848]א' סָמִיךְ וְנָהִיר לְב', ג' גְּמִיל חֶסֶד עִם ד', [849]וּבְמַאי, [850]ג' אִיהִי גַּלְגַּל, וּבָהּ כָּל אַתְוָון מִתְגַּלְגְּלִין [851]בְּכַמָּה גְּלִילֵי דְּדַהֲבָא, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (שיר ה יד) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ, מַאי בַּתַּרְשִׁישׁ אֶלָּא [852]בְּתַרֵי שֵׁשׁ, וְאִינּוּן בְּתַרִין דְּרוֹעִין גְּדוֹלָה גְּבוּרָה, [853]דְּבֵהוֹן שָׁרֵי אוֹרַיְיתָא בְּב', וּבְהוֹן שִׁית פִּרְקִין, דְּאִינּוּן ו' אַתְוָון בְּרֵאשִׁית, [854]דְּכְלִילָן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ ו', וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (דברים לג כא) וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ, לוֹ לְאָת ו', [855]כִּי שָׁם חֶלְקַת מְחוֹקֵק סָפוּן.

[856]ד דָּלֶת דְּבֵיתָא דִּירוּשָׁלַם, [857]ו עַמּוּדָא דְּסָמִיךְ לְדָלֶת, וְאִיהִי דָּלֶת דְּתָרִין תַּרְעִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (תהלים קיח יט) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, וּבְגִין דָּא אִית לְדָלֶ"ת תְּרִין גַּגִּין, [858]וְאִינּוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין, בְּלָא ו' דְּאִינּוּן שִׁית פִּרְקִין, אִיהִי דָּלֶת וְדָא אִיהוּ (שם קיג ו) דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ, [859]וְאָת ד' אִיהִי דְּרוֹעָא דְּאִית בֵּיהּ תְּרֵין אַמִּין, [860]ה שְׁלִימוּ דְּתְרֵין דְּרוֹעִין וְגוּפָא דְּאִיהִי כְּלָלָא דְּתַלַת אֲבָהָן, [861]ו' יְחוּדָא [862]שְׁלִימוּ דְּאָת ד' דְּאִיהִי סִיהֲרָא.

[863]כַּד נָהִיר בָּהּ אִתְמַר בָּהּ (ישעיהו ל כו) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה, וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה [864]שִׁבְעָתַיִם כְּאוֹר

---

[840] **ודא בראשית ברא אלקים.** רוצה לומר בראשונה ברא אלקים - בינה:

[841] **ואע"ג דאור הוא א'.** רוצה לומר חכמה והיאך אמרנו יהי אור בבינה:

[842] **אור דיליה כו'.** רוצה לומר מכל מקום אורות שלו נהירין בה, שהן ה' אורות דחמש פעמים אור דמעשה בראשית דאינון בה' עילאה:

[843] **ג' עמודא כו'.** הוא יסוד:

[844] **דסמיך ביתא.** דלתתא:

[845] **דאיהו גמילות.** רוצה לומר שג' הוא גמילות והוא ביסוד, שהוא גומל חסדים, שהוא חסד דגניז בפום אמה כמו שאומר בזוהר והן חסדים טובים שיסוד נקרא טוב, טוב הגנוז:

[846] **איהו סמיך כו'.** רוצה לומר שהוא סמוך לד' שהיא מלכות ואיהו סמיך לה' שנקראת דלת שהיא דלה כמו שאומר לעיל. וזה שאומר דאיהי דלת ובאן כו':

[847] **בגלותא.** שאז היא דלה כמו שאומר לעיל ורוצה לומר גלותא הוא ג':

[848] **א' סמיך כו'.** רוצה לומר שלכך א' סמיך בא"ב אצל ב', וג' אצל ד', שהן ספירות הסמוכות, חו"ב, יסוד ומלכות:

[849] **ובמאי.** רוצה לומר במאי סמיך ג' לד' וגומל חסדים עמה:

[850] **ג' איהי גלגל.** רוצה לומר אות ראשון שבו, ויסוד הוא גלגל שכל הו"ק מתגלגלין על ידו למלכות:

[851] **בכמה גלילי כו'.** רוצה לומר ע"י חג"ת כמו שמפרש והולך:

[852] **בתרי שש כו'.** רוצה לומר בתרי שהן שש כמו שמפרש והולך:

[853] **דבהון שרי כו'.** רוצה לומר שהעולם מתחיל מחסד גבורה, והן שלש ספירות:

[854] **דכלילן בעמודא דאמצעיתא.** רוצה לומר ששתי הידים, חו"ג, כלולין בת"ת שהוא יחודא דתרוייהו כמו שאומר לעיל ורוצה לומר שלכך ג"כ בראשית, שית אתוון, שהוא ו'. וכן לכך כתיב בראשית, ב', שהן חסד גבורה, שכלולין באותיות ראשית, שהוא ת"ת כמו שמפרש והולך:

[855] **כי שם חלקת כו'.** רוצה לומר משה שהוא בדרגא דעמודא דאמצעיתא וכן מחוקק הוא חכמה כמו שאומר בספר יצירה שבו חקק כו'. וזה שאומר וירא ראשית לו, ולמה, כי שם חלקת מחוקק, שהוא חכמה, ספון, גנוז. ו' דנפיק מי', וחכמה נקרא ראשית:

[856] **ד' דלת.** שבו נכנסין לבית דלעילא כמו שכתוב זה השער כמו שאומר לעיל דלית רשו לנביא וחוזה כו':

[857] **ו' עמודא דסמיך לדלת.** רוצה לומר ו' שבתוך ה', שבלא ו' הוא ד':

[858] **ואינון ב' דרועין.** רוצה לומר ב' הגגין. בלא ו' דאינון שית פרקין, רוצה לומר בלא ו' שבתוך ה', הוא ד', ב' דרועין, שית פרקין. בלא ו' דכליל השית פרקין אז היא דלה עד שבא ו' בתוך הד' ונעשה ה' וזה שאומר דלותי ולי יהושע רוצה לומר ו' לי יושיע:

[859] **ואת ד' כו'.** רוצה לומר שני פרקים של הזרוע עד פרק היד לפיכך היא דלה שפרק הג' חסר בה, שד' הוא בצורת הזרוע והקנה, שני ווין:

[860] **ה' שלימו כו'.** רוצה לומר בוא"ו שבתוך ה' נעשה ג' פרקים בכל דרועא שהן ג' ווין וכן הוא משלים לתרין דרועין וגופא שהן ג' ווין שהן חג"ת וזה שאומר כללא כו':

[861] **ו' יחודא.** רוצה לומר שו' הוא ת"ת, מתייחד עם ה' מלכות:

[862] **שלימו דאת ד' כו'.** כנ"ל שהו' הוא ת"ת שבתוך הד' שהוא חסד גבורה, ב' דרועין:

[863] **כד נהיר בה כו'.** עכשיו מפרש אות זיי"ן:

[864] **שבעתים כאור כו'.** שהיא ז':

שְׁבְעַת הַיָּמִים, [865]וְדָא שְׁלִימוּ דְּחַמָּה וְסִיהֲרָא דְּאִינּוּן ה"ה, בְּגִין דְּאִיהוּ ז' כְּלִיל י"ו, [866]וּבְגִין דָּא אִיהוּ זָכוֹר וְשָׁמוֹר, [867]זָכוֹר מִסְטְרָא דְּה' עִלָּאָה, שָׁמוֹר מִסְטְרָא דְּה' תַּתָּאָה.

[דף עה ע"ב]

[868]ח אִית לָהּ תְּלַת גַּגִּין, [869]וְאִינּוּן ו' ו' דִּכְלִילָן בְּחַ"י עָלְמִין, [870]ח' אִיהִי מְפַשַּׁר חֶלְמִין טָבִין [871]בְּט', וְהָא אוּקְמוּהוּ חֶלְמָא טָבָא מִסְטְרָא דְּאָת ט', [872]דְּאִיהִי סְחוֹר לָהּ, כַּמָּה דְּאוּקְמוּהוּ חֶלְמָא טָבָא חֲזִיתָ, וַדַּאי מִתַּמָּן קָא אַתְיָא, [873]בְּגִין דְּאָת ט' אִיהִי סְפִירָה תְּשִׁיעָאָה מֵעִילָּא לְתַתָּא, [874]ח' סְפִירָה תְּמִינָאָה מִסְטְרָא דְּאָת א', י' סְפִירָה עֲשִׂירָאָה, [875]עֲשִׂירִית הָאֵיפָה, [876]כַּד נָחִית ח' לְגַבָּהּ אִתְעֲבִידַת חַ"י, וְאָת י' כַּד סָלְקָא בְּכ' אִתְקְרִיאַת כֶּתֶר עִלָּאָה, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ, יהו"ה אלהינ"ו אַבָּא וְאִימָּא, מַלְאָכִים הֲמוֹנֵי מַעְלָה אִלֵּין נִשְׁמָתִין דְּאִינּוּן מַלְאָכִים מִסְטְרָא דְּמַלְכוּת, יַחַד כֻּלָּם קְדוּשָׁה [877]לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ, קְדוּשָׁה וַדַּאי אִיהִי שְׁכִינְתָּא, לְךָ יְשַׁלֵּשׁוּ אִינּוּן תְּלַת אֲבָהָן דְּאִינּוּן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, יהו"ה צְבָאוֹת מַאי צְבָאוֹת אִלֵּין תְּרֵין נְבִיאֵי קְשׁוֹט, מְלֹא כָל דָּא צַדִּיק, הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי קְדוּשָׁה, דַּעֲלָהּ אִתְמַר אֵין קְדוּשָׁה פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, וְדָא אִיהוּ [878]כ' כֶּתֶר. [879]ל, וַיַּחֲלוֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה (בראשית כח יב). דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, (דף עה ע"ב) וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, [880]וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהי"ם דָּא מ', עוֹלִים בְּל' וְיוֹרְדִים בְּנ', דְּאִתְמַר בָּהּ (ישעיה יד יב) אֵיךְ [881]נָפַלְתָּ [882]מְשַׁמֵּים הֵלֵל בֶּן שָׁחַר, אִתְמַר בֵּיהּ וְיוֹרְדִים בּוֹ.

[883]אֲבָל בְּס', בָּהּ סָלְקִין, בְּגִין דְּאִיהִי סִינִי, אִיהִי סֵ"לָם לְסַלְּקָא בְּל', [884]ע בָּהּ מִסְתַּכֵּל וּבֵיהּ מְצַפֶּה, וְרָזָא דְּמִלָּה וְכָל עַיִן לְךָ תְצַפֶּינָה, [885]פ, בָּהּ כָּל לָשׁוֹן לְךָ תִּשְׁתַּבַּח, בְּזִמְנָא דְּסָלִיק לְאִתְרֵיהּ, וְכִי כְעַן לָא מְשַׁבְּחִין לֵיהּ כָּל לְשׁוֹן, לָא, עַד דְּיִתְקַיֵּים קְרָא (זכריה יד ט) וְהָיָה יהו"ה לְמֶלֶךְ, [886]לְמֶלֶךְ דַּאי בְּאָת ל', וּבְהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיֵּים כָּל פֶּה וְכָל לָשׁוֹן יִתְּנוּ הָדָר לְמַלְכוּתָךְ.

צ בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְמַר בָּהּ (משלי יד לד) צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי, וְלֵית צְדָקָה אֶלָּא צְלוֹתָא הָא אוּקְמוּהוּ, וְאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה דְּנָחֲתָא לְגַבֵּי צַדִּיק וְאִתְעֲבִידַת צְדָקָה, וְאִתְכְּלִיל י"ה בְּתַרְוַיְהוּ בְּצַדִּיק וּצְדָקָה, [887]ק בְּהַהוּא זִמְנָא יְסַלְקוּן

---

[865] **ודא שלימו דחמה וסיהרא.** רוצה לומר בעת שהוא נהיר בסיהרא וכן נהיר בחמה מסטרא דחכמה וחכמה הוא י' ות"ת הוא ו', י' על ו' הוא ז'. לפיכך יהיה שבעתים כו' דחמה ולבנה אינון נוקבין כנ"ל:

[866] **ובגין דא איהו.** רוצה לומר ת"ת:

[867] **זכור מסטרא דה' עילאה.** שמסטרא הוא ז' כליל י"ו וזה זכור ושמור כו' כידוע שכל שמירה מסטרא דה' תתאה כמו שאומר לעיל שמירה אחת לשבתות כו':

[868] **ח' כו'.** רוצה לומר יסוד:

[869] **ואינון וו"ו.** רוצה לומר חג"ת שהן ג' ווין כנ"ל, ג' ווין דויסע ויבא ויט:

[870] **ח' איהו מפשר.** רוצה לומר שח' הוא חולם:

[871] **בט'.** רוצה לומר ג"כ ביסוד, טוב הגנוז שבו כנ"ל:

[872] **דאיהו סחור לה.** רוצה לומר הט' סמוך לח' בא"ב ואיהו טוב הסמוך ביסוד ח':

[873] **בגין דאת ט'.** נותן טעם למה נקרא יסוד ח' וט':

[874] **ח' ספירה תמינאה מסטרא דאות א'.** רוצה לומר מחכמה, שמשם מתחילין, שנקראת ראשית והוא אות א' וכן בא"ב, ח' אות שמיני לא':

[875] **עשירית האיפה.** ידוע בזהר שקאי על מלכות ועיין בזהר פנחס:

[876] **כד נחית כו'.** דאין יסוד ח"י אלא בהתייחד בה אז אבר חי כמו שאומר בזהר:

[877] **לך ישלשו כו'.** שמורידין מלמעלה למטה עד המלכות - הקדושה, וזה לך מלכות:

[878] **כ' כתר.** שהיא עשרה ומעלין אותה עד כתר, עשר ספירות, והוי כ':

[879] **ל' ויחלום כו'.** רוצה לומר של' הוא בת"ת שהוא הסולם מוצב כו' שהוא מבריח מן הקצה אל הקצה כנ"ל:

[880] **והנה מלאכי כו'.** מפרש עכשיו מ' שהם מלאכי, והן נשמתין. שבל' שהוא ת"ת - עולין, ובנ' שהוא מלכות - יורדין מת"ת. וכן בא"ב, המ' אל הל' הוא בעליה למעלה לצד הא' ואל הנ' הוא בירידה למטה אל הת':

[881] **נפלת.** רוצה לומר שהוא נ':

[882] **משמים.** שהוא בת"ת:

[883] **אבל בס'.** עכשיו מפרש הס' אעפ"י שהוא ג"כ במלכות שהיא סנה, סלקין, שאז הנשמתין עולין ממנה אל הת"ת מה שאין כן בנ' שיורדין מת"ת אליה. וזה סל"ם, מן הס' אל ל' עולין מלאכים הנ"ל שהן מ', סל"ם. וזה שאומר איהי סל"ם כו':

[884] **ע' כו'.** רוצה לומר שהיא מלכות, שבה מצפין לעלות אל הת"ת, שאז נקראת ע', כמו שכתוב וכל עין כו':

[885] **פ' כו'.** רוצה לומר ת"ת שהנשמה סליק בו שאז הוא במקומו:

[886] **למלך.** רוצה לומר ל' מלך, שאז כל לשון כו' שכל הנשמות יעלו אל מקומם:

[887] **ק' כו'.** הוא סוד ת"ת, קול יעקב כו':

לֵיהּ קְלִין דְּצִלּוֹתִין קְלִין דְּאוֹרַיְיתָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא יְהֵא הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב.
[888]ר רְאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלַם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן (ישעיה מא כז). [889]ש בָּהּ שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יהו"ה וּרְפָאתִיו (שם נז יט), לָרָחוֹק שֶׁנִּתְקָרֵב, דְּקָרוֹב קָרוֹב (נ"א דרחוק רחוק) הֲוָה. [890]ת בָּהּ (איכה ד כב) תַּם עֲוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן, לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ:

הקדמה אחרת לתקוני הזוהר
[דף יג ע"א]

(דף יג ע"א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם וְגוֹמֵר, כְּתִיב (דניאל יב ג) הַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹמֵר, אִלֵּין אִינּוּן רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאִי [891]וַחֲבֵרָיו, רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, וְרַבִּי אַבָּא, וְרַבִּי חִיָּיא, וְרַבִּי יוֹסֵי, וְרַבִּי יִצְחָק, וּשְׁאָר חַבְרַיָּא, דְּאִזְדַּהֲרוּ וְזָהִירוּ לְעֵילָּא כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, [892]מַאי כְּזֹהַר, אֶלָּא כַּד עָבְדוּ הַאי חִבּוּרָא, אִסְתַּכְּמוּ עֲלֵיהּ לְעֵילָּא, וְקָרְאוּ לֵיהּ סֵפֶר הַזֹּהַר, [893]וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים בֵּיהּ [894]יְהוֹן נְפִישִׁין כַּכּוֹכָבִים [895]לְעוֹלָם וָעֶד, דְּלָא אִתְחַשְׁכָא נְהוֹרָא דִּלְהוֹן [896]לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְחַבַּר הַאי חִבּוּרָא, רְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לְאַלְיָהוּ לְאַסְכָּמָא עִמְּהוֹן בֵּיהּ, וּלְכָל [897]מָארֵי מְתִיבְתָּא דִּלְעֵילָּא וְתַתָּא, וְכָל חַיָּילִין דְּמַלְאָכִין עִלָּאִין, וְנִשְׁמָתִין עִלָּאִין, לְמֶהֱוֵי עִמְּהוֹן בְּאַסְכָּמוּתָא וּרְעוּתָא כַּחֲדָא.
פְּתַח אַלְיָהוּ וְאָמַר, [898]רִבּוֹן עָלְמִין דְּאַנְתְּ הוּא [899]חָד וְלָא בְחֶשְׁבָּן, אַנְתְּ הוּא [900]עִלָּאָה עַל כָּל עִלָּאִין, סְתִימָא עַל כָּל סְתִימִין, לֵית מַחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בָךְ כְּלָל, אַנְתְּ הוּא דְּאַפֵּיקַת [901]עֲשַׂר תִּקּוּנִין, וְקָרֵינָן לוֹן עֲשַׂר סְפִירָן, לְאַנָּהֲגָא בְהוֹן [902]עָלְמִין סְתִימִין דְּלָא אִתְגַּלְיָין, [903]וְעָלְמִין דְּאִתְגַּלְיָין, [904]וּבְהוֹן אִתְכְּסִיאַת מִבְּנֵי נָשָׁא, וְאַנְתְּ הוּא [905]דְּקַשְׁיר לוֹן, [906]וּמְיַחֵד לוֹן, וּבְגִין דְּאַנְתְּ מִלְּגָאו, כָּל מָאן דְּאַפְרֵישׁ חַד מִן חַבְרֵיהּ מֵאִלֵּין עֲשַׂר, אִתְחַשֵּׁיב לֵיהּ כְּאִלּוּ אַפְרֵישׁ בָּךְ.
וְאִלֵּין עֲשַׂר סְפִירָן אִינּוּן אָזְלִין [907]כְּסִדְרָן, חַד אֲרִיךְ, וְחַד קֵצֶר, וְחַד בֵּינוֹנִי, [908]וְאַנְתְּ הוּא דְּאַנְהִיג לוֹן, וְלֵית מָאן דְּאַנְהִיג לָךְ, לָא לְעֵילָּא [909]וְלָא לְתַתָּא [910]וְלָא מִכָּל סִטְרָא, לְבוּשִׁין תְּקִינַת לוֹן, דְּמִנַּיְיהוּ פָּרְחִין נִשְׁמָתִין

---

[888] **ר' כו'.** הוא חכמה כמו שכתוב ראשון כו':
[889] **ש' כו'.** הוא יסוד כמו שכתוב שלום כו' כנ"ל:
[890] **ת'.** הוא מלכות כמו שכתוב (איכה ד כב) בת ציון לא יוסיף להגלותך. צקרש"ת הן ה' ספירות: חו"ב ת"ת יסוד מלכות:
[891] **הקדמה אחרת לתקוני הזוהר. וחבריו ר' אלעזר כו'.** חסר כאן ר' יהודה:
[892] **מאי כזהר כו'.** רוצה לומר כאותן הדברים שיצאו מהם שהם מאירים לעולם כמו שאומר בתקוני זוהר חדש ומתכנשין לגביה כו' ואת אשר איננו פה כו' כך הם עצמם מאירים לעולם:
[893] **ומצדיקי הרבים בי'.** רוצה לומר אותן המתכנשין ביה ללמוד אותו כנ"ל:
[894] **יהון נפישין ככוכבים.** רוצה לומר לא על עצם אורן של כוכבים, דהא לעיל משמע דכוכבים יותר מאירים מזהר הרקיע:
[895] **לעולם ועד דלא כו'.** רוצה לומר כמו שמשא, אף על גב דאתכניש, נהיר בככביא. כן אף על גב דאתכנשו מארי דהאי חבורה, נהיר חבורם בהם לעולם:
[896] **לעלם ולעלמי עלמיא.** הוא תרגום של עולם ועד:
[897] **מארי מתיבתא כו'.** רוצה לומר ראשי הישיבות של שני המתיבתות, מתיבתא דלעילא ומתיבתא דרקיע, וזה שאומר דלעילא ולתתא:
[898] **רבון עלמין.** אין סוף:
[899] **חד ולא בחושבן.** רוצה לומר לא כאחד המנין שהוא נכנס בגדר מספר, וכתר עליון נדמה לאחד המנין אעפ"י שאינו מספר מכל מקום נכנס בגדרם, אבל אתה אין שני לך שאינך נדמה לשום ספירה כלל:
[900] **עילאה על כל עילאין סתימא כו'.** שיש כמה עולמות הרבה למעלה מן הספירות, סתימין בסתימו, אבל הוא על כולם:
[901] **עשר תיקונין וקרינן כו'.** הן פנימיות של כח"ב חג"ת נהי"ם שנקראו גופין לקמן:
[902] **עלמין סתימין כו'.** הן גופין ולבושין דבסמוך, שהן אצילות ובריאה, י"ה של השם, נגד חו"ב שהן נסתרות כדלקמן:
[903] **ועלמין דאתגלין.** הן יצירה ועשיה, שהן ו"ה של השם, נגד זו"ן שהן נגלות כדלקמן:
[904] **ובהון אתכסיאת כו'.** שהן יקר ליקריה:
[905] **דקשיר לון.** ספירות של פרצוף אחד:
[906] **ומייחד לון.** הפרצופים ליחד:
[907] **כסדרן חד אריך כו'.** רוצה לומר, חסד ודין ורחמים. גדולה - חסד, גבורה - דין, ת"ת - רחמים, וכן כולם כסדר:
[908] **ואנת כו' ולית כו'.** רוצה לומר, אע"פ שזה חסד וזה דין ואנת מלגאו, אינן מכריחים אותך לעשות כמדתן אלא הכל ברצונך:
[909] **ולא לתתא.** רוצה לומר אף הספירה שלמטה שאתה מתיחד בה, הספירה של מעלה ממנה אין מכריחה:
[910] **ולא מכל סטרא.** הן ו"ק שהעולם מתנהג בהן:

לִבְנֵי נָשָׁא, וְכַמָּה גּוּפִין תְּקִינַת לוֹן, דְּאִתְקְרִיאוּ גּוּפָא לְגַבֵּי לְבוּשִׁין דִּמְכַסְיָין עֲלֵיהוֹן, וְאִתְקְרִיאוּ בְּתִקּוּנָא דָּא, חֶסֶד דְּרוֹעָא יְמִינָא, גְּבוּרָה דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, תִּפְאֶרֶת גּוּפָא, נֶצַח וְהוֹד תְּרֵין שׁוֹקִין, וְיסוֹד סִיּוּמָא דְּגוּפָא אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, מַלְכוּת פֶּה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קְרִינָן לֵיהּ.

חָכְמָה מוֹחָא אִיהוּ מַחֲשָׁבָה מִלְּגָו, בִּינָה לִבָּא וּבָהּ הַלֵּב מֵבִין, [911]וְעַל אֵלֶּין תְּרֵין כְּתִיב (דברים כט כח) הַנִּסְתָּרוֹת [912]לַיהוֹ"ה אלהינ"ו, כֶּתֶר עֶלְיוֹן [913]אִיהוּ כֶּתֶר מַלְכוּת, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (ישעיה מו י) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, [914]וְאִיהוּ קְרִקְפְּתָא דִּתְפִלִּי, מִלְּגָו אִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּאִיהוּ אֹרַח אֲצִילוּת, אִיהוּ שַׁקִּיוּ דְּאִילָנָא בְּדְרוֹעוֹי וְעַנְפּוֹי, כְּמַיָּא דְּאַשְׁקֵי לְאִילָנָא, וְאִתְרַבֵּי בְּהַהוּא שַׁקִּיוּ.

[דף יג ע"ב]

רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, אַנְתְּ הוּא עִלַּת הָעִלּוֹת, סִבַּת הַסִּבּוֹת, דְּאַשְׁקֵי לְאִילָנָא בְּהַהוּא נְבִיעוּ, וְהַהוּא נְבִיעוּ אִיהוּ כְּנִשְׁמְתָא לְגוּפָא, דְּאִיהוּ חַיִּים לְגוּפָא, וּבָךְ לֵית דְּמְיוֹן וְלֵית דְּיוֹקְנָא מִכָּל מַה דִּלְגָו וּלְבָר, (דף יג ע"ב) וּבְרָאתָ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְאַפֵּיקַת מִנְּהוֹן שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, וּבְאַרְעָא אִלָּנִין וְדִשְׁאִין וְגִנְּתָא דְּעֵדֶן וְעִשְׂבִין וְחַיָּוִן וְעוֹפִין וְנוּנִין וּבְנֵי נָשָׁא, [915]לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בְּהוֹן עִלָּאִין, [916]וְאֵיךְ יִתְנַהֲגוּן בְּהוֹן עִלָּאִין וְתַתָּאִין, [917]וְאֵיךְ אִשְׁתְּמוֹדָעָאן מֵעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, וְלֵית דְּיָדַע בָּךְ כְּלָל. וּבַר מִינָּךְ לֵית יְחִידָא בְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי, [918]וְאַנְתְּ אִשְׁתְּמוֹדָע אָדוֹן עַל כֹּלָּא, וְכָל סְפִירָן כָּל חַד אִית לֵיהּ שֵׁם יְדִיעַ, וּבְהוֹן אִתְקְרִיאוּ מַלְאָכַיָּא, וְאַנְתְּ לֵית לָךְ שֵׁם יְדִיעַ, דְּאַנְתְּ הוּא מְמַלֵּא כָּל שְׁמָהָן, וְאַנְתְּ הוּא שְׁלִימוּ דְּכֻלְּהוּ, וְכַד אַנְתְּ תִּסְתַּלֵּק מִנְּהוֹן, אִשְׁתָּאֲרוּ כֻּלְּהוּ שְׁמָהָן כְּגוּפָא בְּלָא נְשָׁמָתָא.

אַנְתְּ חַכִּים וְלָאו בְּחָכְמָה יְדִיעָא, אַנְתְּ הוּא מֵבִין וְלָא מִבִּינָה יְדִיעָא, לֵית לָךְ אֲתַר יְדִיעָא [919]אֶלָּא לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא תּוּקְפָּךְ וְחֵילָךְ לִבְנֵי נָשָׁא, וּלְאַחֲזָאָה לוֹן אֵיךְ אִתְנַהֲיִג עָלְמָא בְּדִינָא וּבְרַחֲמֵי, [920]דְּאִינּוּן צָדֵק וּמִשְׁפָּט, כְּפוּם עוֹבְדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא, דִּין אִיהוּ גְּבוּרָה, מִשְׁפָּט עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, צָדֵק מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, [921]מֹאזְנֵי צֶדֶק תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט, [922]הֵין צֶדֶק אוֹת בְּרִית, כֹּלָּא לְאַחֲזָאָה אֵיךְ אִתְנַהֲיִג עָלְמָא, אֲבָל לָאו דְּאִית לָךְ צֶדֶק יְדִיעָא דְּאִיהוּ דִּין, וְלָאו מִשְׁפָּט יְדִיעָא דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, וְלָאו מִכָּל אִלֵּין מִדּוֹת כְּלָל.

קוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְיִתְחַדְּשׁוּן מִלִּין עַל יָדָךְ, דְּהָא רְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לָךְ לְגַלָּאָה רָזִין טְמִירִין עַל יָדָךְ, מַה דְּלָא אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְגַלָּאָה לְשׁוּם בַּר נַשׁ עַד כְּעַן, קֻם רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח [923]וְאָמַר, לְךָ יהו"ה הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה וכו' (ד"ה א כט יא), עִלָּאִין שְׁמָעוּ אִינּוּן דְּמִיכִין דְּחֶבְרוֹן, וְרַעְיָא מְהֵימְנָא אִתְעָרוּ מִשְּׁנָתְכוֹן, הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר (ישעיהו כו יט), אִלֵּין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא דְּאִינּוּן מִסְטָרָא דְּהַהוּא דְּאִתְמַר בָּהּ (שיר ה ב) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, וְלָאו אִינּוּן מֵתִים, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בְּהוֹן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ וכו', הָקִיצוּ אַנְתְּ וַאֲבָהָן, רַעְיָא מְהֵימְנָא אִתְעַר אַנְתְּ וַאֲבָהָן לְאִתְעָרוּתָא דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי יְשֵׁנָה בְּגָלוּתָא, דְּעַד כְּעַן צַדִּיקַיָּא כֻּלְּהוּ דְּמִיכִין וְשִׁינְתָא בְּחוֹרֵיהוֹן.

---

[911] **ועל אלין תרין כו'.** רוצה לומר שכל הספירות הן מלבר והן מלגאו:

[912] **לה' אלקינו.** הן חו"ב:

[913] **איהו כתר מלכות.** רוצה לומר, כתר שעל גבי המלכים, והוא אינו מכלל הגוף, כי הוא מלכות של עולם שלמעלה מהם. וזה שאומר מגיד מראשית אחרית:

[914] **ואיהו קרקפתא דתפילין.** רוצה לומר, גלגולת שעליה התפילין, וזה שאומר לעיל כתר תפילין, דתפילין הוא יקו"ק, שהוא מחכמה ולמטה, והוא על גביו:

[915] **לאשתמודעא בהון עלאין.** שמן התחתונים יכירו העליונים, כמו שאומר לעיל בדיוקנא וחותם בשעוה:

[916] **ואיך יתנהגון כו'.** רוצה לומר שבתחתונים, בעולם הזה, מכירין בשינוייהם והתהפכותם, מכירין היאך עולמות עליונים ותחתונים מנהיגין אותן:

[917] **ואיך אשתמודעא כו'.** רוצה לומר להכיר כבודו בעליונים ותחתונים:

[918] **ואנת אשתמודעא כו'.** שאין מכירין מהותו אלא מציאותו, שהוא אדון הכל:

[919] **אלא לאשתמודעא כו'.** רוצה לומר שאינו מנהיג בספירות אלא להכירו, ולידע שכפי שאדם מודד מודדין לו, שיש על הכל מדה ידועה והוא מעניש ומשלם שכר בהם:

[920] **דאינון צדק ומשפט.** שמלכות הוא בית דין דלתתא, ות"ת הוא רחמים:

[921] **מאזני צדק כו'.** כי נה"י משמשים למלכות בסוד תרין ביעין ואמה, ונקראו מאזני צדק שהן מכריעין לימין ולשמאל:

[922] **הין צדק כו'.** שעליו נאמר שמן משחת קודש יהיה זה כו', שמן דנפיק ממוחא שהוא קדש, יהיה זה - יסוד, ואתמלא צדק מיניה, ונאמר בו ושמן זית הין:

[923] **ואמר לך ה' כו'.** שבפסוק זה ז' ספירות תחתונות שבהן מתנהג העולם:

[924]מִיָּד יְהִיבַת שְׁכִינְתָּא [925]תְּלַת קָלִין לְגַבֵּי רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְיֵימָא לֵיהּ קוּם רַעְיָא מְהֵימְנָא, דְּהָא עֲלָךְ אִתְמַר (שיר ה ב) [926]קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק לְגַבָּאי בְּאַרְבַּע אַתְוָון דִּילֵיהּ, וְיֵימָא בְּהוֹן, פִּתְחִי לִי [927]אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי, דְּהָא תַּם עֲוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן, לָא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ (איכה ד כב).

שֶׁרְאשִׁי נִמְלָא טָל (שיר ה ב), מַאי נִמְלָא טָל אֶלָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַנְתְּ חַשִּׁיבַת דְּמִיּוֹמָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא דְּעָאלְנָא [928]בְּבֵיתָא דִילִי, וְעָאלְנָא בְּיִשּׁוּבָא, לַאו הָכִי, דְּלָא עָאלְנָא כָּל זִמְנָא דְּאַנְתְּ בְּגָלוּתָא, [929]הֲרֵי לָךְ סִימָנָא שֶׁרְאשִׁי נִמְלָא טָל, הֵ"א שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, שְׁלִימוּ דִּילָהּ וְחַיִּים דִּילָהּ אִיהוּ טָל, וְדָא אִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו, וְה"א אִיהִי שְׁכִינְתָּא דְּלָא מֵחוּשְׁבַּן ט"ל, אֶלָּא יו"ד ה"א וא"ו, דְּסָלִיקוּ אַתְוָון לְחֶשְׁבַּן ט"ל, דְּאִיהוּ מַלְיָא לִשְׁכִינְתָּא מִנְּבִיעוּ דְּכָל מְקוֹרִין עִלָּאִין, [930]מִיָּד קָם [931]רַעְיָא מְהֵימְנָא, וַאֲבָהָן קַדִּישִׁין עִמֵּיהּ, עַד כַּאן רָזָא דְּיִחוּדָא, מִכָּאן וְאֵילָךְ פָּרָשָׁתָא קַדְמָאָה דְּסִתְרֵי אוֹרַיְיתָא.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִי"ם, סוֹד יהו"ה לִירֵיאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם (תהלים כה יד), סו"ד אִלֵּין אִינּוּן שַׁבְעִין אַנְפִּין, דְּאִתְפָּרַשׁ מִלַּת בְּרֵאשִׁית [932]בְּהַאי פָּרָשָׁתָא.

תקונא קדמאה

[דף יד ע"א]

[933]בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית, זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה צַדִּיקִים [934]יָבֹאוּ בוֹ (תהלים קיח כ), דָּא אִיהוּ תַּרְעָא דְצַדִּיקַיָּיא, דְּאִית לוֹן רְשׁוּ לְאַעָלָא תַּמָּן, וְאָחֳרָנִין וּדְלַאו אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, (דף יד ע"א) אִתְדַּחְיָין מִתַּמָּן, [935]בָּהּ [936]רְשִׁימִין וּמְצוּיָירִין וּמִתְחַקְקִין דְּיוֹקְנִין דְּעִלָּאִין [937]וְתַתָּאִין, צִיּוּרָא דְּאָדָם רְשִׁימָא תַּמָּן, [938]וְאִיהוּ דְּמוּת אָדָם, [939]רְשִׁימָא דְּאַרְיֵה תַּמָּן לִימִינָא, וּרְשִׁימָא דְּשׁוֹר לִשְׂמָאלָא, וּרְשִׁימָא דְּנִשְׁרָא בְּאֶמְצָעִיתָא, [940]וְרָזָא דְּמִלָּה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם וכו' (יחזקאל א י), לְכָל חֵיוָתָא אַרְבַּע אַנְפִּין, אִלֵּין אַרְבַּע אַתְוָון דְּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּיהו"ה, דְּנָהִיר בְּהוֹן, [941]מַלְכָּא דְּכֻלְּהוּ חֵיוָון דָּא אָדָם, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּסָלִיק בְּחֶשְׁבָּן חָד, דְּמוּת אָדָם דָּא שְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא, דְּאִיהִי דְּיוֹקְנֵיהּ.

---

[924] **מיד יהיבה כו'.** רוצה לומר בזמן הגאולה:

[925] **תלת קלין.** מסטרא דתלת אבהן שרעיא מהימנא כלול מהן:

[926] **קול דודי כו'.** רוצה לומר הקב"ה, ת"ת, וזהו ולבי ער:

[927] **אחותי כו'.** ד' שמות כנגד ד' אותיות. אחותי - מסטרא דחכמה, שנאמר אמור לחכמה אחותי את. רעיתי - כנגד בינה, שחו"ב הן רעים דלא מתפרשין, ועליהם נאמר אכלו רעים. ובינה נקראת רעיתי, נקבה. יונתי - מסטרא דת"ת, כמו שאומר לקמן דף י"ט שכינתא מסטרא דנער - יונה. תמתי - מסטרא דמלכות, שעלה נאמר ומום אין בך ונאמר תם עונך כו' בהאי זמנא, וזה שאומר דהא תם כו':

[928] **בביתא דילי כו'.** הן דיורין דקב"ה למעלה שכנגדן בית המקדש למטה:

[929] **הרי לך סימנא כו'.** שלא נכנס להשפיע בהם:

[930] **מיד קם כו'.** רוצה לומר באותו הזמן:

[931] **ר"מ ואבהן.** שהן ד' אותיות יקוק כמו שאומר בתיקונים שמשה רבינו עליו השלום השלים שם הוי'. שהיה באבהן יה"ו לבד. וזה שאומר ושמי ה' לא כו' עיין שם:

[932] **בהאי פרשתא.** רוצה לומר בראשית של אותה הפרשה:

[933] **ב' ראשית.** רוצה לומר שב' - מלכות, כמו שאומר לקמן, הוא ראשית לכל, כמו שאומר לעיל, דלית רשו לכל נביא כו' וזה שכתוב זה השער כו':

[934] **יבאו בו דא כו'.** מפרש סיפא דקרא:

[935] **בה רשימין כו'.** רוצה לומר שהיא ראשית לעליונים ותחתונים, ואיהי ב' - אוצרא דכלא, כמו שאומר לקמן, ורוצה לומר לכך נקראת ב' לשון בית שהוא בית קיבול לכולם:

[936] **רשימין ומצויירין ומתחקקין.** כמו שאומר לעיל שיש דיוקנין וחותם ורשימו, וזה רשימו, ומצד החותם מצויירין, ומצד הדיוקנין מתחקקין כו', דחותם הכל בה מצד העליונים ותחתונים:

[937] **ותתאין.** ג' עולמות בי"ע:

[938] **ואיהו דמות אדם רשימא כו'.** רוצה לומר שהחיות אינן אלא ג', והיא משלמת לד', כמו שאומר לעיל והיא דמות אדם, שת"ת נקראת אדם, והיא דמותו, כמו שמפרש והולך, וזה שאומר ואיהו כו':

[939] **רשימא דארי' כו'.** רוצה לומר שאף הג' חיות שתחותה רשימין בה:

[940] **ורזא דמלה כו'.** רוצה לומר שלכך נאמר ודמות כו' אצל אדם לפי שהיא דמותו:

[941] **מלכא דכולהו כו'.** רוצה לומר אדם היושב על הכסא:

אִיהִי חוֹתָם דִּילֵיהּ, וַעֲלָה אִתְּמַר (שיר ח ו) שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, [942]דְּהָכִי אָמְרִין יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, אַף עַל גַּב דְּאַנְתְּ תִּסְתַּלַּק לְעֵילָא, דְּיוֹקְנָךְ לָא אִתְעֲדֵי מִנָּאי לְעָלַם, כְּהַהוּא חוֹתָם דִּבְהַהוּא אֲתַר דְּאִתְדַּבַּק בֵּיהּ רְשִׁימוּ דְּמָארֵי חוֹתָמָא, לָא אִתְעֲדֵי מִנֵּיהּ דְּיוֹקְנָא דְּחוֹתָמָא, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בֵּיהּ, וּבְגִין כַּךְ אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, [943]כְּרִשְׁימוּ דִּתְפִלִּין דְּיָד דְּאִינּוּן לָקֳבֵל לִבָּא, כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ, כִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא דְּאִינּוּן תַּלְיָין רְצוּעִין לְכָל סְטָרִין עַל לִבָּא וּדְרוֹעָא, וּבְהוֹן אִינּוּן רְשִׁימִין דְּאִינּוּן עַמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעוֹד שִׂימֵנִי כַחוֹתָם דָּא חוֹתָם דְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, וְהוּא אוֹת בְּרִית שַׁבָּת קֹדֶשׁ וְיָמִים טוֹבִים.

כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, תַּקִּיפָא אִיהִי אַפְרָשׁוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּא מִיִּשְׂרָאֵל, כִּפְרִישׁוּ דְּנִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא מִגּוּפָא, וְתוּ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, כַּד יִשְׂרָאֵל מְיַחֲדִין שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרַחִימוּ, וְאָמְרִי הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה, קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהִי מְקַנְּאָה עֲלַיְיהוּ, בְּזִמְנָא דְּיִפְקוּן מִן גָּלוּתָא, דְּאִיהוּ יְהֵא בְּהַהוּא זִמְנָא קַנָּא וְנוֹקֵם וּבַעַל חֵמָה, רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ, בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְעַר שְׁמָאלָא בְּשַׁלְהוֹבִין דִּילֵיהּ, דְּאִנּוּן רִשְׁפֵּי אֵשׁ, שַׁלְהֶבֶת י״ה, וְיוֹקִיד כַּמָּה הֵיכָלִין דְּבָתֵּי עֲבוֹדָה זָרָה, וְיִטּוֹל נוּקְמִין מֵעַמָּלֵק, דְּאִיהוּ אוֹמֵי בְּתְרִין אַתְוָן דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּאִינּוּן י״ה, לְנָטְלָא נוּקְמָא מִנֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יז טז) וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּס י״ה, וְדָא אִיהוּ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת י״ה.

וְיִשְׂרָאֵל אָמְרִין, רִבּוֹן עָלְמָא, אַף עַל גַּב דַּאֲנָא בְּגָלוּתָא מְרַחֲקָא מִמָּךְ, שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, וְלָא יִתְעַדֵּי מִינָּן דְּיוֹקְנָךְ, דְּאִיהִי חוֹתָם דִּילָךְ, שְׁכִינְתָּא דִּילָךְ, דִּבְגִינָהּ אַנְתְּ הֲוִית דָּכִיר לָן בְּגָלוּתָא, וְחוֹתָמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַדַּאי אִיהִי שְׁכִינְתָּא.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא, ב׳ אִיהִי וַדַּאי, בָּהּ פָּתְחַת אוֹרַיְיתָא בְּב׳, וְדָא בְּרֵאשִׁית ב׳ רֵאשִׁית, [944]ב׳ אִיהוּ וַדַּאי, אוֹצָרָא דִּכְלָּא, עֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיהו לג ו) [945]יִרְאַת יְיָ׳ הִיא אוֹצָרוֹ׃

בְּרֵאשִׁית, זְמִנִין סְגִיאִין אִינּוּן בְּאוֹרַיְיתָא רֵאשִׁית, וְכָל חַד אִתְפָּרַשׁ בְּאַתְרֵיהּ, קַדְמָאָה אִיהוּ יהו״ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ (משלי ח כב), [946]וְדָא אוֹרַיְיתָא, [947]דְּאִית בָּהּ [948]טַעֲמֵי וּנְקוּדֵי וְאַתְוָון, וְכַמָּה פְּקוּדִין דְּעַשֵּׂה וְלָא תַעֲשֶׂה, [949]דְּכוֹלְהוּ תַּלְיָין בְּשֵׁם יהו״ה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ג טו) זֶה שְׁמִי לְעָלָם וְכוּ׳, שְׁמ״י עִם י״ה שס״ה, זִכְרִ״י עִם ו״ה רמ״ח, שס״ה מִשְׁמָאלָא [950]מִדְּחִילוּ דִּגְבוּרָה אִתְיְהִיבוּ, פַּחַד יִצְחָק.

תקונא תניינא

בְּרֵאשִׁית, תַּמָּן יְרַא״ת, מָה אִשְׁתְּאַר מֵאִינּוּן אַתְוָון, [951]ש״ב, וְרָזָא דְּמִלָּה שָׁב בִּירַאַת יהו״ה, וְאִם לֵית דְּחִילוּ לֵית חָכְמָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ אִם אֵין יִרְאָה אֵין חָכְמָה, בְּגִין דְּיִרְאָה הִיא אוֹצָרָא לְחָכְמָה, [952]אִיהִי גְּנִיזוּ דִּילָהּ, [953]אִיהִי טְמִירוּ דִּילָהּ, אִיהִי בֵּיתָא [954]דְּמַלְכָּא.

---

[942] **דהכי אמרין ישראל כו׳ דיוקנך כו׳.** רוצה לומר שכינתך לא תסתלק ממנו:

[943] **כרשימו דתפילין כו׳.** כי המקום שאנו מניחין, שם הוא קשורא דשכינתא בקב״ה, וזה שאומר על לבך:

[944] **ב׳ איהו.** רוצה לומר בית כנ״ל:

[945] **יראת ה׳.** רוצה לומר מלכות:

[946] **ודא אורייתא.** רוצה לומר מלכות והיא ראשית דרכו כנ״ל:

[947] **דאית בה כו׳.** רוצה לומר בתורה וכן במלכות הכל כלול בה:

[948] **טעמי ונקודי ואתוון.** וכלם כלולים בשם הוי׳, כמו שאומר בתיקוני זהר חדש דף ע״ג וכלהו רמיזין בשמא דא כו׳:

[949] **דכולהו תליין כו׳.** רוצה לומר דלכך כתיב ה׳ קנני:

[950] **מדחילו כו׳.** רוצה לומר מבינה, ששם י״ה בה, ועיין לעיל בדף יו״ד ע״ב קלע ה׳ עלאה לשמאלא כו׳ וכלא י״ה עם כו׳:

[951] **תקון ב׳ שב.** רוצה לומר זקנה, ואמרו (קדושין לב ע״ב) זקן - שקנה חכמה:

[952] **איהי גניזו כו׳.** רוצה לומר שחכמה היא אור הגנוז והוא נתיב לא ידעו כו׳ ונעלמה מעיני כו׳ והיכן הוא טמיר במלכות. וזה שאומר:

[953] **איהי טמירו דילה.** ולכן ביראה ימצא חכמה:

[954] **דמלכא.** רוצה לומר חכמה:

ודא תקונא תליתאה כגוונא דא

בְּרֵאשִׁית, [955]רא"ש בַּי"ת, וְרָזָא דְמִלָּה בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת (משלי כד ג), וּמָאן דְּבָעֵי לְמֶחְזֵי [956]לְמַלְכָּא, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְמֶחְזֵייהּ אֶלָּא [957]בְּבֵיתֵיהּ, [958]וְרָזָא דְמִלָּה חָכְמָה לָא אִשְׁתְּמוֹדָעָא אֶלָּא בְּבֵיתֵיהּ.

[דף יד ע"ב]

כְּגַוְונָא דָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהוּ יהו"ה, לָא אִשְׁתְּמוֹדָע לְנָבִיא וְחוֹזֶה [959]אֶלָּא בְּהֵיכְלֵיהּ, דְּאִיהוּ אדנ"י, וְרָזָא דְמִלָּה וַיְיָ בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ (חבקוק ב כ), [960]וְאִיהִי כְּלִילָא מִשִּׁבְעָה הֵיכָלִין, [961]מִשִּׁבְעָה אַרְעִין, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד (שם קטז טו) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יהו"ה בְּאַרְצוֹת (דף יד ע"ב) הַחַיִּים, וְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ כְּלִיל שֶׁבַע רְקִיעִין, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד (שם קטו טז) הַשָּׁמַיִם [962]שָׁמַיִם לַיהו"ה, [963]וְלִית יְדִיעָה כְּלָל בְּמַלְכָּא וּבְמַלְבּוּשֵׁיהּ וּבְתִקוּנֵיהּ לְבַר נַשׁ בְּעָלְמָא, עַד דְּיֵעוּל לְבֵיתֵיהּ וּלְהֵיכָלֵיהּ, דְּאִיהִי ב', וַעֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיהו נו ז) כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים.

וּמָאן דְּאִיהוּ אָדָם בְּדִיּוּקָנָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, עֲלֵיהּ נֶאֱמַר אֵין תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת אֶלָּא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְהָא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, [964]וּמָאן דְּנָטִיר בְּרִית, אִתְקְרֵי אִישׁ תָּמִים, [965]וְתַמָּן בְּרֵאשִׁית, [966]בְּרִי"ת אֵ"שׁ, דְּנָטִיר לֵיהּ מֵאֶשָּׁא דְּגֵיהִנָּם, אֲבָל מָאן דְּאִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא וְנָטִיר לָהּ, אִתְקְרֵי אָדָם, בְּדִיּוּקָנָא דְּהַהוּא דִּלְעֵילָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מד יג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, תָּא חֲזֵי, כָּל מָאן דְּנָטִיר אוֹת בְּרִית, דְּיוּקְנֵיהּ רָשִׁים בִּשְׁכִינְתָּא וְצַדִּיק, וּמָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, דְּיוּקְנֵיהּ רָשִׁים בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא:

תקונא רביעאה

בְּרֵאשִׁית, כְּתִיב (תהלים קיח יט) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה י"ה, פִּתְחוּ לִי דָּא אִינּוּן תְּרֵין [967]עַפְעַפֵּי עֵינָא, דְּאִינּוּן פָּתְחִין וְסָגְרִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות כה כ) וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה, אִלֵּין תְּרֵין [968]כְּרוּבֵי עֵינָא, פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם עַפְעַפֵּי עֵינָא, [969]וְעוֹד פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אִלֵּין אִינּוּן תְּרֵין עַיְינִין, בְּזִמְנָא דְאִינּוּן מִסְתַּכְּלִין בְּאַרַח מֵישַׁר, אִתְּמַר בְּהוֹן וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו, וּבְזִמְנָא דְלַאו אִנּוּן מִסְתַּכְּלִין בְּאַרַח מֵישַׁר, הָא נָחָשׁ עֲקַלְתוֹן תַּמָּן, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (רות א יז) [970]כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד וְגוֹמֵר.

תְּלַת גַּוְונֵי עֵינָא אִנּוּן תְּלַת אֲבָהָן, דְּאִתְּמַר בְּהוּ (שמות ו יד) אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית אֲבוֹתָם, [971]בַּת עַיִן דְּאִיהִי דְּקִיקָא

---

955 **תקון ג' רא"ש.** רוצה לומר חכמה:

956 **למלכא.** חכמה כנ"ל:

957 **בביתי'.** מלכות:

958 **ורזא דמלה חכמה כו'.** רוצה לומר שאמרו שחכמתו של אדם אינה ניכרת אלא כשהוא בביתו:

959 **אלא בהיכליה.** היכל גימטריה אדנ"י:

960 **ואיהי כלילא כו'.** רוצה לומר למה נקראת היכל ואמר שהיא כלולה מז' היכלות שבבריאה:

961 **מז' ארעין ועלייהו כו'.** רוצה לומר שגם מז' ארצות שלנו היא כלולה, והוא כמו ראיה לז' היכלין:

962 **שמים לה'.** שהוא הוי"ה:

963 **ולית ידיע' כו' דאיהי ב'.** רוצה לומר וזה ב' ראשית, באות ב' משיגין ויודעין ראשית שהוא חכמה:

964 **ומאן דנטר כו'.** רוצה לומר מי הוא שנקרא אדם:

965 **ותמן בראשית.** רוצה לומר בברית:

966 **ברית אש כו'.** רוצה לומר דלכך נקרא איש, שברית הוא יו"ד, כמו שאומר לעיל:

967 **תיקון ד' עפעפי.** הן שערות שמכסין העינים:

968 **כרובי.** הן בשר שמכסין העינים:

969 **ועוד כו'.** כאן דריש שערי צדק, ורוצה לומר צדק שמסתכלין באורח מישור כמו שמפרש והולך:

970 **כי המות יפריד.** רוצה לומר בשביל המות דשריא שם לכך יפריד בין העינים:

971 **בת עין כו'.** רוצה לומר לכך נקראים העינים שער י' שהשכינה איקרי זה השער:

זְעִירָא, דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִשְׁתַּתְּפַת בַּאֲבָהָן, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים יז ח) [972]שָׁמְרֵנִי [973]כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, וְכֹלָּא בְּרָזָא דִּבְרֵאשִׁית, תַּמָּן רָאשֵׁי תַמָּן בַּ"ת.

[974]קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלוֹי וְאָמַר, רִבּוֹן עָלְמִין אַפְתַּח עֵינַי לְאִסְתַּכָּלָא בְּהוֹן לְעֵילָּא, אָבָא בָּ"ם [975]בְּאַרְבָּעִים וְתֵרִין אַתְוָון דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ, לְמִנְדַּע כָּל אָת וְאָת עַל (דף יט ע"א) תִּיקוּנֵיהּ, בְּרֵאשִׁית וגו', וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, וְאִינּוּן אב"ג ית"ץ, קר"ע שט"ן, נג"ד יכ"ש, בט"ר צת"ג, חק"ב טנ"ע, יג"ל פז"ק, שק"ו צי"ת, [976]בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, [977]כָּל אָת וְאָת אִית לֵיהּ מַאֲמַר וְאִית לֵיהּ נָתִיב, עֲשַׂר אֲמִירָן אִינּוּן, וְל"ב שְׁבִילִין, [978]וְכֻלְּהוּ תַּלְיָין מִן אי"ה, וְדָא אִיהוּ אָבָא בָּם אוֹדֶה י"ה (תהלים קיח יט) אי"ה בְּחוּשְׁבַּן אוֹדֶ"ה י"ה, י"ה חָכְמָה וּבִינָה, א' כֶּתֶר עִלָּאָה, [979]וְאִנּוּן שֶׁבַע סְפִירָן כְּלִילָן בְּשֶׁבַע שְׁמָהָן.

וְכֻלְּהוּ כְּלִילַת לוֹן בַּת שֶׁבַע, [980]וְלִית סְפִירָה מִכֻּלְּהוּ סְפִירָן דִּיהֵא לָהּ רְשׁוּ לְאַרָקָא בְּרָכָאן וּלְאַשְׁפָּעָא לְתַתָּאִין, אֶלָּא בְּבַת שֶׁבַע, בְּגִין דְּאִיהִי קְשׁוֹרָא דְּכֻלְּהוּ סְפִירָן, דְּאִי סְפִירָן הַוּוֹ מְרִיקִין לְבַר מִינָהּ הֲוָה פְּרוּדָא, וּבְגִין דָּא לֵית רְשׁוּ לְאַרָקָא סְפִירָה לְשׁוּם אֲתַר בַּר מִינָהּ, לְגַבֵּי תַּתָּאִין, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בָּהּ (ירמיה ט כב) אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְגוֹמֵר, כִּי אִם בְּזֹאת, בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ (ויקרא טז ג), דְּלֵית רְשׁוּ לְנָבְיָא וְחַכִּימָא לְמִנְדַּע לְעֵילָּא שׁוּם מַדָּע אֶלָּא בָּהּ, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (שמות יט ג) וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִי"ם, וְדָוִד בְּגִינָהּ אָמַר (תהלים קלב ד) אִם אֶתֵּן [981]שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה, [982]עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַיהו"ה, [983]אִיהוּ [984]שְׁלִימוּ דְּאָדָם, [985]שְׁלִימוּ דְּיִחוּדָא, [986]שְׁלִימוּ דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, [987]שְׁלִימוּ דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה:

---

[972] **שמרני.** שבשכינה הוא השמירה כמו שאומר לעיל בהקדמה:

[973] **כאישון.** גוון אוכמא:

[974] **קם ר"ש כו'.** כאן מפרש סיפיה דקרא אבא כו':

[975] **במ"ב כו'.** מבראשית כו' עד ב' דובוהו הן מ"ב אותיות שהן נגד שם מ"ב כידוע, ומפרש והולך:

[976] **ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.** לפי שהזכיר את השם אמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

[977] **כל את כו'.** רוצה לומר או הוא מאמר או נתיב:

[978] **וכלהו תליין כו'.** והן רמוזים בג' גווני עינא חג"ת, דאתמשכי מכח"ב:

[979] **ואינון שבע כו' וכלהו כו'.** והן רמוזים בבת עין וזה שאומר פתחו לי כו' אבא כו':

[980] **ולית ספירה כו' ובג"ד אתמר כו' דלית כו'.** רוצה לומר דלכך נאמר פתחו לי שערי צדק שהן מלכות, אבא בם - ז' ספירות, אודה י"ה - ג' ספירות, שעל ידה אבא בכולם, והכל כלול בעין, וע"י העינים שרואין מעשה ה', מודים לה'. וזה שאומר פתחו לי כו', שהם העינים, אודה י"ה. והכל כלול במלת בראשית, ג' ספירות הראשונות, וז' ספירות דתליין מג' הראשונות, ונכללין במלכות, כנ"ל. ואח"כ פורט הכתוב עד ב' דובוהו, שהן נפרטים בז' ספירות כנ"ל. וזהו הו' דובוהו, שהן ז' תחתונות:

[981] **שנת לעיני לעפעפי.** שהוא העינים והעפעפים כנ"ל, שיהיו פתוחים, כמו שאומר לעיל פתחו לי כו':

[982] **עד אמצא כו'.** שהיא מקומו של הוי' כמו שאומר לעיל בתיקון ג':

[983] **איהי כו'.** בא לפרש מה שאמר לעיל ולית ספירות כו' בגין דאיהי כו':

[984] **שלימו דאדם.** רוצה לומר דשמא מפרש אינו נשלם אלא בה, בעשר אותיות:

[985] **שלימו דיחודא.** שאין אין סוף מתייחד בספירות אלא על ידה, כמו שאומר לקמן עד דאפיק ליה בת זוגיה כו':

[986] **שלימו דשמא קדישא.** ה' בתראה, והיא שלימו דג' אתוון, כמו שאומר לעיל בהקדמה:

[987] **שלימו דכל ספירה.** כי כל הספירות כלולין מעשר, ואין בהם רק תשע, מכתר עד יסוד, והיא כלולה מעשר, והן עשר מלכיות בהן נשלמין כל הספירות מעשר כידוע:

[כללי השמות]. שם ע"ב הוא משלושה פסוקים ויסע ויבא ויט, שכל אחד הוא מע"ב אותיות. והן אחד ביושר, ואחד למפרע, ואחד ביושר. והן בחג"ת כלולים במלכות שם הצטרפות הפסוקים מג' אותיות מצד ת"ת שהוא כולל ג' אבהן והוא רמוז בשם הוי' במילוי יודין והוא מסטרא דחסד. ושם מ"ב הוא מבראשית עד ב' דובוהו, והן שלוש פעמים מ"ב עד ב' דויבדל. וכן רמוז אותיות בהר"ד בד' אותיות של תחלת מ"ב הנ"ל, והוא מסטרא דגבורה שבו נברא העולם, והוא רמוז בשם הוי', בד' אתוון, ובעשרה דמילוי דשמא מפרש, ובמילוי דמילוי כ"ח אתוון, שהוא מ"ב, כידוע. ושם כ"ב יוצא מברכת כהנים, שבו י"ג יודי"ן נגד י"ג תיקוני דיקנא דא"א, וט' ווי"ן נגד ט' תיקוני דיקנא דז"א, וכולן נכללין בו כידוע, והן כ"ב נגד כ"ב אותיות התורה, והוא מסטרא דת"ת. שם י"ב יוצא מפסוק מגדול עוז כו' ושתי תיבות יקו"ק צדיק. והן י"ב אותיות ביושר וי"ב למפרע וי"ב ביושר והן בצדיק יסוד עולם שנקרא זה, י"ב מזלות ו"ו, ויוצא מג' הויות ה' מלך כו' כמש"ל:

תקונא חמישאה

[דף טו ע"א]

(דף טו ע"א) בְּרֵאשִׁית, ב' רֵאשִׁית,[988] נְקוּדָה בְּהֵיכָלֵיהּ, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, אַדְהָכִי הָא אֱלֹהִים אִזְדַּמַּן לְגַבֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ רַבִּי רַבִּי, וְהָא ב' פִּתְיחָא אִיהִי, אִם כֵּן בְּמַאי אִיהִי מַחֲשָׁבָה סְתִימָא[989] בָּהּ, אֶלָּא[990] בְּרֵישׁ הוּרְמְנוּתָא דְּמַלְכָּא,[991] בּוֹצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא,[992] כַּד מְדִיד[993] מְשִׁיחָא, הַאי נְקוּדָה,[994] נְפִיק מִינָהּ קַו,[995] דְּסָתִים נִיצוֹצָא, הַהִיא מַחֲשָׁבָה[996] כְּגַוְונָא דָּא ם, בְּקַדְמֵיתָא אִיהִי מ"ם סְתִימָא, וְכַד אִתְפַּשַּׁט קַו דְּאִיהִי ו' מִן הַמְּדָּה,[997] אִיהִי אִתְפַּתְּחַת וְאִתְעֲבִידַת ב', וְדָא בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, נְקוּדָה בְּהֵיכָלֵיהּ.

וְכַד אִיהִי ם סְתִימָא, אִיהִי מ"ם רַבְּתָא[998] מִלְּסַרְבֵּה הַמְּשָׁרָה (ישעיה ט ו), (ס"א למרב"ה בגימטריה עז"ר או זר"ע) בְּהַהוּא הֵיכָל זָרַע זַרְעִין[999] לְתִקוּנָא דִּילֵיהּ (המשר"ה בגימטריה תקו"ן עם האותיות והמלה),[1000] וְדָא מֵם רַבְּתִי.

[1001]וְאִתְעֲבִידַת עִזְקָא, וּבְגִינָהּ אִתְמַר לְגַבֵּי כַּלָּה, תְּהֵא לִי מְקוּדֶּשֶׁת[1002] בְּטַבַּעַת זוֹ ם, וַעֲלָהּ אִתְמַר[1003] קוּטְרָא[1004] בְּגוֹלְמָא, נָעוּץ בְּעִזְקָא,[1005] וְאִיהִי לָא חָוֵור וְלָא סוּמָק וְלָא אוּכָם וְלָא יָרוֹק וְלָא גַּוְון כְּלָל,[1006] וְכַד אִתְפַּשְׁטָא[1007] לְאַנְהָרָא, אִיהִי עֲבִידַת גַּוְונִין לְאַנְהָרָא.

וְרָזָא דְּמִלָּה עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה כו' (תהלים קד ב), כַּד אִיהִי[1008] אוֹר מְעוּטָף וְלָא אִתְפַּשַּׁט, וְאִיהוּ סָתִים, [1009]אִתְקְרֵי אַוִּיר, [1010]אוֹר סָתִים בְּאָת יו"ד, [1011]נְקוּדָה בְּהֵיכָלֵיהּ, כַּד אַפִּיק י' מֵאַוִּי"ר, אִתְגַּלְיָא אוֹ"ר, [1012]וְדָא

---

[988] **תיקון ה' נקודה בהיכלי'.** רוצה לומר נקודה – חכמה, בהיכליה – בינה. וזה ב' בינה, דאיהי ביתא דלעילא, בית ראשון, ראשית חכמה, והוא נקודה בתוך הב' כמו שאומר לעיל בהקדמה:

[989] **איהי מחשבה סתימא.** רוצה לומר יסוד דחכמה, שהוא נתיב לא ידעו עיט, והוא סתום ביסוד הבינה:

[990] **בריש הורמנותא.** שכתר הוא רצון, בסוד רצון ומחשבה והרהור וקול ודיבור, נגד ה' פרצופים:

[991] **בוצינא דקרדוניתא.** כתר, שנקרא חושך לרוב העלמו, שנאמר (תהלים יח יב) ישת חושך סתרו, וזהו בוצינא דקרדוניתא אור החשוך, והוא מוחא סתימאה על שם גבורה דעתיק, שגבורה נקרא חושך כידוע, ובמוחא סתימאה נעשה הכל בסוד הבירורין במוחא כידוע:

[992] **כד מדיד.** שמוחא סתימאה נקרא קו המדה, שבו מודדין את הכל:

[993] **משיחא.** הוא חכמה, י', שנקראת מדה, כמו שאומר בסמוך:

[994] **נפיק מיני' קו.** ו', כמו שאומר בסמוך, והוא עמודא דאמצעיתא דנפיק מחכמה, והוא באדם חוט השדרה דנפיק ממוח:

[995] **דסתים האי מחשבה.** רוצה לומר דבתחילה קודם שנתפשט מן הבינה, והיה בתוכה בסוד העיבור:

[996] **כגוונא כו'.** ב' עם ו', ואז היוד שבתוכה סתים:

[997] **איהי אתפתחת.** דאיהי קיימא לשאלה, והוא ע"י עמודא דאמצעיתא, מקצה השמים, מה שאין כן בהיותה בתוכה, כמו שאומר בזהר אקי"ק אשר אקי"ק דזמין כו':

[998] **מלסרבה המשרה בההוא היכל כו' דילי' ודא מם רבתי ואתעבידת כו'.** רוצה לומר כמו שכתוב בספרים אחרים דלמרבה בגימטריה זרע, המשרה גימטריה תיקון, ולכך מ' דלמרבה סתום:

[999] **לתיקונא.** רוצה לומר לתיקון עמודא דאמצעיתא, כמו שאמרו (נדה לא ע"א) שלשה חדשים אחרונים כו':

[1000] **ודא מ"ם רבתי.** רוצה לומר שלכך היא גדולה, דבבינה אותיות גדולות כידוע:

[1001] **ואתעבידת עזקא.** חוזר כאן לפי שרוצה לומר ובגינה כו' ועלה כו':

[1002] **בטבעת זו.** שע"י אתעבידת טבעת, והוא רמז על חיבור שניהם:

[1003] **קוטרא.** הוא יסוד שנקרא קשר כמו שאומר לעיל:

[1004] **בגולמא.** הוא חכמה שנקראת גלם, גימטריא חכמה, כמו שכתוב גלמי - גלם יו"ד, כידוע:

[1005] **ואיהי לא כו'.** רוצה לומר בינה קודם שמתפשטת על עמודא דאמצעיתא, שהיא מצד עצמה סתימא כנ"ל:

[1006] **וכד אתפשטא כו'.** כמו שאומר לעיל דאימא עילאה עד הוד אתפשטא, ושם עבידת גוונין, וזה שאומר לקמן ודא דרועא דימינא כו' עד סמכי קשוט:

[1007] **לנהרא.** רוצה לומר שהיא נהרא בגוונין והיא מתחלקת לה' אורות לנהרא בגוונין, מה שאין כן בהיותה סתימא באות יוד שאינה מתחלקת כלל:

[1008] **אור מעוטף.** מלשון עוטה, וזה כשלמה שאדם מעוטף בו:

[1009] **אתקרי אויר.** רוצה לומר אויר שאינו נתפס ואינו מושג וזהו אוירא סתימאה:

[1010] **אור סתים כו'.** רוצה לומר אור בינה סתים באת יו"ד - חכמה כנ"ל דו' סתים לה כנ"ל:

[1011] **נקודה בהיכליה.** רוצה לומר לכך י' בתוך אור, אויר:

[1012] **ודא כו' יהי אור.** רוצה לומר י"ה י' אור, רוצה לומר שי"ה הן אור חו"ב והוא דאפיק יוד מאור:

אִיהוּ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי״ם יְהִי אוֹר (בראשית א ג), [1013]וְחָמֵשׁ זְמִנִין אוֹר אִינוּן בְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, וְאִינוּן ה', וַעֲלַיְהוּ אִתְמַר (ישעיה מ יב) [1014]מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם, [1015]וְדָא [1016]דְּרוֹעָא יְמִינָא, וְאִיהוּ גַּוְון חִוָּור, [1017]וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן, דָּא דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, דְּאִיהוּ גַּוְון סוּמַק, [1018]וְכָל בַּשָּׁלִישׁ [1019]עֲפַר הָאָרֶץ, דָּא גּוּפָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְדָא גַּוְון יָרוֹק, וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים וּגְבָעוֹת [1020]בְּמֹאזְנָיִם, תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וְהַאי ה' אִיהִי אִתְפַּשְׁטַת לְאַנְהָרָא בְּחָמֵשׁ גַּוְונִין, דְּאִינוּן חָמֵשׁ זְמִנִין אוֹר, [1021]י' אִיהִי מִדָּה דִילָהּ, ה' עִלָּאָה חָמֵשׁ אוֹר, ה' תַּתָּאָה חָמֵשׁ גַּוְונִין דְּנַהֲרִין בְּהוֹן חָמֵשׁ אוֹר, וְכַד אִתְפַּשְׁטַת ה' עִלָּאָה לְאַנְהָרָא בָּהּ' תַּתָּאָה, בְּחָמֵשׁ גַּוְונִין (דנהרין) דִּילָהּ, מִיָּד אִתְפַּשְׁטַת ו' לְגַבָּהּ, וְדָא אִיהוּ [1022]נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, דְּוַדַּאי כַּד אִיהִי נְהִירָא בְּגַוְונִין דִּילָהּ, אִתְמַר בָּהּ (בראשית ט טז) [1023]וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, וּרְאִיתִיהָ בְּתַכְשִׁיטָהָא, כְּכַלָּה דְּמִתְקַשְּׁטָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וּמִיָּד נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, דְּאָתֵי בַּעְלָהּ לְגַבָּהּ.

וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּקָו הַמִּדָּה דְּאִיהוּ ו', מֵהַהִיא מִדָּה דְּאִיהִי י', [1024]וּלְבָתַר דְּאִיהִי נָטְלָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, אִתְעֲבִידַת אִיהִי מִדָּה מִתַּתָּא לְעֵילָּא.

[1025]כְּמָה דִּנְקוּדָה י' אִיהִי מִדָּה לְעֶשֶׂר יְרִיעָן, אֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת דָּא ו', כַּךְ אִיהִי אַמָּה מִסְטָרָא דְּאוֹת ו', כְּלִילָא מֵי' אַמּוֹת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כו טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, וְדָא י', [1026]וְאַמָּה ה' עִלָּאָה, [1027]וַחֲצִי הָאַמָּה ה' תַּתָּאָה, וְאַמַּאי אִתְקְרֵי ה' תַּתָּאָה חֲצִי הָאַמָּה, בְּגִין דְּאִתְקְרֵי מַצָּה פְּרוּסָה לֶחֶם עוֹנִי.

[1028]וְהַאי נְקוּדָה כַּד סָלְקָא [1029]לְגַבֵּי א' [1030]דְּאִיהוּ אֲוִירָא סָתִים, [1031]אִתְקְרֵי קֶמֶ״ץ, [1032]קוֹמֶץ סָתִים, בְּגִין [1033]וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִשָּׁם [1034]מְלֹא קֶמְצוֹ (ויקרא ב ב), וְאִיהִי מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, [1035]ם סְתִימָא, מַפְתְּחָא דִילָהּ מַאי

[1013] **וחמש זמנין כו'.** ואינון ה' שלכך נאמר יהי אור שאור הוא ה':

[1014] **מי מדד כו'.** רוצה לומר מי - בינה, מדד ע"י החכמה, שנקראת מדידה:

[1015] **ודא דרועא כו'.** כנ"ל ששם אתפשטת לאנהרא עד הוד:

[1016] **דרועה דימינא.** שנקראת מים:

[1017] **ושמים כו'.** כמו שאומר בספר יצירה ששמים נבראו מאש:

[1018] **וכל בשליש.** שהוא שלישי כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש דף ע"ג דביה משולשין כו' בגין דישראל שלישי כו' עיין שם:

[1019] **עפר הארץ.** כמו שכתוב הכל היה מן העפר אפילו גלגל חמה:

[1020] **במאזנים כו'.** כמו שאומר בהקדמה שניה מאזני צדק כו', והן תרי גוונין אוכם ותכלת, וכל הגוונין הן בכללותם במלכות, כמו שאומר לעיל דגוונין במלכות, וזה שאומר בסמוך ה' תתאה חמש גוונין כו':

[1021] **יו"ד איהי מדה דילה.** כמו שאומר לעיל די' הוא מדה, והוא דחמשין תרעין דילה אתפשטת עד הוד עשר בכל ספירה, וזהו י' מדה שמודד עשר בכל ספירה:

[1022] **נוטה שמים כיריעה.** רוצה לומר כיריעה שהיא פרוסה כך האור אתפשט וזהו נוטה שמים:

[1023] **וראיתי' לזכור כו'.** כמו האדם שרואה באשתו, וזהו לזכור ברית, וכל התפשטות הוא ע"י ה' ספירות שנכללין ביסוד וחוזרין ונכללין במלכות, והכל נהיר לה מברית ואח"כ מתייחד עמה כידוע, וזה שאומר לעיל בהקדמה תיקון ה', דהוי"ה הוא נהורין, ואדנ"י גוונין:

[1024] **ולבתר דאיהי כו'.** דאיהי ה' תתאה ובה נהרא ה' עילאה במדה דילה י', ו' אתפשט לגבה וביה אתכלילת מכל השם הוי"ה:

[1025] **כמה דנקודה כו'.** רוצה לומר כמה דנקודה יוד כלול מוא"ו, שהן עשר יריעות וכל אחד אורך שהוא ו', **כך איהי כו'** שאורך הקרש הוא ו', עשר אמות י', והוא ו' כלול מיו"ד, וזה שאומר איהי מדה מתתא לעילא:

[1026] **ואמה ה'.** רוצה לומר אם ה':

[1027] **וחצי האמה כו' ואמאי כו'.** רוצה לומר בסוד ד' כנ"ל בסוף הקדמה וביריעות חמש יריעות כו' וחמש יריעות הן שתי ההין:

[1028] **והאי נקודה.** חכמה:

[1029] **לגבי א'.** כתר:

[1030] **דאיהו אוירא כו'.** רוצה לומר לכך נקרא א':

[1031] **אתקרי קמץ.** רוצה לומר שקמץ שתחת הא' וסליקו דהאי נקודה היא ביוד שעל הו' של האלף שעם הו' הוא קמץ והא' הוא כל הספירות, י' שעל האלף היא חכמה סתים בבינה, ו' הוא ת"ת, י' התחתון הוא מלכות ולפיכך נקרא כתר - א' שהוא שורש כל הספירות ובו עולין כל הספירות בא':

[1032] **קומץ סתים.** רוצה לומר דשם הוא סתים לכך נקרא קמץ לשון קומץ כמו שאומר לקמן:

[1033] **וקמץ הכהן.** הוא חכמה:

[1034] **מלא קומצו.** הן ה' אצבעאן, ה' אורות של בינה שכולן סתומים באת י':

[1035] **ם סתימא.** ונקודה בתוך המ' כנ"ל וא"ו של המ' הוא סתים ליוד כנ"ל והוא עם היוד - קמץ:

נִיהוּ[1036] פַּתַ״ח, [1037]וְדָא ו׳, [1038]וְאִיהוּ נָטוּי כְּגַוְונָא דָא [ציור] (נ״א), כַּד אִתְפְּרִישׁ מִנְּקוּדָה אִיהוּ רָקִיעַ [1039]פָּתוּחַ וַדַּאי.

[1040]נָטוּי עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה [1041]דְּאִיהִי נִיצוֹצָא דְקָמֵ״ץ, [1042]הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א כב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ, מָאן חַיָּה דָּא מַלְכוּת, דְּאִיהִי נִיצוֹץ לְתַתָּא מִן רָקִיעַ, כְּגַוְונָא דָא א (נ״א [ציור]) [1043]מָאן רָקִיעַ דָּא צַדִּיק, [1044]וְהַאי אִיהִי חַיָּה אֲשֶׁר תַּחַת אלה״י יִשְׂרָאֵל, [1045]רָאשֵׁי הַחַיָּה דִּלְתַתָּא [1046]נֶצַח וְהוֹד.

[דף טו ע״ב]

[1047]וְאִית חַיָּה עִלָּאָה (טו ע״ב) כְּגַוְונָא דָא [ציור] וְדָא [1048]י׳ עִלָּאָה דְּאִיהִי עַל הָרָקִיעַ, וְאִיהִי [1049]מַחֲשָׁבָה עִלָּאָה, וְהַאי אִיהוּ אדנ״י, עֲטֶרֶת עִלָּאָה, [1050]כֶּתֶר בְּרֵישָׁא (כן מצינו נכתב בצידו בגוף כתב יד קדשו [1051]וְאִיהִי עֲטָרָה בְּרֹאשׁ אַבָּא וְאִימָּא, וְאִיהִי כֶּתֶר עִלָּאָה וַדַּאי, וְרֵישִׁין דִּילָהּ לְעִילָּא אִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא,) רָקִיעַ דִּילָהּ [1052]ו׳ עִלָּאָה, וְהַאי אִיהִי [1053]עֲטֶרֶת [1054]תִּפְאֶרֶת, רֵאשִׁין דִּילָהּ [1055]תְּרֵין דְּרוֹעִין.

[1056]אִיהִי י׳ בְּכָל אֲתַר, [1057]קוֹצָא דִּילָהּ לְעִילָּא, וְגִיו דִּילָהּ [1058]בְּאֶמְצָעִיתָא, וְסוֹפָא דִּילָהּ [1059]לְתַתָּא, [1060]כְּלָלָא דְּאַתְוָון דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ.

[1061]רֵישָׁא דִּילָהּ לְעִילָּא בְּרָזָא דְּטַעֲמֵי, וְגִיו דִּילָהּ בְּאֶמְצָעִיתָא בְּרָזָא (נ״א כללא) דְּאַתְוָון, גּוּפָא לְתַרְוַיְיהוּ, וְקוֹצָא דִּילָהּ לְתַתָּא בְּרָזָא דְּנִקּוּדֵי, [1062]וּלְתַתָּא אִיהִי הַאי נְקוּדָה מַיִם נוּקְבִין, [1063]וּלְעִילָּא מַיִם דְּכוּרִין, רָקִיעַ בְּאֶמְצָעִיתָא כְּגַוְונָא דָא א, עֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית א ו) וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם.

1036 **פתח.** שבפתח הן מתפתחין כמו שאומר לעיל בהקדמה:

1037 **דא ו׳.** שהפתח הוא דוגמת ו׳ והוא ו׳ של המ״ם דפריש מיניה ואתפתח ונעשה ב׳ ובו מתפתחין ה׳ אורות של ה׳ עילאה בה׳ ספירות ונכללין ביסוד שהן ו׳ קצוות, ו׳ של השם:

1038 **ואיהו נטוי כו׳.** שתחתיו עוד נקודה מלכות כמו שמפרש והולך ורוצה לומר דלכך כתיב רקיע נטוי כו׳ שהוא״ו הוא רקיע וזה שאומר כד כו׳ איהו רקיע:

1039 **פתוח וודאי.** רוצה לומר שנקרא פתח דכד אתפרש מנקודה הוא פתוח ודאי כנ״ל שנעשה ב׳ ואתפתחת בוא״ו:

1040 **נטוי על כו׳.** מפרש סיפיה דקרא ורוצה לומר כאן הוא י׳ שתחת הא׳ שלא פירשו:

1041 **דאיהי ניצוצא דקמץ.** י׳ תחת הוא״ו ובה נקרא כתר, א׳ והיא שלימו דא׳:

1042 **הה״ד ודמות כו׳.** כאן מפרש י׳ שתחת הא׳ ולקמן מפרש י׳ שעל הא׳:

1043 **מאן רקיע דא צדיק.** דאי אפשר לומר על עמודא דאמצעיתא, ו״ק, דאם כן אי אפשר לומר על ראשי, כמו שמפרש והולך:

1044 **והאי איהי.** רוצה לומר מלכות:

1045 **ראשי החיה דלתתא.** רוצה לומר דאית חיה עילאה כמו שמפרש והולך:

1046 **נצח והוד.** דיסוד הוא מתחיל למעלה מנו״ה כידוע:

1047 **ואית חיה כו׳.** כאן מפרש י׳ שעל הא׳:

1048 **י׳ עילאה.** חכמה, דיוד תתאה מלכות:

1049 **מחשבה עילאה.** חכמה בתוך הבינה:

1050 **כתר ברישא רקיע דילה כו׳.** רוצה לומר שהיא כתר על ת״ת שהוא גם כן נקרא רקיע כנ״ל:

1051 **ואית עטרה בראש כו׳.** גם כן ממטה למעלה, חיה – כתר, וראשי החיה - חו״ב, ורקיע שעליהם הוא ו״ק, ו׳ של השם:

1052 **ו׳ עילאה.** הוא ת״ת, שוא״ו תתאה הוא יסוד, ו׳ זעירא:

1053 **עטרת.** ת״ת:

1054 **תפארת.** כמו שאומר לעיל בהקדמה שבינה היא עטרת על גבי תפארת, וזה שאומר לעיל כתר ברישא רקיע דילה. ואמר דילה שהרקיע של מלכות הוא יסוד, ורקיע שלה הוא ת״ת:

1055 **תרין דרועין.** והוא ממטה למעלה, בינה – חיה, וראשי החיה חו״ג, ורקיע שעל גביהן - ת״ת, וזהו קמץ דלעיל כד סלקא כו׳ מלמטה למעלה:

1056 **איהי י׳ בכל אתר.** רוצה לומר היוד כולל הג׳ חיות הנ״ל כמו שמפרש והולך:

1057 **קוצא דיליה לעילא.** בכתר:

1058 **באמצעיתא.** הוא עטרת תפארת כנ״ל:

1059 **לתתא.** במלכות:

1060 **כללא דאתוון כו׳.** שלעילא כוללת כח״ב, ובאמצעיתא חג״ת, ולתתא נהי״ם:

1061 **רישא דילה לעילא ברזא דטעמי וגיו כו׳.** רוצה לומר שהטעמים הם על האותיות ונקודות תחתיהם והאותיות הן הגוף לשניהם שעליהם עומדים הטעמים והנקודות, כן ביו״ד, גיו של היוד הוא הגוף לנקודה שעליו ושתחתיו, שעליו עומדים:

1062 **ולתתא איהי.** רוצה לומר במלכות:

1063 **ולעילא מ״ד.** רוצה לומר בבינה, והן שני יודין של הא׳, כמו שמפרש והולך:

וְהַאי אִיהוּ מַחֲלוֹקֶת שֶׁהִיא [1064]לְשֵׁם שָׁמַיִם, דְּאִיהוּ סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּים, וּלְאַעָלָא שְׁלָם וְיִחוּדָא בְּתַרְוַיְיהוּ, וְלַאו מַחֲלוֹקֶת דְּפִרוּדָא, [1065]כְּגוֹן מַחֲלוֹקֶת קֹרַח וַעֲדָתוֹ בְּאַהֲרֹן, וּמַחֲלוֹקֶת הַאי דְּאִיהוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, בְּגִין דְּמַיִם תַּתָּאִין אִינּוּן בּוֹכִין וְאָמְרִין אֲנַן בַּעְיָין לְמֶהֱוֵי קֶדֶם מַלְכָּא עִלַּת הָעִלּוֹת, וּבָעָן לְסַלְקָא לְעֵילָּא, רָקִיעַ אַפְרִישׁ בֵּינַיְיהוּ, עַד דְּעִלַּת הָעִלּוֹת שַׁוִּי לוֹן שָׁוִין, י' מִסְטָרָא דָא, וְי' מִסְטָרָא דָא, ו' בְּאֶמְצָעִיתָא, כְּגַוְונָא דָא יו"י [1066]דְּאִיהִי א, וְאִלֵּין כֻּלְּהוּ קָרְבִין לְעִלַּת הָעִלּוֹת, וְרָזָא דְמִלָּה וַיַּעַשׂ אֱלֹהִי"ם אֵת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים, [1067]וְאִינּוּן שָׁוִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ל כא) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה.

[1068]תָּא חֲזֵי קְמֵ"ץ אִיהוּ סָתִים בְּאָת י' מִכָּל סִטְרָא, עֵילָּא וְאֶמְצָעִיתָא וְתַתָּא, וְדָא קוֹמֶץ סָתִים בְּתִלַּת סְפִירָן, פְּתִיחוּ דִילֵיהּ אִיהוּ בְּחָמֵשׁ אוֹר, [1069]דְּאִינּוּן חָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן [1070]עִלָּאִין וְאִינּוּן ה' עִלָּאָה, חָמֵשׁ אָאֵאָאֶ, דְּאִנּוּן אוֹר אוֹר אוֹר אוֹר אוֹר, [1071]חָמֵשׁ זִמְנִין, [1072]חָמֵשׁ נְהוֹרִין דְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, וּנְקוּדָא דִלְהוֹן אָאֵאָאֶ חָמֵשׁ [1073]דְּסָלְקִין לְעֶשֶׂר.

וְרָזָא דְמִלָּה וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאַלְּמִים וְגוֹמֵר, וְהִנֵּה קָמָה אֲלֻמָּתִי וְגַם נִצָּבָה (בראשית לז ז), [1074]דָּא א' בְּחֹל"ם, דְּאִיהוּ לְעֵילָּא מִכָּל נְקוּדִין, [1075]בְּקוֹמָה זָקִיף, [1076]וּבֵיהּ אִסְתַּלַּק (נ"א אסתכל) יוֹסֵף בְּחֶלְמָא, וְכֵן יַעֲקֹב, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם כח יב) וַיַּחֲלֹם [1077]וְהִנֵּה סֻלָּם [1078]מֻצָּב אַרְצָה [1079]וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה, דָּא א [1080]דְּאִיהוּ רֹאשׁ, [1081]וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם [1082]עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, [1083]עוֹלִים תְּרֵי, [1084]וְיוֹרְדִים תְּרֵי, [1085]וְאִנּוּן אָאֵאָאֶ.

וְהַאי אָת דְּאִיהִי אַלֶ"ף חֹל"ם דְּאִיהִי בְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהִי כְּגוונא דא ו', אִיהִי כֶּתֶר עִלָּאָה [1086]דְּאַסְחַר עַל רֵישָׁא

[1064] **לשם שמים.** שם - מלכות, שמים - בינה:

[1065] **כגון מחלוקת קרח כו'.** שרצה להפריש שמאלא מימינא ולא רצה להיות לוי לכהן, לאהרן ימינא:

[1066] **דאיהי א'.** רוצה לומר שוא"ו שבתוך הא' הוא נטוי ולא פריש ברוחב על היו"ד התחתון:

[1067] **ואינון שוין.** ורוצה לומר כד סלקין בכתר דמים עלאין סלקין ביו"ד העליון ומים תתאין ביוד התחתון והן כולם קרובין לעילת העילות שהוא על גבי כתר וזה שאומר הה"ד והיה אור כו' והוא כד סלקין בכתר וזה שאומר כאור שבעת הימים שהן ז' תחתונות דעתיק שמתלבשין בכתר כידוע:

[1068] **ת"ח קמץ איהו סתים באות י'.** כמו שאומר לעיל בהקדמה דקמץ הוא יו"ד שהוא דוגמת היד כשהוא סתום וקומץ אצבעותיו, כל ה' אצבעות שהן ה' אורות שסתום באות יו"ד כנ"ל ואז היד היא כדוגמת יוד והיוד - בה ג' יודין כמו שאומר לעיל, קוצא דילה לעילא, גיו כו' וזה שאומר מכל סטרא, עילא ואמצעיתא ותתא והוא רמז לשלש ספירות כח"ב שכולן סתומין וזה שאומר ודא קומץ כו' שהיוד עצמה היא חכמה כנ"ל והקוץ הוא כתר, קוץ של השם, וסוף של היו"ד לתתא - בינה שבה סתום היוד והיא לכן נקראת גם כן יו"ד כנ"ל:

[1069] **דאינון ה' אצבעאן.** כמו שאומר לעיל בהקדמה שפותח הוא שפותח היד ואז הוא ה', חמש אצבעאן:

[1070] **עילאין.** של בינה, ה' עילאה כמו שמפרש והולך:

[1071] **ה' זמנין.** שנאמר חמש פעמים אור ביום ראשון:

[1072] **ה' נהורין כו'.** רוצה לומר שכל אחד הוא אור:

[1073] **דסלקין לעשר.** רוצה לומר ה' נקודות וה' אותיות שכולן היו סתומין ביוד של השם שהן עשר הנ"ל:

[1074] **דא א'.** דאלומתי הוא א':

[1075] **בקומה זקוף.** בקומה הוא קמה, זקוף הוא נצבה:

[1076] **וביה אסתלק יוסף בחלמא וכן יעקב.** רוצה לומר שא' בחולם הוא ת"ת כמו שמפרש והולך והוא מדרגת יעקב. וחולם שעל הא' הוא כתר ששם סליק ת"ת ולכן אסתלק ביה יעקב. וכן יוסף שביסוד נכללין כל הה' אורות, ה' נקודות הנ"ל ובנקודת חולם הוא עולה לכתר. וה' אותיות הן במלכות, ה' גוונין. וה' נקודות הן ה' אורות של ה' עילאה שמתפשטין בה' ספירות ונכללין ביסוד:

[1077] **והנה סלם.** יסוד:

[1078] **מוצב ארצה.** במלכות:

[1079] **וראשו מגיע השמימה דא א'.** רוצה לומר ת"ת:

[1080] **דאיהו ראש.** רוצה לומר אלף הוא ראש לכל האותיות וכן ת"ת ראש של יסוד ומגיע השמימה לבינה, שמים עליונים וזהו השמימה בה' בסוף, ה' עילאה:

[1081] **והנה מלאכי אלקים.** רוצה לומר ארבע ספירות ח"ג נ"ה שהן מלאכי של אלקים, בינה:

[1082] **עולים ויורדים בו.** בת"ת, ראש הסולם:

[1083] **עולים תרי.** ח"ג, למעלה מן ת"ת:

[1084] **ויורדים תרי.** נ"ה, למטה מן ת"ת:

[1085] **ואינון אָ אֵ כו'.** שתי נקודות קודם החולם, ושנים לאחר חולם. קמץ בימינא כמו שאומר לעיל בהקדמה וקמץ הכהן, וצר"י - בבינה כידוע והן בחו"ג כמו שאומר להלן חכמה נחית בימינא כו', וחולם חירק שורק הן בתנ"ה כידוע זהו סדר הנקודות שמתפשטין בחמש ספירות כנ"ל:

[1086] **דאסחר על רישא דעמודא דאמצעיתא ובג"ד כו'.** רוצה לומר שלחולם הן משתחוין כולם, כל הנקודות, ואמר על רישא כמו

דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וּבְגִין דָּא וְהִנֵּה תְסֻבֵּינָה אֲלֻמֹּתֵיכֶם וַתִּשְׁתַּחֲוִין לַאֲלֻמָּתִי (שם לז). וְכַד שְׁכִינְתָּא אִסְתַּלְקָא לְגַבֵּיהּ הַאי כִּתְרָא אִתְמַר בָּהּ (תהלים קיח כב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, וְאִיהִי אַבְנָא דְאִתְגַּזְרַת [1087]דְּלָא בִידַיִן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דניאל ב לד) עַד דִּי הִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי לָא בִידַיִן וְגוֹמֵר, וּבְגִין דְּלָא אַשְׁכְּחָן לָהּ אֲתַר מֵאָן אִתְגַּזְרָא, שָׁאֲלִין מַלְאָכַיָּא קַדִּישַׁיָּא אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, וְלָא אַשְׁכְּחִין לָהּ אֲתַר, עַד דְּאָמְרִין בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ.

וְהַאי אֶבֶן אִיהִי [1088]סְגוּלַת מְלָכִים, [1089]וְאִיהִי שִׂיחַת מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שִׂיחַת חִיּוֹן וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים, שִׂיחַת כָּל עִלָּאִין וְתַתָּאִין, [1090]יְדִיעַת שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא בְּעִתִּים, [1091]עִת וּזְמַן לְכֹלָּא.

[1092]כָּל טַעֲמֵי וּנְקוּדֵי וְאַתְוָון כְּלִילָן בָּהּ, [1093]קָלָא דִבּוּר וּמַחֲשָׁבָה, כְּלִילָן בָּהּ, אִיהִי [1094]כֶּתֶר תּוֹרָה, וְכֶתֶר כְּהוּנָה, וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְאִיהִי תַּגָּא בְּרֵישׁ כָּל אַתְוָון, [1095]כְּגַוְונָא דָא ◌ֹשׁ, [1096]וְעַל הַאי אַבְנָא אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לַחֲבֵרָיו, כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם.

[דף טז ע"א]

וְאִיהִי קוֹצָא דְכָל אַתְוָון, [1097]ב כְּגַוְונָא דָא ד, (דף טז ע"א) קוֹץ דְּכָל אָת וְאָת, [1098]שִׁיעוּר קוֹמָה דִּילְהוֹן ו', [1099]מֵעִילָא לְתַתָּא וּמִתַּתָּא לְעִילָּא, [1100]וְרָזָא דְמִלָּה וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם [1101]וְעַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם (דברים ד ג), וְרָזָא דָא לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְגוֹמֵר (ד"ה א כח), לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה דָא מַלְכוּת, דְּאִיהִי בְּכֹלָּא.

וְאִיהוּ [1102]צְפְצוּף עוֹפִין קַדִּישִׁין, [1103]דְּאִתְמַר בְּהוֹן (קהלת י ב) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם [1104]יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, צְפְצוּפָא דְכָל צִפָּרִין דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין, דְּמִצַּפְצְפִין בְּכַמָּה צְלוֹתִין, שִׂיחַת חִיּוֹן [1105]דְּאִינּוּן ת"ח, [1106]וּבְגִינָהּ אִתְמַר (בראשית כד סג) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה וגו', וְלֵית שִׂיחָה אֶלָּא צְלוֹתָא.

שכתוב וראשו מגיע כו':

[1087] **דלא בידין.** רוצה לומר ה' נקודות של ה' אצבעאן, דסלקא על גבי כולם:

[1088] **סגולת מלכים.** כמו שאומר לעיל בהקדמה שהיא סגולה מכל הגווונין שלה, דאיהו מלכות, ומצידה נקראו ישראל מלכים, כמו שאומר לעיל איהי סגולה דלהון:

[1089] **ואיהי שיחת כו'.** כמו שאומר לקמן בשעתא דאיהי סלקא כלהו מצפצפין לגבה בכמה שירין כו':

[1090] **ידיעת שמשא כו'.** שבה כל החשבונות כידוע:

[1091] **עת וזמן לכולא.** שהיא נקראת עת והיא אחרית הימים:

[1092] **כל טעמי כו'.** בכח"ב כמו שאומר לקמן בסוף התיקון:

[1093] **קלא כו'.** גם כן שם קלא - בחכמה, דבור - בבינה כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש דף ע"ג ע"ב וישמע את הקול מגו אבא כו', ומחשבה - בכתר:

[1094] **כתר תורה כו'.** גם כן בכח"ב, וכל זה הוא גם כן למטה, בז' תחתונות: **כתר תורה כו'** - מבינה, וכתר כהונה - מחכמה כמו שאומר לעיל וקמץ הכהן, וכתר מלכות - בכתר כמו שאומר לעיל בהקדמה שניה כתר איהו כתר מלכות כו':

[1095] **כגוונא דא ש.** רוצה לומר ג' תגין באות ש', שהוא חג"ת, עטרת בעלה:

[1096] **ועל האי אבנא כו'.** רוצה לומר כמו שאומר לקמן בתיקונים שאבני שיש הן מ"ד מ"נ, שהן למעלה באצילות ביחודא, ושניהם הם מ"ט פנים טהור כמו שאומר למעלה בהקדמה, מה שאין כן למטה, בעולמות התחתונים, שחלוקין הן מ"ט פנים טהור מ"ט כו', ועל זה אמרו אל תאמרו מים מים, ששני מיני מים הם. ומ"ד - הוא יו"ד על גבי ו', ומ"נ - יו"ד תחת הו' כנ"ל. וכשהוא על גבי הוא"ו, הוא תגא בראש השי"ן כנ"ל והיא יו"ד על שין, ולמטה - יו"ד תחת השין. וזה אבני שיש, יוד אחר השין למטה - מ"נ, קודם השין למעלה - מ"ד, אל תאמרו כו':

[1097] **ב' כגוונא דא' ד'.** רוצה לומר ב' - בינה, ד' - מלכות:

[1098] **שיעור קומה ו'.** רוצה לומר שהוא שיעור של קומה, שקומה הוא ו':

[1099] **מעילא לתתא ומתתא לעילא.** רוצה לומר שהיא עולה בכולם וכולם נכללין בה:

[1100] **ורזא דמלה ולמקצה השמים.** למעלה:

[1101] **ועד קצה השמים.** לתתא:

[1102] **צפצוף עופין קדישין.** חיות הקודש:

[1103] **דאתמר בהון כי עוף השמים כו'.** קאי על החיות שהן עוף השמים - ת"ת, דהוא מקנן בהם כמו שאומר לקמן:

[1104] **יוליך את הקול.** קול דקריאת שמע כמו שאומר בהקדמה לעיל:

[1105] **דאינון ת"ח.** שכל שיחתן בה, שהיא הלכה כמו שאומר לעיל:

[1106] **ובגינה אתמר ויצא כו'.** שהיא שיחת, רוצה לומר תפלת הכל, שהיא נקראת תפלה ובה הוא התפלה כמו שאומר לעיל:

וּבְגִינָהּ אִתְמַר תְּפִלַּת שַׁחֲרִית חוֹבָה,[1107] תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת, דְּאִיהוּ רְשׁוּ דְּלֵילְיָה בְּפְנֵי עַצְמָהּ,[1108] וּבְגִין דָּא לֵית לָהּ קְבִיעוּת בַּלֵּילְיָא דְּדַמְיָא לְגָלוּתָא, אֶלָּא זִמְנִין אִשְׁתַּכְּחַת תַּמָּן וְזִמְנִין לָא אִשְׁתַּכְּחַת.
[1109]זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּפָגַע בָּהּ,[1110] כְּגוֹן יַעֲקֹב דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם כח יא) [1111]וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם [1112]וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, עַד דְּאָתָא בַּעְלָהּ וְנָטִיר לָהּ, וּבַת תַּמָּן עִמָּהּ,[1113] מִתַּמָּן וְאֵילֵךְ קֳבָעוּהָ חוֹבָה.
אֲבָל בְּשַׁבָּת אִיהִי רְשׁוּת הַיָּחִיד, דְּאִיהִי בִּרְשׁוּתָא דְּבַעְלָהּ, וְלַאו כְּגַוְונָא דְּלֵילְיָא דַּהֲוַת יְחִידָה בִּרְשׁוּתָא דִּילָהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איכה א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד.
וְיַעֲקֹב בְּגִין דְּקָרִיב לָהּ לְבַעְלָהּ בִּפְגִיעָה דִּילֵיהּ, וַדַּאי עֲבִיד לָהּ חוֹבָה, וְכַד אָתָא שִׁמְשָׁא בְּשַׁחֲרִית, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים פד יב) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְיָ׳ אלהי״ם, [1114]אִתְמַר בֵּיהּ (בראשית לב לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, [1115]מִתַּמָּן וְאֵילֵךְ [1116]קָשַׁר לָהּ עִמֵּיהּ, דְּאִיהוּ קֶשֶׁר דִּתְפִלִּין דְּיָד, קָשִׁיר לָהּ עִמֵּיהּ דְּלָא תָּזוּז מִינֵיהּ לְעָלְמִין, [1117]מִסְטְרָא דִּשְׂמָאלָא קָשִׁיר לָהּ בִּתְפִלִּין דְּיָד, דְּאִינּוּן בִּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא, מִסְטְרָא דִּימִינָא שַׁוִּי לָהּ כִּתְרָא עַל רֵישֵׁיהּ, תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, וְהַאי בְּיוֹמָא דְּאִיהִי קְשִׁירָא עִם בַּעְלָהּ, אִתְמַר בָּהּ [1118]יְשַׁחֲרוּנְנִי [1119]וְאָז יִמְצָאוּנְנִי, אֲבָל בְּלֵילְיָא דְּאִיהִי גָּלוּתָא, דְּאִיהִי לְבַר מִבַּעְלָהּ, וְאִיהִי רְשׁוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אִתְמַר בָּהּ [1120]אַל תִּתְוַדַּע לָרָשׁוּת, וּבְגִין דָּא אָמַר דָּוִד (תהלים קלב ד) אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי וְגוֹמֵר [1121]עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַיְיָ.
עַד כַּאן רָזָא דְּקְמֵ״ץ, דְּאִיהוּ רָזָא [1122]דְּמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה וְתַתָּאָה (נ״א עילא ותתא), [1123]דְּאִיהִי נְקוּדָה בִּרְשׁוּת בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ ו׳ רָקִיעַ, וּפַת״ח בְּלָא נְקוּדָה רְשׁוּ בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וּנְקוּדָה בְּלָא פַּת״ח רְשׁוּ בִּפְנֵי עַצְמָהּ, [1124]דִּכְמָה דְאַתְוָון אִינּוּן דְּכַר וְנוּקְבָא, הָכִי נְקוּדִין אִינּוּן דְּכַר וְנוּקְבָא, [1125]אֲבָל אַתְוָון אִנְהוּ לְגַבֵּי נְקוּדֵי כְּגוֹן גּוּפָא לְגַבֵּי רוּחָא, [1126]וְכֵן נְקוּדָה בְּו׳, כְּגוֹן חֹל״ם אוֹ חִיר״ק אוֹ שׁוּרֵק, [1127]חֹלֶם לְעֵילָּא מִן ו׳ אִתְעֲבִיד ז׳, [1128]חִיר״ק לְתַתָּא

[1107] **תפלת ערבית רשות.** דאיהי רה״ר: **תפלת ערבית רשות כו׳.** רוצה לומר ביום, התפילה לחבר התפילה עם מדת היום ולכך היא חובה אבל בלילה שאין התפילה אלא מצד עצמה, לא לקשר, שבלילה אינה ברשות בעלה כמו שמפרש והולך, לכך היא רשות:

[1108] **ובג״ד ל״ל קביעותא כו׳.** רוצה לומר שאמרו במתניתין (ברכות כו ע״א) תפילת הערב אין לה קבע, ופירשו בגמרא (שם כז ע״ב) שהיא רשות:

[1109] **זכאה איהו מאן דפגע בה.** רוצה לומר שמשתכחת השכינה עמו תמיד, ולו בוודאי תפילת ערבית קבע כמו שמפרש והולך:

[1110] **כגון יעקב כו׳.** ולכך יעקב תיקן תפילת ערבית:

[1111] **ויפגע במקום.** מקום הוא השכינה כמו שאומר לקמן עד אמצא מקום לה׳ כו׳:

[1112] **וילן שם.** במקום, עמה, שקושר את השכינה בלילה עם האדם, ואח״כ כשבא היום, קושר לקב״ה עמה. וזה שאומר **כי בא השמש** שהוא בעלה כמו שאומר לקמן כי שמש ומגן כו׳, וזה שאומר **עד דאתא בעלה כו׳:**

[1113] **מתמן ואילך קבעוה חובה.** הוא לשון הירושלמי, ומפרש לקמן דרוצה לומר משם ואילך, כשמתחיל היום, קבעוה, רוצה לומר לשכינה, חובה עם בעלה:

[1114] **אתמר ביה ויזרח לו השמש.** כנ״ל, דבלילה קשרה עמו, וביום קשר לקב״ה עמה, ונמצא קב״ה קשור עמו, וזה ויזרח לו השמש - קב״ה:

[1115] **מתמן ואילך קשר כו׳.** כאן מפרש מה שאמר לעיל מתמן ואילך קבעוה חובה:

[1116] **קשר לה עמיה.** רוצה לומר עם קב״ה:

[1117] **מסטרא דשמאלא כו׳.** שם קשור אבל מסטרא דימינא שוי כו׳ ששם אינו קשור, רק כתר תפילין ולכך תחילה תפלין של יד, דסדר היחוד הוא תחילה מצד שמאל, שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני ואח״כ בגופא, וזהו קריאת שמע, עמודא דאמצעיתא כידוע, וזה כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין כו׳, ואח״כ התפילה - במלכות, ד׳ אותיות הוי״ה:

[1118] **ישחרונני.** רוצה לומר בשחר:

[1119] **ואז כו׳.** רוצה לומר, אז - הן ח׳ אותיות הוי״ה ואדנ״י - ביחוד, כמו שאומר לקמן, ולכך ימצאוננני:

[1120] **אל תתודע לרשות.** רוצה לומר שלא תקח אותה בלא בעלה ולכך אסור השררות בגלות, שהשררות הוא מסטרא דמלכות, ובגלות היא בלא בעלה:

[1121] **עד אמצא מקום לה׳.** שתתייחד המקום עם ה׳ הנ״ל ואצל יעקב נאמר ויפגע במקום שהוא בדרגא דעמודא דאמצעיתא, פגע במקום, ודוד שהוא בדרגא דמקום, אמר אמצא מקום, שימצאה:

[1122] **דמחשבה עילאה ותתאה.** רוצה לומר חכמה ומלכות שהיא חכמה תתאה:

[1123] **דאיהו נקודה.** רוצה לומר מלכות:

[1124] **דכמה דאתוון כו׳.** כמו שאומר בזוהר שיר השירים בסופו עיין שם:

[1125] **אבל אתוון כו׳.** שמן הנקודות באים האותיות כמו באלף, נקודה שעל האלף ותחתיו כנ״ל:

[1126] **וכן נקודי כו׳.** רוצה לומר כמו באלף:

[1127] **חלם לעילא כו׳.** בסוד עטרת בעלה:

[1128] **חירק לתתא.** בסוד חיה תחת אלקי ישראל כנ״ל ואז היא יחוד של יסוד כמו שאומר לעיל בסוד ב׳:

אִתְעֲבִיד זָנָב גִּימַ"ל, [1129]שׁוּרֵק בְּאֶמְצָעִיתָא קוֹצָא דְּאָת ד' [1130]קוֹצָא בְּאֶמְצָעִיתָא, [1131]וְכֹלָּא חָד, אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִי"ם (ישעיהו מד ו).

שְׁבָ"א מָאן אִיהוּ, כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפַן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן, וְאִינּוּן אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן, וְאִינּוּן גּוּף וּבְרִית, [1132]וּלְקַבְלַיְיהוּ חַמָּה וּלְבָנָה, דְּאִינּוּן לָקֵבֵל אִמָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה.

וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת (יחזקאל א טו), דָּא נְקוּדָה דְּתִתְּחוֹת סְגו"ל נְקוּדָה חִירֵ"ק דִּלְתַתָּא, אֵצֶל הַחַיּוֹת [1133]דְּאִינּוּן צֵר"י, אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים.

וְכֵן אִיהוּ בְּתוֹךְ הָאוֹפַנִּים [1134]שׁוּרֵ"ק, אוֹפַן חַד לְעֵילָּא וְאוֹפַן חַד לְתַתָּא, וְאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בֵּינַיְיהוּ, [1135]וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ דָּא חִירֵק דְּאִיהוּ לְתַתָּא, [1136]כָּל נִיצוֹץ אִיהוּ י', וְכָל רָקִיעַ ו'.

[דף טז ע"ב]

[1137]יְהֹוָ"ה שְׁבָ"א אִיהוּ דִּינָא, קֶמַ"ץ רַחֲמֵי, שְׂמָאלָא וִימִינָא, [1138]דְּמִתַּמָּן אוֹרַיְיתָא אִתְיַיהִיב דְּאִיהוּ עַמּוּדָא (דף טז ע"ב) דְּאֶמְצָעִיתָא, וּבְזִמְנָא דְּאִינּוּן שְׁבָ"א קֶמַ"ץ חֹלֶ"ם, אִיהוּ רָמוּז כִּי בִי חָשַׁ"ק וַאֲפִלְּטֵהוּ, רַק [1139]בַּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁ"ק יְיָ'.

[1140]מִסְטָרָא דְּא' דְּאִיהוּ יו"ִי דְּסָלִיק יהו"ה, הֲוָה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא וּשְׁמֵיהּ לְחוֹד בְּכִתְרָא, קֶדֶם דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, עַד דְּסָלִיק בְּמַחֲשַׁבְתֵּיהּ לְמִבְרֵי אָדָם, [1141]דְּאִיהִי [1142]י' בְּרֵישָׁא דְּא', תַּגָּא לְעֵילָּא, וּלְתַתָּא נְקוּדָה, וּבְנִקּוּדֵי דְּאַתְוָון [1143]אִשְׁתְּמוֹדְעָאן כָּל סְפִירָן, [1144]דְּתִשַּׁע נְקוּדֵי אִינּוּן, וּבְהוֹן י"ד נִיצוֹצִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות יד כח) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים [1145]בְּיָ"ד רָמָה, וְאִינּוּן לָקֵבֵל פִּרְקִין דְּה' אָצְבְּעָן דְּאִינּוּן י"ד, וּתְרֵין רְקִיעִין תַּמָּן, חַד מִן קֶמַ"ץ וְחַד מִן פַּתַ"ח, לָקֵבֵל תְּרֵין קָנֵי דִּדְרוֹעִי, וְכָל נִיצוֹץ [1146]אִיהוּ פֶּרֶק, וְאִיהוּ [1147]מִדָּה, וְרָקִיעַ [1148]אַמָּה, [1149]וְקָנֶה, וְקַו הַמִּדָּה.

טַעֲמֵי אִינּוּן מִן כִּתְרָא, וְאִינּוּן בְּרֵישָׁא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, נְקוּדִין מִן מוֹחָא, וְאִינּוּן בִּרְכָאן עַל רֵישָׁא דְּצַדִּיק,

---

1129 **שורק באמצעיתא.** יחוד עם ת"ת בסוד פרצוף וזהו (ברכות סא ע"א) חד אמר פרצוף וחד אמר כו':

1130 **קוצא באמצעיתא.** והיא אינה מגעת אלא עד הת"ת ואז היא מאחוריו בסוד ד', דלת כנ"ל וזהו קוץ שאחורי הד':

1131 **וכלא חד.** רוצה לומר הכל במלכות וזה שאומר אני שהוא מלכות שנקראת אני, ראשון על גבי הוא"ו, ואני כו' ומבלעדי אין אלקים - מלכות, והן מרמזין על היה והוה ויהיה, וזה שאומר ומבלעדי, רוצה לומר עכשיו:

1132 **ולקבלייהו חמה כו'.** כשמלכות למטה:

1133 **דאינון צירי את כו'.** רוצה לומר החיות הן חמה ולבנה, למעלה, בסוד צירי כמו שאומר לעיל את שני כו' ואינון שוין ות"ת הוא תחתם וזהו סגול:

1134 **שורק אופן כו'.** רוצה לומר שורק - ג' נקודות. ומלכות - למטה ות"ת בינה לאימא עילאה:

1135 **והנה אופן כו'.** רוצה לומר מלכות למטה:

1136 **כל ניצוץ כו'.** מפרש מה שאמר לעיל דאיהו נקודה ברשות בעלה כו' נקודין אינון דכר כו':

1137 **יְהֹוָ"ה כו' שבא איהו כו'.** עכשיו מפרש נקודה של השם. ונקוד שבא בי' וקמץ בה' כמו שאומר בזוהר דרוחא דשמאלא בספירה ימינא וכן להיפך:

1138 **דמתמן אורייתא כו'.** רוצה לומר לכך הן שבא וקמץ קודם לו' של השם, שמשם איהו כו', והניקוד הוא בניקוד צבאות, וזה שאומר ובזמנא דאינון כו' רוצה לומר שהן חג"ת ביחוד:

1139 **באבותיך חש"ק.** רוצה לומר חג"ת, ג' אבהן, וה' אחרונה בלי ניקוד דמלכות אין בה נקודה כידוע והיא מקבלת מכולם:

1140 **מסטרא דא' כו'.** רוצה לומר דא' הוא כתר, וא' מרמז על היחוד והוא גימט' הוי' כמו שמפרש והולך וזה שאומר היה הקב"ה לחוד רוצה לומר בלא אדם שהוא מחכמה ולמטה וזה שאומר (פרקי ר' אליעזר ריש פרק ג') קודם שנברא העולם, רוצה לומר מחכמה ולמטה, היה הוא ושמו אחד, ורוצה לומר דשם הוי"ה היה נכלל באות אל"ף עד שנברא מחכמה ולמטה, התחיל השם להתפשט, יו"ד - בחכמה, ה' - בבינה כו' כידוע וזהו כתר, שהוא שורש הספירות של השם באות אלף:

1141 **דאיהו יוד כו'.** רוצה לפרש כאן האיך כל הספירות, אעפ"י שהן מפורשין בהוי"ה, נכללין באלף ולכן כתר שרשם ולכן נקראים כל התשע ספירות בשם אדם דהוא א':

1142 **יו"ד ברישא כו'.** רוצה לומר חו"ב נכללין בי', כנ"ל, ו' באמצע - ו"ק, יו"ד למטה - מלכות. וכאן רמוז כל הספירות באות אלף ועכשיו מפרש האיך רמוזין בנקודות וזה שאומר ובנקודי כו':

1143 **אשתמודעאן כו'.** רוצה לומר שמהם אנו יודעים דתשע ספירות הן:

1144 **דתשע כו'.** וכן בא' תשע ספירות כנ"ל:

1145 **ביד רמה.** רוצה לומר מסטרא דת"ת שכולל הכל:

1146 **איהו פרק.** הנזכר כאן:

1147 **מדה.** הנ"ל:

1148 **אמה וקו המדה.** גם כן למעלה שם:

1149 **וקנה.** הנזכר כאן:

כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (משלי י ו) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, [1150]וְאִינּוּן תְּלַת טִפִּין דְּאִתְמַשְּׁכוּ מִן מוֹחָא לְגַבֵּי בְּרִית מִילָה, אַתְוָון מִסְטָרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה, [1151]וְכֻלְּהוּ אִתְכְּלִילָן בְּמַלְכוּתָא, וּנְקוּדֵי לְאַתְוָון כְּנִשְׁמָתָא לְגוּפָא, דְּגוּפָא אִיהוּ כְּסוּס לָרוֹכֵב, וְאַתְוָון אִינּוּן פִּתְיחִין לְנָקוּדֵי לְקַבְּלָא לוֹן, [1152]וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (יחזקאל א יא) וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְמָעְלָה, לְקַבְּלָא עֲלַיְיהוּ נְקוּדֵי, וּנְקוּדֵי בְּכָל אֲתַר [1153]בַּת קוֹל.

[1154]טַעֲמֵי אִינּוּן מָאנֵי קְרָבָא, [1155]רָפֶ"ה אִיהוּ לְעֵילָּא מֵאַתְוָון, וַעֲלֵיה אִתְמַר (שם כב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ, כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְמָעְלָה, נָטוּי דָּא אִיהוּ רָפֶ"ה, נָטוּי עַל רָאשֵׁי חַיָּוֹן, [1156]דְּאִינּוּן יהו"ה אַרְבַּע אַתְוָון וַדַּאי, דָּגֵ"שׁ אִיהוּ מִלְּגָאו דְּאַתְוָון, כְּגַוְונָא דָּא יהוּ"ה, רָפֶ"ה מִלְּבָר [1157]כְּגַוְונָא דָּא יהוֹ"ה, וְאִינּוּן כְּמֶתֶג וָרֶסֶן לְאוֹתִיּוֹת, וּבְהוֹן וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, [1158]רָצוֹא בְּדָגֵ"שׁ, וָשׁוֹב בְּרָפֶ"ה.

תקונא שתיתאה

בְּרֵאשִׁית, קֻם רַבִּי שִׁמְעוֹן, (פתח) וְאָמַר לְאֵלִיָּהוּ, אֵלִיָּהוּ בְּאוֹמָאָה עֲלָךְ [1159]בְּמַלְכוּת קַדִּישָׁא, [1160]דְּאִיהִי נְפִילָא בְּגָלוּתָא, [1161]טוֹל רְשׁוּתָא דְּלָא תָּזוּז מִינָּן, דְּהָא שְׁכִינְתָּא וְחֵילָהָא [1162]נָטְרִין לָךְ, [1163]מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ישעיהו לג ז) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ [1164]חוּצָה, לְבַר מֵהֵיכָלִין, לָא אִית מָאן דְּמִקַּבֵּל צְלוֹתִין דְּיִשְׂרָאֵל, [1165]כַּמָּה צִפְּרִין מְצַפְצְפִין בְּצְלוֹתִין [1166]לְגַבֵּי אִמָּהוֹן, [1167]דְּאִינּוּן מְקַנְּנָן עַל אַרְעָא, דְּנָטְרִין לָךְ, וְכֻלְּהוּ אִתְקְרִיאוּ צִפֳּרִים, עַל שֵׁם קֵן צִפּוֹר [1168]דְּאִיהִי אִימָּא קַדִּישָׁא, דְּאִתְמַר בָּהּ (דברים כב ו) כִּי יִקָּרֵא קֵן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ, וַעֲלָהּ אִתְמַר (תהלים פד ד) גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, [1169]וְדָא ב' מִבְּרֵאשִׁית, דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי כד ג) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָיִת,

---

[1150] **ואינון ג' טיפין.** ג' אותיות יה"ו:

[1151] **וכלהו אתכללין במלכות.** רוצה לומר: אתוון נקודין וטעמים:

[1152] **ועלייהו אתמר וכנפיהם.** כמו שאומר בתקוני זוהר חדש שד' גדפין הן ד' אותיות אדנ"י - במלכות, ושם אותיות מצד עצמה של מלכות מאימא עילאה:

[1153] **בת קול.** רוצה לומר נקודות, במלכות, הוא מחכמה כנ"ל שנקראת קול ועליה נאמר נקודה בהיכליה:

[1154] **טעמי אינון מאני קרבא.** כמו שאומר לקמן ובתקוני זוהר חדש, פתח ואמר זרקא כו', והוא במלכות מסטרא דכתר, דכד סלקא לשם אתמר עלה עד די התגזר' כו' ומחת לצלמא כו' כנ"ל וצלמא הוא אדם בליעל כידוע:

[1155] **רפה איהו כו'.** שבימים קדמונים היו נוהגים על הרפה לעשות למעלה קו ברוחב על האות והשמיטוהו אחרונים שמן העדר הדגש ניכר:

[1156] **דאינון יהו"ה ד' אתוון וודאי.** רוצה לומר דהחיות הן ד' אותיות הוי"ה כמו שאומר לעיל בהקדמה, ורפה שעל גבי הוי"ה הוא רקיע בדמות וא"ו:

[1157] **כגוונא דא יהו"ה ואינון כמתג כו'.** רוצה לומר כמתג שעל גבי הסוס כן הוא רפה והוא כדמות וא"ו כמו מתג ו'. וכמו רסן שבתוך הפה של הסוס כן הוא דגש שהאותיות הן כסוס לרוכב כנ"ל. והן בחיות - מט"ט, שבהיותו על גביהן בסוד מטטרו"ן אז הוא בסוד מתג והוא רקיע שעל גבי החיות כידוע שהוא צדיק דלתתא, רקיע כמו שאומר לעיל בהקדמה דף ד ע"א, ובהיותו בתוך החיות בסוד נוריאל ארגמ"ן אז הוא דגש והוא מה שנאמר היא מתהלכת בין החיות שאמר לעיל נקודה שבתוך ה' כי החיות הן במלכות כמו שאמר לעיל בתיקון א'. ובהיותו על גביהן אז הוא בסוד יסוד, רקיע, ובהיותו בתוכה אז הוא בנוקבא, מלכות. וזה שאומר היא מתהלכת כו' ועל ידה מתנהגים החיות כידוע וזהו כמתג ורסן לאותיות שהן החיות:

[1158] **רצוא בדגש ושוב ברפה.** רוצה לומר בדגש נחטפין האותיות, אות שלפני הדגש עם האות הדגושה כידוע מה שאין כן ברפה שהאות שלפניה נמשכת וזהו ושוב. וכן בחיות, בהיותו בתוכם הן רצין על ידו להשיג למעלה, מה שאין כן בהיותו על גביהן שאז ושוב. וזה שאומר לקמן רצוא - בנוריאל, ושוב - במטטרו"ן. כי רצוא גימטריה נוריאל, ושוב גימטריה מטטרו"ן וכל זה כנ"ל:

[1159] **תיקון ו'. במלכות קדישא דאיהי כו'.** רוצה לומר לכך לא תזוז מינן כו' - להקימה:

[1160] **דאיהי נפילא כו'.** כמו שכתוב (עמוס ט יא) סכת דוד הנופלת:

[1161] **טול רשותא.** מקב"ה:

[1162] **נטרין לך.** על ביאתך כמו שכתוב (מלאכי ג כג) הנה אנכי שולח לכם כו':

[1163] **מלאכי השרת.** מפרש שאמר לעיל וחילהא, מפרש מי הם. ואמר מלאכי השרת כו' כמה צפרין כו':

[1164] **חוצה לבר מהיכלין לא אית כו'.** שהתפלה נכנסת להיכלין כידוע:

[1165] **כמה צפרין כו'.** רוצה לומר ישראל:

[1166] **לגבי אמהן.** מלכות:

[1167] **דאינון מקננן על ארעא.** רוצה לומר דכתיב קן צפור כו' על הארץ, והן ישראל ואמם של צפרין - מלכות:

[1168] **דאיהי אימא כו'.** מלכות:

[1169] **ודא ב' כו'.** רוצה לומר שהיא נקראת בזמן דהיא אתבני והיא על מקומה בבית המקדש:

וּדְרוֹר קֹן לָהּ דָּא אִמָּא עִלָּאָה יוֹבֵל, דְּאִתְמַר בָּהּ (ויקרא כה י) וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ, בְּזִמְנָא דְּצִפּוֹר מָצְאָה בַּיִת דְּאִיהִי בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְאִתְבְּנִיאַת וְאִתְתַּקְנַת, מִיָּד דְּרוֹר דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, אַשְׁכְּחַת קֹן לָהּ לְעֵילָא.
וּמִיָּד אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ, אִלֵּין שִׁית סְפִירָן, [1170]דְּאִינּוּן שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כֻּלְּהוּ פָּרְחִין לְגַבָּהּ, בְּכַמָּה חַגִּין וּזְמַנִּין וְיוֹמִין טָבִין, [1171]וְאֶפְרוֹחִים דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, כֻּלְּהוּ פָּרְחִין עִמָּהּ בְּגָלוּתָא, וּבְזִמְנָא דְּאִנּוּן בֵּיצִים, דְּלֵית לוֹן גַּדְפִּין בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה לְפָרְחָא, [1172]אִתְמַר בָּהּ לֹא תְקַח הָאֵם עַל הַבָּנִים.

[דף יז ע"א]

[1173]אִי הָכִי מַאי כִּי יִקָּרֵא קֵן, [1174]אֶלָּא בְּזִמְנָא [1175]דְּלֵית לָהּ לִשְׁכִינְתָּא אֲתַר לְשַׁרְיָא תַּמָּן בְּקִבְיעוּ, אִיהִי אָזְלַת בְּמִקְרֶה, וְדָא אִיהוּ כָּל [1176]הַקּוֹבֵעַ מָקוֹם לְתִפְלָתוֹ וכו', כְּמָה דְּנִשְׁמָתִין עָבְדִין, הָכִי שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא (דף יז ע"א) עִמְּהוֹן, נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי קְבוּעָה בִּצְלוֹתָא אוֹ בְּאוֹרַיְיתָא אִיהִי אֲתַר קְבוּעַ לְשַׁרְיָא בָּהּ שְׁכִינְתָּא, אֲבָל נִשְׁמָתָא דְּלֵית לָהּ קְבִיעוּ בִּצְלוֹתָא אוֹ בְּאוֹרַיְיתָא, אֶלָּא אִי אִזְדַּמְנַת לָהּ בְּמִקְרֶה, הָכִי אִיהִי שַׁרְיָא עֲלָהּ בְּמִקְרֶה, וְדָא אִיהוּ כִּי יִקָּרֵא קֵן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ וגו'.
[1177]דְּוַדַּאי נִשְׁמָתָא אִיהִי קֵן צִפּוֹר, וְגוּפָא קֵן דְּנִשְׁמָתָא, [1178]וְכֵן נִשְׁמָתִין דְּאִינּוּן עוּלֵימָאן דִּילָהּ, דְּאִתְקְרִיאוּ בְּתוּלוֹת אַחֲרִיָּהּ רֵעוֹתֶיהָ, יָתְבִין בְּגוּפִין דְּאִינּוּן קֵן דִּלְהוֹן בְּאַרַח מִקְרֶה, [1179]בְּזִמְנָא דְּלַאו אִינּוּן קְבוּעִין בְּבָתֵּי כְּנֵסְיוֹת וּבְבָתֵּי מֶדְרָשׁוֹת, [1180]וְדָא אִיהוּ כִּי יִקָּרֵא קֵן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ.
[1181]וְעוֹד קֵן צִפּוֹר לְעֵילָא, אִיהוּ כָּרְסְיָא, [1182]וְקֵן דִּילָהּ לְתַתָּא מטטרו"ן, [1183]וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (במדבר יד יח) [1184]וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה, [1185]דְּתַמָּן קֵן, [1186]וְאִיהוּ קַנָּא וְנוֹקֵם, [1187]בְּזִמְנָא דְּלָא אַשְׁכְּחַת קִינָּא לְשַׁרְיָא, [1188]בְּדַרְדְּ,

---

[1170] **דאינון ששת ימי המעשה.** רוצה לומר דבששת ימי המעשה הן סגורין, ובחגין וזמנין מתפתחין, כמו שאומר לקמן, והן נקראין ששת ימי המעשה, והן כל המועדים, שבת ושלשה חגים וראש השנה ויום הכפורים, כמו שאומר בזוהר חדש דף כ"ד, וזה שאומר חגין וזמנין ויומין טבין, ואמר כולהו פרחין לגבה שאז אתוסף בהו עדונין ותפנוקין כמו שאומר בזוהר חדש שם, והכל ע"י הקרבנות המוספים כמו שאומר שם, וזהו אשר שתה אפרוחיה את מזבחותיך כו', וזה שאומר כאן כולהו פרחין כו':

[1171] **ואפרוחין דאינון ישראל כו'.** חוזר לענין ראשון לפרש הפסוק כי יקרא כו' שאמר דקן צפור איהי מלכות, וצפרים שלה הן ישראל, ומפרש כאן מה שכתוב אפרוחים או ביצים:

[1172] **אתמר בה לא כו'.** רוצה לומר לא שריא עליהון:

[1173] **א"ה מאי כי יקרא.** רוצה לומר מאחר דקאי על השכינה:

[1174] **אלא בזמנא כו'.** רוצה לומר אז שלח תשלח:

[1175] **דל"ל לשכינתא אתר.** רוצה לומר נשמתא בקביעות:

[1176] **הקובע מקום לתפילתו.** רוצה לומר שקובע הנשמה שלו לשכינה שנקראת תפלה ולכך אויביו נופלין תחתיו שהן היצר הרע וחיילותיו כמו שאומר לעיל שאז והזר הקרב יומת:

[1177] **דודאי נשמתא איהי קן צפור וגופא כו'.** ורוצה לומר דשכינה אתקריא צפור, והוה ליה למימר כי יקרא צפור, ואמר דנשמתא היא קן צפור שהיא גם כן במקרה כמו שמפרש והולך:

[1178] **וכן נשמתין כו' דאתקריאו בתולות אחריה כו'.** רוצה לומר שהולכין אחריה, ולכך יתבין בגופא כו':

[1179] **בזמנא דלאו אינון כו'.** רוצה לומר דכי יקרא קאי גם הגוף ונשמה בזמנא דגופא לאו קבוע בבתי כנסיות כו'. וזה שאומר לעיל דגופא קן לנשמתא:

[1180] **ודא איהו כו' לפניך.** קא דייק מלת לפניך:

[1181] **ועוד קן צפור כו'.** רוצה לומר כמו למטה הנשמה קן לשכינה וגוף - לנשמה, כן לעילא כרסייא - לשכינה ומט"ט - לכסא. וזה שאומר קן צפור לעילא כרסיא לפי שרוצה לומר אצל מט"ט - לתתא. והכסא דוגמת הנשמה שבאה משם:

[1182] **וקן דילה.** רוצה לומר של הכסא, הוא מט"ט שהוא דוגמת הגוף לנשמה, כן הוא - גוף לכסא, וכמו אם אין שכינה שורה בנשמה אין הנשמה שורה בגוף, כן אם אין שכינה שורה בכסא אז אין כסא שורה בו, וע"י הכסא שורה בו השכינה במט"ט כמו ע"י הנשמה שורה השכינה בגוף ולכן נקרא מט"ט - גוף דשכינתא כמו שאומר לעיל בהקדמה:

[1183] **ועליה אתמר.** רוצה לומר על מט"ט:

[1184] **ונקה לא ינקה.** דכתיב כי לא ישא לפשעכם:

[1185] **דתמן קן.** רוצה לומר במלת ונקה ינקה - אותיות קן בהם, ומביא ראיה שהוא נקרא קן:

[1186] **ואיהו קנא ונוקם.** כנ"ל כי לא ישא כו' ורוצה לומר במלת קנא ונוקם גם כן אותיות קן:

[1187] **בזמנא דלא אשכחת.** רוצה לומר השכינה כנ"ל דכתיב כי יקרא - במקרה. והענין כמו שאומר בזוהר דמט"ט אתבני בשמא קדישא ע"י מעשה הצדיקים וזה בזמנא כו' וקן צפור דקרא נתפרש בשני פנים, למעלה ולמטה. למעלה - בכסא, ולמטה - במטטרו"ן. וזה שאומר לעילא כו'. לתתא מט"ט:

[1188] **בדרך דא כו'.** רוצה לומר שמלכות נקראת דרך כמו שכתוב מתו במדבר בדרך רוצה לומר שע"י הדרך מתו שהוציאו דבת הארץ - מלכות וכן קבורת רחל בדרך כמו שמפרש והולך, ורוצה לומר בזמן שאין הצדיקים בדור ואין מוצאה מקום לנוח אז היא שורה על הצדיקים ישיני עפר וזה שאומר מתו במדבר בדרך רוצה לומר ששם שורה:

דָּא דְּאִתְמַר בָּהּ (יהושע ה ד) מֵתוּ בַּמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם, [1189]וְעוֹד בַּדֶּרֶךְ, דָּא קִבּוּרַת רָחֵל, [1190]דְּאִיהִי בְּפָרָשַׁת אוֹרְחִין, וַעֲלָהּ אִתְמַר (ירמיהו ט א) [1191]מִי יִתְּנֵנִי בַּמִּדְבָּר [1192]מְלוֹן אֹרְחִים, וְאִינוּן תְּרֵין מְשִׁיחִין, דְּמִתַּמָּן קָא עָבְרִין כַּד אָתָאן לְמִפְרַק לְיִשְׂרָאֵל מיצר הרע וחילוי.

בְּכָל עֵץ [1193]דָּא אִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, [1194]וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (דברים כ יט) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, וְעוֹד בְּכָל עֵץ דָּא צַדִּיק דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית א יא) עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ, וְדָא יוֹם הַשַּׁבָּת דְּתַמָּן זִווּגָא דִּשְׁכִינְתָּא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְתַמָּן אִית לָהּ נְיָיחָא, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים א ג) וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל [1195]עַל פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ, [1196]דָּא עִתּוֹ דְּצַדִּיק [1197]דְּאִיהִי לֵיל שַׁבָּת, [1198]דְּצַדִּיק מִנֵּיהּ פָּרְחִין נִשְׁמָתִין חַדְתִּין בְּיִשְׂרָאֵל עֶרֶב שַׁבָּת [1199]דְּאִתְקְרִיאוּ פָּנִים חֲדָשׁוֹת.

[1200]אֲפְרוֹחִים אִלֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, [1201]דְּבִגִינְהוֹן שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עַל יִשְׂרָאֵל, אוֹ בֵּיצִים אִלֵּין אִינוּן תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, דְּבִגִינְהוֹן שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עַל יִשְׂרָאֵל, [1202]וְאִלֵּין אִינוּן מָארֵי מִקְרָא, [1203]וּבְזִמְנָא דְּאִינוּן עָסְקִין בְּאוֹרַיְיתָא וּבְמִצְוָה דְּאִנּוּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּא, וְגָרְמֵי לְחַבְּרָא לוֹן כַּחֲדָא, יָרְתִין מִתַּמָּן נִשְׁמָתִין, וְאִתְקְרִיאוּ בָּנִים דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּמָארֵי מִקְרָא וּמָארֵי מִשְׁנָה אִינוּן מַגְדְּפִין דִּילָהּ, וּבְגִין דָּא וְהָאֵם רַבֶּצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים, אִיהִי רְבִיעָא עֲלַיְיהוּ בְּאַרְבַּע גַּדְפִּין דִּילָהּ, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ו) וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם, [1204]ינוֹקִין אַנְפֵּי זוּטְרֵי, [1205]וְאִינוּן אַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל חַד וְחַד, וּבְהוֹן אִימָּא רְבִיעָא עֲלַיְיהוּ, וְזִמְנִין אִיהִי עֲלַיְיהוּ, וְזִמְנִין אִסְתַּלְקַת מִנַּיְיהוּ, אֲבָל בְּנִין דְּאִינוּן מִן מֵעוֹ, [1206]דְּאִתְמַר בהון (ירמיהו לא יט) המו מעי לו, בְּנִין דְּרָחִימוּ דְּהָמוּ מֵיעָהָא עֲלַיְיהוּ וְאִינוּן מָארֵי קַבָּלָה, אִתְמַר בְּהוֹן (דברים כב ו) לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, דְּאִימָּא לָא זָזָה מִנַּיְיהוּ לְעָלַם.

[1207]דְּוַדַּאי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ אוֹרַיְיתָא, וּשְׁכִינְתָּא הִיא מִצְוָה, זַכָּאָה מָאן דְּמִתְעַסֵּק בְּהוֹן לְיַחֲדָא לוֹן, וְכֵן [1208]זָכוֹר וְשָׁמוֹר אִינוּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּמְיַחֵד לוֹן בְּיוֹם שַׁבָּת, דְּאִיהוּ יְסוֹד,

---

1189 **ועוד בדרך כו'.** רוצה לומר ששם עיקר שרייתה כידוע:

1190 **דאיהי בפרשת אורחין כו'.** רוצה לומר בדרך ורוצה לומר שלכך נאמר מלון אורחים כמו שמפרש והולך ועלה אתמר כו':

1191 **מי יתנני כו'.** רוצה לומר שתשרה שם ולא על ישראל מחמת עונותיהם שנסתלקה מהם כמו שכתוב ואלכה אל מקומי כו':

1192 **מלון אורחים.** לפי פשוטו רוצה לומר בגלות שהוא מלון אבל מפרש לקמן שהאורחים לנים שם וזה שאומר ואינון שני משיחים כו':

1193 **דא איהו עץ החיים.** רוצה לומר עמודא דאמצעיתא ורוצה לומר בזמן שמוצאה תלמיד חכם למטה אז לה נייחא בעץ החיים:

1194 **ועליה אתמר כי כו'.** כמו שאומר בזוהר בזמן שהאדם הוא עץ השדה שהוא תלמיד חכם - ממנו תאכל כו' וכן בעמודא דאמצעיתא שנקרא אדם - הוא עץ השדה דלעילא:

1195 **על פלגי מים.** הן מ"ד מ"נ כמו שאומר להלן:

1196 **דא עתו דצדיק.** רוצה לומר מלכות נקרא עת כידוע והיא עת של צדיק שיש כמה עתים כידוע:

1197 **דאיהי ל"ש.** רוצה לומר מלכות ואז הוא זיווגא דשכינתא וזהו עתו כו':

1198 **דצדיק מיניה כו'.** רוצה לומר לכך נאמר פריו יתן כו':

1199 **דאתקריאו פנים חדשות.** כמו שאמרו (טושו"ע אבה"ע סב ח) שבת הוא פנים חדשות אצל ז' ברכות לחתן ורוצה לומר זהו פריו יתן כו' שבכל פעם פרחין מיניה נשמתין חדתין כו':

1200 **אפרוחים כו'.** הולך ומפרש הקרא:

1201 **דבגינהון שריא כו'.** רוצה לומר לכך כתיב והאם רובצת כו':

1202 **ואילין אינון כו'.** רוצה לומר ביצים וכן הם תינוקות שגם הם מארי מקרא כידוע:

1203 **ובזמנא דאינון כו'.** רוצה לתרץ, מה שהתחיל הקרא באפרוחים וביצים, ואמר לא תקח כו' הבנים, ואמר בזמנא כו' ירתין נשמתין ועוסקין בקבלה, ואז נקראו בנים, ואז לא תקח, כמו שמפרש והולך:

1204 **ינוקין אנפי זוטרי כו'.** רוצה לומר ד' אנפין דילה הוא על התינוקות שנקראים אנפי זוטרי שאמרו היינו כרוב כו' וזה ד' אנפין דכרוב והיא נקראת כמו שאומר בזוהר חדש דף ע"ג עיין שם:

1205 **ואינון ד' אנפין לכל חד וחד.** רוצה לומר שלכל חיה וחיה ד' אנפין. ומה שכתיב (יחזקאל י יד) פני האחד פני הכרוב, באותו פנים - ד' אנפין, וזה שאומר ובהון אימא רביעא כו':

1206 **דאתמר בהון המו מעי לו.** סיפא דקרא רחם ארחמנו. וזה שאומר **בנין דרחימו כו'.** ורוצה לומר שהן נקראים בנים - שהן ממעים, ולכך המו כו' - שיצאו משם, כמו אשה על בניה ורוצה לומר שהן מאצילות כמו שאומר לעיל ירתין מתמן נשמתין:

1207 **דודאי קב"ה כו' ושכינתיה כו'.** חוזר לפרש מה שאמר למעלה ובזמנא דאינון כו':

1208 **זכור ושמור.** רוצה לומר קידוש ושמירת שבת:

[1209]וּבְרַחֲמוּ וּדְחִילוּ דִּי"ה, דְּאִינּוּן אַבָּא וְאִמָּא. [1210]זָכוֹר וְשָׁמוֹר, אִינּוּן לָקֵבֵל תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא ו', וּתְפִלִּין דְּיָדָא ה', דְּכַר וְנוּקְבָא, [1211]וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּמְיַחֵד לוֹן בְּקֶרְיַאת שְׁמַע בְּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, [1212]דִּבְזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב וּבְאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה, בִּרְחִימוּ וּדְחִילוּ, אִתְּמַר בְּהוֹן לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וּבְזִמְנָא דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין בְּהוֹן בִּרְחִימוּ וּדְחִילוּ, אִתְּמַר בְּהוֹן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם.

[דף יז ע"ב]

בִּזְמָנָא דְּיִשְׂרָאֵל נָטְרִין שַׁבַּתָּא בְּזָכוֹר וְשָׁמוֹר בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, אִתְּמַר בְּהוֹן לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִם לַאו כְּתִיב בְּהוֹן שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח וְגוֹמֵר, [1213]תְּרִין תְּרוּכִין, וּבִזְמָנָא דְּיִשְׂרָאֵל מְיַחֲדִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּתְפִלִּין דְּיָד וּבִתְפִלִּין דְּרֹאשׁ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, אִתְּמַר בְּהוֹן לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִם לַאו שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, וּבִזְמָנָא דְּמְקַיְּימִין מִצְוַת (דף יז ע"ב) בְּרִית מִילָה [1214]וְאַעְבָּרָן מִנַּיְיהוּ עָרְלָה, וְעָבְדִין פְּרִיעָה, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, אִתְּמַר בְּהוֹן לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִם לַאו שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, [1215]בִּזְמָנָא דְּמִיוּחָדִין בְּזִוּוּגַיְיהוֹן בִּקְדוּשִׁין וְשֶׁבַע בְּרָכָאן, דְּאִינּוּן יְחוּדָא דְּלֵהוֹן בִּקְדוּשָׁה וּבְרִכְתָא, אִתְּמַר בְּהוֹן לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, וְאִם לַאו שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח וכו'.

וְאִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא בִּרְשׁוּתָא אָחֳרָא, דְּכַד לָא מִתְיַיחֲדִין בְּזִוּוּגַיְיהוּ בִּקְדוּשִׁין וְשֶׁבַע בִּרְכָאן, דְּאִינּוּן יְחוּדָא דְּלֵהוֹן בִּקְדוּשָׁה וּבְרִכְתָא, בַּאֲתַר דִּקְדוּשָׁה שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ מְסָאֲבָא, וּבַאֲתַר דִּבְרָכָה שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ לְטוּתָא, וּבַאֲתַר דְּיִחוּדָא שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ פְּרוּדָא, [1216]וְדָא גָּרִים גָּלוּתָא לִשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְתַּרְכַת [1217]מֵאַתְרָהָא וּמִקְנָהָא דְּאִיהִי יְרוּשָׁלַם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, תְּרִין שִׁלּוּחִין שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, חַד מִבַּיִת רִאשׁוֹן, וְחַד מִבַּיִת שֵׁנִי.

[1218]וְאִי תֵּימָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאו אִתְתַּרַךְ עִמֵּיהּ, בְּגִין דָּא אָמַר קְרָא (משלי כז ח) כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, בְּגִין לְנַטְרָא לָהּ בְּגָלוּתָא מֵרֵשׁוּ נוּכְרָאָה, [1219]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מב ח) אֲנִי יְיָ' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וְגוֹמֵר, לְאַחֵר דָּא אֵל אַחֵר, דָּא סמא"ל, [1220]לַפְּסִילִים אִלֵּין מְמַנָּן דְּעַל שַׁבְעִין אוּמִין.

וּבְגִינָהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ מֶלֶךְ אָסוּר בָּרָהָטִים, [1221]אִיהוּ אָסוּר עִמְּהוֹן בִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, דְּאִינּוּן פְּאֵר דְּרֵישָׁא, דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא אִינּוּן בַּאֲתַר דְּרַהֲטֵי דְּמוֹחָא, וְדָא אִיהוּ אָסוּר בָּרָהָטִים, וְאִיהוּ חָבוּשׁ עִמְּהוֹן בִּתְפִלִּין דְּיָד בְּקֶשֶׁר שֶׁל יָד, וְדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל כד יז) פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ, וּבְגִין דְּאִיהוּ חָבוּשׁ עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא, אִתְּמַר בֵּיהּ אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִין, וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי בֵּית הָאֲסוּרִין דִּילֵיהּ, בְּגִין רְחִימוּ דִּילֵהּ אִיהוּ אָסוּר בָּהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה [1222]צְרוֹר הַמּוֹר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין (שיר א יג).

וּבְגִין דָּא מָאן דְּבָעֵי לְאַשָּׁגָא לְמַלְכָּא, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְאַשָּׁגָא לֵיהּ אֶלָּא בִּשְׁכִינְתָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה ט כב) אַל יִתְהַלֵּל כוֹ' כִּי אִם בְּזֹאת וְגוֹמֵר, וְאַהֲרֹן כַּד עָאל לְקַדֶּשׁ קֻדְשִׁין בְּיוֹמָא דְּכִפּוּרֵי, בָּהּ הֲוָה עָאל, דִּכְתִיב (ויקרא

[1209] **וברחימו ודחילו.** דיראה הוא במוחא - י' של השם, ואהבה - בלבא, ה'. ורוצה לומר לייחדא כל ד' אותיות הוי"ה שהן כל האצילות:

[1210] **זכור ושמור אינון כו'.** רוצה לומר בחול היחוד ע"י התפילין, ובשבת ע"י זכור ושמור:

[1211] **וזכאה כו'.** חוזר על זכאה דלעיל:

[1212] **דבזמנא דישראל כו'.** חוזר למעלה לפרש הפסוק לא תקח כו':

[1213] **תרין תרוכין.** רוצה לומר לכך נאמר שלח תשלח, כמו שאומר לקמן חד - מבית ראשון, וחד - מבית שני, והן שתי השכינות כמו שאומר בהקדמה דף א', וכן הוא בכל המצות, ומפרש כאן משום שאמר למעלה אשר שתה ששת ימי המעשה כו', רוצה לומר בשבת אימא עילאה דרור קן לה וזהו חירו דשבתא, כמו שאומר לעיל בהקדמה עיין שם:

[1214] **ואעברן מינייהו כו'.** שמילה ופריעה הן בזו"נ:

[1215] **בזמנא דמייחדין כו'.** רוצה לומר בסוד יב"ק כמו שאומר בהקדמה, קדושין שמקדש אותה הוא ה' של השם, וז' ברכות - י' של השם כמו שאומר שם חכמה נחית בברכה כו' עיין שם ויחודם של חתן וכלה הן ו"ה של השם:

[1216] **ודא גרים.** רוצה לומר כל הנאמר למעלה:

[1217] **מאתרהא ומקינהא.** רוצה לומר דרור מקן לה, שלה, וצפור - מביתה כנ"ל וזה שאומר תרין שלוחין כו':

[1218] **ואי תימא כו'.** רוצה לומר שלא תטעה בזה לכך אמר קרא כן איש כו' ומה שלא נכתב כאן בפסוק שלח תשלח בשביל שהוא לא שולח בעונותיו וביה באמת אין השילוח רק שהוא עושה בשבילה ולזה אמר קרא כצפור נודדת כו' כן כו' וזה שאומר בגין לנטרא לה כו':

[1219] **הה"ד אני כו'.** רוצה לומר שאני - מלכות, הוא שמי כו':

[1220] **לפסילים אלין כו'.** שכל אומה עובד לשר שלה:

[1221] **איהו אסור כו' ואיהו חבוש כו'.** ורוצה לומר שלזה אין חבוש כו' מבית האסורים, שהוא חבוש ואסור:

[1222] **צרור המור דודי לי.** רוצה לומר שהוא צרור עמה כמו צרור המור באדם וזהו בין שדי ילין אף בלילה שהוא הגלות:

טז ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, [1223]דְּאִיהִי עִת לַעֲשׂת לַיְיָ, [1224]ומֹשֶׁה בְּגִינָהּ אִתְקַיַּים בְּעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים לג א) וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר וגומר, וּבָהּ עֲבִיד עֲשַׂר מַכְתְּשִׁין לְפַרְעֹה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ט טז) וְאוּלָם [1225]בַּעֲבוּר זֹאת הֶעֱמַדְתִּיךָ, וְיַעֲקֹב בְּגִין דַּהֲוָה יָדַע דְּכָל רְעוּתָא דְמַלְכָּא בָּהּ, מַנִּי לִבְנוֹי עֲלָהּ, דְּלָא יַעֲלוּן קֶדֶם מַלְכָּא אֶלָּא בָּהּ, וְכָל שְׁאֵלְתִּין דְּלְהוֹן בִּצְלוֹתִין וּבָעוּתִין לְמַלְכָּא [1226]דַּיְיהוֹן בָּהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית מט כח) וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם וגומר, וְדָוִד בְּגִין דַּהֲוָה יָדַע דְּכָל רְעוּתָא וְחֵילָא וְתוּקְפָּא דְמַלְכָּא בָּהּ, אָמַר (תהלים כז ג) אִם תַּחֲנֶה וגומר, בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ, [1227]דְּאִתְמַר עֲלָהּ (שם קג ט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, [1228]וּמָאן דְּלָא שָׁת לִבֵּיהּ גַּם לָזֹאת, [1229]עֲלֵיהּ אִתְמַר (שם צב ז) וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת.

וּבְגִין דָּא כַּד יִשְׂרָאֵל בָּעָאן בָּעוּתִין לְמַלְכָּא, אָמְרִין לָהּ (שיר ו א) אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ בְּרַח דּוֹדִי, אָנָה פָּנָה דּוֹדֵךְ [1230]וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ, בְּכַמָּה בַּקָּשׁוֹת דִּצְלוֹתִין וּבָעוּתִין, דִּבְגִינָךְ אִיהוּ נָחִית עֲלָן, [1231]דְּלָא זָז מִנָּנָא אֶלָּא בְּגִין דְּלָא נָהֶגֶנָּא יְקָרָא בָךְ, [1232]דִּבְגִינָךְ הֲוָה אֲסִיר עִמָּנָא כָּל שִׁית יוֹמִין, [1233]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל מו א) יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ, דְּהָכִי אִיהִי שְׁכִינְתָּא סְתִימָא עִמֵּיהּ בְּיוֹמָא דְחוֹלָא, כְּשׁוֹשַׁנָּה דְּאִיהִי אַטִימָא, וּבְיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא וּבְיוֹמָא דְחָדְשָׁא וּבְיוֹמִין טָבִין אִתְפַּתְּחַת, לְקַבְּלָא רֵיחִין וּבוֹסְמִין, וּלְיַרְתָּא נַפְשִׁין וְעִנּוּגִין לִבְנַיְיהוּ.

[דף יח ע"א]

[1234]וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲסִיר עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא, וּשְׁכִינְתָּא אֲסִירַת עִמְּהוֹן, וְאִתְמַר בָּהּ אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר אֶת עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, וּפוּרְקָנָא דִּילָהּ דְּאִיהִי תְּשׁוּבָה אִימָּא עִלָּאָה, אִיהִי [1235]תַּלְיָא בִּידֵיהוֹן, דְּחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּחֵירוּ עִמָּהּ, לָקֶבֶל חַמְשִׁין זְמָנִין דְּאִדְכַּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּאוֹרַיְיתָא, דָּא הוּא (שמות ב יב) וַיִּפֶן כ"ה וָכ"ה, בְּאִלֵּין חַמְשִׁין אַתְוָון (דף יח ע"א) דְּמֵיחַדִין לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא פַּעֲמַיִם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, דְּאִית בְּהוֹן כ"ה וְכ"ה אַתְוָון, וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ דְּאִתְעַר לָהּ בְּגַוַּיְיהוּ.

וְאִיהִי מַשְׁגִּיחַ מִן הַחֲלוֹנוֹת, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (מלאכי א ט) [1236]חַלּוּ נָא פְּנֵי אֵל וִיחָנֵנוּ, [1237]לְהַהוּא דְּאִתְמַר בָּהּ (במדבר יב יג) אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ, דְּאַסְוָותָא בִּידֵיהּ, [1238]דְּאִיהוּ יָד פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, (שמות ב יב) וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ, [1239]וְאִיהִי (שופטים ה כח) [1240]בְּעַד הַחַלּוֹן נִשְׁקְפָה, וַתְּיַבֵּב [1241]בִּתְרוּעָה [1242]דְּאִיהִי יְבָבָא, [1243]דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית

1223 **דאיהי עת כו'.** רוצה לומר שנאמר ואל יבוא בכל עת, רק בה, שהיא עת לעשות, שבה עשיית המצות ותיקונם לה':

1224 **ומשה בגינה אתקיים בעלמא.** רוצה לומר שמשה לא מת אלא נהיר בישראל, והכל על ידה, וזה שאומר וזאת הברכה כו' והכל ע"י שנדבק בה לפני מותו:

1225 **בעבור זאת.** רוצה לומר שתכיר את זאת שהיא מלקה אותך:

1226 **דיהון בה.** רוצה לומר שכל שאלתין יהון על ידה לה':

1227 **דאתמר עלה ומלכותו כו'.** רוצה לומר לכך אם תחנה כו':

1228 **ומאן דלא שת כו'.** רוצה לומר פרעה שכתיב ולא שת לבו גם לזאת:

1229 **עליה כו'.** שנאמר (שמות ט ל) טרם תיראון:

1230 **ונבקשנו עמך בכמה כו'.** רוצה לומר שנשאל בקשות על ידך ונהיה עמך ואז ונבקשנו וזה שאומר דבגינך איהו כו':

1231 **דלא זז מננא אלא כו'.** וזהו היפה בנשים:

1232 **דבגינך הוה אסיר כו'.** רוצה לומר דהשכינה היתה תמיד עם ישראל והקב"ה על ידה היה עם ישראל ובזמן הזיווג אינו אסור אלא בזמן שאינו זיווג שאז הוא עמנו בשביל השכינה:

1233 **הה"ד יהיה כו'.** רוצה לומר דכתיב השער הזה יהיה סגור והוא מלכות שנקראת שער ובה סגור כו' כי ה' אלקי ישראל כו' סגור שם וזה שאומר דהכי איהי כו':

1234 **ווי לון כו'.** רוצה לומר דמסטרא דלהון קב"ה אסיר בגלות, דלא עביד תשובה כמו שמפרש והולך:

1235 **תליא בידיהון.** רוצה לומר שיעשו תשובה:

1236 **חלו נא.** אותיות חלונא כ"מ:

1237 **להההוא דאתמר כו'.** רוצה לומר עמודא דאמצעיתא שהוא חלון כמו שאומר לקמן, וזה שאמר: נא פני אל, שהוא עמודא דאמצעיתא, ומנלן, דכתיב אל נא רפא כו' והוא עמודא דאמצעיתא, ומנלן, ואמר: דאסוותיה בידיה, דדרגיה רפאל, פני נשר:

1238 **דאיהו יד כו'.** כמו שאמר לעיל בהקדמה שהוא חולם, מוחל עונות, גימטריה כ"א עיין שם:

1239 **ואיהי.** רוצה לומר בינה:

1240 **בעד החלון.** עמודא דאמצעיתא:

1241 **בתרועה.** רוצה לומר שהוא עמודא דאמצעיתא. והוא ביום הכפורים, יובל, אימא עילאה שבה היו תוקעין:

1242 **דאיהי יבבא.** רוצה לומר לכך נאמר ותיבב והיא תיבב שהיא שופר כידוע:

1243 **דאתמר בה ויפתח כו' ודא יוה"כ.** שביום הכפורים חלונות התיבה, והוא תשובה, אימא עילאה, פתוחים. וזה שאומר מקץ ארבעים יום שהם מ' יום הידועים מר"ח אלול:

ח ו) וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת חַלּוֹן הַתֵּבָה אֲשֶׁר עָשָׂה, וְדָא יוֹם הַכִּפּוּרִים דְּתֵיבַת נֹחַ הִיא אִימָּא עִלָּאָה, חַלּוֹן דִּילָהּ הוּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [1244]דְּבֵיהּ אוֹר, וְתוֹרָה אוֹר, [1245]וְאִיהוּ אוֹר הַגָּנוּז.
[1246]וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה, מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים, אִלּוּ עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ, וְעוֹד מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת אִלֵּין חַלּוֹנוֹת דְּבֵי כְּנִישְׁתָּא, [1247]דְּאַבְהָן וּבְנִין אִינּוּן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אֲסִירָן, וְאִיהוּ בְּכָל יוֹמָא אַשְׁגָּחוּתֵיהּ עֲלַיְיהוּ, וְיָהִיב לוֹן מְזוֹנָא.
וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה, אִם אִית מָאן דְּיִתְעַר בְּתִיּוּבְתָּא לְתַבְרָא בֵּית אֲסוּרִין דִּלְהוֹן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מט ט) לֵאמֹר לָאֲסוּרִים צֵאוּ, וְלָאֲשֶׁר בַּחשֶׁךְ הִגָּלוּ, וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ, אֶלָּא אִישׁ לְדַרְכּוֹ פָּנוּ, בַּעֲסָקִין דִּלְהוֹן, בְּאוֹרְחִין דִּלְהוֹן, אִישׁ לְבִצְעוֹ מִקֻּצֵהוּ, בְּבִצְעָא דְּהַאי עָלְמָא, לְיַרְתָּא הַאי עָלְמָא, וְלָאו אִינּוּן מִסְטָרָא דְּאִלֵּין [1248]דְּאִתְמַר בֵּהוֹן (שמות יח כא), אַנְשֵׁי חַיִל, יִרְאֵי אלהי״ם, אַנְשֵׁי אֱמֶת, [1249]שׂנְאֵי בָצַע, אֶלָּא כֻּלְּהוּ צַוְּחִין בִּצְלוֹתִין בְּיוֹמָא דְּכִפּוּרֵי כַּכֻּלְבִים, הַב לָנָא [1250]מְזוֹנָא, וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְחַיֵּי, כְּתִבֵנוּ לְחַיִּים, [1251]וְאִינּוּן עַזֵּי נֶפֶשׁ כַּכֶּלְבִים, [1252]דְּאִינּוּן אוּמִּין דְּעָלְמָא [1253]דְּצַוְּוחֵי לְגַבֵּיהּ [1254]וְלֵית לוֹן בֹּשֶׁת אַנְפִּין, דְּלָא אִית מָאן דְּקָרֵא לֵיהּ בְּתִיּוּבְתָּא, דְּיַחֲזוֹר שְׁכִינְתֵּיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהִי מְרַחֲקָא מִנֵּיהּ, לְמֶהֱדַר לְגַבֵּיהּ, וְאִדַּמְיָין לְכַלְבִים, [1255]דְּאִתְמַר בֵּהוֹן (תהלים קו לה) וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם, [1256]וְאִינּוּן עֵרֶב רַב, דְּכָל חֶסֶד דְּעָבְדִין לְגַרְמַיְיהוּ עָבְדִין.
וְעוֹד אִינּוּן שָׁאֲלִין מְזוֹנָא וְכִסּוּיָא וְעוֹנָה, דְּאִיהִי עוֹנַת זִוּגַיְיהוּ, דְּאִתְמַר בָּהּ (שמות כא ו) שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע, וְלָא אִית מָאן דְּשָׁאִיל [1257]מְזוֹנָא דְּאִיהִי תּוֹרָה, [1258]שְׁאֵרָהּ דְּשְׁכִינְתָּא, וְאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי א ח) וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ, כְּסוּתָהּ דָּא כְּסוּיָא דְּצִיצִית, [1259]וְעַטִּיפוּ דִילָהּ בִּתְפִלִּין דְּיָד, דְּאִתְמַר בָּהּ (תהלים קב א) [1260]תְּפִלָּה [1261]לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף, וְעוֹנָתָהּ [1262]דָּא קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנָתָהּ, דְּאִם שְׁלֹשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ לִשְׁכִינְתָּא, וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף (שמות כא יא), לֵית לֵיהּ כִּסּוּפָא מִן שְׁכִינְתָּא, חָצִיף אִיהוּ, וְעוֹד אֵין כָּסֶף לָא יְהֵא לֵיהּ כִּסּוּפָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

[1244] **דביה אור.** רוצה לומר שבחלון - אור, ותורה שהוא עמודא דאמצעיתא נקרא אור כמו שכתוב ותורה אור לפיכך נקרא חלון וזה שאומר ותורה אור והענין כי היא מתפשטת עד הוד ובעמודא דאמצעיתא הוא חלון שלה:

[1245] **ואיהו אור כו'.** רוצה לומר עמודא דאמצעיתא:

[1246] **ויפן כה וכה.** קאי אלמעלה, משגיח מן החלונות, ויפן כה וכה. ורוצה לומר מן החלון שהוא רחב שייך ויפן כה וכה, מן החרכים שהוא צר כמו שכתוב מציץ מן החרכים שם וירא כי כו', וזה שאומר מציץ מן כו' וירא כו', והענין כמו שאומר שביום הכפורים משגיח בהשגחה מן החלונות של הנ' שערים פתוחים ובהו כ"ה כ"ה, ובעשי"ת מציץ כו':

[1247] **דאבא ובנוי כו'.** רוצה לומר הקב"ה וישראל אסירין בבית הכנסת שהיא שכינה, שעל ידה הקב"ה אסיר בישראל בגלות:

[1248] **דאתמר בהון אנשי כו'.** ד' מדרגות נגד ד' אותיות הוי"ה כידוע:

[1249] **שונאי בצע.** היפך אנשים דלעיל:

[1250] **מזונא כו'.** גם כן ד' מדרגות נגדם:

[1251] **ואינון עזי כו'.** רוצה לומר שנאמר (ישעיהו נו יא) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה, שאינן שבעים בבצע דהאי עלמא:

[1252] **דאינון כו'.** רוצה לומר העזים הן פלחי כוכביא והם נדמו להם:

[1253] **דצווחי כו'.** רוצה לומר אותן ישראל:

[1254] **ולית לה בשת אנפין דלא כו'.** רוצה לומר לכך נקראו עזי נפש:

[1255] **דאתמר בהון ויתערבו כו'.** ראיה שהן נדמו במעשיהם לעובדי כוכבים:

[1256] **ואינון ערב כו'.** רוצה לומר מלשון ויתערבו כו' ורוצה לומר שנשמתן מערב רב שהם שאלו בשר (במדבר יא יג) תנה לנו בשר ונאכלה, בצעין דהאי עלמא שעליהן נאמר (ישעיהו מ ו) כל הבשר חציר וכל חסדו כו' כמו שמפרש והולך דכל חסד כו':

[1257] **מזונא דאיהו תורה.** שנאמר (משלי ט ה) לכו לחמו כו':

[1258] **שארה כו'.** מזונות של השכינה שהיא זיווגא דקב"ה ועלה אתמר שארה כו', שצריך כל אדם לעשות בכל יום ג' דברים שלה כמו שמפרש והולך וזה שכתוב (שמות כא ו) לא יגרע, וזה שצריך לשאול:

[1259] **ועטיפו דילה בתפילין דיד.** כמו שמפרש והולך:

[1260] **תפלה.** רוצה לומר תפילין:

[1261] **לעני.** רוצה לומר מלכות, יד כהה, כי יעטוף. הרי שנאמר עטיפה בתפילין, וזה כסותה והוא מסטרא דילה וכן ציצית כמו שאומר להלן והוכן בחסד כסא:

[1262] **דא ק"ש בעונתה.** והוא בת"ת כידוע, ויחודא - זה עונתה:

[1263]וְהֵן כָּל אִלֵּין יִפְעַל אי"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גְּבֶר (איוב לג כט), [1264]וּבְגִין דָּא כִּי הִיא כְּסוּתֹה לְבַדָּהּ, דָּא גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה, [1265]הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ, דָּא גִּלְגּוּלָא תִּנְיָינָא, [1266]בַּמֶּה יִשְׁכָּב, דָּא גִּלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה, [1267]וְאִלֵּין אִינּוּן תְּלַת לְבוּשִׁין, דִּתְלַת כְּסוּיִין, דִּתְלַת גַּוָּונִין דְּעִינָא, דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין לְבַת עַיִן, דְּאִיהִי נִשְׁמָתָא.

וּבְאִלֵּין תְּלַת אִתְמַר (שמות כג יז) [1268]שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה [1269]יֵרָאֶה [1270]כָּל זְכוּרְךָ, וְלָקֵבל תְּלַת זְמִנִּין אִינּוּן [1271]תְּלַת גַּוָּונִין דִּשְׁרַגָּא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם ג ב) וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְיָ' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, הָא גַּוָּון חַד, וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ גַּוָּון תִּנְיָינָא, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אָסוּרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדוֹל הַזֶּה מַדּוּעַ כו' הָא גַּוָּון תְּלָתָא, וְאִינּוּן לָקֵבל שְׁלֹשָׁה גַּוָּונִין דְּעִינָא, [1272]בְּלַבַּת אֵשׁ דָּא בַּת עַיִן, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּיִהֲוֹן נְהִירִין תְּלַת גַּוָּונִין דְּעִינָא, דְּאִינּוּן לָקֵבל תְּלַת גַּוָּונִין דְּקֻשְׁטָ, מִיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם (בראשית ט טז), וּבְהַהוּא זִמְנָא כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ' צִיּוֹן (ישעיה נב ח).

[דף יח ע"ב]

[1273]אוֹר דְּעִינָא הוּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בַּת עַיִן בֵּיתָא דִּילָהּ, [1274]בְּהַהוּא זִמְנָא דְּיִתְפַּנֵּי עַנָּנָא מִן בַּת עִינָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (איכה ג מד) סַכֹּתָה בֶּעָנָן לָךְ וְגוֹמֵר, דְּאִיהִי תִּבְלּוּל דְּעִינָא, דָּא [1275]רוֹמִי רַבְּתָא, (דף יח ע"ב) שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה עֲתִידָה לְמֵימַר לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [1276]לָמָּה תַּעֲמוֹד בַּחוּץ, וְאָנֹכִי פִּנִּיתִי הַבַּיִת (בראשית כד לא), [1277]אָנֹכִי דְּיִצִיאַת מִצְרַיִם, וְאַף עַל גַּב דְּאֵין חָבוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי אֲסוּרָה בְּגָלוּתָא, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה יִפְרוֹק לָהּ, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (רות ג יג) אִם [1278]יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל, וְאִם לֹא יַחְפֹּץ לְגָאֳלֵךְ וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי, חַי יְיָ' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, [1279]דְּאִיהִי יְמִינָא פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, דְּלֵית מִלְתָא דָּא תַּלְיָא אֶלָּא בִּתְיוּבְתָּא, יְמִין עִלָּאָה דִּשְׁכִינְתָּא.

[1280]בְּהַהוּא זִמְנָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ (דברים לב יא), דְּאִיהוּ יְרוּשָׁלַם, ק"ן ו' [1281]עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף, יִפְרוֹשׂ כְּנָפָיו יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (שמות יט ד) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִיא אֶתְכֶם אֵלָי.

דִּבְזִמְנָא דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּגָלוּתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית ח ט) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ וְגוֹמֵר, אֶלָּא בְּשַׁבָּת וְיוֹמִין

[1263] **והן כל אלה.** רוצה לומר אלה הנ"ל, שלש אלה. ולכך, פעמים שלש, שהן נר"ן הבאים בג' גלגולים כמו שאומר לקמן, שהן מבינה תפארת ומלכות, לתקן ג' דברים הנ"ל שאמר כאן, ששנים מהם באים בג' גלגולים והן: לבוש הנפש מבריאה והוא כנגד ציצית שהוא בכסא כנ"ל, ונפש נגד תפילין של יד, ורוח נגד קריאת שמע. וזה שאומר פעמים שלש:

[1264] **ובג"ד כי כו'.** רוצה לומר כסויא דציצית:

[1265] **היא שמלתו כו'.** עטיפא דתפילין והיא עורו:

[1266] **במה ישכב כו'.** קריאת שמע שנאמר (במדבר כד ט) כרע שכב כו':

[1267] **ואלין כו'.** רוצה לומר התלת לבושין הנ"ל הן תלת כסויין כו':

[1268] **שלש פעמים.** הן פעמים שלש הנ"ל:

[1269] **יראה.** שהן ג' גוונין דעינא:

[1270] **כל זכורך.** היא הנשמה שהיא דכורא לגבייה כידוע:

[1271] **תלת גוונין דשרגא.** כמו שאומר בזוהר שבנר - ג' גוונין בו עיין שם. עוד אפשר לומר, ג' הנ"ל הן כנגד חג"ת: כסויא דציצית מימין שנאמר והוכן בחסד כנ"ל ותפילין דיד משמאל כידוע וקריאת שמע בעמודא דאמצעיתא כנ"ל, והן כולן לבושין לשארה, שהיא תורה, מבינה. ואם שלש כו' - קאי אציצית ותפילין וקריאת שמע, וזה יעשה לה שהן עשיית המצות והן לבושין לנשמתא בג' גלגולי, שלבושי הנשמה הן מחג"ת והן באין בג' גלגולין עם הנשמה. וכאן קורא לכל ג' חלקי נר"ן בשם נשמה, ולקמן מפרש, דנפש - בגלגול ראשון כו'. והן ג' גוונין דעינא כידוע וג' גוונין דקשת והוא הנכון ועיקר:

[1272] **בלבת אש דא בת עין.** לעיל דריש לגוון ב' ממלת אש, וכאן - בלבת:

[1273] **אור דעינא כו'.** שהוא כולל חג"ת, שאמר לעיל נהירין תלת כו'. ורוצה לומר שזה שאומר בעין יראו, שהאור יהיה בבת עין, בשוב ה' - עמודא דאמצעיתא, ציון - מלכות, וזה: עין, שהוא עמודא דאמצעיתא, בעין, רוצה לומר ב' עין, כמו שאומר ביתא דיליה, והוא ב', וזה שאומר בעין, והוא מלכות, כשיהיה עין - עמודא דאמצעיתא, בעין - מלכות, אז יראה:

[1274] **בההוא כו' ענגא כו'.** שמעכב את האור ליכנס לבת עין, כמו ענן שמעכב את האור בעולם והוא תבלול כמו שמפרש והולך:

[1275] **רומי רבתא.** שהעולם דומה לעין כמו שאומר בזוהר:

[1276] **תעמוד בחוץ.** כמו שאומר להלן לא אבוא בעיר - דלא עאלנא בישובא:

[1277] **אנכי די"מ.** שהיא בינה:

[1278] **יגאלך טוב.** יסוד שהוא הקץ כמו שאומר בתקוני זוהר חדש:

[1279] **דאיהי ימינא כו'.** רוצה לומר עד הבוקר:

[1280] **בההוא כו'.** דבינה אקרי נשר כמו שאומר להלן:

[1281] **על גוזליו ירחף.** הן ו"ק כמו שאומר לעיל, ולמטה - ישראל:

טָבִין, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְיַיחֲדַת עִם בַּעְלָהּ, וְכַמָּה נְפָשׁוֹת יְתֵרִין קָא נָחֲתִין עִמָּהּ, לְדַיְירָא בְּיִשְׂרָאֵל, [1282]הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות לא טז) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּמִתַּקֵּן לָהּ דִּירָה נָאָה בְּלִבֵּיהּ, וְכֵלִים נָאִים בְּאֵיבָרִים דִּילֵיהּ, וְאִשָּׁה נָאָה דְּאִיהִי נִשְׁמָתֵיהּ, [1283]דִּבְגִינָהּ שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי נִשְׁמַת כָּל חַי עֲלֵיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ שַׁבַּת בְּחַד, וַיִּנָּפַשׁ בְּחַד, בִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִיהוּ שַׁבַּת עֲלַיְיהוּ, וּבִשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה [1284]אִיהוּ וַיִּנָּפַשׁ עֲלַיְיהוּ, וְיָהִיב לוֹן נַפְשָׁאן יְתֵרָן.

דְּאִינּוּן בְּתוּלוֹת אַחֲרֵיהָ רֵעוֹתֶיהָ, דְּקָא אַתְיָיאן עִמָּהּ, וְכַמָּה מַלְאָכִים מְמַנָּן וּמְשַׁמְּשִׁין דִּלְהוֹן קָא אַתְיָיאן עִמְּהוֹן, דְּאִינּוּן [1285]שַׁבְעִין, דְּתַלְיָין מִן זָכוֹר וְשָׁמוֹר, וְדָא אִיהוּ וַיְכֻל״ו, כְּלִיל שַׁבְעִין וּתְרֵין, [1286]וְאִתְקְרִיאוּ אִלֵּין נְפָשׁוֹת אוּשְׁפִּזִין, בְּגִין דְּלָא שַׁרְיָאן בְּיִשְׂרָאֵל אֶלָּא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְכַד נָפִיק שַׁבָּת כֻּלְּהוּ חָזְרִין לְאַתְרַיְיהוּ.

וְנִשְׁמָתִין דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִתְקְרִיאוּ אֶפְרוֹחִין, וְנַפְשִׁין מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִקְרוּן בֵּיצִים, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְהַפּוֹרֵס סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ, אִמָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי סֻכַּת שָׁלוֹם דְּמִסַּכֵּךְ עֲלַיְיהוּ, [1287]וְשָׁלוֹם עִמָּהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר כה יב) הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם, [1288]וְאִית סוּכָּה לְתַתָּא [1289]כ״ו ה״ס דְּאִיהוּ יאהדונה״י, סוּכַּת שָׁלוֹם, [1290]כוס״ס ת׳, דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת. בְּהַהוּא זִמְנָא יְהוֹן בְּנִין בִּרְשׁוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקָלָא נָפִיק וַיֵּימָא לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, מֵיָּד דְּנָפִיק זָכוֹר וְשָׁמוֹר דְּשַׁבָּת, וַיֵּיתֵי לֵילְיָא דְּיוֹמָא קַמָּא דְּשַׁבַּתָּא, קָלָא תִּנְיָינָא נָפִיק שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח.

וְתוּ כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ, דָּא סוּכָּה דְּאִיהִי אִמָּא עִלָּאָה, [1291]בְּכָל עֵץ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא כג מ) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר, אֶפְרוֹחִים אִלֵּין שִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת, אוֹ בֵּיצִים דִּבְהוֹן עָבְדִין [1292]שֶׁבַע הַקָּפוֹת, וְרָזָא דְמִלָּה נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר (ירמיה לא כא).

פְּרִי עֵץ הָדָר אִמָּא תַּתָּאָה, [1293]עֵץ אִיהוּ לוּלְ״ב, ל״ו ל״ב נְתִיבוֹת, דְּאִיהוּ אָתְרוֹג, [1294]וְצָרִיךְ לְנַעְנְעָא בֵּיהּ לְשִׁית סִטְרִין, אַרְבַּע רוּחִין וְעֵילָא וְתַתָּא, לְאַתְעָרָא עֲלֵיהּ ו׳, [1295]וּתְלַת נְעָנּוּעִין לְכָל סִטְרָא סָלְקִין חַ״י, וְצָרִיךְ אַרְבַּע זְמָנִין חַ״י, חַד בִּנְטִילַת לוּלָב, וחַד בְּאָנָא יְיָ׳, תְּרֵין אָחֳרָנִין בְּהוֹדוּ לַייָ תְּחִלָּה וָסוֹף, וּבְאֵלֵּין נְעָנּוּעִין אִינּוּן מַשְׁפִּילִין מֵעֵילָא לְתַתָּא [1296]לְשַׁבְעִין וּתְרֵין אוּמִין, וּלְבָתַר דְּנָצְחֵי לוֹן אָמְרֵי אֲנ״י וָה״וּ הוֹשִׁיעָה נָא תְּרֵין זִמְנִין, [1297]דְּאִינּוּן וָא״ו מִן וה״ו, מִן יַיסַּע יַיָּב״א יַיְ״ט, וּבְהַהוּא זִמְנָא לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים.

[דף יט ע״א]

בֵּיצִים אִינּוּן מִסִּטְרָא דְאוֹפַנִּים, אֶפְרוֹחִים מִסִּטְרָא דְנַעֲר מטטרו״ן, בָּנִים מִסִּטְרָא דְכָרְסַיָּא דְאִיהִי סֻכַּת שָׁלוֹם, דְּאִיהִי קִנָּא דִשְׁכִינְתָּא, דְּאִימָּא עִלָּאָה מְקַנְּנָא בְּכָרְסַיָּא בִּתְלַת סְפִירָן עִלָּאִין, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא (דף יט ע״א)

[1282] **הה״ד כו׳ לדרתם.** רוצה לומר לשון דירה:

[1283] **דבגינה.** רוצה לומר בשביל הנשמה שהיא מבינה:

[1284] **איהו וינפש כו׳.** דנפשין מסטרא דמלכות, וזה שאומר ויהיב לון כו׳:

[1285] **ע׳ דתליין כו׳.** שזכור ושמור הן ו״ק ומלכות, ז׳ ספירות, כל אחת מעשר, וכללא דילהון - תפארת ומלכות, הרי הן ע״ב:

[1286] **ואתקריאו אלין כו׳.** רוצה לומר, דלכך הכנסת שבת הוא הכנסת אורחים, כמו שאומר בגמרא (שבת קיט ע״א) אלו מקלעי ר׳ יוחנן כו׳ וכן אמר לקמן מאן דמקבל אורחין כו׳:

[1287] **ושלום עמה.** רוצה לומר דלכך אמר סכת שלום, והיא מלך שהשלום שלו, והן שבת כידוע, שכינתא עילאה מסטרא דצדיק - מלמטה למעלה, בצדיק - מלמעלה למטה:

[1288] **ואית סוכה כו׳.** והיא מלכות שנקראת גם כן שבת, מסטרא דת״ת, ו״ק - היא השביעי, כנ״ל שבת וינפש:

[1289] **כ״ו ה״ס.** רוצה לומר אותיות סוכה והן בתפארת ומלכות, ונכלל ביסוד, וזה שאומר סוכת שלום:

[1290] **כוס ת׳.** רוצה לומר אותיות סוכת. שמלכות נקראת כוס, גימטריה אלקים, ת׳ - ת״ת, ושלום כולל אותם:

[1291] **בכל עץ כו׳.** רוצה לומר מלכות:

[1292] **ז׳ הקפות.** ממלכות, שבה שבע ספירות, שבע ארצות:

[1293] **עץ איהו לולב.** רוצה לומר ופרי שלו הוא אתרוג, וזה שאומר דאיהו אתרוג, רוצה לומר שזה שכתוב בכל עץ - בכל מלכות דנפקא מעץ:

[1294] **וצריך כו׳.** ורוצה לומר דאפרוחים וביצים הם תפארת ומלכות מסטרא דסוכה, ובכל עץ הוא תפארת ומלכות מסטרא דאתרוג:

[1295] **ותלת נענועין כו׳.** נגד ששה הויו״ת מג׳ אותיות, בו״ק - ח״י אותיות. והן כלולים בד׳ מקומות - חגת״ם. ע״ב (ד׳ פעמים ח״י, ג.פ.) - נגד ע׳ דתליין מזכור ושמור כנ״ל:

[1296] **לשבעין ותרין כו׳.** זה לעומת זה, בשבע ספירות הטומאה. ודוכרא ונוקבא דכליל. והן שבעים בני שם וחם ויפת, לבד נמרוד, ונכתב שם להודיע גבורתו, וזה שכתוב (בראשית י ח) וכוש ילד, ולא כתיב בין הבנים. ואדום וישמעאל, דעל ישמעאל נאמר לגוי. וכן יעקב ועשו שנאמר שני גוים כו׳. ויעקב אינו נחשב כמו שכתוב (במדבר כג ט) הן עם כו׳. וישמעאל ועשו כוללים אותן כידוע:

[1297] **דאינון וא״ו מן וה״ו אנ״י וה״ו.** רוצה לומר, ראשי תיבות של אלו השלשה שמות הוא וא״ו. ואני הראשון הוא אני וא״ו, שהן תפארת ומלכות, כולל ע״ב שמות כנ״ל. ולכך אומרים שתי פעמים, אני כו׳, משום ראשי תיבות הנ״ל:

כְּלִיל שִׁית סְפִירָן, מְקַנְּנָן בְּמִטַּטְרוֹ"ן, אִימָּא תַּתָּאָה מְקַנְּנָא בְּאוֹפַן, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (יחזקאל א טו) וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא מִסְטָרָא דְכָרְסַיָּא אִתְקְרִיאַת נָשֶׁר, וּמִסְטָרָא דְנַעַר יוֹנָה, וּמִסְטָרָא דְאוֹפַן צִפּוֹר, וּשְׁכִינְתָּא דְמוּת אָדָם לָהֶנָּה.

וְעוֹד שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח תָּא חֲזִי מַלְאָכָא אִית דְּמְמַנָּא עַל עוֹפִין, דְּאִינּוּן נַפְשִׁין דְּאִתְקְרִיאוּ צִפָּרִין, וְסַנְדַּלְפוֹ"ן שְׁמֵיהּ, וּבְזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל מְקַיְּימֵי הַאי פִּקּוּדָא, וְאָזְלַת אִימָּא מִתַּתְרָכָא, וּבְנִין צָווּחִין, אִיהוּ אוֹלִיף זְכוּ עַל עוֹפִין דִּילֵיהּ, וְיֵימָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהָא כְּתִיב בָּךְ (תהלים קמה ט) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, אַמַּאי גְּזֵירְתְּ עַל הַאי עוֹפָא דְאִתְתַּרְכַת מִקִּינָהּ, וְכֵן מטטרו"ן אוֹלִיף זְכוּ עַל עוֹפִין דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן רוּחִין דְּפָרְחִין בִּבְנֵי נָשָׁא, דְּמִכְּרְסַיָּא אִינּוּן נִשְׁמָתִין, וּמֵהַאי חַיָּה רוּחִין, וּמֵאוֹפַן נַפְשִׁין, וְאִינּוּן בִּבְרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה.

בְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין נָחֲתִין עֲלַיְיהוּ נִשְׁמָתִין וְרוּחִין וְנַפְשִׁין בְּאַרַח אֲצִילוּת, דְּאִינּוּן רוּחָא דְקוּדְשָׁא [1298]מֵעֲשַׂר סְפִירָן, [1299]וְכָל מְמַנָּא אוֹלִיף זְכוּ עַל עוֹפִין דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּפָרְחִין בִּבְנֵי נָשָׁא, וּבְזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל מְקַיְּימִין הַאי פִּקּוּדָא, כָּל מְמַנָּא אוֹלִיף זְכוּ עַל עוֹפִין דִּילֵיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֶה עָבִיד, כָּנִישׁ לְכָל חֵילִין דִּילֵיהּ, וְיֵימָא, וְכִי (נ"א הא) כָּל מְמַנָּא דְעוֹפֵי דְלְתַתָּא אוֹלִיף זְכוּ עַל עוֹפִין דִּילֵיהּ דִּמְמַנָּא עֲלַיְיהוּ, וְלֵית בְּכוּ מָאן דְּאוֹלִיף זְכוּ עַל בָּנַי דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, בְּנֵי בְּכֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְעַל שְׁכִינְתָּא דְאִיהִי בְּגָלוּתָא, דְקָנָא דִילָהּ דְּאִיהִי יְרוּשָׁלַיִם חֲרֵבָה, וּבְנוֹי בְּגָלוּתָא תְּחוֹת יַד אֲדוֹנִים קָשִׁין אוּמִין דְּעָלְמָא, וְלֵית מָאן דְּבָעֵי עֲלַיְיהוּ רַחֲמֵי, וְיוֹלִיף זְכוּ עֲלַיְיהוּ, בְּהַהוּא זִמְנָא צָווּחַ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאָמַר (ישעיה מח יא) לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה, וְאֶעֱשֶׂה לְמַעַן שְׁמִי (יחזקאל כ יד), וּבְדָא יִתְעַר רַחֲמֵי עַל שְׁכִינְתֵּיהּ וְעַל בְּנוֹי דִּבְגָלוּתָא.

קָם רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, וְהָא קֶדֶם דְּגָלוּ יִשְׂרָאֵל וּשְׁכִינְתָּא, בְּמַאי הֲווֹ מְקַיְּימִין שִׁלּוּחַ הַקֵּן, אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי, בְּגִין לְאַתְעָרָא רַחֲמִין עַל אִינּוּן נַפְשִׁין וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין, דַּהֲווֹ אָזְלִין בְּגָלוּתָא בִּגְלִגּוּלָא מִתַּתַּרְכִין מִגּוּפֵיהוֹן דְּאִתְחָרְבוּ, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוָה בּוֹנֶה עָלְמִין וּמַחֲרִיבָן, דְּאִשְׁתָּאֲרוּ חֲרֵבִין גּוּפֵיהוֹן מִנַּיְיהוּ, וּמְנִיעוּ דְּבַרְכָאן לְעֵילָּא גָּרִים וְנָהָר יֵחָרֵב וְיָבֵשׁ, וְהָכִי אוּקְמוּהוּ [1300]אִתְחָרַב בַּיִת רִאשׁוֹן וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ. אִתְחָרַב בַּיִת שֵׁנִי וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, [1301]וּבְגִין אִלֵּין נִשְׁמָתִין דְּאִתְבְּרִיאוּ קֶדֶם דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא וְלֵית לוֹן גּוּפִין, בְּגִין לְאַתְעָרָא רַחֲמֵי עֲלַיְיהוּ, הֲווֹ מְקַיְּימֵי הַאי פִּקּוּדָא, אָמַר לֵיהּ, אַבָּא, [1302]אִם כֵּן תַּלְמִיד חָכָם דְּאִיהוּ מִסְטָרָא דְמַחֲשָׁבָה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לִיבָּרֵאוֹת, הַאי אוֹרַיְיתָא אִיהִי בֵּן לְתַלְמִיד חָכָם, אִם כֵּן אִתְּתָא דִילֵיהּ אַמַּאי צְרִיכָא יִבּוּם, דְּהָא לָא שַׁוּוּ אַפַּרְשׁוּתָא מָארֵי מַתְנִיתִין לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים מִשְּׁאָר בְּנֵי נָשָׁא, [1303]אָמַר לֵיהּ, בְּרִי, וַדַּאי צְרִיכָא יִבּוּם, לְאִלֵּין נִשְׁמָתִין דְּאָזְלִין עַרְטִילָאִין מִשִּׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית.

[דף יט ע"ב]

אָמַר לֵיהּ, וְהָא כְּתִיב (ויקרא כז י) לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ וְגוֹמֵר, וְכִי הַאי אִתְּתָא דְאִיהִי קִדֵּשׁ קֻדְשִׁין, תְּהֵא קִינָא [1304]לְמָאן דְּלַאו אִיהוּ מִמִּינָהּ, דְּהָא כְּתִיב (בראשית א כד) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, וְלֵית לָהּ הַרְכָּבָה אֶלָּא מִמִּינָהּ, אָמַר לֵיהּ, בְּנִי, גִּלְגּוּלִין אִינּוּן [1305]רָזָא דְהַרְכָּבָה, כְּגוֹן מָאן דְּמַרְכִּיב אִילָנָא דְלַאו אִיהוּ מִינֵיהּ בְּאִילָנָא אָחֳרָא, כְּגוֹן מָאן דְּמַרְכִּיבִין אִלְנִין דָּא בְּדָא, אֲבָל עִקָּרָא דְאִם הָמַר יְמִירֶנּוּ, צָרִיךְ דִּיהֵא קֹדֶשׁ בַּקֹּדֶשׁ, דְּאִילָנָא אִית מִסְטָרָא דְמְסָאֲבוּ דְּאִיהוּ רַע, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר (ויקרא כז י) לֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בָּרָע אוֹ רַע בְּטוֹב,

---

[1298] **מיו"ד ספירן.** שת"ת כולל ו"ק, ובינה כולל שלש ספירות הראשונות, ומלכות - נר"ן:

[1299] **כל ממנא אוליף זכו על עופין.** רוצה לומר, עופות ממש שבעולם הזה, וזה שאומר וקב"ה כו':

[1300] **אתחרב בית ראשון כו'.** והן שתי ההי"ן, וכן בנשמתא - שני גלגולים. שהיא נע ונד למצוא גלגול שלישי שלא תתחרב, כמו שכתוב הן כל אלה כו', דוגמת בית שלישי:

[1301] **ובגין אלין נשמתין כו'.** רוצה לומר בשביל הנשמות הנ"ל, ולכך רמוזים במעשה בראשית - דאתבריאו קדם כו', וכן לכך רמוזים בתי מקדשים שם, וכל זה בשביל שלא קיימו פריה ורביה שהוא (איוב כב טז) ונהר יסוד כו' כידוע:

[1302] **א"כ ת"ח כו'.** רוצה לומר דיבום הוא בשביל נשמת המת שלא קיים פריה ורביה שיבוא בגלגול מבנה כידוע ותלמיד חכם הוא מסטרא דחכמה ותורה מסטרא דת"ת הוא בנו ואין צריך לחזור בגלגול:

[1303] **א"ל ברי כו'.** שיש נשמות שאינן מתוקנין והן יבואו באשתו בגלגול:

[1304] **למאן דלאו כו'.** רוצה לומר שהוא אינו צדיק:

[1305] **רזא דהרכבה.** רוצה לומר כל הגלגולים, כל אחד בגוף אחר והגוף אחר על כרחך שלא ממין הגוף הראשון ואפילו שניהם צדיקים:

דְּהַאי[1306] אִיהוּ רָזָא דְּצַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, [1307]אֲבָל (שם לג) אִם הָמֵר יְמִירֶנּוּ, וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ, וּבְדָא מַרְכִּיבִין קֹדֶשׁ בְּקֹדֶשׁ, וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין, וְרָזָא (דף יט ע"ב) דְּמִלָּה (שמות כו ה) מַקְבִּילוֹת הַלֵּלְאוֹת, וּמִין בְּמִינוֹ הַאי אִיהוּ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, וְכַד הַהִיא נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי קֹדֶשׁ לָא אַשְׁכַּחַת מִינָהּ, אִתְּמַר בָּהּ (בראשית ח ט) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ.

וְהָכִי רָזָא דְּקַן צִפּוֹר, דְּאִתְּמַר בָּהּ (דברים כב ז) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, וְאָזְלָא מְנַדְּדָא מִן קִנָּהּ, וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל א"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גֶּבֶר (איוב לג כט), לְקֶבֶל תְּלַת שְׁלוּחִים דְּיוֹנָה, [1308]וְכַד אַשְׁכַּחַת אֲתַר לְשַׁרְיָא תַּמָּן, אִתְּמַר בָּהּ (בראשית ח יב) וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד, לְמֵיתֵי זִמְנָא אָחֳרָא בְּהַרְכָּבָה.

וּבְגִין דָּא שְׁלוּחַ הַקֵּן בְּכָל עוֹפִין קַדִּישִׁין אִיהוּ, וְלָא בִּמְסָאֲבִין, דְּאִנּוּן נִשְׁמָתִין דְּאָזְלִין מִתְתַּרְכִין, לְאַתְעָרָא רַחֲמֵי עֲלַיְיהוּ, וּמַה כְּתִיב בְּהוּ (תהלים פד ד) גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת דָּא גְּלְגּוֹלָא קַדְמָאָה דְּאִיהִי נֶפֶשׁ, [1309]וּדְרוֹר קֵן לָהּ דָּא גְּלְגּוֹלָא תִּנְיָנָא דְּרוּחָא, אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ דָּא גְּלְגּוֹלָא תְּלִיתָאָה דִּנְשָׁמָתָא, [1310]וְגִלְגּוּלֶיהָ דִּילֵיהּ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ ה' צְבָאוֹ"ת. וּבְגִין דָּא שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח לָקֶבֶל נֶפֶשׁ וְרוּחַ, אֶת [1311]הָאֵם לְרַבּוֹת נִשְׁמָתָא, [1312]דְּאִתְּמַר בָּהּ (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, אֶת הָאֵם, [1313]אֶת אָתָא לְרַבּוֹת גִּלְגּוֹלָא תְּלִיתָאָה.

[1314]וּבְגִין דָּא מָאן דִּמְקַבְּלִין אוּשְׁפִּיזִין, דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין יְתֵרִין, דְּאִינּוּן מַרְכִּיבִין עֲלַיְיהוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, בְּאַנְפִּין צְהוּבִין בְּחֶדְוָה בְּעִנּוּגָא בְּהַאי עָלְמָא, כַּד נִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא נָפִיק מִן גּוּפֵיהּ מֵהַאי עָלְמָא, הָכִי מְקַבְּלִין לוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, [1315]וְאִתְּמַר בְּהוֹן גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וגו', זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דִּמְקַבֵּל אוֹרְחִין בִּרְעוּ שְׁלִים, כְּאִלּוּ מְקַבֵּל אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא, [1316]דִּבְמִדָּה דְּמָדַד בַּר נַשׁ בָּהּ מוֹדְדִין לֵיהּ, אָתָא רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ וְנָשִׁיק יְדוֹי, וְאִשְׁתַּטְחוּ לֵיהּ כָּל חַבְרַיָּא, וְאָמְרוּ לֵיהּ, אִילּוּ לָא אֲתֵינָא לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע מִלִּין אִלֵּין דֵּי:

אַדְּהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ קָא נָחִית מֵעִילָּא, בְּכַמָּה חֵיילִין דְּנִשְׁמָתִין, וְכַמָּה מַלְאָכַיָּא סוּחֲרָנֵיהּ, וּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה עֲטָרָה עַל כֻּלְּהוּ, כֻּתָּר בְּרֵישׁ כָּל צַדִּיק, בְּהַהוּא זִמְנָא קָלָא אִתְעַר בְּאֵילָנָא דְּלְעֵילָּא בִּנְגוּנָא, וְכַמָּה עוֹפִין דְּנִשְׁמָתִין שַׁרְיָין תַּמָּן בְּעַנְפּוֹי, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דניאל ד ח) רְבָה אִילָנָא וּתְקִיף וגו', וְיֵימָא הָכִי, רַבִּי רַבִּי אַנְתְּ הוּא אִילָנָא דְּרָבָה וּתְקִיף בְּאוֹרַיְיתָא, בְּעַנְפִּין דִּילָךְ דְּאִינּוּן אֲבָרִין קַדִּישִׁין, כַּמָּה עוֹפִין שַׁרְיָין תַּמָּן, דְּנִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם ט) וּבְעַנְפּוֹהִי יִדּוֹרָן צִפְּרֵי שְׁמַיָּא, וְכַמָּה בְּנֵי נָשָׁא לְתַתָּא יִתְפַּרְנְסוּן מֵהַאי חִבּוּרָא דִּילָךְ, כַּד יִתְגַּלֵּי לְתַתָּא בְּדָרָא בַתְרָאָה בְּסוֹף יוֹמַיָּא, [1317]וּבְגִינֵיהּ (ויקרא כה י) וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ וְגוֹמֵר.

[1318]פְּתַח אֵלִיָּהוּ וְאָמַר, כַּד נָפִיק שַׁבַּתָּא וְיוֹמִין טָבִין, וְיִשְׂרָאֵל אִינּוּן תְּחוֹת מֶמְשָׁלָה דְּסמא"ל וְשַׁבְעִין מְמַנָּן, וְדָחֲקִין לְיִשְׂרָאֵל, קָלָא נָפִיק מִן שְׁמַיָּא לְגַבֵּיהּ, וְיֵימָא הָכִי, יְרָ"א בֵּ"ת, וְדָא בְּרֵאשִׁית, יְהֵא לָךְ כְּסוּפָא מִן שְׁמַיָּא, וְדָא בְּרֵאשִׁית.

[1306] **איהו רזא דצדיק כו'.** רוצה לומר אם היה בגוף ראשון רשע ועכשיו צדיק - הוא צדיק ורע לו. שמשלמין לו על גלגול ראשון, ולהיפך - רשע וטוב לו:

[1307] **אבל אם המיר כו'.** רוצה לומר דבגלגולין יש צדיק ורשע, רשע וצדיק, כנ"ל. אבל במצות יבום באשתו של תלמיד חכם לא יהיה אלא קודש בקודש, שתלמיד חכם היה ראוי לבא וממירין אותו תמורת התלמיד חכם כנ"ל וזה לא ימיר כו' והיה הוא כו':

[1308] **וכד אשכחת אתר.** רוצה לומר וזה שילוח היונה שלשה פעמים מן התיבה:

[1309] **ודרור קן לה.** רוצה לומר קן של הדרור שהן ו"ק:

[1310] **וגלגולי' דיליה את מזבחותיך ה' צבאות.** רוצה לומר דאז הוא נשמתא, מסטרא דילה, דזה מזבחותיך - שני מזבחות, עד מזבח הפנימי שהוא בינה, ושם השם צבאות כידוע:

[1311] **האם לרבות נשמתא כו'.** שהיא אם של רוח ונפש כידוע:

[1312] **דאתמר בה כו'.** כידוע בעת שהאדם חוטא מסתלק הנשמה ולא נשאר אלא רוח ונפש:

[1313] **את לרבות כו'.** רוצה לומר שלא תטעה שהאם היא כלולה באלו שני שלוחין כמו שכתוב שלח תשלח את האם לכך נאמר את - שלוח שלישי:

[1314] **ובג"ד.** חוזר למעלה דיהיב לון נפשין כו':

[1315] **ואתמר בהון גם כו'.** רוצה לומר בנר"ן שלו, שלא יצטרך לבוא בגלגול:

[1316] **דבמדה כו'.** דבקבלת אורחין - אושפיזין הנ"ל, דמקבלין לנר"ן שלו:

[1317] **ובגיניה וקראתם כו'.** שיגלו ע"י לימוד הזוהר:

[1318] **פתח אליהו כו'.** נראה לי דג' תיקונין כאן: ירא בושת א', ירא שמים ב', ראש בית ג'. והם תיקון ו' ז' ח'. כי תיקון ו' לא נתפרש עדיין כלל מלת בראשית, כי כל זה היה הקדמה שאמר לעיל (דף יח ע"ב) מיד דנפיק כו'. ותיקון השביעי שייך לששי. ובתיקון ח', שני תיקונים בו: ח' וט'. וזה שאומר **ירא בשת ודא בראשית יהא לך כו' ודא בראשית.** רוצה לומר, של ירא שמים. והולך ומפרש שניהם. בתחלה מפרש הראשון וזה שאומר בראשית ירא בשת וי ליה כו':

[דף כ ע"א]

(היה תקונא שביעאה)

בְּרֵאשִׁית יְרֵ"א בֵּשֵׁ"ת, וַוי לֵיהּ לְסמא"ל, כַּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵיתֵי לְמִפְרַק לִשְׁכִינְתָּא וּלְיִשְׂרָאֵל בְּנָהָא, וְתָבַע מִנַּיהּ וּמִשַּׁבְעִין אוּמִין וּמִמַּנָּן דִּילְהוֹן, כָּל עָאקוּ דְעָאקוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, בְּגִין דְּקָדָם דְּגָלוּ יִשְׂרָאֵל, גַּלִּי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דַּהֲווֹ עֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לְמֶהֱוֵי תְּחוֹת שִׁעְבּוּדַיְיהוּ, (ס"א למפק מתחות שעבודייהו), וְאַחֲזֵי לֵיהּ וּלְשַׁבְעִין מְמַנָּן דִּתְחוֹת יְדֵיהּ, (דף כ ע"א) אַגְרָא דִּלְהוֹן אִי הֲווֹ אוֹקְרִין לְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית לט ה) וַיְבָרֶךְ יְיָ' אֶת בֵּית הַמִּצְרִי בִּגְלַל יוֹסֵף, וְאִיהוּ וּמְמַנָּן דִּילֵיהּ לָא עָבְדִין לְהוֹן יְקָרָא, אֶלָּא עָבְדִין בְּהוֹן וּבִשְׁכִינְתָּא קַלָּנָא, דְּאָמְרִין לוֹן כָּל יוֹמָא אַיֵּה אלהי"ך, וּבְגִין דָּא קָלָא נָפִיק לְגַבֵּיהּ כָּל יוֹמָא מִן שְׁמַיָּא, וְאָמַר יְרֵ"א בֵּשֵׁ"ת, יְהֵא לָךְ כְּסוּפָא מִן שְׁכִינְתָּא, יְרֵ"א שָׁמַיִם יְהֵא לָךְ כְּסוּפָא מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ שָׁמַיִם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מלכים א ח לב) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְדָא (בראשית).

תקונא שביעאה ותמינאה (היה תקונא תמינאה)

בְּרֵאשִׁית, ש' שָׁמַיִ"ם, יְרֵ"א שָׁמַיִ"ם, יְרֵ"א בַּיִ"ת דִּילֵיהּ, דְּאִיהוּ רֵא"שׁ בַּיִ"ת, דָּחִיל לֵיהּ בְּבֵיתֵיהּ, דָּא הוּא בְּרֵאשִׁי"ת, וְאִיהוּ וּמְמַנָּן דִּילֵיהּ לָא דְּחִילוּ מִנַּיהּ, וַחֲרִיבוּ בֵּיתֵיהּ בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי, וּבְגִין דָּא (ישעיהו כד כג) וְחָפְרָה הַלְּבָנָה דְּאִיהִי [1319]נָחָשׁ אֶשֶׁת זְנוּנִים, וּבוֹשָׁה הַחַמָּה דְּאִיהִי גֵּיהִנָּם, דְּנָחָשׁ אֶשֶׁת זְנוּנִים חֲרִיבַת בֵּיתָא דִּשְׁכִינְתָּא, וְחַמָּה דְּאִיהִי גֵּיהִנָּם סַם הַמָּוֶת אוֹקִידַת הֵיכָלָא.

וּבְזִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּנֵי לוֹן כְּמִלְקַדְמִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קמז ב) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יְיָ', בְּהַהוּא זִמְנָא וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה (ישעיה כד כג), אֵימָתַי, בְּזִמְנָא דְּכִי מָלַךְ יְיָ' צבאו"ת, דְּבַנְיָינָא קַדְמָאָה אִתְעֲבִיד עַל יְדָא דְּבַר נַשׁ, וּבְגִין דָּא שַׁלִּיטוּ עֲלַיְיהוּ, בְּגִין (תהלים קכו א) דְּאִם יְיָ' לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, וּבְגִין דְּבַנְיָינָא בַּתְרָאָה יְהֵא עַל יְדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יִתְקַיֵּים, וְעַל דָּא אָמַר קְרָא, (חגי ב ט) גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן.

וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּיִתְבְּנֵי בִּנְיָינָא עַל יְדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָּא וְתַתָּא, אִתְמַר בִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה (ישעיהו ל כו), וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה, דְּאִינּוּן נוּקְבִין דְּסמא"ל, וּבְגִין דְּלָא דְּחִיל סמא"ל מִן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ שָׁמַיִם, וּבַת זוּגֵיהּ לָא דְּחִילַת מִשְׁכִינְתֵּיהּ דְּאִיהִי אַרְעִיהּ, אִתְמַר בְּהוֹן (שם נא ו), כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ, וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, הוּא סמא"ל וּבַת זוּגֵיהּ:

תקונא תשיעאה

[דף כ ע"ב]

בְּרֵאשִׁית, יְרֵ"א שַׁבָּ"ת, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דַּעֲלָהּ אִתְמַר (שמות לא יד) מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת, דְּעָאלוּ אוֹבִים [1320]בֶּחָלָל דִּילָהּ דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְאִתְמַר בָּהּ (במדבר יט יג) אֶת מִקְדַּשׁ יְיָ' טִמֵּא, חִלֵּל מַמְלָכָה וְשָׂרֶיהָ (איכה ב ב), וְשִׁפְחָה עָאלַת בַּאֲתַר דִּגְבִירָה, דְּאִיהִי נִדָּה שִׁפְחָה גּוֹיָה זוֹנָה, וְסָאִיבַת אַתְרָהָא, דְּתַמָּן הֲוָה נַיְיחָא דִּשְׁכִינְתָּא, וְקָלָא הֲוָה נָחִית וְאָמַר, יְרֵא שַׁבָּת, וְאִיהִי לָא עָבְדַת כַּךְ, אֶלָּא חִלֵּל מַמְלָכָה וְשָׂרֶיהָ, וּבָרְחַת שְׁכִינְתָּא מִתַּמָּן, בְּהַהוּא זִמְנָא שָׁחֲקוּ עַל מִשְׁבַּתֶּיהָ, וְאָמְרַת שִׁפְחָה, לַאו הַאי כְּגַוְונָא דְּעָבְדַת שָׂרַי לְשִׁפְחָה דִּילָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית טז ח) מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אָנֹכִי בֹּרַחַת, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּרַתָּא דְּרָשָׁע חַיָּיבָא, וְהָא אַף עַל גַּב דְּשָׂרַי תָּרְכַת לָהּ, אֲנָא רְחִימְנָא עֲלָהּ וְעַל בְּנָהּ, וְאַתּוּן (דף כ ע"ב) לָא עֲבַדְתּוּן הָכִי, אֶלָּא גְּרַמְתּוּן (נ"א גמלתון) בִּישׁ תְּחוֹת טָב, אֲנָא אוֹמִינָא לְאַעֲבָרָא מִלְכוּתָא חַיָּיבָא מֵעָלְמָא, וְלָא יְהֵא חֻדְוָה קֳדָמַי עַד דְּיִתְאֲבִידוּ מֵעָלְמָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא יְהֵא חֻדְוָה קֳדָמַי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי יא י) וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה:

[1319] **נחש כו' גיהנם.** נגד שני הנ"ל - שני בתים. והן ביתא והיכלא דקאמר כאן:

[1320] **בחלל דילה כו'.** רוצה לומר ג' ראשונות של בריאה:

תקונא עשיראה

בְּרֵאשִׁית[1321] שִׁי"ר תָּאֵ"ב, [1322]וְהָא אִיהוּ שִׁיר מְשׁוּבָּח מִכָּל הַשִּׁירִים, תָּאֵב מִכָּל הַשִּׁירִים, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, [1323]לַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, הָכִי אוּקְמוּהוּ, וְהַאי שִׁיר מָתַי יִתְעַר, בְּזִמְנָא דְּיִתְאַבְּדוּן סמא"ל וּמִמַּנָּן דִּילֵיהּ חַיָּיבַיָּא מִן עָלְמָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה (שמות טו א), אָז שָׁר לָא כְּתִיב אֶלָּא יָשִׁיר, וְהָא אוּקְמוּהוּ.

וְהַאי שִׁיר [1324]בְּאָז, סְלִיק בְּפוּמָא, [1325]אֲבָל שִׁיר אִיהוּ וַדַּאי חָכְמַת שְׁלֹמֹה, [1326]בְּהַהוּא זִמְנָא וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה (מלכים א ה י), דְּאִיהִי וַדַּאי חָכְמַת שְׁלֹמֹה.

[1327]וּמָאן סָלִיק לָהּ לְאַתְרָהּ, דָּא מֹשֶׁה, [1328]וְרָזָא דְּמִלָּה אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, [1329]בְּאָן סָלִיק לָהּ בְּתַלְתָּא, [1330]הַאי תַּגָּא דְּתַלְתָּא אִיהִי י' יָשִׁיר, [1331]וְתָקוּם מִן ה' דְּמֹשֶׁה וְשַׁרְיָא עַל רֵישָׁא דְּוֹ', וְאִתְעֲבִידַת תַּגָּא ז', [1332]וְסָלִיק לָהּ עַד אֲתַר דְּאִתְגְּזַרַת מִתַּמָּן.

כַּד סָלְקָא לְגַבֵּי י' עִלָּאָה אִתְקְרִיאַת שִׁיר זָכָר, [1333]וְכַד נָחְתָּא לְגַבֵּי ה' אִתְקְרִיאַת שִׁירָה, [1334]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיְיָ' וְגוֹמֵר, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים קיח כב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים וְגוֹמֵר, דְּאִיהִי אַבְנָא דִּי מְחָת לְצַלְמָא דַּעֲבוֹדָה זָרָה, בְּהַהִיא זִמְנָא דְּאִתְמַחִי צַלְמָא דַּעֲבוֹדָה זָרָה דִּיוֹקְנָא בִּישָׁא, אִתְּמַר בָּהּ (דניאל ב לה) וְאַבְנָא דִּי מְחָת לְצַלְמָא הֲוַת לְטוּר רַב וּמְלָאת כָּל אַרְעָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה ו ג) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְהָכִי סְלִיקַת עַד דְּלָא אַשְׁכְּחִין לָהּ אֲתַר, וְשָׁאֲלִין מַלְאָכִין בְּגִינָהּ אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, וְלָא אַשְׁכְּחִין לָהּ שִׁיעוּרָא, עַד דְּאָמְרִין בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ' מִמְּקוֹמוֹ, בְּגִין דְּסָלְקָא לֵיהּ [1335]עַד אֵין סוֹף [1336]דְּאִיהוּ י' רֵישָׁא דְּא'.

וּבְאָן סְלִיקַת בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ ו', עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ, [1337]כַּד סְלִיקַת עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ אִתְּמַר בָּהּ (משלי יב ד) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, וְכַד נְחִיתַת תְּחוֹתֵיהּ אִתְקְרִיאַת בַּת זוּגֵיהּ יְחוּדֵיהּ, [1338]אִיהוּ תַּגָּא לְעֵילָּא,

---

[1321] **תיקון י'. שיר תאב.** קאי לעיל, ובההוא זמנא כו' באבוד רשעים רנה, כמו שמפרש והולך והאי שיר מתי יתער כו':

[1322] **והאי איהו שיר כו'.** רוצה לומר שההוא שיר יהיה בדרגא דבינה שהיא עטרת תפארת על כל ז' ספירות:

[1323] **למלך כו'.** בינה:

[1324] **באז סליק כו'.** רוצה לומר בינה, שנקראת אז כידוע, א' על ז', שכהן גדול ביום הכפורים היה אומר אחת ושבע כידוע:

[1325] **אבל שיר כו'.** רוצה לומר, כל זה שאמרנו בדרגא דבינה דשם סליק השיר אבל שיר עצמו הוא במלכות שנקראת חכמת שלמה, של יסוד שנקרא שלמה, ומשם נקראת חכמה זעירא ורוצה לומר זה שאמר אשר לשלמה:

[1326] **בההוא זמנא ותרב כו'.** דסליק למעלה כנ"ל וכמו שמפרש והולך, ונקראת שיר מסטרא דחכמה עלאה כמו שמפרש והולך כד סלקא לגבי י' כו':

[1327] **ומאן סליק כו'.** כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש דהוא יסלק לה לעתיד עיין שם:

[1328] **ורזא דמלה כו'.** כמו שמפרש והולך שלכן נאמר ישיר - דסליק לה לי' עילאה:

[1329] **באן כו' בתלשא.** רוצה לומר, התלישא שעל גבי תיבת משה - שם סליק לה, כמו שמפרש והולך:

[1330] **האי תגא כו'.** רוצה לומר שצורת התלישא הוא ו' ועל גבי ו' טבעת כמין י', וסליק לה ליו"ד שעל גבי ו' והוא י' דישיר:

[1331] **ותקום מן ה' דמשה וישריא כו'.** רוצה לומר שהתלישא עומד על ה' דמשה, בסוף האות כידוע, וטבעת שבראשה נוטה לשמאל על גבי ו' דובני ישראל, ורוצה לומר דה' דמשה הוא ה' תתאה כידוע, ו' הוא עמודא דאמצעיתא, ונעשית ראש הי' רוצה לומר שסלקא לי' על גבי ו', ונעשית ז'. וזהו תלישא - י' על גבי ו' והוא בחכמה עילאה:

[1332] **וסליק לה עד אתר כו'.** רוצה לומר לחכמה, דמשם אתנטלת ולשם סלקת ע"י משה, כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש, דקירטא דילך סלקא לאתר עילאה כו', עיין שם ועיין לקמן נ"ד ב'. ואמר דאתגזרת מתמן, מלשון הפסוק, עד די התגזרת אבן כו'. וזהו תלישא - לשון התגזרת:

[1333] **וכד נחית לגבי ה'.** רוצה לומר ה' תתאה, שיו"ד עילאה וה' תתאה הן תעלומות חכמה, חכמה עילאה וחכמה תתאה כידוע שמשם השירים:

[1334] **הה"ד אז ישיר כו'.** רוצה לומר שמשה סליק השירה בה' תתאה, שהיא הזאת, אל אז ישיר:

[1335] **עד אין סוף.** רוצה לומר בכתר, דשם נקרא המאציל - אין סוף, כמו שאומר ברעיא מהימנא:

[1336] **דאיהו י' כו'.** רוצה לומר שהא' כולל כל הספירות: י' - רישא דא' הוא כתר עליון, כולל שלש ספירות. ו' דא' - עמודא דאמצעיתא, כולל ו"ק. י' תתאה - מלכות. וכשהיא בי', רישא דא', בכתר עליון - היא על גבי ו', עמודא דאמצעיתא, עטרה על רישא. וזה שאומר, ובאן סליקת כו':

[1337] **כד סליקת כו' וכד כו' יחודי'.** הן שני יודי"ן של האלף, ו' - עמודא דאמצעיתא:

[1338] **איהי תגא לעילא.** רוצה לומר שהתגין הן זיינין, י' על גבי ו' כנ"ל:

[1339]תַּגָּא דְּסֵפֶר תּוֹרָה, [1340]בְּגִינָהּ אִתְמַר וּדְאִשְׁתַּמַּשׁ בְּתַגָּא חֲלָף, [1341]וְאִיהִי נְקוּדָה דְּקָמֵץ א' לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דָּא א [ציור] יְחוּדֵיה [1342]לְעֵילָּא אִיהוּ כְּגַוְונָא דָּא א [ציור] תַּגָּא עַל סֵפֶר תּוֹרָה, לְתַתָּא כְּגַוְונָא דָּא א [ציור] נְקוּדָה דְּאוֹרַיְיתָא, וּבְגִינָהּ אִתְמַר מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית.

[1343]כַּד אִיהִי חַיָּה בֵּינַיְיהוּ, אוֹמְרִים מִמְּקוֹמוֹ יִפֶּן בְּרַחֲמָיו לְעַמּוֹ, כַּד אִסְתַּלִּיקַת מִינַיְיהוּ, שׁוֹאֲלִים אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּסָלְקָא אִיהִי כֻּלְּהוּ חֵיוָון תְּרַפֵּינָה כַּנְפֵיהֶם (יחזקאל א כד), וְאֵימָתַי סָלְקָא אִיהִי לְעֵילָּא, בְּעָמְדָם יִשְׂרָאֵל בַּעֲמִידָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַנְפֵיהֶם, דְּסִלְּקַת עַד אֵין סוֹף, לְמִשְׁאַל מְזוֹנָא מֵעִלַּת הָעִלּוֹת, וְכַד נְחִיתַת נְחִיתַת מַלְיָא מִכָּל טָבִין, בְּהַהוּא זִמְנָא חֵיוָון [1344]פָּתְחִין גַּדְפַיְיהוּ [1345]לְגַבָּהּ, בְּכַמָּה שִׁירוֹת וְתוּשְׁבְּחָן לְקַבְּלָא לָהּ בְּחֶדְוָה.

וּבְאַן אֲתַר נָחֲתַת [1346]בְּאָת ו' דְּאִיהִי בְּאֶמְצָעִיתָא דְּא' עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [1347]בֵּיהּ קָרָאן לֵיהּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שִׁי"ר אֵ"ל, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּנָחֲתַת מַה כְּתִיב בְּחֵיוָון (שם) וְאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם.

[דף כא ע"א]

קָם אֵלִיָּהוּ וְאָמַר רַבִּי רַבִּי [1348]חֲזוֹר בָּךְ, בְּוַדַּאי כַּד אִיהִי סְלִיקַת, (דף כא ע"א) [1349]כֻּלְּהוּ חֵיוָון מְצַפְּצְפִין לְגַבָּהּ בְּכַמָּה שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן, וְאִיהִי סָלְקָא עַל כֻּלְּהוּ עַד אֵין סוֹף, [1350]הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי לא כט) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה.

עַד דְּקָרָאן לָהּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בִּקְרִיאַת שְׁמַע דְּתֵיחוּת לְגַבַּיְיהוּ, וּבְאַן קָרָאן לָהּ בְּבֵן זוּגָהּ דְּאִיהוּ ו', [1351]יִשְׂרָאֵל סָבָא, [1352]וְאִיהוּ שִׁיר אֵ"ל, שִׁיר דִּילִיהּ, דְּאִם לָא קָרָאן לָהּ בֵּיהּ לָא נָחֲתָא עֲלַיְיהוּ.

וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּנָחֲתַת קְשָׁרִין לָהּ בִּתְפִלָּה דְּיָד לְתַתָּא, [1353]דְּתֶהֱא קְשׁוּרָה עִמֵּיהּ, [1354]וְרָזָא דְּמִלָּה וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ (בראשית מד ז), [1355]וְקֶשֶׁר דְּתַרְוַיְיהוּ אִיהוּ שֶׁרֵ"ק לְתַתָּא, וּלְעֵילָּא שַׁלְשֶׁלֶ"ת תְּפִלִּין עַל רֵישֵׁיהּ, [1356]בְּרָזָא

[1339] **תגא דס"ת.** רוצה לומר שספר תורה הוא ו', עמודא דאמצעיתא, והיא כללא דתגא על גבי ספר תורה:

[1340] **בגינה אתמר כו'.** רוצה לומר שהיא כתר תורה, עטרת בעלה, וכל המשתמש בכתר תורה כו' (נדרים סב ע"א) וזהו גם כן ודאשתמש כו':

[1341] **ואיהי נקודה כו'.** רוצה לומר שקמץ הוא י' תחת ו', דוגמת י' שתחת ו' של האלף:

[1342] **לעילא איהו כו' לתתא כו'.** נותן כלל על כל התגין והנקודות של התורה:

[1343] **כד איהי חיה ביניהו.** רוצה לומר בין החיות, כמו שכתוב היא מתהלכת בין החיות:

[1344] **פתחין גדפין.** כמו שכתוב וכנפיהם פרודות מלמעלה:

[1345] **לגבה לקבלא לה בחדוה בכמה כו'.** רוצה לומר, שזהו קול כנפיהם, בשירות, שמקבלין לה בחדוה כמו שמפרש והולך מה כתיב בחיון ואשמע כו':

[1346] **באות ו' כו' עמודא דאמצעיתא.** שנחתא מי', רישא דא' - בו':

[1347] **ביה קראן לה כו'.** רוצה לומר שעמודא דאמצעיתא נקרא ישראל, והיא נקראת בסטרא דיליה - שיר אל, כמו שאומר לקמן:

[1348] **חזור בך כו'.** דתקונא דצלותא לאו הכי, שבתחלה סליקת בשירין ותושבחן דפסוקי דזמרה בי' רישא דא' כמו שמפרש והולך, ואח"כ קראן לה דתיחות לגבייהו בו' דאלף - בקריאת שמע, ובתפלת שמונה עשרה נחתת בי' תתאה דא' שאז היא יחודא דיליה כמו שאומר לעיל וכד נחיתת כו', וזה שאומר לקמן אבל יחודא דילה בנקודת שורק כו':

[1349] **כלהו חיון מצפצפין.** ולכן אומרים פסוקי דזמרה ואח"כ והאופנים וחיות ושרפים, שישראל חברים אז לגבייהו:

[1350] **הה"ד רבות כו'.** שהן סלקין כולם עמה, וזהו היכלות דברכות קריאת שמע, וכן כריכות ז' דתפילין על קנה של זרוע כמו שאומר לקמן דקשרין לה בקריאת שמע כד נחתת כמו שמפרש והולך:

[1351] **ישראל סבא.** עמודא דאמצעיתא, שצדיק נקרא ישראל זוטא כידוע:

[1352] **ואיהי שיר אל כו'.** כנ"ל רוצה לומר של אל:

[1353] **דתהא קשורה עמי'.** רוצה לומר שהתפילין של יד הוא מלכות, והרצועה - עמודא דאמצעיתא, וקשר הוא יסוד. ובקשר הן קשורין יחד, וזה שאומר, בתפלה דיד לתתא, רוצה לומר שאז היא יחודיה לתתא כמו שמפרש והולך וקשר דתרווייהו איהו שורק, וכן לקמן, ובשורק איהי יחודא כו':

[1354] **ורזא דמלה כו'.** רוצה לומר בפסוק, שיחודם ע"י קשר, שנאמר ונפשו קשורה כו' ורוצה לומר שעמודא דאמצעיתא קשור ביסוד כמו שאומר לעיל בהקדמה:

[1355] **וקשר דתרווייהו כו'.** רוצה לומר, שרק - הוא קשר בהיפך אתוון, ושלשלת הוא לשון קשר כמו שלשלאין, והוא בקשר של ראש כמו שאומר לעיל בהקדמה, אסור ביו"ד בתפילין של ראש, והן שני יודי"ן דא' כנ"ל: בקשר של יד - יחודיה, ובקשר של ראש - עטרת רישיה, תפילין של ראש. והן טעמים - לעיל, ונקודות - לתתא, ושרק האמור כאן הוא שרק של ג' נקודות, שרק קטן, ולכן הוא שרק בלא ו', וכן לקמן, אתעבידת שרק - גם כן שרק קטן, אבל שאר שורק שבזה הענין - הכל שורק, לכן נאמר בכולם שורק מלא ו'. ורוצה לומר, שרק של ג' נקודות - מורה על קשורא, כמו שאומר לקמן, שבו רמוז ג' נקודות: לעילא ולתתא ובאמצע. וכן הוא שלשלת לעילא - ג' קוין, גם כן רומז אל הנ"ל:

[1356] **ברזא דטעמי אתקריית תנועה.** רוצה לומר דלטעמים קורא בזוהר תנועות כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש במתני' עיין שם,

דְּטַעֲמֵי אִתְקְרִיאַת תְּנוּעָה, [1357]מִסְטָרָא דִּנְקוּדָה יְחוּדָא, [1358]וְצָרִיךְ לְאַרָכָא לָהּ בִּתְנוּעָה דְּאִיהוּ רָבִיעַ עַד אֵין סוֹף לְעֵילָּא, וְצָרִיךְ לְנָחָתָא לָהּ בְּחִירֵ"ק עַד אֵין תַּכְלִית, לְאַמְלָכָא לָהּ עַל תַּתָּאִין, וּבְשׁוּרֵ"ק צָרִיךְ לְיַחֲדָא לָהּ בְּבַעְלָהּ.

[1359]וּבְחֹלֵ"ם אִיהִי תַּגָּא עַל רֵישֵׁיהּ, וּבְחִירֵ"ק אִיהִי [1360]כָּרְסַיָּא תְּחוֹתֵיהּ, וּבְשׁוּרֵ"ק אִיהוּ יְחוּדָא לְגַבֵּיהּ, [1361]כְּגַוְונָא דָּא וְ, [1362]וְכַד אִיהִי לְעֵילָּא תַּגָּא עַל רֵישֵׁיהּ, [1363]וְאִיהִי בְּרַתָּא (נ"א נחתא) תְּחוֹת רַגְלוֹי, וְאִיהִי בְּיִחוּדָא דִּילֵיהּ בְּחֵיקֵיהּ, [1364]אִתְעֲבִידַת שֹׁרֵ"ק קְשׁוּרָא דִּילֵיהּ. [1365]וְכַד בָּעִי לְתַבְרָא קְלִיפִּין דְּאִינּוּן צְלָמִים, בָּהּ אִתְקְרֵי שְׁבָ"א [1366]תְּבִי"ר, וּבָהּ [1367]שַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר מַצֵּבוֹתֵיהֶם (שמות כג כד).

[1368]אֲבָל יְחוּדָא דִּילָהּ בִּנְקוּדַת שׁוּרֵ"ק וּ [1369]דְּאִיהוּ יְסוֹד [1370]חַ"י עָלְמִין, חַ"י בִּרְכָאן דְּצָלוֹתָא, [1371]בְּזִמְנָא דְּאִינּוּן בְּיִחוּדָא חָדָא, צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְמֵיקַם בְּצָלוֹתָא בַּחֲשָׁאי, וְרָזָא דְּמִלָּה הָבִיאוּ לִי בַּחֲשָׁאי, וּבְגִין דָּא בְּעָמְדָם יִשְׂרָאֵל בַּעֲמִידָה, לְאַתְעָרָא לְגַבָּהּ חַ"י בִּרְכָאן בַּחֲשָׁאי, [1372]לְאַרָקָא לָהּ בִּרְכָאן, אִתְּמַר בְּחִינָן בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶם, דְּלָא צָרִיךְ לְמִשְׁמַע גַּדְפַּיְהוּ (נ"א קלא), כְּגַוְונָא דְּחַנָּה דְּאִתְּמַר בָּהּ (שמואל א א יג) וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ.

וְהָכִי צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְיַחֲדָא בְּבַת זוּגַיְיהוּ בַּחֲשָׁאי, בַּעֲנָוָה בְּאֵימָה בְּרֶתֶת וּבְזִיעַ בִּכְסוּפָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין כְּמִי שֶׁכָּפָאוּ שֵׁד, [1373]דְּאִיהִי שֵׁד מִן שד"י, דְּבַהֲהוּא זִמְנָא אִתְעֲבַר מִתַּרְעָא, וְדָא רָזָא דְּמָזוּזָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (דברים ו ט) וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ, מְזוּזַת כְּתִיב זָז מָוֶת, [1374]וְאִם הוּא אִשְׁתַּמַּע קָלֵיהּ, מַיָּד לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ (בראשית ד ז), וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּאִיהוּ זְעִיר בְּמְהֵימְנוּתָא דְּהָכִי אוּקְמוּהָ קַדְמָאִין כָּל הַמַּשְׁמִיעַ קוֹלוֹ בִּתְפִלָּתוֹ הֲרֵי זֶה מְקַטְנֵי אֲמָנָה.

ורוצה לומר, תנועה דסלקא לעילא:

[1357] **מסטרא כו'.** שהטעמים - על גבי אותיות, ונקודות - למטה, כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש:

[1358] **וצריך לארכא כו' עד בבעלה.** מפרש ג' מדריגות שלה, ברזא דאלף: י' - לעילא, י' - לתתא, ו' באמצע. רביע וחירק - שניהם יודין, ושורק גדול - הוא ו'. ואף בשורק היא נקודה בוא"ו, שבכל מקום היא י' זעירא, והן מורין: אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי כו', כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש, למעלה - עד אין סוף, ולמטה - עד אין תכלית, וזה שאומר עד אין סוף לעילא כו' עד אין תכלית לאמלכא כו':

[1359] **ובחלם איהי כו' עד כגוונא דא ו'.** מפרש כאן כל השלשה בחינות - הכל בנקודות:

[1360] **כרסיא.** שאז יורדת בבריאה, ראש לשועלים, כמו שאומר להלן לאמלכא לה על תתאין:

[1361] **כגוונא דא ו'.** רוצה לומר ג' נקודין הנ"ל - הכל בו', עמודא דאמצעיתא, והוא גם כן אלף הנ"ל:

[1362] **וכד איהי לעילא כו' עד קשורא דילי'.** כאן מפרש שכל הג' נקודות כולן רמוזין בשרק קטן, ג' נקודות:

[1363] **ואיהי ברתא תחות רגלוי.** כנ"ל דהיא נחתא לבריאה, ואמר ברתא כו', כמו שכתוב (רות ג ח-יא,טז) והנה אשה שוכבת תחת מרגלותיו ויאמר מי את בתי כו' כידוע:

[1364] **אתעבידת שרק קשורא דילי'.** רוצה לומר בכל הג' נקודות - נעשית קשורא. וזהו ג' קשרים: קשר של יד - תחותיה, וקשר של ראש - תגא על רישיה, וקשר השלישי, כנגד שורק גדול, הוא אחד - יחודיה. כמו שאומר להלן ובשורק יחודיה, וזה שאומר לעיל קשרין לה בתפלה דיד לתתא כו':

[1365] **וכד בעי כו' שבא.** רוצה לומר מסיטרא דשני נקודות, למעלה ולמטה, שהוא שבא למטה כנ"ל בחירק לאמלכא לה כו' ולמעלה, כמו שאומר להלן, דסלקת לכתר, אבן די התגזרת לא בידין ומחת לצלמא כו':

[1366] **תביר.** רוצה לומר מסיטרא דנקודות - נקרא שבא, ומסיטרא דטעמים - תביר, ושניהם לשון שבירה והן מסיטרא דגבורה כידוע:

[1367] **שבר תשבר.** רוצה לומר, בהן אותיות שבא תביר:

[1368] **אבל יחודא כו'.** רוצה לומר סגולת שני הנקודות - לשבר, אבל נקודה השלישית שבאמצע - היא יחודא, ומכל מקום בכולם היא קשורא דוא"ו, כמו שאומר להלן ו וכן באלף בוא"ו שבו:

[1369] **דאיהו יסוד.** רוצה לומר שהשורק הוא ביסוד כידוע ושם הוא היחוד:

[1370] **ח"י עלמין ח"י כו'.** רוצה לומר שבח"י ברכות הוא היחוד מסיטרא דח"י עלמין:

[1371] **בזמנא כו'.** דהיחוד הוא בחשאי כמו שמפרש והולך, כמו שאמרו (ברכות טו ע"ב) ומה רחם שמכניסין בחשאי:

[1372] **לארקא לה ברכאין.** רוצה לומר לכך הוא ח"י ברכאין:

[1373] **דאיהי שד מן שדי.** רוצה לומר דכל האותיות שהן בצדיק הן שם שדי דצדיק - י' שומר שד. כמו ברית, שהוא י', ח"ו אם פוגם - הולך הי' ונשאר שד. ולכן (נדרים כ ע"ב) היה (ר"א) משמש בצניעות, שלא יסתלק הי' וישאר שד, וזהו שכפאו שד, שבשבילו צריך הצניעות. וכן הוא במזוזה ולכן שם הוא שדי, דהמזיקין שורין אצל הפתח, ואות דמזוזה שומר מהם, כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש, וזה שאומר דבההוא זמנא כו' מזוזת כו' רוצה לומר חסר ו' תניינא? [סימן השאלה במקור. ג.פ.]:

[1374] **ואם הוא כו'.** רוצה לומר שמסתלק הי' וכן במזוזה וזה שאומר לפתח כו'. וכן הברית הוא פתח האדם כמו שאמרו בזוהר ושם צריך שמירה כידוע וכן הוא בתפלה וזה שאומר ולא עוד כו'. רוצה לומר דאין השכינה, שהיא אמונת ישראל, שורה עליו וזה שאומר ולא למגנא כו':

בְּהַהוּא זִמְנָא דִמְיַחֵד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִשְׁכִינְתֵּיהּ, [1375]כֻּלְּהוּ חֵיוָון מְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין בִּרְכָאָן, וְכֻלְּהוּ בִקְדוּשָׁה, [1376]וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ קִדּוּשִׁין וּבִרְכָאָן לְכַלָּה, וְלָקֳבֵל בְּרָכָה וּקְדוּשָׁה וְיִחוּד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכִי צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל דִּיְהֵא יִחוּדָא דִלְהוֹן בִּקְדוּשָׁה וּבְרָכָה, [1377]וְהָכִי כָּל מְזוֹנַיְיהוּ בִּבְרָכָה וּקְדוּשָׁה, [1378]וְלֵית קְדוּשָׁה בְּפָחוּת מֵעֲשָׂרָה דְאִיהִי י', [1379]וּבְגִין דְּטַבַּעַת אִיהִי י' כְּגַוְונָא דָא ס, בָּהּ אִתְקַדְּשַׁת כַּלָּה, וְצָרִיךְ לְאַעָלָא לָהּ בְּאֶצְבְּעָא דִילָהּ, דְּאִיהוּ דִיוֹקְנָא דְאָת ו', [1380]וְאִתְעֲבִידַת ז', וְצָרִיךְ תְּרֵין סַהֲדִין דְּאִינוּן לָקֳבֵל ה ה, וְכַד אִיהִי טַבַּעַת בְּרֵישָׁא דְאֶצְבְּעָא וְאִתְעֲבִידַת ז', בְּהַהוּא זִמְנָא צָרִיךְ לְבָרְכָא לָהּ בְּשֶׁבַע בִּרְכָאָן [1381]דְּיַרְתָא כַלָּה.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְמִתְיַחֲדִין יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ (שיר א), [1382]מַאי נְשִׁיקוֹת פִּיהוּ, תְּרֵין שִׂפְוָון דִּילֵיהּ וּתְרֵין דִּילָהּ, [1383]אִינוּן אַרְבַּע גַּדְפִּין דְּחֵיוָון, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ו) וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם [1384]לְאַחַת מֵהֶן, [1385]וְכַד אִתְכְּלִילָן תְּרֵין אַנְפִּין דִּילֵיהּ וּתְרֵין דִּילָהּ, וְאַרְבַּע שִׂפְוָון דְּתַרְוַיְהוּ, [1386]אִתְּמַר בְּהוֹן (שם) וְאַרְבָּעָה פָנִים לְאֶחָת, וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת מֵהֶם, וְאִינוּן אַרְבַּע אַנְפִּין יהו"ה, אַרְבַּע גַּדְפִּין אדנ"י, [1387]בְּחִבּוּרָא חֲדָא יאהדונה"י.

[דף כא ע"ב]

[1388]כַּד מִתְחַבְּרָן אַתְוָון אִקְרֵי חַשְׁמַ"ל, חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלָן, [1389]זִמְנִין חָשׁוֹת, זִמְנִין מְמַלְּלוֹת, (דף כא ע"ב) וּבְגִינַיְהוּ אִתְּמַר [1390]גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרֵךְ, בְּגִין דְּמִתְחַבְּרִין חָתָן וְכַלָּה, תְּמַנְיָא אַתְוָון כַּחֲדָא.

[1391]אִינוּן אַרְבַּע חֵיוָון, אִינוּן אדנ"י, וְאִינוּן אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר אָדָם. אַרְיֵה מְקַבֵּל עֲלֵיהּ י' בְּמוֹחָא, [1392]וּבְזִמְנָא דְאִיהוּ בִימִינָא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (שם) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. שׁוֹר לִשְׂמָאלָא [1393]לָקֳבֵל לִבָּא, [1394]ה' הֶבֶל דְּלִבָּא, תַּמָּן ה' (איוב לז כב) [1395]מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה, בְּהַהוּא זִמְנָא דְאִיהִי ה' בְּלִבָּא, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין.

[1375] **כולהו חיון כו'.** רוצה לומר, ולכך בתפלת שמונה עשרה ברכות וקדושה, והן יב"ק כידוע:

[1376] **ובג"ד תקינו כו'.** שיהא יחודם בברכה וקדושה, יב"ק, כמו שמפרש והולך:

[1377] **והכי כל מזונייהו כו'.** כמו שאמר ברעיא מהימנא, ברוך אתה - ברכה, אשר קדשנו - קדושה. והוא: קדושת נט"י, וברכת אכילה, ואכילה הוא שפע עלאה - יחודא:

[1378] **ולית קדושה כו'.** רוצה לומר ולכן טבעת קדושין הוא מסטרא דקדש, י' עלאה:

[1379] **ובגין דטבעת כו'.** רוצה לומר ולכן מקדשין בטבעת, שהטבעת היא צורת י' כמו שמפרש והולך:

[1380] **ואתעבידת ז'.** רוצה לומר כמו שמפרש והולך דלכך מברכין לה בז' ברכות, ורוצה לומר ואתעבידת - שהיא נעשית עטרת בעלה, י' על גבי ו', ז':

[1381] **דירתא כלה.** דלעילא:

[1382] **מאי נשיקות פיהו.** רוצה לומר ה' ו' הן מיותר, ונשיקות - לשון רבים, ומפרש שה' ו' הן חתן וכלה, וכל אחד נשיקות, תרין שפוון:

[1383] **אינון ארבע כו'.** כמו שאומר לקמן דשפתים נקראים גדפין:

[1384] **לאחת מהן.** רוצה לומר ששניהם נעשו אחת:

[1385] **וכד אתכלילן כו'.** שהדרועין הן כנפים כידוע:

[1386] **אתמר בהון כו'.** ורוצה לומר בתפלת הלחש שהוא מסיטרא דאדני כידוע אז הן בבחינת נישוק קודם היחוד, ד' גדפין דאדנ"י, ובחזרה, שאז הוא יחוד הוי"ה ואדני, כידוע בבחינות היחוד וזה שאומר ואינון ד' כו':

[1387] **בחיבורא חדא כו'.** רוצה לומר כי השמות הן אז משולבות, כי ביה - שני פנים ושני דרועין, שתי אותיות הויה ושתי אותיות אדנ"י, וכן בה:

[1388] **כד מתחברין כו' ממללות.** תפלת קול רם:

[1389] **זמנין חשות.** רוצה לומר שקהל צריכין לשתוק בכל הברכה ובסוף הברכה לענות אמן וזהו זמנין כו':

[1390] **גדול העונה כו'.** דהמברך תמיד ממלל בקלא, שהוא הויה, שעליו נאמר חיות אש ממללות. ובקהל - זמנין כו' כידוע, שחש הוא אדני ומל הוא הויה, ומתחברין כחדא. והוא כמו שבארנו, דבתפלת החזן נכללת במחשבה הוי"ה ככתיבתו, ובדיבורו - אדנ"י. ובעניית אמן, שהוא גימטריה שני שמות אלו - מתחברין כחדא. וזה שאומר בגין דמתחברין כו':

[1391] **אינון ד' חיון אינון אדני.** מפרש כאן היאך נכללין שני שמות הנ"ל בד' חיות. ואמר שחיות עצמן הן אדני כמו שאמר למעלה בתיקון א', שבמלכות תמן ד' חיון, והן מקבלין עליהן ד' אותיות הוי"ה, כמו שמפרש והולך:

[1392] **ובזמנא כו'.** רוצה לומר בזמנא דמלכות היא בימין, מסיטרא דאריה, אז הרוצה כו' שחכמה היא במוחא ונאמר אריה אל הימין שהוא דרום:

[1393] **לקבל לבא.** שהלב הוא בשמאל:

[1394] **ה' הבל דלבא.** רוצה לומר שהבל בא מלב, הבל הוא אותיות הלב, ה' לב, ששם שריא ה', וזה שאומר תמן ה':

[1395] **מצפון כו'.** רוצה לומר וזה שאומר הרוצה להעשיר כו' כמו שמפרש והולך ולכן שם שור, ורב תבואות בכח שור (משלי יד ד):

[1396]י"ה דְּחִילוּ וּרְחִימוּ, אַבָּא וְאִמָּא, [1397]דְּרוֹעָא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וַיַּעַב"ר חֶסֶד וּגְבוּרָה, [1398]דְּסַלְקִין לְחוּשְׁבַּן ע"ב תֵּיבִין, וְרי"ו אַתְוָון דְּע"ב שְׁמָהָן, וְדָא רָזָא דְּוַיַּעַב"ר עִיבּוּר כְּלָל תַּרְוַיְיהוּ.

ו' דָּא אוֹרַיְיתָא דְּשַׁרְיָא בְּפוּמָא, [1399]וּבְרוּחָא דְּפוּמָא פָּרְחַת נָשָׁר, דְּנָשָׁר אִיהוּ פּוּמָא, תְּרֵין גַּדְפּוֹי דִּילֵיהּ תְּרֵין שִׁפְוָון, וַעֲלָה אִתְמַר (קהלת י כ) כִּי [1400]עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל [1401]וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְדָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [1402]דְּחָכְמָה וּבִינָה אִינּוּן נִסְתָּרוֹת בְּמוֹחָא וְלִבָּא בִּרְחִימוּ וּדְחִילוּ, וְאוֹרַיְיתָא בְּלָא דְּחִילוּ וּרְחִימוּ [1403]לָא פָּרְחַת לְעֵילָא, [1404]וּבְהַאי נָשָׁר (נ"א וְכֻתֵּר בֵּיהּ)◌ תַּלְיָין בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי, [1405]דְּאִיהוּ מַזָּלָא דְּכֻלְּהוּ, וְאִיהוּ לָא תַלְיָא בְּמַזָּלָא, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ בָּנַי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לַאו בְּזִכוּתָא תַלְיָא מִלְּתָא, אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַלְיָא מִלְּתָא, דְּמַצָּוָה אִיהוּ זְכוּתָא.

ה' זְעִירָא דְּמוּת אָדָם, בָּהּ אִשְׁתַּלִּים יהו"ה, וְהִיא מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, אִיהִי מִצְוָה, עֲשִׂיַּית פִּקּוּדִין, דְּאִיהִי שַׁרְיָא [1406]בְּרַמַּ"ח אֵבָרִים, וְתוֹרָה וּמִצְוָה עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (דברים כט כח) וְהַנִּגְלוֹת לָנוּ, וּמִצְוָה בְּלָא דְּחִילוּ וּרְחִימוּ לָא יְכִילַת לְסַלְקָא וּלְמֵיקַם קֳדָם י"ה (נ"א י"י).

אִיהִי כְּלִילָא דְּכֻלָּא, [1407]וְעַל כֻּלָּא אָדָ"ם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דָּא מַחֲשָׁבָה, דְּסָלִיק כֻּלָּא עַד אֵין סוֹף, [1408]בְּמַלְכוּתָא אִשְׁתַּלִּים כֻּלָּא עִילָּא וְתַתָּא.

[1409]וְאִיהִי כְּלִילָא מֵאַרְבַּע פָּרְשָׁיָין דְּקְרִיאַת שְׁמַע, [1410]דְּאִינּוּן רְמַ"ח תֵּיבִין עִם אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן, וּבְגִין דְּלָא יַעַבְדוּן הַפְּסָקָה תַּקִּינוּ לְמֶהְדַּר שְׁלִיחָא דְּצִבּוּרָא [1411]יְיָ' אלהיכ"ם אֱמֶת, וְכַד יִשְׂרָאֵל אָמְרִין [1412]שְׁמַע, וַדַּאי חֵיוָון שָׁמְעִין גַּדְפַּיְיהוּ, בְּאָן אֱתַר, [1413]בְּכַנְפֵי מִצְוָה דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דברים כב יב) עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ, [1414]דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דְּמִעִיל הָאֵפוֹד, [1415]דְּפַעֲמוֹנִים וְרִמּוֹנִים אִינּוּן לָקֳבֵל חֵלְיָין וְקִשְׁרִין, שׁוּלֵי הַמְּעִיל אִינּוּן לָקֳבֵל כַּנְפֵי מִצְוָה.

[1396] **י"ק דחילו כו'.** מפרש ו' דברים: א', ד' חיות. ב', ד' אותיות הויה. ג', ד' פרצופים, או"א זו"נ. ד', ד' רגלי המרכבה, חגת"ם. ה', ד' דברים: יראה אהבה תורה ומצות. ו', אברים דשריא בהון: מוחא ולבא כו'. וזה שאומר י"ה כו' עד ושמאלא, וזה שאומר אל הימין כו' אל השמאל כו':

[1397] **דרועא כו'.** שחכמה נחית בימינא, בינה - בשמאלא, כמו שאומר לעיל בהקדמה:

[1398] **דסלקין לחושבן כו'.** רוצה לומר שחסד גימטריה ע"ב, וגבורה גימטריה רי"ו, שהן כלל ופרט כידוע, והן אותיות ויעבר, עיבור, ועיבור הוא באו"א כידוע, וזהו ויעבר ה' רוצה לומר עיבור ה', והוא ראיה דאו"א הן בחו"ג, ימינא ושמאלא:

[1399] **וברוחא דפומא כו'.** רוצה לומר פריחת הנשר באויר:

[1400] **עוף השמים.** דרך הנשר בשמים, ת"ת:

[1401] **ובעל כנפים.** השפתים כנ"ל:

[1402] **דחכמה ובינה כו'.** כידוע שג' הראשונות הן נסתרות, וכן מוחא ולבא - בפנים הגוף, וכן דחילו ורחימו - אין ניכר, מה שאין כן בתורה ומצוה שהן נגלות בכל ענינים הנ"ל כמו שאומר לקמן:

[1403] **לא פרחת לעילא.** רוצה לומר לאו"א שהן לעילא, כמו שאומר לקמן בלא דחילו כו' קדם י"ה:

[1404] **ובהאי נשר תליין כו'.** שהוא כללא דג' אותיות יה"ו, שבהם תליין בני חיי ומזוני, כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש:

[1405] **דאיהו מזלא כו'.** כללא דכולהו דסליק עד כתר:

[1406] **ברמ"ח אברים.** שבאברים תליין עשיית המצות, ואיהי ה' זעירא דהבראם - גימטריה רמ"ח, בראם - אותיות אברם וכן ה' דאברהם:

[1407] **ועל כלא אדם.** רוצה לומר אדם היושב על הכסא והוא שמא מפרש, גימטריה אדם. והוא מחשבה דסלקא על ד' דברים: יראה ואהבה ותורה ומצוה. וזה שאומר דא מחשבה, שד' חיון - ד' אותיות הוי"ה פשוטה, ואדם על גביהן - שמא מפרש המתפשט בתוכם:

[1408] **במלכותא אשתלם כו'.** רוצה לומר, שהמלכות היא כתר, כתר מלכות, כמו שאומר להלן, ולכן היא דמות אדם, כתר שנקרא אדם כנ"ל, ובה אשתלם עילא ותתא:

[1409] **ואיהי כלילא כו'.** שד' פרשיות הן ד' אותיות הוי"ה שכלול בה, כמו שאומר לעיל איהי כלילא דכולהו:

[1410] **דאינון רמ"ח כו'.** שהיא שריא ברמ"ח איברים כנ"ל:

[1411] **ה' אלקיכם אמת.** שהיא כללא דקריאת שמע, ועם ה' אלקיכם אמת - נשלם הוי"ה, שה' אלקיכם הוא או"א כידוע, ואמת הוא עמודא דאמצעיתא וכן אל מלך נאמן:

[1412] **שמע ודאי חיון שמעין גדפייהו.** רוצה לומר כמו שכתוב ואשמע את קול כנפיהם:

[1413] **בכנפי מצוה כו' דארבע כנפות כו'.** רוצה לומר, כנגד ארבע כנפים של החיות, וזה כסותך, שהן בכסא שהיא לבושא דאדם של אצילות כמו שאומר ברעיא מהימנא וכן ציצית הוא בכסא כמו שמפרש והולך ולכן אמרו תכלת כו' דומה לכסא:

[1414] **דאיהי כגוונא כו'.** רוצה לומר ששם נאמר (שמות כח לה) ונשמע קולו כו':

[1415] **דפעמונים כו'.** וכן קשרים בתוך החוליות:

וְאִינּוּן ה' קִשְׁרִין, לְקֶבֵל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ' אלהינ"ו יְיָ' (דברים ו ד), [1416]דְּאִינּוּן לְקֶבֵל ה' נִימִין דְּכִנּוֹר דְּדָוִד דְּהָיָה מְנַגֵּן מֵאֵלְיָו, י"ג חֶלְיָין כְּחֶשְׁבַּ"ן אֶחָ"ד, [1417]דְּקִלָּא דְּנִגּוּנָא סָלְקָא בְּאֶחָד, וְדָא חַ"י בֵּין חֶלְיָין וְקִשְׁרִין, לְכָל סְטַר, סָלְקִין ע"ב, וְדָא אִיהוּ וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּ"א (ישעיה טז ה), חֶסֶ"ד ע"ב, כָּל מָאן דְּאִתְעַטַּף בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה, כְּאִלּוּ אַתְקִין כָּרְסְיֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [1418]וְאִינּוּן יאהדונה"י, [1419]לְכָל חַד אַרְבַּע אַנְפִּין וְאַרְבַּע גַּדְפִּין סָלְקִין ס"ד, וּתְמַנְיָא אַתְוָון יאהדונה"י, [1420]סָלְקִין ע"ב, וְכַנְפֵי מִצְוָה אוֹלְפִין רָזָא, דְּאִינּוּן ח' חוּטִין לְכָל סְטַר, [1421]לָקֶבֵל אַרְבַּע אַנְפִּין וְאַרְבַּע גַּדְפִּין דְּכָל חַיָּה, [1422]וּבְחֶשְׁבַּן זְעִיר דַּחֲנוֹךְ [1423]אָ"ז אִיהוּ שד"י, [1424]אָז יָשִׁיר בְּכָל אֲתַר, [1425]וְאָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל מָאן דְּפָחִית לָא יִפְחוֹת מִשְּׁבַע, [1426]וְכָל מָאן דְּאוֹסִיף לָא יוֹסִיף עַל י"ג, [1427]וְאִינּוּן שֶׁבַע [1428]לָקֶבֵל שֶׁבַע יְמֵי בְרֵאשִׁית, דְּרְמִיזִין לְשֶׁבַע שְׁמָהָן אבגית"ץ וכו', וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה ו ב) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ [1429]שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, דְּבְהוֹן פָּרְחַת צְלוֹתָא לְעֵילָא, [1430]וְאִנּוּן תַּמָּן מ"ב, לָקֶבֵל מ"ב אַזְכָּרוֹת דְּאִינּוּן בִּתְפִלִּין דְּיָד וּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים כח י) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ [1431]כִּי שֵׁם יְיָ' וגו'.

[דף כב ע"א]

[1432]וְאִינּוּן תַּכְשִׁיטִין דְּכַלָּה, תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא [1433]עֲטָרֶת זָהָב בְּרֵישָׁא דְּכַלָּה, וּתְפִלִּין דְּיָד טַבַּעַת דְּדְרוֹעָא, הָא (דף כב ע"א) כַּלָּה מִתְתַּקְנָא בְּתַכְשִׁיטִין דִּילָהּ, צָרִיךְ לְקָרֵא לְחָתָן דִּילָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְהָא [1434]אִינּוּן בְּחוּפָּה, [1435]צְרִיכִין עַמָּא קַדִּישָׁא לְמֵיקַם בַּעֲמִידָה קֳדָמֵיהוֹן, עִם חַזָּן, [1436]לְבָרְכָא לוֹן בְּשֶׁבַע בִּרְכָאן,

---

[1416] **דאינון לקבל כו'.** רוצה לומר שבכנור נשמע הקול:

[1417] **דקלא דנגונא כו'.** שהקול מכל נימין נכלל ביחד וזהו אחד דשמע:

[1418] **ואינון כו'.** רוצה לומר החיות שבכסא שכנגדן הציצית כנ"ל, תרין שמות משולבים כנ"ל, אריה שריא י' כו':

[1419] **לכל חד כו'.** רוצה לומר לכל חד מד' פנים של כל חיה:

[1420] **סלקין ע"ב.** רוצה לומר ע"ב אנפין, ע"ב גדפין, בהצטרף עם כל אחד שני שמות הנ"ל:

[1421] **לקבל ארבע אנפין וארבע כו'.** כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש, ס"ד אנפין וס"ד גדפין כו' דאינון ע"ב אנפין וע"ב גדפין ואית דאמרי ארבע אנפין כו' דאינון ל"ב אנפין וגדפין, וכלא קשוט, ורוצה לומר דהא בפרטא הן שתי פעמים ס"ד, ובכללא הן ד' פעמים ח':

[1422] **ובחשבן זעיר דחנוך.** רוצה לומר במספר קטן שבעולם יצירה של חנוך, מט"ט, ששם החיות, ששם חושבין מספר קטן:

[1423] **אז איהו שדי.** רוצה לומר שדי - גימטריה במספר קטן ח', גימטריה א"ז, והוא מט"ט שנקרא שדי והוא כלל החיות כידוע:

[1424] **אז ישיר בכל אתר.** רוצה לומר בדרגא דיליה נאמר:

[1425] **ואמרו מ"מ כל כו' משבע.** רוצה לומר, שבע גימטריה ישיר במספר קטן, וזה שכתוב אז ישיר, ואמרו כל הפוחת מפני שהוא במספר קטן שהוא פוחת:

[1426] **וכל מאן דאוסיף כו'.** כבר נתבאר לעיל, כנגד אחד דאצילות במספר גדול אחד, י"ג, ולכן כל המוסיף כו':

[1427] **ואינון ז' כו'.** חוזר לפרש הז', די"ג נתפרש לעיל:

[1428] **לקבל ז' ימי בראשית דרמיזין כו'.** כל זה ביצירה כידוע והוא ז' דא"ז, שהן ד' חיות - חגת"ם, ז' ספירות תחתונות ומט"ט על גביהן, א' על גבי ז', אז:

[1429] **שש כנפים כו'.** בכל שם שש אותיות, והן כנפים, כמו שמפרש והולך דבהון פרחת כו', ששם מ"ב - סגולה דילה להעלות כידוע:

[1430] **ואינון תמן מ"ב.** רוצה לומר השם הנ"ל כידוע:

[1431] **כי שם ה' כו'.** רוצה לומר שם של מ"ב:

[1432] **ואינון תכשיטין כו.** שהציצית הוא לבושא דילה כנ"ל:

[1433] **עטרת זהב כו'.** לשון הכתוב (אסתר ח טו) בלבוש מלכות תכלת, שהן ציצית - לבוש מלכות כנ"ל, ועטרת זהב גדולה - תפילין דרישא מסיטרא דאימא ששם זהב כמו שאומר לעיל ה', מצפון זהב כו', והיא נקראת גדולה, ה' רברבא, שם אותיות גדולות כידוע, וכתיב ויסר המלך את טבעתו ויתנה למרדכי, וזה טבעת דדרועא:

[1434] **אינון בחופה.** היכל ק"ק, אדני שפתי כו':

[1435] **צריכין עמא כו' עם חזן כו.** הן תפלת הקהל בלחש, ותפלת הש"ץ בקול רם:

[1436] **לברכא לון כו'.** לקמן בתיקון י"ב מפרש, דז' ברכות הן ז' ברכות קריאת שמע, וכן הקדושה - קדושת יוצר אור, אבל כאן אי אפשר לומר כן, דכאן אומר למיקם בעמידה כו' ובעמדם כו', וצריך לומר כמו שאמרו בגמרא (ברכות לד ע"א) כלהו אמצעיות חדא ברכתא נינהו, והיא נגד ברכה השביעית דכלה, אשר ברא כו', שחשיב י"ב דברים: ששון ושמחה כו' עד וריעות, וכן נכללין כולן בהביננו, וזה שאומר בגמרא (ברכות כא ע"א) אם יכול לחדש דבר יחזור ויתפלל כו' - נגד פנים חדשות שחוזרין ומברכין ז' ברכות:

[1437]וּלְקַדְשָׁא הֶחָתָן לְכַלָּה בְּקַדְמֵיתָא בְּקִדּוּשִׁין, וּבְעָמְדָם עַמָּא קַדִּישָׁא וְחַזָּן לְבָרְכָא לוֹן, חֵינָון קַדִּישִׁין [1438]דַּהֲווֹ מְנַגְּנִין בְּגַדְפַּיְיהוּ תְּרֵפֶּינָה כְּנֶפֵיהֶן.
ש שֶׁל תְּפִלִּין דָּא אִימָּא עִלָּאָה, עֲלָהּ אִתְּמַר (שם כח י) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי [1439]שֵׁ״ם יְיָ׳ נִקְרָא עָלֶיךָ וְיִרְאוּ מִמֶּךָּ, שִׁי״ן סִלִּיק אַתְוָוי ש״ס, [1440]ה׳ דְיַד כֵּהָה שְׂמָ״ה, וְרַמַ״ח פִּקּוּדִין דִּכְלִילָן בָּרַמַ״ח תֵּיבִין דִּקְרִיאַת שְׁמַע בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיָּין, הָא תַּרְיַ״ג, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות ג טו) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דֹּר, שְׁמ״י עִם י״ה שְׂמָ״ה, זִכְר״י עִם ו״ה רַמַ״ח, וְכֻלָּא תַּרְיַ״ג, [1441]אוֹרַיְיתָא אִיהִי שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
וְעוֹד צִיצִית אִיהִי כָּרְסַיָּא, תְּפִלִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְנָחִית עַל כָּרְסַיָּא, דְּקָרָאן לֵיהּ בִּקְרִיאַת שְׁמַע, הָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְתִיב עַל כָּרְסַיָּא, צְרִיכִין לְמֵיקַם בְּגִינֵיהּ בִּצְלוֹתָא דְעַמִּידָה, [1442]תִּלַּת חֲיָילִין דִּילָהּ אַתְיָין [1443]בְּזִמִּירוֹת שִׁירוֹת וְתוּשְׁבָּחוֹת.
בְּהַהוּא זִמְנָא דְאִיהוּ עַל כָּרְסְיֵיהּ, [1444]מָה אָמְרִין אֵ״ל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים וּמִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, הַאי תִּקּוּנָא אִיהוּ לְגַבֵּי צַדִּיקִים גְּמוּרִים, דִּמְתַקְּנִין כָּרְסַיָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּצִיצִית, וְנָחֲתִין לֵיהּ בִּתְפִלִּין, וְקַיְימִין קֳדָמוֹהִי בִּצְלוֹתָא, לְבֵינוֹנִיים צִיצִית וּתְפִלִּין אִינוּן [1445]כַּשׁוֹר לְעוֹל וְכַחֲמוֹר לְמַשְׁאוֹי, [1446]וּבְשַׁבָּת אִתְּמַר בְּהוֹן (שמות כג יב) לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וַחֲמוֹרֶךָ, לָרְשָׁעִים [1447]אִינוּן קִשׁוּרָא לְכָל מְקַטְרְגִין דִּלְהוֹן, [1448]דְּהָכִי אִינוּן עֲשָׂרָה כְּתִרִין תַּתָּאִין, דְּהָא דָּא לָקֵבֵל דָּא בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲבָל כְּתִרִין תַּתָּאִין אִינוּן קְלִיפִּין לְגַבֵּי כְּתִרִין עִלָּאִין, דְּמִתְלַבְּשִׁין בְּהוֹן [1449]עֶשֶׂר אַתְוָון בְּגָלוּתָא, לְמֶהֱוֵי כְּפוּיִין תְּחוֹתוֹי כְּתִרִין תַּתָּאִין.
[1450]וּבְזִמְנָא דְצַדִּיקַיָּא מְתַקְּנִין בְּכַנְפֵי מִצְוָה וּבִתְפִלִּין, אִתְכַּפְיָין תְּחוֹתַיְיהוּ כְּתִרִין תַּתָּאִין, [1451]בְּהַהוּא זִמְנָא יֵעוּל מַלְכָּא בְּהֵיכְלֵיהּ דְּאִיהוּ אדנ״י, כְּגַוְונָא דָּא יאהדונה״י, הָא מַלְכָּא בְּהֵיכְלֵיהּ, מָאן דְּבָעֵי לְמִשְׁאַל שְׁאֵלְתּוֹי יֵעוּל, וּבְגִין דָּא (תהלים נא יז) אדנ״י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, בִּתְלַת קַדְמָאִין יְסַדֵּר בַּר נַשׁ שְׁבָחוֹי, כְּעַבְדָּא דְמְסַדֵּר שְׁבָחוֹי קֳדָם רַבֵּיהּ, [1452]דְּאִלֵּין תִּלַּת כְּתִבִין [1453]כָּל זַכְוָון, וּתְלַת בַּתְרָאִין [1454]חָתְמִין, וּבְגִין דָּא צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְמֶהֱוֵי בְּהוֹן

[1437] **ולקדשא כו׳.** קדושה:
[1438] **דהוו מנגנין כו׳.** כנגד מזמוטי חתן וכלה, דמנגנין, שאמרו (חגיגה יד ע״ב) והיו מתקבצין מלאכי השרת כבמזמוטי חתן וכלה, ששותקין בברכות חתן וכלה:
[1439] **שם ה׳ כו׳.** שהוא שין שבו, וראו - שהוא נראה, כמו שאמרו (ברכות ו ע״א) וראו כל עמי הארץ כו׳ אלו תפילין שבראש, והוא שם ה׳ כמו שאומר לקמן שמי עם י״ה - שס״ה, והוא בה - י״ק, וכן שס״ה כמו שמפרש והולך שין כו׳ [מצאתי ש׳ם י׳קוק נ׳קרא ראשי תיבות שין]:
[1440] **ה׳ דיד כו׳.** רוצה לומר תפלין של יד, ורוצה לומר תפלין של ראש ושל יד הן שס״ה, וכן שין עם י״ד של שד״י שהן ברצועות שהן יד כהה - ה׳, רוצה לומר שצורת ה׳ הוא ד״י, יד - הוא שס״ה:
[1441] **אורייתא כו׳.** רוצה לומר תרי״ג מצות כנ״ל:
[1442] **תלת חיילין דיליה.** אופנים וחיות ושרפים שאומרים בברכת יוצר אור:
[1443] **בזמירות.** פסוקי דזמרה. ושירות - שירת הים. ותשבחות - י״ג תשבחות דישתבח ששם אתיין ג׳ חיילין כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש:
[1444] **מה אמרין אל מלך כו׳.** רוצה לומר לאחר תפלת שמונה עשרה:
[1445] **כשור לעול כו׳.** רוצה לומר, כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש שקושרין את שור וכן חמור דסטרא אחרא למשא תחותייהו, תחת יצר טוב עיין שם:
[1446] **ובשבת אתמר כו׳.** שאין מניחין תפילין, דסטרא אחרא לא שלטא אז:
[1447] **אינון קשורא כו׳.** כמו שאמרו שם דלא שיצי לון:
[1448] **דהכי אינון עשרה כו׳.** רוצה לומר כמו בתפלין שכלולין בהם עשר ספירות קדישין:
[1449] **עשר אתוון בגלותא כו׳.** כמו שכתוב ומלכותו בכל משלה וזהו גלות השכינה כידוע:
[1450] **ובזמנא דצדיקיא כו׳.** דלרשעים אינון קשורא כו׳ אבל בצדיקים - אתכפיין כו׳:
[1451] **בההוא זימנא יעול כו׳.** רוצה לומר כשהם מתתקנין כו׳ והקליפה מתפרשת כידוע, דקודם לכן צריכין לאפרשא הקליפה:
[1452] **דאלין תלת כתבין.** דהן רישא ושני דרועין כמו שמפרש והולך שהן שלושה ספרים: ספר וספר וספור, כמו שאומר בספר יצירה, שני ספרים - בשתי ידים, וספור - בלשון, כמו שאומר שם, כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בנתיים:
[1453] **כל זכוון.** ולכן יקשט עצמו בשבחין לסדר:
[1454] **חתמין.** לכל אחד כפי הנקצב עליו וזה שאומר ובג״ד צריך כו׳:

כְּעַבְדָּא דִּמְקַבֵּל פְּרָס מֵרַבֵּיהּ וְהָלַךְ לֵיהּ, [1455]דְּתַמָּן אִיהִי בֵּית קַבּוּל [1456]חוֹתָמָא דְּקִשׁוֹט [1457]וְאִיהִי מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא.

[1458]בְּאֶמְצָעִיּוֹת צָרִיךְ לְמִשְׁאַל, דְּתַמָּן [1459]ו' ו', [1460]חַד מָארֵי כְּתִיבָה וְחַד מָארֵי חֲתִימָה, וְאִינּוּן ו' עִלָּאָה ו' תַּתָּאָה, [1461]כְּלִילָן תְּרֵין עֲשַׂר פִּרְקִין, [1462]תְּלַת קַדְמָאִין רֵישָׁא וּתְרֵין דְּרוֹעִין, תְּלַת בַּתְרָאִין גּוּפָא וּתְרֵין שׁוֹקִין, הָא אִתְפַּטַּר מִמַּלְכָּא, [1463]בְּגִין דָּא צָרִיךְ לַאֲחוֹרָא תְּלַת פְּסִיעָן לַאֲחוֹרָא, וְרָזָא דְּמִלָּה (בראשית מט לג) וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה:

[המשך דף ח ע"ב] (*קטע זה הועבר מההקדמה לכאן)

[1464]וְעוֹד ה' דְּיַד כֹּהָה, דְּאִיהִי יוֹנָה קַדִּישָׁא, [1465]מְצַפְצְפָאן לָהּ בְּנָהָא בְּכַמָּה צַפְצוּפִין דְּזִמִּירוֹת שִׁירוֹת וְתוּשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, עַד דְּנָחֲתִין לָהּ לְגַבַּייְהוּ, הָא נָחֲתִין לָהּ לְגַבַּייְהוּ [1466]קְשִׁרִין לָהּ בִּרְצוּעָה, דְּאִיהִי ו' שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, וְהַיְינוּ רָזָא וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה (שמות יג ט), קְשׁוּרָא דְּתַרְוַיְיהוּ דָּא י', וְדָא יִחוּד, [1467]וּבְגִין דָּא בְּקִשׁוּרָא דְּתַרְוַיְיהוּ, מָאן דְּשָׁח שִׂיחָה בֵּינַיְיהוּ, דְּאִיהִי שִׂיחַת חוּלִין, עֲבֵירָה הִיא בְּיָדוֹ, דְּעָבַד בָּהּ פְּרוּדָא בֵּין ו"ה דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּמַלְכוּתֵיהּ.

תְּפִלִּין דְּרֵישֵׁיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ ו', אִיהִי ה' עִלָּאָה, אִימָּא עִלָּאָה, [1468]עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת, [1469]עֲלָהּ אִתְמַר פְּאֵרְךָ חֲבוּשׁ עָלֶיךָ (יחזקאל כד יז), אִלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבָּרֹאשׁ, [1470]וְהַאי אִיהוּ רָזָא הַיְ"ה, [1471]דְּאִתְמַר בֵּיהּ הִנֵּה אִתְמַר בְּיַד יהו"ה הוֹי"ה וכו' (שמות ט ג), [1472]וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָארֵי דְּתַלְמוּדָא יְרוּשַׁלְמִי, הַוַּיּוֹת בְּאֶמְצַע.

[1455] **דתמן איהי כו'.** רוצה לומר המלכות נקראת קבלה מסיטרא דתלת בתראין ששם היא מקבל ולכן צריך כו' כעבד המקבל כו':

[1456] **חותמא דקשוט.** רוצה לומר, שהיא מקבל החותם, כמו שחותמין על אדמה שמקבל צורת החותם, כן היא, כמו שאומר להלן בתיקון א' שימני כחותם כו', שהיא חותם של עמודא דאמצעיתא - דמות אדם, כמו שאומר שם, וזהו חותמא דקשוט, שחותם של הקב"ה הוא אמת כידוע, והוא בעמודא דאמצעיתא כידוע, תתן אמת ליעקב, וכן נו"ה נקראין ירכי קשוט כמו שאומר להלן ותלת בתראין הן גוף ותרין שוקין כמו שמפרש והולך:

[1457] **ואיהי כו'.** רוצה לומר שאמר לעיל איהי בית קבול כו':

[1458] **באמצעיות צריך למשאל דתמן כו'.** שצריך לשאול מבעל הכתיבה והחתימה כמו שמפרש והולך:

[1459] **ו' ו'.** רוצה לומר ת"ת ויסוד, אע"ג דחשיב בתלת בתראין גופא, ו' ו' דכאן הן שמש וירח דנהרין בז' כוכבים, גוף וברית כמו שאומר להלן:

[1460] **חד מארי כו'.** שת"ת הוא כלל שני דרועין, ויסוד - כלל שני שוקין כידוע:

[1461] **כלילן י"ב.** ת"ת - כלל שני דרועין שבהן שית פירקין ולכן הוא ו', וכן יסוד - כלל שני שוקין, שית פרקין, שוקיו עמודי שש והוא ו' גם כן, והן י"ב בקר שהים עליהם מלמעלה, ג' לכל רוח, ג' פרקין של כל אחד:

[1462] **תלת כו'.** עכשיו מפרש כל הנ"ל:

[1463] **בג"ד צריך לאחזרא תלת כו'.** רוצה לומר כמו שאמר לעיל דתמן איהי בית קיבול רוצה לומר, בתלת בתראין מתחלת קומתה ומשם מקבלת ולכן הולכין לאחור תלת פסיעין - משלש ספירות הנ"ל אל מלכות. וזה שאומר הא אתפטר ממלכא כו' והיא עומדת לאחוריו וזה שאומר לאחורא - אליה ולכן הן תלת פסיעין - שהן ברגלין וזה שאומר נותן שלום לימינו כו' רוצה לומר לנו"ה שהן נקראים שלום מסיטרא דיסוד כמו שאמרו וכל בניך למודי ה' - שהן נו"ה, ורב שלום כו', וזה שאומר ויאסוף רגליו - נו"ה, אל המטה - מלכות. ורוצה לומר, כתיב בסיפא דקרא ויגוע ויאסף כו', ששם הוא אילנא דמותא, ולכן צריך תיכף למסור עצמו למיתה ברחום וחנון כידוע. והכלל, כי שלש ראשונות - שנים בחו"ג כידוע ושלישית - בכח"ב, ולכן שלש פעמים קדוש, שכל שלש ראשונות נקראו קדש כידוע. וכן ברכה אחרונה של תפלת שמונה עשרה כולל כל קו האמצעי, שכולא נקרא על שם גופא כידוע, ולכן שם שלש פעמים שלום - על שם יסוד ותרין בתראין, נו"ה. והן עשר ספירות נכללין בששה - ו' של השם, שבו נכללין עשר ספירות, כלל הוי"ה כידוע:

[1464] **ועוד ה' דיד כהה.** הוא ה' אחרונה שבשם כמו שאומר לקמן, ואמר, ועוד, משום דלמעלה קמפרש ד' אותיות הוי"ה משום ה' אחרונה כנ"ל, ועכשיו מפרש והולך גם כן כל השם:

[1465] **מצפצפאן כו'.** הן פסוקי דזמרה:

[1466] **קשרין לה ברצועה.** רוצה לומר, כאן סוד תפילין וקריאת שמע דאינון ברזא חדא. דנחתין לה בברכה דתפילין של יד, וקשרין לה ברצועה שהיא ו', והקשר הוא י' שהוא יסוד והוא היחוד בין זו"ן. וכן בקריאת שמע - דנחתין לה כנ"ל, וקשרין בשית תיבין - זהו שמע ישראל, והקשר הוא אחד, שהוא היחוד והוא יסוד שהיא תיבה ששית משית תיבין. וכנגד תפילין של ראש, שהוא ו' - הוא ח"י ברכאין, לפיכך שניהם מעומד כמו שאומר בזהר שצריך לאחזאה בעובדא ובמילולא:

[1467] **ובגין דא כו'.** רוצה לומר עד שיניח של ראש, וכן בין גאולה לתפילה:

[1468] **עטרת תפארת.** רוצה לומר שהיא עטרת על תפארת מצד הכתר כמו שאומר לקמן מעוטר בכתר על רישיה:

[1469] **עלה אתמר פארך כו'.** רוצה לומר פארך - תפילין של ראש, שהוא ו', תפארת, חבוש עליך רוצה לומר על האדם:

[1470] **והאי איהו הויה.** ה' על ו', תפילין של ראש - ו', קשור באת יוד, עם ה' תתאה:

[1471] **דאתמר ביה הנה כו'.** כמו שאומר לקמן ועיקר תפילין משמאלא כו'. ויד ה' הויה, הוא מסטרא דשמאלא כמו שמפרש והולך:

[1472] **ובגין דא אוקמוהו כו'.** רוצה לומר, שיהיה הדין באמצע, כמו שמפרש והולך:

יַד יהו"ה מִימִינָא, דְּאִתְמַר בָּהּ [1473]וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה (שם יד לא) מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד, יָד רָמָה מִסִּטְרָא דְּתִפְאֶרֶת, [1474]דְּאִתְמַר בָּהּ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה, יָד חֲזָקָה בְּאֶמְצָעִיתָא [1475]דְּאִיהִי יַד יהו"ה הוֹי"ה, לְמֶהֱוֵי רַחֲמֵי מִכָּל סִטְרָא, דִּינָא כָּבוּשׁ בְּאֶמְצָעִיתָא, יָד רָמָה [1476]עֲלָהּ אִתְמַר וְהָיָ"ה יהו"ה [1477]לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ (זכרי, יד ט), וּתְלַת זִמְנִין י"ד אִנּוּן מ"ב אַזְכָּרוֹת דִּתְפִלִּין דְּיָד וּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא.

[1478]י"ד שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה [1479]אִיהִי הַיָּד הַגְּדוֹלָה מִימִינָא דְּחֶסֶד, דְּתַמָּן חָכְמָה, יָד הַחֲזָקָה מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, דְּתַמָּן בִּינָה, יָד רָמָה מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [1480]מְעוּטָר בְּכֶתֶר עַל רֵישֵׁיהּ, [1481]תְּפִלֵּי דְּמָארֵי עָלְמָא.

[1482]שִׁין שֶׁל תְּפִלִּין [1483]הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, ש דְּתִלַת רָאשִׁין, שז דְּאַרְבַּע רָאשִׁין, [1484]לְקֶבֶל שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאוּיוֹת לָתֵת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ (אסתר ב ט), [1485]וְאִינּוּן בַּשַּׁחַר שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבָעֶרֶב שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וּשְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ, וְלָקֶבֶל אִלֵּין שִׁבְעָה, [1486]אִית שִׁבְעָה רוֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ [1487]הַיּוֹשְׁבִים רִאשׁוֹנָה בַּמַּלְכוּת.

[1488]וְתִפְאֶרֶת אִיהוּ כְּבוּשׁ בְּאֶת יו"ד, עִם ה' תַּתָּאָה, וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ, וְאִיהוּ חָבוּשׁ עִם אָת י' מִסִּטְרָא דְּה' עִלָּאָה, [1489]וּבְגִין דָּא אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִין, דְּאִיהוּ בְּגָלוּת עִם יִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה סג ט) בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר וּבְו', [1490]לֹא צָר בְּא', בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִיהוּ עִם יִשְׂרָאֵל [1491]לֹא צָר וַדַּאי, וְלֵית צָר אֶלָּא יֵצֶר הָרָע, דְּהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת (במדבר א נב).

[דף ט ע"א]*

[1492]וְרָזָא דְּמִלָּה כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ (תהלים צא יד), כִּי בִי בְּגִימַטְרִיָּא מ"ב אַזְכָּרוֹת דִּתְפִלִּי, אֲשַׁגְּבֵהוּ כִּי [1493]יָדַע

[1473] **וירא ישראל את היד הגדולה כו'.** דגדולה היא חסד, וכתיב אשר עשה יקו"ק:

[1474] **דאתמר בה ובני כו'.** וכתיב (שמות יג כא עיי"ש) בעמוד ענן יומם, שהוא עמודא דאמצעיתא, וכתיב (שם) וה' הולך כו':

[1475] **דאיהי יד ה' הויה.** וכתיב (שמות ט ג) דבר כבד מאד, והא דכתיב יד ה', הכי פירושו, דרשעים מהפכים מידת הרחמים למידת הדין (בראשית רבה פ' לג), וזה שאומר יד ה' הויה:

[1476] **עלה אתמר והיה.** רוצה לומר דיד רמה הוא שם והיה, מסטרא דחסד דאיהו בימינא דתמן חכמה, כמו שאומר לקמן בסמוך, והחכמה הוא יקו"ק - י' ברישא, ומסטרא דשמאלא דאיהי בינה - ה' ברישא, ומסטרא דתפארת - ו' ברישא:

[1477] **למלך על כו'.** שאז בני ישראל יצאו ביד רמה:

[1478] **יד שכינתא כו'.** עכשיו מפרש יד, מה שאמר לעיל ה' דיד כהה, ולקמן מפרש ה' דכהה:

[1479] **איהי היד כו'.** מה שאמר לעיל יד ה' מימינא כו' - הכל עלה אתמר:

[1480] **מעוטר בכתר.** רוצה לומר דתמן כתר:

[1481] **תפילין דמארי עלמא.** רוצה לומר דתפילין דקב"ה הוא ו' כנ"ל, ועטרת שעליו הוא כתר כנ"ל. והענין כמו שאומר לקמן דד' בתי דרישא אינון אקי"ק, והוא בינה מצד כתר, ובהן חבוש ד' פרשיין דאינון הוי"ה, כמו שאומר לקמן, והוא עמודא דאמצעיתא:

[1482] **שין של תפילין כו'.** שעד כאן פירש בתפילין מ"ב אזכרות שהיא בשכינה מסטרא דשלש ראשונות כח"ב, ועכשיו מפרש ז' אחרונות דידה:

[1483] **הלכה למשה מסיני.** רוצה לומר בז' תחתונות דידה, דאיהי הלכה, כמו שאומר לקמן, והוא מסטרא דז' תחתונות, מ"ט פנים טהור כו':

[1484] **לקבל שבע כו'.** רוצה לומר שבע היכלות, דאינון עולימין דאזלין בתרה, כמו שאומר לקמן, דהלכה - עולימא דמטרוניתא עיין שם:

[1485] **ואינון בשחר כו'.** דא איהו במילולא כנ"ל:

[1486] **אית שבעה רואי כו'.** ואינהו ז' אחרונות של עצמה, והם רואי פני המלך דאיהו קב"ה:

[1487] **היושבים ראשונה כו'.** קודם הנערות הנ"ל, ואינון דכורא לגבי הנערות, שהן בבריאה, כמו שאומר בזהר ואע"ג דאיהי נוקבא איהי דכורא לגבי דלתתא, עיין שם. וכתוב שם עוד, וכל דמקבל מאחרא איהו ביתא כו', ולכך אצל הנערות כתיב מבית המלך, ורואי הנ"ל - יושבים במלכות:

[1488] **ותפארת כבוש כו'.** כמו שאומר לעיל דאנן קשרין לה' תתאה באות ו' שהוא הרצועה, והקשר הוא יו"ד, וזה שאמרו (יבמות סה ע"ב ?, בראשית רבה פ' ח) האיש מצווה לכבוש, שהוא כובש אותה להיות עמנו, אבל אין האשה מצווה לכבוש, שהיא אינה כובשת אותו. ובמה כובש אותה - באות יו"ד, ואז הוא גם כן כבוש עם היו"ד, דרצועה איהי קשורה עם הקשר, וכן ו' עם יו"ד - קשור תמיד, גוף וברית, וכשהברית מתייחד עמה אז הוא גם כן קשור עמה, דכל חמודיה ביה, וזה שאומר ונפשו קשורה בנפשו, הרי שהוא"ו כובש הה' להיות, אבל מי כופה אותו להיות עמה - אימא עילאה בתפלין של ראש, דשם איהו חבוש בד' פרשיות בתוך ד' בתים שהוא ו' בתוך ה' עילאה כנ"ל, ואז חבוש עמנו עם היו"ד שהוא יסוד. בתחילה כובשין אותה בו, ואח"כ חובשין אותו, ואז הם עמנו. וזה סוד תפלין של ראש ותפלין של יד:

[1489] **ובג"ד אין חבוש כו'.** שהוא עצמו עמנו בגלות עד דהיא מפקא אותו, דבידה תרעין דחירו:

[1490] **לא צר בא'.** מפרש הכתיב:

[1491] **לא צר ודאי כו'.** דנשמתא מסטרא דאצילות - אין יצר הרע שולט כנ"ל:

[1492] **ורזא דמלה.** רוצה לומר דתפילין וקריאת שמע מרומז בפסוק אחד:

[1493] **ידע שמי.** הן ד' אותיות הויה שמפרש לקמן, אז - ואענהו, כמו שכתוב וה' יענה, ויקראני - בקריאת שמע, וזה שאומר תקרא

שְׁמִי, יִקָּרֵאנִי בְּקִרְיַאת שְׁמַע, וְאֶעֱנֵהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב אָז תִּקְרָא [1494]וַיהוָ"ה יַעֲנֶה (ישעי, נח ט), יהו"ה בְּאַרְבַּע בָּתֵי דִתְפִלֵי דְרֵישָׁא, דְאִינוּן אַרְבַּע אַתְוָון אהי"ה, וַיהו"ה יַעֲנֶה, יהו"ה בְּאַרְבַּע בָּתֵי דִתְפִלִין דְיָד, דְאִינוּן אדנ"י, וְאִי תֵימָא לַאו אִינוּן בְּיָד אֶלָּא בַּיִת אֶחָד חֲמִשָׁאָה, יַד כֵּהָה, הָכִי הוּא וַדַאי דְאִיהִי חֲמִשָׁאָה וְאִיהִי רְבִיעָאָה, רְבִיעָאָה לְיה"ו יַד כֵּהָה, יה"ו אִיהוּ אהי"ה, וְסָלִיק לְחוּשְׁבַּן כ"א, [1495]וְאַרְבַּע אַתְוָון בְּכֻלָּל (דף ט ע"א) כ"ה, ה' מִן יהו"ה רְבִיעָאָה לְיה"ו, וַחֲמִשָׁאָה לְאהי"ה, דְאִיהוּ אַרְבַּע בָּתֵי, וְאִיהוּ בַּיִת חֲמִשָׁאָה.

וְעוֹד אהי"ה אדנ"י סָלְקֵי לְחֶשְׁבַּן אֱלֹהִי"ם, [1496]דְאִיהוּ כְּלָלָא דַחֲמִשָׁה בָּתֵי תְפִלֵי, יהו"ה אַרְבַּע פָּרְשָׁיָין, י' [1497]קַדֵּשׁ לִי (שמות יג ב) וְדָא חָכְמָה, ה' וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ (שם יא) וְדָא בִינָה, וְאִינוּן לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, דְאִינוּן חֶסֶד גְּבוּרָה, ו' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל (דברים ו ד) תִּפְאֶרֶת, כְּלִיל שִׁית תֵּיבִין דְיִחוּדָא, ה' וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ (שם יא יג) מַלְכוּת, שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

תְּלַת רְצוּעִין נָצַח וְהוֹד וְיסוֹד, יְסוֹד רְצוּעָה דְקֶשִׁיר וָא"ו עִם ה', כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ (דה"א כט יא), דַאֲחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, תְּרִין רְצוּעִין נָצַח וָהוֹד, דַאֲחִידָן בָּהּ' עִלָּאָה, וְהַקְרָנַיִם גְּבוֹהִים, וְהָאַחַת גְּבוֹהַ מִן הַשֵּׁנִית (דניאל ח ט), אוֹף הָכִי תְּרִין רְצוּעִין חַד אֲרוּכָה וְחַד קְצָרָה, קְצָרָה עַד הֶחָזֶה, אֲרוּכָה עַד טַבּוּרָא.

[1498]וְאִתְפַּשְׁטוּתָא דְה' עִלָּאָה עַד הוֹד בְּאָת י' אִיהוּ, דְאִיהוּ קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִין דְרֵישָׁא, דְאִיהִי ה' עִלָּאָה, סְלִיקַת לְחַמְשִׁין, חֲמֵשׁ זְמָנִין עֶשֶׂר בְּאָת י', [1499]וְהַיינוּ ה' י' מִן אֱלֹהִי"ם, חֲמֵשׁ זְמָנִין ה' בְּאָת י' חַמְשִׁין, בְּחֲמֵשׁ סְפִירָן, יְסוֹד כְּ"ל נָטִיל לוֹן כֻּלְּהוּ, וְיָרִית לוֹן לְכַלָּה וְהַיינוּ כְּ"ל [1500]כַּלָּ"ה.

בְּאָת ה תַּתָּאָה קֶרֶן אַחַת, וְרָזָא דְמִלָּה אוּקְמוּהוּ רַבָּנָן, שׁוֹר שֶׁהִקְרִיב אָדָם הָרִאשׁוֹן קֶרֶן אַחַת הָיְתָה לוֹ בְּמִצְחוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים סט לב) מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס, מַקְרִן חָסֵר יו"ד כְּתִיב, וְדָא רְצוּעָה דְיָד. [1501]כ' כֶּתֶר דִתְפִלֵי דְמָארֵי עָלְמָא, [1502]דְמָארֵי עָלְמָא אִיהוּ שְׁמִיהּ תְּפִלִין דְשׁוּוִי, אֲבָל כֶּתֶר תְּפִלִין עֲלֵיהּ, וְרָזָא דְמִלָּה אֵין קָדוֹשׁ כַּיהו"ה כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ (שמואל א ב ב), לֵית פִּקּוּדָא דְלָא אִתְכְּלִילָן בֵּיהּ עֶשֶׂר סְפִירָן.

וְעִיקַּר דִתְפִלִין מִשְׁמָאלָא, וּבְגִין כַּךְ נִשְׁבַּע יהו"ה בִּימִינוֹ (ישעיה סב ד) זוֹ תוֹרָה, וּבְזִרוֹעַ עוּזוֹ אֵלּוּ תְּפִלִין, וּמִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא ה' תְּפִלִין עַל ו', אִימָא עַל בְּרָה, בְּגִין דְּבָהּ אִתְבְּנֵי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה (משלי ג ב). י' אַבָּא, תְּפִלִין עַל בְּרַתָּא ה', דְּבֵיהּ אִתְבְּנִיאַת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, וְדָא הוּא הַוַיָּ"ה, [1503]וְדָא הוּא רָזָא אַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת הַוי"הלַיְלָה.

(וְאִית דְאָמַר) הַוַיּוֹת בְּאֶמְצַע כְּגַוְונָא דָא יהה"ו, (י' קַדֵּשׁ לִי, ה' ה' וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ, ו' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל,) [1504]הוי"ה - ו' י' בְּאֶמְצָעִיתָא, (יהה"ו - ה' ה' בְּאֶמְצָעִיתָא.) וּבְצִרוּף דְי"ב הַוַיָּן, אִשְׁתְּמוֹדְעוּ כֻּלְּהוּ,

---

וה' יענה:

[1494] **וה' יענה כו' דאינון אדנ"י.** רוצה לומר דלכך כתיב וה', בו', כמו שאמרו (ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה) הוא ובית דינו, הוא - בתפלין של ראש, ובית דינו - בתפלין של יד:

[1495] **וד' אתוון בכלל כ"ה.** רוצה לומר דלכך נקראת כה"ה - עם ה' דילה:

[1496] **דאיהו כללא כו' הויה ד' פרשין.** וזהו שמא שלים - יקוק אלקים. יקוק - בד' פרשיות, אלקים - בה' בתים:

[1497] **קדש כו'.** עכשיו מפרש כל העשר ספירות בתפילין:

[1498] **ואתפשטותא כו'.** רוצה לומר שכל האורות וכן ה' חסדים וכן ה' גבורות - כלולין בתחילה בחכמה, שהיא יו"ד, ושם הוא עשר באת י', ואח"כ בבינה - נחלק לה', והן חמש פעמים עשר, ונחלקין אח"כ בחמש ספירות חג"ת נ"ה. ותפלין של ראש: הבתים הן ה' עילאה, והקשר - יוד עילאה, שכל קשר הוא יו"ד כנ"ל, ומן התפילין מתפשטין שתי הרצועות באות יו"ד ויורדין למטה והן נ"ה:

[1499] **והיינו ה"י מאלקים.** דאלקים כולל תשע ספירות כמו הוי"ה, רק כי הו"ק, שבהויה כלול בו', כאן נחלק לשניים - ה"י: ה' - לה' ספירות, יוד - יסוד כנ"ל, ולפיכך הן ה' בתים. א' - חכמה כנ"ל דאיהו אלף, אדם, והוא בסוד פלא, פליאות חכמה. ל' - בינה, מגדל הפורח באויר, היתר נדרים כו'. ה"י - ו"ק כנ"ל. מ' - מלכות. וזה שאומר ה"י מן אלקים - דמתחלקין בה' ספירות ונכללין ביסוד וכן בתפלין של ראש עם הקשר:

[1500] **כלה.** עם ה' תתאה:

[1501] **כ' כתר.** רוצה לומר כ' של כה', כמו שאומר לקמן:

[1502] **דמארי עלמא איהו שמיה.** רוצה לומר, דמארי עלמא הוא שמו - ד' אותיות הויה, והוא תפילין דשוי, רוצה לומר הוא התפילין שמניחן, וכתר - עליה. וגירסא הנכונה ודא רצועה כו' [עיין בהגהות]:

[1503] **ודא הוא רזא כו'.** רוצה לומר דלילה דהוא מסטרא דשמאלא, ד' אותיות של השם, שהוא נגד ד' משמרות הוי, סדרן - הוי"ה, וזהו הוי"ה לילה, רוצה לומר, דה' דהלילה - שדי למלת הוי, דהלילה הוא ה' תתאה. והוא חוזר ומפרש כאן מה שאמר דבתפילין הויה באמצע, וחוזר ומפרש בדרך אחר וזה שאומר ואית דאמר כו':

[1504] **קוי"ק ו"י כו'.** רוצה לומר דלכך קרא ה"ה שבאמצע - הויות, מלבד הטעם שכתבו התוספות שפרשיות הן והיה, מכל מקום למה קרא הוי"ה בסדר הזה, אמר דהויה הוא ו"י באמצע, והוא מסטרא דאות ה', לכך קראן ה"ה שבאמצע - הויה, וזה שאומר יקק"ו ה' ה' באמצע:

וְאִלֵּין אִינוּן יהו"ה יהה"ו יוה"ה, [1505]דִּרְמִיזֵי בְּשֵׁם יו"ד ה"י וי"ו ה"י, הַאי שְׁמָא מְקוֹרָא דְאַתְוָון, וּמְקוֹרָא דִלְהוֹן בִּקְרָאֵי בִּנְקוּדֵי, יְהַו"הָ יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ (תהלים צז יא), מְקוֹרָא דִנְקוּדֵי מִן יְהַהַ"וְ (ירמיה ט כג) יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ, יְוּהַ"הַ (שמות כו יט כ) יְדוֹתָיו וּלְצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית.

[1506]תְּלַת וָוִי"ן בְּהַאי שְׁמָא יו"ד ה"י וי"ו ה"י, והי"ה והה"י ויה"ה, וּנְקוּדִין דִּלְהוֹן וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שָׂרֵי פַרְעֹה (בראשית יב טו) וַהֹיָ"הַ, וּהַהַ"יְ וּדְבָשׁ הַיּוֹם הַזֶּה יהו"ה (דברים כו טו), וַיֹּהָ"הַ וַיַּרְא יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִי (בראשית נ טו). הוה"י היו"ה ההי"ו מְקוֹרָא דִלְהוֹן, הֶוִה"יִ וְכָל זֶה אֵינֶנּוּ שׁוֹהִ לִי (אסתר ה יג), הָיְוִ"הּ הָמֵר יְמִירֶנּוּ וְהָיָה הוּא (ויקרא כז לג), הִהְיִ"וַ עִירֹה וְלַשֹּׁרֵקָה בְּנִי אֲתֹנוֹ (בראשית מט יא), היה"ו הוי"ה ההו"י, הַיִהִ"וְ לַיהוֹ"ה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ (תהלים לד ד), הַוִּי"הַ הַסְכֵּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם (שמות ט ג), הֵהִוָ"יִ (דברים ו כה) וּצְדָקָה תִּהְיֶה לָּנוּ כִּי.

[דף ט ע"ב]*

וְכָל קְרָאִין דְּקָא אַתְיָין הֲוַיָּין אִלֵּין בְּרָאשֵׁי אַתְוָון, אוֹ בְּסוֹפֵי אַתְוָון, בֵּין מִן הַתּוֹרָה בֵּין מִן הַנְּבִיאִים בֵּין מִן הַכְּתוּבִים, יָכִיל לְנַקְדָא לוֹן בְּנִקּוּדַיְיהוּ, אוּף הָכִי כָּל הֲוַוְיָין דְּקָא אַתְיָין מִתְּלַת אַתְוָון, נְקוּדָה דִלְהוֹן בַּקְּרָאִין, כְּגוֹן יִהְהִ מְקוֹרָא דִילֵיהּ כִּי יהו"ה יִהְיֶ"ה בְכִסְלֶךָ (משלי ג כו), וְאִית דְּנָקִיד לוֹן מֵרָאשֵׁי תֵּיבִין לַהֲוַיָּה דִבְסוֹפֵי תֵּיבִין, וְאִם הֲוַיָּה בְרָאשֵׁי תֵּיבוֹת נְקוּדָא דִילֵיהּ בְּסוֹפֵי תֵּיבִין. וְאִית נְקוּדָה בְּרָזָא אָחֳרָא כְּגַוְונָא דָא, (דף ט ע"ב) יהו"ה מֶלֶךְ יהו"ה מַלַךְ יהו"ה יִמְלֹךְ, [1507]שְׁמָהָן לְעִילָא, נְקוּדָאן דִּלְהוֹן כְּתִיבִין דִּתְחוֹתַיְיהוּ.

[1508]אַרְבַּע שְׁמָהָן תַּלְיָין מִכָּל שְׁמָא וּשְׁמָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר [1509]וְקָרָא זֶה (ישעיהו ו ב) לָקֳבֵל י"ב אַנְפִּין דִּתְלַת חֵיוָון, אֶל זֶה י"ב גַּדְפִּין [1510]דִּתְלַת חֵיוָון, [1511]וְעַל כֻּלְּהוּ פְּנֵי אָדָם, [1512]וּתְפִלִּין הוּא פְּנֵי אָדָם, [1513]צִיצִית פְּנֵי חֵיוָון וְגַדְפֵּי חֵיוָון, וְאוּקְמוּהוּ רַבָּנָן שֵׁם בֶּן י"ב כָּל הַיּוֹדְעוֹ וְהַזָּהִיר בּוֹ כָּל תְּפִלּוֹתָיו מִתְקַבְּלוֹת, וּמְקוֹרוֹ יו"ד ה"י וא"ו ה"י, כָּל י' אִיהוּ אַנְפּוֹי יהו"ה, א' וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם (יחזקאל א ט), הָכָא בְּהַאי שְׁמָא רָזָא דִתְפִלִּין וְצִיצִית.

תָּא חֲזִי כָּל הֲוַיָּה דְאִיהִי ה' עַל י' ה' עַל ו' נוּקְבָא, כָּל הֲוַיָּה דִתְרֵין הֵהִין כַּחֲדָא בְּאֶמְצַע [1514]אִינוּן אֲחָיוֹת, כְּגַוְונָא דָא יהה"ו, כָּל הֲוָיָה י' ו' כַּחֲדָא בְּאֶמְצַע היו"ה (נ"א הוי"ה) אִינוּן אַחִים, (דברים כה ה) כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו, [1515]תְּרֵין הֵהִין כַּחֲדָא, וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן (רות א יט), [1516]י' ו' רְחוֹקִים דָּא מִן דָּא אוֹ קְרוֹבִים דָּא מִן דָּא, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה נז ט) שָׁלוֹם [1517]שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב וגו', דְּהַיְינוּ [1518]קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד יהה"ו, ה' דְּאִיהִי אִימָּא עוֹלָה, סְלִיקָא לְגַבֵּי י' הִיא הָעוֹלָה, ה' דְאִיהִי בְּרַתָּא נְחִיתַת לְגַבֵּי ו', וַיֵּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת (ויקרא ט כב),

---

[1505] **דרמיזי בשם יו"ד ק"י וא"ו ק"י.** רוצה לומר שלשה יודין. והוא רומז על שלש הויות, שהתחלתן ביו"ד, ומקורן גם כן יו"ד:

[1506] **תלת ווין כו'.** רוצה לומר במילוי דע"ב - שלשה ווין. והוא מילוי יודין. וכן נמי במילוי הנ"ל דס"ג יש שלשה ווין. וכן בכל הד' מילויין, רק שכל אחד מפרש מקורו ממילוי אחר. ומקור דשש ההין - נראה לי ממילוי דמ"ה ומילוי דב"ן, כי נגד שתי ההין - שני מילויין:

[1507] **שמהן לעילא.** רוצה לומר שנקודות שלש הויות - מנקודות מֶלֶךְ מָלַךְ יִמְלוֹךְ:

[1508] **ד' שמהן כו'.** רוצה לומר מכל אות תולה שם אחד, והן י"ב צירופים הנ"ל: שלשה שתחילתן יו"ד - משלשה יודין של שלשה שמות אלו וכן כולם:

[1509] **וקרא זה כו'.** גימטריה י"ב:

[1510] **דתלת חיון.** נגד שלש הויות הנ"ל. ומלך מלך ימלוך הן גם כן מרומז בשלש הויות שהן: היה והוה ויהיה, תצרף השלש תיבות ויבאו שלש הויות, והן י"ב גדפין דתלת חיון וזה שאומר אל זה כו':

[1511] **ועל כולהו פני אדם.** הוא שמא מפרש, גימטריה אדם, שהוא אדם על הכסא שהויה שלו הוא פנים הרביעי והוא פני אדם. שד' חיות הן: ובאחת - ד' פנים כולן של אדם, ובשני - כולן של נשר:

[1512] **ותפילין הוא כו'.** שתפילין הוא ד' אותיות הויה כנ"ל:

[1513] **ציצית פני כו'.** כמו שאומר בתיקונים, שית סרי פנים ושית סרי גדפין הן ל"ב חוטין בכל ציצית, ד' פנים וד' גדפין וחיה הרביעית היא כלולה מכל השלש חיות, ולכך לא חשיב אלא שלש חיון, ועיין כל זה בתיקון א' וזה שאומר לעיל (כא ע"ב) כורסיא למריה בכנפי מצוה וישב עליו באמת - מ"ה, שהוא תפילין, דתפילין איהו בז"א שהוא אדם כנ"ל כמו שאמרו (ברכות ו ע"א) נשבע ה' כו', וציצית היא במלכות:

[1514] **אינון אחיות.** רוצה לומר שמתחברין הההי"ן ביחד אבל אינן בזיווג עם היו"ד והוי"ו וכן אינון אחים כו':

[1515] **תרין ההין כחדא כו'.** רוצה לומר ששניהם נתרחקו, מה שאין כן לעיל דלא נתרחקו, וכאן הוא כזה - יוק"ק, שה' ראשונה נתרחק מן היו"ד, וה' אחרונה - מן הו', ושתיהן צריך עלייה:

[1516] **י"ו רחוקים או קרובים כו'.** עכשיו מפרש הוויות דלעיל דאחים ואחיות:

[1517] **שלום לרחוק כו'.** שצריך לקרב את הקרובים לגבי רחוקים כמו שמפרש והולך, יקק"ו - שצריך ליחד ה' עם יו"ד, ה' עם ו':

[1518] **קרבן עולה ויורד.** דאימא עילאה היא נקראת עולה כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת צו דף כ"ז, ומלכות נקראת חטאת כמו שאומר דף כ"ח, ואצל העולה כתיב היא העולה, דסלקא, ואצל חטאת כתיב וירד כמו שמפרש והולך - דנחתא, וזה עולה ויורד:

[1519]עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וגו' (בראשית ב כד), וְהַאי אִיהוּ קֻרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, [1520]חָמֵשׁ אֲשׁוֹת סָלְקִין, וְחָמֵשׁ נָחֲתִין.
לֵית הַוָיָה דְלָא אַחֲזֵי עַל רָזָא עִלָּאָה, [1521]הוה"י כַּד נוּקְבִין שָׁלְטִין עַל דְכוּרִין, דִינָא אַחֲזֵי בְעָלְמָא וּמִיתָה וְעוֹנִי, וְדָא הוּא רָזָא דְהָפַךְ מֹשֶׁה שְׁמֵיהּ וְקָטַל לְמִצְרִי, דְאִתְמַר בֵּיהּ וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה (שמות ג יג), וּמֹשֶׁה הָפַךְ לֵיהּ כְּגַוְונָא דָא מָה שְׁמוֹ מָה לִי הוה"י, וּנְקוּדָה הָוְהִ, [1522]מִצְרִי דְמִזַלְזֵל בִּשְׁמֵיהּ וְאָמַר מַה שְׁמוֹ, מַה יָכִיל לְמֶעֱבַד לִי, לְקֵטֵיל לֵיהּ בֵּיהּ, [1523]וְאִם אַתָוון בְּסוֹפֵי תֵּיבוֹת נְקוּדִין אִנּוּן מֵרָאשֵׁי תֵּיבִין: (עד כאן הועבר מההקדמה*)

[המשך דף כב ע"א]

תקונא חד סר

בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א שִׁי"ת, וּמַאי נִיהוּ. [1524]שִׁית הֵיכָלִין לָקֶבֶל שִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, אלהי"ם אִימָא עִלָּאָה עֲלַיְיהוּ, דְאִיהִי הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה, וּכְמָה דְאִימָא עִלָּאָה אַפִּיקַת שִׁית, [1525]הָכִי אִימָא תַּתָּאָה אַפִּיקַת שִׁית [1526]וּמַאי נִיהוּ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְאִינוּן [1527]שִׁית מָאנִין, דְאִתְמַר בְּהוֹן (שמות כ יא) [1528]כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְהֵיכָלִין תַּתָּאִין אִינוּן מָאנִין לְהֵיכָלִין עִלָּאִין.

[דף כב ע"ב]

וְכַד יִשְׂרָאֵל הֲווֹ מְצַלָּאן, כָּל הֵיכָלִין אִלֵּין הֲווֹ מִתְפַּתְחָן לְגַבַּיְיהוּ, (דף כב ע"ב) וּכְעַן בְּגָלוּתָא אִתְמַר בְּהוֹן כָּל הַשְּׁעָרִים נִנְעֲלוּ, [1529]וּשְׁכִינְתָּא לְבָר מֵהֵיכָלָהּ, [1530]וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבָר מֵהֵיכָלֵיהּ, [1531]וּמַלְאָכַיָא דְמִמַנָן עַל צְלוֹתִין לְבָר מֵהֵיכְלֵיהוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה לג ז) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה, וְלָא אִית לוֹן לְצְלוֹתִין אֲתַר לְאַעְלָא, וְדָא אִיהוּ כָּל הַשְּׁעָרִים נִנְעֲלוּ, [1532]אֲבָל שַׁעֲרֵי דִמְעָה לֹא נִנְעֲלוּ, וְלֵית מָאן דְאַפְתַּח לוֹן [1533]לְאִלֵּין

[1519] **ע"כ יעזב כו'.** דלא צריכין אלא דברתא נחתא לגבא ו', אע"ג דו' אינו אצל י"ה דהוא אביו ואמו, אין חוששין, דעל כן יעזב כו':

[1520] **חמש אשות כו'.** הן שתי ההי"ן, וזה שאומר היא העולה, בה', וכן וירד מעשות החטאת, בה', ומפרש ברעיא מהימנא שם ענין חמש אשות דסלקין ונחתין:

[1521] **קוק"י כד כו'.** עכשיו מפרש שם ראשון הנ"ל שאמר לעיל נוקבא:

[1522] **מצרי דמזלזל כו'.** רוצה לומר שדן אותו מדה כנגד מדה, דמצרי הפך שמיה - מה שמו מה לי, כמו שמפרש והולך, מה יכיל למעבד לי, וזלזל גם כן בשם עצמו - מה שמו, והוא הויה מהופכת בסופי תיבות, באותו הויה עצמו דן אותו:

[1523] **ואם אתוון כו'.** רוצה לומר דכאן אעפ"י שהוא בסופי תיבות מכל מקום הנקודה היא מראשי תיבות כי הראש הוא בעצמו הסוף כי אין בכל התיבות כי אם נקודה אחת בכל תיבה חוץ תיבת שמו ומכל מקום הוא תנועה אחת השבא עם החולם, דמשמש ליה כנ"ל. ואם תחשוב מספר הנקודות תמצא ע"ב, וזה שם ע"ב שהרג המצרי. [הגהה (לפי הנראה היא מתלמידו הרמ"ש ז"ל). צריך עיון, דהנקודות שבראשי תיבות עולין ב"ן ולא ע"ב. ובאמת זה שאומר שבשם ע"ב הרג את המצרי אעפ"י שכן כתוב בילקוט ראובני בשם כוונת האר"י, הנה בכוונת האר"י עצמו כתוב בשם מ"ב, וכן כתב בי"ר שם בשם הבחיי, ואפשר שגם כאן צריך להיות כן, והיינו שאינו חושב השבא שתחת השי"ן וחושב במקומו החולם לבדו שעל סוף תיבת שמו, והוא כמו ראש תיבה, וכמו שאומר כאן שהשבא עם החולם אינם רק תנועה אחת, שמשמש ליה, רוצה לומר שהשבא משמש לחולם, ולפי זה יהיה עולה הנקודות מ"ב]. וזה שאומר ונקודי קֻוקֻ"י (מנוקד קמץ שוא קמץ חריק), רוצה לומר דעם הנקודה הרג המצרי. ו"י קרובים דא לדא הוא הענין כמו ה"ה קרובים דא לדא אבל תרי ההי"ן כחדא צריך עלייה לשתיהן:

[1524] **תיקון י"א. שית היכלין.** ו"ק:

[1525] **הכי אימא תתאה כו'.** והיא שביעאה עלייהו, בהיכל ק"ק כידוע:

[1526] **ומאי ניהו את כו'.** דשמים הן ו"ק, ו' היכלין, והיכל לבנת הספיר כולל יסוד ומלכות כידוע, וזהו ואת הארץ:

[1527] **שית מאנין.** להיכלין עילאין כמו שמפרש והולך:

[1528] **כי ששת ימים כו'.** רוצה לומר דהוה ליה למכתב בששת, אלא ששת ימים עשה אימא תתא, ומאן נינהו ששת הימים, ומפרש קרא את השמים כו', ואימא תתאה - שבת דידהו, וכן אימא עילאה - שבת דאצילות:

[1529] **ושכינתא לבר מהיכליה.** הן היכלין דאפיקת:

[1530] **וקב"ה לבר מהיכליה.** הוא אימא תתאה, היכל השביעי, כמו שאומר להלן מלכא בהיכליה דאיהי אדני כו':

[1531] **ומלאכיא כו'.** הן היכלין דיצירה:

[1532] **אבל שערי דמעה.** רוצה לומר היכל השביעי - בינה, שערי תשובה, שהן פתוחין לעולם, כמו שאומר לקמן בתיובתא בבכיה כו':

[1533] **לאלין שערים.** רוצה לומר של דמעה:

שְׂעָרִים, עַד דְּיֵיתֵי [1534]מָארֵי דְּדִמְעָה, [1535]דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות ב ו) [1536]וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ [1537]אֶת הַיֶּלֶד וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה, וְלֵית הֵיכָלָא מִתְפַּתְּחָא [1538]אֶלָּא בֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ וַתִּפְתַּח, וַתִּפְתַּח וַדַּאי הֵיכָלָא לְגַבֵּיהּ, הַדָּא הוּא דִכְתִיב ה' שִׂפְתַי תִּפְתָּח. בְּמַאי אִתְפַּתְּחָא לֵיהּ בְּדִמְעָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה, וּמִיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו.

[1539]וְעוֹד וַתִּפְתַּח, כַּד יִשְׂרָאֵל פָּתְחִין בִּתְיוּבְתָּא בְּבָכְיָה, מִיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו, וְדָא אִיהוּ בְּבָכִי יָבֹאוּ (ירמיה לא ח), בִּזְכוּת בְּכְיָה דִילֵיהּ יִתְכַּנְּשׁוּן מִן גָּלוּתָא.

[1540]דְּאִית הֵיכָלָא דְּדִמְעָה, דְּלֵית לָהּ רְשׁוּ לְמִפְתַּח אֶלָּא בְּדִמְעָה, וְאִית הֵיכָלָא דְּנִגּוּנָא, דְּלֵית לָהּ רְשׁוּ לְמִפְתַּח אֶלָּא בְּנִגּוּנָא, [1541]וּבְגִין דָּא דָּוִד מִתְקָרֵב לְהַהוּא הֵיכָלָא בְּנִגּוּנָא, [1542]הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מלכים ב ג טו) וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן, וְאִית הֵיכָלָא דִּנְהוֹרָא, דְּלָא מִתְפַּתְּחָא אֶלָּא לְבַר נַשׁ דַּהֲוָה מִתְעַסֵּק בְּנְהוֹרָא דְּאוֹרַיְיתָא.

וְאִית הֵיכָלָא דִּנְבוּאָה, דְּלָא מִתְפַּתְּחָא אֶלָּא לְבַר נַשׁ [1543]דַּהֲוָה חָכָם גִּבּוֹר וְעָשִׁיר, וְאִית הֵיכָלָא דְּיִרְאָה, דְּאִתְקְרֵי הֵיכַל הַיִּרְאָה, דְּלָא מִתְפַּתְּחָא אֶלָּא לְמָאן דְּאִית בֵּיהּ דְּחִילוּ.

וְאִית תַּרְעָא [1544]דְּצַדִּיקָיָא, דְּלָא מִתְפַּתְּחָא אֶלָּא לְצַדִּיקָיָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם קיח כ) זֶה הַשַּׁעַר לַיְיָ' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ, וְהַאי אִיהוּ תַּרְעָא דְּצַדִּיק חַ''י עָלְמִין, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם לז כה) [1545]וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ לָחֶם, וּכְעַן בְּגָלוּתָא אִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה נז א) הַצַּדִּיק אָבָד, [1546]מַאי אָבָד, אָבַד לְמַטְרוֹנִיתָא, וְאִתְמַר בֵּיהּ (שם יט ה) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, יֶחֱרַב [1547]בְּבֵית רִאשׁוֹן, [1548]וְיָבֵשׁ בְּבֵית שֵׁנִי.

וְאִית הֵיכָלָא דַּעֲנִיִּים, דְּלָא מִתְפַּתְּחָא אֶלָּא לַעֲנִיִּים דַּהֲווֹ מִתְעַטְּפִים קֶדֶם יהו''ה בִּצְלוֹתָא, בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה דְּצִיצִית וּתְפִלִּין וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (תהלים קב א) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף.

וּבְגִין דְּלֵית לֵיהּ מִדִּילֵיהּ, [1549]עֲנִיִּין צָווחִין בְּחַ''י בִּרְכָאן דְּצְלוֹתָא, לְגַבֵּי חַ''י עָלְמִין, וְהָא אִסְתַּלַּק מִתַּמָּן נְבִיעוּ וּבִרְכָאן, וְלֵית מָאן דְּיָהִיב לוֹן, וְתַרְעָא דְּצַדִּיק חֲרֵבָא וְיבֵשָׁה, כְּמָה דְּעָנִי חָרֵב וְיָבֵשׁ, וְרָזָא דְּמִלָּה (בראשית א ט) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם [1550]אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, [1551]וְתַרְעִין אָחֳרָנִין סְתִימִין, וְלֵית תַּרְעָא פְּתִיחָא אֶלָּא תַּרְעָא דְּדִמְעָה, וּמַאי אִיהִי [1552]בַּת עַיִן, דְּדִמְעָה מִינָהּ נַפְקָא, וַעֲלָהּ אִתְמַר (תהלים יז ח) שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, [1553]וּבָהּ וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה (שמות ב ו), לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּיַרְחֵם עֲלֵיהּ בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב

1534 **מארי דדמעה.** רוצה לומר אדם בעל הדמעות הבוכה:

1535 **דאתמר ביה כו'.** רוצה לומר שבו נאמר נער בוכה:

1536 **ותפתח.** רוצה לומר בינה:

1537 **את הילד.** ישראל:

1538 **אלא ביה.** בנער הזה:

1539 **ועוד ותפתח כד כו'.** רוצה לומר שותפתח קאי על ישראל כמו שאמרו (שיר השירים רבה פ' ה) פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח כו', וזהו ותפתח:

1540 **דאית היכלא כו'.** קא חשיב שבעה היכלין כסדר ז' היכלין כמו שאומר לעיל, חוץ מהיכלא דנגונא שהוא דגבורה דחשיב קודם היכלא דנהורא חסד:

1541 **ובג"ד דוד כו'.** דהוא מתקשר שם כידוע:

1542 **הה"ד כו'.** מביא ראיה שע"י ניגון שורה רוח ה':

1543 **דהוה חכם גבור ועשיר.** שת"ת כליל חג"ת, וחכמה - בימינא כנ"ל, ועשיר - ת"ת, שכד אסתלק למעלה, נקרא מלכות - דך, מסיטרא דצדיק, אבל מסיטרא דת"ת - עשירה היא כמו שאומר לקמן:

1544 **דצדיקיא.** רוצה לומר דנטרין ברית:

1545 **ולא ראיתי כו'.** רוצה לומר בזמן שאין הצדיק נעזב אז אין זרעו הצדיקים והעניים כו' וזה שאומר וכען בגלותא כו':

1546 **מאי אבד.** רוצה לומר דהוה ליה למימר נאבד:

1547 **בבית ראשון.** רוצה לומר בינה, שחרב מינה, דאסתלק ת"ת, כרוב אחד לבינה, ונשאר כרוב השני בגלות - מלכות, וכן נו"ה שהן שני כרובים שבהן הקב"ה, ת"ת - שט בח"י עולמות, צדיק שט בים - מלכות, אסתלק בגלות נצח עם ת"ת, דאיהו בנצח ואיהי בהוד, ונשאר כרוב השני הוד עם מלכות, שעליו נאמר כל היום דו"ה, בדרגא דיליה ביום החמישי כידוע, ולכן נקרא היכל העניים:

1548 **ויבש בבית שני.** מלכות שם הוא יבש דלית לה אלא מה שנותן לה צדיק, וזה שאומר בגין דלית לה מדילה:

1549 **עניין צווחין כו'.** כמו שכתוב (ישעיהו מא יז) העניים והאביונים מבקשים מים ואין כו', בשביל שנהר יחרב כו', וזה שאומר, לגבי ח"י עלמין כו' ולית מאן כו':

1550 **אל מקום אחד.** כמו שאומר להלן דאסתלק ת"ת לבינה:

1551 **ותרעין אחרנין כו'.** רוצה לומר וכן כל השערים ננעלו חוץ משערי דמעה כמו שמפרש והולך ולית תרעא כו':

1552 **בת עין.** מלכות מסיטרא דבינה - היכל השביעי, וכן היא היכל שביעי כנ"ל:

1553 **ובה והנה כו'.** רוצה לומר בשבילה:

(תהלים קב יד) אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן, בְּגִין דְּאִיהִי [1554]לַבַּת אֵשׁ [1555]דְּאִתְחֲזְיָא לְמֹשֶׁה בַּסְּנֶה, דִּכְתִיב (שמות ג ב) וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְיָ' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, אִיהִי בַּ"ת מִן בְּרֵאשִׁי"ת, וְדָא בְּרֵאשִׁית.

תקונא תריסר

[דף כג ע"א]

בְּרֵאשִׁי"ת [1556]מַאֲמָר קַדְמָאָה דִכְלָּא, כְּלִילָא מֵעֲשַׂר אֲמִירָן, וְאִיהִי ל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, [1557]וּמִסְטָרָא דִשְׁמָאלָא [1558]אִתְיְהִיבַת, דְּאִיהִי גְּבוּרָה אֶשָׁא [1559]סוּמְקָא, וּבְגִין דָּא בְּלַבַּת אֵשׁ (שמות ג ב), וּמֹשֶׁה הֲוָה מִסְטָרָא דִלֵּיוָאֵי מִסְטָרָא דִילֵיהּ מַמָּשׁ, וְאַמַּאי אִתְגַּלְיָא לֵיהּ בַּסְּנֶה, לְאַחֲזָאָה דַּהֲוַת בְּדוּחֲקָא בֵּין הַקּוֹצִים, וְעִם כָּל דָּא וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל, [1560]בְּגִין שׁוֹשַׁנִּים דְּאִינּוּן בֵּינָהָא, דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דַּהֲווֹ עֲתִידִין לְמֶהֱוֵי בְּגָלוּתָא (דף כג ע"א) בֵּין עֶרֶב רַב דְּאִינּוּן קוֹצִים, [1561]וְדָא אִיהוּ רָזָא (ירמיהו מו כח) כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדַּחְתִּיךָ שָּׁמָּה, וְאוֹתְךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָלָה.

[1562]אַחֲזֵי לֵיהּ אַגְרָא דִכְלָּה, דְּאִיהִי לַבַּת אֵשׁ בֵּין הַקּוֹצִים דְּאִינּוּן חַיָּיבַיָּא, [1563]כַּד דָּחֲקִין לִשְׁכִינְתָּא וְיִשְׂרָאֵל, אַגְרָא דִלְהוֹן כְּלָה, נַפְקָא שְׁכִינְתָּא כְּלָה מִבֵּינַיְיהוּ, וְייֵתֵי חָתָן בְּגִינָהּ, וְדָא אִיהוּ אַגְרָא דְכְלָה דּוֹחֲקָא, וְיִפְרוֹק לוֹן מִן גָּלוּתָא בְּגִינָהּ, [1564]וְדוֹחֲקָא דְגָלוּתָא דְעֶרֶב רַב לְיִשְׂרָאֵל מְמַהֵר לוֹן פּוּרְקָנָא, וְרִפְיוֹן דִּילְהוֹן מְעַכֵּב לוֹן לְיִשְׂרָאֵל פּוּרְקָנָא, בְּגִין דָּא אִתְחֲזֵי לֵיהּ לְמֹשֶׁה בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, מִגּוֹ כּוּבִין.

כַּד אִתְקְרִיב תַּמָּן לְמֶחֱזֵי עוֹבָדָא דָא, אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַל תִּקְרַב הֲלוֹם, שַׁל נְעָלֶיךָ (שמות ג ה), הָכָא רֶמֶז דְּאִתְפַּשָּׁט מִן גּוּפָא דִילֵיהּ, דְּאִיהוּ נַעַל, לְגַבֵּי גּוּפָא אָחֳרָא דְאִתְלַבַּשׁ כַּד אִתְקְרִיב, וְאִית מָאן דְּיֵימָא דְאִיהוּ אִתְּתֵיהּ, [1565]וְכֹלָּא קְשׁוֹט דָּא וְדָא.

וְכֵן אַחֲזֵי לֵיהּ דְּבֵי מַקְדְּשָׁא דְאִיהִי בִּנְיָנָא דְּבַר נַשׁ דְּעָתִיד לְאִתְחָרְבָא, וְיִתְבְּנֵי זִמְנָא אָחֳרָא עַל יְדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [1566]הֲדָא הוּא דִכְתִיב גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן (חגי ב ט), [1567]בְּגִין דְּאִתְמַר בּוֹ (זכריה ב ט) וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יְיָ' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב, [1568]אִתְמַר בְּבֵי מַקְדְּשָׁא בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יְיָ'.

[1554] **בלבת אש כו'.** רוצה לומר בת מן לבת, וכן לב בלב"ת, כמו שאומר בתיקון שאחריו ואיהי לב כו', והוא גימטריה בכי, בבכי - גימטריה דל, על דלותה, והן ל"ד אותיות דמילוי המילוי דאדני, דלית לה מגרמה, חסר א' (ובעץ חיים תיקון נוקבא פ"ב כתב חסר יו"ד במילוי התי"ו ועיין שם) דתא"ו והוא מקום אחד הנ"ל:

[1555] **דאתחזי למשה כו' ואיהי בת כו'.** כמו שמפרש והולך בתיקון י"ב:

[1556] **תיקון יב. מאמר קדמאה דכולא כו'.** רוצה לומר כמו שאמרו (ראש השנה לב ע"א) תשעה מאמרות נינהו בראשית נמי מאמר, והן עשר ספירות ואמר כאן שמאמרות הן מלמטה למעלה, מאמר הראשון - מלכות, ומרומז בראשי תיבות וסופי תיבות בראשית - בת. ומפרש כאן מה שאמר בתיקון הקודם בלבת בת לב וזה שאומר ואיהי ל"ב כו':

[1557] **ומסטרא דשמאלא כו'.** רוצה לומר לכך כתיב בלבת אש כמו שמפרש והולך:

[1558] **אתיהיבת כו'.** רוצה לומר - התורה, שניתנה על פי המלכות כמו שאמרו (ספר הבהיר) נגע בבת כו', וניתנה ע"י גבורה כמו שאמרו תורה בגבורה ניתנה כמו שכתוב וידבר אלקים את כל הדברים כו':

[1559] **סומקא.** רוצה לומר גוון אש:

[1560] **בגין שושנים כו'.** רוצה לומר כמו שושנים דנזרעין בין הקוצין - שהקוצים שמירה לשושנים, כן ישראל בגלותא בין ערב רב - כדי למהר גאולתם כמו שמפרש והולך לכן לא כלה הקוצים כדי להיות השושנים ביניהן בגלות הזה:

[1561] **ודא איהו רזא כו'.** רוצה לומר כי כבר הייתי עושה כלה בכל וגו' רק ואותך, רוצה לומר, בשבילך לא אעשה כלה:

[1562] **אחזי ליה כו'.** רוצה לומר כלה לשון כָּלָה:

[1563] **כד דחקין לשכינתא וישראל כו'.** רוצה לומר אז נעשית השכינה כלה, שיבא חתן בשבילה כמו שמפרש והולך:

[1564] **ודוחקא דגלותא.** כמו שאמרו בזוהר במדבר דף רצ"ט שכלה בדגש תוך הכ' הוא כָּלָה, וברפה הוא כָּלָה, לכן דחיק גורם דחיק שהוא דגש כָּלָה, וזה שאומר כי אעשה כלה רוצה לומר כבר עשיתי את הכָּלָה רק שאתה מעכב שאיני רוצה לדחוק אותך ביותר וזהו ואותך לא כו':

[1565] **וכולא קשוט כו'.** רוצה לומר שאתלבש בגופא אחרא - מט"ט, ואזדווג בשכינה, וכל זה רמיז ליה שע"י גופא, עובדא דבר נש, וכן אשה, עובדא דבר נש - אין יכולת לתקן השכינה. וכן בית המקדש שנתבנה ע"י בני אדם אין לו קיום, וזה שאומר וכן אחזי כו':

[1566] **הה"ד גדול יהיה כו'.** רוצה לומר הבית האחרון, הוא שיבנה לעתיד:

[1567] **בגין כו'.** רוצה לומר בשביל שיהיה מעשה ה':

[1568] **אתמר בבי מקדשא כו' ואתמר כו'.** רוצה לומר המקדש הוא אשה הנ"ל, והוא אשה דמשה. ואשה הגופנית של משה אין לה

וְאִתְּמַר הָתָם לְגַבֵּי אָדָם (בראשית ב כב) וַיִּבֶן יְיָ' אלהי"ם אֶת הַצֵּלָע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם, דָּא חָכְמָה, וַיְבִיאֶהָ אֶל הָאָדָם, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דַּרְגָּא דְמשֶׁה, וְהַאי צֵלָע אִיהוּ דַּאי כַּלַּת מֹשֶׁה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר וַיֵּרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְיָ' בְּלַבַּת אֵשׁ, [1569]דְּאִיהִי בַת יְחִידָה, [1570]דְּמִנָּהּ נָפִיק נְהוֹרָא דְאוֹרַיְיתָא.

[1571]כְּגַוְונָא דָּא אִתְּמַר (שמות ב ו), וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד, וַתִּרְאֵהוּ דָּא שְׁכִינְתָּא, דַּהֲוָה בָכֵי בְגִינָהּ, מִיָּד וַתַּחְמֹל עָלָיו, וְדָא הוּא בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם (ירמיהו לא ח), בְּתַחֲנוּנִים דַּאי, לְקַיְימָא וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ (ישעיהו נד ז).

[1572]בְּהַאי זִמְנָא כָּל חֵיוָן יִתְעָרוּן בְּקָלָא, [1573]וְעוֹפִין מְצַפְצְפִין בְּשִׁיר, לְקַבְּלָא בְּרַתָּא בְּחֶדְוָה בְנִגּוּנָא, לְקַבְּלָא קִדּוּשִׁין מֵהֲחָתָן, [1574]דְּאִינּוּן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ וכו' (שם ו ג), [1575]וְלִית קְדוּשָׁה פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, וְקִדּוּשִׁין אִינּוּן מִסְטָרָא דְחָכְמָה דְּאִיהוּ י', קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ' רֵאשִׁית תְּבוּאָתוֹ (ירמיהו ב ג), [1576]רֵאשִׁית דַּאי, וּמִתְבָּרְכִין בְּשֶׁבַע בִּרְכָאן מִסִּטְרָא דְאִימָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי בְּרָכָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (יחזקאל מד ל) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ, [1577]וְשֶׁבַע בִּרְכָאן אִינּוּן, [1578]בְּשַׁחֲרִית שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבְעַרְבִית שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ שְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ, וְאִינּוּן שֶׁבַע סְפִירָן דִּכְלִילָן בְּחָתָן וְכַלָּה, [1579]וְדָא אִיהוּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, הָא הָכָא קְדוּשָׁה וּבְרָכָה וְיִחוּד, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְעַר דָּוִד בְּכִנּוֹר דְּאִיהוּ [1580]מְנַגֵּן מֵאֲלָיו, בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נִיגּוּנִין: קַדְמָאָה בְּאַשְׁרֵי וְדָא בְּרֵאשִׁית:

תקונא תליסר

בְּרֵאשִׁית [1581]תַּמָּן אַשְׁרֵי", [1582]וְדָא אִיהוּ אַשְׁרֵי הָאִישׁ, [1583]וְאִיהוּ אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה, [1584]רֵישָׁא לְכָל רֵישִׁין, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שיר ז ו) [1585]רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדָא תִּפְלִין דְּרֵישָׁא, וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן דָּא תִּפְלִין דְּיָד, וּבְיָה מְשַׁבְּחִין לְבַת בְּהַאי אַשְׁרֵי, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ל יג) בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת.

קיום שהוא מקדש ראשון אבל אשה השנית דנפקא מבין כובין - השכינה, הוא מקדש שני שיהיה לעתיד כמו שכתוב ואני אהיה כו' חומת אש והיא בלבת אש, היא יהיה לה קיום לכן צוה לו של נעלך:

[1569] **דאיהי בת כו'.** רוצה לומר ששה בנים של לאה, ו"ק, והיא בת יחידה והיא בת של בלבת, נשאר ל"ב, ל"ב נתיבות חכמה, כמו שאומר לעיל ויבן כו' מן האדם דא חכמה:

[1570] **דמנה נפיק כו'.** רוצה לומר אש הוא נהורא דאורייתא:

[1571] **כגוונא דא אתמר ותפתח.** חוזר למעלה בתיקון הקודם, ותפתח ותראהו כו' ומאי איהי בת עין כו' בלבת כו' ופירש כאן בלבת בת לב, ועכשיו חוזר לענינו הראשון:

[1572] **בההוא זמנא כל כו'.** כמו שאומר לעיל שיר תאב כו':

[1573] **ועופין כו'.** שהן צפרים הנ"ל:

[1574] **דאינון קדוש כו'.** של ברכת יוצר אור, ששם אופנים וחיות שהן חיון ועופין הנ"ל:

[1575] **ולית קדושה כו'.** רוצה לומר חכמה שהיא י' של השם, והוא ראיה שקדש הוא מסטרא דחכמה כמו שמפרש והולך:

[1576] **ראשית ודאי.** רוצה לומר חכמה שנקראת ראשית, כמו שכתוב ראשית חכמה, וזהו קדש ישראל - שישראל עלו במחשבה:

[1577] **ואינון שבע כו'.** רוצה לומר שכולם מתברכין מברכה כידוע:

[1578] **בשחרית כו'.** והן חג"ת - שת"ת כללא דילהון, ובערבית כו' והן נהי"ם - שיסוד ומלכות כללא דילהון כידוע, סוד ערבית כידוע:

[1579] **ודא איהו שמע כו'.** רוצה לומר שמע כו' - הן חמשה תיבין, חמש ספירות חג"ת נ"ה. אחד - הוא יסוד ומלכות: א"ח - יסוד, ד' - מלכות כידוע:

[1580] **מנגן מאליו בעשרה כו'.** רוצה לומר, מלכות סלקא בכל עשר ספירות, והן עשרה ניגונין כמו שאומר בתיקון שאחריו, וזהו מאליו כמו שכתוב די התגזרת אבן די לא בידין:

[1581] **תיקון יג. תמן אשרי.** רוצה לומר ניגון הראשון מן עשרה הניגונים הנ"ל בתיקון הקודם, והוא האותיות הנשארים מן בת בתיקון הקודם, ואשרי - הוא כתר, כמו שמפרש והולך, והוא מגיד מראשית אחרית, בת אשרי:

[1582] **ודא איהו אשרי כו'.** מפרש לקמן אשר לא הלך כו' זכי לאתדבק בכתרא כו':

[1583] **ואיהו אהי"ה אשר אהי"ה.** ששלשה שמות הללו - בכתר, שכלול כח"ב בשלשה רישין כידוע, והוא ראיה שאשר הוא בכתר:

[1584] **רישא כו'.** רוצה לומר רישא - אותיות אשרי, ואמר רישא לכל רישין - שח"ב גם כן נקראו רישין, והוא - רישא להם:

[1585] **ראשך כו'.** רוצה לומר לשון אשרי כנ"ל. ודלת ראשך כו'. דאתנטלת מהאי רישא ושם סליקת, וזה שאומר וביה משבחין לבת כו'. ורוצה לומר זהו בראשית בת אשרי כנ"ל:

[דף כג ע״ב]

[1586]מָאן זָכֵי לְאַעָלָא תַּמָּן, אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים (תהלים א), [1587]דְּאִיהִי עִצָּה בִּישָׁא מִסִּטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים (דף כג ע"ב) לֹא עָמָד, מָאן דֶּרֶךְ חַטָּאִים הַהִיא דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי ל כ) כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת, אָכְלָה וּמָחֲתָה פִּיהָ וְגוֹמֵר, וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב, מָאן מוֹשַׁב לֵצִים, דָּא לִילִי״ת אִימָּן דְּעֵרֶב רַב, דְּאִיהִי מְטַמְּאָה [1588]כְּנִדָּה בְּמוֹשָׁבָהּ, וְכֵן עֵרֶב רַב מְטַמְּאִין בְּמוֹשָׁבָם לְצַדִּיקַיָּא דְּיָתְבִין בֵּינַיְיהוּ כְּנִדָּה.

[1589]וּמָאן דְּאִתְדַּבַּק בְּהַאי אַשְׁרֵי, [1590]דְּאִיהוּ כְּתָרָא וְרֵישָׁא דְּאוֹרַיְיתָא, אִתְמַר בֵּיהּ (תהלים א ג) [1591]וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל [1592]עַל פַּלְגֵי מָיִם, וְדָא עֵץ חַיִּים, דְּאִתְמַר בֵּיהּ [1593]וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל, וְהַאי תִּקּוּנָא קַדְמָאָה.

תִּנְיָינָא בְּשִׁיר דָּא חָכְמָה, [1594]שֶׁר י׳, [1595]וּתְלַת יוּדִי״ן אֲנוּן י׳ י׳ י׳, [1596]וְאִינוּן רֵישָׁא וְסוֹפָא וְאֶמְצָעִיתָא דָּאָת יו״ד, וְאִינוּן רְמִיזִין [1597]בִּשְׁמָא סְתִים דְּאִיהוּ יו״ד ה״י וא״ו ה״י, בְּאִלֵּין תְּלַת שַׁבַּח דָּוִד מַלְכָּא לְבָרְתָא דְּמַלְכָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קכא א) שִׁיר לַמַּעֲלוֹת, [1598]ל׳ מַעֲלוֹת אִינוּן וַדַּאי, [1599]אִינוּן תְּלָתִין דַּרְגִין, דִּבְהוֹן בְּרָתָא [1600]סָלְקָא לְגַבֵּי (אַבָּא) בַּעְלָהּ.

וּבְהוֹן מַלְכָּא אָמַר לְגַבֵּי כַלָּה, [1601]צַהֲלִי קוֹלֵךְ בַּת גַּלִּים (ישעיהו י ל), ([1602]בַּת עֲשָׂרָה גַּלְגַּלִּים, דְּסָלִיק בְּהוֹן יו״ד ה״א וא״ו ה״א, בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נְגוּנִין, וּבְאַרְבַּע חֵינָן דְּסָלִיק יהו״ה, בְּשִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשׁוּלָּשׁ, מְרוּבָּע, דְּאִיהוּ יהו״ה) [1603]דְּקוֹלוֹ סָלְקָא כְּגַלֵּי יַמָּא, [1604]וְגַלֵּי יַמָּא דִּלְעֵילָּא אִינוּן עֲשָׂרָה, דְּסָלִיק בְּהוֹן יו״ד ה״א וא״ו ה״א, בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נְגוּנִין, וּבְאַרְבַּע חֵינָן [1605]דְּסָלִיק יהו״ה, [1606]בְּשִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשׁוּלָּשׁ, מְרוּבָּע, דְּאִינוּן עֲשָׂרָה,

---

1586 **מאן זכי כו׳.** חוזר למעלה, ודא איהו אשרי האיש, ואמר מאן זכי לאעלא בהאי אשרי:

1587 **דאיהי עצה בישא מסטרא דעץ הדעת טוב ורע.** רוצה לומר עצת - לשון עץ הדעת מסטרא דרע, עצת רשעים - וזהו עצה בישא, כי המייעץ לרע מראהו לו שהוא טוב ומוליכו ברע, וכן הוא עץ הדעת טוב ורע, נחמד למראה כמו שכתוב (משלי ה ג,ד) חלק משמן חכה ואחריתה כו׳:

1588 **כנדה במושבה.** רוצה לומר זהו לשון ובמושב - מושב הזב ונדה, כמו שכתוב (ישעיהו ל כב) תזרם כמו דוה כו׳:

1589 **ומאן דאתדבק כו׳.** מפרש סיפא דפסוק, כי אם בתורת כו׳ והיה כעץ כו׳:

1590 **דאיהי כתרא ורישא דאורייתא.** רוצה לומר זה שכתוב כי אם בתורת כו׳, והוא רישא לאורייתא, שאורייתא מתחיל מחכמה. וזהו בתורת ה׳, מחכמה, ששם מתחיל השם:

1591 **והי׳ כעץ כו׳.** לא כאותו העץ שאמר למעלה - עץ הדעת טוב ורע וזה שאומר ודא כו׳:

1592 **על פלגי מים.** רוצה לומר כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש ששלשה רישין בכתר, בסוד אלף, יו״ד, שני יודין: מים עליונים מים תחתונים, וא״ו - באמצע, והוא נקרא עץ החיים כידוע, שתול בתוך שני יודין, מים עליונים מים תחתונים, שהם נקראים פלגי מים כידוע:

1593 **ועלהו לא יבול.** רוצה לומר שאין בו רע:

1594 **שר י׳.** אותיות שיר, והן אותיות אשר שבכתר, רק שם אלף, שאלף הוא בכתר, וכאן - י׳, שחכמה הוא י׳ של השם:

1595 **ותלת יודין כו׳.** מבאר ששיר הוא בחכמה שנאמר (תהלים קכא) שיר למעלות, כמו שמפרש והולך:

1596 קטע זה מוגה על פי הגהות הגר״א שממוהר״ר מרדכי במוהר״ר דובער כמבואר בפתיחה.

1597 **בשמא סתים כו׳.** שמילוי אלפין נקרא שמא מפרש כידוע, שהוא למטה בז״ת, וזה - בשלש ראשונות הנסתרות כמו שאומר להלן:

1598 **ל׳ מעלות אינון ודאי.** רוצה לומר כמו שאמרו (אבות ו ה) והמלכות ניקנית בשלושים מעלות:

1599 **אינון תלתין דרגין דבהון כו׳.** רוצה לומר שלש מדרגות (סלקא ז״א ואו״א) וכל אחד כלול מעשר:

1600 **(סלקא לגבי אבא.** דמשם אתבניאת כמו שכתוב (משלי כד ג) בחכמה יבנה בית כמו שאומר להלן):

1601 **צהלי קולך בת גלים.** רוצה לומר בת גלים - מלכות כמו שמפרש והולך, צהלי בקולך - עמודא דאמצעיתא כמו שאומר לקמן דסליק בך:

1602 **בת עשרה גלגלים.** רוצה לומר גלגלים הם ספירות של חכמה, שגלגל הוא י׳, ושם הוא עשר גלגלים - עשר ספירות של חכמה, ששם עשר ספירות בלי מה כידוע והן עשרה גלגלים שבכסא מסטרא דחכמה:

1603 **דקולו סלקא כגלי ימא.** רוצה לומר כמו שהגלין מגביהין והולכין כן אלו מוסיפין והולכין כמו שאמרו (סוכה נא ע״ב) אפיק שפה ועייל שפה דמיחזי כאדותא דימא, ורוצה לומר זה שאומר קולך בת גלים:

1604 **וגלי ימא דלעילא כו׳.** רוצה לומר והוא נגד שיר פשוט כו׳ שעולה לעשר כנ״ל:

1605 **דסליק יקו״ק בשיר כו׳.** כמו שאומר לעיל בהקדמה שעשר גלגלים הן מילוי דאלפין, וד׳ חיון הם ד׳ אותיות הוי״ה עיין שם:

1606 **בשיר פשוט כו׳.** מפרש האיך הוא בכנור, ואמר שיר פשוט כו׳, דהניגון הוא מורכב מה׳ נימין שבכנור: ואם הוא משתי נימין נקרא שיר פשוט, שפחות משתי נימין אי אפשר, ומשלש נימין נקרא שיר כפול, ומארבע - משולש, ומחמש - מרובע, והן גם כן עולין לעשר:

וְאִינוּן עֲשָׂרָה גַּלְגַּלִּין, וַעֲלַיְהוּ אִתְמַר (שיר ה יד) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ, [1608]בְּתַרִין דְּרוֹעִין דִּבְרַתָּא.

וּבְהוֹן שִׁית פִּרְקִין, וְאִינוּן שִׁית דַּרְגִּין דְּכָרְסַיָּא, [1609]שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וְכַד סָלִיק ו' בְּהוֹן, יִתְעָרוּן לְגַבֵּיהּ לְקַבְּלָא לֵיהּ שְׁרָפִים [1610]בְּגַדְפַּיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ו ב) שְׁרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם וְגוֹמֵר, וּמָאן דְּסָלִיק עַל גַּדְפַּיְיהוּ וּפָרַח בְּהוֹן אִיהוּ ו', כְּלִיל שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר (קהלת י כ) [1611]כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם וְגוֹמֵר.

וְכַד סָלְקָא בְּרַתָּא סָלְקָא בִּתְרִין דְּרוֹעוֹי דְּאִינוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, דִּבְהוֹן שִׁית פִּרְקִין [1612]דְּאִיהוּ ו', וְרָזָא דְּמִלָּה שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי (שיר ב ו).

כַּד סָלְקָא הַאי שִׁיר, סָלְקָא בְּשִׁית תֵּיבִין דְּאִינוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, וְכַד נָחֲתָא, נָחֲתָא בְּשִׁית, דְּאִינוּן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, [1613]וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שם ה טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, [1614]וְנִגּוּנָא כַּד סָלִיק סָלִיק בְּשִׁית, וְכַד מָאִיךְ מָאִיךְ בְּשִׁית.

[1615]וַעֲשָׂרָה גַּלְגַּלִּין אִינוּן יו"ד, דְּאִינוּן לָקֵבֵל עֲשַׂר אֶצְבְּעָאן דְּבָטְשִׁין בְּנִגּוּנָא, [1616]חָמֵשׁ [1617]בְּחָמֵשׁ נִימִין דְּכִנּוֹר, [1618]דְּאִינוּן חָמֵשׁ אַזְכָּרוֹת דְּאַדְכִּיר חָמֵשׁ זִמְנִין יהו"ה בְּהַאי מִזְמוֹר, חַד עֶזְרִי מֵעִם יְיָ', ב' יְיָ' שָׁמְרֶךָ, ג' יְיָ' צִלְּךָ, ד' יְיָ' יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע, ה' יְיָ' יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ, וְאִינוּן ה"ה, דְּסָלְקִין בְּי' בְּשִׁית דַּרְגִּין דְּאִיהוּ ו', בֵּיהּ סָלְקִין וְנָחֲתִין, [1619]וְאִיהוּ כְּגַוְונָא דְּסֵלָּם, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית כח יב) [1620]וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְגוֹמֵר, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, [1621]וְכֹלָּא יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יָ"ד, וְדָוִד מְנַגֵּן בְּיָד (שמואל א יט ט). ([1622]ו' אִיהוּ גוּפָא, גַּדְפּוֹי ה"ה, רֵישָׁא דִילֵיהּ י', בֵּיהּ סָלִיק קָלָא דְנִגּוּנָא)

[1623]וְעוֹד ו' אִיהִי מְנָרְתָא, ה' שִׁלְשָׁה קָנֵי מְנוֹרָה מִצִּדָּהּ הָאֶחָת וְגוֹמֵר (שמות כה לב), ו' מְנוֹרָה בְּאֶמְצַע, נֵר עַל רֵישֵׁיהּ י', כַּד שַׂרְיָא בְּאָת ו' אִתְעֲבִיד ז', וְרָזָא דְּמִלָּה יָאִירוּ שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת (במדבר ח ב).

1607 **ידיו גלילי כו'.** רוצה לומר לשון גלגלים כמו שמפרש והולך:

1608 **בתרין דרועין כו'.** רוצה לומר בתרשיש - אותיות בתרי שש, ורוצה לומר שידיו של עמודא דאמצעיתא ממולאים בידיה, שהוא סליק בהן והיא סלקא בידיו כמו שמפרש והולך:

1609 **שש מעלות לכסא.** רוצה לומר שנאמר אצל שלמה (מלכים א י יט) שהיתה דוגמת כסא הכבוד כמו שכתוב (דברי הימים א כט כג) וישב שלמה על כסא ה':

1610 **בגדפייהו.** רוצה לומר שלהם שש כנפים, סליק בהון ו' על שית דרגין, כמו שמפרש והולך, ושרפים הן בכסא:

1611 **כי עוף השמים כו'.** רוצה לומר שרפים, שנאמר (ישעיהו ו ב) ובשתים יעופף, והן עוף השמים - ו', שנקרא שמים, יוליך את הקול דקריאת שמע, ו' - עמודא דאמצעיתא, וזה שאומר צהלי קולך כו' כנ"ל:

1612 **דאיהו ו'.** רוצה לומר עמודא דאמצעיתא כולל חו"ג כמו שאומר לעיל בהקדמה בסופו:

1613 **ועלייהו אתמר שוקיו כו'.** רוצה לומר שש - הוא שית פרקין שבשוקיים, ובדרועין היא סלקא בשית, ובשוקין נחתא בשית:

1614 **וניגונא כד סליק כו'.** רוצה לומר שהניגון הולך ומגביה כידוע לחכמי הניגון ואח"כ הולך ויורד, ומעלתו הן ששה מדרגות, כל אחד מגביה על חבירו, וכן בירידה. וזהו קול ו', דסלקא בשית ונחתא בשית:

1615 **ועשרה גלגלין כו'.** כאן מפרש ד' האותיות של השם:

1616 **חמש בחמש.** רוצה לומר חמש אצבאן בחמש נימין, שהן ה' ה' של השם, דנפקין מי' והן סלקין ביו"ד של השם דרך ו' שהוא סלם וזה שאומר דסלקין ביו"ד בשית כו'. רוצה לומר דסלקין לחכמה דרך עמודא דאמצעיתא:

1617 **בחמש נימין דכנור.** עכשיו מפרש הכל, האיך סלקא כל זה בשיר של כנור. ואמר, בחמש נימין, וסלקא בשית דרגין דניגונא, כמו שאומר לקמן, וכל דרגא הוא בחמש נימין, והן תלתין דרגין:

1618 **דאינון חמש אזכרות כו'.** דנגון הוא בסוד הוי"ה כמו שאומר לקמן לקבל עשר אצבאן כו':

1619 **ואיהו כגוונא דסלם כו'.** רוצה לומר וא"ו:

1620 **והנה כו'.** שתי ההי"ן שנקראות אלקים:

1621 **וכולא כו'.** רוצה לומר, שאמר לעיל י' גלגלין - שמא מפרש, ד' חיון - יקו"ק, וכולם הם י"ד, עשרה ניגונין ושיר פשוט כו', וזה שאומר מנגן ביד, וזהו דוד - גימטריה י"ד:

1622 **ו' איהו גופא כו'.** רוצה לומר עוף השמים שמוליך את הקול - כולל הוי"ה, וכן קלא דניגונא - כליל הוי"ה, והכל, שו' - עמודא דאמצעיתא, כלול הוי"ה כידוע, והוא קלא, וזה שאומר ביה סליק כו', וכן עוף השמים בדרגא דידיה. וכלל הענין, עשרה ניגונין - נגד י' של השם, עשר גלגלים, גלי ימא דבינה דאשתכחו מחכמה, והן עשרה גלגלים של הכסא ששם מקנן אמא בתלת ספירות, שש מעלות של הניגון שעולה ויורד, נגד ו' של השם, שש מעלות לכסא, שבהן עולים ויורדים מלאכי אלקים. ד' שירים: שיר פשוט כו', נגד ד' אותיות הוי"ה אחוריים, והן ד' עמודי הכסא, ד' חיון. ששה מעלות עם עמודים ד' - הן י', מילוי יו"ד, והכל יו"ד במלואו, חמש נימין בחמש אצבאן - ה' ה' של השם, והכל עולה שלשים מעלות, והן ה' נימין בו' קלין - ל' כנ"ל. ויו"ד ה"ה היא מלכות דסלקא לחכמה, ה"ה ביו"ד, וכן עשרה ניגונין בד' שירים נגד י"ד אתוון של השם: י' גלגלים ד' חיון:

1623 **ועוד ו' איהי כו'.** רוצה לומר שוא"ו כולל י"ד במנורה גם כן, כמו קלא דניגונא שכולל י"ד, ומנורה הוא גם כן בחכמה כידוע:

[דף כד ע"א]

לָקֵבל מְנַרְתָּא דְאִיהִי ו', וְשִׁית קָנֵי מְנַרְתָּא דְאִינּוּן ה' ה', שִׁית וָוִי"ן, וְרָזָא דְמִלָּה [1624]שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת (זכריה ד ב), עַד דְּסָלְקִין לִי"ד, דְּאִיהוּ יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְדָא אִיהוּ וְדָוִד מְנַגֵּן בְּיָד, יָ"ד לָקֵבל יָ"ד, [1625]וְסָלְקָא ה' בְּאָת ו', [1626]וּלְבָתַר סָלִיק ו' בְּי', שִׁית זִמְנִין עֶשֶׂר, עַד דְּסָלִיק לְשִׁתִּין, [1627]וְאִינּוּן אַתְוָון הַדְּבֵקוֹת בְּקְרִיאַת שְׁמַע, דִּבְגִינַיְיהוּ אִתְמַר כָּל הַמַּשִּׂים [1628]רֵיוַח בֵּין הַדְּבֵקִים מְצַנְּנִים לֵיהּ גֵּיהִנָּם, [1629]וּשְׁלֹמֹה עֲלַיְיהוּ אָמַר (שיר ג ז) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ, וְאִינּוּן נָטְרִין (נ"א נטלין) עַרְסֵיהּ, [1630]וּלְקַבְלַיְיהוּ (שם ו ח) שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת, (דף כד ע"א) אִלֵּין דְּכוּרִין, וְאִלֵּין נוּקְבִין, אִלֵּין דְּקְרִיאַת שְׁמַע דְּתַקִּין מִשֶּׁה דְּכוּרִין, אִלֵּין דְּשְׁלֹמֹה נוּקְבִין, וְאִלֵּין בֵּית קִבּוּל לְאִלֵּין, דַּרְגִּין דְּשְׁלֹמֹה אִינּוּן בֵּית קִבּוּל לְדַרְגִּין דְּמֹשֶׁה, וְכַד מִתְחַבְּרָן כֻּלָּא כְּאֶחָד, שְׁלֹמ"ה אִתְהַפַּךְ לְמֹשֶׁ"ה.

[1631]בְּתִיקוּנִין דְּאַרְבַּע אַתְוָון אִתַּקַּן שִׁיר, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם וְגוֹמֵר, סָלְקִין תְּרֵין וְאִינּוּן ו"ה, וְנָחֲתִין תְּרֵין וְאִינּוּן י"ה, וְכֵן גַּלְגַּלֵּי יַמָּא סָלְקִין בְּעֶשֶׂר, וְאִינּוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאַרְבַּע חֵיָוון, כַּד סָלְקָא בְּרַתָּא בְּשִׁיר, נִשְׁרָא נְטִיל י' בְּפִימָא וְעַל רֵישָׁהָא, ו' בְּגוּפָא, ה"ה בְּגַדְפָּהָא, אָדָ"ם יו"ד ה"א וא"ו ה"א רְכִיב עַל כֻּלָּא, וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, [1632]דָּא סְלִיק עַל כֻּלָּא, וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין [1633]לְאַרְבַּעְתָּם דָּא יהו"ה, וּפְנֵי שׁוֹר, וּפְנֵי נֶשֶׁר, אִינּוּן מֶרְכָּבָה לִשְׁמָא דְיהו"ה, וְאָדָם עַל כֻּלָּא.

בְּזִמְנָא דְאִיהִי סָלְקָא בְּכָל אִלֵּין תִּקוּנִין, אִיהוּ מְשַׁבַּח לָהּ, הַדָּא הוּא דִכְתִיב (שם ד ג) [1634]כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה, הָא תְּרֵין מִינֵי נִגּוּנִין דְּשַׁבַּח דָּוִד מַלְכָּא, בְּאַשְׁרֵי בְּשִׁיר.

תְּלִיתָאָה בַּבְּרָכָה וְדָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וַעֲלָהּ אִתְמַר (תהלים קג א) בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ', מַהַאי אִתְיְיהִיבַת בְּבַר נַשׁ נִשְׁמַת חַיִּים, דְּאִתְמַר בָּהּ חֲמִשָּׁה תִּקוּנִין, [1635]מַה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זָן כָּל עָלְמָא, הָכִי נִשְׁמָתָא זָנַת כָּל גּוּפָא, מַה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה וְאֵינוֹ נִרְאֶה, הָכִי נִשְׁמָתָא רוֹאָה וְאֵינָהּ נִרְאֵית, מַה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּחַדְרֵי חֲדָרִים, הָכִי נִשְׁמָתָא יוֹשֶׁבֶת בְּחַדְרֵי חֲדָרִים, מַה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָלֵא כָּל הָעוֹלָם, הָכִי [1636]נִשְׁמָתָא דָּנָה אֶת גּוּפָא, וְרָזָא דְנִשְׁמָתָא דְאִיהִי שָׁוָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [1637]דָּא בִינָה, [1638]מ"י, וַעֲלָהּ אִתְמַר (ישעיה מ כה) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה, אֶל מִי וַדַּאי, וְהָא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, חֲמִשָּׁה דְּבָרִים אִלֵּין, חֲמִשָּׁה וַדַּאי, בְּגִין דְּאִינּוּן מִסְטָרָא דְה' עִלָּאָה.

וְאִינּוּן [1639]כֻּלְּהוּ תִּקוּנִין בְּלֵב, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין הַלֵּב מֵבִין, הַלֵּב רוֹאֶה, הַלֵּב שׁוֹמֵעַ, (הָא תְּלַת, הַלֵּב יוֹדֵעַ, וּבְלֵב כָּל וגו') [1640]ה' אִיהִי מַמָּשׁ הֶבֶל, הָא אִינּוּן חֲמֵשׁ, וּמִנַּיְיהוּ מַחֲשָׁבָה וְרוּחָא דְּפִימָא דְּסָלִיק בָּהּ

[1624] **שבעה ושבעה כו'.** רוצה לומר שמנורה הוא שבעה ו' עם י', ז', וז' ווי"ן הרי שבעה ושבעה, וזה שאומר שלשה קני מנורה מצד האחד ושלשה כו'. שי"ו באמצע, ושתי ההין משני הצדדים, כמו בעוף השמים דלעיל שתי גדפוי מצדדים:

[1625] **וסלקא ה' באות ו'.** ונכללת גם כן מו', שית תיבין דבשכמ"לו:

[1626] **ולבתר סליק כו'.** רוצה לומר ונכללין שניהם ששים וזהו שיר דסליק ליוד באות ו' כנ"ל:

[1627] **ואינון אתוון כו'.** עיין בשל"ה. וע"ה כתב שהן שש עשרה אותיות דקאמר בגמרא (ברכות טו ע"ב) בכל לבבך כו'. שמספר קטן גימטריה ששים:

[1628] **ריוח בין הדבקים.** שהן ו"ק דזו"נ שדבוקים באחוריים, ונותן ריוח זהו הנסירה להזדווג בפנים:

[1629] **ושלמה עלייהו כו'.** על ששים הדבקות שהן דכורין אמר ששים מגבורי ישראל דלעילא - עמודא דאמצעיתא, שנטרין מטתו וזה שאומר ואינון כו':

[1630] **ולקבלייהו כו'.** רוצה לומר הן נוקבין לקבל ששים דדכורין:

[1631] **בתיקו' כו'.** כנ"ל:

[1632] **דא סליק כו'.** רוצה לומר שנאמר ודמות פניהם, רוצה לומר של כלם, כמו שאומר לעיל:

[1633] **לארבעתם דא יקו"ק והכי שור והכי נשר.** רוצה לומר ד' פנים של כל אחד הן ד' אותיות הוי"ה כמו שאומר לעיל ג' הויות ובכולהו עשר אותיות, אדם, והן תלתין דרגין הנ"ל:

[1634] **כחוט השני כו'.** רוצה לומר שיר דילה:

[1635] **מה הקב"ה דן כו'.** בגמרא (ברכות י ע"א) הגירסה אינו כן אלא מה הקב"ה טהור אף הנשמה טהורה:

[1636] **נשמתא דנה כו'.** וזה שכתוב (בראשית ו ג) לא ידון רוחי באדם לעולם:

[1637] **דא בינה.** רוצה לומר עלה אמרו הקב"ה:

[1638] **מי כו'.** ורוצה לומר לכך נאמר ואל מי כו' כמו שמפרש והולך:

[1639] **כלהו תיקונין בלב.** דרגא דבינה, כמו שאומר לעיל, ושם שריא ה' עילאה כמו שאומר לעיל:

[1640] **ה' איהי ממש הבל.** רוצה לומר אתא קלילא שאין בה אלא הבל כידוע, והוא אותיות הלב - ה' לב:

קָלָא (וַאֲמִירָה) וְדִבּוּרָא (1641דָּא ו'), עַרְקִין דְּלִבָּא אינון כַּחֲיָילִין בָּתַר מַלְכֵּהוֹן, וְרָזָא דְמִלָּה (יחזקאל א יב) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, הָכִי מִתְנַהֲגִין עַרְקִין דְּלִבָּא לְגַבֵּי רוּחָא (הֲרֵי לְךָ רוּחַ בְּלֵב,) דְּנָפִיק מֵאוֹזֶן שְׂמָאלָא דְלִבָּא, וְאִיהוּ הֲוָה רוּחַ צְפוֹנִית דְּבָטַשׁ בְּכִנּוֹר דְּדָוִד, וּבְהַאי רוּחָא הֲוָה בָּטַשׁ בְּחָמֵשׁ נִימִין דְּכִנּוֹר, דְּאִינּוּן 1642חָמֵשׁ כַּנְפֵי רֵיאָה, וּבְקָנֶה, וְסָלִיק קוֹל, (מִלִּבָּא, וְאִיהוּ) וְלִבָּא אִיהוּ אֵשׁ אוֹכְלָא, מֵאוּדְנָא יְמִינָא דְּלִבָּא 1643דְּאִיהִי כְּלַפֵּי כָּבֵד, וּמְנִיהּ נָפִיק דִּבּוּר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה כג כט) הֲלֹא כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ, וְאִי לַאו כַּנְפֵי רֵיאָה 1644דְּנָשְׁבִין עַל לִבָּא, הֲוָה אוֹקִיד כָּל גּוּפָא, מַחֲשָׁבָה בְּלִבָּא וְדָא י', 1645דֵּה' ה' אִנּוּן קָלָא וְדִבּוּרָא, ו' רוּחָא כְּלִיל כֻּלָּא.

רְבִיעָאָה בְּמִזְמוֹר, וְדָא הוּא דְּרוֹעָא יְמִינָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים צח א) מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיְיָ' שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שם ס ז) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ, וְאִיהוּ בְּגָלוּתָא עִם שְׁכִינְתָּא, וְאִיהוּ תְּמִיךְ לָהּ, 1646וְרָזָא דְמִלָּה (ישעיה נג א) וּזְרוֹעַ יְיָ' עַל מִי נִגְלָתָה, וּבֵיהּ אוֹמָאָה דְּפוּרְקָנָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם סב ח) נִשְׁבַּע יְיָ' בִּימִינוֹ וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ, וְעוֹד (רות ג יג) חַי יְיָ' שִׁכְבִי 1647עַד הַבֹּקֶר.

[דף כד ע"ב]

1648וְאַמַּאי אִתְקְרֵי זְרוֹעַ יְיָ', בְּגִין דְּכַף הַיָּד בֵּיהּ י', חָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן ה', קָנֶה דִּימִינָא דְּאִיהוּ דְּרוֹעָא ו', כָּתֵף בֵּיהּ ה', 1649וְדָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִתְקַשַּׁר בִּימִינָא, לְאַקָּמָא בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, וּמֹשֶׁה דְּאִיהוּ דְּיוֹקְנָא דַּעֲמוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה סג יב) מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה 1650זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ, 1651וְאִיהוּ בּוֹקֵעַ מַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא לְגַבֵּי 1652זֶרַע 1653אַבְרָהָם דְּאִיהוּ (דף כד ע"ב) יְמִינָא, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ שֵׁם עוֹלָם, וְאִתְקַשַּׁר 1654בֵּה' דְּאַבְרָהָם, דְּאִיהוּ חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, 1655וּבָהּ אִשְׁתַּלִּים מֹשֶׁה, וּמִיָּד דְּאִשְׁתַּלִּים אִתְגַּלְיָא עֲלֵיהּ יְמִינָא, 1656וְדָא הוּא (ישעיה נג א) וּזְרוֹעַ יְיָ' עַל מִי נִגְלָתָה.

חֲמִשָּׁאָה בְּנִגּוּן, בְּגִין דְּהַאי נִיגּוּן סָלִיק מִנֵּיהּ כַּמָּה נְגִינוֹת, עוּלֵימָן מִסְטָרָא דְּשְׂמָאלָא, דְּמִתַּמָּן רוּחַ צָפוֹן הֲוָה נָחֲתָא בְּכִנּוֹר דָּוִד וַהֲוָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (מלכים ב ג טו) וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וְגוֹמֵר.

1657וּמִתַּמָּן רְעַמִּין נָפְקִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב כו יד) וְרַעַם גְּבוּרוֹתָיו מִי יִתְבּוֹנָן, 1658וּמִתַּמָּן רַעֲשָׁה הִתְרַעֲשָׁה הָאָרֶץ (ישעיה כד יט) בְּתִרוּעָה, פּוֹר הִתְפּוֹרְרָה אֶרֶץ (ישעיה כד יט) בְּשֶׁבֶר, מוֹט הִתְמוֹטְטָה אָרֶץ (ישעיה כד יט) בְּתִקְיעָה, 1659מִסְטָרָא דְּמַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, בְּהַהוּא זִמְנָא תִּלַּת אֲבָהָן מִתְקַשְּׁרִין בִּגְבוּרָה, 1660וְאִתְעֲבִידוּ בָּהּ תִּרוּעָה

1641 **דא ו'.** עם תלת הראשונים:

1642 **חמש כנפי ריאה.** כמו שאמרו (חולין מז ע"א) חמש אוני אית לריאה, והן ה' ספירות שמתפשטין בהן נ' תרעין דבינה מן הלב, תלתא מימינא - חת"נ, ושתים משמאלא - ג"ה, שת"ת נוטה לימינא כמו שאומר לקמן:

1643 **דאיהי כלפי כבד כו'.** שהאכילה מצד הכבד וזהו אש אוכלה:

1644 **דנשבין על לבא.** שהוא רוח אלקים המרחפת על פני המים דריאה:

1645 **דה' ה' כו'.** אמירא מאודנא שמאלא, ודבורא מימינא, קלא מאמצע בקנה, מחשבה בלבא - ד' אותיות הוי"ה, ורוצה לומר זה שאומר ברכי נפשי את יהו"ה - בינה:

1646 **ורזא דמלה וזרוע ה' כו'.** רוצה לומר הקץ דתליא בימינא - למי נגלה, שסתום מכל:

1647 **עד הבקר.** כידוע ימינא:

1648 **ואמאי אתקרי זרוע ה'.** רוצה לומר אמאי נכלל ביה כל השם:

1649 **ודא עמודא דאמצעיתא כו'.** רוצה לומר דעמודא דאמצעיתא כולל כל השם כנ"ל, והוא אתקשר בימינא כמו שמפרש והולך, לכן בימינא נכלל גם כן השם:

1650 **זרוע תפארתו.** רוצה לומר, זרוע - דרועא ימינא, תפארתו - עמודא דאמצעיתא, והוא לימין משה:

1651 **ואיהו בוקע כו'.** הוא סיפא דקרא, בוקע כו' - לעשות לו שם עולם, וזה שאומר למהוי ליה כו':

1652 **זרע.** רוצה לומר לשון זרוע:

1653 **אברהם כו'.** הוא זרוע:

1654 **ה' דאברהם.** דהיא מימינא, ברתא דאברהם:

1655 **ובה אשתלים משה.** רוצה לומר עם שם הנ"ל:

1656 **ודא הוא וזרוע כו'.** רוצה לומר משה שהוא בדרגא דמי:

1657 **ומתמן רעמין כו'.** רוצה לומר קלין ורוצה לומר שקלין מסטרא דגבורה:

1658 **ומתמן רעה כו'.** רוצה לומר תש"ת מסטרא דחג"ת - כלם בגבורה כמו שמפרש והולך:

1659 **מוט כו' בתקיעה מסטרא דמטה כו'.** רוצה לומר מוט - לשון מטה כלפי חסד, ורוצה לומר שכולם יהא בגבורה, רק שמוט - בתקיעה, הוא מטה כלפי חסד, ולכך הוא רק התמוטטה הארץ:

1660 **ואתעבידו כו'.** שכולם הם קלא דכליל אמ"ש וקלא מסטרא דגבורה כנ"ל:

שְׁבָרִים תְּקִיעָה, וּבְהוֹן עָלָה אלהי"ם בִּתְרוּעָה, וְדָא יְהֵא בְּסוֹף יוֹמָיָא, וְכָל אָתִין אִלֵּין [1661]בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל יְהוֹן, בְּגִין דְּתַמָּן חֶבְרוֹן דַּאֲבָהָן תַּמָּן קְבוּרִים.
שְׁתִיתָאָה [1662]הַלְלוּיָהּ הַלְלוּהוּ [1663]וְדָא ה"ו, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שמות יב מב) לֵיל שִׁמּוּרִים הוּא לַיְיָ, וְדָא אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [1664]וְרָזָא דְמִלָּה (ירמיה לא ו) הַשְׁמִיעוּ הַלְלוּ, וְאִמְרוּ הוֹשַׁע יְיָ אֶת עַמְּךָ אֵת שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל, לְקַיֵּים קְרָא (מיכה ז טו) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.
[1665]וְרָזָא דְמִלָּה (קהלת א ט) מַ"ה שֶּׁ"הָיָה ה"וּא שֶׁיִּהְיֶה, וּבִיהּ (תהלים לג יד) מִ"מְּכוֹן שֶׁ"בְּתּוֹ ה"שְׁגִיחַ, [1666]בְּגִין דְּאִיהוּ דְיוֹקְנָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְקַיַּים רָזָא דְּמַתְנִיתִין דְּאָמַר אוֹכְלִין כָּל אַרְבַּע, וְתוֹלִין כָּל חָמֵשׁ דְּהַיְינוּ אֶלֶף חֲמִשָּׁאָה, וְשׁוֹרְפִין בְּתְחִלַּת שֵׁשׁ דְּאִיהוּ אֶלֶף שְׁתִיתָאָה.
וּבְגִין דְּלָא יַפְרִישׁוּ בֵּין שֵׁשׁ דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּבֵין שֶׁבַע דְּאִיהִי בַּת זוּגֵיהּ, צָרִיךְ לְבַעְרָא שְׁאוֹר וְחָמֵץ דְּאִינּוּן עֶרֶב רַב, דְּלָא יִתְחַזְיָין בֵּין שֵׁשׁ דְּאִיהוּ ו', וּבֵין שֶׁבַע דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם קיט קסד) שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ, בְּגִין דְּאִינּוּן עֶרֶב רַב, דְּלָא יַפְרִישׁוּ בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע בְּמַתַּן תּוֹרָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות לב א) וַיַּרְא הָעָם כִּי בֹשֵׁשׁ מֹשֶׁה, וְאוּקְמוּהוּ בֹּשֵׁשׁ, בְּאִלֵּין שִׁית שַׁעְתִּין עֲבַדוּ יָת עֶגְלָא, וְאַפְרִישׁוּ בֵּין ו"ה דְּאִינּוּן שֵׁשׁ לְשֶׁבַע, [1667]הָכִי יַפְרִישׁ לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע.
[1668]דְּבְגִינַיְיהוּ הֲוַת מַצָּה פְּרוּסָה לֶחֶם עֹנִי עָנִי וַדַּאי, וּבְהַהוּא זִמְנָא תְּהֵא שְׁלֵימָה כְּגַוְונָא דַּחֲבֵרְתָּה דְּאִיהִי מַצָּה שְׁלֵימָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ל כו) וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה [1669]כְּאוֹר הַחַמָּה, וְאַמַּאי הֲוַת מַצָּה פְּרוּסָה, בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק מִנָּהּ ו' רֶגֶל דִּילָהּ לְמֶהֱוֵי בֵּיהּ [1670]כְּמִצְוָה, וּמַצָּה פְּרוּסָה אִשְׁתְּאַרַת ד', וּבְגִין דָּא מַצָּה פְּרוּסָה ד', מַצָּה שְׁלֵימָה ה', וּבְגִין דָּא אָמְרִין [1671]הַלֵּל גָּמוּר וְהַלֵּל שֶׁאֵינוֹ גָמוּר בַּפֶּסַח, לָקֳבֵל מַצָּה שְׁלֵימָה וּמַצָּה פְּרוּסָה.
וְאָמְרִין מָרוֹר, עַל שֵׁם ו' דְּאִתְפַּרַשׁ מִן ה', וְדָא גָּרִים לוֹן דְּיַמָּרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם, [1672]אִיהוּ מָרוֹר וְאִיהִי מָרָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (רות א כ) קְרֶאנָ לִי מָרָה כִּי הֵמַר שַׁד"י לִי, בַּעֲבוּדָה קָשָׁה בְּקֻשְׁיָא, בְּחֹמֶר בְּקַל וָחֹמֶר, בֵּין אוּמִין דְּעָלְמָא. [1673]וּמָאן גָּרִים דָּא, י' מִן שַׁד"י, רְשִׁימוּ דִּבְרִית דְּיָהֲיב מֹשֶׁה בְּעֶרֶב רַב, בְּגִין דָּא נָחִית מֹשֶׁה מִדַּרְגֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות לב ז) לֶךְ רֵד כִּי שִׁחֵת עַמְּךָ, עַמְּךָ וְלֹא עַמִּי, וְעַל יָדֵיהּ עֲתִידָה שְׁכִינְתָּא לְיַחֲדָא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּאִיהוּ אַפְרִישׁ לוֹן, צָרִיךְ לְיַחֲדָא לוֹן, לְתַקָּנָא בַּמֶּה דְּחָאב, קָמוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא וְנָשְׁקוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ אִי לָא אָתֵינָא לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַי.
שְׁבִיעָאָה בְּנִצּוּחַ דְּאִיהוּ נֶצַח יִשְׂרָאֵל, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שמואל א טו כט) וְגַם [1674]נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים כב א) [1675]לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית (שם יב א), מָאן שְׁמִינִית הוֹד, וְאִיהוּ נֶצַח עֲלֵיהּ.

[1661] **בארעא דישראל כו'.** רוצה לומר וזה שאומר הארץ - ארץ ישראל:
[1662] **הללוי"ה הללוה"ו.** רוצה לומר עמודא דאמצעיתא שכלול יקו"ק וזהו הללו י"ה הללו ו"ה:
[1663] **ודא הו.** רוצה לומר הו מלשון הוא, שקאי על עמודא דאמצעיתא וזה שאומר עלה כו' - הוא לה', שהוא עמודא דאמצעיתא, יקו"ק:
[1664] **ורזא כו'.** רוצה לומר שנאמר הללו כו' יקו"ק:
[1665] **ורזא דמלה מה כו'.** רוצה לומר ראשי תיבות משה. וביה כו' - גם כן ראשי תיבות משה:
[1666] **בגין כו'.** רוצה לומר וזה שאומר הללו כו' הושע ה' - עמודא דאמצעיתא:
[1667] **הכי יפריש לון כו'.** רוצה לומר שלא ימצאו בין אלף הששי לאלף השביעי:
[1668] **דבגינייהו הות כו'.** כמו שמפרש והולך דוא"ו, רגל הה', אתפרש, ונעשית ד', לשון דלת, עני, וזהו לחם עני וזהו בין שש לשבע, שש הוא ו', שבע הוא ז', מלכות, בת שבע:
[1669] **כאור החמה.** בינה, ה' שלימא:
[1670] **כמצוה.** רוצה לומר מצה הוא ד', ועם ו' נקראת מצוה, ולכן בלילה הראשונה נקראת מצוה כי הוא בסוד ה' עילאה - בינה, כמו שאומר לקמן, ולכן בו היתה אור הלבנה כאור החמה, לילה כיום יאיר (תהלים קלט יב):
[1671] **הלל גמור.** ביום ראשון שהוא מסטרא דבינה כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש שיום הראשון של פסח הוא מסטרא דבינה:
[1672] **איהו מרור כו'.** רוצה לומר מרור - לשון זכר, ומרה - לשון נקבה:
[1673] **ומאן גרים דא י' כו'.** רוצה לומר, וזה שאומר המר שדי כו', לכך לא נשלמו בפסח:
[1674] **נצח ישראל לא ישקר.** שבדרגא דיליה באלף השביעי לא שלטא שיקרא כנ"ל, אוכלין כל ד' כו'. והענין כי הפירוד נעשית בה' - אלף החמישי, דרגא דהוד, כל היום דו"ה. אבל ד' דה' לא נעשה בו פירוד לכן אוכלין כל ד' וכן ו' של ה' בו שורפין כל שש כמו שאומר להלן:
[1675] **למנצח על אילת השחר.** כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת משפטים דאילת השחר אעילת רישא בין ברכהא, שהן נו"ה, וזהו למנצח עיין שם:

[דף כה ע"א]

תְּמִינָאָה בְּהוֹדָאָה, וּבֵיהּ הֲוָה מְשַׁבַּח דָּוִד הוֹדוּ לַיְיָ', וְדָא הוֹד וַדַּאי, לַמְנַצֵּחַ הוֹדוּ, בְּהוֹן רְמִיזִין נֶצַח וְהוֹד,
[1676]וְאִינּוּן (דף כה ע"א) נִסִּין, וּבֵיהּ שַׁבַּח מֹשֶׁה [1677]אָז, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, בְּגִין דְּאִיהוּ
[1678]הוֹד דִּיהִיב לְמֹשֶׁה, (ישעיה נח ז) אָז תִּקְרָא וַיְיָ' יַעֲנֶה, וּבַתְרֵיהּ בְּרִית דְּאִיהוּ יְסוֹד, צַדִּיקָא דְעָלְמָא, [1679]וְאִיהוּ
תְּמַנְיָא יוֹמִין דְּמִילָה, וּבֵיהּ אִתְמַלְיָא [1680]י' דְּמִילָה, עֲשִׂירָאָה לַעֲשַׂר סְפִירָן, וְאִיהוּ הוֹד תְּמַנְיָא יוֹמֵי דַחֲנוּכָּה,
לְאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִין יוֹמִין, דְּאִינּוּן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, [1681]וּמִיָּד דַּעֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, שַׁרְיָא
כ"ה עַל יִשְׂרָאֵל בְּכ"ה בְּכִסְלֵו, וְאִלֵּין אִינּוּן כ"ה אַתְוָון דְּיִחוּדָא, דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, וְדָא אִיהוּ חֲנוּכָּ"ה
חֲנ"ו כָּ"ה.
אֲבָל נֶצַח אִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ח ד) וַתָּנַח הַתֵּיבָה [1682]בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, בְּגִין דְּנֶצַח בֵּיהּ רְמִיז נֹחַ צַדִּיק, וּבֵיהּ וְהַמַּיִם
גָּבְרוּ מְאֹד (שם ז יט), כַּד לָא נָטְרִין יִשְׂרָאֵל בְּרִית מִילָה מִתְגַּבְּרִין אוּמִין דְּעָלְמָא דְּאִינּוּן הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים, וְכַד
נָטְרִין לֵיהּ אִתְמַר בְּהוֹן (שם ח ה) וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר, עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי דָּא י' דְּמִילָה, דְּאִיהִי מַלְכוּת,
עֲשִׂירָאָה לַעֲשַׂר סְפִירָן.
וְיַעֲקֹב [1683]בְּהַהִיא יַרְכָּא אִתְמַר בֵּיהּ (שם לב לב) וְהוּא צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ, [1684]דְּפָרַח מִנֵּיהּ י', וְאִשְׁתָּאַר [1685]עָקֵב,
וְרָזָא דְמִלָּה הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב (שם ג טו), [1686]כַּד אִשְׁתַּלִּימַת סוּכָּה בִּירֵךְ דִּילָהּ, אִתְמַר בְּיַעֲקֹב
(שם לג יח) וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, וְיַעֲקֹב וַדַּאי אִיהוּ דְּיוֹקְנָא דְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מִסְטְרָא דִּלְבָר, וְהָא מֹשֶׁה תַּמָּן
הֲוָה, אֶלָּא מִסְטְרָא דִּלְגָאו הֲוָה, [1687]דָּא מִגּוּפָא, וְדָא מִנִּשְׁמָתָא, [1688]וּבְגִין דָּא תְּרֵין יַרְכִין דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא
שְׁלִים אִינּוּן נֶצַח וְהוֹד.
וּמָתַי יִהְיֶה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא שְׁלִים, כַּד אִתְחַבַּר בִּשְׁכִינְתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם יז) וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן
לוֹ בָּיִת, [1689]הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ב כב) וַיִּבֶן יְיָ' אלהי"ם אֶת הַצֵּלָע, בְּהַהוּא זִמְנָא דְאִתְחַבַּר עִמָּהּ, וַיָּבֹא יַעֲקֹב
שָׁלֵם (שם לג יח), בְּהַהוּא זִמְנָא תְּהֵא [1690]סוּכָּה שְׁלֵימְתָּא, כ"ו ה"ס, יאהדונה"י.
קָם רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, אַבָּא אַבָּא, [1691]אַמַּאי אִתְמַר בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דְּסֻכּוֹת, וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי
עֵץ הָדָר (ויקרא כג ג), אָמַר לֵיהּ בְּרִי מָאנֵי קָרְבָּא [1692]בִּימִינָא נָטְלִין לוֹן, וּבְאִלֵּין מָאנֵי קָרְבָּא אִינּוּן יִשְׂרָאֵל
רְשִׁימִין דְּנָצְחִין דִּינָא, מְתַל לְמַלְכָּא דַּהֲוָה לֵיהּ דִּינָא [1693]וּקְרָבָא בְּשַׁבְעִין אוּמִין, וְלָא הֲווֹ יָדְעִין מָאן נָצַח דִּינָא,
וְשָׁאֲלִין לֵיהּ מָאן נָצַח דִּינָא אָמַר תִּסְתַּכְלוּן בְּאִלֵּין דִּרְשִׁימִין בְּמָאנֵי קְרָבָא בִּידַיְיהוּ, וְתִנְדְּעוּן מָאן נָצַח דִּינָא,
וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר דָּא אִתְרוֹג, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, לְבָא, דְּאִיהוּ עִקָּרָא דְכָל אֵבְרִין דְּגוּפָא,
דְּאִינּוּן תְּלַת הֲדַסִּים, וְלוּלָב וּתְרֵי בַּדֵּי עֲרָבָה, לְבָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאֵבָרִין סְחוֹר סְחוֹר לֵיהּ, וּבְגִין דָּא אִתְרוֹג דָּא

1676 **ואינון נסין.** כידוע בסוד חנוכה ופורים, (יומא כא ע"א) כרובים בנס כו':
1677 **אז כו'.** רוצה לומר הוד - ספירה שמינית כנ"ל, וזהו אז: א' - כתר, על ז' - מחכמה עד הוד:
1678 **הוד דיהיב למשה.** כמו שכתוב (שמות לד לה) קרן עור פני משה, והוא קרן אחת שהיה לו במצחו משתי הקרנים כידוע וזה שכתוב (במדבר כז כ) ונתתה מהודך עליו, שממנו (בבא בתרא עה ע"א) פני יהושע כפני לבנה:
1679 **ואיהו תמניא כו'.** רוצה לומר שהברית אתכליל משמונה ספירות שעל גביו:
1680 **י' דמילה.** מלכות - ברית קודש כידוע:
1681 **ומיד דעלה זית כו'.** רוצה לומר שמן דנרות דחנוכה:
1682 **בחודש השביעי.** נצח - ספירה השביעי:
1683 **בההיא ירכא כו'.** רוצה לומר בהוד והוא באלף החמישי כנ"ל:
1684 **דפרח מיניה י'.** רוצה לומר י' דמילה שהוא קלקול הירך כנ"ל:
1685 **עקב.** רוצה לומר שליטא דנחש כמו שמפרש והולך:
1686 **כד אשתלימת סוכה.** רוצה לומר מלכות, ורוצה לומר זה שכתוב ויבא יעקב שלם, וכתיב לעיל מיניה ויעקב נסע סכותה:
1687 **דא מגופא.** כלל הוי"ה, ומשה - מנשמתא, כלל מילוי דמ"ה:
1688 **ובגין דא כו'.** רוצה לומר שלם - הוא בתרין ירכין:
1689 **הה"ד ויבן כו'.** רוצה לומר שנסע לשכינה שנקראת סכות, ויבן אותה - בסוד בית, כמו שכתוב ויבן כו':
1690 **סוכה שלימתא.** רוצה לומר שסכה הוא חסר ו', ובזמנא דאתחבר ו' עמה הוי סוכה שלימה - מלא ו', ואז הוא גימטריה שני שמות הללו, מה שאין כן בהיותה חסר ו' שאז היא גימטריה אלקים ורוצה לומר וזה ויבא יעקב שלם:
1691 **אמאי אתמר כו'.** רוצה לומר ולמה לא בכל ימי הסכות:
1692 **בימינא נטלין לון.** כמו שכתוב (שמות טו ו) ימינך ה' תרעץ אויב:
1693 **וקרבא בע' אומין.** הן ע' פרי החג, וכולן נכללין בראשון, כמו שאומר שהן מסטרא דע"ב, ובשם ע"ב נצחין לון, וכללא דע"ב הוא וא"ו, גימטריה י"ג, עיין שם (דף י"ח ע"ב) ולכך ביום הראשון י"ג פרים:

שְׁכִינְתָּא, וְהָכִי אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, אִי נְטָלָה בּוּכְנָתוֹ, וְאִי עָלָה חֲזָזִית עַל רוּבּוֹ, פָּסוּל, בְּגִין דְּאִיהוּ דָּמֵי לִשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (שיר ד ז) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ.

כַּפּוֹת תְּמָרִים דָּא לוּלָב, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר נִפְרְצוּ עָלָיו פָּסוּל, בְּגִין דְּדָא אִיהוּ [1694]מְקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת, בְּגִין דָּא מְבָרֵךְ עֲלָהּ בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דְּסֻכּוֹת, [1695]בְּגִין דְּאִיהוּ קִשׁוּרָא וְיִחוּדָא דְּכֹלָּא, חַ"י עָלְמִין, דְּאִיהוּ לָקֵבֵל חַ"י חוּלְיִין דְּשִׁדְרָה, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, לוּלָב דּוֹמֶה לְשִׁדְרָה, וְרָזָא דְּלוּלָב צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, וְדָא אִיהוּ (דה"י א כט יא) כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתִרְגֵּם דַּאֲחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא.

[דף כה ע"ב]

וְצָרִיךְ לְנַעְנְעָא [1696]חַ"י נְעָנוּעִין בְּשִׁית סְטָרִין, דְּאִינּוּן חוֹתָם מִזְרָח בְּיה"ו וכו', שִׁית הֲוָיו"ת דְּאִית בְּהוֹן תַּמְנֵי סְרֵי אַתְוָון, וְכֻלְּהוּ רְמִיזִין בְּסֵפֶר יְצִירָה בְּשִׁית סְטָרִין, וְהָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, מוֹלִיךְ וּמֵבִיא לְמָאן (דף כה ע"ב) דְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם דִּילֵיהּ, מַעֲלֶה וּמוֹרִיד לְמָאן דְּשַׁמַּיָּא וְאַרְעָא דִּילֵיהּ.

תְּלַת הֲדַסִּין גּוּף וּתְרֵין דְּרוֹעִין, [1697]וְאִינּוּן לָקֵבֵל עִינָא וְכַנְפֵי עִינָא, תְּרֵי בַּדֵּי עֲרָבוֹת לָקֵבֵל תְּרֵין שׂוֹקִין, וְלָקֵבֵל תְּרֵין שִׂפְוָון, וְכַד אִינּוּן כֻּלְּהוּ אֲגוּדָּה חֲדָא בְּלוּלָב דְּאִיהוּ שִׁדְרָה, מַה כְּתִיב (שיר השירים ז ט) אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר, א' אֶתְרוֹג ע' עֲרָבָה ל' לוּלָב ה' הֲדַס, כֻּלְּהוּ אִתְעֲבִידוּ לָקֵבֵל אַרְבַּע מִינִין דְּמֻרְכַּבְתָּא, הָרוֹכֵב בְּהוֹן אִיהוּ יהו"ה וְצָרִיךְ לְסַדְּרָא בְּהוֹן בְּהַקָּפָה, כְּגַוְונָא דְּמִזְבֵּחַ, וּלְמָאן לְגַן, דְּאִתְנַטְעוּ אִלֵּין נְטִיעִין בֵּיהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גְּבֶר (ירמיה לא כא), נְקֵבָה נ' מִן גַּן, גְּבֶר ג' מִן גַּן, ג"ן הוּא כְּלִיל [1698]תְּלַת וְחַמְשִׁין סִדְרִין דְּאוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב, וְשֶׁבַע יוֹמִין דְּסוּכּוֹת, הָא שִׁתִּין לָקֵבֵל שִׁתִּין מַסֶּכְתּוֹת.

שְׁמִינִי עֲצֶרֶת חַג בְּפָנֵי עַצְמוֹ, בֵּיהּ נְבִיעוּ דְּאוֹרַיְיתָא, לְאַשְׁקָאָה אִילָנָא, דְּאִיהוּ נָטוּעַ בְּגַן, וְשָׁרְשׁוֹי וַעֲנָפוֹי אִיהוּ, [1699]כְּגַוְונָא דְּחוּג הָאָרֶץ (ישעיה מ כב), דְּכָל חַגִּין מִתְחַגְּגִין בָּהּ.

תְּשִׁיעָאָה בְּרָנָּה וְדָא אִיהוּ רַנְנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ' (תהלים לג א), וְדָא דַּרְגָּא דְּצַדִּיק חַ"י עָלְמִין, [1700]מִתַּמָּן רִנָּה, [1701]וּבֵיהּ פּוּרְקָנָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה כג ה) צֶמַח צַדִּיק, (זכריה ו יב) וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח, מִתַּחְתָּיו יַדַּאי, הַהִיא דְּאִיהִי עֲשִׂירִית לְכֹלָּא, [1702]וְצַדִּיק נָטִיל מִשְׁמָאלָא, וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מִימִינָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים לג ב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

בְּהַהוּא זִמְנָא דִּיהוֹן תְּרֵין שְׁמָהָן כַּחֲדָא, אִתְעֲרָא בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא, בְּשִׁיר הַשִּׁירִים וּמִשְׁלֵי וְקֹהֶלֶת, דְּאִינּוּן (מ"א ה יב) שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל, תְּלַת יוּדִי"ן, דְּאִינּוּן תְּלַת טִפִּין דְּמוֹחָא, [1703]דְּנָחֲתִין מִן י', וּלְאָן אִתְמַשְׁכוּ לְגַבֵּי צַדִּיק, [1704]דְּאִיהוּ קֶשֶׁת הַבְּרִית וּמַה דַּהֲוָה קָטָן אִתְעֲבִיד גָּדוֹל, וְרָזָא דְּמִלָּה שׁוֹפָר הוֹלֵךְ פָּזֵר גָּדוֹל, מָתַי יְהֵא זָרִיק חֵץ בְּדִיּוּקָנָא דָּא. [ציור].

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, עִלָּאִין אִתְתַּקְנוּ וְאִזְדָּרְזוּ בְּמָאנֵי קְרָבָא לְגַבֵּי חֵוְיָא, דְּאִיהוּ מְקַנְּנָא בְּטוּרִין רַבְרְבִין, וְאִיהוּ קַטִּיל לְאָדָם קַדְמָאָה, וּלְכָל דָּרִין דַּהֲווֹ אַבַּתְרֵיהּ, וּבְגִין דָּא כָּרוֹזָא נָפִיק בְּכָל יוֹמָא, מָאן דְּקָטִיל הַהוּא חֵוְיָא דְּאִיהוּ מְקַנְּנָא בְּטוּרִין רַבְרְבִין, יָהֲבִין לֵיהּ בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא, [1705]דְּאִיהִי צְלוֹתָא, דִּיתִיב עַל [1706]מַגְדְּלָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי יח י) מִגְדַּל עֹז שֵׁם יְיָ' בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב.

אַדְהָכִי הָא רַעְיָא מְהֵימְנָא קָא אָתֵי, [1707]בְּכַמָּה עָאנִין וְתוֹרִין וְאָמְרִין, [1708]וְחוּטְרָא בִּידֵיהּ, סָלִיק עֵינֵיהּ לְמַגְדְּלָא,

---

1694 **מקצץ בנטיעות מאן דמברך כו'.** רוצה לומר על הפסול:

1695 **בגין כו'.** רוצה לומר שהוא יסוד כמו שמפרש והולך:

1696 **ח"י נענועין.** רוצה לומר מסטרא דח"י עלמין:

1697 **ואינון לקבל כו'.** רוצה לומר תיקונין שבראש, ויסוד ומלכות, שהן לולב ואתרוג - הן פה ולשון כידוע:

1698 **תלת וחמשין סדרין.** שנצבים וילך - סדרא אחד הוא, ולא חלקו אלא להפסיק בין תבא לראש השנה כשחל בב"ג:

1699 **כגוונא דחוג הארץ.** וכן כל חגין מסבבין ומשקין לשמיני עצרת, וזהו (סוכה מז ע"א) בפני עצמו - כמו מרכז בתוך העיגול:

1700 **מתמן רנה.** ר' - בכ"ח, נ' - בבינה נ' תרעין, ה' - בה' ספירות, שכוללן יסוד:

1701 **וביה פורקנא.** כמו שכתוב (ירמיהו לא ו) רנו ליעקב שמחה, כמו שאומר להלן:

1702 **וצדיק נטיל כו'.** חסר כאן:

1703 **דנחתין מן י'.** רוצה לומר חכמה - מוחא, והן תלת יודי"ן דכלילן ביוד כמו שאומר להלן:

1704 **דאיהו קשת כו'.** רוצה לומר זריק חץ כמו שמפרש והולך:

1705 **דאיהי צלותא.** רוצה לומר בצלותא להרוג אותו:

1706 **מגדלא.** מלכות, וצדיק יושב על המגדול, כמו שמפרש והולך:

1707 **בכמה עאנין כו'.** רוצה לומר ישראל לנטרא לון, עאנין - מסטרא דת"ת, ותורין - מסטרא דגבורה, ואמרין - מסטרא דחסד:

1708 **וחוטרא בידיה.** שבו הכה את המצרי שהוא נחש כידוע:

וְחָמָא [1709]חַד בַּר נַשׁ עוֹלִימָא צַדִּיק שְׁמֵיהּ, דַּהֲוָה יְתִיב עַל מַגְדְּלָא, קַשְׁתָּא בִּידוֹי, וַהֲוָה זָרִיק חִצִּים לְגַבֵּי חִוְיָא, וְדָא אִיהוּ פָּזֵר גְּדוֹל, וְחִוְיָא לָא הֲוָה חָשִׁיב לוֹן.

[1710]וְצַדִּיק אִיהוּ לִישָׁנָא דְּפוּמָא, אֱגוֹזָא דְּקַשְׁתָּא דְּפוּמָא, [1711]חוּט הַשָּׁנִי חוּט שֶׁל קֶשֶׁת, [1712]דְּבֵיהּ הֲוָה צַדִּיק זָרִיק חִצִּין, דְּאִינּוּן מִלּוֹלִין דִּצְלוֹתָא, לְגַבֵּי חִוְיָא, וְחִוְיָא לָא הֲוָה חָשִׁיב לוֹן, וְלַאו בְּגִין חֲלִישׁוּ דְצַדִּיק חַ"י עָלְמִין, אֶלָּא בְּגִין חֲלִישׁוּ דַּהֲהוּא [1713]צַדִּיק דְּלְתַתָּא מִנֵּיהּ, כַּד לַאו אִיהוּ שְׁלִים, וּבְגִין דָּא לָא חָשִׁיב לוֹן.

עַד דְּאָתָא רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְנָטִיל חֵץ חַד וְזָרִיק לְגַבֵּיהּ, דָּא בָּתַר דָּא בְּצִלּוֹתֵיהּ, (שם ז כג) עַד יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ דְחִוְיָא, דְּאִיהוּ סמא"ל אֵל אַחֵר, דְּתַמָּן יְסוֹדֵיהּ וְעִקָּרֵיהּ, וּבְגִין דָּא הַכָּבֵד כּוֹעֵס, בְּמַאי כּוֹעֵס, בְּמָרָה דְּאִיהִי דְּבוּקָה בֵּיהּ, וְדָא סַם הַמָּוֶת נוּקְבָא דִּילֵיהּ, [1714]וְנָבָא דִּילֵיהּ [1715]יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, [1716]יוֹתֶרֶת אִתְקְרִיאַת, דְּבָתַר דַּעֲבִידַת נָאוּפִין יְהִיבַת שִׁיּוּרִין לְבַעְלָהּ, וּזְנָבָא אִיהִי שִׁפְחָה דִּילֵיהּ, בְּמָרָה כָּעִיס, וּבְזְנָבָא קָטִיל, מָרָה אִיהִי פַּרְצוּף דִּילֵיהּ, יוֹתֶרֶת זָנָב דִּילֵיהּ, כְּגַוְונָא דְאָדָם, דְּעָבִיד לֵיהּ פַּרְצוּף וּלְבָתַר זָנָב, דְּהַאי אָדָם רָע אִתְקְרֵי, וְדָא כְּגַוְונָא דְּדָא, דָּא אָדָם דְּאִתְנַטִּיל מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי, וְדָא אָדָם דְּאִתְנַטִּיל מֵאִילָנָא דְּמוֹתָא.

[דף כו ע"א]

לְבָתַר דְּיִפַּלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ, זָרַע יוֹרֶה כַּחֵץ לְגַבֵּי כַלָּה, [1717]יו"ד זֶרַע [1718]דְּאִתְמַשַּׁךְ מִינֵיהּ ו, [1719]וְדָא ז', וְאִתְמַר בָּהּ (שמואל א ב כ) לְשַׁלַּח לִי לְמַטָּרָה, וְדָא [1720]בַּת עַיִן, בֵּית קִבּוּל לְזֶרַע [1721]דְּאִיהוּ ז' וַדַּאי, [1722]מַאי מַטָּרָה, דָּא יֶרַח בֶּן יוֹמוֹ, (דף כו ע"א) [ציור] סִיהֲרָא קַדִּישָׁא, מַטָּרָה אִיהִי וַדַּאי לְבַת עַיִן, נְקוּדָה זְעִירָא מִלְּגָיו, לְגַבָּהּ הֲוָה שָׁלַח חִצִּים [1723]בִּרְחִימוּ דְעַיְנִין, מַטָּרָה וַדַּאי שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי אֲגִינַת עַל יִשְׂרָאֵל מֵחִוְיָא בִּישָׁא סמא"ל.

[1724]וּלְמָאן דְּאִיהִי אֲגִינַת עֲלֵיהּ, אִתְמַר בֵּיהּ (תהלים צא ה) לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם, בְּאֶבְרָתוֹ יָסֵךְ לָךְ, דָּא [1725]אֵבֶר מִן הַחַי, צַדִּיק, וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה, אינון ה"ה, [1726]דְּאָת ז' ו' אִיהוּ, אֶבְרָתוֹ כָּלוּל י"ו, גּוּפָא דִּילֵיהּ ו', רֵישָׁא דִּילֵיהּ י', גַּדְפּוֹי ה"ה, וּבְגִין דָּא וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסוֹחֵרָה אֲמִתּוֹ, צִנָּה וְסוֹחֵרָה שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, [1727]אֲמִתּוֹ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, רֵישָׁא דִּילֵיהּ חָכְמָה עִלָּאָה, [1728]צַדִּיק אִיהוּ בְּצַלְמוֹ כִּדְמוּתוֹ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטִיר בְּרִית מִילָה, וְאוֹרַיְיתָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּתַרְוַיְיהוּ מְגִינִין עֲלֵיהּ, חַד בְּעָלְמָא דָּא, וְחַד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

1709 **חד בר נש כו'.** יסוד, כמו שמפרש והולך:

1710 **וקשתא כו'.** הכל בצלותא כמו שמפרש והולך:

1711 **חוט השני דשפה.** רוצה לומר שנאמר כחוט השני שפתותיך כו' חוט של קשת כו':

1712 **דביה.** רוצה לומר בפה שהוא הקשת בכללו:

1713 **צדיק דלתתא מיניה.** רוצה לומר ישראל:

1714 **זנבא דילי'.** רוצה לומר בסוד פרצוף וזנב כמו שמפרש והולך:

1715 **יותרת.** שהוא לשון זנב הנותר מיניה:

1716 **יותרת אתקריאת כו'.** רוצה לומר שהיא נותנת המותר לכבד וזהו יותרת הכבד:

1717 **יוד זרע.** רוצה לומר שהזרע הוא טפה כמין יוד:

1718 **דאתמשך מיניה ו'.** רוצה לומר משיכת הזרע בירייתו הוא ו':

1719 **ודא ז'.** רוצה לומר, י' על גבי ו' הוא ז' - ראשי תיבות זרע:

1720 **בת עין.** רוצה לומר שזרע נקרא עין המים, תלת טיפין בסוד ג' גוונין דעינא כידוע:

1721 **דאיהו ז' ודאי.** רוצה לומר המלכות נקראת בת שבע:

1722 **מאי מטרה כו'.** רוצה לומר שנאמר ביהונתן (שמואל א כ כ) והנה שלשת החצים כו' שהן תלת טפין דמוחא - ביהונתן שהוא יסוד, ושלח למטרה - למלכות, סיהרא, סוד דוד, שבשבילו שלח החצים ביום ראש חודש סיהרא:

1723 **ברחימו דעיינין.** בסוד אהבת יהונתן ודוד ואמר דעיינין כנ"ל - בת עין:

1724 **ולמאן כו'.** רוצה לומר לא תירא כו' מחץ כו':

1725 **אבר מן החי.** רוצה לומר דהוא ח"י עלמין:

1726 **דאת ז' ו' כו'.** רוצה לומר שו"י - כולם נכללים באת ז', לפי שגוף וברית כחדא, ונכלל הגוף - עמודא דאמצעיתא, בברית שהוא יום השביעי כידוע, אות ז', ולכן בתיבת באברתו שהוא ברית נכלל גם כן עמודא דאמצעיתא ששם זרע, י', ואתמשך מיניה ו' כנ"ל:

1727 **אמתו דא כו'.** שנקרא אמת, כמו שכתוב (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב:

1728 **צדיק איהו כו'.** כמו שחכמה עם עמודא דאמצעיתא הוא ז', כן יסוד עם עמודא דאמצעיתא, והכל בזכות התורה שהיא עמודא דאמצעיתא, והברית - ביסוד, שבשניהם נכלל כל השם כמו שאומר וצדיק איהו בצלמו כדמותו וזה שאומר זכאה כו':

[דף מא ע"ב]

(דף מא ע"ב) [1729]קָמוּ [1730]תַּנָּאִין וַאֲמוֹרָאִין דִּלְעֵילָּא וּבָרִיכוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ [1731]מַטָּרָה (נ"א עטרה) תְּהֵא אֲגִינַת עֲלָךְ מֵחְצִים בְּגַלּוּתָא, עֲלָךְ אִתְמַר (תהלים צא ה) לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם, [1732]וְקִשְׁתָּא וְחִצָּא דְּסִטְרָא דִּקְדוּשָׁה יָגֵן עֲלָךְ, וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֱמִתּוֹ, [1733]צִנָּה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, [1734]וְסֹחֵרָה דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, [1735]אֱמִתּוֹ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

[עד כאן מדף מא ע"ב כמו שאומר בביאור הגר"א. ג.פ.]

[1729](**קמו תנאין ואמוריאין כו'.** שייך לסוף תיקון י"ג דקאמר שלח לי למטרה כו' מאי מטרה כו', מטרה ודאי שכינתא דאיהי אגינת על ישראל מחויא בישא, סמאל, ולמאן דאיהי אגינת עליה אתמר ביה לא תירא מפחד כו' צנה וסוחרה אמתו, צנה וסוחרה - שכינתא עלאה ותתאה, אמתו דא עמודא דאמצעיתא כו' זכאה כו':)

[1730] **תנאין ואמוראין.** הן תרין מתיבתין, שהן מסטרא דו"ק, וכמו שאומר בתיקון כ"א [דף] נ"ג א' ב' ועיין בתיקוני זוהר חדש בארוכה ולעיל א' א', וזה שאומר לקמן (שם בדף מא. ג.פ.) קם ר"ש בקדמיתא פתח ואמר כו' א"ל רבי שים בסלע כו':

[1731] **מטרה תהא אגינת כו'.** (כמש"ש מטרה ודאי שכינתא דאיהי אגינת כו' ולמאן כו') ורוצה לומר, מטרה - לשון שמירה, והוא ירח בן יומו, ובצורתו - הקו הסובב להההוא נקודה דבפנים - בת עין, ועיין רעיא מהימנא פרשת פנחס דהיא הופכת צורת כ' לכל צד - דלא תסתכל חמה בישא בה, וכן הצדיקים הם בת עין דילה דהזרע יירה לשם כמו שאומר שם, והזרע הם הצדיקים, גידין דיליה כנ"ל, והמטרה שומרת החצים דבקרבה - והוא הסוד, שצריך ליתן דוקא באשה להיות שומרת אותם ולא לבטלה ח"ו, ומה שאמר מחצים - היינו חצים דחויא כמו שמפרש והולך מחץ יעוף כו', וכמו שהמטרה מקבלת החצים דקדושה כן היא נוטרת מחצים דס"א:

[1732] **וקשתא וחצים דסטרא דקדושה.** כבר נתבאר לעיל מה הם, והם בפסוק זה באברתו יסך לך, וכמו שאומר שם באברתו יסך לך - דא אבר מן החי - צדיק, ותחת כנפיו תחסה אינון ה' ה', דאת ו' איהו אברתו, כליל י"ו, גופא דיליה - ו', רישא דיליה - יו"ד, גדפוי - ה' ה' כו', ורוצה לומר דאברתו הוא צדיק, וגוף הברית הוא ו', ועטרה דיליה שהוא רישא דיליה וברכות לראש צדיק והכל כליל בתיבת אברתו, ותחת כנפיו רוצה לומר כנפיו של צדיק והן ה' ה' והן גירין של צדיק שהוא שלשה ווין כמו שאומר למטה אסתמר מגירין דיליה דאינון תלת ווי"ן דסלקין ח"י בחושבן ודא ח"י עלמין והן ג' טפין דזרע דאתארכו כמו שאומר לקמן נ"ה ג' והן צורת ה' כמו שאומר לקמן ל"ט ב', ה' אית בה תלת ווין דאינון ח"י ברכאין כגוונא דא ה' כו' וביה שריא ח"י ברכאין דה' עלאה ומיניה אתמשיכו לה' זעירא כו' דאינון ימינא ושמאלא ואינון ה"ה כו', וכן הוא כאן שלחו"ג בכל אחד ה', ג' ווין, והן כנפיו והכל בצדיק דכליל הוי"ה שלימה והן קשתא וחצים. וצנה וסוחרה אמתו הוא הוי"ה אחרת דכליל עמודא דאמצעיתא וזה שאומר שם זכאה איהו מאן דנטיר ברית מילה ואורייתא דאיהו עמודא דאמצעיתא דתרווייהו מגינין עליה, חד בעלמא דא וחד בעלמא דאתי, והן שתי בריתות: ברית הלשון וברית המעור, וברית המעור מוליד בגופני והוא העולם הזה והוא בה' תתאה - העולם הזה, וברית הלשון מוליד ברוחני - העולם הבא, והוא בפה, ה' עלאה, פתוחי חותם, ה' תנועות גדולות וה' תנועות קטנות, פתוחי חותם ותולדותיהם, ה"ח וה"ג, וכן הוא בברית המעור - ה"ח וה"ג, וזה מוליד בנים, וזה - תלמידים הנקראים בנים שכבוד רבו כו' (משנה כריתות ו ט) שזה מביאו לחיי עולם הבא וזה מביאו כו' (משנה ב"מ ב יא), וזה שאומר צנה וסוחרה אמתו צנה דא כו' ואמר שם אמתו דא עמודא דאמצעיתא רישא דיליה חכמה עילאה וכמו שצדיק כליל העטרה דאינון חד, כן הוא הגוף והראש והן גם כן הוי"ה שלימה, וכל זה הוא בצדיק כנ"ל, כנפיו - דוגמת צנה וסוחרה, אברתו - דכליל י"ו בגופא ורישא, וכן הוא באמתו דכליל י"ו גופא ורישא, וזה שאומר שם צדיק איהו בדמותו כצלמו, ורוצה לומר שנאמר באדם שהוליד שת בדמותו כצלמו, ושת הוא יסוד כמו שכתוב חשופי שת (ישעיה כ ד), שת - שממנו הושתת העולם, צדיק יסוד עולם (משלי י כה), וענין צדיק יסוד עולם, כמו שהבנים יסוד האשה כמו שכתוב (בראשית ל ג) אבנה גם אנכי ממנה, נמצא שברית - יסוד שלה, שממנה נבנית הבנים, וכן הוא בנים - לשון בנין, וכן הוא בצדיק דלעילא - שהצדיקים הם בנין העולם, וכמו שכתוב (תהלים יא ג) כי השתות וצדיק הוא יסוד שממנה הצדיקים ולכן נקרא שת, והצדיק הוא בדמותו כצלמו - כמו שזה מוליד ברוחני כן הוא מוליד בגופני ולכן הם מגינין חד כו':

[1733] **צנה דא כו'.** שהיא מגן לאדם ועומדת נגד החרב דס"א ומקבלת כמו שכתוב (ישעיהו נג ה) כי הוא מחולל מפשעינו מדוכא כו' וכל הפרשה שנאמר על משיח שהוא מרכבה דילה, וכל משיח סתם הוא בה כמו שאמרו בזוהר בכמה מקומות משיח סתם כו' והוא דוד מלך ישראל כו':

[1734] **וסחרה כו'.** דהיא מקפת בסוד החשמל וסוכת שלום דפריסת בגדפהא כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף, וכן שבעה הבלים דנפקין מפה, פתוחי חותם, ומקיפין לאדם, וכן הוא סחרה - בגולגלתא, לחכמה - מוחא דבגוה, עומר לגלגלת וכמו שבארנו בריש תיקון י"ט:

[1735] **אמתו דא עד"א.** כמו שכתוב (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב, תורת אמת (מלאכי ב ו):

[המשך דף כו ע״א]

תקונא ארביסר

[1736]בְּרֵאשִׁית, עֲלָה אִתְּמַר (שמות כג יט) רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְיָ׳ אֱלֹהֶי״ךָ, לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ, תָּא חֲזֵי חָכְמָה עִלָּאָה [1737]עֲלָה אִתְּמַר (שם יג כ) קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, [1738]דְּכָל בִּכּוּרִים עַל שְׁמָהּ אִתְקְרִיאוּ, וּשְׁכִינְתָּא מִתַּמָּן אִתְקְרִיאַת בְּכוֹרָה, חָכְמָה וַדַּאי עֲלָה אִתְּמַר (יחזקאל מד ל) [1739]רֵאשִׁית כָּל בִּכּוּרֵי כֹל, וּבְרָא בּוֹכְרָא דִּילָהּ [1740]קַדְמָאָה דְּכֹלָּא דָּא ו׳ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, [1741]מַאי אַדְמָתְךָ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, [1742]וְאִנּוּן כָּל בִּכּוּרֵי כֹל מִסְטָרָא דְּצַדִּיק דְּאִיהוּ כֹל, וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי אַרְעָא דְּבֵיהּ גָּדְלִין וְצָמְחִין [1743]אִלָּנִין, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (ירמיהו כג ה) [1744]צֶמַח צַדִּיק, דְּאִיהוּ עֵץ פְּרִי, אִילָנָא רַבָּא וּתְקִיף עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [1745]עִשְׁבִּין וְדִשְׁאִין דְּאִינּוּן תַּלְמִידֵי חַכָּמִים מִתַּמָּן צָמְחִין, בְּגַן דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה.

וּמָאן אַשְׁקֵי וְרָוֵי (נ״א ורבי) בָּהּ אִלָּנִין וְעִשְׂבִּין וְדִשְׁאִין, [1746]מַעְיַן גַּנִּים, דְּאִיהִי חָכְמָה [1747]רֵאשִׁית כָּל בִּכּוּרֵי כֹל, [1748]וּמֵאַיִן נַפְקָא מַעְיָנָא דְּמַיָּא, מִבֵּית יְיָ׳, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יואל ד יח) וּמַעְיָן מִבֵּית יְיָ׳ יֵצֵא, [1749]וּבְגִין דָּא (שמות כג יט) רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְיָ׳ אֱלֹהֶי״ךָ, [1750]וְכֵן רֵאשִׁית דְּעָאנֵי וְאִמְרֵי, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים יח ד) וְרֵאשִׁית גֵּז צֹאנְךָ תִּתֶּן לוֹ.

וְסָמִיךְ לֵיהּ לְרֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ וכו׳ לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ, מַאי הַאי לְגַבֵּי הַאי, קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלוֹי, פָּתַח בְּקָלָא סַגִּיא וְאָמַר, אֵלִיָּהוּ אֵלִיָּהוּ נְחֵית הָכָא בִּרְשׁוּתָא דְּמָארֵךְ, וְאַנְהִיר עֵינֵהוּ דְּאִלֵּין סָבִין בְּהַאי מִלָּה, [1751]דְּלָא יִתּוּן לְמֵיכַל בָּשָׂר בֶּחָלָב.

אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ קָא נָחֵית וְלָא אִתְעַכַּב, אָמַר בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, וְהָא רָזָא דָּא וַדַּאי אִיהוּ רָזָא דְּלָא תַּחֲרוֹשׁ

[1736] **תיקון יד. בראשית עלה כו׳.** רוצה לומר חכמה שבה נברא הכל כמו שכתוב (תהלים קד כד) כלם בחכמה כו׳:

[1737] **עלה אתמר קדש כו׳.** דהיא אתקרי קדש, והיא בכור:

[1738] **דכל בכורים כו׳.** רוצה לומר, עשר ספירות נקראו מסטרא דחכמה - בכורים, וכן ז׳ מינין שהן ז׳ ספירות תחתונות - כולן מביאין מהם בכורים, ורוצה לומר דזה שכתוב כל בכר - שהיא כל בכר דכל כו׳:

[1739] **ראשית כל כו׳.** שהיא ראשית לכל, ובכורי כל:

[1740] **קדמאה דכולא כו׳.** שהוא קודם לכל ז׳ ספירות תחתונות, כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש, נשאו נהרות - חו״ג, קולם - עמודא דאמצעיתא:

[1741] **מאי אדמתך כו׳.** ואינון בכורי אדמתך - דצמחין בה, כמו שמפרש והולך דאינון תלמידי חכמים משם צמחין כו׳:

[1742] **ואינון כל בכורי כל מסטרא כו׳.** רוצה לומר שכל בכורי כל - קאי עלייהו, שהן עשבין ודשאין כו׳, כמו שמפרש והולך, וחכמה הוא ראשית להם:

[1743] **אילנין.** רוצה לומר יסוד ות״ת כמו שמפרש והולך:

[1744] **צמח צדיק.** שצדיק בה צומח, דאיהו עץ פרי, שהוא עושה פירות כידוע, וזהו יסוד. ועכשיו מפרש ת״ת - אילנא רבא כו׳:

[1745] **עשבין ודשאין דאינון ת״ח.** כמו שאמרו (סנהדרין קב ע״א) שכל תלמידי חכמים היו דומין לפניהם כעשבי השדה, ותלמידי חכמים הן נו״ה, למודי ה׳, כמו שאמרו (ברכות סד ע״א) תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, כלומר, נו״ה שהן שתי כליות, תרין ביעין - מרבים שלום - יסוד, בעולם - מלכות, שנאמר וכל בניך למודי ה׳ - נו״ה, ורב שלום כו׳ בוניך - שבונין את הבית - מלכות, והן עמודים של הבית דעלייהו קיימא בסוד יכין ובועז:

[1746] **מעין גנים כו׳.** מעין חכמה כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת בא שמקור ומעין וים הם כח״ב, מקור - כתר, מעין - חכמה, ים - בינה, וזה שאומר מעין גנים ונוזלים מן לבנון - כתר:

[1747] **ראשית כל.** רוצה לומר שהמים קדמו לכל, וכן חכמה, וכן המים לכל הפירות קודמין, שהכל ע״י המטר כמו שכתוב (בראשית ב ו) ואד יעלה מן הארץ כו׳ ויצמח כו׳:

[1748] **ומאין נפקא כו׳.** רוצה לומר ע״י מי נפק המעין להון אל הפירות, ואמר, מבית ה׳ רוצה לומר בינה, בית דלעילא:

[1749] **ובגין דא ראשית בכורי תביא כו׳.** רוצה לומר, שתביא חכמה שהיא ראשית לאילנין ודשאין שהן שבע ספירות תחתונות, תביא הראשית - חכמה, אל בית ה׳ - בית המקדש, בינה, ואח״כ מבית המקדש, בית ה׳, תתן לכהן, איש חסד, שהוא כלל שבע ספירות:

[1750] **וכן ראשית דעאני ואמרי כו׳.** שהן חו״ג, הרי כל הו״ק. עאני ואמרי - חו״ג, בכורי אילנין - ת״ת ויסוד, בכורי אדמתך שהן דשאין ועשבין - נו״ה, ואדמתך כלילא דכולהו:

[1751] **דלא ייתון למיכל בשר בחלב.** רוצה לומר, שלא יטעו בהון ויהו גרמין לאתערבא בשר בחלב, ברזין דלעילא שנקרא אכילה:

[1752]בְּשׂוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּיו (דברים כב ו), [1753]כַּד בּוּכְרָא דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, לָא אַתְיָין לֵיהּ לְבֵית יְיָ, [1754]חָלָב אִתְעָרַב בִּבְשָׂרָא, וְגָרְמִין לְאִתְעָרְבָא שׂוֹר בַּחֲמוֹר, וְדָא אִיהוּ כִּלְאַיִם מִן דְּלַאו בְּמִינֵיהּ.

[דף כו ע"ב]

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֱלִיָּהוּ אֵלְיָהוּ, וְהָא [1755]שׂוֹר אִיהוּ מִסְטְרָא דְּדַכְיוּ, [1756]וַחֲמוֹר מִסְטְרָא דִּמְסָאֲבוּ, דָּא אִיהוּ כִּלְאַיִם [1757]טַב וּבִישׁ, אֲבָל חָלָב אִיהוּ מִסְטְרָא דְּדַכְיוּ, וּבְשָׂרָא מִסְטְרָא דְּדַכְיוּ, אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא, אֲבָל הַאי רָזָא אִשְׁתְּמוֹדָע בִּקְרָא דָּא, [1758]תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ (בראשית א כד), דְּאַף עַל גַּב דְּאִינּוּן מִסְטְרָא דְּדַכְיוּ, כֻּלְּהוּ אִינּוּן (דף כו ע"ב) דְּכַר וְנוּקְבָא, וְאִינּוּן זוּגִין, וּמָאן דְּנָטִיל מִמַּה דְּלַאו אִיהוּ מִינֵיהּ, [1759]הַהוּא בַּר דְּאִתְרְכִיב מִתַּרְוַיְיהוּ, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שמות כג יט) לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ.

אָמַר בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא בְּוַדַּאי כְּעַן אִיהוּ [1760]מִלָּה בְּדוּכְתָּהָא, וְדָא אִיהוּ בְּרִירָא דְּמִלָּה, [1761]וְדָא אִיהוּ מְלֵאָתְךָ וְדִמְעֲךָ לֹא תְאַחֵר (שם כב כח), כְּמָה דְּאִתְּמַר שֶׁמָּא יְקַדְּמֶנּוּ אַחֵר בְּרַחֲמֵי, חוֹבָא דָּא דְּעָרַב בַּר נַשׁ טְפָּה בּוּכְרָא בְּזוּוגָא נְדָּה שִׁפְחָה גּוֹיָה זוֹנָה, דָּא גָּרִים דְּנָטִיל אַחֵר בַּת זוּגֵיהּ, וְאִיהוּ מִדָּה לָקֳבֵל מִדָּה, וּבְגִין דָּא [1762]רֵאשִׁית בְּכוּרֵי אַדְמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְיָ אלהי"ך, לֹא תְבַשֵּׁל גְּדִי בַּחֲלֵב אִמּוֹ, [1763]דְּהַהוּא בַּר אִיהוּ עֵרְבוּבְיָא דְּנָפִיק כִּלְאַיִם, מֵאִתָּא דְּלַאו מִינֵיהּ, [1764]דְּאִיהִי כְּנֶגְדּוֹ, וּבְגִין דָּא זָכָה עֵזֶר, בַּת זוּגֵיהּ דְּאִיהִי עֵזֶר לֵיהּ [1765]בְּאוֹרַיְיתָא בְּפִקּוּדָא בְּדַחִילוּ וּבְרַחִימוּ, עֵזֶר לוֹ בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְאִם לַאו, אָחֳרָא דְּלַאו אִיהוּ מִינֵיהּ, אִיהִי כְּנֶגְדּוֹ, לְאוֹבָדָא לֵיהּ מִתְּרִין עָלְמִין, וְכָל דָּא גְּרִים לֵיהּ בְּגִין דְּלָא נָטִיר טְפָּה קַדְמָאָה לְבַת זוּגֵיהּ.

[1766]וְעִם כָּל דָּא אִם חָזַר בִּתְיוּבְתָּא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיהו ו י) וָשַׁב וְרָפָא לוֹ, וְיָהִיב לֵיהּ בַּת זוּגֵיהּ, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ג ח) רְפָאוֹת תְּהִי לְשָׁרֶךָ, וְאִיהִי דְּיוֹקְנָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי אַסְוָותָא וְאִיהִי חַיִּים, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם יח)

[1752] **בשור ובחמור.** שהן ימינא ושמאלא כמו שמפרש והולך:

[1753] **כד בוכרא דאיהו ישראל כו'.** כמו שאומר להלן ברא בוכרא קדמאה דכולא כו', ורוצה לומר ראשית בכורי אדמתך - עמודא דאמצעיתא, תביא בית ה' - אל מלכותא קדישא, וכן ישראל צריכין לבוא בית ה' בדרגא דעמודא דאמצעיתא, ולכן רגלים מסטרא דתלת אבהן, חג"ת, שכולל עמודא דאמצעיתא, ורוצה לומר, זה שאומר קודם לכן שלש פעמים בשנה כו' וכתב אח"כ לא תבשל כו' וכן כתיב קודם לכן כל בכור בניך כו' ולא יראו פני ריקם:

[1754] **חלב אתערב בבשרא.** רוצה לומר ימינא בשמאלא, שעמודא דאמצעיתא הוא מחלוקת לשם שמים כידוע, שהוא עושה שלום במרומיו בין אש ומים, רוצה לומר בין חו"ג, ומכריע ביניהם, שהם שני כתובים המכחישים זה את זה עד שיבוא הכתוב השלישי כו', ומלכות היא מקבלת מכולם ע"י עמודא דאמצעיתא, ובה יש בית קיבול מכולם: בחסד דילה - מקבלת מחסד, וכן בכל ספירה, וכשאין עמודא דאמצעיתא בה אז היא מקבלת שלא ממינה וזהו חלב בבשרא, חלב - ימינא, בבשרא - שמאלא:

[1755] **שור איהו מסטרא דדכיו.** גבורה:

[1756] **וחמור מסטרא דמסאבו.** ימינא דסטרא אחרא:

[1757] **טב ובישׁ.** רוצה לומר הרכבה דעץ הדעת טוב ורע:

[1758] **תוצא הארץ נפש חיה למינה.** רוצה לומר כמו שבארנו לעיל דמקבלת חסד מחסד כנ"ל:

[1759] **ההוא בר דאתרכיב כו'.** רוצה לומר כשאין עמודא דאמצעיתא בביתיה ואין זיווג - מקבלת בימינא דילה משמאלא, וההוא ברא דאתייליד הוא גדיא - מסטרא דשמאלא, בחלב אמו - ימינא דילה:

[1760] **מלה בדוכתהא.** רוצה לומר השתא שפיר סמיכת הפסוקים הללו: ראשית בכורי כו', לא תבשל גדי כו':

[1761] **ודא איהו מלאתך ודמעך לא תאחר.** רוצה לומר ואח"כ כתב בכור בניך תתן לי, רוצה לומר כמו שמפרש והולך, שאם תתן לי בכור בניך - טפה קדמאה, אז מלאתך, שהוא בת זוגיה, שעמה נתמלא, שהן תרי פלגי דגופא - לא תאחר - שלא תהיה לאחר, ולא תתאחר לך, אלא תבוא לך תיכף:

[1762] **ראשית בכורי.** רוצה לומר ראשית בכורי אדמתך - טפה קדמאה, ראשית אונא, טפה בוכרא - תביא בית ה' - בזיווגא דיליה, אז לא תבשל גדי בחלב אמו:

[1763] **דההוא בר כו'.** רוצה לומר שמאשת שלא ממינו נקרא ברא דאתייליד - גדיא כנ"ל, וזהו לא תבשל כו':

[1764] **דאיהי כנגדו כו'.** רוצה לומר כמו שאמרו (יבמות סג ע"א) זכה - עזר, לא זכה - כנגדו, רוצה לומר, זכה ליטול בת מינו - עזר לו בעולם הזה ובעולם הבא, כמו שמפרש והולך, ואי לאו - כנגדו, בהיפוכא מכל זה כמו שמפרש והולך:

[1765] **באורייתא בפקודא בדחילו ברחימו.** רוצה לומר ד' דרגין של ד' אותיות הוי"ה, בד' פרצופים או"א וזו"נ, וכל זה הוא רמז לגופא, שהוא אשתו - בת זוגיה דנשמתיה, אם הוא נטיר טפה קדמאה בגלגול הראשון - דלא פגים ברית, אז נותנין לו בגלגולא תניינא בת זוגיה - גופא דאיהו ממיניה דנשמתא, והיא אשת חיל עטרת בעלה (משלי יב ד), שבה האריך ומשבח אשה טובה (משלי לא י), והוא גוף טוב, שבקל יכול הנשמה לילך בדרך ה', והיא מולכת את הנשמה בדרך טובה, ועלה נאמר (משלי יט כב) מצא אשה מצא טוב ועלה אמרו זכה עזר כו':

[1766] **ועם כל דא אם חזר כו' ויהיב ליה כו'.** וזה שאמרו (סוטה ב ע"א) אין מזווגין את האדם בזיווג שני אלא לפי מעשיו, וכן נותנין גוף לאדם בגלגולא תניינא אלא לפי מעשיו בגלגולא קדמאה, ואם שב בתיובתא בגלגולא תניינא נותנין לו בגלגולא תליתאה בת זוגיה גופא ממיניה, וזה שאומר ויהיב ליה בת זוגיה, וזה שכתוב (איוב לג כט) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר:

עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וְאִתְּתֵיהּ אִיהִי בְּדִיוּקְנָהָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת ט ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, אוֹרַיְיתָא אִיהִי טוֹב, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ד כב) כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם, וְאִתְּתֵיהּ אִיהִי בְּדִיוּקְנָהָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם יח ב) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב, סוֹף סוֹף [1767]עֶשֶׂר מִלִּין אִתְּמַר בְּהַאי, וְעֶשֶׂר בְּהַאי, [1768]וְהָא אוּקְמוּהָ חַבְרַיָּא.

תקונא חמיסר

בְּרֵאשִׁית דָּא יִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה ב ג) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְיָ׳ רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹהּ, רֵאשִׁית בְּלָא עִרְבּוּבְיָא אָחֳרָא, וּבְגִין דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ, לָא הֲוָה לֵיהּ הַרְכָּבָה מִמִּינָא אָחֳרָא, וּבְגִין דְּאִיהוּ קֹדֶשׁ, לֵית לֵיהּ הַרְכָּבָה דְצָרִיךְ בֵּיהּ נְטִירוּ לְגַבֵּי בַּת זוּגֵיהּ דְּאִיהִי ה׳, וּבְגִין דָּא רֵאשִׁית תְּבוּאַת ה׳, לֵית בֵּיהּ פְּגִימוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית כה כז) וַיַּעֲקֹב [1769]אִישׁ תָּם, לֵית בֵּיהּ פְּסוֹלֶת, (צריך למהוי נטיר) אִיבָּא דָּא לְמַלְכָּא אִתְחָזֵי, וּבְגִין דָּא (ירמיהו ב ג) כָּל אוֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם יְיָ׳.

דְּדָא אִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, דְּאִיבָּא דִילֵיהּ [1770]סַם חַיִּים בַּת זוּגֵיהּ, נְטִירָא לֵיהּ בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, עֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית ג כב) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, גַּם לְרַבּוֹת בַּת זוּגֵיהּ, סַם חַיִּים דִילֵיהּ, [1771]וְאִיהוּ נָטִיר לֵיהּ בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, וּמָאן דְּבָעֵי לְנַטָלָא בַּת זוּגֵיהּ, כְּגוֹן אוּרְיָה דְאַקְדִּים לְדָוִד, אִתְּמַר בֵּיהּ (ירמיהו ב ג) כָּל אוֹכְלָיו יֶאְשָׁמוּ רָעָה תָּבֹא אֲלֵיהֶם נְאֻם יְיָ׳ .

דְּבַת זוּגֵיהּ דְּצַדִּיק אִיהוּ מַצָּה שְׁמוּרָה, לְגַבֵּי מַצָּה שְׁלִימָה עֲשִׁירָה, וּמָאן גָּרִים דָּא לְמֶהֱוֵי בַּת זוּגֵיהּ מַצָּה שְׁמוּרָה לְגַבֵּיהּ, בְּגִין דְּנָטַר טִפָּה דִילֵיהּ, וּמָאן דְּפָגִים טִפָּה דִילֵיהּ, אִתְקְרֵי בַּת זוּגוֹ מַצָּה פְּרוּסָה [1772]לֶחֶם עֹנִי, וְרָזָא דְמִלָּה כָּל מָאן דְּמְזַלְזֵל בְּנַהֲמָא, אוֹ בְּפִירוּרִין דְּנַהֲמָא, דְּאִינּוּן [1773]טִפִּין בְּכַזִּית, עֲנִיּוּת קָא רָדִיף אַבַּתְרֵיהּ, אֶלָּא צָרִיךְ לְנַטָרָא טִפִּין דִילֵיהּ, דְּלָא יְזָרִיק לוֹן בַּאֲתַר דְּלָא אִצְטְרִיךְ, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, [1774]אוֹקִירוּ לְנְשַׁיְיכוּ כִּי הֵיכֵי דְּתִתְעַתְּרוּ, וְאוֹקִירוּ דִלְהוֹן לְנַטָרָא טִפָּה קַדְמָאָה, דְּלָא יַעֲבִיד בָּהּ פְּסוֹלֶת.

[דף כז ע"א]

[1775]דְּפְסוֹלֶת דְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק, גָּרִים לְאוּמָה דְּעָשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל דְּאִשְׁתַּעְבְּדוּן בִּבְנֵיהוֹן בְּגָלוּתָא, וְנִסְיוֹנָא דִלְהוֹן בְּאֶשָּׁא וְסַכִּינָא, (דף כז ע"א) שֵׁזִיב לוֹן מִשְּׁרֵיפָה וְהֶרֶג דִּלְהוֹן.

[1776]יַעֲקֹב בְּגִין דְּלָא הֲוָה בֵּיהּ פְּסוֹלֶת, אִתְּמַר בְּזַרְעֵיהּ בְּגָלוּתָא (דברים לג כח) וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב, אִתְּמַר הָכָא בֶּטַח בָּדָד, וְאִתְּמַר הָתָם בְּמַפְקָנוּ דְּגָלוּתָא (שם לב יב) יְיָ׳ בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, לָא אִתְעָרְבוּן בִּבְנוֹי עִרְבּוּבְיָא דְּגִיּוֹרִים, וּבְגִין דָּא אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ, דַּעֲלַיְיהוּ דְּזַרְע יַעֲקֹב אִתְּמַר (תהלים פ ט) גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ, מַה גֶּפֶן לָא מְקַבְּלָא הַרְכָּבָה מִמִּין אָחֳרָא, כֵּן זַרְעֵיהּ הֲווֹ נָטְרִין אוֹת בְּרִית, וְלָא מְקַבְּלִין הַרְכָּבָה מִמִּין אָחֳרָא, [1777]וְכָל מָאן דְּנָטִיר אוֹת בְּרִית זָכֵי לְמַלְכוּ, כְּגַוְונָא דְיוֹסֵף, וְיִשְׂרָאֵל בְּגִין דְּנָטְרִין בְּרִית זָכוּ לְמַלְכוּתָא, וְאִתְּמַר בְּהוֹן כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים, וּמֹשֶׁה בְּגִין דְּנָטַר אוֹת בְּרִית, אִתְּמַר בֵּיהּ (דברים לג ה) וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטַר בְּרִית.

[1767] **עשר מילין אתמר כו׳.** בזוהר חדש דף מ׳ קחשיב שנים עשר דברים, והן כנגד שנים עשר דברים בברכת אשר ברא כנ״ל:

[1768] **והא אוקמוה כו׳.** בגמרא:

[1769] **תיקון טו. איש תם.** תם, בלא פסולת:

[1770] **סם חיים.** רוצה לומר כמו שאמרו (יומא עב ע״ב) זכה נעשית לו סם חיים כו׳:

[1771] **ואיהו נטיר ליה כו׳.** כמו שאומר בתיקון הקודם:

[1772] **לחם עני כו׳.** רוצה לומר שהיא שמורה - נקראת עשירה, אבל אי לאו - עני, כמו שמפרש והולך מאן דמזלזל כו׳:

[1773] **טפין בכזית.** רוצה לומר, טפין דזרע שהן שמן זית, וזהו כזית:

[1774] **אוקירו כו.** דהוא גורם עשירות:

[1775] **דפסולת דאברהם כו׳.** שהם גלגולא דאדם, דלא נפק פסולת דקין והבל, כמו שאמרו (שבת קמו ע״א) עד ג׳ דורות לא פסק זוהמא מאבותינו, עד יעקב שהוא גלגולגא דשת:

[1776] **יעקב בגין כו׳.** רוצה לומר, כל אותן הבאים מסטרא דיעקב - נקיים מערב רב דישמעאל ועשו:

[1777] **וכל מאן כו׳.** דאות ברית הן יסוד ומלכות:

תקונא שיתסר

בְּרֵאשִׁית דָּא חַלָּה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר טו כ) רֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם חַלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה, וְהָא אוּקְמוּהוּ [1778]דְּאָדָם חַלָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם הֲוָה, וּמְנָא לָן דְּחַלָּה אִיהוּ רֵאשִׁית, דִּקְרָא אוֹכַח הֲדָא הוּא דִכְתִיב רֵאשִׁית עֲרִיסוֹתֵיכֶם [1779]חַלָּה תָּרִימוּ תְּרוּמָה לַיְיָ', [1780]מַאי חַלָּה, [1781]אֶלָּא שִׁבְעָה מִינִין אִינּוּן, חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ, [1782]דְּהוּא דְבַשׁ תְּמָרִים.

[1783]חִטָּה אִילָנָא אִיהוּ דְּאָכִיל מִנֵּיהּ אָדָם קַדְמָאָה, וְאִיהוּ לָא אַפִּיק מִתַּמָּן חַלָּה, [1784]וּבְגִין דָּא לָא חָל בֵּיהּ ה', וְשַׁרְיָא בֵּיהּ ח' ט', וְגָרִים לֵיהּ מוֹתָא.

וְחַלָּה אִיהִי שְׁכִינְתָּא, כְּלִילָא מִשִּׁבְעָה מִינִין אִילֵּין, וּבָהּ חָב אָדָם קַדְמָאָה, [1785]טִפָּה דָּא י', עִסָּה צָרִיךְ לְאַפָּקָא מִינָהּ חַלָּה, [1786]וּמִיָּד חָל ה' עַל הַהִיא עִסָּה, וְיָהִיב לֵיהּ זֶרַע כְּלִיל מִתַּרְוַיְיהוּ דְּאִיהוּ ו', וְרָזָא דְמִלָּה [1787]הֵ"א לָכֶם זֶרַע (בראשית מז כג).

וּבְגִין דָּא חַלָּה וַדַּאי אִיהִי פִּקּוּדָא דְּאִתְמַנִּי לְאִתְּתָא, [1788]דִּבְגִינָהּ מֵת אָדָם דְּאִיהוּ חַלָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם, צְרִיכָה אִיהִי לְאַפָּרָשָׁא חַלָּה, [1789]וּלְאַפָּקָא לָהּ מֵעִסָּתָהּ, דְּאִיהִי טִפָּה דִילָהּ, לְהַחֲזִירָהּ עַל הָאָדָם.

אִיהִי אַטְפַּת שָׁרְגָּא דִילֵיהּ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (משלי כ כז) נֵר יְיָ' נִשְׁמַת אָדָם, צְרִיכָה לְאוֹקָדָא לֵיהּ בְּלֵיל שַׁבָּת, [1790]בְּאִתְעָרוּ דְּשַׁלְהוֹבִין דְּאֵשָׁא דְּרַחֲמֵי לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וְרָזָא דְמִלָּה מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה (שיר א ז), [1791]וְאִתְעָרוּ דְּחַמִּימוּתָא דְּלֵיל שַׁבָּת, מֵאִתְּתֵיהּ צְרִיכָה [1792]בְּרַחֲמֵי וּדְחִילוּ, וְדָא אִיהוּ אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר (ויקרא יב ב).

אִיהִי שְׁפִיכַת דָּמִים דְּאָדָם, אִזְדְּרִיקַת דָּמָהּ, וְעַל דָּא צְרִיכָה לְנַטָּרָא לֵיהּ מִדַּם נִדָּה, וּבְגִין דָּא עַל תְּלַת מִלִּין אִלֵּין נָשִׁים זְהִירוֹת, בַּנִּדָּה וּבַחַלָּה וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר, עַד כַּאן רָזָא דְחִטָּה, דְּמִתַּמָּן חַלָּה, [1793]חִטָּ"ה אִיהוּ רָזָא דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא.

[1778] **תיקון טז. דאדם חלתו כו'.** רוצה לומר, ראשית של עולם, כמו חלה שנוטלין מן העסה שהוא יו"ד כמו שאומר להלן, כן אדה"ר - יוד של השם, חכמה כידוע:

[1779] **חלה תרימו כו'.** רוצה לומר, כמו שאומר ברעיא מהימנא, מאי תרימו כמו רום ידיהו כו', רוצה לומר לחכמה:

[1780] **מאי חלה.** מדקדק, מה הוא האותיות של חלה:

[1781] **אלא שבעת כו'.** רוצה לומר, שכינה - כלילא מז' מינין כמו שמפרש והולך:

[1782] **דהוא דבש תמרים.** רוצה לומר מארץ:

[1783] **חטה אילנא כו'.** כמו שאמרו בגמרא (סנהדרין ע ע"ב) ורוצה לומר, במלכות:

[1784] **ובג"ד לא חל כו'.** ורוצה לומר זהו אותיות חלה - חל ה', ונשאר אותיות ח"ט מן חט"ה:

[1785] **טפה דא י'.** רוצה לומר חלה שמוציאין מן העסה - כמין טפה:

[1786] **ומיד חל כו'.** רוצה לומר ה', כנ"ל, הרי העסה והטפה - י"ה, שהוא באיש ואשה, שמשם הבן, בינה - בן י"ה, ואדה"ר יהיב טפה - י', בח"ט, כמו שאומר בתיקון י"ז שלא חל בו ה':

[1787] **הא לכם זרע.** רוצה לומר שיתן זרע בה"א, וזה שאומר ובג"ד חלה כו'. שהיא ה' מן אשה וזה שכתוב (יחזקאל מד ל) ראשית עריסותיכם כו' להניח ברכה אל ביתך:

[1788] **דבגינה כו'.** שלא חל ה"א:

[1789] **ולאפקא לה מעסתה דאיהו טפה דילה.** רוצה לומר, העסה שהיא ה"א - טפה דילה, להחזיר ה"א על היו"ד - טפה שמוציאין מן העסה, שקודם היה היו"ד בלא ה"א כנ"ל:

[1790] **באתערו דשלהובין דאשא.** כמו שכתוב (שיר השירים ח ו) רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה וכתיב אח"כ מים רבים כו', וזה שאומר ורזא דמלה כו'. ורוצה לומר רשפיה - רשף י"ה, רשפי אש - שתי אשות, של איש ואשה - שהן רשף י"ה שבאלו שתי אשות, וזה שאומר שלהבת י"ה, והוא דוקא בליל שבת כידוע, שבערב שבת יורד שלהבת מן י"ה ומפריש הקליפות ונשאר ה' נקיה, וזה שאומר דשלהובין דאשא - אש של אשה, וה' דילה - ה' של י"ה שהוא בינה שנקרא רחימו, וזה שאומר דרחימו, ואז לא יוכלו לכבות את האהבה, שלא יוכלו לכבות אש דילה, כיון שה"א בתוך האש של אשה, וכן אש שלו כיון שחל ה' כנ"ל כיון שהוא מאהבה לא יוכלו לכבות אותה:

[1791] **ואתערו כו' מאתתי'.** שיחול ה"א האהבה כנ"ל:

[1792] **ברחימו ודחילו.** שהן י"ה כידוע, שיחול בהם י"ה בתוך שתי האשות שלהן, ואמר לעיל ויהיב ליה זרע כו' דאיהו ו', וזה שאומר ודא איהו אשה כו', וזה שאמרו (שבועות יח ע"ב) כל המקדש עצמו בשעת תשמיש הויין ליה בנים זכרים:

[1793] **חטה איהו כו'.** רוצה לומר חטה דקודשא, שחל בו ה' - בינה, ואז גימטריה כ"ב אתוון כו' שהוא בבינה כידוע שהיא ימא דאורייתא כמו שאומר בתיקון י"ז אבל חטה כו':

תקונא שיבסר

[דף כז ע"ב]

בְּרֵאשִׁית, עֲלָהּ אִתְמַר (עי, דברים יח ד) רֵאשִׁית מַעְשַׂר דְּגָנְךָ, וְדָא מַלְכוּת דְּאִיהוּ מַעֲשֵׂר, [1794]וְאִיהִי עֲשִׂירִית לְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וּבְגִינָהּ מְעַשְּׂרִין, וּמוֹץ וְתֶבֶן דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין (דף כז ע"ב) דְּחִטָּה, בְּהַאי עָלְמָא פְּטוּרִין מִמַּעֲשֵׂר, וּמָאן דְּבָעֵי לְאַפָּקָא מַעֲשֵׂר מֵחִטָּה, בָּעֵי לְנַקְיֵיהּ מִן מוֹץ וְתֶבֶן דְּאִינּוּן ח"ט, וְאִשְׁתְּאַרַת אִיהִי ה' נְקִיָּה, בְּהַהוּא זִמְנָא יְהֵא [1795]זָרִיק בָּהּ טִפָּה דְּאִיהִי י'.

וּכְגַוְונָא דָּא בְּזַוּוגָא דְּבַר נַשׁ, צָרִיךְ לְנַקָּאָה טִפָּה מֵחֵט"א דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע, לְמֶהֱוֵי זַרְעָא נְקִיָּה בְּהּ', הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית מז כז) הֵ"א לָכֶם זֶרַע.

[1796]אֲבָל בְּעָלְמָא דְּאָתֵי חִטָּה אִיהִי נְקִיָּה, [1797]אִיהִי וּלְבוּשָׁה, [1798]וְאִיהִי עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, וּבְגִין דָּא בְּהַמּוֹצִיא, בַּעַל הַבַּיִת צָרִיךְ [1799]לְדַקְדֵּק בְּהּ', לְמֶהֱוֵי אִיהִי נְקִיָּה בְּלָא פְּסוֹלֶת, וּתְרֵין עֶשְׂרִין אִינּוּן, דְּאָמַר קְרָא (דברים יד כב) עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר, אַמַּאי אֶלָּא בְּגִין לְקַשְׁרָא לָהּ בִּתְרֵין דְּרוֹעִין, דְּאִינּוּן כֹּהֵן לֵוִי, דְּאִינּוּן מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן לְלֵוִי, מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר לַכֹּהֵן, [1800]דְּכָל סְפִירָן סָלְקִין לְעֶשֶׂר (בשכינתא), עַד דְּסָלְקִין לְמֵאָה, וְאִיהִי אִתְעֲבִידַת תְּרוּמָה לְכֻלְּהוּ מֵאָה, וּבְגִין דָּא שִׁיעוּר תְּרוּמָה [1801]תְּרֵי מִמֵּאָה, לָקֳבֵל תְּרֵין לוּחִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי תּוֹרָה דְּאִתְיְיהִיבַת בְּאַרְבְּעִין יוֹמִין, [1802]וְדָא אִיהוּ תוֹרָ"ה מ', [1803]וּבָהּ אִתְעֲבִידוּ סְפִירָן כֻּלְּהוּ עֶשְׂרוֹנִים, [1804]תְּלַת אֲבָהָן תְּלַת עֶשְׂרוֹנִין, [1805]תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט אִינּוּן עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן.

[1794] **תיקון יז. ואיהי עשירית לעשר כו'.** רוצה לומר לכל העשר ספירות, שהיא עשירית מכל, שבכל ספירה ט' חלקים נשארו, והיא נוטלת המעשר מכל ספירה, כמו שאומר לקמן. וזה שאומר, ובגינה מעשרין בהאי עלמא, רוצה לומר, במלכות, שהיא עולם הזה, שמלובשת בקליפין כידוע:

[1795] **זריק בה טפה.** רוצה לומר המעשר שהיא יוד - עשר, והטפה מחכמה שהיא יוד, והיא נקודה בהיכלא, נקודה פנימית שבסיהרא, חכמה כידוע:

[1796] **אבל בעלמא דאתי.** בינה כנ"ל:

[1797] **איהי ולבושא.** שהיא ה' מן חטה, ולבושין דילה - יסוד ומלכות, שה' דילה מתפשט בנ' תרעין דילה - בה' ספירות מחסד עד הוד, ומתלבשין ביסוד, וחוזר ומתלבשין במלכות בסוד חותם בתוך חותם, שלכן נקראין כל, כלה, כידוע. וזהו ח"ט מן חטה, שהתחלת הספירות מחכמה שנקראין ראשית, ויסוד הוא ספירה ח', שלכן וביום השמיני ימול כו', ומלכות - ט', והוא חותם בתוך חותם, שיין שלה יין דמנטרא דלא נגע בה עובד כוכבים, עלמא דחירות כידוע:

[1798] **ואיהי עשרין כו'.** כנ"ל, וכ"ב אותיות נכללין ביסוד כידוע, וחוזר ונכללין במלכות, שלכן נקראת אתה, בסוד כלה - כל ה', וכן כ"ב אותיות הוא א"ת - מא' עד ת', בתוספת ה' כנ"ל:

[1799] **לדקדק בה' כו'.** שסמוך לה' הוא מוץ של **המוציא**, ואח"כ י"א של המוציא שהוא תבן במספר קטן, כי בסטרא אחרא מחשבין מספר קטן כידוע בסוד י"א ארורים, לכך צריך להפריד הה"א מהן. ואמר בעל הבית - שהמוציא הוא בכזית, יו"ד של השם, טפין בכזית, ובעל הבית הוא דזריק י' בה"א, כנ"ל, בעל האשה שנקראת בית:

[1800] **דכל ספירן סלקין כו'.** שהיא נוטלת העשירית מכל כנ"ל, ובה עשר ספירות, מעשר מכל עשר ספירות, נמצא בכל הספירות תשעים, ועמה מאה. ונותנת מעשר ללוי שמתייחד בעישור ספירה גבורה דילה, ועוד מעשר לכהן - ספירה חסד דילה, תרין דרועין דילה בתרין דרועין דילה שהן כהן ולוי, וכל ספירן דילה הן מעשר כנ"ל. ונותן קודם ללוי כמו שכתוב (שיר השירים ב ו) שמאלו תחת לראשי ואח"כ וימינו תחבקני, דקודם סלקא בגבורה והוא סליק לה בכל עשר ספירות דילה כידוע, שלכן שם מעשר שלם עשר ממאה, ואח"כ נוטל ממנה הכהן ספירה דיליה, חסד, אחד מעשר דילה וזהו מעשר מן המעשר:

[1801] **תרי ממאה.** חו"ג דילה, שקודם צריך לכלול בה חו"ג בחסד, שמאלא בימינא, ואח"כ לעורר הגבורה, ואח"כ בחסד כידוע. וזהו תרומה שנותנין קודם לכהן, וזה שאומר לקבל תרין לוחין כו'. שהן שני ספרים בשתי ידים שהן בחו"ג כידוע:

[1802] **ודא איהו תורה מ'.** רוצה לומר אותיות תרומה - תורה מ', שניתן במ' יום, וכן תרומה עין יפה בארבעים, שהן כלל כל המרכבה חגת"ם, בסוד יב"ק, שקודם בשמאל - קדושה, ואח"כ ברכה - בימין, ואח"כ יחוד - תפארת ומלכות. וזה שאמרו (נדרים לח ע"א) התורה ניתנה למשה, ומשה עין יפה נהג בה ונתן לישראל, שלכן ניתנה בארבעים שנה:

[1803] **ובה אתעבידו כו'.** שכל ספירה אחד מעשר בה:

[1804] **תלת אבהן כו'.** רוצה לומר חג"ת דילה והן בסוד סגול כמו שאומר בתיקון י"ח:

[1805] **תרי נביאי כו'.** נ"ה שהן בסוד צירי כמו שאומר שם, ורוצה לומר שהן שני עשרונים לאיל. ועשרון לכבש הוא יסוד, בסוד חירק תחת הצירי, כמו שאומר בתיקון הנ"ל. והטעם שאינו בנ"ה בסוד סגול, כמו ת"ת בחו"ג, לפי שבינה מתפשטת בה' שלה בנ' תרעין דילה שכל אחד כלול מעשר, בה' ספירות מחסד עד הוד. וזה שאמרו עץ החיים - בינה, מהלך ת"ק שנה - בכל ספירה עשר, וחג"ת נכללין כאחד כידוע בסוד ויסע ויבא ויט, אבל יסוד אינו ממנינם, והוא יתום מאמו, כנ"ל שאמרו יוסף יתום מאמו, אלא שהכל נכלל בו בסוד כל, והכל בסוד יו"ד אחד כידוע בסוד הכללות, וזהו יוד דיסוד יו"ד זעירא, וזה שאמרו (משניות פרה פ"א מ"ב) פר בן שלש - בסוד חג"ת כנ"ל, איל בן שתים - נו"ה, כבש בן שנה - יסוד, נגד עשרונים הנ"ל, והכל במלכות, והן ו"ק, שלכן ברגלים וחדשים באין הכל עולות כי עולה בדכורא כידוע, ושעיר עזים לחטאת - בנוקבא, כי חטאת בנוקבא, והוא במלכות

תקונא תמני סרי

בְּרֵאשִׁית בָּרָ״א שִׁי״ת, [1806]אִינּוּן שִׁית דַּרְגִּין דִּנְבוּאָה, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שיר ה טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, [1807]וּכְמָה דְּאִינּוּן שִׁית לְתַתָּא, הָכִי אִינּוּן שִׁית לְעֵילָּא, וְאִינּוּן שִׁית סָלְקִין לְשִׁתִּין, [1808]בְּאָן אַתַּר, בִּיסוֹ״ד חַ״י עָלְמִין, [1809]אִשְׁתָּאַר י״ד מִן יְסוֹ״ד, דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, כְּלִילָא מֵאַרְבַּע סְרֵי פִּרְקִין דְּיָד, [1810]דְּאִינּוּן בְּחָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן, וְאִינּוּן יהו״ה יו״ד ה״א וא״ו ה״א, אַרְבַּע סְרֵי [1811]אַתְוָון דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְלִילָן בָּהּ, וְדָא אִיהוּ [1812]וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה (הושע יב יא).

[1813]ס״ו מִן יְסוֹד, אִנּוּן לָקֳבֵל שִׁית דַּרְגִּין דְּכָרְסַיָּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (מלכים א י יט) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וְאָת ו׳ סְלִיק בְּי׳ דְּאִיהִי עֲטָרָה דִּבְרִית לְשִׁתִּין, שִׁית זְמִנִין עֶשֶׂר, וְסָלְקִין לְשִׁתִּין לָקֳבֵל שִׁתִּין גַּלְגַּלִּין דְּסַחֲרִין לְכָרְסַיָּא, [1814]וְכָרְסַיָּא תַּמָּן שְׁכִינְתָּא.

[1815]דְּאִיהִי דְּמִיוֹן וּמַרְאֶה דְּכֹלָּא, דְּמִיוֹן הָא דְּאִתְמַר וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, וַעֲלָה אִתְמַר (במדבר יב ח) [1816]וּתְמוּנַת יְיָ׳ יַבִּיט, [1817]עַל שֵׁם [1818]דְּכָל פַּרְצוּפִין דִּנְבִיאֵי בָּהּ אִינּוּן רְשִׁימִין, אִתְקְרֵי דְּמִיוֹן, וְעַל שֵׁם [1819]דְּכָל נְהוֹרִין דִּלְעֵילָּא מִינָהּ, בָּהּ אִתְחַזְיָין אִתְקְרִיאַת מַרְאֶה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ו) יְיָ׳ בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, [1820]בְּסִתְימוּ דְּעַיְינִין, [1821]אִתְקְרִיאַת מַרְאֶה בַּחֲלוֹם, [1822]וְרָזָא דְּמִלָּה אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר (שיר ה ב), וּבְפִתְיחוּ דְּעַיְינִין אִיהוּ מַרְאֶה בְּהָקִיץ, וּתְרֵין מְמַנָּן תַּמָּן, [1823]חַד סגרו״ן, וְחַד פתחו״ן, [1824]ומטטרו״ן דְּאִתְקְרֵי בְּשֵׁם תַּרְוַיְיהוּ, מְמַנָּא עַל

דילה שרגליה כו׳ להפריש ממנה השעיר כידוע, כמו שכתוב ושעיר לחטאת כו׳ הביאו עלי חטאת על שמעטתי את הירח (שבועות ט ע״א), במלכות דילה, סיהרא - דלית לה מגרמה כלום:

[1806] **תיקון יח. אינון שית דרגין דנבואה כו׳.** נו״ה שהן נביאי קשוט, שמהן נפיק נבואה ובהן שית פרקין, בכל אחד ג׳ פרקין וזה שאומר. שוקיו כו׳:

[1807] **וכמה דאינון כו׳.** רוצה לומר כמו בנו״ה - שית, כן בחו״ג - שית פרקין, שנאמר בהם בתרשיש:

[1808] **באן אתר ביסוד כו׳.** כמו שמפרש והולך בי׳ דאיהו עטרה דברית שהוא יו״ד כמו שאומר לעיל בתקון י״ז דכל ספירן סלקין בה לעשר וכו׳:

[1809] **אשתאר יד כו׳.** דס׳ רומז לשיתין, וא״ו לנו״ה שהן שש כנ״ל:

[1810] **דאינון בחמש אצבעאן כו׳.** רוצה לומר שהיא ה׳ תתאה, ה׳ אצבעות, וכן י״ד אותיות כלולין בה׳, הוי״ה פשוטה אחת וד׳ אותיות של המילוי, נמצא יסוד כולל כל הד׳ ספירות של הנבואה - נהי״ם שהן מרכבה תחתונה כמו שאומר למטה:

[1811] **אתוון דקב״ה כו׳.** דהי״ד אותיות בעמודא דאמצעיתא: פשוטה - בחיצוניותו, ומילואו - בפנימיותו, כידוע:

[1812] **וביד הנביאים.** שהיא כלולה מנביאים, נו״ה - שבה נראין, כמו שמפרש והולך:

[1813] **ס״ו מן כו׳.** עכשיו מפרש שכל יסוד כלול בכסא ששם הנבואה:

[1814] **וכרסייא תמן כו׳.** רוצה לומר הכסא עצמה - תמן שכינה - י״ד, שיתין גלגלים - ס׳, שש מעלות - ו׳:

[1815] **דאיהי דמיון כו׳.** רוצה לומר זהו וביד הנביאים אדמה:

[1816] **ותמונת ה׳.** שבה כלולין י״ד אותיות דקב״ה כנ״ל:

[1817] **ע״ש דכל כו׳.** רוצה לומר זהו יביט:

[1818] **דכל פרצופין דנביאי כו׳.** רוצה לומר הצורה שנדמית לנביאים, לכך נקראת על שמם דמיון:

[1819] **דכל הנהורין כו׳.** הספירות:

[1820] **בסתימו דעיינין כו׳.** שהוקשה לו דכתיב אם יהיה נביאכם ה׳ במראה כו׳, וכתיב לא כן עבדי ומראה כו׳. ואמר דשני מיני מראה הן: אחד - דרגא דמרע״ה, ואחד - דרגא דנביאים. לכן נאמר אצל משה ולא בחידות ואצל הנביאים כתיב בב׳ - מלכות, ואצלו כתיב ומראה, בוא״ו, עמודא דאמצעיתא:

[1821] **אתקריאת מראה בחלום.** כמו בחלום שעינים סתומין ורואה מראות בחלום מה שאין כן בהקיץ:

[1822] **ורזא דמלה אני כו׳.** אני - מלכות, שמסטרה מראה בחלום, כמו שמפרש והולך, ישנה, ולבי, שהוא עמודא דאמצעיתא כידוע - ער, מסטריה מראה בהקיץ, כמו שמפרש והולך. ישנה - גימטריה שס״ה, מסטרא דמלכות, שס״ה לא תעשה כידוע, ומסטרא דעמודא דאמצעיתא - רמ״ח מצוות עשה, ועמודא דאמצעיתא הוא ע׳ כידוע, ע׳ אנפין, ע׳ שמות, ע׳ דער, ולבי ר׳ - גימטריה רמ״ח. והענין, כי בעין תרין כרובי עינא, ותרין עפעפי, שהן ד׳ גדפין דחיות, שהן ד׳ אותיות אדני, ובעין ג׳ גוונים, עם בת עין, שכינתא, דמשתתפת באבהן - ד׳ פני החיה, ד׳ אותיות הוי״ה כידוע, ולכן כשהעין סתום אז המראה מצד כרובי ועפעפי עינא, מסטרא דמלכות, אבל בפתיחו דעיינין - המראה מצד גוונין שהוא בעמודא דאמצעיתא, הוי״ה, וזה שאומר לעיל בתיקון ד׳ פתחו לי דא אינון תרין עפעפי כו׳. שהן שערי צדק - מלכות, ואמר שם תלת גווני עינא כו׳ אפתח עיני לאסתכלא בהון כו׳. רוצה לומר לראות בפתיחו דעיינין בהקיץ כנ״ל:

[1823] **חד סגרון וחד פתחון.** אדנ״י הוי״ה:

[1824] **ומטטרון דאתקרי כו׳.** שהוא יסוד, כלול משני שמות הנ״ל, ושני השמות הן בנו״ה: בנצח הוא אספקלריא דנהרא, ובהוד -

תְּרִין מַפְתְּחִין אִלֵּין.
מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִיהִי שְׁכִינְתָּא מַרְאֶה בְּהָקִיץ, וּמַשֶּׁה בְּסִטְרֵיהּ, דִּכְתִיב בֵּיהּ (במדבר יב ח) [1825]פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידוֹת, וּתְמוּנַת יְיָ יַבִּיט.

[דף כח ע"א]

מִסְטָרָא דְצַדִּיק, דְּאִיהוּ אוֹר הַגָּנוּז [1826]לַצַּדִּיקִים לְעָלְמָא דְאָתֵי (נ"א לעתיד לבא), אִתְקְרִיאַת [1827]מַרְאֶה בַּחֲלוֹם, [1828]וְהוּא אִתְחֲזָיָא בָּהּ מִתְּרִין סִטְרִין, מִסְטָרָא דְגוּפָא אִיהוּ יהו"ה, עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ רָכִיב עַל אַרְבַּע חַיָּון דְּאִינּוּן פְּנֵי אָדָם פְּנֵי אַרְיֵה פְּנֵי שׁוֹר פְּנֵי נֶשֶׁר, יו"ד ה"א וא"ו ה"א אִתְקְרֵי מִלְּגָאו דְּגוּפָא, (דף כח ע"א) וְאִיהוּ אָדָם לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא.
לְמָאן דְּאִיהוּ אָדָם אִתְחֲזָיָא לֵיהּ בִּדְמוּת אָדָם, לְמָאן דְּאִיהוּ כִּשְׁאָר חַיָּון אִתְחֲזָיָא לֵיהּ בִּדְמוּת חַיָּון דְּכָרְסַיָּא, לְכָל חַד כְּפוּם חֵילֵיהּ, [1829]וְאַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל לֵיהּ, אֶלָּא בִּשְׂכִינְתֵּיהּ, דְּלָא יְכִיל לְאַשָּׁגָא לֵיהּ שׁוּם [1830]נְבִיא וְחוֹזֶה אֶלָּא בִּשְׂכִינְתָּא, [1831]וְאִית אָדָם לְעֵילָּא מֵאָדָם, מִסְטָרָא דְחָכְמָה, [1832]כ"ח מָ"ה רַבְּתִי, וְאִתְמַר בֵּיהּ חָכָם עָדִיף מִנָּבִיא.
קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכֻלְּהוּ חַבְרַיָּיא, וְאָמַר רַעְיָא מְהֵימְנָא, רַבָּן דְּכָל נְבִיאַיָּא, קוּם [1833]אִתְעַר מִשְׁנָתָךְ, דְּאַנְתְּ אִיהוּ בְּכָל נְבִיאַיָּא כְּגַוְונָא דְּשִׁמְשָׁא, דְּסִיהֲרָא וְכֹכָבַיָּא מִנֵּיהּ נָהֲרִין, וְלֵית לוֹן נְהוֹרָא מִסְטָרָא אָחֳרָא, וּבְזִמְנָא דְּאַנְתְּ אִתְכְּנִישַׁת מֵעָלְמָא, אִתְמַר בְּהוֹן (איוב ג ט) יֶחְשְׁכוּ כּוֹכְבֵי נִשְׁפּוֹ, [1834]קוּם אַנְהִיר נְהוֹרָךְ.
וְלָא עוֹד, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאַנְתְּ אִתְכַּנִּישׁ מִן עָלְמָא, [1835]בֵּיתָא דִּנְבוּאָה, דְּאִתְמַר בָּהּ (שם ז) לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא, [1836]אִיהִי סְתִימָא, קוּם אַפְתַּח לָהּ, דְּאִיהִי בֵּיתָא עִלָּאָה גְּנִיזָא, דְּכָל גְּנִיזִין דִּלְעֵילָּא סְתִימִין [1837]דְּמַלְכָּא עִלָּאָה תַּמָּן, וְאַנְתְּ הֲוִית כְּבָר בַּיִת, בֶּן דְּהַהוּא בֵּיתָא, [1838]בַּי"ת, ב' אִמָּא עִלָּאָה, י' חָכְמָה אַבָּא, ת' תִּפְאֶרֶת, [1839]בֶּן בַּיִת דִּלְעֵילָּא, וְאַנְתְּ הֲוִית בְּדִיּוּקָנֵיהּ, [1840]דְּבַהַהוּא בַּיִת לָא הֲוָה רְשׁוּ לְנָבִיא וְחוֹזֶה לְאַעָלָא תַּמָּן אֶלָּא בִּרְשׁוּ, וְאַנְתְּ הֲוִית עָאל בְּלָא רְשׁוּ, כְּבָרָא דְּמַלְכָּא דִּלְית תַּמָּן תַּרְעָא סְתִימָא לֵיהּ.
וְלָא עוֹד, אֶלָּא דִּנְבִיאַיָּא אָחֳרָנִין, לָא הֲווֹ עָאלִין לְמֶחְמֵי לְמַלְכָּא, אֶלָּא בְּשַׁעְתִּין יְדִיעָאן, וּבְיוֹמִין יְדִיעָאן, כְּגַוְונָא דְּאַשְׁכַּחְנָא בְּאַהֲרֹן דַּהֲוָה עִלָּאָה מִכֻּלְּהוּ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ויקרא טז ב) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, [1841]אֶלָּא בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן [1842]אֶל הַקֹּדֶשׁ, כָּל שֶׁכֵּן אָחֳרָנִין, וְאַנְתְּ בְּכָל שַׁעְתָּא וְשַׁעְתָּא, וּבְכָל יוֹמָא דְּאַנְתְּ בָּעֵי הֲוִית עַיֵּיל לְמֶחְזֵי

אספקלריא דלא נהרא, כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש, וזה שאומר איהו בנצח ואיהי בהוד ולכן משה, בנצח, זכה לאספקלריא דנהרא, ואהרן - בהוד ולכן נאמר לו במראה אליו כו':

[1825] **פה אל פה כו'.** בהקיץ:

[1826] **לצדיקים.** מסטרא דצדיק:

[1827] **מראה בחלום.** וזה שאמרו (ברכות נז ע"ב) חלום אחד מששים בנבואה, שבצדיק ששים דרגין כנ"ל, וחלום - אחד מששים בו:

[1828] **והוא אתחזיא וכו'.** רוצה לומר דעמודא דאמצעיתא אתחזיא בה מתרין סטרין: אחד - מסטרא דגופא, הוי"ה פשוטה, ואחד - מסטרא דשמא מפרש דאיהו מלגאו, כמו שאומר בהתחלת תיקונין יהו"ה פשוטה הוא ד' חיות, ושמא מפרש הוא אדם שעל הכסא כמו שאומר בתיקון ב' וד' חיון הוא נהי"ם ואדם שעל הכסא ת"ת:

[1829] **ואל יתהלל כו'.** שנאמר אל יתהלל כו' כי אם בזאת יתהלל כו'. שראשי תיבות הוא הוי"ה, והוא מד' חיון הנ"ל שמהן בא הנבואה:

[1830] **נביא.** מסטרא דנצח. וחוזה מסטרא דהוד:

[1831] **ואית אדם כו'.** ומרכבה שלו ד' חיון בחג"ת כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש:

[1832] **כ"ח מ"ה.** רוצה לומר מ"ה - גימטריה אדם, שמא מפרש, כ"ח אתוון דמילוי המילוי כידוע:

[1833] **אתער משנתך.** שהוא מתלבש בכל הנביאים וכל החכמים כמו אור בכוכבים כמו שמפרש והולך, ועכשיו הם במראה בחלום, אני ישנה:

[1834] **קום אנהיר כו'.** בפתיחו דעיניין שבו אור:

[1835] **ביתא דנבואה.** בינה, שמשם הנבואה שמתפשטת עד נו"ה, שמשם בפתיחו עמודא דאמצעיתא דסליק לבינה, המראה הגדול:

[1836] **איהי סתימא.** בסתימו דעיניין:

[1837] **דמלכא עילאה.** חכמה:

[1838] **בית ב' כו'.** מפרש למה נקרא בית, ואמר ב' כו' שהיא כוללת חו"ב ות"ת, בינה - בן י"ה:

[1839] **בן בית דלעילא.** קאי אמה שאמר למעלה כבן בית - ת"ת:

[1840] **דבההוא בית כו' ואנת כו'.** דמלכות אין נכנסת שם אלא בעתים ידועים, כמו שכתוב במועדם, אבל ת"ת עייל שם תמיד אפילו בזמן הגלות וזה שאומר ולא עוד כו' דמשה בדרגא דעמודא דאמצעיתא ונביאים בדרגא דמלכות כנ"ל:

[1841] **אלא בזאת כו'.** רוצה לומר בשעה שזאת נכנסת, ורוצה לומר אם זאת:

[1842] **אל הקודש.** בינה, שהיא היכל ק"ק כידוע:

לְמַלְכָּא.
וְלָא עוֹד, אֶלָּא כָּל נְבִיאַיָּא, הֲווֹ חַזְיָין נְבוּאָה דִלְהוֹן בְּאֵבָרִין דְּמַלְכָּא, כָּל חַד וְחַד בְּאֵבָר יְדִיעָא וְלָא יַתִּיר, [1843]מִנְהוֹן בְּרֵישָׁא דְמַלְכָּא, מִנְהוֹן בְּנִימִין דְּרֵישָׁא, [1844]דְּאִנּוּן כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבָּנָא, מִנְהוֹן בְּעַיְינִין, מִנְהוֹן בְּאוּדְנִין, מִנְהוֹן בְּאַנְפִּין, מִנְהוֹן בְּחוֹטָמָא, מִנְהוֹן בְּפוּמָא מִנְהוֹן בְּצַוָּאר, מִנְהוֹן בְּיָדַיִם, מִנְהוֹן בְּקוֹמָה דְּאִיהוּ גוּפָא, מִנְהוֹן בְּשׁוֹקִין, מִנְהוֹן בְּאוֹת בְּרִית, מִנְהוֹן בִּלְבוּשִׁין דְּמַלְכָּא, דְּלָא הֲוָה לוֹן רְשׁוּ לְאִסְתַּכְּלָא יַתִּיר.
אֲבָל מֹשֶׁה בְּכָל אֵבֶר, וּבְכָל אֲתַר הֲוָה מַשִּׂיג נְבוּאָה דִילֵיהּ, וּבְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר אִיהִי הֲוָה נָחֲתָא לְגַבֵּיהּ, מַה דְּלָא הֲוָה הָכִי לִשְׁאָר כָּל נְבִיאַיָּא, דְּכָל חַד סְלִיק לְאֵבֶר דִּילֵיהּ, דְּנִשְׁמָתֵיהּ הֲוָה אֲצִילוּת מֵהַהוּא אֵבֶר, וְהַהוּא אֵבֶר הֲוָה לֵיהּ אֲבוּי.
וּבְרַתָּא דְמַלְכָּא אִיהִי הֵיכְלָא דְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, [1845]מִצְוָה דְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, אדנ"י אִיהוּ כְּחֶשְׁבַּן הֵיכָ"ל, וּבְגִין דָּא אִתְמַר (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, יהו"ה אִיהוּ בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, אדנ"י הֵיכָל, יהו"ה בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר וְאִיהִי נְבוּאָה דְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, מַרְאֶה דְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר אִתְקְרֵי, וְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר אִית לֵיהּ סְפִירָה יְדִיעָא, הֵיכָלָא דְכֵלְהוּ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אדנ"י, וְכַמָּה מְמַנָּן נְטוּרֵי תַּרְעִין אִינּוּן לְהֵיכָלָא, דְּלָא יַעֲלוּן תַּמָּן נְבִיאַיָּא אֶלָּא בִּרְשׁוּ.

[דף כח ע"ב]

קוּם רַעְיָא מְהֵימְנָא, [1846]קוּם אַפְתַּח הֵיכָלָא, דְּהָא כַּמָּה מָארֵי דְנִבוּאָה אִינּוּן דָּפְקִין לְתַרְעִין דְּהֵיכָלָא, וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְאִיהִי סְתִימָא לְגַבַּיְיהוּ, עַד דְּאַנְתְּ תֵּיתֵי תַּמָּן אִיהִי לָא אִתְפַּתְּחַת, [1847]לְמַלְכָּא דַּהֲווֹ צְרִיכִין לֵיהּ עַבְדּוֹי וַאֲפַרְכְסוֹי וּמְמַנָּן וְשָׁלְטָנֵי אַרְעָא לְמֶחֱזֵי עִמֵּיהּ, כָּל חַד כְּפוּם צָרְכּוֹי, וְכָל חַד כְּפוּם שָׁלְטָנוּתֵיהּ, וְכָל חַד כְּפוּם עִסְקּוֹי, מֶה עָבֵד מַלְכָּא, שַׁוִּי כֹּלָּא בִּידָא דְמַטְרוֹנִיתָא, וְאָמַר כָּל מָאן דְּבָעֵי לְמִשְׁאַל (דף כח ע"ב) שְׁאֶלְתּוֹי, ייֵתֵי לְמַטְרוֹנִיתָא, דְּאִיהִי בַּיִת דִּילִי, [1848]בַּת י', (ס"א בֵּית י') הֵיכָל דִּילִי, וְהַאי אִיהוּ (ירמיה ט כג) [1849]אַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי, כִּי אִם בְּזֹאת.
בְּהַהוּא זִמְנָא דָּפְקִין כֵּלְהוּ לְפִתְחָא, דְּתַמָּן סגרו"ן דְּסָגִיר, וְתַמָּן פתחו"ן דְּפָתַח, מִיָּד ייֵתֵי רַעְיָא מְהֵימְנָא, וְיֵימָא אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, קָמֵ"ץ פַּ"ח, דָּא סָגִיר וְדָא פָּתַח, [1850]תְּרִין תַּרְעִין (נ"א שִׁפְוָון) שֶׁבַע שַׁעֲרֵי צֶדֶק, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שם קיח יט) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק.
[1851]מִלְגָּאו אִיהִי סְגוֹלְתָּ"א, סָגוּ"ל אִיהוּ בַּעְלָהּ, [1852]וְאִיהִי סְגוֹלְתָּ"א, עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ, חלי"ם עֲלֵיהּ אִתְמַר (שם) אֲבוֹא בָם אוֹדֶה י"ה, [1853]אָבוּ"א אִיהוּ עֶשֶׂר, דְּאִיהִי נְקוּדַת חֹל"ם, וּבֵיהּ אוֹדֶה י"ה דְּאִיהוּ כֶּתֶר עַל כֵּלְהוּ, [1854]זֶה (אולי צ"ל זה השער [הגהה במקור ג.פ.]) דָּא צַדִּיק, וְאִינּוּן תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ (תהלים קח כ), דָּא צַדִּיק דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית, [1855]בְּתַרְוַיְיהוּ, אִיהוּ חִירִ"ק תְּחוֹת צֵרֵ"י, וְאִיהוּ שׁוּרֵ"ק, קְשׁוֹרָא דְתַרְוַיְיהוּ, [1856]שׁוּרֵ"ק בְּאַת ו' קְשׁוֹרָא דִּדְכַר וְנוּקְבָא. וּבְגִין דָּא אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה (שם כא), [1857]דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי מִסְטָרָא דְצַדִּיק שׁוּרֵ"ק לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, קְשׁוֹרָא דִילֵיהּ.

[1843] **מנהון ברישא כו'.** כמו שמפרש והולך בתיקון הזה, וכולן מפורשים בפסוק, שישעיה אמר וארא, בעיניין, וחבקוק אמר ה' שמעתי שמעך כו', וכן כל התיקונין, וכל זה במלכות דבה אתחזיא, וזה שאומר אבל משה בכל כו' איהי הוה כו':

[1844] **דאינון ככביא ומזלי כו'.** רוצה לומר רבים כמו השערות, ושם י"ג נימין כידוע, נגד י"ב מזלות - י"ב נימין, ואחד הכולל אותן, כמו תלי שכולל י"ב מזלות:

[1845] **מצוה דכל כו'.** רמ"ח מצוות עשה נגד רמ"ח אברים, ובה המצוה כידוע:

[1846] **קום אפתח כו'.** כנ"ל דלדידיה הוא בפתיחו:

[1847] **למלכא כו'.** רוצה לומר דלכך דפקין להיכלא דמלכא שהיא מטרוניתא:

[1848] **בת יוד.** בחכמה יבנה בית, בחכמה יסד ארץ:

[1849] **אל יתהלל המתהלל כו'.** המתהלל כו', רוצה לומר סיפא דקרא דאל יתהלל:

[1850] **תרין תרעין שבא כו'.** רוצה לומר, השפתים דוגמת שבא - זו על גבי זו, וזה שאומר עלייהו כו', וזהו, אדני - שהוא צדק, שפתי כו':

[1851] **מלגאו.** רוצה לומר בתוך השערים, נקודה פנימית שהיא סגולה:

[1852] **ואיהי סגולתא.** מסטרא דטעמים נקודה על גבי צרי:

[1853] **אבוא איהו עשר.** בגימטריה, דחלם - ספירה עשירית, כתר. בם - הוא שבא, גימטריה מ"ב, כמו שאומר בהקדמה, והן שערי צדק כנ"ל, וזהו בם:

[1854] **זה כו'.** דהוא גם כן שער - זה אצל זה:

[1855] **בתרוייהו.** רוצה לומר בשניהן בא, והוא ברית ועטרה - זה בנצח וזה בהוד, וזהו צדיקים, ושניהם נקראו אות ברית כידוע:

[1856] **שורק באת כו'.** הוא שורק גדול:

[1857] **דא שכינתא כו'.** שהיא מקבלת כל צלותין, ורוצה לומר בכולם קאי אשכינה - שכוללת כל הנקודין כמו שמפרש והולך:

[1858]וְאִיהִי חֵר״ק תְּחוֹת צֵר״י, תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וְאִיהוּ סָגו״ל תְּחוֹת תְּרֵין דְּרוֹעִין, [1859]וְאִיהִי חֹל״ם לְעֵילָא בְּכֶתֶר, וּבְגִין דָּא אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה (שם), כֻּלְּהוּ אָמְרִין מֵאֵת יְיָ׳ הָיְתָה זֹאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ (שם), בְּזִמְנָא דְּאִיהִי לְרֹאשׁ פִּנָּה אִתְקְרִיאַת רֵישָׁא, וַעֲלָה אִתְמַר (שיר ז ו) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל.
[1860]כַּד סְלִיקַת לְגַבֵּי מַלְכָּא, כַּמָּה מַלְאָכִין וְכַמָּה נְשְׁמָתִין סָלְקִין עִמָּהּ, דְּאִנּוּן נִימִין דִּילָהּ, דְּתַלְיָין מִינָהּ כְּעִנְבִין בְּאַתְכְּלָא, וְכַמָּה מַלְאָכִין וְנִשְׁמָתִין נָהֲרִין קֳדָמָהָא דְּאִתְקְרִיאוּ עִינֵי יְיָ׳, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (איוב לד כא) כִּי עֵינָיו עַל דַּרְכֵי אִישׁ, [1861]וְכַמָּה פְּקוּדִין סָלְקִין קֳדָמָהָא, דְּאִתְקְרִיאַת בְּכֻלְּהוּ מִצְוַת יְיָ׳ בָּרָה מְאִירַת עֵינַיִם (תהלים יט ט).
וְכַמָּה מַלְאָכִין סָלְקִין עִמָּהּ, דְּאִתְקְרִיאוּ אָזְנֵי יְיָ׳, דִּמְמַנָּן [1862]עַל קָלִין דִּצְלוֹתִין, וְעַל שִׂיחַת בְּנֵי הָאָדָם, לְמִשְׁמַע צְלוֹתִין, וְכַמָּה מַלְאָכִין סָלְקִין עִמָּהּ דְּאִתְקְרִיאוּ פְּנֵי יְיָ׳, דְּאִתְמַר בֵּהּ (יחזקאל א ו) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּגוֹמֵר, נָהֲרִין [1863]בְּכַמָּה גַּוְונִין, וְכַמָּה מַלְאָכִין סָלְקִין עִמָּהּ דְּאִתְקְרִיאוּ [1864]רוּחִין וְאֲשִׁין, דְּאִתְמַר בֵּהּ (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט, דִּמְמַנָּן עַל רֵיחָא וּתְנָנָא דְּקָרְבָנִין, וְאִינּוּן מָארֵי דְּחוֹטָמָא.
וְכַמָּה מָארֵי דְּקָלִין וְדִבּוּרִין דְּפִימָא סָלְקִין עִמָּהּ, דְּאִתְמַר בֵּהּ (קהלת י ב) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְכַמָּה מָארֵי דְּצַוָּארֵי סָלְקִין עִמָּהּ, דְּתַמָּן קָנֶה וְשֶׁט, דִּמְמַנָּן עַל קָרְבָּנִין [1865]וּצְלוֹתִין, דְּאִתְמַר בֵּהּ (במדבר כח ב) אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי, [1866]וְאִלֵּין אִתְקְרִיאוּ אִשִּׁי״ם, [1867]וְכַמָּה מַלְאָכִין סָלְקִין עִמָּהּ דְּאִתְקְרִיאוּ מָארֵי דִּידַיִן, דְּאִתְמַר בֵּהּ (יחזקאל א ח) וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, וְכַמָּה מָארֵי דְּגוּפָא סָלְקִין עִמָּהּ דְּאִתְמַר בֵּהּ (דניאל י ו) וּגְוִיָּתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ, וְכַמָּה מָארֵי דִּבְרִית סָלְקִין עִמָּהּ דְּאִתְמַר בֵּהּ (יחזקאל א כח) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, וְאִנּוּן מָארֵי דְּאוֹתוֹת, וְכַמָּה מָארֵי דְּרַגְלִין סָלְקִין עִמָּהּ דְּאִתְמַר בֵּהּ (שם) וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה.
וְכַד אִיהוּ בְּהֵיכְלָהָא, כֻּלְּהוּ נְבִיאַיָּא סָלְקִין תַּמָּן, וְדָפְקִין לְתַרְעָא וְאָמְרִין אדנ״י שְׂפָתַי תִּפְתָּח (תהלים נא יז), תְּלַת קַדְמָאִין דְּצִלּוֹתָא אִינּוּן מְסַדְּרִין שְׁבַחִין, לְאַעְלָא בְּהוֹן קֳדָם עִלַּת הָעִלּוֹת, דְּתַמָּן חַיֵּי נַפְשָׁא, אֲמַצָּעִיּוֹת מִמַּנָּן עַל שְׁאֵלְתִּין לְמִשְׁאַל בָּעוּתְהוֹן עַל צָרְכֵי גוּפָא, תְּלַת בַּתְרָאִין מְקַבְּלִין תְּיוּבְתָּא דְּכָל שְׁאֵלְתִּין מִן מַלְכָּא.

[דף כט ע״א]

[1868]וּלְעֵילָא מִכֻּלְּהוּ יָד כּוֹתֶבֶת, [1869]וּלְתַתָּא מִכֻּלְּהוּ יָד חוֹתֶמֶת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב לז ז) וּבְיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם, יָד כּוֹתֶבֶת אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב דְּאִיהִי (דף כט ע״א) לִימִינָא, יָד חוֹתֶמֶת אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה דְּאִיהִי לִשְׂמָאלָא, אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב דְּאִיהִי לִימִינָא [1870]עֲלֵיהּ אִתְמַר (שמות יד ח) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה, וְדָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ אוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְיהִיב מִימִינָא [1871]דְּתַמָּן חָכְמָה.
אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה דְּתַמָּן שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, פֶּה אִתְקְרִיאַת מִסְטָרָא דְּצַדִּיק, דְּהָכִי סְלִיק פ״ה לְחוּשְׁבַּן מִיל״ה, [1872]דְּאִיהוּ כָּל פֶּה, וּבְגִין דָּא (איוב לז ז) וּבְיַד כָּל אָדָם יַחְתּוֹם, וְאִיהִי לִשְׂמָאלָא, דְּתַמָּן אִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִתְמַר בָּהּ [1873]חָתְמֵנוּ לְחַיִּים, וְצַדִּיק עַל שְׁמָהּ אִתְקְרֵי סֵפֶר חַיִּים, [1874]כְּמָה דְּאַמְרִינָן וּבְסֵפֶר חַיִּים וְגוֹמֵר, הָא אִתְפַּתְּחַת הֵיכָלָא, [1875]הָא קָא אַתְיָין נְבִיאַיָּא מָארֵי דְּרַגְלִין דְּקָא דָפְקִין לְתַרְעָא, וְאָמְרִין לְהַהוּא דְּסָגִיר הֵיכָלָא, סגרו״ן וְאִתְקְרֵי אדנ״י שְׁמֵיהּ כְּשֵׁם רַבֵּיהּ, אָמְרִין לֵיהּ אדנ״י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, אַפְתַּח תַּרְעִין דְּהֵיכָלָא, בְּהַהוּא זִמְנָא

1858 **ואיהי חירק כו׳ ואיהי סגול כו׳.** כמו שאומר בתקון י״ז, דת״ת נכלל בחו״ג, מה שאין כן ביסוד:
1859 **ואיהי חולם כו׳.** דבשלושה מקומות אלו - שרשה, כידוע:
1860 **כד סליקת כו׳.** חשיב כל האברים שאמר למעלה:
1861 **וכמה פקודין כו׳.** גם כן עינים כמו שמפרש והולך:
1862 **על קלין כו׳ ועל שיחת כו׳.** רוצה לומר קול ודבור:
1863 **בכמה גוונין.** דכלילן בד׳ גוונין דאנפין דחיון כידוע:
1864 **רוחין ואשין כו׳ על ריחא ותנגא.** כמו שאמרו בזוהר דמתרין נוקבין דחוטמא: מימינא נפיק רוחא, ומשמאלא - תננא:
1865 **וצלותין.** בקנה:
1866 **ואלין אתקריאו אשים.** דושט, אבל דקנה נקראו בני אלים:
1867 **וכמה כו׳ מארי דידן.** תפילין של יד, וצדקה, כמו שאומר לקמן וכן כולם מפרש לקמן:
1868 **ולעילא מכולהו כו׳.** עמודא דאמצעיתא - למעלה מו״ק שהן ג׳ ראשונות וג׳ אחרונות:
1869 **ולתתא כו׳.** צדיק, כמו שמפרש והולך, והן בסטרא דחו״ג, שהן שתי ידים, וזהו יד יד:
1870 **עליה אתמר ובני כו׳.** מביא ראיה שעמודא דאמצעיתא נקרא יד:
1871 **דתמן חכמה כו׳.** דחו״ב הן שני ספרים, ספר וספר, כמו שאומר בספר יצירה, ומתלבשין בידים כידוע:
1872 **דאיהו כל פה.** רוצה לומר שידוע שהוא נקרא כל:
1873 **חתמנו לחיים.** שהיא נקראת חיים כידוע:
1874 **כמה דאמרי׳ כו׳.** בברכת שלום - בצדיק:
1875 **הא קא אתיין כו׳.** עכשיו הולך ומפרש כל האברים:

עָאלִין נְטוּרֵי תַרְעָא לְמַלְכָּא, וְאָמְרֵי לֵיהּ, רִבּוֹן עָלְמִין הָא מָארֵי דְרַגְלִין קָא דָפְקִין לְתַרְעָא, דְאִינּוּן שְׁלוּחֵי מִצְוָה, דְקַיְימִין [1876]בַּעֲמִידָה דִצְלוֹתָא קַדָמָךְ.
בְּהַהוּא זִמְנָא יָהַב לוֹן רְשׁוּ לְאַעָלָא, מַטְרוֹנִיתָא דְאִיהִי מִצְוָה דְמַלְכָּא אַפִּטְרוּפּוֹסָא דְכָל פִּקּוּדִין, אוֹלִיפַת זְכוּ קֳדָם מַלְכָּא בְּגִינַיְיהוּ, וְיֵימָא לֵיהּ רִבּוֹן עָלְמָא, הָא אִלֵּין דְקַיְימִין קַדָמָךְ בִּצְלוֹתִין, צָרִיךְ לְמֵיהַב לוֹן שְׁאֵלְתִּין דִלְהוֹן, בְּהַהוּא זִמְנָא קָלָא נָפִיק לְגַבֵּי מָארֵי דְרַגְלִין, וְאָמַר (יחזקאל ב א) בֶּן אָדָם עֲמוֹד עַל רַגְלֶיךָ וַאֲדַבֵּר אוֹתָךְ, מַלֵּיל עִמִּי מַה שְׁאֵלְתָךְ בְּאֶמְצָעִיוּת דִצְלוֹתִין, [1877]וְינָתֵן לָךְ בְּבַתְרָאִין, מַטְרוֹנִיתָא קַבְּלַת שְׁאֵלְתּוֹי, וְצָרִיךְ לְמֵיהַב תְּלַת פְּסִיעָאן לַאֲחוֹרָא, דְלָא יִתְחַזַּר כִּתְפּוֹי לְגַבֵּי מַלְכָּא, אִלֵּין נָפְקִין וְסַגְרוּ"ן סָגַר תַּרְעָא אַבַּתְרַיְיהוּ.
הָא מָארֵי דְאוֹתוֹת קָא דָפְקִין לְפִתְחָא, וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, [1878]תִּפְתָּח דָּא פתחו"ן, וְאִלֵּין אִינּוּן מָארֵי דְחַ"י בִּרְכָאן דִצְלוֹתָא, מִסְטָרָא דְחַ"י עָלְמִין, דְמִיַחֲדִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ תַּמָן, דְצַדִּיק [1879]תֵּשַׁע, אִיהוּ תֵּשַׁע נְקוּדִין מֵעִילָּא לְתַתָּא וּמִתַּתָּא לְעִילָּא (תֵּשַׁע נְקוּדִין תֵּשַׁע טַעֲמֵי), וַעֲלַייְהוּ אִתְמַר (בראשית א יז) וַיִּתֵּן אוֹתָם אלהי"ם בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם, וְדָא צַדִּיק דְּבֵיהּ כָּל נְקוּדִין, לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ דָּא שְׁכִינְתָּא, דְאִיהִי כְּלִילָא מִכָּל אַתְוָון, וְאִלֵּין אִינּוּן מָארֵי דְאוֹתוֹת, מִסְטָרָא דְאִלֵּין דְאִתְמַר בְּהוֹן (שם יד) [1880]וְהָיוּ לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים, וְאִלֵּין [1881]אִנּוּן דְסָגְדִין בְּחַ"י עָלְמִין, בְּחַ"י בִּרְכָאן לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא.
מִיָּד מָארֵי שְׁאֵלְתִּין דָּפְקִין לְתַרְעָא, כַּמָּה נְטוּרֵי תַרְעָא עָאלִין קֳדָם מַלְכָּא, וְיֵימְרוּן רִבּוֹן עָלְמָא, הָא מָארֵי צַדִּיקַיָּא מָארֵי דְצְלוֹתִין דִמְבָרְכִין לָךְ בְּחַ"י בִּרְכָאן, בָּעוּן לְאַעָלָא קַמָּךְ, מִיָּד מַנִּי לְמִפְתַּח לוֹן, וּלְמֵיהַב שְׁאֵלְתּוֹי.
אִלֵּין נָפְקִין הָא מָארֵי דְקוֹמָה דָפְקִין לְפִתְחָא, דְאִינּוּן כְּרָעִין וְסָגְדִין לְמַלְכָּא בִּצְלוֹתִין, כְּמָה דְאָמְרוּ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, כּוֹרֵעַ לְגַבֵּי אדנ"י בְּצַדִּיק, דְאִתְמַר בֵּיהּ (מלכים א ב מה) וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ, וְזוֹקֵף לְגַבֵּי יהו"ה, לְחַבְּרָא לוֹן תַּרְוַיְיהוּ כְּגַוְונָא דָא יאהדונה"י.
וְעַל כֻּלְּהוּ אוֹלִיפַת שְׁכִינְתָּא זְכוּ, וְאִינּוּן כַּד סָלְקִין לְעִילָּא נְשָׁמָתְהוֹן, כַּמָּה חַיָּוון מְקַבְּלִין לוֹן עַל גַּדְפַּיְיהוּ, וְסָלְקִין לוֹן עַד תַּרְעָא דְהֵיכָלָא דְמַלְכָּא, מִיָּד דְאִלֵּין דָּפְקִין לְפִתְחָא, אוֹלְפִין זְכוּ קֳדָם מַלְכָּא בְּגִינַיְיהוּ, וּמַנִּי מַלְכָּא לְמִפְתַּח לוֹן, וְאִלֵּין אִינּוּן דְמַמְלִילִין קֳדָם מַלְכָּא בַּחֲשַׁאי, וְשָׁאֲלִין מִנֵּיהּ בָּעוּתְהוֹן בַּחֲשַׁאי, יְחִידִים קֳדָם מַלְכָּא, וּמַלְכָּא יָהִיב לוֹן שְׁאֵלְתִּין דִלְהוֹן.

[דף כט ע"ב]

מִיָּד הָא מַטְרוֹנִיתָא אַחִידַת בְּהוֹן, וְאוֹלִיפַת זְכוּ בְּגִינַיְיהוּ קֳדָם דְיִפְקוּן מִן הֵיכָלָא, וְאָמְרַת רִבּוֹן עָלְמִין, אִלֵּין אִינּוּן [1882]דַּהֲווֹ, מְכַסְיִין לִי בְּעִטּוּפָא דְמִצְוָה דְצִיצִית, בְּחָמֵשׁ קְשָׁרִין (דף כט ע"ב) וּתְלַת עֶשֶׂר חוּלְיִין לְכָל סְטַר, וּבְתָלְתִין וּתְרֵין עַנְפֵי מִצְוָה, מִיָּד מַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַלְאָכִין דְּמֶרְכַּבְתָּא דִלְעֵילָּא, לְנָטְלָא לוֹן בְּגַדְפַּיְיהוּ, וּלְפָרְחָא בְּהוֹן מֵאֲתַר לַאֲתַר, [1883]וּלְכַסָּאָה עֲלַיְיהוֹן מִכָּל מַזִּיקִין וּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה.
הָא אִלֵּין נָפְקִין, וְהָא אָחֳרָנִין דָּפְקִין לְתַרְעָא, מִיָּד עָאלִין נְטוּרֵי תַרְעִין, וְאָמְרִין רִבּוֹן עָלְמָא, הָא מָארֵי יְדִין דְקָשְׁרִין תְּפִלָּה שֶׁל יָד עַל דְּרוֹעַיְיהוּ שְׁמָאלָא בִּצְלוֹתָא, וּתְפִלִּין עַל רֵישָׁא, קָא עָאלִין, וְאִלֵּין אִינּוּן דְיָהֲבִין דּוֹרוֹנָא לָךְ בִּימִינָא, דְאִיהִי צְדָקָה, צ' תִּשְׁעִים אֲמִנִים, ד' אַרְבַּע קְדוּשׁוֹת, ק' מֵאָה בִּרְכָאן, ה' חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי אוֹרַיְיתָא, וּמִיָּד מַנִּי לוֹן, לְמִפְתַּח לוֹן, בְּהַהוּא זִמְנָא וִידֵי אָדָם נָפְקִין, [1884]דְאִינּוּן גְּדוּלָה גְבוּרָה, וּמְקַבְּלִין דּוֹרוֹנָא דִלְהוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א ח) וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, מַאי אָדָם, הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה מד יג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם, וּמְקַבְּלִין מִנַּייְהוּ דּוֹרוֹנָא וְיָהֲבִין לֵיהּ לְמַלְכָּא, וְאִם דּוֹרוֹנָא לַאו אִיהוּ כְּדְקָא יָאוּת, לְכַלְבָּא אִתְמְסַר, וְדַחְיָין לוֹן לְבָר, [1885]דְּאִית דְּלָא פָּתְחִין לוֹן תַּרְעִין, וְאִתְמַר בְּהוֹן (דברים כד יא) בַּחוּץ תַּעֲמֹד, וּמְמַלֵּל מַלְכָּא בְּהוֹן מִלְּבָר, וְיָהִיב לוֹן שְׁאֵלְתּוֹי מִלְּבָר, וְאָזְלִין לוֹן.

1876 **בעמידה.** דאינון ברגלים:
1877 **וינתן לך כו'.** דשם - כעבד המקבל פרס:
1878 **תפתח דא פתחון.** וכן בכולם:
1879 **תשיעאה כו'.** טעם על ח"י ביסוד:
1880 **והיו לאותות ולמועדים.** שכולם ביסוד כמו שאמרו (רעיא מהימנא קעח ע"ב, רעיא מהימנא רלח ע"א) אות דשבת אות דיום טוב:
1881 **אינון דסגדין כו'.** דכריעה ביסוד - בברוך, כמו שמפרש והולך:
1882 **דהוו מכסיין כו'.** מכסין את הגוף, והן מסטרא דלבושין דמלכות שאמר לעיל:
1883 **ולכסאה כו'.** דהוו מכסיין כו':
1884 **דאינון ג"ג.** תפלין וצדקה:
1885 **דאית דלא כו'.** הן הבינונים כמו שמפרש והולך:

דְּלַאו כְּלְהוּ עָאלִין לְבֵי מַלְכָּא, אֶלָּא אִלֵּין מָארֵי דְּבֵיתָא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דניאל א ד) יְלָדִים אֲשֶׁר אֵין בָּהֶם כָּל מוּם, לָא בְּצִלּוֹתְהוֹן, וְלָא בְּנִשְׁמָתְהוֹן, וְטוֹבֵי מַרְאֶה בְּכָל עוֹבְדַיְהוֹן, וּמַשְׂכִּילִים בְּכָל חָכְמָה, [1886]וְשַׁפִּירָן לְמֶחְזֵי, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שיר ב יד) הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִינִי אֶת קוֹלֵךְ, כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵךְ נָאוֶה, וְיוֹדְעֵי דַּעַת וּמְבִינֵי מַדָּע (דניאל א ד), [1887]דְּיָדְעִין בְּחָכְמָה וּבְתִבוּנָה וָדַעַת, דְּאֵין דּוֹרְשִׁין בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה, [1888]אֶלָּא אִם הוּא חָכָם בְּחָכְמָה וּמֵבִין בְּבִינָה וְיוֹדֵעַ בְּדַעַת, [1889]וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם, דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי [1890]כ"ח אַתְוָון דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, [1891]לַעֲמוֹד בְּכֻלְּהוּ, בַּעֲמִידָה דִּצְלוֹתָא, אִלֵּין יַעֲלוּן לְהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, דְּאִינוּן צַדִּיקִים גְּמוּרִים.

בֵּינוֹנִיִּים יְהִיב לוֹן שְׁאֵלְתִּין דִּלְהוֹן מִלְבָר, וְלָא עָאלִין לְגָאו, רַשִׁיעַיָּיא אַדַּחְיָין מִתַּמָּן, וְלָא יָהִיב לוֹן שְׁאֵלְתִּין דִּלְהוֹן, אֶלָּא עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (ישעיה א יב) מִי בִקֵּשׁ זֹאת מִיָּדְכֶם רְמֹס חֲצַרָי, וְאִלֵּין אִינוּן רַשִׁיעַיָּיא, דַּהֲווֹ מְבַזִּין לְמַלְכָּא בְּצִלּוֹתְהוֹן, דְּמַנְחָן לְמִשְׁמַע צְלוֹתָא, וּפָסְקִין לָהּ עַל שִׂיחָה בְּטֵלָה.

אִלֵּין נָפְקִין, הָא אָחֳרָנִין עָאלִין, אִינוּן מָארֵי דְּצַוָּאר, דַּהֲווֹ מְבָרְכִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל מַאֲכָלִין וּמִשְׁתְּיָין דְּקָרְבָּנִין, דְּאָמְרִין בְּכָל יוֹמָא צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחוֹחִי (במדבר כח ב), דַּהֲווֹ מְקָרְבִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בְּכַמָּה קָרְבָּנִין דִּצְלוֹתִין, וְאִלֵּין אִינוּן דִּמְהַנְּיָין בְּעִנְּג שַׁבָּת, וּמְבָרְכִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לוֹן שְׁאֵלְתִּין דִּלְהוֹן, וּלְאָחֳרָנִין דַּהֲווֹ אָכְלִין בְּלָא צְלוֹתָא אִתְדַּחְיָין מִתַּמָּן, וְיָהֲבִין לוֹן בִּידָא דְּכַמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה דְּאִינוּן מַזִּיקִין.

הָא אִלֵּין נָפְקִין, הָא מָארֵי דְּקָלִין וְדִבּוּרִין בְּזִמִּירוֹת וְתוּשְׁבְּחוֹת וְהוֹדָאוֹת דִּצְלוֹתָא דָּפְקִין, וּמָארֵי דְּקָלִין [1892]דְּקָרָאן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקָרִיאַת שְׁמַע, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל תְּרִין זִמְנִין עֶרֶב וָבֹקֶר.

[1893]אַדְהָכִי הָא מָארֵי דְּרַגְלִין קָא דָּפְקִין לְפִתְחָא, [1894]מָארֵי דַּעֲמִידָה דִּצְלוֹתָא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דניאל א ד) וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמוֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, הַמֶּלֶךְ סְתָם דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֵיכַל הַמֶּלֶךְ דָּא אדנ"י, [1895]דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, אדנ"י סְלִיק לְחוּשְׁבָּן הֵיכָל, וְאִתְמַר (חבקוק א כ) וַיְיָ' בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הַס מִפָּנָיו כָּל הָאָרֶץ.

[דף ל ע"א]

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּזָכֵי לְאַעָלָאָה לְהֵיכְלֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמֶחְזֵי לְמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא, זַכָּאָה פּוּמָא (דאיהי היכל יהו"ה), דְּשַׁרְיָא בֵּיהּ (דף ל ע"א) צְלוֹתָא דְּאִיהִי אדנ"י, דְּאָמְרִין לָהּ אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְזַכָּאִין שִׂפְוָון דְּאִינוּן תַּרְעִין דְּהֵיכְלָא, כְּגַוְונָא דְּאִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם קיח יט) [1896]פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, [1897]דְּכַד פּוּמֵיהּ פָּתַח בְּצְלוֹתָא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, וַיְיָ' יַעֲנֶה מִיָּד, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נח ט) אָז תִּקְרָא וַיְיָ' יַעֲנֶה, [1898]אָ"ז תְּמַנְיָא אַתְוָון יהו"ה אהי"ה, וַיְיָ' יַעֲנֶה הוּא [1899]וּבֵית דִּינוֹ, וְדָא יהו"ה אדנ"י יאהדונה"י, לָקֳבֵל תְּמַנְיָא אַתְוָון, אִלֵּין אִינוּן [1900]אַתְוָון (נ"א חֵיוָון) דְּחַשְׁמַ"ל, דְּאִינוּן חֵיוָון דְּאֶשָּׁא, פַּעַם חָשׁוּת וּפַעַם מְמַלְּלוֹת, בִּצְלוֹתָא מְיוּשָׁב מְמַלְּלוֹת, בִּצְלוֹתָא דְּמָעוּמָד חָשׁוּת.

[בנ"א כתוב: כאן שייך מן וכד ב"נ מצלי כו' עד בתיקונא דא דלהלן. ובד"א ומנטובה הוא נ"ב כאן בהגהה]:

1886 **ושפירין למחזי.** הן וטובי מראה, וחוזר כאן משום דרוצה לומר דעלייהו כו':

1887 **דידעין בחכמה כו'.** רוצה לומר זהו ויודעי כו' - שלשה דברים האלו:

1888 **אלא כו'.** כמו שאמרו (חגיגה יא ע"ב) חכ"ם ומבי"ן מדעת"ו:

1889 **ואשר כח כו'.** דידעין במעשה בראשית כמו שמפרש והולך:

1890 **כ"ח אתוון כו'.** דפסוק ראשון בראשית כו', והוא כ"ח אתוון דמילוי המילוי דשם שהוא בבינה כידוע:

1891 **לעמוד כו'.** רוצה לומר, זה שאמר לעמוד בהיכל המלך - שהיא התפלה, כמו שאומר לעיל, וזה שאומר אילין יעלון כו', ורוצה לומר, לעמוד - קאי אכולהו, אשר אין בהם כו' - בכל המעלות האלו - אלו ראוין לעמוד בהיכל המלך, וזה שאומר לעמוד בכלהו:

1892 **דקראין לקוב"ה.** קול:

1893 **אדהכי הא מארי דרגלין.** חוזר בתחלה:

1894 **מארי דעמידה כו' לעמוד כו'.** ברגלין:

1895 **דאתמר ביה אדנ"י כו'.** רוצה לומר תפתח את תרעי - שהוא שפתי כנ"ל, דהיכל - שהוא אדני:

1896 **פתחו לי כו'.** שפתי תפתח:

1897 **דכד פומי' כו'.** רוצה לומר שמכוון בתפלתו לשכינה כמו שמפרש והולך:

1898 **אז תמניא כו'.** שתפלתו בדחילו ורחימו - שהן או"א:

1899 **ובית דינו.** מלכות:

1900 **אתוון דחשמ"ל דאינון כו'.** דתפלה מיושב - בהיכלות, ששם השכינה, ומעומד - במלכא:

וְתָא חֲזִי, אִם בַּר נַשׁ סָלִיק בְּמַחֲשַׁבְתֵּיהּ בְּצִלּוֹתָא דִּילֵיהּ לִשְׁכִינְתָּא, אוֹ בְּכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא דְּעָבִיד, מִיָּד דְּדָפִיק לְפִתְחָא דְּהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, [1901]נָבִיא אוֹ חוֹזֶה [1902]אוֹ חָכָם [1903]אוֹ צַדִּיק [1904]אוֹ חָסִיד, מִיָּד דְּקָרָא לָהּ לְתַרְעָא, [1905]אִם שְׁכִינְתָּא סְלִיקַת תַּמָּן, יְיָ' יַעֲנֶה מִיָּד, וְלָא אַמְתִּין לְעֶבֶד אוֹ מְמַנָּא דְּאַפְתַּח לֵיהּ, אֶלָּא אִיהוּ מַמָּשׁ אַפְתַּח לֵיהּ, מֵחֲבִיבוּ וּרְחִימוּ דְּאִית לֵיהּ לְגַבָּהּ כְּחָתָן לְגַבֵּי כַלָּה, וְאִם שְׁכִינְתָּא לָא סְלִיקַת בְּהַהוּא צְלוֹתָא אוֹ פִּקּוּדָא, לָא חָשִׁיב לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִפְתַּח לֵיהּ הֵיכָלֵיהּ, וַאֲפִילּוּ עַל יְדֵי שִׁלּוּחָא. וְלַאו אִיהוּ כְּדַאי לְמֵיעָאל לְהֵיכָלָא דְּמַלְכָּא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (דברים כד יא) בַּחוּץ תַּעֲמֹד, וּמִלְבָר יָהֲבִין לֵיהּ בָּעוּתֵיהּ, עַל יְדֵי שִׁלּוּחָא אוֹ מְמַנָּא, וְאִי לָא סָלִיק צְלוֹתֵיהּ כִּדְקָא יָאוּת, דַּחְיָין לֵיהּ לְבָר, וְסָגְרִין תַּרְעִין בְּאַנְפּוֹי, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי א כח) אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה יְשַׁחֲרֻנְנִי וְלֹא יִמְצָאֻנְנִי.

[דף ל ע"ב]

וְהָכִי כַּד קָרָאן יִשְׂרָאֵל כָּל חַד וְחַד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּקְרִיאַת שְׁמַע אוֹ בִּצְלוֹתָא אוֹ בְּכָל פִּקּוּדָא, אִם שְׁכִינְתָּא לַאו אִיהִי תַּמָּן לָא נָחִית תַּמָּן, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כ כד) בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ, וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס בְּכָל אֲתַר (דף ל ע"ב) דְּאַשְׁרֵי שְׁכִינְתִּי תַּמָּן וְגוֹמֵר, דְּכַד בַּר נַשׁ סָלִיק שְׁכִינְתָּא בְּפִקּוּדִין דִּילֵיהּ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית עֲלֵיהּ בְּגִינָהּ, וּבְגִין דָּא אָמַר הַנָּבִיא (ירמיה ט כב), אַל יִתְהַלֵּל וְגוֹמֵר, כִּי אִם בְּזֹאת וְהָא אוּקְמוּהוּ.

[1906]וְהָכִי כַּד בַּר נַשׁ נָחִית לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּצְלוֹתֵיהּ לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא, מִיָּד שְׁכִינְתָּא אַקְדִּימַת (נ"א וְהָכִי כַּד בַּר נַשׁ סָלִיק שְׁכִינְתָּא בִּצְלוֹתָא דִּילֵיהּ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית לְקַבֵּל צְלוֹתֵיהּ, וּשְׁכִינְתֵּיהּ אַקְדִּימַת), לְאַפְתָּחָא לֵיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית כד טו) וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר, וְהִנֵּה רִבְקָה יֹצֵאת, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, אִם שְׁגִורָה תְּפִלָּתִי בְּפִי יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְקוּבָּל, וְאִם לַאו יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מְטוֹרָף, וְטוֹרְפִין לוֹ צְלוֹתֵיהּ בְּאַנְפּוֹי, וּבְגִין דָּא וַיְהִי הוּא טֶרֶם כִּלָּה לְדַבֵּר, וּלְמַלְּלָא בִּצְלוֹתֵיהּ בְּשֵׁם יְיָ', מִיָּד שְׁכִינְתָּא נָפְקַת לְגַבֵּיהּ וּבְגִינֵיהּ נָחַתַּ שְׁכִינְתָּא לְרַגְלוֹי, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים פה יד) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם [1907]לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו.

וְכַד שְׁכִינְתָּא אִיהִי עוֹמֶדֶת עַל יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂרָאֵל [1908]אֵינוֹן רַגְלִין דְּקָמַת עֲלַיְהוּ בִּצְלוֹתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁבַּח לָהּ בְּהוֹן, מַה יָּפוּ [1909]פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים וְגוֹמֵר (שיר ז ב), וְעוֹד מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ, כַּד יִשְׂרָאֵל הֲווֹ מְקַיְּימִין שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה, וְעוֹד מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים, בִּזְמַנָּא דְּעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (זכריה יד ד) וְעָמְדוּ [1910]רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא, וְעוֹד מַה יָּפוּ פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים, כַּד קַיְּימִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּיוֹמָא דְּדִינָא בְּצְלוֹתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא [1911]בְּגִינַיְיהוּ עוֹמֵד מִכִּסֵּא דִּין וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים, בִּזְמַנָּא דְּאֵינוֹן קַיְּימִין בִּשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, וְסָבְלִין עֲלַיְיהוּ כַּמָּה דִּינִין וְכַמָּה יִסּוּרִין, דְּאָמְרִין כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה (תהלים מד כג).

[בנ"א כתוב שכאן שייך ת"ח יהו"ה כו' דלהלן, והמוסגר שבנתיים שייך לעיל קודם ות"ח אם ב"נ כו' כמו שכתבנו שם]:

[תיקוני זוהר –דף ל ע"א בהגהה]

(דף ל ע"א בהגהה) וְכַד בַּר נַשׁ מְצַלֵּי, צָרִיךְ בְּקַדְמֵיתָא לְנַחְתָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יהו"ה בִּקְרִיאַת שְׁמַע, [1912]וְלֵיהּ אָמְרִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, בְּכָל שַׁבָּתוֹת וְיָמִין טָבִין, [1913]בְּגִין דְּיוֹמִין דְּחוֹל תַּרְעָא דְּהֵיכָלָא פְּנִימָאָה אִיהִי

[1901] **נביא או כו'.** כמו שאומר להלן הא קא אתיין מארי נביאייא כו', וכן אמר נביא (איכה ג כא) זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל, וכן אמר לקמן וכד נביא וחוזה סליק כו':

[1902] **או חכם.** כמו שכתוב (ירמיהו ט כב) אל יתהלל חכם כו' כי אם בזאת:

[1903] **או צדיק.** כמו שכתוב (תהלים קיח כ) זה השער לה' צדיקים כו':

[1904] **או חסיד.** כמו שכתוב (תהלים לב ו) על זאת יתפלל כל חסיד כו' וזה שאמרו (ברכות ח ע"א) לעת מצוא זו אשה:

[1905] **אם שכינה כו'.** הם ג' דרגין דחשיב למעלה: צדיקים ובינונים ורשעים:

[1906] **והכי כד ב"נ נחית כו'.** רבקה - התפלה, כמו שאמרו ברעיא מהימנא:

[1907] **לדרך פעמיו.** פעמים - הן הרגלין, כמו שמפרש והולך:

[1908] **אינון רגלין.** שלה:

[1909] **פעמיך.** ישראל:

[1910] **רגליו.** ישראל:

[1911] **בגינייהו עומד כו'.** רוצה לומר בשביל עמידה שלהן וזה שאומר בזמנא דאינון קיימין כו':

[1912] **וליה אמרין כו'.** ישראל סבא:

[1913] **בגין דיומין כו'.** רוצה לומר לכך דווקא בשבת ויום טוב:

סְתִימָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל מו א) כֹּה אָמַר אדנ"י אלהי"ם שַׁעַר הֶחָצֵר הַפְּנִימִית [1914]הַפּוֹנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וְאַמַּאי [1915]בְּגִין דְמטטרון שַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת דְּיֵיתֵי בַּעְלָה יִפָּתֵחַ, וְכֵן בְּיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ, וּבְגִין דָּא, כַּד נָחִית בַּר נַשׁ יהו"ה בְּקָרִיאַת שְׁמַע, צָרִיךְ לְנַחְתָא לֵיהּ בְּאדנ"י, דְּאִיהוּ בְּפִימֵיהּ, וּבְגִין דָּא אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ.

דְּתַלַּת צְלוֹתִין אִינוּן בְּשַׁבָּת, וּרְבִיעָאָה צְלוֹתָא דְמוּסָף, צְלוֹתָא דְעַרְבִית אַתָּה קִדַּשְׁתָּ, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי מִסְטְרָא דְשִׂמְאלָא, דְּתַמָּן לֵיוָאֵי, דְּאִתְמַר בְּהוֹן וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, צְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית יִשְׂמַח מֹשֶׁה [1916]בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, וְדָא נִשְׁמַת [1917]כָּל חַי, דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, עֲלָהּ אִתְמַר (תהלים סח יד) אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתָיִם, אַל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אֵם, דַּעֲלָהּ אִתְמַר (בראשית כח יא) וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, בַּאֲתַר [1918]דְּיֵיש כ"ב אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא שְׁכִיבַת תַּמָּן, זַכָּאָה אִיהִי פּוּמָא, [1919]דְּאוֹרַיְיתָא דְּהַהִיא שְׁכִינְתָּא שְׁכִיבַת תַּמָּן.

צְלוֹתָא תְּלִיתָאָה אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד, דָּא יהו"ה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דַּאֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ, [1920]וְאִינוּן נְשָׁמָה יְתֵירָה וְרוּחַ יְתֵירָה וְנֶפֶשׁ יְתֵירָה, נֶפֶשׁ יְתֵירָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, אַתָּה קִדַּשְׁתָּ, נְשָׁמָה יְתֵירָה נִשְׁמַת כָּל חַי, דְּאִתְמַר בָּהּ יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, רוּחַ יְתֵירָה אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַפְתַּח פִּימוֹי בִּתְלַת צְלוֹתִין, לְקַבְלָא לוֹן בְּשַׁבָּת, תְּפִלַּת מוּסָף דָּא צַדִּיק, דְּכָלִיל כֻּלְּהוּ צְלוֹתִין, וּבֵיהּ אָמְרִין בִּצְלוֹתָא דְמוּסָף כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ יְיָ' אלהינ"ו וְכֶתֶר אִיהוּ כֶּתֶר עֶלְיוֹן, יְיָ' אלהינ"ו אַבָּא וְאִימָּא, קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ תְּלַת אֲבָהָן, יְיָ' צבאו"ת [1921]בְּרִית מִילָה וּתְרִין יַרְכֵי קֻשׁוֹט, מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ דָּא שְׁכִינְתָּא.

[דף ל ע"ב בהגהה]

זַכָּאִין שְׁפָוָון דְּאִינוּן תַּרְעִין דְּהֵיכָלָא, לְקַבְלָא (דף ל ע"ב בהגהה) בְּהוֹן צְלוֹתִין אִלֵּין, וּבְגִין דָּא אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח (תהלים נא יז), פְּתָחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק (שם קיח יט), דְּכַד בַּר נַשׁ אַפְתַּח פִּימוֹי בִּצְלוֹתָא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, מִיָּד אָז תִּקְרָא וַיְיָ' יַעֲנֶה (ישעיה נח ט), הוּא וּבֵית דִּינוֹ, אָ"ז תְּמַנְיָא אַתְוָון דְּאִינוּן יהו"ה אהי"ה, אַבָּא וְאִימָּא, וַיְיָ' יַעֲנֶה מִיָּד הוּא וּבֵית דִּינוֹ יהו"ה אדנ"י.

כַּד אִינוּן בְּאַבָּא וּבְאִימָּא, לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, כָּל חַד אִיהוּ שֵׁם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְכַד אִינוּן בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן אִינוּן בְּיִחוּדָא חֲדָא, כְּגַוְונָא דָא יאההויה"ה, בְּחֶסֶד וּגְבוּרָה אִינוּן יהו"ה אהי"ה, עַנְפִין מִתְפָּרְדִין לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִינוּן תַּרְוַיְיהוּ בְּיִחוּדָא חֲדָא, וְהָכִי אִינוּן עַנְפִין מִתְפָּרְדִין בְּנֶצַח וְהוֹד, יהו"ה לִימִינָא אהי"ה לִשְׂמָאלָא, בְּצַדִּיק מִתְיַחֲדִים, הָא הָכָא רָזָא דְאִילָנָא, דְּאִתְפַּשְׁטָן עַנְפּוֹי מֵעִילָּא, וּמִתְיַיחֲדִין בְּשָׁרְשׁוֹי לְתַתָּא, וְדָא עֵץ הַחַיִּים. עֵץ הַדַּעַת טוֹב, דְּלֵית בֵּיהּ רָע, מִתַּתָּא לְעִילָּא, כְּגַוְונָא דָא, אדנ"י שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, יהו"ה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִינוּן בְּתַרִין יַרְכִין עַנְפִין מִתְפָּרְדִין לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, וְהָכִי בְּתַרִין דְּרוֹעִין מִתְפָּרְדִין עַנְפִין לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, בְּצַדִּיק אִינוּן בְּיִחוּדָא חֲדָא יאהדונה"י, וְדָא רָזָא דְחַשְׁמַ"ל, חֵיוָון דְּאֶשָּׁא מְמַלְלָן, [1922]כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, דְּאִיהִי יאהדונה"י, [1923]וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, בְּתַרִין שְׁמָהָן וְדָא יהו"ה אהי"ה.

וּבְהוֹן הֲוָה מְשַׁבַּח שְׁכִינְתָּא בְּשִׁיר הַשִּׁירִים מִתַּתָּא לְעִילָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שיר השירים ז ב) מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָן, שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר, שְׁנֵי שָׁדַיִךְ, צַוָּארֵךְ, רֹאשֵׁךְ, הָא הָכָא מִתַּתָּא לְעִילָּא.

וְהִיא מְשַׁבַּחַת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵעִילָּא לְתַתָּא, רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז, עֵינָיו, לְחָיָיו, שִׂפְתוֹתָיו, יָדָיו, שׁוֹקָיו, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק צְלוֹתָא בְּכָל אַתַּר וְאַתַּר (נ"א אֲבָר וְאֵבָר) בְּתִקוּנָא דָא.] ע"כ ההגהה

[1914] **הפונה קדים.** לת"ת - שהוא מזרח:

[1915] **בגין דמטטרון כו'.** שהוא ו"ק דחול - בשית אתוון דיליה, והוא עבד, לכן הם ימי המעשה, ובחול אומרין בו שמע ישראל - ישראל זוטא, שעל ידו מתייחדין זו"נ בחול, כנ"ל בהקדמה:

[1916] **במתנת חלקו.** שזכה לבינה, ושם השמחה, יין המשמח:

[1917] **כל חי.** שהיא חיים, וממנה נשמה דפרח לכל חי - ליסוד:

[1918] **דיש כ"ב.** אותיות וישכב:

[1919] **דאורייתא.** שהיא ימא דאורייתא:

[1920] **ואינון נשמה כו'.** שהן שלש שבתות דשריין בשבת, כמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשה יתרו, והן שלש סעודות גם כן:

[1921] **ברית מילה כו'.** מי יעלה כו' - הוי"ה, כמו שאומר להלן תיקון כ"ב, וצבאות - נו"ה:

[1922] **כל הכורע כו'.** שהן לתתא:

[1923] **וכל הזוקף כו'.** שהן לעילא, וזה שאומר ובהון הוה כו'. רוצה לומר בהוי"ה אדנ"י. והיא משבחת כו'. רוצה לומר בהוי"ה אקי"ק, והענין כי הוי"ה אקי"ק - שרשם בחו"ב, והוי"ה אדנ"י - שרשם בנו"ה, כי איהו בנצח ואיהי בהוד, וזה שאומר בפנים, תלמידי חכמים - הוי"ה אדנ"י - איהו קב"ה ושכינתיה בתרין שוקין כו':

תָּא חֲזֵי יהו"ה אדנ"י אִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בְּתְרֵין שׁוּקִין יהו"ה לִימִינָא אדנ"י לְשְׂמָאלָא, וְאִינּוּן אַסְפַּקְלַרְיָאָה הַמְּאִירָה וְאַסְפַּקְלַרְיָאָה שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, בְּצַדִּיק תַּרְוַיְיהוּ חַד יאהדונה"י, וְהָכִי בְּתְרֵין דְּרוֹעִין יהו"ה לִימִינָא אדנ"י לְשְׂמָאלָא, בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא יאהדונה"י תַּרְוַיְיהוּ בְּיִחוּדָא חֲדָא, בְּסוֹד אָמֵ"ן, [1924]וּבְגִין דָּא גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְבָרֵךְ, הָא אִיהוּ מִתַּתָּא לְעֵילָּא.

[דף לא ע"א]

מַעִילָּא לְתַתָּא יהו"ה אהי"ה תַּרְוַיְיהוּ חַד בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן, כְּגַוְונָא דָּא יאההויה"ה, בְּחָכְמָה וּבִינָה יהו"ה אהי"ה, (דף לא ע"א) בְּתְרֵין דְּרוֹעִין יהו"ה אהי"ה, בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא תַּרְוַיְיהוּ כַּחֲדָא, בְּנֶצַח וְהוֹד יהו"ה אהי"ה דָּא לִימִינָא וְדָא לִשְׂמָאלָא, בְּצַדִּיק תַּרְוַיְיהוּ בְּיִחוּדָא כַּחֲדָא, [1925]וְכֵן בְּמַלְכוּת תַּרְוַיְיהוּ בְּיִחוּדָא חֲדָא כְּגַוְונָא דָּא יהו"ה אדנ"י, וּבָהּ מִתְחַבְּרִין יהו"ה אהי"ה, וּבְגִין דָּא אִיהִי קְרִית אַרְבַּע, חִבּוּרָא דְּאַרְבַּע שְׁמָהָן, דְּאִינּוּן בְּאַרְבַּע פָּרְשִׁיָּין דִּתְפִלִּין דְּיָד, וּבְאַרְבַּע בָּתֵּי דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא.

וְכַד נָבְיָא הֲוָה סָלִיק לְעֵילָּא, וְדָפִיק לְתַרְעָא, אִי הֲוָה סָלִיק בִּשְׁכִינְתָּא, הֲוָה פָּתַח לֵיהּ מִיָּד, וַהֲוָה אָמַר לֵיהּ בֶּן אָדָם עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ וַאֲדַבֵּר אִתָּךְ (יחזקאל ב א), דְּאַנְתְּ הוּא דַּהֲוִית סָבִיל לִשְׁכִינְתָּא בִּצְלוֹתָא בַּעֲמִידָה, עֲמוֹד עַל רַגְלֶיךָ, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם א ז) וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל, עֲגוּלִים כַּנְּקוּדִים דְּאִינּוּן מַנְהִיגִים לְאַתְוָון, וּמִסְטָרָא דְּאַתְוָון אִינּוּן מְרוּבָּעִין, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (שם יז) עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם [1926]בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ, וְעוֹד עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם, אִינּוּן [1927]אַרְבַּע קְדוּשׁוֹת דְּאוֹמֵר בַּר נַשׁ בְּכָל יוֹמָא. (וְעוֹד עֲמוֹד עַל רַגְלֶיךָ בְּקַדְמָאִין, וּמַה שְׁאֵלְתֵּךְ [1928]עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת בְּאֶמְצָעִיּוֹת, וְתֵעָשׂ בְּבַתְרָאִין, דְּתַמָּן אִיהוּ בַּר נַשׁ כְּעֶבֶד הַמְקַבֵּל פְּרָס מֵרַבּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ, אֲלַיִן נָפְקִין דְּיָהִיב לוֹן מַלְכָּא בָּעוּתְהוֹן, הָא אָחֲרִנִין קָא דָפְקֵי לְתַרְעָא, מָארֵי דִּבְרִית מִילָה, וְאַמְרֵי אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח.)

זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן רַגְלִין דִּשְׁכִינְתָּא, דְּקָמַת עֲלַיְיהוּ בִּצְלוֹתָא בַּעֲמִידָה, דְּאִיהִי וַדַּאי עֲלַיְיהוּ תְּפִלָּה מְעוּמָּד, [1929]וְקָמַת עֲלַיְיהוּ בָּגָלוּתָא, וּבְמַאי קָמַת עֲלַיְיהוּ, בְּגִין דְּנָחֲתִין לְגַבָּה יהו"ה, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, דְּבֵיהּ צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְזַקָּפָא לִשְׁכִינְתָּא, וְאִלֵּין דְּלָא זָקְפִין לָהּ בְּשֵׁם יהו"ה בִּצְלוֹתְהוֹן, אוֹ בְּפִקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא (נ"א דלהון), אִיהִי צָוְוחַת עֲלַיְיהוּ, נְתָנַנִי יְיָ' בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם (איכה א יד), דְּסִמִּיכוּ דִּילָהּ אִיהוּ בְּתְרֵין דְּרוֹעִין דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, וַעֲמִידָה דִּילָהּ בְּתְרֵין שׁוּקִין דְּאִינּוּן נֶצַח וְהוֹד, וּזְקִיפוּ דִּילָהּ בְּגוּפָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, יהו"ה שְׁמֵיהּ, וּבְגִין דָּא כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, וְיִחוּדָא דִּילָהּ בְּצַדִּיק, וּבְגִין אִלֵּין דְּלָא יְכִילַת לְמֵיקַם בְּהוֹן בְּצְלוֹתָא, וְלֵית לָהּ סְמִיכוּ וְלָא זְקִיפוּ בְּהוֹן בְּגָלוּתָא, אִתְעֲצִיבַת בְּהוֹן, וְרָזָא דְּמִלָּה בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב, וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ (משלי י א), וּבְגִינֵיהּ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ (בראשית ו ז).

וְאַמַּאי כּוּלֵי הַאי לְאִמֵּיהּ וְלָא לַאֲבוּהִי, אֶלָּא דָּא רָזָא עִלָּאָה אִיהוּ, פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה אִינּוּן מִימִינָא דְּתַמָּן חָכְמָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה אִינּוּן מִשְּׂמָאלָא דְּתַמָּן אִימָּא עִלָּאָה, [1930]דִּבְהוֹן אדנ"י שְׁמָעָה אדנ"י סְלָחָה אדנ"י הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר (דניאל ט יט), בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְכַד לָא חָזְרִין בְּתִיּוּבְתָּא אִינּוּן דְּעָבְרִין עַל לֹא תַעֲשֶׂה דְּאִינּוּן מִשְּׂמָאלָא, אִתְמַר עֲלַיְיהוּ (משלי י א) וּבֵן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ, בְּגִין דְּתַמָּן אִימָּא לִשְׂמָאלָא, וְלִבָּא אִיהוּ לִשְׂמָאלָא, (ורזא דמלה) וּבְגִין דָּא וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ.

[1931]וּתְרֵין הַוְיו"ת אִינּוּן לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, כְּגַוְונָא דָּא יהה"ו יוה"ו, י' לִימִינָא וּבֵיהּ יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ (שם ג יט), אָב עִם בְּרָתָא, ה' עִלָּאָה עִם בְּרָא דְּאִיהוּ ו', תְּפִלִּין עַל רֵישֵׁיהּ, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה סב ח) וּבְזִרוֹעַ עֻזּוֹ אֵלּוּ תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, דִּבְכָל אֲתַר דְּאָת ה' עַל ו' אִיהִי אִימָּא.

[1924] **ובג"ד גדול כו'.** שמתייחדים כאחד, מה שאין כן בברכה שאינן בשילוב, וכמו בענפין:

[1925] **וכן במלכות כו'.** ובה מתחברין כל הד' שמהן יחד, בשילוב, וזהו קרית ארבע כו', וכמו תפילין של יד דאינן רק בית אחד לבד:

[1926] **בלכתם כו'.** בלכתם של החיות - שהן הנקודין, ילכו האופנים - שהן האותיות:

[1927] **ארבע קדושות.** בשחרית ומנחה ושל יוצר וסדר קדושה:

[1928] **עד חצי המלכות באמצעין.** שהן י"ב ברכאן - חצי צירופי אדנ"י. אבל כל הגהה זו שכתובה למטה אינו שייך לכאן ולא גרסינן לה כאן:

[1929] **וקמת עלייהו.** רוצה לומר, על ידם:

[1930] **דבהון אדנ"י כו'.** ראשי תיבות שס"ה, שהן באדני מסטרא דאמא עילאה, וזה שאומר. ביום הכפורים. שהיא אמא, ורוצה לומר, שאומרים אותו ביום הכפורים - בתשובה שהיא אמא, ואומרים סלחה - על לא תעשה, שהן שם, וזה שאומר. וכד לא כו':

[1931] **ותרין הויו"ת כו'.** רוצה לומר, שלא תקשה הא אמרינן דאבא יסד ברתא, וכאן אומרים שהיא בסטרא דאמא, לכן אמר ותרין כו', ובזה מתורץ כל הסתירות שהן בזוהר, דהכל לפי הצירוף, וכמה צירופין, כמו שאומר לעיל בהקדמה:

[דף לא ע"ב]

[1932]וְדָא רָזָא דְקָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, דְּסָלִיק ה' לְגַבֵּי י', וְנָחִית ה' לְגַבֵּי ו', וְאִם לַאו הַאי הֲוָיָ"ה יהה"ו, דְּאִתְרְמִיז בְּהַאי קְרָא (ירמיה ט כג) כִּי אִם בְּזֹאת יִ תְהַלֵּל הַ מִּתְהַלֵּל הַ שְׂכֵל [1933]וְ יָדוֹעַ אוֹתִי, לָא הֲוֹו יָדְעִין בְּנֵי נָשָׁא קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, [1934]וכַד חַזָא בַּר נַשׁ דְּאָת ה' אִיהִי (נ"א דְּכַד לָא הֲוָה בַּר נַשׁ קָרִיב אָת ה') עִם י', ה' עִם ו', וּמָאן עוֹלָה וְיוֹרֵד, מָאן הֲוָה יָדַע מָאי נִיהִי ה' דְּאִיהִי בְּרַתָּא, דְּאִית לֵיהּ לְסַלְקָא לָהּ לְגַבֵּי אַבָּא, וְה' דְּאִיהִי אִימָּא לְנַחְתָּא לָהּ לְגַבֵּי בְּרָא, אֶלָּא בְּגִין הַאי הֲוָיָ"ה דְּאִיהִי יהה"ו, דְּה' דְּאִיהִי עַל ו' אִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, וּבָהּ אִשְׁתְּמַע ה' תַּתָּאָה דְּאִיהִי תְּחוֹת י' דְּאִיהִי בְּרַתָּא, וְדָא רָזָא דְּקָרְבָּנָא, דְּצָרִיךְ לְסַלְקָא ה' לְגַבֵּי י', (דף לא ע"ב) וּלְנַחָתָא ה' לְגַבֵּי ו'.

[1935]יוה"ה י' אִיהוּ לִימִינָא חָכְמָה, ו' תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ (דברים לג ב), וְהַאי אִיהוּ דְּאָמְרִין מוֹחַ הַבֵּן דְּאִתְמַשַּׁךְ מִמּוֹחַ הָאָב, ה' עִלָּאָה לִשְׁמָאלָא, וּמִתַּמָּן אִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּאִיהִי ה' תַּתָּאָה.

זָכָאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּיָדְעִין רָזִין עִלָּאִין בַּהֲוָיו"ת, דִּבְהוֹן סָלְקִין צְלוֹתִין בַּהֲבָלִים דְּפוּמְהוֹן, וְנָחֲתִין אִינּוּן חֲיָילִין בְּהוֹן כְּדְקָא יָאוּת, דְּכַד בַּר נַשׁ סָלִיק שְׁכִינְתֵּיהּ בְּצְלוֹתֵיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית עֲלֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כ כד) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ, זָכָאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן רַגְלִין לִשְׁכִינְתָּא, לְמֵיקַם עִמֵּהּ בֵּין בְּרֵיוַח בֵּין בְּעָאקוּ, דְּכַד אִנּוּן בְּדִינָא בְּיוֹמָא דְּדִינָא דְּאִיהִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, [1936]אִיהִי קָמַת עִמְּהוֹן לְדִינָא, דְּקַיְימִין לָהּ בְּצְלוֹתְהוֹן, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (משלי ו כב) בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמוֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְּשִׂיחֶךָ, דְּבְכָל אֲתַר דְּקַיְימִין יִשְׂרָאֵל בְּכָל פְּקוּדָא וּפְקוּדָא לִשְׁכִינְתָּא, אִיהִי קַיְימַת בְּגִינַיְיהוּ בְּכָל דּוּחֲקָא וְצַעֲרָא, בֵּין בְּאָרְחָא בֵּין בִּישׁוּבָא בֵּין בְּיַמָּא, וְדָא אִיהוּ בְּהִתְהַלֶּכְךָ בְּמַדְבְּרָא תַּנְחֶה אוֹתָךְ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים פה יד) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו, בְּשָׁכְבְּךָ בִּישׁוּבָא תִּשְׁמוֹר עָלֶיךָ, [1937]וַהֲקִיצוֹתָ לְמֵיזַל בְּיַמָּא הִיא תְּשִׂיחֶךָ, וְעוֹד בְּהִתְהַלֶּכְךָ בְּהַאי עָלְמָא תַּנְחֶה אוֹתָךְ, בְּשָׁכְבְּךָ בַּקֶּבֶר תִּשְׁמוֹר עָלֶיךָ, וַהֲקִיצוֹתָ בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים הִיא תְּשִׂיחֶךָ.

הָא אִלֵּין נְפָקִין, [1938]וְהָא אָחֳרָנִין קָא דָפְקִין לְפִתְחָא, וְאִינּוּן מָארֵי רַגְלִין, מִסְטָרָא דְרַגְלִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (זכריה יד ד) וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות יב לז) כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף, אִלֵּין נְפָקִין הָא אָחֳרָנִין עָאלִין, מִסְטָרָא דְּאִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ז) וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, רַגְלִין בְּעַגּוֹלָא [1939]אִינּוּן רֶגֶל יְשָׁרָה, וְאִית רַגְלִין אָחֳרָנִין מְרוּבָּעִין דְּאוֹפַנִּים, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם יז) עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ, דִּבְהוֹן וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק (שם יד), וְאִנּוּן רַגְלִין בְּעַגּוֹלָא, אִינּוּן כְּנֶקוּדִין לְאַתְוָון, דְּאִינּוּן רַגְלִין בְּרִבּוּעָא.

וְנָבְיָא דְּאִיהוּ מִסְטָרָא דִלְהוֹן, תַּמָּן הֲוָה [1940]סָלִיק רוּחֵיהּ, וּמִתַּמָּן הֲוָה שָׁמַע כָּל מַה דַּהֲוָה לֵיהּ לְמִשְׁמַע, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל ב א) וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ וַאֲדַבֵּר אוֹתָךְ, וְעוֹד (שם ב) וַתָּבֹא בִי רוּחַ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלַי וַתַּעֲמִדֵנִי עַל רַגְלָי, וָאֶשְׁמַע אֵת מִדַּבֵּר אֵלָי, וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי וְגוֹמֵר (שם ג יב), בְּגִין דְּדַרְגִּין אִינּוּן מִסְטָרָא דִשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְמַר בָּהּ (שמות לג כג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי, אָמַר וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי.

מָאי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל, [1941]דְּאִית רַעַשׁ וְאִית רַעַשׁ, אִית רַעַשׁ דְּאִתְמַר בֵּיהּ (מלכים א יט יא) לֹא בָרַעַשׁ יְיָ', דְּלָא יֵיתֵי תַּמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִית רַעַשׁ דְּיֵיתֵי תַּמָּן, אֶלָּא רַעַ"שׁ בְּהִפּוּכָא עֶ"שׁ, כְּמָה דְּאִתְמַר (תהלים מא ד) יְיָ' יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ [1942]דְּוָי, וְדָא אִיהוּ כָּל מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ, דְּאִתְהַפַּךְ רַע"שׁ לְעֶ"שׁ, וּמַאי נִיהוּ עֶ"שׁ, אֶלָּא

[1932] **ודא רזא כו'.** רוצה לומר, כשהן בצירוף הזה - צריך לקרב עולה ויורד:

[1933] **וידוע אותי.** לשון חיבור:

[1934] **וכד חזא בר נש כו'.** רוצה לומר, שלא תקשה, הא גם כן בהוי"ה כסדר יש לומר דה"א ראשונה היא ברתא עם אבא, וצריך לנחתא לה, ותירץ, דאין הכרח בזה עד שרואין ה' על ו' - שעל כרחך היא אמא, ועל כרחך ה' ראשונה - ברתא:

[1935] **יוק"ק כו'.** וזה שאומר לעיל רזא עלאה כו':

[1936] **איהי קמת עמהון כו'.** לאגנא עליהון:

[1937] **והקיצות למיחת בימא כו'.** דשם כתיב (יונה א ו) מה לך נרדם, (תהלים קז כג, כד) יורדי הים המה כו', (קידושין פב ע"א) הספנין רובן חסידים:

[1938] **הא אחרנין כו'.** שהראשונים - ברגלין דשכינה:

[1939] **אינון רגל ישרה.** שבכל צד שוה:

[1940] **סליק רוחיה.** דנקודין הן רוח, וזה שכתוב (יחזקאל א כ) כי רוח החיה כו' (שם) שמה הרוח כו':

[1941] **דאית רעש כו'.** רוצה לומר, לכן אמר גדול - גדול ה' כו':

[1942] **דוי.** שנתהפך יו"ד, שכינה כלילא מעשר כמו שמפרש והולך:

אִיהוּ עֶשֶׂ"ר בְּהִפּוּךְ אַתְוָון, וְדָא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי כְּלָלָא דְּעֶשֶׂר סְפִירָן, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר אֵין קְדוּשָׁה בְּפָחוּת מֵעֲשָׂרָה. דְּאִיהִי שַׂרְיָא לְרֵישָׁא דְּחוֹלָה, וּבְגִינָהּ יְיָ' יִסְעָדֶנּוּ, וּבְמַאי עַל עֶרֶשׂ דְּוָי, עַל שְׁכִינְתֵּיהּ דַּאי, וְאִם שְׁכִינְתָּא לַאו תַּמָּן, רוּחַ [1943]סְעָרָה תַּמָּן, דְּאַסְעִיר גּוּפֵיהּ דְּבַר נַשׁ, דִּכְתִיב בֵּיהּ (יונה א ד) וְהָאֳנִיָּה חִשְּׁבָה לְהִשָּׁבֵר, דְּאִיהִי גּוּפָא דִּסְפִינָה, כַּד לֵית שְׁכִינְתָּא סְמִיכַת לָהּ, רוּחַ סְעָרָה מְהַפֵּךְ לָהּ וְתַבַּר לָהּ, וּבְזִמְנָא דִּשְׁכִינְתָּא סְמִיכַת לָהּ, מִיָּד קָלָא נָפִיק בֶּן אָדָם עֲמֹד עַל רַגְלֶיךָ (יחזקאל ב א), וְקָאִים מִמַּרְעָא דִּילֵיהּ, וְנָפִיק מִדִּינָא, שְׁלִים בְּגוּפֵיהּ שְׁלִים בְּמָמוֹנֵיהּ.

[מכאן עד הא אלין נפקין דלהלן הוא הגהה בד"א ומנטובה, וכתוב עליה: זה מצאתי בספר אחר]

[דף לב ע"א]

(דף לב ע"א) [הָא אִלֵּין נָפְקִין, הָא אָחֳרָנִין דָּפְקִין לְפִתְחָא, וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְאִינּוּן דְּסָמְכִין לִשְׁכִינְתָּא בְּכַמָּה [1944]רַגְלִין דְּמוֹעֲדִים וְיוֹמִין טָבִין, וְכַד אִלֵּין עָאלִין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁבַּח בְּרִיךְ הוּא מְשַׁבַּח לָהּ בְּהוֹן, מַה יָּפוּ [1945]פְּעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב (שיר ז ב), דְּאִלֵּין אִינּוּן דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים טז טז) שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּמָּה אַנְתְּ שַׁפִּירָא בְּאִלֵּין נְעָלִים דְּאִינּוּן [1946]נְעִילַת פֶּסַח וּנְעִילַת עֲצֶרֶת וּנְעִילַת חָג, חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ, אִלֵּין אִינּוּן מִסְטְרָא דִּתְרֵי יַרְכֵי קִשׁוֹט דְּאִתְּמַר בְּהוֹן [1947]שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וְאִינּוּן שִׁית דַּרְגִּין דִּנְבוּאָה. מִסְטְרָא דְּאֵת ו' דְּאִיהוּ צַדִּיק, עַמּוּד דְּסָמְכִין לוֹן, וְאִיהוּ שִׁית לְקֻבֵּל (מלכים א י יט) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וְסָלִיק בְּאָת י' לְשִׁשִּׁים, כְּגַוְונָא דְּשִׁשִּׁים וְשִׁית גַּלְגַּלִּים דְּסַחֲרִין לְכוּרְסַיָּא, וְאִינּוּן ס"ו מִן יְסו"ד, וְהָא אוּקְמוּהָ, אִשְׁתָּאַר י"ד, בֵּיהּ וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה (הושע יב יא), וְדָא שְׁכִינְתָּא יָד חוֹתֶמֶת מִסְטְרָא דְּצַדִּיק, יָד כּוֹתֶבֶת מִסְטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [1948]אִיהִי תְּמוּנַת כֹּל, וּבְגִין דָּא (הושע יב יא) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה.]

הָא אִלֵּין נָפְקִין, הָא אָחֳרָנִין קָא דָּפְקִין לְפִתְחָא, וְאָמְרִין אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְאִינּוּן מָארֵי דְּאוֹת, דְּאִיהוּ חַ"י עָלְמִין, דְּמִצַּלִּין בְּחַ"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתִין, דִּמְקָרְבִין בְּהוֹן קָרְבָּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דַּחֲשִׁיבָא לָקֳבֵל שִׁבְעָה פָּרִים וְשִׁבְעָה אֵלִים, וְלָקֳבֵל שְׁתֵּי תּוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה, דְּמִסְטְרָא דְּהַאי אוֹת אָמַר לְמֹשֶׁה [1949]וְזֶה לְךָ הָאוֹת (שמות ג יב), וְאִיהוּ כְּלִיל תְּרֵי עֲשַׂר מַזָּלוֹת, [1950]וְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, מִסְטְרָא דִּקְדוּשָׁה, דְּאִיהִי בַּת שֶׁבַע, וּמִסְטְרָא דְּוו' דְּאִיהוּ ו' עִלָּאָה ו' תַּתָּאָה הַא אִינּוּן שִׁית כּוֹכְבֵי לֶכֶת, [1951]א' כּוֹכָבָא שְׁבִיעָאָה, ו"ו תְּרִין עֲשַׂר מַזָּלוֹת, דְּכָל מַזָּל אִתְקְרֵי אוֹת, וְאִיהוּ מְמַנָּא עַל כָּל שַׁעְתָּא דִּתְרִין עֲשַׂר שַׁעְתִּין, כָּל נָבִיא אִית לֵיהּ מַזָּלֵיהּ וְשַׁעְתֵּיהּ, וּכְפוּם הַהוּא מַזָּל, וּכְפוּם פְּעוּלָה דִּילֵיהּ, הָכִי אִתְגַּלְיָיא לֵיהּ אוֹת מִן וָא"ו, דְּתְרִין עֲשַׂר מַזָּלוֹת מְמַנָּן עַל תְּרִין עֲשַׂר שַׁעְתִּין, וְעַל תְּרֵין עֲשַׂר יַרְחִין.

וְאִלֵּין מַזָּלוֹת מִתַּמָּן הֲווֹ יָרְתִין תְּרֵין עֲשַׂר שִׁבְטִין נִשְׁמָתִין דִּלְהוֹן, וְאִית מִסְטְרָא אָחֳרָא תְּרֵין עֲשַׂר, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית כה טז) שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים לְאֻמֹּתָם, דְּאִינּוּן אִתְקְרִיאוּ טָלֶ"ה שׁוֹ"ר תְּאוֹמִי"ם סַרְטָ"ן וְגוֹמֶר, דָּא כְּגַוְונָא דְּדָא עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ירמיה י ב) וּמֵאֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל תֵּחַתּוּ, כִּי יֵחַתּוּ הַגּוֹיִם מֵהֵמָּה.

[1952]שִׁית מַזָּלוֹת אִינּוּן מֵעִילָּא לְתַתָּא מֵחֶסֶד וְעַד יְסוֹד, וְשִׁית מִתַּתָּא לְעֵילָּא מִיסוֹד וְעַד חֶסֶד, מִסְטְרָא דְּמַלְכוּת אִתְקְרִיאוּ שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, מִשְּׁכִינְתָּא עַד חֶסֶד, וּכְפוּם פְּעוּלָה דַּהֲהִיא סְפִירָה הָכִי אִתְגַּלְיָיא אוֹת, אוֹת מִסְטְרָא דְּחֶסֶד אִיהוּ רַחֲמֵי, אוֹת מִסְטְרָא דִּגְבוּרָה אִיהוּ דִּינָא, וְאַחֲזֵי עַל קְטוֹלָא דְּחַיְיבָיָא, וּשְׁפִיכוּ דְּדָמָא, וְאַחֲזֵי בְּצַדִּיקַיָּיא דַּם דִּבְעִירָן, לְמֵיכַל בְּחֶדְוָה וְעֹנֶג דְּמַאֲכָלִין בְּחָתָן וְכַלָּה, וּבְשִׁפִּיכוּ דְּדָמָא דְּקָרְבָּנִין, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (שמות כ כד) וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וכו', וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, וְעוֹד אַחֲזֵי בְּצַדִּיקַיָּיא דַּם בְּרִית, דְּאִתְּמַר בָּהּ (יחזקאל טז ו) וָאוֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וָאוֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי.

מִסְטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ אוֹת [1953]תָּלוּי אָרוּחַ, אִם זַכָּאוֹן עוֹבָדִין דְּעָלְמָא מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, וְאִם לַאו

[1943] **סערה.** אותיות ערש - עשר, אלא בשמאל, לב כסיל בשמאל, דלכן נקרא סמאל, לשון שמאל - ובס':

[1944] **רגלין דמועדים.** לשון שלש רגלים:

[1945] **פעמיך.** כמו שמפרש והולך - שלש פעמים:

[1946] **נעילת פסח כו'.** שנועלין עצמן בעזרה, לשון עצרת:

[1947] **שוקיו עמודי כו'.** כמו שאומר לעיל בתחלת התיקון:

[1948] **איהי תמונת כל.** רוצה לומר, כל הספירות, ורוצה לומר לכן היא יד כותבת ויד חותמת כנ"ל, וזה שאומר ובג"ד כו':

[1949] **וזה לך האות.** וזה, חושבן ח"י:

[1950] **ושבעה כו'.** השביעי - הוא נקודה האמצעי שכולל כל הוא"ו כידוע:

[1951] **א' כוכבא.** רוצה לומר א' שבתוך הוא"ו - נקודה האמצעית:

[1952] **שית מזלות כו'.** חוזר למעלה ואיהו כליל תרי כו':

[1953] **תלוי ארוח.** ו' אריכא, וביסוד - ו' זעירא:

כְּלַפֵּי דִּינָא, [1954]וְהָכִי אִינּוּן תְּלַת אָחֳרָנִין כְּגַוְונָא דָּא, וּלְחַכִּימַיָּא בִּרְמִיזָא.
הָא אִלֵּין נְפָקִין, הָא אָחֳרָנִין דָּפְקִין לְפִתְחָא מִסְטָרָא דְּקֶשְׁת, דְּאִיהוּ אוֹת הָכִי אוֹת בְּרִית, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם א כח) כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן בְּיוֹם הַגֶּשֶׁם, כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד יְיָ, וָאֶרְאֶה וָאֶפֹּל עַל פָּנַי, וָאֶשְׁמַע קוֹל מְדַבֵּר, וְאַמַּאי הוּא נָפִיל עַל אַנְפּוֹי, בְּגִין דַּאֲסִיר לְאִסְתַּכְּלָא בַּקֶּשֶׁת.

[דף לב ע״ב]

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא וְאַמַּאי אַסִּיר לְאִסְתַּכְּלָא בַּקֶּשֶׁת, אָמַר לֵיהּ (דף לב ע"א) רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי בְּגִין אִינּוּן קְלִיפִין דְּמִתְלַבְּשִׁין בֵּיהּ וּדְאִינּוּן בֵּיהּ, דְּאִינּוּן רוּחַ סְעָרָה עָנָן גְּדוֹל וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, וְדָא אִיהוּ דְּחָזָא יְחֶזְקֵאל עָלָיו הַשָּׁלוֹם, דְּאָמַר וָאֵרֶא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, דָּא קַו תֹּהוּ קְלִיפָּא יְרוֹקָא דֶּאֱגוֹזָא קַו יָרוֹק, עָנָן גְּדוֹל קְלִיפָּה תִּנְיָינָא חִוָּורָא דֶּאֱגוֹזָא, [1955]וְדָא בֹּהוּ, וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת קְלִיפָּה תְּלִיתָאָה דֶּאֱגוֹזָא [1956]וְדָא חֹשֶׁךְ, וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב דָּא קְלִיפָּה רְבִיעָאָה דֶּאֱגוֹזָא, דְּאִיהִי אִתְאַחֲדָא בְּמוֹחָא, וּמִתּוֹכָם כְּעֵין הַחַשְׁמַל דָּא מוֹחָא דֶּאֱגוֹזָא, וְדָא יאהדונה״י.
וּבְרִי עַד דְּאִלֵּין קְלִיפִין דֶּאֱגוֹזָא מִתְעַבְּרִין וּמִתְתַּבְּרִין, בְּתִקְיעָה וּשְׁבָרִים וּתְרוּעָה, דִּבְהוֹן שְׁבָרִים (שמות כג כד) [1957]שַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר מַצֵּבוֹתֵיהֶם, דְּאִינּוּן קְלִיפִין דֶּאֱגוֹזָא, וּבִתְרוּעָה (תהלים ב ט) תְּרוֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל, וּבִתְקִיעָה וְהוֹקַע אוֹתָם לַיְיָ, דְּאִלֵּין גָּרְמוּ (בראשית לב כו) [1958]דְּוַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה, דְּאִיהוּ צַדִּיק, וְאִתְפָּרַשׁ מִינָהּ שְׁכִינְתָּא, וְאִיהִי בְּגָלוּתָא, וְאִתְדַּבַּק בְּאַתְרָהָא קְלִיפָּה דְּעָרְלָה דְּאַפְרִיד בֵּין צַדִּיק וּשְׁכִינְתָּא, עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה (שם לב לג), עַד דְּאִתְעַבְּרַת הַאי קְלִיפָּה מִתַּמָּן.
וּבְרִי כָּל זִמְנָא דְּאִלֵּין קְלִיפִין לָא מִתְעַבְּרִין מִקֶּשֶׁת, לָא יְהֵא קֶשֶׁת בְּגַוְונוֹי נְהִירִין, וְסִימָנָא דָּא יְהֵא בִּידָךְ, עַד דְּתֶחֱזֵי קַשְׁתָּא בְּגַוְונוֹי נְהִירִין לָא תְּצַפֵּי לְרַגְלֵי דְּמָשִׁיחָא, וּמִיָּד דְּיֵהֵא נָהִיר בְּגַוְונִין נְהִירִין, מִיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם (שם ט טז), וּמִיָּד אִתְגַּלְיָיא הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות ג יב) וְזֶה לְךָ הָאוֹת כִּי אָנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ, לְקַיָּמָא בֵּיהּ כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת (מיכה ז טו), בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְגַּלְיָיא [1959]מַ״ה שֶׁ״הָיָה ה״וּא שֶׁיִּהְיֶה.
הָא אִלֵּין נְפָקִין, אָחֳרָנִין דָּפְקִין לְפִתְחָא, וְאָמְרִין אדנ״י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְאִינּוּן מָארֵי דְּקוֹמָה, מִסְטָרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא בֶּטֶן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב לח כט) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח, (יחזקאל א כב) כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא, [1960]גּוּף דִּילָהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בֶּטֶן עֲלֵיהּ אִתְמַר (שיר ז ג) בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים.
שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג וְגוֹמֵר (שם), שָׁרְרֵךְ [1961]דָּא צִיּוֹן, דְּאִיהוּ טַבּוּר עָלְמָא, נְקוּדָה דְּמִינָהּ הוּשְׁתַּת הָעוֹלָם, לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּאִינּוּן מִזְרָח וּמַעֲרָב צָפוֹן וְדָרוֹם, וּלְקִבְלַיְיהוּ, רֵישָׁא לְמִזְרָח, גּוּפָא לְמַעֲרָב, דְּרוֹעִין לְדָרוֹם, רַגְלִין לְצָפוֹן, אוֹת בְּרִית נְקוּדָה בְּאֶמְצָעִיתָא, כְּגַוְונָא דְּטַבּוּר, אַגַּן הַסַּהַר, [1962]דָּא נְקוּדָה דְּסִיהֲרָא כְּגַוְונָא דָּא כ, [1963]וְהִיא רֵאשִׁית נְקוּדָה בְּאָת ב, [1964]בַּת קוֹל אִיהִי וַדַּאי, [1965]כְּלָלָא דְּנִקּוּדִין וַאֲתָוָון.
וְאִיהִי פְּתוּחָה כְּלַפֵּי צַדִּיקָיָא וְחַכִּימַיָּא מָארֵי דְּאוֹרַיְיתָא, וּפְתִיחָא לְגַבֵּי נְבִיאַיָּא, וּלְגַבֵּי צַדִּיקָיָא נַטְרֵי בְּרִית, וְכָל אִינּוּן דְּתַלְיָין בִּסְפִירָן, דְּאִינּוּן שְׁמָא קַדִּישָׁא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִיהִי סְתִימָא [1966]מִסְטָרָא אָחֳרָא כְּלַפֵּי רַשִּׁיעַיָּא, דִּבְזִמְנָא דְּאִתְיַין לְאִסְתַּכְּלָא בָּהּ, חָזְרַת אַנְפִּין לַאֲחוֹרָא מִנַּיְיהוּ, כְּגַוְונָא דָּא [ציור].

1954 **והכי אינון כו'.** שיסוד תלוי בין שתי רגלין, ולפי שהוא דבר שצריך לכסות ולא לדבר בגלוי - אמר ולחכימא ברמיזא:
1955 **ודא בהו.** אבנים מפולמות, קשה כאבן:
1956 **ודא חשך.** ששם חשך, בתוך קליפה הקשה דאגוז:
1957 **שבר תשבר.** הקלפין דאגוז:
1958 **דותקע.** לשון תקיעה:
1959 **מה שהיה כו'.** ראשי תיבות משה, ורוצה לומר, שהיה - גואל הראשון, הוא כו':
1960 **גוף דילה.** רוצה לומר, הנורא:
1961 **דא ציון.** אות ברית כמו שמפרש והולך כגוונא דטבור:
1962 **דא נקודה דסיהרא כו'.** באמצע כנ"ל, והיא - חכמה דילה כמו שמפרש והולך, וכן בתיקון י"ט, והיא - אות ברית דיליה שהוא עטרת היסוד, והוא - חכמה דילה, רוחא דבגוה, דמשם שרשה, ועיין מה שנכתוב לקמן תיקון מ"ם מזה בארוכה:
1963 **והיא ראשית כו'.** רוצה לומר זהו בראשית - ב' ראשית, שהוא חכמה, נקודה הנ"ל, והוא נקודה שבתוך הבית, כמו שמפרש והולך:
1964 **בת קול כו'.** רוצה לומר, לכך נקרא בית, בת קול, י' נקודה:
1965 **כללא כו'.** כמו שאומר להלן בתיקון כ"ח שהיא כוללת כל האותיות - באות בית, וכל הנקודין - בנקודה שבתוך הב', ונמצאו הכל נרמז בב' של בראשית:
1966 **מסטרא אחרא.** רוצה לומר באחור של הבית:

וּבְגִין דְּיַעֲקֹב דְּאִיהוּ דְיוֹקְנֵיהּ חֲקוֹקָה בְּסִיהֲרָא תַּמָּן, אִתְּמַר בֵּיהּ (במדבר כג כא) לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל, יְיָ׳ אֱלָהָ״ו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ, וְעַל אִינּוּן דְּזַרְעָא דְיַעֲקֹב אִתְּמַר (דברים לג כז) וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד [1967]עֵין יַעֲקֹב, אִתְּמַר הָכָא בָּדָד, וְאִתְּמַר הָתָם בַּאֲתַר אָחֳרָא (שם לב יב) יְיָ׳ בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, דָּא יְהֵא בְּיוֹמוֹי דְמַלְכָּא מְשִׁיחָא, דְּלָא יְהֵא פְּסוֹלֶת בְּיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא יְיָ׳ בָּדָד יַנְחֶנּוּ, וּמָאן פְּסוֹלֶת. אִינּוּן גֵּרִים, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּאֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ.

[דף לג ע״א]

וּבְהַהוּא זִמְנָא מִתְפַּשְׁטָא סִיהֲרָא מֵאִלֵּין קְלִיפִין חֲשׁוֹכִין, וּמִתְחַדְּשָׁא בִּלְבוּשִׁין שַׁפִּירִין, וְהַאי אִיהוּ חִדּוּשָׁא דְּסִיהֲרָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית לה יד) וַתָּסֶר בִּגְדֵי אַלְמְנוּתָהּ מֵעָלֶיהָ, וְאִתְּמַר בָּהּ (תהלים קג ה) תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְיכִי, וּמִיָּד דְּאִיהִי מִתְחַדְּשָׁא, מִיָּד אִתְקַיַּים (דף לג ע״א) קְרָא (יחזקאל לו כז) דִּנְבוּאָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְגוֹמֵר (שם כו) וְנָתַתִּי בָּכֶם לֵב חָדָשׁ, וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְגוֹמֵר, וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם (יואל ג א).

הָא אִלֵּין נָפְקִין, [1968]הָא מָארֵי דְקוֹמָה קָא דָפְקִין לְפִתְחָא, דְּאִיהוּ קוֹמָה דְגוּפָא דְמַלְכָּא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל י ו) וּגְוִיָּתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ, וְהַאי אִיהוּ דְּאִתְקְרֵי שָׁמַיִם, דְּבֵיהּ אִתְפַּתְּחוּן חָמֵשׁ נְהוֹרִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א א) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה [1969]מַרְאוֹת אלהי״ם, וְאִינּוּן חָמֵשׁ נְהוֹרִין דְּאִינּוּן ה׳ סִפְרֵי דְאוֹרַיְיתָא, [1970]בְּגִין דְּאִיהוּ ו׳ וּבֵיהּ אִתְפַּתְּחָן חָמֵשׁ נְהוֹרִין דְּאָת ה׳, דְּסָלְקִין לְחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּחֵירוּ.

וּבְזִמְנָא דְּאִלֵּין דָּפְקִין לְפִתְחָא, וְאָמְרִין אדנ״י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, אִתְפַּתְּחַת לוֹן תַּרְעָא דְּהֵיכְלָא בְּכַמָּה נְהוֹרִין מְרַקְּמָן, נָהֲרִין מִכָּל גַּוְונִין דְּעָלְמָא, וּבְזִמְנָא דְּאִלֵּין עָאלִין לְהֵיכָלָא, שְׁכִינְתָּא אוֹלִיפַת זְכוּ עֲלַיְיהוּ, וְאָמְרַת רִבּוֹן עָלְמָא, הָא אִלֵּין מָארֵי דְקוֹמָה דְּקָא סָגְדִין בְּצִלּוֹתָא לְגַבְּךְ אַרְבַּע זִמְנִין, בְּתִלַּת קַדְמָאִין תְּרֵי, וּבְתִלַּת בַּתְרָאִין תְּרֵי, לָקֳבֵל אַרְבַּע אַתְוָון דִּילָךְ, וְזָקְפִין אַרְבַּע זְקִיפוּת בְּהוֹן לְאַרְבַּע אַתְוָון דִּילִי דְּאִינּוּן אדנ״י, לְסַלְקָא אַרְבַּע דְּאִינּוּן אדנ״י, בְּאַרְבַּע דְּאִינּוּן יהו״ה, וְצָרִיךְ לְמִכְרַע בְּכֻלְּהוּ, בְּחַ״י חוּלְיָין, דְּאִינּוּן לָקֳבֵל תַּמְנֵי סְרֵי בִּרְכָאן, דִּכְלִילָן בְּחַ״י עָלְמִין, וְדָא אִיהוּ דְּתַקִּינוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, עַד דְּיִתְפַּקְּקוּ כָּל חוּלְיוֹת שֶׁבַּשִּׁדְרָה, וְשִׁדְרָה אִיהוּ לוּלָב, אִם נִפְרְצוּ עַלָּיו פָּסוּל, כְּגַוְונָא דָּא צָרִיךְ דְּלָא יַפְסִיק בְּתַמְנֵי סְרֵי בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא, דְּאִינּוּן לָקֳבֵל חַ״י נְעָנוּעִין דְּלוּלָב.

כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, אֲפִילּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֻקְבּוֹ לֹא יַפְסִיק, בְּגִין דְּחַ״י עָלְמִין אִיהוּ דַּאֲחִיד בֵּין יהו״ה אדנ״י, כְּגַוְונָא דָּא יאהדונה״י, דְּסָלִיק לְחֵשְׁבַּן אָמֵ״ן, וּבְגִין דָּא אֲפִילּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֻקְבּוֹ לֹא יַפְסִיק, כְּשֶׁהוּא כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וּמַה דְּאִתְּמַר אֲבָל עַקָּרֵב פּוֹסֵק, בְּגִין דְּהָא אוּקְמוּהוּ (ויקרא יח ה) וָחַי בָּהֶם, וְלֹא שֶׁיָּמוּת בָּהֶם.

וְעוֹד כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, הָא אוּקְמוּהוּ דְּצָרִיךְ לְכְלוֹל בֵּיהּ עֶשֶׂר סְפִירָן, דְּאִינּוּן יו״ד ה״א וא״ו ה״א, דְּאִינּוּן כ׳ מִן בָּרוּךְ כֶּתֶר, ר׳ רֵאשִׁית חָכְמָה, ב׳ תְּרִין הֵהִי״ן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, ו׳ שִׁית סְפִירָן, הָא עֶשֶׂר, [1971]וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (בראשית יד כ) וּבָרוּךְ אֵ״ל עֶלְיוֹן וְגוֹמֵר, וַיִּתֶּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל, יוֹסֵף בְּגִין דְּזָכָה לְצַדִּיק חַ״י עָלְמִין, דְּבֵיהּ צָרִיךְ לְמִסְגַּד בְּכָל סְפִירָן לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא, זָכָה לְהַאי חֶלְמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם לז ט) וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְגוֹמֵר, וְנָבִיא דְּסָלִיק לְהַאי דַּרְגָּא, שְׁמָשָׁא וְסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, כֻּלְּהוּ יָהֲבִין בֵּיהּ נְבִיעוּ בְּנִשְׁמָתֵיהּ, וְרוּחַ דִּנְבוּאָה לְאִתְנַבָּאָה מִכֻּלְּהוּ, וְהַאי אִיהוּ מִשְׁתַּחֲוִים לִי, דְּמִכֻּלְּהוּ נָחִית לֵיהּ נְבוּאָה, וּמִכֻּלְּהוּ אִתְכְּלִילַת נִשְׁמָתֵיהּ, וְהַאי אִיהוּ אַגְרָא דְאִלֵּין מָארֵי דְקוֹמָה.

הָא אִלֵּין נָפְקִין, הָא אָחֳרָנִין דָּפְקִין לְפִתְחָא, וְאִינּוּן מָארֵי דְרוֹעִין, וְאָמְרִין אדנ״י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, מִיָּד עָאלִין נְטוּרֵי תַּרְעִין, וְאָמְרִין רִבּוֹן עָלְמָא הָא מָארֵי דְּדְרוֹעִין קָא דָפְקִין לְפִתְחָא, קָלָא נָפִיק וְיֵימָא, הָא אִינּוּן מָארֵי דְּדְרוֹעִין בְּקִשׁוּרָא דִּתְפִלִּין, וּבַעֲטִיפוּ דְמִצְוָה, דְּאִתְּמַר בֵּהוֹן וַיְשִׂימוּ [1972]עַל שְׂכֶם [1973]שְׁנֵיהֶם, כְּגַוְונָא דְּשֵׁם וַיֶּפֶת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם ט כג) וַיִּקַּח שֵׁם וָיֶפֶת אֶת הַשִּׂמְלָה וְגוֹמֵר, [1974]וְעֶרְוַת אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ, עֶרְוָה אִיהִי מִסְטָרָא

1967 **עין יעקב.** נקודה הנ״ל:

1968 **הא מארי דקומה.** רוצה לומר מסטרא דקב״ה כמו שמפרש והולך:

1969 **מראות אלקים.** בינה - חמש אתוון דאלקים, ה׳ נהורין דילה:

1970 **בגין דאיהו ו׳.** רוצה לומר צורת פתח, לכך מתפתחין ביה:

1971 **ובגיניה כו׳.** רוצה לומר מעשר - בכל עשר ספירות:

1972 **על שכם.** שהם שתי כתפין, שני פרקין אחרונין דידין:

1973 **שניהם.** שני הכתפין:

1974 **ערות אביהם כו׳.** דהכתפין - הן הדעת שיורד ביסוד כידוע, ולכן וישימו כו׳ ויכסו כו׳:

דְחָם, וְדָא אִיהוּ יֵצֶר הָרַע, דְּמִתַּמֵּם גּוּפֵיהּ לְדַבֵּר עֶרְוָה (נ"א עבירה), וְגַלֵּי עֶרְיָן בְּעָלְמָא, דְּאִיהוּ מִסְטְרָא דְנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם ג יד) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה, וּבְגִין דְּהַאי אִיהוּ מִסְטְרוֹי, אָמַר (שם ט כה) אָרוּר כְּנָעַן וְגוֹמֵר.

[דף לג ע"ב]

וְעוֹד אִלֵּין אִינּוּן מָארֵי מַתְנָן, דְּעָבְדִין גְּמִילוּת חֲסָדִים עִם שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי עֲנְיָא, דְּאִנּוּן (דברים טו יא) פָּתוֹחַ תִּפְתַּח, נָתוֹן תִּתֵּן (שם י), הַעֲנֵק תַּעֲנִיק וכו' (שם יד), (דף לג ע"ב) עֲשָׂרָה אִינּוּן, וְהָא אוּקְמוּהוּ חַבְרַיָּא מָארֵי מַתְנִיתִין, וְאִלֵּין אִינּוּן יְדֵי נְדִיבִים מִסְטְרָא דַּאֲבָהָן, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (תהלים מז ו) [1975]נְדִיבֵי עַמִּים וְגוֹמֵר, יְדַיִן פְּתִיחָן בְּוַתְרָנוּתָא לְגַבֵּי עֲנְיִין, דְּאִינּוּן צַדִּיק וָצֶדֶק, דְּגָמְלִין עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא גְּמִילוּת חֲסָדִים, בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְהִיבַת מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם מב ט) יוֹמָם יְצַוֶּה יְיָ' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי, אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, דְּמִתַּרְוַיְיהוּ אִתְיְהִיבוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים לג ב) [1976]מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ.

וְעוֹד רִבּוֹן עָלְמָא, [1977]קַבֵּל דּוּרוֹנָא דִּלְהוֹן, דְּאִיהִי מַתָּנָה טוֹבָה דְּסָלְקָא עֲלַיְיהוּ, דְּאִתְמַר בָּהּ מַתָּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנָזַי וְשַׁבָּת שְׁמָהּ.

וְעוֹד אִלֵּין אִינּוּן דַּהֲווֹ עָבְדִין צְדָקָה עִמָּהּ, דְּאִיהִי צ' תִּשְׁעִין אַמִּנִים, ד' אַרְבַּע קְדוּשׁוֹת, ק' מְאָה בִּרְכָאן, ה' חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, מִיָּד וִידֵי אָדָם (יחזקאל א ח) דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, הֲווֹ נָפְקִין מֵאָדָם דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, לְקַבְּלָא דּוּרוֹנָא דִּלְהוֹן, וְיָהֲבִין לֵיהּ לְמַלְכָּא, דְּאִלֵּין דְּלָא עָבְדִין גְּמִילוּת חֲסָדִים עִם שְׁכִינְתֵּיהּ בְּגָלוּתָא, וְאִינּוּן קַמְצָנִין לְגַבָּהּ, דּוּרוֹנָא דִּלְהוֹן לְכַלְבָּא אִתְמַסַּר, [1978]וְדוּרוֹנָא דִּשְׁכִינְתָּא צָרִיךְ לְמֶעֱבַד בְּגִינָהּ מֵהַהוּא חָבִיב דְּאִית לֵיהּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ' וְגוֹמֵר (דברים ו ה), בְּהַהוּא דְּאִיהוּ חָבִיב עָלָךְ, בְּהַהוּא זִמְנָא כַּמָּה חִיָּון פָּתְחִין יְדֵיהוּ, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ח) וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, יָהֲבֵי דּוּרוֹנָא לְנִשְׁמָתָא דַּהַהוּא בַּר נַשׁ, מִכַּמָּה מַתְנָן טָבִין, מִכַּמָּה דַּרְגִּין דִּנְבוּאָה, וְעַל כֻּלְּהוּ יְהִיבַת לֵיהּ שְׁכִינְתָּא מַתְנָן, דְּאִתְמַר בָּהּ יִשְׂמַח מֹשֶׁה [1979]בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, בְּגִין (קהלת ג יג) דְּמַתַּת אלהי"ם הִיא, [1980]וְהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים קמה טז) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וכו', יְהִיב לֵיהּ כַּמָּה מַתְנָן טָבִין, וּפַרְנָסָה לְנִשְׁמָתֵיהּ וּלְגוּפֵיהּ, וְכֻלְּהוּ דְּעָאלִין, כַּד נָפְקִין מִבֵּי מַלְכָּא, יָהֲבִין תְּלַת פְּסִיעָן לַאֲחוֹרָא, דְּלָא חָזְרִין כְּתַפַּיְיהוּ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלֵית דּוּרוֹנָא חָבִיבָא קֳדָם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדּוּרוֹנָא דִּשְׁכִינְתָּא.

זַכָּאִין אִינּוּן דְּרוֹעִין דְּסָלְקִין לָהּ לְגַבֵּיהּ, תְּפִלִּין עַל יְדַיְיהוּ וְעַל רֵישַׁיְיהוּ, זַכָּאִין אִינּוּן רַגְלִין וְגוּפָא וִידַיִן וְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, דְּבֵיהּ סָלִיק דּוּרוֹנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלֵית דּוּרוֹנָא חָבִיבָא קֳדָם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדּוּרוֹנָא דִּשְׁכִינְתָּא, זַכָּאָה אִיהוּ אֵבֶר דְּעָבִיד בֵּיהּ מִצְוָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּבְגִינָהּ נָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשַׁרְיָיא בְּכָל אֵבֶר דִּילֵיהּ, וְעַל הַאי בַּר נַשׁ מַכְרִיזִין לְעֵילָּא, הָבוּ יְקָר לְדִיוֹקְנָא דְמַלְכָּא.

[בד"א ומנטובה הובא כאן מאמר אני ישנה כו' שהוא לפנינו בתיקון ס"ט]

[דף לו ע"ב]

(דף לו ע"ב) [1981]בְּרִישׁ הוּרְמָנוּ דְמַלְכָּא, בּוֹצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, לָא חִוָּור וְלָא סוּמָק וְלָא יָרוֹק וְלָא אוּכָם וְלָא גַּוָון כְּלָל. וְהַאי בּוֹצִינָא אִיהוּ קַו הַמִּדָּה, דְּאִיהוּ אִתְלַבַּשׁ בְּאַוִּירָא, וְכַד אִיהִי בְּאַוִּירָא, אִיהִי סְתִימָא וְלָא אִתְחַזְיָא כְּלָל, וְכַד אִתְפַּשְׁטַת לְאִתְגַּלְיָא, נָפִיק מֵהַאי אַוִּירָא [1982]נְקוּדָה חֲדָא, וּמָה דְּאִשְׁתָּאַר אִיהוּ אוֹר, וְהַאי אִיהוּ אוֹר קַדְמָאָה דְעוֹלָמָא דִּבְרֵאשִׁית, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ג) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר, יְהִי [1983]י"ה אַוִּיר, וְרָזָא דָּא לְחַכִּימֵי לִבָּא אִתְמַסַּר.

1975 **נדיבי עמים כו'.** סיפא דקרא, עם אלקי אברהם, שהן בעלי גמילות חסדים:

1976 **מימינו אש כו'.** רוצה לומר, אש - הוא בשמאלא, ומשניהם - דת למו, וכמו שאומר בזוהר פרשת יתרו:

1977 **קבל דורונא כו'.** רוצה לומר, עונג שבת - שלוין ועושין יותר בוותרנותא:

1978 **ודורונא דשכינתא.** רוצה לומר בכל הנ"ל:

1979 **במתנת חלקו.** רוצה לומר, מה שנותן לו חלקו - כלת משה:

1980 **והוא דאתמר פותח כו'.** רוצה לומר, הקב"ה, ו' - פותח ידך, וכמו שאומר לעיל בהקדמה, ידיך - יודיך, עם ו' הפותח - הוא הוי"ה, עמודא דאמצעיתא:

1981 **בריש הורמנו כו' באוירא.** באוירא דגלגלתא - חכמתא עלאה:

1982 **נקודה חדא.** חכמה:

1983 **י"ה אויר.** הוא כח"ב. אויר - כתר, י"ה - חו"ב. ורוצה לומר, יהי אור - שיצא היו"ד מן אויר וישאר אור, ואז יהיה בסוד הגילוי, וזהו יהי - הוי"ה, ויו"ד הראשון של יהי הוא היציאה מן אויר, והשני - שנתלבש בה"א, כמו שמפרש והולך:

וְהַאי נְקוּדָה בָּתַר דְּאִתְפַּשַּׁט מֵהַאי אוֹר, אִתְלַבְּשַׁת בְּגַוְונִין אַרְבַּע [1984]בְּהֵיכְלָא עִלָּאָה, וּמֵאי אִיהִי ב [1985]וַעֲלָה אִתְמַר (משלי כד ג) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת, וְרָזָא דְהַאי נְקוּדָה אִיהִי מָדִיד [1986]חֲמֵשׁ גַּוְונִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (ישעיה מ יב) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם וְדָא אָ, וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן וְדָא אֵ (נ"א א), וְכָל בַּשָּׁלִישׁ עֲפַר הָאָרֶץ וְדָא אִ, וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים וְדָא אִ, וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנָיִם וְדָא אֵ, דָּא סָלִיק בְּאַוִּירָא, וְדָא אָזִיל לְצָפוֹנָא, וְדָא לְדָרוֹמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת א ו) הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן, תָּרִין אָחֳרָנִין סוֹבֵב סוֹבֵב לְגַבֵּי מִזְרָח וּמַעֲרָב, דְּאִינוּן כֻּלְּהוּ נְקוּדֵי כְּגַלֵּי יַמָּא, דָּא סָלִיק וְדָא נָחִית.

וְאִינוּן [1987]כְּחוּטָא חִוּורָא דְעִינָא, דְּאִיהוּ אַסְחַר עִינָא, וּכְחוּטָא יְרוֹקָא וְאוּכְמָא וְסוּמָקָא וְתִכְלָא, אִלֵּין גַּלְגַּלִּין כֻּלְּהוּ סָחֲרִין לְהַהוּא נְקוּדָה, וְאִיהִי מִדָּה לְכֻלְּהוּ, [1988]אִיהִי בְּאַרְבַּע, [1989]וְסָלְקָא בְּעֶשֶׂר, וְרָזָא דְמִלָּה יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אִלֵּין אִינוּן אַרְבַּע גַּוְונִין דְּסָלְקִין בְּעֶשֶׂר, [1990]וְאִנּוּן כֻּלְּהוּ לַהֲבִיוֹת אִשִּׁיוֹת, וַעֲלֵיהוֹן אִתְמַר (דברים ד כד) כִּי יהו"ה אֱלֹהֶי"ךָ אֵשׁ אֹכְלָה הוּא, [1991]שֶׁבַע אִינוּן מֵהַאי עֶשֶׂר, וְאִינוּן לָקֳבֵל שִׁבְעָה רְקִיעִין, וְאִינוּן שֶׁבַע סְפִירָאן, וּבֵין כָּל חַד וְחַד חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין, וְהָכִי פּוּתְיָא דְכָל רְקִיעָא וּרְקִיעָא חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין [1992]עַד דְּסָלְקִין כֹּלָּא לְמַדָּה יְדִיעָא דְאִיהִי נְקוּדָה חֲדָא, לְחִשְׁבַּן יְדִיעָא, וְהָכִי אִיהוּ רָזָא דְחוּשְׁבָּנָא כְּגַוְונָא דָּא [ציור] תֵּשַׁע נְקוּדִין אִינוּן לְכָל סְטַר, [1993]דְּאִתְכְּלִילָן בִּנְקוּדָה דְחָלָל דִּילָהּ, וּבְגִינָהּ אִתְמַר (שמות לא יד) מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת וכו'.

[דף לז ע"א]

קֻם הַהוּא סָבָא וְאָמַר לוֹ רַבִּי רַבִּי בְּאוֹמָאָה עֶלְךָ בְּהַאי נְקוּדָה טְמִירָא עִלָּאָה, נְחִית הָכָא לְגַלָּאָה רָזָא טְמִירָא, וְלָא לִיקָרָא דִילִי (דף לז ע"א) עֲבִידְנָא, אֶלָּא לִיקָרָא דִשְׁכִינְתָּא, לְאַחֲזָאָה יְקָרָא דְהַאי נְקוּדָה טְמִירָא גְּנִיזָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (איוב כח כא) וְנֶעֱלָמָה מֵעֵינֵי כָל חָי, וַעֲלָהּ אִתְמַר נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עַיִט וְגוֹמֵר, אַדְהָכִי הָא רַבִּי סָלִיק לְעֵילָּא בַּאֲוִירָא לְנַטְלָא רְשׁוּ מֵהַהִיא נְקוּדָה דְאִיהִי גְּנִיזָא תַּמָּן, וְהָא קָא נָחִית בְּעַמּוּדָא דְאֶשָׁא דְאִיהִי הֶבֶל דְּפוּמָא, דְּבֵיהּ חִיוָון רָצִין וְשָׁבִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א יט) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב וְגוֹמֵר, וְאָמַר בְּרֵאשִׁית תַּמָּן בַּ"ת.

תקונא תשסרי

[1994]בְּרֵאשִׁית תַּמָּן בַּ"ת, [1995]וְהַאי בַּת נְקוּדָה סְתִימָא בְּאַוִּירָא, עֲלָהּ אִתְמַר (תהלים יז ח) שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עָיִן, [1996]אִיהִי וַדַּאי גְּנִיזָא בְּאוֹר, וּבָהּ אִתְעֲבִיד אַוִּיר, וּבְגִינָהּ אִתְמַר (שמות ג ב) וַיֵּרָא מַלְאַךְ יהו"ה אֵלָיו [1997]בְּלַבַּת

1984 **בהיכלא עילאה.** בינה:

1985 **ועלה אתמר כו'.** כמו שאמרו בהתחלת התיקון שבינה נקרא בית:

1986 **חמש גוונין.** שגוון החמישי כוללת הד' גוונין, והוא גוון תכלת - כוללת, והוא באוירא, סביב הנקודה, כמו שמפרש והולך:

1987 **כחוטא חוורא.** הן החמש גוונין, ובת עין היא הנקודה, כמו שאמרו בריש תיקון י"ט והאי בת נקודה כו':

1988 **איהי בארבע כו'.** רוצה לומר בארבע גוונין:

1989 **וסלקא בעשר.** כמו שמפרש והולך, ד' אותיות הוי"ה דמילואם הוא עשר, והן עשרה מיני גוונין דכללן הוא ארבעה:

1990 **ואינון כולהו כו'.** רוצה לומר שהן כולם גווני דאשא:

1991 **שבע אינון כו'.** כידוע בסוד שבעה רקיעין וז' היכלות, דג"ר - נחשבין לאחת, וכן נו"ה - בשבע רקיעין, וזה שאומר ואינון לקבל שבע רקיעין:

1992 **עד דסלקין כלא כו'.** רוצה לומר ז' פעמים ה' - הוא ל"ה, עם נקודה שהיא המדה - הוא ל"ו, וכן הוא ארבע פעמים ט' נקודין שמצויירין כאן:

1993 **דאתכלילן כו'.** ואינה ממניינם - שהיא כוללת כולם:

1994 **תיקון יט. בראשית כו' תמן בת.** כנ"ל:

1995 **והאי בת נקודה כו'.** רוצה לומר חכמת שלמה, והיא נקודה פנימית של סיהרא כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת פנחס עיין שם, והחוט המקיף לסיהרא - הוא כתר שלה, והוא נקרא אוירא - בסוד אוירא דגלגלתא, והחוט - הוא דוגמת הגלגלת, ואויר שבה - דוגמת אוירא דגלגלתא, ונקרא בת, כמו שאמרו על בת עין שהיא חכמה כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש. וזה שאומר עלה אתמר כו':

1996 **איהי ודאי כו'.** רוצה לומר אור - הוא כתר, וחכמה - הוא יו"ד, וזה שאומר ובה כו' רוצה לומר שלכן נקרא כתר - אויר, בהיותה גנוז היו"ד בה:

1997 **בלבת.** ל"ב - ל"ב נתיבות, בת - כנ"ל:

אֵשׁ [1998]מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, חָמֵשׁ זִמְנִין אַדְכִּיר סְנֶה, וְחָמֵשׁ זִמְנִין אוֹר אִינּוּן לְקַבְלַיְיהוּ בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְאִינּוּן (בראשית א ג ד) יְהִי אוֹר, וַיְהִי אוֹר, אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר, וַיִּקְרָא אלהי"ם לָאוֹר.
[1999]וְאִינּוּן [2000]חָמֵשׁ תִּקּוּנִין דְּמִדָּה, [2001]דְּאִינּוּן לְקַבְלַיְיהוּ אָאֲאֵאָ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיהו מ יב) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם [2002]דָּא חֶסֶד, וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן [2003]מָאי זֶרֶת דָּא גְּבוּרָה, וְכָל בַּשָּׁלִישׁ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא [2004]דְּאִיהוּ תִּלִיתָאֵי, וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים דָּא נֶצַח, וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנַיִם [2005]דָּא הוֹד, וְאִינּוּן בְּרָזָא [2006]דְּאָת ה', [2007]דְּהַאי נְקוּדָה מָדִיד בְּהוֹן ה' נְקוּדִין.
[2008]דְּאִיהִי י' דְּנָפִיק מִגּוֹ אַוִּירָא דַּכְיָא, דְּאִיהוּ כֶּתֶר עִלָּאָה, וּבְגִין דְּאִלֵּין חָמֵשׁ מְדִידִין אִינּוּן בְּרָזָא דְּה' עִלָּאָה, [2009]אִיהוּ אָזִיל בְּהוֹן [2010]חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין [2011]בֵּין כָּל חַד וְחַד, וְרָזָא דְּמִלָּה [2012]עֵץ הַחַיִּים [2013]מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּבֵין כָּל חַד וְחַד חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּבְעוֹבְדֵי דְּכָל חַד וְחַד חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, דְּכֻלְּהוּ סָלְקִין בְּמַתְקְלָא דְּחָמֵשׁ חָמֵשׁ לְכָל סִטְרָא.

[דף לז ע"א בהגהה]

וְרָזָא דְּמִלָּה וְעָשִׂיתָ בְּרִיחִם עֲצֵי שִׁטִּים [2014]חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד, וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית, וַחֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן יַמָּה (שמות כו כו), לַיַּרְכָתַיִם יָמָּה אינון יַרְכֵי קְשׁוֹט, יָמָּה, מָאי יָמָּה [2015]דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה.

[דף לז ע"ב בהגהה]

[מכאן עד צדיק איהו רקיע כו' דלהלן, הוא בדפוס א' ומנטובה - נדפס בצדו, בהגהה]

[1998] **מתוך הסנה.** רוצה לומר הסנה - הוא אור הנ"ל, והוא דרגא דמשה, לכן נגלה לו שם, ולכן אמר לו שם אקי"ק ולבת בתוך הסנה כנ"ל, סנה - גימטריה שלש שמות יב"ק, עם השמות, וזה שאומר חמש זמנין כו' וחמש כו':

[1999] **ואינון חמש כו'.** רוצה לומר כי אויר נקרא כתר, אור ויוד גנוז בה כנ"ל, אח"כ נפיק היו"ד - חכמה, ואח"כ יוצא האור והיא בינה, כי בכתר - שורש חו"ב זו"נ כידוע, והיא היו"ד והאור, ואח"כ יוצאין מהם חו"ב. ונקראת בינה - אור, ולכן נקרא בינה גלגלתא, וכן נקרא בכל שמות שבה - אקיק וכן כולם כידוע, שעיקר התגלות הכתר - באור, ובינה היא ה' עילאה לכן ה' פעמים אור, והם מתפשטין בה' ספירות - מחסד עד הוד כידוע, וכמו שמפרש והולך ועלייהו אתמר כו':

[2000] **חמש תיקונין דמדה.** רוצה לומר דחמשה מיני מדות הם: שלשה - במדידה: שעל וזרת ושליש, ושני מיני משקל: פלס ומאזנים. חג"ת נקראים מדות - שמודדין לכל אחד כמדתו, שלשה ספרים נפתחים כו', ונו"ה - נקרא מאזני צדקה כמו שאומר לעיל י"ג ב':

[2001] **דאינון לקבלייהו כו'.** רוצה לומר חמש תנועות גדולות, וחמש אלפין הוא ראשי תיבות של אור, ואמר בשורק קטן כמו שאומר לקמן שהוא במקום שורק גדול:

[2002] **דא חסד.** שנאמר מים, וזה שעלו - ש"ע לו, ש"ע נהורין:

[2003] **מאי זרת כו'.** כמו שאמרו (כתובות ה ע"ב, זוהר שמות דף רלד ע"א) זהו זרת למדוד החושן, (שמות כח טז) זרת ארכו כו', וחושן מכפר על הדין כמו שאמרו (זבחים פח ע"ב) שנאמר חשן משפט:

[2004] **דאיהו תליתאי.** ועל ידו כל הספירות משולשין כמו שאומר בזוהר חדש ע"ג ג', וזה שאמרו (שבת פח ע"א) בריך רחמנא דיהיב אוריין תליתאי ע"י כו', וזהו בשליש כו':

[2005] **דא הוד.** שנכלל בנצח, ולכן בו מאזנים - שנים, משני צדדין:

[2006] **דאת ה'.** ה' ראשונה כנ"ל:

[2007] **דהאי נקודה כו'.** יו"ד של חכמה, לכן נ' תרעין מתפשטין בהאי מדידה - עד הוד, י' פעמים ה' כנ"ל בהקדמה. ואמר דהאי נקודה כו' רוצה לומר לכן נחלק לה' נקודות לפי שיוצאין מהאי נקודה:

[2008] **דאיהי יוד כו'.** רוצה לומר הנקודה הוא יוד - שהיא בצורת נקודה, והיא חכמה - יוד של שם כנ"ל, ומחכמה - נקודות, כידוע:

[2009] **איהו אזיל.** רוצה לומר ה' הנ"ל:

[2010] **חמש מאה.** שכל עשר נחלק לעשר, כמו שאמרו בספר יצירה:

[2011] **בין כל חד כו'.** כמו שאמרו אצל הרקיעים (פסחים צד ע"ב) בין כל רקיע כו' ועוביו של רקיע כו', שהן ז"ת, שמתפשט ה' עילאה בנ' תרעין - כל אחד כלול מעשר, עד הוד, ונכללין ביסוד ומלכות, שהן שבעה רקיעים:

[2012] **עץ החיים.** הוא בינה, ומתפשט כנ"ל, אבל הכל הוא על הדעת שממנה נפיק נהר כו' ועיין מה שבארנו מזה בתיקון מ"ב בארוכה:

[2013] **מהלך חמש כו'.** רוצה לומר נ' תרעין דילה כנ"ל - בה' ספירות, וכולם ביחד בסוד ת"ק שנה, ואח"כ בכל אחד בפרטות - בכל רקיע ובין כל רקיע כנ"ל, וזה שאומר, ובין כו' ובעובי כו', ולכן נאמר בפסוק חמשה בריחים שלש פעמים כמו שמפרש והולך. והענין, כי הי, במלואו דיודין - הוא חושבן ג' ההי"ן, וה' עצמה - הוא בחינת התפשטות דילה בעצמה ושרשה, ואח"כ התפשטותה ביסוד הנקודה שהיא יוד - נחלק לעובי כו' ובין כו' כנ"ל:

[2014] **חמשה לקרשי כו'.** הן חג"ת, לירכתים - הן נו"ה, כמו שמפרש והולך. והן ה' פעמים חמשה, ועוד כנגדן בין כל אחד ואחד ה' פעמים חמשה - כ"ה וכ"ה, והן נ' תרעין דילה כידוע:

[2015] **דא שכינתא עילאה.** שהכל ממנה ובה גם כן ה' כנ"ל:

(דף לז ע"א בהגהה) הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (יחזקאל א כב) וּדְמוּת[2016] עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ, [2017]וְאִיהוּ דְּאוּקְמוּהוּ אֵין בֵּין [2018]מַיִם הָעֶלְיוֹנִים [2019]לַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים (ס"א אלא) [2020]כְּמִלֵּא נִימָא, וְהַאי נִימָא עֲלֵיהּ אִתְמַר אֵין מַלְכוּת נוֹגַעַת בַּחֲבֵרְתָּהּ (ס"א אֲפִילּוּ) כְּמִלֵּא נִימָא, [2021]וּבָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם צַדִּיקַיָּיא אֲפִילּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה, וְהַאי חוּט אִיהוּ חוּט דְּסָחִיר לְאוֹת בְּרִית מִילָה, וּבְרִית אִיהִי נִימָא, וַוי לֵיהּ מָאן דְּאַפְרִישׁ אוֹת בְּרִית בֵּין מַיִם לַמַּיִם, [2022]וּמָנַע זַרְעָא מִנַּיָּה, [2023]דְּאַחְזַר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וְרָזָא דְּמִלָּה (ישעיהו מח יח) לוּ תהו בְּרָאָהּ [2024]לָשֶׁבֶת

(דף לז ע"ב בהגהה) יְצָרָהּ וַדַּאי, [2025]מַיִם עֶלְיוֹנִים אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, מַיִם תַּחְתּוֹנִים אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, נִימָא דְּאִיהוּ בֵּין תַּרְוַיְיהוּ דָּא יְסוֹד, [2026]דְּאִיהוּ רָזָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְאִיהוּ [2027]יְסוֹדָא וְעִקָּרָא דְּתַרְוַיְיהוּ.

[2028]וּמָאן דְּמָנַע רָזָא וְעִקָּרָא דְּתִרֵי תּוֹרוֹת, כְּאִלּוּ אַהְדַּר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, [2029]וְאִלֵּין אִינּוּן דְּאָמְרִין דְּלָא אוֹרַיְיתָא אֶלָּא כְּפִשְׁטָהּ, וְלֵית בָּהּ רָזָא אָחֳרָא, [2030]וְאִינּוּן דּוּ פַּרְצוּפִין, אִיהוּ [2031]גַּ"ן סְדָרִים [2032]דְּאִתְמַר בָּהּ (שיר ד יב) גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַלָּה, גַּן נָעוּל מִסְטָרָא [2033]דְּמ' סְתוּמָה, ו' אִיהוּ נָעוּל [2034]בְּשִׁית יוֹמֵי דְּשָׁבוּעַ, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל מו א) יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ, וּבְשַׁבָּת בְּגִין דְּלָא תְהֵא [2035]כְּנוֹעַל

[2016] **על ראשי החיה.** חג"ת, ורקיע שעליהן - בינה כידוע. ורוצה לומר, ונאמר כעין הקרח הנורא - שהוא ממים, והוא ראיה שנקראת ימה, וענין קרח הנורא ידוע - אור הנראה דרך הקרח והיא נקראת אויר:

[2017] **ואיהו דאוקמוהו כו'.** רוצה לומר על בינה:

[2018] **מים העליונים.** בינה שמתפשט עד הוד:

[2019] **למים התחתונים.** מלכות:

[2020] **כמלא נימא.** יסוד כמו שמפרש והולך, וידוע שמלכות כליל כל יסוד בגוה בזיווגא, אם כן לא נשאר בינתיים רק כלשהו, וזהו כמלא נימא, והוא חוט דסחיר לברית כמו שמפרש והולך, ורוצה לומר השערות בגובה על גבי ברית כידוע וזה שאומר כתרי כסי כו':

[2021] **ובה קב"ה כו'.** רוצה לומר ביסוד, כמו שמפרש והולך שהוא דרגא דצדיקים, וכמו שאומר בסוף תיקוני זוהר חדש במתני' דשם עיין שם, לכן מדקדק השם יתברך עמהם במדה הזו, ובמה שנזהר בו, וכמו שאמרו על ראב"ש אוטם אזנו כו' (מכות כד ע"א) וערש"י שם (ע"ב):

[2022] **ומנע זרעא מינה.** רוצה לומר ממים התחתונים, כמו שאומר לקמן וכגנה זרועיה כו':

[2023] **דאחזר עלמא כו'.** כמו שאמרו במבול שקלקלו באות ברית ולכן נדונו במים עילאין ותתאין כמו שכתוב (בראשית ז יא) ביום הזה כו':

[2024] **לשבת יצרה ודאי.** רוצה לומר מלכות, כמו שכתוב (ישעיהו מד יג) לשבת בית, ואמרו כתפארת אדם - דכורא, לשבת בית - נוקבא, ולשבת בית אז לא תהו כו':

[2025] **מים עליונים כו'.** בינה - ימא דאורייתא, כמו שאומר לעיל בהקדמה, ה' עילאה שמתפשט בה' ספירות כנ"ל, והן חמשה חומשי תורה שהן נ' פרשיות כמו שאמרו במדרש הנעלם פרשת וירא, והן נ' תרעין:

[2026] **דאיהו רזא.** רוצה לומר, הקבלה - הוא חיבור שני התורות, שמביא סודות קבלה שבעל פה - במקרא, ולכן כל עסקן של ראשונים במדרשי המקראות, וכן הוא בפשוטי המדרשות כמו ספרא וספרי - שמביא הלכות שבעל פה הכל במקרא, ולכן התחיל התורת כהנים בי"ג מדות, וכולו הולך אל הי"ג מדות, כי יסוד - בו י"ג תיקונין: חמשה חומשי תורה - בחמש ספירות מחסד עד הוד כנ"ל, ומדרשי המקראות - ביסוד, והן נגד ו' תיבות של פסוק שמע ישראל: חמש תיבות - בחמש ספירות, אחד - ביסוד, שמחבר כאחד, אחד - גימטריה י"ג, כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש, ואח"כ ו' תיבות בשכמל"ו - במלכות, נגד תורה שבעל פה, ששה סדרים, ו"ק דילה, אבל בתורה שבכתב - יסוד כליל משניהם, לפי שכולו גנוז במלכות לכן הוא בעל פה - מדרשי המקראות, וכל זה הוא בסודות קבלה כמו שמפרש והולך:

[2027] **יסודא ועיקרא כו'.** כי המקרא בלבד לית ליה הבנה, וכן תורה שבעל פה הקשו בכולם מנא לן, עד שהביאו מן התורה, ואמר ועיקרא כו'. שיסוד הוא עיקר שניהם שלכן נקרא יסוד הבנין של כל ז' ימי הבנין, ואמר לעיל ואיהו רקיע כו' והפוך רקיע ותשכח עיקר, ויסודא כו', והוא הרקיע שבין מים למים שהוא יסוד כמו שאומר לעיל שם, שהוא רקיע השני משבעה רקיעים - יסוד כידוע, והוא נברא בשני - דרגא דיצחק כידוע:

[2028] **ומאן דמנע כו'.** כנ"ל:

[2029] **ואלין אינון.** רוצה לומר מאן הוא דמנע, ואמר, ואלין כו', ואם כן אין לרזא עיקר בתורה שבכתב כנ"ל:

[2030] **ואינון ד"ו כו'.** רוצה לומר תורה שבכתב ושבעל פה - זו"ן:

[2031] **ג"ן סדרים.** דנצבים וילך - חד סדרא הוא, רק שמחלקין בשביל ב"ג ראש השנה:

[2032] **דאתמר בה גן כו'.** דכולן כלול בשכינה - תורה שבעל פה, כמו שאומר לקמן בדף שאחריו דאיהי שכינתא כו' גן, כלילא מתלת וחמשין כו' עיין שם:

[2033] **דמ"ם סתומה ו' איהי כו'.** כמו שאומר לעיל בתיקון ה', בקדמיתא איהו מ"ם סתימא, וכד אתפשט קו דאיהו ו' כו' עיין שם דוא"ו סגיר לה:

[2034] **בשית יומי דשבוע כו'.** כנגד הוא"ו:

[2035] **כנועל דלת בפני לווין.** כמו שמפרש והולך לוו עלי כו', ורוצה לומר נועל דלת - ד' של ד"ו פרצופין, שה"א של בינה מתחלק לזו"נ, ד"ו פרצופין, ו' - לעמודא דאמצעיתא ו"ק, ד' - מלכות כידוע, ו' שולט כל ימי החול, ו' ימים, ד' - מלכות, שולטת ביום

דֶּלֶת בִּפְנֵי לָוִוין, דְּאִתְּמַר בְּהוּ [2036]לְווּ עָלַי וַאֲנִי פּוֹרֵעַ, אִיהִי פְּתִיחָא לְגַבַּיְיהוּ דְּאִינוּן נִשְׁמָתִין יְתֵירִין.
וּבְאִלֵּין דְּלָא מַלְוִוין לָהּ וְלָא אוֹסִיפִין לְשַׁבָּתוֹת וּלְיָמִים טוֹבִים, אִיהִי סְתִימָא לְהוֹן, וּבְגִין דָּא כָּל הַמּוֹסִיף מוֹסִיפִין לֵיהּ, וְדָא תוֹסֶפֶת נִשְׁמָתָא יְתֵירָא, [2037]וְאִיהִי תוֹסֶפֶת רוּחָא דִקְדוּשָׁה, וְכָל הַגּוֹרֵעַ גּוֹרְעִין לֵיהּ הַהִיא נְשָׁמָה יְתֵירָה, וְאִשְׁתָּאַר עָנִי, וְאִם הוּא חָכָם אִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ חָכְמָתֵיהּ, וְאִם הוּא עָשִׁיר בְּמָמוֹנָא אִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ, וְאִשְׁתָּאַר עָנִי יָבֵשׁ, כְּמָה דְאִיהוּ מָנַע מִלְּעִילָא נִשְׁמָתָא יְתֵירָה דְאִיהוּ [2038]נִשְׁמַת כָּל חַי, וְאִשְׁתָּאַר יוֹם הַשַּׁבָּת עָנִי וּשְׁכִינְתָּא יְבֵשָׁה, הָכִי אִתְמַנַּע בִּרְכָאָן מִנֵּיהּ, וְאִיהוּ מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וְכָל מָאן דְּאוֹסִיף בְּשַׁבָּת, אָז [2039]וּכְגַנָּה [2040]זֵרוּעֶיהָ תַצְמִיחַ (ישעיהו סא יא). אוּף הָכִי נַמִּי אַצְמִיחַ טוֹבָה דִילֵיהּ, וּמָאן זֵרוּעֶיהָ דִשְׁכִינְתָּא לְעִילָא, אִינוּן נְשָׁמוֹת יְתֵירוֹת דְּזַרְעִין מִנֵּיהּ, וְיֶחדוּן לוֹן לְיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא מִזִּיו כְּבוֹדָהּ.
וּבְזִמְנָא דְהַהִיא ם' סְתִימָא אִתְפַּתְּחַת, לָא אִתְפַּתְּחַת אֶלָּא בְּפִיּוּסָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שיר ה ב) פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַמָּתִי שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל, וְהַאי פִּיּוּסָא לְגַבֵּי ו' דְּאִיהוּ מַפְתְּחָא דְסָתִים לָהּ, [2041]וּבְגִין דָּא פִּתְחִי לִי בְיוֹמָא קַדְמָאָה, [2042]לְמָאן לְאָת י' [2043]דְּאִיהִי נְקוּדָה דְקָמֵ"ץ, כַּד אִתְפַּתְּחַת אִתְפַּתְּחַת בְּפַתָּח דְּאִיהוּ ו', כַּד סָתִים סָתִים בְּקָמֵ"ץ, [2044]וְאִיהוּ י"ו טִפָּה וְזֶרַע דְּאִתְמַשַּׁךְ מִנֵּיהּ.

[דף לח ע"א בהגהה]

וּבְגִין דָּא פִּתְחִי לִי בְיוֹמָא קַדְמָאָה לְאָת י' דְּאִיהִי נְקוּדָה דְקָמֵץ, [2045]אֲחוֹתִי בְיוֹמָא תִנְיָינָא, רַעְיָתִי בְּיוֹמָא תְלִיתָאָה, דְּאִיהוּ רַעְיָא מְהֵימְנָא, [2046]יוֹנָתִי בְיוֹמָא רְבִיעָאָה, [2047]תַמָּתִי בְיוֹמָא חֲמִשָּׁאָה, תַּם עֲוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן,

---

שבת, לכן שבת - לית לה מגרמה כלום, דלה, כמו מלכות רק מה שמקבלת מו"ק, לכן כל ששת ימי המעשה צריך להכין לשבת, מחד שבתך לשבתך, וכל ימות החול סגור הד' - שהוא דלת, ובשבת - נפתחת ושלטא, ומכל מקום הכל מתברכים על ידה - דכשמשפיעים לה מתברכין מלמעלה, וכן כל ימי המעשה מתברכין על ידי שבת - כשמכינים לה, והיא עטרת וכלילא משלש ראשונות כידוע, וכן מורים אותיות אדני: אי"נ - הן ג"ר כידוע, ד' - מלכות, וכן בכסא: ו' דרגין לכסא נגד ו' הנ"ל - ו"ק, ד' רגלי הכסא נגד ד' הנ"ל שכלולה מד' ספירות, והן ביחד עשר ספירות, וכן בהיכלות: ו' היכלות, והיא - היכל השביעי, ק"ק, וכוללת כל ג"ר כידוע, והיא משלמת לו עשר ספירות, שהוא ו"ק, וכן אף שהיא בבחינת ספירה אחת - משלמת לעשר ספירות, כי וא"ו - ראשו של וא"ו הוא ג"ר, רק בדקות, והיא משלמת לעשר, רק שאז גם כן בדקות, ועכשיו - משלמת גם כן בפועל, והכל בצורת ה', ואח"כ מקבלת ממנו, מו"ק שלו - ונעשית ה' - ו' בתוך ד', ונעשית עשר ספירות. נמצא שלש בחינות בה: ובחינה ראשונה בהיותה כלולה בו, בוא"ו, בדקות הרגל שבו כידוע, ואח"כ - ד', ואח"כ - ה' כנ"ל. וכל השלש בחינות - בשבת בשלש סעודות: סעודה הראשונה - במלכות, שניה - בעתיקא, בינה, בג"ר כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת בא, ואח"כ - בז"א, והכל במלכות כנ"ל, וסימן לשלש בחינות אלו: ה' ו' ד' מלכות:

[2036] **לוו עלי.** רוצה לומר - בשבילי, כמו שמלוין בשביל שבת - כן מלוין לשבת, למעלה, והוא בסוד צדקה לעניים, וזה שאומר ואני - שהוא מלכות, פורע, וכן למעלה - מתברכין בשבילה, כמו שאמרו (יבמות סב ע"ב) כל שאין לו אשה כו' שנאמר להניח ברכה אל ביתך:

[2037] **ואיהי תוספת כו'.** רוצה לומר שבשבת ניתוסף השגה באדם כידוע, ורוצה לומר, מה שאמרו (ביצה טז ע"א) כל מזונותיו של אדם כו' שהמוסיף כו' והגורע כו' - קאי הכל על מזונות הנשמה כמו שמפרש והולך, וגם כן כפשוטו כמו שמפרש והולך ואם הוא עשיר כו':

[2038] **נשמת כל חי.** רוצה לומר, מבינה אל יסוד כידוע:

[2039] **וכגנה.** גן הנ"ל:

[2040] **זרועי'.** כמו שמפרש והולך ומאן כו':

[2041] **ובג"ד כו' ביומא קדמאה.** כמו שאמרו ביתו של אברהם פתוח לרוחה, שבו פותח את ידיך, והוא בית של בראשית, שאתפתח המ"ם ונעשית ב' כנ"ל, והוא ביום ראשון, וכן פתחי לי כו' - הוא ששה אותיות של בראשית כמו שאומר לקמן, פתחי - ב', אחותי כו' עד שראשי, ראשי תיבות ראשית:

[2042] **למאן לאת י'.** רוצה לומר, לי - הוא ליו"ד:

[2043] **דאיהו נקודה דקמץ.** רוצה לומר, שבתוך בית - נקודה הנ"ל, וכשהוא דבוק בוא"ו אז סגור הוא"ו בבית, ונעשית מ"ם סתומה כנ"ל, והוא קמץ, והוא לשון סתום וקמץ, ובהפרד הוא"ו כעין פתח אז נפתח, וזהו פתח, ואז נתגלה הנקודה י' הנ"ל, וזהו לאת י', והוא ביום השבת שאז נתגלה היוד כמו שמפרש והולך, וזה שאומר כד אתפתח כו':

[2044] **ואיהו י"ו טפה כו'.** טפה הוא חכמה, וזרע - עמודא דאמצעיתא, והכל במלכות, וקמץ הוא בחסד בסוד וקמץ הכהן כידוע, וזה שאומר ובג"ד פתחי לי ביומא כו' נקודה דקמץ:

[2045] **אחותי כו'.** שהקירוב - בשמאל, בסוד שמאלו תחת כו', אבל עיקר הזיווג אינו אלא בגוף כמו שכתוב אצל האבות: ביעקב - ויפגע במקום וילן כו', ואמרו שאף יעקב לא יכול לאזדווגא בה עד דאתגלגל ביה רוחא דמשה כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש עיין שם. וזה שאומר, רעיתי ביומא כו' - והוא דרגא דרעיא מהימנא, וכן באלף השלישי נתגלה רעיא מהימנא:

[2046] **יונתי ביומא כו'.** באלף הרביעי, שבו עמד בית המקדש ושכן השכינה בישראל ומצאה היונה מנוח לכף רגלה, כי שלש שלוחין של היונה מן התיבה הוא בשלשה בתי מקדשים:

[2047] **תמתי כו' תם כו'.** בגלות, כמו שאמרו (ויקרא רבה יא) שבו נטלו אפיפוסין על עונותיהם, באלף החמישי - כל היום דו"ה

שְׂרֹאשִׁי בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה, (דף לח ע"א בהגהה) דְּאִתְמַר (בראשית מז לא) וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל [2048]עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה דְּאִיהוּ יוֹם הַשִּׁשִּׁי, נִמְלָא [2049]טָל בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה, דָּא טִפָּה י' וַדַּאי, [2050]וְדָא נְקוּדָה דְּאָת ב'.
וּבְגִין דָּא זוּוְגָא דְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים מִשְּׁבָת לְשַׁבָּת, לְיַרְתָא הַהִיא טִפָּה דְּאִיהִי חָכְמָה, ט"ל תּוֹרָה לִבְנַיְיהוּ, וְלַאוּ לְמַגָּנָא אוּקְמוּהוּ זְכִרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הָעוֹסֵק בְּטַל תּוֹרָה [2051]טַל תּוֹרָה מְחַיֵּיהוּ.
[2052]גַּל נָעוּל (שיר ד יד) גַּל אִיהוּ [2053]כְּמוֹ גַּלְגַּל, אִיהוּ רְמִיז דְּבֵיהּ [2054]מַעְיָן חָתוּם דְּאִיהִי י', [2055]וּמִיַּד הַשְׁקוּ הַצֹּאן [2056]דְּאִינּוּן אַבְרִין קַדִּישִׁין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל לד לא) וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם, [2057]כֻּלְּהוּ רוֹעִים, וּמַשֶּׁה עַל כֻּלְּהוֹן, דִּכְתִיב (שמות ב טו) וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר, וּכְתִיב (תהלים צ א) תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה [2058]אִישׁ הָאֱלֹהִי"ם וכו', אִיהוּ שׁוּלְטָנוּתֵיהּ בְּשִׁבְעָה רְקִיעִין.
[2059]צַדִּיק אִיהִי רָקִיעַ דְּפַלְגָא בֵּין מַיָּא לְמַיָּא, [2060]בֵּין יָם עִלָּאָה דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, וּבֵין יָם תַּתָּאָה דְּאִיהִי אִימָּא תַּתָּאָה, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר אֵין בֵּין מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לְמַיִם הַתַּחְתּוֹנִים אֶלָּא כְּמִלֹּא נִימָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, וְהַאי נִימָא אִיהוּ צַדִּיק, וְלַאוּ לְמַגָּנָא אוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים אֲפִילּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה.

[דף לז ע"ב]

[2061]וְלֵית נִימָא וְנִימָא דְּשַׂעֲרָה דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא דְּלָא נָפְקָא מִמַּבּוּעָא עִלָּאָה, וְהַאי נִימָא אִיהוּ ו', מַבּוּעָא דִּילֵיהּ י', [2062]דְּסָלְקָא (דף לז ע"ב) בְּאֲוִירָא עַד אֵין סוֹף וְנָחְתָא עַד אֵין תַּכְלִית.
[2063]וְאִיהִי עֶשֶׂר, וּבְגִינָהּ אִתְמַר (שמות כו טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, אַמּוֹ"ת [2064]אִינּוּן מֵאוֹ"ת בְּהִפּוּכָא, וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד, דָּא רָזָא [2065]דְּשִׁעּוּר קוֹמָה, דְּאִיהוּ אָזִיל עַל ק"ו הַמִּדָּה, מַאי ק"ו דָּא אָת ו', דְּאִיהוּ מִדָּה לְכָל שְׁעוּרָא דְּגוּפָא.
[2066]אִיהוּ מִדָּה בֵּין עֵינָא לְעֵינָא, וַעֲלָהּ אִתְמַר (שם ה טו) אֶצְבַּע אלהי"ם הִיא, [2067]אִיהוּ שִׁיעוּרָא דְּאוֹרְכָא

כידוע:

[2048] **על ראש כו'.** כמו שכתוב (משלי י ו) וברכות לראש צדיק, וליה ההשתחויה כידוע, כורע בברוך, וכמו שאומר בזוהר על הפסוק וישתחו כו':

[2049] **טל ביומא כו' טפה יוד כו'.** שמוח הוא טלא דבדולחא, וכן הטפה נקרא טל, וידוע שהטפה הוא בסוד שלש טפים של ג' מוחין של יה"ו, בסוד מ"ב זיווגין במילואן גימטריה טל:

[2050] **ודא נקודה.** והיא חכמה כנ"ל, וזה שאומר ההיא טפה דאיהי חכמה, וירתא ברתא בשבת - דאבא יסד ברתא, ולכך נקראת חכמה זעירא:

[2051] **טל תורה מחייהו.** בסוד והחכמה תחיה בעליה:

[2052] **גל נעול.** הולך ומפרש סיפא דקרא הנ"ל, גן נעול, שפירש על ד"ו פרצופים, רוצה לומר, הד' - שהיא בסוד ב', והוא"ו - דסגיר לב', ועכשיו מפרש גל נעול - על הנקודה שבתוכה, כמו שמפרש והולך:

[2053] **כמו גלגל.** דגלגל הוא י', כמו שאומר לקמן בתיקונים, בסוד גלגול:

[2054] **מעין חתום כו'.** דמעיין גם כן הוא יו"ד, כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת בא בסוד מקור ומעין וים כו', וכן בתיקוני זוהר חדש, ובהיר, והוא חתום בגן שהוא מ"ם סתומה כנ"ל:

[2055] **ומיד השקו כו'.** רוצה לומר המעין:

[2056] **דאינון אברין כו'.** רוצה לומר ישראל:

[2057] **כלהו רועים.** רוצה לומר, השקו כו' - אמר לכלהו רועים, שהן שבעה רועים הידועים, שהן כלל האברים - דמשתקיין מן המוח והטפה:

[2058] **איש האלקים.** בעלה דשכינתא, שהוא כולל כל האברים, וזה שאומר איהו שולטנותיה כו'. שהן שבע ספירות של עמודא דאמצעיתא:

[2059] **צדיק איהו רקיע כו'.** חוזר לפרש למעלה, ואיהו דאוקמוהו אין בין כו':

[2060] **בין ים.** על שם נ' תרעין - קריאת שמע, דשחרית וערבית כידוע, שתי פעמים נ' תרעין, של בינה ומלכות, גימטריה ים:

[2061] **ולית נימא כו'.** מפרש האיך ו' נפיק מיוד:

[2062] **דסלקא באוירא כו'.** רוצה לומר היו"ד סליק באוירא - בכתר כנ"ל דנפיק מגו אוירא כו', ונחתא עד מלכות שהיא יוד זעירא - חכמה זעירא כנ"ל, וזהו עד אין סוף - בכתר, ועד אין תכלית - במלכות, כמו שאמרו אין סוף למעלה ואין תכלית למטה:

[2063] **ואיהי עשר.** רוצה לומר היו"ד, לפי שכולל עשר ספירות, מכתר עד מלכות כנ"ל:

[2064] **אינון מאות כו'.** דעשר סלקין למאה כנ"ל:

[2065] **דשיעור קומה דאיהו כו'.** רוצה לומר כמו שאמרו במאמר קו המדה דאזיל על אמה ופלגא בוצינא דקו המדה וסימן מדה דארון עיין שם:

[2066] **איהו מדה בין כו'.** זה הכלל: כל מדה באורך - הוא ו', וכל מדה בעיגולא - הוא י', כמו שמפרש והולך:

[2067] **איהו שעורא דאורכא כו'.** כמו שאמרו בבכורות (מד ע"א) ועיין רמב"ם (הלכות ביאת המקדש פ"ח הל"ז) שם:

דְחוֹטָמָא וְאִיהִי שְׁעוּרָא דְכָל אֶצְבְּעָא וְאֶצְבְּעָא וְשִׁעוּרָא בֵּין אֶצְבְּעָא לְאֶצְבְּעָא ו' (נ"א י'). [2068]י' אִיהִי מִדָּה דְשָׁפָה, וּמִדָּה דְכָל עִינָא וְעִינָא בְּעִגּוּלָא, וּמִדָּה דְפַן וּפַן דְּאַנְפִּין, [2069]וּמִדָּה דְקֶמֵ"ץ סָתִים, וְכַד אִתְפַּתַח קֶמֵ"ץ [2070]אִתְפַּתַח בְּחָמֵשׁ אֶצְבְּעִין בְּרָזָא דְה', דִּבְהוֹן הַאי קָו אָזִיל חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין.

וְכַד (ס"א ו' כד) נָחִית לְתַתָּא לְגַבֵּי צַדִּיק [2071]אִתְקְרֵי שִׁיעוּר, וְכַד סָלִיק לְעֵילָּא לְגַבֵּי אִמָּא עִלָּאָה [2072]אִתְקְרֵי קוֹמָה, וְרָזָא דְמִלָּה (שם טז יח) [2073]וַיְמַדּוּ בָּעֹמֶר דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְאִיהִי עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת, דְאִיהִי גֻּלְגַּלְתָּא דְרֵישָׁא, וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה [2074]אִיהִי סְפִירַת הָעוֹמֶר, דְּבָהּ מָנֵי [2075]שֶׁבַע יוֹמִין [2076]דְּאִינּוּן שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, דְּאִית בְּהוֹן אַרְבָּעִין וּתְרִין יוֹמִין [2077]דְּשִׁיתָּא דְכָל שָׁבוּעַ, [2078]וְשֶׁבַע שַׁבָּתוֹת הָא מ"ט (נ"א דמטטרו"ן), דְּאִינּוּן מ"ט אַנְפִּין טָהוֹר, [2079]שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, [2080]דְּבָהוֹן אִתְדַּכְיָאת שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, [2081]בְּמִקְוֶה דִּילָהּ, [2082]דְּאִיהוּ מִקְוֶה יִשְׂרָאֵל יהו"ה, וְאִיהוּ שִׁיעוּר קוֹמָה, דְּהָכִי אִינּוּן אַתָּוָן דְּמִקְוֶה קוֹמָה, [2083]וְאִינּוּן ם סְתִימָא בְּרָזָא דָּא, [ציור] דְּתַשַּׁע נְקוּדִין לְכָל סְטַר, בְּנְקוּדָה דְּאֶמְצָעִיתָא

[2068] **י' איהו מדה דשפה.** רוצה לומר חוט השפה בעיגולא, הסובב כנ"ל:

[2069] **ומדה דקמץ סתים.** רוצה לומר של היוד, שהוא קמץ, סתים מלשון קמץ, כנ"ל לפי שהוא בעגולא ומדת העיגול אינו ניכר לעין אבל מדת האורך גלוי, שהוא ו', והוא פתח כנ"ל:

[2070] **אתפתח בה' אצבעאן.** שקומץ היד סתום, והוא קמץ, ואתפתח היד בה' אצבעין. והענין כי קמץ הוא בחכמה, שהוא סתים, והוא י', שהוא כולל כל העשר ספירות מאין סוף עד אין תכלית כנ"ל, ובבינה - אתפתח, בה' של בינה, ואזיל ה' מאות, בה' ספירות, ונכלל ביסוד. ולכן בינה ויסוד נקראים שבת, יום השביעי, שכלל שלהן שבע ספירות - מתחיל מבינה ומסתיים ביסוד, שה' מאות סלקין בבינה ונחתין ביסוד, והוא קו המדה, ונקרא קו המדה - בה' ספירות חג"ת נ"ה, ושיעור קומה - בבינה ויסוד, כמו שמפרש והולך וכד נחית כו', ומדה נקרא היוד, וזהו קו המדה - קו דנפיק ממדה:

[2071] **אתקרי שיעור.** הוא אותיות עש"ר ו', כמו שאומר לעיל בתיקון י"ח, דשם ו' סליק לשיתין עיין שם:

[2072] **אתקרי קומה.** דקומה - בראש, והיא הבינה שהיא גלגלת הראש כידוע וכמו שמפרש והולך והוא אותיות מקוה כמו שמפרש והולך:

[2073] **וימודו בעומר כו'.** רוצה לומר מדה דגלגלת בבוצינא דקרדינותא:

[2074] **איהי ספירת.** דבה המספר כידוע, ולכן בה היוד, דכל מספר סליק לעשר והיא עשירית ובה סלקין כל הספירות לעשר, ובה נקראין כל המדות ספירות, ומצד חכמה נקראין מדות:

[2075] **שבע יומין.** דשבוע, וכן דזבה - שבעה נקיים:

[2076] **דאינון ז' כו'.** דספירת העומר:

[2077] **דשיתא דכל כו'.** שהן ו"ק, שהן שם של מ"ב:

[2078] **ושבע שבתות.** מלכות - כלל כלהו, וכן כלל השמות של מ"ב כידוע:

[2079] **שמע ישראל כו'.** מ"ט אותיות:

[2080] **דבהון כו'.** רוצה לומר במ"ט אלו, כידוע שספירת העומר לדכאה אתתא לבעלה:

[2081] **מקוה דיליה איהו כו'.** רוצה לומר בינה שהיא קומה וכנ"ל וכמו שמפרש והולך:

[2082] **דאיהו מקוה כו'.** רוצה לומר בינה, שהיא מקוה ישראל, שמטהרת ישראל ביום הכפורים, שהיא בינה, כמו שאמרו (משנה יומא פרק ח ט) אשריכם ישראל מי מטהר כו' שנאמר מקוה ישראל ה' כו', וכן מקוה ישראל דלעילא כידוע:

[2083] **אינון ברזא דא כו'.** שהן רתיכין דילה, בין לה' עילאה בין לה' תתאה, כמו שאומר פרשת פנחס ר"נ א' ובזוהר חדש פרשת בראשית ה' ג', דאינון שנים עשר בקר דתחותה, תלת לכל סטר, מתחלקין כל אחד לתלת, והאי נקודה האמצעית - משלים לעשרה לכל סטר, ועיין שם, וכן הוא כאן, למעלה בה"א עילאה דאיהי גם כן קיימא על תריסר שבטין עלאין, ועיין בזוהר פרשת ויחי רמ"א א' פתח ר' אבא ואמר ויעש כו' פתח ר' אליעזר ואמר והוא כו' עיין שם, וזאת הבחינה הוא מ"ם סתימא דהכי היא צורתה לד' סטרין, וגם חושבניה דמ"ם הכי הוא, וכן שעוריה דמקוה, ובהון אתדכאית אתתיה כו'. דשיעור דילה גם כן בארבעים הוא כמו שאמרו שם ושם, וצריך מקוה מים שכל גופו עולה בהם, והן כלהו גופה - דכלילין באת ה' בתראה כמו שביארנו שם, וזה שאומר דבהון אתדכאית כו'. ואלו הארבעים הם תליסר מכילין דרחמי: י"ב בקר הנ"ל ונקודה ההיא, כמו שאומר בזוהר חדש שם, והן מים דמקוה, חסדים (כלומר דמקוה הוא אקי' דההי"ן, באימא) והוא במזל תחתון - ונקה, דשם וזרקתי עליכם מים וכו', והן המים שיצאו לעתיד לבוא וירפאו הכל כמו שכתוב ביום ההוא כו', והוא מזל י"ג דכליל כל י"ג מכילין דרחמי שהן ארבעים כנ"ל, וכן אלו הי"ג - בעלמא עילאה שכיח, כמו שאומר בפרק ב' דספרא דצניעותא. וענין הי"ג דאמר דההוא נקודה אשלים לי"ג, והוא ד' דאשלים לארבעים, ידוע בד' חיות ואופנים, שהן ט"ז פנים והן י"ג, כי ד' פני אדם שבאמצען - הן אחד, ושם יחודא, נשאר שלש פנים לכל צד, ואינון כל אחד לג', שהן י"ב חיות גדולות, כמו שאומר בזוהר פרשת פקודי רנ"ד ב' אלין ארבע נהורין עלאין אית תחותייהו תמניא אחרנין כו', ובזוהר פרשת ויקהל ובראשית ושאר מקומות הרבה, ואינון מתפרשין תלת תלת גם כן, כמו שאומר בזוהר פרשת פנחס רכ"ח א' עיין שם, ופני אדם בכל צד - משלים לעשר, דהוא עשר אתוון דשמא מפרש, אדם, והיחודא הוא בהאי אדם, דט' שהן לכל סטר - הן א"ח דז"א, דסתים לה, והיא - ד' דאחד - באמצע, כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת פנחס שם עיין שם. ומ"ם הזאת - מ"ם סתימא דבינה - ד' תחתונות דבה, שנקרא תבונה, שבה עולין זו"נ, וזה שאומר בן ארבעים לבינה, ובס' דילה - ניתר כל האיסורים בששים, וזהו בה' שלה שהן ד"ו, מ' וס', (ואלו שנים - ו' ד', שהן דו"נ, שהן הנהגת עולם הזה, אבל י' דילה - שהוא עה"ב, לכן אין נטהרין עד לעתיד לבוא), ועוד י' שבה' - מתכשר כל הפסולין, והוא לעתיד לבוא שעתידין

אִשְׁתַּלִּימוּ לְאַרְבָּעִים סָאִין, אִיהוּ שִׁיעוּרָא דְמִקְוֶה, דְּבֵיהּ אִתְדַּכְיָאת אִתְּתָא לְבַעְלָהּ.

[דף לח ע"א]

(דף לח ע"א) [2084]וְקֶדֶם דְּאִתְדַּכְיָאת, צָרִיךְ לְמַנָּאָה שִׁבְעָה יוֹמִין דְּדַכְיוּ, לְאַשְׁלָמָא בְּהוֹן מ"ט פָּנִים דַּכְיוּ דְאוֹרַיְיתָא, [2085]וּבְהוֹן אִתְחַבְּרַת אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבָעַל פֶּה [2086]בְּיוֹמָא דְּשָׁבוּעוֹת, דְּאִינּוּן דּוּ פַּרְצוּפִין דְּאָדָם, וְחִבּוּרָא דְּתַרְוַיְיהוּ בְּלֶחֶם, [2087]דְּהוּא בְּחִלּוּפָא דְּאַתְוָון רְחֶם, [2088]דְּאִיהוּ רְמַ"ח פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, [2089]וְרָזָא דְּמִלָּה (שמות יג ב) קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם, בְּהַאי חִבּוּרָא דְּשָׁבוּעוֹת [2090]מִתְקָרְבִין כָּל פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, כַּעֲצָמִים

ממזרין להתכשר שנאמר בהם עד דור עשירי כו', והוא שער החמשים - שבה חוזר הכל להכשירו, שלמטה מתפשטין, מ"ט פנים טהור - בשבע ספירות תתאין, וכנגדן, מ"ט פנים טמא, שהוא מקנן במט"ט - עץ הדעת טוב ורע, אבל היא בעצמה - חירו דכלא, שער החמשים, ה' דכליל כל החמשים, ה' פעמים י' דבה, ונקרא מטה האלקים - מ"ט וה' דכליל לון, ושם - אלו ואלו דברי אלקים חיים, שמא דבינה, דשם אף האסור מותר, והענין כי האסור הוא מצד עץ הדעת טוב ורע, דשם הסטרא אחרא, אבל בעץ החיים - לא יגורך רע, ומינה מתפשטין חו"ג, מסטרא דחסד - טהור אף בעץ הדעת טוב ורע, ומסטרא דגבורה - טמא שם, ות"ת - מכריע פעם לכאן כו', וזה סוד שהתורה ניתנה במ"ט פנים טהור ובמ"ט פנים טמא, והוא בדרגא דחו"ג, ובהגיע לת"ת - שם נאמר כהלכה, ולוחות הראשונות ניתנו בעץ החיים - דשם לא יום ולא לילה, לעת ערב יהיה אור, יום השביעי דאין לילה נזכר בו, וממנה שני ענפין יוצאין - חו"ג - על כל דבר, אלא כיון שמגיע לת"ת - מכריע לצד אחד, ושם נקרא הלכה, וזה שאומר הלכה כרבים מסטרא דאבהן כו' עיין שם. אלא שלהלכה שהוא במלכות - אינו כן, וכן הוא בבריאה - דשם מקננת, וזהו תלמיד ותיק שיכול לטהר את השרץ כו' (עירובין יג ע"ב), ועץ הדעת טוב ורע - הן בשלש דרגין, טהור טמא כו', והן נטהרין בעץ החיים דבינה, ביו"ד שהה"א כוללן, וכנ"ל:

[2084] **וקדם האי שעורא צריך למנאה שבעה כו'.** הענין, כי מ"ם הנ"ל הן מ"ב, ברזא דזכור ושמור, כמו שאומר ברעיא מהימנא שם, כי א"ח דאחד דסובב לה - הוא זכור, וד' דבאמצעיתא - הוא שמור עיין שם, ורוצה לומר, דבכל אחד הכוללם, והענין, כי הד' דמ"ם סתומה שבד' סטרין, התפשטות הנקודה לד' סטרין, יש באמצעיתא נקודה אחת המחברן, וזהו ה"א - נקודה בתוך ד', ובה ה', וכמו שאומר בזוהר חדש שם, רזא דהא - דלת הוה, וההוא נקודה דשריא באמצעיתא אתעביד ה"א, וכן הוא כאן, בענין ד' דילה, שהוא ד' דאחד כנ"ל. וכן הוא בא"ח דיליה, שיש עשירית ביה הכוללן והוא קוצו של ד', אות ברית כידוע, שאף שא"ח הוא ד' פעמים, מכל מקום בקוץ הנ"ל נכלל לאחד, כמו בנקודה הנ"ל, וכמו תפילין של ראש ותפילין של יד, ושני אלו הן זכור ושמור, והן תרין אזנין לאחדא בימינא ושמאלא דקאמר בזוהר חדש ו' ב' שהן תרין אודנין דלבא, רוח צפונית דכנור ורוח דרומית, כמו שאומר לעיל ל"ג ב', שהן זכור ושמור, ובהן נשלם שם מ"ב, כמו שאומר בזוהר חדש שם, וברעיא מהימנא פרשת פנחס שם, והיא ב' דבראשית דהיא מ"ם, כמו שאומר לעיל ריש תיקון ה', ולקמן תיקון ל"ו, ב' ב' כללות הנ"ל, ומ"ם - פרטות הנ"ל, שהן מ"ב, וזה שאומר לקמן תיקון ל"ו דבימות החול נקראת מ"ם סתימא, ובשבת - ב' פתיחא, דבשבת נתגלין נקודות הנ"ל: אות ברית אות שבת, כמו שאומר שם, והן זכור ושמור של שבת. והכלל - שהן מ"ב, ושבעה יומין נקיים - הרי מ"ט, וז' הימים - הן ז' עולמתין דילה, ז' קצוות דילה, דצריכה לדכאה לון מקדם, וזה שאומר. לאשלמא בהון כו'. ויש עוד מ"ב בענין אחר: ז' פעמים ו' - דשם מ"ב, והוא מסטרא דאות ס', או ו', ו"ק, דסחרין לה כל אחד מו"ק, משית סטרין, ועם מלכות - הוא מ"ב. ויש עוד מ"ב - דמרגלא: והן בשלש דרגין - בי"ע, בעשיה - נוק', מסטרא דאת ד' ומ"ם סתימא, וביצירה - מסטרא דאת ו' וס', ובבריאה - המרגלא כידוע, אקיק יה"ו דאמא, דמקננת בה, והיא י' דה"א שמתגלה בשבת, וד' דה"א - הן בחול, הימים והלילות, זו"נ, יצירה ועשיה, אבל בשבת, היו"ד - אין לא יום ולא לילה כנ"ל:

[2085] **ובהון אתחברת אורייתא כו'.** רוצה לומר במ"ט הנ"ל, שהן שמע ישראל ובשכמל"ו כנ"ל, שהן זו"נ, אורייתא דבכתב ודבעל פה, והן גם כן אח"ד הנ"ל דמקוה, ונעשין אחד:

[2086] **ביומא דשבועות.** שהוא שער החמשים, יסוד דבינה, מקוה הנ"ל, והן שתי הלחם דשבועות, שתי תורות, דאתמר (משלי ט ה) לכו לחמו בלחמי, ועליהון אתמר (רות א יט) ותלכנה שתיהן כו' כמו שאומר להלן ריש תיקון ל"א ובזוהר חדש ס"ה א' וברעיא מהימנא פרשת אמור ועיין שם צ"ח א' ב' בארוכה, וזה שאומר. דאינון דו פרצופין דאדם. רוצה לומר, וזהו שתי הלחם, והן בה"א עלאה, דהוא ד"ו כנ"ל, ובה מתחברין:

[2087] **דהוא בחלופא דאתוון רחם.** רוצה לומר בחלופא אתוון - למ"ד ברי"ש, והוא ביסוד הבינה, מקוה הנ"ל, ועיין בזוהר פרשת אמור צ"ז וצ"ח בארוכה:

[2088] **דאיהו רמ"ח כו'.** דאתייהיבו בתורה שבכתב ובעל פה:

[2089] **ורזא דמלה קדש כו'.** דז"א, דביה רמ"ח פיקודין - הוא בוכרא, בני בכורי ישראל, ועיין בזוהר פרשת בא מ"ג ב' בכור דא בן בכור דכתיב כו', והוא פטר רחם דילה ברמ"ח אברים - רמ"ח פקודין, ורחמה נפתח בנ' שערים כמו שאומר בזוהר פרשת בראשית י"ג ב', ואע"ג דשם כתוב דיו"ד אפתח רחמה - היינו ע"י וא"ו, דיו"ד היא המפתח דפתח להיולדת להוציא הולד כמו שביארנו שם עיין שם, ועיין שם ב' ב' בההוא מפתחא בארוכה, וזה שאמרו (בכורות מה ע"א) שיש מפתח לאשה, ואמרו שם איידי דזוטרא - והוא י' הנ"ל, שבילא דבו, ואמרו שם שתי דלתות ושני צירים, והן ד' של ה"א, שהוא דלת אחת ובו ציר אחד - י', יוד שבו, ושתי דלתות וצירים הם מ"ם סתומה הנ"ל, שהוא הרחם כנ"ל, ובלידה נפתחין הדלתות ונכנס ברא בוכרא - שורש הדעת, בה, ונעשית ה"א, והיא הפתיחה לנ' שערי בינה שהן בה"א:

[2090] **מתקרבין כל פקודין דעשה כו'.** שהן רמ"ח אברים, וזה שאומר - כעצמים, וכמו שכתוב (יחזקאל לז ז) ותקרבו עצמות כו', בבטן - שהוא בינה, כמו שאומר בתיקון ל' מבטן מי כו', המלאה - דהיא נקראת מליאה, אלקים חיים, מלא י"ה, בינה בן י"ה, דכלילן בה' י', וד' דה"א וא"ו, ויום השבועות - זמן הביכורים שנאמר (שמות כב כח) מלאתך כו':

בְּבֶטֶן הַמְּלֵאָה (קהלת יא ה).
[2091]**וּבְהַהוּא זִמְנָא, כָּל אִינּוּן אֲבָרִין מְקַבְּלִין עַל יְדֵי צְנוֹרִין דָּא מִן דָּא,** [2092]**הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (שמות כו ה) **מַקְבִּילוֹת הַלֵּלָאוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחֹתָהּ, וְכַד אִינּוּן מְקַבְּלִין, כָּל סְפִירָאן מְקַבְּלִין דָּא מִן דָּא, וּמַלְאָכִין לְתַתָּא מְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין, וְכָל חַד וְחַד יָהִיב רְשׁוּ לְחַבְרֵיהּ, לְאַעָלָא בִּתְחוּמָא דְחַבְרֵיהּ,** [2093]**הֲדָא דְאַתְּ אָמַר וְנוֹתְנִין רְשׁוּת זֶה לָזֶה.**
וּמָאן גָּרִים דָּא, יִשְׂרָאֵל כַּד מְקַבְּלִין דָּא מִן דָּא, בֵּין בְּאוֹרַיְיתָא בֵּין בְּמָמוֹנָא, גָּרְמִין לְקַבְּלָא לְעֵילָּא דָּא מִן דָּא, וּלְאַשְׁפָּעָא דָּא לְדָא, וְכֹלָּא עַל יְדֵי צְנוֹרִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים מב ח) **תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צְנוֹרֶיךָ וְגוֹמֵר,** [2094]**וּמַאי אָמְרֵי דָּא לְדָא, אַבַּע מֵימֶיךָ. קוֹל שְׁנֵי רֵיעִים אֲנִי שׁוֹמֵעַ.**
וְאִינּוּן [2095]**לְקַבְלַיְיהוּ תְּרִין שְׁפּוּוִין דְּאִתְקְרוּן אֲפִיקֵי מָיִם, וּמָאן נִינְהוּ נָצַח וְהוֹד, דְּאִתְקְרוּן שִׁקְתוֹת הַמָּיִם,** [2096]**וְתַרְוַיְיהוּ אִתְשַׁקְיָין עַל יְדָא דְצַנּוֹרָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דִכְלִיל כֹּלָּא, וְאִיהוּ בְּרִית דִּכְלִילָן בֵּיהּ כָּל אֲבָרִין דְּגוּפָא,** [2097]**כָּל צְנוֹרִין אִינּוּן אִתְשַׁקְיָין מִן אָת ו', דְּאִיהוּ נָהָר דְּנָגִיד וְנָפֵיק מֵעֵדֶן, וְאִיהוּ צִנּוֹר** [2098]**דְּנָפִיק מִמַּעְיָנָא דְמַיָּא דְּאִיהוּ י', וּמְגִיהּ אִתְפַּשְׁטָא ה'** [2099]**דְּאִיהִי יָם עִלָּאָה.**
וְתָא חֲזֵי תֵּשַׁע נְקוּדִין אִינּוּן מִן קֻמֵּ"ץ עַד שׁוּרֵ"ק, וְכֻלְּהוּ אִתְקְרִיאוּ צְנוֹרִין וּמַבּוּעִין לְאַתָּוָן, דְּאִינּוּן [2100]**כְּלִילָן בְּקִרְקַע, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְקְרִיאַת גַּ"ן, כְּלִילָא מִתְּלַת וְחַמְשִׁין סְדָרִין דְּאוֹרַיְיתָא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה,** [2101]**גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם, חָתוּם וַדַּאי, בְּגִין דְּאִיהִי בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יָדָעָה, וְאִיהִי חָכְמַת שְׁלֹמֹה, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר** (מלכים א ה ו) **וַתֶּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, אִתְרַבְּיאַת מִכָּל שַׁקְיוּ דְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, עַל יְדָא דְהַהוּא צְנוֹרָא דְּאִיהוּ ו', עַד דְּמְטִיאַת לְהַהוּא מַבּוּעָא עִלָּאָה** [2102]**דְּאִיהִי י' עִלָּאָה חָכְמַת כָּל** [2103]**בְּנֵי קֶדֶם, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְעֲבִידַת אִיהִי תַּגָּא בְּרֵישָׁא דְאָת ו'.**

[2091] **ובההוא זמנא כו'.** כנ"ל דפקודין דעשה שהן רמ"ח אברים מתקרבין זה אל זה ע"י הקרבת שתי הלחם, וצינורות - הן הגידין שמחברין האברים ומשתקיין האברים על ידן, והן שס"ה לא תעשה דאורייתא:

[2092] **הדא הוא דכתיב מקבילות כו'.** רוצה לומר מקבלין זה מזה:

[2093] **הדא דאת אמר ונותנין רשות כו'.** רוצה לומר, מה שאומרים בברכות קריאת שמע, ועיקר ההתקרבות דקאמר כאן רמ"ח פקודין דמצוה, ברמ"ח דאורייתא, דאיהו מצוה בכל אבר דיליה, וזהו ההתקרבות הוא בשתי הלחם:

[2094] **ומאי אמרי כו'.** כמו שאמרו בסוף פרק ג' דתענית כשמנסכין כו', והן נו"ה - בשני ספלים, מים ויין, ימינא ושמאלא:

[2095] **לקבלייהו תרין שפוון.** רוצה לומר בשבועות. שפוון דאורייתא - אפיקי מים של תורה, שעל ידם מתחבר תורה שבכתב ובעל פה ע"י לימוד התורה:

[2096] **ותרווייהו אתשקיין כו'.** ורוצה לומר, זה שאומר תהום אל תהום - עמודא דאמצעיתא ומלכות, קורא - לקבלא דין מן דין, וכמו שאומר לעיל וקרא זה אל זה - ומקבלין דין מן דין, וכמו שאומר לעיל כל אחד אומר לחברו אבע מימך, לקול - הוא נו"ה, קול שני ריעים, צנוריך - יסוד, וע"י שלושה אלו הן מתחברין כידוע, ואמר דכליל כלא כו', דכלילין בי' כו', רוצה לומר וזה שאומר צנוריך לשון רבים דכליל כל האברים וכל שפעם שהולך בכל הצינורות:

[2097] **כל צינורין כו' דאיהו נהר כו'.** רוצה לומר, דעת דהוא ו', והוא הנהר דמהלך בכל האברים עד שמגיע לברית שנקרא על שמו כי שם קיבוץ הדעת והתגלותו:

[2098] **דנפיק ממעינא דמיא כו'.** שהוא בין י"ה, שהוא הזרע שנותן אבא לאמא, ומתמליא מיניה, ושם נתגדל ונתרבה ויוצא הולד, ומכל מקום השורש נשאר שם כידוע, והוא הדעת, נהר דנפיק כו', וזה שאומר ומיניה כו', ועיין בזוהר פרשת בא מ"ב ב', ורוצה לומר בכאן, זה שאומר כל משבריך וגליך כו', משבריך - הוא ה"א, שנשבר הרגל מינה ונפתח בלידה - ביציאת מצרים - ביציאת הבן מינה, כמו שאומר בזוהר פרשת פנחס רנ"ב א', דתבר ח' מחמץ ונעשית מצה. וגליך - הוא י', גל נעול מעין חתום, והוא המעין. וצינוריך - הוא הוא"ו, וזה שאומר כל צינורין כו' מן את ו':

[2099] **דאיהי ים עלאה.** כמו שאומר בזוהר פרשת בא עיין שם, וה' הוא י"ם - נ' שערי בינה, והוא פתוח כמו ים דפתוח כמו שאמרו (ילקוט שמעוני תהלים סה סימן תשפט) למה נמשלה תשובה לים מה כו', אבל מקוה נמשלה למ"ם דאיהי סתום:

[2100] **כלילין בקרקע.** רוצה לומר דצנורין הן להשקות את הקרקע - ארץ:

[2101] **גל נעול.** הוא נקודה דידה, אות ברית, חכמת שלמה, והוא מעין חתום כל ימי השבוע, כמו שאומר לקמן תיקון ל"ו, וזה שאומר בגין דאיהי כו' ואיהי חכמת שלמה כו':

[2102] **דאיהי י' עלאה.** חכמה עליונה, וידוע שכל הנחלים הולכים אליה בתוך יו"ד דידה הנ"ל, ושם - ותרב, ועיין במקום אחר שכתבנו שכלל הנקודות הן סך הכל מנין ותרב:

[2103] **בני קדם.** קדם הוא כתר, דשם ימי קדם, כמו שאומר באדרא רבא, ושם המקור, כמו שאומר שם בזוהר פרשת בא, והמעין נפיק מן המקור בל"ב שבילין, ואינון בני קדם, והיא אתרביאת ומתגדלת עד דמטיא לשם, ושם היא תגא בראש וא"ו, כמו שמפרש והולך, והיא ז' - תגא, ובתחלה היתה בסוד חירק - יו"ד תחת ו', וכד אשתקיא מינה נקרא שורק, וכד היא מטיא ליו"ד עלאה היא חולם, וזה שאומר ת"ח שכינתא כו', ושם ביוד עלאה התחברות שתי חכמות, תעלומות חכמה, ועיין בזוהר פרשת בראשית ז' ב' ר"ח פתח כו' ב' תרין אינון דמתחבראן כחדא חד כו', ועיין שם ו' א' ומקדשי תיראו כו' והיא חכמת שלמה:

[דף לח ע"ב]

[2104]וְתָא חֲזִי, שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כַּד אִיהִי אִתְשַׁקְיָא מִן נְקוּדִין, אִתְקְרֵי חִר"ק חֹל"ם שׁוּר"ק, [2105]לְמָאן לְהַהוּא צְנוֹר דְּאִיהוּ ו', דִּכְלִיל שִׁית צְנוֹרִין, [2106]דְּכֻלְּהוֹן מִשִּׁית אַתְוָון, וְאִיהוּ אבגית"ץ וכו', שִׁית צְנוֹרִין אִינּוּן דְּתַלְיָין מִנֵּיהּ, וְכָל חַד כְּלִיל שִׁית אָחֳרָנִין, וְכֻלְּהוּ סָלְקִין לְמ"ב, (דף לח ע"ב) [2107]אִתְקְרִיאַת חִר"ק חֹל"ם שׁוּר"ק דְּהַהוּא צְנוֹר, כְּגַוְונָא דָּא וְ.

וְהָכִי אִתְקְרִיאַת לְגַבֵּי יְ, וְהָכִי לְגַבֵּי הֵ, [2108]וְרָזָא דְמִלָּה אֲנִי רֹאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וכו', וּלְזִמְנִין אִיהִי עֲטָרָה עַל רֵישָׁא דְּאָת [2109]ו', כְּגַוְונָא דָּא [ציור] וְרָזָא דְמִלָּה [2110]נוֹטָה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה, וְדָא רָזָא דְּרֵישָׁא דְּאָת א, וּלְזִמְנִין נָחִית תְּחוֹתוֹי כְּגַוְונָא דָּא [ציור] קְמֵ"ץ, [2111]כַּד סָלְקָא עַל רֵישָׁא אִתְקְרִיאַת תַּגָּא [2112]זַרְקָ"א, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְמַר בָּהּ (משלי יב ד) אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ, וְאִתְקְרִיאַת חֹל"ם, וְאִיהִי לֶחֶ"ם, דְּהָכִי אִיהוּ חֹל"ם בְּהִפּוּךְ אַתְוָון לֶחֶ"ם, [2113]הֲדָא הוּא דִכְתִיב לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ (תהלים עח כה), דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טו ג) יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, וְכַד נָחֲתַת תְּחוֹתֵיהּ אִתְקְרִיאַת חִר"ק, מִסְטָרָא דְחָכְמָה אִתְקְרִיאַת חֹל"ם, וּמִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרֵי שׁוּר"ק, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ירמיהו ג כא) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵ"ק כֻּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (מיכה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, [2114]מִסְטָרָא דִילֵהּ אִתְקְרִיאַת חִר"ק, וּבְהִפּוּךְ אַתְוָון [2115]חֵק"ר, וּבְגִינָהּ אִתְמַר (איוב יא ז) הַחֵקֶר

[2104] **ות"ח שכינתא כו'.** בתלת דרגין כנ"ל וכמו שמפרש והולך:

[2105] **למאן כו' דכליל כו'.** וצנורין הן נקודות כנ"ל וכלהו אתקריאו צינורין כו', והיא שלש צינורין, שלש נקודות כנ"ל, הרי תשעה נקודין הנ"ל, וזה שאומר למעלה כל צינורין אינון אשתקיין מן את ו' דאיהו כו', ששית צינורין ביה, ואיהי - שלש צינורין - גם כן מתשקייא מניה, וכמו שאומר למאן להההוא צינור כו', והן סוד ו' ד' - ד"ו פרצופין, שהוא - ו' נקודות, והיא - ד', שהעשירית היא כלילה מכולם כידוע, שעלה אמרו (ילקוט שמעוני תהלים סח סימן תשצו) אלפי שאינן:

[2106] **דכלהון משית אתוון ואיהו אב"ג ית"ץ כו' מניה וכל חד כליל שית אחרנין.** הענין, שהוא - הדעת, שהוא וא"ו, נהר כו' כנ"ל, ואיהו צינור דנפיק ממעיינא דמיא כנ"ל, והוא משקה לשית צינורין - ו"ק, ועם כללותיהן דהוא מלכות דכל חד וחד, דכלולה מכל שית אתוון דכל חד - הוא מ"ט פנים כנ"ל, והוא מלכות דז"א הקבועה בכל ספירה, אבל מלכות - נוק' - היא כלולה משלש צנורין, וכל אחד משבע, דהיא בת שבע - יו"ד על ו', דהיא ז', והן כ"א, ומשלמת לשבעים פנים, ושלש דידה - הן ג"ר, דעל ידם נשלם לעשר, והוא הסוד מה שאמרו בזוהר פרשת תרומה וברעיא מהימנא, דלעילא הוא מ"ב, ובזה הוא ע"ב, דהיא משלמת למ"ט כנ"ל, ולע', והוא כ"ח דילה - כח מעשיו, והוא סוד כ"ב אתוון וכ"ח אתוון, כ"ח כנ"ל והוא - אי"ה או"ה, וכ"ב - בחשבו כל הכללות של ז"א לאחד, והוא בחינה הרביעית שבה. והוא סוד אמה וחצי האמה דלקמן ל"ט ב' וחצי האמה דא יו"ד כו' ג' טפחים ודא ג', ורוצה לומר כנ"ל, דוא"ו צינורין - בה ו"ט, וג' בה שהיא יו"ד, חכמה זעירא, ובהיפוכא דהוי"ה דכן הוא מדת הקרשים מתחיל בההי"ן עשר אמות כמו שאומר שם. ובחינה הרביעית שבה נקראת ים דאתמליא מכלהון, כל הנחלים הולכים אל הים, והוא ה' כלולה מחמשים, ים, כל, כלה. וכאן - בהיפוכא, דבדידיה הנהר ו' יוצא מי"ה, וכאן - משקה לי"ה, וה"א - מלכות, דבו משלמת כאן וכאן, ושם נפיק מי"ה ומשקה לה' הנ"ל, וכאן נפיק מה"א ומשקה לי"ה:

[2107] **אתקריאת חרק כו' כגוונא דא ו והכי אתקרי לגבי י והכי לגבי ה.** הכל בג' נקודין הנ"ל. ורוצה לומר שזהו גם כן ט' צינורין הנ"ל דכלילין בה - ג' מכל אחד:

[2108] **ורזא דמלה אני כו'.** דסלקא בכתר - אי"ן, ולכן היא ראשון אף לגבי י', וכד סלקא לגבי חכמה - ראשון לגבי ה', חולם עליה, ובבינה - לגבי ו', וכן בשורק וחירק, אלא שבהיותה בחכמה בבחינת חכמה - נקראת שורק, ובבחינת כתר - חירק, ובבחינת בינה - חולם, וכן בכולם:

[2109] **ו' כו'.** רוצה לומר דכתיב ומבלעדי אין אלקים, ואין הוא אני, והכל בסטרא דנוק', וזה שאומר אין אלקים, ורוצה לומר כל הנוק' הכל מסטרהא, ראשית האצילות הוא מח"ס - ראשית הכל - והוא נוק', וכמו שאומר בריש הזוהר, בריש הורמנותא דמלכא בוצינא כו', ועלה אמרו סוף המעשה תחלת המחשבה - מ"ס, אבל כתרא - גלגלתא - אינו אלא שורש, ולכן רישא לכל רישין, ולכן אדם - שמא מפרש, לא נחית עד דהוא עם נוקבא:

[2110] **ולזמנין כו' נוטה כו'.** רוצה לומר דיוד שעליה - הוא הנוטה לשמים, והוא כיריעה - צורת ו', וכמו שאומר לעיל דף ה' ע"ב דעליה אתמר נוטה שמים כו' נוטה שמים לבדי מאן נטה כו' עיין שם בארוכה כל הענין, שאלו שתי צורות הוא סוד חולם חירק, אי"ה או"ה, סוד כל השם:

[2111] **כד סלקא על רישיה אתקריאת תגא זרקא.** תגא - עטרת בעלה, כמו שמפרש והולך, ולכן תגין בראש אותיות, ואתעבידת זיין, זיונין, את עדיים, ולכן ז' אותיות צריכין תגין, ועיין לעיל דף כ' ע"ב כד סליקת כו' איהו תגא לעילא כו':

[2112] **זרקא.** דגם טעמים מסטרא דלעילא כמו שאומר שם והיא זרקא י' על ו' גם כן ועיין לקמן דף ל"ט ע"ב דא ו"י דאיהו ברזא דז' דכל תגין כו', ודף מ' ע"א, זרקא האי תגא איהי י' וחוטא דילה ו':

[2113] **הדא הוא דכתיב לחם כו'.** דקאי על המן כמו שאמרו בגמרא (יומא עה ע"ב) ובפסוק שם, ואמרו בזוהר פרשת בשלח ס"א ב' ותא חזי כל יומא ויומא נטיף טלא מע"ק לז"א ומתברכאן חקל תפוחין קדישין כו' הדא הוא דכתיב לחם אבירים כו', וכאן הוא כנוי לזיווג, ולחם - הוא טפה דנחית מחכמה, מלחם אביה תאכל:

[2114] **מסטרא דילה אתקריאת חירק.** הן שלש דרגין דמהימנותא שכולל הכל וכנ"ל:

[2115] **חקר ובגינה כו'.** דבה נכנסין לחקור, שהיא תרעא לחכמה, וכמו שאומר בזוהר פרשת בראשית ז' ב' ר"ח פתח כו' אבל החקר

אֱלוֹהַּ תִּמְצָא, [2116]וְאִיהִי [2117]קֶרַח הַנּוֹרָא, דְּאִיהוּ שְׁמָא תְּלִיתָאָה דְּצָלוֹתָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ הָאֵ"ל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, הַנּוֹרָא.

[א"ה. הבאתי כאן את הנוסחא הישנה לצורך הבנת הגהת הגאון]

וְשׁוּרֵ"ק אִיהוּ טָמִיר וְגָנִיז, מִסְטָרָא דְּצַדִּיק דְּאִיהוּ בְּרִית, אוֹר גָּנוּז. דְּאִיהוּ ר"ז כְּחוּשְׁבַּן אוֹר, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק, וְדָא הוּא אוֹר הַגָּנוּז לְצַדִּיקַיָּא, דְּחָמֵשׁ אוֹר דִּלְעֵילָּא מְנֵיהּ כֻּלְּהוֹן אִינּוּן בְּאִתְגַּלְיָיא, וּמַאי נִיהוּ, תְּלַת אוֹר סָגוֹ"ל, וּתְרֵין אוֹר שְׁבָ"א, [2118]כַּד סָלְקָא עַל גַּדְפַּיְיהוּ דְּתְרֵין נְקוּדִין דְּאִינּוּן שְׁבָ"א, אִתְעֲבִידַת שׁוּרֵ"ק, וְרָזָא דְּמִלָּה (שיר ב ה) סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, וְכַד נָחְתַת אִיהִי תְּחוֹת צֵר"י אִתְעֲבִידַת סָגוֹ"ל וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים, וּמַאי נִיהוּ אִלֵּין אֲשִׁישׁוֹת, אִינּוּן תְּרֵי אֲשׁוֹת, דְּאִינּוּן אִישׁ וְאִשָּׁה, אֶשָּׁא חוּרָא, וְאֶשָּׁא סוּמְקָא, דְּתַמָּן אָב וָאֵם, דְּאִינּוּן י"ה, וְאִינּוּן אַנְפִּי דִינָא וְאַנְפּוֹי דְּרַחֲמֵי.

אַמַּאי בָּעָאת לְאִסְתַּמְכָא תַּמָּן, בְּגִין דְּאִינּוּן תְּרֵין גַּוְונִין דְּשׁוֹשַׁנָּה, חִוָּור וְסוּמָק, רַחֲמֵי וְדִינָא, דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְתַמָּן רֵיחָא דְּשׁוֹשַׁנָּה, וְדָא אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּבְגִין דְּאָרְחַת בֵּיהּ, אָמְרַת סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, וּבֵיהּ אִתְעֲבִידַת סָגוֹ"ל, כַּד נָחְתָּא רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים, אִלֵּין אִינּוּן תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, דְּאִינּוּן חִוָּור וְסוּמָק, וּבְגִין דְּאָרְחַת בְּאָת ו' דְּאִיהִי בְּבְרִית, אָמְרַת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים.

וְכַד אִתְחַבְּרַת בֵּיהּ אִתְעֲבִידַת סָגוֹ"ל, מַה דַּהֲווֹ צֵר"י אִתְעֲבִיד צֵיֵ"ר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וּגוֹמֵר, וַיַּצְמַח יהו"ה אלהי"ם מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְגוֹמֵר, דָּא צַדִּיק אִיהוּ עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ, וּבְהַאי אֲתַר אִיהוּ רְחִימוּ דִּילֵהּ בְּחִבּוּרָא וְיִחוּדָא דְּבַעְלָהּ, וּבְגִין דָּא אָמְרַת (שיר ב ה) כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי.

וְכַד יִשְׂרָאֵל חָאבִין בִּבְרִית מִילָה, אִתְפַּסִּיק נְבִיעוּ דִּנְקוּדִין מֵאַתָּוון, דִּכְלִילָן בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְאִשְׁתְּאַרַת יַבָּשָׁה, בְּהַהוּא זִמְנָא מַה כְּתִיב בְּשׁוּרֵ"ק חִירֵ"ק, שָׁרְקוּ וַיַּחַרְקוּ שֵׁן אָמְרוּ בִּלְּעָנוּ (איכה ב טז), קֶמֶץ פַּתָ"ח דָּא סָגִיר וְדָא פָּתַח, אִלֵּין תְּרֵין אִינּוּן דְּסָגְרִין וּפָתְחִין

כו' כמו שאמרו שם א' ב' כיון דמטי תמן מה - מה ידעת, מה פשפשת כו':

[2116] **ואיהי קרח** כו' **תליתאה דצלותא** כו'. רוצה לומר, דהכל קאי עלה דאיהי האל כו', והיא נקראת בשלש שמהן: בחולם - הגדול, וכמו שאומר למעלה [בעמוד] א' ותרב חכמת שלמה אתרביאת כו'. עד דמטי להההוא מבוע עילאה דאיהי י' עלאה כו', והגבור - מסטרא דעמודא דאמצעיתא, כמו שאומר באידרא רבא קמ"א ב' תאנא תפארת כליל כו' ותקין מעוי כו', והנורא - מסטרא דידה - חירק, דאיהי יראה, וזה שאומר דאיהו שמא תליתאה - מביא ראיה על חירק - נקודה השלישית, ולכן הכל שם בההין, והן שלש דרגין - צנורות דבה, והאל - הוא הרביעי - דכלולה מהם, אע"ג שפירושים אחרים הם באלו שלש שמות - מכל מקום שבעים פנים לתורה:

[2117] **קרח הנורא.** רוצה לומר, של הנורא - עמודא דאמצעיתא:

[2118] **כד סלקא על גדפייהו** כו'. התיקון הזה משובש מאד בכמה מקומות, ובו ליקוטין הרבה, ומהופך! וכאן צריך להיות: ורזא דמלה סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים ומאי ניהו אלין אשישות כו'. אבל הענין בעצמו גם כן מהופך! דאשישות - הן נ"ה, שהן שתי אשות, בורא מאורי האש, וכמו שאומר להלן סוף התיקונים תיקון ו' [דף] קמ"ב א', בראשית תמן תרי אש כו', ועלייהו אתמר סמכוני כו'. ותפוח - הוא בעמודא דאמצעיתא. ועיין מה שאמרו שם ובאדרא רבה, התפוח בשלשה גוונין דחג"ת, וזה שאומר שם דתפוחים מברכין בהדס בג' עלים כו' על תלת אבהן, וזה שאומר כאן באשישות, שהוא רומז על שב"א בא"ש, באשישות - שתי אשות, ותפוח רומז לסגול דחג"ת, שלשה גוונין, ושני תפוחין הן שיתא גווני כמו שאומר באדרא רבה, והוא רוחא דמשיח - רוח חכמה ובינה כמו שאומר שם באדרא רבה [דף] ק"ל ב' ואינון שיתא רוחין כו', ולכן הן כפולין - שני תפוחין ובכל אחד שלש, וזה שאומר וריח אפך כתפוחים, דמחוטמא קאתו כמו שאומר שם, וצ"ע.

וגם מה שאומר למטה ובגין דארחת באת ו' דאיהו בברית - יותר נכון להיות דאיהו בעמודא דאמצעיתא - דשם הוא"ו, ורוצה לומר בזה דסמכוני באשישות - הוא י"ה כמו שמפרש והולך דאינון איש ואשה כו' דתמן י"ה, ובתפוחים - דתמן ו', דהיא בעיא ביה"ו לאסתמכא, להאיר בה"א דילה, ובתפוחים - ו', שהוא בעמודא דאמצעיתא, ובתפוחים שלשה גוונין - שיתא רוחין הנ"ל, דכלילן בעמודא דאמצעיתא.

וגם מה שאומר בתפוחים אלין כו' דאינון חוור וסומק - התפוח אינו חיוור וסומק. ועוד, מאי ראיה מביא שהוא בנו"ה, הלא כבר אמר למעלה חוור וסומק כו' חסד וגבורה, ועוד, דמזה אינו מוכח דאינון נו"ה - בתפוח, הלא כבר אמר באשישות גם כן חוור וסומק.

אלא כך צריך לומר: ומאי ניהו אילין אשישות כו' דאינון י"ה, ואלין אינון תרין סמכי קשוט דאינון חוור וסומק. אמאי בעאת לאסתמכא תמן כו' ובגין דארחת באת ו', דאיהו בעמודא דאמצעיתא, אמרת רפדוני בתפוחים. ואח"כ צריך להיות: ובגין דארחת באת ברית, דבהאי אתר איהו רחימו דילה כו' ויחודא דבעלה, אמרת כי חולת אהבה כו', עד בלענו, ומפרש כל הפסוק הזה על ו"ק. ואח"כ צריך להיות: צירי - דאתעבידת צייר כו'. ואח"כ צריך להיות: כד סלקא על גדפייהו וכו'. ואח"כ: קמץ פתח דא כו'. ומפרש והולך אלו ארבע נקודות הנשארות מהתשע שלא נתבארו עד כאן. וזהו סוד הבדלה בחמש ספירות - הבדלה ביסוד, ביסוד - אור זרוע לצדיק, ובו - בין אור לחושך, וביה - לאור יום (בראשית א ה), וכן בין קודש לחול - דהוא אות ברית קודש, דבה - עץ הדעת טוב ורע, והוא - עץ החיים כו', וכן בין ישראל לעמים - באות ברית קודש, והיא - צדק, בה גירי צדק, ומסטרא דיליה היא עץ החיים וכנסת ישראל ואור, וכן בין יום השביעי. וארבע תיקונין: קדש - נגד יצחק, קדש ידיד ושם קדושה, אור - אור דאברהם, ישראל - בישראל, ובורא פרי הגפן - במלכות, שהיא פרי הגפן:

מַבּוּעִין דְּאִינּוּן נְקוּדִין, לְגַבֵּי אַתְוָון, וְאָת ו' כַּד אִיהוּ נָטוּי עַל רֵישֵׁי אַתְוָון עִלָּאִין אִתְקְרֵי רָפֵּ"ה, וְכַד אִיהוּ בְּמִצְיעוּ דְּאַתְוָון אִתְקְרֵי דָּגֵ"ש, אַתְוָון אִלֵּין אִינּוּן חַיְוָון, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא בְּדָגֵ"ש וָשׁוֹב בְּרָפֵ"ה.

כִּתְרִין דְּאַתְוָון דְּאִינּוּן תַּלְיָין בְּמַחֲשָׁבָה, דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דְּתַגִּין, נְקוּדִין תַּלְיָין בְּדִבּוּרָא, אַתְוָון תַּלְיָין בְּעוֹבָדָא, שֵׁבַע זַיְינִין אִינּוּן כְּגַוְונָא דָּא [ציור] י"ו אִיהוּ ז', לָא צְרִיכִין תַּגִּין, דְּאִינּוּן אַתְוָון אִתְקְרוּן תַּגִּין כְּגַוְונָא דָּא יהו"ה.

וְשׁוּרֵ"ק [2119]אִיהוּ טָמִיר וְגָנִיז, [2120]מִסְטָרָא דְצַדִּיק [2121]דְּאִיהוּ בְּרִית, אוֹר גָּנוּז. [2122]דְּאִיהוּ רָ"ז כְּחוּשְׁבַּן אוֹר, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק, וְדָא הוּא אוֹר הַגָּנוּז לְצַדִּיקַיָּא, דְּחָמֵשׁ אוֹר דִּלְעֵילָּא מְנַיָּה כֻּלְּהוֹן אִינּוּן בְּאִתְגַּלְיָיא.

וּמַאי נִיהוּ, [2123]תְּלַת אוֹר סָגוֹ"ל, וּתְרֵין אוֹר שְׁבָ"א, וְרָזָא דְמִלָּה (שיר ב ה) סַמְּכוּנִי [2124]בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים, וּמַאי נִיהוּ אִלֵּין אֲשִׁישׁוֹת, אִינּוּן תְּרֵי אֲשׁוֹת, דְּאִינּוּן אִישׁ וְאִשָּׁה, אֶשָּׁא סוּמְקָא, וְאֶשָּׁא סוּמְקָא, דְּתַמָּן אָב וָאֵם, דְּאִינּוּן י"ה, וְאִלֵּין אִינּוּן תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, דְּאִינּוּן חִוָּור וְסוּמָק. אַמַּאי בָּעָאת לְאִסְתַּמְכָא תַּמָּן, בְּגִין דְּאִינּוּן תְּרֵין גַּוְונִין דְּשׁוֹשַׁנָּה, חִוָּור וְסוּמָק, רַחֲמֵי וְדִינָא, דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְתַמָּן רֵיחָא דְשׁוֹשַׁנָּה, וּבְגִין דְּאָרְחַת בְּאָת ו' דְּאִיהוּ בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אָמְרַת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים. וּבְגִין דְּאָרְחַת בְּאָת בְּרִית, וּבְהַאי אֲתַר אִיהוּ רְחִימוּ דִּילָהּ בְּחִבּוּרָא וְיִחוּדָא דְּבַעְלָהּ, אָמְרַת (שיר ב ה) כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי, וְכַד יִשְׂרָאֵל חָאבִין בִּבְרִית מִילָה, אִתְפַּסִּיק נְבִיעוּ דְּנָקוּדִין מֵאַתְוָון, דִּכְלִילָן בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְאִשְׁתְּאָרַת יְבֵשָׁה, בְּהַהוּא זִמְנָא [2125]מַה כְּתִיב בְּשׁוּרֵ"ק חִירֵ"ק, שָׁרְקוּ וַיַּחֲרְקוּ [2126]שֵׁן אָמְרוּ בִּלְעָנוּ (איכה ב טז).

צֵר"י דְּאִתְעֲבִידַת צֵיָיר, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וְגוֹמֵר, וַיִּצְמַח יהו"ה אלהי"ם מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְגוֹמֵר, דָּא צַדִּיק אִיהוּ עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ.

[2127]כַּד סָלְקָא עַל גַּדְפַּיְיהוּ דִּתְרֵין נְקוּדִין דְּאִינּוּן שְׁבָ"א, אִתְעֲבִידַת שׁוּרֵ"ק, וְכַד נָחַתַּת אִיהִי תְּחוֹת צֵר"י אִתְעֲבִידַת סָגוֹ"ל. [2128]קָמֵץ פַּתָ"ח דָּא סָגִיר וְדָא פָּתַח, אִלֵּין תְּרֵין אִינּוּן דְּסָגְרִין וּפָתְחִין מַבּוּעִין דְּאִינּוּן נְקוּדִין, לְגַבֵּי אַתְוָון. [2129]דָּגֵ"ש וְרָפֵ"ה, כַּד אִיהוּ נָטוּי עַל רֵישֵׁי אַתְוָון עִלָּאִין אִתְקְרֵי רָפֵּ"ה, וְכַד אִיהוּ בְּמִצְיעוּ דְּאַתְוָון אִתְקְרֵי דָּגֵ"ש, אַתְוָון אִלֵּין אִינּוּן חַיְוָון, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא בְּרָפֵ"ה [2130]רָשׁוֹב בְּדָגֵ"ש, וְאִינּוּן תַּלְיָין בְּמַחֲשָׁבָה. כְּגַוְונָא דְתַגִּין [2131]שֶׁבַע זַיְינִין אִינּוּן כְּגַוְונָא דָּא ה' ה' י"ו, אִיהוּ ז' תַּגִּין, תַּלְיָין

[2119] **איהו טמיר וגניז.** רוצה לומר בתוך הוא"ו, לא כמו חולם וחירק ושאר נקודות:

[2120] **מסטרא דצדיק.** דהוא כולל ו"ק, גוף וברית - חד, וביה איהי יחודא בשורק, כמו שאומר לעיל תיקון י' ושאר מקומות:

[2121] **דאיהו ברית.** שהוא גימטריה שורק עם הוא"ו, שבו גניז, לכן כל שורק בוא"ו:

[2122] **דאיהו רז.** רוצה לומר סוד ה' כו' (תהלים כה יד) דהוא ביסוד - סוד מיסוד כידוע:

[2123] **תלת אור סגול ותרין שבא.** והן חג"ת - סגול, ונ"ה - שבא שהן מעלה ומטה, והן כלולין בשורק כמו שאומר כאן, וזה סוד אלקים בנקודותיו, וסוד מלאכי אלקים עולים ויורדים, עולים - בלמ"ד ,ויורדים - בה':

[2124] **באשישות כו' בתפוחים ומאי ניהו כו'.** רוצה לומר בזה דסמכוני באשישות הוא י"ה, כמו שמפרש והולך דאינון איש ואשה כו' דתמן י"ה. ובתפוחים דתמן ו', דהיא בעיא ביה"ו - לאסתמכא, להאיר בה"א דילה ובתפוחים - ו', שהוא בעמודא דאמצעיתא, ובתפוחים שלש גוונין, שיתא רוחין הנ"ל, דכלילן בעמודא דאמצעיתא:

[2125] **מה כתיב בשורק חירק כו'.** דהוא מסטרא דעמודא דאמצעיתא ונוק', דהן ו"ה, שכנגדן שלטו, ואנו מבקשים שלא יהא למלשינים תקוה, חיל בלע ויקיאנו (איוב כ טו):

[2126] **שן.** דארס נחש בין שיניו, דמוץ ותבן הן זו"נ של סטרא אחרא, והן ח"ט דחטה כמו שאומר בזוהר פרשת בלק וברעיא מהימנא פרשת פנחס והן אותיות אמצעיות דנחש ושטן והן בין שן ושן:

[2127] מפרש והולך אלו ארבע נקודות הנשארות מהתשע שלא נתבארו עד כאן. וזהו סוד הבדלה בחמש ספירות - הבדלה ביסוד, ביסוד - אור זרוע לצדיק, ובו - בין אור לחושך, וביה - לאור יום (בראשית א ה), וכן בין קודש לחול - דהוא אות ברית קודש, דבה - עץ הדעת טוב ורע, והוא - עץ החיים כו', וכן בין ישראל לעמים - באות ברית קודש, והיא - צדק, בה גירי צדק, ומסטרא דיליה היא עץ החיים וכנסת ישראל ואור, וכן בין יום השביעי. וארבע תיקונין: קדש - נגד יצחק, קדש ידיד ושם קדושה, אור - אור דאברהם, ישראל - בישראל, ובורא פרי הגפן - במלכות, שהיא פרי הגפן:

[2128] **קמץ פתח דא כו'.** כמו שאומר לעיל בהקדמה, דקמץ ביוד של שם דהוא סתים, ופתח בה"א פתוח, עיין שם בארוכה:

[2129] **דגש ורפה.** כד איהו כו' וכבר ביארתי למעלה ענין רצוא ושוב דהוא נוריאל ומט"ט:

[2130] **ושוב בדגש.** רוצה לומר, דדגש חזק ורפה בט"ס שק"ץ נוזלי"ם - אינן ניכרים כלל, ואף בבג"ד כפ"ת, כפי קריאת הספרדים שהיא הנכונה, כמו שאמרו (ברכות טו ע"ב): עשב בשדך, הכנף פתיל, ועוד ראיות הרבה. ואמר

[2131] **שבע זייניו.** רוצה לומר ז' זיינין בז' אותיות, כמו שאמרו בגמרא (מנחות כט ע"ב), ואינון רמוזין בשם הוי"ה - שלש בכל ה', ו' וי' - הוא ז' אחד. ואמר **אתוון בעובדא דאברים.** שאין אותיות בדבור בלא נקודה, אלא בכתיבה בכ"ח פרקין דידין, כח מעשיו דעובדא דבראשית, כמו שמפרש והולך. וזה שאומר נקודין בדבורא. ואמר

בְּמַחֲשָׁבָה.

[דף לט ע"א]

[2132]תַּגִּין תַּלְיָין בְּמַחֲשָׁבָה דִּלְבָא וּמוֹחָא, נְקוּדִין (דף לט ע"א) בְּדִבּוּרָא דְּפוּמָא, אַתְוָון בְּעוֹבָדָא דְּאֵבָרִין, [2133]וּמַאלֵּין נְקוּדִין וְאַתְוָון, עָבִיד הַהוּא סָתִים וְגָנִיז כָּרְסַיָּיא טְמִירָא עִלָּאָה, [2134]וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (איכה ה יט) אַתָּה יהו"ה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וכו', מַאי אַתָּה, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיהו כה א) יהו"ה אלה"י אַתָּה אֲרוֹמְמֶךָּ, בְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (חבקוק

[2132] **תגין במחשבה דמוחא ולבא כו'.** שהן שלשה הכוללין הכל: מחשבה דבור ומעשה, ואמר דמוחא ולבא, שהן ארבע אותיות הוי"ה: במוחא ולבא ופומא ואברין, כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת נשא קכ"ב ושאר מקומות. ולפי שמוחא ולבא לא מתפרדין לכן הם בתגין שהם המחשבה דלבא ומוחא. ובזוהר חדש פרשת יתרו כ"ט ג', תא חזי תלת שותפין אינון, אדם דבריאה אדם דיצירה אדם דעשיה. אדם דבריאה איהי נשמתא בה חשיב בר נש ודא המחשבה עולם המחשבה ודאי אתקריאת. רוח - אדם דיצירה, עולם הדבור כו'. ואע"ג דחשיב להו, לית ליה רשות לאפקא לון מההוא חילא דאתמר ביה מהכח אל הפועל, עד דאתלבשו נשמתא ורוחא בנפשא, ובה אפיקו כלא לפועל, בגין דנפש איהי עולם המעשה כו' ולית חילא למחשבה ולאו לרוחא לאפקא חילא לעובדא בלא נפשא. ועם כל דא - דתלת שותפין אלין בבר נש, לא מחשבה אית לה חילא לחשב בלא שכינתא עלאה - דתמן חכמה, רוצה לומר שהיא כוללת חכמה גם כן, שהמחשבה בשניהם, במוחא ולבא. ולא רוחא אית לה רשו לציירא - בלא תפארת, דאיהו כליל שית ספירות, ורוצה לומר והן מקננין ביצירה, ובינה – תלת, הא תשע, ונפש לית לה חילא למעבד עובדא בלא מלכות דאיהי מעשה בראשית, עלה אתמר תוצא הארץ נפש חיה. ורוצה לומר אלו נר"ן שכוללין כלל האדם הן משלשה עולמות בי"ע - כלל העולמות הנבראין, והן מושפעים מכלל הספירות שהן עשר, בשלש דרגין כנ"ל, דבינה - בתלת ספירין - מקננת בבריאה, (וז"א - ביצירה), ומלכות - בעשיה. והן שלש דרגין: דמחשבה ודבורא ועובדא. אבל בריאה - באלקים דאיהי בינה, הדא הוא דכתיב בראשית ברא אלקים, ויברא אלקים את שני המאורות הגדולים, ויברא אלקים את האדם בצלמו, דהיא נקראת אלקים חיים, דחיים שמה. הוי"ה איהו יצירה. הדא הוא דכתיב יהי אור ויהי אור, יהי רקיע, בכל אתר ויהי כן, איהו תפארת כליל שית ספירין, הוא טוב דכל יומי בראשית, רוצה לומר שש פעמים טוב, והוא צייר, יצר טוב, דאתמר, וייצר ה' אלקים. ביצירה תשכח הוי"ה [רוצה לומר דאתמר בוייצר שם הוי"ה, והוא בת"ת דנקרא הוי"ה. וכן ביצירה דמקננן ביה. ואע"ג דאלקים נמי כתיב שם, הרי כבר אמר דבינה - צייר על ידו. וכן בעשיה כנ"ל. ורוצה לומר, שכל ויהי הוא לשון הוי"ה]. מאן דבעי למפעל עשיה, לית ליה רשו למעבד עובדא בצלותא, אלא בעובדין טבין דתליא במעשה, בהון נחית שכינתא עליה, דאיהי עולם המעשה, דאיהי מעשה בראשית, דאיהי פועל, ובינה - כח, כ"ח אתוון דקרא קדמאה דבראשית, כ"ח מ"ה דאיהי חכמה, מחשבה, ה' אלקינו ה', כוזו במוכסז כוזו. פעולה דהאי כח לאו איהי אלא במעשה, דאיהי פועל אדנ"י, ודא איהו מהכח אל הפועל. והפועל, לית ליה חילא למפעל - בלא דיבור דאיהו הוי"ה, תפארת דכליל כלא. הכא לית קיצוץ ופירוד במחשבה ודיבור ומעשה, תפארת כליל כלא, והכי אתכליל כלא בבינה, והכי אתכליל כולא במלכות כו', עיין שם בארוכה. ועיין שם בענין תלת קטירין דבר נש דאינון נר"ן, שהן במחשבה דיבור ומעשה. וזהו, התגין - בחו"ב, והן זיונין דלא אתשכחו, וניתן לישראל בסיני שני כתרים, ממלכת כהנים וגוי קדוש, נגד נעשה ונשמע, שהן חילא דזו"נ, דבור ומעשה, וכמו שאומר למטה ונשמע הוא בדבור, ואלו שני כתרים - הן שלשה, כמו שאומר באידרא זוטא, והייתם לי סגולה כו' והן שלשה תגין דזיונין, וכמו שאומר לקמן [עמוד] ב', תלת כתרין דשין, ואמר שם, שי"ן תלת תגין לעילא כמו זיינין כו' ועיין מה שבארנו שם. וידוע ששם מ"ב דשמא מפרש מתחלק: פשוטה - בג"ר, מלאה - בת"ת אדם מ"ה, מילוי המילוי - במלכות. והן: תגין - בהוי"ה פשוטה, כמו שאומר לעיל שבע זיינין אינון כגוונא דא כו' שבעה תגין. יו"ד נקודין - ביו"ד אתוון דמ"ה. כ"ח אתוון עד אלף - בכ"ח דמ"ה כנ"ל. וכן מתחלק שם מ"ב הנ"ל - בג"ר עצמן כידוע. וכן מתחלקין התגין ונקודות ואותיות - בג"ר, שהן גם כן אדם דבריאה ויצירה ועשיה. וכמו שאומר להלן בתיקון ס"ט ובריש תיקון ע', שזו"נ הן בדוגמא דחו"ב, והכל ענין אחד. וזה שאומר ומאלין כו' כמו שאומר למטה. והענין כי חו"ב הן כח של זו"נ וכמו שאומר לקמן מהכח אל הפועל. והן: נסתרות - במוחא ולבא, כלים פנימים של ראש וגוף. וזו"נ - ברישא וגופא, פומא ואברים - כלים החיצונים שלהם - לגמור במעשה. וכמו שאומר ברעיא מהימנא קפ"ג ב' הנסתרות - יראה ואהבה, דאינון במוחא ולבא, בחללא דגופא וברישא. והנגלות - התורה והמצוה, דאינון בגופא וברישא לבר. ורזא דמלה כו' עיין שם. ורוצה לומר, תורה ומצוה - דבורא ועובדא, ומוחא ולבא - הן כלים פנימים שלהן, ועושין כל זה בהעלם:

[2133] **ומאלין נקודי ואתוון עביד כו'.** רוצה לומר, ההוא סתים וגניז - הוא חכמה. וכרסיא כו' - הוא בינה. וכמו שאומר להלן דתגין הוא בכתר, ונקודין ואותיות - בחו"ב. וחו"ב כלולין זה בזה בסוד הבן כו'. ולפיכך שניהן הן בחכמה וכן בבינה. וזה שאומר, שמאלו עביד כו' וכמו שכתוב (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית וכמו שאומר להלן ב' וכלא בחכמה, ורזא כו' אית חכמה מסטרא דאתוון ואית חכמה מסטרא דנקודין כו' וכולם כולל בבינה דהוא כרסיא דיליה, ואמר טמירא [ואמר טמירא עילאה נגד סתים וגניז, טמירא - נגד גניז, ועילאה - נגד סתים והבן, כנ"ל מנחם] עילאה, שיש עוד כסא למטה – מלכות, כמו שאומר למטה, ושאר מקומות:

[2134] **ועליה אתמר אתה כו'.** רוצה לומר סיפא, כסאך לדור ודור, ומפרש והולך הקרא, מאי אתה ההוא כו' רוצה לומר דכתיב ביה ארוממך, והוא חכמה שלכן כתיב אתה כו' תשב, שהוא יושב על הכסא, והוא אדם - שמא מפרש - על הכסא, ומביא ראיה דכתיב ארוממך והוא נקרא רום, בגבהי מרומים:

ג ו) [2135]רוֹם יְדֵיהוּ נָשָׂא, [2136]וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר לְמִי נוֹשְׂאִין כַּפַּיִם לְרוֹם הַשָּׁמַיִם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב רוֹם יְדֵיהוּ נָשָׂא, וּמַאי נִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְאִיהוּ חָכְמָה כ"ח מָ"ה, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים קיא ו) כ"ח מַ"עֲשָׂיו הִ"גִּיד לְעַמּוֹ, וְהַאי אִיהוּ כ"ח פִּרְקִין דְיָדִין דְמַלְכָּא עִלָּאָה, [2137]דְאִינּוּן כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, כְּנוּיִין דְיִחוּדָא עִלָּאָה, [2138]דְאִיהוּ יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, [2139]וּבְגִין דְאִסְתַּלַק הַאי חֵילָא מִיִּשְׂרָאֵל, אִתְמַר בְּהוֹן (איכה א ו) וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף.

[2140]יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אינון עֶשֶׂר אֶצְבְּעָאן, [2141]דְאִתְמַר בְּהוֹן (שיר ח יד) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב, [2142]דְּבְהוֹן כ"ח פִּרְקִין, דְאִינּוּן כ"ח אַתְוָון דְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, וּבְגִין דָּא יהו"ה אלה"י אַתָּה, [2143]וּמַאי כִּסְאֲךָ, הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים צג ב) נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה, [2144]וּמַאי נָכוֹן, דָּא נֶאֱמָן יוֹשֵׁב וְנֶאֱמָן עוֹמֵד וְכ"ו בְּאֶמְצַע, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מד יג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, [2145]וּמַאי מֵאָז, אֶלָּא הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (שם נח ט) אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, וּמַאי אָ"ז אִלֵּין תְּמַנְיָא אַתְוָון דְּאִינּוּן יאהדונה"י דְסָלְקִין [2146]לְחוּשְׁבַּן אָמֵ"ן.

[2135] **רום ידיהו נשא.** כמו שמפרש והולך דנושאין ידים לרום השמים, רום של השמים, מרום וקדוש, ונושאים עשר אצבעות לשם, שהוא יו"ד של שם, עשר אתוון דשמא מפרש, וזה שאומר ומאי ניהו כו' ועיין לקמן סוף תיקון כ"ב ס"ז ב', יו"ד שריא בעשר אצבען כו' מחכמה שריא דאיהי באצבען, ואמר דאיהו חכמה - כח מ"ה, מביא ראיה דמ"ה הוא בחכמה, ורוצה לומר כ"ח מ"ה הן המילוי ומילוי המילוי, דפשוט הוא בכתר שהן התגין, ובחכמה הוא שניהם נקודין ואתוון כנ"ל, וזה שאומר ועלה אתמר כ"ח מעשיו כו' דבכ"ח אתוון דשמא מפרש וכן דאתוון תליא עובדא כ"ח אתוון דבראשית, ואמר והאי איהו כ"ח כו' רוצה לומר לכן הם בידין דתליא בהן חכמה, דבהון כ"ח פרקין, ואמר למטה יו"ד כו' אינון עשר אצבעין כו', הרי כ"ח מ"ה בהון, ובהון עובדא דבראשית דאתמר כולם בחכמה עשית, ולכן נושאין אותן לרום השמים, יו"ד של שם, דהוא דרגא דלהון, ואמר כל זה לראיה שרום הוא חכמה, ועליו נאמר אתה, ועיקר הענין שכלולין באצבעאן שהן עובדא - כ"ח ומ"ה שכלולין זה בזה כנ"ל, וכן בדבורא כלולין י' נקודות וכ"ח אתוון, אבל תגין אינן נגלין לא באצבעאן ולא בדבורא רק במחשבה, ולכן משני אלו נברא העולם ויאמר אלקים ויעש אלקים, בדבר ה' שמים כו', שמיך מעשה אצבעותיך כו', וזה שאומר בל"ב נתיבות פליאות חכמה כו', שהן האתוון והנקודין, כמו שביארנו שם:

[2136] **ובג"ד אתמר למי כו'.** רוצה לומר בספר הבהיר ז' ב' שאלו תלמידיו כו':

[2137] **דאינון כוז"ו כו'.** (ועיין לעיל ד' ב' עיין שם היטב ותבין כאן) שהן בשתי הידים, השמות עצמן - בי"ד פרקין דימין, וחילופם - בשמאל, ובכל אחד מהידים כולל שלשה אבהן כמו שאומר באדרא רבה קמ"ב ב', דרועא קדמאה תלת קשרין אתקשרו ביה ואתכלילו כו' בתלת קשרין דאבהתא כו' עיין שם, ופרק הרביעי שהן האצבעאן - הוא אדם, כל השלש חיות - חג"ת, ונושאין אותן לאדם בחכמה, ואלו שלש חיות הן שלשה השמות דיחודא, והן מתייחדין באחד, שהוא השלמת ל"ב שבילין לאדם, וזה שאומר ידיהו, יה"ו, שלשה הנ"ל, והן בראשי תיבות נש"א:

[2138] **דאיהי ה' כו' אחד.** מביא תיבת אחד לבאר מה שאמר דיחודא עילאה:

[2139] **ובגין דאסתלק כו'.** משום דלא אשתדלו בדחילו ורחימו, כמו שאומר להלן מ"ם ב', והן חו"ב כמו שאומר שם, שהן כ"ח מ"ה, ועיקר הדבר שלא היה בהם אנשי מעשה בעובדין דאצבעאן שהן כ"ח הנ"ל שנקרא אנשי חיל כמו שכתוב ואתה תחזה כו', והן ימינא, וכן כח הוא בימינא כידוע, והוא בחכמה כמו שאומר להלן ק"כ ב' קכ"א א', והן גם כן בחכמה באצבעאן כנ"ל, וזה שאומר למעלה ל"ח ב' בההוא זמנא אתמר בה אשת חיל כו':

[2140] **יו"ד כו' אינון כו'.** כנ"ל להורות שכלהו באצבעאן:

[2141] **דאתמר בהון ידיו כו'.** רוצה לומר, גלילי הן עשר גלגלין, שהן עשר נקודין כמו שאומר להלן:

[2142] **דבהון כו' דאינון כו'.** עתה משלים הדבר, דבהון כ"ח מ"ה ונושאין לרום ונאמר אתה ארוממך, וזה שאומר ובגין דא ה' אלקי אתה, רוצה לומר דכתיב ארוממך:

[2143] **ומאי כסאך כו'.** למעלה מפרש אתה דפסוק אתה ה' לעולם כו', ועתה מפרש כסאך, וזה שאומר מעולם אתה, וכמו שאמרו כחדא נפקין וכחדא שריין ולא כו':

[2144] **ומאי נכון כו' ונאמן עומד וכ"ו באמצע הה"ד כו'.** רוצה לומר דמכון דיליה הוא צדק ומשפט כמו שכתוב צדק ומשפט כו', ועיין באידרא זוטא רצ"א ב' עיין שם בארוכה, ובזוהר פרשת אחרי מות נ"ט ב', וזה שאומר נאמן כו' דאמרינן (שבת קד ע"א) נ' פשוטה נ' כפופה נאמן פשוט כו', ורוצה לומר נאמן יושב - ההוא כפופה - בז"א, וכמו שמפרש והולך כתפארת אדם לשבת בית, שהוא יושב בבית, והוא נאמן עומד, וכמו שאומר לקמן איהו יתיב על כורסייא, ושניהם נקראין נאמן - שבהו רזא דמהימנותא כמו שאומר באידרא רבא, וכמו שאמרו אני ה', אני נאמן לשלם שכר, אני נאמן כו', וההיא כרסייא מייחדם - דנקראת בינה - בן י"ה, דכליל יה"ו מסטרא דז"א, וגם כלילא מה' תתאה, ה' אתוון דאלקים, ומתפשטת בתוכם במ"ט שערים דילה, וזהו כ"ו באמצע, וזה שאומר הה"ד כתפארת כו', והתפשטותה ידוע - דעת המייחדם, בסוד והאדם ידע כו':

[2145] **ומאי מאז אלא כו'.** רוצה לומר, וה' - הוא ובית דינו, זו"נ, ונכון הכסא מהם, שהם מכונים דילה, וזה שאומר ומאי א"ז אלין כו', והוא יחוד, שהוא בדעת ויסוד, ושני מיני היחוד הן: אחד בלאה שהיא ה' אחרונה, ואחד ברחל - אדנ"י, ובסוד אחד דקריאת שמע ובשכמל"ו, וקשר של ראש ותפילין של יד דהיא עקרת הבית פרצוף גמור:

[2146] **לחושבן אמן.** דהן נאמנים הנ"ל, וזה שאומר אמן - א"ל מ"לך נ"אמן:

[2147]וְדָא אִיהוּ הָעוֹנָה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ, בְּהַהוּא כ"ח, [2148]וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, הָעוֹנָה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ קוֹרְעִין לוֹ גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר (תהלים צג ב) נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה, [2149]וְעוֹד (איכה ה יט) אַתָּה יהו"ה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב, אַתָּה, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אָבִינוּ אָתָּה, וּמַאי נִיהוּ אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן.

[2150]וְאִיהוּ כְּלִיל כָּל אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, וּמַאי נִיהוּ אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר בָּרוּךְ אַתָּה, [2151]וְכַד יִשְׂרָאֵל קַיְימִין בַּעֲמִידָה דִּצְלוֹתָא, אִיהוּ יְתִיב עַל כָּרְסַיָּיא, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר בְּהַהוּא זִמְנָא אַתָּה יהו"ה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב כִּסְאֲךָ לְדוֹר וָדוֹר, [2152]וּמַאי נִיהוּ לְדוֹר וָדוֹר, אֶלָּא הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (קהלת א ד) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת, וְלֵית דּוֹר פָּחוּת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, וּמַאי נִיהוּ, מֹשֶׁה דְּשָׁקוּל לְשִׁתִּין רִבּוֹא מִיִּשְׂרָאֵל, וְדַרְגָּא דִּילֵיהּ אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנַהֲרָא.

[דף לט ע"ב]

(דף לט ע"ב) [2153]וְכ"ח אַתְוָון אִינּוּן לְכָל עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְכֻלְּהוֹן אִינּוּן [2154]בֵּין לְכְתִיבָה בֵּין לְכָל מִלָּה דְּיִתְעֲבִיד בַּיְדִין, דְּעוֹבָדָא דְכ"ח פִּרְקִין אִינּוּן בַּעֲשַׂר אֶצְבְּעָאן, [2155]וְדָא אִיהוּ רָזָא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפּוֹעַל, [2156]וְכֹלָּא בְּחָכְמָה, וְרָזָא דְמִלָּה (תהלים קד כד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ.

אִית חָכְמָ"ה מִסְטָרָא דְאַתְוָון, וְאִית חָכְמָה מִסְטָרָא דִנְקוּדִין, [2157]וּבְהוֹן רָזָא דְּדִבּוּרָא לְדָרְשָׁא וּלְכָל מִלָּה דְּתַלְיָיא בְּדָרְשָׁא, תַּגִּין אִינּוּן לְמַחֲשָׁבָה, [2158]וְאִינּוּן בְּרָזָא דְּהַאי קְרָא (שמות לא ד) וְלַחְשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת וכו', [2159]וְכֻלְּהוֹן

[2147] **ודא איהו העונה כו'.** רוצה לומר, כמו שאומר רש"י (שבת קיט ע"ב) בכל כוונתו, שהוא הפנימית דחכמה - שהוא הכח, ובדחילו ורחימו דשם, וזהו בכל כחו, וכמו שאמרו אין מראין דלועין אלא כו' [ברכות נ"ו ב' תניא אין מראין דלועין אלא למי שהוא ירא שמים בכל כחו], וכתיב בכל מאדך:

[2148] **ובגין דא אוקמוהו כו'.** עיין לעיל ד' ב' בארוכה, ועיין מה שבארנו שם. ועוד יותר נכון, שהן כ"ח, דכליל בעשר אצבעין - שהן עשר אמירין - בל"ב שבילין, וזה סוד מ"ב. וע' דשבעים שנין הן ע"ב דחבלי יולדה. והענין הוא בשם ע"ב, דהוא כ"ח עם שתי פעמים א"ב דזו"נ כידוע, והן יחודא דאמן. וזהו אמן עם כ"ח - בכל כחו:

[2149] **ועוד אתה כו'.** רוצה לומר, למעלה דריש על חו"ב, וכאן - על זו"נ. תשב - כמו שאומר לעיל לשבת בית, ומפרש והולך, אתה ההוא דאתמר כו', והוא בת"ת, וכמו שאומר למטה, ומביא ראיה, שאומרים אבינו אתה, והוא אבינו, והוא אב הרחמן. ועיין באידרא רבא קמ"א ע"ב, תו אתפשט האי תפארת כו' כל רחמים וכל סטרא דרחמי כו':

[2150] **ואיהו כליל כו'.** רוצה לומר, דזהו א"ת, כמו שאומר בזוהר פרשת בראשית ט"ו ב', ושאר מקומות הרבה, וה' הכפולים:

[2151] **וכד ישראל כו'.** דלגביה קיימין, כמו שאומר בזוהר פרשת חיי שרה קל"ב ב', ורוצה לומר, זה שאומרים ברוך אתה - דלגביה קיימין. ומפרש כאן דנ' כפופה - בז"א, ופשוטה - בנוק', אבל בזוהר פרשת אחרי מות ס"ו ב' ושאר מקומות אמר להיפוך (ואפשר לומר באמת בהיפוך, דאינון עלמא דעמידה ועלמא דישיבה, כמו שאמרו שם בזוהר פרשת חיי שרה ושאר מקומות, ולשבת בית קאי אנוק' כידוע וזהו הנכון, ונראה לי דהאי לשבת הוא סוד יחוד בעת התפלה, ובסוד לא לתוהו בראה לשבת יצרה, וזהו דיתיב על כרסייא והבן כנ"ל, ונון פשוטה כליל זו"נ, כמו שאומר בזוהר וילך רפ"ה ע"ב, ובויצא בסתרי תורה, וכן משמע בזוהר פרשת אחרי מות שיין שם, ולכן בו נאמן עומד, והוא לשבת בית, וישראל כד מטין לגביה - קיימין, לאחזאה שבחא דדכורא, דהיא כלילא ביה בעת היחוד, ואתקריאת על שם בעלה, והבן מאד. מנחם):

[2152] **ומאי ניהו לדור כו'.** רוצה לומר בזמן דאיהו יתיב על הכסא ונהיר לה אז נקראת אספקלריא דנהרא וכמו שאומר לקמן פ"ג א' ובגין דא מסטרא כו' וכד כו', והוא דרגא דמשה רבינו עליו השלום כמו שמפרש והולך, וזה שאומר כסאך - דיתיב עלה ונהיר לה בכל דור, בסטרא דמשה דאתפשטותיה בכל דור עד ששים רבוא, וכמו שמפרש והולך ולית דור כו', וכמו שאומר לקמן ק"ג א' ובגין דא אתמר ביה דור הולך כו', ושם ק"י א' דעליה אתמר דור הולך ודור בא ולית דור כו' ואתפשטותיה הוא בכל דרא ודרא, בכל צדיק וחכם דמתעסק באורייתא עד ששים רבוא כו' וע"י כסאך כנ"ל. וזה שאומר והארץ כו' - דאיהי עומד כנ"ל, ועיין לקמן ק"ט א' דור הולך כו' אבל שכינתא כו':

[2153] **וכ"ח אתוון כו'.** דלכך הוא כ"ח אתוון בפסוק ראשון דבראשית, וחוזר למעלה מה שאמר דכ"ח היא בעובדא וכנ"ל:

[2154] **בין לכתיבה כו'.** רוצה לומר כמו שאומר למעלה דאתוון בלא נקודין אינן ניכרים אלא בכתיבה, והן כ"ח אתוון דפסוק וידבר אלקים כו' והוא שם כ"ח בכתיבה, ובבראשית - בעובדא דידין:

[2155] **ודא איהו רזא כו'.** עיין מה שכתבנו לעיל מה שאמרו בזוהר חדש פרשת יתרו, ורוצה לומר, דבכל דבר קודם שנעשה - הוא בכח, רוצה לומר שיש ביד כח לעשות, וכח דידה הוא בכ"ח פרקין - כח מ"ה, ופועל - הוא העובדא עצמה:

[2156] **וכלא בחכמה.** רוצה לומר, אף הכח דעובדא הוא גם כן בחכמה, שכלולין כנ"ל, ולכן נקראת חכמה - כ"ח מ"ה, דשניהם בה, וזה שאומר אית חכמה כו' ואית חכמה כו':

[2157] **ובהון רזא דדבורא כו'.** רוצה לומר בנקודין, דאתווין אמר למעלה דהן לעובדא, והן שמושי השמות, ועיין לקמן צ"ב א' שם הדורש כו' וכן מה שאמר תגין אינון למחשבה:

[2158] **ואינון ברזא כו'.** דשם שלשה תגין: בזהב ובכסף ובנחשת, וכמו שאומר למטה תלת כתרין דש', תלת ספירות עלאין וכלהו כלילן כו', ועיין בתיקוני זוהר חדש צ' א' גליף גליפין כו' בכל מאני כסף וזהב ונחשת כו', וכמו שאומר לעיל דאינון שלשה זיונין:

[2159] **וכלהון תליא כו' ואיהי כו'.** רוצה לומר, שהתגין וטעמים ונקודין - כלולים הכל באותיות, דהכל להנהיג האותיות, וכלולין

תַּלְיָין בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְאִיהִי כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ.
וּבְרָזָא דְּא תִּשְׁכַּח טַעֲמִין וּנְקוּדִין וְאַתְוָון, וְבְרָזָא דְּשׁ' [ציור] תְּלַת תַּגִּין לְעֵילָּא כְּמוֹ זַיְינִין דְּסֵפֶר תּוֹרָה, בָּה רְשִׁימִין (ס"א רמיזין) כְּתְרִין וּנְקוּדִין וְאַתְוָון, וְהָכִי בְּכָל אָת וְאָת, ש [2160]שַׁבָּת הַגָּדוֹל בִּינָה, שַׁבָּת הַקָּטָן מַלְכוּת, ב' תְּרִין דְּרוֹעִין גְּדוֹלָה גְּבוּרָה, ת' תִּפְאֶרֶת, [2161]בֵּיהּ שְׁקִיל שַׁבָּת לְכָל אוֹרַיְיתָא, תְּלַת כְּתְרִין דְּשׁ תְּלַת סְפִירָן עִלָּאִין, [2162]וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּשׁ' דְּאִיהִי תְּיוּבְתָּא, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, [2163]וַעֲלָהּ אִתְמַר תְּפִלַּת כָּל פֶּה.
וְהָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרֵי תְּפִלַּת כָּל פֶּה, [2164]אֶלָּא כָּל אִיהוּ בֶּ"ן י"ה מִן בֵּינָ"ה, וְאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהוּ מְמוּצָע בְּתִלַּת אַתְוָון דְּאִינּוּן יה"ו, דְּאִתְכְּלִילָן בְּבִינָה, וְאִיהוּ מְמוּצָע כְּגוּפָא בֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין, [2165]וְאִיהוּ אוֹת בַּצַּדִּיק, [2166]דְּאִיהוּ כְּלִיל בְּא"ת, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כְּלִילָא מֵא' וְעַד ת', וְאִיהוּ כְּלִיל תְּלַת בִּרְכָאן דְּצָלוֹתָא קַדְמָאִין, וּתְלַת בַּתְרָאִין, וְאִיהוּ כְּלִיל תְּרֵין ו' דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות כח ז) עַל שְׁתֵּי קְצוֹתָיו וְחֻבָּר, דְּאִינּוּן (נ"א ואינון) י"ב בִּרְכָאן דְּצָלוֹתָא דְּאִתְקְרִיאוּ אֶמְצָעִיּוֹת, וְכֻלְּהוּ חַ"י בִּרְכָאן (דְּאִתְכְּלִילָן בָּהּ) דְּאִינּוּן תְּלַת וָוִי"ן, יהו"ה, [2167]דְּאִתְמַר בְּהוֹן דּוּ פַּרְצוּפִין, [2168]וְדָא אִיהוּ שִׁעוּר קוֹמָה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם כו טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, בְּמַאי סָלְקַת לְעֶשֶׂר בְּאָת י'.

[2169]קֻם סָבָא חַד פָּתַח וְאָמַר, [2170]וַדַּאי ה' אִית בָּהּ תִּלַּת וָוִי"ן, דְּאִינּוּן חַ"י בִּרְכָאן, כְּגַוְונָא דָּא **ה**, דְּאִתְמַר בְּהוֹן

גם כן כולם באותיות וכמו שמפרש והולך וברזא דאת א' כו' אתוון דאיהו כליל כל כ"ו אתוון דהוא רזא דכ"ו, וכמו שאומר לעיל ה' ב' והכי סליק א' כו', ונקודין: קמץ, פתח - ברקיע דבו, ונקודה שתחתיה כנ"ל ל"ח ב', ושאר נקודין כמו שאומר להלן ע"ד ב' וכלא אתרמיז באת א', נקודא לעילא כו' ואיהו שורק, תלת נקודין, כלא איהו א', וכן טעמי - בסוד יו"ד ו' וכמו שאומר להלן [דף] מ"ם [עמוד] א' זרקא האי תגא כו', וכן סגולתא - ברזא דסגול, וכן רביע - ברזא דחולם, וכמו שאומר בכמה מקומות:

[2160] **שבת הגדול כו'.** מפרש והולך רזא דשלשה תגין דש':

[2161] **ביה שקיל שבת.** רוצה לומר, בתפארת - דהוא תורה, וכמו שאומר לעיל א' ואיהו כליל כל אתוון כו' עמודא דאמצעיתא, ונה"י נכללין בחג"ת כמו שאומר בתיקון ל', ע"ז א', וכמה דנצח כו' יום אחד כו'. ומלכות כוללת שלשה אבהן כידוע והיא ב"ת דשב"ת, ובשבת הקטן אמר בתיקון ע' קכ"ה א' ודא רזא דשבת, ש' - שלשה ענפין וכו' תרין שבתות: אימא עלאה - בתלת דרגין, ואימא תתאה כו' עיין שם, אבל כאן אמר דבת - שלשה דרגין, ות' - תפארת, וצריך לומר בשבת הקטן כמו בגדול, דש' איהי כלילא משלש ספירות עלאין, ובת - חג"ת כליל נה"י:

[2162] **וכלהו כלילן בש' דאיהי תיובתא שכינתא כו'.** רוצה לומר דגם חג"ת כלילן בשלשה ווין - ענפין דש', כמו שאומר בכמה מקומות, ונקודה שמחברת השלשה ווין - הוא מלכות, שבה מתחברין בסוד שם ע"ב, ונה"י נכללין כנ"ל, והיא כוללת הכל כמו שאומר בבהיר ב' ב' שי"ן, כולל כל העולם ולמה כו' עיין שם, ומראה כאן כחו של שי"ן, וזה שאומר דאיהי תיובתא כו', דתשובה כוללת הכל, וזה לשון הבהיר שם: אר"א מאי דכתיב ה' איש כו', אמר ליה בני, אל"ף - ראש, יו"ד - שני לה, שי"ן - כולל כל העולם מפני שכתיב בה תשובה, ורוצה לומר דת' נוסף בה והשורש מתחיל משי"ן, ואמר שכתיב תשובה - כי שבת בינה כנ"ל, ובינה כוללת ג"ר בכל מקום כידוע, ובתשובה הוא שבת ו"ה, וזהו תשובה - שמחזיר הכל לשורש, והכל נכלל בשי"ן כנ"ל:

[2163] **ועלה אתמר תפלת כו'.** דתפלה - צריך לעומקא דכלא דכתיב ממעמקים, והיא כוללת כל פה, דכל התפלות שמתפללין לכל הכל כלולין בה, ולכן בכל התפלות צריך לכוין בה - עומקא דכולא כנ"ל:

[2164] **אלא כל איהו כו'.** רוצה לומר דנקרא כל בדרגיה עמודא דאמצעיתא דכולל יה"ו - בן י"ה, וחג"ת כמו שמפרש והולך, ונה"י לא פירש כנ"ל דכלולין בחג"ת, וכליל לשכינתא כמו שמפרש והולך, ולפי שהוא בבינה - בן י"ה לכן גם היא כוללת הכל:

[2165] **ואיהו אות בצדיק כו'.** מפרש והולך האיך כולל השכינה שנקראת אות - בצדיק, על שם ו' דיליה ואת דילה, כמו שמפרש והולך, וגוף וצדיק חד הוא כנ"ל, ובזה כוללה גם כן והוא כל פה, ובינה גם כן על שמו כנ"ל:

[2166] **ואיהו כליל כו'.** מפרש והולך שנקרא תפלת כו' - שכולל כל התפלה, ואמר שכולל שלשה ווין: וא"ו דידיה, ושני ווין דשתי ההין, כמו שמפרש והולך, וזה שאומר למעלה איהו ממוצע בתלת כו', שהוא ו' דבינה ואיהו ממוצע בגופא כו' והוא וא"ו דידיה, ואיהו אות בצדיק כו' רוצה לומר ו' דאות כנ"ל, והוא וא"ו דמלכות וזה שאומר ואיהו כליל תרין כו' על שתי קצותיו דשתי ההי"ן כמו שמפרש והולך, וזה שאומר למעלה איהו ממוצע בתלת כו' - שהוא ו' דבינה, ואיהו ממוצע בגופא כו' - והוא וא"ו דידיה, ואיהו אות בצדיק כו' רוצה לומר ו' דאות כנ"ל, והוא וא"ו דמלכות, וזה שאומר ואיהו כליל תרין כו' על שתי קצותיו, דשתי ההי"ן - הן שתי קצותיו, מקצה השמים ועד קצה השמים, וכמו שאומר למטה ו' דאיהו במציעות ה' ה' כו', והן ווין של ההין, רגל שמאלי שבתוכם ועיין למטה:

[2167] **דאתמר בהון ד"ו פרצופים.** רוצה לומר דעל ה' אמרו ד"ו פרצופים, דו' שבתוכה, אלמא כליל ו' בה, והוא עליו זכר של ד':

[2168] **ודא איהו שיעור קומה.** דכולל כל העשר ספירות, והכל בוא"ו, וא"ו הוא שיעור קומה, כמו שאומר לעיל ל"ז ב', ואמר דאתמר ביה עשר אמות, אמות - מסטרא דאת ו', ועשר - מסטרא דכליל כל עשר ספירות, ואמר במאי סליק כו' שכולל כל הוי"ה: וא"ו, שתי ההין בשלשה ווין כנ"ל, ויו"ד כמו שאומר כאן:

[2169] **קם סבא כו'.** מפרש דבריו בביאור יותר:

[2170] **ודאי ה' כו'.** דהוא לא כליל שתי ההין בו אלא הרגל שמאלי לבד - בח"י ברכאין דביה, והוא אמר שכל ההין רמוזין שם כמו שמפרש והולך אית בה כו', וכן במלכות, וכולן כלולין בו, והוא בשלשה ווין הנ"ל - אל שני קצותיו כו' כנ"ל אבל מכל מקום כל ההין רמוזין בו כנ"ל:

(משלי י ו) וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, מַאי רֹאשׁ צַדִּיק דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּבֵיהּ שַׁרְיָין חַ״י בִּרְכָאן דְּהֹ׳ עִלָּאָה, וּמִנֵּיהּ אִתְמְשִׁיכוּ לְהֹ׳ זְעִירָא עַל יְדָא דְּצַדִּיק, וּבְגִין דָּא [2171]גּוּפָּא וּבְרִית חַשְׁבִינָן חַד.

שְׁתֵּי כְתֵפוֹת (שם כח ז) חִבְּרוֹת דָּא כָּתֵף עִלָּאָה וְכָתֵף תַּתָּאָה, דְּאִינּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאִינּוּן ה״ה, אֶל שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחֻבָּר אִינּוּן ו׳ ו׳, וּבְהוֹן אִתְעֲבִיד ה׳ ה׳ בְּחִבּוּרָא, וּבְגִין דָּא אֶל שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְחֻבָּר (שם).

ו׳ דְּאִיהוּ בְּמִצִיעוּת ה״ה, אִיהוּ שִׁעוּר קוֹמָה, וְאִיהוּ אַמָּה, וְסָלִיק (נ״א דסליק) בְּאָת י׳ לְעֲשֶׂר אַמּוֹת, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות כו טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד, דָּא ו׳ י׳, דְּאִיהוּ [2172]בְּרָזָא דְּז׳, [2173]דְּכָל תַּגִּין [2174]בֵּיהּ אִתְקְרִיאוּ.

[דף מ ע״א]

בְּכָל אֲתַר אַמָּה אִיהִי ו׳, וּבְגִין דָּא אִיהִי בַּת שִׁשָּׁה טְפָחִים, וַחֲצִי הָאַמָּה דָּא י׳, דְּתֵרִין יוּדִי״ן אִינּוּן שְׁעוּרָא דְּאַמָּה, וְאָת י׳ שְׁעוּרָא דִּילָהּ [2175]תְּלַת טְפָחִים, וְדָא ג׳, [2176]וְעֶשֶׂר אַמּוֹת דָּא אִיהוּ שְׁעוּרָא דְּגוּפָּא דְּבַר נַשׁ, [2177]לְקַבֵּל (דף מ ע״א) עֲשָׂרָה דְּבָרִים דְּאִתְמַר בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, וְלָא אִשְׁתָּאַר בְּזִמְנָא דָּא אֶלָּא אַרְבַּע (ס״א דאסתלק ו׳ ואשתאר ד׳ מן דו פרצופין, ושעורא דכלא ו׳, באת י׳ סליק לעשר), כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ.

וְכֻלְּהוּ רְמִיזֵי בְּגוּפָא כְּגַוְונָא דָּא, בִּדְרוֹעָא יְמִינָא תְּרֵין אַמִּין מִן פִּרְקָא לְפִרְקָא, וְכֵן בִּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא תְּרֵין, הָא אַרְבַּע, וְכֵן בְּתְרֵין שׁוֹקִין ד׳ הָא ח׳, וּבְגוּפָא תְּרֵין הָא עֶשֶׂר, דָּא אִיהוּ עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, [2178]הַקֶּשֶׁ״ר אִיהוּ בְּהִפּוּךְ אַתְוָון, בֵּין קֶשֶׁר לְקֶשֶׁר.

[2179]וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָת (שם כו כז), אִינּוּן חֲמֵשׁ אֶצְבְּעָאן דְּיַד יָמִין, וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית חֲמֵשׁ אֶצְבְּעָאן דְּיַד שְׂמָאלָא, [2180]וְאִינּוּן חֲמֵשׁ אֶצְבְּעָאן כֻּלְּהוּ מִדָּה, וְאִינּוּן מִי מָדַד

[2171] **שתי כתפות כו׳.** עתה מפרש שתי קצותיו הנ״ל דאתמר ברישא דקרא. שתי כתפות, וכתף הוא חושבן ת״ק שנה דה״א, והן ימינא ושמאלא, דה״א עילאה היא בימינא, וה״א תתאה בשמאלא, כמו שאומר לקמן ס״ח ב׳ מנרתא בדרום ופתורא כו׳ ועיין מה שבארנו שם, וכתף הוא צורת ד׳, ועם קצה שבגוף נעשה ה׳, וכן בכתף השני, והן גופא דכולל שלשה - חג״ת - בתרי סטרין דיליה, רוצה לומר של הגוף עצמו - כולל ח״ג, והוא עצמו באמצע - בחוט השדרה כידוע, וזהו וחבר - ע״י חבורא דשתי קצוות - נעשין ה׳, כמו שמפרש והולך, ועתה מפרש מה שאמר למעלה ודא איהו שיעור קומה כו׳, ואמר ו׳ דאיהו במציעות כו׳, ורוצה לומר, וא״ו העצמי של שם:

[2172] **ברזא דז׳ דכל תגין כו׳.** רוצה לומר, לכן ו״י חשיב כחדא, ויוד הזה הוא מלכות ברזא דתגא, כנ״ל ל״ח ב׳, וזהו וחצי אמה, מצה פרוסה, ברזא דאת ג׳, והוא הוי״ה דבה יו״ד למטה, דבה רזא דמשכנא, וזה שאומר דכל תגין כו׳:

[2173] **דכל תגין ביה אתקריאו.** רוצה לומר, תגא - הוא ז׳ זיונין, ובז׳ אותיות, והוא י׳ על ו׳ - ז׳:

[2174] **ביה אתקריאו בכל אתר אמה כו׳.** מפרש חצי האמה כו׳:

[2175] **ג״ט ודא ג׳.** רוצה לומר שלשה יודין דכלילין ביוד: קוצא וגזעא ושבילא, והן שלש נקודין דאיהי כליל לן, וכמו שאומר לעיל ל״ח א׳ והוא״ו וא״ו כמו שאומר ושיעורא דיוד הוא בארכו חצי דוא״ו וזה שאומר דתרין יודין כו׳, ורוצה לומר, אם תמתח יוד השני, ג׳ הנ״ל, קוצא כו׳, ותעמיד תחת היו״ד הראשון - יהיה שעורא דוא״ו, וכמו שאומר בזוהר פרשת תצוה קפ״א א׳ ובספרא דאדם קדמאה בדיוקנא דאתוון כו׳ וכן שעורא דיליה כגוונא דא כו׳, וזהו וחצי האמה, ואמר כאן באורך וברוחב - יו״ד וא״ו, באורך הוא מסטרא דיוד עילאה דביה סליק לעשר, וברוחב - מסטרא דאת יוד תתאה כנ״ל, וה״ה - הן שתי כתפות כנ״ל, ואע״ג דאינון לא כתיבי אצל קרשים, כתיב בהו שתי ידות לקרש כו׳, והן שתי כתפות, ועוד שתי ההין מפרש לקמן וחמשה בריחים וחמשה כו׳, והוא נגד ו״י שתי פעמים כנ״ל באורך ורוחב - מסטרא דזו״ן, כמו שאמרו (שבת ו ע״א) ברשות היחיד ארכו כו׳:

[2176] **ועשר אמות דא איהו שיעורא דגופא כו׳.** והוא ברזא דוא״ו יו״ד כנ״ל, וחמשה בריחים כו׳ - הן ה״ה, וכמו שאמרו בזוהר פרשת בלק קפ״ז א׳ האחד והשנית אמר קרא כו׳. ויוד הזה - יוד זעירא הוא, ברזא דאת ד׳, שלש נקודין ברזא דאת ג׳, ונקודה העשירית הכלולה מכולם, כמו שאומר לעיל ל״ח א׳ עיין שם, וזהו ו״י ברזא דז׳, שנעשית הוא״ו - זיין, והוא שניתוסף בו הנקודה הכלולה - יוד הנ״ל, והיא כלולה עוד משלשה - הרי עשרה, ולכן האורך והרוחב הן שוין - ששניהם ברזא דעשרה, אלא ששם ביוד עילאה, דמעצמה עשרה וכלולה בוא״ו - לכן הן באמות, וכאן בחיבורא ולא בכלילות - לכן הן טפחים, ועוד דכאן בחינה העשירית - לית לה מגרמא כלום, ולכן הן תשעה מה שאין כן שם:

[2177] **לקבל עשרה דברים כו׳ ולא אשתאר כו׳.** דהיתה ברזא דהוי״ה - י׳ עילאה, ועתה ברזא דיוד תתאה - י׳ זעירא דאשתאר עמנו, והיא - לית לה אלא ד׳, וזה שנעשה יוד - ד׳, וכוס של ברכה הוא הגוף, כמו שאומר למטה ה׳ זעירא גופא - בית קיבול דכלהו, רוצה לומר דאלקים - מלא י״ה, ולכן נקרא גם כן אלקים, והוא חושבן כוס כמו שאומר לקמן סוף תיקון מ״ז, והיא בית קיבול לברכה, אלקים דבינה, כמו שאומר לקמן שם, ובינה - היא ברכה כמו שאומר לעיל כ״ד א׳ תליתאה בברכה כו׳ ושאר מקומות ועיין מה שנבאר למטה:

[2178] **הקשר כו׳ בין קשר לקשר.** רוצה לומר דבין קשר לקשר - הוא אמה, והן עשר כנ״ל:

[2179] **וחמשה כו׳.** עתה מפרש שתי ההין, כמו שאמר למעלה, ונשלם הגוף בהויה, וכאן הוא בהוי״ה עילאה - לכן עשר אמות כנ״ל, וה״ה דבריחים - הם שכינה עילאה ותתאה, כמו שמפרש והולך:

[2180] **ואינון כולהו מדה.** רוצה לומר דכל אצבע ואצבע הוא מדה אחרת, והן חמש מדות דקרא, כמו שמפרש והולך ואינון כו׳, והא אוקמוהו, ורוצה לומר בריש תיקון ה׳, ואינון חמש ועלייהו אתמר מי מדד כו׳ חמש ספירות, כמו שאומר שם, ואמר שם

בְּשָׁעֲלוֹ מַיִם וְגוֹמֵר (ישעיה מ יב), וְהָא אוּקְמוּהוּ, וְאִינוּן אָ אֵ אוֹ אִ אֲ חָמֵשׁ נְקוּדִין אִלֵּין, דְּאִנּוּן קָמֵ״ץ צֵרֵ״י חֹלֵ״ם חִירֵ״ק שֶׁרֵ״ק, [2181]אִינוּן בְּרָזָא דְּאֱלֹהִי״ם, דְּהָכִי סְלִיק בְּחֶשְׁבָּן, וְרָזָא דְּאֱלֹהִי״ם מָלֵא י״ה, וְדָא אִיהוּ (נ״א יה״ו) בִּינָה וַדַּאי.

[2182]וְהָכִי (בְּרָזָא) ה׳ אַלְפִּי״ן כְּלִילָן בֵּה׳ תַּתָּאָה, [2183]וְאִלֵּין אַתָּוָון אִינוּן תְּלַת, נְשָׁמָה רוּחַ וְנֶפֶשׁ, ה׳ זְעֵירָא גּוּפָא בֵּית קִבּוּל דְּכֻלְּהוּ, [2184]פְּתִילָה (ס״א פתיל ה׳) דְּאִתְאַחֲדָן בֵּיהּ תְּלַת גְּוָונִין דְּשַׁרְגָּא, דְּאִיהוּ נֵר יהו״ה נִשְׁמַת אָדָם (משלי כ כז), [2185]זַ״ת מְזֻתָּם דָּא צַדִּיק, [2186]דְּאִתְמַר בֵּיהּ שֶׁמֶן זַ״ת זָךְ, כָּתִית דְּכַתִּישׁ כְּתִישָׁא בְּאִינוּן אָתִּין (ס״א זיתין) דְּאִינוּן אֲבָרֵי גּוּפָא, [2187]וְדָא בְּרִית מִילָה, לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא [2188]דְּאִתְקְרֵי גַּד.

[2189]וְרָזָא דְּמִלָּה וְהַמָּן כִּזְרַע גַּד הוּא (במדבר יא ז), בְּהַהוּא יו״ד אִתְעֲבִידַת גִּיד, וְאַמַּאי אִתְקְרֵי גַּד, בְּגִין דְּאִיהִי כְּלִילָא מִז׳ סְפִירָאן דְּסָלְקִין לְחוּשְׁבַּן גַּד, וְאַמַּאי אִתְקְרִיאַת נָשָׁה, בְּגִין דְּכֻלָּא לָא יָדְעוּ מַה הוּא, דְּנָחִית לוֹן

דאינון ה׳ עילאה - בשכינה עילאה, עיין שם ובסוף תקון י״ח ועלייהו אתמר מי מדד כו׳, וזה שאומר ואינון א׳ א׳ כו׳, וכן לעיל בהקדמה ד׳ ב׳, חמש אור דיומא קדמאה לקבל ה׳ קדמאה כו׳:

[2181] **אינון ברזא דאלקים כו׳.** דאלקים - נקראת בינה, וכן מלכות, וכמו שאומר למטה, וכאן רוצה לומר ה׳ עילאה, וכמו שמפרש והולך ורזא דאלקים כו׳ בינה ודאי, שכוללת בן י״ה, ובן הוא מלא כמו שאומר לקמן ריש תיקון ל״ח ושאר מקומות:

[2182] **והכי ה׳ אלפין כו׳.** עיין לעיל ריש תיקון ה׳ שם וחמש זימנין אור אינון בעובדא דבראשית ואינון ה׳ ועלייהו אתמר מי מדד כו׳ ה׳ עילאה - חמש אור, ה׳ תתאה - חמש גוונין דנהרין בהון חמש אור וכד אתפשטא כו׳, ורוצה לומר שלכן הן שתי פעמים חמש אצבעאן כנ״ל - שתי ההין, שתי פעמים ה׳ אור, אור וגוונין:

[2183] **ואלין אינון תלת כו׳.** רוצה לומר יה״ו דאלקים - דכוללין כל אלקים והחמש נקודין כנ״ל, ואיהי ה׳ רביעאה - ה׳ אותיות דאלקים, שכוללת כל שלש בחינות דאלקים וכמו שאומר לקמן ריש תיקון ל״ח עיין שם, וזה שאומר ה׳ זעירא - גופא, רוצה לומר לגבי נר״ן - בית קיבול דכולהו, רוצה לומר דתלת הנ״ל, וזה שאומר למעלה והכי ה׳ אלפין כלילין בה׳ תתאה, רוצה לומר דה׳ עילאה הוא אלקים, מלא י״ה - כליל ה׳ נקודין בחושבן, וה׳ זעירא - כליל להון בה׳ אתוון דאלקים:

[2184] **פתילה דאתאחדן כו׳ דאיהו נר כו׳.** רוצה לומר, נ״ר - הוא נפש רוח, ונשמת כו׳, וכתיב נר - דכולהו כלילין בנר, ומה שלא נכלל בנר רק נפש רוח, ואמר נשמה לחודא - משום דההוא נהורא עילאה אינו נראה בנר, ושריא עלייהו בהעלם:

[2185] **זית כו׳.** רוצה לומר השמן דעל גבי פתילה - דרגא דיסוד, והוא זית משבעה מינין כידוע:

[2186] **דאתמר ביה שמן זית זך כתית כו׳ באינון זיתים כו׳.** רוצה לומר דזית - הוא האבר עצמו של היסוד, והוא כתיש כו׳ להוציא הזרע מכל אברי הגוף, ולכן נקרא כל, והזרע - הוא השמן, וניתן על גבי פתילה - בנוק׳, ועיין בזוהר פרשת פנחס רמ״ז א׳ ב׳ בלולה בשמן כתית כו׳ מאי כתית עיין שם היטב, ואמר זך - כ״ז אתוון דאתה:

[2187] **ודא ברית כו׳.** רוצה לומר הזית הוא כתיש לגבי שכינה כנ״ל, וכמו שאומר בזוהר פרשת פנחס שם עיין שם:

[2188] **דאתקרי ג״ד.** רוצה לומר, דהברית נקראת גד, דהוא יום השביעי - דכליל ז׳ ספירות באימא כמו שאמרו בכמה מקומות, וזהו ג״ד: ג׳ - דנה״י, וד׳ - דבינה חג״ת:

[2189] **ורזא כו׳ בההוא יו״ד.** רוצה לומר, הזרע - שהוא טפה דיוד, כמו שאמרו בכמה מקומות, והוא המן - שהוא השמן, והוא ששוחקים בשחקים לצדיקים - צדיק וצדק, וזה שאומר שהמן הוא כזרע של גד - יסוד, והמן הוא מן דשמן, שהוא מן דשחקים - נ״ה, שתים שאינן ממותקים עד ששוחקין, והן מ״ה דמשה שהוא בנו״ה, כי ארבע חיות הן: שלש - בחג״ת, ש׳ דמשה, ורביעית - אדם, במ״ה דמשה, כמו שאומר לקמן ק״ט א׳ ובמקומות הרבה, והוא בנו״ה דתמן הנוק׳ כידוע, ושם ה׳ בתראה, חיה רביעית, פני אדם, ומשם המן ניתן לאדם, והיא אינה ממותקת, שהיא דינ״א במלכות - אדנ״י, עד שישחקו כתית כנ״ל כתיש כתישא, וכמו שאומר בזוהר פרשת פנחס ברעיא מהימנא שם אמר רעיא מהימנא בוצינא קדישא כו׳ ועוד אית רזא תנייא כו׳ עיין שם היטב בארוכה, והוא סוד גדול שלכך לא ניתנה התורה לתחתונים שהם אדם בארץ כי אם ע״י יסורים, כתית כו׳ לגבי שכינתא, ולכך אכלו בזכות משה, מה, חיה רביעית דאבהן, כמו שאמרו שם דהוא אשלים לון לאבהן כמו שבארנו בכמה מקומות, והוא בדרגא דנו״ה, והוא מ״ן מה׳ גבורות, וזה שאומר ואמאי אתקרי נשה כו׳ (ועיין לעיל ל״ב ב׳ בגיד הנשה דאיהו צדיק כו׳ עיין שם בדבריו) לא ידעו מה הוא דנחית לון קב״ה, רוצה לומר דגיד הנשה הוא בנו״ה כת״ק (במס׳ חולין, פרק ז׳ משנה א) בירך כו׳, ושם הוא סטרא דמ״ן כנ״ל, ולא ידעו ישראל כי הוא מ״ה דמשה על כן קראו על שם מקום מוצאם - מ״ן, כמו אדם שאינו יודע שמו של פלוני וקורא על שם אביו או משפחתו, וכמו שאמרו (סוטה יב ע״א) בת ק״ל שנה כו׳, ואבהן זכו לש׳ דשמן - דהוא ש׳ דמשה, כמו שאמרו בסוף פרק קמא דב״ב שלשה הטעימן הקב״ה מעין העולם הבא כו׳, והן שלש חיות, שהן בשמים עלמא אריכא, וישראל שהן חיה רביעית כמו שאמרו בזוהר פרשת ואתחנן רס״ב ב׳ עיין שם, והיו ישראל ראוין למ״ן - אלא ותקע כף ירך יעקב על כן לא יאכלו בני ישראל כו׳, והוא המ״ן כמו שאומר כאן, ובימי משה דתקין נו״ה וזכה אליהן - זכו בשבילו, ולעתיד לבוא כי יבוא שילה - יזכו בה גם כן, וזה שאומר מה הוא כליל מעשר כו׳, ומכל מקום הוא בדרגא דדכורא, אספקלריא דנהרא, דרגא דמשה, אלא מבחינה הרביעית שבו, וזה שאומר ודא מנא דאורייתא וסליק כו׳. וזהו טעם גיד הנשה - דאתנטיל מהון המן, דנגע ההוא שרו של עשו והוא טמא, כמו כל דבר שבקדושה דאתנטיל ממנה, והוא טעם לכל הטומאות ואסורין שבתורה, והכל בחטא האדם, כיון דהגיע לכף כו׳, דרגא דאדם - ותקע כו׳, בנגיעת עץ הדעת דהוא הוא בעצמו, והוא חטא הסלע בשביל ערב רב דהן מעץ הדעת טוב ורע, והן רע דישראל - כי ברע הוא, ונשאר מערב רב - רד, ולכן רד כו׳, ולכן הם לא בקשו המן, וזה שאומר וערב רב שאילו כו׳, והוא דרגא דנוק׳ ששם עץ הדעת טוב ורע וכמו שאומר בזוהר סוף פרשת בהעלותך, ובה סטרא דגבורה והוא בשר כמו שאומר לקמן קל״ח א׳ ולכן ואף ה׳ כו׳:

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא [2190]דְּאִיהוּ כְּזַרְע גַּד חִוָּור, וְעֵינוֹ כְּעֵין הַבְּדֹלַח (שם), דְּאִיהוּ חִוָּור מִסִּטְרָא דִּימִינָא, וְטַעְמוֹ כְּצַפִּיחִית בְּדְבָשׁ (שמות טז לא) מִסִּטְרָא דְּשְׂמָאלָא, מַה הוּא, כְּלִיל מֵעֲשַׂר אַתְוָון דְּאִינּוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְדָא מַנָּא דְּאוֹרַיְיתָא, וְסָלִיק לְחֶשְׁבַּן מ"ה, וְלָא יָדְעוּ מַ"ה הוּא.

וְעֶרֶב רַב שְׁאִילוּ בִּשְׂרָא וְיָהִיב לוֹן, וּמַה כְּתִיב (במדבר יא לג) הַבָּשָׂר עוֹדֶנּוּ בֵּין שִׁנֵּיהֶם טֶרֶם יִכָּרֵת וְאַף יהו"ה כו', [2191]וְהַאי בָּשָׂר הָא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין בַּבָּשָׂר הַיּוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם, דָּא מַנָּא דְּאָכְלוּ עֶרֶב רַב, וְעִם כָּל דָּא אָמְרוּ עֲלָהּ אֵין דָּבָר טָמֵא (ס"א רע) יוֹרֵד מִן הַשָּׁמַיִם.

וְרָזָא דְּהַאי בָּשָׂר מַאי נִיהוּ, אֶלָּא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ו ג) [2192]בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, וְרָזָא דָּא לְחַכִּימֵי לִבָּא אִתְמַסַּר, [2193]וְהַאי בָּשָׂ"ר בְּהִפּוּכָא שֶׁבָּ"ר, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (שם מב יט) שֶׁבֶר רַעֲבוֹן בָּתֵּיכֶם, אִם זָכוּ בָּשָׂר קֹדֶשׁ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (איוב יט כו) וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹ"הַ, וְאִם לָא נָטְרִין בְּהַאי בָּשָׂ"ר אוֹת בְּרִי"ת, אִתְהַפַּךְ לוֹן בַּשֶּׁבָ"ר.

(כאן חסר) [א.ה. הפסקה ותא חזי כל שמא וכו' עד אין שכינה שורה בפחות מי', הועברה לקמן לתיקון ע' דף קלג ע"ב]

תקונא עשרין

[קטע זה הובא לכאן מלקמן סוף ההגהה נה ע"ב, על פי ביאור הגר"א שם]

קֻם אֶחָד בְּקִירְטָא [2194]וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְחַד בְּקַשְׁתָּא [2195]דָּא בְּרִית צַדִּיק, [2196]עֲלֵיהּ אִתְמַר שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ פָּזֵ"ר גְּדוֹ"ל, [2197]גִּירִין דִּילֵיהּ [2198]אִינּוּן צַדִּיקִים דְּיִשְׂרָאֵל דְּקַבִּילוּ בְּרִית, דְּבִזְכוּתֵיהּ נָפְקִין מִגָּלוּתָא, וְרָזָא דְּמִלָּה (בראשית מז כג) [2199]הֵא לָכֶם זֶרַע, דְּאִינּוּן טִיפִּין וְדָא זַרְקָ"א. [עד כאן הובא מסוף ההגהה לקמן, כנ"ל]

[המשך דף מ ע"א]

זַרְקָ"א הַאי תַּגָּא אִיהִי י', וְחוּטָא דִּילָהּ ו', וְהָא אוּקְמוּהוּ כּוֹרְכִין אֶת שְׁמַע עִם וְאָהַבְתָּ אֵת וְלָא הֲווֹ מַפְסִיקִין, בְּגִין דְּאָת י' אִיהִי אַבָּנָא מַרְגְּלִיתָא קַדִּישָׁא יְקָרָא, [2200]קִירְטָא אִיהִי שָׁפָה, כְּלִילָא מֵחָמֵשׁ תִּקּוּנִין דְּאִינּוּן אחה"ע

[2190] **איהו כזרע גד ועינו כו'.** הוא כליל מימינא ושמאלא - חו"ג, והן בנו"ה, וכמו שאומר לעיל ל"ח ב' אינון תרי סמכי קשוט דאינון חיוור וסמק:

[2191] **והאי בשר כו'.** הוא בנוק' - בשר מבשרי כו' וכמו שאומר בזוהר פרשת צו ברעיא מהימנא ל"ג ב' בבשרא דאיהי בשר הקודש כו' בבשר היורד כו' מאי מן השמים כו', דאיהי מקבלת הגבורות מן השמים, ואיהי כוללת בי"ע שלכן אמרו עלה דהיא עץ הדעת מסטרא דעלמין רגלי' כו', וזה שאומר ועכ"ד אמרו אין כו' אלא דאדם בחטאו מהפך הגבורות שם בעץ הדעת טוב ורע - לרע, וזה שאומר למטה אם זכו כו':

[2192] **בשגם הוא בשר.** דע"י הערב רב לקה בסלע כמו שאומר בתיקונים לקמן וברעיא מהימנא, ולכך ימיו מאה ועשרים, ונלקח ממנו המטה, ונשאר בדרגא דעבד - במט"ט, ושם מגיד מראשית אחרית, דערב רב הן רע דדור המבול כידוע ועיין ברעיא מהימנא פרשת משפטים קט"ו א' דקדם דחזרת בתיובתא כו' וההוא רע שותפא כו' וכען דחזרת כו' עיין שם בארוכה. והענין הוא שנחית בגלותא, דאתפשטותיה הוא בישראל בכל דור ודור, כמו החמה בלבנה ובכוכבים ובעולם, ועל אור דיליה המתפשט בהדורות בתלמידי חכמים אמרו דהוא בגלגולא, והוא מחולל מפשעינו דהתלמידי חכמים הן מבוזים בדור, וסביל נצוצא דנהורא דיליה - דהוא אורייתיה המתפשטת בהון, ולכשיחזרו ישראל בתשובה ויהיו עין יעקב - דהוא שבעים נפש נקי, דאתערבו בשבעים נפש לבד שתים דישמעאל ועשו, דאינן נוגעין בהן, מוץ ותבן, אבל אינון סובין ומורסן, ואז יהיו ברזא דבן וזה שאומר ורזא דא כו' הוא סוד גדול מאד ולא ניתן רשות כו':

[2193] **והאי בשר כו' ועליה אתמר שבר כו'.** שהוא לחם מחמישה מינין - מסטרא דה' בתראה, ובה טוב ורע, וזהו אם זכו כו', והוא סטרא דרעבון, דרעב הוא אחוריים דהוי"ה אלקים, ושבע - מילוי דלהון כידוע, והוא שבר, דשברים - בסטרא דגבורה, והוא בשר שור, ואם זכו קדש דאתפרע בפריעה - שור תם כמו שאומר בזוהר פרשת שלח, ושם קדש ידיד כו' והוא אות ברית - דהוא בנוק':

[2194] **תיקון כ'. דא שכינתא תתאה.** כמו שאומר בכמה מקומות, ושפה הוא שכינה, ועיין ביאורנו מקום אחר בארוכה:

[2195] **דא ברית צדיק.** עיין מה שנבאר לקמן נ"ג א' בארוכה:

[2196] **עליה אתמר שופר כו'.** עיין לעיל סוף תיקון י"ג, [דף] כ"ה ב' תשיעאה ברנה כו' ורזה דמלה שופר הולך כו':

[2197] **גירים דיליה כו'.** כמו שכתוב (תהלים קכז ד) כחצים ביד גבור כן כו', וכמו שנבאר לקמן נ"ד ב' ובזוהר פרשת בראשית ואפיק ליה כגירא בידא כו', וחץ הוא הוי"ה פשוטה ובריבוע:

[2198] **אינון כו' נפקין מגלותא.** וזהו שופר כו', וכמו שאומר שם כ"ה ב':

[2199] **הא לכם כו'.** וכתיב שם והאדמה לא תשם - בגלותא, ולכן נקרא צדיק - גואל:

[2200] **קירטא כו'.** רוצה לומר כלי הרועים, והוא כעין שפה, ושפה - גימטריה שכינה, וזה שאומר דאיהי ה' זעירא, ורוצה לומר זה שאומר (ועיין לקמן נ"ט א' בהגהה) (שמואל א יז מ) ויקח חמשה אבנים כו', ורוצה לומר דלכן ניתן בה ה' אבנים, וה' אבנים עצמן - ה' עילאה, כמו שמפרש והולך חמש כו', ואח"כ נעשו ה' אבנים - חד, כמו שכתוב (שם פסוק מט) וישלח כו' ויקח משם אבן כו', וזה שאומר אתעבידו ה' אבנים חד והוא י' דשם, וכמו שאומר למעלה בגין דאת י' כו', וא"ו של השם - הוא כריכו

בומ"ף וְגוֹמֵר, וְדָא ה' זְעִירָא, חֲמֵשׁ אַבְנִין דְּקִירְטָא דָּא ה' עִלָּאָה, דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, אִתְעֲבִידוּ ה' אַבְנִין אֶחָד.

[דף מ ע"ב]

כְּרִיכוּ דְּכוּלְהוּ ו' דְּאִיהוּ כְּלִיל שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד (דברים ו ד), [2201]וּבְהַהוּא כְּרִיכָא צָרִיךְ לְסַחֲרָא אַבְנָא (דף מ ע"ב) וּלְאָרְכָא בָּהּ, [2202]הַאי אַבְנָא כְּלִילָא (מחמש) מֵעֶשֶׂר, עַד דְּסָלִיק לָהּ עַד אֵין סוֹף, וְרָזָא דְמִלָּה לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ (שם יז כ).

כַּד הַאי אַבְנָא בָּעֲאת לְמֶעֱבַד דִּינָא בַּעֲמָלֵק, אוֹ בְּסִטְרִין אָחֳרָנִין, וְכֵן בְּחַיְּבִין, נָטְלָא מִגְּבוּרָה, וְאִתְכְּלִילָן בָּהּ כָּל סְפִירָאן, וְאִתְקְרִיאוּ בָּהּ כֻּלְּהוּ גְּבוּרוֹת, וְכַד בָּעֲאת לְמֶעֱבַד חִנָּא וְחִסְדָּא בְּעָלְמָא, נָטְלָא מֵחֶסֶד, וְכֻלְּהוּ סְפִירָן אִתְכְּלִילָן בָּהּ וְאִתְקְרִיאוּ חֲסָדִים, וְכַד בָּעֲאת לְרַחֲמָא עַל עָלְמָא, נָטְלָא מֵעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְכֻלְּהוּ סְפִירָן אִתְכְּלִילוּ בָּהּ, וְאִתְקְרִיאוּ רַחֲמֵי.

וְהַאי, י' אִיהִי בְּכָל סִטְרָא, אִם כֵּן בְּמַאי אִשְׁתְּמוֹדְעַת, [2203]אֶלָּא בִּנְקוּדָה, כַּד אִיהִי נְקִידָא מִסִּטְרָא דְּקמ"ץ נַטְלָא מֵחֶסֶד, וְכַד אִיהִי נְקִידָא מִסִּטְרָא דְּשֶׁבָ"א נַטְלָא (ס"א ינקא) מִגְּבוּרָה, וְכַד נְקִידָא מֵחֹל"ם אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [2204]דְּתַלַת נְקוּדִין אִלֵּין אִינּוּן מַיָּא וְאֶשָּׁא וְרוּחָא כַּד נָטְלָא מֵאֲבָהָן. (כאן חסר והוא בתקוז"ח דף כ"ד ע"ג).

[מה שכתוב כאן בדפוסים אחרים ומנטובה - הוא שייך לקמן תיקון כ"ב (דף מד ע"א), וכן מאמר ויאמר אי הבל, הנדפס כאן בכל ספרי התיקוני זוהר, הוא נוסחה אחרת השייך לתיקון ס"ט (דף קיב ע"ב), ויבואו אם ירצה השם הכל על מקומם].

דכלהו, כמו שמפרש והולך כריכו דכלהו כו', והוא ביד הנוטל אותן - החמש ואח"כ האחד כמו שכתוב גבי דוד, והן בקריאת שמע: ה' תיבות ראשונות - ה' עילאה, וכ"ב אתוון דבהון - הן ה' תתאה, כמו שאומר מחמש תיקונין כו' ה' זעירא, וה' עילאה - מתיבין, והיא - מאתוון, אחד - הוא י', ואדם הכורך את כל הוא"ו תיבות הוא לא האדם אלא הכריכה עצמה:

[2201] **ובההוא כריכא צריך לסחרא אבנא ולארכא כו'.** רוצה לומר י' דכאן הוא מלכות בהוי"ה, נוק' כנ"ל, ולכן צריך להאריך באחד, בו"ק, וזה שאומר ורזא דמלה להאריך כו':

[2202] **האי אבנא כלילא מעשר כו'.** כן הוא בנוסחאות אחרות ונכון הוא. ורוצה לומר דלכן נקרא י' ואע"ג דכריך לה מו"ק מכל מקום סליק לה עד אין סוף, ועיין בסוף ח"א א' ב' ובסליקו על גבי כתר ג' צחצחות והוא רזא דאחד:

[2203] **אלא בנקודא.** דהא לית לה נקודה מגרמה כנ"ל, אלא כלילא מכלהו:

[2204] **דתלת נקודין כו'.** והן נקודין דאבהן - חש"ק, דהיא נקודה באדנ"י, באבותיך חש"ק כו':

תקונא חד ועשרין (תקונא עשרין)

[דף מא ע"ב]

(דף מא ע"ב) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, אלהי"ם מ"י אֵלֶּ"ה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיהו מ כו) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּ"ה.

(תקונא חד ועשרין)

[דף נא ע"ב]

(דף נא ע"ב) בְּרֵאשִׁית, [2205]נָחְתוּ תַּמָּן תְּרֵין סָבִין, וְאָמְרִין [2206]אִתְעֲסַקְנָא בְּמַה דַּהֲוֵיתוּן וַאֲנַן לָא הֲוֵינָן (נ"א ולא הוינן), [2207]וְדָא ב' תְּרֵין רֵאשִׁית.

[דף נב ע"א]

[2208]הָא סָבָא עִלָּאָה קָא נָחִית בֵּינַיְיהוּ, אָמַר הָא אֲנַן חַד, וּתְלַת הֲוֵינָן וְכֵעַן אֲנַן חַד, אלהי"ם וַדַּאי מ"י בָּרָא אֵלֶּה, מ"י בָּרָא בְּאִלֵּין תְּלַת, אִינּוּן שִׁית סָבִין, וּמָאן נִינְהוּ אֶת הַשָּׁמַיִם, [2209]וְאִיהִי רְבִיעָאָה, וּשְׁבִיעָאָה, [2210]הָא אִינּוּן שְׁבָעָה סָבִין (דף נב ע"א) וּתְלַת גְּנִיזִין עֲלַיְיהוּ.

בְּאִלֵּין שְׁבָעָה סָבִין (ס"א וּבַת שֶׁבַע יְחִידָה לְקַבָּלֵיהוּ שְׁבָעָה אַתְוָון, וּבְגִין דָּא הָא אֲנַן שְׁבָעָה שָׁבוּעוֹת) חַד עוּלֵימָא הֲוָה מְזַנֵּב אַבַּתְרַיְיהוּ, [2211]וְאִלֵּין סָבִין אַעְרְעוּ בְּבוֹצִינָא קַדִּישָׁא וְחַבְרוּ, [2212]אָמְרוּ לֵיהּ רַבִּי רַבִּי, אַנְתְּ וַחֲבָרָךְ אַשְׁכַּחְתּוּן חַד עוּלֵימָא

[2205] עיין ריש תיקון כ"ב בביאור הגר"א ד"ה קם סבא, שהוא שייך לכאן.
תיקון כא. נחתין תרין סבין. במדרגת חו"ב - והן סבין ודאי:

[2206] **אתעסקנא במה דהוינא ואנן לא הוינא.** רוצה לומר, כשהיינו קודם המתקלא שנקרא לא היו, וכמו שכתוב והארץ היתה כו' :

[2207] **ודא ב' ודאי ראשית.** רוצה לומר שראשיתם היו שנים - חו"ב, קודם המתקלא :

[2208] **הא סבא כו'.** רוצה לומר כאשר נשתתף הכתר בהם - בעולם התיקון, א' דאנכי (שאז הוא בחינת ס"ג - גימטריה סבא, וכן לשון סב מורה על הסילוק, וכן הוא סוד עתיק. מנחם) והוא ברא כידוע, והיו שלשה בעולם התוהו, אבל בתיקון ג"ר כחדא, והוא ע"י הדעת שנעשו בו שלשת השותפין לבשר אחד, שנים גניזין דאו"א כל אחד ה' דברים בולד, ה' חסדים וה' גבורות, ושנים דא"א שנותן נגד שניהם, והוא נקרא מי על שם הנ' שערי בינה המתפשטין, והוא אלקים דכאן. וזה שאומר אלקים ודאי מי ברא אלה באלין תלת, רוצה לומר באלה שהן כידוע שאלה הוא שלשה ברא לשבע תחתונות את כו' :

[2209] **ואיהו רביעאה ושביעאה.** רביעי לג"ר ושביעי לו"ק שהיא השביעית בכל מקום שמצטרף בינה לו"ק היינו הדעת שבה :

[2210] **הא אינון שבעה סבין ותלת גניזין עלייהו באלין שבעה סבין חד כו'.** חד עולימא הוא ואת הארץ שהיא נקראת נער נערה, ותלת גניזין הן כתר חכמה בינה, ואמר מזנב שהיא משמש לכולם, הלילה לכל שבעה ימים, וכלילא בדכורא, וכמו שאמרו חד אמר זנב וחד אמר פרצוף, והוא קודם התיקון דילה נקראת זנב, נקודה חדא כלולה עמו, עטרה על ברית, תגא ואין שימוש דאשתמש בתגא כו' ז' דזנב עם ב"ן דילה שהיא בחינה אחרונה שבה בסוד נפשה כמו שכתוב בבנימין ויהי בצאת כו' ואז נקרא נער כידוע, וכשנתקנת בסוד התיקון היא פרצוף בזיווג עמו - נערה, וכאן ואת הארץ עדיין והארץ היתה תוהו וזה שאומר הוה מזנב בלשון עבר כי התוהו כו' נאמר הכל בארץ וכמו שאמרו באידרא רבא [דף] קמ"ב א' ובגין כך בכלהו כתרים כו' ההוא נוק' כו' עיין שם :

[2211] **ואלין סבין כו'.** כמו שאמרו בסוף אידרא רבא קמ"ד ב' והוה קארי להו ר"ש שבעה כו' אר"א אנן שיתא כו' :

[2212] **א"ל ר' כו'.** רוצה לומר שכינת עוזנו דרדפת בתר צדיקייא ואמר למטה אדהכי הא עולימא כו'. והענין כי בזמן בית המקדש נקראת פרצוף תמיד, ועתה נקראת זנב כנ"ל ימות החול ומתקננת במט"ט וכמו שאומר לעיל בהקדמה תניינא וכן בצדיקים לאחר מותן דאזלין נע ונד בתרה כמו שביארנו שם, ובזוהר פרשת בראשית דף ו' א'. והענין כי מה שאמרו שם שמקננת במט"ט ואז נקראת נער על שמו, כי הצדיקים בחייהם שיש להם נר"ן מתקינין אותה בכל עשר ספירות משלשה דרגין והיא פרצוף, אבל לאחר מותן שלא נשארה להם כאן אלא נפשא וכן מט"ט נפשו שנשאר כאן מקננת בהם כשאין צדיק בדור והן עולימין דילה, כי אין רוחן ונשמתן יורדין, ולכן הם מחמרים אחר בעירן לקבל נפשן שהן נפש הבהמית מסטרא דבהמה אלף הרים, וזו כל התכלית של הבריאה לתקן הנפש שלא תהא נכרתת ותעשה מרכבה, אדם ובהמה, מ"ה דבריר ב"ן. ולכן העולימא מזנב בתריהון ותמיד הולך למצוא מארי תורה שהן בסוד נוק' נפש ורודפין אחר רוח ונשמה לחבר כל השלש בחינות שבשכינה וכן בחינת מט"ט רק הנפש לבד, וזו ענין הכרת של הנפש שאינה נעשית מרכבה לה. וענין המחמר כי אלו הצדיקים מעלתן גדולה שיש לנפשם השפעה מרוחם ולכן יכולים לילך אחר השכינה כמו בחייהם, כי הנפש בעצמה אין לה תנועה כמו אותיות בלא נקודין וכמו שאמרו והארץ לעולם עומדת עיגולא רהיט כו' כל כבודה כו' לשבת בית, לילה לשינתא, ואינהו הופכין לילות לימים לכן כו' והולכין בצורת אדם, אבל שאר צדיקים שלא זכו לזה מחמר אחריהם ומשפיע בהם שגם הם יכולים לילך אחריה וזו גם כן מדרגת רבי וריה"ג אבל מדרגת ר"ה סבא אפילו בחול והן רודפין אחרי מארי תורה מאד כנ"ל וכל שכן אחריהם שהן שבעה דרגין הנ"ל ואמר בארחא כמו שכתוב כי יקרא קן כו' בדרך וזה שאומר לעיל [דף] א' ב' דהכי אוקמוהו רבנן כו' על בתי הצדיקים והוא מה שאמרו ליחרב

דְאִיהוּ בְאָרְחָא מְזַנֵּב אַבַּתְרַיְיכוּ.
[2213]אָמַר לוֹן, אַעְרַעְנָא בְמַשִּׁרְיָין סַגִּיאִין דַּהֲווֹ קָא אַתְיָין מִקְּרָבָא דְחִוְיָא, [2214]וְאִנּוּן מַשִּׁרְיָין דְּמַלְאָכִין דְּנָחְתִין
[2215]מְזַרְזָן לְקַבְּלָא צְלוֹתִין, [2216]מִסִּטְרָא דְחַמְשִׁין אַתְוָון דִּמְיַחֲדִין יִשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹמָא, [2217]דִּבְהוֹן וַחֲמוּשִׁים עָלוּ
בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם (שמות יג יט), [2218]דְּמַלְאָכִין דְּנָחְתִין לְאַגָּחָא קְרָבָא, דְקָא מְמַנָּן עַל צְלוֹתִין, כֻּלְּהוּ הֲווּ
נָחְתִין (סלקין) בְּתוּקְפָּא דִגְבוּרָה, כַּד נָצְחִין לְחִוְיָא, וְכַמָּה חֲיָלִין דִּילֵיהּ דְּקָא רָדְפִין אַבַּתְרַיְיהוּ, בְּכַמָּה חוֹבִין
דְּיִשְׂרָאֵל, וְאִינוּן מָארֵי צְלוֹתִין, וּמִסְתַּכְּלִין בְּשֵׁם יהו"ה דְּאִיהִי בִינָה, דְנָחְתָא עֲלַיְיהוּ בְתוּקְפָּא דִגְבוּרָה, כֻּלְּהוּ
עַאלִין (נִפְלִין) מִקִּיּוּמַיְהוּ, וְאִתְקַיַּיִם בְּהוּ סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם (שם טו א), דָּא יָם נ' שַׁעֲרֵי בִינָה, חַמְשִׁין אַתְוָון
דִּקְרִיאַת שְׁמַע.
[2219]אָמְרוּ לֵיהּ וּלְחַבְרַיָּא הֲוָה לְכוּ לְעַיְינָא לְאִסְתַּכְּלָא בָתַר הַהוּא דִמְזַנֵּב בָּתַר צְלוֹתִין דְּאִינוּן חַלָּשִׁין, וְלֵית לוֹן
רְשׁוּ לְסַלְקָא עִם אָחֳרָנִין וּלְפָרְחָא עִמְּהוֹן לְעִילָא, וּבְגִין אִינוּן צְלוֹתִין חַלָּשִׁין אִתְּמַר (דברים כה יח) וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל
[2220]הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ, (ישעיה יא ו) דְּנַעַר קָטָן נוֹהֵג בָּם.
[2221]דְּאִלֵּין עֶשֶׂר סָלְקִין בְּיו"ד ה"י וא"ו ה"י, וְכָל חַד אִית לֵיהּ צְלוֹתֵיהּ, וְאִם חָסֵר חַד מִנַּיְיהוּ אֲפִילוּ בַתְרָאָה,
דְּלָא סָלִיק צְלוֹתָא דִילֵיהּ עִמֵּיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ עַנְיָא, וְלֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְסַלְקָא צְלוֹתֵיהּ עִם אָחֳרָנִין, כֻּלְּהוּ צְלוֹתִין
מִתְעַכְּבָן לְסַלְקָא, בְּגִין הַהִיא צְלוֹתָא דְעַנְיָא, וּבְגִין דָּא תְּפִלָּה לְעָנִי כִי יַעֲטוֹף (תהלים קב א), דְּכֻלְּהוּ מִתְעַטְּפִין
בְּגִינָהּ, עַד דְּאִיהִי סָלְקָא עִמְּהוֹן, דְּלֵית פִּרוּדָא בָּהּ מִנַּיְיהוּ.
וּצְלוֹתָא דְעָנִי אִיהוּ שְׁכִינְתָּא, וְהַאי צְלוֹתָא אִתְקְרִיאַת עָקֵב לְגַבֵּי צְלוֹתִין אָחֳרָנִין, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר [2222]אֲפִילוּ נָחָשׁ
כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, אַף עַל גַּב דְּסָחִיר לָהּ לְהַאי נְקוּדָה [2223]דְּאִיהִי קוֹצָא דְאָת ד', בְּכַמָּה חוֹבִין לְאוֹלָפָא
קַטֵּיגוֹרָא עַל בְּנוֹי דִּשְׁכִינְתָּא, [2224]לֹא יַפְסִיק לְהַהִיא נְקוּדָה, דְּאִם יַפְסִיק, בְּגִינֵיהּ אִסְתַּלַּק קוֹצָא מִן ד' מִן אֶחָד,

---

ביתך כו' והוא ברכה אחרת כנ"ל :

[2213] **א"ל אערענא כו'.** רוצה לומר בתפלה שהוא מלחמה עם הס"א כמו שאמרו בתיקוני זוהר ובתיקוני זוהר חדש בכמה מקומות וכמו שכתוב רוממות כו' וחרב כו' וכמו שאומר לעיל ח' א' אבל בקריאת שמע דצלותא כו' וכמו שאמרו בזוהר פרשת פנחס דקריאת שמע איהו קשת ורומח וחרב כו':

[2214] **ואינון כו'.** כמו שאמרו בכמה מקומות דמלאכין נחתין וסלקין לקבלא צלותא :

[2215] **מזרזין.** כמו שאמרו למטה וחמושים :

[2216] **מסטרא דחמשין כו'.** כ"ה וכ"ה דשחרית וערבית ויך את המצרי בה' אבנין דקירטא כו':

[2217] **דבהון וחמושים כו'.** כמו שאמרו בזוהר מסטרא דחמשים עלמא דחירו לכן שחיט לס"א דשם אין שטן כו' ונטבע בים גימטריא חמשים חמשים מכות כמו שמפרש והולך :

[2218] **מלאכין דנחתין.** רוצה לומר אינהו נקראים בני ישראל כמו שאמרו בריש פרשת שמות אלא שכתיב עלו לכך קאמר דנחתין כו'. כלהו הוו סלקין כו' כמו ישראל מן הים שרדף פרעה אחריהם ועיין זוהר חדש ע"ד ב' וכען צריך לפרשא ע"פ דסלקא צלותא מינה כצפור וכיונה וכנשרא וישראל כד נפקו כו'. ואמר בתוקפא דגבורה כמו שכתוב ביד רמה ורוצה לומר בכל זה שזהו עולימא דמזנב שתפלה בסוד השכינה מלכות:

[2219] **אמר לך ולחבריא הוה לכו כו'.** שהשיב לו שבתפלה עצמה יש חילוקים שיש מסטרא דכל עשר ספירות והחלשין הן מסטרא דעולימא כו' וכמו שמפרש והולך לכן הוה לכו לאסתכלא שעליהן מוטל שהן שבעה סבין הנ"ל :

[2220] **הנחשלים כו'.** דנחש רדיף אחריהן כמו שמפרש והולך והן בקוצו של ד' עטרה אות ברית והוא אותיות נחש מילה כידוע :

[2221] **דאלין עשר.** עשרה בני אדם של בית הכנסת :

[2222] **אפילו נחש כו'.** כנ"ל והוא בשביל עונות של המתפלל וזו מעלת תפלה בעשרה :

[2223] **דאיהי קוצא.** שהיא משלמת לעשרה - א"ח ד', גבוה עשרה ורחבו ארבעה - במילואו ופשוטו, שהן זו"נ - רוח ונפש, וכן הוי"ה אדנ"י גם כן גבוה כו', והוא זנב ופרצוף זנב בקוצא של ד' זנב לאריות דנכללת בדכורא וד' עצמה הוא פרצוף, וכן בה' של הוי"ה ואדנ"י:

[2224] **לא יפסיק כו' דבגין כו' אבל בגין כו'.** הענין כי כל זמן שמאמין באחדותו יתברך אפילו עובר כמה עבירות אינו מומר לכל התורה ואף על פי שחטא ישראל הוא ומצטרף למנין כמו שאמרו עבריין כו' ונכלל תפלתו בכלל ישראל, ותפלתו היא בקוץ הנ"ל, והענין כי קוץ הנ"ל הוא מבועא דלא פריש מבירא לעלמין כי זאת בחינה אחרונה, מלכות של ז"א, אות ברית של ישראל דבוק תמיד בה כיון שתמיד ישראל מאמינים באחדותו, וזה הקוץ מורה דלא ליחלף באל אחר שלכן הד' והר' גדולים, אבל שאר הבחינות שתלוים בשאר מצות מסתלקין בעוונותינו הרבים מחמת עונות כשרובם ח"ו כו' וזה הוא סטרא דנחש - בשאר עבירות, אבל עקרב הוא המודה בעבודת כוכבים ומשתחוה לאל אחר וכן בבת אל נכר אז הקוץ ח"ו מסתלק מצדו וזהו פירוד הגמור וזה שאומר ואיהו פוסק וברח כו' רוצה לומר יוסף במדרגתו ומסתלק הקב"ה ממנו כלל וכלל ואין תפלתו עולה כלל דהעליה משכינה לז"א - ע"י זיווג, וזה סוד נחש ועקרב, דעקרב הוא הכופר בעקר - אותיות עקרב, ובמקום ד' עם עקב עושה ר' עם עק"ב. וזה סוד יעקב שקוצו של ד' הוא יו"ד, אות ברית, ולכן יעקב - נוק' ורוצה לומר של דכורא ולכן תפלת יעקב רשות - שהיא בחינה אחרונה הנשארת בלילה, שיעקב תיקנה - שאינה מסתלקת לעולם, ואמרו בניו שמע ישראל כו' אחד, וכן לעולם אנו אומרים שמע ישראל - סבא כו', כמו שאמרו במדרש רבה (דברים פרשה ב) מה שאין כן של אברהם ויצחק :

וְאִשְׁתָּאַר אַחֵר, דְּאִיהוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ בַּעֲקֵבוֹ, דִּבְגִין חִוְיָא לָא יַפְסִיק, וְלָא אִסְתַּלַק קוֹצָא דְּאָת ד' מִן אֶחָד, אֲבָל בְּגִין עַקָּרֵב אִסְתַּלַק, וְאִיהוּ פּוֹסֵק, וּבָרַח מִנֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית לט יב) וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ אֶצְלָהּ וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה.

אַדְהָכִי הָא עוֹלִימָא דְּקָא אִזְדַּמַּן לְגַבַּייהוּ, מְחַמֵּר אַחֵר בְּעִירָן, אָמַר לוֹן מַהוּ וַיַּעֲזֹב בִּגְדוֹ אֶצְלָהּ, אֶלָּא עַקָּרֵב אִיהִי עָקַר ב', [2225]דְּעָקְרַת בֵּיתָא דִּשְׁכִינְתָּא, וְדָא אִיהוּ בִּגְדוֹ דְּחִוְיָא דַּעֲבוֹדָה זָרָה, כַּד חִוְיָא אַתְיָא לְאִתְחַבְּרָא עִם גּוּף אָדָם יָשֵׁן, דְּאִמְרַת [2226]שִׁכְבָה עִמִּי, חֲצוּפָה זוֹנָה, אִתְמַר בְּאוֹת בְּרִית וַיָּנָס וַיֵּצֵא הַחוּצָה. (נ"א כ"י ובגין דא אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק, אף על גב דסתיר לה להההיא נקודה דאת ד' לא יפסיק, דאי יפסיק בגיניה אסתלק קוצא מן ד' דאחד ואשתאר אחר דאיהו נחש כרוך בגין דחויא לא יפסיק ולא אסתלק, ואיהו פוסק וברחת מניה, אבל עקרב יפסיק, כמה דעבד יוסף צדיקא הדא הוא דכתיב וינח בגדו אצלה וינס וכו'. אדהכי הא עולימא קא אזדמן לגבייהו מחמר בתר בעירן, אמר לון מאי וינח בגדו אצלה וכו', אלא עקרב עקר ב', דעקר ביתא דשכינתא, כד בעיא לאתחברא עם צדיקייא צריך לאפסקא מניה, ולא יתהני מיניה ואפילו ממשכא דיליה, לך לך אמרי נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב הדא הוא דכתיב וינח בגדו אצלה, משכא דיצר הרע, ודא בגדו דחוייא עבודה זרה, כד איהו קא אתייא לאתחברא עם צדיקייא ואמרה שכבה עמי חצופה זונה, איתמר באות ברית וינס ויצא החוצה).

[2227]אָמְרוּ לֵיהּ מָאן אַנְתְּ, אָמַר לוֹן אֲנָא אִיהוּ בְּרָא [2228]דְּנוּנָא חֲדָא, דְּשָׁט בְּיַמָּא רַבְרְבָא, וּבָלַע כָּל נוּנִין דְּיַמָּא

2225 **דעקרת ביתא כו'.** כי באצילות לא יגורך רע (תהלים ה ה), והזר כו' (במדבר א נא), אלא בבריאה - עץ הדעת טוב ורע - בשם המשותף, ודי למבין, ושם הוא בגד שלו גם כן - גימטריא ט':

2226 **שכבה.** שעל זה נקראת זונה כמו שבארנו במשלי (פירוש הגר"א שם פרק ז פסוק יז, נפתי משכבי, עיי"ש. ג.פ.) :

2227 **א"ל מאן אנת.** שראו שהוא עולימא הנ"ל ומדרגתו גדולה למאד כנ"ל :

2228 **דנונא חדא כו'.** רוצה לומר יסוד, כמו שאומר לקמן ע"ב לויתן לעילא כו', והוא עולה בדעת ומתמלא ממוחא בינה - ימא רבא, ונכנסין בו כל הנשמות וזה שאומר ואפיק לון כו', שהוא חי, ומסטריה - בן איש חי כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית על פסוק ובניהו כו' ובריש פרשת שמות ב' א' זוהר איבא דאילנא כו' אלין אקרון חיין להאי עלמא וחיין כו', ומכל מקום עיקר הלויתן הוא בדעת - דרגא דמשה רבינו עליו השלום כמו שאמרו בזוהר פרשת שמות י"א ב' מבית לוי דא קב"ה אתר דחכמה עילאה וההוא נהר מתחברן כחדא ולא מתפרשין לעלמין מבית לוי דאשרי לויתן לחידו לעלמא כו' וכן בזוהר פרשת שלח קע"ד א', אלא שהנהר הוא הולך בכולם נקרא על שם צדיק וכמו שאומר לקמן בתיקון מ' כי הצדיק אין פעולתו לשמש אלא בהאי נהר ונקרא חי על שם האי נהר כי אז נקרא אבר חי ונקרא דעת וידע אדם כו' והאדם ידע כו', וזה שאומר ברעיא מהימנא פרשת תצא רע"ט א' בגין דאנת לויתן נחש בריח דימא דאורייתא מארי דכל נונין לויתן על שם אורייתא דאתמר בה כי לוית חן הם לראשך כו' מאי ניהו לויתן א"ל בוצינא קדישא האי איהו דדרגיה עמודא דאמצעיתא וצדיק, דאתמר ביה גוף וברית חשבינן חד, ואתרבי בימא דא דאיהי אימא עילאה ים דבה מייחדין לקב"ה כ"ה אתוון דאינון ים בחושבן, ואיהו לויתן קאים על שפת הים, ועלמא קאי על סנפירוי - דא צדיק יסוד עולם דכל עלמא קאים עלוי, ורוצה לומר האי איהו דדרגיה כו' רוצה לומר הדעת דהוא בת"ת ויסוד, דביה אמרו גוף וברית אחד, ונקרא לויתן נחש בריח על שם שניהם כמו שאמרו לקמן ב' לויתן לעילא כו' נחש בריח כו', והדעת הזה הוא שט בימא רברבא ושם גדל ולכן נקרא דג, וכל נשמות דמשכילים בקבלה מארי מתניתין הן מיניה כמו שאומר לעיל דף א' ע"א אוף אלין נשמתין דמשכילים כו' וכולהו פרחין מן רקיע ודא צדיק חי העולמים כו', ואלו נקראים נוני ימא דידעין לשטטא בימא דחכמתא, אבל העוסקין בפשוטו הן ביבשה כמו שאומר לקמן תיקון ל' דף ע"ו ע"ב דגרמין דאסתלק כו' ואשתארת ב' יבשה כו', וכן בתיקון מ"ג ואמר ברעיא מהימנא פרשת תצא דף רע"ח ע"ב דגים וחגבים כו' תנינא דמתניתין דבה אתרבו כנוני ימא ואי אינון דיבשתא יפלון למיא ולא ידעין לשטטא כו' עיין שם בדבריו, וזה שאומר דבלע כל נונין דימא, ואמר ואפיק לון חיים לבר כנ"ל דאינון דאכלין מיניה אקרון חיים בעלמא דין וחיים כו', ואמר בימא רברבא - דאיהי ים הגדול וכמו שאומר לקמן נ"ג א' שבע ימין אינון וים עילאה על כלהו שהוא ים אוקינוס דאיהו עמוק דלית ליה סוף, ואמר ולזמנין איהו כו', הענין, שהדעת הוא בים הגדול - לויתן שבו, דהוא בים אוקינוס שהוא בבינ"ה - בן י"ה, והוא הנהר דמתפשטין מיניה ששה נהרות - בו"ק, כמו שאומר לעיל ל"ח א' ולקמן צ"א א'. וכד נחית בנוק' דהיא יבשה, וליבשה קרא ארץ, דאז (ישעיהו יא ט) ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים וכמו שבארנו לקמן פ"ט א' בארוכה עיין שם, ומכל מקום אף בזמן הזה הוא לפרקים וכמו שאמרו הראשונים דכל דבר שיהיה לעתיד הוא עתה לפרקים, ובזמן שיש צדיק בדור כמו רשב"י וכיוצא, וכן אותו העולם הוא ימא ונשמתין דמתיבתאן הם נוני ימא, ועולם הזה הוא יבשה ומשה רבינו עליו השלום הוא נונא רבא והוא בלע כל נוני ימא שם, דנשמתין מתחדשין שם כל יום בימא כמו נשמתין כאן דמתחדשין בכל יום - במלכות, (איכה ג כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך, מלכותא קדישא, כן הוא שם באימא עילאה - ימא, והן מתחדשין שם כל יום בכמה חדושין כמו שאמרו בזוהר פרשת שלח קס"ח א', אי ר' כד סלקין לעילא כל אינון רוחין, דו"נ, בההוא זמנא שמעין כמה מלין חדתין ועתיקין כו' כד סלקין מתפשטין מלבושיהון וסלקין כו', והוא כמו בעולם הזה שהנפש מתפשטת מגופא וסלקת לאפריון, ושם סלקין לאפרסמון, כמו שאמרו בזוהר פרשת תרומה קכ"ד ב' ועיין בזוהר פרשת בראשית י"ט א' ציורא דאדם לתתא מצטיירין בציורייהו במלבושא כו' עיין שם בדבריו והוא כגוונא דההוא עלמא באפרסמון בימא עילאה וחידושא דלהון באורייתא כנ"ל והכל על ידי הדעת וע"י משה רבינו עליו השלום, דכל חידושים דעלמא מתחדשין על ידו - דהוא שמשא דנהיר בכוכביא, וזהו דבלע כל נונין כו' ואפיק לון חיים לבר - דהדר מתלבשין בלבושין חיים כמו האדם משינתא דנשמתא מתחדש ליה ושם הוא החיים אמיתיים, וזה שאומר לבר למטה דנחתין מתלבשין בגופא דו"ק לבר כמו שאומר למטה, ושם למעלה בההוא לויתן דבלע - שם השעשוע של הקב"ה בצדיקייא כמו שאומר בזוהר פרשת תרומה שם עיין שם ושאר מקומות, וזה שכתוב (תהלים קד כו) לויתן זה יצרת כו' ואמרו (ילקוט שמעוני ישעיהו מג המשך סימן תנב) משחק עם לויתן, והן חדושי תורה שמחדש להן יתברך, ומשה רבינו עליו השלום אע"ג דשט בימא, לזמנין נפיק ביבשתא, כמו לעתיד לבוא שיהיה בקביעות - כן הוא בזמן הזה כמו בימי רשב"י דנחית בחבורא דיליה, וכן כיוצא וכן כל דאתיין מדרגיה כמו ר"ה

וְאַפֵּיק לְהוֹן חַיִּים לְבָר, וּלְזַמְנִין אִיהוּ נָפִיק בְּיַבֶּשְׁתָּא, [2229]לְקַיְימָא בֵּיהּ (בראשית מח טז), וְיִדְגּוּ לָרוֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, תַּוּוהוּ, אָמְרוּ לֵיהּ, בָּתַר דְּלֵית רְעוּתָךְ לְגַלָּאָה מָאן אַנְתְּ וּבְרָא דְמָאן אַנְתְּ, מָאן אִיהוּ (נ"א מאי איהו) אֲתַר דְּדוּכְתָּךְ, אָמַר לוֹן אֲתַר דְּדוּכְתִּי אִיהוּ [2230]מַגְדְּלָא חָדָא דְּפָרַח בַּאֲוִירָא תַּוּוהוּ.

אָמְרוּ לֵיהּ לָא תֵּימָא לָן מִדֵּי (ס"א מלי), מַאי אִיהוּ אָבוּךְ, אָמַר לוֹן אַבָּא דִילִי אִיהוּ חַד נוּנָא רַבְרְבָא, [2231]דְּכַד צָחֵי, אַפְתַּח פּוּמֵיהּ וּבָלַע מַיָּא דְיַמָּא, וְעַד שַׁבְעִין (ס"א שבעה) שְׁנִין לָא הֲדַר יַמָּא לְתוּקְפֵּיהּ, [2232]וְרָזָא דְמִלָּה יִבְטַח כִּי יָגִיחַ יַרְדֵּן אֶל פִּיהוּ (איוב מ כג), וְאִיהוּ בָּלַע כָּל כַּךְ מִן יַמָּא, [2233]וְאַתּוּן לָא אִשְׁתַּאֲבַתּוּן מִנֵּיהּ אֶלָּא כַּד חַד, דְּאִיהוּ כ"ד סִפְרֵי דְאוֹרַיְיתָא, אֵיךְ לָא אִשְׁתְּמוֹדַעְתּוּן בֵּיהּ.

[דף נב ע"ב]

בְּהַהוּא זִמְנָא אִדְכַּר רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר וַדַּאי אַנְתְּ אִיהוּ בְּרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, חָדוּ בֵּיהּ, וְאָמְרוּ. בְּוַדַּאי אִי אַנְתְּ הֲוִית בְּהַאי עָלְמָא, הֲוִינָן (נב ע"ב) קָא נָחֲתִין מִסּוֹסְוָון דִּילָן, וַהֲוִינָן אֲנַן מְחַמְּרִין בָּתַר בְּעִירָךְ.

[2234]אָמַר לוֹן, הַהוּא חִוְיָא דְאַתּוּן מַגִּיחִין קָרָבָא בֵּיהּ אֵיךְ אִשְׁתֵּזְבַתּוּן מִנֵּיהּ, [2235]דְּאִיהוּ בָּלַע וְקָטִיל, וְלָא עוֹד אֶלָּא דְאִיהוּ קָטִיל לְאָדָם קַדְמָאָה, וּלְכָל דָּרִין דְּקָא אַתְיָין אַבְּתֵּריהּ, [2236]וּבְרָתָא [2237]אִיהִי עַל מַגְדְּלָא דְּפָרַח

סבא - מניחין אותו העולם שהוא ימא ואזלין לזה העולם אחר חדושי תורה וכמו שאמרו בזוהר פרשת בלק קפ"ח א' אינון דאפילו נוני ימא רבא נפקין ביבשתא לגבייהו כו' אר"א נשיקה קדמאה על נונין כו', וזה שאומר ברא דנונא כו' - שהוא ניצוץ משה רבינו עליו השלום :

[2229] **לקיימא בי' וידגו כו'.** שכתיב וידגו, וכתיב בקרב הארץ :

[2230] **מגדלא חדא כו'.** הוא מגדל השן, ל' של חול, דל' - הוא מגדל הפורח באויר, והוא פרח בדיבורא, ברוחא דפומא, אויר השלישי - ה' אלקינו ה', ועיין בזוהר פרשת בראשית ומה שבארנו שם :

[2231] **דכד צחי כו'.** כבר כתבנו שהוא צדיק, והנה הצדיק מתעורר מחימום הגבורות ואח"כ יורד בתוכו מימי החסדים וכמו שאמרו בתחלה שמאלו תחת לראשי ואח"כ ימינו תחבקני ועיין בזוהר פרשת תרומה קס"ט ב' ואתערו דחדוה שמאלא איהו דכתיב שמאלו תחת לראשי כו' וההוא אילנא דחיי עביד פירין ואיבין באתערותא דא כו' ונגיד לברית קדישא לנגדא לון בההוא גפן ודא מסטרא דימינא דהא לית איבא משתכחא אלא בימינא, שמאלא אתער וימינא עביד, ומבשרי כו' וזהו צחי לזווגא בשלהובין דרחימו - צמא לך בשרי (תהלים סג ב) ובשרי ידוע - בשר קודש, ואמר אפתח פומיה כו' דמתפתח ובלע מיא דימא מהבינה, דמשם יורד משך הזרע ומוריד לנוק' ועל ידי זה מתכבה השלהובין ואינו יכול לעורר עוד פעם אחרת לזיווג עד זמן מה שתתמלא הבינה עוד והוא משך שבעים שנה, כי היא נקראת שבעים שנה וכמו שאומר בזוהר פרשת שמות ט' ב' עיין שם. והנה כל האברים, שהן שבע ספירות, מתרוקנין בההוא משך הזרע עד שכל האברים יתמלאו והן במשך שבעים שנה כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש במתני' דעשר ספירות דהן מהלך חמשים שנה בחמש ספירות, והוא נטיל עשרים מדיליה כו' עיין שם, אבל לעתיד לבוא שתתרבה הדעת והאהבה, רשפיה רשפי כו', ואז מים רבים לא יוכלו לכבות, ואף על פי שירדו מים רבים - תמיד בזיווג, כמו שכתוב ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים מכל מקום לא יוכלו לכבות את האהבה שתהיה כגוונא עלמא עילאה ונהרות, שהן שבעה נהרות, לא ישטפוה :

[2232] **ורזא דמלה יבטח כו'.** כמו שאמרו בגמרא (בבא בתרא עד ע"ב), ואמר יבטח - שמעורר לזיווג - שהוא בוטח כי יגיח כו', שיודע כי אין נסתר מחמתו, שכל האברים מתעוררין עמיה והוא שאיב לגביה כו' :

[2233] **ואתון לא כו'.** כמו שאמרו ד"ך ים, כמו שאומר לקמן בתיקון כ"ח ובתיקוני זוהר חדש ושאר מקומות הרבה דאיהו בלע ימא דאורייתא, נש"ב, והוא משה רבינו עליו השלום, מעט מאלקים, אבל לית ליה אלא כ"ד ספרים והכל על דרגיה, ורב המנונא ניצוץ נשמתו כידוע :

[2234] **א"ל כו' קרב ביה.** ענין המלחמה, דבחטא הסלע דגרמו ערב רב נסתרה התורה בגחון, כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית כ"ו ב' ושים בסלע דחויא קנך, כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש ע"ה א' והוא בשלש קליפין הראשונות מפרדס, וראשונה - תהו, קליפה ירוקא, פשט, הוא רכה - פישון, אבל בהו - אבנים מפולמות, קליפה קשה דאגוזא - קשיא מאד, ולחכימא ברמיזא, ועלה מתכנשין כל מארי מתניתין לתברא לה ולית מאן דמתברא לה עד שיבוא משה רבינו עליו השלום כמו שאומר למטה ועיין שם בתיקוני זוהר חדש ובזוהר פרשת תצא בארוכה, וזהו כל הקרבא - להבין רמזים דאורייתא דאיהי סתימא, וכמו דנפיק בהכאה טפין ממנה, כן לא נפקי בהכאה דמארי מתניתין שהם בעלי הקבלה אלא טפין, והוא לתברא סלע דחויא, דרך נחש עלי צור :

[2235] **דאיהו בלע וקטיל.** רוצה לומר, בלע - בנורא דגיהנם, וקטיל - בסם המות דיליה דאינון שני נוקבין דיליה ועיין מה שבארנו לקמן בתיקוני זוהר חדש פ"ח א'. והן מרה וטחול וכמו שבארנו שם. ועיין לקמן מ"ג א' מרה סם המות דיליה טחול נחש כו' ומרה איהו חרבא דמלאך המות כמה דאת אמר ואחריתה כו' ואיהו שחוק הכסיל כו' בגין דאיהו שאול תחתית דאתמר ביה צדיק ממנו בולע כו' עיין שם בארוכה, וכן שם מ"ד ב' ושם מ"ו א' בארוכה הרבה, וברעיא מהימנא פרשת פנחס, ואמר בתיקוני זוהר חדש ע"ו א' קם ר"ש בוצינא קדישא כו', עיין שם כל הענין כמו שאומר כאן. ואמר ולא עוד אלא כו'. רוצה לומר אפילו לצדיקים גדולים שהן בדרגא עילאה מאד אפילו הכי אין מקוה ממות ולכן לא אמר ח"ו בהון בלע :

[2236] **וברת' איהו כו'.** רוצה לומר, מעין חתום דבה, דנעלמה מעין כל חי - חכמה שלה, שהיא לבנה והיא תורה שבעל פה ועיין לקמן בסוף תיקון נ"ב מה שבארנו שם על מה שאומר שם דא לבנה כו', והיא בת מלך כמו שאומר למטה :

[2237] **והיא על מגדלא כו'.** שהוא מגדל השן כנ"ל, נקודה בהיכליה, וכאן היא על מגדלא כו' :

בַּאֲוִירָא, [2238]וּמַכְרִיזִין בְּכָל יוֹמָא בְּרְקִיעָא, דְּכָל מָאן דְּקָטִיל לְהַאי חִוְיָא, [2239]דְּיָהֲבִין לֵיהּ לְאַנְתּוּ בַּת מַלְכָּא פְּנִימָאָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, וְהַאי זָהָב [2240]אִיהוּ ז' יְמֵי בְּרֵאשִׁית, ה' חָמֵשׁ אוֹר, ב' אִיהִי ב' מִן בְּרֵאשִׁית, עֵלָּהּ אִתְמַר (שיר ז י) [2241]פֶּה כַּלְבָּנָה, תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קָרָאן לָהּ בְּמִתִיבְתָּא.

וּבְגִין הַהוּא כָּרוֹזָא דְּכַרְיז, [2242]כַּמָּה גִּבָּרִין, כַּמָּה מָארֵי תְּרִיסִין, אִתְכַּנְּשׁוּ בְּבֵי מֶדְרָשָׁא, לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם חִוְיָא בְּגִינָהּ, [2243]וְכַמָּה תְּרִיסִין אִתְעֲבִידוּ פְּסָקוֹת בְּגִינָהּ דְּבָרָתָא דְּמַלְכָּא, וַיְפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ (שמות ב יב), לֵית בְּהוֹן דְּקָטִיל לְחִוְיָא, עַד דְּיֵיתֵי הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ וַיְפֶן כֹּה וָכֹה וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי, וּבְגִין דָּא בְּגִינֵיהּ אִתְמַר

[2238] **ומכריזין כו'.** כמו שאמרו (משנה אבות ו ב) בכל יום בת קול יוצאת כו' מעלבונה כו', והעלבון שלה - מהאי חויא וכמו שמפרש והולך, דכל מאן כו' והוא לתברא להאי סלע הנ"ל :

[2239] **דיהבין ליה לאנתו.** כמו שאמרו (פסחים מט ע"ב) כל הלומד תורה בפני עם הארץ כאלו בועל ארוסתו בפניו, ואמר ארוסתו דכבר ארוסה היא מסיני כמו שכתוב (דברים לג ד) תורה צוה לנו משה מורשה, אל תקרי מורשה כו' (פסחים שם), אלא שאינה נשואה עד שילמוד אותה, וכמו שאמרו (עבודה זרה יט ע"א) כי אם בתורת ה' כו' בתחלה תורת ה' ואח"כ היא תורתו, וכמו שאמרו (קידושין לב ע"ב) הדר אמר רבא אין תורה דיליה היא דכתיב ובתורתו, אבל לברתא דמלכא לית דזכה לה עד דיקטול להההוא חויא, ואפילו משה רבינו עליו השלום עדיין לא זכה אליה בשביל חטא הסלע, וכמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש שם אבל ברתא דמלכא עלה אתמר רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה, ואיהי ארוסה למשה, הלכה למשה מסיני, ועד כאן לאו איהי נשואה ליה עד דיקטול לחויא ויעול לארעא קדישא דבגין דא לא עאל לארעא קדישא עד דיזכה לה דמתרין לוחין דאתברו פרחה מיניה, ובגלותא רביעאה יזכה לה, ובגינה יזכה לארעא קדישא, ועתה מתכסה בסלע דמט"ט וכמו שאומר לקמן ק"א א' בגין דאורייתא מתרין לוחין אלין כו' ויהיב לון אחרנין מסטרא דעץ הדעת טוב ורע כו' אבל ברתא דמלכא היא עץ החיים ועיין ברעיא מהימנא פרשת פנחס רמ"ח ב' סיהרא דעץ החיים ההיא נקודה דלגאו מינה איהי כמבועא דלית ליה פסק כו' והיא בת מלך פנימאה כמו שכתוב כל כבודה בת מלך פנימה והוא ההיא נקודה דלגאו והיא נקראת כבו"ד - בל"ב נתיבות, בלבת אש, ל"ב ב"ת, ואמר פנימאה - משום דאית בת עין חיצון, כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש ע"ג ד' בת דקיקא זעירא אית מלגאו תחות בת עינא עילאה ודא שכינתא תתאה, דבת עינא עילאה - תמן חכמה, והיא שמדובר בה כאן :

[2240] **איהו ז' ימי כו'.** שהן ז"ת וה' הוא הדעת, ה' אור כידוע, ה' חסדים שהוא עוטה אור כשלמה, וב' הוא בינה, נקודה בהיכליה, בחכמה יבנה בית, ואלו הן ארבעה לבושי זהב שלה כמו שאומר לעיל ג' ב' ולקמן ריש תיקון ל"ח, והן כי ז"ת - הן שני לבושין, שהן זו"נ, וה' אור הוא במקום חכמה - דמיניה הן כמו שאמרו בתוספתא נהיר נהירו כו' חד יריעא מרקמה כו', והן ארבע אותיות אדנ"י במקום יקו"ק דדכורא :

[2241] **יפה כלבנה תורה כו'.** כנ"ל וכמו שאמרו ברעיא מהימנא שם, נקודה דנגיד עלה מלגאו איהי חכמה ואמאי אתקריאת לבנה על שם לבון הלכה דאיהי מלגאו כל כבודה בת מלך פנימה כו' עיין שם :

[2242] **כמה גבריו כמה מארי תריסין.** גבורים - הן בעלי מעשים כמו ר' חנינא בן דוסא וכמו שאומר לעיל א' ב' גבורים מסטרא דגבורה דיהבין תוקפא למאריהון כו' וקישורא דתפילין דמאן דלית ליה תפילין בשעת קריאת שמע כו', והוא עבד ושפחה בישא הנ"ל, והם גבורים בתפלה וכמו שאומר לעיל כ"ה ב' פתח ר"ש ואמר עילאין אתקינו ואזדרזו במאני קרבא לגבי חויא דאיהו מקננא בטורין ואיהו קטיל לאדם קדמאה ולכל דרין דהוו קאתין אבתריה ובגין דא כרוזא נפיק בכל יומא מאן דקטיל ההוא חויא דאיהו מקננא בטורין - יהבין ליה ברתא דמלכא דאיהי צלותא דיתיב על מגדלא דאתמר בה מגדול עוז כו', וחויא לא חשיב לון כו' עד דאתא רעיא מהימנא ונטיל חץ כו', ואמר בתיקוני זוהר חדש ע"ה ב' במאני קרבא דילך כו' נחש אשת זנונים דמקננא בשבע סלעים ובעלה בשבע טורין, קום באבנא דילך דאסתלקו בטורין, לתברא טורין וסלעין דחויא כו', וזה שאומר גברין, ואמר כמה מארי תריסין - נגד התורה, לאגחא קרבא - כמו שכתוב בספר מלחמות ה' כו' (במדבר כא יד), והם הלוחמים מלחמתה - לתברא האי סלע כנ"ל, ותפלה היא בת מלך חיצונה לגבי תורה, ולכן היא בטורין וכאן בסלע וכמו שאומר לקמן ס"ו ב' דנוק' איהי כו' ועיין מה שכתבנו שם:

[2243] **וכמה תריסין אתעבידו פסקות כו'.** דאתפסקו בקרבא ונעשו פסק הלכה לקוטות, ואינון בתולות אחריה כו' אבל ברתא לא אשכחן לה וכמו שאומר שם בתיקוני זוהר חדש קם ר"ש כו' ולכל דעאלין בקרבא דא כו' קמי ברתיה דמלכא דאתמר בה כל כבודה בת מלך פנימה וגו' דהא כמה כרוזין נפקין בגינה הדא הוא דכתיב בראש הומיות תקרא כו' אליכם אישים אקרא כו' דהא כמה פרשין תקיפין הוו מתכנשין לאגחא קרבא עם חויא, נחש הקדמוני דקטל לאדם קדמאה כו' וכמה מארי תריסין הוו מתכנשין לגביה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ופסקין עלה כמה פסקות בקלין וחמורין, וירא כי אין איש - לית בהו חד דיקטול לחויא, וכרוזין נפקין מאן דקטיל לחויא יהא הלכה דיליה, וכמה הלכות פסוקות אינון דאתמר בכל חד הלכה כפלוני, ואינון בתולות אחריה רעותיה דברתא דמלכא אבל ברתא דמלכא עלה אתמר רבות בנות כו' כנ"ל, וזה שאומר אתעבידו פסקות, והן בעלי תריסין, אע"פ שלא יכלו להרויח ברתא דמלכא מכל מקום זכו לבתולות - למקבע הלכה כמותן באינון לקוטות, וזהו תועלת הכרוז, ואמר שם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות - והוא כנ"ל בתפלה ובתורה, לתברא טורין וסלעין, ואמר שם וירא כו' וכן אמר כאן ויפן כ"ה וכ"ה וכו' - והן חמשים אתוון דקריאת שמע וכמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש שם ויפן כ"ה וכ"ה ויך את המצרי, דבימא דאימא עילאה דאיהי נ' תרעין - מחא ליה, דאתרמיזו בכ"ה וכ"ה אתוון דמייחדין בהון לקב"ה תרין זמנין כו' אינון נ', ובאלין נ' מחי לפרעה וכל עבדיו נ' מכות, דבה קטיל לחויא כמו שאומר לעיל ח' א' וזכאה איהו מאן כו', וכן בחמשים שערי בינה דאורייתא - דאז יתגלה ולא יתן מ"ט לצדיק, ומשם קטיל לחויא, דשם עלמא דחירו, וכימי מצרים אראנו נפלאות - נ' פלאות, והוא המלחמה על הים שם, ולקו שם נ' מכות מנ' שערי בינה :

בֵּיהּ (בראשית מט י) עַד כִּי יָבֹא [2244]שִׁיל״ה, מֹשֶׁ״ה, דְּאִיהִי מוֹרָשָׁה דִּילֵיהּ, וַדַּאי [2245]אִיהוּ קָטִיל לְחִוָּיָא.
[2246]וְל״וֹ יִקְהַ״ת עַמִּי״ם (שם), בְּגִין דְּאִיהוּ בֶּן לֵוִי בֶּן קְהָ״ת בֶּן עַמְרָ״ם, בֶּן עַמָּא רָמָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דהי״א כג יז) וּבְנֵי רְחַבְיָה רָבוּ לְמַעְלָה, וְקָטִיל לְחִוָּיָא, [2247]וְחֵילֵיהּ בְּיַמָּא וּבְיַבֶּשְׁתָּא וּבְרַקִּיעָא, [2248]וְכַמָּה מָארֵי קְרָבִין אַגָּחוּ עִמֵּיהּ קְרָבָא עַל יַמָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קד כו) שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן בְּיַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִינּוּן אֳנִיּוֹת [2249]עַיְּינִין דְּמִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא, וְכַמָּה אֳנִיּוֹת מִנַּיְיהוּ אִתַּבְּרוּ וְנָפְלוּ בְּיַמָּא.
עַד דְּיֵיתֵי דְּמוֹרָשָׁה הִיא דִּילֵיהּ, [2250]וְקָרַע יַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, [2251]וְסוּס וְרוֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם, דְּאִיהוּ חִוָּיָא וּבַת זוּגֵיהּ, דְּאִיהִי סוּסְיָא דִּילֵיהּ, וְאִיהוּ אַעֲבַר עֲלָהּ לְיִשְׂרָאֵל דְּלָא טָבְעִין בָּהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יד כט) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַּיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם.
[2252]בְּקַדְמֵיתָא בְיַמָּא בְּהַהוּא חֹמֶר, בְּפוּרְקָנָא בַתְרַיְיתָא כֻּלָּא בְיַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, מַטֶּה דִּילֵיהּ דְּקָרַע בֵּיהּ יַמָּא

[2244] **שילה משה דאיהו מורשה דילי' וודאי.** רוצה לומר, משה - חושבן שילה. דמורשה דיליה רוצה לומר מאורסה, כלה דיליה, דעד כאן אינה נשואה כנ"ל וכמו שאמרו כלת משה, וזה שאומר ודאי כמו כידוע:

[2245] **איהו קטיל כו'.** דהוא המצרי מסטרא דקין - בנה דחויא כידוע :

[2246] **ולו יקהת עמים בגין כו'.** רוצה לומר דהן אותיות ולוי קהת, ועמים - הוא דעמרם, נקרא על שם דבני משה רבו למעלה, כמו שמפרש והולך ובני, וכמו שכתוב (דברים ט יד) ואעשה אותך לגוי עצום, ואמרו (ברכות ז ע"א) כל דבר שיצא מפי הקב"ה אפילו כו' שאמר ובני כו' ותני רב יוסף כו', וזהו עם רם - כמו רב, וכן הוא עמים - לשון רב, עמים רבים, והנה י"ר דמתחלפין כאן - עיין לקמן קי"א ב', ר"י מן בראשית כו', והכל על שם הגאולה: שילה - על שם יובל שי לו כו' (ישעיהו יח ז), עמים - כנ"ל, וכמו שכתוב (ישעיהו נד ב) הרחיבי מקום אהלך כו' כי ימין ושמאל תפרוצי כו', וקהת - על שם קיבוץ גלויות, בישורון מלך בהתאסף כו' (דברים לג ה), ולוי - על שם כי ילוה אישי אלי (בראשית כט לד), דעד כאן היא ארוסה והוא בעלה דלאה - פה אל פה כו' (במדבר יב ח), ואמר לא יסור שבט מיהודה ומחוקק כו' כמו שאמרו (סנהדרין ה ע"א) אלו בני הלל שמלמדין כו', עד כי יבוא כו' - ואז ילמד הוא את התורה, ויבקע ימא דאורייתא, כמו שאומר למטה, וכן שבט כמו שכתוב ויהי בישורון מלך בהתאסף כו':

[2247] **וחיליה בימא כו'.** דעשה נסים בים וביבשה במצרים, וכן ברקיע - במכת חשך, ועלה לרקיע והוריד כו', ורוצה לומר בזה, בתורה שבכתב ושבעל פה, דהן שמים וארץ, ליבשה קרא ארץ, וזהו ברקיעא וביבשתא, ובימא - הוא ברזין דאורייתא כמו שאומר לעיל :

[2248] **וכמה מארי קרבין כו'.** רוצה לומר עם החויא, קודם בא משה רבינו עליו השלום וכמו שאומר לעיל ובגין דכרוזא כריז כו' :

[2249] **עייניין כו'.** דרש אניות - כמו עייניין, והן אניות ממש, כי הים - העובר בו יטבע אם לא יכול לשוט או ע"י אניה ויכול להוליך האניה במשוטין - והוא בחכמה זו, יש מקומות עמוקים ומסוכנים שאין אניה יכול לעבור שם, או שאין בעל האניה יכול בכחו להעבירו שם, ואמר בזוהר פרשת משפטים ק' ב' סבא סבא הא אמינא דעאלת בימא רבא בלא חבלין ובלא דגלא, מה תעביד, אי תימא דתסליק לעילא - לא תיכול, אי תימא דתיחות לתתא - הא עומקא דתהומא רבא, מה תעביד, אי סבא אי סבא, לא אית לך לאהדרא לאחורא בעדנין אלין לא הוית ולא אתרגלית לאתחלשא בתוקפך, דהא ידעת דבר נש אחרא בכל דרא דא לא עאל באדרא בעמקא דא דאנת תמן, בריה דיוחאי ידע לאסתמרא ארחוי, ואי עאל בימא עמיקא - אשגח בקדמיתא היך יעביד וישוט טב בימא בזמנא חדא עד לא ייעול, ואנת סבא לא אשגחת בקדמיתך, השתא סבא הואיל ואנת תמן - לא תשבוק כל ארחך למשטטא לימינא ושמאלא ולארכא ולפותיא לעמקא ולרומא, לא תדחל סבא סבא אתקיף בתוקפך, כמה גבורים תקיפין תברת בתוקפיהון וכמה קרבין נצחת כו'. ואמר ברעיא מהימנא פרשת תצא רע"ח ב', תנינא דמתניתין דבה אתרבו, נקראו נוני ימא, והן מארי מתניתין דאתמר בכל מקום, ואמר שם ואי אינון דביבשתא יפלון למיא ולא ידעין לשטטא - מיד מתים, ואמר למאן דעאל ונפיק - דמאן דעאל ולא נפיק טב ליה כו' (זוהר במדבר קמא ע"א), ורוצה לומר שנכנס בים ונטבע שם, ויש מקומות מסוכנים כמו שאמרו בזוהר פרשת בשלח בהאי לא תשאל כו', ואמר ברעיא מהימנא פרשת תצא רע"ט א' ומאן דנקיבו דיליה בההוא סלע בלא רשו - אתא חויא לנשכא ליה ואית כו' :

[2250] **ויקרע ימא דאורייתא.** הקריעה הוא שיהא הים כמו היבשה, שיוכלו לילך כל אחד שם בלא סכנה, ולא יצטרכו לטרוח לשוט, ויתגלה כמו יבשה - פשוטו של תורה :

[2251] **וסוס ורוכבו כו'.** כמו שאמרו בפרקי דר' אליעזר שרכב ס"ם כו' ופתה לחוה כו', וכשיתגלה ימה של תורה, דאיהי אימא עילאה, עלמא דחירו שאין ס"א שולט נגדה, והיא סוכת שלם דאין שטן ואין פגע כו' (מלכים א ה יח) כידוע, וזה שכתוב (ישעיהו יא ט) לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, תולה כי מלאה, ודייק לים מכסים, והמים הוא הדעת שהוא מפתח דכסי פתחהא וזהו לים מכסים וזה שאומר וסוס ורוכבו כו' :

[2252] **בקדמיתא כו'.** רוצה לומר בגוף הים של העולם הזה, והלכו בחמר הים:

[2253]דָּא קוֹלְמוֹס, [2254]בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְגַּלְיָיא זְרוֹעַ יהו"ה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה נג א) וּזְרוֹעַ יהו"ה עַל מִי נִגְלָתָה.

[2253] **דא קולמוס כו'.** רוצה לומר שבקולמוס נכתב התורה, ונתגלה על ידו, והוא ו' - דרגא דעמודא דאמצעיתא, ואמר בתיקוני זוהר חדש שם קום לגביה בחוטרא דילך למחא ליה כו', בקדמיתא מחית ליה על ימא, כען קום מחי ליה בימא דאורייתא בקולמוס דילך, בדרועא דילך, ביד דילך, ועיין מה שבארנו שם דקולמוס היינו עמודא דאמצעיתא דהוא וא"ו, והוא מטה דהוא גם כן ו', כמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת משפטים קט"ו א' ומטה דאתמסר בידך יהא עץ חיים, ו', דאיהו בן י"ה, וייעול במ"ט אנפין דאורייתא כו' והוא הקולמוס - עץ חיים, כמו שאמרו שם דקדם דחזרת בתיובתא לא הוות אלא באילנא דטוב ורע, עבד ונער הוה שמך בקדמיתא כו', וההוא רע שותפא דעבד גרם לך למחטי בסלע בגין דמטה דאתמסר לך הוה דאילנא טוב ורע, מט"ט - טוב, ס"ם - רע, וכען דחזרת בתיובתא ואתדבקת באילנא דחיי, הא נפקת מעבד, ואתהדרת בן לקב"ה, ומטה דאתמסר בידך הוא עץ חיים, ו' דאיהו בן י"ה כו' כנ"ל ורוצה לומר דכל עניינו תליא בישראל, דלוחות הראשונות ניתנו לו מעץ חיים, וכיון שחטאו בעגל - נשברו, ואתיהיב לון בסטרא דעץ הדעת טוב ורע, והתפשטותו בישראל היא כמו השמש בנבראים, וליקוי השמש הוא דמתכסה השמש ואינו מאיר לעולם, וזהו גלותא דיליה - בגלות רביעי, וכל מה שאמרו בזוהר וברעיא מהימנא עליו - הכל על התפשטות אורו בתלמידי חכמים, ושם (ישעיהו נג ה) מחולל מפשעינו ובחבורתו כו' לא תואר לו כו', ובתחלה שהיו ערב רב בישראל שעשו העגל - גרמו להשבר הלוחות, ואתייהיב ליה מעץ הדעת טוב ורע, וכן בסלע - שותפות דערב רב בישראל גרם ליה לבוא לידי טעות, וכן העונש שלא בא לארץ ישראל ולישא ארוסתו - הכל הוא בישראל, שלא זכו ללמוד התורה מעץ חיים, והכל בשביל שותפות הערב רב, שהם רע וישראל טוב, והם עץ הדעת טוב ורע, ולכן לא יגלה עץ החיים עד לעתיד לבוא שיהיה (דברים לג כח) בדד עי"ן יעקב - שבעים נפש דיעקב, ויתבטלו שלשת הקליפות משלשה גווני דעין - אז יתגלה עץ החיים, וכמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית כ"ז ב' בזמנא דערב רב מעורבין בישראל לית קריבו כו', אעשה לו עזר כנגדו - משנה, אתתא דההוא נער, ואיהי שפחה דמטרוניתא כו', ולאו איהי בת זוגיה, יחודא דיליה, דלית יחודא עד דערב רב יתמחון מעלמא, ובגין דא אתקבר משה לבר מארעא קדישא, וקבורתיה דיליה משנה איהי, ולא ידע גבר עד יומא הדין קבורתיה דיליה, משנה דשלטא על מטרוניתא דאיהו קבלה למשה כו', בגין דא תחת שלש כו' - ושפחה, דא משנה כו', וזהו תיובתא דיליה, דישראל יחזרון בתשובה כמו שכתוב (דברים ל ב) ושבת עד ה' אלקיך כו' ומל כו', ויתמחון הערב רב ויהיו ברזא דעץ החיים, ויחזרו להן לוחות הראשונות שלא נתגלה להם כלל עדיין, שתיכף ירידתן נשברו, וזה שאומר למעלה דאיהי ארוסה דיליה, שהנשואין היו - אם ניתנו לישראל, וכיון שניתנו ביד משה - נתארסה ועדיין לא נישאת, ואמר לקמן ק"א א' דתרין לוחות היו מסטרא דתרין יודין, ו' דאיהו נטוי בינייהו איהו עץ חיים כו', והוא"ו הוא הקולמוס שהוא המכתב שנברא בערב שבת בין השמשות, והוא בין שני יודין - דנטיל די"ו שהוא יו"ד ויהיב על המגילה, והוא ו' דנטיל מיו"ד דלמעלה ויהיב למטה, הבריח התיכון כידוע:

[2254] **בגין דעליה אתגליא כו'.** רוצה לומר על משה רבינו עליו השלום, דזרוע הוא חסד כמו שאומר לקמן ודא הוה דרועא ימינא כו' ורזא דמלה וזרוע ה' על מי נגלתה ובה אומאה דפורקנא כו' שכבי עד הבוקר, ואמאי אתקרי זרוע ה' - רוצה לומר למה נקראת בשם יקו"ק, בגין דכף היד - ביה יו"ד, ה' אצבעאן - ה', קנה דימינא דאיהי דרועא - ו', כתף - ביה ה', ודא עמודא דאמצעיתא דאתקשר בימינא לאקמא לשכינתא מגלותא, ומשה דאיהו דיוקנא דעמודא דאמצעיתא אתמר ביה מוליך לימין משה זרוע תפארתו (ישעיהו סג יב), ואיהו בוקע מים דאורייתא לגבי זרע אברהם דאינון ימינא למהוי ליה שם עולם, ואתקשר בה' דאברהם דאיהו ה' חומשי תורה, ובה אשתלים משה, ומיד דאשתלים - אתגליא עליה ימינא, ודא הוא וזרוע ה' על מי נגלתה, ורוצה לומר דאשתלים בה' שלו דהוא במשכונא לאברהם ואז יתגליא עליו זרוע ה', וזרוע הוא הקנה - ו', וקנה הוא קולמוס כמו שאמרו (שבת פ ע"ב) קנה לעשות קולמוס, שזכה קנה לעשות קולמוס לכתוב כו' (תענית כ ע"ב), והוא וא"ו כנ"ל וזה שאומר בתיקוני זוהר חדש שם בקולמוס דילך בדרועא דילך ביד דילך, והיד הוא י"ה, וקולמוס שהוא הקנה - ו', וכמו שאומר לקמן בתיקון נ"ה כותב באת ו' דאיהו קולמוס, קנה דדרועא, ודרועא הוא הכתף ה', שהכתף הנ"ל אינו כתף לבד אלא פרק עליון של יד, מקום הנחת תפילין עם הכתף שהוא צורת ה', והוא נקרא שם דרועא, והוא שם הוי"ה, עמודא דאמצעיתא, דרגא דמשה, ואתקשר בימינא ושם הקולמוס דביה נחית חכמה בימינא, וזה שאמרו (ברכות נו ע"ב) הרואה קנה יצפה לחכמה, וביה נתגלה התורה ע"י כתיבה בקולמוס, וכל זמן שהוא סתום - אינה מתגלה, וכשיעשה קולמוס ויתפתח - ירד הדי"ו - יו"ד של חכמה, על ספר שהוא מלכות, והקולמוס והיד הוא ו' של הוי"ה, דרגא דמשה, וכל היד אתקשר ביה משה כנ"ל ובתיקון כ"ב, ס"ב ב', דעליה אתמר מימינו אש דת למו מימינא אתייהיב אורייתא בגין דא מוליך לימין משה זרוע תפארתו ובוקע מים דאורייתא מתמן מ"ה דאברהם כו' ורזא דמלה כימי צאתך מארץ כו' ואמר על מי נגלתה, מי - דרגא דמשה שיתגלה נש"ב, וזרוע ה' - ו', עץ החיים, דיתגלה על מ"ט שערי בינה, וכמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת משפטים קט"ו א' ומטה דיתמסר בידך הוא עץ החיים, ו' דאיהו בן י"ה וייעול במ"ט אנפין דילך כו' כנ"ל, ומ"י הוא י"ם, וזרוע יתגלה על הים - לבקע אותו, וזה שאומר על מי, ומי - הוא דרגא דבינה שהוא הים כנ"ל וכמו שאומר לקמן שכינתא עילאה איהי ימא כו', והוא הוא"ו דפרח משני הלוחות כנ"ל ועתה יתגלה עמהם, ועל מי - הוא חכמה, שהוא על מי וכנ"ל הרואה קנה כו' ואמרו (שם) קנים - יצפה לבינה, רוצה לומר שני קנים, דימינא ושמאלא, דבשמאלא - בינה, ורוצה לומר גם לבינה, שבכללה החכמה כמו שאמרו (ילקוט שמעוני דברים א תתב) מה בין חכם לנבון כו', ועליו הפרשה הנ"ל נאמרה לעתיד, (ישעיהו נג) מי האמין לשמועתנו וזרוע ה' כו' לא תאר לו ולא הדר כו', בגלות הזה נבזים ושפלים בין העמי הארצות ערב רב, וכן קבורתו של משה שפלה - באגדה, וכן הלכה דיליה - במשנה, שפחה, ואז (שם) ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד כו', ועיין ברעיא מהימנא פרשת תצא ופרשת נשא וכן דרשו בגמרא (סוטה יד ע"א) מה שכתוב שם (ישעיהו נג יב) לכן אחלק לו ברבים כו' תחת אשר וכו' :

[2255]בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְעֲבַר הַהוּא חִוְיָא בִּישָׁא מִן יַמָּא, שַׁלִּיט חִוְיָא קַדִּישָׁא, [2256]וּבְהַהוּא זִמְנָא (שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות), אָזְלִין אֲנִיּוֹת בְּהַבְטָחָה בְּיַמָּא דְּלָא טָבְעִין, [2257]דְּהָא רוּחַ סְעָרָה אִתְעֲבַר שָׁלְטָנוּתֵיהּ מִן יַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא [2258]שָׁם רָמַשׂ וְאֵין מִסְפָּר וְגוֹמֵר, [2259]שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן [2260]לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ (תהלים קד כה כו), [2261]וְיהֵי חָדֵי עִמְּהוֹן, [2262]הַדָּא הוּא דִכְתִיב שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָה וְגוֹמֵר, לְחוֹלָה כְּתִיב, וְכֻלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, (דאינון עתותי דאורייתא כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה קבעת עתים לתורה) [2263]דְּאִיהוּ עִתּוֹ דְצַדִּיק, [2264]תִּתֵּן לָהֶם יִלְקוֹטוּן (שם קד כח) דָּא מַנָּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקְטוּהוּ (שמות טז כו)

[2255] **בההוא זמנא כו' שליט חויא קדישא כו'.** רוצה לומר דרגא דעמודא דאמצעיתא כמו שאומר למטה נחש בריח דא ההוא דאתמר ביה והבריח התיכון בתוך הקרשים ודא עמודא דאמצעיתא כו', וכן משה בדרגיה וכמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת תצא רע"ט א' דאנת לויתן נחש בריח דימא דאורייתא מארי דכל נונין, לויתן - על שם אורייתא דאתמר בה (משלי א ט) כי לוית חן כו' והוא מארי דאורייתא דשליט על ימא כמו שאומר למעלה וחיליה בימא וביבשתא כו' :

[2256] **ובההוא זמנא שם אזלין אניות כו'.** שהן עיינין דאורייתא כנ"ל. בהבטחה דלא יטבעו כמו שלשה מארבעה שנכנסו לפרדס, ונדב ואביהוא וכיוצא - שנטבעו :

[2257] **דהא רוח סערה.** דאיהו מתבר לספינתא דעליו נאמר (יונה א ד) ויהי סער גדול בים והאניה כו', דהוא (יחזקאל א ד) רוח סערה ענן גדול כו' שראה יחזקאל, שלש קליפות שבו נטבעו אותן השלשה הנ"ל כמו שאומר לעיל י"א א' קליפה דערלה דכסי על י' אית לה תלת קליפין כגלדי בצלים דא על דא ואינון כקליפין דאגוזא דאתמר עלייהו והארץ היתה תוהו - דא קו ירוק, קליפה קדמאה דאגוזא, ובהו - אבנים מפולמות, דא קליפה תניינא דאגוזא קשה כאבן, וחושך - קליפה תליתאה, והוא: ראשונה - במקרא, שמסירין בעודה רכה, שלומדין עם התינוק, אבל השניה, אותה קשה כאבן - במשנה, שפחה דמטרוניתא, סלע דהכה משה רבינו עליו השלום, ועלה מכין ואינם יכולים לשברה עד דייתי משה רבינו עליו השלום כנ"ל, ארבעה נכנסו לפרדס, שלשה אכלו מאלין קליפין כו', והכל בעץ הדעת טוב ורע, ואמר ברעיא מהימנא פרשת תצא רע"ט ב' קום טול אבנא דא כו' לתברא קליפין דאגוזא, דהא כמה רועים פרנסי דרא אתכנשו על האי אבנא דאיהו מעין החכמה בהאי סלע דנביעו דילה ברזין סתימין דלית להו סוף, ועלה אתמר (איוב כח יב) והחכמה מאין תמצא, והוא מה שאמר לעיל ברתא דמלכא כו' וכל תוקפא דלהון לאעברא קליפה דלעילא, וכד מטו לקליפה תניינא דאיהי תקיפא קשיא להון ומחאן בה כל יומיהון כלהו בלישנהון דאינון תקיפין כפטשין - ולית להו רשו לאפקא מינה מיא אלא אלין טפין דנפקין על ידך בזמנא דאתמר בה (במדבר כ יא) ויך את הסלע במטהו פעמים ובמחאה תניינא נפקין טפין ואלין אינון רמיזין דחכמה רמיזין דקבלה כו' סלע אחרא דאתקריאת קליפה, משנה, נוקבא דעבד נער, עלה אתמר (משלי כט יט) בדברים לא יוסר עבד, אלא דמחאן ומתברין ממנה כמה פסקות כו', והענין כי שם מלבר הוא ס"א, נגד האי שפחה הוא שפחה בישא, ושם בים היצירה אינון מצולת ים, ועיין בזוהר פרשת בראשית נ"ב א' בארוכה הרבה :

[2258] **שם רמש כו'.** מפרש למטה דאינון הלכות פסוקות כו' :

[2259] **שם אניות.** כנ"ל :

[2260] **לויתן זה כו'.** והוא הדעת שתתרבה בארץ שהוא השמחה הגדולה אשר אין למעלה ממנה, ועל זה נאמר יצרת לשחק בו, וכמו שאמרו במדרש הנעלם קל"ה א' אר"י לר"ח הא דתנינן דעתיד הקב"ה לעשות לצדיקים סעודה לעתיד לבוא כו' ויחזו את האלקים כו' עיין שם בארוכה ואמר שם ק"מ א' דתנינן אר"פ השגת הצדיקים לעתיד לבוא יותר ממלאכי השרת דכתיב כמים לים מכסים :

[2261] **ויהא חדי עמהון.** רוצה לומר הלויתן, והוא הקב"ה, צדיקו של עולם, שהוא לויתן כמו שאומר למטה לויתן דא כו' והוא השעשוע של הקב"ה עם הצדיקים - שמחדש להם התורה :

[2262] **הה"ד שיתו לבכם כו'.** רוצה לומר כמו שאומר בירושלמי בפ"ב דמגילה ר"ב ר"ח עולא בר"א בשם ר"ח עתיד הקב"ה לעשות ראש חולה לצדיקים לעתיד לבוא מאי טעמא שיתו לבכם לחילה לחולה כתיב, והצדיקים מראים אותו באצבע כו' וכהאי גוונא אמרו בגמרא דילן בסוף תענית עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים כו' והוא כמו שאמרו במדרש הנעלם שם אר"י א"ר עתיד הקב"ה לשמוח באותו הזמן עם הצדיקים להשרות שכינתו עמהם והכל ישמחו באותה שעה הדא הוא דכתיב ישמח ה' במעשיו באותו הזמן ישיגו הצדיקים דעת שלימה דאר"י ביומא דחדי קוב"ה בעובדוי זמינן אינון צדיקיא למנדע ליה בלבהון כאלו חזו ליה בעינא ההד"ד ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה וגו' והוא מאמר הנ"ל והוא סעודת הלויתן כנ"ל וכמו שאמרו שם סעודות הצדיקים לעתיד לבוא כהאי דכתיב ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו, והראיה היא ההשגה כנ"ל. וזה שכתוב וכולם אליך כו' אכלם. דהוא אכילה הנ"ל, ואמר שם באתר חד תנינן נהנין ובאתר חד תנינן ניזונין מאי בין האי להאי כו' אבל בצדיקים שזכו - ניזונין עד שישיגו השגה שלימה ואין אכילה ושתיה אלא זו, וזו היא הסעודה והאכילה כו' :

[2263] **דאיהו עתו דצדיק.** רוצה לומר, מלכות - הוא עת של צדיק, וצדיק הוא הלויתן, כנ"ל, והוא יתן להם מן האכילה ע"י העת שלו, והיא נבנית מתרי דרועין - חושבן עתו, דלכן אברהם ויצחק חפרו אותה. ואמר אכלם כנ"ל דניזונין מזיו כו' - וזהו אכלם - יתן להם ע"י עתו, וזהו בעתו, דהיא נקראת עת וכמו שאמרו בזוהר פרשת אחרי מות ללכת בהאי צדיק לאשכחא ברכאן וחידו והיינו רזא דתנינן לויתן זה יצרת לשחק וע"ד כולם אליך ישברון לתת אכלם בעתו מאן עתו דא עתו דצדיק דא מטרוניתא דאקרי עתו דצדיק ובג"כ כולהו מחכאן להאי עתו כולהו דאתזון מהאי אתר אתזנון כו' :

[2264] **תתן להם ילקטון דא כו'.** כמו שאמרו (חגיגה יב ע"ב) שחקים שבו כו' מן לצדיקים לעתיד לבוא, והמן הוא הבינה להבין דברי תורה, וזהו לבד הדעת והוא מסטרא דעמודא דאמצעיתא - לחם מן השמים כמו שאמרו בזוהר פרשת בשלח עיין שם, וזה שאומר דאתמר כו' מסטרא כו' וכמו שאמרו מן - בזכות משה והוא מסטרא דעמודא דאמצעיתא, והענין כי הלויתן וברתא דמלכא מה שאמר לעיל - הכל בנו"ק, תורה שבעל פה, כמו שאומר לעיל תורה שבעל פה קראן לה, והוא הסלע שצוה השם יתברך לדבר אליו, אלא שהיא ברתא דמלכא באצילות, והוא הכה ונזדמן לו נוק' דיצירה כנ"ל, והנה שלש קליפין דאגוז הן נגד בי"ע: תהו -

וְגוֹמֵר, מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִיהוּ כְּלִיל שִׁית סְטָרִין, [2265]לְוִיָתָן לְעֵילָּא דָּא צַדִּיק [2266]דְּאִיהוּ כְּדָג (דף מג ע"ב) קָטָן עַל כֵּיף יַמָּא, [2267]נָחָשׁ בָּרִיחַ, דָּא הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (שמות כו כח) הַבָּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים, וְדָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְאִתְקְרֵי תִּיכוֹן, בְּגִין דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, [2268]תְּרִין גַּדְפּוֹי יְמִינָא וּשְׂמָאלָא,

---

קו ירוק - בעשיה, מקרא, והשניה - בהו, סלע הנ"ל - ביצירה, משנה, וחשך - חללא, על פני תהום - הוא בבינה, בורא חשך כתיב בורא, וכמו שאמרו בזוהר פרשת תרומה קכ"ה א' עיין שם יוצר אור ביצירה דשם חוורא דאגוזא ובורא חשך בבריאה ישת חושך סתרו והוא חושך שאין יכולים להשיגה, שאבן דיצירה מסכך בעדה, ושם הוא תהום כמו שאמרו בזוהר פרשת צו למ"ד א' במדבחא אית כבש חד בדרגין ידיעאן ודרגא תתאה מטי ונחית לתהומא עילאה מגו שית חד כו' ובההוא אתר אית חיילין דאמרי קדוש כו', והוא בבריאה ששם השרפים כידוע וכמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש ע"ג א' ושאר מקומות, באתר אחרא אשתכחי גלגלי ימא דנהמין ונחתין בדרגין ידיעין ותמן חיילין אמרין בקל נעימותא ברוך כבוד ה' ממקומו כו' באתר אחרא משתכחי חיילין חיילין קיימין בדחילו בזיע ברתת כמה דאת אמר ונוגה להם ויראה להם כו', והכל במלכות דבי"ע, וזה שאומר שם, מגו שית חד, שהוא יסוד כידוע, ואמר שם במדבחא אית כבש חד בדרגין ידיעאן כו' כנ"ל רוצה לומר שש מעלות לכסא, ואמר תהומא עילאה - והוא ביסוד דבינה דידה, והיא נקראת תהומא רבא, ויסודה למטה הוא תהום התחתון, ושתי נוק' - בינה ומלכות, הן שני תהומין, ובשניהן הוא הדעת, וכמו שכתוב בדעתו תהומות נבקעו - שנבקע הפה, והוא תהום עילאה, ויסודה - שהוא פה של מטה - תהום התחתון, ועיין שם ל"ב ב' ואית בס"א דתהומין סלקין כו' ואית תהום עילאה ותהומא תתאה ובכולהו כו', ועיין בזוהר פרשת פקודי רס"ח א' דנפקו מגו תהומא רבא ואיהו האי היכלא כמה דאת אמר משפטיך תהום רבה וכו' מהכא נפקי אשא דרוחא תקיפא כו' ושם הוא חללא דאגוזא בקדושה ונגדו בס"א - נוק' דתהומא רבה, וביצירה הוא הים בנוק', ים עילאה בבינה דנוק', והוא גם כן ביסוד דבינה דנוק' דיצירה, והוא בדעת - כמים לים מכסים, וים האחרון - במלכות דבי"ע, ושם התכלת - נגד מצולת ים, שלא יזונו עיניהם, ושם סלע הנ"ל, ורוח סערה שעל ימא עילאה הוא מחוץ - שלא יכנסו לשם, והוא כמו להט החרב המתהפכת מחוץ לגן עדן, והוא מהיכלא שביעאה דס"א, כמו שאמרו בזוהר פרשת פקודי שם ומהכא נפקי כל אינון זיקין ניציצין דמתדעכי לאלתר, להטי ומתדעכי, ועיין שם רנ"ג א' ב' וגן עדן הוא יסוד דבינה דמלכות דעשיה, וציון הוא יסוד דנוק' דידה, והן שתי נקודות פרישן כמו שאמרו בזוהר פרשת תצוה קפ"ד ב' ירושלים באמצעיתא דכל ישובא דעלמא בתרין נקודין אתפרשת מלכו שמיא סטרא דקדושה חד דילה וחד דעלמא דאתי נקודה עילאה טמיראה כו' נקודה דנטלא מאימא עלאה טמירא איהי גן עדן דארעא כו', והם שלש דרגין דמקנן מלכות בהם, בבריאה בינה דידה כו' ולא זכה בה אלא משה, אבל בימי יהושע שלטא משנה, נער, עתה באתי, אבל ברתא היא דרגא דחכמה דבה - והוא באצילות, וכמו שאומר לקמן דהיא סיהרא דעץ חיים, דבי"ע הן עץ הדעת טוב ורע, והיא - נקודה בהיכלה, היכל הוא חללא דב', שהיא בינה, כרסיא, שבה מתחלת התורה שהוא דבריאה כידוע, וכמו שאמרו בסוף תיקוני זוהר חדש, ושם תהום - חללא דאגוזא, וזה שאומר ברעיא מהימנא פרשת תצא רע"ט א' ובזמנא דנוק' פתיחא, כל מאן דהוה נפיל תמן לא הוה סליק, ומשיח בן דוד נפיל תמן עם משיח בן יוסף, דחד איהו עני ורוכב על החמור, וחד איהו בכור שורו איהו משיח בן יוסף, והאי הוא כי יכרה איש בור וכו' ובגין דא אקרי משיח בר נפלי ואיהי נפלת אבתרייהו ואתמר עלה נפלה כו', והענין כי התרין משיחין הן נשמתין מסטרא דאצילות, ועתה בגלות הן בבריאה, בתהום הנ"ל, והוא נפילת מלכות גם כן שם וכנ"ל, ועיין מה שנבאר לקמן בתיקון נ' בזמנא דנחיתת במלכות דבריאה - דאז נפלה, לא תוסיף לנפול עוד, דאין נפילה אחריה יותר, וזה שאומר שם תהום הוא המות, דבריאה - לנגדה סטרא דמות, כמו שאמרו בענין שמנה המלכים דירדו לבריאה וכמו שאמרו באידרא רבא וזה שאומר רע"ח ב' דהא נונין בסלע קנא דלהון כו' ומאן דבעי לאתתקפא בסלע דנוני ימא דמארי מתניתין דאינון תנאין, בעי למהוי תקיף לישנא חדידא חריפא לנקוב עד דמטי לתהומא רבא דתמן כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב, ואוקמוה דהאי קרא נוקב ויורד עד תהומא רבא, ורוצה לומר דסוד הקץ אינו כשאר רמיזין לאשכחא בסלע דנפקו טיפין מיניה, סלע דיצירה, אלא בעו למנקב להאי סלע מעבר אל עבר עד שיגיע לתהום בריאה ושם יתגלה, ולכן לא יתגלה לשום אדם אלא למשה, דהוא יתבר להאי סלע, וזה שאומר שם ומאן נחית לתהומא רבא לאשכחא זמנא דא אלא אנת דאתמר בך צדקתך כהררי אל כו', ורוצה לומר דביה נאמר צדקת ה' עשה ומשפטיו כו' ואמר בזוהר חדש י"א א' ועוד אמר ר' יוחנן בן זכאי מאי דכתיב אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל זהו מה שראה יחזקאל באותו הרקיע שנברא בשני, שבראו הקב"ה וסתמו מכל רבבות קודש שלו, והוא בסלע הנ"ל, ואותן העולמות דכסיף בהון קב"ה סתמם ממנו והוא בכרסייא כידוע ויקר הדרו סתם מאותן עולמות והוא כל כבודה הנ"ל, ושם מה שאמר לעיל בהקדמה תניינא, י"א, קדש הלולים דהא קדש, ושם ר"ע כו' מוחא כו', ולא לשם ממש אלא אפילו בעץ הדעת בדרגא דנגדה אתמר בה קדש הלולים, ואפילו נגד שלש ערלים וברביעי כו', והכלל כמו שאומר לעיל שהדעת - שבו תהומות נבקעו, פה שלמעלה ופה שלמטה, והים - הוא במט"ט, ושם הלויתן שהוא מט"ט, וכנגדו הלויתן ידוע (איוב מ ל) יכרו עליו חברים כו', והוא בים - במלכות, וימא עילאה - בינה דבה, ושם הלויתן, ותחת הים - מצולת ים דאטבעו בה, ורוח סערה נשיב שם כנ"ל, ולעתיד לבוא יעביר השם יתברך אותם, ואז שם אניות יהלכון כו' ולויתן כו' - מסטרא דדעת בנוק' והוא גם כן בצדיק כמו שמפרש והולך, והמן הוא מסטרא דדכורא כמו שמפרש והולך ששת ימים כו' :

[2265] **לויתן לעילא דא צדיק.** וכן אמר בזוהר פרשת אחרי מות כנ"ל, אבל בזוהר פרשת שמות ופרשת שלח אמר שהוא בין או"א - בדעת, אבל הכל אחד, כמו שאומר לעיל דהוא נקרא על שם הדעת ולכן נקרא גם כן נהר דנגיד ונפיק מעדן והוא משלים לשבעים שנה דנטיל מאו"א והכל ע"י הדעת - בן י"ה, והלויתן סתום, וכשיבקע הים ויעשה יבשה - ישכחו אותו :

[2266] **דאיהו כדג כו'.** כמו שאמרו כל העולם כולו על סנפירו של לויתן עומד והוא כדג קטן בתוך הים כו', והוא ים אוקיינוס - ים הסובב את כל העולם, שהוא דרגא דבינה דסובבת כל הו"ק שהן העולם :

[2267] **נחש בריח כו'.** ולכן אתקרי לויתן - נחש בריח, דהוא כולל שניהם ובו נעשין גוף וברית - אחד, והוא דרגיה דמשה רבינו עליו השלום כמו שאמרו בזוהר פרשת תצא וכנ"ל :

[2268] **תרין גדפוי כו'.** רוצה לומר אלו סנפיריו שהוא פורח בהן והן נקראים כנפים כידוע, והן עוף יעופף, מיכאל וגבריאל - בחו"ג :

[2269]דְּמִתַּמָּן אוֹרַיְיתָא אִתְיְהִיבַת, [2270]תְּרֵין קַשְׁקַשְׁוֹי [2271]תְּרֵין סַמְכֵי קִשׁוֹט, [2272]שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִיהִי יַמָּא, שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי (משלי ל יט) דֶּרֶךְ אֳנִיָּה בְּלֵב יָם, [2273]דְּאִיהוּ ל״ב אלהי״ם דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, [2274]שָׁם רָמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר ו ח) וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר וכו', וְאִינּוּן הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, דְּאִינּוּן (תהלים מה טו) בְּתוּלוֹת אַחֲרֵיהֶן רֵעוֹתֶיהָ דְּשְׁכִינְתָּא.

[דף נג ע״א]

[2275]חַיּוֹת קְטַנּוֹת אִלֵּין אַתְוָון דְּאדנ״י, עִם גְּדוֹלוֹת אִינּוּן אַתְוָון דְּיהו״ה, דְּאִינּוּן מֶרְכָּבוֹת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, אָתוּ כֻּלְּהוּ (דף נג ע״א) חַבְרַיָּא לְנַשְּׁקָא לֵיהּ, פָּרַח וְלָא חָזוּ לֵיהּ וְלָא מִידֵּי.

[2276]פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, אַבָּא, וְהָא שְׂבַע יָמִים אִינּוּן, וְיָם עִלָּאָה אִיהוּ עַל כֻּלְּהוּ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים לג יט) כִּי שֶׁפַע יַמִּים יִנָּקוּ, לְמָאן אִינּוּן יוֹנְקִים, [2277]אָמַר לֵיהּ בְּרִי שִׁבְעָה בְּשִׁבְעָה אִינּוּן מוּצָקוֹת, וְהָכִי אִינּוּן רְקִיעִים

[2269] **דמתמן אוריית' אתיהיב'.** מצוות עשה ומצוות לא תעשה, וכמו שאומר לקמן בתיקון ל״ב ובסוף תיקון ל״ה ובסוף תיקון נ״ד את האדם כו' אורייתא דאתייהיבת לאדם מא' ועד ת', דאתייהיבת מימינא ומשמאלא דתמן פקודין דעשה ולא תעשה כו' :

[2270] **תרין קשקשוי כו'.** וזה שכתוב (איוב מא ז) גאוה אפיקי, שהן נקראים אפיקי כמו שאומר לעיל דף ל״ח ע״א ובזוהר פרשת אחרי מות דף ס״ח א' ובזוהר פרשת ויקהל דף רי״ט ב', עיין שם ושם, והן לבוש ללויתן ומכסין ליה, שנו״ה מכסים ליסוד, רוצה לומר משני צדדים הקשקשת שעליהם שהן מדובקין כאחד כל הקשקשין שמצד אחד כמו שכתוב גאוה כו' סגור כו' אחד באחד יגשו ורוח לא יבוא ביניהם איש באחיהו ידבקו כו' ואמרו גאוה כו' אלו קשקשין שבו, ונראה שזה שכתוב איש באחיהו ידבקו - בכל הקשקשין שמצד אחד, ואמר על שני מיני הקשקשין שבשני הצדדין - אחד באחד, שהן שנים :

[2271] **תרין סמכי קשוט.** וזה שאמרו (נדה נא ע״ב) שהקשקשת הן סימני טהרה, כל שיש לו קשקשת כו', כי שקר אין לו רגלים, על גחונך כו', ואמרו ולכתוב קשקשת ולא בעי סנפיר, ואמרו משום יגדיל תורה ויאדיר, והענין כי התורה רמזה לנו על הלויתן כל אשר לו כו' אותם תאכלו, שנזכה לאכלה, והוא נקרא כל, ואמרו אותם - עם הסנפיר והקשקשת, והוא ו״ק, ששת ימים תלקטהו, כי הלויתן נחש בריח הוא ת״ת ויסוד כנ״ל, ושני קשקשים, ושני סנפירים, ותורה אתייהיבת בגדולה ובגבורה, מצוות עשה ומצוות לא תעשה, וזהו יגדיל תורה ויאדיר, והוא חו״ג דדעת - שנזכה להם, ולכן פרט הכתוב בזה מצוות עשה ומצוות לא תעשה, כל אשר לו כו' וכל אשר אין לו כו' :

[2272] **שכינתא עילאה.** בחמשים שערי בינה, וים הוא חמש גוונין דה״א, ארבעה - מארבע סטרין, ונוצר הולד בארבעים יום שהן דידה, והטיפה דבגוה שהיא מחכמה - הוא יו״ד, והן חמשים, ים, והוא מה שאומר בספרא דצניעותא דף ס״ד, ה' - ד' הות, ומדאתעברת - נעשית ה״א, והוא ים בהכפל ביו״ד של חכמה דמסטרהא נקראת ים, ים החכמה, דאתמליא מיניה כמו שאומר לעיל דף ל״ח א', ועיין לקמן תיקון נ״ב ומה שבארנו שם בארוכה, ובינה כוללת ג״ר, וכולל כאן כל העשר ספירות וכמו שמפרש והולך שכינתא תתאה כו' ורוצה לומר דעל ידה הולכין בימא, דכל השגות הכל ממנה, בזאת כו', והיא המלמדת לאדם דעת, רוח הקודש, ועיין בזוהר פרשת בראשית מ' ב', בארבע זיווין דתחתיה דמנהון ארבע לארבע סטרין, ולכן המשילו הגוף לאניה - והאניה חשבה כו', דהיא גופא כמו שאומר לקמן דף ס״ג ב' עיין שם :

[2273] **דאיהו ל״ב אלקים כו'.** שהוא בלב של ים דבינה כלולה מחו״ב כידוע, חכם כו', ומסטרהא הוא נ' שערי בינה, ומסטרא דחכמה בה ל״ב אלקים דעובדא דבראשית, והוא בלב ים ,באמצעיתא ביו״ד, של המ״ם כנ״ל, דשם הוא נקודה בהיכליה, נקודה בחלל, וכמו שבארנו לעיל, והשכינה עולה עד היו״ד דחכמה, ותרב חכמת שלמה כו', עד דמטו להאי מבועא עילאה דאיהו יוד, חכמת כל בני קדם, ובההוא זימנא אתעבידת תגא בראש ו' עיין שם ל״ח א' ושם היא נעלמת כמו שאומר לעיל כ' ב' האי תגא דתלשא איהי י', ישיר כו', ושריא על רישא דאת ו', ואתעבידת תגא - ז', וסליק לה עד אתר דאתגזרת מתמן, ורוצה לומר מחכמה עיין שם, ואמר שם כד אסתליקת מינייהו שואלים איה מקום כבודו כו' ועיין לקמן ע״ו א' נתיב לא ידעו כו' איה מקום כבודו כו' כד איהי בהאי נתיב לית לון ידיעה בה כו', ועיין לעיל ל״ז א' דהאי נקודה טמירה וגניזה דאתמר בה ונעלמה מעין כל חי ועלה אתמר נתיב לא ידעו כו' והאי בת נקודה סתימא כו' ועלה אמר שלמה שלשה המה נפלאו ממני כו' דרך אניה בלב ים ששם ונעלמה כו' אמרתי אחכמה כו' - להגיע אל ההיא חכמה - והיא רחוקה ממני, כמו שאמרו ותתצב אחותו מרחוק, אמור לחכמה כו' כידוע:

[2274] **שם כו' כד״א ועלמות כו'.** ששים המה מלכות, ס' מסכתות דכלל התורה שהן ששים גבורים מגבורי ישראל - מסטרא דו״ק, כמו שאומר לעיל כ״ג א' בגין בעלה דאיהו עמודא דאמצעיתא כליל שית סדרין והוא מסטרא דו״ק דעמודא דאמצעיתא, ושמנים פילגשים - תמנין ספרי דאגדתא - מסטרא דיסוד, שכל הגדה מסטרא דיסוד, ורזין דחכמתא ביה - סוד מיסוד, ולכן הן תמנין בחושבן יסו״ד, שבעים - מסוד, ויוד - מיוד, צדיק וברית, ועלמות אין מספר - מסטרא דמלכות דשם ברכות ואינון כולהו רעותיה בהיכלין דשם ששים אילות בסחרני כו':

[2275] **חיות כו'.** שהן אותן המרכבות שהן לקוב״ה ושכינתיה דנחתין בקריאת שמע ותפלה, כמו שאומר לעיל בהקדמה ובתיקוני זוהר חדש ושאר מקומות הרבה, והן נקראין על שם דנפקו מתמן כמו שאומר לקמן דף פ״ח ב' ובתיקון נ״ז דף צ״ב ב', והן מסטרא דמאור הגדול ומאור הקטן, וזה שאומר קטנות עם גדולות וכמו שאמרו בזוהר פרשת תרומה דף קל״ח ב' ועל דא מזבח הנחושת קטן, ודוד הוא הקטן דכתיב את המאור כו' עיין שם:

[2276] **פתח ר״א כו'.** רוצה לומר כיון דשבע ימים אינון, הן כל שבע ספירות עם מלכות - למאן אינון יונקים וכתיב יינקו:

[2277] **א״ל ברי שבעה כו'.** רוצה לומר דהן שבעה דדכורא ושבע דנוק' כמו שאומר בזוהר חדש שיר השירים מ״ט ב' ג', שבעה ושבעה - אלין תתאי דקיימין לקבליהון דעלאי, וכולהו אחיד לנרות אשר על ראשה, שבעה ושבעה מוצקות - אלין שבעת ימים ושבעת ימים, אלין עלאי ואלין תתאי, דמתחבראן כחדא, והוא כמו שאמרו דכל מה שברא הקב״ה - זכר ונקבה בראו, ושבעה הן

שְׁבְעָה בְּשְׁבְעָה, וְהָכִי אִינוּן טוּרִין שְׁבְעָה בְּשְׁבְעָה, יְשׁוּבִין שְׁבְעָה בְּשְׁבְעָה, כָּרְסְיִין שְׁבְעָה בְּשְׁבְעָה, הֵיכָלִין שְׁבְעָה בְּשְׁבְעָה, וְרָאשִׁין דְּלְהוֹן תְּרֵין, [2278]**וְרָזָא דְמִלָּה שְׁנַיִם שְׁנַיִם שְׁבְעָה שְׁבְעָה, וְכֻלְּהוּ זָכָר וּנְקֵבָה, וּלְעֵילָּא חַד גְּנִיז וְטָמִיר, וְהָכִי אִינוּן שֶׁבַע כָּרְסְיָין שְׁבְעָה בְּשְׁבְעָה, שֶׁבַע הֵיכָלִין שְׁבְעָה בְּשְׁבְעָה.**

[2279]**לְוָיָתָן דְּיַמָּא דָּא צַדִּיק, רֵישָׁא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, מָטֵי עַד יַמָּא שְׁבִיעָאָה דְּאִיהִי רֵישָׁא דְּכֻלְּהוּ, וּתְרֵין גַּדְפּוֹי וּתְרֵין קַשְׁקַשִּׁין בְּאַרְבַּע יַמִּים שְׁעוֹרַיְיהוּ, שְׁעוּר דְּזְנָבָא דִּילֵיהּ מָטֵי עַד יַמָּא שְׁבִיעָאָה בַּתְרָאָה,** [2280]**דְּאִיהִי כְּלִילָא שֶׁבַע יַמִּים,** [2281]**דַּעֲלָהּ אִתְּמַר** (תהלים קיט קסד) **שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ.**

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי, [2282]**הָא מָארֵי תְּרֵיסִין קָא נָחֲתִין מִלְּעֵילָּא,** [2283]**מְלוּבָּשִׁין שְׁרְיָין,** [2284]**קַשְׁתּוֹתֵיהוֹן קַשְׁתֵּי**

בהצטרף יסוד הבינה, היכל השביעי, והוא הדעת - נהר הכוללם עמהם, והוא היכל השביעי, וכן ים עלאה כנ"ל, וכמו שאמר וים עלאה על כולהו, ואע"ג שהן שמונה עם העטרת - יסוד ועטרת נכללין בלבנת הספיר, ופעמים נו"ה כמו ברקיעים - שחקים, אבל וילון רקיע - בשנים, וכמו שאמרו בזוהר פרשת פנחס שבלבנת הספיר הן שני רקיעים, ועיין בזוהר פרשת בראשית ל"א א' שבעה היכלין מדורין אינון לעילא דאינון רזא דמהימנותא עלאה ושבעה היכלין אינון לתתא כגוונא דלעילא עיין שם בדבריו, ובזוהר פרשת פקודי רמ"ה א' לחזות בנועם ה' - באינון שבעה רקיעים לעילא, ולבקר בהיכלו - באינון שבעה רקיעים דלתתא, ואלין קיימין אלין לקבל אלין, ובכולהו קמת בגנתא דעדן אינון שבע חופות קדישין כו' עד דאתא אברהם חסידא ושארי לאתקנא עלמא, ועאל גו מהימנותא קדישא ואתקין לעילא ותתא באינון רקיעים עלאין ובאינון רקיעים תתאין, אינון תתאין היכלין לאינון רקיעים עלאין לאתאחדא דא בדא ולאתקשרא דא בדא, כמה דאוקימנא באינון היכלין דקאמרן, והוא יחודא דשמע ישראל וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וזה שאומר והכי אינון רקיעין שבעה כו', וחשיב כאן שבעה דברים שהן שבע פעמים שבע, שבע שבתות - מ"ט שערי בינה. ואמר וכלהו זכרים ונקבות - כנ"ל שבעה דדכורא בשבעה דנוק', ובכולן הבינה - שהיא הדעת - היא השביעית למעלה, והוא תירוץ על קושיתו למאן כו', ורוצה לומר דדכורא מניקין לנוקבא, ואמר וראשין תרין - הן חו"ב, וגם כן זכר ונקבה כמו שאומר וכולהו זכרים ונקבות, דמחכמה ולמטה הכל זכרים ונקבות כמו שאמרו באידרא זוטא, לבד בכתר - אמר ואין אלקים עמדי, וזה שאומר ולעילא חד כו', ומכל מקום מושרשין בו זכר ונקבה, וזה שאומר טמיר וגניז, וכמו שאמרו במופלא ממך כו' ובמכוסה, שהן שני ראשים: גלגלתא - מופלא, ומ"ס - מכוסה, שהן שורש חו"ג, אוירא ובוצינא, לבד ההוא דלא עייל כו' ברח לך כו' :

[2278] **ורזא דמלה שנים כו'.** רוצה לומר שמה שאמרה התורה בבהמה טמאה שנים שנים - היינו ארבע מכל מין - שני זכרים ושתי נקבות, וכן אמר ברעיא מהימנא ולעיל מ"ו ב' ושאר מקומות, ואמר למעלה וים עילאה על כלהו - הוא גם כן ממניינא, אע"ג דבגמרא (בבא בתרא עד ע"ב) חשיב שבעה ימים בלא הוא - כבר כתבנו ששנים נכללין כאחד, ושבעה ימים הן ספורים בגמרא (שם) וכן שבעה רקיעים. ושבע ארצות ושבעה היכלות בזוהר פרשת בראשית. הרים - שבעה הן בארץ ישראל והן במקרא. ישובין שבעה - הן ידועין, וכמו שאמרו בזוהר גם כן משם רב המנונא. וכרסיין - שבעה הן במעשה בראשית בברייתא, וכל הדכורין נכללין כאחד וכן הנוק' וזה שכתוב עד די כרסיין רמיו ואמרו (סנהדרין לח ע"ב) אחד לו ואחד לדוד, וראב"י אמר א' לכסא כו', ואמרו (שם) אחד לדין כו', והכל אחד. וכן הראשין דלהון - תרין, ונאמר כרסייה שביבין כו' - הוא על חד הטמיר וגניז וכמו שכתוב ועתיק יומין כו', שהכרסייא הוא בוצינא דקרדינותא כמו שבארנו שם, ולכן נאמר שביבין כו', וכמו שאמרו באידרא רבא קום ר' יהודא לתקנא כו', וכמו שביארנו במקום אחר עיין שם :

[2279] **לויתן דא כו'.** אמר שהלויתן כולל כל הימים - שהוא צדיק, ורישיה דאיהו עמודא דאמצעיתא - כולל ים העליון שהוא הדעת, וארבעה סנפיריו וקשקשת - בחו"ג ונ"ה, וזנביה - הוא מלכות, והן שבעה :

[2280] **דאיהי כלילא כו'.** לבד הים בעצמו, שהיא כלולה מזו"נ, כמו לבנת וספיר, ונגד לבנת שם בנוק' היא כלולה משבע והן שבעה בשבעה, והלויתן אע"פ שהוא בים העליון מכל מקום כולל כל הימים כי הדעת הוא הנהר דכולל ו' צינורות וכמו שאומר לעיל ל"ח א', ואלו שני ימים העליון והשביעי הן כל אחד כוללין שבעה, כמו שאמרו בזוהר חדש שיר השירים מ"ט ג' תו (שבעה ושבעה) תרין דרגין אינון וכל חד איקרי שבעה, חד איהו עלמא דאתי כו' וחד איהו צדיק כו', עיין שם היטב :

[2281] **דעלה אתמר שבע כו'.** רוצה לומר על מלכות והיא בת שבע :

[2282] **הא מארי תריסין.** הן מארי מתניתין דלמעלה נ"ב ב' וכמה תריסין כו' :

[2283] **מלובשין שריין.** הן לאגנא לשכינתא ואורייתא - מחויא - בקרבא, והוא מאמא עילאה, לבוש חשמל המקיפים לה וכמו שאומר לקמן ס"א ב', והוא מה שכתוב וילבש צדקה כשריון, וצדקה ידוע באימא, מתנת חנם דשם אהי"ה, וחנותי את אשר אחון, שהוא עולם הוותרנות מתנת חלקו, ומארי תריסין המלובשין שריון הן בעלי הצדקה דאמר למעלה כ"ט ב' דאיהי צדקה, צ' - תשעים כו':

[2284] **קשתותיהן כו'.** מלחמה זו בקשת דקריאת שמע כמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת עקב רע"ב א' א"ל חבריא ברי כו' דהא ודאי בקריאת שמע אוקמוהו כו', וקשת הוא צדיק כמו שאומר שם קשת דזריק חצים וכל זרע כו', וכן אמר בזוהר פרשת פנחס רוצה לומר ב' בגין דלית יחודא כו' אלא בצדיק דאיהו קשת כו', וכן בתיקוני זוהר חדש ע"ג ב' קשת דאיהו צדיק כו', וכן למעלה ו' א' כמראה הקשת דא צדיק כו', ובתיקון י"ג, כ"ה ב', לגבי צדיק דאיהו קשת כו' עיין שם בדבריו וכן במקומות הרבה. אבל בזוהר פרשת בראשית י"ח א' אמר כמראה הקשת כו' ותראה היבשה כו' נפקת רחל וכו' וכן בשאר מקומות גם כן. והענין הוא באות הברית, דאיהי בצדיק, ואיהי נוק', רחל, כמו שאומר לקמן בתיקון ל"ו דהוא מעין חתום דידה. ועיין בזוהר פרשת נח ע"א ב' ובג"כ קשתו דא ברית דקשת דאתכליל בצדיק כו' עיין שם, והוא כמו לבנת הספיר ולכן הקשת הוא ברקיע, סיהרא קדישא ועיין לעיל ל"ג ב' אר"ש ברי בגין כו' והן קליפין דערלה דעל ברית וכמו שאומר לקמן תיקון ל"ז דף פ"א א' עיין שם בארוכה. והקרבא דחויא הוא בשלש תיבין: ה' אלקינו ה', דהן שלשה גוונין דעלמא עילאה דמתייחדין בברוך שם כבוד מלכותו לעולם

אֵשׁ, [2285]וְרוּמְחֵיהוֹן אֶשָּׁא, [2286]וְסַיְיפֵיהוֹן [2287]לְהָבָה, [2288]כֻּלְּהוּ מָארֵי עֵינִין, [2289]בְּוַדַּאי הָא מָארֵי תְּרֵיסִין בְּבֵי מֶדְרָשָׁא, וְאִלֵּין בְּהוֹן יִתְעָרוּן לְאַגָּחָא קְרָבָא לְעֵילָּא.

וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּהָא נוּנָא רַבְרָבָא קָא אַתְיָא, רַב הַמְנוּנָא סָבָא, וַדַּאי בְּכַמָּה נוּנִין חֲיָילִין קַדִּישִׁין דְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים, דְּמִתְרַבְּיִן בְּיַמָּא, כְּעַן צָרִיךְ לְפָרְשָׁא לוֹן [2290]רֶשֶׁת, לְמִיהְוֵי בַּרְשׁוּת דִּילָן, [2291]וּלְמָארֵי תְּרֵיסִין מָאנֵי קְרָבָא, כְּעַן צָרִיךְ לְאַתְקָנָא [2292]בְּקִירְטָא בְּאַבְנִין דְּקִירְטָא, [2293]בְּקַשְׁתָּא בְּגִירִין דְּקַשְׁתָּא, [2294]בְּרוּמְחָא, בְּחַרְבָּא, [2295]הַחֲזֵק מָגֵן וְצִנָּה (תהלים לה ב), [2296]דְּאִית מָארֵי תְּרֵיסִין דְּאִינּוּן מַגִּיחִין בְּסוּסָוָון, וְאִית אָחֳרָנִין דְּאִינּוּן רַגְלִין,

---

ועד, ששם שלשה גוונין דעלמא תתאה וכמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית י"ח ב', וזה שאומר בזוהר פרשת עקב שם קשת דזריק חצים הן שלשה חצים לי למטרה כמו שאומר בסוף תיקון י"ג דהיא בת עין, עיין שם, ויוסף נציב לון בארעא וכמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית א' ב' עאל יוסף כו' בשעתא דאתגלי קשת כו' והן שלשה - ברוך שם כבוד, ומלכותו - דכליל לון, ועיין בזוהר פרשת תרומה קס"ב א' בארוכה שהן רזא דארבע עיטרין שהן שלשה, והן רזא דאבהן דקאמר בזוהר פרשת בראשית הנ"ל והן שלשה החצים הנ"ל והבן רזא דאבהן בכל מקום, והן ארבעה שנעשו שלשה בעמודא דאמצעיתא דכליל שנים בדעת, והקשת דזריק החצים הוא ברית דצדיק דזריק לפלח חץ כבדו דחויא ובתר דא לשלח למטרה כו' כמו שאומר לעיל בסוף תיקון י"ג והן קשתי אש שהוא שלהבת י"ה רשפיה כו' להלחם בחויא וכמו שאומר לקמן דף ס"ו ב', וכן לשלח למטרה הוא בשלהובין דרחימו, מים רבים לא יוכלו לכבות כו'. והענין, כי התעוררות הזיווג הוא בשלהובין דגבורה, שמאלו כו', ואח"כ וימינו, דהוא טפת החסדים, והחסדים גוברים מאד ומכבים את אש התאוה ולכן נפסק התאוה עד זמן גדול, אבל לעתיד לבוא אף שתמלא הארץ דעה כמים כו' שכל כך יפוצו נהר הדעת, טפת החסדים, מכל מקום תהיה שלהבת האהבה גדולה מאד עד שלא יוכלו לכבות האהבה, ולכן יהיה הזיווג תמידי, ולכן תתרבה גם כן הדעת מאד, שכל שהשלהבת האהבה גוברת - יורד החסדים תמיד כמים לים מכסים, וזהו מים רבים כו' ונהרות כו', והענין הוא כי בזמן הזה שאין אהבה שלנו לבורא גדולה כל כך שלא יוכלו לכבות לון - אינו תמידי, וזה שכתוב השבעתי אתכם אם תעירו כו' כמו שביארנו שם ובתיקון ל' דף ע"ו ב' :

[2285] **ורומחיהון כו'.** גם כן כמו שאמרו ברעיא מהימנא שם, ובתיקונים לקמן, שהוא רמ"ח דקריאת שמע עם שית תיבין דיחודא, ואע"ג דהן ממנינא, מכל מקום שתי בחינות בו, ועיין מה שנבאר לקמן בתיקון נ"א. והן ו"ק דכוללין כל הגוף כמו שבארנו בהיכלות בארוכה, עיין שם, ורמ"ח אברים דגופא. והן כלל ופרט. וכל זה כליל הברית, דאיהו ו' זעירא, ורמ"ח עלמין ביה, דהוא כליל כל אברין דגופא וכל רמ"ח פקודין כמו שאומר לעיל ל"ח א' ולקמן פ"ב ב' ושאר מקומות הרבה, וכמו שאומר לקמן נ"ד א' ב' בהגהה אלין אינון רמ"ח תיבין כו' אינון רמ"ח אברים דכלילין בברית דאיהו צדיק, והכל אש דהוא ברית אש כמו שאומר לעיל יו"ד א' אש דאיש ואשה וכנ"ל, ועיין לקמן נ"ד ב', דרומח - הוא כד הטפה אזלת מתתא לעילא ואתארכת בוא"ו כרומח, וכד נחתת הוא קשת, עיין שם :

[2286] **וסייפיהון כו'.** חרב גם כן מבואר ברעיא מהימנא שם דהוא באחד, והוא בשם הוי"ה כמו שאומר שם ולקמן נ"ה א' והכל באחד, ועיין בסוף ח"א א' ב' וכד מטי לאחד כו', וח' - תמניא דרגין כו', וד' רבתא כו' ושם שחיט ליה כמו שאומר לעיל ח' א', והוא בפה ד' של אחד, ועיין מה שבארנו שם, ושם הוא הנענוע דחרבא דשית סטרין, ושם הוא דלית אחר, ד' רבתא דלא לאחלפא בר', ואנחנו עדים - ע"ד רבתא, משמשת בשני עדים אחד לו ואחד לה - ועד :

[2287] **להבה.** מ"ב דבראשית - בגבורה, ושם הוא החרב כידוע, והוא המלחמה החזקה מהכל :

[2288] **כלהו מארי עיינין.** שהן בהיכל הרביעי, והן בפקיחו דעיינין דבעו לאסתמרא בקרבא וכמו שאומר אנן פקיחי עיינין, דבתורה שבעל פה בלא רזא - הוא סתימו דעיינין, כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש ע"ג ד' וכמה אינון דמיכין כו' עיין שם :

[2289] **בודאי הא כו'.** הן מארי תריסין, שדורשין רזי תורה בקרא, והוא הקרבא, דקרא סתים בסלע כנ"ל, והן מחאן לסלע, וזהו בבי מדרשא. ואינון דמתגדלין תמיד ברזין אקראין נוני כו', והן שזכו לפנימיות החכמה כפי שרשם, והן שבהם ניצוץ מרעיא מהימנא, וזה שאומר ולא עוד כו' דמתרבין בימא :

[2290] **רשת כו'.** דברי תורה, שהן נמשכין אחר דברי תורה כמו שאמרו בזוהר פרשת בלק שמניחין כו' דלית חמרא כו' ועיין בזוהר פרשת פנחס רנ"ד א' וישראל ידעי למיצד צידה כו', והוא הצידה, וקורא רשת - שהוא על נוני ימא :

[2291] **ולמארי תריסין כו'.** למתבר ההוא סלע דחויא, מה שאין כן לנוני ימא כנ"ל :

[2292] **בקירטא.** מפורש בזוהר פרשת עקב שם, ולקמן, דקירטא הוא אחד, וחמש אבנין דקירטא הוא חמש תיבין שלפניה, דנעשו אחד בה, וכמו שאומר לעיל בתיקון י"ט עיין שם :

[2293] **בקשתא בגירין דקשתא.** כנ"ל, שהן ה' אלקינו ה', גירין דקשתא, ואחד - קשתא :

[2294] **ברומחא.** גם כן כבר נתבאר למעלה, וכן בחרבא, והוא חתיך הטפה לתלת טפין - דנעשה סגולתא, וכמו שאומר לקמן נ"ד ב' וכולן רמיזין בטעמים דאורייתא כמו שאמרו זרקא כו', וכמו שאומר לעיל בסוף תיקון ה' טעמי מאני קרבא, ועיין לקמן בהג"ה פתח ואמר זרקא מקף כו', ולמעלה בתיקון כ', ובתיקוני זוהר חדש:

[2295] **החזק מגן.** נקט לשון המקרא החזק מגן וצנה וקומה בעזרתי, ומפורש גם כן בזוהר פרשת עקב שם שהם שמשין דשלשה אבהן, והן שלשה גוונין דקשת, ברוך שם כבוד דברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד וכנ"ל, והוא בשכינתא תתאה כנ"ל, וצנה דומה למגן והוא בשכינה עלאה, ועיין לעיל סוף תיקון י"ד צנה וסוחרה שכינתא עלאה ותתאה ומגן הוא (סוחרה כמו שכתב המפרש והוא) נקבה תסובב גבר :

[2296] **דאית כו' בסוסוון.** סוסים הן האותיות, דנעשו סוסים לנקודות כגופא לנשמתא, וכנוק' לדכורא, כמו שכתוב (שיר השירים א ט) לסוסתי כו' דמיתיך רעיתי, ועיין לעיל סוף תיקון ה' ונקודי לאתוון כנשמתא לגופא דגופא איהו כסוס לרוכב ואתוון כו', ועיין מה שבארנו לקמן סוף תיקון מ"ז, והן הקרבא באותיות ובתיבות של תורה, ויש קרבא בנקודות לבד והן רגלין של האדם שהוא

[2297]דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר בְּמַפְקָנוּתָא דְּגָלוּתָא דְּמִצְרָאֵי, כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי וְגוֹמֵר (שמות יב לז).
קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה (מיכה ו ב), מָאן רִיב, דָּא שְׁכִינְתָּא, [2298]דְּאִיהִי רִיב יהו"ה בְּגִין בְּנָהָא, אִיהִי רִיב בְּרַבִּי וְרַב (וְרַבָּן) וְרַבָּא, רִיב וַדַּאי בְּכֻלְּהוּ תַּנָּאִים וְאֱמוֹרָאִים, דְּאִיהִי מְרִיבַת בְּהוֹן בְּשִׁית

הנקודות, וכמו שאומר לעיל בהקדמה ובתיקון כ"ח דחיות שהן סוסין דמרכבה - הן האותיות, ואדם - הוא הנקודות, עשרה, שמא מפרש, אדם, וארבע חיות - הן ארבעה סוסים למרכבה, כמו שכתוב במלכים א' (י כט), וודאי שאין תיבה בלא נקודות, וכן אין כוונת המלחמה בסוסים, אלא הרוכבים עם הסוסים, ואית קרבא בנקודות לבד בלא סוסים - והן רגלין, וזה שאומר ואית אחרנין כו' ועיין לקמן בהגהה שמעו הרים כו' ועוד שמעו הרים מאן הרים אלין תלת נקודין עיין שם בבאורנו :

[2297] **דעלייהו אתמר כו'.** רוצה לומר דכתיב הגברים, והן נקודות, דאתוון הן נוקבין כנ"ל, ועיין לעיל ל"א ב', אלין נפקין אחרנין דפקין לפתחא ואינון מארי רגלין מסטרא דרגלין דקב"ה כו' ועלייהו אתמר כשש מאות אלף רגלי הגברים, דלמעלה אמר רגלין מסטרא דשכינתא, דגם בשכינה בחינת זכר ונקבה, ולזה אמר מסטרא דרגלין דקב"ה כו', ולכן הן כשש מאות אלף - שהן מו"ק, וכמו שאומר לעיל בסוף תיקון י"ח ובגיניה קיימין שיתין אלף רבוא על טורין סגיאין שהן הררי אלף, וכמו שבארנו שם, והן שתי הנ"ל, דמארי תריסין מגיחין בסוסוון, אבל בימא לאו אורחא לאגחא בסוסוון אלא ברגלין, והן נקודות, דהן גלי ימא - עשרה גלגלין, כמו שאמרו בכמה מקומות. ומתחיל קם ר"ש כו' שהוא ריב ה', והוא הקרבא, דבגין החויא איהי מרחקא מבעלה, ומתחיל לפרש ריב ה' בשית סדרין כו' והוא מארי תריסין כנ"ל, ואח"כ מפרש בנקודין כנ"ל :

[2298] **דאיהי ריב ה' בגין בנהא איהי ריב ברבי ורב ורב' כו'.** אמר דאיהי ריב ה' בגין בנהא, רוצה לומר שצועקת תמיד לה' על בנהא דאינון בגלותא ועל מסכני דבהון, כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש ע"ה א' עיין שם בדבריו. ובהגהה כאן, ריב איהי קטטה ומחלוקת לקב"ה על בנהא דאינון בגלותא בזמנא דלאו אינון כו' וצועקת תמיד כי נמכרנו אני ועמי כו' כי אין הצר כו' ותפול לפני רגליו ותתחנן לו כו' ואח"כ אמר איהי ריב ברבי כו' רוצה לומר שהמחלוקת בתנאים ואמוראים הכל בהלכה דאיהי שכינתא כמו שאומר לעיל א' א', דכל אחד אומר הלכה כמותו, והלכה כרבים דאינון אבהן כמו שאומר שם, והן הרים דכאן, כמו שאומר לקמן ובגין דא שמעו הרים אלין אבהן, והן רבי ורב ורבא וכמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש כל רב - מבבל, ורבי - מארץ ישראל, ורבא - משאר ארעין, וכמו שאמרו דיו"ד דרבי הוא חכמה, וכמו שאומר לקמן ברישׁ תיקון כ"ב דאוירא דארץ ישראל מחכים עיין שם, והוא חסד לימינא, ורב מבבל - בבינה, לשמאלא, בגבורה, ואין שם אות נוספת כי שמאלא נכלל בימינא ואשתאר בגריעו, ולחשך קרא לילה, ועיין בזוהר פרשת בראשית י"ז א' ובגין דההוא חושך תיאובתיה לאתכללא בימינא כו', חשך לא נהיר אלא כד אתכליל באור לילה דנפיק מניה כו' רזא דנקודה עלאה ורזא כו', ורוצה לומר דהן יו"ד וא"ו כמו שמפרש והולך, ורבא - משאר ארעין, והן שבעים ארצות הידועים שהן בעמודא דאמצעיתא, שבעים נפש ומשפחות דיעקב, שכנגדן שבעים אומות, ועיין לקמן תיקון ל"ב בארוכה, וכנגדן אתייהב אורייתא בשבעים אנפין ובמצוות עשה ומצוות לא תעשה, מימינא ושמאלא, ועיין מה שבארנו שם, והן ע"ב שמהן, והוא כתנות אור - עור דאל"ף, שהיו עם אחד ושפה אחת, אתהפך לשבעים בני אדם, ויחזרו לעתיד לבא כי אז אהפוך אל עמים שפה כו' (צפניה ג ט), והוא א' דרבא, והוא מסטרא דכתר, דשם א', אי"ה או"ה, ושם הכל לאחד, וארץ ישראל הוא אור י' ולכן אוירא דארץ ישראל דאויר אורי', ובבל - חושך, וכמו שאמרו (פסחים לד ע"ב) משום דיתביתו בארעא דחשוכא כו' ונקראת שאול עמוקה כו', והיא לצפון כמו שאמרו בגמרא (גיטין ו ע"א) בבל כו', וכמו שכתוב (ירמיהו א יד) מצפון תפתח כו', (תענית י ע"א) ועתירה בבל דחצדא, לטובעני כו', ושם השלטנותא כמו שאמרו בזוהר פרשת פקודי בהיכל הרביעי, ואור התורה בארץ ישראל כנ"ל, וזה שאומר לא יסור שבט מיהודה - אלו ראשי גלויות שבבבל, ומחוקק כו', ואלו שנים - חו"ג הן, הכוללים הכל, שמכל מקום יוצא תורה גם כן מבבל שנכללת בימין, אבל שאר ארעין אין להם אלא מה שמקבלין תורה מארץ ישראל ומבבל, ועיין בזוהר פרשת בלק קפ"ז א' פתח ואמר החכם כו' האיך לא אשגחתון כו' והאחד והשנית אמר קרא כו', והן אלו שני תלמודים - בבלי וירושלמי, וקרא לבבלי במחשכים כו', נעם וחובלים, ימינא ושמאלא, ועמודא דאמצעיתא אינו אלא התכללותם, ימינא ושמאלא שם יחד, ולכן ניתוסף בו גם כן אות מסטרא דימינא, ועל התכללותם שם בא' - לכן בו א', והוא באלף דוא"ו כידוע, קרקע ערבות, ונראה מזה שרבא דנזכר בגמרא לא היה אלא כינוי לגודל תורתו, כמו ר' יהודה הנשיא שנקרא רבי, וכן ר' אבא, ריש סדרא דבבל, שנקרא רב, וכן נחמני שנקרא אביי כידוע, ואף שרבא היה מבבל מכל מקום נקרא על שם ישיבתו שבאו מכל ארצות אליו, ודקדקו התורה הרבה, ונקראים הויות דאביי ורבא וכידוע, וכן רב אף שהיה מארץ ישראל, נקרא על שם ישיבתו מבבל, ונקרא רב סתם שהיה ראש ואב לכל ישיבות בבל, וכן רבא, ורב הוא בשלשתן רב ה' כנ"ל. והענין הוא, כמו שכתוב (ישעיהו יט א) הנה ה' רוכב על עב קל, ואמר בתיקוני זוהר חדש פ"ד ב' ג' שהמה אחוריים דפשוט ומילואו, והענין כי הנוק' היא נבנית מאחוריים דדכורא כידוע, וכמו שאמרו באידרא רבא, והנה ז"א נקרא מלא כמו שאומר לקמן ברישׁ תיקון ל"ח על שם פשוטו ומלואו דהוא מקומו של עולם, כמו שאומר לקמן בתיקון מ"ב והיא אחוריים דיליה, והוא בגלותא, אבל בבניינא ולעתיד לבוא היא באה בפנים וה' רוכב בה וכמו שאומר לקמן בתיקון כ"ב [דף] ס"ה ע"ב, ואיהי אתקריאת ע"ב, ובה רכיב ו' למפרק לישראל, הדא הוא דכתיב הנה ה' רוכב על ע"ב ק"ל כו', ולכן בגלותא היא רב להּ' - בעבור ה' בעלה, פנים דילה, והוא בתורה שבעל פה, דשם היא הריב והמחלוקת והן האחוריים הנ"ל, ואלו שלשה: רבי ורב ורבא, הן מתיבתא עילאה, תלת טיפין דחג"ת, והאיתנים הן דנה"י - שני מתיבתין כוללין ו"ק דשית סדרין, וכמו שאומר לקמן בתיקוני זוהר חדש דף ע"ד ד' בארוכה עיין שם. וזה שאומר בגין בעלה כו' כליל כו', ואמר דאיהי מריבת בהון כו', שתורה שבעל פה היא מסטרהא, והיא תלמד לאדם דעת, ושריא בפומיהון, כמו שאומר לקמן ע"ב, ואף עתה - ע"י סלע, ומכל מקום הכל על ידה, וכל המחלוקת של תנאים ואמוראים - הלכה כדברי מי - שכולם דברי אלקים חיים, רוצה לומר בשביל הלכה, שהיא כלת משה, הלכה למשה מסיני, אותיות הכלה כידוע, והוא דעת - דרגא דמשה, דכל אחד רוצה להמשיך לדרגיה: רבי ורב כו', ולכן הלכה כבית הלל - דמוליך לימין משה, כמו שאומר לעיל בתיקון י"ג ולקמן בתיקון כ"ב. וזה שאומר בגין בעלה, דהוא בעלה כנ"ל, וכמו שאומר לקמן [דף] נ"ה ע"א עד דייתי בעלה כו', והוא כליל ששה נהרות, כמו שאומר לעיל תיקון י"ט [דף] ל"ח ע"א, והן שית סדרין: אמונת עתיך כו', ויסוד - שנקרא על שם הנהר - נאמר בו ודעת:

סִדְרֵי מִשְׁנָה, בְּגִין בַּעְלָה דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, כְּלִיל שִׁית סִדְרִין.
[2299]וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיהו כז ה) אוֹ יַחֲזֵק [2300]בְּמָעוּזִי, יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, תְּרֵי שְׁלָמֵי, חַד בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְחַד בְּצַדִּיק, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם נז ט) שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב, [2301]דִּבְגָלוּתָא אִתְּמַר בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא [2302]מֵרָחוֹק יהו"ה נִרְאָה לִי (ירמיהו לא ב), [2303]צַדִּיק קָרוֹב לָהּ, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (משלי כז לה) [2304]טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק.

[דף נג ע"ב]

[2305]וּבְגִין דָּא שִׁמְעוּ הָרִים אֵלִין אֲבָהָן, אֶת רִיב יהו"ה דָּא שְׁכִינְתָּא, (דף נג ע"ב) דְּאִיהִי רִיב עִם אֲבָהָן, בְּגִין דְּמְרַחֲקִין לָהּ מִבַּעְלָהּ, דְּאִינּוּן אִתְקְרִיאוּ [2306]אֱמוֹרָאִים, [2307]וְהָאֵיתָנִים מוֹסְדֵי אָרֶץ אִלֵּין אִינּוּן תַּנָּאִים, וְאִלֵּין תַּנָּאֵי"ם [2308]אֵיתָנֵי"ם בְּהִפּוּךְ אַתְוָון, וְאִינּוּן נֶצַח וָהוֹד (צדיקים) [2309]אֵיתָנֵי עוֹלָם, [2310]וְהָא אֵיתָ"ן בְּהִפּוּךְ אַתְוָון

2299 **ועלייהו כו'.** שני שלמא הן: במתיבתא עילאה דחג"ת, ומתיבתא תתאה דנה"י, וכמו שמפרש והולך והן שתי שלמות, מכריעין בין המחלוקת דבין הצדדים וכמו שאומר בזוהר פרשת בראשית בענין שלשה ימים הראשונים, דמחלוקת בשני, ובשלישי - הכריע כו', שני כתובים המכחישים כו', שזה מים - קר ולח, וזה אש - חם ויבש, ואתא רוחא ואכריע בינייהו - חם ולח, ועיין בזוהר פרשת וארא והן תרי שלמא כמו שמפרש והולך, וכן אמר בזוהר פרשת בראשית ה' ו' עיין שם, ועיין בזוהר חדש שיר השירים נ' א' מאי כלא הכי וכי סגיאין שלמין נינהו אלא חד שלמא איהו ותרין נינהו חד שלמא איהו דאיהו שלמא דביתא דבגיניה אשתמודע דכורא דכר, וחד שלמא אחרא דאיהו שלמא דתרין סטרין דאחיד חד דעאל באמצעיתא בין תרין סטרין ועביד שלמא בינייהו איהו שלום אחרא, אבל שלום דדכורא אשתמודע דכר בגיניה איהו צדיק כו' וע"ד אקרי אחד כו', והענין כי שני יחודים הן: אחד בין ימינא לשמאלא באדם עצמו, והשני בין דכורא לנוק', ושניהם נקראו אחד - שמייחדין, ובו נעשו אחד, ומכל מקום עיקר השלום הוא בצדיק, ולכן נקרא שלמא דכולא ביה, כי גם בת"ת צריך מכל מקום יחוד בין דידיה לדידה - ונקראין אחד, העמודא דאמצעיתא נקרא אחד כי ידים הם שנים - ימינא ושמאלא, וכן רגלים, וכן מוחין, מה שאין כן בעמודא דאמצעיתא שהוא אחד לבד, וזהו בו ובה לבדם, אבל הן תרי פלגא דגופא, זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם (בראשית ה ב), כי אחד קראתיו כו' (ישעיה נא ב), ולפיכך אף כל קו האמצעי כפול, לבד הצדיק, דליתא בדידה, וזה שאומר שם דבגיניה אשתמודע דכורא דכר, רוצה לומר דלית כוותיה בה, ולכן הוא אחד ביחוד גמור, וכל היחודים הן בו העיקר, והוא שלמא דכולא, וזה סוד שתרין יחודין: ה' אחד, ושמו אחד, ואח"כ לייחדא לון כאחד - כי ה' הוא האלקים, והוא כנ"ל, דתחלה צריך לייחדא כל אחד בקו האמצעי - ה' אחד ושמו אחד, ואח"כ בצדיק - שלמא דכולא, וכנגד אלו שני שלמות - הן שני ריב: אחד בהרים ואחד באיתנים כמו שמפרש והולך, וכמו שאומר לקמן בהגהה ב', ועוד תרין רבות אינון חד צדיק וחד עמודא דאמצעיתא כו', והשלום הוא בהן - שהן כלולים: עמודא דאמצעיתא - משני הקוים, וצדיק - מיסוד ועטרה, והוא דידה וקשורה בו, שלעולם הלילה נכללת ביום, וחשך - באור, וכמו שבארנו למעלה, והן בתורה שבעל פה, אחד - להכריע בדידה בין המחלוקת, ואחד - לקשרה בתורה שבכתב, וכמו שאומר לעיל ריש תיקון י"ח סוד ת"כ ואחד, והן ח"י טורי אפרסמון - ה' וי"ג, והן שני מיני עלין דשושנה דבראשית, ושמע ותורה שבעל פה:

2300 **במעוזי.** ה' עוז לעמו כו'. והיא גבורות עוז שבעל פה ושם המחלוקת ולכן צריך לשלום וזה שאומר ה' עוז כו' ה' יברך כו':

2301 **דבגלותא כו'.** כיון שגלו כו' (חגיגה ה ע"ב), מלכה ושריה כו' (איכה ב ט) - בעמודא דאמצעיתא, אבל בצדיק, ברית - כל מצוה כו' עדיין כו' (שבת קל ע"א), וכן כל המצות הן בצדיק - רמ"ח פקודין דכלילן, וישראל מצויינים כו' (ספרי עקב פיסקא מג):

2302 **מרחוק ה'.** ה' - בעמודא דאמצעיתא, ומרחוק - דסליק דעת דעמודא דאמצעיתא - בחכמה, ונתרחק ממנה ומאתנו:

2303 **צדיק קרוב לה.** כנ"ל, וכן מסטרא דבעל הבית - אין האיש בביתו (משלי ז יט), ואין בית עתה אבל היא מלון אורחים (ירמיהו ט א) - מצות בחוץ לארץ, ומצות התלויות בבית המקדש - הוא בית:

2304 **טוב שכן כו'.** דא"ח - הוא עמודא דאמצעיתא, א"ח ד', כי אחד קראתיו, וצדיק - הוא בקוצו של ד' עמה באות אחת, מה שאין כן בא"ח, בעלה, והוא גם כן שכן באות ב', נקודה בהיכליה, שכן בביתה, וכן במ"ם - א"ח סביב לה מכל סטר, ונקודה באמצעיתא, והמ"ם הוא ב' בעצמו כמו שאומר לעיל ריש תיקון ה' (רחוק - הוא דאתרחק ו' בעלה, וזהו החילוק בחושבן בין רחוק לקרוב):

2305 **ובג"ד כו' בגין דמרחקין כו'.** דהן היו מקרבין לה ואחידון בה, שמאלו תחת כו', והן סוד הדעת, שלשה עיטרין דהן ארבעה כנ"ל:

2306 **אמוראים כו'.** הנה בשם האריז"ל כתב דתנאים - בנו"ה דז"א, וכאן - בדידה, ואין המאמר סובל, דכלהו משתעי בחד גוונא, אבל הענין כי נה"י הן קרובין לה בגלותא כנ"ל - לקרוב, ולכן אורן מרובה - תנאים, אבל חג"ת הן רחוק, וכן כתב האר"י במקום אחר. (ועיין לעיל מ"ג א' מה שבארנו שם בענין אחר, והכל עולה לקנה אחד, ועיקר התנאים רוצה לומר שונין המתניתין, שגמרא עדיף, ותנאים הן ברייתות ותניא דמסייע מתניתין ועיין לעיל דהלכה היא בחג"ת, ובריית"א - בנו"ה, ומתניתין - ביסוד, כמו שאומר בזוהר פרשת פנחס ועיין לעיל ב' ב', ומקרא גם כן למטה מברייתא ומתניתין אף שהיא קודם):

2307 **והאתנים כו'.** ירכין תקיפין כנחשין כמו שאומר בסבא עיין שם:

2308 **אתנים בהיפוך כו'.** עיין מה שבארנו לעיל י"ג א' (לא מצאתי. ג.פ.) דהוא באור חוזר ולכן הוא בהיפוך אתוון:

2309 **איתני עולם.** מוסדי ארץ כנ"ל, ביעין ואמה שמשם שפעה שלשה עדרי כו':

2310 **והא איתן כו'.** הוא השלישי והששי מו"ק:

תַּנְיָ"א [2311]דְּמְסַיְּיעַ לֵיהּ בְּגָלוּתָא, [2312]וַעֲלָה אִתְמַר (במדבר כד כא) אֵיתָן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ.
[2313]וְהַאי סֶלַע אִתְמַר בָּהּ דְּלָא נָפִיק [2314]אֶלָּא [2315]טִפִּין טִפִּין דְּמַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא [2316]בְּאֶלִּין פְּסַקוֹת [2317]וּבְגִין וַיַּךְ מֹשֶׁה אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פְּעָמַיִם (במדבר כ יא) [2318]דָּא גָּרִים דְּלָא נָפִיק מִינָּהּ אֶלָּא טִפִּין טִפִּין וְעִיר שָׁם וְעִיר שָׁם, [2319]וְכַמָּה מַחֲלוּקוֹת עַל אִלֵּין טִפִּין, [2320]וּמָאן גְּרִים דָּא, הַמּוֹרִים, דְּאִתְמַר בְּהוֹן כָּל הַמּוֹרֶה הֲלָכָה בִּפְנֵי רַבּוֹ חַיָּיב מִיתָה, [2321]וּבְגִין דָּא שְׁמְעוּ נָא הַמּוֹרִים, וּבְגִינַיְיהוּ וַיַּךְ מֹשֶׁה אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם, דְּאִם לָא דְּמָחָא בָּהּ [2322]לָא הֲווֹ טָרְחִין יִשְׂרָאֵל וְתַנָּאִים וְאֱמוֹרָאִין בְּאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה דְּאִיהִי סֶלַע, אֶלָּא אִתְמַר בּוֹ (שם ח) [2323]וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע וְנָתַן מֵימָיו בְּלָא טוֹרַח, וְיִהְיֶה מִתְקַיֵּים בְּהוֹן וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד וְגוֹמֵר (ירמיה לא לג), וַהֲוָה נָפִיק מַיָּא [2324]בְּלָא קֻשְׁיָא וּמַחֲלוֹקֶת וּפְסַק, בְּגִין דְּשָׁכְינְתָּא דְּאִתְמַר בָּהּ (שם כג כט) הֲלֹא [2325]כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יהו"ה [2326]הֲוָה שָׁרֵי בְּפוּמֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה, דְּאִיהִי סֶלַע [2327]עַ"ל ס', דְּאִינּוּן שִׁתִּין מַסֶּכְתּוֹת, דְּהָכִי אִיהוּ סֶלַ"ע עַ"ל ס'.

[דף נד ע"א]

דְּשָׁכְינְתָּא הֲוָה נָח עַל טַנָּרָא, [2328]דִּבְכָל אֲתַר דְּבָעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעֱבַד נֵס, שָׁכְינְתָּא אַקְדְּמַת לְהַהוּא אֲתַר, וְכֵיוָן דְּשָׁכְינְתָּא הֲוָה תַּמָּן, לָא הֲוָה לֵיהּ לְמִחְאָה בַּסֶּלַע, [2329]דְּקָלָנָא הַוּוֹת לִשְׁכִינְתָּא דַּהֲוֹת תַּמָּן דְּלָא הֲוָה

[2311] **דמסייע כו'.** כנ"ל - לקרוב, ששתי בריתות הן: ברית הלשון ומעור, תורה ומצות, והן רחוק וקרוב:

[2312] **ועלה אתמר איתן כו'.** דנאמר על יתרו שנתחתן במשה, ואף שיהיו בגלות מכל מקום איתן כו', ומכל מקום גנוז משה בצדיק דהוא קרוב לארץ והוא במט"ט דעל ידי משה רבינו עליו השלום נתלבש השכינה במט"ט בגלותא כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת משפטים שמשה עתה בדרגא דעבד, שש שנים יעבוד, וזהו ושים בסלע כו' כמו שמפרש והולך:

[2313] **והאי סלע כו'.** הכלל כמו שבארנו למעלה, דדעת שהוא התורה והוא משה על שמיה וזהו בסלע כו':

[2314] **אלא טפין כו'.** והוא האור דשמשא המאיר בככביא בכל דור:

[2315] **טפין טפין.** ברעיא מהימנא פרשת תצא שהן רמיזין דקבלה, וגם בתורה שבעל פה אינן אלא פסקי הלכות ואינן מים נובעים לחדש הלכות כמעין הנובע רק כל אחד מה שקבל מעט מעט:

[2316] **באלין פסקות.** רוצה לומר כמו שאומר לעיל נ"ב ב' וכמה תריסין כו' ולקמן ס"א ב' פסק אתקריאת כו' אית דפקסין כו'. ורוצה לומר פסק הוא שמקשין ומפרקין בכמה פירוקין עד שמוציאין הדין לאורה וכמו שאומר שם ולבתר דפסקין לון מתקנין לון בכמה פירוקין כו' ועיין מה שבארנו שם:

[2317] **ובגין ויך משה כו'.** דפעם הראשון לא נפיק אלא טפין, ובפעם השני ויצאו מים כו', והוא לעתיד לבוא שיבקע ימא דאורייתא כנ"ל:

[2318] **דא גרים.** כמו שאומר למטה דאשתאר יבש בלא שכינה דהיא מעין דלית ליה פסק והיא כפטיש כו':

[2319] **וכמה מחלוקת כו'.** שמים רבים יוצאים ביחד, אבל טפין כל אחד לבדה, במחלוקת:

[2320] **ומאן גרים כו'.** כמו שאמרו (סנהדרין פח ע"ב) משרבו כו' שלא שמשו כל צרכם רבה המחלוקת, והמחלוקת שלא לשם שמים הוא מערב רב הקופצים להורות וליטול עטרה, נעשה לנו שם כו', וע"י ערב רב טעה להכות, שכעס עליהם ובא לטעות, כמו שאמרו (ויקרא רבה יג) בשלשה מקומות כעס משה רבינו עליו השלום, וכמו שכתוב ויתעבר ה' כו' (דברים ג כו), וירע למשה בעבורם (תהלים קו לב), התאנף בגללכם (דברים א לז), וגם הם גרמו לזה - כמו הנשמות לאדם הראשון, והתפשטות משה בהם גרם גם כן, עיין בזוהר פרשת בראשית כ"ח ב' ומשה בגינייהו כו' דבגינייהו עבר כו' ואינון גרמו כו' עיין שם בדבריו:

[2321] **ובג"ד שמעו כו'.** דאינון המורים, והן במט"ט, ושם - בדברים לא כו', אבל שכינתא אקדימת לתמן כמו שאומר למטה:

[2322] **לא הוו טרחין כו'.** דהכאה גרם לטרוח בהכאת סלע בלישנהון:

[2323] **ודברתם כו'.** שאז היה בדיבור התורה נגלית פנימיות שהיא מימי הדעת כמו שכתוב כי מלאה כו' כמים כו' וזהו ונתן מימיו - מעצמו, וזה שאומר בלא טורח:

[2324] **בלא קשיא כו'.** שלשה דברים: בקשיא - שהוא קושי מאד, והכל גרם ההכאה שהוא קשיא, והטפין הן מחלוקת כנ"ל, ופסק - שהוא הסלע במיעוט המים טפין טפין:

[2325] **כה דברי.** שהוא ודברתם, שהיא השכינה, דבר ה' היה בתורה מעין גנים דלית ליה פסק כמו שאומר לקמן נ"ד א' עץ החיים מה שאין כן במט"ט כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת פנחס רמ"ח ב' אבל סיהרא כו' הלא כה דברי כו', וסיפא כפטיש יפוצץ סלע - בדבורי, והיה נבקע הסלע:

[2326] **הוה שריא בפומיהון.** שהוא דבור - בפה, והוא תורה שבעל פה, פה אל פה כו', דרגא דמשה, וזה שאומר דאיהי אורייתא דבעל פה, ונאמר ונתתי דברי בפיך, וכל דבור נאמר בו אדבר בו דשריא בפומיהון:

[2327] **דאיהי על ס' כו'.** דשיתין איילות דסחרני כורסיא, ששים המה כו' אחת כו' - דסלקא על גבן, הלכה למשה מסיני, ואלו הששים הן סלע ואיהי על גביהן וזה שאומר דשכינתא נח על טנרא:

[2328] **דבכל אתר דבעי כו'.** זכות תורתם, דאשה כי תזריע כו', כמו שנבאר לקמן נ"ו א' בהגה, מה שאין כן ברפידים שלא ניתנה התורה עדיין:

[2329] **דקלנא הות כו'.** דאתמר בה דברי כאש כו' וכפטיש כו' כנ"ל, ובהכאה זו דימו אותה לשפחה דמט"ט - ולא כן, דאף במט"ט אם היא תמן אין צריך להכאה, וזה שאומר ובג"ד אסתלק כו', שסלקו במעשיהם ומחשבתם כאלו אין שם שכינה:

לֵיהּ חֵילָא לְמֵיהַב מַיָּא, וְדָא אִיהוּ עַל אֲשֶׁר לֹא קִדַּשְׁתֶּם אוֹתִי (דברים לב נא), יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי (במדבר כ יב), וּבְגִין דָּא (דף נד ע"א) אִסְתַּלַּק שְׁכִינְתָּא מִן הַסֶּלַע, [2330]דְּאִיהִי י' מִן מיטטרו"ן, וְאִשְׁתָּאַר מטטרו"ן יְבֵשָׁה, וְרָזָא דְמִלָּה יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְגוֹמֵר (בראשית א ט), [2331]אֶחָד אִיהִי מַלְכוּת, וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה [2332]דָּא סֶלַע מטטרו"ן, [2333]דְּבְגִינֵיהּ אִתְמַר (שם ב כא) וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה, מַאי בָּשָׂר, הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (שם ו ג) בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, [2334]וְעַד דְּנָחִית לָהּ לָא עָלָה הַסֶּלַע וְלָא יָהִיב מֵימוֹי. [2335]וּבָתַר דְּאִסְתַּלַּק הַאי מַבּוּעָא מִתַּמָּן, שַׁלִּיטַת מָרָה בְּאַתְרָהָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות טו כג) וַיָּבֹאוּ מָרָתָה, וְרָזָא דְמִלָּה וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה וְגוֹמֵר (שם א יד), דָּא קוּשְׁיָא, בְּחֹמֶר דָּא קַל וָחֹמֶר, [2336]וְהָא אוּקְמוּהוּ. וְהָכִי הַוּוּ יִשְׂרָאֵל עַד דְּאַחֲזֵי לוֹן עֵץ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם טו כה) וַיּוֹרֵהוּ יהו"ה עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם, וְדָא עֵץ הַחַיִּים, דְּאִתְרַבֵּי עַל הַהוּא מַבּוּעָא דְאִיהִי י', מַבּוּעָא דְאַשְׁקֵי לְאִילָנָא דְאִיהוּ ו', וְהַאי עֵץ מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מְאוֹת שָׁנָה דְאִינּוּן ה', וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם דָּא ה' בַּתְרָאָה, דְּאִתְמַר בָּהּ [2337]קְרֵאן לִי מָרָה, דְּשַׁכְּינְתָּא [2338]אִיהִי מַעְיַן גַּנִּים דְּלֵית לֵיהּ פְּסַק, טִפָּה דְּאִתְמַשְׁכָא מִן מוֹחָא, [2339]וְכַמָּה טִפִּין אִתְמַשְׁכָאן מִנֵּיהּ, דְּאִינּוּן (תהלים מה טו) בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ.

[2330] **דאיהי י' כו'.** יו"ד הוא מעין חכמה דלית ליה פסק כנ"ל:

[2331] **אחד דאיהי מלכות.** עיין לקמן תיקון מ"ב ובזוהר פרשת בראשית ועיין מה שבארנו שם:

[2332] **דא סלע כו'.** שהוא יבש כסלע בלא מעין גנים ונאמר בו כי שמי בקרבו (שמות כג כא), וכל טוב כו' (בראשית כד י), והוא מתבנאה בשם ע"י הצדיקים - זכאה אתון צדיקייא כו':

[2333] **דבגיניה אתמר ויקח כו'.** רוצה לומר צלע דא הוא סיהרא דעץ הדעת, צלע המשכן, משכנא דמט"ט, וצלע - קשה כאבן, ועלה אתמר יפה כלבנה - חוור, ויסגור בשר - כלת משה - סומק, כחמה שנאמר ברה כו', כחוט השני שפתותיך, אבל סיהרא בסוד עטרה דחסד שריא בפום אמה, ואמר ויסגור - שהיא נסגרת כנ"ל, וזה שאומר ההוא דאתמר כו' בשגם, ידוע, ועיין בזוהר פרשת בראשית כ"ח א' בארוכה:

[2334] **ועד דנחית לה לא עלה כו'.** רוצה לומר הדעת - בחינת משה, רוצה לומר וזהו ויסגור בשר כו', והוא ההוא מבועא - גבורות גשמים:

[2335] **ובאתר דאסתלק כו'.** רוצה לומר סטרא דמרה, דמבועא הוא סם חיים, ומרה - סם המות כמו שאומר לעיל תיקון כ' זהו ברע ובטוב. רוצה לומר תורת עץ הדעת, טהור כו', כמו שמפרש והולך וימררו כו':

[2336] **והא אוקמוה.** עיין בזוהר פרשת בראשית כ"ז א':

[2337] **קראן לי מר'.** דנאמר בה אני מלאה הלכתי - מלא י"ה, והן יה"ו, דאז וימתקו המים כנ"ל בעץ החיים דהוא יה"ו כנ"ל, ועתה ריקם כו', נאלמתי מוא"ו - דום י"ה, וכמו שאומר לקמן, וזהו מרתה - מסטרא דעץ הדעת דאתלבשה תמן:

[2338] **איהי מעין כו'.** רוצה לומר תורה שבעל פה, כלת משה, והוא יו"ד דילה, והוא סיהרא דעץ החיים כנ"ל - ו"ק דילה הוא גם כן עץ החיים דאתשקיא, והחיים דאיהי ההוא מבועא - והחכמה תחיה בעליה כמו שאומר למעלה וכל הויה הנ"ל - הכל בה וכמו שאומר לעיל על ההוא מבועא דשכינתא כו' ויו"ד דידה היא טפה דאתמשכת ממוחא ועיין לקמן [עמוד] ב' שמאריך בהאי טפה והיא יו"ד דאדני והיא ברתא דמלכא:

[2339] **וכמה טפין כו'.** הלכות פסוקת וכנ"ל ועלמות ואין מספר:

[2340]קַרְקַפְתָּא אִיהִי סָלַע, וּמַבּוּעָא מִלְגָּאו דָּא מוֹחָא, [2341]עַל אִלֵּין טַפִּין אִתְמַר (תהלים קכז ה) **אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר**

[2340] **קרקפתא כו'.** והוא סלע דברתא דמלכא שהוא בדבור ובפיוסא כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת תצא, והוא בינה, לבושא לחכמה, נקודה בהיכליה, וכמו שאומר לעיל ל"ז ב' וימודו בעומר דא שכינתא עילאה דאיהי עומר לגלגלת דאיהי גלגלתא דרישא, ומה שאומר לקמן בינה לבא, כאן הוא בינה שבחכמה, ובתוך הלב יש נקודה גם כן - חכמה שבבינה, ומה שאומר לעיל י"ג א' כתר עליון איהו כו' קרקפתא דתפילין, שם מירי בגלגלת למעלה גבוה על המוח, והוא גם כן לבושא לאור אין סוף שבתוכו וכמו שאומר לקמן סוף תיקון כ"ב כתר עילאה כו' אין סוף אתקרי מלגאו, כתר עילאה מלבר כו' והוא אוירא עילאה שבתוכו כמו שאומר באידרא זוטא רפ"ח א' גלגלתא דרישא כו' וחכמתא עילאה סתימאה בהאי גלגלתא אשתכח והוא אוירא עילאה וכמו שכתב האר"י זללה"ה ונקרא אין סוף כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית ט"ו א' ועיין מה שבארנו שם, וגלגלתא הנ"ל היא נוק' דכתר דא"א, ואוירא - דכורא, אלא ששם אין דכורא ונוק' כלל וכלל, דשורש זכר ונקבה מתחיל ממ"ס כמו שאמרו באידרא זוטא אבל שם אין אלקים עמדי אבל מכל מקום הם שורש לשורש זכר ונקבה שבמ"ס ולכן בהאי גלגלתא הוא טלא דבדולחא אף דשם כולו חסד מכל מקום הוא כשמתפשט למטה בז"א נקרא בדולח וכמו שאמרו באידרא רבא קל"ה ב' בהאי גלגלתא נטיף טלא מרישא חוורא דאתמלי מיניה תדיר, ומהאי טלא זמינין מתיא לאחייאה, והוא טלא דאתכליל בתרי גווני: מסטרא דרישא חוורא - חוור בגווי' דכליל כלהו חווריו, וכולהו חוורי, אבל כד אתיישבן בהאי רישא דז"א אתחזי ביה סומקא, כהאי בדולחא דאיהי חוורא ואתחזיה גוונא סומקא בגוונא חוורא כו', מה שאין כן באוירא שאין התפשטותו גורם לדין כלל, כי זהו החילוק בין אוירא לבוצינא - שלמעלה כולם רחמים גדולים אלא בהתפשטותם, ואלו שני שורש השרשים לחו"ב, דאבא הוא מרוחא דגניז בעתיק יומין כמו שאמרו באידרא זוטא, ואמר באידרא רבא שם והאי אוירא הוא טמיר דטמירין דעתיק יומין ברוחא דגניז בה, וגלגלתא שורש לאימא ולכן היא גם כן גלגלתא לבושא למ"ס, והן כח"ב דא"א: גלגלתא ומ"ס ולבושא דמ"ס, אלא שהלבושא הוא נכלל במ"ס - חכמה - בינה שבחכמה כנ"ל, ונכלל גם כן בכתר כי כל עניינה נקרא על שם הכתר ונקראת אהי"ה, וכל י"ג תיקונין בה משתכחין, וכן כל הענינים כידוע, והיא כתר לז"א, וזה שאומר דכל ג"ר נכללין בה, דחכמה - בה כלול ומלובש, וכתר נכלל גם כן בה, דגולגלתא הוא הכל כאחד, וכמו שאמרו בגוף וברית דהן אחד מטעם זה, ועל קרקפתא הנ"ל ואוירא אמרו בכתר דהוא טמיר וגניז, דאוירא הוא גניז כנ"ל ברוחא דגניז בה ברוחא דגניז בעתיק יומין, וגלגלתא נקרא עתיקא, טמיר דטמירין כמו שאמרו באידרא רבא ובאידרא זוטא עיין שם באידרא רבא קכ"ח א' תאנא עתיקא דעתיקין טמירא דטמירין כו' ושם ושם ובהרבה מקומות עיין שם, ועיין בזוהר פרשת בשלח ס"ד א' ב' ומאן צור כמה דאת אמר כו' ר' אבא אמר אית צור ואית צור מסטרא דצור עילאה כו' מסטרא דאימא כו' וע"ד מצור עילאה אפיק מיא מאתר דלתתא ומה שמיה דלתתא סלע דכתיב והוצאת להם מים מן הסלע ובמה אפיק האי סלע מיא בחילא דצור דלעילא, והנה ידוע שהיא נקראת כל שמהן דילה על שם קבלתה מהספירות, אם לחסד מקבלת מחסד שלמעלה בחסד דילה ומשם היא עושה חסד, וכן בכולם, וכן כאן שמקבלת מאימא בבינה שלה שם נקרא סלע על שם הצור ומשם יהיבת מים, וכאן היא ברתא דמלכא סלע דברתא דמלכא, דמוחא דפנים ממנה נקראת בת מלך, כמו שאומר לעיל נ"ב ב', ועיין ברעיא מהימנא פרשת תצא רע"ט ב' על האי אבנא דאיהי סלע דילך לאפקא מיא מתמן דכלה דילך מעין החכמה בהאי סלע דנביעא דילה ברזין סתימין דלית להו סוף ועלה אתמר והחכמה מאין תמצא, ורוצה לומר דחכמה האי מעין בהאי סלע והכל במלכות דאצילות כמו שאומר שם פתח רעיא מהימנא ואמר סבא סבא כו', וטעות סופר שם, וכך צריך להיות, ולא דבור אלא אבן סלע דמשה כו', ולא גרסינן דאיהי ושם אלא דבור ופיוסא אבל שכחתי ונקטתי סלע אחרא כו' כך צריך להיות, אבל סלע דילי איהי ברתא דמלכא בגינה אתמר ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו - בדבור ופיוס כו', ועיין בריש פרשת משפטים צ"ד ב' ושכינתא אית דאתקריאת ברתא דמלכא כו' תא חזי בר נש כד אתילד יהבין ליה נפשא כו' ותלת אלין אינון אמה ועבד ושפחה דברתא דמלכא, זכה יתיר יהבין ליה בארח אצילות מסטרא דבת יחידה ואתקריאת איהי בת מלך כו', ואמר דבת יחידה כמו שכתוב ששים המה מלכות כו' אחת היא יונתי אחת היא לאמה כו', ומסטרה נקראת הנשמה - יחידה, והוא דרגא דמשה שלא זכה שום אדם אליה, והענין שאף שנר"ן היא דרגא דבי"ע כידוע וכמו שאומר בזוהר פרשת משפטים שם, כל זה הוא לפי סדר הבריאה אבל אחר החטא ירדו ממדרגתם, ועיין מה שבארנו בליקוטים מ"א א' ב' בארוכה. והנה סלע זו הוא ק"ק דהיכלות, כי ג"ר דילה מקננן בכורסיא וכמו שחו"ב לא מתפרדין - כן בריאה ביחודא באצילות, וכמו שאמר המגיד, והנה כמו שחכמה, מוחא - הוא ההוא נביעו, וסלע - בינה, כן הוא באצילות - ההוא נביעו, וסלע - בבריאה, ולכן אמר דנקט סלע דשפחה דמט"ט ולא קאמר דבריאה, ומשם ניתנה התורה ואף שאמר בזוהר פרשת משפטים דאמה שם, היינו במלכות דבריאה, וכן עבד ושפחה הכל במלכות שלהם וכן סלע וכמו שאמרו שפחה דמט"ט משנה כו':

[2341] **על אלין טפין כו'.** דפשטא דקרא נאמר על בניו ממש והטפין של הזרע נקראים חצים כנ"ל סוף תיקון י"ג זרע יורה כחץ לגבי כלה כו' עיין שם, וזה שאומר כחצים ביד כו' וכן הבנים אחר שהולידם נקראים גם כן חצים על שם כך, ובהם (תהלים קכז ה) לא יבושו כו' כמו שאמרו (ברכות ד ע"א) חכם בני ושמח לבי ואשיבה חורפי דבר, וכן בתרעא דגן עדן, ששם זה השער, וכמו שאמרו בזוהר פרשת בלק קצ"ו ב' אשר שתה אפרוחיה אלין אינון צדיקיא דזכו לבנין קדישין כו' דהא זכותא דבנייהו בהאי עלמא אגין עלייהו ומעטרין להו תמן מאן רוחא דזכי לכל האי האי דשתה אפרוחיה כו', ומדרשו על התלמידים וכמו שאמרו בפרק קמא דקדושין כי הם נקראים בנים. והענין, כי בנים נקראים מצד הגופים ותלמידים נקראים בנים מצד החכמה שהוליד להם והוא רוח הפנימי דבהן, והן ברית הלשון והמעור ששניהם הם דעת המוליד אלא שזה מוליד בגופני, הזרע שהוא גופני מוליד בגופני, והדבור שהוא רוחני מוליד רוחני, ומכאן כמה כח הדיבור - שמוליד בנים רוחנים וזה שאמרו (משנה ערכין ג ה) נמצא האומר בפיו כו', וכן כבוד רבו קודם לאביו, והנה כמו שברית נקראת קשת יורה חצים כן הלשון שהוא גם כן דרגא דיסוד כידוע, לשון למודים נקרא גם כן קשת, וכמו שאומר לעיל בסוף תיקון י"ג לגבי צדיק דאיהו קשת כו' וקשתא איהו לישנא דפומא, אגוזא דקשתא - פומא, חוט השני דא שפה, חוט של קשת דביה הוה צדיק זריק חצים דאינון מלולים כו', והן כאן מלולין דחכמתא, והן הטפין דאמר כאן, והן שלש טפין דחכמה ובינה ודעת דנפיק מפומא, ועיין בזוהר פרשת משפטים קכ"ג א' דוגמת שלש טפים דלמטה, וע"ש תלת טפין דנחתין מן יוד כו', וכן בתפלה הן שלש צלותין, ואמר לא יבושו כו' דבהן יפלח חץ כבדו דחויא כו' ובהן ילחם

מִלֵּא אֶת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם וְגוֹמֵר, אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר, דְּאִיהוּ תַּרְעָא דְצַדִּיק אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, דַּעֲלָהּ אִתְמַר (שם קיח ב) זֶה הַשַּׁעַר לַיהוה״ה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ.

[2342]וְעוֹד שְׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו״ה (מיכה ו ב), אִלֵּין תְּלַת יוּדִי״ן, וְהָאֵיתָנִים מוֹסְדֵי אָרֶץ (שם) אִלֵּין תְּלַת וָוִי״ן, דְּכֻלְּהוּ אִתְרְמִיזוּ בְּוַיַּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט.

[דף נד ע״ב]

[2343]קוּם אֶלְעָזָר וּנְטֵיל קִרְטָא דְאִיהִי שְׁכִינְתָּא (ואקיף לה (דף נד ע"ב) תגא), וּזְרִיק מַנָּהּ אֶבֶן דְאִיהִי טְפָּה קַדִּישָׁא,

---

באהבה עם התלמידי חכמים, את והב בסופה וכמו שאמרו שם בגמרא מאי לא יבושו כו' וכמו שאומר שם בסוף תיקון י״ג לבתר דיפלח חץ כבדו זרע יורה כחץ לגבי כלה כו' וזהו ענין המלחמה שאמר למעלה נ״ב א' בקשתא כו' וכן מה שאומר בזוהר פרשת בלק ובזוהר פרשת עקב, ואמר בזוהר פרשת בלק שננא דחרבא לגבך כו', ובתיקונים לקמן קשתי לגבך כו', ובתיקוני זוהר חדש, והוא המלחמה של רחימו כמו יורה כחץ אל האשה והמלחמה נקראת בזיווג לפי שהם שני הפכים, מ״ד ומ״נ, ושני דינים הן: אחד, דינא דקודשא, יראת ה', והוא שלהובא דרחימותא וכל התעוררות והשמחה ושכר העולם הבא וכל טובה - הכל שם, וכמו שכתוב מה רב טובך אשר צפנת, בצפון תערוך שלחן לפני כו', והוא יין המשומר בענביו המשמח כו', עין לא ראתה כו', ויש יראה רעה, רצועא בישא, דינא דמסאבותא על ראש רשעים יחול וכמו שאמר בזוהר שהקשה הואל השם אוהב משפט למה נותן הדין ברשעים ומשני כנ״ל, והם הן שתי המלחמות, דינא דלאו קדישא לגבי חיוא יפלח חץ כו' והוא ויזובו בהכאה הראשונה ואח״כ בשניה מים ושתאן חיוון ברא, חיות הקודש, ולכן צריכין חבריא ללמוד יחד באהבה גדולה לאדבקא רוחא ברוחא כמו שאמרו בזוהר פרשת ויקהל וכמו שאמרו (עירובין ק ע״ב) גם בלא דעת כו' כמו בני שנואה ונקראים התלמידים גם כן חצים, כנ״ל גבי בנים, אבל עיקרן על טפין דחכמתא, וזה שאומר לא יבושו כו', כי בחכמה לא יבוש לפלפל בשער וללמד תורה ברבים, ואמר דאיהי תרעא דצדיק אות כו', כמו למטה שעטרה שהוא שער מלשון זה השער כו' - נקראת קשת כי שם הקשת וכמו שאומר לקמן ומשם יורה כחץ וכן הוא בלשון - שהוא יסוד, ופומא הוא אות ברית שלו, והוא השער זה השער, וכמו שאומר לעיל ל' א' וזכאין שפוון דאינון תרעין דהיכלא כגוונא דאלין דאתמר בהון פתחו לי שערי צדק, ופה ומילה שניהם הם שערים שהם נקובים ונפתחים להוציא דבור וזרע וחושבנם חד (רוצה לומר פה מילה) גם כן, והם מכוונים בכל דבר ושניהם הן ברית כמו שאמרו בספר יצירה והן ברית התורה והמילה וע״י שניהם זוכה ובא לתרעא דגן עדן ונקרא צדיק וזה שכתוב זה השער כו':

[2342] **ועוד שמעו כו'.** דחג״ת הן שלשה יודין, ומסטרא דלהון הן שלשים מעלות דברתא דמלכא סלקא בהון כמו שאומר לעיל כ״ג ב' ותלת יודין אינון י' י', ואינון רישא וסיפא ואמצעיתא דאת י', ואינון רמיזין בשמא סתים דאיהו יו״ד ה״י וא״ו ה״י, באלין תלת שבח דוד מלכא לברתא דמלכא הה״ד שיר למעלות - ל' מעלות, ל' מעלות אינון וודאי, אינון תלתין דרגין דבהון ברתא סלקא כו' - והן אבהן דבהון סלקא, ועיין לקמן פ״ט א' דאינון תלת אבהן תקינו תלת צלותין כו' לסלקא שכינתא בהון כו', דעמודא דאמצעיתא איהו גופא, ותרין דרועין דיליה - ימינא ושמאלא, דבהון אחיד בה ועל גופא אסתלקת, ותלתן דרגין עיין בזוהר חדש פרשת בראשית תלתין רתיכין דבהון עיין שם בדבריו ועיין לקמן נ״ה א' ולבתר חתיכא לה לתלת למהוי תגא כו' ועיין בתיקוני זוהר חדש ע״ו ב' בארוכה. ואמר והאתנים כו' תלת ווי״ן, וזהו דאמר בתיקון נ״א דשי״ח - בצדיק, ח״י כליל נה״י, שלשה ווין, והענין כי שני דרגין דדכורא: אב ובן, יו״ד וא״ו, וחג״ת נקראים אבהן דאעלו במחשבה כמו שאמרו בריש פרשת בראשית, אבל נה״י אתקרי בנין, וכל בניך כו', וא״ו, ולכן נקרא צדיק דכליל לון - ח״י, וכלן נכלל בשי״ן כמו שאומר לעיל בתיקון י״ט, והן שלשה תגין דשי״ן, ג״ה, כמו שבארנו שם ועיין לקמן נ״ה א' ושלשה יודין דשי״ן ושלשה ווין הן ו״ק כמו שאומר כאן, ונקודה התחתונה דקושר כולן הוא מלכות, קשר כולם, ועיין לקמן נ״ה א' ודא רזא דשי״ן דאיהי סלקא בג״ר ומשם היא תגא, וכמו שאומר לעיל תיקון י' ותיקון י״ט ועיין לקמן ב' דאמר בסליקו היא וא״ו והן מסטרא דנה״י דמוליכין לגבי בעלה כמו שאומר לעיל נ״ה א' בהגהה וכד נחתת על גבי חג״ת הוי שלשה יודין וזה שאומר לקמן נ״ה ב' בהגהה בשלשלת סלקא בשורק נחתא, דשלשלת הוא שלשה ווין ושורק שלשה יודין, והכל בש״ין: שלשלת, שרק. ונראה מכאן דאע״ג דקאמר בזוהר חדש ז' ב' דהני תתאין רתיכין דלהון כגוונא דעלאין, נראה מכל מקום שאינן אלא ששה לכל אחד אבל למעלה כ״ג ב' אמר ולבתר סליק ו' בי', שית זימנין עשר, עד דסליק לשתין כו' וכן לקמן ס״ט א' ואינון שית סלקין כו', ונראה שארבעה בכל אחד דנה״י הן תמיד בנוק' שהן מוסדי ארץ ובהון אתקריאת ז״ה השער, וגם שבחג״ת ארבעה הן דידה, ד״ו פרצופים, והן כ״ד צרופי אדנ״י, כ״ד מעלות שהכהונה נקנית בהם, כ״ד קשוטי כלה, ויבאה כו', מכל מקום בגלותא שם רחוק כנ״ל ואיהי ריב בכל הדרגין מה שאין כן בנה״י, ושלשה יודין - הן שהמלכות נקנית בהן, דבהון סלקא ברתא דמלכא כו' כנ״ל, דוד דאתחבר באבהן, ועוד שלשה ווין הנ״ל הן מ״ח מעלות שהתורה נקנית בהם, דצריך לחברא בה כל הדרגין וכנ״ל דאיהי מריבת בהון בשית סדרי כו' כליל שית סדרין ואמר דכלהו אתרמיזו כו', שהן משמשות על עיקר השורש דבשלש תיבות אלו, ובע״ב דבהון הוא תרי דרגין, חג״ת - עשב, ונה״י - שיח כמו שאומר לקמן בתיקון נ״א, וכאן דריש על האותיות ובהגה דריש על הנקודות, ועיין לעיל נ״ג א' דאית מארי כו' ואית כו' ועיין מה שבארנו שם:

[2343] **קום אלעזר כו'.** מפרש והולך אלין תלת יודין כמו שאומר לקמן [עמוד] ב' וכד נחיתת כו' ולקמן נ״ה א' ומפרש דרגא דיו״ד ודרגא דוא״ו כמו שמפרש והולך ההוא עולימא. קירטא כו'. קלע כו'. המלחמה דקירטא הוא קלע כמו שאומר לעיל יו״ד ב' איהי קירטא בתפילין חוט דקלע כו', ומפרש הזרקא דהן כלי המלחמה כמו שאומר לעיל סוף תיקון ה' טעמי מאני קרבי, ומפרש התחלתם זרקא שופר הולך סגולתא, ואמר דזרקא הוא הקירטא, חוט דזרקא הוא חוט דקירטא, ותגא דזרקא למעלה שהוא יו״ד הוא גם כן דקירטא דיש לו תגא למעלה ובה מונח אבן לזרוק ועל שם כך נקרא זרקא, והן י״ו הנ״ל, הרים ואיתנים ולכן אמר קום כנ״ל:

דַּעֲלָה אִתְּמַר (בראשית ב ו) וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, [2344]וּבְגִין דָּא אִסְתַּלְקַת עִזְקָא מִן זרק"א, לְקַבְּלָא עֲלָה אֶבֶן יְקָרָה דְּאִיהִי טַפָּה, וּמִיָּד וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה, [2345]כַּד סְלִיקַת, סְלִיקַת בְּאִימָּא, דְּאִיהוּ א' מִן אדנ"י אהי"ה, וְעַל מָאן סְלִיקַת, עַל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ ו', דְּאִיהִי כְּרִיכָא בֵּיהּ כְּעִזְקָא בְּאֶצְבְּעָא, וּסְלִיקַת בְּד' מִן אדנ"י, דְּאִינּוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין וּתְרֵין שׁוֹקִין, [2346]עַד דְּסָלִיק לְאָת י' דְּאִיהִי אַבָּא חָכְמָה י' עִלָּאָה, בְּגִין דְּמִתַּמָּן אִתְּנְטִילַת, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (משלי ג יט) יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אֶרֶץ, [2347]וְנִטְיַלַת נְבִיעוּ וְשַׁקְיוּ מִנֵּיהּ לְעִילָּא, בְּקוֹצָא דִּילֵיהּ לְעִילָּא, וּבְאֶמְצָעִיתָא, וּבְקוֹצָא דִּילֵיהּ לְתַתָּא, וְכַד נְחִיתַת, נְחִיתַת כְּלִילָא מִתְּלַת טִפִּין, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בָּהּ [2348]הוֹלֵךְ סָגוֹלְתָ"א.

וְאִתְקְרִיאַת י' י' בְּתִלַת יוּדִי"ן, [2349]י' עִלָּאָה אִיהִי עַל רֵישָׁא דְּ א, דְּאִיהִי כֶּתֶר עֶלְיוֹן עַל כָּל עִלָּאִין, [2350]וּלְבָתַר נְחִיתַת בְּאֶמְצָעִיתָא בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא (נ"א באמצע), וּלְבָתַר נְחִיתַת לְתַתָּא בְּאַתְרָהָא י' דְּאִיהִי לְתַתָּא מִן א.

קָמוּ תַּנָּאִים וְאֱמוֹרָאִים דִּלְעֵילָּא, וְאָמְרוּ רַבִּי רַבִּי כַּמָּה תַּקִּיפָא קִרְטָא דִּילָךְ, [2351]דִּי סְלִיקַת לָהּ עַד אֵין סוֹף, וּנְחִיתַת לָהּ עַד אֵין תַּכְלִית.

[2344] **ובג"ד אסתלקת עזקא מן זרקא כו'.** רוצה לומר דעזקא שהוא התגא דעל זרקא - כפוף כעין עזקא לקבל האי טיפה דסלקא מינה מ"נ ויורדת אח"כ והשקה כו', וזה שאומר לקבלא עלה כו', ואותיות א"ד - בהן עולה כמו שמפרש והולך, ובאותיות ו"י - עליהן עולה כמו שמפרש והולך והן ו"י דזרקא, הרים ואיתנים:

[2345] **כד סליקת כו'.** עתה מפרש והולך מהו עלייתה, א"ד יעלה, ועלייתה בו"י, והן ארבע אותיות דאדנ"י ודהוי"ה כמו שמפרש והולך, והענין כי אימא מעלה אותה בחמש גבורות דהן מעלה מ"נ כידוע וזה שאומר כד סליקת כו', ואימא נקראת אהי"ה - דרמיזא בא' של אדנ"י, אהי"ה והוי"ה רמיזין בראש וסוף של א"דנ"י כמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת נשא קמ"ו ב' ושאר מקומות, וכן הוא כאן כמו שאומר למטה וסליקו דילה הוא בד' כמו שמפרש והולך וסליקת בד' כו' דאינון תרין כו', וזהו וא"ד יעלה, ואמר ועל מאן סליקת כו' כעזקא באצבעא, שהוא נ' דאדנ"י, שהוא כעזקא דזרקא, ועיין למטה טול קשת בידך דאיהו כגוונא דאצבעא ועזקא והוא צורת נ"ו וכן אמר כאן דאיהי וא"ו דאיהי כריכא כו' ושתי בחינות הן התגא בעצמה הוא צורת יו"ד והוא עזקא שלם אבל כל הכפיפו דזרקא הוא צורת נ'. ואמר עד דסליק לאת יו"ד כו' - והוא יו"ד דאדנ"י, וכן הוא ארבע אותיות דהוי"ה, דאימא ה' ראשונה וסליקו דילה בד' הוא ה' אחרונה שהיא ד', ועיין לקמן סוף תיקון מ"ז וסליקו דילה על וא"ו ועולה ליו"ד, והן ד' כלולין בד', וארבעה דברים צריך לעליה: שעולה על כותל שוה לגג וצריך אחד למעלה להעלות אותו והוא נאחז בידיו בהמעלה, והן ארבעה דברים: שעל הכותל עולה, ולגג עולה, והיא העולה בידיה ורגליה, והמעלה אותה, ואלו שני דברים - א"ד - הן העולים, דה' גבורות מעלים המ"נ, ולכן וא"ד יעלה, אבל לו"י היא עולה, שהן דכורין, ושתי ההין - נוק', ווא"ו יו"ד הן הקירטא והזרקא כנ"ל:

[2346] **עד דסליק לאת כו'.** עיין לעיל תיקון י"ט, [דף] ל"ח א', ובתיקון י', [דף] כ' ב', ואמר [דף] ל"ח א' אתרביאת מכל שקיו כו' עד דמטי להההוא מבוע עילאה דאיהו י' עילאה חכמת כל בני קדם ובההוא זימנא אתעבידת איהי תגא ברישא דאת ו' כו' עיין שם ובתיקון י':

[2347] **ונטילת נביעו כו'.** והן ג"ר דכלילין ביו"ד כמו שאמרו בזוהר פרשת ויקרא והן שלשה יודי"ן דשם ס"ג כמו שאומר לעיל כ"ג ב', והן שלשה יודי"ן הנ"ל דהרים, ושלשה ווין הם גם כן דשם הנ"ל - דשלשה ווין שם, אלא דאין צריך לפרש דבכל מילוי הוא כן מכל מקום בזה השם הוא ונשאר ארבע אותיות: א"ד דסליקת כנ"ל, ושתי ההין דכלילת א"ד כנ"ל - והן נוקבין, ארבע אותיות, ושלשה ווין ויודין - דכורין, ו' אותיות, ד"ו פרצופין - ו"ד:

[2348] **הולך סגולתא.** רוצה לומר שני טעמים האחרים: שופר הולך סגולתא, הולך - לשון נחיתת, וסגולתא - שלש טיפין, ושופר - מפרש בתיקוני זוהר חדש ע"ו ב' דאינון שלש טיפין אינון משופרא שופרא דמוחא, ואמר שם דאינון מתלת י' י' י' דסגולתא דאתרמיזו בשם יו"ד ה"י וא"ו ה"י כו':

[2349] **יו"ד עילאה כו'.** עתה מפרש דאיהי נטלא תלת יודי"ן והיא כלולה גם כן בשלשה מקומות - בשלשה דרגין דקו אמצעי: כתר, תפארת, יסוד, והן: חולם שורק חירק, תגא ויחודא וכרסיא, ועיין מה שבארנו לעיל נ"ג ב' בארוכה, והכל כליל בא': דיו"ד מורה על ג"ר וכנ"ל דיו"ד כליל ג"ר, ו' - עמודא דאמצעיתא, י' דלמטה - מלכות, והוא חושבן שם הוי"ה דכלילא באלף, והכל בה, דהיא קשר כולם, ונגד זה שלשה אלפין בשם מ"ה, והכל בה: אלף דיו"ד ה"א - בפומא, סופא דגולגלתא, אלף בטבורא - בוא"ו באמצעיתא - שורק, אלף דה"א אחרונה - בסופה, עטרת הברית, ועיין מה שנבאר לקמן סוף תיקון כ"ה שלש פעמים דנכללת השושנה באלו שלשה אלפין:

[2350] **ולבתר נחיתת באמצעיתא בעד"א ולבתר כו'.** כן צריך להיות, ולא גרסינן ונטלא מתמן, דכאן לא מיירי בנטילתה רק נחיתו דילה בשלשה מקומות, ובעמודא דאמצעיתא היא כלולה באמצעית הוא"ו ששם נובעין שני היודין והיא בנקודת שורק - אור הגנוז ואינה נראה שם ולכן הטבור סתום:

[2351] **די סליקת כו'.** דאין סוף נקרא בכתר מלגאו, כמו שאמרו בסוף תיקון כ"ב, והוא באור ישר, ובאור חוזר נקראת מלכות - כתר, ושם הוא אין תכלית, דכתר נקרא מקור ומקור לית ליה סוף ותכלית, ועיין בתיקוני זוהר חדש ע"ח א' ב' והמשכילים יזהירו כו', וכתר נקרא סוף השגה שידוע שהוא טמיר וגניז, אקי"ק לבדו, והוא הרצון שידוע שהכל ברצונו הפשוט, מה שאין כן בההוא דמלגאו - אין סוף, ומלכות הוא התכלית שהכל בשבילה בשביל מלכותו, אבל בלגאו אין תכלית. ואמר די סליקת כו' ונחיתת כו' כמו שאומר לקמן עד דסליק לאת כו' וכד נחיתת נחיתת כו' י' עילאה על רישא דא' דאיהי כתר כו' ולבתר נחיתת כו', ואלו שני יודין הן אני ראשון ואני אחרון, אני אין - בכתר ומלכות, באור ישר ואור חוזר, ומבלעדי כו' - בוא"ו דאמצעיתא והכל אחד בא':

קֶם עוּלֵימָא בָּתַר טוּלָא, אָמַר רַבִּי רַבִּי [2352]הָא טִפָּה קָא נָחְתָא, [2353]טוֹל קֶשֶׁת בִּידָךְ, דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דְּאָצְבְּעָא וְעִזְקָא בֵּיהּ, טוֹל לֵיהּ וּדְרֹךְ (ס"א וזרקה) לֵיהּ לְנַבָּהּ, [2354]דְּקַבִּילַת לָהּ עֲלָךְ, דְּהָא כַּד סְלִיקַת מִתַּתָּא לְעֵילָּא עַל רֵישָׁא דְּאָת ו', אִיהוּ כְּרוּמְחָא ו', אִתְאָרְכַת בֵּיהּ כְּשַׁרְבִיטָא דְּכֻכְבָא, וְכַד סְלִיקַת לְעֵילָּא שַׁרְיָא עֲלָהּ י' וְאִתְעֲבִידַת ז', [2355]וַדַּאי תַּגָּא עַל רֵישָׁא דְּסֵפֶר תּוֹרָה, כֵּיוָן דְּנָחְתַת, צָרִיךְ לְמִדְרַךְ קֶשֶׁת לְנַבָּהּ דְּאִיהוּ צַדִּיק, וּמְנִיהּ נְחִיתַת וְאִזְדְּרִיקַת בְּאַתְרָהָא.

[דף נה ע"א]

[2356]וְחַרְבָּא אִיהִי חַתִּיכַת לָהּ לְהַאי טִפָּה לְתִלַת טִפִּין, בְּגִין דָּא אַזְלָא סָגוֹלְתָּא, דְּכַד (דף נה ע"א) נְחִיתַת עֲלָהּ הֲוָה י', וּלְבָתַר חַתִּיכַת לָהּ לְתִלַת, לְמֶהֱוֵי תַּגָּא וַעֲטָרָה בְּרֵישָׁא דְּתִלַת אֲבָהָן, דְּתֵהֵא [2357]כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהוּנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְדָא רָזָא דְּ [ציור] תְּלַת תַּגִּין עֲלָהּ.

דְּרֵישָׁא דְּחַרְבָּא אִיהִי י', גּוּפָא דְּחַרְבָּא ו', תְּרֵין פִּיפִיּוֹת דִּילָהּ ה"ה, נַרְתִּקָא דִּילָהּ אדנ"י, (וחרבא יהו"ה), [2358]וְכַד

[2352] **הא טפה קא נחתא כו'.** ענין סלקא ונחתא הוא מ"נ ומ"ד, והוא ברוח ונפש דהן זיווג זו"נ, וכמו שאומר לקמן בתיקון כ"ה ס"ט א', והנפש מעוררת מ"נ לרוח וכמו שכתוב נפשי אויתך בלילה אף רוחי כו', והטפה דילה - התעוררות, סליק לרוחא למעלה למעלה, עד דסליק לחכמה דיליה - יו"ד, דנפש היא אדנ"י, ורוח - הוי"ה, וכל הזיווגים ועליות וירידות הכל בנפש ורוח, וכל המצות - הכל להשקות את האדמה, וכן שכינתא איהי נפשא וגופא דקב"ה, כמו שאומר שם בתיקון כ"ד ובתיקון כ"ב ואיהי גופא דמלכא כו' ורוצה לומר נפשא דהיא שתופא דגופא:

[2353] **טול קשת.** דלמעלה אמר בקירטא, ועתה מפרש קשת ורומח וחרב כמו שמפרש והולך, והקשת הוא היסוד - צורת חוטא ועזקא, שהעטרה הוא עזקא והיסוד הוא חוטא, וזה שאומר דאיהו כגוונא כו' ורוצה לומר שלכן מקדשין אשה בטבעת על אצבע וכמו שאומר לקמן בתיקון מ"ז פ"ו ב', כמו שיחודא הוא ביסוד, כן הקדושין, וכן הוא הברכה, דכל יב"ק כליליין ביה וכמו שבארנו שם, ואמר ודרך ליה לגבה - דכמו שהקשת דרוכה ע"י החצים כן הוא דרוך בתוקפיה, חי, ע"י טיפין דזרע, רוצה לומר דזה שאומר דרך כוכב מיעקב, והוא יוד, כוכב, אות הברית, שהוא יוד דעטרה, וקם שבט - הוא היסוד, דהוא קם ע"י הטיפין, ולכן אמר מישראל דהוא בחינת דכורא, ועטרה - בחינת נוק', יעקב כידוע, והן כוכב ורקיע כמו שאמרו במתני' דטעמים, וכן אות הברית נקראת כוכב והוא האות בעלמא שתתגלה לעתיד לבוא, וזה לך האות, וכמו שאומר בתיקון ל"ז עיין שם, ויסוד נקרא רקיע כמו שאומר לעיל א' א' ושאר מקומות, והן ו"י הנ"ל, וכן הטיפין גם כן - כוכב כד נחתא, ואז צריך למדרך קשת לגבה ואז היא בחינת יו"ד כמו שמפרש והולך וכנ"ל וכד סלקא אז וקם שבט כו' וכמו שמפרש והולך דהא כד סליקת כו' כרומחא ו', וקם בעליה ודרך בנחיתו, וזה שאומר כשרביטא דכוכבא ורוצה לומר שזהו וקם שבט שהוא שרביטא דכוכבא וכן פירש רב האי גאון, ומפרש והולך דכד סליקת - איהי כרומחא ו', וכד נחיתת - היא יוד דכלילא מתלת יודין הנ"ל, דקבילת מחכמה ולכן נעשית יוד, דבתחילה כד סליקת ביה - נכללת בו"ק והיא ו', וכד סלקא לחכמה אז נכללת מכל עשר ספירות, דחכמה כולל עשר ספירות, וזהו י' ו', דשם דהוא כולל עשר ספירות וכמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש ע"ג א' ובזוהר פרשת ויקרא וז"א כליל ו"ק:

[2354] **דקבילת לה עליך.** רוצה לומר דעליך מוטל ליטול ולהלחם, דאתה התחלת כבר וקבילת עליך:

[2355] **ודאי תגא על רישא דס"ת.** דספר תורה הוא וא"ו, ועיין לעיל ריש תיקון י', ורוצה לומר בזה דהכל כליל בזרקא שהוא חוטא ותגא, כל כלי המלחמה: קירטא - כנ"ל, וכן קשת כנ"ל, וכן רומחא - בוא"ו, ואח"כ גם כן תגא עליה, ומפרש והולך הזרקא ומניה נחיתת ואזדריקת כו' והוא לשון זרקא:

[2356] **וחרבא איהי חתיכת לה להאי טפה לתלת טפין בגין דא אזלא סגולתא דכד כו'.** ומפרש עתה הולך סגולתא, דכד נחתא היא כלילא משלש טיפין וכמו שמפרש והולך דכד נחיתת כו' ולבתר חתיכת לה לתלת כו', ורוצה לומר בזה דהכל כליל בזרקא שהוא חוטא קוין - מתחלקת לשלש טיפין, וכן שלש טפין דאתמשיכו משלשה מוחין, והוא משם ס"ג דהוא מילוי הוי"ה, והוי"ה הוא חרב כמו שמפרש והולך דרישא דחרבא איהי י' כו', ובו שלשה יודי"ן וזה שאומר דחתיכת לשלש טיפין ,והן בשלשה אבהן - הן כל אלה כו' (איוב לג כט), וכמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש שם ושאר מקומות, וזהו הולך סגולתא - כד הולך נעשית סגולתא, וזה שאומר ובג"ד אזלא סגולתא:

[2357] **כתר תורה.** בעמודא דאמצעיתא, ומלכות - בשמאלא, כמו שאומר לקמן ברישׁ תיקון נ"ה, וכהונה - בימינא, ואמר ודא רזא דש' רוצה לומר דשי"ן ידוע שהוא בשלשה אבהן, ותלת תגין - שלשה כתרים, והכל בנוק' שהיא נקראת כתר, כתר מלכות, וכמו שאומר לעיל י"ג א', ואמר למעלה - דלמעלה היא יו"ד אחת בעת שהיא בחכמה אע"ג י' דנטילת מיניה שלשה יודי"ן כנ"ל נ"ד ב' מכל מקום הוא בכח אבל היא רק כתר אחת, והוא כתר שם טוב דעולה על גביהן (אבות ד יג), וכמו שכתוב (שיר השירים א ג) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך, דהוא במקום השמן, ומשם נקראת שם וכמו שאמרו בזוהר פרשת ויקהל ר' א' בארוכה:

[2358] **וכד איהו בר משכיניתיה כו'.** כמו חרב חוץ מנרתיקה - והוא דין, אבל בנרתיקה אינה יכולה לחתוך, והוא א' דאדנ"י דממתיק הדין, דהיא אשא סביל אשא, דינא רפיא, והוא דינא בזכותא וכמו שאמרו בזוהר פרשת פקודי רנ"ז א' איהו נטיל ואחיד האי היכלא דאקרי זכותא כו' כד נטיל יצחק היכלא דא כדין כולא איהו לטב כו' עיין שם בדבריו דמסטרא דעובדי כוכבים הוא דינא בלא זכותא אבל בישראל - דינא בזכותא ביחודא ולית ליה רשו לאסטנאה, ועולתה קפצה פיה (איוב ה טז), והוא שאומרין בראש השנה יצחק רבקה, אבל לאומות העולם דמונין לשמשא ולית להו חולקא בסיהרא - הוא להון בלא זכותא, דרבקה - סיהרא, והענין כמו שבארנו לעיל [בד"ה על אלין טיפין, בא"ד. ג.פ.] ששני מיני דינים הם: א' להלחם בחויא, רצועה בישא, והוא דינא קשיא, על ראש רשעים יחול (ירמיהו כג יט, ושם ל כג), וא' הוא לשלח למטרה לבת עין, רחימותא, והן שתי מלחמות ושני דינין, ודינא קדישא הוא התעוררות החיבור ויחוד ושמחה, צחוק עשה לי אלקים, ואלה תולדות יצחק, ישמח ה' במעשיו, והוא כד איהו

אִיהוּ יהו"ה בַּר מִשְׁכִּינְתֵּיהּ, אִיהוּ דִּין דְּחַתִּיךְ מִכָּל סִטְרָא, כַּד עָאל בְּנַרְתִּקָהּ אִתְעֲבִיד רַחֲמֵי וְלָא חַתִּיךְ, וְרָזָא דְּחַרְבָּא בְּנַרְתִּקָהּ, יאהדונה"י הָכִי וַדַּאי.

[2359]וּבְזִמְנָא דְּיהו"ה בַּר מִשְׁכִּינְתֵּיהּ, אִתְמַר בֵּיהּ (דברים ד כג) כִּי יהו"ה אלהי"ך אֵשׁ אֹכְלָה הוּא, דְּנָטִיל מִגְּבוּרָה לְאוֹקָדָא עָלְמָא, י' אִתְעֲבִיד גַּחֶלֶת, ו' שַׁלְהוֹבָא דְּגַחֶלֶת, ה' ה' חַד חָמֵשׁ גַּוָונִין, תִּנְיָנָא חָמֵשׁ נְהוֹרִין דְּנַהֲרִין בְּהוֹן, וּבְזִמְנָא דְּה' עִלָּאָה אִסְתַּלְקַת מֵה' תַּתָּאָה, אִיהִי אָמְרָה (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, [2360]וּבְזִמְנָא דְּאִיהִי נַהֲרָא בְּגַוְונָהָא, אִתְמַר בָּהּ (בראשית ט טז) [2361]וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם.

פְּתַח כְּמִלְקַדְמִין וְאָמַר, שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה (מיכה ו ב), אַבָּהָן אֲבָהָן [2362]טוּרִין רַבְרְבִין, שְׁמָעוּ, [2363]דְּהַאי אֶבֶן [2364]דְּאִתְגְּזֶרֶת מֵאִלֵּין טוּרִין דִּלְכוֹן, [2365]וְאִיהִי כִּתְרָא בְּרֵישָׁא דִּכְלְהוּ, [2366]וְהָאִיתָנִים דְּאִיהִי כִּתְרָא עַל כֻּלְהוּ, אִיהִי סְלִיקַת רִיב עֲלַיְיכוּ, [2367]בְּגִין בַּעְלָהּ, דְּאִיהִי מַבּוּעָא סְתִימָא כַּסְלַע, עַד דְּיֵיתֵי בַּעְלָהּ לָא יַהֲבָא מַיְמוֹי, דְּהָא לִישָׁנִין אִינּוּן כַּפַּטִישִׁין דִּמְחָאָן בְּהַהוּא סֶלַע, וְלֵית חַד מִנַּיְיהוּ דְּאַפִּיק מִינָהּ נְבִיעוּ, [2368]בַּר מִבַּעְלָהּ [2369]דְּיָדַע לְאַמְשָׁכָא לָהּ.

[הגהה דף נה ע"ב, הגהה דף נו ע"א]

(הגהה דף נה ע"ב) פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּמְצַלֵּי וְיָדַע לְסַלְקָא רְעוּתֵיהּ [2370]לְעֵילָּא, דְּכַד סָלְקִין

בנרתיקיה לשלח לבת עין למטרה מה שאין כן ח"ו שפחה כי כו' דין יורד ח"ו, וזהו סוד עון משז"ל וכמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית בפקודין אבל בנרתיקה החרב חותכת הטיפה לתלת טיפין ויורה בה כחץ לבת עין והוא בסוד אלף כנ"ל דכלילא משלשה יודי"ן והוא א' של אדנ"י שממתיק הדין והיא רחימותא:

[2359] **ובזמנא דיקו"ק כו'.** וכנ"ל שהיא אשא סביל אשא, והן שתי אשות דאיש ואשה, מים רבים לא יוכלו לכבות כו', שלהבת כו' - הכל ברחימותא, ועיין בזוהר פרשת פקודי דהוא סוד השופר בראש השנה לאתחברא בזכותא, והוא שופר הולך סגולתא, דהן תר"ת, שלש טיפין דסגולתא:

[2360] **ובזמנא דאיהי נהרא בגוונהא.** רוצה לומר דה' עילאה דהיא ה' אור - נהרא בה' גוונין דילה ועיין לעיל סוף תיקון י"ח ורזא דהאי נקודה מדיד חמש גוונין כו' ואינון כחוטא כו', ובריש תיקון י"ח וה' זמנין אור כו' ובריש תיקון ה' ט"ו וחמש זמנין אור איהו גוון כו' ה' עילאה חמש אור ה' תתאה חמש גוונין דנהרין בהון חמש אור וכד אתפשטת ה' עילאה לאנהרא בה' תתאה כו':

[2361] **וראיתיה.** באור, דראיה הוא מחמת האור, דאדם העומד באור אינו רואה את העומד בחושך ועיין מה שנבאר לקמן בתיקון ל' ע"ז ב' חמש אור אינון ועלייהו אתמר נפתחו השמים וארא מראות אלקים אימא עילאה מראה סתימא כו', ועיין לעיל ריש תיקון ה' ט"ו א' דודאי כד איהי נהירא בגוונין דילה אתמר בה וראיתיה לזכור ברית עולם וראיתיה בתכשיטהא ככלה כו', ועיין לקמן תיקון ל"ז וראיתיה לזכור ברית עולם אימתי כו' דתתחזי קשת בגוונין נהירין. ואמר לזכור ברית - דע"י שרואה אדם את אשתו מקושטת מתעורר בריתו והוא הזכרון שזוכר בריתו, דהתעוררות הוא ע"י זכרון הברית, וביה הזכרון, ספר זכרון, כמו שאמרו בזוהר פרשת ויקהל ר' א' והוא כל זכורך דבגיניה אשתמודע דכורא דכר והוא מה שכתוב וזכרתי את בריתי יעקב כו' דביה אתכלילן כל השלשה אבהן ונציב לון בארץ, כמו שאמרו בריש פרשת בראשית וזהו והארץ אזכור, ואזכור את בריתי, והכל לאזדווגא עם שכינתא, ועל זה אנו מצפין תמיד ומבקשין זכור ברית כו', ואמר ברית עולם - שהוא יסוד עולם, ועל דא עלמא קיימא כמו שכתוב אם לא בריתי כו', בריתי יומם ולילה היינו מילה ופריעה, שהם שמשא וסיהרא כידוע, חוקות שמים וארץ, שהוא כי כל בשמים ובארץ, וחק הוא כמו שאומר וממאי דחוק כו' דעתיקא קדישא לא נחית כו':

[2362] **טורין רברבין.** דכל ו"ק נקראים טורין כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש [דף] ע"ה ב' אבל אבהן הן רברבין לגבי בנין:

[2363] **דהאי אבן כו'.** דהיא סלע אבן וכמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש שם קום עמודא דאמצעיתא דאנת הוא ו' כליל שית ספירן כו' מאן נפש אויביך סם המות נחש אשת זנונים דמקננא בשבע סלעים ובעלה בשבע טורין, קום באבנין דילך דאסתלק' בטורין לתברא טורין וסלעין דחויא ובגין טורין דילך כו':

[2364] **דאתגזרת כו'.** כמו שכתוב (במדבר כא יח) כרוה נדיבי עם, ואבהן אתקינו לה בתלת צלותין ועיין מה שבארנו במקום אחר, דשמא דילה אתבניאת בזמן שנעשו אבהן שלש הויו"ת:

[2365] **ואיהי כתרא.** כנ"ל.

[2366] **והאיתנים דאיהי כו'.** רוצה לומר דגם בראשם איהי כתרא, והאתנים הן נה"י כמו שבארנו למעלה [ד"ה אמוראים. ג.פ.], והן ו"ק, ספר תורה, כמו שאומר לקמן בריש תיקון כ"ה ואיהי תגא דספר תורה, עטרה על ראש ספר תורה ועיין לעיל נ"ז ב':

[2367] **בגין בעלה.** רעיא מהימנא, דהוא הדעת, הנהר, ולכן לא יהבא מימוי כמו שמפרש והולך, ורוצה לומר הסלע דהיא אבן הנ"ל:

[2368] **בר מבעלה כו'.** עד כי יבוא שילה (בראשית מט י) כנ"ל ואז (ישעיהו יא ט) ומלאה הארץ דעה כו':

[2369] **דידע לאמשכא לי'.** רוצה לומר להההוא נהר. וכאן חסר הרבה:

[2370] **לעילא.** רוצה לומר לעומקא עילאה, כמו שכתוב (תהלים קל א) ממעמקים קראתיך ה', וכמו שאמרו בזוהר פרשת בשלח ס"ג ב' הכי תאנא כל בר נש דבעי בעותא קמי מלכא בעי לכוונא דעתא ורעותא מעיקרא דכל עיקרין כו' עיין שם בדבריו, ושם ליתא אלא רעותא כמו שאמרו בזוהר פרשת פקודי ר"ס ב' היכלא שביעאה רזא דרזין בלחישו ולא אשתמע, אלא הכא איהו רעותא דלבא לאתכוין ולסלקא רעותא לעילא כו' - והוא בתפלה, דבקריאת שמע וברכותיה שהן שית היכלין הראשונות - בהן כריעה כו' כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית בהיכלות, מה שאין כן כאן דלית דיוקנא דגופא תמן ולית תמן אלא רעותא ולכן שם צריך ממעמקים ובלחישו כנ"ל:

שְׁמָהָן מִפִּימוֹ, [2371]כַּמָּה עוֹפִין פָּתְחִין גַּדְפַּיְיהוּ לְעֵילָא לְקַבְלָא לוֹן, [2372]וְכַמָּה חֵיוָון דְּמֶרְכַּבְתָּא, כֻּלְּהוּ מְזַדְּמְנִין לְגַבַּיְיהוּ לְנַטְלָא לוֹן, כָּל שֶׁכֵּן אִם שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא בְּצִלּוֹתֵיהּ, וְאִסְתַּלְּקַת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְרָזָא דְּמִלָּה אִם תִּשְׁכְּבוּן [2373]בֵּין שְׁפָתָיִם, (תהלים סח יד), אַל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אֵם, זַכָּאָה (הגהה דף נו ע"א) אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק לָהּ בְּצִלּוֹתֵיהּ דְּמִצַּלֵּי בְּשִׁפּוּוִי, [2374]לְעֵילָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ.

בְּצִלּוֹתָא דְּשַׁחֲרִית סָלְקָא בְּשִׁמְאָ דְּאִתְקְרֵי אֵ"ל, הָאֵ"ל הַגָּדוֹל וַדַּאי, בְּצִלּוֹתָא דְּמִנְחָה סְלִיקַת בְּשִׁמְאָ דְּאִתְקְרֵי אלהי"ם, בְּצִלּוֹתָא דְּעַרְבִית סְלִיקַת בְּשִׁמְאָ דְּאִתְקְרֵי יהו"ה, וְרָזָא דְּמִלָּה אֵ"ל אלהי"ם יהו"ה דְּבָּר וַיִּקְרָא אָרֶץ (שם נ א).

וְאָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּצָרִיךְ בַּר נַשׁ בְּצִלּוֹתֵיהּ לְשַׁהוֹת שָׁעָה אַחַת קֻדָּם דְּמִצַּלֵּי, וְשָׁעָה אַחַת לְבָתַר דְּמִצַּלֵּי, וְרָזָא דְּמִלָּה דְּיִשְׁהֵא בְּצִלּוֹתֵיהּ שַׁעְתָּא חֲדָא, בְּגִין דְּאִתְמַר (בראשית כד כא) [2375]וְהָאִישׁ מִשְׁתָּאֶה לָהּ מַחֲרִישׁ, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טו ג) יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, וּלְבָתַר דְּשָׁהָא לֵיהּ בַּר נַשׁ וְצַלֵּי, אִם שְׁגִּוּרָה תְּפִלָּתוֹ בְּפִיו וַדַּאי אִתְקַבַּל צְלוֹתֵיהּ.

וְרָזָא דְּמִלָּה בַּר נַשׁ צָרִיךְ לְמִשְׁהֵא וְאִתְתָּא לְאַקְדָּמָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ויקרא יב ב) אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר, וְרָזָא דְּמִלָּה אִשָּׁה מַזְרַעַת תְּחִלָּה יוֹלֶדֶת זָכָר. ([2376]ועוד (תהלים קלו כג) שבשפלנו זכר לנו, ורזא דמלה שבשפלותו של אדם זכור יזכרנו לטובה).

וְעוֹד אִם שְׁגִּוּרָה תְּפִלָּתוֹ בְּפִיו, אִיהוּ רָזָא וַיְהִי הוּא טֶרֶם כֻּלָּה לְדַבֵּר [2377]וְהִנֵּה רִבְקָה יוֹצֵאת (בראשית כד טו), וְרָזָא דְּמִלָּה וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ [2378]וַאֲנִי אֶעֱנֶה, עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע (ישעיהו סה כד), זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּלָא מְעַכֵּב מַטְרוֹנִיתָא לְסַלְקָא לְמַלְכָּא, דְּכָל מָאן דְּאִיהוּ צְלוֹתֵיהּ שְׁגִּוּרָה בְּפִימוֹ בְּלָא עִכּוּבָא, הַהוּא מְמַהֵר מַטְרוֹנִיתָא לְמַלְכָּא, וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא דְּאִינּוּן אֲטִימִין לִבָּא וַעֲיִינִין, דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין לְמִנְדַּע בִּיקָרָא דְּמָארֵיהוֹן לְרַצּוּיֵי לֵיהּ בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, [2379]בְּכַמָּה תַּחֲנוּנִים וּפִיּוּסִים, לְנַחֲתָא לֵיהּ לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא, כָּל שֶׁכֵּן לְאַתְעָרָא בֵּיהּ רְחִימוּ לְגַבָּהּ, כְּמָה דְּתַקִּינוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה.

[הגהה דף נו ע"ב]

[2380]וְכַד קַיְימִין קֳדָמֵיהּ, צָרִיךְ לְמֵיקַם בִּדְחִילוּ, זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּיָדְעִין לְפַיְיסָא לְמָארֵיהוֹן כִּדְקָא יָאוּת, וּלְחַבְּרָא בְּפִימַיְיהוּ בְּצִלּוֹתְהוֹן תְּרִין שְׁמָהָן אִלֵּין דְּאִינּוּן יאהדונה"י, דְּבַהַהוּא זִמְנָא אָ"ז תִּקְרָא וַיהו"ה

[2371] **כמה עופין כו'.** שהן מסטרא דמט"ט, כי עוף השמים יוליך כו' וכמו שאומר לעיל ב' ב' ולקמן תיקון מ"ה:

[2372] **וחיוון כו'.** הן מסטרא דארבע חיות, ועיין לקמן ס"ג א' ואינון תרין עשר כו' ואדם רכיב כו', והן שם ע"ב ושם מ"ב וכמו שנבאר שם, ואלו שני השמות הן סוד סליקו ונחיתו, מים ואש, דבהון צלותא סלקא ונחתא, ולכן אמר בחיוון לנטלא לון - להגביה אותם:

[2373] **בין שפתים.** כמו שאומרים אדני שפתי כו', שאדנ"י - בשפתי, והיא בין נו"ה, שפתים, בלשון שביניהם, שהיא שריא בהון, ועיין בתיקוני זוהר חדש בארוכה:

[2374] **לעילא לגבי בעלה.** שהוא הדעת, והוא ברעותא, ומצלי בשפווי ולשון שהן נו"ה, ושלש צלותין דסלקין לה הן חג"ת, שהן ידים המעלים אותה וזה שאומר בצלותא דשחרית סלקא כו' ויקרא ארץ דהוא שכינתא צלותא:

[2375] **והאיש משתאה כו'.** דרבקה היא צלותא כמו שאומר למטה, וצריך להחריש מקודם התפלה ולחשוב על התפלה, דאז התפלה אח"כ שגורה בפיו, דדבר שאדם חושב קודם שידבר הדבר - אח"כ הוא שגור ולא מגומגם, וזהו ענין מה שאמרו צריך לסדר תחלה, וזהו מה שכתוב משתאה לה, וזה מה שאומר ולבתר כו' אם שגורה כו' ורזא דמלה כו' - דאם מחשב על התפלה - אח"כ התפלה שהיא נקבה אשה מקדמת בפיו ושגורה, וזהו זריעת אשה מתחלה, ואמר ההוא דאתמר ביה כו' רוצה לומר כמו שאיש דלמטה משתאה וממתין על התפלה - כן הוא באיש דלמעלה ממתין על הצלותא שכינה ומקבל אותה:

[2376] **ועוד שבשפלנו כו'.** עד יזכרנו לטובה - לא גרסינן:

[2377] **והנה רבקה יוצאת.** דרבקה היא צלותא כמו שאומר לעיל בתיקון י"ח והוא כברק חצו, דחצו הוא צלותא כמו שאומר לעיל סוף תיקון י"ג, והוא מסטרא דצדיק, ח"י עלמין - ח"י ברכות דצלותא, וברק הוא מסטרא דצדיק כמו שאומר לקמן בתיקון ל':

[2378] **ואני אענה.** רוצה לומר הצלותא, שכינה, אני - אענה - אהיה להם מענה בפיהם, וגם ואני אשמע כנ"ל והאיש משתאה כו':

[2379] **בכמה תחנונים כו'.** דכל הבקשות דצלותא הוא הכל על כלל ישראל דהוא בשכינתא שהיא כלל ישראל וזה שאומר כמה דתיקנו הבוחר כו' והכל עלה וכמו שכתוב בשיר השירים:

[2380] **וכד קיימין כו'.** דיראה הוא בשכינה, ואהבה - בקב"ה, עמודא דאמצעיתא, ולכן במיושב צריך באהבה, ובצלותא, דקיימין קדם מלכא - ביראה, לאכללא מדת יום כו', דצלותא הוא לסלקא שכינה לגביה לכן צריך יראה, וקריאת שמע - לנחתא קב"ה לגבי שכינה, שמע ישראל - ישראל בעלה וכמו שאומר לעיל ג' א' ב' ושאר מקומות, לכן צריך אהבה שם, הבוחר כו', ואהבת כו', וזה שאומר זכאין כו' ולחברא כו', דהן קריאת שמע ותפלה, ולחברא בסמיכות גאולה לתפלה, דהוא חיבור קריאת שמע ותפלה, ואמר בפומייהו - דהוא קול ודבור, קול - דקריאת שמע בקול רם, ודבור - דתפלה בלחש וכמו שאומר לעיל ג' ושאר מקומות:

יַעֲנֶה (ישעיהו נח א), וַיהו"ה[2381] הוּא וּבֵית דִּינוֹ, וְדָא שְׁכִינְתָּא (נ"א ודא חכמתא עלאה ושכינתא) (נ"א חכמה) עִלָּאָה וְתַתָּאָה,
[2382]וְדָא אִיהוּ (הגהה דף נו ע"ב) רָזָא (שיר ח ה) מִי זֹאת עוֹלָה, דְּאִיהִי קֻרְבָּנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּוַדַּאי שְׁכִינְתָּא
אִיהִי קֻרְבָּנָא דִּילִיהּ, וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ צְלוֹתָא בְּקֻרְבָּנָא.
הִיא הָעוֹלָה, [2383]הָעוֹלָה וַדַּאי, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק לָהּ לְגַבֵּיהּ כִּדְקָא יָאוּת, [2384]דְּאִיהוּ שְׁאִיל בְּגִינָהּ (שיר ח
ה) מִי זֹאת עוֹלָה, עוֹלָה וַדַּאי, מִן הַמִּדְבָּר, מִן הַמְּדַבֵּר וַדַּאי, דְּפִימוֹי חָשִׁיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא [2385]כְּטוּרָא דְּסִינַי,
וּבְגִין דָּא מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר [2386]מִן דִּבּוּרָא.
מְקֻטֶּרֶת מֹר (שם ג ו) דָּא צְלוֹתָא דְּשַׁחֲרִית דְּתַקִּין אַבְרָהָם [2387]דְּהוּא מֹר, [2388]וְעוֹד מְקֻטֶּרֶת מֹר, (שם א יג) צְרוֹר הַמֹּר
דּוֹדִי לִי, וְדָא נֶצַח דְּסָלִיק לָהּ בִּימִינָא, [2389]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, [2390]וּלְבוֹנָה דָּא
הוֹד, דְּסָלִיק לָהּ בִּגְבוּרָה, [2391]מִכָּל אַבְקַת רוֹכֵל דָּא צַדִּיק, דְּסָלִיק לָהּ בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִם לָא סָלְקָא
שְׁכִינְתָּא בִּצְלוֹתֵיהּ, קֻרְבָּנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא כַּלְבָּא קָא נָחִית לְמֵיכַל קֻרְבָּנָא דִּילִיהּ, וַוי לֵיהּ טַב לֵיהּ
דְּלָא אִתְבְּרִי בְּעָלְמָא, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (משלי יט כג) [2392]גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב.
וְכַד סָלְקָא שְׁכִינְתָּא בִּצְלוֹתֵיהּ, כַּמָּה [2393]חֵיוָון וּמֶרְכַּבְתָּא וְגַלְגַּלֵּי דְּכוּרְסַיָּא, כֻּלְּהוּ יִתְעָרוּן לְגַבָּהּ בְּנִגּוּנָא בְּחֶדְוָה,
וְכֻלְּהוּ גַּדְפַיְיהוּ פְּתִיחָן לְקַבְּלָא לָהּ, וְהָא אוּקְמוּהוּ (יחזקאל א יא) [2394]וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְמָעְלָה.
[2395]וְכַד סָלְקָא סָלְקָא כְּיוֹנָה, וְכַד נָחַתַּת נָחַתַּת כְּנִשְׁרָא, דְּאִיהִי מַטְרוֹנִיתָא, דְּלָא דְחִילַת מִכָּל עוֹפִין דְּעָלְמָא,
וְנָחְתָּא בְּכַמָּה מְזוֹנִין לְבָנָהָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים לב יא) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף, מָאן גּוֹזָלָיו, אִלֵּין
אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן כְּגוֹזָלַיָּיא מְצַפְצְפִין לָהּ בְּכַמָּה צִפְצוּפִין דְּצְלוֹתָא, וְנָחַתַּת לְגַבַּיְיהוּ, לְכָל חַד נָחְתָּא לֵיהּ

[2381] **הוא וב"ד.** כמו שאמרו (בראשית רבה נא) כל מקום שנאמר וה' כו', ומפרש, ודא שכינתא עלאה ותתאה, ורוצה לומר, הוא - שכינה עילאה, ועבד הלוי הוא (במדבר יח כג), דשלשה דרגין הן: הוא ואתה ואני, נסתר ונמצא ומדבר בעדו, והן שלשה דרגין דכללין כלהו, דאתה הוא מחסד עולם יבנה, אתה כהן לעולם, כמו שאמרו בזוהר פרשת עקב, ואף שאמר באידרא זוטא דמחכמה מתחיל אתה - היינו ע"י דנחית בימינא דכהנא, ואני - מדבר בעדו, בשכינה, דהיא מדברת בעדנו, דהיא כלל ישראל, והיא נקראת בית דין, וכמו שאמרו בזוהר פרשת שופטים, ורוצה לומר דהן שמונה אותיות בשילוב הנ"ל דהוי"ה אדנ"י הן חיות קטנות עם גדולות כמו שאומר לעיל נ"ב ב', והנה בינה עם חג"ת הן חיות גדולות - הוי"ה, ובינה היא נשר הגדול, וחו"ג - אריה ושור, ות"ת - אדם, ונהי"ם - חיות קטנות, אדנ"י כידוע דהן בניינה והיא אדם, והוא שילוב הנ"ל, מים עליונים ומים תחתונים, שמונה אותיות מבינה עד מלכות, והוא חשמ"ל, ח"ש - בצלותא, מ"ל - בקריאת שמע, ואלו שמונה אותיות עם שני אל מלא, דהן ביצירה ועשיה - תרי עלמין דמקננן בהון, הוא חושבן חשמ"ל ועיין מה שבארנו בליקוטים:

[2382] **ודא איהו רזא מי זאת עולה דאיהי קרבנא כו'.** רוצה לומר, מי זאת - הוא שכינה עילאה ותתאה, ומפרש - עולה, רוצה לומר קרבן דאיהי קרבנא כו', רוצה לומר התפלה, ומפרש והולך דודאי שכינתא כו' וזהו זאת עולה במי, דעולה היא עולה עד הבינה כמו שאמרו בזוהר ריש פרשת צו ובזוהר פרשת ויקרא:

[2383] **העולה ודאי.** רוצה לומר דעולה למעלה וכמו שמפרש והולך זכאה איהו מאן דסליק כו':

[2384] **דאיהו שאיל בגינה כו'.** רוצה לומר מי כו' - ע"י מי עולה זאת, ואמר עולה ודאי כנ"ל דסלקא כו' והיא קרבן עולה כנ"ל:

[2385] **כטורא דסיני.** עיין לקמן ריש תיקון כ"ב בארוכה:

[2386] **מן דבורא.** כמו שאמרו בהקדמת זוהר:

[2387] **דהוא מר.** דהוא בשמים ראש, ראש לכל הבשמים, מר דרור כו', דאברהם ראש אמנה, והוא הר המור, הר המוריה:

[2388] **ועוד מקוטרת כו'.** רוצה לומר מקטרת - שקשור במור, והוא נצח, והוא צרור במור - צרור החיים, ועיין מה שבארנו בספרא דצניעותא פ"ה בחמשה חי ים, ואמרה שכינה צרור המור דודי לי, דנצח איהו דידה, וע"י דחסד קשור בנצח - על ידי זה דודי לי, לכן בין שדי ילין, דשדים דידה הוא דרגא דשרה אשת אברהם, כי אשה יפת מראה את (בראשית יב יא), הוד יפיה (ברכות י ב), כמו שאמרו בהיכלות פרשת בראשית:

[2389] **הה"ד נעימות כו'.** בימינך - הוא חסד, ונעימות - הוא נעים זמירות, שכינה, דוד מלכא, דסלקא ביה חסדי דוד האמנים:

[2390] **ולבונה דא כו'.** דקאי גם כן אקטורת ולבונה אדום והוא הוד כו', וכאן כל השם: ל"ב, ונו"ן שערי בינה, וו"ה:

[2391] **מכל אבקת כו'.** דגם כן מקוטרת כנ"ל, וכל - הוא יסוד, ואבקת הוא דרגא ויאבק איש כו', וצדיק הוא הרוכל דשקיל מכולא דא יהיב כו' כמו שאמרו בסוף תיקוני זוהר חדש, ומערב כולא:

[2392] **גם בלא דעת כו'.** דהצלותא היא נפש כמו שכתוב (שמואל א א טו) ואשפוך את נפשי כו', ודעת היא לכוין לשכינה, פנימית התפלה, ולילה ללילה יחוה דעת, דהן הצלותין דצריך לאמשכא לה נהר בעלה, ואמר לא טוב, דבצלותא, מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', יהיו לרצון אמרי פי, ועיין בזוהר חדש ריש פרשת חקת, אבל כאן - לא טוב, והפוכיה הא כו' כנ"ל:

[2393] **חיון דמרכבתא וגלגלי דכרסיא כו'.** הן ארבע חיות דפשוטו, ועשרה גלגלים דמלואו, חיות ואדם על הכסא, וכן במט"ט וכמו שאומר לקמן בתיקון כ"ב ס"ג א':

[2394] **ופניהם וכנפיהם כו'.** ופניהם וכנפיהם דא רזא דחשמ"ל, חיות קטנות עם גדולות, ואדם על גביהן כמו שאומר לקמן תיקון כ"ב וכנ"ל:

[2395] **וכד סלקת כו'.** דסלקת ברזא דיוד, שחורה אני ונאוה כו', וכיונה לגבי בעלה, פתחי לי כו' יונתי כו', אבל כד נחתת איהי ברזא דהא מליא מכל סטרין כמו שמפרש והולך:

מְזוֹנָא כִּדְקָא יָאוּת לֵיהּ, לְמָאן נָחְתָא מְזוֹנָא דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא, [2396]לְמָאן נָחְתָא מְזוֹנָא דְּגוּפָא, לְכָל חַד כְּפוּם רְעוּתֵיהּ.

[2397]דָּבָר אַחֵר אֵם תִּשְׁכְּבוּן, דָּא אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי צְלוֹתָא דְּשַׁבָּת, [2398]דְּצָרִיכִין שִׁפְוָון לְקַבְּלָא לָהּ בְּעָרְבָ שַׁבָּת, [2399]דְּאִיהִי נִשְׁמַת כָּל חַי, [2400]אִיהִי נָחְתָא עַל רֹאשׁ צַדִּיק [2401]דְּאִיהוּ יוֹם הַשְּׁבִיעִי, [2402]לְשׁוֹן לְמוּדִים קָרִינָן לֵיהּ, וְאִיהִי שַׁרְיָא עֲלֵיהּ בֵּין תְּרֵין שִׁפְוָון דְּאִינוּן נֶצַח וְהוֹד.

[הגהה דף נז ע"א]

וְשַׁבָּת אִיהִי פֶּה, (נ"א פתח) דְּאִתְפַּתְּחָא [2403]בְּעָרְבָ שַׁבָּת (הגהה דף נז ע"א) לְקַבְּלָא לָהּ בְּהַאי צְלוֹתָא דְּשַׁבָּת, [2404]דְּהָא צְלוֹתָא דְּשַׁבָּת אִתְקְרִיאַת קַבָּלָה, [2405]וּמִינָהּ מְקַבְּלִין כָּל סְפִירָאן דֵּין מִן דֵּין, [2406]וּבָהּ צְלוֹתָא דְּבַר נַשׁ מְקוּבֶּלֶת קֳדָם יהו"ה, [2407]וְאִיהִי צְלוֹתָא דַּעֲשָׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה, [2408]וְאִיהִי ה' עִלָּאָה, דְּתַקִּינוּ בָּהּ חָמֵשׁ צְלוֹתִין בְּיוֹמָא

[2396] **למאן נחתא כו'.** וכמו שכתוב פותח את ידך - יודי"ך, את יוד דהוא קמץ, בפתח - בה', דהוא פתיחת יד בה' אצבעאן, ומשביע לכל חי רצון וכמו שמפרש והולך לכל חד כו':

[2397] **ד"א אם כו'.** דלמעלה נ"ה ד' פירש אם - על שכינה תתאה, אימא תתאה והיא צלותא דחול, וכאן פירש על אימא עילאה, צלותא דשבת:

[2398] **דצריכין שפוון לקבלא לה כו'.** רוצה לומר לקבל שבת מבעוד יום, דשבת בא ממילא והוא שכינה תתאה, וכידוע דתיקון התפלה דחול הוא בשבת ממילא, ולכן אין תפלין בשבת, וקבלת השבת הוא שכינה עלאה והוא הכנה לתפלת השבת, והוא קבלת נשמה יתירה, ונשמה הוא מבינה ולכן אומרים נשמת כל חי וכמו שמפרש והולך, ומפרש דכל ח"י הוא צדיק כידוע, והוא יום השבת כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית ולקמן תיקון כ"ב ושאר מקומות, והקבלה והתפלה הוא בפה ולשון שהוא בין השפתים והן נהי"ם, שהן תיקוני שכינה תתאה, ופה הוא שבת, וכלילא משלשה אבהן כמו שאומר לקמן שבת איהי שכינתא תתאה כלילא כו' והן ז"ת ועלייהו שריא אמא עלאה, ואמר דצריכין שפוון כו' רוצה לומר דזה שאומר אם כו' בין שפתים:

[2399] **דאיהי נשמת כל חי.** רוצה לומר נשמה הנתוספת בשבת על הצדיקים כמו שמפרש והולך על ראש צדיק, רוצה לומר למעלה - דרגא דצדיק, וכן למטה על הצדיקים, ורוצה לומר דלכן אומרים נשמת כל חי, וכל - הוא צדיק דכולל כל האברים וכל הפקודים כמו שאומר לעיל ל"ח א' ושאר מקומות, וכן נקרא חי - ח"י עלמין, דכולל ח"י טורי אפרסמוני דכיא, שהן ח"י חוליין, והוא אבר חי דכל דאכיל מניה הוא חי כו', והוא ע"י בינה, נשמת חיים, ומניה פרחין נשמתין לכל חי וזהו כל חי דכליל כל ח"י והכל ע"י הבינה דמינה הן הנשמתין דשריין ביה:

[2400] **איהי נחתא על ראש צדיק.** כמו שכתוב (משלי י ו) וברכות לראש צדיק ועיין לקמן צ"ב א' ב' ברכה וכלא אמא עלאה כו' ואיהי ברכת ה' כו', וכן היא הנשמה דנחתא על ראש הצדיקים כנ"ל:

[2401] **דאיהו יום השביעי.** ובה - ויברך אלקים את יום השביעי:

[2402] **לשון למודים.** רוצה לומר, דהוא לשון, בין למודי ה' - נו"ה, שהן השפתים, ורוצה לומר וזהו בין שפתים כנ"ל, והוא אדנ"י שפתי תפתח, ופי - כמו שמפרש והולך איהי פה דאתפתחת כו', וכמו שכתוב (יחזקאל מו א) ששת ימים יהיה סגור וביום השביעי יפתח, ובחול - אדנ"י שפתי תפתח, הוא היכל דאתפתחת לגבי אדנ"י, וכמו שאומר לעיל בתיקון י"ח, והוא בהיכלות, אבל בשבת איהי אתפתחת לקבל אמא עלאה:

[2403] **בע"ש כו'.** דמעלי שבתא הוא במלכות, וכמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית ה' ב' ואיהי אתפתחת בערב שבת, וביום השבת - צדיק, שריא אמא על הלשון בתוך פה, והוא הצלותא - פה ולשון, דהיא פה תורה שבעל פה וכמו שאומר לעיל י"ג א' (בהקדמה אחרת. ג.פ.) פומא - מלכות, ונו"ה קיימין עלה, שלשה עדרי כו', והן לשון ושפתים:

[2404] **דהאי צלותא דשבת אתקריאת קבלה.** דבחול היא בנה"י - מקום המלכות, אבל בשבת היא בחג"ת - מקום הבינה, ועיין לקמן ס"א ב' איהי הלכה דמלכא כד איהי אזלת גביה בתרין שוקין דאינון תרי סמכי קשוט, וכד סליקת בגופא בתרין דרועין דמלכא אתקריאת קבלה, רוצה לומר דשוקין הן מקום הליכה, וידין הן מקום הקבלה לקבלא אותה:

[2405] **ומינה מקבלין כו'.** רוצה לומר מבינה דהיא אם הבנים דינקא להון ויהבא לון כל סיפוקיהון, ועיין לעיל ל"ח א' ובהון אתחברת אורייתא דבכתב ואורייתא דבעל פה כו', וחבורא דתרווייהו רחם כו' ובההוא זמנה אינון אברים מקבלין ע"י צנורין כו', והכל ע"י אמא עלאה כמו שבארנו שם עיין שם:

[2406] **ובה צלותא דב"נ מקובלת כו'.** דשם אין שטן מקטרג, וכל תפלה שמגיע לשם אין חוזרת ריקם, (שמואל א א יא) ותדור נדר על ה', ותתפלל חנה על ה' (שם א א י), ואיהי ימינו פשוטה לקבל שבים, וביום הכפורים, דרגא דידה, לית ליה רשו לשטן כו':

[2407] **ואיהי צלותא כו'.** שהיא דרגא דתשובה, ואתפתחת באלו הימים, ועיין בפ"ב דספרא דצניעותא ולכן דרשו כו':

[2408] **ואיהי ה' עלאה כו'.** והן יום הכפורים עם עשרת ימי תשובה הנ"ל, והנה ה' זו אע"ג שהיא ביום הכפורים מכל מקום היא בה' ימים עם ארבעת הימים שבין יום הכפורים לסוכות, לכן אמרו שכולן הן ימי כפרה, ושבעה ימים של סוכות הן בז"א, בשבע ספירות שבו, ושמיני עצרת היא נוק' דז"א, והן ארבע אותיות הוי"ה כסדרן, בארבעה פרצופין, ותחלת כולם מקרא קדש שבתון, והן ארבעה: ראש השנה ויום הכפורים ויו"ט ראשון של חג ושמיני עצרת. והנה נתגלה בחינה אחרונה שבכולן, גילוי אחר גילוי, בחכמה, בחינה אחרונה שבו נעלם בבינה יום הכפורים, ואין לו יום בפני עצמו, מה שאין כן בה' עילאה, ה' ימים, ובז"א ניתוסף בחינת מלכות מלבד ו"ק דיליה, והוא עטרת היסוד, דוד מלכא, הושענא רבא, וכאן נשלם מה שחסר ביו"ד בחינה עשירית, מלכות, בחינה אחרונה הנ"ל, והן כ"א ימים - יה"ו, וסוכות נגד ז"א, ובו יורדין החסדים והן הסוכה ולולב והקפות, הכל כידוע, ומלכות - בה יורדין הגבורות כידוע, לכן בשמיני עצרת מזכירין גבורות גשמים, ובה - יקוו המים אל מקום אחד, ונעשין בה הכל בסוד

דְכִפּוּרֵי.
[2409]אֲבָל שַׁבָּת אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, [2410]כְּלִילָא מִתְּלַת אֲבָהָן, דְּאִינּוּן תְּלַת עַנְפִּין דְּשׂ' דְּשַׁבָּ''ת, [2411]בַּ''ת יְחִידָה אִיהִי נְקוּדָה בֶּחָלָל דִּילָהּ, [2412]וְאִיהִי חַג דְּכָל (נ"א דכליל כל) יוֹמִין טָבִין, עֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיהו מ כב) הַיּוֹשֵׁב עַל חוּג הָאָרֶץ.
[2413]אֲבָל נִשְׁמָתָא יְתֵירָא בְּשַׁבָּת וּבְיוֹמִין טָבִין וּבְכָל מוֹסָפִין, אִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, תּוֹסֶפֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, צְלוֹתָא דְּשִׁית יוֹמִין דְּחוֹל תְּלַת זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא, אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, כְּלָלָא דְּתַמְנֵי סְרֵי צְלוֹתִין, תְּלַת זִמְנִין בְּיוֹמָא, סָלְקִין בְּשִׁית יוֹמִין חַ''י, [2414]וְעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי תְּפִלַּת כָּל פֶּ''ה, בְּיוֹמִין דְּחוֹל אַיְיתֵי לָהּ מְזוֹנָא [2415]עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, [2416]אֲבָל בְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין אַיְיתֵי לָהּ מְזוֹנָא עַל יְדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַוי לְאִתְתָּא דְּאִתְפַּרְנָסַת עַל יְדֵי שְׁלִיחָא, וְהָא אוּקְמוּהוּ בְּיוֹנָה, דְּאִתְּמַר (בראשית ח יא) וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, וְאַמַּאי עֲלֵה זַיִת, אֶלָּא אָמְרַת יוֹנָה, רִבּוֹן עָלְמִין, תְּהֵא מְזוֹנָא דִּילִי מְסוּרָה בִּידָךְ וּתְהֵא [2417]מְרִירָא כְּזַיִת, וְלָא תְּהֵא מְתוּקָה וּמְסוּרָה בְּיַד שְׁלִיחַ, וּשְׁלִיחַ בְּהַאי אֲתַר דָּא מטטרו''ן.
[2418]וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת צְלוֹתָא דְּפִסְחָא מִסְטָרָא דִּימִינָא, צְלוֹתָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה מִסְטָרָא דְּשְׂמָאלָא, צְלוֹתָא דְּשָׁבוּעוֹת מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [2419]וּבַעֲלָה נְחִית בְּכָל אֲתַר לְקַבְּלָא לָהּ (ולתקוני מאני קרבא).

[דף נג ע"א]

(דף נג ע"א) דָּבָר אַחֵר שִׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו''ה (מיכה ו ב), מָאן רִיב יהו''ה וּמָאן הָרִים, רִיב יהו''ה דָּא שְׁכִינְתָּא, הָרִים אִלֵּין אֲבָהָן, רִיב אִיהִי קְטָטָה וּמַחֲלֹקֶת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל בְּנָהָא דְּאִינּוּן בְּגָלוּתָא, וּבְזִמְנָא דְּלָאו אִינּוּן בְּגָלוּתָא, אִיהִי רִיב לְגַבֵּיהּ עַל אִינּוּן מִסְכְּנִין דְּאָזְלִין מִתְּתָרְכִין מֵאַתְרֵיהוֹן, בְּגִין דְּיִרְחֵם עֲלַיְיהוּ, וְקָרָא אוֹכַח, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה כז ה) אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעוּזִּי, יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, תְּרֵי שְׁלָמֵי, חַד עִם שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי רִיב לְגַבֵּיהּ עַל מִסְכְּנָא, [2420]וּמָאן אִיהוּ מִסְכְּנָא דְּעָבְדַת רִיב בְּגִינֵיהּ, דָּא מִסְכְּנָא דְּאִיהוּ מִסְטָרָא דְּצַדִּיק, וְכָל שֶׁכֵּן כַּד צַדִּיק דְּאִיהוּ חָרֵב וְיָבֵשׁ בְּחַ''י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא, [2421]וְצָוְוחִין לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [2422]וְאִתְּמַר

בית אחד של תפילין, וכיוצא, והיא, אף על פי שהיא חג בפני עצמו, פרצוף בפני עצמו, מכל מקום היא תשלומין דראשון של סוכות - בעלה, כי ברא ירית ויהיב לברתא, ומניה אתזין ברתא, ובה - והיית אך שמח, דוד מפזז ומכרכר, אך שנכללת מכל הא"ך ימים, וכל זה הכל בבינה, חודש השביעי, והיא סוכה שמסכך על הבנים, אם הבנים שמחה:

[2409] **אבל שבת כו'.** רוצה לומר דצלותא דשבת היא אמא עלאה, אבל שבת בעצמה כו' וכנ"ל:

[2410] **כלילא כו'.** דלא אשתבקית מינייהו לעלמין, ובזה הנערה כו' כמו שאמרו בזוהר פרשת פקודי עיין שם:

[2411] **בת יחידה כו'.** רוצה לומר בת דשבת, נקודה כו', והיא השבת כמו שאומר לקמן בתיקון ל' ותיקון ל"ו, והיא רגל הרביעי המתחברת באבהן, ושם הוא מקום קיבולה מבעלה:

[2412] **ואיהי חג כו'.** כמו שמפרש והולך חוג הארץ, נקודה האמצעית, והיא נקודה בחלל הנ"ל וזה שכתוב (ישעיהו מ כב) היושב על חוג הארץ - ששם ישיבתו וכנ"ל:

[2413] **אבל נשמתא כו'.** כאן מפרש שבכל יום המוסף יש לו לאדם נשמה יתירה - והיא המוסף, תוספת נשמה, והוא מבינה, דבחול - משכינה תתאה, והכלל כי הנשמה לפי התפלה, והנשמה יתירה - שנתוסף רוח הקודש כמו שמפרש והולך:

[2414] **ועל שמי' אתקרי כו'.** רוצה לומר התפלה והמלכות, דפה הוא מלכות, וכל הוא צדיק, וכן הוא התפלה, שהיא בעצמה מלכות וכלילא מח"י ברכאן:

[2415] **ע"י שליח.** כמו שמפרש והולך וכמו שאומר לעיל ב' ב':

[2416] **אבל בשבת כו'.** כמו שאמרו (משנה כתובות ה ח) המשרה כו' (שם ט) ואוכלת עמו כו':

[2417] **מרירא כזית.** זית הוא יסוד כידוע, והנה הוא מר, רק ע"י כתישא - והוא כתית דצדיקים, ועל ידן נוטלת מצדיק, וכשאין צדיקים בדור נוטלת ע"י שליח הנ"ל דמקננת בו, והנה ע"י הצדיקים אינה נוטלת כי אם ע"י כתישה, והנה כשהרשע מצטער שכינה מה אומרת כו' ק"ו כו' (משנה סנהדרין ו ה) - וזהו מרירא כו':

[2418] **ועוד שכינתא.** למעלה נ"ו א' אמר בצלותא דשחרית כו' דכלילא שלש פעמים ביום משלשה אבהן, עתה אמר דכן הוא בשנה - שלש פעמים בשנה:

[2419] **ובעלה נחית בכל אתר כו'.** הוא ההוא נהר דנחית בכל אתר לקבלא לה, ועיין לקמן תיקון נ"ד ותיקון נ' ומה שנבאר שם:

[2420] **ומאן איהו מסכנא כו'.** רוצה לומר ההוא מסכנא שהוא בדרגא דצדיק, וכמו שמסכנא צדיק חרב ויבש כמו שמפרש והולך, כן ההוא שהוא בדרגא דיליה, דדיו לעבד להיות כרבו וכמו שאומר לעיל א' ב', וכן ההוא ריב הוא על צדיק - יסוד עצמו:

[2421] **וצווחין לגבי' כו'.** רוצה לומר שצווחין בצלותא שהיא דרגא דצדיק, וכד ההוא צלותא אשתמע לקב"ה ועניין לאדם אז מורידין ליה ההוא שפע מה שמבקש ע"י צדיק, ונתמלא מקודם ההוא צדיק דלמעלה, ואח"כ הצדיק בשלשה דלתתא, וכד לא עניין ליה אז ההוא צדיק דלמעלה גם כן חרב ויבש:

[2422] **ואתמר לגבייהו כו'.** והוא כד עמודא דאמצעיתא סליק למעלה לאין סוף וכמו שאומר לקמן פ"ט א' ואז צווחין כו' וזה שאומר למעלה ומאן איהו מסכנא כו', דחד דרגא הוא - כד חרב ויבש האי אז האי גם כן חרב ויבש:

לְגַבֵּייהוּ (משלי א כח) [2423]אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

[דף נג ע"ב]

[24252424]וּכְמָה דְּשָׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי רִיב עַל צַדִּיק דְּאִיהוּ חַ"י עָלְמִין, חָרֵב וְיָבֵשׁ, (חָרֵב מִבֵּי מַקְדְּשָׁא וְיָבֵשׁ מִנְּסָכִים וְעוֹלוֹת), הָכִי אִיהוּ רִיב שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה [2426]בְּגִינֵיהּ עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (דברים יז ח) דִּבְרֵי רִיבוֹת בִּשְׁעָרֶיךָ, וּבְזִמְנָא דְּתַרְוַיְיהוּ אִינּוּן רִיבוֹת (דף נג ע"ב) בְּגִינֵיהּ עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צָוַוח לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעוּזִי, יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי, שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי (ישעיהו כז ה), תְּרֵי שְׁלוֹמִים, לְקַבֵּל תְּרֵי רִיבוֹת, [2427]וְקִשְׁיָא אִיהִי לָהּ מִכֹּלָּא, אַפְרְשׁוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִינָהּ, וְדָא אִיהוּ מַחֲלוֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם.

[2428]וְכַד נְפִילַת, נְפִילַת לְרַגְלוֹי, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (רות ג ז) וַתָּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, וְאִתְנַפְּלַת קֳדָמֵיהּ בִּנְפִילַת אַפַּיִם, בְּגִין צַדִּיק דְּאִיהוּ חַ"י עָלְמִין עָנִי בְּגָלוּתָא, וְצַדִּיק כַּד אִיהוּ לְבָר מֵאַתְרֵיהּ אִתְמַר בֵּיהּ (תהלים ב יב) [2429]נַשְּׁקוּ בַר פֶּן יֶאֱנַף, וּשְׁכִינְתָּא כַּד אִיהִי לְבָר מֵאַתְרָהָא אִתְקְרִיאַת בְּרַיְיתָא, אִיהוּ בַר [2430]וְאִיהִי בְּרַיְיתָא [2431]וְתוֹסֶפֶת דְּשַׁבָּת דְּאִתּוֹסַף לְעָנִי דְּאִיהוּ צַדִּיק, יוֹם הַשַּׁבָּת וַדַּאי, דְּלֵית לֵיהּ מִדִּילֵיהּ אֶלָּא נִשְׁמָתָא יְתֵירָה דְּאִתּוֹסַף לְגַבֵּיהּ בְּגִין שְׁכִינְתָּא, דְּאִתְקְרֵי אִיהוּ מוֹסַף שַׁבָּת.

[דף סא ע"א]

(דף סא ע"א) וּבְהַהוּא זִמְנָא [2432]אִתְקְרִיאַת אִיהִי תּוֹסֶפְתָּא, מִסִּטְרָא דְּיוֹם שַׁבָּת כַּמָּה תּוֹסָפוֹת נָחֲתִין עִמָּהּ לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, דְּאִתְקְרִיאוּ נְשָׁמוֹת יְתֵירוֹת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב נִשְׁמַת כָּל חַי תְּבָרֵךְ אֶת שִׁמְךָ יהו"ה אלהינ"ו וכו', [2433]וְאִלֵּין (אינון) דְּמִתּוֹסְפָאן לְעַמָּא קַדִּישָׁא בְּעֶרֶב שַׁבָּת יָרְתִין לוֹן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּיוֹמִין דְּחוֹל, וּבְהוֹן אִתְעֲבִיד

[2423] **אז יקראונני כו'.** דצלותא סלקא באז - חבורא דתרין שמהן, אז תקרא כו' (ישעיהו נח ט), אבל כאן אז כו':

[2424] **וכמה כו'.** רוצה לומר זה שאומר למעלה תרי שלמי חד כו' שכינתא תתאה:

[2425] **וכמה דשכינתא כו' חרב מבי כו'.** דכאן שייך חרב, ובנסכים - יבש, וכל הריבות הוא עם הנהר דצדיק יבש מניה, והוא נסכים ועולות וע"י כך ההוא בי מקדשא, מלכות - גם כן חרב, וזהו חרב מבי מקדשא ויבש כו', והוא מקב"ה ושכינתיה:

[2426] **בגיניה עם קב"ה.** וזהו את ריב ה' - עם ה':

[2427] **וקשיא לה מכולהו כו' ודא איהו מחלוקת וקושיא.** רוצה לומר הריבות הנ"ל הן מחלוקת דגמרא, דכל מחלוקת הוא בשביל הנהר שנסתלק, וסתים האי סלע כמו שאומר נ"ג ג' ובגין ויך משה את הסלע כו' וכמה מחלוקת כו', וכן הקושי - קשיא כמו שאומר והוה נפיק מיא בלא קשיא ומחלוקת כו', והמחלוקת כבר פירש - הריב, וכאן פירש הקושיא - דקשיא איהו לה כו', והריב על הצדיק והקשיא על בעלה:

[2428] **וכד נפילת כו'.** עכשיו מפרש מהו ברייתא וכן כל השמות של הסוגיות כמו שמפרש והולך ס"א ב', ומפרש כאן ברייתא, דברייתא הוא כד נפילת לרגליו. דרגלין הן לבר מגופא וכמו שמפרש והולך וצדיק כד כו' ושכינתא כד כו' ואמר לקמן ס"א ב' איהי ברייתא כד אתמר בה ותגל מרגלותיו, וזה שאומר כאן נפילת לרגליו הה"ד ותגל מרגלותיו, ורוצה לומר ותגל מרגלותיו - דגלת לרגלי' וכמו שאומר לקמן בתיקון ל"א עיין מה שבארנו שם, ורוצה לומר נפילת לרגליו כמו שכתוב ותפול לפני רגליו ותתחנן (אסתר ח ג), וזהו נפילת אפים שאנו עושין, דכל מעשינו בשביל השכינה והיא נפילת לרגליו בשביל הצדיק שהוא לבר כמו שמפרש והולך והוא לרגליו כנ"ל, לכן נפילת שם - בשבילו, וזה שאומר וצדיק כד כו' ושכינתא כד כו':

[2429] **נשקו בר.** סיפא דקרא פן יאנף כו', דשם במעט שיוצא יאבדו דרך, דשם כפשע בינו כו' (שמואל א כ ג):

[2430] **ואיהי ברייתא ותוספת דשבת דאתוסף לעני כו' בגין שכינתא דאתקרי איהו מוסף שבת.** ואח"כ צ"ל מה שכתוב בס"א ב' (כן הוא בד"א ומנטובה ולפנינו נדפס זה כאן כמו שכתוב בדפוסים האחרונים)

[2431] **תוספת דשבת** מפרש מהו תוספתא, וכמו שאמרו דאיהו בר ואיהי ברייתא, כן הוא, איהו מוסף שבת דאיהו נקרא שבת ואיהי תוספתא, ואמר דאתוסף לעני כו' רוצה לומר דצדיק נקרא עני, ואמר עני על עני בדעת כמו שאמרו (נדרים מא ע"א) אין עני אלא כו', ואמר לקמן ס"א ב' ואלין דמתוספאן לעמא קדישא ערב שבת ירתין לון תלמידי חכמים ביומא דחול כו', ואלין אינון תוספות דקא נחתין מתוספתא כו', והוא התוספתא דכאן, והוא בעם הארץ בשבת ומסטרא דלהון צדיק נקרא עני, ומסטרא דלהון לית לה בחול כלום ולכן זיווגא דשכינתא בחול ע"י מט"ט, ואמר דלית לה מדיליה כלום, דה' חסדים מתחלקין בחמש ספירות, והוא יתום מאמו ואינו בתוקפו חי רק בעת הזיווג דנוטל מכולם, דא יהיב כו', ואין לו אלא מה שמקבל מהם, והוא בשבת, ובתלמידי חכמים אפילו בחול כנ"ל, והתוספת ההוא בשביל השכינה שהוא בשעת הזיווג ליתן לנוק', וזה שאומר דאתוסף גביה בגין שכינתא, ואמר דאתקרי מוסף שבת - דתפלת מוסף הוא ביסוד, ועיין בזוהר פרשת בראשית ט"ו א' וכל זה הקדמה למלת תוספתא, וכמו שאומר ואתקריאת איהי תוספתא מסטרא דיום שבת רוצה לומר מדרגא דיסוד וכמו שמפרש והולך:

[2432] **אתקריאת איהי תוספתא מסטרא דיום שבת בההוא זמנא כמה תוספות נחתין עמה כו'** עד סוף התיקון, ואח"כ תחזור לכאן **ועוד שמעו הרים מאן הרים כו'.**

[2433] **ואלין דמתוספ' לעמא כו' ירתין כו'.** וירותא דלהון מצד התורה ולכן נקראת תוספתא, וכל זה מצד שכינתא תתאה וכנ"ל, דתוספת דידיה בגין שכינתא, אבל תוספת דתלמידי חכמים ביום שבת הוא משכינה עלאה ועיין לקמן נ"ז א' אבל נשמתא יתירה בשבת כו'. וזה שאומר

חוֹל קֹדֶשׁ, [2434]וְאִלֵּין אִינּוּן תּוֹסְפוֹת דְּקָא נָחֲתִין מִתּוֹסֶפְתָּא.
דְּוַדַּאי שְׁכִינְתָּא אִיהִי תְּקוּנָא דְּגוּפָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִיהִי בְּרֵיתָא כַּד אִתְמַר בָּהּ (רות ג ז) וַתִּגַּל מַרְגְּלוֹתָיו, וְאִיהִי תּוֹסֶפְתָּא מִסִּטְרָא דְּחַ"י עָלְמִין, דְּאִיהוּ מוֹסַף שַׁבָּת, וְאִיהִי מִשְׁנָה מִסִּטְרָא דְּגוּפָא, [2435]מִשְׁנֶה תּוֹרָה וַדַּאי, [2436]וְאִיהִי הַתְקַפְתָּא [2437]מִסִּטְרָא דִּדְרוֹעָא יְמִינָא דְּמַלְכָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות טו ו) יְמִינְךָ יהו"ה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ, בַּכֹּחַ תַּרְגּוּם בְּתוּקְפָּא, [2438]הַצְּרָכָה אִיהִי מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא, וּבִדְרוֹעָא שְׂמָאלָא אֶחִיד בָּהּ, וּבִדְרוֹעָא יְמִינָא אַתְקַן בָּהּ, וְיֵימָא (ישעיה נב ב) קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלָם.
וְעוֹד מִסִּטְרָא דִּימִינָא אִיהִי תּוּקְפָּא לְבַר נַשׁ, וּמִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא [2439]יְהִיב לוֹן צָרְכֵיהוֹן בַּאֲרַע מַדְבְּרָא, [2440]שְׁאֵלָה אִיהִי בְּפִימָא דְּמַלְכָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים לב ז) שְׁאַל אָבִיךָ, [2441]וְתִיּוּבְתָּא לְגַבֵּהּ הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וְיַגֶּדְךָ, וּכְדֵין בַּר נַשׁ שׁוֹאֵל כְּעִנְיָן וּמֵשִׁיב כַּהֲלָכָה.

[דף סא ע"ב]

[2442]שְׁמַעְתָּא אִיהִי בְּלִבָּא דְּתַמָּן מַחֲשָׁבָה, [2443]תֵּיקוּ אִיהִי כַּד אִסְתַּלַּק מַלְכָּא מִינֵּהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים לט ג) נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁתִי מִטּוֹב, [2444]וּבָהּ צְלוֹתָא בַּחֲשָׁאי, [2445]וְכַד אִיהוּ תֵּיקוּ אִתְמַר בָּהּ (דף סא ע"ב) (משלי א כח) אָז יִקְרָאוּנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.
[2446]כַּד שַׁרְיָא בָּהּ יהו"ה אִתְקְרִיאַת הַגָּדָה, בְּהַהוּא זִמְנָא אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, שִׁטָּה אִתְקְרִיאַת כַּד לָא יְהֵא קוּשְׁיָא וּמַחֲלֹקֶת, [2447]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מ ד) כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא וְכָל הַר וְגִבְעָה יִשְׁפָּלוּ, וְהָיָה הֶעָקֹב לְמִישׁוֹר.
פְּסַק אִתְקְרִיאַת מִכַּמָּה גַּוָּונִין, אִית בְּנֵי נָשָׁא דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה לִשְׁמָהּ, וְאִינּוּן [2448]בַּעֲלֵי אוּמָנוּת

[2434] **ואלין אינון כו'.** דהוא משכינה תתאה, ורוצה לומר לענין ראשון דתוספת מתוספתא, ומפרש והולך דודאי שכינתא איהי תקונא דגופא דקב"ה, רוצה לומר כמו שמפרש והולך איהי ברייתא כו' איהי תוספתא כו' - הכל על האברים, דשכינה איהי גופא דיליה, כמו שאומר לעיל ס"ג ב' עיין שם:

[2435] **משנה תורה ודאי.** דתורה הוא עמודא דאמצעיתא, גופא, ואיהי - משנה תורה לתורה:

[2436] **ואיהי התקפתא.** רוצה לומר מתקיף שבש"ס כמו שאמרו בסוגיות הש"ס:

[2437] **מסט' דדרועא כו'.** וכל הכח הוא בימינא ונותן תוקפא ומקים אותה בכחו, וכמו ביציאת מצרים בכחו הגדול כו', וזה שאומר למטה ובדרועא ימינא אתקיף בה ויימא קומי כו':

[2438] **הצרכה איהי כו'.** רוצה לומר הצריכותא שבש"ס, דשמאלא הוא סיוע לימינא כמו שאמרו באידרא רבא דימינא לא יוכל לעשות בלא שמאלא, דבשמאלא אוחז הדבר ובימינא עושה הדבר, ועיקרא הוא ימינא, ושמאלא הוא צריכותא לימינא, וכן הוא הצריכותא - דדבר הראשון ודאי הוא עיקר הדבר והשניה צריך גם כן, וזה שאומר בדרועא שמאלא אחיד כו':

[2439] **יהיב לון צרכיהון כו'.** דכל פרנסה הוא משמאלא כידוע, ולכן קשה מזונות כקריעת ים סוף - דעותרא משמאלא, וכל שכן במדבר דהוא מסטרא דשמאלא כידוע:

[2440] **שאלה כו'.** רוצה לומר האבעיות שבגמרא:

[2441] **ותיובתא לגבה.** רוצה לומר הפשיטות של האיבעיא, ורוצה לומר דהוא מסטרא דידיה שמשיב לה:

[2442] **שמעתא איהי בלבא כו'.** רוצה לומר כמו שאמרו (ברכות ו ע"ב) אגרא דשמעתא סברא, מחשבה, והוא שמעתא - להוציא דבר מדבר, דין מחודש:

[2443] **תיקו איהו כו'.** והוא מחוסר תיקון דשער הנון חסר ממנה נש"ב, והיא חולת אהבה במ"ט שערים - חולה, וזה שאומר הה"ד נאלמתי כו' דומיה - דום י"ה, החשיתי מטוב שהוא ו', ו' פעמים טוב דמעשה בראשית כמו שאומר לקמן, והיא אלמת מיה"ו ולכן היא תיקו דשתקא ולא משיב:

[2444] **ובה צלותא בחשאי.** בלי קול בעלה:

[2445] **וכד כו'.** כנ"ל בלא בעלה, דאינו משיב לה, וכן בצלותא, והכל הוא מסטרא דתחתונים, באדם דלתתא שהן ענפין דילה, כשאין באדם דעת להשיב - דהוא דעת בעלה - ואז מסטרא דיליה היא בלא מלכא דהיא מתפשטת בכל אחד ואחד מישראל:

[2446] **כד שריא בה כו'.** שאל אביך ויגדך וכנ"ל, והגדה הוא מסטרא דבעלה, תורה שבכתב, ולכן כל הגדה הוא על הפסוק, ומשיב - הוא גם כן מסטרא דהגדה כנ"ל, אלא ששם הוא על שאלה, והגדה הוא דבורא דמלכא בלא שאלה, והוא הגדה על פסוקים כנ"ל:

[2447] **הה"ד כל גיא כו'.** ולא יהא מחלוקת בארץ אלא הכל שוה:

[2448] **בעלי אומנות.** רוצה לומר שיוכלו לתקן כהלכה, ואמר טורין וסלעין - שהן זכר ונקבה כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש וכמו שאומר למעלה, והוא בתורה שבכתב ובעל פה (אלא שבהן יש חילוק), וזה שאומר בניינין למלכא ומטרוניתא, אלא שיש בהיכלות ויש בלבושין ויש בגופי התורה, וכאן אמר בהיכלות, וזה שאומר בטורין וסלעין - לחצוב אבנים, ואמר ועבדין בהון כמה בניינין כו', ולמטה אמר ואית פסקים דאינון לבושין כו', ולמטה אמר ואית פסקות מאלין מארי תריסין כו' והוא בגוף הלכה, והיכלות הוא ביצירה ושם צריך הכאה בסלע כנ"ל [בדף] נ"ג נ"ד וברעיא מהימנא פרשת תצא, ולכן שם פסקין אבנין בטורין וסלעין, ולבושין הוא בבריאה וכמו שאומר לקמן ריש תיקון ל"ח ולמעלה ג' ב' קום אליהו כו' כן כרסיה כן לבושיה כו' וזכאה איהו מאן דאלביש מלכא ומטרוניתא בעשר ספירות דבריאה, ושם הוא קליפה תליתאה דאגוזא, תהום דבריאה היא תהום רבה כמו שאמרו בריש פרשת צו וכמו שאומר לעיל נ"ב ב' בארוכה, ושם יש קליפה דקה והוא רך ואין צריך אלא חתיכה, וגופא הוא ברתא דמלכא

לְגַבָּהּ, וּפָסְקִין בָּהּ אֲבָנִין [2449]בְּטוּרִין וְסָלְעִין תַּקִּיפִין, וּלְבָתַר דְּפָסְקִין לוֹן מְתַקְּנִין לוֹן בְּכַמָּה פְּרוּקִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (דברים כז ו) [2450]אַבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה, וְעָבְדִין בְּהוֹן כַּמָּה [2451]בִּנְיָנִין לְמַלְכָּא וּלְמַטְרוֹנִיתָא לְדַיְירָא בֵּינַיְיהוּ. וְאִית פְּסָקוֹת דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין דְּמַטְרוֹנִיתָא, וְחָתְכִין לוֹן לְכַמָּה סִטְרִין, וּלְבָתַר מְתַקְּנִין לוֹן בְּכַמָּה פְּרוּקִין, לְאִתְחַזָּאָה בְּהוֹן מַטְרוֹנִיתָא קֳדָם מַלְכָּא, [2452]בְּהַהוּא זִמְנָא וּרְאִיתִיהָ לִזְכוֹר בְּרִית עוֹלָם (בראשית ט טז), וְאִלֵּין אִינּוּן לְבוּשִׁין דְּכַהֲנָא, דְּאִינּוּן אַרְבַּע בִּגְדֵי לָבָן וְאַרְבַּע בִּגְדֵי זָהָב.

וְאִית פְּסָקוֹת מֵאִלֵּין מָאנֵי תְּרִיסִין דְּקָא אַתְיָין לְבֵי מֶדְרָשָׁא, דְּפָסְקִין וְחָתְכִין בְּהוֹן בְּלִישָׁנְהוֹן, [2453]דְּאִינּוּן כְּרוּמְחִין וְסַיְיפִין, וְאִלֵּין אִינּוּן פָּרְשָׁיָין תַּקִּיפִין, דְּמַגִּיחִין קְרָבָא בְּיַמָּא וּבְיַבֶּשְׁתָּא, דְּאִינּוּן אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה.

[2454]זַכָּאִין אִינּוּן אִם מַלְכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, כְּלִיל תְּרֵין תּוֹרוֹת דְּאִנּוּן תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּאִתְיְיהִיבוּ מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, דְּבֵיהּ נָצְחִין קְרָבָא, וַוי לוֹן לְאִלֵּין דְּיַעֲלוֹן לְאַגָּחָא קְרָבָא בְּתְרֵין תּוֹרוֹת בְּלָא מַלְכָּא, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (תהלים יט ד) [2455]אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם, [2456]כָּל בַּעֲלֵי אוּמָנִיּוֹת מִשְׁתַּכְּחִין בְּתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּאִיהִי מִלְּגָאו, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם מה יד) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה.

[2457]אִיהִי הֲלָכָה דְּמַלְכָּא, כַּד אִיהִי אָזְלַת גַּבֵּיהּ בְּתְרֵין שׁוּקִין דְּאִינּוּן תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וְכַד סְלִיקַת בְּגוּפָא בְּתְרֵין דְּרוֹעוֹי דְּמַלְכָּא אִתְקְרִיאַת קַבָּלָה, וְכַד נְשִׁיקַת לֵיהּ בְּפִימֵיהּ אִתְקְרִיאַת אוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּסָלְקָא לְפִימָא דְּמַלְכָּא, מִיָּד יִתְקַיֵּים בְּרַעְיָא מְהֵימְנָא (במדבר יב ח) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ, כַּד קָמַת עַל רַגְלָהָא בְּגָלוּתָא

דנעשית גופא למלכא - שכינתא דאצילות, ושם צריך פיוסא בדבורא ולא הכאה דזהו חובא דמשה כמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת תצא, וזה שאומר למטה דפסקין וחתכין בהון בלישנהון ועלה קא מתכנשין מארי תריסין ואתעבידו פסקות כמו שאומר לעיל נ"ב ב' כמה מארי תריסין אתכנשו כו', וזה שאומר למטה ואית פסקות מאלין מארי תריסין כו', והן פרדס: פשט - בעשיה, והיא קליפה ירוקא דאגוזא והיא רכיכא ופתיכא ושם אין צריך לפסק כלל, לשום אומן, שהיא כפשטה רק להבין, אבל אין צריך לחבר דבר לדבר, ולכן מהכאה ראשונה בסלע, קליפה תניינא דאגוזא - במט"ט, והוא בראיה או רמז, ולכן תהו לית ליה גוון כלל והוא אבן מאסו הבונים, דכל עניינם דרושים כמו שאמרו (שבת סג ע"א) אנא הוינא בר תמני סרי כו' ולא ידענא כו', והוא יו"ד של אדנ"י דלית ליה גוון כלל וכלילא מכולם, וכן הפשט - הכל הולך אחר הפשט ונמשכין הכל אליו, וברמז - שם קבור ושים בסלע קנך, סלע דחויא כו', כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש כל הולך על גחון בגיא כו', ודרוש - הוא לבוש התורה בבריאה, ושם דרוש וקבל שכר דשם הוא קבול השכר צרורה תחת כסא הכבוד, וגופא הוא הסוד והוא תוך המדרש וזה שאומר דקא אתיין לבי מדרשא כו':

[2449] **בטורין.** זה מה שאמרו (ברכות סד ע"א) עוקר הרים, והוא מה שאמרו בתיקוני זוהר חדש ובה רבה עוקר הרים כו' עיין שם:

[2450] **אבנים שלמות תבנה.** דלא ליהוי סכינא חריפא מפסקא קרא (בבא בתרא קיא ע"ב), אגב חריפא שבשתא (בבא מציעא צו ע"ב), וזה שאומר לא תבנה כו' כי חרבך כו':

[2451] **בניינין למלכא ומטרוניתא.** והוא בתורה שבכתב ובעל פה. וכן אמר למטה בלבושין - ארבע בגדי לבן וארבע כו', ועיין מה שבארנו בריש תיקון ל"ח ולמעלה ג' ב', וכן אמר בגופא - בימא וביבשתא דאינון כו', ואמר שם דאינון כו' לפרש מה שאמרו בימא וביבשתא, ועוד דשם הוא גוף התורה שבכתב ובעל פה:

[2452] **בההוא זמנא וראיתי' כו'.** עיין לעיל נ"ב ומה שבארנו שם:

[2453] **דאינון כרומחין וסייפין.** דכן צורת הלשון כרומח וסייף, והוא תורה שבכתב ובעל פה, רומח - רמ"ח דקריאת שמע בדכורא, וסייף - בנוק' דנקראת חרב והן כמו שמפרש והולך דאינון כו':

[2454] **זכאין אינון אם כו'.** רוצה לומר שלומדים לשמה כמו שאומר לקמן דמשתדלין באורייתא כו' לשמה, והנה שתי תורות שבכתב ובעל פה הם חו"ג, ימינא ושמאלא, והנה לשמה הוא בעמודא דאמצעיתא כליל שניהם, והוא דחילא ורחימא דאו"א, דעמודא דאמצעיתא כוללם, והם ארבע עטרין דכולל חג"ת כמו שאומר בזוהר חדש שיר השירים, והם יראה ואהבה ותורה שבכתב ובעל פה, ארבע אותיות הוי"ה:

[2455] **אין אומר כו'.** הוא תורה שבכתב, ודברים - תורה שבעל פה, דבר ואמירה כידוע, ומפרש והולך מה טעם - בלי נשמע קולם וכמו שאמרו דתורה ומצות בלא דחילו ורחימו לא סלקא לעילא וזהו בלי כו':

[2456] **כל בעלי כו' בתורה שבע"פ דאיהי כו'.** אע"ג דקאמר למעלה בשתי תורות מכל מקום הכל הוא תורה שבעל פה, דכל פרד"ס הכל הוא בתורה שבעל פה, אלא דהן נדרשות על תורה שבכתב ובעל פה, וכל הנ"ל הן בהיכלות ולבושין וגופא, והכל סובבין והולכין על הדעת שהיא מלגאו שהיא בת מלך פנימה, דרגא דמשה כנ"ל נ"ב ב' והוא נשמתא פנימה, פה אל פה, דרגא דמשה כמו שמפרש והולך:

[2457] **איהי הלכה דמלכא כו'.** רוצה לומר כד בתרין שוקין - ששם הוא הליכה - נקראת הלכה, ובתרין דרועין שם מקום הקבלה - נקראת קבלה, ובפומא, והן שלשה דרגין: רב"ג, חש"ח, וכל אחד כלול שלשה, והיא נכללת בשלשה מקומות, בשלשה נקבים - דרגא דידה, עטרה וטבור ופה, ועיין מה שבארנו לעיל נ"ג ד', ונגד שלשה בעלי אומניות בעלי פסקין הנ"ל חשיב כאן שלשה דרגין: הלכה וקבלה ותורה שבעל פה,ושלשה דרגין פנימיות מלגאו, וכמו שאומר לקמן כל בעלי אומניות כו' דאיהי מלגאו כו', וזה שאומר כד קמת על רגלהא כו' וכד כו' וכד כו', והכל ברעיא מהימנא בזמן הגאולה לעתיד לבוא במהרה בימינו, ונגד אלו שתים - הלכה וקבלה למשה, דעתה היא מרחקא מינייהו, איהי ריב, וזהו שמעו הרים - ריב דקבלה, והאיתנים - ריב דהלכה, וזה שאומר וכד איהי מרחקא כו' והאיתנים אלין כו', אבל נגד פומא לית הוא ריב דעדיין לא זכינו לזה:

בַּתְרָאָה, אִתְקְרִיאַת הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וְכַד שַׁרְיָיא בִּדְרוֹעוֹי דְמַלְכָּא, אִתְקְרִיאַת קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, וְכַד שַׁרְיָיא בְּפִימָא דְמַלְכָּא מִיָּד פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ, וְכַד אִיהִי מְרַחֲקָא הֲלָכָה מִמֹּשֶׁה, שְׁכִינְתָּא אִיהִי רִיב לַיהו"ה לְתַתָּא, וְכַד לַאו אִיהִי בִּדְרוֹעוֹי קַבָּלָה, אִיהִי רִיב לְעֵילָא.

וּבְגִין דָּא שְׁמָעוּ הָרִים אֶת רִיב יהו"ה, אִלֵּין תְּלַת אֲבָהָן, מַאי רִיב דִּלְהוֹן, דָּא שְׁכִינְתָּא, וּבְהִפּוּךְ אַתְוָון רִי"ב אִיהוּ רַבִּ"י, דְּאִיהוּ רַבִּי מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעִמֵּיהּ אִיהִי שְׁכִינְתָּא רִיב, וְהָאֵיתָנִים אִלֵּין תְּרֵי תַּנָּאֵי, אֵיתָנִי"ם בְּהִפּוּךְ אַתְוָון תַּנָּאֵי"ם, מוֹסְדֵי אָרֶץ אִלֵּין צַדִּיק וָצֶדֶק.

[הגהה דף נג ע"ב]

(הגהה דף נג ע"ב) [2458]וְעוֹד שִׁמְעוּ הָרִים, מָאן הָרִים אִלֵּין תְּלַת נְקוּדִין דְּאֵינוּן סָגוֹ"ל, וְהָאֵיתָנִים אִלֵּין תְּרֵין נְקוּדִין

[2458] **ועוד שמעו הרים מאן הרים אלין תלת נקודין דאינון סגול והאיתנים אינון תרין נקודין דאינון שבא ריב דא כו' על שורק דאיהו צדיק כד איהו מתרחק כו' בין תרווייהו איהו שלום ואיהו קשר כו'.** עיין לעיל תיקון י"ט ל"ח ב' ושורק איהו טמיר וגניז מסטרא כו' סגול ותרין אור שבא, ועיין מה שבארנו בליקוטים [דף] נ' [עמודים] א' ב' בארוכה, וכתבנו שם ששתי נקודין דלמ"ד וה"א הן חב"ח, והן כלל ופרט וכלל בשלש הנקודות חולם חירק הוא בדעת ויסוד וחולם בלמ"ד מגדל הפורח באויר, וכן ה"א ראשונה דהוי"ה, וחולם דה"א נכתב על וא"ו דהוי"ה כסדר החולם, וחירק בוא"ו למטה ממנו, והן כלל ופרט וכלל וכמו שאומר לקמן תיקון מ"ז פ"ו ב' וביה אתעבידו כלל כו', ואלו שלשה הן בשלש אותיות יק"ו, וה' בתראה בלא נקודה והיא המקבלת מחולם כידוע, וכן הוא באלקים: דאותיות ים הן בלא נקודה והן בה' בתראה, ים, כידוע דנקראת ים, והיא כוללת נש"ב, כל חמש גבורות, וה"א - דלת הוה אלא כד אתעברת אתמליאת בנקודה שבתוכה היא ה"א, וכן הוא באותיות ים, וכמו שאמרו בתיקון נ"ב שעורא דנקודה דאיהי י', טפה דבה אתעביד ים, ועיין מה שבארנו שם, והן במספר גם כן אחד: נש"ב הן חמשה תרעין, וים הוא שד' אתפשט לארבע סטרין ונקודה של ה"א מעין באמצעיתא הממלא את הים, וריבם על שורק דהוא אמצעי בין חולם וחירק, דהן אמ"ש כלל הכל, רב"ג, מים חכמה מוחא, אש בינה לבא, אויר דעת מעוי - בדעת אתתקן, ובחולם היא דעת, נקודת הפה, כוללת ג"ר, ובחירק היא עטרת מלכות, באלו השנים הן פתוחין מה שאין כן בטבור שורק שנסתם משנולד, וצדיק במקומו אור הגנוז והתחלתו מטבור על שתי הכליות דסיום תפארת הוא בטבור כמו שאמרו באידרא רבא קמ"א ב' ומשם ולמטה מעוי בדעת אתתקן, ועיין שם ובזוהר פרשת משפטים קכ"ג א', וכן התחלת הנוק' שם שהיא נגד נה"י, כי שם הדעת שהוא ביסוד, ושתי כליות נו"ה, אלא שראשה נגד נה"י הפנימים וגופה נגד נה"י החיצונים, וחג"ת עד טיבורה הוא עד סיום יסודו סיום הדעת, והנה התחלתה מטבורא דלבא, ופיה נגד טבורא, וטיבורה נגד עטרה שלו, כי הדעת הן באלו השלשה מקומות ועיין באידרא רבא שם מאחורי מבין תרין דרועין באתר כו' כלא סתימא מכל סטרוי כו', ורוצה לומר בהיותה דבוקה עדיין אין שם שבעה נקבי הראש וצורה עד הנסירה וכמו שאומרים ראה והתקין כו' (תפלת שחרית של שבת), ואמר שם תנא אתפשט האי תפארת מטבורא דלבא כו' עיין שם, וזה שאומר אשר יצא ממעיך, כי מעוי הוא התחלת היסוד בין בדכורא ובין בנוק', והן בשני מקומות: בפה ובמילה, דחושבנם שוה, והן כלל ופרט וכלל, והפרט הוא בתפארת בין דעת לדעת, ברית הלשון והמעור, וכמו שטבורא דילה הוא בסיום יסוד דבינה, כן הוא בשלה כנ"ל, ולכן מטבורא נקרא לבר מגופא, וכן הוא בכל הפרצופים וכמו שאמרו בספרא דצניעותא פ"א, ולכן קורא כאן שורק לצדיק אף שבאמת הוא סיום הת"ת, והן שלש נקודות זה על גבי זה, דת"י, קו האמצעי, והן שלש נוקבין, וכל פתיחה ונקב - בנוקבא, ולכן נקראת נוק', והכל בקו האמצעי, בכל ספירה מקו האמצעי הוא זכר ונקבה, והיא רביעית לכל תלת, וזה שאומר לעיל ל"ח א' ב' ותא חזי שכינתא תתאה כד כו' חלם שורק למאן להההוא צינור כו' כגוונא דא כו' כי הוא"ו הוא גוף, ו' בפשיטו, כמו שאמרו בס"א פרשת בראשית ובזוהר פרשת תצוה, ופה הוא על גבי ו' - חולם, ועטרה - חירק, וטבור באמצע הוא"ו - שורק, והוא כולל בעצמו ו"ק דיליה - ו' נקודות, ונקודות חולם פה דעת - כולל ג"ר, וכן נכללין ג"ר באמ"ש שהן שלש נקודות הנ"ל שלכן נקרא הוא וא"ו, כולל ו"ק, ו' נקודות, וג"ר שלו נכללין באלו הוא"ו שהן מוחין דיליה, והיא דלת - שלש נקודות הנ"ל, שלש נוקבין, ופרצוף שלה הפרטי, והיא בלא נקודה - נכללת מכולם, אבל שלש נוקבין שהן דבוקים בו הן נקודין שהן בדכורא ועיין מה שבארנו שם, והן ארבע אותיות אדנ"י, ארבע נוק': אותיות אנ"י הן שלש נוק' הנ"ל, אמ"ש, ואות ד' היא נוק' הפרטי דלית לה מגרמה כלום, דלה בלא נקודה, וכוללת כל ארבע נוק' באות ד'. ואמר שמעו כו' והאיתנים כו' שהן ה' נקודות בחמש ספירות, התפשטות החסדים והגבורות בהן, וכן רומזים על חו"ג, שבא סגול, והן חמש נקודות לבד, כי נכללין חמשה בחמשה כמו שאמרו בזוהר פרשת יתרו פ"ד ב'. ואמר איהו ריב כו' רוצה לומר הצדיק, ואמר ואיהו שלום כידוע שנקרא שלום, ואמרו (משנה עוקצין ג יב) לא מצא כו' אלא שלום, שהוא כולל כל הברכות של כל חמש ספירות שנכללין בו, והוא לית ליה מגרמיה כלום ונקרא עני אבל מדרגתו שלום, וברית שלומי כו' (ישעיהו נד י), ושלום הוא בעצמו אין דבר ממשי אלא מנוחה בשב ואל תעשה אלא שאין שום מתנה בעולם זולתו כי המלחמה משבית הכל, ולכן השבת כולל הכל - ויכל ביום השביעי ובו שבת כו', מה היה העולם חסר מנוחה בא שבת כו', והוא היפך הריב, ואמר ואיהו קשר - שהוא היפך שורק, ששורק הוא מלחמה וריב כמו שכתוב ושרק לו מקצה כו' (ישעיהו ה כו), וזה שאומר תרין ריבות אינון על שורק, אבל עתה הוא קשר, ושורק הוא אש שורקת, שורקת הריב, אבל מים - דוממת, זיווג בחשאי, וכן שלום הכל במנוחה ובחשאי, לא יצעק ולא ישא כו' (ישעיהו מב ב), ואמר הה"ד ונפשו קשורה כו' שהן קשורין ודבוקין יחד ע"י צדיק, כי כל כו' דאחיד כו', וזהו שורש האדם בעולם הזה שהוא דבוק בשמים ע"י נשמתו, שאף שהיא באדם - מגיע עד לשמים ומחוברת בשמים, כמו ברית בגוף, וגוף של האדם הוא דרגא דעטרת הברית - נוק', שהיא גוף דקב"ה, וכמו שאומר לקמן בתיקון כ"ב, והנשמה והגוף בתוך הארץ שהארץ כוללת גם האויר כידוע, והוא בתוכה כמו ברית בנוק', וכשהאבר חי אז נהנין זו"נ, והוא כשהדעת בתוכו, וכן הוא כשהדעת באדם, וכשהוא רגע בלא תורה ודעת - הוא אבר מת, ונקרא מת כמו שאמרו (ע"ז ג ע"ב) מה דגי הים כיון כו', וכמו שכל האברים הם תמיד בתוקפם לבד הברית שאינו חי כי אם ע"י התעוררות הדעת לזיווג, וכן הוא באדם הרשעים בחייהם כו' (קהלת רבה ט), ובניהו בן איש חי

דְּאִינּוּן שְׁבָ"א, רִיב דָּא חִירֵ"ק, רִיב יהו"ה לְעֵילָא חוֹלֵ"ם, רִיב יהו"ה לְתַתָּא חִירֵ"ק, תְּרֵי רִיבוֹת אִינּוּן עַל שׁוּרֵ"ק, דְּאִיהוּ (חד) צַדִּיק (עמודא דאמצעיתא) כַּד אִיהוּ מִתְרַחֵק מִנַּיְיהוּ אִיהוּ רִיב, וְכַד מִתְקַשֵּׁר בֵּין תַּרְוַיְיהוּ אִיהוּ שָׁלוֹם, וְאִיהוּ קֶשֶׁר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית מד ל) וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְנַפְשׁוֹ.

וְעוֹד תְּרֵי רִיבוֹת אִינּוּן, חַד צַדִּיק, וְחַד עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [2459]אִיהוּ רִיב בֵּין אַבָּא וְאִמָּא, דְּאִנּוּן קָמֵ"ץ וּפַתַ"ח, וְאַמַּאי אִיהוּ רִיב בֵּינַיְיהוּ, בְּגִין שְׁכִינְתָּא דִּלֵּית לָהּ מְזוֹנָא בְּגָלוּתָא, [2460]בְּגִין דְּתַרְעָא אִיהוּ פַּתַ"ח, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים קמה טז) [2461]פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ, דְּאִיהוּ י' [2462]חָכְמָה, קָמֵ"ץ סָתוּם, עֵלֵיהּ אִתְמַר פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַ"י, וְדָא חַ"י עָלְמִין, דְּאִיהוּ כְּלִיל חַ"י בִּרְכָאן, אִיהוּ חָרֵב וְיָבֵשׁ בְּצִלּוֹתָא דְּאִיהוּ שְׁכִינְתָּא, וּבְגִין דָּא אִיהוּ צְלוֹתָא יְבֵשָׁה, [2463]בְּגִינַיְיהוּ אִיהוּ רִיב בֵּין אַבָּא וְאִמָּא.

וְכַד אִתְפַּתַּח קָמֵ"ץ בְּפַתַ"ח דְּאִיהוּ תַּרְעָא דִּילֵיהּ, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא [2464]נָחִית מָלֵא, וּמְהַלֵּךְ חָמֵשׁ מְאָה שְׁנִין, [2465]עַד דְּמָטֵי לְחַ"י עָלְמִין (דְּאִיהוּ כְּלִיל חַ"י בִּרְכָאן), וְאִתְמַלָּא מַנַּיְיהוּ, וּמַנַּיְיהוּ אִתְשַׁקְיָיא לִשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי צְלוֹתָא, וּמַאי דַּהֲוָה יַבָּשָׁה קָרָא לֵיהּ אֶרֶץ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ו) וַיִּקְרָא אלהי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ, לְמֶעְבַּד פֵּרִין וְאִיבִּין, דְּאִינּוּן אַרְעָא קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם יא) וַיֹּאמֶר אלהי"ם תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא.

[הגהה דף נד ע"א]

וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כַּד סָלִיק לְאַבָּא וְאִמָּא לְנַחֲתָא מְזוֹנָא מִתַּמָּן, [2466]קָלִיהּ סָלְקָא עַל כָּל אִינּוּן נְחָלִין וּמַבּוּעִין, וְכַד נָחְתָא קָלִיהּ נָחְתָא עַל כָּל אִינּוּן נְחָלִין וּמַבּוּעִין דְּאוֹרַיְיתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים צג ג) [2467]נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, וְאִינּוּן תְּרֵין נְקוּדִין, צֵר"י, מָאן אִיהוּ דְּסָלִיק עַל גַּבַּיְיהוּ בְּתְרֵין דְּרוֹעִין, דָּא חוֹלֵ"ם, וּבֵיהּ אִתְעֲבִיד סָגוֹלְתָּ"א, וּמָאן אִיהוּ דְּנָחִית תְּחוֹתַיְיהוּ בְּתְרֵין שׁוּקִין, דָּא חִירֵ"ק, וּבֵיהּ אִתְעֲבִיד שׁוּרֵ"ק, כַּד

כו' (ברכות יח ע"ב), ולכן אינו נשאר הגוף חי כל זמן שערלה חופפת על העטרה, והוא כתנות עור של הגוף וצריך לפשטו, עד לעתיד לבוא בזמן התחיה שהוא זמן התגלות העטרה, סבוני כו' כי אמילם, דוד מלך ישראל חי וקיים ואז יתקיימו כל הגופות לעד, והוא סוד האדם שקושר שמים וארץ, ואמר האזינו השמים ואדברה ותשמע כו' - לקשרם יחד, וע"י הדעת - חו"ג, שהם טל ומטר, וזה שאומר יערוף כו' תזל כו', וזהו וצדיק יסוד עולם - על עמוד אחד העולם עומד וצדיק שמו, וכשהצדיקים בדור אז צדיק דלמעלה מתגבר גם כן, והכל כפי התגברות אותו צדיק דלמטה, ואם לאו - היחוד הוא ע"י מט"ט, צדיקו של עולם, ועיין מה שבארנו בלקוטים, והוא נשאר חי בגוף ונפש והוא קושר צבא השמים והארץ - מייחד בין נו"ה, וכן בין שמים וארץ, אבל ע"י הצדיק היחוד הוא יותר - שהוא בארץ ממש בגוף ונפש, ועל ידו מתגבר מט"ט גם כן כמו שאמרו בזוהר חדש שיר השירים נ"ד ב' אלא בכל זמנא וזמנא כו' ובגין ההוא כלילו כו':

[2459] **איהו ריב כו'.** על עמודא דאמצעיתא קאי, במאי דסיים, וכמו שמפרש והולך:

[2460] **בגין דתרעא כו'.** רוצה לומר כמו שאמרו מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה, והשערים הוא בבינה ששם נש"ב וכמו שמפרש והולך דהוא פתח, פתיחת השער, דשבילין דחכמה סתומין הן בסוד קמץ, קומץ היד בצורת יו"ד - י' דחכמה, ופתח הוא בבינה, פתיחת היד בה' אצבעאן - ה' דבינה, ושם פתיחת השערים, בדכורא - הנקבים סתומים, ובנקבה - פתוחים, וקמץ ופתח הן בחו"ב כמו שאומר לקמן (בתיקון ע' ביו"ד נקודות שבתורה):

[2461] **פותח את ידך כו'.** רוצה לומר י' כמו שמפרש והולך דאיהי י' חכמה קמץ כו', ורוצה לומר זה שאומר י' - הוא ידך, והוא היד כצורת י' והוא אות י', והוא לשון קמץ סתום כנ"ל:

[2462] **חכמה קמץ סתום עליה אתמר פותח כו'.** חוזר לענין ראשון שרוצה לפרש סיפא דקרא ומשביע כו' - שקאי על יסוד דאיהי מלכא דשלמא דיליה:

[2463] **ובגינייהו איהי ריב.** רוצה לומר בגין צדיק ושכינתא, דהוא ח"י ברכאן והצלותא:

[2464] **נחית מלא.** דהוא נקרא מלא, אלהים - מלא י"ה, מן או"א, וכמו שאומר לקמן בתיקון ל"ח ושאר מקומות:

[2465] **עד דמטי כו'.** והן בצלותא דהן ברכאין והצלותא שהן הברכות והבקשות שהן צדיק ושכינה:

[2466] **קליה סלקא על כל כו'.** דהנחלין הן מהנהר שהוא הדעת, והוא הסליק ונחית, עמודא דאמצעיתא, והן נחלין ומבועין דאורייתא שהוא הדעת:

[2467] **הה"ד נשאו נהרות ה' נשאו נהרות קולם כו' וכד נחית נחית בתרין נקודין כו'.** רוצה לומר, נשאו נהרות ה' נשאו נהרות קולם הוא בחג"ת, וישאו נהרות דכים הוא בנה"י, ומפרש נשאו על ת"ת דסליק למעלה מהנהרות חו"ג אבל ישאו הוא יסוד שהוא למטה מהנהרות ולכן נאמר ישאו וכמו שנבאר למטה, ושני נהרות חו"ג הן שוין, שני המאורות הגדולים, ששם זו"נ שוים ושלמים, והוא סגולתא בצרי, אבל שני נו"ה הן שוא, המאור הגדול והמאור הקטן כו', מעלה ומטה, וצדיק למטה שורק וכמו שמפרש והולך, ורוצה לומר נשאו נהרות - הן חו"ג, קולם - קול יעקב כמו שמפרש והולך, ונשאו נהרות ה' - הן שמעלין להנהרות שלמעלה, או"א, ושם נקרא ה' הוי"ה בדעת כי דעת כולל הוי"ה שלימה, ארבעה מוחין, ארבעה בתים דתפילין, והוא סוד כנור - נ"ר כ"ו, בשלשה דרגין, וכמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש, והנהרות הן לעולם בימינא ושמאלא, שני נהרות, והן בשלשה מקומות: בחו"ב וחו"ג ונו"ה, וכמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש אלא שכאן מפרש נשאו נהרות ה' נשאו נהרות קולם הכל בחד דרגא, וישאו נהרות דכים בחד דרגא, שלכן כאן כתיב נשאו וכאן ישאו וכנ"ל אלא דסליק לאו"א כנ"ל:

סָלִיק בְּהַהוּא זִמְנָא נָשְׁאוּ נְהָרוֹת (הגהה דף נד ע"א) קוֹלָם, דְּאִיהוּ קוֹל יַעֲקֹב, קוֹל הַשּׁוֹפָר, וּלְאָן סָלְקִין לֵיהּ לְגַבֵּי אַבָּא וְאִמָּא, וְכַד נָחִית נָחִית בִּתְרִין נְקוּדִין דְּאִינּוּן שְׁבָ"א תְּרֵי יַרְכֵי קְשׁוֹט, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם, [2468]כְּגוֹן עַל כָּתֵף יִשָּׂאוּ (במדבר ז ט). (ואבא נחית) בַּצַּדִּיק, [2469]דְּאִיהוּ שׁוּרֵ"ק בִּנְקוּדַת (חיר"ק) חֲדָא, [2470]כִּי שָׁם חֶלְקַת מְחוֹקֵק סָפוּן (דברים לג כא), [2471]קְשׁוֹרָא דְּתְרֵין יַרְכִין דְּקְשׁוֹט, דְּאִיהוּ דָּכְיָם, [2472]דָּךְ יָם, דָּ"ךְ דִּכְלִיל כ"ד אַתְוָון דְּיִחוּדָא תְּנָיְינָא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים עד כד) [2473]אַל יָשׁוֹב דַּךְ נִכְלָם, דָּ"ךְ אִיהוּ בְּכ"ד סְפָרִים דְּאוֹרַיְיתָא, וּשְׁכִינְתָּא (בראשית כד טו) וְכַדָּ"ה עַל שִׁכְמָהּ, [2474]וְכַד צַדִּיק אִיהוּ מָלֵא מֵעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [2475]דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם טז) וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתָּעַל. סְלִיקַת הַאי נְקוּדָה דְּאִיהוּ חַד שׁוּרֵ"ק עַל תְּרֵין דְּאִינּוּן שְׁבָ"א, וְאִתְעֲבִידוּ שׁוּרֵ"ק, בָּתַר דְּאִיהוּ מַלְיָא [2476]מִסְטָרָא דִּילֵיהּ וּמִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְּמַר בְּשָׁכִינְתָּא וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתָּעַל, וַתּוֹרֶד כַּדָּהּ מֵעַל שִׁכְמָהּ, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתָּעַל, כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, [2477]סְלִיקַת וַדַּאי מְגָלוּתָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, בְּהַאי שַׁעְתָּא אִיהִי אָמְרַת לְגַבֵּי צַדִּיק (בראשית כד יח) וַתֹּאמֶר שְׁתֵה אֲדוֹנִי, וְגַם גְּמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה, [2478]דְּאִינּוּן גְּמוּלֵי מֵחָלָב.

[2479]וְעוֹד חוֹלֵ"ם אִתְקְרֵי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא לְגַבֵּי מוֹחָא, וְחִירֵ"ק לְגַבֵּי לִבָּא, שׁוּרֵ"ק אִתְקְרֵי בְּקְשׁוֹרָא דְּתַרְוַיְיהוּ,

---

[2468] **כגון על כתף ישאו ואנא נחית כו'.** אמר כגון על כו', כמו שאומר לקמן נשאו לא כתיב אלא ישאו כגון על כתף ישאו, ורוצה לומר דלא כתיב נשאו דמשמע על גבם אלא ישאו, ורוצה לומר לעתיד לבוא אז ישאו, דעתה צדיק אין נשיאות לו אבל לעתיד לבוא יעלה עם השכינה, וכן על כתף ישאו - בשכינתא, והענין כי הנשיאות דכאן דהוא למטה - אינה אלא בנוק', דבה הוא למעלה על כתף דידה, דיסוד דידה הוא נגד דעת דידה ודעת דידה הוא בין כתפין כידוע, וזה על כתף ישאו וכמו שאומר לקמן ותמלא כדה ותעל וכתיב וכדה על שכמה וכד הוא דכים כ"ד ספרים דדעת וכמו שמפרש והולך, ואמר ישאו - דהוא יהיה לעתיד לבוא, שהדעת יהיה בארץ כי תמלא הארץ דעה מה שאין כן עתה, וזהו ישאו:

[2469] **דאיהו שורק בנקודת חירק.** שחירק עם שו"א הוא שורק:

[2470] **כי שם חלקת מחוקק ספון** רוצה לומר בצדיק שהוא שבט גד, בא גד כמו שאמרו בזוהר פרשת ויחי ושם חלקת מחוקק - משה רבינו עליו השלום דרגא דדעת, ומביא ראיה שבאלו שני מקומות הדעת על גבי נהרות הנ"ל והוא בדעת דידיה ומקום השני ישאו כו' בצדיק ששם גם כן מקום הדעת וכנ"ל והוא נגד דעת דידה והראיה שהוא שם שנאמר ומחוקק מבין רגליו שמחוקק הוא בין רגליו ואמר ספון כי בצדיק הוא אור הגנוז כמו שאומר בתיקון י"ט:

[2471] **קשורא דתרין כו'.** למעלה מפרש מה שאמר ואנא נחית בצדיק כו', וכאן מפרש מה שאמר דאיהו שורק כו', ולמטה מפרש מה שכתוב דכים ואמר דאיהו דכים דך ים כו', ואמר כאן דאיהו קשורא כו' רוצה לומר דלכן נקרא שורק לשון קשר כנ"ל ואיהו קשר כו', וכן כאן בין שתי ירכין, והענין כי שני קוין וכן שני נקודין בשיווי אין צריך קשר כמו זה על זה כידוע בסוד עולם התהו ולכן כאן צריך לקשר אמיץ:

[2472] **דך ים.** רוצה לומר ים הוא נש"ב ואיהו דך בכ"ד וכמו שאומר לקמן ואתון לא אשתאבתון מיניה אלא כד חד כו', והן נש"ב - בשני פסוקי שמע דשחרית וערבית, והוא דך בכ"ד דברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וזהו דך ים, וזה שאומר כליל כו', ואף ששתי פעמים כ"ד הן מכל מקום נקרא דך כי שתי פעמים כד הן דצדיק ושכינה דשחרית וערבית, והוא מה שאומר ושכינתא וכדה על שכמה, ובגלותא דאיהו דך מן שכינתא - נקרא דך - פעם אחת כ"ד:

[2473] **אל ישוב כו'.** דהן כ"ד צרופי אדנ"י, והוא בראשי תיבות אחד מהצרופים ואל ישוב דך, דלא חסר לעולם מכ"ד דהוא דך, ומפרש והולך דך איהו בכ"ד כו' ומובטחים אנו שלא תשתכח התורה מישראל שנאמר כי לא כו' (שבת קלח ע"ב), וכן הצדיק - שהוא מתמלא ע"י הצדיקים, וכן השכינה וזה שאומר ושכינתא כו' ואמר על שכמה - דשם מקום הדעת כנ"ל:

[2474] **וכד צדיק יהא מלא מעד"א.** דעמודא דאמצעיתא נקרא מלא כנ"ל וכמו שאומר בריש תיקון ל"ח והוא הדעת כנ"ל, וכן ת"ת הוא מלא תמיד ועליו נאמר העשיר כו' כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת תשא, והוא עשיר, אבל צדיק נקרא בגלותא דל, בשעתא דאתרחק עמודא דאמצעיתא מיניה וכן הנהר והכל אחד:

[2475] **אתמר בה ותמלא כדה ותעל בהאי נקודה כו'.** דהאי חירק בין שהוא למעלה בין למטה - הכל נעשה שורק, מה שאין כן בצירי דהוא סגולתא וסגול, ואמר בתר דאיהו מלא רוצה לומר אימתי סליק למעלה בתר דאיהו מלא:

[2476] **מסטרא דיליה ומסטרא דעד"א אתמר כו'.** כמו שמפרש והולך כל הזוקף כו' דעמודא דאמצעיתא נקרא שם, והוא ברוך כידוע והוא סליקת החירק ועלייתו כנ"ל:

[2477] **סליקת ודאי מגלותא לגבי בעלה בהאי שעתא איהי אמרה כו'.** אמר דאיהי אמרה כו' דאיהי משקה אותו, דעל ידה איהו אתשקיא, דאין הצדיק נתמלא אלא בשבילה כמו בזיווגא דבר נש, וכן למעלה וכן היא משקה לאדם הצדיק דלתתא:

[2478] **דאינון גמולי מחלב.** דאימא מתפשטת עד הוד ולכן כולם הם עשירים תמיד, לבד צדיק דאיהו יתום מאמו ולית ליה אלא מדעת וכן השכינה ולכן הברית ועטרה אינן חיים אלא בעת זיווגא שמתמלאים מדעת ובאמת שגם נו"ה נקראים דלים מסטרא דיסוד דהוא כוללם, וחג"ת הן בכלל עמודא דאמצעיתא והן עשירים ומלאים, וכן אמר למטה וצדיק איהו דך בשוקא כו' אבל עיקר הדלות הוא מכל מקום בצדיק ושכינה והנה הם גמולים מחלב אמם וכן הצדיקים דלתתא ולכן נאמר את מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה גמולי מחלב - דהן צריכין לדעת, ואמר יורה כו' יבין כו' - נגד שנים שבדעת - חו"ג, והם דעה ושמועה, דשמועה אינה כמו דעה רק נשמע מאחר, וכן צריכין להבין להם, וזה שאומר לגמליך, גמולי כו':

[2479] **ועוד חולם אתקרי כו' בקשורא דתרווייהו.** והוא בקנה דהוא סולם דידהו כמו שאומר ברעיא מהימנא פרשת פנחס ולקמן ריש תיקון נ"ה והן שלשה דרגין הכוללים כמו שנבאר שם והן חולם שורק חירק גם כן שלשה דרגין הכוללין הכל וכמו שבארנו

[2480]וְעוֹד חוֹלֵ״ם אִתְקְרֵי בְּכָל סִטְרָא דִימִינָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא ב יג) [2481]עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח, [2482]וְחִירֵ״ק אִתְקְרֵי בְּכָל סִטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְאִיהוּ שׁוּרֵ״ק קִשּׁוֹרָא דְתַרְוַיְיהוּ, [2483]וְעוֹד חֹלֵ״ם אִתְקְרֵי בְּאִימָּא עִלָּאָה, יוֹם הַכִּפּוּרִים [2484]דְּאִיהוּ עָשׂוֹר, וּבֵיהּ יְהֵא מוֹחֵ״ל וְסוֹלֵחַ חוֹבִין דְּעַמֵּיהּ, [2485]וְחִירֵ״ק אִתְמַר בְּאִימָּא תַּתָּאָה, וּבֵיהּ חוֹרֵ״ק עָלָיו שְׁנָיו עַל סמא״ל, דְּאִשְׁתַּעֲבִיד בִּבְנוֹי דִּשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא.

[2486]דָּבָר אַחֵר נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, דָּא תְּרֵין זְמִנִין דִּמְיַחֲדִין יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְסָלְקִין לֵיהּ בֵּיהּ קָלָא עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם, דְּאִינּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, בְּתַרְוַיְיהוּ סָלְקִין קָלָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, לְגַבֵּי מָאן סָלְקָאן לֵיהּ לְגַבֵּי אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ כ״ה בִּימִינָא וְכ״ה בִּשְׂמָאלָא עֶרֶב וָבֹקֶר, וְאִינּוּן חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה, קָרָאן לֵיהּ בְּהוֹן, דְּנָחִית לְגַבֵּי צַדִּיק וָצֶדֶק.

דְּאִיהוּ דָּ״ךְ בְּשׁוֹקָא יְמִינָא, וְאִיהִי כַּדָּה עַל שִׁכְמָהּ בְּשׁוֹקָא שְׂמָאלָא, דְּאִינּוּן תְּרֵי סַמְכֵי קִשּׁוֹט, וּבְגִין דָּא יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיִם, דָּ״ךְ יָ״ם, וְאִיהוּ דָּ״ךְ בְּכ״ד אַתְוָון דְּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד דְּעַרְבִית, וְאִיהוּ דָּ״ךְ בְּכ״ד אַתְוָון דְּשַׁחֲרִית, וְרָזָא דְּמִלָּה וְשַׁמְתִּי כַּ״דְכ״ד שִׁמְשׁוֹתַיִךְ (ישעיה נד יב), וְאִיהִי כַּדָּ״ה בְּתַרְוַיְיהוּ, וְאַל יָשׁוֹב דָּ״ךְ נִכְלָם.

[הגהה דף נד ע״ב]

[2487]וְצַדִּיק לָא אִשְׁתַּמַע קָלָא בְּהַהוּא דָּךְ, אֶלָּא יִשְׂאוּ נְהָרוֹת, נָשְׂאוּ לָא כְּתִיב אֶלָּא יִשְׂאוּ, [2488]כְּגוֹן עַל כָּתֵף יִשָּׂאוּ, [2489]בְּהַהִיא זִמְנָא (בראשית כד טז) וַתְּמַלֵּא כַדָּהּ וַתָּעַל, [2490]וַתֹּאמֶר שְׁתֵה אֲדוֹנִי וְגַם לִגְמַלֶּיךָ אַשְׁקֶה, אִלֵּין אִינּוּן רַמַּ״ח תֵּיבִין דְּאַרְבַּע פָּרְשִׁיָּין דְּיִחוּדָא (הגהה דף נד ע״ב) דְּקָרְיַאת שְׁמַע, דִּבְכֻלְּהוּ אִינּוּן רַמַּ״ח אֵבָרִים דִּכְלִילָן בַּבְּרִית דְּאִיהוּ צַדִּיק, כֻּלְּהוּ אִתְשַׁקְיָין עַל יְדֵי שְׁכִינְתָּא, [2491]דְּאִיהוּ כ״ד י״ם.

למעלה והכל בעמודא דאמצעיתא הנהר דהוא בכולא וכולל הכל:

[2480] **ועוד חולם אתקרי כו׳.** כמו שמלמעלה למטה נכלל בשלשה דרגין כן הוא גם כן מימינא לשמאלא בשלשה דרגין חד״ר כידוע וקו ימין בו נכלל חח״נ כו׳ כידוע, ומלמעלה למטה - כח״ב נכלל במעלה, מוחא, וכן בכולם כידוע:

[2481] **על כל קרבנך כו׳.** דמלח ממתקת את הבשר והוא מסטרא דימינא שממתקת הכל וזה שכתוב (ויקרא ב יג) מלח ברית - שחסד בפומא דאמה (זוהר במדבר קמב ע״א), והברית נקראת חסד - (דברים ז ט) שומר הברית והחסד:

[2482] **וחירק בכל כו׳.** שחירק - דין, חורק שן, ויחרקו שן (איכה ב טז), וכמו שאומר למטה וביה חורק עליו כו׳, ולכן הוא חולם מלמעלה וחירק מלמטה שכל מה שלמעלה הוא חסד כידוע שהדין הוא בהתפשטות, ושורק הוא דרגא דאמצעיתא וזה שאומר ואיהו שורק כו׳, ואף ששריקה הוא גם כן דין מכל מקום אינו כמו החריקה, שחריקת שן הוא קשה יותר ולכן זה בשפתים - בשר וזה בחריקת שינים - עצם:

[2483] **ועוד חולם אתקריא׳ אימא עילאה כו׳.** דהן גם כן שלשה דרגין הנ״ל מוחא ולבא וריאה כנ״ל שהן שלשה דרגין הכוללין:

[2484] **דאיהו עשור.** שהוא כתר דז״א, ספירה העשירית דיליה, וכן הוא גם כן כתר של כל עשר ספירות - דהא נקרא כתר, אהי״ה כידוע, והיא גם כן נכללת בכתר ורוצה לומר דלכן יום כפור בעשור, וחולם - אותיות מוחל:

[2485] **וחירק כו׳.** ושורק הוא בעמודא דאמצעיתא הכוללם כנ״ל:

[2486] **ד״א נשאו כו׳ ערב ובוקר כו׳.** רוצה לומר שתי פעמים שמע בערב ובקר הן שתי פעמים כ״ה, ושמע בעצמו הוא קולם - עמודא דאמצעיתא, וסלקין ליה בימינא ושמאלא לגבי אימא עלאה דאיהי כ״ה כ״ה בימינא ושמאלא, וצדיק איהו דך - בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, בשחרית, ואיהי - כדה - בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד דערבית, וכן הוא - בשניהם, והיא גם כן בשניהם, וזה שאומר ושמתי כ״ד כ״ד בשניהם והיא גם כן כד״ה בתרוויהון, והענין כי בודאי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בצדיק הוא בין בשחרית בין בערבית אלא שלפי שצדיק ושכינה כלולים זה בזה לכן שתי פעמים כ״ד כ״ד הן אחד בצדיק ואחד בשכינה, בתרי שוקין, וכמו אימא עלאה בתרי ידין, ימינא ושמאלא - אבל הן בשניהם, אלא באחד נקרא דך ים:

[2487] **וצדיק לא אשתמע קלא כו׳.** רוצה לומר בשמע מגביהין קולם וזהו נשאו נהרות קולם אבל בצדיק ישאו ולא כתיב נשאו דלא אשתמע אלא אומרים בלחש, ולעתיד לבוא ישאו וזה שאומר נשאו לא כו׳:

[2488] **כגון על כתף כו׳.** רוצה לומר שהדעת יהיה בארץ אז (ישעיהו יא ט) לא ירעו ולא ישחיתו כי מלאה הארץ דעה כו׳, ולא יהיה פחד עוד לומר בשכמל״ו בקול רם ואז ישאו נהרות דכים בקול רם את הד״ך של ים:

[2489] **בההוא זמנא ותמלא כו׳.** רוצה לומר בעת הגאולה וכן בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

[2490] **ותאמר שתה.** הוא שהיא משקה את הצדיק כנ״ל, והוא ברוך שהוא בצדיק כנ״ל וגם לגמליך כו׳, הן רמ״ח עלמין, רמ״ח פקודין, רמ״ח אברים דכלילין בברית וכמו שאומר לקמן בתיקון ל״ט, והן רמ״ח תיבין דקריאת שמע כמו שמפרש והולך והן גמולי מחלב דבצדיק הוא גמול מחלב אמו כנ״ל והכל מתשקיא על ידה כנ״ל וזה שאומר אינון רמ״ח כו׳ כלהו אתשקיין ע״י כו׳ דאיהו כד כו׳ והן כ״ד אתוון דברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ואע״ג דאינון במנינא דרמ״ח מכל מקום שתי בחינות הן כמו שאומר לעיל נ״ג א׳ עיין שם:

[2491] **דאיהו כד ים כ״ד ספרין כו׳ דאתמלי מים עלאה כו׳ לקב״ה ב׳ זמנין דסליק ים כו׳ בהיפוך אתוון דך איהו צדיק בהאי כ״ד כו׳.** כמו שמפרש והולך דנקרא כד בגין דאיהי תבירא כו׳ ועליה אתמר לב כו׳, רוצה לומר דנדכה - אותיות כד ביה, ולב הוא שכינתא והיא לב נשבר, ואמר צדיק איהו דך במיא דאורייתא דרוצה לומר זהו דך ים שהוא בימא דאורייתא - והיא במיא, וכתית הוא באור, במשחא, וזה שאומר ואיהו כתית במשחא דאורייתא:

כ"ד סִפְרִין דְּאוֹרַיְיתָא, וַדַּאי אִינּוּן כ"ד דְּאִתְמַלְיָ מִן יַמָּא עִלָּאָה דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי כְּלִילָא דְּחַמְשִׁין אַתְוָון דִּיחוּדָא, דְּאִינּוּן כ"ה וְכ"ה, דְּמִיַּחֲדִין בְּהוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּרִין זִמְנִין, דְּסָלִיק י"ם חַמְשִׁין, דָּא אִיהוּ יְשָׁאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם, בְּהִפּוּךְ אַתְוָון, דָּךְ אִיהוּ צַדִּיק בְּהַאי כַּד, בְּגִין דְּאִיהוּ תְּבִירָא בְּגָלוּתָא, שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי כַּד עֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים נא יט) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אלהי"ם לֹא תִבְזֶה, צַדִּיק אִיהוּ דָּךְ בְּמַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא, וְאִיהוּ כְּתִית בְּמִשְׁחָא דְּאוֹרַיְיתָא, [2492]הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (במדבר כח ה) שֶׁמֶן כָּתִית, [2493]אֵימָתַי, בְּזִמְנָא דְּאִסְתַּלַּק ו' מִן ה', וְאִשְׁתְּאַרַת ד', דַּלַּת וַדַּאי, וּבְגִין דָּא שֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִית הַהִין, רְבִיעִית ה"א וַדַּאי, דְּאִתְחֲזַרַת דָּלֶ"ת, וְהַהוּא כְּתִית אִיהוּ ו' זְעִירָא, שְׁלִימוּ דְּה', [2494]וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (שמות לא יז) בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעוֹלָם, אוֹת ה' וַדַּאי, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת ה' עַל שְׁמֵיהּ, יוֹם הַשִּׁשִּׁי, ה"א דְּשִׁשִּׁי.

[2495]מְקוֹלוֹת מַיִם רַבִּים (תהלים צג ד), אִלֵּין [2496]שִׁבְעָ קָלִין, דְּמִתְפַּלְגִין לְשִׁבְעָה נְהָרוֹת, וְכֻלְּהוֹן מִתְפַּלְגִין בְּהַהוּא נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, וְאִינּוּן בְּהָבוּ לַיהו"ה, שֶׁבַע אִינּוּן דְּאָזְלִין עַל שֶׁבַע שְׁמָהָן, דְּאִינּוּן אבגית"ץ וכו', וְאִינּוּן שֶׁבַע סְפִירָן, (שם כט ג) קוֹל יהו"ה עַל הַמָּיִם דָּא חֶסֶ"ד וְאִיהוּ אבגית"ץ, דְּמִתַּמָּן מַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא, קוֹל יהו"ה בַּכֹּחַ דָּא קר"ע שט"ן וְדָא גְּבוּרָ"ה, קוֹל יהו"ה בֶּהָדָר דָּא נג"ד יכ"ש וְדָא תִּפְאֶרֶ"ת, [2497]כְּסָאוֹ כַּשֶּׁמֶ"ש נֶגְדִּ"י (שם פט לז), [2498]וּבִיהּ אִתְמַר לְמֹשֶׁה (שמות לד י) נֶגֶד כָּל עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאוֹת, קוֹל יהו"ה [2499]שׁוֹבֵר אֲרָזִים (תהלים כט ז) דָּא בט"ר צת"ג וְדָא נֶצַ"ח, קוֹל יהו"ה [2500]חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ דָּא חק"ב טנ"ע וְדָא הו"ד, קוֹל יהו"ה יָחִיל מִדְבָּר דָּא יג"ל פז"ק [2501]דְּאִיהוּ יְסו"ד, הַר סִינַי, קוֹל יהו"ה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת דָּא שק"ו צי"ת וְדָא מַלְכו"ת, דַּעֲלָהּ אִתְמַר (שם כב א) לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, [2502]וְדָא אִיהוּ מְקוֹלוֹת מַיִם רַבִּים.

אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם (שם צג ד), [2503]אִלֵּין טַעֲמֵי דְּאוֹרַיְיתָא, [2504]דְּאִתְמַר בְּהוּ (שם מב ח) כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי

[2492] **ואיהו שמן כתית.** הוא ראיה דהוא כתית דכתיב ביה שמן כתית, ושמן הוא בצדיק דהוא זית ושמן זית דכתיש כתישין:

[2493] **אימתי בזמנא כו' ובג"ד שמן כו'.** רוצה לומר דשמן כתית הוא ו' דה"א, צדיק, וד' דה"א - מלכות הוא רביעית ההין, וההין לשון ה"א, ורביעית מורה דנעשית ד' דאסתלק כו', וצותה התורה רביעית ההין שמן כתית - לאשלמא הה"א וזה שאומר וההוא כתית כו':

[2494] **ועליה אתמר אות היא כו'.** דיום השבת הוא בצדיק ועליה אתמר אות והוא אות, ואמר אות היא רוצה לומר היא - ה"א, דהצדיק הוא שלימו דאות ה"א, וצדיק ועטרה ביחד הם אות ה', והוא שבת בכללו, יום שבת ולילו, צדיק ועטרה, והוא ה' דיום הששי, דששי שהוא ו' הוא משלים לאות ה"א ולכן כתיב ה"א ביום הששי דוקא וזה שאומר ובגין דא אתקריאת ה' על שמיה כו':

[2495] **מקולות מים כו'.** עתה מפרש והולך סיפיה דקרא דנשאו נהרות ולקמן מפרש סופו אדירים משברי כו':

[2496] **ז' קלין דמתפלגין כו'.** רוצה לומר נהר דנפק כו' - הוא דעת, ומיניה מתפלגין שבעה נהרות בשבע ספירות, שבעה צנורות מן הנהר הגדול, ועיין לעיל ל"ח א' דאמר שם ששה נהרות יוצאין ממנו והיינו עד יסוד, וכאן אמר עם מלכות, וחשיב כאן קול ה' כו' - שבעה קולות עם מלכות, אבל לקמן אמר דקלא שביעאה איהי באימא ורוצה לומר הדעת, הנהר הגדול, והן כמו שחשיב למעלה ל"ח א', ועיין לקמן תיקון ל' ע"ז ב' קול ה' על המים כו' ואיהו אב"ג ית"ץ כו', לא אמר זה אלא דידוע שהוא בספירת החסד ומחסד נפיק מיא דאורייתא אבל בודאי כל שם מרומז בו הספירה, וכבר כתבתי במקום אחר שבשם זה בשתי הראשונות האיך מרומז ימין ושמאל, וקרע שטן מבואר והוא קול ה' בכח, לשון גבורה:

[2497] **כסאו כשמש נגדי.** כ' משם - הוא כסא, וש' משם - הוא שמש, ונשאר נגדי:

[2498] **וביה אתמר למשה כו'.** דהוא דרגא דמשה רבינו עליו השלום וכתיב שם אשר אנכי עושה עמך:

[2499] **שובר ארזים כו'.** דשם (ישעיהו סג ג) פורה דרכתי כו' ויז נצחם כו':

[2500] **חוצב כו'.** דשם סטרא דשמאלא, להבות כו':

[2501] **דאיהו יסוד הר סיני.** רוצה לומר דיסוד - ידוע שהוא הר סיני, שמשם יוצא התורה כמו שכתוב כי מציון תצא תורה (ישעיהו ב ג, מיכה ד ב), והיא ספר התורה, והוא יחיל מדבר דכאן שמדבר על מדבר סיני דנקרא מדבר קדש כמו שאמרו (שבת פט ע"א) חמש שמות מדבר קדש שנתקדשו כו', וזה שאומר מדבר קדש:

[2502] **ודא איהו מקולות כו'.** מפני שרוצה לפרש סיפא דקרא אדירים כו' חוזר לסיים מקולות דקאי על שבעה קלין, והן ו' נקודות, דמלכות היא בלא נקודה וכלילא מכל הנקודין, ונשאו נהרות כולן - בנהר הגדול כנ"ל ובו שלש נקודין חולם שורק חירק דכלילין בהאי נהר, והן שלש פעמים נשאו נהרות כו' דקרא, דמעלין ונחתין להאי נהר בחולם שורק חירק הרי ט' נקודין, ועיין לעיל ל"ח א' ותא חזי תשע נקודין אינון מן קמץ עד שורק וכולהו אתקריאו צנורין כו' ותא חזי שכינתא תתאה כד איהי אתשקיא מן נקודין אתקרי חירק חולם שורק למאן להההוא צינור דאיהו ו' דכליל שית צנורין דכלהון משית אתוון דאינון אב"ג ית"ץ שית צנורין אינון כו' וכלהו סלקין למ"ב כו' ולזמנין כו' ועיין מה שבארנו שם ועל קוטב זה הולך כל המאמר מתחיל למעלה נ"ג ד' ועוד שמעו הרים כו' על שלש נקודין חש"ח, וכאן ו' נקודין. ועתה מפרש אדירים כו' - על טעמי דאורייתא והן מאני קרבא ועיין מה שבארנו לעיל נ"ג א' בענין מגיחין בסוסוון וברגלין וזה שאומר אדירים משברי ים אלין טעמי דאורייתא כו', ונכון כסאך הוא אותיות, וכמו שאומר לקמן לאתוון דאינון כלילין בקרקע דאיהי שכינתא כו' וכמו שאומר לקמן בתיקון כ"ח עיין שם:

[2503] **אלין טעמי כו'.** דאינון משתברין בנגונא כמו זרקא וכן בצורתו:

[2504] **דאתמר בהון כו'.** רוצה לומר דכתיב וגליך, והן גלי ימא דסלקין לעילא כמו סגולתא, ומשבריך - זרקא כנ"ל, ונאמר שם לקול צנוריך והן הנקודות וכמו שאומר לעיל ל"ח א' משבריך כו' - הטעמים, תהום אל תהום קורא הן האותיות דקביעין בקרקע, לקול

עָבְרוּ, וְאִלֵּין אִינוּן זַרְקָ"א מַקָּ"ף שׁוּפָ"ר הוֹלֵ"ךְ סֶגוֹלְתָ"א. [2505]זַרְקָ"א, קַו דְּיוֹקְנָא דְאָת ו', רֵישָׁא דִילֵיהּ י', תְּלַת גַּלְגַּלִּים (נ"א אית) סָלְקִין בֵּיהּ בְּיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, וְאִינוּן סֶגוֹלְתָ"א, [2506]וְכָל גַּלְגַּל סָלִיק [2507]לִי' גַּלְגַּלִּים לְעֵילָא, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב וְהָאוֹפַנִּים יִנָּשְׂאוּ לְעֻמָּתָם (יחזקאל א כ), וְדָא הוּא נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, תְּרֵין נְקוּדִין דְּאִינוּן צֵירֵי סָלְקִין נְקוּדָה חֲדָא עַל גַּדְפּוֹי, וְאִתְעֲבִידוּ סֶגוֹלְתָ"א, וְעוֹד נָשְׂאוּ נְהָרוֹת, אִינוּן ב' נְקוּדִין, י' לְעֵילָא וְי' לְתַתָּא, סָלְקִין ו' עַל גַּדְפַּיְיהוּ, וּלְאָן סָלְקִין, אֶלָּא חוּשְׁבָּנָא דְּלְהוֹן לְחוּשְׁבַּן שְׁמָא דְיהו"ה, וְכַד סָלְקִין לָהּ עַל גַּדְפַּיְיהוּ, לְקַבְּלָא עֲלַיְיהוּ עִלַּת הָעִילּוֹת, דְּנָחִית עַל גַּבַּיְיהוּ.

[2508]וְעוֹד זַרְקָ"א אִיהוּ יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ (תהלים מח ג), אִיהוּ ז', יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְדָא צַדִּיק, וְאִיהוּ עַנְפָּא מִגּוֹפָא דְּאִילָנָא, דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן דָּא נְקוּדָה חֲדָא י' (נ"א א) זְעִירָא אוֹת הַבְּרִית, וַעֲלֵהּ אִתְּמַר (שם צג ג) נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, [2509]וּמַאי נִיהוּ יַרְכְּתֵי צָפוֹן (שם מח ג), דְּסָלְקִין לָהּ לְגַבֵּיהּ דְּיהו"ה דְּאִיהוּ בַּעְלָהּ, וְכַד סָלְקִין לָהּ לְגַבֵּיהּ אִתְקְרִיאַת הַהִיא נְקוּדָה קְרַיְית מֶלֶךְ רָב.

[הגהה דף נה ע"א]

בְּהַהִיא זִמְנָא דְּסָלְקַת הַהִיא נְקוּדָה בִּתְרֵין יַרְכֵי, מְקַבְּלִין לָהּ תְּרֵין דְּרוֹעִין, דְּאִינוּן ב' נְהָרוֹת עִלָּאִין, וְסָלְקִין לָהּ בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְדָא (הגהה דף נה ע"א) אִיהוּ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם (שם צג ג), תְּרֵין יַרְכִין אָזְלִין לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וּתְרֵין דְּרוֹעִין אִינוּן מְקַבְּלִין לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וּבְגִין דָּא תְּרֵין נְהָרוֹת אִתְּמַר בְּהוֹן נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יהו"ה, וּתְרֵין תְּנָיְינִין יִשְׂאוּ נְהָרוֹת (שם).

וְעוֹד אִתְּמַר בָּהּ סְלִיקוּ וּנְחִיתוּ, כְּגַוְונָא דָא, כַּד סָלְקִין לָהּ לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְּמַר בֵּיהּ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, אֲבָל כַּד נָחֲתִין לָהּ לְגַבֵּי צַדִּיק אִתְּמַר בֵּיהּ יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיִם, וּמַה דַּהֲוָה סָגוּלָה לְעֵילָא כְּגַוְונָא דָא כַּד נָחֲתָא לְגַבֵּי צַדִּיק אִתְעֲבִידַת סֶגוֹ"ל כְּגַוְונָא דָא וּבְגִין דָּא מַה דַּהֲוַת לְעֵילָא אִתְנַטְלַת (נ"א אתחזרת) לְתַתָּא, [2510]וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת בְּצַדִּיק דָּכְיִם.

- הן שבעה קלין, נשאו נהרות קולם, והוא צנוריך - הנקודות כנ"ל, וכל משבריך וגליך - הטעמים, והן אותיות הוי"ה: תהום כו' - ה' תתאה ששם האותיות, צנוריך - ו', משבריך הוא ה' עילאה שנשברה ביציאת מצרים ואתפתחת בחמשים תרעין ועיין ברעיא מהימנא פרשת פנחס בשבירת ה' דמצה, וגליך הן יו"ד, גלי ימא כמו שמפרש והולך, וי"ה הן ג"ר דכחדא חשיבין ושם הטעמים, והן שלשה דרגין דכלילין הכל וזה שאומר עלי עברו - בזמן בית המקדש דאז כולהון הוין פתיחן לי:

[2505] **זרקא קו כו'.** כמו שאמרו נ"ד ג' דאת י' סליק בוא"ו ונעשית תגא ואח"כ נעשית שלשה תגין בשלש נקודות: כתר תורה כו' (אבות ד יג), והן שלשה דסגולתא וזה שאומר תלת גלגלים כו' ורוצה לומר דהן גליך עלי עברו, עלי - על יו"ד, דסלקין באת יוד דזרקא ואמר בימא דאורייתא רוצה לומר זה שאומר משברי ים:

[2506] **וכל גלגל סליק כו'.** דהן שלש נקודות וכל נקודה היא יו"ד. ועיין לעיל כ"ג ע"ב ותלת יודין אינון י' י' י' ואינון רישא וסיפא ואמצעיתא דאת א', ואינון רמיזין בשמא סתים דאיהו כו' הה"ד שיר למעלות - ל' מעלות כו', וגלי ימא דלעילא אינון עשרה גלגלים כו' עיין שם:

[2507] **והאופנים.** רוצה לומר הן הגלגלים כמו שכתוב (יחזקאל י יג) לאופן קורא גלגל כו' וכתיב ינשאו - דסלקין גלי ימא לעילא והוא נשאו נהרות כנ"ל ואמר ועוד נשאו נהרות כו' והן אות א' דהן נושאין הוא"ו להשלים חושבן הוי"ה והוא אות אלף דכליל הוי"ה וכן הוא זרקא וביה גם כן סגולתא שלשה גלי ימא דבאמצע א' נקודה אמצעיתא גנוז בשורק והם חש"ח כנ"ל:

[2508] **ועוד זרקא איהו יפה כו'.** רוצה לומר צדיק כמו שמפרש והולך, ואיהו יפה בסוד יוסף יפה תואר כו' (בראשית לט ו), וכל הדר דגופא ביה תליא, ונוף - כמו שמפרש והולך ענפא מגופה כו', ורמיזא באת ג', ואיהו משוש כל הארץ ודאי דלית חדוה לאתתא אלא ביה, וכל שכן למקום כל של הארץ, ואמר איהו ז' - שהוא צורת ז', ו' י' על גביו בעטרה שבראשו, וכן הוא הזרקא והוא צדיק הוא יום השביעי שבת כמו שמפרש והולך, אבל יפה נוף הוא ו' לבד, והר ציון הוא הנקודה, אות הברית כמו שמפרש והולך הר ציון כו':

[2509] **ומאי ניהו ירכתי צפון כו'.** רוצה לומר נו"ה, דהן מוליכין לגבי בעלה, ושם נעשית קרית מלך רב כו', ורוצה לומר הבינה היא מלך רב כמו שאמרו בזוהר חדש שיר השירים, והוא הדעת - בעלה, והוא כולל שם הוי"ה בארבעה מוחין כנ"ל, וזהו נשאו נהרות ה' - לגביה, ואמר למטה וסלקין לה בעמודא דאמצעיתא דסליקו דילה הוא על עמודא דאמצעיתא, וזהו קולם, אבל סליקו בתרין ירכין הוא ישאו נהרות, וזה שאומר ובג"ד תרין נהרות אתמר בהון נשאו כו' ותרין כו', והכל נשאו נהרות ה' בדעת, והן שלשה דרגין דכלילא בקו אמצעי - דת"י, וכמו שאומר לקמן נ"ג ד' בארוכה, וכל שלשה דרגין הכל בסליקו, ופירש פירוש אחר דישאו הוא בנחיתו וזה שאומר אתמר בה כו' ורוצה לומר דבפסוק זה אתפרש סליקו ונחיתו וכמו שמפרש והולך:

[2510] **ובג"ד אתקריאת דכים ובה הוו מים התחתונים כו'.** (ורוצה לומר דדמעה הוא בשביל שער הנון - שחסר כידוע, והוא ע' ומ"ט פנים - מע"ט מאלהים, דבשביל זה נשברו הלוחות וחרב בית המקדש, והוא דך ים שחסר לאשלמא כ"ה, ואז היו נש"ב בשמע וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וזה שאומר דמעה דלהון דכים ודאי, ולכן ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי, מפני שער שחסר, ולית ליהו חירו ויש פחד עד לעתיד לבוא) רוצה לומר כמו שאמרו במדרש רבה פרשת בראשית דכים - דהוו דכים ובוכים על דאתרחיקו, וכן כאן בנחיתו ואינון נו"ה נקראו מים תחתונים ועיין לעיל ריש תיקון י"ט, והן שערי דמעה כידוע, ואמר ואיהו (אולי המוסגר דלעיל שייך כאן) דמעה דלהון, דבינה מים עליונים והיא מים תחתונים ונו"ה אתקריאו על שמה כנ"ל, ומים דילה היא דמעה דלהון והן שערי דמעה וזה שאומר ובה אל דמעתי כו' רוצה לומר בההיא נקודה:

וּבָהּ מַיִם הַתַּחְתּוֹנִם בָּכָאן, בְּגִין דְּאִינּוּן תַּרְעִין דִּדְמְעָה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר שַׁעֲרֵי דִּמְעָה לֹא נִנְעָלוּ, וּבְגִין דְּאִיהִי דִּמְעָה דִּלְהוֹן, דָּכְיָם וַדַּאי, וְצַדִּיק בָּהּ דָּ"ד יָ"ם, וְהָא אוּקְמוּהוּ (שם עד כא) אַל יָשׁוֹב דַּךְ נִכְלָם, וּבֵיהּ אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ (שם לט יג), וַעֲלָהּ אִתְמַר (שמות ג ט) צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָה אֵלָי.

[הגהה דף נה ע"ב]

[2511]תְּנוּעָה דְּסָלִיק לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ דָּא רָבִי"עַ, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְקְרֵי זָקֵ"ף גָּדוֹ"ל, וְאִיהִי אִתְקְרִיאַת קְרִית מֶלֶךְ רָב, וּבְאָן אִיהוּ זָקֵפָא לְגַבֵּיהּ, [2512]בְּתְרִין נְהָרוֹת, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם טו ו) יְמִינְךָ יהו"ה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ יהו"ה תִּרְעַץ אוֹיֵב, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, מַאי בִּימִינְךָ דָּא גְּדוּלָה, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְקְרֵי זָקֵ"ף גָּדוֹ"ל, וְכַד נָחֲתַת בְּצַדִּיק אִתְקְרִיאַת זָקֵף קָטָ"ן, וּמַאי אִיהִי תְּנוּעָה דְּקָא נָחִית לָהּ, דָּא [2513]תְּבִי"ר, רָבִי"עַ לִימִינָא, אֶרֶךְ אַפַּיִם עַל בֵּינוֹנִים, [2514]וּבֵיהּ אִיהוּ מַאֲרִי"ךְ, תְּבִי"ר לִשְׂמָאלָא, תְּבִירוּ דְּחַיָּיבַיָּא, [2515]חַד סָלִיק (הגהה דף נה ע"ב) בְּתִקְיעָ"ה וּמַאֲרִיךְ בָּהּ, וְחַד נָחִית לָהּ בִּשְׁבָרִי"ם, שַׁלְשֶׁלֶ"ת דָּא תְּרוּעָ"ה קְשׁוּרָא דְּתַרְוַיְיהוּ, דְּיוֹקְנָא דְּשׁוּרֵי"ק דִּלְתַתָּא, [2516]בְּשַׁלְשֶׁלֶ"ת סָלְקָא, בְּשֵׁרֵי"ק נָחְתָּא, הַאי אִיהוּ סֵלָם (נ"א חל"ם) דְּסָלְקָא לְעֵילָּא, וְהַאי אִיהוּ סֻלָּם (נ"א חירק) דְּנָחְתָּא לְתַתָּא, וְהַיְינוּ דַּרְגָּ"א תְּרֵי"ן טַעֲמֵי"ן.

[2517]וְעִנּוּיָא דִּשְׁכִינְתָּא אַף עַל גַּב דְּאִיהִי בִּתְלַת סְטָרִין, בִּתְקִיעָ"ה דְּאִיהִי דִּינָא רַפְיָא רָפֵּ"ה, וּבִשְׁבָרִי"ם דְּאִיהוּ דִּינָא קַשְׁיָא דָּגֵ"ש גְּבוּרָה, לֵית לָהּ עִנּוּיָא כְּעִנּוּיָא דְּבַעְלָהּ דְּאִיהוּ תְּרוּעָ"ה, שַׁלְשֶׁלֶ"ת, [2518]וְרָזָא דְּמִלָּה אֵין קוֹל עַנּוֹת גְּבוּרָה (שמות לב יח) דָּא שְׁבָרִי"ם, וְאֵין קוֹל עַנּוֹת חֲלוּשָׁה דָּא תְּקִיעָ"ה, אֶלָּא קוֹל עַנּוֹת אָנֹכִי שׁוֹמֵעַ דָּא תְּרוּעָ"ה, דְּסָלְקָא בְּעִנּוּיָא דָּא בָּתַר דָּא כִּתְרוּעָה, וּבְגִין דָּא אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְּרוּעָה (תהלים פט טז), אַף עַל גַּב דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּעִנּוּיָא מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, לֵית עִנּוּיָא כְּעִנּוּיָא דְּבַעְלָהּ, תְּרוּעָ"ה [2519]דְּאִיהִי תּוֹרָ"ה עַי"ן אַנְפִּין, וְאִיהִי תְּרוּעָה דִּילֵיהּ, וּבְגִין דָּא אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְּרוּעָה.

דָּבָר אַחֵר קוֹל עַנּוֹת אָנֹכִי שׁוֹמֵעַ (שמות לב יח), [2520]דָּא אִיהוּ עִנּוּיָא דְּאָנֹכִי שׁוֹמֵעַ, דְּאִיהִי צָוְוחַת בְּכָל יוֹמָא

[2511] **תנועה.** רוצה לומר נגינה, והולך ומפרש שאר נגינות כסדר הזרקא ואמר דרביע הוא הנגינה דביה סליקת, דהנגינה שלו מורה על הסליקו וכן הוא נקודה כמו חולם דמורה על הסליקו, והיא אתקריאת זקף גדול כמו שמפרש והולך דכתיב קרית מלך רב והיא אזדקיפת וזקפא לגביה בגדולה דהוא ימינך וזה שאומר ובאן זקפא כו' דא גדולה בההוא זמנא כו':

[2512] **בתרין נהרות דאתמר בהון ימינך כו'.** רוצה לומר חסד ונצח וכמו שמפרש והולך ועלייהו אתמר נעימות כו' דנצח אתקשר בימין ובהון אית לה סליקו, ובשמאלא - נחיתו, דברביע סלקא כנ"ל, ואמר למטה רביע לימינא כו' תביר לשמאלא כו'. ואמר ומאי איהו תנועה דנחית לה דא איהו תביר, דסליקו דילה הוא כד עבדא חסד ומרחמא על עלמא. ואמר מאי בימינך דא גדולה בשביל לפרש דלכן נקרא זקף גדול, וכמו שמפרש והולך בההוא זמנא אתקרי זקף גדול. ואמר וכד נחתת בצדיק כו' דעמודא דאמצעיתא נוטה לימינא וצדיק לשמאלא וזה שאומר ומאי איהו כו' תביר לשמאלא כו':

[2513] **תביר כו'.** דנגונא דיליה נחיתו, וכן הוא למטה מתיבה - הכל היפך של רביע, והוא לשון שברים, שבר לשמאלא:

[2514] **וביה איהו מאריך.** רוצה לומר מאריך עד יום הכפורים, ומאריך אף, ורוצה לומר דזהו מאריך שבנגינות, מאריך טרחא, וכמו שברביע הוא מאריך כן בתביר היא טרחא כמו שאמרו (שבת קמה ע"ב) לא דיין כו' שמטריחין כו':

[2515] **חד סליק כו'.** רוצה לומר רביע, ותביר מאיך בשברים, ושלשלת הוא צורתו כעין קול של תרועה, שלש תרועות, וכן הוא שלשה קוין, וכן שורק בנקודות וזה שאומר קשורא כו':

[2516] **בשלשלת סלקא כו'.** כנ"ל דצורתן א', והכל בקו האמצעי, אלא דשלשלת - על גבי האות, בת"ת על גבי נהרות, חו"ג, וצורתו בווין - ת"ת, ובטעמים, ושורק הוא ביסוד כנ"ל [עמוד] א', והוא למטה מהנהרות, וכן מהאותיות, והוא בנקודות, וזה שאומר האי איהו סולם כו' רוצה לומר קו האמצעי, גוף וברית דחשבינן כחדא, וזה שאומר והיינו דרגא תרי טעמי דסלקא ונחתא בהדרגא:

[2517] **וענויא דשכינתא כו'.** משום דקאמר למעלה בתקיעה כו' בשברים כו' אבל נראה שחסר כאן, ורוצה לומר ענויא דפיקו דילה הוא בתלת סטרין כמו שאומר לקמן ס"ט א' דהיא חולה מהן וצועקת אליהן כי חולת אהבה היא:

[2518] **ורזא דמלה אין כו'.** רוצה לומר ענות גבורה הוא במצוות לא תעשה, ושל תקיעה הוא במצוות עשה ותרועה דבעלה הוא בתורה ועיין לקמן ע"ט ב' ובמעשה העגל היא אתרחקת ואמר משה רבינו עליו השלום דהענות הזה אינו במצוות עשה ולא תעשה אלא בביטול התורה ופריקת עול מלכות שמים וכמו שכתוב התפרקו, וירא העם כי פרוע הוא כי פרעה כו', וכן הערב רב עשוהו שהן מסטרא דדעת בחושבן שלהם, קליפה דשאור וחמץ בסטרא דאמצעיתא, לא מסטרא דאומות מסטרא דעשו וישמעאל מימינא ושמאלא ולכן נגזר הגלות אז עליהם וכמו שאומר לקמן ע"ט ב' וזה שאומר אע"ג דשכינתא איהי בענויא מימינא ומשמאלא לית ענויא כענויא כו' ואמר ובג"ד אשרי העם כו' רוצה לומר יודעי תרועה, נאמר יודעי, דדעת הוא תרועה:

[2519] **דאיהי תורה שבעין אנפין.** רוצה לומר זהו תרועה - תורה ע', ולכן נקרא גם כן דעת - דת ע', כמו שכתוב מימינו אש דת, שהן שלשה סטרין: ימין ואש ודת:

[2520] **דא איהו ענויא דאנכי.** רוצה לומר זה שאומר אנכי שומע, ורוצה לומר אנכי ה' אלקיך הוא יחוד השם וכמו שמפרש והולך דאיהי צווחת בכל יומא לבעלה כו' שמע ישראל שהוא יחודו יתברך. ואמר משה רבינו עליו השלום דאנכי שומע ההיא צווחה דעניה הזאת שהיא עתידה למצעק לקב"ה דיחות לה דאתרחקת מבעלה וכמו שמפרש והולך דאיהי עניא בגלותא כו' וקרא ליה כו', ופשטא דקרא אנכי שומע - דהוא שמע קולה דהוא ענויא דבעלה, דעת, דאתרחקא מיניה:

לְמַעְלָה, הֵיא וּבְנָהָא, וְקָרָאן לֵיהּ תְּרֵין זְמְנִין עֶרֶב וְבֹקֶר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל,[2521] וְכָל בַּר נַשׁ דְּאִית לֵיהּ עִנּוּי מִשְּׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי עַנְיָא בְּגָלוּתָא, רְחִיקָא מִן בַּעְלָהּ, וְקָרָא לֵיהּ בְּכָל יוֹמָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, דְּיִהֵא נָחִית לְגַבָּהּ, וַדַּאי עֲלֵיהּ אִתְמַר קוֹל עַנּוֹת אָנֹכִי שֹׁמֵעַ, [2522]קוֹל דְּעִנּוּיָא דְּהַאי עַנְיָא אָנֹכִי שֹׁמֵעַ.

(הקטע שהיה כאן, קם חד בקירטא כו' עד סוף ההגהה, תמצא בריש תיקון כ', ע"פ ביאור הגר"א כאן. ג.פ.).

[דף מא ע"ב, דף מב ע"א]

(דף מא ע"ב) (קטע זה שייך לסוף תיקון י"ג כמו שאומר בביאור הגר"א כאן. ג.פ.) קָמוּ תַּנָּאִין וַאֲמוֹרָאִין דִּלְעֵילָּא וּבָרִיכוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ מַטָּרָה (נ"א עטרה) (דף מב ע"א) תְּהֵא אֲגִינַת עֲלָךְ מְחִצִּים בְּגָלוּתָא, עֲלָךְ אִתְמַר (תהלים צא ה) לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם, וְקַשְׁתָּא וְחִצָּא דְּסִטְרָא דְּקְדוּשָׁה יָגֵן עָלָךְ, וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ, צִנָּה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְסֹחֵרָה דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, אֲמִתּוֹ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. (עד כאן שייך לסוף תיקון י"ג, דף כו ע"א, ואת באורו תמצא שם. ג.פ.)

[המשך דף מב ע"א]

קָם אִיהוּ וְאָמַר תַּנָּאִין תַּנָּאִין [2523]מִשְׁנָה תְּהֵא בְּעֶזְרֵיכוּ, וְלָא תִשְׁתַּנִּיאוּ מֵרַחֲמֵי לְדִינָא, הַלָּכָה אָזְלַת לִימִינָא דִּלְכוֹן, לְאִתְגַּבְּרָא בָּהּ עַל (נ"א עמלק) שַׂנְאֵכוֹן, קַבָּלָה תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְכוֹן, [2524]בְּרַייְתָא אֲפִיקַת לְכוֹן וְלִבְנַיְיכוּ מִגָּלוּתָא, וּמִשְׁעְבּוּדָא וְדִינָא דְּהַהוּא דְּמְמַנָּא עַל גָּלוּתָא עַל בְּנַיְיכוּ, מִיָּד דְּבָרִיךְ לוֹן סָלִיק לְאַתְרֵיהּ.

[2525]קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּקַדְמֵיתָא פָּתַח וְאָמַר, תַּנָּא תַּנָּא אִסְתַּמַּר לָךְ, דְּהָא קִירְטָא לְגַבָּךְ, וְדָא שְׁכִינְתָּא, וּבָהּ אִזְדְּרִיקוּ תְּלַת אַבְנִין, דְּאִינּוּן תְּלַת טַפִּין דְּמוֹחָא עִלָּאִין, דְּאִינּוּן י'י', וְאִתְכְּלִילוּ בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁים בַּסֶּלַע קִנֵּךְ, דְּהָא קִשְׁתָּא לְגַבָּךְ דְּאִיהוּ אוֹת הַבְּרִית, אִסְתַּמַּר מְגִירִין דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן תְּלַת ו'ו', דְּסָלְקִין חַ''י בְּחוּשְׁבַּן, וְדָא חַ''י עָלְמִין.

[2521] **וכל ב"נ דאית לי' כו'.** רוצה לומר שסובל ענויים בשבילה וצועק שמע ישראל בשבילה וכמו שמפרש והולך אז הקב"ה שומע לו וכמו שבארנו למעלה, אם תפלתו בשביל השכינה אז נענה וזה שאומר וקרא ליה כו' דיהא נחית כו' עליה אתמר קול כו', רוצה לומר דהקב"ה שומע לו:

[2522] **קול ענויא דהאי עניא.** רוצה לומר של זה העני הצועק בשבילה, ונקרא עני - דסובל ענויא דילה, והוא מרכבה דילה:

[2523] **משנה תהא בעזרייכו ולא כו'.** משנה - לשון שינוי, דהיא בו"ק, ו' סדרים, דשם דגש ורפה רך וחלש, דבחטא עץ הדעת נעשה האדם להט המתהפכת, דמשתנה לכאן ולכאן כמו שאמרו בזוהר על פסוק (קהלת ז כט) והמה בקשו חשבונות רבים כו' (זוהר בראשית רכא ע"ב, זוהר שמות קנ ע"א, זוהר ויקרא יט ע"א וקז ע"א וע"ב) עיין שם, ועיין לקמן בריש תיקון ס"ח ובסוף תיקון ס"ז אלין אינון שית סדרין דאתיהיבה בהון משנה לאפרשא בין טוב לרע כו'. והלכה דריש לשון הליכה וקבלה כו':

[2524] **ובריית אפיקת כו'.** דברייתא הוא לשון חוץ, והוא גלות חוץ לארץ ביד האיש שדה, ויבא עשו מן השדה, תרגם יונתן מן ברא, וכן ההוא ממנא דיליה, ס"א - אחיזתו לבר מגופא כמו שאמרו באידרא רבא עיין שם בדבריו, וכן השעבוד הוא את כל עבודה בשדה, ועיין לקמן קמ"ה ב' ובכל עבודה בשדה דא איהו ברייתא דעלה אתמר כי בשדה כו', עיין שם ואמר בזוהר ותיקונים דזו ברייתא, וזה שאומר מגלותא ושעבודא כו', ובריית הוא בירכין כמו שאמרו בזוהר פרשת פקודי, ושם הוא קיבוץ גליות כמו שאמרו בסוף פרשת תרומה בענין שבע ברכות דנשואין, ושם שני משיחין ולכן היא אפיקת כו' וכמו שהגלות הוא בדרגא דילהון דממנא כו' וכנ"ל, וכמו שכתוב ותקע כף כו' - כן הגאולה הוא שם, ועמדו רגליו כו' (זכריה יד ד) וכנ"ל, ובריית הוא בנה"י כנ"ל, והלכה - בחג"ת כמו שאומר לימינא דילכון לאתגברא להלחם כו', וקבלה - בפומא שכולל ג"ר, ומשנה הוא במלכות, משנה למלך, והיא כוללת הכל ובה השנויים כידוע בסוד עץ הדעת כנ"ל על פסוק והמה כו' ובמשנה דילה העזר כו' וכמו שאמרו (יבמות סג ע"א) אעשה לו עזר כו' זכה עזר:

[2525] **קם ר"ש כו'.**

קירטא היא שכינה כמו שמפרש והולך, ותלת אבנין הן חג"ת דהן אתכלילו בחכמה כו' כמו שאמרו בזוהר פרשת שמות י"ד ב' עבד לאברהם ברזא דחכמה כו' עיין שם והן שלש טפין דמוחין כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית א' ב' הנצנים אלין אבהן דאעלו כו' ושם ט"ו ב' מאן ההוא זרעא כו' ועיין שם ס"ו ב' דאתווין הן בשלש דרגין אלו, והן שלש נקודין דקאמר שם וכן הוא בכמה מקומות ולכן א"ל הא קשתי לגבך כו' מגירין דיליה כו' והן נה"י, שי"ח השדה דכליל שלשה ווין ועיין מה שנבאר לקמן נ"ד ב' ועוד שמעו הרים כו', וזה שאומר דא ח"י עלמין דכליל נה"י, ושם קשת כמו שנבאר לקמן נ"ג א' בארוכה, וכליל כל העשר ספירות, דתלת אבנין הן חג"ת ואתכלילו בכח"ב כמו שאומר ואתכלילו כו', והענין כי כח"ב אינן בגופא כלל אלא פנימית דחג"ת וכמו שאמרו בהיכלות, וקשת מנה"י, והקירטא היא העשירית, ועיקר הענין לכללה בשלשה קוין שהן כלל העשר ספירות כמו שאמרו בזוהר פרשת שמות שם בעשרה מאמרות נברא העולם וכד תסתכל תלתא אינון ועלמא בהו אתברי בחכמה ובתבונה ובדעת כו', וזה שאומר למעלה ובה אזדריקו כו' וכן קשת כו' אלא שזה בסוד חג"ת וזה בסוד נה"י אבל בשניהם הם כלל הכל, וא"ל שים בסלע כו' לאזדהר מגירין ור"ש א"ל תנא תנא אסתמר כו', שזהו איתן מושבך, שאיתן הוא תנא כמו שאומר לקמן נ"ג ב', והגירין הן גירין דרחימותא לגבי כלה כמו שאומר לעיל סוף תיקון י"ג לכן צריך לאסתמר בה ולהכלל בה לקבל הגירין דכל שאינו מתכלל בה הוא דלא ברחימותא כמו שבארנו שם והיא אגינת מחצים דגלותא כנ"ל:

[2526]קם תַּנָּא תִּנְיָינָא וְאָמַר לֵיהּ, הָא תַּנְיָא דְּמִסַּיְיעַ לָךְ, בְּרוּמְחָא דְּאִיהוּ כְּלִילָא מֵאַרְבַּע פַּרְשָׁיִין, וְדָא ו' דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, כְּלִיל שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, [2527]וְרַמַ"ח תֵּיבִין דִּבְהוֹן (במדבר כד כא) וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ.
דְּהָא קַרְנֵי פָּרָה [ציור] לְגַבָּךְ, דְּאִנּוּן תְּרֵין נְבִיאֵי קְשׁוֹט, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (תהלים קלב יז) [2528]אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד, וּמַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה מִסִּטְרָא דְּשִׁכִינְתָּא אִתְקְרֵי קַרְנֵי פָּרָה, [2529]מִסִּטְרָא דְּשׁוֹר (דברים לג יז) וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו, וְאִינּוּן מָשִׁיחַ רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי י' ו', בַּיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי ה"ה.
וּשְׁכִינְתָּא נַטְלָא פּוּרְפִּירָא מֵאֶשָּׁא סוּמְקָא וְאִצְטַבְּעַת בָּהּ, וְאִתְקְרִיאַת פָּרָה אֲדֻמָּה תְּמִימָה (במדבר יט ב), אֲדוּמָה וַדַּאי מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, [2530]תְּמִימָה מִסִּטְרָא דְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית יז א) הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וְהְיֵה תָּמִים, אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם מִסִּטְרָא דְּיַעֲקֹב דְּלֵית בֵּיהּ פְּסוֹלֶת, [2531]דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, יַעֲקֹב דְּלְעֵילָּא, וּבְדִיוּקְנֵיהּ יַעֲקֹב דִּלְתַתָּא, אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עוֹל (במדבר יט ב), מִשִּׁעְבּוּדָא דְּגָלוּתָא, בְּגִין דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִתְקְרִיאַת, [2532]דְּאִיהִי אִתְקְרִיאַת שַׁבָּת, דְּאִיהִי אָסוּר בִּמְלָאכָה, בְּגִין דְּאִתְקְרִיאַת חֵרוּת.
[2533]וּשְׁלֵמָה בְּגִינָהּ אָמַר (קהלת ז כג) אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי, בְּגִין פָּרָה אֲדוּמָה דְּאִיהִי מְטַהֶרֶת אֶת הַטָּמֵא וּמְטַמְּאָה אֶת הַטָּהוֹר דְּאִתְעַסַּק בָּהּ, [2534]וְרָזָא דְּמִלָּה מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד (איוב יד ד), מְטַהֶרֶת אֶת הַטָּמֵא מִסִּטְרָא דִּימִינָא, דְּכַהֲנָא מִסִּטְרָא דִּימִינָא אִתְקְרֵי אִישׁ טָהוֹר, בְּגִין דִּלְסִטְרָא (נ"א דסטרא) דִּימִינָא אִיהִי מַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא, אַף עַל גַּב דְּיֵהֵא טָמֵא אִתְדַּכִּי בָּהּ, וּמְטַמְּאָת אֶת הַטָּהוֹר דָּא גְּבוּרָה, דִּלְסִטְרָא סמא"ל דְּנָפַל מִקְּדוּשָׁתֵיהּ, וּמַה דַּהֲוָה טָהוֹר סָאִיב לֵיהּ, בְּגִין דְּשַׁלִּיט עַל חֵיָילִין דִּמְסָאֲבוּ, וְכַהֲנָא דְּאִיהוּ טָהוֹר כַּד הֲוָה מִשְׁתַּדֵּל לְקָרְבָא לֵיהּ לַעֲזָאזֵל, הֲוָה מְטַהֵר לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל חוֹבִין דִּלְהוֹן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ויקרא טז ל) כִּי בַּיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם וכו', וְאִיהוּ דַּהֲוָה טָהוֹר הֲוָה מִתְטַמֵּא בְּהַהוּא עֲזָאזֵל, וְהָכִי לְמֵי נִדָּה הֲוָה כַּהֲנָא מְטַהֵר לָהּ, וְאִיהוּ הֲוָה מִסְתָּאֵב עַד עִדָּן רַמְשָׁא דַּהֲוָה מִתְדַּכֵּי.

[דף מב ע"ב]

וְעוֹד מְטַהֶרֶת אֶת הַטָּמֵא, כַּד נוֹלַד מֹשֶׁה אִתְּמַר בֵּיהּ (לגבי בת פרעה) (שמות ב ב) וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, דְּחָמַאת עִמֵּיהּ שְׁכִינְתָּא, וּמִיָּד דְּנָגְעָה (איהי) בֵּיהּ בַּת פַּרְעֹה אִתְדַּכְיַאת וְאִתְסִיאַת מִצָּרַעְתָּא דִּילָהּ, וּמֹשֶׁה אִתְדַּבְקַת בֵּיהּ צָרַעַת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם ד ו) וְהִנֵּה יָדוֹ מְצוֹרַעַת כַּשָּׁלֶג, דִּבְהַהוּא זִמְנָא דְּנָגְעָה בֵּיהּ בַּת פַּרְעֹה, פָּרְחַת שְׁכִינְתָּא מִנֵּיהּ, וּבְגִין דָּא כַּד בָּעָא (דף מב ע"ב) לְאִתְקָרְבָא לְגַבָּהּ בַּסְנֶה, אָמְרָה לֵיהּ אַל תִּקְרַב הֲלוֹם שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ

[2526] **קם תניינא כו'.** זה כלל כל הפסוק, ואמר הא תנא כו' שהוא איתן כנ"ל ועיין לקמן נ"ג ג' ואח"כ אמר ושים כו' ואמר דמסייע ברומח כמו שכתוב והוא נשען על חניתו ואמר דאיהו כלילא מארבע כו' שהן חג"ת ויסוד, וקרני פרה הן נו"ה, והן כלל ו"ק, וכליל כאן כל הפסוק שרומז על ו"ק כנ"ל ואמר ודא ו' כו':

[2527] **ורמ"ח תיבין דבהון ושים כו'.** רמ"ח תיבין הן ביסוד כמו שאומר לקמן, ועמודא דאמצעיתא כליל חג"ת והן רומח, ואיתן מושבך הוא קריאת שמע בישיבה, ושים בסלע הוא תפלה בעמידה ברגלין ושם הוא אגחא בחיוויא בקרני פרה:

[2528] **אצמיח קרן כו' ומצמיח כו'.** הן שתי קרנות:

[2529] **מסט' דשור.** הוא יסוד, בכור שורו כו', ושניהן הן מסטרא דגבורה, וזה שאומר ושכינתא נטלא פורפירא כו', והוא בתחילת הגאולה - להנקם מצרינו, וכמו שאומר לקמן ב' בההוא זמנא כל ספירין כו', ואמר בית ראשון ושני כו' - דשניהם יתבנו לעתיד לבוא, והן שתי נוקבין, שתי ההי"ן כידוע וכמו שאומר לקמן ריש תיקון כ"ב עיין שם, ומשיחין הן דרג"א דדכורא, י"ו, דישראל עם בית המקדש, הן דכורא, גוי אחד - בארץ, נגד השי"ת עם שכינתא כמו שאומר בזוהר:

[2530] **תמימה כו' אשר כו'.** וכן הוא ברעיא מהימנא ריש פרשת חוקת עיין שם, והוא מרכבה שלימה דכליל הכל והכל מסטרא דגבורה וכנ"ל בההוא זמנא כל ספירין כו', וכן הוא בפרה אדומה כו' ולכן היא מטהרת בסוד לוי דהוא טהור ואינו קדושה בקדושת מזבח:

[2531] **דאתמר ביה ויעקב כו'.** דהוא יותר מתמים כמו שאמרו בזוהר פרשת שלח ולכן נאמר אין בה כו':

[2532] **דאיהי אתקריאת כו'.** ועיין ברעיא מהימנא שם אסור לחרוש בשבת כו' לית רשו לס"א כו' דאינון מסטרא דגיהנם, ורוצה לומר דאין גיהנם בשבת, ואמר משעבודא דגלותא כמו שמפרש והולך דאתקריאת חרות מכל חירות משם נפקא ורוצה לומר ולכן פרה נפסלה גם כן במלאכה מסטרא דשכינה עלאה ובה קרני פרה לעתיד לבוא שיפקון לחירות:

[2533] **ושלמה בגינה כו'.** משום דהיא מסטרא דשכינה עילאה כנ"ל ולכן היא שבע פעמים שבע, מ"ט שערי בינה, שבע הזאות, שבע כו', ושלמה בקש החכמה למעלה מבינה, דרגא דמשה, ואף הבינה לא ניתנה לו כידוע, וזה שאומר והיא רחוקה ממני, וחכמה נקרא רחוק - אחותו מרחוק:

[2534] **ורזא דמלה מי יתן כו'.** והוא בנוגה, עץ הדעת טוב ורע, ושם הוא נהפך מטמא לטהור, ושם הוא הפרה כידוע והוא מימינא, טוב כו' וזה שאומר מטהרת את הטמא מסטרא כו', וכן שעיר לעזאזל כידוע וזה שאומר וכהנא דאיהו טהור, וסבר דווקא כהן כמו שאמרו (משנה יומא ו ג) אלא שעשוהו כהנים קבע כו', וכן בתיה היא שם כידוע ומשה רבינו עליו השלום הוא מעץ החיים נופא דיליה כמו שכתוב (שמות ב ב) ותרא אותו כי טוב הוא, וכתיב (משלי לא יב) גמלתהו טוב ולא רע כל כו', וכד נגעא ביה אתדבקת ביה גופא דעץ הדעת טוב ורע, וזה שאומר ומיד דנגעה ביה כו':

(שם ג ה) עַד דְּיִתְפַּשַּׁט מֵהַהוּא גּוּפָא דְּנָגְעַת בֵּיהּ בַּת פַּרְעֹה. [2535]תַּמָּן אַחֲזֵי לֵיהּ, דְּגוּפָא דְּבַר נַשׁ בְּהַאי עָלְמָא, אִיהוּ צָרַעַת מְמַשְׁכָא דְּחִוְיָא, [2536]לְבָתַר דְּאִתְפַּשַּׁט מִנֵּיהּ, וְהָדַר לְגִנְתָא דְעֵדֶן, אִתְלַבַּשׁ בְּגוּפָא קַדִּישָׁא דִּילֵיהּ, וְדָא אִיהוּ וְהִנֵּה שָׂבָה כְּבְשָׂרוֹ (שם ד ה). וְהָכִי אִתְלַבַּשׁ מֹשֶׁה בָּהּ, וְדָא אִיהוּ וְהִנֵּה שָׂבָה כְּבְשָׂרוֹ, כְּקַדְמֵיתָא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ב כג) עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, [2537]וּבְגִין דָּא אָמַר לֵיהּ שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ (שמות ג ה), דָּא גּוּפָא דַּהֲוָה לֵיהּ כְּנַעַל, הַהוּא דְּנָגְעָה בֵּיהּ בַּת פַּרְעֹה, וְאִתְלַבַּשׁ בְּאָחֳרָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא אַהֲדַרַת עֲלֵיהּ שְׁכִינְתָּא.

וּבְגִין דָּא אִתְחֲזֵי (נ"א אחזי) לֵיהּ בְּאָתִין דְּעָבַד בְּאֶת קַדְמָאָה, וְאָמַר לֵיהּ הָבֵא נָא יָדְךָ בְּחֵיקֶךָ וכו' (שם ד ו), וְאַמַּאי בְּחֵיקֶךָ, הָכָא רָמִיז מִשּׁוֹכֶבֶת חֵיקֶךָ שְׁמוֹר פִּתְחֵי פִיךָ (מיכה ז ו), וְהִנֵּה מְצוֹרַעַת כַּשָּׁלֶג (שמות ד ו), וּלְבָתַר אַחֲזֵי לֵיהּ דְּאִתְדַּכְיָא בְּאוֹרַיְיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב בָּהּ (שם) וְהִנֵּה שָׂבָה כִּבְשָׂרוֹ.

[2538]וְעוֹד שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי עֶגְלָה עֲרוּפָה, וּמִסְטְרָא דְּפָרָה שׁוֹר, וְדָא אִיהוּ וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל (יחזקאל א י), וּמִסְטְרָא דְּעֶגְלָה, עִגֶל בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת (ויקרא ט ב), וּפָרָה וַדַּאי אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה כַּד נָטְלַת מִן גְּבוּרָה, וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה עֶגְלָה כַּד נְטִילַת מִנֵּיהּ. (כאן היתה גירסה מהופכת, והגהתי ע"פ ביאור הגר"א)

[2539]וְעוֹד קַרְנֵי פָרָה אִלֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּמִתְוַוכְּחִין דָּא עִם דָּא בְּאוֹרַיְיתָא, וּמִתְנַגְּחִין כַּשְּׁוָורִים דָּא עִם דָּא, בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא אִיהִי מִסְטְרָא דִּגְבוּרָה [2540]דְּאִתְקְרֵי אלהי"ם, וּבֵיהּ פָּתְחַת אוֹרַיְיתָא בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, בְּגִין דָּא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אִינּוּן מִתְנַגְּחִין בְּאוֹרַיְיתָא [2541]כַּשְּׁוָורִים דָּא עִם דָּא.

וְעוֹד קַרְנֵי פָרָה נֶצַח וְהוֹד, בָּהֶם עַמִּים יְנַגֵּח יַחְדָּיו (דברים לג יז), קַרְנֵי רְאֵם חֶסֶד גְּבוּרָה, דְּיַעֲבִיד בְּהוֹן קְרָבָא בַּעֲמָלֵק, וְיִמְחֵי לֵיהּ וּלְזַרְעֵיהּ מִן עָלְמָא.

[2542]וּבְגִין דָּא יהו"ה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא (ישעיה מב יג) מִסְטְרָא דִּגְבוּרָה, יָרִיעַ בִּתְרוּעָה, יַצְרִיחַ בַּשְּׁבָרִים, עַל אוֹיְבָיו יִתְגַּבָּר בִּתְקִיעָה בְּהַהוּא זִמְנָא כָּל סְפִירָן נָטְלִין מִגְּבוּרָה, וּשְׁמָא דְיו"ד ה"א וא"ו ה"א, וַאֲפִילוּ מַלְאָכִים דִּלְעֵילָּא, וְיִשְׂרָאֵל דִּלְתַתָּא.

[2535] **תמן אחזי ליה דגופא כו'.** שהוא כתנות עור, משכא דחויא דלקה בצרעת כמו שאמרו במדרש רבה, והן ארבעה מראות נגעים - ארבע נשים דיליה כידוע, ותחלה היה לו גופא דכתנות אור ולכן נתמלא כל הבית אורה, וכן אחר התקרבו בסיני - (שמות לד כט) כי קרן אור פניו:

[2536] **לבתר דאתפשט מיניה והדר כו'.** רוצה לומר כל אדם אחר מיתה שנכנס לגן עדן, והוא כמו אדם קודם החטא. ואחר שחטא ונתלבש בכתנות עור - נתגרש מגן עדן, שלא יוכל לעמוד שם באותו הגוף, ונגזר המיתה - להתפשט מגוף הזה, ואחר יכנס לגן עדן. ואמר שכן משה זכה בחיים ולכן אלולי ערב רב דלקה בסלע ואתמר ביה ושים בסלע דחויא לכפר עונך - לא אצטרך למיתה, וזה שאומר והכי אתלבש משה, ואמר

[2537] **ובג"ד א"ל של כו'.** גם כן על ענין הנ"ל, ותרי אתין - על תרי גופין, שהן תרי יצרין דעץ הדעת טוב ורע, זו"נ, שהן עור ובשר, ולכן באות הנעל הוא עור דנעל, ובאות הצרעת ושבה כבשרו, ורוצה לומר כבשרו קודם החטא, וקודם שנגעה במשה בת פרעה, וזה שאומר דאתדכיא באורייתא, שאלו השנים הן נגד תורה שבכתב ושבעל פה ולכן הוצרך קודם שקבל אלו השנים להתפשט משניהם ולהתלבש בדיליה:

[2538] **ועוד שכינתא כו' ומסט' דפרה שור כו'.** רוצה לומר דיסוד, מסטרא דשכינה עילאה שהיא פרה כמו שאומר למטה - נקרא שור כנ"ל, ומסטרא דשכינתא תתאה דנקראת עגלה כמו שאומר לקמן - נקרא עגל, והכל מסטרא דגבורה וזה שאומר ודא איהו ופני שור כו' לחטאת ואמר ופרה ודאי כו' כד נטלת כו' ושכינתא כו':

[2539] **ועוד קרני פרה כו'.** דלמעלה פירש הכל על נו"ה כנ"ל, וכאן על נו"ה וחו"ג, והכל מסטרא דשכינה עילאה שהיא פרה, ונו"ה הן קרניה מבינה, נביאים, ירכתי צפון, וקרני ראם הן מסטרא דחכמה דכליל בבינה ובשני אלו חו"ג שהן מדרגא דחו"ב כמו שאומר חכמה נחית בימינא וכנ"ל דאתכלילו כו' וחו"ב שהן י"ה כי יד על כס י"ה מלחמה כו', וזה שאומר דיעביד בהון קרבא כו' רוצה לומר בחו"ג וזהו כי יד - שהן חו"ג, ורוצה לומר דכתיב וקרני ראם קרניו הדר קרניו רוצה לומר של שור שהן קרני פרה וזה שאומר, בהם עמים ינגח כו' - בקרני פרה, ולעמלק - בראם:

[2540] **דאתקרי אלקים.** רוצה לומר הגבורה, ורוצה לומר בזה דסיים וביה פתחת, והוא לראיה דהוא מסטרא דגבורה:

[2541] **כשוורים.** דשור הוא גבורה:

[2542] **ובג"ד ה' כגבור כו'.** ואמר יריע בתרועה כו', דאף דתרועה בת"ת ותקיעה בחסד מכל מקום כולם מסטרא דגבורה, דכל התשר"ת הן מסטרא דגבורה, שלכן הן בראש השנה ולעתיד לבוא, וזה שאומר בההוא זמנא כל ספירין כו'. ואמר ושמא דיוד כו' שהן עשר אותיות, שהן דעשר שופרות תשר"ת תש"ת תר"ת, ועיין מה שנבאר לקמן בתיקון כ"ה ואמר ואפילו מלאכים דלעילא וישראל לתתא כמו שכתוב (ישעיהו כד כא) יפקוד ה' על צבא מרום במרום ועל כו' והן שתי מלחמות שישראל לתתא ילחמו כמו שאומר לקמן עמים ינגח יחדו וכן הוא המלחמה למעלה כמו שכתוב (דניאל י כ, כא) ואני יוצא והנה שר כו' כי אם מיכאל שרכם, ובעת ההיא יתגברו ישראל לתתא ומלאכים דילהון לעילא ואמר בזוהר פרשת פנחס רי"ד ב' פתח ואמר חשף ה' את זרוע קדשו דא דרוע חדא דביה תליא ישועה דביה תליא נוקמא דביה תליא פורקנא ולמה למיקם לכנסת ישראל מעפרא ולקבלא לה לגביה לאזדווגא כחדא וכד האי אתער כמה דחילו שריא בעלמא כו' ולבתר אתא ימינא לחבקא כדין חדוותא שריא בעלמא כו', וזה שאומר ולבתר דנטיל נוקמא כו':

וּלְבָתַר דְּנָטִיל נוּקְמָא מִנַּיְיהוּ, יִתְמַלֵּא רַחֲמִין עַל יִשְׂרָאֵל,[2543] וְקֶדֶם דְּיֵהָא נָטִיל נוּקְמָא מֵעֲמָלֵק, לָא יִתְיב בְּכָרְסַיָּא, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּנָטִיל נוּקְמָא מִבְּנֵי עִשָּׂו, יֵיתֵי לְפַיְיסָא לְאַיָּלָתָא,[2544] וְאֵיהִי גַּעְיָ"א וּבוֹכָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה לא יד) רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ, עַד דְּאוֹמֵי לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא לוֹן מֵעָלְמָא, וְיִקְטוֹל בְּהוֹן, עַד דְּיִצְטַבַּע יַמָּא מִן דְּמְהוֹן, וְיִקְטוֹל בְּהוֹן עַד דְּיִתְפַּרְנְסוּן מִנְּהוֹן חֵיוָון בָּרָא[2545] תְּרֵי עֲשַׂר חֲדָשִׁים, וְעוֹפִין דְּשְׁמַיָּא שְׁבַע שְׁנִין.

[2546]וְעוֹד גַּעְיָ"א, תַּלְשָׁ"א, אַזְלָ"א גְּרִי"שׁ,[2547] גַּעְיָ"א בְּתִרוּעָה וְיָהִיב בְּהוֹן חֶנֶק, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה לד יא) וְנָטָה עָלֶיהָ קַו תֹּהוּ וְאַבְנֵי בֹהוּ, תַּלְשָׁ"א בַּשְׁבָרִים[2548] תַּ"ל אֵ"שׁ כְּגַוְונָא דָּא, תֵּ"ל דָּא סְקִילָה, אֵ"שׁ דָּא שְׂרֵיפָה, אַזְלָ"א גְּרִי"שׁ[2549] בִּתְקִיעָה, דְּאִיהוּ כְּרוּמְחָא לְקַטְלָא לוֹן בַּהֲרֶג. (הפיסקה שלשלת וכו' עברה לקמן מג ע"א)

[2550]שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ, פָּסַ"ק, מַקַּ"ף, קַלָּא דְּשׁוֹפָרָא סָלְקָא בְּתִרוּעָה, לְעוֹרֵר עֲלַיְיהוּ קוֹל תְּרוּעַת מִלְחָמָה, וְדָא שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ, [2551]פָּסֵק דָּא שְׁבָרִים דְּעָבִיד לוֹן פְּסָקוֹת וְקָטְרִין (נ"א וקרטין או וקרעין), [2552]וְדָא מַכַּת חֶרֶב וְהֶרֶג וְאָבְדָן, [2553]מַקַּף תְּרוּעָה דָּא חֶנֶק, וְדָא אִיהוּ הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד (שמות יט ט), מְאֹד דָּא מָוֶת [2554]דְּאִתְתַּקַּף עֲלַיְיהוּ, כְּגַוְונָא דְּמַתַּן תּוֹרָה.

[דף מג ע"א]

[2555]וְעוֹד אַזְלָ"א גְּרִי"שׁ, שְׁכִינְתָּא אָמְרַת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, גָּרֵשׁ הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ (בראשית כא י) אֵלֵּין עֶרֶב רַב, (ש"א כו יט) דְּגָרְשׁוּנִי מֵהִסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלַת יהו"ה, גָּרֵישׁ לוֹן מִן עָלְמָא דֵּין וּמֵעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּלָא יְהֵא לוֹן חוּלָקָא עִם יִשְׂרָאֵל, שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ רָבִי"עַ, שְׁנֵ"י גְּרִישֵׁ"ן, שַׁלְשֶׁלֶ"ת, בְּהַהוּא זִמְנָא נָטִיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּמַ"ח, דְּאִיהִי רְמַ"ח תֵּיבִין דְּאִית בִּקְרִיאַת שְׁמַע [2556]וְשִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, וּבָהּ (במדבר כה ח) וַיְדַקֵּר אֶת שְׁנֵיהֶם,

---

[2543] **וקדם דנטיל כו'.** כמו שכתוב כי יד על כס כו':

[2544] **ואיהי געיא ובוכה כו'.** ורוצה לומר זהו טעם געיא תלשא אזלא גריש, ויתלוש הפלחי כוכבים ויגרש כמו שאומר לקמן:

[2545] **י"ב חדשים.** כמו שאמרו (משנה עדיות ב י) משפט גוג ומגוג י"ב חדש, ואמרו שנאמר (ישעיהו יח ו) וקץ עליו העיט וכל בהמת כו', ואמר ועופא דשמיא כו', הן שבע שנין שנאמר ויצאו יושבי הארץ כו' ובערו בהם אש שבע שנים וכתיב שם ואתה בן אדם כו' אמר לצפור כל כנף ואכלתם כו':

[2546] **ועוד געיא.** מפרש והולך שאר הטעמים, והכל בשופרות, דטעמים הם מאני קרבא עם החויא כמו שאומר לקמן וכתיב וכי תבואו מלחמה על הצר הצורר והרעותם כו', ובזה ונושעתם מאויביכם אע"ג דכתיב חצוצרות:

[2547] **געיא בתרועה ויהיב בהון חנק.** געיא הוא קו ישר והוא קו תהו דחנק ועיין בזוהר פרשת בראשית י' ב' בענין תהו ובהו שהם חנק וסקילה, וחושך ורוח - שריפה והרג, ארבע מיתות בית דין וכאן לא קאמר אלא קו תהו:

[2548] **תל דא סקילה.** תל הוא אבן, אבני בהו, סקילה:

[2549] **בתקיעה דאיהו כרומחא כו'.** דרומחא צורת אזלא בעקמומית קצת ובראשו כעין חזיינא וזה שאומר למטה שהוא כצורת רביע:

[2550] **שופר הולך כו' סלקא בתקיעה לעורר כו'.** רוצה לומר שופר הולך הוא בתקיעה, הולך בישר כעין תקיעה, ורוצה לומר דכאן מפרש תקיעה על המלחמה, ושברים על הדינים שעושה בהם הרג ואבדן, ותרועה על המיתה, ולמעלה פירש כולם על המיתה, בארבע מיתות בית דין, ושם בלא מלחמה, ומה שאמר כאן קול תרועת מלחמה - תרועת לאו דוקא, ולשון הקרא נקט אבל ההתעוררות הוא בתקיעה, קול ישר:

[2551] **פסק דא שברים.** דשברים פוסק התקיעה לכמה קולות:

[2552] **ודא חרב כו'.** הכל במכה ולא במיתה עד תרועה כמו שמפרש והולך:

[2553] **מקף תרועה דא חנק כו'.** רוצה לומר מקף הוא חנק, שמקיף הצואר כמו שאומר לעיל נ"ח ב' מקף והולך אינון ה"ה חד מקיף לה כו', ורוצה לומר שהוא המות דחניק ליה ולזה אמר מקף תרועה ולא קאמר דא תרועה דאין ראיה שהוא תרועה אלא דממילא הוא כך, דתקיעה בחסד הוא רק מלחמה, ושברים שהוא בדין - הוא מכת חרב והרג כו' שהוא קשה ממות וכמו שאמרו (בבא בתרא ח ע"ב) כל המאוחר בפסוק זה קשה מחבירו, ואמר ודא איהו הולך רוצה לומר הולך בתקיעה כנ"ל שופר הולך וחזק, שברים דהוא בגבורה חזקה, ומאוד - זו מות והוא בתרועה כנ"ל, ומאוד זו מות כמו שאמרו והנה טוב מאוד ואמרו מאוד כו' (בראשית רבה ט):

[2554] **דאתקיף עלייהו כו'.** רוצה לומר לעתיד לבוא כמו במתן תורה, דאתקיף רוצה לומר וחזק, שהמיתה יהיה קשה עליהם, וזהו שברים מכת חרב כו' שאף המיתה שבהן יהא חזק:

[2555] **ועוד אזלא גריש כו'.** עתה מפרש והולך עוד ארבעה טעמים, ורוצה לומר אזלא גריש - הולך וגריש אותה, מדה כנגד מדה שגרשוני מא"י בגלות כמו שמפרש והולך אלין ע"ר דגרשוני כו' והן בנוי דלילית שהיא שפחה בישא, גרש את האמה כו', והגאולה לא יבוא עד שיתמחו הערב רב מעלמא כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית בארוכה. וזה שאומר **בההוא זמנא נטיל כו'.** כנ"ל ורוצה לומר זהו שופר הולך רביע וכמו שמפרש והולך, ורביע דומיא דרומח, ואמר וידקר את שניהם רוצה לומר רובע ונרבע, וזהו רביע וזה שאומר דכר ונוקבא דא כו':

[2556] **ושית תיבין כו'.** רוצה לומר זהו הוא"ו שברומח, ושתי בחינות בפסוק זה דקריאת שמע ויחודא כמו שבארנו במקום אחר בארוכה:

דְּכַר וְנוּקְבָא, דָּא סמא"ל וְנָחָשׁ, (דף מג ע"א) וְרָבֵי"עַ דְּיוֹקְנֵיהּ דּוּמְיָא דְּרוֹמַ"ח. [2557]שְׁנֵי"י גְּרִישִׁי"ן, תָּרֵיךְ לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא.

(פיסקה זו היתה לעיל מב ע"ב) שַׁלְשֶׁלֶ"ת לְמִתְפַּשׁ לוֹן אֲסוּרִין בְּבֵית אֲסוּרִין דְּמַלְכָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קמט ה) לֶאְסוֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִיקִים וכו', בְּהַהוּא זִמְנָא שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וכו' (תהלים לג יז), [2558]דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָדִיף אַבַּתְרַיְיהוּ, וְנָטִיל לוֹן בְּשַׁלְשֶׁלֶ"ת עַל צַוָּארֵיהוֹן, וּלְבָתַר קָטִיל לוֹן בְּרוּמְחָא דְּאִיהוּ רָבֵי"עַ, בְּקַדְמֵיתָא תָּרֵיךְ לוֹן, וּלְבָתַר רָדִיף אַבַּתְרַיְיהוּ וְתָפִיס לוֹן, וּלְבָתַר קָטִיל לוֹן.

וְרָבֵי"עַ, וּשְׁנֵי"י גְּרִישִׁי"ן, וְשַׁלְשֶׁלֶ"ת, אִינּוּן תְּקִיעָ"ה שְׁבָרִי"ם תְּרוּעָ"ה, [2559]שְׁבָרִי"ם שַׁבֵּר (שמות כג כד) תְּשַׁבֵּר מַצֵּבוֹתֵיהֶם, אִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (איוב א ו) וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאלהי"ם לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, בְּדִינָא עַל שְׁכִינְתָּא וְיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְמַר בֵּיהּ וַיָּבֹא גַם הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם, דָּא סמא"ל דְּאָתָא לְקַטְרֵג עַל בְּנוֹי דְּיִשְׂרָאֵל, וְלָדוּן לִשְׁכִינְתָּא, וְכֵינָן דְּהוּא בָּעֵי דִּינָא עַל שְׁכִינְתָּא וּבְנוֹי, כְּאִלּוּ קַיְימִין עֲלֵיהּ, תְּרוּעָ"ה בָּהּ (תהלים ב ט) תְּרוֹעֵם בְּשֵׁבֶט בַּרְזֶל, תְּקִיעָ"ה וְהוֹקַע אוֹתָם לַיהו"ה נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ (במדבר כה ד), [2560]וְשׁוֹפָר אִיהוּ קָלָא, מְגִיהּ נָפִיק קָלָא בְּתִקְיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה, [2561]תְּקִיעָה מִן מוֹחָא, שְׁבָרִים מִלְּבָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים נא יט) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה וְגוֹמֵר, דָּא אִיהוּ זִבְחֵי אלהי"ם רוּחַ נִשְׁבָּרָה, קָלָא תְּרוּעָה מִכַּנְפֵי רֵיאָה, [2562]וְכֻלְּהוּ אִתְכְּלִילוּ בְּקָנֶה, וְאִתְעֲבִידוּ קוֹל וּבְפוּמָא דִּבּוּר. [2563]וְעוֹד נִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא דְּבַר נַשׁ, [2564]אִינּוּן תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה, נַפְשָׁא בְּלִבָּא וְדָא שְׁבָרִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה, נִשְׁמָתָא בְּמוֹחָא וְדָא תְּקִיעָה, רוּחָא בְּכַנְפֵי רֵיאָה, דְּנָשִׁיב עַל לִבָּא דְּאִיהוּ נוּר דָּלִיק, וְאִם לַאו הֲוָה דָּלִיק כָּל גּוּפָא, [2565]וְרָזָא דְּמִלָּה כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַכֶּסֶף וְגוֹמֵר (שם סח יד), וְרוּחָא כְּלִיל מֵאֶשָּׁא

2557 **שני גרישין כו'.** רוצה לומר מן שמיא וארעא הן שני גרישין כי דכר ונוק' הן נאחזין בשמים וארץ ולכן צריך לשני גרישין:

2558 **דקב"ה רדיף לון כו'.** רוצה לומר דרביע ושני גרישין ושלשלת הן שלשה דינין: דגרישין רדיף, ושלשלת תפיס, ורביע קטיל לון. ואח"כ אמר ורביע כו' אינון תקיעה כו' שהן גם כן תר"ת, ומפרש כאן תשע שופרות - שלש פעמים תר"ת, תשעה תקיעות של תורה, ולכך קאמר בכל אחד שופר הולך, ובראשון קאמר געיא שהוא קול שופר ועיין לקמן תיקון כ"ה דקאמר עשר דפיקין שהן עשר שופרות והן תש"ת תר"ת תשר"ת, וכן קאמר בכמה מקומות וכתבנו שם שהעשירית היא של מלכות הכולל תשע ספירות שעליה שלוש פעמים שלוש, העשירית הוא שופר הולך השני של רביע כו' וכאן הוא תשר"ת וזה שאומר לקמן ושופר איהו קלא מניה נפיק כו' ועיין מה שבארנו שם (הוא אזלא גרש דשכינה מבקשת גרש האמה כו' רביע כו' הוא לבעלה) (כל זה המוסגר נמחק בכי"ק) שהקב"ה עושה בהם דין, והן תשעה מיני דינין: שלשה בדיני ממונות, בית דין, ושלשה של מלחמה, ושלשה דכאן, ואחת הכוללת, והכל בשופרות כנ"ל ורביע בתקיעה בחסד עיין לקמן נ"ה א' תנועה דסליק לה לגבי בעלה דא רביע כו'. מאי בימינך דא גדולה כו' חד סליק לה בתקיעה כו' וכן שלשלת בתרועה שם אלא דשם קאמר על התביר דהוא שברים וכאן קאמר על גרישין דהוא שברים, והוא דוגמת הנקודות, דשב"א הוא שברים כמו שאומר לעיל תיקון י' כ"א א' בה אתקרי שבא תביר ובה שבר תשבר מצבותיהם, וחולם דוגמת רביעי, ושורק דוגמת שלשלת כמו שבארנו שם ושם, והן אחת ושתים ושלש, חג"ת, ובנקודות הוא בנקודות, וכאן הוא בקוים לבד הרביע, ולפיכך גרישין דוגמת שבא - שברים, ושם דריש הלשון תביר - שברים, וכן נגונו, ושהוא למטה מהתיבה וכמו שאומר שם וחד מאיך לה בשברים כו', ושלשלת אע"ג דהוא ממוצע מכל מקום הוא למעלה בסוד שם של ע"ב - ויט ביושר, וכמו שאמרו בזוהר, ושלשלת בצורתו שלשה קוין ועשוי כעין שלשלת וכמו שבארנו שם שלשלת דא תרועה קשורא דתרווייהו דיוקנא דשורק דלתתא כו', ושלשלת לשון הקושר יחד העשוי לכפיתה שני דברים יחד:

2559 **שברים שבר כו'.** עתה דריש ואזיל לשון תש"ת עצמן, שמרמז על המלחמה, ואמר שברים שבר תשבר והוא שני גרישין שבר תשבר, ומפרש מצבותיהם אלין כו' להתיצב כו' ומפרש על ה' דרוצה לומר דעל ה' ונגדו קיימין כמו שמפרש והולך וכיון דהוא בעי כו' ובשברים נשבר מצבותיהם ואמר

2560 **ושופר איהו קלא כו'.** רוצה לומר זהו שופר הולך רביע כו' שהשופר הוא דמניה נפקי כלהו וכוללם כולם:

2561 **תקיעה מן מוחא.** עתה מפרש האיך הם בגופא ואינון מוחא כו', דהן כלל הגוף, חש"ח, אמ"ש הכולל הכל, וכן נר"ן כמו שאומר למטה ועוד נשמתא כו', והן שורין בהן כמו שמפרש והולך, נשמתא - במוחא, נפשא - בלבא כו', וכידוע, וכמו שאומר לקמן, כמו שהכלל בשלשה ברוחב - בשלשה קוין, כן הוא באורך, ועיין בזוהר פרשת בשלח נ"ג א' עיין שם היטב, וכן האבות וכידוע בסוד שלש סעודות דשבת, של אברהם - בשלשה ראשונות שהן חסדים - סעודות שחרית, ויצחק - בנוק', מדת הדין, ויעקב - בזעיר, ולכן הקרא אז תתענג חשיב כסדר האבות וכמו שבארנו במקום אחר, וזה שאומר תקיעה מן מוחא, ג"ר, שברים מלבא - נוק', ועיין מה שבארנו בתיקון כ"ה בארוכה, ומביא ראיה על שברים דכתיב לב כו', רוח נשברה:

2562 **וכולהו אתכלילו בקנה ואתעבידו כו'.** רוצה לומר דכולם נכללו בקול ודבור, ורוצה לומר בקול ודבור של תפלה דהוא קרבא דחויא כמו שאומר לעיל סוף תיקון י"ג, כי בקול והבל הן שלשה יסודות אמ"ש כידוע, והן מים - ממוחא, אש - מלבא, רוחא - מריאה, והכל בקול ודבור ולכן הקרבא שהוא בתש"ת הוא בקול ודבור וכן בקול ודבור של תורה כמו שאומר לעיל נ"ב ב' בארוכה:

2563 **ועוד נשמתא כו'.** הכל אחד כמו שמפרש והולך דנשמתא במוחא כו':

2564 **אינון תקיעה שברים תרועה.** כנ"ל תקיעה מן מוחא כו':

2565 **ורזא דמלה כו'.** רוצה לומר דכנפי ואברותיה קאי על כנפי ריאה, וכתיב בכסף וירקרק שהן שני דרגין, חו"ג, והוא ראיה שהוא בתרועה - ת"ת שכולל שניהם וזה שאומר ורוח כליל מאשא ומיא ובגין כו':

וּמַיָּא, וּבְגִין דָּא אִיהוּ תְּרוּעָה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם פט טז) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, [2566]בְּגִין דְּנִשְׁמָתָא אִיהִי נִשְׁמַת חַיִּים, בִּינָה דְּנָטְלָה מֵחָכְמָה, נֶפֶשׁ מַלְכוּת תְּבוּנָה, רוּחַ תִּפְאֶרֶת, וְאִיהוּ דַּעַת כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, [2567]עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי כד ד) וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ.

[2568]וּמִבִּינָה נְבִיאִים, וְאִינּוּן נֶצַח וְהוֹד, וּמִמַּלְכוּת כְּתוּבִים וְאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, תִּפְאֶרֶת תּוֹרָה כְּלִיל כֻּלְּהוּ, [2569]וְכֻלָּא עַל עַמּוּדָא חַד קַיְימָא וְדָא (משלי י כה) צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

[2570]כָּבֵד וּטְחוֹל דָּא סמא"ל וְנָחָ"שׁ, כָּבֵד אֶשָּׁא סוּמְקָא, מָרָה אֶשָּׁא יְרוֹקָא, טְחוֹל אֶשָּׁא אוּכְמָא, יוֹתֶרֶת כְּלִילָא דְּכֻלְּהוּ, כָּבֵד וּטְחוֹל סמא"ל וְנָחָ"שׁ, כָּבֵד אֵל אַחֵר, מָרָה סַם מָוֶת דִּילֵיהּ, טְחוֹל נָחָשׁ, נוּקְבָא דִּילֵיהּ יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, וּמָרָה אִיהוּ חַרְבָּא דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם ה ד) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת, וּבְאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי סַם חַיִּים אִיהוּ אִתְעַבְּרָא מִן עָלְמָא, [2571]וְכָבֵד דְּהוּא אֵל אַחֵר, בִּתְרוּעָה דְּאִיהוּ רוּחָא מִתְעַבְּרָא מִן עָלְמָא, טְחוֹל דְּהוּא נָחָשׁ בַּשְּׁבָרִים מִתְעַבְּרָא מִן עָלְמָא, מָרָה דְּהוּא סַם הַמָּוֶת בִּתְקִיעָה מִתְעַבְּרָא מִן עָלְמָא. זַכָּאָה אִיהוּ דְּכָלִיל נִשְׁמָתָא וְרוּחָא עִם נַפְשָׁא בְּקָלָא דְּאוֹרַיְיתָא, דִּבְאוֹרַיְיתָא אִתְתַּקְפוּן, דְּכָל מָאן דְּלָא אִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא חַלִּישׁ נִשְׁמָתֵיהּ רוּחֵיהּ וְנַפְשֵׁיהּ עִילָּא וְתַתָּא, [2572]וְיוֹתֶרֶת הַכָּבֵד אִיהוּ זוֹנָה, [2573]שְׁיוּרִין אִיהוּ לְכָל אֱלֹהִים אֲחֵרִים מִתְתַּקְפָא, וְאַמַּאי אִתְקְרִיאַת יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, אֶלָּא בָּתַר דְּעָבִיד נְאוּפָא עִם כֻּלְּהוּ, יְהִיבַת שְׁיוּרִין

[2566] **בגין דנשמתא כו'.** רוצה לומר לכך כתיב דעת אצל תרועה, דת"ת הוא דעת והוא תרועה וקאמר אשרי גם כן דוקא על התרועה, משום דת"ת כלול כלא כמו שמפרש והולך תפארת כליל כלא כו' ולכן אשרי כו'. ומפרש והולך שכל העשרה דרגין - עשר ספירות - נכללין בשלשה, בחכמה ובתבונה ודעת וכמו שאמרו בזוהר פרשת שמות ודעת הוא האמצעי בין חכמה ותבונה וכליל שניהם ולפיכך כלל כלא, ואמר נשמת חיים בינה דנטלא מחכמה, נשמת - נשמה ודאי ובינה, וקאמר חיים לשון רבים דקאי גם כן על חכמה וכמו שאומר לקמן פ"ו ב' ותרוייהו כי חיים הם כו', וזהו ראיה דבינה כוללת חכמה והוא על שם דנטלא מיניה, ואמר נפש מלכות תבונה, דמוחא ולבא הן דכר ונוק' כמו שאומר לקמן בתיקון כ"ד לב כו' שמור, ומוחא - זכור, ועיין מה שבארנו שם בארוכה וזהו חכמה ותבונה, דו"נ, והרוח מכנפי ריאה - מכריע בנתים, הסולם ביניהם, והוא נקרא דעת בין חכמה ותבונה וזה שאומר רוח תפארת ואיהו כו':

[2567] **עליה אתמר ובדעת כו'.** שהרוח ממלא כל חדרי האדם שכל אברי האדם ממולא מרוח ע"י הגידים דופקים:

[2568] **ומבינה נביאים כו'.** רוצה לומר דנביאים הן נו"ה וכבר ידוע בספרים שמבינה נביאים והוא ראיה שבינה כולל נו"ה ונראה שלפי שנביא מתחלף באות א' בלבד בחילוף ואמרו בינה - ראשי תיבות: בינה נה"י. ואמר ומלכות - כתובים שידוע שכתובים הן במלכות, רוח הקדש, ואמר מזה ומזה הן כתובים שרומז על חו"ג שמהן ניתנה התורה כמו שאומר לקמן בכמה מקומות ועיין לקמן תיקון נ"ה והמכתב מכתב כו' חד יד הגדולה כו' וחד כו' וזה העניין הוא באור חוזר, שנה"י הם חב"ד, ובינה כוללת חכמה כנ"ל בינה דנטלא מחכמה, והן נו"ה וזה שאומר ואינון נו"ה, וחג"ת הם גם כן באור חוזר ולכן נאמר מזה ומזה הן כתובים - ישר וחוזר:

[2569] **וכולא על עמודא חד כו'.** שגוף וברית - אחד הן, ולכן כלול כלא מצדיק:

[2570] **כבד כו'.** לפי שלמעלה פירש מוח ריאה ולב, שכנגדם מרה כבד טחול, מרה וטחול הם שתי נוקבין כמו שאומר לקמן בתיקון מ"ח בארוכה, נגד בינה ומלכות, וכבד הוא נגד עמודא דאמצעיתא אבל בכללות כמו ששם נחלקים לשנים, מוח ולב, כמו שאומר בתיקון כ"ד כן הוא גם כן כאן כבד וטחול והם סם ונחש, ונוק' דס"ם הוא המרה, ונוק' דנחש הוא יותרת הכבד כלילא דכולהו, וכן הוא במוח - דו"נ, וכן הוא בלבא - תרי חללי דלבא כמו שאומר לקמן תרי בתי לבא אינון כו', וכן הוא כאן, ובכללות הן דו"נ, סם ונחש, וכל אחד מתפרש לדו"נ, וזה שאומר כבד וטחול סם כו' כבד אל כו'. רוצה לומר שסם - דכורא - הוא כבד ומרה, כבד - דכורא שבו, אל שבו, ומרה - נוק' שבו, סם שבו, וזה שאומר מרה סם כו' רוצה לומר נוק' דיליה:

[2571] **כבד בתרועה כו'.** דאינון נגד מוחא ולבא וריאה כנ"ל, ואמר למעלה תקיעה מן מוחא כו', ואמר ומרה איהו חרבא כו' כמה דאת אמר כו' - לראיה שמרה הוא סם דסמא"ל, נוק' דיליה, סם המות, ואמר זכאה מאן דכליל נשמתא ורוחא עם נפשא כו', שהן היפוכא דלהון והן תש"ת כמו שאומר לקמן נשמתא במוחא ודא תקיעה כו' ובהון מתעברין מעלמא כנ"ל, ואמר למעלה באורייתא דאיהו סם חיים איהו כו', והוא בקלא דאורייתא דהוא רוח ודבור דכליל תש"ת כנ"ל וכלא אתכלילו כו':

[2572] **ויותרת הכבד כו'.** דסם ונחש הן ישמעאל ועשו, רוצח ונואף, ועיין מה שנבאר לקמן בתיקון ל"ז ואיהי יותרת, נוק' דנחש, זונה, שחוק הכסיל, כמו שאמרו (משנה סוטה פ"א ד) הרבה שחוק כו' דכבד וטחול הן כעס ושחוק, דעלה אמרו (קהלת ז ג) טוב כעס משחוק ועיין ברעיא מהימנא פרשת פנחס והן שני הנ"ל ולהן שתי נוק' מחלת ולילית, מחול ויללה ועיין מה שבארנו במקום אחר:

[2573] **שיורין איהי לכל כו'.** רוצה לומר לשבעים ערקין דכבד שהן שבעים אלקים דשבעים אומות, ועיין לקמן תיקון ל"ב, ורוצה לומר דלכן נקרא יותרת דאיהי שיורין לכבד לשבעים דביה כנ"ל ואיהי נטיל השיורין מכלהו אחר שנוטלין כולם חלקם והיא נותנת שיורא לבעלה טחול דבתר דעבדא נאופא כו', וקרי נאופא שהיא אשת איש לגבייהו ונותנת המותר דמותר לבעלה שהיא לוקחת המותר והוא כמו אשה זונה שמחלקת נכסי בעלה לאחרים שיזנו עמה כמו שכתוב (משלי ז יד, טז, יז) זבחי שלמים כו' מרבדים כו' נפתי, והיא אוכלת עמו המותר ומאותו המותר משיירת המותר לבעלה וכמו שכתוב (משלי ו כו) בעד אשר זונה כו', וזה שאומר דעלה אתמר כי כו', ואמר דאיהי אתחממת מכבד וטחול רוצה לומר לכן היא זונה שהיא אשת הטחול ומזנה עם הכבד, וחימומה הוא בכעס דכבד ושחוק הטחול וכמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת פנחס דאתקרי יותרת מן הכבד יותרת על הכבד דאתגברת עליה כו' עיין שם, ועיין מה שבארנו ענין השיורין דיהבת לכבד והוא אתרגיז בענין מלאך המות הוא היצר הרע והשטן אבל בשכינה הוא להיפך שחורה אני ונאוה דנותנת שופרי לבעלה הקב"ה ועיין מה שבארנו שם בארוכה:

לְבַעְלָהּ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שם ד כו) כִּי בְעַד אִשָּׁה זוֹנָה עַד כִּכַּר לָחֶם, דְּאִיהִי אִתְחַמְּמַת מִכָּבֵד, וּטְחוֹל אִיהוּ שְׁחוֹק הַכְּסִיל, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר אִם רָאִיתָ רָשָׁע שֶׁהַשָּׁעָה מְשַׂחֶקֶת לוֹ אַל תִּתְגָּרֶה בּוֹ, [2574]בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁאוֹל תַּחְתִּית, [2575]דְּאִתְּמַר בֵּיהּ צַדִּיק מִמֶּנּוּ בוֹלֵעַ, אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר אֵינוֹ בוֹלֵעַ, כָּבֵד כּוֹעֵס וְקָטֵיל.

[2576]לֵב מֵבִין, לֵב יוֹדֵעַ, לֵב רוֹאֶה, לֵב אִיהוּ שְׁכִינְתָּא, דְּלָא נַטְלָא אֶלָּא דְּמָא צַח, דְּאִיהִי קָרְבָּנָא דְּצִלּוֹתָא נְקִיָּה [2577]בְּלָא חוֹבִין וּבְלָא פְּסוֹלֶת, וּקְרִיבַת לְגַבֵּי בַּעְלָהּ שׁוּפְרָא דְּכֹלָּא.

אֲבָל יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד לָא יְהִיבַת לְבַעְלָהּ אֶלָּא שְׁיוּרִין וּפְסוֹלֶת, וּמַאי נִיהוּ בַּעְלָהּ טְחוֹל, וּמֵאֵלֵּין שְׁיוּרִין דְּנָטִיל מִנָּהּ אִתְעֲבִיד דָּם טְחוֹל חָשׁוּךְ וְאוּכְמָא, [2578]הוּא נָחָשׁ רַמַאי דְּפַתִּי לְחַוָּה דְּאִיהִי לִבָּא, וְגָרַם לָהּ מוֹתָא.

[דף מג ע"ב]

[2579]וְהָא תְּרֵי בָּתֵּי לִבָּא אִינּוּן לְמָאן פַּתִּי מַנַּיְיהוּ, אֶלָּא הַהוּא דִּשְׁמָאלָא דְּאִתְּמַר בָּהּ (קהלת י ב) לֵב חָכָם לִימִינוֹ דָּא אֵשֶׁת חַיִל עֲטָרַת בַּעְלָהּ, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם ז כו) וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת (דף מג ע"ב) אֶת הָאִשָּׁה, לֵב חָכָם לִימִינוֹ דָּא אֵשֶׁת חַיִל עֲטָרַת בַּעְלָהּ, עַלָּהּ אִתְּמַר (משלי יח כב) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב, דְּאִיהִי יֵצֶר הַטּוֹב מַזָּלֵיהּ דְּבַר נַשׁ, [2580]עֲלָהּ אִתְּמַר (יחזקאל מד ל) לְהָנִיחַ [2581]בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ, בִּרְכַּת יהו"ה הִיא תַּעֲשִׁיר, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (קהלת ט ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ.

(בפסקאות הבאות ערכנו שינויי גירסא רבים ע"פ הגר"א)

אִיהִי בְּדִיּוּקָנָא דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר, [2582]וְאִיהִי נֵר מִצְוָה, וְרוּחָא דְּנָשִׁיב בָּהּ תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל אִיהִי בְּכַנְפֵּי רֵיאָה, וְדָא אִיהוּ [2583]וְתוֹרָה אוֹר, נֵר דְּנָהִיר בָּהּ דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה נִשְׁמַת חַיִּים, דְּנָחֲתָא מִן מוֹחָא

[2574] **בגין דאיהו שאול תחתית.** דכבד הוא דקטיל מות, וטחול הוא הזונה, והיא (משלי ט יח) בעמקי שאול קרואיה, וזה שאומר לקמן נ"ב ב' דאיהו בלע וקטיל, בלע בשאול דהוא טחול וקטיל דכבד, ושניהם הן מות וגיהנם, וזה שאומר בעץ הדעת טוב ורע - מות תמות, שתי מיתות אלו, כי עץ הדעת טוב ורע ברשעים - שניהם לרע, ועיין מה שבארנו במקום אחר בענין ח"ק ט"ר י"ש בארוכא ולכך הזהירו השם יתברך על הטוב שבו גם כן, והטוב הוא שחוק הטחול ואמר שאול תחתית דהוא שוכן בתחתית הגוף, וכן השאול הוא בתחתית האדמה ויורדין בו על הזנות שהכל יורדין לתוכו על עסקי הנם:

[2575] **דאתמר ביה צדיק ממנו כו'.** רוצה לומר רשע שהשעה משחקת לו הוא דרגא דטחול וצריך ליזהר ממנו שהוא בולע כו' ודווקא צדיק ממנו דהוא ט"ר בעץ הדעת טוב ורע, דרע בכבד ויכול להמשך בטחול משא"כ בצדיק גמור וכן הליצנותא כמו שאמרו (פסחים קיב ע"ב) אל תדור בשכנציב כו' ובמושב לצים לא ישב הא למדת שמושב לצים מביאו כו' וזה שאומר כבד כועס כו' רוצה לומר כנ"ל דהן מות ושאול:

[2576] **לב מבין כו'.** רוצה לומר דהלב בהפוכא כנ"ל ואמר לב מבין כו' הוא במדרש רבה (קהלת ז) ואותיות דר' עקיבא, למ"ד - לב מבין, דעת, ואמרו (ילקוט מלכים א ג, סי' קעד) לב יודע לב רואה שנאמר כו' ורוצה לומר בזה דלב כולל כל חב"ד דכוללין הכל כנ"ל, דריאה הוא חכמה כידוע בסוד הארבע חושים ראיה כו' דהוא יוד של שם כמו שאומר לקמן תיקון ע' ובזוהר חדש פרשת יתרו ועיין מה שנבאר לקמן ע"ו ב' היא נגד יותרת דכלילא מכולהו ואמר דלא נטלא אלא צח כו' כידוע וכמו שאמרו ברעיא מהימנא שם דהיא ברירו דדמא לבד והפסולת זורקת על הכבד ומאותו הברירו נותנת השופרא לבעלה מוחא וכמו שאמרו בסוד אשה ריח ניחוח, אשה בכבד כו', והן סוד הקרבן סוד גדול וכן הצלותא - דרעוא בלבד סליק למוחא ועיין בהיכלות פ"ב ופ"פ:

[2577] **בלא סובין ובלא פסולת.** רוצה לומר בלא מחשבה זרה ובלא חטא:

[2578] **הוא נחש רמאי כו'.** דמפתה לאהבת עולם ותענוגיו שהוא הטחול:

[2579] **והא תרי בתי לבא כו'.** עיין לקמן תיקון ס"ה דאית אשה דגרמי ואתתא דבשרא כו' עיין שם בארוכה וזה שאומר כאן ואיהו יצר הטוב ועלה כו' וזה שאומר ועלה אתמר ומוצא כו' עלה אתמר מצא כו' ורוצה לומר זה שאמרו (ברכות ח ע"א) במערבא מצא או מוצא כו', והכל על נפשא דבלבא דאיהי אתתא דבר נש, ועיין מה שנבאר לקמן בתיקון כ"ה בארוכה:

[2580] **עלה אתמר להניח כו'.** רוצה לומר כמו שאמרו (יבמות סב ע"ב) כל השרוי כו' שנאמר להניח כו', וי"ב מתנות זכיא בשבילה שכנגדן תקינו י"ב דברים: ששון ושמחה כו' כמו שאומר בזוהר חדש פרשת חקת, אבל בזוהר פרשת תרומה אמר ההוא רביא דעשרה דברים אינון עיין שם קס"ט ב' וזה שאומר כאן איהי בדיוקנא דשכינתא כו' כלילא מעשר, ורוצה לומר לכן נאמר באשה עשר דברים הנ"ל שהיא דוגמת השכינה דכלילא מעשר, וכן הוא בלבא, וכל עשרה דברים הכל הוא בלב טוב והיא אשה טובה דמשבח קרא במשלי אשת חיל כו'. ובנוסחאות אחרות כתב:

[2581] **ברכה אל ביתך ברכת ה' היא תעשיר ועלה אתמר ראה חיים עם אשה אשר אהבת איהי בדיוקנא כו'.** ורוצה לומר עשרה דברים כנ"ל והן חיים עושר כו':

[2582] **ואיהי נר מצוה.** כמו שאומר למטה דנר הוא נפשא ורוחא ונשמתא דכלילין בנפשא, ונפשא הוא בלבא ושם מצוה בשכינתא, ותורה הוא בת"ת וזה שאומר ורוחא דנשיב בה כו' ודא איהו כו' דרוחא דכנפי ריאה נשיב בלבא, קול דודי דופק כמו שאומר לקמן בתיקון כ"ה וזה שאומר ותורה אור, דתורה הוא בריאה, ו' ספרים כמו שנבאר שם, והיא אור כמו שאמרו (חולין מט ע"א) למה נקרא שמה ריאה שמאירה את העינים:

[2583] **ותורה אור נר וכו'.** רוצה לומר דמצוה היא בנפשא דלבא, ותורה ברוחא דכנפי ריאה, ונשמתא במוחא היא נר לאנהרא לנפשא דרך הרוחא, וכמו שאומר דנפשא איהי פתילה כו', ונשמתא לנשמתא היא חיה שנקראת אדם, חכמה כידוע, היא אור דנהיר לרוחא, והן היראה ואהבה שבהן נהירין תורה ומצוה דכל קלא וכל פקודא בלא דחילו ורחימו ועיין לעיל מ' ב' ואינון חשוכין כו' ואמאי אתחשכן בהון בגין דלא כו', ואמר ואתמר בנשמתא אל תראוני כו' רוצה לומר שהנר מתחשכת ואינה מאירה בנפשא וכן באדם לרוחא וזה שאומר אלביש שמים דאיהי רוחא וכן אני שחרחרת דהיא נפשא דנקרא אני והיא שחרחרת בכפל

לְאַנְהָרָא לוֹן בְּלִבָּא.
דְּנַפְשָׁא אִיהִי פְּתִילָה, רוּחָא דָּא זֵיתָא, נִשְׁמָתָא נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם (משלי ב כז), דְּאִיהִי אוֹר נָהִיר בְּאוֹרַיְיתָא (דבכתב) וְנִשְׁמָתָא דְּאִיהִי נֵר נָהִיר בְּמִצְוָה, וּבְזִמְנִין דְּלָא נְהִירִין בְּהוּ אוֹר וְנֵר אִתְמַר בְּנִשְׁמָתָא אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת (שיר א ו), וְאִתְמַר בָּאָדָם (ישעיה נ ג) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת.
וּמַאי נ"ר נַפְשָׁא רוּחָא, נ' נַפְשָׁא ר' רוּחָא, לָקֵבֵל תִּלַּת קִטְרִין אִלֵּין, אִינּוּן תִּלַּת גַּוְונֵי אֶשָּׁא, אוּכְמָא חִוָּורָא וּתְכֵלְתָּא, וּתְכֵלְתָּא אִיהוּ תְּכֵלְתָּא דְּצִיצִית בְּגִין דְּאִיהוּ דּוֹמֶה לְכָרְסַיָּא, דְּמָאן דְּנָטִיר נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם בְּאוֹרַיְיתָא, בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, לָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ נוּרָא דְּגֵיהִנָּם, וְדָא אִיהוּ כָּבֵד וּמָרָה וּטְחוֹל, כָּבֵד אֶשָּׁא סוּמְקָא, מָרָה אֶשָּׁא יְרוֹקָא, טְחוֹל אֶשָּׁא אוּכְמָא, יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ, תְּכֵלֶת חָשׁוּף.
וְכַד מִתְלַבְּשַׁת תַּמָּן נַפְשָׁא בְּחוֹבִין, אִיהִי אָמְרַת (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, שְׁחַרְחֹרֶת בְּקַדְרוּתָא דְּבָנַי, בְּדוֹחֲקָא דְּלְהוֹן, בְּקַדְרוּתָא וְלַיְצָנוּתָא דִּטְחוֹל, וְנִשְׁמָתָא אַסְרָא בָּהּ בְּגָלוּתָא, [2584]וְדָא אִיהוּ (משלי ל כג) וְשִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, [2585]וּבְהַהוּא זִמְנָא טְחוֹל שׂוֹחֵק, וּלְזִמְנָא דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא לְנַטָּלָא נוּקְמָא מִטְּחוֹל דְּאִיהִי שִׂפְחָה, (תהלים ב ד) יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק, יִשְׂחָק אִיהוּ בְּאִבּוּדָא דְּלְהוֹן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (משלי יא ו) וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה.
רִנָּ"ה אִיהוּ הַנֵּ"ר, אִיהוּ נָהָ"ר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וּמַאי נִיהוּ מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה כְּחוּשְׁבַּן נָהָ"ר, נוּ"ן הֵ"א רֵי"שׁ, וְאִיהִי הַנֵּר הַמֵּאִיר לְאָדָם, וְעַל דָּא בַּאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּ"ה, וּבְהַהוּא זִמְנָא הַטְּחוֹל דְּשׂוֹחֵק אִתְאֲבִיד, וְאָז יִתְקַיַּים (תהלים קכו ב) אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה וַדַּאי, וְאָז (משלי לא יח) לֹא יִכְבֶּה בַלַּיְלָה נֵרָהּ, בְּגִין (שם) דְּטָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ, וּבְהַהִיא זִמְנָא [2586]מִתְתַּקְנָא יְרוּשְׁלַם דְּאִיהִי לְבָא, לְבָא אִיהוּ לַהַ"ב הַמְּזַבֵּחַ, יְכַבֵּ"ה בְּחוּשְׁבַּן הַלֵּ"ב, לַהַ"ב הֵבֵ"ל, לֹא יִכְבֶּה בְּגָלוּתָא דְּאִיהִי לַיְלָה, וְאִתְבְּנִיאַת עַל יְדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קמז ב) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יהו"ה, (מאן דנטיר נר יהו"ה נשמת אדם בפקודין דעשה ולא תעשה, לא שליט עליה נורא דגיהנם, דאיהי כבד מרה טחול).
וְעוֹד מָרָה טְחוֹל כָּבֵד, אִינּוּן גָּלוּתָא לְנִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא כַּד גָּלַת בְּכָבֵד, אִתְמַר בְּאֵבָרִים דְּאִינּוּן עַמָּא קַדִּישָׁא חֵילָהָא דִּילָהּ, תְּכֵבַד הָעֲבוֹדָה עַל הָאֲנָשִׁים (שמות ה ט), כַּד גָּלַת בְּמָרָה אִתְמַר בָּהּ (שם א יד) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם, כַּד גָּלַת בַּטְּחוֹל אִתְמַר בָּהּ (שם ו ט) וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה [2587]מִקֹּצֶר רוּחַ דַּהֲוָה בְּבִטְנָם, וּמְעַבְּדָה קָשָׁה דַּהֲוָה בַּטְּחוֹל, וַהֲווֹ צָוְוחִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנָּהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יונה ב ג) מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי, וְאִתְמַר בְּהוֹן (שמות ב כג) וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאלהי"ם מִן הָעֲבוֹדָה, וְנִשְׁמָתָא בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה [2588]אִתְמַר בָּהּ (רות ג ז) וַתָּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, שְׁכִיבַת לְעַפְרָא, וַוי לֵיהּ לְבַר נַשׁ [2589]דִּנְשְׁמָתֵיהּ נְחִיתַת תְּחוֹת

מנר ואור, ואמר ובהאי נר נפשא רוחא נ' כו'. רוצה לומר דנר דנשמתא כוללת גם כן נפשא ורוחא דהיא מאירה עליהם, ואמר ובהאי נר רוצה לומר דנר דקרא זה נר ה' אינו נר הנ"ל שהוא הנשמה אלא הוא נפשא ורוחא, ראשי תיבות נ"ר, ונשמה נאמר נשמת אדם והיא נר עצמו, נמצא נר כולל נר"ן והן שלשה גוונים דנהורא כמו שמפרש והולך לקביל שלשה קטרין שהן נר"ן אינון תלת גוונין כו', וחוורא היא נגד רוחא, ואוכמא הוא נגד נפשא כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית וזוהר חדש שיר השירים ובכמה מקומות, ותכלתא הוא כורסיא להם שהוא גוון התחתון בנר אלא שלפי שבינה מקנן בכרסיא לפיכך הוא נגד נשמתא וזה שאומר ותכלתא איהו כו'. ולפי מה שאמרו בזוהר פרשת בראשית התכלת ואוכמא הוא ענין אחד הכל בנוק', והחוורא בדכורא, והאור שעל גביהם שנעלם השורף הוא באמא עלאה נשמתא. והענין, שנים שבנוק' הוא שני בתי לבא שכנגדן הוא טחול ויותרת כמו שמפרש והולך דמאן דנהיר נר כו' טחול כו' יותרת כו', שהן דו"נ שבנוק', וכנגדן שני בתי לבא והן בית ראשון ושני, לאה ורחל, דו"נ שבה כמו שבארנו במקום אחר, ומכל מקום בענין הגוונין כיון דבאמא לית לה גוון כלל - תכלת נגד גוון דידה כנ"ל מה שאין כן בס"א דגם למרה יש לה גוון בעצמה לכן חשיב שם ארבעה גוונין ואף שתמצא בסטרא דקדושה למעלה בתיקון ה' ובסוף תיקון י"ח דהן ארבעה גוונין וה' גוונין וכן לקמן - היינו במדרגת המלכות. המלכות עצמה, ה' תתאה כמו שאומר שם ה' עלאה חמש אור, ה' תתאה חמש גוונין, ושם מפורש חמש הגוונין ובסוף תיקון י"ח ואינון כחוטא חוורא כו' אלין אינון ארבעה גוונין כו' ולקמן מ"ד א' נר איהו ה', חמש גוונין נהירין בה ואינון כו' מכל מקום עיקר הגוונין הן שלש או שתים כנ"ל:

2584 **דאיהו ושפחה כו'.** דטחול נקראת שפחה, כמו שאומר לקמן בכמה מקומות, והוא שהיא נבראת לשמש את הלב, בשמחה של מצוה, אבל בשחוק דליצנותא - ושפחה כי תירש, לשחוק כו' (קהלת ב ב, י יט), וכן הגלות דאומות פלחי כוכביא שהן נבראין לשמש את הישרים בצרכי העולם הזה שהן שחוק הטחול:

2585 **ובההוא זמנא טחול שוחק.** כמו שכתוב (איכה א ז) שחקו על משבתיה:

2586 **אתבנית ירושלים דאיהי לבא.** כמו שאמרו בזוהר פרשת שלח בארוכה ולקמן ריש תיקון כ"ב עיין מה שבארנו שם:

2587 **מקצר רוח דהוה בבטנם כו'.** דכשמרה שחורה גוברת אז האדם בקוצר רוח בבטנו, שאין הרוח שבריאה יכולה לרחף, וזה שאומר מבטן שאול כו', ששאול הוא הטחול כנ"ל ואמר מבטן כנ"ל ואמר ואתמר בהון ותעל שועתם כו' שהוא השועה דקוצר רוח דטחול וכן הוא בגלות דטחול:

2588 **אתמר בה ותגל.** רוצה לומר גלות, כמו שאומר לקמן בתיקון ל"א עיין שם:

2589 **דנשמתא נחיתא כו'.** כמו שכתוב ותגל מרגלותיו כנ"ל:

רַגְלוֹי, [2590]דְּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְמַר בְּמַזָּלֵיהּ (עמוס ה ב) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, [2591]וְלֵית לֵיהּ עִלּוּי וְסִלּוּק אֶלָּא בִּידָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאָזִיל שְׁמָא קַדִּישָׁא לִימִינָא וְאוֹקִים לָהּ.

וְרָזָא דְּמִלָּה לִינִי הַלַּיְלָה וְהָיָה בַבֹּקֶר אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל (רות ג יג), טוֹב דְּאִיהוּ בְּרִית יִגְאָל, וְאִם לֹא יַחְפּוֹץ לְגָאֳלֵךְ וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי, חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, [2592]אָנֹכִי דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, אָנֹכִי דִּיצִיאַת מִצְרַיִם, חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר דְּאִיהִי יְמִינָא, דְּבֵיהּ תּוּקְפָּא דְּאוֹרַיְיתָא דְּכְתָב דְּאִיהִי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּמִימִינָא אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא [2593]דְּכְתָב, וּמִשְּׂמָאלָא אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא דְּעַל פֶּה דְּאִיהִי נוּקְבָא.

[2594]וּבְגִין דָּא טוֹב, צַדִּיק, חַ"י עָלְמִין, אִיהוּ מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא, דְּאִיהוּ גְּבוּר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ דְּאִיהוּ סמא"ל, וּבְגִין דָּא שְׂמֹאל דּוֹחֶה, וּבִימִינָא יָקוּם (ס"א יקים לה), דְּמָאן דְּנָפִיל לָא צָרִיךְ לְאַקָּמָא אֶלָּא בִּידָא יְמִינָא, [2595]וּבְגִין דָּא חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר.

[דף מד ע"א]

[2596]וּשְׂמָאלָא אִיהִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וִימִינָא פֶּסַח, וּבֵיהּ הֲוָה אוֹמָאָה בְּי"ד יוֹמִין, וְדָא אִיהוּ כִּי יָד עַל כֵּס י"ה (שמות יז טז), [2597]וְעַל הַהוּא זִמְנָא אִיהִי אָמְרַת (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, אַל תִּרְאוּנִי מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא דְּיִצְחָק, דַּאֲנָא בְקִדְרוּתָא בֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית כז א) וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, מֵרְאוֹת וַדַּאי בְּפוּרְקָנָא, דְּאִיהִי אוֹר מַרְאוֹת דְּנְבוּאָה, (דף מד ע"א) דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א א) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אלהי"ם, וְדָא אִיהוּ וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא, וְאִתְמַר בְּהַהוּא זִמְנָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְּרוּת (ישעיהו נ ג).

[2590] **דבההוא זמנא אתמר כו'.** וכן הוא בשכינה, דהכל ענין אחד, נשמה בגוף ושכינה בעולם, וזה שאומר דאזיל שמא קדישא בזמנא ההיא כו' ומרומז, נפלה לא תוסיף כמו שאמרו דנפילת מפלה דאינה יכולה להוסיף, דהוא תחות רגלוי, ואז - קום, דכן הוא בגלותא התנערי מעפר והיא טחול שהיא יסוד עפר כידוע ואמרו בפ"ד דראש השנה (לא ע"ב) ומשם עתידין להגאל:

[2591] **ול"ל עילוי כו'.** כנ"ל נפלה כו', ופירש בזוהר דהיא בעצמה אבל הקב"ה יקים לה כמו שכתוב (עמוס ט יא) אקים את סוכת כו':

[2592] **אנכי דאיהי אימא כו'.** דחירות בידהא, עלמא דחירו, וזה שאומר אנכי דיציאת מצרים, והיא תגאל בימינא דאברהם דהוא ימינא דידה, ימינו פשוטה לקבל שבים:

[2593] **דבכתב דאיהו עמודא דאמצעיתא דמשם אתיהיבת ומשמאלא אתיהיבת אוריית' דבע"פ כו'.** דדו"נ הן ימינא ושמאלא, שהוא נוטל חסדים, והיא - גבורות, ונאמר מימינו ואמרו מימינו זו תורה שנאמר כו':

[2594] **ובג"ד צדיק כו' דשמאלא דאיהו גבור כו'.** רוצה לומר זה שאומר אם יגאלך טוב - צדיק, כמו שכתוב (ישעיהו ג י) אמרו צדיק, וכמו שאמרו (יומא לח ע"ב) אין טוב כו', יגאל, רוצה לומר אם יש להם זכות שיכולין להגאל מצד הברית שהוא מסטרא דשמאלא ועיין לעיל מ"א א' בארוכה, ואם לאו, ימתינו עד הקץ שאז יגאלו מצד החסד, ורוצה לומר אם יהיו צדיקים מסטרא דצדיק, ואם לאו למעני למעני אעשה שהוא מצד החסד כמו בבריאת העולם, עולם חסד יבנה, וכמו שכתוב (ישעיהו נט טז) וירא כי אין איש כו' ותושע לי זרועי, שהוא (ישעיהו סג יב) מוליך לימין משה זרוע כו', ואמרו (סנהדרין צח ע"א) זכו אחישנה כו', ואמר ובג"ד צדיק כו'. כמו נוק' תורה שבעל פה שהיא מסטרא דשמאלא כן הוא צדיק דלא פריש מנוק' לעלמין דהוא קרוב, והענין כי צדיק נכלל משניהם וזה שאומר ובג"ד צדיק כו' מסטרא דשמאלא כו' ובימינא כו', וביה הגבורות פקדון לאוכל לארץ, והוא בכלל תורה שבעל פה, ספרא וספרי, רזא דאחד, ואמר דאיהו גבור כו' גם זה לראיה שהוא בסטרא דגבורה דכל גבורה ביה תליא כמו שאמרו איזה גבור כו' והוא הצדיק, וכן כל יצ"ה הוא בשמירת הברית ועל זה נאמר וכל יצר מחשבות לבו רק כו' כי יצר כו', וזה שאומר ליני הלילה כו' בגלותא שדומה כו' והוא ותגל מרגלותיו כנ"ל ובאמת לית לה סליקו אלא בימינא דאין זכות כנ"ל וירא כי אין כו' וזה שאומר ובג"ד **שמאל דוחה כו'.** דלא יגאלו ביה עד ימינא. ואמר **דמאן דנפיל לית לאקמא אלא כו'.** דאם לא נפלה עד גבול זה לא צריך לזה, אבל כיון דנפלה כו' צריך לימינא כמו שדרך להגביה הנופל:

[2595] **ובג"ד ח"י כו'.** דצריך להמתין כו' . ורוצה לומר חי ה' - דגם ח"י עלמין ישכב בהדה כי אין צדיק שיגאל בזכות, וזה שאומר כי אין איש ואמרו אין איש אלא צדיק שנאמר דבר האיש אדוני כו':

[2596] **ושמאלא איהו כו'** עיין ברעיא מהימנא פרשת משפטים קי"ט ק"כ דרועא שמאלא אתמר ביה אע"ג דאקדים בתשרי כו' בתשרי עתידין להגאל, תהא דוחה כו', דיקרב ימין פסח דרועא ימינא לקיים ביה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, והאי איהו בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל לקיים בהון ובחסד עולם רחמתיך אמר גואלך ה', ולבתר נטלי כלהו מגבורה כו' לנטלא נוקמא משנאוהי כו' עיין שם בדבריו וזה שאומר **וביה הוה נוקמא בי"ד יומין.** רוצה לומר, כימי מצרים שהיתה הנקמה בי"ד בו, כך יהי לעתיד לבוא וזה שאומר **ודא איהו כו'.** רוצה לומר י"ד יום וכן השבועה כי יד כו' - בי"ה, כמו שכתוב נשבע ה' בימינו, והוא יד הגדולה וכמו ביציאת מצרים וירא ישראל את כו':

[2597] **ועל ההוא זמנא איהי אמרת וכו'.** רוצה לומר על זמנא דשמאל, דלא יגאלו בה, וזה שאומר אל תראוני מסטרא דשמאלא, ורוצה לומר אל תראוני בגאולה דהוא אור ועיין לקמן ע"ז ב' ועוד נתיב כו' וכמו שמפרש והולך מראות ודאי כו', והוא מסטרא דשמאלא, ושם חושך, ושם ותכהין כו' בדרגא דיצחק, וזה שאומר. ודא איהו ותכהין כו'. ואמר אלביש כו' עיין מה שנבאר למטה:

[דף מ ע"ב]

וְעַל אִלֵּין חֲשׁוֹכִין כְּתִיב כִּי אִם עֲוֹונוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים וגו' [2598]וּבַהַהוּא זִמְנָא מִתְהַפְּכִין עַיְינִין מֵחֲשׁוֹכָא לִנְהוֹרָא, וְרָזָא דְמִלָּה שׁוֹפַר מְהוּפָּךְ קַדְמָא זְקֵף קָטָן, הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ [2599]קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכֹּל הָאֱמֶת, הָאֱמֶת אִזְדַּקַּף [2600]וְאִקְרֵי זְקֵף גָּדוֹל, [2601]וְלֵית אֱמֶת אֶלָּא אוֹרַיְיתָא דְמַהַפְּכִין בָּהּ צַדִּיקֵי דִּינָא לְרַחֲמֵי, הה"ד תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְהַפָּךְ כּוּרְסַיָּא מִדִּינָא לְרַחֲמֵי, וְדָא אִיהוּ דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין דְּצַדִּיקַיָּא מְהַפְּכִין מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים. [2602]נְשָׁמְתָא אִתְמַר בָּהּ נֵר ד' נִשְׁמַת אָדָם. נֵר אִיהִי ה', חָמֵשׁ גַּוְונִין נְהִירִין בָּהּ, וְאִינוּן חִוָּור סוּמַק יָרוֹק וְאוּכָם וּתְכֵלֶת, ו' אוֹר הַנֵּר מִלְּגָאו, [2603]סמא"ל חֹשֶׁךְ, נָחָשׁ קַדְרוּת, וַעֲלָה אִתְמַר אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת [2604]נוּקְבָא דִילֵיהּ וְשַׂק אָשִׂים כְּסוּתָם, [2605]וַוי לְנִשְׁמָתָא כַּד אִתְלַבְּשַׁת בְּקַדְרוּתָא דִלְהוֹן, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר [2606]וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, (דף מ ע"ב) [2607]וְאִינוּן חֲשׁוֹכִין דִּמְכַסְּיָין עַל עַיְינִין, דְּלֵית לוֹן רְשׁוּ לְאִסְתַּכְּלָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ.

וְאוֹר וְנֵר דְּנַהֲרִין (נ"א דחשכו) בְּהוֹן, אִתְמַר בְּהוֹן (קהלת יב ג) [2608]וְחָשְׁכוּ הָרוֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת, כְּמָה דְּאָמַר קֹהֶלֶת (שם ב) עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וגוֹמֵר, וְאוֹר וְנֵר עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (משלי ו כג) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, [2609]וְאַמַּאי אִתְחַשְׁכָן בְּהוֹן, בְּגִין דְּלָא הֲווֹ מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא וּמִצְוָה, בְּדְחִילוּ וּבְרַחֲימוּ דְּאִינוּן י"ה, וּמִיָּד דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּהוֹן בְּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, אוֹמָאָה אִיהוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּי"ה דְּאִינוּן דְּחִילוּ וּרְחִימוּ, לְאַעְבָרָא לוֹן מֵעָלְמָא דְּנִשְׁמָתָא, בְּגִין דְּאִינוּן חֲשׁוֹכִין אַפְרִישִׁין בֵּין י"ה וּבֵין ו"ה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ דִּכְתִיב (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֵּס י"ה, וּבַהַהוּא זִמְנָא אִתְמַר בְּאָדָם לָבְשׁוּ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְגוֹמֵר, וּבַהַהוּא זִמְנָא דְּמִתְעַבְּרִין קַדְרוּתָא וַחֲשׁוֹכָא מִנִּשְׁמָתָא, מִיָּד כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל י"ה (תהלים קנ ו).

וּמָאן אִינוּן אִלֵּין חֲשׁוֹכִין אִלֵּין סמא"ל וְנָחָשׁ, וּמָאן גְּרִים לוֹן לְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ, אֶלָּא [2610]רָזָא דְקֶרֶא אוֹלִיף כִּי אִם עֲוֹונוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אֱלֹהֵיכֶ"ם (ישעיה נט ב), וְדָוִד בְּגִינַיְיהוּ אָמַר (תהלים קיט יח) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ.

וּבַהַהוּא זִמְנָא מַה דַּהֲווֹ שָׁלְטִין חֲשׁוֹכִין עַל נְהוֹרִין דְּעַיְינִין, מִתְהַפְּכִין נְהוֹרִין וְשָׁלְטִין עַל חֲשׁוֹכִין, וְרָזָא דְמִלָּה שׁוֹפָ"ר מְהוּפָּ"ךְ קַדְמָ"א זְקֵ"ף קָטָ"ן, הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית לב יא) קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת, אִזְדַּקַּף וְאִקְרֵי זְקֵף גָּדוֹל, וְאֵין אֱמֶת אֶלָּא תּוֹרָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מלאכי ב ו) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, וּבַהַהוּא זִמְנָא מִתְהַפְּכָא כָּרְסַיָּא מִדִּינָא לְרַחֲמֵי, וְדָא הִיא רָזָא דְאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין צַדִּיקִים מְהַפְּכִין מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת רַחֲמִים.

[2598] **ובההוא זמנא מתהפכין כו'.** רוצה לומר בזמן הגאולה, ואמר שופר מהופך קדמא - שהיה בתחלה מהופך:

[2599] **קטנתי מכל כו'.** רוצה לומר השכינה בגלותא - קטנה ונתמעט מכל החסדים כו':

[2600] **ואקרי ז"ג.** בזמן הגאולה והוא בימינא כמו שאומר לעיל נ"ה א' מאי בימינך דא גדולה בההוא זמנא אתקרי זקף גדול, וכן הוא סדר הטעמים: שופר מהופך, קדמא, זקף קטן, זקף גדול. ואמר

[2601] **ולית אמת אלא כו'.** וכמו שכתוב (דניאל ח יב) ותשלך אמת ארצה ועשתה כו', וכמו שאמרו (חגיגה ה ע"ב) כיון שגלו אין לך ביטול כו', וכיון שהיא קטנה ממנה נשארה במידת הדין עד זמן הגאולה שאז (תהלים פה יב) אמת מארץ תצמח ואז **אתהפך כו'.** ואמר **כורסיא**, כמו שאמרו (ע"ז ג ע"ב) עומד מכסא דין כו' שרוצה לומר שהכסא עצמו נעשה רחמים:

[2602] **נשמתא אתמר כו'.** חוזר לענין ראשון ואמר נר איהי ה', רוצה לומר דנר איהי שכינתא, ה', כמו שמפרש והולך, ואור הוא ו', וזהו ותורה אור כנ"ל, ונגדו הוא חושך וקדרות כמו שמפרש והולך, ולמעלה אמר אתמר בנשמתא אל תראוני שאני שחרחרת ואתמר באדם אלביש כו' ועיין מה שבארנו שם, וכאן אמר

[2603] **ס"ם חושך כו'** והענין הוא כמו שאומר לקמן ס"ו ב' דנוק' איהי עם דכורא ודכורא כו' ועיין מה שבארנו שם וזה שאומר ועליה אתמר אלביש כו' ואמר

[2604] **נוק' דיליה ושק אשים כסותם.** רוצה לומר נוק' של הנחש, וזה שאומר כסותם - של השמים, שגם בשמים יש גם כן דכורא ונוק', שמים ושמי השמים. ואמר

[2605] **וי לנשמתא כו'.** היינו נפשא ורוחא, ונשמתא אינה מאירה להון ואמר

[2606] **ותכהין כו'.** רוצה לומר זהו חושך דס"ם והוא מכסה לנר מצוה. והענין כי נר וכן לבנה בלילה כד אתחפיא בחשך וענגין אז חשך לגמרי אבל ביום האור אינו נכסה להיות חשך רק קדרות וכן ליקוי החמה והלבנה כידוע:

[2607] **ואינון חשוכין דמכסיין כו'.** והן נפשא ורוחא דמתכסין לאסתכלא בקב"ה ושכינתא שמשם נאצלו:

[2608] **וחשכו הרואות .** שאלו הן שתי רואות, והן שתי עיינין, נפשא ורוחא, אור ונר, ואמר השמש והאור שהן דו"נ שבאור וכן הירח והכוכבים שבנוק':

[2609] **ואמאי אתחשכן כו'.** וכמו שאומר לעיל מ"ג ב' דהן אדם ונשמתא דמאירין בהון, והן חו"ב, י"ה, וזה שאומר מיד כל הנשמה תהלל י"ה:

[2610] **רזא דקרא אוליף כו'.** רוצה לומר דמכאן מוכח כי העונות הן החשוכין המבדילין ועיין לקמן ס"ו ב' הכא אוכח כי אם כו':

וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְחַשְׁשִׁיב כְּאִלּוּ אִתְבְּרִי עָלְמָא, וְיסַדַּר נְהוֹרִין כְּדְקָא יָאוּת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א ג) וַיֹּאמֶר אלהי"ם לָאוֹר יוֹם וְלַחשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, וַיֹּאמֶר אלהי"ם לָאוֹר יוֹם דָּא יִשְׂרָאֵל, דְּשַׁלְטָנוּתְהוֹן יְהֵא לְזִמְנָא דְפוּרְקָנָא, וְרַשִׁיעַיָּא יִשְׁתָּאֲרוּן (נ"א אזלי) בַּחֲשׁוֹכָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְלַחשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, [2611]וְאִתְּמַר בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד (שם א ה), דְּאִיהוּ עֶרֶב דְּיִצְחָק, וּבֹקֶר דְּאַבְרָהָם. [2612]בְּהַהוּא זִמְנָא מַה דַּהֲוַת נִשְׁמָתָא מְהַדְּקָא בֵּין רַגְלִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (רות ג ז) וַתָּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, דְּאִתְחַזְּרַת לְלִבָּא, דְּאִיהִי כְּגַוְונָא דְּיִרוּשְׁלֵם, [2613]בְּהַהוּא זִמְנָא הַלֵּב רוֹאֶה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ל כ) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ, הַלֵּב שׁוֹמֵעַ דְּאִתְחַזַּר עֲבוֹדָה וּכְרוּבִים לְבֵי מַקְדְּשָׁא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר ז פט) וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדַּבֵּר אֵלָיו מֵעַל הַכַּפֹּרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים, [2614]וְכָל עֲנָנִין דְּאִינּוּן רוֹמֵי רַבְּתָא וּרוֹמֵי זְעִירָא דְּאִינּוּן מְכַסְּיִין עַל צְלוֹתִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איכה ג מד) סַכּוֹתָ בֶּעָנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תְּפִלָּה מִתְעַבְּרִין, וְנָהֲרִין עַיְינִין דְּאִינּוּן בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי, דִּבְהוֹן סָלְקִין צְלוֹתִין.

[דף מא ע"א]

דִּבְזִמְנָא דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל מְלוּכְלָכִין בְּטִנּוּפִין דְּשִׁאָר עַמִּין, נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא אָמְרַת, (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, (דף מא ע"א) וּצְלוֹתָא נָפְלַת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (עמוס ה ב) נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, וְכַד נָפְלַת שְׁכִיבַת לְעַפְרָא בֵּין רַגְלִין, וְהָא אוּקְמוּהוּ (רות ג ז) וַתָּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, וְאִיהִי מְצַלֵּי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְיוֹקִים לָהּ מֵעַפְרָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ט) וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ עַל אֲמָתְךָ כִּי גוֹאֵל אָתָּה.

בְּהַהוּא זִמְנָא (שם ח) וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת, הַהוּא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות טו ג) יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, מַאי וַיִּלָּפֵת [2615]כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (איוב ו יח) יִלָּפְתוּ אָרְחוֹת דַּרְכָּם, בְּהַהוּא זִמְנָא יֵיתֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְיֵימָא לָהּ, לִינִי הַלַּיְלָה וְהָיָה בַבֹּקֶר (רות ג יג), לִינִי הַלַּיְלָה דְּאִיהִי שְׁמָאלָא, וְהָיָה בַבֹּקֶר דְּאִיהִי רַחֲמֵי יְמִינָא, דְּמִתַּמָּן נְהִיר אוֹר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית מד ג) הַבֹּקֶר אוֹר, אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל, [2616]אִם יַעֲבִיד בָּךְ יִשְׂרָאֵל עוֹבְדִין טָבִין לְסָלְקָא לָךְ מִבֵּין רַגְלִין שַׁפִּיר, תִּגְאָל [2617]עַל יְדֵי דְּיִשְׂרָאֵל עִלָּאָה דְּאִיהוּ בַּעְלָךְ, טוֹב וַדַּאי, וְאִם לָא יַעַבְדוּן בָּךְ עוֹבְדִין טָבִין, [2618]וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי וְהָא אוּקְמוּהוּ.

(רות ג יג) חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, אוֹמָאָה בְּחַי"י, דְּאִיהוּ כְּלִיל חַי"י בִּרְכָאן דְּצְלוֹתָא, שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, עַד הַהוּא נַהֲרָא, דִּבְהַהוּא זִמְנָא צְלוֹתָא תֵּהֵא נַהֲרָא בְּלִבָּא וּבְעַיְינִין, וּבְגִין [2619]דִּבְחַי"י בִּרְכָאן דְּצְלוֹתָא תַּלְיָא פּוּרְקָנָא, וּבֵיהּ אִתְגַּלְיָא, דְּאִיהוּ יְסוֹד חַי"י עָלְמִין, [2620]אִתְּמַר בֵּיהּ (ד"ה ב ז טז) וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל הַיָּמִים.

וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי אַדְכִּיר עַיְינִין וְלִבָּא, בְּגִין דְּצָרִיךְ בַּר נַשׁ בְּצְלוֹתֵיהּ לְמֶהֱוֵי עִינּוֹי [2621]לְתַתָּא לְגַבֵּי נִשְׁמָתָא, דְּאִיהִי

2611 **ואתמר בימינא ושמאלא ויהי ערב כו'.** שהן מצוות עשה ולא תעשה דבהון אתיהיב אורייתא, ויהון בדחילו ורחימו, ויתיחדון דו"נ, שהן מסטרא דערב ובקר כנ"ל:

2612 **בההוא זמנא מה דהות נשמתא כו'.** דנפילה דנשמה הוא כאשר הולכת וגלה מלב עד דמטי לרגלין אז נפלה כו' כנ"ל וכן השכינה בגלותא ואז ישראל מהדקין תחת רגלין כמו שכתוב (ישעיהו נא כג) ותשימי כארץ גוך וכחוץ לעוברים אמרו לנפשך שחי ונעבורה, וחזירתה של הנשמה ללב וכן השכינה לירושלים ושני בתי לבא כ"ה ל"ב בתי מקדשים וזה שאומר דאתחזרת כו':

2613 **בההוא זמנא הלב כו'.** דאתהדרת נשמתא לשם ולית לה כיסוי עלה, ואמר רואה שומע שהן שני דרגין: ימינא ושמאלא, דו"נ, כמו שאומר לקמן בתיקון ע', י"ק דחו"ב:

2614 **וכל עננין כו'.** כמו שאמרו (ברכות לב ע"ב) מיום שחרב בית המקדש נפסקה מחיצה כו' שנאמר כו', ואמר רומי רבתא כו' - שהן נגד שני בתי מקדשים, דו"נ שבנוק', ואמר ונהרין עייניין כו' שבית המקדש היה עינו של עולם, שכל העולם צופות שם ומשם עולה התפלה:

2615 **בגין ילפתו כו'.** שנתעוותו כל הדרכים כידוע וכמו שאמרו בראש השנה כ"ג ב' אסתתומי כו' נתיבותי עוה, ועיין בזוהר חדש שיר השירים מ"ח ד' וחתחתים בדרך כו':

2616 **אם יעביד כו'.** רוצה לומר זהו יגאלך טוב, וכמו שאמרו (סנהדרין צח ע"א) זכו אחישנה, ואם לאו - עד הבקר, קץ האחרון שהוא בחסד ולא בזכות והוא בעתה וכנ"ל. ואמר

2617 **ע"י דישראל עלאה.** רוצה לומר וירא אלקים כי טוב דהוא בעמודא דאמצעיתא, כמו שאמרו בריש פרשת בראשית י"ד ב' והוא ע"י אתערותא דישראל תתאה, ואם לאו - ע"י דבינה, עלמא דחירו, דשם לאו בזכותא. וזה שאומר

2618 **וגאלתיך אנכי והא אוקמוהו. רוצה לומר כנ"ל, אנכי דיציאת מצרים:**

2619 **דביה תליא פורקנא.** דהוא נקרא גואל כידוע ואמר **וביה אתגליא.** שבאלף הששי יתגלה וביה יג"ל פז"ק - יגלה פדיון זרע קדושים כמו שאמרו בזוהר חדש פ"ד ב', ואמר דאיהו יסוד ח"י עלמין רוצה לומר לכן אמר ח"י ה' - ח"י ברכאן והוא הגאולה שאז יחיו הכל:

2620 **אתמר ביה כו'.** רוצה לומר בבית המקדש מקום התפלה כנ"ל דבהון סלקין צלותין ורוצה לומר דבגלותא נשמתא וצלותא אסתלקת מלבא ועננין מכסין על עייניין אבל כשיבנה בית המקדש אז והיו עיני ולבי כו' וכן בצלותא וזה שאומר דצריך ב"נ כו':

2621 **לתתא בשכינתא** וזהו למטה לארץ, ולמעלה לשמים - בקב"ה דאיהו שמים ואתה תשמע השמים, ושמים וארץ ידוע, ורוצה

שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי אֲסִירָא בְּגָלוּתָא, וְלִבֵּיהּ לְעֵילָּא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְרָזָא דְמִלָּה עֵינַי תָּמִיד אֶל יהו"ה כִּי הוּא יוֹצִיא מֵרֶשֶׁת רַגְלָי (תהלים כה טו), וְלִבֵּיהּ לְעֵילָּא [2622]לְנַטְלָא נוּקְמָא מֵעֲמָלֵק, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה סג ד) כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי, [2623]בְּלִבִּי וַדַּאי, בֵּיהּ עָתִיד לְנַטְלָא נוּקְמָא, כְּמָה דְנַטִיל בֵּיהּ נוּקְמָא מִמִּצְרָאֵי.

דְּאִיהִי לִבִּ"י שֵׁם בֶּן אַרְבָּעִים וּתְרֵין, [2624]אבגית"ץ בֵּיהּ אַפִּיק לְיִשְׂרָאֵל מִגָּלוּתָא, קַר"ע שָׂט"ן דְּאִיהוּ שְׁמָא תְּנֵינָא דְיוֹמָא תְּנֵינָא, בֵּיהּ קָרֵע יַמָּא, וּבְהַאי שְׁמָא אִתְמַר (בראשית א ו) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וְגוֹמֵר, נג"ד יכ"ש [2625]נֶגֶד כָּל עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאוֹת (שמות לד י), [2626]בְּכָל שְׁמָא נָטַל נוּקְמָא בְּמִצְרַיִם.

וּפוּרְקָנָא בְּלִבָּא תַּלְיָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ הַלֵּב רוֹאֶה, וּבְגִין דָּא כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי (ישעיה סג ד), נְקָמָה בְּמַאי בְּלִבִּי בְּי"ה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלם קן ו) כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל י"ה, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֵּס י"ה, וּפוּרְקָנָא בְּלִבָּא תַּלְיָא, דְּבֵיהּ אִתְמַר הַלֵּב רוֹאֶה, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין לְלִבִּ"י גִּלִּיתִי וּלְאַבָּרַי לֹא גִּלִּיתִי, מַאי לְלִבִּי, דְּבֵיהּ אִתְמַר הַלֵּב רוֹאֶה, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין לְלִבִּ"י גִּלִּיתִי וּלְאַבָּרַי לֹא גִּלִּיתִי, מַאי לְלִבִּי, [2627]אֶלָּא אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב אִתְקְרִיאַת לִבִּי, וְאוֹרַיְיתָא דְּעַל פֶּה אִתְקְרִיאַת פּוּמָא וְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין מִלְּבָּא לְפוּמָא לָא גַּלִּי, [2628]לְלִבִּ"י גִּלִּיתִי (וַדַּאי) דָּא שְׁמָא דְע"ב שְׁמָהָן, וְאִינּוּן שַׁבְעִין אַנְפִּין לְאוֹרַיְיתָא, דְּתַלְיָין מִן ב'.

[דף מד ע"א]

[2629]וְאוֹרַיְיתָא אִית לָהּ רֵישָׁא וְגוּפָא וְלִבָּא וּפִימָא וְאֵבְרִין, כְּגַוְונָא דְּאִית בְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן רֵישֵׁי רֵישִׁין רֵישֵׁי עַמָּא, וּמִנְּהוֹן עַיְינִין הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר טו כד) וְהָיָה אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה, וְאִית מִנְּהוֹן לְקֶבֶל שַׁבְעִין סַנְהֶדְרִין וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל גַּבַּייהוּ, [2630]דְּלָא חָסְרִין מֵעָלְמָא כְּוָתַייהוּ, וְדָא אִיהוּ לְלִבִּי גִּלִּיתִי, אֲבָל אָחֳרָנִין דְּאִינּוּן כְּשְׁאָר אֵבְרִין אִתְמַר בְּהוֹן וּלְאַבָּרַי לֹא גִּלִּיתִי, (דף מד ע"א) וְכֵן בְּאוֹרַיְיתָא שַׁבְעִין אַנְפִּין תַּלְיָין מִתְּרִין תּוֹרוֹת, אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה.

[2631]וּבְגַלּוּתָא חָלַק לְבָּ"ם (הושע י ב), דְּאִינּוּן ע"ב צַדִּיקִים דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דְסַנְהֶדְרִין, וְרָזָא דְמִלָּה (ישעיה ל יח) אַשְׁרֵי כָּל חוֹכֵי לוֹ, ל"ו בְּחוּשְׁבָּנָא סְלִיק תְּלָתִין וְשִׁית, וְאִינּוּן ל"ו בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְל"ו לְבָר מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְדָא אִיהוּ חָלַק לִבָּ"ם, וּמָאן חָלַק לְבָּם. שְׁאוֹר וְחָמֵץ [2632]דְּאִינּוּן עֵרֶב רַב, דְּבָהוֹן אִתְמַר בְּהוֹן (שמות יב טו) אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבָּתֵּיכֶם, אַךְ חָלַק, וְאוֹמָאָה דְּיִתְמַחוּן בְּי"ד, דְּאִינּוּן אַרְבַּע סְרֵי יוֹמֵי דְּפִסְחָא, לְקַיְימָא כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת (מיכה ז טו), (ודא שבעה יומי דפסחא דגלותא קדמאה, ושבעה יומי דפסחא דגלותא בתראה),

---

לומר, עיניו - כל מגמתו ותפלתו - בשביל השכינה, ולבו לקב"ה לבקש ממנו ורוצה לומר שישפוך לבו לקב"ה, ואמר

[2622] **לנטלא נוקמא מעמלק.** כמו שאמרו (תנחומא כי תצא סי' יא) כי יד על כס כו' שנשבע בכסאו, ונאמר השמים כסאי, ועמלק הן הערב רב כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית ובזוהר חדש פ"ד ג' דעלייהו אתמר כו' עיין שם בארוכה, וכן אמר כאן למטה ומאן גרם כו' וכן לקמן מ"ז א' ב' עיין שם:

[2623] **בלבי ודאי כו'.** כמו שמפרש והולך שם בן כו' דהוא שמא דגבורה:

[2624] **אבג"ג ית"ץ ביה כו'.** דהוא שם החסד שבו, וביה אותיות יצא, והוא יומא קדמאה כמו שאמרו בזוהר חדש שם אב"ג בא"ת ב"ש - תש"ר דבראשית ועיין שם בארוכה כל זה הענין:

[2625] **נגד כל עמך כו'.** עיין לעיל נ"ד ד' ודא תפארת, כסאו כשמש נגדי וביה אתמר למשה נגד כו', ועיין מה שבארנו שם ועיין בזוהר חדש ע"ה ב':

[2626] **בכל שמא כו'** וכן לעתיד לבוא ועיין בזוהר חדש שם:

[2627] **אלא אורייתא דבכתב כו'.** ורוצה לומר דהקץ מרומז באורייתא דבכתב ודאי אלא דלא אתפרש באורייתא דבעל פה ולא נתגלה עדיין:

[2628] **ללבי ודאי דא שמא כו'.** חושבן ללבי, ורוצה לומר תורה שבכתב כמו שמפרש והולך ואינון כו':

[2629] **ואורייתא א"ל כו'.** מפרש מה שאמרו ללבי גליתי ולאברי לא גליתי, ללב"י דישראל נתגלה וכן ע"ב דסנהדרין כמו שמפרש והולך וכן הוא בתורה שנתגלה בלב שבתורה והן בפנימיות הסודות שבתוכו וזה שאומר ואורייתא כו' כגוונא דא כו':

[2630] **דלא חסירין כו'.** רוצה לומר כן הוא בכל דור החשובים שבתוכו כמו שאמרו (ילקוט שמעוני בראשית פרק לא סימן קל) דבכל דור כאברהם כו':

[2631] **בגלותא חלק לבם כו'.** וזה שאומר ל"ו צדיקים, רוצה לומר בארץ ול"ו בחוץ לארץ כמו שמפרש והולך דצריך להיות ע"ב מובחרים שבדור שראוים להיות שבעים סנהדרין ונשיא ואב בית דין, והן נקראים עיני העדה, עי"ן - שבעים סנהדרין, ושתי עיינין עצמן - שנים שעל גביהן, נגד שם ע"ב, וע"ב נפש, וע"ב אומין וכמו שבארנו במקום אחר:

[2632] **דאינון ע"ר דבהון אתמר בהון כו'.** רוצה לומר דערב רב שהן גרמו הגלות, והן חלקו היום ועבדו העגל בשש, ועליהן נאמר אך ביום - אך חלק, דבשש שורפין אותם, והן שאור שבעסה דאומין פלחי כוכביא דעלמא עשו וישמעאל, הן סובין ומורסן, וכימי מצרים אראנו כו', וכן לעתיד לבוא בי"ד יום בערב פסח יתמחון, וזה שאומר ואומאה דביה יתמחון רוצה לומר שנאמר כי יד - י"ד יום כנ"ל, ואמר ובג"ד אור כו' רוצה לומר כמו שמפרש והולך דבאור המצוה והתורה יתבערו הערב רב, והן חשוכין דמכסיין על עיינין ואז (דברים לג כח) עין יעקב בדד, ואינון שאור וחמץ הן בישראל, שאור שבעסה - בתוך העסה, והן נגד סובין ומורסן שבקצוות ימין ושמאל, והאמצע כולל שניהם אבל לעתיד לבוא יתעקרו מישראל דהאמצע הוא צריך להיות נקי וכן הקצוות ועיין ברעיא מהימנא פרשת משפטים בארוכה:

הָדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל מה כא) חָג שָׁבֻעוֹת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל.
וּבְגִין דָּא אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין אֶת הֶחָמֵץ לְאוֹר הַנֵּר, וְדָא אוֹר הַנֵּר דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא וּפִקּוּדַיָּא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (משלי ו כג) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, [2633]נֵר בְּלְבָּא, אוֹר בְּעַיְינִין, דְּאִיהוּ אוֹר הַנֵּר, בְּדְחִילוּ וּרְחִימוּ בְּי״ה מִתְעַבְּרִין חֶשׁוֹכָא וְקִדְרוּתָא מִנַּיְיהוּ, [2634]וּבְגִין דָּא כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי (ישעיה סג ד).
וְעוֹד בְּלִבִּי דָּא ל״ב אלהי״ם דְּעוֹבְדָא דִבְרֵאשִׁית, וַעֲשַׂר אֲמִירָן דְּאִינּוּן י׳ מִן לִבִּי, וְלֵב הַאי אִיהוּ לֵב, [2635]דְּבֵיהּ נָהִיר [2636]הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות ב ב) וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, וּבֵיהּ עָתִיד לְאִתְגַּלְיָיא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה בְּאוֹרַיְיתָא בְּגָלוּתָא בַּתָּרָאָה, כְּגַוְונָא דְּפוּרְקָנָא קַדְמָאָה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם ג ב) וַיֵּרָא מַלְאַךְ יהו״ה אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ, בְּקַדְמֵיתָא בְּלַבַּת אֵשׁ דִּנְבוּאָה, וּבְגָלוּתָא בַּתָּרָאָה בְּלַבַּת אֵשׁ דְּאוֹרַיְיתָא.
[2637]וְדָא בַ״ת מִן בְּרֵאשִׁית, דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵעֲשַׂר אֲמִירָן וְל״ב אלהי״ם דְּעוֹבְדָא דִבְרֵאשִׁית, בַּת כְּלִילָא מֵעֲשַׂר אֲמִירָן [2638]אִיהִי בַּת עַיִן אוּכְמָא, דְּאִתְמַר בָּהּ שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, וּבֵיהּ נָהִיר אוֹר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ו כג) וְתוֹרָה אוֹר, ל״ב אלהי״ם בֵּיהּ נָהִיר מִצְוָה, [2639]דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם כ כז) נֵר יהו״ה נִשְׁמַת אָדָם וכו׳:

(כאן חסר והוא בתיקונים זוהר חדש)

[דף נ ע״ב]

(ס״א (דף נ ע״ב) [2640]וְגַדְפּוֹי דִּשְׁכִינְתָּא אִינּוּן כְּסוּי דַּם חַיָּה וְעוֹף, דִּמְכַסֵּי עֲלַיְיהוּ בְּרַחֲמוּ, וְכַד מְכַסֵּי עֲלַיְיהוּ בְּרַחֲמוּ דְּאַהֲבָה, מֵי טוֹפָנָא לָא שָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ, מַיִם רַבִּים דְּמֵי טוֹפָנָא לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה דְּיִשְׂרָאֵל בַּאֲבוּהוֹן דִּבְשְׁמַיָּא)
[2641]בְּהַהוּא זִמְנָא כָּרְסַיָּא יְהֵא עַל אַרְבַּע חֵיוָון, וְדָא אִיהוּ שׁוֹפָר הוֹלֵ״ךְ רָבִי״עַ מְרוּבַּע, דַּרְגָּ״א בְּשִׁית דַּרְגִּין, דְּאִינּוּן שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא (מלכים א י יט), וְאָמַר מַלְכָּא עַל כָּרְסַיָּא בְּהַהִיא זִמְנָא וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי (בראשית כז ד) מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה [2642]דְּאִתְיְיהִיבוּ מֵאַהֲבָה, [2643]וְלָא מִפִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, דְּהוּא אַקְרִיב לֵיהּ מְמַנָּא דְּעִשָּׂו, לְקַטְרְגָא בְּהוֹן לְיִשְׂרָאֵל, [2644]דְּבְגִינַיְיהוּ אִתְמַר (מלאכי א ג) וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי.

[2633] **נר בלבא אור בעיינין.** דשם אור הראיה ושם יוצא הראיה מהמוח דמשם אור דאדם כנ״ל מ״ג וכן הוא שם ע״ב דעיינין תורה שבכתב כנ״ל, והוא ותורה, אבל בלבי הוא שם מ״ב דגבורה, תורה שבעל פה, וזה שאומר בי״ה מתעברין כו׳, דהוא חו״ב, מוחא ולבא, וכן הוא עיינין בחכמה כידוע בסוד ארבעה חושים, וכן הוא חושבן דסיהרא שם פרפראות כו׳ כמו שאמרו בזוהר פרשת פנחס ואמר

[2634] **ובג״ד כי יום כו׳** כמו שאמרו (פסחים ח ע״א) שאור הנר יפה לבדיקה, ועיין בזוהר פרשת שמות ונר בלבא:

[2635] **דביה נהיר כו׳.** רוצה לומר משה רבינו עליו השלום שהוא יתגלה ויגאל כמו שכתוב מה שהיה הוא שיהיה כו׳, והוא אור הנר דבלבא דנהיר ללבא לשכינתא וכמו שאמרו דהוא בלבת אש ואש הוא אור הנר ובלבת הוא בלבא רוצה לומר לב האש והוא בת לב ובת הוא בת עין שכינתא וכן לב, והוא נר בלבא אור בעיינין כנ״ל ואמר

[2636] **ההוא כו׳ כי טוב.** רוצה לומר שנאמר טוב שנתמלא כל הבית אור כמו שכתוב וירא אלקים את האור כי טוב, והוא ותורה אור ואור הנר ואמר

[2637] **ודא בת מן בראשית דאיהי כלילא כו׳.** רוצה לומר זהו בלבי, בת הוא יו״ד אמירן דבראשית דכלילן בבת דבראשית וכן אמרו נגע בבת וכלל בה עשר אמירן כו׳, והוא שם מ״ב וכמו שמפרש והולך ואמר

[2638] **איהי בת עין כו׳ וביה נהיר אור ההי״ד כו׳.** כנ״ל אור בעיינין ונר בלבא, וזה שאומר ל״ב אלקים ביה נהיר מצוה שהוא נר מצוה ואמר

[2639] **דאתמר ביה נר ה׳ נשמת כו׳** כנ״ל מ״ג ב׳ דנשמתא מאיר בלבא (בנפשא), ואדם מאיר בתורה והוא בעיינין וכנ״ל:

[2640] **וגדפוי דשכינתא כו׳.** צ״ל לפי שמסיים שם בזוהר חדש פ״ד ד׳ ולא יכנף עוד מוריך ואמר דכנפי השכינה יהון מכסין כו׳ ואמר שם דמי טופנא מתגבר בגלותא אבל אש מים רבים כו׳ אבל נראה שכל זה יתר הוא ולא שייך כאן ועיין לעיל נ״ז ג׳, וכאן צריך להתחיל **בההוא זמנא כרסייא כו׳.** דאמר שם דכורסייא בימינא אתתקנת כו׳ בההוא זמנא דקב״ה יתיב על כורסיא כו׳ ואמר כאן

[2641] **בההוא זמנא כרסייא יהון על כו׳.** דהן ארבע רגלי הכסא ובהון אתתקנת, בארבע רגלין דאבהן ודוד, בכהנים לוים וישראלים וגרי הצדק, וכמו שכתוב זה יאמר לה׳ אני וזה כו׳ - ד׳ וזה, ודא איהו שופר כו׳, ששם מפרש טעמים ודא איהו אתנח יתיב, ומפרש שם גם כן ודא איהו שופר הולך רביע דרגא כו׳, וחוזר ומפרש כאן שופר הולך כו׳, ורוצה לומר שופר הולך הוא הכרסייא כמו שאמרו בזוהר על פסוק הולך ילך ובכה על הכרסיא, ועיין לקמן מה שבארנו בזה והוא הנכון דלקמן מפרש שופר הולך דקאמר ובזמנא דאיהי כו׳, ורביע מפרש מרובע על ארבע חיון, ודרגא מפרש והולך דרגא בשית דרגין שהן כלל הכסא כמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת בא, והן ד״ו פרצופין, ה׳ של השם, שהוא בבריאה, ועיין מה שבארנו בספרא דצניעותא דס״ד בארוכה הרבה שהוא אתנח יתיב:

[2642] **דאתיהיבו מאהבה.** רוצה לומר זה שכתוב (בראשית כז ד) כאשר אהבתי ועיין לקמן סוף תיקון ל״ו:

[2643] **לא מפקודין כו׳.** רוצה לומר דלכן לא קאמר סתם עשה לי מטעמים:

[2644] **דבגינייהו ואת עשו שנאתי.** דהשם יתברך שונא מקטרג על בניו, אף הקדושים, כמו שאמרו (תנחומא וישלח סימן ב) ובידו

[דף נא ע"א]

[2645]וְדָא אִיהוּ דַרְגָּ"א תְּרֵי טַעֲמֵי"ן, דְּמִסְטָרָא (דף נא ע"א) דְּפִקּוּדִין דְּלָא תַּעֲשֶׂה מְמַנָּא דְּעִשָּׂו [2646]אִיהוּ רָבֵי"עַ עַל יִשְׂרָאֵל, וְאִיהִי דַרְגָּ"א עֲלַיְיהוּ, [2647]וְאִי תֵּימָא דְּשָׁלְטָא עַל שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא, הָא אָמַר קְרָא (ישעיה מב ח) אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים, [2648]וּכְבוֹדִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן אֵל אַחֵר, וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וּבְגִין דָּא בְּשִׁית יוֹמִין דְּשָׁלְטָא [2649]סַם הַמָּוֶת, אֵל אַחֵר, [2650]אִתְמַר בִּשְׁכִינְתָּא (יחזקאל מו א) יְהִיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, בְּשַׁבָּת וּבְרֹאשֵׁי חֳדָשִׁים דְּלָא שָׁלְטִין מְמַנָּן בִּישִׁין, אִתְמַר בְּהוֹן (נ"א בה) וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ יִפָּתֵחַ.

[2651]וְעוֹד רָבֵי"עַ אִיהוּ [2652]כְּגַוְונָא דָּא כ, וּלְזִמְנִין כְּגַוְונָא דָּא [ציור] בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה סְגִירָא בְּבֵיתָא, וְאִיהִי סִיהֲרָא קַדִּישָׁא לְעוֹלָם לָא אִסְתַּכְלַת בָּהּ [2653]חַמָּה בִישָׁא, גֵּיהִנֹּם סַם הַמָּוֶת נוּקְבָא בִישָׁא, [2654]כָּל שֶׁכֵּן אֵל אַחֵר, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, לְעוֹלָם לָא חָזָא חַמָּה פְּגִימוּתָא דְּסִיהֲרָא, דִּבְזִמְנָא דְּחַמָּה נָפְקָא (נפקא) מִמְּזָרְחָ, סִיהֲרָא חָזְרַת אַנְפָּהָא מִינֵּיהּ כְּגַוְונָא דָּא [ציור] וּבְגִין דָּא אָמַר בִּלְעָם הָרָשָׁע [2655]לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל (במדבר כג כא), עָמָל וָאָוֶן סמא"ל וְנָחָשׁ.

[2656]וּבְזִמְנָא דְּדָחֲקִין לָהּ לְאִסְתַּכָּלָא בָּהּ, אִתְכַּסְיָא מִכָּל וָכֹל, וְאִימָתַי בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים פא ג) תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ, מַאי בַּכֶּסֶה בְּיַרְחָא דְּאִתְכַּסְיָא בֵּיהּ סִיהֲרָא, [2657]בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְכְּסִיאַת מִגֵּיהּ, אִיהִי אָמְרַת לְיִשְׂרָאֵל דְּיִתְקְנוּן צְלוֹתִין בְּמַאֲכָלִין טָבִין, מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, [2658]דְּצְלוֹתָא שְׁקִילָא

רצפה, וכיוצא, ורוצה לומר שנאתי - דזה שאומר כאשר אהבתי לאפוקי שזה שנאתי:

[2645] **ודא איהו דרגא כו'.** רוצה לומר שיש שני מטעמים: דאהבה ושנאה כנ"ל, ועל כולן קאמר תרי טעמי כמו שמפרש והולך, דמסטרא דפקידין דלא תעשה כו' רביע כו' ואיהו דרגא כו' ועוד רביע כו' ושופר הולך מפרש למטה, ואי תימא דשלטא על שכינתא כו', רוצה לומר דשופר היא השכינה, והיא הולכת דלא אסתאבא בהון, וזהו הכל בסטרא דפקודין דלא תעשה, ומסטרא דפקודין דמצוות עשה כבר פירש הכל, ושופר הולך מפרש למטה ובזמנא דאיהי תקינת מזונא כו' לאתערא בשופר דבהו כו':

[2646] **איהו רביע כו' ואיהו דרגא כו'.** גם כן בעשר דיליה, ד"ו פרצופים דס"א, והן שני יצרין דאדם דרוח ונפש - סם ונחש כנ"ל, שהן שאור ודבש, ישמעאל ועשו, שאומנותם ולא רצו לקבל לא תרצח ולא תנאף, ועיין לקמן תיקון ל"ז מסטרא דמאדים ונוגה דסביבות החמה ועיין בזוהר חדש רות נ"ט א' הקב"ה ברא ב"נ בעלמא כו' וכדוגמא דברא רוח ונפשא דקדושה כך ברא רוח ונפש מסטרא דשמאלא כו' מסטרא דס"מ ונחש דאינון דכר ונוק', ולסטרא דמסאבא לא יהיב הקב"ה שמא דיליה רוצה לומר כמו שנבאר שם דהקב"ה ברא בר נש ויהיב ביה שמיה יקו"ק, ה' - נפש, ו' - רוח, ה' - נשמתא, י' - נשמתא לנשמתא כו', ואמר שנאמר אני ה' הוא שמי כו' - אני רמז כו' ה' רמז כו' עיין שם, וזה שאומר כאן הא אמר קרא אני כו':

[2647] **ואי תימא כו'.** כבר כתבתי שרוצה לומר לפרש שופר הולך:

[2648] **וכבודי שכינתא עילאה.** דעל שמה נקרא כסא הכבוד, ול"ב אלקים בה:

[2649] **סם המות אל אחר.** רוצה לומר דו"נ שהן סמא"ל:

[2650] **אתמר בשכינתא כו'.** עיין לקמן תיקון ל"ו מה שנבאר שם:

[2651] **ועוד רביע כו'.** רוצה לומר דמפקודין דלא תעשה קאמר רביע, דאיהי סגורה:

[2652] **כג"ד כ כו'.** עיין ברעיא מהימנא פרשת פנחס רמ"ח ב' ועוד ובראש חודש נקודה דנגיד עליה מלגאו היא חכמה וההיא חוט דאסחר לה היא כתר, ועיין מה שנבאר לקמן בתיקון ל"ו והיא חכמת שלמה דנקראת אני, וזה שאומר בת מלך פנימה, ועיין לעיל נ"ב ב' ואמר סגירה בביתא רוצה לומר בבית דבראשית, נקודה בהיכליה, ועיין לעיל ריש תיקון ה' האיך היא סגורה שם, וזה שאומר ואיהי סיהרא כו' דחכמת שלמה נקראת סיהרא ועיין ברעיא מהימנא שם:

[2653] **חמה בישא גיהנם.** נוק' דסם המות כנ"ל, וכמו שמפרש והולך, וזה שאמרו (ר"ה כג ע"ב) מעולם לא ראה חמה כו', ורוצה לומר שהלבנה חלקם של ישראל אבל חמה שבעים שמות לה והיא מושלת על שבעין אומין והן מונין לחמה, דבזמנא דאיהי פגומה והם חפיין לחמה גם כן לקבל - היא חזרת אנפהא:

[2654] **כ"ש אל אחר.** דכורא, וזה שאומר למעלה ובג"ד בשית יומין דשלטא סם המות אל אחר כו' - סגור כו':

[2655] **לא הביט כו'** שישראל הם חלקה של לבנה ומונין לה, והיא נקראת כנסת ישראל, וזה שאומר לא הביט כו', וקאמר יעקב וישראל - שהן דו"נ שבה, ואון נקרא נחש וכן סם המות כנ"ל אלא דכל נוק' כולל בנחש ודכורא באל אחר:

[2656] **ובזמנא דדחקין כו'** והיא בעת המולד, דנשארת נקודה לבד, ואז מארת חסר, ולוחמין למעלה עם השעיר, וכל שכן בראש השנה, זמן הדין, ואז מתכסה מן החמה לגמרי:

[2657] **בההוא זמנא דאתכסיאת כו'.** עיין ברעיא מהימנא פרשת אמור צ"ט וק' בארוכה וזה שאומר ותקינת שכינתא כו' עיין שם, וקאמר **ברעותא דשכינתא** רוצה לומר אע"ג דמקרא משמע דשכינתא קאמר ליעקב בלא ידיעת יצחק, לא כן הוא, דתורה מזהרת ויהיבת עיטא לישראל לאתפייסא בקב"ה והכל ברצון הקב"ה:

[2658] **דצלותא שקילא כו'.** רוצה לומר דפקודין דעשה היינו צלותא, וקאמר שקילא מכל פקודין כמו שאמרו בזוהר פרשת ויקהל ר"ב ב' מכאן ולהלאה אית פקודי אורייתא כו' בצלותא כו' ואלין אינון שית פקודין דקיימין בצלותא דסלקין לגבי שית מאה פקודין דאורייתא ואי תימא תליסר אחרנין יתיר אינון כו', וברעיא מהימנא פרשת אמור שם אמר דכדין ויירא יעקב מאד ויצר לו ואסגי בצלותין ובעותין ויאמר יעקב אלקי אבי אברהם ואלקי אבי יצחק כו', ולכן נכתבה התפלה בתורה - להורות לישראל:

כְּכָל פִּקּוּדִין, בְּהַהוּא זִמְנָא יֵימָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וַעֲשֹׂה לִי מַטְעַמִּים (בראשית כז ד) בִּרְעוּתָא דִּשְׁכִינְתָּא, כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֹׂה, וְתַקְנַת שְׁכִינְתָּא עִם יִשְׂרָאֵל מַאֲכָלִין דִּצְלוֹתִין דְּאִינּוּן קָרְבָּנִין, [2659]וּבְזִמְנָא דְּאִיהִי תַּקִּינַת מְזוֹנָא לְמַלְכָּא, יְהִיבַת לוֹן עִיטָא לְאַתְעָרָא בַּשׂוֹפָר, [2660]דְּבֵיהּ עָתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַכְנָשָׁא בֵּיהּ לְיִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא מֵאַרְבַּע סִטְרִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב תִּקַּע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵירוּתֵינוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ, [2661]וְאִיהוּ חָשִׁיב דְּאִיהוּ יוֹמָא דְּדִינָא דִּילֵיהּ וּבָרַח (ס"א ובראש השנה) עַד הַהוּא זִמְנָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַאֲרִיךְ עֲלַיְיהוּ דְּחַיָּיבָיָא, וּלְבַסּוֹף אַפְסִיק לוֹן וְחָרִיב לוֹן מֵעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ מַאֲרִי"ךְ טָרְחָ"א סוֹף פָּסוּ"ק.

וְעוֹד שׁוֹפָ"ר הוֹלֵךְ רָבִי"ע דַּרְגָּ"א תְּרֵי טַעֲמֵי", בְּהַהוּא זִמְנָא דְּיִתְמַחוּן חַיָּיבָיָא מֵעָלְמָא, [2662]סָלְקָא צְלוֹתָא בְּנִגּוּנָא בְּאַרְבַּע מִינִין, דְּאִינּוּן שִׁיר פָּשׁוּט וְדָא י', שִׁיר כָּפוּל וְדָא י"ה, שִׁיר מְשׁוּלָּשׁ וְדָא יה"ו, שִׁיר מְרוּבָּע וְדָא יהו"ה, [2663]בִּשְׁמָא דְּיהו"ה סָלְקָא צְלוֹתָא בְּנִגּוּנָא, אוֹרַיְתָא בְּנִגּוּנָא, שְׁכִינְתָּא בְּנִגּוּנָא, יִשְׂרָאֵל סָלְקִין מִגּוֹ גָּלוּתָא בְּנִגּוּנָא, [2664]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהו"ה.

צְלוֹתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, סָלְקָא לְגַבֵּיהּ דְּמַלְכָּא בַּעֲשָׂרָה זְכִרוֹנוֹת וּבַעֲשָׂרָה מַלְכִיּוֹת וּבַעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, דְּאִינּוּן י י', [2665]וַעֲשָׂרָה כִּתּוֹת דְּמַלְאָכִים יִתְעָרוּן לְגַבֵּיהּ, [2666]וְסָלְקִין לוֹן לְגַבֵּי עֲשַׂר סְפִירָן, [2667]וְנִגּוּנִין סָלְקִין מִנַּיְיהוּ מְרוּבָּעִים מִסְטָרָא דְּרָבִי"ע בְּאַרְבַּע חֵיוָון, [2668]וְאִינּוּן חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת אִינּוּן תְּמַנְיָא, וְאִינּוּן יאהדונה"י, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שם) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, כַּד יֵהֵא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּחֵיוָון תְּמַנְיָא, [2669]דְּאִינּוּן חֵיוָון עִתִּים חָשׁוֹת עִתִּים מְמַלְּלוֹת, [2670]וְכֻלְּהוּ מְחָאָן בְּגַדְפַּיְיהוּ בְּנִגּוּנָא, וְנִגּוּנָא בְּהוֹן (סלקא) בְּאַרְבַּע אַנְפִּין, לְכָל סִטְרָא

[2659] **ובזמנא דאיהי כו'.** ורוצה לומר זהו שופר הולך כנ"ל, ושם בפרשה הקול קול יעקב - קול שופר, כמו שבארנו שם, ורבקה אמרה כו' באינון מטעמים דיליה ויעקב אתער מתתא מתלבש בצלותין ובעותין, והקול קול יעקב בההוא שופר כו' ויבא לו יין כו' ולכן רשים ל"ו בתרי טעמי כנ"ל:

[2660] **דביה עתיד כו' מארבע כו'** רוצה לומר זהו שופר הולך רביע מארבע כו':

[2661] **ואיהו חשיב דאיהו כו'.** רוצה לומר כאן טעמי מאריך טרחא סוף פסוק כמו שמפרש והולך ובראש השנה עד כו' מאריך עלייהו כו' ודא איהו כו', ורוצה לומר טרחא - דמשא הוא לקב"ה לסבול אותם והוא מאריך טרחא כמו שאמרו בזוהר על פסוק משא דבר ה', והענין, שבהתעוררות השופר מעוררין השופר גדול ומתעורר הדין על השטן ולכן מתבהל וחשיב כו' אלא שהקב"ה מאריך כו':

[2662] **סלקא צלותא בניגונא.** רוצה לומר זהו שופר הולך שהוא ניגונא דצלותא כמו שכתוב (תהלים קנ ג) הללוהו בתקע שופר, דהוא ניגון הראשון מעשרה ניגונים כמו שאומר לקמן ב', ואמר בארבעה מינין רוצה לומר זהו רביע, ואמר דאינון שיר פשוט כו' - שהן ארבעה מיני ניגונין דמוסיקא כידוע, והן הכל בשם הוי"ה כמו שמפרש והולך, והן גם כן עשרה מיני ניגונין דעשרה אותיות אלו, והן עשרה הללוהו בתקע שופר הללוהו כו' כמו שאומר לקמן ב', ועיין לעיל תיקון י"ג כ"ג ב' צהלי קולך בת גלים בת עשרה גלגלים כו' בעשרה מיני ניגונים ובארבע חיוון דסליק יהו"ה, בשיר פשוט כפול משולש מרובע דאיהו יהו"ה דקולו סליק כגלי ימא, וגלי ימא דלעילא אינון עשרה גלגלים עיין שם בדבריו:

[2663] **בשמא דיקו"ק סלקא צלותא בניגונא אורייתא בניגונא כו'.** חשיב גם כן ארבעה תיקונים דסלקין בנגונא, לפרש טעם רביע:

[2664] **הה"ד אז כו'.** עיין לעיל ריש תיקון י', כ' ב' ובההוא זמנא אז ישיר כו' והאי שיר באז סליק כו' באן סליק לה כו' וסליק לה עד אתר דאתגזרת מתמן כו' בגין דסלקא עד אין סוף כו', וזה שאומר צלותא דאיהי שכינתא סלקא כו' כמו שבארנו שם האי תגא דתלשא איהי יוד כו', ועיין לעיל כ"ג ב' תניינא בשיר דא חכמה, שר י', ותלת יודין אינון י' י' י' ואינון רישא וסיפא ואמצעיתא דאת יוד, ואינון רמיזין בשמא סתים דאיהו יו"ד ק"י וא"ו ק"י, באלין תלת שבח דוד מלכא לברתא דמלכא הה"ד שיר למעלות - ל' מעלות אינון ודאי, אינון תלתין דרגין ורוצה לומר התפלה עולה בעשרה זכרונות כו' והן עשרה דפיקין ועיין לקמן תיקון כ"ה ועשרה מיני ניגונין כנ"ל:

[2665] **ועשרה כתות דמלאכים יתערון לגבייהו.** רוצה לומר לגבי שופרות וזכרונות ומלכיות:

[2666] **וסלקין לון לגבי ע"ס כו'.** רוצה לומר שלשים הנ"ל לעשר ספירות, דאלו שלשים הנ"ל הן נגד שלשה דרגין דנר"ן, בי"ע, מלכות עמודא דאמצעיתא בינה, באצילות, שלשה דרגין דמלכות סלקא לאתר דאתגזרת מתמן לגבי חכמה ותרב חכמת שלמה כו', וזה שאומר בתיקון י"ג דהיא סלקא תלתין דרגין וכנ"ל, ושם עשר ספירות דאצילות, וכן באצילות נקרא עשר ספירות בחכמה, כמו שאמרו בזוהר חדש ע"ג א' ועשר חכמות אתקריאו עשר ספירות מסטריה, ועיין מה שבארנו שם, והן ארבע אותיות השם ורוצה לומר זהו רביע, וקאמר

[2667] **וניגונים סלקין כו'.** רוצה לומר מהמלאכים, דאע"ג דאינון עשרה מכל מקום הניגון מרובע בשיר פשוט כו' דהוא עשרה כנ"ל, וכן ארבע חיון הן גם כן עשרה דארבע חיון הם ארבע אותיות הוי"ה כמו שאומר לקמן בתיקון כ"ח ושאר מקומות, והן עשרה דשיר פשוט כו' ולכן הארבע חיות ממונים על כל עשרה כתות כו':

[2668] **ואינון חיות קטנות כו'.** עיין לעיל נ"ב ב' חיות קטנות אלין אתוון דאדנ"י, עם גדולות אינון אתוון דיקו"ק, דאינון מרכבות דקב"ה ושכינתיה, וזה שאומר ואינון כו' ודאמר אינון תמניא לפרש א"ז ישיר כמו שמפרש והולך ועלייהו כו' דבהון שבח כו' ודוד בג"ד ותמניא אתוון לכל חד כו' סלקין כלהו ע"ב:

[2669] **דאינון חיון עתים כו'.** רוצה לומר שהן תמניא: דהוי"ה - חשות, ודאדנ"י - ממללות, ועיין מה שבארנו במקום אחר:

[2670] **וכלהו מחאן כו' ונגונא בהון כו'.** רוצה לומר שכל אחד מאלו יש לו שמונה, והן שמונה פעמים שמונה, כמו שמפרש והולך והן ארבע דנגונא דגדפין וארבע נגונא דאנפין:

מְרוּבָּעִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א ו) וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת מֵהֶם, לְכָל חַיָּה תְּמַנְיָא אִינּוּן בֵּין אַנְפִּין וְגַדְפִּין, לָקֳבֵל תְּמַנְיָא דִי בְּהוֹן שַׁבַּח מֹשֶׁה אָ"ז.

[דף נא ע"ב]

וְדָוִד בְּגִין דָּא תַּקִּין מָנָא בִּתְמַנְיָא נִימִין, וְשַׁבַּח לָהּ בִּתְמַנְיָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים יב א) לַמְנַצֵּחַ עַל הַשְּׁמִינִית, וּתְמַנְיָא אַתְוָון, לְכָל חַד תְּמַנְיָא, סָלְקִין כֻּלְּהוּ ע"ב, יאהדונה"י תְּמַנְיָא, [2671]וְתַלְיָין מַנַּיְיהוּ ס"ד תְּמַנְיָא לְכָל חַד, סָלְקִין כֻּלְּהוּ ע"ב, [2672]דָּא אִיהוּ (דף נא ע"ב) רָזָא דְחַשְׁמַל.

[2673]וְאִית נִגּוּנָא דְסָלְקָא בְּעֶשֶׂר, וְדָא אִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שיר ה יד) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב, וְאִית נִגּוּנָא דְסָלִיק בְּשִׁית, הֲדָא הוּא דִכְתִיב שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, י"ה יהו"ה צוּר עוֹלָמִים, י"ה י"ה י"ה אָדָ"ם.

אַרְבַּע כְּנָפַיִם אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, [2674]יהו"ה יהו"ה יהו"ה, מֶרְכָּבָה תְּנֵיְינָא, י"ה יהו"ה י"ה יהו"ה י"ה יהו"ה, לְעֵילָּא מִכֻּלְּהוּ י"ה יהו"ה חָכְמָ"ה בִּינָ"ה, [2675]כֶּתֶר אהי"ה אֲשֶׁר אהי"ה, [2676]וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה ו ב) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, וְדָא אבגית"ץ, בְּשִׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו לְיִשְׂרָאֵל דְּלָא יִסְתַּכְּלוּן בְּהוֹן שָׁנְאֵיהוֹן, וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו דְּלָא אַדְכִּיר לוֹן עוֹבְדָא דְעֶגְלָא, וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף מִן גְּלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות יט ד) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִיא אֶתְכֶם אֵלָי.

[2677]וְאִית נִגּוּנָא [2678]דְּסָלְקָא בִּתְרֵין כְּגוֹן הַלְלוּהוּ, וְאִית נִגּוּנָא דְסָלִיק בְּאַת חַד כְּגוֹן הַלְלִי בְּי', [2679]וְאִית נִגּוּנָא דְסָלִיק בְּחָמֵשׁ כְּגוֹן ה', וְהָא אִתְּמַר בְּכִנּוֹר דְּחָמֵשׁ נִימִין, אֲבָל נִגּוּנָא דְסָלִיק בְּשִׁית דְּאִינּוּן אבגית"ץ [2680]מִן ו' אִיהִי, וְאִית דְּסָלִיק לֵיהּ בִּתְלַת וְדָא אִיהוּ [2681]יה"ו, דְּאִיהוּ אהי"ה, וְסָלִיק נִגּוּנָא בֵּיהּ בַּתְקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה.

[2682]בַּתְקִיעָה הוּא קָלָא אָרוּךְ בְּנִגּוּנָא, עַד דַּהֲוָה סָלִיק לֵיהּ לְגַבֵּי יְמִינָא דְאִיהוּ חֶסֶד, בַּשְּׁבָרִים הֲוָה סָלִיק קָלָא דְנִגּוּנָא לְגַבֵּי גְּבוּרָה, [2683]דְּתַמָּן י"ה בִּימִינָא וּשְׁמָאלָא, וַהֲוָה נָחִית מִגֵּיהּ בְּחֶדְוָה חָכְמָתָא וְעוּתְרָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ

[2671] **ותליין מנייהו ס"ד.** רוצה לומר תמניא לכל אחד כנ"ל, שכל אחד כולל שילוב הנ"ל, שטבע המקור בענפין, וזה סוד שם ע"ב ושם מ"ב וכמו שאומר לעיל ל"ח א' ובתיקון כ"ב ס"ג א' ועיין מה שבארנו שם ושם, כי שם שש ולכל אחד שש, וכאן בשמונה. והענין, כמו שבארנו שם ל"ח א' דתשע נקודין הן צנורין לאותיות דקביעין בשכינה, והן שמונה דכאן, שמונה בכתר ומיניה תליין שמונה ספירות מחכמה עד יסוד, וכל אחד כולל שמונה, וכולם צינורין לשכינה וכתר שורשן כי אינו מענינם, ושם מ"ב הוא הדעת כולל שש ספירות וכל אחד כלול משש כמו שנבאר שם, ודעת הוא שרשם כמו בכתר כי הכלל כי הכתר שורש לכל והראשית מחכמה, וכן דעת לז"ת והראשית הוא מחסד עולם יבנה, ולכן ע"ב בחסד כי ג"ר כלולים ומ"ב בגבורה וזה שאומר

[2672] **ודא רזא דחשמ"ל** רוצה לומר שבו רזא דע"ב והוא בחסד במעון כמו שאמרו (ילקוט שמעוני יחזקאל פרק א סימן שלט) שבו כתות כו' וחשות כו', והן שאמרו עתים כו':

[2673] **ואית ניגונא כו' ידיו גלילי כו'.** רוצה לומר ידיו לשון יו"ד וכן אמרו בתיקון י"ג אינון עשרה גלגלים ועלייהו אתמר ידיו כו' ועשרה גלגלים אינון יו"ד דאינון לקבל עשר אצבעאן דבטשין בניגונא כו' וכל אלו הניגונין הן בחכמה זו, ואמר דוד בתהלים על עלמות לידותון על מחלת כו':

[2674] **יקו"ק כו' מרכבה תניינא כו'.** רוצה לומר דכאן הוא שם מ"ב מרכבה דשית, דלמעלה פירש שם ע"ב בעשר ספירות וכאן שם מ"ב דז"ת בכל אחד הוי"ה שלימה, חג"ת - שלש חיון נש"א, וכן נה"י, ומלכות - חיה רביעית, אדם, משלמת לכל תלת, ובה גם כן יקו"ק אלא לפי שנכללת מכל השלש חיות צריך להיות בה שלש הויות והיא המשלמת להון לשם י"ה יקו"ק, למרכבה ראשונה שיהיה בכל אחד שית אתוון, ולמרכבה תניינא י"ק יקו"ק והן גם כן שית אתוון הרי שית פעמים שית, וחו"ב גם כן שמותם העצמי י"ק יקו"ק, י"ק בחכמה, יקו"ק בבינה כידוע, הרי שם מ"ב והוא כנ"ל אלא דכאן מלכות משלמת לו"ק ובמקום הדעת חו"ב, והכל אחד כי הדעת הוא כלילות חו"ב ואמר

[2675] **כתר אקי"ק כו'.** רוצה לומר דהוא גם כן של שש אותיות דכל אחד סליק בשית כנ"ל (אלא דיה"ו) והוא שתי פעמים יק"ו אלא שנעשין בו אקי"ק, חד בחשבן והוא המשלים לנש"ב בשמונה אתוון וכידוע שבו נשלם נש"ב וזה שאומר

[2676] **ועלייהו אתמר כו' ודא אב"ג ית"ץ כו'.** רוצה לומר שם שם מ"ב כלו ושש כנפים לאחד כנ"ל ואמר בשתים כו' דהן הקצוות והן כוללין כל עשר ספירות: בשתים כו' הן חו"ב וזהו פניו, ובשתים כו' - נו"ה, ובשתים כו' הן חו"ג ששם מקום הכנפים לעופף, וכל הכנפים הן בקצוות שקו האמצעי כוללם, שקו האמצעי בשלשה: רב"ג:

[2677] **ואית כו' הללי ביו"ד.** וכן הללו - בו', וכן בה' כמו שאומר למטה, והן אותיות דהוי"ה:

[2678] **דסלקא בתרין כגון הללוהו.** ולא גרסינן הללויה, דהוא בתלת כמו שבארנו, אבל כאן שהוא"ו כפול לא חשיב לשתים:

[2679] **ואית ניגונא כו' כגון ה'.** והוא אהללה:

[2680] **מן ו' איהי.** והוא הללו ושל יו"ד הוא הללי כנ"ל:

[2681] **יה"ו.** הוא הללוי"ה וכמו שמפרש והולך בתקיעה כו', דהוא יה"ו, ובארבע כבר פירש למעלה דהוא יקו"ק, והרי הם מאחד ועד ששה וכלל שלהן כמנין יה"ו (6+5+4+3+2+1=21 ג.פ.):

[2682] **בתקיעה הוה קלא אריך כו'.** רוצה לומר דנגונא אריך הוא בתקיעה וקצר בשברים ועיין לקמן בתיקון כ"ה ומה שנבאר שם:

[2683] **דתמן י"ה כו'.** קאי אשניהם, תקיעה ושברים, ולכן נחית חכמתא ועושרא וכמו שמפרש והולך הרוצה כו', ועיין מה שבארנו על פסוק יברכך כו' וכמו שאומר בספר יצירה פ"ד:

הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, בִּתְרוּעָה הֲוָה סָלִיק קַלָּא דְנִגּוּנָא לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, [2684]וַהֲוָה נָחִית מִנֵּיהּ מַלְכָּא לְגַבֵּי כַּלָּה [2685]דְּאִיהִי קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, [2686]בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְעָרוּן כָּל מִינֵי נִגּוּנָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קנ ג) הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר, הַלְלוּהוּ בְּתוֹף וּמָחוֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִינִים וְעוּגָב, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה.

שׁוֹפָר אִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, תְּקַע דִּילָהּ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית לב כו) וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגָלוּתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא סָלְקָא מִן גָּלוּתָא בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל, וְאִתְקְרִיאַת תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ.

בְּנֵב"ל, [2687]בֶּ"ן ל"ב, בְּהַהוּא זִמְנָא בֶּ"ן יָעוּל לְהֵיכָלֵיהּ דְּאִיהִי ל"ב, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (משלי טו טו) וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָּמִיד, [2688]וּמַה דְּאִתְמַר בְּקַדְמֵיתָא (בראשית ו ו) וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ בְּגִין חַיָּיבַיָּא, מִיָּד דְּאִתְאֲבִידוּ אִתְקַיֵּים בֵּיהּ וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה (משלי יא י), [2689]כְּנוֹר, כ"ו נ"ר, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יהו"ה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים כז א) יהו"ה אוֹרִי וְיִשְׁעִי, נָהִיר בְּנ"ר דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, מִצְוָה דִּילֵיהּ, וְחָדֵי בָּהּ.

[2690]צִלְצְלֵי שָׁמַע חֵסֶד גְּבוּרָה, צִלְצְלֵי תְרוּעָה נֶצַח וְהוֹד, [2691]וּבְכֻלְּהוּ כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל י"ה, דְּאִיהוּ חָכְמָה וּבִינָה, דִּי בְהוֹן יְהֵא פּוּרְקָנָא ל"ו וְל"ה דְּאִינּוּן בֵּן וּבַת, [2692]וּבְהוֹן יִתְמַחוּן עֲמָלֵקִים מֵעָלְמָא, [2693]וְדָא אִיהוּ סוֹף פָּסוּק.

[דף מד ע"ב]

(דף מד ע"ב) [2694]דָּבָר אַחֵר וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי (בראשית כז ד) מִפִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וְלָא כַּאֲשֶׁר שָׂנֵאתִי מִפִּקּוּדִין דְּלָא תַּעֲשֶׂה, פִּקּוּדִין דְּלָא תַּעֲשֶׂה תַּלְיָין מִדְּחִילוּ דִּירְאָה, וְאִינּוּן לְרַחֲקָא הַשָּׂטָן מִנַּיְיהוּ, דְּלָא יִתְקְרִיב לְגַבֵּי כָּרְסַיָּא דְּאִיהוּ לְבָא, לְתַבְעָא דִינִין עַל אֲבָרִין קַדִּישִׁין דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, וְלִבָּא שְׁכִינְתָּא בֵּינַיְיהוּ.

[2684] **והוה נחית מניה מלכא כו'.** רוצה לומר הדעת שהוא בת"ת והדעת הוא משך הזרע, וידע אדם כו' - והוא זרע, וזה שאומר לגבי כלה, ואמר

[2685] **דאיהי קול כו'.** רוצה לומר היא הרביעית של שלשה דברים: (מלכים א יט יא) והנה כו' לא ברוח כו', ואמרו קול דממה דקה דתמן קאתי מלכא, וזה שאומר והוה נחית מניה מלכא כו' דאיהי כו':

[2686] **בההוא זמנא יתערון.** והן עשרה מיני ניגונים שהן הכוללים הכל והן בעשר ספירות, ואף שהן י"א, דעת נכלל בת"ת, וכמו שאומר לעיל מ"ט ב' ואתקרי תרועה דיליה מסטרא דעמודא דאמצעיתא דאיהו דעת ובג"ד כו', והוא אתי לגבי כלה, ומפרש והולך הללוהו כו' - בכל אחד שנים לבד הראשון, והראשון הוא שופר מלכות דכוללת הכל, ומתערין ביה בראש השנה ולעתיד לבוא ביום ההוא יתקע כו', וביה יתערון כל מיני נגונא, והראשון הדעת - מלכא לגבי כלה בנבל כמו שמפרש והולך, ועמו יתערון כל מיני, דכיון דהדעת נחית - כלהו נחיתין עמיה וכלהו מתערין עמיה, דכל האברים מתערין עמיה ועיין במדרש הנעלם ריש פרשת לך לך, ותקע שופר מפרש והולך דהיא שכינה תתאה, תקע של שופר, והיא סלקא באימא עילאה, וזה שאומר בההוא זמנא סלקא ורוצה לומר דלכן נאמר בתקע שופר:

[2687] **בן לב כו'.** רוצה לומר הדעת דהוא נקרא בן י"ה כידוע:

[2688] **ומה דהוה אמר כו'.** ולא סלקא נגונא לגבה והוא בזמן הגלות:

[2689] **כנור כו'.** הוא הת"ת וכמו שמפרש והולך ה' אורי כו', ה' דהוא אור, כמו שכתוב ותורה אור, נהיר בנר מצוה, וזהו כ"ו בנר, וזהו שאמר דוד ה' אורי - אורי דייקא בנפש דוד, ובאלו השנים: ת"ת ודעת, פירש שייעלון בשכינתא, וכמו שאומר לקמן לגבי עמודא דאמצעיתא והוא נחית כו', דע"י הת"ת נחית וכנ"ל, ועיין לקמן תיקון מ"ב ואיהו יקו"ק מקום אתקרי כו' בהאי שמא דאיהו יקו"ק צריך כו' והוא הדעת שקיא דאילנא שמא מפרש כמו שאומר לעיל י"ג א' ושאר מקומות, ולכן אמר בשניהם דחדי אותה כמשוש חתן כו' גילי מאד בת ציון כו' הנה מלכך יבוא לך כו' וכמו שאמרו בפסיקתא הא ודאי חדוה:

[2690] **צלצלי כו'.** לשון רבים, והנה ארבעה הנשארים הן בכתר ויסוד וחו"ב, ונראה שאף שלכאורה תוף ומחול הן חו"ב שהן ניגוני דדחילו ורחימו כמו שאמרו המפרשים, וכן מחול הוא בבינה, יום הכפורים, וכמו שאומר לעיל נ"ד א' מכל מקום מסדור הקרא נראה דהן בכתר ויסוד, וחשיב כל נגוני דקו האמצעי ואח"כ של קצוות וכוללם שני הקצוות בחדא, דשמאל נכלל בימין ובפרט לעתיד לבוא, וכסדר מלמעלה למטה במנים ועוגב, אלא שאפשר לומר משום דכתר לא נודע כי אם ע"י חו"ב לכן חשיב ליה אחריהם:

[2691] **ובכלהו כל כו'.** רוצה לומר בכל העשר נגנונים, ואמר לו' ולה' כו' ורוצה לומר דבזה נשלם השם דביה כל העשר ניגונים, ואמר

[2692] **ובהון כו'.** רוצה לומר בי"ה כמו שכתוב כי יד על כו', ואמר

[2693] **ודא איהו סוף פסוק.** רוצה לומר שופר הולך הן הניגונים, דהראשון הוא תקע שופר וכוללם כנ"ל, ורביע כמו שאומר לקמן בארבעה מינין דכוללין עשר (דרגא הן עשר כנ"ל דרגא בשית) והן עשר נינוגים כמו שאומר למעלה ועוד שופר כו', ואח"כ מאריך טרחא סוף פסוק ומפרש והולך למעלה, וכאן לא ביאר רק הראשון, שופר - בתקע שופר התחלה, והסוף - סוף פסוק תהלל י"ה:

[2694] **ד"א כו' ולבא שכינתא בינייהו.** רוצה לומר בין ישראל שהן האברים:

[2695]הַשְּׁטָן אִיהוּ סמא"ל, שָׁלְטָנוּתָא דִילֵיהּ בְּכָבֵד, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית לו א) עִשָּׂו הוּא אֱדוֹם, [2696]עַרְקִין דְּכַבְדָּא חֲיָילִין וּמַשְׁרְיָין דִּילֵיהּ, וְכָבֵד נָטִיל כָּל לִכְלּוּכִין וְחוֹבִין דְּעַרְקִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא טז כב) וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹתָם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, עֲוֹנוֹת תָּם, דְּהַהוּא אִישׁ תָּם, אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, [2697]אַתַּר דְּגְזֵרַת עִירִין.
מָרָה חַרְבָּא דִילֵיהּ, עֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית כז מ) וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה, וּמְנָא לָן דְּמָרָה אִיהִי חַרְבָּא דְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, דִּכְתִיב (משלי ה ד) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת, אִיהִי חַיִּים לְכָבֵד, וְסַם הַמָּוֶת לְלִבָּא, מָרָה אִיהִי גֵּיהִנָּם, וְאִית לָהּ תְּרֵי פִּיּוֹת דְּאָמְרִין הַב הַב, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ל טו) לַעֲלוּקָה [2698]שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב, שְׁתֵּי בָנוֹת דְּאָמְרִין הַב חַיָּבִין לְגֵיהִנָּם.
שַׁבְעִין עַרְקִין אינון בְּכַבְדָּא, לָקֵבֵל שַׁבְעִין מְמַנָּן, [2699]כָּבֵד וְיוֹתֶרֶת ע"ב, יוֹתֶרֶת דִּילֵיהּ אִיהִי נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, בְּגִין דְּשִׁיּוּרִין דִּילֵיהּ (נ"א דילה) נַטְלָא טְחוֹל דְּאִיהוּ חֹשֶׁךְ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית א ד) וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, [2700]דְּשָׁלְטָנוּתָהּ בְּגָלוּתָא דְּאִיהוּ לַיְלָה, וּבְגָלוּתָא שַׁעְתָּא קַיְימָא לֵיהּ, דְּאִיהִי לִילִי"ת אִימָּא דְּעֶרֶב רַב, וְאִיהִי שְׁחוֹק הַכְּסִיל (ס"א הטחול), וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (איוב ז ט) כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ [2701]כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה.
וְדָא אִיהוּ צַדִּיק מִמֶּנּוּ בּוֹלֵעַ, דְּרָשָׁע וַדַּאי דְּאִיהוּ כְּסִיל, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (חבקוק א יג) לָמָּה תַּבִּיט בּוֹגְדִים תַּחֲרִישׁ בְּבַלַּע רָשָׁע צַדִּיק מִמֶּנּוּ, וְאוֹקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, צַדִּיק מִמֶּנּוּ בּוֹלֵעַ אֲבָל צַדִּיק גָּמוּר אֵינוֹ בּוֹלֵעַ, וּבְגִינֵיהּ

2695 **השטן כו' בכבד כו'.** עיין במדרש הנעלם פרשת תולדות קמ"ח ד' ויצא הראשון אדמוני א"ר כהנא הכבד הוא הראשון והוא אדמוני למה הוא אדמוני על שבולע את הדם תחלה רא"א למה נקרא ראשון על שם ראשון לבלוע הדם כו' והוא אומר ללב עד שאתה מהרהר בדברים אלו בדברי תורה, הרהר באכילה ושתיה לקיים גופך הה"ד ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני כו' עיין שם בדבריו, וזה שאומר דעליה כו' ולכן ביום הכפורים ועניתם כו' לית ליה רשו לאסטוני דהיום לאו דיליה הוא ולית ליה חולקא בישראל:

2696 **ערקין כו'.** כמו שאומר לקמן שבעין ערקין כו' והוא ראש לכולם:

2697 **אתר דגזרת עירין.** רוצה לומר דכל גזרת עירין הכל בא אל משריין דיליה שהן השומרים והוא נושא עונותם אליהם כי גחלים אתה חותה כו' ועיין בזוהר פרשת אחרי מות ס"ג ב' ופרשת אמור ק"ב א' וקב"ה אהדר לרישי דעמא כו' א"ר יוסי ווי לון לעמא דעשו בשעתא דהאי שעיר משדרי כו', וכן הוא בכבד וכמו שאמרו בזוהר פרשת פנחס רל"ב ב' וכל ההוא עכירו וטנופין ולכלוכא דאינון עובדין בישין אנח לכבד דאתמר ביה עשו איש שעיר וכל ערקין דיליה דאינון שאר עמין עובדי עבודת גלולים, הה"ד ונשא השעיר עליו את כל עונותם - עונות תם, דאתמר ביה ויעקב איש תם, וחובין דעמיה דאינון ערקין ודפקין דלבא, ובג"ד שחין וצרעת וספחת לכל אינון אברים מכבד אשתכחו מאלין לכלוכין כו' ומפסולת דפסולת דכבד נטיל טחול דאתמר ביה יהי מארת, מארת ה' בבית רשע, אמר רעיא מהימנא כו' א"ר פנחס אורחא כו' עיין שם בדבריו:

2698 **שתי בנות כו'.** והן שתי בנות לוט במדרש הנעלם פרשת וירא עיין שם בדבריו:

2699 **כבד ויותרת ע"ב.** נגד עשו וישמעאל כמו שאמרו בתיקון ל"ז, וכן בקדושה: אברהם ויצחק, אני והו, וכמו שבארנו במקום אחר:

2700 **דשלטנותיה בגלותא כו'.** כמו שכתוב (איכה א ה) היו צריכה לראש, ואינון ערב רב כמו שאומר למטה ושבעים ותרין אומין פלחי כוכביא - בכבד כנ"ל, ואלו השלשה לעתיד לבוא - בתש"ר יעברון מעלמא, ועיין לעיל מ"ה ומה שבארנו שם, וזה שאומר ובגלותא - שעתא אימא דערב רב ואיהי לילית הטחול נחש כנ"ל, ועיין ברעיא מהימנא פרשת פנחס שם אמר רעיא מהימנא והא אוקמוהו רבנן עליה טחול שוחק ואיהו שחוק הכסיל ובג"ד אוקמוהו רבנן אוי לו למי שהשעה משחקת לו, וקהלת אמר טוב כעס משחוק - טוב כעס דכבד דאיהי מרה רצועה דקב"ה רצועה לאלקאה בה צדיקיא בעלמא דין במרעין בישין במכתשין, משחוק דשחיק לון בטחול בלכלוכא דהאי עלמא דשוחק לון שעתא בעותרא, ועוד ארעיא מהימנא דטחול איהו זחיל עפר, ואיהו תקיף יתיר מארס דמרה, ובגין דערב רב אינון שאור שבעסה ואינון אומין דעלמא פלחי כוכביא דמיין למוץ, יתיר מעכבין בגלותא ערב רב לישראל מאומין עובדי עבודת גלולים, כמה דאוקמוה רבנן מי מעכב שאור שבעסה דאינון דבקין לישראל כשאור בעסה אבל אומין עובדי עבודת גלולים לאו אינון אלא כמוץ אשר תדפנו רוח כו', וזה שאומר ואיהו שחוק כו':

2701 **כן יורד כו'.** רוצה לומר בטחול דהוא שאול תחתית כנ"ל, אע"ג דמרה הוא גיהנם מכל מקום עולין ממנה, מה שאין כן בשאול, והוא על עסקי שחוק הטחול כמו שאמרו (ילקוט שמעוני בראשית לח סימן קמה) הכל כו' חוץ מהבא על אשת איש והמלבין והמכנה כו', ואמרו באשת איש (משנה סוטה א ד) הרבה שחוק עושה, ובמכנה ומלבין - כמתלהלה היורה כו' משחק אני, ועיין בזוהר פרשת פנחס רס"ו ב' היכלא שתיתאה כו' בגין דהכא קיימין כל אינון נשיקין בישין ותיאובתין בישין וכל עדונין דגופא בהאי עלמא, די באינון עדונין אתתרך בר נש מהאי עלמא ומעלמא דאתי, ועל האי היכלא כתיב כי נופת תטופנה שפתי זרה כו', והוא הטחול כנ"ל עיין שם בדבריו, ועיין מה שבארנו במקום אחר כי היורד למדור זה בגיהנם לא יעלה כמו שאמרו כלה כו' כנ"ל ואף שכתיב מוריד שאול כו' עיין שם, וכן הוא בטחול כד משיך לבר נש בליצנותא כתיב גרש לץ, אל תוכח לץ, וזה שאומר וי לנשמתא כו', ואמר כד בלע כנ"ל דצדיק ממנו בולע, רוצה לומר לצדיק שאינו גמור - צריך להתרחק ממושב לצים, כמו שאמרו (ע"ז יח ע"ב) הא למדת שמושב כו', ואמרו (פסחים קיב ע"ב) אל תדור בכשנציב, וכן תאות ועדוני העולם הזה יכול להתפתה מהן, וכן הערב רב לצדיק שאינו גמור - יכול לו, כמו שאמרו (ברכות ז ע"ב) אל תתגרה ברשע שהשעה משחקת לו, והוא שחוק הטחול כנ"ל, ואמר ובגיניה אתמר מוריד כו' - לתרץ שנמשך אחר שחוק הכסיל, וכמו שאמרו (ר"ה יז ע"א) ועליהן אמרה חנה מוריד כו', וכן בעולם הזה, אף שנפתה אחריהם - יכול לעלות, וכן צדיק שאינו גמור שנבלע בערב רב, אבל ערב רב עצמן - כלה ענן כו', וזה שאומר וי לישראל כו':

אִתְמַר (ש"א ב ו) מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיַּעַל, וַוי לְנִשְׁמָתָא כַּד בָּלַע לָהּ טְחוֹל, וַוי לְיִשְׂרָאֵל כַּד אִתְבַּלְעוּ בְּעַרֶב רַב, דַּעֲלַייהוּ אִתְמַר (בראשית מא כא) [2702]וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָה, וּמַרְאֵיהֶן רַע כַּאֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה.
בְּזִמְנָא דְּגָלוּתָא כָּל מְמַנָּן דְּאוּמִין דְּעָלְמָא וְעֵרֶב רַב, אִתְמַר בְּהוֹן (איכה א ה) הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ אוֹיְבֶיהָ שָׁלוּ, [2703]צָרֶיהָ וַדַּאי אִינוּן עֵרֶב רַב, עֲלַייהוּ אִתְמַר (ישעיה א כג) שָׂרַיִךְ סוֹרְרִים וְחַבְרֵי גַּנָּבִים כֻּלּוֹ, אוֹהֵב שֹׁחַד וְגוֹמֵר, [2704]אוֹיְבֶיהָ שָׁלוּ אִלֵּין עִשָּׂו וְיִשְׁמָעֵאל וְשַׁבְעִין מְמַנָּן, דְּאִינוּן כֻּלְּהוּ בְּעוּתְרָא, וְיִשְׂרָאֵל בְּדוּחֲקָא בַּעֲנִיוּתָא, וּבְגִין דָּא וַוי לְעָלְמָא כַּד אִתְבַּלְעוּ בְּעַרְבוּבְיָא בִישָׁא, [2705]וּמַאן גָּרַם דְּאִתְבַּלְעוּ בְּמֵעַייהוּ וְלֹא נוֹדַע כִּי בָאוּ אֶל קִרְבֶּנָה, בְּגִין דְּעוֹבְדַיהוֹן בִּישִׁין בִּידַיהוֹן, [2706]הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קו לה) וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם,
[2707]כְּגַוונָא דָא נִשְׁמָתָא אִיהִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כַּד אִיהִי שְׁלִימָא בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, אִתְמַר בָּהּ (שיר ד ז) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, בְּהַהוּא זִמְנָא שַׁרְיָא שֵׁם יהו"ה עֲלָהּ, וְאִתְמַר בָּהּ (דברים כח י) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלַיִךְ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ, וּמְמַנָּן דְּכֻבְדָּ וְעַרְקִין דִּילֵיהּ וּמְמַנָּן דְּטְחוֹל וְעִרְבּוּבְיָא בִישָׁא דִילֵיהּ, מִתְכַּפְיָין תְּחוֹת לְבָא דְתַמָּן נִשְׁמָתָא.

[דף מה ע"א]

וְאִם נִשְׁמָתָא אִיהִי מִתְטַנְפָא (ס"א פגימא) בְּחוֹבִין, [2708]אוֹ גָּרַע מִינָהּ אֲפִילּוּ פִּקּוּדָא חֲדָא (דף מה ע"א) מֵאִינוּן פִּקּוּדִין,
[2709]כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין עֵבִירָה מְכַבָּה מִצְוָה, בְּהַהוּא אֲתַר (נ"א אבר) דְּשַׁרְיָא עֵבִירָה וְאִסְתַּלַּק מִצְוָה מִנַּיהּ, הַהוּא אֵבֶר אִיהוּ פָּגוּם, וְאִיהוּ מוּם דְּנִשְׁמָתָא, בְּגִינֵיהּ לָא שַׁרְיָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל נִשְׁמָתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא כא יח) כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב, נִשְׁמָתָא דְּאִית בָּהּ מוּם בְּחַד מֵרַמַ"ח פִּקּוּדִין דִּילָהּ לָא אִתְקְרִיבַת בְּגִינֵיהּ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
[2710]אֲבָל נִשְׁמָתָא מִסְטְרָא דִשְׁכִינְתָּא לֵית בָּהּ מוּם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שיר ד ז) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, אִם יֵצֵר הָרָע בָּעֵי לְקָרְבָא לְהַהוּא אֲתַר, כְּיוָן דִּשְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא תַּמָּן דְּאִיהִי נִשְׁמָתָא, אִתְמַר בָּהּ (במדבר א נא) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, בְּגִין דַּעֲלָהּ אִתְמַר (ישעיה מב ח) אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, דְּהַיְינוּ אֵל אַחֵר אֵל אַחֵר זָר, [2711]דְּנִשְׁמָתָא אִיהִי יְקָרֵיהּ, וְאִיהִי תּוּשְׁבַּחְתֵּיהּ, דְּבָהּ מְשַׁבַּח בַּר נַשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּצִלּוֹתָא בְּכָל יוֹמָא בְּכַמָּה תּוּשְׁבְּחָן וְהוֹדָאָן, וּבְגִין דָּא אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי [2712]לַפְּסִילִים, אִלֵּין שַׁבְעִין מְמַנָּן, דְּלָא יְהִיב לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְשׁוּ לְשַׁלְטָאָה עֲלָהּ, דְּאִינוּן עַרְקִין דְּכֻבְדָּ דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר, טְחוֹל נָחָשׁ יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד אֹשֶׁת זְנוּנִים, בָּתַר דַּעֲבִידַת [2713]נִיאוּפִין עִם אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּפַלִּיגַת דְּמָא דִילָהּ דְּאִיהִי תַּמְצִית דִּילָהּ לְכָל עַרְקִין, שִׁיוּרָא קָרֵיבַת לְגַבֵּי טְחוֹל דְּאִיהוּ בַּעֲלָהּ כְּסִיל, דִּלְא נָטִיל טְחוֹל אֶלָּא תַּמְצִית (נ"א שמרים) דְּדָמָא, וְלָא יְהִיב לֵיהּ מִדָּמָא אָחֳרָא, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת יוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, [2714]בְּגִין דְּלָא יְהִיב אֶלָּא שִׁיוּרִין,

---

[2702] **ולא נודע כו'.** דנשמתא, כאשר היא בלב אז היא נודע, דמנהגת הגוף לכל רעותה, אבל הטחול אף שנשמתא יורדת לתוכה - היא רע כאשר בתחלה, וכן הערב רב אף שהצדיקים מעורבין ביניהם אינן חוזרין כלל, ומראיהן רע כו' וזה שאומר דעלייהו כו':

[2703] **צריה ודאי.** רוצה לומר דהן רישי עמא בגלותא כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית כ"ה א' ואינון עמלקים כו' בגלותא אינון רישין בקיומא סגי כו':

[2704] **אויבי' שלו כו'.** הן ע"ב דכבד כנ"ל:

[2705] **ומאן כו' ובגין כו'.** וכן הנשמה בכבד וטחול - על שם שהנשמה נתפתה אחריהם - גלת אח"כ בהם:

[2706] **הה"ד ויתערבו כו'.** רוצה לומר ויתערבו - בערב רב, בגוים - בגוים ממש:

[2707] **בג"ד נשמתא איהי כו'.** רוצה לומר וכן בנשמה, וכמו שאומר לקמן וכן בכנסת ישראל כמו הנשמה בגוף כן הוא השכינה בעולם וכנ"ל:

[2708] **או גרע כו'.** רוצה לומר אחד מרמ"ח מצוות עשה וכמו שאמרו (חגיגה ט ע"א) מעות כו' - במצוות לא תעשה, וחסרון כו' - במצוות עשה:

[2709] **כמה דאוקמוהו מ"מ כו'.** קאי על מה שאמר או גרע כו', ורוצה לומר או שהיא מטונף בחובין, או שאפילו שרק שעבירה הועילה לחסר מצוה אחת, וכמו שמפרש והולך בההוא אתר דשריא כו':

[2710] **אבל נשמתא כו' כיון כו' דעלה אתמר כו'.** וכן הוא בשכינתא בגלותא כמו שאומר לקמן נ' א' נ"א א' ואי תימא דשלטא על שכינתא כו':

[2711] **דנשמתא איהו יקרי' כו'.** רוצה לומר מה שכתוב וכבודי כו':

[2712] **לפסילים אלין כו'.** ואחר הוא אחר דכבד ויותרת וכמו שמפרש והולך:

[2713] **נאופין עם כו'.** רוצה לומר שבעים ערקין כמו שמפרש והולך והוא ניאוף, דטחול הוא בעלה ואיהי לא יהבא ליה אלא תמצית דתמצית, וזהו שחוק העולם הזה - תמצית דתמצית דיותרת, ויותרת מכבד, וכבד נוטל הלכלוכית מלב כנ"ל:

[2714] **בגין דלא יהיב אלא שיורין.** רוצה לומר בין לערקין וכל שכן לטחול:

[2715]וְכָבֵד אִיהוּ קִטְרוּגָא דְרֵיאָה, דְּסָלִיק לְגַבֵּי לִבָּא נוּרָא מִנֵּיהּ, וְאִי לָאו דְּנָשִׁיב בֵּיהּ כַּנְפֵי רֵיאָה, הֲוָה אוֹקִיד לְלִבָּא (והוה אוקיד כל גופא נורא דלבא), הַדְרָא דְכִנְתָא לִוְיָתָן, לָקֳבֵל חֵלֶב טָמֵא, נָחָשׁ אִיהוּ קִטְרוּגָא דְלִבָּא, וַעֲלַהּ אִתְּמַר אֲפִילוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק, אֲבָל עַקְרָב פּוֹסֵק, שָׂרָף אִיהוּ מָרָה קִטְרוּגָא דְמוֹחָא, בְּגִין דְּמָרָה אִיהִי שְׂרֵיפַת כָּל גּוּפָא.

[2716]בְּגִין דָּא תְּקִיעָה שְׁבָרִים וּתְרוּעָה אִינוּן תְּבִירוּ דִלְהוֹן, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (תהלים פט טז) אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יהו"ה בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן, מַאי פָּנֶיךָ אִלֵּין תְּקִיעָה שְׁבָרִים וּתְרוּעָה, דְּאִינוּן תְּקִיעָה חִוְורוּ דְאַנְפִּין, שְׁבָרִים סוּמְקוּ דְאַנְפִּין, תְּרוּעָה [2717]יְרוֹקָא דְאַנְפִּין, [2718]וּבָהּ נָפְקִין יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא, בְּזִמְנָא דְמִתְהַפְּכִין אַנְפִּין דְּיִשְׂרָאֵל לִירוֹקָא כְּאִתְּתָא עוּבָּרָא.

[2719]וּבְאִלֵּין תְּלַת גַּוָּונִין נַהֲרָא שְׁרַגָּא דְאִיהִי נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם (משלי כ כז), מַאי אָדָם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, תְּלַת גַּוָּונִין דִּשְׁרַגָּא, [2720]וּתְלַת גַּוָּונִין אִלֵּין אִינוּן לְבוּשִׁין לִתְלַת אֲבָהָן, דְּאִינוּן חִוָּור סוּמָק יָרוֹק, גַּוָּון אוּכְמָא אִיהִי קַדְרוּתָא דִלְהוֹן, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיה נ ג) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, וּבְהוֹן מִתְלַבְּשִׁין הו"ה, תְּכֵלֶת לְבוּשָׁא דְאַת י' [2721]דְּאִיהוּ תַּכְלִית דְּכֹלָּא, [2722]נֵר אִיהוּ י', שַׁלְהוֹבָא דְסָלִיק מִנֵּיהּ ו', וְנִעְנוּעָא דִילֵיהּ הָכָא וְהָכָא דָא ה"ה.

וּלְסִטְרָא אָחֳרָא אִית נֵר חֲשׁוֹכָא דְגֵיהִנָּם, [2723]וְאִית לֵיהּ תְּלַת גַּוָּונִין, גַּוָּון סוּמָק דָּא כָּבֵד, עִשָּׂו הוּא אֱדוֹם (בראשית לו א), מָרָה גַּוָּון יָרוֹק, טְחוֹל גַּוָּון שָׁחוֹר, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם כז א) וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְסִימָנִיךְ בְּאִלֵּין גַּוָּונִין שְׁקַעֲרוּרוֹת (ויקרא יד לז) יְרַקְרַקּוֹת אוֹ אֲדַמְדַּמּוֹת [2724]וּמַרְאֵיהֶן שָׁפָל מִן הַקִּיר, שָׁפָל הוּא גַּוָּון אוּכָם, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם יג כא), וּשְׁפָלָה אֵינֶנָּה מִן הָעוֹר וְהִיא כֵהָה, וְאִיהִי שִׁפְלוּת דְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא, (מכאן עד סוף הפסקא מובא מלעיל מג ע"ב)

[2715] **וכבד איהו קטרוגא דריאה כו' נחש איהו קטרוגא דלבא ועלה אתמר אפי' נחש כו' שרף איהו מרה קטרוגא דמוחא בגין דמרה כו'.** עיין מה שבארנו לעיל מ"ג א', ואמר אפילו נחש כו' רוצה לומר אפילו רדוף אחר התאוות, והרהורי התאוות רודפין אותו, מכל מקום לא יתבטל מהתפלה, אבל עקרב דהוא הכבד שהן נחש שרף ועקרב, ויותרת הוא צמאון אשר כו' דלא יהיב אלא תמצית, והן ארבעה גליות כידוע והיא האחרונה מארבעה אבות נזיקין שהיא תכלת, תכלית דכלהו כנ"ל בור, מים אין בו כו' (שבת כב ע"א), ונקרא עקרב כעס דכבד כמו שאומר לעיל נ"ב דעקר בית, וכמו שאמרו בזוהר פרשת תצוה דכעס עקר נשמתא כו', טורף נפשו באפו, ואמרו (ערובין סה ע"א) ביומא דרתח לא הוה מצלי, וזהו פוסק, ואמר בגין דמרה כו' רוצה לומר וסליק אף למוחא שמשם המעין דאשקי לגופא:

[2716] **בג"ד תקיעה כו'.** כנ"ל מ"ג א' וכבד דהוא אל אחר - בתרועה כו', וכן האומין שהן בכבד ומרה, וערב רב שהן בטחול, הן גם כן מתעברין בתשר"ת כמו שאמרו בזוהר ועיין בזוהר פרשת פנחס רל"א ב' וכדין כל ישראל בעאקו ונטלי שופר כו' ושם רל"ב א' נטלין שופר כו' בתרועה ותקיעה ושברים אתבסם כו':

[2717] **ירוקא דאנפין.** אע"ג דגווני דאנפין הן שתים: חוורו וסומקו, וכמו שאמרו דודי צח ואדום סהדותא דאו"א, מכל מקום נכלל ירוקא גם כן שם שהן שלושה מוחין, אלא שחורא וסומקא מכסין אותו, וכשהולכין החוורא וסומקא נשאר הירוקא, ועיין באידרא רבא קל"ג ב' פתח ר"ש ואמר כתפוח כו' בתלת גווני כו':

[2718] **ובה נפקין כו'.** רוצה לומר כגוון ירוק ורוצה לומר לכן נאמר אשרי העם יודעי תרועה, ובדעת - כי תמלא הארץ דעה, ובקול תרועת מלחמה, ונאמר (ירמיהו ל ו) ונהפכו כל פנים לירקון, ואמר כאשה עוברה כמו שכתוב (שם) שאלו וראו אם יולד זכר כו', ואמרו בסנהדרין צ"ח ב' פמליא של מעלה כו':

[2719] **ובאלין תלת כו' דאיהי נר כו'.** רוצה לומר נפש רוח - הוא נר, נשמת הוא הנשמה, והן שלשה גוונין דתש"ר: מוחא וריאה ולבא וכנ"ל מ"ג א', ואע"ג דה' כנ"ל מד' ואינון חיור כו' מפרש למטה דתכלת הוא גוון רביעי הכוללם, וכמו שלשה יסודות אמ"ש - דעפר כוללם ולא חשיב אלא אמ"ש, וגוון אוכם הוא קדרות וגלותא דלהון, וזה שאומר גוון אוכמא איהי כו' תכלת לבושא כו', והן ארבע אותיות הוי"ה כמו שמפרש והולך ותלת גוונין דשרגא כו' ובהון מתלבשין הו"ה, שהן מלמטה למעלה שהוא בנוק' וכמו שאומר לקמן בתיקון ס"ט ושאר מקומות ונכלל בתלת נר"ן כנ"ל ולכן אמר מאי אדם כו', הפנימית של הנר, שקיא דאילנא:

[2720] **ותלת גוונין כו' לתלת אבהן כו'.** כידוע ועיין בזוהר פרשת פנחס רט"ו א' ר"א אמר לעולם לא כו' ר' אבא אמר יאות הוא אבל הכי אמר כו':

[2721] **דאיהו תכלית דכלא.** ספירה אחרונה שלה, דכוללת הכל, והיא תכלית דכלא, שהכל בשבילה כמו שכתוב (יחזקאל כ ט) ואעש למען שמי, (תהלים קיח כב) אבן מאסו כו' לראש פנה, (יחזקאל א כו) אבן ספיר דמות כסא, (סוטה יז ע"א) תכלת דומה כו':

[2722] **נר איהו כו'.** עתה מפרש שם הוי"ה, ארבע אתוון, על כלל הנר, והכל הוא בנשמתא דאיהו נר כו', וזה שאומר למעלה מ"ד ב' בג"ד נשמתא כו' בההוא זמנא שריא בה שם ה' כו':

[2723] **ואית לי' תלת כו'.** שכן הוא בנר, כאשר אינה דולקת יפה והיא חשוכה - יש לה אלו שלשה הגוונין שמפרש והולך:

[2724] **ומראיהן שפל כו' גוון אוכם כו'.** מביא ראיה, שנאמר ושפלה כו' ונאמר כהה, והוא שחור כי היא שפלה מכל הגוונין, ולובשין אותה האבלים וכל בעלי הצער, והיא נטפלת על כל הגוונין, וכן הוא בטחול שהיא בשפל הגוף, שאול תחתית, וכן הוא מדרגה התחתונה לגלותא דנשמתא, והיא יסוד עפר שעליה נאמר ישפילנה עד עפר, התנערי מעפר, וכמו שבארנו להלן, וזה שאומר ואיהי שפלות כו':

[2725]וּתְכֵלֶת לֵית בְּסִטְרָא אַחֲרָא בְּגִין דְּאִיהוּ דּוֹמֶה לְכַרְסְיָא יְקִירָא.
נִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא אִתְגַּלְיָין [2726]בְּכְבֵד מָרָה וּטְחוֹל, כָּל אִינּוּן אֵבְרֵי דְּגוּפָא דְּאִינּוּן עַמָּא קַדִּישָׁא, כֻּלְּהוּ דַּחֲקָן בְּמְרִירוּ, בְּגִין דְּנִשְׁמָתָא אַתְרָא דִּילָהּ מוֹחָא, יוֹנָה קַדִּישָׁא נִשְׁמָתָא, שְׁכִינְתָּא נִשְׁרָא, [2727]דִּבְהַאי יוֹנָה אִתְפַּרְנָסַת, בְּכַמָּה צְלוֹתִין וּפוּלְחָנִין, [2728]סְפִינָה דְּיוֹנָה קַרְקַפְתָּא, וְכַמָּה מְמַנָּן אִית בְּהַאי סְפִינָה דְּמַנְהִיגִין לָהּ, וְאִינּוּן אוּדְנִין עַיְינִין חוֹטָמָא פּוּמָא, שֶׁבַע מְמַנָּן אִינּוּן, [2729]וְסָלְקִין לְשִׁבְעִים לָשׁוֹן [2730]דַּהֲווֹ בִּסְפִינָה דְּיוֹנָה.

[דף מה ע"ב]

[2731]וְיוֹנָה (דף מה ע"ב) אִיהִי צְלוֹתָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, נִשְׁרָא דְּאִתְפַּרְנָסַת בָּהּ דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, אִם יִשְׂרָאֵל לָא מִשְׁתַּדְּלִין בְּצְלוֹתִין וּבָעוּתִין וּפוּלְחָנִין דְּנִשְׁרָא דְּאִיהִי רֵיאָה, מִיָּד וַיהוה״ה הֵטִיל רוּחַ גְּדוֹלָה אֶל הַיָּם (יונה א ד), [2732]דְּאִיהִי רוּחַ סְעָרָה, [2733]רוּחַ יהו״ה תְּנִיחֵהוּ בְּקִדְמֵיתָא, [2734]רוּחַ דְּנָשֵׁיב בְּכַנְפֵי נִשְׁרָ״א דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּבֵיהּ פָּרַח נִשְׁרָא בְּאִינּוּן תְּרֵין שִׁפְוָון, [2735]רוּחַ דְּנָשֵׁיב בְּכֻלְּהוּ דָּא רוּחַ דְּחוֹטָמָא.
[2736]הַאי רוּחַ בְּכָל אֲתַר דְּאִיהוּ שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה תַּמָּן אִשְׁתַּכְּחוּ, אִיהוּ ו׳ דְּנָשֵׁיב בְּכַנְפֵי רֵיאָה וְעַל לִבָּא, דְּתַמָּן (משלי כ כז) נֵר יהו״ה נִשְׁמַת אָדָם, נִשְׁמָתָא בְּמוֹחָא, רוּחַ בְּכַנְפֵי רֵיאָה, נֶפֶשׁ בְּלִבָּא, [2737]וּמַחֲשָׁבָה רָכִיב עֲלַיְיהוּ דְּאִיהוּ אָדָם, וּלְזִמְנִין תְּלַת לַלֵּב, נִשְׁמָתָא וְנַפְשָׁא בְּתְרֵי בָּתֵּי לִבָּא, רוּחָא דְּנָשֵׁיב בְּהוֹן וְאִינּוּן נֶפ״שׁ וְרוּ״חַ, סִימָן נֶ״ר, [2738]וְהַאי ו׳ אִיהוּ דְּנָשֵׁיב בְּדְרוֹעִין בְּשִׁית פִּרְקִין דִּלְהוֹן, וְאִיהוּ נַשִּׁיב בְּתְרֵין שׁוֹקִין בְּשִׁית פִּרְקִין,

---

[2725] **ותכלת לית בס״א בגין דאיהי דומה לכרסיא.** רוצה לומר דבנר חשוך אין שם מראה חוור ולא תכלת, ועל חוור לא הוצרך לפרש כי הוא מראה חסד, אור שהם חסרים ממנו ודאי, ועל זה אמרו מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר כו׳. דכיון שאלו שני המראות נראים, על כרחך הוא אור בהיר, אור היום, וכן בציצית אלו שנים: לבן ותכלת:

[2726] **בכבד כו׳.** סדרן הוא: מרה כבד וטחול - לנר״ן:

[2727] **דבהאי יונה אתפרנסת כו׳.** דתורים ובני יונה הן קרבנא כמו שאמרו בזוהר פרשת פנחס בסוד הקרבנות, ולקמן ס״ד קרבנא תליתאה כו׳ או שני בני יונה וגו׳ דאי זכו נשרא דיעקב נחית לקבלא לון כו׳:

[2728] **ספינה דיונה קרקפתא כו׳.** כנ״ל דנשמתא איהי במוחא:

[2729] **וסלקין לשבעין כו׳.** דכמו שהן שבעים אומין, כן הוא בישראל, שבעים משפחות, שבעים נפש, וכן הוא בגוף משמשין למוחא אלו שבעים, כל אחד כלול מעשר:

[2730] **דהוו בספינה דיונה.** כמו שאמרו בפרקי דר׳ אליעזר ושאר מקומות:

[2731] **ויונה איהי כו׳ נשרא כו׳.** כמו בנשמתא ושכינתא תתאה, כן הוא בשכינתא תתאה ועלאה, דשכינתא תתאה - נשמתא דכלל ישראל, וכבד הוא דאומין פלחי כוכביא כנ״ל:

[2732] **דאיהי רוח סערה.** כמו שכתוב ויהי סער גדול כו׳:

[2733] **רוח ה׳ תניחהו בקדמיתא.** רוצה לומר בתחילה קודם גלותא, וכן בנשמתא - קודם גלותא מלבא לכבד כו׳, וכן בשכינתא - גלותא מירושלים דאיהי לבא כנ״ל מ״ג ב׳, והכלל שכל ענין השכינה בישראל כן הוא הנשמה בגוף:

[2734] **רוח דנשיב כו׳.** רוצה לומר הפה הוא בינה, פתוחי חותם, ה׳ עלאה כידוע, ושתי שפוון הן שתי כנפיה דבהון סלקא צלותא וכמו שכתוב אם תשכבון בין שפתים, ואמר לקמן ובתיקוני זוהר חדש אל תקרי אם אלא אם, ורוח דנשיב בפה שע״י מגביה השפתים הוא עמודא דאמצעיתא דנקרא רוח, רוח היוצא מכנפי ריאה דעל ידו פרח נשרא:

[2735] **רוח דנשיב בכלהו כו׳.** רוצה לומר בכל האברים כמו שכתוב ויפח באפיו כו׳, האף ניעור וחוטם ידוע שהוא בת״ת כמו שאומר לקמן בתיקון ע׳ בענין ארבעה חושים ובזוהר חדש פרשת יתרו:

[2736] **האי רוח בכל אתר דאיהו.** רוצה לומר בכל מקום שהוא הרוח - תמן אשתכחו, שהוא הבריח התיכון מן העולם ועד העולם, והוא תאות גבעות עולם, שתי גבעות כו׳:

[2737] **ומחשבה רכיב עלייהו.** רוצה לומר שזה שכתוב נשמת אדם - דאדם על הנשמה, אדם על הכסא, והוא החיה, יו״ד של השם, והוא על אבן ספיר של מוחא שם האדם, והוא קאי גם אלמעלה - נשמתא במוחא רוח כו׳, ואמר נשמתא ונפשא בתרי כו׳ - שהן שני בתים, ה׳ ראשון ושני, כמו שאומר לקמן ריש תיקון כ״ב ס״ב א׳ ואינון ה׳ עילאה ה׳ כו׳, ואמר ואינון נפש ורוח כו׳ - מפרש דאלו תלת הן בקרא נר כו׳:

[2738] **והאי ו׳ איהו כו׳.** רוצה לומר שכולל כל הגוף לכן הכל כליל בעמודא דאמצעיתא ונקרא הוי״ה כולל כל העשר ספירות, ולמעלה אמר במוחא וריאה ולבא שהן כלל הכל, אמ״ש, רב״ג, שלשה שמהן הכוללים, ואח״כ אמר בשלשה מוחין שהן ג״ר ואח״כ עמודא דאמצעיתא רוח בתרי דרועין חג״ת, ואח״כ יורד ביסוד ונשיב בתרי שוקין נה״י, ובלבא גם כן בשלשה כנ״ל דהיא כוללת תלת בסוד שם של י״ב והוא בתרי בתי לבא כו׳ כנ״ל, ואמר בשית פרקין דלהון להורות שהכל מרוח ו׳, והכל תלוי ברוח, רוח ה׳ תניחהו כנ״ל, והוא רוח האדם שבקרבו, וכן כל העולם עומד ברוח כמו שאמר ריב״ח לקיסר וכן כל העולם תלוי ברוח האדם, רוחי אשר עליך כו׳, ועל זה התחנן דוד ורוח נכון כו׳ ורוח קדשך אל כו׳ ורוח נדיבה תסמכני, וזה שאומר ועליה אתמר ונחה כו׳, וארבעה רוחין שם וכל רוח כולל שני קצוות כמו שבארנו בדרועין ובשוקין, וכן הוא במוחין שעקרן שנים כי דעת הוא הכוללם, וזהו (ישעיהו יא ב) רוח חכמה ובינה - בשני מוחין, חכמה ובינה, רוח עצה כו׳ רוח כו׳, והכלל הוא רוח ה׳, והוא שריא בלבא דהוא כוללם וממנו התפשט בכל ואליו חוזר כידוע, והן מה שכתוב (יחזקאל לז ט) מארבע הרוחות בואי הרוח ועיין בריש אידרא רבא בענין ארבע רוחות ובזוהר פרשת שמות:

דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שיר ה טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה יא ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה.
[2739]כַּד אֲבָרִין דְּגוּפָא מִתְנַהֲגִין בְּהַאי רוּחָא בְּאוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא בְּפִקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, [2740]סְפִינָה מִתְנַהֲגָא לְכָל סִטְרָא דְּבָעֵי בַּר נַשׁ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יחזקאל א יב) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, [2741]דְּסְפִינָה אִיהִי רֵישָׁא וְאִיהִי לִבָּא וְאִיהִי גּוּפָא.
[2742]וְאִם אֲבָרִין דְּגוּפָא דְּאִינּוּן מָארֵי סְפִינָה [2743]דְּאִינּוּן עַמָּא קַדִּישָׁא, לָא מִתְנַהֲגִין [2744]בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי נִשְׁמָתָא וּבְמִצְוָה דְּאִיהִי נַפְשָׁא, [2745]פָּרַח רוּחָא מִבֵּינַיְיהוּ, [2746]בְּהַהוּא זִמְנָא (יונה א ד) וַיהו"ה הֵטִיל רוּחַ גְּדוֹלָה אֶל הַיָּם, דְּאִיהִי רוּחַ סְעָרָה, דְּאִיהִי גְּזֵרַת דִּינָא קַשְׁיָא, [2747]דְּסַעֲרָה גוּפֵיהּ דְּבַר נַשׁ דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂרָאֵל אִינּוּן בִּסְעָרָה, וְהָאֲנִיָּה דְּאִיהִי גּוּפָא חִשְּׁבָה לְהִשָּׁבֵר.
בֵּיהּ זִמְנָא וְיוֹנָה יָרַד אֶל יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה (שם ה) דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְמַר בָּהּ (רות ג ז) וַתָּבֹא בַּלָּט מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, שְׁכִיבַת לְעַפְרָא, וְדָא אִיהוּ (יונה א ה) וַיִּשְׁכַּב וַיֵּרָדֵם, וְאַמַּאי נָפְלַת, בְּגִין דְּפָרַח מִינָהּ רוּחָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּסָמִיךְ לָהּ, וְאִיהִי נָפְלַת, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בָּהּ (איכה א א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, וּמָאן גָּרִים נְחִיתוּ דִּילָהּ, בְּגִין דִּבְטִילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא וּמִצְוָה, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִיהִי נָחֲתַת בֵּין רַגְלִין, יִשְׂרָאֵל בְּנָהָא אִינּוּן מְהוּדָקִין בֵּין רַגְלִין, וְאִינּוּן בְּמַרְעִין בְּמַכְתָּשִׁין, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּגוּפָא בְּבֵי מַרְעִין דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, וּשְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן דְּאִיהִי יוֹנָה, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (יונה א ו) וַיִּקְרַב אֵלָיו רַב הַחוֹבֵל, הַהוּא דְּחָבִיל בִּשְׁרָא בְּבֵי מַרְעָא.

[דף מו ע"א]

[2748]וְעוֹד מָאן רַב הַחוֹבֵל הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות כב כה) [2749]אִם חָבוֹל תַּחְבּוֹל שַׂלְמַת רֵעֶךָ, חָבוֹל בְּבֵית רִאשׁוֹן, תַּחְבּוֹל בְּבֵית שֵׁנִי, [2750]וְאִיהוּ רַב דְּכָל מַנְהִיגֵי סְפִינָה, וּמָה אָמַר לֵיהּ (יונה א ו) קוּם קְרָא אֶל אלהי"ך, דְּהָא דִּינִין קָא אַתְיָין עָלָךְ וְעַל בָּנָיְךָ, הָא מָארֵי דְּחוֹבִין מִתְכַּנְּשִׁין, [2751]דְּאִינּוּן סַחֲרִין לִסְפִינָה דִּילָךְ דְּאִינּוּן רוּחִין בִּישִׁין, [2752]אִסְתַּכַּל בְּזַכְוָון דִּילָךְ, [2753]בְּאִלֵּין אֲבָרִים דְּיִשְׁתַּדְּלוּן בְּאוֹרַיְיתָא וּבְפִקּוּדִין טָבִין, וְיַחֲזִירוּן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה

2739 **כד אברין כו' בפקודין כו'.** דהרוח הוא עמודא דאמצעיתא - שורה ע"י אורייתא ופקודין כמו שאומר למטה ועיין מה שבארנו שם:

2740 **ספינה מתנהגת כו'.** דכל האברים הולכין אחר הלב:

2741 **דספינה איהי רישא כו'.** רוצה לומר לכל שלשה חלקי הגוף - רב"ג, ראש - למוחא קרקפתא, גופא לריאה, וכן לבא דהוא בטן, ובכל אחד הגוף הוא ספינה לנפשא דשם, וכמו שאומר לקמן ספינה איהי קרקפתא כו':

2742 **ואם כו' דאינון מארי כו'.** שהן עשרה שליטים כו':

2743 **דאינון עמא קדישא.** שהן הנה מטתו שלשלמה ששים כו', והן עשרה באמצעיתא כמו שאמר השי"ת לאברהם את החתי כו':

2744 **באורייתא כו'.** דע"י התורה והמצוה זוכה האדם לרוח אלקים, דבכל אתר דאיהו שכינתא עילאה ותתאה כו' כנ"ל, ותורה היא בבינה, ימא דאורייתא, אנכי דמתן תורה, ומה שבארנו במקום אחר דהוא בעמודא דאמצעיתא משום דהיא שריא ביה:

2745 **פרח כו'.** דאינו יכול להיות בלעדם ועיין לקמן ק"א א':

2746 **בההוא זמנא וה' כו'.** דס"א - מיד כשרוח דקדישא מסתלק - היא שורה תיכף כידוע בהרבה מקומות:

2747 **דסער' גופא דב"נ דאינון כו'.** רוצה לומר דקאי על שניהם וכנ"ל דהכל ענין אחד והוא כפשוטו כמו שאמרו בריש פרשת ויקהל דסעיר לגופא ומחלה אותו, ועיקר הענין על נשמתא דגלת לטחול, והוא מרגלותיו, דשכיבת לעפר דהוא זוחלי עפר, ארס דנחש, יסוד העפר, מרה שחורה, וזה שאומר ותגל מרגלותיו רוצה לומר דגלת למרגלותיו כמו שאומר לקמן תיקון ל"א והוא גלות היותר שפל כמו שאמרו בפ"ד דראש השנה (דף לא ע"א, עיי"ש, ג.פ.), וכן הוא בישראל ושכינה כאשר הן בערב רב כנ"ל:

2748 **ועוד מאן רב כו'.** דפירוש הראשון הוא על האדם והשני על השכינה:

2749 **אם חבל כו'.** כמו דהוא חביל גופא כן בית המקדש שהוא בית חיינו, ועד בא השמש כו' - ביום הששי, ועיין בזוהר פרשת בלק בזוהר חדש:

2750 **ואיהו רב דכל כו'.** כמו שכתוב (קהלת ט יד) ובא אליה מלך גדול כו', ויצר הרע מזהיר אח"כ בעצמו לבר נש וכן לכלל ישראל ושכינה, וזהו החרטה אחר העבירה וכידוע:

2751 **דאינון סחרין כו'.** כמו שאמרו בפרקי דר' אליעזר שהיה סובב הרוח לכל אותה הספינה, וזה שאומר דאינון רוחין כו':

2752 **אסתכל בזכוון כו'.** רוצה לומר זה שכתוב מה מלאכתך, וכמו שאמרו בריש פרשת ויקהל שם מה מלאכתך דאתעסקת בהאי עלמא כו' עיין שם בדבריו:

2753 **באלין אברים דישתדלון באורייתא ובפקודין.** כמו שמפרש והולך ויחזרון כו' דאיהו תיובתא כו', ובכלל ישראל ושכינה דאסתלקת שכינתא עילאה מינייהו כנ"ל, ואמר דיחזרון בתשובה והיא תחזור עליהם דהיא נקראת תשובה, וכן הוא באדם, ועיקר התשובה - תורה ומעשים טובים כמו שאמרו בזוהר פרשת נשא ברעיא מהימנא בארוכה, וזה שאומר דישתדלון ומפרש מה מלאכתך - דיראה במעשיו הקדומים ויחזור בתשובה וכמו שאמרו בזוהר פרשת ויקהל שם אסתכל במילין אלין ותוב למארך כו':

דְּאִיהִי תְּיוּבְתָּא עָלָךְ, [2754]וְאִיהִי אֲגִינַת עָלָךְ, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (דברים לב יא) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ [2755]דָּא יְרוּשָׁלֵם, עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף (שם) [2756]דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל, יִפְרוֹשׂ כְּנָפָיו עֲלַיְיהוּ [2757]בְּשַׁבַּתָּא וְיִמִּין טָבִין, וּבְגִינָהּ מְבָרְכִין בְּהוֹן בָּרוּךְ אַתָּה יהו"ה הַפּוֹרֵס [2758]סֻכַּת שָׁלוֹם, וּבְזִמְנָא דִּפְרִישַׁת גַּדְפָּהָא עַל יִשְׂרָאֵל אִתְּמַר (דברים לב יא) יִקָּחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ (שמות יט ד) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וכו', וּבְגִין דָּא קוּם קָרָא אֶל אלהי"ך דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי תְּיוּבְתָּא דִּילָךְ, [2759]וְתוּב בָּהּ לְמָארָךְ דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [2760]אִסְתַּכַּל דְּשִׁפְחָה בִּישָׁא שָׁלְטָא עָלָךְ [2761]דְּאִיהִי טִפָּה סְרוּחָה, [2762]וַעֲלָהּ אִתְּמַר (איוב א ז) וַיֹּאמֶר יהו"ה אֶל הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא, דְּכָל חוֹבִין אִינּוּן מֵאֲבָרִין דְּטִפָּה סְרוּחָה, דְּבְגִינָהּ אִתְּמַר לְגַבֵּי חַיְיבָיָא מֵאַיִן בָּאתֶ מִטִּפָּה סְרוּחָה, וַיַּחְתְּרוּ (דף מו ע"א) הָאֲנָשִׁים לְהָשִׁיב אֶל הַיַּבָּשָׁה (יונה א יג) בְּתִיּוּבְתָּא, וְלֹא יָכוֹלוּ [2763]כִּי הַיָּם, דְּאִיהוּ גְּזֵרַת דִּינָא, הוֹלֵךְ וְסוֹעֵר עֲלֵיהֶם. בְּהַהוּא זִמְנָא וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לִבְלוֹעַ אֶת יוֹנָה (שם ב א), [2764]דָּא גְּלוּתָא קַדְמָאָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וְיוֹנָה יָרַד [2765]אֶל יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה, [2766]וְדָא הוּא (בראשית מו ד) אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ בְּכָל אֲתַר דְּגָלוּ יִשְׂרָאֵל שְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן, קִלְקְלוּ יִשְׂרָאֵל עוֹבְדֵיהוֹן, בֵּיהּ זִמְנָא אִתְּמַר בְּהוֹן (שמות א ח) וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרָיִם, וְדָא פַּרְעֹה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לִבְלוֹעַ אֶת יוֹנָה, דְּבָעָא לְבַטָּלָא יִשְׂרָאֵל מֵעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם כב) כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאוֹרָה תַּשְׁלִיכוּהוּ, לְקִבְלֵיהּ וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לִבְלוֹעַ אֶת יוֹנָה, לְקַטְלֵיהּ, לְבְלוֹעַ יוֹנָה לָא כְּתִיב, אֶלָּא לִבְלוֹעַ אֶת יוֹנָה, אֶת אָתָא לְרַבּוֹת רַעְיָא מְהֵימְנָא דְּעָתִיד לְאִתְיַיהֲבָא אוֹרַיְיתָא עַל יְדֵיהּ, דְּאִיהִי מֵאַלֶּ"ף וְעַד תָּי"ו, [2767]כָּל אִלֵּין גִּלְגּוּלִין עַל יְדֵיהּ הֲווֹ, וְדָא אִיהוּ דָּג גָּדוֹל, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל כט ג) הַתַּנִּין הַגָּדוֹל, [2768]אִיהוּ דָּג, וּמִצְרַיִם בַּת זוּגֵיהּ דָּגָה, (יונה ב ב) וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יהו"ה אֱלֹהָי"ו מִמְּעֵי הַדָּגָה, מָאן מְעֵי הַדָּגָה אִלֵּין מִצְרָאֵי.

וְעוֹד וַיְמַן יהו"ה [2769]דָּג גָּדוֹל דָּא סמא"ל, דָּגָה דָּא לִילִית נָחָשׁ בַּת זוּגֵיהּ, מֵהַהוּא רַב הַחוֹבֵל דְּאִיהוּ עֶרֶב רַב

[2754] **ואיהי אגינת עלך.** כמו שאמרו (משנה אבות ד יא) תשובה ומעשים טובים כתריס בפני הפורענות, ואיהי עלמא דחירו דשם אין שטן ואין כו', ואיהי נשרא כנ"ל ונשרא לא דחיל מכל עופין דעלמא ועיין בתיקוני זוהר חדש ע"ד ב':

[2755] **דא ירושלים.** רוצה לומר הקן של הנשר:

[2756] **דאינון ישראל.** שהן בדרגא דישראל דלעילא, עמודא דאמצעיתא, שית גוזלין דאימא ועיין לעיל ב' ב' אפרוחים דילה תלת הדסים ותרי כו', ובזוהר פרשת פנחס על פסוק וביום הבכורים כו':

[2757] **בשבת ויו"ט.** דלכן הם אסורים במלאכה דשם עלמא דחירו ונפקי מכלל עשיה, ששה ימים הן ו"ק, וכמו שבארנו במקום אחר:

[2758] **סכת שלום.** עיין לעיל ב' ב' ועל קן דצפורא - לשון סכך, שמסככת בה אימא על בניה, אפרוחים דילה תלת כו' כנ"ל, סוכה רמיזא לאימא דמסככת עלייהו עיין שם:

[2759] **ותוב בה למארך.** כמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת נשא תשובה - תשוב ה', והוא כאן ה' עלאה על ו', ואמר למעלה ואם עשרה כו' פרח רוחא דאיהו קב"ה מינייהו:

[2760] **אסתכל כו'.** רוצה לומר זה שאומר מאין תבוא:

[2761] **דאיהי טפה סרוחה.** שהיא זוהמא דהטיל נחש בחוה והוא הלילית, טפה סרוחה, והוא היצר הרע שבאדם וכל התאוות, שאור שבעיסה ושרשו בטחול דהוא שפחה בישא, וכן ערב רב בישראל, והיא נקראת אין שהיא ההעדר של אדם וממנה מת וממנה מסריח שהיא הטפה שזורקת לאדם כמו שכתוב (משלי ה ג,ד) כי נפת כו' ואחריתה מרה כו':

[2762] **ועלה אתמר כו'.** דהשי"ת שואלו האם ביאתך מהרשעים דהם מאין והבאת חובין וכמו שמפרש והולך דכל חובין כו' דבגינה אתמר כו', ותשובתו את השי"ת משוט בארץ כמו שכתוב ואיש אין לבוא עלינו כדרך כל הארץ, כמו שאמרו במדרש הנעלם פרשת וירא, והנה הטפה סרוחה זו המת, הטחול, הלילית, והוא התאוה שהאדם זורק הטפה בתאוה והוא שאור שבאדם יסודו של יצר הרע, ולכן אמר במדרש הנעלם שצריך להתקדש מאד בזיווג ואז הבנים לא ישלטו בהן יצר הרע ואמר דהוו רווקין דהוו עיילין בין נשין שפירין כו':

[2763] **כי הים כו'.** כמו שאמרו (ר"ה יח ע"א) כאן קודם גזר דין, כי אם תכבסי, (נדה ע ע"ב) כי חפץ כו':

[2764] **דא גלותא קדמאה כו'.** דהוא התנין הגדול הרובץ כו'. וכמו שמפרש והולך ודא פרעה כו' ודא איהו דג גדול כו':

[2765] **אל ירכתי הספינה.** דספינה הוא גופא כנ"ל, וירכתי היינו ותגל מרגלותיו דגלת שם:

[2766] **ודא הוא אנכי כו'.** רוצה לומר שנאמר בו ויונה ירד, ובגלותא קדמאה נאמר אנכי ארד כו', והטלתו לים הוא כאשר באו למצרים שהוא הים דבו התנין פרעה, ועדיין לא בלע אותם הדג התנין עד שקלקלו, אז ויקם כו' כמו שאומר כיון שמת הדור ההוא בטילו אורייתא מיד הפך לבם לשנוא כו' ויקם כו' וכמו שמפרש והולך קלקלו כו':

[2767] **כל אלין גלגולין כו'.** כמו שאמרו (סוטה יא ע"א) נתחכמה לו למושיען של ישראל כו', דכל כונתם הכל בשבילו:

[2768] **איהו דג ומצרים בת זוגי' דגה כו'.** רוצה לומר דהמצריים עמו הן בת זוגיה וכמו שמפרש והולך מאן מעי מדגה כו', ועליהן נאמר והדגה אשר ביאור מתה כמו שאומר למטה, וזה שאמרו (ב"ב עד ע"ב) לויתן זכר ונקבה, והרג את הנקבה - שנהרגו כל המצריים עם שר שלהם, אבל הזכר לא נהרג שפרעה נשאר כמו שאמרו בפרקי דר' אליעזר, ואמר ויתפלל יונה כו' - כמו שכתוב ויזעקו ותעל שועתם כו', ונצעק אל ה' כו':

[2769] **דג גדול כו'.** רוצה לומר דנקרא דג גדול כמו שכתוב רב החובל, וכן ערב רב, וכמו שאומר למטה דג גדול איהו ערב רב דאינון כו':

דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות יב לח) וְגַם עֵרֶב רַב וכו'. [2770]וּטְחוֹל אִיהוּ שְׁחוֹק הַכְּסִיל, לְבָלְּעַ אֶת יוֹנָה דָּא נַפְשָׁא, מִסְטְרָא דִּילֵיהּ (שמות ו ט) וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ, וּמֵעֲבוֹדָה קָשָׁה מִסְטְרָא דְּכָבֵד דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם ז יד) כָּבֵד לֵב פַּרְעֹה, תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה (שם ה ט), עֲלֵיהּ אִתְמַר (קהלת ז ט) כִּי כַּעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ, מִסְטְרָא דְּמָרָה (שם א יד) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם.

דָּג גָּדוֹל אִיהוּ עֵרֶב רַב, דְּאִינּוּן (נ"א דאיהו) רַב הַחוֹבֵל, מָאן חוֹבֵל אֶלָּא רַב מִכָּל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, אִיהוּ חוֹבֵל, וְאִיהִי חַבָּלָה, עֵרֶב רַב בְּנִין דִּילִית חַיָּיבָא, [2771]דְּבְהוֹן חָאבוּ יִשְׂרָאֵל [2772]וַחֲבִילוּ יָת בִּשְׂרַיְיהוּ בְּאָת בְּרִית, [2773]אינון רַב עֲלַיְיהוּ בְּגָלוּתָא, [2774]וְאִינּוּן דָּגָה לְיִשְׂרָאֵל, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ (במדבר יא ה) זָכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה וכו', וּבְזִמְנָא דְּנָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קְטִיל מִנַּיְיהוּ סַגִּיאִין, וְדָא אִיהוּ (שמות ז יח) וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בַּיְאוֹר מֵתָה, [2775]וּבְגָלוּתָא בַתְרָאָה עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְקָטְלָא לוֹן, [2776]וַיִּבְאַשׁ הַיְאוֹר דָּא אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי ו כג) וְתוֹרָה אוֹר, סָרְחַת לְגַבַּיְיהוּ, [2777]וְאִתְמַר בְּיִשְׂרָאֵל (שמות א כב) כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאוֹרָה תַּשְׁלִיכוּהוּ, אוֹר אִיהוּ רָ"ז, הַיְאוֹרָה בַּת זוּגֵיהּ דְּהַהוּא אוֹר, [2778]דְּאִתְמַר בָּהּ (שם י כג) וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם, כְּגַוְונָא דָּא בְּגָלוּתָא בַתְרָאָה (היאורה) הַזּוֹהַר בֵּיהּ הָוָה רָ"ז, דְּאִיהוּ אוֹר דְּפוּרְקָנָא בַּתְרַיְיתָא, לְקַיֵּים (מיכה ז טו) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, וְדָא אִיהוּ כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאוֹרָה תַּשְׁלִיכוּהוּ, וְכָל הַבַּת תְּחַיּוּן, אִלֵּין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֻּיהּ. [2779]דָּבָר אַחֵר וַיְמַן יהו"ה דָּג גָּדוֹל לִבְלֹעַ אֶת יוֹנָה (יונה ב א), דָּא עֲנִיּוּתָא, דְּאִיהוּ עֻצְבָּא, וְנוּקְבָא דִּילֵיהּ עִצָּבוֹן, דְּכוּרָא דָּג נוּקְבָא דָּגָה, דָּא הוּא (שם ב) וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל יהו"ה אֱלֹהָי"ו מִמְּעֵי הַדָּגָה, [2780]מִכַּפְנָא דַּעֲנִיּוּתָא דְּמָטֵי

[2770] **וטחול איהו שחוק הכסיל לבלוע את יונה כו' מקוצר רוח ומעבודה קשה מסטרא דכבד כו' תכבד העבודה עליה אתמר כי כעס כו'.** דכעס הוא ס"ם - בכבד, מלך זקן וכסיל, וכן בת זוגו בטחול - שחוק הכסיל, כי כקול הסירים כו':

[2771] **דבהון חאבו כו'.** רוצה לומר על ידיהן שהן הגורמים לישראל לכל חטאת שעליהן נאמר (יבמות מז ע"ב) קשין כו' כספחת, והן השאור שבעיסה כי צ"ה באדם כן הוא הם בישראל כנ"ל, וראשיתם בעגל וכן בכל חטא וכן בעריות כמו שאמרו (יומא עה ע"א) את הדגה אשר כו' ואמרו שהן העריות, והוא מסטרא דטחול וערב רב וכמו שאומר למטה:

[2772] **וחבילו ית כו'.** כמו שכתוב (ירמיהו יא טו) ובשר קודש יעברו מעליך, ורוצה לומר שלכן נקרא חובל דחבילו כו', והם בני אפרים שהעבירו כו' כמו שאומר בפרקי דר' אליעזר:

[2773] **אינון רב עלייהו בגלותא.** כמו שאומר לעיל מ"ד ב' דעליהון נאמר היו צריה לראש דאינון רישי דעמא בגלותא שלכן נקראין רב, ערב רב, רב החובל:

[2774] **ואינון דגה לישראל.** רוצה לומר שנבלעו בתוכם, והן עריות שנכשלו על ידן, דטחול הוא גילוי עריות, שחוק הכסיל כמו שאומר לקמן תיקון נ"ו ובזוהר פרשת בראשית כ"ז ב', וזה שאומר זכרנו את הדגה כמו שאמרו (יומא עה ע"א) דהוא עריות, והוא חנם כמו שנבאר שם:

[2775] **ובגלותא בתראה עתיד קב"ה לקטלא לון.** כן הוא בספרים אחרים. וכמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית ושאר מקומות דאין בן דוד בא עד שיתמחון מעלמא דעליהון נאמר כי יד על כו' דהן עמלקים כנ"ל:

[2776] **ויבאש כו'.** כמו שאמרו (משנה סוטה ט טו) בעקבות משיחא כו' וחכמת סופרים תסרח:

[2777] **ואתמר בישראל כו'.** הוא לראיה שיאור הוא התורה כמו שמפרש והולך, וגם שהוא מרמז על חכמת סופרים תסרח, ורוצה לומר כל הבן הילוד היאורה - שהוא באור של תורה, תשליכוהו - משליכין אותו ואין מרחמין עליו וכמו שאמרו (שם) וירא חטא יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו וכמו שאומר לעיל א' ב' נודד הוא ללחם איה, אי"ה דמרחם עליה כו', ולית לכם אלא אורייתא, האי גרם למארי תורה דאזלין מתתרכין עיין שם, ואמר אור איהו רז שחושבנם אחד והוא ותורה אור, אורו ופנימיות של תורה והוא דרגא דיסוד כידוע, סוד ה' ליראיו, ולכן יראי חטא לא יחוננו כנ"ל ובת זוגיה - שכינתא, יאורה, והן עניים בדרגא דידהון, דהוא עני בגלותא ונהר יחרב כו', והיא עניה ודיו לעבד למהוי כרבו כמו שאומר לעיל א' ב', ועיין בזוהר חדש ע"ה א' וכד אתגלי לך אילנא דחיי בדרא בתראה דאת כו' ואורייתא אתחזרת לון נסיון לאינון דמשתדלין ויהויין בעאקו סגי כגוונא דמצריים דאתמר ביה כל הבן כו' ודא אורייתא דבכתב, וכל הבת תחיון - אורייתא דבעל פה כו', ולית מיתה דמארי דנהורא דאוריתא אלא עניותא כו', וזה שאומר אור איהו רז כו' לאלין היאורה תשליכוהו - בעניותא, היאור תסרח כנ"ל, וכל הבת תחיון - אלין דמשתדלין כו', וכמו שאומר לעיל א' ב' דלית להו גדפין שיהון נע ונד בשכינתא:

[2778] **דאתמר בה כו'.** רוצה לומר היה אור הוא אותיות היאורה, וזה שאומר כג"ד בגלותא כו' ביה היה רז דאיהו אור רוצה לומר אותיות היה אור, ואור הוא רז, דבמצרים הוא אור דנהורא, ובגלותא בתרא אור דנהורא דאורייתא ברזין, וכמו שאומר לעיל נ"ב ב' דבגלותא בתראה יהון כל הנפלאות בתורה, ויתבקע ימא דאורייתא וכן כל הנפלאות, והכל דוגמת נפלאות דמצרים, וכן הגלות הזה - בתורה, בחומר ובלבנים ובכל עבודה כו' - הכל בתורה כמו שאמרו ברעיא מהימנא ולקמן קמ"ו א' ושאר מקומות, וזה שאומר לקיים כימי צאתך כו' ודא איהו כו' וכל כו':

[2779] **ד"א וימן כו'.** רוצה לומר עניות בגלותא לישראל שנבלעו בעניות גדול והוא העצב, והוא גם כן הטחול שהוא המרה שחורה ויש בו דו"נ: עצב ועצבון, שנאמר בעצב תלדי כו', בעצבון תאכלנה, דכורא לנוק' ונוק' לדכורא, כמו שאומר לקמן סוף תיקון כ"ב:

[2780] **מכפנא דעניותא.** דעצבון הוא יותר מעצב, דדכורא אינו מר כמו הנוק' דהיא ואחריתה מרה כו' והיא דכפנא דעניותא דעאל במעוי דבר נש, ועיין בזוהר פרשת פקודי רס"ו א' והרעב הוא דכורא והכפנא הוא הנוק':

לְמֶעְוֹי דְּיִשְׂרָאֵל, [2781]בְּהַהוּא זִמְנָא וַיֹּאמֶר יהו"ה לַדָּג וַיָּקֵא אֶת יוֹנָה וְגוֹמֵר (שם יא), בְּדוֹחֲקָא דְּדָאֲגָה דִּלְהוֹן דְּדוֹאֲגִין מִן עֲנִיוּתָא, מִדּוֹחֲקָא יִפְקוּן מִן גָּלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמואל ב, כב כח) וְאֶת עַם עָנִי תּוֹשִׁיעַ, דָּא נְבוּאָה דְּיוֹנָה דְּנִתְנַבָּא דְּיִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא [2782]בְּדוֹחֲקָא דַּעֲנִיוּתָא בִּימִינָא יִפְקוּן, בְּגִין דְּצַדִּיק חַ"י עָלְמִין אִיהוּ עָנִי דְּאִתְקַשַּׁר בִּימִינָא, דְּאִיהוּ פֶּסַח, כְּגַוְונָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל טז ז) וְאַתְּ עֶרֹם וְעֶרְיָה, וְהַאי יוֹנָה אִיהִי יוֹנָה דְּתֵיבַת נֹחַ.

[דף מו ע"ב]

דָּבָר אַחֵר (יונה ב יא) וַיֹּאמֶר יהו"ה לַדָּג וַיָּקֵא אֶת הַיּוֹנָה אֶל הַיַּבָּשָׁה, קֹם סָבָא מִבָּתַר טוּלָא פְּתַח וְאָמַר, וְהַמָּן כְּזֹרַע גַּד הוּא (במדבר יא ז), מַאי כְּזֹרַע גַּד, אֶלָּא [2783]גַּד אִיהוּ יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, גְּמוּ"ל דַּלְי"ם, [2784]כְּזֹרַע גַּד דָּא יוֹנָה י' וַדַּאי, טִפָּה חִוְורְתָא, דְּבֵיהּ אִשְׁתַּלִּים גַּד וְאִתְעֲבִיד גִּיד, וְעַל דָּא הַאי זַרְעָא דְּאִיהִי יו"ד דְּאִיהִי טִפָּה קַדִּישָׁא, אִתְמַר (יונה ב יא) וַיָּקֵא אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבָּשָׁה דְּאִיהִי נוּקְבָא, וּמִמַּה דַּהֲוַת יַבָּשָׁה ה' אִתְקְרִיאַת אֶרֶץ, לְאַפָּקָא זַרְעִין וְאִיבִין, (דף מו ע"ב) הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א י) וַיִּקְרָא אלהי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ, וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים, [2785]דָּא מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוֹ בְּעֵת צָרָה (ירמיה יד ח).

מְקוֹרָא דְּנָבְיעוּ מֵהַהוּא זֶרַע דְּאִתְמַשַּׁךְ מִמּוֹחָא עִלָּאָה, וְהַאי (נ"א וההיא) טִפָּה אִיהִי י' זְעִירָא, כַּד נָפְקַת א מִן מוֹחָא דְּאִיהִי חָכְמָה, כָּל סְפִירָה נָטְלַת חֶלְקָהָא, עַד דְּאִתְפַּלִּיגַת לְתֵשַׁע נְקוּדִין, וְכַד נָטִיל כָּל חַד חוּלְקֵיהּ אִשְׁתָּאֲרַת עִשּׂוֹרָא מְכֻלְּהוּ טִפִּין, דְּנָטִילַת הַהִיא יַבָּשָׁה דְּאִיהִי עֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת, וּבְגִינָהּ מְעַשְּׂרִין.

[2781] **בההוא זמנא ויאמר ה' לדג כו'.** רוצה לומר ע"י בליעת הדג שהוא הרעב, יצאו מגלותא כמו שמפרש והולך ואת עם עני כו', ואמר דא נבואה דיונה כו' רוצה לומר שכל המעשה של יונה וספרו נאמר על הגלות והגאולה:

[2782] **בדוחקא דעניותא בימינא כו' בימינא דאיהו פסח.** רוצה לומר כמו שצדיק ח"י עלמין דהוא עני, מתקשר בימין שהוא חסד, כמו שכתוב הבוקר אור - בקר באור, כן ישראל על ידי זה יפקון מגלותא, שהגאולה הוא בחסד כמו שאומר למטה. והענין, כי העני הוא נצרך לחסד שיעשו וכל חיותו הוא בחסד וזה שאומר בדוחקא דעניותא בימינא ועיין לקמן ס"ה ס"ו ומתמן ואילך אתקיים קרא עולם חסד יבנה כו' דאתקשר שביעי ביומא קדמאה ומאן שביעי דא צדיק כו' והוכן בחסד כסא וביה תקום ורזא דמלה ובחסד עולם רחמתיך וכל ספירין מתקשרין בימינא כו' בההוא זמנא חסד ה' מלאה הארץ כו' ועליה אתמר שכבי עד הבקר ודא הוא בוקר דאברהם דכתיב וישכם אברהם בבוקר, וישכם לפורקנא וביה הבוקר אור דאתמר ביה ותורה אור והאי איהו אור דאתמר ביה ולכל בני ישראל היה אור, ואיהו פסח דרועא ימינא וביה עתידין ליגאל. ואמר דאתמר בהון ואת כו' רוצה לומר כמו במצרים שהיו עניים ויצאו בימינא וע"י העניות כמו שכתוב ואת ערום כו' ואעבור כו'. ואמר והאי יונה איהי כו' רוצה לומר גם כן יונה דעניותא, דבקשה יהיו מזונותי מרורין כזית ומסורין בידך כו' (סנהדרין קח ע"ב), והן העניים והאביונים שמזונותן מסורין ביד בשר ודם ומבקשין תמיד ונא אל תצריכנו לידי כו', וכן כל המבול והמעשה דשליחות יונה מתפרש הכל על הגלות והגאולה:

[2783] **ג"ד איהו ימינא ושמאלא כו'.** כמו שמפרש והולך גמול דלים שהן מסטרא דחו"ג, וכן הוא בסטרא דו"נ והן צדיק ועטרה, דעטרה לית לה מגרמה כלום שהן שמשא וסיהרא מקבלת משמשא ולית לה אור מגרמה כלום, והן מקבלין חו"ג כידוע ועיין בזוהר פרשת בראשית י"ג ב' בצלמנו - עתירי, כדמותנו - מסכני, דהא מסטרא דדכורא עתירי ומסטרא דנוק' מסכני, כמה דאינון בשיתופא חדא וחס דא על דא ויהיב דא לדא וגמיל ליה טיבו כו' וכן נקרא צדיק גימ"ל פשיטו דברית כמו שאמרו בזוהר פרשת תצוה קפ"א א' והעטרה נקראת דל"ת כידוע והיא דלה ועיין בסח"א ב' ב' ובג"כ רמיז בהאי קרא שבע דרגין כו' בצלמנו למיהב ליה שפע מההוא אתר דאקרי חסד ת"ח כו' כדמותנו לקבל יומא תניינא גבורה כו':

[2784] **כזרע ג"ד דא יונה.** כמו שאמרו יונה דא נשמתא, והיא זרע של ג"ד, צדיק, פרי צדיק, וזה שאומר וימן ה' דג גדול לבלוע את יונה, ד"ג הוא ג"ד הנ"ל והוא הדעת, ימינא ושמאלא, חו"ג דביה שהוא דרגא דיסוד דלעילא וזה שאומר דג גדול כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית ט' א' ההוא דאשתמודע גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי וגו' רב ויקירא כמה דגלי ההוא סבא כו'. ואמר, לבלוע, כמו שאומר לקמן נ"ב א' ובלע כל נונין דימא כו' ובלע מיא דימא, ואמר שם דהוא נונא חדא דשט כו' נונא רבתא כו', והוא דג גדול כנ"ל, יונה ההיא טפה, ואמר, את, שהוא הזרע דהוא מא' עד ת', כמו שבארנו שם ט"ו ב' מאן ההוא זרעא אינון אתוון גליפין רזא דאורייתא כו', את, כד נטיל אתוון כולן כללא דכולהו אתוון אינון רישא וסופא, לבתר אתווסף ה' לאתחברא כלהו אתוון בה"א ואתקרי אתה, והוא ה' דמנצפ"ך, והוא ר"ע של זרע, ר"ע עלמין דנהיר בפלגותא דשערי, ומשם אתפשט לתרי"ג כמו שאמרו באידרא רבא, וז' של זרע הוא הטפה דהוא יו"ד והוא ו' כמו שאומר למטה ולקמן נ"ד ג' הא פה קא נחתא כו' איהו כרומחא ו' אתארכת ביה שרביטא דככבא וכד סליקת לעילא שריא עלה יו"ד ואתעבידת ז' וזהו זרע של ג"ד, והמן הוא גם כן כאותו זרע, וזה שאומר וימן ה' דהמן הוא ו"י וימן והוא ה' שמא קדישא שהוא כ"ו, עם קוץ כ"ז, והוא יונה חושבן השם בפשוטו ומילואו שהוא ו"י, ו' - פשוטו, בת"ת, ומילואו ביו"ד כידוע, ואמר יו"ד ודאי טפה כו' רוצה לומר שזרע ודאי הוא טפה יו"ד ורוצה לומר שלכן נקרא ג"ד כמו שמפרש והולך והוא חושבן טו"ב טפה חוורתא, ה' חסדים חושבן מילה (רוצה לומר חמש פעמים טו"ב) ואמר ואיהי נוק' רוצה לומר היבשה הוא נוק', והדג מזריע אל היבשה ומה דהוה יבשה אתקריאת כו' ועיין לקמן פ"ה א' ובזוהר פרשת בראשית:

[2785] **דא מקוה ישראל כו'.** רוצה לומר בינה כמו שמפרש והולך מקורא כו', והוא נקרא ימא והיא נקראת מקוה ישראל וכמו שאומר לעיל ריש תיקון י"ט ל"ז א' מאי ימא דא שכינתא עילאה כו' בין ים עילאה דאיהי אימא עילאה כו' ושם ב' וכד סליק לעילא לגבי אימא עילאה אתקרי קומה כו' מקוה דילה האי איהו מקוה ישראל ה' ואיהי שיעור קומה כו':

וְהַהִיא טִפָּה בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְאָרְכַת, [2786]וְאִתְעֲבִידַת זֶרַע ו', דְּכָלִיל שִׁית סְטָרִין, וּכְמָה דְּכָל סְפִירָן נָטְלִין חוּלָקֵיהוֹן מֵהַהוּא טִפָּה, הָכִי נָטְלִין [2787]מִזֶּרַע (נ"א מההוא זרע) דְּאִיהוּ ו', כַּד אִיהוּ ו' אִתְעֲבִיד שִׁית, כַּד נָטִיל בְּיו"ד סָלִיק לְשִׁתִּין, שִׁית זְמְנִין עֶשֶׂר, [2788]אֲבָל כָּל סְפִירָן כָּל חַד אִיהוּ תֵּשַׁע, וּמַלְכוּת בָּהּ אִשְׁתַּלִּים כָּל חַד לְעֶשֶׂר, וְכֹלָּא אִתְמַשַּׁךְ לְגַבֵּיהּ דְּגִיד דְּאִיהוּ צַדִּיק, וּמִנֵּיהּ לְהַהוּא יַבָּשָׁה, וּבְהַהוּא זְמָנָא דְּאָרִיךְ בָּהּ כֹּלָּא [2789]אִתְקְרִיאַת תֵּיבַת נֹחַ, וְרָזָא דְמִלָּה וַתָּנַח הַתֵּיבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי (בראשית ח יג), מַה דַּהֲוַת [2790]ה' יַבָּשָׁה, אִתְעֲבִידַת ה"א הַשְּׁבִיעִי, וְדָא אִיהוּ וַתָּנַח הַתֵּיבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, וַתָּנַח וַדַּאי בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, וְדָא אִיהוּ גִּיד צַדִּיק חַ"י עָלְמִין, בְּגִין דְּמִנֵּיהּ נָפִיק זֶרַע לְהַאי יַבָּשָׁה.

וְכָל מָאן דְּאַפֵּיק הַאי זֶרַע דְּאִיהוּ נְבִיעוּ מִלְּעִילָּא דְּלָא בְּהַאי יַבָּשָׁה, גָּרִים פְּרוּדָא בְּהַהוּא נְבִיעוּ, כַּבָיְכוֹל כְּאִלּוּ אִתְפַּסַּק נְבִיעוּ דִּשְׁכִינְתָּא, וְיִתְרַבֶּה נְבִיעוּ דְּסִטְרָא אָחֳרָא, דְּאִינּוּן מֵי טוֹפָנָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ז יט) וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּלֵית נְבִיעוּ בְּהַהִיא יַבָּשָׁה דְּהִיא כְּבֵדָה, אִתְעֲבִידַת קַלָּה, לְאִסְתַּלְקָא מֵעַל יִשְׂרָאֵל, וְאִתְמַר בָּהּ (שם יז) וַתָּרָם מֵעַל הָאָרֶץ, וְלָא נָחֲתַת עַד יַרְחָא שְׁבִיעָאָה, דְּאִתְמְלִיאַת בְּזַכְוָון דִּילָהּ [2791]וְאִיהִי כְּבֵדָה נָחֲתַת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ח ד) וַתָּנַח הַתֵּיבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, דְּאִיהוּ תִּשְׁרֵי דְּרוֹעָא שְׁמָאלָא, [2792]דְּאִי הֲווֹ נָפְקִין בֵּיהּ יִפְקוּן בְּמִיתָה, [2793]וְלָא יִשְׁתָּאֲרוּן אֶלָּא [2794]חַד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה (ירמיהו ג יד), חַד מֵעִיר כְּגוֹן נֹחַ, וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה [2795]כְּגוֹן שֵׁם וְיֶפֶת, וּמֵאָחֳרָנִין שְׁנַיִם שְׁנַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה, מֵאִינּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ דְּדַמְיָין לִבְעִירָן וְעוֹפִין וְחֵיוָון, וְאִלֵּין אִינּוּן דְּאוֹקְרִין יָמִים טוֹבִים וְחַגִּין, דְּאִינּוּן שְׁנַיִם שְׁנַיִם, [2796]תְּרֵין יוֹמִין דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, תְּרֵין יוֹמִין דְּעֲצֶרֶת. שִׁבְעָה שִׁבְעָה אִלֵּין שִׁבְעָה יוֹמִין דְּפִסְחָא, וְשִׁבְעָה יוֹמִין

[2786] **ואתעבידת זרע ו'.** כמו שאומר לעיל כ"ד ג' דאתמשכת כו' וזה שאומר זרע ו' כמו שכתוב (תהלים קכו ו) משך הזרע:

[2787] **מזרע דאיהו ו' כד איהו ו' אתעביד כו'** . הוא ז' של זרע כנ"ל ורוצה לומר שית כמו שאמרו בראשית - ברא שית, ואמר שיתין משׁשת ימי בראשית והוא שיתין שית שהוא שיר השירים כמו שאמרו בזוהר חדש ריש שיר השירים ואמר שם שהן שתין מקורין עילאין:

[2788] **אבל כל ספירין כו'.** רוצה לומר מה שאמר למעלה דאתפליגת לט' נקודין וכד כו'. דאין רוצה לומר לאתפליגת לעשר, דנשאר לה חלקה, דבאמת לית לה מגרמה כלום, אלא דאתפליגת לט' נקודים בלבד, וכל הט' אברים נוטל כל אחד חלקו מהזרע, אלא שכל אחד נוטל ט' חלקים מנקודה דיליה והיא נוטלת העשירית מכולם והוא זרע היורד ביסוד ונותן לנקבה, וזה סוד המעשר וזה שאומר ומלכות בה אשתלים כו' לכן היא שלימו דכל חד וכן האברים דנוק' הן כל אחד עשירית מאבר דדכורא באור הפנימית, וזה שאומר וכולא אתמשיך לגביה כו' כנ"ל כל המעשר, ורוצה לומר בזה שזהו יו"ד של גי"ד:

[2789] **אתקריאת תיבת נח.** דנח הוא צדיק כמו שכתוב איש צדיק, איש וצדיק וכמו שאמרו בריש פרשת נח נ"ט ב' ההוא נהר דנגיד ונפיק ועייל לגנתא ואשקי ליה משקיו דלעילא ועביד ליה נייחא ועביד איבין ורבי זרעין והוא כדין נייחא לכלא כו' כי בו שבת כו' תא חזי כגונא דא נח לתתא, קיימא קדישא הוה, דוגמא דלעילא ועל דא אקרי איש האדמה ורזא אוליפנא דהא נח אצטרך לתיבה לאתחברא בה ולקיימא בה זרעא דכולא, דכתיב לחיות זרע מאן תיבה דא ארון הברית כו' עיין שם בדבריו:

[2790] **ה' יבשה כו'.** רוצה לומר כמו שמפרש והולך בחודש השביעי ודא איהו גי"ד צדיק ורוצה לומר דנאמר ותראה היבשה, ה' יבשה, ואח"כ כד אתחבר בה צדיק נעשית היבשה - ארץ, והיא נקראת השביעי - ה' עם שביעי, דהוא צדיק יום השביעי שבת, כי בו שבת כנ"ל והוא ג"ד חושבן שבע וכן הטפה ו"י שנעשית ז' וכן הצדיק ועטרה י' על ו' - ז', והשביעי הוא אותיות יבש"ה ע"י, ואותיות ע"י הוא חושבן יסוד, סוד - בצדיק, ג"ד, ויו"ד הוא הזרע, יו"ד דגי"ד, וזה שאומר דא גי"ד ואמר ותנח התיבה - דביה נייחא בשביעי כנ"ל, כי בו שבת, נח נייחא דילה, ואמר דמיניה אריק זרע כו' רוצה לומר שזה שאומר לחיות זרע וכמו שבארנו שם ולקיימא זרעא דכולא דכתיב לחיות זרע, והוא ויקא את יונה דתיבת נח ששלח אל היבשה ואזלו כלהו אחריה ונאמר שרצו בארץ כו' ועיין לקמן נ"ו ב':

[2791] **דתהא כבדה.** דהיא דלת דלה, ובההוא זרע נעשית ה' ואז היא כבדה כמעוברת:

[2792] **דאי הוו נפקין ביה כו'.** עיין ברעיא מהימנא פרשת משפטים דבשמאל דוחה, דאף שהתחלת הגאולה ביה מכל מקום לא יפקון ביה שלא יהא יציאתן בדין וכמו בבריאת העולם, בתחילה כו' ראה שאין העולם מתקיים שיתף כו' וזהו הפלוגתא אי בתשרי נברא העולם (ר"ה י ע"ב) וכן הגאולה (תנחומא בא ט), או בניסן, ושניהם אמת, על המחשבה והמעשה, והוא בחו"ב - מחשבה ומעשה:

[2793] **ולא ישתארון כו'.** כמו שכתוב (ירמיהו ג יד) ולקחתי אתכם אחד כו':

[2794] **חד מעיר כגון כו'.** שכל הענין על הגאולה כנ"ל, וראוים היו לצאת כמו בנח אלא שמשה בקש רחמים שלא ימותו ויצאו ברחמים כמו שאומר לקמן ובתיקוני זוהר חדש בארוכה ויצאו ברחמים כמו שאומר לקמן בתיקון כ"ב בארוכה:

[2795] **כגון שם ויפת.** וחם הוא מה שכתוב (ישעיהו סא ה) ועמדו זרים כו', שהוא עבד עבדים יהיה לאחיו:

[2796] **תרין יומין דר"ה ויוה"כ תרין יומין דעצרת.** רוצה לומר דעצרת - שבועות ושמיני עצרת, דשניהם נקראים עצרת, וראש השנה ויום הכפורים ענין אחד, וכן שבועות ושמיני עצרת, ומפרש מה שכתוב שנים שנים - שארבעה נלקחו מבהמה טמאה, שני זכרים ושתי נקבות, וחנוכה ופורים ודאי אינן מימים טובים, רק הן תמורת ההלל ושמחה שחסר בהם, כמו שבארנו במקום אחר (נח הוא שבת, נייחא דכולא, ושם ויפת הן ראש חודש שני ימים, ולפי שהעיקר הוא יום השני והוא נגד שם, מלא וחסר א' ב') חם הוא ימי המלאכה, חול, עבד עבדים יהיה לאחיו, ששת ימים תעבוד כו', ועמדו זרים כו' כנ"ל, והשאר - וימחו מן הארץ (בראשית ז כג), (תהלים א ה) על כן לא יקומו רשעים כו', (ישעיהו סו כד) והיו דראון לכל בשר:

דְּסֻכּוֹת, אוֹ דְּמִתְפַּלְּלִין חַ״י בִּרְכָאן דְּצְלוֹתָא בְּכָל יוֹמָא. דְּסָלְקִין לְחוּשְׁבַּן שְׁנַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה חַ״י. אוֹ אִלֵּין דַּהֲווֹ נָטְרִין י׳ דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית מִילָה דְּאִיהוּ לִשְׁמָנָה דְּכֹלָּא חַ״י, אוֹ אִלֵּין דְּמַנְחָן תְּפִלֵּי בְּכָל יוֹמָא דְּאִינּוּן אוֹת י׳, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות יג טז) וְהָיָה לְאוֹת כו׳, וַהֲווֹ קְשָׁרִין לֵיהּ בְּח׳ בָּתֵּי דִּתְפִלֵּי, דְּאִינּוּן ד׳ בָּתֵּי דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, וְאַרְבַּע פַּרְשִׁיָּין דִּתְפִלִּין דְּיָד, אוֹ אִינּוּן דְּנָטְרִין אוֹת י׳ שַׁבָּת בְּתְחוֹמָא דִּילֵּיהּ דְּאִיהוּ ח׳, תְּרֵי אַלְפֵּי אַמִּין לְכָל סִטְרָא, וְכֹלָּא חַ״י, לְאִלֵּין אִינּוּן מְקַבְּלִין בְּתְשׁוּבָה, דְּאִיהִי [2797]תֵּיבַת נֹחַ יוֹם הַכִּפּוּרִים. אֲבָל לְאָחֳרָנִין לָא יַקְבֵּל לוֹן בְּתְיוּבְתָּא, וְאִם יִפְקוֹן בְּיוֹמָא דְּדִינָא, אִלֵּין דְּלָא הֲווֹ נָטְרִין, אִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית ז כא) וַיִּגְוַע כָּל בָּשָׂר הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ, וְאִלֵּין אִתְקְרִיאוּ רְשָׁעִים גְּמוּרִים דְּנִדּוֹנִין לְאַלְתַּר לְמִיתָה, דְּבְהוֹן הֲוַת שְׁכִינְתָּא מִתְתָּרְכָא הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ח ט) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ, [2798]וְאִלֵּין אִינּוּן יוֹמִין דְּחוֹל.

[דף מז ע״א]

צַדִּיקִים גְּמוּרִים [2799]אִלֵּין אִינּוּן דְּנָטְרִין חַ״י דְּשַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וַתָּשָׁב אֵלָיו הַיּוֹנָה [2800]לְעֵת עֶרֶב וְדָא עַרְבֵי שַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין, דִּשְׁכִינְתָּא קָא אַתְיָא לְשַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ [2801]בְּגִין דְּאִינּוּן קֻדְשָׁא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ירמיה ב ג) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהוה״, [2802]וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיהוה״ה אלהיכ״ם חַיִּים (דף מז ע״א) כֻּלְּכֶם הַיּוֹם (דברים ד ד).

וְאִינּוּן צַדִּיקִים גְּמוּרִים דְּנִכְתָּבִין וְנֶחְתָּמִין לְאַלְתַּר לְחַיִּים, וּכְתִיבִין בְּסִפְרָא דְּחַיֵּי, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וּבְסֵפֶר חַיִּים בָּרְכָה וכו׳, בֵּינוֹנִיִּים דְּכִלִּילָן מֵחוֹל וְקֹדֶשׁ תַּלְיָין עַד יוֹם הַכִּפּוּרִים דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דְּתֵיבַת נֹחַ, אִם תַּיְיבִין בִּתְיוּבְתָּא יְקַבֵּל לוֹן וְיִכָּתְבוּן לְחַיֵּי, וְאִם לָאו יִכָּתְבוּן לְמִיתָה עִם אָחֳרָנִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית ז כא) וַיִּגְוַע כָּל בָּשָׂר וכו׳, וּבֵינוֹנִיִּים בְּגִין דְּאִית בְּהוֹן פְּקוּדִין וְחוֹבִין, אִתְּמַר בְּהוֹן (שם ו יט) וּמִכָּל הָחַי מִכָּל בָּשָׂר וכו׳, [2803]מִכָּל הָחַי מִסִּטְרָא דְּזַכְוָון, [2804]מִכָּל בָּשָׂר מִסִּטְרָא דְּחוֹבִין. (ועוד דבזמנא דייתי משיחא כל אינון דנטרו אות ברית ישזיב יתהון ממותנא, דבההוא זמנא יתבטל מותנא, דהוו מתנבאין אינון נביאיא דאספקלריא דלא נהרא דלא ישתארון אלא חד מעיר ושנים ממשפחה, כגון ההוא דכתיב (שם ז ט) שנים שנים באו אל נח, ואית מאן דאמר שבעה שבעה מסטרא דבת שבע, ואלין אינון חד מעיר, נח דא שבת, דביה נייחא דירית לה צדיק, שנים שנים תרין יומין חד דראש השנה וחד דיום הדין, דתניינא איהו מספק ויומא חדא דיום הכפורים, ויומא חדא דשבועות, ושבעה שבעה אינון שבעה יומי דסכות ושבעה יומי דפסחא, דמאן דנטיר אינון יומין עתיד לאשתזבא בגלותא).

וּבְגִין דְּגַלֵּי כָּל דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, שְׁאִיל רַחֲמֵי עֲלַיְיהוּ, וּמָסַר גַּרְמֵיהּ לְמִיתָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות לב לב) וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ, וּבְפִיּוּסָא דִּילֵּיהּ אִתְּמַר בְּמַלְכָּא, [2805]וַאֲחִיד בִּדְרוֹעָא דִּימִינָא וְאָמַר (שם יג) זְכוֹר לְאַבְרָהָם, וּלְבָתַר אֲחִיד בִּשְׁמָאלָא וְאָמַר זְכוֹר לְיִצְחָק, וּלְבָתַר אֲחִיד בְּגוּפָא וְאָמַר (שם) וּלְיִשְׂרָאֵל, [2806]וְאָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִלֵּין בֵּינוֹנִים לְגַבַּייְהוּ תַּמָּה זְכוּת אָבוֹת, כֵּיוָן דְּלָא תָּאבוּ בְּתְיוּבְתָּא הָא אִינּוּן כְּרֵשָׁעִים גְּמוּרִים וְאִם תָּאבִין בְּתְיוּבְתָּא אִתְּמַר לְגַבַּייְהוּ חָלָה זְכוּת אָבוֹת, וּבְגִין דְּלָא יִתְאַבִּידוּ אִלֵּין בֵּינוֹנִיִּים אָמַר מֹשֶׁה וְכִי יֶמְרוֹן בְּנֵי עָלְמָא דַּאֲנָא כְּנֹחַ דְּלָא בָּעָא רַחֲמֵי עַל דָּרֵיהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא מָסַר גַּרְמֵיהּ עֲלַיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב

[2797] **תיבת נח יה״כ.** רוצה לומר תיבה לשון תיובתא, וכן אמר על ויפתח נח את חלון התיבה דא איהו בעשרת ימי תשובה דחלונות התשובה פתוחים:

[2798] **ואלין יומין דחול.** הוא ענין אחר דדריש על בני אדם ולא מצאה היונה כו׳ ותבא אליו היונה כו׳, על רשעים וצדיקים, ועוד דריש על ימי החול ושבת, והכל ענין אחד, דצדיקים נגד שבתות שהם נטרו שבתות, ורשעים שלא נטרו שבתות נגד ימי החול, וזה שאומר אלין דלא הוו נטרין כו׳, צדיקים גמורים דנטרין כו׳:

[2799] **אלין דנטרין ח״י דשבתות ויו״ט כו׳.** רוצה לומר ח״י דימים טובים כנ״ל וכן ח״י דשבת, אות שבת בתחומים כנ״ל:

[2800] **לעת ערב ודא כו׳.** דנשמה יתירה נחתא עלייהו לעת ערב דערב שבת והוא התפשטות השכינה נקודה דילה כמו שאמרו בזוהר פרשת ויקהל, וצדיקים גמורים אף בימות החול הן שבת כמו שאומר למעלה בכמה מקומות, ואמר ודא ערב שבת נגד ימי החול שאמר למעלה ועוד דעיקר השראת השכינה בגלותא דלית לה נייחא אלא בשבת וימים טובים:

[2801] **בגין דאינון קודש.** הוא מה שאמר למעלה דתלמידי חכמים נקראים שבת:

[2802] **ואתם הדבקים כו׳.** רוצה לומר הוא ח״י דשבתות וימים טובים, ולכן נכתבים לאלתר לחיים כמו שמפרש והולך ואינון צדיקים והכל בגין דנטרין ימים שנקראים קדש ואינון קדש כנ״ל וכמו שכתוב (ישעיהו ד ג) קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלים, וזה שאומר וכתיבין בספרא דחיי ורוצה לומר לאלתר לחיים ביום ראש השנה שאף שיצאו בתשרי מסטרא דראש השנה, נכתבים לחיים כנ״ל אבל בינונים מפרש והולך תליין כו׳ שיחזרון בתשובה כמו שכתוב (זכריה יג ט) וצרפתים כצרוף כו׳ וישובו מהם וזה שאומר אם תייבין כו׳ ואמר דכלילן כו׳ דכלילן מפקודין וחובין כמו שאומר למטה:

[2803] **מכל החי כו׳.** דנכתבין לחיים ואתם הדבקים כו׳ כנ״ל:

[2804] **מכל בשר כו׳.** כמו שכתוב (בראשית ו ג) בשגם הוא בשר כו׳:

[2805] **ואחיד בדרועא כו׳.** שלשה ספרים הנפתחים, והוא רוצה לזכות אף לאלין דלא תאבו וכמו שאמרו (סנהדרין קיא) במרגלים ועתה יגדל נא כו׳ כאשר אמרת - אף לרשעים:

[2806] **ואמר קב״ה אלין כו׳.** הוא קודם בקשת משה כמו שמפרש והולך ובגין דלא יתאביד כו׳ ובגיניה וינחם כו׳:

וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא.

וּבְגִין דָּא עָתִיד רַעְיָא מְהֵימְנָא לְמֶהֱוֵי בְּגָלוּתָא בַתְרָאָה, וּבֵיהּ יִתְקַיֵּים (ישעיה נג ה) **וְהוּא מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ,** [2807]**אִתְעֲבִיד חוֹל בְּגִינַיְיהוּ, מְדוּכָא בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּמַכְתְּשִׁין** [2808]**דְּיִסּוּרִין דַּעֲנִיוּתָא, בְּכַמָּה דּוּחֲקִין דְּסָבִיל עֲלַיְיהוּ, וּבְגִינֵיהּ** (שמות לב ד) **וַיִּנָּחֶם יהו"ה עַל הָרָעָה וְגוֹמֵר, וְהָדָא הוּא דִּכְתִיב** (ישעיה נג ה) **וּבַחֲבוּרָתוֹ נִרְפָּא לָנוּ, וּבְגִינֵיהּ** [2809]**שְׁמֵאל דּוּחֶה לְבֵינוֹנִיִּים דְּאִיהִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְיָמִין מְקָרֵב לוֹן בִּתְיוּבְתָּא דְּאִיהוּ פֶּסַח, דְּרוֹעָא יְמִינָא לְקַבֵּל שָׁבִים,** [2810]**וְיוֹקִים לוֹן מִנְּפִילוּ דִּלְהוֹן וַאֲחִיד בִּידֵיהוֹן, וְיֵימִי לוֹן קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלָם, וּבְשָׁבוּעוֹת יִפְקוֹן בִּזְכוּתָא דְּמֹשֶׁה** [2811]**דְּאִיהוּ מַתַּן תּוֹרָה רַחֲמֵי,** (ס"א וְגַלֵּי לוֹן סֵפֶר תּוֹרָה, וְיִתְכַּנְּשׁוּן לִירוּשְׁלֵם, וְתַרְאֶה הַיְבָּשָׁה מַלְכוּת הָרְשָׁעָה, וְרַחֲמֵי עַל בְּנוֹי) **וּבֵיהּ** (דברים לב יא) **כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ,** [2812]**מָאן קִנּוֹ יְרוּשְׁלֵם קִנּוֹ** (לשכינתא).

בְּהַהוּא זִמְנָא שׁוֹפָ"ר מְהוּפָּ"ד קַדְמָ"א זָקֵף קָטָ"ן, אִתְהַפַּךְ מֶמְשָׁלָה דְּאוּמִין דְּעָלְמָא, וְיִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן מִזַּרְעָא דְּהַהוּא [2813]**דְּאִתְמַר בֵּיהּ** (בראשית לב יא) **קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים אֲסִתַּלַּק וְאִזְדַּקַּף, וְאִתְמַר בֵּיהּ** [2814]**זָקֵ"ף גָּדוֹ"ל, בִּימִינָא אִסְתַּלְקוּ מִן גָּלוּתָא,** [2815]**בְּגִין דְּמוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה דְּדַרְגֵּיהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ שָׁבוּעוֹת.**

[2816]**וּבֵיהּ מַאֲרִי"ךְ טַרְחָ"א, בֵּיהּ מַאֲרִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** [2817]**דְּאִיהוּ אֶרֶךְ אַפַּיִם עַל בֵּינוֹנִיִּים,** [2818]**וְטָרַח בְּגִינַיְיהוּ, לְקַיְּמָא וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ** (ישעיה נד ז), [2819]**וּבֵיהּ יִפְקוֹן עַל יְדָא דְּהַהוּא דְּאִתְיְהִיב אוֹרַיְתָא עַל יְדֵיהּ בְּשָׁבוּעוֹת, דְּאָזִיל לִימִינָא דְּהַיְינוּ פֶּסַח,** [2820]**בְּהַהִיא זִמְנָא אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה** (שמות טו א), [2821]**וּבַסֻּכּוֹת וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם** (בראשית לג יח), [2822]**שָׁלֵם בְּגוּפֵיהּ,** [2823]**שָׁלֵם בְּמָמוֹנֵיהּ, וְאִסְתַּחַר בְּשִׁבְעָה עֲנָנֵי יְקָר** [2824]**כְּגַוְונָא דְּקַדְמֵיתָא כַּד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לְקַיֵּים כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹמֵר** (מיכה ז טו).

[2825]**וְרִשְׁיעָא דְּאִינּוּן עֶרֶב רַב אִתְמַר בְּהוֹן סו"ף פָּסו"ק, דְּאִינּוּן מִזַּרְעָא דַּעֲמָלֵק דְּאִתְמַר בֵּיהּ** (שמות יז טו) **וַיֹּאמֶר**

[2807] **אתעביד חול.** שהן כלולין הקודש וחול והוא סובל חול דלהון:

[2808] **דיסורין דעניותא.** כמו שאמרו (משנה סוטה ט טו) יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו וחכמת סופרים תסרח וירא כו' וזה שאומר אתעביד חול כו':

[2809] **שמאל דוחה לבינונים כו'.** שלא יצאו בתשרי כנ"ל וכמו בכל ראש השנה שהוא דוחה שלא יכתבו בה כדי שלא ימותו, ואינן נכתבין עד יום הכפורים בתיובתא, כן הוא בגאולה עד ניסן שהוא רחמים ויצאו ברחמים כמו שאומר לקמן ס"ה ב' ס"ו א' עיין שם בדבריו:

[2810] **ויוקים לון כו'.** דבימינא מוקים לון וכמו שאומר לעיל מ"ג ב' ובימינא יקים לון דמאן דנפל לא צריך לאוקמא כו' עיין שם, והוא נפילו שנפלו בחובין דלהון:

[2811] **דאיהו מתן תורה רחמי וביה כנשר כו'.** רוצה לומר דתורה הוא בעמודא דאמצעיתא, ת"ת, רחמים, והוא נשר שהוא חיה דיעקב בת"ת והנשר רחמני מאד:

[2812] **מאן קנו כו'.** דשכינתא עילאה מקננת בה ומתפרנסת ממנה, וכמו שאומר לעיל מ"ה ב' נשרא דאתפרנסת כו', זה שאומר דעלה אתמר כנשר יעיר כו':

[2813] **דאתמר ביה קטנתי כו'.** דצדיקים נקראים על שם הלבנה, מאור הקטן, כנסת ישראל, בנה הקטן - ומקטינים עצמם, ועשו בנה הגדול מונה למאור הגדול והם גדולים בעולם הזה בעותרא בכולא אבל בההוא זימנא אתהפך להו:

[2814] **זקף גדול בימינא.** דהוא גדולה וכמו שאומר לעיל נ"ה א' מאי בימינך כו':

[2815] **בגין דמוליך כו'.** עיין לקמן ס"ה ב' בארוכה ומה שנבאר שם:

[2816] **וביה מאריך כו'.** כנ"ל דממתין להון עד דיתובון ואינן נכתבין ויוצאין בראש השנה:

[2817] **דאיהו ארך כו'.** רוצה לומר מה שאמר אף לרשעים - היינו על בינונים שהיו ראוים ליכתב בראש השנה עם הרשעים וכנ"ל:

[2818] **וטרח כו'.** זהו טרחא, והטרחא להמתין הגאולה בגינייהו וכמו שאמרו (סנהדרין צז ע"ב) מי מעכב מידת הדין מעכבת, שאלו יצאו במידת הדין כו' כנ"ל ובעונותינו יצאו כו' (שם), והשי"ת טרח בגלגולא להביאן כמו שאומר לקמן, ורעיא מהימנא בגלגולא בשבילן:

[2819] **וביה יפקון כו'.** רוצה לומר בעמודא דאמצעיתא וכן וביה מאריך טרחא הנ"ל דדרגיה לבינונים באמצע ולכן הם תלוים ועוהדים כו':

[2820] **בההוא זמנא כו'.** רוצה לומר משה ישיר דהוא מסר על הבינונים ואתי בגלגולא בגינם כנ"ל:

[2821] **ובסכות ויבא יעקב כו'.** רוצה לומר בפסח השי"ת יוקים לישראל מגלותא הקמת ראש, ובשבועות יצאו מגלותא, ובסוכות יבואו לירושלים וכמו שכתוב ויעקב נסע סכותה כו' ויבא יעקב שלם והוא סוכת שלם, מלכי צדק מלך שלם:

[2822] **שלם בגופי'.** דלא מתו הבינונים:

[2823] **וממוני'.** כמו שכתוב (ישעיהו ס יז) תחת הנחשת אביא כו' וכן **שלם בתלמודיה.** כמו שכתוב (ישעיהו מא יח) אפתח על שפיים נהרות כו', כי תמלא הארץ דעה כו' (חבקוק ב יד), ותמלא הוא שלמות:

[2824] **כגוונא דקדמיתא כו'.** כדעת האומר (סוכה יא ע"ב) ענני כבוד היו, ועיין מה שבארנו באורח חיים סימן תר"ל, ועיין מה שבארנו במקום אחר כי בזמן הסוכות היה אחר שנתרצה להם הקב"ה ואמר למשה נגד כל עמך אעשה נפלאות כו' - והוא ענני הכבוד ששרתה עליהם בקביעות:

[2825] **ורשיעיא דאינון כו'.** פרי החג עד שמיני עצרת פר אחד דלא ישתארון אלא גוי אחד כמו שאמרו בזוהר פרשת פנחס. ואמר

כִּי יָד עַל כֵּס י״ה, וְאִינוּן חָמֵשׁ מִינִים עָמָלֵקִים גִּבּוֹרִים נְפִילִים עֲנָקִים רְפָאִים, דְּכֻלְּהוּ מִסְתַּלְּקִין וּמִתְגַּבְּרִין עַל יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ז יח) וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם וַיִּרְבּוּ מְאֹד עַל הָאָרֶץ, וְאַרְבַּע זְמִנִין כְּתִיב וַיִּגְבְּרוּ וְגָבְרוּ, לָקֳבֵל אַרְבַּע גָּלְוָון, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר סו״ף פָּסוּ״ק, דְּפָסִיק לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְסוֹף יוֹמַיָּא מֵעָלְמָא.

[דף מז ע״ב]

וּבְהַהוּא זִמְנָא [2826]הַקָּטֹן יִהְיֶה לָאֶלֶף (ישעיה ס כב) מִסְטְרָא דְשִׂמְאלָא, וְהַצָּעִיר [2827]לְגוֹי עָצוּם (שם) מִסְטְרָא דִימִינָא, [2828]אֲנִי יהו״ה בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה (שם) מִסְטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וּמִיָּד יִתְפַּסְקוּן עַמָּלֵקִים (דף מז ע״ב) מִן עָלְמָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְתִיב עַל כָּרְסְיֵיהּ, וְדָא אִיהוּ [2829]שׁוֹפֵ״ר הוֹלֵ״ךְ אַתְנָ״ח יְתִי״ב, בְּהַהוּא זִמְנָא דְיִתְמַחוּן עַמָּלֵקִים מֵעָלְמָא, יְהֵא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָח נְיָיחָא לְיִשְׂרָאֵל, וְיָתִיב עַל כָּרְסְיֵיהּ, כְּמָה דְאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ז ט) וְעִתִּיק יוֹמִין יְתִיב, לְבוּשֵׁהּ כִּתְלָג חִוָּר, לְקַיְּימָא אִם יִהְיוּ חַטָּאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ (ישעיה א יח).

וּלְגַבֵּי עִשָּׂו וְיִשְׁמָעֵאל [2830]כְּתִיב (דניאל ז ט) כָּרְסְיֵיהּ שְׁבִיבִין דְּי נוּר, (ס״א רומי) וּמֵאִינוּן שְׁבִיבִין דְּכָרְסְיֵיהּ אוֹקְדוּן כָּל טַעֲוָון דִּילְהוֹן, גַּלְגִּלּוֹהִי נוּר דָּלִיק, דְּנָחֲתִין מִנֵּיהּ [2831]עֶשֶׂר גַּלְגַּלִּין מִסְטְרָא דְאָת י׳, [2832]וּשְׁבִיבִין מִסְטְרָא דְאָת ה׳, תְּרִין אַתְוָון יִתְעָרוּן בְּנוּרָא לְאוֹקָדָא טַעֲוָון דִּילְהוֹן, [2833]בְּהַהוּא זִמְנָא (ישעיה א לא) וְהָיָה הֶחָסֹן לִנְעוֹרֶת וכו׳.

[2834]בְּהַהוּא זִמְנָא סָלִיק ו׳ עַל דַּרְגָּא דִילֵיהּ דְּאִיהוּ שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, וְדָא אִיהוּ דַרְגָּ״א, תְּרֵ״י טַעֲמֵ״י, מַאי תְּרֵ״י טַעֲמֵ״י, אֶלָּא בָּתַר דְּסָלִיק לְדַרְגֵּיהּ יֵימַר לְיִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהַבְתִּי (בראשית כז ד), מִפְּקוּדִין דַּעֲשֵׂה דִכְלִילָן בֵּהּ דְּאַבְרָהָם, דִּכְלִיל רְמַ״ח פִּקּוּדִין, [2835]דִּבְהוֹן אִתְקְרִיב ה׳ לְגַבֵּי ו׳, וְקָרְבָּנָא דָּא אִיהוּ קְרִיבוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם שְׁכִינְתֵּיהּ.

בְּכָל אֲתַר וַאֲתַר (נ״א אבר ואבר) קְרִיבוּ י״ה, ה׳ חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים לִבְרִיאַת עוֹלָם, ו׳ אֶלֶף הַשִּׁשִּׁי בְּרַמַ״ח, וּבְשִׁמְאלָא דְתַמָּן לְבָא יְטוֹל נוּקְמִין מֵאוּמִין דְּעָלְמָא, וְרָזָא דְמִלָּה (ישעיה סג) כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי, וַדַּאי אִתְכְּלִילָן בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה אִתְיְיהִיבוּ מִימִינָא, וּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה מִשְּׂמָאלָא, וְאִלֵּין אִינוּן תְּרֵ״י טַעֲמֵ״י, וּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה אִינוּן מַאֲכָלִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה פַּרְנָסָה לְסמא״ל לְמָאן דְּעָבַר עֲלַיְיהוּ. (ואלין הוה קריב) (נ״א אקדים) (נ״א ובאלין מתקרב) עֹשֶׂה לְיִצְחָק וְאָמַר לֵיהּ יָקֻם אָבִי וְיֹאכַל מְצֵיד בְּנוֹ (בראשית כז לא), וְסמא״ל בְּגִינַיְיהוּ [2836]הֲוָה קָרִיב לִשְׂמָאלָא, לְאַטְעָמָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵחוֹבִין דִּבְנוֹי דְּאִינוּן מַאֲכָלִין מְרִירָן, דִּבְגִינַיְיהוּ

ואינון חמש כו׳. רוצה לומר ואחד מהן עמלקים ונאמר כי מחה כו׳ והן מה שכתוב ויגברו כו׳ המים - ה׳ מים, ה׳ מינים. ואמר **ועלייהו אתמר סוף פסוק.** רוצה לומר דזהו מאריך טרחא סוף פסוק. ואמר **לסוף יומיא.** ורוצה לומר דנגד זה הוא שמיני עצרת כנ״ל:

[2826] **הקטן יהיה כו׳.** וזהו זקף קטן:

[2827] **לגוי עצום.** וזהו זקף גדול:

[2828] **אני ה׳ כו׳.** כמו שאמרו (סנהדרין צח ע״א) זכו אחישנה לא זכו כו׳, והוא בעמודא דאמצעיתא לבינונים כנ״ל, ספר השלישי:

[2829] **שופר הולך.** שהלך עמהון בגלותא, הלוך ילך ובכה כו׳ (תהלים קכו ו):

[2830] **כתיב כרסי׳ שביבין כו׳.** והן שני כסאות שאמרו (חגיגה יד ע״א) אחד לדין ואחד לצדקה, ועיין מה שבארנו באידרא רבא בענין כרסיה שביבין, ועיין שם באידרא רבא דעתיק יומין יתיב דהוא רחמים גדולים, ולכן אם יהיו חטאיכם כו׳ וכמו שכתוב (ירמיהו נ כ) ביום ההוא יבוקש חטאת כו׳ כי אסלח לאשר אשאיר, וזרקתי עליכם כו׳ (יחזקאל לו כה):

[2831] **עשר גלגלין כו׳.** כמו שאומר לעיל בתיקון י״ג ולקמן בתיקון כ״ח עיין שם בדבריו, דגלגלין אינון צורת יו״ד ויוד גלגלין אינון, עיין שם ושם:

[2832] **ושביבין מסט׳ כו׳.** כמו שכתוב כרסיה שביבין, וכסא הוא מסטרא דה״א, אימא מקנן בכרסיא, ורוצה לומר בזה וזהו על כס י״ה, שמהם תצא שלהבת י״ה, רשפיה כו׳ (שיר השירים ח ו), וכמו שאומר לקמן ס״ו ב׳:

[2833] **בההוא זמנא והיה כו׳.** סיפא דקרא ובערו שניהם כו׳:

[2834] **בההוא זמנא סליק כו׳ דכלילין בה׳ דאברהם כו׳.** דע״י ה״א נעשה חושבן רמ״ח, והיא כוללת אותן, ורוצה לומר דעתה נשלם השם י״ה כנ״ל, וו׳ על דרגיה וה׳ תרי טעמי:

[2835] **דבהון אתקריב כו׳.** דהיא נר מצוה, דכל הפקודין כלילין בה, וזה שאומר למעלה דכלילין בה׳ דאברהם, ועיין לעיל ב׳ א׳ ועוד אלין דעסקין באורייתא לשמה ונטרין פקודהא כו׳, וברעיא מהימנא פרשת נשא אית בר נש לבתר דיתוב מחטאוי ומתכפר ליה איהו אזיל בדרך מצוה ומתעסק בכל כחו בדחילו ורחימו דקב״ה דא זכי לתשובה תתאה דאתקרי ה׳, ושם קכ״ב א׳ וכל מאן דחזר בתיובתא כאלו חזר את ה׳ לאת ו׳ כו׳ ודא איהו תשובה תשוב ה׳ ודאי לגבי ו׳ כו׳, ואמר אתקריב כו׳ וקרבנא כו׳ דעשה לי מטעמים כו׳ הוא קרבנא כמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת אמור, ואמר למעלה דהוא קרבנא דצלותא דה״א כלילא בכל פקודין ועיין מה שבארנו שם בארוכה:

[2836] **הוה קריב לשמאלא.** דהוא יצחק:

אִתְמַר (מלאכי א ג) [2837]וְאֶת עִשָּׂו שָׂנֵאתִי, [2838]עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא מִתַּמָּן אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְתָא, דְאִיהִי כְּלִילָא דִימִינָא וּשְׂמָאלָא, [2839]בְּהַהוּא זִמְנָא עָשָׁן יִתְעַר לְגַבֵּי שְׂמָאלָא לְאַעֲבָרָא מִתַּמָּן סמא"ל, וּמִיָּד סָלִיק עָשָׁן אָחֳרָא דְאִיהוּ עָשָׁן הַקְּטֹרֶת, (איהו כללא דאורייתא קשורא דיליה פקודין דעשה) לְקַשְׁרָא וּלְקָרְבָא יְמִינָא בִּשְׂמָאלָא, דְּעַמּוּדָא דְעָשָׁן אִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא (ברחימו, ופקודין דלא תעשה בדחילו) עַמּוּד הַקְּטֹרֶת.

מַאי קְטֹרֶת דִּילֵיהּ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי סָלְקָא בְּכַמָּה רֵיחִין וּבוּסְמִין טָבִין, וְכַד סָלְקָא לְגַבֵּיהּ אִתְמַר בָּהּ (שיר ג ו) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר וכו' דְּסָלְקָא בְּהוֹן, דָּא ה' תַּתָּאָה, זֹאת סָלְקָא בְּמ"י, [2840]מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה (שם) תְּרֵי יַרְכֵי קְשׁוֹט, מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל (שם) דָּא צַדִּיק, [2841]דְּאִיהוּ כְּלִיל כֹּלָּא, אִיהוּ רוֹכֵל, [2842]וְאִיהִי אַבְקַת דִּילֵיהּ, הַדָּא הוּא דִכְתִיב וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, [2843]וּבֵיהּ סְלִיקַת לְגַבֵּי בַּעְלָהּ. [2844]שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי קְטֹרֶת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִיהִי קָרְבָּן דִּילֵיהּ, דְּבָהּ מְתַקְּנִין יִשְׂרָאֵל מַאֲכָלִים דְּקָרְבָּנִין דִּצְלוֹתִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [2845]דְּאִינּוּן לָקֳבֵל קָרְבַּן הַשַּׁחַר, וְקָרְבַּן דְּבֵין הָעַרְבַּיִם, וְקָרְבָּנָא דְאַמּוּרִים וּפְדָרִים דְּמִתְאַכְלִין כָּל לֵילְיָא, וְאִיהִי קָרְבַּן מוּסָף, דְּאִיהוּ צַדִּיק, וְאִיהִי קָרְבָּנָא דְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, דְּלֵית קָרִיבוּ (לעמא קדישא לקודשא בריך הוא בשבת ויום טוב) אֶלָּא בָּהּ, הַדָּא הוּא דִכְתִיב (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְאַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל כִּי אִם בְּזֹאת (ירמיהו ט כג).

[2846]אִיהִי מַשְׁכּוֹנָא דִילֵיהּ, דְּבָגְינָהּ אִיהוּ שָׁאֲרֵי בְּגַוְוּיהוּ, הַדָּא הוּא דִכְתִיב (שמות כה ח) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ [2847]וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם וְגוֹמֵר, אִיהִי אָרוֹן דִּילֵיהּ, וְאִיהוּ סֵפֶר תּוֹרָה גְּנִיז בְּגַוָּהּ, אִיהִי מְנַרְתָּא דִילֵיהּ, וּמְנוֹרַת הַמָּאוֹר [2848]מֵהַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (משלי ו כג) וְתוֹרָה אוֹר, וְאִיהִי נֵר דָּדְלִיק קֳדָמֵיהּ, [2849]כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ויקרא כד ב) לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד, וְאִיהִי בַּת שֶׁבַע מְנַרְתָּא כְּלִילָא מִשִּׁבְעָה בּוֹצִינִין, [2850]אִיהִי נֵר לְגַבֵּיהּ מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְאִיהוּ אוֹר לְגַבָּהּ

[2837] **ואת עשו שנאתי.** דהוא קריב מטעמים מרירין ולכן אמר כאשר אהבתי:

[2838] **עד"א מתמן אתייהיבת כו'.** כמו שאומר לקמן בתיקון ל"ג ושאר מקומות, והוא דכליל ימינא ושמאלא, דבימינא מצוות עשה ושמאלא מצוות לא תעשה, ותורה כליל שניהם דשניהם איתנהו בה וביה נעשין אחד, דבמצות - מצוות עשה הוא בעשה, ומצוות לא תעשה בשב ואל תעשה, ולכן שם ענפין מתפרדין, אבל בעמודא דאמצעיתא בתורה הוא אחד הכל בלמוד ומצוות עשה ולא תעשה שוין, וזהו ענין היחוד דהוא ביה, וזה שאומר עמודא דאמצעיתא מתמן כו', דלמעלה אמר ופקודין דעשה כו' ופקודין כו', ואמר עמודא דאמצעיתא כו':

[2839] **בההוא זמנא יתער עשן כו'.** הוא עשן הקרבנות דעשה מטעמים, ועשן המערכה ידוע שהוא להעבירו לס"מ משמאלא, ולכן אברים ופדרים נקרבין בלילה, ועשן של מזבח הפנימי עשן הקטורת - הוא לקשרא, דקטורת הוא לשון קושר לקטרא וזה שאומר ומיד סליק עשן אחרא כו':

[2840] **מקטרת מור כו' מכל כו'.** עיין לקמן נ"ו ד' מקטרת מור כו' ועוד כו', ובזוהר פרשת וישלח קע"ו ב' פתח ר' יוסי ואמר מי זאת עולה כו' מכל אבקת רוכל דא יעקב ד"א דא יוסף הצדיק כו' אמאי רוכל אלא מה חנוני דא קטירי דקוסטרי ואבקי דפולמי כלהו בידיה, הכי נמי יוסף איהו קיומא דאורייתא בגין דאיהו קיים לה, בגין דכל פקודי דאורייתא מתקשרין בנטירו דברית קדישא כו', ועיין לקמן פ"ב ב' דאינון פטר כל רחם, דאינון רמ"ח, דכלהו קטירין בצדיק דאיהו כל כו' וכן בתיקון ל' ע"ז א', ועיין מה שבארנו שם ושם וזה שאומר **דאיהו כליל כו'.** רוצה לומר זה שכתוב מכל - איהו כו':

[2841] **ואיהי כו'.** רוצה לומר זה שכתוב אבקת רוכל וכנ"ל, ומה שאמר לפעמים בחג"ת - הכל ענין אחד, שהן שלשה קוין חד"ר. ואמר

[2842] **ואיהו אבקת כו'.** שמתאבק ומתחבק בה, וזה שאומר הה"ד ודבק כו', ורוצה לומר שהוא רוכל דאבקת, ודריש אבקת עלה לפי שכתוב בתי"ו לשון נקבה, ורוצה לומר שהיא מקוטר מכל אבקת דרוכל וכל אבק בידיה כנ"ל. ואמר

[2843] **וביה סליקת כו'.** רוצה לומר דזה שכתוב מי זאת עולה כו' - ע"י אבקת רוכל, דבתכשיטי שמתקשטת האשה היא מתקרבת ונושאת חן לבעלה, והוא תכשיטין דפקודין דכלילין בברית, (שיר השירים א יא) תורי זהב נעשה כו' עם נקודות הכסף, שהן פקודין דמצוות עשה ולא תעשה, כסף וזהב. ואמר

[2844] **שכינתא תתאה איהי כו'.** חוזר לענין הראשון דאמר מאי קטרת דיליה דנאמר עשן הקטרת, משמע עשן של קטרת, ואגב מפרש והולך ואיהי קרבן דיליה, מזבח כו':

[2845] **דאינון לקבל כו'.** הוא מרכבה דילה, שלשה אבהן, ומוסף - רגל רביעי, בצדיק דכליל בצדק, דוד מלכא:

[2846] **איהי משכונא כו'.** כמו שאמרו בסוף פרשת בחקותי קי"ד א' ונתתי משכני דא שכינתא, משכני - משכונא דילי, דהיא אתמשכנא בחובא דישראל ונתתי משכונא ודאי, דריש בה שלשה אנפין: לשון שכינה ולשון דאתמשכנא ולשון משכנין - דעל כרחם ידור ביניהו, ומפרש והולך מתל לבר נש דהוה רחימא לאחרא כו' נטל כל דביתיה ואייתי לגביה כו' הא משכונא דילי לגבייכו בגין דלא אתפרש מינייכו לעלמין ואע"ג דקב"ה אתרחק מינן משכונא שביק גבן כו' עיין שם בארוכה:

[2847] **ושכנתי.** כנ"ל דהיא שכינה והיא משכונא:

[2848] **מההוא דאתמר כו'.** רוצה לומר זהו מנורת המאור - נר של אור, דהיא נר והוא אור וכמו שאומר למטה ועל תרוייהו אתמר כי נר מצוה כו':

[2849] **כד"א להעלות כו'.** להעלות לבעלה, מי זאת עולה כו', והיא נר ותמיד - דלא יפרוש ממה:

[2850] **איהי נר לגביה מסט' כו'.** דנר דליק בלילה, בחושך דשמאל, והוא ויהי אור דשמאלא, אור של לילה, והוא - אור דיממא וזה

מִסְטָרָא דִימִינָא, וְעַל תַּרְוַיְיהוּ אִתְּמַר (משלי ו כג) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר.

[דף מח ע"א]

אִיהִי קְדוּשִׁין דִּילֵיהּ מִסְטָרָא דְשְׁמָאלָא, (דף מח ע"א) בְּגִין דִּקְדוּשָׁה מִסְטָרָא דִלְוִיִּם, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, וַעֲלָהּ אִתְּמַר [2851]תְּהֵא לִי מְקוּדֶּשֶׁת בְּטַבַּעַת זֹאת, [2852]וְאִיהוּ בְּרָכָה דִילַהּ מִסְטָרָא דִימִינָא, דְאִיהִי כְּהוּנָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר ו כג) כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְאִתְקְרִיאַת כַּלָּה דִילֵיהּ מִסְטָרָא דְצַדִּיק דְאִיהוּ כ"ל, וְדָא אִיהוּ כַלָּ"ה, כ"ל ה', [2853]בְּגִין דְאִיהוּ בְּרִית דַּאֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ, וּמִסְטָרָא דְצַדִּיק אִיהוּ יְחוּד דִילַהּ, דְאִיהוּ קוֹצָא דְאָת ד' מִן אֶחָד, דְקָשִׁיר בֵּין א"ח וּבֵין ד', וְאִיהִי צְלוֹתָא דִילֵיהּ מִסְטָרָא דְחַי עָלְמִין, דְאִיהוּ חַ"י בִּרְכָאן דְצָלוֹתָא.

[2854]אִיהִי אוֹת דְשַׁבָּתוֹת וְיָמִין טָבִין, שַׁבָּת אִיהִי כְּלָל דִתְלַת אֲבָהָן, בְּגִין דְאִיהִי בַת כְּלִילָא בִתְלַת עַנְפֵי אֲבָהָן דְאִינּוּן ש, [2855]אִיהוּ תְּחוּם דִילַהּ [2856]וְאִיהִי רְשׁוּת דִילֵיהּ, רְשׁוּת הַיָּחִיד דְגָבְהוּ עֲשָׂרָה, וְדָא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְרָחְבּוֹ אַרְבָּעָה דְאִינּוּן יהו"ה, [2857]אִיהוּ עִירוּב דִילַהּ מִסְטָרָא דִימִינָא וּשְׁמָאלָא, דְאִינּוּן ע"ב רי"ו דְהַיְינוּ חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְאִיהִי עֲרֵבִית דִילֵיהּ עִיבּוּר דִילֵיהּ.

[2858]אִיהִי טַלִּית דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבָהּ אִתְעַטַּף קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [2859]כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים קד ב) עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, [2860]וְאִיהִי צִיצִית דְצַדִּיק [2861]דְאִיהוּ עָנִי בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם קב א) תְּפִלָּה לְעָנִי כִי יַעֲטֹף, עָנִי וַדַּאי, דְּבַהּ יִתְעַטַּף, בְּגִין דְאִיהִי [2862]כְּסוּתָהּ לְבַדָּהּ הִיא שְׁמָלְתּוֹ לְעוֹרוֹ (שמות כב כו), דָּא מִשְׁכָּא דִתְפִלִּי, דְאִתְמַר בְּהוֹן (בראשית ג כא) וַיַּעַשׂ יהו"ה אֱלֹהִים [2863]לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם.

אַרְבַּע בָּתֵּי דְרִישָׁא [2864]אִינּוּן אהי"ה, אַרְבַּע פָּרְשִׁיָּין דְאִינּוּן קַדֵּשׁ לִי (שמות יג ב), וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ (שם יא), שְׁמַע יִשְׂרָאֵל (דברים ו ד), וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ (שם יא יג), דָּא יהו"ה, אַרְבָּעָה בָּתֵּי דְיָד דָּא אדנ"י, אַרְבָּעָה פָּרְשִׁיָּין דָּא יהו"ה, וּבְהוֹן מ"ב אַזְכָּרוֹת בִּתְמַנְיָא פָּרְשִׁיָּין, דְאִתְמַר בְּהוֹן (תהלים סה יח) אדנ"י בָּם, דָּא אִיהוּ כִּי הִיא שְׁמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ

שאומר ואיהו אור כו':

[2851] **תהא לי מקודשת כו'.** דנותן לה הגבורות כידוע, והיא מקודשת לי - דשמאלא נכלל בימינא, ובטבעת הוא העטרה דלא פסיק מינה לעלמין כמו שבארנו במקום אחר בארוכה וכמו שאומר לקמן פ"ו ב' רצועה כריכא כו' ואמר לקמן טבעת - טבעת דברית מילה כו':

[2852] **ואיהו ברכה דילה כו'.** כנ"ל בנר ואור:

[2853] **בגין דאיהו ברית כו'.** רוצה לומר דיב"ק: ברכה וקדושה הן ביה ובה, חו"ג דענפין מתפרדין, אבל יחוד הוא בשניהם דהוא בברית ובריח אחיד בשניהם, כי כל כו' (דברי הימים א כט יא), דאחיד כו', ולכן היא כלה דיליה ואיהו יחוד דילה:

[2854] **איהי אות כו'.** כמו שכתוב אות היא כו' וכמו שאומר לעיל נ"ד ד' ושאר מקומות:

[2855] **איהו תחום דילה.** בו"ק ועטרה שהיא רביעית לכל שלשה והן התחום, שנים לכל סטר, שמונה אלפים אמה, ח"י כנ"ל דכלילין בברית:

[2856] **ואיהי רשות כו'.** דרשות הוא לשון מלכות, (משנה אבות א י) אל תתודע לרשות - בלתי בעלה, ותפלת ערבית רשות (וכמו שאומר למטה ואיהי ערבית דיליה) - רשות של היחיד, צדיק, דהוא ברשות דידה וכן ת"ת בעלה:

[2857] **איהו ערוב דילה כו' ואיהי ערבית כו'.** רוצה לומר ערבית בתי"ו לשון נקבה, ואמר עבור דיליה - שהיא מעוברת ממנו, והיא נושא משך הזרע, ועיבור הוא גם כן ע"ב רי"ו והוא משך הזרע - חו"ג, ועל ידו נתמלא הה"א בוא"ו דהוא משך הזרע, והוא שעושין עיבור לעיר למלא פגימות העיר כמו שאמרו בעירובין, דפגימותיה מצד אות ד' ונתמלאה בה"א:

[2858] **איהי טלית כו'.** כמו שאמרו (ר"ה יז ע"ב) מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח ציבור, ואמרו (בראשית רבה ג) אור מנין נברא נתעטף כו':

[2859] **כד"א עוטה אור כו'.** כמו שאמרו בספר הבהיר והביאו בסוף ח"א ח' א' ואמר ר' יוחנן שני אורים הגדולים היו דכתיב כו' עיין שם בדבריו וראייתו ממה שכתוב כשלמה והיא שמלתו כמו שמפרש והולך:

[2860] **ואיהי ציצית דצדיק.** דטלית הוא לבוש לגוף והוא ת"ת, אבל ציצית תלוין למטה מגוף נגד הברית:

[2861] **איהו עני כו'.** הואיל ואמר עוטה מפרש מה שכתיב לעני כי יעטוף:

[2862] **כסותה לבדה.** כנ"ל דאיהי טלית שלו, ואמר לבדה דבזמן בית המקדש היו ארבעה בגדי לבן וארבעה בגדי זהב ועתה לא נשאר אלא ציצית ותפילין ועיין לקמן ריש תיקון ל"ח:

[2863] **לאדם ולאשתו כו'.** כמו שמפרש והולך תפילין של יד ותפילין של ראש, ונאמר וילבישם וזהו שמלתו, אבל לעורו משמע דלעור שמלתו וצריך לומר דקאי אתכלת שבציצית דהיא לבושא וכסוי לתפילין וזה שאומר לקמן דא איהי כי כו' ואיהי תכלת שבציצית:

[2864] **אינון אקי"ק.** דסוד אהיה הוא החשמל דלבוש - מלבו"ש, ואקי"ק מורה על מנין אזכרות שבתוכו כמו שמפרש והולך ובהון ארבעים ותרין כו' ה' בם, רוצה לומר הויו"ת כמנין ב"ם, ואמר ואיהי תכלת - דתכלת גוון דילה תכלית דכולא כנ"ל ותכלת הוא כיסוי כידוע:

(שמות כב כו), וְאִיהִי תְּכֶלֶת שְׁבַצִּיצִית, [2865]אִיהִי סוֹד הַיִּבּוּם, יְבָמָה דִּילֵיהּ [2866]בְּגָלוּתָא, י״ב מ״ה, מ״ה גִּלְגּוּלָא דְּאָדָם, י״ב תְּלַת גִּלְגּוּלִין אִינּוּן לְקַבֵּל תְּלַת אֲבָהָן, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ״ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, אִיהִי יְשׁוּעָה דִּילֵיהּ, גְּאוּלָה דִּילֵיהּ, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵית לֵיהּ רְשׁוּתָא לְאַפָּקָא מִן גָּלוּתָא, עַד דְּאִיהִי נָפְקַת עִמֵּיהּ, הֵיא נְבוּאָה דִּילֵיהּ, נְבוּאָה [2867]כְּלִילָא שִׁית דַּרְגִּין מִסִּטְרָא דְּאָת ו׳ דְּאִיהִי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהִי חֲלוֹם אֶחָד מִשִּׁתִּין בִּנְבוּאָה, וּמַאי שִׁתִּין אֶלָּא [2868]לֵית שֵׁי״ב״ה (נ״א שינה) פְּחוּתָה מִשִּׁתִּין, [2869]וְדָא יִשְׂרָאֵל סָבָא, דְּסָלִיק בְּאָת יו״ד, שִׁית זְמִנִין עֶשֶׂר, [2870]דְּאִיהוּ שִׁתִּין.

וְאִיהִי יְרֵאָה מִסִּטְרָא דְּשְׂמָאלָא, אַהֲבָה מִסִּטְרָא דִּימִינָא, וְאִיהִי תּוֹרָה מִסִּטְרָא דַּעֲמוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהִי אָנֹכִי מִסִּטְרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה [2871]דַּאֲחִידָא בִּימִינָא, בְּגִין דְּאָנֹכִ״י אִיהוּ כְּס״א בְּחוּשְׁבָּן, וְאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה טז ה) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא, וְעַלָּה אִתְמַר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, מִסִּטְרָא דְּסמא״ל וְנָחָשׁ דְּאִינּוּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים.

וְאִיהִי פֶּסַח מִסִּטְרָא דִּימִינָא, וְאִיהִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִסִּטְרָא דְּשְׂמָאלָא, וְאִיהִי מַצָּה פְּרוֹסָה מִסִּטְרָא דְּשְׂמָאלָא, וְאִיהִי מַצָּה שְׁלֵמָה מִסִּטְרָא דִּימִינָא, [2872]בְּגִין דְּסִטְרָא דְּצָפוֹן לַאו אִיהוּ שְׁלִים, וּבְגִין דָּא מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה (ירמיה א יד), וְהִיא (מצה) מִצָּוָה בְּאָת ו׳ מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

[דף מח ע״ב]

וְאִיהִי שָׁבוּעוֹת מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [2873]שְׁבָעָה שָׁבוּעוֹת וַדַּאי אִית בְּהוֹן שְׁבַע שַׁבָּתוֹת, וּבְהוֹן מ״ט יוֹמִין, כְּחוּשְׁבַּן מ״ט אַתְוָון דִּקְרִיאַת שְׁמַע, [2874]דְּאִינּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו׳, בָּרוּךְ שֵׁם וכו׳, בְּיוֹמָא דְּחַמְשִׁין שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה בָּהּ, [2875]וְאִתְקְרִיאַת מַתַּן תּוֹרָה, וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ תּוֹרָה דְּאִתְיְיהִיבַת בְּחַמְשִׁין יוֹמִין דְּשָׁבוּעוֹת, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר בֶּן חֲמִשִּׁים לְזִקְנָה (נ״א לבינה), בְּהַהִיא דְּאִתְמַר בָּהּ כִּי זָקְנָה אִמֶּךָ, וַעֲלָהּ אִתְמַר (משלי ב ג) כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא, (דף מח ע״ב) בְּגִין דְּאִיהִי ה׳ וְסָלְקָא בְּאָת י׳ לְחַמְשִׁין חָמֵשׁ זְמִנִין עֶשֶׂר, וַעֲלָהּ אִתְמַר בֶּן חֲמִשִּׁים לְזִקְנָה, בְּהַהִיא דְּאִתְמַר (שם כג כב) אַל תָּבוּז כִּי זָקְנָה אִמֶּךָ, (ו׳ בן י״ה).

[2876]וְזִמְנִין אִתְקְרִיאַת ם׳ סְתוּמָא, [2877]וְאִתְמַר בָּהּ בֶּן אַרְבָּעִים לַבִּינָה, (כד לא איהי) בְּשׁוּתָפָא דְּאָת י׳ אִתְקְרִיאַת אַרְבָּעִים, וְאִיהִי עָלְמָא דְּאָתֵי דִּלֵית בֵּיהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָה, וְכַד סָלִיק מֹשֶׁה לְגַבָּהּ אִתְמַר בֵּיהּ (שמות כד יח) וַיְהִי מֹשֶׁה

2865 **איהי סוד היבום.** אמר זה כאן, שאמר ה׳ בם והוא אותיות יבמה, י״ה בם, דבם הוא ו״ה, תפילין של יד ותפילין של ראש:

2866 **בגלותא.** הוא סוד הגלגול בגלותא, וזה שאומר **י״ב מ״ה, מ״ה - גלגולא דאדם. י״ב - תלת גלגולין אינון לקבל כו׳.** די״ב הן י״ב אנפי החיות דאבהן, ועיין לקמן ס״ג א׳ ואינון תרי עשר אנפין כו׳ ואדם רכיב כו׳, ועיין לקמן סוד אלו ארבעה גלגולין ולקמן תיקון ל״ב בארוכה ומה שנבאר שם:

2867 **כלילא שית דרגין.** שהן שוקיו עמודי שש, דרגין דנבואה, ואמר מסטרא דוא״ו הוא הנהר שעל ידו הוא הנבואה ועיין לעיל מ״ה ב׳ והאי ו׳ כו׳ ואיהו נשיב בתרין שוקין בשית פרקין דאינון שוקיו עמודי שש ועליה אתמר ונחה עליו רוח ה׳:

2868 **לית שיבה כו׳.** פליג על בן תימא (משנה אבות ה כא), וכן אמר למטה בן חמשים לזקנה והוא מדלג בן חמשים לעצה:

2869 **ודא ישראל סבא.** רוצה לומר שיבה דהוא ו׳ וסליק כו׳:

2870 **דאיהו שיתין.** והענין כי כל דרגא מתחלק לעשר, והוא נוטל ט׳ חלקים והיא העשר כמו שאומר לעיל מ״ו ב׳, והנה החלום הוא מדרגה האחרונה מאינון שית דרגין דנבואה, פרק אחרון של הוד, ואף זה אינו כי אם בה והוא אחד משיתין, וזה שאומר **דסליק באת יו״ד שית כו׳.** ורוצה לומר בה, שהיא יו״ד, דבה מעשרין:

2871 **דאחידא בימינא.** עיין לקמן ס״ט ב׳ פתח ר״ש ואמר אני כו׳ דא לימינא ודא לשמאלא, ורוצה לומר אנכי ולא יהיה לך הן כלילן כל מצוות עשה ומצוות לא תעשה כמו שאומר לקמן בתיקון ל״ב והן ימינא ושמאלא כמו שנבאר שם וזה שאומר **ועלה אתמר לא כו׳.** רוצה לומר דלא יהיה לך נאמר עלה, מסטרא דילה דהיא נקראת אלקים, וסובבים סביב רשעים יתהלכון כמו שמפרש והולך, ועלה אתמר על פני דהיא נקראת פניו יתברך, וס״א - אחור, אלהים אחרים ועיין לעיל למ״ט א׳ ועיין פרשת יתרו פ״ו א׳ על פני לאפקא אפי מלכא כו׳ ושם פ״ז א׳ אר״י קב״ה בג״כ אכריז כו׳:

2872 **בגין דסטרא דצפון כו׳.** עיין פרשת בראשית י״ז א׳ ובגין דההוא חשך כו׳ חשך גרע נהורא כו׳ חשך לא נהיר אלא כד אתכליל באור ולכן צפון הוא פגים אלא אם כן נכלל בימין:

2873 **שבעה שבועות ודאי.** דהן ז״ת, כל אחד כליל משבעה, והן שבע דילה שכל אחד הוא שבוע וכל אחד נכלל בשבעה ימים דידיה ועיין בזוהר פרשת אמור:

2874 **דאינון שמע ישראל.** ישראל סבא, והוא ראיה דהוא בעמודא דאמצעיתא:

2875 **ואתקריאת מתן תורה.** רוצה לומר שכינתא תתאה נקרא מתן תורה כמו שאומר לקמן ב׳, מתן תורה דא כו׳, והוא מסטרא דשכינתא עלאה כמו שאמרו כאן ביומא דחמשין שריא כו׳ (לזה לא תקשי דאמר לקמן) ועלה אתמר כי אם כו׳, ונאמר כי זקנה אמך דשם בג״ר נקראים או״א זקנים וא״א עתיקא דעתיקין ולכן בן חמשים לזקנה:

2876 **וזמנין אתקריאת מ״ם סתימא.** ולא גרסינן תתאה:

2877 **ואתמר בן כו׳.** עיין לקמן תיקון נ״ב אמאי נטיל שיעורא במ׳ כו׳ ומה שנבאר שם:

בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה וְגוֹמֵר.
מַתַּן תּוֹרָה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, [2878]וַעֲלָה אִתְמַר יִשְׁמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, בְּגִין דְּאִיהִי דוּגְמָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, [2879]וְעוֹד שָׁבוּעוֹת עַל שֵׁם מַלֵּא שְׁבֻעַ זֹאת וְנִתְּנָה לְךָ גַּם אֶת זֹאת (בראשית כט כז), [2880]מַלֵּא שְׁבוּעַ זֹאת דָּא שְׁכִינְתָּא [2881]עִלָּאָה מַלֵּא ה' מַלֵּא י"ה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֵּ"ס י"ה, וְנִתְּנָה לְךָ גַּם אֶת זֹאת דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה ה' זְעִירָא, [2882]מַלֵּא דְכֹלָּא עִלָּאָה [2883]וְתַתָּאָה דָּא ו', אִיהוּ מַלֵּא י"ה לְעֵילָּא, דְּאִיהִי מְלֵיאָ"ה אלהי"ם, וַעֲלָה אִתְמַר (רות א כא) אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי, מְלֵאָה הָלַכְתִּי לְטוּרָא דְסִינַי, וּבְגָלוּתָא רֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יהו"ה (שם) וְאִיהוּ מָלֵא ה', וּבָהּ (נ"א וביה) (תהלים קד כד) [2884]מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ.
[2885]וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי סוֹכ"ה, כ"ו ה"ס, דְּאִיהִי יהו"ה אדנ"י, כְּלִילָא מִתְּרִין שְׁמָהָן, סוּכָּה חִבּוּרָא דְתַרְוַיְהוּ כְּגַוְונָא דָּא יאהדונה"י, בְּגִין דְּאִיהִי כַּלָּה דִּילֵיהּ, וְאִיהִי בַּת שֶׁבַע כְּלָלָא דְשֶׁבַע יְמֵי סוּכָּה, וְכַד נָטְלָא מֵאִימָּא עִלָּאָה [2886]דְּאִיהִי שִׁמְחַת תּוֹרָה [2887]שִׁמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה, וְאִיהִי חוּפָּה דִּילֵיהּ, אִתְקְרִיאַת שְׁמִינִי חַג עֲצֶרֶת.
בְּהַהוּא זִמְנָא דְשִׁמְחַת תּוֹרָה [2888]שַׁוְויִן (נ"א שריא) עֲטָרָה בְּרֵישׁ כָּל צַדִּיק לְעֵילָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שיר ג יא) בַּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ, [2889]בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ [2890]וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ, בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וְהָכִי צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְאִתְעַטָּרָא בְּכֹלָּא (נ"א כלהו) בַּעֲטָרָא עַל רֵישַׁיְיהוּ בְּיוֹמָא דְשִׁמְחַת תּוֹרָה.
[2891]וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפּוֹת תְּמָרִים וכו' (ויקרא כג מ), אֶתְרוֹג אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְדַמְיָא לְלִבָּא דְאִיהוּ לִשְׁמָאלָא [2892]דְּאִיהוּ גְבוּרָה, וּבְגִין כַּךְ צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְנָטְלָא אֶתְרוֹג בִּידָא שְׂמָאלָא וּצְרִיכָא לְמֶהֱוֵי אֶתְרוֹג דְּדַמְיָא לְלִבָּא שְׁלִימָא בְּפָטוּמֶת דִּילֵיהּ, בְּגִין הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, [2893]לְמֶהֱוֵי שְׁלִימָא עִמֵּיהּ, וּכְמָה דִלְית פְּסוֹל בְּיַעֲקֹב דִּלְעֵילָּא, כֵּן צָרִיךְ דְּלָא יְהֵא פְּסוֹל בְּאֶתְרוֹג, לְקַיְימָא קְרָא (שיר ד ז) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, וְאִם הִיא [2894]יְרוֹקָא הִיא מְשׁוּבַּחַת יַתִּיר, כְּדִיוֹקְנָא דַּהֲוַת אֶסְתֵּר יְרַקְרַקְּת, [2895]דְּאִתְמַר בָּהּ (אסתר ה א) וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת.

[2878] **ועלה אתמר ישמח כו'.** מסטרא דשכינה עלאה דהיא נקראת בכל השמהן דלעילא דכלולה מכולם כנ"ל וזה שאומר לקמן נ"ו ב' ועלה אתמר ישמח משה כו'. וכן למעלה ל' א':

[2879] **ועוד שבועות כו'.** רוצה לומר מסטרא דשכינה עלאה כמו שמפרש והולך וכמו שאומר לקמן ביומא דחמשין שריא שכינתא עלאה בה כו':

[2880] **מלא שבוע זאת.** כמו שבאר רש"י שבוע של זאת והוא של לאה שכינתא עלאה ושניהם נקראים זאת לכן אמר שתי פעמים זאת והן שני שבועות וכמו שכתוב (זכריה ד ב) שבעה ושבעה מוצקות, וכמו שאמרו בזוהר חדש שיר השירים ובמאמר קו המדה, וזהו שבועות וכמו שכתוב שבעה ימים ושבעה ימים כו':

[2881] **עלאה מלא ה' מלא י"ק דאתמר בה כו'.** רוצה לומר דשבוע זאת הוא ה' עלאה, וה' מלא - ה"י - הוא י"ה, והוא בשכינה עלאה כמו שכתוב כס י"ה והוא אימא עלאה ועיין ברעיא מהימנא פרשת נשא קכ"א ב' ושאר מקומות:

[2882] **מלא דכולא כו'.** רוצה לומר, דקאמר גם כו', משמע דקאי גם כן על מלא והיא מלא דכולא:

[2883] **ותתאה דאיהו מלא י"ה.** כמו שאמרו דנקראת מליאה, וכן אלקים והוא אותיות מלא י"ה, והיא מלא שכינתא עלאה דהיא ה' עלאה והיא י"ה כנ"ל ולכן נאמר מליאה בי"ה ומלאה בה', וכמו שמפרש והולך ואיהי מלא ה' ובה מלאה כו' והוא כד איהי מלא בה' עלאה פשוטה וכד אתמליא בה' עלאה מליאה אז מלא י"ק:

[2884] **מלאה הארץ.** דהיא הארץ:

[2885] **ושכינתא תתאה איהי כו'.** אף שכל הנ"ל הכל אמר בשכינתא תתאה חוזר לבאר כאן בפרוש משום דהפסיק למעלה מלא שבוע זאת דא כו', ועתה חוזר לענין ראשון:

[2886] **דאיהי שמחת תורה.** דהיא תורה, ימא דאורייתא, שניתנה בחמשים, ואמר למטה וביום שמחת לבו כו' והוא שמיני עצרת דשבעה ימי סוכה בז"ת ושמיני עצרת דרגא דשמיני אימא עלאה וזה שאומר אתקריאת שמיני כו':

[2887] **דשמחת בית השואבה.** דכל השמחות הכל באימא עלאה, עולם השמחה, שאין שם דין ועצבון, והיא נהר היוצא מעדן להשקות כו', וזהו בית השואבה ואמרו (בראשית רבה ע) השואבה שמשם שואבין רוח הקודש - שממנה הנבואה:

[2888] **שויין עטרה.** דהוא מאימא כמו שמפרש והולך בעטרה שעטרה כו':

[2889] **ביום חתונתו כו'.** דהיא כלה דיליה:

[2890] **וביום שמחת כו'.** כנ"ל דכל השמחות ממנה:

[2891] **ולקחתם לכם ביום הראשון פרי כו'.** עתה מפרש דהיא ארבעה מינין שבלולב כמו שמפרש והולך:

[2892] **דאיהי גבורה.** כידוע שהיא גבורות, לילה, נר מצוה:

[2893] **למיהוי שלימא עמי' כו'.** כמו שכתוב (שיר השירים ה ב) תמתי, ואמרו תאומתי בדוגמא דיליה:

[2894] **ירוקא.** רוצה לומר כזהב, דיש מראות אחרות דכשרין בה, וזה שאומר במתניתין (סוכה ג ו) והירוק ככרתי לאפוקי סתם ירוק שהוא כזהב ועיין שם בתוס' (ל"א ע"ב), וזה שאומר אסתר ירקרקת כו' שהוא כזהב, דככרתי לית באדם, והוא דוגמא דבעלה ירוק, וכמו שאומר לעיל מ"ה א' תרועה ירוקא דאנפין ובה נפקין כו':

[2895] **בגין דאתמר ותלבש כו'.** לראיה דהיא בדוגמת שכינה תתאה:

וְאִתְקְרִיאַת הֲדַסָּה עַל שֵׁם הֲדַס,[2896] וְהֲדַס אִית לֵיהּ תְּלַת הֲדָסִין, לְאִשְׁתַּכְלְלָא בִּתְלַת אֲבָהָן, וְאִתְקְרִיאַת עֲרָבָה מִסְטְרָא דְתֹרִין שִׁפְוָון דְּאִינּוּן לְמוּדֵי יהו"ה, וְאִתְקְרִיאַת לוּלָב מִסְטְרָא דְחַ"י עָלְמִין, דְּאִיהוּ כְּלִיל חַ"י בִּרְכָאן דְּצִלּוֹתָא, וּלְקַבְלַיְיהוּ עָבְדִין חַ"י נְעָנּוּעִין בְּלוּלָב בְּשִׁית סְטְרִין, תְּלַת לְכָל סְטָרָא וְסִטְרָא,[2897] שִׁית סְטְרִין דְּכְלִילָן בְּגוּפָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּלוּלָב עַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי ל"ו ל"ב.

וְאִינּוּן נְעָנּוּעִין חַ"י ד' זִמְנִין, דְּסָלְקִין ע"ב, וְאִינּוּן חַ"י נְעָנּוּעִין בְּהוֹדוּ לַיהו"ה תְּחִלָּה וְסוֹף, חַ"י בְּאָנָא יהו"ה הוֹשִׁיעָה נָּא, הָא ע"ב, וְאִינּוּן תַּלְיָין מִן ד' דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְצַדִּיק בָּהּ אִתְקְרֵי ד' זִמְנִין חַ"י חַ"י חַ"י חַ"י דְּסָלִיק ע"ב, מִסְטְרָא דְתִלַּת אֲבָהָן, וּשְׁכִינְתָּא דְּאִשְׁתַּתְּפַת עִמְּהוֹן, דְּאִינּוּן חַ"י (פרקין) בִּדְרוֹעָא יְמִינָא, וְחַ"י בִּשְׂמָאלָא, וְחַ"י בְּגוּפָא לְגַבֵּי שִׁדְרָה, וְחַ"י בִּבְרִית מִילָה,[2898] וְאִינּוּן ו' סְטְרִין תְּרִין דְּרוֹעִין דְּמַלְכָּא, וּתְרֵין שׁוֹקִין דְּמַלְכָּא, דְּאִינּוּן תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט, וְגוּפָא וּבְרִית הָא שִׁית, חַ"י נְעָנּוּעִין לָקֵבֵל חַ"י חוּלְיִין דְּשִׁדְרָה מִסְטְרָא דְּגוּפָא, וְכָל דָּא מִסְטְרָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי.

וּמִסְטְרָא דְּאִילָנָא דְּטוֹב וָרָע, אֶתְרוֹג דָּמֵי לְצַדִּיקַיָּיא, וַהֲדַס לְבֵינוֹנִיִּים, וַעֲרָבָה לָרְשָׁעִים, וּשְׁכִינְתָּא אִתְמַר בָּהּ (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, אַף עַל גַּב דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, אִיהִי שָׁלְטָא עַל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, מִסְטְרָא דִילֵיהּ הִיא קְרִיבָא לְמַלְכָּא, (נ"א ומסטרין אלין לזמנין איהי נוקבא קריבא למלכא), הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ מִסְטְרָא דִימִינָא, לְזִמְנִין אִיהִי רְחִיקָא מִנֵּיהּ מִסְטְרָא דִשְׂמָאלָא, וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, מִסְטְרָא דִימִינָא אִיהִי לָא מִקַּבְלָא טוּמְאָה, טוֹב הוּא יְמִינָא, אֲבָל אַתְרָהָא טוֹב מְקַבְּלָא טוּמְאָה מֵרַע וּמָוֶת, הוּא אֲתַר לֵית לֵיהּ קְרִיבוּ, (נ"א אל הקדש איהי לא מקבלא טומאה, אבל אתרהא טוב מקבלא טומאה מרע ומההוא אתר דלית ליה קריבו), וְתַמָּן צָרִיךְ קוּרְבָּנָא לְקָרְבָא, וּקְטֹרֶת לְרַחֲקָא רוּחַ הַטּוּמְאָה מֵהַהוּא אֲתַר, וּלְקָרְבָא זְכוּתָא לִשְׁמָאלָא גְּבִירְתָּא, וּלְרַחֲקָא שִׁפְחָה מִתַּמָּן, וּבְגִין דָּא כָּל שְׁמָהָן אִית בָּהּ.

[דף מט ע"א]

[2899]וְאִתְקְרֵי (שדרה) אָחוֹר מִסְטְרָא (דף מט ע"א) דְּסִיהֲרָא, וּמִסְטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרֵי קֶדֶם, וְרָזָא דְמִלָּה אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי (תהלים קלט ה), וּבְגָלוּתָא[2900] הֻשַׁב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב (איכה ב ג), מַאי אוֹיֵב דָּא סמא"ל, דְּכָל אֱלֹהִים אֲחֵרִים אִינּוּן לְאָחוֹר, וּבְגִין דְּלָא יִסְתַּכְּלוּן בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי לְמַעְרָב דְּאִיהוּ אָחוֹר, שַׁוִּי לָהּ בִּימִינָא, וּבְגִין דָּא אָסוּר לְצַלָּאָה לְמַעְרָב דְּאִיהוּ אָחוֹר, בְּגִין דְּתַמָּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְתַמָּן סַם הַמָּוֶת שַׁבְּתַא"י, וּבְגִין דַּהֲוַת בְּקַדְמֵיתָא לְמַעְרָב וְחָזְרַת לִימִינָא, שָׁאֲלִין עֲלָהּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים שַׁבְּתַא"י אֵ"י שַׁבָּ"ת, שַׁבְּתַא"י אַתְוָון דִּילֵיהּ אֵי שַׁבָּת.

[2901]וּצְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְשַׁנּוֹיֵי לָהּ אֲתַר וּשְׁמָא וְעוֹבָדָא, [2902]וְדָא אִיהוּ שְׁנוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, בְּגִין

[2896] **והדס כו'.** והוא כל ז"ת, דאתקריאת בת שבע - כלילא משבע:

[2897] **שית סיטרין דכלילן כו'.** רוצה לומר למה מנענעין ביה לשית סטרין, ואמר משום דלולב הוא חוט השדרה דכליל בגופא, ועל שם הגוף נקרא לולב כמו שמפרש והולך ל"ו ל"ב, והוא רומז על מה שכתוב בבהיר ה' ב' אילן אחד יש לו להקב"ה ובו י"ב אלכסונים גבול מזרחית רומית כו', ובפנים מהן הוא האילן, ובכל אלה האלכסונים יש כנגדם פקידים והם י"ב, וגם בגלגל יש י"ב פקידים, וכן בלב י"ב פקידים, אלה ל"ו פקידים כו' שהם פקידים בתלי וגלגל ולב, והם ל"ו, שכח אחד יש להם, וכח כל אחד בחבירו, ואע"פ שי"ב בכל אחד ואחד מן השלשה - כלם אדוקים זה בזה, וכל הל"ו כחות נמצאות בראשים שהוא תלי ואם תדרשם בלב תמצא אותם כו' וכולם נשלמו בל"ב נתיבות מסור ללב, והענין כמו שאמרו בספר יצירה שעולם מתנהג בשלשה - עש"ן, וכל אחד כלול מי"ב, והלב כולל כולן, וזהו ל"ו ל"ב, והוא בעמודא דאמצעיתא, וכן בצדיק דגוף וברית אינון, והוא השדרה שמתפשט עד הברית, אתפשטותא דשדרה אות ג', ועיין במדרש הנעלם ריש פרשת לך לך תאנא בהורמנא דמלכא כו'. ואמר

[2898] **ואינון שית סטרין כו'.** לפרש מה שאמר למעלה שית סטרין:

[2899] **מסטרא דגופא ואתקרי אחור כו'.** ולא גרסינן שדרה, ורוצה לומר דהיא (שדרה כו'. רוצה לומר שכינתא נקראת שדרה וכן) אתקריאת אחור מסטרא דילה, וכל מה שאומר למטה בהגהה אינו ענין לכאן ושייך למקום אחר, ולפי שאמר כאן לקבל ח"י חוליין דשדרה אמר ואתקרי אחור כו':

[2900] **השיב אחור ימינו.** רוצה לומר (מאחור השיב אותה ימינו), ובגלותא השיב ימינו לאחור לשמרה אותה שנשארה לאחור, דבזמן בית המקדש היתה לימינו כמו נאום ה' לאדוני שב לימיני כו' מטה עוזך כו', וכמו שאמרו מאי דעתך דצדק קאי למערב אהדרנא ליה למזרח, וכמו שכתוב מי העיר ממזרח צדק יקראהו בתחלה לרגלו וזה שאומר שבתאי כו'. רוצה לומר כמו שמפרש והולך, דשבתאי שהיא בס"א נגד שבת שאיל על שכינתא ביום השבת דהוא שולט אז ורואה שהיא נסתלקה ממנו לימין ושאיל עלה ולכן נקרא שבתאי בתוספת אותיות א"י לגרעון דיליה וזה שאומר וכך הוא כו':

[2901] **וצריכין כו'.** כמו שהיא שינתה, וכמו שמפרש והולך בגין כו', ואמר ודא איהו כו' ודא איהו לטובה שהשיב מאחור לימינו וזה שאומר אם זכאין לנטרא כו'. ואמר

[2902] **ודא איהו שינוי מקום כו'.** דשלשה שינויים אלו צריכין להיות כמו שאמרו (ר"ה טז ע"ב) דשלשה דברים אלו מקרעין גזר דין כו', וכן הוא בגלגולא, ועיין לקמן תיקון ס"ט בארוכה הרבה, ומקום הוא בהוי"ה בהיכל קדשו, ושם הוא בעמודא דאמצעיתא

דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדָע בֵּיהּ אוֹבֵי דְּאִיהוּ סמא"ל, וְדָא אִיהוּ הַשִּׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ וכו', אִם זַכָּאן לְנָטְרָא שַׁבָּת, צָרִיךְ לְשַׁנּוּיֵי לֵיהּ מִיּוֹמִין דְּחוֹלָא בִּלְבוּשִׁין וּמֵיכְלִין דְּאִינּוּן עִנָּג שַׁבָּת, דְּאִם הֲוָה רָגִיל לְמֵיכַל תְּרֵי סְעוּדוֹת בְּיוֹמָא דְּחוֹלָא, בְּשַׁבָּת אָכִיל תְּלַת, דִּכְתִיב (שמות טז כה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלוּהוּ הַיּוֹם, כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַיהוה"ה הַיּוֹם לֹא תִמְצָאוּהוּ בַּשָּׂדֶה, וּבְכֹלָּא צָרִיךְ לְמֶעֱבַד בְּשַׁבָּת תּוֹסֶפֶת, דְּאִם הֲוָה רָגִיל לְמֵיכַל בְּיוֹמָא דְּחוֹלָא נַהֲמָא וְחַמְרָא, יוֹסִיף בְּשַׁבָּת בִּשְׂרָא, דָּא תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת.

שְׁנוּי מַעֲשֶׂה, דְּאִם הֲוָה רָגִיל לְמֶעֱבַד עוֹבָדָא בְּחוֹל, לָא יַעֲבֵיד בְּשַׁבָּת, הַדָּא הוּא דִכְתִיב (שם כ ט) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבוֹד וכו', שְׁנוּי הַשֵּׁם לְכָל יוֹמָא קָאֲרֵי לֵיהּ מַעֲשֶׂה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יחזקאל מו א) שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וּלְיוֹם הַשְּׁבִיעִי קָאֲרֵי לֵיהּ שַׁבָּת, דְּאִיהוּ הַשְׁבָּתַת מַעֲשֶׂה, [2903]בִּיטּוּלָא דְּעוֹבָדָא, שְׁנוּי מָקוֹם, אִם הוּא רָגִיל לְאוֹקָדָא נוּרָא בְּחוֹלָא, דְּיִשְׁנֵי וְלָא יוֹקִיד לֵיהּ בְּשַׁבַּתָּא, הַדָּא הוּא דִכְתִיב (שם לה ג) לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

(ס"א וְעוֹד אִית שְׁנוּי, דְּצָרִיךְ לְשַׁנּוֹת מֵעַבְדָּא לְמַטְרוֹנִיתָא, דְּלָא יְהוֹן שָׁוִין, דְּמַטְרוֹנִיתָא אִיהִי מְקוֹמוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת לְמַלְכָּא, הַדָּא הוּא דִכְתִיב (אסתר ב ט) וַיְשַׁנֶּהָ וְאֶת נַעֲרוֹתֶיהָ, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, דְּאִשְׁתַּנֵּי יוֹמָא דְּשַׁבַּתָּא מִיּוֹמָא דְּחוֹל דְּשָׁלְטָא בֵּיהּ עַבְדָּא דְּמַלְכָּא.)

וְעוֹד מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם מוֹשַׁב דְּבַר נַשׁ אִיהוּ מָקוֹם דִּילֵיהּ, וְעוֹד שְׁנוּי מָקוֹם, לְתַקָּנָא בֵּיתָא בְּשַׁבַּתָּא תּוֹסֶפֶת מִבַּחוֹל, וְעוֹד שְׁנוּי מַעֲשֶׂה אִם הוּא עָצִיב בְּחוֹלָא, דְּיֵהֵא חֲדֵי בְּשַׁבַּתָּא, וְאִם אִית לֵיהּ קֻטָּטָה בְּחוֹלָא עִם בַּר נַשׁ אוֹ עִם אִתְּתֵיהּ, דְּיֵהֵא לֵיהּ שְׁלָמָא עִמֵּהּ בְּשַׁבַּתָּא, [2904]וּבְדָא [2905]לֵית רְשׁוּ לְקָרְבָא לְסַם הַמָּוֶת חֲלָלָהּ, וּלְבַעְלָהּ דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר חִלּוּל שַׁבָּת, (לית לון רשו לקרבא) וּבְגִין דָּא אָמְרוּ קַדְמָאֵי, אִם יִשְׂרָאֵל הֲווֹ מְקַיְּימִין שַׁבָּת אַחַת כְּהִלְכָתָהּ (נ"א שתי שבתות כהלכתן), [2906]מִיָּד הֲווֹ נְגָאלִין.

וְכַדְּ צָרִיךְ לְשַׁנּוּיֵי בְּנֵר דָּלוּק, וּבְמִטָּה מוּצַעַת, וּבְפָתוֹרָא, כְּגַוְונָא דָּא אִם הֲוָה רָגִיל בְּיוֹמֵי דְּחוֹל לְאַדְלָקָא שְׁרָגָא בְּפִתְיָלָה חַד יוֹסִיף [2907]בְּשַׁבָּת תְּנָיְינָא, וּבְפָתוֹרָא אִם רָגִיל לְבָרְכָא הַמּוֹצִיא עַל נַהֲמָא חֲדָא, בְּשַׁבָּת יוֹסִיף תְּנָיְינָא, דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דְּלֶחֶם מִשְׁנֶה, [2908]מַטָּה הָא אִתְּמַר דְּאִם הֲוָה רָגִיל לְשַׁמֵּשׁ בְּיוֹמָא דְּחוֹלָא בִּקְטָטָה עִם אִתְּתֵיהּ [2909]וּבְפִרוּדָא, לָא יְזַדְּוֵג לְאִתְּתֵיהּ בְּשַׁבַּתָּא אֶלָּא בִּשְׁלָמָא, וּבְגִין דָּא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים עוֹנָתָן מִלֵּיל שַׁבָּת לְלֵיל שַׁבָּת, וְצָרִיךְ לְשַׁנּוּיֵי שַׁבָּת מִיּוֹמָא דְּחוֹלָא בְּכֹלָּא, וְאִם אִית לוֹן שְׁלָמָא בְּכָל שִׁית יוֹמִין דְּחוֹלָא, יַעַבְדוּן תּוֹסֶפֶת בְּשַׁבַּתָּא בְּפִיּוּסָא דָּא לְדָא בִּרְחִימוּ סַגִּי, כְּגַוְונָא דְּלְעֵילָּא, דְּאִתְּמַר לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא (שיר ה ב) פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי, בְּתוֹסֶפֶת מִלִּין דְּפִיּוּסָא, כְּגַוְונָא דָּא צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְפַיְּיסָא לְאִתְּתֵיהּ בְּשַׁבָּת בְּתוֹסֶפֶת מִלִּין דְּפִיּוּסָא.

[דף מט ע"ב]

וּבְזִמְנָא דְּאֱלֹהִים אֲחֵרִים חֲזָיִין בְּשַׁבָּת שְׁנוּיָיא בְּכֹלָּא, לֵית לוֹן רְשׁוּ לְקָרְבָא, הַדָּא הוּא דִכְתִיב (במדבר א נא) [2910]וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, [2911]בְּגִין דְּקֻדְשׁ הִיא לָכֶם מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בִּקְרָא (ויקרא יט ג) אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹורוּ וְגוֹמֵר, וּבְאֵלֵּין תּוֹסֶפֶת אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא מוּסַף שַׁבָּת, וְכַד מִתְרַחֲקִין מִינָהּ כָּל דַּרְגִּין דְּחוֹל, וְלָא אִית רְשׁוּ נוּכְרָאָה בְּשַׁבָּת, לְאַעָלָא בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, אִיהִי אִתְקְרִיאַת [2912]קְדוּשָׁה דִּילֵיהּ, וְכַד מְבָרְכִין לָהּ בִּבְרָכָה אִתְקְרִיאַת בְּרָכָה דִּילֵיהּ, [2913]וּבְתַרְוַיְהוּ אִיהִי (דף מט ע"ב) יְחוּד דִּילֵיהּ, כֻּלָּה דִּילֵיהּ, בְּהַהוּא

ושמו הגדול, ומעשה הוא בבינה בסוד אומר ועושה וכמו שאומר לעיל ל"ט א' ועיין לקמן ריש תיקון ס"א:

[2903] **בטולא דעובדא.** ביטול המעשה, שהשם מורה על השינוי:

[2904] **ובדא לסם המות חללה כו'.** רוצה לומר דאיהו נקרא חללה זונה, שהיא חול חילול שבת, בדכורא לשון זכר חלול, ושניהם חללים מחלליה מאן דמכניס חללה זונה בחלל דילה כמו שאומר לקמן בתיקון כ"ד ושאר מקומות הרבה:

[2905] **ל"ל רשו כו'.** דהם עצבון ומחלוקת, ושבת הוא דרגא דשלמא, יום השביעי:

[2906] **מיד הוו נגאלין.** דעתה בגלותא בשבעים אומין דילה וכמו שאומר לקמן בריש תיקון כ"ד ואיהי כללא דשבעין אומין פלחי כוכביא ואיהי חללה כו':

[2907] **בשבת תניינא כו'.** כצ"ל ולא כמו שכתוב בהגהה למטה, וכן הגהה דלמעלה ועוד אית שינוי כו' - כל זה אינו, אלא הכל כמו שאומר בפנים:

[2908] **מטה הא כו'.** ושולחן כבר פירש למעלה דאם הוה רגיל למיכל שתי סעודות כו':

[2909] **ובפירודא.** רוצה לומר פירוד הדעות:

[2910] **והזר הקרב יומת.** כמו שאמרו (סנהדרין קו ע"א, ילקוט שמעוני שמות לא סי' שצא) כי אות היא ביני וביניכם המטיל כסות בין לביא ולביאה כו':

[2911] **בגין דקדש כו'.**והן חול חללה וחלול כנ"ל, (ויקרא כב י) וכל זר לא יאכל קדש, ונאמר במקדש (במדבר א נא, ג י, ג לח, יח ז) והזר כו':

[2912] **קדושה דיליה.** בלא חול וחלול:

[2913] **ובתרוייהו.** רוצה לומר בברכה וקדושה:

זִמְנָא אִיהִי שַׁבָּת [2914]שְׁקוּלָה כְּכָל אוֹרַיְיתָא.
וּשְׁרַגָּא אִיהִי דְּיוֹקְנָא דִּמְנַרְתָּא, וְצָרִיךְ לְמֶהֱוֵי לִימִינָא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, וּפָתוֹרָא דְּשַׁבָּת צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי לִשְׂמָאלָא, וַעֲלָהּ אִתְּמַר הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, מִטָּה בֵּין צָפוֹן לַדָּרוֹם, וְשַׁבָּת אִיהִי אוֹת בְּרִית מִילָה, מָאן דִּמְחַלֵּל דָּא כְּאִלּוּ מְחַלֵּל דָּא, מָה רְשׁוּת הָרַבִּים אִיהוּ חִלּוּל שַׁבָּת, אוּף הָכִי אוֹת בְּרִית אִיהִי חִלּוּל דִּילֵיהּ זוֹנָה, וְדָא רְשׁוּ נוּכְרָאָה, אוֹת דְּתִפְלִין דְּרֵישָׁא לָקֵבֵל זָכוֹר, תִּפְלִין דְּיָד לָקֵבֵל שָׁמוֹר, [2915]לֵית פִּקּוּדָא דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה דְּלָא אִשְׁתַּכַּח בְּשַׁבָּת, וּבְגִין דָּא שַׁבָּת הִיא שְׁקוּלָה כְּכָל אוֹרַיְיתָא כֻּלָּהּ.
וְעוֹד שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִתְקְרִיאַת שׁוֹפָר, מִסְטְרָא דְּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי שׁוֹפָר גָּדוֹל, תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵירוּתֵנוּ, תְּקַע אִיהִי תְּקִיעָה, דְּוַדַּאי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי תְּקִיעָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִסְטְרָא דִּימִינָא, וְאִתְקְרִיאַת שְׁבָרִים דִּילֵיהּ מִסְטְרָא דְּשְׂמָאלָא, וְאִתְקְרִיאַת תְּרוּעָה דִּילֵיהּ מִסְטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ דַּעַת, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר [תהלים פט טז] אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה, יוֹדְעֵי בְּדַעַת, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ [משלי ג כ] בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ, וּבְדַעַת חֲדָרִים יִמָּלְאוּ [שם כד ד], אִיהִי שׁוֹפָר, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קוֹל הַשּׁוֹפָר, וּבְזִמְנָא דְּהִיא סָלְקָא לְגַבֵּיהּ בְּתִלַּת קִטְרִין אִלֵּין, אִתְּמַר בֵּיהּ [שמות יט יט] וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד, הוֹלֵךְ בַּתְּקִיעָה, וְחָזֵק בַּשְּׁבָרִים, מְאֹד בַּתְּרוּעָה.
וְאִיהִי יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְכַד אִתְקַשְּׁטַת קֻדָּמֵיהּ בִּלְבוּשִׁין שַׁפִּירִין דְּאִינּוּן לְבוּשֵׁי כַּפָּרָה, אִתְקְרִיאַת צִיץ דִּילֵיהּ, מִצְנֶפֶת דִּילֵיהּ, אַבְנֵט דִּילֵיהּ, אִיהִי כְּלִילָא מֵאַרְבַּע בִּגְדֵי לָבָן מִסְטְרָא דִּימִינָא, וּמֵאַרְבַּע בִּגְדֵי זָהָב מִסְטְרָא דִּשְׂמָאלָא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְקַשְּׁטַת בְּאִלֵּין לְבוּשִׁין דְּכַפָּרָה אִתְּמַר בָּהּ [אסתר ה א] וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת, וּבְהוֹן עָאלַת לִפְנֵי וְלִפְנִים, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב [שם] וַתַּעֲמוֹד בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית, וּבְהוֹן נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו, [2916]וְרָזָא דְּמִלָּה וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם [בראשית ט טז], וּמִיָּד [2917]אדנ"י שְׁמָעָה אדנ"י סְלָחָה אדנ"י הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר [דניאל ט יט].
פּוּרִים אִתְקְרִיאַת עַל שֵׁם יוֹם הַכִּפּוּרִים, דַּעֲתִידִין לְאִתְעַנְּגָא בֵּיהּ, וּלְשַׁנּוּיֵי לֵיהּ מֵעִנּוּי לְעֹנֶג, וּמַה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא אָסוּר בֵּיהּ נְעִילַת הַסַּנְדָּל, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בָּהּ [שיר ז ב] מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, וְעִנּוּגָא וְחֶדְוָה וְכַמָּה טָבִין מְזוּמָנִין לְגַבָּהּ, וְדָא יְהֵא בְּזִמְנָא דְּפוּרְקָנָא בַּעֲגָלָא.

[דף נ ע"א]

וּמָאן גָּרַם עִנּוּי לִשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, אֶלָּא רָזָא דְּמִלָּה וּבְכֵן אָבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כַדָּת [אסתר ד טז], בְּגִין דְּעָאלַת [2918]בְּלָא בַּעְלָהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ [דברים לג] מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, דְּבַטִּילוּ בָּהּ אוֹרַיְיתָא, וְדָא גָּרַם אִבּוּדָא דְּבֵית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, [2919]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב [אסתר ד טז] וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי, וְעִם כָּל דָּא [2920]אַף עַל גַּב דְּעָאלַת בְּלָא בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ דִּבְרֵי תוֹרָה, עִם כָּל דָּא עָאלַת בַּאֲבָהָן, [2921]דְּאִינּוּן שִׁלְשֶׁת יָמִים לַיְלָה וָיוֹם דְּאִתְעַנַּת בְּהוֹן, [2922]וְאִינּוּן סַהֲדִין דְּעוֹלִימְתָּא עָאלַת בֵּיהּ לְמַלְכָּא, [2923]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב [שם ב יג] וּבָזֶה הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ, נַעֲרָה וַדַּאי

[2914] **שקולה ככל אורייתא.** דברכה וקדושה הן כלל אורייתא, מצוות עשה ומצוות לא תעשה, וכן אמר למטה לית פקודא כו':

[2915] **לית פקודא דעשה ול"ת כו'.** כמו שבארנו דזכור ושמור הן כלל מצוות עשה ומצוות לא תעשה, ועיין בזוהר פרשת יתרו צ"א א' ולקמן צ"א ב' סוף תיקון נ"ד לעבדה בפקודין דאורייתא דעשה דאיהו זכור, דכר, ולשמרה בפקודין דלא תעשה דאיהו שמור נוק' כו', והוא ברכה וקדושה, ונגד התורה באמצעיתא את האדם כו' - הוא יחוד:

[2916] **ורזא דמלה וראיתי' כו.** וכמו שכתוב שם (אסתר ה ב) ויהי כראותה נשאה כו', ונאמר כאן לזכור ברית וכמו שכתוב וזכרתי לכם כו':

[2917] **ה' שמעה כו'.** ראשי תיבות שס"ה, דהוא יום הכפורים כולל שס"ה ימות השנה ומכפר על שס"ה לא תעשה:

[2918] **בלא בעלה.** הדעת, משה רבינו עליו השלום, דרגא דתורה, וכמו שכתוב דת והוא הדעת בע' אנפין:

[2919] **הה"ד וכאשר כו'.** שתי פעמים:

[2920] **אע"ג דאעלת כו'.** כמו שאמרו שלש הראשונות גלו ונגאלו בזכות אבות אבל גאולה אחרונה לא תהא אלא בזכות משה וע"י התורה דרגיה:

[2921] **דאינון שלשת ימים כו'.** והוא עינוי יום הכפורים שהוא לילה ויום והתוספת, וכמו שאמרו (ילקוט שמעוני אסתר ה) וכי שלשת שמים התענו אלא שהיו מפסיקין מבעוד יום, ולילה ויום הוא נגד אברהם יצחק, ויהי ערב כו', והתוספת הוא נגד יעקב, ורוצה לומר אע"ג דבטילו דברי תורה והיא גרם להם עינוי יום הכפורים בגלותא, דבלא"ה היו נגאלין והיה פורים, מ"מ קיימו מצות עינוי בגלותא ואבהן סהדין עליה. ואמר

[2922] **ואינון סהדין כו'.** רוצה לומר על קריאת שמע, והוא ענין אחר דגם סהדין עלה בכל יום, והוא קריאת שמע דשחרית וערבית שהן באברהם ויצחק כמו שאומר לקמן סוף תיקון כ"ה ובתיקון מ"ט, וקרא לישראל בעלה וכמו שנבאר שם, והן **ע"ד** דשמע כמו שאומר למטה:

[2923] **הה"ד ובזה כו'.** סיפא דקרא את כל אשר כו', והוא סימנא דאבהן כמו שאמרו בזוהר פרשת פקודי רס"א את כל אשר תאמר

בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ דְּאִישׁ לֹא יְדָעָהּ אֶלָּא בַּעְלָהּ, [2924]וּכְמָה דְּבָעֲרֶב הִיא בָּאָה נַעֲרָה בְּתוּלָה וַדַּאי, הָכִי נַמִּי בַּבֹּקֶר הִיא שָׁבָה נַעֲרָה בְּתוּלָה וַדַּאי, וּבָהּ עֶרֶב וְבֹקֶר כַּעֲמַיִם קוֹרִין לְיִשְׂרָאֵל בַּעְלָהּ, וְסַהֲדִין עֲלָהּ דְּלָא חֲלִיפַת לֵיהּ הִיא וּבְנָהָא בְּאָחֳרָא, [2925]וּבְגִין דָּא יִשְׂרָאֵל אָמְרִין בְּכָל יוֹמָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, שְׁמַ"ע אֶחָ"ד, שֵׁ"ם אָ"ח עִ"ד, אָ"ח נָטִיר לָהּ, בְּגִין דְּאָח לְצָרָה יִוָּלֵד (משלי יז יז), וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים לב ז) [2926]אַתָּה סֵתֶר לִי, בָּרוּךְ אַתָּה בְּבוֹאֶךָ יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ אַחֶיךָ (בראשית מט כח), (דף נ ע"א) בְּגִין דְּבֵיהּ יהו"ה וּבֵיהּ ד', בֵּיהּ אִיהִי נְטִירָא.

וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (אסתר ב ז) [2927]וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה, הוּא אוּמָן דִּילָהּ וְאִיהִי אֻמּוּנָה דִּילֵיהּ, וְדָא אִיהוּ דְּאִתְּמַר (שם כ) כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְאָמְנָה אִתּוֹ, וְלָא נָגַע בָּהּ [2928]נוּכְרָאָה דְּאִיהוּ אַחֵר, בְּגִין דְּאָח עִמָּהּ וַדַּאי, וְאִיהוּ סָתִיר לָהּ מִנַּיהּ, בְּמַאי סָתִיר לָהּ מִנַּיהּ בַּנְּקוּדָה דְּאִיהִי קוֹצָא דְּאָת ד' מִן אָחָד, א"ח נָטִיר ד', דְּלָא יִתְקָרִיב לְגַבָּהּ אַחֵר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מב ח) אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי אוֹת בְּרִית, דְּבָהּ אִשְׁתַּלִּים א"ח לְעֶשֶׂר, וּבָהּ אִתְעֲבִיד י', וּמָאן דְּמְשַׁקֵּר בִּבְרִית מִילָה גָּרִים לְאִסְתַּלָּקָא מִינֵּיהּ שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי יְחוּדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [2929]וְשַׁלִּיט עֲלֵיהּ ש"ד דְּאִיהוּ אַחֵר.

[2930]וַדַּאי י' דְּשַׁדַּי, אִיהִי קוֹצָא מִן ד' דְּאָחָד, וְאִם מְשַׁקֵּר אַעֲבַר קוֹצָא מִן ד' מִן אָחָד וְאִשְׁתָּאַר אַחֵר, וּבְגִין דָּא אָמַר קְרָא (שמות לד יד) לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר וְגוֹמֵר, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּשָׁלְטָא עַל בַּר נַשׁ שֵׁד דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר, [2931]אִיהוּ מִשְׁתַּעְבֵּד בֵּיהּ בְּכָל מִינֵי עִנּוּיִין, וְחוֹבָא דָּא גָּרַם לְיִשְׂרָאֵל לְאִשְׁתַּעְבָּדָא בְּהוֹן אוּמִין דְּעָלְמָא.

וּמָאן דְּנָטִיר אוֹת בְּרִית בְּכָל אֲתַר דְּאִיהִי, בֵּין בִּבְרִית מִילָה, בֵּין בְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לֵיהּ בְּגִינָהּ בְּכָל אֲתַר, וּמְכַסֵּי עֲלוֹי מְשָׁנְאוֹי, [2932]כְּגַוְונָא דְּמֹשֶׁה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים צא א) בְּצֵל שַׁדַּ"י יִתְלוֹנָן, [2933]וּכְגַוְונָא דְּאֶסְתֵּר דְּסָתִיר לָהּ מֵאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ [2934]דְּאִיהוּ עָרֵל וְטָמֵא, [2935]וְשַׁוִּי בְּאַתְרֵיהּ שֵׁנִית (נ"אשדית) בִּדְיוֹקְנָא דִּילָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (אסתר ב יג) כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר וְגוֹמֵר, בָּעֶרֶב הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה אֶל בֵּית הַנָּשִׁים שֵׁנִי, [2936]וְאִיהוּ נָטִיר לָהּ מֵהָמָן הָרָשָׁע, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים לב ז) מָצוֹר תִּצְּרֵנִי, דְּאִיהוּ צַר וְאוֹיֵב.

ינתן לה דא רזא דאבהן כו', ורוצה לומר, את - הוא כ"ב אתוון, רזא דאבהן, ועיין בזוהר פרשת בראשית ט"ז ב', אבל כאן הכוונה כמו שאומר למטה בערב היא באה שהוא יחודא דערב ובקר, וקורין לישראל בעלה והן אבהן כנ"ל, אלא שמתחיל לפרש הקרא כסדר, ומפרש והולך, ואמר נערה ודאי כו' דאיש כו', דמיוחדת לבעלה ולא החליפה אותו כמו שכתוב בתולה ואיש לא ידעה כן היא מייחדת אותו ואומרת ה' אחד וכמו שמפרש והולך וסהדין עלה דלא חליפת כו'. ואמר

2924 **וכמה דבערב כו'.** דבערב רומז לעולם הזה, ובבקר שבה אליו - והרוח תשוב אל האלקים, והכל נערה בתולה, וזה שאומר וכמה דבערב כו' דביאתה לזה העולם ודאי נערה בתולה, כן הוא יציאתה. ואמר

2925 **ובג"ד ישראל כו'.** רוצה לומר כמו שמפרש והולך ש"ם א"ח ע"ד, דתהוי סהדין - ע"ד, דשם - היא הנערה שנקראת שם כמו שאמרו בזוהר פרשת ויקהל ר"א, היא דבקה בא"ח וכמו שמפרש והולך א"ח נטיר כו':

2926 **אתה סתר.** כמו שאומר לקמן נ' א' דסתיר לה כו', ואתה הוא מפרש והולך שהוא ברוך אתה, ולעיל ל"ט א' פירש שהוא עמודא דאמצעיתא דאמר אתה הוא דאתמר ביה אבינו מלכנו כו', ואיהו כליל כל אתוון דאורייתא ומאי ניהו אורייתא דבכתב עמודא דאמצעיתא ועליה אתמר ברוך אתה, ועוד מביא ראיה שנאמר יהודה אתה, והוא שם הוי"ה וד' לארבע אתוון, כמו שמפרש והולך בגין דביה כו':

2927 **ויהי אמן כו'.** רוצה לומר כמו שאמרו בב"ר (פרשה א) אמון מוצנע שנאמר ויהי אומן כו', ומפרש לשון אמנה כמו שהיא באמנה אתו ואינה מחלפת אותו כן הוא עמה אומן ונטיר לה:

2928 **נוכראה דאיהו אחר בגין כו'.** רוצה לומר כמו שמפרש והולך בנקודה דאיהי קוצא כו' איהו אות ברית, וביה נכנסין לברית, והוא הברית שאנחנו עמו ואין לאל אחר:

2929 **ושליט עלה ש"ד.** והן שני יצרין תאווני וכעסני שהן דו"נ כמו שאמרו בזוהר חדש רות, והן שור וחמור, טוב ורע שבאין מעץ הדעת טוב ורע, והן שניהן רעין בסוד ח"ק, דגיהנ"ם חושבן חק, עשו וישמעאל, סם ונחש שהוא רהב מאדים ונגה, ועליהם נאמר כל שאור הוא הכעסני, ודבש הוא התאווני, לא תקריבו, והוא ראשי תיבות ש"ד:

2930 **דאיהו ודאי י' דשדי.** דהקוץ הנ"ל היא משלמת ליו"ד וכוללן כנ"ל:

2931 **איהו משתעבד כו' וחובה דא כו'.** כמו שאומר לקמן ס"ז ואיהו כללא דשבעים אומין כו' ועיין מה שנבאר שם:

2932 **כגוונא דמשה דאתמר כו'.** רוצה לומר דמשה אמרו בי"א מזמורים, ואמרו שפירש שדי מזיו שכינתו כו':

2933 **וכגוונא דאסתר דסתיר.** רוצה לומר שלכן נקראת אסתר, דקודם שנשאת לו היתה נקראת הדסה, ועיין ברעיא מהימנא פרשת תצא ובג"ד אסתר לישנא דסתרא, אתה סתר לי, שכינתא אסתירת לה מאחשורוש ויהיב ליה שידה באתרה כו':

2934 **דאיהו ערל וטמא.** רוצה לומר כמו שכתוב כל ערל וטמא לא יבוא כו':

2935 **ושוי באתרה שנית.** רוצה לומר אחרת בדיוקנא, וזה שאומר הה"ד כל אשר כו', רוצה לומר שניתן לה תמורתה בערב היא כו' ובבקר כו' - שני. רוצה לומר הכל בשני:

2936 **ואיהו נטיר כו'.** דריש סתר - על אחשורוש, ומצר - על המן:

וּבְגִין הַאי קְנָאָה דְכַסֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא [2937]בְּאוֹת דִּילֵיהּ עַל אֶסְתֵּר, דְּאִיהִי קְדוּשָׁה דִילֵיהּ, דְּלָא אִיהִי קְדוּשָׁה פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, אִתְלַבְּשׁוּ עֲשָׂרָה כְּתְרִין תַּתָּאִין בַּעֲשָׂרָה בְּנִין דְּהָמָן, דְּתַמָּן אִל אַחֵר, דְּהָמָן אָמַר וַעֲשָׂרֶת אֲלָפִים כִּכַּר כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל וְגוֹמֵר (אסתר ג ט), וְכֹלָּא לְנָטְלָא נוּקְמָא מֵאֶסְתֵּר וְאוּמָתָהּ, [2938]דְּאִתְמַר בָּהּ (שם ה א) וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָסַר לוֹן בִּידָהָא וּבִידָא דְאוּמָתָהּ, וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ (שם ט כה), וְאִיהוּ עָבַד עֵץ גָּבוֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל נוּקְמָא מִנַּיְהּ וּמִבְּנוֹי בִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּמָחֲאַת לְמִצְרָאֵי חֲמִשִּׁים מַכּוֹת. עֵץ גָּבוֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה דָּא ה', דִּסְלִיקַת בְּי' לְחֲמִשִּׁים.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת צְדָקָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּעַל צְדָקָה, וּבְגָלוּתָא אִיהִי עֲנִיָּה, וּבְנָהָא עֲנִיִּים, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּבְיָכוֹל אִיהוּ עָנִי [2939]כַּד אִיהוּ בַּר מֵאַתְרֵיהּ, וּבְגִינָהּ אִתְמַר (ישעיה לג ז) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה וכו', וּבְאָן אֲתַר אִיהוּ עָנִי וְאִיהִי עֲנִיָּה בְּצַדִּיק דְּאִיהוּ בְּרִית, וּבְגִין דְּחָאבוּ בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא אִיהוּ נָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ (איוב יד יא) בְּבֵית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי בֵּיהּ חֲרֵבָה וְיבֵשָׁה, בְּגִין דְּאִינּוּן גָּרְמֵי דְיִתְכַּנְּשׁוּן מִנַּיְהּ מַיִין עִלָּאִין, וּשְׁכִינְתָּא אִשְׁתְּאַרַת יְבֵשָׁה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א ט) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה.

[דף נ ע"ב]

וְכָל מָאן דְּעָבִיד צְדָקָה בְּמִסְכְּנָא גָּרִים הַהוּא נָהָר דְּיִתְמַשֵּׁךְ מֵעֵדֶן דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן דְּאִיהִי ד' דַּלָּה מִסְכְּנָא, [2940]וְעָנִי אִיהוּ יוֹם שַׁבָּת, וּמָאן דִּמְקַיֵּים בָּהּ עֹנֶג שַׁבָּת [2941]גָּרִים לְאַשְׁקָאָה הַהִיא ד', וְהַהוּא עָנִי אִתְמַלֵּי וְאִתְקְרֵי נָהָר, וּמָאן דְּאִית לֵיהּ רְשׁוּ לְמֶעֱבַד עֹנֶג שַׁבָּת וְלָא עָבִיד, אִתְהַפַּךְ לֵיהּ עֹנֶג לְנֶגַע צָרַעַת, וְחָרִיב בֵּיתֵיהּ וּמָמוֹנֵיהּ, [2942]וְכֵן עֲנִיָּה אִיהִי אוֹרַיְיתָא דְּעַל פֶּה וַדַּאי, וְאִיהִי קַבָּלָה כַּד מְקַבְּלָא מִבַּעַל צְדָקָה, דְּאִיהוּ אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב, [2943]כַּד אָזְלַת לְגַבֵּיהּ לְקַבָּלָה אִתְקְרִיאַת הֲלָכָה, כַּד מְקַבְּלָא מִנֵּיהּ אִתְקְרִיאַת קַבָּלָה, וּבַהַהוּא זִמְנָא אִיהִי פְּלִיגַת מַה דְּיַהֲבִין לָהּ [2944]לְעַבְדִין (דף נ ע"ב) דִּילָהּ וְלִבְנִין וּלְעוֹלְמִין דִּילָהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (משלי לא טו) וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ, וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין, [2945]מַהַהוּא דְּמְקַבְּלִין מִינָהּ.

בַּעַל קַבָּלָה אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהִי קַבִּילַת מִינֵיהּ, וּבְאָן אֲתַר קַבִּילַת מִנֵּיהּ בִּימִינָא, בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר כִּי יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, [2946]הֲלָכָה אִיהִי מִסְטְרָא דְשְׂמָאלָא, קַבָּלָה הִיא מִסְטְרָא דִימִינָא, הֲלָכָה בְּשִׂמְאלָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וְקַבִּילַת מִנֵּיהּ בִּימִינָא [2947]וְנָחֲתָא מַלְיָא לְגַבֵּי צַדִּיק, וּבְגִין דָּא (תהלים לז כה) לֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וכו', (ובמאי) וְכַד נָחֲתָא [2948]מַלְיָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ ו', נָהָר דְּאִתְמַשַּׁךְ מֵעֵדֶן, ו' עָאל בְּד' וְאִתְעֲבִידַת ה', וּמַה דַּהֲוָה צָדֵק [2949]אִתְעֲבִידַת צְדָקָה לְגַבֵּי עָנִי דְּאִיהוּ צַדִּיק.

2937 **באות דיליה כו'.** הוא קוץ הנ"ל דהוא משלים לעשרה וביה איהי מתקדשת בטבעת זאת, טבעת דברית והיא נכללת ביה שהוא נוק', וזה שאומר דאיהי קדושה דיליה דלא כו', וכנגד זה אתלבשו עשרה כתרין כו', ואמר עשרת אלפים כו':

2938 **דאתמר בה ותלבש כו'.** רוצה לומר לראיה שהיא דרגא דמלכות שכינה:

2939 **כד איהו בר כו'.** כמו שאמרו (משנה פאה ה ד) בעל הבית שהיה עובר ממקום כו', ואמרו כיון שהחזיק בדרך כו':

2940 **ועני איהו יום שבת.** דלית ליה מדיליה כלום אלא מה שמכינים לו משאר, לכן מצווים כל הימים לפרנסו מחד בשבת לשבת:

2941 **גרים לאשקאה כו' ואתקרי נהר.** רוצה לומר שזהו ענ"ג: עדן נהר גן, ונהר יוצא:

2942 **וכן עניה אורייתא דבע"פ.** דלית לה אלא מתורה שבכתב, כמו שאמרו: מנא לן, אמר קרא כו', מנין, שנאמר כו':

2943 **כד אזלת.** לשון הלכה, ועיין לקמן ס"א ב' ומה שבארנו שם:

2944 **לעבדין דילה ולבנין ולעולמין דילה.** עבדין הן על מנת לקבל פרס, ובנין - מאהבה, כמו בן, שלא על מנת לקבל פרס, כמו שאומר לקמן ובתיקוני זוהר חדש עולמין הן מלאכין כידוע. ועבדין הן שית סדרין דמט"ט, עבד, ועולמין הן עלמות אין מספר, הלכות פסוקות, ובנין הן מסטרא דבת מלך פנימה, פנימיותה, כמו שאומר לקמן נ"ב ב' וכמה תריסין כו' ועיין מה שבארנו שם:

2945 **מההוא דמקבלין מינה.** רוצה לומר מההוא שפע התורה דמקבלין מינה, מחלקין זה אל זה ומלמדין זה את זה, וזהו וקרא זה אל זה דמתרגמינן ומקבלין כו':

2946 **הלכה איהי מסט' דשמאלא כו'.** דבשמאלא התעוררות הזיווג וכל הזיווג ואח"כ מקבלת ממנו מ"ד, טפת החסדים, מימינא, וזה סוד שמאלו תחת לראשי בתחלה ואח"כ וימינו תחבקני, ועיין בזוהר פרשת תרומה קס"ט ב' ובג"כ ברכה קדמאה כו' שמאלא אתער וימינא עביד כו', ועיין לקמן מה שנבאר על פסוק מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה:

2947 **ונחתא מליא לגבי צדיק.** רוצה לומר הנהר משקה את הצדיק על ידה, דלא אשקי ליה אלא ליתן לה. וזה שאומר **ובג"ד לא כו'.** רוצה לומר נעזב מנוק', וזרעו מבקש לחם שהוא הנוק', דבשעתא דאתמליא הוא בנוק':

2948 **מליא הלכה בבעלה דאיהו ו'.** רוצה לומר דהיא נתמלאה בו', ההוא נהר, ועל ידו נעשית ה':

2949 **אתעבידת צדקה כו'.** והוא צדקה לעני, דעל ידו אתשקיא, ועיין מה שבארנו לעיל נ"ד ג' מזה:

וְהַהוּא נָהָר עֲלֵיהּ אִתְמַר [2950]שֶׁמֶשׁ בְּשַׁבָּת צְדָקָה לַעֲנִיִּים, [2951]וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי יד לד) צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי, וּמַה דַּהֲוַת צָדָק דִּינָא, אִתְעֲבִידַת רַחֲמֵי, וְכָל סְפִירָן עַל שְׁמָהּ אִתְקְרִיאוּ, מֹאזְנֵי צֶדֶק אַבְנֵי צֶדֶק אֵיפַת צֶדֶק וְהִין צֶדֶק (ויקרא יט לו), כַּד אִתְרַחַק מִינָהּ בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, מֹאזְנֵי צֶדֶק תְּרֵין דְּרוֹעִין, אַבְנֵי צֶדֶק תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט, אֵיפַת צֶדֶק עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, הִין צֶדֶק צַדִּיק, וְכַד עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מְרַחֵק מִינָהּ [2952]אִיהוּ מִשְׁפָּט, וּבֵיהּ כְּתִיב (תהלים עה ח) כִּי אלהי"ם שׁוֹפֵט [2953]זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים, זֶה יַשְׁפִּיל מָאן דְּגָרִים לְאַשְׁפָּלָא לִשְׁכִינְתָּא מֵאַתְרָהָא, וְזֶה יָרִים מָאן דְּגָרִים לְסָלְקָא לָהּ מֵאַתְרָהָא, דְּחוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל אִינּוּן אַשְׁפִּילָן לָהּ לְתַתָּא, וְזַכְוָון דִּלְהוֹן סָלְקִין לָהּ לְאַתְרָהָא, הָא זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּעָבִיד זַכְוָון לְסָלְקָא לָהּ לְאַתְרָהָא.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִיהִי שִׁלּוּחַ הַקֵּן, [2954]מָאן קֵן דִּילָהּ דָּא יְרוּשָׁלַם, [2955]וּלְעֵילָא קֵן דִּילָהּ הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות לד ז) וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה, וְדָא מטטרו"ן, עֲלֵיהּ אִתְּמַר אַל תִּסְתַּכֵּל בְּקַנְקַן אֶלָּא בַּמֶּה דְּאִית בֵּיהּ, [2956]וְדָא אִיהוּ כִּי יִקָּרֵא קֵן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ בַּדֶּרֶךְ בְּכָל עֵץ אוֹ עַל הָאָרֶץ (דברים כב ו), בְּכָל עֵץ דָּא גּוּף וּבְרִית, צַדִּיק אִיהוּ בְּרִית וְאִיהוּ כ"ל, עֵץ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אוֹ עַל הָאָרֶץ דָּא אִימָּא תַּתָּאָה, אֶפְרֹחִים תְּרֵין דְּרוֹעִין, אוֹ בֵּיצִים תְּרֵין שׁוֹקִין, וְהָאֵם רַבָּצֶת דָּא אִימָּא עִלָּאָה, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם דָּא אִימָּא תַּתָּאָה [2957]אֶת וַדַּאי.

[2958]שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ח ח) וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, וְאִתְּמַר בְּיַעֲקֹב (שם כז ל) וַיְהִי אַךְ יָצֹא יָצָא, לָקֵבֵל שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, וְאִינּוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין שְׁנֵי גְּרִישִׁי"ן וְאִינּוּן תְּרֵין תְּרוּכִין, וְדָא אִיהוּ שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, [2959]וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, אִלֵּין שִׁית פִּרְקִין דְּאִינּוּן בִּתְרֵי דְּרוֹעִין, אִשְׁתְּאָרַת ה' ד' בְּלָא ו', מָאן גָּרִים לָהּ תְּרֵי תְּרוּכִין, אֶלָּא [2960]בְּגִין דְּעָבְרִין בְּנָהָא עַל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נ יח) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

[2950] **שמש בשבת.** רוצה לומר ההוא נהר נקרא שמש, וכאשר הוא בשבת שהוא ההוא עני, צדיק, יום השביעי - אז נעשית העניה שכוללת ומחלקת לכל העניים - נעשית צדקה:

[2951] **ועלה אתמר צדקה כו'.** שכל התרוממות שלנו הוא ממנה, כד היא מתרוממת ונעשית צדקה, וזה שאומר ומה דהות צדק כו':

[2952] **איהו משפט.** רוצה לומר עמודא דאמצעיתא:

[2953] **זה ישפיל וזה כו'.** רוצה לומר, זה הוא עמודא דאמצעיתא כמו שכתוב (שמות לב א) כי זה משה האיש, ועיין מה שבארנו במקום אחר סוד גדול על זה הפסוק שהכל הוא בסוד שם הוי"ה והוא בעמודא דאמצעיתא:

[2954] **מאי קן כו'.** ורוצה לומר שלוח הקן, שנשתלחה מירושלים, ומצות שלוח הקן הוא להזכירה וכמו שאמרו בזוהר חדש רות ס' ג' עיין שם בדבריו:

[2955] **ולעילא קן דילה ההוא כו' אל תסתכל כו'.** שרזא דגלגולא ביה, ורזא דתמורות כמו שאומר לקמן בתיקון כ"ו בארוכה, והוא ונקה לא ינקה פוקד עון כו' בשלשה גלגולים, כמו שאומר לקמן בתיקון ל', ובו שינוי מקום שינוי כו' בשלושה גלגולים כמו שאומר לקמן בתיקון ס"ט, וקנקן הוא שם הוי"ה שנתחלף ביה, והוא מילוי אלקים, ונקה לא ינקה הן שלשה שמות דשלשה אבהן דשלשה גלגולי כמו שאומר לקמן בתיקון ל' ושאר מקומות, ועיין מה שנבאר לקמן בתיקון כ"ט בארוכה ואמר **אל תסתכל כו'** כמו שאמרו (סנהדרין לח ע"ב) אל תמר בו אל תמירני בו, (חגיגה טו ע"ב) תוכו אכל כו', (סנהדרין לח ע"ב) שמי בקרבו:

[2956] **ודא איהו כי יקרא קן צפור לפניך בדרך.** רוצה לומר שכינה, הצפור, מקנן בקן דילה והוא בגלות שהיא במט"ט כמו שאומר להלן בזמן דלא אשתכחת נייחא מסתתרת במט"ט, ונאמר ואני בתוך הגולה על נהר כבר ואמר למעלה ד' א' דהוא מט"ט עיין שם, וזהו בדרך - בגלותא, ומצות שילוח ממנו להחזירה על מקומה, ואמר בכל עץ כו' ומפרש והולך שהן ז"ת דכולן מקננין במט"ט כידוע, ומשלח את האם ומפרש שהוא שכינתא תתאה, והוא להזכיר איך היא משולחת משית סטרין שהן בכל עץ כו', והשילוח מורה שאף ממט"ט היא נע ונד בגלותא וכמו שאמרו קן דילה דא ירושלים ולעילא כו':

[2957] **את ודאי.** דהיא נקראת את כידוע:

[2958] **שלח תשלח כו'.** הכל כנ"ל להזכיר גלותה, והוא מתרי דרועין שהוא שמאלו כו' וימינו תחבקני והיא ביניהם תמיד בזמן המקדש כמו שאמרו בכמה מקומות:

[2959] **ואת הבנים.** שהן שית בנים דאמא עילאה, ונשארת אמא תתאה - ד', דאסתלק ההוא נהר ו' מן הה"א, והנהר הוא הולך ומתפשט בתרי דרועין ובשוקין בכל מקום שהיא וכמו שאומר לקמן בתיקון נ' פ"ט א' וכלא יהיב בעלה דאיהו ו' כו' וכד נחיתא בין תרין דרועין דאית בהון שית פרקין, נחית לה פרנסה בתרין דרועין כו', ועל ידו נעשית ה', ובמאי נחתא מליא כו' עאל כו'. ואמר

[2960] **בגין דעברין בנהא כו'.** שהן תרי דרועין ימינא ושמאלא וכמו שאומר לקמן סוף תיקון מ"א ושאר מקומות הרבה, והוא שילוח הראשון דיונה שהן שני שילוחין עם שילוח העורב והן שני שילוחין ביחד ימינא ושמאלא, וכלא נאמר בהן ויחל ואח"כ ויחל כו' נגד ביטול תורה, וזה שאומר ויוסף כו' ויחל עוד כו', הוא רגל הרביעי, על ביטול האות כמו שמפרש והולך והן ארבע גליות: גלות הראשון והשני היה בלא הפסק, בבל ומדי, ואח"כ נבנה הבית וזה ויחל, ואח"כ גלות יון השלישי ואח"כ בהפסק גלות האחרון וכאן נאמר ולא יספה שוב כו', כמו שאמרו נפלה לא תוסיף כו' אלא הקב"ה ייתי לגבה וכמו שאומר לעיל נ"ו ב' בההוא זמנא ויפתח כו' ואזלו לגבי יונה כו':

[דף נה ע"ב]

וַיּוֹסֶף שַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ (בראשית ח י) דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, מָאן גָּרִים דָּא דְּאִתְתָּרְכַת מִינֵיהּ, בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל עָבְרוּ עַל אוֹרַיְיתָא, (דף נה ע"ב) וַיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים (שם) (נ"א וישלח את היונה ולא יספה שוב), דָּא ז', יוֹמָא שְׁבִיעָאָה דְּכְלִיל שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, וּמָאן גָּרַם דְּאִתְתָּרְכַת מִנֵּיהּ, בְּגִין דְּעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל עַל אוֹת שַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין וְאוֹת בְּרִית.

[דף נו ע"א]

[2961]מִסְטָרָא דְּיִצְחָק דְּאִיהוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אִתְמַר בֵּיהּ (שם) וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב, וְדָא עֶרֶב דְּיִצְחָק, [2962]וּמִסְטָרָא דְצַדִּיק אִתְמַר בָּהּ (שם) וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, וַיֵּדַע נֹחַ כִּי קַלּוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ, [2963]וּבְכָל אֲתַר דְּלָא אַשְׁכַּחַת לְתַתָּא דְּיוֹקְנָא דְּבַעְלָהּ (דף נו ע"א) בְּאוֹרַיְיתָא, לָא הֲוַת שָׁרְיָא עֲלָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ט) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ בְּגָלוּתָא, מִיָּד דְּאַשְׁכְּחַת בַּעְלָהּ לְרַעְיָא מְהֵימְנָא, שָׁרְיָא עֲלֵיהּ וְלָא חָזְרַת לְתֵיבָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם יב) וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד, וְעַל דָּא אִתְמַר (שם ב כד) עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְגוֹמֵר, אִיהִי אִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ וְאִיהוּ בָהּ.

בְּהַהוּא זִמְנָא וַיִּפְתַּח נֹחַ אֶת חַלּוֹן הַתֵּיבָה אֲשֶׁר עָשָׂה (שם ח ו), וְנָפְקוּ כֻּלְּהוּ וְאָזְלוּ לְגַבֵּי יוֹנָה וּבַעְלָהּ, וְאִתְמַר לְגַבֵּי נֹחַ וַיִּפְתַּח נֹחַ, מַאי וַיִּפְתַּח נֹחַ, אֶלָּא [2964]רָמִיז וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ אֶת הַיֶּלֶד (שמות ב כד), אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וְדָא יִשְׂרָאֵל דְּפָתְחִין בְּתִיּוּבְתָּא בַּבְּכְיָה, וּמִיָּד וַתַּחְמוֹל עָלָיו.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת [2965]חַג, בְּכָל זִמְנִין וְיוֹמִין טָבִין, [2966]חָג דְּתִלַּת רְגָלִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות כג יד) שָׁלֹשׁ (דף נט ע"א) רְגָלִים תָּחוֹג לִי בַּשָּׁנָה, [2967]וּבְגִינָהּ יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ, [2968]לְקַיְימָא זָכוֹר וְשָׁמוֹר, זָכוֹר לַזָּכָר וְשָׁמוֹר לַנְּקֵבָה, [2969]כֻּלְּהוּ אִלֵּין דְּאָזְלִין לְאִסְתַּכְּלָא (נ"א לאתכללא) בִּשְׁכִינְתָּא, צְרִיכִין לְמֵיהַב לָהּ דּוֹרוֹנָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים טז טז) וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי יהו"ה רֵיקָם, וְצָרִיךְ לְמֶחְדֵּי בָּהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ, דְּאִיהִי חֶדְוָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְקְרִיאַת, וּמָאן דְּאָזִיל לְמֶחְמֵי לָהּ צָרִיךְ לְנָטְרָא גַּרְמֵיהּ מֵעֲצִיבוּ, דְּאִיהִי לִילִי"ת [2970]חֲשׁוֹכָא עִצָּבוֹן שְׁאוֹל טְחוֹל, דְּאִיהִי מוּם, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (ויקרא כא יח) כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב.

[2961] **מסט' דיצחק ותשב כו'.** כמו שאומר לעיל מ"ו מ"ז דשמאל דוחה שלא יצאו בו:

[2962] **מסט' דצדיק כו'.** (ואע"ג שנאמר בשלוח השלישי, גוף וברית אחד וכלול בו, וזית הוא צדיק בשבעת המינים, ועיין ברעיא מהימנא פרשת פנחס על פסוק בלולה בשמן כתית) וכיון שראה בידה עלה זית, סימנא דברית דאחיד בימינא, ידע כי קלו כו', והמים הם מים הזידונים, אומין פלחי כוכביא דמתגברין על ישראל ושכינתא, וזהו מעל הארץ והן מי מבול. ואמר

[2963] **ובכל אתר הה"ד ולא מצאה כו' מיד דאשכחת בעלה כו' ע"כ יעזב ויפתח נח כו'.** הענין כי כל שילוח הוא מורה על הגלות, והביאה לתיבה הוא בכנפא דאמא כמו שאומר לקמן דתיבה - תיובתא, אימא עילאה, ולכן אין הגאולה שלימה כי אין נייחא לאתתא אלא בבעלה ולא באביה ובאמה כו' אבל בשילוח הרביעי ולא יספה כו' לתיבה עד דאתא רעיא מהימנא, שילה, ואתדבקת ביה ואז ויפתח נח כו', ונראה שנח הוא יסוד דאבא כאן ויונה שכינתא כו' כנ"ל:

[2964] **רמיז ותפתח ותראהו כו'.** וכמו שאמרו והנה נער בוכה - הוא נער ישראל, בבכי יבואו כו' (ירמיהו לא ח), מיד ותחמול עליו כמו שכתוב (ירמיהו לא יט) רחם ארחמנו כו', שפתי תפתח בצלותא והיכל מתפתחא כמו שאומר לעיל תיקון י"ח ותיקון ל' אדני - היכל, ושכינתא תחזור להיכלה, ועיין לקמן תיקון ל' (בארוכה) ע"ז א' אדהכי הא קלא תניינא הוה מתערא לגבי מארי מפתחאן, הא שכינתא קא אתיא למיעל להיכלא דילה, אדני שפתי תפתח, בההוא זמנא מטרוניתא כו':

[2965] **חג כו'.** דהיא חוג הארץ נקודה האמצעית, והיא המתגלה בשבתות וימים טובים:

[2966] **חג דתלת רגלין.** דהיא מתקשר בתלת אבהן, וכן בשבת - ש' בת:

[2967] **ובגינה יראה כו'.** כמו שכתוב (שמות לד כג) את פני האדון כו', (יהושע ג יא) ארון הברית אדון כו':

[2968] **לקיימא זכור ושמור כו'.** רוצה לומר דכל זכור מתראין לפניה, ומתחברין זכור ושמור יחד, דאתערותא תתאה מתערין לעילא דזכור מתחבר עמה, וראיתיה, וזהו יראה יראה, דאנחנו יֵראה, וצדיק יראה אותה, והוא יראה יראה דסוף פרשת עקדה, וזהו שנאמר יראה יראה ולא קאמר כתיב כו', ועוד כי הכתיב אינו נשתנה מהקריאה, והשתא אתי כפשטה (חגיגה ב ע"א) וכפירש"י ודלא כמו שדחקו תוס' שם מאד, וה' יראה הוא כמו צדק משמים נשקף, וה' שכתוב בשניהם הוא הכל על המלכות, שקודם שירדה שכינה לארץ היתה היא רואה משמים על המקום, ואחר שירדה לארץ נקראת ה' יֵראה שהיא תראה לפני בעלה שהוא בשמים, כמו שכתוב (דברים יב ה) לשום את שמו שם - שהיא קבועה שם והוא משגיח עליה תמיד כמו שכתוב (מלכים א ט ג) והיו עיני ולבי שם כו':

[2969] **כלהו דאזלין כו' .** להמשיך לה מתנות מזכר העליון, דריקם הוא ח"ו כמו (תענית ח ע"ב) נשיאים ורוח וגשם אין כו' :

[2970] **חשוכא.** דטחול הוא חשך כמו שאמר לעיל, והוא עצבון, מרה שחורה, שבתאי. ואמר **דאיהי מום.** כמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת צו ל"ג ב' ממזר - מום זר, מום - נוק', זר - זכר, ואמר שם ושפחה, יצר הרע, איהי מליא מומין ובג"ד כל אשר בו מום כו' בגין דמטרוניתא אתמר בה כלך יפה רעיתי ומום כו', דנשמתא ושכינתא לא שריא על אתר פגים אבל לילית היא שריא דוקא על אתר פגים, וכולה בניינה מעבירות דהן פגמים כל אחד חסרון או עוות אבר ועיין מה שבארנו לעיל מ"ה א' בההוא אתר דשריא

[דף נו ע״ב]

אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (משלי כא יד) [2971]מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה אָף, בְּגִין דְּאִיהִי סְתִימָא, [2972]עוֹלָם הַבָּא קָרִינָן לָהּ מַתָּנָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר יִשְׂמַח מֹשֶׁה [2973]בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, [2974]בְּגִין (קהלת ג יג) דְּמַתַּת אלהי״ם הִיא, כְּבִרְכַּת יהו״ה אלהי״ך אֲשֶׁר נָתַן לְךָ דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, [2975]חַד מִסְטָרָא דִּימִינָא בְּרָכָה, וְחַד מִסְטָרָא (דף נו ע״ב) דְּשְׂמָאלָא מַתָּנָה.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִיהִי חֶשְׁבּוֹן תְּקוּפוֹת וּמַזָּלוֹת וּמוֹלָדוֹת וְעִבּוּרִין, אַרְבַּע תְּקוּפָן דְּאִתְקְרִיאוּ אַרְבַּע תְּקוּפוֹת, וּלְכָל תְּקוּפָה תְּלַת יַרְחִין, וּבְהוֹן תְּרִין עֲשַׂר מַזָּלוֹת, וְאִינּוּן לָקֳבֵל תְּרִין עֲשַׂר שִׁבְטִין דְּיִשְׂרָאֵל, [2976]וְכֻלָּא אִתְקְשַׁר בְּהַאי שְׁמָא אדנ״י, אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, [2977]תַּקִּיפָא בְּאַרְבַּע תְּקוּפִין, דְּאִינּוּן מִסְטָרָא דְּשְׂמָאלָא חָזָק תַּקִּיף, וְאִינּוּן אל״ף דל״ת נו״ן יו״ד, וְכֻלְּהוּ תְּרִין עֲשַׂר מַזָּלוֹת קָשִׁין מִסְטָרָא דְּדִין, וּבְגִין דְּמְזוֹנָא קָא אַתְיָא מִנַּיְיהוּ, אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּקֶרִיעַת יַם סוּף, דְּאִתְקְרַע בְּהוֹן לְתְּרִין עֲשַׂר קָרָעִין.

וְאִינּוּן אַרְבַּע תְּקוּפוֹת [2978]תְּרִין דְּרוֹעִין וּתְרִין שׁוֹקִין, תְּרֵי עֲשַׂר מַזָּלוֹת תְּרִין עֲשַׂר פַּרְקִין דְּאִית בְּהוֹן, וּלְקַבְלַיְיהוּ תְּרִין עֲשַׂר יַרְחֵי שַׁתָּא, וְאִינּוּן ו' ו' רָזָא דְּעִבּוּרָא וְדָא יַרְחָא תְּלַת עֲשַׂר, דָּא א, [2979]וְדָא וָא״ו, שַׁתָּא מִתְּלַת עֲשַׂר יַרְחִין, [2980]וּבֵיהּ צָרִיךְ לְהַשְׁווֹת שְׁנַת הַחַמָּה עִם שְׁנַת הַלְּבָנָה, וּלְיַחֲדָא לוֹן [2981]בְּמַהֲלַךְ הָאֶמְצָעִי [2982]דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [2983]וְאִם בַּר נַשׁ יָדַע (לְמִמְנִי ו) לְהַשְׁווֹת שְׁנַת הַחַמָּה עִם שְׁנַת הַלְּבָנָה וּלְיַיחֵד לוֹן, וְלִידַע מָתַי יְהֵא פֶּסַח בַּחֹדֶשׁ הָאָבִיב, [2984]וּבְדָא יִשְׁוון אַבָּא וְאִמָּא בְּרָא וּבְרַתָּא, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (דברים ד ו) וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם, [2985]וּשְׁמַרְתֶּם וַעֲשִׂיתֶם דָּא ו״ה, כִּי הִיא חָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם דָּא י״ה

עבירה ואסתלק מצוה כו' דשכינתא לית בה מום הה"ד כלך יפה כו', ולכן עצבון הוא מום, דעצבון הוא לילית, יללה, טחול, והיא מום, וכל אשר בו מום לא יקרב למקדש ולכן כל הנכנס למקדש צריך שמחה וזה שאומר ועליה אתמר כו':

[2971] **מתן בסתר כו'.** כמו שמפרש והולך בגין דאיהי סתימא כו' ואמר

[2972] **עוה"ב כו'** רוצה לומר דעולם הבא הוא סתימא מה שאין כן בשכינתא תתאה דהיא נקראת עולם הזה, וזה שאומר בזוהר פרשת בראשית דכל מלה דסתים מעינא סלקא לתועלתא עלאה כו' ולכן יכפה אף, דהיא עלמא דחירו שם אין שטן ואין כו':

[2973] **במתנת חלקו.** דזכה לבינה כמו שאמרו בכמה מקומות וכמו שאמרו בגמרא גם כן (ר"ה כא ע"ב) מ"ט שערי בינה כו':

[2974] **בגין דמתת כו'.** רוצה לומר עולם הבא, וכמו שכתוב שם (קהלת ה יח) גם כל האדם כו' ולשאת את חלקו מתת כו', והוא לשאת חלקו בעולם הבא:

[2975] **חד מסט' כו'.** דברכה הוא מימינא כמו שאומר להלן בכמה מקומות, ומתנה הוא משמאלא כמו שאומר לקמן על בצלמנו כדמותנו, דעתירי ומסכני הן בימינא ושמאלא, וכמו שכתוב (תהלים סא ח) חסד ואמת מן ינצרוהו, ולכן ברכה דהוא בעתירי - מימין, אבל מתנה הוא לעני, (דברים טו י) נתון תתן לו, מתן בסתר כו' - הוא לשמאלא, ואע"ג דבסוף תיקון כ"ה ושם אמר דשכינתא עלאה בימין ושכינתא תתאה בשמאלא, וכן אמר בהרבה מקומות, כאן הוא לפי בחינה אחרת דאם אדם נותן כפי הברכה שברכו ה' - זכה לשכינתא תתאה, ואם נותן כפי נדבת לבו זוכה לשכינתא עלאה, וכמו שאמרו בירושלמי דחגיגה, ועוד הברכה בעתירי הוא בעולם הזה והוא בחסד, ומתנה בעניי - צפונה להם לעולם הבא, מאני תבירי, והוא לשמאלא - אשר צפנת ליראיך:

[2976] **וכלא אתקשר כו'.** כמו שמפרש והולך דהן ארבע אותיות, ובמלואו י"ב, שלשה לכל אות, וכן בכל תקופה ובכל דגל:

[2977] **תקיפא כו'.** דינא דמלכותא, ורוצה לומר שזהו לשון תקופה ארבע תקופות:

[2978] **תרין דרועין ותרין שוקין.** שהן ארבעה דגלים כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית כ"ו ב' ושאר מקומות:

[2979] **ודא וא"ו שתא כו'.** זהו וא"ו מלא, ואלף - הוא אלף בינה שמתעברת בתוכו, והוא הגוף שעליהן, נגד שבט לוי שהוא הגוף כמו שבארנו במקום אחר עיין שם:

[2980] **וביה צריך כו'.** רוצה לומר באותו החדש, והוא האלף הנ"ל שעל ידו יתייחדון, והוא הגוף, עמודא דאמצעיתא, וזה שאומר דאיהו עמודא דאמצעיתא. ואמר

[2981] **במהלך האמצעי.** דבמהלך האמצעי במ"ק ישוו יחד לפי תקופת ר"א אבל במהלך האמיתי - לא, לפי מהלך גובה השמש וירח במסלול, אלא אם כן ישוו האמיתי והאמצעי שיהיה השמש בגובה והירח בגובה המסלול וכן בשפל. ואמר

[2982] **דאיהו עד"א.** רוצה לומר מהלך האמצעי, עמודא דאמצעיתא, הוא אמצע:

[2983] **ואם ב"נ כו' פסח בחודש האביב כו'.** דפסח הוא בינה, אנכי דיציאת מצרים, ואביב הוא אבא, חכמה, וחמה ולבנה הן זו"נ:

[2984] **ובדא ישוון כו'.** ומייחד כולא:

[2985] **ושמרתם ועשיתם דא כו'.** כמו שאמרו (ספרא פ' אמור פ' ח) ושמרתם דא משנה ועשיתם דא מעשה, וכתיב (משלי ו כג) כי נר מצוה ותורה כו', תורה ומצוה - ו"ה, כי היא כו', ורוצה לומר שאמרו (שבת עה ע"א) איזו חכמה ובינה שהיא לעיני העמים זה חשבון כו':

[2986]וּבְמָה יְהוֹן שָׁוִין אַבָּא וְאִמָּא בְּרָא וּבְרַתָּא, בְּא' דְּהוּא כְּתָרָא עִלָּאָה, [2987]דְּאָמְרָה סִיהֲרָא עֲלָהּ, אִי אֶפְשַׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד, וּבְגִינֵיהּ אָמְרִין בְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין וּבְרֵישֵׁי יַרְחִין, כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ יהו"ה אלהינ"ו מַלְאָכִים הַמּוֹנֵי מַעְלָה, [2988]מֶלֶךְ וּמַלְכוּת.

[דף נז ע"א]

(דף נז ע"א) [2989]וְעוֹד אִיהִי מְצָוַת שְׁחִיטָה כְּשֵׁרָה בַּזָּרִים (נ"א בנשים), דְּאִינּוּן בְּנֵי נָשָׁא דְּדַמְיָין לְבְעִירָן, דְּאִלֵּין דְּלָא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא צָרִיךְ לְמֶעֱבַד בְּהוֹן קָרְבָּנִין דִּצְלוֹתִין, דְּיִתְקָרִיבוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִם מִתְקָרְבִין בִּצְלוֹתִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְסָבְלִין כַּמָּה מַכְתְּשִׁין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים מד כג) כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָל הַיּוֹם נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה, אִתְחֲזֵי כְּאִלּוּ וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עוֹלוֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ וְגוֹמֵר (שמות כ כד), דְּדָא שֵׁזִיב לוֹן מִמִּיתָה דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים לו ז) אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ יהו"ה.

וְאִלֵּין דְּעוֹבְדַיְיהוּ כִּבְעִירָן דְּחַקְלָא דְּאָכְלִין בְּלָא צְלוֹתִין, מִיתַתְהוֹן יְהֵא כִּבְעִירָן דְּחַקְלָא, וְשָׁחִיט לוֹן מַלְאַךְ הַמָּוֶת מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וְלָא עוֹד אֶלָּא בְּסַכִּין פָּגוּם קָא שָׁחִיט לוֹן, וְאִתְקְרִיאוּ נְבֵלָה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה כו יט) נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, מַאי סַכִּין פָּגוּם דָּא סמא"ל אֵל אַחֵר, סַכִּין פָּגוּם וַדַּאי אִתְקְרֵי, וְאִיהִי פְּגִימָה סַם הַמָּוֶת, טְרֵיפָה וּנְבֵלָה. וְכֵיוָן דְּאִתְיְיהִיבוּ בִּידֵיהוֹן כְּבָר קַבִּילוּ עָנְשַׁיְיהוּ, וּבְגִין דָּא נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, וְכָל סִירְכָאן דְּסַם הַמָּוֶת אִינּוּן רַגְלִין דִּילָהּ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (משלי ה ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת וְגוֹמֵר, וְאִינּוּן חַ"י סִרְכוֹת, עֲלַיְיהוּ כְּתִיב (בראשית ח כא) וְלֹא אוֹסִיף עוֹד לְהַכּוֹת אֶת כָּל חַ"י כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי, לְאִינּוּן דְּמְצַלִּין חַ"י בִּרְכָאן דִּצְלוֹתִין, (ומאן גרים דמי טופנא מתגברין, מאן דאריק מיא דזרע ברית מילה בנדה שפחה גויה זונה) וּלְעוֹלָם וָוַרְדָּא בְּכָל אֲתַר דְּתִתְסָרַךְ טְרֵפָה וְאֵינָהּ חַיָּה, דְּבְכָל אֲתַר דְּתִתְסָרַךְ בְּבַר נַשׁ בְּחוֹבִין דִּילָהּ קְטִילַת.

[דף נז ע"ב]

[2990]וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִיהִי מְצָוַת אֲסִיפַת נוּנִי יַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן דָּגִים וַחֲגָבִים אֵינָן טְעוּנִין שְׁחִיטָה, וְאִינּוּן תַּלְמִידֵי דְּבֵי רַב דְּמִתְרַבְּין בַּיַּמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר אֲסִיפָתָן הִיא הַמַּתֶּרֶת אוֹתָן, [2991]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית כה ח, כה יז, לה כט, מט לג, דברים לב נ) וַיֵּאָסֶף אֶל עַמָּיו, הִיא הַמַּתֶּרֶת אוֹתָם מִשְּׁחִיטָה (דף נז ע"ב) וַדַּאי.

[2986] **ובמה ישוון כו'.** רוצה לומר הא' שבוא"ו הוא כתר עליון שבו ישוו הכל, כי כשיזכו זו"נ לכתר הן שוין כידוע, וכל הארבעה פרצופים שוין במדרגה והוא מייחד כולא, ואף שכתב למעלה דהוא בינה - היינו לענין ייחוד זו"נ, אבל לייחוד כל הארבע אתוון דהוי"ה - הוא כתר, וכמו שבארנו בארוכה דכל ענין בינה שהוא דעת בזו"נ, כן הוא כתר בכולם:

[2987] **דאמרה סיהרא כו'.** שהיו שוין ובכתר א' הנ"ל:

[2988] **מלך ומלכות.** רוצה לומר דמלכים - היינו זו"נ, ונוסחתם היה מלכים ורוצה לומר שארבע אתוון הנ"ל מרומזים: ה' אלקינו - חו"ב, ומלכים - זו"נ, וכתר יתנו לך - לכל הארבעה פרצופים. והמוני מעלה קאי על מלאכים ממש:

[2989] **ועוד מצות כו' לבעירן.** כמו שאומר לקמן בסוף תיקון מ"ה בהמה אלין כו'. והענין כי בקרבן שני דברים: השחיטה והקרבה, הקרבה הוא נגד התפלה, ושחיטה הוא נגד היסורים שסובל בגלותא, וזה שאומר כשרה בזרים - שהוא ע"י זרים, מה שאין כן בהקרבה, ואמר הה"ד אדם ובהמה, אדם הן התלמידי חכמים וכמו שנבאר שם, ואמר ואלין דעובדייהו כו' - והן פסולין לקרבן - על הארץ תשפכנו כמים ונקרא נבלה וטרפה, נבלה - בסכין פגום דסמא"ל, וטרפה - בסם דיליה, נוק', סם המות דמנקיב לבני מעיים ונעשה טרפה, טרפה אינה חיה, מות דנוק', וזה שאומר מאי סכין פגום ואמר פגום ודאי אתקרי שהן פגומים ושריא במקום פגום כנ"ל וכל מעשיהן הכל פגומים ושלח ביד איש עתי כו' (כריתות יד ע"א). ואמר ואיהי פגימה כו' ורוצה לומר הנוק' פגימה והוא ניקב קרום כו' או דקין ושאר טריפות או סירכות, דאין סירכא בלא נקב, והוא נגד שחיטה והקרבה: סכין - נגד שחיטה, וטריפה - פסול להקרבה, והוא מיתה וגיהנם שהן דו"נ שבס"א כמו שבארנו במקום אחר בארוכה, ואמר אינון רגלין דילה רוצה לומר שלוחין דילה, ורגלין דילה נסרכין ונלכדין בנוק' דתהומא רבה כמו שאמרו בזוהר פרשת ויחי באלין תרי צפרין עיין שם בדבריו, ואמר רגליה יורדות כו' והוא טריפה אינה חיה כנ"ל, וזה שאומר ואינון ח"י סירכות כו' לאינון דמצלין כו' וכמו שבארנו להלן דהן נגד הקרבה, והוא נגד טריפה סירכא כנ"ל, וכתיב (בראשית ח כא) וירח ה' את ריח דקרבנא ויאמר לא אוסיף כו', ואמר ולעולם טרפה כו' שהיא מות כו' והן סרכות והכאות דח"י, ואמר דבכל אתר כו' רוצה לומר בכל אבר שתמצא פגום ושריא שם וכמו שאמרו (ברכות יח ע"ב) ואתה חלל רשע, הרשעים בחייהן כו', וכמו שאם ניקב אחד מאברים פנימים הוא טריפה, כן הוא באברים דנשמתא ועיין לעיל מ"ה א', וכן הוא גם כן ח"י טרפות כמו שאמרו בריש פרק ג' דחולין במתני' וגמ' שם, ועיין מה שבארנו במקום אחר מזה. וי"ח סרכות הן מסודרין בשולחן ערוך יורה דעה סי' ל"ט: מאונא לאונא או לאומה - שהכל אחד, שלא כסדרן - ב', ג' - עינוניתא דורדא ויתרת שנסרכו, ד' - סירכא תלויה או ממקום למקום שהן אחת וטריפתן הוא כמו שבארנו שם בס"ח וס"ט בהגהה, ה' - סרוכה לדופן כמו שבארנו שם בארוכה, ועוד י"ג שם בס"ז עיין שם:

[2990] **ועוד שכינתא כו'.** שמיתתם ביד השכינה, וכמו שכתוב (ישעיהו נח ח) כבוד ה' יאספך, וזה שאומר אסיפתן כו':

[2991] **הה"ד ויאסף אל עמיו היא כו'.** וכמו שאמרו בגמ' (ב"ב טז ע"ב) אנן גויעה ואסיפה קאמרינן, וקאמר היא המתרת כו' - מתרת מקשר השחיטה, וכמו שאמרו תלמידי חכמים אין מיתתן ביד מלאך המות:

וְגַדְפּוֹי דִּשְׁכִינְתָּא אִינּוּן כְּסוּי דַּם חַיָּה אוֹ עוֹף, דְּאִינּוּן כַּנְפֵי יוֹנָה,[2992] וְאִלֵּין אִינּוּן כַּנְפֵי מִצְוָה, דְּמִכַּסְיָין עַל דְּמֵיהוֹן,[2993] דְּלָא שָׁלְטִין עֲלַיְהוּ כַּלְבִין דְּאִנּוּן חֲצִיפִין, דְּאִינּוּן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעוּן בְּהוֹן מָארֵי חוֹבִין, (דברים יב כג) כִּי הַדָּם הוּא הַנָּפֶשׁ, וְעַפְרָא דְּמַכְסְיָא עָלָיו רָמִיז וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ.

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּדִיקַת סִימָנֵי חַיָּה אוֹ עוֹף, מִבְּנֵי נָשָׁא דְּדַמְיָין לְחֵיוָן וּבְעִירָן וְעוֹפִין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמואל א יד לד) וְשָׁחַטְתֶּם בָּזֶה,[2994] בְּדוֹק כְּמוֹ זֶה, דְּאִינּוּן סָבְלִין מַכְתָּשִׁין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ כִּי עָלֶיךָ הוֹרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם (תהלים מד כג), וּבְכָל יוֹמָא לָא מַנִּיחִין צְלוֹתִין, וּבָדִיק לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכַמָּה מַכְתְּשִׁין,[2995] וְאָמְרִין זֶה לָזֶה בְּצְלוֹתִין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פָּרִיק לָן מִדִּינָא דִּבְעִירָן וְחֵינָן דְּאַרְעָא, וְאַעִיל לָן לְמֶהֱוֵי לָן חוּלָקָא בְּמַלְאָכַיָּא, דְּאִינּוּן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, דִּקְרָאן זֶה לָזֶה וְאָמְרִין קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, דָּא אִיהוּ (קדוש) דְּאִתְקַדַּשׁ שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יְדֵיהּ, וְיֵהֵא לֵיהּ חוּלָקָא בֵּיהּ.

[דף נח ע"א]

[2996]וְעוֹד וּשְׁחַטְתֶּם בָּזֶה דָּא אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, דְּבֵיהּ דָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל נְזִיקִין, וְעַל כָּל אִלֵּין דְּקָטְלִין חַד לְחַבְרֵיהּ, וְעַל כָּל אִלֵּין דְּגָזְלִין יהו"ה אִיהוּ דָּן, דְּאִתְלַבַּשׁ בְּתוֹהוּ וָבוֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, וְדָן בְּהוֹן אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, וְהָא אוּקְמוּהוּ כֻּלְּהוּ בְּאַתְוָון, י' גַּחֶלֶת, ו' שַׁלְהוֹבָא, ה"ה גַּוְונִין וּנְהוֹרִין דְּנוּרָא דָּא אִיהוּ שְׂרֵפָה, (דברים ד כד) כִּי יהו"ה אלהי"ך אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא, סְקִילָה בְּתֹלַת אַבְנִין י' י', וְאִינּוּן יהו"ה כ"ו, וְד' אַתְוָון י' י', הֶרֶג בְּחַרְבָּא, י' רִישָׁא דְּחַרְבָּא, ו' גּוּפָא דְּחַרְבָּא, ה"ה תְּרֵין פִּפְיוֹת דִּילָהּ, חֶנֶק ו' (ס"א ג') אִתְעֲבִיד חוּט כְּגַוְונָא דָּא זַרְקָא [ציור] וַעֲלָהּ י' דְּעִזְקָא בְּחוּטָא לְמֶהֱוֵי כְּרִיךְ לָהּ עַל צַוָּאר, וְרָזָא דְּמִלָּה (במדבר כז ג) [2997]אֲבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר, (דף נח ע"א) מַקַּ"ף וְהוֹלֵ"ךְ אינון ה"ה, חַד מַקַּף לֵיהּ וְחַד הוֹלֵךְ, עַד דְּחָנְקִין לֵיהּ, וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [2998]רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, אֲנִי אָמִית וַאֲחַיֶּה, מָחַצְתִּי וַאֲנִי אֶרְפָּא וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל (דברים לב לט). (ו') בְּתֹלַת אַתְוָון דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי דָּן אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, אִיהִי חֲנִיקַת לְחַיָּיבָא, וְהָרֵג לוֹן, בִּשְׂרֵפָה וּסְקִילָה, וּבְגִין דָּא רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא כו כח) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי וְגוֹמֵר, וּכְמָה דִּבְשְׁמֵיהּ קָטִיל לְמָאן דְּאַעֲבַר עַל כְּרִיתוֹת וּמִיתוֹת בֵּית דִּין דְּאוֹרַיְיתָא,[2999] הָכִי מַסֵּי וּמְחַיֶּה בִּשְׁמֵיהּ לְמָאן דִּמְקַיֵּים לוֹן.

וְעוֹד מִצְוַת גְּזֵלַת הֶעָנִי בְּבָתֵּיכֶם דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּמָאן דְּגָזִיל צְלוֹתָא[3000] דְּאִיהִי צְדָקָה לְצַדִּיק ח"י עָלְמִין, כְּלִיל ח"י בִּרְכָאן, כְּאִלּוּ גָּזִיל לֵיהּ חַיִּים דִּילֵיהּ דְּאִיהוּ שְׁכִינְתָּא, דְּאִתְמַר בָּהּ (קהלת ט ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, וְכֵן מָאן דְּגָרַע מֵעֹנֶג שַׁבָּת, כְּאִלּוּ גָּזִיל לֵיהּ שְׁכִינְתֵּיהּ[3001] דְּאִיהִי שַׁבָּת בַּת יְחִידָה, וְדָא גָּרַם דְּאִתְגְּזִילַת מִנֵּיהּ בְּגָלוּתָא, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּתְיוּבְתָּא מַאי נִיהוּ וְהֵשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה אֲשֶׁר גָּזָל (ויקרא ה כג), דְּיַחֲזִיר שְׁכִינְתָּא לְאַתְרָהּ, אוֹ אֶת הָעֹשֶׁק אֲשֶׁר עָשָׁק (שם) דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְפָּרַשׁ

[2992] **ואלין אינון כנפי כו'.** כמו שאמרו (שבת מט ע"א) מה (כנפי) יונה כנפיה כו', והיא נקראת יונה כמו שאומר למעלה:

[2993] **דלא שלטין כו'.** רוצה לומר כיסוי הדם הוא שלא ילקקו הכלבים, ואמר דאינון חציפין רוצה לומר שלכן נקראים כלבים כמו שכתוב (ישעיהו נו יא) והכלבים עזי נפש:

[2994] **ושחטתם בזה.** כמו שאמרו (חולין יז ע"ב) מנין לבדיקת הסכין שנאמר כו', וזה שאומר בדוק כמו זה:

[2995] **ואמרין זה לזה.** רוצה לומר זהו בזה, ואמר **למהוי לן חולקא כו'.** שהן חברים לנו בקדושה כמו שמפרש והולך והוא וקרא זה כו' שזהו בזה. ואמר **דא איהו קדוש.** רוצה לומר שנהרג על קידוש השם שקוראין אותו קדוש ורוצה לומר שזה רמיז זה כו' קדוש והכל ראיה על זה שהוא במכתשין ובצלותא דקדוש ששניהם הם קדוש כנ"ל והוא הבדיקה הנ"ל:

[2996] **ועוד כו' דא כו'.** רוצה לומר הן י"ב אותיות והן י"ב בדיקות כמנין זה, ואמר דביה דן שהוא דינא דמלכותא דכל מנא דזיינא בידה מסירין, חרב לה' כו', ואותיות אמצעיות הוא דן, וא"י הוא דאהי"ה והוי"ה, דהיא כלילא מנהון. ואמר **יקו"ק איהו דן.** רוצה לומר כמו שבארנו שהן נ"ד צרופי הוי"ה הידועים והן אותיות האמצעיות הנ"ל ומפרש והולך שהן ארבע מיתות בית דין בארבע אותיות אדנ"י וכל אחד כלול מארבע אותיות הוי"ה כמו שמפרש והולך שכל אחד הוא בהוי"ה. ואמר **דאתלבש בתוהו כו'.** שהן ארבע מיתות בית דין כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית י"א ב' בארוכה עיין שם ועב"ס ח"א ו' א':

[2997] **אבינו מת כו'.** שהוא בזרקא ונאמר מת והוא לראיה שבו מיתה:

[2998] **ראו עתה.** ארבע פעמים אני כאן, נגד ארבעה הנ"ל והוא שם אדני - ד' אני, שד' הוא מלכות דילה שכוללת אנ"י - ג"ר, והיא כלולה מכולם וזה שאומר בתלת אתוון דשכינתא כו', רוצה לומר בשלש אותיות אני - שהד' כלולה מכולם:

[2999] **הכי מסי כו'.** כמו שכתוב אני כו' ואחיה, וכמו שכתוב (שמואל א' ב ו) ה' ממית ומחיה כו':

[3000] **דאיהי צדקה כו'.** דהוא עני וחיותיה בצלותא כמו שמפרש והולך והוא צדקה כמו שאומר לעיל בתיקון י"ח צ' אמנים, וענין צדיק הוא ק' בימינא וצ' בשמאלא, שאחדים שלהן י' ט' שהן חו"ג כמו שאמרו בזוהר חדש שיר השירים נ' ב' חד סליק ונחית כו', ויו"ד הוא בת"ת, שמא מפרש, רוח, וד' הוא במלכות, ארבע אותיות הפשוטים, כמו שנבאר לקמן בתיקון ל"ח בארוכה, וזהו צדיק בארבע אותיות הוי"ה, ארבעה פרצופים דכלילן ביה, וכן הוא צדקה אלא שבמקום יו"ד בה ה', מצה פרוסה, י"ה שבאיש ואשה:

[3001] **דאיהי שבת.** והוא ארבע אותיות אדני, אני - הן ש' דשבת דאבהן:

מִינָהּ, דְּשְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת מִצְוֹת עֲשֵׂה מִסְטְרָא דִימִינָא, וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה מִסְטְרָא דְשְׂמָאלָא, וְתוֹרָה אִתְקְרִיאַת מִסְטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, [3002]וְכָל מָאן דְּגָזִיל אוֹ עָשַׁק בְּאוֹרַיְיתָא, וּבְמִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, כְּאִלּוּ גָּזַל שְׁכִינְתָּא מִדְּרוֹעוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

[דף נח ע"ב]

וְכֵן מִסְטְרָא דְיִסּוֹד חַ"י עָלְמִין, אִתְקְרִיאַת מִצְוֹת בְּרִית מִילָה, מָאן דְּגָזַל בִּבְרִית וְאַפִּיק זַרְעָא מִינֵיהּ (דף נח ע"ב) לִרְשׁוּ נוּכְרָאָה, כְּאִלּוּ אַפִּיק מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְגָרַם לְמֶהֱוֵי שְׁכִינְתָּא נָפְקָא מֵאַתְרָהּ דְּאִיהִי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל רְשׁוּת הַיָּחִיד, וְגָלָה אוֹתָהּ בֵּין אוּמִין דְּעָלְמָא [3003]דְּאִינּוּן רְשׁוּת הָרַבִּים, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נ יא) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּבְגִין דָּא לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אלהי"ך לַשָּׁוְא (שמות כ ז), מָאן שֵׁם יהו"ה דָּא שְׁכִינְתָּא, לַשָּׁוְא דָּא עֲבוֹדָה זָרָה דְּגָלַת תַּמָּן.

וְעוֹד אִיהִי תְּשׁוּבָה יוֹם הַכִּפּוּרִים, כְּלִילָא מֵעֲשָׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה דְּאִינּוּן י"ה, יוֹם הַכִּפּוּרִים דָּא ה' כְּלִילָא מֵחָמֵשׁ צְלוֹתִין, עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה דָּא י', [3004]לְקַבֵּל שָׁבִים דָּא ו"ה, כָּל מָאן דְּחָזַר בִּתְיוּבְתָּא כְּאִלּוּ חָזַר ו"ה עִם י"ה, [3005]וְעִקָּרָא לְסָלְקָא כֹּלָּא בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א. וְאַבָּא וְאִמָּא אינון נָחֵתִי בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, לְקַבְּלָא בְּהוֹן ו"ה, דְּאִינּוּן תּוֹרָה וּמִצְוָה, וְרָזָא דְמִלָּה וָשָׁב וְרָפָא לוֹ (ישעיה ו י), וְדָא אִיהוּ שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד יהו"ה אלהי"ך (הושע יד ב). [3006]וּבִימִינָא הוּא מְקַבֵּל שָׁבִים. וּגְבוּרָה תַּמָּן סמא"ל דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע, וְכָל מָאן דְּיִתְגַּבַּר עַל יִצְרֵיהּ כְּאִלּוּ הֲוָה מִתְגַּבַּר גְּבוּרָה עַל סמא"ל בְּדִינָא לְגַבֵּי בְּנוֹי, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, אֵיזֶהוּ גִּבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ, מַאי הַכּוֹבֵשׁ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית א כח) וְכִבְשׁוּהָ, דְּיִהֵא כְּבוּשָׁה תְּחוֹת יְדֵיהּ, כְּכֹלְבָּא דְּאִיהוּ כָּבוּשׁ וְקָשׁוּר תְּחוֹת יְדֵי דְּבַר נַשׁ. וּתְשׁוּבָה הוּא וא"ו. וְצָרִיךְ בַּר נַשׁ לְקַבְּלָא עֲלֵיהּ חָמֵשׁ עִנּוּיִין, בְּגִין עִנּוּי דְּגָרִים לֵהּ' זְעִירָא דְּגָלַת בְּגָלוּתָא, וְאִתְקְרִיאַת עֲנִיָּה סוֹעֲרָה לֹא נוּחָמָה.

וְעוֹד מִצְוָת פְּרִיָה וְרִבְיָה דָּא שְׁכִינְתָּא, לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ (ישעיה מה יח), כָּל תַּלְמִיד חָכָם דְּמָנַע מִינָהּ [3007]עוֹנַת קְרִיאַת שְׁמַע כְּאִלּוּ מָנַע מִינָהּ בִּרְכָאן מִלְעֵילָא.

[דף נט ע"א]

שִׁית סְטְרִין אִינּוּן דְּכְלִילָן בְּאָת ו', דְּאִיהוּ (בראשית א יא) עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי, מָאן פְּרִי דִילֵיהּ י', דְּאָת ו' אִיהוּ עַנְפָּא דְּאִילָנָא, דְּאִתְפְּרַשׁ לְשִׁית עַנְפִין, וּמִשִּׁית לְעַנְפִין דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבָּן, (דף נט ע"א) יו"ד אִיהִי אִיבָּא עַל כָּל עַנְפָּא וַעֲנָפָא דְּאִיהוּ ו'.

קָם סָבָא וְאָמַר רַבִּי רַבִּי חֲזוֹר בָּךְ, אִילָנָא הוּא ו', אִיבָּא דִילֵיהּ י' הָכִי הוּא וַדַּאי, [3008]אֲבָל עַנְפּוֹי לְעֵילָא אִיהוּ ה' עִלָּאָה וְשָׁרְשׁוֹי ה' תַּתָּאָה, וּמָאן דְּאַפְרִישׁ עַנְפָּא מִינֵיהּ דָּא אִיהוּ מְקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת, וְהָכִי אִתְקַצַּץ אִיהוּ מֵעָלְמָא דֵּין וּמֵעָלְמָא דְּאָתֵי.

וְעוֹד מִצְוָה לְאִתְעַסְקָא בְּאוֹרַיְיתָא יוֹמָם וָלַיְלָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יהושע א ח) וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה, וְכִי יָכִיל בַּר נַשׁ לְאִתְעַסְקָא בְּאוֹרַיְיתָא בְּכָל יוֹמֵי וְלֵילֵי כָּל יוֹמוֹי, וְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵית בָּא בְּטָרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו, אֶלָּא כָּל מָאן דְּקָרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם עֶרֶב וָבֹקֶר, כְּאִלּוּ מְקַיֵּים בּוֹ וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלַיְלָה, כָּל פִּקּוּדִין אִית מִנַּייהוּ דְּתַלְיָין בְּפָרֵי אִילָנָא, מִנַּייהוּ בְּעַנְפִין, מִנְּהוֹן בְּשָׁרְשִׁין, מִנְּהוֹן בְּאִילָנָא, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת אוֹרַיְיתָא עֵץ חַיִּים, וְכָל מָאן דְּאָכַל מִנַּיהּ וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם.

[3002] **וכל מאן דגזל או כו'.** שמצוות עשה ולא תעשה ותורה הן דרועין וגוף, אבהן, וברית - הוא רגל הרביעי וזה שאומר וכן מסטרא דצדיק כו':

[3003] **דאינון ר"ה.** עיין לקמן ריש תיקון כ"ד:

[3004] **לקבל שבים דא ו"ק.** כמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת נשא קכ"ג א' אית בר נש לבתר דייתוב כו' דא זכי לתשובה תתאה דאתקרי ה' כו' ואית בר נש כו' ודא זכי לאת ו' כו', עיין שם בדבריו:

[3005] **ועקרא לסלקא כו'.** והוא הכתר דאשקי לאילנא, ועיין בתיקוני זוהר חדש ולעיל י"ג א':

[3006] **ובימינא כו' וגבורה כו'.** לפרש מה דנחתו בימינא ושמאלא, דבימינא הוא מקבל שבים ובשמאלא נותן כח נגד יצר הרע, כמו שאמרו (סוכה נב ע"א) יצר הרע מתגבר כו' ואלמלא הקב"ה עוזרו כו', ומפרש, שם הוי"ה בתשובה דיום הכפורים, דעשרת ימי תשובה הן יו"ד, וה' צלותין - ה' ראשונה, ו' הוא עצם התשובה והוא ברוח דהוא וא"ו כמו שכתוב זבחי אלקים רוח נשברה, ורוח נכון חדש כו', וה' ענויין נגד ה' אחרונה שהענוי הוא בנפש ועניתם את נפשותיכם:

[3007] **עונת ק"ש.** כמו שאמרו (ברכות י ע"ב) כל הקורא קריאת שמע בעונתה, ורוצה לומר זהו עונתה שהוא פריה ורביה, ומפרש והולך היאך הוא דו"ק דהוא בשית תיבין דשמע, וממליכהו בשית סטרין, הוא ו' בעלה דהוא עץ פרי, שהעץ הוא בצורת ו' והפרי הוא בצורת יו"ד:

[3008] **אבל ענפוי לעילא כו'.** והוא כסדר הפרי על ענפוי - י"ה, ו' הוא גוף האילן על השורש ה' תתאה - הרי יהו"ה כסדר:

וְאִית אִילָנָא לְתַתָּא, דְּעַנְפּוֹי וְשָׁרְשׁוֹי וְגוּפָא וְאִיבָּא דִּילֵיהּ, כְּלִהוֹ סַם הַמָּוֶת וְדָא סמא"ל, מָאן דְּאַעֲבַר עַל אוֹרַיְיתָא, אִתְשַׁקְיָא מֵהַהוּא אִילָנָא וְאִתְפַּרְנֵס מִינֵיהּ, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית ב יז) כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, וּמִסְטְרָא דִּילֵיהּ [3009]חַיֵּי צַעַר.

[דף נט ע"ב]

וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִיהִי מִצַּוַּת הַעֲמָדַת מַלְכָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים יז טו) שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ, וְכַבְיָכוֹל כָּל זִמְנָא דְּלֵית שְׁכִינְתָּא בְּאַתְרָהָא לֵית מַלְכָּא, וּבְגִין דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי מַלְכוּת עַל בַּר נַשׁ, אִתְּמַר בֵּיהּ שׂוֹם תָּשִׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ, לְמֶהֱוֵי יִשְׂרָאֵל בָּהּ כְּלִהוֹ בְּנֵי מְלָכִים. [3010]דְּלֵית מֶלֶךְ בְּלָא מַלְכוּת, דִּבְגִלּוּתָא שִׁפְחָה תִּירַשׁ גְּבִירְתָּהּ, וּבְזִמְנָא דְּיֵיתֵי מְשִׁיחָא אִתְּמַר (אסתר א יט) וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לִרְעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה, אִיהִי מַלְכוּתִיהּ, אִיהִי כָּרְסְיֵיהּ, (דף נט ע"ב) אִיהִי עֲטָרַת דִּילֵיהּ, לְמַלְכָּא דְּאִית לֵיהּ מָאנָא דִּיקָר וְאִיהִי מְחַבְּבָא לְגַבֵּיהּ, [3011]לְזִמְנִין שַׁוִּי לֵיהּ עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ דָּא תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, [3012]לְזִמְנִין קְשִׁיר לֵיהּ בְּאֶצְבְּעָא וְדָא תְּפִלִּין דְּיָד, [3013]לְזִמְנִין שַׁוִּי לֵיהּ תְּחוֹתֵיהּ וְאִתְקְרֵי כָּרְסְיָא דִּילֵיהּ, לְזִמְנִין עָבִיד מִינָהּ לְבוּשָׁא.

וּכְעַן דְּאִיהִי מְרַחֲקָא מִן מַלְכָּא, אִתְּמַר בְּמַלְכָּא (ישעיה נ ג) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, וּשְׁכִינְתָּא אָמְרַת אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת (שיר א ו), [3014]וּבְנֵי נָשָׁא דְּאִינּוּן שַׁטְיָין מִסְתַּכְּלִין בִּלְבוּשָׁא, וְאָחֳרָנִין הָכִי מִסְתַּכְּלִין בְּגוּפָא, וּבְגָלוּתָא כֻּלְּהוֹן שַׁטְיָין, אֲבָל פִּקְחָא חַכִּימָא אִסְתַּכַּל מִלְּגָאו, וְכַד יַתֵּי פּוּרְקָנָא אִתְפַּשַּׁט מִלְּבוּשִׁין דְּקַדְרוּתָא, וְזָרִיק לוֹן עַל אוּמִין דְּעָלְמָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות י כב) וַיְהִי חֹשֶׁךְ אֲפֵלָה וְגוֹמֵר, וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם.

דִּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְלַבַּשׁ בְּאִלֵּין לְבוּשִׁין, אִתְּמַר בֵּיהּ (דברים לב כ) [3015]וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם, לְבָתַר דְּאִתְפַּשַּׁט מִנַּיְיהוּ וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת יהו"ה (שמות יד לא), וְכָל יְנוּקִין אַחְזִין לֵיהּ בְּאֶצְבַּע, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם טו ב) זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ, וּבְגָלוּתָא יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ (תהלים יח יב), וּבְגִין דָּא אָמַר דָּנִיֵּאל (דניאל ב כב), יָדַע מָה בַּחֲשׁוֹכָא וּנְהוֹרָא עִמֵּיהּ שְׁרֵיהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאִיהוּ בַּחֲשׁוֹכָא מִתְלַבֵּשׁ בְּתוּהוּ וָבוּהוּ וּבְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, כַּבְיָכוֹל אַתְוָון אִינּוּן בְּפִרוּדָא וְלָא מִתְיַחֲדִין תַּמָּן, וּלְבָתַר דְּנָפִיק מִנַּיְיהוּ, וְהָיָה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד (זכריה יד ט).

[דף ס ע"א]

בְּהַהוּא זִמְנָא כָּל חֵינָן יִתְעָרוּן בְּנִגּוּנָא, וְכַנְפֵּיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה לְקַבְּלָא לֵיהּ בְּחֶדְוָה, וְכֻלְּהוֹן יְהוֹן רָצִין וְשָׁבִין בְּנִגּוּנָא, וּשְׁלִיחוּתָא לְגַבֵּיהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב כְּמַרְאֵה הַבָּזָק, לְבַשָּׂרָא לְיִשְׂרָאֵל, וּבְהַהוּא (דף ס ע"א) זִמְנָא הַלֵּלוּ אֶת יהו"ה מִן הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל תְּהוֹמוֹת וְגוֹמֵר (תהלים קמח ז), כֻּלְּהוּ לְעֵילָא וּלְתַתָּא מַה דְּאִתְבְּרִי עַד יִתּוּשׁ זְעִירָא, כֻּלְּהוּ מְשַׁבְּחִין לֵיהּ, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יהו"ה כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים (ישעיה יא ט), בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיֵּים קְרָא, (צפניה ג ט) כִּי אָז אֶהְפּוֹךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם יהו"ה וְגוֹמֵר. בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְבְּנִי בֵּיתָא דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי בֵּית הַבְּחִירָה עַל יְדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (זכריה ב ט) וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם יהו"ה חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב, [3016]אֲבָנֶיהָ אינון אֲבָנִין טָבִין דְּאִתְבְּנִי מִינָהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב

[3009] **חיי צער.** כמו שכתוב (בראשית ג יז) בעצבון תאכלנה, והיא נקראת עצבון כמו שאומר לקמן ועיין בסוף תיקון כ"ב:

[3010] **דלית מלך כו'.** רוצה לומר זה שאומר בני מלכים ולכן כאשר תשים עליך מלך אתה מקבל עליך הקב"ה ושכינתיה, ואמר דלית מלך בלא מלכות רוצה לומר אין תאר בלא מקרה והתואר הוא דכורא והמקרה הוא נוקבא ולכן בעת החורבן דלא היה לנו מלך - מלכות שמים בגלותא, דהמלכות הוא באומין פלחי כוכביא והיא גלותא דידה, וזהו (משלי ל כג) ושפחה כי תירש, וקב"ה דהוא מלך אסתלק ממנו לגמרי אבל לעתיד לבוא (אסתר א יט) ומלכותה יתן כו' - מושתי לאסתר היהודית:

[3011] **לזמנין שוי ליה כו'.** והוא כד סלקא באמא תש"ר:

[3012] **לזמנין קשיר כו'.** והוא במקומה תפילין של יד, ואמר שם **שוי כו'.** דבתפילין של ראש אין קשר רק הנחה:

[3013] **לזמנין שוי כו'.** הוא בכסא, והוא תכלת דציצית כמו שאמרו (סוטה יז ע"א) תכלת דומה, וכמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת פנחס בארוכה, ועל אלו שלשה אמר במדרש רבה (שמות רבה נב) בעטרה שעטרה לו אמו משל למלך כו' לא זז מחבבה עד שקראה אמי כו' אחותי כו' בתי, והן כסדר הנ"ל. ואמר **לזמנין עביד מינה לבושא.** הוא טלית דמט"ט כמו שאמרו ברעיא מהימנא שם, אבל זאת המדרגה אינה עיקרית אלא שבא לפרש כל העולמות. ואמר **וכען דאיהי כו'.** והוא בעשיה, מדור הקליפות:

[3014] **ובני נשא דאינון כו'.** עיין בזוהר פרשת בהעלותך בארוכה:

[3015] **ויאמר אסתירה כו'.** הן הכינויים, וזהו הסתר פנים, ולפי הסתר השגחה נתרבו הכינויים אבל לעתיד לבוא (ישעיהו ל כ) ולא יכנף עוד מוריך, וזה שאומר לבתר דאתפשט כו':

[3016] **אבניה כו' אנכי ממנה נטיעיה כו'.** ורוצה לומר אבניה של ירושלים הן בני ישראל, אבנין טבין דעל ידם היא מתבנה, ומביא ראיה שנאמר ואבנה כו', וכן נטיעין דילה כמו שכתוב נצר מטעי כו':

(בראשית ל ג) וְאַבָּנָה גַּם אָנֹכִי מִמֶּנָּה, נְטִיעֵיה אִינוּן נְטִיעִין קַדִּישִׁין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ס כא) נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר, וּבְנָיְנָא דְּבֵי מַקְדְּשָׁא תְּהֵא בְּנוּיָה מִכַּסְפָּא וְדַהֲבָא וְאַבְנִין יַקִּירִין, וּתְהֵא מְרַקְּמָא מִכָּל צִיּוּרָא דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וַעֲלָה נַהֲרָא יְרוּשָׁלֵם דִּלְעֵילָא, לְעֵילָא מְרַקְּמָא מִכָּל מִינֵי גַּוְונִין דִּנְהוֹרָא, וְרָזָא דְּמִלָּה יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּיו (תהלים קכב ג), דְּאַנְהָרָא עַל גַּבּוֹי.

[דף ס ע"ב]

בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְקַיֵּים בְּיִשְׂרָאֵל (ישעיה ס כ) לֹא יָבֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ, וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף וְגוֹמֵר, [3017]וְאִתְעַר שִׁיר הַשִּׁירִים בְּעָלְמָא, וְאַדְלִיק נְהוֹרָא עַל זִיתָא וּשְׂרַגָּא, דְּיִשְׂרָאֵל אִינוּן פִּתְילָה, אוֹרַיְיתָא מִשְׁחָא, שְׁכִינְתָּא שְׂרַגָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איוב כט ג) בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עָלַי רֹאשִׁי, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְמַר בִּשְׁכִינְתָּא, [3018]וְחָלְצָה נַעֲלוֹ (דברים כח ט), נַעֲלוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְקַיֵּים בֵּיהּ שֶׁל נְעָלֶךָ (שמות ג ה), וְאִתְיַיחֵד בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, דְּאִתְקְרִיאַת חֲלִיצָה, וְאִיהוּ חָלוּץ הַנָּעַל, וְלָא צְרִיכִין לְאִתְחַבָּרָא בְּאַרַח יְבוּם לְעוֹלָם, [3019]דְּאִתְמַר בָּהּ (רות ד ז) וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר, שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, מַאי נַעֲלוֹ דָּא כְּנוּ"י, הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (שיר ד יב) גַּן נָעוּל, אִתְפַּתַּח הַהוּא נָעוּל מַפְתֵּחָא, בְּגִין (דף ס ע"ב) דְּלַפְתַּח חַטָּאת רוֹבֵץ (בראשית ד ז), אִתְעֲבַר הַהוּא חַטָּאת וְאִתְפַּתַּח תַּרְעָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קיח כ) זֶה הַשַּׁעַר לַיהוה"ה, וְיֶחזוּן תַּמָּן שְׁכִינְתָּא, דְּאִתְמַר בָּהּ וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל.

דָּבָר אַחֵר וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָה וְעַל הַתְּמוּרָה, [3020]עַל הַגְּאוּלָה דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה ה' עִלָּאָה, וְעַל הַתְּמוּרָה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי תְּמוּרָה [3021]בְּהַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ אַל תְּמִירֵנִי בּוֹ, וְאִינוּן ה"ה, וְזֹאת [3022]לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל אָב וּבֵן, וּבְגִין דָּא לְתַתָּא אִיהוּ תְּמוּרוֹת אַתְוָון יהו"ה בְּאדנ"י, אֲבָל לְעָלְמָא דְּאָתֵי לֵית תְּמוּרָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין לֹא כְּשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא, בָּעוֹלָם הַזֶּה נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בְּאדנ"י, וּבָעוֹלָם הַבָּא נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בְּיהו"ה.

וְעוֹד שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ, דָּא גּוּפָא דְּאִיהִי אִתְּתָא כְּלִי דִילֵיהּ, וְדָא מטטרו"ן, וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, [3023]דְּלִזְמְנִין אִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [3024]וּלְזִמְנִין צַדִּיק, וּלְזִמְנִין שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִיהִי תְּעוּדָה בֵּיהּ, וּלְזִמְנִין שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה הִיא תְּמוּרָה בֵּיהּ, [3025]וְדָא אִיהוּ גַּן נָעוּל, וּבֵיהּ מַעְיָן חָתוּם, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, [3026]י' כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָן, י' מִן מיטטרו"ן.

כָּל סְפִירָן פּוֹעֲלִים בֵּיהּ בְּהַאי עָלְמָא שְׁפָלָה, וּבֵיהּ יְבוּם וַחֲלִיצָה וְגֵט פִּטּוּרִין, וְכָל אַתְוָון בֵּיהּ אִינוּן תְּמוּרַת, כְּגוֹן מצפ"ץ, [3027]וְאִיהוּ נְעִילַת דֶּלֶת בִּפְנֵי לוּוִין, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים דְּאִיהִי עָלְמָא דְּאָתֵי, לָא אִתְקְרֵי יהו"ה בְּאדנ"י

[3017] **(ואתער שיר השירים כו'.** לעורר אהבת דודים שכולו מוסב על זה והן שלהבת רשפי"ה, מים רבים, ושלהבת הוא ע"י הפתילה הדולקת וזה שאומר **ואדליק נהורא כו'.** וכל שיר השירים לאדלקא בוצינין כמו שאמרו בזוהר פרשת תרומה ובזוהר חדש בכמה מקומות):

[3018] **וחלצה נעלו כו'.** רוצה לומר מט"ט תופר מנעלים שהוא נעל כידוע, וסנדלפון הוא סנדל ושכינה מסתתרת בו בגלותא בימות החול היא סגורה ביה כמו שאומר לקמן ובהרבה מקומות, ולעתיד לבוא יפתח כמו שמפרש והולך. ואמר **דא כנוי.** שכל הכינויים ביה, ולעתיד לבוא ולא יכנף, וזה שאומר **ול"צ לאתחברא בארח יבום.** רוצה לומר הקב"ה וישראל בכנוי אלא בקירוב בשר שישיגו אמתתו ויאמרו הנה זה אלקינו וכנ"ל, והיבום להוציא נשמה הישנה, וכן הוא עתה כל הזיווגים עד שיכלו כל הנשמות שבגוף ואז יתחדשו הנשמות, וכן הוא בתורה שאין דבר חדש עתה אלא להבין הישנות וכמו שאמרו בכמה מקומות (זוהר שמות קפג ע"ב) מלין חדתין עתיקין, ולעתיד לבוא תורה חדשה מאתו תצא, יין המשומר בענביו כו', ואמר **ההוא דאתמר ביה גן כו'.** הוא מט"ט כמו שאמרו בזוהר חדש פרשת בראשית דהוא גנת אגוז וביה מתפרשין החיות לארבע סטרין דאגוזא, ואמר **אתפתח ההוא כו'.** רוצה לומר לעתיד לבוא. ואמר **בגין דלפתח כו'.** לפיכך נעול ממנו אבל לעתיד לבוא אתעבר כו', והוא סוד שיר דאתפתח שית ההוא עקימא כמו שאמרו בזוהר חדש ריש שיר השירים ואמר בתיקוני זוהר חדש פ"ו ב' בראשית ברא שית ודא מט"ט כו':

[3019] **דאתמר בה וזאת כו'.** רוצה לומר לפנים רוצה לומר כמו לפנינו והוא לעתיד לבוא תהיה בישראל - תשרה ביניהם בלא שום מסך ומבדיל:

[3020] **על הגאולה דא כו'.** דכל חירו בידהא:

[3021] **בההוא דאתמר כו'.** רוצה לומר מט"ט דהיא מסתתרת ביה וכמו שאומר למטה ובג"ד לתתא איהי תמורות כו'. רוצה לומר בשכינתא תתאה:

[3022] **לפנים בישראל אב ובן.** רוצה לומר בישראל הוא בן, ולפנים הוא אב לפני לפנים:

[3023] **דלזמנין כו'.** דהוא מרכבה לכולהו כמו שבארנו בתיקוני זוהר חדש בארוכה:

[3024] **ולזמנין צדיק.** וזהו ונתן לרעהו:

[3025] **ודא איהו גן נעול.** רוצה לומר מט"ט כנ"ל:

[3026] **י' כלילא מע"ס.** רוצה לומר כמו שמפרש והולך יוד מן מיטטרון ועיין לעיל נ"ד ב' אסתלק שכינתא מן הסלע דאיהי י' מן מיטטרון, והוא (שמות כג כא) כי שמי בקרבו, ובזה הוא מרכבה לכל העשר ספירות:

[3027] **ואיהו נעילת דלת כו'.** רוצה לומר דבכל הימים דשכינתא ביה הוא נעילת דלת כמו שכתוב יהיה סגור ששת כו', ועיין לעיל

דְּאִיהִי דִּין, וְאִיהוּ נַעַל, נְעִילַת דֶּלֶת, וְאֵינוֹ נוֹעֵל הַדֶּלֶת, אֶלָּא אִיהִי פְּתִיחָא לְקַבֵּל שָׁבִים, וּבְגִין דָּא יוֹם הַכִּפּוּרִים אָסוּר בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל, דְּלֵית יְחוּדָא בֵּיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּא, דִּלְזִמְנִין אִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְאִסְתַּלַק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְזִמְנִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִסְתַּלַק שְׁכִינְתָּא.

[דף סא ע"א]

(דף סא ע"א) וּבְגִין דָּא עוֹנַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּשַׁבָּת, דְּבְיוֹמִין דְּחוֹל דְּשַׁלִּיט מטטרו"ן אִתְמַר (יחזקאל מד ב) יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, [3028]בֵּיהּ אִיהִי סְגִירָא תַּרְעָא, וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ, יִפָּתֵחַ תַּרְעָא, וְתַפִּיק מִינָהּ שְׁכִינְתָּא לְאִתְיַיחֲדָא עִם בַּעְלָהּ, [3029]וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְקְרִיאַת כּוֹס מָלֵא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים לג כג) וּמָלֵא בִּרְכַּת יהו"ה יָם וְדָרוֹם יְרָשָׁה, דְּבְיוֹמִין דְּחוֹל אִתְקְרִיאַת יַבָּשָׁה בְּמטטרו"ן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ט) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה.

וּבְזִמְנָא דְּאִתְמְלִיאַת אִתְמַר עֲלָהּ (תהלים קטז יג) כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יהו"ה אֶקְרָא, כו"ס אִיהִי אלהי"ם בְּחֶשְׁבַּן, [3030]דְּסָלִיק לְחֶשְׁבַּן כְּנוּ"י, בְּמַאי אִתְמְלִיאַת בְּאָת י', וְאִתְעֲבִידַת כּוֹסִי רְוָיָה, וּבְגִין דָּא כּוֹס צָרִיךְ עֲשָׂרָה דְּבָרִים וכו'.

[בדפוסים אחרים ומנטבה הוא הגהה בדף נז ע"א]

[הגהה דף נז ע"א, הגהה דף נז ע"ב]

(הגהה דף נז ע"א) קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, אִם תַּחֲנָה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי, אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ (תהלים כז ג), בְּזֹאת בְּרַדַּאי אֲנָא בָּעִינָא לְאִתְתַּקָּפָא, בְּהַאי קְרָא דְּדָוִד, קוּם דָּוִד הָא זֹאת דִּילָךְ לְגַבָּן, אַהֲרֹן כַּהֲנָא קוּם מְשַׁנְּתָךְ הָא זֹאת דִּילָךְ לְגַבָּן, דְּאִתְמַר בָּהּ (ויקרא טו ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, קוּם רַעְיָא מְהֵימְנָא לְאַגָּנָא עַל זֹאת דִּילָךְ, דְּאִתְמַר בָּהּ (דברים ד מד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה, דְּהָא כַּמָּה מָארֵי מַגִּיחֵי קְרָבָא קָא אַתְיָין לְאַגָּחָא עֲלָהּ, קוּמוּ נְבִיאֵי קְשׁוֹט דְּהָא (הגהה דף נז ע"ב) זֹאת דִּילְכוֹן לְגַבָּן, דְּקָא הֲוִיתוּן מִתְנַבְּאִין, עֲלָהּ אִתְמַר (ירמיה ט כב) אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְאַל יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ וְגוֹמֵר כִּי אִם בְּזֹאת, זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל לוֹ (איכה ג כא).

קוּמוּ אֲבָהָן מָארֵי דִּבְרִית, דְּהָא זֹאת הַבְּרִית דִּלְכוֹן בֵּינָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (ויקרא כו מד) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם וְגוֹמֵר, וּבְגִינָהּ אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שם יב) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב, [3031]קוּם שְׁלֹמֹה מַלְכָּא [3032]דְּאַנְתְּ שְׁלָם דִּילָהּ, קוּמוּ לְמֶהֱוֵי עִזֵּר לְגַבָּהּ בְּהַאי קְרָבָא, [3033]נַעַר נַעַר דְּאַנְתְּ מָארֵי מַפְתְּחָן דְּאוֹצָרִין דְּמַלְכָּא, דְּכָל מָאנֵי קְרָבָא דְּמַלְכָּא בְּהוֹן, קוּם אַפְתַּח הֵיכָלָא, אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, וּפִי יַגִּיד [3034]שִׁבְחוֹי דְּמַלְכָּא עִלָּאָה, דְּהָא הֵיכָלָא (עלאה) דִּילֵיהּ אִיהוּ, טוֹל רְשׁוּ וְאַפְתַּח הֵיכָלָא בְּגִין יִקָּרָא דְּשְׁכִינְתָּא.

פְּתַח וְאָמַר זַרְקָ"א מַקָּ"ף שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ סָגוֹלְתָּ"א, אַדְהָכִי הָא עוּלֵימָא קָא נָחִית וְאָמַר, רַעְיָא מְהֵימְנָא אַנְתְּ

ל"ז ד' גן נעול כו' איהו נעול בשית יומי השבוע הה"ד יהיה סגור כו' עיין שם בדבריו וזה שאומר ובג"ד עונת תלמידי חכמים בשבת:

[3028] **ביה איהי סגירא כו'.** כמו שמפרש והולך וביום השבת יפתח ובשבת בגין דלא תהא כנועל דלת בפני לווין דאתמר בהו לוו עלי ואני פורע, איהי פתיחא לגבייהו דאינון נשמתין יתירין ולכן הזיווג בשבת דאיהי פתיחא להוציא נשמתן וכמו שאמרו בזוהר פרשת ויקהל:

[3029] **בההוא זמנא אתקריאת כוס מלא.** רוצה לומר כמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת עקב רע"ג ב' כוס על דרך החכמה הוא אלקים כו', כס בלא ו' כמו כס שהוא פגום וחסר בלא א', כן הוא חסר בלא וא"ו כו', כוס הוא ה"א וצריך יו"ד דברים כנגד יו"ד כו', ורוצה לומר כמו כס יה שהכסא אינו שלם בלא אלף כן הוא כוס בלא וא"ו, והוא כאשר הכסא והכוס מתלבשין במט"ט בגלותא אבל לעתיד לבוא כאשר תצא ותתחבר בבעלה אז תהיה מלא בוא"ו בעלה, כמו מצה - מצוה, והוא"ו נקרא מלא כמו שאומר לקמן בריש תיקון ל"ח. ואמר **הה"ד ומלא ברכת ה'.** והוא כוס של ברכה דאיהי מלא. ואמר ים ודרום דהוא זו"נ, דרום במערב כמו שאמרו בזוהר פרשת במדבר. ואמר **ירשה** כמו שאמרו רש י"ה ונשלם השם י"ה בו"ה:

[3030] **דסליק לחושבן כנוי.** והוא במט"ט, ובזמנא דאתמליאת כו', והוא יו"ד של מיטטרון דכד אסתלקת נשאר יבשה כמו שאומר לעיל נ"ד ב' וכנ"ל ועתה מלא ברכת ה', ולעתיד לבוא תתמלא ביוד, אות ברית דצדיק, וזה שאומר ובג"ד כו':

[3031] **קום שלמה מלכא.** דביה נאמר (דברי הימים ב א יא) יען אשר היתה זאת עם לבבך כו':

[3032] **דאנת שלם דילה.** דנקרא שלמה - שבימיו אתמליא סיהרא, חכמת שלמה, כמו שכתוב (מלכים א ה י) ותרב חכמת שלמה, דאתרביאת ואשתלימת עד מחכמת כל בני קדם וכמו שאומר לעיל ל"ח א':

[3033] **נער נער כו'.** כמו שאמרו (זוהר שמות סו ע"ב, ויקרא ס ע"א) ששים גבורים סביב כו' שתין פולסי דנורא דנער חגיר ביה:

[3034] **שבחא דמלכא עלאה.** רוצה לומר חכמה דהיכלא עלאה בינה ואתפתחא למיעל שכינתא תתאה ורוצה לומר אדנ"י הוא היכל כמו שאומר לעיל בתיקון י"ח ותהלתך מפרש על חכמה:

אִיהוּ [3035]מָארֵי דְקִירְטָא, דְרַעְיָא דְאָזִיל בְּעָאנָא, בְּגִין דּוּבִּין וְאֲבִין וְחִיוָון בִּישִׁין דְקָא אַתְיָין לְמֵיכַל עָאנָא. אָרְחָא דִילֵיהּ לְמֶהֱוֵי קִירְטָא בַּהֲדֵיהּ לְזַרְקָא אַבְנִין לְגַבַּיְיהוּ, לְמֶהֱוֵי עָאנָא נְטִיר מֵחֵינָון בִּישָׁן קוּם נָטִיל קִירְטָא בִּידָךְ, [3036]פְּתַח [3037]וְאָמַר זַרְקָ"א, שְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא, אַנְתְּ הוּא קִירְטָא קַדִּישָׁא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְבָךְ, אִזְדָּרִיקוּ תְּלַת אַבְנִין דְּאִינּוּן סָגוֹלְתָּ"א, תְּלַת אַבְנִין יַקִּירִין דְּאִינּוּן תְּלַת אֲבָהָן, וְאַנְתְּ אֶבֶן יְקָרָא עַל כֻּלְּהוּ, תַּגָּא בְּרֵישָׁא דְכֻלְּהוּ, עֶלָךְ אִתְּמַר (תהלים קיח כב) [3038]אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יְהֵיֶה בֵּית אלהי"ם (בראשית כח כב), אַנְתְּ הוּא דְאִתְּמַר עֶלָךְ (דניאל ב לה) אַבְנָא דִי מְחָת לְצַלְמָא וַהֲוַת לְטוּר רַב וּמְלָאת כָּל אַרְעָא.

[הגהה דף נח ע"א]

וְאִיהִי תַּגָּא כְּגַוְונָא דָא ∞ בְּרֵישָׁא דְחוּטָא דְזַרְקָ"א, אַבְנָא כְּלִילָא וּמִתְעַטְּרָא (נ"א מוכללת ומעוטרת) כְּאַבְנָא בְּרֵישׁ עִזְקָא, [3039]וְכַד אִית בְּיִשְׂרָאֵל מַשְׂכִּילִים בְּחָכְמָה דְאִיהִי י' מַחֲשָׁבָה עִלָּאָה, יָדְעִין לְזָרְקָא לָהּ לְהַאי אַבְנָא דְאִיהִי בַּת יְחִידָה, [3040]לְהַהוּא אֲתַר דְּאִתְגְּזֶרֶת, בְּגִין דִּבְרָתָא בְּאַבָּא אִתְעֲבִידַת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ג יט) יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, בְּחָכְמָה דְאִיהוּ אַבָּא יָסַד בְּרָתָא דְאִיהִי אָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָיו.

[3041]וְהַהוּא חוּט דִילָהּ אִיהוּ ו', דְּאַבְנָא דְאִיהִי תַּגָּא עֲטָרָה עַל רֵישֵׁיהּ, עֲטָרָה דְּסֵפֶר תּוֹרָה, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגָּא חֲלָף, אִיהוּ כְּתֵר תּוֹרָה וַדַּאי, [3042]דְּתִלַת כְּתָרִין אִינּוּן, כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהוּנָה וְכֶתֶר מַלְכוּת, וְכֶתֶר תּוֹרָה (נ"א וכתר שם טוב) עַל גַּבַּיְיהוּ, וְהַאי אַבְנָא אִיהִי י' בְּרֵישׁ א, וְאִיהִי י' בְּסוֹפָהּ, עֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיה מו י) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, [3043]וְאִיהִי יו"ד ה"י וא"ו ה"י, כְּלִיל עֶשֶׂר סְפִירָן, דְּאִינּוּן (ס"א דאיהו) נָעוּץ סוֹפָן בִּתְחִלָּתָן וּתְחִלָּתָן בְּסוֹפָן.

קָמוּ כֻּלְּהוּ מָארֵי מְתִיבְתָּא וְאָמְרוּ, רַעְיָא מְהֵימְנָא כַּמָּה אַנְתְּ תַּקִּיף לְזָרְקָא אַבְנָא, [3044]דְּהָא מָטָא לַאֲתַר דְּלֵית מָאן דְּיָדַע אַתְרָהָא, וּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין שָׁאֲלִין בְּגִינָהָא אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, דְּלֵית מָאן דְּיָדַע מְקוֹמוֹ, כַּד סָלְקָא לְעֵילָא בַּאֲתַר דְּזָרִיקַת לָהּ, עַד דְּאָמְרִין כֻּלְּהוּ (יחזקאל ג יב) בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ, [3045]וְאַף עַל גַּב

[3035] **מארי דקירטא.** שהוא איש האלקים (דברים לג א), בעלה דמטרוניתא, דאנהיג אותה לכל רעותיה:

[3036] **פתח ואמר.** רוצה לומר רעיא מהימנא פתח כמו שאמר העולימא:

[3037] **ואמר זרקא שכינתא קדישא כו'.** רוצה לומר זרקא הוא הקירטא, שכינה, דבה אזדריקו שלש אבנין, והוא סגולתא כמו שמפרש והולך וזהו זרקא סגולתא. ואמר **דאינון תלת כו'.** והן ארבע רגלי המרכבה, ארבע אתוון, והיא הרביעית - יו"ד של אדנ"י שהיא כלולה מעוטרת על כולם:

[3038] **אבן מאסו הבונים היתה כו'.** דסלקא לחכמה כמו שמפרש והולך ועיין לעיל נ"ד ג'. ואמר **ואנת אבן יקרה כו'.** רוצה לומר שזהו שופר הולך דאזלא למהוי תגא בריש כולהו ועיין לעיל נ"ה ב':

[3039] **וכד אית בישראל משכילים כו'.** דהיא סלקא לפי זכוון ולימודם של ישראל ולכן סלקא אז לחכמה וזה שאמרו בת יחידה - דהיא בת מלך בחכמה, ועיין מה שבארנו לעיל נ"ג ב':

[3040] **להההוא אתר דאתגזרת.** כמו שמפרש והולך ורוצה לומר זה שכתוב (דניאל ב מה) אתגזרת אבן די לא כו':

[3041] **וההוא חוט דיליה.** רוצה לומר דזרקא, ורוצה לומר ההוא חוט שהוא ו' שהיא עטרה בראשו לומר שהיא עטרת בעלה, עטרה בראש ספר תורה דהוא בעלה:

[3042] **דתלת כתרין כו'.** ורוצה לומר שזהו סגולתא ועיין לעיל נ"ה ב' למיהוי תגא ועטרה ברישא דתלת אבהן כו' ולמעלה נ"ד ג' ואתקריאת י' י' בתלת יודי"ן: י' עילאה איהו על רישא דא' כו', ולבתר כו', עיין שם וזה שאומר והאי אבנא איהי כו':

[3043] **ואיהי יו"ד ק"י וא"ו ק"י כליל כו'.** רוצה לומר דתלת יודי"ן ביה, ועיין לעיל כ"ג ב' ותלת יודי"ן אינון י' י' ואינון רישא וסיפא ואמצעיתא דאת א', ואינון רמיזין בשמא סתים כו', אבל כאן כוונתו רק על שני היודי"ן, שבתחלה וסוף, דבאמצעיתא נכלל בוא"ו, ואין באל"ף יודי"ן עצמיים רק שנים - תחלה וסוף, ורומז על הנ"ל אע"ג דהיא אבן מאסו הבונים, בסוף כולן סלקא על כולן לאתר דאתגזרת מתמן, והן בשילוב - יאקדונ"ק"י, י' בראש ובסוף דסלקא מסוף עד הראש כנ"ל, וזה שכתוב (ישעיהו מו י) מגיד מראשית אחרית כו', נעוץ סופן כו' (ספר יצירה), והכל רמיז באלף: שני יודין בראש וסוף, ו' אותיות באמצעיתן נגד ו' האמצעי שבאלף. ואמר **כליל עשר ספירן.** שהן יוד אותיות שבשם הנ"ל ויוד שבסוף כוללן, וכן היו"ד שבראש כמו שאמרו בריש תיקוני זוהר חדש ועשר חכמות אתקריאו עשר ספירות וכן אמר בזוהר פרשת ויקרא יו"ד ב' על יו"ד קיימי כולהו כו' תנן יו"ד שמות אשתכללו ונפקו מהאי יו"ד דהיא עשיראה דאתוון כו' וכלהו סתימי ביו"ד, וכן יו"ד מלכות כליל כלהו כידוע:

[3044] **דהא מטא לאתר כו'.** רוצה לומר לחכמה כמו שאומר לקמן להההוא אתר דאתגזרת, וזה שאומר עד כו' כבוד ה' ממקומו, ואמר **דלית מאן כו'.** דחכמה נעלמה כמו שאומר לעיל ל"ז א' דהאי נקודה טמירא דאתמר בה ונעלמה כו' ועליה אתמר (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט, ועיין לקמן ע"ו א' האי י' אתקריאת יראה כו' עליה אתמר נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתו עין איה, מאן עין איה אלא מאינון מלאכין דאמרין איה מקום כבודו להעריצו כד איהו כו' ועיין מה שבארנו שם:

[3045] **ואע"ג דאיהי זעירא כו'.** י' דאדני - אחות לנו קטנה:

דְּאִיהִי זְעִירָא לְתַתָּא, [3046]לְעֵילָא לֵית לָהּ סוֹף.

[הגהה דף נח ע"ב]

[3047]מָאן יָכִיל לְאַגָּחָא קְרָבָא בַּאֲתַר דְּאַנְתְּ תַּמָּן, בְּאַבְנָא זְעִירָא דִּזְרִיקַת [3048]אִזְדַּעְזַעוּ רְקִיעִין עַד אֵין סוֹף, וּמַלְאָכִין עַד אֵין תַּכְלִית, וְכָל מָארֵי מְתִיבְתָּא כֻּלְּהוּ אִזְדַּעְזַעוּ [3049]וְנָפְלוּ בְּנְפִילַת אַפַּיִם, מִקִּיּוּמַיְהוּ קֳדָמָהָא, וְאָמְרוּ וְכִי בְּאַבְנָא זְעִירָא הַאי, כָּל שֶׁכֵּן [3050]מָאן יַגִּיחַ עִמָּךְ בְּסַיְיפָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (תהלים קמט ו) רוֹמְמוֹת אֵ"ל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם, [3051]דְּאִיהִי קְרִיאַת שְׁמַע, חַרְבָּא דִילָךְ [3052]דְּאַנְתְּ תַּקִּינַת לָךְ (נ"א לה), דְּבָהּ קְטִילַת לְמִצְרָי, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ב יב) [3053]וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה וְגוֹמֵר וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי, כ"ה וְכ"ה סָלְקִין לְחַמְשִׁין אַתְוָון, דְּמִתַּחֲדִין בְּהוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פַּעֲמַיִם, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, דְּאִית בְּהוֹן כ"ה אַתְוָון תְּרִין זְמְנִין, וְסָלְקִין לְחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה, [3054]דְּאִיהִי ח' תְּמִינָאָה מֵעֲשַׂר סְפִירָן מִתַּתָּאָה וּלְעֵילָא. י' רֵישָׁא דְּחַרְבָּא, ו' גּוּפָא דְּחַרְבָּא, תְּרֵין פְּגִימוּת דִּילָהּ ה"ה, נַרְתְּקָא דְּחַרְבָּא אהי"ה, וְהָכִי לְתַתָּא נַרְתְּקָא דְּהַאי חַרְבָּא אדנ"י, וְאִיהוּ יאהדונה"י לְתַתָּא, יאההויה"ה לְעֵילָא, (נ"א יה"ו ההי"ו יה"ה), וְרָזָא דְּמִלָּה (שמות טו א) [3055]אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה תְּמַנְיָא אַתְוָון בְּחִיבּוּרָא לְעֵילָא, (ישעיה נח ט) אָ"ז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה לְתַתָּא, [3056]וּמָאן יָכִיל בְּרוּמְחָא דִילָךְ דְּאִיהוּ רמ"ח תֵּיבִין דִּקְרִיאַת שְׁמַע, אַגַּח קְרָבָא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרוֹי, נָחֲזֵי מַאי נִיהוּ חֵילָא וּתְקִיפוּ דִילֵיהּ, דְּהָא אִיהוּ אַתְעַר עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְיִזְדַּעְזַעוּ כָּל עָלְמִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין וּבְאוּמָאָה לְכָל חֵיָילִין לְעֵילָא וְתַתָּא לְמֶהֱוֵי בְּעָזְרֵיהּ, אַגַּח לֵיהּ. קוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן זָרִיז גַּרְמָךְ בְּמָאנֵי קְרָבָא דִילָךְ, נָחֲזֵי מַאי תַּקִּיפוּ וּגְבוּרָה דִילָךְ. קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, זַרְקָ"א מַקַּ"ף שׁוֹפָ"ר הוֹלִי"דְ סָגוֹלְתָּ"א, קָם וְנָטִיל תְּלַת אַבְנִין דְּאִינּוּן י י י', [3057]וְאַבְנָא עִלָּאָה דְּאִיהִי בְּקִירְטָא, תַּגָּא בְּחוּטָא הָא אַרְבַּע, דְּאִנּוּן אַרְבְּעִין, וְחוּט דְּסִיהֲרָא (נ"א דסחרא) עֲלָהּ [3058]הַיְינוּ ב', וְרָזָא דְּמִלָּה בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, הַאי נְקוּדָה [3059]עֲלָהּ אִתְמַר בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם מַאי ב' הַהוּא חוּט דְּאִסְתַּחַר עֲלָהּ, וְהַאי נְקוּדָה אִית לָהּ רֵישָׁא וְאֶמְצָעִיתָא וְסוֹפָא, וְאִתְעֲבִידַת תְּלַת יוּדִי"ן י י י', דְּסָלְקִין לִתְלָתִין, וְהַהוּא חוּט ב' תְּלָתִין וּתְרֵין, תַּגָּא דְּעַל חוּט י', וְהָא אַרְבְּעִין וּתְרֵין, לְקֶבֶל ל"ב אלהי"ם, וַעֲשַׂר אֶמִירָן דְּאִתְבְּרִי בְּהוֹן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכָל חֵילֵיהוֹן, (וירא אלהי"ם את כל אשר עשה, דאיהו רזא וירא מלאך יהו"ה אליו בלבת

3046 **לעילא ל"ל סוף.** דחכמה היא מים שאין להם סוף כמו שאומר בברית מנוחה ושאר מקומות, ומקור שלה אין לו סוף כמו שאומר לקמן צ' ודא אבא תוקפא דיליה נביעו דלית ליה סוף:

3047 **מאן יכיל לאגיח כו'.** דהוא הנהר דמתפשט בכולהו, ועיין לקמן פ"ט א' ושאר מקומות:

3048 **אזדעזעו רקיעין כו' ומלאכין כו'.** כמו שכתוב (יחזקאל ג יב) ואשמע אחרי קול רעש גדול ברוך כבוד ה' ממקומו, והוא בחכמה - מקומה כנ"ל, (יחזקאל א כ) והאופנים ינשאו לעומתם כו', (יחזקאל א כד) קול המולה, כקול מים רבים כו' כקול שדי כו', והאופנים תרגם יונתן על הרקיעים כמו שכתוב (יחזקאל י יג) לאופן קורא גלגל באזני, שהגלגלים הולכין אחריהם, ועיין במעשה מרכבה. ואמר **עד אין סוף כו' עד אין תכלית.** שהוא באור ישר ואור חוזר כמו שאומר לקמן:

3049 **ונפלו בנפילת אפים כו'.** כמו שכתוב (יחזקאל א כח) והוא מראה דמות כבוד ה', והוא בחכמה כנ"ל בהקדמה ובתיקוני זוהר חדש, וכתיב (שם) ואראה ואפול על פני, ואע"ג דפירש שם ואראה על כתר, באמת כתר אין ראיה שם דהוא אין אלא מצד הגעת חכמה לשם קאמר ואראה כו':

3050 **מאן יגיח עמך בסייפא.** דהוא עמודא דאמצעיתא כמו שאומר למטה רישא דחרבא י' כו' - דהוא הוי"ה :

3051 **דאיהי ק"ש.** כמו שאמרו (ברכות ה ע"א) כל הקורא קריאת שמע כאלו כו' שנאמר רוממות כו', ועיין לעיל ח' א' שם יהו"ה זכאה איהו כו':

3052 **דאנת תקינת לך.** שמשה אמרה לקריאת שמע באורייתא, והוא הרג למצרי, ועליה אנחנו ממתינין דיהרג למצרי כמו שאמרו בתיקוני זוהר חדש ולמעלה סוף תיקון י"ג:

3053 **ויפן כה כו'.** עיין מה שבארנו לעיל נ"ג ב' בארוכה:

3054 **דאיהי ח' תמינאה כו'.** רוצה לומר ושם הוא חרב בנרתיקה שהן שמונה אותיות כמו שמפרש והולך רישא דחרבא כו', נרתיקה כו' ורזא כו', ובה קטיל למצרי בנ' תרעין וכמו שאומר לעיל נ"ג ב' עיין שם:

3055 **אז ישיר משה לעילא.** עיין לעיל ריש תיקון י' דסלקא באז כו':

3056 **מאן יכיל ברומחא כו'.** והוא בצדיק דכליל רמ"ח אברים - רמ"ח פקודין, רמ"ח עלמין, והוא ו' זעירא - רומח:

3057 **ואבנא עילאה כו'.** כמו שמפרש והולך דהוא תגא דעל זרקא, ושלש אבנין הוא סגולתא - הרי ארבע (תגא):

3058 **היינו ב'.** דב' הוא חוטא דמקיף לסיהרא, ונקודה שבתוך הב' הוא תגא דעל חוטא כמו שאומר לקמן תיקון ל' ותיקון ל"ו ושאר מקומות, וכנ"ל דהיא החכמה נעלמה. ואמר

3059 **עלה אתמר בעשרה כו'.** דהן עשר ספירות דכלילין בחכמה כמו שאומר לעיל א' והאי נקודה היא חכמה כנ"ל, ואמר האי נקודה כו' - להורות האיך הכל כלול בהאי נקודה, דשלשה רת"ס דהאי נקודה הוא שלשה יודין, והנקודה עצמה הוא הוא יוד הרביעי הנ"ל, והן שם מ"ב: ל"ב נתיבות - ל"ב אלקים, ועשר אמירן - הרי מ"ב, כמו שאמרו בהרבה מקומות רבו מלספר, וזה שאומר למעלה והאי נקודה עלה אתמר בעשרה כו', והוא שם מ"ב דבראשית דבו נברא העולם, ועיין מה שבארנו במקום אחר דהיאך שם מ"ב הוא בפסוק ראשון דבראשית:

אש, בלבת דאורייתא ודא איהו כי יום נקם בלב"י, ובהון פועלים ארבעין ותרין אתוון דיהו"ה, ורזא דמלה פתחו לי שערי צדק אב"א ב"ם אודה י"ה, וכלהון אתכלילן בבאר שבע, דא אב"ג ית"ץ וחברוי).

אָמְרוּ לֵיהּ מָארֵי מַתְנִיתִין, רַבִּי רַבִּי כַּמָּה תַּקִּיפִין אַבְנִין דְּזִרִיקַת, דְּאִזְדַּעְזְעוּ בְּהוֹן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְחֵיוָון וּבְעִירָן וְעוֹפִין [3060]כֻּלְּהוּ בָּרְחוּ, וּמִנְּהוֹן נָפְלוּ לְאַרְעָא, וְכָרְסַיָּיא יַקִּירָא וּמַלְאָכִין וְאוֹפַנִּים כֻּלְּהוּ אִזְדַּעְזָעוּ מֵאַבְנִין דִּילָךְ, וְאִלֵּין אִינוּן אַרְבָּעָה טוּרֵי אָבֶן, דְּכֻלְּהוּ חָד.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַפִּיק אַבְנִין אִלֵּין שְׁלֵמִין בִּצְלוֹתֵיהּ, בְּאַרְבַּע צְלוֹתִין עִם צְלוֹתָא דְמוֹסָף, דַּעֲלַייְהוּ אִתְמַר (דברים כו ו) אַבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה, [3061]וְאִית אֶבֶן דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית כח כב) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אלהי"ם, דְּאִיהִי מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דברים ד מד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה, [3062]דְּאִיהוּ דְיוֹקְנָא דִילֵיהּ.

[הגהה דף נט ע"א]

וְאִלֵּין אַבְנִין כֻּלְּהוּ חָד, (הגהה דף נט ע"א) [3063]מַלְכוּת קַדִּישָׁא אִיהִי מִסְטָרָא דְשִׂמְאלָא, אִתְמַר בָּהּ (שם כה א) אֶבֶן שְׁלֵמָה וָצֶדֶק יִהְיֶה לָךְ, וְהַאי אִיהִי (דניאל ב לה) אַבְנָא דִי מְחָת לְצַלְמָא דַהֲוַת לְטוּר רַב וּמְלָאת כָּל אַרְעָא, מַאי וּמְלָאת כָּל אַרְעָא, אֶלָּא בְּגִינָהּ אִתְמַר (ישעיה ו ג) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. הקטע ועלה אתמר על אבן אחת עד מוצקות נמצא לקמן בדף נט ע"ב בהגהה.

וְהַאי אֶבֶן אִיהִי חֲמִשָּׁה אַבְנִין דְּשַׁוִּי דָוִד בְּקִירְטָא וְאִתְעֲבִידוּ כֻּלְּהוּ חָד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמואל א ו יז) וַיִּקַּח דָּוִד חֲמִשָּׁה חֲלוּקֵי אֲבָנִים [3064]מִן הַנַּחַל, וְאִינוּן גְּדוּלָה גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת נֶצַח הוֹד, דִּבְהוֹן שַׁבַּח דָּוִד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאָמַר (דה"י א כט) לְךָ יהו"ה הַגְּדוּלָה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמֵר, וְאִלֵּין חֲמִשָּׁה חֲלוּקֵי אֲבָנִים נָטִיל לוֹן מִן הַנַּחַל דְּאִיהוּ יְסוֹד חַ"י עָלְמִין, וְכַד שַׁוִּי לוֹן בְּקִירְטָא דְאִיהִי מַלְכוּת קַדִּישָׁא, אִתְעֲבִידוּ בָּהּ חַד, וְטָבַע בְּמִצְחָא דִפְלִשְׁתָּאָה וְקָטִיל לֵיהּ.

וְאִינוּן חָמֵשׁ אַבְנִין דְּאִינוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, וְכַד שַׁוִּי לוֹן בְּקִירְטָא דְאִיהִי שָׁפָה דְּפִימָא צָרִיךְ לְמֶעֱבַד לוֹן בָּהּ כֻּלְּהוּ אֶחָד, דִּבְזִמְנָא דְיִנְצַח בָּהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל אוּמִין דְּעָלְמָא יִתְקַיֵּים בְּהוֹן כִּי אָז אֶהְפּוֹךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְּרוּרָה לִקְרֹא כֻּלָּם בְּשֵׁם יהו"ה לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד (צפניה ג ט), וְהָא שָׂפָ"ה וַדַּאי דָּא שְׁכִינָ"ה, דְּהָכִי סְלִיקַת בְּחוּשְׁבַּן שָׂפָ"ה, בְּגִין הָכִי כָּל אוּמִין דְּעָלְמָא עֲתִידִין לְאִשְׁתַּעְבְּדָא תְּחוֹת יְדָהָא, וּלְאַמְלָכָא לָהּ עֲלַייְהוּ בְּיוֹמִין דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא, לְקַיֵּים מַה דְּאִתְמַר בָּהּ (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה.

[הגהה דף נט ע"ב]

[3065]זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטִיר הַאי אֱמוּנָה בְּלִבֵּיהּ וּבְפוּמֵיהּ דְּוַדַּאי אִיהִי אֱמוּנָה דְיִשְׂרָאֵל, וְאִיהִי יְחוּדָא דְקוּדְשָׁא

[3060] **כלהון ברחו.** דס"א ברחת מן שם מ"ב, והנפילים נפלו בה לארץ, דבשם זה שהוא שם של גבורה - בה נידונין דהוא נהר דינור כמו שאומר לקמן בתיקון נ"ד ושאר מקומות, שבה נידונין. וזה שאומר ומלאכין ואופנים כו' כמו שכתוב (יחזקאל א יח) וירא להם כו', זיעת כנפי החיות (חגיגה יג ע"ב), והכל מגבורה כמו שכתוב בברית מנוחה:

[3061] **ואית אבן דאורייתא כו'.** דהוא בעמודא דאמצעיתא כמו שמפרש והולך, אבל אלו אבנין הן בשכינתא - ארבעה טורי אבנין, דהן י"ב, הן ארבע אותיות אדני דהן י"ב כמו שאומר לעיל נ"ו ג':

[3062] **דאיהו דיוקנא דיליה.** רוצה לומר משה, ונאמר וזאת בוא"ו ועיין בסוף ח"א בארוכה. ואין הכוונה על עמודא דאמצעיתא אלא היא מסטרא דעמודא דאמצעיתא, ורוצה לומר בזה שהן ה' אבנין דדוד וקריאת שמע, וכמו שאומר לעיל נ"ט א' והאי אבן איהי חמשה כו' ואינון חמש כו', ורוצה לומר עמודא דאמצעיתא היינו כלת משה, אשה כושית, בדעת, ועיין מה שבארנו במקום אחר מאינון חמשה אבנין שהן שלשה דאבהן ורביעית דדוד וחמישית דמשה, וזה שאומר ואלין אבנין כלהו חד. ורוצה לומר כל החמשה, וכמו שאומר לקמן וכד שוי לון בקירטא כו' - כלהו אחד כו', והן ארבעה דצלותא וחד דאורייתא כנ"ל:

[3063] **מלכות קדישא איהי מסט' כו'.** רוצה לומר הצלותא הוא מסטרא דשמאלא, נוק' דבה, ואורייתא הוא מסטרא דימינא, (דברים לג ב) מימינו כו', בסטרא דדכורא, ואמר אבן שלמה וצדק כו' דצדק הוא מסטרא דשמאלא וכמו שאומר לעיל נ' ב' וכל ספירן על שמה כו':

[3064] **מן הנחל כו'.** רוצה לומר חמשה חסדים דמקבל יסוד מהן, ונעשה במלכות אחד, דבה נצטייר באחד ולכן תפילין של יד באחד, והוא באחד דשמע כמו שמפרש והולך, ובאמת אחד הוא ביסוד דהוא הנחל וביה גם כן נעשין אחד כד לקח לון ביד אחת, אבל לא כאשר במלכות דשם נעשה אחד ממש, ורוצה לומר דלכן כתיב ותטבע האבן במצחו דנעשה אבן אחד, והוא בד' של אחד, דא"ח הוא יסוד כולל ט' ספירות, ובקוצו של ד' אות ברית דמחבר א"ח עם ד', ובד' - שם כל הקבלת מלכות שמים, והארכה, וממליכין שם על כל העולם כולו, וזהו (צפניה ג ט) כי אז אהפוך כו' - הכל שם, והוא שחיטתו של ס"א כמו שאומר לעיל בהקדמה וכמו שאומר למטה, (תהלים קג יט) ומלכותו בכל משלה, ויהיו שפה אחת כמקדם הכל שפה - שכינה תחת ידה כמו שמפרש והולך:

[3065] **זכאה איהו מאן כו'.** רוצה לומר אמונת היחוד וקבלת עול מלכותו תמיד כמו שאמרו (משנה ברכות ב ה) איני שומע לכם לבטל ממני כו'. ואמר **בלביה ובפומיה.** כמו שכתוב והיו הדברים האלה כו' ושננתם כו', והוא מלכות, קבלת מלכות שמים, וזה

בְּרִיךְ הוּא, וּבָהּ מְיַחֲדִין יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּרֵין זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא, וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאִיהִי בְּאָמְנָה אִתּוֹ בְּגָלוּתָא, דְּלָא דָחִיל מֵעִלָּאִין וְתַתָּאִין, דִּבְגִינָהּ אִתְּמַר לְאָדָם (בראשית ב טו) וַיַּנִּיחֵהוּ בְגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ, לְעָבְדָהּ בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וּלְשָׁמְרָהּ בְּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, בְּגִין דְּאִיהִי גַ"ן סְדָרִים דְּאוֹרַיְיתָא, וְאִיהִי עִדּוּנָא דְאוֹרַיְיתָא, מַאי אוֹרַיְיתָא עַמּוּדָא (הגהה דף נט ע"ב) דְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהִי גַן דִּילֵיהּ, וְעֵדֶן דִּילֵיהּ.

רַבִּי רַבִּי קוּם אַסְחַר לְהַאי קִירְטָא, וְאַקַּף וְאַסְחַר לָהּ [3066]בְּשָׂפָה דִילָךְ, בְּהַאי אַבְנָא דְאִיהִי כְּלִילָא (נ"א מוכלל ומעוטר) מִכָּל אַבְנִין דְּבִנְיָינָא דְאוֹרַיְיתָא, (וצלותא) אִיהִי אֶבֶן יְקָרָה מוּכְלֶלֶת וּמְעוּטֶרֶת בְּאוֹת בְּרִית, וּבְאוֹת דְּשַׁבָּת, וּבְאוֹת דְּיֹמִין טָבִין, וּבְאוֹת תְּפִלִּין, [3067]וְחוּט דִּילָהּ כְּרוּכָה בְּאֶצְבְּעָא, וְדָא כְּרִיכוּ דִרְצוּעָה דִתְּפִלָּה דְיָד, דְּבָהּ הֲווֹ קַדְמָאִין כּוֹרְכִין אֶת שְׁמַע עִם וְאָהַבְתָּ [3068]בִּרְחִימוּ דְאַהֲבָה, דְהַיְינוּ וְאָהַבְתָּ אֵת יהו"ה אלהי"ך, בְּגִין דִּתְהֵא רְחִימָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וְלָא מַפְסִיקִין, וּלְבָתַר דְּאָתָא יַעֲקֹב דְּאִיהוּ כְּלִיל תְּלַת אֲבָהָן, הִתִּיר הַהוּא כְּרִיכוּ דִילָהּ, וְאָמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

בְּגִין דְּאִיהִי בָּעִי לְמֶהֱוִי אִיהִי סְגוּלַת מְלָכִים, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר שׁוֹפָ"ר הוֹלֵ"ךְ סֶגוֹלְתָּ"א, וְאַזְלָ"א לְשַׁרְיָא כִּתְרָא עַל יִשְׂרָאֵל דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ סֵפֶר תּוֹרָה כְּלִיל [3069]שִׁית סִפְרֵי תוֹרָה, וְאִתְעֲבִידַת תַּגָּא עַל רֵישֵׁיהּ, [3070]בְּכָל אָת וְאָת דִּילֵיהּ, מֵאִלֵּין אַתְוָון יְדִיעָאן דְּסֵפֶר תּוֹרָה, כְּגַוְונָא דָא ש ע ט נ ז ג ץ, (מובא מלעיל ע"א) וַעֲלָהּ אִתְּמַר (זכריה ג ט) עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם, [3071]דְּאִינוּן שִׁבְעָה רוֹעִין קַדִּישִׁין, וְאִינוּן שֶׁבַע דְּכוּרִין וְשֶׁבַע נוּקְבִין, כֻּלְּהוּ כְּלִילָן בָּהּ וְרָזָא דְמִלָּה שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת. כֻּלְּהוּ זַיְינִין אִינוּן חַד וְעֶשְׂרִין, לָקֳבֵל חַד וְעֶשְׂרִין אַזְכָּרוֹת דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, וּלְקִבְלַיְיהוּ חַד וְעֶשְׂרִין אַזְכָּרוֹת דִּתְפִלִּין דְּיָד, דְּסָלְקִין כֻּלְּהוּ אַרְבְּעִין וּתְרֵין, [3072]לָקֳבֵל שְׁמָא דְמ"ב.

תַּגָּא אִיהִי י' עַל רֵישָׁא דְז', גּוּפָא דִילֵיהּ ו', וְסֵפֶר תּוֹרָה עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל שִׁית סְפִירָן מֵחֶסֶד עַד יְסוֹד,

---

שאומר דודאי איהי אמונה כו' ואיהי כו' ואמר וזכאה איהו כו' רוצה לומר כאשר כתוב באסתר כאשר היתה באמנה אתו אע"ג דהיתה ברשות אחשורוש ועיין לעיל נ' א' ביה איהי נטירא ועליה אתמר ויהי אמן כו' ואיהי אמונה דיליה ודא כו' א"ח נטיר ד' כו' עיין שם בדבריו. ואמר דלא דחיל כו' כמו שנבאר שם דיו"ד דשדי נטיר לי' קוצא של ד' דאחד עיין שם. ואמר דבגינה כו' רוצה לומר בשביל ההיא אמונה כמו שכתוב לעבד"ה ולשמר"ה בה"א עליה וכמו שמפרש והולך איהי גן דיליה ואיהי כו' גן בשכינתא תתאה ועדן כד סליקא ונקראת אימא כמו שאמרו (שמות רבה נב) לא זז מחבבה כו':

[3066] **בשפה דילך.** רוצה לומר בצלותא ובאורייתא דהוא בשפה, והוא שפה הנ"ל שכוללת הכל, וזה שאומר בהאי אבנא דאיהי כלילא כו' דאורייתא וצלותא. ואמר איהי אבן יקרה כו' והוא אבן מאסו כו' דסלקא כו' והיא אות ברית כו' כמו שאומר לקמן תיקון ל' ותיקון ל"ו עיין שם ושאר מקומות:

[3067] **וחוט דיליה.** הוא חוט דזרקא ב' דבראשית והוא שית סטרין דמאריכין באחד ועיין לעיל תיקון י"ט מ"ם א' וזה שאומר דבה הוו כורכין כו' ועיין שם בארוכה:

[3068] **ברחימו דאהבה דהיינו כו' בגין כו'.** רוצה לומר ואהבת את, את דייקא, ואחד ממליכין לשית סטרין, וכן שית תיבין דשמע בוא"ו בעלה, ולכן היו כורכין ברחימו בגין דתהא כו', והוא האי נקודה אות ברית דהיא תחת בעלה ואח"כ כשבאו האבות והעלו הנקודה כתר על ראשיהם בשלשה כתרים כתר כהונה וכתר כו' תגא בריש אבהן כמו שאומר לעיל נ"ה ב' והן שלש אבנין הנ"ל ולכן אמר יעקב ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד דהן שלש אבנין הנ"ל וכמו שאמרו בזוהר פרשת תרומה קס"ב א' תפלין דדרועא כללא כו' ורזא דא ברוך כו', שם - דא עלמא דאתי כו', כבוד - דא כבוד עילאה דאיהו ימינא ושמאלא. רוצה לומר דעת, והן חב"ד והן תלת אבהן כמו שאמרו בזוהר פרשת שמות י"ד ב' עבד לאברהם ברזא דחכמה כו' ויעקב כליל תלת אבהן, דעמודא דאמצעיתא כליל ימינא ושמאלא, ולכן אמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וזה שאומר ולבתר דאתא יעקב כליל כו' התיר כו' דסליק לה למעלה בשלשה כתרים. ואמר בגין דאיהי סגולת כו' רוצה לומר וזהו שופר הולך סגולתא כמו שמפרש והולך, דבתחילה - זרקא, ההיא אבנא הנ"ל כריכא בחוט דזרקא, ואח"כ - שופר הולך סגולתא דהולך היא לעשות סגולתא וכמו שכתוב והייתם לי סגולה שהן שלשה כתרים וכמו שבארנו במקום אחר בארוכה:

[3069] **שית ספרי תורה.** ועיין לקמן תיקון כ"ה ורוצה לומר דעמודא דאמצעיתא הוא תורה, ו', דכליל שית ספרים והוא שית תיבין דשמע ישראל, ואיהי סלקא בברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד - כתרא על גבו, כתרא ותגא דספר תורה, ועיין להלן וספר תורה עמודא דאמצעיתא כליל שית כו' וכמו שאומר למטה:

[3070] **בכל את כו'.** ובכל אחד שלשה תגין, שלשה כתרין הנ"ל, ושבע אתוון הן כמו שמפרש והולך, דעמודא דאמצעיתא הוא ו' - כליל שית ספרים כנ"ל שית סטרין כמו שאומר למטה וספר תורה עמודא דאמצעיתא כליל שית ספירן, והיא - נקודה בראשו, י' על גבי ו' ונעשית ז', ולכן היא תגא על שבע אתוון, וכן התגין בעצמן הן זיינין:

[3071] **דאינון ז' רועין.** ידוע, שבע ספירות, ואמר ואינון שבע כו' כמו שאמרו בזוהר חדש ריש שיר השירים שבע דידה ושבע דידיה, ורוצה לומר דזה שאומר פעם לשון זכר - שבעה עינים, ופעמים לשון נקבה - עיני ה' המה משוטטות כו', וזה שאומר ורזא כו':

[3072] **לקבל שמא דמ"ב.** דכליל בתגא דזרקא כמו שאומר לעיל נ"ח ד', וזה שאומר תגא איהו י' על כו':

מַלְכוּת י' זְעִירָא, [3073]בָּהּ אִתְעֲבִידַת שְׁבִיעִי יוֹם שַׁבָּת, וְאִיהִי אוֹת תְּפִלִּין, אוֹת שַׁבָּת, אוֹת בְּרִית, [3074]וְאִיהִי כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהוּנָה וְכֶתֶר מַלְכוּת, [3075]מִסְטָרָא דִימִינָא דְאִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא אִתְקְרִיאַת כֶּתֶר תּוֹרָה וִימִינָא אִיהוּ כַּהֲנָא, מִסְטָרֵיהּ אִיהוּ כֶּתֶר כְּהוּנָה, וְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ מֶלֶךְ וּמִסְטָרָא דִגְבוּרָה בֵּית דִּין הַגָּדוֹל, נָפִיק מִתַּמָּן אֶשָּׁא וְאוֹקִיד לֵיהּ, וְכַד כַּהֲנָא נָפִיק בִּשְׁלָם מֵהֵיכָלָא, בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְעָרוּן לְוָיִים בְּנִגּוּנָא (כאן חסר והוא בתקוני זהר חדש כ"ד ע"ג).

[הגהה דף ס ע"א]

[3076]וְעוֹד אִית תִּקוּנָא חֲמִשָּׁאָה בְּצִלּוֹתָא, צְלוֹתָא אִיהִי כְּקָרְבָּנָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין תִּקְנוּם, תָּא חֲזֵי קָרְבָּנִין אִינּוּן מֵאַרְבַּע מִינִין, דְּאִינּוּן לָקֵבֶל אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר אָדָם, דְּאִינּוּן מְצוּיָירִים בְּכָרְסַיָּיא, (הגהה דף ס ע"א) [3077]קָרְבָּנָא דַּהֲווֹ מְקָרְבִין יִשְׂרָאֵל, וְכַהֲנָא הֲוָה קָרִיב קָרְבָּנָא דִלְהוֹן.

[3078]קָרְבָּנָא קַדְמָאָה, קָרְבָּנָא דַּהֲוָה קָרִיב לִימִינָא, דָּא צְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית, וְאִם הָוֹו זַכָּיִין הֲוָה נָחִית דִּיוֹקְנָא דְאַרְיֵ"ה וַהֲוָה מְקַבֵּל קָרְבָּנָא, [3079]וְדָא מִיכָאֵ"ל דְּדַרְגֵּיהּ חֶסֶ"ד, אִיהוּ הֲוָה מְקַבֵּל צְלוֹתָא דְשַׁחֲרִית, [3080]וְאִם לָא זָכוּ מַה כְּתִיב בְּקָרְבָּנָא (שמות כב ל) לַכֶּלֶב תַּשְׁלִיכוּן אוֹתוֹ, דְּחָשִׁיב לֵיהּ כִּטְרֵיפָה, [3081]וּבְגִין דָּא הֲוָה נָחִית דִּיוֹקְנָא

[3073] **בה אתעבדת כו'.** דהיא אות ברית, אות דשבת, כמו שבארנו, ואות ברית הוא עטרה בראש צדיק דהוא יו"ד דעטרה על גבי ו' צדיק, והוא צורת ז':

[3074] **ואיהי כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות כו'.** רוצה לומר אלו השלשה כתרין, שלשה זיינין הנ"ל, שלשה כתרים הנ"ל:

[3075] **מסטרא דימינא דאתייהיבת כו' ב"ד הגדול כו'.** משובש מאד, וכן חסר כמה, ומתחיל אח"כ ועוד תיקונא חמישאה, אבל הענין הוא כי כתר כהונה - מסטרא דימינא כידוע, וכתר תורה - מסטרא דעמודא דאמצעיתא כנ"ל ספר תורה כליל כו' ועיין לקמן ריש תיקון כ"ה, וכתר מלכות - מסטרא דשמאלא ועיין לקמן ריש תיקון נ"ה מלכיות מסטרא דמלכות כו' מסטרא דשמאלא מלך על כל הארץ אלקים ודא לבא לשמאלא מלכות כו' עיין שם בדבריו, והכל בעמודא דאמצעיתא וזה שאומר מסטריה איהו כתר כהונה ועמודא דאמצעיתא איהו מלך מסטרא דגבורה כו', ומכל מקום כל אחד כלול משלשתם דכהונה אע"ג דהוא בימינא מכל מקום נכלל גם כן בשמאלא כמו שמפרש והולך ומסטרא דגבורה בית דין הגדול וכד כהנא כו' יתערון לוים בנגונא וכן ישראל במעמדם וכמו שאמרו (ילקוט שמעוני דברי הימים ב פרק כט המשך סי' תרפה) כהנים ולוים וישראלים מעכבין את הקרבן. ואמר נפיק אשא כו' - כשלא היה נזהר כהלכתו, אלמא שעבודתו היה בדין, וכן בית דין הגדול יושבת בשבילם בלשכת הגזית ודנה את הכהונה, ומלכות - אע"ג דהוא משמאלא מכל מקום והוכן בחסד כסא (ישעיהו טז ה), (תהלים ט ח) כונן למשפט כסאו, ומשפט ידוע שהוא בעמודא דאמצעיתא, ותורה נאמר (דברים לג ב) מימינו אש - שהוא חו"ג, וכמו שאמרו בזוהר פרשת יתרו פ"ד ב' עיין שם בדבריו, ונאמר (שם) דת למו, דת - הוא עמודא דאמצעיתא, דת בע' אנפין - הוא דעת, יודעי תרועה - תורה בע' אנפין:

[3076] **ועוד אית תיקונא כו'.** למעלה אמר ד' תפלות ותורה החמישית אבל כאן אמר שהתפלות - כללן שלשה הקבועין בכל יום נגד ג' אבהן (יק"ו) כמו שאמרו (ברכות כו ע"ב) אבות תיקנום כו', ורביעית - הוא התורה כמו שמפרש והולך והוא ארבע אותיות הוי"ה, ארבע חיות כמו שמפרש והולך ת"ח כו'. ואמר **לקבל אריה כו'.** כמו שאמרו בזוהר פרשת פנחס ר"מ ב' סתרא דקרבנין דא איהו סתרא למאנין קדישין ד' דיוקנין חקוקין בכסא ודא איהו כורסיא דמלכא קדישא, פני שור פני נשר פני אריה פני אדם דכליל לכלהו כו' עיין שם בדבריו, וכן הוא התורה כאן דכליל לכלהו, והתחיל שם מפני שור כסדר שנא"ן ועיין מה שבארנו במקום אחר שכן הילוכם, ואמר שם דשור ונשר הוא בקרבנא אבל אדם ואריה אינן אלא מקבלי הקרבן. והענין כי השור הוא בצפון וצריך הוא להתקרב ולכן כל הקרבנות שחיטתן בצפון ולהכלל בחסד, וכן הנשר במערב להכלל גם כן באדם, וכן התקיעות של המסעות לא היו אלא במזרח ובדרום ומערב וצפון נכללין בהן כמו שכתוב (במדבר י ה,ו) ותקעתם תרועה ונסעו כו' ותקעתם תרועה שנית כו', ואף שיש חולקין בספרי, ועיין בזוהר פרשת בהעלותך קנ"ה ע"א תא חזי שתי חצוצרות בגין דאינון מתרי סטרי דקאמרי ממזרח ומדרום כו' ואף לדעת יש חולקין לא נזכר בכתוב:

[3077] **קרבנין דהוו כו'.** רוצה לומר דאף שהכהנים מקריבין - מכל מקום הקרבן הוי בישראל, וכהנים שליחותייהו קא עבדין ורוצה לומר לכן התפלה מוטל על הכל:

[3078] **קרבנא קדמאה כו'.** נגד תפלת אברהם - בקר אור (בראשית מד ג):

[3079] **ודא מיכאל.** שהוא אריה דכסא והוא אריה דמזבח דהאש רבוץ כאריה:

[3080] **ואם לא זכו מה כו'.** וזה שאמרו (משנה ברכות ה ה) אם שגורה כו' שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטורף, אמר מטורף כמו שאמרו כאן איהו הוה מקבל כו' דחשיב ליה כטריפה וכמו שאמרו (ברכות ה ע"ב) טורפין תפלתו בפניו שנאמר טורף נפשו כו', ונפשו הוא התפלה כמו שכתוב ואשפוך את נפשי. וזה שאומר

[3081] **ובג"ד הוה נחית דיוקנא כו'.** כמו שאמרו (יומא כא ע"ב) א"ר חנינא סגן הכהנים אני ראיתי כו', וכמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית ו' ב' בזמנין קדמאין כד האי נהר כו' הוה נחית מעילא דיוקנא דחד אריה והוו חמאן ליה ע"ג מדבחא רביץ על טרפיה אכיל קרבנין כגיבר תקיף וכל כלבין הוו מתטמרין קמיה ולא נפקו לבר, כיון דגרמו חובין כו' ושדרת לחד כלבא למיכל קרבנין כו', ואע"ג דקאמר שם דהוא אוריא"ל, לא קשיא היודע בסידור הדגלים ובחינתם בכל מקום. וההיפוכא לקביל אריה דג' חיות אלו הם נגד חיות ובהמות ועופות, כלל החי, ואדם על כולם וכמו שכתוב אשירה לה' כי גאה גאה כו' ולפיכך אינון בהיפוכא דלהון, נץ הטורף נגד נשר, וחמור נגד שור, וכלב שהוא חיה כדעת תנא קמא נגד אריה, ואריה הוא מלכא דכל החיות וכלב הוא השפל שבכולם, והוא עז פנים כמו שכתוב (ישעיהו נו יא) והכלבים עזי נפש אלא שמתמר מפני אריה כנ"ל:

דְּכֻלֵּב לְקַבֵּל הַהוּא דּוֹרוֹנָא, וְקָרְבָּנָא, [3082]וְדָא אִיהוּ כֻּלֵּב דְּאָמַר דָּוִד עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תהלים כב כב), הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי, [3083]וְכָל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה דְּאִינּוּן כְּלָבִים צוֹעֲקִים בְּמִשְׁמָרָה תִּנְיָינָא דְּלֵילְיָא, [3084]אִינּוּן צָוְוחִין וְנָבְחִין וְאָמְרִין הַב הַב, בְּגִין דְּאִינּוּן מִסְטָרָא דְּגֵיהִנָּם סַם הַמָּוֶת, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (משלי ל טו) לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָּנוֹת הַב הַב.

קָרְבָּנָא תִּנְיָינָא לָקֳבֵל שׁוּ"ר, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ויקרא כב כז) שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז וְגוֹמֵר, [3085]וּלְקַבְלֵיהּ צְלוֹתָא דְּמִנְחָה, דְּאָמַר דָּוִד עֲלָהּ (תהלים קד יד) מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, מַאי עֵשֶׂב, ע"ב ש', [3086]וְאִנּוּן ע"ב שְׁמָהָן, דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין לְע"ב שְׁמָהָן עִלָּאִין, כְּגַוְונָא דְּעֵשֶׂב דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא דְּחִטָּה, [3087]וּבְגִין דָּא לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, וְהַיְינוּ לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ (שם עח כ), וְדָא נַהֲמָא דְּאוֹרַיְיתָא.

[הגהה דף ס ע"ב]

[3088]וּלְעוֹלָם כָּל קָרְבָּנִין שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן, בְּגִין דְּמִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה (ירמיה א יד), (ס"א ודא יצר הרע, ובגין דלא יהא צריך מנשמתא דילך) (ס"א דלא יסריך נשמתא דילך האכילהו קרבנא, לקיימא ביה (משלי כה כא) אם רעב שונאך האכילהו לחם, ואם צמא השקהו מים, ולבתר דאיהו נטיל דמא דקרבנא, לא יטול מדילך) [3089]דְּמִתַּמָּן הַהוּא דְּאוֹשִׁיד דָּמָא, מְלַחֲדָ הַהוּא דָּמָא דְּבְעִירָן וּבְגִין דָּא לֹא צָרִיךְ

[3082] **ודא איהו כו' הצילה כו'.** עיין לקמן תיקון ל"ז, פ"א ב':

[3083] **וכל מלאכי כו' במשמרה תניינא.** כי ד' משמרות הלילה נגד אלו ד', ואף כפי מה דקיי"ל שלש משמרות הלילה - מכל מקום נחלקין לארבע, דמשמרה שניה אינה אלא שתי שעות עד חצי הלילה כמו שאמרו בזוהר ובזוהר חדש, וחצי לילה הראשונה דוחפים להההוא ס"א לזה העולם ושליטתן אז ולכן במשמרה הראשונה חמור נוער נגד שור, ושניה כלבים נגד אריה, דהתעוררות הלילה תחלה מצד שמאל ומתבסם והולך, מה שאין כן ביום דהוא להיפוך, ובחצי הלילה אז יעקב בא לגן עדן ורקיד כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף (דברים לב יא), ויעיר הוא שמעורר כל בני העולם לקום לעבודת בוראו, ועל זה אמרו הוי קל כנשר כו', ובמשמרה אחרונה תינוק יונק משדי אמו והוא דרגא דאדם, ובשני אלו הקדושה שולט ועיין ברעיא מהימנא פרשת בא מ"א ב' וכד זכוון נפישין רוחא תבר תרין משמרות חמור נוער וכלבים צועקים וסליק למשמרה דאדם כו' וסליק לדרגא דאדם כו':

[3084] **אינון דצווחין כו' מסטרא דגיהנם כו'.** רוצה לומר דגן עדן הוא בסטרא דחסד כידוע והן היפוכא דלהון ואמר בזוהר פרשת בהעלותך שם כד געי האי אריה כו' נהר דינור מתלהטא ונחית באלף ות"ק דרגין דגיהנם לתתא כדין כולהו כו', והוא במרה גיהנם כמו שאומר לקמן ב' ואית לה שתי פיות כמו שאומר לקמן והן שתי בנות לוט כמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת וירא:

[3085] **ולקבליה צלותא דמנחה.** תפלת יצחק, ויצא יצחק לשוח בשדה כו' (בראשית כד סג) - לעבודת השדה כמו שמפרש והולך דאמר דוד עלה מצמיח חציר לבהמה (תהלים קד יד), והוא כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית י"ח ב' ורזא דא מצמיח חציר לבהמה וגו' דא בהמה דרביעא על אלף טורין ומגדלין לה בכל יומא ההוא חציר וחציר דא אינון מלאכין שליטין לפום שעתא דאתבריאו וקיימין למיכלא דהאי בהמה בגין דאית אשא אכלא אשא ועשב לעבודת כו', וכן בזוהר פרשת פנחס רי"ז א' ר"ח פתח כו' והוא בשמאלא דאתבריאו בשני, ובהמה הוא השור בשמאלא ואכיל לון אשא אכלא אשא, ובזוהר פרשת בהעלותך קנ"ד ב' אמר דגלא תליתאה שור כו' כד צחי אזיל לגבי ההוא נהר דינור ושאיב ליה בגמיעא חדא כו', וסבירא ליה כקושית הגמ' (ב"ב עד ע"ב) האי בבהמות בהררי אלף כתיב, יבטח כי יגיח כו' בהמות אשר עשיתי עמך כבקר יאכל חציר, חציר הנ"ל ואמר שם אשא אכלא אשא:

[3086] **ואינון ע"ב שמהן לבושין כו'.** רוצה לומר כמו שאמרו בזוהר חדש שיר השירים נ"ד ב' דודיך אלו שבעין ממנין דסחרין כורסייא קדישא כו' וכולהו מיין מאינון שבעים שמהן דאינון נהירין טמירין דהא אינון שבעין דסחרין כורסייא קדישא לתתא מאינון שבעין פנימאין נהירין כלהו ונצצי כו' ואינון שבעין שמהן דאתקרי בהו קוב"ה ברזא וסתרא דא"ב דאינון כ"ב אתוון כו', וזה שאומר כגוונא דעשב דאיהו לבושא דחטה והוא כ"ב אתוון דחטה, כמו שאמרו בזוהר פרשת בלק ומאי חטה כללא דכ"ב אתוון, והוא ע"ב שמהן דנפקין מכ"ב אתוון דהן ע"ב כמו שאמרו בסוף שיר השירים והן ע"ב פרקי המרכבה בנענועא דלהון בכללא דלהון, זה שאומר בסוף ספר יצירה וכרת לו ברית בעשרה אצבעות ידיו ורגליו בברית הלשון והמעור, ואינון ע"ב שמהן נהרין מההוא יין בסטרא דשמאלא והן ענבים חיוורי ואוכמי כמו שאמרו בזוהר פרשת תרומה וכמו שאמרו שם בזוהר חדש שחורה אני ונאוה, ועיין בזוהר פרשת ויצא ובסתרי תורה, וזהו לעבודת האדם - בצלותא, כמו שאמרו בזוהר פרשת בראשית שם ולקמן בסוף תיקון נ"א ומאי לעבודת האדם לית עבודה הכא אלא צלותא כו' ועלה אתמר יצא אדם כו' ולעבודתו עדי ערב דא צלותא דמנחה דאתמר בה ויצא יצחק לשוח כו':

[3087] **ובגין דא להוציא כו'.** רוצה לומר בשביל ההיא פנימית דהוא החטה, לחם, והוא נהמא דאורייתא וכן אמר לקמן שם להוציא לחם כו' ואיהו נהמא דאורייתא דאתמר ביה לך אכול כו', ובזוהר פרשת בראשית שם וכל דא להוציא לחם מן הארץ כל תיקונין דב"נ כו' עיין שם, ועיין מה שנבאר לקמן בתיקון נ"א שם, והנה מורה שע"י התפלה נפיק התורה ומתקיים וכמו שאמרו (ברכות לב ע"ב) וכי מאחר שמתפללין תשע שעות ביום תורתן כו' תורתן משתמרת כו', רוצה לומר ע"י שמאריכין בתפלה מתברכת התורה ומשתמרת בקרבם:

[3088] **ולעולם כל קרבנין כו'.** הוא לראיה שהוא במנחה, שכל קרבנין דבהמה שחיטתן בצפון לבד השלמים שאין באין על חטא, וכמו שמפרש והולך בגין דמצפון להגין עליהם:

[3089] **דמתמן כו' מלחך ההוא כו' ולבתר דאיהו נטיל דמא כו'.** כמו שאמרו בסוף פרשת פקודי רס"ח ב' אר"א האי קץ כל בשר אתהני מאינון קרבנין כו' וכדין ההוא אקרי בהמה בכולא בגו אינון חטאין ובישין והרהורין כגוונא דקרבנא דעזאזל כו' עיין שם, ושם רס"ט א' ותא חזי האי קץ כל בשר כל רעותיה לאו איהו אלא בבשרא תדירו בג"כ תיקונא כו', ובריש פרשת צו כ"ו א' ב'

לְכַסָּאָה לָהּ מִנַּיָּה, לְקַיְּימָא בֵּיהּ אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם [3090]וּלְבָתַר דְּאִיהוּ נָטִיל דָּמָא, קֳרְבִין קָרְבָּנָא לְעֵילָא, דְּאִתְמַר בָּהּ אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי, וּלְקִבְלֵיהּ דְּשׁוֹר אִיהוּ [3091]חֲמוֹר נוֹעַר, אִם זָכוּ הָא שׁוֹ"ר מְקַבֵּל קָרְבָּנָא, וְאִם (הגהה דף ס ע"ב) לַאו הָא חֲמוֹר נוֹעַר, וּבְגִין דָּא אִתְמַר (דברים כב י) לֹא תַחֲרוֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּו, יַחְדָּו [3092]כְּלוֹמַר לָא תִגְרוֹם דְּיֵאכֶל חֲמוֹר קָרְבָּנָא דְּשׁוֹר.

קָרְבָּנָא תְּלִיתָאָה דְּעַרְבִית, קָרְבָּנָא דְּעוֹפִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ויקרא ה ז) שְׁתֵּי תוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְגוֹמֵר, דְּאִי זָכוּ נִשְׁרָ"א דְּיַעֲקֹב נָחִית לְקַבְלָא לוֹן, וְאִם לַאו מִסְטָרָא דִּמְסָאֲבוּ [3093]נֵץ לְגַבֵּי יוֹנָה, [3094]וּכְפוּם קָרְבָּנָא הָכִי יִתְרַבֵּי אוֹ יִתְזָעֵר.

קָרְבָּנָא רְבִיעָאָה אָדָם, הַאי אִיהוּ דְּמִקַּבֵּל קָרְבָּנָא דְּאָדָ"ם, [3095]דְּאִיהוּ מַחֲשָׁבָה דְּקָרִיב וּמְיַחֵד כֻּלָּא, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (שם א ב) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם וְגוֹמֵר, הַאי אִיהוּ דְּמִקְרַב קָרְבָּן לַיהוֹ"ה, וְדָא אוֹרַיְיתָא, וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ בְּצְלוֹתָא לְמִשְׁמַע בָּהּ סֵפֶר תּוֹרָה, לְמֶהֱוֵי בֵּיהּ קָרְבָּנָא שְׁלִים בְּאָדָם, [3096]דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם יט יד) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם, [3097]וּבְגִין דָּא מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ תּוֹרָה גַּם תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה (משלי כח ט).

וְכָל קָרְבָּנִין אִלֵּין רְמִיזִין בְּגוּפָא דְּרַב נַשׁ, מוֹחָ"א וְלִיבָּ"א וְרֵיאָ"ה, אִינּוּן אַרְיֵ"ה שׁוֹ"ר נָשֵׁ"ר, קִטְרוּגָא דִּלְהוֹן כֻּלֵּב חֲמוֹר נֵץ, [3098]מָרָ"ה כָּבֵ"ד וּטְחוֹ"ל, דְּאִינּוּן מַשְׁחִי"ת אַ"ף וְחֵמָ"ה, מַחֲשָׁבָה דָּא אָדָם, אִית מַחֲשָׁבָה טָבָא דְּחֵיוָון טָבִין, וְאִית מַחֲשָׁבָה בִּישָׁא דְּחֵיוָן בִּישִׁין, וּמַחֲשָׁבָה טָבָא אִיהוּ אָדָם טוֹב, [3099]וּמַחֲשָׁבָה בִּישָׁא דָּא אָדָם רָע בְּלִיַּעַל, אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה.

ולבתר מרזא דבהמה אסתפקו ואתזנו לאתקשרא רוחא אחרא דאיהי גו מסאבו כו'. ואמר ובג"ד ל"צ לכסאה כו' רוצה לומר לכן הבהמה אין צריך כיסוי הדם לפי שהוא רזא ודרגא דבהמה כנ"ל לקיימא אם רעב כו' ואף בחולין כו':

3090 **ולבתר דאיהו נטיל כו'.** כמו שאמרו בזוהר פרשת פנחס רכ"ד ב' כבד נטיל בקדמיתא הוא ויותרת דיליה, ס"ם ובת זוגו, וכל אינון ערקין דכבדא כו' וכדין קריב כלא לגבי לב כו' לב קריב לגבי מוחא רעותא כו' מוחא קריב לגבי טמיר מכלא כו' עיין שם בדבריו היטב:

3091 **חמור נוער.** אע"ג דחמור הוא בסטרא דימינא דמסאבו, ישמעאל, שבו לכם פה עם החמור, וכלב - לשמאלא וכמו שאומר לקמן בתיקון ל"ז דהוא רוצח כו' ושאר מקומות, כבר תירצו ברעיא מהימנא דשוי זרעא דאברהם לשמאלא בגלותא דעמלק ההוא רוצח כו' ועל חרבך תחיה, וזרעא דיצחק - ביד ישמעאל:

3092 **כלומר לא תגרום דאכיל קרבנא שור וחמור.** והוא בבינוני, דזכוון וחובין מושכין אותו, חמר גמל, וכמו שאמרו ברעיא מהימנא פרשת צו בענין אשם תלוי, ועיין ברעיא מהימנא פרשת בא מ"א ב' בינוני זה וזה שופטו, בינוני היינו אח דיצר הרע ואח כו' וכד זכוון בינונים כו', ואמר שם דיצר הרע הוא חמור וכן שם מ"ג א' וכל פטר חמור כו' ורוצה לומר כאן שלא תהא תפלתך בחובין אלא כלו זכוון, וכן כל המעשים כל שאור וכל דבש כו' כמו שבארנו במקום אחר:

3093 **נץ לגבי יונה.** רוצה לומר נץ הטורף הבני יונה:

3094 **וכפום קרבנא כו'.** רוצה לומר היצר הרע הוא כפי הקרבן נקרא, אם חמור בקרבן גדול ונץ בקטן, וכמו שאמרו באדם גם כן (סוכה נב ע"א) כל הגדול מחבירו כו', וכן במצות ותפלות כל היותר גדול צריך ליזהר יותר, וזה שאמרו (ברכות ו ע"ב) לעולם יהא אדם נזהר בתפלת המנחה, דחמור - חמור מכולם כמו שאמרו ברעיא מהימנא:

3095 **דאיהו מחשבה.** כמו שאמרו בכמה מקומות שהוא שמא מפרש דאשקי, והוא אדם, והוא יו"ד של שם במחשבה, ועיין בזוהר חדש ע"ג א' אדם הגדול - חכמה כו', ומלכות הוא בדמותיה, חכמת שלמה, וכנ"ל ואמר דקריב ומייחד כולא כמו שאומר לעיל י"ב א' מלגאו איהי יו"ד ה"א וא"ו ה"א כו' איהו שקיו דאילנא בדרועוי ובענפוי כמיא דאשקי לאילנא ואתרבי בההוא שקיו, ועליו אמר בזוהר פרשת פנחס הנ"ל מוחא קריב לגבי ההוא טמיר כו', והן ארבע דרגין דקרבנא: אש"ה רי"ח ניחו"ח לה', לבא וריאה ומוחא וההוא טמיר, החיה שעל הקרום צורת אדם, אבן ספיר ועליו דמות כמראה אדם כידוע, דלבא הוא אשא, אישים נור דליק, ריאה - ריח כמו שאומר לעיל ס"א א' ריחא בריאה כו', וניחוח - במוחא כמו שאמרו בזוהר פרשת פנחס שם לב קריב לגבי מוחא רעותא דכולא כו', וכמו שאמרו בזוהר חדש שיר השירים ל"ה ההוא טמיר כו' והן ארבעה קרבנין דכאן, ארבע אותיות הוי"ה כסדר, שהן נשמתא לנשמתא ונר"ן, בהמקומות אלו (ואף שאמר בכבד דהוא כו' - הוא בסטרא דרע, אבל בסטרא דטוב נטלין האישים כמו שאמרו בזוהר פרשת פנחס ברעיא מהימנא בארוכה), ועיין בזוהר חדש שיר השירים נ"א ב' ורזא דא אשה ריח ניחוח לה' כו' עיין שם בדבריו כל הענין, וזה שאומר האי איהו דמקריב קרבן לה' כנ"ל, דלה' הוא אדם, וזה שאומר אדם כו' מכם, והוא קרבנא דאדם לה' והוא נגד משה דהוא דרגא דשמא מפרש כמו שאומר לקמן תיקון ס"ט דהוא בגלגולא דאדם וכולל שלשה אבהן בש' דמשה והוא מ"ה, אדם, חיה רביעית, וכמו שחיה רביעית כוללת כל החיות - כן הוא כולל כולן, וזה שאומר ודא אורייתא שהוא אורייתא דמשה ועיין לעיל מ"ט ב' בגין דעאלת בלא בעלה כו' ועם כל דא כו' ועיין מה שבארנו שם:

3096 **דאתמר ביה זאת כו'.** רוצה לומר כתיב (במדבר יט יד) התורה אדם - דתורה הוא אדם:

3097 **ובג"ד מסיר כו'.** כנ"ל דהוא קריב כולא וכל החיות נכללין בו כמו שכתוב (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם, (יחזקאל א ה) ודמות אדם להנה:

3098 **מרה כבד וטחול.** זהו סדרן, נגד מוחא כו', וכן משחית כו' הוא גם כן כסדר הזה:

3099 **ומחשבה בישא כו'.** הוא עון, ועיין בתיקון ל"ז ובסוף פרשת בא:

[3100]לְקַבֵּל מוֹחָ"א אִיהוּ אַרְיֵ"ה דְנָחִית לְמֵיכַל קָרְבָּנִין, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (יחזקאל א ו) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, לְבָ"א לִשְׁמָאלָא וַעֲלֵיהּ אִתְמַר וּפְנֵי שׁוֹ"ר מֵהַשְּׁמֹאל לְאַרְבַּעְתָּם, רֵיאָ"ה דָא נָשֵׁ"ר [3101]דְּאִית לָהּ גַּדְפִּין דְּפָרַח בְּהוֹן, וַעֲלָה אִתְמַר וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּם, מַחֲשָׁבָה דְּאִיהוּ אָדָם רָכִיב עַל כֻּלְּהוֹן, וְאִינּוּן מֶרְכָּבָה דִּילֵיהּ, כְּסוּסְוָון לִבְנֵי נָשָׁא.

[הגהה דף סא ע"א]

[3102]חֵיְילִין דְּמוֹחָא גַּרְמִי"ן [3103](בְּ)[דְּ]קָרְבָּנָא, וַתְקָרְבוּ עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל עַצְמוֹ (יחזקאל לז ז), [3104]חֵיְילִין דִּלְבָּא עַרְקִין דִּדְמָא, חֵיְילִין דְּרֵיאָה גִּידִין [3105]דְּאִינּוּן קְשׁוּרָא וְחִבּוּרָא דִּלְהוֹן בְּרוּחָא דְּכַנְפֵּי רֵיאָה, וְאִיהוּ רוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם (בראשית א ב) (נ"א דאיהו מוחא), בְּגִין דְּרֵיאָה (נ"א דרישא) כְּלִילָא מִתַּרְוַיְיהוּ, כְּגַוְונָא דְעוֹפָא מְמַיָּא וְאַרְעָא, וְאִינּוּן כְּלִילָן מִתַּרְוַיְיהוּ. עַל מוֹחָא שַׁרְיָא בְּרָכָה, עַל לִבָּא שַׁרְיָא קְדוּשָׁה, עַל רֵיאָה שַׁרְיָא יְחוּד, מַחֲשָׁבָה (הגהה דף סא ע"א) כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ, וְאִינּוּן יְבָרֶכְךָ יהו"ה יָאֵר יהו"ה יִשָּׂא יהו"ה (במדבר כד ו), [3106]יְבָרֶכְךָ בְּמוֹחָא, יָאֵר בְּלִבָּא דְּתַמָּן נְהוֹרָא דְעַיְינִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ הַלֵּב רוֹאֶה, יִשָּׂא [3107]בְּרֵיאָה דְּאִיהוּ שָׁלוֹם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם.

[3108]וְאִינּוּן שְׁמִיעָ"ה רְאִיָ"ה רֵיחָ"א, שְׁמִיעָ"ה בְּמוֹחַ, וְאִיהוּ בְּהִפּוּכָא חוֹ"ם, דְּשַׁרְיָא בְּלַחוּתָא וּקְרִירוּתָא דְמוֹחָא

[3100] **לקבל מוחא כו'.** דמוחא, חכמה, נחית בימינא דכהנא, ולבא הוא לשמאלא ועיין לקמן ריש תיקון נ"ה ודא לבא לשמאלא כו' ודא מוחא לימינא כו' שופרות דא קנה כו', רוצה לומר הריאה:

[3101] **דאית לה גדפין.** רוצה לומר אונות הריאה דהן גדפין, שש כנפים, כמו שאומר לקמן תיקון כ"ה ס"ט א' ובהון שית גדפין חמש אונות וורדא כו', והוא לראיה דהוא בנשר דאין כנפים בטבע מארבע אלו אלא לנשר, והארבע חיות יש להן כנפים מצד הנשר וכן יש להן קרנים מצד השור וידים מצד האדם, והוא באמצע - ממוצע בין מוח ללב, והוא סולם ביניהם - בקנה ועיין לקמן תיקון נ"ה ותיקון כ"ה:

[3102] **חייליו דמוחא גרמין.** שהמוח שבעצמות נמשך מהמוח:

[3103] **בקרבנא ותקרבו עצמות כו'.** רוצה לומר בקרבנא דאריה נתקרבו זה אל זה וכמו שכתוב ותקרבו כו', ותחית המתים דומיא דקרבנא וכמו שאומר לקמן ס"א א' ובגין אלין שכליים הוו נחתין בקרבנא כו' ואלין אינון בתחית המתים כו' מקרב עצם אל עצמו כו' ויקבלון כו', והענין כמו שכתוב מארבע הרוחות בואי הרוח, ודרשו מארבע סמכין של כסא הכבוד, ארבע רגלין, והן ארבע החיות ולכן בנחיתו דילהון שהן סוד ארבע הקרבנות, כנ"ל, מתקרבין אינון חיילין דילהון כמו שמפרש והולך, ורוצה לומר שנאמר ותקרבו עצם כו', ותקרבו - הוא לשון קרבן:

[3104] **חיילין דלבא ערקין כו'.** הן קשירו דבשרא שבהם יצא הדם להשקות הבשר, וכתיב שם ובשר עלה בקרבנא דלבא שור, וכן כתיב והנה עליהם גידים והוא בקרבנא דריאה נשר, וכן כתיב שם ויקרם עליהם עור מלמעלה והוא בקרבן דאדם דכליל כולא וכמו שאומר לקמן קל"ח א' בראשית תמן ארי דקרבנא דהוה נחית כו', ארבע חיוון אינון בכורסייא - אשנ"א, ובגופא דבר נש ארבע יסודין דממנן עליהון ארבע חיוון דנפש כלילא בהון כו' ומארי חיוון דאינון פרנסה ממיא ומשור כו' ורזא דקרבנין עור ובשר תלבישני עצמות וגידים תסוככני, עור איהו לבושא דאדם הה"ד ויעש ה' אלהים לאדם כו' וא"ל לא זכו משכא דחויא דכליל ארבעה יסודין כו' ועלייהו אתמר אדם כי יקריב כו', בשר איהו כו' מסטרא דחיה דאיהו שור כו', ועצם איהו אריה, גידים איהו נשר כו', בעצם כד שריא ברכה ביה מיד ותקרבו עצם כו' ומיד נחית עלייהו משחא ושריא עלייהו ברכה, בשר שריא עליה קדושה דאיהי מסטרא דלוים הה"ד וקדשת את הלוים, מיד מתקרבין ערקי דדמא לגבי לבא - דברכה מכהנא אינון הה"ד דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו, גידין מישראל ואינון יחודא וקשורא דגרמין ובשרא, וכד מתקשרין בתרווייהו אתקריאו יחוד, ויחוד איהי בישראל הה"ד שמע ישראל ה', משכא איהו דמות אדם, מלכות, כל דיוקנין אתחזיין ביה ואיהי כלילא מבשרא וגידין וגרמין ואיהי תמונת כל ואיהי ברכה קדושה ויחוד דכהנים ולוים וישראל דאינון קשירין בתלת אבהן דאתמר בהון האבות הן הן המרכבה כו' עיין שם בדבריו הרבה כל הענין, וזה שאומר כאן על מוחא שריא ברכה על כו' מחשבה כלילא מכולהו, והוא נגד העור - תחלת המחשבה סוף המעשה, והכל בקרבנין דארבע רוחות ואע"ג דעדיין לא היה בהם רוח כמו שכתוב ורוח אין בהם ויאמר כו' מכל מקום התעוררות הרוח היה כמו שכתוב שם הנה אני מביא בכם רוח וחייתם ונתתי עליכם גידים כו' התעוררות הרוח תחלה:

[3105] **דאינון קשורא וחבורא דילהון ברוחא דכנפי ריאה כו'.** רוצה לומר קשירו דבשרא עם עצמות שהן יחודא בין ברכה וקדושה, בין חו"ג, וכמו הרוח שהוא אמצעי בין מים ואש, וזה שאומר הה"ד ורוח אלקים כו' שהיא על המים ותחתיו אש והן ארבעה יסודין כנ"ל:

[3106] **יברכך במוחא.** כנ"ל דשריא ביה ברכה:

[3107] **בריאה דאיהו שלום.** דשלום הוא קשירו דכולא כמו שאמרו (משנה עוקצין ג יב) לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה כו', דכל הברכות ביה והוא שלמא דתרין סטרין ביעקב ויוסף כו':

[3108] **ואינון שמיעה כו'.** מפרש והולך דאינון ארבעה: ראיה כו' שהן מסטרא דחגת"ם, ארבע אתוון דהוי"ה כמו שאומר לקמן בתיקון ע' ובזוהר חדש פרשת יתרו, ואמר דהן מסטרא דגופא כסדר הנ"ל אבל מסטרא דנפשא להיפוך דהקב"ה מזיג לון להיפוך וכמו שאמרו בזוהר פרשת וארא כ"ב א' ת"ח אש הוא כו' מצפון בהיפוכא כו' מים כו' עיין שם בדבריו, ושמיעה הוא מסטרא דבינה ועיין מה שנבאר לקמן ע"ו ב' כמו שכתוב אשר לא תשמע לשונו (דברים כח מט). וראיה - מסטרא דימינא ועיין לקמן תיקון ע' בארוכה:

לְחַמְמָא לֵיהּ, מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה, וְאִיהוּ אַרְיֵה מִסְטָרָא דְּגוּפָא, שׁוֹר מִסְטָרָא דְּנַפְשָׁא, דְּאִינּוּן אֵשׁ וּמַיִם, אֵשׁ שִׁכְלִית מַיִם יְסוֹדִית, [3109]רְאִי"ה בְּלִבָּ"א, דְּאִיהוּ אֵשׁ, רְאִי"ה אַרְיֵ"ה, מַיִם שִׁכְלִית לְקַרְרָא אֵשׁ יְסוֹדִי דִּלְבָּא, דְּלָא יוֹקִיד כָּל גּוּפָא.

[3110]רֵיחָא בְּרֵיאָה דְּנָפִיק לְחוֹטָמָא, עֲלֵיהּ אִתְמַר (בראשית ב ז) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, וְרֵיאָה אִיהִי מִסְטָרָא דְּמוֹחָא קְרִירָא, וּמִסְטָרָא דְּלִבָּא יְבֵישָׁה, וְאִיהוּ חֻצְיוֹ מַיִם יְסוֹדִית, וְחֻצְיוֹ יְבֵשָׁה יְסוֹדִית, בְּגִין דָּא שַׁרְיָא עֲלָהּ רוּחָא שִׁכְלִית, דְּאִיהוּ חַם וְלַח, חַם לְחַמְמָא קְרִירוּתָא, לַח לְרַטְבָא יְבֵשׁוּתָא, דָּא שִׁכְלִי וְדָא יְסוֹדִי.

דִּבּוּר דָּא אָדָם, דְּכְלִיל מִכֻּלְהוּ, [3111]וּמָאן אַפִּיק לֵיהּ מַחֲשָׁבָה, וּבְגִין אִלֵּין שִׁכְלִיִּים הֲווֹ נָחֲתִין בְּקֶרְבָּנָא לְקֶרְבָּא קֶרְבָּנָא וּלְיַחֲדָא כֻּלָּא, וְאִלֵּין אִינּוּן בְּתְחִיַּית הַמֵּתִים, דְּבְהוֹן יְהֵא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקָרֵב עֻצָּם אֶל עַצְמוֹ, [3112]וְגִידִין וְעַרְקִין כֻּלְּהוֹן לְחַבְּרָא דָּא בְדָא, וְיִקְבְּלוּן אִלֵּין בְּאִלֵּין, וּמְשַׁלְּבִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות לו ה) מַקְבִּילוֹת הַלּוּלָאוֹת וְגוֹמֵר, בְּהַהוּא זִמְנָא יְהֵא חֶדְוָה וְנִגּוּנָא, בְּקֳרִיבוּ דִּלְהוֹן.

תקונא עשרין ותרין

[דף סא ע"ב, סב ע"א]

(דף סא ע"ב) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, [3113]חַד אִיהוּ דְּלָא אִתְגַּלְיָיא, וּבָרָא תְּרֵין. [3114]תְּרֵין אִינּוּן ב', וְאִינּוּן תְּרֵין עָלְמִין סְתִימִין, [3115]וּבַמֶּה בְּרָא לוֹן בְּנִקּוּדָא חֲדָא סְתִימָא, [3116]רֵאשִׁית אִתְקְרֵי, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (תהלים קד כד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, [3117]וּתְרֵין עָלְמִין סְתִימִין לָא הֲווֹ אִתְגַּלְיָין, עַד דְּעָבִיד לוֹן תְּרֵין לְבוּשִׁין, וּמַאי נִינְהוּ אֶת הַשָּׁמַיִם (דף סב ע"א) וְאֶת הָאָרֶץ, אֶת הַשָּׁמַיִם [3118]לְבוּשָׁא לְעָלְמָא עִלָּאָה [3119]דְּאִתְבְּרִי בְּנִקּוּדָה עִלָּאָה, וְאֶת הָאָרֶץ לְבוּשָׁא לְעָלְמָא תַּתָּאָה דְּאִתְבְּרִי בֵּאלהי"ם דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה. י' רֵאשִׁית אִתְקְרֵי [3120]וְאִיהוּ [3121]אַבָּא דְּכֻלָּא, ה' אלהי"ם וְאִיהִי אִמָּא דְּכֹלָּא אֵם כָּל חָי, [3122]וְחָכְמָה דְּאִיהוּ אַבָּא לָא אִשְׁתְּמוֹדָע אֶלָּא בְּבִינָה דְּאִיהִי אלהי"ם, [3123]וְתַמָּן י"ה אַבָּא וְאִימָּא כַּחֲדָא, תְּרֵין עָלְמִין סְתִימִין, ו"ה אִינּוּן תְּרֵין בְּנִין, וְאִינּוּן עָלְמָא דֵּין וְעָלְמָא דְּאָתֵי, ו' עָלְמָא דְּאָתֵי דְּאִיהוּ עָלְמָא אֲרִיכָא, ה' עָלְמָא דֵּין דְּלַאו אִיהוּ אֲרִיךְ.

[3124]ב' תְּרֵין הֵיכָלִין לְתְרֵין אַתְוָון דְּאִינּוּן י"ה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (איוב כח יג) אלהי"ם הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ, וּמַאי נִיהוּ ב' הֵיכָלִין אִלֵּין, אֶלָּא חַד אִיהוּ אהי"ה, וְתִנְיָינָא אדנ"י, וְתַרְוַיְיהוּ אִינּוּן כְּנוּיִין לְתְרֵין אַתְוָון

[3109] **ראיה בלבא.** כנ"ל הלב רואה, והוא אותיות אריה כמו שמפרש והולך, והוא מסטרא דנפשא וכן מוח - חום כנ"ל:

[3110] **ריחא בריאה.** דריח הוא ברוחא דחוטמא וזה שאומר עליה כו':

[3111] **ומאן אפיק ליה מחשבה.** דזהו ענין נפש המדברת רוצה לומר שכלי מחשבי כידוע ונקרא דיבור פנימי:

[3112] **וגידין וערקין כו' ויקבלון כו'.** ועיין לעיל ל"ח א' ובההוא זמנא אינון אברים מקבלין כו' וכד אינון מקבלין כל ספיראן מקבלין כו' וכל חד כו':

[3113] **תיקון כב.** לא גרסינן בראשית - דקאי אברא. **חד.** רוצה לומר כתר:

[3114] **תרין אינון ב'.** רוצה לומר ב' דבראשית, וכן הוא אלקים - לשון רבים, וכמו שמפרש והולך ואינון תרין כו' ורוצה לומר חו"ב שבבינה וכמו שאומר לקמן:

[3115] **ובמה ברא כו'.** והוא יו"ד העצמי שבשם, ותרין הנ"ל הן י"ה של ה' ראשונה:

[3116] **ראשית כו'.** וזה שאומר בראשית רוצה לומר עם ראשית ברא הכתר את אלקים כנ"ל:

[3117] **ותרין עלמין סתימין לא כו'.** ורוצה לומר זה שאומר את השמים וגם כן ברא עם הראשית אבל ואת הארץ לא קאמר רק אברא אבל לא בראשית אלא אלקים ולכן לא קאמר והארץ:

[3118] **לבושא לעלמא עילאה.** יו"ד שבה"א אבל יו"ד העצמי אינו מתלבש כלל, אור הראשון כידוע:

[3119] **דאתברי כו' דאתברי כו'.** קאי על הלבושין וכמו שאומר למטה:

[3120] **ואיהו כו' כל חי.** רוצה לומר מלכא דשלמא דיליה והיא מקור חיים נשמת חיים:

[3121] **אבא דכלא.** שגם זו"נ או"א לבריאה אלא שהן או"א לכולא, וכן למטה אדה"ר בדרגא דאבא לכלא וכן חוה וכמו שמפרש והולך:

[3122] **וחכמה דאיהי כו'.** דעצמו אינו מתלבש כלל כנ"ל לכן אי אפשר להתגלות וכמו שכתוב (איוב כח כא) ונעלמה מעיני כל חי כו' - אף מכל חי הנ"ל:

[3123] **ותמן י"ה כו'.** י' של הה"א, וזה שאומר כחדא כו' ולא מתפרשין כו' שהן באות אחת:

[3124] **ב' תרין היכלין כו'.** רוצה לומר ב' של בראשית וזה השם של בי"ה וזה שכתוב (ישעיהו כו ד) כי בי"ה כו' ואמרו (מנחות כט ע"ב) עולם הבא ביו"ד ועולם הזה בה', וע"י התלבשות בהיכלין דב':

י״ה אַבָּא וְאִימָּא, [3125]וְהָכִי סְלִיק חוּשְׁבַּן אהי״ה אדנ״י (ס״א וחושבן אלהי״ם) לְחוּשְׁבַּן כְּנוּ״י, [3126]וּבָהּ גְּנִיזִין אַבָּא וְאִימָּא, וְדָא אִיהוּ הַנִּסְתָּרוֹת לַיהו״ה אלהינ״ו (דברים כט כח) י״ה, וְדָא אִינּוּן סְתִירִין וּגְנִיזִין, [3127]וְאִינּוּן סְתִרֵי דְאוֹרַיְיתָא מַמָּשׁ, וּבְגִין דְּאִינּוּן סְתִירִין, צָרִיךְ דְּלָא לְגַלָּאָה לוֹן, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְעָרְיָין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ויקרא יח ז) עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֶּה, לֹא תְגַלֶּה וַדַּאי מִן כְּסוּיָא דִלְהוֹן.

[3128]קֻם בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא פָּתַח וְאָמַר, סָבָא סָבָא נְחֵית הָכָא, דְּהָא שְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא קָא נְטִירַת לָךְ וּלְחַבְרָךְ, בְּאוֹמָאָה עֲלַיְיכוּ לָא תִתְעַכְּבוּן הָתָם לְנַחֲתָא הָכָא אַתּוּן, וְהָכִי אוֹמִינָא לְכָל אִינּוּן מָארֵי מְתִיבְתָּא [3129]עִלָּאָה וְתַתָּאָה, דְּיהוֹן כֻּלְּהוֹן נָחֲתִין עִמְּכוֹן, וְכֵן אֲנָא אוֹמִינָא לְאִינּוּן מַלְאָכִין וַחֲיָילִין קַדִּישִׁין דִּי מְמַנָּן לְנַטָּרָא לְכוּ, וְלָאו לִיקָרָא דִידִי עֲבִידְנָא וְלָאו לִיקָרָא דְאַבָּא וְאִמָּא, אֶלָּא לִיקָרָא דִשְׁכִינְתָּא.

מִיָּד קָלָא אִתְעַר בְּעַנְפֵּי אִלָּנִין דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, [3130]עִלָּאִין נָחְתוּ, (מלאכין) (נ״א תתאין) אִתְכַּנְּשׁוּ לְנַחֲתָא, בְּאִלֵּין מָארֵי מְתִיבְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, דְּהָא רְשׁוּתָא אִתְיְיהִיב לְכוּ מִלְּעֵילָּא, מִיָּד כֻּלְּהוּ אִתְפַּשְׁטוּ מִדִּיוּקָנֵיהוֹן, וְאִתְלַבְּשׁוּ בְּאַוִּירִין דְּהַאי עָלְמָא דְּאִיהוּ כְּנוּי וּסְתִירָה לְאַתְוָון קַדִּישִׁין.

אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ קָא אַקְדִּים לְתַקָּנָא לוֹן מוֹתְבַיְיהוּ, [3131]פָּתַח וְאָמַר רַבִּי רַבִּי בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, [3132]דְּפוּמָא דִילָךְ אִיהוּ מְמַלֵּל רַבְרְבָן בְּאוֹרַיְיתָא, מְנַיֵּהּ מְזַדְּעְזְעִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, [3133]וּפוּמָא דִילָךְ [3134]אִתְמַר בָּהּ (שמות יט יח) וְהַר סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ וכו׳, בְּגִין [3135]דְּאָת י׳ [3136]שַׁרְיָא בְּמוֹחָא דִילָךְ, ה׳ בְּלִבָּךְ דְּאִיהִי בִּינָה, [3137]וּבָהּ לֵב מֵבִין, ו׳ בְּפוּמָא דִילָךְ, וּמְנַיֵּהּ וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת (שם כ יח), דְּאִיהוּ [3138]בְּאִינּוּן הֲבָלִים דְּנָפְקִין מִפּוּמָךְ, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (תהלים כט ז) קוֹל יהו״ה חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ.

[3139]שִׁית עִזְקָאן אִינּוּן בַּקָּנֶה, דִּבְהוֹן סָלִיק ו׳, וְאִינּוּן ו׳ דַּרְגִּין לְכָרְסַיָּיא, ה׳ בְּלִבָּא [3140]אִיהִי הֲבַ״ל ה׳ ל״ב, דְּוַדַּאי אִיהִי ה׳ בְּלִבָּא, ו׳ (קול) בְּקוֹל דְּנָפִיק מִנַּיֵּהּ, וְהַאי אִיהוּ קוֹל דְּנָפַק מֵהֶבֶל.

[דף סב ע״ב]

וּתְרֵין בָּתִּין אִית בְּלִבָּא, חַד אַפִּיק הֶבֶל, וְחַד אַפִּיק הֶבֶל וְאִינּוּן ה׳ עִלָּאָה ה׳ תַּתָּאָה, בִּתְרֵי בָּתֵּי לִבָּא, [3141]דְּאִנּוּן

[3125] **והכי סליק כו׳.** שהן כינויין לי״ה והן גימטריה גם כן אלקים:

[3126] **ובה גניזין.** רוצה לומר בתוך הכינויין ההיכלין הנ״ל וחוזר כאן משום שרוצה לומר ודא איהו הנסתרות כו׳:

[3127] **ואינון סתרי כו׳.** שב׳ לבושין שמים וארץ הן בתורה שבכתב ובעל פה, ותרין עלמין סתימין הן סודות של בכתב ובעל פה, ואותן הסודות עצמן הן מכוסין בכינויין כמו שאנו מכנין אותן בצורת אדם ושאר דמיונות ושמות והן ההיכלין הנ״ל וזה שאומר לא תגלה כו׳. וענין הפסוק בראשית הוא, עם ראשית ברא את אלקים, ואלקים בתוך שמים וארץ, ועוד עם ב׳ וראשית ברא האלקים את שמים וארץ שע״י ראשית וב׳ הנ״ל ברא בינה זו״נ כנ״ל:

[3128] **קם סבא כו׳.** כנ״ל, שז׳ סבין הנ״ל הן ז׳ ספירות והשכינה משמש להם כמו שאומר בריש תיקון כ״א והוא שייך לשם וזה שאומר נטירת לך ולחברך:

[3129] **עלאה ותתאה.** דחג״ת ונה״י כמו שאומר בתיקוני זהר חדש והכל בשביל השכינה כמו שמפרש והולך שהן מסטרא דבעלה:

[3130] **עלאין נחתו מלאכין כו׳.** עלאין אמר על בני המתיבתין:

[3131] **פתח ואמר.** רוצה לומר הסבא:

[3132] **דפומא דילך איהו סיני דבורא דילך באורייתא כו׳.** רוצה לומר דכתיב (שמות יט טז) ויחרד כל העם כו׳:

[3133] **ופומא דילך כו׳.** רוצה לומר שהפה הוא ה׳ בתראה, כמו שאומר לעיל י״ג א׳ ושאר מקומות, עשן כלו הן ההבלים, מפני אשר ירד ה׳ - שם הוי״ה כמו שמפרש והולך:

[3134] (מתל״ה) **אתמר בה והר סיני כו׳.** שהיא נקראת הר כידוע. והענין, כמו שראשו כתם פ״ז - בשם ופנים ואחור, וכן בשם דידה ג׳ - היכל וגן ולבנה - פז, אדני פז, וכולם הן הר, וזה שאמרו ברעיא מהימנא ריש פרשת ויקרא באתי לגני זהו מלכות אדנ״י, הזכיר השם דהוא מרומז כנ״ל.

[3135] **דאת י׳ שריא כו׳.** חכמה במוח שלו:

[3136] **שריא במוחא דילך ה׳ כו׳ ו׳ בפומא כו׳.** רוצה לומר הקולות, והפה שהוא הדיבור כבר פירש שהוא ה׳:

[3137] **ובה לב מבין.** מביא ראיה שבינה בלב והראיה הוא מאותיות דר׳ עקיבא:

[3138] **דאינון הבלים כו׳.** רוצה לומר שרואין את ההבלים, דעל קול לא יתכן ראיה, ומביא ראיה דנקרא הבלים קולות דכתיב קול ה׳ כו׳ ולהבות אינון הבלים, וכמו שאומר לקמן תיקון ס״ט, וזה שכתוב (שמות יט יח) אשר ירד ה׳ עליו באש, ומפני שאמר קול ה׳ חוצב כו׳ שכל ההוי״ה הוא בדבור, שלמעלה אמר די״ה אינון בחו״ב שאינו ענין רק לתוכיות הדבור, עתה מפרש כל ההוי״ה בדיבור ובהיפוך שהוא מסטרא דנוק׳ להבות אש ומפרש והולך:

[3139] **שית עזקאן כו׳.** והן ששה קולות דהבו כו׳ (תהלים כט), וקלא שביעאה עלייהו וכמו שאומר לקמן תיקון ל׳ ע״ז ב׳, והן ז׳ הקולות דבפרשה וכמו שבארנו שם, והוא ו׳ של השם:

[3140] **איהי הבל.** דהבל שריא בלבא והוא נהר היוצא מן עדן, קול גדול ולא יסף. ומפרש והולך, ה׳ ל״ב - זהו ראיה דה׳ בלב והוא ה׳ דהששי עם ל״ב אלקים:

[3141] **דאינון לקבל כו׳.** רוצה לומר זהו בתי לבא, ולבא איהו בית המקדש, לבא דכל עלמא וכמו שאומר בזהר פרשת שלח קס״א

לָקֶבֶל בַּיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, [3142]ו' קוֹל דְּנָפִיק מִתַּרְוַיְיהוּ, [3143]י' דִּבּוּר דְּשַׁרְיָא בְּפוּמָא, [3144]וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים לג ו) בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ, [3145]וְאֵיהוּ דִּבּוּר חַד דִּכְלִיל עֶשֶׂר אֲמִירָן, [3146]וְרָזָא דְּמִלָּה אַחַת דִּבֶּר אלהי"ם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי (שם סב יב), [3147]לְאַחֲזָאָה בָּהּ דַּעֲשַׂר דִּבְּרָן בְּדִבּוּר חַד אִתְאֲמָרוּ, שְׁתַּיִם זוּ אִלֵּין אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ, [3148]וְאֵיהוּ אֶחָד חַד בֵּינַיְיהוּ, [3149]וְדָא אִיהוּ דְּאַמְרָן דִּבְתַרְוַיְיהוּ תַּלְיָין פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתַּרְוַיְיהוּ מַלִּיל [3150]לְמֵיהַב יְקָרָא לְאוֹרַיְיתָא, דְּהָא אִיהוּ בְּדִבּוּרָא חַד אָמַר כֹּלָּא, וְלָמָּה אָמַר שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, ז"ו אֶחָ"ד, הֲוֵי בְּחוּשְׁבַּן, דִּתְרֵי תּוֹרוֹת הֲווֹ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד בֵּינַיְיהוּ וּשְׁמֵיהּ חָד, [3151]וּמִתְּרִין דְּבוּרִין נָפַק קָלָא (דף סב ע"ב) [3152]וְאִתְפְּלִיג לְשַׁבְעִין קָלִין, לְקֶבֶל שַׁבְעִין אַנְפִּין, וְקָטַל בְּהוֹן שַׁבְעִין אוּמִין עַל

ב' עיין שם בארוכה:

[3142] **ו' קול דנפיק כו'.** שב' ההי"ן כאן במקום י"ק, וא"ו נפיק מביניהון:

[3143] **י' דבור כו'.** כמו שמפרש והולך ואיהו דבור חד כו':

[3144] **ועליה אתמר בדבר כו'.** דלמעלה אמר דשמים ביוד נבראו כמו שאומר לעיל את השמים לבושא עילאה דאתברי בנקודה עילאה כו', ואמר שם ו' עלמא דאתי דאיהו עלמא אריכא דאין מות שם והוא נברא ביוד והוא השמים ועיין מה שבארנו שם, לכן אמר כאן דיוד הוא דבורא ומתהפך כחומר חותם וכמו שאומר לקמן ע"ב, כגוונא דא י' כו' ולבתר בשור כו', וכמו שאומר לעיל בתיקון י"ט עיין שם:

[3145] **ואיהו דבור חד דכליל כו'.** כמו שאמרו (בבהיר) נגע בבת וכליל בה כל עשר אמירן, והיא יוד הנ"ל דכליל עשרה באות אחת:

[3146] **ורזא דמלה אחת כו' לאחזאה כו' ואיהו אחד בינייהו כו'.** הענין כי עשרת הדברות נאמרו בדבור אחד וחזרו ונאמרו בפרטות וכמו שאמרו במכילתא פ' יתרו את כל הדברים מלמד שאמר המקום עשרת הדברות בדבור אחד מה שאי אפשר לבשר ודם לומר כן שנאמר את כל הדברים, ומה תלמוד לומר אנכי ולא יהיה לך אלא מלמד שאמר המקום י' הדברות בדבור אחד וחזר ופרטן דבור דבור בפני עצמו, ורוצה לומר אם כן מה תלמוד לומר אנכי ולא יהיה לך דאמרינן (במכילתא לקמן ובפ"ג דשבועות זכור) אנכי ולא יהיה לך נאמרו בדבור אחד, לזה תירץ דחזר ופרטן, ובאלו הפרט אף על פי כן נאמרו אלו השנים בדבור אחד, ואלו שנים נאמרו מפי הגבורה כמו שמפרש והולך בסוף מכות, ואע"ג שנאמר את כל הדברים דבר ה' אל כל קהלכם וכבר הרגיש רש"י שם בזה אבל הענין דזה בכללות וזה בפרטות, וכל מה שדבר עמהם הכל בדבור אחד, וזהו אחת דבר אלקים - בכללות והוא יוד של שם, ואח"כ שתים זו שמעתי - בדבור אחד, ואמר זו, דזו - אחד בחושבן, ואלו שמעו ממש, דעשר בכללות לא הבינו שלכן חזר ופרטן ומה שכללן - להודיעך שהכל אחד וכמו שאומר בבהיר ג' ג' הא למדת דכלהו בחדא מילתא אמיר' ובעבור שלא יטעו ישראל כו' ובעבור כו' עיין שם, וזה שתים כו' שמעתי אבל תרי"א צוה לנו משה כמו שאמרו בגמ' שם והם דברי רש"י ששמעו (בחיתוך) הקול לבד אבל לא כמו שפירש על שאר דברות אלא כולן ביחד:

[3147] **לאחזאה בה כו'.** הוא על הכלל הנ"ל דאחת דבר אלקים:

[3148] **ואיהו אחד בינייהו.** כמו שאומר למטה, בחושבן זו:

[3149] **ודא איהו דאמרן דמתרווייהו תליין כו'.** כמו שאומר בזהר פרשת יתרו צ"א א' אנכי ולא יהיה לך אתמר ברזא דאורייתא ודא איהו זכור ושמור כו' אלין אינון תריסר פקודין עילאין דכלילן כו' ובאלין תריסר תליין כו' ולכן ניתנה התורה מימינא ושמאלא וכמו שאומר לקמן בתיקון ל"ב ע"ט ב' ועמודא דאמצעיתא בינייהו מייחדן וכמו שאומר שם, וזה שאומר כאן וקב"ה מתרווייהו כו' דהא איהו כו', דבב' זו"נ א' המייחדן סוד ב' ואלף, והוא התורה בין עשה ולא תעשה - עמודא דאמצעיתא ביניהן, וכן שמו המייחדן וכמו שאומר למטה והכל בדרגא דעמודא דאמצעיתא והן שם הוי"ה: אחת דבר אלקים, וידבר אלקים את כל הדברים כו' - הוא יוד של שם כנ"ל, שתים הן ב' דברות הנ"ל, מצוות עשה ומצוות לא תעשה, ב' תורות כמו שאומר לקמן הן משתי ההין שהן ימינא ושמאלא כמו שאומר לעיל ל"ט ב' ושתי כתפות חוברות כו' דאינון ימינא ושמאלא ואינון ה"ה, והן הן ב' תורות - ז"ו שמעתי, קב"ה עמודא דאמצעיתא - חד בינייהו והוא וא"ו, וכן וא"ו בחושבן זו, אחד, והוא המייחד הכל. והענין, שבתחלה נאמר להון בכללות - ומתו, והוריד הקב"ה הטל והחיה אותן ואמר להן עוד שתי הדברות בדבור אחד, והן אמרו מיד למשה קרב אתה ושמע, ולכן בדברות אלו נאמר בלשון הקב"ה: אנכי כו', על פני, כי אנכי כו', ובשאר נאמר בלשון משה: את שם ה' כו', והענין כי בתחלה נאמר להן בדרגא דנוק', יו"ד הנ"ל, לכן מתו, וחזרו וחיו - להשאר בדרגא דדכורא, והן אלו ג' אותיות: שתים זו, וכמו שאומר בזהר פרשת ואתחנן רס"א א' ב' ואת תדבר אלינו כו' דהא בשעתא קדמיתא מתו מאי טעמא בגין כו' וקמו ובעאן לאעלא לאילנא דחיי כו':

[3150] **למיהב יקרא לאורייתא כו'.** כמו שאומר לקמן ואיהו לא הוה ממלל באלין כו', דשמיה ויקרא הוה באורייתא כמו שאומר לקמן זה שמי כו', דשם הוי"ה דהוא שם אחד - מיחד מצוות עשה ומצוות לא תעשה, וזה שאומר דתרין תורות הוו וקב"ה חד בינייהו, ושמיה חד בשם הוי"ה כנ"ל, ותרי תורות ומצוות עשה ומצוות לא תעשה הן אנכי ולא יהיה לך, והקב"ה שדיבר בדבור אחד מייחדם ובשמו:

[3151] **ומתרין דבורין נפק קלא.** כמו שאומר לקמן דמב' ההי"ן נפיק הקול כמו שאומר ו' קול דנפיק מתרווייהו:

[3152] **ואתפליג לע' קלין.** דעמודא דאמצעיתא כולל ע' קלין, ע' אנפין, ע' נפש, ע' משפחות, וכמו שאומר למטה ומניה סליק קול דאיהו עמודא דאמצעיתא ואסתלק לע' קלין והוא ע' נפש עם יעקב וכנגדו ע' אומות - יצב גבולות עמים למספר בני ישראל, ונגד אברהם ויצחק, ב' דבורין הנ"ל, הן ב' אומין עשו וישמעאל, וזה שאומר ואתפליג כו' ובתרין דבורין קטיל כו', ואמר ומתרין דבורין נפיק קלא, דע' - שורשן ב', אנ"י וה"ו, ובכל אחד ל"ה, וכן בע' אומין ועיין מה שכתבתי לקמן בתיקון ל"ב ובמקום אחר בארוכה:

דְּלָא קַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא, וּבְתֵרִין דִּבּוּרִין קָטִיל לְתֵרִין אוּמִין, דְּאִינּוּן עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל דְּלָא בָּעוּ לְקַבְּלָא אוֹרַיְיתָא. [3153]דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד אִיהוּ, וְאִיהוּ לָא הֲוָה מְמַלֵּל בְּאִלֵּין קַלִּין וְדִבּוּרִין דְּאָנֹכִי, אֶלָּא לְאַחְזָאָה דִּשְׁמַיָּה וְיִקָּרֵיהּ הֲוָה בְּאוֹרַיְיתָא, [3154]וּבְגִין דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַלִּיל מִינָּהּ (נ"א בדינא), בְּגִין דְּיִתְזַעְזְעוּן כָּל אוּמִין דְּעָלְמָא מֵאִלֵּין דִּמְשַׁתְּדְלִין בָּהּ, וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה (שמות ג טו) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדוֹר דּוֹר, שְׁמִי עִם י"ה שְׂ"ה פְּקוּדִין דְּלָא תַּעֲשֶׂה, זִכְרִי עִם ו"ה רְמַ"ח פְּקוּדִין דַּעֲשֵׂה, לְאַחְזָאָה [3155]דְּאוֹרַיְיתָא בְּשְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְבְּרִיאַת, וְעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרִיאַת, [3156]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיהו מג ז) כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וכו', וּבָהּ שַׁרְיָיא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [3157]וּמִינָּהּ מַלִּיל בְּסִינַי.

[3158]וְאִית אוֹרַיְיתָא עִלָּאָה דְּלָא אִתְקְרֵי בָּהּ בְּרִיאָה אֶלָּא אֲצִילוּתָא דִּילֵיהּ, וְהִיא וְהוּא כֻּלָּא חַד, וְכָל בַּר נַשׁ דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תַּמָּן, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בִּבוּצִינָא קַדִּישָׁא, [3159]וּבוּצִינָא קַדִּישָׁא וַדַּאי פִּימָךְ אִיהִי סִינַי, [3160]שְׁבַע הֲבָלִים דְּנָפְקִין מִפּוּמָךְ שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא עֲלַיְיהוּ, דְּאִיהִי בַּת שְׁבַע, דְּאִינּוּן שֶׁבַע שְׁמָהָן דְּשְׁמָא מְפָרַשׁ, דְּאִיהוּ שְׁמָא דְּאַרְבְּעִין וּתְרִין אַתְוָון, [3161]דְּאִיהִי וַדַּאי [3162]בְּיֵהּ סָלְקָא לְשָׁבַע, דְּאִיהִי ה', ה' עִלָּאָה, [3163]וּמִנָּהּ סָלִיק קוֹל דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִסְתַּלַּק לְשַׁבְעִין קָלִין, [3164]דְּאִיהוּ סְלִיק לְאַוִּירָא דַּכְיָא, אַוִּירָא דְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי מַחְכִּים, מִסְטְרָא דְּחָכְמָה דְּאִיהִי י', [3165]וּבָהּ סְלִיק ו' לְעֵשֶׂר ו' זְמָנִין, וּב' הֵהִי"ן אִינּוּן ה' הֶבֶל מִלְּגָאו ה' הֶבֶל מִלְּבָר, וְתַרְוַיְיהוּ אִינּוּן בְּלִבָּא וּבְפוּמָא, אִינּוּן עֲשַׂר דִּבְּרָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [3166]וּבְהוֹן אִינּוּן לִבָּא וּפוּמָא שָׁוִין, וּמָאן דְּאִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא כְּדֵין צָרִיךְ דִּיהֵא פּוּמָא וְלִבָּא שָׁוִין, וְלַאו

[3153] **דהא קב"ה חד כו'.** רוצה לומר למה ניתנה באלו הנ"ל, אחת שתים זו, אלא להודיע דשם הוי"ה ברוך הוא - בתורה, וכמו שאומר למטה ובג"ד אמר קב"ה למשה זה שמי כו' שמי עם כו', דנכלל בתרי"ג מצות פקודין דאורייתא שמו הגדול יתברך ויתעלה, וכל זה להודיע לעמים שייראו מישראל וכמו שמפרש והולך:

[3154] **ובג"ד מליל בדינא.** רוצה לומר דכתיב וידבר אלקים, וניתנה באש חשך ענן וערפל וקולות וברקים בגין דיזדעזעון כו' וכמו שכתוב (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, ושם ה' - הוא באורייתא ומפרש והולך לאחזאה דאורייתא בשמא דקב"ה כו':

[3155] **דאורייתא בשמא דקב"ה אתבריאת.** כמו שאומר לעיל ד' ב', ה' קנני ראשית דרכו כו' ועיין מה שכתבתי שם:

[3156] **הה"ד כל הנק' כו'.** רוצה לומר דכתיב בשמי ולכבודי, וכבוד הוא תורה וכמו שאמרו (משנה אבות ו ג) אין כבוד אלא תורה, וכמו שאומר לעיל ד' ב' (ועיין שם ה' א' הה"ד כל הנקרא כו' עיין שם) והוא כבוד נברא וכמו שאומר שם ואית כבוד נברא כו' וזה שאומר ובה שריא כו' (כמו שאמרו אין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה ומינה מליל בסיני, דתורה מבריאה ניתנה, עיין בתיקוני זהר חדש פ"ט ג' ומה שכתבתי שם):

[3157] **ומינה כו'.** דאנכי הוא כסא והוא כבוד נברא ועלה אתמר ומראה כבוד ה' כו':

[3158] **ואית אורייתא כו'.** כמו שאומר שם ואית כבוד נאצל מסטרא דאורייתא כו', ושם ג' ב' דעשר ספירות דאצילות מלכא בהון כו' מה דלאו כו':

[3159] **ובוצינא קדישא ודאי כו'.** חוזר לענין ראשון:

[3160] **שבע הבלים.** דאינון הבל הבלים כמו שאומר לקמן ק"ו ב' שבע הבלים אינון בהאי קרא כו' עלייהו אתמר קול ה' כו' לכוונא בשכינתא עלאה דכל הבלים מינה תליין ומתלבשין בשכינתא תתאה דכלילא שבע שמהן אב"ג ית"ץ וחברוי דאינון כו', וזה שאומר כאן **שכינתא שריא כו'.** ואיהו הבל דלבר בפומא כמו שאומר למטה וב' ההי"ן אינון הבל כו':

[3161] **דאיהי ודאי ביה כו'.** כנ"ל דמינה תליין מתלבשין בשכינתא תתאה כו' ואינון ב' הבלים כמו שאומר למטה הבל דלגאו הבל דלבר:

[3162] **דאיהו ביה סלקא לשבע.** דמינה תלי' שבע דרגין והן שבע שמהן, הראשון בבינה ורוצה לומר בנהר היוצא ממנה והוא הדעת, הנהר דכליל ו' צינורין וכל צינור כליל שית כמו שאומר לעיל ל"ח א' והן ו"ק שכל אחד כולל ו', מי ברא אלה, וזה שאומר בתיקון ל' שביעאה באימא וה' תתאה בת שבע בת קול דכלילא משבע:

[3163] **ומינה סליק כו'.** רוצה לומר מה' עילאה דכלילא בה' תתאה והו' יוצא מבין שניהם ועיין מה שכתבתי למטה:

[3164] **דאיהי סליק לאוירא כו'.** רוצה לומר דהקול סליק לאויר דהוא מסטרא דחכמה כמו שמפרש והולך וכי היכי דה' תתאה דסליק לה' עילאה ונכלל בשם מ"ב, כן הוא"ו דסליק ליו"ד נכלל בשם ע"ב כמו שמפרש והולך:

[3165] **וב' ההי"ן כו'.** רוצה לומר דעם ב' ההי"ן דסליק מנהון הן ע', וב' ההי"ן עצמן ע"ב כמו שאומר למטה אלא דמתחיל לפרש ענין ב' ההי"ן היאך שהן י"ב, יו"ד דעשר דברין שאמר הקב"ה בפעם ראשונה וב' דברין דפעם שניה והן הכל חד דבפעם ראשונה נחלק גם כן לשנים ה' נגד ה' כמו שמפרש והולך והן שנים בכללות, והן בדבור אחד נאמרו וכן בפעם שניה אלא שבראשונה בבחינת ה' ובפעם שניה בכללות האות, וכל אחד כולל ה' ומפרש והולך. וב' ההי"ן וכו' ואינון תרווייהו כו'. ולמעלה אמר בב' בתי לבא היינו דכלילא שם אבל מקומה בהבל שבפה:

[3166] **ובהון אינון פומא כו'.** עיין בזהר פרשת יתרו פ"ד ב' אלא הכי תאנא חמשה קלין אינון לימינא וחמשה לשמאלא ואינון דשמאלא כלילין בימינא ומן ימינא אתחזי אינון דשמאלא והכא כולא איהו ימינא ואתכלילן אלין באלין מאן דהוה מסטרא דא חמי כו' הא כיצד כו' עיין שם, ושם במכילתא כיצד ניתנו עשרת הדברות חמשה על לוח אחת וחמשה על לוח אחת, כתיב אנכי ה' אלהיך וכנגדו לא תרצח מגיד הכתוב שכל מי שהוא שופך כו', כתיב לא יהיה לך וכנגדו לא תנאף מגיד כו', ואומר שני שדיך

לְמַגָּנָא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל מִי שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ אַל יִכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ.
[3167]תְּרֵין הֵהִי"ן וַדַּאי אִינּוּן תְּרֵין דִּבּוּרִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (תהלים סב יב) שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, [3168]ו' קַלָּא דְּנָפִיק מִנַּיְיהוּ, [3169]וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (דברים ד יב) קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים, וְהַאי קוֹל נָפִיק מִתְּרֵין דִּבּוּרִין דְּאִיהוּ ה"ה, דְּכִלִּילָן עֲשַׂר דִּבְּרָן, ה' בְּלוּחָא חֲדָא, וַהֲווֹ מְסַדְּרִין לְגַבַּיְיהוּ (דברים כט ט) רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם זִקְנֵיכֶם וְשׁוֹטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, הָא חָמֵשׁ בְּלוּחָא קַדְמָאָה, בְּלוּחָא תִּנְיָינָא הֲווֹ מְסַדְּרִין לְגַבַּיְיהוּ חָמֵשׁ תִּקּוּנִין אָחֳרָנִין, דְּאִינּוּן טַפְּכֶם נְשֵׁיכֶם וְגֵרְךָ מֵחֹטֵב עֵצֶיךָ עַד שֹׁאֵב מֵימֶיךָ, דָּא אִינּוּן ה', הָא תְּרֵין דִּבּוּרִין דִּכְלִילָן בְּהוֹן עֶשֶׂר, וְקָלָא דַּהֲוָה נָפִיק מִנַּיְיהוּ הֲוָה כְּלִיל לוֹן. (על פי ביהגר"א הושמט הקטע ודא ו' עד לע"ב שמהן)
ה' ה' תְּרֵין דִּבּוּרִין וּבְהוֹן עֶשֶׂר הָא תְּרֵיסַר, ו' הוּא סְלִיק בְּאָת י', ו' זְמִנִין י' דְּאִינּוּן שִׁתִּין הָא ע"ב, וְאִי תֵּימָא דִּבְאוֹרַיְיתָא מַלִּיל וְלָא יַתִּיר, לָא אִשְׁתַּכַּח אֲתַר לְעֵילָא וְתַתָּא דְּלָא מַלִּיל מִנֵּיהּ, אֲפִילּוּ בְּמַלְאָכִין, דְּלָא אִשְׁתַּכַּח דְּאוֹרַיְיתָא מַלִּיל וְלָא יַתִּיר, לָא אִשְׁתַּכַּח אֲתַר לְעֵילָא וְתַתָּא דְּלָא מַלִּיל מִנֵּיהּ, אֲפִילּוּ בְּמַלְאָכִין, דְּהָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כ יח) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל כו'.

[דף סג ע"א]

בְּגִין דְּכַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא לְמַלְּלָא בְּמַלְאָכַיָּא נָחַת שְׁמֵיהּ עֲלַיְיהוּ, כְּגַוְונָא דָּא יהו"ה, [3170]י' בְּחַיָּה חֲדָא דְּאִיהִי אַרְיֵ"ה, וּבֵיהּ אִתְּמַר (עמוס ג ח) אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא, וּבְאַן אֲתַר י' בְּרֵישָׁא ה' עַל גַּדְפּוֹי ו' בְּפוּמֵיהּ ה' בְּזָנְבֵיהּ, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר הֲוִי זָנָב לַאֲרָיוֹת וכו', וְדָא הוּא וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם (יחזקאל א י), וּלְבָתַר הֲוָה נָחִית בְּחַיָּה דְּשָׁמָה שׁוֹר, כְּגַוְונָא דָּא הוה"י, ה' בְּרֵישֵׁיהּ ו' בְּפוּמּוֹי ה' (דף סג ע"א) בְּגַדְפּוֹי י' בְּזָנְבֵיהּ, וְדָא אִיהוּ וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל, וּלְבָתַר הֲוָה נָחִית עַל חַיָּה שֶׁשָּׁמָה נָשֶׁר, כְּגַוְונָא דָּא והי"ה, ו' בְּרֵישֵׁיהּ ה' בְּפוּמֵיהּ י' בְּגַדְפּוֹי ה' עַל זָנְבֵיהּ, וְדָא אִיהוּ וּפְנֵי נָשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּם, [3171]וְאִינּוּן תְּרֵי עֲשַׂר אַנְפִּין, [3172]לְכָל חַד שִׁית, סָלְקִין לְע"ב, וְדָא אִיהוּ וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת (שמות כ יח).
וְאָדָם רָכִיב עַל גַּבַּיְיהוּ דָּא מטטרו"ן, [3173]דְּאִיהוּ כְּלִיל שְׁמָא דְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון, וְאִינּוּן (שית אתוון, ולכל את סלקין שית), ז' תֵּיבִין וּבְכָל תֵּיבָה שִׁית אַתְוָון וְסָלְקִין לְמ"ב, וְדָא אִיהוּ שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ, שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף (ישעיהו ו ב).
[3174]דְּכְמָה דְּאִיהוּ שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דמ"ב וע"ב לְעֵילָא, כַּךְ אִיהוּ שְׁמָא דמ"ב וע"ב לְתַתָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים מח יא) כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִי"ם כֵּן תְּהִלָּתְךָ עַל קַצְוֵי אֶרֶץ, וְדָא אִיהוּ וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת, וְאִינּוּן הֲווֹ מַלְאָכִין, דְּכָל חַד הֲוָה אִתְעֲבִיד קוֹל וּפָרַח בְּאַוִּירָא, וְכָל חַד מִיִּשְׂרָאֵל דַּהֲוָה אָמַר נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע הֲוָה שַׁרְיָא בְּפוּמֵיהּ, וַהֲוָה אוֹלִיף לֵיהּ אוֹרַיְיתָא כֻּלָּהּ.
וּלְבָתַר מַלִּיל עִמְּהוֹן מִן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים ד לו) מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת קוֹלוֹ לְיַסְּרֶךָּ, וְעַל הָאָרֶץ הֶרְאֲךָ אֶת אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה וכו', בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע [3175]מִיָּד יִ שְׁמְחוּ הַ שָּׁמַיִם וְ תָגֶל הָ אָרֶץ (ד"ה א טז), לְבָתַר הֲוָה מְמַלֵּל עִמְּהוֹן מֵאַרְבַּע סִטְרִין, וַהֲווֹ מִסְתַּכְּלִין לְגַבֵּי מִזְרָח וַהֲווֹ שָׁמְעִין יָת קָלָא, וּלְגַבֵּי מַעֲרָב וְדָרוֹם וְצָפוֹן הֲווֹ שָׁמְעִין יָת קָלָא, לְאַחְזָאָה דְּמִכָּל אֲתַר מַלִּיל עִמְּהוֹן, וְלָא הֲוָה אֲתַר לְעֵילָא

כשני עפרים ואומר ידיו גלילי זהב כו':

3167 **תרין ההין וודאי כו'.** עתה מפרש שהן שנים ולמעלה עשרה והן ע"ב וכמו שאומר למטה:

3168 **ו' קלא דנפיק כו'.** לומר שלכך נכלל בהן אע"ג דה' תתאה בפה מכל מקום נכלל גם כן בלב כנ"ל ומתרווייהו נפיק וכן כשיוצא מן הפה יוצא מה' תתאה והוא - זו שמעתי כנ"ל:

3169 **ועליה כו' קול.** מב' דברים, ואתם שומעים, זו שמעתי :

3170 **י' בחיה חדא כו'.** כפי צרופיהן כידוע:

3171 **ואינון תרי עשר כו'.** ד' פנים הוי"ה בכל אחד:

3172 **לכל חד שית.** תרין אודנין ותרין עיינין וחוטמא ופומא (ועיין לקמן ס"ו א' מאי פניו אנפוי כו'):

3173 **דאיהו כליל כו' ולכל את כו'.** כמו שאומר לעיל ל"ח א' והוא הנהר דכליל י"ק כנ"ל וזה סוד עשר ספירות בלימה, דעשר ספירות הן יוד אתוון דשמא מפרש דאדם ובו מ"ב דבלימה ומ"ה דאדם:

3174 **דכמה דאיהו שמא כו'.** ב' ההין - מ"ב, וי' - ע"ב, ובהוי"ה מלמטה למעלה דמ"ב למעלה וכמו שאומר כאן ובזהר פרשת תרומה עיין שם:

3175 **מיד ישמחו השמים כו'.** כמו שאמרו (שבת פח ע"א) בתחלה יראה כו', ונעשה - הוא בעובדא בארץ, ונשמע - בדבורא בשמים, וכמו שאומר לעיל ל"ט א' עיין שם ישמחו כו' י"ה בשמים ו"ה בארץ, ולכן הקדימו נעשה לנשמע כי סוף המעשה - תחלת המחשבה, ארץ קודם לשמים, וכן העשיה היא התכלית - סוף במעשה ותחלה במחשבה, כמו שאמרו (ברכות יז ע"א) תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים:

וְתַתָּא דְּלָא מַלִּיל עִמְּהוֹן, לְאַחְזָאָה דְּמִלֹּא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, דְּאִיהוּ סָבִיל עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְאִיהוּ סָמִיךְ עִילָּא וְתַתָּא וְכָרְסַיָּא יְקָרָא, וּמַלְאָכִין וְנִשְׁמָתִין, אִיהוּ[3176] סָבִיל כֹּלָּא, וְקָשִׁיר כֹּלָּא, וּמְיַחֵד כֹּלָּא, וְלֵית מָאן דְּסָמִיךְ לֵיהּ.

[3177]וְאִיהוּ אִתְקְרֵי בְּכָל שְׁמָהָן, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא תּוּקְפֵּיהּ בְּכָל שְׁמָא וּשְׁמָא, מֵהַהוּא דַּרְגָּא וּמְמַנָּא דְּשַׁרְיָא עֲלֵיהּ, וְלֵיהּ לֵית שְׁמָא יְדִיעָא, [3178]וְאִיהוּ אִתְקְרֵי חַד בְּחוּשְׁבָּן כַּד שַׁרְיָא בְּדַרְגָּא דְּאִינּוּן (אחרנין) (נ"א אחדין) מִשְּׁאָר דַּרְגִּין, וְאִיהוּ לֵית לֵיהּ חוּשְׁבָּן, כַּד שַׁרְיָא עַל כָּל עָלְמִין (ס"א עלאין) וְעַל כָּל מְמַנָּא דִּלְהוֹן, אִתְקְרֵי עַל שְׁמֵיהּ, לְאַחְזָאָה לְכָל חַד מִיִּשְׂרָאֵל מֵאַתַר דְּקָרָאן לֵיהּ לְפוּם צָרְכַיְיהוּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין לְהַחְכִּים יַדְרִים.

קָם בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא וְכָל מָארֵי מְתִיבְתָּאן, וְאִשְׁתַּטְחוּ קַמֵּי סָבָא, וּבְרִיכוּ לֵיהּ, אָמַר בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא וַדַּאי הַאי סָבָא מֵאָתַר דְּעַתִּיק יוֹמִין קָא אָתֵי, וְתַמָּן אִתְרַבֵּי, זַכָּאָה חוּלְקָנָא דְּזָכֵינָא לְמִשְׁמַע מִלִּין עַתִּיקִין, מֵאָתַר דְּעַתִּיק יוֹמִין, זַכָּאָה חוּלְקָנָא דְּזָכֵינָא לְהַאי.

[3179]קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁי"ת בְּרִי"ת אֵ"שׁ, דְּאִיהוּ אוֹת וּרְשִׁימוּ דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין בֵּיהּ קַיְימִין, [3180]אִיהוּ אוֹת דְּצָבָא דִּלְעֵילָּא, וְאִיהוּ אוֹת דְּצָבָא דִּלְתַתָּא, דִּבְהוֹן אִתְקְרֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יהו"ה צבאו"ת, [3181]אִיהוּ אוֹת וּבְרִית דְּבֵיהּ קַיְימִין שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ירמיה לג כה) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חוּקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי, [3182]אִיהוּ אוֹת וַדַּאי, דְּאִיהוּ רְשִׁימוּ דְּחוֹתָמָא דְּמַלְכָּא.

[דף סג ע"ב]

אַדְהָכִי הָא סָבָא קָא נָחִית לְגַבֵּיהּ כְּמִלְּקַדְמִין פָּתַח וְאָמַר רַבִּי רַבִּי (י') בְּרִית אִיהוּ וַדַּאי צַדִּיק ח"י עָלְמִין, דְּאִיהוּ י' זְעִירָא מִסְטְרָא דְּחָכְמָה דִּלְעֵילָּא, דְּכַד נָחֲתָא י' לְגַבֵּיהּ, אַף עַל גַּב דְּאִתְרְמֵיהּ י' עִלָּאָה אִתְקְרֵי, כַּד נָחִית לְגַבֵּי צַדִּיק י' זְעִירָא אִתְקְרֵי, וְאָת ו' אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ ו' עִלָּאָה בְּאַתְרֵיהּ בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, כַּד נָחִית לְגַבֵּי צַדִּיק לְאִתְחַבְּרָא בֵּהּ', ו' זְעִירָא אִתְקְרֵי, וְהֵ' עִלָּאָה כַּד נָחֲתָא לְגַבֵּי צַדִּיק, הֵ' זְעִירָא אִתְקְרֵיאַת, אַלְפָּא בֵּיתָא דְּאַתְוָון זְעִירָן בֵּיהּ אִינּוּן, וְאַף עַל גַּב (דף סג ע"ב) דְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא בֵּיהּ כְּלִילָן, סְתִימִין אִינּוּן בֵּיהּ, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר (תהלים כה יד) [3183]סוֹד יהו"ה לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם, וְאִי סְתִימִין אִינּוּן בֵּיהּ, בְּמַאי אִשְׁתְּמוֹדְעָן, בִּשְׁכִינְתָּא, [3184]דְּאִיהִי אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנַהֲרָא כַּד נָחִית יהו"ה לְגַבֵּי צַדִּיק לְנַהֲרָא בָּהּ וַדַּאי, וּמִנָּהּ אִשְׁתְּמוֹדְעָן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה ט כב) כֹּה אָמַר יהו"ה אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ, אִי אִיהוּ תַּמָּן אִתְקְרִיאַת אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנַהֲרָא, [3185]וּבַהֲהוּא זִמְנָא כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַ מִתְהַלֵּל הַ שְׂכֵל וְ יָדוֹעַ (שם כג), וְאִם יִסְתַּלֵּק מִצַּדִּיק וְאִשְׁתָּאַר אִיהוּ [3187]חָרֵב וְיָבֵשׁ, מִיָּד אִתְקְרִיאַת אַסְפַּקְלַרְיָאָה דִּלָּא נַהֲרָא, בְּהַהוּא זִמְנָא אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ.

3176 **סביל וקשיר ומייחד.** מסטרא דג' דרגין, סביל מלשון אש סביל אשא, וסביל הכל, ומייחד - מסטרא דעמודא דאמצעיתא יחודא דכלהו, וקשיר - מסטרא דבינה דהיא קשר המרכבה ג"ר בז"ת, ואמר כרסייא יקירא ומלאכין ונשמתין שהן ג' עולמות בי"ע, ועילא ותתא הוא שמים וארץ שלנו:

3177 **ואיהו אתקרי בכל כו'.** רוצה לומר כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' בא מ"ב ב' דהא קדם דברא דיוקנא בעלמא כו' נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא כו' עיין שם בארוכה:

3178 **ואיהו אתקרי חד כו' דאינון אחרין כו'.** מקום היחוד:

3179 **קם ר"ש ברית אש כו'.** כמו שאומר לעיל יוד א' דאיהו איש כו' וכאן מתחיל תיקון אחר:

3180 **איהו אות דצבא דלעילא ואיהו אות דצבא דלתתא דבהון אתקרי כו'.** רוצה לומר כנגד ב' צבאות הנ"ל: צבא השמים - כמו שכתוב (מלכים א כב יט) וכל צבא השמים עומדים כו' (שנאמר (תהלים קמח ב) הללוהו כל צבאיו), וצבא דישראל - כמו שכתוב (שמות יב מא) ביום ההוא יצאו כל צבאות ה', והן מעלה ומטה, נו"ה:

3181 **איהו אות וברית כו'.** דרגא דיסוד דאחיד בשמיא וארעא, כי כל כו' (דברי הימים א כט יא):

3182 **איהו אות ודאי כו'.** רוצה לומר עטרת הברית מלכות שנאמר בה שימני כחותם כו' כמו שאומר לקמן ס"ד א' וחשיב ד' דרגין דיסוד כליל בהון:

3183 **סוד כו'.** דהוא סוד מן יסוד ועיין מה שבארנו לעיל בתיקון י"ט:

3184 **דאיהי אספקלריא כו'.** ונהרין בה אותיות דיליה ואשתמודען להו:

3185 **ובההוא זמנא כי כו' בזאת.** רוצה לומר בשכינה:

3186 **יתהלל כו'.** הוא שם הוי"ה דנהיר לה, ואשתמודעאן לקב"ה בה, השכל וידוע אותי אבל בלאו הכי חכמת מה להם כמו שכתוב אל יתהלל כו':

3187 **חרב ויבש.** כמו שכתוב (איוב יד יא) ונהר יחרב ויבש, והוא בה' עילאה ותתאה וכמו שאמרו (זהר בראשית כה ע"א) חרב בבית כו':

וּמָאן גְּרִים לְאַנְהָרָא לָהּ, וּלְאִשְׁתְּמוֹדָעָא בָּהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָאן דְּנַטִּיר בְּרִית, וְרָזָא דְּמִלָּה זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ (תהלים קיח כ), דָּא אִיהִי תַּרְעָא דְּצַדִּיקַיָּיא, וְאִית לוֹן רְשׁוּ לְאַעָלָא תַּמָּן, וְדָא אִיהוּ מָאן דְּאִיהוּ צַדִּיק, וּבְיָה יהו"ה, אִיהוּ זָכֵי בִּשְׁכִינְתָּא וְיָרִית לָהּ, וְסָלִיק בָּהּ לְמַלְכָּא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ מֶלֶךְ, וְאִיהִי מַלְכוּת דִּילֵיהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אָרֶץ (ישעיה ס כא), וְדָא אִיהוּ שְׁכִינְתָּא דְּאִתְמַר בָּהּ (שם סו א) וְהָאָרֶץ הֲדוֹם רַגְלָי.

וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי צִיּוּרָא דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין, כָּל דְּיוֹקְנִין דִּסְפִירָן וְכָל שְׁמָהָן דִּלְהוֹן בָּהּ אִינוּן מְצוּיָרִים, וּבָהּ אִינוּן גְּלִיפִין נְשָׁמָתִין וּמַלְאָכִין וְחַיָּוון קַדִּישִׁין, וּבָהּ גְּלִיפִין מַה דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א י) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וכו'. קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, סָבָא סָבָא, וְהָא שְׁכִינְתָּא אִיהִי יְחוּדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵיךְ גְּלִיפִין בָּהּ דְּיוֹקְנִין דִּלְתַתָּא דְּלָאו אִינוּן מְצִיאוּתָהּ, אָמַר לֵיהּ רַבִּי, לְמַלְכָּא דְּאִיהוּ יָתִיב בְּהֵיכָלֵיהּ, וְכַמָּה בְּנֵי נָשָׁא עָאלִין לְמֶחְזֵייהּ, מִנְּהוֹן מִסְתַּכְּלִין בִּלְבוּשׁוֹי, וּמִנְּהוֹן בְּגוּפּוֹי, וּמִנְּהוֹן מִסְתַּכְּלִין בְּעוֹבָדוֹי, וּבְוַדַּאי בִּלְבוּשִׁין לָא אִשְׁתְּמוֹדָע מַאן נִיהוּ מַלְכָּא, דִּלְבוּשִׁין אִיהוּ מִשְׁתַּנֵּי בְּהוֹן לְכַמָּה שְׁנִוְּיִין, וּלְבוּשִׁין דְּאִיהוּ לָבוּשׁ בְּצַפְרָא לָא לָבִישׁ בְּרַמְשָׁא, וּלְבוּשִׁין דְּלָבִישׁ יוֹמָא חָדָא לָא לָבִישׁ יוֹמָא תִּנְיָנָא, וְהָכִי בְּכָל יוֹמָא וְיַרְחָא וְשַׁתָּא וְשַׁבַּתָּא וְיוֹמִין טָבִין אִשְׁתַּנֵּי בִּלְבוּשִׁין. כְּגַוְונָא דָּא שְׁכִינְתָּא כַּמָּה לְבוּשִׁין אִית לָהּ, דְּמִנְּהוֹן בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּרְסַיָּין (נ"א כרסיא), וּמַלְאָכִין וְחַיָּוון וּשְׂרָפִים, וּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְכָל מַה דְּבָרָא בְּהוֹן, וְכָל בְּרִיָּין דְּבָרָא מֵאִלֵּין לְבוּשִׁין דִּילָהּ, רָשִׁים לוֹן כְּלָהוּ וְגָלִיף לוֹן בִּלְבוּשָׁהָא, בְּגִין לְאִסְתַּכְּלָא מִינָהּ בְּכָל בְּרִיָּין לְרַחֲמָא עֲלַיְיהוּ, וְרָזָא דְּמִלָּה וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם (בראשית ט טז), וּרְאִיתִיהָ בְּאִלֵּין לְבוּשִׁין דְּאִינוּן נְהִירִין בְּכָל (בריין) זִמְנִין דְּיִשְׂרָאֵל נַהֲרִין לוֹן בְּעוֹבָדִין טָבִין, וּבְגִינַיְיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָחִים עֲלַיְיהוּ.

וְאִי עָבְדִין עוֹבָדִין בִּישִׁין, אִיהִי אִתְלַבְּשַׁת לְבוּשִׁין אָחֳרָנִין אוּכְמִין, דִּבְהוֹן רְשִׁימִין כָּל אִינוּן מָארֵי דְּדִינִין [3189]דְּאִתְקְרִיאוּ לֵילוֹת, לְמֵידָן בְּהוּ לְעָלְמָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִיהִי אָמְרַת (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, וּבְגִין דָּא אִלֵּין מִסְטָרָא דִּלְבוּשִׁין אִינוּן גְּלִיפִין בָּהּ, עִלָּאִין דְּאִינוּן מַלְכִין וְשַׁלְטִין עַל תַּתָּאִין, וּמַלְאָכִין (נ"א ומלכין) אִתְקְרִיאוּ מִסְטָרָא דְּמַלְכוּת, וּמִסְטָרָא דְּגוּפָא אִתְקְרֵי חֶסֶד דְּרוֹעָא יְמִינָא, גְּבוּרָה דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, גּוּפָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, נֶצַח וְהוֹד תְּרֵין שׁוֹקִין, צַדִּיק אוֹת בְּרִית, וְהָא אוּקְמוּהָ.

[דף סד ע"א]

וְאִיהִי צִיּוּרָא דְּכֻלְּהוּ, וּמִלְּגָאו מִינָהּ דְּאִיהוּ תִּקּוּנָא דְּגוּפָא נְהִיר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יהו"ה, כְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא, [3190]לְגוֹ מִכֹּלָּא הַהוּא דַּאֲחִיד כֹּלָּא וְקָשִׁיר כֹּלָּא, דְּלָא אִתְרְמִיז בְּשׁוּם רְמִיזוּ, [3191]וְכֹלָּא אִתְרְמִיז בִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְלַבְּשַׁת בִּלְבוּשִׁין דִּבְהוֹן מְצוּיָרִין כָּל בְּרִיָּין, אִיהִי אִתְקְרִיאַת בְּכָל שְׁמָהָן, וְאִיהִי דְּמוּת אַרְבַּע חַיָּוון בִּלְבוּשָׁהָא, דִּבְכָל חַד וְחַד רָשִׁים אַרְבַּע אַתְוָון, (דף סד ע"א) וּדְמוּת אָדָם לָהֶנָה, דָּא רְשִׁימוּ דַּעֲשַׂר אַתְוָון, דְּאִינוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּסָלִיק לְחוּשְׁבָּן אָדָם, דְּמוּת אָדָם וַדַּאי דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי דְּיוֹקְנֵיהּ (נ"א דיוקנא דאדם) וַעֲלָהּ אִתְּמַר (במדבר יב ח) וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט, [3192]וְהַאי מִסְטָרָא דִּלְבוּשָׁא, אֲבָל מִסְטָרָא דְּגוּפָא אִיהִי יְחוּדָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהוּ (נ"א איהי) חוֹתָמָא מִסְטָרָא דְּגוּפָא, וּבְגִין דְּאִיהוּ חוֹתָמָא, אָמְרַת שְׁכִינְתָּא לְגַבֵּי יהו"ה דְּאִיהוּ מִלְּגָאו, (שיר ח ו) שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, דְּאַף עַל גַּב דְּאַנְתְּ תִּסְתַּלֵּק מִנִּי בְּגָלוּתָא, [3193]חוֹתָמָא דִּילָךְ אִשְׁתָּאַר עִמִּי, וְלָא אִתְעַדֵּי מִנִּי לְעָלַם.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, סָבָא סָבָא, אִימָא לָךְ קְרָא דְּאוֹלִיפְנָא כְּגַוְונָא דָּא שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, [3194]שִׂימֵנִי חוֹתָם לָא כְּתִיב אֶלָּא כַחוֹתָם, אָמְרַת שְׁכִינְתָּא רִבּוֹן עָלְמִין, שִׂימֵנִי כַחוֹתָם, כְּהַהִיא רְשִׁימוּ דְּחוֹתָמָא דִּילָךְ, דְּאַף עַל גַּב דְּחוֹתָמָא אִשְׁתָּאַר בִּידָךְ, רְשִׁימוּ דִּילֵיהּ בְּפִתְקָא אִיהוּ, וּמֵהַהוּא רְשִׁימוּ מִזְדַּעְזְעִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, כְּגַוְונָא דְּמַלְכָּא דְּאִיהוּ בְּשָׁרָא וּדְמָא, מַאי דָּרְשִׁים בְּפִתְקָא, רְשִׁימוּ דִּילֵיהּ דְּחוֹתָמָא בִּידֵיהּ הוּא, וְאַף עַל גַּב דְּחוֹתָמָא

3188 **דְּאִיהוּ צַדִּיק וּבְיָה יהו"ה.** כמו שאומר לקמן ס"ד ב' והאי איהו רשימו דברית כו' מנא לן מהאי קרא מי כו':

3189 **דְּאִתְקְרִיאוּ לֵילוֹת.** חשוכין ועיין בזהר חדש רות נ"ט ב' פתח ואמר מה הוא כו' וזה שאומר ובההוא זמנא כו':

3190 **לְגוֹ מִכֹּלָּא כו'.** אין סוף ברוך הוא:

3191 **וְכֹלָּא אִתְרְמִיז בִּשְׁכִינְתָּא כו'.** חוזר לענין ראשון:

3192 **וְהַאי מִסְטָרָא דִּלְבוּשִׁי' אֲבָל כו'.** רוצה לומר דשם הכל אחד, וגוף הוא באצילות - הכל אחד, ולבוש הוא בכסא שם התורה והנשמה, והלבושין זכות וחובה ועיין בסוף תיקוני זהר חדש:

3193 **חוֹתָמָא דִּילָךְ אִשְׁתָּאַר כו'.** דחותם נשתייר בדבר החתום בפתקא, כמו שאומר למטה והוא מבועא דבירא דלא פסיק מבירא לעלמין:

3194 **שִׂימֵנִי חוֹתָם לֹא כו'.** דחותם עצמו הוא עמודא דאמצעיתא, וכחותם - הוא החתום בשעוה דהוא כחותם וכמו שאומר למטה כחותם דא צלותא כו' חותמא דא עמודא דאמצעיתא כו':

בִּידֵיהּ אִשְׁתָּאַר, הָכִי דְּחִילִין מֵרְשִׁימוּ דְּחוֹתָמָא, כְּאִלּוּ הֲוָה מַלְכָּא, [3195]עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה אִי הֲוָה חוֹתָמָא. שֵׁימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, וְכִי מָאן חָמָא (נ"א שוי) חוֹתָמָא עַל לִבָּא, [3196]אֶלָּא אִלֵּין תְּפִלִּין, דְּאִינּוּן רְצוּעִין דִּלְהוֹן תַּלְיָין עַל לִבָּא, וְאִלֵּין תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, וּתְפִלָּה דִּיָּד דְּאִיהוּ בְּשִׁמְאלָא לָקֳבֵל לִבָּא, [3197]וְדָא אִיהוּ כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ, וְכַחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ, תְּפִלָּה דִּיָּד, [3198]דְּאִינּוּן רְשִׁימוּ דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ י' קַדֵּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר, ה' וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ, ו' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, ה' וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, וּמֵהַהוּא רְשִׁימוּ מִזְּדַעְזְעִין אוּמִין דְּעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים כח י) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָ, וְהָכִי אוּקְמוּהוּ שֵׁם יהו"ה אִלֵּין תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא. שֵׁימֵנִי כַּחוֹתָם דָּא אוֹת בְּרִית מִילָה, וְאוֹת דִּימִין טָבִין, דְּאִיהוּ רְשִׁימוּ דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, כְּגַוְונָא דָא (שם ל יב), מִי יִ יַ עֲלֶה לָנוּ הַ שָּׁמַיְמָה, רֵישֵׁי אַתְוָון (נ"א תיבין) מִילָה, וְסוֹפֵי אַתְוָון יהו"ה, מָאן דְּנָטִיר הַאי רְשִׁימוּ, כְּאִלּוּ נָטִיר שְׁמָא קַדִּישָׁא, וּמָאן דְּמְשַׁקַּר בְּהַאי רְשִׁימוּ, כְּאִלּוּ מְשַׁקֵּר בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּהַאי אִתְקְרֵי [3199]חוֹתָמָא דְּגוּשְׁפַּנְקָא דְּמַלְכָּא.

דְּכָל בַּר נַשׁ דְּנָטִיר הַאי רְשִׁימוּ לְתַתָּא, דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית, אוֹת שַׁבָּת, אוֹת תְּפִלִּין, אוֹת דִּימִין טָבִין, אִיהוּ רָשִׁים וְחָקִיק לְעֵילָּא, וְנָהִיר לְעֵילָּא, וּמְנִיהּ מִזְּדַעְזְעִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם כח י) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ שֵׁם יהו"ה וַדַּאי, דָּא הַהוּא רְשִׁימוּ דְּאוֹת בְּרִית מִילָה, וְאוֹת דִּתְפִלִּין, וְאוֹת דְּשַׁבָּת וְיִמִּין טָבִין, וּמָאן דְּמְשַׁקַּר לְתַתָּא בֵּיהּ, אִתְעַבַּר [3200]גְּלִיפוּ דִּילֵיהּ מִלְּעֵילָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא שָׁלְטִין עֲלֵיהּ כָּל מְקַטְרְגִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין.

שֵׁימֵנִי [3201]כַּחוֹתָם דָּא נִשְׁמָתָא, דְּאִיהוּ רְשִׁימוּ דִּילֵהּ גְּלִיפָא לְעֵילָּא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ בְּיַעֲקֹב, דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב חֲקוּקָה בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, דְּכָל נִשְׁמָתִין דְּאִינּוּן גְּזִירִין מִתַּמָּן, גְּלִיפוּ דִּלְהוֹן אִיהוּ חָקוּק לְעֵילָּא, וּרְשִׁימוּ דִּלְהוֹן לְתַתָּא, וְהַהוּא גְּלִיפוּ דִּלְעֵילָּא אִיהוּ חוֹתָם, וּרְשִׁימוּ דִּלְתַתָּא רְשִׁימוּ דְּחוֹתָם, וּמֵיָּד דְּרְשִׁימוּ דִּגְלִיפוּ דְּנִשְׁמָתָא אִיהוּ לְעֵילָּא, וּרְשִׁימוּ דִּילֵהּ לְתַתָּא, אִתְמַר בָּהּ (בראשית כח יב) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עוֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, סָלְקִין לְעֵילָּא וּמְסַתְּכְלִין בְּדִיוֹקְנָא דְּנִשְׁמָתָא דְּנַהֲרָא בְּהַהוּא גְּלִיפוּ וּמְזַדְעְזְעִין מִנֵּיהּ, נָחֲתִין לְתַתָּא וּמְסַתְּכְלִין בִּרְשִׁימוּ דְּהַהוּא דְּיוֹקְנָא דִּלְתַתָּא, וְחָזָאן דְּלָא אִשְׁתַּנֵּי מִדְּיוֹקְנָא דִּלְעֵילָּא וְדָחֲלִין מִנֵּיהּ.

[דף סד ע"ב]

[3202]שֵׁימֵנִי כַּחוֹתָם דָּא צְלוֹתָא, דְּבָהּ אִיהוּ חָקִיק וְרָשִׁים ח"י עָלְמִין, בְּתַמְנֵי סְרֵי בִּרְכָאן דִּצְלוֹתָא, וְדָא אִיהוּ רְשִׁימוּ דְּחוֹתָמָא [3203]בְּפִתְקָא, דְּאִיהִי צְלוֹתָא, גְּלִיפוּ דְּאַתְוָון דְּחוֹתָמָא דָּא צַדִּיק ח"י (דף סד ע"ב) עָלְמִין, חוֹתָמָא דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהִי קְרִיאַת שְׁמַע, [3204]וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עוֹלִים, בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ זוֹקֵף בְּשֵׁם

3195 **עאכ"ו אי הוה חותמא.** בזמן המקדש ולעתיד לבא (ויקרא כו יב) והתהלכתי בתוככם כו':

3196 **אלא אלין תפלין כו'.** דאף דה' מסתיר פניו מאתנו בגלותא - רשימו דיליה בידינו מסטרא דמצות דאינון אות, כמו תפלין ומילה כו' דכתיב אות בהן, ואות הוא רשימו:

3197 **ודא איהו כחותם כו'.** תפלין דרישא דרצועין על לבך (עיין לעיל י"ד א') אבל דיד אינן אלא נגד הלב ולא על הלב, וזה שאומר ודא על זרועך כו', ולא אמר למעלה דאיהו בשמאלא לקבל לבא אלא לומר דרצועין תליין על לבא לאתאחדא בתפלין של יד שהן כנגדן. והענין, כי תפלין של ראש הוא החותם עצמו, ושם לא אמר כחותם על הראש, וקשר של ראש הוא דכורא דבה לאה, והיא גאה גאה (שמות טו א, כא) בגאולת מצרים ולעתיד לבא, והרצועות דתליין סופן נגד הלב שנכנסין בראש רחל נגד תפלין של יד, וזהו כחותם על לבך - נגד תפלין של יד, ומתפלין של ראש - וראו כל עמי הארץ כמו שמפרש והולך הה"ד וראו כו' אלין כו' וכמו שאמרו בגמ' גם כן (ברכות ו ע"א) והוא לעתיד לבא אבל בגלותא דהוא כחותם, תפלין של יד, היא מכוסה עמנו בגלות, ומכל מקום (ויקרא כו מד) ואף גם זאת כו', נסים נסתרים עביד עמנו בהסתר (דברים לא יח) ואנכי הסתר כו', ידו נטויה עלינו (חגיגה ה ע"ב) תפלין של יד בהסתר:

3198 **דאינון רשימו דשמא כו'.** חוזר למעלה מה שאמר אלין תפלין כו':

3199 **חותמא דגושפנקא כו'.** טבעת, שעשוי העטרה כעין טבעת והיא טבעת המלך והוא חותמא דגושפנקא דחתים שמים וארץ בראשי תיבות, את השמים ואת הארץ, בדעת - יחודא דהוי"ה אהי"ה, בחכמה יסד ארץ, כונן שמים בתבונה, והיא גימטריה גי"ד, טו"ב, שמן הטוב ועיין לעין מ' א':

3200 **גליפו דיליה מלעילא.** שחקוק בכסא הכבוד דמתמן נשמתא וכמו שאומר למטה:

3201 **כחותם דא נשמתא כו'.** דחותם הוא החקיקה בכסא הכבוד, וכחותם דא הנשמה לתתא כמו שמפרש והולך וההוא גליפו כו' ורשימו דלתתא כו':

3202 **שימני כחותם דא צלותא.** עד עתה פירש בב' גווני חותם ורשימו, ועתה מפרש בג' - החותם דהוא המתכת ורשימו בחותם ורשימו על השעוה:

3203 **בפתקא דאיהי צלותא.** רוצה לומר הצלותא היא הפתקא והוא כחותם דגליפו דצדיק שאדוק בגוף שהוא חותם כמו שמפרש והולך ובה רשימו דח"י מצד ח"י ברכאין אבל באמת התפלה מצד המלכות כידוע וזה שאומר גליפו כו':

3204 **והנה מלאכי כו'.** מפרש הקרא זה ממה שאמר דעולים ורואים בחותם וכנ"ל:

סָלְקִין עִמֵּיהּ. בְּזִמְנָא דְאִיהוּ מָאִיךְ וְכוֹרַע בְּבָרוּךְ נָחֲתִין עִמֵּיהּ, וַדַּאי אִיהוּ וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ, מַלְאֲכֵי אלהי"ם עֹלִים, בְּזִמְנָא דְאִיהוּ קָאִים בְּדִינָא קַיְימִין כֻּלְּהוּ וּמוֹלִיכִין עֲלֵיהּ זְכוּת, וְיוֹרְדִים בְּזִמְנָא דְנָצַח בְּדִינָא וְנָחִית לְתַתָּא, כֻּלְּהוּ נָחֲתִין עִמֵּיהּ, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ בְיַעֲקֹב (בראשית כו ד) אָנֹכִי אֵרֵד עִמְּךָ מִצְרַיְמָה וְאָנֹכִי אַעַלְךָ גַּם עָלֹה.

[3205]שִׁימֵנִי כַחוֹתָם דָּא נִשְׁמָתָא דְאִיהִי חֲקוּקָה בְּכוּרְסַיָּיא, בְּזִמְנָא דְאִיהִי אִתְעָרָא לְתַתָּא בְּצִלּוֹתָא, כָּרְסַיָּיא אִתְעַר לְעֵילָּא, כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ [3206]דָּא רוּחַ, דְּאִיהוּ צִיּוּרָא דְאַתְוָון דַּחֲקִיקָא בְּמַלְאָכַיָּא, בְּזִמְנָא דְאִיהִי אִתְעָרָא לְתַתָּא בְּצִלּוֹתָא, מַלְאָכַיָּא אִתְעָרוּן עִמֵּיהּ לְעֵילָּא, עַל זְרוֹעֶךָ דָּא נַפְשָׁא, דְּאִיהִי חֲקִיקָא בְּאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, בְּזִמְנָא דְאִתְעָרָא אִיהִי בְּצִלּוֹתָא לְתַתָּא, [3207]אַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא מִתְעָרִין עִמָּהּ.

נְשָׁמָה אִיהִי חוֹתָמָא, רוּחָא צִיּוּרָא דְאַתְוָון דְּאִנּוּן חֲקוּקִין בְּחוֹתָמָא, נַפְשָׁא רְשִׁימוּ דְאַתְוָון בְּחוֹתָמָא, דְּאִינּוּן רְשִׁימִין בְּצִיּוּרִין דְּבַר נַשׁ, כִּרְשִׁימוּ דְחוֹתָמָא בְּפִתְקָא, וּבְהַהוּא רְשׁוּמָא דְנַפְשָׁא אִשְׁתְּמוֹדָע פַּרְצוּפָא בְּגוּפָא דְּבַר נַשׁ, מֵאָן אֱתַר אִיהוּ, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ, בְּהַאי חוֹתָמָא כַּמָּה רְשִׁימִין אִית בֵּיהּ, אַרְבַּע, רְשִׁימוּ דְאַרְיֵה תַּמָּן, רְשִׁימוּ דְשׁוֹר תַּמָּן, רְשִׁימוּ דְנֶשֶׁר תַּמָּן, רְשִׁימוּ דִּדְמוּת אָדָם תַּמָּן, [3208]וּמָאן אִיהוּ דְּרָשִׁים לוֹן בְּחוֹתָמָא, יהו"ה אֱמֶת, [3209]דְּבַהַאי אַרְבַּע רְשִׁימִין אִינּוּן כָּל בְּרְיָין דְּעָלְמָא.

[3210]אֲבָל אוּמִין דְּעָלְמָא דְּשַׁקְּרוּ בֵּיהּ, לַאו אִינּוּן רְשִׁימִין בֵּיהּ, אֶלָּא בְּחוֹתָמָא דְּשִׁקְרָא, וְאִיהוּ נָחָשׁ דְּמַלִּיל שִׁקְרָא עַל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר בְּאַרַח מַתְלָא, שִׁקְרָא לֵית לֵהּ רַגְלַיִן, וְכַךְ חִוְיָא לֵית לֵיהּ רַגְלַיִן, עַל גְּחֹנְךָ תֵּלֵךְ, וְעָתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַחָאָה שִׁקְרָא מֵעָלְמָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה כה ח) וּמָחָה יהו"ה אלהי"ם דִּמְעָה [3211]מֵעַל כָּל פָּנִים וכו', דְּוַדַּאי הַאי חִוְיָא אִיהוּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת דְּקָטִיל לִבְנֵי נָשָׁא, [3212]וְגָרִים דִּמְעָה, דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר, וּבְמַאי קָטִיל בְּסַם הַמָּוֶת דִּילֵיהּ, [3213]דְּאִיהִי גֵּיהִנָּם, וְדָא אִיהוּ סמא"ל.

וּבְאִלֵּין פַּרְצוּפִין דְּחִוְויָין, אִתְגַּלְיָיא אִיהוּ לִבְנֵי נָשָׁא בְּאַרַח שִׁקְרָא לְפַתָּאָה לוֹן, [3214]וְרָזָא דְמִלָּה (תהלים קכז א) אִם יהו"ה לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, וְלֵית לוֹן קִיּוּמָא, [3215]אֲבָל צִיּוּרִין דְּחַיָּון אִינּוּן רְשִׁימִין בִּשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּהַאי רְשִׁימוּ דְמִזּוּזָה, דְּאִיהוּ [3216]שד"י מִלְּבָר יהו"ה מִלְּגָאו, [3217]וְהַאי אִיהוּ רְשִׁימוּ דִּבְרִית מִילָה, שד"י מִלְּבָר יהו"ה מִלְּגָאו, שד"י הָא אוּקְמוּהָא ש תְּלַת אַבָּהָן, דְּאִינּוּן תְּרִין דְּרוֹעִין וְגוּפָא, אִלֵּין אִינּוּן תְּלַת עַנְפִּין דְּש', [3218]ד שְׁכִינְתָּא, [3219]י צַדִּיק אוֹת בְּרִית מִילָה, וְעַל הַאי שד"י אִתְּמַר (שמות ו ג) וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵ"ל שד"י, [3220]בְּהַאי שד"י, דְּאִיהוּ מִלְּבָר בִּמְזוּזָה, אֲבָל וּשְׁמִי יהו"ה דְּאִיהוּ

3205 **שימני כחותם דא נשמתא כו'.** חוזר לפרש הנשמה בג' גוונין כמו שמפרש והולך והן בג' עלמין בי"ע בנר"ן:

3206 **דא רוח דאיהו ציורא דאתוון דחקיקא כו'.** רוצה לומר כחותם דא נשמה והוא תפלין של ראש החותם עצמו והוא בכסא דרגא דראש ג"ר דמקנן כו' מוחא. ועל לבך הוא ריאה שמרחף על הלב ורוח אלקים דתמן רוח גויה יצירה ושם כחותם רצועות שמכסין על הלב, על זרועך הוא בנפש דשם ווריד דלבא דשם נפשא דמקנן שם יד ה':

3207 **ארבע סטרין.** דהיא ד' של אחד בד' סטרין ועיין בזהר פרשת ויקהל ר"א ב':

3208 **ומאן כו' ה' אמת.** דחותמיה אמת ובסטריה חיים הוא אלקים חיים וכמו שאמרו (סנהדרין צז ע"א) באתרא דקושטא, וזה שאומר אבל אומין פלחי כוכביא דעלמא כו' מלאך המות דקטיל כו':

3209 **דבהאי ארבע כו'.** הן ד' אותיות הוי"ה, ה' אמת, ובהון רשימין ד' חיוון דהן ציורין דכלא:

3210 **אבל אומין כו'.** איהו נחש דמרכבתיה גם כן בד' סטרין כידוע:

3211 **מעל כל פנים.** דאינון ד' אנפין דשקרא ולא יראון אלא פנים דחיוון קדישין:

3212 **וגרים דמעה דאיהו אל אחר.** רוצה לומר דהוא אל אחר ובס"ם דיליה קטיל וכמו שמפרש והולך:

3213 **דאיהי גיהנם.** רוצה לומר דתמן גם כן דמעה, (קהלת ד א) דמעת העשוקים כו', כמו שאמרו בספרי:

3214 **ורזא דמלה כו'.** דלית שם ה' תמן:

3215 **אבל ציורין דחיוון כו' שדי מלבר כו'.** הוא שכינתא וכמו שאומר למטה דדא הוא דאתגליא לאבהן. והוי"ה עמודא דאמצעיתא דאיהו אמת ואיהו תורת אמת וכמו שאומר לעיל ד' ב':

3216 **שדי מלבר ה' מלגאו.** שדי איהי שכינה כנ"ל מלבר בגופא, וה' - עמודא דאמצעיתא מלגאו כמו שאומר לעיל א' אבל מסטרא דגופא איהי כו' לגבי הוי"ה דאיהו מלגאו כו' ולמעלה ס"ג ב' ומסטרא דגופא אתקרי חסד כו' ומלגאו מיניה דאיהו תקונא דגופא נהיר קב"ה דאיהו הוי"ה כנשמתא בגופא. והן רשימין כן במזוזה:

3217 **והאי איהו כו'.** רוצה לומר כמו כן רשימין בברית כמו שמפרש והולך:

3218 **ד' שכינתא.** והוא בתרין שוקין, דשם ב', דשם אימא מסתיימת בנ' תרעין - ה' חסדים וה' גבורות, אבל יסוד כלילא דכלהו ולכן הן ב' ענפין ושם השכינה ששם מקומה ובניינה כידוע ולכן נקראת ד':

3219 **י' צדיק כו'.** והן ו' תיקונין דגופא דכלילן בשכינתא כמו שאומר לעיל ס"ג ב' ומסטרא דגופא אתקרי חסד כו' עד אות ברית, וזה שאומר ועל האי שדי כו':

3220 **(בהאי שדי דאיהי מלבר במזוזה) דאיהי תרעא דקב"ה כו' השער לה' (אבל ושמי ה' דאיהו מלגאו במזוזה).** רוצה לומר

מִלְּגָאו בַּמְּזוּזָה, דְּאִיהִי תַּרְעָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְמַר בָּהּ (תהלים קיח כ) זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה, (שמות ו ג) לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, (דברים ו ח).

[3221]וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ, אִלֵּין תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט, זָז מָוֶת מִן בֵּיתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְלָא אִתְקְרִיב לְגַבָּהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר א יח) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, וְאַתְוָון דְּמְזוּזוֹ"ת אינון מַמָּשׁ זָ"ז מָוֶ"ת, [3222]וּבְגִין דָּא מָאן דְּנָטִיר בְּרִית מִילָה דְּאִיהוּ חוֹתָמָא דִילֵיהּ, זָז מָוֶת מִנֵּיהּ, [3223]דְּאִיהוּ שָׂטָן, יֵצֶר הָרָע, רָע, טָמֵא, צְפוֹנִי, מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְלָא יִתְקְרִיב לְגַבֵּיהּ, וְלָא יְמוּת עַל יְדֵיהּ.

[דף סה ע"א]

וּמָאן דְּמְשַׁקֵּר בִּבְרִית מִילָה, הוּא מְשַׁקֵּר בְּחוֹתָמָא דְמַלְכָּא, דְּאִיהוּ רָשִׁים בֵּיהּ שד"י מִלְּבָר יהו"ה מִלְּגָאו, מְנָא לָן מֵהַאי קְרָא מַשְׁמַע (דברים ל יב) מ"י יַעֲלֶ"ה לָנ"ו הַשָּׁמַיְמָ"ה, (דף סה ע"א) רֵישֵׁי תֵּיבוֹת מִילָ"ה, סוֹפֵי תֵּיבוֹת יהו"ה, וּבְוַדַּאי מָאן דְּמְשַׁקֵּר בִּבְרִית מִילָה, אִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ יהו"ה ושד"י, וְשַׁרְיָא עֲלֵיהּ שָׂטָן [3224]דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר, [3225]חִוְיָא שַׁרְיָא בַּאֲתַר דְּיהו"ה מִלְּגָאו, וְסַם מָוֶת שַׁרְיָא בַּאֲתַר דְּשד"י מִלְּבָר, וְדָא אִיהוּ דְּאָמַר קְרָא (במדבר יט כ) [3226]אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא וכו', אִם לָא תָּב בִּתְיוּבְתָּא, [3227]וְסָבִיל כַּמָּה יִסּוּרִין לְאַעֲבָרָא הַהוּא חִוְיָא מִתַּמָּן, וּלְסַם הַמָּוֶת דִּילֵיהּ, דְּאִיהִי צָרַעַת מַמְאֶרֶת, בְּכַמָּה מַרְעִין וּמַכְתָּשִׁין, [3228]עַד דְּלָא אִשְׁתָּאַר בֵּיהּ בִּשְׂרָא דְּאִיהִי עַפְרָא, וְרָזָא דְמִלָּה (ויקרא יד מב) [3229]וְעָפָר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת הַבָּיִת, בְּגִין דְּנָחֵשׁ עָפָר לַחְמוֹ, עַד דְּיִתְפָּרְנֵס מֵהַהוּא בִּשְׂרָא לָא יָזוּז מִנֵּיהּ, וְעָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת, מַה מִּיתָה אַנְפִּין מִשְׁתַּנְיָין, כְּגַוְונָא דָא עָנִי אַנְפִּין מִשְׁתַּנְיָין, וְהָא אוּקְמוּהוּ (תהלים יב ט) כְּרוֹם זְלוּת לִבְנֵי אָדָם, מַאי כְּרוֹם זְלוּת, אֶלָּא מָאן דְּאִצְטְרִיךְ לְבְרִיָּיתָא אַנְפִּין מִשְׁתַּנְיָין כַּכְּרוֹם, [3230]וְכַמָּה נְשׁוּכִין דְּיִסּוּרִין נָשִׁיךְ לֵיהּ הַהוּא חִוְיָא.

וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּעָנִי חָשִׁיב כַּמְּצוֹרָע, מַה מְּצוֹרָע (ויקרא יג מה) וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָּרוּעַ וכו', כַּךְ עָנִי, מַה מְּצוֹרָע [3231]מְחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ וגו', כַּךְ עָנִי עָרוֹם וְיָחֵף, וַעֲנִיוּתָא אִיהִי לְיִשְׂרָאֵל בַּאֲתַר דְּצַעֲרָתָא, [3232]וְאַרְבַּע דְּיוֹקְנִין אִינוּן (ס"א גוונין), כְּאַרְבַּע גַּוְונִין דְּצַעֲרַת, וְאִינוּן נֶגַע לָבָן אֲדַמְדָּם יְרַקְרַק בַּהֶרֶת שְׁחוֹרָה, הָא אַרְבַּע, וְכֻלְּהוּ אִית לוֹן אַתְרִין יְדִיעָאן בְּגוּפָא, וּמִנְּהוֹן אַתְיָין לִבְנֵי נָשָׁא כַּמָּה מַרְעִין, לָבָן וַאֲדַמְדָּם חֵלֶב טָמֵא וְכָבֵד, יְרַקְרַק מָרָה, בַּהֶרֶת שְׁחוֹרָה טְחוֹל, וּמִנְּהוֹן נְבִעִין אַרְבַּע מִינֵי מַרְעִין, וְאִינוּן מָרָה חִוָּרָא, מָרָה סוּמָקָא, מָרָה יְרוֹקָא, מָרָה אוּכְמָא.

דמשם יכנסו לה' והוא מלגאו בה - ה' בהיכל קדשו (תהלים יא ד, חבקוק ב כ):

[3221] **וכתבתם כו'.** חוזר לפרש ענין המזוזה, שדי דבה, דהשער הוא תלת אבהן, דמשם - זה השער - בתלת חיוון, בי"ב אנפין - ז"ה, דאינהו פתחו השער הזה לכל באי עולם, וזהו ובשעריך, ומזוזות הן תרי סמכי קשוט כמו שמפרש והולך, ואמר **זז מות מן ביתא דאיהי שכינתא.** דהיא תמן בתרי סמכי קשוט כנ"ל ותמן סמיכין אלהים אחרים כמו שאומר לקמן צ"ג א' וזהו מזוזת ביתך, והמצוה עצמה - המזוזה הקבועה שם, הוא אות ברית דביה צריך למעשה המצוה - מילה כו', והוא כל השם לכן רשים תמן:

[3222] **ובג"ד כו'.** חוזר לפרש ברית מילה דגם כן זז כו':

[3223] **דאיהו שטן כו'.** חשיב ששה שמות נגד ו"ק דגופא שהוא בשדי, וכלילו דכלהו שכינתא, ונגד המות דכלילא מכלהו ס"א כמו שאומר מות מיניה דאיהו שטן כו':

[3224] **דאיהו אל אחר.** דאסתלק קוצו של ד' דאחד דאיהו אות ברית ועיין מה שבארנו לעיל ריש תיקון כ"א:

[3225] **חויא כו' וסם כו'.** דהן זו"נ ולקמן פ"א ב' אמר דנחש איהי נוק' וכן בכמה מקומות:

[3226] **את מקדש כו'.** דהוא ברית קודש יו"ד כמו שאומר בזהר פרשת בראשית ולקמן פ"א א' ומאן כו' עליה אתמר כו':

[3227] **וסביל כמה כו'.** דצריך יסורין ומיתה, יסורין - בשביל החויא וכמו שאומר למטה וכמה נשיכין כו', ומיתה - בשביל סם המות וכמו שכתוב (תהלים פט לג) ופקדתי בשבט כו', ובג"ד (שבת נה ע"א) אין מיתה כו' ואין כו', וזה שאומר **דאיהי צרעת ממארת כו'.** רוצה לומר ההוא חויא וכמו שמפרש והולך בגין דנחש כו', ועל מיתה בא לו עניות וכמו שמפרש והולך ועני כו':

[3228] **עד דלא אשתאר ביה בשרא.** והוא דין הקבר דאדם ניצול ממנו בברית כמו שאומר לקמן פ"א ב' ואמר למעלה יו"ד א' ובג"ד צדיקים דנטרי ברית כו' ובג"ד מאן דלא כו', ומיתה סובל גם כן בג"ד כמו שאומר שם ושם ובדא אשתזיב מחרבא דמלאך המות:

[3229] **ועפר אחר כו'.** בגלגולא כמו שכתוב (איוב לד טו) ואדם על עפר ישוב ועיין ברעיא מהימנא פ' פנחס רי"ז ב' בגין דעפר אחר כו' עיין שם, והשם יתברך ברוב חסדו באתר דגלגולא שולח לו עניות במקום המיתה כמו שאמרו דאיהי כגוונא דגלגולא בז' ארעין כו', וזהו שאמר ועני חשוב כו':

[3230] **וכמה כו' נשיך כו'.** עם העניות, דעניות הוא רק במקום המיתה ואח"כ קאמר **ולא עוד כו'.** רוצה לומר דפעמים ניצול בעניות מהכל, דהוא במקום צרעת ממארת דחויא כמו שמפרש והולך והוא דחויא כנ"ל:

[3231] **מחוץ למחנה מושבו וגו'.** רוצה לומר דכתיב בגדיו כו':

[3232] **וארבע גוונין אינון בד' כו'.** והן ד' דיוקנין דנחש, ורוצה לומר דלכן ד' מיני יסורין כמו שמפרש והולך מד' מרות ונגדן ד' מיני עניות שסימנן דמעה כידוע, והוא דמעה דאל אחר כנ"ל ס"ד ב' וזהו דלת ד':

וְאִם תָּב בִּתְיוּבְתָּא, נָחִית עֲלֵיהּ סַם חַיִּים דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְאִתְּמַר בָּהּ (ישעיה ו י) [3233]וָשָׁב וְרָפָא לוֹ [3234]מֵאִלֵּין מִינֵי מַרְעִין, וּמְחַיֶּה לֵיהּ מִמִּיתָה דַעֲנִיּוּתָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (יחזקאל יא לב) וְהָשִׁיבוּ וִחְיוּ, דְּיִשְׂרָאֵל בְּזִמְנָא דְאִינוּן עֲנִיִּים קְרוּיִים מֵתִים, וּבְגִינַיְיהוּ אִתְּמַר שׁוּבוּ וִחְיוּ, [3235]וְלֵית עֲנִיּוּתָא כַּעֲנִיּוּתָא דְאוֹרַיְיתָא, דְּמָאן דְּלָא אִית בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא אִתְקְרֵי מֵת, אַסְוָותָא דִילֵיהּ מַאי הוּא לְהַהוּא עָלְמָא, אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי ג יח) עֵץ חַיִּים הִיא וְגוֹמֵר, וְאִיהִי אַסְוָותָא לְכָל מַרְעִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם ח) רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וכו'.

[3236]שִׂימֵנִי כַחוֹתָם (שיר ח ו), דָּא אוֹת שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, דְּאִיהוּ שָׁקִיל לִבְרִית מִילָה, מַאי חוֹתָם בְּהַאי אֲתַר, כְּגַוְונָא [דָא] שַׁבָּ"ת, ש' לָקֳבֵל שִׁי"ן דְּשֵׁם שד"י, כְּלִילָא מִתְּלַת חֵיוָון עִלָּאִין, מִתְּלַת אֲבָהָן, [3237]בַּת דָּא ד', דְּאִיהִי רְבִיעָאָה לַאֲבָהָן, וּרְבִיעָאָה לִתְלַת חֵיוָון, וְאִיהִי דְמוּת אָדָם, [3238]וְלַאו אָדָם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א י) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, אֶלָּא מַאי אָדָם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, י' דְּשד"י לָקֳבֵל אוֹת דְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין, י' בֵּיהּ אִתְרְמִיזוּ עֲשַׂר סְפִירָן, אוֹת שַׁבָּת בֵּיהּ שד"י, יהו"ה הוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד רָחְבּוֹ אַרְבָּעָה וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. [3239]הַאי רְשִׁימוּ אִיהוּ לִבְרָא דְמַלְכָּא, אֲבָל לְעַבְדָּא דְמַלְכָּא רְשִׁימוּ דִילֵיהּ שד"י, מִסִּטְרָא דְהַהוּא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מג ז) [3240]כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וכו', וּמַאי נִיהוּ מטטרו"ן, דְּסָלִיק לְחֻשְׁבַּן שד"י, [3241]וְאִיהוּ אָדָם זְעִירָא בְדִיּוֹקְנָא דִלְעִילָא, וְדָא אִיהוּ אִם כַּבָּנִים אִם כַּעֲבָדִים וכו'.

מָאן דְּאִיהוּ רְשִׁימוּ דְאַרְיֵה בְּחוֹתָמָא דִילֵיהּ אִיהוּ חִוָּור בְּאַנְפּוֹי, מָאן דְּאִיהוּ בְּחוֹתָמָא דְשׁוֹר אִיהוּ סוּמָקָא בְּאַנְפּוֹי, מָאן דְּאִיהוּ בְּחוֹתָמָא דְנֶשֶׁר אִיהוּ יְרוֹקָא בְּאַנְפּוֹי, מָאן דְּאִיהוּ בְּחוֹתָמָא דִדְמוּת אָדָם אִיהוּ אוּכָּם בְּאַנְפּוֹי, כְּגַוְונָא דְאוֹרַיְיתָא [3242]דְּאִתְּמַר (שיר א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה.

[דף סה ע"ב]

[3243]שִׂימֵנִי כַחוֹתָם, דָּא אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (מלאכי ב ו) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, וְאִיהִי כְלִילָא מֵעֲשַׂר אֲמִירָן דְּאִנּוּן י', וּמֵעֲשַׂר דִּבְּרָן דְּאִינוּן ה"ה, ו' כְּלִיל שִׁית סִפְרֵי תּוֹרָה, וְאִיהוּ כְּלִיל שִׁית (דף סה ע"ב) יְמֵי בְרֵאשִׁית, וְאִיהוּ ו' זִמְנִין טוב. עַל לִבֶּךָ דָּא ל"ב אלהי"ם בְּחוּשְׁבַּן ל"ב, [3244]דְּתַלְיָין מִן יו"ד, וּבָהּ אִשְׁתַּלִּים (נ"א ו') שְׁמָא דְאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון, דִּבְהוֹן אִתְבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכָל מַה דְּאִית בְּהוֹן, וְדָא אִיהוּ רָזָא כִּי [3245]יוֹם נָקָם

[3233] **ושב ורפא כו' והשיבו וחיו.** מב' הנ"ל כמו שמפרש והולך:

[3234] **מאלין כו' ומחיה כו'.** דתשובה מועיל לשניהם, דשני מיני תשובה הן, אחד בה' בתראה ואחד בוא"ו, וכמו שאומר ברעיא מהימנא פ' נשא קכ"ב א' וכל מאן דחזר בתיובתא כו' ושם קכ"ג א' כען צריך לאהדרא על פתח התשובה כו' אית כו' אית כו':

[3235] **ולית עניותא כו'.** רוצה לומר אע"ג דסביל עניות מכל מקום כל זה אינו קשה כעניות דאורייתא כמו שאמרו (שבת קלח ע"ב) שהוא הפלא ופלא שנאמר לכן הנני יוסיף כו'. ואיהי חיים כמו שכתוב (משלי ד כב) כי חיים הם. ורפואה (שם) נגד העניות הנ"ל שכולל ב' - מיתה ויסורין, ובאורייתא זוכה לתשובה עילאה כנ"ל, וניצול משניהם, וזה שאומר **ואיהו אסוותא כו'** דהשם יתברך שולח עניות לאדם בעולם הזה להנצל מדינא דההוא עלמא כנ"ל, אבל למי שאינו נותן לו עניות - ניתן לו עניות דאורייתא, שהוא חלל בחייו, וסובל מרעין ומיתה בההוא עלמא, והאסוותא לזה - שישוב ויתעסק באורייתא, וזה שאומר אסוותא דיליה מאי היא לההוא כו' רפאות כו':

[3236] **שימני כחותם דא אות שבת כו' לברית מילה מאי חותם בהאי אתר כגוונא [דא] שבת ש' כו'.** למעלה אמר כחותם דא אות דמילה ושבת ויום טוב, ופירש למעלה מילה בשדי הוי"ה דהוא חותם ועתה מפרש שבת:

[3237] **בת דא ד' דאיהי כו'.** בת דשבת, שכינה דאיהי רגל רביעי ורביעאה לחיוון ולכן בת רמוזה בד':

[3238] **ולאו אדם כו' ואו קא כו'.** רוצה לומר שבת הוא ד' חיוון דמרכבתא, ושם דמות אדם והוא ש"ד דשדי, ויוד דשדי - אות שבת, הוא אדם היושב על הכסא שהוא שמא מפרש, יו"ד אותיות, והוא האות בשמירת האדם וכמו שאומר למעלה שיוד דשדי הוא ע"י מעשה האדם והוא גבוה עשרה, והוי"ה רחבו ד' ומ"מ רמוז יוד זאת בנקודה שתוך הבית שהיא בת של בראשית, נקודה בחלל דילה וכמו שאומר בתיקון ל"ו בראשית נקודה בחלל כו' והאי נקודה איהי אות דשבת כו':

[3239] **האי רשימו.** רוצה לומר שדי כמו שמפרש והולך:

[3240] **כל הנקרא כו'.** דשמו כשם רבו:

[3241] **ואיהו אדם זעירא כו'.** והוא יוד דשדי, אדם כו' כנ"ל וכמו שאומר ס"ג א' ואדם רכיב על גביהן דא מט"ט כו' וש"ד - ד' חיוון דיליה וכמו שמפרש והולך מאן דאיהו כו':

[3242] **דאתמר בה שחורה כו'.** היא שכינתא - דמות אדם, והיא לילה, שחורה, דלית לה מגרמה כלום, ונאוה - דכלילין בה כל הגוונין והאורות:

[3243] **שימני כו' תורת אמת.** דאמת הוא חותמא כנ"ל בחותמא ה' אמת, והוא עמודא דאמצעיתא, ואיהי שכינתא, כחותם, איהי תורת אמת כמו שאומר לעיל ד' ב':

[3244] **דתליין מן יו"ד.** דבעשר מאמרות יש ל"ב אלקים ונשלם למ"ב:

[3245] **יום נקם בלבי.** רוצה לומר בלבי אהיה נוקם, דנקמה מסטרא דמ"ב - גבורה, והגאולה - מסטרא דחסד ע"ב, וזה שאומר ויכלו כו', ללבי, גימטריה ע"ב, וכן ויכלו, ועיין לקמן סוף תיקון ל"ו בעשר אמירן ול"ב אלקים דאינון מ"ב כו', ושבת ויכלו חסד כו', ועיין לקמן ס"ו א' ועוד איהו ל"ב כו' ביה אשתלים כו' ועיין מה שכתבתי שם:

בְּלִבִּי (ישעיה סג ד), לִבִּ"י סְלִיק מ"ב, וַיִּכְלִ"ו ע"ב שְׁמָהָן דְּשְׁמָא מְפָרַשׁ, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר[3246] לְלִבִּי גְלִיתִי, וּלְאַבָּרַי דְּאִנּוּן רְמַ"ח פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא לֹא גְלִיתִי, [3247]וּבְהַאי וַיִּכְלוּ (ה' בששי דאיהו בו', ודא איהי ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, דהאי) ה' דְּהַשִּׁשִּׁי אִיהוּ מַלְכוּת שְׁבִיעָאָה, וְאִיהִי אִתְקְרִיאַת ע"ב, [3248]וּבָהּ רָכִיב ו' לְמִפְרַק לְיִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה יט א) הִנֵּה יהו"ה רוֹכֵב עַל עָ"ב קַל, [3249]בְּגִין דְּאִיהִי כְּלָלָא דִּתְלַת אָבָהָן, דְּתַלְיָין מִנָּהוֹן ע"ב שְׁמָהָן, וְאִתְכְּלִילָן בָּהּ, וְלָקְבֵל תְּלַת אָבָהָן אִתְּמַר בְּוַיְכֻלּוּ תְּלַת זִמְנִין שְׁבִיעִי, וְדָא אִיהִי רָזָא דְּשַׁבָּ"ת, בַּ"ת ש, דְּאִינּוּן וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט דְּאִתְכְּלִילָן בְּבַ"ת, [3250]בְּהַהִיא זִמְנָא חָלָה וְכוּת אָבָהָן, [3251]דְּמִיּוֹמָא דְּאִתְחֲרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא עָלְמָא אִתְקְרִי תֹּהוּ וָבֹהוּ, מִתַּמָּן וְאֵילָךְ אִתְקַיִּים קְרָא אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, חֶסֶ"ד סְלִיק לְחוּשְׁבַּן ע"ב שְׁמָהָן.

[3252]וה' דָּא רָזָא דְּאִתְקַשַּׁר שְׁבִיעִי בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, [3253]וּמָאן שְׁבִיעִי דָּא צַדִּיק אוֹת דְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין, [3254]וְרָזָא דְּמִלָּה חַי יהו"ה שְׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר (רות ג יג), וְדָא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית יט כז) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר, וְאִיהוּ חֶסֶד דִּילֵיהּ, בְּגִין דִּבְהַאי חֶסֶד אִתְתַּקַּן כָּרְסַיָּיא [3255]דְּאִיהִי נְפִילָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה טז ה) וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא, [3256]וּבֵיהּ תָּקוּם, וְרָזָא דְּמִלָּה וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ (שם נד ח), וְכָל סְפִירָן מִתְקַשְּׁרִין בִּימִינָא, [3257]בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (דברים לג ב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, מִימִינָא אִתְיַהִיב אוֹרַיְיתָא, [3258]בְּגִין דָּא מוֹלִיךְ לִימִין

3246 **ללבי גליתי ולאברי כו'.** הענין כי יש קצים בכל דרא לפי הזכיות של פקודין, וכמו שאמרו (סנהדרין צח ע"א) היום אם כו' אבל קץ האחרון לא תליא בתשובה אלא בחסד כמו שכתוב (יחזקאל כ ט, כב) ואעש למען שמי כו' וכמו שאומרים בתפלה למען שמו באהבה, וזה הקץ יתגלה והוא גם כן בזכות אבות דאינון ע"ב דשמא מפרש כמו שמפרש והולך, ואמר למטה בההוא זמנא חלה זכות אבהן כו' ועיין בתיקוני זהר חדש ע"ג ב' ובהאי ע"ב דאיהו חסד אתחזי קשת כו' ובגינה אתמר ללבי כו' אבל קץ וזמן דשוי קב"ה כו' עיין שם כל הענין, וזהו הקץ גלה ללבא דאינון אבהן דבהון ע"ב, ולשאר דאינון אברים לא גלה ואף זה הגילוי אינו אלא בקץ האחרון כנ"ל:

3247 **ובהאי ויכלו ה' דהששי ואיהי מלכות כו'.** רוצה לומר ויכלו הוא מלכות דהוא ע"ב כמו שמפרש והולך והיא ה' דהששי, ה' תתאה, שביעאה לששי לו"ק התחלת הבנין עולם כו':

3248 **ובה רכיב כו'.** ששי בה', הששי, דייתי בגינה למפרק לה ועיין בזהר פרשת בראשית כ"ה א' וברעיא מהימנא פ' משפטים:

3249 **בגין דאיהי כללא.** וזהו ויכלו - דאתכלילת מג' אבהן דאתמר בהון בכל מכל כל כמו שאמרו בתיקוני זהר חדש ע"ג ב' עיין שם ובהם בכל אחד ע"ב אתוון ואתכלילו בה כלהו בע"ב תיבין כמו שאומר בזהר פרשת בשלח ובפרשת בהעלותך:

3250 **בההוא זמנא חלה כו'.** רוצה לומר בזמן הגאולה דהוא ויכלו, יום השביעי, דביה רכיב ו' כו' דאתכלילן ג' אבהן בבת, דאתחזיאת קשת בג' גוונין נהירין באבהן, הנצנים נראו בארץ כו' קומי רעיתי כו', וזכותם נראה בארץ דבגלותא הני גוונין אתחשכאן ומתכסאן בגוונין חשוכין וזה שאמרו (שבת נה ע"א) תמה זכות אבות אבל אז תחון תחל זכות אבות ורוצה לומר כמו שאמרו (שם) ת' תמה כו' תחון כו':

3251 **דמיומא דאתחרב כו'.** כמו שאמרו (ילקוט ירמיהו ד' סימן רעד) והארץ היתה כו' בית המקדש חרב כמו שכתוב ראיתי הארץ והנה תהו כו' יהי אור זו בנין דלעתיד, והוא אור, חסד דאברהם, וזה שאומר מתמן ואילך כו' וכמו שכתוב אלה תולדות השמים ראשי תיבות תהו עד בהבראם באברהם ועתה בגלות הוא עולם התוהו ועיין זהר חדש פ"א ב' בארוכה:

3252 **וה' דא רזא כו'.** רוצה לומר ה' דהששי דאתקשר בויכלו דאיהו ע"ב, חסד, הוא רזא התקשרות ה' - מלכות, בחסד, ה' דאברהם ברתא דאברהם, חסידה ברושים ביתה, כי למעלה אמר ע"ב בשכינה וכאן דריש על חסד, והכל אחד, דשכינתא אתכלילת בחסד, ומסטרא דחסד נקרא ע"ב, ואע"ג שלמעלה אמר בכל ג' אבהן - היינו מצד כלילותם באברהם, חסד, וכמו שאומר בתיקוני זהר חדש ע"ג ב' ובהאי ע"ב דאיהו חסד כו' ונטיל בימינא דאיהו חסד דכליל ע"ב:

3253 **ומאן שביעי כו'.** רוצה לומר לא יום השביעי, אלף השביעי דאיהו במלכות, דהגאולה תהיה באלף הששי ואמר **שביעי דא אות דצדיק אות ברית.** רוצה לומר עטרת הברית, ה' דהששי, ה' בתראה דשם, והיא סיהרא דתתמלא, (ישעיהו ל כו) והיה אור הלבנה כו', הברית דיתגלה, והוא חי וקיים דלא מית בעולם התהו, ולכן אז (ישעיהו כה ח) בלע המות לנצח, ויסורו הערלה והפריעה משם, והיא ברית דאברהם, והיא שביעי דכאן, וזה שאומר מאן שביעי דלא תטעי לומר על מלכות, אדני:

3254 **ורזא דמלה חי ה' שכבי.** דהיא נקרא חי ה' כנ"ל. שכבי עד דיתגלה חסד, והוא חסד בפום אמה דיתגלה ועיין באידרא רבה קמ"ב א' והוא קשת בגוונוי נהירין ועיין לקמן תיקון ל"ז, והוא עד הבוקר כמו שמפרש והולך:

3255 **דאיהי נפילה.** כמו שכתוב (תהלים פט מה) וכסאו לארץ מגרתה:

3256 **וביה תקום.** כמו שכתוב (עמוס ט יא) ביום ההוא אקים כו':

3257 **בגין דעליה אתמר.** רוצה לומר דעל חסד אתמר מימינו כו' כמו שמפרש והולך מימינא כו' וכמו שאומר בזהר פרשת יתרו פ"ד ב' הכי תאנא חמשה כו', והכא כולא איהו ימינא כו' דהא תנינן שמאלא אתחזר ימינא דכתיב מימינו כו' וזה שאומר וכל ספירן כו' בגין כו':

3258 **בג"ד מוליך לימין כו'.** רוצה לומר זרוע ותפארתו מוליך לימין (זרוע של תפארת) שהם גבורה ותפארת דאתכלילו כולהו בימינא כנ"ל ועיין באידרא רבה קמ"ב ב' ותאנא בהאי ימינא מתאחדין כו' דכתיב כו':

מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ, [3259]וּבוֹקֵעַ מַיִם (ישעיהו סג יב) דְּאוֹרַיְיתָא מִתַּמָּן, מֵה' דְּאַבְרָהָם, [3260]לְמֶהֱוֵי לֵיהּ בָּהּ שֵׁם עוֹלָם, וּבָהּ אִשְׁתַּלִּים ה' דְּמשֶׁה, דְּאִיהִי בְּמַשְׁכּוֹנָא לְגַבֵּיהּ דְּאַבְרָהָם בְּמשֶׁה, דְּאַיְיתֵי אוֹרַיְיתָא, עַד דְּיִפְרוֹק לִבְנוֹי, [3261]וְרָזָא דְּמִלָּה כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת (מיכה ז טו).

[3262]וְרָזָא דְּפוּרְקָנָא בְּהַאי חוֹתָמָא אִיהוּ, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיהו נה יב) כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן, כִּי בְשִׂמְחָה, [3263]י'בְּשִׂמְחָה סָלִיק לְחוּשְׁבַּן אָדֵ"ן דְּאִיהוּ אדנ"י, אֲרוֹן הַבְּרִית אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ אִתְקְרֵי, בַּר מֵאָת ש' דְּאִיהוּ תְּלַת מֵאָה, כ' בְּשִׂמְחָה אִיהִי בְּחֹכְמָה, [3264]דְּאִיהִי אַתְוָון מַחֲשָׁבָה, וְאִינּוּן תְּלַת אֲבָהָן דְּאִתְחַבְּרוּ בָּהּ, וְאַתְוָון בְּשִׂמְחָ"ה אִיהִי מַחֲשָׁבָ"ה, [3265]ש תְּלַת אֲבָהָן בְּחַמָּה ה"ן, וְאִיהִי שְׁכִינְתָּא דְּלֵית לָהּ יְחוּדָא אֶלָּא בְּמִינָהּ, כְּמָה דְּאַתְוָותָא דְּה"ן, וְאִתְעַבִידוּ עֲשָׂרָה וְאִתְעַבִידוּ מֵאָה, כְּמָה דִּשְׁכִינְתָּא כְּלִילָא כֻּלְּהוּ עֲשָׂרָה וְכֻלְּהוּ מֵאָה, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב (דברים י יד) הֵן לַיהו"ה אלהי"ך הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם, וְרָזָא דְּמִלָּה הֵן אדנ"י.

וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן (ישעיהו נה יב), ש תְּלַת אֲבָהָן, ו"ו תְּרִין מְשִׁיחִין, מ' ל"ב דְּוּבְשָׁלוֹ"ם סְלִיק ע"ב, [3266]וְדָא אִיהוּ דְּאִתְּמַר (בראשית כח כא) וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי, [3267]שִׂמְחָה אִיהוּ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (קהלת ט ז) לֵךְ אֱכוֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה בְלֵב טוֹב יֵינֶךָ, דָּא יַיִן הַמְשׁוּמָּר בַּעֲנָבָיו, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים כה יד) סוֹד יהו"ה לִירֵיאָיו, יַיִן טוֹב דָּא צַדִּיק, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה נז א) הַצַּדִּיק אָבָד, וּמַאי אָבָד אָבַד הַהוּא נְבִיעוּ, [3268]וְאִשְׁתָּאַר נָחַר וְיָבֵשׁ בְּבֵית רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי.

[3259] **ובוקע כו' מתמן.** רוצה לומר מחסד, וכמו שמפרש והולך מה' דאברהם, ה' - שכינה דאתקשר וניתוסף באברהם, ואתקשר בימינא, והיא באר מים חיים - מים דאורייתא:

[3260] **למהוי ליה כו' ובה אשתלים כו'.** דאתוון דמשה הוא ש' משת, ואזיל יו"ד דורות עד שם, ורוח שם מ"ם - ש"מ, ואזיל יו"ד דורות ורוח ה' מאברהם דאיהי מתקשרא בימינא, וזהו לעשות לו שם שלו בה - בה' דילה, לאשלמא משה, והוא ה' בתראה, דג' אותיות יה"ו נתקנו באבהן, והוא אתקין לה' ואח"כ נפלה בחטא ערב רב ובגינם חב בסלע ואתנטיל הה"א ממנו ואזלא בגלותא בהדי בנוי דאברהם והוא נשאר קול בלא דבור ואזיל הוא בגלגולא בשבילה והוא המשכונא דישראל בגלותא ממשה דייתי למפרק יתהון בשבילה וזה שאומר דאיהי במשכונא כו' ממשה דאייתי כו' ועיין בהגהה לקמן ק"ה א' ועוד שת בא"ת ב"ש כו' תמן רווח ה' דיליה ואתקרי משה ורזא דמלה מוליך לימין כו' ועיין ברעיא מהימנא פ' משפטים קי"א ב' פקודא בתר דא להשיב אבידה כו' נפלת כלה דילך כו' הן כל אלה יפעל אל כו' דאיהו גלגול רביעאה דאדם, ה' בתראה, בגין בת יחידה כו' עיין שם ובזהר פרשת בראשית כ"ה א' בגינייהו נפלת ה' זעירא ה' דאברהם ובג"ד איהו לא ייעול לארעא דישראל עד דיתוב ה' לאתרה, ורוצה לומר שארץ ישראל היא ה' בתראה ובשביל דנפילת ע"י ערב רב דקביל לון לכן ניטל ממנו ה"א במשכונא לבנוי דאברהם ובג"ד נחית איהו מדרגיה כו' מוליך לימין משה כו' וזהו ה' זעירא בגלותא דתהו דרמיז שם, וכל דא בגין דאדם אין כו' וכל שיח כו' - משיח ומשה כמו שאומר שם ב' עיין שם:

[3261] **ורזא דמלה כו'.** שישתלם ה' דמשה ותתקשר בימינא וכמו שאמרו מה שהיה הוא כו':

[3262] **ורזא דפורקנא כו'.** רוצה לומר בחותמא דאורייתא, חותם הנ"ל דאמר דא אורייתא דבה יגאלו וכמו שאמרו ברעיא מהימנא פ' משפטים שם והאי אורייתא דאתגליא על ידך כו', ואיהי חותמא דשד"י כמו שמפרש והולך דעליה אתמר, ואמר למטה בשמחה לחמך - והוא התורה, יינך - דא יין המשומר כו', סוד ה' ליראיו, והיא השמחה, יין המשומר שלא נתגלה משמת ימי בראשית, ע' אנפין דתורה, ועיין מדרש הנעלם פ' תולדות קל"ה ב' אר"י יין המשומר בענביו משמת ימי בראשית אלו דברים עתיקים כו':

[3263] **י'בשמחה סליק כו'.** מפרש והולך דהוא חותמא דשדי והוא אורייתא כמו שאומר למטה בשמחה לחמך כו' אלמא דשדי תמן, והוי"ה מלגאו כבר ביאר למעלה ואיהי כלילא מעשר כו':

[3264] **דאיהי אתוון מחשבה.** רוצה לומר דגם אותיות בשמחה מורה על חכמה:

[3265] **ש' תלת אבהן כו'.** רוצה לומר ש' דבשמחה הוא ש' דשד"י - ונשאר בחכמה, ועם י' דכי הוא שכינתא - ד' דשד"י, שהוא בנו"ה כמו שאומר לעיל ס"ד ב', ועם כ' הוא בחכמה שהוא יו"ד דשד"י, אות ברית, נקודה בהיכליה, ועיין לקמן תיקון ל"ו בראשית נקודה כו' והאי נקודה איהי אות דשבת כו' ועיין לעיל סוף תיקון י"ח וריש תיקון י"ט וכן אמר ובשלום כמו שמפרש והולך ש' כו' ו"ו תרין משיחין דהן בנו"ה דתמן שכינתא מל"ב כו' והוא אות ברית כנ"ל ואיהי אתקריאת ע"ב כו' מאן שביעי דא כו' וכמו שאומר לעיל, וכמו שאומר למטה ועליה אתמר סוד כו' יין טוב כו', ונחלק - כי בשמחה - לב' תיבין, לדרוש ב' אותיות דכי כל אחת בפני עצמה בתיבת בשמחה, וכאן הוא שתתמלא הלבנה כי שנת הלבנה חסרה - שנ"ג, גימטריה שמחה, (מליאה) ושלימה - שנ"ה, חושבן בשמחה, שנ"ה שלימה, ועוד אינה שלימה לשנת החמה אלא בעיבורה ל' יום והוא כ"י ב"שמחה, והוא שפ"ה יום, גימטריה שכינה, שתתמלא, וכן ובשלום, אלא ששם כסדרן והוא בשלום כסדרן אבל בשמחה תוספת טובה תכלית השלימות:

[3266] **ודא איהו דאתמר ושבתי בשלום כו'.** רוצה לומר אל בית אבינו, בית המקדש:

[3267] **שמחה איהו דאתמר כו'.** רוצה לומר על התורה שתתגלה - בשמחה לחמך, בלב טוב יינך - יין המשומר בענביו גימטריה סוד דיסוד וזה שאומר יין טוב דא צדיק, דביה (ישעיהו ג י) אמרו צדיק כי טוב, וביה סוד, ויו"ד מיסוד הוא אות שיתגלה, ובשלום נאמר על היציאה מגלות, ובשמחה על התורה שתתגלה, והכל על ידי משה:

[3268] **ואשתאר חרב כו'.** כמו שכתוב (ישעיהו יט ה, איוב יד יא) ונהר יחרב כו' אבל ביום ההוא יצאו מים חיים כו' (זכריה יד ח) כי נבקעו במדבר מים כו' (ישעיהו לה ו):

[3269]קֻם סָבָא וְאָמַר אדנ"י בְּמַחֲשָׁבָה סָלְקָא, וְלַאו בְּחֻשְׁבַּן, [3270]וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (זכריה ב יז) הַ"ס כָּל בָּשָׂר מִפְּנֵי יהו"ה כִּי נֵעוֹר מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ, [3271]יִתְעַר בֵּיהּ כְּמָה דְּאִתְעַר מִשְּׁנָתֵיהּ וְחָזַר לְשִׁנְתֵיהּ, עַד דְּיִתְעַר יהו"ה דְּאִיהוּ רַחֲמֵי, לְקַיְּימָא בֵּיהּ וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ (ישעיה נד ז), גְּדוֹלִים אִתְקְרִיאַת מִסְטְרָא דְּהָא"ל הַגָּדוֹל דְּאִיהוּ חֶסֶד, וּשְׁכִינְתָּא בֵּיהּ סָלְקָא לְאִתְקְרֵי גְּדוֹלָה, וּבֵיהּ תַּדְאי רָזָא דְּפוּרְקָנָא, כְּגַוְונָא דָּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א יהו"ה, וָא"ו בֵּיהּ רָזָא דְּפוּרְקָנָא, דְּאִיהוּ רָשִׁים בִּשְׁמָא דְּע"ב, דְּאִינּוּן וָה"ו אֲנ"י וָה"ו רֵישֵׁי תֵּיבִין וָא"ו, תְּלַת עֲשַׂר [3272]מְכִילָן דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְיְהִיבַת מִימִינָא.

[דף סו ע"א]

אִשְׁתָּאַר יו"ד ה"א ה"א דְּסָלִיק לְחֻשְׁבַּן ל"ב, וְאִיהוּ ב' מִן בְּרֵאשִׁית (דף סו ע"א) ל' לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, [3273]וְעוֹד אִיהוּ ל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיהו סג ד) כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי וּשְׁנַת גְּאוּלַי בָּאָה, וּשְׁמָא דְּע"ב אִיהוּ וַיְכֻל"ו, בֵּיהּ אִשְׁתַּלִּים רָזָא דְּפוּרְקָנָא, [3274]וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר לְלִבִּ"י גִּלְיתִי דְּאִיהוּ חוּשְׁבַּן וַיְכֻל"ו, [3275]וּבֵיהּ אִתְקְיַים קְרָא (תהלים פט ג) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, [3276]וּכְמָה דְּנָפְקוּ מִמִּצְרַיִם [3277]בְּרָזָא דְּע"ב שְׁמָהָן, כַּךְ יִפָּקוּן בְּהוֹן כַּד יִפְרְקוּן בְּבַתְרַיְיתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא חֶסֶד יהו"ה מָלְאָה הָאָרֶץ (שם לג ה), וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיהו נד ח) וְחַסְדִּי מֵאִתֵּךְ לֹא יָמוּשׁ, וּבְחֶסֶד עוֹלָם רִחַמְתִּיךְ, וּבְגִין דָּא שַׁבַּח דָּוִד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגָלוּתָא דְּאִיהִי שְׁאוֹל בְּהַאי חֶסֶד, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים פו יג) כִּי חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלָי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה.

וְאִי אוּמִין דְּעָלְמָא דָּחֲקִין לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִדַּאי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עַל ד' מִן חֶסֶד דְּאִיהִי דָּל"ת בְּגָלוּתָא, וְאִתְקְיַים קְרָא בֵּיהּ (ישעיה סו ז) בְּטֶרֶם תָּחִיל יָלְדָה, וְשַׁבְעִין תֵּיבִין דְּמִזְמוֹר יַעַנְךָ יהו"ה בְּיוֹם צָרָה (תהלים כ ב) אִינּוּן לָקֳבֵל שִׁבְעִים צִירִין, דְּאִינּוּן צִירִים וַחֲבָלִים דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, [3278]דְּאִינּוּן ב' [3279]בֵּיהּ אִתְקְרִיאָן פַּלְטְרִין גְּדוֹלִים, [3280]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קיא ב) גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי יהו"ה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ אִתְקְרֵי גָּדוֹל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם קמז ה) גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ, וּבֵיהּ סָלְקִין יִשְׂרָאֵל לְגִדוּלָה, [3281]וּשְׁכִינְתָּא דְּבָהּ אִתְּמַר (שמות לג כא) הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְקְיַים בָּהּ קְרָא (תהלים לד ד) גַּדְּלוּ לַיהו"ה אִתִּי, וּבָהּ (נ"א וביה) אִתְּמַר בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהוּא זִמְנָא כִּי גָדוֹל אַתָּה וְגוֹמֵר (שם פו י), וּבֵיהּ עוֹשֶׂה גְּדוֹלוֹת עַד אֵין

3269 **קם סבא כו' ולאו בחושבן.** כי במחשבה לאו בחושבן אדנ"י אלא דסליקו דילה תמן הוא, דהיא חכמה זעירא, מקום כבודו:

3270 **ועליה אתמר כו'.** רוצה לומר ה"ס איהי אדנ"י כנ"ל, והיא נעור ממעון קדשו - קדש דהוא בחכמה:

3271 **יתער ביה כו' וחזר כו'.** דתחלה יתגלה משיח ואח"כ יתכסה, ויהיה לישראל אז חבלים וצירים גדולים וכמו שהיה בגאולה הראשונה. והענין, כי תחלה יגאלו בדרגא דנוק' כסדר המדרגות - ויהא בדינא, ואם יגאלו בדינא לא יהא לון תקומה וימות משיח בן יוסף, על כן יתכסה, ויצרפו אז ואח"כ יגאלו בדכורא וברחמים גדולים כו', ותחלה (יחזקאל כ לג) חי אני אם לא בחימה כו', והוא חושבן אדנ"י כנ"ל, ואח"כ תתכליל בחסד, וזה שהקפיד משה למדתה - אדנ"י למה הרעותה לעם כו' (שמות ה כב), וזה שאמרו (הובא ברש"י ו ט ד"ה מקוצר רוח) שהשיב לו השם יתברך חבל על דאבדן וארא כו' באל שדי כו' רוצה לומר הכל במדה זו - ולא הקפידו, וכמו שאומר שם שלא מצא מקום קבורה ונתנסה בה בכמה נסיונות, ואתה כו' - רוצה לומר וזהו רזא דפורקנא בהאי חותמא, בתחילה באדני דהיא במחשבה אתוון בשמחה הנ"ל, הס מפני כו', והוא אל שדי, ואח"כ ברחמים כו' - מסטרא דהוי"ה דאיהו מלגאו, ומפרש והולך היאך כלילא הוי"ה בפורקנא, דשדי כבר פירש ובשלום ש' תלת כו' כנ"ל. וזה שאומר וביה ודאי רזא דפורקנא כגוונא דא יו"ד ק"א וא"ו ק"א וא"ו ביה כו'. ואמר **דאינון כו'** דאלו הג' שמות הן כלל של כל הע"ב כמו שאומר דאינון ענפא ונופא ושרשא, ועיין מה שכתבתי במקום אחר בארוכה, וראשי תיבות שלהן וא"ו - י"ג מכילן דרחמי דאינון בחסד חושבן ע"ב, ועיין בתיקוני זהר חדש ע"ה ב' בארוכה, ועיין בזהר פרשת וארא כ"ז ב' אר"א בסטר ימינא עילאה כו':

3272 **מכיליך דאורייתא.** רוצה לומר י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם, ויו"ד ק"א ק"א הוא התורה כמו שמפרש והולך ב' מן כו' והכל בתורה:

3273 **ועוד איהו ל"ב כו' ושמא דע"ב כו'.** עתה מפרש שמא מפרש ברזא דפורקנא, דתחלה מפרש שמא מפרש בתורה, ועתה - בפורקנא, ל"ב הוא דאלקים דמ"ב שבתחלה בסטרא דגבורה ובה עתיד להנקם בגוים פלחי כוכביא, יום נקם בלבי, ואח"כ וא"ו דהוא רזא דע"ב הוא ויכלו דשבת יום השביעי בחסד, וזה שאומר בה אשתלים רזא דפורקנא, וזהו לשון ויכלו שנשתלם בו הכל:

3274 **ועליה אתמר ללבי גליתי.** כמו שמפרש והולך דאיהו כו' ורוצה לומר שבחסד דע"ב אז יתגלה אבל בפורקן ראשון יתכסה כנ"ל:

3275 **וביה אתקיים כו' יבנה.** רוצה לומר בית המקדש יבנה בחסד, דבית המקדש דלעבר על אפי וחמתי כו' (ירמיהו לב לא), מה שאין כן לעתיד לבא (זכריה א טז) שבתי לירושלים ברחמים ביתי יבנה בה כו':

3276 **וכמה דנפקו ממצרים כו'.** כמו שכתוב (מיכה ז טו) כימי צאתך כו':

3277 **ברזא דע"ב כו'.** קריעת ים סוף, (שמות יד יט) ויסע כו':

3278 **דאינון ב'.** רוצה לומר דאינון ב' לאשלמא ע"ב, דב' דע"ב הן כוללים דע' כידוע:

3279 **ביה אתקריאו כו'.** רוצה לומר ב' בתים דלעתיד - ששניהם יבנו כמו שאומר בזהר פרשת פנחס:

3280 **הה"ד גדולים כו'.** דאינון מעשיו כמו שכתוב (שמות טו יז) מקדש אדני כוננו ידיך:

3281 **ושכינתא דבה אתמר כו'.** כן צריך לומר, ורוצה לומר דאתי - גדלו אותה להי' כמו עת לעשות להי':

חֵקֶר (איוב ט י), וְדָא אִיהוּ חָסֶ"ד, [3282]בֵּיהּ וַיְכֻלּוּ, ה' בְּהַשִּׁשִּׁי , בְּגִין דְּבֵיהּ ה' דְּאַבְרָהָם אָזִיל ו' לְגַבֵּהּ, מִיָּד יִתְעַר י"ה לְקֻרְבָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֵּס י"ה, [3283]וְשִׁשִּׁי אִיהִי אֶלֶף שְׁתִיתָאָה, יְסוֹד, בֵּיהּ אִתְכְּלִילוּ וְאִתְיַחֲדוּ שִׁית סְפִירָן, יוֹם הַשִּׁשִּׁי, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב א) וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּא, דְּאִינּוּן ו"ה, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ד"ה א כט יא) כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתַרְגּוּמוֹ דַּאֲחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, [3284]וְדָא אִיהוּ כ"ל, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית ב א) וְכָל צְבָאָם, מַאי צְבָאָם, תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט.

[3285]וּבֵיהּ אִתְקְרִיאוּ תְּלַת אֲבָהָן שְׁבִיעָיוֹת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם) וַיְכַל אלהי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְבָרֶךְ אלהי"ם אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, [3286]וַיְבָרֶךְ מִסְטָרָא דִּבְרָכָה, וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ מִסְטָרָא דִּקְדוּשָׁה, וַיִּשְׁבּוֹת [3287]מִסְטָרָא דִּיחוּד, [3288]וְדָא אִיהוּ וַיְכֻלּוּ, דְּאִתְכְּלִילוּ בֵּיהּ תְּלַת אֲבָהָן, דְּאִינּוּן בְּרָזָא דְּשִׁמְּא דְּע"ב, [3289]כְּגַוְונָא דָּא גְּדוּלָה אִתְקְרֵי חֶסֶד, דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְּע"ב תֵּיבִין, [3290]גְּבוּרָ"ה כְּלָלָא דְּרֵי"ו אַתְוָון דְּאִית בִּשְׁמָא דְּע"ב, [3291]עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ ו' כְּלִיל כֻּלָּא, וְדָא אִיהוּ רָזָא (שמות לד ו) וַיַּעֲבֹר יהו"ה עַל פָּנָיו, ע"ב רֵי"ו יהו"ה, עַל פָּנָיו מַאי פָּנָיו, אַנְפּוֹי דָּא וָא"ו י"ג מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיהו נד ז) וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ, גְּדוֹלִים וַדַּאי מִסְטָרָא דְּחֶסֶד, דְּאִיהוּ הָאֵ"ל הַגָּדוֹל.

[3292]וְכֻלָּא אִתְכְּלִיל בַּשְּׁבִיעִית דְּאִיהִי מַלְכוּת, [3293]הַ שְּׁבִיעִי ה' וַדַּאי בְּכָל שְׁבִיעִיּוֹת כְּלִילָא, וְאִיהִי ה' דְּיוֹם הַשִּׁשִּׁי, [3294]הַשִּׁשִּׁי דָּא צַדִּיק, יוֹם עֲלֵיהּ אִתְּמַר (זכריה יד ט) וְהָיָה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ וְגוֹמֵר, אִיהוּ יוֹם הַשִּׁשִּׁי, וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי יוֹם דְּכֻלְּהוּ יוֹמִין, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (רות ג יג) שְׁכָבִי עַד הַבֹּקֶר, וְדָא הוּא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, דִּכְתִיב

3282 **ביה ויכלו.** חוזר לענין ראשון לדרוש ויכלו, ואמר ביה ויכלו - רוצה לומר בחסד כנ"ל וה' דהששי סמיך לו בגין דאיהי ה' דאברהם דויכלו, וששי סמיך לה' - דוא"ו אזיל לגבה למפרק יתה כנ"ל, וזה שאומר ה' בהששי כו' לגבה:

3283 **וששי איהי אלף שתיתאה יסוד ביה כו' יום הששי הה"ד ויכלו כו' דאינון ו"ה דעליה אתמר כי כל כו'.** רוצה לומר הששי הוא יסוד, וביה ויכלו השמים והארץ, זו"נ דאינון ו"ה דהששי, ששי - ו', הששי - ה', וזהו הששי, וחוזר ואומר ויכלו דהוא ענין אחד אלא דתחלה אזיל ו' לה' והוא יום הששי באלף שתיתאה בדרגא דיסוד ואח"כ בזמן הגאולה דהוא עטרת היסוד כנ"ל יום השביעי ואז ויכלו השמים והארץ - שנכללין כאחד, וזהו לשון ויכלו שנכללין כאחד:

3284 **ודא איהו כל ועלי' כו'.** רוצה לומר שמים וארץ וכל, אלו ג' נכללין כאחד, וגם צבאם כמו שאומר מאי צבאם כו', דנקראים צבאות - אחד דשמים ואחד דארץ, מלאכים וישראל, כמו שאומר למעלה, וזה שאומר צבאם והן מעלה ומטה וזה שאמרו איהו בנצח ואיהי בהוד:

3285 **וביה אתקריאו כו'.** כמו שאומר לעיל ס"ה ב' תלת זמנין שביעי כו' דאתכלילן בבת, ולכן נקרא על שמה והוא ש' בת כמו שאומר שם:

3286 **ויברך אותו מסט' דברכה כו'.** הן ג"ר דאבהן אתברכו משם וכן יום השבת והרי אתכלילן כל העשר ספירות בה:

3287 **מסט' דיחוד.** שזהו סוד השבת יחודא דכלהו והוא המנוחה וכמו שכתוב (רות א ט) ומצאן מנוחה אשה כו', (דברים יב ט) אל המנוחה כו', ועיין בזהר ריש פרשת נח נ"ט ב' ודא נייחא כו' כד"א כי בו שבת כו':

3288 **ודא איהו ויכלו כו'.** נותן טעם במה ויכלו חושבן ע"ב - כולל ג' אבהן דנאמר בכל מכל כל, ואומר דכל אחד מאבהן כולל ע"ב כמו שמפרש והולך דאינון כו':

3289 **כגוונא דא גדולה אתקרי חסד כו'.** הוא ראיה לע"ב:

3290 **גבורה כו'.** גם כן ע"ב אלא שהוא ברזא דאתוון, פרטא, דהוא דינא:

3291 **עד"א כו'.** גם כן ע"ב כמו שמפרש והולך דכליל מויעבר ה', שהן ג' דרגין, ע"ב רי"ו ה', והן כלילן על פניו, דפנים הוא וא"ו, ווא"ו כולל ע"ב בראשי תיבות וה"ו כו', י"ג מכילן דרחמי, ולכן מפרש הקרא אחריו י"ג מכילן דרחמי ומביא ראיה שהרחמים שהוא עמודא דאמצעיתא הוא מסטרא דגדולה שהוא חסד שנאמר וברחמים גדולים כו' וכמו שמפרש והולך גדולים ודאי כו':

3292 **וכלא אתכליל כו'.** דזהו ויכלו, יום השביעי, ונאמר בה ג' יום השביעי כנ"ל:

3293 **השביעי ה' כו'.** רוצה לומר דג' השביעי הן ג' אבהן, וה' כלילא עם כל חד וחד, וזה שאמרו (בתפלה) הגדול הגבור והנורא, ועוד ה"אל, ה' רביעי והוא ה' דיום הששי מסטרא דצדיק בחינת הרביעי שבה, וזה שאומר ואיהי ה' דיום הששי:

3294 **הששי דא צדיק יום עליה אתמר והיה כו' איהו יום הששי ויום השביעי יום כו' ודא הוא כו'.** רוצה לומר הששי דא צדיק והיא אתכלילת ביה כנ"ל אבל יום הוא חסד דהוא יום דכלא יומין ולכן אתמר בששי יום וכן בשביעי יום וכן בכלהו ועליה אתמר והיה כו' ביום ההוא דהוא יום הנ"ל דעולם חסד יבנה, חסד ה' כו' כנ"ל. ואמר **עליה אתמר שכבי כו'.** על ההוא יום כנ"ל ס"ה ב' ורזא דמלה חי ה' שכבי עד הבקר ודא בקר כו' כמו שאומר כאן. וענין יומא דכולא יומין שאמר כאן ובזוהר בכמה מקומות - על החסד, ואמר דאזיל בכלהו כי יום נקרא על שם האור כמו שכתוב ויקרא אלקים לאור יום, ואור הוא בחסד, וכל ו"ק שנקראים יום - על שם שמקבלין החסדים על ידו, ה' חסדים, ונקראים כל אחד יום - באורו, וזהו יום דכתיב בכל מעשה בראשית, וערב מתייחד ביום ביחודא שמקבלת ממנו להמתיק גבורות שלה אבל אין נקרא יום כי היא בסטרא דגבורות, ולחשך קרא לילה, רק בחיבורה בו נקראים יום שלם על שם הדכורא, רק אור הלבנה בלילה אבל לעתיד לבא (ישעיהו ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה, (זכריה יד ז) והיה לעת ערב יהיה אור, שגם היא תקבל החסדים וכנ"ל עולם חסד יבנה, חסד ה' מלאה הארץ, ולכן ביום השביעי אין לילה כלל וכמו בשבת בראשית שהיה האור משמש, וביום הששי - שתלך הה"א ותתקשר בחסד ע"י הוא"ו, ניתוסף ה' ביום הששי, והוא בביאתו וקיבוץ גליות, אבל אח"כ יום השביעי כנ"ל וזה שאומר וביה הבקר אור - דמסטריה אור, וזהו וישכם אברהם בבקר דיליה כנ"ל:

(בראשית יט כז) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר, וַיַּשְׁכֵּם לְפוּרְקָנָא, וּבֵיהּ הַבֹּקֶר אוֹר, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (משלי ו כג) וְתוֹרָה אוֹר, וְהַאי אִיהוּ אוֹר דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות י כג) וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר, וְאִיהוּ פֶּסַח דְּרוֹעָא יְמִינָא, וּבֵיהּ עֲתִידִין לִיגָּאֵל.

[דף סו ע"ב]

[3295]דָּבָר אַחֵר שִׁימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ (שיר ח ו), הַאי קְרָא עַל שְׁכִינְתָּא אִתְמַר דְּאִיהִי בְּגָלוּתָא, [3296]חוֹתָם לָא כְּתִיב, אֶלָּא כַּחוֹתָם, כְּהַהוּא חוֹתָם דְּגוּשְׁפַּנְקָא [3297]דְּאִיהִי חוֹתָם אֱמֶת, [3298]וּבָהּ (נ"א ודא) חָתְמֵנוּ [3299]לְחַיִּים, וּמַאי נִיהוּ הַאי חוֹתָם דְּבָהּ חַיִּים, [3300]אֶלָּא דָּא עֵץ הַחַיִּים, [3301]דְּבֵיהּ בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי (דף סו ע"ב) נָפְקִין, [3302]עֵץ וַדַּאי הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ עֵץ הַחַיִּים מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, [3303]וְהַאי [3304]עֵץ אִיהוּ ו', [3305]מַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שְׁנִין דָּא ה', הַחַיִּים אִינּוּן אַבָּא וְאִמָּא דְּאִינּוּן י"ה, י' אִיהוּ חָכְמָה, וּמְנָלָן דְּאִתְקְרֵי חַיִּים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (קהלת ז יב) וְהַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ, [3306]ה' בֵּיהּ אִימָּא עִלָּאָה, מְנָא לָן דְּאִתְקְרֵי חַיִּים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (משלי ג יא) עֵץ חַיִּים הִיא וַדַּאי, וְתַרְוַיְיהוּ (שם ד כב) כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם.

[3307]וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהוּ רִישׁוּמָא בְּהַאי חוֹתָמָא דְּאִיהוּ חוֹתָם אֱמֶת, וְכָל צִיּוּרִין דְּהַאי חוֹתָמָא אִינּוּן רְשִׁימִין בָּהּ, לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא דְּאִיהִי צִיּוּרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ אֱמֶת, [3308]אָדָם אִיהוּ חוֹתָם דִּילֵיהּ, [3309]וְאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אִיהוּ חָתִים בֵּיהּ לְחַיִּים, [3310]וּמִנַּיהּ יָרְתִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי, חַיֵּי מִסְטָרָא דְּאַבָּא וְאִמָּא דְּאִינּוּן י"ה, בָּנֵי מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִתְקְרֵי בְּנֵי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְאִיהוּ ו', וְעַל (נ"א ועל) שְׁמֵיהּ אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּנוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (דברים יד א) בָּנִים אַתֶּם לַיהוה אלהיכ"ם, מְזוֹנֵי מִסְטָרָא דְּה' דְּאִיהִי הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, וּבְזִמְנָא דְּיָרְתִין מִנַּיהּ אִלֵּין תִּלַת (נ"א תרין) דַּרְגִּין דִּכְלִילָן בִּשְׁמֵיהּ, בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי, אִתְמַר בְּהוֹן (ירמיה ב כא) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ [3311]שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת.

(שיר ח ו) כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, [3312]תַּקִּיפָא אִיהִי מִמִּיתָה אַפָּרְשׁוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִבְּנוֹי, [3313]וּמְנָלָן דְּאַפָּרְשׁוּתָא אִית בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבְנוֹי, הָכָא אוֹכַח, (ישעיה נט ב) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים וכו',

---

3295 **ד"א שימני כו'.** דלמעלה פירש על הגאולה ועתה על הגלות:

3296 **חותם לא נאמר כו'.** כנ"ל ס"ד א':

3297 **דאיהו חותם אמת.** כמו שכתוב (דניאל י כא) הרשום בכתב אמת, וחותם דקב"ה הוא אמת:

3298 **ובה חתמנו לחיים.** רוצה לומר בחותם אמת הנ"ל והוא עמודא דאמצעיתא וכמו שמפרש והולך ומאי ניהו האי כו' אלא כו':

3299 **לחיים.** דחיים הוא באמת כמו שאמרו (סנהדרין צז ע"א) בההיא אתרא דקושטא, ונאמר (ירמיהו י י) וה' אלקים אמת הוא אלקים חיים:

3300 **אלא דא עץ החיים כו'.** רוצה לומר עמודא דאמצעיתא והוא אמת כמו שכתוב (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב וכמו שאומר לקמן ב':

3301 **דביה בני כו'.** דכולל ג' דרגין כמו שמפרש והולך ומינייהו נפקין אלו שלשה כמו שמפרש והולך:

3302 **עץ ודאי ההוא כו'.** רוצה לומר ההוא נהר דאיהו עמודא דאמצעיתא עד יסוד:

3303 **והאי עץ כו'.** מפרש והולך דכליל כל התלת דרגין דמהימנותא הידועים כמו שמפרש והולך:

3304 **עץ איהו ו'.** רוצה לומר בצורתו ונאמר (דברים כ יט) כי האדם עץ השדה:

3305 **מהלך ת"ק שנה דא ה'.** רוצה לומר ה' בתראה, ואליה הולך מהלך ת"ק שנה, והיא ה' דהחיים, וחיים אינון י"ה כמו שמפרש והולך, הרי באלו ב' תיבות כולל כל שם הוי"ה והוא בת"ת דכליל כל הוי"ה:

3306 **ה' איהי אימא כו' עץ חיים היא ודאי.** רוצה לומר דנאמר היא - נוק', ונאמר הם - על שניהם כמו שמפרש והולך:

3307 **ושכינתא כו' וכל ציורין כו'.** רוצה לומר דלכן כל הוי"ה בה כלילא גם כן:

3308 **אדם איהו חותם דיליה.** רוצה לומר אדם הוא חותם דאמת, דאיהו עשורא בשכינה דאיהי מעשר מכל ולכן היא דמות אדם:

3309 **ואיהו יו"ד כו' איהו חתים כו'.** את האדם דהוא חותם דאמת שהוא חיים לכן חותם אותו בספר החיים כל זמן שדיוקנו הוא בה וכמו שאומר למטה ומאן דאשתדל באורייתא כו' דיוקניה כו':

3310 **ומניה ירתי.** רוצה לומר מעמודא דאמצעיתא דהוא כולל כל הג' כנ"ל:

3311 **שורק.** הוא ג' נקודין על ג' דרגין הנ"ל זה על זה ונקרא בשמו זרע אמת, וג' דרגין אלו מעץ, בני - עץ פרי, חיים - חיי ה', מזוני כנ"ל ומסטרא ה' מיני דגן כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' משפטים, וכל הג' דרגין הן באמת, חיים - כנ"ל ה' אלקים אמת כו', זרע כנ"ל זרע אמת, מזוני כמו שכתוב חסד ואמת מן ינצרוהו וכמו שאמרו (ערובין פו ע"א) אימתי כו'. ואח"כ מתחיל לפרש סיפר דקרא של שימני כו' כי עזה כו':

3312 **תקיפא איהי כו'.** רוצה לומר (שיר השירים ב ה) חולת אהבה, דאנן מתאוין ואוהבין וכמו שכתוב (שם ה ו) נפשי יצאה בדברו בקשתיהו כו', שחולת אהבה אני (שם ה ח):

3313 **ומ"ל דאפרשותא כו'.** רוצה לומר דאית אפרשותא, ומיירי בזה דלא נאמר כאן אפרשותא, ומביא ראיה שנאמר כי אם כו' ונאמר כי המות כו' ולכן כמות דנאמר כאן הוא מדבר על אפרשותא:

וְעַזָּה אִיהִי מִמִּיתָה, וַעֲלָהּ אִתְמַר (רות א יז) כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד בֵּינִי וּבֵינֵךְ. [3314]וּבְזִמְנָא דְיִשְׂרָאֵל מְקַיְּימִין פִּקּוּדַיָּא דְאוֹרַיְיתָא בִּרְחִימוּ, קָשָׁה כִּשְׁאוֹל קִנְאָה (שיר ח ו), דְּמִקַּנָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵיהוֹן. (עַל סמא"ל וְעַל נוּקְבֵיהּ, דְּאִינּוּן גָּרְמִין לְבַר נַשׁ מִיתָה בְּחוֹבַיְיהוּ, וְגָרְמִין לוֹן לְמֶחֱטֵי, וּבְגִין דָּא עָתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַטְלָא נוּקְמָא מִנַּיְיהוּ, וּלְאַעֲבָרָא לוֹן מִן עָלְמָא, דסמא"ל וְנוּקְבָא דִילֵיהּ אִיהִי) הַאי מִיתָה (דְ)אִיהִי לִילִי"ת מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְהַהִיא שְׁאוֹל אִיהוּ יֵצֶר הָרָע, דְּנוּקְבָא אִיהִי עִם דְּכוּרָא, וּדְכוּרָא עִם נוּקְבָא, [3315]וְהַאי מְנָלָן, קְרָא אוֹכַח דִּכְתִיב (בראשית ג יז) בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, אָדָם חָאב בְּנוּקְבָא אִתְיְיהִיב לֵיהּ יֵצֶר הָרָע נוּקְבָא, חַוָּה חָבַת בְּדְכוּרָא אִתְיְיהִיב לָהּ יֵצֶר הָרָע מִדְּכוּרָא, וַעֲלָהּ אִתְמַר (שם טז) בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים, וְדָא אִיהוּ כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה וכו' (שיר ח ו).

[3316]וְעוֹד כִּי עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה, אִם יִשְׂרָאֵל יִתְעָרוּן לָהּ לְהַאי אַהֲבָה קַדָּם זִמְנָא, צְרִיכִין לְאִתְעָרָא לָהּ כְּדְקָא יָאוּת, וְאִי לָאו לָא יִתְעָרוּן לָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שיר השירים ג ה) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בִּצְבָאוֹ"ת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה וְגוֹמֶר, דְּאוֹמָאָה אִיהִי דְלָא שַׁרְיָא עַל כָּרְסַיָּיא עַד דְּנָטִיל נוּקְמָא מֵעֲמָלֵק, דְּחִלֵּל תְּרֵין אַתְוָון דְּאִינּוּן י"ה, [3317]דְּנָפִיק מִן מִילָּ"ה מָ"ל י"ה, וּבְגִין דָּא (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֵּס י"ה וָדָאי.

וְכַד מָטָא זִמְנָא לְנַקָּמָא מִנַּיְיהוּ, [3318]וְשַׁלְהוֹבִין דְּאֶשָּׁא נָפְקִין מֵהַאי י"ה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שיר ח ו) רִשְׁפֶּיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת י"ה, וְאִינּוּן שַׁלְהוֹבִין דְּאִישׁ וְאִשָּׁה, דְּתַמָּן אֵ"שׁ אֵ"שׁ, וְתַמָּן י"ה, אִישׁ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות טו ג) יהו"ה [3319]אִישׁ מִלְחָמָה, דְּנָטִיל נוּקְמִין מִפַּרְעֹה וּמֵעַמֵּיהּ, [3320]אִשָּׁה דָּא שְׁכִינְתָּא דְאִתְמַר בָּהּ (משלי יח כב) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וְגוֹמֶר.

דָּבָר אַחֵר שִׂימֵנִי כַחוֹתָם, כ"ַח תָּ"ם, כ"ַח דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, [3321]כ"ַח מָ"ה מִן חָכְמָה, וַעֲלָהּ אִתְמַר (במדבר יד יז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, תָּ"ם דָּא יִשְׂרָאֵל דִּלְעִילָּא, דְּעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי יַעֲקֹב תָּם, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וּבְגִין דְּאִיהוּ דְיוֹקְנָא דְחוֹתָם אֱמֶת דִּלְעִילָּא, אִתְמַר בֵּיהּ (מיכה ז כ) [3322]תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וּמָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא דְאִתְקְרֵי תּוֹרַת אֱמֶת, דְּיוֹקְנֵיהּ חֲקִיקָא לְעֵילָּא בְּהַהוּא חוֹתָם אֱמֶת, וּמָאן דְּמִשַּׁקֵּר בָּהּ כְּאִלּוּ אַפֵּיל אוֹרַיְיתָא לְתַתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דניאל ח יב) וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, וּבְהַהוּא זִמְנָא נָפִיל דְּיוֹקְנֵיהּ וְחוֹתְמֵיהּ לְתַתָּא, וְנָפִיל מַזָּלֵיהּ, וְאִסְתַּלַּק הַהוּא כֹּחַ מִנַּיְיהוּ, בְּהַהוּא זִמְנָא סמא"ל וְחֵילֵיהּ [3323]דְּאִינּוּן חֵיוָון וּבְעִירָן וְעוֹפִין מְסָאֲבִין רָדְפִין אַבַּתְרֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איכה א ו) וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף.

[דף סז ע"א]

[3324]אִם תָּב בְּתִיּוּבְתָּא תָּב הַהוּא כֹּחַ לְגַבֵּיהּ דְּאִיהִי (דף סז ע"א) שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, [3325]בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְקַיְּים בֵּיהּ (ישעיה מג ד) וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ, מַאי אָדָם הָא אוּקְמוּהוּ אַל תִּקְרֵי אָדָם אֶלָּא אֱדוֹם, וּלְאוּמִּים וּלְאֻם מִלְאוֹם יֶאֱמָץ (בראשית כה כג), [3326]בְּהַהוּא זִמְנָא אוּמָה דְיִשְׂרָאֵל יִתְקַפּוּן (נ"א יתגברון) עַל אוּמָה דְעִשָּׂו,

---

3314 **ובזמנא דישראל כו' כשאול קנאה דמקני הקב"ה עליהון האי מיתה איהי לילית מ"ה וההיא שאול איהו יצה"ר דנוקבא איהי כו'.** ורוצה לומר דאהבה שהיא קשה עלינו על מחיצה הנעשית בפני הקב"ה נקראת מיתה דהיא נוק', וקנאה דמקני הקב"ה על יצה"ר שמבדיל אותנו והשכינה מאתו נקרא שאול דכורא, ובהיפך היה צריך להיות, ומשני דנוק' איהי כו' וכמו שאומר בזהר חדש פרשת יתרו כ"ט א' בת זוגיה דיצה"ר לילית פתי לאדם כו' ויצה"ר פתי לחוה כו' וכגוונא דא אתלבן אדם כו' עיין שם:

3315 **והאי מ"ל כו'.** רוצה לומר דאצלה כתיב בעצב - דכורא, ואצלו כתיב בעצבון - נוק', וכן שבתון על שבות דרבנן בנוק' דקדושה וכן כל כיוצא:

3316 **ועוד כי עזה כו'.** דצריך למהוי עזה ביותר בדחילו ורחימו רבה דהוא י"ה וזה שאומר דאומאה כו' דאינון י"ה ולכן לית לאדחקא לקץ אלא אם כן בדחילו ורחימו גדולה:

3317 **דנפיק מן כו'.** שהן דאיש ואשה כמו שמפרש והולך, ושם חיבורא דתרוויהון של אב ואם להוליד:

3318 **שלהובין דאשא כו'.** שהן אש ואש דאיש ואשה וי"ה דבהון כמו שמפרש והולך וזהו רשפיה, רשף י"ה, רשפי אש וכן בשלהבת:

3319 **איש דנטל כו'.** דהוא מקני בשבילנו:

3320 **אשה כו'.** דאנחנו דבקים בה - בה', ויפק רצון (משלי יח כב) ומצא טוב (שם) - עמה, טוב ה' לכל (תהלים קמה ט):

3321 **כ"ח מ"ה.** דחכמה כולל שניהם, והוא מ"ה, עשר אתוון, והיא כ"ח אתוון עובדא דבראשית ועיין מה שבארנו לעיל ל"ט א':

3322 **תתן אמת כו'.** הא' הוא מאימא כמו שאומר לקמן ס"ז ב' ושריא בהון א', דמסטריה דו' נקרא תם דהוא תם בצורתיה, פשוט, מכל צד ו' וא' באמצע, והוא א' דאהיה דנחית ביה בשמא מפרש להשלימו בדם חותם דתם להשלים כאן וכאן :

3323 **דאינון חיוון כו'.** רוצה לומר לפי מה שאמרו בסוף פרק כ"ג דשבת אין חיה שולטת באדם כו' דאסתלק מיניה דיוקנא דאדם, ועיין בסוף פ' משפטים קכ"ה ב' והוא חותם אמת כנ"ל:

3324 **אם תב כו'.** וזהו שבקש משה (במדבר יד יז) ועתה יגדל כו' כנ"ל:

3325 **בההוא זמנא אתקיים כו'.** דנגזר עליו ואתייהב חלופיה ועיין בזהר חדש מ"ג ג' פתח ר"א ואמר מאשר יקרת כו' עיין שם כל הענין והוא אשר נאמר הבן יקיר כו':

3326 **בההוא זמנא כו'.** כנ"ל אלא אדום:

בְּחֵילָא דְהַאי כֹּחַ [3327]דְּאִתְלַבַּשׁ בְּשֶׁבַע תֵּיבִין דְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, כ"ח אַתְוָון שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, שֶׁבַע תֵּיבִין כְּלִילָן בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

[3328]וְהַאי כ"ח אִיהוּ רָזָא דְכ"ח פִּרְקִין דְּעֶשֶׂר אֻצְבָּעוֹת, דִּבְהוֹן וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל (שמות יז יא), וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ זְכִרוֹנָם לִבְרָכָה לְמִי נוֹשְׂאִים כַּפַּיִם לְרוּם הַשָּׁמַיִם, [3329]דְּצָרִיךְ הַאי כֹּחַ לְסַלְקָא לֵיהּ לְגַבֵּי חָכְמָה, וְדָא אִיהוּ רוּם שָׁמַיִם, וְאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א דְּשָׁארֵי בְּעֶשֶׂר אֻצְבָּעָן, עַל הַאי כֹּחַ, וְאִיהוּ חָכְמָה כ"ח מ"ה, וְהַאי כֹּחַ עֲלֵיהּ אִתְמַר [3330]וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמוֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, לַעֲמוֹד בְּצִלּוֹתָא דַעֲמִידָה, בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ סְתָם דָּא אדנ"י דְּסָלִיק לְחוּשְׁבַּן הֵיכָ"ל, [3331]וְהַאי כ"ח אִיהוּ רָזָא (דברים ו ד) דְּיהוו"ה אלהינ"ו יהו"ה, כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, [3332]וַעֲלֵיהּ אִתְמַר כָּל הָעוֹנֶה אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל כֹּחוֹ, [3333]וְאִיהוּ כֹּחַ דְּאִתְלַבַּשׁ בִּתְרִין דְּרוֹעִין דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, וְצָרִיךְ לְסַלְקָא לֵיהּ לְגַבֵּי י' דְּאִיהוּ רוּם שָׁמַיִם, [3334]וּלְנַחְתָּא לֵיהּ לְגַבֵּי ו' דְּאִיהוּ שָׁמַיִם, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (מלכים א א לב) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, כַּד נָחֲתָא לֵיהּ לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, לְמִפְרַק בָּהּ לְיִשְׂרָאֵל בְּנוֹי, [3335]וְכַד סָלִיק לָהּ לְגַבֵּי רוּם הַשָּׁמַיִם דְּאִיהִי י', לְמֵיטַל נוּקְמָא מֵעָמָלֵק.

וְדָא אִיהוּ וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָד"וֹ (שמות יז יא), וְאִיהוּ יַד ו', [3336]וְאִיהוּ יו"ד, וְאִיהוּ י"ה, [3337]וּלְבָתַר נָחִית הַאי כ"ח לְגַבֵּי וָא"ו, דְּאִיהוּ י"ג מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, לְמִפְרַק לְבָנוֹי דְּיִשְׂרָאֵל, [3338]כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה נד ז) וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ, וְכ"ח [3339]בְּהַאי וָא"ו אִשְׁתַּלִּים וְאִתְעֲבִיד אֵ"ם, [3340]בְּהַהוּא זִמְנָא (בראשית ג כ) כִּי הִיא הָיְתָה אֵ"ם כָּל חָ"י, וְדָא חַ"י עָלְמִין, דְּבָהּ אִתְמַלֵּי וְאִשְׁתַּלִּים בְּחַ"י בִּרְכָאן דְּצִלּוֹתָא.

[3341]הֵ"א הֵ"א תַּלְיָין מִן תְּרֵין ה"ה, דְּאִינּוּן הֵ"א בְּחוּשְׁבָּנָא י"ב, [3342]וּמִנַּיְיהוּ תַּלְיָין אַתְוָון כְּפוּלִים, וְאִינּוּן תַּלְיָין מִן תְּרֵין ה"ה פְּשׁוּטוֹת, וּבְהוֹן סָלְקִין לְחוּשְׁבַּן יָ"ד, וְדָא אִיהִי כִּי יָ"ד עַל כֵּס י"ה (שמות יז טז), וְכֵן וָא"ו י"ג מְכִילִין דְּתַלְיָין מִן ו"ו פְּשׁוּטָה, וּבָהּ אִשְׁתַּלִּים י"ד, וְדָא אִיהוּ יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע (משלי יא כא), [3343]דָּא עָמָלֵק, [3344]לְעֵילָּא וְתַתָּא נָטִיל נוּקְמָא מִינֵּיהּ, נָטִיל נוּקְמָא לְעֵילָּא בְּי"ד, וּלְתַתָּא בְּיָ"ד, [3345]וְדָא אִיהוּ הִנֵּה יַ"ד יהוו"ה הוֹיָה (שמות ט ג), וא"ו י' הֵ"א ה"א ה"ה [3346]אִינּוּן כ"ח, יו"ד כ' וְתַלְיָין מִן יו"ד פְּשׁוּטָה הֲרֵי כ"א,

---

3327 **דאתלבש בשבע כו'.** כמו שאמרו דכ"ח אתוון הן דשכינה עילאה, וז' תיבין דקרא הן דשכינה תתאה, וכמו בשם ע"ב:

3328 **והאי כ"ח איהו כו'.** כמו שמפרש והולך דיו"ד אתוון הוא בחכמה, וכ"ח פרקין בבינה, ועיין לעיל ל"ט כל הענין הזה:

3329 **דצריך האי כח לסלקא כו'.** לייחד י"ה, וה"א זאת דכח אתפשטת ואתלבשת בחו"ג דאינון כמו שאומר למטה דאיהו כח דאתלבש כו' ולכן צריך להגביה הידים לרום חכמה:

3330 **ואשר כח בהם כו'.** להתלבש כח הזה בהיכלא מלכות. להעמיד שם בצלותא דעמידה כמו שמפרש והולך:

3331 **והאי כח איהו כו'.** שהן בב' ידים, בכל יד י"ד אתוון בי"ד פרקין:

3332 **ועליה אתמר כו'.** עיין לעיל ל"ט א':

3333 **ואיהו כח דאתלבש כו'.** רוצה לומר ולכן וצריך לסלקא בנשיאת כפים, ואחר הברכה לנחתא - להוריד האי כח לגופא - לשמים, וכמו שאמרו דאסור יותר מג' שעות להגביה, ולכן עשוי הידים בענין זה להגביה ולהוריד:

3334 **לנחתא לה לגבי שמים.** רוצה לומר דכתיב (דברים לב מ) כי אשא אל שמים ידי ואמרתי כו', ורוצה לומר מתחילה אשא אל רום שמים ואח"כ אשיב אל שמים ידי, ואז בנשיאת יד אשיב נקם לצרי כו' (שם מא):

3335 **וכד סליק לה כו'.** דהוא ה' לגבי יו"ד, על כס י"ה:

3336 **ואיהו יו"ד כו'.** דריש בג' אופנים, יד ו' דעמודא דאמצעיתא - והן אותיות יוד - דמרים לגבי יוד, ומתחברים י"ה, והוא גם כן ידו - דד"ו נעשה ה':

3337 **ולבתר נחית כו'.** כנ"ל אל שמים ידי, ולכן מביא ראיה למעלה ועליה אתמר ואתה תשמע כו':

3338 **כד"א וברחמים כו'.** מביא ראיה דשם י"ג מכילין דרחמי - דכתיב אצל רחמים דבת"ת - גדולים וכמו שאומר לעיל ס"ו א':

3339 **בהאי וא"ו כו'.** י"ג - להשלים אם :

3340 **בההוא זמנא כי היא כו'.** דבה אתמלי, דמחיים דילה נקרא חי ואשתלם בצלותא - במלכות דהיא צלותא, ומתמלאין על ידו ח"י ברכאין בה, ורוצה לבאר בזה סיפא דקרא הנ"ל ואמרתי חי אנכי, חי - מסטרא דאנכי, לעולם - במלכולת:

3341 **הא הא כו'.** הכלל בזה, דדריש חושבן האות מלאה, והאות פשוטה דורש בכללות לאחד:

3342 **ומינייהו תליין אתוון כו' דתליין כו'.** רוצה לומר ה"א ה"א הן ו', כפולות, וה"ה - הכללות בה' כפולות - הן ז' כפולות, דכפולות בשם, אבל וא"ו הוא פשוט בשם פעם אחת, ולכן מיניה י"ב פשוטות דבשביל המילוי אינו נקרא כפול:

3343 **דא עמלק.** רוצה לומר דהוא נקרא רע:

3344 **לעילא ותתא כו'.** רוצה לומר משרו, וממנו, כמו שכתוב (ישעיהו כד כא) יפקוד כו', והוא בב' ידים דכתיב (ישעיהו מח יג) אף ידי כו' וימיני כו', והן ב' יד הנ"ל, דוא"ו ודב' ההי"ן כנ"ל:

3345 **ודא איהו יד ה' כו'.** מביא ראיה שמכות ממנה על צריו:

3346 **אינון כ"ח.** רוצה לומר הוא כ"ח הנ"ל דאימא, ויו"ד י' - כ"א, גם כן אקיק דאימא, והוא מ"ט שערים שלה כמו שמפרש והולך:

כְּחוּשְׁבַּן אהי"ה, וְסָלִיק כֻּלָּא מ"ט אַנְפִּין דְּאוֹרַיְיתָא, כְּגַוְונָא דָּא כ"ח דְּאִיהוּ תְּמַנְיָא וְעֶשְׂרִין, אהי"ה דְּאִיהוּ כ"א, הֲרֵי מ"ט, וְכֻלָּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א מ"ה, יהו"ה ד', סָלִיק מ"ט.
[3347]לְבוּשָׁא דְּיוּ"ד חֶסֶד, לְבוּשָׁא דְּהֵ"א גְּבוּרָה, לְבוּשָׁא דְּוָא"ו תִּפְאֶרֶת, לְבוּשָׁא דְּהֵ"א מַלְכוּת, נֶצַח קְשׁוּרָא דִּילֵיהּ חֶסֶד, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, הוֹד קְשׁוּרָא דִּילֵיהּ גְּבוּרָה, צַדִּיק קְשׁוּרָא דִּילֵיהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּגוּף וּבְרִית חַשְׁבִּינָן חָד, [3348]מַלְכוּת שְׁלִימוּ דִּלְהוֹן, אִיהִי שְׁלִימוּ דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין.
[3349]כְּתֶר עֶלְיוֹן דָּא אִיהוּ שְׁלִימוּ דְּחַמְשִׁין שַׁעֲרֵי בִינָה, וְדָא אִיהוּ דְּלָא אִתְיְהִיב לְמֹשֶׁה, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (איוב כא ז) נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עָיִט, וַעֲלֵיהּ אָמְרוּ זְכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּמוּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרוֹשׁ וכו', בְּגִין דְּאִיהוּ [3350]מָקוֹר דְּלֵית לֵיהּ סוֹף, וּבְמָקוֹרָא דְּלֵית לֵיהּ סוֹף מָאן יְכִיל לְאַשְׁגָּא וּלְאַשְׁכָּחָא לֵיהּ (סיפא).

[דף סז ע"ב]

קֶם סָבָא וְשָׁאִיל וְאַמַּאי אִתְקַשַּׁר נֶצַח עִם חֶסֶד כְּמָה דְּאוּקִימְנָא נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח (תהלים טז יא), וְכֵן הוֹד עִם גְּבוּרָה, [3351]אֶלָּא בְּגִין דְּדְרוֹעָא יְמִינָא לָא אִית בֵּיהּ אֶלָּא תְּלַת פְּרָקִין, וְכֵן בִּשְׁמָאלָא, וּבְגִין דָּא אִתְקַשַּׁר שׁוֹקָא יְמִינָא דְּאִית בָּהּ תְּלַת פְּרָקִין עִם דְּרוֹעָא יְמִינָא לְשַׁרְיָא בֵּיהּ הֵ"א, (דף סז ע"ב) וְכֵן דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא עִם שׁוֹקָא שְׂמָאלָא לְשַׁרְיָא בֵּיהּ הֵ"א, [3352]וְכֵן גּוּף וּבְרִית אִינּוּן ו' ו', וְשַׁרְיָא בְּהוֹן א דְּאִיהִי אִימָּא, וְאִתְעֲבִידוּ י"ג וָא"ו.
[3353]יו"ד שַׁרְיָין בְּעֶשֶׂר אֶצְבְּעָאן וּבְעֶשֶׂר אֶצְבְּעָאן דְּרַגְלִין, [3354]מִשּׁוּם דְּאִתְחַלְתָּא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא מֵחָכְמָה שַׁרְיָא דְּאִיהִי בְּאֶצְבְּעָן.
[3355]כְּתֶר עִלָּאָה שַׁרְיָא בְּרֵישָׁא דְּבַר נַשׁ, דְּתַמָּן מַחֲשָׁבָה סְתִימָאָה, וּכְמָה דְּמַחֲשָׁבָה אִיהִי סְתִימָא, כַּךְ אִיהוּ סָתִים, אֵין סוֹף אִתְקְרֵי מִלְּגָאו, כֶּתֶר עִלָּאָה מִלְּבָר, כִּתְרָא דְּרֵישָׁא עִלָּאָה, [3356]אַרְבַּע יְסוֹדִין דְּגוּפָא בְּהוֹן שַׁרְיָא יהו"ה, [3357]וְדָא אִיהוּ כֹּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו (ישעיה מג ז), בְּרָאתִיו דָּא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא דְּאִיהִי עוֹלָם הַמַּחֲשָׁבָה, יְצַרְתִּיו דָּא רוּחַ מְמַלְּלָא דְּמִינֵיהּ חִיָּוֹן (נ"א חיין) [3358]מְמַלְּלִין, עֲשִׂיתִיו דָּא נֶפֶשׁ דְּתַמָּן עֲשָׂיָיה, דְּשַׁרְיָא בְּרַמַּ"ח [3359]פִּקּוּדִין.

תקונא עשרין וחמשא

[דף סט ע"א]

[3360]בְּרֵאשִׁית דָּא אוֹרַיְיתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ח כב) יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז, מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים צג ב) נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז, וְאוֹרַיְיתָא [3361]תְּרֵין פִּקּוּדִין אִית בָּהּ, חַד וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה (יהושע א ח), תְּנֵינָא לְמֶהֱוֵי לְמַלְכָּא סֵפֶר תּוֹרָה, דְּאָזִיל עִמֵּיהּ בְּכָל אֲתַר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים יז יט) וְהָיְתָה

3347 **לבושא דיו"ד כו'.** מפרש והולך שמ"ט מתפשטין בז"ת כידוע:
3348 **מלכות שלימו כו'.** ה' אחרונה כנ"ל משלים לד' ולז' לשניהן:
3349 **כתר.** דחו"ב הן בפרקי האצבעות, כ"ח ומ"ה, ומתגלין, מה שאין כן כתר עליון:
3350 **מקור כו'.** עיין ברעיא מהימנא פ' בא ובמקור לית סוף לעולם:
3351 **אלא בגין כו'.** וכל אחד צריך למהוי כלול מו"ק, והן ה"א ה"א כמו שמפרש והולך:
3352 **וכן גוף כו' א'.** והוא בלב אימא בגוף ת"ת:
3353 **יו"ד כו'.** כנ"ל שהוא חכמה, ולכך נושאין לשרשם והוא מספר יו"ד כ' והכל מ"ה:
3354 **משום דאתחלתא כו'.** רוצה לומר לכך רמיזא באצבעאן דבנשיאתם הם למעלה וכן סיומא ברגלין דבחכמה ראש וסוף כידוע:
3355 **כתר כו'.** קוצו של יוד:
3356 **ארבע כו'.** רוצה לומר הויה פשוטה הנ"ל:
3357 **ודא איהו כו'.** סיפא דקרא בראתיו כו' על נר"ן כמו שמפרש והולך:
3358 **ממללין.** כמו שאמרו (חגיגה יג ע"א) חשמ"ל:
3359 **פקודין.** במעשה:

תיקון כ"ג. בראשית, ברית אש. תיקון זה ושאחריו צריכים להיות אחר תיקון כ"ט, שאמר שם ביה תלת פקודין כו' והן התלת תיקונין אלו:
3360 **תיקון כ"ה בראשית כו' מההוא אתר כו'.** רוצה לומר אורייתא דבריאה וכמו שאומר לעיל ד' ב' אורייתא דבריאה ה' כו':
3361 **תרין פקודין.** והן משלימים לתרי"ג, בתורה, והוא ב' דבראשית, ואלו ב' הן בזו"נ וזה שאומר חד והגית כו' בז"א וכליל נוק' שנאמר והגית בו יומם ולילה, תניינא במלכא וכולל לז"א כמו שמפרש והולך:

עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו, סֵפֶר תּוֹרָה אַמַּאי לַמֶּלֶךְ, בְּגִין דְּאִיהוּ לַאו אִיהוּ מַלְכָּא אֶלָּא מִסִּטְרָא דְמַלְכוּת, וְצָרִיךְ לְמֶהֱוֵי לֵיהּ עִמֵּהּ בְּכָל אֲתַר סֵפֶר תּוֹרָה דְאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, לְאִתְקַשְּׁרָא בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם שְׁכִינְתֵּיהּ, וְסֵפֶר תּוֹרָה הִיא [3362]דַּרְגָּא דְיַעֲקֹב, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב [3363]אִישׁ תָּם, וְסֵפֶר תּוֹרָה כַּךְ צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי תָּם בְּלָא פְּסוֹלֶת, וְאִם סֵפֶר תּוֹרָה אִיהוּ חָסֵר בַּאֲתַר דְּמָלֵא, (דף סט ע"א) אוֹ מָלֵא בַּאֲתַר דְּחָסֵר, אוֹ אוֹת חַד חַסִּיר, אוֹ יַתִּיר, אוֹ חֲלִיף, סֵפֶר תּוֹרָה פָּסוּל, לַאו אִיהוּ כְּדְיוֹקְנָא דְסֵפֶר תּוֹרָה דִּלְעֵילָּא.

כְּגַוְונָא דָּא אִינּוּן חָמֵשׁ כַּנְפֵי רֵיאָה, כְּגַוְונָא דַּחֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, וּוַרְדָּא [3364]כְּגַוְונָא דְּזֶה סֵפֶר (בראשית ה א) דְּאִיהוּ [3365]סֵפֶר יְשָׁרִים, אִי אוּנֵי חַסִּיר אוֹ יַתִּיר אוֹ חֲלִיף, אִיהוּ אִמְרָא פָּסוּל, וּמָאן דְּעָבַר עֲלַיְיהוּ כְּאִלּוּ עָבַר עַל אוֹרַיְיתָא וַחֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי דִילָהּ, דַּחֲמִשָּׁה כַּנְפֵי רֵיאָה וּוַרְדָּא אִינּוּן שִׁית, דָּא ו', כָּל מָאן דְּעָבַר (על דא, כאלו עבר על דא) חֲמִשָּׁה דְּבָרִים הַמַּפְסִידִין אֶת הַשְּׁחִיטָה, [3366](כל מאן דאעבר עלייהו) כְּאִלּוּ אַעֲבַר בְּהּ' מִן יהו"ה, כַּנְפֵי רֵיאָה צָרִיךְ דְּלָא יְהֵא בְּהוֹן סִרְכוֹת, [3367]תַּמְנֵי סְרֵי סִרְכוֹת אִינּוּן, מָאן דְּאַעֲבַר עֲלַיְיהוּ כְּאִלּוּ אַעֲבַר בְּרִית דְּאִיהוּ ח"י עָלְמִין, וְסִירְכָא אִיהוּ סַם הַמָּוֶת, סַם דְּאֵל אַחֵר, דְּאִיהוּ סמא"ל, עֲלָהּ אִתְּמַר (משלי ה ה) [3368]רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, בְּכָל אֲתַר דְּאִסְתַּרִיךְ קְטִילַת, וְכַנְפֵי רֵיאָה אִינּוּן כַּנְפֵי חִיָּון, וּצְרִיכִין לְמֶהֱוֵי פְּרוּדוֹת מִלְמָעְלָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א יא) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְמָעְלָה, [3369]אִם אִינּוּן בְּחִבּוּר טְרֵיפָה, וּתְרֵי אוּמּוֹת אִינּוּן בְּרֵיאָה, וּבְהוֹן שִׁית גַּדְפִּין, חָמֵשׁ אוּנוֹת וּוַרְדָּא, וַעֲלַיְיהוּ נֶאֱמַר (ישעיהו ו ב) [3370]שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד, [3371]שִׁיתָּא אִינּוּן מִסִּטְרָא דְאֵת ו', דְּאִיהוּ סֵפֶר תּוֹרָה.

אֲרוֹנָא דְסֵפֶר תּוֹרָה [3372]דָּא לְבָא, [3373]וְאִיהוּ נוּר דָּלִיק, וְאִי לָא כַּנְפֵי רֵיאָה דְאִינּוּן נָשְׁבִין עֲלֵיהּ, הֲוָה לְבָא אוֹקִיד כָּל גּוּפָא, וְהַהוּא נוּרָא דְאִיהוּ בְּעַרְקִין דְּדִמָּא, [3374]רוּחָא נָשִׁיב אַבַּתְרֵיהּ בְּעַרְקִין דְּלִבָּא, וְכֻלְּהוּ מִתְנַהֲגִין אַבַּתְרֵיהּ, וְדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א יב) [3375]אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ וְגוֹמֵר, [3376]וּלְבָא כַּד סָלִיק

3362 **דרגא דיעקב.** כנ"ל:

3363 **איש תם.** דלא נפיק מיניה פסולת וכמו שמפרש והולך:

3364 **כגוונא דזה כו'.** והוא דרגא דזה האיש, צדיק, וכן נקרא ספר זכרון ולכן טמון בכיס דלא נפיק מבירא לעלמין:

3365 **ספר ישרים.** כמו שאמרו בע"ג (דף כ"ד) שכולל כל הה' ישרים, שעמודא דאמצעיתא נקרא ישר, שמכריע בין ימינא לשמאלא, ולכן נקרא ישראל, וישראל נוטה לימין וישורון להיפך, בסוד אל ורו"ן, ומכל מקום ישר הוא ולכן נקראים ישרים שמקבל מכולם, וצדיק וישר הוא:

3366 **כל מאן דעבר על ה' דברים שמפסידין את השחיטה כאלו עבר בה' כו'.** ושניהן הן ו"ה שבהן יש אחיזה:

3367 **תמני סרי כו'.** דריאה איהי בוא"ו כנ"ל, ובריתא כליל לון:

3368 **רגליה יורדות כו'.** דאסתריך בנד"ר ועיין בזהר פרשת ויחי ריז"ב:

3369 **אם אינון בחיבורא כו'.** כמו שאומר לקמן בתיקון נ"ו, צ"ב ב' ענפין דאילנא כו' ושם ו"ה, ו' בימינא ה' בשמאלא, וצריך שלא יכנס רע בינתים שלא לעשות ערו"ה, וזהו (יחזקאל כא יט) והך כף אל כף:

3370 **שרפים כו'.** כמו שאמרו בזהר פרשת פנחס ממעל לו - ללבא, והן עומדין נפוחים בחייה:

3371 **שית אינון כו'.** רוצה לומר אע"ג שנאמר שש כו' שש כו' - נכללין באחד, ששנים שרפים הן וחד אתחזרו, והן ו"ו מלאה בת"ת ויסוד, וגוף ובריתא חד הן, ובוא"ו אחד של שם כלילן, וזה שלא נאמר שש כנפים לאחד שש כנפים לאחד, וזה שאומר תרין הוי חד אתחזרו - ששרפים הן שנים ונאמר לאחד:

3372 **דא ליבא.** וכן הוא לקמן ע"ב א' ושאר מקומות:

3373 **ואיהו נור כו'.** דארון - אותיות נורא תרגום של אש, והוא חום הטבעי שבלב, ועיין ברעיא מהימנא פ' פנחס רל"ד א':

3374 **רוחא נשיב אבתריה בערקין דלבא.** דבמוחא וריאה ולבא הן נר"ן כמו שאומר סוף תיקון כ"ו ואף על פי כן שריא ע"י התנשבות הריאה - הרוח בלב, כמו הנשמה שעיקר חופף על האדם - וענפיה בתוכו, וכן האויר בעולם - ונשיב באדם, וכן כהאי גונא בנפש שעיקרה בלב - ומתפשט בכבד, וזה שאומר למעלה דלבא ארונא אע"ג דספר תורה הוא הריאה כנ"ל. ואפשר לומר דסבירא ליה כר"י בפרק קמא דבבא בתרא דמצדו הוא מונח, ומוחא וריאה ולבא הן ג' דרגין שכוללין כל העשר ספירות ואף שעשר ספירות נחלקין לג' דרגין מכל מקום בכללן רק שתים, דמלכא עלאה בדכורא אסתיים, ולכן כל ט' ספירות נחשבין לדכורא א', ומלכות נוק' ב', ונכללין בזכור ושמור, וזה שאומר בתיקון כ"ד דתהא לב נטיר כו' - שמור, ומוחא - בזכור, וכן בזהר פרשת פנחס רכ"ד א' עיין שם וזהו בבחינת האברים הפנימים לבד אבל עם האברים החיצונים, מוחא ולבא - או"א, ואברים דגופא - ו"ק, ז"א, ופומא - מלכות כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' נשא קכ"ב ב' י' יראה ודא דאיהו כו', ושם קכ"ב ב' דאינון י"ה יראה ואהבה קרינן לון כו' הנסתרות יראה ואהבה דאינון כו', ולעיל י"ג א' ואתקריאו בתיקונא דא כו'. והענין, כי ב' בחינות באדם - ראש וגוף, ובבחינ' דלפנים הנסתרות שבהן או"א, ודלבר זו"ן, ופומא הוא כלל הרישא וכמו שאומר ברעיא מהימנא קכ"ג ב' שם דאינון בגופא וברישא, וזהו דאבא יסד ברתא ואימא ברא, והיא עטרת בעלה ואיהי כתר מלכות בסיומא דגלגלתא:

3375 **אל אשר כו'.** והאופנים לעומתן, וכן הנפשא דבלבא בתר רוחא, וכל האברים אחר נפשא:

3376 **ולבא כד כו'.** והוא בשינה דלא אשתייר רק נפשא. וזה שאומר **נפשי אויתיך בלילה אף רוחי כו'.** ביום, וזהו אשחרך - בשחר, וכן הוא דרגא דיום ולילה:

מְנֵיהּ [3377]רוּחָא דְּאִיהוּ ו' וְאִתְפְּרַשׁ מִן נַפְשָׁא דְּאִיהִי ד' עַל דְּמָא, נוּר דָּלִיק, אִתְמַר בְּנַפְשָׁא (שיר ה ב), אֲנִי יְשֵׁנָה, וְכַד יֵיתֵי רוּחָא לְגַבֵּיהּ אִתְמַר וְלִבִּי עֵר, וְדָא אִיהוּ (ישעיהו כו ט) נַפְשִׁי אִוִּיתִיךָ בַּלַּיְלָה, אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ, וְכַד יֵיתֵי רוּחָא לְגַבֵּי לִבָּא דְּתַמָּן נַפְשָׁא, אִתְמַר בֵּיהּ (שיר ה ב) קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, דָּפִיק לְתַרְעָא דְּלִבָּא שִׁית דְּפִיקִין, לְאִשְׁתְּמוֹדָּע דְּאִיהוּ ו' דְּיֵיתֵי לְגַבֵּי ד' דְּאִיהִי נֶפֶשׁ, [3378]וּבָהּ אינון עֶשְׂרָה, [3379]וְכֻלְּהוּ בְּפִיּוֹסָא, [3380]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ה ב) פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא טָל.

וּבְתִקּוּנָא תַּמְנֵי סְרֵי, (נ"א ובתקונא דא שית אתוון), דְּאִיהוּ בָּרָ"א שִׁי"ת, אינון רְמִיזִין כְּגַוְונָא דָּא, פִּתְחִי לִי [3381]בְּאָת ב' דְּאִיהִי תַּרְעָא, אֲחוֹתִי בְּאָת א', רַעְיָתִי בְּאָת ר', יוֹנָתִי בְּאָת י', תַּמָּתִי בְּאָת ת', שֶׁרֹּאשִׁי בְּאָת ש' נִמְלָא טָל, [3382]יו"ד נְקוּדָה דְּאָת ב', [3383]קֻוֵצוֹתַי אִלֵּין שִׁית סְטָרִין, וְאִינוּן דְּפִיקִין בְּמוֹלִיךְ וּמֵבִיא לְמָאן דְּאַרְבַּע סְטָרִין דִּילֵיהּ, וּמַעֲלֶה וּמוֹרִיד לְמָאן דִּשְׁמָיָא וְאַרְעָא דִּילֵיהּ, וְשִׁית סְטָרִין אִינוּן שִׁית סְפִירָן, וּדְפִיקוּ סָלִיק וְנָחִית בְּהוּ, [3384]בַּאֲרִיכוּ דְּחֶסֶד כְּגַוְונָא דָּא תְּקִיעוֹת, בְּתְבִירוּ דִּגְבוּרָה דְּאִינוּן שְׁבָרִים, בְּמְהֵירוּ דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ תְּרוּעָה, [3385]בְּחֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת סָלְקִין, בְּנָצַח וְהוֹד יְסוֹד נָחֲתִין.

וְכֻלְּהוּ דָּפִקִין לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי סֵלָם, דְּבֵיהּ שִׁית דַּרְגִּין, וְדָא לְבָּא, וּבֵיהּ מַלְאֲכֵי אלהי"ם סָלְקִין וְנָחֲתִין, דְּאִינוּן דְּפִיקִין דְּרוּחָא, [3386]וְאִינוּן שִׁית סָלְקִין לְעֶשֶׂר, [3387]וְדָא י', וְאִינוּן קַשְׁרַ"ק קֻשַׁ"ק קְרַ"ק, [3388]עַד דְּאִתְכְּלִילוּ [3389]בַּעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת וּבְעֶשֶׂר שׁוֹפָרוֹת, תְּלָתִין סָלְקִין מִתַּתָּא לְעֵילָּא, וּתְלָתִין נָחֲתִין

3377 **רוחא דאיהו ו' ואתפרש מנפשא דאיהי ד'.** רוצה לומר דנפש הוא ד' שהוא על ד"ם כמו שכתוב (דברים יב כג) כי הדם הוא הנפש, וידוע שרוחא ונפשא הן ד"ו פרצופין:

3378 **ובה אינון עשרה.** דשניהן הן ד"ו:

3379 **וכולהו בפיוסא.** כמו שאומר בזהר פרשת פנחס רכ"ה ב' וברעיא מהימנא שם ובזהר פרשת בראשית מ"ט א' ב' מכאן אוליפנא מאן דמתחבר כו'. וזהו זיווג זו"ן בכל מקום שהן רוחא עם נפשא:

3380 **הה"ד כו'.** שהן בפיוסא והן שית דפיקין כמו שמפרש והולך ובתקונא כו':

3381 **באת ב' דאיהי תרעא.** שצורתו תרעא וכמו שאומר לעיל ריש תיקון א', י"ג ב', ב' ראשית זה השער כו':

3382 **יו"ד כו'.** והיא השביעית. בשבת יו"ד על ו', עטרת בעלה, ונעשית ז', תגא, אבל בימות החול כלילא בו וכמו שאומר לקמן בתיקון ל"ו עיין שם:

3383 **קווצותי אלין שית סטרין.** רוצה לומר שית סטרין הנ"ל פתחי כו', דנקודה השביעית נמלא טל, וששה קצוות רסיסי לילה למיהב לנוק':

3384 **באריכו כו'.** רוצה לומר שבדפק האדם שהוא ע"י רוח ניכר באיזה ספירה הוא, אם הוא באריכות הוא סימן התקיעה שמאריך והוא בחסד, ואם גם כן באריכות קצת ומשבר כעין שברים - בגבורה, ובמהירות - בת"ת, תרועה, וזהו אם הדפק סליק למעלה בדפיקו, ואם נחית לתתא הוא בנה"י גם כן באותן הסימנין הנ"ל, והן ששה דפיקות דרוח בו"ק, וע"י כך יכולין לידע באיזה אבר הוא חולה מו"ק, ובאיזה פגם, וכן הוא דפיקין דלבא וביד האדם הוא ניכר דפיקין. ואמר **ואינון דפיקין כמוליך כו'.** רוצה לומר לכן הדפיקין הן כמוליך כו' - לפי שהן מו"ק:

3385 **בחסד גבורה תפארת כו'.** שאין בין מים העליונים למים תחתונים אלא כמלא נימא, שחג"ת הן במקום בינה, ונה"י - במלכות, ובינה ומלכות הן ב' ההי"ן דעולה ויורד כמו שאמרו בכמה מקומות (וזה שאומר לקמן ב' בגין דשושנים כו' זרקת תרין וסלקא הנשרא ונחתא לקבל ו"ק הנ"ל ובהן ב' השושנים):

3386 **ואינון שית סלקין לעשר.** כמו שמפרש והולך ואינון קשר"ק כו'. והענין, כי ד' דפיקין הן דילה כנ"ל ובה אינון עשרה, והוא קשר"ק, ומן התורה אינן אלא ט' כי העשירית לית לה מגרמה כלום, והיא בלא נקודה שהן הן הדפיקין כידוע והיא כלולה מהם ומתנהגת אחריהם, ודרא בתראה תקינו נגדה גם כן והן עשר דעמידה וכמנהג הראשונים וכמו שאמרו כל הגאונים שבעמידה קשר"ק קש"ק קר"ק, עד שרבינו תם ביטלה והעמיד למנהגנו, ודברי הראשונים הם עיקר כמו שבארתי שם בחידושי, ואלו הדפיקין גם כן ניכר בדפק דג' אלו האחרונים הן לא סלקין ולא נחתין אלא במקומם, ועיין בזהר פרשת אמור צ"ט ק' סדרא קדמאה קלא נפיק כו' לגביה דאברהם כו', סדרא תניינא כו' ההוא קלא תבירא כו' לאתרא דיצחק כו', סדרא תליתאה קלא כו' לרישיה דיעקב כו', והני תלתא סדרין כלהו סדרא חד, סדרא אחרא קלא נפיק וסליק ונטיל לאברהם מאתריה ונגיד ליה לתתא כו', סדרא תניינא כו', סדרא תליתאה כו', והני כלהו סדרא אחרא תניינא כו', סדרא בתראה דבעי לסלקא לון לאתרייהו כו', והן גם כן באריכו כו', והיא בין חג"ת דסלקין ובין נה"י דנחתין דשם מקומה כידוע והעשירית דכלולין בה כל ג' הקוין אריכו ותבירו ותרועה והיא דפיקו בינונית:

3387 **ודא יו"ד.** רוצה לומר יו"ד דנמלא טל, דכליל לו"ד, ד"ו הנ"ל:

3388 **עד דאתכלילו כו'.** כי היו"ד הנ"ל דנמלא טל היא כלולה בכל הו"ק - שית דפיקין דפתחי לי כו':

3389 **בעשרה כו'.** רוצה לומר ג' ברכות דלחש הן ג' דפיקין דחג"ת בג' קוין, וכמו שאומר לקמן ריש תיקון נ"ה דמלכות לשמאלא וזכרונות לימינא ושופרות באמצע (בחזרה הן נה"י), והן בעמידה ובחזרה - ששה, ג' סלקין וג' נחתין וזה שאומר תלתין סלקין כו' ותלתין כו':

מֵעִילָא לְתַתָּא, וְסָלְקִין כֻּלְּהוּ לְשִׁתִּין, [3390]שִׁית זְמְנִין עֲשָׂר, [3391]כַּד סָלִיק דְּפִיקוּ בְּתִקִיפוּ דִּגְבוּרָה בְּגְבִירוּ אִיהוּ דִּינָא תַּקִּיפָא, כַּד סָלִיק דְּפִיקוּ וְאִתְאָרַךְ, מַרְעָא אִתְאָרַךְ דְּהָא מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד.

[דף סט ע"ב]

[3392]קָם סָבָא מֵאִינּוּן מָארֵי מְתִיבְתָּא, וְאָמַר בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, הָא סְמָנִין אִלֵּין אִינּוּן דְּמַרְעָא (דף סט ע"ב) בְּגָלוּתָא, כַּד דְּפִיקוּ אִתְקַצַּר וְגָלוּתָא אִתְקַצַּר, הָא מַטֶּה כְּלַפֵּי גְּבוּרָה בֵּי דִינָא רַבְרְבָא, וּמוֹתָנָא קָא אַחֲזֵי לְמָשִׁיחַ וּשְׁבָטִין, וּבְגִין דָּא אוֹמְיאַת הַהִיא חוֹלָה בְּגָלוּתָא לְיִשְׂרָאֵל (שם ב ז), אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ, דְּלָא יְהֵא בְּמְהִירוּ, אֶלָּא עַד שֶׁתֶּחְפָּץ.

וְאִם דְּפִיקוּ אִתְאָרַךְ, הָא מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, [3393]וְעַל דָּא מַרְעָה בְּגָלוּתָא אִתְאָרַךְ, וְאִי דְּפִיקוּ אִיהוּ לָא אֲרִיךְ וְלָא קָצַר, הָא אִתְעַר רַחֲמֵי לְגַבֵּי חוֹלֶה בְּגָלוּתָא דְּאִיהִי לִבָּא, וּלְגַבֵּי עַרְקִין דִּילָהּ דְּאִינּוּן בְּנָהָא יִשְׂרָאֵל, וְדָא אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיהו נד ז) וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֵךְ.

[3394]וְעוֹד כַּד דְּפִיקוּ אִיהוּ בִּתְרוּעָה בְּמְהִירוּ, דּוֹחֲקָא בָּתַר דּוֹחֲקָא, יֵיתֵי פּוּרְקָנָא, [3395]וְעוֹד הַהִיא חוֹלָה דְּאִיהוּ לִבָּא, כַּד רוּחָא לָא נָשִׁיב לְגַבָּהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית א ב) וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, אִיהִי לָא דְּפִיקַת בְּעַרְקִין דִּילָהּ, וְכֻלְּהוּ חֲשִׁיבִין בְּגָלוּתָא כַּמֵּתִים, וְאִתְּמַר בָּהוּ (איכה ג ו) בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי כְּמֵתֵי עוֹלָם, וּבְגִין דָּא בְּגָלוּתָא אֲנִי יְשֵׁנָה, וְאִיהִי חוֹלָה בְּגָלוּתָא, וְכַמָּה אַסְיָין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים קָא מְשַׁתְּדְלָן לְגַבָּהּ, בְּכַמָּה בוֹסְמִין וְרֵיחִין דְּשׁוֹשַׁנִּים תַּפּוּחִים וְאֲגוֹזִים וְרִמּוֹנִים, [3396]וְלָא אִתְחֲזָרַת רוּחָא לְגַבָּהּ בְּהוֹן בְּגָלוּתָא בְּמַרְעָא דִּילָהּ, וְלָא דְּפִיקוּ אִתְחֲזָרַת לְגַבָּהּ, עַד דְּיֵיתֵי רַעְיָא מְהֵימְנָא רְחִימוּ דִּילָהּ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שיר ב טז) הָרוֹעֶה [3397]בַּשּׁוֹשַׁנִּים, [3398]וְאַייתֵי לָהּ תַּפּוּחַ, [3399]וְשַׁוִּי לְחוֹטָמָא, [3400]וְאַרְחָא בֵּיהּ, וְאִשְׁתְּמוֹדְעַת לְגַבֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איכה א טז) מְנַחֵם מֵשִׁיב נַפְשִׁי, מִיָּד חָזְרַת רוּחָא וּדְפִיקוּ לְגַבָּהּ.

בְּהַהוּא זִמְנָא שַׁבַּחַת לֵיהּ (שיר ב ג) כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר [3401]כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים וכו', וּלְבָתַר יֵעוּל לְגִנְתָּא וְאַפֵּיק [3402]מִתַּמָּן רִמּוֹנִים, וְיָהִיב לָהּ מֵעָסִיס רִמּוֹנִים, [3403]וְלָקִיט אֱגוֹז וְתַבֵּר קְלִיפִין, וְיָהִיב לָהּ מוֹחָא מִלְּגָאו, וְאִיהִי אָכְלָה, וְשָׁתִית מֵעָסִיס הָרִמּוֹנִים, וְאִתְסִיאַת, וְדָא הוּא דְּאָמַר קְרָא (שיר ו יא) [3404]אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, אַדְהָכִי

3390 **שית זמנין עשר.** והן ו"ק הנ"ל דסלקין לשתין, ששים גבורים מגבורי ישראל, וכולא - יסוד כליל לון, וזהו יסוד - יו"ד, יו"ד דנמלא טל, דסליק כל אחד לעשרה והן ששים, ס' דיסוד, והדפיקין הן ו"ד כנ"ל, וזהו ענין היסוד כי האמה הוא סוד דיסוד, סוד ה' ליראיו, ע' אנפין כמו שאמרו ברעיא מהימנא פ' ויקרא כ' א' עיין שם בדבריו ואיהו ששים מסטרא דו"ק ס' וביה ב' נהורין חד נהיר לשית סטרין ותניינא לד', כמו שאמרו בזהר פרשת בראשית מ"א ב' היכלא כו' נציץ לתרין סטרין נהורא חד כו' לכל סטר עילא כו' נהורא תניין כו' ד' נהורין לד' סטרין. והענין, כי כמו שיסוד כולל ו"ק, כן כולל גם כן השביעית, והיא גם כן כלולה מעשר (והן ו"ה, שהן ז', אלא שוא"ו - אות מפרק אחד, וה"א - מב' פרקים, ד"ו, וזהו סו"ד) וכן פומא דאמה בעצמה גם כן עשר - יו"ד דיסוד, אלא שמלכות דאמה עצמה הוא מסטרא דאמא שהן ד"ו פרצופים בה"א, ודפומא דאמה אות ברית - ביו"ד דחכמה דבה כולא חד, וכמו שאומר לקמן בתיקון ל"ו עיין מה שבארנו בארוכה לשמאלא אית רוחא כו' והוא עטרה הנ"ל שהיא לבנה ואמר שם נהוריה סומק וחיור כחדא כו':

3391 **כד סליק דפיקו כו'.** נותן סימנין להבין החולה אם יתארך, או החולה כבד בדינא תקיפא:

3392 **קם סבא כו'.** נותן סימנין לגלות אם הוא אריכו אז הוא בחסד כו', דבגלותא כי חולת אהבה אני:

3393 **ועל דא מרעה כו'.** רוצה לומר שלא יהא הגלות בקצף גדול ושיוכלו לסבול:

3394 **ועוד כד דפיקו איהו בתרועה במהירו כו'.** רוצה לומר דגלותא הוא בתקיעה ושברים, פעם בקשיו - והוא מותנא לשבטין כמו בעשרה הרוגי מלכות וכן למשיח דסביל ולמשיח בן יוסף, ופעם הוא באריכו - מטה כו' (תרועה). והענין הוא לפי הדור - אם יכולים לקבל, ולפי הזכיות, ותרועה - הוא על חבלי משיח, דוחקא בתר דוחקא, כמו המעוברת שבעיבורה פעם סובלת צער ופעם בנייחא לה ובלידה חבלים יאחזון לה, חבל בתר חבל, וכן בחבלי משיח - סימן הלידה, וכמו שאמרו (ברכות ו ע"ב) אגרא דכלא דוחקא ועיין בזהר פרשת בלק קצ"ט ב':

3395 **ועוד ההיא חולה כד כו'.** רוצה לומר דלא עסקין באורייתא וקבלה, כמו שאומר לקמן בתיקון ל' ע"ו ב':

3396 **ולא אתחזרת כו'.** דורוח אלקים כו' הוא רוחו של משיח שהוא רעיא מהימנא:

3397 **בשושנים.** תרין כחדא - בית ראשון ושני כמו שאומר למטה דאומי דלא ייעול בדא כו':

3398 **ואייתי לה תפוח.** הוא דרגא דחג"ת בג' גוונין וכמו שאומר באידרא רבה קל"ג ב' והוא דרגא דרעיא מהימנא וזה שאומר ואשתמודעת לגביה שמכרת מיד בו:

3399 **ושוי לחוטמא.** כמו שכתוב (שה"ש ז ט) וריח אפך כתפוחים וכמו שאומר בתיקון כ"ו:

3400 **וארח ליה.** כמו שכתוב (ישעיהו יא ג) והריחו ביראת ה', שיראת ה' מריח על ידו:

3401 **כן דודי כו'.** והוא רעיא מהימנא דרגא דעמודא דאמצעיתא:

3402 **מתמן רמונים.** הן נו"ה כמו שאומר לקמן תיקון כ"ו וזה שאומר ייעול לגנתא שנה"י הן בנוקבא:

3403 **ולקיט אגוז.** הוא צדיק כמו שאומר שם והן שית דפיקין דו"ק דרוח כנ"ל:

3404 **אל גנת כו'.** עיין לקמן תיקון כ"ו:

הָא נִשְׁרָא קָא אַתְיָא, הַנֶּשֶׁר הַגָּדוֹל בַּעַל הַכְּנָפַיִם, וִיהִיבַת [3405]תִּלַת קָלִין, וּסְלִיקַת לְטוּרִין, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרוֹי בְּוַדַּאי רַעֲוָא אִשְׁתַּכַּח לְעֵילָא, וְרַחֲמִים אִשְׁתַּכְּחוּ לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא וְיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, דְּוַדַּאי תִּלַת חֵיוָון אִינוּן בְּמֶרְכַּבְתָּא, אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, וּבְכֻלְּהוּ לֵית רַחֲמִים כַּנִּשְׁרָא, וּבְגִין דָּא אָמַר לְיִשְׂרָאֵל וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִיא אֶתְכֶם אֵלָי (שמות יט ד), אַדְהָכִי הָא נִשְׁרָא קָא אַתְיָא לְגַבַּייהוּ זִמְנָא אָחֳרָא, וּבָטְשַׁת בְּגַדְפָּהָא עֲלַנָא דְּנַסְלִיק הַתָּם, וְרָמַת קָלִין וְסָלִיק לְטוּרָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּוַדַּאי אִיהִי דְּקָא בָטְשַׁת בְּגַדְפָּהָא עֲלָנָא וְסָלִיק הָתָם, אָמְרוּ לֵיהּ סְלִיק וְהָא אֲנַן אַבַּתְרָךְ, סְלִיקוּ כֻּלְּהוּ אַבַּתְרֵיהּ לְטוּרָא, וְאִיהִי סְלִיקַת לְעֵילָא, עַד דְּלָא אִתְחֲזִיאַת.

[3406]לְפוּם שַׁעְתָּא הָא נִשְׁרָא קָא אַתְיָא, וּתְרֵין שׁוֹשַׁנִּים בְּפוּמָהָא, וְזָרִיק לוֹן עַל (ידהא) רֵישַׁייהוּ (נ"א על ידוי) מִיָּד חָדָא רַבִּי שִׁמְעוֹן חֶדְוָה סַגִּיא, אָמַר לוֹן חַבְרַיָּא בְּוַדַּאי חֶדְוָה אִזְדַּמְנַת לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי חוֹלָה, דְּהָא אִם שׁוֹשַׁנָּה חָדָא יְהִיב בֵּינָנָא לָא הֲוָה אַסְוָותָא, בְּגִין דְּשׁוֹשַׁנִּים אינוּן רְמִיזִין לָקֳבֵל בַּיִת רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי, דְּאוּמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּלָא יֵעוּל דָּא בְּלָא דָא, וּבְגִין דִּזְרִיקַת תְּרֵין, רְמִיזַת דָּא תְּרֵי שׁוֹשַׁנִּים, כְּעַן אִיהִי אַסְוָותָא שְׁלֵימָתָא, וּכְדֵין צָרִיךְ לְמִפְתַּח עֲלַייהוּ כְּמָה דַּהֲוִינָן. (ע"פ הגר"א רתל"ב זה ותיקון כ"ו הם תיקון אחד ומסיים בזמנא דיהא פורקנא כו').

תקונא עשרין ושית

[דף ע ע"א]

[3407]פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים (שיר ו ג), מַאי שׁוֹשַׁנִּים אֶלָּא שׁוֹשַׁנָּה עִלָּאָה שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וְאִיהִי קֶרִיאַת שְׁמַע דְּשַׁחֲרִית, וְשׁוֹשַׁנָּה תִּנְיָינָא קֶרִיאַת שְׁמַע דְּעַרְבִית שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דָּא לִימִינָא, וְדָא לִשְׂמָאלָא, הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְשׁוֹשַׁנָּה עִלָּאָה דְּקֶרִיאַת שְׁמַע דְּשַׁחֲרִית, דְּאִיהוּ בְּקֶר יְמִינָא דְּאַבְרָהָם, אִית לֵיהּ חָמֵשׁ טַרְפִּין, וְאִינוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה (דברים ו ד), [3408]וּתְלַת עֲשַׂר עַלִּין מִלְּגָו אֶחָ"ד, שִׁית סוּמְקֵי, וְשִׁית חִוּורֵי, וְשׁוֹשַׁנָּה דְּאִתְכְּלִילַת בְּהוֹן הָא תְּלַת עֲשַׂר כְּחוּשְׁבַּן (דף ע ע"א) אֶחָ"ד, וְכֵן שׁוֹשַׁנָּה בָּהּ כ"ה גַּרְעִינִין כְּתַפּוּחַ דְּיִלָּהּ, כְּחֶשְׁבַּן כ"ה אַתְוָון דְּיִחוּדָא, וְכֵן בַּשּׁוֹשַׁנָּה תִּנְיָינָא כ"ה גַּרְעִינִין, וְסָלְקִין כֻּלְּהוּ לַחֲמִשִּׁים, (בכל הדפוסים מתחיל כאן תיקון כ"ו) [3409]וְדָא ב' דְּבְרֵאשִׁית וְחַד שׁוֹשַׁנָּה חָמֵשׁ עַלִּין דְּיִלָּהּ רֵאשִׁי"ת, בְּרֵאשִׁית לְחֶשְׁבַּן זְעִיר דַּחֲנוֹךְ תְּלַת עֲשַׂר, וְאִיהִי שׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים, חוֹחִים דְּיִלָּהּ תְּלַת עֲשַׂר תֵּיבִין מִן אלהי"ם וְעַד אלהי"ם, וְאִלֵּין אִינוּן. אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אלהי"ם (בראשית א א), חָמֵשׁ חוֹחִים אָחֳרָנִין, מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם וַיֹּאמֶר. מַאי אִיהִי בֵּין הַחוֹחִים, אֶלָּא מִדְּחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, וְנָפְלַת שׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים.

(ע"פ הגר"א רתל"ב כאן צ"ל תל"ח)

[3410]כַּד יֵיתֵי פּוּרְקָנָא [3411]תְּהֶיהּ כְּשׁוֹשַׁנָּה דְּשַׁחֲרִית, [3412]דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית מד ג) הַבֹּקֶר אוֹר [3413](והאנשים שלחו),

---

3405 **תלתא קלין.** הן תלת דפיקין בסליקו, והיא חיה השלישית - ת"ת כולל חג"ת וכמו שמפרש והולך דודאי כו':

3406 **לפום שעתא כו'.** השתא נחיתת להורות ג' דפיקין האחרונים, ולזה תרין שושנים כמו שאומר בגין כו'. (כאן נראה כי נמחקו איזה תיבות מגליון שלמטה):

3407 **תיקון כ"ו פתח ר"ש ואמר אני לדודי ואיהו ק"ש כו'.** כמו שאמרו ברעיא מהימנא פ' ואתחנן רס"ג א' למלקט שושנים, תרי"ג, רזא דזו"נ, שמי וזכרי, ופז - פנים ואחורים, ופשוטו דרגא דג"ר:

3408 **ותלת עשר עלין מלגאו כו' שית כו'.** והוא וא"ו ו"ו, ב' מיני העלין שאחד נוטה לימין והשני לשמאל כידוע ואחד השושנה שנכללת, וכן ה' עלין הוא ה' בתראה והשושנה נכללת עמהן גם כן במילוי אלף, וכן כ"ה גרעינין הן יו"ד ה"א שהן כאחד, ושושנה גם כן באלף כנ"ל שאלף בכל מקום הוא הכלילות באחד - כלל השושנה, ונכללת בכל הג' דרגין - ג"ר, ו"ק, מלכות - ג' דרגין דשושנה - שושנה ושרביט ותפוח, כמו שאומר לקמן בתיקון ל"ח (וכנגד הג' אלפין אלו דמ"ה - ג' אלפין בשמע):

3409 **ודא ב' דבראשי' כו'.** רוצה לומר ב' דבראשית - הוא על ב' שושנים, חד מתחיל ראשית כו' עד ויאמר, תניינא - יהי אור כו', כמו שמפרש והולך, והן יראה ואהבה כמו שאומר למטה, והוא כמו שאומר בזהר פרשת בראשית י"א ב' בראשית כו' יראת ה' כו' מלרע אית יראה רעה כו', והיינו והארץ היתה וזהו חוחים דילה, פקודא תניינא דא כו' דכתיב ויאמר אלקים יהי אור כו':

3410 **כד ייתי פורקנא.** שהוא ורוח אלקים מרחפת:

3411 **תהיה כשושנה כו'.** כמו שכתוב (ישעיהו ל כו) והיה אור הלבנה כו':

3412 **דאתמר בה הבקר אור.** רוצה לומר הבקר הוא שושנה דבקר דקריאת שמע דשחרית ושם אור, ה' פעמים אור כמו שמפרש והולך:

3413 **והאנשים שולחו.** הם חוחין דילה כמו שאמרו בזהר פרשת ויחי ר"ג ב' אר"ש ת"ח כו' והאנשים שולחו כו' דל"ל לקיימא

וְאִינוּן חָמֵשׁ אוֹר חָמֵשׁ עַלִּין דְּשׁוֹשַׁנָּה עִלָּאָה, חַד וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר, תִּנְיָינָא וַיְהִי אוֹר, תְּלַת וַיַּרְא אלהי"ם אֶת הָאוֹר, אַרְבַּע וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר, חָמֵשׁ וַיִּקְרָא אלהי"ם לָאוֹר יוֹם, תְּלַת עֲשַׂר עַלִּין מִלְּגָו, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד, אֶחָד בִּתְרֵין שׁוֹשַׁנִּים, דָּא יהו"ה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (זכריה יד ט) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, [3414]וְאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, וְחוּשְׁבָּנֵיהּ אֶחָ"ד, שׁוֹשַׁנָּה תַּתָּאָה בָּהּ דְּחִילוּ וְאִיהוּ יִרְאָה, שׁוֹשַׁנָּה עִלָּאָה רְחִימוּ דְּאַהֲבָה, [3415]וּבָהּ אִתְּמַר (שיר ג ה) אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ.

[3416]בַּמֶּה יֵתוּן לְאַתְעָרָא לָהּ בִּימִינָא, וְאִיהִי לָא רְעִית בְּהוּ, עַד דְּיֵיתֵי רַעְיָא מְהֵימְנָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית א ב) וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת, דְּאִיהוּ רוּחַ דְּמָשִׁיחַ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה יא ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה, [3417]בְּרוּחָא דָּא אָרְחַת הַהִיא חוֹלָה [3418]וְאִתְּסִיאַת, וּבְגִין דָּא הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בִּצְבָאו"ת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ (שיר ג ה), וְאִיהוּ אָרַח רִיחַ [3419]בִּתְרֵין תַּפּוּחִין (נ"א ואיהו ריח דתרין תפוחין), דְּאִתְּמַר (ביה) בָּהוּ (שם ז ט) [3420]וְרִיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים, [3421]וּמַאי נִינְהוּ תְּרֵי סַמְכֵי קִשּׁוּט [3422]וְאִינוּן תְּרֵי רְמוֹנִים, אֱגוֹז דָּא צַדִּיק גִּנַּת אֱגוֹז דָּא שְׁכִינְתָּא, וְדָא אִיהוּ דְּאָמַר שְׁלֹמֹה (שם ו יא) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי.

[3423]גִּנַּ"ת ג' גִּימַטְרִיָּאוֹת (אדנ"י ביהו"ה), דְּאִינוּן [3424]פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה, נ' נוֹטְרִיקוֹן, ת' תְּמוּרָה, גִּימַטְרִיָּאוֹת דָּא

בסטר ימינא כו':

3414 **ואיהו עד"א כו'.** רוצה לומר שהוי"ה ב' פעמים - אחד הוא בעמודא דאמצעיתא שהוא רועה בשושנים, רועה רוצה לומר מתחבר - שהוא בריח התיכון מן העולם ועד העולם, בשושנים רוצה לומר ב' שושנים ונכללים ב' פעמים אחד בו לאחד והוא וא"ו של שם מלא וזה שאומר וחושבניה אחד והוא יום אחד כמו שאמרו בזהר פרשת אמור צ"ו א' הא חזינא בפסח ז' כו' פתח כו':

3415 **ובה אתמר אם כו'.** רוצה לומר ששושנה תתאה אומרת כן:

3416 **ובמה כו' בימינה.** רוצה לומר תורה, (דברים לג ב) מימינו כו', נשבע ה' בימינו (ישעיהו סב ח), וזהו על פני המים (בראשית א ב), וזה שאומר עד דייתי כו', וזהו ורוח כו' על כו', שתחלה צריך לתורה ואח"כ בא משיח, אלא שמוזהרין שלא ידחקו את הקץ וזה שאומר בימינא, שעתה (איכה ב ג) השיב אחור ימינו כמו שאמרו (חגיגה ה ע"ב) כיון שגלו אין לך ביטול כו', וכמו שאמרו בכמה מקומות במה יתערון למשיח - באורייתא, אלא שמושבעין שלא יצאו מאליהם לבנות בית המקדש - שושנה דלעילא - עד שיבא:

3417 **ברוחא דא ארחת כו'.** כמו שכתוב ונחה עליו כו' (ישעיהו יא ב), והריחו ביראת ה' (שם ג), שריחו יגיע ליראת ה' - שושנה תתאה הנ"ל :

3418 **ואתסיאת.** כמו שכתוב (שה"ש ב ה) סמכוני כו' בתפוחים כי חולת אהבה משושנה עילאה הנ"ל וזה שאומר ואיהי ארח ריח כו':

3419 (תרין תפוחים. כמו שכתוב בתפוחים - ב' תפוחים והן ב' משיחין וזה שאומר ומאי ניהו כו', ששם הם ב' משיחים כמו שאמרו בכמה מקומות ואמר בזהר פרשת תרומה קס"ט ב' רביעאה כו' חמישאה שוש תשיש כו' וכנישו דבנין ורחימו כו' ושם הריח דקטורת בוסמין דשחיק בשחקים ושחקת כו' וכמו שאמרו בסוף תיקוני זהר חדש במתני' ו' נצח כו'):

3420 **וריח אפך.** רוצה לומר הריח שאת מריח באפך הוא ריח של תפוחים (הוא כריח השדה אשר כו' [בראשית כז כז] ואמרו בגמרא (תענית כט ע"ב) שדה של תפוחים, והוא חקל תפוחים בנו"ה כידוע ואמר באידרא רבה שתפוח - ביה ג' גוונין, ובשני - הוא ששה, והן שוקיו עמודי ששם). ואמר כתפוחים - שקבלה הריח באפיה ומרחת אפה גם כן באותו הריח כי היא אור חוזר, כמה דיהבין לה כו':

3421 (מתל"ה) **ומאי ניהו תרין סמכי קשוט ואינון תרין רמונים.** יש לקיים גירסא זו, דבאמת אינון תפוחים גם כן כמו שאומר לקמן קט"ז א' וריח אפך כתפוחים תפוחי זהב כו', וכן לקמן קמ"ב א' אבל תרין נוקבין דחוטמא כו' ומה שאומר לעיל ס"ט ב' עד דייתי רעיא מהימנא רחימו דילה כו' ואיתי לה תפוח כו' ואפיק מתמן רמונים כו', הענין, כי תפוחים הן נו"ה אבל ריחא דתפוח הוא רוחא דקודשא דרעיא מהימנא, סוד הדעת, כמו שאומר לקמן קמ"ב א' לקבל תרין תפוחים די בהון עתיד לאפקא רוחא דקודשא דאיהו רעיא מהימנא דלעילא דביה אתיישבת נפשא דילא כו', והענין, כמו שכתוב ונחה עליו רוח ה' כו' דתשרה על גבי ב' משיחין, רוחא דרעיא מהימנא - סוד הדעת דבגלותא הוא כבד פה וכבד לשון, ואזיל בגלותא (ישעיהו מ ו) קול אומר קרא, ובהון ב' בחינות כי נו"ה כלילן זה בזה וכמו שאמרו בהיכלות בהיכל ב' וג', והן משה ואהרן, סוד משה הוא סוד הריח וסוד אהרן הוא אכילה דקרבנין, שסוד הקרבנין הוא לאשי שהן וושט כמו שאמרו בזהר פ' פנחס ומשה סוד הקנה, יעננו בקול, דבור ומעשה, שכנגדן ב' מזבחות - מזבח הקטורת לריח, והחיצון - לחמי לאשי, חוטם ופה, ולכן שוי תפוח לחוטמא לב' נוקבין דחוטמא ואח"כ יהיב לה מעסיס רמונים בפומא בשפתים שהן ג"כ נו"ה, והן ב' בחינות דחוטמא ופומא, ותפוח הוא לריח כמו שאמרו (תענית כט ע"ב) כריח שדה אשר ברכו ה' כריח שדה של תפוחים:

3422 **ואינון תרי רמונים.** (אגב מפרש שאר כינויין) שלכן עשה שלמה רמונים לב' העמודים, ואמר לכה דודי כו' הנצו הרמונים שם אתן את דודי לך - התעוררות האהבה:

3423 **גנת ג' כו'.** שהכל בה:

3424 **פרפראות כו'.** שהוא בחכמה דילה (שה"ש ז ה) ברכות בחשבון, (משנה אבות ג יח) פרפראות לחכמה עילאה כמו שאמרו בזהר פרשת בלק:

אדנ״י יהו״ה, סָלִיק בְּחֵשְׁבַּן אָמֵ״ן, אהי״ה אדנ״י סָלִיק [3425]בְּחוּשְׁבַּן פ״ו אלהי״ם, דְּאִיהוּ כְּנוּ״י, [3426]בְּגִימַטְרִיָּא מֵ״ם הֵ״א, יו״ד ה״א וא״ו ה״א בְּגִימַטְרִיָּא מ״ה, וְדָא אִיהוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָ״ה, וְאִיהוּ מֵעִיד עַל יְחוּדָא קַדִּישָׁא, וּבְגִין דָּא מָ״ה אֲעִידֵךְ (איכה ב יג).

דָּבָר אַחֵר א״ב ג״ד ה״ו ז״ח ט״י בְּגִימַטְרִיָּא שְׁכִינָ״ה, כְּגַוְונָא דָא, א׳ זִמְנָא חָדָא, ב׳ תְּרֵי זִמְנִין, ג׳ תְּלַת זִמְנִין, ד׳ אַרְבָּעָה זִמְנִין, ה׳ חֲמֵשׁ זִמְנִין, ו׳ שִׁית זִמְנִין, ז׳ שְׁבְעָה זִמְנִין, ח׳ תְּמַנְיָא זִמְנִין, ט׳ תִּשְׁעָה זִמְנִין, י׳ עֶשֶׂר זִמְנִין, כֻּלְּהוּ סָלְקִין לְחוּשְׁבַּן שְׁכִינָ״ה. וְרָזָא דְּחוּשְׁבָּנָא, לְקַיְימָא דְּלֵית שְׁכִינָה נָחֲתָא פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, וְלָא סָלְקָא לְמַעְלָה מֵעֶשֶׂר.

[דף ע ע״ב]

וְעוֹד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא אַתְרֵיהּ דְּעָלְמָא, וּמַלְאָכִין לָא יָדְעִין וְשָׁאֲלִין אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ וְאַשְׁכַּחְינָן לֵיהּ בְּגִימַטְרִיָּא מָקוֹם נוֹטְרִיקוֹ״ן כְּגַוְונָא דָא, י׳ עֶשֶׂר זִמְנִין מֵאָה, ה׳ חֲמֵשׁ זִמְנִין עֶשְׂרִין וְחֲמֵשׁ, ו׳ שִׁית זִמְנִין תְּלָתִין וְשִׁית, ה׳ חֲמֵשׁ זִמְנִין עֶשְׂרִין וְחֲמֵשׁ, בְּגִימַטְרִיָּא מָקוֹם, וַעֲלֵיהּ אָמְרוּ (דף ע ע״ב) מַלְאָכַיָּא בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו״ה מִמְּקוֹמוֹ (יחזקאל ג יב), [3427]אִית אָחֳרָנִין בְּגִימַטְרִיָּאוֹת דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבָּן, בְּגִין דְּאִינּוּן פַּרְפָּרָאוֹת לַחָכְמָה דְּלֵית לָהּ סוֹף, תְּמוּרוֹת אִלֵּין אַלְפָּא בֵּיתוֹת כְּגוֹן כוז״ו במוכס״ז כוז״ו, דְּאִינּוּן תְּמוּרוֹת (דברים ו ד) יהו״ה אלהינ״ו יהו״ה, וְאִית תְּמוּרוֹת אָחֳרָנִין מִכַּמָּה מִינִין.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא כְתִיב (מלאכי ג ו) אֲנִי יהו״ה לֹא שָׁנִיתִי, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, וַוי לִבְנֵי עָלְמָא דְּאִינּוּן אֲטִימִין לִבָּא, דְּחָשְׁבִין דְּיָדְעִין וְלָא יָדְעִין, וַדַּאי אֲנִי אִיהִי שְׁכִינְתָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא כו כא) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי, אִיהִי לָא אִשְׁתַּנִּי וְלָא אִיהִי תְּמוּרָה מִינֵיהּ בְּאָחֳרָא, [3428]וְאִיהוּ לָא אִשְׁתַּנִּי וְלָא אִסְתַּתַּר מִינָהּ, [3429]אֲבָל לְגַבֵּי חַיָּבַיָּא אִשְׁתַּנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִסְתַּתַּר מִנַּיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים לב כ) אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם אֶרְאֶה מָה אַחֲרִיתָם, וְאַמַּאי בְּגִין כִּי דוֹר תַּהְפֻּכוֹת הֵמָּה בָּנִים לֹא אֵמוּן בָּם.

מִיָּד קָמוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא דְּשָׁמְעוּ מִלִּין אִלֵּין, וְנָשְׁקוּ לֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ, וְאָמְרוּ אִלּוּ לָא אָתֵינָא לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַּיֵּינוּ, [3430]דְּוַדַּאי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ לָא אִשְׁתַּנִּי דָּא מִן דָּא, אֲבָל לְגַבֵּי אָחֳרָנִין אִשְׁתַּנִּי וְאִסְתַּתַּר, בְּכַמָּה לְבוּשִׁין, וּבְכַמָּה כְּסוּיִין, וּבְכַמָּה קְלִיפִין, וּבְגִין דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה עָלָיו הַשָּׁלוֹם (שיר ו יא) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, דְּאִיהוּ הֲוָה יָדַע בְּקְלִיפִין כֻּלְּהוּ, וּבְגִין דָּא לָא שְׁבִיק אֲפִילּוּ מִינֵי דְּכִשּׁוּף דְּלָא יָדַע, בְּגִין דְּיָדַע (נ״א למנדע) בְּקְלִיפִין. [3431]וְרַעְיָא מְהֵימְנָא אִיהוּ (תַּבַּר) יְתַבַּר כָּל קְלִיפִין, (וְנָפִיק) וְיָפִיק מְתַמָּן מוֹחָא דְּאִיהוּ יהו״ה [3432]לְאַרְבַּע סִטְרֵי דֶּאֱגוֹזָא, (דאינון תהו ובהו וחשך ותהום), וּמְפַרְנֵס מְנַיֵּיהּ לְהַהִיא חוֹלָה דְּאִיהִי אדנ״י, דְּבְאִלֵּין

3425 **בחושבן פ״ו אלקים כו׳.** נתבאר בתיקון כ״ב:

3426 **דאיהי כנוי בגי׳ מ״ם ה״א כו׳.** רוצה לומר מ״ם ה״א גימטריה אלקים. ואם תעשה ל״י שבתוכו למ״ם, הם אותיות מ״ם ה״א ושם הוי״ה גם כן גימטריה מ״ה, והם מעידים על אחדות כי ה׳ הוא אלקים, ומעיד על אחדות עשר ספירות בעשר אותיות והן יחודו:

3427 **אית אחרנין בגי׳ דל״ל סוף.** רוצה לומר שחושבין מילוי ומילוי דמילוי עד אין סוף, וכן מכמה מינים עד אין סוף, ומפרש הטעם בגין דאינון פרפראות לחכמה דלית לה סוף. דחשבון וגימטריה הוא בחכמה דילה שהוא פרפרת לחכמה עליונה שעל זה אמרו (שם) תקופות וגימטריות כו׳, וחכמה הוא מים שאין להם סוף דהיא סליקת לאין סוף, וזה שאומר בספר יצירה פ״א עשר ספירות בלימה מדתן עשר שאין להם סוף וכמו שבארנו שם כי לכל דבר שבעולם יש תכלית לבד לחשבון, והטעם הוא כנ״ל שתלויין בחכמה:

3428 **ואיהו לא אשתני כו׳.** רוצה לומר דכתיב (מלאכי ג ו) אני ה׳ לא שניתי, בין אני ובין ה׳ דלא אשתני דא מן דא וכמו שאומר למטה דודאי קב״ה כו׳:

3429 **אבל לגבי חייביא כו׳.** דאסתתר בתורה בכמה כינויין דלא לאשתמודע ליה כולא אלא לצנועין והגונין, וכן אסתתר הקב״ה בעולמות בי״ע בכמה כינויין ולבושין, ולרשעים - עונותיכם מבדילים ביניכם לבין אלקיכם בכמה קליפין המבדילים והן לבושי קדרות דקב״ה מסתתר בהם וכמו שמפרש והולך אסתירה כו׳ למה כי דור כו׳:

3430 **דודאי קב״ה ושכינתא כו׳.** כמו שאומר בסתרי אותיות פ׳ בראשית ז׳ ג׳ ואי תימא א״ה ה׳ בתראה דקאמרן איהי כו׳ דהא לא משמשי בה אלא אינון שמהן עילאין ולאו כינויין כו׳, עיין שם בארוכה:

3431 **ורעיא מהימנא איהו יתבר כו׳.** כמו שכתוב (ישעיהו ל כ) ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך, (ישעיהו כה ט) הנה זה אלקינו קוינו לו, דבזמנא ההוא - (יחזקאל לו כה) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל כו׳, (ירמיהו נ כ) ביום ההוא יבוקש חטאת כו׳ ולא תמצאנה כו׳, (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, (דברים ה ד) פנים בפנים דבר ה׳ עמכם:

3432 **לארבע סטרי דאגוזא.** דאגוזא עביד לארבע סטרין כעין ד׳ חיות, ד׳ אתוון דהוי״ה, וסובב ד׳ קליפין, קליפה ירוקא - תהו, והאבנא - בהו, וקליפה דקה שבו - חושך, וחללא דאגוזא - תהום, והוא גלות הזה כמו שאמרו (סנהדרין צז ע״ב) מקרא זה יורד ונוקב עד תהום כו׳, וכמו שאמרו (בראשית רבה ב) תהום זו מלכות הרביעית וכשם שתהום אין לו סוף כך כו׳, ומתוכו ורוח אלקים כו׳ - רוחו של משיח, רעיא מהימנא, מ״ה ש״היה ה״וא שיהיה כו׳, מוחא דאגוזא יתגלה:

קְלִיפִּין דִּי בֶּאֱגוֹז דְּאִינּוּן תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם אָמַר (דברים לב כ) אַסְתִּירָה פָּנַי מֵהֶם, [3433]וְאִית שְׁנוּיִין אוֹחֲרָנִין לְטַב לְכָל חַד [3434]כְּפוּם עוֹבָדֵיהּ. [3435]זְמְנִין אִתְגַּלְיָא לוֹן בִּדְמוּת אַרְיֵה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (עמוס ג ח) אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא, זְמְנִין בְּדִיּוֹקְנָא דְשׁוֹר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לג יז) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו, וְזִמְנִין בְּדִיּוֹקְנָא דְּנֶשֶׁר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם לב יא) כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ, וְזִמְנִין בְּדִיּוֹקְנָא [3436]דְּאָדָם סָבָא בְּסִינַי, וּזְמְנִין בְּאָדָם בָּחוּר כְּמָה דְּאִתְדַּמְיָא לְאִלֵּין דְּאָמְרֵי זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ (שמות טו ב), אִתְדַּמְיָין לוֹן בִּדְמוּת בָּחוּר, [3437]וְאִתְמַר בֵּהּ (נ"א ביה) (דברים לב יג) וַיֵּנִיקֵהוּ דְבַשׁ מִסֶּלַע וְשֶׁמֶן מֵחַלְמִישׁ צוּר, [3438]אֲבָל לְאִלֵּין דְּתַלְיָין מִנֵּיהּ וּמִשְׁכִּינְתֵּיהּ לָא אִשְׁתַּנֵּי לְעוֹלָם.

[3439]וְאִינּוּן תְּמוּרוֹת אִינּוּן רָזָא דְּיִבּוּם, דְּאִתְמַר בָּהּ בַּיְבָמָה (רות ד ז) עַל הַגְּאוּלָה וְעַל הַתְּמוּרָה, לְקַיֵּים כָּל דָּבָר שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, בְּהַהוּא נַעַל דְּנָתַן לְרֵעֵהוּ אִית תְּמוּרָה וְשִׁנּוּי רָצוֹן, [3440]וְתַמָּן צָרִיךְ [3441]שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה לְקַיֵּים כָּל דָּבָר.

נַעַל אִיהוּ גּוּפָא, וְאַמַּאי חֲלִיצַת נַעַל דְּנָתַן לְרֵעֵהוּ אִית תְּמוּרָה וְשִׁנּוּי, [3442]אָמַר סָבָא חֲדָא, רַבִּי רַבִּי, לָא תֵימָא הָכִי, אֶלָּא אַמַּאי חֲלִיצָה בַּנַּעַל, אֶלָּא אִיהוּ קְלִיפָּה לְאִתְטַמְּרָא בָּהּ לְאִשְׁתֵּזָבָא מִנֵּיהּ, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדָע לְגַבֵּי מְקַטְרְגִין דִּילֵיהּ, וּבַחֲלִיצָה דְּנַעַל [3443]חָלַץ לֵיהּ י"ה, וּבְגִין דָּא שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, [3444]נַעַל ו', גַּן נָעוּל, דְּאִיהוּ בֶּן י"ה, לְאַעָלָא בֵּין ו"ה, וְדָא אִיהוּ חָלַץ י"ה.

וּמֹשֶׁה אִתְמַר בֵּיהּ (שמות ג ה) שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, דָּא בְּהַפּוּכָא דְאָחֳרָנִין, דְּלָא צָרִיךְ לְאִתְחַזְיָא קֶדֶם שְׁכִינְתָּא בְּקְלִיפָּה, וְרָזָא דְמִלָּה כִּי אֵין לָבֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק (אסתר ד ב), וּלְגַבֵּי אֲבָהָן לָא אִתְחַזְיָא אֶלָּא בַּנְּעָלִים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שיר ז ב) [3445]מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, אֲבָל לְגַבֵּי מֹשֶׁה בְּלָא כְּסוּיָא כְּלָל, וְרָזָא דְמִלָּה וָאֵרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵ"ל שַׁד"י, וּשְׁמִי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם (שמות ו ג), וּמֹשֶׁה אִתְמַר בֵּיהּ (שם ג יג) וְאָמְרוּ לִ"י מַ"ה שְּׁמ"וֹ מָ"ה אוֹמַר אֲלֵיהֶם.

[דף עא ע"א]

וְעוֹד אַמַּאי צָרִיךְ חֲלִיצָה בַּנַּעַל מְאִשָּׁה, בְּגִין דְּמָאן דְּיָמוּת בְּלָא בַּר [3446]אִיהוּ קָשִׁיר בְּרַגְלֵיהּ דְּיָבָם, וְרָזָא דְמִלָּה

[3433] **ואית שנויין אחרנין לטב.** שיוכלו לקבל ושיוכל להתגלות אליהם, וכמו שכתוב (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה, וזה שאומר זמנין כו':

[3434] **כפום עובדי'.** אם עובדיה ודרגיה בחסד - מתגליה ליה בדמות אריה, וכן בשאר וכן לפום גלגוליה אם בגלגול ראשון - באריה, כמו שאומר לקמן בתיקון ל"ב ובזהר חדש פ' יתרו:

[3435] **זמנין כו'.** בד' חיות שהן כלל הכל:

[3436] **דאדם סבא כו' באדם בחור.** כמו שאמרו (מכילתא בשלח מסכתא דשירה פרק ד) נגלה בסיני כזקן יושב בישיבה ובים כבחור במלחמה, וכמו שאמרו בחגיגה פ"ב לא קשיא כאן בישיבה כאן במלחמה דאמר מר כו':

[3437] **ואתמר בהון כו'.** שהן הכירוהו תחילה ואמרו זה אלי כו' (סוטה יא ע"ב), ואמרו (שמות רבה כג) שהיו אמותיהן שואלין אותן מי פרנסך ואמרו בחור אחד כו':

[3438] **אבל לאלין דתליין כו'.** כמו שאומר למטה אבל לגבי משה כו':

[3439] **ואינון תמורות אינון כו' בההוא נעל כו'.** דנעל הוא מט"ט תופר מנעלים נעל וסנדל, וביה רזא דגלגולים דביה סובב סובב הולך הרוח וכמו שאומר בתיקוני זהר חדש ס"ו ב' בראשית כו' ואית חנוך כו' וכל מלאכין דממנן כו' ושאר מקומות הרבה, וביה אינון כל שינויין כמו שאומר בתיקון ס"ח וביה אשתנו כל כו' (ולקמן ע"ד א' וכד איהו לתתא כו' ושם ואתפשט קב"ה מכל כנויין ומרכבות דמט"ט כו') וביה כל התמורות הנ"ל כוזו כו' ושאר כל התמורות כידוע בהרבה מקומות, ולכן כותבין מחוץ למזוזה, וכן שדי דהוא מט"ט כידוע ובו מסתתר ביומא דחול ובגלותא ונאמר אל תמר בו - אל תמירנו בו (ואמר ברזא דיבום - דגם יבום נזכר כאן כמו שאומר בזהר חדש רות ס"ז א'. ונתן לרעהו זו מצות יבום):

[3440] **ותמן צריך כו'.** בג' גלגולים כמו שאומר לקמן ע"א א' ועיין לקמן ק"ו א' בארוכה, ואלו הג' הן בתמורות כמו שאומר לעיל כ"ד א' לבר מאתריה אשתני כו', שנוי השם דא מצפ"ץ כו':

[3441] **שינוי מקום כו' לקיים כל דבר.** רוצה לומר, כל דבר - אינהו ג' נר"ן בג' הנ"ל. ועל האי גופא אמר שלף איש נעלו:

[3442] **אמר סבא ר' ר' לא תימא הכי אלא כו'.** דהוא אוקים חליצה בנעל להורות על גלגוגא במט"ט אלא רזא דיבום הוא זה כמו שאומר לקמן ורזא דחליצה כמו שמפרש והולך אלא איהו קליפה כו'. רוצה לומר דאסתתר במט"ט נעל מן הקליפות דנעל הוא השמירה מקליפות כידוע ושם משנה פניו דלא ישתמודעין ליה כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' פנחס רי"ז ב' עיין שם:

[3443] **חלץ לי' כו'.** רוצה לומר לאעלא ליה בזרע אב ואם בעולם הזה שהן י"ה והוא ו', בן י"ה, וזה שאומר דאיהו בן י"ה כו':

[3444] **נעל ו' ג"ן נעול.** מביא ראיה דו' בנעל דכתיב נעול בו', והוא גן סדרים דאורייתא, וכן גל נעול דנעשה מגל גל - גלגול כמו שאומר לקמן תיקון ס"ט:

[3445] **מה יפו פעמיך כו'.** שהוא שלש פעמים דג' אבות וכמו שאמרו בריש חגיגה מה יפו פעמיך בשעה שעולין לרגל כו' וזה שאומר למטה באל שדי שדי כנ"ל ושמי ה' לא כו' דאסתתר ביה כנ"ל:

[3446] **איהי קשור ברגליה כו' ואתה כו'.** הענין שעקב הוא נוק', וכשמת בלא בנים הוא נחית לעקב דאחיו בנוק' דשם, דבכל עקב

הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב (בראשית ג יד), (דף עא ע"א) [3447]וּבְגִין דְּלָא יָמִית לֵיהּ חִוְיָא דְּאִיהוּ כָּרוּךְ עַל עֻקְבּוֹ, צָרִיךְ לַחֲלוֹץ לְגַבֵּי נַעַל מְאוּתָתָא, וְאִתְפַּטַּר הַהוּא חִוְיָא מִנֵּיהּ.

וְכֹלָּא עַל הַהִיא טִפָּה דְּאִיהִי י' דְּפָרַח מִן יַעֲקֹב לְאַתְרֵיהּ, וְיַעֲקֹב בְּגִין דָּא קָנָה מִנֵּיהּ בְּכֹרוּתָא, לְאַחְזָרָא י' לְאַתְרֵיהּ, דְּאִיהִי טִפָּה בּוּכְרָא, דְּבָהּ חָאב אָדָם, וּפָרַח מִנֵּיהּ [3448]וְאִשְׁתְּאַר יָחִיד בִּלָּא עִזָּר, [3449]וּבְגִין דָּא אָמַר (תהלים מט ו) לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסוֹבֵנִי, וּבְגִין דָּא אֲיִתִי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּלַת זִמְנִין לְאָדָם קַדְמָאָה בְּגִלְגּוֹלָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, וְדָא אִיהוּ שְׁנוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה.

וְעַל הַהִיא טִפָּה אִתְמַר בָּהּ (שיר ז ב) מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, וְאִתְדַּבְקַת בְּיַעֲקֹב, וְאַפִּיקַת מִנֵּיהּ י"ב שִׁבְטִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קכב ד) שִׁבְטֵי י"ה עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, [3450]דְּאִתְמַר בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחְשָׁבָה, וּבְהַהוּא זִמְנָא רָוַח יַעֲקֹב מַה דְּאָבִיד דְּאִיהוּ י' מִיַּעֲקֹב, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית לב כט) לֹא יַעֲקֹב יֵאָמֵר עוֹד שִׁמְךָ כִּי אִם יִשְׂרָאֵל.

[3451]בְּאַבְרָהָם שֵׁזִיב מִסַּם הַמָּוֶת, חוֹבָא דְּאָדָם, גֵּיהִנָּם, נָחָשׁ, אֵשֶׁת זְנוּנִים דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות כ יד) לֹא תִנְאָף. [3452]בְּיִצְחָק שֵׁזִיב מֵאֵל אַחֵר דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם יג) לֹא תִרְצַח. בְּיַעֲקֹב אַשְׁכַּח אֲתַר לְיַנָּקָא (נ"א לנקאה) בְּנוֹי, וְדָא שְׁנוּי מָקוֹם, וְלֵית חַד מִנַּיְהוּ דְּלָא אִתְכְּלִיל בִּתְלָתָא, לְקַיְימָא הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר (איוב לג כט).

קָם סָבָא וְאָמַר רַבִּי רַבִּי בְּמַאי אוּקִימְתָּא סוֹד יְבוּם וַחֲלִיצָה, דְּהָא בְּרִירָא דְּמִלָּה שְׁמַעְנָא, אָמַר לֵיהּ מַה דְּשָׁמַעְתְּ אֵימָא, אָמַר וַדַּאי בְּרָזָא דְּיִבּוּם אַשְׁכַּח אַתְרָא הַהִיא נְשָׁמְתָא עַרְטִילָאָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים פד ד) גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת, וְדָא נֶפֶשׁ דְּאִתְיָא בְּגִלְגּוּל זִמְנָא קַדְמָאָה, וּדְרוֹר קֵן לָהּ (שם) דָּא נְשָׁמְתָא דְּאִתְיָא בְּגִלְגּוּלָא זִמְנָא תִּנְיָינָא, אֲשֶׁר שָׁתָה [3453]אֶפְרוֹחֶיהָ (שם) דָּא רוּחָא דְּאִתְיָא בְּגִלְגּוּלָא זִמְנָא תְּלִיתָאָה, וּמִינָהּ נָפְקִין אֶפְרוֹחִין דְּאִינּוּן בְּנִין, וּבְרָזָא דְּיִבּוּם כְּלִהוּ תְּלַת נָחֲתִין בְּבַת אַחַת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב לד יד) אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסוֹף, [3454]לִבּוֹ דְּתַמָּן נֶפֶשׁ, רוּחַ בְּכַנְפֵּי רֵיאָה, נְשָׁמְתָא בְּמוֹחָא, וְכֻלְּהוּ חַד בְּקִשׁוּרָא חֲדָא, אֲבָל חֲלִיצָה אִיהִי שֶׁזְּבַת הַהִיא נְשָׁמְתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא דְּאִינּוּן קְטִירִין בְּתַלַת קְשׁוּרִין דְּחִוְיָא, וְרָזָא דְּמִלָּה נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבַּר וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ (תהלים קכד ז), קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן כְּדֵי לְנַשְּׁקָא לֵיהּ, פָּרַח מִיָּד וְלָא אִתְחֲזִי. (תקון כ"ז וכ"ח נדפסו בהקדמה כי שם ביתם)

דאדם שם נוק' דנר"ן דיליה ולכן ואתה כו' כמו שמפרש והולך, ונחית שם, וכמו שאמרו בזהר פרשת משפטים ק"א א' עיין שם בארוכה:

[3447] **ובגין דלא כו'.** דרגליה יורדות כו' (משלי ה ה), ושם המיתה, על כן צריך לחלוץ כו', דהיה מזומן ליתן לאשה ביבום ועתה נוטלת אותו בנעל ממנו לאסתרא ליה בנעל מט"ט רזא דדכורא, ושם ישופך ראש - דכורא, ועקב רזא דיעקב - נוק', וראש רזא דישראל - דכורא, ונשאר שם יל"י, יוד האחרון בעקב נוק' בהוד, ויו"ד הראשון בנצח דשם דכורא ושם ישראל, ולמ"ד הן חג"ת, ועיין מה שכתבתי במקום אחר בארוכה, וזה שאומר וכולא על ההיא כו'. (ורוצה לומר, דעקב נר"נ דבי"ע - אד"נ, ושם שולטין, אבל יו"ד - נוק' דאצילות, זיהרא עילאה דאשתאר בלעדה, ולכן נאמר (בראשית ב יח) לא טוב כו', שאם יחטא ישאר לבדו בלא נוק' לכן אעשה עזר דבי"ע) רוצה לומר נוק' וטפה דאיהי יו"ד הוא נקודה אות ברית דחטא ביה אדה"ר במחשבה, והוא מחשבה דא והיא יו"ד מן אדנ"י וכן מן הוי"ה בהיפוכא שהוא בה, וכמו שאומר לקמן בתיקון ס"ט ק"ה במחשבה איהי יו"ד כו' ועיין שם ק"י א' ועוד כי שת לי אלקים זרע כו' ואשתאר יעקב עקב כו' ודא יו"ד מן אדנ"י ואיהי יו"ד כו' עיין שם, וזה שאומר **טפה בוכרא.** שמחשבה הוא בוכרא, וטפה בוכרא דילה קין דפגם בו דהוי מס"א, זוהמא דעירב, והוא הוי בכור ולפיכך היה עשו בכור במקומו עד דזבין מעשו דהוא ס"א, וזהו ויעקבני - דנטיל ההיא עקב מניה:

[3448] **ואשתאר יחיד כו'.** כמו שאמרו בספרא דצניעותא דנחית בתרין רוחין וכד חאב אתפשט נפש ההיא נוק' מניה:

[3449] **ובג"ד כו'.** רוצה לומר בשביל הטפה, וזה שאומר ועל ההיא טפה כו' רוצה לומר פעמיך הוא בעקב והוא בג' אבהן ג' פעמים כנ"ל:

[3450] **דאתמר ביה כו'.** עיין לקמן ק"ה ב'. ואמר י"ב שבטין דהוא מזל שע"ה והן י"ב שעות כמו שאומר לקמן ק"ג א' עיין שם בארוכה:

[3451] **באברהם שזיב כו'.** דנחית למצרים מקום הערוה להצטרף שם ונפיק ישמעאל:

[3452] **ביצחק כו'.** בעקידה ונפיק עשו ועיין לקמן תיקון ל"ז מה שכתבתי שם:

[3453] **אפרוחיה.** אפרוחים - עיין פ' פנחס רנ"ד א' ושאר מקומות:

[3454] **לבו דתמן נפש רוח כו'.** עיין לעיל תיקון כ"ה ס"ט א':

תיקון כ"ז ותיקון כ"ח כתבתי בסוף הקדמה (כן הוא בכתב יד קדשו):

תקונא עשרין ותשע

[דף עה ע"ב]

(דף עה ע"ב) [3455]בְּרֵאשִׁית בֵּיהּ תְּלַת פְּקוּדִין, חַד יִרְאַת יהו"ה כְּגַוְונָא דָּא בְּרֵאשִׁי"ת יְרֵ"א בִּשֵּׁ"ת וְהָא אוּקְמוּהוּ, תְּנֵיינָא בְּרִית כְּגַוְונָא דָּא בְּרֵאשִׁי"ת [3456]בְּרִי"ת אֵ"שׁ, תְּלִיתָאָה שַׁבָּת כְּגַוְונָא דָּא [3457]שַׁבָּ"ת יָרֵ"א.

[3458]פְּקוּדָא קַדְמָאָה יִרְאַת יהו"ה, עֲלֵיהּ אִתְמַר (ישעיה לג ו) יִרְאַת יהו"ה הִיא אוֹצָרוֹ, וְעוֹד אִתְמַר בֵּהּ (משלי א ז) יִרְאַת יהו"ה רֵאשִׁית דָּעַת, רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יהו"ה (תהלים קיא י), וּבְוַדַּאי מָאן דְּלֵית בֵּיהּ דְּחִילוּ דְּאִיהוּ אוֹצָר, לֵית תַּמָּן חָכְמָה, אוֹצָרָא דְּהַאי חָכְמָה אִיהִי ב', וּבְתִקוּנָא אָחֳרָא בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, נְקוּדָה בְּהֵכָלֵיהּ, עֲלֵיהּ אִתְמַר (שיר ד יב) גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם, [3459]גַּן אִיהוּ אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, דְּאִיהוּ גַּ"ן סְדָרִים דְּאוֹרַיְיתָא, גַּל אִיהוּ אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה, וְתַרְוַיְיהוּ ב' מִבְּרֵאשִׁית, [3460]מַעְיָן חָתוּם דָּא רֵאשִׁית נְקוּדָה בְּהֵיכָלֵיהּ.

וּבְמַאי אִיהוּ חָתוּם, בְּאַת ו', וְאִתְעֲבִידַת ב' עִם חֲתִימוּ דְּוִ"ם, מַה דַּהֲוָה ב' אִתְעֲבִידַת ם, יַיִן סָתוּם וְחָתוּם, יֵינָא דְּאוֹרַיְיתָא סָתִים וְחָתִים דְּלָא יֵעוּל נוּכְרָאָה תַּמָּן, [3461]וְדָא יַיִן הַמְּשׁוּמָּר בַּעֲנָבָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית, וְלַאו לְמַגָּנָא תַּקִּינוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, חֲתִימַת יַיִן דְּלָא יִתְנַסַּךְ וְיִתְעָרֵב בְּסִטְרָא אָחֳרָא, וְעַל הַאי יַיִן אִתְמַר (תהלים קמז יב) לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם, כִּ"ן וַדַּאי יַי"ן שַׁבְעִין אַנְפִּין דְּאוֹרַיְיתָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שם כה יד) [3462]סוֹד יהו"ה לִירֵיאָיו.

[דף עו ע"א]

[3463]קַנְקַן דְּהַאי יַי"ן דָּא לְבָא דְּבַר נַשׁ, [3464]אִם הוּא קַנְקַנָּא חַדְתָּא וְאִתְנַסַּךְ [3465]בְּיַיִן נֶסֶךְ דְּאִיהוּ יְצָרָא בִּישָׁא, צָרִיךְ תְּלָתָא זִמְנִין הֲדָחָה, [3466]וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר (איוב לג כט), [3467]וְלַאו לְמַגָּנָא

[3455] **תיקון כ"ט בראשית כו' והא אוקמוהו.** כמו שאמרו (נדרים כ ע"א) למען תהיה יראת כו' זו הבושה, והתלת פיקודין הן כלל הג' דרגין מלמעלה למטה (וכמו שאומר למטה דיראה כוללת חב"ד ובריש תיקון ל' דא נקודה כו' ודא יראה כו'):

[3456] **ברית אש.** כמו שאומר לעיל י' א' ובתיקון כ"ב:

[3457] **שבת ירא.** שנאמר (ויקרא יט ל, כו ב) את שבתותי כו' ומקדשי תיראו, ואמר בזהר פרשת בראשית ו' א' תיראו דא נקודה דאמצעיתא כו', וזהו שבת ירא שהן שבתותי ומקדשי, חו"ב, נקודה ועיגולא דשבת דלא מתפחדין אבל בתיקון כ"ד מפרש שבת ירא שבת וברית דשקולין כחדא, וע' אנפין:

[3458] **פקודא כו'.** חשיב כאן ג' דרגין ששרויין על היראה, שהן כח"ב ד', אותיות אדנ"י - אי"ן ד', שד' הוא היראה - דלת להן כמו שאומר בזהר פרשת בראשית ז' ב' בראשית ר"א פתח כו' עיין שם, ואוצר היא בינה וזה שאומר אוצרא דהאי חכמה איהי ב' ובתיקונא אחרא כו':

[3459] **גן איהו כו' גל איהו כו' ותרווייהו כו'.** שב' הוא אהי"ה אדנ"י, היכלין לי"ה, והן תורה שבכתב ובעל פה, והוא אלקים וכן גן גל - גימטריה ב' שמות הנ"ל ואלקים, והוא ב' דבראשית כמו שאומר לקמן בתיקון כ"ד עיין שם:

[3460] **מעין כו'.** ופירושו דקרא - גל גן נעול אחותי כלה, והוא ב', ובתוכו - מעין, נקודה, ראשית - חתום בוא"ו והוא ו' אותיות דבראשית, וחתימת הוא"ו הוא דעת דסתים בגוה קודם דאתפשט כמו שאומר בריש תיקון ה' עיין שם:

[3461] **ודא יין כו' משׁשׁת כו'.** שהוא וא"ו הנ"ל דבראשית והן ששת הימים שהוא וא"ו:

[3462] **סוד ה' כו'.** שהוא גם כן גימטריה שבעים, והיין והקנקן הוא אלקים דב' דבראשית (כנ"ל שב' הוא ב' שמות שהן אלקים) ואלקים הוא הקנק"ן - הכו"ס, וביה חתום היין והוא נקודותיו כמו שאומר לקמן והם ה' גבורות עם ב' כלילותיהן, חותם בתוך חותם כידוע, וזה שאומר - כן - חילק לשניים, נ' הוא ה' גבורות, נש"ב, וכ' הוא ב' הכלילות, וכן הוא בנקודות הנ"ל - נ' על אות אחת, וכ' בב' אותיות:

[3463] **קנקן דב"נ כו'.** הוא אלקים הנ"ל שהוא לבוש להיין חו"ב כנ"ל והוא הכוס כמו שאומר למטה ולאו למגנא תקינו בכוס כו' ואיהו כוס כו', וכוס גימטריה אלקים, וקנקן גימטריה אלקים מלא, ורוצה לומר לבא - כלי ליין שבו הן התורה בע' אנפין:

[3464] **אם הוא קנקנא חדתא כו'.** כמו שאומר בע"ג ל"ג ב' לפירוש תוספות שם, ודווקא בחדש שבולע ורוצה לומר כאן שעדיין לא היה בגלגולא הן כל אלה כו' וכמו שאומר לקמן בתיקון ל"ב דיותר לא - דלא יקלקל כו', מה שאין כן אם לא נתנסך בפעם ראשון שהוא גלגולא דאדם דאז אין חשש דלא יקלקל כו' ועיין מה שכתבתי שם:

[3465] **ביין נסך כו'.** עיין לקמן תיקון ל"ו למאן דעאל נוכראה בחלל דילה דאיהי כו', והוא בתוך לבא שהוא היכל להנקודה, חכמה, כמו שמפרש והולך:

[3466] **הן כל אלה כו'.** ג' פעמים, בג' אבהן, (ויקרא כג ד, לז) אלה מועדי ה':

[3467] **ולאו למגנא כו' למהוי כו'.** כמו שאמרו (ברכות כח ע"א) כל מי שאין תוכו כברו כו' ובית המדרש ידוע - דרגא דבינה, לבא,

תַּקִּינוּ בְּכוֹס דִּבְרָכָה אוֹף הָכִי הַדָּחָה מִבִּפְנִים שְׁטִיפָּה מִבַּחוּץ, לְמֶהֱוֵי תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ, וְרָזָא דְּמִלָּה וְטַהֲרוֹ וְקַדְּשׁוֹ (ויקרא טז יט), וְכַד אִיהוּ קַנְקַן דְּאִיהוּ לְבָא דַּכְיָא מִלְּגָאו וּמִלְּבָר, [3468]שַׁרְיָא תַּמָּן חָכְמָה, דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי ח כב) [3469]יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ [3470]קָנְנִי אִיהוּ קַנְקַן וַדַּאי, וְאִם הַאי קַנְקַן אִיהוּ (דף עו ע"א) דַּכְיָא, אִתְמַר בֵּיהּ [3471]וְנַקֵּה, וְאִם לַאו לָא יְנַקֶּה [3472]כָּל הַנּוֹגֵעַ בָּהּ (שם ו כט).

וְקַנְקַן דְּבַר נַשׁ דָּא אִתְּתָא, [3473]וְאִיהוּ כּוֹס, לְהָכִי צְרִיכָה שְׁטִיפָּה וַהֲדָחָה, [3474]אָז הִיא כּוֹס דִּבְרָכָה, וַעֲלָהּ אִתְמַר (יחזקאל מד ל) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ, וְאִם לַאו אִתְקְרִיאַת כּוֹס הַתַּרְעֵלָה, וְיַיִן דִּילָהּ עֲלֵיהּ אִתְמַר (משלי לא ו) תְּנוּ שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ וכו', שָׁדַיִם דִּילָהּ אינון אַשְׁכּוֹלוֹת מְרוֹרוֹת, [3475]אֲבָל יַיִן דְּכוֹס דִּבְרָכָה עֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים קד טו) וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ דְּתַמָּן פִּקּוּדֵי יהו"ה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב (שם יט טו), דְּאִינוּן אֶשְׁכּוֹלוֹת דִּילָהּ.

(ספרים אחרים: אלו השני תיקונים [כ"ג וכ"ד], הם בספר כתב יד אחר תיקון י"ז, ואח"כ מתחיל תיקון י"ח)

[המשך דף סז ע"ב]

[3476]בְּרֵאשִׁית [3477]בָּרִי"ת אֵ"שׁ, [3478]וְאִיהוּ נְשָׁמַת כָּל חַי, וְדָא צַדִּיק חַי עוֹלָמִים דְּמַנֵּיה פַּרְחִין נְשָׁמְתִין דְּצַדִּיקַיָּא, כָּל אִתְקְרֵי, קְשׁוּרָא דְכָל אֲבָרִין דְּגוּפָא, [3479]ח' דְּאִיהוּ תְּמַנְיָא יוֹמִין, אִינוּן שְׁעוּרָא דְּשַׁבָּת, דְּאִיהוּ תְּרֵין אַלְפִּין

חדר הורתי שם (וכמו שאומר לעיל י"ב א' ודרור קן לה כו' וזהו הקן) אשקך מיין הרקח, וצריך שני דברים - הדחה ושטיפה, נגד אהי"ה אדנ"י, שבב' הנ"ל שבתוכן סתרי דאורייתא, (דברים כט כח) הנסתרות לה' אלקינו, ב' גניזין כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"ב עיין שם, והן היכלין לי"ה וזהו (ויקרא טז יט) וטהרו וקדשו כמו שאומר לקמן סוף תיקון מ"ז הדחה ושטיפה דאיהו וטהרו וקדשו טהרה מסטרא דכהנא כו' וקדשו כו', והן מסטרא דחו"ב, והכל דבינה, חכם בבינה (ספר יצירה), ותוכו הוא חכמה דבינה והן לא מתפרדין לכן מי שאין תוכו כו':

3468 **שריא תמן חכמה.** נקודה בהיכליה:

3469 **ה' קנני כו'.** רוצה לומר הקנקן אומרת כן, השם יתברך עשני קנקן לראשית, והוא מאמר התורה שהוא קנקן לחכמה ועיין לקמן סוף תיקונים תיקון א' ואמר שם דרכו - דרך ו' רוצה לומר שהוא ראשית לדרך ו' ודרך של ו' הוא הדעת ששם דרכו וחכמה הוא ראשית לדעת ובינה קן לחכמה וכלולה עמו:

3470 **קנני איהו קנקן ודאי.** רוצה לומר קנני ודאי לשון קנקן:

3471 **ונקה ואם לאו כו'.** כמו שאמרו (שבועות לט ע"א) ונקה - לשבים, לא ינקה - לשאינם שבים, ונקה לשון נקיות הדחה ושטיפה הנ"ל, ונקה ינקה הן בראשי תיבות וסופי תיבות הוי"ה, ובאמצעיתא קנקן, ו"ה מימינא - זכרי, י"ה משמאלא - שמי, ולכן כאן נאמר ונקה ושם ינקה (ונקה לא ינקה הן ג' שמות דג' גלגולים, פוקד כו', בג' אבהן אלא ששם אלקים נתמלא ברחמי"ם שכל הגלגולים הן ברחמים וכמו שאומר לקמן תיקון ל"ב אם חזר כו' ואם יאדימו כו', ולכן הוא בי"ג מדות, והוא מב' שמות התחלת הי"ג מדות):

3472 **כל הנוגע בה.** כמו שמפרש והולך וקנקן דב"נ כו' שבה הגבורות יין כנ"ל, ואיהי כלי ליסוד שלו - סוד דיסוד:

3473 **ואיהי כוס הכי כו'.** רוצה לומר שגם היא צריכה שתהיה תוכו כברו, כמו הגוף לנשמה כן האשה לאיש, והיא נקראת אלהי"ם כו"ס וקנקן כנ"ל, ונמשלה לתורה, קנקן החכמה, כמו שאמרו (יבמות סג ע"ב) כמה טובה אשה טובה שהתורה נמשל בה וכמו שאומר לעיל סוף תיקון י"ד ואתתיה איהי בדיוקנהא הה"ד ראה חיים כו' סוף סוף כו' וזה שאומר למטה אבל יין דכוס דברכה כו':

3474 **אז היא כוס כו' ואם לאו כו'.** וכן הוא בגוף - (יבמות סג ע"א) זכה נעשית לו עזר כו', וכן בתורה (יומא עב ע"ב) זכה נעשית לו סם חיים כו', (נזיר כג ע"א) צדיקים ילכו בם כו':

3475 **אבל יין דכוס דברכה.** רוצה לומר התורה בלבא נקייה דהוא כוס דברכה - נאמר על התורה ויין כו' וכמו שאמרו (יומא עו ע"ב) זכה משמחו כו', ועל המצות - פקודי כו' דאינון כו' כמו שאומר לעיל ב' א' ועוד אלין דעסקין באורייתא כו' כענבין באתכלא כו':

3476 **תיקון כ"ג בראשית ברית אש.** תיקון זה ושאחריו צריכים להיות אחר תיקון כ"ט שאמר שם ביה תלת פקודין כו' - והן התלת תיקונין אלו:

3477 **ברית אש.** כמו שאומר לעיל יו"ד א' ועוד והמשכילים כו', ופומא דאמה - בחינת מלכות, לכן ערלה חופף, וניתן לאדם לתקנו, מלכין דאתבטלו הכא אתקיימו דבמילה אתגליא חסד שם, וזהו תכלית כל האדם לתקנא לדרגא זו, ובעוד ערלה שם נקרא עולם התוהו וכשנימול אתגליא חסד, יוד, כו' ונקרא איש, ועיין באידרא רבה קמ"ב ובספרא דצניעותא פ"ג:

3478 **ואיהו נשמת כל חי ודא צדיק חי עולמים דמניה פרחין נשמתין דצדיקיא כל אתקרי כו'.** עיין לעיל בריש הקדמה א' א' ובזהר פרשת תרומה קל"ח א'. והענין, שרוצה להרכיב שבת וברית יחד, שבשניהם נתגלה הברית ושלכן אומרים בשבת נשמת וכמו שאומר שם, ושניהן הם דרגא דברית, יום השביעי, ובשניהם נאמר ברית וכן מפרש והולך הכל יחד דאיהו תמניא כו' כגוונא דא כו', ועכשיו מפרש והולך היאך נשמת כל חי הוא בצדיק, ואמר נשמת דמיניה פרחין כו'. כל אתקרי שהוא קשורא כו' שבו מתייחדין כל האברים ושפע כולם בו:

3479 **ח' דאיהי כו'.** מפרש שנקרא ח"י - כי היו"ד הוא הברית כמו שאומר לעיל יוד א' ושאר מקומות, וח' - הוא תחום דיליה ועיין לעיל י"א ב' מאן דאעיל ברשות דילה כו' דרשות דילה כו' וזה שאומר שם יו"ד ב' ומאן דאיהו נטיר יו"ד בח' יומין כו' איהו נטיר כו' שנקרא חי ולא יכול לשלטא עליה סטרא דמות:

אָמִין לְכָל סִטְרָא בְּהוֹן אוֹת שַׁבָּת, כְּגַוְונָא דָא אִינוּן תְּמַנְיָא יוֹמִין תְּחוּם לְקַבָּלָא בְּהוֹן אוֹת בְּרִית, וּלְמַטְרָא לֵיהּ בְּהוֹן, דְּלָא אִתְעֲבִיד בְּאוֹת בְּרִית [3480]חִלּוּל.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא יוֹמָא חַד הֲוִינָא אָזְלֵי אֲנָא וְרַבִּי יוֹסֵי, [3481]וַאֲתָא בְּרֵיהּ דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא מֵהַהוּא עָלְמָא, בְּדִיּוֹקְנָא דְּהַאי עָלְמָא וְאִזְדַּמַּן לָן בְּאָרְחָא כְּגַוְונָא דְּמִחַמַּר [3482]בָּתַר חַמָּרִין, וְשָׁאִיל לָנָא מַאי אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹורוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ (ויקרא יט ג), [3483]וְאָמַר אִיהוּ מִילִּין שַׁפִּירִין, אֲבָל עִם כָּל דָּא בָּעִינָא לְמִשְׁמַע מִפּוּמָךְ, אָמַר לֵיהּ בְּרִי בְּוַדַּאי בְּרִית אִיהוּ שָׁקִיל לְשַׁבָּת, וּבְגִין דָּא (בראשית ירא שבת וכו').

(ספרים אחרים: תקונא עשרין וארבע)

[3484]בְּרֵאשִׁית יְרֵ"א שַׁבָּ"ת, וּמָה תְּהֵא דָחִיל, יְרֵ"א בְּרִי"ת, כְּמָה דְצָרִיךְ נְטִירוּ דִבְרִית, דְּלָא יֵעוּל לֵיהּ בִּרְשׁוּ נוּכְרָאָה, כְּגַוְונָא דָא צָרִיךְ בַּר נַשׁ נְטִירוּ דְשַׁבָּת, דְּלָא לְאַפָּקָא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד וְיֵעוּל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, רְשׁוּת הַיָּחִיד אִיהִי שְׁכִינְתָּא, רָחְבוֹ ד' וְאִינוּן יהו"ה, וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, רְשׁוּת הָרַבִּים נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, סַם דְּאֵל אַחֵר דְּאִיהוּ סמא"ל, [3485]וְאִיהוּ כְּלָלָא דְּשַׁבְעִין אוּמִין, [3486]וְאִיהִי חֻלְיָה זוֹנָה, וּבַעְלָהּ חִלּוּל שַׁבָּת אִיהוּ, וּבְגִין דָּא מָאן דְּאַפִּיק מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים [3487]חַיָּיב מִיתָה.

3480 **חלול.** רוצה לומר הח' שומר מח' של חילול:

3481 **ואתא בריה כו'.** שם כתיב אח"כ שהיה רב המנונא סבא בעצמו:

3482 **בתר.** הענין כבר נתבאר לעיל. וחמרין הן נפשין דתלמידי חכמים וכמו שאמרו ח'כם מ'ופלא ו'רב ר'בנן וכמו שכתוב (בראשית מט יד) יששכר חמור גרם, שתלמידי חכמים הן מסטרא דימינא (ולכן (שמות יג יג, לד כ) ופטר חמור תפדה כו', ועיין בזהר פרשת בא אבל שור שחיטתן בצפון) אבל עמי הארצות נפשותיהן מסטרא דשמאל, שור, בעירן, והלך לקבץ נפשותיהן כנ"ל ולכך הלך אחר מארי תורה עם החמורים:

3483 **ואמר איהו כו'.** והענין בקיצור, דשבתותי - הוא מ' וס' של אפרסמון, וצריך שמירה מס"ם - נוק' דאל אחר, כמו שאומר בתיקון כ"ד, לפי שנאחזים באחורים דלהון המתפשטת למטה, והענין, כי מ' וס' הן מתפשטין בזו"נ - ו"ק דיליה, וד' סטרין דילה, ו"ד, דו פרצופין כידוע, והן תחום שבת בד' סטרין, ולכן בשבת עונש מיתה וכרת, מיתה - בבית דין שלמטה ששם מ' מלקות מסטרא דמ' שהוא תתאה, וכן מיתה הוא מסטרא דמ' כמו שאומר בזהר פרשת פנחס נחית וסליק כו', וכרת הוא בבית דין שלמעלה ששם ס' פולסין, דס' הוא למעלה בבינה, וכן כרת שנכרת מס', פחות מבן ס', והן ס"ם דאשת זנונים, סם המות, אבל (יומא עב ע"ב) זכה - נעשית לו סם חיים, אפרסמונא דכיא, ואלו הן שבתותי, שניהם בבינה, ומסטרה הוא ב' שבתות - שבת דמעלי שבת ודיום השבת, וכן ב' קדושין דיום ולילה, ומקדשי - אמר שם על חכמת שלמה, והוא המקדש, ושם היראה בסוד (אבות ג יז) אם אין יראה כו' ושם תקופות וגימטריות פרפראות לחכמה (אבות ג יח), ושם פנים ואחור של הוי"ה, זו"נ של חכמה, ו"ד, התחלת המתקלא, והם גימטריה אני, ועל זה נאמר (ישעיהו נח יג) וקראת לשבת עונג, שהעונג הוא על פשיטותא דנקודה והוא עגולא ורבועא, ולקדוש ה' - ההיא נקודה, מכובד - והוא כבוד שבת, כ"ב"ו"ד ידוע, והם ד' דרגין נגד ד' אותיות הוי"ה, כבוד ועונג י"ה כנ"ל, זכור ושמור הן בזו"נ, ומקדשי דכורא בז"א קידוש, שבתותי תשמורו בשמור, ונמצא מפרש כל הקרא הכל על שבת, ומתחילה דריש שם שבתותי על בינה וצדיק שהן שניהם כלילין כחדא, מלכא דשלמא דיליה, ושניהן נקראים שבת יום השביעי מלמטה כו', ומקדשי תיראו על מלכות, והן ג' שבתות, ג' סעודות, שבינה כוללת ויסוד ו"ק, וכן לפירוש אביו הן גם כן ב' שבתות, שבתותי הן בזו"נ שבהן מתפשטין עגולא ורבועא שהן זו"נ, עגולא רהיט ורבועא לא רהיט, שמים וארץ, והארץ לעולם כו' אנת הוא דמרבעת (זוהר חדש מ"ה ג') וכמו שכתוב מארבע כנפות ואמרו בספרי (כב יב) כנפות כסותך כו', ומקדשי הוא בג"ר, אני ה', פנים ואחור ופשוטו, ראשו כתם פז, אבל רשב"י מפרש ומקדשי תיראו על ברית קודש, אשר קידש ידיד כו', (ירמיהו יא טו) ובשר קודש כו', וכליל לון בחד קרא, שהן בחד דרגא ושקולין דא לדא כנ"ל וזה שאומר **א"ל ברי בודאי ברית כו'** וכן מפורש בתיקון כ"ד בראשית ירא שבת רוצה לומר יראה של הברית, דמקדשי תיראו ושבת כחדא ואמר שם ועלייהו אתמר את כו':

3484 **תיקון כ"ד בראשית ירא שבת ומה תהא דחיל ירא ברית כו'.** רוצה לומר שנכללין כאן שבת וברית יחד - ששקולין, כנ"ל בתיקון הקודם דיראה שייך בברית כשנסתלק היו"ד נשאר אש, וכמו שאמרו (סוטה יז ע"א) איש ואשה י"ה ביניהן כו', וכתיב (איוב יט כט) גורו לכם כו', ומפרש והולך דשקולין יחד כמה דצריך כו' רוצה לומר בבת אל נכר, כן בשבת בנוק' דאל נכר, דרשות היחיד - נוק' דקדושה, ורשות הרבים - נוק' דאל אחר:

3485 **ואיהי כללא דע' כו'.** רוצה לומר, שלכן נקראת רשות הרבים, אבל שכינתא - לישראל לבד, (שמות לא יז) ביני ובין בני ישראל, (סנהדרין נח ע"ב) עובד כוכבים ששבת כו', וכבר כתבתי בתיקון כ"ג ענין ס"מ שהן זו"נ, ס' - ו"ק, מ' - נוק', השביעית, ואלו הן ע' אומות, עשר דידה, הוא שניתן לאברהם ארץ ישראל, וניתן ביד ישראל (דברים כ טז) לא תחיה כל נשמה, וניתן להשראת שכינה, (שה"ש ג ז) וששים סביב - חוץ לארץ דדכורא, והן לא ניתן ביד ישראל עד יכניע הקב"ה בעצמו, שפעולת ישראל מצד השכינה (וכן הוא ע' דודים דידה, עשר - בסטרהא, וששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל בעלה):

3486 **ואיהי כו' ובעלה חלול כו'.** רוצה לומר דאיהי חלל בה' והוא בו':

3487 **חייב מיתה.** רוצה לומר משום שנדבק בסם המות - נוק' כו' כנ"ל, וזה שאומר מחלליה - שמכניס חללה באתר נוק' דקדושה:

[דף סח ע"א]

עָרוּב אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּבֵיהּ מְטַלְטְלִין מִבַּיִת לְבַיִת, דְּאִנּוּן שְׁכִינָה עִלָּאָה וְתַתָּאָה, [3488]וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ויקרא יט ל, כו ב) אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹורוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ, דָּא מִקְדָּשׁ יו"ד, אוֹת שַׁבָּת (דא ברית) דְּצָרִיךְ לְנַטְרָא לֵיהּ [3489]בְּבַת זוּגֵיהּ, דְּאִיהִי קְדוּשָׁה דִּילֵיהּ, [3490]בְּרָכָה דִּילֵיהּ, דַּעֲלָה אִתְּמַר (בראשית ב ג) וַיְבָרֶךְ אלהי"ם אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, וַיְבָרֶךְ דָּא (דף סח ע"א) בְּרָכָה, וַיְקַדֵּשׁ דָּא קְדוּשָׁה, [3491]וּלְגַבֵּי תַּרְוַיְיהוּ הֲווֹ נָפְקֵי קַדְמָאֵי לְקֶדָמוּת כַּלָּה, וַהֲווֹ אָמְרֵי תְּרֵי זִמְנֵי בֹּאִי כַלָּה בֹּאִי כַלָּה.

וְעוֹד מִקְדָּשִׁי בְּאָת יו"ד, בְּגִין דְּלֵית קְדוּשָׁה פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, [3492]וְצָרִיךְ לְבָרְכָא לוֹן וּלְקַדְּשׁ לוֹן בְּקִדּוּשׁ עַל הַיַּיִן, בְּשַׁבְעִין תִּיבִין [3493]דְּקִדּוּשׁ, וְוַיְכֻלּ"ו [3494]כְּחוּשְׁבַּן (בַּ)יַּ"ן, וְצָרִיךְ לְמֵימַר סַבְרִי מָרָנָן, וְאִינּוּן דְּאָמְרִין וְעָנוּ לְחַיֵּי, בְּגִין דְּאִתְקַשְּׁרוּ בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, וְלָא בְּאִילָנָא דְּמוֹתָא, דְּאִיהוּ גֶּפֶן דְּחָב בֵּיהּ אָדָם קַדְמָאָה, דְּחַד אָמַר חִטָּה הָיָה, וְחַד אָמַר גֶּפֶן, [3495]וְכֻלָּא קְשׁוֹט.

שֶׁבַע מִינִין אִינּוּן [3496]חִטָּה וּשְׂעוֹרָה גֶּפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ, חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְהָא אִתְּמַר, וְצָרִיךְ לְאַחֲזָרָא עֲלַיְיהוּ, חִטָּה הָא אִתְּמַר, שְׂעוֹר"ה דְּאַפִּיק ה' מִשְּׁעוּר דִּילָהּ, גֶּפֶן סָחֲטָה עֲנָבִים בִּרְשׁוּ אָחֳרָא, וְעָבַד יַיִן נֶסֶךְ, וְאִתְעֲבִיד אִילָנָא דְּטוֹב וָרָע, [3497]תְּאֵנָה לָקִיט תְּאֵינֵי קֶדֶם זִמְנַיְיהוּ קֶדֶם דְּאִתְבַּשְּׁלוּ, כַּד לָקִיט הוּא מֵעָלְמָא קוֹדֶם זִמְנֵיהּ, וְדָא אִיהוּ רָזָא מָאן דְּגָרִים דִּי יְמוּתוּן בְּנוֹי קֶדֶם זִמְנַיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (קהלת ה ה) לָמָּה יִקְצוֹף הָאלהי"ם עַל קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ, וְרָזָא דְּמִלָּה (ירמיהו ב ל) לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם וּגוֹמֵר, וּבְגִין דָּא (שמות כ ז) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אלהי"ך לַשָּׁוְא. [3498]רִמּוֹן, אַחַר בֵּיהּ חָב, אֲבָל רַבִּי מֵאִיר [3499]תּוֹכוֹ אָכַל קְלִיפָתוֹ זָרַק, [3500]דְּקְלִיפִין אִינּוּן אוּמּוֹת הָעוֹלָם, יִשְׂרָאֵל מוֹחָא בֵּינַיְיהוּ, [3501]כֵּן כְּגַוְונָא דָּא שְׁכִינְתָּא אִיהִי פַּרְדֵּס בְּגָלוּתָא, וְאִיהִי מוֹחָא מִלְּגָו, [3502]אֱגוֹז קָרִינָן לֵיהּ, כְּמָה דְּאָמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי (שיר ו יא), וְאִיהִי שְׁכִינְתָּא [3503]אִיבָּא מִלְּגָאו, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים מה יד) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, וּקְלִיפִין הֵן כַּמָּה רְשׁוּיוֹת נוֹכְרָאִין, וּבְשַׁבָּת מִכֹּלָּא אִתְפַּשְּׁטַת, וְאִתְלַבְּשַׁת בִּלְבוּשִׁין שַׁפִּירָאן, וְכֵן צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, לְאִתְחַדְּשָׁא בְּשַׁבָּת בִּלְבוּשִׁין שַׁפִּירָאן, וְכֵן לְאַטְעָמָא בְּשַׁבָּת מִכָּל מַאֲכָלִין טָבִין, בְּגִין לְקַשְּׁרָא וּלְאַרְקָא בִּרְכָאן לְגַבָּהּ מִכָּל סְפִירָן, וּלְמֶהֱוֵי אִשְׁתַּקְיָא מִכֻּלְּהוּ.

וְצָרִיךְ לְקַיְּימָא [3504]בָּהּ עֹנֶג, דְּאִיהוּ צַדִּיק דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, דְּאִיהִי בִּינָה עִלָּאָה דְּאָתֵי, לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, [3505]וְנַהֲרָא אִיהוּ ו' דְּנָפִיק מִן י"ה, וְאָזִיל חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין, דְּאִינּוּן חֲמֵשׁ סְפִירָאן, וּמָטֵי לַצַּדִּיק, לְאַשְׁקָאָה

3488 **ועלייהו אתמר כו'.** רוצה לומר על שכינה עילאה ותתאה, ומקדשי על ברית שכולל ו"ק והוא כלל עשר ספירות:

3489 **בבת זוגי'.** שכינה תתאה, וכן האדם בבת זוגיה, וסמיך לשבת שאז זמן זיווג:

3490 **ברכה דיליה.** ועם יוד דברית הוא יב"ק, שיחוד הוא בברית, ועוד ברכה הוא בשכינה עילאה וכולן הן יב"ק:

3491 **ולגבי תרווייהו.** שבתותי הנ"ל:

3492 **וצריך לברכא להון כו' .** רוצה לומר ב' שבתותי הנ"ל ולכן ברכה וקידוש ביום ובלילה, וביום נקרא קידושא רבה, מלך רב:

3493 **דקידוש וויכלו.** ל"ה מימינא, ול"ה משמאלא, אני והו דזו"נ, והברכה וקידוש הוא לאמשכא נהירו דאו"א שהן ברכה וקדושה, ברכה חכמה נחית כו' קדושה כו', ע"ב ס"ג, דעתה קל"ה, ודעתה הוא י"ה דב' הנ"ל שהן בראשי תיבות יום הששי והן חושבן ע':

3494 **כחושבן יין.** והוא נקודות דאלקים ששם היין, לכך הוא ב' יודין ונו"ן, וכוס הוא אלקים בעצמו, ויין המשמח הוא הוי"ה בניקוד אלקים ,וזה שאומר בגין דאתקשרו באילנא כו' וכמו שאמרו (ברכות נז ע"א) יש שותה כו', לא בהמשכר:

3495 **וכולא קשוט שבע כו'.** ורוצה לומר ז' מצות דאתפקד, ויצו כו' (סנהדרין נו ע"ב) - עבר באכילתו כמו שאמרו בזהר פרשת בראשית ל"ו א' א"ר יוסי הא דתנינן כו' וחטא בבת שבע דכלילן בה כל שבע מינין, וכמו שאמרו בתיקוני זהר חדש פ' ד' בגין דחב אדם כו':

3496 **חטה כו'.** ח"ט סמיך לה', מוץ ותבן שהם המיתה:

3497 **תאנה כו'.** רוצה לומר כמו שמפרש והולך על לא תשא:

3498 **רמון אחר בי' כו'.** רוצה לומר שהן בז' ספירות דידה שחב בהן:

3499 **תוכו אכל.** ט"ט שבו שד"י שמי בקרבו, רוכב על כרוב ושט בח"י עלמין, אבל רמון הוא רצוא, ארגמ"ן:

3500 **דקליפין כו'.** שהוא כולל כל צבא השמים ובתוכו הקדושה דרגא דישראל והוא נכנס בקליפין ברמון ונדבק בו:

3501 **כן כג"ד.** שמסתתרת בהון בגלות, (ישעיהו נ ג) אלביש שמים כו', והן לבושי חול בגלות:

3502 **אגוז כו.** ד' קליפין שבו, תהו קו ירוק כו' וגנת הן התמורות והשינויים כו' כמו שאמרו בתיקון כ"ו אבל לעתיד לבא - (שה"ש ה ג) פשטתי את כתנתי, (ישעיהו ל כ) ולא יכנף עוד מוריך והיו כו':

3503 **איבא כו'.** הוא בת מלך, נקודה בהיכליה:

3504 **ביה ענג.** דהוא עדן נהר גן, שהוא ג' סעודות דשבת שהן בעצמן אותן דרגין, וזה שאומר דאיהו צדיק כו' - הוא הנהר, והוא כולל ו"ק דאזיל ת"ק פרסה דרך ה' ספירות כמו שמפרש והולך ונהרא איהו ו' כו':

3505 **ונהרא איהו ו' כו'.** והוא הדעת, בן י"ה, דאזיל בה' ספירות, ונכלל בצדיק ונקרא על שם הצדיק והאדם ידע כו', וכל ענוגא

מִנַּיְהּ גִּנְתָא דְאִיהִי ה', [3506]וְעַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְגוֹמֵר (בראשית ב כב).
[3507]וְכֵן בְּרִית מִילָה אִיהִי כְּגַוְונָא דֶאֱגוֹז, צָרִיךְ לְתַבְּרָא קְלִיפִּין דְּעָרְלָה וּפְרִיעָה, וּלְאַעֲבָרָא לוֹן מִתַּמָּן, וּלְאִתְגַּלְיָיא מוֹחָא מִלְּגָו, וְדָא אוֹת בְּרִית, וְדָא עֵץ חַיִּים, אֲבָל בְּרִית דְּאִיהוּ בְּעָרְלָתֵיהּ וְלָא אִית בֵּיהּ פְּרִיעָה,
[3508]עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, מוֹת בָּעוֹלָם הַזֶּה, תָּמוּת בָּעוֹלָם הַבָּא.
[3509]וְעוֹד לִבָּא הוּא אֱגוֹז, וּמָאן דְּתַבַּר קְלִיפָּה דִילֵיהּ דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים נא יט) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אלהי"ם לֹא תִבְזֶה וְגַסּוּת לִבָּא דְּהוּא שְׁלִים בְּקְלִיפִּין דִילֵיהּ וְלָא אִתְּבַר, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי טז ה) תּוֹעֲבַת יהו"ה כָּל גְּבַהּ לֵב, וּשְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָא עֲלֵיהּ, וּמִסְטְרָא דְּקְלִיפִּין אִתְקְרִיאוּ בְנֵי נָשָׁא עַרְלֵי לֵב.
[3510]וּבְשַׁבָּת גֵּיהִנָּם לָא שָׁלְטָא בְּעָלְמָא, וְלָא מְמַנָּן דִּילֵיהּ, בְּגִין דָּא מַנִּי לְיִשְׂרָאֵל לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת (שמות לה ג), וְאִי בַּר נַשׁ אוֹקִיד בְּשַׁבָּת, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲנָא הֲוֵיתִי מְכַבֶּה לְנוּרָא דְּלָא אוֹקִיד, וְאַתּוּן מוֹקְדִין לֵיהּ, אַתּוּן תִּתּוֹקְדוּן בְּגֵיהִנָּם, בְּגִין דָּא לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם, וַאֲפִילּוּ בְּגוּפָא, וּמַאי נִיהוּ [3511]גֵּיהִנָּם בְּגוּפָא, [3512]כְּבֵד דְּבֵיהּ מָרָה דְּאִיהוּ גֵּיהִנָּם, סַם הַמָּוֶת סַם דְּאֵל אַחֵר, חַרְבָּא דְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי ה ד) וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַּלַּעֲנָה, חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת.

[דף סח ע"ב]

וְצָרִיךְ דְּלָא יַתְעַר (נ"א לאתערא) עֲצִיבוּ וּקְטָטָה מִסְּטְרָא דְּטָחוֹל, אֶלָּא [3513]דְּתֵהֵא לֵב נָטִיר מִכֻּלְּהוּ, דְּאִיהוּ (דף סח ע"ב) שַׁבָּת שָׁמוֹר, וּמוֹחָא זָכוֹר, [3514]וְצָרִיךְ לְקַבְּלָא אוֹשְׁפִּיזִין דְּאִינּוּן מַלְאָכִין, עוּלֵימָן דְּנְשָׁמָה יְתִירָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וְנֶפֶשׁ יְתֵירָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְאוֹשְׁפִּיזִין דְּנָחֲתִין עִמָּהּ.
[3515]וְצָרִיךְ אִתְּתָא לְתַקָּנָא שְׁרָגָא בְּלֵיל שַׁבָּת לִימִינָא, וְאִתְחַשְּׁיב לָהּ כְּאִלּוּ תִקָּנָהּ מְנָרְתָּא בְּדָרוֹם, וּפָתוֹרָא בְּצָפוֹן, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, וְאִינּוּן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה מְנָרְתָּא לְדָרוֹם, צְרִיכָא לְאַתְקָנָא לָהּ, בְּגִין דְּתַמָּן חָכְמָה, וּבְגִין דָּא הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים.
וּבְהַהוּא בֵּיתָא דְּאַשְׁכְּחִין דִּירָה דָּא מְתַקְּנָא בְּהַאי סִדּוּרָא, מְנָרְתָּא בְּדָרוֹם וְשֻׁלְחָן בְּצָפוֹן וּמִטָּה בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, אָמְרִין אִלֵּין מַלְאָכִין דְּקָא נָחֲתִין עִם שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי נְשָׁמָה יְתֵירָה, [3516]לֵית דִּין אֲתַר דְּעַם הָדְיוֹט דְּעַם הָאָרֶץ, אֱלָהֵין אֲתַר דְּרַעֲוָא בֵּיהּ מִן קֶדֶם יהו"ה.
פָּתוֹרָא צְרִיכָא לְתַקָּנָא לָהּ לְגַבֵּי צָפוֹן, וּפָתוֹרָא אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (תהלים מה ד) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, מַאי זָהָב דָּא גְּבוּרָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (איוב לז כב) מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, [3517]מִטָּה לְמַעֲרַב בֵּין צָפוֹן לַדָּרוֹם, לְתַקָּנָא לֵיהּ לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאִמְצָעִיתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ

הוא באותו הנהר דכל שהנהר והזרע הולך באברים כל האברים מתענגים וביותר כשמגיע לצדיק שאז יורה כחץ והוא האור של צדיקים בעולם הבא, דבעולם הזה נגנז רק חוט אחד בחוט של שדרה לצדיק נגנז כו':

3506 **וע"כ יעזב כו'.** על הנהר הזה:

3507 **וכן ברית מילה כו'.** קאי אלמעלה שאמר אגוז קרינן לה, קאמר כאן כמו דשכינה נקרא אגוז כן הצדיק, ושהוא גם כן בד' קליפין דתהו כו' שהן ג' דערלה ואחד דפריעה כמו שאומר לקמן בתיקון ל"ז עיין שם:

3508 **עלי' אתמר ומע"ה כו'.** כמו שאמרו בתיקון הנ"ל דפריעה שהוא קליפה הרביעית - היא נוגה, עץ הדעת טוב ורע עיין שם:

3509 **ועוד לבא כו'.** שהוא גם כן ב' קליפין דזו"נ, ערלה ופריעה, והן תאוני וכעסני שהיא הגאוה, והן נואף ורוצח כמו שאמרו בתיקון הנ"ל, וזהו לב נשבר - מגאוה, ונדכה - מתאוה, כמו שאמרו בזהר פרשת פנחס רעיא מהימנא א' ואת דכא ושפל רוח להחיות כו', וזה שאומר ומסטרא דקליפין כו' שהם ערלים הנ"ל והן אלהים אחרים כמו שאמרו בריש תיקון ל"ח עיין שם:

3510 **ובשבת כו'.** כמו שאומר לקמן ובשבת מלכתא אתפשטת כו':

3511 **גיהנם כו'.** שהן הקליפין, וכן בגופא כמו שמפרש והולך:

3512 **כבד כו'.** ולמטה אמר וכן טחול, והן ב' דרגין דנואף ורוצח, ב' קליפין הנ"ל דזו"ן, ושבת אות ברית צריך לאפשטא, ולאעברא אלין ב' קליפין, והן מרה אדומה ושחורה, וזהו (שמות לה ג) לא תבערו א"ש - אדומה שחורה:

3513 **דתהא לב נטיר מכלהו דאיהו שמור כו'.** דלבא ומוחא הן שמור וזכור כידוע, וכמו שאמרו בזהר פרשת פנחס רכ"ד א' אר"פ מסתכל הוינא שמירה בלב כו' עיין שם בארוכה, ורוצה לומר לפיכך תהא נטיר וזה שכתוב (שמות לא טז) ושמרו כו' לדרתם, דירתם - הלב - יהא שמור:

3514 **וצריך לקבלא כו' ונפש כו'.** שהן נגד ב' הנ"ל זכור ושמור:

3515 **וצריך אתתא כו'.** הן ג' תיקונין שאמרו בגמרא (כתובות קג ע"א?) מטה ונר ושלחן, ואמר שהן ג' דרגין כללא דכלא, מנורה ושולחן - שכינה עילאה ותתאה, ומטה - עמודא דאמצעיתא, והן גם כן ג' דרגין דסעודתא, ומפרש והולך **מנרתא לדרום צריכא כו'.** דלית פרודא בין או"א:

3516 **לית דין אתר כו'.** תרגום של (בראשית כח יז) מה נורא המקום כו':

3517 **מטה למערב בין כו' בני כו'.** דעליה אתמר (ברכות ה ע"ב) כל הנותן כו' בנים זכרים, וכמו שאמרו בזהר פרשת במדבר קי"ח

(שמות ד כב) בְּנִי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וּבְבֵיתָא דִלְאו אִינוּן מִתְתַּקְּנִין אִלֵּין תִּקוּנִין בְּלֵיל שַׁבָּת, אוּשְׁפִּיזִין אָמְרִין לַאו אִיהִי דָּא דִּירָה דְיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְמַר בָּהּ (שם לא טז) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת, לְדוֹרוֹתָם, לְדוֹרוֹתָם כְּתִיב חָסֵר, מִלָּשׁוֹן דִּירָה, וְכָל אִלֵּין תִּקוּנִין צְרִיכִין לְתַקָּנָא בְּלֵיל שַׁבָּת [3518]דְּאִיהִי מַמָּשׁ אוֹת בְּרִית מִילָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי בְּרִית מִילָה לְכָל בְּנֵי נָשָׁא אִיהוּ שָׁוֶה, [3519]אָמַר לֵיהּ, לָא, דִּבְרִית מִילָה לְחַיָּיבַיָּא, עַפְרָא דְתַקִּין בְּמָנָא [3520]אִיהוּ מְזוֹנָא לְחִוְיָא, דְּאַפְרִישׁ מִנֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיהו סה כה) וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וְדַם בְּרִית אִיהוּ מְזוֹנָא לְסמא"ל דְּאִיהוּ רוֹצֵחַ, דְּאַפְרִישׁ מִנֵּיהּ, וְרָזָא דְמִלָּה אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ [3521]לָחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם (משלי כה כא).

לְבֵינוֹנִיִּים אִתְחֲשִׁיב בְּרִית מִילָה אַעְבְּרוּ דְדָמָא וּבְשָׂרָא כְּקָרְבָּנָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כ כד) [3522]וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עוֹלוֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ, לְצַדִּיקַיָּא וַדַּאי [3523]בַּאֲתַר דְּמִילָה וּפְרִיעָה שַׁרְיָא יהו"ה, וְדָא אִיהוּ וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹ"ה (איוב יט כב), [3524]וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (יחזקאל טז ו) וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חְיִי לַצַּדִּיקָיָא, וּכְתִיב (זכריה ט יא), גַּם אַתְּ בְּדַם בְּרִיתֵךְ שִׁלַּחְתִּי אַסִּירַיִךְ [3525]מִבּוֹר, דְּאִיהוּ גֵּיהִנֹּם.

(ספרים אחרים: תקונא קדמאה שבסוף התיקונים)

[דף קלז ע"א]

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, ב' [3526]נְקוּדָה בְּהֵיכָלֵיהּ, עֲלֵיהּ אִתְמַר (שיר ד יב) גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם, מָאן מַעְיָן חָתוּם דָּא נְקוּדָה, מָאן נִיהוּ נָעוּל דִּילָהּ, [3527]דָּא ו' דְּסָתִים לְהֵיכָלָא וּבָהּ אִתְעֲבִיד ם סְתִימָא, אִיהִי ם רַבְּתָא מִלְּסַרְבָּה הַמַּשְׂרָה (ישעיה ט ו), [3528]וְהַאי נְקוּדָה עֲלָהּ אִתְמַר (איוב כח כא) וְנֶעְלָמָה מֵעֵינֵי כָל חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה, [3529]וְהַאי נְקוּדָה מִסְטָרָא דִימִינָא אִתְקְרִיאַת אַהֲבָה, וּמִסְטָרָא דִשְׂמָאלָא אִתְקְרִיאַת יִרְאָה, וּמִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרִיאַת תּוֹרָה, [3530]וְאִיהִי מְצָוָה, דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, בְּגִין

ב':

3518 **דאיהו ממש כו'.** ובזהר פרשה הנ"ל ושמרו כו' לדורותם כו' ברית עולם כו' אות היא כו' נוק' ליל שבת עטרת הברית, וזה שאומר אות כו':

3519 **א"ל לא דברית כו'.** שהן ג' דרגין דבי"ע, עץ החיים, ועץ הדעת טוב ורע, וכולו רע ועיין מה שכתבתי במקום אחר:

3520 **איהו מזונא לחויא כו' ודם כו'.** עיין מה שכתבתי בתיקון ל"ז בארוכה:

3521 **לחם כו' מים.** הן עפרא ודמא הנ"ל:

3522 **וזבחת כו'.** וכתיב (דברים יב כז) ועשית עולותיך הבשר והדם כו':

3523 **באתר כו'.** כמו שכתוב (דברים ל יב) מי יעלה לנו השמימה, וסימן ישמחו השמים ותגל הארץ, י"ה בשמים ו"ה בארץ, הוי"ה שלימה בזו"ן:

3524 **ועלייהו אתמר כו'.** קאי אלמעלה, מזונא לחויא - להנצל מחיבוט הקבר וגיהנם, ודמא - להנצל מחרבא כו', וזהו בדמיך חיי:

3525 **מבור כו'.** היכל הראשון דשם:

3526 **תיקון א'. בראשית נקודה בהיכליה.** נקודה - חכמת שלמה. בהיכליה הוא בינה דילה. ואמר **עליה אתמר** על ההיכל שהוא הבי"ת, והבי"ת הוא שני שמות אקי"ק אדנ"י, ב' היכלין דכלילן בחד כנוי אלקי"ם, כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"ב והן ג"ן ג"ל, והן פנים דאקי"ק והקודמים דאדנ"י - לבד האלף שלא נתחלף בשניהם דהוא מקודם, והם גימטריא לעולם חושבן אלקים, והוא ב' דבראשית - ב' השמות, ועיין מה שכתבתי לעיל תיקון כ"ט:

3527 **דא ו' דסתים כו'.** הוא בעלה דסתים לה ונטיר לה, ועיין לעיל תיקון כ"ט ותיקון ל"ו ומה שכתבתי שם ושם, ולמעלה ריש תיקון ה', וסתימה הוא בדעת, קו המדה דסתים להיכלה, בינה דילה, עד דאתפשט כו' כמו שכתבתי:

3528 **והאי נקודה כו'.** עיין לעיל סוף תיקון י"ח ובתיקון ל':

3529 **והאי נקודה כו'.** דהאי נקודה אתכלילת מכל ספירן דבעלה, דבה איהי מקבלת ממנו וכמו שאומר בפ' פקודי והוא אבן שתיה, בת עין, אבן ספיר דאתכלילת מכולהו:

3530 **ואיהי מצוה.** רוצה לומר, מסטרא דילה, והוא כלל השם באלו ד' דרגין, וזה שאומר **דעמודא דאמצעיתא כליל כו' ושכינתא כו'.** ורוצה לומר, כמו דאיהו אתכליל מתרווייהו והוא ב"ג, כן איהי דמקבלת מיניה אתכלילת בכולם והיא ד', ועיין בזהר חדש שה"ש נ' ד'. ואמר **מצוה כלילא כו'.** כמו שמפרש והולך דמצוה הוא אותיות הוי"ה, ונתחלפו אותיות י"ק לפי שהן הנסתרות לה' אלקינו, יראה ואהבה, כמו שאומר ברעיא מהימנא ריש פרשת נשא, והן מוחא ולבא, וזה שאומר **איהי אתקריאת כו'** והן דרגין הנ"ל דחכמה נחית בימינא כו':

דְּאִיהוּ וְ׳ כְּלִיל י״ה דְּאִינוּן לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאִיהוּ וְ׳ בְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה מִצָּוָה כְּלִילָא מֵאַרְבַּע אַתְוָון, אִיהִי אִתְקְרִיאַת י׳ מִסְטָרָא דְּחָכְמָה, ה׳ מִסְטָרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה, וְאִתְקְרִיאַת תּוֹרָה מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ח כב) יהו״ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, [3531]דַּרְכּוֹ דֶּרֶךְ וְ׳, קָנָנִי [3532]דְּאִיהִי קֶן דִּילֵיהּ, וּבְגִין דְּאִיהִי כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ אַרְבַּע אִתְקְרִיאַת מִצָּוָה, מ״ץ בְּאוֹתִיּוֹת אַ״ת בַּ״שׁ אִיהוּ י״ה, י״ם ה״ץ, [3533]וּבָהּ כְּלִילָן פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, פִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה מִסְטָרָא דְּדִין דְּאִיהוּ אלהי״ם דְּתַמָּן י״ה, וַעֲלָה אִתְמַר (שמות ג טו) זֶה שְׁמִ״י וְהָא אוּקְמוּהוּ, פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה מִסְטָרָא דִּימִינָא דְּאִיהוּ רַחֲמֵי דִּכְלִילָן בְּאַבְרָהָם, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (חבקוק ג ב) בְּרוֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר

קֹם סָבָא חַד מְבָתַר טוּלָא (כותלא), וְאָמַר רַבִּי רַבִּי בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, [3534]קוּם אַדְלִיק שְׁרָגָא דְּאִיהִי מִצָּוָה, שְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא, דַּעֲלָה אִתְמַר (ויקרא ו ו) אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה, וַעֲלָה אִתְמַר (שמות כז כ) לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד, נֵר יהו״ה אִתְקְרִיאַת וַדַּאי, [3535]אוֹר דְּנָהִיר בַּהּ נִשְׁמַת אָדָם, קוּם אַדְלִיק בָּהּ.

קֹם רַבִּי שִׁמְעוֹן עַל רַגְלוֹי וְיָתִיב רִגְעָא חָדָא וְאָמַר, רִבּוֹן עָלְמִין דְּאַנְתְּ אִיהוּ מָארֵי מַלְכִין וְגֻלֵּי רָזִין, יְהֵא רַעֲוָא דִּילָךְ לְסַדְּרָא מִלִּין בְּפִימְאִי, לְקַיְּימָא בִּי הַאי קְרָא (שם ד יב) וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ, דְּלָא אֵעוּל בְּכִסּוּפָא קֳדָמָךְ, פָּתַח וְאָמַר.

תקונא תלתין

[המשך דף עו ע״א]

בְּרֵאשִׁית מָאן רֵאשִׁית דָּא חָכְמָה, דָּא נְקוּדָה דִּלְגַאו, דְּאִתְמַר בָּהּ (תהלים מה יד) כָּל כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה, [3536]וְדָא יְרָאָה דְּאִיהִי פִּקּוּדָא קַדְמָאָה, וַעֲלָה אִתְמַר (משלי א ז) יִרְאַת יהו״ה רֵאשִׁית דָּעַת, [3537]וְאִיהִי רְמִיזָא בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, [3538]וְאִית יְרָאָה רָעָה רְצוּעָה לְאַלְקָאָה לְחַיָּיבַיָּא, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי אוֹת שַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין [3539]וְאוֹת דִּתְפִלִּין וְאוֹת דִּבְרִית מִילָה, [3540]הַהִיא רְצוּעָה אִיהִי יְרָאָה רָעָה אִיהִי עָרְלָה, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאַעֲבַר לָהּ מִנֵּיהּ, דְּלֵית לָהּ רְשׁוּ לְרְצוּעָה לְאַלְקָאָה לֵיהּ, וְהַאי נְקוּדָה עֲלָה אִתְמַר (שמות לא יד) מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת, מַאי מְחַלְלֶיהָ אֶלָּא מָאן דְּאַעִיל רְשׁוּ נוּכְרָאָה בְּחָלָל דִּילָהּ דְּאִיהִי רְשׁוּת הַיָּחִיד, דַּעֲלָה אִתְמַר (במדבר יט כ) וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִתּוֹךְ הַקָּהָל כִּי אֶת מִקְדַּשׁ יהו״ה טִמֵּא.

[3531] **דרכו דרך ו׳.** רוצה לומר, שהיא אומרת ה׳ קנני כמו שמפרש והולך:

[3532] **דאיהי קן דיליה.** עיין לעיל תיקון כ״ט מה שכתבתי שם בארוכה, והיא ראשית התורה שנקראת ראשית - ראשית לכל הנבראים, ועיין לעיל ד׳ ב׳ באורייתא דאיהי ראשית כו׳ ואית אורייתא כו׳, היא דרך ו׳ - עמודא דאמצעיתא, שעל ידו נקראת ראשית תורה:

[3533] **ובה כלילן פקודין כו׳.** שמצוה כולל מצוות עשה ומצוות לא תעשה, וכן בשם הוי״ה בסוד זה שמי כו׳, ומצוה הוא שם הוי׳ כו׳ וזה שאומר פקודין דלא תעשה כו׳ ועלה כו׳. ואמר **פקודין דעשה כו׳.** רוצה לומר דאברהם גימטריא רמ״ח, מצוות עשה, והוא רחם מסטרא דימינא רחמים, ולא תעשה מסטרא דדין כו׳, וזה שאומר **ועלייהו אתמר ברגז.** דהוא שעוברין ישראל על מצוות לא תעשה - רחם, תזכור להם מצוות עשה שהוא רחם, והוא זכרי - תזכור, וכמו שאמרו (שמות רבה פ׳ מט) שחורה אני במצוות לא תעשה ונאוה במצוות עשה:

[3534] **קום אדליק כו׳.** דמצוה הוא נר מצוה כמו שאומר לעיל בתיקון כ׳ ושאר מקומות, וזה שאומר **דעלה כו׳ ועליה אתמר כו׳.** נר ה׳ כו׳:

[3535] **אור דנהיר כו׳.** רוצה לומר דכתיב (משלי כ כז) נר ה׳ נשמת אדם, נר ה׳ הוא נפש, נוק׳, נשמת אדם הוא דכורא, אור, והן (משלי ו כג) נר מצוה ותורה אור, ועיין לעיל מ״ג ומ״ד:

[3536] **תיקון ל בראשית כו׳ ודא יראה .** שהוא חכמה דילה, שעלה אמרו (אבות ג יז) אם אין חכמה אין יראה אם אין כו׳, וכמו שאמרו בזהר פרשת בראשית ז׳ ב׳:

[3537] **ואיהי רמיזא כו׳.** רוצה לומר, שאותיות יראת שם, וכמו שאומר למטה וכלא אתרמיז בהאי תיבה יראת כו׳:

[3538] **ואית יראה כו׳.** רוצה לומר והארץ היתה כו׳ (בראשית א ב), כמו שאומר בזהר פרשת בראשית בפיקודין:

[3539] **ואות דתפלין** (לכאורה מיותר, אפשר לומר שהוא בחול במקום שבת, וכמו שאומר בזהר חדש שיר השירים ועיין לעיל ב׳ א׳). ורוצה לומר דבהאי נקודה כליל תלת פיקודין דתיקון כ״ט וכמו שאומר למטה וכלא אתרמיז כו׳, ואמר אות - שאות הוא י׳, עטרת הברית, כמו שאומר בכמה מקומות, והוא נקודה (והם ג׳ יודין דכלילן ביו״ד, ג׳ נקודין חש״ח, דכלילן בנקודה דילה:

[3540] **ההיא רצועה כו׳ איהי ערלה.** וכן בשבת - ל״ט מלאכות, והוא ל״ט מלקות של יראה רעה, ל״ט קללות דארבעה נתקללו והן ד׳ מיתות בית דין כמו שאומר בזהר פרשת בראשית וכמו שאומר בזהר פרשת פנחס נחית וסליק נחית לד׳ כו׳ וזה שאומר רצועה ועיין מה שבארנו לקמן תיקון ל״ו:

וְכֹלָּא אִתְרְמִיז בְּהַאי תֵּיבָה יְרַא"ת בְּרִי"ת שַׁבָּ"ת, כְּגַוְונָא דָּא יְרַא"ת בְּרַאשִׁי"ת, בְּרִי"ת בְּרַאשִׁי"ת, שַׁבָּ"ת בְּרַאשִׁי"ת, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי רֵאשִׁית, יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ (משלי א כב), [3541]כְּגַוְונָא דָּא בְּרֵאשִׁית, כֹּלָּא אִיהִי נְקוּדָה חֲדָא, אִיהִי רֵאשִׁית, וְאִיהִי אוֹת בְּרִית, וְאִיהִי אוֹת שַׁבָּת, וְאִיהִי יְרַאת יהו"ה.

מָאן חָלָל דִּילָהּ ב, ו' אִיהוּ בַּעְלָהּ, [3542]בֵּיהּ אִיהִי נְטִירָא וּסְתִימָא בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל מז א) יְהֶיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, כְּגַוְונָא דָּא ם סְתִימָא, וְהָא אִתְּמַר, וּנְקוּדָה אִיהִי שְׁבִיעָאָה תַּגָּא עַל רֵישֵׁיהּ, תַּגָּא דְּסֵפֶר תּוֹרָה, עֲטָרָה עַל בְּרִית, ז' דְּאִיהִי יוֹם שְׁבִיעִי יוֹם הַשַּׁבָּת, שְׁבִיעִי וַדַּאי, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפָּתֵחַ, אֲבָל בְּיוֹמִין דְּחוֹל גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה (שיר ד יב) אִתְקְרִיאַת סְתִימָא בְּאוֹת ו'.

[3543]וְהַאי עָרְלָה וּפְרִיעָה אִינּוּן כַּמּוּץ וְתֶבֶן דְּחִטָּה, בְּיוֹמִין דְּחוֹל אִתְקְרִיאַת ה"א, דְּאִיהוּ הֶבֶ"ל לַהַ"ב הַמְּזֻבֶּחַ, לְאַדְלָקָא מוּץ וְתֶבֶן, וְאִשְׁתְּאַרַת אִיהִי סֹלֶת נְקִיָּה, אֲבָל בְּיוֹמִין דְּשַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין אִתְקְרִיאַת י' עֲטָרָה עַל כֹּלָּא, וּבֵיתָא, (נ"א וכסא) דִּילָהּ, ל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, [3544]וְאִיהִי ב' כְּלִילָא מֵעֲשַׂר אֲמִירָן בְּכָל סִטְרָא, [3545]הַאי י' אִתְקְרִיאַת יְרָאָה, בֵּין בְּשַׁבָּת בֵּין בִּבְרִית מִילָה בֵּין בִּדְחִילוּ וְהָכִי בְּכָל פִּקּוּדָא.

3541 **כגוונא דא בראשית כלא כו'.** (רוצה לומר שבב' לבדה נרמז נקודה בהיכליה - הדגש שבתוכו, וזה שאומר למעלה בראש התיקון דא נקודה דלגו, רוצה לומר שבתוך הב', ואמר שלזה רומז כל התיבה גם כן, ראשית - ההיא נקודה, וב' - בהיכליה) שכל תיבה בראשית רומז על ההיא נקודה, ראשית - על הנקודה עצמה, וב' - על חלל דילה, ו' אותיות של בראשית הוא ו' כמו שמפרש והולך, ואמר כגוונא דא כו'. שלמעלה אמר שמרומז באותיות יראת שבתוכו, וכן באותיות ברית - ברית שבתוכו, וכן באותיות שבת שבתוכו, ועכשיו אמר שכל התיבה מורה עלה (והוא כללא דיו"ד):

3542 **ביה איהו נטירא כו' ששת כו'.** שמאיר לה בדעתה שכנגד יסודו, ה' גבורות כמו שכתוב (בראשית מא לו) והיה האוכל כו', ושם יינא - ה' גבורות - סתומים כו', כמו שאומר בתיקון כ"ט, וכשהדעת סתום הוא נקרא מ"ם סתימא מה שאין כן כשמתפשט שנקרא ב' פתיחא כמו שאומר בתיקון ה' והוא בעת הזיווג, וכן הוא ביסודה - בחול היא בתולה ובשבת נפתחת, והכל אחד כשזה נפתח זה נפתח, ודעת ויסוד הוא אחד, וידע אדם כו', ובששת ימים שהוא הנהגת ו"ק, והיא נכללת בו - היא חתימא בוא"ו, אבל בשבת - הנהגתה, ואז הוא"ו נכלל בה, ועייל הוא בגווה, וכמו שאומר בזהר חדש שיר השירים נ"ה ב' ובא אליה מלך גדול כו' והאי אע"ג כו' ואיהי את זעירא כו', ונעשה היוד תג על ראש ו' ונעשית ז' שהיא שביעית, וזהו ז' - בששה ימים ו' ובשביעי ז', וכן עטרה על ברית הוא צורת ז', והוא שביעי, וענין הסתימה בחול - שמאיר לה מבחוץ דרך דופן היסוד, וכן הוא בה גם כן ההארה מבחוץ כדרך הנתינה, אבל בשבת בזיווגא דעייל בגווה ומכניס השפע דרך פי היסוד דרך אות ברית, וזה שאומר עטרה על ברית כו', והיא פתוחה - שאין פחד בשבת, שמאיר עלמא דחירו, סכת שלום, וכן הוא בזמן בית המקדש אפילו בחול, וזה שאומר בגלותא, ומכל מקום אינה פתוחה לגמרי עד ביאת המשיח שתתמלא אור הלבנה, ולכן נאמר יהיה סגור ששת כו', וזה שאומר ביום ההוא לא תקראי לי בעלי כו' (הושע ב יח), כי שתי בחינות באיש ואשה, א' הזיווג והוא לפרקים, ב' האחוה שביניהם והקורבה והפרנסה, והראשון הוא נקרא איש והוא מסטרא דיסוד והוא אורח לפרקים, אבל בחינה השנית נקרא בעל שהוא היישוב דמתייתבא, וכמו שאמרו בריש מועד קטן שנאמר כי יבעל בחור בתולה יבעלוך בניך - שעל ידם תתיישב, וכן הוא על ידי בעל, ולכן נאמר שם זה גם על האדון לעבד והוא בעל הבית תמיד, וזה שאמרו בעל הבית בוצע ואורח מברך, כמו שאומר ברעיא מהימנא, אבל לעתיד לבא יהיה הזיווג תדיר ולא תקראי לי כו', לא יאמרו ארון ה' כו' (ירמיהו ג טז):

3543 **והאי מילה ופריעה כו'.** קאי למעלה ואית יראה כו' ההיא רצועה כו', ואחר שהשלים ענין הנקודה חוזר לפרש ההיא ערלה, ואינון ב' קליפין שמעבירין במילה ופריעה שהן זו"נ דס"א, וזה שאומר אינון כמוץ כו' דחטה ח"ט הן מוץ ותבן והה"א הוא הבל להב כמו שמפרש והולך, וזהו בחול אבל בשבת שנתגלה ההיא נקודה, יו"ד, נקראת לבי. והענין, ה"א הנ"ל הוא בינה, ועם ל"ב אלהי"ם דילה היא להב המזבח כו' (שופטים יג כ), והוא בינה דילה לשרפא מוץ ותבן שסובבין זו"נ דילה ונשרפין בבינה כידוע, אבל בשבת הה"א נכלל ביו"ד, בנקודה דשבת, ושם יוד ול"ב (דיליה ל"ב נתיבות של חכמה) אלקים הנ"ל והיא נקודה בהיכליה, דגש בתוך הב', ובי"ת הוא ביתא שהוא ההיכל בינה ששם ל"ב אלקים, וזה שאומר וביתא דילה רוצה לומר של הנקודה שהוא ב' דבראשית שכוללת ל"ב וכמו שמפרש והולך:

3544 **ואיהי ב' כלילא כו.** רוצה לומר יו"ד ול' הם ד' פעמים עשר, מד' סטרין, וכן הוא גם כן לבי בחכמה עצמה יו"ד ול"ב נתיבות דידיה, אלא שאחד נעלם שם שלכן נקרא יש שא' אין דבוק באין, וכן נהירו דיליה אל גדול והוא שם ס"ג - ל"א ול"ב כידוע, יי"י והנשאר, והן בחו"ב - אלי ולהב, והן ימינא ושמאלא, אור וחושך, חו"ג, ומהן תרי"ג מצות (מצוות עשה ולא תעשה, ימינא ושמאלא) אור - אלי והוא אוריא"ל, להב עם חשך כמו שאומר בזהר פרשת בראשית י"א ב' וחשך דא כו', והן נהירו דחו"ב וזה שכתוב (שה"ש ה ב) אני ישנה ולבי"י ע"ר - ישנה בחול מסטרא דגבורות לילה ונקראת אני כי בחול י' דילה מסתתרת בוא"ו והיא חוזרת לנקודה אחת וט' מסתלקין בו כידוע והוא במלכות דילה לבד והיא נקראת בת שבע הרי ס"א אני, אבל בשבת שהיוד נעשה תג על ראש ו' ז' ואז היא שבעין וזה סוד היין וע' תיבין דקידוש וסוד המרגלא והוא ע' דער, ונשאר רמ"ח - ולבי ער - בשבת, והוא בנהורא דימינא, מצוות עשה, וכל ששת ימי המעשה הוא המעשה לאעברא מוץ ותבן ח"ט דחטה בשביל האי ה' ואז שריא בשבת יו"ד עלה ומתעשרת כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' משפטים עיין שם בארוכה:

3545 **האי י' אתקריאת כו'.** שהיא נקודה הפנימית המתפשטת בפיקודין ובשבת שהוא עיגולא ורבועא יוד בתוכו ומקדשי תיראו, וכן בברית שמתגלה היוד ושם גם כן ומקדשי תיראו כמו שאומר לקמן בתיקון כ"ד וכמו שבארנו שם, וכן בדחילו, והם הג' פיקודין דלמעלה שכולל בראשית כנ"ל וכאן נשלם מה שאמר בתיקון כ"ט:

[3546]**אלהי"ם דא נתיב קדמאה**, עֲלֵיהּ אִתְמַר (איוב כח ז) נָתִיב לֹא יְדָעוֹ [3547]עָיִט וְלֹא שְׁזָפַתּוּ עֵין אַיָּה, מַאי עֵין אַיָּה, אֶלָּא מֵאינוּן מַלְאָכִין דְּאָמְרִין אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, [3548]כַּד אִיהִי בְּהַאי נָתִיב לֵית לוֹן יְדִיעָה בָּהּ, דְּאִיהִי סְתִירָא מֵחֵינָן דְּמֶרְכַּבְתָּא.

[דף עו ע"ב]

[3549]**וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ** (בראשית א ב), [3550]מַאי וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, אֶלָּא מָאן דְּאַפִּיק מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים גָּרִים לִשְׁכִינְתָּא, לְמֶהֱוֵי תֹהוּ וָבֹהוּ חֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, דְּאִתְלַבְּשַׁת בְּאִינוּן קְלִיפִין, [3551]דְּאִינוּן אַרְבַּע גְּלִיוֹת, וְלָא עוֹד אֶלָּא (דף עו ע"ב) דְּגָרִים לָהּ לְמֶהֱוֵי יַבָּשָׁה תֹּהוּ, [3552]דְּאִסְתַּלְּקַת נְקוּדָה מֵחָלָל דִּילָהּ דְּאִיהִי ב', וְאִשְׁתְּאָרַת יְבֵישָׁה.

[3553]**נָתִיב תִּנְיָינָא**, וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם (שם), מַאי וְרוּחַ, אֶלָּא בְּוַדַּאי בְּזִמְנָא דְּשָׁכִינְתָּא נָחֲתַת בְּגָלוּתָא, הַאי רוּחַ נָשִׁיב עַל אינוּן דְּמִתְעַסְּקֵי בְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִין שְׁכִינְתָּא דְּאִשְׁתַּכְחַת בֵּינַיְיהוּ, [3554]וְהַאי רוּחַ אִתְעֲבִיד קָלָא, וְיֵימָא הָכִי [3555]אִינוּן דְּמִיכִין [3556]דְּשִׁינְתָּא בְּחוֹרֵיהוֹן, סְתִימִין עַיְינִין אֲטִימִין דְּלִבָּא, קוּמוּ וְאִתְעָרוּ [3557]לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא, [3558]דְּאִית לְכוֹן לְבָא בְּלָא סַכְלְתָנוּ לְמִנְדַּע בָּהּ, וְאִיהוּ בֵּינַיְיכוּ.

וְרָזָא דְּמִלָּה קוֹל אוֹמֵר קְרָא (ישעיה מ ו), [3559]כְּגוֹן קְרָא נָא הֲיֵשׁ עוֹנֶךָּ וְאֶל מִי מִקְּדוֹשִׁים תִּפְנֶה (איוב ה א), וְהֵיא

[3546] **אלהי"ם דא נתיב כו'.** ואיהו פקודא דיראה מה שאמר למעלה ודא יראה דאיהו פקודא קדמאה, קדמאה לשבילין, אבל קדמאה למאמרות מפרש לקמן ע"ז ב' פקודא קדמאה כו', ועיין לקמן תיקון ל"ב ול"ג:

[3547] **עיט.** הן השרפים שנאמר בהם (ישעיהו ו ב) ובשתים יעופף, (בראשית א כ) ועוף יעופף, ואיה הן החיות כמו שמפרש והולך **מאן כו' איה כו'**, והן האומרים ברוך כבוד ה' ממקומו, דלא ידעו מקומו ואמרין ממקומו, וכמו שמפרש והולך סתירא מחיוון דמרכבתא:

[3548] **כד איהו כו'.** דאז היא סגירא כמו שאומר לקמן בתיקון ל"ו והאי נקודה איהי סתימא כו' וכד איהי סתימא כו', והענין, כי אז היא נקודה אחת בלבד, והיא חכמה דבה, שהיא נעלמה וכמו שאומר לעיל סוף תיקון י"ח ל"ז א' דהאי נקודה טמירא גניזא דאתמר בה כו' ועלה אתמר נתיב כו', אבל כד איהי בנתיב דאהבה, דאתפתחת לבעלה, וההיא נקודה אתפשטת בעגולא - אז משיגין לאתפשטותה וכן בשאר נתיבות:

[3549] **והארץ כו'.** בהאי תיקון מפרש כל פרשת בראשית עד ויכלו - בעשר אמירן ול"ב שבילן, אבל חסר כאן מיום שלישי והלאה:

[3550] **מאי והארץ כו'.** רוצה לומר מאי סמיכות הוא זה לנתיב הראשון, דעד אלקים שני הוא נתיב הראשון, ומפרש והולך אלא מאן כו', דנתיב זה הוא אות שבת כמו שאומר למעלה:

[3551] **דאינון ארבע גליות.** שהן ד' קליפין דיחזקאל ואליהו, ד' קליפין דאגוזא וצלם דנבוכדנצר, וזה שאומר דאינון ד' גליות שהן זו"ן:

[3552] **דאסתלקת כו'.** וכמו שאומר בתיקון כ"ט דמעין חתום הוא הנקודה:

[3553] **נתיב כו' בזמנא דשכינתא כו'.** דע"כ מדבר בגלות עד נתיב השלישי ויהי אור כמו שאומר בסוף תיקון ל"ז ובתיקון ל"ח, אלא דרוח אלקים כו' - הוא תורה, והוא סעד לשכינתא וכמו שאומר בתיקון ל"ו דב' אלפים תהו ורוח כו' ב' אלפים תורה ואור כו' ימות המשיח, ע"ש והארץ היתה כו' הן דעבדין לאורייתא יבשה כמו שמפרש והולך, וכן בפקודין כנ"ל מרשות היחיד לרשות הרבים ורוח אלקים כו' הן דעסקין בחכמה לשמה נשיב עליהון, וזהו על פני המים:

[3554] **והאי רוח אתעביד קלא כו'.** רוצה לומר המאמר הראשון דכאן הוא כאן נרמז באותו קול ורוח ודבור שהן חד, והוא מה שאומר ע"ז א' אדהכי הא קלא כו', והוא מאמר הראשון כמו שכתבתי שם, והוא נתינת התורה:

[3555] **אינון דמיכין .** שכ' אני ישנה - בתורה שבעל פה, בלא רזין דאורייתא, וכמו שאומר בתיקוני זהר חדש ע"ג ד' קום רעיא מהימנא לאתערא להההיא דאתמר ביה אני ישנה ולבי ער וכמה אינון דמיכין כו' דיתער לה בבעלה דאיהו רז אור כו'. והיא ה' בתראה. ואמר:

[3556] **דשינתא בחוריהון.** רוצה לומר בחוטם, בב' נוקבין דתמן רוח חיים באפיו (בראשית ז כב), ותמן (ישעיהו יא ב) רוח ה' רוח חכמה ובינה, כמו שאומר באידרא רבה ק"ל ב' עיין שם, ושם הוא בעלה כידוע ו' של שם , ואיהו כליל יה"ו, ולכן נגד י"ה אמר **סתימין עיינין** ביו"ד, **אטימין דלבא** שהוא באזן ה', דלבא תליא גם כן בה' - בינה, לב מבין, וכמו שאומר לקמן קכ"ט א' א"ל ר"א אבא מנ"ל דאימא כו' (ובזהר חדש ע"ה ג' שמיעה בשור, גבורה דתמן בינה כו' ועיין שם ובזהר חדש ריש פרשת יתרו באינון ד' תיקונין ובבהיר ז' ב' אמר כמו שכתוב (דברים כח מט) אשר לא תשמע לשונו):

[3557] **לגבי שכינתא כו' בלא סוכלתנו למנדע בה.** רוצה לומר ב' דברים, אחד לעשות בשביל השכינה והוא למנדע בה, והשני לעסוק ברזין וזהו (ירמיהו ט כג) השכל וידוע אותי, ונגד שני אלו אמר כל הבשר חציר א', וכל חסדו כו' ב', כמו שמפרש והולך:

[3558] **דאית לכון לבא כו'.** רוצה לומר לבא - בתורה, בלא חכמה וזהו בלא סכלתנו, והשני למנדע בה כנ"ל והוא מה שכתוב (משלי ג ו) בכל דרכיך דעהו כו', (משלי כג כו) תנה בני לבך לי כו', ואלו ב' דברים בשביל השכינה הוא תיקון עצמה, והב' ברזין - הוא תיקון לאנהרא לה מבעלה, תיקון זו"ן:

[3559] **כגון קרא נא כו'.** רוצה לומר דאין עונה לה, והוא בעקבות משיחא שכתוב (ישעיהו סג ה) ואביט ואין עוזר כו', וכמו שאמרו (משנה סוטה ט טו) בעקבות משיחא כו':

אָמְרַת מָה אֶקְרָא, כָּל הַבָּשָׂר חָצִיר, [3560]כֹּלָּא אינון כְּבְעִירָן דְּאָכְלִין חָצִיר, וְכָל חַסְדּוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה (שם), [3561]כָּל חֶסֶד דְּעָבְדִין לְגַרְמַיְיהוּ עָבְדִין, וַאֲפִילּוּ כָּל אינון דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא, כָּל חֶסֶד דְּעָבְדִין לְגַרְמַיְיהוּ עָבְדִין, [3562]בְּהַהוּא זִמְנָא וַיִּזְכּוֹר כִּי בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב (תהלים עח לט) לְעָלְמָא, [3563]וְדָא אִיהוּ רוּחָא דְמָשִׁיחַ, יַי לוֹן מָאן דְּגָרְמִין דְּיֵזִיל לֵיהּ מִן עָלְמָא וְלָא יְתוּב לְעָלְמָא, [3564]דְּאִלֵּין אינון דְּעָבְדִין לְאוֹרַיְיתָא יַבָּשָׁה, וְלָא בָעָאן לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּחָכְמָה דְקַבָּלָה, דְּגָרְמִין דְּאִסְתַּלַּק נְבִיעוּ דְּחָכְמָה דְּאִיהִי י' מִינָהּ, וְאִשְׁתְּאָרַת ב' יְבִישָׁה, [3565]יַי לוֹן דְּגָרְמִין עֲנִיּוּתָא וְחַרְבָּא וּבִיזָּה וְהֶרֶג וְאַבְדָן בְּעָלְמָא, [3566]וְהַאי רוּחַ דְּאִסְתַּלַּק אִיהוּ רוּחַ דְּמָשִׁיחַ כְּמָה דְּאִתְּמַר, וְאִיהוּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, [3567]וְאִיהוּ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יהו"ה (ישעיה יא ב).

[3569]פְּקוּדָא [3570]תְּנֵיְינָא וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר (בראשית א ג), וְדָא אַהֲבָה דְּאִיהוּ אַהֲבַת חֶסֶד, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה לא ב) וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד, [3571]וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שיר ב ז) אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ, יְרָאָה אִתְקְרִיאַת מִסְטָרָא דְּשִׂמְאלָא, וְאַהֲבָה אִתְקְרִיאַת מִסְטָרָא דִּימִינָא. אִית יְרָאָה וְאִית יְרָאָה, אִית אַהֲבָה וְאִית אַהֲבָה, יְרָאָה דְּדָחִיל בַּר נַשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּלָא נָחִית מִנְּכְסוֹי, אוֹ בְּגִין דְּלָא יְמוּתוּן בְּנוֹי בְּחַיֵּיהוֹי, אִשְׁתַּכַּח דְּאִם הֲוָה נָחִית מִנְּכְסוֹי אוֹ אִם יְמוּתוּן בְּנוֹי בְּחַיֵּיהוֹי דְּלָא הֲוָה דָחִיל לֵיהּ, [3572]וּבְגִין דָּא הֲוָה רָחִים לֵיהּ, [3573]הַאי יְרָאָה וְאַהֲבָה לָא שַׁוִּי לְיִרְאַת יהו"ה וּלְאַהֲבָה דִּילֵיהּ לְעִקָּרָא, אֲבָל רְחִימוּ וּדְחִילוּ עִיקָּרָא דִּילֵיהּ בֵּין טַב וּבֵין בִּישׁ, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת הַאי יְרָאָה וְאַהֲבָה עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס.

[3574]וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שם), הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בִּצְבָאוֹ"ת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה, אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ, דְּאִיהוּ רְחִימוּ (נ"א דאיהי רחמי) בְּלַאו פְּרָס, עַד דְּאִיהוּ יַחֲפֹץ, וְלָא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, דְּיִרְאָה וְאַהֲבָה עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס [3575]אִיהִי שִׁפְחָה וְעֶבֶד, וְתַחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְגוֹמֵר (משלי ל לא) תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ, וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ.

3560 **כלא אינון כו'.** תבנא דאורייתא:

3561 **כל חסד כו' ואפילו כל כו'.** והן ב' דברים הנ"ל:

3562 **בההוא זמנא ויזכור כו'.** קאי על ענין הראשון, כל הבשר כו', וכמו שמפרש והולך וי לון כו' ולא בעאן כו':

3563 **ודא איהו כו'.** רוצה לומר בשביל זה הולך רוחו דמשיח ולא בא הגאולה, דרוחו הוא רוח חכמה כמו שאמרו באידרא רבה ק"ל ב', וכשאין לומדים בזאת החכמה - הוא מתאחר, וכמו שאמרו ברעיא מהימנא פ' נשא קכ"ד ב' והמשכילים כו' ובגין דעתידין כו' (ועיין לעיל מ"ט ב' ובגיניה וקראתם דרור) כו', ואמר זכאה אנת דמהאי חבורא כו', ובגיניה ושבתם איש אל אחוזתו כו', וכמה מקומות:

3564 **דאלין אינון כו'.** כנ"ל, שיו"ד - חכמה שבתוכו הוא מעין חתום:

3565 **וי לון דגרמין כו'.** שנאמר (במדבר יא ו) ועתה נפשנו יבשה כו', (ירמיהו ד כג) ראיתי הארץ והנה תהו, והן ד' דקרא תהו ובהו, ובפרק ב' דשבת אמרינן בעון ביטול תורה חרב וביזה כו':

3566 **והאי רוח כו'.** כמו שאמרו (ילקוט שמעוני בראשית א סימן ד) ורוח אלקים הוא רוחו של משיח, וגם כן ורוח אלקים מרמז על רוח הקודש (כפשטיה) וכמו שאמרו בספר יצירה פרק א' אחת רוח אלקים חיים כו', והוא רוח הקודש:

3567 **ואיהו רוח חכמה כו'.** שהוא רוחו של משיח, והוא רוחא דכליל שיתא רוחין כמו שאמרו באידרא רבה ק"ל ב' והוא ו"ק בעלה, דהוא רזין דאורייתא כנ"ל:

3568 (מתל"ה) **ואיהו רוח חכמה כו'.** כמו שאמרו במדר רבה (שמות פרשה טו) דג' אומנים בריות ראשונות אש ומים ורוח, ג' יסודות, אש הוליד אור, ומים ילדו אפלה, ורוח הוליד חכמה:

3569 **פקודא תניינא כו' הה"ד כו'.** מביא ראיה שאהבה מסטרא דחסד, וזהו אור דהוא חסד כידוע, ועד כאן היה מדבר במים שהן גבורות גשמים והוא בפקודא דיראה, וכמו שמפרש והולך יראה אתקריאת כו' ואהבה כו' ומים הרו וילדו אפלה וזהו והארץ היתה כו' דנוריאל מכריע בין אור ומים והכי סליק בחושבן:

3570 **פקודא תנינא כו'.** והן כסדר, יראה ואח"כ תורה - כל שיראת חטאו קודם כו', ואח"כ אהבה - ולא עם הארץ חסיד, אבל אין בור שהוא ריק אף מדרך ארץ ירא חטא:

3571 **ועלה אתמר אם כו'.** רוצה לומר קץ הימין, שהשיב אחור ימינו, והוא אור דכאן כמו שאומר לקמן סוף תיקון ל"ז בזמנא דייתי פורקנא מיד ויאמר כו', והוא תליא באהבה שלא על מנת לקבל פרס כמו שמפרש והולך, דעל מנת לקבל פרס - שלטא עבד, כמו שאומר למטה, והוא גלותא תחת עבד, וזה שאומר אית יראה כו' אית כו', ומפרש גם כן יראה משום שרוצה לומר למטה ושפחה כו':

3572 **ובג"ד הוה כו'.** מפרש אהבה:

3573 **האי יראה ואהבה כו'.** שאינו עושה אלא בשבילו ולא בשביל ה', ואינו יראת ה' ואהבת ה' שהוא שכינתא:

3574 **ובג"ד אמר כו'.** כנ"ל, וגם כפשטיה לא לעשות כן, וכנ"ל קרא ואמר מה אקרא כו' וכמאמר התנא אל תהיו כו':

3575 **איהי שפחה ועבד ותחת כו'.** והוא מסטרא דעבד, מט"ט, ושפחה דיליה, ומסטריה - אם כעבדים, וכמו שאומר בתיקוני זהר חדש פ' ג' ובג"ד אמר אל תהיו כעבדים כו' עיין שם בארוכה:

[3576]אלהי״ם דָּא מִן וַיֹּאמֶר אלהי״ם יְהִי אוֹר, אִיהוּ נַתִּיב תְּלִיתָאָה, [3577]יְהִי אוֹר י״ה אַוִּי״ר, אוֹ״ר י׳, וְכַד הַאי נְקוּדָה אִתְעַטְּפַת (נ״א אתפשטת) בְּהַאי אוֹר וְאִתְעֲבִידַת אַוִּיר, מֵהָכָא אִתְמַשְּׁכוּ כָּל הַהֲוָיוֹת.

[דף עז ע״א]

קֻם סָבָא חַד פָּתַח וְאָמַר, יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, יְהִי אוֹר דָּא יְמִינָא, וַיְהִי אוֹר דָּא שְׂמָאלָא, דְּבָכָל אֲתַר וַיְהִי אִיהוּ לָשׁוֹן צַעַר, וּבְגִין דָּא וַיְהִי הַיּוֹם דְּדָא אִיהוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה דְּאִיהוּ שְׂמָאלָא, דְּאִיהוּ דָּן דִּינָא דְּכָל עָלְמָא, וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (בראשית א ג) וַיְהִי אוֹר, וַיַּרְא אלהי״ם אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא [3578]דְּאִיהוּ טוֹב, [3579]וַיַּבְדֵּל אלהי״ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (שם), בֵּין הָאוֹר דָּא אַהֲרֹן כַּהֲנָא, וּבֵין הַחֹשֶׁךְ דָּא קֹרַח, אָמַר מֹשֶׁה לִי אִתְחֲזִי לְאַפְרָשָׁא מַחֲלֹקֶת, דַּאֲנָא אִיהוּ דְּיוֹקְנָא דְּטוֹב דִּלְעֵילָּא, חָזָא דְּאִתְדַּבַּק קֹרַח בַּחֲשׁוֹכָא דְּסִטְרָא אָחֳרָא, וְאַכְחִישׁ עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דְּלָא בָּעָא (דף עז ע״א) לְאִתְדַּבְּקָא בִּשְׂמָאלָא דְּאִיהוּ לֵוִי, אָמַר הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת (במדבר טז כא), וְרָזָא דְּמִלָּה וַיַּבְדֵּל אלהי״ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (בראשית א ד).

[3580]וַיִּקְרָא אלהי״ם לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה (שם ה), כַּהֲנָא דְּהוּא אוֹר, דְּאִתְּמַר וַיַּבְדֵּל אלהי״ם בֵּין הָאוֹר, אִתְקַשַּׁר בֵּיהּ שׁוֹקָא יְמִינָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, וּכְמָה דְּנֶצַח אִתְקַשַּׁר בִּימִינָא, הָכִי הוֹד אִתְקַשַּׁר בִּשְׂמָאלָא, [3581]וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד, עֶרֶב דָּא עֶרֶב דְּיִצְחָק, בֹּקֶר דָּא בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, יוֹם אֶחָד עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְצַדִּיק דְּחַשְׁבִינָן חַד, וְלֵית יוֹם בְּלָא לַיְלָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא.

[3582]אַדְהָכִי הָא קַלָּא [3583]סָלִיק וּמִתְפּוֹצֵץ בְּרוּמֵי רְקִיעִין, וַהֲוָה אָמַר, מַשְׁרְיִין קַדִּישָׁאן דִּמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא

[3576] **אלקים דא כו׳.** שעד כאן פירש מאמר שני, וכאן על הנתיב, אבל לא אתפרש עד לקמן ע״ז ב׳, וכאן מפרש הפרשה פירושו עד יום אחד, וחוזר לפרש מאמר הראשון אדהכי כו׳, ואח״כ הנתיבות וקלא תניינא, מאמר ב׳ והנתיבות וכמו שבארנו שם:

[3577] **יהי אור י״ה אויר אור י׳ וכד כו׳.** רוצה לומר דיו״ד הוא דחילו וכנ״ל א׳ האי י׳ אתקריאת יראה כו׳, ואור הוא אהבה, ושניהם הם אויר, והם י״ה, דחילו ורחימו כמו שאמרו בהרבה מקומות, ובחיבורם שהן חיבור או״א - נתהוו הכל, וזה שאומר מהכא אתמשכו כו׳:

[3578] **דאיהו טוב.** דבחו״ג לבדם אי אפשר להשתמש, כמו שאמרו (ברכות לב ע״א, ילקוט שמעוני איוב יב המשך סימן תתקו) השפעת עליהם כו׳, וכמו שאמרו בתחלה כו׳, ובדרגיה - (שמות ב ב) ותרא אותו כי טוב הוא, ועיין בזהר פרשת בראשית ט״ז ב׳:

[3579] **ויבדל כו׳ ורזא דמלה ויבדל.** דשני מיני הבדלה ומחלוקת הן (אבות ה יז), א׳ בקדושה - לאסכמה ביניהון ליחדם, וזה מחלוקת הלל ושמאי - לשם שמים, דשמים בינהן, וב׳ שלא לשם שמים - קרח כו׳, ובזו צריך הבדלה לגמרי, וכן הוא כאן ויבדל כו׳ ויהי ערב כו׳ כמו שאומר לקמן ע״ח א׳ יהי רקיע כו׳ ויעש כו׳ עיין שם, וכאן הכל בעמודא דאמצעיתא דאיהו אסכים ואבדיל, וכמו שאמרו בתיקוני זהר חדש ע״ג ג׳ וכמה דאפריש כו׳ הכי מייחד כו׳, ועיין כל זה בזהר פרשת בראשית י״ז בארוכה, ואע״ג דמחלוקת והבדלה בשני הוה מכל מקום כלא בימינא גם כן הוה, דהוא כליל כלא, כל הו׳ ימים, וכלא ביה הוה, וכמו שאומר שם ובגין כן בימינא כתיב כלא דהא כו׳:

[3580] **ויקרא אלקים כו׳ לילה כהנא דהוא אור דאתמר ויבדל אלקים בין האור אתקשר ביה שוקא ימינא דאתמר ביה נעימות כו׳.** רוצה לומר דפסוק זה על נו״ה מדבר, שהן נקראים יום ולילה דבהון זו״נ כידוע והן אתקשרו באור וחושך - חו״ג, וזהו הקריאה, ואמר דהוא אור דאתמר כו׳. רוצה לומר אע״ג דשמאלא נקרא גם כן אור, קאמר לאור בקמץ, אותו האור שלמעלה מדבר ממנו, והענין, דשמאלא הוא חשך כמו שאומר כאן, והוא הים - זה הים גדול כמו שאומר שם בזהר פרשת בראשית י״ז ב׳ עיין שם, אלא דאתכליל בימינא ואור נהיר בו, אל, וזהו אלקים, ומים הוא חשך והוא אור במים, ועיין שם ט״ז ב׳ יהי אור כו׳ ויהי אור דחשך כו׳ אתכליל ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא וירא כו׳, רוצה לומר דעמודא דאמצעיתא הוא מהתכללות כפול ולכן הוא אסכים להכא ולהכא דלעולם הוא ממוצע אלא שפעם מכריע לימין מצד התכללות הראשון, ימינא בשמאלא, ורוצה לומר ששמאל נכלל בו, ופעם לשמאל מצד התכללות השני (וכמו שאמרו שני כתובים כו׳), ולכן נקרא ישראל וישרון, ששניהם ישר, אלא שמעט הוא הכרעתו לשמאל שהוא מדת הרחמים, ולכן נקרא ישראל בכל מקום ומעט שנקרא ישרון, וכן הלכה כבית הלל בכל מקום כו׳:

[3581] **ויהי ערב כו׳ יום א׳ כו׳.** כאן הוא האסכמותא, וכמו דב׳ הקוים ימינא ושמאלא אתקשרו כאחד, כן עמודא דאמצעיתא וצדיק כחד, ומכריעין ביניהן ומייחדים אותם, וכאן אין צריך התקשרות בין עמודא דאמצעיתא וצדיק, דאין הפרש ביניהם כמו בין יד לרגל, וזה שאומר דחשבינן [חד], ויום - ידוע שהוא בצדיק, ולילה - שכינה, אלא דיום בכאן - יום שלם, הוא יום ולילה, ולכן נכלל השכינה גם כן כאן וזה שאומר ולית יום כו׳ ואתקשר כאן הכל:

[3582] **אדהכי הא כו׳.** אחר שהשלים לפרש הפרשה, ופירש ב׳ נתיבות הראשונות שכלולין במאמר הראשון, ופירש שאר הפרשה שהוא הקדמה לנתיבות האחרות כמו שאומר לקמן, מפרש עתה מאמר הראשון - קלא קדמאה - והוא מאמר, וקלא תניינא והוא מאמר שני כלל כל נתיבות שבו, וזה שאומר אדהכי כו׳ אדהכי כו׳, וקלא תניינא - מפרש לקמן ב׳ אדהכי הא קלא כו׳ והוא קלא תניינא דכאן, ועיין מה שכתבתי שם:

[3583] **סליק כו׳ אזדרזו כו׳.** שמאמר הראשון הוא פקודא קדמאה, אנכי, שכולל כל מצוות עשה, כמו שאומר בזהר פרשת יתרו צ״א א׳ אלין אינון כו׳ ברזא דאנכי כללא דזכור, ולפיכך ההוא קלא לקבלא למטרוניתא לבעלה לאתקנא לה ברזא דזכור, ולכן אמר משריין כו׳ דלעילא ותתא, שהן ו״ק, דלעילא הן חג״ת ודלתתא נה״י, כמו שאומר בתיקוני זהר חדש, וקלא תניינא הוא ברזא דנבואה כמו שאומר לקמן והוא מטרוניתא בהיכלין דילה, בעולימתין דילה, וזה שאומר לגבי כו׳ להיכלא דילה כו׳, והראשון הוא בסוד קריאת שמע ישראל בעלה, והשני בסוד תפלה, וזה שאומרים אדנ״י שפתי תפתח שהיא בסוד אדני וכמו שאומר לעיל תיקון

דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, אִזְדָּרְזוּ וְאִתַּקְנוּ לְקַדְמוּת מַטְרוֹנִיתָא, דְּקָא אַתְיָא לְמֵיעָאל קֳדָם מַלְכָּא, בְּכַמָּה קִשׁוּטִין דְּפִקּוּדִין דַּעֲשָׂה, קוּמוּ מַשְׁרְיָין לְקַדְמוּתָהּ.

אַדְהָכִי הָא קָלָא תִּנְיָנָא הֲוָה מִתְעָרָא לְגַבֵּי מָארֵי מַפְתְּחָן, הָא שְׁכִינְתָּא קָא אַתְיָא לְמֵיעָאל לְהֵיכָלָא דִּילָהּ, אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח.

[3584]בְּהַהוּא זִמְנָא [3585]מַטְרוֹנִיתָא עִלָּאָה קָא נָחֲתַת לְגַבָּהּ, לְקַבְּלָא לָהּ בְּפִקּוּדָא קַדְמָאָה, [3586]בְּכַמָּה קָלִין וְשׁוֹפָרוֹת, וְסָלְקִין תַּרְוַיְיהוּ לְגַבֵּי מַלְכָּא, וְכֻלְּהוּ הֲווֹ שָׁאֲלִין (שיר ה ה) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר, מ"י דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, בְּזֹא"ת עוֹלָה, וְכַד סְלִיקַת לְעֵילָא אִתְעֲבִידַת כִּסֵּא לְמַלְכָּא עִלָּאָה, [3587]וּבָהּ פָּתַח אָנֹכִ"י, דְּהָכִי סְלִיק לְחֶשְׁבַּן כִּסֵּ"א, וְכַד אִתְחַבְּרוּ תַּרְוַיְיהוּ אִתְמַר בָּהוּ (שמות כ ב) אָנֹכִי יהו"ה אלהי"ך אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.

[3588]אֲשֶׁר אִיהוּ רְמִיז בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית, אֲשֶׁר דָּא אִימָּא, דְּאִיהִי אֲשֶׁר אֶהְיֶ"ה, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, אֲשֶׁר קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן, דְּאִיהִי בֶּטֶן דְּאִתְמַר בֵּיהּ (איוב לט כט) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח, הַקֶּרַח הַנּוֹרָא (יחזקאל א כב), מַאי נוֹרָא דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [3589]מַאי קִדֵּשׁ יְדִיד, יְדִיד דָּא צַדִּיק, אֲשֶׁר דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, [3590]קִדְּשָׁנוּ בְּצַדִּיק, וְצִוָּנוּ בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, עַל כָּל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא, בְּגִין דְּחַד אִיהוּ מְצַוֶּה וְחַד עוֹשֶׂה, חַד מְצַוֶּה עַל הַמִּצְוָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, מִצְוַת יהו"ה בָּרָה מְאִירַת עֵינַיִם (תהלים יט ט), וְחַד עוֹשֶׂה עֲשָׂיְתָהּ דְּאִיהוּ מַעֲשֶׂה דְּפִקּוּדָא, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין גָּדוֹל הַמְצַוֶּה וְעוֹשֶׂה מִמִּי שֶׁאֵינוֹ מְצַוֶּה וְעוֹשֶׂה

וְעוֹד מִצַּוֶּה דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ מְצַוֶּה מִסְטָרָא דַּאֲבָא [3591]דְּאִיהוּ רֹאשׁ, [3592]וּמִסְטָרָא דְּאִימָּא אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ, וְהָכִי צַדִּיק מְצַוֶּה וְעוֹשֶׂה מִתַּרְוַיְיהוּ, וּבְגִין דָּא אִתְמַר עַל תַּרְוַיְיהוּ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ, אִמָּא קִדְּשָׁנוּ וְאַבָּא צִוָּנוּ, [3593]עַל מָאן עַל שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי פֶּטֶר כָּל רֶחֶם, פְּתִיחוּ דְּרֶחֶם, דְּאִיהוּ רְמַ"ח פִּקּוּדִין, אִיהִי מִצְוַת יהו"ה [3594]בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּמַלְכָּא, אִיהִי מִצְוָה, [3595]וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ וְצִוָּנוּ מִסְטָרָא דְּאַבָּא וְאִימָּא, [3596]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ג) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, וַיֹּאמֶר מִסְטָרָא דְּאַבָּא דְּאִיהוּ י', יְהִי מִסְטָרָא דְּאִימָּא דְּאִיהִי ה', חַד אֲמִירָה וְחַד הֲוָיָה, [3597]עֲשִׂיָּה דְּתַרְוַיְיהוּ וַיְהִי אוֹר.

וְעוֹד אֲשֶׁר [3598]עַל שֵׁם בְּאָשְׁרִי כִּי אִשְּׁרוּנִי בָּנוֹת (בראשית ל יג), אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (שמות כ ב), [3599]וְכִי

י"ח כ"ח ב' כד סליקת לגבי מלכא כמה כו' וכד איהי בהיכלהא כלהו נביאיא סלקין תמן ודפקין לתרעא ואמרין אדני שפתי תפתח, תלת קדמאין דצלותא כו' עיין שם בדבריו. ואמר **ברומי רקיעין** שהן היכלות דז"א, וכן בקלא תניינא אמר לקמן גם כן ברומי רקיעין והן היכלות דנוק' וכמו שכתבתי לעיל, בזהר פרשת פקודי רמ"ה א' באינון רקיעין עילאין ובאינון כו', ואמר ברומי - לאפוקי רקיעין דילן, וכמו שאומרים ושכינת עוזו בגבהי מרומים:

3584 **בההוא זמנא כו'.** קאי אקלא קדמאה וכן כלם:

3585 **מטרוניתא עלאה.** שכינה עלאה שהוא (שמות כ א) וידבר אלקים את כו', והשכינה עלאה נחית תחלה לקראת ישראל שבהן כנסת ישראל וכמו שכתוב (שמות יט טז) ויהי ביום כו', ואח"כ (שם יז) ויוצא משה כו', ואח"כ (שם כ) וירד ה' על כו', דהוא מלכא, וזה שאומר וסלקין תרווייהו כו':

3586 **בכמה קלין כו'.** כמו שכתוב שם (שם טז) ויהי קולות וברקים כו', והן ז' קולות דילה הידועין, וכן שופרות:

3587 **ובה פתח אנכי כו'.** כמו שמפרש והולך דהכי סליק כו', ואנכי הוא רזא דחבורא דתרווייהו כמו שאמרו בזהר פרשת יתרו צ"א א' אנכי, רזא דתרין כרסוון, אני כ', כו':

3588 **אשר רמיז כו'.** כאן מפרש האיך פקודא דא רמיז במאמר הראשון:

3589 **מאי קדש ידיד ידיד דא צדיק.** וכן אמר לקמן בריש תיקון ל"ט בצדיק דאיהו קדש ידיד כו':

3590 **קדשנו בצדיק וצונו בעד"א.** דעמודא דאמצעיתא - בעל הבית - מצוה, וצדיק - אורח - עושה פרי בה, ומעשה דפקודא הוא קדשנו והוא בצדיק כמו שאומר לקמן קדש ידיד וכן אמר בריש תיקון ל"ט עיין שם:

3591 **דאיהו ראש.** רוצה לומר כמו הראש שמצוה על כל דבר:

3592 **ומסט' דאימא אשר קדשנו.** רוצה לומר עושה כנ"ל:

3593 **על מאן על כו'.** רוצה לומר הוא סיום הברכה, על נטילת לולב, שהוא המצוה עצמה - הוא במלכות, וכן בכל מצוה:

3594 **בכל [אבר] ואבר דמלכא איהי מצוה.** רוצה לומר דז"א הוא התורה, ברמ"ח מצוות עשה שבתורה - רמ"ח אברים, והיא כלולה בו - בכל מצוה - בעשית המצוה:

3595 **ועוד אשר קדשנו וצונו מסט' דאו"א.** רוצה לומר, בין קדשנו בין צונו - שניהם מסטרא דתרווייהו וכמו שמפרש והולך דבתחלה מפרש קדשנו וצונו - חד בעמודא דאמצעיתא וחד בצדיק, ואח"כ מפרש שניהם בשניהם:

3596 **הה"ד ויאמר כו'.** רוצה לומר, האמירה הוא צונו, ויהי - הוא מעשה, ומפרש והולך ויאמר - מסטרא דאבא, יהי - מסטרא דאימא, והן תרווייהו בצווי:

3597 **עשיה דתרווייהו ויהי אור.** רוצה לומר כולל שניהם, שלכן נתוסף וא"ו:

3598 **ע"ש באשרי כו'.** כמו שאמרו בזהר פרשת ויחי רמ"ו א' מאשר שמנה לחמו דא הוא אתר דכלא מאשרין ליה ומאן איהו עלמא דאתי, דעלאי ותתאי מאשרין ליה ומכספן ליה כו':

3599 **וכי עבד כו'.** להורות דמיירי ביובלא ועיין מה שכתבתי בתיקון ל"ב:

עֶבֶד דְּאִיהוּ בְּבֵי אֲסִירֵי דְמַלְכָּא, וְאַבְטַח לֵיהּ מַלְכָּא לְאַפָּקָא לֵיהּ מִבֵּי אֲסִירֵי, אִית לֵיהּ לְמַלְכָּא לְשַׁבְּחָא גַּרְמֵיהּ, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כַּמָּה זְמָנִין, אֶלָּא חַמְשִׁין זְמָנִין אַדְכִּיר בְּאוֹרַיְיתָא יְצִיאַת מִצְרַיִם, לָקֳבֵל חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לוֹן מֵאָן אֲתַר אַפִּיק לוֹן מִן גָּלוּתָא.

[דף עז ע"ב]

(דף עז ע"ב) וְכַד נָחֲתַת לְגַבַּיְיהוּ נָחַתַת לְמִפְרַק לוֹן בְּכַמָּה קָלִין וּבְרָקִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות יט טז) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קוֹלוֹת וּבְרָקִים וְגוֹמֵר, וַעֲלַיְיהוּ (דף עז ע"ב) אִתְמַר (שם כ יח) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, אֶת דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דַּהֲוַת סָלְקָא וְקָלָא בְּכָל קָלָא וְקָלָא [3600]מֵאינוּן שְׁבַע קָלִין, וְאִיהִי הֲוַת בַּת קוֹל דְּכָל חַד וְחַד, (ס"א [3601]קוֹל [3602]דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים (דברים ד יב), דָּא קָלָא עִלָּאָה כְּלִילָא מִתְּלַת קָלִין עִלָּאִין, דְּאִינוּן תְּלַת סְפִירָן עִלָּאִין, וְעַל אִימָּא עִלָּאָה אִתְמַר (שם) וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים זוּלָתִי קוֹל) קָלָא עִלָּאָה כְּלִילָא מִתְּלַת קָלִין עִלָּאִין, דְּאִינוּן תְּלַת סְפִירָן עִלָּאִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (דברים ד יב) קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שֹׁמְעִים וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים זוּלָתִי קוֹל, אֲבָל בַּת קוֹל עֵלָּה אִתְמַר וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, אֶת, אֶת דַּאי, דְּאִתְמַר בָּהּ (במדבר יב ח) וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט, קוֹלוֹת אִינוּן מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, אִיהוּ קוֹל הַשּׁוֹפָר שְׁבִיעָאָה בְּאִימָּא עִלָּאָה, וּלְתַתָּא שִׁית קָלִין.

[3603]בְּרָקִים מִסְטָרָא דְצַדִּיק, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (זכריה ט יד) וְיָצָא [3604]כַּבָּרָק חִצּוֹ, עָנָן דָּא שְׁכִינְתָּא כְּלִילָא מִשְּׁבְעָה עֲנָנֵי כָּבוֹד, דְּבָהּ מִתְכַּסְיִין קָלִין וּבְרָקִין, וּמִסְטָרָא דִימִינָא אִתְקְרִיאַת עֲנָנָא, וּמִסְטָרָא דִשְׂמָאלָא עַרָפֶל, [3605]הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כ כא) וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִי"ם. וְעוֹד אָנֹכִי דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְרָזָא דְמִלָּה אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מְנַחֲמְכֶם (ישעיה נא יב), אִימָּא עִלָּאָה אָנֹכִי לְעֵילָּא, אָנֹכִי אִימָּא תַּתָּאָה לְתַתָּא וְעַל תַּרְוַיְיהוּ אִתְמַר (דברים לב לט) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא, [3606]כְּשִׁמְךָ אלהי"ם כֵּן תְּהִלָּתֶךָ עַל קַצְוֵי אֶרֶץ (תהלים מח כא).

הָא הָכָא פִּקּוּדָא קַדְמָאָה, [3607]וְלֵית פִּקּוּדָא דְלָא אִתְיְיהִיב בְּדְחִילוּ וּרְחִימוּ דְאִיהוּ ב', וְדָא ב' [3608]מִן בְּרֵאשִׁית, דְּחִילוּ וּרְחִימוּ, וְאִינוּן ב' עִלָּאָה ב' תַּתָּאָה, ב' עִלָּאָה הָא אִתְמַר דְּאִיהוּ דְחִילוּ וּרְחִימוּ, ב' בַּתְרָאָה (נ"א תתאה) תּוֹרָה וּמִצְוָה, וְאִיהִי ב' מִבָּרָ"א, בְּהִפּוּךְ אַתְוָון אֵבֶ"ר, [3609]אִיהִי מִצְוָה בְּכָל (נ"א דכל) אֵבֶר וְאֵבֶר, פִּקּוּדָא קַדְמָאָה

[3600] **מאינון שבע קלין.** הידועין, קול ה' בכח כו', והן קלות וברקים דיצחק כליל באברהם אחת ושתים וקל שפר קול השפר יעננו בקול, רואים את הקולות גם כן כלילן כחדא וכמו שאמרו בזהר פרשת בראשית י"ז א' וכמה דחשך כו' הכי לילה כו', ומה שאמרו בגמרא (ברכות ו ע"ב) ה' קולות, ורואים את הקולות - קולות דמעיקרא - שפיר הוא דאינן אלא ה' חסדים וה' גבורות, ובהנך ב' הוא כלילותם, ולפי מה שכתבתי במקום אחר דקול השביעי הוא באימא וכ"מ כאן לא חשיב שהוא שרשם ויסוד כלילותם, ובמקום אחר כתבתי ענין הז' קולות, אחד - הוא קול פנימי, קול גדול ולא יסף, ג' - חג"ת הוא הקול בפה, ג' - נה"י הוא היוצא לחוץ עד מקום גבולו, ומשם חוזר לאחור והוא בת קול, וזה שאומר ואיהי הות כו' בת הי' כו':

[3601] **קול דברים כו'.** [נכתב בצדו בכתב יד קדשו. כן הוא בבהיר ג' ב' עיין שם בארוכה, אבל שם אמר ז' קולות עם מלכות, ועל כולן רואין הקולות, לבד עלאין - (דברים ד יב) קול דברים כו', ואמר שם דקול אחד מז' קולות - היה בארץ, שנאמר (דברים ד לו) מן השמים השמיעך כו' ועל הארץ כו' ודבריו שמעת מתוך האש - זהו קול האחרון עיין שם] (הרבה צריך עיון, דהא חשב שם בפרשה שבעה קולות לבד זה, וכבר אמר מאינון שבע קלין והוא עם אימא כמו שאומר למטה שביעאה באימא כו', ועוד מה שאמר ועל אימא עלאה כו'. הא כל ז' קלין כן לבד בת קול וכמו שמפרש והולך אבל בת כו', ועוד מאי על אימא עילאה הוה ליה למימר ועלה כו', ועוד קול דברים איננו באותה פרשה, ונראה שטעות סופר וכן צריך לומר, דכל חד וחד קלא עלאה כו' ספירן עילאין). ועלייהו אתמר קול דברים אתם שומעים ותמונה אינכם כו'. רוצה לומר על הז' קלין דלמעלה:

[3602] (מתל"ה) **קול דברים אתם שומעים כו'.** עיין מה שכתבתי שם, אבל הענין כי אימא עלאה - קשר המרכבה, שהיא סיומא דג"ר וחותם דילהון, כמו שכינתא תתאה לז"ת, לכן הן ב' ההי"ן, ב' נוק', שכינתא עלאה ותתאה, וא' - ראש ז"ת, סוד הדעת, והיא שביעאה לון בזה, וזה שאומר דא קלא, רוצה לומר קול דברים הן ג"ר כמו שאומר בספר הבהיר ועיין תיקון כ"ב, ואמר ועל אימא אתמר כו' רוצה לומר אע"ג דהיא תמונה דכל ג"ר, כמו מלכות לז"ת, מכל מקום אינכם רואים כו', מה שאין כן בבת קול, דשם (במדבר יב ח) תמונת ה' יביט, (במדבר ז פט, דברים ה כ) את הקול, ו' קולות עם שביעאה דעלייהו, ו' דכליל לון:

[3603] **ברקים מסט' כו'.** גם כן כלילא משבעה, דכמו דכלילין כלהו בעמודא דאמצעיתא - כן כלילין בצדיק, וכן בשכינה ועיין לעיל ב' ב' ושאר מקומות:

[3604] **כברק חצו.** חצו ידוע שהוא בצדיק כמו שאומר לעיל מ"ב א' והא קשת לגבך כו' תלת ו' ו' ו' כו', רוצה לומר שכתיב (שמואל א כ כ) שלשת החצים צדה כו', תלת טפין יורה כחץ, ועיין לעיל סוף תיקון י"ד כ"ה ב' תלת יודין דאינון כו' פתח ר"ש כו' חד ב"נ צדיק שמיה כו' עיין שם בדבריו:

[3605] **הה"ד ומשה כו'.** האלהים דייקא:

[3606] **כשמך כו'.** תהלה הוא בבינה כמו שכתוב (ישעיהו מח ט) ותהלתי אחטם לך:

[3607] **ולית פיקודא כו'.** רוצה לומר לכן כל הפקודין כלולין בבראשית:

[3608] **מן בראשית דחילו ורחימו.** רוצה לומר אלו הן ב':

[3609] **איהי מצוה כו'.** וזהו ב', בכל אבר דתורה - היא מצוה שם וכנ"ל:

אִיהוּ אָנֹכִי יהו״ה אלהי״ך (שמות כ ב), וְאִיהוּ ב׳, דְּחִילוּ וּרְחִימוּ, [3610]אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ (ויקרא יט ג) מִסְטְרָא דְּדָחִילוּ, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ (שמות כ יב) מִסְטְרָא דְּרַחִימוּ, [3611]וְתַרְוַיְיהוּ אִינּוּן זָכוֹר וְשָׁמוֹר.
תְּפִלִּין דְּרֹאשׁ וּתְפִלִּין דְּיָד, אַבָּא תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא (נ״א על רישא) [3612]דְּאִיהוּ רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת (תהלים קיט קס) עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִמָּא תְּפִלִּין [3613]דְּיָד דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, אַבָּא וְאִמָּא תְּפִלִּין דְּמָארֵי עָלְמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ דְּאִינּוּן בְּרָא וּבְרַתָּא אִינּוּן תְּפִלִּין דִּילָן.
[3614]וְעוֹד נָתִי״ב תְּלִיתָאָה דְּאִיהוּ נְבוּאָ״ה, בֵּיהּ פָּקוּדָא תְּלִיתָאָה דְּאִיהוּ נְבוּאָ״ה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ג) וַיֹּאמֶר אלהי״ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, חָמֵשׁ אוֹר אִינּוּן, [3615]וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (יחזקאל א א) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אלהי״ם, [3616]אִימָּא עִלָּאָה מַרְאֶה סְתִימָא דְּלֵית בָּהּ דְּמְיוֹן, אִימָּא תַּתָּאָה מַרְאֶה בְּאִתְגַּלְיָיא דְּאִית בָּהּ דְּמְיוֹן, וַעֲלָה אִתְמַר (הושע יב יא) [3617]וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, אֲדַמֶּה אִיהִי דְּמְיוֹן לְכָל נְבִיאַיָּא, וּלְכָל חַד כְּפוּם חֵילֵיהּ, וּבְגִין דְּאִיהִי שְׁלִטָּא עַל כָּל מֶרְכָּבוֹת דִּלְתַתָּא, וְעַל כָּל כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, וְאִלֵּנִין וּדְשָׁאִין, וְעַל כָּל עוֹפֵי שְׁמַיָּא וְחֵינָן וְאַרְעָא, וְנוּנֵי יַמָּא, בְּגִין דָּא אִתְקְרִיאַת בִּשְׁמָא דְּכֻלְּהוּ, מִסְטָרָא דְּחֵינָן אִתְקְרִיאַת [3618]חַיָּה, וּמִסְטָרָא דְּעוֹפִין [3619]נָּשֶׁר יוֹנָה צִפּוֹר, וּמִסְטָרָא דְּנוּנִין הַדָּג, [3620]סִטְרָא (נ״א שפחה) בִּישָׁא בְּהִפּוּכָא דָּגָה, [3621]וּמִסְטָרָא דְּעִשְׁבִין אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא שׁוֹשַׁנָּה.

[דף עח ע״א]

[3622]אַדְהָכִי הָא קָלָא אִשְׁתְּמַע בְּרוּמֵי רְקִיעִין, מָארֵי דְּאוֹצָרִין [3623]מָארֵי דְּהֵיכָלִין, אַפְתְּחוּ הֵיכָלִין הָא (דף עח ע״א) מַטְרוֹנִיתָא קָא בָעְיָא לְאַעָלָא בְּהֵיכָלִיהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא [3624]אדנ״י שְׁפָתַי תִּפְתָּח, הֵיכָלָא [3625]כְּלִילָא מִשִּׁבְעָה הֵיכָלִין, בְּהַהוּא זִמְנָא כַּמָּה נְבִיאִים סָלְקִין עִמָּהּ וּמִתְכַּנְסִים עִמָּהּ, דְּאִית נְבִיאִים וְאִית נְבִיאִים, [3626]אִית נְבִיאִים דְּאִינּוּן מָארֵי דְּבָיְתָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, וְאִית נְבִיאִים דְּאִינּוּן מָארֵי דְּבֵיתָא דְּמַלְכָּא, אִלֵּין מֵאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא וְאִלֵּין מֵאַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא, נְבִיאִים דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא אִינּוּן מִסְטָרָא דְּיהו״ה, וּנְבִיאִים דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא אִינּוּן מִסְטָרָא דְּאדנ״י, וְאִינּוּן שְׁקִילִין לְאוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה, נְבִיאִים מִסְטָרָא דְּאדנ״י מִסְטָרָא דְּיִרְאָה, וּנְבִיאִים דְּאִינּוּן מִסְטָרָא דְּיהוֹ״ה אִינּוּן מִסְטָרָא דְּאַהֲבָה.

3610 **איש כו׳.** דחו״ב כלילין זה בזה, הבן כו׳ כנ״ל:

3611 **ותרווייהו אינון זכור ושמור.** רוצה לומר או״א, וכמו שמפרש והולך תפלין דראש כו׳, וכמו שזו״נ שהן תפלין דילן נקרא זכור ושמור - כן הוא באו״א:

3612 **דאיהו ראש כו׳.** רוצה לומר, דעמודא דאמצעיתא נקרא ראש דברך אמת, שהוא אמת ליעקב, ואבא - תפלין דיליה, שנקרא גם כן ראש, ונוטל החסדים ממנו, וכן אימא בנוק׳:

3613 **דיד דאיהי כו׳.** רוצה לומר, יד נקראת שכינה, (יחזקאל ג יד, דבה״י א כח יט) יד ה׳ עלי:

3614 **ועוד נתיב כו׳.** כאן מפרש פקודא דנתיב ג׳:

3615 **ועלייהו אתמר נפתחו כו׳.** מראות הן אור, וכמו שאומר לעיל ד׳ ב׳ ואראה מראות אלקים חמש כו׳ עיין מה שכתבתי שם:

3616 **אימא עילאה מראה כו׳.** דבאימא עילאה הן ה׳ אור, וכמו שאומר לעיל ט״ו א׳ ושם בסתימו דלית גוונין, ובה׳ תתאה הן גוונין כמו שאומר שם, ורוצה לומר לכן לא כתב מה הן המראות וסתם:

3617 **וביד כו׳.** דאיהי יד כנ״ל:

3618 **חיה.** ח״י עלמין עם ה׳ דילה:

3619 **נשר כו׳.** ג׳ דרגין, בי״ע, מארי מקרא משנה קבלה, כמו שאומר בתיקוני זהר חדש ע״ד א׳ עיין שם:

3620 **סט׳ בישא כו׳.** (דה״א היא סימן הנקבה, ודג - יסוד, והיא טפלה לו) דבקדושה היא טפלה ונכללת בו אבל בס״א להיפך דהיא שלטא על דכורא כמו שאומר בזהר פרשת פנחס, לכן נקרא על שמה לשון נקבה ועיין לעיל מ״ו א׳ בארוכה:

3621 **ומסט׳ דעשבין כו׳.** עיין לעיל ס״ט ב׳ ע׳ א׳ ולקמן ריש תיקון ל״ח:

3622 **אדהכי הא קלא כו׳.** הוא קלא תניינא דנבואה כנ״ל, והוה ליה למימר בתר קלא קדמאה, אלא שהתחיל לפרש הנבואה בנתיבות:

3623 **מארי דהיכלין.** כנ״ל שהוא בהיכלין דידה:

3624 **אדנ״י שפתי כו׳.** רוצה לומר אדני, כמנין היכל, וכמו שאומר לעיל בתיקון י״ח כ״ח א׳ איהי היכלא דכל אבר ואבר, מצוה דכל אבר ואבר, אדני איהי כחושבן היכל ובג״ד איתמר (תהלים נא יז) אדני שפתי תפתח כו׳ עיין שם ושם כ״ט ב׳ אדהכי הא כו׳:

3625 **כלילא כו׳.** דאיהי בת שבע, ורוצה לומר דכולן כלילן בפסוק זה אדני שפתי כו׳ עד תהלתך שהוא בבינה:

3626 **אית נביאים כו׳.** רוצה לומר, דזה שנאמר יהי אור ויהי אור, ימינא ושמאלא, כמו שאומר לעיל ע״ו ב׳ והן אספקלריא דנהרא ודלא נהרא, והן יראה ואהבה כמו שמפרש והולך וכמו שאומר לעיל שם יראה אתקריאת מסטרא דשמאלא ואהבה כו׳:

בְּהַהוּא זִמְנָא [3627]כַּמָּה מָארֵי תַּרְעִין מִזְדַּעְזְעִין וּמִזְדַּמְנִין לְהֵיכָלָא, [3628]וְכַמָּה מָארֵי חוֹתָמוֹת, וְכַמָּה מָארֵי שְׁאֵלְתִּין, וְכַמָּה מָארֵי תְּשׁוּבוֹת, דִּבְהוֹן נָבִיא שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב, וְכַמָּה מָארֵי עֲתִידוֹת, מַה דַּהֲוָה וּמַה דְּעָתִיד לְמֶהֱוִי, וְכַמָּה מָארֵי דְעַיְינִין [3629]דְּאִינּוּן מַרְאוֹת וְחוֹזִין דִּנְבִיאִים, וְכַמָּה מָארֵי דְּאוּדְנִין דְּאִינּוּן מָארֵי דְּגַדְפִּין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א כד) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, וְכַמָּה מָארֵי דְּחוֹטָמָא דְּתַמָּן רֵיחַ, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ויקרא א יג) אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ, וְכַמָּה מָארֵי דְּאַנְפִּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ו) וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת, וְכַמָּה מָארֵי דְּקַלִּין וּמָארֵי דְּדִבּוּרִין, וּמָארֵי דַּהֲבָלִים דְּאִינּוּן לַהֲבוֹת אֵשׁ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים כט ז) קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וְכַמָּה מָארֵי דְיָדִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ח) וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, וְכַמָּה [3630]מָארֵי דְּקוֹמָה וְאִינּוּן שִׁעוּר קוֹמָה דְּכַרְסַיָּא, וְכַמָּה מָארֵי דְּאוֹת בְּרִית דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות ג יב) וְזֶה לְךָ הָאוֹת, וְכַמָּה מָארֵי דְּרַגְלִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָש�ُוב.

כָּל תִּקּוּנִין דִּנְבִיאַיָּא מִלְּבָר (נ"א מלגאו) בְּגוּפָא, בְּאַבָּרִים דְּגוּפָא, מָארֵי דְּחָכְמָה אִינּוּן מִלְּגָאו בְּמוֹחָא, וּבְגִין דָּא חָכָם עָדִיף מִנָּבִיא, וּמִמּוֹחָא תַּלְיָין ל"ב נְתִיבוֹת, [3631]וְדָא ל"ב דְּאִתְמַר לֵב מֵבִין.

הָכָא נָתִיב רְבִיעָאָה, וַיַּרְא אלהי"ם אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב (בראשית א ד), וְאִלֵּין מָארֵי קַבָּלָה, דְּמָארֵי מִקְרָא אִינּוּן פִּתְיָלָה, וּמָארֵי מִשְׁנָה זַיִת, וּמָארֵי תַּלְמוּד דְּאִיהוּ קַבָּלָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, (ס"א [3632]נֵר) אוֹר.

נָתִיב חֲמִשָּׁאָה, [3633]וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (בראשית א ד), מַאי הַבְדָּלָה הָכָא בְּנִבּוּאָה, אֶלָּא כַּמָּה נְבִיאֵי שִׁקְרָא אִינּוּן מִסִּטְרָא דְּחֹשֶׁךְ, דְּאָזְלִין בְּאַוִּירָא לְאַטְעָאָה בְּנֵי נָשָׁא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּיֵהֵא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.

נָתִיב שִׁתֵּיתָאָה וַיִּקְרָא אלהי"ם לָאוֹר יוֹם (שם ה), אוֹר וְחֹשֶׁךְ, דְּכַר וְנוּקְבָא אִינּוּן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ה) לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, וְאִית חֹשֶׁךְ מִסִּטְרָא דְּדַכְיוּ וְלֵילָה מִסִּטְרָא דְּדַכְיוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קלט יב) גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר כַּחֲשֵׁכָה כָּאוֹרָה, וְחֹשֶׁךְ אִיהִי נוּקְבָא דְּמַקַּבֵּל מִנְּהוֹרָא דְּאִיהוּ אוֹר דְּכַר, כְּגַוְונָא דְּסִיהֲרָא דְּמַקַּבֶּלֶת מִן שִׁמְשָׁא, וְתַרְוַיְיהוּ אִינּוּן אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנַהֲרָא וְאַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּלָא נַהֲרָא, וְאִית חֹשֶׁךְ דְּסִטְרָא אָחֳרָא דְּאִית בָּהּ הַבְדָּלָה וְלַאו חִבּוּרָא, וְהַהוּא אוֹר אִיהוּ כְּמוֹחָא בֶּאֱגוֹזָא.

[3634]פְּקוּדָא רְבִיעָאָה לְאִתְעַסְקָא בְּאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה, וּלְאַפָּרָשָׁא בָּהּ [3635]בְּשִׁית דַּרְגִּין, בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר טוּמְאָה וְטַהֲרָה כָּשֵׁר וּפָסוּל, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ו) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם, בֵּין מַיִם דְּדַכְיוּ דְּטַהֲרָה הֶתֵּר כָּשֵׁר, וּבֵין מַיִם דְּמָסָאֲבוּ דְּאִינּוּן אִסּוּר טָמֵא פָּסוּל, דְּאִינּוּן מֵי בּוֹרוֹת נִשְׁבָּרִים מַיִם סְרוּחִים מַיִם מְטוּנָּפִין, [3636]וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, וְהַאי רָקִיעַ דְּאַפְרִישׁ

[3627] **כמה מארי תרעין כו'.** כמו שכתוב שפתי תפתח, וכמו שאומר לעיל תיקון י"ח וכן חותמות על תרעין וכלהו בפה, תרעין הן השפתים שנאמר שפתי תפתח וכמו שאומר לקמן למ"ד א' וזכאין שפוון דאינון תרעין דהיכלא כו', וחותמות הן פתוחי חותם והוא פתיחו דפומא, וכן שואל ומשיב הוא בפה, והן ה' מוצאות שהן ד', וכמו שאומר בסוף תיקון י"ח עיין מה שכתבתי שם, והן כמו שאומר בריש פרשת ויקרא תשורי מראש אמנה מראש שניר כו', ובזהר פרשת משפטים קכ"ג א' אמר שם גם כן ד' תיקונים בפה עיין שם, והן שבכאן, וכולן הן דעת, שהוא בפומא, והוא במקום כתר, ובמקום חו"ב אמר וכמה מארי עתידות מה כו', וכמו שאומר לקמן בתיקון מ' ובההוא זמנא כו' ממה דהוו מסטרא כו' ועיין מה שכתבתי שם:

[3628] **וכמה מארי כו'.** חשיב כל תיקונין דגופא, ועיין לעיל תיקון י"ח בארוכה:

[3629] **דאינון מראות כו'.** שהן נו"ה, אספקלריא דנהרא ודלא נהרא, והן פתחון וסגרון בפתיחו דעיינין ובסגירו כמו שאומר לעיל כ"ז ב':

[3630] **מארי דקומ'.** דכתיב בהו וגויתו כתרשיש בתיקון י"ח כ"ח ב':

[3631] **ודא לב דאתמר כו'.** דבבינה גם כן ל"ב אלקים:

[3632] **נר.** והוא אור, וזהו האור כי טוב, דרגא דמשה רבינו עליו השלום כי טוב הוא, והוא קבלה למשה:

[3633] **ויבדל כו' באגוזא.** רוצה לומר ויבדל הוא הבדלה בין סטרא דקדושה ובין ס"א, ויקרא אלקים הוא חיבור אור וחשך דקדושה, וכמו שאומר לקמן דעמודא דאמצעיתא מפריש בין הקדושה לס"א, ומחבר ימינא ושמאלא דקדושה, וזה שאומר כאן ואית כו' ואית כו', וכאן הוא סיום יום ראשון:

[3634] **פקודא רביעאה כו'.** הוא מאמר ג' דיום השני, ולפי שמאמר השני בו ב' פקודין, אחד במאמר ואחד בנתיבות כנ"ל - הוא רביעי:

[3635] **בשית דרגין באיסור כו'.** והרקיע הזה הוא מטטרו"ן בשית אתוון דיליה, ו"ק דיצירה שבהן מקנן ז"א בו"ק, ולכן הוא בשית דרגין, והנה הוא עץ הדעת טוב ורע, חציו טוב וחציו רע, החסדים שבו - טוב, והנה בו"ק - ג' חסדים וג' גבורות, והן ג' טוב, היתר, טהרה, כשר, וג' להיפך, והוא המבדיל בין מים, והוא הרקיע שנברא ביום שני כמו שאומר בזהר חדש י"א א' ר"א שאל לריב"ז וא"ל האי רקיע דאתברי בשני מאי הוא א"ל רזא עלאה הוא דברא קב"ה ממנא תחת ידיה ובחר ביה ושלטיה על כל חילי שמיא כו' אריב"ז הוא דכתיב ביה כבוד אל והוא מטטרון שר הפנים כו'. והוא עץ הדעת טוב ורע כידוע בכמה מקומות, וזה שאומר והאי רקיע דאפריש ביניהו כו':

[3636] **ועלייהו איתמר לא י"ל אלהים אחרים על פני.** דהוא מארי דאפיא, ועליו נאמר (שמות לג כג) ופני לא יראו, כמו שאומר

בֵּינַיְיהוּ דָּא רָקִיעַ דְּעַל רֵישֵׁי חֵיוָון, (ס"א וְדָא מטטרו"ן) [3637]דְּמִסְטָרֵיה אִתְּמַר (יחזקאל א כב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ.

וְדָא נַתִּיב שְׁבִיעָאָה. [3638]וְאִית רָקִיעַ לְעֵילָּא מֵרָקִיעַ, וְדָא צַדִּיק דְּאַפְרִישׁ בֵּין מַיִין נוּקְבִין לְמַיִין דְּכוּרִין, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בֵּיהּ, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם) וַיַּעַשׂ אלהי"ם אֶת הָרָקִיעַ, וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ, וְדָא נַתִּיב שְׁבִיעָאָה צַדִּיק.

[דף עח ע"ב]

נַתִּיב תְּמִינָאָה וַיִּקְרָא אלהי"ם לָרָקִיעַ שָׁמָיִם (שם), וַיִּקְרָא אלהי"ם דָּא אִמָּא עִלָּאָה, לָרָקִיעַ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ בֵּין יְמִינָא (דף עח ע"ב) וּשְׂמָאלָא וּכְלִיל תַּרְוַיְיהוּ, [3639]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר, וְאִינּוּן עֶרֶב דְּיִצְחָק וּבֹקֶר דְּאַבְרָהָם.

תקונא תלתין וחד

[3640]בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א שְׁתֵּ"י, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (רות א יט) וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם וְגוֹמֵר, וְאִינּוּן תְּרֵי תּוֹרוֹת אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה, וְעוֹד תְּרֵי לוּחוֹת אֲזִלוּ לְטוּרָא דְּסִינַי, מִיָּד וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן (שם) אִזְדַּעְזַע כָּל עָלְמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כ יח) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקֹּלֹת וכו' וַיַּרְא הָעָם וַיָּנֻועוּ, וְאָמְרוּ הֲזֹאת נֶעֱמִי, דָּא אִיהוּ נְעִימוּ דְּאוֹרַיְיתָא, מִיָּד אִתְּמַר (שם לב יט) וַיְשַׁבֵּר אוֹתָם תַּחַת הָהָר, פֻּרְחַת אוֹרַיְיתָא מִתַּמָּן, וְאָמְרַת (רות א כא) אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי לְטוּרָא דְּסִינַי, וּכְעַן וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יהו"ה, מְלֵיאָ"ה מָלֵ"א י"ה, וּכְעַן פָּרַח מִנִּי מָלֵ"א י"ה [3641]דְּאִיהוּ יה"ו, וְאִשְׁתְּאַרַת ה' יְחִידָה אֵל"ם, נֶאֱלַמְתִּי דוּמִ"ָּה (תהלים לט ג), דו"ם י"ה, הֶחְשַׁתִּי מִטּוֹב דְּאִיהוּ ו'.

דָּבָר אַחֵר וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן גּוּף וְנֶפֶשׁ, לְאָן אֲתַר אָזְלִי, לְבֵי קְבָרָא, גּוּף אִתְדַּן וְאִתְרַקַּב, נֶפֶשׁ אִתְּמַר בָּהּ (רות ג ז) [3642]וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב.

קָם סָבָא חַד וְאָמַר, בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא [3643]חֲזוֹר בָּךְ, עָרְפָּה אִיהִי גּוּף, רוּת אִיהִי נֶפֶשׁ, שׁוּתָפוּ דִּילָהּ [3644]נָעֳמִי

שם בזהר חדש ועוד אריב"ז כמה נצטער ההוא גברא דכתיב ביה (במדבר יב ז) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, למחזי חד שמשא דמשמשא קמיה, ולא אתייהבת ליה רשותא, דכתיב (שמות לג יח) הראני נא את כבודך, אמר ריב"ז הוא דכתיב ביה כבוד אל והוא מט"ט שר הפנים כו' כנ"ל:

3637 **דמסטריה אתמר ודמות כו'.** כמו שאומר שם בזהר חדש אר"ה האי רקיע כו', הוא הרקיע הידוע למעלה שעל ראשי החיות דכתיב ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא, אמר ר' יצחק האי חיות, חיה כתיב חדא, למה נאמר ראשי, אר"ה אית חיה חד רבא ושליטא כו':

3638 **ואית רקיע כו'.** הוא כמו ביום ראשון, שהבדל דשם - ויבדל בין הקדושה לס"א, ואח"כ ויקרא אלקים כו' - שניהם דקדושה, ואח"כ ויהי ערב כו', וכן כאן, דרקיע דכאן הוא באצילות, צדיק, ושניהם בקדושה, וההפרש דכאן לפסוק ראשון - דכאן אמר בין המים כו' מעל לרקיע, דמ' שהן מ"ד ומ"נ ועיין לעיל תיקון י"ח ל"ז א' צדיק אפריש כו' ובתיקון ה' ט"ו ב' רקיע באמצעית כג"ד א' ועלה כו':

3639 **הה"ד ויהי כו'.** וכלהו הוו ביום ראשון אלא דכאן הכל בגבורת' וביום א' בחסדים:

3640 **תיקון ל"א. בראשית ברא שתי ועלייהו כו'.** כמו שאומר בזהר חדש רות ס"ה ב' בזמנא דבעא הקב"ה למיהב אורייתא לישראל, נטל תורה שבכתב ותורה שבעל פה ואזל הוא לשאר עמין ולא בעו כו' הה"ד ותלכנה שתיהם עד בואנה בית לחם, לאן הלכו לשאר עמין, עד דקיימו לישראל על טורא דסיני, כיון דנחתו תורה שבכתב ותורה שבעל פה מיד ותהום כו' אזדעזע כו' וכל העם רואים כו':

3641 **דאיהו יה"ו.** דמלא הוא וא"ו כמו שאומר בתיקון ל"ח ו' מלא שרביט, וכמו שאומר שם דאלהים הוא אותיות הוי"ה, י"ה - הן הן בעצמן אלא דשם מסטרא דנוק', נוק' על דכורא, ובהוי"ה - מסטרא דדכורא, דכורא על נוק', וכמו שאומר בתיקון נ"ב צ' א', ומלא - הוא ו', וה' אותיות דאלקים הוא ה' בתראה, דלית לה מגרמה כלום, רק שבאין בתוכה י"ה ומלא, והיא מלאה דומיא דוא"ו שהוא מלא, ועכשיו שהלכו מלא עם י"ה - נשארת אלם, והוא אותיות דידיה, רשימו דיליה, וכמו שאמרו שימני כחותם כו' כהאי חותם אע"ג דאזיל הכא והכא מכל מקום נשאר רשימו דחותם בה, אלא שהוא בהיפוכא - אלם, כמו שהוא מרושם, והיא אלם בלא קול - ו', וזהו נאלמתי - על ה"א בתראה, דומיה - על י"ה, החשיתי - על ו', כמו שמפרש והולך, ושם אלקים כולל כל השמות, כולל אהי"ה אדני כמו שאומר להלן, כולל הוי"ה כנ"ל עם ה' אותיות, וכן כולל עם ה' אותיות הוי"ה אדנ"י, מנין אמן, וזה סוד האלקים הרועה אותי כו', וכולל מ"ם ה"א דשמא מפרש כמו שאומר להלן בתיקון כ"ו, וכן שם הוי"ה כולל הכל כידוע כי ה' הוא אלקים:

3642 **ותגל מרגלותיו.** רוצה לומר, ותגל - דאזלת נע ונד ואזלת בגלגולא:

3643 **חזור בך.** דלית כאן גופא אלא נפשא ונשמתא כמו שמפרש והולך:

3644 **נעמי כו'.** נעם עילאה, ואלימלך - יו"ד, כמו שאומר למטה נשמתא לנשמתא, וכליון - יצר הרע בעלה דגופא ומנהיגו כמו

נִשְׁמַת חַיִּים, מַחְלוֹן רוּחָא, גּוּפָא דְּאִיהִי עָרְפָּה [3645]חָזְרָה עוֹרֶף לְגַבֵּי נְשָׁמָה (נ"א שכינתא), נֶפֶשׁ אִתְדַּבַּק בָּהּ בְּנִשְׁמָתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (רות א טז) בַּאֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ [3646]בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין בְּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה.

[3647]דָּבָר אַחֵר בַּאֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ בְּגָלוּתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין בְּמִשְׁכָּבָא דִּילָךְ בְּגָלוּתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שיר ג א) עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת, [3648]עִמָּךְ עַמִּי אֵלִין יִשְׂרָאֵל, וְאֱלֹהִי"ך אֱלֹהָ"י דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֱלִימֶלֶךְ דָּא י', נָעֳמִי דָּא ה', מַחְלוֹן ו', רוּת בָּהּ אִתְדַּבְּקַת ה' וְאִתְעֲבִידַת תּוֹרָה, וַעֲלָהּ אִתְמַר (שיר ב יב) [3649]וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ.

[3650]עָרְפָּה אִימָא דְּעֶרֶב רַב, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות לד ט) [3651]כִּי עַם קְשֵׁה עוֹרֶף הוּא, דְּחָזְרַת לְסָרְחָנָה, [3652]וְחָזְרַת עֹרֶף לְגַבֵּי חֲמוֹתָהּ, [3653]כִּלְיוֹן בַּעְלָהּ דְּעָרְפָּה, יֵצֶר הָרָע דְּאַתְיָא כְּלָיָיה מִנַּיהּ לְעָלְמָא, וְאִיהוּ כִּלְיוֹן, [3654]וְאִתְתֵּיהּ לִילִית כְּלָיָיה.

[3655]נְשָׁמָה וְנֶפֶשׁ כַּד בַּר נַשׁ אִיהוּ מְחוּיָיב בְּחוֹבִין וּמִתְגַּבְּרִין עַל אֲבָרִים, נִשְׁמַת חַיִּים אִסְתַּלְּקַת מִן גּוּפָא, וְנֶפֶשׁ אִשְׁתְּאֲרַת תַּמָּן, וְאִתְמַר בָּהּ (רות ג ז) [3656]וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו, לְגַבֵּי מָאן לְגַבֵּי צַדִּיק וְדָא בְּרִית מִילָה, דְּאִיהוּ בּוֹעֵז ב"ו עַ"ז תַּקִּיף עַל יִצְרֵיהּ, וַיָּמָד שֵׁשׁ שְׂעוֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ (שם טז), שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ (שיר ה טז), שַׁוְּאַת לוֹן עֲלָהָא לְאַגָּנָא עֲלָהּ, וְאוּקְמוּהָ [3657]וַתַּלְכְנָה שְׁתֵּיהֶם בִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וַעֲלַייְהוּ אִתְמַר (רות ד יז) וַתִּקְרֶאנָה [3658]לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם, לֵאמֹר יֻלַּד בֵּן לְנָעֳמִי, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות ד כב) בְּנִי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל, כַּד חָאבוּ יִשְׂרָאֵל וְגָרְמוּ לְאִסְתַּלְּקָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה [3659]אִתְמַר בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה וַתִּגַל מַרְגְּלוֹתָיו (רות ג ז).

[דף עט ע"א]

דָּבָר אַחֵר וַתַּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם, אִיהוּ [3660]מְמַלֵּל עַל גּוּפָא וְנַפְשָׁא, וּמֵרְחִימוּ דְּגוּפָא [3661]כַּד אִיהוּ בַּעַל תְּשׁוּבָה, יֵימָא נַפְשָׁא לְגַבָּהּ בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת וְשָׁם אֶקָּבֵר (שם א יז), וְלָא תָזוּז נַפְשָׁא בְּקִבְרָא מִנַּיהּ, [3662]וַעֲלָהּ אִתְמַר (משלי

שאומר להלן:

[3645] **חזרה ערף.** שזהו ערפה, וכתיב (רות א יד) ותשק ערפה - שחזרה ממנה, (שם) ורות דבקה בה, וזה שאומר נפש אתדבק כו':

[3646] **בפקודין כו' באשר תליני כו'.** שהם מסטרא דיום ולילה, ההליכה ביום ולינה בלילה, וכן רוח ונפש (קהלת א ד) דור הולך כו' והארץ לעולם, וזהו בקום עשה וזהו בשב ואל תעשה, (ישעיהו מד יג) לשבת בית:

[3647] **ד"א באשר כו' במשכבא דילך.** הן מסטרא דבנים דמנדדין עמה כמו שאומר לעיל א' ב' ואמר שם אבל אפרוחי לית כו' פקודי דעשה כו' ואינון במשכבא כו':

[3648] **עמך עמי כו'.** שהן ב' ההי"ן, וישראל הן ו', וקב"ה - יו"ד, אלקי ישראל, ומפרש והולך אלימלך כו':

[3649] **וקול התור.** גם כן בה"א ונאמר בארצנו:

[3650] **ערפה אימא כו'.** דריש כאן רות - השכינה, אימא דישראל, והיא התורה, וערפה - אימא דערב רב כו':

[3651] **כי עם כו'.** דנאמר על הערב רב כידוע:

[3652] **וחזרת עורף כו'.** רוצה לומר לגבי תשובה שהוא נעמי אחר שהיתה עמה חזרת לסורחנה:

[3653] **כליון כו'.** שהיא זונה מפתה והוא רוצח כו', ועיין לקמן תיקון ל"ז ומה שכתבתי שם:

[3654] **ואתתיה כליה.** מפרש האיך אתיא כליה מיניה, והיא הכלולה בו:

[3655] **נשמה ונפש כד ב"נ איהו כו'.** עתה מפרש על הנשמה ולמטה מפרש על השכינה:

[3656] **ותגל מרגלותיו.** דגולה ממקומה אל הרגלין, ומפרש למה לרגלין וקאמר לגבי מאן לגבי צדיק כו'.דאף דכל האברים מלוכלכין בחובין מכל מקום חותם הברית מילה קיימת ובשבילה אברהם אבינו אינו מניחו ליכנס לגיהנם ולכן היא נסתרת שם וכמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"ב דשם אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק, קוצו של ד' לבד המכניס [ברית] בבת אל אחר, דהוא עקרב דפוסק, אז מסתלקת השכינה והנפש, וכמו שאמרו לבד מי שבא על הכותית כו', וכן בקרא מרגלותיו דבועז שהוא דרגא דצדיק כמו שאומר בזהר חדש רות וכמו שמפרש והולך בו עז כו', דשם צריך זריזות גדול להשמר כמו שכתוב (תהלים מה ד) חגור חרבך כו', וקאמר מרגלותיו כמו שמפרש והולך וימד שש כו' לאגנא כו' - שהיא נקודה סתימא בו', כמו שאומר בתיקון ל"ו ושאר מקומות בששת ימי המעשה שהן לה מקיפות משית סטרין לאגנא עלה, והיא נקודה האמצעית שבתוכן, וצריך להיות סתימא מפני הנחש, יין נסך כו', והן שית פרקין דרגלין:

[3657] **ותלכנה כו'.** עכשיו דריש בשכינה גם כן:

[3658] **לו השכנות.** רוצה לומר השכינות:

[3659] **אתמר בשכינתא כו'.** גם כן כמו בנשמה דנסתרת בישראל בזכות המילה, וזה שאמרו הפייטנים הבט לברית ואל תפן ליצר, והיא מקננת אז במט"ט דהוא צדיק דלתתא, ומסתיר אותה בו"ק דיליה וכמו שאומר בתיקון ל"ו עיין שם:

[3660] **ממלל על גופא כו'.** לא קשיא דלמעלה אמר לרשב"י חזור בך - דשם מפרש ברשע - רות ונעמי, אבל כאן מפרש בבעל תשובה (ונעמי הגוף) וכמו שמפרש והולך:

[3661] **כד איהו בעל כו'.** וזהו אמירתה לנעמי שהיא תשובה:

[3662] **ועלה אתמר בהתהלכך כו'.** וזה שכתוב באשר תלכי - בעולם הזה, ותליני - בקבר, באשר תמותי כו' ושם כו', בשעת מיתה

ו כב) בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ בְּעָלְמָא דֵּין, בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמוֹר עָלֶיךָ בְּקִבְרָא, וַהֲקִיצוֹתָ לְתְחַיֵּית הַמֵּתִים (נ"א לעולם הבא) הֵיא תְּשִׂיחֶךָ, [3663]דָּא נַפְשָׁא לְגַבֵּי גּוּפָא, וּבוֹצִינָא קַדִּישָׁא אִם (דף עט ע"א) גּוּפָא [3664]לָא חָזַר בְּתִיּוּבְתָּא, וְחָזַר עוֹרֶף לְגַבֵּי תִּיּוּבְתָּא, נֶפֶשׁ אִתְפָּרַשׁ מִנֵּיהּ וְאִתְקְרֵי עָרְפָּ"ה, וְגוּפָא דָּא אִתְאֲבִיד מִתְּרִין עָלְמִין.
אָמַר לֵיהּ סָבָא סָבָא, וְהָא כַּמָּה קִבְרִין לְמַגָּנָא, וְהָא אִם גּוּפָא אִתְאֲבִיד עַל מַה תָּקוּם נַפְשָׁא לְתְחַיֵּית הַמֵּתִים, דְּהָא וַדַּאי גּוּפָא אִתְאֲבִיד, וְאִתְמַר דְּאִתְאֲבִיד מִתְּרִין עָלְמִין, וְהָא נָחִית לְנִשְׁיֵיהּ דְּתַמָּן אִתְנַשֵּׁי לְדָרֵי דָּרִין, אִם כֵּן כַּמָּה קִבְרִין לְמַגָּנָא.
אֶלָּא וַדַּאי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא יְשֵׁצֵי עוֹבְדֵי יְדוֹי, [3665]דְּוַדַּאי עָלְמָא דֵּין וְעָלְמָא דְּאָתֵי דְּאִינּוּן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִינּוּן, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד (תהלים קטו טז) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוה"ה, אַרְעָא אִתְהַלֵּךְ לִבְּנֵי יהו"ה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים (שם קטז ט), עֲלַיְיהוּ אִתְמַר עָלְמָא דֵּין וְעָלְמָא דְּאָתֵי בְּשִׁמָּא דְיהו"ה, [3666]הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם צו יא) יְ שְׁמְחוּ הַ שָּׁמַיִם וְ תָגֵל הָ אָרֶץ, אֵימָתַי בְּזִמְנָא דְּאִתְמַר לְגַבֵּי שָׁמַיִם וְהָאָרֶץ דְּסמא"ל וְנָחַשׁ, כִּי שָׁמַיִם כָּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה (ישעיה נא ו), [3667]וּלְבָתַר דִּימְחֵי לוֹן וְיֵשֵׁצֵי לְאִלֵּין מְמַנָּן דַּעֲלַיְיהוּ, מִיָּד יְחַדֵּשׁ לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, דְּיִתְמַחוּן בְּגִין אִלֵּין מְמַנָּן בִּישִׁין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם סו כב) כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה וְגוֹמֵר, וְכֻלָּא בְּגִין דְּלָא יִשְׁתַּצּוּן עוֹבְדֵי יְדוֹי, דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין וְגוּפִין דְּאִתְאֲבִידוּ מִתְּרִין עָלְמִין, [3668]וְאִלֵּין עֲתִירִין דְּבָגְלוּתָא, בְּגִין דְּהַאי עָלְמָא אִיהוּ דִלְהוֹן.
אֲבָל מִסְכְּנֵי דְּאִינּוּן צַדִּיקַיָּא, טוּבָא דִלְהוֹן לְאִינּוּן עָלְמִין טָבִין, דִּי בְהוֹן אִתְבְּרִיאוּ תְּרֵי תּוֹרוֹת אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה, דְּאַגְרָא דִלְהוֹן תַּמָּן וּבְגִין דִּלְתַתָּא דְּאֶרֶץ הַחַיִּים, תַּמָּן גּוּפִין לְנִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין דְּאִתְבְּרִיאוּ בִּשְׁמָא דַיהו"ה, [3669]וְגוּפָא דְמֹשֶׁה דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דברים לד ז) לֹא כָהֲתָה עֵינוֹ וְלֹא נָס לֵחֹה מִתַּמָּן הֲוָה, וּבְגִינֵיהּ הֲוָה אִיהוּ בָּעָא רַחֲמֵי דְּלָא יְמוּת וְיִפּוֹק מִנֵּיהּ, [3670]וְלָא עַל גּוּפָא דְּהַאי עָלְמָא דְּאִתְקְרֵי סַנְדָּל לְגַבֵּיהּ, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר לֵיהּ (שמות ג ה) שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ.
[3671]וְאָדָם וְחַיָּן וּבְעִירָן וְעוֹפִין דְּתַמָּן אִינּוּן עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְאִינּוּן בְּדִיּוֹקָנָא עִלָּאָה דְּאִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן בְּמֶרְכַּבְתָּא (יחזקאל א י) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וְגוֹמֵר, דְּאִינּוּן בְּעִירִין עִלָּאִין [3672]עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (ישעיה סד ג) יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ, וְתַמָּן עֵץ חַיִּים דְּמָאן דְּאָכִיל מִנֵּיהּ אִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ג יב) וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם.
וְתַמָּן כָּרְסְיָין דִּי דַּהֲבָא וְכַסְפָּא וְאַבְנִין יְקִירִין, וְעַרְשִׁין דְּכַסְפָּא וְדַהֲבָא, וְרַמַּ"ח פִּקּוּדִין דְּמַנִּי לוֹן מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל בְּהַאי עָלְמָא, [3673]לְדַכָּאָה רַמַּ"ח אֵבָרִים דְּהַהוּא גּוּפָא, וְגוּפָא דְּהַאי עָלְמָא שְׁפֵלָא אִיהוּ סַנְדָּל לְנִשְׁמָתָא, דְּאִתְטַנַּף (נ"א ואתטנפת) בְּזוּהֲמָא דְּהַאי עָלְמָא.

וקבורה, דהן יומי דדינא רבא - מכל מקום שם תהיה ותשמרהו:

[3663] **דא נפשא לגבי גופא.** רוצה לומר מה שכתוב היא תשיחך, וכן כל הפסוק תנחה כו' - הכל עלה:

[3664] **לא חזר בתיובתא נפש אתפרש מיני' ואתקרי ערפה.** רוצה לומר הנפש, אבל הגוף נקרא כליון, וזה שאומר וגופא דא כו':

[3665] **דודאי עלמא דין כו'.** שהן ו"ה של שם, כמו שאומר בריש תיקון כ"ב, ובהן זוכות גוף ונפש של צדיקים, אבל של רשעים וכבודי לאחר כו', כמו שאומר בזהר חדש רות נ"ט א' שנאמר כל הנקרא כו' וכדוגמא כו' ולסטרא דמסאבו כו' אני רמז כו', והן תרין עלמין הנ"ל ולכן אתאבידו מתרין עלמין וכן נפשא אזלא נע ונד ותגל כו':

[3666] **הה"ד ישמחו כו'.** בראשי תיבות:

[3667] **ולבתר דימחי כו' מיד כו'.** רוצה לומר שאז יחדש לאלין גופין ונפשין, שתבלה הרע שבהן, וכל הרע יכלה:

[3668] **ואליך עתיריך כו'.** מפרש למה אתאבידו מתרין עלמין, ואמר משום דהאי עלמא כו' שהן מסטרא דס"ם ונחש, שהן שמים וארץ דנחש, שהן ימלחו ויבלו, אבל צדיקים - לית להו כלום בהאי עלמא, ושמים וארץ שהן דילהון - הן גן ועדן, גן - הוא ארץ, ועדן - שמים, כמו שמפרש והולך והן נגד תורה שבכתב ובעל פה כמו שמפרש והולך:

[3669] **וגופא דמשה כו'.** דהוא זכה בחיים מה שזוכין הצדיקים לאחר מיתה - לגוף של גן עדן:

[3670] **ולא על גופא כו'.** דכבר הסיר ממנה בסנה כמו שמפרש והולך:

[3671] **ואדם כו'.** הן ד' חיות וכמו שמפרש והולך:

[3672] **עליה אתמר יעשה כו'.** רוצה לומר בעדן, כמו שאמרו בסוף פרק ה' דברכות, ובזוהר:

[3673] **לדכאה כו'.** וזה שאומר דנעשה לו שם לבוש מן המצות, והוא גוף הנ"ל, וזה שכתוב (בראשית ב טו) לעבדה ולשמרה:

שמתי כאן את דברי הגר"א שנדפסו בסוף הקדמה ראשונה בדף י"ח ע"ב:

תקונא תלתין ותרין

[3674]הָא [3675]הָכָא עֶשְׂרִים וּתְמַנְיָא זִמְנִין דְּאִתְפַּרַשׁ בְּרֵאשִׁית, וַעֲשַׂר אֲמִירָן, וּתְלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין - הָא שַׁבְעִין,

---

[3674] **תיקון ל"ב בראשית כו' הא הכא כו'.** בגירסא דידן עד כאן ל"א תיקונין, אבל התיקונין הם מהופכים ויתרים ועוד חסרים הרבה תיקונין. אבל הגירסא הנכונה הוא **הא הכא כ"ח זמנין דאתפריש בראשית ועשר כו' הא שבעין וצריך לפרשא לון.** וכ"ח דמשלים לשבעין - הוא כ"ח עובדא דבראשית דפסוק ראשון ודמתן תורה (והן כ"ח פרקין דכלילן בעשר אצבעאן, כ"ח מ"ה, כמו שאומר לעיל ל"ט א' ב', והן עשר אמירן), כ"ח נקודין - שעל ידם גם כן נשלמין נ' שערי בינה, וכידוע שעם כ"ב הוא נו"ן, ועם מ"ב הוא ע"ב, והכל אחד.

והוא ענין נפלא, שמפרש התיקונין בתיבת בראשית, מכאן עד סוף התיקונין - הכל על ספר הראשון, שהוא עד **זה ספר,** שהוא סיום ספר הראשון, והוא עד ק"כ א', שם סיום התיקונין. ואגב שמסיים, מתחיל לפרש רק התחלת ספר השני, תיבות **דזה ספר** עד קל"ד ב', **ד"א זה ספר כו',** ומשם ואילך אינו שייך כאן כלל, רק ליקוטים מזהר חדש. ואפשר לומר דגם שם הוא אגב, אבל הנכון שאינו מהספר.

ומפרש בתיקון זה מאמר הראשון מעשרה מאמרות. וכאן שייך מה שאומר בתיקון למ"ד **אלקים דא נתיב קדמאה כו',** ואינו מפרש שם רק נתיבות ומאמרות דשני ימים הראשונים שם, שהן ח' נתיבות וג' מאמרות, והשאר חסר שם. וכאן מפרש בפרטות. ומכל מקום חסרין כמה נתיבות באמצע.

והעשרה מאמרות מפרש הכל בפקודין, והן: א' אנכי ולא יהיה לך, דבדיבור אחד נאמרו, כמו שמפרש והולך כאן (אע"ג דבריש תיקון ל' קאמר דיראה הוא מאמר ראשון, וכן הוא בזהר פרשת בראשית - כאן כולל יראה בנתיב הראשון, בתיקון ל"ג, והכל בתיבת בראשית, וכן כולן. ב' אהבה, כמו שאמרו בתיקון ל' ופרשת בראשית), **ומאמר ב' פקודא דנבואה,** רוצה לומר, הראשון להאמין בשם יתברך, השני להאמין בתורה. ג' להתעסקא באורייתא דבעל פה. ד' יחודא. ה' פריה ורביה. ו' צדקה. ז' למלעי באורייתא - רוצה לומר לחדש, וכמו שאומר שם בזהר פרשת בראשית גם כן. ח' תוצא, אמר **דאלין ע"ה כו',** רוצה לומר, פקודא לעסוק בדרך ארץ, שטוב עם התורה. במאמר ט' נעשה - אמר **למגזר גיורא,** ולהניח תפלין עשה עיקר הפקודא, אבל בזהר פרשת בראשית אמר זה במאמר ח', ובמאמר ט' הוא להניח תפילין שכולל שם ושם שני פקודין. ומאמר יו"ד אמר (הנה נתתי כו' היא צלותא, מצמיח חציר כו' ועשב לעבודת כו', ועיין בתיקון נ"א), בזהר פרשת בראשית אמר - ליתן מעשר, ששם הוא מאמר העשירי, אלא דהזוהר סבירא ליה בפרשת ויקרא כמאן דאמר לא טוב היות כו' - הוא מאמר העשירי, ואין להאריך כאן.

וסדרן של התיקונין: אחר תיקון ל"ג - תיקון ל"ז על פסוק והארץ כו', והוא הכל תיקון אחד, וזה שאומר שם **ברית ודאי כו' דחילו כו',** ואחרי זה תיקון כ"ה כ"ו - שהוא תיקון אחד, **ורוח כו'** ומסיים **בזמנא דייתי פורקנא כו'.** ותיקון ל"ח **פתח ואמר כשושנה כו' בזמנא דיהא פורקנא כו',** ואחרי זה בהקדמה ט' ב', בפיקודא במלת בראשית דאיהי אהבה, והוא מאמר ב', ואח"כ תיקון ל"ו, ואח"כ תיקון ל"ט ותיקון מ', וכמו שכתבתי בתיקון ל', והוא על נתיב ד' וה'. ושם מפרש גם כן מאמר ג'. (חוזר וכולל בתיקון מ"א בבראשית). ושם שייך מה שאומר בדף ק"א ע"א **אר"א יומא חד הוינן כו'** עד סוף תיקון ס"ז. ואח"כ תיקון מ"א ותיקון מ"ב, ואח"כ תיקון מ"ט **לכלול יחודא בבראשית,** ואח"כ תיקון מ"ד עד סוף תיקון מ"ח - שהוא מפרש עד סוף ויכולו. וחסר מהתיקונים נתיבות הרבה.

ואח"כ תיקון נ' **פתח כו', ועלייהו אתמר אלה תולדות כו',** ומסדר והולך כל התיקונין על הסדר - בתיבת בראשית - כל הפסוקים, עד תיקון ע', עד **זה ספר** - לבד תיקון ס"ו שהוא שלא במקומו כנ"ל. והן ע' תיקונין: ל"ב נתיבות, ועשרה מאמרות - שהן נכללים גם כן באלקים, ואח"כ עוד כ"ח כנ"ל - והן כ"ח אלקים מויכלו עד זה ספר. והן ע' תיקונין שעל זה סידר רשב"י זה הספר. ומפרש והולך, על כל שם - תיקון אחד: תיקון נ' על פסוק אלה כו' ביום כו'. תיקון נ"ב על פסוק וכל שיח כו' כי לא המטיר כו'. תיקון נ"ב ואד יעלה כו' ויצר כו'. תיקון נ"ג ויטע כו'. תיקון נ"ד ויצמח כו', וכל הנהרות כולל שם. ואח"כ בפסוק ויקח כו', שמגיע לשם, חוזר ומתחיל תיקון אחר - תיקון נ"ה, והוא על סוף תיקון נ"ד - ויקח ה' אלקים לעבדה בפקודין כו' ודא זכרונות כו', ואח"כ תיקון נ"ו על ויצו כו', כמו שמפרש והולך **דאתמר בהון ויצו כו',** ושם צ"ג ב' אבל לתתא אתמר ביה ומעץ הדעת כו', ושם צ"ד מפרש ויאמר ה' אלקים לא טוב כו', וחסר שם תיקון על זה, ושם צריך להיות תיקון ל"ד **ב' נוק' פתיחא כו'** על זה, ואח"כ תיקון נ"ז על וייצר כו', ותיקון נ"ח ויפל כו', ושם מפרש גם כן פסוק ויבן כו', וחסר גם כן תיקון אחד, ואח"כ תיקון נ"ח על והנחש כו' (כולל בתוכו גם כן ה' תיקונים, ואח"כ תיקון נ"ט) ומפרש בתוכו פסוקים ויאמר אל האשה כו', שהן ד' תיקונין, וכוללן בתיקון ס', ואח"כ תיקון ס"א על וישמעו כו', וכולל גם כן תיקון ויתחבא כו', ואח"כ תיקון ס"ב על ויקרא כו', ואח"כ תיקון ס"ג וס"ד על ויאמר כו' ויאמר כו', ואח"כ תיקון ס"ה ויעש כו', ואח"כ תיקון ס"ו על הן האדם כו', ואח"כ תיקון ס"ח וישלחהו כו' וגם תיקון ס"ט נכלל בו לתיקון אחד עד סופו, עד שמגיע כי שת לי כו' והוא תיקון ע'.

ויש עוד י"א תיקונין, וכמה תיקונין בזהר חדש, ועוד תיקונין הרבה, אבל הכלל - שהן ע' תיקונין, על ע' שמות הנ"ל עם המאמרות, כנ"ל, והן שבעין שנין דאזיל, נ' שנין - ת"ק פרסה מה' ספירות, ושנים - נטיל מאו"א, שהן דיליה, ומשלים לע'. ולכן עשרים מהם הוא עם שם הוי', שהם דאו"א, אבל מכל מקום הן דאלקים, והם יין, ע' אנפין, נ' וכ', ועוד ל' הויו"ת - כ' עם אלקים דאו"א, ויו"ד לבדן - דא"א, דשם ואין אלקים עמדי, דשם כולו רחמים פשוטים. ועיין בזהר פרשת משפטים קכ"ג א', ע' נהירו דע' אנפין כו' מא' נהיר כו' ק' כמה דע' שבעין כו', וע"כ הוא ספר הראשון (שכולל כל התורה), ונכלל הכל בתיבת בראשית.

וידוע שכלל הכל הוא שבעה, והן עשר, שג"ר נכללין כאחד, שאו"א לא מתפרדין לעלמין, וכתר עליון הוא אין, ואין נגלה אלא באו"א, וכלל הכל הוא בג', בין למעלה בין למטה, שי"ק - אחד, והן ג' שמות הידועים. וכן בי"ע - ג' דמקננן בהן כו', וכן האדם ג' - נר"נ, וכן המשכן, והעולם שנה נפש, וכן כולם. ובכל התורה נכלל כל מה דהוי ויהוי כו', והכל נכלל בז' ימים הראשונים, וכולו נכלל בפסוק ראשון - בז' תיבות, ונכלל גם כן בתיבה הראשונה - בו' אותיות, ונקודה היא היא השביעית, כמו שאמרו כאן

וְצָרִיךְ לְפָרְשָׁא לוֹן.

[3676]פָּתַח וְאָמַר בְּרֵאשִׁית [3677]מַאֲמַר קַדְמָאָה לְכֹלָּא, וְאִיהוּ כְּלִיל תְּרֵין דִּבּוּרִין אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ (שמות כ ב) דְּאִתְמְרוּ בְּדִבּוּרָא חֲדָא, [3678]וְתַרְוַיְיהוּ ב', א' אָנֹכִי, ב' לֹא יִהְיֶה לְךָ, וְכֹלָּא אַת חָד, וְאִיהִי ב' מִבְּרֵאשִׁית.

[דף עט ע"ב]

[3679]אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי מָאן דְּאִית לֵיהּ עַבְדָּא וְאַפִּיק לֵיהּ לְחֵירוּ מִשְׁעִבּוּדֵיהּ, אִית לֵיהּ לְרִבּוֹנֵיהּ לְשַׁבְּחָא גַּרְמֵיהּ בְּמַפְקָנוּתָא לְחֵירוּ לְעַבְדֵּיהּ, וְכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאָמַר לְאַבְרָהָם (בראשית טו יג) כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ וכו' אִית לְשַׁבְּחָא גַּרְמֵיהּ כַּמָּה זִמְנִין אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (שמות כ ג), אָמַר לֵיהּ (דף עט ע"ב) רַבִּי שִׁמְעוֹן הָכִי הוּא וַדַּאי, אֲבָל הָכָא לָא מְשַׁבַּח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גַּרְמֵיהּ דְּאַפִּיק לוֹן מִן גָּלוּתָא, [3680]אֶלָּא חַמְשִׁין זִמְנִין אַדְכִּיר

בכמה מקומות, והן ג' כללים, בראשית - באו"א, נקודה בהיכליה, ושם מתחיל הגילוי דז"ת, ד"ו פרצופין כידוע, וכתר עליון נעלם בתוכן, ולכן מתחיל בב', שאלף אין. ואח"כ בפסוק ראשון, והוא בו"ק - ז' תיקונים דז"א. ואח"כ והארץ כו' עד סוף ויכלו - הכל בנוק', וכמו שאמרו בספרא דצניעותא והארץ תנינא לאו בחושבן, ומההוא דאתלטיא כו', ושם מתחיל י"ג תיקונין דילה, וכל מעשה בראשית הוא בארץ הלזו, וכמו שאמרו בזהר פרשת בראשית, וכמו שאמרו בריש פרק ג' דחגיגה, ואח"כ מתחיל אלה כו' - גם כן בג' דרגין דבי"ע, אלה - ספר הראשון, הכל בבריאה, ושם עץ הדעת וקין והבל, הכל שם כידוע, והוא ספר אחד עם בראשית, דלא מתפרדין. ואח"כ זה ספר - ד' ספרים עד משנה תורה, והן נגד יצירה שמקנן ז"א בתוכו, והוא ד' אותיות הויה, ד' פרשיות שבתפילין, וכתר דיצירה הוא בריאה כידוע, והוא קוצו של יוד, ולכן ספר בראשית מונין אנו ספר אחד עם זה ספר, שהוא י' בכללו.

ואח"כ משנה תורה, שמשה מפי עצמו אמרן - במלכות שמקנן בעשיה, אדני, תפלין של יד, שהוא בית החמישי, כמו שאומר לעיל ט' א', וזהו אלה הדברים, שהיא בה, והיא משנה תורה, ויש בה עשר סדרים - בעשר ספירות שלה, דברים הוא כתר מלכות, סוף במדבר אלה מסעי - מלכות של ה' כתר שלה, כמו שהוא בכל עולם, והוא שרש לכל הספר. ואתחנן - הקדמה למצות, ושם התחלת התורה, כמו שאומר בספר יצירה, ושם יו"ד - עשרת הדברים. עקב - שכר התורה. ראה - התחלת המצות, עולם חסד יבנה. שופטים - אלקים שופטים בארץ, ושם משיח בן דוד. תצא - כל גופי תורה, אחת מג' פרשיות שכולל רוב גופי תורה, ובאלו שלשה - הכל מצות. תבא - ברכות וקללות, נצח ישראל כו'. נצבים - גם כן, אבל הבטחות בסופן, וגם מלכות בה, כידוע, שמלכות בהוד - הוד מלכות, ועיין בזהר פרשת בראשית (כ"א ב') ואתעכב עד שמואל כו' וע"ד כל מילוי הוה כו' לבתר בהוד אימתי כו'. שירת האזינו - ידוע, ויהי שירו חמשה ואלף, אין אומרים שירה כו', יצא סוד - סוד ה' ליראיו. וזאת הברכה - ידוע, ושם נתברכו י"ב בקר דילה, וזאת - כללותם, אשריך ישראל כו' ואתה על במותימו תדרוך, אבן דאתגזרת כו', מלכות דעשיה. ונראה שמכאן ואילך צריכים להיות ע' תיקונין, וחוזר גם כן מה שאמר ברמז ובקיצור, והסופרים השמיטו - שסברו שהם יתרים, לכך יש הרבה על ע' תיקונים, וגם חסרים עוד:

[3675] (מתל"ה) **הכא תלתין זמנין כו'.** צריך להיות זה תיכף אחר תיקון למ"ד, ותיקון ל"א אינו שייך, דבתיקון ל' מפרש שם כל הל"ב נתיבות וי' אמירן רק שחסר שם כמו שכתבתי שם, וכבר כתבתי שם שצריך להיות הא כ"ח זמנין כו', והמעתיק טעה שראה שלשים תיקונים וכתב תלתין ואינן אלא כ"ח כי תיקון אחד צריך להיות בהקדמה:

[3676] **פתח כו' תרין דבורין.** שהמאמרות הן על פקודין, והוא מאמר הראשון של עשרת הדברות שנאמר בדבור אחד, וכן כאן נבראו שנים במאמר אחד - שמים וארץ, והן זו"נ, אנכי ולא יהיה לך כמו שאומר בזהר פרשת יתרו צ"א א' אנכי ולא יהיה לך אתמר ברזא דאורייתא, ודא איהו זכור ושמור שהן גם כן בדבור אחד, והן כללא דמצוות עשה ומצוות לא תעשה, והן ראשית מצוות עשה ומצוות לא תעשה, וכוללן, וכמו שאומר שם אלין אינון תריסר פקודין עלאין דכלילין רל"ו פקודין אחרנין, דאינון ברזא דאנכי - כללא דזכור כו', לא יהיה לך - ברזא דשמור, בשס"ה פקודי אורייתא כו':

[3677] **(מאמר קדמאה לכולהו.** רוצה לומר, לפי דרומז גם כן על דברות הראשונות, וזה שכתוב בראשית - במאמר הראשון ברא כו', וכן זה שכתוב ב' ראשית - שב' נכללו במאמר הראשון בין כאן בין שם):

[3678] **ותרווייהו ב' א' אנכי ב' לא י"ל וכלא את חד ואיהי ב' מבראשית.** ורוצה לומר, ושניהם כלילין במאמר אחד כנ"ל, וכן שניהם כלולין באת חד - ב' דבראשית, שהוא שנים, ולכך התחיל התורה בב' - לפי ששנים נאמרו בדבור ומאמר אחד:

[3679] **אר"א וכי מאן כו'.** כתב זה כאן להודיעך שאנכי - ברזא דשמים, ולא יהיה לך - ברזא דארץ, כי ידוע שיש מ"ט פנים וע' פנים, והן שם מ"ב ושם ע"ב כידוע, ושם מ"ב הוא בדכורא, וע"ב - בנוק', ועיין בזהר פרשת תרומה קל"ג ב', ושער הנו"ן לא נמסר למשה, וזהו (תהלים ח ו) מ"ע"ט מאלקים, והוא (ברכות לד ע"ב) יי"ן המשומר בענביו - ע"נ"ב, וזה שאומר כאן אשר הוצאתיך - ברזא דנש"ב, ולא יהיה לך - ברזא דע', כמו שאומר למטה דאית בה ע' אנפין לשזבא כו', ובחושן ואפוד - בהיפוכא, ועיין בזהר פרשת פקודי רל"א ב':

[3680] **אלא חמשין זמנין כו'.** והנה יש תשעים פעמים לשון הוצאה, אבל לא חשיב כי אם אותן שאמר הקב"ה לאמרן לישראל, וזה שאומר ובגין דא אדכיר חמשין כו', ואלו הן, א' ב' - והוצאתי אתכם, המוציא אתכם, שמות ו'. ג' - הוצאתי את צבאותי, י"ב. ד' ה' ו' ז' ח' ט' י' - זכור את. הוציא. היום. עשה. כי ביד. בחזק. כי בחזק. י"א י"ב - וידעתם. בהוציאי אתכם, ט"ז. י"ג - אשר הוצאתיך, כ'. י"ד - כי בו, כ"ג. ט"ו - אשר הוצאתי ,כ"ט. ט"ז - כי בחודש, ל"ד. י"ז - אשר הוצאתי, ויקרא י"ט. י"ח - המוציא, כ"ב. י"ט - בהוציאי אותם, כ"ג. כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד - אשר הוצאתי, כ"ה ג' פעמים כ"ו ב' פעמים. כ"ה - אשר הוצאתי, במדבר ט"ו. כ"ו כ"ז - בנבואת בלעם שנאמר וכה תדבר, וחזר משה כו' אל מוציאו, אל מוציאו. כ"ח כ"ט - ויוציא אתכם. ויוציאך, דברים ד'. לְמ"ד ל"א - אשר הוצאתיך. ויוציאך ה'. ל"ב ל"ג ל"ד - אשר הוציאך. ויוציאנו. ואותנו, ו'. ל"ה ל"ו - הוציא. אשר הוציאך, ז'. ל"ז - המוציאך, ח'. ל"ח - אשר יצאת, ט'. ל"ט - אשר יצאתם, י"א. מ' מ"א - המוציא. המוציאך. מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה - הוציאך.

בְּאוֹרַיְיתָא יְצִיאַת מִצְרַיִם, לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא בְּדַרְגָּא דְּאַפִּיק לוֹן דְּאִיהוּ יוֹבְלָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ויקרא כה יא) יוֹבֵל הִיא [3681]שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, וְאִינוּן חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה דְּאִתְמַסְרוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי בַּר חַד דְּלָא אִתְמַסַּר לֵיהּ, וּבְגִין דָּא אַדְכִּיר חַמְשִׁין זִמְנִין בְּאוֹרַיְיתָא יְצִיאַת מִצְרַיִם. אָמַר הָא וַדַּאי אִתַּיִּשַּׁב דַּעְתָּאי.

מָאן אֱלֹהִים אֲחֵרִים, [3682]אִלֵּין מְמַנָּן דְּשַׁבְעִין אוּמִין דְּפַלְחֵי כּוֹכְבַיָּא, וְסמא"ל וְנָחָ"שׁ הָא ע"ב, בְּגִין דָּא יְהִיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְיתָא מִימִינָא דְּאִיהִי חֶסֶד וּמִשְּׁמָאלָא דְּאִיהִי גְּבוּרָה, וְאִית בָּהּ שַׁבְעִין אַנְפִּין לְשֵׁזָבָא מִשַּׁבְעִין אוּמִין, [3683]וְאוֹרַיְיתָא אִתְיְיהִיבַת מִמַּיָּא וְאֶשָּׁא דְּאִינוּן תְּרֵין, לְשֵׁזָבָא לְיִשְׂרָאֵל מִסמא"ל וְנָחָשׁ דְּאִינוּן מִמַּיָּא וְאֶשָּׁא, [3684]וּבְגִינַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, וְלָקֵבֵל שַׁבְעִין אוּמִין שַׁבְעִין נְפָשׁ, [3685]וּמָאן דְּעָבַר עַל שַׁבְעִין אַנְפִּין דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִתְּמַר לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, שָׁלְטִין שַׁבְעִין מְמַנָּן וְאוּמִין דְּיֵצֶר הָרָע [3686]עַל שַׁבְעִין נְפָשׁ.

יצאת. את יום צאתך. מועד צאתך. מ"ו מ"ז מ"ח - בדרך בצאתכם ממצרים, כ"ג כ"ד כ"ה. מ"ט - ויוציאנו, כ"ו. נו"ן - בהוציאו אותם, כ"ט. והן כ"ה בדברי השם יתברך, וכ"ה בדברי משה במשנה תורה וספר בלעם שנאמר כאמרן מפי עצמו, וכמו שאמרו (מגילה לא ע"ב) משה מפי עצמו כו', וזהו שאמר כ"ה וכ"ה דשחרית וערבית, ונזכר עוד חמשים פעמים עם לשון העלאה כו', ועיין בזהר פרשת תצוה בסתרי אותיות שאמר שם והן ברזא דמאה:

[3681] **שנת החמשים שנה.** וכתיב (ויקרא כה י) וקראתם דרור - עלמא דחירו:

[3682] **ואית בה שבעין כו'.** רוצה לומר בתורה, שע' אנפין שהוא עמודא דאמצעיתא והוא ע"ב, וכן הוא יעקב ובניו - ע' נפש, וכמו שאמרו המפרשים דיעקב אשלים לשבעין, ואברהם ויצחק מימינא ושמאלא הן ע"ב, וכן הוא בע"ב שמות - שהן ע', עם אנ"י וה"ו, והן בראשי השמות, וכן בקידוש עם י"ום ה"ששי, וכן הוא בס"א - ע' אומין מסטרא דאמצעיתא, וס"ם ונחש, והן ע"ב אומין, ע' אומין שנפלגו, וב' אומין שהבטיח השם יתברך לאברהם וליצחק, והן ישמעאל ועשו (פירוש עמלק), ושרים דלהון ס"ם ונחש כידוע מן ההוא זונה דמפתי לבני נשא, וההיא דמרגיז וקטיל, רוצה לומר והם שלא רצו בלא תרצח ולא תנאף, וכן במזלות דילהון, חמה באמצעיתא ממונה על ע' אומין פלחי כוכביא כידוע, ולכן הם עובדים ומונין לחמה, ולפני חמה - מאדים, מזלו של עשו, ולאחריה - נוגה, מזלו של ישמעאל, וכמו שאמרו האי מאן דבנוגה כו', וכן בסטרא דקדושה, על החמה חקוקין ע' שמות, ומאדים ונוגה - נגד אברהם ויצחק, וכן הוא באדם, ע' ערקין דכבד, ומרה וטחול, ונראה שהע' ערקין - כולם משמשין למרה, דכבד וטחול הן מקומן של עשו וישמעאל כידוע, והן שנבראו בב"ד, היא - נבראת מארת חסר, והוא - בשני, ביומא דזוגות שאין מתחילין בב"ד, והן שנצטוינו דלא לחרוש בשור וחמור, חמור - מימינא, חמור דאברהם, (בראשית כב ה) פה עם החמור, ושור המועד, וסיומא דילהון - נחש בשמאלא ועקרב בימינא, ושלא לזווגן, לכן במזלות עקרב בדרום, התחלת הדרומים, כי טלה ומאזנים הם אמצעים, ושור בצפון, ועל זה אמרו (ערובין נו ע"א) עגלה בצפון ועקרב בדרום, דלא כהמפרשים, וכן הוא בפרק בתרא דברכות רישא דעגלה, ולכן חמרא אפילו בתקופת תמוז קרירא ליה כי מזלות הדרומים הן קרים כידוע, שהקב"ה המזיג אותן, שמים - הן בדרום, ואש - בצפון, ושור הוא להיפך דאמרינן בריש פרק ב' דסנהדרין אם תור כו' ידמוך ישלח משכיה, שלא מצינו כן בכל בריה שבאדר ישלח משכיה מחמת החום שאף שבבוקר הוא קר מאד שגם החמור נתחמם מחמת המשא רק שחוזר ונתקרר כמו שאומר שם ברש"י, וכן הוא בנחש ועקרב כמו שאמרו בפרק ב' דע"ג חמימי לעקרבא וקרירי לזיבורא וחילופא סכנתא, וזה שאמרו בסוף ברכות וגמירי אי לאו עוקצא דעקרבא דמנח בנהר דינור, לפי שהוא מצונן הרבה, וכן מצאתי למהרש"א שפירש כן שם, והוא מזל כימה וכן כתב שם הרש"א דלא כרש"י, ולהכי נטלין מכימה - לפי שנידונו ברותחין, וכן נידונין בגיהנם נגד ב' הנ"ל, חצי השנה באש וחצי בשלג, והוא נגד ו"ק דדכורא ונוק' (וזה שאמרו (ברכות יז ע"א) שאור שבעיסה ושעבוד מלכיות, והן ב' עונשין - גיהנם ושעבוד מלכיות, שעבוד מלכיות נגד ע' אומין פלחי כוכביא, וגיהנם נגד ב' הנ"ל, והן נגד תורה ומצות כמו שאומר למטה, ואע"ג דאמרינן (ילקוט שמעוני בראשית טו עז) שאברהם בירר לו המלכיות - היינו בביטול תורה, וכמו שאמרו (אבות ג ה) כל המקבל עליו עול תורה כו' וכל הפורק כו', וזה שאמרו (ילקוט שמעוני בראשית יד עו) הראה לו ד' כו') וכן הוא בקדושה, שלכן הם ששה חדשים ימות החמה וששה ימות הגשמים, והן רישי דרגין למעלה למעלה, התחלת חו"ג, שראשי נמלא טל קווצותי כו' מליא טלא כו' בוצינא כו':

[3683] **דאורייתא אתייהיבת כו'.** כמו שכתוב (דברים לג ב) מימינו אש, והיא בעצמה שבעין, והיא (שם) דת למו, דשרשן ע' נפש, ע' משפחות (וזהו למו, ודת עם ע' - הוא דעת, ת"ת כמו שאומר לעיל בתיקון כ'):

[3684] **ובגינייהו כו'.** רוצה לומר ע"ב הנ"ל:

[3685] **ומאן דעבר על כו'.** רוצה לומר על מצוות עשה ולא תעשה, הן ס"ם ונחש, ימינא ושמאלא, וכמו שאומר לקמן בתיקון מ"א וכמה דאברהם דאיהו ימינא יומא כו' הכי נמי מיצחק דאיהו כו', ועל לימוד התורה שהוא דרגא דאמצעיתא ואית בה ע' אנפין - עבר על אלהים אחרים דע' אומין, והן ג' דרגין שנתן לנו השם יתברך, תורה ומצוות עשה ומצוות לא תעשה, והן ע"ב כנ"ל:

[3686] **על שבעין נפש.** רוצה לומר, אם רובן של ישראל - אז שלטין כו', דבישראל אית בהו ע' בחינות של ע' נפש וב' של אברהם ויצחק, שאלו ג' אבהן הן כלל נשמות ישראל, וכן הן כלל התורה, וכן באדם, על מצוות עשה ולא תעשה שלטין בנפשא ונשמתא כבד וטחול, ועל התורה - ע' ערקין כנ"ל:

וְכַמָּה[3688] גִּלְגּוּלִין יֵתוּן לְבַר נַשׁ עַל חוֹבִין אִלֵּין, וְאִם לָא חָזַר בַּר נַשׁ בִּתְיוּבְתָּא בְּאִלֵּין גִּלְגּוּלִין, הַהוּא גּוּפָא נָחִית בַּאֲבַדּוֹן, גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה אִצְטַבַּע בְּגַוָּון חִוָּור, וְרָכִיב נַפְשָׁא בְּסוּסְיָא חִוָּורָא דְּאִיהוּ גּוּפָא, אִם חָזַר בִּתְיוּבְתָּא אִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה א יח) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ, וְאִם לָאו יֵתֵי בְּגִלְגּוּלָא תִּנְיָינָא, וְרָכִיב בְּסוּסְיָא סוּמְקָא, וְאִם חָזַר בִּתְיוּבְתָּא אִתְמַר בְּחוֹבָא דִּילֵיהּ (שם) אִם יַאְדִּימוּ כַתּוֹלָע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ, וְאִם לָא, אִתְחַזַּר אִתְגַּלְגַּל בְּגִלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה, וְרָכִיב בְּסוּסְיָא יְרוֹקָא וְדָא גּוּפָא.

וְאִינּוּן מַזָּל אַרְיֵה מַזָּל שׁוֹר מַזָּל נֶשֶׁר, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל א"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, וְאִם שְׁלֹשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ (שמות כא יא) לְנַפְשָׁא בְּתַלַת גִּלְגּוּלִין, דְּעָבִיד לָהּ שְׁאֵר כְּסוּת וְעוֹנָה, וְיָצְאָה חִנָּם[3690] אֵין כֶּסֶף (שם), וְעַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ (עמוס ב א), וְעַל אַרְבָּעָה דְּאִיהוּ מַזָּל אָדָם לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ,[3691] דְּלָא יְקַלְקֵל לְצַדִּיקָיְא.

וְעֹשֶׁה חֶסֶד לַאֲלָפִים (שמות כ ה),[3692] אֲלָפִים וַדַּאי, תְּלַת גִּלְגּוּלִין בְּהוֹן אִיהוּ רָווּחַ תְּלַת אַלְפִּין[3693] דְּאִינּוּן עָלְמִין דִּכְסוּפִין,[3694] וּלְמָאן לְאוֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו (שם ו), לְחַיָּיבַיָּא דְּאִינְהוּ לָא יַחְזְרוּן בִּתְיוּבְתָּא[3695] בִּתְלַת גִּלְגּוּלִין אִלֵּין, אִתְמַר בְּהוֹן (ויקרא כג לא)[3696] וְהַאֲבַדְתִּי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִקֶּרֶב עַמָּהּ, אָמַר רַבִּי אִם כֵּן אָנָה נָחִית, אֶלָּא שֶׁבַע אַרְעִין אִינּוּן, וְסָלְקִין לְשֶׁבַע שִׁבְעִין לָקֶבֶל שִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וְשֶׁבַע אַרְעִין אִינּוּן אֶרֶץ אֲדָמָה אַרְקָא גֵּיא צִיָּה נְשִׁיָּה

[3687] **וכמה גלגולין כו' גלגולא קדמאה כו' ועל ארבעה כו'.** ורוצה לומר שזה שאומר שם באותו הדיבור כי אני כו' פוקד כו', והן הן גלגוליו וכמו שאומר בזהר פרשת יתרו צ"א ב' פוקד כו' אילנא חדא דאינציב חדא כו', ומה שאומר למטה ועל ארבעה לא כו' רוצה לומר אם בא בגלגול רביעי לא יחזור עוד, וכן הוא בפשטא דקרא על עון הרביעי לא אשיבנו, ורוצה לומר בגלגול הרביעי, ועיין מה שכתבתי לקמן, וכמו כן בזוהר שם א' ורזא דא תחת שלש רגזה ארץ ותחת ארבע כו', שאז לא תוכל שאת, והן ד' קליפין, רוח סערה כו', שבראשונה אדם הוא בטוב ורע דנוגה, ואח"כ נכנס בג' האחרים, וכיון שנכנס בכל ד' אבות נזיקין ויצא מד' מדרגות שבקדושה - אין לו תקנה, ועיין מה שאומר להלן, ורוצה לומר בזה כאן שהן מה שכתוב, פסל וכל תמונה - א'. אשר כו' - ב'. ואשר כו' - ג'. ואשר כו' - ד'. וטעות סופר מה שכתוב בזוהר שם לא תעשה לך חד כו', והן ד' מזלות, פסל הוא אדם, אשר בשמים - דרך הנשר בשמים, ואשר בארץ - הנה נא בהמות אשר עשיתי עמך כו', ואשר במים כו' - הוא אריה שבמרכבה הוא אריה דמיא, מכב"י כידוע, ופירוש לא תעשה לך - שלא תעשה לעצמך, וכמו שאומר שם בזוהר שפסל - רוצה לומר פסולת, שהוא ס"א. וכן הם ד' לאוין שבאותו הדבור לא יהיה לך, ולא תעשה, ולא תשתחוה, ולא תעבדם:

[3688] (מתל"ה) **וכמה גלגולים כו'.** עיין מה שכתבתי שם דזה שכתוב פסל כו' שהן כו' ומה שאמר ג' - לא חשיב פעם ראשון, דלא נקרא גלגול, ומה שכתוב פעמים שלש - היינו לגלגל, וכמו שאמרו בכמה מקומות, וכן הוא גלגול אדם בג' אבהן, והן ד' חיות הנ"ל, שאבהן הן ג' חיות כידוע, ואם לא נתקן בג' גלגולים - הוא נכרת ונחית בס"א, מרכבת הנחש, ועיין לעיל ס"ד ב' ובג"ד אוקמוה כו' ארבע רשימו דאריה כו' ואיהו נחש דמליל כו' ובאלין פרצופין דחויא כו', וכן הוא בזהר פרשת ואתחנן פן תשחיתון ועשיתם כו', שהוא אותו הלאו דלא תעשה פסל, ופרט שם בפרטות, במקום פסל וכל תמונה קאמר פסל כו' תבנית זכר כו', והוא אדם ביצירה הראשונה, ובמקום בשמים ממעל - אמר שם תבנית כל צפור כו', ובמקום אשר בארץ - אמר תבנית כל בהמה כו', וכמו שאמרו א"ע ע"פ וידעת כו' שמה שכתוב בשמים ממעל - הוא ממעל על ראש האדם, ובארץ מתחת - רוצה לומר מתחת האדם, וכמו שכתוב בפרשת תבא והיו שמיך כו' והארץ אשר כו', ובמקום במים אמר תבנית כל דגה כו'. ואמר תבנית כל רומש - הוא הנחש כנ"ל, דבעשרת הדברות אמר בציווי, ובנחש לאחר מיתה לא שייך, מה שאין כן שם שאמר אם תשחיתון ואז ועשיתם לכם. ואמר בכל אחד - כל, שהד' חיות הן הכוללים אותם, מה שאין כן באדם שאין שם רק הוא לבדו - לא נאמר כל:

[3689] **ואינון מזל כו'.** והן תלת גלגולים - מצד ג' אבהן, וגלגול הרביעי הוא דאדם, והוא מזל אדם, וג' גלגולין הוא דרוח, יה"ו, אבהן, אבל רביעי - דנפש, ה' אחרונה דלא אזלא בגלגולא, והארץ לעולם עומדת, לשבת בית, עיגולא כו':

[3690] **אין כסף.** רוצה לומר אין לה בעלמין דכסופין, וכמו שאומר למטה דאינון דכסופין:

[3691] **דלא יקלקל לצדיקיא.** שהנפש כיון שנתקלקלה - נכנסה כולה בקליפות, ואין לה תקנה, ורק תקלקל הדור, וכן כל אבדון וכרת - הכל בנפש, והאבדתי את כו':

[3692] **אלפים ודאי תלת כו'.** רוצה לומר, שלשה אלפין שבשם מ"ה - הן שלשה מזלות, ודמות אדם, הרביעי - שם מ"ה כולו, והוא מש"ה - ש' דאבהן, ומ"ה. ובתיקוני זהר חדש אמר לאלפים ממש - שגלגולא דאדם הוא עד אלף, וכמו שכתוב (תהלים קה ח) דבר צוה כו', דבר - ידוע, וזה שאומר ועושה חסד לזכאה אפילו לאלפים, שהוא גלגולא הרביעי, ומצרפו עד אלף פעמים:

[3693] **דאינון דכסופין.** רוצה לומר, למה קורא לכל גלגול אלף לפי שמרויח בכל גלגול אלף עלמין דכסופין:

[3694] **ולמאן לאוהביו כו'.** וזה שאומר למעלה שדורש קרא דפוקד כו' ועושה כו':

[3695] **בתלת גלגולין.** רוצה לומר שלשה פעמים שנתגלגל וכנ"ל:

[3696] **והאבדתי כו'.** כמו שמפרש והולך שבע ארעין כו' ותמן כו', וההוא דנחית לאבדון - לא סליק לעלמין, שלכן נקרא אבדון, והיא ארץ תחתית דנוק' דס"א - נגד הנפש, שלכן נאמר את הנפש, והיא ס"מ דסמא"ל כמו שאומר לעיל בריש תיקון כ"ד סם דאל אחר כו' נחש, והכל יתוקן - לבד הנחש, וזהו שחיטתו לעתיד לבא, וישאר חלק דקדושה לבד, ודי לחכימא. ואף שבשאול נאמר גם כן יורד שאול לא יעלה, עם כל זה נאמר מוריד שאול ויעל. והענין, כי בזמן הזה - יורד שאול לא יעלה, אבל בזמן ממית ומחיה אז מוריד שאול ויעל, ומוריד - כמו שאמרו שיוריד הצדיקים לשם להעלותן, לכן קרח וסייעתו שירדו לשאול מצפין על ביאת המשיח ושואלין אותו אימתי יעלה אותן כו', ופשטא דקרא על הקבר וכן הוא בזמן אחד בתחיית המתים יעלו עם הגופים מקברם:

תֵּבֵל, וְאִינּוּן שֶׁבַע מִדּוֹרִין דְּגֵיהִנָּם, הַהִיא נַפְשָׁא דְּלָא חָזְרָה בִּתְיוּבְתָּא בְּאִלֵּין תְּלַת, נָחִית לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמָדּוֹרִין דְּגֵיהִנָּם אִלֵּין, וְתַמָּן אִתְנַשֵּׁי לְדָרֵי דָרִין.
וְאִם הוּא צַדִּיק אִתְמַר בֵּיהּ (משלי כד טז) כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם, אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְאִם הוּא צַדִּיק אַמַּאי נָחִית תַּמָּן, [3697]אֶלָּא בְּגִין לְאַפָּקָא [3698]מִתַּמָּן כָּל נַפְשָׁא וְנַפְשָׁא מֵאִלֵּין דְּהִרְהֲרוּ בִתְיוּבְתָּא וּמֵתוּ בְּקִצְרוּת שְׁנִין, וְאִיהוּ טָרַח בְּגִינֵיהּ, דָּא אִיהוּ מַאֲמַר קַדְמָאָה דְּאִיהוּ בְּרֵאשִׁית.

תקונא תלתין ותלת

[דף פ ע"א]

[3699]בְּרֵאשִׁית דָּא פִּקּוּדָא קַדְמָאָה, דְּאִתְרְמִיז בְּל"ב שְׁבִילִין, דְּאִינּוּן ל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, כ"ב אַתְוָון [3700]וַעֲשַׂר אֲמִירָן דְּאִתְכְּלִילָן בֵּהּוּ, תִּקּוּנָא קַדְמָאָה יְרָאָה, וַעֲלָהּ אִתְמַר (תהלים קיא י) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יהו"ה, [3701]דְּאִית דְּחִילוּ וְאִית דְּחִילוּ, יִרְאַת יהו"ה דָּא שְׁכִינְתָּא מַלְכוּת קַדִּישָׁא, [3702]יִרְאָה רָעָה דָּא רְצוּעָה לְאַלְקָאָה לְחַיָּיבָיָא, (דף פ ע"א) וּמַאי נִיהוּ סַם הַמָּוֶת דְּסִמְא"ל, נוּקְבָא דִּילֵיהּ, יִרְאַת יהו"ה אִיהִי אַגְרָא לְמָאן דְּנָטִיר פִּקּוּדִין דְּלָא תַעֲשֶׂה, יִרְאָה רָעָה אִיהִי רְצוּעָה לְאַלְקָאָה לְמָאן דְּאַעֲבַר עֲלַיְיהוּ.
[3703]קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר אֶלְעָזָר בְּרִי, אִית מָאן דְּדָחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּיֵיחוּן בְּנוֹי וְיִסְגֵּי עוּתְרֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, וְאִי חָסֵר מֵהַאי לָא דָחִיל לֵיהּ, הַאי לָא שַׁוִּי לֵיהּ יִרְאַת יהו"ה לְעִקָּרָא, אֲבָל מָאן דְּדָחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעָאקוּ, הָא דָּא שַׁוִּי יִרְאַת יהו"ה בֵּיהּ לְעִקָּרָא, דְּתַלַּת דַּרְגִּין אִינּוּן דְּיִרְאָה, אִית יִרְאָה בֵּין בְּטִיבוּ בֵּין בְּעָאקוּ, וְאִית יִרְאָה דְּדָחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּטִיבוּ וְלָא בְּעָאקוּ, וְאִית יִרְאָה דְּלָא שַׁוִּי לָהּ עֲלֵיהּ לְעִקָּרָא בֵּין לְטִיבוּ בֵּין לְעָאקוּ, צַדִּיק גְּמוּר שַׁוִּי לָהּ עֲלֵיהּ לְעִקָּרָא בֵּין לְטִיבוּ בֵּין לְדִינָא, בֵּינוֹנִי שַׁוִּי לֵיהּ עֲלֵיהּ לְטִיבוּ וְלָא לְדִינָא, רָשָׁע גְּמוּר לָא שַׁוִּי לֵיהּ עִקָּרָא לָא בְּטִיבוּ וְלָא בְּדִינָא.
וּשְׁכִינְתָּא אַמַּאי אִתְקְרִיאַת יִרְאָה, דְּהָא הִיא מִסְטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְנְטִילַת, אֶלָּא כְּמָה דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא נָטִיל מֵרַחֲמֵי וְדִינָא דְּאִינּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, הָכִי אִיהִי נָטְלָא מִתַּרְוַיְיהוּ, מִסְטְרָא דִּשְׂמָאלָא דָּא אִתְקְרִיאַת יִרְאָה פַּחַד יִצְחָק, דְּמִסְטְרָא דִּימִינָא אַהֲבָ"ה אִתְקְרֵי, [3704]וְדָא פִּקּוּדָא תְּנִינָא דְּאִתְמַר בָּהּ (ירמיה לא ב) וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד.
וּמִתְּרִין סִטְרִין אִלֵּין אִתְקְרֵי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אוֹר [3705]וְנֵר, וּשְׁכִינְתָּא אוֹרָה, אֲבוּקָה. אוֹרָה, לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה (אסתר ה טז), אֲבוּקָה, הָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין [3706]דְּצַדִּיקִים קַיְימִין שְׁכִינְתָּא כְּנֶגֶד לִפְנֵי הָאֲבוּקָה. מִסְטְרָא דִּימִינָא יהו"ה, וּמִסְטְרָא דִּשְׂמָאלָא אדנ"י דְּתַמָּן דִּין, [3707]וּבְגִין דָּא בְּיוֹמָא קַדְמָאָה וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי

[3697] **אלא בגין לאפקא כו'.** רוצה לומר שלא הספיקו לעשות מחמת זה וכמו שאמרו (ברכות ו ע"א) חשב לעשות ונאנס כו':
[3698] **מתמן כו'.** אע"ג דאמר דבאבדון לא סליק - היינו אם לא עביד תיובתא כמו שאומר להלן ההיא נפשא דלא כו', דתשובה - תשוב ה':
[3699] **תיקון ל"ג בראשית דא כו'.** רוצה לומר, שתיקון שלפני זה הוא במאמר הראשון, וכאן הוא שביל הראשון - שהוא אלקים, והוא היראה, דהוא תרעא קדמאה דכולא כמו שאומר בזהר פרשת בראשית, ובשבילה נבראו שמים וארץ, וזה שכתוב את כו':
[3700] **ועשר אמירן.** רוצה לומר עשר אלקים דעשר אמירן, ואינהו עשר ספירות בלימה, וכ"ב יסוד, וכמו שאומר בספר יצירה, ואמירן עצמן הן הנשמה וטעמים כמו שבארנו שם:
[3701] **דאית דחילו כו'.** רוצה לומר זה שאומר יראת ה', נוק' קדישא, דאית נוק' דס"א כמו שמפרש והולך:
[3702] **יראה רעה כו'.** רוצה לומר זה שכתוב והארץ היתה כו':
[3703] **קם כו' דתלת דרגין כו' צדיק גמור כו'.** רוצה לומר זה שכתוב שמים וארץ - ארץ זו יראה בינוני, והן נקראים עם הארץ, ועוד יש של הרשע - והארץ היתה כו' לפי שהיא עץ הדעת טוב ורע (וכן הוא בטבעם, דשמים נותנים טלם בלא מעשה אדם - כמעשה הצדיק, וארץ אינה נותנת אלא בזריעה ועבודה - כמו הבינוני, ועוד יש ארץ רעה כמו מדבר - והארץ היתה תהו כו') ויש יראת שמים זו של צדיק גמור, וזה שאמר אנטיגנוס (אבות א ג) אל תהיו כו' ויהא מורא שמים עליכם, ורוצה לומר גם כן זה שאומר ב' ראשית שהן ב' יראות - ברא שמים וארץ והארץ כו':
[3704] **ודא פיקודא תניינא כו'.** פסוק יהי אור, ורמיזא בבראשית בחושבן דחנוך וכמו שאומר לעיל בהקדמה ט' ב':
[3705] **ונר.** דסטרא דשמאלא הוא גוון המאיר מהאור, ודימינא - אור המאיר בגוון:
[3706] **דצדיקין קיימין כו'.** רוצה לומר שהן מאירין לה, שהן מסטרא דדכורא, צדיק המאיר לה:
[3707] **ובג"ד ביומא כו'.** שהוא סטרא דימינא:

אוֹר (בראשית א ג), [3708]**בְּגִין דְּחָמֵשׁ אוֹר אִינוּן בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, וְאִינוּן ה' עִלָּאָה וּמִתַּמָּן נַהֲרִין,** [3709]**י' בְּשִׁמְאלָא** [3710]**וְדָא נֵר,** [3711]**וְדָא ה"י מִן אלהי"ם ה' לִימִינָא י' לְשִׂמְאלָא,** [3712]**ו' מל"א מִתַּרְוַיְיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא,** [3713]**בֶּן י"ה, וְדָא אִיהוּ רָזָא אלהי"ם מל"א ה"י,** [3714]**דָּא פִּקּוּדָא קַדְמָאָה. ה' דָּא ה' אַתְוָון דְּאלקים וְרָזָא דְּמִלָּה אלהי"ם (דָּא) מליא"ה בְּהִפּוּךְ אַתְוָון,** [3715]**וְדָא ה' זְעִירָא דְּאִיהִי מִלְיָא מִתְּלַת אַתְוָון, וְאִתְעַבִּידַת הוי"ה לְעֵילָא** [3716]**אִיהִי ההו"י,** [3717]**וּבָה מַתְחִילִין אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא ה"ו וּלְבַתַּר ט"י, וְאַנָה אִשְׁתְּכַח ה' בַּתְרָאָה, אֶלָּא ד' הַוֹת לְמֶהֱוֵי ה',** [3718]**אֶלָּא מַאן גָּרַם דְּפָרַח מִינָּה ו' דְּאִיהוּ יֶרֶךְ דִּילָה,** [3719]**שֶׁנֶּאֱמַר נְתָנַנִי שׁוֹמֵמָה** [3720]**כָּל הַיּוֹם דָּוֶה** (איכה א יג), **דָּא הוֹד דְּאִיהוּ יֶרֶךְ דִּילָה דְּאִתְחֲזַרַת אִיהוּ דָּוֶה בְּאֶלֶף חַמְשָׁאָה, בְּגִין דְּפָרַח מִנַּיָּה יֶרֶךְ,** [3721]**דְּעַלַּיָּה אִתְּמַר** (בראשית לב כג) **וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב,** [3722]**אִשְׁתְּמוֹדַע דְּמִימִינָא קָא מַתְחֵלְת לְמִמְנֵי אַת ד' עַד נֶצַח, וְהוֹד אִיהוּ יֶרֶךְ שְׂלִימוּ דִּילָה,** [3723]**וְדָא אִיהוּ דְּאִתְיְהִיב לְמֹשֶׁה,** [3724]**דְּאוֹקְמוּהָ וְנָתַן הוֹד לְמֹשֶׁה שֶׁנֶּאֱמַר** (במדבר כז כ) **וְנָתַתָּה מֵהוֹדְךָ עָלָיו.** (ע"פ הגר"א רתל"ב כאן צ"ל תל"ז ע"פ והארץ כו' והוא הכל תיקון אחד)

[3708] **בגין דחמש כו' יו"ד בשמאלא.** רוצה לומר סופן של ב' שמות הנ"ל, וזה שהקדים מסטרא דימינא הויה כו':

[3709] **יו"ד בשמאלא.** רוצה לומר שביום השני חמש מים וחמש רקיע - הרי יו"ד:

[3710] **ודא נר.** שהרקיע מאיר מהאור, והן סופן של שמות הנ"ל, שהן נוק' דבהון, ועלה קמפרש הכל אלקים והוי"ה הכל בה, שהיא כלולה גם כן מד' אותיות בעשר ספירות דילה:

[3711] **ודא ה"י מן כו'.** ששניהם מרומזין בשם הזה, ולפי שמיירי בנוק' לכן הה"א קדים, וסטרא דימינא בה"א ודשמאלא ביו"ד, בסוד אשה כי תזריע (ויקרא יב ב), וכמו שאומר לעיל כמה פעמים דבנוק' שליט נוק' כו' ובה מתחיל הוי"ה בה"א, וכן הוא באלקים - ה"א קודם ליו"ד, והכל לפרש אלקים דפסוק זה - דעלה קאי:

[3712] **ו' מלא מתרווייהו.** רוצה לומר וא"ו דשם הוי"ה - הוא אותיות מלא דאלקים, וכמו שאומר לקמן בתיקון ל"ח עיין שם, ורוצה לומר מלא - דאיהו אתמליא מנהורין דתרווייהו, חו"ג (וראיה דנקרא מלא שנאמר ובדעת חדרים ימלאו, והוא הדעת והוא הממלא הכל, והכל בוא"ו):

[3713] **בן י"ה.** רוצה לומר שבינה נקראת בינה - על שמו, בן י"ה, והוא הדעת דנטיל תלת נהורין - בן וי"ה, וכמו שאומר באדרא זוטא רצ"ב ב' ואינון תרין ואינון תלת:

[3714] **דא פקודא קדמאה.** רוצה לומר דא היא אלקים דפקודא קדמאה, יראת ה' שהיא אלקים דכלילא מהויה וזהו יראת ה':

[3715] **ודא ה' זעירא דאיהי כו'.** רוצה לומר שגם ה' בתראה מרומז באלקים וכמו שאומר לקמן בריש תיקון ל"ח:

[3716] **איהי ככו"י.** רוצה לומר (דסדר של הוי"ה כאן - ה' בימינא ואח"כ יו"ד בשמאלא ואח"כ ו' מלא מתרווייהו ואח"כ ה' בתראה) דאיהי אתמליא מתלת נהורין, שהן ימינא ואמצעיתא ושמאלא, תרין נהורין דאו"א ודעמודא דאמצעיתא באמצע, והיא מקבלת מכולם באחרונה, ויש שהיא בראשונה לפי שהוא בחינת נוק' דקדים לדכורא, ותלת אתוון הנ"ל - הכל דדכורא כידוע:

[3717] **ובה מתחילין כו'.** כמו שמפרש והולך דד' מרמז על ה' זעירא, והן כסדר בא"ב כמו שמפרש והולך אלא ד' כו' (וזה שאומר למעלה דלעילא היא ההו"י):

[3718] **אלא מאן גרים.** רוצה לומר למהוי ד', ומשני דפרח כו':

[3719] **שנאמר נתנני כו'.** שבניינה מג' קוין, נה"י, כמו שכתוב שלשה עדרי כו', ובזמן הבית קיימא על ב' כרובים וכפורת, והן (אבות א ב) שלשה דברים שהעולם כו', והשתא קיימא על חד סמכא, כרוב חד דאשתאר בהדא והיא גמילות חסדים כמאמר רבן יוחנן בן זכאי, והוא נצח דאמרינן (ערובין נד ע"א) כל מקום שנאמר נצח אין לו הפסק כו', והיא בת ד' ספירות לבד כי נה"י כל אחד מג', ומלכות - נקודתה - משלמת לעשר, וכשחוזר הוד ויסוד נעשית ה', ד"ו, ו' של ב' ספירות הנ"ל בת עשר, והענין, שהוא בנצח ואיהי בהוד, אלא שבה הוא בהיפוך, לכן בהסתלקות הוד ממנה, שהוא בעלה תמן, ויסוד הוא המזווגן לנו"ה, זו"נ חסר גם הוא בחסרון הנצח שהוא הוד וזהו חסרון וא"ו שהוא בעלה, וכמו שאמרו ד"ו פרצופים שהוא זו"נ בה"א, וכמו שאומר בספרא דצניעותא פ"ד ה"א ד' הות כו', ובזהר פרשת משפטים בסבא, יהודה ד"ה כו', וזהו תיבת הוד דמורה על שלימות דידה, ד' - עיקר בניינה, ו' - על חזרת ו' לגבה, וכד נתמלאת ממנה כמו שאומר בספרא דצניעותא ונעשית ה' (ד' בנצח, ו' בהוד דחזר לגבה ושם עמידת בעלה וכולל ליסוד, וה' ביסוד שהוא חיבור ד"ו, והכל תלוי בחזרת הוד שלכן כלול כל ג' אתוון בהוד):

[3720] **כל היום דוה.** דאתהפך הו"ד, וכל היום כמו שאמרו (זהר רעיא מהימנא רמג ע"א) באלף חמישאה דהוא הוד, והוד מתחלת בה"א לרמוז על שלימותה, ודוה להיפך:

[3721] **דעליה איתמר ותקע כו'.** אע"ג דבזהר פרשת בראשית אמר על נצח, כבר כתבתי שהוא הוד דילה, וזה שאומר ודא אתייהב למשה אע"ג דמשה הוא בנצח (ועיין ברעיא מהימנא פ' פנחס רמ"ג א'):

[3722] **אשתמודע דמימינא כו'.** ורוצה לומר זה שאומר דבהסתלקות ההוד ונשארת בנצח - נקראת ד', שהוא ספירה הרביעית מהבנין, עולם חסד יבנה, אבל בחזרת הוד נקראת - ה', ספירה ה', ויסוד נקרא ו', ועל שם זה נקראת הוד כנ"ל שכלול ג' ספירות אלו:

[3723] **ודא איהו כו'.** דהוא בעלה דשכינתא, והוא אשלים ה' תתאה, כמו שאומר לקמן בתיקון ס"ט ושאר מקומות דאבות אשלימו יה"ו, והוא - ה' תתאה:

[3724] **דאוקמוה ונתן הוד למשה שנאמ' ונתתה מהודך עליו.** כן צריך לומר, וכן הוא ברעיא מהימנא פ' פנחס רכ"ג ב':

תקונא תלתין וארבע

[דף פ ע"ב]

[3725]בְּרֵאשִׁית, ב' נוּקְבָא פְּתִיחָא לְקַבְלָא (ס"א מִימִינָא) לְהַהוּא (נ"א מההוא) דְּגָמִיל חֶסֶד עִמָּהּ, וּלְמַאן לְיַמִינָא (ס"א וְאִמַּאי) דְּאָת י' עַל רֵישֵׁיהּ כְּגַוְונָא דָּא ג', וּבְגִין דָּא הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, אִם כֵּן אַמַּאי ג' אָחוֹר לְב', אֶלָּא רָזָא דְּמִלָּה [3726]וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֶת עֶרְוָתָהּ וְהִיא תִרְאֶה אֶת עֶרְוָתוֹ חֶסֶד הוּא (ויקרא כ יז), ב' חָזְרַת אַנְפִּוֹי מְא', ג' אַחְזַרַת אַנְפִּוֹי מְב', ד' חָזְרַת אַנְפִּוֹי מְג', ה' חָזְרַת אַנְפִּוֹי מְד', כָּל אַתְוָון חָזְרִין אַנְפִּין דָּא (דף פ ע"ב) מִן דָּא, וְלָאו אינוּן אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, וְרָזָא דְּמִלָּה וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וכו' (שמות לג כג), וְאַמַּאי חָזְרִין אַנְפִּין דָּא מִן דָּא, בְּגִין עֲרָיָין דְּאִינוּן לְקַבְלַיְיהוּ, א' לְקַבְלֵיהּ אָרוּר דְּאִיהוּ עֶרְוָה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (דברים כז כב) אָרוּר שֹׁכֵב עִם אֲחֹתוֹ, דְּאִלֵּין עֲרָיָין כָּל חַד שָׁכִיב עִם אִמֵּיהּ (ס"א וְעִם אֲחָתֵיהּ) וְעִם בְּרַתֵּיהּ, וְחָזְרִין אַנְפִּין לְגַבַּיְיהוּ, דְּלֵית לוֹן בּשֶׁת פָּנִים, אֲבָל אַתְוָון קַדִּישִׁין חָזְרִין אַנְפַּיְיהוּ [3727]בְּבֹשֶׁת בַּעֲנָוָה, וּבְגִינָם אִתְּמַר (חבקוק ג ט) עֶרְיָה תֵּעוֹר, (ויקרא יט יד) וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל, עִוֵּר דְּאִיהוּ ע"ר ו', וְרָזָא דְּמִלָּה עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר (משלי כב ג).

וּלְבָתַר דְּמִתְפַּשְׁטִין מִנַּיְיהוּ מִתְיַחֲדִין כֻּלְּהוּ וְלָא יִתְבַּשָּׁשׁוּ, וּמִתְיַחֲדִין [3728]אַבָּא עִם אִימָּא, אָח עִם אֲחָתֵיהּ, כְּעַן דְּעֶרְוָה בֵּינַיְיהוּ אִית פְּרוּדָא בְּאַתְוָון דְּאִינוּן יהו"ה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (רות א יז) כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד (בין אחים) בֵּינִי וּבֵינֵךְ, לְבָתַר דְּאִתְעַבַּר עֲרָיוֹת מִנַּיְיהוּ, יְהֵא יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְרָזָא דְּאֶחָד אָח ד', [3729]עֶרְוָה דְּתַרְוַיְיהוּ אַחֵר, בְּזִמְנָא דְּאִסְתַּלַּק קוֹצָא מִן ד' מִן אֶחָד אִשְׁתָּאַר אַחֵר, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי כה ט) [3730]וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגַל.

(ע"פ הגהת הגר"א בסוף תיקון מ"א, תיקונים ל"ה ל"ו משולבים בתוך תיקון מ"א. אמנם להלן בתחילת תיקון ל"ז ביאר הגר"א שהוא תיקון אחד עם הקודם, ובריש תיקון ל"ב בסדר התיקונים ביאר הגר"א שתיקון ל"ו צ"ל בין ל"ח ל"ט, והשם יתברך יזכנו).

אחרי תיקון ל"ו כתוב: נוסחא אחרת, כאן שייך תיקון א' שבסוף התיקונים (אצלנו הוא לעיל בסוף תיקון כ"ט).

(תקונא שבע ותלתין)

[3731]בְּרֵאשִׁית אִיהוּ בְּרִי"ת, וַדַּאי [3732]כַּד אִיהוּ בִּלְבוּשִׁין דְּאִלֵּין קְלִיפִין דְּאִינוּן עָרְלָה וּפְרִיעָה, צָרִיךְ תַּמָּן דְּחִילוּ,

---

[3725] **תיקון ל"ד בראשית ב' נוק' פתיחא לקבלא לההוא דגמיל חסד עמה ולמאן לימינא דאת י' על כו'.** רוצה לומר דב' פתוחה כלפי ג' שהוא חסד, שלכן נקרא גימל - גומל חסד לד', וכמו שאמרו (שבת קד ע"א) ג"ד גמול דלים, דלא עייל בה אלא חס"ד כמו שאמרו דלא עייל בקודש הקדשים אלא כהנא, ועיין באדרא זוטא רצ"ו ב' וההוא חסד עייל לקודש הקדשים כו', ובזהר פרשת פקודי רנ"ג א' עיין שם, ואמר דאת י' - שעל ג' בראשו יו"ד, והוא חכמה ברישא דכהנא - דחכמה נחית בימינא כו', ופשיטו דג' - הוא הברית, דביה תליא, וכמו שכתוב (דברים ז ט) שומר הברית והחסד, ועיין שם בזהר פרשת פקודי ובזהר פרשת בראשית ט"ז ב' עאל ימינא בההוא כו' ואפיק יסודא דעלמא כו'. ואמר לימינא משום שרוצה לומר ובג"ד הרוצה כו':

[3726] **ואיש אשר כו' חסד הוא.** רוצה לומר דאחותו הוא באתר דענפין מתפרדין, דלית יחודא אלא בצדיק, אבל אחותו הוא מסטרא דחסד ותמן קורבה ואחוה ולא יחודא, משום ערוה שכנגדן וכמו שאומר בתיקון נ"ו ועיין שם צ"ג א' אדהכי הא אליהו כו' קורבה דאחוה אית תמן כו' ובהאי אתר אתמר ואיש אשר כו' בזמנא דאלהים אחרים כו' עיין שם, וזה שאומר למטה בגין עריין כו'. והענין, כי (משלי ל כח) שממית בידים תתפש - מאברהם ויצחק, שיצאו מהן סיגים מחטא אדם הראשון שנצטרף בהם אדם וחוה ויצאו זוהמא דס"ם ונחש כמו שאומר בפרשת יתרו בזהר חדש ושאר מקומות, וכן בנו"ה דלא אתכלילן באדם ועיין בתיקון נ"ו, ולכן בחילוק האצבעות נאחזין, וכמו שאמרו במעשה מרכבה, וכן חילוק הידים זה מזה, וידים מרגלים, מה שאין כן גוף וברית שהן כחדא, ושם יחודא דאיש ואשה, ששניהם ביסוד, יסוד ועטרה, ברית אש הוא איש כמו שאומר לעיל בהקדמה וכן האשה, מה שאין כן בקורבה שהן בענפין כנ"ל:

[3727] **בבשת בענוה ובגינם אתמר ערי' תעור ולפני עור כו' עור דאיהו ער ו' ורזא כו'.** רוצה לומר, תעור - לשון גילוי, שם - עריה, וכן עור, ראה רעה, הרי בכל ד' אתוון, ואמר כאן ורזא דמלה משום שכאן כתיב ונסתר דלא לאתחזיא פנים בפנים:

[3728] **אבא כו'.** שהם הוי"ה:

[3729] **ערוה דתרווייהו אחר.** כמו שמפרש והולך בזמנא כו', והוא אל אחר דמפריד כו':

[3730] **וסוד אחר כו'.** סו"ד הוא יי"ן המשומר, סוד מן יסוד, שיסוד הוא סוד ע' אנפין ויוד הוא עטרת הברית, קוצא דאת ד', ובמקום אחר - אל תגל, ותגל הוא גלות דגרים בזה, וכמו שאומר לקמן צ"ג ודא איהו רזא וסוד כו', וכן הוא עריות די"ה לגלות סוד למי שאינו ראוי, שהס"א שורה, והוא גם כן וסוד אחר כו' וכמו שאומר בספרא דצניעותא וי מאן דגלי כו', והוא ברית הלשון, ובו"ה - ברית המעור ועיין בזהר פרשת ויקרא ברעיא מהימנא כ' א' מענין ע' אנפין ביסוד והוא לשון הקודש כו':

[3731] **תיקון ל"ז ברית איהי ודאי כד כו'.** והוא תיקון אחד עם הקודם. ולמעלה מפרש ההיא נקודה שנקראת שבת, וצריך דחילו תמן, וכאן מפרש השנית - ברית. ואמר כד כו', ששניהם קאי על הנקודה שנאמר תיראו כנ"ל:

[3732] **כד איהו כו' צריך כו'.** ורוצה לומר, שלכך נכלל והארץ היתה כו' - בשביל הראשון שהוא יראה. ויאמר כו' - מתחיל פקודא

[3733]וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, [3734]וְהַאי אוֹת לָא יָרְתִין לֵיהּ אֶלָּא יִשְׂרָאֵל, דִּלְית אוֹת בְּרִית עַד דְּעָבְרִין מִנַּיְיהוּ אִלֵּין קְלִיפִין, [3735]דְּאִינּוּן עָרְלָה וּפְרִיעָה בְּאַטִּיפוּ דִּדְמָא.

[3736]תְּלַת קְלִיפִין אִינּוּן בְּעָרְלָה לָקֶבֶל תְּלַת קְלִיפִין דֶּאֱגוֹזָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ, [3737]תֹּהוּ קַו יָרוֹק קְלִיפָה קַדְמָאָה, בֹּהוּ קְלִיפָה תִּנְיָינָא, חֹשֶׁךְ קְלִיפָה תְּלִיתָאָה, וּתְלַת אִלֵּין דָּא עַל גַּב דָּא, [3738]לָקֶבֶל תְּלַת גַּוְונִין דְּעֵינָא, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר טו לט) וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וכו', לְקִבְלַיְיהוּ תְּלַת גַּוְונִין דְּקֶשֶׁת, דִּבְהוֹן נִקְרָא בַּת עַיִן דְּאִיהִי נְקוּדָה אוֹת בְּרִית, עֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית ט טז) וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר תְּלַת זִמְנִין כָּל גּוּפִים וכו' כִּי אֲמִילַם (תהלים קיח יט), וְאֵימָתַי יַעֲבוֹר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַנֵּי קְלִיפִין מֵעָלְמָא וַיִּזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, בְּזִמְנָא דְּפוּרְקָנָא, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה ל כ) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ, [3739]אֵימָתַי לְבָתַר דְּמִתְעַבְּרִין תְּלַת קְלִיפִין בִּישִׁין מִינָּהּ, וּבְזִמְנָא דְּאִיהִי מִתְלַבְּשָׁא בְּאִלֵּין קְלִיפִין אִיהִי אָמְרַת [3740]אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת (שיר א ו), דִּבְאִלֵּין קְלִיפִין אִיהִי מִתְחַלְּלַת, [3741]וּבְגִין דָּא מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת (שמות לא יד).

[3742]תְּהוֹ"ם אִיהוּ הַמָּוֹ"ת, לְגַבֵּיהּ צָרִיךְ פְּרִיעָה בְּאַטִּיפוּ דִּדְמָא, וְעַד דְּאִתְפַּרַע הַאי פְּרִיעָה אִיהִי לָא אִתְגַּלְיָיא בְּעָלְמָא, וְלָא יְהֵא אוֹת בְּעָלְמָא, וְרָזָא דְּמִלָּה כַּד אִתְעַבַּר מִינָּהּ עָרְלָה וּפְרִיעָה רוֹמִי וְקוּשְׁטָאנְדִינָא, מִיָּד אִתְגַּלְיָיא אוֹת בְּעָלְמָא, [3743]לְהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם ג יב) וְזֶה לְךָ הָאוֹת כִּי אָנֹכִי שֹׁלֵחַתִּיךָ, לְקַיְימָא בֵּיהּ קְרָא (מיכה ז טו) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

[דף פא ע"ב]

וּבְגִין דָּא אֶלְעָזָר בְּרִי לָא תִצְפֵּי לְרַגְלָא דְּמְשִׁיחָא עַד דְּתֶחֱזֵי קֶשֶׁת בְּגַוְונוֹי נְהִירִין, אוֹ עַד דְּאִתְגַּלְיָיא אוֹת בְּעָלְמָא, [3744]מַאי אוֹת. אֶלָּא דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב (במדבר כד יז), דָּא אָת י' [3745]אוֹת בְּרִית, וּמִיָּד וְקָם שֵׁבֶט (דף פא ע"ב) מִיִּשְׂרָאֵל לְגַבָּהּ, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים לג ה) [3746]וַיְהִי בִישֻׁרוּן מֶלֶךְ (חסר),

תָּא חֲזֵי יוֹמָא חֲדָא שְׁאִילְנָא לְאֵלְיָהוּ, עָרְלָה אַמַּאי שַׁוִּינָן בְּמָאנָא בְּעַפְרָא, אָמַר לִי שְׁמַעְנָא בְּמְתִיבְתָּא,

---

דאהבה:

[3733] **ועלייהו כו'.** שהן ס"ם ונחש כמו שאומר בתיקון ל"ב והן ערלה ופריעה כמו שמפרש והולך:

[3734] **והאי את כו'.** רוצה לומר, ובשביל זה מיוחד זה לישראל משום דלית אות ברית עד כו', והן אלהים אחרים שעובדים העובדי כוכבים, ואי אפשר להתגלות בהם, וזה שאמרו (משנה נדרים ג יא) דעובד כוכבים אפילו נימול הוא ערל:

[3735] **דאינון ערלה כו'.** הן ב' קליפין הנ"ל, ואטיפו שייך לפריעה כמו שאומר לקמן, ולכן אמר באטיפו ולא קאמר ואטיפו:

[3736] **תלת קליפין כו'.** רוצה לומר, בערלה לבדו יש ג' קליפין זה על זה כגלדי בצלים, והוא (ויקרא יט כג) שלש שנים יהיה לכם ערלים, וצריך לאבד אותם אבל שנה הרביעית שהוא פריעה אין צריך לחתוך ולאבד אלא להפריש ושתכלל בבשר, והן ד' קליפין - רוח סערה כו' ונוגה לו סביב, ועיין מה שכתבתי להלן, ועיין לעיל יו"ד ב':

[3737] **תהו קו ירוק כו'.** והן ג' קליפין דאגוזא:

[3738] **לקבל תלת כו'.** כמו שאמרו (ברכות יב ע"ב) ואחרי עיניכם זה זנות שנאמר אותה קח כו', וכן ג' גוונין דקשת שהן באות ברית דקשת, וכן הקשת נגד העין כמו שכתוב (בראשית ט טז) וראיתיה כו':

[3739] **אימתי לבתר כו'.** דעתה ג' גוונין דילה מתלבשין בג' קליפין ולכן אינון חשוכין וכמו שמפרש והולך ובזמנא דאיהי מלבשא כו' וכמו שאומר למטה עד דתחזי קשת בגוונוי נהירין:

[3740] **אל תראוני כו'.** ולכן אסור להסתכל בקשת, וזה שאמרו (חגיגה טז ע"א) כל שלא חס כו' זה המסתכל בקשת משום דהיא מתחללת כמו שמפרש והולך:

[3741] **ובג"ד מחלליה כו'.** מי שמכניס אותה בקליפין אלו:

[3742] **תהום איהו כו'.** והוא קליפה רביעית, ואלו ג' הנ"ל הן דכורא דס"א, שהן נגד ג' אותיות השם יה"ו שהן בז"א, וזאת - היא נוק', נגד ה' תתאה, רגליה יורדות כו', וזהו המות, וזה שאומר לגביה כו':

[3743] **לההוא דאתמר ביה כו'.** רוצה לומר שהשכינה תתגלה למשה רבינו עליו השלום שהוא גם כן יהיה גואל האחרון כמו שכתוב מ"ה ש'היה ה'וא שיהיה וכמו שמפרש והולך כימי צאתך כו', וכמו שנתגלה אות ברית בימיו שנאמר וזה לך האות ולכן נעשו אותות ומופתים וכן יהיה לעתיד לבא. ואמר לך האות שאין האשה מגלה עצמה אלא לבעלה, ולכן נעשו האותות דוקא על ידו וכמו שאמרו (שמות רבה ג) אם אין אתה גואלם אין אחר גואלם, ולכן פתח השם יתברך באלקי אברהם ויצחק ויעקב שהן ג' גוונין נהירין, ואמר אלקי העברים הוא התגלות האות בפריעה כמו שאומר בזהר פרשת ואתחנן רס"ב ב' ת"ח כמה דאית כו' ד' מנלן דכתיב כו':

[3744] **מאי אות אלא כו'.** רוצה לומר שיתגלה כוכב חדש כמו שאומר בריש פרשת שמות, וכוכב הוא צורת יו"ד שהוא אות:

[3745] **אות ברית.** והוא נוק', וזה שאומר מיעקב שהוא נוק', ומיד וקם כו' - דכורא בעלה דשכינתא וזה שאומר מישראל. ושבט הוא וא"ו, דכורא:

[3746] **ויהי בישרון מלך.** וזהו ראיה דעליה קאי שבט מושל, וישרון הוא ישראל, וכתיב בהתאסף כו', בקיבוץ גליות:

[3747]דְּעָרְלָה אִיהוּ נָחָשׁ, וְכֵינָן דְּאַעְבְּרִינָן לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ צָרִיךְ לְמֵיהַב לֵיהּ מְזוֹנֵיהּ, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה סה לה) וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וּבְגִין דְּאִי בְּרִי בְּדָא אִשְׁתְּזִיב בַּר נַשׁ [3748]מִדִּינָא דְּחִבּוּט הַקֶּבֶר, [3749]וּדְמָא דְּאַטִּיפִין מִפְּרִיעָה לְמֵיהַב מְזוֹנָא לְהַהוּא כַּלְבָּא דְּאִיהוּ רוֹצֵחַ, וּבְדָא אִשְׁתְּזִיב בַּר נַשׁ מֵחַרְבָּא דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת.

וְעַל דָּא אָמַר אָדָם קַדְמָאָה קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִי מַצִּיל בָּנַי מֵחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, אָמַר לֵיהּ חַרְבָּא דְּמִילָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יהושע ח ב) עֲשֵׂה לְךָ חַרְבוֹת צוּרִים, וְחַרְבָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא י"ו פִּיפִיּוֹת, לָקֵבֵל מִילָה וּפְרִיעָה וּמְצִיצָה וי"ג בְּרִיתוֹת שֶׁנִּכְרְתוּ עָלֶיהָ, וְכֵן אוֹרַיְיתָא שֵׁזִיב לְבַר נַשׁ מִי"ו פִּיּוֹת דְּחַרְבָּא, כְּמָה דְּאָמַר שְׁלֹמֹה (משלי ג יב) עֵץ חַיִּים הִי"א דְּסָלִיק לִי"ו.

וְלָקֵבֵל אִלֵּין תְּרֵין אָמְרַת אוֹרַיְיתָא לֹא תִרְצַח וְלֹא תִנְאָף (שמות כ יג יד), לֹא תִנְאָף לָקֵבֵל נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים, לֹא תִרְצַח לָקֵבֵל סמא"ל, וְאָמַר דָּוִד עָלֶיהָ (תהלים כב כא) הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי, [3750]תְּלַת קְלִיפִין דְּעָרְלָה אִינּוּן מַשְׁחֵי"ת אַ"ף וְחֵימָ"ה, לָקֵבֵל פְּרִיעָה אִיהוּ עָוֹן, וְהַיְינוּ דְּתַקִּינוּ בְּצִלּוֹתָא לְגַבַּייהוּ, (שם עח לח) וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן דָּא עָוֹן, וְלֹא יַשְׁחִית דָּא מַשְׁחִית, וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ דָּא אַף, וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ דָּא חֵמָה, וּמָאן דְּאַעִיל אוֹת בְּרִית בְּרִשּׁוּ נוּכְרָאָה אִלֵּין אַרְבָּעָה שָׁלְטִין עֲלֵיהּ, [3751]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ז יט) וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ, עַל הָאָרֶץ דָּא גּוּפָא דִּילֵיהּ, וְאַרְבַּע זְמָנִין אִתְּמַר בְּפַרְשַׁת נֹחַ (שם יח) וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם, גָּבְרוּ, לְקִבְלַיְיהוּ, וְהָא אוּקְמוּהוּ.

[3752]עָרְלָה וּפְרִיעָה שְׁמַעְנָא דְּאִינּוּן רוֹמִי רַבְּתָא וְרוֹמִי זְעִירְתָא, בְּזִמְנָא דְּמִתְעַבְּרִין מֵעָלְמָא אִתְגַּלְיָא אוֹת הַבְּרִית, [3753]דְּאִיהוּ בַּת עַיִן צִיּוֹן דְּאִיהִי נְקוּדַת עָלְמָא, דִּבְזִמְנָא דְּאִלֵּין קְלִיפִין שָׁלְטִין בְּעָלְמָא אִתְחַזַּר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, בְּזִמְנָא דְּיֵתֵי פּוּרְקָנָא מִיָּד וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר (שם ג) [3754]הָיָה אוֹר לָא כְּתִיב אֶלָּא יְהִי (ויהי אור) אוֹר, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד (שם ה), [3755]בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד (זכריה יד ט). (ע"פ הגר"א רתל"ב כאן צ"ל תכ"ה).

[3747] **דערלה כו'.** נוק', נחש, ולכן עפר לחמו סוד עפר שבנוק':

[3748] **מחבוט הקבר.** שהוא בעפר, וידוע שס"ם ונחש הן כבד וטחול, כעס ותאוה, מאדים ונוגה, זונה ורוצח, והיא מפתה והוא מרגיז כו', ולכן חיבוט הקבר בא על הנאות דהאי עלמא שהיא פיתויי זונה כמו שכתוב במשלי:

[3749] **ודמא כו'.** והן שני דינין של ס"ם ונחש, והן שרי עשו (פירוש עמלק) וישמעאל דלא בעי לקבלא אורייתא משום ב' לאוין לא תרצח לא תנאף, וזה שאומר **ולקבל אלין תריך כו'.** והן שני משמרות ראשונות (ברכות ג ע"א), ראשונה - חמור נוער הוא מסטרא דימינא, חמור, פה עם החמור, ואז (איוב כד טו) עין נואף שמרה נשף, שהוא תחלת הערב קודם זמן שינה, אבל שניה - כלבים צועקים, שאז הולכין הגנבים ורצחנים בזמן השינה, ותליתאה לקבל יעקב שמטתו שלימה - תינוק כו'. ואף שאמרתי למעלה דג' קליפין דערלה בדכורא, וד' - פריעה בנוק', וכאן אמר להיפך, הענין, כמו שאומר בזהר חדש פ' יתרו כ"ט א' ההוא עבד מה עבד אזיל כו' לילית פתי לאדם כו' וכגוונא דא אתלבן אדם כו' לבתר אתגלגל ביצחק בת זוגיה דאדם כו', וזה שיצא ישמעאל, נחש - מאברהם דכורא, ועשו (פירוש עמלק), רוצח - מיצחק נוק', וטעות סופר שם בזהר חדש וכן הוא הענין, כי ישמעאל הוא זוהמת הנחש שהטיל באדם, ועשו הוא זוהמת הס"ם שהטיל בחוה, וערלה הוא ישמעאל ומכל מקום כיון שיצא מאדם ואברהם - נקרא דכורא וג' קליפין בו כנ"ל, ועשו - פריעה והוא להיפך. וזה שאומר **לקבל פריעה איהו עון.** והוא נוק' דמפתי לעשות העון, אשת זנונים:

[3750] **ותלת קליפין דערלה אינון משחית כו'.** שהן הרוצחים, ג' קליפין דדכורא, והיינו כפי בחינה האחרת, והעון יכפר ויחזור לקדושה והיא שנה הרביעית, רבעי כנ"ל, אבל ג' האחרים יכלו, ולא ירעו ולא ישחיתו כו' (ישעיהו יא ט, סה כה), ולכן נאמר ולא כו', והענין כי בבחינת הקליפות בעצמם פריעה היא נוק', עון, אבל לתת מזונותם צריך לכל אחד לתת שלו, והוא פריעה-לרוצח, שממנו יצא, וכן ערלה וכנ"ל (ובבחינת הקדושה פריעה בדכורא ומילה בנוק' כמו שאומר בזהר פרשת בראשית ל"ג א' ושאר מקומות ועיין לקמן פ"ו א' דאמר להיפך):

[3751] **הה"ד והמים כו'.** שהן מים הזידונים, מ"ד, שיצאו ממנו בס"א, והן עונש דור המבול על זנות, מים במים:

[3752] **ערלה ופריעה שמענא כו'.** עתה מפרש הפסוק גברו על הארץ - הארץ ממש, והן רומי רבתי כו', שהן ימינא ושמאלא, שאור וחמץ, ועיין ברעיא מהימנא פ' פנחס רנ"ב א' בארוכה:

[3753] **דאיהי בת עין כו'.** עיין בזהר פרשת שלח קס"א ב' ויסיר ג' קליפין מעל ג' גוונוי עינא רומי רבתא ועוד רומי זעירתא מעל בת עין ואז תאיר הבת עין. וזה שכתוב יהי אור, שעד הנה היתה תהו ובהו, וכמו שכתוב (ירמיהו ד כג) ראיתי הארץ והנה תהו ובהו כו' ואל השמים ואין אורם, וזה שאומר דבזמנא דאלין קליפין כו' בזמנא דייתי כו' וכמו שכתוב ורוח אלקים כו' ואמרו (ילקוט שמעוני בראשית א ד) זו רוחו של משיח, אז, ויאמר כו' כמו שמפרש והולך:

[3754] **היה לא כו'.** שהיה לו לומר והיה אור:

[3755] **ביום ההוא כו'.** שהוא יחוד ערב ובקר, וזה שכתוב (זכריה יד ו) ביום ההוא לא יהיה יום כו', והיה כו':

תקונא תמניא ותלתין

[3756]**בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם,** [3757]**פָּתַח וְאָמַר כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים וכו'** (שיר ב ב), **שׁוֹשַׁנָּה אִית בָּהּ חָמֵשׁ עַלִּין מִלְגָּו וְחָמֵשׁ עַלִּין מִלְבָּר, וְאִינוּן ה"ה, שַׁרְבִּיט דִּילָהּ ו', תַּפּוּחַ דִּילָהּ י', וְכֻלָּא אלהי"ם, חָמֵשׁ אַתְוָון דִּילֵיהּ ה' חָמֵשׁ עַלִּין מִלְבָּר, ה' חָמֵשׁ עַלִּין מִלְגָּאו, י' תַּפּוּחַ,** [3758]**ו' מָלֵ"א שַׁרְבִּיט.**

[3759]**בְּזִמְנָא דְּהַאי שׁוֹשַׁנָּה אִיהִי בְּגָלוּתָא אִיהִי אַטּוּמָא,** [3760]**בְּזִמְנָא דְּיֵהֵא פּוּרְקָנָא בְּעָלְמָא אִתְפַּתְּחַת בְּחָמֵשׁ אוֹר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב** (בראשית א ג) **וַיֹּאמֶר אלהי"ם** [3761]**יְהִי אוֹר, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְפַּתְּחַת אִתְלַבְּשַׁת בְּכַמָּה לְבוּשִׁין דִּנְהוֹרִין דְּאוֹרַיְיתָא,** [3762]**וְאִתְקַשְׁטַת בְּכַמָּה פְּקוּדִין דַּעֲשֵׂה, וְאִתְקַשְׁטַת בִּקְשׁוּטָהָא,** [37643763]**בְּאַרְבָּעָה בִּגְדֵי לָבָן דְּאִינוּן יהו"ה, וּבְאַרְבָּעָה בִּגְדֵי זָהָב דְּאִינוּן אדנ"י, בְּאַרְבַּע בָּתֵּי דִּתְפִלִּין דְּיָד, וּבְאַרְבַּע בָּתֵּי דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, דְּאִינוּן לְקַבְלַיְיהוּ,** [3765]**אַרְבַּע לְבוּשִׁין דְּכֹהֵן הֶדְיוֹט אִינוּן לָקֶבֶל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתְךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ** (דברים כב יב).

[3756] **תיקון ל"ח בראשית כו'.** עיין מה שכתבתי לעיל בתיקון ל"ב דכאן דריש על פסוק ויאמר אלקים יהי אור - מאמר השני, וזה שאומר למטה וכד אתתקנת באלין לבושין מיד אתפתח היכלא לגבה הה"ד אדני שפתי תפתח, והוא מאמר השני כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ב ע"ז א' אדהכי הא קלא תניינא הוה מתערי לגבי מארי מפתחין הא שכינתא קא אתיא למיעל להיכלא דילה אדנ"י שפתי תפתח כו', ושם ב' אדהכי הא קלא אשתמע ברומי רקיעין כו' דבההוא זמנא ונבאו בניכם ובנותיכם, וכמו שאומר לקמן בתיקון מ"ם, ואמר לקמן בההוא זמנא דמטרוניתא בעאת לאעלה בהיכלא דילה קלא סליק כו' - והוא מאמר הראשון, ומפרש והולך הכל במאמר הראשון, ואח"כ מפרש אותה בתיקון ל"ט בתיבת בראשית, ואח"כ בתיקון מ"ם מפרש קלא תניינא - פקודא דנבואה, וכאן מפרש פקודא דאהבה, וכמו שכתבתי שם בתיקון ל"ב ובתיקון ל', וכן מפרש שם בתיקון למ"ד אחר פקודא דאהבה - ב' הקלין, וכן כאן כנ"ל. והענין, שבראשית אע"ג דגם הוא מאמר מכל מקום הוא סתום ולא נזכר בו מאמר, והענין כי מאמר הראשון והוא לוחות הראשונות נסתם ממנו ונשברו הלוחות ופרח ממנו עץ החיים, כמו שאומר בזהר פרשת בראשית וברעיא מהימנא, ולא יתגלו עד לעתיד שיתגלה שיל"ה, וכמו שאומרים והוא ישמיענו שנית כו', ואז ונבאו בניכם כו', וזה שאומר כאן בזמנא דהאי שושנה בגלותא היא אטימא, ודא שבירת הלוחות גרם לנו הגלות והוא אטום, ולכן מזכיר שני המאמרים יחד, ויתגלו המצות, תורה שילמד לנו השם יתברך פנים אל פנים, והשני שיתגלה הנבואה בעולם:

[3757] **פתח כו' וכלא אלקים כו'.** רוצה לומר דלכן השושנה חיור וסומק, וכמו שאומר בריש בראשית מה שושנה דאיהי בין החוחים איהי סומק וחיור כו', והן הוי"ה אלקי"ם, ואלקים נכלל בהוי"ה כמו שמפרש והולך:

[3758] **ו' מלא.** רוצה לומר, מלא דאלקים הוא בעמודא דאמצעיתא, שהוא נקרא מלא כמו שאומר לקמן סוף תיקון מ"ז ומלא מסטרא דעמודא דאמצעיתא, ועיין מה שאומר שם דהוא מלא ברכת ה', דאשלים לתרין סטרין, ואשלים למעלה ולמטה, וכולל הכל, ועיין בזהר פרשת תרומה קע"ה ב':

[3759] **בזמנא דהאי כו'.** דאז אינן ניכרין בה אלא ה' עלין דלבר, שהיא נאלמתי מן מלא, דומיה מי"ה, וכמו שאומר לעיל:

[3760] **ובזמנא דיהא פורקנא כו'.** הוא ה' עילאה, ימא דאורייתא בה' ספרים של התורה, ה' פעמים אור, וזה שאומר בכמה לבושין דנהורא דאורייתא ועיין לעיל נ"ב ב' בפורקנא בתרייתא כלא בימא דאורייתא כו':

[3761] **יהי אור כו'.** רוצה לומר ה' אור:

[3762] **ואתקשטת בכמה פקודין דעשה ואתקשטת בקשוטהא בארבעה כו'.** והן תורה ומצות, והן אור וגוונין, ועיין לעיל ט"ו א' והאי ה' איהי אתפשטת לאנהרא בחמש גוונין כו' וכד אתפשטת ה' עילאה לאנהרא כו' בתכשיטהא ככלה דמתקשטא כו', וידוע דפקודין הן בה, והן גוונין דידה, ועיין לעיל ט' ב' מענין הגוונין, ואמר בזהר פרשת תרומה קס"ו א' פתח ר' אבא כו' מאן דאתעסק באורייתא זכי לההוא נהורא כו':

[3763] **בארבעה כו' ובארבעה כו'.** והן הכל בבריאה, בזו"נ דבריאה, וכן עולמין דילה ונקראים לבושין כמו שאומר לעיל ג' ב' וזכאה איהו מאן דלביש כו' כשמיה כו', והן ג' דרגין שכוללין כל עשר ספירות דבריאה - נהורין דאורייתא - בינה ואלו ב':

[3764] **בארבע בגדי לבן.** רוצה לומר משמונה בגדים - כתנת ומצנפת ואבנט ומכנסים, דשוין בכל, הם בגדי לבן, דאין בהם זהב, וארבע שניתוסף בו - בכולן זהב, ומייחדים ביה, וכן בתפילין כמו שמפרש והולך אלא שתפילין הן בהיכלות שהן לבר ואלו בלבושין לכן אינן אלא בזמן הבית ואלו נקראים בתי תפילין:

[3765] **ארבע דכהן הדיוט אינון לקבל ארבע כו'.** רוצה לומר אע"ג דאיכא עוד ארבע דכהן הדיוט - אלו אינן בבריאה אלא ביצירה, דהיא מתכסה בהון מפני החיצונים, לקבל ציצית, כמו שמפרש והולך ועיין ברעיא מהימנא פ' נשא קכ"א ב' דמיכאל איהו כהן הדיוט כו', וכן בציצית כמו שאומר שם בזהר פרשת פנחס רכ"ו ב', ציצית דאיהו דמי לרקיע דאיהו מטטרון דיוקנא כו', עיין שם בארוכה, ותמן כסויא מקליפות דבעשיה, שלא יזונו עיניהם, ולהכי גוון דא נגד עינים כמו שאומר בזהר פרשת תרומה לאו דאיהי לבושה דהא שש וארגמן לבושה, ורוצה לומר שש וארגמן הן ד"ו פרצופים, ב' לבושים הנ"ל, שש - ו', ארגמן - ד', והן ו' דרגין לכסא מד' חיות, כמו שאומר שם ברעיא מהימנא:

[דף פב ע"א]

וְכַד אִתְתַּקְנַת בְּאִלֵּין לְבוּשִׁין, [3766]מִיָּד אִתְפַּתַּח הֵיכָלָא לְגַבָּהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, [3767]וּלְקַבֵּל נְעִימוּ דְּרְמוּנִים וְזַגִין דִּלְבוּשָׁא דִילָהּ, כַּד אָמְרִין יִשְׂרָאֵל קְרִיאַת שְׁמַע, אִתְמַר בְּחִיוָון (יחזקאל א כד) וְאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, [3768]מַה כְּתִיב בָּהּ (במדבר ז פט) וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מְדַבֵּר אֵלָיו, קָלָא אִשְׁתַּמַּע לְגַבָּהּ [3769]מִבֵּין תְּרֵין כְּרוּבַיָּא [3770]דְּאִינוּן דּוּ פַּרְצוּפִין, וְכַד מְתְיַחֲדָא דִבּוּר בְּקָלָא (דף פב ע"א) אִתְעֲבִידוּ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, וְדָא צְלוֹתָא בַּחֲשַׁאי, [3771]וּבְהַהוּא זִמְנָא מָאן דְּבָעֵי לְמִשְׁאַל שְׁאֵלְתּוֹי יִשְׁאַל, דִּבְהַהִיא זִמְנָא יְהֵא עֵת רָצוֹן, דְּהָא תְּרֵין שְׁמָהָן כַּחֲדָא יאהדונה"י, [3772]אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה (ישעיה נח ט), מִיָּד אָ"ז יאהדונה"י, תְּרֵין שְׁמָהָן וּתְמַנְיָא אַתְוָון דִּבְהוֹן הָא עָשָׂר, (ודא רזא ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת וכו' (דברים כז כו), דא חבורא דחתן וכלה כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה וכו' (צפניה ג ט), ודא רזא ואמר כל העם אמ"ן) (דברים כז כו).

[3773]וְעַד דְּיִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא לָא יְהוֹן בְּזִוּוּגָא חֲדָא, וּבְזִמְנָא דְּיִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא יִתְחַבְּרוּן כַּחֲדָא,

---

[3766] **מיד אתפתח היכלא לגבה.** דאיהי עתה לבר מהיכלא דאצילות, וירדה למטה בסוד מיעוט הירח, בסוד אלקים כמו שאומר בזהר פרשת בראשית כ' א', והוא סוד שושנה הנ"ל אבל אטימא, והיא הנהגת הטבע, אבל אז בקשוטהא, בסוד הוי"ה, וכמו שאומר בזהר פרשת בראשית דאז נקראת המאור הגדול והוא בהיכלה - אדנ"י, וה' בהיכל קדשו - ה"ס כו', וזה שכתוב אדני שפתי. שפתי (חושבן שכינה) הן תרעין דהיכלא, ואדני - היכל, וכמו שאומר לעיל כ"ט ל' אדני סליק לחושבן היכל, והוא הפה כמו שאומר שם זכאה פומא דאיהי היכל ה' כו' וזכאן שפוון דאינון תרעין דהיכלא:

[3767] **ולקבל נעימו כו' דלבושא דילה כד אמרין ישראל ק"ש אתמר בחיוון ואשמע את קול כנפיהם מה כתיב בה כו'.** הענין כי כל קשוטי ומעשה ישראל וכל עניניהם - הכל בה, וקישוטי דכהן גדול בב' מיני הנ"ל - הוא קשוטהא, ואח"כ יכנס הכהן גדול בהיכל כמו שכתוב (שמות כח מג) והיו על אהרן ועל בניו בבואם אל אוהל מועד, וזה שאומר למעלה וכד אתתקנת באלין לבושין מיד אתפתח היכלא כו' דבלאו הכי היכלא סתימו כמו שכתוב (שם) ולא ישאו עון ומתו, וכשרוצה ליכנס כתיב (שמות כח לה) ונשמע קולו בבואו אל הקודש לפני ה' כו' ולא ימות, והענין הוא כמו שאומר לעיל ג' א' ושאר מקומות דתחלה צריך למקשט לה בקשוטהא וכמו שכתוב (בראשית ט טז) וראיתיה כו', ואח"כ למקרא לישראל בעלה בקריאת שמע, ואח"כ ליחדא להו בתפלה, והקריאה דקריאת שמע הוא בקול, והייחוד דתפלה בחשאי, וזהו הענין בכהן גדול שקודם צריך לקשטא בב' הקישוטים דיליה ודילה שבהן וראיתיה לזכור ברית עולם, ואח"כ ההיכלא מתפתח ליכנס הכהן גדול בו, ומקודם הכנסו ונשמע קולו - קול כניסת השכינה בהיכל, וקראן בה להקב"ה להכנס שם וזה שכתוב בבואו אל הקודש לפני ה' - שיהא כניסתו לפני ה' וזהו גם כן קול כנפי החיות (ישעיהו ו ג) וקרא זה אל זה, (נחמיה ט ד) בקול גדול לקב"ה ועיין בזהר פרשת בלק קצ"א א' וכדין מגו קלין ושאגין דאינן גברי, חילא דילה, נפיק דודה רחימה כו', ואח"כ נכנס כהן גדול לשם ומקטיר קטורת - יחודא דתרווייהו בחשאי, וכנגד זה הוא תפילין, ואח"כ קריאת שמע ותפלה (ובזהר חדש כ"ט א' ואשמע את קול כנפיהם בגין דישמע כו' עיין שם כל הענין היטב) ועיין לעיל ג' א' כד נחית קב"ה בקריאת שמע אתמר בחיוון ואשמע את קול כנפיהם כו' וקראן בה לישראל דאיהו עמודא דאמצעיתא כו', וחבורא דתרין שמהן צריכה בחשאי, ורזא דמלה בעמדם תרפינה כנפיהם כו' דתמן קול דממה דקה כו' עיין שם, וזה שאמרו (חגיגה יג ע"ב) חשמ"ל עתים כו', וכמו שאומר בזהר פרשת פנחס רכ"ח א' וקול דא שמע ישראל דביה ואשמע את קול כנפיהם ודא יהו"ה דאיהו קול כד נפיק לקבלא שכינתא בצלותא בחשאי דאיהו דבור דביה אדני שפתי תפתח כו' בעמדם תרפינה כנפיהם והאי רזא דחשמ"ל כו' בההוא זמנא דמתייחדין קול ודבור כחדא דאינון יאהדונה"י חשות אבל בזמנא כו', ולמעלה למ"ד א' אלין אינון אתוון דחשמ"ל כו' בצלותא כו' עיין שם:

[3768] **מה כתיב בה כו' אשתמע לגבה.** כמו שאומר למעלה דכל התיקונין בדידן - הכל אליה ומה שאומר אליו הוא אליה דאנן איברים דילה:

[3769] **מבין כו'.** כמו שאומר שם בפסוק מבין שני הכרובים:

[3770] **דאינון ד"ו פרצופים.** נו"ה והם דוגמת זכר ונקבה, ועיין לעיל סוף תיקון ל"ג שנו"ה הן ד"ו, ורוצה לומר שהקול הולך מת"ת, בין נו"ה, דרך יסוד, שהוא מעל הכפורת - אליה, וזהו מדבר - שהקול הולך לדבור, ואח"כ בשעת היחוד נכלל קול בדבור, ה' בהיכל קדשו, ולא נשמע אלא הדבור בלבד והוא מה שאומר שם בתחילה הקול מדבר כו' מעל כו' מבין כו' ואח"כ וידבר אליו, וזה שאומר **וכד מתייחדא דבור כו' קול דממה דקה ודא כו'.** שהדבור בעצמו הוא בחשאי:

[3771] **ובההוא זמנא כו' עת רצון כו'.** דעת נקרא נוק' ועיין מה שאומר לעיל ל"ט א' ודא איהי עת לעשות לה' ועיין מה שכתבתי שם בארוכה על זה, ורצון הוא ת"ת, מצח, והיכל הרצון ועיין מה שכתבתי בפרק א' דספרא דצניעותא ועיין בזהר פרשת פקודי רנ"ג ב' האי היכלא כו' כל שאלתין וכל בעותין דעלמא כו' וכד צלותין סלקין כדין אקרי עת רצון כו' דאיהו חבורא דא עם דא, והענין כי היא נקראת שאלה דאיהי בעא בעותין דישראל, וכן תפלה, ואז שהיא אצל המלך כתיב (אסתר ב יג) ובזה הנערה באה אל המלך כל אשר תאמר ינתן לה:

[3772] **אז תקרא.** כמו שמפרש והולך אז כו', וכן וה' גם כן הוא ובית דינו שתקרא באז וכן יענה לך בז"א וכמו שאומר לעיל למ"ד א' הה"ד אז כו':

[3773] **ועד דיפקון כו' אז ישיר משה.** כמו שאמרו (סנהדרין צא ע"ב) שר לא נאמר אלא ישיר, ואימתי ישיר - א"ז, והוא ראיה דאינן מתחברין א"ז עד הפורקנא, דעד הגאולה הוא תהו ובהו כנ"ל ולית יחודא וכמו שאמרו (תענית ה ע"א) אין הקב"ה נכנס לירושלים כו' (וכמו שאומר בזהר פרשת אחרי מות ע"ז ב' ואי תימא השתא לאו או"א כו' ובזמנא דתיתוב מטרוניתא כו' דתניא אר"ש כו'). וכל תיקונין דאנן עבדין לה עתה הוא סמך לה בגלותא, (שה"ש ב ה) סמכוני באשישות כו' כי חולת כו' וכמו שאומר

בְּהַהוּא זִמְנָא אָ"ז יָשִׁיר מֹשֶׁה (שמות טו א), [3774]וּמִיָּד וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר דְּאִיהוּ מַפְקָנוּ דְּגָלוּתָא, [3775]בְּהַהוּא זִמְנָא דְּמַטְרוֹנִיתָא בָּעֲאת לְאַעָלָא בְּהֵיכָלָא דִּילָהּ, קָלָא סָלִיק בְּרוּמֵי רְקִיעִין וְיֵימָא הָכִי, [3776]מַשְׁרְיָין סַגִּיאִין דְּמִתְיַבְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה דְּנִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין, אִתְתַּקְנוּ לְקַדְּמוּת מַטְרוֹנִיתָא דְּקָא אַתְיָא לְאִתְתַּקָּנָא, לְמִפְרַק בְּנָהָא מִן גָּלוּתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא כַּמָּה [3777]מָארֵי שׁוֹפָרוֹת [3778]וּמָארֵי דְּקָלִין [3779]וּמָארֵי דְּבָרָקִים, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות יט טז) וַיְהִי קוֹלוֹת וּבְרָקִים [3780]וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר וְקוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד וכו', מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאלהי"ם יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל, [3781]בְּהַהוּא זִמְנָא מֹשֶׁה יְמַלֵּל בִּשְׁכִינְתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר יב ח) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ, וְהָאלהי"ם דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְהָא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין [3782]בְּקוֹלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה.

[3783]וּבְהַהוּא זִמְנָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה סָלְקִין דָּא עַל גַּב דָּא, כְּגַוְונָא דְּאִתְמַר בְּטוּרָא דְסִינַי, דְּאִתְמַר תַּמָּן (שיר ג ו) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר, מִי בְזֹאת עוֹלָה, מ"י אִימָּא עִלָּאָה דְּבָהּ פָּתַח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּטוּרָא דְסִינַי אָנֹכִ"י.

קָם סָבָא חֲדָא מִבָּתַר טוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, הָא חֲזִינָא דְּאִתְמַר (דברים ד לו) מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעֲךָ אֶת קוֹלוֹ לְיַסְּרֶךָּ וכו', וּבַאֲתַר אָחֳרָא שְׁמַעְנָא דְּמַלִּיל עִם יִשְׂרָאֵל מִסְּטָרָא דְּמַלְאָכַיָּא, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ דְּכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר דְּנָפִיק מִפּוּמוֹי אִתְעֲבִיד מַלְאָךְ, וְדָא אִיהוּ וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלַּפִּידִם (שמות כ יח), וּבַאֲתַר אָחֳרָא אָמַר קְרָא (תהלים סב יב) אַחַת דִּבֶּר אלהי"ם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, מַאי הַאי.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן סָבָא סָבָא, שְׁמַעְנָא [3784]דְּבַר נַשׁ יְהִיב בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּלַת קְטִירִין, נִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא, נִשְׁמָתָא מִכּוּרְסַיָּא יְקָרָא, תַּמָּן נְחִיתַת שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה כְּלִילָא מִתְּלַת סְפִירָן עִלָּאִין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר אַחַת דִּבֶּר אלהי"ם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, אַחַת וּשְׁתַּיִם הָא תְּלַת סְפִירָן עִלָּאִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן אַחַת, אַחַת וְאַחַת, תְּלַת אֲחָדִין, וְדָא אִיהוּ אַחַת דִּבֶּר אלהי"ם שְׁתַּיִם זוּ שָׁמָעְתִּי, [3785]ז"ו בֵּיהּ עָבִיד לוֹן אֶח"ד.

בזהר פרשת שמיני מ' א' פתח ר' יהודה ואמר סמכוני כו':

[3774] **ומיד ויאמר כו'.** כמו שכתוב (ישעיהו ס ע"א) קומי אורי כי בא אורך כו', ועיין לקמן סוף תיקון ל"ז היה אור לא כתיב כו', והוא פקודא דאהבה דבה תלוי פורקנא כמו שכתוב (שה"ש ב ז, ג ה) אם תעירו ואם תעוררו כו', ועיין לעיל ס"ו ב' ועוד כי עזה כמות אהבה אם ישראל כו'. והוא נתיב תליתאה, ועתה מפרש מאמר הראשון של בראשית וכמו שכתבתי לעיל דאינון ב' מאמרות מתחברין כחדא שהן קריאת שמע ותפלה הנ"ל ולכן לא נאמר מאמר בראשון עד השני, ומפרש והולך ענין הר סיני, וכן יהיה לעתיד לבא שהקב"ה יפוק לקבלה מטרוניתא בכמה כו' כימי צאתך מארץ כו' (מיכה ז טו), ועיין בזהר פרשת ויקרא ו' א' אמר מלכא האי זמנא כו' מאן חמא יקרא דמטרוניתא כו'. ומפרש והולך כאן מאמר הראשון ואח"כ בתיקון ל"ט מפרש בתיבת בראשית, ובסוף תיקון ל"ט מתחיל לפרש מאמר השני דהיא נכנסת בהיכלה ומתפתח היכלה ונבאו בניכם וכמה מארי כו' וכמה מארי כו' שכ' בתיקון מ' והן הכל בתפלה - מאמר השני, כמו שאומר בתיקון י"ח כל חד וחד בארוכה, ומפרש בתיקון מ' בתיבת בראשית, וכן בכל התיקונים דלקמן מפרש בסוף תיקון הקודם את הענין ואח"כ מפרש בתיקון שלאחריו בתיבת בראשית:

[3775] **בההוא זמנא דמטרוניתא בעאת כו'.** כמו שאומר למעלה שזהו נגד קריאת שמע - מאמר הראשון:

[3776] **משריין סגיאין דמתיבתא כו'.** עיין מה שכתבתי לעיל תיקון ל' שהן דרגין דו"ק דאתי לקבלא לה:

[3777] **מארי שופרות.** מסטרא דבינה, ה' עילאה:

[3778] **ומארי דקלין.** ו':

[3779] **ומארי דברקים.** מסטרא דיסוד י':

[3780] **וענן כבד.** ה' תתאה, וכמו שאומר לעיל ע"ז ב' ברקים מסטרא דצדיק כו' ענן דא שכינתא כו':

[3781] **בההוא זימנא משה כו'.** דשכינה ידבר בתוך משה, דהוא גוף דידה, של נעליך כו', ומביא ראיה שנאמר אדבר בו - שהדיבור בו, ודיבורו הוא של שכינה, ופה אל פה הוא מה שמפרש והולך והאלקים כו' בקול דאיהו כו' (כמו שאומר בזהר פרשת פקודי). כי דרגיה בת"ת, ודיבורו היה מתוך היכל הרצון, דעת דילה, פומא דילה, פי ה', והאלקים יענו בקול דהוא דעת דז"א דגניז גם כן בפומא דמלכא, וזהו והאלקים יענו כו' - דמינה נפיק קול - משופר, ושם הדעת הוא קול, ועיין בזהר פרשת פקודי רנ"ג רנ"ד היכלא שתיתאה כו' מוצא פי ה' האי איהו היכלא דמשה כו' בהאי היכלא משה ידבר והאלקים יענו בקול כד אתדבקו נשיקין בנשיקין כו' מנשיקות פיהו כו' ת"ח משה ידבר דכתיב הנך יפה רעיתי וכתיב כחוט השני שפתותיך, והאלקים יענו בקול דכתיב הנך יפה אף נעים וכתיב שפתותיו שושנים כו' - מפרש דהוא פה אל פה, שפתותיך שפתותיו:

[3782] **בקולו של משה.** שזכה אליו ומשם נבואתו:

[3783] **ובההוא זימנא כו'.** עיין לעיל ע"ז א' וכד סליקת לעילא כו' וכאן אמר דבה פתח כו', דבאמת עיקר כסא הוא בה, כסא לכבוד - ל"ב דחכמה, אלא בחבורא בה נעשין יחד כסא, וכן אימא עילאה מקנן בכורסיא:

[3784] **דב"נ יהיב כו'.** וכן הן ג' עולמות וכן ג' דרגין - הכל בג'. אחת אחת ואחת תלת אחדין. ורוצה לומר כמו שאומר דאלו ג' הן ג"ר, ואחת ושתים הוא בינה וחו"ג, ואחת ושלש בינה ות"ת, וכן כולם, וחו"ג - כללן כאחד, דיצחק לעולם נכלל באברהם, לילה ביום, דלכן לא נאמר ו' ביצחק, ולכן שתיה בכלל אכילה, וקראן לג"ר הכל אחדים - דכל אחד הוא פשוט, אמ"ש, מה שאין כן בז"ת דכולן מורכבים מאלו השלשה שהוא ב' כתרים, ג' מוחין דאתפשטו בכולם, ב' והן ג' והן ד' בדגש ורפה קל וחזק, ומכל מקום חו"ב כלילן זה, ולכן נאמר בהן שתים - נגד הכתר:

[3785] **זו ביה כו'.** והוא הדעת שעושה כל הג' - אחד, וכמו שאומר לעיל נ"א ב' ותלת הוינן וכען חד, וכמו שאומר בריש ספרא

וּלְבָתַר מַלִּיל עִמֵּיהּ מֵרוּחָא דְּאִיהוּ מטטרו"ן, כְּלִיל כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם דִּלְתַתָּא, בְּגִין דְּאִתְלַבַּשׁ בֵּיהּ וְרָכִיב בֵּיהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל שִׁית סְפִירָן, וּבְגִין דָּא בְּכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר דְּנָפַק מִנֵּיהּ הֲוָה נָפִיק מִנֵּיהּ מַלְאָךְ, וְדָא אִיהוּ וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. לְבָתַר נָחִית שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה עֲשִׂירִית בְּאוֹפַן, דְּאִיהוּ נֶפֶשׁ דְּבַר נַשׁ מִתַּמָּן, וְאִתְמַר בֵּיהּ (דברים ד לו) וְעַל הָאָרֶץ הֶרְאֲךָ אֶת אִשּׁוֹ הַגְּדוֹלָה בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (יחזקאל א טו) וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ, בְּגִין דְּיִשְׁתַּמַּע קָלֵיהּ וְדִבּוּרֵיהּ מִן כָּרְסַיָּא וּמַלְאָכַיָּיא וּשְׁמָיָא וְאַרְעָא, דְּיִשְׁתְּמוֹדְעוּן לֵיהּ בְּכֹלָּא עִילָּא וְתַתָּא, כְּנִשְׁמְתָא דְּשָׁלְטָנוּתָהּ בְּכָל גּוּפָא בְּאֵבֶר זְעִירָא וְלֵית אֵבֶר פָּנוּי מִינָהּ. (ע"פ הגר"א רתל"ב כאן צ"ל מ"ש בהקדה ט' ב' בפיקודא במלת בראשית דאיהי אהבה, והוא מאמר ב')

תקונא תשע ותלתין

[דף פב ע"ב]

(דף פב ע"ב) [3786]בְּרֵאשִׁית תַּמָּן אֲשֶׁ"ר דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות כ ב) אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ וכו', אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, אֲשֶׁר בְּאֲשֶׁרִי כִּי אִשְׁרוּנִי בָּנוֹת (בראשית ל יג), וְדָא אִימָּא עִלָּאָה, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ, עַל כָּל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא, דְּאִינּוּן פֶּטֶר כָּל רֶחֶם דְּאִינּוּן רַמַ"ח, דְּכֻלְּהוּ קְטִירִין בְּצַדִּיק דְּאִיהוּ כֹּל דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית, [3787]דְּאַפְתַּח (פטר כל) רֶחֶם דְּאִינּוּן רַמַ"ח פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר אֲשֶׁר קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן, וְדָא אִימָּא דְּאִתְמַר בָּהּ (איוב לח כט) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח, (ודא איהו הקרח הנורא) (יחזקאל א כב), אֲשֶׁר דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו בְּצַדִּיק, דְּאִיהוּ קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן, [3788]וְצִוָּנוּ בֵּיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ מְצוּוָה וְעוֹשֶׂה, וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ירמיה ב ג) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה, וְצִוָּנוּ דְּאִיהוּ הָכִי מְצוּוָה וְעוֹשֶׂה, וְעוֹד קִדְּשָׁנוּ מִסִּטְרָא דְּשִׂמְאלָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, [3789]וְלֵית קְדוּשָׁה פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, [3790]וְאִלֵּין עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת, (דאיהי קדש לי כל בכור (שמות יג ב) דאיהו כתר עלאה וחכמה דאיהי ישראל עלה במחשבה) דְּאִתְמַר בְּהוֹן (בראשית א ג) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר.

וְצִוָּנוּ עַל, מִסִּטְרָא דִּימִינָא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמואל ב כג א) [3791]הוּקַם עָל, [3792]דְּתַמָּן כָּל בִּרְכָאן לִימִינָא, [3793]דְּאִינּוּן מֵאָה בִּרְכָאן כְּחוּשְׁבַּן עַ"ל, דְּאַת י' בְּק' אִסְתַּלִּיק לְמֵאָה, דְּאִיהִי [3794]קֻרְבָּנָא דְּכֹלָּא, מִסִּטְרָא דְּאַבָּא רֹאשׁ, מִסִּטְרָא

דצניעותא דעד דלא כו', וזה שאומר זו דהוא וא"ו חושבן זו ועושה אותן אחד גם כן בחושבן זו ואח"כ כשנעשין אחת אז מחבר אותם אל ז"ת אחת ושתים אחת ושלש כו':

[3786] **תיקון ל"ט בראשית אשר כו'.** מפרש מה שאמר לעיל בתיקון ל' קלא קדמאה - דהוא מרומז בתיבת בראשית דתמן אשר והיא אימא עלאה והכל מפורש שם וכן מה שאמר אשר הוצאתיך, אשר אהיה, אשר קדשנו - הכל פירשתי שם:

[3787] **דאפתח רחם דאינון כו'.** הענין, כי בשעת הזיווג כל רמ"ח אברים דנוק' פתיחין לקבל מדכורא אלא שהרחם כלילא ומקבלת בעד כולם וממנה מקבלים כולם, כמו שיסוד דדכורא כולל הכל שמשפיע מכולם, כן בה כללא דכולא מקבלת בכל, ורמ"ח דדכורא הוא התורה, לימוד, ושמרתם - זו המשנה, ועשיתם - זו המעשה (סיפרא אמור ח, ספרי ראה נח), וצריך לחברא כחדא, שילמוד לעשותם, וכמו שאומר לעיל ב' א' ועוד אלין דעסקין באורייתא לשמה כו' כבר נש דמתייחד עם בת זוגיה בכל אברין דיליה כו' ואמר בזהר פרשת פנחס דביה אדני שפתי תפתח כל אברין פתיחן כולהו גדפייהו ברמ"ח תיבין כו' על אברין דגופא דאינון ענפי אילנא כו' בכל ענפא וענפא אשתכח פתיחא לגבי דבעלה כו' לית אבר מרמ"ח אברים דשכינתא דלאו איהי פתיחא לקבלא ליה, והן רמ"ח מצוות עשה דאינון בנוק', והפותח הוא הצדיק דעל ידו נפתחין:

[3788] **וצונו ביה בגין דאיהו כו' ועושה.** רוצה לומר, עשיה - הוא מה שאומרים קדשנו, ועיין כל זה בתיקון ל' שם:

[3789] **ולית קדושה פחות מעשרה.** ורוצה לומר והוא דרגא דלוים הנוטלים מעשר, וברכה הוא מסטרא דכהנא כמו שמפרש והולך וצונו על - מסטרא דימינא כו' כחשבן על כו' והוא כהנא דנוטל תרומת מעשר מהלוים בסוד אי"ק בכר, וזה שאומר דאת י' בק' אסתליק למאה, רוצה לומר, די' - המעשר ממנו הוא ק' (ולישראל נשאר הכל בסוד א', ולוי - היו"ד ממנו, וכהן - ק' ממנו):

[3790] **ואלין עשרה מאמרות דאתמר ויאמר כו'.** רוצה לומר דכתיב בכולן אלקים דגבורה, והן משלימין למ"ב דגבורה, כמו שאומר לעיל סוף תיקון ל"ו בעשר אמירן ול"ב אלקים כו':

[3791] **הוקם על.** דאתקשר דוד בימינא, דמשם משיח בשמן (תהלים פט כא), ושם (תהלים קי א) שב לימיני:

[3792] **דתמן כל ברכאן לימינא.** כמו שאמר לעיל ברכה דכהנא וקדושה דליואי כו':

[3793] **דאינון כו'.** והוא סוד אי"ק דהוא יב"ק, דאלף הוא יחודא וע"י יחודא חוזרים כולם לאחד וכמו שאומר בסוף תיקון הקודם ז"ו ביה עביד לון אחד ועיין מה שכתבתי שם, וחושבן אי"ק הוא אל"ף:

[3794] **קרבנא דכולא.** רוצה לומר ק' הוא קרבן, קריבו דכולא הוא מסטרא דימינא וכמו שאומר בזהר פרשת אחרי מות ע"ז ב' מאן גרם לון חסד הוא, ושאר מקומות הרבה:

דְּאִימָּא אֲשֶׁר, מִסִּטְרָא דְּאַבָּא מְצוּוָה, וּמִסִּטְרָא דְּאִימָּא עוֹשֶׂה, [3795]וּמְצוּוָה דָּא עֵץ פְּרִי, וְעוֹשֶׂה דָּא עוֹשֶׂה פְּרִי, [3796]וְאִינּוּן גּוּף וּבְרִית [3797]דְּחַשְׁבִינָן חָד, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות כח ז) [3798]שְׁתֵּי כְתֵפֹת חֹבְרֹת, [3799]כְּמָה דְּאִינּוּן חוֹבְרוֹת, הָכִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה חוֹבְרוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ.

[3800](ו)עוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ, וְלָא אָמַר קִדַּשְׁתָּנוּ וְצִוִּיתָנוּ, אֲשֶׁר אִיהוּ [3801]אֲשֶׁר אהי"ה וַדַּאי, וְדָא כֶּתֶר עִלָּאָה, [3802]מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא אִתְקְרֵי אֲשֶׁר, וּמִסִּטְרָא דִּדְכוּרָא אִתְקְרֵי רֵאשׁ, רֵישָׁא דְּכָל רֵישִׁין, [3803]וְצִוָּנוּ דָּא אַבָּא (סבא), דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר, [3804]קִדְּשָׁנוּ דָּא אִימָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ וַיְהִי אוֹר, וְלֵית הַוָיָה אֶלָּא עַל יְדֵי עֲשִׂיָּה, [3805]וְתַרְוַיְיהוּ לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, [3806]וּמָאן מְצוּוָה וְעוֹשֶׂה עַל הַמִּצְוָה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְהָכִי צַדִּיק בְּצַלְמֵיהּ וְכִדְמוּתֵיהּ, [3807]וְעַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנֵי בְכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וְעַל שֵׁם צַדִּיק אִתְקְרוּן צַדִּיקִים, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה ס כא) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אָרֶץ.

[3808]וְעוֹד אָנֹכִי יהו"ה אלהי"ך אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם (שמות כ ב), אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְכִי מָאן דְּאִיהוּ תְּחוֹת שִׁעְבּוּדָא דְּרִבּוֹנֵיהּ, וְרִבּוֹנֵיהּ אַבְטַח לֵיהּ לְאַפָּקָא לֵיהּ לְחֵירוּ וְאַפִּיק לֵיהּ, אִית לֵיהּ לְשַׁבְּחָא גַּרְמֵיהּ דְּאַפִּיק לֵיהּ מִגּוֹ שִׁעְבּוּדָא, וְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְאַבְרָהָם (בראשית טו יג) כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וְהָא אִיהוּ אַבְטַח לְאַפָּקָא לִבְנוֹי מִגָּלוּתָא, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (שם יד) וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל, וְאִיהוּ מְשַׁבַּח גַּרְמֵיהּ כַּמָּה זִמְנִין אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.

אָמַר לֵיהּ בְּרִי שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ אֲבָל לַאו אִיהוּ דָּא לְשַׁבְּחָא גַּרְמֵיהּ, אֶלָּא כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה אִתְקְרִיאַת רֵאשׁ לַחֲבֶרְתָּהּ, וּבְגִין לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לוֹן מֵאַן אֲתַר אַפִּיק לוֹן מִגּוֹ שִׁעְבּוּדָא, פְּתַח בְּאָנֹכִי, וְאַדְכִּיר בֵּיהּ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגוֹמֵר, חֲמִשִּׁין זִמְנִין לָקֳבֵל חֲמִשִּׁין תַּרְעִין דִּבְינָה.

[דף פג ע"א]

וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, הָא אִם (דף פג ע"א) עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ מְצוּוָה וְעוֹשֶׂה, הַוָּה לֵיהּ לְמֵימַר בְּגִינֵיהּ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנִי וְצִוָּנִי, מַאי אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ וְצִוָּנוּ, אָמַר לֵיהּ וַדַּאי שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ, בְּוַדַּאי עַל

[3795] **ומצווה דא עץ פרי ועושה כו'.** הוא דרך אחר, דקדשנו הוא על צדיק שהוא עושה פרי, וצונו - בעמודא דאמצעיתא דהוא עץ פרי, ועיין מה שאומר לעיל בתיקון ל', אבל למעלה אמר דשניהן מצווין ושניהן עושין אלא דקדשנו מסטרא דאימא וצונו מסטרא דאבא וכמו שבארנו שם:

[3796] **ואינון גוף כו'.** דאמר על שניהם בלשון אחד עץ פרי עושה כו':

[3797] **דאינון חד.** דאין הפסק כמו בימינא ושמאלא:

[3798] **שתי כתפות חוברות כו'.** רוצה לומר סיפיה דקרא אל שני קצותיו וחבר, והן ב' ווין דביה, וא"ו, דהן קצוות דוא"ו מלא, ושתי ההין דבשם הן מחוברין אל שתי הווין מכאן ומכאן, והב' ווין הן גוף וברית ועל ידיהם מתחברין שכינה עילאה ותתאה ב' ההין הנ"ל כמו שאמרו (ירושלמי חגיגה ט ע"א) אין בין מים למים כו' וכמו שאומר לעיל בריש תיקון י"ט והן שתי כתפות חוברות וזה שאומר למטה הכי שכינתא עילאה כו' וחבר על שני קצותיו:

[3799] **וכמה דאינון כו'.** כנ"ל דחג"ת באימא ונה"י במלכות, ות"ת ויסוד אחד - ולכן הן גם כן אחד:

[3800] **ועוד אשר כו' ולא כו'.** כמו שאומר באדרא זוטא דכתר עליון נקרא הוא, ושירותא מחכמה נקרא אתה, ואמר שם בבחינה אחרת דג"ר - הוא, ומחסד נקרא אתה, וכן אמר ברעיא מהימנא פ' עקב ואמר שם והשתא קרינן כו', ורוצה לומר דשניהם ניחא וד"ל והוא ניחא מה שאמר למעלה דבינה נקראת אשר, והשתא מפרש אשר קדשנו וצונו, אלו ג' הם ג"ר כמו שמפרש והולך:

[3801] **אשר אהיה ודאי כו'.** רוצה לומר דעיקר שם אקי"ק הוא בכתר כמו שאומר בזהר פרשת ויקרא י"א א':

[3802] **מסט' דנוקבא אתקרי אשר ומסט' כו'.** רוצה לומר דכתר הוא זו"ן, גלגלתא, רישא דכל רישין, ותניינא - מ"ס, נוק' כידוע בסוד חו"ג, ורישא דלמעלה אינו ממנינא דהוא רישא דלאו רישא לא בחושבנא כו' ברח כו', ומ"ס הוא התחלת האדם ותיקונא וכל המצות כידוע (ומשם שורש או"א, קדשנו וצונו, ואקי"ק הראשון הוא ראש, ואשר אהיה הוא בנוק', מ"ס דהיא עתיד להתגלות בתיקונים התחתונים דמינה נפיק או"א מה שאין כן בראש, גלגלתא דנקרא ראש כנ"ל דנקרא אין, אהיה סתים מאן דאנא וכמו שאומר שם בזהר פרשת ויקרא) ולכן אומרים אשר קדשנו וצונו (וכמו שאומר למעלה דאימא נקרא אשר, ובה הברכה, דאיהי התחלה דכולא בז"ת כמו שאמרו שביעאה באימא, כן מ"ס לעשר ספירות):

[3803] **וצונו דא אבא דאתמר בה ויאמר כו'.** שהוא מצוה:

[3804] **קדשנו דא אימא דאתמר בה ויהי אור ולית הוי"ה כו'.** רוצה לומר דהויה הוא ע"י עשיה כמו שכתוב יהי רקיע, ויעש אלקים את הרקיע, וכן במאורות, והוא מצווה ועושה וזה שאומר

[3805] **ותרווייהו לימינא ושמאלא.** כנ"ל קדשנו מסטרא דשמאלא כו' וצונו על - מסטרא דימינא כו', וכן אמר למעלה בתיקון ל' אימא קדשנו ואבא צונו עיין שם:

[3806] **ומאן מצווה כו' והכי צדיק.** כנ"ל דעל שניהם מפרשין קדשנו כו' ועוד אשר קדשנו דא עמודא דאמצעיתא כו':

[3807] **ועל שמיה כו' ועל שם צדיק כו'.** רוצה לומר, דאנחנו נקראים על שם שניהם ולכן מסטרא דילהון אנו מצווים ועושים:

[3808] **ועוד אנכי כו'.** הוא ראיה דאשר הוא באימא - דבה נ' תרעין ועיין מה שאומר לעיל בתיקון ל"ב בארוכה:

עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְצַדִּיק אִתְּמַר עַל תַּרְוַיְיהוּ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ,[3809] אֲשֶׁר וַדַּאי דְּאִיהִי אֲשֶׁר אהי"ה אִימָּא עִלָּאָה, מַגִּי לוֹן עַל שְׁכִינְתָּא[3810] דְּאִיהִי מִצְוָה, לְכָל חַד מִנַּיְיהוּ, [3811]וְאִינּוּן לְעֵילָּא תְּרֵין כְּעַנְפִּין דְּאִילָנָא דְּאִתְפָּרְשׁוּ לִימִינָא וּלְשְׂמָאלָא, וּלְתַתָּא אִתְעֲבִידוּ [3812]בָּהּ אֲגוּדָה חֲדָא, וּבְגִין דָּא אִינּוּן לְעֵילָּא תְּרֵין, וּלְתַתָּא חָד, דְּיִחוּדָא לָא אִית בְּכָל עַנְפִּין דְּאִילָנָא אֶלָּא בָּהּ, דְּאִיהִי אֲגַד דְּכֻלְּהוּ, אִיהִי אֲגוּדָה דְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, [3813]וּבָהּ אִתְעֲבִידוּ כֻּלְּהוּ חָד.

[3814]וְעוֹד וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר [3815]דָּא נְבוּאָה בַּמַּרְאָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (במדבר יב ו) בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, [3816]וְאִיהִי חָזוֹן דִּנְבִיאַיָּא, [3817]אִיהִי חָזוֹן וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חוֹזֶה, [3818]דְּאִיהוּ יהו"ה אדנ"י, דְּהָכִי סָלִיק חָזוֹן חָסֵר ו' חָמֵשׁ וְשִׁתִּין כְּחֶשְׁבַּן אדנ"י (בִּנְבוּאָ"ה ס"ו, ס"ה כְּחֶשְׁבַּן אדנ"י, וְתֵיבָה הָא ס"ו) וּבְמַאי הִיא חָזוֹן בְּאָת ו', בֵּיהּ אִתְעֲבִידַת אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְּנַהֲרָא [3819]אָדוֹן דִּילָהּ.

תקונא ארבעין

[3820]בְּרֵאשִׁית, שְׁמְעִי בַת וּרְאִי וְהַטִּי אָזְנֵךְ וְגוֹמֵר (תהלים מה יא), בְּרֵאשִׁית [3821]תַּמָּן שְׁמְעִ"י, תַּמָּן בַּ"ת, תַּמָּן רְאִ"י, שְׁמְעִ"י ש' מִן בְּרֵאשִׁית, [3822]בַּ"ת תַּמָּן אִשְׁתְּמוֹדָע בְּרֵישָׁא וְסוֹפָא דְּתֵיבָה, רְאִ"י תַּמָּן אִשְׁתְּמוֹדָע בְּאֶמְצָעִיתָא,

---

3809 **אשר ודאי דאיהי אשר אהי"ה.** כנ"ל דאיהי התחלה לז"ת, ונקראת אהי"ה, כמו הכתר לעשר ספירות, וכן כמו נוק' דכתר - אשר, ודכורא - ראש, כן הוא בחו"ב, כמו שאומר לעיל מסטרא דאבא ראש כו':

3810 **דאיהי מצוה לכל כו'.** דשניהם מצווים עליה כנ"ל ומאן כו' והכי צדיק כו': **(ועל שמיה כו' ועל שם כו'.** רוצה לומר דלא תאמר האי קדשנו וצונו דקאי עלינו, ישראל: **כל ספירה וספירה אתקרי ראש כו'.** רוצה לומר לכן כתיב אשר הוצאתיך אשר כו': **אשר קדשני וצוני כו'.** אע"ג דקאי על ישראל גם כן כנ"ל, מכל מקום בלשון יחיד גם כן משתמע על אדם המברך):

3811 **ואינון לעילא תרין כו' ולתתא כו'.** רוצה לומר, אע"ג דאדם דלתתא דהוא בדיוקנייהו, מצווה על המצוה - הוא אחד, תירץ, לפי שהוא בא ממלכות דבה נעשין הכל אחד כמו שאמרו בתפלין של ראש ותפלין של יד, וכמו שאומר להלן בהרבה מקומות:

3812 **בה אגדה חדא.** כמו שכתוב (עמוס ט ו) ואגדתו על ארץ יסדה, דשם (במדבר א טז) ראשי אלפי ישראל, (דברים א יג) חכמים כו' - הכל באגדה אחת בישראל, וזהו סוד המנין - שיהיו עשרה באגדה אחת (אגדה - גימטריה אחד):

3813 **ובה אתעבידו.** בזרע דידה, שנקשרין כל השפע דיליה לבשר אחד:

3814 **ועוד ויאמר כו'.** עתה מפרש פקודא דנבואה, קלא תניינא הנ"ל, ובתיקון מ' מפרש לה בתיבת בראשית, וכאן הוא הקדמה לשם, וכן בתיקונים דלקמן וכנ"ל:

3815 **דא נבואה במראה.** רוצה לומר, דבמראה הוא ראיה באור וכמו שאומר לעיל ע"ז ב' חמש אור אינון ועלייהו כו' עיין שם ולקמן קכ"ט א' ראיה ואיהו לימינא דחסד דאיהו יומא קדמאה דתמן אור:

3816 **ואיהי חזון.** שהוא גם כן לשון ראיה ונקראו הנביאים רואים לפנים כו' (שמואל א ט ט), וכן חוזים:

3817 **איהי חזון כו'.** דכל תוספת נו"ן הוא לשון נקבה, שבתון - על שבות דרבנן וכמו שאומר לעיל ס"ו ב':

3818 **דאיהו יהו"ה אדנ"י.** כמו שמפרש והולך (חזון בלא ו'), וחוזה - חושבן הוי"ה. ואמר במאי היא כו' רוצה לומר דוא"ו שבתוך חזון הוא דמסטרא דוא"ו היא נקראת חזון, דב' דרגין הוא בנבואה, מסטרא דראיה הוא אספקלריא דנהרא, ומסטרא דשמיעה אספקלריא דלא נהרא, דכתיב בהון (ישעיהו ו א) וארא את ה' כו', (יחזקאל ג יב) ואשמע אחרי קול, והם ראיה מסטרא דתורה שבכתב, הוי"ה דצריך ראיה שם, ושמיעה מסטרא דתורה שבעל פה דצריך שמיעה, והם ימינא ושמאלא כמו שאומר לקמן בתיקון ע' בכמה מקומות ובזהר חדש פ' יתרו, ולכן חזון אתקרי מסטרא דידיה בוא"ו, וזה שאומר אתעבידת אספקלריא דנהרא, ואמר לקמן בתיקון מ' ובג"ד מסטרא דהויה כו' וכד כו', והיא אור דכאן אספקלריא דנהרא, וזה שאומר למעלה דא נבואה במראה, לאפוקי נבואה בשמיעה, ואמר דא נבואה כו' ואיהי כו'. רוצה לומר הכל בנוק' דבה מתפתחין תרעין דנבואה כמו שאומר לעיל בתיקון ל', וזה שאומר חזון דנביאיא דלית רשו לשום נביא וחוזה אלא בה כמו שאומר לעיל בתיקון ו' ושאר מקומות:

3819 **אדון דילה.** רוצה לומר דשם אדנ"י הוא בנוק', וכשהוא בוא"ו מראה על דכורא, אדון דילה, כמו שכתוב (יהושע ג יא) אדון כל הארץ רוצה לומר אדון של הארץ וקאי על הברית שבתוך הארון וכמו שאומר בתיקון מ' אדון כל הארץ ודאי. ומה שכתוב כאן בהגהה בנבואה ס"ו כו' - הגהת תלמיד טועה היא:

3820 **תיקון מ'. בראשית כו'.** עתה מפרש בראשית על הנבואה:

3821 **תמן כו'.** שהן ב' נבואות הנ"ל, ולפי שגבורות נכללין בחסדים, ונקראו על שם החסדים, לכן לית תמן אלא ראשי תיבות של שמעי, והכל כלילין בבת כנ"ל:

3822 **בת תמן אשתמודע כו'.** רוצה לומר, דהראיה, שהוא מדכורא, תורה שבכתב נכלל בגוה ורוצה לומר וזהו חזון - שוא"ו נכלל בס"ה דילה, וש' נכלל בראי כנ"ל דגבורות נכלל בחסדים, חשך באור, לילה ביום, וכמו שאומר בזהר פרשת בראשית י"ז א'. וזה שאומר **וכד תהא בחבורא כו'.** והוא חזון הנ"ל דאתדבקת בוא"ו ונקראת אספקלריא דנהרא על שם בעלה דנקרא חוזה דבלא בעלה היא אספקלריא דלא נהרא כמו שאומר למטה ובג"ד כו' וכד איהי כו' והיא מסטרא דשמיעה כנ"ל אבל עתה והיו לבשר אחד, איהו חוזה ואיהי חזון, והגבורות דילה ירתא מאו"א, וחסדים מבעלה, דהם מתקנין לה והיא אז אספקלריא דלא נהרא וכמו

כְּגַוְונָא דָא בְּרֵ"אשִׁי"ת, וְכַד תְּהֵא בְּחִבּוּרָא עִמֵּיהּ כְּגַוְונָא דָא יאהדונה"י, אִיהוּ אָמַר לְגַבָּהּ וְשִׁכְחִי עַמָּךְ וּבֵית אָבִיךְ (שם), [3823]דְּעַל [3824]כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד (בראשית ב כד), כִּי

שאומר בזהר פרשת בראשית מ"ט א' ב' ויבן ה' אלקים כו' דהא אבא ואימא אתקינו לה כו' אספקלריא דלא נהרא, ובשר מבשרי בגין לאחזאה לה דאינון חד ולא אית פרודא בינייהו בכלא, ועיין באידרא רבה קמ"ב א' בארוכה, וזה שכתוב (תהלים מה יא) שכחי עמך ובית אביך, דהן או"א, דמסטרא דילהון לא נהרא והיא שחורה כמו שאומר שם כמה דאתמר שחורה אני כו' ועתה (שם) ויתאו המלך יפיך, דנהירא באור:

[3823] **דעל כן יעזב כו'. כל זה אומר לה, דגם אני עוזב כו'**, ועיין שם בפרשת בראשית תא חזי מה כתיב הכא ויאמר האדם זאת הפעם וגו' הא בסימו דמילין לאמשכא עמה כו' על כן יעזב איש כו' לבשר אחד, כולא לאמשכא לה ברחימו ולאדבקא בהדה, ורוצה לומר שכל זה דברי אדם הן ולא דברי התורה, ודברי ז"א לנוק', וענין עזיבת אב ואם הוא כי אמרינן באידרא זוטא דנוטל ד' כתרים מאו"א, ב' אחסנתין וב' גניזין, ד' בתים דתפילין שהן למוחין, והכל בסוד הדעת, ונותן הוא לנוק', והאי ירית לברתא וברתא מיניה אתזן כו' עיין שם, והענין, כי שני מיני אישות, אחד בענין הזיווג מסטרא דצדיק, חו"ג, והן ב' גניזין חד עטרא כו', ואחד מסטרא דבעל שזן לה תמיד ומפרנס אותה, והוא מסטרא דת"ת, בעל הבית ואורח, והן ד' חלקים, מזונות שנוטל לשניהם, זכר - זה ככרו, ונקבה - נקיה באה (נדה לא ע"ב), אלא שהקב"ה נותן לזכר חלק שניהם, והוא נותן לה, וכן בזיווג שני חלקים, חו"ג כנ"ל, והן ד' אותיות הוי"ה, והנה כשהבן קטן ואין לו דעת עד י"ג שנה שאז נקרא איש כמו שאמרו איש פרט לקטן (קדושין יט ע"א), והוא מסטרא דצדיק, שהוא איש כידוע, והוא דרגא דדעת, וידע, והענין כי אף שהדעת בו חדרים ימלאו (משלי כד ד) - עיקרו לצורך יסוד, וכן כל האברים משמשים לדבר אחר - לבד היסוד דאינו אלא בשביל הנהר הזה, ולכן נקרא נהר על שמו, וכל זמן שאין לו דעת אז נוטל מזונות מאביו ואמו וסומך על שולחנם, כי מזונות יש לו תיכף שנולד צריך לזון גופו, והוא מסטרא דת"ת שנקרא אדם, ומיד כשיולד נקרא אדם כמו שכתוב (איוב יא יב) אדם יולד, אלא שנוטל מאו"א, וכן הבת נוטלת מאו"א שלה, וכשבא הדעת בו, דאז כולם נכללין בדעת כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ח ז"ו - ביה עביד לון אחד, והוא מכתר עליון, שותף השלישי, קב"ה, ונוטל כל הד' עטרין הכל מדעת כתר עליון, ונותן לו הקב"ה מזונות ב"ח והעטרין ב"ח כנ"ל, והנוק' גם כן הולכת מאו"א שלה, והולכת אל אישה ליקח ממנו כנ"ל, ובזהר פרשת בראשית מ"ח ב' כיון דאתחברת בהדיה כו' מכאן אוליפנא כו' ועילת העילות לא נחית עליה עד דהוא עם נוק', והנה עטרא דגבורות, מ"נ, הנה הוא בה שלא על [ידו], אבל מכל מקום הוא ע"י רוחא דשדי בגוה בביאה ראשונה, והרוח הזה הוא המעורר מ"נ לה, והוא מבועא דבירא דלא פריש מבירא לעלמין כמו שאומר בזהר פרשת פקודי רנ"ט א' והוא נקודה בהיכליה מעין חתום כמו שאומר לעיל תיקון ל"ו ושאר מקומות ומעין הוא מבועא כו' ואמר בתיקון ל"ו ושאר מקומות דהוא אות ברית, עטרת הברית, והענין הוא, דבודאי שלא בשעת זיווג - העטרה בדכורא, אלא כי ביסוד זו"נ - האמה, ופומא דאמה - עטרה הנ"ל, ובהן חו"ג, וכמו שאומר בספרא דצניעותא בפרק ג' עיין מה שכתבתי שם, והנה עטרא דגבורה שהוא מעטרה - נשאר בה, והוא רוחא דשדי בגוה עם הגבורות אף שהטפה נולד הולד ממנו, ומההוא רוחא נוטל הולד הלבוש, כימי אלוה כו' (איוב כט ב), מכל מקום נשאר העיקר בקרבה, והוא מביא לה מ"נ, והוא נקודה בהיכליה, כי היכל הוא בבינה דילה, והוא פנימי לא בגופה, כי כל גופה עם הראש הוא ו"ק, וההיכל הזה הוא בפנימיותה, ק"ק, ארון הברית, ובגו היכל זה הוא נקודה אחת והוא מקום רוח הזה, וזה לא פסיק ממנה תמיד אפילו בגלות בגין ברית מילה דלא פסיק מישראל ומקיימין תמיד, (שבת קל ע"א) כל מצוה שמסרו כו' עדיין כו', ואפילו נחש כו' כל זמן שלא בעל בת אל נכר - עקרב, כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"א, והרוח הזה שהוא מהדעת שהוא הולך תמיד אל שרשו - מביא לה מ"נ, ולכן דעתה קלה שאין לה אלא עיטרא דגבורות לבד כידוע, וזה שג' אותיות יה"ו - בדכורא, וה' בתראה - בנוק', כי ב' דת"ת נזונית תמיד בו, י"ה שהן מאו"א - בתחילה, ועתה - בדעת מהקב"ה, מכל מקום ע"י או"א נותן לו הקב"ה ו', עיטרא דחסדים בו, וה' בתראה עיטרא דגבורות הוא בה כנ"ל, והענין, כי חו"ג הן אור ומים שבב' ימים הראשונים כמו שאומר לקמן בתיקון מ"א ובשאר מקומות הרבה, והנה (ישעיהו כז א) לויתן נחש בריח ולויתן נחש עקלתון, זו"נ נבראו אבל סרס את הזכר והרג את הנקבה ומלחה לצדיקים לעתיד לבא, והענין כי לויתן הוא צדיק כמו שאומר לעיל נ"ב ב' לויתן לעילא דא צדיק כו', והוא זו"נ אמה ועטרה כנ"ל, והנה אור ומים הן ב' עיטרין דחו"ג, והיו ראוין להיות שם ולהזדווג וליתן שניהם לנוק' אבל באמת אינו יוצא אלא מים, והאור ההולך בזיווג בכל האברים הוא התענוג בזיווג והולך עד יסוד ושם נגנז, ובעטרה אינו בא אלא מים, וזהו עטרא דגבורות שהוא בעטרה וניתן לנוק' ושם נעשה רקיע בבינה דבה ששם ובייצר כו' ועיין פרשת בראשית א' א' מכאן ולהלאה אור דאתברי ואתגניז כו', ואלמלי היה אדם נברא באור הזה היה רואה מסוף כו' אבל לא נברא אלא ממים חשוכים אבל מכל מקום הוא ויהי אור - אור נגד הנוק', כמו אור במים (ספר יצירה) - שמלובש שם, והן באמת עטרא דגבורה, אבל הוא חסדים מ"ד לנגד הנוק' מ"נ דילה, וזהו הענין דלפעמים אומרים דמים הוא בחסד ולפעמים אומרים שהוא בגבורה, ועוד שאומרים אור ומים הוא חו"ג ולפעמים להיפך מים אש חו"ג ואש הוא אור, אבל הענין, כי בדכורא - אור מים הוא חו"ג, ובנוק' - להיפך, אלא שבדידה אין אור רק אש, כי אור דידה הוא גבורה והיא גבורה - נמצא גבורה שבגבורות, ובדידיה הוא חסדים שבחסדים, והיא אינה מקבלת רק מ"ד ונעשה בו חסדים לגבי מים דידה, וזהו סירס - שאינו מוליד אותו האור, והרג את הנקבה - דלית לה אור לגמרי רק אותו המעט שמאיר מלובש במים, והוא אור הלבנה שמקבלת מחמה, וידוע ששמש וירח הם ב' דרגין אלו, וכמו המזונות שחלקו נשאר לו כן עיטרא דחסדים אלא שבגבורות חילוק שהוא נשאר שרשו תמיד בה מה שאין כן במזונות שלה שהוא תמיד אצלו ולכן ג' אותיות בו כנ"ל, וזה שאומר לה שכחי עמך כו' - ותקבל ממני, שאף שאו"א הכינו כלי מקום לקבל הגבורות בה מכל מקום הכל ממנו - חו"ג, וגבורות הוא הנשאר בה ומעורר מ"נ, וחסדים הם הנותן לה, וזה שאומר ובג"ד מסטרא דהוי"ה כו' וכד איהי כו'. והנה, שמיעה - מסטרא דגבורות כנ"ל, ונכלל בחסדים - ראיה, ונעשית חזון כנ"ל, ולכן ש' של בראשית, נכלל בראי, והכל בבת, שהוא בכלי של או"א שמצדן נקראת בת, אבל הכל נקרא על שם החסדים, ראיה הנ"ל, ונכלל הכל, כל ג' בחינות אלו - בא', וזה שכתוב והיו לבשר אחד, וזה שאומר בשר שהוא ראשי תיבות ב'ת ש'מעי ר'אי:

[3824] (מתל"ה) **דע"כ יעזב כו'.** עיין מה שכתבנו שם בענין הלויתן, והענין הוא כי לויתן הוא אור ששת הימים כי לויתן הוא בדעת

הוּא אֲדוֹנַיְךָ [3825]וְהִשְׁתַּחֲוִי לוֹ (תהלים מה יב), [3826]אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ וַדַּאי.
[3827]וּבְגִין דָּא מִסְטָרָא דְיהו"ה אִתְקְרִיאַת אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְנַהֲרָא, וְכַד אִיהִי אדנ"י בְּלָא בַּעְלָה אִתְקְרִיאַת אַסְפַּקְלַרְיָאָה דְלָא נַהֲרָא, וּנְבִיאַיָּא מִסְטָרָא דְיהו"ה אִינּוּן מֵאַסְפַּקְלַרְיָאָה דְנַהֲרָא, וּנְבִיאַיָּא מִסְטָרָא דְאדנ"י אִינּוּן מֵאַסְפַּקְלַרְיָאָה דְלָא נַהֲרָא, דְּאִלֵּין מִתְנַבְּאִין רַחֲמֵי, וְאִלֵּין מִתְנַבְּאִין דִּינָא, דִּנְבוּאָה אִיהִי שְׁקִילָא לְאוֹרַיְיתָא דְּכְתָב וּלְאוֹרַיְיתָא דְבַעַל פֶּה.
וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּמִתְפַּתְּחִין הֵיכָלִין דִּנְבוּאָה, כַּמָּה מָארֵי דַּעֲתִידוֹת יִתְעָרוּן בְּעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יואל ג א) וְנִבְּאוּ בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם וכו', [3828]מָארֵי דַּעֲתִידוֹת, מַמָּה דַּהֲווֹ וַעֲתִידִין לְמֶהֱוֵי, מִמַּה דַּהֲווֹ מִסְטָרָא דְמַחֲשָׁבָה [3829]דְּאִתְמַר בָּהּ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, וּמַה דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי מִסְטָרָא דְאִימָּא עִלָּאָה, [3830]וְרָזָא דְמִלָּה (קהלת ג טו) מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר הוּא, וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה.
וְכַמָּה מָארֵי דְעַיְינִין דְּאִינּוּן [3831]חוֹזִים וּנְבִיאַיָּא יִתְעָרוּן בְּעָלְמָא דְאִינּוּן עֵינֵי יהו"ה, וְכַמָּה [3832]מָארֵי דְאוּדְנִין

כמו שאמרו בזהר פרשת שמות י"א ב' וילך איש כו' מבית לוי כו' וזה שאומר שם אתר דחכמתא וההוא נהר כו', ורוצה לומר בדעת דהוא לוי, לויתן, וכן אמר בפ' שלח קע"ד א' אלא דצדיק אקרי לויתן כמו שאומר בריש תיקון כ"א ובאחרי מות נ"ח א' ע"ש הדעת דעל שמו נקרא כמו שכתבתי לעיל, והוא אור דבדעת מהכתר ועיין מה שכתבתי בריש ספרא דצניעותא בענין הלויתן נחש בריח ועקלתון, שהוא אור הראשון, ובו השמחה, כמו שכתוב (משלי יג ט) אור צדיקים ישמח, שהוא משמח לצדיקים וכתיב (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק כו', ואז (תהלים קד לא) ישמח ה' במעשיו, והאור הזה נברא זו"נ, חוורא, עובר לסוחר כמו שאומר שם, והוא חסדים עשר, שכל דבר כליל מעשר, ולא יצאו אלא ה' חסדים, ונגנזו ביסוד, ושל העטרה לא יצא כלל, ולכן אין לסיהרא אור כלל דלית לה מגרמה כלום, רק מה שמקבלת משמשא, יסוד, ואף גם זה רק מלובש במים, אבל האור נגנז בצדיק, ושם אור הגנוז כמו שאומר לעיל ל"ח ב', ולכן הערלה חופפת שם, ולעתיד לבוא (ישעיהו ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה כו' - שתתגלה האור שלה בעטרה, ואז יכרתו הס"א, (ישעיהו כה ח) ובלע המות כו', מלכין דאתבטלו - הכא אתקיימו, דאתגליא חסד בפום אמה, וזהו (בבא בתרא עד ע"ב) ומלחה לעתיד לבוא, ברית מלח שלא תופר, והן נחש בריח - האמה שהוא בריח, והעטרה - עקלתון, שסובב סובב וגם הסביבו הוא בעקלתון בשיפוע, וכן (תהלים נ י) בהמות בהררי אלף - זו"נ נבראו וסירס את הזכר וצינן את הנקבה הוא בנוק' בדעת שלה המתפשט ביסוד שלה שגם הם זו"נ נבראו - מים אש כמו שאומר שם, והם בהמות בהררי אלף שהוא בנוק' כידוע והוא מהגבורות כמו שאומר בסוף תיקוני זהר חדש ובפרשת בהעלותך והוא בעירא דאשא דאכיל בעירא, תהלים קד יד) מצמיח חציר לבהמה כו', (ב"ב שם) ואלמלא כו' - סירס את הזכר והוא מ"נ דבה שאין יוצאין ממנה כמו בזכר, וצינן את האש שבה כי אלמלא היה האש שבה בכחו היה התשוקה בה עד למאד והגבורות היה חזק אבל צינן בה ולא נשאר תשוקה בה כלל וכלל רק בשעת הזיווג שמתחממת מאורו שנפיק דרך דופן היסוד והוא חוט של חסד המשוך עליה (כמו שאמרו (מגילה יג ע"א) אסתר ירקרוקת אלא כו'), אור השמש המאיר לעולם, והוא לא פסיק מהעולם, וזה שאמרו (חגיגה יב ע"ב) כל העוסק כו', שמשתתף בה ונכלל עמה ומקבל החוט עמה, רק מחטאה נתקללה (בראשית ג טז) ואל אישך תשוקתך, וזהו הסעודה של לויתן ושור הבר והקניגין שלהם שהוא השמחה הגדולה שאין למעלה הימנה:

[3825] **והשתחוי לו.** כמו שאומר בזהר חדש שה"ש נ"א נ"ב דאע"ג דאיהי תחותיה בשחותא לגבי אמצעיתא דאל"ף כו' הביאני המלך חדריו אנא בעילויא וחביבו כו' ואנא לא חיישנא כו':

[3826] **אדון כל כו'.** כנ"ל סוף תיקון ל"ט:

[3827] **ובג"ג כו' דנבואה איהי שקילא כו'.** ורוצה לומר, זהו שמעי וראי, תורה שבכתב ושבעל פה כנ"ל, והן שניהם בהיכלא דידה, בתי היכלין דנבואה, וארא כו' ואשמע כו' וכנ"ל:

[3828] **מארי דעתידות ממה כו'.** מפרש והולך, מארי דעתידות - מאו"א, כי הן עומק ראשית ועומק אחרית כמו שאומר בספר יצירה מים ואש, שממים יצאו, ואש מחזיר כל דבר לשרשו, מוחא ולבא אברים הפנימים, ואח"כ מפרש כל האברים החיצונים הכל כסדר והכל בנבואה כמו שמפרש והולך:

[3829] **דאתמר בה ישראל כו'.** הוא לראיה שמש' מסטרא דעבר, דאמרינן, עלה במחשבה - שכבה עלה:

[3830] **ורזא מה שהי' כבר הוא.** רוצה לומר מה שהיה - בחכמה, כבר הוא - בכתר דנקרא הוא כמו שאומר באדרא זוטא דאינו בחכמה כי אם מה שכבר הוא בכתר, וכן אין בבינה כי אם מה שהיה בחכמה, וזהו ואשר להיות כו':

[3831] **דאינון חוזים ונביאים.** מסטרא דעין שמאל וימין, כמו שאומר לעיל בריש הקדמה ועוד מסגירו דעיינין ופתיחו דעיינין, כמו שאומר לעיל ריש תיקון י"ח ואף שכל עיינין הן אספקלריא דנהרא, היינו לגבי שמיעה, אבל בה גופא אית דו"נ, נו"ה:

[3832] **ומארי דאודנין כו' דאתמר כו'.** ומארי דעיינין - כבר ביאר שהן נבואה במראה:

דְּתַמָּן שְׁמִיעָה דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א כד) וָאֶשְׁמַע[3833] אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, [3834]וּמָארֵי דַּאֲנְפִּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם ו) וְאַרְבָּעָה פָּנִים וְגוֹמֵר, [3835]וּמָארֵי דְּקָלִין, וּמָארֵי דְּדִבּוּרִין, [3836]וּמָארֵי דְּרוּחָא דְּקוּדְשָׁא, וּמָארֵי דִּידִין [3837]דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם ח) וִידֵי אָדָם וְגוֹמֵר, [3839]וּמָארֵי דְּקוֹמָה, [3839]וּמָארֵי דְּאוֹת, [3840]וּמָארֵי דְּרַגְלִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, [3841]בְּהַהוּא זִמְנָא וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (בראשית א ד), אִלֵּין אִינּוּן נְבִיאֵי דְּשִׁקְרָא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות ז יא) וַיַּעֲשׂוּ גַּם הֵם חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם וְגוֹמֵר, דְּאַפְרִישׁ לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנְּבִיאֵי קְשׁוֹט.

[דף פג ע"ב]

[3842]וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם (בראשית א ז), [3843]הָכָא רָזָא לְאִתְעַסְקָא בְּאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה, וּלְאַפְרָשָׁא בֵּין אִסּוּר וְהֶתֵּר, דְּאִינּוּן מַיִן (דף פג ע"ב) מְתִיקָן, וּמַיִן מְרִירָן מִסִּטְרָא דְּשִׂמְאלָא, וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם (שמות טו כג), וּמִסִּטְרָא דִּימִינָא וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם (שם כה), וְאִינּוּן כְּגַוְונָא דְּדָם טָהוֹר וְדַם נִדָּה דְּצָרִיךְ לְאַפְרָשָׁא בֵּינַיְיהוּ, בְּגִין דְּהַהוּא זוּהֲמָא דְּהַטִּיל נָחָשׁ בְּחַוָּה גָּרִים לְעָרְבָא מַיִן דְּדַכְיוּ עִם מַיִן דְּמְסָאֲבוּ, וּבְגִין דָּא תַּקָּנָה דָּא לְחוֹבָה לְאַפְרָשָׁא בֵּינַיְיהוּ, וְהַהוּא דְּאַפְרִישׁ בֵּינַיְיהוּ דָּא רָקִיעַ דְּעַל רָאשֵׁי חֵיָוון, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (יחזקאל א כב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ דָּא מטטרו"ן.

וַיַּעַשׂ אלהי"ם אֶת הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל וכו' (בראשית א ז), הָכָא לֵית מַיָּא מִסִּטְרָא דְּמְסָאֲבוּ, אֶלָּא מַיִן מִסִּטְרָא דְּשִׂמְאלָא הֲווֹ בָּעָאן לְאִתְגַּבְּרָא, וּמַיִן מִסִּטְרָא דִּימִינָא הֲווֹ בָּעָאן לְאִסְתַּלְּקָא עֲלַיְיהוּ, עַד דְּאִלֵּין אָמְרִין אֲנַן בָּעִינָן לְמֶהֱוֵי קֶדֶם מַלְכָּא, וְאִלֵּין אָמְרִין אֲנַן בָּעִינָן לְמֶהֱוֵי קֶדֶם מַלְכָּא, עַד דְּאָתָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְאַעִיל שְׁלָם בֵּינַיְיהוּ, וְקַשִּׁיר לוֹן וְאִתְעֲבִיד שֻׁקֶל (נ"א שלום) בֵּינַיְיהוּ, וְדָא מַחֲלוֹקֶת [3844]לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּגוֹן לְאָה וְרָחֵל, דְּדָא בָּעָא לְאִתְחַבְּרָא בְּבַעְלָהּ, וְדָא בָּעָא לְאִתְחַבְּרָא בְּבַעְלָהּ, וְנָטִיל לוֹן יַעֲקֹב וְקַשִּׁיר לוֹן בֵּיהּ לְתַרְוַיְיהוּ, בְּגִין דַּהֲוָה קָא מַחֲשֶׁבֶת לְאָה בְּלִבָּהּ אִם יַעֲקֹב נָטִיל לַאֲחָתִי נָטִיל לִי עִשָּׂו חַיָּיבָא, וְהָכִי קָא חֲשִׁיבַת רָחֵל כְּגַוְונָא דָּא, בְּגִין דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לוֹן לְיַעֲקֹב תַּרְוַיְיהוּ, וְשֵׁזִיב לוֹן מֵהַהוּא חַיָּיבָא, וְאִתְחַבְּרוּ בְּצַדִּיקָא.

[3833] **את קול כנפיהם.** והוא דיבור מסטרא דנוק', (קהלת י כ) ובעל כנפים יגיד דבר, וזהו שמיעה, והרבה חילוקים בין ראיה לשמיעה, כי הראיה הוא באור, ימינא, אספקלריה דנהרא, והשמיעה אף בלילה בחושך, אבל הראיה הוא מרחוק הרבה שרואין אף בשמים וכמו שכתוב מרחוק ה' נראה כו', אבל שמיעה בקרוב, והן דרגא דת"ת וצדיק, אספלריה דנהרא ואספקלריה דלא נהרא, וכמו שכתוב (ישעיהו נז יט) שלום לרחוק ולקרוב שהן ת"ת וצדיק כמו שאומר לעיל נ"ג א'. ובראיה אחת יכולין לראות מה שאי אפשר לשמוע בזמן גדול. והראיה אינה נשכחת מהרה כשרואה אדם אחד מכירו לאחר זמן הרבה. וכן נקבע האהבה והשנאה בראיה יותר וכמו שכתוב במשה רבינו עליו השלום (שמות לב יט) וירא את העגל כו' והתפעל יותר מבמאמר השם יתברך. וכן הראיה מבוררת יותר וצחה להבין מבשמיעה וכמה מדרגות עוד. ותבין בזה הרבה סתרי תורה:

[3834] **ומארי דאנפין כו'.** דאינון ידעין במ"ט ובשבעין אנפין דהן מסטרא דד' פנים לאחת שהן י"ב פנים ובכל אחד ששה כמו שאומר לעיל ס"ג א' (ועיין לקמן קמ"ד א' אנפוי דמטרוניתא כו' תליין ע"ב כו'):

[3835] **ומארי דקלין ומארי דדבורין.** שנאמר כי עוף כו' ובעל כנפים כו' כמו שאומר לעיל בתיקון י"ח עיין שם:

[3836] **ומארי דרוחא דקודשא.** מסטרא דחוטמא דאתמר בהון עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט כמו שאומר שם, והוא מב' נוקבין, חד רוחא וחד אשא כמו שאומר באדרא זוטא רצ"ד א' ר"ה סבא אוקים כו':

[3837] **דכתיב וידי אדם כו'.** העושין צדקה בסתר, מתחת כנפיהם, ועיין בתיקון י"ח, כ"ט ב':

[3838] **ומארי דקומה.** דכתיב וגויתו כתרשיש כמו שאומר לעיל כ"ח ב' ואמר שם כ"ט א' דאינון כרעין וסגדין למלכא בצלותא כו' ומכסיין בעטופא דמצוה כו':

[3839] **ומארי דאות.** רוצה לומר אות ברית, ונאמר בהן (שמות ג יב) וזה לך האות, (ישעיהו ז יא) שאל לך אות כו':

[3840] **ומארי דרגלין.** בצלותא, ובגלותא קיימין עלייהו דשכינתא למסבל בגינה כמו שאומר שם למ"ד א' ב', והענין, כי כל מצוה שאדם מחזיק בה יותר הוא רשים בה באותו אבר ומשם נבואתיה וכמו שאומר שם כ"ח א' ולא עוד אלא כל נביאיא הוו חזיין נבואה דלהון באברים דמלכא, כל חד וחד באבר ידיעא ולא יתיר, מנהון ברישא כו', וברתא דמלכא איהי היכלא דכל אבר ואבר, מצוה דכל אבר ואבר כו', ואיהי נבואה דכל אבר ואבר מראה דכל כו', וזהו פתיחות היכלין דכל אבר ואבר:

[3841] **בההוא זמנא ויבדל כו'.** כמו שאומר לעיל בתיקון ל' עיין שם, והוא כמו שכתוב (זכריה יג ד) ולא ילבשו עוד אדרת כו':

[3842] **ויאמר אלקים כו'.** עתה מפרש מאמר ג', ובתיקון מ"א רומז אותו בתיבת בראשית, וכן בכולם וכנ"ל, והן עשר תיקונין לעשר מאמרות, ואח"כ מפרש והולך השאר אלקים דפרשה כמו שכתבתי לעיל בתיקון ל"ב, אבל בל"ב אלקים אינו מפרש רק העשר אמירן:

[3843] **הכא רזא כו'.** הכל פירש למעלה בתיקון למ"ד עיין שם:

[3844] **לשם שמים.** לשם שיהיה עם שמים, והן לאה ורחל, מסטרא דבית שמאי ובית הלל, דינא ורחמי דכל אחד רוצה הלכה כמותו, להתקשר בהלכה, דרגיה, והלכה הוא בת"ת המכריע, ונפיק בת קול אלו ואלו דברי כו' (ערובין יג ע"ב), שהן מסטרא דעץ החיים, ששם שניהם מסטרא דחיים וכמו שאומר לקמן ק"א א' והוא ויעש אלקים את הרקיע כו' דכאן:

[דף קא ע״א]

(דף קא ע״א) אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, יוֹמָא חֲדָא הֲוִינָן בְּבֵי מֶדְרָשָׁא, וְשָׁאֲילוּ חַבְרַיָּא מַאי נִיהוּ דְּאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוֹי כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם שֶׁמָּא תְּסַכְּנוּ עַצְמְכֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קא ז) דּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי, (נ״א קם סבא דסבין עתיקא דעתיקין, ואמר רבי רבי מאי ניהו דאמר רבי עקיבא לתלמידוי כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמא תסכנו בעצמכם, הדא הוא דכתיב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, והא כתיב (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים, ועוד מים עליונים ומים תחתונים אית תמן, למה אמר אל תאמרו מים מים, אמר ליה בוצינא קדישא, סבא דסבין לך יאות לגלאה רזא דא, דלית חבריא יכלין לקיימא ביה על בורייה, אמר ליה סבא דסבין, רבי רבי בוצינא קדישא, בודאי אבני שיש טהור אינון י׳ י׳, דאינון חד יו״ד עלאה מן א, ותנינא יו״ד תתאה מינה, והכא לית טומאה אלא אבני שיש טהור, ולית הפרשה בין מים למים, דכלא יחודא חדא, דאלין אינון מסטרא דאילנא דחיי דאיהו ו באמצעיתא ד א, דאתמר ביה (שם ג) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם, אבל אילנא דעץ הדעת לתתא). [3845]אַדְּהָכִי הָא סָבָא דְּסָבִין עַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין קָא נָחִית וְאָמַר לוֹן, רַבָּנָן בְּמַאי עַסְקִיתוּ, אָמְרוּ לֵיהּ וַדַּאי בְּהַאי דְּאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוֹי כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, וְאָמַר לוֹן וַדַּאי רָזָא עִלָּאָה אִית הָכָא, וְהָא אוּקְמוּהָ בְּמִתִּיבְתָּא עִלָּאָה, וּבְגִין דְּלָא תִּטְעוּן נְחִיתְנָא לְכוֹן, בְּגִין דְּיִתְגַּלֵּי רָזָא דָּא בֵּינַיְיכוּ דְּאִיהוּ רָזָא עִלָּאָה טְמִירָא מִבְּנֵי נָשָׁא (נ״א דרא).
בְּוַדַּאי אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר [3846]אינון י׳ י׳, דְּמִנְּהוֹן מַיִין דַּכְיִין נָפְקִין, וְאינוּן רְמִיזִין בְּאָת א רֵישָׁא וְסוֹפָא י׳ י׳, [3847]ו׳ דְּאִיהוּ נָטוּי בֵּינַיְיהוּ אִיהוּ [3848]עֵץ חַיִּים, מָאן דְּאָכַל מִנֵּיהּ וָחַי לְעוֹלָם.
[3849]וְאִלֵּין תְּרֵין יוּדִי״ן אינון רְמִיזִין בְּוַיֶּצֶר, וְאינוּן תְּרֵין יְצִירוֹת דְּעִלָּאִין וְיִצִירָה דְּתַתָּאִין, [3850]וְאינון חָכְמָה בְּרֹאשׁ וְחָכְמָה בְּסוֹף, תַּעֲלוּמוֹת חָכְמָה, וַדַּאי [3851]אינון תַּעֲלוּמוֹת מֵחָכְמָה עִלָּאָה דְּאִיהוּ כֶּתֶר עִלָּאָה.
[3852]וְאינון לָקֵבל תְּרֵין עַיְינִין, דִּבְהוֹן תְּרֵין דִּמְעִין נָחֲתִין בְּיַמָּא רַבָּא וְאַמַּאי נָחְתוּ, בְּגִין דְּאוֹרַיְיתָא מִתְרֵין לוּחִין אִלֵּין הֲוָה מֹשֶׁה נָחִית לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, וְלָא זָכוּ וְאִתְבַּרוּ וְנָפְלוּ, וְדָא גְּרִים אֲבוּדָא דְּבֵית רִאשׁוֹן וּבֵית שֵׁנִי, וְאַמַּאי נָפְלוּ, [3853]בְּגִין דְּפָרַח ו׳ מִינַיְיהוּ דְּאִיהוּ ו׳ מִן וַיֶּצֶר.

[דף קא ע״ב]

[3854]וְיָהִיב לוֹן אָחֳרָנִין מִסְטָרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּמִתַּמָּן אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, מִימִינָא חַיֵּי

[3845] **אדהכי הא סבא דסבין כו׳.** רוצה לומר, מדורות הראשונים קודם אברהם הרבה, ושם אריכו דיומין כמו שאומר בסוף תיקון ע׳, ונראה שהוא אותן שקודם נח שהם האריכו ימים יותר וזהו סבא דסבין עתיקא דעתיקין:

[3846] **אינון י׳ י׳ דמנהון כו׳.** הן ב׳ יודין דשילוב יאקדונק״י, תחלה וסוף, חכמה דזו״נ, שבז״א בראש ובה בסוף, שבה אור חוזר - ב׳ יודין הנ״ל, ו׳ באמצע, ו׳ אותיות הנ״ל, והן כלל האצילות, י׳ כולל ג״ר, וי׳ - מלכות, ו״ק באמצע ועיין בזהר חדש שה״ש נ״א ד׳ בארוכה, ואלו ב׳ חכמות הן חד, ב׳ ראשית כמו שאומר בזהר פרשת בראשית ז׳ ב׳ ר״ח פתח כו׳ ראשית ב׳ תרין אינון דמתחברין כחדא ואינון תרין נקודין כו׳, וזה שאומר ומנהון כו׳, דמ״ד ומ״נ נפיק מחכמה, יודי״ן הנ״ל, והן מים מים הנ״ל, אבל אינון ביחודא, לכן אין לומר מים מים ב׳ פעמים, רק מים אחד הוא מעץ חיים כמו שמפרש והולך:

[3847] **ו׳ דאיהו כו׳.** רוצה לומר שבתוך האלף כו׳ והוא בחושבן הוי״ה וכן שילוב הנ״ל כנ״ל:

[3848] **עץ החיים.** עיין לעיל ס״ו ב׳ והאי עץ כו׳:

[3849] **ואלין כו׳ ב׳ יצירות כו׳.** כמו שאמרו (ברכות סא ע״א) דוייצר בב׳ יודין - על ב׳ יצירות, והוא בעץ הדעת טוב ורע, יצר טוב ויצר הרע, אבל בעץ החיים הוא זו״נ, וזה שאומר יצירה דעילאין כו׳, והן שמים וארץ כמו שאומר לעיל ס״ב א׳ את השמים לבושא לעלמא עלאה כו׳ עיין שם:

[3850] **ואינון חכמה כו׳.** שתחלת המחשבה סוף המעשה, ב׳ יודין הנ״ל, והן שיש - ש״י י״ש, ב׳ חכמות, אלא שבה בהיפוכא - ש״י, והוא סוד שד״י אדנ״י כתר חכמה בב׳ דלתין שבה בציון וירושלים כידוע, וש״י י״ש הוא בחו״ב דילהון דכלילן בחכמה כ״ח מ״ה וכמו שאומר בסוד איש בזהר חדש ע״ג ב׳ לזמנין חכמה איש כו׳:

[3851] **אינון תעלומות מחכמה עילאה דאיהו כתר עילאה.** רוצה לומר ח״ס, ואינון נפקין שניהם משם, דקשה ליה דקאמר תעלומות לשון רבים וחכמה בלשון יחיד אלא תעלומות קאי אב׳ יודין הנ״ל דשניהן הן תעלומות וכמו שאומר לעיל סוף תיקון ח׳ ואינון נפקין מחכמה א׳ דאיש הנ״ל:

[3852] **ואינון לקבל כו׳.** דבעיינין דילה הן חושבן דבחכמה פרפראות כו׳ (אבות ג יח), וענין הדמעין נתבאר באידרא רבה דאינון ב׳ אבנין, אוכמא וסומקא, דאתפרשין באסחותא דימא רבא, ואינון ב׳ דינין דב׳ אלקים, ה׳ עילאה וה׳ תתאה, אוכם וסומק, והן ב׳ אבנין דלוחות שהן ה׳ עילאה וה׳ תתאה, כמו שאומר לעיל ס״ב ב׳ דאיהו ה׳ ה׳ דכלילין בעשר דברן ה׳ בלוחא כו׳, והן בית ראשון ושני בב׳ בתי לבא כמו שאומר שם א׳ עיין שם, וזהו הכל מסטרא דעץ הדעת טוב ורע דמשמאלא כו׳, כמו שאומר למטה, אבל בעץ החיים אין צריך הדמעין אלו דשם כולו חיים, וזה שאומר ואמאי נחתו כו׳ ודא גרים כו׳:

[3853] **בגין דפרח כו׳.** רוצה לומר הכתב מעלייהו דב׳ לוחות הוו ב׳ יודין הנ״ל שהן גם כן ב׳ ההין שחו״ב אחד הוא כ״ח מ״ה ב׳ עלמין עילאה ותתאה והוא״ו הוא עלמא מציעתא ו״ק והוא הכתב דעליהון וכיון דפרח הוא״ו אתברו אלו הלוחין גם כן שהן ב׳ יודין משום דלית פירודא בינייהו וכמו שאומר להלן:

[3854] **ויהיב לון אחרנין כו׳.** והן ב׳ ההין מסטרא דעץ הדעת טוב ורע והן ב׳ בתים הנ״ל ולכן גרים איבודא כמו שכתוב (תהלים קכז

וּמִשְׁמָאלָא מִיתָה, וּבְגִין דָּא אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידוֹי כְּשֶׁתַּגִּיעוּ לְאַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר [3855]אַל תֹּאמְרוּ מַיִם מַיִם, וְלָא תֶּהֱוֹון שְׁקִילִין אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר לַאֲבָנִים אָחֳרָנִין, דְּאִינּוּן חַיֵּי וּמִיתָה, [3856]דְּתַמָּן לֵב חָכָם לִימִינוֹ (קהלת י ב) דְּבַר נַשׁ, וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ (שם), [3857]וְלָא עוֹד אֶלָּא אַתֶּם תְּסַכְּנוּ עַצְמְכֶם, בְּגִין דְּאִלֵּין אַבְנִין דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע אִינּוּן בְּפִרוּדָא, וְאִלֵּין אַבְנֵי שַׁיִשׁ טָהוֹר אִינּוּן בְּיִחוּדָא בְּלָא פִּרוּדָא כְּלָל, [3858]וְאִם תֹּאמְרוּ דְּהָא אִסְתַּלַק עֵץ הַחַיִּים מִנַּיְיהוּ וְנָפְלוּ וְאִית פִּרוּדָא בֵּינַיְיהוּ, דּוֹבֵר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן (דף קא ע"ב) לְנֶגֶד עֵינָי (תהלים קא ז), דְּהָא לֵית תַּמָּן פִּרוּדָא לְעִילָּא, וְאִלֵּין דְּאִתְבַּרוּ מֵאִינּוּן (מאנין) הַווּ, אָתוּ לְנַשְׁקָא לֵיהּ פָּרַח וְאִסְתַּלַק מִנַּיְיהוּ.

[דף פג ע"ב]

(דף פג ע"ב) [3859]אָמַר רַבִּי יִצְחָק כָּל אִינּוּן מֵתִים דְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, יְחָיוּן וְיקוּמוּן בְּקַדְמֵיתָא לְעִידָּן דִּיחֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵיתַיָּא, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַתְעַר עֲלַיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה כו יט) יִחְיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, [3860]יִחְיוּ מֵתֶיךָ אִלֵּין אִינּוּן דְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, נְבֵלָתִי יְקוּמוּן אִלֵּין אִינּוּן דְּאַרְעָא נוּכְרָאָה, דְּלָא כְתִיב בְּהוּ תִּחְיֶה אֶלָּא קִימָה, דְּהָא רוּחָא דְחַיֵּי לָא תִּשְׁרֵי עֲלַיְיהוּ אֶלָּא בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וּבְגִין כַּךְ כְּתִיב בְּהוּ יִחְיוּ, נְבֵלָתִי יְקוּמוּן אִלֵּין דִּלְבָר, יִתְבְּרֵי גוּפָא דִלְהוֹן וְיקוּמוּן גּוּפָא בְּלָא רוּחָא, וּלְבָתַר יִתְגַּלְגְּלוּן מִתְּחוֹת עַפְרָא עַד דְּמָטוּ לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְתַמָּן יְקַבְּלוּן נִשְׁמָתָא וְלָא בִּרְשׁוּ אָחֳרָא, בְּגִין דְּיִתְקַיְּימוּן בְּעָלְמָא כִּדְקָא חָזֵי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעְתָּא דְזָמִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחָיָא מֵיתַיָּא, כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּיִתְעָרוּן, כֻּלְּהוֹן יְקוּמוּן בְּהַהוּא דְיוֹקְנָא מַמָּשׁ דַּהֲווֹ בְּהַאי עָלְמָא, וְנָחִית לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְקָרָא לוֹן בְּשְׁמָהָן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מ כו) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא, וְכָל נִשְׁמָתָא תֵּיעוּל לְדוּכְתָּהָא, וְיקוּמוּן בְּקִיּוּמָא בְּעָלְמָא כְּדְקָא חָזֵי, וּכְדֵין יְהֵא עָלְמָא שְׂלִים, וְעַל הַהוּא זִמְנָא כְּתִיב (שם כה ח) וְחָרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר, דָּא יֵצֶר הָרָע דְּאַחְשִׁיךְ אַפֵּי דְּבַר נַשׁ וְשַׁלִּיט בֵּיהּ.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, אִי תֵּימָא דְּכָל גּוּפִין דְּעָלְמָא יְקוּמוּן וְיִתְעָרוּן מֵעַפְרָא, אִינּוּן גּוּפִין דְּאִתְנַטְעוּ בְּנִשְׁמָתָא חֲדָא מַה תְּהֵא מִנַּיְיהוּ, [3861]אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אִינּוּן גּוּפִין דְּלָא זָכוּ וְלָא אַצְלָחוּ הֲרֵי אִינּוּן כְּלָא הֲווֹ, כְּמָה דַּהֲווֹ עֵץ יָבֵשׁ בְּהַאי עָלְמָא, הָכִי נַמִּי בְּהַהוּא זִמְנָא, וְגוּפָא בַּתְרָאָה יְקוּם, הַהוּא דְאִתְנַטַּע וְאַצְלַח וְנָטַע שָׁרָשׁוֹי כִּדְקָא יָאוּת, וְעַל הַהוּא גּוּפָא בַּתְרָאָה כְּתִיב (תהלים א ג) וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם, דְּעָבַד אִבִּין וְנָטַע שָׁרָשִׁין וְאַצְלַח כִּדְקָא יָאוּת, וְעַל הַהוּא גּוּפָא קַדְמָאָה כְּתִיב (ירמיה יז ו) וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא טוֹב, כִּי יָבֹא

א) אם ה' לא יבנה בית כו', וזה שאומר בזהר פרשת פנחס דב' בתים שרצה השם יתברך לבנות - לא היו עדיין כלל, ולעתיד לבא יבנה הקב"ה שניהם כאחד, מעשה ידיו לעולם שעתיד להתגלות עץ החיים כמו שאומר בזהר פרשת בראשית ובזהר פרשת משפטים בארוכה:

[3855] **אל תאמרו מים מים כו'.** רוצה לומר שלא תאמר ששני מיני מים הן כמו בעץ הדעת טוב ורע והן ב' עיינין דז"א שאמרו באידרא רבה והכל במט"ט דשם מקנן ז"א אבל למעלה אף בבריאה דשם מקנן ג"ר עין אחת דא"א הוא חוורא וחוורא גו כו':

[3856] **דמתמן לב כו'.** רוצה לומר יצר טוב ויצר הרע מה שאין כן בעץ חיים שכולו טוב וחיים ועיין ברעיא מהימנא פ' פנחס רל"ד ב' אמר ר"מ כו' (ולקמן קט"ו א' בארוכה עיין שם):

[3857] **ולא עוד כו'.** לא זו בלבד שתאמרו שיש שינוי אלא שניהן טובים אלא שהן אחד בלבד:

[3858] **ואם תאמרו כו'.** רוצה לומר דסלקא דעתין שהוא"ו פרח ונשארו אלו ב' היודין, אמר לא כן אלא גם היודין נסתלקו מאחר שאין פירוד ביניהם, וזה שאומר ואלין דאתברו מאלין הוה, רוצה לומר לא לוחות שניות כסלקא דעתין אלא קודם השבירה לוחות הראשונות, וזהו דובר שקרים כי השקר הוא הפירוד כידוע, וזהו לנגד עיני, עיני הוא ב' עיינין, ב' יודין הנ"ל, ושם לא יכון דובר שקרים דלית תמן פירודא, ועיין לעיל ריש תיקון ד' אינון עיינין כו' הא נחש עקלתון כו', והוא הדובר שקרים כמו שאומר לעיל ס"ד ב' ואיהו נחש דמליל כו', והוא הכל בעץ הדעת טוב ורע, אבל בעץ החיים כנ"ל, ואלו ב' מים דעץ החיים ועץ הדעת טוב ורע הן דפרשה הנ"ל, יהי רקיע - בעץ הדעת טוב ורע, ויעש כו' הוא דעץ החיים כנ"ל:

[3859] **(א"ר יצחק כל אינון כו'.** אינו מהתיקונים אלא מזהר חדש וטעה המעתיק בעבור שראה למטה כתוב הה"ד וירא אלקים את האור כו':) * **א"ר יצחק כל אינון כו'** עד סוף התיקון אינו מהתיקונים אלא מזוהר פ' חיי שרה **א"ר יצחק כל אינון כו' עד א"ר אלעזר.** שם קל"א א' **ת"ח הא אתמר כו' עד ר' אלעזר: א"ר אלעזר ת"ח בשעתא עד א"ר חזקיה.** שם **א"ר אלעזר ת"ח עד א"ר ייסא: א"ר חזקיה אי תימא עד א"ר אלעזר.** שם למעלה **א"ר חזקיה אי תימא כו' עד וכלא אתקם ואתעתד: א"ר אלעזר והאי מאן כו'** עשר ספירות התיקון הוא בזהר פרשת וירא קי"ח קי"ט **א"ר אלעזר כו':**

[3860] **יחיו מתיך אלין כו'.** דלא נשחטו בסכין פגום, מה שאין כן בחוץ לארץ, וכמו שאומר בזהר פרשת תרומה ובאלין נאמר יחיו ובאלין קימה כמו שמפרש והולך ועיין במדרש הנעלם פ' וירא קי"ג א' ב' א"ר יוחנן המתים שבארץ ישראל הם חיים תחלה הה"ד יחיו כו' ד"א הקיצו כו' הה"ד לכן הנבא כו' והבאתי אתכם אל אדמת ישראל מה כתיב אחריו ונתתי רוחי בכם וחייתם ושם קי"ג א' ב' ריב"א שאל לר' חזקיה אמר ליה מתים שעתיד הקב"ה להחיותן לא כו' לפיכך אין מקבלין נשמתן אלא במקום קיים כו':

[3861] **א"ר יוסי אינון כו'.** אבל בסבא פ' משפטים ק' א' אמר דקאים ברוחא דשביק בגו אתתא אי זכאה לאתתקנא בגופא בתראה **ואתנהר ההוא נהירא כו':**

טוֹב דָּא תְּחַיַּית הַמֵּתִים.
וְאִתְנְהִיר הַהוּא נְהוֹרָא דְּזַמִּין לְאַנְהָרָא לְצַדִּיקַיָּא, דַּהֲוָה קַמֵּיהּ גָּנִיז מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרִי עָלְמָא, [3862]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ד) וַיַּרְא אלהי"ם אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, בֵּיהּ זָמִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחָיָא מֵיתַיָּא, [3863]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (מלאכי ג כ) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא, וּכְדֵין יִתְגַּבַּר טוֹב בְּעָלְמָא, וְהַהוּא דְּאִתְקְרֵי רָע יִתְעֲבַר מֵעָלְמָא, [3864]וּכְדֵין אִינּוּן גּוּפִין קַדְמָאִין לִיהוּוֹ כְּלָא חֲדָא.

[דף פד ע"א]

אָמַר רַבִּי יִצְחָק זָמִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַרָקָא עַל אִינּוּן גּוּפִין רוּחִין, אִי זָכוּ בְּהוּ (דף פד ע"א) יְקוּמוּן לְעָלְמָא כְּדְקָא יָאוּת, וְאִם לַאו יְהוֹן קְטָמָא תְּחוֹת רַגְלֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דניאל יב ב) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ וְגוֹמֵר.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַאי מָאן דְּאִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא עַד לָא מָטוּן יוֹמוֹי לְעֶשְׂרִין שְׁנִין, מֵאָן אֲתַר אִתְעֲנַשׁ, בְּגִין (דהוי מתליסר שנין ולעילא) דְּהָא מִתְלִיסַר וּלְתַתָּא לַאו בַּר עָנְשָׁא הוּא אֶלָּא בְּחֶטְאָה דַּאֲבוֹי, אֲבָל מִתְּלִיסַר וּלְעֵילָּא מַהוּ, אָמַר לֵיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עֲלֵיהּ דְּלִימוּת זַכָּאָה, וְיָהִיב לֵיהּ אַגַר טַב בְּהַהוּא עָלְמָא, וְלָא יָמוּת חַיָּיב דְּיִתְעֲנַשׁ בְּהַהוּא עָלְמָא, וְהָא אוּקְמוּהָ.
אָמַר לֵיהּ אִי חַיָּיבָא הוּא וְלָא מָטוּן יוֹמוֹי לְעֶשְׂרִין שְׁנִין מַהוּ, כֵּיוָן דְּאִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא בְּמַאי הוּא עוֹנְשֵׁיהּ, אָמַר לֵיהּ בְּדָא אִתְקַיִּים וְיֵשׁ נֹסְפָה בִּלְא מִשְׁפָּט (משלי יג כג), דְּכַד עָנְשָׁא נָחִית לְעָלְמָא אִיהוּ דְּאַעְרַע בְּהַהוּא מְחַבְּלָא אִתְעֲנַשׁ, דְּלָא אַשְׁגַּחוּ עֲלֵיהּ מִלְּעֵילָּא, וַעֲלֵיהּ כְּתִיב (משלי ה כב) עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּנוֹ אֶת הָרָשָׁע, אֶת לְאַסְגָּאָה מָאן דְּלָא מָטוּן יוֹמוֹי לְאִתְעַנָּשָׁא, עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּנוֹ [3865]וְלָא בֵּי דִּינָא דִּלְעֵילָּא, וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ יִתָּמֵךְ (שם) [3866]וְלָא בֵּי דִּינָא דִּלְתַתָּא.

תקונא חד וארבעין

[3867]בְּרֵאשִׁית תַּמָּן תִּשְׁרֵ"י, וְדָא דְּרוֹעָא תִּנְיָינָא יוֹם תִּנְיָינָא, [3868]יָשֵׁ"ת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ (תהלים יח יב). אִשְׁתָּאַר ר' אִיהִי רֵא"שׁ הַשָּׁנָה [3869]וְתַמָּן הַבְדָּלָה בֵּין טוֹב לְרָע, וּבְרֵאשׁ הַשָּׁנָה מַלְכָּא אִיהוּ דִּין, [3870]וְכָל סְפִירָן אִתְקְרִיאוּ דִּינִין וּמִשְׁפָּטִין מִסְטְרֵיהּ, [3871]וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם קַיְימִין עֲלֵיהּ מִימִינֵיהּ וּמִשְּׂמָאלֵיהּ, אִלֵּין מַיְמִינִין לְכַף זְכוּת, וְאִלֵּין מַשְׁמְאִילִין לְכַף חוֹבָה, וְכַד יִשְׂרָאֵל יִתְעָרוּן בְּשׁוֹפָרוֹת, וְסָלְקִין תַּמָּן לִשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי תְּרוּעַת מֶלֶךְ בַּעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, בְּגִין דְּאִיהִי לָא סָלְקָא פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה, בְּהַהוּא זִמְנָא וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם (בראשית א ו), אַפְרִישׁ

[3862] **דעליה נאמר וירא כו'.** כמו שמפרש והולך וכמו שאמרו דגנזו לצדיקים לעתיד לבא, ואין טוב כו':

[3863] **הה"ד וזרחה כו'.** רוצה לומר שבנהורא הנ"ל יהיה תחיית המתים, וזהו ומרפא בכנפיה כמו שאומר במדרש הנעלם פ' תולדות קל"ט א' הרופא לשבורי כו' זו היא תחיית המתים שהיא רפואה כו':

[3864] **וכדין אינון גופין כו'.** שהן מסטרא דרע ואז רע יתעבר מעלמא כנ"ל:

[3865] **ולא ב"ד דלעילא.** דלית משפט תמן עד עשרים, ולמטה מי"ג סוד ס"ם - שיתין פולסי ומ' מכות הראויין להשתלש (משנה מכות ג יא):

[3866] **ולא ב"ד דלתתא.** דלא חב במיתת בית דין (גם אמר ולא בית דין דלתתא, רוצה לומר בעון דאבוי והוא ממתיבתא דמט"ט ושם דיינין עד י"ג שנה והראשון נכון):

[3867] **תיקון מא. בראשית תמן כו'.** עתה מפרש מאמר ג' שהוא ביומא תניינא, וזה שאומר יום תניינא, ואמר דרועא תניינא רוצה לומר שהוא מים דפרשה, שהן אור ומים כנ"ל:

[3868] **ישת.** רוצה לומר, דתשרי, כמו שמפרש והולך ונאמר חשך סתרו, ששם חשך, וסתרו הוא בכסה כו', בכסה ביום ראש השנה שהוא ר' כמו שמפרש והולך:

[3869] **ותמן הבדלה.** דאיהו דין רוצה לומר לכן היתה הבדלה בשני שכל הבדלה ומחלוקת הוא מסטרא דדינא ועיין בזהר פרשת בראשית י"ז א' הכא מחלוקת ברזא דשמאלא כו' עיין שם בדבריו הרבה:

[3870] **וכל ספירן אתקריאו כו'.** רוצה לומר דלכן נאמר ביום ראשון ה' פעמים אור, וכאן ה' פעמים מים - בה' ספירות שכולם הם מים מסטריה:

[3871] **וכל צבא השמים כו'.** כמו שכתוב במלכים (א כב יט), והוא בין מים למים דכאן וכמו שמפרש והולך **בההוא זמנא ויהי מבדיל כו' כגון הבדלו.** רוצה לומר אלו לחיים ואלו למיתה כמו הבדלו דשם ועיין בזהר פרשת אמור ק"א א' ב' ואמר שם ב' תא חזי לקבל דא תלתא ספרים כו' כך הוא לתתא ועל דא נכתבים כו', וזה שאומר וכד ישראל יתערון בשופרות שהוא ע"י שופר כמו שאומר שם כנ"ל, והבדלה הוא ג' ספרים הנ"ל שהוא מכריע בין מים למים והן ג' מימינא מכריעין הכל לחיים כו' והקב"ה מכריע אלו כו':

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּין אִלֵּין דְּמַיְמִינִים לְכַף זְכוּת, וּבֵין אִלֵּין דְּמַשְׁמְאִילִים לְכַף חוֹבָה, וְאִתְמַר (במדבר יז כב) הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וַאֲכַלֶּה אוֹתָם כְּרָגַע, [3872]וְעַל הַאי תִּשְׁרִי אִתְמַר בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם.

[המשך דף פ ע"ב] (ס"א תיקונא תלתין וחמשא)

בְּרֵאשִׁית, בְּתִשְׁרֵ"י אִתְבְּרֵי עָלְמָא, חָסֵר א' לְמֶהֱוֵי בְּרֵאשִׁית, דָּא אָדָם דְּאִתְבְּרֵי בְּתִשְׁרֵי, וּבְגִין דַּעֲתִידָה אַרְעָא לְאִתְלַטָּיָא בְּגִינֵיהּ, דָּא הוּא אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ (בראשית ג יז), אִסְתַּלַּק מִן תִּשְׁרִי, [3873]וּפָתַח בְּבֵ' דְּאִיהִי בְּרָכָה לְאִתְבָּרְכָא אַרְעָא, וּלְאַפָּקָא לָהּ מִן לְוָטָיָא, וְלָא עוֹד אֶלָּא בְּגִין דְּתִשְׁרֵי אִיהוּ דִּין, [3874]לָא אַדְכַּר תַּמָּן א' בְּתִשְׁרֵי, דְּלָא יִתָּכֵן לְאַדְכָּרָא בָּהּ זִמְנָא אָחֳרָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי כ כז) נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם. (כך מצאתי)

[המשך דף פד ע"א]

[3875]וְתַמָּן שַׁבָּת תִּנְיָינָא מֵאִלֵּין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת, (נ"א ותמן בת שית בת מאלין שית), וַחֲמִשָּׁה רְקִיעִין, וּשְׁתֵּיתְאָה שָׁמַיִם, אִינּוּן לָקֳבֵל שִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, וּבְכֻלְּהוּ אָמַר טוֹב, בַּר מִיּוֹמָא תִּנְיָינָא, בְּגִין [3876]דְּלֵית בְּתִשְׁרֵי א' לְאַשְׁלָמָא בְּרֵאשִׁית, בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק בְּחוֹבָה דְּאָדָם, וּבְגִין דָּא צָפוֹן אִיהוּ פָּגִים, וּבְגִין דָּא מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה (ירמיה א יד), עַד דְּאִשְׁתַּלִּים.

[המשך דף פ ע"ב] (ס"א תיקונא תלתין ושיתא)

[3877]בְּרֵאשִׁית, דָּא אִיהוּ שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית, [3878]דְּהָא שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת אִינּוּן, וּלְכָל חַד אִית לֵיהּ שִׁית יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה, וְכָל יוֹמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלֶף שָׁנִים, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים צ ד) כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ וכו', [3879]וְשַׁבָּת בְּרֵאשִׁית שִׁית יוֹמִין דִּילֵיהּ אִינּוּן שְׁנֵי אַלְפִים תֹּהוּ, שְׁנֵי אַלְפִים תּוֹרָה, שְׁנֵי אַלְפִים יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ.

[3880]שְׁנֵי אַלְפִים תֹּהוּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, [3881]שְׁנֵי אַלְפִים תּוֹרָה וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם (בראשית א ב), וְלֵית מַיִם אֶלָּא אוֹרַיְיתָא, פְּנֵי הַמָּיִם תְּרֵין אַנְפִּין דִּילָהּ, דְּאִינּוּן מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, חִוָּור וְסוּמָק, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאִלֵּין אִינּוּן שְׁנֵי אַלְפִים תּוֹרָה, [3882]שְׁנֵי אַלְפִים יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ, וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר (שם ג), עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (ישעיה כד טו) עַל כֵּן [3883]בָּאוּרִים כַּבְּדוּ יהו"ה, עַל כֵּן וַדַּאי [3884]דְּאִתְמַר בֵּיהּ וַיְהִי

[3872] **ועל האי תשרי כו'.** רוצה לומר שבדין נברא העולם כמו שכתוב בראשית ברא אלקים, ול"ב נתיבות - הכל אלקים, אלא שאח"כ שיתף הקב"ה רחמים, ה' אלקים כו':

[3873] **ופתח בב'.** רוצה לומר התורה:

[3874] **לא אדכר תמן א' בתשרי דלא יתכן לאדכרא בה זמנא אחרא.** רוצה לומר דאלף הוא דין, ותשרי הוא גם כן דין. ומביא ראיה **שנאמר נר כו'.** ונר הוא משמאלא כמו שאומר בתיקון ל"ג, ואדם - שמא מפרש, מ"ס, שורש גבורות, בוצינא דקרדינותא:

[3875] **ותמן שבת תניינא כו'.** עיין להלן תיקון ל"ו שדרש בבראשית שבת קדמאה, ובראשית - ברא שית, שית יומין דיליה הן ב' תהו כו' כמו שאומר שם, וכאן על שבת תניינא, ושית יומין - ה' פעמים רקיע בה' ספירות, ושית - שנאמר שמים:

[3876] **דלית בתשרי כו'.** שהוא אור דאסתלק משם בחטא אדם דאכל מעץ הדעת טוב ורע, דשם פרודא בין ימינא לשמאלא כמו שאומר לקמן ק"א א' וכנ"ל עד לעתיד לבא שיחזור עץ החיים, וזה שאומר עד דאשתלים.

[3877] **בראשית דא איהו שבת בראשית כו'.** חסר כאן תחילת התיקון, אבל הענין הוא שמפרש על שבת הראשון מז' שבתות והוא יום ראשון וכמו שמפרש והולך, ושבת תניינא דאיהו יומא תניינא מפרש לקמן בתיקון מ"א (והוא מרומז בתיבת בראשית דתמן שבת וראשית הוא שבת ראשון):

[3878] **דהא שבע שבתות.** מכאן משמע כדברי הראשונים דשבע שמיטות ואנן בשניה, וכמו שאומר בתיקון ל"ה בתשרי אתברי עלמא חסר א' כו' ובתיקון מ"א ועל האי תשרי כו' ותמן שבת תניינא כו':

[3879] **ושבת בראשית ו' כו'.** רוצה לומר שבת הראשון שנקראת ראשית, והוא נגד יום ראשון לכן כל ו' ימים מרומז ביום ראשון, ושל שני בשני כמו שאומר בתיקון מ"א:

[3880] **ב' אלפים תהו.** חו"ג קודם לתורה - עמודא דאמצעיתא, ושם נאחזין מאברהם ויצחק כו', והן זו"נ. וב' תהו, אחד ביושר, תהו, והוא דאברהם, ואחד בראשי תיבות למפרע - דיצחק:

[3881] **ב' אלפים תורה כו'.** כמו שאומר פני המים תרי כו', והוא בת"ת ויסוד שהן נקראים תורה וספר תורה, ויסוד בו גנוזין גבורות כידוע, האוכל לפקדון לארץ (בראשית מא לו), לכן שם מצוות לא תעשה:

[3882] **ב' אלפים ימות כו'.** והן נו"ה שהן ב' משיחין כידוע בכמה מקומות:

[3883] **באורים.** אינון ב' אורים הנ"ל:

[3884] **דאתמר בה ויהי כן ואינון שבעין.** רוצה לומר ע' שנין דחבלי משיח, ע' קלין דיולדה שהוא כן, והוא (ויהי, צערא, כמו שאומר למטה ובכל אתר כו' וכן שבעין כמו שמפרש והולך) וכמו שאומר ברעיא מהימנא פ' משפטים קי"ט ב' תמן ל"ם דאינון ע' קלין כו' כן היינו כו' ועל כן נקוה כו', ובזהר פרשת אחרי מות ס"ז ב' ואינון קלין דיהבת דאינון שבעין כו' מתמן אולידת תרין משיחין כו', ובזהר פרשת פנחס רמ"ט א' ואי תימא דלע' תחיל כו' כולו אומר כבוד כו', וזה שכתוב באורים כבדו ה':

כ״ן, וְאִינוּן שַׁבְעִין, וְעַל תְּרִין מְאוֹרוֹת אִלֵּין אִתְמַר [3885]דּוּ פַּרְצוּפִין דְּכַר וְנוּקְבָא, [3886]יְהִי אוֹר דָּא פֶּסַח, אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר, וַיְהִי אוֹר רֹאשׁ הַשָּׁנָה, [3887]דְּאִתְמַר בֵּיהּ וַיְהִי הַיּוֹם, הָכָא וַיְהִי וְהָתָם וַיְהִי, [3888]וּבְכָל אֲתַר וַיְהִי לִישָׁנָא דְצַעֲרָא.

[דף פא ע״א]

שַׁבָּת [3889]בְּרֵאשִׁית נְקוּדָה [3890]בְּחָלָל דִּילָהּ, דְּאִיהִי שַׁבָּת בְּרִית, אִיהִי שַׁבָּת חִלֵּל, חִלֵּל לְמָאן, לְהַהִיא נְקוּדָה, מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת (שמות לא יד), (דף פא ע״א) לְמָאן דְּעָאל נוּכְרָאָה בֶּחָלָל דִּילָהּ, דְּאִיהִי רְשׁוּת הָרַבִּים [3891]יַיִן נָסֵךְ זוֹנָה, [3892]וּבְגִין דָּא הָכָא צָרִיךְ דְּחִילוּ, וְדָא אִיהוּ בְּרֵאשִׁית יְרֵ״א שַׁבָּ״ת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא יט ל) [3893]אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹורוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ, וּמָאן דְּעָאל רְשׁוּ נוּכְרָאָה בֶּחָלָל דִּילָהּ, דְּאִיהִי רְשׁוּת הָרַבִּים יַיִן נָסֵךְ זוֹנָה, עֲלֵיהּ אִתְמַר (במדבר יט יג) אֶת מִקְדַּשׁ יהו״ה טִמֵּא וְנִכְרְתָה וכו׳, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי אוֹת דְּשַׁבָּת אוֹת דִּימִין טָבִין אוֹת דִּתְפִלִּין אוֹת דִּבְרִית מִילָה, עֲטָרָה דִּבְרִית, [3894]תַּגָּא דְּסִפֶּר תּוֹרָה קָרְיָנָן לֵיהּ, [3895]כְּתִרָא בְּרִישׁ כָּל צַדִּיק, נְקוּדָה [3896]דַּעֲלָהּ אִתְמַר אָדָם וְחַוָּה דַּהֲווֹ ד״ו פַּרְצוּפִים, (ס״א וַעֲלָהּ אָמְרָה סִיהֲרָא) אִי אֶפְשַׁר לִשְׁנֵי מְלָכִים שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בְּכֶתֶר אֶחָד.

רָזָא דָּא לְחַכִּימֵי לִבָּא אִתְמַסַּר, ד״ו אִיהִי ה, כְּתִרָא (ס״א אִיהוּ ה׳ בַּתְרָאָה) דְּתַרְוַיְיהוּ י׳, וּבָהּ אִתְעֲבִידוּ חַד, [3897]וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי סְתִימָא וַחֲתוּמָה בְּשִׁית יוֹמִין דְּחוֹל, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל מו א) יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בְּמַאי בְּאָת ו׳, (ב׳) סְתִים בְּאָת ו׳ בְּו׳ יוֹמֵי דְּחוֹל, וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִתְפַּתְּחַת לְקַבָּלָא לְבַעְלָהּ, וּבְגִין דָּא זְווּגָא דְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת, וְיַרְתִין נְשָׁמָתִין קַדִּישִׁין חַדְתִין לִבְנֵיהוּ.

וּבְגִין דָּא אִיהִי נְקוּדָה אִתְקְרִיאַת בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ (בראשית כד טז), כַּד אִיהִי גַּל (נ״א גן) נָעוּל מַעְיָן חָתוּם (שיר ד יב), עַד דְּאִתְפַּתְּחַת לְבַעְלָהּ, וְכַד אִיהִי סְתִימָא אִתְקְרִיאַת יְרָאָה, בְּכָל ו׳ יוֹמֵי דְּחוֹל דְּאִיהִי סְגִירָא וּנְטִירָא,

---

[3885] **ד״ו פרצופים.** דאיהו בנצח ואיהי בהוד ואז יהיו שוין, אור הלבנה כאור החמה, והן ב׳ אור הנ״ל:

[3886] **יהי אור דא פסח כו׳ ויהי כו׳.** ימינא ושמאלא, נו״ה, ובהן עתידין ב׳ משיחין לגאול כמו שאומר ברעיא מהימנא פ׳ משפטים שם אע״ג דאקדים בתשרי ואוקמוה בתשרי כו׳ פסח דרועא כו׳ ובניסן עתידין להגאל, דשניהם אמת כמו שמפרש והולך שם:

[3887] **דאתמר ביה כו׳.** שראש השנה היה יום הדין כמו שאומר בריש פרשת בא ל״ב ב׳:

[3888] **ובכל אתר כו׳.** רוצה לומר שמאלא, ומסטריה חבלי משיח כנ״ל:

[3889] **בראשית נקודה כו׳.** עכשיו מפרש האיך שבת מרומז שם, דאמר לעיל דאיהו שבת כו׳, ושית אתוון דבראשית שהן ברא שית הן שית יומין הנ״ל:

[3890] **בחלל דילה דאיהי שבת ברית איהי שבת חלל חלל למאן כו׳.** רוצה לומר הנקודה הוא ברית ושבת, ומפרש בתיקון זה שבת מחלליה כו׳ והאי נקודה איהי סתימא וחתימא בשית ימי כו׳, ובתיקון שאחרי זה מפרש ברית, וזה שאומר איהי שבת רוצה לומר שחוזר ומפרש לשבת שהיא הנקודה וקאמר ההוא חלל למאן וקאמר להההיא כו׳, שאינו חלל רק להההיא נקודה אבל זר הקרב כו׳:

[3891] **יי״נ זונה.** זונה נגד ברית, ויין נסך לסוד מן יסוד כמו שאומר לעיל, והן ג׳ דרגין דתיקון כ״ט ותיקון ל׳, יראה ברית שבת, ויין נסך נגד יראה כמו שאומר בתיקון כ״ט ביין נסך דאיהו יצרא כו׳, ונגדן אמר בריש תיקון ל׳ רצועה יראה רעה. ערלה רצועה נגד שבת, ל״ט מלקות, ל״ט מלאכות:

[3892] **ובג״ד הכא צריך כו׳.** דתיקון זה ותיקון ל״ז, מפרש הכל על פיקודא קדמאה שבשביל הראשון שבתיקון ל״ג, וזה שאומר גם כן בריש תיקון ל״ז ברית ודאי כו׳ צריך תמן דחילו, וכן קאמר כאן:

[3893] **את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו.** שהוא ההיא נקודה, וכמו שאומר בזהר פרשת בראשית ו׳ א׳, וזה שאומר ומאן דעאל כו׳ את מקדש כו׳:

[3894] **תגא דס״ת.** שיסוד הוא ספר תורה כידוע:

[3895] **כתרא בריש כל צדיק.** שאמרו (זהר שמות קטז ע״א) צדיקים יושבין ועטרותיהן בראשיהן, וצדיקים הן צדיק, ועטרה הוא עטרת דברית, ובשבילה זכו על ההוא חותם וכמו שכתוב (ישעיהו ס כא) ועמך כולם כו׳:

[3896] **עלה אתמר אדם וחוה דהוו ד״ו פרצופים א״א לשני מלכים כו׳.** רוצה לומר על ההיא נקודה, וכמו שמפרש והולך רזא דא לחכימי לבא אתמסר, ומפרש והולך הרזא דא ואמר **ד״ו איהי ה׳ כתרא דתרווייהו י׳ ובה כו׳.** רוצה לומר דאדם וחוה הן חו״ב, ואמרינן (בספר יצירה) הבן בחכמה וחכם בבינה, ולכן שניהם כלולים בבינה וכן בחכמה, ובבינה הן כלולין בה״א, ד״ו של ה׳, והן בה ד״ו פרצופין, שהד׳ והו׳ חולקין בה, לכן הה״א נחלק לשנים, אבל בחכמה הן באת אחת - י׳, שד״ו גימטריא עשר, והן עשר כידוע, בו - ו״ק ובה - ד׳, והן יו״ד, וכתר של ה׳ הוא יו״ד, וזהו בכתר אחד, וכן הוא כאן בב׳, דבב׳ עצמה הן ב׳ פרצופים שמרמז ב׳ אבל בנקודה שבתוכה הן אחד וזה בכתר אחד והנקודה הוא כתר כמו שאומר לעיל עטרת כו׳ כתרא כו׳:

[3897] **והאי נקודה כו׳ באת ו׳ כו׳ וביומא שביעאה כו׳.** הענין, שכל ימות החול מקננה במט״ט שהוא מרכבה דוא״ו, ז״א, ושם היא סתומה שלא תתנסך מפני פחד החיצונים, אבל בשבת עולה למקום לא יגורך רע, וסכת שלום אז כו׳, והוא בין למעלה בין למטה, למטה במט״ט שומר כל ימות החול בו״ק דיליה, ואיהי שריא בנקודת המרכז, שמי בקרבו, והוא תופר מנעלים לעשות מסגרת לה, ועיין לקמן ריש תיקון נ״ח, ובשבת עולם הבריאה שלטא, דביה מקננת בינה, עלמא דחירו, ובה עולה ומתפתחת שם, וכן באצילות - כל ימות החול מסתתרת בו״ק ובשבת עולה לבינה:

[3898]בַּעֲשַׂר אֲמִירָן וְל״ב אלהי״ם דְּאִינּוּן מ״ב אַתְוָון דִּגְבוּרָה, דְּתַמָּן בִּינָה, בְּשַׁבָּת וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם, וַיְכֻל״ו חֻסֶ״ד דִּימִינָא כְּלִיל ע״ב שְׁמָהָן, דְּתַמָּן חָכְמָה, כְּמָה דְּאַמְרָן הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, דְּחִילוּ בְּשִׁית יוֹמִין דְּחוֹל אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ (ויקרא יט ג), רְחִימוּ בְּשַׁבָּת כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ (שמות כ יב), כַּד אִתְפַּתְּחַת לְגַבֵּי בַּעְלָהּ אִתְקְרִיאַת אַהֲבָה, [3899]וּמִדְּחִילוּ וּרְחִימוּ אִתְיְהִיבוּ פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה.

(ע״פ בהגר״א רתל״ב כאן צ״ל תל״ט ות״מ)

[המשך דף פד ע״א]

[3900]וּכְמָה דְּאַבְרָהָם דְּאִיהוּ יְמִינָא יוֹמָא קַדְמָאָה בֵּיהּ כְּלִילָן וְתַלְיָין מָאתָן וְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, הָכִי נַמִי מִיצְחָק דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דְיוֹמָא תִּנְיָינָא תַּלְיָין בֵּיהּ שְׁסָ״ה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, יוֹמָא תְּלִיתָאָה בֵּיהּ כְּלִיל כֻּלָּא, מִנֵּיהּ תַּלְיָין פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, כְּעִנְבִין בְּאַתְכְּלָא.

תקונא ארבעין ותרין

[דף פד ע״ב]

[3901]בְּרֵאשִׁית תַּמָּן אִישׁ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וְדָא יוֹמָא תְּלִיתָאָה, [3902]דְּהָא תְּלַת אוּמָנִין הֲווֹ עַד הָכָא, יוֹמָא קַדְמָאָה וְיוֹמָא תִּנְיָינָא (דף פד ע״ב) וְיוֹמָא תְּלִיתָאָה, [3903]כָּל חַד אַפִּיק אוּמָנוּתֵיהּ.
וְהַהוּא [3904]אָמוֹן מוּפְלָא וּמְכוּסֶה [3905]דְּאִיהוּ אַי״ן, [3906]כְּלִיל תְּלַת סְפִירָן [3907]א׳ כֶּתֶר [3908]י׳ חָכְמָה [3909]ן׳ בִּינָה,

---

[3898] **בעשר אמירן ול״ב כו׳.** שהן כולם בששת הימים של ימות החול דאיהו סגירא, אבל בשבת איהי ויכלו כמנין חסד כמו שמפרש והולך **ושבת ויכלו חסד דבימינא כו׳.** ורוצה לומר דבחול הוא חלל דב׳ בינה אבל בשבת היא נקודה דבה חכמה כנ״ל ושם חסד אהבה, וזהו דחילו שהוא בינה, וזה שכתוב איש אמו ואביו תיראו - בינה שבהם, וזה שכתוב כבד כו׳ - חכמה שבהם, וכנ״ל הבן בחכמה כו׳:

[3899] **ומדחילו כו׳.** וזהו זכור ושמור, דבשבת - שמור, תשמרו ומקדשי תיראו כנ״ל, איש אמו כו׳ ואת שבתותי תשמרו, וזכרי - בזכור דתמן זה זכרי, רמ״ח, ושם לקדוש ה׳ מכובד, קדש ה׳ הוא חכמה ותמן כבד את כו׳ כנ״ל:

[3900] **וכמה דאברהם כו׳ ה״נ מיצחק כו׳.** ורוצה לומר שהן דחילו ורחימו כידוע אברהם אוהבי ופחד יצחק ואמר וכמה דאברהם כו׳ שידוע שממנו רמ״ח מצוות עשה חושבן שמו והן שמי וזכרי עם י״ה דאלקים ו״ה דאלו״ה וביומא תליתאה כולל שניהם (בשם הוי״ה וכמו שאומר בזהר חדש ע״ח ב׳ עיין שם) ובתורה שהוא תרי״ג בחושבן עם כלילות ב׳ ימינא ושמאלא וכלולין גם כן בד׳ אותיות הוי״ה דיליה כנ״ל:

[3901] **תיקון מב. בראשית כו׳.** על מאמר ג׳ שהוא ביום הג׳ כמו שמפרש והולך:

[3902] **דהא תלת אומנין כו׳.** שהן אור מים וארץ, ואלו עצמן הוציאו תולדות בג׳ ימים האחרונים, יהי מאורות, וישרצו, ותוצא כו׳, וכאן אמר רקיע (שעיקרו מהמים הוא, וחשיב מה דאפיקו. והכל אחד, (ישעיהו מג טז) במים עזים, (תהלים קנ א) ברקיע עוזו כידוע ועיין לקמן ריש תיקון מ״ז הכא תלת אומנין כו׳) והן חג״ת - אבות, ונה״י - תולדות, בניך למודי ה׳, וכל אחד אתקשר בדרגיה כמו שאומר לעיל ע״ז א׳:

[3903] **כל חד אפיק.** כמו שאומר למטה, דבכל אחד נאמר יהי ואח״כ העשיה, שהוא אפיק אומנותיה, ורוצה לומר הציווי היה לג׳ ימים האלו שיפיקו לאלו ג׳, אור רקיע וארץ, וכן עשו, והציווי היה מג׳ דעליהון כח״ב כמו שמפרש והולך:

[3904] **אמון מופלא ומכוסה.** הוא כתר כמו שכתוב (משלי ח ל) ואהיה אצלו אמון, ואהיה הוא בכתר, ואמרו בריש בראשית רבה אמון - מכוסה, כמו שכתוב (איכה ד ה) האמונים כו׳, אמון מוצנע כמו שכתוב ויהי אומן כו׳, ובמקום מוצנע אמר מופלא והענין אחד, ואמר שם דבר אחר אמון אומן כו׳, וזה שאומר כאן אמון, דהוא ראש האומנים המצוה להאומנים לעשות, וכמו שאומר לעיל דהא תלת אומנין כו׳, והוא אומר להם לעשות כמו שמפרש והולך, ונקרא מופלא ומכוסה - על ב׳ דרגין דביה, כמו שאומר בריש תיקוני זהר חדש עיין שם, והן נגד ג״ר - כח״ב, נגד בינה - אמון כמו שאומר בזהר פרשת בראשית כ״ב א׳, ומופלא הוא פליאות חכמה, ומכוסה בכתר עליון דמתכסה בספירן כידוע, והן כלילין כולם ביה בג״ר, דביה אמון מ״ס כידוע, והכל כנ״ל וזה שאומר כליל תלת כו׳:

[3905] **דאיהו אין כו׳.** דמחכמה מתחיל יש, אבל כאן - אין לגמרי, דחכמה - מציאותו מושגת ולא מהותו, אבל כאן אפילו מציאותו אינה מושגת, ואינו רמוז רק בקוץ, ואינו רק שורש עשר ספירות:

[3906] **כליל כו׳.** רוצה לומר, בג׳ אותיות אין, כמו שמפרש והולך:

[3907] **א׳ כתר.** (א׳ דאי״ה או״ה, שכולל כל הוי״ה באלף, כ״ו) דהוא יחודא דכולא, שותף השלישי, ושם אח״ד, י״ג מכילין דרחמי, ושם עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו אחד בכתר, דזו״נ התחלתן מחכמה כמו שאומר באדרא זוטא ושם אין אלקים עמדי.

[3908] **יוד חכמה.** יו״ד של שם, ומסטרה - עשר ספירות, עשר חכמות, כמו שאומר בתיקוני זהר חדש ע״ג עיין שם בדבריו ובזהר פרשת ויקרא יו״ד ב׳ תאנא בספרא דחנוך בשעתא כו׳ א״ל על יוד כו׳ עיין שם היטב.

[3909] **נ׳.** הוא נש״ב:

אָמַר לְכָל אֶחָד מִתְּלַת יוֹמִין דְּיַפִּיק אוּמָנוּתֵיהּ, אָמַר לְיוֹמָא קַדְמָאָה יְהִי אוֹר מִיָּד אַפִּיק אוּמָנוּתֵיהּ וְעָבִיד לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם א ג) וַיְהִי אוֹר, וְהָא אוּקְמוּהוּ דְּלֵית הַוָיָה אֶלָּא עַל יְדֵי עֲשִׂיָּה, [3910]א' מִן אַי"ן דַּהֲוָה פָּרַח בְּאַוִּיר אַפִּיק אוֹר, י' אַפִּיק רָקִיעַ, ן' מִן אַיִן אַפִּיק יַבָּשָׁה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, וַיֹּאמֶר אלהי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם, הָכָא כַּמָּה פִּקּוּדִין, [3911]פִּקּוּדָא דְיִחוּדָא וּפִקּוּדָא דְּפֻרְיָה וְרִבְיָה, [3912]פִּקּוּדָא דְיִחוּדָא דְּאִיהוּ יִקָּווּ הַמַּיִם, מִתְכַּנְּשִׁין יְחוּדָא דְּכָל סְפִירָא וּסְפִירָא [3913]לַאֲתַר חַד דְּאִיהוּ כְּנִישׁוּ דְּכֹלָּא, אֶל מָקוֹם אֶחָד, (ירמיהו יז יג) [3914]דְּאִיהוּ מְקוֹם יְשָׂרָאֵל יהו"ה.

יוֹמָא תְּלִיתָאָה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד (דברים ו ד), וְאִיהוּ יהו"ה מָקוֹם אִתְקְרֵי, [3915]וְהָא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְקְרֵי מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם מְקוֹמוֹ, כְּגַוְונָא דָא י' עֶשֶׂר זְמְנִין אִיהוּ ק' מִן מָקוֹם, ה"ה חָמֵשׁ זְמְנִין כָּל חַד וְחַד סָלְקָן כ"ה כ"ה, כְּחוּשְׁבַּן אַתְוָון דְּיִחוּדָא תְּרֵין זְמְנִין דְּמְיַחֲדִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן שִׁית תֵּיבִין, דִּבְהוֹן כ"ה כ"ה אַתְוָון, [3916]וּמַאי ק', מְאָה בְּרָכָאן דְּחַיָּיב בַּר נַשׁ לְבָרְכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא, אִשְׁתָּאַר ו', שִׁית זְמְנִין שִׁית סָלְקִין תְּלָתִין וְשִׁית, [3917]כְּחוּשְׁבַּן גַּדְפִּין

[3910] **א' מן אין דהוה כו'.** רוצה לומר, אלו הג' הן שלשה שכוללין הכל, שמים ואויר וארץ, שהן כלל הכל, בין בעולם ושנה ונפש, ועשר ספירות וג' עולמות ובנשמה ובכל דבר, ואויר באמצע בין רקיע לארץ, שהוא המכריע, ושמים וארץ - חו"ג, כמו שאומר כאן, והכתר לא אפיק שום דבר כי הוא אין, אלא כד מתעטף באור דהוא דעת, ה' פעמים אור, ה' חסדים, שהוא אויר בהתעטפות היוד בה' אור דהוא כליל י"ה, חו"ב, והוא אויר וכמו שאומר לעיל ע"ו ב' נתיב תליתאה כו' (ע"י אפיק אור וכן בג' רישין רישא עילאה ע"י אוירא דשם גנוז דעת דע"י) ואלו ג' כלולין באי"ש, דרגא דיעקב, דכולל ג' הימים והוא כולל ג"ר כמו שאומר בתיקוני זהר חדש ע"ג ב' איש, א' - כתר, י' - חכמה, ש' - תשובה, והענין ששם הוא ן' וכאן ש', כי האתוון דיהו"ה נכללין כל דרגא ממה שעליה, ה' מיו"ד הוא נו"ן שערי בינה כמו שאומר בככמה מקומות, וא"ו ממנה הוא שי"ן, וה' בתראה אלף ות"ק מפתחאן כו' כידוע ולכן בבינה - נו"ן, וכאן בת"ת - שי"ן (וזהו י"ש בחכמה דכולל חו"ב, כ"ח מ"ה, ועם כתר - איש כנ"ל, וכולן נכללין לבד מן הכתר דהוא א' ולכך לית חושבן ביה):

[3911] **פקודא דיחודא ופקודא דפ"ו.** והן ב' מאמרות דיום השלישי, יקוו ותדשא, אלא שנכללין זה בזה אבל העיקר הוא כאן דיחודא כמו שמפרש והולך (כולל בו למטה), ובתדשא - פריה ורביה כמו שאומר לקמן בתיקון מ"ג ועיין מה שכתבתי שם:

[3912] **פקודא דיחודא כו' יחודא דכל ספירה כו'.** כי היחוד הוא שמתכנשין כל השפע של כל האברים יחד, וכן יחוד דכר ונוק' שבאין יחד מ"ד ומ"נ ונעשין אחד וכמו שכתוב (בראשית ב כד) והיו לבשר אחד ועיין רש"י שם, ולפיכך כל היחוד הוא בההוא נהר, וזה שכתוב יקוו המים שהוא הנהר יחודא דכל ספירות כו':

[3913] **לאתר חד דאיהו כו'.** מפרש עתה אל מקום אחד דהוא בת"ת דהוא מקוה, מקום קוית המים, ומנא לן דהוא נקרא מקוה דכתיב מקוה ישראל - ישראל הוא מקוה, וכר"י בזהר פרשת בראשית ל"ג א' ר"א ישראל מקוה איהו דכתיב מקוה ישראל ה', ועוד דכתיב ה' והוא בשמהן ת"ת כמו שאומר בזהר פרשת ויקרא י"א ב', ועוד דכאן הוא יומא תליתאה דיעקב כמו שאומר לעיל, ועוד דכתיב מקום אחד ואחד הוא כמו שכתוב שמע ישראל כו' ה' אחד ונאמר שם ישראל דקראן לישראל בעלה כמו שאומר לעיל, ונאמר ה' ונאמר בהן אחד, וכן ידוע שיחודא דקריאת שמע בת"ת וכן הוא יחודא דכאן והוא גם כן על קריאת שמע, ועוד דכתיב מקום והוא בהוי"ה שהוא בת"ת:

[3914] **דאיהו מקוה. ישראל. ה'. יומא תליתאה. שמע ישראל כו'. ה' אחד ואיהו הוי"ה מקום אתקרי.** והוא כנישו דכולא דכל עשר ספירות שלכן נקרא בשם הוי"ה שכולל כל העשר ספירות שלימו דכל הימנותא:

[3915] **והא אוקמוהו מ"מ כו'.** מפרש דמקום הוא בהויה ומפרש והולך כגוונא דא יוד כו' דסליק בחשבן מקום, אלמא דהוא בהוי"ה ולמטה מפרש מהו עולם:

[3916] **ומאי ק'.** רוצה לומר למאי רמיזא:

[3917] **כחשבן גדפין כו'.** רוצה לומר דכתיב ל"ו. והוא כמו שאומר לעיל דמט"ט כליל שית שרפים דתחותיה בשית אתוון דיליה, וכל אחד כליל שית גדפין, וזה שאומר ואלין גדפין תליין כו' ובה סלקין ארבעים ותרין כו' ועיין לעיל ס"ג א' דא מטטרו"ן דאיהו כליל שמא דארבעין ותרין אתוון ואינון שית אתוון, ולכל את סלקין שית וסלקין למ"ב ודא איהו שרפים עומדים ממעל ל"ו שש כו', ולמעלה ל"ח א' להההוא צינור דאיהו ו' דכליל שית צינורין דכלהון משית אתוון כו' כליל שית אחרנין וכלהו סלקין למ"ב, ועיין מה שאומר שם ושם, כי שם מ"ב הן ז' קלין, דשביעאה באימא כמו שאומר למעלה ב' ב' איהו מטטרון עליה אתמר כי עוף השמים יוליך את הקול, קול דקריאת שמע כליל שית יומין דחול, ושליט עלייהו, ונטיל לההוא קול ופרח ביה עד עמודא דאמצעיתא דאיהו קול ה' על המים כו' ואיהו קול ה' בהדר, עד שית קלין ואיהו שביעאה לון באימא, והענין, בכל מקום שהצטרפות אימא לשבעה - הוא הדעת, הנהר, כמו שאומר לעיל ל"ח א' דהוא הנהר שמתפשט בכל ו' קצוות, בו' צינורות, וזהו שכולל ו' צינורות, והצינורות דומין לאב כוללין כל אחד ו' - הרי מ"ב, וזה שאומר שם כולל שית יומין דחול - הן ו' שרפים שתחתיו והוא שליט עלייהו דהוא שביעאה שכולל אותן, הנהר הנ"ל, וזה שאומר ואיהו שביעאה כו' וזה שאומר כאן תליין מן ו' שהוא הנהר כמו שאומר לעיל ל"ח א' כל צינורין אינון אתשקיין מן את ו' דאיהו נהר כו', וכן במטטרו"ן - כליל שית תיבין דיחודא, וכן הנהר - דהוא הייחודא דכלא, כמו שאומר למעלה, והוא המייחד בין שני ההין כמו שאומר לעיל ס"ב א' שתים זו - אלין אנכי ולא יהיה לך ואיהו אחד בינייהו ועיין מה שאומר שם, וידוע שה' עילאה הוא שמים וה' תתאה ארץ וא"ו אויר בינתים וכנ"ל ומייחד אותם, וזה שאומר למעלה כחושבן אתוון דיחודא תרין זמנין כו', דהן שושנה דשחרית ושושנה דערבית כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ה. ואמר דמייחדין שמע ישראל דאינון שית תיבין רוצה לומר דהיחודא דהוא וא"ו כולל שניהם, והענין כמו שאומר לעיל ל"ט ב' שתי כתפות חוברות דא כו' ואינון ה' ה', אל שני קצותיו וחובר אינון וו' ובהון אתעביד הה' בחיבורא ובג"ד כו',

דְּשַׂרְפִּים דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ישעיהו ו ב) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל ל"ו, וְאִלֵּין גַּדְפִּין תַּלְיָין מִן ו' דְּאִיהוּ שִׁית תֵּיבִין דְּיִחוּדָא, וּבָהּ סָלְקִין אַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון, דִּבְהוֹן אִתְבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, תִּשְׁכַּח מָקוֹ"ם דְּסָלִיק יהו"ה בְּחֵשְׁבָּנָא כְּגַוְונָא דָא, י' ק', ה"ה כ"ה, ו' ל"ו, סָלִיק כֹּלָּא קפ"ו כְּחוּשְׁבַּן מָקוֹ"ם.

[3918]בְּהַאי שְׁמָא דְּאִיהוּ יהו"ה צָרִיךְ לְאִתְכַּנָּשָׁא דַּרְגִּין דְּיִחוּדָא, וּלְאַכְלָלָא בֵּיהּ עֶשֶׂר סְפִירָן כְּגַוְונָא דָא, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּאִינּוּן עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה.

[3919]לַאו סְפִירָה דִּלֵּית תַּמָּן יהו"ה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְהָכִי צָרִיךְ לְאִתְכַּנָּשָׁא כֹּלָּא בֵּיהּ בְּכָל אֲתַר, דְּכָל שְׁמָהָן אִינּוּן כְּנִוּויִין לֵיהּ.

יהו"ה מָקוֹם לְיו"ד ה"א וא"ו ה"א דְּאִיהוּ סְתִים וְנֶעְלָם, [3920]וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי עוֹלָם עֻלֵּם, דְּצָרִיךְ לְאַעְלָמָא לֵיהּ מִכּוּלֵּי עָלְמָא, [3921]דְּאִיהוּ עֹלֶם, וּשְׁכִינְתָּא נֶעֱלָמָה, [3922]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב כח כא) וְנֶעֱלָמָה מֵעֵינֵי כָּל חָי.

וּשְׁכִינְתֵּיהּ אִיהִי יהו"ה אִיהִי כְּלִילָא מֵאַרְבַּע אַתְוָון, וְלָא אִתְקְרֵי אִיהוּ מָקוֹם אֶלָּא בָּהּ, מָקוֹם אֶחָד וַדַּאי, [3923]אִיהוּ לָא אִתְקְרֵי אָדָם (נ"א אחד) אֶלָּא בָּהּ, כְּגַוְונָא דְּאָדָם דִּלְתַתָּא דְּבָרָא בְּדִיוּקְנֵיהּ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ה ב) זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם.

[3924]וְעוֹד כִּי אֶחָד קְרָאתִיו (ישעיה נא ב), כְּגַוְונָא דְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת, דְּאִינּוּן א' כֶּתֶר עִלָּאָה, ח' תְּמַנְיָא סְפִירָן מֵחָכְמָה עַד צַדִּיק, ד' מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, עֲלָהּ אִתְמַר (דברים יז כ) [3925]לְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים עַל מַמְלַכְתּוֹ, וְאִם חַס וְשָׁלוֹם

וכתבתי שם כי בכל ה' ו' הנהר ואינון דבקים אל שני קצותיו דעמודא דאמצעיתא שלכן בו ח"י ברכאין, והוא הנהר הנ"ל דבתוך הבינה, וא"ו דה"א דכולל שית דיחודא, ובו הוא שם מ"ב, וזה שאומר שם כחושבן אתוון דייחודא כו' שית תיבין בוא"ו דה"א, וזהו גם כן סוד מ"ט שערי בינה ונש"ב דה"א תתאה, בת שבע, דכוללת שבע שמהן דשם מ"ב ונעשין מ"ט, והוא בו"ד שבה, דו' כולל שית וד' הוא השביעית כמו שאומר בזהר פרשת אמור צ"ב א' אתגליפו אתוון ו"ה הא שבעת כו', וכן כאן, וכן בה' עילאה להד' שבה שהוא הבינה עצמה כי נקרא בינה בן י"ה דהיא יו"ד שבה חו"ב, והנהר, והד' הוא משלים לחמשים כידוע שבינה משלמת חמשים (ועיין בתיקוני זהר חדש ע"ג ג') והוא נעלם מפני השביל שבה היוד כידוע שהוא לפניך ולא ניתן למשה, וז"ס שבע ושבע בב' ההין, וזה שאומר כאן דבהון אתבריאו שמיא וארעא רוצה לומר ב' ההין הנ"ל, ואמר דבהון כו' דהוא שם מ"ב דבראשית, דבהון ברא אלקים כו', וכאן הודיענו סוד גדול שיב"ק הוא רמוז בהוי"ה, ברכה ביו"ד, קדושה בוא"ו, שרפים כו' יחוד - בב' ההין:

[3918] **בהאי שמא כו'.** עתה מפרש האיך מתכנש הייחודא, הנהר - במקום דהוא הוי"ה, ומפרש דייחודא הוא שמא מפרש דהוא שקיו דאילנא כמו שאומר לעיל י"ג א' והוא יחודא דכל עשר ספירות בעשר אתוון דביה, והוא סתים ונעלם דהוא דא"א דמייחד לון כמו שאומר בתיקוני זהר חדש בכמה מקומות, ונקרא עולם, וזהו (בראשית רבה פרשה סח) מקומו של עולם כו' וכמו שמפרש והולך למטה:

[3919] **לאו ספירה דלית תמן כו'.** רוצה לומר, דהוי"ה בין בפשוטה בין במילואה - כוללת כל העשר ספירות, וזהו לית תמן, רוצה לומר דאין לו חלק ממנה, וזהו כלילת הכל וייחודא דכולא ואמר והכי כו' דכן כל הכינויין כלא כלילן ביה דהכל כינויין להויה. ואמר יהו"ה מקום כו' כנ"ל מקומו של עולם:

[3920] **ובג"ד אתקרי כו'.** כמו שאמרו לעולם - לעלם כתיב, והוא משום שמא מפרש דביה:

[3921] **דאיהו עלם ושכינתא כו'.** רוצה לומר דלכן השכינה גם כן נקראת נעלמה:

[3922] **הה"ד כו'.** וכמו שאומר לעיל סוף תיקון י"ח, ואמר זה משום שרוצה לפרש כל הנ"ל גם כן על השכינה דנקראת מקום אחד, מקומו של עולם, נעלמה, וכמו שמפרש והולך ושכינתיה איהי הוי"ה כלילא כו', והוא כדעת ר' יהודה שם בבראשית דאמר אל מקום אחד לאתר דאקרי אחד דהא איהו אשלים לאחד ובלא איהו לא אקרי אחד, ומשמע דכתיב יקוו דביה מתכנשין כלהו מיא כמה דאת אמר כל הנחלים הולכים אל הים, ורוצה לומר דזה שכתוב (בראשית א י) ולמקוה המים קרא ימים, ואמר שם דהא איהו כו' וכלא כו', דאין יחודא בלא נוק', דעילת העילות לא נחית כו', ואמר שם כ"ב ב' דאית אחד בשיתוף כגון דכר ונוק' ואתמר בהון כי אחד קראתיו, וכן אמר לקמן פ"ו ב', ורוצה לומר דכתיב (ישעיהו נא ב) הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם כי אחד קראתיו, ומ' דקאי על שניהם יחד, וזה שאומר למטה מקום אחד ודאי כנ"ל דהיא אחד ובה נעשה הכל אחד לבשר אחד, תפלין של יד, ואמר דנקראת מקום - דבה נשלם הוי"ה בה' אחרונה. וידוע שכוללת כולם וזה שאומר ולא אתקרי מקום אלא בה דהויה אינו שלימו כי אם בה וכמו שאומר איהי שלימו דהוי"ה ודכל עילאין ותתאין (ועיין לעיל ע"ד ב' מלכות תמן ה' ובה אתקרי הוי"ה בשלימו כו'):

[3923] **איהו לא אתקרי אדם כו'.** כמו שמפרש והולך גם כן על דרך הנ"ל דשמא מפרש אשתלים בה' בתראה ורוצה לומר בזה דזהו מקומו של עולם וקויית המים דשמא מפרש:

[3924] **ועוד כי אחד קראתיו.** הוא ראיה דנקרא אחד ביה ואדם ביחד מפרש והולך כגוונא דעשר ספירות כו' שהוא כוונת היחודא, והענין, שג' אותיות אלו הן ג' שותפין דיחודא כלל הכל, כי אע"ג שג"ר בסדר האצילות הוא אחד בסוד היחוד מתגלפין המוחין ויורדין בז"א כמו שאומר באדרא זוטא, ובמקום הכתר - הדעת, אלא שדעת נכלל בו"ק וכשמתייחד בד' נוק' שורה הכתר עליהם, דעילת העילות לא נחית כו' (כמו שאומר בתיקוני זהר חדש ע"ח ב'):

[3925] **למען יאריך ימים כו'.** כמו שאמרו (ברכות יג ע"ב) כל המאריך באחד כו', ובלבד בד', וצריך לאמלכא לה בשית סטרין שהן ששת הימים וזהו יאריך הימים על ממלכתו דהוא ד', ועיין בסוף ח"א א' ב' בארוכה:

פְּחִית בַּר נַשׁ מֵעֶשֶׂר לְיַחֲדָא בָּהּ, [3926]אִסְתַּלַק קוֹצָא מִן ד' מִן אֶחָד [3927]וְאִשְׁתְּאָרַת יַבָּשָׁה, [3928]וְרָזָא דְמִלָּה (בראשית א ט) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם, דְּאִיהִי תַּחַת הַשָּׁמַיִם דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (מלכים א ב לב) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, דְּנוּקְבָא אִיהִי תְּחוֹת בַּעְלָהּ.

[3929]וְהָכִי כָּל מָאן דְּפָגִים אוֹת בְּרִית, בְּהַהִיא טִפָּה דְּאִיהִי יְחוּדָא, וְזָרִיק לָהּ בַּאֲתַר אָחֳרָא, גָּרִים לָהּ לְמֶהֱוֵי [3930]יַבָּשָׁה מִסְטָרֵיהּ, דְּאִסְתַּלַק נְבִיעוּ וְיִחוּדָא מִינָהּ, וְאִשְׁתְּאָרַת אִיהִי יַבָּשָׁה, וְדָא גָּרִים חָרְבַן עָלְמָא, וּמִיָּד אִתְמַר (ישעיה יט ה) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ, דְּאִיהוּ נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, [3931]דְּאַשְׁקֵי לֵיהּ לְגַן דְּאִיהִי אוֹרַיְיתָא שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּאִיהִי מִתְשַׁקְיָא מֵאוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב, דִּכְלִילָא גַּ"ן סְדָרִים דְּאוֹרַיְיתָא.

תקונא ארבעין ותלת

[דף פה ע"א]

(דף פה ע"א) [3932]בְּרֵאשִׁית תַּמָּן אַתְּ"ר יָבֵ"ש, וְדָא אִיהוּ וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ (שם ה), בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִיהוּ יָבֵשׁ וְאִיהִי יַבָּשָׁה, צָוְוחִין בְּנִין לְתַתָּא בְּיִחוּדָא וְאָמְרִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, [3933]וְאֵין קוֹל וְאֵין עוֹנֶה (מלכים א יח כו), הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (משלי א כח) אָז יִקְרָאוּנַנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

[3934]וְהָכִי מָאן דְּגָרִים דְּאִסְתַּלַק קַבָּלָה וְחָכְמָתָא מֵאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה וּמֵאוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב, וְלָא מִשְׁתַּדֵּל בְּהוֹן, וְאָמַר דְּלָא אִית אֶלָּא פְּשָׁט בְּאוֹרַיְיתָא וּבְתַלְמוּדָא, בְּוַדַּאי כְּאִלּוּ הוּא יְסַלֵּק נְבִיעוּ מֵהַהוּא נָהָר וּמַהַהוּא גָּן, וַוי לֵיהּ טַב לֵיהּ דְּלָא אִתְבְּרִי בְּעָלְמָא וְלָא יוֹלִיף הַהִיא אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה, דְּאִתְחַשַּׁב לֵיהּ כְּאִלּוּ אַחְזַר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, וְגָרִים עֲנִיוּתָא בְּעָלְמָא וְאוֹרֶךְ גָּלוּתָא.

[3926] **אסתלק קוצא כו'.** דהוא משלים לעשר דשמא מפרש, והד' בעצמה הוא ד' אתוון הנ"ל, דהן רוח ונפש זו"נ וכמו שאומר לעיל בתיקון כ"ח, והקוץ הוא עטרת הברית, כתר דנוק', וכמו שאמרו שכתר דז"א אינו בהוי"ה אלא שורש ואינו מהגוף מלכות דבינה, וצריך לאכללא ביחוד שהוא עיקר היחוד, כן הוא בעטרה הזאת ולכן הוא בגוף דכורא, ובו היחוד, מה שאין כן בחכמה - אות ברית דידה דהוא נקודה בהיכלה ועיין לקמן פ"ו ב' כי אחד קראתיו כו' עיין שם היטב:

[3927] **ואשתארת יבשה.** דהוא מקור למעין דילה אות ברית דילה, ועיין ברעיא מהימנא פ' בא דכתר מקור וחכמה מעין ועיין לעיל ע"ו ב' ואשתארת ב' כו'. ורוצה לומר בזה, זה שכתוב ותראה היבשה, רוצה לומר שתכלל היבשה שהוא הד' דלית לה מגרמה כלום, דלה, גם כן בהאי יחודא, וכמו שאומר בזהר פרשת בראשית י"ב א' פקודא תליתאה כו' דאצטריך לארכא בדלת דאחד, דדלת דאחד גדולה, והיינו דכתיב ותראה היבשה דתתחזי ותתקשר דלת דאיהי יבשה בההוא יחודא, מכל מקום שמעינן מזה דבלא יחודא אתקרי יבשה:

[3928] **ורזא דמלה כו' דנוק' כו'.** רוצה לומר דעתה ניחא מה דכתיב מתחת השמים, ורוצה לומר כל המים שמתחת השמים, שיורד מת"ת, יתכנש הכל בה, ומה שאמר דאיהי תחת השמים רוצה לומר לכן כל המים, דתחת - הכל בה:

[3929] **והכי כל מאן כו'.** קאי אלמעלה מה שאמר ואם ח"ו פחית כו' דכולל כל היחוד שהוא הנהר - פחית בה, והכי נמי דאפיק טפה שהוא הנהר בלא אשתו בבת אל נכר:

[3930] **יבשה מסטריי'.** דכל הפגמים הוא רק מסטריה כמו שכתוב (דברים לב ה) שחת לו לא כו':

[3931] **דאשקי ליה לגן דאיהי אורייתא דבע"פ דאיהו מתשקיא כו'.** רוצה לומר דלכן נקראת גן אבל אורייתא דבכתב נקראת נהר על שם ההוא נהר דכולל אותו ועיין בתיקון מ"ג ומה שכתבתי שם:

[3932] **תיקון מג. בראשית תמן יבש.** כל מקום שאומר תמן אינו בשלימות:

[3933] **ואין קול ואין עונה.** רוצה לומר קול דקריאת שמע כמו שאומר לעיל ב' ב' את הקול - קול דקריאת שמע כו', ואין עונה - בתפלה, דשם אז תקרא וה' יענה כמו שאומר לעיל למ"ד א' ושאר מקומות, ודווקא באז, דהוא יחודא, כמו שאומר סוף ח"א א' ב' אז הייתי בעיניו כו', אז ושלום עיין שם, מה שאין כן מאן דפגים אות ברית, דגרים להההוא נהר, והוא קריאת שמע, ולההוא גן, והוא תפלה. וזה שאומר בההוא זמנא דאיהו יבש ואיהי כו', וזה שאומר הה"ד אז כו', דאז הוא קריאת שמע ותפלה כנ"ל וכמו שאומר לעיל למ"ד א'. ותיקון הזה הוא סיום תיקון הקודם אלא שמציין בתיבת בראשית:

[3934] **והכי מאן דגרים דאסתלק כו' ומאורייתא דבכתב ולא משתדל בהון ואמר דלא כו'.** הענין, שקבלה הוא מעין, יו"ד, שממנו יוצא הנהר והגן, תורה שבכתב ובעל פה, ועיין לעיל ע"ו ב' ווי לון מאן דגרמין כו' דאלין דעבדין לאורייתא יבשה, ולא בעין לאשתדלא בחכמה בקבלה, דגרמין דאסתלק נביעו דחכמה דאיהו י' מינה, ואשתארת ב' יבשה, ווי לון דגרמין כו' ועיין לעיל ל"ח א' כל צינורין אינון אתשקיין מן את ו' דאיהו נהר דנגיד ונפיק מעדן ואיהו צינור דנפיק ממעיינא דמיא דאיהו י' ומיניה אתפשטא ה' דאיהי ים עילאה, והן חכמה וקבלה, חכמה - בחכמה, וקבלה - בבינה דהוא ים דמקבל ממנו, והוא מה שמקבל מאחר, וחכמה הוא מחכמתו, וכמו שכתוב (משלי ה טו, טז) שתה מים כו' יפוצו מעינותיך כו'. ואמר כאלו אחזר עלמא. כמו שאומר לעיל ע"ו ב' והארץ היתה תהו, דגרם לה למהוי יבשה תהו דאסתלקת כו' ורוח אלקים כו' עיין שם, והענין שבזמן [הזה] הוא עולם התהו, בלא תורה ובלא משיח, ואינון גרמין דיזיל משיח כמו שאומר שם:

וַיֹּאמֶר אלהי"ם תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא וכו' (בראשית א יא), אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְהָא קְרָא לֵיהּ יַבָּשָׁה,[3935] מַאן תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ, אָמַר לֵיהּ בְּרִי הָכִי אוֹלִיף תְּיוּבְתָּא לְכָל בְּנֵי עָלְמָא, דְּאִם בַּר נַשׁ יַחֲזוֹר בִּתְיוּבְתָּא, נָחִית לָהּ נְבִיעוּ דְּאִסְתַּלַק, וּמַה דַּהֲוָה יַבָּשָׁה קָרָא לָהּ אֶרֶץ,[3936] וְנָהָר דַּהֲוָה חָרֵב וְיָבֵשׁ קָרָא לֵיהּ מִקְוֵה הַמַּיִם וְיַמִּים, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (שם י) וַיִּקְרָא אלהי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים,[3937] בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְקְרֵי אֶרֶץ מַה כְּתִיב בֵּיהּ (שם יא) וַיֹּאמֶר אלהי"ם תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ, לְאַפָּקָא זַרְעִין וְאִיבִּין דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין כָּל חַד לְזַנְיֵהוּ, אִלֵּין נִשְׁמָתִין דְּאִתְגַּזְרוּ מִכּוּרְסֵי יְקָרֵיהּ, וְאִלֵּין רוּחִין דְּאִתְגַּזְרוּ מִמַּלְאָכִים, וְאִלֵּין נַפְשִׁין דְּאִתְגַּזְרוּ מֵאוֹפַנִּים, כָּל חַד אַפִּיק לְזַנְיֵהוּ לְכָל חַד כִּדְקָא יָאוּת, עֵץ פְּרִי דָּא תַּלְמִיד חָכָם, עוֹשֶׂה פְּרִי דָּא בַּת זוּגֵיהּ, לְכָל חַד כִּדְקָא יָאוּת, (כל חד אפיק לזנוי).

וְעוֹד עֵץ פְּרִי דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, עוֹשֶׂה פְּרִי דָּא צַדִּיק, אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּכָל זַרְעִין אִתְכְּלִילָן בָּהּ,[3938] וְהָכָא פִּקּוּדָא דְּפָרְיָה וְרִבְיָה לְמֶעֱבַד אִבִּין וְזַרְעִין, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מה יח) לֹא תֹהוּ[3939] בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ, וּמָאן דְּאִתְבַּטַּל מִפְּרְיָה וְרִבְיָה, כְּאִלּוּ אַחְזַר לְהַהִיא אֶרֶץ יַבָּשָׁה, וּמָנַע בִּרְכָאן מִינָהּ,[3940] כָּל חַד לְפוּם דַּרְגֵּיהּ, מָאן דְּפָגִים לְתַתָּא פָּגִים לְעֵילָּא, לַאֲתַר דְּאִתְגַּזַּר נִשְׁמָתֵיהּ.

תקונא ארבעין וארבע

[3941]בְּרֵאשִׁית, תַּמָּן אר"ת תַּמָּן אֵ"שׁ, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית א יד) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, מְאֹרֹת כְּתִיב חָסֵר דָּא אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב, תַּמָּן אֵ"שׁ דָּא אוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (משלי ו כג) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית א טז) אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה.

[דף פה ע"ב]

[3942]הָכָא פִּקּוּדָא לְמֶעֱבַד צְדָקָה, אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל רָזָא דַּעֲתִירִין, וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן רָזָא דְּמִסְכְּנִין, וּכְמָה דְּסִיהֲרָא לוֹוֶה מִן שִׁמְשָׁא, וְלָא אִית לָהּ נְהוֹרָא אֶלָּא מִמַּה דְּיָהִיב לָהּ שִׁמְשָׁא, [3943]הָכִי שְׁכִינְתָּא אָמְרַת לְוֹוּ עָלַי וַאֲנִי פּוֹרֵעַ, דְּהָכִי צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְמֶהֱוֵי מַלְוֶה לְמִסְכְּנָא, וּכְגַוְונָא דָּא לוֹוִין כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי דָּא מִן דָּא, וּמַלְאָכַיָּא

[3935] **מאן תדשא הארץ.** רוצה לומר דלמעלה מיניה כתיב ויקרא אלקים ליבשה ארץ, אלמא דארץ נקראת כל זמן שהיא יבשה, ואם כן מאן תדשא, והשיב ר' שמעון דלא כן, דארץ נקראת בנביעו דבה, והכי קאמר, ותראה היבשה בההוא יחודא, ואז ויקרא אלקים ליבשה ארץ ולמקוה כו', ומה שכתוב יבשה - דקודם הוה יבשה, קודם תשובה, ואמרה התורה ותראה היבשה ויקוו המים - שיחזור, ואז השם יתברך יקבלו, וזהו ויקרא אלקים - הבטחת הקבלה, ואז תדשא הארץ דשא כו' כמו שמפרש והולך:

[3936] **ונהר דהוה חרב כו'.** כשיטתו בתיקון מ"ב דמקוה הוא בת"ת, והוא הנהר, תורה שבכתב:

[3937] **בההוא זמנא מה כתיב ויאמר כו' לזנוהי.** לתלמידי חכמים נשמות מכסא דשם נהורא דאורייתא, ולבעלי מצוות ורוחין כו' דשם פקודא דעשה, וכמו שאומר לעיל ריש תיקון ל"ח ולעמי הארצות נפשין, והן ג' דרגין דפסוק זה. דשא - והן חציר לבהמה דהוא דמקנן בעשיה. עשב מזריע זרע - דהוא לעבודת אדם דמקנן ביצירה. עץ פרי - תלמיד חכם כמו שמפרש והולך עץ פרי דא כו':

[3938] **והכא פקודא כו'.** במאמר החמישי הזה והוא תיקון זה, שתיקון הקודם במאמר הרביעי יקוו המים בת"ת דהוא איש דתמן, ותיקון זה הוא במ"ה תמן יב"ש וכמו שמפרש והולך ומאן דאתבטל מפרש והולך כאלו אחזר כו', דבפקודא דפריה ורביה הוא גורם יותר מביחודא וקבלה וכל הפקודין, וכמו שאמרו (יבמות סג ע"ב) וכל מי שאינו עוסק בפריה ורביה כאלו ממעט כו', והחמירו שאין לו חלק לעולם הבא ועיין סבא פ' משפטים ובזהר פרשת בראשית י"ג א':

[3939] **לא תהו כו'.** דאחזר עלמא לתהו ובהו:

[3940] **כל חד לפום כו'.** לפי נשמתיה, אם מכורסיא כו' כנ"ל וכמו שמפרש והולך:

[3941] **תיקון מד. בראשית תמן ארת תמן אש כו' ותורה אור ועלייהו אתמר כו'.** רוצה לומר, ארת - הוא תורה שבכתב, וכמו שאומר מארת חסר, שרומז על מאור אחד, והוא - ותורה אור, ואש רומז על נר מצוה, דהוא משנה, תורה שבעל פה, ועיין בזהר פרשת תרומה קס"ו א' דבר אחר כי נר מצוה תקונא דשרגא כו' תקונא דאורייתא דבעל פה כו', וזה שאומר ועלייהו כו' - על נר ואור, ואע"ג דשם לא כתיב אלא מארת, שמשא בלבד, מכל מקום כתיב אח"כ והיו למאורות, כולל שניהם, וכמו שאומר בזהר פרשת בראשית ל"ד א' אלא ששם אמר מארת חד על סיהרא עיין שם:

[3942] **הכא פקודא כו'.** כמו שאומר שם וכל מה דנטיל - בגין לאנהרא לה לסיהרא, וכן הקב"ה נותן לעשיר - לפרנס לעני, ואמר בזהר פרשת תרומה שם דהא אורייתא דבעל פה לית לה נהירו אלא מגו תורה שבכתב דאיהו אור לאנהרא:

[3943] **הכי שכינתא אמרה לוו עלי.** רוצה לומר בשבילי, כדי שאתמלא אני, ואז - ואני פורע, אני דייקא, וכמו שאומר למטה והכי לוה שכינתא כו':

דָּא מִן דָּא, וְרָזָא דְּמִלָּה וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין, הָכִי לְווֹהָ שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי סִיהֲרָא קַדִּישָׁא מְקוּדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (דף פה ע"ב) וּמְקַבֶּלֶת מִנֵּיהּ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים פד יב) [3944]כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יהו"ה אלהי"ם, וְהָכִי הֲוָה מְקַבֵּל יְהוֹשֻׁעַ מִן מֹשֶׁה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה וּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּפְנֵי לְבָנָה, וְהָכִי הֲווֹ כָּל נְבִיאַיָּא קֶדֶם מֹשֶׁה [3945]כְּגוֹן סִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא קֶדֶם שִׁמְשָׁא, דְּלָא אִית לוֹן נְהוֹרָא אֶלָּא מִשִּׁמְשָׁא.

תקונא ארבעין וחמשא

[3946]בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, אַ"ל הַיְ"ם, יַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (בראשית א כ) וַיֹּאמֶר אלהי"ם יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, הָכָא פִּקּוּדָא לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (ישעיה נה א) הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם, וְאִלֵּין דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְיתָא יָרְתִין נֶפֶשׁ חַיָּה מִשְּׁכִינְתָּא, [3947]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, [3948]וְעוֹף יְעוֹפֵף דָּא רוּחַ דְּאִתְמַר בֵּיהּ (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְהַאי אִיהוּ יהו"ה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, לְקַבְלֵיהּ מטטרו"ן דִּשְׁמֵיהּ כְּשֵׁם רַבֵּיהּ, [3949]י' רֵישָׁא דְּעוֹפָא, ו' גּוּפָא דִּילֵיהּ, ה"ה תְּרֵי גַּדְפּוֹי [3950]דִּבְהוֹן פָּרַח לְעֵילָּא וְנָחִית לְתַתָּא, [3951]וְאִלֵּין תְּרֵין גַּדְפִּין אִינּוּן [3952]תְּרֵין הֲבָלִים ה"ה, דִּבְהוֹן אִתְמַר (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת [3953]רָצוֹא וָשׁוֹב, בְּדַגְשׁ וְרָפֵה דְּאִינּוּן י"ו, הֶבֶל סָלִיק בְּוא"ו הֶבֶל נָחִית בְּיו"ד, כְּהֶבֶל דְּנָפִיק מִפּוּמָא.

וּבְזִמְנָא דְּמִסְתַּכְּלִין בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי תְּחוֹם יַמָּא חָזְרִין לְאַתְרַיְיהוּ, [3954]תָּא חֲזֵי י' אִיהִי אֲמִירָה וְדִבּוּר וּקְרִיאָה,

---

[3944] **כי שמש ומגן.** קאי על אלקים:

[3945] **כגון סיהרא וכוכביא.** סיהרא על יהושע, וכוכביא על נביאיא כידוע:

[3946] **תיקון מה. בראשית כו' אל הים.** רוצה לומר אותיות אלהים, ורוצה לומר אזהרה - לכו למים, כמו שמפרש והולך, דכל המאמרות מפרש על פקודין, דלכן כתיב ויאמר, כמו ציווי, ותיקון שקודם הוא מאמר ו' וכאן מאמר ז' וכמו שאומר הכא פקודא כו' ורוצה לומר ישרצו המים - שיעסקו בה, דאז ישרצו המים נפש לכם, וכן רוח ונשמה, כמו שאומר לעיל, ורוצה לומר, ישרצו - תראו שישרצו כו', ושרץ כו' הוא נפש, ועוף - רוח, ועל פני כו' - נשמה, כמו שמפרש והולך, והכל במים דאורייתא:

[3947] **הה"ד ישרצו כו'.** כתיב נפש וכתיב חיה דאיהי שכינתא כמו שכתוב (יחזקאל י כ) היא החיה אשר ראיתי תחת אלקי ישראל, כמו שאומר ויחי רמ"ב א' ובזהר פרשת משפטי' קכ"ו א':

[3948] **ועוף כו' לקבליה מטטרון כו'.** כמו שאומר לעיל ב' ב' עוף דאיהו צפור דיליה איהו מטטרון עליה איתמר כי עוף השמים יוליך את הקול דקריאת שמע כליל שית יומין דחול ושליט עלייהו ונטיל ההוא קול ופרח ביה עד עמודא דאמצעיתא דאיהו קול ה' כו', וזהו עוף השמים, דרגא דשמים, ת"ת, והוא קול, וכן קריאת שמע בדרגיה, וכמו שאומר לעיל בתיקון מ"ב ועיין מה שכתבתי שם:

[3949] **יוד רישא כו'.** מפרש - שמיה כשם רביה:

[3950] **דבהון פרח כו'.** נגד ה' עילאה ותתאה, והוא הבריח התיכון מבריח מקצה אל הקצה, פרח לעילא ונטיל מה' עילאה ופרח לתתא ויהיב לתתאה, תאות גבעות עולם:

[3951] **ואלין תרין כו'.** מפרש עתה שם הוי"ה בקול, דאיהו נעשה מרכבה ליה, ומוליך אותו, דהוא קול הוי"ה כנ"ל:

[3952] **תרין הבלים ה"ה.** הבל מלבר והבל מלגאו, בפומא ולבא כמו שאומר לעיל ס"ב ב' דבהון הבל סליק ונחית תמיד הולך ושב, וזהו פרח לעילא ונחית לתתא וכמו שמפרש והולך דבהון אתמר והחיות רצוא ושוב. והוא חיות של אדם, והוא מט"ט דהוא חיה, וחיות כלל ד' חיות, וכמו שאומר לעיל בתיקון ה' ושאר מקומות, ואמר שם רצוא בנוריאל ושוב במט"ט שדי, דהכי סליק בחושבן, ושניהם חושבן תור"ה, עמודא דאמצעיתא, ורצוא היינו לפנים דאז הוא נוריאל ארגמן בכללן וכמו שאומר שם והוא כד הבל נחית, ושוב - הבל סליק בפומא:

[3953] **רצוא ושוב בדגש ורפה דאינון י"ו.** כמו שאומר בסוף תיקון ה' רפה איהו לעילא מאתוון ועליה אתמר ודמות על ראשי החיה רקיע כו', שהוא הרקיע שעל ראשם כמו שאומר בזהר חדש פ' בראשית נטוי על ראשיהם מלמעלה ודא איהו רפה, נטוי כו', דגש איהו מלגאו דאתוון כגוונא דא כו' ובהון והחיות רצוא ושוב, רצוא בדגש ושוב ברפה, וזה שאומר דאינון י"ו, י' דגש ו' רפה, ודגש בתוך האתוון שהוא הגוף כמו שאומר שם, והוא בלבא דשם הבל נחית, ורפה - הבל סליק בפה, וזה שאומר **הבל סליק כו' כהבל דנפיק מפומא** ורוצה לומר כהבל הרצוא ושוב מפומא, דעד כאן דבר בהבלים דמעלה ומוריד מטטרון, והוא סליק בקריאת שמע לת"ת, ואז (יחזקאל א כד) ואשמע - בשמע ישראל, ת"ת, את קול כנפיהם - דקול כנפיהם הוא כשמעופפין למעלה כמו שכתוב (ישעיהו ו ב,ג,ד) ובשתים יעופף וקרא זה אל זה כו' וינועו אמות הספים מקול הקורא, וזהו יוליך את הקול - קול דקריאת שמע כנ"ל. וזה שאומר למטה הבל סליק בקול ואמר שם ו' קול. והבל נחית בתפלה דאז בעמדם תרפינה כנפיהם כמו שאומר לעיל ג' ב' ושאר מקומות בעמידה דצלותא כו' והוא נחית מלעופף ואז ובעל הכנפים יגיד דבר דצלותא כמו שאומר שם דהוא דבור, וזהו יגיד דהוא ושוב כמו (שמות יט ח) וישב משה את דברי כו' (שם ט) ויגד משה כו', וזה שאומר למטה נחית בדבור ואמר שם י' דבור והיו"ד הוא בלבא ושם נחית ההבלים דאינון כנפים ו' בפומא ושם סלקין. וזה שאומר תא חזי כו':

[3954] **ת"ח י' איהי אמירה כו'.** רוצה לומר, דלכן עשר אמירן, ועשר דברות, ועשר קריאות בתורה שקרא השם או מלאך בשליחותו

ו' קוֹל, ה"ה הֶבֶל נָחִית בְּדִבּוּר, הֶבֶל סָלִיק בְּקוֹל, [3955]קוֹל סָלִיק, דִּבּוּר נָחִית, [3956]וְכַד אִיהוּ סָלִיק וְנָחִית מַלְאֲכֵי אלהי"ם סָלְקִין וְנָחֲתִין בֵּיהּ, דְּאִינוּן מַשְׁרְיִין וַחֲיָלִין דִּילֵיהּ, [3957]וְדָא אִיהוּ רָזָא מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד (משלי ל ד), [3958]זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק צְלוֹתָן בֵּיהּ, [3959]דְּהָא צְלוֹתָא אִיהִי סֻלָּם, דְּבָהּ מַלְאֲכֵי אלהי"ם סָלְקִין וְנָחֲתִין לָהּ. [3960]אִית לְמָאן דְּסָלְקִין לָהּ לְעֵילָּא, וְאִית לְמָאן דְּנָחֲתִין לָהּ לְתַתָּא, כַּד סָלְקִין לָהּ לְעֵילָּא סָלְקִין לָהּ בְּזַכְוָון, וְכַד נָחֲתַת נָחְתַת בְּזַכְוָון, הַאי לְצַדִּיק גְּמוּר סְלִיקַת מְנֵיהּ בְּזַכְוָון וּנְחִיתַת בֵּיהּ בְּזַכְוָון, לְבֵינוֹנִי דְּזַכְוָון דִּילֵיהּ שְׁקִילִין לְחוֹבִין, אִיהִי תַּלְיָא בְאַוִירָא, אִם חוֹבִין מִתְרַבִּין עַל זַכְוָון (כחוט השערה), אִיהִי סָלְקָא לֵיהּ בְּחוֹבִין וְנָחְתָא לֵיהּ בְּזַכְוָון, וְנָטִיל בָּהּ אַגְרֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, לָרָשָׁע גְּמוּר דְּלֵית לֵיהּ זְכוּ בְּעָלְמָא לָא לְעֵילָּא וְלָא לְתַתָּא, סָלְקָא מְנֵיהּ בְּחוֹבִין וְנָחִית עֲלֵיהּ בְּחוֹבִין.

[3961]הָא הָכָא כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל (קהלת י כ), דְּאִתְמַר בֵּיהּ וְעוֹף יְעוֹפֵף, כְּגוֹן מוּעָף בְּיַעף (דניאל ט כא), [3962]עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם דָּא נְשָׁמָה, [3963]דְּאִלֵּין דְּזַכָּאן בְּאוֹרַיְיתָא אִתְמַר בְּהוֹן יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגוֹמֵר, דְּיָרְתִין נִשְׁמָתִין מֵאוֹרַיְיתָא, לְאָחֳרָנִין כָּל חַד לִזְנוֹי כְּפוּם עוֹבָדוֹי, (ס"א תיקון ארבעין ושית) וְדָא בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית, וְאִינוּן שִׁית גַּדְפִּין דְּחַיָּה, דְּאִתְמַר בָּהּ (שם כ) וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם, אִינוּן שִׁית סְפִירָן דְּכָלִיל הַאי עוֹף דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִית מָאן דְּיָרִית רוּחָא דְּקוּדְשָׁא בְּאַרַח אֲצִילוּת מֵהַאי עוֹף, וְאִית מָאן דְּיָרִית רוּחָא מֵהַהוּא עוֹף דְּאִיהוּ נַעַר, שְׁמֵיהּ כְּשֵׁם רַבֵּיהּ, וְאִית מָאן דְּיָרִית רוּחָא מִלְּתַתָּא

דהוא מלאך הגואל. והן בפרשת בראשית, (ג ט) ויקרא ה' אלקים אל האדם. ב' בהגר (כא יז) ויקרא מלאך כו'. ג' בפרשת וירא (כב טו) ויקרא מלאך ה'. ד' שם (כב יא) ויקרא אליו מלאך ה' כו'. ה' שמות (ג ד) ויקרא אליו אלקים כו'. ו' ז' יתרו (יט ג) ויקרא אליו ה', (יט כ) ויקרא ה' למשה כו'. ח' משפטים (כד טז) ויקרא אל משה ביום כו'. ט' ויקרא (א א) ויקרא אל משה. י' (במדבר יב ה) ויקרא אהרן ומרים כו'. אחד באדם (אלקים). שלשה באברהם והגר. חמשה במשה - א' בסנה. ג' בסיני. א' באהל מועד. ואחד שלשתם. ואמר כל זה להורות שיו"ד הוא בדיבור:

3955 **קול סליק כו'.** רוצה לומר שקול צריך להגביה את קול ודבור הוא בנחת וזהו נחית וכן ההבלים גם כן בקול סליק ההבל בתנועות הקול ובדבור שבההבל לגוף וזה שאומר הבל סליק כו' קול סליק וכן בדיבור:

3956 **וכד איהו סליק ונחית כו'.** רוצה לומר מט"ט, וזה שאומר דאינון כו', דהוא כליל לון והן עולים ויורדים עמו:

3957 **ודא איהו רזא מי כו'.** כנ"ל, והוא בקריאת שמע ותפלה, והוא יורד לארץ בכלילו דתתאי כמו שאומר בזהר חדש שיר השירים:

3958 **זכאה כו' צלותין ביה.** רוצה לומר במט"ט דהוא מוליך כנ"ל ועל ידו היחוד בימות החול וזה שאומר

3959 **דהא צלותא איהי סלם כו'.** רוצה לומר דע"י הצלותא עולה מט"ט למעלה להוליך הקול דקריאת שמע ועמיה סלקין המלאכים כו' כנ"ל, וכן נחתין, וצלותא איהי סלם, ועיין בסוף ח"א יו"ד ב' והנה סלם - דא צלותא, מוצב ארצה - דמצלאן בני נשא ליה בארעא דאיהו שכינתא ומטא לשמיא דאיהו קב"ה דאתמר ביה ואתה תשמע השמים כו', מיד והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו - בההוא בר נש, כלהו פתחין גדפייהו לקבלא שכינתא בההוא צלותא כו', והאי איהו עולים - שכינתא על גדפייהו, ויורדים בו, מאי בו בקב"ה דקב"ה נחית עלייהו לקבלא שכינתא ומתייחד קב"ה ביה בהוא בר נש בצלותיה כו'. וכן סלם הוא מט"ט דעל ידו סלקין ונחתין (כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' פנחס) וכנ"ל, והוא דרגא דת"ת דנקרא סלם דביה הבלים סלקין ונחתין כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' פנחס רל"ה א' ב' וקנה איהו סולם דביה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו דאינון הבלים סלקין מלבא ורוחין חורין נחתין ביה בלבא וכד רוחא נחית, נחית בכמה רוחין כמלכא עם חיליה כו' דאתמר עלייהו עושה מלאכיו רוחות, וסלקין לקביל אלין הבלים דאתמר עלייהו משרתיו אש לוהט כו', דמיניה סלקין להבות אש בפומא כו', תפארת סלם באמצעיתא כו', וזה שאומר גם כן **וכד איהו סליק כו'** הוא הקול דמלאכיו רוחות כו', דהן משריין דיליה כנ"ל:

3960 **אית למאן כו'.** רוצה לומר, יש שמעלין זכותו למעלה לעולם הבא, ויש שמורידין לעולם הזה, וכמו שמפרש והולך האי לצדיק גמור כו', וכמו שאמרו (ברכות ז ע"א) צדיק וטוב לו צדיק גמור כו' וחסר כאן בבא השנית של בינוני:

3961 **הא הכא כו' מועף ביעף.** רוצה לומר כאן השלים לפרש מה שאמר ועוף דא רוחא ממלאכים, והביא ראיה עוד שנאמר מועף ביעף ואמר כגון כו', רוצה לומר דיעופף, לשון כפול, קאי על גבריאל בשתים (ברכות ד ע"ב), מועף ביעף, וכמו שאמרו ועוף זה מיכאל כו':

3962 **על פני רקיע השמים דא נשמה.** הוא פשוט דנשמתא הוא בשמים ועיין לעיל א' א':

3963 **דאלין דזכאן.** חוזר בקיצור ומרמז בתיבת בראשית, והוא תיקון אחד, דלמעלה לא פירש רק בתיבת אלקים, והוא בשית גדפין, נהר דכליל ו', בין בעמודא דאמצעיתא בין במט"ט, והוא לפום עובדוי, אם על מנת לקבל פרס - הוא בעבד, ואם לא - מסטרא דבן, מעמודא דאמצעיתא, כמו שאומר בתיקוני זהר חדש פ' ג' ושאר מקומות הרבה. ואמר **ואית מאן דירית רוח מלתתא כו'.** והוא עם הארץ דרוחיה מהארץ וזה שאומר **עלייהו כתיב תוצא הארץ כו'.** ונקרא בהמה - דעובדיהון כו'. ואמר **הה"ד ביומא שתיתאה ויאמר כו'.** ורוצה לומר, זהו מאמר הח'. ואמר ביומא שתיתאה - לרמוז אותו המאמר בתיבת בראשית, כמו שמפרש והולך בתיקון מ"ז בראשית ברא שית ודא יומא שתיתאה, וכן אמר למעלה במאמר ד' בתיקון מ"ב בראשית תמן כו' ודא יומא תליתאה כו', אבל פקודא של זה המאמר לא פירש כאן, ובזהר פרשת בראשית אמר למירחם גיורא כו' עיין שם, וכן יש לפרש כאן בעם הארץ וכמו שאמרו (חולין צב ע"ב) ליבעו רחמי אתכליא על עליא כו', ואמרו בד' מינים במדרש רבה פ' אמור פ' למ"ד יוקשרו אלו עם אלו באגודה אחת והן מכפרין אלו ואם עשיתם כך אותה שעה אני מתעלה כו' ואימתי הוא מתעלה כשהן עשוין אגודה אחת כו', והודיע לנו התורה שגם הן במאמר כמו התלמידי חכמים, וגם כן צוה לנו בפקודא שנראה שיתקיימו וכנ"ל ליבעו כו' וכמו שאומר גבי גיורא שם:

דְאַרְעָא, כְּמָה דְאָמַר קֹהֶלֶת (קהלת ג כא) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה, וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ, בְּהֵמָה אֵלּוּ עַמֵּי הָאָרֶץ דְּעוֹבְדֵהוֹן כִּבְעִירָן, עֲלַייְהוּ כְּתִיב (בראשית א כד) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, הָדָא הוּא דִכְתִיב בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה (שם) וַיֹּאמֶר אלהי"ם תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְגוֹמֵר.

תקונא שבע וארבעין

[דף פו ע"א]

בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית, וְדָא יוֹמָא שְׁתִיתָאָה, דְאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית א לא) וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר [3964]יוֹם הַשִּׁשִּׁי, הָכָא תְּלַת אוּמָנִין תִּנְיָינִין, אוּמָן חַד אַפִּיק נְהוֹרִין בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה, דַּהֲווֹ תַלְיָין בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דְאִתְמַר בֵּיהּ אוֹר, אוּמָנָא תִּנְיָינָא אַפִּיק רִיחֲשָׁא מִמַּיָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם כ) יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם, וְדָא הֲוָה תַלְיָא בְּיוֹמָא תִּנְיָינָא, [3965]דְּאִתְמַר בֵּיהּ מַיִם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם ו) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, הָכָא מַיָּא וְהָכָא מַיָּא, אוּמָנָא תְּלִיתָאָה (אפיק עשבין וזרעין) לָקֵבֶל יוֹמָא תְּלִיתָאָה, [3966]דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם יא) תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ, וְאִתְמַר בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה (שם כח) פְּרוּ וּרְבוּ [3967]וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ, מַאי וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ אֶלָּא הַהִיא דַהֲוַת יַבָּשָׁה בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה, אִתְמַר הָכָא וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ, [3968]הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיהו ו ג) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְדָא בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יהו"ה צבאו"ת (ישעיהו ו ג), לָקֵבֶל יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד (בראשית א ט) וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, לָקֵבֶל מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. [3969]בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה אִתַּקְנוּ שִׁית דַּרְגִין דְּכָרְסַיָּא, וּבֵיהּ אִתְבְּרִי אָדָם בְּצַלְמוֹ, דְּאִיהוּ מוּכָן לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם כז) וַיִּבְרָא

3964 **תיקון מז. יום הששי.** וזה שכתוב הששי, דכבר מרומז ביום ראשון:

3965 **דאתמר ביה מים.** ועיין מה שכתבתי לעיל ריש תיקון מ"ב דרקיע עיקרו ממים, דלכן נקרא רקיע עוזו, על שם מים עזים, גבורה, בוצינא דקרדינותא, וכתיב (יחזקאל א כב) כעין הקרח הנורא, ואתי שפיר דחשיב הכל מה שהוציאו, וכמו שאומר שם, ומכל מקום כליל גם כן רקיע כמו שכתוב על פני רקיע השמים:

3966 **דאתמר ביה תדשא כו' ואתמר כו'.** דאמרינן בסוף שבת האי מאן דבתלתא בשבת יהא עתיר וזנאי, ועיין רש"י שם ד"ה דאברו ביה עשבים כו'. ועיין לעיל תיקון מ"ג תדשא הארץ לאפקא זרעין ואיבין דאינון נשמתין כל חד כו' עיין שם, ואמר שם והכא פקודא דפריה ורביה למעבד כו', ואע"ג דכאן אדכר בפירוש פריה ורביה - כאן הוא לברכה כמו שכתוב ויברך כו' ואינו מעשר מאמרות:

3967 **ומלאו כו'.** הביא זה כמו שמפרש והולך מאי ומלאו כו' אתמר הכא כו' דיבשה הוא הפוכו כמו שכתוב (במדבר יא ו) נפשנו יבשה אין כל, דאף דהכנה היה ביום השלישי לנוק' תדשא הארץ והוא בת"ת יום השלישי בעלה מכל מקום לא נתן לה עד יום הששי צדיק דלית יחודא אלא ביה:

3968 **הה"ד מלא כו' ודא ברוך כו'.** וזהו שלשה גוונין דאבהן, דנציב לון יוסף, יום הששי, בארעא ע"י פריה ורביה וכמו שאומר בזהר פרשת בראשית א' ב' הנצנים אלין אבהן כו' עאל יוסף בארעא קדישא ונציב לון, וכדין נראו בארץ, ואימתי אתחזון בשעתא דאתגלי קשת בעלמא כו', ואמר שם י"ח א' יקוו המים כו' עלמא דתתאה, וראה את ה' כו' וכבוד ה' נראה כו' כמראה הקשת וגו' כן מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה', ודא איהו רזא ותראה היבשה כו' דאתחזי קשת מראה דמות כבוד ה' כו' מיכאל בסטרא דא כו', ואינון גוונין דאתחזי בההוא דמות חיוור וסומק וירוק כו', יחודא דלעילא ה' אלקינו ה', גוונין סתימין דלא אתחזון כו' יחודא עילאה שמע ישראל כו' יוד הא ואו הא, קדוש קדוש קדוש כו' מלא כל הארץ כבודו דא ותראה היבשה רזא גליפא שמא דיחודא כוז"ו כו'. והכל הוא רזא דג' גוונין דאבהן והן ג' ימים הראשונים יחודא עילאה, וכאן בנוק' רזא דג' ימים תחתונים דנציב לון יוסף בארעא ג' פעמים קדוש, ג' אלפין דשמא מפרש. ואמר ודא ברוך שם כו' דהן ג' גוונין הנ"ל והן ד' פרשיות דתפילין שהן ג' חב"ד, והן אבהן, יחודא הנ"ל, ועיין בזהר פרשת תרומה קס"ב א' יחודא איהו כגוונא דתפילין כו' חד נקודה קדמאה כו' ברוך דא רזא דנקודה עילאה כו' ואלו ג' הן הגוונין דאבהן דאמר שם בריש פ' בראשית דעאלו במחשבה כו':

3969 **ביומא שתיתאה אתקנו שית כו' וביה אתברי אדם כו'.** רוצה לומר דב' אדם נאמר כאן, א' נעשה אדם והוא הכסא שלימו דנוק' ו"ק שלה שית דרגין דכורסיא, ושני ויברא האדם בצלמו - דכורא, ושם בצלמו וכאן בצלמנו, דשם עולמתין דידה בדרגין הנ"ל לבד השביעי ק"ק דהוא רוחא לבד בלא גופא, ושם ד' רגלין ועיין בזהר פרשתך בראשית ל"ט א' ב' היכלא שביעאה כו' ירוק חיוור כו' והן ד' רגלין הנ"ל, ואלין שית היכלין אינון למדורא כדאמרן ושביעאה לאו איהו למדורא ועל דא כתיב בראשית שית דרגין כו', וזה שאומר כאן ביומא שתיתאה אתקינו כו' רוצה לומר דזהו בראשית כנ"ל ואמר בספרא דצניעותא פ"ג נעשה אדם האדם לא כתיב אלא אדם סתם לאפקא דלעילא כו' אשתלים דכר ונוק' כו', וזהו נעשה - תיקון ו"ק דילה, ראה והתקין צורת הלבנה, ובויברא כתיב האדם בה"א והוא אדם על הכסא. ואינון שית שהן שבעה - בלבנת וספיר הן רמיזין בפסוק זה בצלמנו כו' דהן ז' דרגין כסדר לבד ת"ת דהוא אחר נצח ועיין ב"ס ח"א ב' ג'. וזה שאומר והכא תרין פקודין רוצה לומר בב' אדם אלו כמו שמפרש והולך חד כו':

אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְהָכָא תְּרִין פְּקוּדִין, חַד נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ (שם כו), וְתִנְיָינָא וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

נַעֲשֶׂה אָדָם, דָּא פְּקוּדָא [3970]לְמִגְזַר יָת גִּיוֹרָא, לְמֶהֱוֵי [3971]בְּצַלְמֵנוּ [3972]בְּגִזְירוּ דְעָרְלָה, כִּדְמוּתֵנוּ בְּפְרִיעָה, וְאִם נָטִיר אוֹת בְּרִית בְּתַרְוַיְיהוּ אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְאִם לַאו לַאו, [3973]וְאִי מְקַיֵּים זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּשַׁבָּת אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְאִם לַאו לַאו, וְלָא אִית לֵיהּ חוּלָקָא בְּזַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, וְאִם מְיַחֵד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּרִין זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא בִּקְרִיאַת שְׁמַע בִּימָמָא וּבְלֵילְיָא אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְאִם לַאו לַאו, וְאִם הוּא מָנַח תְּפִלִּין דְּיָד וּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא בְּכָל יוֹמָא דְאִינּוּן לָקֳבֵל זָכוֹר וְשָׁמוֹר אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְאִם לַאו לַאו, וְאִי אִיהוּ מְקַיֵּים [3974]יְבוּם וַחֲלִיצָה אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְאִי לַאו לַאו, וְכֹלָּא בִּרְחִימוּ וּדְחִילוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

[דף פו ע"ב]

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, (לְ)מָאן אָמַר דָּא (לעילא), לְאִינּוּן מַלְאָכַיָּא דִּמְשָׁרְתִין וּמְקַדְּשִׁין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָּא בְּכָל יוֹמָא בְּבָרוּךְ וְקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ו ג) וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, [3975]וַאֲנַן לְקַבְלֵיהוֹן מְקַדְּשִׁין לֵיהּ בְּקָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, וּמְבָרְכִין (דף פו ע"ב) לֵיהּ בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ.

וְאִינּוּן אָמְרִין עַל יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ (בראשית א כו) בְּצַלְמֵנוּ דְמְקַדְּשִׁין לְקֻבָ"ה [3976]כְּמָה דְאוֹקִימְנָא, כְּדְמוּתֵנוּ לְעוּמָתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ, וְעוֹד לְעֵילָּא נַעֲשֶׂה אָדָם, הָכָא אִתְכְּלִילוּ כָּל סְפִירָן, דְּאִינּוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א דְּאִינּוּן עֶשֶׂר, וְסָלְקִין לְחוּשְׁבַּן אָדָם, [3977]וְאָמְרוּ בְּגִין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, וְיִרְדוּ בְּדַרְגַּת הַיָּם (שם) אִלֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּמִתְרַבְּיִן [3978]בְּיַמָּא דְאוֹרַיְיתָא, דְּיָרְתִין מִתַּמָּן נֶפֶשׁ חַיָּה, וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם אִלֵּין מָארֵי דְזַכְוָון, דְּבִזְכוּתְהוֹן (דזכותהון) פָּרְחִין לְעֵילָּא וְיָרְתִין מִתַּמָּן רוּחָא, דְּאִיהוּ [3979]עוֹף יְעוֹפֵף [3980]בְּגַדְפִּין דְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וּבַבְּהֵמָה אִלֵּין עַמֵּי הָאָרֶץ דְּאִתְמַר בְּהוֹן (במדבר יד ט) אַל תִּירְאוּ אֶת עַם הָאָרֶץ [3981]כִּי לַחְמֵנוּ הֵם.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם, שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה נְטִילַת עֵצָה מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה מד יג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, [3982]דְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (בראשית ה ב) זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאָם, וְאִתְקְרִיאוּ אָדָם, וּכְגַוְונָא דִּילֵיהּ אָמַר לְתַתָּא בָּאָדָם וְחַוָּה, זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם, וּכְמָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ אִתְקְרֵי אֶחָד, הָכִי קָרָא לוֹן אֶחָד לְאָדָם וּלְאִתְּתֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נא ב) [3983]כִּי אֶחָד קָרָאתִיו, דְּתִפְאֶרֶת אִיהוּ א"ח כְּלִיל תֵּשַׁע סְפִירָן, מַלְכוּת ד' עֲשִׂירִית לֵיהּ, כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר דְּאִינּוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א,

---

[3970] **למגזר ית גיורא כו'.** שהוא גר צדק בנוק':

[3971] **בצלמנו כו' כדמותנו.** זו"נ כמו שאומר בריש פרשת שמיני ר' חייא אמר תורה שבכתב ותורה שבעל פה כו' הה"ד נעשה כו' עיין שם:

[3972] **בגזירו כו'.** צריך עיון, דבזהר פרשת בראשית ל"ג א' אמר מאי עץ פרי כו' זכאה חולקיה מאן דדמי לאבוי ולאימיה ועל כן רשימא קדישא ביומא תמינאה דידמי לאימיה, וכד אתפרעא ואתגלייא רשימא קדישא בגין דידמי לאבוי כו' וכן בזהר פרשת אמור צ"א ב' מאי בדמיך אלא תרין חד דמילה וחד דפריעה חד דגזירו דכנסת ישראל וחד דפריעה בצדיק יסוד עולם כו' ובזהר פרשת בראשית ל"ב א' ובתוספתא שם אין הכרע אבל בפנים שם ירדו לשערים כו' ובזהר פרשת בא מ' א' ב' ושאר מקומות וצריך עיון. ונראה שכן צריך לומר, **בצלמנו כדמותנו בגזירו דערלה ופריעה.** ועיין לעיל תיקון ל"ז מה שכתבתי שם:

[3973] **ואי מקיים כו'.** הכל בזו"נ, וחשיב ה' דרגין דכתיב בקרא וירדו, אחר בצלמנו כדמותנו, והן ה' חסדים וה' גבורות, דו"נ:

[3974] **יבום וחליצה.** יבום ביסוד וחליצה בעקב נוק':

[3975] **ואנן לקבלייהו מקדשין כו'.** והן גם כן דו"נ, א"ח ד' כמו שאומר למטה דתפארת איהו א"ח כליל כו' ואיהי ד' כלילא כו', וכן בתליסר תיקונים ד' לחודוי, אסתמכן ד' אלפין דיברכך, וכן כאן בקדוש וברוך:

[3976] **כמה דאוקימנא.** למעלה, הה"ד וקרא כו', ולפי שברוך לא הזכיר למעלה דאינון אמרין - אמר כאן כדמותנו לעומתם כו':

[3977] **ואמרו בגין כו'.** רוצה לומר ספירות, וכדמותנו בד' האותיות שהן א"ח ד', דו"נ, כמו שאומר למטה:

[3978] **בימא דאורייתא.** בינה והוא נשמה מכורסייא, ועוף - רוח, ובהמה - נפש מסטרא דעשיה דשם בהמה דרביעא כו' רוח הבהמה היורדת כו' כנ"ל:

[3979] **עוף יעופף כו'.** כמו שאומר לקמן תיקון מ"ה:

[3980] **בגדפין כו'.** כמו שאמרו (שבת מט ע"א) מה יונה כנפיה כו', ועיין ברעיא מהימנא פ' צו בארוכה:

[3981] **כי לחמנו הם.** כמו שכתוב (תהלים קד יד) מצמיח חציר לבהמה כו' להוציא לחם כו', והם לחמנו - דמכינים לנו הלחם:

[3982] **דא עד"א ושכינתי'.** רוצה לומר אדם כתיב כתפארת, ובית - נוק', וזהו לשבת - (ישעיהו מה יח) לשבת יצרה, ומכל מקום איהי שלימו דאדם העשירית כמו שמפרש והולך ולכן שניהם יחד אדם אחד כמו שמפרש והולך עלייהו:

[3983] **כי אחד כו'.** דקאי על אברהם ושרה כמו שאומר למעלה ואמר וכמה דקב"ה ושכינתיה כו' כמו שמפרש והולך דתפארת איהו א"ח כו':

וְאִיהִי ד' כְּלִילָא מֵאַרְבַּע אַתְוָון דְּאינוּן יהו"ה, קוֹצָא דְּאַת ד' מוֹרֶה עַל עֶשֶׂר, וְד' עַל אַרְבָּעָה, דְּהָכִי רְשׁוּת הַיָּחִיד רָחְבּוֹ אַרְבָּעָה וְגָבְהּוֹ עֲשָׂרָה וְהָא אוּקְמוּהָ.

[3984]וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אלהי"ם בָּרָא אוֹתוֹ (בראשית ה ב), הָכָא [3985]פִּקּוּדָא דִּתְפִלִּין, תָּא חֲזֵי כָּל מָאן דְּאַנַּח תְּפִלִּין עַל רֵישֵׁיהּ וְעַל דְּרוֹעֵיהּ, קָלָא סָלִיק בְּכָל יוֹמָא [3986]לְכָל חֵיוָון מֶרְכָּבוֹת, וְאוֹפַנִּים וּשְׂרָפִים וּמַלְאָכִים דְּמִמַּנָּן עַל צְלוֹתִין, הָבוּ יְקָר לְדִיוֹקְנָא דְּמַלְכָּא דְּאִיהוּ מָאן דְּאַנַּח תְּפִלִּין, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אלהי"ם בָּרָא אוֹתוֹ. בְּצַלְמוֹ בִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, כְּגַוְונָא דִּתְפִלִּין דְּמָארֵי עָלְמָא, דְּאִינוּן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה תְּפִלִּין עַל רֵישָׁא (דאיהו) דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהִי כְּלָלָא דִּתְלַת סְפִירָן קַדְמָאִין, וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל שִׁית סְפִירָן, וְאִימָּא עִלָּאָה תְּפִלִּין עַל רֵישֵׁיהּ, אִיהוּ תְּפִלִּין דְּאַנַּח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא, בְּצֶלֶם אלהי"ם תְּפִלִּין דְּיָד, דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה [3987]דְּאִיהִי קְשִׁירָא לֵיהּ, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית מד ל) וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ, תַּרְוַיְהוּ בְּיִחוּדָא חַדָּא בְּקִשּׁוּרָא חַדָּא, רְצוּעָה כְּרִיכָא בְּאֶצְבָּעָא שְׁמָאלָא דָּא קְדוּשִׁין דִּילָהּ, דְּאִיהִי טַבַּעַת כְּרִיכָא בְּאֶצְבָּעָא דִּילָהּ, וּבָהּ אִיהִי קְשִׁירָא עִמֵּיהּ וְאִיהוּ עִמָּהּ, הָא קְדוּשָׁ(ה).

בְּרָכָה הִיא כְּלָלָא דְּשֶׁבַע סְפִירָן, וְאינוּן שֶׁבַע בִּרְכָאן דְּחָתָן, [3988]דְּאִינוּן ז' יוֹם הַשְּׁבִיעִי צַדִּיק, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי י ו) וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, דְּיָרִית מֵאִימָּא עִלָּאָה, וְאָת י' עַל רֵישֵׁיהּ אִיהוּ חָכְמָה י', בָּהּ אִתְעֲבִיד ז', שֶׁבַע בִּרְכָאן דְּיָרִית חָתָן וְכַלָּה, וּכְלִילָן בְּצַדִּיק יוֹם הַשְּׁבִיעִי, דְּבֵיהּ מִתְיַחֲדִין חָתָן וְכַלָּה, דְּאִיהוּ יאהדונה"י, וְהָא אוּקְמוּהוּ כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ (ד"ה א כט יא) וְתַרְגּוּם דַּאֲחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, וְאִיהוּ אוֹת בְּרִית, דְּלֵית יְחוּדָא לְחָתָן וְכַלָּה בַּר מִנֵּיהּ.

[דף פז ע"א]

[3989]וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם (בראשית ב א), וַיְכֻלּוּ בַּצַּדִּיק אִתְּכְלִילָן כָּל אֲבָרִין וְכָל סְפִירָן, כָּל אֲבָרִין דְּאִינוּן פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, דְּבֵיהּ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ [3990]לְמֶעֱבַד כָּל פִּקּוּדִין, [3991]דְּאִיהוּ כ"ל כְּלִיל כֻּלָּא

[3984] **ויברא כו'.** כאן פקודא תניינא הנ"ל, וכנגד מה שלא פירש במאמר העשירי פירש כאן ב' פיקודין לאשלמא:

[3985] **פקודא דתפילין.** דהוא בדכורא וכמו שמפרש והולך על רישא דעמודא דאמצעיתא כו' תפילין דאנח כו':

[3986] **לכל חיון דמרכבתא כו'.** וחשיב ד' דרגין נגד ד' דאינון בקרא וכבשוה ורדו כו', וכבשוה הוא במלאכין דממנן כו' שהן בזה הארץ בד' סטרין, ורדו כו' הן ג' דרגין דבי"ע כנ"ל והן חיות כו':

[3987] **דאיהי קשירא ליה ועלה כו' ביחודא חדא כו'.** רוצה לומר דלכן תפלין של יד בקשורא ולא תפלין של ראש, דאינון זו"נ שהן קשורין בברית, כי כל כו', מה שאין כן בתפילין של ראש, שותף השלישי דנחית עלייהו ומייחדם, ואמר ביחודא חדא רוצה לומר דכאן - יחוד, ולמטה מפרש קדושה וברכה כמו שמפרש והולך רצועה דאיהי טבעת כו', דזרוע הוא דרגיה דדכורא, ותפלין של יד דרגא דנוק', וכאן להיפך דיד דרגא דנוק', יד ה', והרצועה הוא דכורא כידוע וכן טבעת כמו שאומר לקמן תיקון נ"ה חתים בטבעת המלך דאיהו ו', וזהו הקדושין שהיא נושאת חותמו, ותפלין של יד הוא נושא חותמה שימני כחותם כו', וזה שאומר ובה איהי קשירא כו'. ועתה מפרש ברכה. ואמר ברכה. היא שבע ברכאין רוצה לומר ברכת התפילין הוא בצדיק דמברך על שתיהם ברכה אחת כדעת הגאונים והוא כולל שבע ברכות דחתן, והן יב"ק דחתן וכלה:

[3988] **דאינון ז' יום השביעי כו'.** רוצה לומר אינון ז' ברכות הן אות ז' דהוא צדיק, יום השביעי, והוא בצורת ז' דהוא נהר היוצא מאת יו"ד כמו שאומר לעיל ל"ח א' ואיהו צינור דנפיק ממעינא דמיא דאיהי יו"ד, וזה שאומר ואת י' על רישיה כו', וכן העטרה דעל ראשו הוא יוד, חכמה זעירא, ונעשה צורת ז', וזה שאומר בה אתעביד ז' ועלה אתמר וברכות לראש צדיק, דהוא עטרה, וזה שאומר וברכות לראש כו' ואת י' כו', והוא יום השביעי, וכליל כל ז' ברכות, וכן הוא ברכה דכאן. ואמר דירית מאימא עילאה - דהיא ברכה כמו שאומר לקמן צ"ב ואיהו ברכת ה', ורוצה לומר בזה דהן ו' מאימא עד צדיק, וכן הנהר דאימא ואת י' על רישיה דחכמה שעל הבינה, וכן הוא בצדיק דכולל ו' הנ"ל, ועטרה חכמה זעירא כוללת השביעי דחכמה עלאה, ואמר דירית חתן וכלה כו' דביה מתייחדין כו' דלית יחודא כו'. מביא ראיה דכל ז' ברכאן הם בצדיק מדקאי כל השבע על שניהם חתן וכלה, דעל שניהם הוא מברך ואין דבר שכולל שניהם כי אם הצדיק כמו שאומר דלית כו' ואומר כי כל כו', וקורא כל דכלילין ביה כלהו, וכן הוא בברכות התפלין דכולל שניהם ירית מאימא דלכן ברכה אחת על שניהם, ואמר דאיהו יאהדונה"י - דשם זה ידוע שהוא בו, והוא ראיה דביה מתייחדין, והנה יב"ק - הכל ביה, יחודא וברכה וכן קידושין דהוא טבעת המלך, וזהו הקידושין, שנותן בריתו וחותמו לה, והוא סימן אות ברית העטרה, וכן רוחא דשדי בגוה - משם כמו שאומר לעיל בריש תיקון מ' והוא יחודא, וכן הברכה כנ"ל:

[3989] **ויכלו השמים כו'.** עתה מפרש שאר הפרשה, ובתיקון מ"ח מרמזו בבראשית כו', וכן עד סוף ספר הראשון בע' תיקונים וכמו שכתבתי לעיל בריש תיקון ל"ב:

[3990] **למעבד כל פיקודין כו'.** וכמו שאומר לעיל ריש תיקון ל"ט דאינון פטר כל רחם כו'. וכמו שהוא ביצירה כלל כל האברים (כמו שאומר לעיל ל"ח א' ואיהו ברית דכלילין ביה כל אברים דגופא) כן הוא במצות, מצות מילה כלל כל המצות, ולכן נקרא ברית שכולל תרי"ב מצות:

[3991] **דאיהו כו' ואיהו כו' ומיניה כו'.** דצדיק עיקרו על שם הנהר כמו שכתבתי לעיל, והנה הנהר הוא בג' מקומות, בדעת - מיניה תלוי כלא כמו שאומר לעיל ל"ח א' שית צינורין אינון דתליין מיניה כו'. ובו' - הוא כלא. וביסוד - הוא כליל כולא, וזה שאומר וביה אתעבידו כלל כו':

וְאִיהוּ כֹּלָּא וּמְנֵיהּ תָּלוּי כֹּלָּא, וּבֵיהּ אִתְעֲבִידוּ כָּלָּל וּפְרָט וּכְלָל, [3992]עַמּוּדָא דְּאִיהוּ סָבִיל שְׁמַיָּא וְאַרְעָא עֲלֵיהּ, וּבְגִין דָּא וַיְכֻלּוּ כְּלִיל שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, [3993]שָׁמַיִם אֵשׁ וּמַיִם וְדָא שְׁמָאלָא וִימִינָא, שָׁמַיִם עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא (דף פז ע"א) כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, הָאָרֶץ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְכָל צְבָאָם נֶצַח וָהוֹד [3994]דְּאִינּוּן צְבָא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, [3995]בְּגִין דְּאִיהוּ כְּלִיל שֵׁבַע סְפִירָן דְּשַׁבַּח דָּוִד בְּהוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֵדָא הוּא, דִּכְתִיב (ד"ה א כט יא) לְךָ יהו"ה הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמֵר, בְּגִין דָּא אִתְקְרֵי יוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּלָל שֵׁבַע, [3996]וְסָלְקִין לְשַׁבְעִין דְּחֵשְׁבַּן תֵּיבִין דְּקִדּוּשׁ וַיְכֻלּוּ.

וַיְכַל אלהי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי (בראשית ב ב), דָּא אִימָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי אלהי"ם [3997]בָּתַר דְּכָלִיל בֵּיהּ שֵׁבַע סְפִירָן, אִתְקְרִיאוּ עַל שְׁמֵיהּ כֻּלְּהוּ שַׁבָּתוֹת שֵׁבַע שַׁבָּתוֹת, לְבָתַר כְּלִיל בֵּיהּ תִּלַת סְפִירָן עִלָּאִין דְּכָלִיל בְּאִימָּא עִלָּאָה, וְקָרָא לוֹן שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי עַל שְׁמֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) וַיְכַל אלהי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הָא חַד דְּכָלִיל בֵּיהּ, וַיִּשְׁבֹּות בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי דָּא תִּנְיָינָא, וַיְבָרֶךְ אלהי"ם אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי הָא תִּלַת לְאִתְכַּלְלָא בְּעֶשֶׂר סְפִירָן, [3998]דְּלֵית סְפִירָה דְּלָא אִתְכְּלִילַת בְּעֶשֶׂר, כָּל חֲדָא בְּמֻמְשָׁלָה דִּילָהּ, אֲבָל מֻמְשָׁלָה דְּצַדִּיק יוֹם הַשְּׁבִיעִי בֵּיהּ אִתְקְרִיאוּ כָּל סְפִירָן שְׁבִיעִיּוֹת, שַׁבְעִין תֵּיבִין אִינּוּן בְּקִדּוּשׁ וַיְכֻלּוּ, וְזָכוֹר וְשָׁמוֹר הָא שַׁבְעִין וּתְרֵין כְּחֶשְׁבַּן וַיְכֻלּוּ.
ושבת צריך לתקנא כו' (עבר לקמן לסוף תיקון מ"ח)

תקונא תמניא וארבעין

[דף פח ע"א]

[3999]בְּרֵאשִׁית תַּמָּן תְּרֵי"ן תַּמָּן שַׁבָּ"ת, וְאִינּוּן תְּרֵי שַׁבָּתוֹת, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות לא טז) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת וְגוֹמֵר, (דף פח ע"א) תְּרֵין זִמְנִין אַדְכִּיר הָכָא שַׁבָּת, לָקֳבֵל שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, לְדֹרֹתָם מַאי לְדֹרֹתָם, אֶלָּא זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּעָבִיד לוֹן דִּירָה, דְּשַׁבָּת דְּאִיהוּ לְבָּא, דְּלָא יִתְקָרֵב תַּמָּן עֲצִיבוּ דְּטָחוֹל וְכַעַס דְּמָרָה דְּאִיהוּ נוּרָא דְּגֵיהִנָּם, וְעָלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות לה ג) לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ וגו', (נ"א דְּעָבִיד לוֹן דִּירָה בְּשַׁבָּת) [4000]בִּתְרֵי בָתֵּי לְבָּא, וְאִתְפְּנֵי מִתַּמָּן יֵצֶר הָרָע [4001]דְּאִיהוּ חִלּוּל שַׁבָּת, [4002]בְּרִית עוֹלָם דָּא צַדִּיק, דְּשַׁרְיָין תַּרְוַיְיהוּ עֲלֵיהּ, חַד לְאַמְלָאָה לֵיהּ וְחַד לְאִתְמַלְיָא מִינֵיהּ.
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל [4003]אִינּוּן תְּרֵין כְּלְיָין נֶצַח וָהוֹד, בְּנוֹי [4004]דְּיִשְׂרָאֵל סָבָא, וּבְיוֹם הַשְּׁבִיעִי דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא

[3992] **עמודא כו' ובג"ד ויכלו כו'.** רוצה לומר, דכתיב ויכלו לשון כולל השמים והארץ דכתיב בתריה:

[3993] **שמים אש כו'.** עתה מפרש כל ז' ספירות דבפרשה, שמים - חג"ת, וכל צבאם - נ"ה, והארץ, ויכלו - כוללם, וזה שאומר בגין דאיהו כליל שבע כו':

[3994] **דאינון צבא השמים והארץ.** דצבאם קאי על שניהם והן נ"ה כידוע דשני צבאות, ועיין מה שכתבתי לעיל בתיקון כ"ב:

[3995] **בגין דאיהו כליל כו' הה"ד לך כו'.** רוצה לומר דכתיב שם כי כל כו', אלמא דכולל כולם, וכן כתיב כל בשמים ובארץ וכן כאן ויכלו השמים והארץ - דכוללם:

[3996] **וסלקין לשבעין.** עיין מה שכתבתי למטה האיך הן שבעין:

[3997] **בתר דכליל כו' שבע שבתות.** רוצה לומר דעל שמיה נקראו ז' ספירות שבע שבתות בתורה, ואמר זה לפרש ג' שביעי - בג"ר, דגם כן נקראים על שמו כמו שמפרש והולך:

[3998] **דלית ספי' כו' אבל ממשלה כו'.** רוצה לומר דזהו שבעין תיבין דקידוש וויכלו, דהוא כולל כל ז' ספירות, דכל ספירה כולל עשר, וזכור ושמור דקידוש וויכלו - הן ב' דזו"נ זכור ושמור, וכן שבעין תיבין בז' ספירות בשמים וארץ, ועיין מה שכתבתי למעלה:

[3999] **בראשית כו' תמן שבת ואינון תרי שבתות.** רוצה לומר, תרי שבת רומז על תרין שבתות, ורוצה לומר דאלו ב', תרי ושבת, הן דבר אחד, שרומזין על ב' שבתות וכמו שמפרש והולך:

[4000] **בתרי בתי לבא ואתפני כו'.** (א"ה, בדפוס הישן, ההגהה שבתחתית הדף סותרת את ההגהה שבפנים). עיין לעיל ס"ב א' ואינון ה' עילאה ה' תתאה בתרי בתי לבא כו':

[4001] **דאיהו חלול שבת.** עיין לעיל ריש תיקון כ"ד דאיהי חללה זונה ובעלה כו', ובתיקון ל"ו למאן דעאל נוכראה בחלל דילה דאיהו רשות הרבים יין נסך כו', ובתיקון כ"ט מעין חתום כו' קנקן דהאי יין דא לבא דבר נש, אם הוא קנקנא חדתא ואתנסיך ביצרא בישא כו':

[4002] **ברית עולם כו'.** כמו שאמרו דאקרי חי וקיים בתרין עלמין:

[4003] **אינון תרין כליין כו'.** אמר תרין כליין - דיהון תרוייהו דכיין, (ברכות סא ע"א) דכליות יועצות האחת כו':

[4004] **דישראל סבא וביום השביעי דא עד"א כליל תלת שביעי שביעי עונג שבת כו'.** רוצה לומר (שמות לא יז) וביום השביעי שבת, ביום השביעי רומז על תלת יום השביעי דויכלו דהן תלת אבהן כמו שאומר לעיל ס"ו א' וביה אתקרי תלת אבהן שביעיות כו', ואף דקאמר בתיקון מ"ז על ג"ר. ואח"ז מפרש והולך שאר עניני שבת, ענג שבת ונהר כו', דראשי תיבות ענג,

כְּלִיל תְּלַת אֲבָהָן, תְּלַת שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי עֹנֶג שַׁבָּת, וְנ"ה יוֹצֵא מֵעִדָּ"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּ"ן (בראשית ב י), וְנָהָר [4005]אִית נָהָר וְאִית נָהָר, אִית נָהָר דְּאִתְקְרֵי נָהָר פְּלָגָיו, וְאִית נָהָר דְּאִתְקְרֵי נַחַל קְדוּמִים, עִדָּן עִלָּאָה עֲלֵיהּ אִתְמַר (ישעיה סד ג) עַיִן לֹא רָאֲתָה אלהי"ם זוּלָתֶךָ, [4006]הַאי נָהָר אִיהוּ ו', דְּנָפִיק מֵעִדָּן עִלָּאָה דְּאִיהוּ א', וְאַעֲבַר בֵּין אַבָּא וְאִימָּא, וְאָזִיל חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וּמָטֵי עַד צַדִּיק שְׁבִיעִי, וּמִתַּמָּן אַשְׁקֵי לְגִנְּתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטִיר דִּירָה לְשַׁבָּת דְּאִיהוּ לִבָּא, דְּלָא אִתְקְרִיב תַּמָּן [4007]עֲצִיבוּ דְּטָחוֹל, וְכַעַס דְּמָרָה דְּאִיהוּ נוּרָא דְּגֵיהִנָּם, דַּעֲלָהּ אִתְמַר (שמות לה ג) לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ [4008]בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְהָכִי הוּא וַדַּאי [4009]דְּכָל מָאן דְּכָעִיס כְּאִלּוּ אוֹקִיד נוּרָא דְּגֵיהִנָּם. (הקטע שהיה כאן ארבעים מלאכות כו', עבר לסוף תיקון מח, אחרי נפש יתירה חס ושלום)

[4010]יְצִיאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם. אִינּוּן עֲקִירָה וְהַנָּחָה, דְּעָבִיד לוֹן בְּבַת אַחַת, מָאן דְּאַעֲקַר חֵפֶץ מֵאַתְרֵיהּ וְאַנַּח לֵיהּ לְבַר מֵאַתְרֵיהּ וּמֵרְשׁוּתֵיהּ, כְּאִלּוּ אַעֲקַר אִילָנָא דְּחַיֵּי דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית, וְאַנַּח לֵיהּ בִּרְשׁוּ נוּכְרָאָה, מָאן דְּעָבִיד דָּא גְּרִים דְּאַעֲקַר נִשְׁמָתֵיהּ מֵרְשׁוּת דִּילֵהּ, וְאַנַּח לָהּ בִּרְשׁוּ אָחֳרָא [4011]דְּאִיהִי מָרָה וּטְחוֹל, וְדָא גָּרַם לְיִשְׂרָאֵל דְּאִתְעַקָּרוּ מֵאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, וְאִתְגַּלְיאוּ בְּאַרְעָא נוּכְרָאָה דְּאִיהִי רְשׁוּת הָרַבִּים, וְהָכִי אִיהוּ מָאן דְּאַעִיל אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ דִּילֵיהּ בִּרְשׁוּ נוּכְרָאָה, שַׁבְּתַא"י אִיהוּ טְחוֹל חַמָּ"ה, אִתְתָּא בִּישָׁא מָרָה, [4012]שַׁבְּתַא"י עֲלֵיהּ אִתְמַר (בראשית לז כד) וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם, מַיִם אֵין בּוֹ אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ, וְאִיהוּ רָעָב וְצִמָּאוֹן וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וַחֲשׁוֹכָא וְקִבְלָא, וְאִיהִי גָּלוּתָא לְיִשְׂרָאֵל. וּצְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְמֶעֱבַד לָהּ שִׁנּוּי בְּכֹלָּא וְהָא אוּקְמוּהָ, וְאִיהוּ דִּבּוּר דְּחוֹל דְּאִיהוּ אָסוּר בְּשַׁבָּת, וְכַד לָא אַשְׁכַּחַת אֲתַר לְשַׁרְיָא תַּמָּן, אִיהִי בָּרְחַת, [4013]כְּגַוְונָא דְּשִׁפְחָה דְּאַבְרָהָם דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית טז ח) מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבִרְתִּי אָנֹכִי בֹרַחַת.

וכל הענג שם הוא:

[4005] **אית נהר כו'.** דהוא מחסד, ואית נהר כו' דהוא מאו"א, כמו שאומר לקמן תיקון נ"ה עיין שם, והוא ב' דעות, דעת עלאה בין או"א, ודעת המתפשט בו"ק מחסד, וזה שאומר כאן אלו ב' נהרות ולקמן בתיקון נ"ה אמר כמה נהרות ע"ש בכל ספי' ואמר דהאי נהר דכאן הוא דעת עליון:

[4006] **האי נהר כו' דאיהו א'.** כתר כידוע, וכמו שאומר לעיל תיקון מ"ב ורוצה לומר דעם האל"ף נעשה ז' וזה שאומר ומטי עד צדיק שביעי דנקרא על שם הנהר, וזהו וא"ו מלא דשם ו' נהר ויוצא מא' ובא עד ו' תניינא צדיק, ואלו ב' ווין הם ב' נהרות אלו ו' ראשון דעת עליון ו' השני דעת המתפשט עד צדיק:

[4007] **עציבו דטחול וכעס דמרה.** ענ"ג דאתהפיכו לנגע, וכבד הוא דרגא דאמצעיתא, ומרה וטחול הן ב' נוקבין נגד ה' עילאה ותתאה וכמו שאומר לעיל בתיקון י"ח וחריבו ביתו בית ראשון ובית שני ובג"ד וחפרה הלבנה דאיהי נחש אשת זנונים ובושה החמה דאיהי גיהנם כו' ובההוא זמנא דיתבני בניינא ע"י דקב"ה לעילא ותתא אתמר בשכינתא עילאה ותתאה והיה אור הלבנה כאור החמה וחפרה הלבנה ובושה החמה דאינון נוקבין דס"ם כו', ודירה דשבת בתרי בתי לבא, בית ראשון ושני, ה' עילאה ותתאה כנ"ל וכמו שאומר לעיל ס"ב א' ועיין לעיל מ"ג א' מרה סם המות דיליה טחול נחש נוק' דיליה ושם מ"ד ב' מרה איהי גיהנם כו' יותרת דיליה איהי נחש אשת זנונים בגין דשיורין דיליה נטלא טחול כו' ועיין בזהר פרשת פנחס וברעיא מהימנא שם בארוכה:

[4008] **בכל מושבותיכם.** דאיהו ב' בתי לבא:

[4009] **דכל מאן דכעיס כו'.** עיין ברעיא מהימנא פנחס רל"ד ב' כעיס עליה במרה דאיהי גיהנם איהי דאתבריאת ביומא תניינא, מותא דרברבי ואיהי נוק' בישא אש זרה עבודה זרה קרינן לה, ובגין דמינה אתער כעס לכבד אוקמוהו רבנן במתניתין כל הכועס כאלו עובד ע"ג, ולא עוד אלא דלית שרפה בכל מרעין דאברין דגופא אלא ממרה דאיהי אדליקת בשלהובין כו', וכן אמר למעלה מ"ה א' שרף איהו מרה, קטרוגא דריאה, בגין דמרה איהי שרפת כל גופא, וזהו אש בכל מושבותיכם - גיהנם בגוף, ומרה וטחול הן ב' נוקבין - אש התאוה דגם כן אש זרה, ואש הכעס:

[4010] **יציאות השבת כו'.** ועוד שהן ארבע בכבד ויותרת:

[4011] **דאיהי מרה וטחול דאינון ר"ה.** כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"ד ואינון שתים, מרה"י לרה"ר - והוא טחול, אשת זנונים דמפתי ללבא, ומרה הוא מרה"ר לרה"י דזריקת טפה דכעס על לבא, ועיין ברעיא מהימנא רל"ב א' רוגזא דמרה דאתגברת על לבא כו' ושאר מקומות הרבה:

[4012] **שבתאי עלי' אתמר והבור כו'.** היכלא קדמאה דס"א ועיין בזהר פרשת פקודי רס"ג א', והיא נגד נוק' דקדושה דלית לה מגרמה כו' אבל מכל מקום מליא מכל נהורין דעלמא, והאי איהי מליא מנחשים ועקרבים ואמר **ואיהי רעב כו'.** חשיב ששה דברים, דבעץ הדעת טוב ורע - ג' לימינא, טוב כשר כו', וג' לשמאלא, רע, וכאן - הוא כולו רע, וכמו שאמרו (ברכות סא ע"ב) רשעים יצר הרע שופטן, וכמו שאמרו (שבת קד ע"א) בסוד ח"ק ט"ר י"ש, ואיהי שביעי להיכלין כוללת כולם נגד בת שבע ולכן חשיב כאן ששה דברים דבעלה והשביעי דידה, ואיהי דבור דחול כו' נגד דבור דנוק', וחשיב ג' נגד ג' רעב וצמאון וכנ"ל:

[4013] **כגוונא דשפחה כו'.** דאיהי שפחה כמו שאומר לעיל מ"ג ב' שחרחורת כו' בגלותא דאיהי שפחה כי תירש גברתה ובההוא זמנא טחול שוחק ולזמנא דייתי משיחא לנטלא נוקמא מטחול דאיהי שפחה - יושב בשמים ישחק כו' וכן ברעיא מהימנא פ' פנחס עיין שם:

טְחוֹל עֲלָה אִתְמַר (שמות ג ה) שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, [4014]נַעַל מְטוּנָךְ דְּטַפָּה סְרוּחָה, כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא, דָּא שַׁבָּת, [4015]וַעֲלֵיהּ אָמְרַת שְׁכִינְתָּא פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה, רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם (שיר ה ג), וּבְגִין דָּא צָרִיךְ בַּר נַשׁ בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוּיֵי בִּלְבּוּשִׁין בִּשְׁרָגָא בְּמַאֲכָלִין, וְצָרִיךְ לְמֶהֱוֵי מוֹסִיף מֵחוֹל עַל הַקֹּדֶשׁ, וְכָל הַמּוֹסִיף מוֹסִיפִין לֵיהּ נֶפֶשׁ יְתֵירָה בְּשַׁבָּת, וְכָל הַגּוֹרֵעַ גּוֹרְעִין לֵיהּ הַהִיא נֶפֶשׁ יְתֵירָה חַס וְשָׁלוֹם. (הקטע דלקמן היה לעיל בעמוד זה)

אַרְבָּעִים מְלָאכוֹת חָסֵר חַד אִינּוּן לָקֳבֵל אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת חָסֵר חַד בְּשַׁבָּת, [4016]וְאִינּוּן עֲשָׂרָה דְּלָקֶה אָדָם וַעֲשָׂרָה לְחַוָּה וַעֲשָׂרָה לְנָחָשׁ וְתִשְׁעָה לְאַרְעָא, וּבְגִין דְּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין אֵין לוֹקִין בְּשַׁבָּת, דְּאִלֵּין מְלָאכוֹת אִינּוּן חֲשִׁיבִין לְיִשְׂרָאֵל לָקֳבֵל מַלְקִיּוֹת. (עד כאן היה לעיל בעמוד זה)

[המשך דף פז ע"א]

(הקטע מכאן עד סוף תיקון מח, היה לעיל בתיקון מז)

[4017]וְשַׁבָּת צָרִיךְ לְתַקָּנָא בֵּיהּ פָּתוֹרָא בְּאַרְבַּע רַגְלִין, [4018]כְּגַוְונָא דְּפָתוֹרָא דִּלְעֵילָּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (יחזקאל מא כב) זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יהו"ה, [4019]וַעֲלָהּ אִתְמַר (תהלים כג ה) תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן, פָּתוֹרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא [4020]דָּא שְׁכִינְתָּא, אִיהִי מִסְטָרָא דְּצָפוֹן דְּאִיהוּ גְבוּרָה, וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ מָארֵי מַתְנִיתִין שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן, וְנֵר דָּלִיק לִימִינָא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ מְנוֹרָה בַּדָּרוֹם, מִטָּה בְּאֶמְצָעִיתָא מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

תָּא חֲזֵי שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת פָּתוֹרָא מִסְטָרָא דְּשְׂמָאלָא, וּמְנַרְתָּא מִסְטָרָא דִּימִינָא, וּמִטָּה מִמּוּצַעַת מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּבְגִין דָּא זִווּגָא דִּילֵיהּ בְּאֶמְצָעִיתָא בֵּין צָפוֹן לַדָּרוֹם, וְהָא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן כָּל הַנּוֹתֵן מִטָּתוֹ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם הֲוָיִין לֵיהּ בָּנִים זְכָרִים וכו', [4021]פָּתוֹרָא אִיהִי סְמִיכָא עַל אַרְבָּעָה סָמְכִין, דְּאִיהִי כְּגַוְונָא דְּגוּפָא דְּסָמְכִין לֵיהּ דְּרוֹעִין וְשׁוֹקִין דְּאִינּוּן אַרְבַּע, [4022]וְצָרִיךְ שִׁית נַהֲמִין מֵהַאי סִטְרָא וְשִׁית נַהֲמִין מֵהַאי סִטְרָא. וְרָזָא

4014 **נעל מטונך כו'.** הוא נפשא דשמרים דמלביש לנפשא דקדושה, דעלה אתמר אלביש שמים קדרות כו', אל תראוני שאני שחרחורת כו'. וכמו שאומר שם ושם, ועיין בזהר חדש נ"ט א' וכדוגמא דברא רוחא ונפשא דקדושה כך ברא רוחא ונפשא דשמאלא וכדוגמא דהוא היין בשמריו כך הוא כו', וזהו הגלותא ועכירו דלבא, כשהשמרים עולין למעלה ומעכירין את היין, וכמו שאומר להלן קנקן דא איהו לבא דבר נש כו' ובשבת צריך למפשט ההוא לבושא, וכן למעלה, בגלותא אלביש שמים ובשבת פשטתי כו' ולביש לבושין דכורסייא ועיין לעיל ג' ב' ובאלין לבושין לא אתלבש עד כען מיומא דאתחרב בי מקדשא דהא כתיב אלביש שמים קדרות, ושכינתא איתמר בה אל תראוני שאני שחרחורת בגין דאיהי בגלותא כו', ביומי דשבתות וימים טובים כו', ואף בגלותא כמו שאמרו בכמה מקומות, וההוא נוק' טחול הוא דטפה סרוחה, דהוא מתאוה דבר נש, וממנה מסרחת הטפה, והוא יצר הרע דעלה אתמר הן בעוון חוללתי ובחטא כו' ועיין לעיל מ"ה ב' אסתכל דשפחה בישא שלטא עליך דאיהי טפה סרוחה כו' דכל חובין אינון מאברים דטפה סרוחה דבגינה אתמר לגבי חייביא דע מאין באת מטפה סרוחה כו':

4015 **ועליה אמרה כו' את כתנתי.** הוא לבושא דחול דטפה סרוחה וזה שאומר ובג"ד צריך ב"נ כו' וצריך למהוי כו' יתירה ח"ו:

4016 **ואינון עשרה דלקה כו'.** וכלהו חשיב לון בפרקי דר' אליעזר פרק י"ד, לבד מארעא דחשיב לון שם בעשרה דאדם, ובפרק ב' דעירובין קאמר דחוה בענין אחר, ואינון נגד ד' מילואין, דאדם וחוה באו"א כידוע, ונחש היה בקדושה נגד ז"א, וכן הוא עכשיו בס"א, רוח בשמאלא ואדמה בנוק' והיא לילית דפתי לאדם, ארעא דאתלטיא, ועלה אמר בריש ספרא דצניעותא ומההיא דאתלטיא נפקת ונחש פתי לאשה, ולכן אמר השם יתברך ואיבה אשית בינך ובין כו', והאדמה נתקללה עם האדם דפתי לאדם, והיא ארץ דע' אומין פלחי כוכביא, רשות הרבים, ועלה אתמר והארץ כבגד תבלה, ויתבטלון בטל של קדושה, כי טל אורות כו', וכן ההיא טפה סרוחה מתבלה בקבר מגופא - ויתסחי בטלא:

4017 **ושבת צריך כו'.** מפרש והולך כל עניני שבת וכן בתיקון מ"ט עונג שבת, ונהר יוצא כו', ארבעים מלאכות, יציאות השבת כו':

4018 **כגוונא דפתורא כו'.** דהוא שכינתא, כמו שאומר למטה פתורא דקב"ה דא שכינתא, ואיהי בד' רגלין שהן ד' רגלין דכורסייא וכמו שאומר למטה פתורא איהי סמכא כו', והן ד' רגלי המרכבה באבהן ודוד, וכן בד' דגלים כמו שאומר לקמן צ"א א' ובזהר פרשת בראשית כ"ו ב' ונהר יוצא כו' ועמיה מטה יהודה כו', וזהו אשר לפני ה', דהוא שכינתא שהיא לפני ה', ואמר זה - שהוא י"ב פרקין דבד' סמכין כמו שאומר למטה:

4019 **ועלה אתמר תערוך כו'.** רוצה לומר בפתורא דלעילא דזכי בעולם הבא בשכינתא, והוא בהיכל הראשון מז' היכלות כמו שאומר שם במזמור, ונגד שם קיימא ס"א וממתין אם נדחה נשמה מהיכל הראשון כמו שאומר בזהר פרשת פקודי רמ"ה ב', וזהו נגד צוררי, ועיין בזהר פרשת בראשית ל"ח א' ב' היכלא קדמאה כו' כתיב אשת חיל כו', ועתה מפרש והולך פתורא דקב"ה כו':

4020 **דא שכינתא איהי כו'.** רוצה לומר כמו שאומר בריש פ' בראשית דחשך אפיק לילה, והיא דינא, ומנורה - אימא עילאה, ומטה - עמודא דאמצעיתא, וכמו שאומר לעיל בסוף תיקון כ"ד, וזה שאומר ובג"ד כו', ואח"כ מפרש הכל בשכינתא תתאה דכלילא מג' אבהן וזה שאומר ת"ח שכינתא כו':

4021 **פתורא איהי סמכא כו'.** עתה מפרש מה שאמר למעלה בארבע רגלין:

4022 **וצריך שית נהמין כו' דהא שכינתא אתעבידת כו'.** דת"ת הוא ו', כולל ב' דרועין שית פרקין, וכן צדיק ו' כולל ב' שוקין שוקיו עמודי שש עמודים של שש, וכמו שאומר באידרא רבה קמ"ג תאנא כתיב וצדיק כו' וכן בהרבה מקומות, וכן בעמודא דאמצעיתא, וזה שאומר בחושבן ו"ו, דהן בעמודא דאמצעיתא וצדיק דהן כלילין כל הו"ק, וזה שאומר דהא שכינתא אתעבידת

דְּמִלָּה זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יהו"ה (יחזקאל מא כב), ז"ה בְּחֶשְׁבַּן ו' ו', דְּאִינּוּן שִׁית פִּרְקִין דְּתִרִין דְּרוֹעִין וְשִׁית פִּרְקִין דְּתִרִין שׁוֹקִין, דְּהָא שְׁכִינְתָּא אִתְעֲבִידַת גּוּפָא לְמַלְכָּא בְּכָל תִּקּוּנָא דִּילָהּ, וּבְאִלֵּין תְּרִין עֲשַׂר פִּרְקִין דְּנוּקְבָא, וּתְרִין עֲשַׂר פִּרְקִין דִּדְכוּרָא, מַלְאָכַיָּא אָמְרֵי וְקָרָא זֶה אֵל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ וְגוֹמֵר, [4023]ז"ה עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶחָ"ד, ז"ה עִם שְׁכִינְתָּא אֶחָ"ד, וְכֹלָּא יהו"ה אֶחָד, מְיַחֵד תַּרְוַיְיהוּ, וְלָקֵבֵל זֶה אֵל זֶה אָמַר דָּוִד עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע רְנָנוֹת, וְאִינּוּן לָקֵבֵל עֶשְׂרִין וְאַרְבַּע סִפְרֵי אוֹרַיְיתָא.

זֶה אִיהוּ לָקֵבֵל אַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל חַיָּה לִתְלַת חֵיוָון, זֶה תִּנְיָינָא לָקֵבֵל אַרְבַּע גַּדְפִּין לְכָל חֵינָא לִתְלַת חֵיוָון, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּמִלָּה וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָת וְאַרְבָּעָה כְּנָפַיִם לְאַחַת לָהֶם (יחזקאל א ו), דְּכֻלְּהוּ פָּרְחִין בְּפָתוֹרָא קַדָּם יהו"ה בְּכַמָּה רְנָנוֹת, [4024]וְצָרִיךְ לְחַבְּרָא לְהַאי פָּתוֹרָא אוֹרַיְיתָא דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [4025]וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, [4026]שְׁנַיִם שֶׁאוֹכְלִין עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וכו', וְאִם הוּא חַד אוֹרַח וְחַד בַּעַל הַבַּיִת, בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרַח מְבָרֵךְ, [4027]בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא לְעֵילָּא, וְאוֹרַח מְבָרֵךְ דָּא צַדִּיק דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (משלי ד יח) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ וְגוֹמֵר, וְצַדִּיק אִיהוּ בְּשַׁבָּת כְּאוֹרַח דְּאָתֵי וְאָזִיל בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת.

[דף פז ע"ב]

שַׁבָּת שְׁכִינְתָּא, בַּעַל הַבַּיִת דִּילָהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ בּוֹצֵעַ וּפָרִיס פְּרוֹסָא דְּנַהֲמָא דְּאִיהִי טְפָּה, וְיָהִיב [4028]לְאוֹרַח דְּאִיהוּ צַדִּיק וְעָנִי, [4029]וְאוֹרַח מְבָרֵךְ לְבַעַל הַבַּיִת בַּכֹּל מִכֹּל כֹּל דְּאִינּוּן תִּלַּת אֲבָהָן, [4030]בִּבְרָכָן דְּאִתְבָּרְכוּ אִינּוּן, (דף פז ע"ב) [4031]תֵּשַׁע בִּרְכָאן עַל יְדֵי דְּצַדִּיק נָחֲתִין לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי י ו) וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק, מָאן רֹאשׁ צַדִּיק דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [4032]תֵּשַׁע בִּרְכָאן אִינּוּן מְעִילָּא לְתַתָּא מִכֶּתֶר עַד צַדִּיק, וְתֵשַׁע אִינּוּן מִתַּתָּא לְעֵילָּא מִצַּדִּיק עַד כֶּתֶר עִלָּאָה, וְכֻלְּהוּ סָלְקִין חַ"י, וְכֻלָּה כְּלִילָא מִנַּיְיהוּ. תְּפִלָּה [4033]לְמֹשֶׁה תְּפִלָּה לְדָוִד, בֵּית הַכְּנֶסֶת אִיהוּ כְּנוּסְיָא דְּכֻלְּהוּ בִּרְכָאן, תְּפִלָּה אִיהִי [4034]בְּגִין דְּאִיהִי סוֹף לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִיהִי אִתְעֲבִידַת טְפֵלָה לְרוֹכֵב, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין אֵין הָרוֹכֵב טָפֵל לַסּוּס אֶלָּא

כו' דאיהו גופא דמלכא בשית תיקונין דאינון ו"ק כמו שאומר לעיל ס"ג ב' ומסטרא דגופא אתקרי כו', אבל ברעיא מהימנא פ' פנחס אמר דאין צריך אלא תרין לחמין בכל סעודה כדברי הגמ', ואמר דהן שית באתגליא ושית באתכסיא, ויש לומר שגם כאן מיירי כהאי גוונא, דוא"ו דעמודא דאמצעיתא שהן דחג"ת - הן גוונין סתימין דלא אתגליין, ודנה"י - הן דשכינתא דאתגליין, והן בפתורא דשבת, וזה שאומר כאן שית מהאי סטרא - יש לפרש על שולחן דבית המקדש שתי המערכות:

[4023] **זה עם קב"ה אחד.** הוא גוף הכוללם, והוא אלף שבין ב' ווין וא"ו, וכן בשכינה, ושניהם חושבן הויה, וכלא הוי"ה מיחד תרווייהו, וכן מה שאומר למטה בד' אנפין כו' פני אדם הוא אחד הכוללם דביה י"ג, וזה סוד ה' אחד ושמו אחד:

[4024] **וצריך לחברא כו'.** דפתורא איהי שכינתא:

[4025] **ובג"ד אוקמוהו כו'.** וזה שאמרו (משנה אבות ג ג) אבל שלשה כו' מזבחי מתים, כמו שאומר לעיל א' ב' דבאתר דאית תמן תורה דאיהו עמודא דאמצעיתא גם צפור מצאה בית תמן כו' ובלאו הכי לא שריא תמן בלא בעלה:

[4026] **שנים שאוכלים כו'.** ובמתניתין דילן תנן שלשה כו':

[4027] **בע"ה בוצע דא כו'.** כמו שאומר לעיל ריש תיקון מ"ב דת"ת הוא בעל הבית (בעלה דאתתא) דזן לה והוא קבוע תמיד, וצדיק הוא איש מסטרא דזיווגא והוא אורח כמו שמפרש והולך משבת לשבת ומביא מקרא דכתיב ואורח צדיקים כו' ומפרש והולך **שבת שכינתא כו' דההוא טפה.** רוצה לומר דהזרע שהולך ליסוד הוא עשירית של הדעת שהוא בה' ספירות דאברים, מעשר מכל, והוא סוד המעשר, והולך כל זה ליסוד, וזהו הבציעה, ואמר ברעיא מהימנא פ' פנחס דהוא שיעור כזית דאיהו יו"ד, וכן אמר על המעשר, ועיין ברעיא מהימנא פ' משפטים, ועיין לעיל תיקון י"ז בראשית כו' ומאן דבעי לאפקא מעשר כו' בההוא זמנא יהא זריק בה טפה דאיהו יו"ד וכגוונא דא בזיווגא דב"נ כו' עיין שם:

[4028] **לאורח דאיהו צדיק ועני.** אמר ב' דברים, א' דנקרא ארח דהוא צדיק כנ"ל, ועוד דהוא עני דלית ליה אלא מה דיהיב ליה בעל הבית - והוא דרגא דיסוד:

[4029] **ואורח מברך כו' דאינון כו'.** הכל מסטרא דצדיק דנקרא כל:

[4030] **בברכאן דאתברכו אינון.** רוצה לומר שמברך לבעל הבית באותן הברכות שנתברכו האבות בכל כו'. וכל הברכות יורדין על ידו, דהוא הנהר שיורד, וכמו שאמרו (ויקרא רבה לד) יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם בעל הבית:

[4031] **תשע ברכאין כו'.** הוא כדברי מטה יהודה שיש לומר אברהם יצחק ויעקב בכל מכל כל, דכל אחד נתברך בכל הג':

[4032] **תשע ברכאין כו' ותשע כו'.** אור ישר ואור חוזר, דמכח ההליכה בחוזק מכה לאחוריו כדרך בת קול, והוא ט"ט דמט"ט, ומסטרא דת"ת הוא מעילא לתתא, ומסטרא דצדיק הוא מתתא לעילא, כמו שאומר לעיל ג' ב' אפרוחים כגון פרחים כו' אפרוחים כו'. וכולהו סלקין ח"י דהוא ח"י ברכאין בצלותא מסטרא דצדיק דאינון בצלותא דאיהי שכינתא וזה שאומר וכולא כלילא כו':

[4033] **למשה תפלה לדוד.** דוד הוא ח"י עלמין, חי וקיים כמו שאמרו בכמה מקומות, ואיהי תפלה לשניהם, ולכן בה ח"י ברכאין מסטרא דשניהם, מעילא לתתא ומתתא לעילא, ואמר בית הכנסת איהו כו', דתפלה הוא ראיה דאיהי חיבור וטפלה לשניהם כמו שמפרש והולך תפלה איהי כו', ובית הכנסת הוא לראיה דכל הברכות מתכנסין בה:

[4034] **בגין דאיהי סוס כו'.** כמו שכתוב לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי וכמו שאומר לעיל ג' ב' ומאן דתקין ליה סוסיא דאתמר בה לסוסתי כו', ואמר למעלה ס"ה ב' ואיהי אתקריאת ע"ב ובה רכיב ו' למפרק לישראל הה"ד הנה ה' רוכב על ע"ב ק"ל כו':

הַסּוּס טְפֵלָה לָרוֹכֵב, [4035]אִית טָפֵל בְּט' וְאִית תָּפֵל בְּת', כְּגוֹן הֱיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי מֶלַח (איוב ו ו), וְהַאי תְּפִלָּה הָכִי אִיהִי בְּת'.

[4036]וְאִיהִי כּוֹס דְּיַיִן, דְּאִיהוּ יַי"ן חוּשְׁבַּן סו"ד מִן יְסוֹד, [4037]וְצָרִיךְ בֵּיהּ עֲשָׂרָה דְּבָרִים כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, [4038]וְאִינוּן כְּחֻשְׁבַּן י' מִן יְסוֹד, וְאִינוּן עִטּוּר וְעִטּוּף הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה ח"י וּמָלֵא, מְקַבְּלוֹ בִּתְרֵי יְדוֹי וְנוֹתְנוֹ בִּימִין, וְיָהֵיב עִינּוֹי בֵּיהּ, וּמְסַלְקוֹ מִן הַקַּרְקַע טֶפַח, וּמְשַׁגְּרֵיהּ בְּמַתָּנָה לְאַנְשֵׁי בֵיתֵיהּ, עִטּוּר מִסְטָרָא דַּעֲטָרָה דִּבְרִית מִילָה, [4039]עִטּוּף עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה (תהלים קד ב), [4040]וְאִם הוּא עָנִי דְּלֵית בֵּיהּ אֶלָּא רְבִיעִית לוֹג דְּאִיהִי שְׁעוּרָא דְּאָת ד', אִתְּמַר (שם קב א) תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטוֹף, הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה, הֲדָחָה מִלְּגָאו וּשְׁטִיפָה מִלְּבָר, וְרָזָא דְּמִלָּה וְטַהֲרוֹ וְקַדְּשׁוֹ (ויקרא טז יט).

[4041]קָם סָבָא חֲדָא מִבָּתַר טוּלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, וְאָמַר רַבִּי רַבִּי שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ, אֲבָל הַאי כּוֹס צָרִיךְ לְסַלְקָא לֵיהּ בְּדַרְגּוֹי, עִטּוּר מִסְטָרָא דַּעֲטָרָה דְּאִיהִי כֶּתֶר עֶלְיוֹן עַל רֵישָׁא דְּצַדִּיק, עִטּוּף כְּגוֹן עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, מַאי עוֹטֶה [4042]דָּא י' דְּאִתְעַטַּף בְּאוֹר וְאִתְעֲבִיד אַוִּיר, וְהַאי דְּאִתְעַטַּף אִיהוּ חָכְמָה, הֲדָחָה וּשְׁטִיפָה דְּאִיהוּ וְטַהֲרוֹ וְקַדְּשׁוֹ, [4043]טַהֲרָה מִסְטָרָא דְּכַהֲנָא, דְּאִתְּמַר בְּכַהֲנָא טָבַל וְעָלָה אִתְּדַכֵּי לְמֵיכַל בִּתְרוּמָה, וְקִדְּשׁוֹ מִסְטָרָא דְּשָׁמָאלָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וְקִדַּשְׁתָּ אֶת הַלְוִיִּם, ח"י מִסְטָרָא דְּצַדִּיק ח"י עָלְמִין כְּלִיל ח"י בִּרְכָאן דְּצָלוֹתָא, [4044]וּמָלֵא מִסְטָרָא דַּעֲמוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [4045]וּמְקַבְּלוֹ בִּשְׁתֵּי יָדָיו וְנוֹתְנוֹ בִּימִין, דָּא הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים לג ב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, כִּי יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, וְאִיהוּ יְמִינְךָ יהו"ה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ (שמות טו ו), [4046]תְּרֵין יְדַיִן אִינּוּן ה"ה, חַד שְׂמָאלָא וְחַד יְמִינָא, וּבְגִין דָּא צָרִיךְ לְאִתְיַיהֲבָא בְּחָמֵשׁ אֶצְבְּעָאן, [4047]מְשׁוּם כּוֹס יְשׁוּעוֹת

[4035] **אית טפל כו'.** רוצה לומר, לשון טפלה - פעמים בט' פעמים בת', וכמו שמפרש והולך **היאכל תפל כו'.** רוצה לומר דבר שמתבשל ללפת את הפת, ואמר שזהו תפלה שמתפללין בשבילה דאיהי טפלה לקב"ה:

[4036] **ואיהי כוס דיין.** רוצה לומר כוס של ברכה והוא על הנ"ל דאיהי כנוסיא דברכאין:

[4037] **וצריך כו' י' מן יסוד.** דהיא עטרת שלו דאיהי כנוסיא דברכאן כלילא בה י' דברים כמו שמפרש והולך, והיין בה דהוא סוד דכורא דברית:

[4038] **ואינון כו'.** כיש אומרים דגמ' (ברכות נא ע"א), ולדידיה מקבלו בשתי ידיו ונותנו בימין - דבר אחד, דלדברי הכל עשרה דברים נאמרו בה:

[4039] **עטוף עוטה כו'.** רוצה לומר דרגא דיסוד דביה אור הגנוז, וזהו עטוף שנתעטף בו ואמר בזהר פרשת בראשית א' א' אור דאתברי כו':

[4040] **ואם הוא עני כו'.** רוצה לומר דעטור הוא בנטלי מלאים יין, ואם לית ליה רק כוס של ברכת המזון לבד - אין צריך עיטור ויוצא בעטוף, והענין כי היא דלה דלית לה מגרמה כלום רק מה שמקבלת ממנו ואז הוא גם כן עני כי נקרא עשיר אם נותנין לו להשפיע לה חלקה לא מה שכלולה מכולם והוא חלקה והוא מצד התחתונים אבל אם הוא עני נכלל עיטור בעטוף, וזהו תפלה לעני - שהיא טפלה לעני, יסוד, ששם העטוף - כי יעטוף:

[4041] **קם סבא כו' ליה בדרגוי.** רוצה לומר, אמת כדבריך מצד הדכורא הוא עיטור במלכות שהיא עטרת הברית אבל האי כוס הוא בנוק' וצריך לסלקא לה בדרגין דנוק' ולכן עיטור - בכתר, כי העטרת הוא כתר מלכות, ועטוף בחכמה כמו שמפרש והולך:

[4042] **דא י' דאתעטף כו'.** באור הוא בינה וכמו שאומר לעיל תיקון ל' ע"ו ב' ועיקר האור הוא בחסדים דדעת דהוא אור הגנוז וביה נתעטף ועיין בתוספתא פ' בשלח ובזהר פרשת בראשית ט"ז ב' והוא אוירא עילאה ועיין באדרא זוטא רצ"ב ב' וביה אתגניז האי אוירא והוא מאוירא עילאה:

[4043] **טהרה כו'.** הוא הדחה, אבל קדושה מבפנים כי כל קדושה מבפנים והוא סמוך ליין, וטהרה סמוך לימין חסד יסובבנו:

[4044] **ומלא מסט' דעד"א.** שהוא מקום אחד, דאיהו כנישו דכלא, הוי"ה, מקו"ם למילואו כמו שאומר לעיל תיקון מ"ב וזהו מלא, וכן הוא בחושבן מלא:

[4045] **ומקבלו כו' דא ההוא כו'.** רוצה לומר, הדעת דעליה כתיב מימינו אש, דגבורות נכללים בחסדים ואתהדר כולא ימינא, ולכן מקבלו בב' ידיו ואח"כ נותנו לימין, וכמו שאומר בזהר פרשת יתרו פ"ד ב' הכי תאנא חמשה קלין אינון לימינא וה' לשמאל, ואינון דשמאלא כלולין בימינא ומן ימינא אתחזון אינון דשמאלא, והכא כולא הוא ימינא כו' דהא תנינן שמאלא אתחזר ימינא דכתיב מימינו אש דת למו, והן ה' חסדים וה' גבורות שבו חמשה קלין וחמשה, והן כאן ה' אצבעאן דימינא ושמאלא, וזה שאומר תרין ידין אינון ה"ה חד כו'. ואמר **כי ימינך פשוטה כו'.** כמו שאומר לעיל י"ח ב' שכינתא עילאה יפרוק לה כו' דאיהי ימינך פשוטה לקבל שבים, דלית מלתא דא תלייא אלא בתיובתא, ימין דשכינתא עלאה, ואמר ימינך ה' כו'. ששם כח - כ"ח מ"ה כמו שאומר לעיל בתיקון י"ט ושאר מקומות:

[4046] **תרין ידין אינון כו'.** כנ"ל ועיין לעיל ל"ט ב' שתי כתפות דא כתף עלאה וכתף תתאה דאינון ימינא ושמאלא, ואינון ה"ה, וידוע כתפין שהן הדעת והן בה' אצבעאן, דאצבע הוא חותמא דגושפנקא במילואו:

[4047] **משום כוס ישועות כו'.** דאינון חמש תרעין כמו שאומר בזהר פרשת בראשית א' א' ואמר בזהר פרשת תרומה קס"ט א' מאן דנטל כוס של ברכה וקמברך עליה כתיב כוס ישועות אשא, מאן ישועות דא ימינא דאיהו מושיע מכל מקטרגין דעלמא דכתיב ותושע לו ימינו וכתיב הושיעה ימינך כו' אבל בזהר פרשת בראשית שם אמר דאינון חמש תרעין, ואינון ה' עלין תקיפין, וכן אמר למעלה ה' ב' ישועות איהי סדר נזיקין מסטרא דגבורה דתמן כו', ונראה שנקרא הגבורות ישועות - כשנכללין בימינא, וכן הוא

אֶשָּׁא (תהלים קיז יג), **וְנוֹתֵן עֵינָיו בּוֹ, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר** (שם קמה טו) **עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ, וְאִינוּן תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט דְּאִינוּן י' י', דְּאִינוּן בַּת עֵינָא יְמִינָא וּבַת עֵינָא שְׂמָאלָא,** [4048]**וּבְיַנַיְיהוּ ו' זְעִירָא זְעִיר אַנְפִּין, דְּאִיהוּ שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ** (שיר ה טו).

[4049]**וּמְסַלְּקוֹ מִן הַקַּרְקַע טֶפַח מִסְּטָרָא דִּי' זְעִירָא חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וּמְשַׁגְּרוֹ בְּמַתָּנָה לְאַנְשֵׁי בֵּיתוֹ דָּא אִימָּא עִלָּאָה,**

על י"ד פרקין דיד נגד י"ג מכילין דקאמר שם ר"ח פתח כשושנה בין החוחים מאי שושנה דא כנסת ישראל בגין דאית שושנה כו' כמו שאומר לעיל בסוף תיקון כ"ה ושושנה עילאה אינה בין החוחים כמו שאומר שם ושם כולו רחמים רק מסטרהא כו', והוא נוטה שמים דבה, אבל כאן מה שושנה דאיהי כו' דייק דווקא דבין החוחים הוא סומק וחוור אוף כנסת ישראל כו' ועיין סוף פ' לך לך צ"ב ב' בגין דינקי בתרי גווני כו' ושאר מקומות. ואמר מה שושנה אית בה תליסר כו', כאן לא קאמר בין החוחים דבשניהם כן הוא וכמו שאומר לעיל בתיקון כ"ה ותיקון כ"ו, ומה שאומר שם שית סומקי ושית חווריי היינו בעלים. אוף כנסת ישראל אית בה תליסר כו'. והן תליסר עולימתין דילה כמו שאומר בזהר פרשת ויקהל קצ"ז ב' את כל עדת בני ישראל אלין אינון תריסר משריין עלאין קדישין כו', רוצה לומר דהן בני ישראל, י"ב שבטים, בני ישראל דלעילא. ואמר שם דהא מטרוניתא לא אתחזיא למיתי לבעלה אלא באינון בתולתין עולמתהא דייתון עמה כו' והיא משלמת לי"ג כמו שאומר לעיל בסוף תיקון כ"ה ושושנה דאתכלילת בהו וכן אמר בזהר פרשת ויחי רמ"א פתח ר' אבא ואמר ויעש את הים מוצק וגו' וכתיב עומד על שני עשר בקר כו' אשתכחו תריסר קשרין לארבע סטרין, וגופא עלייהו, אשתכחו תליסר עם גופא כגוונא דלעילא, מנא לן דכתיב כל אלה שבטי ישראל י"ב וזאת, בגין דבה אשתלים חושבנא כמה דאתמר והים עליהם מלמעה עיין שם היטב כל הענין ואמר שם רמ"ב א' ד"א בנות ירושלים אלין תריסר שבטין דתנינין ירושלים על תריסר טורין קיימא כו' תלת טורין לסטרא דא כו' ואלין אקרון בנות ירושלים כו', וזהו כשושנה בין החוחים, דחוחים אינון י"ג כמו שאומר בריש תיקון כ"ו כן רעיתי בין הבנות הנ"ל. ואמר ולבתר אדכר זמנא אחרא כו' בגין לאפקא חמש עלין תקיפין כו', הענין הוא כי אלו ב' השושנים, עלאה ותתאה, הן בגוון חד ודרגא חדא, וכן השושנה תתאה הוא בבינה שלה דיתבא על י"ב הוא היכל הרצון דתחתה, ובבינה הוא ב' מיני לבושין חד אור הגנוז עוטה אור כשלמה ותניינא ו' דאינון ה' נוטה שמים כיריעה, כמו שאומר בתוספתא פ' בשלח ס"ח ב' ההוא רשימא בעיא כו' הוא יו"ד דה"א. אוקיר ליה בלבושיה יקר. הן אותן שכתב שם למטה שית יריעין ובגו חד יריעה וחד יריעה הוא אור הנ"ל דאהבה דהוא י"ג כלילין בחד והוא וא"ו דהוי"ה חושבן י"ג דחפיא לה"א עילאה, ואח"כ שית יריעין הוא ה"א בתראה דהוא שית, והוא שכתב בריש פ' תרומה ואשתכללו ביה שית רשימין כו' דחילו ואמתני כו' ואמר אינון שית יריעין אינון חמש, דהן בה' ספירות, ושית הוא יסוד הכוללן, והוא א' דה"א, דכוללן בא' דהוא אחד, ולפי שביסוד נכלל חו"ג לפיכך נכלל האחרון בחסד ונעשה י"ד פרקין וה' אצבעאן, וכן הוא כל זה בשושנה תתאה, ואינון ב' אלקים דפרשה, הראשון הוא מלא, י"ג אתוון, וידוע שמילואו הוא ברחמי"ם כולל י"ג תיקונים והוא מב' מאורות הגדולים כמו שאומר שם כ' א', והשני בפשוטו ולכן עלין תקיפין והוא וא"ו ה"א, דשם וא"ו - על מילואו, ה"א - על פשוטו באתוון, וא' - על התיבה, והוא שושנה דאתכלילת בה' העלין, וכן הוא בי"ג עם השושנה דאתכלילת בהון כמו שאומר למעלה, וכן הוא בכ"ו דיו"ד ה"א דגרעינין גם כן עם השושנה והכל בא' דבהון, וכמו שאומר לעיל בסוף תיקון כ"ה, וזה שאומר בריש תיקון ל"ח, ו' מלא שרביט, רוצה לומר ו' הוא מלא דאלקים, ונקרא מלא שעלין י"ג דיליה הוא במלואו מה שאין כן ה' עלין דה"א בתראה:

[4048] **ובינייהו ז"א דאיהו שוקיו כו'.** רוצה לומר, יסוד, דכליל שית דתרין שוקין כמו שאומר באידרא רבה ושאר מקומות וכמו שאומר למעלה א', והן ג' גווני עינא דבהון ג' פרקין דשוקין דכל חד והן ו', והן הוי"ה שלימה כ"ו. ורוצה לומר בזה, דשניהם כלילין בהוי"ה אחד, והוא ראיה דכלילין כחדא ולכן חשיב אותן לדבר אחד, מה דלא חשיב בשאר וכידוע שנו"ה תרי פלגי דגופא, והענין, שרגל אחת בלא חבירו אינו משמש כלום אבל ברעיא מהימנא סוף פ' עקב אמר דהן מרמזין על השילוב, והכל אחד, כי ו' אותיות דביניהם עם ב' יודין הן הוי"ה אחת, אלא דאמר שם י' י' מאיר בבת עין (דנחשבין לשנים ואח"כ) הו"ה - בשלשה צבעי העין, אד"נ מאיר בכרובי העין, ושני עפעפי העין כליל שם ב' עין לאחת, וחשיב ג' גווני דב' עינים לאחת, וכן כרוב כו' ומה שאמר י' י' בבת עין - צריך להיות ב', שני בת עין, דעין אחת, כמו שאומר בתיקוני זהר חדש ע"ג ד' בת דקיקא זעירא אית מלגאו תחות בת עינא עלאה כו' וחשיב כרוב העין לאחד, ועפעפי - לשנים, וכן בתיקוני זהר חדש שם בתרי גדפי עינא דיליה פתחין וסגרין תרי סמכי קשוט, כרוב דעינא דאחיד בתרי גדפי עינא דיליה - דא צדיק, והענין שתרי כרובי עינא הם מחוברים, מה שאין כן בעפעפי שאינן מחוברים אלא ע"י כרובי, והוא צדיק דכולל שניהם, וטעויות סופר הרבה שם ברעיא מהימנא וצריך להיות כמו שאומר למעלה, ובין כאן ובין שם האריך להורות כי שניהם נחשבין לאחד, והוא מסטרא דכתר דמשם אתגזרת, דשם ב' עיינין ואתחזרו לחד כמו שאומר באידרא רבה, ואמר זעיר אנפין - דהוא יסוד, ישראל זוטא, נער ישראל, אבל ת"ת נקרא אריך אנפין כידוע, ישראל סבא:

[4049] **ומסלקו כו'.** חכמת שלמה, י' דאדני, והיא נקודה בהיכליה, דההיא נקודה כלולה מכולם, ואע"ג דהיא חכמה שבה, מכל מקום היא הכלולה מכולם, דההיא נקודה מקבלת מכל עשר ספירות דז"א ומחלקת לכל עשר ספירות דילה, לכל אחד מדרגיה, אבל היא הכלולה, והיא בהיכל ק"ק, נקודה דשם, כמו שאומר בזהר פרשת פקודי ועיין מה שאומר שם, ואמר למעלה דו"ק הן אמה עיין לעיל ל"ט ב' בכל אתר אמה איהו ו' ובג"ד אמר בת ששה טפחים, וכן הוא בהיכלין דילה, והנה קרקע הוא בת"ת דילה, עפר, דרפאל ת"ת דמלכות, דאמר שהוא בת"ת, ובמקום אחר שהוא במלכות, ודאי שהוא במלכות, חיה רביעית, אדם, אלא שהוא בת"ת דנקרא אדם, וכן כתבו הראשונים וידוע ששם הוא קרקע, ובין יו"ד זה ובין היכל הראשון שהן דעולימתאן, הוא היכל ק"ק שהוא לאו למדורא, והוא שיעורא דטפח וזה שאומר בזהר פרשת תשא כוס דברכה אצטרך למהוי מתקנא בימינא, ונשא מגבעות אצטרך למהוי זקיף שיעורא דזרת זקיף מן פתורא, לברכא לקב"ה ודא הוא ונשא מגבעות, מאי הוא אלא בינה ובין בתולות אחריה רעותיה שיעורא דזרת הוא נשא כוס דברכה מגבעות ודאי ועיין בזהר פרשת משפטים קי"ב ב' מאן גבעות כו':

[4050]דְּאִתְמַר בָּהּ יִשְׁמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ, [4051]וּבְגָלוּתָא לֵית לָן אֶלָּא אַרְבָּעָה, חַ״י מָ״לֵא שְׁ״טִיפָּה הַ״דָּחָה, [4052]וְסִימָנֵיךְ חֲמִשָּׁה, וְאִינּוּן מִסְטָרָא דְּאַת ה' דְּאִיהִי רְבִיעִית לְחֶשְׁבָּנָא, וְאִיהִי דָּלֶ״ת עֲנִיָּה, בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק מִינָהּ ו' דְּאִיהוּ שִׁית דַּרְגִּין, [4053]הַכּוֹס אִיהוּ בְּרָזָא דְּיאהדונה״י דְּאִיהוּ כ״ו ה״ס, כּוֹס בְּחֶשְׁבָּנָא אלהי״ם.

תקונא תשע וארבעין

[המשך דף פח ע״א, דף פח ע״ב]

[4054]בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי״ם. שְׁאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה (ישעיה מ לו), מִי אֱלֹהָ, הוּא אלהי״ם, מִי בָרָא לְאֱלֹהָ, שְׁ״אוּ מָ״רוֹם עֵ״ינֵיכֶם דָּא (דף פח ע״ב) קְרִיאַת שְׁמַ״ע, רָאשֵׁי תֵּיבִין שְׁמַע דְּמַיַּחֲדִין יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פַּעֲמַיִם, וְתִשְׁכְּחוּ תַּמָּן מ״י דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְּחַמְשִׁין אַתְוָון, [4055]וּבְמַאי צָרִיךְ לְיַחֲדָא לֵיהּ בְּשַׁחֲרִין, בְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (חבקוק ג י) רוֹם יָדָיו נָשָׂא, דְּאִיהוּ מָרוֹם, בְּגִין דְּאִיהוּ מְרוֹמִים יִשְׁכּוֹן. וּרְא״וּ דְּתַמָּן אוֹ״ר, וְדָא אוֹר הַכּוֹכָבִים, דְּבְהוֹן שְׁכִינְתָּא נָפְקַת הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מ כו) הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם, וּבְגִין דָּא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלֵילְיָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין בִּיצִיאַת הַכּוֹכָבִים, [4056]עֶרֶב וָבֹקֶר צְרִיכִין לְיַחֲדָא לָהּ עִם מַלְכָּא,

---

[4050] **דאתמר בה ישמח כו׳.** דניתן לו בינה, כמו שאמרו (ר״ה כא ע״ב) מ״ט שערי בינה, וידוע ברעיא מהימנא ובתיקונים בכמה מקומות, ועיין לעיל למ״ד א׳ צלותא דערבית אתה קדשת כו׳, צלותא כו׳ ישמח משה במתנת חלקו, ודא נשמת כל חי דאיהי אימא עילאה כו׳, וזהו לאנשי ביתו, בית דבראשית, נקודה בהיכליה, בכל ביתי נאמן הוא, רק שער הנו״ן דהוא נוגע בחכמה, כי לא יראני האדם וחי, דהוא כבוד״ך וכמו שאומר בסתרי תורה ורזא דא, לפניך וחנותי את כו׳:

[4051] **ובגלותא כו׳.** כמו שמפרש והולך בגין דאסתלק כו׳, והענין דה׳ דילה אינון ד״ו פרצופים, ו״ד, דהן עשר ספירות, ו׳ דדכורא והוא גאה גאה דאסתלק בגלותא ו׳ ספירות העליונות, והן ד׳ נהי״ם שהן דילה, ג׳ עדרי הצאן כו׳ ושם קומתה, ובגלותא ירדו הדרגין כל אחד מדרגה, דחסד בנצח וכן בכולם, וזהו אלו הארבעה הדחה כו׳:

[4052] **וסימנך חמשה כו׳.** ממטה למעלה, וכמו שמפרש והולך משום דהיא ה׳ לכן הסימן חמשה אבל באמת אינה אלא רביעית בשם, וכוללת כל הד׳, וכמו שאומר לעיל פ״ו ב׳ ואיהי ד׳ כלילא מארבע אתוון דאינון הוי״ה כו׳ לכן הם ד׳:

[4053] **הכוס כו׳ כוס כו׳.** עיין לעיל תיקון ל״ח דהכוס גם כן אלקים, בה׳ אתוון, וכן הוא גם כן הוי״ה, דמלא דכוס הוא ו׳, וכן הוא גם כן שילוב הנ״ל דהן כ״ו, ב׳ יודין ווא״ו, ויין שבתוכו הוא נקודות דאלקים, והוא יין - ב׳ יודין דכל אחד נקודה לבדה, ון׳ כי ה׳ נקודות באות אחת והן נש״ב, ואח״כ בב׳ כללות חב״ח, והוא יין המשמח, הוי״ה בניקוד אלהים, כי טובים דודיך מיין, ע׳ אנפין, והוא יין המשומר בענביו כמו שאומר במדרש הנעלם:

[4054] **תיקון מ״ט. בראשית כו׳.** כאן מתחיל לפרש אלה תולדות השמים כו׳, וזה שאומר מי ברא אלה, וכמו שמפרש והולך (תיקון מ״ט עם תיקון נו״ן הוא תיקון אחד. לפי שכאן מפרש על קריאת שמע, והפסיק הסבא כו׳ וא״ל סבא סבא כו׳, וחוזר לפרש שאו כו׳ - על תפלה, אמר **פתח ר״ש כו׳**, טעה המעתיק לומר שהן שני תיקונין, וטעות גדול הוא לפרש יחד שני תיקונין בענין אחד, ושם לא קאמר כלל מענין בראשית ואלקים כו׳, ואין להאריך בזה, ובכאן לא פירש כלל למי ברא), ופירש כאן כל הפסוק הזה, לבד לברא אלה, דהמתין עד שם, דשם מתחיל לפרש האלה דתולדות השמים כו׳, והוא מי אלה דאלקים הנזכר כאן, וכאן סתים מי ברא אלה ומתחיל לפרש הקרא על קריאת שמע, שאו מרום עיניכם דא קריאת שמע כו׳ דהוא כ״ה וכ״ה דשחרית וערבית וכמו שאומר לעיל סוף תיקון כ״ה, ורצונו בזה כמו שמפרש והולך ודא ערב דיצחק ובקר דאברהם דתמן כו׳ דהן אלה דאבהן וכמו שאומר לקמן פ״ט א׳ אלה דאינון תלת אבהן כו׳ דבהון אחיד בה, ועל גופא אסתלקת, ולכן תפלת ערבית רשות כמו שאומר בזהר פרשת חיי שרה קל״ג א׳, וכן כאן בקריאת שמע ודא ערב כו׳ והוא אלה, ואמר שם ומאן סליק לה על גופא, מי, אימא עילאה, מי ברא אלה, וכן כאן מ״י דחמשין אתוון דאימא סלקא לה על גופא - בעלה ישראל, ועיין מה שאומר שם בסוף פ׳ חיי שרה דאברהם ויצחק תקינו בחינת דכורא, בקר וערב דהן ביממא, ויעקב - בחינת נוק׳ דהוא בלילא, ועל שכולל שניהם לכן תפלת ערב כל הלילה - כולל שניהם, ולכן בקריאת שמע הוא בשכמל״ו בנוק׳ מתקנת יעקב והוא כולל שניהם בבקר וערב:

[4055] **ובמאי צריך כו׳ דאיהו מרומים ישכון.** רוצה לומר השכינה שוכנת במרום דהוא חכמה כמו שאומר לעיל ל״ט א׳ עיין שם, וזה שכתוב רום ידיהו נשא כמו שאומר שם, ואמר דאיהו מרום, רוצה לומר מרום דפסוק זה שאו מרום, דאיהו חכמה, מרומים - תמן ישכון השכינה בשחרית, ואמר וראו תמן אור רוצה לומר בתיבת ראו אותיות אור ולפי שכתוב וראו בוא״ו לפיכך אמר תמן ומפרש והולך ודא אור הכוכבים דכתיב הללוהו כל כוכבי אור, ואמר **דבהון שכינתא נפקת הה״ד כו׳.** רוצה לומר דבמספר הוא שכינתא כמו שאומר בסוף התיקון איהו מספר הימים, ורוצה לומר דעמה מוציא הכוכבים:

[4056] **ערב ובוקר כו׳ עם מלכא.** רוצה לומר עם בעלה ישראל, עמודא דאמצעיתא, אלא דבבוקר היא שושנה עלאה, ה׳ עלאה, כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ״ה שושנה עלאה שכינתא עילאה, ואיהי קריאת שמע דשחרית, ושושנה תניינא קריאת שמע דערבית שכינתא תתאה, דא לימינא ודא לשמאלא, הרועה בשושנים דא עמודא דאמצעיתא, ושושנה עלאה דקריאת שמע דשחרית דאיהו בקר דאברהם כו׳, וזה שאומר כאן ודא ערב דיצחק ובקר דאברהם שהוא תרין השושנים דתמן אינון ובעלה ביניהו ישראל, וזה שאומר למעלה דאיהו מרומים ישכון והוא שכינה עילאה דשריא בחכמה כ״ח מ״ה ותמן בקר דאברהם דחכמה בימינא דכהנא אבל כאן מדבר הכל במלכות, דקאמר בעלה ביניהו, וקאמר לייחדא לה, והוא בלאה ורחל, דו״נ דבהו, לאה מרומים ישכון, והוא ב׳ בחינות דילה, דשריא בשמים ובארץ, ובשמים איהי מרומים ישכון והיא שושנה עילאה, ולתתא איהי בין החוחים, שושנה

בְּגִין דְּבָעֲרֵב הִיא בָּאָה עִמֵּיהּ, וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה לְגַבֵּיהּ (אסתר ב יד), וְדָא עֲרֵב דְּיִצְחָק וּבֹקֶר דְּאַבְרָהָם, דְּתַמָּן בַּעְלָה בֵּינַיְיהוּ יִשְׂרָאֵל.

[4057]וְעוֹד הַמּוֹצִיא, דָּא הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, בְּגִינָהּ אִתְּמַר (ישעיה לג טז) לַחְמוֹ נִתָּן וכו', וְעוֹד הַמּוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם, אִלֵּין [4058]רְמַ"ח תֵּיבִין דְּקְרִיאַת שְׁמַע, [4059]לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקָּרָא (ישעיה מ כו), הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב כ) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁמוֹת וְגוֹמֵר, דָּא הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מד יג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, דִּקְרָא שְׁמָהָן לְכָל חַיּוֹת הַקּוֹדֶשׁ וּלְכָל שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וּצְבָא דִּלְעֵילָא, לְכָל חַד קָרָא לֵיהּ בְּשֵׁם יְדִיעַ וּבְדַרְגָּא יְדִיעָא, [4060]לְאִשְׁתְּמוֹדָע לְכָל חַד מֵאֲתַר דְּאִתְנְטִיל, [4061]כְּגַוְונֵי דְּנַחֲלֵי יַמָּא דְּאִתְחַזְרוּ לַאֲתַר דְּאִתְנְטִילוּ בְּשִׁלֵּיחוּתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (קהלת א ז) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגוֹמֵר, אֶל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלֶכֶת, מֵאֲתַר דְּאָזְלִין תַּמָּן חָזְרִין בְּשִׁלֵּיחוּתָא.

[4062]מֵרוֹב אוֹנִים (ישעיה מ כו) דָּא כֶּתֶר עִלָּאָה, [4063]וְאַמִּיץ כֹּחַ דָּא חָכְמָה, מַאי כֹּחַ דִּילֵיהּ אִימָּא עִלָּאָה, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר אִיהוּ כְּלָלָא דִּתְלַת סְפִירָן, מַאי אִישׁ, יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה יהו"ה שְׁמוֹ (שמות טו ג), אִישׁ א' כֶּתֶר עִלָּאָה י' חָכְמָה [4064]ש' שָׁרְשָׁא דְּאִילָנָא דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה תְּשׁוּבָה וַדַּאי, [4065]וְעוֹד מֵרוֹב אוֹנִים דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אוֹנִים דִּילֵיהּ נֶצַח וְהוֹד, וְאַמִּיץ כֹּחַ דָּא צַדִּיק, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר יהו"ה אִישׁ מִלְחָמָה, וְהָא אִתְּמַר.

[4066]קֻם סָבָא בָּתַר טוֹלָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, הַאי קְרָא הָכִי שְׁמַעְנָא לֵיהּ, שְׁאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם, שְׁאוּ

תתאה, ועיין בזהר חדש שה"ש נ"ה א' תו שחורה אני מסטרא דלתתא ונאוה מסטרא דלכון אתון בנות ירושלים, וזה שכתוב כשושנה כו' כן רעיתי שהיא שושנה עילאה שנקראת רעיתי מסטרא דאימא עילאה, וכמו שאומר בזהר פרשת ויחי בין הבנות דאינון בנות ירושלים כנ"ל, וכן הוא בחנוך דהוא מרכבה דילה דיש לו כלילו בתתאי ובעלאי כמו שאומר שם נ"ד ב' והוא גופו ונפשו בהאי עלמא ושם היא מקנן כשאין צדיקים בדור לאשראה עלייהו וזה שאומר, בגין דבערב היא באה, רוצה לומר בערב היא באה בזה העולם דבלילה שליטה דילה, לילה ועולם הזה, ותקם בעוד לילה כו', ואז כלילת יום בלילה, לאה ברחל שהן ד"ו פרצופים, ההין ואלפין דברכת כהנים, וזה שאמרו (חגיגה יב ע"ב) וילון נכנס שחרית ויוצא ערבית עם הכוכבים כפירש"י שם וכמו שאומר כאן. ומכל מקום באה עמיה מדת יום בלילה. ובבוקר היא שבה עם הכוכבים לשמים, דכורא, דכוכבים ניתנין ללבנה יוצאין ונכנסין עמה וכמו שאומר בבראשית רבה (פ' ו ד) משל למלך כו', ואז נכללת בלאה בדכורא, וזהו שבה - לגביה, דבלילה יוצאת להאיר על ארץ וביום נכנסת לשמים, וזהו שאו עיניכם שהוא היחוד כמו שאומר לעיל תיקון ד' והוא שמע בראשי תיבות בשחרית למרום, ובערבית וראו, שבשחרית עלתה הסיהרא למרום:

[4057] **ועוד המוציא כו'.** דלמעלה אמר על הכוכבים ועתה דריש הכל בקריאת שמע, ומ"י כבר דריש - נ' אתוון, ואלה הוא תלת אבהן כנ"ל, ודא ערב דשכינה בב' המקומות חו"ג ובעלה ת"ת:

[4058] **רמ"ח תיבין דק"ש.** שהן רמ"ח אברים של אדם דכלילין כל הדרגין דג' עולמות בי"ע שהן קומה שלימה, רב"ג, וזה שכתוב לכלם בשם כו', לכל חיות הקודש כו' דכל אחד תליא באבר ואתר ידיעא, וכולם מתייחדים בקריאת שמע כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' ואתחנן רס"ג א' מאן דמייחד כו' ויחבר כל שייפוי בההוא יחודא כו' הכי לעילא מחבר כל שייפין עלאה בההוא יחודא כו' כל חיילי שמיא כלהו קיימין שורין שורין בגין לאתתקנא ולאתכללא כלהו בההוא יחודא למיקם ברזא דחד ביחודא חדא כו' תחות רמ"ח עלמין וכלהו אקרון שייפין דגופא כו' עיין שם בדבריו:

[4059] **לכלם כו'.** ת"ת כמו שמפרש והולך דא כו':

[4060] **לאשתמודע כו'.** רוצה לומר, כשחוזר משליחותו לידע לאיזה מקום במרכבה לחזור, והוא בשמו - שנקרא על שם מקומו במרכבה, ועיין לקמן תיקון נ"ז לית מלאך דלית ליה עיקרא כו' דכל ממנן דלעילא שמהן דילהון תליין בספירן כו' עיין שם:

[4061] **כגוונא דנחלי כו'.** רוצה לומר, אל מקום שהנחלים הולכים, מן הים, לאותו מקום עצמו בים הם שבים ללכת שם, וכן הוא במלאכים מאתר דאזלין כו':

[4062] **מרוב אונים כו'.** דאון הוא כח כמו שכתוב (בראשית מט ג) כחי וראשית אוני, ואמר לקמן בתיקון נ"ב תוקפא דיליה נביעו דלית ליה סוף, דשם אין סוף, וזהו מרוב אונים:

[4063] **ואמיץ כח.** כמו שמפרש והולך שהוא מאמץ הכח, כ"ח מ"ה, ואמיץ כח הוא חו"ב, וכן אמר למטה מרוב אונים כולל תפארת נצח הוד, ועיין מה שכתבתי שם. וחוזר וכולל כל כח"ב איש כו' כמו שמפרש והולך, ורוצה לומר לכלם בשם יקרא מאלו ג"ר שהן כללא דכלהו לא נעדר אחד מהם דלית ליה שם משם:

[4064] **ש' כו' תשובה ודאי.** אמר ודאי, שהוא ידוע מתנאים הקודמים וכמו שאומר בס' הבהיר ב' ד' א"ר אמוראי מ"ד ה' איש מלחמה כו' א"ל בגין אל"ף ראש, יו"ד שני לה, שי"ן כולל כל העולם, ולמה שי"ן כולל כל העולם מפני שכתוב בה תשובה, ואמר שם ד' ד' שורש דשין דומיא דשורש האילן ושורש כל האילן הוא מעיקרו:

[4065] **ועוד מרוב כו'.** עתה בא לכלול כל העשר ספירות דמרום וראו אמר לעיל שהן חו"ג המוציא כו' הוא שכינתא ואמר מרוב כו' איש לא נעדר ה' כו' רוצה לומר כנ"ל שהן ג"ר ומשם המלחמה כמו שכתוב כי יד על כס י"ה וכמו שאומר לעיל ס"ו ב' וכד מטא זמנא לנקמא מניה שלהובין דאשא נפקין מהאי י"ה כמה דאת אמר רשפיה כו', ולפירוש הראשון לכלם בשם יקרא כולל ו"ק, אבל לפירוש זה לא חשיב כלל לכלם בשם יקרא, אלא הוא כולל כל העשר ספירות, דלכלם בשם יקרא לכל ממנן דמינייהו כנ"ל:

[4066] **קם סבא כו'.** שאו מרום מי - כח"ב, אלה - חג"ת, צבאם - נו"ה, לכלם - מלכות, מרוב כו' - הכל בצדיק, וכמו שמפרש והולך, ואמר שאו כו' ראשית, דהוא חכמה, וכן הוא קדש ונאמר שאו כו', וזה שאמרו למי נושאין כפים כו' כנ"ל, והענין כי

כְּמוֹ שְׁאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ (תהלים קלד ב), וְדָא קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַיהו"ה רֵאשִׁית (ירמיה ב ג), מָרוֹם דִּילֵיהּ כֻּתָּר עִלָּאָה, מִי אִימָּא עִלָּאָה דְּבָרָא עָלְמָא בְּאֵלֶּה, מָאן אֵלֶּה, אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵּית אֲבוֹתָם (שמות ו יד), וְאִינּוּן תִּלַּת אֲבָהָן, הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם (ישעיה מ כו) אִלֵּין צְבָא הַשָּׁמַיִם דְּאִינּוּן נֶצַח וְהוֹד, מַאי מִסְפָּר דִּלְהוֹן, אֶלָּא מִסְפָּר וְחֶשְׁבּוֹן דְּכֹלָּא דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא (שם) דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְמַר לְמֹשֶׁה בְּגִינָהּ (שמות לג יז) וָאֵדָעֲךָ בְּשֵׁם, [4067]מֵרוֹב אוֹנִים (ישעיה מ כו), הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית מח טז) וְיִדְגּוּ לָרוֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ וְדָא צַדִּיק, [4068]וְאֵיתָנוּ אַמִּיץ כֹּחַ אִישׁ צַדִּיק, [4069]כֹּחַ דִּילֵיהּ אִיהִי כֹּחַ דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דְּאִתְמַר בָּהּ (במדבר יד יז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, [4070]לֹא נֶעְדָּר מִשְׁכִּינְתָּא לְעָלַם, וְהַאי וְהַאי כֻּלָּא קְשׁוֹט, שַׁבְעִין אַנְפִּין לְאוֹרַיְיתָא.

[4071]אָמַר לֵיהּ סָבָא סָבָא, מֵרוֹב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ תַּמָּן אָדָם קַדְמָאָה, תַּמָּן אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, תַּמָּן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, תַּמָּן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה, וּתְרִין עֲשַׂר שִׁבְטִין, וְכָל נְשָׁמָתִין דְּשִׁתִּין רִבּוֹא דְּיִשְׂרָאֵל, וּדְכָל דָּרִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דברים כט יד) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמָּנוּ עוֹמֵד הַיּוֹם וְגוֹמֵר, כֻּלְּהוּ תַּמָּן, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר לֹא חָסֵר מִנַּיְיהוּ חַד מֵחֶשְׁבָּנָא, כְּגַוְונָא דְּצָבָא הַשָּׁמַיִם.

[4072]וְעוֹד מֵרוֹב אוֹנִים דָּא כַּהֲנָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ [4073]כֹּהֵן אוֹן, [4074]וְאַמִּיץ כֹּחַ דָּא אלהי"ם דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, דְּאִתְלַבְּשַׁת בִּגְבוּרָה וּבָרָא עָלְמָא בְּמִדַּת הַדִּין, וּבְגִין דָּא אִיהוּ גִּבּוֹר אַמִּיץ כֹּחַ, [4075]אִישׁ לֹא נֶעְדָּר דָּא יַעֲקֹב, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, מַה דְּאִתְמַר בְּתִלַּת אִלֵּין, אִתְמַר בְּתִלַּת עִלָּאִין, וְאִתְמַר בְּתִלַּת תַּתָּאִין, מִסְפָּר דְּכֻלְּהוּ שְׁכִינְתָּא אִיהִי מִסְפַּר הַיָּמִים.

[דף פט ע"א] (ס"א תיקונא חמשין)

(דף פט ע"א) (בראשית ברא אלקים)[4076]פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה (בראשית כה כז), רָאשֵׁי תֵּיבִין שְׂ"אוּ מָ"רוֹם עֵ"ינֵיכֶם, שַׂ"חֲרִית מ"נָחָה עַ"רְבִית, תִּלַּת צְלוֹתִין, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (איוב לג כט) [4077]הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, [4078]בְּגִין דְּאִינּוּן מֶרְכָּבָה דִּתְלַת אֲבָהָן, [4079]וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר

נשיאת עינים הוא בחכמה, כי למעלה מהם הוא מקום החכמה ומשם למרום כתר:

[4067] **מרוב כו'.** כמו שמפרש והולך שנאמר ביה לרוב והוא וידגו, נונא, דרגא דיוסף:

[4068] **ואיהו אמיץ כח.** דנקרא איתן דעייל בימא בתוקפא:

[4069] **כח דיליה איהו כו'.** שהן שתי הידים, חו"ג, שמהן נתאמץ כידוע וכמו שאומר לעיל ס"ז א' והאי כח איהו רזא כו' דאתלבש בתרין דרועין דאינון חו"ג, ואמר שם ס"ו ב' ד"א שימני כחותם כח כו' ועלה אתמר ועתה יגדל כו' דהאי כח דאתלבש בשבע תיבין דעובדא דבראשית כ"ח אתוון כו', ואמר בזהר פרשת בלק קפ"ו ב' וברית קדישא אתער בחמשה אצבעין דידא, והן ה' חסדים וה' גבורות ולכן (שבת קח ע"ב) יד לאמה כו':

[4070] **לא נעדר משכינתא לעולם.** רוצה לומר, הצדיק כמו שאומר בזהר פרשת פקודי דלא פסיק מבירא לעלמין, וקאי הכל על הצדיק:

[4071] **א"ל סבא סבא כו' תמן כו'.** רוצה לומר, לפרש איש לא נעדר דלא פירש הסבא, ופירש הוא דקאי על כל נשמתין דאיש לא נעדר משם, דצדיק כולל כולם וכמו שאומר לעיל א' א' וכלהו פרחין מן רקיע ודא צדיק כו', וכן כל צבא השמים ביה כמו שאומר בריש שמות הרקיע ביה קיימין כוכביא ומזלי כו', וזה שאמרו כגוונא דצבא השמים, וכל צבאם קאי גם כן על ישראל, דעתה הוא שפיר מה שאומר צבאם נו"ה:

[4072] **ועוד מרוב כו'.** אמר מרוב כו' ואמיץ כו' איש, הן חג"ת וכן כח"ב וכן נה"י, דכלהו הן בחד דרגא ומספר שכינה כוללת כולם כמו שמפרש והולך:

[4073] **כהן און.** בס"א נגד הקדושה:

[4074] **ואמיץ כו'.** רוצה לומר גבורה בכח דאימא דהיא כח מה, וזה שאומר ובג"ד כו' רוצה לומר הגבורה:

[4075] **איש כו' דאתמר ביה כו'.** עיין מה שכתבתי לעיל בתיקון מ"ב:

[4076] **פתח ר"ש כו'.** עתה מפרש על תפלה:

[4077] **הן כל אלה כו'.** רוצה לומר אלה הן אבהן כנ"ל, ומסטרא דילהון הן תלת גלגולים דאדם כמו שאומר לקמן ק"ה ב' ושאר מקומות הרבה, וכן הוא תלת גלגולים דכל אדם מסטרא דתלת אבהן כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ב ושאר מקומות הרבה:

[4078] **בגין דאינון כו'.** רוצה לומר התלת גלגולים וכמו שאומר לעיל בתיקון ל"ב גלגולא קדמאה אצטבע בגוון חיוור ורכיב נפשא בסוסיא חוורא דאיהו גופא כו', בגלגולא תניינא רכיב כו', וזה שאומר דאינון מרכבה כו' ועיין בזהר חדש פ' יתרו כ"ז ב' אנשי חיל מסטרא דאברהם כו' עיין שם בדבריו ולקמן בתיקון ע', והן דרגין דתלת צלותין כמו שאמרו (ברכות כו ע"ב) אברהם תיקן כו':

[4079] **ועלייהו כו'.** רוצה לומר על הני נשמתין דישראל דאינון מזרע דאבהן אבל ערב רב לאו אינון מזרע דאבהן, דאינון גרי צדק שהן בנוק', ה' זעירא, והן קשין לישראל כספחת שהזהירו מלקבל כמו שאמרו (יבמות קט ע"ב) רעה אחר רעה תבא וכו', וכל הגלות וחורבן בית המקדש וכל הצרות - הכל ע"י קיבול משה רבינו עליו השלום לערב רב, וכל עזי פנים ורשעים שבדור הן מנהון, ורוצה לומר מנשמתין דלהון שהן גלגול דילהון, וזה שאמרו בגמ' (ביצה לב ע"ב) אמר הני מערב רב קאתו כו', ועיין בזהר פרשת בראשית כ"ח ב' כ"ה א' אלה תולדות השמים והארץ הא אוקמוהו כל אתר דכתיב אלה פסל את הראשונים, ואלין תולדין

(בראשית ב ד) **אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, אֵלֶּה פִּסֵּל אֶת הָרִאשׁוֹנִים, אֵלֶּה וַדַּאי פָּסִיל לְקַדְמָאִין דְּאָמְרוּ** (שמות לב ד) **אֵלֶּה אֱלֹהֶי"ךָ יִשְׂרָאֵל, דְּאִנּוּן תּוֹלְדִין דְּתֹהוּ, דְּאִתְרְמִיז בְּרֵאשִׁי תֵּיבִין ת"וֹלְדוֹת ה"שָּׁמַיִם וְ"הָאָרֶץ תֹּה"וּ,** [4080]**וְאִינּוּן חָמֵשׁ מִינִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן בְּה' בָּרְאָם,** [4081]**וְאִינּוּן** [4082]**עֲמָלֵקִים גִּבּוֹרִים נְפִילִים עֲנָקִים רְפָאִים,** [4083]**וּבְגִין דָּא טָרְחַת ה' בְּגִינַיְיהוּ, בְּגִין דִּבְהּ' בָּרָאָם, ה' דְּאַבְרָהָם,** [4084]**וַעֲלָה אִתְמַר** (ישעיה מה יח) **לֹא תֹהוּ בְרָאָהּ לְמֵיתַב בֵּינַיְיהוּ, לְשֶׁבֶת יְצָרָהּ לְמֶעֱבַד יִשּׁוּבָא מִנַּיְיהוּ.**

וּבְגִין הַאי ה', אֱלֹהֶ דְּאִינּוּן תְּלַת אֲבָהָן תַּקִּינוּ תְּלַת צְלוֹתִין, לְנַחְתָּא בְּהוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְסַלָּקָא לִשְׁכִינְתָּא

דתהו דאתרמיזו בקרא תניינא והארץ היתה תהו, ואלין אינון דאתמר דקב"ה ברא עלמין ומחריבן, ובגין דא ארעא הוה תוהה ובוהה כו', ואלין אינון דאתגיירין מאומין דעלמא בגינייהו נפלת ה' זעירא דאברהם באלף חמישאה דהוא ה' דאיהו חרב ויבש כו', רוצה לומר משום דלית ליה חולק אלא בה' זעירא, ברתיה דאברהם, ה' דהבראם דהוא אותיות אברהם, דהוא אב המון גוים, בה"א דניתוסף ליה כי אב המון כו', דמשם נתאחזו גרי הצדק בה"א דיליה וזה שאמרו (ירושלמי ג ע"ב) דר' יהודה אומר גר מביא וקורא דכתיב כי אב המון כו', ומשה בגין דבעא לאעלא גיורין תחות גדפוי דשכינתא, וחשיב דהוי מאלין דאתבריאו בה"א, ויהיב בהון את ה"א דאברהם, גרמו ליה ירידה כמה דאת אמר לך רד כי שחת עמך, בגין דלא קבילו לאת ה"א בדחילו דיו"ד וברחימו דה"א נחית איהו מדרגיה דאיהו את ו' כו' דעתיד איהו בגלגולא לאתערבא בינייהו בגלותא בין ערב רב דאינון נשמתייהו מסטרא דאלין דאתמר כי שמים כעשן נמלחו וגו', ואלין אינון דלא בעא נח רחמי עלייהו ואתמר בהון וימחו מן הארץ בגין דהוו מאלין דאתמר בהון תמחה את זכר עמלק, ומשה לא אסתמר מנייהו ואפיל ה' בינייהו ובג"ד איהו לא ייעול לארעא דישראל עד דיתוב ה' לאתרה כו' ובגין דא ה' זעירא ה' דאברהם דאיהי דהבראם אתזער איהי בגיניה כו', אלין אינון דאהדרו עלמא לתהו ובהו, ורזא דמלה חרב בי מקדשא והארץ היתה תהו ובהו, דאיהי עקרא וישובא דעלמא, מיד דייתי אור דאיהו קב"ה ימחון מן עלמא ויתאבדון כו', אלין אינון דאתמר בהון אלה אלקיך ישראל, ביומא דיתמחון אלין כאלו ההוא יומא עביד קב"ה שמיא וארעא הדא הוא דכתיב ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים, בההוא זמנא יהא קב"ה עם שכינתא ויתחדש עלמא הדא הוא דכתיב כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו' דא איהו ביום עשות, בההוא זמנא ויצמח ה' אלקים כו', וכן דריש כל הפרשה שם על הגאולה, דאז יתמחון אלין דערב רב שהן בדורות אלו עיין שם עד דף כ"ט הכל על הערב רב, וזה שאומר כאן **אלה פסל את כו' דאמרו אלה כו' דאתרמיז כו'.** רוצה לומר דאלה קאי על גזעא קדישא דישראל דישתארון ביום עשות ה' אלקים כו' שהן השמים והארץ החדשים כנ"ל, ואז פסל להני דרמיזין בראשי תיבות ת'ולדות ה'שמים ו'הארץ, ורוצה לומר אלה ישתארו מתולדות השמים והארץ ביום כו':

[4080] **ואינון חמש מינין כו'.** כמו שמפרש והולך ואינון כו', שהן כלהון דערב רב, דנשמתיהון נתערב בישראל, והוא ה' זעירא דבהבראם אחר רמיזא דתהו שהן מינה, והן בגדפין דילה, ועיין שם י"ג א' ב' וכמה אדרין סתימין כו':

[4081] **ואינון עמלקים כו'.** שהן נג"ע ר"ע, דעלייהו אמרו קשים גרים לישראל כספחת, דכל נגעים אינן קשים כספחת דהוא נדבק, (ישעיהו יד א) ונספחו על בית כו', ואינון בעץ הדעת טוב ורע, חט דחט"ה, דישראל אינון מה', ה' מיני חטה כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' משפטים ק"כ ב' עיין שם בדבריו, ואינון סובין ומורסן דחט"ה, וחשיב משה להכניסן לקדושה אבל לא יכול ונפיל איהו וישראל בגינם כמו שאומר שם ברעיא מהימנא ובזהר פרשת בראשית שם, וזה שאומר ובגין דא טרחת ה' בגינייהו כו' רוצה לומר להחזירם בקדושה וכמו שאומר למטה:

[4082] **עמלקים כו'.** מפרש בזהר פרשת בראשית שם, דעמלקים רישין דבני ישראל בגלותא, כלי חמס, וגוזלים לעניי ישראל, והן מסטרא דדור המבול ונשמתין דילהון, ונצטרפו במצרים, ונפרד הרע בערב רב, וכד קביל לון משה עליו השלום, נתערבו נשמתן בישראל, והוא הגלות הזה גלות רביעי בגין אות ד', ה' זעירא, כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' משפטים. נפילים הן דאזלין בתר זנות וכן בתר בצעין דהאי עלמא אשה זונה מסטרא דנפילים. גבורים הן אנשי השם דכל עובדיהון בשביל לעשות לון שם מסטרא דדור הפלגה. רפאים הן שאינן רוצים לעשות גמילות חסדים וצדקה עם בעלי תורה. ענקים הם המזלזלים תלמידי חכמים, עיין שם בדבריו:

[4083] **ובג"ד טרחת ה' כו'.** רוצה לומר ה' דמשה, דמשה הוא מסטרא דה' בתראה, דתלת אבהן הן יה"ו, והוא אשלים להויה ולכן נתגלה לו שם הוי"ה וכמו שאומר לקמן בתיקון ס"ט בכמה מקומות, ולכן טרח אחריהם דסבור דהם מסטרא דטוב גם כן דה"א וכנ"ל:

[4084] **ועלה אתמר.** רוצה לומר על ה' הנ"ל, דשם כתוב דלא בשביל תהו איהי, דהן ערב רב הנ"ל, אלא בשביל גרים מסטרא דטוב, וכמו שאמרו (פסחים פז ע"ב) דלא גלו ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים כו', והן ד' כתות, (במדבר רבה ח ב) זה יאמר לה' אני כו' ועליהן נאמר יראי ה' ברכו את ה', דהמרכבה הוא מג' אבהן והרביעי דוד שבא מרות המואביה ואמר גר אנכי כו', וכנגדם הם ד' דרגין כהנים לוים וישראלים וגרי צדק, בית אהרן ברכו ה' בית הלוי כו' בית ישראל כו' ויראי ה' כמו שאומר במדרש רבה, והן ד' אותיות הוי"ה אלא שהן מסטרא דטוב, דנגה, ונטפלו אל הקדושה, וכנגדן ד' רגלים, ושמיני אף שרגל בפני עצמו מכל מקום תשלומין כו' (ר"ה ד ע"ב), ונטפל אל סוכות דרגא דיעקב, וזה שכתוב לא תהו בראה למיתב בינייהו ברע, דאז פרודא באתוון, אלא לשבת יצרה - לשבת בית עם תפארת אדם כנ"ל למעבד ישובא מינייהו להתוסף על ישראל, ומשה טעה בזה שסבור שהם מסטרא דטוב, אבל כבר נבררו כל מצרים בגלות ולכן נאסר לירד למצרים, וכן לעתיד לבא (יבמות כד ע"ב) אין מקבלין גרים לימות המשיח מטעם זה, וכמו שאומר האריז"ל דר"ב ניצוצין נבררו במצרים והן הר"ע שבהן ערב רב וראשי תיבות שלהן ר"ע והנשאר שבהם גרם לו רד בגלות הזה כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' משפטים ומשה עלה אל האלקים, לברר פ"ו הנשאר מרפ"ח, ולא נסתייע בעון העגל שפגמו בשם אלקים כמו שאומר בזהר פרשת תשא במי אלה, וגרם הגלות עד שיתברר וזה שאומר **ובגין האי ה' אלה דאינון כו'.** דהתפלה הוא במלכות, ג' תפלות - להעלותה בג' אבהן, וזה שאומר לנחתא בהון רוצה לומר האבהן בשבילה, וכן הוא הגלות דזרע אבהן שהן הישראל, ירדו בגלות להעלות ניצוצות דילה ולהעלותה:

בְּהוֹן דְּאִיהִי ה' זְעִירָא, דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ גוּפָא, וּתְרִין דְּרוֹעִין דִּילֵיהּ יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, [4085]דִּבְהוֹן אֶחָיד בָּהּ, וְעַל גּוּפָא אִסְתַּלְקַת, [4086]וּמָאן סָלִיק לָהּ עַל גּוּפָא מ"י אִימָא עִלָּאָה, מִי בָרָא אֵלֶּה, [4087]וְכַד סָלְקַת סָלְקִין עִמָּהּ כָּל צְבָא דִּלְעֵילָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם מ כו) הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם, [4088]וְכָל יִשְׂרָאֵל [4089]דְּאִינּוּן שִׁתִּין רִבּוֹ מִתְיַחֲסִין בַּצְבָא דִּלְעֵילָּא, [4090]לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקָּרָא, כֻּלְּהוּ אִתְקְרִיאוּ עַל שֵׁם צְבָא דִּלְעֵילָּא, אִישׁ לֹא נֶעְדָּר מֵחוּשְׁבָּנָא.

[4091]וּשְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא [4092]בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ מְרַחֲקָא בַּעֲלָהּ מִינָהּ, [4093]לְזִמְנִין אִתְפַּרְנֶסֶת עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, [4094]לְזִמְנִין עַל יְדֵי אֲבָהָן, לְזִמְנִין עַל יְדֵי אִימָּא, לְזִמְנִין עַל יְדֵי אַבָּא, לְזִמְנִין עַל יְדֵי בְּנִין, לְזִמְנִין עַל יְדֵי דְּצַדִּיק, וְכֻלָּא יָהֵיב [4095]בַּעֲלָהּ דְּאִיהוּ ו', אִיהוּ בֵּין אַבָּא וְאִימָּא בֶּן י"ה, וְכַד אִיהוּ בֵּין אַבָּא וְאִימָּא, נָחִית לָהּ פַּרְנָסָהּ עַל יְדֵי אַבָּא וְאִימָּא, וְכַד נָחִית בֵּין תְּרִין דְּרוֹעִין דְּאִית בְּהוֹן שִׁית פְּרָקִין, נָחִית לָהּ פַּרְנָסָה בִּתְרֵין דְּרוֹעִין, [4096]וְכַד נָחִית בְּגוּפָא דְּאִיהוּ יַעֲקֹב, נָחִית לָהּ מְזוֹנָא עַל יְדֵיהּ, וְכַד נָחִית בִּתְרֵין שׁוֹקִין דְּאִינּוּן (שיר ה טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ דְּאִית בְּהוֹן ו' פְּרָקִין, נָחִית לָהּ מְזוֹנָא עַל יַדֵּיהוּ, וְכַד נָחִית בְּצַדִּיק נָחִית לָהּ מְזוֹנָא עַל יְדֵיהּ, [4097]וְכַד נָחִית

[4085] **דבהון אחיד בה.** כמו שכתוב (שה"ש ב ו) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, וכמו שאומר שבנינה אדני הוא מימינא ושמאלא שנעשו מאל אלקים ה', ג' הויות דגדלות, וכן העלאה דגרים מצד אברהם ויצחק דבהון אחיזה לאומין מצד עשו (פירוש עמלק) וישמעאל, ועל גופא דיעקב אסתלקו שהן ישראלים וכמו שאמרו (שבת לא ע"א) גיירני על מנת שתשימני כהן גדול גר הקל כו':

[4086] **ומאן סליק לה כו'.** דהיא תשובה דבה סלקא תפלה, וכן הגרים ששבו לה', וזהו אלה תולדות כו' בהבראם, דאלה, בהבראם מתהו, להעלות הה' דאברהם ולבררה מתהו, ביום עשות כו', וזהו אלקים דבראשית, דמי שמעלה ה' כנ"ל נתחבר עם אלה, וזה שאומר מי ברא אלה:

[4087] **וכד סלקת כו'.** רוצה לומר בתפלה וכן לעתיד לבוא:

[4088] **וכל ישראל כו'.** דבמספר קאי גם כן עלייהו, דנספרו במדבר שתין רבוא ונאמר בהן כל יוצא צבא, ועל צבא, יצאו צבאות ה' כו':

[4089] **דאינון שתין רבוא מתייחסין בצבא דלעילא.** כמו שאומר בזהר פרשת שמות ד' ב' דתנינן שית מאה אלפין רתיכין קדישין נחתו עם יעקב למצרים, וכלהו סליקו מתמן כד נפקו ישראל ממצרים הה"ד ויסעו בני ישראל מרעמסס סכותה כשש מאות אלף רגלי וגו' שש מאות לא נאמר אלא כשש כגוונא דנפקו אלין כך נפקו אלין כו'. וכן לעתיד לבא, וזהו המוציא מגלות במספר צבאם דעילא ותתא ע"י מי ואלה כנ"ל:

[4090] **לכלם בשם כו'.** כמו שאומר בזהר פרשת בהעלותך דכל חושבנין דדגלים הכל במשריין דלעילא, והכל בשמהן דלהון, וזה שכתוב (במדבר א) במספר שמות כו', וכמו שאומר בזוהר בענין מזמרי שירתא אסף והימן וידותון, וזה שאומר איש לא נעדר מחושבנא - דהכל נקראו על צבא דלעילא, דלכן נאמר בכולם במספר שמות, מלבד השבטים והמשפחות דנתייחסו על צבא דלעילא תריסר ושבעין, והכל בשמהן, כל ששים רבוא בשמותם לגלגלותם כל יוצא צבא כו', וכן לעתיד לבא (ירמיהו לג יג) עוד תעבורנה הצאן ע"י מונה:

[4091] **ושכינתא בגלותא כו'.** אמר זה כאן משום שמסיים זכאה איהו מאן דמסלק לה לאתרה כו' ובמאי חזרין ליה לאתריה כו' המייחדים שמו כו', והוא חמשין אתוון דמ"י דקריאת שמע כמו שאומר לעיל ריש תיקון מ"ט, וזה מי ברא אלה המוציא כו' והמעלה אותה כנ"ל ועיין מה שכתבתי בסוף התיקון:

[4092] **בזמנא כו' לזמנין כו' וכלא יהיב כו'.** כל זה קאי אדעת דהוא בעלה, דרגא דמשה, וביה תליא מזונות בב' אחסנתין כמו שאומר לעיל בתיקון מ' והוא ההולך בין או"א ונקרא בן י"ה בינה על שמו, והוא המתפשט בכל ו"ק לכמה נהרין כמו שאומר לקמן צ"א א' אית נהר כו' ואית נהר כו', לפי התפשטותו אם בחסד ואם בשאר ספירה, וכמו שאומר כאן וכד איהו נחית כו' וכד איהו נחית כו', והכל במזונות, אבל יחודא בב' עיטרין אינו אלא בצדיק כמו שאומר לקמן פ"ו ב' דלית יחודא לחתן וכלה כו' וכמו שאומר לקמן בתיקון נ"ו בארוכה, אבל מזונות אפשר ע"י שליח וכמו שמפרש והולך:

[4093] **לזמנין אתפרנסת ע"י שליח.** מט"ט, וכמו שאומר למטה וכד נחיתת מאתרהא כו':

[4094] **לזמנין ע"י אבהן כו'.** חשיב כל הספירות לבד כתר ומלכות, דכתר ומלכות בה בחינות אחרות כמו שאומר למטה וכד נחית בה כו' וכד אסתלק עד אין סוף כו' (ות"ת לא חשיב משום דאמר וכולן יהיב בעלה כו' ובת"ת אין רבותא דשם עיקר מקומו) אבל למטה דחשיב המקומות בפרטות וכד נחית כו' - חשיב כל העשר ספירות:

[4095] **בעלה דאיהו ו'.** עיין לעיל ל"ח א' כל צינורין אינון אתשקיין מן את ו' דאיהו נהר דנגיד ונפיק מעדן ואיהו צינור דנפיק ממעיינא דמיא דאיהו את י' ומניה אתפשטא ה"א דאיהי ים עילאה, וזה שאומר **איהו בין או"א בן י"ה.** רוצה לומר דבינה נקראת בינה על שם דכליל לון לאלו ג', או"א ונהר, והכל בוא"ו כאן בוא"ו שבתוך הה"א שכתוב שתי כתפות כו' אל שני קצותיו וחבר וכמו שאומר לעיל בתיקון י"ט וכן בב' ידים דבהון שית פרקין, ידיו כו' ממולאים בתרשיש ואמרו בתרי שש, וזה שאומר בין תרין דרועין כו' דלא נחית בפחות משש:

[4096] **וכד נחית בגופא.** דאיהו כליל שית דב' דרועין, וכן צדיק - כליל ב' שוקין וכמו שאומר בהרבה מקומות ואמר **דאיהו יעקב.** דלא תקשי הלא ו' הוא בגופא, ת"ת, ואמר יעקב דיעקב מלבר בגופא ומשה מלגאו - ההוא נהר כנ"ל:

[4097] **וכד נחית בה כו'.** הוא לעתיד לבא, שהדעת יהיה בארץ, (ישעיהו יא ט) ומלאה הארץ דעה כמים כו' שהוא הנהר וזהו חיבור וא"ו בה"א:

בָּהּ דְּאִתְחַבַּר ו' בָּהּ', לָא צָרִיךְ לְנַחְתָּא מְזוֹנָא לָהּ עַל יְדֵי שְׁלִיחָא בְּעָלְמָא, אֶלָּא עַל יְדֵיהּ,[4098] וְכַד (נָפִיק בָּהּ) אִסְתַּלַק עַד אֵין סוֹף דְּאִיהוּ א', [4099]מְזוֹנָא דִילָהּ לַאו בְּזִכוּתָא תַלְיָא מִלְּתָא, וְלָא חַיֵּי דְּאִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא, וְלָא בְּנֵי דְּאִינּוּן נֶצַח וְהוֹד, אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַלְיָא מִלְּתָא, [4100]וְכַד נָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַיְּרָא עִמָּהּ, אִתְמַר בָּהּ וּבְבִנָהָא אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל, וְכַד נְחִיתַת מֵאַתְרָהָא אִתְמַר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָכִיב עַל כְּרוּ"ב דְּאִיהוּ מטטרו"ן וְאִיהוּ בָּרוּ"ךְ, וּמִתְפַּרְנֶסֶת עַל יְדֵיהּ, דְּאִיהוּ עֶבֶד עוֹלָם עֶבֶד דִּילָהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִיהִי אִתְפַּרְנֶסֶת עַל יְדֵי שָׁלִיחַ, וְכָל דָּא כְּפוּם עוֹבָדֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל הָכִי אִתְפַּרְנֶסֶת.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק לָהּ לְאַתְרָהּ, וּלְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְרֵיהּ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה יט א) (הנה יהו"ה רוכב על עב קל), הִנֵּה יהו"ה יוֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ (שם כו כא), אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, וְכִי יָכוֹל בַּר נַשׁ לְאַחְזָרָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְרֵיהּ, אָמַר לֵיהּ אִין, כְּמָה דְּאַשְׁכַּחְנָא בְּדָוִד דְּאָמַר (תהלים קלב ד) אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַיהו"ה כו', בְּהַהוּא זִמְנָא דְּבַר נַשׁ אַחְזַר לֵיהּ לְאַתְרֵיהּ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ מִמְּקוֹמוֹ יִפֶּן בְּרַחֲמָיו לְעַמּוֹ, וּבְמַאי חָזְרִין לֵיהּ לְאַתְרֵיהּ, אֶלָּא [4101]בְּשְׁלִימוּ דְּתִקּוּנָא דְּתַקִּינוּ בְּצִלּוֹתָא, וְאוֹכַח דְּבָתַר דְּאָמַר מִמְּקוֹמוֹ יִפֶּן בְּרַחֲמָיו לְעַמּוֹ, אָמַר הַמְיַחֲדִים אֶת שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר תָּמִיד בְּכָל יוֹם אוֹמְרִים פַּעֲמַיִם, וְאִינּוּן ה"ה, דְּצָרִיךְ לְאַחְזָרָא י' לְגַבֵּי ה' דְּאִיהוּ מָקוֹם דִּלְעֵילָּא, וּלְאַחְזָרָא ו' לְגַבֵּי ה' דְּאִיהִי מָקוֹם דִּלְתַתָּא, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹמֵי דְּלָא יַחֲזִיר לְהּ' דִּלְעֵילָּא, עַד דְּיַחֲזִיר לְהּ' דִּלְתַתָּא, וְרָזָא דְּמִלָּה לֹא אָבֹא בְּעִיר וְגוֹמֵר (הושע יא ט) וְהָא אוּקְמוּהָ.

[4098] **וכד אסתליק עד כו'.** שהוא בכתר, למקומו, אז עניים ואביונים מבקשים מים ואין, דאסתליק לאין דשם אין, דאין השגה בו כלל והוא בגלות האחרון, (תהלים עד ט) ואין אתנו יודע כו', (ישעיהו לב טו) עד יערה רוח כו', וכן המזונות לכלל ישראל בצמצום גדול, וכל דנחית יותר הוא יותר קרוב אלינו עד דנחית בה, וזו אינו עד לעתיד לבא, אבל שאר הדרגין הכל באפשר לפי המעשים וכמו שאומר למטה וכל דא כפום עובדיהון דישראל:

[4099] **מזונא דילה לאו בזכותא תליא ולא חיי דאינון או"א ולא בני דאינון כו'.** רוצה לומר מזוני הוא בחו"ג שהמזונות הוא ע"י מעשה ידיו של אדם, וחיים הן באו"א וכמו שאומר לעיל ס"ו ב' החיים אינון או"א כו' ומנ"ל דאתקרי חיים כמה דאת אמר והחכמה כו' כמה דאת אמר עץ חיים כו', ונו"ה אקרון בני כמו שכתוב וכל בניך למודי ה', ואלו ג' כוללין כל ט' ספירות, דקו האמצעי הוא כלל ב' הקצוות ת"ת לחו"ג וכן כולם וכנ"ל, ואמר. דאסתלק הכל למזלא, כתר עליון, ואז תלוי במזל, דאין זכות מועיל, דעולם נידון אחר רובו, ועיין בזהר פרשת תשא קצ"ד א' אר"י הא כתיב ויתנצלו כו' פתח ואמר כו', ואמר לעיל בתיקון מ"ג בההוא זמנא דאיהו יבש ואיהי יבשה צווחין בנין לתתא כו' ההי"ד אז יקראונני כו', והוא שנסתלק הנהר למעלה ואין דעת בארץ וכמו שאומר שם והכי מאן דגרם דאסתלק כו' אבל אם הוא בין או"א חיי בזכותא וכן בכולם:

[4100] **וכד נחית קב"ה כו' אתמר דקב"ה רכיב על כרוב כו'.** רוצה לומר כד נחית קב"ה בה - אז אין מזל לישראל, והוא מעלה עליונה וכנ"ל, וכד נחיתת ומתלבשת במט"ט - אז מזונותיה ע"י שליח, מט"ט, ואז הכל תלוי במזל דאיהו מט"ט כולל כל צבא השמים וכל המזלות כמו שאומר לעיל תיקון י"ח והוא כד בעלה אסתלק באין סוף אז נחיתת במט"ט, ולא הפסיק אלא משום דמפרש תליא במזל ואין מזל לישראל, וקאמר למעלה דזמנין אתפרנסת ע"י או"א כו' אבל ע"י כתר אין פרנסה משם, דשם אל למסתתר באין כנ"ל, והיא נחיתת לעבדה דהוא עבד עולם דילה, דמעשה ידיו לה, ומפרנס אותה עד דייתי בעלה, וזה שאומר דאיהו עבד עולם דילה, דבעלה אסתלק ממנה כמו שכתוב (משלי ז יט) כי אין האיש בביתו הלך כו' אבל הוא עבד נרצע לה עד עולם של יובל שאז יצא לחירות, (זכריה ט ט) הנה מלכך יבוא לך כו', (זכריה ב יד) כי הנני בא ושכנתי בתוכך כו', והנה כל סליקו דאסתלק הוא - היא נחיתת כנגדו, דכד הוא בה אז היא בהיכלה וכד הוא בצדיק אז יורדת לחכמה דבריאה כי כתר דבריאה הוא במלכות דאצילות וכן הוא הדרגין באור חוזר כתר במלכות וחכמה ביסוד ובינה בהוד וכן כולם כידוע, וידוע שבה הוא דרגין דאור חוזר, וכן כולם, עד כשהוא מסתלק בכתר אז היא במלכות דבריאה, ששם נקראת אסתר דמסתתרת במט"ט, כי מלכות הוא כתר דמט"ט כנ"ל, ושם (דברים לא יח) הסתר אסתיר פני כו', כמו שאמרו (חולין קלט ע"ב) מנין לאסתר מן התורה שנאמר כו', וכמו שהוא (ישעיהו מה טו) אל מסתתר כנ"ל, ושם היא שושנה בין החוחים דמט"ט הוא ע"ה, וזה שאומר זכאה איהו מאן דסליק לה לאתרה ולקב"ה לאתריה רוצה לומר דנחית קב"ה לאתריה (בסוד עולה ויורד):

[4101] **שלימו דתיקונא כו' המייחדים כו'.** רוצה לומר, דאמר פעמים באהבה כו', ומוכח דבקריאת שמע מחזירים אותו למקומו, דזה שאומרים ממקומו - שיחזור למקומו ומשם יפן כו' בזכות המייחדים, ואמר בסוף תיקון כ"ה דב' פעמים קריאת שמע הוא שושנה עלאה ושושנה תתאה וזה שאומר ואינון ה"ה רוצה לומר אלו פעמים הן ה"ה. ואמר דצריך לאחזרא כו' ולאחזרא כו', ואמר בגין דקב"ה אומי כו' כמו שאומר לעיל בסוף תיקון כ"ה בגין דשושנים אינון רמיזין לקבל בית ראשון ושני כו', וכאן לכאורה משמע דהיחוד בשחרית הוא עם חכמה אבל למעלה בריש תיקון מ"ט אמר ערב ובקר צריכין ליחדא לה עם מלכא כו' דתמן בעלה בינייהו ישראל, וצריך לומר דמה שאומר כאן י"ה - גם כן בז"א, די"ה בשמים וו"ה בארץ והכל בז"א וכמו שאומר בתיקון נ"א ועיין מה שכתבתי שם:

תקונא חד וחמשין

[4102]בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, מַאי אֶת, אֶלָּא הָכִי אוּקְמוּהָ קַדְמָאִין, כָּל אֶתִּין לְרִבּוּיָא, וְדָא אָ"ת, אוֹרַיְיתָא כְּלִילָא מֵא' וְעַד ת', דְּבָהּ אִתְבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, [4103]וְעוֹד אֶת הַשָּׁמַיִם, שָׁמַיִם דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (מלכים א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְאֶת בַּת זוּגִיהּ עִמֵּיהּ, וְאֶת דָּא צַדִּיק וּבַת זוּגִיהּ, [4104]הָאָרֶץ מָאנָא דְכֻלְּהוּ לְאַפָּקָא בָּהּ זַרְעִין וְאִבִּין, וְרָזָא דְמִלָּה וְכָל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָאָרֶץ וְגוֹמֵר (בראשית ב ה).

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי, רָזָא עִלָּאָה הָכָא, אַף עַל גַּב דְּכֹלָּא אִתְבְּרִי וְאִתַּקַּן בִּשְׁמָא דְיהו"ה, דְּאִינּוּן אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, [4105]וְרָזָא דְמִלָּה י"ה בַּשָּׁמַיִם ו"ה בָּאָרֶץ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים צו יא) יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ, [4106]עִם כָּל דָּא דְכֹלָּא אִתַּקַּן בְּד' אַתְוָון, לָא נָחִית נְבִיעוּ מִלְּעֵילָּא עַל זַרְעִין וְאִבִּין דְּאִינּוּן שִׂיחַ הַשָּׂדֶה דְּאִיהוּ צַדִּיק, וְעִשֵּׂב הַשָּׂדֶה דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְלָמָּה בְּגִין דְּאָדָם אַיִן, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א

[4102] **תיקון נ"א בראשית כו'.** כאן מפרש אלקים דפסוק (בראשית ב ה) וכל שיח כו' כי לא המטיר כו', כמו שמפרש והולך דבה אתבריאו שמיא וארעא, רוצה לומר כל אחד מכ"ב אתוון כמו שאומר בזהר חדש שה"ש נ"ב ד' עיין שם בדבריו, ולכן נאמר בכל אחד את בלחודיה, והיא נקראת אתה בה' אותיות מנצפ"ך דבה כידוע, ועיין בסבא פ' משפטים ומה שאומר באידרא זוטא דחכמה נקראת אתה גם כן על הגילוי הזה, והן כ"ח אתוון דעובדא דבראשית - (במדבר יד יז) כח אדני, והוא בהשלים האלף לאלף אני ראשון ואני אחרון, והוא השער הנו"ן דלא אתגליא בא"ב שהוא הדעת במקומו, אלף אדרין, אלף בינה, ושאר כ"ב אתוון וכ"ז הם מ"ט שערים, דעת המתפשט, וזהו ואת דהארץ, וכן הוא נש"ב באתוון ונקודין, וכן הוא ל"ב נתיבות באתוון ונקודין, ועיין מה שכתבתי במקום אחר:

[4103] **ועוד את כו'.** דאת בכל מקום הוא נוק', והיא בג' מקומות והכל בקו האמצעי, בכתר ת"ת ויסוד, והוא סוד שם י"ב כמו שאומר בתיקוני זהר חדש, וכ"ז היא דבוקה עמו, אך יש עוד בחינת פרצוף נוק' והיא הארץ, ועמה י"ג מכילין דרחמי, ד' לחודוי אסתמכן מקומות החלקים וביה ט' והן תתן אמת כו' והוא א"ח ד', אבל כאן לא הזכיר אלא מו"ק דיליה אבל ג"ר רמוזין בג' תיבות הראשונות, בראשית - ראשי תיבות וסופי תיבות בת, דשם מקומה, והוא בחינת נוק' דע"י ברח לך כו', וברא אלקים הן ראשי תיבות וסופי תיבות אב אם, הרי ג"ר, את השמים ואת הארץ - ז"ת, ג' תיבות את השמים ואת - ז"א, הארץ - פרצוף דמלכות, השמים - ת"ת כולל חג"ת, ו' דואת - יסוד כולל נה"י, ובכל אחד נוק' משלמת לד', רביעית לכל תלת, וכמו שאומר בתיקוני זהר חדש שם, ושזה הוא סוד שם י"ב, וכנ"ל:

[4104] **הארץ כו'.** הוא פרצוף כו' דכלילא מכולהו, ואמר זרעין ואיבין כמו שמפרש והולך וכל שיח כו' וכל עשב כו', והם דת"ת ויסוד כמו שמפרש והולך שיח בצדיק ועשב בת"ת והכל בארץ, ואמר וכל כו' וכל כו' כמו שבארנו דהכל בה, מאנא דכולהו כו', וענין הנוק' בג' המקומות כי אין השפעה בכל מקום עד שיהיה זיווג מיניה וביה, וב' הקצוות חו"ג הן זו"נ, ולכן בת"ת שצריך לכלל משניהם לכן בו גם כן זו"נ, וכן בכל קו האמצעי בחו"ב ונו"ה כידוע, וכל נוק' הוא פתיחא, והן בג' מקומות הנ"ל בפה מקום הכתר וכן דעת, וטבור בת"ת, ועטרה ביסוד, ואלו ג' נקבים הם סוד שלשה נקודין חולם שורק חירק ברב"ג, וזה שאומר לעיל ל"ח א' ותא חזי שכינתא תתאה כד איהי אתשקייא מן נקודין אתקרי חירק חולם שורק למאן לההוא כו' ובי' ו' נקודין הרי ט', והארץ מאנא דכלהו וזה סוד ד' בכל מקום:

[4105] **ורזא דמלה י"ה כו'.** רוצה לומר י"ה הוא בת"ת ונוק' ו"ה בצדיק ונוק', דידוע שו"ק כוללין הויה שלימה, וחג"ת הן מקום אימא שבינה נעלמת בהן ונה"י מקום הנוק', וכידוע בסוד קו המדה מן העולם ועד העולם, ואין בין מים למים כו', לכן חג"ת נקראים שמים על שם הבינה דאיהי שמים, ונה"י ארץ על שם הנוק', וזהו ישמחו השמים י"ה בשמים כו':

[4106] **עם כל דא כו' בגין דאדם אין כו'.** הענין כי ג' שותפין באדם זו"נ וקב"ה, וכן נחלק הכל בג', כל עניני העולם, משפיע ומקבל וקב"ה המסייע לדבר, אם ה' לא יבנה בית כו', בוניו הן זו"נ, וכן בכל דבר, נשיאים ורוח וגשם אין כו', נשיאים מלמטה ורוח מלמעלה משיב הרוח כו', וכן אין בכל זיווג הריון עד שה' נותן הריון, וכן אמר אדוניהו (מלכים א ב טו) כי לי היתה המלוכה מצד המקבל הייתי ראוי שאני הגדול וכן מצד הנותנים ועלי שמו כל ישראל כו' אך ותשב המלוכה כו' כי מה' היתה לו, וזה סוד ב' וא' שנברא העולם בהן, הבריאה בב' והיחוד בא', וזה שאמרו (הקדמת ספר הזהר ג ע"ב) כל יחודי לא יהיה אלא בך, והן הכל מג' ג', וכל ג' גם כן נכלל מג', והן חג"ת הן דז"א והוא מג' נה"י כולו דנוק' ונכלל הכל בארץ, פרצוף נוק', דהיא לית לה מגרמה כלום, וכח"ב ג"ר הוא נכלל בא"א שותף הג' והוא המייחדם והוא נביעו ושקיו דלהון בדעת והוא שמא מפרש כמו שאומר לעיל י"ג א', וזה שאומר עם כל דא דכלא אתקן, שהן זו"נ, שמים וארץ, לא נחית נביעו כו' כמו שאומר לעיל י"ג א' דאשקי לאילנא בההוא נביעו כו', ואו"א נותנין כל אחד ה' דברים שהן ב' אחסנתין והוא נותן עשר ב' עיטרין והן עשר דשמא מפרש והוא מלגאו ברוח דבה דהוא שמא מפרש וזה שאמרו (נידה לא ע"א) דעה בינה השכל קלסתר כו' והן עשר נקודין כידוע, ועתיקא קדישא לא נחית עד דהוא עם נוק' והכל בשבילה וזה שאומר לעבוד את האדמה, וכל זרעין ואיבין הכל בשבילה, וכמו שהוא בזיווג זכר ונקבה, וכן המטר חבור שמים וארץ:

לַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה.
אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, שִׂיחַ מְנָא לָן דְּאִיהוּ צַדִּיק, [4107]אָמַר לֵיהּ בְּרִי בֵּיהּ תִּשְׁכַּח חַ"י ש', אִיהוּ כְּלִיל תְּלַת עֶדְרֵי צֹאן, דְּאִינּוּן שָׁרְשָׁא דְּאִילָנָא, וְדָא חַי עָלְמִין, דְּאִיהוּ אוֹת בַּצָּבָא דִּילֵיהּ, צבאו"ת אִיהוּ עִמְּהוֹן, כְּלִיל תְּלַת דַּרְגִּין לָקֳבֵל תְּלַת עַנְפִּין דְּש'.
וְהָא ש' דְּתְלַת אֲבָהָן אִינּוּן, אֶלָּא ש' עִלָּאָה עַנְפֵּי אִילָנָא, ש' תַּתָּאָה שָׁרְשֵׁי אִילָנָא, וּבְגִין דָּא וְכָל שִׂיחַ דָּא צַדִּיק, וְכָל עִשָּׂב ע"ב ש' דָּא יַעֲקֹב כְּלִיל תְּלַת אֲבָהָן, דְּאִינּוּן עַנְפֵּי אִילָנָא, וְסָלְקִין לְשַׁבְעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן דְּוַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, [4108]דְּבְהַאי שְׁמָא אִתְבְּרִיאוּ עִשְׂבִּין וְאִילָנִין [4109]דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא, [4110]וְהַאי עִשָּׂב עֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים קד יד) וְעֵשֶׂב לַעֲבוֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ (שם עח כו), וְאִיהוּ נַהֲמָא דְּאוֹרַיְיתָא. דְּאִתְמַר בֵּיהּ (קהלת ט ז) לֵךְ אֱכוֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ, וְאִיהוּ לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, ה' דְּאָדָם, [4111]דְּאִתְמַר בָּהּ הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, מַאי לַעֲבוֹדַת הָאָדָם, לֵית עֲבוֹדָה הָכָא אֶלָּא צְלוֹתָא, דְּאִיהִי פּוּלְחָנָא דִּשְׁכִינְתָּא, עֲבוֹדַת

[4107] **א"ל ברי ביה כו'.** שכל שי"ן כולל ג' חד"ר בג' וי"ן שבו, ימינא ושמאלא ואמצעיתא, והוא ש' של עשב ושיח, והנה אע"ג ששי"ן כולל כל הג' מכל מקום י"ח גם כן בשיח על אות ברית לפי שיש לו ב' בחינות, שאף שנכלל בנה"י בשם צבאות, ה' צבאות כו', מכל מקום אות הוא בצבא שלו כמו שאמרו (מכילתא בשלח מסכתא דשירה פרשה א) צבאות אות כו', והן ב' בחינות שבו, זו"נ, דכורא נכלל בנה"י שהן כולן דכורא יה"ו, ובחינה אחרת נוק', וכן הוא בעשב גם כן ב' בחינות הנ"ל, ש' ע"ב, ועשב ושיח דת"ת ויסוד הן שמים וארץ דזו"נ ואדם הוא הנביעו, ג' דרגין כנ"ל, והם ג' בני נח שממנו יצאו שח"י, ונח הוא צדיק כמו שאמרו ריש פ' נח ובניו שי"ח הן נה"י, אך שהוזכרו בתורה ממטה למעלה כי מסטרא דצדיק הוא מתתא לעילא כמו שאומר לעיל ג' ב' כגון פרחים כו', ואבהן הן מסטרא דחג"ת והן שי"ח ועש"ב, מכל מקום לא נחית נביעו התורה לעולם עד שבא משה, והוא מבחינת ג"ר, ש' דיליה כליל ג' קוין כנ"ל, מ"ה דיליה - אדם, והנה זו"נ עש"ב ושי"ח הן ב' דבראשית, ומשה א' דאנכי מייחד וכליל שניהם, וכן א"א כולל זו"נ ונחית נביעו לשניהם מ"ד ומ"נ, ה' חסדים וה' גבורות, ולכן נקרא משה משה בג' חג"ת ובג' נה"י כולל ב' שינין וב' מ"ה וכמו שכתבתי שב' מ"ה בז"א, בחג"ת ונה"י, וכן ב' שינין כנ"ל, והן ד', שבכל אחד מהן ד' חיות - ש' ומ"ה, וכן משה משה גימטריא עש"ב שי"ח, וג' נוקבין הנ"ל בחינות נוק' של יסוד, נח - בעטרה ולכן נאמר לו זאת אות הברית, ואבהן - של טבור ששם בחינת ארץ ישראל טבור הארץ שהוא טבור הגוף כידוע ולכן להם ניתנה הארץ, ומשה רבינו עליו השלום - של כתר והוא הדעת דמשה שהוא הפה, פה אל פה אדבר בו, ולכן הוא זכה לדיבור והוא אשה הכושית אשר לקח, כלת משה, והוא הוריד השכינה לארץ כנ"ל דלא נחית נביעו כו' ואדם אין לעבוד את האדמה עד דהוא בא והכל להשפיע משם על פרצוף נוק', מאנא דכלהו, דלית לה מגרמה כלום, עד דאתי דוד ותיקנה, אבן מאסו הבונים, וניתן לו המלכות לברית עולם:

[4108] **דבהאי שמא אתבריאו כו'.** אע"ג דע"ב הוא בחג"ת כנ"ל - הוא גם כן בנה"י, ענבים לבנים ושחורים, כמו שאומר בזהר חדש שה"ש, אלא דבחג"ת הוא וה"ו ששם חו"ג פשוטים, הנהגת השמים, אבל בנה"י שהם מורכבים ונקראים חסדי דוד לכן גם הוד ישר כמו ת"ת וכמו שאומר בפ' בשלח על ת"ת עיין שם, והן ג' ווין, לכן כאן י"ח דשיח שהוא ג' ווין, אבל שם - וה"ו הוא אהו"ה דגושפנקא, ו"ה - הן בחו"ג, ו' השני הוא דת"ת שכולל ב' אותיות א"ה, כי ד' אותיות דגושפנקא הן ד' עיטרין שנוטלין חג"ת, ויעקב נוטל שנים, ועיין בזהר חדש שה"ש נ"ב:

[4109] **דאינון נשמתין דצדיקיא.** והן דכורין ונוקבין אף שהכל בדכורא, כמו יצחק וחבקוק וכיוצא, והן דחו"ג, והן דעש"ב ושי"ח כנ"ל שהן עשבים ואילנות:

[4110] **והאי עשב.** רוצה לומר ע"ב ש' הנ"ל דביה אתבריאו עשבים ואילנות דהוא כלל נשמתין דצדיקיא מב' הבחינות, עליה אתמר ועשב לעבודת האדם, כמו שמפרש והולך, ה' דהאדם, והוא נוק', ועבודתה הוא צלותא, דצלותא בנוק' כידוע, וכמו שאומר לעיל בתיקון נ' והיא עבודתה, כמו שאמרו (ירושלמי ברכות כט ע"ב) ולעבדו כו' איזו עבודה שבלב הוי אומר זו תפלה וכן הוא אומר אלהא די אנת פלח ליה כו' וכי יש פולחן בבבל כו', והוא במקום עבודה דקרבנות, ורוצה לומר דנשמתן אתבריאו לעבודת ה' דהאדם וכל זה בשביל להוציא לחם מן הארץ כמו שמפרש והולך שהוא נהמא דאורייתא, וכמו למטה שעשב הוא לעבודת האדם בשביל להוציא על ידי זה לחם מן הארץ, כן הוא למעלה שעשב שהן עשבים ואילנות שנבראו בשם הוי"ה שהן דו"נ - הוא לעבודת ה' דהאדם, משה רבינו עליו השלום, שותף השלישי, והוא הוציא לחם הן הארץ, וידוע שמקודם צריך לזווג דו"נ - והן הסבה, וכן בכל דבר, ואח"כ ה' מסייע להם, וכן כאן ועשב כו' להוציא לחם מן הארץ, ולחמה של תורה אינה אלא מן הארץ כמו אדם שזורע והמטר משקה והארץ מוציאה הלחם כך לחמה של תורה אינה אלא מה שמוציאה הארץ כי מן השמים ניתן התורה כמו המטר שכלולה מהכל להצמיח הכל, ובני אדם בארץ הם הלוחמים מלחמתה ומוציאין אותה לאורה, לכן השם יתברך מזכיר התורה במתיבתא דרקיעא משמם של צדיקים, והוא נתינת התורה לארץ, ובימי משה רבינו עליו השלום היתה הלכה למשה מסיני דהוא לחם מן השמים אבל מימות יהושע שלטה משנה, עתה באתי, ואז ויאכלו מעבור הארץ, ואף בימי משה רבינו עליו השלום שטו העם ולקטו וטחנו ובשלו כו' וזה שכתוב (תהלים עח כה) לחם אבירים אכל איש, משה רבינו עליו השלום, שהוא זה הלחם לשובע (שמות טז ג), וביה ה' דהאדם להוציא כו', וכן איש - ה' איש מלחמה אוכל זה הלחם כמו שכתוב (שה"ש ה א) באתי לגני אחותי כלה אריתי כו' אכלו רעים כו', וכמו שאמרו בפ' ויקרא ובפ' פנחס בארוכה, וכמו שהאדם באדמה כאן זורע ואוכל הלחם ממנה כן למעלה השם יתברך מצמיח עשב בארץ וזורע התורה בה ואח"כ לחם אבירים כו' וכמו שכתוב (במדבר כח ב) את קרבני לחמי כו':

[4111] **דאתמר בה המוציא כו'.** כמו שאמרו ברעיא מהימנא רע"ב א' פתח ואמר והיה באכלכם מלחם הארץ כו' שכינתא דאיהי ה' דהמוציא כו', והוא ה' דמשה שהוא אדם כנ"ל:

יהו"ה וַדַּאי, וַעֲלָה אִתְּמַר (תהלים קד כג) יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבוֹדָתוֹ עֲדֵי עָרֶב, [4112]יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ דָּא צְלוֹתָא דְּשַׁחֲרִית, וְלַעֲבוֹדָתוֹ עֲדֵי עָרֶב דָּא צְלוֹתָא דְּמִנְחָה, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית כד סג) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב.

תקונא תרין וחמשין

[דף צ ע"א]

[4113]בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם. אלהי"ם, חָמֵשׁ אַתְוָון [4114]כְּחוּשְׁבַּן ה', [4115]א"ד מִן אדנ"י הָכִי סְלִיק לְחָמֵשׁ, [4116]וְרָזָא דְּמִלָּה [4117]וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי (דף צ ע"א) הָאֲדָמָה (בראשית ב ו), תָּא חֲזֵי אִתְּעָרוּתָא צְרִיכָא מִתַּתָּא לְעֵילָּא, וּלְבָתַר וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה, וְהִשְׁקָה ו' אִיהוּ שַׁקְיוּ מֵעֵילָּא לְתַתָּא, דְּאִיהוּ נַחַל קְדוּמִים דְּאִתְמַשַּׁךְ מִן מוֹחָא, וְהָכִי צָרִיךְ לְאַתְעָרָא אִתְּעָרוּתָא בְּקַדְמֵיתָא מֵאִתְּתָא, וְרָזָא דְּמִלָּה אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ (ויקרא יב ב) וּמִיָּד וְיָלְדָה זָכָר, [4118]נוּקְבָא אדנ"י, דְּכַד יהו"ה, כַּד אַקְדִּימַת בְּרַתָּא שַׁלִּיט דְּכוּרָא וְאִתְעֲבִיד יאהדונה"י, וְרָזָא דְּמִלָּה יֵהוֹ"ה אדנ"י חֵילִי (חבקוק ג יט), [4119]וַיָּשֶׂם רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת (שם) אִלֵּין אַמָּה וּתְרֵין שׁוֹקִין, [4120]וְעַל בָּמוֹתַי יַדְרִיכֵנִי (שם) אִלֵּין אֲבָהָן, לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹתַי (שם) אִלֵּין כֶּתֶר וְאַבָּא וְאִמָּא, מַאי חֵילִי תּוּקְפָּא דְּכוּלָּא מִלְּעֵילָּא, חֵילִי [4121]חֵיל י' וְדָא אַבָּא, תּוּקְפָּא דִּילֵיהּ נְבִיעוּ דִּלִית לֵיהּ סוֹף.

[4122]אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְהָא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּעַד אַרְבְּעִין יוֹמִין יָכִיל לְאַחֲזָרָא נוּקְבָא דְּכוּרָא, וְאִתְהַפַּךְ מִדִּינָא לְרַחֲמֵי, [4123]אָמַר לֵיהּ הָא אוּקְמוּהָא, בְּגִין דְּעַד כְּעַן לֵית תַּמָּן דְּיוּקְנָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ב

[4112] **יצא אדם לפעלו דא צלותא דשחרית.** דשם היא פעלו לבד דאברהם קראה הר, אבל יצחק - שדה בחרישה, וזהו ולעבודתו כו' - לשוח בשדה, ולשוח הוא שיח הנ"ל, וכן פירשו המפרשים, ומביא ראיה דכתיב לפנות ערב, והן דשחרית וערבית, זו"נ כידוע, והן עשב ואילנות כנ"ל, והכל התכלית להוציא לחם כו' דאדם כנ"ל:

[4113] **תיקון נ"ב בראשית כו'.** עתה מפרש אלקים דוייצר, והתחלתו הוא ואד יעלה כו':

[4114] **כחושבן ה'.** רוצה לומר ה' בתראה דהוי"ה, ונכלל בה מנין אותיות אלקים, וכמו שאומר לעיל ריש תיקון ל"ח שהוא המאור הגדול בה' באצילות והמאור הקטן באלקים בבריאה ואעפ"כ נכללת בה"א וכמו שאמרו כל זה בפ' בראשית כ' א':

[4115] **א"ד מן אדני הכי כו'.** רוצה לומר וכן ב' אותיות הראשונות מן אדני גם כן כלול בה"א בתראה הנ"ל, והענין, כי כמו שהוי"ה אחת כולל כל העשר ספירות, כן הוא בז"א כידוע, וכן הוא בת"ת דז"א שנקרא גם כן הוי"ה בפרטות. והנה יה"ו הוא בו עד הטבור דשם ג' חב"ד בהתלבשות נה"י דבינה כידוע והן ג' מוחין דיליה, ומשם ואילך התחלת הנוק' כמו שאמרו באידרא רבא קמ"א ב', והיא רובע ישראל דמטיבורא הוא שיעור רובע הגוף, ושם בחינת ה' אחרונה, רובע דשם, ושם בחינת ג"ר דילה כי ו"ק דילה הן בנו"ה דילה כמו שאומר שם אתפשטו כו', והנה כמו שג"ר דידיה הוא בי"ה של השם כן הוא א"ד בג"ר דידה ונכללין בה"א:

[4116] **ורזא דמלה ואד כו'.** מה שאומר בכל מקום רזא דמלה - שמביא פסוק כדבריו ומפרש אותו הסוד בפסוק הזה (ורוצה לומר בזה, לרמוז בפסוק בראשית, באלקים, ואד כו'):

[4117] **ואד יעלה כו'.** כי ההתעוררות מהתחתון הוא מעליון שלו ששם דבוק הוא למעלה והוא א"ד שלה בה' של הוי"ה והוא מ"נ ואח"כ והשקה ו' כו', מ"ד, ונמשך ממוחא כמו שמפרש והולך:

[4118] **נוק' א"ד כו'.** משום שרוצה לפרש הפסוק ה' אדני חילי, דלא תימא דקאי אזיווג זו"נ והוא התערותא מעילא לתתא, אלא אולד שהוא זכר, דכל ולד בין זכר בין נקבה הוא כלול מזו"נ, מ"נ ומ"ד, אלא שבזכר גובר הזכר ובנקבה הנקבה, וזהו ה' אדני חילי דקאי אולד ומפרש הקרא דהתעוררות שם מלמטה למעלה לכן ה' אדני חילי כמו שמפרש והולך:

[4119] **וישם רגלי כאילות אלין אמה ותרין שוקין.** דכולן הן רגלין, (בראשית מו כו) יוצאי ירכו, (בראשית מז כט) תחת ירכי, (במדבר ה כז) ונפלה ירכה, (דברים כח נז) מבין רגליה, ולכן כינו אשה לנעל:

[4120] **ועל במותי ידריכני אלין אבהן למנצח בנגינותי אלין כתר ואו"א.** דנצוח הוא בסליקותה בכתר, די התגזרת אבן די לא בידין, וכמו שאומר לעיל ריש תיקון יו"ד ושאר מקומות, והשיר הוא באבא כמו שאומר שם אז ישיר כד סלקא לגבי יו"ד עלאה אז ישיר, וכן באימא כמו שאומר שם ובזהר חדש שה"ש:

[4121] **חיל יו"ד כו'.** רוצה לומר שהזרע הוא כח אבא, דכורא, וחיל הכח שלו הוא מכתר, נביעו דלית ליה סוף:

[4122] **אר"א כו' מדינא לרחמי.** הוא קושית הגמרא (ברכות ס ע"א) כיון דתליא בהזרעה תחילה אמאי עד מ' יום יכול להשתנות, והן מ' יום דמשה בהר דהתנפל שם עד שהיפך מידת הדין למידת הרחמים כמו שכתוב (דברים ט כה) ואתנפל לפני ה' את ארבעים היום כו' וישמע ה' אלי גם בפעם ההיא כו', וזה שאומר מדינא לרחמי:

[4123] **א"ל הא אוקמוה בגין כו' וייצר ואמאי נטיל שעורא במ"ם כו'.** ורוצה לומר דאימא מציירת הולד במ' יום, ועיין לעיל ו' ב' צירי איהו חושבן כו' הרי מ"ב ובג"ד צירי ביה צייר עלמין וייצר תמן צרי ביה צייר אדם כו'. רוצה לומר דבשם מ"ב נברא ונצטייר העולם והאדם, והוא וייצר במ"ם יום כי המ"ב הוא מ"ם, יו"ד לכל סטר כמו שאמרו בס"א פ' בראשית, וב' הן תרין אודנין דכללין

ז) וַיֵּצֵא, וְאַמַּאי נָטִיל שִׁעוּרָא בְּמ', בְּגִין דְּאִיהִי שִׁעוּרָא דִּנְקוּדָה דְּאִיהִי י', טִפָּה (שעורא) דְּבָה אִתְעֲבִיד יָ"ם מ"י וַדַּאי, [4124]נַחַל קָדוּמִים דָּא ו' דְּאִתְמַשַּׁךְ מִן י' (ס"א ים), וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מַאי פְּנֵי הָאֲדָמָה, אֶלָּא אִלֵּין אַנְפִּין דְּאִינּוּן סוּמָק וְחִוָּור וְיָרוֹק וְאוּכָם, [4125]בְּאִלֵּין גַּוָּונִין נְהִירָא הַהִיא מַבּוּעָא, דְּגַוָּונִין אִינּוּן מֵהַאי יַבָּשָׁה, נְבִיעוּ נְהוֹרָא דִּילָהּ (ס"א דחילא), [4126]דְּהָכִי אִיהוּ נְבִיעוּ לְאַרְעָא כְּנִשְׁמָתָא לְגוּפָא, כְּמָה דְּאִילָנָא לָא מִתְרַבֵּי אֶלָּא בְּמַיָּא, הָכִי יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן עַנְפִּין דְּאִילָנָא לָא מִתְרַבְּיָין אֶלָּא בִּנְבִיעוּ דְּאוֹרַיְיתָא.

וְרָזָא דְּמִלָּה מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן (שיר ד טו), מַעְיַן דָּא חָכְמָה [4127]כְּתֵר אִיהוּ אָמוֹן מוּפְלָא, דְּבָעָא לְנַטָּעָא אִילָנִין [4128]בְּגִנְתָּא, אִסְתַּכַּל בְּכָל גִּנְתָּא וְלָא אַשְׁכַּח תַּמָּן מַבּוּעָא דְּמַיָּא, מֶה עָבַד, אָמַר אַפִּיק מַעְיָן, וּלְבָתַר אֵטַע גַּן, וְאִתְרַבֵּי אִילָנָא, וּבְגִין דָּא מַעְיַן גַּנִּים, בְּקַדְמֵיתָא אַדְכִּיר מַעְיַן וּלְבָתַר גַּנִּים, וְדָא גַּ"ן סְדָרִים דְּאוֹרַיְיתָא, [4129]וּכְמָה דְּאִית גַּן לְתַתָּא הָכִי אִית גַּ"ן לְעֵילָּא, [4130]וְהַאי מַעְיַן אִיהוּ בְּמוֹחָא, [4131]אִילָנָא גוּפָא, [4132]עַנְפִּין דִּילֵיהּ דְּרוֹעִין וְרַגְלִין, [4133]וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן דָּא לְבָנָה [4134]דְּאִיהִי דָּלֵ"ת דַּלְּה בְּגָלוּתָא, וַעֲלָה

לון, ב' בתי לבא ועיין מה שכתבתי לעיל ל"ז ב' בזה בארוכה, וזה שאומר ואמאי נטל שיעורא במ', והן הנקודה דאמצעיתא של יוד, הטפה דבה מחכמה, דמדיד ד' נקודין, עשר לכל סטר כנ"ל, ויוד הנ"ל הוא באמצעיתא ולכן נקרא ים מי כמו שמפרש והולך ויו"ד הוא דחכמה, הטפה בזיווג, ומ"ם הוא ציורא דידה במ"ם יום, וזה שאומר **ים מי ודאי**, רוצה לומר, כידוע, זהו לשון וודאי:

4124 **נחל דא ו' דאתמשך מן יו"ד והשקה כו'.** רוצה לומר, כמו שהוא באימא יו"ד ומ"ם י"ם כן הוא במלכות, דוא"ו דמשקה לה אתמשך ממוחא מן י' דהוא מעין, וכמו שאומר לעיל ל"ח א' עיין שם בדבריו, והוא שעורא דיו"ד, דאתי מיו"ד וכן הוא בה גם כן יו"ד וכמו שאומר לעיל ל"ח א' עיין מה שכתבתי שם, והיא אתעבידת מ"ם וכמו שאומר שם ל"ז ב' בארוכה, ואינון בד' גוונין מד' סטרין וזה שאומר דאינון סומק כו', ועיין לעיל סוף תיקון י"ח והאי נקודה בתר דאתפשטת מהאי אור אתלבשת בגוונין ארבעה ומאי איהי ב' כו', ואמר למעלה ריש תיקון ה' דהאי ב' איהי מ"ם סתימא ואמר שם סוף תיקון י"ח אלין גלגלין כלהו סחרין כו' איהי בארבע כו' תשע לכל סטר כו' וכל זה הוא בחו"ב דכלילין בבינה, מלבד הטפה שמקבלת מאבא דאיהי יו"ד, וכן הוא במלכות, ומפרש כאן לקרא והשקה את כל פני האדמה שהן ד' אנפין דילה הידועין שהן ד' גוונין הנ"ל כידוע:

4125 **באלין גוונין נהירא ההיא מבועא.** כבר כתבתי למעלה ענין הנהורין וניצוצין, שהגבורות הן גוונין והן מקבלין האור שהוא החסדים, והחסדים הוא אור פשוט אלא שמתחלק בגוונין לפי הגוונין, ולכן יו"ד דאבא סתים ביו"ד טפה אחת בלא חילוק אבל ה' דאמא מתפתח לה' גוונין, וכן הוא בזו"נ ולכן מתחלק שם לה' אור, והגוונין הן חשוכין עד בא האור עליהן שלכן נקרא חושך אף שהיא מאירה אלא דלית לה מגרמה אור, וכן בסיהרא, וזה שאומר באלין גוונין כו', ולכן הזרעת הטפה דיו"ד הוא ברגע אחת ומתחלק בה למ"ם במ"ם יום כנ"ל, וכמו שאומר לעיל סוף תיקון י"ח. וזה שאומר **דגוונין אינון מהאי יבשה כו'.** דהוא מ"ם סתימא, ב' דבראשית, ונביעו נהורא דילה הוא נקודה שבתוך ב' דבראשית, וכמו שאומר לעיל בתיקון ל' ושאר מקומות שהוא המעין, וכן הוא הנגלה והנסתר וכמו שאומר שם:

4126 **דהכי איהו נביעו כו'.** ורוצה לומר דזהו מה שאמר לעיל בתיקון נ"א ואדם אין כי לא המטיר, בשביל דאדם אין, דהוא שמא מפרש והוא נביעו דילה והוא נשמתא לגופא כמו שאומר לעיל י"ג א' מלגאו איהו יוד קא ואו קא כו' איהו שקיא דאילנא בדרועוי וענפוי כמיא דאשקי לאילנא ואתרבי בההוא שקיא כו' דאשקי לאילנא בההוא נביעו וההוא נביעו איהו כנשמתא לגופא דאיהו חיים לגופא. וזה שאומר **כמה דאילנא כו' הכי ישראל כו'.** והוא נביעו דאוריד ההוא אדם הנ"ל שהוריד התורה לישראל וכמו שאומר לעיל בתיקון נ"א:

4127 **כתר איהו כו'.** לשון זה מהבהיר, ורוצה לומר אמון מופלא - שהוא אומן דעלמא שכתוב (משלי ח ל) ואהיה אצלו אמון, ועיין מה שאמר לעיל בתיקון מ"ב:

4128 **בגנתא.** איהי בינה, גן העליון וכמו שמפרש והולך וכמה דאית גן לתתא רוצה לומר מלכות דנקראת גן כן הוא בינה גם כן גן, מאילנין דגנתא הוא ת"ת, וזה שאומר ודא גן סדרים דאורייתא, רוצה לומר בבינה דהיא ימא דאורייתא:

4129 **וכמה דאית כו'.** רוצה לומר שלא תאמר שגן הוא במלכות, וקאמר וכמה כו', וזהו גנים, שמעין הוא לשני גנים, וכל זה דקאמר כאן הוא הקדמה לתיקון נ"ג שאמר שם ואינון גן עלאה גן תתאה ומפרש שם פסוק ויטע ה' אלקים גן בעדן כו':

4130 **והאי מעין כו'.** עתה מפרש בגופא דבר נש דקאמר למעלה כנשמתא בגופא:

4131 **אילנא גופא.** וגן איהו לבא דבה נטיעא גופא, והמעין יוצא ממוחא ללבא כמו שאמרו ברעיא מהימנא פ' פנחס רל"ה ב' בארוכה עיין שם:

4132 **ענפין דיליה כו'.** וכן ישראל דאינון ענפין דאילנא שהן מסטרא דחו"ג - עשב השדה, ומסטרא דנו"ה - שיח השדה כנ"ל תיקון נ"א:

4133 **ונוזלים מן לבנון דא לבנה.** רוצה לומר כמו שחכמה עלאה הוא מעין לגן עלאה כן חכמה דידה דהוא סיהרא, נקודה מלגאו, בת מלך פנימה כידוע, וכמו שאמרו ברעיא מהימנא פ' פנחס רמ"ח ב' נקודה דנגיד עלה מלגאו היא חכמה כו' וההיא נקודה כו' ואמאי אתקריאת לבנה על שם לבון ההלכה דאיהי מלגאו, כל כבודה בת מלך פנימה כו', סיהרא דעץ החיים, ההיא נקודה דלגו מינה איהי כמבועא דלית ליה פסק דכתיב (ישעיהו נח יא) וכמוצא מים אשר לא כו', והוא בת מלך דלעיל סוף תיקון י"ח עיין שם ועיין לעיל נ"ב ב' וברתא כו' בת מלך פנימאה כו' עלה אתמר יפה כלבנה תורה שבעל פה קראן לה כו':

4134 **דאיהי דלת דלה כו'.** רוצה לומר דנקראת דלת אות ד' על שם שהיא דלה, והוא גם כן לשון דלה דלה לנו (שמות ב יט) ההוא רעיא מהימנא דלה לנו מינה, וזה שאומר ועלה אתמר יזל כו', והוא סיהרא דעץ החיים אשר לא יכזבו כו' כנ"ל. ואמר **דאיהי דלת כו'.** לפרש מה שכתוב ונוזלים, וכמו שכתוב יזל כו'. וזהו החילוק בין מעין לכאן, דכאן לפי שהיא מלבנה דאיהי כו' - רק נוזלים, אבל מכל מקום היא כגוונא דחכמה עלאה שהן תעלומות חכמה, ואמר בפ' בראשית ז' ב' ר"ח פתח כו' ב' תרין אינון

אִתְמַר (במדבר כד ז) יִזַּל מַיִם מִדָּלָיו.
וַי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא, [4135]דְּאִתְקְרִיאוּ עִצִּים יְבֵשִׁים דְּאִינּוּן עֲתִידִין לְאִתּוֹקָדָא בְּנוּרָא דְּגֵיהִנָּם, וְלַאו לְמַגָּנָא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין [4136]דְּאִינּוּן עֲמֵלִין וְיָרְתִין גֵּיהִנָּם, [4137]וְאַף עַל גַּב דְּמִתְרַבֵּי אִילָנָא דְּאִיהוּ גוּפָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְלֵית לֵיהּ אִיבָּא דְּאִינּוּן פְּקוּדִין דַּעֲשֵׂה, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (דברים פ כ) רַק עֵץ אֲשֶׁר תֵּדַע כִּי לֹא עֵץ מַאֲכָל הוּא אוֹתוֹ תַשְׁחִית וְכָרָתָּ, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין דְּלֵית מֵדְרָשָׁא עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה אִיהוּ עִקָּר.

תקונא חמשין ותלת

[דף צ ע"ב]

[4138]בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם [4139]תַּמָּן בַּ"ת, תַּמָּן אֵ"ם דְּהוּא אֵ"ם מֵאלהי"ם, וְאִינּוּן גַּן עֵלָאָה גַּן תַּתָּאָה. פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (בראשית ב ל), וַיִּטַּע יהו"ה אלהי"ם גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר, וַיִּטַּע יהו"ה אלהי"ם גַּן דָּא שְׁכִינְתָּא, [4140]בְּעֵדֶן דָּא אִמָּא עִלָּאָה, [4141]מִקֶּדֶם אַבָּא עִלָּאָה, [4142]וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו (דף צ ע"ב) נִשְׁמַת חַיִּים וְגוֹמֵר, וַיִּיצֶר צַיֵּיר לֵיהּ בִּתְרִין עָלְמִין בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים דָּא נִשְׁמַת כָּל חַי, וַיְהִי הָאָדָם דָּא רוּחָא דְּחַיֵּי, לְנֶפֶשׁ חַיָּה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. וְעוֹד וַיִּטַּע יהו"ה אלהי"ם גַּן דָּא אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, [4143]עֵדֶן דָּא עִדּוּנָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְשָׁוֵי תַּמָּן אֶת הָאָדָם דְּבְרִיאָה, וּמַה כְּתִיב בֵּיהּ (ישעיה יז יא) בְּיוֹם נְטִעֵךְ תְּשַׂגְשֵׂגִי.
[4144]וַיַּצְמַח יהו"ה אלהי"ם וכו' (בראשית ב ט), יהו"ה אלהי"ם אַבָּא וְאִימָּא, כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה (שם) דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [4145]דְּכָל גַּוָּונִין שַׁפִּירִין בֵּיהּ אִתְחַזְיָין, וּבְגִין דָּא נֶחְמָד לְמַרְאֶה, תִּפְאֶרֶת שַׁפִּירוּ דְּכָל גַּוָּונִין, [4146]וְטוֹב לְמַאֲכָל דָּא צַדִּיק.

דמתחבראן כחדא, ואינון תרין נקודין, חד גניזא וטמירא וחד באתגליא, ובגין דלית ליה פרודא אקרון ראשית, חד ולא תרין, מאן דנטיל האי נטיל האי, וכולא חד כו', וזה דשקיל קרא לתרווייהו כחדא מעין ונוזלים, וזה שאמרו (מקוואות פ"ה) הזוחלין, שהן הנוזלים כמעין כו':

[4135] **דאתקריאו כו'.** דלית להו נביעו:

[4136] **דאינון עמלים כו'.** מה שאמרו בפרק ד' דברכות אנו עמלים והם עמלים כו' אנו רצים כו' והם רצים לבאר שחת:

[4137] **ואע"ג דמתרבי כו'.** רוצה לומר, כמו שאמרו (יומא עב ע"ב) במטותא מינייכו לא תירתו כו' ואמרו (שם) ווי למאן דלית ליה דרתא ותרעא לדרתא עביד, דעיקר הוא על נביעו דעביד פירות שאינו עץ סרק וזה שאומר רק עץ כו', ואמר זה להקדמה על מה שאומר בתיקון נ"ג ועוד ויצמח כו' בפקודין דאורייתא, וכמו שהמשילו על המעין דאשקי לאילנין טוב ורע, וכמו שאמרו (שם) זכה כו':

[4138] **תיקון נ"ג בראשית כו'.** כאן דריש פסוק ויטע כו' כמו שמפרש והולך:

[4139] **תמן בת כו'.** בראשי תיבות וסופי תיבות, והן גנים הנ"ל, ובאמת כל ה' פרצופים מפורשים כאן - בת אב אם שמים וארץ, ובת הוא כתר אבל הוא דריש בת ממש ולענין הקרא דגן עדן כמו שמפרש והולך וכן כל התיקונין הולכין אחר הקרא:

[4140] **בעדן דא אימא עלאה.** אע"ג דנקראת גן לגבי עדן עלאה, נקראת עדן לגבי שכינתא, גן תתאה, כמו שאמרו בזוהר ולקמן ריש תיקון נ"ד ורזא דקרא דאלקים שהוא עדן ברא בראשית הגן בתוכה:

[4141] **מקדם אבא עלאה.** רוצה לומר בעדן מקדם - שהעדן הוא מקדם, דלא מתפרשין, ומקדם הוא מזרח שנקרא אבא מזרח כמו שאמרו בפרשת במדבר:

[4142] **וישם שם כו'.** והן ג' קטירין דכליל כולא - גן ואדם ועדן, וזה שאומר ועלייהו אתמר, על הג' הנ"ל, את האדם, הוא עמודא דאמצעיתא כנ"ל, וייצר, ב' יצירות בעלמא כו' הן ב' גנים הנ"ל, גן ועדן שהן ב' עלמין כו', והן עפר מן האדמה, עפר ידוע שהוא במלכות, מן האדמה - בינה, ארץ אדום, כמו שאמרו באידרא רבא, ואדמה חושבן נ' שערי בינה, וזה קאי על הגוף בג' קטירין - ראש בטן גויה, ואח"כ קאמר על הנשמה, נר"ן דבהן, כמו שמפרש והולך ויפח כו' ויהי כו' לנפש כו', ג' קטירין נר"ן, וייצר כו' ג' כלים לנר"ן כנ"ל ויטע כו' למעלה עשר ספירות בג' קטירין כנ"ל, ופסוק וייצר היה לו להביא בתיקון נ"ב אלא דסמיך ליה כאן שמפרש בענין אחד:

[4143] **עדן דא עדונא כו'.** חכמת הקבלה, ונטע את הגן על הרזין בעדן:

[4144] **ויצמח כו'.** מכאן שייך לתיקון נ"ד, והקדים כאן הקדמה לתיקון נ"ד וכמו שכתבתי לעיל:

[4145] **דכל גוונין כו'.** דכולל כל הגוונין, ואמר שפירין כמו שמפרש והולך תפארת שפירו כו':

[4146] **וטוב למאכל דא צדיק.** כמו שאמרו בזוהר פ' ויחי ר"מ א' מהאוכל יצא מאכל כו' מהאוכל דא צדיק דכתיב צדיק אוכל לשובע נפשו, צדיק אוכל ודאי ונטיל לכולו, אמאי, לשובע נפשו למיהב שבעא להההוא דאקרי נפשו, דאקרי דוד, יצא מאכל -

[4147]אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה, וְהָא כָּל עֵץ כְּתִיב, אִי הֲוָה אָמַר עֵץ שַׁפִּיר, אֲבָל כָּל עֵץ כְּתִיב, אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא, דִּבְכָל אֲתַר. כָּ״ל צַדִּיק אִיהוּ, אֲבָל כּוּלָּא חַד, כָּל דָּא צַדִּיק, עֵץ דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּגוּף וּבְרִית חַשְׁבִינָן חַד, אֲבָל בְּהַאי קְרָא כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל דָּא צַדִּיק, לְמַרְאֶה דָּא שְׁכִינְתָּא [4148]דְּאִתְמַר בָּהּ (במדבר יב ו) בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע, [4149]וְעֵץ הַחַיִּים דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים דִּלְעֵילָּא דְּאִתְמַר בָּהּ (קהלת ז יב) הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ.

[4150]אָמַר לֵיהּ הָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי גַּן, דְּתַמָּן עֵץ הַחַיִּים נָטוּעַ, כְּמָה דְּאִתְמַר (בראשית ב ט) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן, מַאי מִן הָאֲדָמָה, [4151]אָמַר לֵיהּ דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּמִינָהּ אִתְנַטַּע כָּל עֵץ דְּאִיהוּ צַדִּיק, כָּ״ל אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּמִ״י, דְּהָכִי סְלִיק [4152]לְחֶשְׁבַּן כָּ״ל מִ״י, וּבְגִינָהּ אִתְמַר (איוב לח כט) מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקֶּרַח וְגוֹמֵר, דְּאִיהוּ הַקֶּרַח הַנּוֹרָא.

[4153]וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע אִיהוּ לְתַתָּא, עֵץ הַדַּעַת טוֹב דָּא מטטרו״ן, וָרָע דָּא סמא״ל [4154]וּבְגִין דָּא וְעֵץ הַדַּעַת דְּאִיהוּ (אָתֵי) מֵאֲתַר אָחֳרָא, עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, [4155]וְעוֹד וַיַּצְמַח יהו״ה אלהי״ם מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ, דָּא אִיהוּ צֶמַח צַדִּיק (ירמיה כג ה) וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח (זכריה ו יב), תָּא חֲזֵי כָּל מָאן דְּנָטִיר בְּרִית, הַהוּא בַר דְּיָהֵיב לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עֲלֵיהּ אִתְמַר (בראשית ב ט) וַיַּצְמַח יהו״ה אלהי״ם כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה [4156]בְּרָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְטוֹב לְמַאֲכָל בְּפִקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, אֲבָל בְּרָא אָחֳרָא דְּלָא אִתְעֲבִיד בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (שם) וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְדָא עַרְבוּבְיָא דְּטוֹב וָרָע, מְעוּרָב מִמַּצָּה וּשְׁאוֹר.

דאלמלא צדיק לא יפוק מזונא לעלמין:

[4147] **א״ל ר״י כו׳.** קושייתו היה האיך דריש (על ספירה יחידית) על ת״ת, הא כל כתיב, דהוא צדיק, וזה שהשיב לו ודאי הכי הוא אבל מזה אין קושיא דכל קאי אצדיק ועץ - את״ת, ואע״ג דכל עץ סמיכי ומשמע דקאי אחד לא קשיא דגוף וברית חשבינן חד, והשתא אתי שפיר מה שאומר נחמד כו׳ את״ת וטוב כו׳ אצדיק, דקאי אכל עץ אלא שחוזר בו מטעם אחר וקמפרש הכל על צדיק כדברי ר״י ממה שכתוב שם ועץ החיים דהוא ת״ת כמו שמפרש והולך, והשתא כל עץ - צדיק דהוא כולל כל עץ - נחמד לשכינתא דאקרי מראה כמו שמפרש והולך, והיא מתאוה כל היום לצדיק וכמו שאמרו בפ׳ בראשית ו׳ ב׳ וישימהו דוד אל משמעתו דלא אתפרש מלוחא דלבא לעלמין כו׳ דוד שם ליה לבא כו׳. וטוב למאכל כנ״ל והוא טוב כמו שכתוב (ישעיהו ג י) אמרו צדיק כי טוב:

[4148] **דאתמר בה במראה כו׳.** עיין רעיא מהימנא פ׳ תצא ר״פ ב׳ א״ל בוצינא קדישא האי מראה כו׳ כלילא איהי מעשר ספירות כו׳ עיין שם בדבריו:

[4149] **ועץ החיים כו׳ החיים דלעילא כו׳.** שהוא מהחיים דלעילא, חכמה, שנותן לו מוחין דהוא חיים, כמו שמפרש והולך והחכמה כו׳, והוא התורה, עץ החיים, ועץ נחמד כו׳ וטוב למאכל הוא צדיק במעשים טובים, וכמו שאומר לעיל סוף תיקון נ״ב רק עץ אשר תדע כו׳, ובתחלה רצה לפרש עץ נחמד למראה שזהו תורה וכמו שאמרו אילנא גופא (ואף עתה נחמד למראה קאי על רזין דאורייתא דהוא ביסוד כידוע וכמו שאומר למטה, אלא דעץ החיים הוא תורה דלעילא דלא זכה אליה שום בר נש, דעלה אתמר (בראשית ג כב) פן ישלח ידו כו׳, (שמות לג כ) כי לא יראני כו׳, והכל בחטא האדם):

[4150] **א״ל הא כו׳ דתמן כו׳.** רוצה לומר, מאי מן האדמה דמשמע דמשם מקורו שמשם יצא (הא אדרבה ועל כרחך אינו מן השכינתא, דנטוע בא ממקום אחר ונטע כאן, וכמו שאמרו (בראשית רבה פרשה טו) כקרני חגבים היו ועקרן ונטע להו כו׳, ושאל אם כן על כרחך האדמה לא קאי על שכינתא תתאה ומאי היא) ואיך אפשר לומר לפירושך דעץ החיים - ת״ת, וכל עץ - צדיק, שיצאו מהמלכות, ואמר הא שכינתא כו׳ דתמן עץ החיים כו׳. רוצה לומר דמן האדמה קאי על הגן דתמן הם נטועים, וזה שאומר בתוך הגן:

[4151] **א״ל דא שכינתא כו׳.** רוצה לומר, דהאדמה אינו אדמת הגן אלא אדמה דלעילא, נש״ב כנ״ל, וארץ אדום דמשם יצאו ונטען בגן, וכמו שאמרו דעקרן קב״ה ונטען אח״כ בתוך הגן, וכן אמר בזוהר פ׳ בראשית ל״ה א׳ ב׳:

[4152] **לחושבן כ״ל מ״י.** דהן כלל, וחוזר וכלל בדעת וביסוד נש״ב, ה׳ גבורות, וכמו שאומר לעיל בתיקון מ״ז והוא חושבן אדמה כנ״ל ועל מה שאמר על עץ החיים אמר ובגינה רוצה לומר הבינה אמר מבטן כו׳ דאיהו כו׳, אלמא דנורא, ת״ת, יצא גם כן ממנה:

[4153] **ועץ הדעת כו׳.** דלכן לא קאמר בתוך הגן בסוף אלא קודם ועץ הדעת, דהוא אינו שם והוא ביצירה כמו שמפרש והולך:

[4154] **ובג״ד ועץ הדעת דאיהו כו׳.** רוצה לומר כנ״ל, דלכן כתיב ועץ הדעת בתר בתוך הגן, ומה שכתיב בהאי קרא וע״ה כו׳ קאי על ויצמח:

[4155] **ועוד ויצמח כו׳ דא צמח כו׳.** רוצה לומר דקאי על הצדיקים שהם מסטרא דצדיק דלעילא, וזהו צמח צדיק - צמח שלו, וזהו ויצמח דקרא, וכמו שכתוב ומתחתיו יצמח וכמו שמפרש והולך. ת״ח כל מאן כו׳ ורוצה לומר דאז הוא צמח של אביו שהוא צדיק דנטר ברית:

[4156] **ברזין דאורייתא.** דהוא גם כן ביסוד כידוע וכמו שאמרו בריש פרשת שמות ובמתניתין דרזא דטעמי ושאר מקומות, וזה שאומר נחמד וטוב, שהוא באלו השנים, ואלו אשר צוה השם יתברך מכל עץ הגן אכל, שהוא כל עץ כנ״ל, אבל מעץ הדעת כו׳ כמו שמפרש והולך אבל ברא כו׳, וכמו שאמרו בזהר חדש פ׳ בראשית דהשם צוה לאדם נעשה אדם, אני ואתם, שתצרפוני בשעת הזיווג דאם ה׳ לא כו׳ (תהלים קכז א):

[4157]וּבְגִין דָּא מַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל לְנַטְרָא גַרְמֵיהּ בְּפִרְיָה וְרִבְיָה, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שם יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, טוֹב מִסִּטְרָא דְדַם טָהוֹר, [4158]וָרָע מִסִּטְרָא דְדַם נִדּוֹת, דְּהָאי בַּר גָּרִים אִבּוּדָא דִתְרֵין עָלְמִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, מוֹת בְּעָלְמָא דֵין, תָּמוּת בְּעָלְמָא דְאָתֵי.

תקונא חמשין וארבע

[4159]בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, אֶת הַשָּׁמַיִם עֵץ הַחַיִּים, וְאֶת הָאָרֶץ כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה, [4160]וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ דָּא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְדָא רָזָא [4161]תֹהוּ עֹמֶק רָע, בֹּהוּ עֹמֶק טוֹב, וְדָא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, [4162]כִּי שָׁם בָּלַל יהו"ה שְׂפַת כָּל הָאָרֶץ (שם יא ט), [4163]וּמֵהָכָא נָפַק כָּל עִרְבוּבְיָא דְטוֹב וָרָע, דְּאִיהוּ רָזָא דְצַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ.

[דף צא ע"א]

[4164]בְּרֵאשִׁית בָּרָא [4165]בַּי"ת רֹא"שׁ, וְאִינוּן אַבָּא וְאִימָּא, בָּרָא תַּרְגּוּם [4166]בְּרָא. אִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית ב י) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֶדֶן, [4167]אִית עֶדֶן וְאִית עֶדֶן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים לו ט) וְנַחַל עֲדָנֶיךָ (דף צא ע"א) תַשְׁקֵם, עֲדָנֶיךָ וַדַּאי, דָּא עֶדֶן עִלָּאָה כֶּתֶר עִלָּאָה, עֶדֶן דִּלְתַתָּא דָא י', וְאִית עֶדֶן דִּלְתַתָּא וְדָא אִימָּא עִלָּאָה (ס"א דְאִיהִי ד') [4168]אִיהִי עֶדֶן לְגַבֵּי נָהָר דִּלְתַתָּא מִינָהּ, [4169]הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֶדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן.

תָּא חֲזִי כַּמָּה נְהָרוֹת אִינוּן מְשַׁנְּיָין דָּא מִן דָּא, אִית נָהָר וְאִית נָהָר, [4170]אִית נָהָר מִנְּהוֹרָא דִלְעִילָא דְאִתְקְרֵי

[4157] **ובג"ד מני כו'.** רוצה לומר דכתיב (ויקרא יט ב) קדושים תהיו כו', ואמרו (שבועות יח ע"ב) כל המקדש כו':

[4158] **ורע מסט' דדם נדות כו'.** דהאדם נברא מדם שבאשה אלא דלפי המחשבה נקלט בדם אם טמא אם טהור, ועיקרו קאי על בני ט' מדות (נדרים כ ע"ב) שנאמר בהן וברותי מכם הפושעים והמורדים דהן מסטרא דערב רב וע"ה כמו שאומר לעיל:

[4159] **תיקון נ"ד בראשית.** כאן מתחיל תיקון נ"ד ולא כמו שכתוב בהגהה, וטעה טעות גדול וכמו שכתבתי לעיל דהתיקונים סדרם דתחלה מקדים ואח"כ מרמז אותו בפסוק ראשון דבראשית, וכאן מרמז פסוק הנ"ל דויצמח כו', דאת השמים - עץ החיים, ת"ת, ואת הארץ - צדיק, וכמו שאומר לעיל בריש תיקון נ"א דנה"י הן דנוק', והוא שנצטוה עליו לאכול מכל עץ כו' כנ"ל דהארץ נתן לבני אדם אבל השמים שמים לה':

[4160] **והארץ כו'.** כמו שמפרש והולך ודא כו', והכל בפסוק דויצמח כו':

[4161] **תהו עמק רע כו'.** רוצה לומר עשרה עומקים דספר יצירה ועיין בספר הבהיר ב' ב' ברא בהו ושם מקומו בשלום וברא תהו ושם מקומו ברע כו' ומנ"ל דתהו ברע דכתיב עושה שלום ובורא רע הא כיצד רע מתהו ושלום מבהו ועיין בזהר פרשת בראשית ט"ז א', והכל ביצירה:

[4162] **כי שם בלל כו'.** שנתערבו טוב ורע והוא בנוגה, עץ הדעת, והוא מה שאמרו (בראשית רבה פרשה לח) אשר בנו בני האדם בנוי דאדם קדמאה, רוצה לומר שגם הם בעץ הדעת חטאו:

[4163] **ומהכא נפק כו'.** כמו שאמרו (ברכות ז ע"א) צדיק שאינו גמור ורשע שאינו גמור, והן מסטרא דערבוביא טוב ורע, והן מסטרא דגלגולא כמו שאומר לעיל וכי צדיק שאינו גמור הוא צדיק א"ל כו', וזה שאמרו גם כן (שם) צדיק בן רשע, רשע בן צדיק, וכמו שאומר לקמן בתיקון ס"ט ושאר מקומות דגלגולא מחייב ליה כו', וכל הגלגולין הוא בעץ הדעת הזה כמו שאמרו בתיקוני זהר חדש פ"ו ב' ושאר מקומות, והכל גרם ההוא ערבוביא:

[4164] **בראשית ברא בית כו'.** כאן מרמז פסוק ונהר יוצא כו' וכל ענין הנהרות כמו שמפרש והולך בתיקון זה, ומכל מקום כללו בתיקון אחד עם הנ"ל לפי שאינו כתוב שם אלקים עד ויקח ה' כו', והוא תיקון נ"ה כמו שכתבתי שם:

[4165] **בית ראש ואינון או"א.** עיין בזהר פרשת בראשית ט"ו ב' לבתר אתחלף גוון ההוא היכלא ואיקרי בית ונקודה עלאה אקרי ראש כליל דא בדא ברזא בראשית:

[4166] **ברא איהו עד"א.** רוצה לומר הדעת דנפיק מאו"א וכמו שמפרש והולך ועליה כו', שנהר הוא בכל מקום דעת, בכל ספירה על הדעת שבתוכו וזה שאומר אית כו' אית כו', ונקרא היסוד ביחוד נהר - שבו מתקבץ כל הנהרות שהוא הדעת, והוא אינו חי אלא בסוד הדעת, אבר חי, ובריאתו הוא בשביל זה, ובסוד (בראשית ד א) והאדם ידע כו', (בראשית ד יז, כה) וידע כו':

[4167] **אית עדן כו' עדניך ודאי.** רוצה לומר, עדניך לשון רבים משמע תרי, ומפרש והולך דא עדן כו' - והוא ך' של עדניך, ועדן דלתתא דא יוד רוצה לומר חכמה והוא יו"ד של עדניך:

[4168] **דאיהו עדן כו'.** רוצה לומר, אעפ"י שנקראת גן כמו שאומר בסוף תיקון נ"ב ובריש תיקון נ"ג, מכל מקום הוא עדן לגבי נהר כו', ורוצה לומר, לדעת המתפשט ממנה, דאית דעת לעילא דנפיק מחכמה ומיניה אתשקיא בינה ונעשית כמו שאומר לעיל ל"ח א', והיא גן דמתשקיא מההוא נהר, אבל לגבי נהר דעת המתפשט - היא עדן:

[4169] **הה"ד ונהר כו'.** רוצה לומר, דעל זה עדן ונהר נאמר ונהר יוצא כו' וכנ"ל ואינון או"א, ברא - עמודא דאמצעיתא ועליה אתמר ונהר כו', וכל עדן הוא מסטרא דחכמה, בין בחכמה בין בבינה מסטרא דחכם בבינה בין בכתר עילאה מסטרא דמ"ס, ונהר בכל מקום על הדעת בכל ספירה וזה שאומר תא חזי כו':

[4170] **אית נהר מנהורא כו'.** שהוא בת"ת, תורה, וזה שאומר תורת חכם, והוא (ילקוט שמעוני בראשית ב כג) תורה נובלות חכמה,

נַהֲרָא דְמַיָּא דְאוֹרַיְיתָא, דְאִתְּמַר בָּהּ (משלי יג יד) תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים, וְאִית נָהָר דְּאִתְקְרֵי נָהָר פְּלָגָיו, דְּכַמָּה פַּלְגִין עֲמִיקִין תַּלְיָין מִנֵּיהּ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם כא א) פַּלְגֵי מַיִם לֶב מֶלֶךְ וְגוֹמֵר, [4171]וְאִית נָהָר דְּאִתְקְרֵי נְהַר דִּינוּר מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, דְאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ז י) נְהַר דִּינוּר נָגֵיד וְנָפֵיק מִן וְגוֹמֵר, וְאִית נָהָר דְּאִתְקְרֵי נַחַל קְדוּמִים, דְּאִתְמַשַּׁךְ מֵעִלָּאִין, וּמִנֵּיהּ תַּלְיָין [4172]שִׁשָּׁה נְהָרוֹת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים צג ג) נָשְׂאוּ נְהָרוֹת ה' נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם, וְנָהָר בְּכָל אֲתַר אִיהוּ ו', מִסִּטְרָא דְאַבָּא וְאִימָּא אִתְקְרֵי נַחַל קְדוּמִים, וּמִסִּטְרָא דְעִדֶן עִלָּאָה אִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים לו ט) וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם.

וּמִסִּטְרָא דִימִינָא אִתְקְרֵי נָהָר פְּלָגָיו, וּמִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא אִתְקְרֵי נְהַר דִּינוּר, [4173]וּמִנֵּיהּ תַּלְיָין שִׁתִּין עַנְפִין דְּנוּרָא דְאִתְקְרִיאוּ שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים, וְאִינוּן שִׁתִּין פּוּלְסִין דְּנוּרָא דְמַחְיוּהָ לְמטטרו"ן, [4174]וּמִסִּטְרָא דִימִינָא וּשְׂמָאלָא אִתְּמַר בְּכָל נְחָלִין דְּתַלְיָין מִנַּיְיהוּ, (איוב כ יז) נַהֲרֵי נַחֲלֵי דְּבַשׁ וְחֶמְאָה.

[4175]וְנַחַל עֲדָנֶיךָ דָּא נָהָר דְּנָפִיק מֵעִדֶן, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ב י) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעִדֶן, וְהַאי אִיהוּ עִדֶן דְּעַיִן לֹא רָאָתָה אלהי"ם וגו' (ישעיה סד ג), סָתִים וְגָנִיז, דְּאִיהוּ כֶתֶר עִלָּאָה **א**, וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים (א דאיהו ד' אתוון דשם בן ד'), רָאשִׁים (אִלֵּין) יהו"ה דְּאִינוּן אַבָּא וְאִימָּא בְרָא וּבְרַתָּא. תָּא חֲזִי קַרְקַפְתָּא דְּאַלֶף כְּגַוְונָא דָא (בדפוסים מצוייר כאן ציור האלף שחקוק בו אות י' ביוד העליון של אלף, וה' ה' בראש וסוף של ו' של האלף, ואות ו' ביו"ד התחתון של האלף. ובנ"א מצויייר האלף ג"כ כנ"ל במילוי אותיות יו"ד ה"א וא"ו ה"א) **א** י ה ו ה, אַרְבַּע סִטְרִין דִּילֵיהּ בְּהוֹן הֲוָה הוּא וּשְׁמֵיהּ חַד, (דברים ד לה) אֵין עוֹד מִלְבַדוֹ בְּלָא פִּרוּד וּבְלָא שִׁתּוּף כְּלָל. (ס"א וְעוֹד וְנָהָר דָּא ו', יוֹצֵא מֵעִדֶן דָּא י', וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים דָּא ד') (אלין ארבע אתוון).

וְעוֹד וְנָהָר יוֹצֵא מֵעִדֶן דָּא אִימָּא עִלָּאָה [4176]דְאִיהִי א' תִּנְיָינָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין מַאי אַלֶּ"ף אַלֵּף בִּינָה, [4177]וּלְאָן אִתְמַשַּׁךְ בְּגוּפָא, וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים אִלֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין וּתְרֵין שׁוֹקִין, מָאן גַּן

והוא עץ החיים נטוע בחכמה, וזה שאומר מקור חיים כנ"ל עץ החיים, (קהלת ז יב) והחכמה תחיה, כמו שאומר לעיל תיקון נ"ג, והוא מקור שהוא נהר, וזה שאומר נהרא דמיא, והוא נהורא מנהורא כו' רוצה לומר מחכמה ורוצה לומר שזהו לשון נהר:

[4171] **ואית נהר דאתקרי נהר דינור כו' ואית נהר דאתקרי נחל קדומים.** והן או"א, כמו שמפרש והולך שהן אלפים שנה קדומה קודם חסד יבנה:

[4172] **ששה נהרות דאתמר בהון נשאו נהרות ה' נשאו כו'.** דשש נהרות נאמר שם בפסוק, דנחל קדומים הוא הדעת במקומו, וממנו יוצא ששה נהרות בו"ק, וכמו שאומר לעיל ל"ח א' דאיהו ו' דכליל שית צנורין כו', והן שם מ"ב, ז' נהרות וכל אחד הוא ו' כמו שאומר שם וכמו שאומר כאן ונהר בכל אתר איהו ו', שהוא סוד הדעת בכל מקום שהוא:

[4173] **ומניה תליין שתין כו'.** מסטרא דאת א', וזה שכתוב (שה"ש ג ז) מגבורי ישראל - דהוא וא"ו, דההוא נהר נקרא עמודא דאמצעיתא דאתפשט בז"א, בו"ק דביה, ונקרא ישראל:

[4174] **ומסט' דימינא ושמאלא כו'.** רוצה לומר, בנהרות דנה"י דכל אחד כלול מחו"ג כידוע, ודבש מסטרא דשמאלא, (שה"ש ה א) יערי עם דבשי, שהוא שופר, ב' מיני גבורות דש"ך ופ"ר, ואין בדבש אלא ד' ידות דה' פעמים אדני, וכמו שכתוב וארבע הידות יהיה לכם כו' ולאכלכם, וזה שכתוב (משלי כה טז) דבש מצאת אכול דיך וכו', והן שאור ודבש (ויקרא ב יא), דבש דאדני, ושאור דאלקים כידוע במילואו ורבועו, וחמאה מסטרא דימינא - עם חלבי (שה"ש ה א):

[4175] **ונחל עדניך כו'.** חוזר לענין ראשון, לפרש מעדן עלאה, כתר, דהוא א', דשם - ה' אחד נכלל בא' דהוא כ"ו, יהוה, ומשם יפרד לד' פרצופים - או"א זו"נ, ד' אתוון דהוי"ה, וכאן כמה נוסחאות והנוסחא המדויקת מצאתי שהוא **והאי איהו עדן דעין לא ראתה אלקים וגו' סתים וגניז דאיהו כתר עילאה א ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, ראשים יהו"ה דאינון או"א וברא וברתא, ת"ח קרקפתא דאלף כגוונא דא א** י ה ו ה **ארבע סטרין דיליה בהון הוה הוא ושמיה חד, אין עוד מלבדו בלא פירוד ובלא שיתוף כלל.**

ועוד ונהר יוצא מעדן דא אימא כו'. ורוצה לומר דא' הוא כתר כידוע, ובו כלול ד' אתוון דהוי"ה בד' רוחות דאלף כמו שמצויר כנ"ל, ושם הוא אחד בלא שיתוף דכר ונוק', וכל שכן בלא פירוד כמו שהוא בעץ הדעת, וכמו שכתוב (דברים לב לט) ואין אלקים עמדי - שם, ואמר ועוד ונהר כו' דא אימא כו', דלמעלה פריש על כתר ואית עדן הה"ד ונחל עדניך כו' ואמר שם ואית עדן דלתתא כו' הה"ד ונהר כו', דריש הקרא על שניהם - כתר ואימא, וחוזר כאן לפרש על כתר כנ"ל ונחל עדניך דא נהר כו' איהו עדן דעין לא ראתה כו', ועתה מפרש על אימא ומפרש ארבע נהרות בשניהם בכתר כנ"ל וכאן כמו שמפרש והולך אלין כו':

[4176] **דאיהי א' תניינא כו'.** שהיא בכתר עליון כגוונא דכתר שנקרא א' כמו הכתר וכן שם אהי"ה וכמו שהכתר שורש לשם הוי"ה דט' ספירות כן הוא שורש לשם הוי"ה דז"א לז' ספירות והיא כתר דז"א והיא עדן וכל ענינה הוא כמו הכתר וכידוע:

[4177] **ולאן אתמשך בגופא.** (שהוא הגן, ג"ן סדרים דאורייתא, והוא לבא, ואף שבתיקון נ"ב אמר דהיא גן, כבר פירשנו שיש עדן ויש עדן וכן גן וכן דריש באידרא זוטא דגן הוא) רוצה לומר והיכן הוא הנהר ואמר בגופא, דלמעלה הנהר הוא דעת בין או"א שנמשך מכתר, וכאן שמתפשט מאימא והוא דעת המתפשט שנקרא עמודא דאמצעיתא בכל מקום, דמאימא שהוא לבא אתמשך לגופא ומשם לדרועין ורגלין ומתקבץ אח"כ ביסוד - כללא דה' חסדים וה' גבורות, וממנו אתשקיא מלכות, ודריש ומשם יפרד -

דְּאִתְשַׁקְיָיא מִגֵּיהּ לְתַתָּא דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּתֵרִין גַּנִּין אִינּוּן חַד לְעֵילָּא וְחַד לְתַתָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שיר ח יג) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים וְהָא אוּקְמוּהָ.

וְאִית נָהָר לְתַתָּא דְּאִיהוּ מטטרו"ן, דְּאִתְפְּרַשׁ לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּאִינּוּן מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל, שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסֹּבֵב אֵת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב (בראשית ב יא), וְזָהָב אִיהוּ לַצָּפוֹן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב לז כב) מִצָּפוֹן זָהָב יֵאֱתֶה, [4178]וְרָזָא דְמִלָּה הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן (קהלת א ו), דָּא גִּיחוֹן וּפִישׁוֹן דְּתַמָּן מִיכָאֵ"ל וְגַבְרִיאֵ"ל, סוֹבֵב סוֹבֵב לְתֵרִין סִטְרִין דְּאִינּוּן מִזְרָח וּמַעֲרָב, דְּאִינּוּן חֻדֶּקֶל וּפְרָת, דְּתַמָּן אוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל.

[דף צא ע"ב]

פִּישׁוֹן לָקֵבֶל אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, וּמִתַּמָּן פִּישׁוֹן, פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, גִּ"יחוֹ"ן [4179]ג' גּוֹמֵל חֶסֶד, [4180]וְתַמָּן חִיָּוֹן [4181]דְּאִתְקְרִיאוּ חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ מִסְטָרָא דְּאַרְיֵה [4182]מִסְטָרָא דִימִינָא, מִסְטָרָא דְּשָׁמְאלָא נָחָשׁ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ויקרא יא מב) כָּל הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן, לְאַעֲנָשָׁא בֵּיהּ [4183]לְמָאן דְּאַעֲבַר עַל אוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְהִיבַת מִימִינָא, [4184]פִּישׁוֹן תַּמָּן שְׁפִיפוֹן, לְאַעֲנָשָׁא לְמָאן דְּאַעֲבַר עַל אוֹרַיְיתָא דְּבְעַל פֶּה, [4185]וּבְגִין דָּא פִּישׁוֹן פִּי שׁוֹנֶה הֲלָכוֹת, גִּיחוֹן גַּי חוֹן הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דברים לד ו) וַיְקַבֹּר אוֹתוֹ בַּגַּיְא תַּמָּן שַׁרְיָא לְסִטְרָא דִימִינָא. [4186]חִדֶּקֶל חַ"ד קַ"ל, דָּא חֲרִיפָא בְּלִישָׁנֵיהּ, חַד מִסְטָרָא דְשָׂמְאלָא, וְקַל מִסְטָרָא דִימִינָא, לְאוֹלָפָא תַּרְוַיְיהוּ, חַ"ד בְּשִׁנַּיִם, וְקַ"ל בְּשִׂפְוָון. פְּרָת כַּלִּיל כֻּלְּהוּ, הַאי פְּרִיָה וּרְבִיָה, עֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים סח יד) אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין (דף צא ע"ב) שְׁפַתָּיִם, אֵם וַדַּאי, לְמֶעְבַּד תַּמָּן פְּרִיָה וּרְבִיָה.

וּבְאִלֵּין אַרְבָּעָה, אַרְבָּעָה עַאלוּ [4187]לַפַּרְדֵּס, אִלֵּין דְּעַאלוּ בְּקִלִּיפִין, חַד הִצִּיץ וָמֵת חַד הִצִּיץ וְנִפְגַּע וְחַד אִשְׁתְּמַד

לא מהגן רק מהנהר, וכן הוא האמת דאתפרדותם של הנהרות ויציאתם הוא מהנהר אלא דהגן אתשקיא מקודם, וכן הוא באדם דנוק' אתשקיא מגוף וברית דאינון כחדא וע"י יציאתם לנוק' אתשקיא גם כן דרועין ורגלין וזה שאומר מאן גן כו' הואיל ואימא הוא עדן (דבתיקון נ"ב אמר מעין ולבתר גנים דאיהו לבא, אמא, כמו שאומר שם וכאן קרא עדן אם כן מי הגן) ותירץ דא שכינתא, דתרין גנים כו' וכמו שאמר לעיל בתיקון נ"ב, וזה שאומר והא אוקמוהו וכמו שאומר שם וכמה דאית גן לתתא כו':

[4178] **ורזא דמלה כו'.** רוצה לומר דבזה הקרא, הולך, רמיזין כלא, ולא אמר באלו חדקל ופרת רוח מסוים כמו שלא אמר בנשר ואדם - דאינון מתחלפין כמו שבארנו במקום אחר:

[4179] **ג' גומל חסד.** כמו שאומר בספר הבהיר ב' ג', וכמו שאמרו בגמ' (שבת קד ע"א) ג"ד גומל דלים, דג' הוא חסד, והוא ג' דגיחון, וזהו ראיה דהוא בחסד:

[4180] **ותמן חיוון.** רוצה לומר בתיבת גיחון אותיות חיון:

[4181] **דאתקריאו כו'.** רוצה לומר דחיות אתקריאו מסטרא דאריה שהוא חיה, ושאר אינן חיות אלא דעל שמיה נקראו חיות, דימינא הוא ההולך בכולם כמו שאמרו (זהר בראשית לט ע"א) יום דכולא יומין, כמו שאומר לעיל ס"ו א':

[4182] **מסט' דימינא.** רוצה לומר מסטרא דקדושה אבל מסטרא אחרא הוא נחש לימינא ושפיפון לשמאלא במרכבתא דנחש, ונחש נקרא הולך על גחון כמו שכתוב (בראשית ג יד) על גחונך כו', והוא גם כן ראיה דגיחון הוא לימינא:

[4183] **למאן דאעבר כו' מימינא.** רוצה לומר תורה שבכתב כמו שכתוב (דברים לג ע"ב) מימינו, וכמו שאמרו (ברכות ו ע"א) נשבע ה' בימינו בימינו זו תורה שנאמר כו':

[4184] **פישון כו' דבע"פ.** דהוא לשמאלא, ורוצה לומר דפישון הוא אותיות שפיפון דשרשו שפי, (במדבר כג ג) וילך שפי:

[4185] **ובג"ד פישון פי שונה כו'.** רוצה לומר דתמן אורייתא דבעל פה, וחוזר כאן, דמפרש גיחון על אורייתא דבכתב כמו שמפרש והולך דתמן משה רבינו עליו השלום קבורתו בגיא, והוא אורייתא דבכתב, ואמר בזהר חדש דבגיא הוא משם ראשון דשם מ"ב והוא בחסד עיין שם ע"ה בארוכה אבל בפ' בראשית אמר להיפוך דגיחון לשמאלא ופישון לימינא:

[4186] **חדקל חד קל כו'.** קל הוא בימינא וחריפות הוא בשמאלא, בתורה שבעל פה, וכמו שאמרו בתיקוני זהר חדש דשם קרע - שם שני דשם מ"ב דהוא בגבורה - בה עוקר הרים, וכן בית שמאי ובית הלל, בית שמאי הוו חריפי טפי כמו שאמרו בפ"ק דיבמות, ובית הלל נוחים ועלובים. ואמר חד בשינים למטחן לון כמו שאמרו (סנהדרין כד ע"א) עוקר הרים וטוחנן כו', וכמו שאומר ברעיא מהימנא פ' פנחס רל"ו א' מאן דאפיק מילין דאורייתא צריך למטחן לון כו' עיין שם בדבריו. ואמר וקל בשפוון. רוצה לומר לאחזרא עליהון תמיד, וכל הנהרות - הכל בתורה, וכן פרת כמו שמפרש והולך פרת האי כו' רוצה לומר דנהר זה רומז לפרות ולחדש בתורה תמיד, מתורה שבכתב לתורה שבעל פה, והוא בנוק', נהר הרביעי, וזה שאומר עלה אתמר אם כו'. כמו שאמרו בתיקוני זהר חדש ע"ו ד' אם תשכבון כו' אל תקרי אם אלא אֵם כו' עיין שם וזה שאומר אם ודאי למעבד כו' תשכבון כו', השכיבה הוא למעבד פריה ורביה:

[4187] **לפרדס.** שהוא ביצירה, והוא ראשי תיבות של ד' פנים הידועים, וזה שאומר אלין דעאלו בקליפין כו', רביעאה דעאל כו' - דהוא סוד וכמו שאמרו בפ' בראשית כ"ו ב' דבר אחר ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים אלין אינון ארבעה דנכנסו לפרדס חד עאל בפישון דאיהו פי שונה הלכות, ורוצה לומר פשט, והוא בן עזאי, בימינא, ועליו נאמר יקר כו' לחסידיו בסטרא דחסד, תניינא עאל בגיחון ותמן הוא קבור ההוא דאתמר ביה כל הולך על גחון רוצה לומר תורתו של משה שהוא ברמז של הגדות שעליה נתחנן משה שלא להקבר בחו"ל בהאי צולמא דלאו הגונה ליה דע"י הכאת הסלע גרם ליה וכמו שאומר ברעיא מהימנא פ' תצא רע"ט ר"פ בארוכה, גבריאל - גבר אל, רוצה לומר עליה אתמר לגבר אשר דרכו נסתרה ויסך אלוה בעדו. רוצה לומר רמז, דדרכו

(נ"א נְפַק לְתַרְבּוּת רָעָה) רְבִיעָאָה דְּעַאל בְּמוֹחָא דְּאָגוֹזָא עַאל בְּשָׁלֵם וּנְפִיק בְּשָׁלֵם. הַאי דְּאִתְמַר בֵּיהּ הִצִּיץ וְנִפְגַּע עַאל בְּעֹנֶג וְלֹא עַאל בֵּיהּ כִּדְקָא יָאוּת, [4188]אִתְהַפַּךְ לֵיהּ לְנֶגַע, וְדָא נָהָר דְּיוֹצֵא מֵעֵדֶן דְּאִיהוּ סִימָן ענ"ג, עֵדֶ"ן נָהָ"ר גַּ"ן. [4189]הַכָּא אִיסּוּר וְהֵיתֵּר טוּמְאָה טַהֲרָה כָּשֵׁר וּפָסוּל.

[4190](בראשית ב) וַיִּקַּח ה' אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּיחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ. תָּא חֲזִי, קב"ה אוֹלִיף לְאָדָם אוֹרַיְיתָא, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (איוב כח) אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם חֲקָרָהּ וַיֹּאמֶר לָאָדָם, וְדָא אִיהוּ וַיַּנִּיחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן דָּא [4191]גַּן דְּאוֹרַיְיתָא, לְעָבְדָהּ בְּפִקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא דַּעֲשֵׂה [4192]דְּאִיהוּ זָכוֹר דְּכַר, וּלְשָׁמְרָהּ בְּפִקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה דְּאִיהוּ שָׁמוֹר נוּקְבָא, [4193]אֶת הָאָדָם דְּהַוֶה בְּדִיוּקְנָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּא"ת לְרַבּוֹת אוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְהִיבַת לָאָדָם מְא' וְעַד ת' [4194]דְּאִתְיְהִיבַת מִימְנָא וּמִשְּׂמָאלָא, דְּתַמָּן פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה מִימִינָא [4195]לְקַבֵּל ו"ה זְכַר"י [4196]וְדָא זִכְרוֹנוֹת, פִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה מִשְּׂמָאלָא [4197]לְקַבֵּל י"ה שְׁמ"י, [4198]עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ יהו"ה שְׁמֵיהּ, [4199]וְאִיהוּ קוֹל הַשּׁוֹפָר מִסִּטְרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי שׁוֹפָר, [4200]תְּקִיעָה אִיהִי מִסִּטְרָא דִּימִינָא, וּשְׁבָרִים מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא, [4201]תְּרוּעָה מִסִּטְרָא דְּתַרְוַיְיהוּ.

נסתרה ולא ידע גבר ית קבורתיה עד יומא הדין, רוצה לומר דתורתו שהיא קבלה למשה מסיני דנסתרה בתורה ונקבר שם בהגדות - לא ידע אינש ממנו עד שהוא יגלה, וכמו שאומר לעיל בריש תיקון כ"א, וגיחון הוא משה נחש בריח כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' תצא רע"ט א' דאנת לויתן נחש בריח כו', וזה שאומר ודא איהו רמז ולחכימא ברמיזא רוצה לומר שמרמזין לחכימא והוא בן זומא דעליה אתמר דבש מצאת כו' שהן הרמזים ומסטרא דשמאלא כנ"ל, תליתאי עאל בחדקל חד קל ודא לישנא חדידא קלא לדרשא רוצה לומר דרשה. רביעאה עאל בפרת דאיהו מוחא דביה פריה ורביה. בן זומא ובן עזאי דעאלו בקליפין כו' והענין כי שם עץ הדעת טוב ורע קליפין שם על ההלכה ג' קליפין שלש שנים ערלים והרביעי הוא קדש וכמו שאומר לעיל י"א א' עיין שם:

[4188] **אתהפיך ליה לנגע כו'.** דהוא רוח מסאבא ואערע ברוחיה ונפגע:

[4189] **הכא אסור כו'.** דאינון ו"ק, חציין טוב כו', ולכן באלו השלשה אסור טומאה ופסול - לקו אלין שלשה, אבל ר"ע עאל במוחא נקודה הפנימית דנסגרת במט"ט שמי בקרבו, דאכל איבא וקליפתו זרק דהוא במט"ט וכמו שאומר לעיל י"א א' ועליה אתמר רמון מצא כו':

[4190] **ויקח ה' אלקים כו'.** כאן מתחיל לפרש פסוק ויקח כו' והוא הקדמה לתיקון נ"ה:

[4191] **גן דאורייתא.** כנ"ל גן סדרים דאורייתא:

[4192] **דאיהו זכור כו'.** דזכור ושמור הן מצוות עשה ולא תעשה דשבת, והן כלל מצוות עשה ולא תעשה של כל התורה, שזכור ושמור הן זו"נ כמו שאמרו בפ' פנחס רכ"ד א' ושאר מקומות הרבה, והן לעבדה דהוא לעשות והוא מצוות עשה, ולשמרה ברזא דשמור כמו שמפרש והולך והוא לשמור שלא לעשות, וזה שאומר דאיהו זכור כו' וכן אמרו (מנחות מג ע"ב) זכירה מביא לידי עשיה, והוא לעבדה:

[4193] **את האדם כו'.** רוצה לומר, זו תורה שהוא אדם, עמודא דאמצעיתא, והוא א"ת מא' עד ת', ועיין לעיל ריש תיקון נ"א, והן ג', ימינא ושמאלא ואמצעיתא, והן זכרונות ומלכיות ושופרות, זכרונות מימינא ומלכיות משמאלא ושופרות בעמודא דאמצעיתא וכמו שמפרש והולך, וזהו ויקח כו' את האדם ויניחהו כו' שהוא התורה ותכליתה לעבדה ולשמרה במצוות עשה ולא תעשה וכמו שאומר לעיל סוף תיקון נ"ב ועיין מה שכתבתי שם:

[4194] **דאתיהיבת מימינא כו'.** רוצה לומר דלכן התורה כליל שניהם דעמודא דאמצעיתא כליל ימינא ושמאלא, ועיין לעיל תיקון ל"ב מה שאומר שם בארוכה:

[4195] **לקבל ו"ה זכרי.** שהן רמ"ח:

[4196] **ודא זכרונות.** שהוא זכרי וכלול בהן רמ"ח כנ"ל:

[4197] **לקבל י"ה שמי.** ושמי הוא מלכיות, כמו שאומר לעיל תיקון נ"ה דמלכיות מסטרא דמלכות דאיהו זה שמי דתמן אשתמודע כו', דשמו הוא דאשתמודע למלך, ושמו הוא מלכותו:

[4198] **עד"א כליל תרווייהו יהו"ה שמיה.** רוצה לומר דיהו"ה הוא בעמודא דאמצעיתא כמו שאמרו בפ' ויקרא, והוא כולל ימינא ושמאלא, י"ה בשמאלא ו"ה בימינא, שהם כוללים תרי"ג, והוא יהו"ה כולל כל התרי"ג והוא שופרות כמו שמפרש והולך:

[4199] **ואיהו קול השופר כו'.** דאיהי שופר והוא קול דידה, קול דנפיק משופרות, ושופרות הוא על שם קול דנפיק:

[4200] **תקיעה כו'.** רוצה לומר, דאמר למעלה דעמודא דאמצעיתא כליל ימינא ושמאלא ולכן צריך להיות שופרות כליל לחג"ת, וזה שאומר תקיעה כו', ועיין מה שאמר לעיל בתיקון כ"ה בענין תר"ת:

[4201] **תרועה כו'.** דלעולם עמודא דאמצעיתא אינו אלא כלל שניהם דכלל הכל הוא חו"ג:

תקונא חמשין וחמש

[4202]בְּרֵאשִׁית [4203]בָּרָא אלהי"ם, הַאי אלהי"ם אִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, דְּרְכִיבַת וְסְלִיקַת בְּתְרוּעָה (דאיהי ראש השנה הדא הוא דכתיב (תהלים מז ו) עלה אלהי"ם בתרועה), [4204]דְּאִיהִי יַעֲקֹב דְּאִתְמַר בֵּיהּ (במדבר כג כא) לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל יהו"ה אֱלֹהָי"ו עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ, וְאִתְמַר בֵּיהּ עָלָה אלהי"ם בִּתְרוּעָה, [4205]יהו"ה בְּקוֹל שׁוֹפָר סְלִיק. (הפסקא דלקמן מוגהת ע"פ בהגר"א)

[4206]וְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּלֵית פּוּחֲתִין בֵּיהּ מֵעֲשָׂרָה מַלְכִיּוֹת וּמֵעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת וּמֵעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, דָּא יו"ד ה"י וא"ו ה"י, [4207]מַלְכִיּוֹת - וְתִמְלוֹךְ אַתָּה (הוא) [4208]יהו"ה אלהינ"ו, [4209]זִכְרוֹנוֹת - אַתָּה זוֹכֵר, זָכְרֵנוּ לְחַיִּים, [4210]שׁוֹפָרוֹת - תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל, [4211]תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר (תהלים פא ד) דָּא יַרְחָא דְסִיהֲרָא אִתְכַּסְיָיא, [4212]מַלְכִיּוֹת מִסְטָרָא דְמַלְכוּת דְּאִיהוּ זֶה שְׁמִי (שמות ג טו), דְּתַמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּמוֹדָע לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, וּבָהּ אִיהוּ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט מִסְטָרָא דְשִׂמְאלָא, (תהלים מז ח) כִּי מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ אלהי"ם, [4213]וְדָא לְבָא לְשִׂמְאלָא מַלְכוּיוֹת, זִכְרוֹנוֹת זָכוֹר לַזָּכָר וְדָא מוֹחָא לִימִינָא וְתַמָּן זִכְרוֹנוֹת, [4214]שׁוֹפָרוֹת דָּא קָנֶה דְּאִיהוּ שׁוֹפָר, וּמִתַּמָּן נָפִיק קוֹל הַשּׁוֹפָר דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [4215]וְאִיהוּ יהו"ה, בְּמוֹחָא בְּלִבָּא בְּגוּפָא.

(וְעוֹד תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ, מַאי בַּכֶּסֶה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וּבָהּ כְּתִיבִנוּ לְחַיִּים, דְּאִיהִי כְּתִיבָה

[4202] **תיקון נ"ה בראשית כו'.** עתה מרמז את הפסוק הנ"ל ויקח כו' בבראשית, ואמר דבראשית הוא ברא שית, ו"ק דהוא עמודא דאמצעיתא דהוא את האדם כמו שאומר לעיל בתיקון הקודם והוא כולל כל הג' כמו שאומר שם:

[4203] **ברא אלקים האי אלקים כו'.** רוצה לומר, דרומז באלקים - תרועה, דאימא אלקים סלקא ביה, ותרועה הוא כולל כל הג' קוים כנ"ל, את האדם הנ"ל, וזהו ברא אלקים דאיהו שביעאה דסליקת בתרועה עמודא דאמצעיתא, ושית הן ו' עזקאן דקנה, קול השופר, כמו שאמרו ברעיא מהימנא פ' נשא ופ' פנחס בארוכה:

[4204] **דאיהי יעקב דאתמר ביה לא הביט כו' ותרועת מלך בו ואתמר ביה עלה כו'.** פסוק דלעיל מביא ראיה דתרועה הוא ביעקב, ואין צריך לה כל כך אלא משום דקאמר ברא שית דהוא יעקב דכליל ו"ק ואמר דברא אלקים רכיבת עליה:

[4205] **ה' בקול שופר סליק.** והוא ראיה דשופרות הוא בעמודא דאמצעיתא אבל אלקים בינה דהיא מלכיות כמו שמפרש והולך - נעלה על התרועה, דנתעלה בה וכמו שאמרו (ר"ה לד ע"ב) אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם כו' ובמה בשופר, וקאי גם על המלכיות, שבשופרות נתעלה השם למלך וכמו שכתוב (תהלים מז ו) עלה אלקים כו':

[4206] **ואוקמוה כו' דא יו"ד ה"י וא"ו ה"י.** דביה ג' יודין נגד אלו ג' פעמים עשרה, ויוד של עמודא דאמצעיתא הוא בה"א בתראה כנ"ל:

[4207] **מלכיות ותמלוך כו'.** מפרש והולך שבתפלה הן גם כן מרומז באותן הדרגין:

[4208] **ה' אלקינו.** שהוא בבינה, אלקים הנ"ל, ונאמר ה' אלקינו דהיא הוי"ה בניקוד אלקים:

[4209] **זכרונות אתה זוכר זכרנו לחיים.** מתחיל הברכה אתה זוכר אבל הראיה הוא ממה שאומרים זכרנו לחיים וחיים הוא בחכמה והחכמה תחיה כו' כנ"ל:

[4210] **שופרות תקע כו'.** ברכת השופרות, ותקע שהוא קול דנפיק משופר והוא עמודא דאמצעיתא:
כאן צריך להיות מה שאומר למעלה תקעו בחודש שופר דא ירחא דסיהרא. ורוצה לומר, כמו שכתבתי להלן דאיהי כולל הכל, דכאן הוא סיום המאמר:

[4211] **תקעו בחודש שופר דא ירחא דסיהרא.** רוצה לומר, החודש הוא הסיהרא שהיא כלולה מהכל, דמלכיות זכרונות ושופרות הן יה"ו כמו שמפרש והולך, והחודש עצמו ירחא דסיהרא שבה היא נולד בחג - כוללת כולם, שבה אומרים מלכיות כו' והיא ה' בתראה לאשלמא השם, ועתה מפרש והולך. מלכיות כו':

[4212] **מלכיות מסט' דמלכות.** רוצה לומר לשון מלוכה דהוא שמו הגדול, והוא זה שמי, דבשמו אשתמודע למלך, והוא מסטרא דשמאל וכמו שאמרו בפ' פקודי בהיכל הרביעי, היכלא רביעאה היכלא דא דקב"ה אשתמודע שולטניה בארעא בגיניה, וזה שאומר ובה איהו המלך הקדוש, שהוא מלכות, והקדוש הוא בשמאלא כמו שאומר לעיל פ"ז ב' וקדשו מסטרא דשמאלא שנאמר וקדשת את הלוים, וכן המלך המשפט, וזה שאומר מסטרא דשמאלא, ועוד ראיה מביא שנאמר מלך על כל הארץ אלקים דהוא בינה מסטרא דשמאלא אלקים:

[4213] **ודא לבא לשמאלא מלכיות.** רוצה לומר מלכיות בבינה לשמאלא, וזכרונות באבא לימינא, ושופרות בעמודא דאמצעיתא באמצעיתא, והן כוללין ג' אתוון יה"ו שהן ג' מלמעלה למטה או"א וז"א, וכן ג' קוין חד"ר שהן גם כן יה"ו, ואמר כאן שהן הן, הכל אחד, שאו"א הן ימינא ושמאלא ואמר בהקדמה ושאר מקומות חכמה נחית בימינא דכהנא ובינה נחית בשמאלא:

[4214] **שופרות דא קנה כו'.** ובו סליק ממוחא ללבא ומלבא למוחא כמו שאמרו ברעיא מהימנא פ' פנחס, ולכן שופרות כליל שניהם כנ"ל, וזה שנתייחד השופר שהוא מן התורה, ונאמר תקעו בחודש שופר - לייחד חודש עם שופר שהוא כלל הכל:

[4215] **ואיהי יהו"ה במוחא בלבא בגופא.** רוצה לומר בגופא דהוא הקנה, עמודא דאמצעיתא שהוא גופא, דאף שהן ג' מכל מקום ה' בתראה נכלל בשופרות שנאמר בחודש שופר כנ"ל, וכידוע שהיא נכללת בעמודא דאמצעיתא, ועיין מה שכתבתי בתיקון כ"ה כי מוחא ולבא הן י"ה, וגופא ופומא הן ו"ה שהן בקנה ופומא שבהם קול השופר הולך וז"ס קול ודיבור בזו"נ שהוא בקנה גופא ובפומא ורוצה לומר בזה כמו שמפרש והולך

מִסְטָרָא דִימִינָא וּמִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא, וּבְגִין דְּאִתְאַחַד בֵּיהּ אַדְכִּיר תְּרִין זִמְנִין כְּתִיבָה (נ"א דאיהו יד עלאה יד תתאה), (נ"א אמא תתאה מסטרא דשמאלא איהי) בַּכֻּלָּה בְּהַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ בַּמְּכוּסֶה מִמֶּךָּ אַל תַּחְקוֹר)

[דף צב ע"א]

[4216]כָּתְבֵנוּ לְחַיִּים אִיהוּ בְּקְרָא דָּא (שמות לב) וְהַלֻּחוֹת מַעֲשֵׂה אלהי"ם הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אלהי"ם הוּא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת (שמות לב טז) (מַאי חָרוּת דָּא אימא עלאה ה', דְּאִתְמַר בָּהּ (ויקרא כה י) וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ, דְּרוֹר אִיהִי חֵרוּת) וְ"הַלֻּחוֹת אִינוּן ו"ה בְּרָא וּבְרָתָא, וְאִינוּן מַעֲשֵׂה אלהי"ם דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, [4217]מַעֲשֵׂה אִיהוּ בְּתְרִין יְדִין דְּתַמָּן עֲשָׂיָה, וּמִכְתַּב אלהי"ם בִּתְרִין יְדִין [4218]דְּתַמָּן כְּתִיבָה, וְאִיהִי חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, [4219]יָד כּוֹתֶבֶת וְיָד חוֹתֶמֶת, וְאִינוּן - חַד יָד הַגְּדוֹלָה דְּאִתְמַר בָּהּ (שמות יד לא) וַיַּרְא (דף צב ע"א) יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה, וְתִנְיָינָא יָד הַחֲזָקָה הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים ד לד) וּבְיָד חֲזָקָה וכו', [4220]וְרָזָא דְמִלָּה יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה - יָ"ד הַגְּדוֹלָה, כוז"ו במוכס"ז כוז"ו - יָ"ד הַחֲזָקָה, וְכֻלָּא כ"ח פְּרָקִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (במדבר יד יז) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אדנ"י, וְדָא כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ (תהלים קיא ו), כֹּחַ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית.

וְעוֹד אִית יָ"ד דְּאִתְקְרֵי יָד רָמָה, וְדָא יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאִיהוּ יָד תִּנְיָינָא אהי"ה אל"ף ה"א יו"ד ה"א, וְדָא כ"ח, בְּזִמְנָא דְחָאבוּ יִשְׂרָאֵל אִסְתַּלַּק הַאי כֹּחַ מִנַּיְיהוּ וְאִתְמַר בְּהוֹן (איכה א ו) וַיֵּלְכוּ בְלֹא כֹחַ לִפְנֵי רוֹדֵף, [4221]תְּרֵין יְדִין כּוֹתְבוֹת מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, (ס"א אֲבָל) חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא.

(ס"א וּבְמַלְאָכִים כתב"יאל מְמַנָּא עַל הַכְּתִיבָה, חתמי"אל עַל הַחֲתִימָה) כתבי"אל כְּתָ"ב אֵל"י, [4222]אֵל"י [4223]אִיהוּ אֵ"ם בְּחוּשְׁבָּן, זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ (שמות טו ב), [4224]כְּתָב - כ' כֶּתֶר, ת' תּוֹרָה, ב' בְּרָכָה, וְכֻלָּא אִימָּא עִלָּאָה,

---

[4216] **כתבנו לחיים איהו בקרא דא והלוחות מעשה אלקים כו' על הלוחות ו"הלוחות אינון ו"ה כו'**, הכל כמו שכתוב בפנים דלא כהגהה, ואמר כתבנו לחיים הואיל וזכר לעיל זכרנו לחיים מפרש גם כתבנו לחיים היאך רמיזא בקרא, ואמר והלוחות כו' שהן זו"נ שהן ב' לוחות, ה' לקבל ה', ה' חסדים וה' גבורות, וכמו שאמרו בפ' יתרו וזהו ו"ה לוחות כמו שאומר ו"ה כו', ואינון מעשה אלקים דאימא כידוע:

[4217] **מעשה איהו בתרין כו'.** רוצה לומר כמו שאומר לעיל ס"ז א' כ"ח אתוון שכינתא עלאה כו' והאי כח איהו רזא דה' אלקינו ה' כו' דאיהו כ"ח דאתלבש בתרין דרועין דאינון חו"ג כו', והוא כח מעשיו, כ"ח אתוון דעובדא דבראשית שהן בב' ידין, כל יד - י"ד פרקין כמו שאומר שם וכמו שאומר לקמן, וזה שאומר דתמן עשיה רוצה לומר בב' ידין דעובדא ובאיברין כמו שאומר לעיל ל"ט א':

[4218] **דתמן כתיבה.** רוצה לומר דכל עשיה וכתיבה - הכל בידיו, ותמן ספר וספר וכן העובדא כמו שאומר בריש ספר יצירה:

[4219] **יד כותבת ויד חותמת.** והן ב' ידין, יד שמאלא כותבת ויד ימינא חותמת כמו שאומר לעיל וזה שאומר **ואינון חד יד הגדולה.** רוצה לומר חסד. **יד החזקה.** גבורה, ומביא ראיה מפסוק דיש יד הגדולה ויד חזקה, וחזקה הוא גבורה, וגדולה - גדולה:

[4220] **ורזא דמלה ה' כו' יד החזקה וכולא כ"ח פרקין כו' יוד הא ואו הא ואיהו יד תניינא אהי"ה כו' כח לפני רודף כו' תרין ידין כותבות מימינא ומשמאלא חרות על הלוחות עד"א כתביאל כתב אלי כו'.** רוצה לומר דאלו כ"ח הנ"ל דה' אלקינו ה' וחילופו הן בב' ידין, חו"ג, וכ"ח אחרא דפשוט ומלא דהוי"ה אהי"ה הוא בעמודא דאמצעיתא שכולל ב' ידין חו"ג כנ"ל סוף תיקון נ"ד עמודא דאמצעיתא כליל תרווייהו כו', והוי"ה אהי"ה הן באו"א, ימינא ושמאלא, והוא כולל אותם, ועתה מפרש אותם בקרא כל הג' חג"ת, תרין ידין הן ב' כתיבות דפסוק וחרות הוא כולל ב' הכתיבות הוא בעמודא דאמצעיתא שכולל ב' של ב' ידין, כתיבה וחתימה, דלכן ביה כ"ח תניינא, וכ"ח הוא ראשי תיבות כתיבה חתימה, והן בב' י"ד כ"ח, והן ג' דרגין הנ"ל דפסוק ויקח כו' את האדם. לעבדה. ולשמרה. והן מלכיות זכרונות ושופרות. וכנ"ל. ועתה מפרש המלאכים דכתיבה וחתימה כו' עד איה שוקל:

[4221] [א"ה, לכאורה סתירה בהגהות הגר"א בין שלש הגהות כאן. א) בד"ה ואינון אימא כתב שכאן צ"ל מ"ש למטה תרין וכו' עד"א ואח"כ כתביאל וכו'. ולכן העתקתי משם לכאן, אמנם השארתי גם שם. ב) בד"ה דסחיפי כתב שאחרי מגדל עז שם ה' צ"ל וכמה מלאכיא דחותמא כו'. ולא עשיתי כי סותר את ג. ג) השארתי כמ"ש הגר"א בד"ה ועוד והמכתב מכתב אלקים תרין ידין כותבות מימינא ומשמאלא חרות על הלוחות עד"א כמה כו'. כצ"ל כמ"ש בפנים.]

[4222] **אלי איהו אם כו'.** כמו שאומר לעיל דאיהו מעשה אלקים בתרין ידין ואיהו מכתב אלקים דתרין ידין, וכמו שאומר לעיל דכ"ח אתוון דידה מתלבשת בתרין ידין, ולכן בין בחתמיאל בין בכתביאל הוא אלי מסטרא דאימא אף שחתמיאל הוא מסטרא דחכמה. רוצה לומר חכמה דנחית בימינא והוא בימינא מכל מקום אימא חותמת והוא ביום הכפורים שהוא אימא וכן בראש השנה חודש השביעי:

[4223] **איהו אם בחושבן** ואמר **זה אלי ואנוהו.** מביא מקרא דאימא הוציאם ממצרים כמו שאומר לעיל ע"ז א' ושאר מקומות:

[4224] **כתב כו'.** עתה מביא ראיה שכתב הוא מסטרא דאימא ואמר **כ' כתר כו'.** שהן ג"ר וכולא כלילין באימא דהיא כוללת ג"ר כידוע ומפרש והולך **איהי כתר כו'.** שהיא נקראת עטרת תפארת, כליל תפארת בראשו כו' שהיא מתנת חלקו וכמו שאומר לעיל תיקון י"ח וסוף תיקון י"ז, ובה משכן העולם הבא, והיא עצמה נקראת כתר כמו שאומר לעיל ל"ז ב' דאיהי גלגלתא דרישא שמקפת למוחא חכמה, ואמר למעלה י"ג א' דגלגלתא הוא כתר, וכן באידרא זוטא ושאר מקומות, וכל ענין הכתר הוא בה כמו שאומר לעיל ולכן נקראת אהי"ה על שמו והוא מסטרא דכתר:

אִיהִי כֻּתָּר בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק, [4225]וְאִיהִי תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה (תהלים יט ח), [4226]וְאִיהִי בִּרְכַּת יהו"ה הִיא תַּעֲשִׁיר (משלי י כב), חתמי"אל מִסְטָרָא דְּחָכְמָה, [4227]וְתַרְוַיְיהוּ חַיִּים, חָכְמָה דִּכְתִיב (קהלת ז יב) הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ, אִימָא עִלָּאָה [4228]עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ (משלי ג יח), וְתַרְוַיְיהוּ לִימִינָא וּשְׂמָאלָא.

[4229]תִּלַּת אֶצְבָּעִין מִתְיַיחֲדִין בְּקוֹלְמוֹס לַכְּתִיבָה, [4230]וַעֲלַיְיהוּ אָמַר בֶּן זוֹמָא, אֵין בֵּין מַיִם הָעֶלְיוֹנִים לְמַיִם הַתַּחְתּוֹנִים, אֶלָּא כְּשָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת, וּתְרֵין אֶצְבָּעָן אִינּוּן דְּסָמְכִין לוֹן, [4231]וְאִינּוּן כִּתְרֵי גְלִימֵי דְּסִחְיֵּי אַהֲדָדֵי, חסדיא"ל מִסְטָרָא דְּחֶסֶד, גַּבְרִיא"ל מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה, אוּרִיא"ל מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אוּרִיא"ל אִיהוּ רזי"אל, וַעֲלַיְיהּ אִתְּמַר (שמות ג טו) וְזֶה זִכְרִ"י, זִכְרִ"י עִם ו"ה רְמַ"ח, וְדָא רזיא"ל, שְׁמִי עִם י"ה שְׁסָ"ה, ש'מעיא"ל מ'טטרו"ן י'הוא"ל, רֵאשֵׁי תֵּיבִין שְׁמִי, בְּכָל סִטְרָא אֵלִי אִיהוּ מִסְטָרָא דְּאֵם, וְאִינּוּן אֵלִ"י א' כֻּתָּר י' חָכְמָה ל' אִמָּא עִלָּאָה, [4232]דְּאִיהִי מִגְדַּל עוֹז שֵׁם יהו"ה (משלי יח י).

[4233]וְעוֹד וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אלהי"ם (שמות לב טז), תְּרֵין יְדַיִן כּוֹתְבוֹת מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת

[4225] **ואיהי תורת כו'.** רוצה לומר, תמימה הוא מסטרא דאימא שהיא תמימה בנ' תרעין כמו שאומר בפ' תרומה קל"ז ב' כדין סיהרא מתעטרא כגוונא דאימא עילאה שלימא בנ' תרעין ודא איהו דכתיב תורת ה' תמימה דהא כדין איהי שלימא תמימה מכל סטרין ברזא דחמש דרגין כגוונא עילאה דאינון חמש רזא דחמשין כו', רוצה לומר דתורה היא חמשה חומשים שהן ה' תרעין דילה כמו שאומר בתוספתא פ' בשלח ופ' תצוה, והן גם כן נ' פרשיות נ' תרעין, דכל ספר כלול מעשרה כמו שאומר במדרש הנעלם פ' וירא ק"ד ב' אולי יש חמשים צדיקים כו' שמא נתעסקו בנ' פרשיות של תורה כו', חמשה ספרים הן בתורה ובכל אחד ואחד נכללים עשרת כו', הוא חמשים, וזהו תמימה, והוא ברזא דה"א דנקראת תמימה, וזהו ראיה דהוא באימא אבל הוא מסטרא דאבא דשם סוד התורה שבכתב וכמו שאומר בפ' ויקהל ר' א' ספר עלאה איהו תורה שבכתב בגין דאיהי סתימא ולא קיימא אלא בכתב דתמן איהו אתר לאתגלאה לתתא ומאן איהי עלמא דאתי, עיין שם בדבריו:

[4226] **ואיהי ברכת ה' כו'.** דמצפון זהב יאתה (איוב לז כב), והרוצה להעשיר יצפין (שו"ע או"ח צד ס' ב'), ונאמר היא תעשיר - היא דייקא, והוא מסטרא דידה אע"ג דברכה מימינא דכהנא מכל מקום ממנה מקבל, נמצא דכתב הוא באימא, ועתה מפרש דחתימה באבא ואמר חתמיאל מסטרא דחכמה, והוא בחילוף הת' באתוון דאלב"ם כידוע, וזהו (אסתר ג יב) נחתם בטבעת המלך דאיהו אות ברית דהיא חכמה כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ו פ"א א' והוא חתימה ביד ימינא וכתיבה ביד שמאלא כמו שאומר לעיל (תרין ידין) דאינון ה' אצבעאן דיד ימינא וה' כו' והן ה' חסדים וה' גבורות שהן ימינא ושמאלא והן מסטרא דאו"א כמו שאומר באידרא זוטא אבא גניז בגויה כו' וזה שאומר ותרווייהו לימינא ושמאלא רוצה לומר בב' הידים וכן אמר למעלה יד כותבת ויד חותמת ואיהו חד יד הגדולה כו' דחכמה נחית בימינא ובינה בשמאלא, ומכל מקום הכל ע"י אימא כידוע ומכל מקום כותבין בימין, דשמאלא אתכליל בימינא והיא סיוע אליה ועיין באידרא רבא קמ"ב ב':

[4227] **ותרווייהו חיים כו'.** רוצה לומר דזה שאומרים כתבנו לחיים חתמנו לחיים:

[4228] **עץ חיים היא.** היא דייקא וכמו שאומר לעיל בתיקון כ"ב:

[4229] **תלת אצבעאן.** רוצה לומר חג"ת, דה' חסדים וה' גבורות נקראו אצבעות כמו שאומר למטה וכנ"ל, ובחושבן הגושפנקא דשמיא וארעא, ותלת הן העיקרין והנמתקין והן מתייחדין לכתיבה כשאדם אוחז הקולמוס וכותב אוחז בשלש אצבעות הראשונות אבל ב' אינן אלא מסייעין, וזה שאומר **ותרין אינון דסמכין לון.** רוצה לומר, לא לקולמוס אלא לג' אצבעות הראשונות, שאלו יקוטע ב' אצבעות אינו יכול לכתוב, והן אותן ב' שאינן נמתקין כל כך ומכל מקום מסייעין וסמכין לון:

[4230] **ועלייהו אמר בן זומא כו'.** דנה"י הן דנוק'. ולכן אין בין מים העליונים - בינה כו':

[4231] **ואינון כתרי גלימי כו'.** הוא דעת אחרת בגמ' (חגיגה טו ע"א), ודעתו דאימא עילאה אע"ג דעד הוד אתפשטת מכל מקום המלכות הוא בהוד ואין מלכות נוגעת בחברתה ועיקרה עד נצח אספקלריא דנהרא, והוד אספקלריא דלא נהרא מסטרא דמלכות כידוע, והן תרי גלימי כו' דהן נקראים מעלה ומטה:

[4232] **דאיהו מגדול עוז כו'.** רוצה לומר, (חגיגה טו ע"ב) מגדל הפורח באויר, והוא למ"ד דצוארא דיליה פורח באויר, ואין באתוון דסליק למעלה רק הוא, ועיין בזהר חדש שה"ש נ"ב ג' למ"ד דא מגדל הפורח באויר כו' עיין שם, והוא ל' דחול (איוב כט יח) וכחול ארבה ימים, מגדל השן (שה"ש ז ה) דפרח באוירא, מג' אוירים (שו"ע חו"מ סימן מה סעיף ט):

[4233] **ועוד והמכתב מכתב אלקים תרין ידין כותבות מימינא ומשמאלא חרות על מלוחות עד"א כמה כו'.** חדש כאן חרות על כו', שאלו השלשה הן בחג"ת, יד ימין חתימה ושמאל כתיבה ועמודא דאמצעיתא חרות שהוא חקיקה יותר מהן כי בימין ושמאל הן בשניהם כתיבה שהוא זכוון דישראל כמו שמפרש והולך כמה מלאכיא כו' וכמה כו' והוא מצוות עשה ומצוות לא תעשה שהן בשניהם ובשניהם מעשה בחיצונות האברים מה שאין כן בעמודא דאמצעיתא דהוא אורייתא חקוק על לוח הלב וזה שאומר חרות על הלוחות ועמודא דאמצעיתא כולל שניהם, חו"ג, והן שני בתי לבא שהן שני לוחות כמו שאומר בריש תיקון כ"ב ס"ב א' ב' ותרין בתין אית בלבא כו' ואינון ה' עילאה ה' תתאה כו', ואמר שם ב' (אינון תרווייהו בלבא ופומא אינון) תרין ההין ודאי אינון ב' דבורין כו' דאיהו ה"ה דכלילין בעשר דברן, ה' בלוחא חדא כו' בלוחא תניינא כו', ואמר שם ו' קלא דנפיק מינייהו ועליה אתמר קול דברים, והוא שכולל ב' ההין דימינא ושמאלא, ולב הוא בגופא גם כן שהוא עמודא דאמצעיתא, קרקע, ערבות:

עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. [4234]כַּמָּה מַלְאָכַיָּא סַפְרַיָּא אִית לְעֵילָּא דְּכָתְבִין זַכְוָון דְּיִשְׂרָאֵל, [4235]וְכַמָּה מַלְאָכַיָּא דְּחוֹתָמָא דְּמַלְכָּא בִּידֵיהוֹן דְּחָתְמִין זַכְוָון דְּיִשְׂרָאֵל, וְכַמָּה מַלְאָכַיָּא אִינוּן שָׁקְלִין קַלְיִן וַחֲמוּרִין דְּאוֹרַיְיתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה לג יח) אַיֵּה סוֹפֵר אַיֵּה שׁוֹקֵל, [4236]וְכַד אִיהוּ חָתִים בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ דְּאִיהוּ י' אֵין לְהָשִׁיב, חוֹתָם אִיהוּ ו' חוֹתָם אֱמֶת, יָד כּוֹתֵב וְיָד חוֹתֵם ה' תַּתָּאָה כּוֹתֵב ה' עִלָּאָה חוֹתֵם, דְּאִינוּן ה' אֶצְבְּעָאן דְּיָד יְמִינָא וְה' אֶצְבְּעָאן דְּיָד שְׂמָאלָא, [4237]ה' תַּתָּאָה כּוֹתֵב בְּאָת ו' דְּאִיהוּ קוֹלְמוֹס, קָנֶה דְּדְרוֹעָא ה' עִלָּאָה חוֹתָם בְּאָת י' דְּאִיהוּ כַּף הַיָּד.

[4238]וּנְקוּדָה דְּשֵׁם הַכּוֹתֵב - וְ'הַמִּכְתָּב מִ'כְּתַב אֱ'לֹהִי''ם הוּ'א דָּא יְהֹוָה, שֵׁ''ם הַדּוֹר''שׁ - יְ'הו''ה אֱ'לֹהִי''ם נָ'תַן לִ'י לְשׁוֹן לִמּוּדִים לָ'דַעַת לָ'עוּת אֶת יָ'עֵף דָּ'בָר וְדָ'א יְהֹוָה, שֵׁ''ם הַדּוֹר''שׁ אִיהוּ צַדִּיק, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה נ ד) יהו''ה אלהי''ם נָתַן לִי לְשׁוֹן לִמּוּדִים, וְדָא ז', י''ו זְעֵירָא, לָדַעַת לָעוּת אֶת יָעֵף דָּבָר (שם), אֵינוּן ה''ה דִּבְהוֹן וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ (בראשית א כ), יְדִיעַת קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּהַאי נְקוּדָה - יְ'תְהַלֵּל הַ'מִּתְהַלֵּל הַ'שְׂכֵּל וְ'יָדוֹעַ (ירמיה ט כג), וְדָא יְהֹוָה.

[דף צב ע"ב]

כָּל אִלֵּין נְקוּדִין צָרִיךְ לְנַקְּדָא לוֹן מִקְּרָאִין דְּאוֹרַיְיתָא, כְּמָה דְּאִינוּן כְּתִיבִין בְּאַרַח קְשׁוֹט, וְכָל הַוַיָּ''ה אִית לָהּ מְשַׁמְּשָׁא [4239]דְּרָכִיב עֲלֵיהּ, וְאִיהִי מֶרְכָּבָה לֵיהּ, וְהַהִיא הַוַיָּ''ה אִית לָהּ מַנְהִיגָא דְּשַׁלִּיט עֲלֵיהּ, כְּגוֹן דְּכוּרָא עַל

[4234] **כמה כו' וכמה כו' וכמה כו'.** רוצה לומר כמו שמפרש והולך הה"ד איה סופר ואיה שוקל, דסופר - ב' ידין, ושוקל - בעמודא דאמצעיתא, קל וחומר דאורייתא, והוא כולל ב' ידין כנ"ל וזהו קל וחומר כמו שאומר בתיקוני זהר חדש ע"ה ד' חומרא איהו מימינא קולא משמאלא ודא איהו ק"ו כו' עיין שם בדבריו:

[4235] **וכמה מלאכיא דחותמא כו'.** ונקיט מלאכים אלו שג' מלאכים חסדיאל גבריאל אוריאל שהן מסטרא דחג"ת הן ג' מלאכים דמתיחדין בחתימה כמו שצריך ג' אצבעות לכתיבה כן לחתימה, והן מסטרא דימינא כמו שמפרש והולך דאוריאל מסטרא דעמודא דאמצעיתא דכולל כל חג"ת כנ"ל הוא רמ"ח דזכרי שהוא בימינא כמו שאומר לעיל סוף תיקון נ"ד פקודין דעשה מימינא כו' וכנ"ל, וג' מלאכים אחרים דשמ"י דהן לשמאלא הן לכתיבה והכל מסטרא דאימא, מכתב אלקים, בתרין ידין כו', וזה שאומר בכל סטרא אלי כו':

[4236] **וכד כו' המלך דאיהו יו"ד אין כו'.** מפרש דכליל יהו"ה, דטבעת המלך הוא יו"ד דהוא צורת יוד והוא אות ברית, והחותם שבה הוא ו' כמו שמפרש והולך חותם איהו ו' ומביא ראיה שנאמר חותם אמת וכמו שכתוב תתן אמת ליעקב, והיד שחותם הוא ה', והן יה"ו, וה' תתאה כותב וכידוע דבדכורא - יה"ו, ובנוק' - ה', משלמת הוי"ה, וכמו שמפרש והולך יד כותב ויד חותם כו' דאינון ה' אצבעאן כו':

[4237] **ה' תתאה כותב באת ו' כו'.** חוזר לפרש הוי"ה בענין אחר, דכתיבה כוללת ו"ה, דקולמוס עם ה' אצבעאן דאחזין ביה בכתיבה הם ו"ה, וטבעת דהוא יו"ד עם היד דאחזין ביה הם י"ה והן כנ"ל דחתימה באימא עילאה דכוללת חכמה, י"ה, וכתיבה בה' תתאה כוללת עמודא דאמצעיתא ו"ה, וכן ימינא ושמאלא דאימא עילאה - בימינא, ואימא תתאה - בשמאלא, ולכן כל העשר ספירות נכללין בימינא ושמאלא בעשר אצבעאן וכמו שאומר בספר יצירה עשר ספירות בלי מה נגד עשר אצבעות חמש נגד חמש כו', וכן הן רמיזין ביד עצמה, ה' אצבעאן עם כף היד שהוא צורת יו"ד - י"ה, וחמש אצבעאן עם קנה הזרוע שהוא צורת ו' ו"ה, וזה שאומר דאיהו קולמוס, קנה דדרועא כו', דאיהו כף היד כו', ואע"ג דביד אחת אינה אלא ה' אצבעות כבר כתבתי שחמש דשמאלא נכללין בחמש דימינא כמו שאומר באידרא רבא ובפ' יתרו ולכן אמר החתימה בה' דימינא וכתיבה בה' דשמאלא אע"ג דבאדם הכל הוא בימין, וענין הכלילות, שכל ענינים המוזכרים בזוהר ובתיקונים הכל על כחות שבפנים, והנה כח דיד שמאלא לקח הימין ונכלל בו, ולכן שמאל יד כהה וכמו שאומר בפ' בראשית י"ז א' ובגין דההוא חושך תיאובתיה לאתכללא בימינא חלש תוקפיה כו' עיין שם בדבריו, וכתיבה צריך לכח יותר וצריך לכח של שמאל הנכלל בו מה שאין כן בחתימה, וכל הענין של שמאל הוא הכל באתכללותיה בימין כידוע, ובראש השנה הוא הכתיבה יד שמאל יד כהה ותכהין עיניו כו' כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' אמור וכן בסיהרא בכסה ליום חגנו יצחק ורבקה כידוע וכמו שאומר בפ' פקודי ופ' אמור שם, וביום הכפורים החתימה באימא עילאה ולכן לית ליה רשו לשטן לאסטוני וביד ימין בוותרנותא כידוע:

[4238] **ונקודה דשם הכותב והמכתב מכתב כו' יעף דבר ודא יהו"ה שם הדורש איהו צדיק כו' ודא ז' י"ו זעירא כו' יעופף על הארץ ידיעת קב"ה כו'.** אמר ונקודה דשם הכותב, רוצה לומר, שמושי השמות שהן שמות הכותב והדורש והידיעה כמו שאומר בברית מנוחה ושארי ספרים, וכל שם צריך למקור והוא שם הויה ולכן כתב שהכתיבה והחתימה יש להן הוי"ה שלימה כמו שאומר לעיל בב' אופנים והן רמיזין בפסוק זה והמכתב מכתב כו' שהן כתיבה וחתימה ולכן אמר שניקודו הוא גם כן בראשי תיבות של פסוק זה כי השמות שמקורן ההוי"ה - כל הוי"ה יש לו ניקוד אחר ולכן נשתנו השמות גם כן, וניקודו כאן הוא שו"א חירק חטף-סגול שורק בד' אתוון, ושם הדורש שו"א חטף-סגול קמץ חירק ומפרש והולך האיך בשם הדורש יש הוי"ה ואמר דשם הדורש הוא צדיק, יום השביעי, ז', וז' הוא י"ו, ברית ועטרה, וזהו לשון למודים, דלשון הוא ברית דהן מכוונים ברית הלשון והמעור, והוא הדורש בלשון ויעף דבר, הן ב' ההי"ן כמו שמפרש והולך דבהון ועוף כו', דהן ימינא ושמאלא כמו שאומר בפ' בראשית שהן מיכאל וגבריאל כמו שאמרו (ברכות ד ע"ב) מיכאל באחת וגבריאל כשתים יעופף מועף ביעף, והן ב' שפתים שהן מעופפים בדיבור, והן הלמודים, נו"ה, ב' ההין דבימינא ושמאלא כנ"ל, ושם הידיעה הוא חירק פתח פתח שו"א וכמו שמפרש והולך כל אלין נקודין כו':

[4239] **דרכיב עלי'.** רוצה לומר הוי"ה על השם, ועיין בספר ברית מנוחה באורך, והויה הוא בעמודא דאמצעיתא, והשם הוא בנוק',

נוּקְבָא, וְלֵית רְשׁוּ לְנוּקְבָא וְלָא לִשְׁלוּחָא דִּילָהּ לְמֶעֱבַד מִדַּעַם בְּלָא רְשׁוּת בַּעְלָהּ, דְּכָל מָאן דִּמְקַבֵּל אֵיהִי נוּקְבָא, מֵאֲתַר דְּאִיהוּ מְקַבֵּל, וְרָזָא דְמִלָּה (קהלת ה ז) כִּי גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר, וּכְגַוְונָא דָּא שְׁלִיחָא לְעִילָּא מטטרו"ן, וְכַמָּה מְמַנָּן דִּתְחוֹת יְדֵיהּ דְּאִינוּן שְׁלִיחָן דִּשְׁכִינְתָּא, וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי נוּקְבָא, לֵית לָהּ רְשׁוּ לְאַזָּלָא לְשׁוּם (דף צב ע"ב) אֲתַר בְּלָא רְשׁוּ בַּעְלָהּ, וְרָזָא דְמִלָּה וְיַקְחוּ לִי תְּרוּמָה (שמות כה ב), אִם אַתּוּן בְּעִיתוּן דְּשַׁרְיָא שְׁכִינְתִּי בֵּינֵיכוֹן, וְיַקְחוּ לִי, נְסִיבוּ מִנִּי רְשׁוּ בְּקַדְמֵיתָא לְאִתְגַּלְיָא.

תקונא חמשין ושתא

[4240]בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, אלהי"ם הָא אוּקְמוּהָ תַּמָּן דְּחִילוּ מִסְטָרָא דְּאָת ה' (נ"א ה"י), דְּאִיהִי לִשְׁמָאלָא, דְּאַף עַל גַּב דְּאָת י' אִיהוּ רַחֲמֵי, בַּאֲתַר דְּשַׁלְטָא ה' עֲלָהּ נוּקְבָא אִתְקְרִיאַת, כְּגַוְונָא דָּא ה"י, וְרָזָא דָּא אִתְגַּלְיָיא בְּיו"ד ה"י וא"ו ה"י (ס"א ביו"ד ה"א וא"ו ה"א) דְּלֵית בְּרִיָה בְלָא דְּכַר וְנוּקְבָא, דְּתֵרִין שׁוּתָּפִין אִינוּן בִּבְרָא וּבְרַתָּא, אַבָּא וְאִימָּא, חַד יָהֵיב טִפָּה דְּכוּרָא וְחַד נוּקְבָא, וְכַד שַׁלִּיט דְּכוּרָא עַל נוּקְבָא אִיהוּ דְּכַר, וְכַד שַׁלִּיט נוּקְבָא עַל דְּכוּרָא אִיהוּ נוּקְבָא, וְהָא אוּקְמוּהוּ בְּרָזָא דְּאִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר (ויקרא יב ב).

[4241]וְרָזָא עִלָּאָה הָכָא, לְזִמְנִין אִזְדַּרִיקוּ תְּרִין טִפִּין, לְזִמְנִין תְּלַת, לְזִמְנִין אַרְבַּע, לְזִמְנִין ה', לְזִמְנִין ו', לְזִמְנִין

וזה שאומר כגון דכורא כו', וכן הוא במלאכים דהוי"ה הוא במט"ט דשמו כשם רבו והשמות במלאכים דתחות ידיה ואינון דשכינתיה כמו שמפרש והולך וכגוונא דא כו', ואין רשות להשתמש בשמות כי אם בכוונת ההוי"ה מקורו, שהוא ח"ו קצוץ חטא אדם הראשון וזה שאומר לית ליה רשו לעאלא כו' ואמר ורזא כו', דתרומה הוא שכינתא, ועיין בזהר פרשת תרומה קכ"ז א' ר"י פתח כו' לי תרומה תרין דרגין דאינון חד מתחברין כחדא:

[4240] **תיקון נ"ו בראשית ברא אלקים הא אוקמוה תמן דחילו.** רוצה לומר, שם אלקים הוא דחילו, דביה תליא יראה, כמו שכתוב (בראשית מב יח) את האלקים אני ירא, (איוב א א) ירא אלקים וסר מרע, (בראשית כב יב) כי ירא אלקים אתה, וכהנה רבות, ואמר הא אוקמוה והוא למעלה בתיקון ל' ע"ו א' בראשית מאן כו' ודא יראה כו' אלקים דא נתיב קדמאה כו', ועיין בזהר פ' ויקהל רי"ו א' פתח ואמר כו' וכתיב ויראת מאלקיך כו' עיין שם, ועיין לעיל ריש תיקון ל"ג תיקונא קדמאה כו' ואמר שם הכי איהי נטלת מתרווייהו מסטרא דשמאלא אתקריאת יראה פחד יצחק ומסטרא דימינא אהבה אתקרי כו', והוא שם אלקים כידוע וכמו שאמרו בפ' ויקרא י"א א' רביעאה כו', ושם ב' חמישאה כו', ורוצה לומר בכאן לרמז על פסוק ויצו ה' אלקים כמו שמפרש והולך, והוא מצות לא תעשה שנצטוה אדם הראשון והוא מסטרא דיראה כמו שאומר לעיל סוף תיקון ל"ו וסוף תיקון מ"א וכמה דאברהם כו' הכי נמי מיצחק כו', ואמר שהענין שהיראה הוא בזה השם מצד שבו אות ה"א, וה"א הוא לשמאלא אות שני של שם הוי"ה שהוא יראה כי הראשון הוא אהבה ואע"ג דיו"ד שהוא אהבה גם כן יש בו מכל מקום הה"א קדם לו מה שאין כן בשם הויה שהיו"ד קדם לה"א לכן הוא רחמים וזה שאומר **מסט' דאת ה' כו' דאע"ג כו' באתר כו'.** ואע"ג דברעיא מהימנא פ' נשא קכ"ב ב', יו"ד - יראה כו' דלא יעבור על פקודין דלא תעשה, ה' - אהבה כו', וכן אמר בכמה מקומות, שם הוא בנוק' דדוד שני מדות דיליה ואמר כהניך ירננו כו' וכמו שאומר בפ' פנחס עיין שם. ואמר **כג"ד ק"י ורזא דא אתגליא ביו"ד ק"י וא"ו ק"י.** רוצה לומר באות ה"י מלא ביו"ד, שהוא נקבה אע"ג דיו"ד ביה, כיון דה"א אקדימת - היא נקבה, ואמר ורזא כו' רוצה לומר בשם הזה שההי"ן מלאים ביודי"ן ושניהם הן נקבות, ואמר דלא תקשי האיך בא היו"ד בתוכו הזכר ואמר שבין בזכר בין בנקבה הוא כלול מזו"נ, טפת מ"ד ומ"נ של אביו ואמו אלא לפי התגברות והקדמה, וזה שאומר **דלית בריה בלא דכר ונוק'** רוצה לומר דכל בריה הוא כלול בתוכו דכר ונוק' וכמו שמפרש והולך **דתרין שותפין אינון בברא וברתא** רוצה לומר בין בזכר בין בנקבה אלא **כד שליט כו' והא אוקמוה ברזא דאשה כו'** וכמו שאומר לעיל צ' א' והכי צריך לאתערא כו' כד אקדימת ברתא שליט דכורא ואתעביד כו':

[4241] **ורזא עלאה הכא לזמנין כו'.** והוא אחד דדכורא ואחד דנוק' - הוא ב' טיפין, ולכן אין פחות משנים, ושלש הוא כאשר אחד מהן נותן ב' טיפין או הדכורא או הנוק', וארבעה כאשר שניהם נותנין ב' טיפין, וכן הוא בכולם עד שבע שהוא הזכר נותן ד' טיפין והנקבה שלשה, שיותר אין בעולם הזה. וענין הטיפין הוא הנר"ן שאביו ואמו נותנים לו בזיווג, ופעמים שאין נותנים לו רק הנפש ופעמים גם רוח ולפעמים גם נשמה אבל החיה אין האשה נותנת לו כלל רק אביו לבד יכול ליתן, ולא זכה אליה רק משה רבינו לבדו שיהיה בו ז' טיפין החיה, והוא דרגא דשם הוי"ה שזכה אליה משה, והוא סוד אש"ה רי"ח ניחו"ח לה' - בלבא וריאה ומוחא, וההוא דטמיר מכלא, החיה ששמה אדם - על קרומא דאוירא, על אבן ספיר דמות כסא, מ"ה דמשה, אדם, ועיין לעיל סוף תיקון כ"א ס"א א' ומה שכתבתי שם בארוכה הרבה, וכלל הנפשות של האדם הן שתים, נפש - מסטרא דאימא, ורוח - מסטרא דאבא, אלא דאימא כליל שלה ושל אביו ארבעה כנ"ל, ואלו היה לו ד' משל אימא היה האדם חי לעולם מצד החיה דנפשא הוא שתופא דגופא, ומצדה כל עניני הגוף אבל עניני הרוח הוא בעולם הבא, ולא בא אלא לתקן הנפש וכמו שאמרו בסוד אדם ובהמה דהן מ"ה וב"ן, רוחא ונפשא לתקנה, ואלו זכה אדם ואכל מעץ החיים וחי לעולם שעץ החיים הוא מסטרא דחיה, והוא החיים - ב' חיה, דרוחא ונפשא, והוא באכילתו שהוא מעשה הגוף ונפש - היה זוכה אל החיה דילה, ומשה רבינו עליו השלום נתחנן הראני נא את כבודך - כבוד ידוע, ולא ניתן לו, ואמר השם יתברך כי לא יראני האדם וח"י - וחי דייקא, כי הגוף והנפש אי אפשר לבוא אליה בעולם הזה ועיין בזהר חדש ה' ב' וע"ד לא קאים משה עלייהו בגין דהוה מקדמת דרגא דיליה כו', וזה שאומר שמשה זכה לבינה לבד אבל בת מלך פנימה לא זכה אליה עדיין עד לעתיד לבוא כמו שאומר לעיל נ"ג ב' בארוכה עיין שם היטב, ובסלע רצה השם יתברך לזכותו וגרע בגין הערב רב, והיא סתימא בסלע, לית שמגיע אליה, ועיין לעיל נ"ד ב' קרקפתא איהי סלע,

ז', [4242]וְדָא רָזָא דְסִלִּיקוּ לְמַטָּה תְּרִין וְנָחְתוּ שִׁבְעָה, תְּרִין טִפִּין אינוּן [4243]לְזִמְנִין צֵר"י וּלְזִמְנִין שְׁבָ"א, תְּלַת לְזִמְנִין אִינוּן סָגו"ל וּלְזִמְנִין שׁוּרֵ"ק, לְזִמְנִין שֶׁבַע [4244]כְּגַוְונָא דָא ז' מִן זֶרַע, וּתְלַת טִפִּין צְרִיכִין נְטִירוּ מִן כָּבֵ"ד מָרָ"ה וּטְחוֹ"ל , דְּאִתְמַר בְּהוֹן (בראשית ב טז) וַיְצַו יהו"ה אלהי"ם עַל הָאָדָם, וְאוּקְמוּהוּ לֵית צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה, וְדָא כָּבֵד, דְּאִתְמַר בָּהּ כָּל הַכּוֹעֵס כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, וּבְגִין דָּא לָא צָרִיךְ לְאַרָקָא טִפִּין אֶלָּא בְּרַחֵימוּ, וְלָא בְּכַעְסָא וּבְקֻטָטָה, [4245]וְכַד זָרִיק בַּר נַשׁ אִלֵּין תְּלַת טִפִּין בְּרַחֵימוּ [4246]אִתְקְרִיאוּ סָגוֹלְתָּ"א, וְרָזָא דְמִלָּה זַרְקָ"א מַקָּ"ף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סָגוֹל"תָּא. עַל הָאָדָם דָּא שְׁפִיכוּת דָּמִים, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ט ו) בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ, [4247]דָּא אִתְעָרוּתָא דְטִפָּה דְנוּקְבָא דְאִיהִי מְלֵיחָה סוּמָקָא, וְאִי אִיהִי סָגו"ל נְקוּדָה לְתַתָּא אִיהִי נוּקְבָא, נְקוּדָה

ומבועא מלגאו דא מוחא ועיין שם, וזה שאמרו (ערכין יג ע"ב) כנור של העולם הזה הוא של שבע נימין תודיעני אורח חיים שבע שמחות אל תקרי שבע אלא שֶׁבע ולעתיד לבוא יהיה שמונה שאז אין חוזרין לעפרן כל הכתוב לחיים בירושלים אבל היחידה לא יזכו אלא לעולם הבא בנבל עשור זמרו לו ונקראת יחידה לפי שאין בה דכר ונוק' אע"ג דהיא שורש שניהם ושניהם נכללים בה והיא הכתר ששניהם משתמשין בכתר אחד וכמו שאומר לעיל נ"ו ג' בא' דהוא כתרא עלאה כו' והוא בעת שתהיה אור הלבנה כאור החמה, שני המאורות הגדולים - כבראשונה, ואז ישתמשו בכתר אחד כבראשונה והוא בעת שיחוברו יחד ואז שורה הכתר עליהם שותף הג' ששורה בעת הזיווג דע"י לא נחית עליה כו' ולכן ב' נימין, הט' ויו"ד - יבואו יחד, ואלו הן הנשמות חדשות שיבואו לעתיד לבוא ולעולם הבא, ואלו הז' טיפין הן מה שכתוב (ישעיהו יא ב) ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה כו', רוח ה' הוא החיה הנ"ל והוא רוח אחת של דכורא והוא ה' כנ"ל, ואח"כ ג' רוחין דכל אחד כליל מב' רוחין דזו"נ, והן ארבע רוחין, מארבע הרוחות בואי הרוח (יחזקאל לז ט), ועיין באידרא רבא ק"ל ב' תא חזי כתיב כה אמר ה' מארבע כו' דאינון ארבע דכלילין בשבעה דרגין כו' עיין שם, והן גם כן מד' סמכין, ד' רגלי המרכבה, מרכבה ראשונה ומרכבת המשנה ואדם שביעי להון, ועיין לעיל כ"א ב' ומה שכתבתי שם, והן ז' דרגין הנ"ל, ועיין מה שאמר לעיל ס' ד' בארוכה, ורוצה לומר בכל זה בכאן לפרש קרא ויצו ה' כו' דנצטוה בז' מצות, והוא לנטרא טיפין דיליה, ז' טיפין, וכמו שמפרש והולך ותלת טיפין כו' ויצו ה' כו', והוא ציווי של אכילת עץ הדעת, וידע את אשתו, ולא מפרש כאן אלא ג' טיפין בג' מצות וע"ל ס"ח א' ומה שכתבתי שם:

[4242] **ודא רזא דסליקו כו'.** כי אדם וחוה הן חו"ב, כי בה לא נתגלה אלא בינה כנ"ל והוא לחכמה כידוע, אדם קדמאה, והורישו לקין והבל חמשה מדרגות הנשארים והן תאומתן ותאומה יתירה של הבל, וקין מסטרא דנפשא שלהם והבל מסטרא דרוחא, ותאומה יתירה שעל דא קנא לו קין אבל בדמותם כצלמם לא הולידו אלא לשת:

[4243] **לזמנין צירי ולזמנין שבא.** הוא בסוד (בראשית א טז) שני המאורות הגדולים את המאור הגדול ואת המאור כו', והוא כאשר הוא בנצח ואיהי בהוד אז הן שבא וכאשר הן בחו"ג אז הן צירי, ב' המאורות כו', וכמו שאומר לעיל ל"ח ב' ונ"ג ד' ועיין מה שכתבתי שם, וכן הוא בסגול ושורק וכמו שאומר שם ושם:

[4244] **כג"ד ז' מן זרע.** ז' הוא יו"ד, שביעית, על ו', ג' דכלילין בג' כנ"ל ועיין מה שאמר לעיל מ"ו א' ב' בענין הזרע שאמר שם כזרע ג"ד דהוא ג"ד חושבן שבעה ועיין שם, והז' הוא טוב שהוא יום השביעי, לצדיק כי טוב (ישעיהו ג י), (שמות טז לא) כזרע ג"ד, אלא שרע סמוך לו וכמו בחט"ה ולכן צוה השם יתברך (בראשית ב יז) ומעץ הדעת טוב ורע כו', וזה שאומר **ותלת טיפין צריכין נטירו כו'.** שהן רע כמו שאומר למטה ובגין דא ערות כו' ער רע כו', ואלו ג' טיפין הן דלבא וריאה ומוחא, דקטרוגא דלהון, מרה כו' כמו שאומר לעיל ס' ד' ושאר מקומות, וזה שאומר צריכין כו' וכמו שמפרש והולך בקרא ויצו כו':

[4245] **וכד זריק ב"נ כו'.** דכל הג' טיפין צריכין נטירו כל אחד מכל ג' הנ"ל :

[4246] **אתקריאו סגולתא.** דסגולתא לשון רחימו, ואינון ג' טיפין הן סגולתא כמו שאומר להלן בכמה מקומות ובזהר חדש, ואמר **ורזא דמלה כו'** רוצה לומר זרקא דזריק לאלו הטיפין ואמר **שופר הולך** כמו שאומר בתיקוני זהר חדש ע"ו ב' בתלת נקודין דסגולתא דמנהון אתמשכו תלת טיפין דתלת מוחין עלאין דכד בר נש אתמשך זרע מיניה, אלין טיפין דאתמשכו מיניה אינון משופרי שופרי כו':

[4247] **דא אתערותא כו' מליחה סומקא ואיהו סגול כו'.** רוצה לומר כי הכבד הוא דכורא, ומרה - נוק' דיליה כמו שאומר לעיל בתיקון כ' בארוכה, ולכן אתערותא דדכורא הוא בכבד ואתערותא דנוק' הוא במרה, כעס דנוק', והוא אל אחר, לא יהיה בך אל זר, וכמו שאמרו (ילקוט שמעוני תהלים פרק פא) כל המשבר כו' שנאמר לא יהיה, והיא ס"ם דיליה כמו שאומר לעיל סם המות, (משלי ה ד) ואחריתה מרה כלענה חדה כו', והוא ש"ד ושניהן הן סמאל, וטחול נחש, דו"נ דביה, וכמו שאומר לעיל בתיקון כ' בארוכה עיין שם היטב, וזה שאומר **לאמר דא כו'.** וכמו שאמרו (סנהדרין נו ע"ב) דלאמר הוא אשה לאמר הן ישלח כו', דהוא נחש, נוק' דס"מ, אלא דביה גם כן דכורא ונוק' וזה שאומר **ובג"ד ערות אביך וערות כו'.** דהוא כולל שניהם, ואמר ערוה דכולא, אבל כבד ומרה הן דכורא, והוא דרגא דעמלק, רוצח, כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ז עיין שם, וזה שאומר **וכד זריקת ליה במרה דאיהי גיהנם קטילת ליה.** רוצה לומר לולה, דכעס באשה כי קריא כו' וה"מ באתתא וכן זנותא בביתא (סוטה ג ע"ב), ואלו הן ב' דרגין דמרה וטחול, דבאשה יותר קשין, ולכן אמר שהוא גיהנם בנוק', ואמר **ואיהי סגול כו'** רוצה לומר דסגולתא הן ג' טיפין דדכורא ולכן השלישית למעלה שהוא דכורא אבל בנוק' הוא סגול וגם כן צריך ברחימו וזה שאומר ואיהי סגול דהא צריכה גם כן ג' טיפין ברחימו ולא במרה, וזה שאמרו (ברכות סא ע"ב) כבד כועס מרה זורקת כו', דכבד כועס - (ב"ב טז ע"א) עולה ומרגיז, ומרה כו' - (שם) יורד כו', ואז מניחתו, כמו שכתוב (יונה א יג-טו) כי הים הולך וסוער ויטילוהו אל הים וישתוק הים מזעפו, ועיין מה שכתבתי במקום אחר בארוכה, ואמרו דהאשה אינה נוחה לפתות כעסה דכיון שניתן רשות כו' (ב"ק ס ע"א), וכעס האשה נקרא גיהנם דאש דידה מקרבא וכמו שאמרו (סוטה ג ע"ב) ושל אשה קשה יותר משל איש, וזה שאמרו (סוטה יז ע"א) זכו כו', והן אש ואש דכבד ומרה, וזה שאמרו (יבמות סג ע"ב) כמה רעה אשה רעה שהגיהנם נמשלה בה, ואמר **באתתיה בעציבו** דהוא מרה שחורה והוא בעציבו דשניהם עריתא דשניהם כנ"ל:

דִּלְעֵילָא דְּכַר, וְכַד זָרִיק לָהּ בְּמָרֵ"ה דְּאִיהִי גֵּיהִנָּם קְטִילַת (לה).
לֵאמֹר (בראשית ב טז) דָּא גִּלּוּי עֲרָיוֹת, וְדָא טְחוֹ"ל, מָאן דְּזָרִיק טִפָּה בְּאִתְּתֵיהּ בַּעֲצִיבוּ וּבְקִטָטָה, אִתְגְּלִיאַת בֵּיהּ עֶרְיָתָא, וּבְגִין דָּא עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֶּה (ויקרא יח ז), אִיהִי טְחוֹל לִילִית, מָרָה אוּכְמָא, עֶרְוָה (דְּכוֹלָא) (נ"א דכלה).
[4248]אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, שִׁעוּרָא דַּעֲרָיוֹת אִינוּן בַּאֲתַר יְדִיעַ אוֹ לָא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, יהו"ה אִיהוּ י' אָב ה' אֵם ו' בֵּן ה' בַּת, ה"ה אִינוּן אִשָּׁה וּבְתָהּ כַּלָּה וַחֲמוֹתָהּ, [4249]כְּפוּם עַנְפִּין דְּאִילָנָא הָכִי אִתְקְרִיאוּ, עַנְפִּין דְּאִילָנָא מִתְפָּרְשִׁין לְעֵילָּא בְּאִילָנָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ [4250]וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵּיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְמָעְלָה, וַעֲלֵיהֶן אִתְּמַר (דברים כג א) וְלֹא יְגַלֶּה כְּנַף אָבִיו, וְאִינוּן מִתְיַחֲדִין לְתַתָּא.

[דף צג ע"א]

כְּגוֹן לוּלָב דְּאִיהוּ אֲגוּדָה חֲדָא לְתַתָּא בְּכָל אִלֵּין מִינִין דַּהֲדַס וַעֲרָבָה, דְּאִינוּן תְּלַת הֲדַסִין, וּתְרִין עֲרָבוֹת, וְאִיהוּ בְּפִרוּדָא לְעֵילָּא, דְּעַנְפִּין מִתְפָּרְדִין לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, וּבְגִין דָּא נִפְרְצוּ עַלָּיו פָּסוּל, [4251]נִפְרְדוּ עַלָּיו כָּשֵׁר, וְהַאי פֶּרֶץ אִיהוּ פָּרוּץ בְּעֶרְוָה דְּאִיהוּ בֵּין עַנְפָּא וְעַנְפָּא, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר תַּמָּן (ויקרא יח ז) לֹא תְקָרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה, לַאו צָרִיךְ לְקָרְבָא אַתְוָון דְּאִינוּן יהו"ה בַּאֲתַר דְּעֶרְוָה, וְרָזָא דְּעֶרְוָה אִתְרְמִיז בְּתֹרִין (בהדי) אַתְוָון ע"ר וָ"ה, ע"ר - ר"ע בְּעִינֵי יהו"ה (בראשית לח ז), וְאִלֵּין עַנְפִּין (לא) אִתְפָּרְשׁוּ דְּיִהֵא עֶרְוָה בֵּינַיְיהוּ, לַאו אִיהוּ אֶלָּא בַּר מֵאַתְרֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ אדנ"י, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים ה ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע, דְּבִסְפִירָן תִּשְׁכַּח אָב וְאֵם וּבֵן כַּחֲדָא, בִּבְינ"ה בֵּי"ן י"ה, וְלֵית תַּמָּן עֶרְוָה, וְתִשְׁכַּח (דף צג ע"א) לוֹן לְתַתָּא אָח וְאָחוֹת תַּרְוַיְיהוּ בְּיִחוּדָא, אָח אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא ד' אָחוֹת דִּילֵיהּ, וְתַרְוַיְיהוּ אִינוּן חַד בְּלָא פְּרוּדָא, אַף עַל גַּב דְּצַדִּיק אִיהוּ יְחוּדָא דְּכֻלְּהוּ.
אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ קָא אָזְדַּמַּן לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר לֵיהּ רַבִּי רַבִּי, שִׁעוּרָא דְּעֶרְיָין הָכִי אִיהוּ וַדַּאי, בְּכָל סְפִירָן לֵית יְחוּדָא חַד בַּחֲבֵרְתָּהּ כְּגַוְונָא דְּדִכְרָא וְנוּקְבָא אֶלָּא בַּצַּדִּיק, דְּיִחוּדָא דְּתַרְוַיְיהוּ לַאו אִיהוּ בְּכָל אֲבָרִין דִּלְהוֹן אֶלָּא בִּבְרִית מִילָה, בְּשְׁאָר אֲבָרִין קוּרְבָא דְּאַחֲוָה אִית תַּמָּן וְלַאו דְּיִחוּדָא, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּאִילָנָא דְּעַנְפּוֹי מִתְפָּרְשִׁין לְעֵילָּא בְּכָל סְטָרָא, וְרָזָא דְּמִלָּה וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ [4252]וַיָּפוּזוּ זְרוֹעֵי יָדָיו (בראשית מט כד), אֲבָל לְתַתָּא כֻּלְּהוּ אֲגוּדָה אַחַת יְחוּדָא חֲדָא, וּבְגִין דָּא לְתַתָּא בַּצַּדִּיק צָרִיךְ לְקָרְבָא אַתְוָון דְּיהו"ה עִם שְׁכִינְתֵּיהּ, דְּאִיהִי קוּרְבָא דִּילֵהּ קָרְבָּן לַיהו"ה.
וְהָכִי שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה עִם חָכְמָה צָרִיךְ לְקָרְבָא לוֹן בַּצַּדִּיק, וְכָל עַנְפִּין תַּמָּן מִתְיַחֲדִין וּמִתְקַשְּׁרִין וּמְשַׁלְּבִין, וּמְקַבְּלִין דָּא מִן דָּא, וְכוּלָּא עַל יְדָא דְּצַדִּיק, וּבְלָא צַדִּיק לֵית קוּרְבָא דְּיִחוּדָא, אֶלָּא אַחֲוָה, [4253]וּבְגִין דָּא חֶסֶד תַּמָּן אִתְקְרֵי בְּו"ה, ו' אָח (וְ)ה' אֲחוֹת, אָח ו"ת, אֲחוֹת מִסְטָרָא דִּימִינָא, וּבְהַאי אֲתַר אִתְּמַר (ויקרא כ יז) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחוֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְגוֹמֵר חֶסֶד הוּא, וְעִם כָּל דָּא דְּחֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְּנֵי עַמָּם, מָאן דְּמְחַבֵּר אַתְוָון בַּאֲתַר דְּפִרוּדָא כְּאִלּוּ אַפְרִישׁ בֵּינַיְיהוּ, וּבְגִין דָּא וְנִכְרְתוּ מִדָּה לָקֳבֵל מִדָּה.
וְהָכִי י"ה בִּימִינָא אִינוּן בְּאַחֲוָה, וְלֵית יְחוּדָא אֶלָּא עַל יְדֵי דְּצַדִּיק, וּבְגִין דָּא בְּהַאי אֲתַר לָא תְקָרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה (שם יח ו), [4254]וְהָכִי בְּשׂוֹקָא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא תַּמָּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְלָא צָרִיךְ לְקָרְבָא תַּמָּן אַתְוָון, בְּזִמְנָא דְּאֱלֹהִים אֲחֵרִים תַּמָּן דְּאִינוּן מִסְטָרָא דַּעֲבוֹדָה זָרָה, וְרָזָא דְּמִלָּה וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי יהו"ה אֵשׁ זָרָה (שם י א).

[4248] **אר"א שעורא כו'.** רוצה לומר אם הם נוגעין בכולא, כל העשר ספירות, וכמו שמפרש והולך דאינן אלא בקצוות. ואליהו ז"ל מפרש דיחודא אינו אלא בצדיק, ועיין מה שאמר לעיל בתיקון ל"ד:

[4249] **כפום ענפין כו'.** רוצה לומר דכל הוי"ה הוא בכל ספירה, ובכל ספירה משתנין השמות והעריות וכמו שאומר לעיל דבחסד נקרא אחותו (ויקרא כ יז) כי יקח כו' חסד הוא, וכן בכל ספירה הן משתנין לפי הבחינה ועיין לקמן סוף תיקון זה תא חזי שכינתא תתאה אתקריאת בתה כו' ועיין שם למעלה תא חזי ארבע ענפין רברבין כו' ובכל אמה ה' ענפין זעירין כו', ועיין מה שכתבתי במעשה המרכבה בחילוקא דאצבעאן בסוד וכף רגליהם כו' דאהדר לשני טלפין, ולכן הם ח"י עריות, דט' אוירין בין יו"ד אצבעות, ח' בין האצבעות ואחד בין ידים, וכן הוא בין הרגלים:

[4250] **ופניהם וכנפיהם פרודות.** פניהם ידוע, וכנפיהם גם כן, ודי לחכימא. וזה שאומר ולא יגלה כו' בענפין:

[4251] **נפרדו עליו כשר.** דכן הוא דינו אבל נפרצו - שהערוה פרצה בה וזה שאומר **והאי פרץ כו'** ולכן אמרו פרוץ בעריות:

[4252] **ויפוזו זרועי ידיו.** רוצה לומר ויפוזו - שנתפזרו ונתרחקו כדינם שלא יקרבו ועיין לקמן תיקון ס"ט בזה:

[4253] **ובג"ד תמן אתקרי וא"ו אח וה"א אחות.** ואמר בת אביו או בת אמו, והן בסוד לאה ורחל, לאה - בת אמו, ורחל - בת אביו, אבא יסד ברתא, (משלי ג יט) בחכמה יסד ארץ, והן הוי"ה שלימה וכמו שמפרש והולך **והכי י"ה בימינא,** דזיווגא דלאה נקרא י"ה כידוע, ועיין מה שאמר לעיל ריש תיקון מ"ט פ"ד ב':

[4254] **והכי בשוקא כו'.** דבין ידים צריך נטירה מטחול, ובשוקא מפני כבד ומרה וע' ערקין, אלקים, ואעפ"כ כולן נכללין בעריות, דאיהי ערוה דכלא, נוק' דיליה וכמו שמפרש והולך וכל אינון עריין כו':

וְכָל אִינּוּן עֲרָיָין אִינּוּן סמא"ל וְנָחָשׁ, דְּתָבְעִין לְמֶעֱבַד דִּינִין וּמְגַלְּיִן לוֹן קֶדֶם יהו"ה, וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאוּ עֲרָיוֹת, [4255]וְדָא אִיהוּ רָזָא וְסוֹד אַחֵר אַל תִּגָּל (משלי כה ט), דְּדָא גְּרִים גָּלוּת וְאִתְגְּלֵי בֵּין עַמְמַיָּא, מָאן דְּגָלֵי עֶרְיָתֵיהּ תַּמָּן הָכִי אִיהוּ אִתְגְּלֵי בֵּין עֲרָיָין דְּאִינּוּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּמָאן דִּמְכַסֵּי עֲלַיְיהוּ הָכִי אִיהוּ אִתְכַּסֵּי בֵּינַיְיהוּ, וּבְגִין דָּא וְלֹא יִגָּלֶה כְּנַף אָבִיו, דָּא שְׁכִינְתָּא דְּגָלַת בֵּין עַמְמַיָּא בְּגִין חוֹבָא דָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

[4256]וְאַרְבַּע זִמְנִין גָּלַת שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, בְּגִין דְּאַעִילוּ עֶרְוָה בֵּין אַרְבַּע אַתְוָון, וְאַף עַל גַּב דְּאִתְמַר כָּל אִלֵּין עֲרָיָין בִּסְפִירָן וּבְשִׁמָּא דְיהוֹ"ה, לַאו בְּאַתְרֵיהּ דְּלְעֵילָּא, אֶלָּא כַּד שְׁכִינְתָּא גָּלַת, כָּל סְפִירָן נָחֲתוּ עִמָּהּ, וְלֵית פְּרוּדָא בָּהּ וּבֵין עֲשַׂר סְפִירָן, וְכַד נָחְתוּ אִתְלַבְּשׁוּ [4257]בְּשִׁית יוֹמִין דְּחוֹל שִׁית עַנְפִין, חֶסֶד בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, גְּבוּרָה בְּיוֹמָא תִנְיָינָא, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה, תִּלַּת סְפִירָן תִּנְיָינִין בִּתְלַת יוֹמִין אָחֳרָנִין, דְּאִינּוּן רְבִיעָאָה חֲמִשָּׁאָה וּשְׁתִיתָאָה.

וַעֲשַׂר אֲמִירָן דָּא י' אַבָּא, חָמֵשׁ אוֹר דָּא ה' אִמָּא, שִׁית זִמְנִין טוֹב ו' דְּאִית בְּשִׁית יוֹמֵי דְּחוֹל, ה' דְּהַשְּׁשִׁי ה' דְּיהו"ה, [4258]רא"ש דִּבְרֵאשִׁי"ת דָּא כֶּתֶר רֵישָׁא דְּכָל רֵישִׁין.

[דף צג ע"ב]

וְאַמַּאי אִית פְּרוּדָא, [4259]בְּגִין דְּלֵית צַדִּיק אוֹת בְּרִית תַּמָּן, וְרָזָא דְמִלָּה אֵין אָדָם צַדִּיק בָּאָרֶץ דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית תַּמָּן, וּבְשַׁבָּת דְּאִיהוּ יוֹמָא שְׁבִיעָאָה תַּמָּן קְרִיבוּ וְיִחוּדָא דִשְׁמָא דְיהו"ה וְכָל סְפִירָן, וּבְגִין דָּא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים זְווּגַיְיהוּ מִלֵּילֵי שַׁבָּת לְלֵילֵי שַׁבָּת, הַאי עֲרָיָין אִינּוּן וַדַּאי לְתַתָּא, אֲבָל לְעֵילָּא אִתְמַר (תהלים ה ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע, וְצַדִּיק דְּקָרִיב לְאִתְתֵּיהּ בְּיוֹמִין דְּחוֹלָא, הַהוּא בֵּן דְּעָבִיד [4260]עֲלֵיהּ אִתְמַר צַדִּיק וְרַע לוֹ, דְּגָרִים דְּאִתְעֲבִיד קִדֻּשׁ חוֹל דְּאִיהוּ יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִיהוּ רָזָא דְצַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע (דף צג ע"ב) וְטוֹב לוֹ, אֲבָל לְעֵילָּא לֵית עֶרְוָה וְקִצּוּץ וּפְרוּד וּפְרוּץ, וּבְגִין דָּא לְעֵילָּא אִית יִחוּדָא בְּאָח וְאָחוֹת, וּבְבֶן וּבַת, בְּאֵם עִם בֵּן, אִם כֵּן (לֵית לָךְ לְיַדְּמָה לְיוֹצְרָךְ) [4261]דְּאַנְתְּ הֲוִית גְּרִים דְּלָא תְּהֵא בְּדִיוּקָנָא דִּילֵיהּ לְעֵילָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה נט ב) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אלהיכ"ם.

וְתָא חֲזֵי בְּשַׁעְתָּא דְּבָעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי אָדָם, הָכִי הֲוָה בָּעֵי לְמֶעֱבַד לֵיהּ כְּגַוְונָא דְּדִיוּקְנָא דִּילֵיהּ, בְּלָא עֶרְוָה וּבְלָא פֶּרֶץ וּפִירוּד, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, לְמֶהֱוֵי כָּל סְפִירָן כְּלִילָן בֵּיהּ, בְּלָא פְּרוּד וְקִצּוּץ, וּלְאִתְיַחֲדָא בַּר עִם בַּת דְּאִינּוּן אַחִים, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר אַחִים תְּאוֹמִים, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כו כד) וְיִהְיוּ תוֹאֲמִים מִלְמַטָּה וְיַחְדָּיו יִהְיוּ תַמִּים עַל רֹאשׁוֹ, בְּאָן אֲתַר, אֶל הַטַּבַּעַת (שם), דָּא טַבַּעַת דְּאוֹת בְּרִית מִילָה, דְּאִיהוּ שִׁיעוּר לְכָל עֶרְיָין לְתַתָּא, וְשִׁעוּר דְּיִחוּדָא לְעֵילָּא, וּלְעֵילָּא אִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ג כב) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, אֲבָל לְתַתָּא אִתְמַר בֵּיהּ וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, לָא תְּעָרֵב בְּיִחוּדָא טוֹב עִם רָע, וְאִם לַאו (שם ב יז) מוֹת תָּמוּת, אִתְמַר הָכָא מוֹת תָּמוּת [4262]וְאִתְמַר בְּשַׁבָּת (שמות לא

[4255] **ודא איהי רזא וסוד כו'.** עיין מה שאמר לעיל תיקון ל"ד וכ"ה למאן דגלי רזין כמו שאמרו בספרא דצניעותא ובאידרא זוטא וברעיא מהימנא פ' פנחס רמ"ד א' אמר רעיא מהימנא כו' כ"ש דמזלזל בפרורין דמוחא דאינון דזרע כו' וכ"ש מאן דמזלזל בפרורין דאורייתא כו' לאנשים דלאו אינון הגונים דשליט עלייהו יצר הרע אשה זונה כו':

[4256] **וד' זמנין גלת כו'.** כמו שמפרש והולך דעאלו כו', והוא בד' ענפין וזהו מארבע כנפות הארץ וכמו שכתב הרמב"ם דכנף הוא לשון סתר, כמו שכתוב ולא יכנף עוד כו', והוא סתרין דד' אתוון, סתרין דפרד"ס:

[4257] **בשית יומי דחול.** ששת ימי בראשית כמו שמפרש והולך, ולכן קאמר דוא"ו הוא שית זמנין טוב אבל ששת הימים לא חשיב:

[4258] **ראש דבראשית כו'.** וכן בת הוא שם כמו שאומר להלן בארוכה:

[4259] **בגין דלית כו'.** רוצה לומר אות ברית השביעי אבל צדיק עצמו נכלל בו' פעמים טוב וזה שאומר ובשבת כו' דהוא אות ברית ביני כו':

[4260] **עליה אתמר צדיק כו'.** רוצה לומר זהו (בראשית ב יז) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל כו', ועיין לעיל סוף תיקון נ"ג, וזה שאומר ובההוא זמנא איהו צדיק כו' וטוב לו, אבל עיקר הענין מאן דערב זרעא בנשג"ז (סנהדרין פב ע"א) כמו שאומר לקמן ק' ב' ושאר מקומות:

[4261] **דאנת הוית גרים כו'.** דאכל מעץ הדעת ונחית למט"ט, דשם בצדו הערוה דשם, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, ד' ענפין כנ"ל וכמו שאומר בפ' בראשית ולמעלה צ"א א' אבל למעלה הוא ביחודא ואמר **הה"ד ויהיו תואמים כו'** על נו"ה, ב' כרובים, איש אל אחיו, וזה שאומר אחים תאומים - פרץ וזרח, ויחדו כו', חו"ג, ושם תמים - (בראשית כה כד) והנה תומים בבטנה, והוא נאמר על יעקב לבדו דהוא מזל תאומים כמו שאומר בפ' יתרו ונטל חולקא דעשו ולכן כליל תרין סטרין, ושם הוא בחבורא יתיר, וקאמר **אל הטבעת כו'** רוצה לומר דקאי בין למטה בין למעלה, הכל ביחודא ע"י הטבעת. ואמר **דאיהו שיעור כו'.** רוצה לומר כל העריות למטה הן ע"י, וכל היחודא למעלה הוא על ידו:

[4262] **ואתמר בשבת כו'.** רוצה לומר דהוא אות ברית וכמו שאומר לעיל בתיקון ל"ו מחלליה למאן כו' והאי נקודה איהי כו':

יד) מְחַלְלֶיהָ מוֹת יוּמָת.
וְאָדָם דַּאי אִתְעֲבִיד בְּדִיוּקְנָא דִּלְעֵילָא, וְעָבַד תַּמָּן פִּרוּדָא, וְאִתְפְּרִישׁ מִתַּמָּן, אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא אַיִּךְ אִתְעֲבִיד בְּדִיוּקְנָא דִּלְעֵילָא, דְּהָא שְׁמַעְנָא כַּמָּה דֵּעוֹת תַּמָּן, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, כַּד אִתְעֲבִיד, כֻּלְּהוּ סְפִירָן אִתְכְּלִילוּ בְּדִיוּקְנָא דְּנִשְׁמָתֵיהּ, וְנִשְׁמָתֵיהּ הֲוָה מֶרְכָּבָה לוֹן, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, כְּגַוְונָא דְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה, וְכֻלְּהוּ גַּוְונִין דִּנְהוֹרִין הֲווֹ נָהֲרִין בְּנִשְׁמָתֵיהּ, [4263]וַהֲווֹ נְהִירִין עַל אַנְפּוֹי, וּמְנִיהּ הֲווֹ מִזְדַּעְזְעִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וַהֲווֹ סָגְדִין לֵיהּ בְּגִין אִלֵּין נְהוֹרִין דַּהֲווֹ נְהִירִין בֵּיהּ כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא עַד דַּהֲוָה אָמַר אִיהוּ בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי יהו"ה עוֹשֵׂנוּ (תהלים צה ו), [4264]וּבַהַהוּא זִמְנָא הֲוָה אִיהוּ שַׁלִּיט עַל כָּל הֲמוֹנֵי עִילָּא וְתַתָּא.
[4265]גַּוְון אוּכָּם דְּעִינָא וְשַׂעֲרוֹי אוּכְמִין וְכָל גַּוְונִין אוּכְמִין שַׁפִּירִין, אִתְיְהִיבָן בֵּיהּ מִסְטְרָא דְּאִימָּא, חִוּורוּ דְעִינָא וְחִוּורוּ דְּאַנְפִּין וְחִוּורוּ דְּמוֹחָא וְחִוּורוּ דְּגַרְמִין, אִתְיְהִיבַת בֵּיהּ מִסְטְרָא דְּאַבָּא, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּלוֹבֶן שֶׁבָּעַיִן וּמוֹחָא וַעֲצָמוֹת אִתְיְהִיבוּ מֵאַבָּא, וְאוּכְמוּ דְּעִינָא וְשַׂעֲרָא אִתְיְהִיבוּ מֵאִימָּא, וְחִוּורוּ וְאוּכְמוּ תַּרְוַיְיהוּ אִשְׁתַּכְחוּ מִכְּתָרָא עִלָּאָה, [4266]אוּכְמוּ מִלְּבָר וְחִוּורוּ מִלְּגָו, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (איוב לז כא) וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים, וְכָתוּב אַחֵר אוֹמֵר (תהלים יח יב) יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ.

[דף צד ע"א]

וְהָא אוּקְמוּהוּ חַבְרַיָּא, אוּכְמוּ נוּקְבָא לְחִוּורוּ, וְאוֹרַיְיתָא מִתַּמָּן אִיהִי חִוּורוּ מִלְּגָאו אוּכְמוּ מִלְּבָר, וּלְעֵילָא אַבָּא וְאִימָּא אָמְרוּ עַל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתֵּיהּ נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ (בראשית א כו), עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בְּחִוּורוּ, וּשְׁכִינְתָּא בְּאוּכְמוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שיר א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, [4267]וְתָא חֲזִי אִימָּא עִלָּאָה הֲוַת אוּכְמָא קֶדֶם הַהוּא נְהוֹרָא דִּלְגָאו מִינָהּ, [4268]אֲבָל כַּד נָחְתָּא לְתַתָּא אִתְחֲזַיַּית [4269]גַּוְונָהָא בְּחָמֵשׁ סְפִירָן, דְּאִינּוּן ה' עַנְפִּין דְּאִילָנָא, דְּרוֹעָא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא וְגוּפָּא וּתְרֵין שׁוֹקִין, צַדִּיק נָטִיל כָּל גַּוְונִין, וְהָכִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִתְחֲזַיַּית בְּחָמֵשׁ גַּוְונִין מִתַּתָּא לְעֵילָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ט טז) וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, וּרְאִיתִיהָ בְּגַוְונִין נְהִירִין, וְאִלֵּין גַּוְונִין [4270]דְּחָמֵשׁ סְפִירָן, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות כה ד) וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים, וּכְמָה דְּאִתְכְּלִילָן כָּל גַּוְונִין מֵעִילָּא לְתַתָּא בַּצַּדִּיק, הָכִי אִתְכְּלִילָן כָּל גַּוְונִין מִתַּתָּא לְעֵילָא (דף צד ע"א) בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.
[4271]תָּא חֲזִי אַרְבַּע עַנְפִּין רַבְרְבִין הֲווֹ בְּאִילָנָא, וְאִינּוּן הֲווֹ תְּרֵין דְּרוֹעִין וּתְרֵין שׁוֹקִין, וְכֻלְּהוּ בְּשִׁעוּרָא דְּאַת ו' עִלָּאָה, וּבְכָל אַמָּה ה' עַנְפִּין זְעִירִין דְּאִינּוּן זָרֵת, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מ ב) וְשָׁמַיִם בַּזָּרֶת תִּכֵּן, וְאִינּוּן שִׁעוּרָא דְּה', וְעַל ה' עַנְפִּין הֲוָה י' דְּאִיהוּ כַּף הַיָּד, וְדָא אִיבָּא דְּאִילָנָא, וְכַמָּה שְׁרָטוּטִין מְרַקְּמָן בְּכַף דְּיָד, דְּאִינּוּן גַּוְונִין

4263 **והוו נהרין כו'.** רוצה לומר כל הגוונין דנהורין וזה שאומר **בגין אלין נהורין כו' כגוונא דלעילא עד דהוה אמר כו'.**

4264 **ובההוא זמנא הוה איהו כו'.** כמו שכתוב (תהלים ח ז) תמשילהו במעשה ידיך כל שתה תחת כו', ועיין לקמן ריש תיקון נ"ז כל חית השדה כו' לכל חיה ואופן כו', וכן (מוראכם וחתכם) ורדו בדגת הים ובעוף כו' קאי גם כן עליהם:

4265 **גוון אוכם כו' חוורו כו'.** כמו שאמרו סוף פרק ג' דנדה עיין שם, וזה שאומר דהכי אוקמוה מ"מ כו':

4266 **אוכמו מלבר כו'.** רוצה לומר, בכתר דלבר נקרא חושך כמו שמפרש והולך ישת חשך סתרו, והוא נקרא סתר, (חגיגה יג ע"א) במופלא כו', ומלגאו - ועתה לא ראו כו', ובמכוסה ממך כו', ואמר אור, אלמא דנקרא אור:

4267 **ות"ח אימא כו' נהורא דלגאו מינה.** רוצה לומר נגד חכמה כנ"ל, והוא נקודיה בהיכליה, וכדוגמת הכתר כנ"ל:

4268 **אבל כד נחתא כו'.** דכל אחד הוא נהורא קדם דלתתא מיניה:

4269 **גוונהא בחמש ספירן כו'.** עיין לעיל ריש תיקון ה' וריש תיקון י"ט ומה שכתבתי שם ושם:

4270 **דחמש ספירין ועלייהו אתמר כו'.** הן ה' מיני גוונין, ואמר מתתא לעילא - דבה הולך באור חוזר, כתר במלכות, וכן בז"ת, וכן כאן כי שם מתחיל מחסד, וצדיק כליל כולא, וכאן להיפך, ות"ת שהוא במקום יסוד באור חוזר, והוא כליל כולא, וזה שאומר וכמה דאתכלילן כל גוונין כו' הכי אתכלילן כל גוונין כו':

4271 **ת"ח ארבע כו' וכולהו כו'.** רוצה לומר דאתעביד בשם הוי"ה ד' ענפין רברבין דאינון ה' כמו שאומר לעיל דאינון ה' ענפין דאילנא דרועא כו', אלא דכאן קאמר בלא גופא ועיין לעיל סוף תיקון י"ח דד' גוונין אינון, דאינון ה', וכלהו כלילין בו' כמו שמפרש והולך וכלהו בשעורא כו' שכל אחד שעורא באמה וכמו שאומר לעיל ריש תיקון י"ט וצורתן וא"ו וכן מדתן וכנ"ל בריש תיקון י"ט דאזלין על קו המדה ובכל אחד ה' ענפין זעירין דאינון ה' אצבעאן, והגוף הוא הכולל ה' ענפין רברבין, ועל ה' ענפין - כף היד צורת יו"ד, הרי הוי"ה שלימה יתברך, ובגוף - אות ברית, דברית נכלל בגוף, ואינון שרשא ואילנא וענפין ואיבא כמו שאומר לעיל נ"ט ב' אילנא הוא"ו, איבא דיליה יו"ד כו', ענפוי לעילא איהו ה' עלאה, ושרשוי ה' תתאה, וכאן הוא ה' ענפין רברבין - ה' תתאה ועליו ו', ה' זעירין - ה' עלאה ועליו יו"ד, וזה שאומר ודא איבא דאילנא:

שַׁפִּירִין דְּאִיבָּא, [4272]דְּבְהוֹן אִתְפַּתְּחַת שׁוֹשַׁנָּה דְּאִתְעֲבִידַת מִינָהּ אִיבָּא, [4273]וְאִינּוּן כַּפְתּוֹר וָפֶרַח, [4274]שִׁשָּׁה קָנִים יוֹצְאִים מִן הַמְּנוֹרָה, וְאִלֵּין תְּלַת גְּרָמִין בְּדְרוֹעָא יְמִינָא, וּתְלַת בְּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא, מְנָרְתָּא גוּפָא דְּאֶמְצָעִיתָא. בְּרִי בְּכָל אִלֵּין תְּקוּנִין בָּרָא לְאָדָם וּבַת זוּגֵיהּ, (ואי) [4275]וְאִיהוּ עָבַד פְּרוּדָא לְעֵילָּא בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, דְּגָרִים לְסַלְקָא שְׁכִינְתָּא מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא [4276]סָלִיק מִנֵּיהּ בַּת זוּגֵיהּ, וְאִסְתַּלַּק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנֵּיהּ, דְּבַאֲתַר דְּלָא שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא תַּמָּן, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שַׁרְיָא תַּמָּן, וּמְנָלָן דְּאִסְתַּלִּיק בַּת זוּגֵיהּ מִנֵּיהּ, [4277]כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ב יח) וַיֹּאמֶר יהו"ה לֹא טוֹב היוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ, [4278]וְדָא

[4272] **דבהון אתפתחת שושנה.** דשושנה כד איהי בגלותא איהי סתימא, בזמנא דפורקנא אתפתחת בחמש אור כמו שאומר לעיל בריש תיקון ל"ח והיא כף היד דאיהי סתימא בקמץ ואתפתחת בחמש אצבעאן דהן ה' עלין דשושנה מי"ג פרקין לבד התחתון שאינו ממניינא דעומד לבדו, והוא י"ג עלין דשושנה ועיין מה שאומר בריש פ' בראשית בארוכה, והפתוחין דשרטוטין הן פתוחין דמעשה פרח שושן וזה שאומר אתפתחת שושנה והשושנה כד איהי סתימא לית לה ריחא והיא בלא זיווגא וכד אתדבקת בבעלה אתפתחת דקודם לכן היא גן נעול ואח"כ ויקרא ליבשה ארץ ועבדת איבין וזה שאומר **דאתעביד מינה איבא** והוא ביד, דכל מעשה ידיו של אדם הוא באתפתחת היד שהן פרי מעשיו של אדם והוא מעשיו הטובים כמו שאמרו (תנחומא נח סימן ב) תולדותיו של צדיק מעשיו הטובים שנאמר פרי צדיק כו', וכן כתובים שם באלו הגוונין כל מעשיו, ועיין בזהר פרשת יתרו וכמו שכתוב (איוב לז ז) ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו, וכן איבא דבנים הם שם כמו שאומר בפ' בלק וברית אתער בידין, וכמו שאמרו (שבת לב ע"ב) איזה מעשה ידיו של אדם זהו בניו ובנותיו של אדם, והוא דוגמת החכמה דהכל שם ולא אתגליא אלא בבינה, ה' עלאה, וכן כאן ביו"ד דהוא כף היד צורת יו"ד סתום בקמץ צורת יו"ד ואתפתח ונתגלה בה' אצבעאן פתיחו דידא וכמו שאומר לעיל בהקדמה בארוכה:

[4273] **ואינון כפתור ופרח.** דהוא פרח שושן וכן תרגם אונקלוס (שמות כה לג) חזור ושושן, והוא שושנה הנ"ל וכן כפתורים הכל מצויירין בשרטוטין:

[4274] **ששה קנים יוצאים מן כו'.** וכן נקראים קנה הזרוע וכן כל ג' פרקין, והמנורה הוא גם כן הוי"ה שלימה כמו שאמרו ברעיא מהימנא פ' תרומה קנ"ח א' דה' הוא תלת קנים וה' שניה תלת קנים והן ב' ההין, בימינא ושמאלא, כמו שאומר לעיל ל"ט ב' וריש תיקון כ"ב, והיא ה' עלאה ביד ימינא וה' תתאה ביד שמאלא כמו שאומר לעיל בתיקון נ"ה ולכן ה' אצבעאן נגד ה', ו' - גוף המנורה, עמודא דאמצעיתא, יו"ד - נרות שעליהן והוא ראש על הגוף, י' על ו', ושבעה נרות הן ז' נוקבין דרישא שהן ז' נרות כמו שאומר בתיקון כ"ח ושאר מקומות:

[4275] **ואיהו עבד פרודא כו'.** כמו שאמרו על פסוק (קהלת ז כט) והאלקים עשה את האדם ישר והמה כו':

[4276] **סליק מיניה בת זוגא.** היא נשמת חיים כמו שאומר למטה דאסתלק מיניה אתתא דאיהי עץ חיים דאתמר בה עץ חיים כו' ועיין לקמן תיקון ס"ה צ"ט ב' ועלה אתמר עץ חיים כו' ומסטרא דילה ויפח באפיו נשמת חיים כו', וכן הוה לישראל בשברון הלוחות וכמו שאומר לקמן ק"א א' בארוכה וכמו שאומר בפ' בראשית דעובדא דאדם הוה לישראל בעגל, והוא תורת חיים, בת מלך פנימה דאתאביד מיניה, וכן נשמתא דיליה, וחנוך נטיל יתיה וכמו שאומר בזהר חדש רות ולכן זכה לחיים והסתלקות בת זוגיה גרים לנפש חיה דאתפשט מיניה ונחית כמו שאומר בפרק ג' דספרא דצניעותא ובפ' תזריע ועיין מה שכתבתי שם, וכן משה אבד לה בסלע ועדיין היא ארוסה, (דברים לג ד) מורשה - מאורסה, ולא נכנס לארץ בשביל כן דהיא (דברים ח ט) ארץ אשר כו' כמו שאומר למטה ועלה אתמר ארץ אשר לא כו' ואמר למטה דאיהו הוה (שמות לב טז) חרות כו' (תנחומא שלח יג) חירות ממלאך המות, חירות כו', והן לוחות הראשונות, וענין הבת זוג הוא הנפש וכן הוא לקמן בתיקון ס"ט ועיין מה שאמר לעיל בתיקון כ"ה והות ליה נפש דאצילות ונסתלק ממנו וזה שאומר **דגרים לסלקא כו' הכי קב"ה סליק מיניה בת זוגי' כו' דבאתר דלא שריא שכינתא כו'.** כי שכינתא דאצילות שריא על נפש דאצילות שהיא ממנה כי הכל נמשך אל יסודה כמו שאומר בפ' פנחס בענין הקרבנות כי כל דבר יש לה הנאה ביסודה והכל מתקרב אל הדבר היוצא ממנה ומתהני במעשיה וכיון שנסתלק הנפשא דאתי מסטרה היא גם כן נסתלקה ממנו, ואמר ואסתלק קב"ה מיניה דבאתר כו', דרוחא דאצילות היה לו גם כן מתחלה והיא גם כן נסתלקה מיניה, דבאצילות אין פירוד, דקב"ה אסתלק עם שכינתא וכן רוחא דאצילות עם נפשא וכן הות ליה נשמתא דאצילות ונסתלק ממנו כל הנר"ן בבת אחת וכמו שאומר בלוחות הראשונות לקמן ק"א א' בשבירת ב' לוחות, ב' יודין, ב' בתים, ופריחת ו' עמהון עיין שם ונשארה לו נר"ן דבי"ע שהן עץ הדעת טוב ורע כידוע:

[4277] **כד"א ויאמ' ה' אלקחם לא כו'.** רוצה לומר שהתקין לו מקודם נר"ן דבי"ע שיהיה לו עזר שאם יחטא שלא ישאר לבדו ועיין לקמן ריש תיקון ס"ה האי לאו איהי כאתתא קדמאה כו' אין חד יצר טוב וחד כו':

[4278] **ודא גרים ליעקב כו'.** הענין כי יעקב הוא זכה תחלה לנפשא דאדם הראשון, נר"ן דבי"ע, וגם לנפשא דאצילות, והוא סוד ד' אתוון דיעקב, עקב - הוא נר"ן דבי"ע, (דברים ז יב) עקב תשמעון דשם שכר ועונש אבל לנפשא דאצילות לא תליא שכר ועונש והוא י' דיעקב, וישראל הוא נר"ן דבי"ע גם כן אלא דשם מצד הנוק' וכאן מצד הדכורא וכמו שאומר למעלה כי לאדם ב' נשמתין, אחד - נר"ן מצד הדכורא, ואחד - מצד הנוק', והראשונה בכללה נקראת רוח, והשניה בכללה נקראת נפש, בת זוגיה, ונגד זה יש לאדם ב' יצרין, והיצר הרע מפתה לנוק' וכמו שאומר לעיל מ"ג א' למאן פתי מינייהו כו', והוא פתויו לחוה כמו שאומר לעיל תיקון ס"ה, ונגד זה נתקלל, הוא ישופך ראש - בדכורא וכמו שאומר ברעיא מהימנא סוף ח"א, ואתה כו' - בנוק' דהוא עקב כנ"ל, והכל בבי"ע אבל באצילות לא יגורך רע ושם לא שייך לומר אפילו הוא ישופך ראש דשם אין צריך לא זכות ולא חובה, ויעקב לא זכה מתחלה אלא לנוק', מקום אחיזת החויא, ולכן שכן עמו בבטן אחד ועקב שם את אחיו והלך עמו בעקמומית עד דסליק ליה מכולא כמו שכתוב עם עקש תתפתל כמו שעשה לו החויא מתחלה עשה לו הוא כנגדו עד דסליק ליה מכולא (הנה זכה גם ליו"ד, נפשא דאצילות אבל לא בא לו בפועל כנ"ל) ועקב אותו שלשה פעמים לסלקא אותו מכל הג' עולמות, מנר"ן דיליה כמו שכתוב (בראשית כז לו) הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים את בכורתי לקח - ביצירה, דשם בני בכורי ישראל מקנן שם,

גָּרִים לְיַעֲקֹב דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם לב כה) וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ, וּבְהַהוּא זִמְנָא נָצַח לֵיהּ סמא"ל, וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵיכוֹ (שם כו), [4279]בְּאֵן אֲתַר פָּרַח בְּגִיד הַנָּשֶׁה, דְּפָרַח י' מִגִּיד דְּאִיהִי י' דְּיַעֲקֹב, וְאִשְׁתְּאַר אִיהוּ עֲקֹב, דְּאִיהוּ דָּשׁ בְּעָקֵב, וְדָא רָזָא וְיָדוֹ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עִשָּׂו (שם כה כו) (דאיהו דש בעקב בגלותא ובעולא דמלכותא דשבעין אומין דהוא לזנב ולא לראש).

[4280]כְּמָה דְּגָרִים אָדָם דִּשְׁכִינְתָּא אִתְפָּרְשַׁת מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, וְאִשְׁתָּאַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְחִידָאי בִּלָּא מַטְרוֹנִיתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נז א) הַצַּדִּיק אָבָד, מַאי אָבָד, אָבַד לְמַטְרוֹנִיתָא, וּבְגִין דָּא לֹא טוֹב הִיוֹת אָדָם לְבַדּוֹ (בראשית ב יח) אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ (שם), דָּא אָחֳרָא, דְּלֵית אִיהִי בַּת זוּגֵיהּ, מִסִּטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּאֵסוּר וְהֶיתֵּר טוּמְאָה וְטָהֳרָה כָּשֵׁר וּפָסוּל דַּם טָהוֹר וְדַם נִדָּה, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ זָכָה נַעֲשֶׂה לוֹ עֵזֶר, לֹא זָכָה כְּנֶגְדּוֹ, דְּאִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ אִתְתָּא דְּאִיהִי עֵץ הַחַיִּים, דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי ג יה) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ (קהלת ט ט), דַּעֲלָהּ אִתְמַר (בראשית ג כב) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, דְּאִיהוּ הֲוָה חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת, חֵירוּ מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, חֵירוּ מִשִּׁעְבּוּד מַלְכִיּוֹת, [4281]חֵירוּ מִכָּל מַרְעִין בִּישִׁין, מֵעֲנִיּוּתָא וְטִפְּשׁוּתָא וְצַעֲרָא וְדוֹחֲקָא וְכַפְנָא, וַעֲלָהּ אִתְמַר (דברים

ועתה לקח ברכתי - בבריאה דשם ברכת ה' היא תעשיר, בבינה דמקננת שם וכמו שאומר לעיל תיקון נ"ה ובבטן עקב את אחיו ודא לא ידע ועיין בפ' משפטים קי"א ב' בכלא דחי יעקב לעשו אחוי בגין דלא יהא ליה חולקא כלל כו' דאינון תרין כו' ולא ידע עשו מה דעביד ליה בבטן אבל רב ממנא דיליה ידע כו' עיין שם בארוכה כל הענין והנה זכה יעקב גם ליו"ד נפשא דאצילות והנה באותו לילה ויותר יעקב לבדו, שבו נתעורר רב ממנא דעשו, ובחטא אדם הראשון נסתלק היו"ד ממנו ונשאר עקב ונתקיים ואתה תשופנו עקב שנגע בכף ירך יעקב, עקב דיעקב, סוף של תיבה יעקב, וזה שאומר ודא גרים ליעקב כו' כמו שנסתלק מאדם הראשון כך נסתלק ממנו עתה גם כן, שהוא אדם בעצמו וכמו שנתפתה העקב נר"ן הנ"ל דנוק' שלו בתחילה לכן נצח ליה כאן גם כן ונגע ביה ונלקה שם וזה שאומר ובההוא זמנא כו' והכל בשביל דפרח היו"ד כי שם לא יגורך כו' והזר הקרב כו':

[4279] **באן אתר נגע בגיד כו' דאיהי י' כו'.** הנה גיד הנשה מפרש דהוא גיד האמה וכמו שאומר לעיל מ"ם א' ודא ברית מילה כו' בההיא יו"ד אתעבידת גיד ואמאי אתקריאת ג"ד בגין דאיהי כלילא מז' ספירות דסלקין לחושבן ג"ד, ואמאי אתקריאת נשה בגין כו' כזרע ג"ד וע"ל מ"ו א' פתח ואמר והמן כזרע ג"ד כו' יו"ד ודאי טפה חוורתא דביה אשתלים ג"ד ואתעביד גיד כו', והוא יו"ד דברית והוא סוד יסו"ד, סו"ד הוא ג"ד כד נטיל ונכלל ביו"ד, ויו"ד הוא יו"ד דגיד, והוא יסו"ד וכמו שאומר לעיל ובחטא אדם הראשון שאמרו (סנהדרין לח ע"ב) מושך בערלתו כו', דשם חטא ונסתלק ונעשה גד, ומיעקב עקב, וכן יו"ד דשד"י ולכן ותקע כו', והכל בעטיו של נחש, ואמרו במדרש רבה שנגע בתולדותיו וגרם להו גלותא והכל בשביל יוד דפרח מינייהו דחטאו בברית והוא נגיעתו בגיד הנשה וכמו שאומר לעיל צ"ג א' דדא גרים גלות ואתגלי כו', וזהו (תהלים מט ו) עון עקבי יסובני ואמרו (ע"ז יח ע"א) עונות שאדם דש בעקבו, ורומז על חטא זה כמו שאמרו (חגיגה ה ע"ב) אפילו שיחה קלה כו', ודש לשון דש מבפנים, ועקב ידוע כמו שכתוב ובשליתה היוצאת מבין רגליה, ועקב הוא סוף כי זו בחינה האחרונה שבאדם וכף הוא ידוע שנקרא כף, וכן ירך - יוצאי ירך, וכן (במדבר ה כז) ירכה, וכמו שאמרו בהיכל לבנת הספיר בארוכה, וזהו דש בעקב דאסתלק יו"ד דשד"י ויו"ד דיעקב והוא בזו"נ דביה ולכן גם בגלותא נשאר דש בעקב כמו שמפרש והולך דאיהי דש בעקב בגלותא כו' דהוא לזנב ונידוש ברגלין וזהו דש בעקבא דלהון וכמו שאמרו (בראשית רבה פרשה מא) ותשימי כארץ גוך וכחוץ לעוברים אשר אמרו לנפשך שחי ונעבורה, שהיו מרביצין אותן בפלטריות כו', וכן עובד להם בגלותא וכמו שאמרו (ברכות לה ע"ב) ולא עוד כו' כמו שכתוב ועבדת את אויבך, (ילקוט שמעוני בראשית פרק כה סימן קי) זכה יעבוד כו', וזה שאומר ודא רזא וידו אוחזת כו' דאיהו דש כו', שידו משועבד לעקב עשו שהוא הגלותא כמו שמפרש והולך אבל עבד ליה עוקבא בדא כמו שאומר בפ' משפטים שם עקב את אחיו ודאי דעבד ליה עוקבא וארמי ליה לאחורא מאי לאחורא אקדים ליה דיפוק בקדמיתא להאי עלמא אמר יעקב לעשו טול אתה האי עלמא בקדמיתא ואנא לבתר כו' וידו אוחזת בעקב עשו הוא בעקבות משיחא דאף האי עלמא יחזור ליעקב וזהו בעקב דיליה שהוא עקב דהאי עלמא לקח לעצמו והוא יעבוד צעיר, (ישעיהו סא ה) ועמדו זרים ורעו צאנכם, (ישעיהו יא ח) ושעשע יונק על חור פתן ועל מאורת צפעוני גמול ידו הדה, וזהו (בראשית כה כו) וידו אוחזת כו', (עובדיה א כא) ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט כו', ויחזור היו"ד ליעקב, וישראל זכה אח"כ והוא נר"ן שבבי"ע מצד הדכורא, ויו"ד רוחא דאצילות, ושם והוא ישופך ראש - ראש דדכורא כנ"ל ונתרפא מצלעתו והוא ההוא עלמא, עולם הבא דשם ישופך ראש דאין חלק בו שם ועיין מה שכתבתי במקום אחר בענין שם יל"י דהוא בישראל ויעקב בארוכה:

[4280] **כמה דגרים דשכינתא כו'.** לכן גם כן פרח יו"ד דיעקב מבני ישראל ונשארו עקב כנ"ל, ויו"ד הנ"ל הוא שכינתא דפרח מיניה כמה דהוא גרים יעקב הוא אתתא אחרא דבי"ע, עץ הדעת טוב ורע כנ"ל וזה שאומר **ובג"ד לא כו' דא אחרא כו' מסט' דעץ הדעת טוב ורע באיסור והיתר כו'.** ורוצה לומר זהו עזר כנגדו, עזר מסטרא דטוב וכנגדו מסטרא דרע וכמו שאומר למטה אתייהב ליה אחרא מסטרא דסיהרא כו' דאיהי פלגו דילה כו' כגוונא דלבא כו' ובג"ד אם זכה כו', והיא שית סדרין, ג' - טוב, היתר, טהרה, כשר, וחציו כו' ועיין בזהר פרשת בראשית כ"ז ב' ואי זכו ישראל איהי עזר לון בגלותא מסטרא דהיתר טהור כשר ואי לאו כו', טהור היתר כשר איהי יצר הטוב כו', ואתתא דאית לה דם טוהר ודם נדה מסטרא דמשנה איהי כו' עיין שם בדבריו, וניתן לו מצוות עשה ומצוות לא תעשה בשביל זה גם כן והוא שית סטרין דנוק' והן ב' לוחות האחרונות, ימינא ושמאלא, ה' בלוח אחד וה' בשני, דהראשונות היו מעץ החיים ועיין לקמן ק"א א' וזה שאומר דם טהור כו' שהן ה' דמים טהורים וה' כו', שהוא (בראשית ג טז) הרבה ארבה עצבונך, ב' פעמים הרבה ארבה, ושם בעצבון תאכלנה מה שאין כן בעץ החיים כמו שאומר למטה וזהו ועצבונך ב' מיני דמים הנ"ל:

[4281] **חירו מכל מרעין בישין מעניותא כו'.** חשיב ששה דברים נגד ששה שבעץ הדעת, איסור והיתר כו' שהוא בעצבון כנ"ל ואמר

ח ט) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנוּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם וכו'.
אִסְתַּלַק מִינֵיהּ, וְאִתְיַהֵב לֵיהּ אָחֳרָא [4282]מִסְטְרָא דְסִיהֲרָא, דְאִתְמַר בָּהּ (קהלת ג ב) עֵת לָלֶדֶת וְעֵת לָמוּת וכו', דְּאִיהִי פַּלְגוּ דִילָהּ חַיִּים עוֹתְרָא, וּפַלְגוּ דִילָהּ מָוֶת עֲנִיוּתָא, כְּגַוְונָא דְלִבָּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (שם י ב) לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, תְּרִין בְּשׂוּתָפוּ, וּבְגִין דָּא אִם זָכָה עִזֵּר בְּמִלּוּיָא דְסִיהֲרָא, וְאִם לָא זָכָה כְּנֶגְדּוֹ בְּחֶסְרוֹנָהּ דְסִיהֲרָא. וְדָא לִילִי"ת דְּאִיהִי
[4283]עֲרָיוֹת מִסְטְרָא דִי"ה, עִ"ר יָ"ה תֵּעוֹר קַשְׁתֶּךָ (חבקוק ג ט), עֲרָיוֹת מִסְטְרָא דְוִי"ה לֹא תְקָרֵבוּ לְגַלּוֹת עִ"ר וָ"ה (ויקרא יח ו), [4284]עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ (שם יז) אִינּוּן ה"ה, עֶרְוַת כַּלָּתְךָ (שם טו) דָּא י' זְעִירָא דְאדנ"י, דְּאִיהִי כַּלָּה הָאֱמוּרָה בְּשִׁיר הַשִּׁירִים. תָּא חֲזֵי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִתְקְרִיאַת בְּתָּה מִסְטְרָא דְאִימָּא עִלָּאָה, כַּלָּה מִסְטְרָא דְכָ"ל כְּ"ל ה', אֲחוֹת מִסְטְרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ (שם ו) מִסְטְרָא דְהַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ו ג) בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, מִסְטְרָא דְדַרְגֵּיהּ.

תקונא שבע וחמשין

[דף צד ע"ב]

(דף צד ע"ב) [4285]בְּרֵאשִׁית תְּרֵי שְׁבָ"א, [4286]וְאִינּוּן תְּרִין נְקוּדִין תְּרֵי יְצִירוֹת, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (בראשית ב יט) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם מִן הָאֲדָמָה כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם, וַיָּבֵא אֶל הָאָדָם לִרְאוֹת מַה יִּקְרָא לוֹ וכו'.
[4287]תָּא חֲזֵי כַּמָּה נִשְׁמָתִין וְכַמָּה צִיּוּרִין צַיֶּיר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּדִיּוּקְנָא דְמֶרְכָּבוֹת דִּלְעֵילָּא, דְּאִינּוּן חַיּוֹת

חירות ממלאך המות חירות משעבוד מלכיות שהן ב' כתרים שזכו ישראל בלוחות הראשונות וכמו שאמרו (ערובין נד ע"א) אלמלא לא נשתברו לוחות הראשונות אין כל אומה כו' ואין מ"ה כו', והוא דכורא ונוק' דביה, דשעבוד הוא מסטרא דנוק' כללא דשבעין אומין פלחי כוכביא כמו שאומר לעיל בריש תיקון כ"ד, ושני הכתרים הן מסטרא די"ה עלמא דחירו כי יד על כס י"ה, ועוד שהתורה לא נשתכחה כלל וזהו חרות על הלוחות חקוק על לוח לבם, כתר הג' כידוע, שאלו הב' הן ג' וכמו שכתוב והייתם לי סגולה וכמו שכתבתי במקום אחר, והן ט' ספירות דנהירו בה ונעשו אח"ד והכל יחזרו לעתיד לבוא כמו שכתוב (ישעיהו ד ג) כל הכתוב לחיים כו', (ישעיהו מט כג) והיו מלכים אומניך כו' וכיוצא הרבה, (ירמיהו לא לב) נתתי את תורתי בקרבם ועל לבם אכתבנה כו', דיתבקע ימא דאורייתא ע"י שילה ויקח את ארוסה דיליה:

4282 **מסט' דסיהרא.** רוצה לומר סיהרא דעץ הדעת דהיא פגומה חצי חודש, כ"ח עתים דקהלת, י"ד וי"ד, והן ה' אלקינו ה' דיד ימינא י"ד פרקין, וחילופם ביד שמאלא, ועיין לעיל תיקון נ"ה אבל סיהרא דעץ החיים לית לה פסק כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' פנחס רמ"ח ב' עיין שם:

4283 **עריות מסט' כו'.** עתה חוזר לפרש מה שאמר לעיל צ"ג א' וד' זמנין גלת כו' בין ד' אתוון ומפרש לה מקרא, והן ט"ו עריות, חמש עשרה נשים מסטרא די"ה, ושש עריות חמורות מסטרא דוא"ו, וכמו שאומר בפ' בראשית, והן חמורות שהן למטה, וכמו שי"ה הן כחדא לכן הם גם כן כנ"ל, וה' עריות שאינן מקורבה, נדה ואשת איש וזכר ובהמה רובע ונרבע, ואף שעיקרן חי"ה וכמו שכתבתי במקום אחר שאלו הכ"א הן ח"י וזה שאומר ו"חי בהם והוא מסטרא דצדיק דנקרא ח"י ואעפ"כ מתחלקים כנ"ל:

4284 **ערות אשה ובתה כו'.** ורוצה לומר, לאדם שהוא דכורא הזהיר כל העריות והוא ו' של שם, וערות אשה ובתה הן ה"ה, וכלתך - יו"ד, הרי יהו"ה, וכן שאר כל העריות באלו ג' אותיות, והזהיר את הוא"ו כנ"ל, ועיין בזהר פ' בראשית ואינון אפרישין בין ה' לה' דלא אתקריב וא"ו בינייהו הדא הוא דכתיב ערות אשה ובתה לא תגלה ואינון שכינתא עלאה ותתאה כו' ורזא דמלה ונהר יחרב כו' ובגין דא לית קריבו כו' עיין שם. ומפרש שם כל העריות על ג' אתוון הנשארים, ומפרש שם על הערב רב דהן ערות דישראל וגלותא דלהון עיין שם בדבריו. ואמר דא י' זעירא כו' רוצה לומר מלכות דילה שהיא הכלה ומפרש והולך **ת"ח שכינתא כו'.** והן ד' דרגין דנוק' כמו שאומר לעיל נ"ג ד' ובכל קו האמצעי, ביסוד - כלה, ובת"ת - אחות, ומסטרא דאימא - בת, והן ג' נקבים - שורק וכמו שאומר שם. ואמר **שאר בשרו כו'.** רוצה לומר מסטרא דדעת דכליל כולא כמו שאומר למעלה בתיקון כ"א ושאר מקומות, ופה מסטרא דאימא הוא בבחינה חיצונית אבל מסטרא דפנימית הוא מסטרא דיו"ד, חכמה דכליל כולא כמו שאומר בפ' ויקרא יו"ד ב' עיין שם בדבריו (ובע"א כלה י' וש"ב ה' אמ' ו' וב' וב' כולל הכל ה' אחרונה דכולל הכל) והוא ד' אתוון דהוי"ה כסדר הזה כלה אחות ובת ושאר בשר דכליל כולא:

4285 **תיקון נ"ז בראשית תרי שבא.** רוצה לומר ששם ב' תיבות האלו:

4286 **ואינון תרין כו'.** רוצה לומר השבא, וזהו תרי, תרין נקודין, ומפרש איזה נקודין והוא השבא וכאלו אמר תרי נקודין של שבא ומפרש והולך מהו תרין נקודין - תרי יצירות, ורמיז פסוק וייצר כו' אבל פסוק לא טוב כבר פירש סוף תיקון נ"ו ורמיז לקמן בתיקון ס"ב ושאר תיקונין, ושני יצירות, עוף משמים וחית משדה, וכן הוא למעלה. וזה שאומר לעיל דף צ"ג ע"ב ובההוא זמנא הוה איהו שליט על כל המוני עילא ותתא שהן שתי יצירות, וקרא לכל אחת שמהן כמו שמפרש והולך:

4287 **ת"ח כמה כו'.** זהו וייצר כו' ולאדם כו', והוא משה רבינו עליו השלום דהוא גלגולא דאדם, מ"ה דמשה, אדם דאדם וכן שכינתא הוא אדם גם כן, חיה הרביעית כמו משה רבינו ע"ה. ועיין בזוהר פרשת בראשית דף כ"ח ע"א וייצר ה' אלקים כו' אינון עמי הארץ ואפילו באלין כו', והן שתי יצירות, חית השדה - מעשיה, ועוף השמים - מיצירה. ועיין לעיל סוף תיקון מ"ה ותיקון

הַקֹּדֶשׁ, דְּיָרְתִין בְּנֵי נָשָׁא נִשְׁמָתִין מְנַיְיהוּ, וְאַיְיתֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם בְּגִלְגּוּלָא עַל כֻּלְּהוּ, לְרְאוֹת מַה יִקָּרָא לוֹ, וְלָא אַשְׁכַּח עִזָּר בְּהוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם יח) וּלְאָדָם לֹא מָצָא עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ, וְאִיהוּ קָרָא לוֹן לְכָל חַד שְׁמָהָן כְּפוּם חֵילָא דְלְעֵילָא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ישעיה מ כו) הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא, לְכָל חַיָּה וּמַלְאָךְ וְאוֹפַן קָרָא לוֹן בְּשֵׁם יָדוּעַ, לְכָל חַד עַל מַתְכּוֹנְתּוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ וּבְמִשְׁמַרְתּוֹ.

תָּא חֲזֵי אָדָם הֲוָה יָדַע כָּל מַלְאָךְ וְאוֹפַן וְחַיָּה וְשָׂרָף, כָּל חַד דַּהֲוָה מְמַנָּא עַל שְׁלִיחוּתֵיהּ, וַהֲוָה יָדַע כָּל שְׁמָא דְכָל חַד דַּהֲוָה כְּפוּם שְׁלִיחוּתֵיהּ, וְהָכִי הֲוָה קָרֵי לֵיהּ, דְּהָכִי אַשְׁכַּחְנָא בְּסֵפֶר רזיא"ל דְּאִתְיְהֵיב לְאָדָם קַדְמָאָה, דְּמטטרו"ן קָרָא לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמָהָן סַגִּיאִין, לְזִמְנִין אִתְקְרֵי מיטטו"ר (מי"מטור) בְּזִמְנָא דְמְמַנָּא עַל מִטְרָא וּלְזִמְנִין אִתְקְרֵי פתחו"ן סגרו"ן (אטימו"ן) (נ"א אטמון), אטמו"ן בְּזִמְנָא דְאִיהוּ אוֹטֵם חוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל, סגרו"ן בְּזִמְנָא דְסָגַר תַּרְעִין דִּצְלוֹתָא, פתחו"ן בְּזִמְנָא דְפָתַח תַּרְעָא דִצְלוֹתָא, (פסקו"ן) (נ"א פיסקו"ן) בְּזִמְנָא דְפוֹסֵק הֲלָכוֹת דְּמַתְנִיתִין בְּמִתִיבְתָּא תַּתָּאָה, וְהָכִי כָּל שְׁמָהָן כְּפוּם שְׁלִיחוּתֵיהּ, וְהָכִי כָּל מַלְאָךְ אִשְׁתַּנֵּי שְׁמֵיהּ כְּפוּם שְׁלִיחוּתֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שופטים יג יח) לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וְהוּא פֶּלְאִי, וּכְפוּם נִיסָא דְעָבְדִין הָכִי אִיהוּ שְׁמַיְיהוּ.

וּלְכָל שְׁלִיחוּתָא וּשְׁלִיחוּתָא דִלְהוֹן אִית רִגְעָא וְשַׁעְתָּא יְדִיעָא, [4288]וּמַזָּל יְדִיעַ, וְיוֹם יְדִיעַ, וְכֹכָב יְדִיעַ, וְתַמָּן אִשְׁתַּנֵּי, הַאי מַלְאָךְ אִתְקְרֵי בַּשִּׁשִּׁים רִבּוֹא שְׁמָהָן דְּמַלְאָכַיָּא, הוּא אִתְקְרֵי חסדיא"ל בְּזִמְנָא דְעָבִיד חֶסֶד עִם עָלְמָא, גַּבְרִיאֵ"ל בְּזִמְנָא דְעָבִיד גְּבוּרָה בְעָלְמָא, סתוריא"ל [4289]בְּזִמְנָא דְסָתִיר בְּנֵי עָלְמָא בְּגַדְפּוֹי מֵאִלֵּין מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים צא ד) וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה, וְאִתְקְרֵי חתמיא"ל בְּזִמְנָא דְחָתִים זַכְוָון וְחוֹבִין עַל בְּנֵי עָלְמָא, כתביא"ל בְּזִמְנָא דְכָתַב חוֹבִין וְזַכְוָון.

וְכָל מַלְאָךְ כְּפוּם שְׁמֵיהּ אִית לֵיהּ קָרָא בְּאוֹרַיְיתָא, כתביא"ל עַל שֵׁם (שמות לב טז) וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אלהי"ם הוּא וְגוֹמֵר. [4290]וכריא"ל, זָכְרֵנוּ לְחַיִּים, וְעַל שֵׁם זוֹכֵר בְּרִית אָבוֹת, וְאִשְׁתַּרְשָׁא בְּזָכוֹר, שמריא"ל בְּשָׁמוֹר, חסדיא"ל בְּחֶסֶד, גַּבְרִיאֵ"ל בִּגְבוּרָה, צדקיא"ל בְּצֶדֶק, רְפָאֵ"ל (ברפואה, יתוא"ל) בְּתִפְאֶרֶת, מלכיא"ל בַּמַּלְכוּת, לֵית מַלְאָךְ דְּלֵית לֵיהּ עִקָּרָא וְיסוֹדָא בְּסִפְרָן, וְכָל סְפִירָה אִית לָהּ [4291]שֵׁם יְדִיעַ [4292]וַהֲוָיָ"ה יְדִיעָה, [4293]וְכָל שְׁמָהָן תַּמָּן אִית לוֹן עִקָּרָא וְיסוֹדָא.

[דף צה ע"א]

וְכָל מַלְאֲכַיָּא דְסוּסְיָהוֹן סוּסֵי אֶשָּׁא, וּמֶרְכָּבוֹתֵיהֶן אֶשָּׁא וְקַשְׁתּוֹתֵיהוֹן אֶשָּׁא וְרוֹמְחֵיהוֹן אֶשָּׁא, וְכָל מָאנֵי קְרָבָא דִלְהוֹן אֶשָּׁא, יְסוֹדֵיהוֹן בִּגְבוּרָה, וּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה דְאִנּוּן אֶשָּׁא, יְסוֹדָא דִלְהוֹן בְּגֵיהִנָּם, וְאִית מַלְאֲכַיָּא דְאִתְמַר בְּהוֹן (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, יְסוֹדָא דִלְהוֹן בְּעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, וְאִית מַלְאֲכַיָּא דְאִינּוּן מִמַּיָּא דְרָקִיעָא, דְאִתְמַר בְּהוֹן (שם קמח ד) וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם, מִסְטָרָא דִימִינָא, כֻּלְּהוֹן עִקָּרֵיהוֹן לְעֵילָא, וְלֵית מַלְאָךְ דְּלָא אִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ שֵׁם יהו"ה, [4294]דְּאִשְׁתַּכַּח (דף צה ע"א) בְּכָל אֲתַר, כְּגַוְונָא דְנִשְׁמָתָא דְאִשְׁתַּכְּחַת בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, וּבְגִין דָּא אִית לְבַר נַשׁ לְאַמְלָכָא יהו"ה בְּכָל סְפִירָן, וּבְכָל כָּרְסַיָּין, וּבְכָל מַלְאָכִין, וּבְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּבַר נַשׁ, דְּלֵית אֲתַר פָּנוּי מִנֵּיהּ לָא בְּעִלָּאִין וְלָא בְּתַתָּאִין, יהו"ה לָא אִתְקְרֵי בְּיִחוּדָא דְאַרְבַּע אַתְוָון אֶלָּא בְּעִלַּת

מ"ו. וכן צבאות עליונים ותחתונים שהן נו"ה ואדם הוא יסוד שמט"ט ירש מעלתו, ועולם הוא מלכות שהן כלל הכל. ועיין מה שכתבתי במקום אחר. אבל כאן רמיז כמו שאומר שם ואמר שם אר"א והא מאן כו' א"ל ברי כו' עיין שם:

[4288] **ומזל ידיע כו'.** דהכוכבים מערכתם נשתנה לפי המלאכים:

[4289] **בזמנא דסתיר כו'.** כמו שכתוב (תהלים צא א) יושב בסתר עליון כו' וסיפא ותחת כנפיו כו':

[4290] **זכריאל זכרנו לחיים ועל שם זוכר ברית אבות ואשתרשא בזכור.** ורוצה לומר דנקרא זכריאל בזמנא דזוכר לחיים, וקרא דיליה (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקב כו', ואמר בקצרה על שם שזוכר ברית אבות ולשון המורגל בתפלה וכן זכרנו לחיים ואמר ששרשו בספירן הוא בזכור והוא בצדיק ששם מקום הזכירה ומקום החיים, אל חי, ושם כל זכורך מאן דרשים ברשימא קדישא דאיהו דכר כו' ומכל מקום הוא בנצח כמו שאומר לעיל תיקון י"ג בו נח צדיק ותנח התיבה, והם בדיבור אחד, ב' פלגי דאינון חד, ואמר בשמור בצדק במלכות דהן בחינות שונות והכל במלכות וכן ששים רבוא שמהן והן בעשר ספירות:

[4291] **שם ידיע.** הוא בנוק':

[4292] **והוי"ה ידיע.** בדכורא ורוצה לומר בשינוי הנקודה ועיין לעיל סוף תיקון נ"ה ומה שכתבתי שם:

[4293] **וכל שמהן תמן.** רוצה לומר בספירן:

[4294] **דאשתכח בכל אתר כגוונא דנשמתא.** דהוי"ה הוא נשמתא, ונוק' הוא גופא, כמו שאומר לעיל ס"ג ב' ומסטרא דגופא ועיין מה שכתבתי שם, ולכן כל השמהן הן בגופא דכל אבר ואבר וגיד ועורק ודופק ועצם וכל שרטוט וקו וציור - הכל שם אחר, והוי"ה הוא אחד בנשמתא ולכן אין רשאי להשתמש בשמא בלא הויה כנ"ל סוף תיקון נ"ה דהיא אחת אלא דנשתנה לפי האבר דמתפשט ביה והוא הנקוד ובעצמו אין שינוי וכן הוא שם הוי"ה בכל העולמות כולהו שהן אדם אחד בכללו וזה שאומר ובג"ד אית לב"נ כו' ולכן כל המצות כולן רמיזין בהוי"ה ואמר אלא בעלת העלות כו' רוצה לומר אין סוף והוא בכתר שמשם הכל אחד דהוא אחד אבל הכל באין סוף ועיין לעיל י"ב ב', ס"ג א':

הָעֶלְוֹת דְּמְיַחֵד לוֹן, וּבְגִין דְּאִיהוּ מְיַחֵד אַרְבַּע אַתְוָון, בֵּיהּ אִתְקְרִיאוּ יהו"ה בְּיִחוּדָא חֲדָא יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וּבְגִין דָּא שַׁוִּי אֱמוּנָה דְּיִשְׂרָאֵל בְּאַרְבַּע אַתְוָון אִלֵּין, וְכָל שְׁמָהָן שַׁוִּי כְּנוּיִין לִשְׁמָא דָּא, לֵית שְׁמָא עַד אֵין סוֹף וְעַד אֵין תַּכְלִית רַבְרְבָא וְשָׁלְטָנָא מִן דָּא, לְעֵילָּא עַד אֵין סוֹף, וּלְתַתָּא עַד אֵין תַּכְלִית, וְכָל חֵיָילִין וּמַשְׁרְיָין מִנֵּיהּ דַּחֲלִין וּמְזַדַּעְזְעִין.

תקונא תמניא וחמשין

[4295]בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם (איהי) אֶת, בַּת יְחִידָה אִיהִי בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה, (איהי) אֵת אֲמָתָא דִּילָהּ, וַעֲלָה אִתְמַר

[4295] **תיקון נ"ח בראשית כו' איהי בת יחידה כו' פנימה איהי אמה ועלה אתמר ויפל כו'.** ורוצה לומר דהיא בת דבראשית, ואמה דאלקים, והכל בנוק' דהיא עקב, עם יו"ד דפרח ממנה הוא יעקב כמו שאומר לעיל צ"ד א' ועיין ברעיא מהימנא סוף ח"א והוא יו"ד דבראשית, נשאר ראש, דכורא, כמו שאומר ברעיא מהימנא שם ועיין תיקון ל"ט וזה שאומר בריש פ' בראשית דבראשית הוא בית ראש, דו"נ באו"א, וכן הוא בזו"נ, והוא ראש דישראל שנאמר (בראשית ג טו) הוא ישופך ראש ואתה כו' וכמו שאומר ברעיא מהימנא וכמו שכתבתי במקום אחר בארוכה ונשאר מישראל ל"י והוא הנשאר מאמה דאלדים והוא שם הגדול יל"י כמו שאומר שם בארוכה הרבה, ובת הוא ברתא דמלכא באצילות, ואמה הוא בבריאה ועיין בזהר פרשת תצא רע"ט ב' אבל סלע דילי איהי ברתא דמלכא כו' ובפ' משפטים צ"ד ב' תא חזי בר נש כד אתיילד כו' ותלת אלין אינון אמה ועבד ושפחה, דברתא דמלכא זכה יתיר יהבין ליה נשמתא בארח אצילות מסטרא דבת יחידה ואתקריאת איהי בת מלך כו' ובגין דא כד בר נש זכי בנפש מסטרא דבת יחידה כו', וכן אמר שם למעלה תא חזי שכינתא אית דאתקריאת כו' וזה שאומר עלה אתמר כו', רוצה לומר דצלע הוא אמה, ובשר הוא בת מלך פנימה, וכמו שאומר לעיל נ"ד ב' דא סלע מטטרון דבגינה אתמר ויקח אחת מצלעותיו ויסגור בשר תחתנה מאי בשר ההוא דאתמר ביה בשגם הוא בשר ורוצה לומר בת מלך הנ"ל שהיא דרגיה דמשה כמו שאומר לעיל נ"ג ב' בארוכה עיין שם היטב, ואף שאמר שם מט"ט, הנה מט"ט כולל כל הג' עולמות, ראשו בבריאה, גופו ביצירה כו', אלא שנקרא היצירה על שמו לפי שגופו שם וכמו שכל האצילות נקרא על שם ז"א כן הוא בעולמות ושמו כשם רבו וזה שאומר **פתח ר"ש כו' דאיהי גופא דילה אמתא כו' דאיהי נקודה דילה כו' כגוונא דא .) ובגינה כו'.** דהנקודה הפנימית שבירח היא בת מלך כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' פנחס רמ"ח ב' ועוד ובר"ח כו' לזימנין סיהרא הות כגוונא דא כו' וההיא נקודה כו' כל כבודה בת מלך פנימה, וירח עצמה היא צלע הנ"ל, סיהרא חיוורא, ועיין בזהר פרשת בראשית כ"ח א' ויקח אחת מצלעותיו, מצלעותיו דמאן אלא מאלין עולמין דמטרוניתא נטלו או"א חד מינייהו ואיהו סטרא חיוורא, יפה כלבנה, ויסגור בשר תחתנה דא בשר דאתמר ביה בשגם הוא בשר, בשר דמשה, סומק, ועליה אתמר פני משה כפני חמה ובגין דא יפה כלבנה ברה כחמה כו', אלא דשם מדבר באופן אחר דצלע הוא סיהרא, מלכות, ואיהו חד מעולימתין דילה דאינון אילות דסחרני כורסיא ועיין בזהר פרשת אחרי מות ס"ח א' אילות, אילת כתיב חסר, דא אילת השדה כו' כל אינון איילתא דסחרני כורסיא יקירא קדישא הדא הוא דכתיב ששים גבורים סביב לה כו', והוא ע"ב עולמין דילה, י"ב דתחותה, ועיין בזהר פרשת ויקהל קצ"ז ב' את כל עדת בני ישראל אינון תריסר משריין קדישין כו' דהא מטרוניתא לא אתחזי למיתי לבעלה אלא באלין בתולתאן עולמתהא דייתון עמה כו' וכל חכם לב בכם אלין אינון שיתין מקורין דאשקאן עלמא כו', ועיין בזהר פרשת ויקרא כ"א ב' מאן אילת השחר דא כנסת ישראל כו' ואיהי חד מן הנהו איילות וכמו שכתוב ששים המה מלכות כו' אחת היא יונתי תמתי כו', ובשר דמשה הוא דעת דילה שהן גבורות והיא דחילא ואמתני כמו שאומר בריש פ' תרומה והיא איומה כנדגלות ועיין באדרא רבה קל"ה א' וימלוך באדום כו' והוא דרגא דמשה רבינו עליו השלום וכמו שאמרו (ילקוט שמעוני דברים לד סימן תתקסו) בישראל לא קם כו', אשה כושית, ובזהר חדש פ' יתרו ל"ג ב' כיון דאנהירת כחוורו דאבנא בדולחא ע"כ לית לה חיזו בשפירו לאסתכלא כו' וזה שכתוב (תהלים קמט ט) לעשות בהם משפט כתוב הדר הוא כו' אבל כאן מיירי באופן אחר כנ"ל וכל ג' עולמות בי"ע הוא גופא דילה והן מבינה דילה ולמטה דמקננת בג' עלמין והן גופא דילה אבל חכמה דילה שנקראת בת מלך פנימה, נקודיה בהיכליה פנימה דעלה נאמר כל כבודה, דחכמה נקרא כבוד, ל"ב נתיבות, וכורסייא הוא כסא לכבוד, והכל במלכות, חכמת שלמה, מקדשי תיראו, ואף שבפ' משפטים שם אמר מאן גופא דברתא דמלכא דא מטטרון והאי גופא איהי אמה דשכינתא כו', כבר כתבתי שכולם נקראו מט"ט, ואמר בפ' בראשית שם וייצר ה' אלקים כו' ולא למשה דאיהו עמה, ורוצה לומר, לא לשכינתא - לעשות בגינה, ולא למשה הוא קבלה דמשה וכמו שאומר לעיל ע"ו ב' כלא אינון כבעירין כו' ואפילו אינון דמשתדלין באורייתא כל חסד דעבדין לגרמייהו כו' ולא בעאן לאשתדלא בחכמה בקבלה כו' דגרמין דאסתלק נביעו דחכמה דאיהו יו"ד מינה ואשתארת ב' יבשה כו', והן אלו שניים, אמתא - גופא דילה, גופי הלכות, בית דילה, ויו"ד היא בת מלך, נקודה שבבי"ת, נקודיה בהיכליה כמו שאמרו בכמה מקומות, ואמר שם ובגינה אתמר בגלותא בתראה ולאדם לא מצא כו' בההוא זמנא ויפל כו' תרדמה דא גלות דאתמר ותרדמה נפלה כו' ויקח אחת מצלעותיו כו' כנ"ל, והוא בניינא דילה לעת הגאולה וכמו שמפרש והולך שם, ואמר שם ויסגור בשר בעאן לאגנא עלה כו' דבר אחר ויסגור בשר כמה דאת אמר לעומת המסגרת, מסגרת מתקיימת דבה מטרוניתא יהיה סגור ששת ימי המעשה, ומפרש ויסגור כמו שאומר כאן דהיא סגורה במט"ט, גופא דילה, כל ששת ימים ושם מסתתרת לאגנא עלה כמו שאומר למעלה בכמה מקומות, וזה שאומר **ובגינה אתמר לעומת המסגרת כו'** ורוצה לומר כמו שמפרש והולך דמסגרת הוא לבא דשם נסגרת נקודה בהיכליה וכמו שאומר לעיל תיקון כ"ט מעין חתום דא ראשית, נקודיה בהיכליה כו' קנקן דהאי יין דא לבא דבר נש כו' וכד איהו קנקן דאיהו לבא דכיא מלגאו ומלבר שריא תמן חכמה כו' וזה שאומר **מאי הטבעות אלין תרין אודנין כו'.** ואמר שם דלבא הוא בי"ת חתום בוא"ו והוא מ"ם, ועיין לעיל ריש תיקון ה' ובשני אודנין הוא סוד שם מ"ב וכמו שאומר בזהר חדש ו' ב' ועיין מה שאמר לעיל ל"ז ב', וצריך לומר דמפרש מה

(בראשית ב כא) **וַיַּפֵּל יהו"ה אלהי"ם תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן וכו', מַאי וַיִּסְגּוֹר, פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וִירִיחוֹ סוֹגֶרֶת וּמְסוּגֶרֶת** (יהושע ו טו), **מַאי וִירִיחוֹ, דָּא אִיהִי יֶרַח דְּאִיהִי גוּפָא דִּילָהּ, אֲמָתָא מִבְּרַתָּא דְּמַלְכָּא, דְּאִיהִי נְקוּדָה דִּילָהּ, סוֹגֶרֶת וּמְסוּגֶרֶת מִלְּגָאו, כְּגַוְונָא דָּא כ.**

וּבְגִינָהּ אִתְּמַר (שמות כה כז) **לְעֻמַּת הַמְּסְגֶּרֶת תִּהְיֶינָה הַטַּבָּעוֹת וְגוֹמֵר, מַאי הַטַּבָּעוֹת אִלֵּין תְּרֵין אוּדְנִין דְּלְבָּא דְּאִינּוּן עֲגוּלִין כַּטַּבָּעוֹת, וְלִבָּא אִיהוּ לִשְׁמָאלָא, הָכִי פָּתוֹרָא צָרִיךְ לִשְׁמָאלָא, שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן,** [4296]**וּבְגִין דָּא שְׁמִיעָה תַּלְיָא בְלִבָּא, וְאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין הַלֵּב שׁוֹמֵעַ, לְבָתִּים לְבַדִּים** (שם), **מַאי לְבָתִּים אִינּוּן תְּרֵי בָתֵּי לִבָּא,** [4297]**מַאי לְבַדִּים אִינּוּן תְּרֵין כֵּלְיָין, תַּרְוַיְיהוּ לְבָר, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר** (שם כו כד) **וְהָיוּ תוֹאֲמִים מִלְּמַטָּה, תְּרֵי כַּנְפֵי רֵיאָה, וְיַחְדָּיו יִהְיוּ תַמִּים עַל רֹאשׁוֹ.**

[4298]**תָּא חֲזֵי, אִתְּמַר בְּהַאי צֵלָע** (בראשית ב כב) **וַיִּקַּח, וּלְבָתַר וַיִּבֶן יהו"ה אלהי"ם אֶת הַצֵּלָע, מַאי וַיִּבֶן, אֶלָּא** (מלכים א ח יג) **בָּנֹה בָנִיתִי בֵּית זְבוּל לָךְ וְגוֹמֵר, וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה, תְּרֵי בָתֵּי לִבָּא אִינּוּן תְּרֵי בְּנְיָנִין דְּהַאי קְרָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב** (שם ו ז) **וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ דָּא בַּיִת רִאשׁוֹן, אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה דָּא בַּיִת שֵׁנִי,** [4299]**וּלְקִבְלַיְיהוּ אָמַר בָּנֹה בָנִיתִי תְּרֵין בְּנְיָנִין, חַד אִתְקְרִיאַת בְּנְיָנָא דְּאִימָּא עִלָּאָה, וְתִנְיָינָא בְּנְיָנָא דְּאִימָּא תַּתָּאָה.**

שכתוב לעומת המסגרת תהיין הטבעות, אינן אותן הטבעות שנאמר למעלה דהן ארבע טבעות:

[4296] **ובג"ד שמיעה תליא בלבא כו'.** רוצה לומר לכן אמרו דשמיעה הוא בשמאל כמו שאומר לעיל תיקון ע' (לב הוא לשמאל וכ"פ שמיעה בבינה וכמו שכתוב אשר לא תשמע לשונו) ואמר על מלכות דאיהי לשמאלא ועיין לעיל ריש תיקון נ"ה ודא לבא לשמאלא מלכיות זכרונות כו' ובתיקון כ"ד דתהא לב נטיר מכולא דאיהי שבת שמור, ומוחא זכור כו' מנרתא לדרום כו' פתורא צריך לתקנא לה לגבי צפון ופתורא איהי שכינתא תתאה דאתמר בה כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה מאי זהב דא גבורה דאתמר בה מצפון זהב יאתה, ממשבצות זהב - תרי סמכי קשוט והן ב' כליין, שנים כרובים זהב והן לבדים דכאן כמו שמפרש והולך:

[4297] **מאי לבדים כו' תרוייהו לבר.** רוצה לומר שהן נק' לבר תרי סמכי קשוט והוא לבר. ואמר **עלייהו אתמר והיו כו'** רוצה לומר על הכוליין שהן אחים תאומים כידוע דכל מה דדא עביד דא עביד, שנים כרובים איש אל אחיו, ואמר **תרי כנפי ריאה ויחדו כו'** שהן שניהם ביחד מה שאין כן בכליות שהן לבדן כל אחת וכן הם תמים וכמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"ה ויעקב איש תם וס"ת כך צריך למהוי תם כו' כגוונא דא אינון חמש כנפי ריאה כו' ותרי אומות אינון בריאה כו':

[4298] **ת"ח אתמר כו' ולבתר ויבן.** רוצה לומר דהן ג' עלמין דמט"ט, ויקח את הצלע הוא גוף דמט"ט ביצירה, ויבן - בבריאה ועשיה, ב' בניינים כמו שמפרש והולך שהן ב' ההי"ן כמו שאומר לעיל ריש תיקון מ"ב, והן מקננין בהן, וזה שאומר אינון תרין בניינין דהאי קרא רוצה לומר בבריאה ועשיה:

[4299] **ולקבלייהו כו' חד כו'.** רוצה לומר באצילות שמקננין בהן:

[4300]וְעוֹד וַיִּבֶן, לִישָׁנָא וְאִבָּנָה גַּם אָנֹכִי מִמֶּנָּה (בראשית ל ג), בִּבְנָיָנָא דְּיִבּוּם, [4301]וּכְמָה דְּהַאי נְקוּדָה אִיהִי סוֹגֶרֶת

[4300] **ועוד ויבן לישנא כו' בניינא דיבום.** עיין בזהר פרשת בראשית שם כ"ח א' ויבן ה' אלקים את הצלע הכא אתרמיז רזא דיבום דאמרו ביה כיון שלא בנה שוב לא יבנה הדא הוא דכתיב אשר לא יבנה את בית אחיו אבל לגבי קב"ה אתמר ביה ויבן ה' אלקים, או"א בני לה לגביה, הה"ד בונה ירושלים ה', ו' דאיהו בן י"ה או"א כו', ובג"ד בטורא דא אתבני בי מקדשא כו' עיין שם כל הענין, ועיין בזהר פרשת תצא ר"פ ב' כי ישבו אחים כו' פקודא דא ליבם אשת אח כו' והן כל אלה יפעל כו' הכא קא רמיז שינוי השם כו' באן אתר אתטמרת, בעולימא דילה, מט"ט, וישנה כו', ביה רזא ישוב לימי עלומיו אבל שכינתא כו' עיין שם היטב, ועיין בזהר פרשת פנחס רי"ז א' ב' אנוש דא רזא דההוא נער דסליק לסיבו ואתהדר כמלקדמין ועל דא אנוש כחציר ימיו כו' כציץ השדה כן יציץ, דאתחדש ואתהדר כמלקדמין, הכי יציץ וסליק, מאי טעמא בגין כי רוח עברה בו כו' ודא הוא רזא דחנוך כו' ואוליד ליה כמלקדמין ואתחדש כנשר עולמין ואתהדר איהו נער. והענין כי רזא דיבום הוא בעלמין בי"ע שהן דמט"ט כמו שאומר שם וכמו שאומר לעיל בתיקון כ"ה ותיקון כ"א ושאר מקומות הרבה, ועיין בזהר פרשת משפטים ק' ב' הא תנינן קרי לה בת, קרי לה אחות, קרי לה אם, וכולא איהו וכלא הוה כו' מאנא דהות לתתא היך אתעביד לעילא, כיון דאיהו לא בעא לקיימא בההוא דרגיה דיוסף כו' כדין נחית לתתא ואתעבידת איהו אימיה כו' והא אתעקר מתמן והשתא איהו מעלמא דנוק' כו' עיין שם בדבריו, וזה שאומר שכל יבום הוא במט"ט ושם נשתנה כי כל השנויין ביה כמו שאומר לעיל בתיקון כ"א ותיקון כ"ח ולקמן תיקון ס"ח וביה אשתני כל דיוקנין דלא דמו דא לדא וכן בשאר מקומות הרבה, והענין כי נשמתא לית לה שינוי, וכל השינויים הוא בגוף כמו שאומר בתיקון נ"ז עיין מה שכתבתי שם, וכמו נהורא בגוונין - דהשינוי אינו אלא בגוונין, וכן הוא בנשמתא כידוע, וכן הוא כאן כי עלמין דמט"ט הן גופא לגבי ברתא דמלכא באצילות ולכן אין שינוי אלא ביבום כד נחית לעלמין דיליה, ועיין לעיל סוף תיקון ס' ועוד ויורהו ה' עץ דא מטה דמשה דהוה מתהפך כו' ואמאי אתקרי מט"ט - מטה, דלזמנין מטה כלפי זכו לצדיקייא ולזמנין כו' דהכי איהו הוה מלאכא לקב"ה כגוונא דנשמתא דרכיב על גופא כו' ובהאי אתר צריך שינוי מעשה בגין דאתהפך מדינא לרחמי וקב"ה דאיהו מלגאו איתמר ביה אני ה' לא שניתי דאיהו רחום וחנון לית ביה דינא ולא שינויין כו' ועיין לעיל ע"ג ב' מאנא דא גופא איהו עבד ואיהו רכיב לתלת סטרין אלין דאינון קטורא דיחודא חדא, דאינון נר ה' נשמת אדם, והאי עבד איהו כנויא לכל שמהן, שינוי לכל שמהן, וביה מרכיבין כל אילנין עילאין מסטרא דטוב כו', והענין מה שאומר ואבנה גם אנכי ממנה וענין צדיק יסוד עולם כי השכינה אין בנינה בעולם הזה אלא ע"י רוחיהון דצדיקיא כמו שאומר בפ' תרומה קמ"ו א' ויקחו לי כו' רזא דרזין כו' שלימו דתקונא דהאי רוחא, רוחיהון דצדיקיא בהאי עלמא, רוחא דא אשתלים בזמנא דחנוך כו', אמר קב"ה רעותי לדיירא בינייהו אבל לא יכילנא עד דתתקון ההוא רוחא דילי דשריא בגוייהו הה"ד ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם רוצה לומר בתוך בני ישראל, דעיקר בנין הוא רוחיהון דצדיקיא, וקיימא בית המקדש בזה, וכל תיקון השכינה הוא נשמתין דצדיקיא בהאי עלמא דהוא התפשטות רוחא דילה ולכן אמרו (יבמות סג ע"ב) כל מי שאינו עוסק בפריה ורביה ממעט את הדמות, שהוא רוחא דילה שהיא כדמותנו כידוע, וזהו וצדיק יסוד עולם שהוא השכינה שהיא כלל הארץ והעולם צדיק דלתתא וכן צדיק דלעילא, ברית קיימא שמשפיע ונותן לה בנים וכן הוא באשה שבניה הן בנין דילה ואתפשטות רוחא שאו"א נותנין רוחם בולד, ועיין מדרש הנעלם פ' לך לך בארוכה, וזה שכתוב (בראשית ל א) ואם אין מתה אנכי ואמרו (כתובות נט ע"ב) אין אשה אלא לבנים, כי האשה בסוד נפש והבעל בסוד רוח ובולד - והיו לבשר אחד, מתחברין רוח ונפש דילהון כאחד ואז נקרא חיים כי הנפש בלא רוח הוא מת כמו בקבר והרוח בא לעולם להחיות הנפש בסוד אדם ובהמה כו' וכן הרוח בלא נפש אין לו שכר כלל וכל העונש של הרוח הכל בשביל שלא תיקן הנפש וכן הוא לאיש ואשה והנה בנים הם יסודה ובניינה וכן ברית קיימא קדישא וכנ"ל ואלו הן ב' בתי מקדשים שהן בניינים דילה, ב' ההין כנגד ב' עלמין כמו שאומר שם בפ' תרומה אתמלי מסטרא חדא לארקא להאי עלמא ומסטרא אחרא לארקא למלאכי עילאי כו' ובפ' פקודי רנ"ט ב' מסטרא דיעקב נטיל רוחא דחיי כו' מסטרא דיוסף דאיהו לתתא כו'. ועל דא קיימין תרין סטרין אלין דא לעילא ודא לתתא כו'. ועיקר הענין בשביל ב' מיני נשמתין, א' בדרגא דבינה, עולם הבא, והוא נשמתין דאינון בההוא עלמא, וב' דרגא דמלכות לצדיקיא דהאי עלמא בגופא, עולם הזה, וכמו שאומר בפ' תרומה קכ"ז א' ב' אפרסמון דא היכלא עילאה כו', אפריון דא היכלא דלתתא כו', ונשמתין עילאין דלית להו גופא בהאי עלמא ינקין כו', ונשמתין דאית לון גופא בהאי עלמא סלקין וינקין מההוא נהירו דאפריון כו' ואלין אינון ב' בית המקדש, ב' ההי"ן, ויבן, ב' בניינים הנ"ל, ומלאכים הן עולם האמצעי, והן ג' עלמין בי"ע וכל זה בניינא דאמה ועבד ושפחה אבל ברתא דמלכא אינה כי אם ע"י נשמתא דאצילות, ברתא יחידה כנ"ל, והנה כשאין האדם מתתקן בהאי עלמא בבנים - יורד לעלמין דנוק', למט"ט, ואז בניינא סתיר אלא כשהאדם מתתקן יכול לזכות אח"כ לנשמתא דילה וזה שכתוב בא נא אל שפחתי ואבנה גם אנכי כו' שלא זכיתי להבנות וכן הוא באשה הגשמי שע"י שפחתה שתלד והתפשטות רוח שפחתה בולד, יכולה להתפשט רוחא דילה גם כן בולד ע"י שמגדלת אותו, ועל ידה ילדה, ורוח דילה קרובה לגברתה והיא משתעבדת תחותה וכן הוא ברזא דיבום דאחיו דע"י שהוא קרוב לו הוא מתבנה על ידו, דכמו שהגופות מתקרבין באחוה כן הוא בנשמות יותר, ולכן באחיו ובאשתו שהן הקרובים יותר - מתבנה, וזה שכתוב (בראשית ל ג) ותלד על ברכי, ואף באחר אמרו (סנהדרין יט ע"ב) כל המגדל בן חבירו כאלו ילדו, והוא גם כן שמתפשט רוחו בתוכו ע"י התקרבותו לו. והנה עלמין דחנוך שעשר ספירות עלאין מתקננין ביה ונקרא אחיו של הקב"ה - הוא גואל של הקב"ה, שכינתיה, כשאין מתבנין ע"י אדם ואתעקר מאתם ויורד לקליפות ח"ו - אז הוא גואל הקרוב ומתבנה בו ע"י יבום, והנה בתחילה היה בן השכינה כמו שהוא למטה בן לאשה עד י"ג שנה והוא נקרא נער עד י"ג שנה והוא במדרגת נער ואח"כ כשנשא אשה עלה למדרגת בעל השכינה שהוליד בנים והוא בעלמא דדכורא וכשלא נתבנה חזר להיות בן אשתו במדרגת נער ונשאר במדרגתו כמו שאומר בפ' משפטים בסבא כיון שהיה כבר וירד, וכן הוא בכל חטא דאדם, כמו באדם שאבד ההוא זיהרא וירש חנוך אף שעשה תשובה גדולה מאד, וכן ישראל בעגל, דבעל תשובה יורד בהנהו עלמין הנ"ל, ולא זכה רק דוד הוקם על, שלכן עשה כל מה שעשה עד שזכה לזה, ולכמה שנים, וכן הוא בעובד שזכה ביבום למאי דלא זכה שום בר נש כמו שאומר שם עיין שם, ואף גם זה אינו זוכה כי אם ע"י שנכללו ברוח היבם, ובהתפשטות רוחו של היבם בולד נכלל גם הרוח של המת ורוח של היבם דזכה להתבנה הוא במדרגת בעל השכינה כמו שאומר שם וההוא פרוקא ירית ירותא דיוסף דהוה הוא בקדמיתא

כו' אתר דיוסף אבוי אקרי ואבוי הוה וכן הוא למעלה דחנוך שנטיל ההיא נשמתא אינו אלא ע"י רוחו של היבם שעולה למעלה באצילות ונכלל עמו רוחא דמיתה, והוא במוחא וזרעו של היבם רוחא דיליה ומוריד ההוא רוחא דיליה ורוחא דאחוה במט"ט וזהו ההרכבה והתכללות שאמר בפ' פנחס כנ"ל ועיין ברעיא מהימנא שם בארוכה וזה שאומר שם דאתחדש האי נער דסליק לסיבו רוצה לומר שאדם נזדקן ומת בלא בנים וחוזר ונעשה נער ונעשה במדרגת נער וזהו שינוי שנשתנה בהאי נער שנשתנה ברוח היבם וכן נעשה גוף אחר וכן רוחיה נשתנה וכמו שאומר שם ולא יכירנו עוד מקומו והכל שנכלל ברוח היבם וכן הוא במט"ט והן ג' שינויים בג' גלגולים הראשון בבריאה שינוי מקום כמו שכתוב הנה ה' יוצא ממקומו כ"י ממקומו והוא אהי"ה ובגלגול שני ביצירה שינוי השם מצפ"ץ חלוף הוי"ה ושם הוא שמו של הקב"ה דמקנן ביה, הוי"ה, ז"א, שמו כשם רבו, אל תמירני בו, ובגלגול שלישי יורד לעשיה שינוי מעשה ועיין בזהר פרשת תצא שם, והוא ביה"ו ג' גלגולים עיין שם בארוכה, ובבנין הראשון והיה הבכור כו' יקום כו' ולא נשתנה השם רק המקום מאצילות לבריאה עלמא דנוק', אבל בשני נשתנה אף השם ובשלישי צריך לשינוי מעשה למעשים גדולים שתשלם נשמתו שהוא בעולם הקליפות וס"א והוא קרוב מאד לחטא וגם הס"א מסיתהו מאד שאם לא השלים כאן אז יורד לס"א ואינו נשלם אלא במעשה שהוא עלמא דעשיה אבל בראשון ושני הוא במחשבה ודבור. והנה אמרו (יבמות י ע"ב) כיון שלא בנה שוב לא יבנה, והוא כנ"ל דכל שהיה במדרגה וירד לא יעלה לעולם וכן הוא בהיבם כיון שהיה בידו לבנות אותו וסלק מחשבתו וכמו שכתוב (דברים כה ז) מאן יבמי להקים כו' והוא גילוי מחשבתו ואח"כ עומד ואומר לא חפצתי לקחתה והוא דבור ואח"כ וחלצה נעלו שהוא קשירתו בעקב שהוא עולם העשיה עקב כידוע ושם (זהר שמות רכ"ב ע"א) של נעלך כו' זו אשה כו' והתיר הקשר שהיה המת קשור בו לתקנו ואז לא יבנה עוד והולך נע ונד עד דאשכח פרוקא ברחמים גדולים ובזכות ובמעשים גדולים מאד של תלמיד חכם גדול מאד שעולה למדרגת או"א עילאין דשם עלמא דחירו ומוציאו מיד ס"א, וצריך לחליצה להתירו מקשר אחיו לאשכח ליה פרוקא אחרא, ואף בועז שהיה קרוב הוצרכו לרחמים ובקשות גדולות, (רות ד יא) יתן ה' לך את האשה, ברכות כל הזקנים, (רות ד יז) ותקראנה לו השכנות שם כו' וכידוע וכן בתמר אלא ששם היה על הענין אחר להעלותם למדרגתם הראשונה שאביהם היה הגואל ואמר בסבא שם יהודה אתה יודוך אחיך בב' עניינים א' שלא ירדו לאחר להתבנות ועוד שזכו לעניינם הראשן ולזו לא זכה שום אדם. והענין כי זה הבנין היה ע"י השם יתברך שלא בידיעת יהודה וכן הוא בענין בית המקדש דבתחילה היה ראוי להתבנות שני בתי המקדש ע"י דקב"ה והוא דרגא דאצילות - בינה ומלכות, וכשחטאו - אבדו, וע"י תשובתם זכו לשני בתי המקדש אבל ע"י דבני נשא, ובעלמין דמט"ט - בבריאה ועשיה, ולא נתבנו ישראל ע"י ב' בית המקדש אלו, שאבדו אותם, והשתא אזלין בגלותא נע ונד עד דיתער רחמים גדולים וע"י שילה - משה רבינו עליו השלום, ויתבני ע"י או"א עלאין, עלמא דחירו, ויצאו מהגלות וכמו שכתוב (ישעיהו נד ז) וברחמים גדולים אקבצך, ואז יתבנה שני בתי המקדש ע"י דקב"ה וכמו שאומר בפ' פנחס רכ"א א' עיין שם בדבריו, וזה שאומר בפ' בראשית שם ויבן כו' כיון שלא בנה כו' אבל לגבי קב"ה כו', דודאי חנוך לא יבנה עוד אלא קב"ה וכמו שכתוב (עמוס ה ב) נפלה לא תוסיף קום, מעצמה ע"י בני אדם אלא (עמוס ט יא) אקים את סוכת דוד הנופלת, ובאלו הבניינים ירדה מעולם לעולם - השכינה, ועתה היא נע ונד עד הגאולה שתעלה למקומה הראשון באצילות והוא ברחמים גדולים וע"י מלך המשיח שהוא מיהודה כנ"ל וכן ישראל יזכו אז גם כן לבת זוגם הראשונה באצילות שאבדו בעגל וכן משה רבינו עליו השלום לשכינתא דאצילות, נערה המאורסה שעדיין לא זכה אליה (ברכות נז ע"א) ותורה כו' מאורשה - מאורסה, שלכן לא זכה משה רבינו עליו השלום ליכנס לארץ ישראל שיבנה בית המקדש על ידו, שאז היה מעשה הקב"ה כמו לוחות הראשונות, והכל ע"י הערב רב בחטא העגל שע"י כן לקה בסלע ועיין לעיל נ"ג ב' בארוכה, וזה שאומר בפ' בראשית שם וכן אתמר במשה ויבן כו' דא שכינתא נערה המאורסה כו' בההוא זמנא זכו כל ישראל כו', וג' עלמין בג' גלגולים, ב' בית המקדש והמשכן דהוא משכן דנער מט"ט כמו שאומר בפ' תרומה, וזה היה לפי שעה דאין בניינה אלא בנוק', ב' ההי"ן, אבל ביצירה נאמר ויקח ה' אלקים את הצלע כנ"ל, וזה היה לשעה, שתתקיים השכינה ביניהם, והנה אף זה לא זכו ישראל רק ע"י יבום שהוא משה שרוצה לומר המטה דרגא דמט"ט, והלוחות השניות שהיו בנויין ב' בית המקדש כאחד ע"י דמשה ועם המשכן כמו שהוא ביבום דאתבנאה ג' נר"ן כאחד ובפעם ראשון וע"י הסלע נלקח ממנו המטה כמו שאומר בפ' בראשית ו' ב' ולא אתקיים ברזא דיבום שהוא גואל הקרוב לנו דביה אתבני שכינתא אלא ע"י אחר והלכה נע ונד עד שלמה ועזרא כל אחד לבדו כמו שאומר בגלגולא ע"י אחר ולזמן רחוק וזה שאומר שם כיון שלא בנה שוב לא יבנה, והבנין הוא ע"י הדיבור אל הסלע וכיון שלא בנה שוב כו' עד הגאולה כנ"ל, וענין הסלע בסוד ראה והתקין צורת הלבנה וכמו שאומר באידרא רבא קמ"א ב' סתימא מכל סטרוי כו' וכן זהו ויבן ה' אלקים את הצלע והצלע הוא הסלע כמו שאומר לעיל נ"ד ב' ודבור אל הסלע שהשם יתברך היה חפץ שיזכו אל מעלתם הראשונה כמו בהגאולה אבל ע"י הערב רב לא זכו אליה ומכל מקום התחנן משה לכנוס לא"י להיות בסוד היבום אבל לא זכה גם לזה כיון שלא בנה שוב לא יבנה אלא עד לעתיד לבוא ע"י דקב"ה שיתמחון הערב רב מעלמא שהם גרמו כל זה, ולולי הדיבור בסלע היו זוכין ישראל בכל יבום לבנות את אחיו כבתחילה וכן בעלי תשובה אבל כיון שלא זכו אז הוא כנ"ל וזהו מה שאמרו הרכבה מין במינו ושלא במינו, ע"י אחיו הוא במינו והוא מוציא פרי וכמו שאמרו בירושלמי זימנין דעקר זרע מינה וכן הוא כל נשואי בת אחותו וממשפחתו, וע"י אחר הוא שלא במינו וזהו סוד העריות שהן קרובים מאד והיו ההתבנות ואצילות להשפיע בולד נשמת עץ חיים מאצילות אבל כבר נאבד מהאדם זה ע"י עץ הדעת להוליד מאצילות בסוד והאדם ידע בעץ הדעת טוב ורע שהוא דרגא דבי"ע במט"ט מצפ"ץ זה ולא תדמה ליוצרך וכמו שאומר לעיל צ"ג ב' דאנת גרים, ולא הותר אלא ביבם להתכללות רוחא ברוחא ואז יהיה במדרגת הנער הולד כנ"ל ולולי זה אף זה לא יזכה כנ"ל ועיין שם בהמאמרים הנ"ל שהבאתי למעלה ותבין הכל:

[4301] **וכמה דהאי נקודה כו'.** אמר סוגרת ומסוגרת, בב' בתים ראשון ושני שהיו ראוין להיות יחד כנ"ל והן ב' עלמין דהיא מסתתרת בהון, ועולם היצירה לא חשיב ואין בנין נגדו דאין בנין אלא בנוק' ויבן את הצלע אבל באדם לא נאמר בנין וכן בלב, ב' בתי לבא כנ"ל בנה בניתי כו', וכן מעין חתום דילה בב' חותמות חותם בתוך חותם, ציון וירושלים, ב' דלתות, שד"י אדנ"י, והכל כי בעלמא דדכורא אין בנין כנ"ל אבל מכל מקום הוא שומר דילה, וכנגדו כתיב אין יוצא ואין בא, שהוא סלע דמחאן ביה, והוא יותר קשה מב' הבניינים אף שהן חומות מכל מקום היו נפתחים והוא קשה להפתח עד כי יבא שיל"ה וכן באשה סלע בתולים דילה שהוא

וּמְסוּגֶּרֶת, הָכִי צְרִיכָה בְּרַתָּא דְּאִיהִי בְּתוּלָה, לְמֶיהֱוֵי סְגוּרָה וּמְסוּגֶּרֶת בְּבֵית אֲבִיהָ, (שם כד) בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ (שם כד טז), וַתֶּרֶד הָעַיְנָה [4302]דָּא בַּת עַיְנָא, [4303]סוּגֶּרֶת וּמְסוּגֶּרֶת בְּעַיְנָא, וּתְלַת גַּוָונִין סַחֲרִין לָהּ, [4304]וַעֲלֵייהוּ אִתְמַר (איוב לג כד) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר. וְכַד נָחִית לוֹן מֹשֶׁה אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל מִינָהּ, אָמַר הֱיוּ נְכוֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים אַל תִּגְּשׁוּ אֶל אִשָּׁה (שמות יט טו), שְׁלֹשֶׁת יָמִים לָקֶבֶל תְּלַת גַּוָונִין דְּעַיְנָא, וְאִיהִי טְמִירָא וּסְתִירָא בְּהוֹן, [4305]וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ בְּהוֹן, עַד דְּאִתְפַּשְׁטַת מִנַּיְיהוּ.

[דף צה ע"ב]

[4306]וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְפַּשְׁטַת מֵאִלֵּין לְבוּשִׁין, אִתְיַחֲדַת עִם בַּעְלָהּ בְּקִרּוּב בְּשְׂרָא, [4307]הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב כג) עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹּאת, עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת (דף צה ע"ב) אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, דְּכַד דַּרְכָּא לְאִתְיַחֲדָא דְּכַר וְנוּקְבָא בְּקִרּוּב בָּשָׂר, וְדָא דְּבוּקָא (נ"א קורבא) דִּיחוּדָא דִּלְעֵילָּא, דְּלָא יֵהֵא דָּבָר חוֹצֵץ, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּכַד בַּר נַשׁ מְצַלֵּי וּמְיַיחֵד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ דְּלָא יֵהֵא דָּבָר חוֹצֵץ בֵּינוֹ לְבֵין הַקִּיר, שְׁכִינְתֵּיהּ (קרקוריה דקיר קירות הלב), דְּלָא יַעֲבִיד פְּרוּד וְקָצוּץ בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְרָזָא דְמִלָּה וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ (שם כה),

---

צריך להקרע וזה שאמרו (יבמות נט ע"א) בתולה ב' בתולים, ואיש לא ידעה שהוא ב' חותמות דילה שלא נגע אדם בהן והן ג', וזה שאומר ותלת גוונין סחרין לה כו' וכן בקליפות האגוז, קליפה חיוורא היא הקשה וכן (חגיגה יב ע"א) בהו אבנים מפולמות, ונגדו אין יוצא ואין בא וכמו שאומר לעיל נ"ג ב' דמחאן בה כו', כי האשה אפשר לבוא עליה ונקביה רחבים מה שאין כן באיש ולכן צריך להקרע והוא קריעת ימא דאורייתא כמו שאומר שם, שלכן צריך באיש כריתת ערלה מה שאין באשה אלא לעשותה כלי וכן נאמר בבת מלך פנימה, ופנימה הוא חדר לפנים מחדר, בבית הפנימי, כמו שכתוב (מלכים א ו כט,ל) דבית המקדש לפנים ולחיצון, שהוא קדש קדשים, חדר הפנימי ושם בת מלך סגורה ומסוגרת, והשלישי - ממשבצות זהב לבושה והיא מסתתרת בלבושה, ובה לבושין ואיש לא ידעה אלא לבעלה לבד בקרוב בשר כמו שמפרש והולך וכמו קודם החטא (בראשית ב כה) ויהיו שניהם ערומים כו', ונגד זה הלוחות בארון, לא יפתח כלל, והוא ממשבצות זהב לבושה - הארון לתורה, וכן צריכה להיות כל בתולה בבית אביה - מכוסה בלבושיה ומסוגרת חדר לפנים מחדר וזה שאומר **הכי צריכא ברתא דאיהי בתולה כו'** רוצה לומר לשמור בתולים דילה כנ"ל וכן אורייתא סתומה ובתולה עד שיבוא חתן דילה ותבר בתוליה ויקרע ימא דאורייתא ועדיין היא ארוסה לגביה והיא סגורה בג', פר"ד, והסוד הוא הבתולה, והקשה מכולם היא הרמז, ולא ידע איש את קבורתו וכמו שאמרו בפ' בראשית שם עיין שם בדבריו:

[4302] **דא בת עינא.** רוצה לומר, דבת מלך היושבת פנימה במוח יורדת לבת עין ורואה משם, דהראיה בא מבת עין, והיא דרגא דבת מלך, ורואה בדברי תורה, וחוזרת הראיה למוח כידוע וזהו (בראשית כד טז) ותמלא כדה ותעל:

[4303] **סוגרת כו'.** כמו שמפרש והולך ותלת גוונין כו', וכן היא מסוגרת בכרובי ועפעפי עינא, בב' מסגרות, אבל עיקר המכוון כאן בתלת גוונין כנ"ל וכמו שמפרש והולך שלשת ימים לקבל כו' ואיהי טמירא סתימא כו':

[4304] **ועלייהו אתמר כו'.** שאלו ג' עלמין הן ג' גלגולים שלכן ועל ארבעה לא אשיבנו כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ב והן ג' גוונין, בגלגול ראשן גוון חיוורא כמו שאומר שם, ופעם הראשון שלא נתגלגל הוא בת עין וכן הסוד כנגד בת עין וכן התורה בג' עלמין, ונגד ג' עלמין יש ס"א שלכן שם טמירא בפר"ד, כנפים ולבושים לכסאה מינייהו, אבל באצילות - לא יגורך רע ואין צריך כיסוי תמן ושם אין ערוה וכמו שאומר לעיל צ"ג ב' אבל לעילא לית ערוה כו' וזה שאומר **וכד נחית לון כו' שלשת ימים לקבל כו'** לקבל ג' עלמין כנ"ל לעלות בהן ולהתקדש בהון, וכמו שבאלו ג' היא ואיש לא ידעה שבהון ערוה וצריך להזהר שם כן לא יגשו אל אשה:

[4305] **ואיש לא ידעה כו'.** לא ידעה ממש היא טמירא שם:

[4306] **ובההוא זמנא כו'.** כמו שכתוב (דברים ה ד) פנים בפנים דבר ה' עמכם - בלא אמצעי ובלא הסתר שעל זה נאמר (שה"ש א ב) ישקני מנשיקות פיהו כו':

[4307] **הה"ד עצם כו'.** דורש והולך סיפא דקרא הנ"ל ויפל כו', שדרש על משה רבינו עליו השלום, על הגלות וכן על כלל ישראל וכמו שאומר שם בפ' בראשית, ואז יזכו כל אחד לבת זוגיה, וכן היה למשה בגלות מצרים ולישראל וכמו שאומר להלן ובזמנא דמשה הוה מתלבש בהון כו' מיד דאתפשט כו' ויבן את הצלע לאשה, זו התורה מאורסה לנו, ויביאה אל האדם כמו שכתוב (שמות יט כ) וירד ה' על הר סיני, (משלי כא כב) הוריד עוז מבטחה, וכן לעתיד לבוא כמו שאומר לעיל נ"ג ב' ושאר מקומות ובפ' בראשית שם ואמר ההה"ד עצם כו' - דהיא נלקחה מנשמתא כמו שאומר בסוף תיקוני זהר חדש פ"ט ג' ואורייתא טפילה לנשמתא כו' עיין שם בדבריו, וזה שאומר כי מאיש כו'. ואמר עצם ובשר נגד תורה שבכתב ובעל פה, ואמר על כן יעזב כו' כמו שכתוב (דברים לג ט) האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו כו' כי שמרו אמרתך כו' וכמו שאומר לעיל ריש תיקון מ' שכחי עמך כו', וזה שכתוב ודבק באשתו וכמו שכתוב (משלי ד ו) אל תעזבה כו' נצרה כו'. ואמר והיו לבשר אחד רוצה לומר בלא מחשבה אחרת שהוא דברים החוצצים ויהא לבו ונפשו אחריה תמיד כמו שכתוב (משלי ה יט) באהבתה תשגה תמיד, אילת כו'. וזה שאמרו (ברכות ה ע"ב) דלא כו' לבין הקיר, רוצה לומר כמו שאמרו (ברכות י ע"ב) מקירות לבו, שלא יהא חוצץ בתפלה בין דבורו לקירות לבו, שפה ולב, הוא קב"ה ושכינתיה שלכן אמרו (ברכות כח ע"א) מי שאין תוכו כברו וכמו שאומר לעיל ס"ב ב', וזה שאומר **דכד בר נש מצלי ומייחד כו'**, שיותר צריך ליזהר ביחוד, וכמו שאומר לעיל ק"א א' ובההוא זמנא דצריך בר נש כו' כגוונא כו', ואמר **ודא דבוקא דיחודא דלעילא כו'** רוצה לומר שלמעלה אין ערוה ושום חוצץ וכנ"ל:

עֲרוּמִים בְּקְרוּב בִּשְׂרָא בְּלָא לְבוּשָׁא כְּלָל, [4308]וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ כַּחֲדָא בְּלָא לְבוּשָׁא כְּלָל, אִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה ל כ) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ, וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ.

[4309]אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, מַאי סִיּוּמָא דִּקְרָא (בראשית ב כה) וְלֹא יִתְבּוֹשָׁשׁוּ, אָמַר לֵיהּ בְּרִי בַּאֲתַר דְּאִית עֶרְוָה אִית בֹּשֶׁת, וְדָא אִיהוּ יָרֵא בֹּשֶׁת, [4310]וּמָאן דְּלֵית לֵיהּ בֹּשֶׁת בְּוַדַּאי לָא עָמְדוּ רַגְלֵי אֲבָהָתוֹי עַל טוּרָא דְּסִינַי, וּבֹשֶׁת אִיהוּ [4311]בְּתִלַּת גַּוְונִין חִוָּור וְסוּמָק וְיָרוֹק בְּאַנְפִּין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה כט כב) לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב בְּגַוְונִין סוּמָק וְיָרוֹק, וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחְוָורוּ (שם) בְּגַוְון חִוָּור, וְאִלֵּין תְּלַת גַּוְונִין דְּאִית בְּהוֹן בֹּשֶׁת אִלֵּין אִינּוּן תְּלַת גַּוְונִין דִּתְלַת קְלִיפִין דֶּאֱגוֹזָא, דְּאִינּוּן עֶרְיָין דִּבְהוֹן אִתְלַבְּשַׁת קֻשְׁטָ וְאִתְחַזְיָא בְּהוֹן.

וּבְגִין דְּאִינּוּן עֲרָיוֹת תְּלַת קְלִיפִין, אִתְּמַר בְּהוֹן אֵין דּוֹרְשִׁין בַּעֲרָיוֹת בִּשְׁלֹשָׁה, וַאֲסִיר לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוֹן, [4312]וּבְגִין דָּא אֲסִיר לְעַמָּא קַדִּישָׁא לְאִסְתַּכְּלָא בְּגַוְונִין דְּקֻשְׁטָ, וְדָא רָזָא דְּעַרְלָה דְּאִית לָהּ תְּלַת קְלִיפִין, דְּצָרִיךְ לְאַעֲבָרָא לוֹן מֵאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, וּמְיָד וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם (בראשית ט טז), וְעַל אִלֵּין תְּלַת קְלִיפִין אִתְּמַר (שמות ג ה) שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, וּמְיָד וּרְאִיתִיהָ, וּבְזִמְנָא דְּמֹשֶׁה הֲוָה מִתְלַבֵּשׁ בְּהוֹן, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (שם) אַל תִּקְרַב הֲלוֹם, מִיָּד דְּאִתְפַּשַּׁט מִנַּיְיהוּ אִתְקְרִיב תַּמָּן.

[4313]וְדָא רָזָא דְּקָרְבָּנָא, דַּהֲוָה נָחִית אֶשָּׁא לְאַדְלָקָא אִלֵּין תְּלַת קְלִיפִין, [4314]הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא ו ב) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה וְגוֹמֵר, הָא תְּלַת גַּוְונִין דְּאֶשָּׁא, דַּהֲווֹ נָחֲתִין בִּתְלַת צְלוֹתִין לְאַדְלָקָא וּלְאוֹקָדָא אִלֵּין קְלִיפִין, [4315]וּבְהַהוּא זִמְנָא הֲוָה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְקָרֵב בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, וַהֲווֹ מִתְקָרְבִין אַתְוָון דִּילֵיהּ י' בְּה' ו' בְּה', וּבְזִמְנָא דַּהֲווֹ מִתְלַבְּשִׁין בְּאִלֵּין קְלִיפִין, אִתְּמַר בְּהוֹן (שם יג ו) לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה, וְלָא צָרִיךְ לְקָרְבָא אַתְוָון י' בְּה' ו' בְּה'.

[4308] **ובההוא זמנא כו'.** רוצה לומר, לעתיד לבוא, וידוע שכפי קירוב השכינה כן מקורבין ישראל שהיא כנסת ישראל, ולפי מדרגתם היא עולה, וזה שאומר ולא יכנף כו', ונאמר (ישעיהו כה ט) ואמר ביום ההוא הנה כו', וכמו שאמרו (מגילה טו ע"ב) עתיד הקב"ה להעשות ראש כו' ורוצה לומר שישיגו השגה שלימה כמו שכתוב (חבקוק ב יד) כי תמלא הארץ דעה כו':

[4309] **א"ל ר"א אבא כו'.** רוצה לומר, מאי בושה שייך בתורה והשיב כמו שזיווג באשתו נולד עתה הבושה מחמת היצר הרע שנולד באדם ולעתיד לבוא אז לא יתבוששו וכן הוא בגילוי הסוד כל זמן שמלובשין באלו ג' עריות אסור לגלות וזהו אין דורשין בעריות בשלשה כמו שמפרש והולך וכמו שאמרו בספרא דצניעותא ואידרא זוטא ווי למאן דגלי עריתהון ובפ' פנחס ברעיא מהימנא בארוכה, וכל זמן שאנו מלובשין באלו הקליפות צריכין אנו להתבושש ולכסות, וזה שאומר **א"ל ברי באתר כו' ירא בושת.** רוצה לומר, כל זמן שמתיירא מעריות - צריך בושת, והוא אותיות בראשית כמו שאומר לעיל תיקון ז':

[4310] **ומאן דלית ליה בושת כו'.** כמו שאמר משה לישראל אז (שמות כ יז) ובעבור תהיה יראתו כו' ואמרו (נדרים כ ע"א) זה הבושה מכאן אמרו כו' וכנ"ל ירא בושת:

[4311] **בתלת גווני חיוור כו'.** כשהאדם מתבייש פתאום נעשה סומק ואח"כ חיוור, (ב"מ נח ע"ב) דאזל סומקא ואתא חוורא, וכשהאדם מתבושש זמן ארוך הוא ירוק, והן גוונין דאבהן, חיוור - אברהם מישמעאל, ויצחק - סומק מעשו אדמוני, ויעקב - ירוק, (ירמיהו ל ו) ונהפכו כל פנים לירקון מערב רב, וכשיתמחון הערב רב ולא יהיה בגלות עשו (פי' עמלק) וישמעאל שמהן נעשין תמיד חיוור וסומק, (תהלים סו יב) באנו באש ובמים כו' - אז לא יבוש יעקב ולא כו', והן ג' גוונין דמתכסיין בקליפין, ג' גלגולים דאדם בג' אנפי חיוון אבל גלגולא דאדם במשה, מ"ה דמשה, אתפשט מינייהו ונאמר לו (שמות ג ה) של נעלך כמו שמפרש והולך ואז זכו ישראל לתורה, וכן לעתיד לבוא (דברים לג כח) וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב, דבת עינא יתפשט מאלו ג' קליפין וכמו שמפרש והולך ואמר **דבהון אתלבש' קש"ת** כידוע וקש"ת הוא ראשי תיבות תקיעה שברים תרועה שבהן (בראשית לה טז) ותק"ש בלדתה, ג' גוונין הנ"ל ועיין בזהר פרשת בראשית ובריש פ' פנחס בארוכה:

[4312] **ובג"ד אסור כו'.** וכמו שאמרו (סנהדרין צב ע"א) כל המסתכל בערוה כו', וכן אסור לחקור ולדרוש בהן וכמו שאמרו (חגיגה יא ע"ב) אין דורשין כו', ואסור כו' שלא יקרה כמו לאדם הראשון וכיוצא דאלו ג' מד' שנכנסו לפרד"ס וכמו שאומר לעיל י"א א' ואמר **ודא רזא דערלה כו'** כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ז ועיין מה שכתבתי שם. ואמר **ועל אלין תלת קליפין אתמר כו'** והוא גוף הטפה סרוחה שהוא כתנות עור דחויא, הערלה דיליה כמו שאומר לעיל תיקון ל"א שהן ג' קליפין דאגוזא, עור - תהו ובורא רע שהוא תהו, ובשר - בהו קליפה הקשה מכולם קץ כל בשר, וחושך - גידין והדם וכידוע ואמר **ומיד וראיתיה** כמו שאומר שם אל תקרב הלום ואח"כ ותמונת ה' יביט וכן במשה ידעתיך בשם וביה נתקרבה השכינה:

[4313] **ודא רזא דקרבנא.** רוצה לומר שנתקרב הקב"ה בשכינה וישראל ע"י הקרבן ששמו מוכיח עליו:

[4314] **הה"ד זאת כו'.** ב' פעמים העולה שהוא לשון כליל באש ועל מוקדה וכמו שאומר לקמן והאש אית לה תלת גווני אלו לסלקא אלו ג' וכמו שמפרש והולך **הא תלת גווני דאשא כו'.** וזה שאומר ב' פעמים תוקד בו, פעם ראשון לקבל ערבית בלילה כמו שכתוב (ויקרא ו ב) כל הלילה עד הבוקר ואש כו', השני לקבל תפלת שחרית בבוקר כמו שכתוב (ויקרא ו ה) ובער עליה עצים בבוקר בבוקר והאש על המזבח כו', וכן הוא פשטא דקרא, דראשון נאמר שיהא דולק כל הלילה על האברים ופדרים, והשני נאמר על המערכה בבוקר שידליק אותה (ולא יהא בטל האש בסדר המערכה וזה שאומר לא תכבה), והשלישי נאמר (שם ו ו) אש תמיד, נאמר שיהא דולק תמיד עד הערב ועליו נאמר תמיד וכן עולת התמיד נאמר על התמיד של בין הערבים שאז נתקיים תמיד, שלשון תמיד אינו על עולם אלא על הזמן שהוא יהא תמיד וכמו בלחם הפנים ומנורה - כל הלילה, והתמיד - בבקר ובערב:

[4315] **ובההוא זמנא כו' ובזמנא כ'.** עיין לעיל צ"ג א' בארוכה:

וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ תִּלַּת צְלוֹתִין בְּכָל יוֹמָא, לְאַעְבָרָא תִּלַּת קְלִיפִּין אִלֵּין דְּעָרְלָה מֵאוֹת בְּרִית דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וּבְדָא שַׁרְיָא בְּתִלַּת גַּוְונִין נְהִירִין, [4316]דְּאִינוּן כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵל, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שיר ז ב) מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב, [4317]וְאִינוּן נְעִילַת חַגִּין וּזְמַנִּין וּמוֹעֲדִין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות כג יד) שָׁלֹשׁ רְגָלִים תָּחֹג לִי בַּשָּׁנָה, [4318]תִּלַּת קְלִיפִּין עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית ג כא) וַיַּעַשׂ יהו"ה אלהי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, בְּקַדְמֵיתָא כָּתְנוֹת אוֹר, וּלְבָתַר דְּחָאבוּ כָּתְנוֹת עוֹר, מֵעוֹר דְּאִיהוּ מִשְׁכָּא דְּחִוְיָא, [4319]וּלְשַׁבְעִין שְׁנִין אִתְּפַשַּׁט הַהוּא (חויא) (נ"א משכא) מִנַּיְיהּ.

[4320]דְּתִלַּת גַּוְונִין דִּלְבוּשִׁין דִּשְׁכִינְתָּא אִינוּן תִּלַּת וָוי"ן דְּוַיַּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, בְּזִמְנָא דְּמִתְעַבְּרִין כָּתְנוֹת עוֹר דְּחִוְיָא, נַהֲרִין תִּלַּת גַּוְונִין דְּנָהוֹרָא דִּשְׁכִינְתָּא, [4321]וּמַיָּד וּרְאִיתִיהָ לִזְכּוֹר בְּרִית עוֹלָם, [4322]וְאִינוּן תִּלַּת וָוי"ן אִינוּן תִּלַּת גַּגִּין דְּאַת ב, [4323]חַד לִשְׁמַיָּא וְחַד לְאַרְעָא וְחַד לְיַמָּא, [4324]וּמֵהַאי ב' תַּלְיָין שְׁבְעִין גַּוְונִין, [4325]וְאִינוּן שְׁבְעִין וּתְרִין, [4326]דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה יט א) הִנֵּה יהו"ה רוֹכֵב עַל עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם, עַל ע"ב בְּשַׁבְעִין וּתְרֵין גַּוְונִין נְהִירִין, וּמַיָּד (שם) וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפָּנָיו.

[דף צו ע"א]

[4327]וְאִינוּן תִּלַּת גַּוְונִין רְמִיזִין בָּהּ', ה' תִּלַּת גַּגִּין דִּילָהּ אִינוּן לְבוּשִׁין נְהִירִין דְּבַרְתָּא דְּמַלְכָּא, [4328]דְּאִיהִי י' בַּת עַיִן, [4329]וְאִיהִי חָמֵשׁ אַלְפִּין שְׁנִין דִּבְרִיאַת עָלְמָא, וְאִיהִי ה' זְעִירָא דְּאַבְרָהָם (דף צו ע"א) דְּדַרְגֵּיהּ חֶסֶ"ד, דְּסָלִיק לְשַׁבְעִין וּתְרִין, ה' י' מִן אלהי"ם. ה"י מִן יו"ד ה"א וא"ו ה"א. (נ"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י). ה' לְבוּשָׁא דְּכַסְּיָ עַל י'.

[4316] **דאינון כהנים כו'.** שהן נגד ג' אבהן כידוע (תהלים קי ד) אתה כהן לעולם, (בראשית לא מב) ופחד יצחק וישראל והן העבירו ג' הגוונין בג' צלותין דתקינו וכן צריכין ישראל לאפשטא מג' דרגין אלו דבהון. ואמר

[4317] **ואינון נעילת כו'.** דג' רגלין נגד ג' אבהן וכהן לוי וישראל, דשמיני עצרת תשלומין כו', ומכל מקום הוא נגד דוד מלכא וכן נגד גרי צדק ובו אך שמח. ואמר נעילת חגין כמו שכתוב מה יפו פעמיך בנעלים כו' ודרשו בשעה שעולין לרגל רוצה לומר נעלים על ג' רגלים דנעל על הרגל ורוצה לומר דעתה הוא מכל מקום בנעלים לבד יום הכפורים דמתגלה בת עין. וזה שאומר

[4318] **תלת קליפין עלייהו כו' בקדמיתא כו'.** רוצה לומר שאלו לבושין דג' עלמין היו כתנות אור שהיה מאיר בהם בת עין נהורא דעיינין והשתא חשוכא דעיינין עור עֵוֶר מנין עור משכא דחוויא כמו שמפרש והולך ואמר

[4319] **ולשבעין שנין כו'.** כידוע ורוצה לומר בכאן על זמן חיי האדם שבעין שנין ואח"כ מתפשט מזה הגוף להתלבש בגן עדן בכתנות אור כמקדם, ושם (יחזקאל לז ט) מארבע הרוחות כו' שהן ג' גוונין נהירין עם הבת עין. ואמר

[4320] **דתלת גוונין כו' תלת ווין כו'.** שהן ג' דאבהן ויסע כו', שם ע"ב כמו שאמרו בפ' בשלח ושאר מקומות הרבה והן ג' גוונין נהירין הנ"ל. ואמרו

[4321] **מיד וראיתיה כו'.** וכמו שכתוב (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקב ואף כו' ואף כו' והארץ אזכור:

[4322] **ואינון תלת ווין אינון כו'.** ג' עלמין הנ"ל ביתא דשכינתא שעל זה נאמר (במדבר יב ז) בכל ביתי כו', שהגיע עד הבריאה ואתמסר ליה תורת הבריאה והוא ב' דבראשית, נקודיה בהיכליה, הבית גוף להנקודה שבתוכו וכנ"ל והיא בת דנתקשרא בג' אבהן, ג' ווין הנ"ל, ועיין בזהר פרשת בשלח דהיא נטלא כל הג' שמהן דע"ב אלו:

[4323] **חד לשמיא כו'.** שמים הוא בריאה בסוד ראש, וארץ - עשיה, וימא - יצירה כמו שאמרו בפ' צו בענין גלגלי ימא דאמרין ברוך כבוד ה' ממקומו ועיין מה שכתבתי שם:

[4324] **ומהאי ב' תליין כו'.** שבעין דודין דסחרין לה כמו שאמרו בזהר חדש שה"ש ובזוהר פ' וירא שהן מ"ב דאתוון וכ"ח דנקודין, שתין מקורין דחיין, שתין איילתא, (שה"ש ג ז) ששים גבורים סביב לה, וי"ב עלמות דילה - י"ב בקר, והן במט"ט דיש לו שבעין שמהן והן ע' נפש וע' שמהן נגד ע' אנפין דת"ת דמקנן ביה, ובי"ת עצמה שהוא שנים הן ב' בתים הנ"ל, בריאה ועשיה, וזה שאומר

[4325] **ואינון שבעין ותרין כו'.** וע"ב גוונין הן י"ב גוונין דדעת, ב' עיטרין דחו"ב, וב' אחסנתין - ה' חסדים וה' גבורות, והן י"ב גוונין שבחושן, והן כללים וכל אחד נכלל משה שכל אחד מתפשט בו"ק ומשתנה בכל אחד, ומה שאמר לעיל ל"ח א' שהן ל"ו היינו בהתכללות שמאלא בימינא והן חו"ב כל אחד וה' חסדים וה' גבורות ל"ה אבל הן ע"ב, ל"ו - וה"ו, ול"ו - אני לנוק' ונשארין אלה לדכורא וכללן ע"ב:

[4326] **דעלייהו אתמר כו'.** כיון שנתרבה הדעת ונתגלה אזי יתבטל הס"א כמו שכתוב (ישעיהו יא ט) לא ירעו כו' כי מלאה כו' כמו שכתוב (יואל ב כ) ואת הצפוני ארחיק מעליכם והדחתיו כו', (יואל ג א) ונבאו בניכם כו':

[4327] **ואינון תלת כו'.** דה' היא שכינתא, והכל כמו בבית והה"א מתפשט בג' עלמין:

[4328] **דאיהי יו"ד.** הוא המפיק שבתוך ועיין לעיל ד' א':

[4329] **ואיהי חמש כו'.** רוצה לומר שברתא דמלכא מכוסה בלבושין דה"א, ובאלף הששי יתגלה היו"ד וכנ"ל והיא יו"ד דמילוי ה"י כמו שמפרש והולך ה' מן יו"ד כו' וכן א' דמילוי ה"י המש"ו ה' מן יו"ד כו' וכן א' דמילוי ה"א - או"ר שתתגלה, ועל זה נאמר (מלכים א ה יב) חמשה ואלף, וכן ה"י דאלקים דיו"ד דאלקים מסתתר בה"י ונחה נח נסתר וכן במילוי וזה שאומר ה"י מן אלקים, ה"י מן כו' ואמר **דסליק לע"ב.** כנ"ל בבי"ת:

תקונא תשעה וחמשין

[4330]בְּרֵאשִׁית, כִּי בָאֵשׁ יהו"ה נִשְׁפָּט (ישעיהו סו טז), דְּאִינוּן [4331]כָּתְנוֹת עוֹר [4332]דְּצָרִיךְ בְּהוֹן הַבְדָּלָה, כַּד אָמְרִין יִשְׂרָאֵל בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, וְאָמְרִין הַמַּבְדִּיל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ. חֹשֶׁךְ אוּכָם, כְּתָנוֹת עוֹר דִּילֵיהּ אוּכְמִין, כְּמָה דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שיר א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, (בראשית ג א) וְהַנָּחָשׁ הָיָה [4333]עָרוֹם מִנַּיְיהוּ, [4334]דִּלְכָל חַיָּה בָּרָא לְבוּשִׁין, וּלְכָל בְּרְיָין דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּשֵׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, וְאִשְׁתָּאֲרוּ גּוּפִין דְּמַזִּיקִין לְמֶעֱבַד וְלָא עָבִיד לוֹן, [4335]בְּגִין דַּהֲוָה עֶרֶב שַׁבָּת, וְדָא אִיהוּ (בראשית ב ג) אֲשֶׁר בָּרָא אלהי"ם לַעֲשׂוֹת, וּבְגִין דָּא וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יהו"ה אלהי"ם (בראשית ג א), דְּלְכֻלְּהוּ עָבַד לְבוּשִׁין, וְלֵיהּ לָא עָבַד, בְּגִין דַּהֲווֹ מַזִּיקִין דְּעָלְמָא. וְאַמַּאי לָא עָבִיד לוֹן, בְּגִין דַּהֲוָה לֵיהּ לְמִבְרֵי לְאָדָם עֶרֶב שַׁבָּת, וּבְגִינֵיהּ לָא בָּרָא לוֹן, וּבְגִין דָּא עָאל קִנְאָה בְּלִבֵּיהּ דְּחִוְיָא עִם אָדָם, בְּגִין דְּאִשְׁתָּאַר עָרוֹם בְּגִינֵיהּ בְּלָא לְבוּשִׁין, [4336]וְאִיהוּ גָּרַם לְבָתַר דְּאִתְפַּשַּׁט אָדָם מִלְּבוּשׁוֹי, וְיָרִית לוֹן נִמְרוֹד וְעִשָּׂו, דַּהֲוָה עִשָּׂו דְּיוֹקְנֵיהּ דְּחִוְיָא, וּבְגִין דָּא וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוֹם, עָרוֹם לְבִישׁ, דְּגָרַם בְּעָרְמָה דִּילֵיהּ נוּקְבָא בִישָׁא סַם הַמָּוֶת מִיתָה לְאָדָם וּלְאִתְּתֵיהּ, וְעָרְמָה דִּילֵיהּ הֲוָה [4337]דְּפַתִּי לְחַוָּה, בְּגִין דְּדַעְתָּן שֶׁל נָשִׁים קַלָּה, וּמַה אָמַר לָהּ (שם) וַיֹּאמֶר הַנָּחָשׁ אֶל הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר אלהי"ם לֹא תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אָמַר, אֶלָּא מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכֵל, דְּאִיהוּ לָא מַנִּי לֵיהּ דְּלָא לְמֵיכַל אֶלָּא מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּאִיהוּ עִרְבּוּבְיָא דְּטוֹב וָרָע, אִילָנָא דְּשִׁקְרָא, [4338]חַד בְּלֵב וְחַד בְּפֶה, לְבֵיהּ מָלֵי שִׁקְרָא, וּפַתִּי בְּפוּמֵיהּ

[4330] **תיקון נ"ט בראשית** כי כו'. רוצה לומר שנשפט באש:

[4331] **כתנות אור.** שהוא מאור אש שנפשט ממנו, ובאש - ב' אש, מאורי האש, ואינון דאיש ואשה וכמו שאומר לעיל יו"ד א' וברית איהו יו"ד ועם אש אתעביד איש ואוף הכי אות ה' עם אש איהי נוק' ועל תרין אישות אתמר בקדמיתא כתנות אור דבהון עקבו מכהה גלגל חמה והיינו בורא מאורי האש בתר דחבו ויעש כו' עור משכא דחויא כו' עיין שם ורוצה לומר דבתיבת בראשית אותיות באש ונשאר תרי על ב' הנ"ל וכל אחד כליל מב' כמו שאומר בריש פ' שמיני וכאן מפרש והולך פסוק והנחש כו' שנתקנא על כתנות אור עד שגרם להפשיטו כמו שמפרש והולך:

[4332] **דצריך בהון הבדלה כו'.** רוצה לומר, בין אור דכתנות אור דשבת, לחושך כתנות עור דחול דהוא חושך כמו שמפרש והולך חושך אוכם כתנות עור דיליה גם כן אוכם ועיין לעיל ל"ו א' ועל אלין קליפין אמרו דצריך הבדלה כו' ובשבת אתפשט כו' ובגין דא תקינו בהבדלה המבדיל בין קודש לחול ובין אור לחושך דלא יתחבר קליפין דחול לקליפין דקודש ולא יעביד תערובות כו' דעיקר התערובות הוא בלבושין כי הזכות ופגם הכל בהם כמו שאומר בפ' בראשית ובתיקון י"ח ולכן ההבדלה הוא בלבושין שלא יתערבו וכמו שאומר שם דמוחא לא מקבל טומאה הה"ד כה דברי כו' ועיין לעיל י' ב' וידעו כי עירומים הם כו' מכתנות אור דאינון מאורי האש ובגין דבשבת אתחזייא לון בהדלקת שרגא דשבת בתרין פתילות דאש (רוצה לומר שהן נגד זכור ושמור, איש ואשה כנ"ל) ובמוצאי שבת יתעברון מינייהו תקינו למימר במוצאי שבת הבדלה באש ובגין דבשבת וי"ט מתלבשין נשמתין בכתנות אור כו' עיין שם ובפ' בראשית י"ז ב' הבדלה במוצאי שבת בין אינון דשליטין ביומא דחול לשבת ועיין שם י"ד ב' ובשעתא דמבדילים על כסא כל אינון חיילין כו' ובפ' ויקהל ר"ז ב' לבתר דנפיק שבתא בעי בר נש לאפרשא בין קודש לחול אמאי דהא אתיהב רשו לממנן כו' עיין שם בדבריו ואמר שם ובפ' בראשית י"ד ב' דענין הברכה מאורי האש שיאירו הממנן דחול משרגא ורוצה לומר שאף שבחול מתלבש האדם בכתנות עור ונפשט מכתנות אור, מכל מקום יאיר ממאורי האש עיין שם וזה שאומר למעלה יו"ד א' לאתדכאה במאי דחב וכן אמר שם בצפרנים גם כן להראות שהופשט מהם גם כן שיאירו ועיין שם ובפ' ויקהל בארוכה שהצפרנים הם לבושי קדושה אחורים דקדושה והן לבושין כתנות אור עיין שם בדבריו:

[4333] **ערום מינייהו.** רוצה לומר מהלבושין, דלאדם הוה ליה כתנות אור, מעולה שבלבושין, והוא לא הוה ליה לבוש כלל, והלבוש הוא הגוף דעתה הוא באדם כתנות עור וקודם החטא הגוף היה מזהיר כתנות אור כמו שהוא עתה בגן עדן והוא לא הוה ליה גוף כלל:

[4334] **דלכל חיה כו'.** רוצה לומר זה שכתוב (בראשית ג א) ערום מכל חיות כו' וכמו שמפרש והולך ובג"ד והנחש כו':

[4335] **בגין דהוה ע"ש.** כמו שאמרו (אבות ה ו) עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות כו' וי"א כו' ואשתאר למעבד גוף, וקדש היום, ועיין בזהר פרשת בראשית י"ד ע"א פקודא ארביסר כו' כיון דאתקדש יומא כו' לא יכיל עלמא למיקם קמייהו כו' וזה שאומר ואמאי לא ברא לון בגין כו' בגין דאשתייר ערום בגיניה כו' ואמר **ודא איהו אשר ברא כו'.** כמו שאמרו (ר"ה טז ע"ב) לעשות ולא עשה, ופירוש דקרא, בו שבת כו' אשר ברא כו' כי ברגע בין השמשות נבראו, ושבת, אשר ברא אותן לעשות עדיין ושבת מזה ועיין בזהר פרשת תרומה קנ"ה ע"ב מאי לעשות דאשתארו גופא דשידי דאתקדש יומא ולא אתעבידו ואשתארו כו':

[4336] **ואיהו גרם לבתר כו'.** רוצה לומר הנחש גרם מיתה לאדם דאתפשט מהגוף שהוא לבושי ואף הכתנות עור כתנות ממש דעביד ליה הקב"ה ירית הנחש דיהיב לנמרוד ועשו כמו שמפרש והולך ועיין בזהר פרשת תולדות קמ"ב ב'. ואמר **ובג"ד והנחש היה ערום.** רוצה לומר ערום מלבושין כנ"ל ואח"כ מפרש ערום לשון ערמה, ערום לביש, ואמר **דגרים בערמה כו'** דערמה היא נוק' דיודעת לפתות (משלי ה ג) כי נופת תטופנה כו' ואחריתה כו' ועיין בזהר פרשת ויצא קמ"ח א' בסתרי תורה בארוכה ולכן לשון ערמה לשון נקבה:

[4337] **דפתי לחוה כו' ומה א"ל כו'.** רוצה לומר בב' דברים אלו היה ערמה ולכן ביעקב נאמר (בראשית כז לו) ויעקבני זה פעמים כו' לנטלא דיליה ועיין שם קמ"ג א' בג"כ אזדמן יעקב כו' דאיהו כגוונא דאדם הראשון כו' עיין שם בדבריו:

[4338] **חד בלב כו'.** דומיא דנחש ועיין לקמן תיקון ס' בארוכה:

בְּמִלִּין דְּקִשׁוֹט.
וְחַוְיָא בִּישָׁא [4339]אַעְבַר הָכָא עַל לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר (שמות כ יג), וְעַל לֹא תִרְצַח, וְעַל לֹא תִנְאָף, וְעַל לֹא תִגְנוֹב, וְלֹא תִשָּׁא אֶת שֵׁם יהו"ה אלהי"ך לַשָּׁוְא, עַל לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ דְּסָהִיד שִׁקְרָא דְּאָמַר (אף כי אמר אלהי"ם לא תאכלו מכל עץ הגן ועל לא תגנוב דגנב דעת חוה כגוונא דא דאמר אף כי אמר אלהי"ם וגומר) כִּי יוֹדֵעַ אלהי"ם כִּי בְּיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִי"ם יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע (בראשית ג ה), בְּגִין דְּלָא תֶהֱוֵון בְּדִיוּקָנֵיהּ, וְעָבַר עַל לֹא תִנְאָף, דְּהַטִּיל זוּהֲמָא בְּחַוָּה, וְעָבַר עַל לֹא תִרְצַח, דְּקָטַל לְאָדָם וּלְחַוָּה, דְּהָכִי אָרְחָא דְּיִצְרָא בִּישָׁא מְפַתֵּי לִבְנֵי נָשָׁא, וּלְבָתַר סָלִיק וְאַלְשִׁין לֵיהּ, וְנָטִיל רְשׁוּ וְנָטִיל נְשָׁמָה.

תקונא שתין

[דף צו ע"ב]

[4340]בְּרֵאשִׁית דָּא בְּרִי"ת, [4341]דְּאִתְמַר בֵּיהּ עֵץ הַחַיִּים, וְהָא אוּקְמוּהָ, וּבְהִפּוּכָא תְּבִי"ר, דְּגָרַם תְּבִירוּ לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, [4342]וְדָא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, טוֹב אִיהוּ (דף צו ע"ב) אִילָנָא, הַהוּא דִּכְתִיב (בראשית ג ו) וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה הוּא לָעֵינַיִם, וְאִיבָּא דִּילֵיהּ רָע, כְּפוּם חֵיזוּ דִּילֵהּ הָכִי הֲוָה (נ"א איהו) אִתְחֲזָיָא לָהּ מִלְּבָר, [4343]כְּגַוְונָא דְּפוּמָא מִלִּין שַׁפִּירִין מִלְּבָר, וְלִבָּא מַלְיָיא טִנּוּפִין מִלְּגָאו, וְדָא לָא הַוַת יָדְעָא דְּסַם הַמָּוֶת הֲוָה מִלְּגָאו דְּאִיבָּא, [4344]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וַ"תִּקַּח מִ"פִּרְיוֹ וַ"תֹּאכַל, וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ וְגוֹמֵר (שם), הֲרֵי אִיבָּא דְּאִילָנָא דְּתַמָּן מָוֶ"ת (מלגאו גרם לה דאכלה).
[4345]וְאִית קְלִיפִין דְּאִיבָּא דְּאִינּוּן תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, דְּקְלִיפִין אִלֵּין אִינּוּן רָע, מוֹחָא מִלְּגָאו טוֹב, אִילָנָא דְּחַיֵּי קְלִיפִין דִּילֵיהּ שַׁפִּירִין וּמוֹחָא דִּילֵיהּ שַׁפִּיר, וְדָא אִיהוּ עָפְיֵיהּ שַׁפִּיר וְאִנְבֵּיהּ שַׁגִּיא (דניאל ד ט), וְאִית אִילָנָא דְּכוּלֵיהּ בִּישׁ, מוֹחָא וּקְלִיפָּה כֻּלְּהוּ מְרִירָן, וּמַיִין דִּלְהוֹן מְרִירָן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות טו כג) וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם וְגוֹמֵר, וַיּוֹרֵהוּ יהו"ה עֵץ וְגוֹמֵר, וּבֵיהּ וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם, עֵץ מָתוֹק דְּמִנֵּיהּ נָפְקִין עַנְפִין וְשָׁרָשִׁין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (תהלים יט יא) וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים, וּבְגִין דָּא אִית עֵץ דְּעַנְפִין דִּילֵיהּ מְתִיקָן, וְעֵץ דְּעַנְפִין דִּילֵיהּ מְרִירָן, וְאִית מַיִין מְתִיקָן וּמַיִין מְרִירָן, דְּדָא לְקֶבֶל דָּא עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [4346]וְאִית דְּאִיהוּ פַּלְגּוּ דִּילֵיהּ מְתִיקָא וּפַלְגּוּ דִּילֵיהּ מְרִירָא, וְדָא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, כְּגַוְונָא דְּכַסְפָּא מְעוּרָב בְּעוֹפָרֶת, וְאִית אִילָנָא דְּקְלִיפִין דִּילֵיהּ בִּישִׁין מִלְּבָר וּמוֹחָא מְתִיקָא מִלְּגָאו, הָכִי תִּשְׁכַּח בַּר נַשׁ בִּישׁ בְּמִלֵּי פּוּמוֹי (נ"א ובפומוי מפיק ביש מלבר) וְטַב בְּלִבֵּיהּ מִלְּגָאו, וְאִית מְפִימוֹי טַב וְלִבֵּיהּ בִּישׁ, הַאי אִיהוּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, הָכָא מְקַנֵּן נָחָשׁ רַמַּאי.

4339 **אעבר הכא על כו' לא תשא כו'.** שהזכיר שם אלקים לשקרא, וחסר כאן, והן בפסוקים היה ערום כו' דחמד לבושוי ונתכוין להרגו וזהו מכל חית כו' ימינים ושמאלים. ויאמר אל האשה - הטיל בה זוהמא והוא לא תנאף. אף כי כו' - לא תשא. לא תאכלו מכל כו' - לא תגנוב. לא מות תמותון - לא תענה. והייתם כאלקים, תהוון כוותיה - לא יהיה לך אלהים אחרים דעבד אלהים אחרים וכן לא תחמוד - דחמד לבושוי, והן ז' לא תעשה דעשרת הדברות בז"ת נגד ז' מצות שנצטוה ועיין לעיל ס"ח א':

4340 **תיקון ס' בראשית דא ברית.** רוצה לומר שאותיותיו בו:

4341 **דאתמר כו'.** עיין ברעיא מהימנא ריש פ' לך לך ע"ו ב' תאנא כו' ובריש פ' שמות כזוהר כו' זוהר איבא דאילנא יהיב חיין לכלא קיומיה כו' עיין שם:

4342 **ודא ע"ה כו'.** שהוא בהיפך, שכתוב (בראשית ב יז) מות תמות, כמו תביר הפוך ברית, והוא כסופין דזנות, (משלי ה ג,ד) נופת תטופנה כו', ואחריתה כו' שהוא איבא דילה, וזה שאומר **טוב איהו אילנא כו'.** רוצה לומר, האילן טוב למאכל, שהזנות עצמה טוב למראית עין, ואחריתה כו', ועוד, שהעץ הוא היסוד הברית, ומעשה הוא עין כו', וכן הוא בברית הלשון. וזה שאומר **ואיבא כו' כפום חיזו כו'.** כמו שכתוב כי נופת תטופנה שפתי זרה וחלק משמן חכה כו', והוא היפך שמירת הברית, ולכן נקרא עץ הדעת לשון שכל כסופין דעלמא וביה טעיין וכשלין כו', ועיין בסוף פ' פקודי בהיכל ו' דס"א בארוכה, ורצונו לבאר אלקים דדברי חוה ונחש שביאר בסוף תיקון הקודם, וכאן רמיז בבראשית - ברית, ליזהר ממנו, והיפוכא הכל בברית כנ"ל, וג' אלקים אמרה הנחש נגד ג' הידועים שהן דינים:

4343 **כגוונא דפומא כו'.** כמו שהנחש וכל דאתיין מסטריה - כן הוא עץ הדעת עצמו:

4344 **הה"ד ותקח כו'.** מביא ראיה שאיבא גרם מות שהרי אכלה מפריו אבל כי טוב לא כתיב אלא בעץ, ועיין בזהר פרשת בראשית ס"ב ב' וכד האי אור כו' אר"א כו':

4345 **ואית קליפין דאיבא כו'.** שהן קליפין דאגוזא, וגנת אגוז מבפנים - לראות באבי הנחל כו':

4346 **ואית דפלגו כו' ודא כו'.** והוא צלמא דנבוכדנצר כמו שאומר לעיל ק' א' א"ל בני ממראה כו':

הָכִי אִיהוּ בַּר נַשׁ דְּתִשְׁכַּח לֵיהּ גּוּפֵיהּ שַׁפִּיר, וְסִימָנִין דִּילֵיהּ כֻּלְּהוּ שַׁפִּירָן, וְנִשְׁמָתֵיהּ נָפֵשׁ חַיְיָא מִלְּגָאו, וְתִשְׁכַּח בַּר נַשׁ גּוּפֵיהּ בִּישׁ בְּכָל סִימָנִין דִּילֵיהּ, וְנִשְׁמָתֵיהּ מִלְּגָאו שַׁפִּירָא, [4347]דָּא אִיהוּ צַדִּיק וְרַע לוֹ, אֲבָל מָאן דְּאִיהוּ טַב מִלְּבָר וְרַע מִלְּגָאו, אִיהוּ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, בְּגִין דְּלָא יְהֵא לֵיהּ חוּלָקָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, טוֹב מִלְּבָר וּמִלְּגָאו צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, בִּישׁ מִלְּגָאו וּמִלְּבָר רָשָׁע וְרַע לוֹ, [4348]וְהָא אוּקְמוּהָ.

טַב מִלְּגָאו וּלְבוּשָׁא דִּילֵיהּ בִּישׁ, דָּא אִיהוּ [4349]עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר (זכריה ט ט), רַע מִלְּגָאו וּלְבוּשָׁא דִּילֵיהּ שַׁפִּיר מִלְּבָר, עַל הַאי אִתְּמַר (קהלת י ז) רָאִיתִי עֲבָדִים עַל סוּסִים, וְכֹלָּא אִשְׁתְּמוֹדָע בְּעוֹבָדוֹי דְּבַר נַשׁ, מָאן דְּאִיהוּ מִלְּגָאו, [4350]וְלָאו לְמַגָּנָא אוּקְמוּ קַדְמָאִין לֹא הַמֶּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה הוּא הָעִקָּר, דְּשַׁטְיָין מִסְתַּכְּלִין בְּגוּפָא דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב י יא) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי, וְצַדִּיקַיָּא בְּעוֹבָדִין טָבִין.

[4351]וְעוֹד (שמות טו כה) וַיּוֹרֵהוּ יהו"ה עֵץ, דָּא מַטֶּה דְּמֹשֶׁה, דַּהֲוָה מִתְהַפֵּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה, [4352]כְּגוֹן לַהַט הַמִּתְהַפֶּכֶת (בראשית ג כד), וְדָא מטטרו"ן, דְּבֵיהּ הֲוָה מִשְׁתַּמֵּשׁ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ, כְּגַוְונָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בֵּיהּ, וַהֲוָה מַנְהִיג תַּתָּאִין בֵּיהּ, אוֹף הָכִי מֹשֶׁה דַּהֲוָה כְּגַוְונָא דִּילֵיהּ, הֲוָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמַטֶּה, וְאַמַּאי אִתְּקְרֵי מטטרו"ן מַטֶּה, דִּלְזִמְנִין מַטֶּה כְּלַפֵּי זְכוּ לַצַּדִּיקַיָּא, וּלְזִמְנִין מַטֶּה כְּלַפֵּי חוֹבָא לְרַשִּׁיעַיָּא, וּבְגִין דָּא אִתְּהַפַּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ לְרַשִּׁיעַיָּא לְאַלְקָאָה לוֹן בֵּיהּ, וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה לַצַּדִּיקַיָּא לְמֵיהַב לוֹן בֵּיהּ אַגְרָא.

דְּהָכִי אִיהוּ עַל הַאי מַלְאָכָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּגַוְונָא דְּנִשְׁמָתָא דְּרָכִיב עַל גּוּפָא, וְצַדִּיק בְּהַאי אִתְּמַר בֵּיהּ (שמואל ב כג) צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אלהי"ם, בְּגִין דְּאִיהוּ מְהַפֵּךְ דִּינָא לְרַחֲמֵי, וּבְהַאי אִתְּמַר [4353]שְׁנוּי מַעֲשֶׂה, בְּגִין דְּיִתְהַפַּךְ מִדִּינָא לְרַחֲמֵי, וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מָקוֹם, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ מִלְּגָאו, אִתְּמַר בֵּיהּ (מלאכי ג ו) אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי, דְּאִיהוּ רַחוּם וְחַנּוּן, לֵית בֵּיהּ דִּינָא כְּלָל וְלָא שְׁנוּיִין.

[דף צז ע"א]

וְכַד בַּר נַשׁ שַׁלִּיט עַל יְצֵרֵיהּ, נֶהְפַּךְ נָחָשׁ (דף צז ע"א) לַמַּטֶּה, וְאִם יְצֵרֵיהּ שַׁלִּיט עֲלֵיהּ, נֶהְפַּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ,

---

[4347] **דא איהו צדיק ורע לו אבל כו'.** שיש לו נפש רעה שהוא שתופא דגופא וכן כל מדותיו רעות אבל רוחא שלו טובה והוא מכריח הנפש לדרכו כמו שאמרו (יבמות סה ע"ב) וכבשוה האיש דרכו לכבוש, וזהו צדיק ורע לו שקשה לו מאד לכבוש ויצרו גדול מאד לפי נפשו, והוא ידוע במדותיו ומעשיו, שמדותיו לפי הגוף והנפש, ומעשיו לפי הרוח, וכן סימניו בשרטוטיו וכל זר"ה פס"ץ הוא לפי מדותיו בנפש, וזה שאומר **אבל כו' בגין דלא כו'** שהיה קל מאד לעשות טוב - ולא רצה, ועל כהאי גוונא אמרו (סוכה נב ע"א) לעתיד לבוא כו' צדיקים נדמה להם כהר כו' ואלו כו', וכן הטובה והרעה בעולם הזה הכל על פי הרוב לפי המדות, לבד אם נתחייב בגלגולא כמו שאומר לעיל בתיקון ס"ט וכמו שאמרו בסוף פרק קמא דקדושין אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו וכי יש צדיק שאינו טוב אלא טוב לשמים ולבריות כו' כיוצא בו אמרו לרשע רע כו', והכל אחד, וזה שאומר בפ"א דברכות (ז ע"א) צדיק וטוב לו צדיק גמור כו', ורוצה לומר צדיק גמור בנפש ורוח וכן בכולם וזה שאומר דפלגי' כו' - משום מזלא בגלגולא כמו שאומר לעיל תיקון ס"ט אבל בלאו הכי הוא כנ"ל, וזה שאומר טוב מלבר ומלגאו כו', ועל זה אמר שלמה (משלי יב ד) אשת חיל עטרת בעלה, (משלי לא יא) ושלל כו', וכן כל המזמור (משלי לא), וכן בריש משלי מהאשה זונה (ב טז-יט, ופרק ה), הכל על הנפש, והורה שלא לילך אחריה, והכל כנ"ל:

[4348] **והא אוקמוה.** רוצה לומר כנ"ל צדיק גמור כו' כנ"ל:

[4349] **עני ורוכב על החמור.** עני - על הרוח, ענוותן כתרגומו, וגם בפשוטו, שהוא צדיק ורע לו וגופא דיליה חמור, בשר חמורים בשרם, ולזה אמרו (ב"מ פד ע"א) אבריה דר"י כו' כמו שאמרו המפרשים (וכן נפשא ועיין מה שאמר לעיל בתיקון כ"ג). ועיין בזהר פרשת בא מ"א ב' קדש לי כל בכור כו' ושם מ"ג א' וכל פטר כו' בגין דאינון דיוקנא כו', ונאמר במשיח (זכריה ט ט) עני ורוכב כו' דהוא דוד בעצמו, ואמרו בירושלמי (סוטה פ"ה ה"ה) אברהם היה יצרו רך כו' והוא ראש לכל צדיק וטוב, ודוד כו' עד שהרגו:

[4350] **ולאו למגנא אוקמוה כו'.** דמדרש הוא אילנא ומעשה הוא הפרי והכל אחר הפרי דהוא דוגמת הלבושא ומלגאו כנ"ל ועיין לעיל סוף תיקון נ"ב ואע"ג דמתרבי אילנא כו' ובג"ד אמרו מכל מקום דלית מדרשא כו':

[4351] **ועוד ויורהו כו'.** דלמעלה אוקים ליה בעץ החיים עץ מתוק, וענפין מתוקין (תהלים יט יא) ומתוקים מדבש, שלכן נאמר (שמות טו כה) שם שם לו חק ומשפט כו', שנאמר (תהלים יט י) משפטי ה' אמת צדקו יחדו, הנחמדים כו', ועיין לעיל כ"ד ב' הה"ד ויורהו כו' ודא עץ החיים כו' ועיין בזהר פרשת בשלח ס' ב' אבל כאן פירש על מט"ט דהוא מתהפך מנחש למטה לכן בו אתהפכו מרירין למתיקין ולכן שם שם לו כו' ושם נסהו ויאמר אם שמוע תשמע כו' דהאי עץ הוא לפי מעשה בני אדם וביה אמר בריש פ' בראשית דצריך להפך מרירו למתיקו:

[4352] **כגון להט כו'.** עיין לקמן תיקון ס"ח ועיין לקמן סוף תיקון זה כד אתהפך מנחש כו' דסטרא דנפשא מיניה הדרא גופא וכמו שאומר למטה דהכי האי מלאכא כו' ועיין מה שאמר לעיל ריש תיקון נ"ח, והוא מתהפך לפי שהנשמה והרוח מהפכין את הנפש והגוף, כן השם יתברך מהפך ליה שהוא הנהגת עולם הזה, שר העולם, ולכן צדיק ורע כו' כנ"ל וזה שאומר **וצדיק בהאי אתר אתמר כו'.** כשם שמושל בנפשו:

[4353] **שינוי כו' ושינוי כו'.** כנ"ל ריש תיקון נ"ח בג' עלמין דיליה, והוא גופא דבת מלך נשמתא כמו שאומר שם:

[4354]וּמִיָּד וַיָּנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו (שמות ד ג), מַאי וַיָּנָס, אֶלָּא הָכָא רְמִיז שְׁנוּי מָקוֹם, דְּבָרַח מֵאַתְרֵיהּ וּמִקַּמֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ רָזָא וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם (בראשית ג י), וּבְמַאי אִתְפַּקְחוּ, לְמִנְדַּע טוֹב וָרָע, [4355]דְּאִיהוּ מַטֶּה כְּלִיל מִתַּרְוַיְיהוּ, כַּד אִתְהַפַּךְ מִנָּחָשׁ לַמַּטֶּה אִתְמַר בֵּיהּ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, וְכַד אִתְהַפַּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ אִתְמַר בֵּיהּ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ.

תקונא חד ושתין

[4356]בְּרֵאשִׁית דָּא מַחֲשָׁבָה, אלהי"ם דָּא אִמָּא עִלָּאָה [4357]עוֹבָדָא, דְּתַרְוַיְיהוּ דְּחִילוּ וְרַחֲמוּ, אֶת הַשָּׁמַיִם דָּא קְלָא, וְאֶת הָאָרֶץ דָּא דִּבּוּרָא, וּבְכֹלָּא חָאבוּ אָדָם וְחַוָּה, אַפְרִישׁוּ בֵּין אַבָּא וְאִמָּא דְּאִינּוּן מַחֲשָׁבָה וְעוֹבָדָא, וּבֵין קוֹל וְדִבּוּר דְּאִינּוּן בְּרָא וּבְרַתָּא, וּבְגִין דָּא וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יהו"ה אלהי"ם מִתְהַלֵּךְ בַּגָּן לְרוּחַ הַיּוֹם (בראשית ג ח), אֶ"ת קו"ל דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּשְׁכִינְתָּא עִמֵּיהּ, יהו"ה אלהי"ם אַבָּא וְאִמָּא, וְאִינּוּן אַרְבַּע אַתְוָון יהו"ה, י' אַבָּא ה' אִמָּא ו' בְּרָא ה' בְּרַתָּא, דְּאִינּוּן מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה קְלָא וְדִבּוּרָא, (ורזא דמלה מחשבה מצטרפא למעשה ודא רזא יו"ד דהיא י' וקלא ודבור דאיהו שמים וארץ וכל צבאם), קוֹל דַּהֲוָה אָזִיל בַּגָּן דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, שָׁמַע קָלֵיהּ דַּהֲוָה אָזִיל בְּגִנְתָּא בְּעַנְפֵי אִילָנָא, [4358]מֵהַהוּא אִילָנָא דְּחָאב בֵּיהּ אָדָם קַדְמָאָה, דַּהֲוָה אָמַר אִילָנָא לְסמא"ל חַיָּיבָא נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, רָשָׁע אַל תִּגַּע בִּי, וּבְאָן אֲתַר הֲוָה אָזִיל קָלָא [4359]בְּגִנְתָּא דְּאִיהִי אדנ"י דִּינָ"א, [4360]לְסִטְרָא דְּשָׁמְאלָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (איוב א ו) וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאלהי"ם לְהִתְיַצֵּב עַל יהו"ה, וְדָא אִיהוּ לְרוּחַ הַיּוֹם, וּמַה הֲווֹ אָמְרִין בְּנֵי הָאלהי"ם, אֶלָּא אָתוּ לְהִתְיַצֵּב עַל מֵימְרָא דַיהו"ה, דְּכַד אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (בראשית א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, אָמְרוּ אִינּוּן מָה אָדָם וַתְּדָעֵהוּ (תהלים קמד ג), (ס"א אמרו אינון מה אנוש כי תזכרנו וגומר) (שם ח ה).

[4361]וְעוֹד וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל יהו"ה אלהי"ם, הַהוּא קְלָא הֲוָה בְּגִנְתָּא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דְּתַמָּן עֵץ הַחַיִּים נָטוּעַ, [4362]דְּחַוָּה גָּרְמַת דְּאִתְעַקַּר אִילָנָא מִגִּנְתָּא, וְאָדָם גָּרִים בְּמַחֲשַׁבְתָּא דִּילֵיהּ דְּאִסְתַּלִּיק נְבִיעוּ דְּאִילָנָא, דַּהֲוָה נָחִית לְגִנְתָּא, וְאִשְׁתְּאַרַת יַבָּשָׁה, יהו"ה דָּא אִילָנָא, ה"ה עַנְפּוֹי וְשָׁרְשׁוֹי, ו' גּוּפָא דְּאִילָנָא, י' אִיבָּא דִּילֵיהּ, [4363]נְבִיעוּ דִּילֵיהּ כְּגַוְונָא דָּא יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, [4364]וּמְנָלָן דְּאִתְקְרֵי נְבִיעוּ אֶחָד, כְּמָה דְּאִתְמַר (בראשית א ט) יִקָּווּ

4354 **מיד וינס כו' שינוי מקום כו'.** רוצה לומר לאתבא בגלגולא כשרואין שהגוף נתהפך לנחש, ועפר אחר יקח כו' לאתבא ליה בגופא ונפשא עד דאתרמי ליה בת מזליה ועיין לקמן ק"ג א' ואיהי שעתא דקיימא כו' דנפשא שתופא דגופא לא מתגלגלא והארץ לעולם כו':

4355 **דאיהו מטה כו'.** דהוא (ירושלמי סנהדרין פ"ד ה"ב) מ"ט פנים טהור ומ"ט כו', וה' דאתפשט בהו, ועיין בזהר פרשת משפטים קט"ו א' לא הוית אלא כו' בגין דמטה דאתמסר כו':

4356 **תיקון ס"א בראשית כו'.** לרמוז כאן פסוק וישמעו כמו שמפרש והולך. ואמר **דא מחשבה.** כמו שכתוב (תהלים קיא י) ראשית חכמה כו':

4357 **עובדא.** עיין לעיל ל"ט א':

4358 **מההוא אילנא דחב כו'.** רוצה לומר שהלך ויצא מאילנא ההוא בשביל נגיעת הנחש שמטמא בנגיעתן כמו במת וכיוצא, והקדושה בורחת וזה שאומר דהוה אמר אילנא כו':

4359 **בגנתא דאיהו אדנ"י.** דגן הוא פני אדנ"י כי אדני הוא היכ"ל, וג"ן הוא לפני היכל כמו שאמרו בפ' בלק דיש שזוכים אל הבתים הפנימים וזה שכתוב אל גינת ביתן המלך כמו שאומר שם ויש עוד פ"ז, הוא יותר פנים, והכל חושבן הר, מי יעלה בהר ה' כו' (תהלים כד ג):

4360 **לסט' כו' ודא איהו לרוח היום.** רוצה לומר לרוחו של היום דהוא ראש השנה, דינא, וכמו שכתוב (איוב א ו) ויהי היום:

4361 **ועוד וישמעו כו'.** רוצה לומר כמו שאמרו במדבר רבה (פרשה יג) מתהלך, מקפץ ועולה, הסתלקות מהגן וכמו שמפרש והולך:

4362 **דחוה גרמת כו'.** רוצה לומר בעובדא, דהיא דרגא דעובדא בינה כנ"ל, ואדם דרגא דמחשבה, ושניהם פגמו בדרגא דלהון, ואילנא עץ החיים נגד עובדא שאכלה מעץ הדעת גרם לעץ החיים דהוא הפוכא דיליה כמו שאומר לעיל ריש תיקון ס', ובמחשבה גרם לנביעו דהוא מחשבה כמו שאומר לעיל י"ג א' ושאר מקומות הרבה ומפרש והולך **יהו"ה דא כו'.** והן ג' דרגין, גנתא - אדנ"י, ואילנא עץ החיים - הוי"ה, ונביעו - מכתר, דהוא בג"ר אבל עיקרו בכתר, שמא מפרש דאשקי לאילנא:

4363 **נביעו דיליה כגוונא דא ה' אחד ושמו אחד.** רוצה לומר, דנביעו הוא המייחד ה' ושמו אדנ"י, כמו בדו"נ שיחודם ע"י מ"ד ומ"נ, והוא נביעו, והוא ב' פעמים אחד, חושבן הוי"ה, ואחד הוא י"ג מכילין דרחמי דבכתר, דמשם הוא כל הנביעו, דבהון כל משח רבות, ובהן ב' מזלות דכלילן הכל והן משפיעין לזו"נ כידוע:

4364 **ומנ"ל דאתקרי כו'.** עיין לעיל תיקון מ"ג פקודא דיחודא דאיהו יקוו כו' שמע ישראל כו' עיין שם בדבריו דכל יחודא תליא בזה השם, ושורש זה השם הוא י"א י"א אחד, ואמרו ותראה היבשה עיין בזהר פרשת בראשית י"ב א' פקודא תליתאי כו' ועם כ"ד כו':

הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה אדנ"י.

[דף צז ע"ב]

וּבְגִין דָּא וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יהו"ה אלהי"ם (שם ג ח), וְכִי יָכִיל בַּר נַשׁ לְאִתְכַּסְיָא מִנֵּיהּ, וְהָא כְּתִיב (ירמיה כג כד) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יהו"ה, אֶלָּא כָּסוּ פָּנָיו חֻרְלִים (משלי כד לא), אִתְכַּסְיאוּ אַנְפּוֹי מִבְּשָׁת, דְּאִתְפַּקְחוּ עֵינַיְיהוּ וְחָזוּ מַה דְּעָבְדוּ לְעֵילָּא, דְּגָרִימוּ לְאַעְקָרָא אִילָנָא מֵאַתְרֵיהּ, וּנְבִיעוּ לְסַלְקָא מִתַּמָּן, וְדָא אִיהוּ וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְגוֹמֵר, [4365]תַּמָּן אִתְכַּסְיאוּ אַנְפּוֹהִי, מִן בּשָׁת, דְּתַמָּן חָאבוּ, בְּמֶה דַּהֲוָה בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן, תַּמָּן אִתְכַּסְיאוּ אַנְפּוֹהִי, [4366]אִית מָאן דְּאָמַר בְּתוֹךְ עֵץ דָּא צַדִּיק, וּבַאֲתַר דָּא וַיִּסָּתֵר מֹשֶׁה פָּנָיו (שמות ג ו), דְּאִתְכַּר מַה דְּאִירַע לֵיהּ בְּקַדְמֵיתָא, אַדְכִּיר חוֹבֵיהּ וְאִתְכַּסֵּי מִבּשָׁת, וּבְגִין דָּא זָכָה וּתְמוּנַת יהו"ה יַבִּיט (במדבר יב ה), וְדָא י' דְּאִיהוּ חָכְמָה תַּתָּאָה, וְאִיהוּ אִיבָּא דְּאִילָנָא, דַּהֲוָה בְּרֵישׁ צַדִּיק, ו' גּוּפָא דִּבְרִית, ה"ה דָּא אֲתַר דְּעָרְלָה וּפְרִיעָה, (דף צז ע"ב) אַרְבַּע אַתְוָון הֲווֹ עַל צַדִּיק דְּאִיהוּ עֵץ פְּרִי, אִיהוּ גְּרִים דְּאִסְתַּלְקוּ מִנֵּיהּ, וְאִתְעֲקַר אִיהוּ מִגְּנָתָא, הָכִי אַעְקַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם מִגּוּפֵיהּ, וְתָרִיךְ לֵיהּ מִגְּנָתֵיהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ג כד) וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם.

תקונא שתין ותרין

[4367]בְּרֵאשִׁית תַּמָּן בַּ"ת, תַּמָּן א"י (נ"א תמן אשרי), בְּהַהוּא זִמְנָא אִסְתַּלַּק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁכִּינְתֵּיהּ, וְאִשְׁתְּאָרַת בַּת יְחִידָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איכה א א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, וְרָזָא דְּמִלָּה וַיִּקְרָא יהו"ה אלהי"ם אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה (בראשית ג ט), אַיֵּה כ"ה, אָמַר לֵיהּ, אַף עַל גַּב דְּגָרְמַת כּוּלֵי הַאי, וְעָבְדַת פִּרוּדָא בְּאַתְוָון [4368]דְּאִסְתַּלַּק יו"ד מִן ה', ו' מִן ה', וְאִשְׁתְּאָרַת שְׁכִינְתָּא לְעֵילָּא יְחִידָאָה, וּשְׁכִינְתָּא לְתַתָּא יְחִידָאָה, בְּגִין דָּא וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה, אַיֵּ"ה כ"ה. וַיֹּאמֶר אֶת קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בַּגָּן, וְאֵירָא כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא, רָזָא דְּמִלָּה, עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר (משלי כג ב), בְּגִין דָּא וְאֵירָא כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא, (ס"א וּבְמַאי סְתִירָה דְּבַר נַשׁ, אֶלָּא תָּא חֲזֵי בְּזִמְנָא דְּאִית רְשׁוּ לְמִחְבְּלָא לְחַבֵּל, אִתְמַר בֵּיהּ (שמות כב ה) כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קוֹצִים וכו', וּבְהַהוּא זִמְנָא וְהָיָה כַּצַּדִּיק כָּרָשָׁע (בראשית יח כה), וּבְגִין דָּא אִית לֵיהּ לְבַר נַשׁ בְּהַהוּא זִמְנָא לְאִתְטַמָּרָא וּלְאִתְכַּסְיָא, דְּלָא יִשְׁתַּכַּח בֵּינַיְיהוּ, דִּבְהַהוּא זִמְנָא יֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט, וּבְגִין דָּא (שם) וְאֵירָא כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא) [4369]וּבְמַאי נִסְתָּר בַּר נַשׁ מֵאִלֵּין דִּינִים וְקַטְרוּגִין דְּלָא שָׁלְטִין עֲלֵיהּ, בִּתְיוּבְתָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים צא א) יוֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן, דָּא אִימָּא דְּאִיהִי סֵתֶר, עֶלְיוֹן מְנָהּ דָּא חָכְמָה, [4370]דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדָע אֶלָּא בָּהּ, בְּצֵל שד"י יִתְלוֹנָן (שם) דָּא אִימָּא תַּתָּאָה, (נ"א עלאה) צֵל דְּשד"י דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם לט ז) [4371]אַף בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, [4372]דְּאִיהִי צַלְמוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (בראשית א כז) [4373]וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת

[4365] **תמן אתכסיאו כו'.** רוצה לומר מה שכתוב (בראשית ג ח) בתוך עץ הגן, היינו ששם בושו מאד מה דעבדו תמן, מפני העץ ומה שבתוך העץ, דהיינו נביעו הנ"ל, והן ג' תיבות, בתוך עץ הגן, בתוך לעץ, ועץ, וגן, וזה מפני ה' אלקים, עובדא ומחשבה כנ"ל:

[4366] **אית כו'.** דלמעלה אמר על כל העשר ספירות וכאן מפרש הכל על הצדיק דהוא עץ החיים כנ"ל ריש תיקון ס' והוא כולל הויי"ה כמו שאומר לעיל תיקון כ"ב ואמר **יוד איבא כו'.** רוצה לומר עטרה, והנביעו הוא בי', מ"ד, והוא צריך להיות דבוק בגנתא:

[4367] **תיקון ס"ב בראשית תמן בת תמן אי בההוא כו'.** רוצה לומר לפרש פסוק איכה (בראשית ג ט) כמו שמפרש והולך, וכ"ה היא בת, דהיא נקרא כ"ה כמו שאמרו בהרבה מקומות:

[4368] **דאסתלק יו"ד מן ה' ו' מן ה' ואשתארת כו'.** הן ב' פעמים כ"ה דקריאת שמע דשחרית ודקריאת שמע דערבית ועיין לעיל סוף תיקון כ"ה ותיקון כ"ו:

[4369] **ובמאי נסתר כו'.** רוצה לומר שעשו תשובה באותן שתים שפגמו וכמו שמפרש והולך בסתר עליון ובצל שדי, באלו שתים נתחבאו, ופגמם היה במחשבה בנביעו דהוא בחכמה מחשבה מבינה ואילנא מגן כנ"ל, והן בב' ההי"ן כנ"ל, ובשתיהן שבו, והוא תשובה עילאה ותשובה תתאה כמו שאמרו ברעיא מהימנא פ' נשא:

[4370] **דלא אשתמודע אלא בה.** רוצה לומר בבינה, וכן אין המחשבה ניכר אלא בעובדא:

[4371] **אך בצלם.** רוצה לומר זהו בצל ועיין בזהר פרשת נשא ברעיא מהימנא קכ"ב ב' והוא על רישיה דבר נש כו' אך בצלם יתהלך איש כו' עיין שם בדבריו וזה שאומר ודא שכינתא כו':

[4372] **דאיהו צלמו כו'.** דנקראת דמות אדם ועיין לעיל תיקון א' ותיקון י"ח ושאר מקומות:

[4373] **ויברא אלקים.** רוצה לומר אלקים חיים דלעילא, בינה, ולכן למטה פירש אלא שכינתא אתקרי אלקים רוצה לומר שכינתא תתאה, וכאן מפרש את האדם דא שכינתא תתאה כמו שמפרש והולך:

הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצַלְמוֹ מַמָּשׁ דָּא שְׁכִינְתָּא, צַלְמוֹ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [4374]בְּמִדָּה דִילֵיהּ בְּשִׁעוּר דִילֵיהּ דְלָא אוֹסִיף וְלָא גָרַע, מַאי הָאָדָם דָּא שְׁכִינְתָּא, (נ"א דא עמודא דאמצעיתא).
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא בְּשְׁכִינְתָּא לָא כְתִיב בָּהּ בְּרִיאָה אֶלָּא אֲצִילוּת, [4375]וְעוֹד דַּהֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר וַיִּבְרָא יהו"ה אֶת הָאָדָם, מַאי אלהי"ם אֶלָּא שְׁכִינְתָּא אִתְקְרֵי אלהי"ם, וְעַל הַהִיא נִשְׁמָתָא דְאִתְיְהִיבַת בְּבַר נַשׁ אִתְמַר וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּדִיוּקָנָא דִשְׁכִינְתָּא, וְעַל הַהִיא נִשְׁמָתָא אִתְמַר אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ, [4376]דְּהָא בִּזְמָנָא דְאִסְתַּלַּק מִבַּר נַשׁ נִשְׁמָתָא לָא יָכִיל לְאִתְנַעֲנָעָא. אָמַר לֵיהּ, בְּרִיךְ בְּרִי לְעַתִּיק יוֹמִין, וּבְרִי כָּל מָאן דְּפָגִים הַאי דִּיוּקָנָא, כְּאִלּוּ מְמַעֵט אֶת הַדְּמוּת, וּשְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָא תַּמָּן, וּבְהַהוּא זִמְנָא שָׁלְטִין עֲלַיהּ כָּל מְקַטְרְגִין מִסְטָרָא דְהַהוּא פְּגִימוּ, וְרָזָא דְמִלָּה (דברים לא יז) עַל כִּי אֵין אלה"י בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה, הָרָעוֹת מְצָאוּנִי בְּגִין דְּאִסְתַּלַּק שְׁכִינְתָּא מִנִּי דְּאִיהִי אלה"י.

תקונא שתין ותלת

[4377]בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, מַאי אלהי"ם מִי אֱלֶּה, [4378]וְעַל הַאי מִי אִתְמַר (בראשית ג יא) מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עֵירוֹם אָתָּה וְגוֹמֵר, אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ (שם), הַהִיא דְאִתְמַר בָּהּ אֲשֶׁר קִדַּשְׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְהַהִיא דְאִתְמַר בָּהּ (תהלים א א) אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים, [4379]דְּהִיא רְשׁוּת הָרַבִּים אֵשֶׁת זְנוּנִים, מַאי רְשָׁעִים דָּא סמא"ל וְנָחָשׁ, הַהִיא דְאָמַר עָלָהּ פַּרְעֹה (שמות ה ב) מִי יהו"ה אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקוֹלוֹ, אֲשֶׁר דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם ב ב) אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִי וַדַּאי, דְּאִיהִי תִּיּוּבְתָּא, [4380]אַסְוָותָא לְכָל מַרְעִין וּמַכְתְּשִׁין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איכה ב י) מִי יְרִפָּא לָךְ, וַעֲלָהּ אִתְמַר (ישעיה ו י) וָשָׁב וְרָפָא לוֹ, [4381]רְפָאוֹת תְּהִי לְשָׁרֶךָ (משלי ג ח), זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּקָרִיב לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, [4382]דְּדָא אִיהוּ רָזָא דְתִיּוּבְתָּא, דְיַחֲזִיר וְיֵיתוּב הַהוּא דַּרְגָּא דְרָחִיק לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ, וְיַחֲזִיר לָהּ לְאַתְרָהּ, וְיִקָּרֵב לָהּ תַּמָּן, דִּבְהַהוּא זִמְנָא דִשְׁכִינְתָּא מְרַחֲקָא מִבַּעְלָהּ, אִתְמַר בְּבַר נַשׁ (דברים כח כ) וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלוּאִים לְךָ מִנֶּגֶד, חַיֶּיךָ אִתְקְרִיאַת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב ז) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, וּבְזִמְנָא דְקָרִיב לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, מִיַּד קָרוֹב יהו"ה לְכָל קוֹרְאָיו כו' (תהלים קמה יח), דְּמָאן דְּקָרָא לֵיהּ בְּשִׁקְרָא רָחוֹק הוּא מִנֵּיהּ.

4374 **במדה דיליה.** כמו שאמרו במדרש שה"ש רבה (פרשה ה) תמתי תאומתי לא אני גדול ממנה ולא כו', וזה שאומר **דלא אוסיף כו'. שני** המאורות הגדולים:

4375 **ועוד הל"ל ויברא ה' את האדם.** רוצה לומר כיון דכתיב בצלמו דקאי על כרחך אעמודא דאמצעיתא ואם כן ויברא מדבר בעמודא דאמצעיתא ואם כן ויברא ה' הוה ליה למימר:

4376 **דהא בזמנא דאסתלק כו'.** רוצה לומר מה שכתוב בצלם יתהלך איש, ע"י הצלם יכול להתנענע ולהלך ועיין בזהר פרשת משפטים קי"ו ב' מה דלאו הכי מאן דאיהו מלובש כו' ולית ליה תנועה כו', ואף שאמר שם בכל אדם, וכאן אומר בשני ענינים, א' כפשטיה דכשמסתלק הנשמה ומת אין לו הילוך, וב' בנשמתא קדישא, דרשעים בחייהן כו' ולית ליה תנועה כנ"ל ברעיא מהימנא, וזה שאומר וברי כל מאן דפגם האי דיוקנא רוצה לומר נשמתא קדישא שהוא צלם אלקים, וזה שאומר בפ' ואתחנן רס"ה א' ושאר מקומות הרבה הבו יקר לדיוקנא כו' שהוא לנשמתא קדישא כד אשתלים בשלימו ועיין בזהר פרשת בראשית י"ד א' ועל דא מאן דאתתקן כו' ולמעלה פ"ו ב' ויברא אלקים כו' תא חזי כל מאן דאנח כו' לדיוקנא כו':

4377 **תיקון ס"ג בראשית כו' מי אלה ועל כו'.** עיין לעיל ריש תיקון מ"ט ובפ' בראשית א' ב' בארוכה:

4378 **ועל האי מי אתמר מי כו'.** כמו שאמרו בפ' ויקרא דאורייתא מודיעת ליה חוביה בגין דייתוב מיניה, והוא בינה, ימא דאורייתא, ורוצה לומר, על דשב - לכן לא מת והאריך לו אלף שנה, ועל אשר צויתיך כו' - לכן נתקלל. ואמר **אשר צויתיך ההוא דאתמר כו'.** גם כן דרגא הנ"ל כמו שאומר בתיקון ל"ט בראשית - אשר, דאתמר ביה אשר כו' ודא כו' עיין שם בדבריו ומשם נצטוה ושם חב ושם שב ורפא לו:

4379 **דהיא רה"ר אשת זנונים.** רוצה לומר לכן נאמר הכל בלשון רבים וכמו שאומר לעיל בריש תיקון כ"ד רשות הרבים, נחש, אשת זנונים כו' כללא כו', וחזר ופירש דרשעים הן ס"מ ונחש שפיתו לאדם וחוה ועיין בזהר חדש פ' יתרו דנחש פתה לאדם וס"מ לחוה כו' עיין שם בדבריו:

4380 **אסוותא לכל מרעין כו'.** מביא ראיה דמ"י הוא תשובה, שתשובה הוא רפואה כמו שכתוב ושב כו' ונאמר מי ירפא לך:

4381 **רפאות תהי לשרך.** רוצה לומר לשכינתא תתאה דהיא שרך אגן הסהר, סיהרא קדישא כו', וזה שאומר **זכאה איהו מאן דקריב לה כו'** ואמר למטה ותשלך אמת ארצה דא שכינתא ועיין בזהר פרשת נשא קכ"ב א' ברעיא מהימנא וכל מאן דחזר בתיובתא כאלו חזר את ה' לאת ו' דאיהו בן י"ה, אשתלים ביה הוי"ה, ודא איהו תשובה, תשוב ה' ודאי לגבי ו' כו':

4382 **דדא איהו רזא דתיובתא כו'.** כצ"ל ועבד"ז וד"ק. ואמר **דיחזיר כו'** רוצה לומר לשכינתא תתאה כנ"ל ואמר **הה"ד ויפח כו'** דהנשמה היא ממנה כמו שאומר לעיל בסוף תיקון הקודם ועל ההיא נשמתא כו' וברי כל מאן כו' ושכינתא כו', וזה שאומר דחייך תלואים מנגד - שכינתא וכן נשמתא וכמו שאומר שם ואמר **דמאן דקרא לי' בשקרא** כו' רוצה לומר בעצת רשעים הנ"ל דאינון שקרא וכמו שאומר לעיל **ומאן משקר דא כו'** דאיהו אמר כמה שקרים לחוה, וכל עצתו בשקר, עצת רשעים. ואמר

[דף צח ע"א]

[4383]אֱמֶת, עִשּׂוּרָא דִילֵיהּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּאִיהוּ עִישּׂוּר דְּאַרְבַּע מְאָה וְאַרְבְּעִין וְחַד, הָא רָזָא דְּחַמְשָׂא וְאַרְבְּעִין, מ"ה, בְּזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מְשַׁקְּרִין בְּתוֹרַת אֱמֶת, בְּאוֹמָאָה דְּשִׁקְרָא, אִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ח יב) וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה, מַאי אַרְצָה דָּא שְׁכִינְתָּא, וּבְזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מְקַיְּימִין תּוֹרַת אֱמֶת בְּאוֹמָאָה דְּקִשׁוֹט, אִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים פה יב) אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח, וּבְגָלוּתָא אִתְּמַר (ישעיה נט טו) וַתְּהִי הָאֱמֶת נֶעְדֶּרֶת, וְשִׁקְרָא שָׁלְטָא בְעָלְמָא, וּבְזִמְנָא דְּאִתְּתִקַּן אֱמֶת וְאִסְתְּלַק לְאַתְרֵיהּ, אִתְּמְחִי שִׁקְרָא מֵעָלְמָא, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (משלי יב יט) שִׂפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לָעַד, כּוֹנַנְתָּ לֹא כְתִיב אֶלָּא תִּכּוֹן לָעַד (אמת), וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֶר (שם), מַאי אֱמֶת עְמוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, שְׁכִינְתָּא דִילֵיהּ תּוֹרַת אֱמֶת הֲיָתָה בְּפִיהוּ (מלאכי ב ו).

אֱמֶת, א' בְּרֵישָׁא דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, מ' (דף צח ע"א) בְּאֶמְצָעִיתָא, ת' בְּסוֹפֵיהּ, (נ"א ד' אתוון) וּמָאן מְשַׁקַּר דָּא סמא"ל, בְּזִמְנָא דֶּאֱמֶת שָׁלְטָא אִתְעֲבַר שִׁקְרָא מֵעָלְמָא. [4384]אֱמֶת אִיהוּ בְּסוֹף תֵּיבִין, [4385]וְאִינוּן בָּרָ"א אֱלֹהִי"ם לַעֲשׂוֹ"ת, בָּרָ"א אֱלֹהִי"ם אֶ"ת, בֵּיהּ בָּרָא עָלְמָא, וַעֲלֵיהּ אִתְקְרֵי וְקַיְּימָא כָּל עָלְמָא, וְכָל מָאן [4386]דְּאוֹמֵי בְּשִׁקְרָא כְּאִלּוּ וְתַשְׁלֵךְ אֱמֶת אַרְצָה (דניאל ח יב), וְשִׁקְרָא שָׁלְטָא כַּבְיָכוֹל בַּאֲתַר (נ"א אתרך מאתר) דְּיֵלֵיהּ דְּאִיהוּ יְרוּשָׁלַיִם, וְדָא גְּרִים דְּאִתְחָרַב בֵּיתָא, וְאִתְחֲזַר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ חָרַב בַּיִת רִאשׁוֹן וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, חָרַב בַּיִת שֵׁנִי וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, [4387]דֶּאֱמֶת הוּא סָבִיל עָלָאִין וְתַתָּאִין, וּבְזִמְנָא דְּאִתְעֲבִיד שִׁקְרָא יִתְהָרֵס הַבִּנְיָן, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (עמוס ה ב) [4388]נָפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, נָפְלָה עֲטֶרֶת רֹאשֵׁנוּ (איכה ה טז), דְּאִינוּן ה' עִלָּאָה ה' תַּתָּאָה, [4389]ו' עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא סָבִיל תַּרְוַיְיהוּ, [4390]יְסוֹדָא דִּכְלָא י', דָּא בְּרִית, כָּל מָאן דְּמְשַׁקַּר בֵּיהּ, כְּאִלּוּ אַעְקַר כֻּלָּא וְאַפֵּיל לֵיהּ, וְהַאי י' הִיא אֶבֶן הַשְׁתִּיָּה דְּמִינָהּ הוּשְׁתַּת עָלְמָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קיח כב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים וכו', וְאִיהִי יְסוֹדָא דִּכְלָא, וַעֲלָהּ אִתְּבְּנֵי, וַוי לֵיהּ לְמָאן דְּחָאב בְּאוֹת שַׁבָּת וּבְאוֹת תְּפִלִּין וּבְאוֹת יוֹמִין טָבִין וּבְאוֹת בְּרִית מִילָה, כְּאִלּוּ אַעְקַר לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ, וְאַהֲדַר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְהָא י' לְעֵילָּא אִיהִי, אַמַּאי אִיהִי לְתַתָּא הָכָא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, דָּא רָזָא עִלָּאָה, [4391]מֵאַרְבַּע

[4383] **אמת עשורא דיליה כו'** להורות איך השם קרוב באמת משום דהוא עשורא דיליה, והוא השכינה דהיא עשורא דיליה כמו שאומר לעיל מ"ו ב' והוא נקרא אמת כמו שכתוב תתן אמת ליעקב לכן לקוראים באמת ומקרבין לה לגביה, קרוב ה' להו, שהוא עשורא דיליה, שכינתא כנ"ל. ואמר **מאי ארצה כו'** רוצה לומר, דותשלך אמת ארצה, וכמו שכתוב (איכה ב א) השליך משמים ארץ תפארת ישראל, וכמו שאומר למטה מאי אמת עמודא דאמצעיתא כו' וזה שאומר **תורת אמת באומאה דקשוט** ב' דברים, אומאה דקשוט הוא אמת עצמו, עמודא דאמצעיתא, ותורת אמת - שכינתא כמו שאומר למטה. ואמר **כוננת לא כתיב** דעדיין לא שלטא בעלמא עד לעתיד לבוא וכמו שאומר בזוהר עיין שם ואמר **אמת א' ברישא דא"ב** להודיע שהתורה תליא באמת וזהו תורת אמת:

[4384] **אמת איהו בסוף כו'.** רוצה לומר והוא יסוד עולם שלכן הוא בסוף יסוד הבנין:

[4385] **ואינון ברא כו'.** תחילת מעשה בראשית וסוף, ומתחיל מברא דהוא התחלת בריאה אבל מלת בראשית אינו בריאה רק זמן הבריאה:

[4386] **דאומי בשקרא כו' דאיהו ירושלים.** דירושלים כתיב, (זכריה ח ג) ונקראה ירושלים עיר האמת כו', אבל בחורבנו כתיב (דניאל ח יא,יב) הורם התמיד והשלך מכון מקדשו כו' בפשע ותשלך אמת ארצה ועשתה והצליחה, וזה שאומר ובזמנא דאתעביד כו', ואמר ודא גרים דאתחרב ביתא ואתחזר עלמא כו' כמו שמפרש והולך דהכי אוקמוה כו' וכמו שכתוב (ירמיהו ד כג) ראיתי את הארץ והנה תוהו כו' ועיין ברעיא מהימנא שם ואמר חרב בית שני כו' כמו שאמרו דגלותא דיליה לית לה תהום, ואוקמוה שם דאלו ד' הן נגד ד' גליות עיין שם וכן הוא ד' קליפין שבהן גלו ד' גליות וכמו שאומר לעיל צ"ו ע"ב קליפין דאיבא דאינון כו' ועיין לעיל צ"ג א' וד' זמנין גלת כו' ונמצא תהום נגד גלות בית שני:

[4387] **דאמת הוא סביל כו'.** כמו שאומר למטה ו' עמודא דאמצעיתא סביל כו' וב' ההי"ן אינון בית ראשון ושני כמו שאומר לעיל ריש תיקון ס"ב ושאר מקומות לכן חרב בית ראשון ושני בשבילו:

[4388] **נפלה לא תוסיף קום נפלה כו' דאינון כו'** . רוצה לומר פסוק ראשון הוא בתולת ישראל, ה' תתאה, עטרת ראשנו הוא ה' עילאה, תפילין שבראש, עטרת תפארת לת"ת:

[4389] **ו' עד"א סביל תרווייהו.** דהוא אמת כנ"ל מאי אמת כו' וכמו שכתוב תתן אמת ליעקב:

[4390] **יסודא דכולא יו"ד.** כמו שאומר לעיל מ"ג א' ת"ת כליל כלהו, וכלא על עמודא חד כו', ורוצה לומר דכל שם הוי"ה קיימא על אמת ונקרא אמת וכנ"ל קרוב ה' כו' דהוא עשורא דאמת, וכן מדתו של יעקב, שם הוי"ה, וברית הוא יו"ד כמו שאומר לעיל בתיקון ס"ב ושאר מקומות, והוא עטרת, אות הברית דעליה קיימא עלמא כמו שכתוב (ירמיהו לג כה) אם לא בריתי כו'. וזה שאומר **כל מאן דמשקר כו'.** והוא להורות דהוא יסוד דעליה קיימא כלא, והוא גם כן באמת כמו שמפרש והולך כל מאן דמשקר כו', שלא להכניסו במקום השקר, בבת אל נכר, דהוא מקום שקרא ואמר **והאי יו"ד איהו אבן כו'** גם כן להורות דהוא יסודא דכולא קיימא עליה וכן אמר **ומאן דחאב כו' ואהדר עלמא לתוהו ובוהו** כנ"ל דבשביל האמת אהדר כו' דהוא בנין עלמא וצדיק יסוד הבנין:

[4391] **מארבע אתוון כו'.** והן בד' פרצופין, נמצא הוי"ה דכאן הוא בשכינתא תתאה ואמר **וראית את אחורי.** רוצה לומר הוי"ה

אַתְוָון תַּלְיָין אַרְבַּע שְׁמָהָן, מִן י' יהו"ה, מִן ה' הוי"ה (נ"א הוי"ה), מִן ו' והי"ה, מִן ה' הוה"י (נ"א והי"ה הוה"י), עֲלַיְיהוּ אִתְמַר וַדַּאי וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי, (ופני לא יראו) (שמות לג כג), [4392]וּמִסְטָרָא דַּאֲחוֹרַיִם אִיהִי י' לְתַתָּא, וּמִסְטָרָא דְּפָנִים אִיהִי י' לְעֵילָּא, וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּאִתְהַפַּךְ שְׁמָא מִדִּינָא לְרַחֲמֵי וּמֵרַחֲמֵי לְדִינָא, כַּד אִתְהַפַּךְ לְדִינָא אִיהוּ הוה"י י' לְתַתָּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ אֶבֶן מָאֶסוּ הַבּוֹנִים, מָאֲסוּ יִסּוּרִין דִּילָהּ, וְאִלֵּין דַּחֲבִיבִין יִסּוּרִין אִתְהַפַּךְ לוֹן מִדִּינָא לְרַחֲמֵי יהו"ה, וּבְהַהוּא זִמְנָא אֶבֶן מָאֲסוּ וכו', מַה דַּהֲוַת י' לְתַתָּא אִתְחֲזָרַת לְעֵילָּא, וּמִסְטָרָא דְּוֹהי"ה אִיהִי י' בְּאֶמְצַע, בְּהַהוּא זִמְנָא אִשְׁתַּטַּח לְגַבֵּיהּ, וְאָמַר זַכָּאָה חוּלָקִי דְּזָכִינָא לְהַאי, דְּדָא עִיקָּרָא וְיסוֹדָא דְּכֹלָּא.

תקונא שתין וארבע

[דף צח ע"ב]

[4393]בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, תַּמָּן אִישׁ תַּמָּן אִשָּׁה עִם ה' דֵּאלהי"ם, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שיר ב ה) סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, בְּאִישׁ וְאִשָּׁה, [4394]וּמָאן גָּרִים דָּא, בְּגִין דְּאִתְפַּשְׁטוּ מִכָּתְנוֹת אוֹר אָדָם וְחַוָּה, וּבְגִין דָּא סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת, כָּתְנוֹת עוֹר אִינּוּן לָקֳבֵל וְעוֹרוֹת אַיִּלִים מְאָדָּמִים וכו' (שמות כה ה), וּמָאן גָּרִים, אִתְתָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ג ב) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי וגוֹמֵר, וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְתָּא מֶה עָבְדַת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם יג) וַיֹּאמֶר יהו"ה אלהי"ם אֶל הָאִשָּׁה מַה זֹּאת עָשִׂית, [4395]כָּל חוֹבָה דְּעָבְדַת לִשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי זֹאת עָבְדַת, וּבְגִין דָּא מַה זֹּאת עָשִׂית, דְּאִיהִי [4396]מַה שְׁמוֹ, [4397]מַה זֹּאת וַדַּאי, (דף צח ע"ב) מָה יהו"ה אלהי"ך שׁוֹאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה (דברים י יב), [4398]וְאַל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אֵם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא יט ג) אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ דְּאִיהוּ י"ה [4399]אַבָּא וְאִימָּא עִלָּאָה, וְאַנְתְּ לָא דְּחֵילְתְּ מֵאִימָּא עִלָּאָה, לְזֹאת עָבְדַת כָּל דָּא וַדַּאי, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית ט יב) [4400]זֹאת אוֹת הַבְּרִית.

דְּאָדָם וְאִתְּתֵיהּ אִתְבְּרִיאוּ בְּדִיּוּקְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וּבְגִין דָּא חוֹבָא דְּאָדָם הֲוָה תַּלְיָא בְּעַמּוּדָא

מהופכת, וכן שכינתא תתאה כמו שכתוב (תהלים קלט ה) אחור וקדם, דו"נ, ד"ו פרצופין. ואמר **ואלין דחביבין כו'.** עיין בתיקוני זהר חדש ע"ו ג':

[4392] **ומסטרא דאחורים איהי י' לתתא ומסטרא דפנים איהי י' לעילא.** הוא חכמה בראש וחכמה בסוף:

[4393] **תיקון ס"ד בראשית כו' באשישות כו'.** ב' אשות, וכן הנפרד ממנו, אשישה, דתמן איש אשה ורוצה לומר שיסמכנה בב' אורות דכתנות אור שהופשט האדם מהן, אדם וחוה בב' כתנות וכמו שאומר לעיל יו"ד תרין אשות כו' באורים כבדו ה' והוא הבקשה סמכוני. וזה שאומר

[4394] **ומאן גרים דא בגין כו'.** רוצה לומר מאן גרים דהיא צריכה לסמיכה באשישות, בשביל שהופשטו, וידוע כפי ענין התחתונים כן ענינה, (משנה סנהדרין ו ה) בזמן שהאדם מצטער כו', והכל לפי התחתונים כידוע ואמר כתנות עור, דעתה הוא נגד עורות כו' שהוא מאדמים, וכן הוא בעור, דהוא מכל מקום נשאר בב' אשות מה דאשתייר מכתנות אור מעט אור ולכן מאדמים, ואמר ומאן כו' דהאשה גרמה שלכן כל הקלקול הכל בשכינה וכמו שמפרש והולך

[4395] **כל חובא דעבדת לשכינתא כו'.** ולכן היא מבקשת דווקא סמכוני. ורומז בבראשית כל פסוק זה, מה זאת, והיא מבקשת סמכוני באשישות:

[4396] **מה שמו.** דהיא נקראת שם כידוע בהרבה מקומות:

[4397] **מה זאת וודאי.** רוצה לומר דהיא נקראת מה וזאת, ואמר יתברך שניהם, מה וזאת, מ"ה - מ"ה עשית דלא דחילת מאימא עילאה שהיא תענישך בשביל שכינה תתאה ולזאת עשית וזה שאומר מה ה' אלקיך כו' לזאת עבדת כל דא וודאי כו'. ואמר

[4398] **א"ת אם כו'** לראיה שהיראה הוא באימא וכמו שכתוב איש אמו כו' **ואנת לא דחילת כו'** וזהו מ"ה וכמו שכתוב מה ה' אלקיך שואל מעמך כו', על מה זה שאיל לו. ואמר

[4399] **או"א עילאין** שלא תעשה בזו"נ שהן או"א של האדם, ולהורות על ענין עמוק שדחילו הוא באבא כמו שאומר לעיל ריש תיקון ס"א וברעיא מהימנא פ' נשא ושאר מקומות, אלא שאו"א עילאין נכללין באבא ונקראים דחילו, ושם, איש אמו כו' (הקדים אמו דשם אבא טמיר יתיר וכמו שאומר לעיל תיקון ס"ב בסתר עליון כו') ובתבונה נכלל אבא גם כן כידוע ונקרא רחימו, לשם, כבד כו' וזה שאמרו (קדושין ל ע"ב) הקדים אמו לאביו דגלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שירא מפני אביו כו', ודחילו הוא באבא ולכן הקדים לאמו להורות שגם היא כלולה עמו, ובכבוד להיפוך, וכמו שאמרו הבן בחכמה וחכם בבינה, כתרין רחימין דמתחבקין כו', והוא יו"ד ה"י מלא ו"ד הוא ה', וזהו כלילותיה, ועיקר הגילוי הוא במילוי שהוא התפשטותם למטה לכן למעלה אבא טמיר יתיר כמו שאמרו באידרא זוטא ולכן הקפידה תורה - כי אם ליראה, בשביל האם, וכן הקדים הקרא כנ"ל, וזה שאומר ואנת לא כו':

[4400] **זאת אות כו'.** דהיא אות ברית, עטרת כו':

דְּאֶמְצָעִיתָא, וְחוֹבָה דְּחַוָּה בְּשְׁכִינְתָּא, וּבְגִין דָּא מַה זֹּאת עָשִׂית, לְזֹאת עָשִׂית וַדַּאי, [4401]וְחוֹבָא דָּא גָּרַם דְּנָחְתַת שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, [4402]דַּהֲווֹ יִשְׂרָאֵל עָבְדִין מַעֲשֶׂה אֲבוֹתֵיהֶם, וּבְגִין דָּא אָמַר (ויקרא כו מד) וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים וכו', וּבָה אָמַר דָּוִד (תהלים כז ג) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי וגו', בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ וגו', [4403]דָּא אִתְמַר בְּמִלְחֶמֶת גּוֹג וּמָגוֹג, וּמָאן גָּרִים לְמֶהֱוֵי אִיהוּ נָטִיר בָּהּ, בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם קלב ד) אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַיהו"ה וגו'.

וְהַאי אִיהִי חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר [4404](קהלת ט טז) וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה, וַעֲלָהּ אִתְּמַר (שמואל א ב ל) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבוֹזַי יֵקָלוּ, כַּד נָחִית שְׁלֹמֹה מִמַּלְכוּתֵיהּ הֲוָה חָכְמָה דִּילֵיהּ בְּזוּיָה בְּעֵינֵי שַׁטְיָין, וְכַד אִסְתַּלַּק בְּמַלְכוּתֵיהּ אִתְּמַר בֵּיהּ (מלכים א ה י) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, דְּאִתְרַבְיָאת עַד דְּמָטָאת לְהַאי אֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מִתַּמָּן, לַאֲתַר דְּחָכְמָה עִלָּאָה, [4405]דְּאִיהִי חָכְמָה בְּרֵישָׁא, וְאִיהִי חָכְמָה בַּסּוֹף, וְאִיהִי תּוֹרָה בְּאֶמְצָעִיתָא, בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא תּוֹרַת אֱמֶת, לְעֵילָּא תּוֹרַת חָכָם, לְתַתָּא חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וּבְגִין דָּא [4406]מִסְטָרָא דִּשְׁלֹמֹה אִתְּמַר וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה, דְּנָחִיתַת בֵּיהּ, וְסָלִיקַת בֵּיהּ, כְּמָה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי קֶדֶם. אבל בְּחַיָּיבָיָא מַה כְּתִיב בְּהוּ, (איכה א יד) נָתְנַנִי יהו"ה בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם, (עמוס ה') נָפְלָה וְלֹא תוֹסִיף קוּם (עמוס ה ב), וְאַף עַל פִּי דְּלֵית לָהּ רְשׁוּ לְמֵיקַם מִגַּרְמָהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹקִים לָהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם ט יא) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנֹּפֶלֶת, [4407]וּמָאן גָּרִים דְּנָחְתַת לָהּ מֵאַתָּרָהּ דָּא נָחָשׁ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ג יד) וַיֹּאמֶר יהו"ה אלהי"ם אֶל הַנָּחָשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹּאת, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דְּגָרְמַת דְּאִשְׁתַּכְּחַת יַבָּשָׁה וְנָפְלַת מֵאַתָּרָהּ, אָרוּר אַתָּה מִכֹּל הַבְּהֵמָה וגו' (שם), לַייט לֵיהּ דְּלָא יְהֵא לֵיהּ מַלְכִין וְשַׁלִּיטִין עַל מַה דְּסָמִיךְ, דְּאִינּוּן רַגְלּוֹי וִידּוֹי דְּקָצִיץ לוֹן, [4408]כְּמָה דְּאִיהוּ גָּרִים קְצוּץ וּפְרוּד לְעֵילָּא, וּבְגִין דָּא עַל גְּחוֹנְךָ תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ (שם), [4409]וְדָא (איהו) דְּאָמַר יִצְחָק לְעֵשָׂו (שם כז לט) מִשְּׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ.

[4401] **וחובא דא גרים כו'.** שהאדם לא נתקלל, רק האדמה בעבורו, מה שאין כן באשה הרבה ארבה כו' וכמו שאמרו בזוהר סוף פ' בראשית עיין שם והטעם כנ"ל כי עיקר החטא עשתה האשה שהיא גרמה לכל זה:

[4402] **דהוו ישראל כו'.** רוצה לומר, לכן נפקדו גם כן על חטא האדם, דנתגרשה השכינה, כמו שכתוב ויגרש את האדם, ודרשו את - על השכינה, ובשבילה אנו נגאלין, שהיא עמנו, וזה שאומר ובגין דא ואף גם כו' ועיין סוף פ' בחקותי בארוכה:

[4403] **דא איהו במלחמת כו'.** ואמר בשביל משיח בן דוד וכמו שאמרו (סוכה נב ע"א) שהשם יתברך אומר למשיח שאל, מכיון שרואה למשיח בן יוסף שנהרג אומר איני מבקש אלא חיים ואמר לו השם יתברך חיים כבר נתנבא דוד אביך כו' ובזכות דוד כמו שמפרש והולך ומאן גרים כו' בגין דעלה כו':

[4404] **וחכמת המסכן בזויה.** שהיא מסכנא דלית לה מגרמה כו', ובפרט בגלותא כמו שאמרו (משנה סוטה ט טו) וחכמת סופרים תסרח ויראי כו', והוא בעיני הערב רב דהן ראשים בגלותא וכן יהיו הערב רב לעתיד לבוא לפני התלמידי חכמים, וזה שאומר ועלה אתמר כי מכבדי כו', ועיין ברעיא מהימנא פ' אחרי מות ס"ז ב' אמר רעיא מהימנא בההוא זמנא אלין מארי חכמתא עילאה כו' והאי איהו דאוקמוה מארי מתניתין דור שבן דוד בא כו', ובפ' נשא קכ"ה ב' אמר ליה רעיא מהימנא באומאה כו' ועיין שם א' ובזימנא דאילנא דחיי כו' עיין שם בדבריו:

[4405] **דאיהי חכמה כו'.** דהן ג' דרגין דכלילין כולא, והיא סלקא בכולם, ועיין לעיל נ"ד ג' עד דסליק כו' ונטילת כו':

[4406] **מסט' דשלמה כו'.** כנ"ל כד נחית ממלכותיה, ורוצה לומר דבימי שלמה סלקא ונחתא מה שאין כן בחייבא כמו שמפרש והולך דכתיב נתנני כו' ואעפ"י דלית לה כו' כיון דלית בישראל מאן דיוקים ליה בזכותיה, וכמו שכתוב (ישעיהו נט טז) וארא כי אין איש ותושע לי זרועי כו', (יחזקאל כ ט) ואעש למען שמי כו', ורוצה לומר דזה שאמר לא תוסיף קום - מעצמה, וכמו שאמרו בפ' שמות עיין שם בדבריו וכמו שמפרש והולך כמה דאת אמר ביום ההוא אקים כו':

[4407] **ומאן גרם דנחתא כו'.** רוצה לומר, לפרש הקרא ויאמר ה' אלקים אל הנחש כו' כמו שמפרש והולך, ורמיז גם כן בבראשית באשישות דהיא גרמה גם כן וכמו שמפרש והולך כי עשית זאת דאיהי כו' ולכן היא מבקשת סמכוני מנפילתה ובאשישות הן כוסות יין וזה שאומר דאשתכחת יבשה, והיין הוא לעורר רחמין דאיש ואשה כמו שכתוב (שה"ש א ב) ישקני כו' כי טובים כו', ומפרש והולך הפסוק ארור כו', על מה דסמיך, ורוצה לומר כמו שאמרו (ילקוט ירמיהו פרק מט סימן שלב) שאין להם מלך בן מלך, דבכל האומות נסמך המלוכה ממלך מה שאין כן באדום שהוא עמלק, ועוד שהמלוכה נסמך על זרעו, מה שאין כן באדום כי אף שאין להם בן מלך מכל מקום היה אפשר לחול המלוכה באחר, במשנה וכיוצא שיש להם חק קבוע שזה ימלוך תחתיו, וכן שזרעו יצליח למלוכה באומה אחרת או לזמן אחר, ושניהם אין להם, והכל דבר אחד שהוא המלוכה והוא קציצות הרגלין, דרגלין הן סמכין בכל מקום וכן סמכין לאורייתא ועיין בזהר פרשת פקודי רנ"ז ב' ושאר מקומות, וקציצת ידים - שאין להם כתב, וכמו שבכל מקום ברגלין נכלל הברית כן נכלל כאן שלא יהיה להם בן מלך שהוא זרע וכן בידין נכלל הלשון שאין להם לשון וכמו שאומר בספר יצירה וספרא דצניעותא ושאר מקומות בכף זכות כו' וכרת לו ברית עשר אצבעותיו כו' ועיין מה שכתבתי שם ב' והוא ענין אחד, כתב ולשון כמו שם, והן ב' דברים שחשב הכתוב (עובדיה א ב) קטן נתתיך בגוים, שהאדם בלא רגלין קטן הוא מאד, בזוי - בלא לשון וידין, שכלל כל הבריאה הוא בדבור ומעשה, ויאמר ויעש, ספר וספר, שהוא כתב וחותם, ועיין לעיל תיקון נ"ה שהן בב' ידין, וספור הוא הלשון וכן הוא כל חשיבות האדם בהן וכל העולם ואמר

[4408] **וכמה דאיהו גרם כו'.** דבין ידין ורגלין לית קרובה דאשות עתה ועיין לעיל תיקון נ"ו בארוכה. ואמר

[4409] **ודא הוא דאמר יצחק כו'.** דאפריש ליה מהא דלעילא, ונתן ליה לתתא כמו שאומר בפ' תולדות קמ"ג ע"ב ועיין מה שכתבתי

[דף צט ע"א]

עֶשֶׂר לְוָטַיָא לַייט לְחִוְיָא, בְּגִין דְּגָרִים דְּאִתְפַּרַשׁ שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי עֲשִׂירָאָה מִבַּעְלָהּ, וְעֶשֶׂר לְאָדָם, וְעֶשֶׂר לְחַוָּה, וְתִשְׁעָה לְאַרְעָא, דְּחָבַאת לַצַּדִּיק דְּאִיהוּ תְּשִׁיעָאָה, כֻּלְּהוּ חָאבוּ לַעֲשִׂירָאָה, וְאַרְעָא לַצַּדִּיק, וּמַאי (נ"א ואמאי) דְּחָאבַת, דְּהָא בַּעֲבוּרָךְ אָמַר לְאָדָם, וּבְגִין אָדָם לַייט לְאַרְעָא דְּאִתְנְטִיל מִינָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה, אֶלָּא בְּגִין דְּאִתְמַר בָּהּ (שם ט) וַיַּצְמַח יהו"ה אלהי"ם מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וַהֲוָה לֵיהּ רְשׁוּ לְמִמְחָא בִּידָא דְּאָדָם דְּלָא יֵכוּל מֵאִילָנָא דְּמוֹתָא, וְלָא מָחֵאת, בְּגִין דָּא אָמַר בַּעֲבוּרֶךָ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי אִית דַּעַת בְּאַרְעָא לְכוּלֵי הַאי, אָמַר לֵיהּ אִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ג יט) יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, אָמַר לֵיהּ וְהָא בְּחָכְמָה עִלָּאָה וּבְאַרְעָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְמַר הַאי קְרָא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, דָּא לָקֵבֶל דָּא עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִית חָכְמָה וְאִית חָכְמָה, אִית אַרְעָא וְאִית אַרְעָא, אִם כֵּן מַה חָבַאת אַרְעָא לַצַּדִּיק דְּלָקְחָה תִּשְׁעָה, אָמַר לֵיהּ בְּגִין דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע אִיהוּ כְּגַוְונָא דִּבְרִית, אוֹת (דף צט ע"א) בְּרִית מִלְּגָאו - טוֹב, עָרְלָה - רָע, דָּא מִלְּגָאו וְדָא מִלְּבָר, וּבְגִין דְּחוֹבָא דְּעֵץ הַדַּעַת גָּרִים פְּרוּדָא בֵּין צַדִּיק וּשְׁכִינְתָּא, בְּגִין דָּא לָקַאת אַרְעָא תִּשְׁעָה, וְאִינּוּן דְּחָאבוּ בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי עֲשִׂירִית לָקוּ עֶשֶׂר עֶשֶׂר.

[4410]וְתָא חֲזִי שְׁבָעָה אַרְעִין אִינּוּן אֶרֶץ אֲדָמָה אַרְקָא גֵּיא נְשִׁיָּה [4411]צִיָּה תֵּבֵל, וְאָדָם חָאב בְּבַת שֶׁבַע, וְאִתְמַר בֵּיהּ (משלי כד טז) כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק, הֵרְהֵר תְּיוּבְתָּא וְאִתְמַר בֵּיהּ (שם) וָקָם, וַהֲוָה סָלִיק, וְכַד נָחִית תַּמָּן הֲוָה עָבִיד עוֹבָדִין וְתוֹלָדִין בְּכָל אַרְעָא וְאַרְעָא, מִנְּהוֹן הֲווֹ צָמְחִין וּמִנְּהוֹן לָא הֲווֹ צָמְחִין, וְאִית תַּמָּן בְּרָיִין מִנְּהוֹן בִּתְרֵין רֵישִׁין וְאִית מִנְּהוֹן [4412]בִּתְלַת עַד שֶׁבַע, וְאִית תַּמָּן אֲתַר דְּנַהֲרָא שְׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, [4413]וְאִית אֲתַר דְּלֵית בֵּיהּ נְהוֹרָא כְּלָל אֶלָּא חֲשׁוֹכָא וְקִבְלָא.

הָכִי אִינּוּן אִלֵּין דְּנָחֲתִין [4414]לְשִׁבְעָה מִינֵי עֲנִיּוּתָא, אִית מִנְּהוֹן דְּלֵית לוֹן נְהוֹרָא כְּלָל, דְּכָל יוֹמֵיהוֹן אִינּוּן בַּעֲנִיּוּתָא, וְאִית מִנְּהוֹן דְּאִית לְהוֹן נְהוֹרָא כָּל יוֹמֵיהוֹן וְאִינּוּן בְּעוּתְרָא, וְאִית מִנְּהוֹן דִּלְזִמְנִין אִית לוֹן נְהוֹרָא וּלְזִמְנִין חֲשׁוֹכָא, אִלֵּין אִינּוּן דְּאִתְיַלִּידוּ בְּאֶמְצָעִיתָא דְּסִיהֲרָא בֵּינוֹנִיִּים, לְזִמְנִין אִית לוֹן עוּתְרָא וְסָלְקִין, וּלְזִמְנִין עֲנִיּוּתָא וְנָחֲתִין, וְאִית אָחֳרָנִין דְּעָבְדִין תּוֹלָדִין וּמַצְלִיחִין, וְאִית מִנְּהוֹן דְּלָא מַצְלִיחִין, וְאִית מִנְּהוֹן דְּמַצְלִיחִין (נ"א צמחין) עַד פַּלְגוּ יוֹמֵיהוֹן וּמַיְיתִין בְּקַצְרוּת יוֹמִין, אִלֵּין דְּאִתְיְלִידוּ בְּמַלּוּיָא דְּסִיהֲרָא אִינּוּן צָמְחִין וְחַיִּין וּמַשְׁלִימִין כָּל יוֹמֵיהוֹן, וְאִינּוּן דְּאִתְיְלִידוּ בְּחֶסְרוֹנָא דְּסִיהֲרָא לָא צָמְחִין וּמַיְיתִין מַיָּד, וְאִינּוּן דְּאִתְיְלִידוּ בְּאֶמְצָעִיתָא דְּסִיהֲרָא מִתְקַצְּרִין בְּפַלְגוּת יוֹמֵיהוֹן.

שם, ועפר הוא עפר שבקרקע המשכן כמו שאומר בפ' פקודי בהיכלות עיין שם, ונגד עשר קללות דאדם נתברך יעקב בעשר ברכאן ועיין שם בפ' תולדות שם ועיין מה שאמר לעיל פ"ח א' בארוכה, ואמר וממאי דחאבת, שלא מצינו שחטאה, ועוד דהא קללת האדמה אמר השם יתברך בעבורך, משמע בשביל האדם ולא בשבילה, ואמר דלמה נתקללה - בשבילו, משום דאתנטיל מינה וכמו שאומר במדרש רבה, ותירץ אלא בגין כו' ומה שכתוב בעבורך - בשביל שלא מחתה, וזה שאומר ובגין דא אמר בעבורך, ואמר ליה מה חבאת ארעא לצדיק, אמת שחטאה אבל האיך לצדיק, ומפרש והולך כגון דעץ הדעת טוב ורע כו', דעץ החיים הוא ברית בלא ערלה וכמו שאומר לעיל ריש תיקון ס', ואמר שם ובהיפוכא כו', ועיין לעיל ריש תיקון ל"ז ברית ודאי כד כו' עיין שם בדבריו ומה שכתבתי שם ושם ועיין בזהר פרשת בראשית ל"ה ע"ב ר"י שאיל לר"ש כו' עיין שם:

[4410] **ות"ח שבעה כו'.** רוצה לומר בגין דחטא בבת שבע ונצטוה על ז' מצות ועבר בכולם, ועיין מה שאמר לעיל בריש תיקון כ"ד, לכן נחית בשבעה ארעין, וכן כל בני אדם (ברכות ז ע"א) כשאוחזין כו', והוא שבעה מיני גיהנם, וכן בגלותא ועניותא שהוא במקום הגיהנם כמו שאמרו (בראשית רבה פרשה מד) כי צורם מכרם כו', הוא בז' מיני עניותא כמו שמפרש והולך וזה שכתוב (ויקרא כו יח) שבע על חטאתיכם, וזה שאומר ואדם חאב כו' הכי אלין אינון דנחתין לשבעה כו' ונחיתת אדם לתמן עיין בזהר חדש פ' בראשית יו"ד ג' בארוכה:

[4411] ***יבשה.** צ"ל **ציה** וכן הוא שם ובזוהר פ' בראשית אלא שבזוהר ארקא בין ציה לתבל והנוסח שבכאן ובזהר חדש הוא הנכון עיין שם:

[4412] **בתלת עד שבע.** נגד ז' הנ"ל:

[4413] **ואית אתר דלית בי' נהורא כו'.** הוא ציה כמו שאומר בזוהר שם שהוא מחשך דפרשת בראשית אבל בזהר חדש שם אמר דהוא ארץ, והוא הנכון, שהוא המדרגה האחרונה מז' עניותא והוא נגד לילה, מדרגה השביעית, ומה שאמר בזוהר ציה הוא נגד גבו' כמו שאומר שם:

[4414] **לשבעה כו'.** נגד ז' ארעין הנ"ל ומפרש והולך אית מנהון דלית להו כו' ואית מנהון דאית להון נהורא כו' ואית מנהון דלזמנין כו' ואית אחרנין כו' ואית מנהון דלא כו' ואית מנהון דמצליחין כו' ואית ארעין כו' הן שבעה ואף שאמר דאית להון נהורא כל יומיהון מכל מקום הן עניים בד"א כמו שאומר בזוהר פ' פקודי והן נגד ארץ, אתר דנהרא שמשא כו', ויש ארץ אור וחושך כמו בארקא כמו שאומר בפ"ב ט' ב':

[4415]וְאִית אַרְעִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (בראשית לז כד) וְהַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מָיִם, מַיִם אֵין בּוֹ אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים אִית בֵּיהּ, אוֹף הָכִי אִית בְּרַיְין דְּאִינּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ, דְּבָתֵּיהוֹן מַלְיָין מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, דְּאִינּוּן נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים וְנָשְׁכִין לוֹן בְּכַמָּה נְשׁוּכִין דְּיִסּוּרִין, דְּאִינּוּן גָּרְמוּ קֶדֶם דְּיֵיתוּן לְעָלְמָא, (בגין דייתו) בְּגִלְגּוּלָא בְּאִלֵּין גּוּפִים וּבְאִלֵּין בָּתִּים, וְכַד נָשְׁכִין לוֹן אִינּוּן נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים בְּכַמָּה יִסּוּרִין אִינּוּן צָוְוחִין וַוי וַוי, וְאִית לוֹן קְטָטָה לְכֻלְּהוּ בְּבֵיתָא, [4416]וְצָוְוחִין בְּאִלֵּין מָארֵי דְּגִיהִנָּם דְּנַדּוֹנִין בּוֹ, [4417]וְאִית אָחֳרָנִין דְּכָל יוֹמֵיהוֹן בְּחֶדְוָה וּבְשַׁלְוָה בְּלָא עֲצִיבוּ כְּלָל, מִכָּל מַה דְּאִתְרַבֵּי בְּשִׁבְעָה אַרְעִין, וְאִתְדַּנּוּ בְּשִׁבְעָה מְדוֹרֵי גֵיהִנָּם, אִית בִּבְנֵי נָשָׁא כְּגַוְונָא דָּא, וְחַכִּימֵי דָּרְזִין אִלֵּין לוֹן אִתְמַסַּר לְמִנְדַּע.

תקונא שתין וחמש

[4418]בְּרֵאשִׁית בָּ'רָ'א אֱ'לֹהִי'ם, רֵישֵׁי תֵּיבִין וְסוֹפֵי תֵּיבִין א"ב וא"ם [4419]דְּאִינּוּן י"ה, תַּמָּן אִם, וְרָזָא דְּמִלָּה (שם ג ב) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הִיא הָיְתָה אֵם כָּל חָי, כְּגַוְונָא דְּהַהִיא דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי ב ג) כִּי אִם לַבִּינָה תִּקְרָא, הַאי אֵם כָּל חָי [4420]לַאו אִיהִי כְּאִתְּתָא קַדְמָאָה, דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית ג יב) הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי, דְּגָרְמַת מִיתָה לְכָל עָלְמָא, דְּהָא [4421]אֵם כָּל חָי כְּתִיב בָּהּ, דְּאִתְמַר בָּהּ (קהלת ט ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהָבְתָּ.

[דף צט ע"ב]

[4422]אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי תְּרֵין נְשִׁין הֲווֹ לֵיהּ, [4423]אָמַר לֵיהּ אִין, חַד יְצֶר הַטּוֹב וְחַד יְצֶר הָרָע, [4424]חֲדָא

[4415] **ואית ארעין דאתמר כו' אוף הכי כו'.** והוא ארץ העליונה ונגדו בור כמו שאמרו בהיכלות וכן בזה העולם בבתיהון כמו שמפרש והולך:

[4416] **וצווחין באלין כו'.** רוצה לומר שמלאכי חבלה נשכין לון במקום גיהנם:

[4417] **ואית אחרין כו'.** רוצה לומר שאלו אינן כלל מז' ארעין:

[4418] **תיקון ס"ה בראשית כו' ורזא דמלא ויקרא כו'.** והוא אם דאלקים, אם כל חי, ואדם הוא אב, שהן מדרגת או"א כידוע וזה שאומר כגוונא דההיא דאתמר כו', ואם כל חי דהיא מלכא דשלמה דיליה, אם לכל, שנקרא כל, וכן נקראת חי, ומינה נפקין כל חי והיא נשמת כל חי, ורומז במלת בראשית פסוק ויקרא האדם שם אשתו כו', שהוא או"א כנ"ל ועיין מה שכתבתי לקמן למטה בזה ולקמן מפרש והולך פסוק ויעש ה' אלקים כו' דלאדם ואשתו שהן איש ואשה דרגא דאו"א בלבושים מה שאין כן ב' שפחות וידעו כי עירומים הם כמו שאומר למטה, וזה שאומר הפסוק ויעש נרמז כאן שלאו"א עשה כתנות אור להלבישם ועיין מה שכתבתי שם. ואמר

[4419] **דאינון י"ה.** רוצה לומר שהן ב' דרגין עליונים דנשמתא, י"ה, דאין שטן נוגע שם ואינון חיים וכמו שאומר למטה ולקמן תיקון ס"ו ק' א' עיין שם:

[4420] **לאו איהו כאתתא כו'.** רוצה לומר, דהראשונה היא גרמת מיתה, והיא - חיים:

[4421] **אם כל חי כתיב בה דאתמר בה ראה כו'.** ורוצה לומר, מב' נשים הראשונות קודם לזו, שאחת מהן טוב ואחת רע, מעץ הדעת טוב ורע כמו שמפרש והולך אמר ראה חיים כו', אם כל חי, עץ החיים, עם האשה הטובה מעץ החיים, דעלה נאמר (משלי יח כב) מצא אשה מצא טוב, והוא אשר אהבת וכמו שמפרש והולך:

[4422] **א"ל ר"א וכי תרין נשים הוו לי'.** רוצה לומר קודם לזו:

[4423] **א"ל אין חד יצה"ט כו'.** ועיין לקמן מ"ג א' דפתי לחוה דאיהי לבא וגרם לה מותא, והא תרי בתי לבא אינון למאן דפתי מנייהו אלא ההיא דשמאלא דאתמר ביה לב כסיל לשמאלו ועליה אתמר ומוצא אני מר ממות את האשה, לב חכם לימינו דא אשת חיל עטרת בעלה עלה אתמר מצא אשה מצא טוב ואיהי יצר הטוב כו' עיין שם והכל הוא באדם, וכל השית דכליל כאן וכמו שאומר בריש תיקון ס"ו דא אדם דכליל שית, והשית מפרש והולך שהן ד' - באותיות הוי"ה שהן בד' פרצופין, וב' - בשמא מפרש שהוא בכתר, ב' דשם, מופלא ומכוסה והן גלגלתא ומ"ס, שהן שורש לכל דו"נ, חו"ג, והכל בתורה, ותורה מסטרא דו"ה הוא עץ הדעת טוב ורע אבל משם ולמעלה היא מסטרא דעץ החיים, דלמטה יש אחיזה כו', ובנוק' - (משלי ה ה) רגליה יורדות כו' דהוא מסטרא דרע, ומסטרא דו"ה הן יצר הטוב ויצר הרע ועיין בזהר פרשת בראשית כ"ח א' בההוא זמנא זכו כל ישראל כל חד וחד לבת זוגיה ודא איהו דכתיב ונתתי לכם לב בשר ורוח חדשה אתן בקרבכם כו', והכל על הנשמתין והן ה' נשמתין דאדם שהן ששה אלא דב' דלעילא כלילין בחד ונקרא יחידה וכן לקמן דשניהם נקרא אדם והוא המייחד הכל ולכן נקרא יחידה ובהן נאמר כי אחד קראתיו ועיין לעיל תיקון מ"ז ועיין שם בפ' בראשית דקאמר שם ואלין אינון נשמתין חדתין דעתידין למהוי על ישראל כו' עיין שם וזה שאומר ונתתי לכם לב בשר לא גרמא כמו שאומר לקמן ורוח חדשה והן נפש ורוח, דנפש איהו בלב. ואמר

[4424] **חדא מסט' דעצם וחדא כו'** כמו שכתוב (בראשית ב כג) עצם מעצמי ובשר מבשרי, ובהן יצר הטוב ויצר הרע אבל בנשמתא לא שלטא יצר הרע דשם עלמא דחירו, עץ החיים, והזר הקרב יומת, וכמו שאומר לעיל בתיקון כ' והיא מסתלקת קודם החטא וכמו שאומר לעיל בתיקון ס"ו בתר דחאב אדם דיצירה, ובתר לאו דוקא כידוע. ואמר

מִסְטָרָא דְעֻצָּם תַּקִּיפָא דִינָא קַשְׁיָא, וַחֲדָא מִסְטָרָא דְבִשְׁרָא, מִתַּמָּן אינוּן רַכִּיכֵי לִבָּא, וְאִינוּן דְּגַרְמָא אִינוּן קְשֵׁי
(דף צט ע"ב) קָדָל, [4425]וְעַל אִתְתָּא דְאִתְנְטִילַת מִגַּרְמָא אָמַר בֶּן סִירָא, גַּרְמָא דְנָפִיל בְּחוּלָקֵךְ טַב אוֹ בִישׁ גַּרְרֵיהּ,
[4426]וְעַל אִתְתָּא דְגַרְמָא אָמַר אָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי, לָא קְרָא לָהּ אִתְּתֵיהּ, כְּגַוְונָא דְחַוָּה דְאִתְמַר בָּהּ
וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה, דְּאָחֳרָא שִׁפְחָה הֲוַת דְּמִסְטָרָא דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, חֲדָא רַע וַחֲדָא טוֹב, וּמִסְטָרָא
דְעֵץ הַחַיִּים תַּרְוַיְיהוּ חַיִּים.
וּבְסִתְרֵי תּוֹרָה [4427]חַוָּה, ח' ו"ה, ח' חָכְמָה כ"ח מ"ה, [4428]כְּלָלָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, [4429]ח' אִיהִי כְּגַוְונָא דְאִימָּא
עִלָּאָה דְאִיהִי תְּמִינָאָה לְעֶשֶׂר סְפִירָן מִתַּתָּא לְעֵילָּא, וְחָכְמָה בָּהּ אִשְׁתְּמוֹדָע, וַעֲלָה אִתְמַר (משלי ג ג) עֵץ חַיִּים
הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, וּמִסְטָרָא דִילָהּ וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים (בראשית ב ז), [4430]וַעֲלָה אִתְמַר (שם כג) לְזֹאת יִקָּרֵא
אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹּאת, וְלָא אָחֳרָא דְאִתְנְטִילַת מִגַּרְמָא, דְגַרִימַת לֵיהּ מִיתָה, [4431]דְּהָא שִׁפְחָה גָּרְמַת וַיֵּדְעוּ
כִּי עֵירֻמִּם הֵם (שם ג ז), וּבְגִין דָּא (שם כא) וַיַּעַשׂ יהו"ה אלהי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם.
אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אֲמַאי אָמַר, בְּגִינָהּ כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹּאת (בראשית ב כג), כִּי מֵאָדָם הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר, אֲמַאי
מֵאִישׁ, אֶלָּא מֵאִישׁ תַּמָּן אי"ם וְתַמָּן יֵ"שׁ, תַּמָּן יֵ"שׁ הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ח כא) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ, תַּמָּן אִם כִּי
אִם לַבִּינָה תִקְרָא (שם ב ג), וְאִינוּן אַבָּא וְאִימָּא חָכְמָה וּבִינָה, [4432]דְּמִתַּמָּן אִתְנְטִילַת, וּבְגִין דָּא כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה
זֹּאת.
וְאִית לֵיהּ אָחֳרָא דְאִתְקְרִיאַת בַּת זוּגֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ה ב) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֹתָם וַיִּקְרָא
אֶת שְׁמָם אָדָם. תָּא חֲזֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן בְּדִיוּקְנָא דְיהו"ה אִתְבְּרִי, וּבְדִיוּקְנָא דְעֶשֶׂר סְפִירָן דְאִינוּן יו"ד ה"א
וא"ו ה"א, מִסְטָרָא דְיהו"ה, מִסְטָרָא דְיו"ד אִתְקְרֵי אִישׁ, וּמִסְטָרָא דְה' עִלָּאָה אֵם כָּל חָי, וּמִסְטָרָא דְו"ה אִשָּׁה,
וּמִסְטָרָא דְיו"ד ה"א וא"ו ה"א חַוָּה אִתְקְרִיאַת אָדָם, [4433]וּבְכָל מַה דַּהֲוָה בְּדִיוּקְנֵיהּ לָקָה.

[4425] **על אתתא דאתנטילת כו'** רוצה לומר, היצר הרע שניתן לאדם, אם טב ואם ביש, צריך לעסוק עמו ולרככו כמו אברהם ודוד. ואמר

[4426] **ועל אתתי' דגרמא כו' דאחרא שפחה הות.** רוצה לומר לכן לא קרא אשתו, דשפחה אין קדושין תופסין בה ואינה אשה, עם הדומה לחמור (יבמות סב ע"א), ועלה נאמר עני ורוכב על החמור כמו שאומר לעיל בתיקון ס' ודווקא על אתתא דגרמא, דאתתא דבשרא היא אינה אשה באמת דהיא דכורא אלא דמבינה ולמטה נקרא עלמא דנוק' וכן מבריאה ולמטה - נוקבין כמו שאמרו בפ' משפטים והן עולמות:

[4427] **חו"ה ח' ו' ה' כו'.** מפרש והולך דחוה קאי על נשמת חיים מבינה דכוללת גם של זו"נ, ב' הנ"ל, והיא אתייהיבת בינייהו וכמו שאומר לעיל תיקון ס"ו הה"ד וייצר כו' ואתמר בהון ויפח באפיו כו' ואמר דח' רומז לחכמה דהוא כ"ח מ"ה שהן חו"ב כמו שאומר לעיל ל"ט א' ולקמן ק"ג א' ושאר מקומות, ו"ה הן זו"נ והן כלל השם, וזה שאומר

[4428] **כללא דשמא קדישא** דאף דחוה אינה אלא מבינה מכל מקום כלילא גם כן בחכמה כידוע וכמו שאומר לעיל ואינון או"א חו"ב דמתמן אתנטילת, וחוזר ומפרש החי"ת בענין אחר דהיא בבינה:

[4429] **ח' איהי כגוונא דאימא כו' וא' ועלה אתמר עץ חיים כו'.** עיין לעיל ס"ו ב' מנא לן דאתקרי חיים כו', ועיין מה שכתבתי שם ולעיל כ"ב א' אימא עילאה עץ חיים כו', ואמרו ומסטרא דילה ויפח באפיו כו', דהוא הנשמה, והיא נשמת חיים מעץ החיים:

[4430] **ועלה אתמר לזאת כו'.** רוצה לומר עצם מעצמי ובשר מבשרי הן ב' השפחות, לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת הן איש ואשה, ד' דשם הוי"ה, על כן יעזב ודבק באשתו והיו לבשר אחד הן דאדם, ששם הן אחד, ומשם הוא היחודא וכנ"ל, וזאת הפעם אמר על כל הששה שהן סטרא דנוק', וכן אמר לזאת כו' לקחה זאת, והן כולם רמיזין בבראשית, בראשית - ראשי תיבות וסופי תיבות בת, והוא בת זוגיה דהוא מסטרא דכתר וכמו שאומר למטה, וגם דכורא נרמז בו, באותיות ראש דביה, וכמו שאומר לעיל בתיקון ל"ט עיין שם. ברא אלקים - אב ואם כנ"ל. את השמים ואת הארץ - ב' שפחות מסטרא דזו"נ וכמו שאומר לעיל ריש תיקון ס"א עיין שם וב' שפחות הן בעלמין יצירה ועשיה שהוא עבד ושפחה כמו שאומר בריש משפטים, ואיש ואשה הוא בבריאה ששם מקנן בינה בתלת ספירן, ובת זוגיה היא בת יחידה, בת מלך פנימה, ועיין לעיל ריש תיקון נ"ח ועיין בריש תיקון ס"ו בתר דחב אדם דיצירה כו', והן התרי שפחות, ועיין לעיל תיקון ס"ז בהגהה אעשה לו עזר כנגדו כו' דאיהי עבד ושפחה כלילא מטוב ורע בגין למהוי ליה כו' ועיין לעיל צ"ד א' עזר כנגדו כו' עיין שם. ואמר

[4431] **דהא שפחה גרמת וידעו כו' ובג"ד ויעש כו'** רוצה לומר דווקא לאדם ולאשתו עשה כתנות אור אבל עבד ושפחה נשארו ערומים וכמו שאומר בזוהר בכמה מקומות נשמתין ערטילאין, והן אותן שלא זכו אל הנשמה ואין להם לבושא ועיין בזהר פרשת בראשית קמ"ב ב' וירח את ריח בגדיו כו' עיין שם בדבריו. ואלו הבגדים אתעבידו בשם מלא:

[4432] **דמתמן אתנטילת.** דכלילא בחו"ב, וכן האיש דלכן כתיב ביה מאיש וכנ"ל. ואמר

[4433] **ובכל מה כו'.** רומז למה שאומר בזוהר דשית בני אדם הוו בדיוקנא, וכולן לקו. וענין שית בני אדם הן שית דכלילין ביה, והן נמי מסטרא דא הוו:

תקונא שתין ושתא

[4434]בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית, דָּא אָדָם דְּכָלִיל שִׁית, וְאִינּוּן תְּרֵין שְׁפָחוֹת מִסְטְרָא דְאִילָנָא דְטוֹב וָרָע עֶצֶם וּבָשָׂר, אִישׁ וְאִשָּׁה דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית ב כג) כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹאת, הָא אַרְבַּע, אָדָם זָכָר וּנְקֵבָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וְגוֹמֵר, הָא שִׁית, וּבְגִין דָּא (שם ג כב) וַיֹּאמֶר יהו"ה אלהי"ם הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ לָדַעַת טוֹב וָרָע וְגוֹמֵר, וְאוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין כְּאַחַד מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת.

[דף ק ע"א]

אַדְהָכִי הָא אִלְּיָהוּ אִזְדַּמַּן לְגַבֵּיהּ וְאָמַר רַבִּי כְּאַחַד מֵהֶם הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר אִם עַל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הָוָה אָמַר, מַאי כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, וְעוֹד הֵן אָדָם הָוָה לֵיהּ לְמֵימַר, [4435]מַאי הָאָדָם בְּתוֹסֶפֶת ה"א, אֶלָּא ה"א דְּהָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, כְּחַד מֵאַרְבַּע אַתְוָון, יהו"ה דְּבֵיהּ, דְּאִיהִי ה"א דְּאִשְׁתְּאַרַת יְחִידָא בֵּיהּ, וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ (שם) דָּא יו"ד, וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים (שם) דָּא ה"א, וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם (שם) דָּא וא"ו, ח"י וַדַּאי, כַּד ה"א הֲוַת בֵּיהּ, עָאלַת בֵּין טוֹב לָרָע, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם אֶת הָאָדָם, תְּרֵין יְצִירוֹת טוֹב וָרָע, וְאִתְמַר בְּהוֹן (שם) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, וְדָא ה"א, לָדַעַת טוֹב וָרָע, לְמִנְדַּע מַה דַּהֲווֹ גָּרְמִין לְמֶעֱבַד, וּבְגִין דָּא עָאלַת בֵּינַיְיהוּ, בָּתַר דְּחַאב אָדָם דִּיצִירָה אִתְפְּרָשַׁת ה' עִלָּאָה וְאִסְתַּלְקַת מִנַּיְיהוּ, וּבְגִין דְּלָא אִתְחַזְרַת לְגַבֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ג כב) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, כְּתִיב בֵּיהּ וַיְשַׁלְּחֵהוּ יהו"ה אלהי"ם מִגַּן עֵדֶן (שם ג כג) לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לֻקַּח מִשָּׁם, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה דְּלָא הֲוָה כְּדַאי לְמֶהֱוֵי בְּגִנְתָּא דְאוֹרַיְיתָא, כֵּיוָן דְּלָא נָטִיר בָּהּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, וְעָבַר (דף ק ע"א) עַל מֵימְרָא דְמָארֵיהּ, דְּאִם הֲוָה נָטִיר דְּלָא עָבַר עַל מֵימְרָא דְמָארֵיהּ, וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים [4436]דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי יג יד) תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים לָסוּר מִמּוֹקְשֵׁי מָוֶת, עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ (שם ג יח), [4437]וְדָא

[4434] **תיקון ס"ו בראשית ברא כו'.** כנ"ל, מסטרא דהוי"ה ד' בג' עלמין דהן כלילין ד', די"ה לא מתפרשין וכמו שכתבתי בליקוטים בארוכה עיין שם, וב' מסטרא דאדם שהן אחד וכמו שאומר לעיל פ"ו כי אחד קראתיו, ומפרש והולך כאן קרא **הן האדם כו' כאחד ממלאכי השרת.** דהן כלילין בהויה פשוטה ומלואה עשר ספירות דמלאכין בעשר גלגלין דכורסיא הוא שם מלא, ומסטרא דד' חיון, ד' רגלין, הוא הוי"ה פשוטה, וכמו שאומר לעיל בתיקון כ"ח ושאר מקומות הרבה, ורוצה לומר, היה כאחד - שהיה לכתחילה כאחד כו', וכמו שאומר למטה במימרא דאליהו אלא שאליהו פירש כאחד כו' כמו שמפרש והולך:

[4435] **מאי האדם בתוס' ה"א כו' ובגין דלא אתחזרת לגביה הה"ד ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם כתיב ביה וישלחהו כו'.** הענין, כי בתחילה היה בו הויה שלימה כנ"ל, ואח"כ נשתייר ה' תתאה ביה לבד, א"י כ"ה, כמו שאומר לעיל תיקון ס"ב, וה' דהאדם קאי על ה' עילאה שהיא עץ החיים כמו שאומר לעיל בתיקון ס"ה ולמטה, ובתחילה עאל ה' עילאה בין התרין שפחות דטוב ורע וכמו שאומר בזוהר חד עייל בין תרין רוצה לומר דנשמתא עאל בין רוחא ונפשא, דהוא המיחד, ועיין מה שאומר במתני' דטעמים דנשמתא עאלת באדם לאנהגא, והוא סוכלתנו האיך למיטל ולאנהגא וכמו שאומר בזהר חדש שה"ש עיין שם, וזה שאומר לדעת טוב ורע למנדע מה דהוו גרמין למעבד, דנשמתא עאלת כדי להודיעו מה שיגרום אם יאכל עץ הדעת טוב ורע, וזה שאומר ובגין דא עאלת בינייהו, ומכל מקום לא נזהר ולא שמע לעצת נשמתיה, ופירוש דקרא הוא כך, הן האדם - ה' דהאדם שהוא ה' עילאה, היה - ביה, כאחד ממנו שהוא ה' תתאה שעתה היא אחד מיהו"ה שהיה בו והיא נשארת עתה יחידה, והן היה בו אף ה' עילאה, ועתה חוששני שמא יחזור הוא לכל הוי"ה, והוא אינו כדאי לזה כמו שאומר למטה דלא הוה כדאי למהוי כו' כיון כו', וזה שאומר ועתה פן ישלח ידו שהוא יה"ו שהיה בו ויחזור בו עתה. ואמר ידו דא יו"ד דהוא אותיות יו"ד, ושליטא על העץ החיים בינה הוא חכמה, כבעל לאשה, וזה שאומר ידו דהוא יו"ד. ואמר מעץ החיים דא ה"א, רוצה לומר ה' עילאה וכמו שאומר לעיל תיקון ס"ה ושאר מקומות. ואמר וחי לעולם דא ו', ח"י ודאי, שהוא ידוע דהוא אות החיים כמו שאומר בסוף פ' במדבר קכ"א א' בגין כן לא אית ביה וא"ו דוא"ו כו', ובפ' ויחי רמ"א א' ר' אבא הוה יתיב כו' דא אות ו' בגין דביה שריין חיין כו' ובזהר חדש רות ושאר מקומות הרבה, ואמר כד ה"א הות ביה רוצה לומר ה"א עילאה עץ החיים עאלת בין טוב כו', רוצה לומר זה שכתוב כאחד ממנו לדעת טוב ורע רוצה לומר שה"א עילאה היתה בו כדי לדעת טוב ורע, להזהירו שלא יחטא, ועתה שחטא ואבד הכל ואינו כדאי שיחזרו לו, ופן ישלח ידו כו' ויחזרון לגביה. וזה שאומר בתר דחאב כו' ובגין דלא אתחזרת לגביה. רוצה לומר שלא יחזרו לגביה באכילת עץ החיים לכך שלחוהו מגן עדן וזה שאומר הה"ד ולקח גם כו' והוא לראיה שהשם יתברך ירא מזה ואמר כתיב ביה רוצה לומר לכן וישלחהו כו' ופירש הטעם למה לא רצה השם יתברך שיאכל מעץ החיים לכן אמר דלא הוי כדאי כו' כיון דלא נטיר כו' דאם לא עבר באמת ולקח כו' וזה שאומר דאם הוה נטיר כו':

[4436] **דאתמר בה תורת כו' עץ חיים כו'.** רוצה לומר, אדם דיצירה שכולל ב' שפחות, ו"ה, ואם אכל מעץ החיים היה זוכה לי"ה גם כן שהוא תורת חכם ועץ חיים היא היא דייקא וכמו שאומר לעיל ס"ו ב' וכנ"ל והוא לסור ממוקשי מות דעץ הדעת. ואמר

[4437] **ודא ולקח גם כו'.** רוצה לומר שהוא בינה, עץ חיים, וחי לעולם הוא חכמה שנקרא חיה, מקור חיים, שבינה עץ מהחיים של חכמה אבל החכמה היא החיים:

אִיהוּ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם.

[4438]וְעוֹד הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, אָמְרוּ מַלְאָכִין קַדִּישִׁין בְּגִין לְמֶהֱוֵי אִיהוּ כְּאַחַד מִינָּנָא כְּמָא דְּאָמַר חִוְיָא (בראשית ג ה) וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִי"ם יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע, וְדָא אִיהוּ לָדַעַת טוֹב וָרָע, דָּא גְּרִים לֵיהּ מוֹתָא, דְּאִם זָכָה לְמֵיכַל מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי דְּאִיהוּ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ, מַה כְּתִיב בָּהּ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְגוֹמֵר, גַּם לְרַבּוֹת נוּקְבָא, אִיבָּא דְּאִילָנָא, פְּרִי צַדִּיק.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וַוי לוֹן לְאִינּוּן דְּמַנִּיחִין לְאִשְׁתַּדְלָא בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִתְמַר בָּהּ וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים, וּבְפִקּוּדִין דִּילָהּ דְּאִינּוּן אִיבָּא דְּאִילָנָא דְּאִתְמַר בֵּיהּ וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, וְאָזְלִין בָּתַר אִלֵּין דְּמְפַתֵּי לוֹן מִסְטְרָא דְּנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, דְּאָמְרֵי לוֹן הִשְׁתַּדְּלוּן בְּמַלְאֲכַיָּא דְּמַמָּנָן עַל כּוֹכְבַיָּא וּשְׁמָשָׁא וְסִיהֲרָא, וְעַל אִלֵּין דְּמַמָּנָן עַל רוּחִין וְשֵׁדִין, לְמֶהֱוֵי כֵּאלֹהִי"ם יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר, (עיין מלכים ב כג ה, וירמיה מד כה, ועיין בהגר"א כאן), כֹּה אָמַר יהוה"ה לַמְזַבְּחִים וְלַמְקַטְּרִים לַכּוֹכָבִים וְלַמַּזָּלוֹת וְלַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ וּלְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי, וְדָא אִיהוּ דְּמַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ וְגוֹמֵר, וּבְלְעָם חַיָּיבָא בְּהַאי הֲוָה מִשְׁתַּדֵּל, וְדוֹר אֱנוֹשׁ וְדוֹר הַמַּבּוּל וְדוֹר הַפַּלָּגָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעְקַר לוֹן מֵעָלְמָא דֵּין וּמֵעָלְמָא דְּאָתֵי, וְדָא אִיהוּ (בראשית ב יז) כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, מוֹת בְּעָלְמָא דֵּין וְתָמוּת בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְחוֹבָא דָּא גָּרִים חָרְבָּן בֵּי מַקְדְּשָׁא וְגָלוּת יִשְׂרָאֵל בֵּין אוּמִין דְּעָלְמָא וְאִתְקְטִילוּ מִנַּייהוּ.

דְּכָל חַד הֲוָה מְזַבַּח וּמְקַטֵּר, וַהֲווֹ נָחְתִין חֱיָילִין דִּלְעֵילָּא, וְכַד הֲוָה נָבִיא מְיַסֵּר לוֹן, מַה כְּתִיב בְּהוֹן (עי, ירמיה מד ה) [4439]וְלֹא שָׁמְעוּ לְקוֹל נָבִיא וְחוֹזֶה, וּבְמֶה הֲוָה מְיַסֵּר לוֹן נָבִיא, הֲוָה אוֹמֵר לְהוֹן דִּיהוֹן חָזְרִין בִּתְיוּבְתָּא, וְאִי לַאו וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ (דברים יא יז), וְאִינּוּן הֲווֹ מְזַלְזְלִין בֵּיהּ, וַהֲווֹ אָמְרִין אֲנַן אוֹמִינָן לְאִלֵּין דְּמַמָּנָן עַל מִטְרָא, וְכָפִינָן לְהוֹן לְנַחְתָּא מִטְרָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲלִיף לְהוֹן לְמַמָּנָן בְּשָׁלִיחוּתַיְיהוּ בְּגִינַיְיהוּ, וְקָטִיל לוֹן וְחָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא בְּגִינַיְיהוּ, וְגָלוּ יִשְׂרָאֵל בֵּין אוּמִין דְּעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ חוֹבָא דְּאָדָם דְּגָרַם לֵיהּ חִוְיָא מִיתָה לֵיהּ וּלְאִתְתֵּיהּ, דְּפַתֵּי לוֹן בְּהַהוּא אִילָנָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ג ה) כִּי יוֹדֵעַ אלהי"ם וגומר.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בַּמֶּה הֲווֹ נָחְתִין אִלֵּין חֱיָילִין, [4440]אָמַר לֵיהּ בְּרִי מָה אַתְּ חָשִׁיב דַּהֲווֹ נָחְתִין, וַדַּאי הָא רָזָא דְּאִילָנָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּלָא עָתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַלְיָיא לֵיהּ מִפּוּרְסָם לְעָלְמָא אֶלָּא בֵּינֵי חַבְרַיָּא, עַד דְּייֵתֵי דָּרָא דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא, אָמַר לֵיהּ כֵּינָן דְּאִיהוּ אִתְגַּלְיָא בֵּינֵי חַבְרַיָּא מַאי נִיהוּ, אָמַר לֵיהּ בְּנִי, מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמָעְלָה הֲוָה טוֹב, מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה הֲוָה רָע, נְבוּכַדְנֶצַּר הֲוָה יָדַע בֵּיהּ, וְהָכִי עָבִיד צַלְמָא דִּילֵיהּ, וּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדָע אִילָנָא דְּטוֹב וָרָע, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דניאל ב לב) רֵישֵׁיהּ דִּי דְהַב טָב, חֲדוֹהִי וּדְרָעוֹהִי דִּי כָסֶף, עַד הָכָא הֲוָה מִסְטְרָא דְּטוֹב, וּבְגִין דָּא אָמַר דִּי דְהַב טָב, מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה רַע, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) מֵעוֹהִי וְיַרְכָתֵיהּ דִּי נְחַשׁ מִסְטְרָא דְּנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי.

[4438] **ועוד הן כו'.** הן דברי ר' שמעון, ורוצה לומר שמניח את התורה ועוסק בהשבעת השמות והמלאכים ושדים לידע כל אשר בארץ טוב ורע, וזה שאומר אמרו מלאכין קדישין כו' דאם זכה למיכל כו' גם לרבות נוק' איבא כו', ומפרש והולך אמר ר"ש ווי לון לאינון כו' ובפיקודין דילה כו' ורוצה לומר כנ"ל גם לרבות כו' למהוי כאלקים יודע טוב ורע, וההשבעות עצמן הן בעץ הדעת טוב ורע וכמו שאומר למטה ודאי הא כדאי דאילנא דעץ הדעת טוב ורע כו' וכמו שאמרו ז"ל דכל ההשבעות למלאכים הכל בעץ הדעת טוב ורע עתה וכי הם למטה, ועיין מה שאומר למטה, וכל זה שרוצה להיות כאלקים, המלאכים והשדים, לידע עתידות טוב ורע, ולהיות שם זה משותף וכמו שאמרו בזהר חדש ס"פ בארוכה, ועיין לקמן ב' אלין שדים מסטרא דשמאלא ואלין מלאכים מסטרא דימינא, וזו היתה עבודת גלולים של הראשונים, הכל לדעת טוב ורע כמו התרפים וכל פסל ומסכה כמו שאמרו ברעיא מהימנא וכמו שמפרש והולך ועלייהו אתמר כה אמר כו' ודור אנוש כו'. ואמר וחובא דא גרים כו' כמו שאומר לעיל תיקון ס"ד בארוכה וחובא דא גרים דנחתת שכינתא בגלותא דהוו ישראל עבדין מעשה אבותיהם בידיהם ומה שאמר **כה אמר ה' למזבחים כו'** על כרחך ב' פסוקים הוא, דבמלכים ב' כ"ג כתיב המקטרים לבעל ולשמש ולירח ולמזלות ולכל צבא השמים, ובירמיה מ"ד נאמר כה אמר ה' כו' לקטר למלכת השמים כו', ולמזבחים לא נאמר, רק במנשה נאמר שם כ"א ויבן מזבחות לכל צבא השמים כו', ולקמן ב' שאלו, אמר ליה מאי למזבחים כו' אמר ליה כו', והלשון מזבחים מצינו בפסוק רק לגבוה, באיסור מזבחים ומקטרים בבמות, אבל בעבודת גלולים לא נאמר רק באחד ויזבח ויקטר בבמות ועל הגבעות כו', ואשר לא צויתי לא נאמר שם ושם, רק במלכים ב' י"ז נאמר ויכרת ה' אותם ברית כו' ולא תזבחו להם:

[4439] **ולא שמעו לקול כו'.** שם (מלכים ב יז יג,יד) ויעד ה' בישראל וביהודה ביד כל נביא כל חוזה כו' ולא שמעו כו':

[4440] **א"ל ברי מה את חשיב דהוו נחתין.** רוצה לומר מהו החיילין שאתה חושב דהוו נחתין, ומפרש והולך דלא הוו אלא מעץ הדעת טוב ורע, והוא קליפת נוגה כידוע דביה כל החטאים וכל הפתויים, שם (משלי ה ג,ד) נופת תטופנה - מסטרא דטוב, ואחריתה כו', טוב ורע. ואמר **והוו ענפין תליין כו'.** רוצה לומר מה שכתוב (מלכים א כב יט) וכל צבא השמים כו' מימינו ומשמאלו, ואמרו (תנחומא שמות יח) מיימינים כו' וכמו שמפרש והולך אלין ממיתין ואלין מחיין, אלין כו':

[דף ק ע״ב]

וּמֵהַאי אִילָנָא נָחֲתִין נִשְׁמָתִין דְּעָרֵב רַב דְּאִינּוּן דְּעָרְבוּבְיָא דְּטוֹב וָרָע, וְכַמָּה נִימִין תַּלְיָין מֵהַאי אִילָנָא דְּאִינּוּן צְבָא הַשָּׁמַיִם, דִּי מְמַנָּן עַל כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, וְכֻלְּהוּ מְעוֹרְבִין טוֹב וָרָע, וַהֲווֹ עַנְפִין תַּלְיָין מֵהַאי סִטְרָא וּמֵהַאי (דף ק ע״ב) סִטְרָא, אִלֵּין מְמִיתִין וְאִלֵּין מְחַיְּין, אִלֵּין שֵׁדִים מִסִּטְרָא דְּשִׂמְאלָא, וְאִלֵּין מַלְאָכִים מִסִּטְרָא דִּימִינָא, וַהֲווֹ יָדְעִין כָּל גַּוְונִין דְּעַנְפִין דְּאִילָנָא דְּאִינּוּן מַזָּלוֹת וְכוֹכָבִים, וַהֲווֹ לָקְטִין עִשְׂבִין כְּגַוְונָא דְּאִלֵּין גַּוְונִין, וַהֲווֹ עָבְדִין דְּיוּקְנִין כְּפוּם הַהוּא מַזָּל דַּהֲווֹ בָּעָאן לְנַחְתָּא לֵיהּ, [4441]כְּגוֹן טָלֶה אוֹ שׁוֹר אוֹ בְּתוּלָה אוֹ תְּאוֹמִים דְּאִיהוּ צוּרַת אָדָם דּוּ פַּרְצוּפִין, דְּאִיהִי דְּיוּקְנָא דְּנוּקְבָא, אוֹ סַרְטָן אוֹ אַרְיֵה אוֹ מֹאזְנַיִם אוֹ עַקְרָב אוֹ קֶשֶׁת אוֹ גְּדִי אוֹ דְּלִי אוֹ דָּגִים, וַהֲווֹ מְקַטְּרִין לוֹן בְּאִלֵּין עִשְׂבִין בְּכָל גַּוְונָא, לְכָל חַד כְּפוּם גַּוְונָא דִּילֵיהּ לְעֵילָּא, וְהָכִי הֲווֹ עָבְדִין דְּיוּקְנִין דְּצוּרַת חַמָּה וּלְבָנָה [4442]וְשִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת, וַהֲווֹ מְקַטְּרִין לְכָל צוּרָה דַּהֲווֹ בָּעָאן לְנַחְתָּא לְעָלְמָא, וּבְגִין דָּא אִתְמַר עֲלַייהוּ כֹּה אָמַר יהו״ה לַמְקַטְּרִים וְלַמְזַבְּחִים לַכּוֹכָבִים וְלַמַּזָּלוֹת וְלַשֶּׁמֶשׁ אוֹ לַיָּרֵחַ אוֹ לְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי.

אָמַר לֵיהּ מַאי לַמְזַבְּחִים, אָמַר לֵיהּ לְכָל דְּיוּקְנָא הֲווֹ עָבְדִין, דְּנָטְלִין בְּעִירָן אוֹ עוֹפִין כְּפוּם הַהוּא מַזָּל, וַהֲווֹ דָּבְחִין עֲלַייהוּ, וְדָא אִיהוּ לַמְזַבְּחִים, וַהֲווֹ נָחֲתִין לוֹן וּמְמַלְּלִין עִמְּהוֹן וַהֲווֹ עָבְדֵי רְעוּתֵהוֹן, וְהַוּוּ סָגְדִין לוֹן וְהֲמָנִין בְּהוֹן, אָמַר לֵיהּ בְּמַאי הֲווֹ נָחֲתִין לוֹן, אָמַר לֵיהּ בְּרִי הֲווֹ יָדְעִין כָּל שְׁמָהָן דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ, וַהֲווֹ מַשְׁבִּיעִין לוֹן, וּלְבָתַר עָאלִין שְׁמָא מְפָרַשׁ בְּפוּמַיְיהוֹן דְּאִלֵּין דְּיוּקְנִין וַהֲווֹ מְמַלְּלָן, [4443]וְדָא אִיהוּ רָזָא דִּקְרָא (ירמיה נא מד) וְהוֹצֵאתִי אֶת בְּלָעוֹ מִפִּיו, נָפַל שְׁמָא מְפָרַשׁ וּמִיָּד נָפְלַת צַלְמָא עַל אַנְפּוֹהִי, אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְכִי אִיךְ הֲוָה שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַלִּיל בְּהוֹן, אָמַר לֵיהּ בְּרִי [4444]עַל הַאי אִתְמַר (שמות כ ז) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו״ה אלהי״ך לַשָּׁוְא כִּי לֹא יְנַקֶּה וכו׳, אָמַר לֵיהּ וְכִי יָכִיל בַּר נַשׁ לְאוֹלִיף שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַגָּנָא, אָמַר לֵיהּ אִין.

וּכְגַוְונָא דָּא מָאן דְּנָפִיק מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד וְאַעִיל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אוֹ דְּאַפִּיק זֶרַע מְנֵיהּ מֵאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ [4445]וְאַעִיל בִּרְשׁוּת נוּכְרָאָה, כְּאִלּוּ הַאי נָטַע אִילָנָא דְּטוֹב וָרָע, וּבְגִין הַאי בַּר [4446]דְּנָטַע בְּזוֹנָה אוֹ שִׁפְחָה אוֹ גּוֹיָה אוֹ נִדָּה, אִתְמַר (שם ד) לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל, וְעַל בְּרָתָא דְּאִתְעֲבִידַת בְּגַוְונָא דָּא אִתְקְרִיאַת מַסֵּכָה, [4447]וַעֲלַייהוּ אִתְמַר (דברים כז טו) אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וּמַסֵּכָה וגומר, וְשָׁם בַּסָּתֶר, [4448]מַאי בַּסָּתֶר בְּסִתְרוֹ דְּעָלְמָא, וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שמות כ כג) לֹא תַעֲשׂוּן (אתי) אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב, וְהָכִי אוּקְמוּהוּ חַבְרַיָּא לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי כְּדְמוּת שַׁמְּשַׁי שְׁמָשִׁין אוֹתִי (נ״א לפני) בַּמָּרוֹם, לְצַיְירָא בַּסֵּתֶר דִּילִי שׁוּם צִיּוּר אוֹ דְּמִיוֹן, דְּכָל מָאן דְּצַיֵּיר לְעֵיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בַּסֵּתֶר (דאיהי שכינתיה, כלילא מעשר ספיראן), שׁוּם צִיּוּר וְצֶלֶם וּדְמוּת כְּגַוְונָא דְּמְצַיְּירִין בְּשַׁמְּשִׁין דִּילֵיהּ, נִשְׁמָתֵיהּ אִתְלַבְּשַׁת בְּהַהוּא צַלְמָא, כַּד נָפְקַת מֵהַאי עָלְמָא, קַלָּא נָפְקַת לְגַבֵּהּ לְצַלְמָא תּוֹקְדוּן בְּנוּרָא, וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ישעיה מ כה) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאָשְׁוֶה יֹאמַר קָדוֹשׁ, וְאֶל מִי תְּדַמְּיוּן אֵ״ל וּמַה דְּמוּת תַּעַרְכוּ לוֹ (שם יח).

[4449]וּבְרִי וַדַּאי כָּל מָאן דְּנָפִיק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים וְאַעִיל בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד אוֹ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד וְאַעִיל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, כְּאִלּוּ עָרַב שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּעֲבוֹדָה זָרָה, וְעָבִיד אִילָנָא דְּטוֹב וָרָע, וְדָא הוּא רָזָא דַּהֲוָה נָפִיק בְּלָעוֹ מִפִּיו, דְּבֵיהּ הֲוָה אָמַר צַלְמָא דִּנְבוּכַדְנֶצַּר אָנֹכִי יהו״ה אלהי״ך, וּבְגִין דָּא לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו״ה אלהי״ך

[4441] **כגון טלה כו׳.** וחסר כאן קשת וצריך להגיה גם קשת:

[4442] **ושבעה כוכבי כו׳.** רוצה לומר, שאר משבעה כוכבי כו׳, ואף שאמר בתיקון כ״ח דחמה ולבנה חוץ ז׳ כוכבים מכל מקום כאן אין צריך לזה:

[4443] **ודא איהו והוצאתי את בלעו מפיו.** עיין סוף פ׳ תרומה בארוכה:

[4444] **על האי אתמר לא תשא כו׳.** והוא ניצוצין דקדושה והוא גלות השכינה:

[4445] **ואעיל ברשו נוכראה כו׳.** כמו שכתוב (מלאכי ב יא) ובעל בת אל נכר:

[4446] **דנטע בזונה כו׳.** חשיב (סנהדרין פב ע״א) נשג״ז דפוגם בנהי״ם כמו שאמרו בזוהר ועושה רגלין כו׳, ועונו גדול מאד:

[4447] **ועלייהו אתמר ארור כו׳.** כמו שאמרו (סוטה לז ע״ב) כל הפרשה הזה בנואף ונואפת הכתוב מדבר. ופירש הרש״א פסוק זה לבד:

[4448] **מאי בסתר בסתרא דעלמא.** רוצה לומר דהוא ענין אחר דמצייר לשמא דקב״ה דהוא סתרא דעלמא שום צורה ודמות וכמו שמפרש והולך ובג״ד אמר כו׳ בסתר דילי שום ציור כו׳ ועיין באידרא רבא קכ״ז ע״ב פתח ואמר ארור האיש אשר כו׳, רוצה לומר במחשבה וזה שאומר ואל מי תדמיוני כו׳ ואל מי תדמיון כו׳ ועיין בזהר פרשת בא מ״ב ב׳ בארוכה:

[4449] **וברי ודאי כו׳.** חוזר לענין הראשון מה שאמר בג״ד מאן כו׳ דאפיק זרע כו׳ ואמר ודא הוא רזא דהוה נפיק בלעו כו׳ ועתיד כו׳ חוזר למה שאמר למעלה אמר ליה ברי הוו ידעין כו׳ ואמר קלא נפקת לגבה לצלמא כו׳ וכמו שכתוב (דברים ז כה) פסילי אלהיהם תשרפון באש:

לַשָּׁוְא, וְעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַעְקָרָא הַאי אִילָנָא מֵעָלְמָא וּלְאוֹקָדָא לֵיהּ בְּגֵיהִנָּם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם א לא) וְהָיָה הֶחָסֹן לִנְעֹרֶת וְגוֹמֵר.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם כֵּן אֲסִיר לְעַמָּא לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בְּשׁוּם מַלְאָךְ וְלָא בִּשְׁמָא בְּעָלְמָא בָּתַר דְּאִית עַרְבוּבְיָא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי לַאו הָכִי, דְּהָא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם (בראשית ב טז) מִכֹּל עֵץ הַגָּן אָכוֹל תֹּאכֵל, מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הַאי הֲוָה קֶדֶם דְּחָטְאוּ, בָּתַר דְּחָטְאוּ וְנָחִית מֵאַתְרֵיהּ וְאִתְעָרַב בְּאִילָנָא דְּטוֹב וָרָע, אָמַר לֵיהּ וַדַּאי הָכִי הוּא, [4450]וּבְזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל אִינּוּן בְּגָלוּתָא, כְּאִלּוּ הֲווֹ מְעוּרָבִין בְּאִילָנָא דְּטוֹב וָרָע, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא עוֹבְדִין עֲבוֹדָה זָרָה בְּטַהֲרָה הֵם.

[דף קא ע"א]

[4451]אֲבָל אִלֵּין דְּיָדְעִין אִילָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים, נָטוּעַ בְּגַן דִּילֵיהּ דְּאִיהִי (דף קא ע"א) שְׁכִינְתָּא דִּילֵיהּ, דְּאִתְמַר בָּהּ (תהלים ה ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע, יָכְלִין לְנַחְתָּא חֵילָא מִתַּמָּן לְגַבֵּי שְׁכִינְתֵּיהּ בְּלָא עַרְבוּבְיָא כְּלָל, בְּכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא, אִיהוּ עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ (בראשית יא א), נָטוּעַ בְּגַן בְּלָא עַרְבוּבְיָא כְּלָל, וּבְגִין דָּא אָמַר לְמִינוֹ, אֲבָל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לָא אִתְמַר בֵּיהּ לְמִינוֹ, אֲבָל מְעוּרָב מִן דְּלָא בְּמִינֵיהּ, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר (ויקרא יט יט) שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם וכו', שַׁעַטְנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ.

[4452]זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק אֱמוּנָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהִי שְׁכִינְתֵּיהּ כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר אֲמִירָן, בְּמַחֲשַׁבְתָּא חֲדָא בִּרְעוּתָא חֲדָא בְּלָא עַרְבוּבְיָא כְּלָל, דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה נְטוּעָה בֵּיהּ, וְאִיהִי גַּן דִּכְלִילוּ סְפִירָן בָּהּ אִינּוּן חָד, וְכָל חַד עָבִיד בָּהּ פְּרִי לְמִינוֹ, אִיהִי מִן דְּכָל חַד וְחַד לָא נָפִיק מִנֵּיהּ זַרְעִין לְבָר, הָכִי צָרִיךְ בַּר נַשׁ דְּלָא אַפִּיק זַרְעָא לְבָר מִבַּת זוּגֵיהּ, דְּאִיהִי מִן דִּילֵיהּ יְחוּדָא דִּילֵיהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּצָרִיךְ בַּר נַשׁ לְיַחֲדָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁכִינְתֵּיהּ, צָרִיךְ לְהַפְשִׁיט מִנֵּיהּ כָּל מַחֲשַׁבִין דְּאִינּוּן קְלִיפִּין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (משלי יט כא) רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב אִישׁ, וּלְסַלְקָא שְׁכִינְתֵּיהּ לְגַבֵּיהּ בְּמַחֲשַׁבְתָּא חֲדָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) וַעֲצַת יהו"ה הִיא תָקוּם, כְּגַוְונָא דְּבַר נַשׁ דְּמִתְיַחֵד בְּבַת זוּגֵיהּ, וְאִתְפַּשַּׁט מִלְּבוּשׁוֹי לְמֶהֱוֵי עִמָּהּ חַד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב כא) וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, הָכִי צָרִיךְ לְאַפְשָׁטָא מִנֵּיהּ כָּל מַחֲשָׁבִין אָחֳרָנִין, בְּזִמְנָא דְּמִיַּחֵד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא תְּרֵין זִמְנִין, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד.

תקונא שתין ושבע

[דף קא ע"ב]

(דף קא ע"ב) [4453]בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם דָּא מטטרו"ן, [4454]דְּבָרָא לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קַדְמוֹן וְרֵאשִׁית [4455]לְכָל

[4450] **ובזמנא דישראל אינון בגלותא כו' ובג"ד אוקמוה קדמאין כו'.** רוצה לומר כי בגלותא הוא כל שמושי קבלה מעשיות הכל בעץ הדעת טוב ורע דגלותא דמיא לחטא אדם הראשון וכנ"ל דעובדא דמעשה אבותיהם בידיהם, וקודם החטא הותר לו לאכול מעצי הגן וכן קודם הגלות בבנין בית המקדש אבל לאחר שחטא נתערב לו הכל וכן בגלותא:

[4451] **אבל אינון דידעין כו'.** רוצה לומר לכוין כוונות ויחודים אותן היודעים הכוונות על בוריין כל שם האיך יוצא משם הוי"ה, דעליו הם מיוסדים כל השמות, דשמות הן בשכינה והוי"ה בקב"ה כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ה וזה שאומר יכלין לנחתא חילא מתמן לגבי שכינתא כו', בכל מצוה ומצוה כוונה המיוחדת ומקובלת לכל מצוה כוונה אחרת בקבלה, וזה שאומר בכל פקודא ופקודא כו' למינו כו', וההויות משונות בנקודות וכמו שאומר שם והכל בכוונות דהוא עץ החיים כמו שאומר לעיל ק' א' דתורה ומצות הוא עץ החיים גם לרבות כו' ובעץ החיים אין רע לאפוקי שמושים לצרכי האדם בעץ הדעת טוב ורע כנ"ל:

[4452] **ואמר זכאה איהו מאן דסליק כו'.** דיחוד הויה בשמות צריך ליחדא בשמא מפרש דעשר אתוון, וזה שאומר **מעשר אמירן במחשבתא.** דזהו שם המחשבה ושם נקרא אחד, א"ח - ט', ד' - עשירית כידוע ולכן צריך להיות במחשבה אחת בכוונות ויחודים ח"ו שלא תפול שום מחשבה, וזה שאומר ובההוא זמנא כו'. ואמר **הכי צריך לאפשטא כו'.** דלכן אמרו דפרשה ראשונה צריך כוונה:

[4453] **תיקון ס"ז בראשית כו' דא מטטרון.** רוצה לומר מתחלה ברא לאלקים שהוא מטטרון. ותיקון זה עם תיקון ס"ח הוא תיקון אחד ולרמוז כאן מה שכתוב (בראשית ג כד) וישכן כו' ואת להט כו' וכמו שאומר שם מאי אלקים להט כו', והוא מטטרון כמו שאומר ודא מטטרון, ומטטרון נקרא אלקים כמו שאומר בספרא דצניעותא פרק ה' כתיב (בראשית ה כד) ויתהלך חנוך כו' את האלקים, ולא את ה' כו', כי לקח אותו אלקים, להקרא בשמו:

[4454] **דברא ליה קדמון כו'.** זהו בראשית:

[4455] **לכל צבא השמים דלתתא.** רוצה לומר יצירה ועשיה, לאפוקי עלמין דכסופין דכסיף בהון קב"ה:

צְבָא הַשָּׁמַיִם דִּלְתַתָּא, [4456]וְדָא אִיהוּ אָדָם הַקָּטֹן, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבַד לֵיהּ בְּדִיוּקְנָא וְצִיּוּרָא דִּלְעֵילָא בְּלָא עַרְבוּבְיָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (בראשית א כד) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, [4457]וְאִיהוּ עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ (שם יא ז), כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא [4458]יַי מָאן דְּעָבִיד עַרְבוּבְיָא לְעֵילָא וּלְתַתָּא, דְּהַאי אִיהוּ אִילָנָא דְּעַרְבוּבְיָא, עַרְבוּבְיָא מֵאִילָנָא דְמוֹתָא, בְּגִין דָּא אִתְקְרֵי מַטֶּה, דְּאִתְהַפַּךְ לְנָחָשׁ לְאַלְקָאָה בֵּיהּ לְחַיָּבְיָא, וּמָאן אִיהוּ דְּאַפִּיךְ לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּשַׁלִּיט עֲלֵיהּ וְהָא אוּקְמוּהָ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, כֵּיוָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָדַע דְּאִילָנָא דָּא הֲוָה עָתִיד לְגָרְמָא מִיתָה לְאָדָם (ולכל בריין דעתידין למהוי אבתריה) אַמַּאי בָּרָא לֵיהּ לְאָדָם דְּעָתִיד לְמֶחטֵי קַמֵּיהּ, [4459]אָמַר לֵיהּ בְּרִי דְּיוֹקְנָא דִּלְעֵילָא לָא הֲוָה שְׁלִים עַד דְּבָרָא לְאָדָם, דְּהָכִי הֲוָה אָדָם דִּלְעֵילָא (כ"י לגבי אדם דלתתא), כְּגַוְונָא דִּנְשָׁמְתָא לְגַבֵּי גּוּפָא, וּכְמָה דְּלָא אִית עוֹבָדָא לְנִשְׁמְתָא בְּלָא גּוּפָא, הָכִי הֲוָה צָרִיךְ לְמֶעֱבַד דְּיוֹקְנָא לְתַתָּא לְאַפָּקָא בֵּיהּ עוֹבָדָא, וְכֹלָּא כְּגַוְונָא (כעובדא) דִּלְעֵילָא, אָדַ"ם אִיהוּ לְחֶשְׁבַּן זְעִיר דַּחֲנוֹ"ךְ תֵּשַׁע נְקוּדִין, פְּעוּלָה דִּילֵיהּ שְׁכִינְתָּא כְּלִילָא בְּכָל (מכל) אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, וְכֹלָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָא.

אָדָם דִּלְעֵילָא לָא הֲוָה שְׁלִים בְּלָא נוּקְבָא, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (שם ה ב) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם, אָדָם דְּכַר, וְאָדָם נוּקְבָא, וְכַד אִתְבְּרִי אָדָם דִּלְתַתָּא דְּאִיהוּ נוּקְבָא, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (שם א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, אִשְׁתַּלִּים דְּיוֹקְנָא דִּלְעֵילָא, וְדָא אִיהוּ רָזָא כִּי לֹא הִמְטִיר יְהו"ה אֱלֹהִי"ם וכו' (שם ב ה), וְאַמַּאי בְּגִין דְּאָדָם אַיִן, וּבְגִין דָּא מוּכְרַח הֲוָה אָדָם לְמִבְרֵי לֵיהּ, לְאִשְׁתַּלִּים בֵּיהּ דְּיוֹקְנָא דִּלְעֵילָא, וְנוּקְבָא בְּהַאי אָדָם בָּהּ הֲוָה חָד, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נא ב) כִּי אֶחָד קְרָאתִיו וְגוֹמֵר, וְדָא רָזָא דִּנְשָׁמְתָא.

לְבָתַר אָמַר (בראשית ב יח) לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ, דָּא גּוּפָא דְּאִיהוּ עֶבֶד שִׁפְחָה כְּלִיל מִטּוֹב וָרָע, בְּגִין לְמֶהֱוֵי לֵיהּ אַגְרָא וְעוֹנְשָׁא, וּבְגִינָהּ אָמַר (דברים ל ו) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב אֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע, וְאָמַר לֵיהּ וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים, דְּאִם לָא יַהֲבָה בִּידֵיהּ, לָא הֲוָה לֵיהּ אַגְרָא וְעוֹנְשָׁא, וַהֲוָה כִּבְעִירָא, וְעִם כָּל דָּא אַחֲזֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵיהּ, כָּל מַה דְּאִירַע לֵיהּ, אִם הֲוָה מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד דְּהוּא כְּלַפֵּי זְכוּ, אוֹ אִם הֲוָה מַטֶּה בָּהּ כְּלַפֵּי חוֹבָא, דְּאִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעָא בְּמִיתָתֵיהּ לָא הֲוָה אַחֲזֵי לֵיהּ תְּרִין אוֹרְחִין דִּילֵיהּ, [4460]דְּאִינּוּן מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד לָשׁוֹן.

וְאַחֲזֵי לֵיהּ דְּלָא הֲוָה מְעָרֵב טוֹב בְּרָע, דְּאַפְרִישׁ לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית א ד) וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וְרָזָא דְמִלָּה וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם (שמות כו לג), וְהָכִי עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא [4461]בְּגוּפָא דְּבַר נַשׁ טַרְפְּשָׁא, דְּאַפְרִישׁ בֵּין דַּרְגִּין דְּאִילָנָא דְטוֹב, וּבֵין דַּרְגִּין דְּאִילָנָא דְּרָע, [4462]וּמַנִּי לוֹן דְּלָא

4456 **ודא איהו כו' בדיוקנא וציורא כו'.** רוצה לומר זהו שנאמר (בראשית א כו) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו:

4457 **ואיהו עץ פרי עושה פרי כו'.** שהוא דו"נ כמו שאומר בפ' בראשית י"ח ב' והוא יצירה ועשיה, עבד ושפחה, כמו שאומר למטה, והוא דוגמת זו"נ דמקנן בהו, ואמר **למינו** לאפוקי ס"א דאינון דו"נ, ובהו הכל שלא למינו, וכמו שאומר לקמן קל"א ב' כד אזדריקו לא אזדריקו כו', וזה שאומר כגוונא דלעילא:

4458 **וי מאן כו'.** רוצה לומר, דגרים במעשהו להתערב בו מאילנא דס"א, דכאן יכול להתערב, דהוא עץ הדעת טוב ורע, חציו טוב הוא מט"ט וכנגדו ס"ם רע ויכול להתערב מה שאין כן למעלה - (תהלים ה ה) לא יגורך רע, ומכל מקום מאן דסאיב לבושיה דמלכא כאלו כו', וכאן תלוי כל שכר ועונש וכמו שאומר למטה ובתיקוני זהר חדש וזה שאומר לעילא ולתתא דהאי איהו אילנא כו':

4459 **א"ל ברי דיוקנא דלעילא כו'.** עיין בתיקוני זהר חדש ובזוהר פ' בראשית כ"ג א' אמרו ליה חבריא אי הכי אמאי כולי האי, אמר להם ר' שמעון חבריא כו' ולא עוד אלא אורייתא דבריאה כו', ועיין מה שכתבתי בתיקוני זהר חדש שם:

4460 **דאינון מות וחיים.** כמו שכתוב (דברים ל טו,יט עיי"ש) את החיים ואת המות נתתי לפניך את הטוב ואת הרע, דטוב ורע הן מות וחיים, ואמר ליה (שם) ובחרת בחיים, וכמ"ש א"ע (א.ה. אולי הכוונה: וכמו שאומר אל עצמו) דכל הפרשה נאמרה על כל האדם דלכן נאמר האדם בה' ידיעה וכן אמר בזוהר פ' בראשית מה שאומר שם ביד לשון, דהוא עץ הדעת טוב ורע, בתורה או בלשון הרע, והוא באדם מסטרא דעץ הדעת טוב ורע אבל באדם מסטרא דעץ החיים שם לא יגורך רע כמו שאומר בריש משפטים ובסוף תיקוני זהר חדש, ונקרא הלשון עץ הדעת טוב ורע כמו שכתוב (תהלים לד יג) מי האיש כו' לראות טוב, נצור לשונך מרע:

4461 **בגופא דב"נ טרפשא כו'.** דלמטה הוא רע כמו שאומר בפ' פנחס וברעיא מהימנא שם בארוכה כולם מה שאין כן למעלה הקנה והריאה וכמו שאומר שם ושאר מקומות והוא דוגמת ע"ה (א.ה. עץ החיים) כמו שאומר לעיל ק' א' א"ל ברי ממראה מתניו כו' ואמר ברעיא מהימנא שם דכל מה שאומר שם הכל באדם בינוני מסטרא דעץ הדעת טוב ורע אבל בצדיק מסטרא דעץ החיים כולו טוב וכגוונא דלעילא עיין שם רל"ד רל"ה ושאר מקומות, ושם רל"ד ב' אמר רעיא מהימנא בתר כו' עיין שם ושית סטרין דעץ הדעת טוב ורע, ג' טוב - כשר טהור מותר, וג' [רע] - אסור טמא פסול, והן ג' דעל טרפשא - מוח ריאה לב, לג' דרגין דנר"ן, וג' שתחת הטרפש, קטרוגא דלהון, מרה כבד טחול כמו שאומר לעיל תיקון כ' וסוף תיקון כ"א ולכל אחד כמה דרגין, שאר האברים, ועיין ברעיא מהימנא שם. ואמר כד"א ויבדל בין האור, והוא בלבא, (קהלת רבה פרשה א) הלב רואה, ובין הטחול - חשוכא וכמו שאומר לעיל תיקון כ':

4462 **ומני לי' דלא לערבא כו'.** שלא ללמוד התורה שהוא טוב בקנה למעלה, בכוונת פניה, בשביל כבוד או הנאה או קנאה שהן

לְעָרְבָא טוֹב עִם רָע, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית ב יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַנִּי לֵיהּ לְאִסְתַּמְרָא מִנַּיְיהּ, [4463]וּלְבָתַר אָמַר אִיהוּ (שם ג יב) הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי וְגוֹמֵר.

[דף קב ע"א]

[4464]אַדְהָכִי הָא סָבָא חַד אִזְדַּמַּן לֵיהּ, וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, הָא חֲזֵינָא קְרָא דְּאָמַר בְּאוֹרַיְיתָא (במדבר יט יד) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, וְהָא אוֹרַיְיתָא קֶדֶם דְּאִתְבְּרִי עָלְמָא הֲוַת, וַחֲזֵינָא דְּעָלְמָא אַקְדִּים לְאָדָם, דְּכָל עָלְמָא וְצָרְכוֹי אִתְבְּרִיאוּ קֶדֶם דְּאִתְבְּרִי אָדָם, אִי הָכִי מַאי תַּקָּנְתָּא אִית הָכָא, [4465]אָמַר לֵיהּ סָבָא וְהָא כְּתִיב דְּנִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא אִתְבְּרִיאוּ קֶדֶם דְּאִתְבְּרִי עָלְמָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית א א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם [4466]וְלִית רֵאשִׁית אֶלָּא נְשָׁמָה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (משלי כ כז) נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, אִיהִי נִשְׁמָתָא דְאָדָם דִּלְעֵילָּא, אֶלָּא אִית אָדָם וְאִית אָדָם, אִית אָדָם דְּאִיהוּ אָדָם דְּנִשְׁמָתָא, וְאִית אָדָם דְּגוּפָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים קמד ד) אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (במדבר יט יד) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ירמיה יז ה) אָרוּר הַגֶּבֶר [4467]אֲשֶׁר יִבְטַח בָּאָדָם וְשָׂם בָּשָׂר זְרוֹעוֹ, וְדָא סמא"ל אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן, [4468]וְאִית לֵיהּ תְּרֵין נוּקְבִין בִּישִׁין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ויקרא כא יא) עַל כָּל נַפְשׁוֹת מֵת לֹא יָבֹא, לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא, [4469]וְלִית אָבִיו אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלִית אִמּוֹ אֶלָּא שְׁכִינְתָּא, וְכִי לָא אִתְּמַר בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבִשְׁכִינְתֵּיהּ (ירמיה כג כט) הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יהו"ה, מָה אֵשׁ אֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה הָכִי אִיהוּ לָא מְקַבֵּל טֻמְאָה, אָמַר לֵיהּ וְהָא כְּתִיב (במדבר יט כ) אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא וְדָא שְׁכִינְתֵּיהּ, [אֶלָּא] (ס"א אָמַר לֵיהּ) וַדַּאי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ לָא מְקַבֵּל טוּמְאָה, אֲבָל כָּל מָאן דְּסָאִיב אֲתַר דְּאִיהִי שַׁרְיָא בֵּיהּ, אִתְחֲשִׁיב לֵיהּ כְּאִלּוּ עָבִיד לֵיהּ, וּבְגִין דָּא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא, וְלִית אָבִיו אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלִית אִמּוֹ אֶלָּא שְׁכִינְתָּא, וְדָא אִיהוּ רָזָא [4470]מָאן דְּאַעִיל מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, וּבְגִין דָּא אָמַר (ויקרא כב לב) וְלֹא תְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי, [4471]וְדָא אדנ"י, דְּאִיהוּ רְשׁוּת הַיָּחִיד דְּאִיהוּ יהו"ה [4472]יְחִידוֹ דְּעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ אָדָם דְּנִשְׁמְתָא. (ובגין דא לאביו ולאמו לא יטמא, ודא איהו רזא מאן דאעיל מרשות הרבים לרשות היחיד, ובגין דא אמר) (במדבר יט יד) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל, דָּא אָדָם בְּלִיַּעַל, וּמִסְטְרָא דָּא (דף קב ע"א) בַּר נַשׁ רָשָׁע [4473]קְרוֹי מֵת מֵעִיקָּרָא מִקַּמֵּי דְּאִתְבְּרִי עָלְמָא, אֲבָל לָא אִתְּמַר עַל אָדָם דְּאִיהוּ מִסְטְרָא דְּקוּדְשָׁא, וְכַמָּה טִפְשִׁין אִינּוּן בְּעָלְמָא דְּאָמְרִין הָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּזַר עַל בַּר נַשׁ דְּיָמוּת, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב אָדָם כִּי יָמוּת, וְאֵיךְ אָמְרִין דְּלָא יְהֵא מִיתָה מִינֵּיהּ, יְ לוֹן דְּטַב לוֹן דְּלָא אִתְבְּרִיאוּ בְּעָלְמָא, דְּאִלֵּין אִינּוּן דְּשַׁוְיָן לוֹן, שַׁוְיָן לְאָדָם דְּאִתְקְרֵי יִשְׂרָאֵל וּלְאָדָם בְּלִיַּעַל, וְאָמְרִין כְּאָדָם טוֹב כַּחוֹטֵא כּוּלְהוֹן שָׁוִין, יְהִיוּ כְּמוֹץ לִפְנֵי רוּחַ אִלֵּין חַיָּיבַיָּא דְּאָמְרֵי הָכִי, וּמַלְאַךְ יהו"ה דּוֹחֶה מִנַּיְיהוּ.

דְּאִית אָדָם דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל, וְאִית אָדָם דְּאִיהוּ מַלְאָךְ וְדָא מטטרו"ן, וְאִית אָדָם בְּדִיוּקְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ אֲצִילוּתֵיהּ, וְדָא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְלִית לֵיהּ בְּרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה אֶלָּא אֲצִילוּתָא, וּבַאֲתַר דָּא לִית חֵטְא וְלָא מָוֶת, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (תהלים ה ה) לֹא יְגוּרְךָ רָע, וְעַל הַאי אָדָם בְּלִיַּעַל מַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּלָא

בכבד מרה וטחול כמו שאמרו (אבות ד כא) הקנאה והתאוה והכבוד כו' והן בג' דרגין אלו:

[4463] **ולבתר אמר כו'.** רוצה לומר השפחה דעצם היא פיתני אבל הקב"ה יהיב ביה נשמתא ליזהר ממנה וכמו שאומר לעיל ריש תיקון ס"ו ויפח באפיו כו' למנדע כו':

[4464] **אדהכי הא סבא כו'.** רוצה לומר כיון שהתורה קדמה לעולם, ועולם לאדם, כל שכן שהתורה קדמה לאדם וכתיב (במדבר יט יד) כי ימות ועל כרחך נגזר עליו שימות:

[4465] **א"ל סבא כו'.** דאין ראיה, דהא נשמה קדמה לעולם:

[4466] **ולית ראשית כו' נשמתא דאדם דלעילא.** רוצה לומר מחכמה עילאה שנקרא אדם כידוע ומשם שורשן של ישראל כמו שאמרו ישראל עלה במחשבה, והוא ראיה שנקרא ראשית כמו שכתוב (תהלים קיא י) ראשית חכמה, והוא ידוע בכמה מקומות למעלה ולפיכך סתמו:

[4467] **אשר יבטח באדם.** רוצה לומר ונאמר ושם בשר, אלמא דהוא אדם דגופא, והוא מסטרא דקץ כל בשר דשליטתיה על גופא דאיהו בשר:

[4468] **ואית לי' תרין כו'.** רוצה לומר כמו שמפרש והולך דזה שאומר נפשות מת לשון רבים שהן נפשות מסטרא דנוק' והן סטרא דמות כמו שאומר לעיל בתיקון כ' ושאר מקומות ס"מ דיליה כו':

[4469] **ולית אביו כו'.** דלא לטמא מקומו וכמו שמפרש והולך:

[4470] **מאן דעייל מרה"ר כו'.** דהן נקרא רשות הרבים כמו שאומר לעיל בריש תיקון כ"ד:

[4471] **ודא אדנ"י דאיהי כו'.** שהיא רשות בעלה הויה, והוא גבוה יו"ד ורחבו ד' כמו שאמרו בכמה מקומות:

[4472] **יחידו דעלמא.** דהויה לא נשתנה, (מלאכי ג ו) אני ה' לא שניתי, בכל העולם כולו הוא יחידי:

[4473] **קרוי מת מעיקרא כו'.** הוא תירוץ על קושיא הנ"ל, דקאי על הקליפה, ואלו היה אדם נזהר ממנו לא היה מת וכמו שאומר לעיל ביום אכלך כנ"ל:

לְמֵיכַל מְנֵיהּ, [4474]וּדְלָא לְעָרְבָא לֵיהּ עִם טוֹב, דְּהַאי אִיהוּ כְּמָאן דְּעָרִיב כַּסְפָּא עִם עוֹפָרֶת, וְדָא גָּרִים בִּלְבּוּלָא בְּפַמַּלְיָא דִּלְעֵילָּא, וְעָרַב חֲשׁוֹכָא בִּנְהוֹרָא מַה דְּאַפְרִישׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית א ד) וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.

[4475]וְלָא עוֹד אֶלָּא מָאן דְּאַעִיל זַרְעִיהּ בַּנְּדָּה אוֹ שִׁפְחָה אוֹ גּוֹיָה אוֹ זוֹנָה, כְּאִלּוּ מְעָרֵב מַה דְּאַפְרִישׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב (שם ו) וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָּיִם, דְּאִינּוּן מֵי נִדָּה לְמֵי דַכְיָא, [4476]דְּדָא אָסוּר וְדָא מוּתָּר, וְדָא כָּשֵׁר וְדָא פָּסוּל, דָּא טוּמְאָה וְדָא טָהֳרָה, אִלֵּין אִינּוּן שִׁית סִדְרִין דְּאִתְיְהִיבַת בְּהוֹן [4477]מִשְׁנָה (ס"א למשה), לְאַפְרָשָׁא בֵּין טוֹב לָרָע, דְּעָרַב לוֹן אָדָם וְדָרִין דְּאָתוּ אַבַּתְרֵיהּ.

תקונא תמניא ושתין

[4478]בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, מַאי אלהי"ם, לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמוֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים (בראשית ג כד), מַטֵּה הָאלהי"ם דַּאי, וְדָא מטטרו"ן, וְהָא אוּקִימְנָא לֵיהּ דְּאִתְהַפַּךְ מִדִּינָא לְרַחֲמֵי, [4479]וּבֵיהּ אִשְׁתַּנִּיוּ (נ"א אשתכחו) כָּל דִּיוּקְנִין דִּלָּא דָמוּ דָּא לְדָא, כַּד אִתְהַפַּךְ מִימִינָא לִשְׂמָאלָא אַחֲזֵי פַּרְצוּפָא דְּשׁוֹר, וְכַד אִתְהַפַּךְ מִשְּׂמָאלָא לִימִינָא אַחֲזֵי פַּרְצוּפָא דְּאַרְיֵה, וְכַד אִתְהַפַּךְ מִתַּרְוַיְיהוּ לְמַעֲרַב אַחְזִיר אַנְפּוֹי וְאִתְהַפַּךְ לְנֶשֶׁר (נ"א לאדם), וְכַד אִתְהַפַּךְ מִתַּרְוַיְיהוּ לְמִזְרָח דְּאִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא אִתְהַפַּךְ לְאָדָם (נ"א לנשר), מִלְּמַטָּה לְנֶשֶׁר, לֵית דִּיוּקְנָא בְּעָלְמָא דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדָע בֵּיהּ.

תְּרִין עֲשַׂר מַזָּלוֹת אִתְחַזְיָין בֵּיהּ, וְכָל דִּיוּקְנִין דְּמַלְאָכַיָּיא וְדִיוּקְנִין דְּנִשְׁמָתִין וְדִיוּקְנִין דְּכָל מַה דְּאִתְבְּרִי בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, (לאו איהו דיוקנא דאדם שלים בכל תקונין, אלא אם כלא הוה) [4480]הוּא כְּלִיל בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְשִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלַיָּא וְכָרְסַיָּא וּמַלְאָכַיָּא וְגַן עֵדֶן וְגֵיהִנָּם, [4481]מִסְטָרָא דְּתַרְוַיְיהוּ אִתְיְהִיב יֵצֶר הַטּוֹב וְיֵצֶר הָרָע, גַּן עֵדֶן - מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב (משלי יח כב), גֵּיהִנָּם - וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה (קהלת ז כו), וְתַרְוַיְיהוּ בְּלִבָּא, לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ (שם י ב).

[4474] **ודלא לערבא ליה כו'.** עם המלאך כנ"ל:

[4475] **ולא עוד כו'.** דהראשונה הוא בעבודה זרה בין האור והחושך, וכאן בין מים למים הוא גילוי עריות, מ"ד דקדושא כו':

[4476] **דדא אסור כו'.** דהן שית סטרין כמו שמפרש והולך:

[4477] **משנה.** דהוא בדרגיה:

[4478] **תיקון ס"ח בראשית כו' מאי כו'.** דלהט כו' הוא דינא כמו שאמרו בהיכלות, בהיכל אהבה, והוא סטרא דלית ליה קיומא, דמלאכים דנבראו ביום שני דמתחדשין בכל יום ולית להו קיומא, ומתהפכים לפעמים מלאכים לפעמים כו', מצמיח חציר לבהמה כו', וכאן הוא אומר על מט"ט כמו שמפרש והולך ודא מט"ט דהוא מתהפך כו' וכמו שאומר לעיל בכמה מקומות. ואמר **מטה האלקים ודאי** לראיה דהוא נקרא אלהים, ומטה הוא המתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה כידוע דהוא דרגא דעמודא דאמצעיתא דמהפך ליה כנ"ל תיקון ס', והוא מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא דמטה, והה' הוא ה' אתוון דאלקים, וכן הוא שם אלקים, בפשוטו הוא דין, וכשמתמלא מתמלא ברחמי"ם, ולכן השושנה י"ג עלין סובבין אותה, י"ג מכילין דרחמי לסחרא לה ולנטרא, וה' עלין תקיפין וכמו שאמרו בריש פ' בראשית ועיין מה שאומר שם וזה שאומר למטה י"ב מזלות אתחזיין ביה, ועם התנין הוא י"ג והוא א' דאלקים הכולל כל הי"ב:

[4479] **וביה אשתנין כל דיוקנין כו'.** דהוא גופא לקב"ה, וקב"ה דאיהו מלגאו, אני ה' לא שניתי, (סנהדרין לח ע"ב) אל תמירני בו, ולכן כל השמות משתנין זה מזה, ושם הוי"ה בכולם שוה, ואתפשט על בריין, וביה אמרינן השוה ומשוה כו':

[4480] **הוא כליל בשמיא וארעא כו'.** כבר כתבתי למעלה שמט"ט הוא כלל כל הג' עלמין למטה מאצילות דקב"ה אבל כל הנברא הוא כליל ונקרא מט"ט, ראשו בבריאה וגופו ביצירה ורגליו בעשיה, וכולל כל השם, וכל הספירות מקננן ביה, תלת ספירן מקננין ביה כו', וחשיב כאן עשר הדברים דהוא בכלל עשר ספירות כנ"ל, דג' ספירות הוא בבריאה, ראשו של העולם, שבת, ו"ק - ביצירה, מלכות - בעשיה, והן בכלל עשר ספירות, וכנגד עשרה דברים דכאן, ויצירה משמש בו' ימים, ועשיה - בלילות, מה שאין כן בשבת דלית ערב יום השביעי ג' פעמים יום השביעי (בראשית ב ב,ג), וכל הג' עלמין הוא אדם אחד, שיעור קומה, והכל בשם אלקים ע"ה כמו שאמרו בזהר חדש ריש פ' בראשית וע' בזוהר פ' בראשית על פ' שני המאורות הגדולים כו' בקדמיתא אתרשים איהו לעיל באתוון דשמא קדישא, את רביעאה דיליה, ולבתר אזעירת גרמה לאתקרי בשמא דאלקים כו':

[4481] **מסט' דתרווייהו.** רוצה לומר גן עדן וגיהנם כו' כמו שמפרש והולך, גן עדן מצא כו' ותרווייהו בלבא. ועיין לעיל מ"ג א' ב' ועיין מה שכתבתי במקום אחר באתוון ח"ק ט"ר י"ש:

תקונא שתין ותשעה

[4482]בְּרֵאשִׁית ב' תְּרֵין חָכְמָה וּתְבוּנָה (ובינה), תְּלִיתָאָה יִרְאַת יהו"ה רֵאשִׁית דָּעַת (משלי א ז). [4483]וּבְהַאי דַּעַת אִתְמַר (בראשית ד א) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ, דְּלִית זִווּג אֶלָּא בְּדַעַת [4484]דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, יְחוּדָא דְּאַבָּא וְאִימָּא, וּכְמוֹ דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא יְחוּדָא דְּאַבָּא וְאִימָּא הָכִי אִיהוּ לְתַתָּא צַדִּיק יְחוּדָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא דִּלְתַתָּא, וְגוּף וּבְרִית עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שמואל א ב ג) כִּי אֵ"ל דֵּעוֹת יהו"ה וְגוֹמֵר, [4485]וְתַרְוַיְיהוּ עֵדוּת, [4486]דְּלִית עֵדוּת פָּחוּת מִתְּרֵין.

[דף קב ע"ב]

וְהַאי (דף קב ע"ב) בֵּן אִיהוּ יְחוּד דְּאַבָּא וְאִימָּא, [4487]אִיהוּ עַמּוּד סָבִיל כֹּלָּא, כְּגַוְונָא דִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא דְּאִתְמַר בְּהוֹן דְּעָלְמָא עַל חַד סַמְכָא קַיְימָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (משלי י כה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, הָכִי אַבָּא וְאִימָּא סָמְכִין עַל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [4488]וְאִיהוּ יְחוּד בֵּין אֵם וּבַת כְּגַוְונָא דָּא הו"ה, [4489]וּבֵיהּ אִתְעֲבִידוּ ה"ה אֶחָד, אֶחָד - י"ג,

---

[4482] **תיקון ס"ט בראשית ב' תרין כו' תליתאי כו'.** רוצה לומר שמלת ראשית מורה על השלישי שהוא דעת, ובאלו ג' נברא העולם כמו שכתוב (משלי ג יט,כ) ה' בחכמה כו' כונן כו' בדעתו כו', שהם ספר וספר וסיפור (ספר יצירה), ורוצה לרמוז פסוק והאדם ידע כו' במלת בראשית, שחבור דכר ונוק', אב והאם, הוא דרגין דחו"ב, והמזווגם הוא הדעת, שעל ידי הנהר מזדווגין יחד וכמו שמפרש והולך:

[4483] **ובהאי דעת כו'.** דלית זיווג אלא בדעת ומפרש והולך עד סוף הפרשה:

[4484] **דאיהו עד"א יחודא דאו"א כו'.** הכל בדעת, כי ע"י ירידת הנהר, מ"ד, לגוף, מקודם צריך זיווג או"א, המוחין, והענין כי חו"ב הן מוחא ולבא כמו שאומר לעיל י"ג א' ושאר מקומות וברעיא מהימנא בהרבה מקומות, ועמודא דאמצעיתא מזווגן הוא הקנה והריאה, ועיין מה שאומר לעיל בתיקון כ"ד בארוכה כי כשאדם רוצה לזווג עם אשתו מתחלה מחשב ומתעורר לזיווג, ומזדווג המוח והלב מקודם, המחשבה והרהור יחד על ידי הקנה כמו שאומר ברעיא מהימנא, וזיווגם נעלם מאד שבאים המחשבה והרהור יחד ונעשה אחד, ויורד המחשבה לגוף ופועל שם, ויורד אור הדעת בגוף והוא לידת הדעת ואח"כ יורד בצדיק ליתן לנוקבא, ואלו ב' גוף וברית הן עיקר מקום הדעת וזה שאומר וגוף וברית כו':

[4485] **ותרווייהון עדות כו'.** רוצה לומר דעות אותיות עדות, והוא עדות דהוא סהדותא דאו"א, חסדים וגבורות שהן דאו"א, וכמו שאומר באידרא זוטא רצ"ב ב' ומוחא תליתאי כליל לון ואחיד בהאי סטרא ובהאי סטרא, ומתפשט בכל גופא ואתעביד מיניה תרי גוונין כליליין כחדא ונהיר אנפוי ואסהיד באו"א גווני דאנפוי והוא אקרי דעות, ב' דעות, וכתיב (שמואל א ב ג) כי אל דעות ה', בגין דאיהו בתרי גווני, לו נתכנו עלילות, אבל לעתיקא קדישא סתימאה, לא נתכנו, באלף, מאי טעמא נתכנו להאי בגין דירית תרין חולקן וכתיב (שמואל ב כב כו) עם חסיד תתחסד וגו' והא בקשוט אוקמוהו חבריא דכתיב (בראשית כט יב) ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא וכי בן רבקה הוא, בן רבקה ולא כתיב בן יצחק כו', ומה שאמר ואתעביד כו' ואסהיד כו' כמו שכתוב (שה"ש ה י) דודי צח ואדום, והוא עדות דהוא בן או"א, ואמר דעות, ב' דעות, רוצה לומר דכתיב לשון רבים. ואמר לו נתכנו כו' אבל כו' דלו בו' קרינן וכתיב לא באלף ובוא"ו הוא עמודא דאמצעיתא ולו נתכנו עלילות, דשם משלם לאיש כפעלו דכלול מתרי גווני כמו שמפרש והולך עם חסיד כו' אבל בא' הוא בעתיקא קדישא ושם לא נתכנו דשם אין מעשה האדם פועל, (שמות יד יד) ואתם תחרישון, ושם כולו רחמים, כאן שית סטרין, חד"ר וכל אחד כלול משנים, ושם כולו אחד בלבד. ואמר בן רבקה כו' הוא סוד גדול דאמר (מגילה יג ע"ב) אחיו הוא ברמאות ומי שרי כו' אין עם נבר תתברר ועם עקש תתפל, והוא בגוונין דאו"א וזה שאומר בן רבקה הוא וזהו הפירוש עם חסיד כו', בג' אבהן, בד' מוחין, חו"ב חו"ג. ואמר כאן

[4486] **דלית עדות כו'.** והוא גוף וברית דכל אחד מעיד על או"א וסהדותא דעמודא דאמצעיתא באנפין כנ"ל (קהלת ח א) חכמת אדם תאיר פניו, שע"י החכמה הן הנהורין וע"י אימא הגוונין, וכן בלשון, התחלת הדעת ומקורו, (משלי יח כא) מות וחיים ביד לשון, וסהדותא דצדיק בבן הנולד, כשיולד הבן ידעו הכל שאביו נזדווג באימא והעדות בשניהם שנודע לכל:

[4487] **איהו עמוד כו'.** כמו שהצדיק מחבר זו"נ, כן הוא מחבר הראש והגוף, מוחא ולבא שהן כלל הכל:

[4488] **ואיהו יחוד בין כו'.** בשם הוי"ה הוא"ו בין שני ההין כמו שאמרו, והוא (תהלים קו מח) מן העולם ועד העולם, הבריח התיכון, והכל קיימא עליה כמו שאומר לעיל מ"ג א' וזה שאומר למעלה איהו עמוד כו':

[4489] **וביה אתעבידו ה"ה אחד, אחד י"ג, י"ג הכא וי"ג הכא.** רוצה לומר דעל ידו אתעבידו אחד, ועוד כל אחד נעשה ע"י אחד כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"ו אחד בתרין שושנים דא הוי"ה, עליה אתמר ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, ואיהו עמודא דאמצעיתא הרועה בשושנים וחושבניה אחד. ורוצה לומר בשושנים - ב' שושנים, ובכל אחד - אחד. והענין כי אחד הוא י"ג תיקונים דאימא כמו שאומר בספרא דצניעותא רפ"ב וכן בבת כמו שאומר בריש פ' בראשית י"ג מכילין דסחרין לה כו' ועיין בזוהר פ' ויחי ר"מ רמ"א א' אלא תא חזי הני תריסר שבטין כו' תרין תיקונין דנוק' כו' פתח ר' אבא כו' פתח ר' אליעזר כו', והנה באבא ח' תיקונין דכהנא רבא, (תהלים קלג ב) על פי מדותיו, ח' בגדים (משנה יומא ז ה), ובה - עוד ה' תיקונים, ונשלמת לי"ג תיקונין, וכן הוא בשכינה תתאה דהיא דיוקנא דאימא כנ"ל ולכן בהן ב' ההי"ן שהן שלהן, וביו"ד וא"ו ע"י עמודא דאמצעיתא שיורד

י"ג הָכָא וְי"ג הָכָא, [4490]**וְאִיהוּ וְ' יְחוּד דְּתַרְוַי אֲחָיוֹת, כְּגַוְונָא דָּא וַיְיצֶר י"י (ס"א יהו"ה), דָּא רָזָא דְּא', י' לְעֵילָּא י' לְתַתָּא ו' בְּאֶמְצָעִיתָא, יְחוּדָא דְתַרְוַיְיהוּ** [4491]**כַּלָּה וַחֲמוֹתָהּ,** (ה' מן אלהי"ם ו') (נ"א ה"י מן אלהי"ם ו' מלא)**, כְּלָלָא דְתַרְוַיְיהוּ ה"ה אִמָּא וּבְרַתָּא, ו' בֵּין תַּרְוַיְיהוּ, לְעֵילָּא לֵית עֶרְוָה, וּבַאֲתַר דָּא אָמַר לֹא תְּדַמֶּה לְיוֹצְרֵיךְ לְתַתָּא, בַּר מֵאַתְרֵיהּ אָמַר** (ויקרא יח ו) **לֹא תְקָרְבוּ לְגַלּוֹת,** [4492]**וְהָא אוּקִימְנָא לְעֵיל. וְעוֹד אַשְׁכַּחְנָא רָזָא עִלָּאָה, עֶרְוָ"ה עִ"ר ו"ה, כַּד ו' בֵּין עֶר דְּאִיהוּ רַע אִתְעֲבִיד עוֹר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (בראשית ג כא) **וַיַּעַשׂ יהו"ה אלהי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר** (ויקרא יט יד) **וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל דְּאִיהוּ רַע מִן עִוֵּר.**

[4493]**אִיהוּ עֶרְוָה דְּאַפְרִישׁ בֵּין ו"ה דְּאִינּוּן אָח וְאָחוֹת, כַּד אִתְלַבַּשׁ אִילָּנָא דְּחַיֵּי בְּאִילָּנָא דְּטוֹב וָרָע, הֲדָא הוּא דִכְתִיב** (בראשית ב ט) **וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן, וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, בְּזִמְנָא דְּאִיהִי** (ס"א דהאי) **עֶר בֵּין בְּרָא וּבְרַתָּא לֹא תְקָרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה, לֹא תְקָרְבוּ וְ' לְהֹ' דְּלָא אִתְגַּלְיָא רַע בֵּינַיְיהוּ דְּאִיהוּ אַחֵר,** [4494]**דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר** (משלי כה ט) **וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגַל, עֶרְ"ה תֵּעוֹר קַשְׁתֵּךְ** (חבקוק ג ט)**, עֶר יה, רַע בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ בֵּין י"ה, הַהוּא רַע לָא תִקָּרֵב י' בְּהֹ'.**

וְהַאי אִיהוּ קְלִיפָּה דְּעָרְלָה, עִ"ר מִן עָרְלָה רָ"ע, אָדָם בְּהַאי חָאב, [4495]**כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין אָדָם הָרִאשׁוֹן מוּשָׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הֲוָה, וְדָא גָּרִים עֶרְיָין בָּעָלְמָא, וּבְגִין דָּא עֶרְיָה תֵּעוֹר קַשְׁתֵּךְ,** [4496]**תֵּעוֹר אִיהוּ עֶרְוַת בְּהִפּוּךְ אַתְוָון, בְּאָן אֲתַר קַשְׁתֵּךְ דְּאִיהוּ קֶשֶׁת הַבְּרִית, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר** (בראשית לה טז) **וַתֵּלֶד רָחֵל וַתְּקַשׁ בְּלִדְתָּהּ,** [4497]**תְּקַ"שׁ אִיהוּ קֶשֶׁ"ת,** [4498]**וְרָזָא דְּמִלָּה בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָּנִים,** (שם ג טז) **וּמִתַּמָּן אָמְרָה חַנָּה** (שמואל א א טו) **אִשָּׁה**

חכמה בו כנ"ל דכליל כולא - נשלמו לי"ג, ח' לכאן וח' לכאן, וכידוע דיו"ד שריא בוא"ו:

[4490] **ואיהו ו' יחוד דתרי אחיות כו'.** רוצה לומר, בשילוב ב' השמות יאהדונה"י, יו"ד בראש יו"ד בסוף, חכמה בראש וחכמה בסוף, ו' אותיות באמצע, והוא ו' דאלף המייחדם, ועיין בזוהר פ' בראשית ז' ב' בראשית ר"ח פתח כו' עיין שם, ועיין לעיל ק"א א' בוודאי אבני שיש טהור אינון י"י כו' אינון יודין וייצר כו' ואינון חכמה כו' עיין שם, וזה שאומר כאן וייצר רוצה לומר כמו שאמרו ב' יצירות דעלאין ותתאין, דשמים בשם הוי"ה ודארץ בשם אדני, וכולם בחכמה עשית (תהלים קד כד), והכל אחד ולכן רמוז בא', אחד, ונאמר (משלי ז ד) אמור לחכמה אחותי את, וזה שאומר יחודא דתרין אחיות ובה החכמה בסוף כמו שאמרו בסוד ב' דלתין, שד"י ואדנ"י:

[4491] **כלה וחמותה ה"א יו"ד מן אלקים וא"ו מלא כללא דתרוייהו.** ועיין לעיל ריש תיקון ל"ח. והענין כי (משלי ג יט) כונן שמים בתבונה ובחכמה יסד ארץ, והעולם נברא בשם אלקים, ובסדר הבריאה היא אמא דבעלה, והוא ה' מאלקים, והיא - נוסדה בחכמה, וכאן סדר השם ההו"י מסטרא דאלקים ב' ההין בחו"ב, ו"י בזו"נ, וה' עילאה בחכמה הוא חמש אותיות דאלקים, כללא דכולהו דבה חכמה נכלל מן הכל, י' דאדני, ועיין לעיל פ' א' לעילא כו' ועיין לעיל ס"ב א', ה' עילאה וה' תתאה כו', ו' קול כו', י' דבור כו', והוא יו"ד דאלקים רומז עליה לכן הה"א קודם ליו"ד והיא כלתה, ואותיות מלא כליל תרווייהון אבל שם הוי"ה הוא קבלת שפעם על עולם מלא בו' ימים, מלא דאלקים, והוא סוד כלים ואורות, ולכן בשם הוי"ה סדורים יו"ד ואח"כ ה"א ואח"כ וא"ו ה"א, ושם הם אמא ובתה, וזה שאומר ה"ה כו' ובשילוב ב' השמות ויחודם ע"י ההוא טמיר ונעלם, שמא מפרש, בכתר שתחתיו ב' חכמות כמו שאומר לעיל ק"א א' שהן תעלומות מחכמה עילאה דאיהו כתר, ושם שניהם משתמשין בכתר אחד ולכן אחיות, ב' המאורות הגדולים דשם (מלכים א ה י) ותרב חכמת שלמה כמו שאומר לעיל ל"ח א' ואורה שוה לחמה בשלימות, וזהו צרי דוייצר, ב' המאורות כו', וחכמה הוא נקבה בסוד בוצינא כו', נגד כתר - גולגלתא, ומוחא - שורש דכר ונוק' לכן הם אחיות:

[4492] **והא אוקימנא לעיל.** בתיקון כ"ו ותיקון נ"ו עיין שם:

[4493] **איהו ערוה כו'.** הוא מתחיל ענין אחר, לפרש מלת ערוה. ואמר **כד אתלבש כו'** לפרש מלת עור הנ"ל. ואמר **בזמנא דאיהו ער בין כו'.** לפרש מלת ערוה הנ"ל:

[4494] **דעליה אתמר וסוד כו' עריה תעור כו'.** עיין לעיל תיקון ל"ד ותיקון נ"ו ומה שכתבתי שם ושם:

[4495] **כמה דאוקמוה מארי מתניתין כו'.** עיין בזוהר פ' בראשית ל"ה ב' ר' יהודה שאיל כו' וזה שאומר **ודא גרים כו'.** שהוא היה כולל הוי"ה כמו שאומר לעיל בתיקון ס"ה, ונדבק ברע דעץ הדעת טוב ורע, ערלה כנ"ל, וא' הוא יחודא שהוא מייחד כל השם דהוי"ה שיחודן ע"י אלף כידוע וכנ"ל, והחליף בר"ע - ער, ועיין בזוהר פ' בראשית ב' א' ואינון דחבו בעגלא כו', והוא מעשה אדם הראשון כידוע וזהו ערלה:

[4496] **תעור איהו ערות כו'.** מפרש והולך כל הפסוק וזה שאומר דאיהו קשת הברית דנקרא קשת כמו שאומר בכתוב (בראשית ט יב,יג), וצורתו גם כן כקשת:

[4497] **תקש איהי קשת.** עיין בזוהר פ' בראשית ח' ב' ועיין מה שאומר לעיל נ"ג א' בארוכה בענין קשת:

[4498] **ורזא דלמלה בעצב כו'.** רוצה לומר לכן ולתקש בלדתה וכמו שאומר בזוהר בארוכה, ענין העצבון בה על עובדין דהאי עלמא וזה שאומר ומתמן אמרה חנה כו'. ואמר **מלה דאקיש לי.** רוצה לומר שוה ומוקש לי, והוא ששמו נקרא כשם רבו, ובו נוקש אדם הראשון כנ"ל תיקון ס"ז ושאר מקומות, וזה שאומר **מוקש כתיב ביה.** והוא באות ברית, עטרה, מלכות, ותקש רחל בג' גוונין דקשת, מג"ן דבה, והיא הוקש לו, תמתי - תאומתי, איהו חכם ואיהי חכמה, איהו חסיד ואיהי חסידה כו', ובזה הברית נוקש אדם הראשון, וזה שאומר **כמה דאוקמוהו אדם הראשון כו'.** ולמעלה כתבתי שהוא במט"ט ורוצה לומר בנוק' דמט"ט, השפחה דאיהי רע, (משלי ה ה) רגליה כו', דטוב ורע הן עבד ושפחה כמו שאומר לעיל תיקון ס"ז, וזה שאומר כאן דהוא בנוק', וכל מה שאומרים בפגם הנוק' - הכל כאן:

קִשֵּׁ"ת רוּחַ אָנכִי.

וְדָא רָזָא אֶת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בֶּעָנָן, וְאוּקְמוּהוּ חַבְרַיָּא מִלָּה דְאַקְשִׁישׁ לִי, מוֹקֵשׁ כְּתִיב בֵּיהּ, דְּבֵיהּ הֲוָה מוֹקֵשׁ לְאָדָם קַדְמָאָה, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ אָדָם הָרִאשׁוֹן [4499]מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הֲוָה, וְאִם נָטִיר לֵיהּ אִיהוּ בְּהֵקֵשׁ אֵלַי, בְּשׁוּתָפוּ עִמִּי, בְּדִיוֹקְנָא דִילִי, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּגִין דְּמָאן דְּנָטִיר בְּרִית זָכָה לְמַלְכוּת, הֲרֵי אִיהוּ בְּהֵקֵשׁ לִי בְּשׁוּתָפוּ עִמִּי, [4500]וְאִם לָא נָטִיר לֵיהּ אִתְחֲזַר קֵ"שׁ, קֶשֶׁה לֵיהּ קֶשֶׁה לְאָת ה', וְעַל הַאי קַשׁ אִתְּמַר (עובדיה א יח) וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ, וְאִיהוּ לְקֵ"שׁ בְּהִפּוּךְ אַתְוָון שֵׁקֶ"ל, וְאִיהוּ שֶׁקֶל לַצַּדִּיקִים דְּנָטְרִין בְּרִית שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, וַוי לְמָאן דְּלָא נָטִיר לֵיהּ, וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָטִיר לֵיהּ, וּמָאן דְּנָטִיר בְּרִית הַאי [4501]אִיהוּ עַד עֲלֵיהּ ע' מִן שְׁמַע ד' מִן אֶחָד, וְאִי לָא נָטִיר בְּרִית פָּרַח מִנֵּיהּ קוֹצָא מִן ד' מִן אֶחָד וְאִשְׁתָּאַר אַחַר, (עֵד - עֵר). [ע' תז"ח פ"ד א']

וְהָאָדָם יָדַע וכו' (בראשית ד ד), קֹם סָבָא פְּתַח וְאָמַר רַבִּי רַבִּי וְעַד הָכָא לָא הֲוָה יָדַע אָדָם לְאִנְתְּתֵיהּ, [4502]אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּחָאב אִסְתַּלַּק שְׁכִינְתָּא מֵאַתְרֵיהּ, וְהָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דִּבְזִמְנָא דְּלֵית שְׁכִינְתָּא בְּאַתְרָהּ אָסוּר בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, בְּגִין דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (שם מז לא) וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה, וּמֵאָן אֲתַר אִסְתַּלַּקַת מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא דְּתַמָּן הֲוָה, וְדָא הוּא רָזָא דְּעִיבּוּר (ס"א ויעבו"ר) ע"ב רי"ו, חֶסֶד גְּבוּרָה, וְלָא לְמַגָּנָא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, הַנּוֹתֵן מִטָּתוֹ בֵּין צָפוֹן לַדָּרוֹם הַוְיָין לֵיהּ בָּנִים זְכָרִים, וְאִיהוּ גָּרִים דְּאִסְתַּלַּק הַהִיא מִטָּה מִתַּמָּן, הָכִי אִסְתַּלִּיק אִיהוּ מִתַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, וּבָתַר דְּקַבִּיל עוֹנְשֵׁיהּ אִתְחֲזַר מִטָּה לְאַתְרָהָא, בְּהַהוּא זִמְנָא וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ.

[דף קג ע"א]

(דף קג ע"א) [4503]וְעוֹד וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ, אִית יְדִיעָה לְטַב וְאִית יְדִיעָה לְבִישׁ, כְּגוֹן (שם ג ז) וַיֵּדְעוּ כִּי עֵרוּמִים הֵם, וּכְגוֹן וְאַתְּ [4504]עֵרוֹם וְעֶרְיָה (יחזקאל טז ז), עֵרוֹם מֵאוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב, וְעֶרְיָה מֵאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה. וְעוֹד וְהָאָדָם יָדַע, כְּגוֹן (אסתר ד א) וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה, הָכִי אָדָם יָדַע דְּגָרִים אַפְרָשׁוּתָא בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבֵין שְׁכִינְתֵּיהּ, דְּאָדָם חָאב בְּמַחֲשָׁבָה, וְחַוָּה חָאבַת בְּמַעֲשֶׂה, בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִתְּמַר בֵּיהּ

4499 **ואם נטיר ליה איהו בהקש אלי כו'.** רוצה לומר שדרשו את קשתי - הוקש אלי, ורוצה לומר בנוק' דהוקש כנ"ל, וכן הוא באדם דהיה זוכה למלכות כמו שמפרש והולך בגין כו' וכמו ביוסף, וכמו שאומר בזוהר בארוכה. ואמר **עליה אתמר ויברא כו'.** רוצה לומר שהאדם נברא בדיוקנא דנוק', וזהו בצלמו, דאיהו צלם דיליה, וכמו שאומר לעיל בתיקון ס"ב אר"א והא כו' אלא שכינתא כו' עיין שם:

4500 **וא"ל נטיר ליה אתחזר קשה לי' קשה כו'.** רוצה לומר שאם זכה היה הקש כנ"ל, ה' שליט על קש, אבל כד חב אתהפיך קשה, קש שליט, והוא קשה לאדם, וזהו קשה ליה, לאדם, וקשה לשכינה, וזה שאומר קשה לאת ה', דקש עליה, וזה שאומר ועל האי קש וכו' ואמר **ואיהו לקש בהיפוך.** רוצה לומר, כד זכה אתהפך לקש דעשו, לשקל דצדיק כו', דברית נקרא שקל הקודש כידוע בסוד ד' אתוון, במשפט במדה במשקל במשורה, ועיין מה שכתבתי בריש ספרא דצניעותא בארוכה בענין הדעת דהוא שקל הקודש והוא בשמירת הברית:

4501 **איהו עד עליה.** כמו שאומר לעיל דנקרא עדות. ואמר **ע' כו'.** דהוא סוד דיסוד, והוא קוצו של ד' (הגהה יו"ד דיסוד שהוא טפת הזרע, שמירת הברית). וזה שאומר **ואי לא כו' ואשתאר אחר עד ער.** והוא ער הנ"ל שהוא ערוה והכל תלוי בקוץ וכמו שאומר לעיל תיקון כ' ותיקון כ"א ועיין מה שאומר ריש תיקון כ"א:

4502 **אלא בזמנא כו'.** כמו שאמרו (עירובין יח ע"ב) שפירש ק"ל שנה כו', עד שנפרדה הזוהמא, וישב ק"ל שנה בגיחון כו', וזה שאומר ובתר דקבל כו', אבל כאן אומר מיד אחר שנתגרש מגן עדן ידע האדם להוליד קין והבל. ואמר **בגין דעלה אתמר כו'** רוצה לומר על השכינה. ואמר **ומאן אסתלקת כו'** לפרש ענין המטה וכמו שמפרש והולך הנותן מטתו כו', והוא עבר על עשה ועל לא תעשה דנצטוה לעבדה ולשמרה, עץ החיים אורייתא דאתייהב מימינא ומשמאלא כמו שאומר לעיל סוף תיקון נ"ד וכן הצווי (בראשית ב טז,יז) מכל עץ הגן כו' ומעץ הדעת כו' - הוא עשה ולא תעשה כמו שאמרו בכמה מקומות, ואמר **דבזימנא דלית שכינתא כו'.** דזה שאמרו (תענית יא ע"א) אסור לשמש מטתו בשני רעבון וכן אמרו כשאין הארון במקומו כמו שכתוב (שמואל ב יא יא) הארון וישראל כו':

4503 **ועוד והאדם כו' ואית כו'.** כמו שכתוב הדעת טוב ורע, וטוב הוא (משלי ג ו) בכל דרכיך דעהו, ורוצה לומר שידע מה שעשתה לו חוה אשתו ומפרש והולך הקרא שילדה את קין בזה ידע סהדותא על חטא דיליה, והענין דרוצה לומר שאדם עם חוה אשתו נמלאו בדעת לביש ולכן בזיווגם, חיבור דעתם, ותהר ותלד כו' שלולא החטא היה הזיווג שלא בדעת רוצה לומר היצר הרע אלא בעץ החיים כמו לעתיד לבוא שיבקשו רחמים על התעוררות הזיווג שיהיה מאת השם והיו הולדות חיים לעולם מעץ החיים וכן לעתיד לבוא וזה שאומר ערום מאורייתא כו' דהזיווג היה בתורה שבכתב ובעל פה, את ואת, שהן אש ואש, חמימות להתעוררות הזיווג כמו שאומר לקמן קמ"ב א', וכן הוא ברית הלשון:

4504 **ערום כו'.** דערום ועריה הוא לשון זכר ונקבה רוצה לומר זהו (בראשית ג ז) ערומים הם, שנים, ולפי שכוללן יחד לכן נאמר לשון זכר כמו יום ולילה:

יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִתְנַטַּל נִשְׁמָתֵיהּ [4505]בְּאַרַח אֲצִילוּת תַּמָּן חָאב, וְחַוָּה בְּמַעֲשֶׂה דִּילֵיהּ, דְּאִיהִי כֹּ"ח דִּילֵיהּ כ"ח אַתְוָון דְּמַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, [4506]וְכֹלָּא חָכְמָ"ה כ"ח מָ"ה.

[4507]וְעוֹד וְהָאָדָם יָדַע, יָדַע חוֹבָא דִילֵיהּ בְּמַאי בְּקַיִן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ד א) וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, בְּגִין דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה יד כט) כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע, דְּאִיהוּ זוּהֲמָא דְּאַטִּיל נָחָשׁ בְּחַוָּה, וַהֲוָה יָדַע זוּהֲמָא דִּילֵיהּ דְּאִתְפַּשַּׁט עַד קֵנִי חוֹתֵן מֹשֶׁה, וְכַד חָמָא גִּלְגּוּלָא וּתְיוּבְתָּא דִילֵיהּ תַּמָּן, אָמְרָה (בראשית ד א) קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, כְּעַן יְדַעְנָא לֵיהּ דְּקָנִיתִי לֵיהּ בְּקֵנִי חוֹתֵן מֹשֶׁה, וְרַוַוחְנָא לֵיהּ תַּמָּן, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, וְדָא אִיהוּ רָזָא [4508](קהלת ח י) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וָבָאוּ וכו'.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, סָבָא סָבָא, וְאַמַּאי טָרַח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֶּהוֹן, לְאַיְתָאָה לוֹן בְּגִלְגּוּלָא, אָמַר לֵיהּ בְּגִין יְקָרָא דְצַדִּיקַיָּא לְאַעֲבָרָא חוֹבָא (ס"א מִבְּנַיְיהוּ) מִבֵּינַיְיהוּ, דְּעַד דְּקַיִן תָּב בִּתְיוּבְתָּא פְּגִימוּ דְּאָדָם לָא אִשְׁתַּלִּים, וּבְגִין דָּא לְיִקָּרָא דִילֵיהּ טָרַח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקַיִן, וְהָכִי בְּכָל רַשִׁיעַיָּיא דְאִינּוּן בְּנֵי צַדִּיקַיָּא.

אָמַר לֵיהּ מַאי אִיהוּ זוּהֲמָא דְאַטִּיל נָחָשׁ בְּחַוָּה, אָמַר לֵיהּ דָּא לִילִי"ת [4509]טִפָּה סְרוּחָה אִיהוּ זוּהֲמָא, וְאִיהִי שְׁאוֹר שֶׁבְּעִיסָה דְּאִתְּמַר עֲלָהּ מִי מְעַכֵּב שְׁאוֹר שֶׁבְּעִיסָה, וְאִיהוּ אִיבָּא דְסמא"ל, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ג ו) וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל, דָּא מָוֶ"ת דְּאִתְּמַר עֲלָהּ (משלי ה ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, וְאִיהִי טִפָּה בִּישָׁא זוּהֲמָא דְּאֵל אַחֵר, סַם מָוֶת זוּהֲמָא וְעָרְלָה דְּאִילָנָא דְּמוֹתָא, וּבְגִינָהּ אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין אָדָם מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הֲוָה.

(בראשית ד ב) [4510]וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, [4511]פָּתַח וְאָמַר (תהלים קד כט) תּוֹסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן, הָכָא רָמִיז גִּלְגּוּלָא דְצַדִּיקַיָּא, [4512]וְאַחֲזֵי לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא [4513]גִּלְגּוּלָא דִילֵיהּ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, אֵיךְ הֲוָה אָזִיל מִצַּדִּיק לַצַּדִּיק, [4514]עַד שִׁתִּין רִבּוֹא, עַד דְּמָטֵי לְהַהוּא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ו ג) בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וְאוּקְמוּהָ קַדְמָאֵי בְּשַׁגַּם דָּא מֹשֶׁה, וּמִיָּד דְּחָמָאָה דַּעֲתִידָה אוֹרַיְיתָא לְאִתְיַהֲבָא עַל יְדֵיהּ, אוֹסִיפַת בְּגִינֵיהּ כַּמָּה קְרָבָנִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכַמָּה צְלוֹתִין וּבָעוּתִין, וְדָא אִיהוּ וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת.

4505 **בארח אצילות.** דהוא דרגא דחכמה, ובריאה דרגא דבינה, ושם הוא מעשה בראשית, כ"ח אתוון דפסוק בראשית כמו שמפרש והולך כ"ח מ"ה - (תהלים קיא ו) כח מעשיו, וגם שבאצילות אין חטא הפגם, שנסתלק האצילות, וכמו שאומר לקמן וכן זיהרא דנשמתא דאצילות:

4506 **וכלא כח מ"ה.** דחכמה מ"ה דרגא דאדם מ"ה וחוה ו' ה' דחוה כ"א כלול מעשר הרי כ"ח ועיין לעיל ל"ט א' מענין כח מ"ה ומה שכתבתי שם. ואמר וחוה במעשה דיליה, דשם הוא מעשה של הקב"ה, בריאה ראשונה, ואצילות - שם הוא מחשבה של הקב"ה ושם איהו שמא מפרש, מ"ה, וכן הוא בחו"ב, וחטאם הוא בעץ הדעת טוב ורע, ביצירה ועשיה נסתלקו אצילות ובריאה וכמו שאומר לעיל ריש תיקון ס"ו ובתר דחאב אדם ביצירה כו' ועיין מה שכתבתי שם:

4507 **ועוד והאדם כו'.** רוצה לומר כמו שאומר לעיל שע"י קין ידע חובא דיליה וידע חובא דילה וזוהמא עד היכן לא פסקה כמו שמפרש והולך דאתפשט עד קני חותן משה רוצה לומר קני הוא קין, ועד יתרו לא הוברר הזוהמא, וביתרו הוברר כל הטוב בו ובזרעו וכל הפסולת הוברר בגלגולין דקין והכל אתפשטותא דרע ועיין לקמן קי"ב א"ל ר"ש ברי קין מסטרא כו' וכמו עד אבהן שנתברר אדם הראשון והיה אתפשטותא דטוב נברר, עד שנברר ביעקב ונשאר לזרעו ומשם ואילך כל האומות פלחי כוכביא אתפשטותא דרע:

4508 **ובכן ראיתי כו'.** רוצה לומר ובאו עוד בגלגולא וממקום קדוש - בצדיקיא בקדושה, ואמר וממקום, דצריך לאתכללא למעלה כמו שאומר בפ' פנחס רי"ז ב' ר' אבא ור' יוסי כו' ועיין מה שאומר לעיל ריש תיקון נ"ח:

4509 **טפה סרוחה.** טפה של האשה ותאותה שהוא מסטרא דלילית והוא שאור שבעיסה שיצר הרע אחוז באדם ומוכרח למות בשביל זה ונולד בערלה וזה שאומר דאתמר כו' ובגינה כו' וכנ"ל:

4510 **ותוסף כו'.** בזה הפסוק מפרש כל רזא דגלגולא דצדיקיא דשרשן הוא משה כמו שמפרש והולך ומשה גלגול הבל שנאמר (קהלת ב טו, ח יד) שגם זה הבל ונאמר (בראשית ו ג) בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה, שדרשו בשגם, וחסר ב' משגם - שחטא והציץ בשכינה, ב' דבראשית, וניתן שת תחת הבל, ונתגלגלו שניהם במשה, מ"שה ש"ת ה"בל, ושם נתקנו (שמות ג ו) ויסתר משה פניו בשת נתחבר ב' בשת וב' בהבל בשגם ונטלה משה (הגהה, ושגם הוא ז' הבלים דכל אחד כליל ז' עד שמ"ג, (ישעיהו ל כו) ואור החמה כו', (ב"ב עה ע"א) פני משה כו') ועיין לקמן ק"ה א':

4511 **פתח ואמר תוסף כו'.** דבפסוק הזה סוד הגלגול, כמו שכתוב תוסף כו' תשלח כו' ונאמר ותחדש כו' היא חדתותי דסיהרא דסליק לסיבו ואתהדר כמלקדמין כמו שאומר בפ' פנחס רי"ז ב' ואמר שם ואתחדש כנשר עולמין, ופסוק הזה נרמז בכאן תוסף רוחם כו', וזהו ותוסף. תשלח כו' זהו ללדת (בראשית ד ב), ונתקן במשה, וקין - ביתרו, (שמות יח ו) א"ני ח"ותנך י"תרו כו' ואשתך - תאומתך כו':

4512 **ואחזי לה.** וכן למטה **ומיד דחמאה.** וכן למעלה **ותיובתא דיליה תמן אמרה קניתי.** הכל על חוה דאיהי שכינתא:

4513 **גלגולא דילי'.** רוצה לומר דהבל:

4514 **עד שיתין רבוא.** רוצה לומר, בכל דור מתפשט עד שיתין רבוא וכמו שמפרש והולך ובגין דא אתמר ביה דור כו' ולית דור כו' ועיין לקמן ק"י א' דעליה איתמר דור הולך ודור בא ולית דור פחות משש רבוא כו' ואתפשטותא הוא בכל דרא ודרא בכל צדיק וחכם דמתעסק באורייתא עד שיתין רבוא כו' כל דור הולך להההוא עלמא, ודור בא איהו ייתי כמקדמין, וכן אמר כאן דלית דור כו':

וּבְגִין דָּא אִתְמַר בֵּיהּ (קהלת א ד) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְלֵית דּוֹר פָּחוּת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, [4515]וּלְעֵילָּא דּוֹר הוֹלֵךְ דָּא ו', דְּסָלִיק לְשִׁתִּין רִבּוֹא בְּשִׁית סְפִירָן. (שם) וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמָדֶת דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי עוֹמָדֶת לֵיהּ, [4516]וְאִיהִי שַׁעְתָּא דְּקַיְימָא לֵיהּ, [4517]וּבְגִינָהּ אִתְמַר לֵית מַזָּל יוֹמָא גְּרִים אֶלָּא מַזָּל שַׁעְתָּא גָּרִים, [4518]וְלֵית לְכָל בַּר נַשׁ קַיְימָא שַׁעְתָּא, דְּהָא אִית בַּר נַשׁ צַדִּיק דְּלָא קַיְימָא לֵיהּ שַׁעְתָּא, דְּלָא קַיְימָא שַׁעְתָּא אֶלָּא לְבַעְלָהּ, וְהַאי שַׁעְתָּא מִינָהּ בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לְבַר נַשׁ, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לַאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַּלְיָא מִלְּתָא, [4519]מַאי מַזָּלָא דִּילָהּ בַּעְלָהּ, [4520]וּלְבַעְלָהּ לֵית מַזָּל, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל, [4521]וְאַף עַל גַּב דְּכֹלָּא תַּלְיָא בְּמַזָּלָא אֲפִילּוּ סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבְּהֵיכָל, הֵיכָל, שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, סֵפֶר תּוֹרָה, צַדִּיק.

[4515] **ולעילא דור הולך דא ו' כו' והארץ כו'.** דרוח אזיל בגלגולא, ונפשא דאיהי שתופא לא אזלא בגלגולגא כלל, דהיא אתתא, (ישעיהו מד יג) לשבת בית, וכן הוא בכל דו"נ, דזכר - סובב הולך כל היום (קהלת א ו), ואתתא - (תהלים מה יד) כל כבודה כו', וכן יום ולילה, וכן בזיווגא (סנהדרין עד ע"ב) אתתא קרקע עולם כו' ואמר

[4516] **ואיהי שעתא כו'.** דרמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה הן נגד דו"נ, רוח ונפש, ולכן נשים חייבות במצוות לא תעשה, ורמ"ח מצוות עשה הן נגד רמ"ח אברים, ושס"ה מצוות לא תעשה הן נגד שס"ה ימי השנה, דהאדם והזמן הן נגד דו"נ, רוח ונפש, והנה כל הרוחות הן נאצלים מששת ימי בראשית, (יבמות סג ע"ב) כל הנשמות שבגוף, והן לפי האברים, יש שתלוין בראש ויש בנימין כו' וכמו שאומר לעיל תיקון י"ח ושאר מקומות, והנפשות תלויות בזמן, כל הזמן של ששת אלפי שנה הן גוף אחד לכל הנפשות כי כל שנה מחולקים לשס"ה ימים, וכל יום עד רגעים, והנה מכוונים אברי הגוף של הרוחות נגד אברי הגוף של הזמן שהן דו"נ, וזה שאומר בספר יצירה שחלק לג' עש"ן, עולם שנה הן דו"נ הנ"ל, והנפש כולל דו"נ, רוח ונפש, שנאצל משניהם, וכד בר נש זכי שהרוח יוצא מכוון בשעה שמכוונת לו זהו שזוכה לבת זוגו כי הנפש אינה יוצאה כי אם לפי שעתו ולכך אינה אזלא בגלגולא כי היא אי אפשר לצאת אלא לפי שעתה והרוח אינה יוצאה לפי השעה רק המקום בעולם שכל העולם גוף אחד הוא כנ"ל אלא כאשר זוכה כנ"ל אבל בגלגולא אי אפשר לזכות לבת זוגו אם לא שהראשונה לא היתה בת זוגיה וכן בשני ושלישי וזה שאומר ואיהי שעתא כו' דהיא נקרא שעתא שהיא הזמן כנ"ל ובזמן עצמו - היום הוא דכורא ושעה נוק', לכן יום לשון זכר ושעה לשון נקבה וכמו בשנה שהשמש סובב פעם אחת שנה והירח י"ב פעמים, וכן הוא ביום והן דו"נ שבנוק' וזה שאומר

[4517] **ובג"ד איתמר לית כו'.** דהכל **בנוק'. ואמר**

[4518] **ולית לכל ב"נ כו' אלא לבעלה** כנ"ל שדווקא אם בעלה בא באותה שעה המכוונת כנ"ל ואם לאו אז צדיק ורע לו, דלא קיימא ליה שעתא, ועיין לקמן ב' זכאה איהו כו' כמה דאוקמוהו כל הדוחק כו' רוצה לומר שיצא לפני השעה שלו ועיין מה שאומר בתיקוני זוהר חדש פ"ד ד' תא חזי גלגול דאת ו' כו' ועיין מה שכתבתי שם ועיין לקמן ב' כמה דאוקמוהו מארי מתניתין אשתו כגופו דמי כו', רוצה לומר דהיא גופא דנפש, שיתופא דגופא, לכן ה"ה כגופו ואשתכח דאיהי חיים דיליה כו' ואיהי פרנסה דיליה כו', וכן כל המתנות - הכל מינה, כמו שאמרו בגמ' (ב"מ נט ע"א) ובזוהר חדש ריש פ' חוקת עיין שם בדבריו, וזה שאומר והאי שעתא מינה בני כו':

[4519] **מאי מזלא דילה בעלה.** די"ב מזלות שהן בעולם, שולטין על י"ב בשנה, דאינון י"ב חדשים, כמו שאומר בספר יצירה י"ב בעולם כו' י"ב בשנה כו', וכן בי"ב שעות ביום, ולכן מזל שעה גורם ולכן הכל תלוי בנפש שהיא כפי השעה שנולד, דכל שעה יש לה מזל אחר, וי"ב מזלות הן י"ב צרופי הוי"ה של הדעת, דכל עניינים שבעולם הכל הן כפי צירוף הוי"ה כידוע והוא המזל שהוא הדעת הבא מב' מזלות נוצר ונקה, חו"ב, ובו י"ב - ה' חסדים וה' גבורות וחו"ב, והוא כ"ב אתוון, ג"ר - אמ"ש, וז' כפולות - ז"ת, וי"ב הוא הדעת והן י"ב שבטים, וזה שכתוב (תהלים קכב ד) שבטי י"ה עדות לישראל, ואמר בפרשת וישב קפ"ג ב' שבטי י"ה כו' לישראל דייקא כו' סהדותא אינון לעילא, ואמר שבטי י"ה דהן מסטרא דחו"ב כמו שאומר באידרא זוטא אבא גניז בגויה כו' אמא כו' ואמר שם רצ"ב ב' ואתעביד מיניה תרי גוונין כלילין כחדא ונהיר אנפוי ואסהיד באו"א גווני דאנפוי כו', ושם רצ"א א' בגין דהאי בן נטיל סימנין דאו"א ואקרי דעת דהוא סהדותא דתרוייהו כו' מאי ירותא כו', והן י"ב עלין דשושנה, שית חיורין ושית סומקין כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ה, והן ו' מאבא ו' מאימא והן י"ב גוונין דכלילין כל הגוונין וכן מי"ב מזלות כלילין כל ענינים שבעולם דכל העניינים הכל כפי הגוונין אלא שאין יום דומה לחבירו, דכל יום הי"ב שעות הוא בעולם אחר, דכל יום אית ליה עולם אחר והשינוי הוא בנקודות, והוא בעולם - בנקודות, ובשנה - בשמות, וכפי שינוי הנקודות כן הוא שינוי השמות באותיות ועיין לעיל סוף תיקון נ"ה ומה שכתבתי שם, ושינוי הנקודות הוא רבים מאד, דט' נקודות בד' אותיות הוא ס"ה מאות וס"א צרופים (א.ה. ט' כפול עצמו ד' פעמים), [אח"כ בג' אותיות וב' ובא'], ובי"ב צרופין הנ"ל אם שכולן שוות או צירוף אחד בנקודה אחת וצירוף ב' בנקודה אחרת וכן כל הי"ב צרופים, ועוד ה' אחרונה בלא ניקוד, והן ע"ב מאות ותשעים (א.ה. המספר הקודם, ועוד מספר צרופי הנקודות בג' אותיות כאשר ה' אחרונה בלא ניקוד שהוא ט' כפול עצמו ג' פעמים. וכל זה עבור כל אחד מי"ב צירופי הוי"ה, וזה שאומר), והוא כפילת המספר הנ"ל בעצמו י"ב פעמים, וכל אדם כלול כל י"ב צרופים, וכן בזמן, ובכל דבר, ולכן זהו שינוי המערכות שאין שעה דומה לחבירו מעולם, והכל משם הוי"ה שבו נתהוה כל הוי"ה והוא אחד אבל שינוים כנ"ל:

[4520] **ולבעלה לית מזל כו'.** דהוא ישראל והוא ו', עמודא דאמצעיתא, רוח, דאין מזל לו אלא לפי השעה ולא לפי העולם, דהשעות הולכין לפי המזל ולא העולם כי אין מזל לעולם דהי"ב מזלות בעצמן אין להם התפעלות בעצמן רק בתחתונים שהן מתפעלות בקבלתן, וכן הוא בשמות שהשמות משתנים לפי קבלתן אבל שינוי הנקודות אינן שינוי בעצם אלא במקבל:

[4521] **ואע"ג דכולא כו'.** מקשה **אפילו ס"ת כו'**, ומשני **היכל כו' צדיק.** אבל ת"ת שהוא הדעת ודאי אינו תולה במזל, וכן הוא כאן דהנפש שהיא מתנהגת בזמן היא היכל, שכינתא, והצדיק הוא הרוח ב"נ דמתגלגל ביה והוא הצדיק דתליא במזלא, אבל ו' דמיניה אתיא הרוח לית ליה מזלא, רק לרוח דמתפשט מיניה, ונקבע בנפש האדם, דוגמת צדיק העליון שקבוע בשכינתא - הוא תליא במזל:

[דף קג ע"ב]

[4522]וּתְרֵיסַר מַזָּלוֹת אִינוּן, וְאִינוּן ו"ו, דְּאִשְׁתַּכְחוּ מְאָת א', וְדָא רָזָא דְוֹא"ו, וְא' תַּמָּן ו' עִלָּאָה, דְּאִיהוּ מַזָּלָא עִלָּאָה דְּסָלִיק בְּמַחֲשָׁבָה, וְכַד סָלִיק בְּמַחֲשָׁבָה אִתְמַר יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, דְּאִיהִי י' דְּעַל רֵישָׁא דְּא', וּבְגִין דָּא לֵית מַזָּל (דף קג ע"ב) לְיִשְׂרָאֵל, דְּהָא בְּמַחֲשָׁבָה סָלִיק, וְכָל מַזָּלָא אִיהוּ מִמַּנָּא עַל שַׁעְתָּא, וּתְרֵין עֲשַׂר מַזָּלוֹת, דְּאִינוּן ו"ו, דִּי מִמַּנָּן עַל תְּרֵיסַר שַׁעְתֵּי, [4523]דְּאִינוּן ה"א ה"א, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּקַיְימָא לֵיהּ שַׁעְתָּא, דְּאִיהוּ גַּלְגּוֹל דְּכֻלְּהוּ, דָּא י' דְּאִיהוּ גַּלְגַּל, וְעִם ו' אִתְעֲבִיד גִּלְגּוֹל, גַּלְגַּל אִיהוּ אַתְרִיה בְּשִׁתִּין וְשִׁית, וְרָזָא דְּמִלָּה (בראשית מו כו,כז עי"ש) כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְבֵית יַעֲקֹב מִצְרַיְמָה שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ, לְאַתְעָרוּתָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא שִׁשִּׁים, לְאַתְעָרוּתָא דְּצַדִּיק וָשֵׁשׁ, וְכֹלָּא אִתְרְמִיז בְּצַדִּיק [4524]דְּבִי' גִּלְגּוֹל, יְסוֹד תַּמָּן יו"ד, דְּאִתְגַּלְגַּל בֵּיהּ וְנָח בֵּיהּ מִכָּל גִּלְגּוֹלִין דְּאִתְגַּלְגַּל, וּבְגִין דָּא (שם ב ב) וַיְכַל אלהי"ם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, [4525]וְאוֹת ו' דְּגִלְגּוֹל סָלִיק לְשִׁתִּין רִבּוֹא, דְּבְצַדִּיק אִינוּן שִׁית, וּבְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא סָלִיק לְשִׁתִּין, וּבְכֻלְּהוּ עִלָּאָה דְּאִיהוּ א סָלִיק לְשִׁתִּין רִבּוֹא, דְּגִלְגּוֹל אִיהוּ בְּיִסּוֹד, וְתַמָּן י' דְּמִתְגַּלְגַּל בֵּיהּ וְשָׁרְיָא עֲלֵיהּ וְנָח בֵּיהּ מֵהַהוּא טַרְחָא דְּגַלְגְּלוּי דְּטָרַח בְּשִׁית יוֹמֵי, דְּסָלְקִין לְשִׁית בְּאָת ו', וּלְשִׁתִּין בְּי' שִׁית זְמָנִין עֶשֶׂר, וּלְשִׁית אַלְפִין בְּאַלֶף, וּלְשִׁתִּין רִבּוֹא בְּכֻלְּהוּ עִלָּאָה, וְדָא אִיהוּ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמֶדֶת.

4522 **ותריסר מזלות אינון כו'.** מפרש והולך דמזלות אינון בדכורא, והשעות - בנוק', והכל בשמא מפרש דהוא כלל הכל וזה שאומר ואינון ו"ו כו':

4523 **דאינון ה"א ה"א.** רוצה לומר ה"א ה"א דבשמא מפרש הן י"ב שעות דהן בנוק', ו' ו' דאת וא"ו דשמא מפרש הן י"ב מזלות דממנן על י"ב שעות, ואלף דוא"ו (והוא היום שכולל י"ב שעות וכן השנה לחדשים שכנגד החודש העיבור לתשלום שנת החמה) הוא התלי המנהיג לכל המזלות דהוא מזלא דכולא, כמו בי"ג תיקונים - מזלא שהוא תיקון י"ג והוא נקרא אלף כידוע, ובתוך האלף הוא וא"ו דהוא דעת עליון דמתלבש בי"ב דת"ת והוא מזלא דכולא והוא סליק במחשבה, בן י"ה, והוא היו"ד שעל ראש האלף והיו"ד שתחת האלף בי' נחית וכמו שאומר לעיל נ"ד ג' עיין שם בדבריו (ואלו ב' יודין הוא חושבן יו"ד דשמא מפרש שבי' סליק במחשבה, והיוד הוא כתר להאלף, וביה סליק לחושבן אהי"ה, כמו שאומר לקמן קל"ד א' יו"ד איהי כ' כתר כו' עיין שם ורוצה לומר כ' הוא כתר, וכן עשרים - גימטריא כתר, וכן יו"ד א' בא"ת ב"ש, וכן אהי"ה בא"ת ב"ש, הכל כתר, מנין אותיות שבלוחות, שהן ב' ההי"ן, במכתב ומאמר, יו"ד, והכל במאמר א' אלף), ויו"ד דשמא מפרש - מפרש והולך, גלגול דכולהו דא יו"ד דאיהי גלגל, רוצה לומר דגלגל הוא יו"ד בצורתו והוא מגלגל לוא"ו, דוא"ו לא יכיל להתגלגל עד דאתכליל ברוחא עלאה ועיין בזוהר פ' פנחס רי"ז ב' ועיין מה שאומר לעיל ריש תיקון נ"ח, ואמר גלגל איהו אתריה כו', דחושבנא הוא ס"ו והוא התפוצצות הרוח בס"ו כמו שאמרו שראשית התפוצצות הרוח הוא בע"ב נפש כמנין נפש שבעים וב' אבהן כידוע, והנה הוא ס"ו נפש כמו שכתוב כל הנפש כו', והן ס"ו דיעקב ויוסף כמו שמפרש והולך, וששה הן ג' דאבהן מרכבתא עילאה דחג"ת שהן דיעקב וג' דיוסף ובניו שהן מרכבת המשנה, יוסף נגד יעקב, גוף וברית, אלה תולדות יעקב יוסף, ומנשה ואפרים נגד יצחק ואברהם כי ישית יד ימינו על אפרים כו' (בראשית מח יז), ואלו ששה הן בדעת, ו', הנהר, ועיין לעיל תיקון כ"א (תיקון כ"ו) ומה שבארנו שם, והן שם ע"ב, כלל ופרט וכלל כמו שאומר לעיל בתיקון מ"ז ששה בדעת וכן ביסוד וששים בת"ת ואח"כ מתפוצץ לשתין רבוא כידוע וכמו שמפרש והולך:

4524 **דבי' גלגול יסוד תמן כו'.** רוצה לומר דביה גלגול דחושבניה ע"ב כמנין ויכולו דהוא ביסוד כמו שאומר לעיל תיקון כ"ב עיין שם בדבריו, וביה נח כמו שמפרש והולך שהוא שבת, כי בו שבת כו', ואמר **תמן יו"ד דאתגלגל כו'** רוצה לומר, כי ד' דיסוד הוא נפש דלית לה מגרמה כלום, ס"ו הוא הרוח, יו"ד הוא נשמתא, וכד מאיר בו הנשמה אז לא יצטרך לבוא בגלגול כמו שכתוב (דניאל יב יג) ואתה תנוח ותעמוד כו', והוא באות ברית דביה שהוא יו"ד, וזה שאומר **ובגין דא ויכל כו'** והוא יו"ד ע"ג **וא"ו דהוא ז', יום השבת:**

4525 **ואות וא"ו דגלגול סליק לשיתין רבוא כו'.** רוצה לומר, בצדיק הוא אחדים דהוא דרגא דמלכות, דצדיק וצדק כחדא אזלין, ובת"ת נכלל בעשרה, ובדעת - למאה, ושם הוא סוף המספר, ובבינה לאלף, (שבת קד ע"א) אלף בינה, לכן ברכה דלעילא אין פחות מאלף כמו שאומר בפ' ויצא דשם מקום הברכה, ברכת ה' כו', ובחכמה - לעשרת אלפים, והוא יו"ד חכמה, וזה שאומר בפרק ה' דספרא דצניעותא י' בלחודוי כד אתגליא בזעירא אתמשיך בעשר אלפין שנין, והוא עץ החיים, כיון שחטא בעץ הדעת ירד בדעת למאה שנין וזה שאומר שם מכאן ואילך ותשת עלי כפכה כמו שבארנו, ובגין כן כתיב והיו ימיו כו' ועיין מה שכתבתי שם, ובכתר - למאה אלף והוא שיתין רבוא, והנה התחתונים דוגמת העליונים אלא שהעליונים הם באלפים, והנה בינה נגד מלכות באחדים, וחכמה נגד ת"ת מה שמו ומה שם בנו (וזה שאומר ולשתין ביו"ד ולשתין אלפין באלף כו', דחו"ב הן י"א כמו שאומר לקמן קכ"ב א' וכן הוא בת"ת וצדיק, ימינא ושמאלא, ועיין מה שבארנו שם בדבריו), וכתר נגד דעת, וכל זה בז"א דהוא הגלגול ברוח והוא בעשר ספירות דביה, ונפשא במלכות קביעא, ונשמתא מבינה והוא מנוחה כי ששת ימים נגד ו"ק שבז"א, והלילות הן נגד מלכות בכל אחד ויהי ערב ויהי בקר, וכן הוא בגלגולא בכל אחד נפש נגד ו', ויום השביעי שבת, בינה בג"ר, בה מנוחה שבת, וכן הוא בגלגול כד בא נשמתיה ביה כו', ואף שבכמה מקומות ולקמן קכ"ד א' אמר דנר"ן מתגלגלין, היינו נר"ן שברוח בעשר ספירות דז"א דביה סליק לשיתין רבוא כנ"ל אבל נפשא ונשמתא דבינה ומלכות לא מתגלגלא כלל, ואמר **ודא איהו דור כו'** רוצה לומר דסליק לדור דהוא ששים ריבוא כנ"ל, ודור בא הוא אותיות רבוא ו' ד', רבוא הוא דמתפוצצין לששים ריבוא, ו' הוא רוחא, ו' דגלגול, ד' הוא נפשא (הגהה, והוא ששים ריבוא רוחין שהן מתפוצצין מהרוח בששים ריבוא נפשין) והכל מרומז ביסוד, דביה גלגול, ד' דיסוד הוא הקבוע שביה' מתגלגלין ס"ו הוא אותיות גלגול, ויו"ד דיסוד - נשמתא דנח ביה כנ"ל:

[4526]וּבְכָל זִמְנָא דְאָתֵי וְאָזִיל שַׁעְתָּא קַיְימָא לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמָדֶת, [בדפוסים אחרים ומנטובה הוא נ"ב בס"א] דְּלְהַאי בַּת זוּגֵיהּ קַיְימָא לֵיהּ בְּכָל אֲתַר וּבְכָל גִּלְגּוּלָא וּבְכָל שַׁעְתָּא, אַף עַל גַּב דְּאָזִיל וְאָתֵי בְּכַמָּה גִּלְגּוּלִין, הַאי אִיהוּ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, וּלְמָאן דְּשַׁעְתָּא דִילֵיהּ לָא קַיְימָא לֵיהּ אֶלָּא שַׁעְתָּא אָחֳרָא דְּלַאו בַּת זוּגֵיהּ קַיְימָא לֵיהּ, וְהַאי אִיהוּ צַדִּיק וְרַע לוֹ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין [4527]כָּל מִי שֶׁדּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה הַשָּׁעָה דּוֹחֲקָתוֹ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָא ר' פְּדָת צַדִּיק גְּמוּר הֲוָה, וְאַמַּאי לָא נָפַל בְּשַׁעְתָּא דִילֵיהּ דְּאִיהִי בַּת זוּגֵיהּ בֶּן גִּילוֹ, אָמַר לֵיהּ בְּרִי אִית גִּלְגּוּלָא דְּמְחַיֵּיב לֵיהּ דְּנָפִיל בְּמַזָּלֵיהּ דְּאִיהוּ בֶּן גִּילוֹ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דברים ח ט) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנוּת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם, דְּאִיהִי שַׁעְתָּא דְמְזוֹנֵי וְשַׁעְתָּא דְחַיֵּי וּבְנֵי, וְאִית גִּלְגּוּלָא דְמְחַיֵּיב לֵיהּ דְּלָא נָפִיל בְּשַׁעְתָּא דְמְזוֹנֵי דְּאִיהִי בַּת גִּילוֹ, אַף עַל גַּב דְּעָבִיד כַּמָּה זַכָּוון בְּעָלְמָא, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין בָּנַי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לַאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַּלְיָא מִלְּתָא, דְּגַלְגּוּלָא גָּרִים לֵיהּ כְּאִלּוּ בְּמַזָּלָא תַּלְיָא מִלְּתָא. וּמַה דְּאָמַר אִי בָּעִית דְּאַחֲרִיב לְעָלְמָא וְהָדַר אִבְרִיהּ וְאֶפְשַׁר דִּנְפַלְתְּ בְּשַׁעְתָּא דִמְזוֹנֵי, הָכִי שְׁמַעְנָא בְּרַזָּאי דְּכָל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, דָּא גוּפָא דְּבַר נַשׁ דְּאִתְקְרֵי עוֹלָם קָטָן, וּבְגִין כַּךְ אִתְמַר אִי בָּעִית דְּאַחֲרִיב לְעָלְמָא, וְאַיְיתֵי לֵיהּ בְּגַלְגּוּלָא אָחֳרָא, וְאוּלַי דִּנְפַלְתְּ בְּשַׁעְתָּא דִמְזוֹנֵי.

[הגהה דף קד ע"א]

אַדְהָכִי הָא סָבָא דְסָבִין עַתִּיקָא דְעַתִּיקִין קָא נָחִית לְגַבֵּיהּ, (הגהה דף קד ע"א) וְאָמַר [4528]עוֹלָם דְּכָל צַדִּיק דָּא שְׁכִינְתָּא, [4529]כַּד אִסְתַּלַּק מִינָהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִשְׁתְּאָרַת חֲרִיבָה, וּבְגִינָהּ אִתְמַר תִּבְעִי דְּאַחֲרִיב עָלְמָא, [4530]דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה אִתְקְרִיאַת גַּלְגַּל, וְעִם ו' אִיהוּ גִּלְגּוּל, וְשִׁית סְפִירָן בְּאַת ו' סָלְקִין לְשִׁתִּין רִבּוֹא, וְדָא אִיהוּ דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְלִית דּוֹר פָּחוּת מִשִּׁתִּין רִבּוֹא, וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עוֹמֶדֶת דָּא שְׁכִינְתָּא. [4531]דְּאִיהִי אִתְקְרִיאַת אוּלַי, [4532]וַעֲלָהּ אִתְמַר וְאוּלַי דְּזָכִית לְשַׁעְתָּא דְמְזוֹנֵי, וַעֲלָהּ אִתְמַר (דניאל ח ב) עַל אוּבַל אוּלַי, [4533]דְּכְבָר אִתְחַיֵּיב קֶדֶם דְּיֵיתֵי לְעָלְמָא דְאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְהָא אִתְחַיֵּיב בִּסְפִירָה דְאִיהִי לְעֵילָּא מִנַּיהּ, עַד

4526 **ובכל זמנא דאתי כו'.** רוצה לומר, זהו לעולם עומדת, לשון קיימא לעולם, קיימא ליה שעתא דאיהי הארץ, בת זוגיה כמו שמפרש והולך ובכל גלגולא, והוא דזכי בזכות גדול דבת זוגיה מתגלגלא עימיה כמו שאומר לקמן ק"ד א' אמר ר' שמעון כו' קיימא ליה שעתא תמן ואיהי בת זוגיה דמתגלגלא עמיה. ואף דנפש אינה מתגלגלת מצד עצמה אבל בשביל בעלה מתגלגלת כמו שאומר בפ' משפטים:

4527 **כל מי שדוחק כו'.** שדוחק ויוצא לפני השעה המזומנת לו וכמו שאומר בזוהר חדש רות דדחקין שעתא בההוא עלמא לצאת קודם זמנן, ויוצאין בשעתן דלאו דילהון, ושעתן נוטל אחר, וזהו בת זוגיה שנוטל אחר, ולזה בכל גלגולים רע לו - כיון דאבד בת זוגיה, וזה שאומר **אמר ליה ר' אלעזר והא ר' פדת כו'.** דמה שאמרנו הוא בצדיק שאינו גמור כתירוץ האחרון בגמ' (ברכות ז ע"א) דדחיק שעתא אבל צדיק גמור ודאי לא דחיק שעתא, ואמר ליה ברי כו' והוא כתירוץ הראשון שבגמ' (שם) צדיק בן צדיק כו', ובגלגול ראשון יצא בשעתא אבל אתחייב שם ולא יצא נפשו עמו בגלגולא הדין, ויצא בשעתא דלאו כו' חסר מכל מה דאתחייב. ומה שאמר ואולי כו', דוודאי לא יזכה לבת זוגיה אלא שמא ירשיע אחר ויזכה לשעתו וזה שאומר זכה נוטל חלק חברו וזה שאומר בשעתא דמזוני ולא קאמר בשעתא דיליה:

4528 **עולם דכל צדיק כו'.** דהוא אמר על הגוף אבל הסבא אמר על הנפש:

4529 **כד כו' אשתארת חריבה.** וכן הוא בנפש כד בר נש מת ונסתלק הרוח מן הנפש, וזה שאמרו (תענית כה ע"א) תבעי דאחרב עלמא, ואמרו בזוהר שעולם הוא בנוק', בבינה או מלכות, מן העולם ועד העולם, והוא כאן בנפש כמו שהנפש נשארה גלמודה מהרוח וכן העולם הזה דרגא דשכינתא תתאה מן הצדיק, דבעוד הצדיק חי והרוח בנפש והצדיק בעולם הזה כן גורם לעמודא דאמצעיתא שיהיה בשכינתא אבל כד מית אסתלק לעולם אחרא, העולם הבא, דרגא דבינה:

4530 **דכל ספירה כו' ושית ספירין באות ו' סלקין כו'.** דכל ספירה דרגא דיו"ד דכל אחד נכלל בעשר כנ"ל דבעמודא דאמצעיתא סלקין לשיתין ביו"ד והוא גלגל, גלגל חוזר בעולם, דנחית וסליק מספירה לספירה, דג' גלגולין דנר"ן בחג"ת, ועוד בנה"י ב' פעמים, כמו שאומר לקמן וזהו גלגול ו' פעמים מתגלגל, ובכל ו' ספירין אתקרי גלגול, וכל אחד נכלל בעשר עד דסליק לששים ריבוא, ובכל אחד אתגלגל בשכינתא דאיהי לעולם עומדת, ובכל אחד איהי עולם אחרא, וזהו לעולם עומדת דאיהי עומדת להיות לעולם, והכל בזה העולם, שמתגלגלין בארץ הזו שממנה הנפש כמו שכתוב (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה ואמרו (בראשית רבה פרשה ח) זו נפש של אדם הראשון, והוא שכינה בארץ הזו שכאן בניינה כמו שאומר בתוספתא פ' תרומה ובניינה מנפשות הצדיקים שנתקנין ברוחיהון ומאירין לה מעמודא דאמצעיתא מדרגיהון:

4531 **דאיהי אתקריאת אולי.** דהמזונות לא תליא בה אלא במזלא דאיהו בעלה ולכן נקראת אולי דהיא בספק:

4532 **ועלה אתמר ואולי דזכית כו'.** רוצה לומר דאולי תזכה לך בשעתא כו':

4533 **דכבר אתחייב כו'.** רוצה לומר דעלמא הדין הוא שכינתא, והוא כבר אתחייב קודם שבא לעולם הזה שהיא שכינתא, והוא בעמודא דאמצעיתא באחד מו"ק שהיה שם, והוא קודם לשכינתא, ועד דמתקן להאי דרגא שפגם שם ואח"כ ישוב בגלגולא אחרא שם יזכה לשעתו ועיין בזוהר פ' משפטים ק"ט א' אם אדוניו יתן לו אשה כו' קב"ה גבי מדידיה בקדמיתא כו' ולבתר יתוב וישתדל על גרמיה כו' וזה שאומר **ובג"ד שעתא כו'.** רוצה לומר בגלגול הזה (אף שתיקן כי הוא בלא שעתיה):

דְּאִתְתַּקַּן לְהַהוּא אֲתַר דְּאִתְנְטִיל בַּר נַשׁ נִשְׁמָתֵיהּ, לֵית לֵיהּ תַּקָּנָה בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי שַׁעְתָּא דְּכֻלְּהוּ, וּבְגִין דָּא שַׁעְתָּא לָא קַיְימָא לֵיהּ, [4534]וְאִם תַּלְיָא בְּמַזָּלָא עִלָּאָה אַפִּילוּ דְּיַעֲבִיד כַּמָּה זַכְוָון לַאו בְּזִכּוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא, דְּהָא מְחוּיָיב אִיהוּ מִלְּעֵילָּא, [4535]וְהָכָא [4536]גִּלְגּוּלָא דְּתַלְיָא בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהוּ בְּמִינֵיהּ, וְקַיְימָא לֵיהּ שַׁעְתָּא תַּמָּן וְאִיהִי בַּת זוּגֵיהּ, דְּאִתְגַּלְגַּל עִמֵּיהּ, וְאִם לָא, לָא קַיְימָא לֵיהּ, וְדָא אִם אַחֶרֶת יִקַּח לוֹ (שמות כא ו), אִם הַהוּא רוּחָא יֵיתֵי בְּגוּפָא אָחֳרָא, דְּלַאו אִיהוּ מִינֵיהּ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ, שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעוֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע, שְׁאֵרָהּ דָּא גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה, שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ, כְּסוּתָהּ כִּי הִיא כְסוּתוֹ לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ (שם כב כו) דָּא גִּלְגּוּלָא תִּנְיָינָא, וְעוֹנָתָהּ אָדָם יְחוּדָא דִּילֵיהּ דְּאִיהוּ גִּלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן סָבָא סָבָא פְּתַח מִלִּין יַתִּיר דְּהָא סְתִימִין מִלִּין דִּילָךְ, אָמַר לֵיהּ הַהוּא סָבָא, שְׁאֵרָהּ דָּא מְזוֹנָא מִסְטְרָא דִּימִינָא דְּמִתַּמָּן כָּל מְזוֹנָא קָא אַתְיָא, [4537]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קמה טז) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן.

[הגהה דף קד ע"ב]

כְּסוּתָהּ מִסְטְרָא דְּשְׂמָאלָא [4538]דְּאִיהוּ כְּסוּת עִינַיִם, דְּמִתַּמָּן עֶרְיָין לִשְׂמָאלָא, בְּגִין דְּסִטְרָא שְׂמָאלָא תַּמָּן פְּגִימוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה א יד) מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בְּיִצְחָק (בראשית כז א) וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיָן עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְתַמָּן צָרִיךְ כְּסוּיָיא, וּמֹשֶׁה בְּהַהוּא אִתְמַר בֵּיהּ (שמות ג ו) וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאֱלֹהִי"ם, וּבְגִין דָּא צִיצִית (הגהה דף קד ע"ב) וּתְפִילִין אִינּוּן כְּסוּיָא דִּילָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב כִּי הִיא כְסוּתוֹ לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ, (ובעור דתפילין, כסותה לבדה היא שמלתו לעורו), בְּעוֹר דִּתְפִלִּין, כְּסֶתָהּ עַל אַרְבַּע כַּנְפוֹת כְּסוּתֶךָ אֲשֶׁר תְּכַסֶּה בָּהּ (דברים כב יב).

וְעוֹנָתָהּ מִסְטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, לְתַמָּן יְחוּדָא דִּילָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כא יא) וְאִם שְׁלֹשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף, דְּהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר (איוב לג כט).

[4539]אֲבָא דְּאִיהוּ חָכְמָה בְּאֵלִין תְּלַת נָחִית בְּגִלְגּוּל, וְהָא כְּתִיב בְּאָדָם וְחַוָּה דְּסָלְקִין בְּמִטָּה שְׁנַיִם [4540]וְיָרְדוּ שֶׁבַע, אָמַר, וַדַּאי הָכִי אִיהוּ דְּאִינּוּן אָדָם וְחַוָּה, קַיִן וּתְאוֹמָתוֹ, הֶבֶל וּתְרֵין תְּאוֹמָתָיו, (וְקַיִן בְּגִין דַּהֲווֹ לְהֶבֶל תְּרֵין תְּאוֹמוֹת וְלֵיהּ לָא הֲוָה אֶלָּא חַד, קַנְּי לְהֶבֶל) וְדָא גָּרִים לֵיהּ כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם (משלי כד טז), דְּחָב בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהוּ בַּת שֶׁבַע, וּבְגִין דָּא נָפַל בְּשֶׁבַע, דְּאִתְתָּא גָּרִים לֵיהּ מִיתָה, וְדָא יְרִידָה דִּילֵיהּ דִּנְחִיתַת שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה מַאֲתָרָהָא. וְגָרִים אָדָם דְּאִסְתַּלַּק נְבִיעוּ מִשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה וּמִשֶּׁבַע דַּרְגִּין דִּילָהּ.

וּלְבָתַר דְּאִשְׁתַּרַשׁ בָּהּ (נ"א דאשתמש בהאי) אִילָנָא, וְנָחִית תַּמָּן נְבִיעוּ לְמֶעֱבַד אִיבָּא דְּאִיהוּ פְּרִיָה וְרִבְיָה, (דָּא גָּרִים

4534 **ואם תליא במזלא כו'.** מזלא עילאה הוא דעת כנ"ל ק"ג א', ואם נשמתיה משם ופגם בגלגול ראשון ומזלא כולל כל הגלגולים לכן צריך לכל הגלגולים דו"ק לתקנא מאי דפגם ולכן לא יקום ליה שעתא לעולם בעולם הזה בכל זכוון דיעביד עד דאתתקן מזליה, דמזלא הוא לעילא מזכות, דזכות הוא בו"ק:

4535 **והכא כו'.** הכל הוא מאמר הסבא, וכמו שאומר לעיל אמר ר' שמעון סבא סבא כו':

4536 **גלגולא דתליא בשכינתא דאיהו במיני' כו'.** קאי על פסוק ואם לבנו ייעדנה שהוא מיניה, ואם אחרת כו' דלאו איהו מיניה, וצריך לאתגלגל בג' גלגולין לתקנא נר"ן דג' אבהן כמו שמפרש והולך מה שאין כן במיניה כמשפט הבנות יעשה לה, דיכול לתקנא כל הנר"ן דיליה כמשפט הראשון דאין זה נקרא גלגול, דבנו קם תחתיו לייעוד ולשדה אחוזה אבל באחרת - שארה כו' רוצה לומר שיראה בכל גלגול שלא יגרע חוקה לקיים כל הפקודין דתליין ברמ"ח אברים דנפש וכן בכל אחד אבל כל אחד מתקן בדרגיה, זה שארה וזה כו' מה שאין כן בבנו שמתקן בכל פקודא אבר דנר"ן:

4537 **הה"ד פותח כו'.** דפתח בחכמה, בימינא, ושם ידך, יו"ד, ומשם משביע דהוא מזון:

4538 **דאיהו כסות עינים.** דנאמר על יצחק שלא תאמר מאבימלך נתעברה ופשטא דקרא כסות עינים - שלא יסתכלו בה כמו שאמרו המפרשים וזה שאומר דמתמן עריין כו' ואמר **ובג"ד אתמר ביצחק כו'.** דהוא כסות עינים. ומפרש והולך **ותמן צריך כסויא** דשם דרגא דחושך וצריך ליזהר שלא להסתכל שם ולכן כהו עיניו שלא להסתכל אלא בעינים סתומות. ואמר **ומשה בההוא כו'.** רוצה לומר שנאמר אל האלקים דהוא דרגיה דיצחק ואמר **ובג"ד כו' כסויא דילה כו'.** רוצה לומר שנאמר כסותה בה' וכן תפלין בשמאלא (ישעיהו סב ח) בזרוע עוזו. ואמר **ואם שלש אלה כו'.** כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ב ואם שלש כו' בתלת גלגולין דעביד ליה שאר כסות ועונה ויצאה כו' ועל ארבעה לא אשיבנו כו' וזה שאומר דהן כל אלה כו':

4539 **אבא דאיהו כו'.** רוצה לומר אדם הראשון שהוא אב הראשון, דרגא דחכמה, נחית באלין ג' גלגולין בג' אבהן ופריך **והא אתמר באדם וחוה כו'** דמשמע שירדו בז' גלגולין, ומשני ודאי כו':

4540 **וירדו ז'.** רוצה לומר דנחית לז' דרגין דשכינתא כמו שמפרש והולך דפגם בז' דרגין דילה דהיא נקראת בת שבע, ונחית בז' ארעין עד דקיים פריה ורביה דגורם להשקותה מנביעו ולהשתרש האילנא בה, וירדו ז' אז נתקן הוא באתריה ואמר ומאי הוה נביעו כו' רוצה לומר הנהר ו' שנסתלק ובפריה ורביה חזר הנהר, דנחית אדם הראשון, אבא, חכמה, שנהר יוצא מעדן, חכמה, לאתריה, להשקות את הגן, נוק', שכינתא, ולבתר סליק אבא כל בריה לאתריה שהן הגלגולין של כל דור ודור:

אָדָם דְּאִתְבְּרֵי בְּדִיוּקְנֵיהּ, דְּאִסְתַּלַּק נְבִיעוּ מִשְּׁכִינְתָּא תַּתָּאָה וּמִשְּׁבַע דַּרְגִּין דִּילָהּ, לְבָתַר דִּנְחִיתוּ תַּמָּן), כֹּלָּא סָלִיק לְאַתְרֵיהּ, וְדָא (וְרָזָא) אִיהוּ וְקָם.

[נ"א דף קג ע"ב, נ"א דף קד ע"א]

וּמַאי הֲוָה נְבִיעוּ דְּאִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ, ו' דְּאִסְתַּלַּק עַד אֵין סוֹף דְּאִיהוּ מַזָּלָא עִלָּאָה, דְּנָחִית לֵיהּ ו' דְּאִיהוּ אַבָּא לְאַתְרֵיהּ, וּלְבָתַר סָלִיק אַבָּא כָּל בְּרֵיהּ לְאַתְרֵיהּ. (נ"א דנחית לון דאיהו אבא לבריה, ולבתר סליק אבא מבריה לאתריה) (כל זה מיותר) ((נ"א דף קג ע"ב) [4541]דאיהו שעתא דקיימא ליה. זכאה איהו מאן דקיימא ליה ולא דחיקא ליה שעתא כמה דאוקמוה כל הדוחק את השעה שעה דוחקתו והא רבי פדת דדחיקא ליה שעתא אמר ליה קודשא בריך הוא אי בעית דאחריב עלמא ואפשר דנפלת בשעתא דמזוני אמר ליה בוצינא קדישא כולי האי אמאי אמר ליה דא רזא רברבא שמענא דבר נש דאתי בגלגולא ואתחייב למאריה קדם דייתי לעלמא אף על גב דיעביד כמה זכוון לאו בזכותיה תליא מלתא דהא מזליה גרים ליה ומה דאמר אי בעית דאחריב לעלמא ואפשר דנפלת בשעתא דמזוני בודאי הכי שמענא דכל צדיקא וצדיקא אית ליה עולם בפני עצמו ודא גופא דבר נש דאתקרי עולם קטן ובגין דא אמר אי בעית דאחרביה לעלמא ואייתי ליה בגופא אחרא ואפשר דנפלת בשעתא דמזוני אמר ליה והא כתיב (שמות כא י) אם אחרת יקח לו שארה כסותה ועונתה לא יגרע והן כל אלה יפעל א"ל וכו' ואם שלש אלה לא יעשה לה ויצאה חנם אין כסף (שם). אמר ליה ודאי אתגלי הכא רזא עלאה כמה דאוקמוהו מארי מתניתין אשתו כגופו דמיא (נ"א דף קד ע"א) ואשתכח דאיהי חיים דיליה הדא הוא דכתיב (קהלת ט ט) ראה חיים עם אשה אשר אהבת עץ חיים היא למחזיקים בה (משלי ג יח), ואיהי פרנסה דיליה הדא הוא דכתיב (דברים ח ט) ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם וכו' ומינה בני חיי ומזוני עד כאן נ"א).

[המשך דף קד ע"א]

[4542]וְלָקְבֵל אִלֵּין גִּלְגּוּלִין שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, שִׁנּוּי מָקוֹם כְּגַוְונָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה כו כא) הִנֵּה יהו"ה יוֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ, [4543]וְכַד נָפִיק אִשְׁתַּנֵּי מִדִּינָא לְרַחֲמֵי וּמֵרַחֲמֵי לְדִינָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין לֹא כְשֶׁאֲנִי נִכְתָּב אֲנִי נִקְרָא, בָּעוֹלָם הַבָּא דְּאִיהוּ אַתְרֵיהּ נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בַּיהו"ה, בָּעוֹלָם הַזֶּה נִכְתָּב בְּיהו"ה וְנִקְרָא בְּאדנ"י, דְּא שִׁנּוּי מָקוֹם לְבָר מֵאַתְרֵיהּ, דְּאִיהוּ עָלְמָא דְּאָתֵי, עָלְמָא דְּאָתֵי לֵית בֵּיהּ שִׁנּוּיָא, הַדָּא הוּא דִכְתִיב (מלאכי ג ו) אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי, נִכְתָּב בְּשֵׁם יהו"ה וְנִקְרָא בְּשֵׁם יהו"ה, אִתְקְרֵי יהו"ה רַחֲמֵי, לְבָר מֵאַתְרֵיהּ אִשְׁתַּנֵּי וְאִתְקְרֵי אדנ"י וְאִתְקְרֵי דִּין, וְדָא רָזָא עוֹמֵד מִכִּסֵּא רַחֲמִים וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִּין.

[4544]שִׁנּוּי הַשֵּׁם דָּא מצפ"ץ, דְּאִיהוּ בְּאַ"תְ בַּ"שׁ יהו"ה, [4545]שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה דָּא שַׁבָּת, דְּצָרִיךְ כָּל עוֹבְדוֹהִי כְּלְאַחַר יָד, וְרָזָא דְּמִלָּה (חסר כאן ותמצאנו בתיקוני זוהר חדש פ"ד ד') וְרָאִיתָ אֶת אָחוֹרַי. וְעוֹד הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ וְגוֹ' דְּאִיהִי אִתְקְרִיאַת יַד יְמִינֵיהּ, יַד ה' וַדַּאי. וּבְגִין דָּא כְּלְאַחַר יַד אִיהוּ שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה בְּשַׁבָּת. וְלַאו לְמַגְנָא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין תַּעֲלָא בְּעִדָּנֵיהּ סָגִיד לֵיהּ וְאָמְרוּ מִי שְׁהַשָּׁעָה מְשַׁחֶקֶת לוֹ אַל תִּתְגָּרֶה בּוֹ, [4546]דְּהַא דָּא אַזִיל בְּגִלְגּוּלָא עַד דְּאַעֲרַע בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְבְּרִי בָּהּ מֵשֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, כְּדְאָמַר קֹהֶלֶת לַכֹּל זְמַן וְעֵת לְכֹל חֵפֶץ וְגוֹ'. כ"ח זְמָנִין אַדְכַּר קֹהֶלֶת הַכָא עֵת.

(נ"א כֹּל דְּאִיהוּ צַדִּיק, אַחַר יָד דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דָּא שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וּבְזִמְנָא דְּאִיהוּ כְּלְאַחַר יָד לֵית תַּמָּן סְגִידוּ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בִּבְרוּךְ, תַּעֲלָא בְּעִדָּנֵיהּ סָגִיד לֵיהּ, דִּבְזִמְנָא דְּאִיהוּ כְּלְאַחַר יָד אִתְעֲבִיד זָנָב, וְעִם כָּל דָּא דְּאָמַר תַּעֲלָא בְּעִדָּנֵיהּ סָגִיד לֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ, אֲבָל חוּץ מֵאַתְרֵיהּ הֲוֵי זָנָב לַאֲרָיוֹת וְאַל תְּהִי רֹאשׁ לַשּׁוּעָלִים דְּהָא צַדִּיק גָּמוּר אַף עַל גַּב דְּנָחִית מִדַּרְגֵּיהּ וְאִתְעֲבִיד זָנָב לַאֲרָיוֹת, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים לז כה) לֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב, מַאי זָנָב דִּילֵיהּ הַהִיא קוֹצָא דְּאָת ד' מִן אֶחָ"ד דְּאִיהִי י' זְעִירָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי כד טז) כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם.

[4541] **דאיהו שעתא דקימא מזליה** כו' עד ומינה בני חיי ומזוני. הוא נוסחא אחרת [וכאן צריך להיות]

[4542] **ולקבל אלין גלגולים שינוי מקום** כו'. רוצה לומר תלת גלגולין, שינוי מקום בכסא וכמו שמפרש והולך עומד מכסא רחמים כו' והוא בכסא דמקנן ביה בינה, ובבינה עולם הבא כו' כשאני כו' דש"מ יום השביעי, לא יום כו' לעת ערב יהיה אור [עולם הבא דרגא דבינה דשם נכתב ונקרא בהוי"ה ולא אשתני אלא לבר ממקומו] וכבר כתבתי למעלה (שנעשה) שהוא שינוי מקום מדכורא לנוק' ועיין לעיל ריש תיקון נ"ח ומה שבארנו שם. ורוצה לומר

[4543] **וכד נפיק כו' לא כשאני נכתב כו'.** דבאצילות הכל אחד, בינה כסא רחמים אבל בבריאה שם כסא דין ושם נקרא באדנ"י דמשם ואלך דרגא דנוקבא, עולם הזה, ונקרא באדנ"י, אבל באצילות היא נכללת בבעלה בשם הוי"ה ומשם ואילך משתנה לרחמי ולדינא ונקרא אלקים, (בראשית ג כד) להט כו' וכמו שאומר לעיל בתיקון ס"ח עיין שם:

[4544] **שינוי השם דא כו'.** דהוא במט"ט דביה כל התמורות והשינויים וזהו שינוי השם דהשם הוי"ה עצמו נשתנה בו ומכל מקום קב"ה דאיהו מלגאו לא נשתנה כמו שאומר לעיל וזה שאמרו (סנהדרין לח ע"ב) אל תמירני בו:

[4545] **שינוי מעשה.** בעשיה, דשם המעשה, ועיין בתיקוני זוהר חדש פ"ד ד' ומה שבארנו שם בארוכה:

[4546] **דהא דא אזיל בגלגולא כו'.** ולכן צריכין לנהוג בו כבוד ולסגוד ליה, דכל השתחויה וכבוד הוא למלכות, ומי שזוכה למלכות, והוא דקיימא ליה שעתא שהוא דרגא דמלכות. ואמר **כ"ח זמנין כו'** שהן כ"ח פרקין דב' ידים ועיין לעיל תיקון נ"ב ורזא דמלה ה' אלקינו ה' יד הגדולה כו':

תָּא חֲזֵי גִּלְגּוּל דְּאָת ו' אִיהוּ דְּנָפִיק בְּשַׁעְתֵּיהּ, דַּעֲלִיהּ אִתְּמַר מַזָּל שָׂעָה גּוֹרֶם, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ אֵין מַזָּל יוֹם גּוֹרֵם אֶלָּא מַזָּל שָׂעָה גּוֹרֵם, בְּאַבְרָהָם מַה כְּתִיב בֵּיהּ כַּד אַתְיָא בְּגִלְגּוּלָא, (בראשית יט כז) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר אֶל הַמָּקוֹם, וּבְגִין לְאַקְדָּמָא לָהּ יִצְחָק מַה כְּתִיב בֵּיהּ בְּגִלְגּוּלָא, (שם כד סג) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב, נָפַק לְגַבָּהּ לְחַקְלָא, בְּגִין דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ירמיה ט ט) מִי יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר מְלוֹן אוֹרְחִים, חַד אַקְדִּים לְפַשְׁפְּשָׁא בָּהּ בְּצַפְרָא, וְתִנְיָנָא לְפַשְׁפְּשָׁא בָּהּ בְּרַמְשָׁא, יַעֲקֹב מַה כְּתִיב בֵּיהּ (בראשית כה יא) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, פָּגַע בָּהּ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּפָגַע כְּגוֹן יַעֲקֹב, דַּעֲלִיהּ אִתְּמַר (שם) וַיָּלֶן שָׁם, וְהַהוּא לֵינָה הוּא לְוָיָה, מִיָּד דְּאַעֲרַע בָּהּ (שם לב ב) וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי אלהי"ם, וְעִם כָּל דָּא דְּפָגַע בָּהּ הֲוָה נָטִיר לָהּ, וְלָא אִתְאַחַד עִמָּהּ עַד דְּאָתָא בַּעְלָהּ, וְדָא אִיהוּ (שם כח יא) וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, דִּבְגִינֵיהּ (שם לב לב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, דְּאִיהוּ מֹשֶׁה דְּאָתָא בֵּיהּ בְּגִלְגּוּלָא רוּחֵיהּ דְּמֹשֶׁה, וּבְגִין דָּא יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה הֲווֹ קַיְימֵי בְּדַרְגָּא חֲדָא בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אֲבָל דָּא בְּגוּפָא וְדָא בִּנְשְׁמָתָא, וּבְגִין דָּא לֵית שַׁעְתָּא קַיְימָא לְכָל בַּר נַשׁ דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא בִּלָּא בַּעְלָהּ.

וּבְגִין דָּא כַּד דְּחִיקַת לֵיהּ שַׁעְתָּא לְרַבִּי פְּדָת, וְאָמַר אִי בָּעִית דְּאַחֲרֵיהּ לְעָלְמָא וְאֶפְשַׁר דְּנָפְלַתְּ בְּשַׁעְתָּא דְּמָזוֹנֵי, וְאוּלַי דְּנָפְלַתְּ מַאי וְאוּלַי, אֶלָּא וְאוּלַי אִי בָּעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּנָפְלַתְּ בְּשַׁעְתָּא דְּמָזוֹנֵי, דְּהָא אִתְּתֵיהּ עָבִיד, וְאוּלַי אִי בָּעֵי בַּעְלָהּ דַּהֲוֵי קַיְימָא מַה דְּאִיהִי עֲבִידַת בְּלָא רְשׁוּתָא דְּבַעְלָהּ.

וּכְגַוְונָא דָּא לֵית שַׁעְתָּא קַיְימָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא לְהַהוּא בַּר נַשׁ, אֶלָּא אִם יֵיתֵי בְּגִלְגּוּלָא בְּהַהוּא בַּר נַשׁ דְּהַהִיא שַׁעְתָּא, וְרָזָא דְּמִלָּה (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וּבְלָא בַּעְלָהּ אִתְּמַר (שם ב) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ (במדבר א נא), וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, וְלֵית מִיתָה אֶלָּא עֲנִיּוּתָא, וְהַאי זָר לַאו בְּזָר אָחֳרָא דְּמוּם זָר, אֶלָּא זָר מִבַּעְלָהּ.

זַכָּאָה מָאן דְּאִיעֲרַע בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְּבְּרִי מִשִּׁית יְמֵי בְּרֵאשִׁית, דְּכָל נִשְׁמָתָא אִית לָהּ עֵת וּזְמַן בְּגִלְגּוּלָא, כְּמָה דְּאָמַר קֹהֶלֶת (קהלת ג א) לַכֹּל זְמָן וְעֵת לְכָל חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמָיִם, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּאִיהִי זְמַן וְעִדָּן לְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, וּלְכָל גִּלְגּוּלָא וְגִלְגּוּלָא, וְאִיהִי עִדָּן וְעִדָּנִין וּפְלַג עִידָּן, עִידָּן דְּכָל עִדָּנִין שַׁפִּיר, מַאי וּפְלַג עִידָּן, אֶלָּא כְּגוֹן פְּלַג הַמִּנְחָה, בְּשִׁמְאלָא אִתְּפַלְגַת לְדִינָא, וּבִימִינָא לְרַחֲמֵי, בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִשְׁתַּלִּימַת, וְכַד אִתְּפְּלִיגַת בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא אִתְּמַר בָּהּ לְאֶסְתֵּר (אסתר ה ג) מַה בַּקָּשָׁתֵךְ עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ, וְאִיהוּ כ"ח יהו"ה, פַּלְגוּ דִּילָהּ יַד יָמִין, וּפַלְגוּ דִּילָהּ יַד שְׂמֹאל, וְלָקְבֵל תַּרְוַיְיהוּ אִדְכַּר קֹהֶלֶת בָּהּ כ"ח זְמָנִין עִת.)

[דף קד ע"ב]

הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (קהלת ג ב) עֵת לָלֶדֶת וְעֵת לָמוּת עֵת לָטַעַת וכו', וְאִינּוּן י"ד י"ד (אלו י"ד במילוי דסיהרא), יַד יְמִינָא רַחֲמֵי, לָלֶדֶת לָטַעַת לִרְפּוֹא לִבְנוֹת לְשְׂחוֹק לִרְקוֹד כְּנוֹס אֲבָנִים לַחֲבוֹק לְבַקֵּשׁ לִשְׁמוֹר לִתְפּוֹר לְדַבֵּר לְאֶהוֹב שָׁלוֹם. יַד שְׂמָאלָא דִּינָא לְמִדַּן, לָמוּת (דף קד ע"ב) לַעֲקוֹר לַהֲרוֹג לִפְרוֹץ לִבְכּוֹת סְפוֹד לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים לִרְחוֹק לְאַבֵּד לְהַשְׁלִיךְ לִקְרוֹעַ לַחֲשׁוֹת לִשְׂנוֹא מִלְחָמָה, יַד יְמִינָא אִיהִי פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים, דִּכְתִיב (שמות יד ח) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה, (שם טו ו) יְמִינְךָ יהו"ה נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ, יַד יְמִינָא רַחֲמֵי. יַד שְׂמָאלָא דִּינָא, דִּכְתִיב (שם ט ג) הִנֵּה יַד יהו"ה הוֹיָה, (דברים ב טו) יַד יהו"ה הָיְתָה בָם לְהֻמָּם.

[4547]וּבְגִין דָּא אִית עֵת רָצוֹן וְאִתְּמַר בָּהּ (ויקרא טז ג) בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְאִית עֵת דְּדִינָא דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם ב) וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, וּבְגִין דָּא אִינּוּן כ"ח יוֹמֵי דְּסִיהֲרָא, י"ד יוֹמִין אִיהִי שְׁלֵימָתָא, וְי"ד חֲסָרָה, וּמָאן דְּאִתְיַלִּיד בְּיוֹמֵי שְׁלֵימוּתָא אִיהוּ שְׁלִים בַּבְּנִין בְּחַיֵּי וּבְעוּתְרָא בְּמָזוֹנֵי בְּחֶדְוָה בְּשַׁלְוָה בְּבִנְיָנָא, בְּכָל י"ד עִתּוֹת טָב. וּמָאן דְּאִתְיַלִּיד בְּזִמְנָא דְּאִיהִי חֲסָרָה, בְּכָל י"ד יוֹמִין אִלֵּין אִיהוּ חָסֵר בְּכֻלְּהוּ, אִיהוּ עַנְיָא מִסְכֵּנָא בְּלָא מְזוֹנֵי וּבְלָא חַיֵּי. וּמָאן דְּאִתְיַלִּיד בְּאֶמְצָעִיתָא יְהֵא בֵּינוֹנִי.

וְכָל דָּא מָאן גָּרִים דְּאִתְיַלִּיד בְּרֵישָׁא אוֹ בְסוֹפָא אוֹ בְּאֶמְצָעִיתָא, דָּא גִּלְגּוּל דִּילֵיהּ דְּמִתְחַיֵּב לֵיהּ, (ומאן גרם דא דאתייליד תמן בגין דמזליה גרים דאתחייב מלעילא) קֶדֶם דְּאַתְיָיא לְעָלְמָא, וּבְגִין דָּא אָמַר לְרַבִּי פְּדָת דְּאִי בָּעֵי דְּאַחֲרֵיב לְעָלְמָא וכו', (ומאן דאתייליד בחסרונא דסיהרא בכל י"ד יומין איהו חסר דמזליה גרים ולהאי בר נש קשין לו מזונותיו כקריעת ים סוף), (נ"א אפשר דנפלת בשעתא דמזונא, דלהאי בר נש דאתייליד בי"ד שמאלא קשין מזונותיו כקריעת ים סוף, דמזונא דנשמתא אורייתא, מזונא דגופא נהמא, בין בהאי ובין בהאי קשין מזונותיו), [4548]בְּגִין דְּאִינּוּן מִסְטָרָא דְּדִינָא דְּאִתְּבְּרִי בְּדִינָא דְּאִיהוּ

[4547] **ובג"ד אית עת רצון ואתמר בה כו'.** לאפוקי שניתן רשות לשלטאה עת אחרא, כמו שכתוב (ויקרא טז ב) ואל יבוא כו' וכבר כתבתי שם למעלה מזה בארוכה:

[4548] **בגין דאינון כו' ומאן דאתברי כו'.** דהוי"ה הוא ביד ימינא, ואדני ביד שמאלא, וכמו שאומר לעיל כ"ח כ"ט, יד כותבת - אורייתא דבכתב דאיהו לימינא, יד חותמת - אורייתא דבעל פה דאיהי לשמאלא, אורייתא דבכתב דאיהו לימינא עלה אתמר ובני ישראל יוצאים ביד רמה כו' עיין שם בדבריו. ויחודא דהוי"ה ואדנ"י הוא ההוא טמיר ונעלם, שמא מפרש כידוע, וזה שאומר ומאן

אדנ"י, וּמָאן דְּאִתְּבְּרִי בְּרַחֲמֵי דְּאִיהוּ יהו"ה, לַאו אִינּוּן קְשִׁין מְזוֹנוֹתָיו, וּמְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא אוֹרַיְיתָא, מְזוֹנָא דְּגוּפָא נַהֲמָא מֵחֲמֵשֶׁת הַמִּינִין.

וּמָאן דְּאִיהוּ מִסְטְרָא דְּאָדָם דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית א כו) וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וכו', בְּכֹלָּא שַׁלִּיט כְּמָה דְּאִתְּבְּרִי בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא וּבְיַמָּא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (קהלת ג טו) [4549]מַה שֶּׁהָיָה כְּבָר הוּא, מַה שֶּׁהָיָה קֶדֶם דְּיֵיתֵי לְהַאי עָלְמָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם א ט) אֵין כָּל חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, [4550]כְּבָר הוּא מְחוּיָיב לְמֶהֱוֵי בְּהַאי עָלְמָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ירמיה א ה) בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַּבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ, וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה (קהלת ג טו), וַאֲשֶׁר אִיהוּ לְמֶיהֱוֵי בְּהַאי עָלְמָא, כְּבָר הוּא מְחוּיָיב לְמֶיהֱוֵי קֶדֶם דְּיֵיתֵי לְעָלְמָא הָכָא בְּגִלְגּוּלָא.

[דף קה ע"א]

וְהָאלהי"ם יְבַקֵּשׁ אֶת נִרְדָּף (שם), זֶה הֶבֶל דְּאִיהוּ נִרְדָּף מִקַּיִן, וְקָם קַיִן וְקָטַל לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ד ח) וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ, (דף קה ע"א) [4551]וַיָּקָם וַדַּאי, דַּהֲוָה הֶבֶל עֲלֵיהּ, וְקָם קַיִן וַיַּהַרְגֵהוּ, קַיִן אִתְקְרֵי עַל שֵׁם דְּקַנְיָ עַל אֲחוּהָ, בְּגִין דְּחָזָא יְקָרֵיהּ וְתוּקְפֵּיהּ לְעֵילָּא, דְּקָרְבָּנֵיהּ אִסְתַּלַּק לַאֲתַר דְּעַתִּיק יוֹמִין, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יִתִּיב וכו', וְקָרְבָּנֵיהּ הֲוָה מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ, וְאִתְקַבַּל לֵיהּ בְּרַעֲוָא.

אָמַר לֵיהּ, אִם כֵּן דְּקָרְבָּנָא דִּילֵיהּ אִתְקַבַּל, אַמַּאי אִתְיַיהִיב חֵילָא לְקַיִן לְמִקְטְלֵיהּ, (בגין דא יש הבל אשר נעשה על הארץ וגומר (קהלת ח יד) אמאי), אָמַר לֵיהּ הָכָא וַדַּאי רָזָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ הֲוָה דַּרְגָּא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע דְּחָאב בֵּיהּ, וּבַמֶּה דְּחָאב בֵּיהּ קַבִּיל עָנְשֵׁיהּ בְּהַאי עָלְמָא, וּבְהַהוּא קְרָבָּנָא דְּאִתְקַבִּיל מִנֵּיהּ אִשְׁתְּזִיב מֵעָנְשָׁא דְּהַהוּא עָלְמָא, דְּתֵרֵי עָנְשֵׁי הֲוָה מְחוּיָיב חַד לְעֵילָּא וְחַד לְתַתָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב יז) [4552]כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת. אָמַר לֵיהּ, וְהָא אָדָם הֲוָה דְּחָאב בְּהַאי אִילָנָא, אָמַר לֵיהּ עוֹבָדָא דַּאֲבוּהָ הֲוָה לֵיהּ וּמֵת, אָמַר לֵיהּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ כְּתִיב, אָמַר לֵיהּ בְּהַהוּא יוֹם הִצִּיץ וּמֵת.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּגִין דָּא כְּתִיב (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם [4553]כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, וְהָכָא אִתְּרְמִיז צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, צַדִּיק וְרַע לוֹ הָכָא אִתְּרְמִיז, יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, וְדָא רָזָא דְּצַדִּיק דְּאַעְרַע לֵיהּ כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, לַאו דְּאִיהוּ רָשָׁע וְלַאו בֶּן רָשָׁע אֶלָּא כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים דְּחָב בְּעוֹבָדָא דְּחַיָּיבָא, דְּאִינּוּן סמא"ל וְנָחָשׁ, אִירַע לֵיהּ עוֹבָדָא דִּלְהוֹן, וְהַאי אִיהוּ רָזָא פּוֹקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים (שמות כ ה), בְּגִין דְּמַעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם, דָּא גְּרִים לְהֶבֶל מִיתָה, וּמֵת בְּלָא בֵן, [4554]וּבְגִין דָּא אָזִיל בְּגִלְגּוּלָא, שי"ן דְּמִשָּׁה אִיהוּ שֵׁ"ת מִתַּמָּן רָוַוח שִׁי"ן (ס"א ש"ת), הֲדָא הוּא דִּכְתִיב

דאיהו מסטריה דאדם כו'. ואמר **במה דאתברי בשמי' כו'.** עיין לעיל נ"ב ב' וחיליה בימא וביבשתא וברקיע, והוא רעיא מהימנא, דרגיה דאדם, שמא מפרש, ועליו נאמר ורדו כו', ועיין בזוהר פ' תצא רע"ח רע"ט, וזה שאומר **ועליה אתמר מה כו'** דהוא דרגא דרעיא מהימנא כמו שכתוב מ'ה ש'היה ה'וא שיהיה כו'. ואמר

[4549] **מה שהיה כבר הוא.** על ביאתו ראשונה לעולם במתן תורה. ואשר להיות כבר היה - על גלגולין דיליה, דאזיל בכל דרא בתלמידי חכמים, והוא מחולל בכל דרא בבני קין דאינון ערב רב, כלי חמס על ישראל ותלמידי חכמים מבוזין, (משנה סוטה ט טו) וחכמת סופרים תסרח, ועיין ברעיא מהימנא פ' נשא ועיין לקמן קי"א א' הכא אחזי לקין דעתידין למהוי ישראל בדוחקא כו', וזה שאומר והאלקים יבקש את נרדף, זה הבל דאיהו נרדף מקין, דהבל הוא משה כמו שאומר לעיל וכמו שאומר למטה, ועיין ברעיא מהימנא שם בארוכה. ואמר

[4550] **כבר הוא מחוייב למהוי כו'** בסלע שנלקה, והלוחות שנשברו, והכל בשביל הערב רב שקבל, ולכן יתגלגל בכל דרא בין הערב רב, ומבוזה בינייהו, לאתכפר במה דחב, ולכן בקהלת שם אחר שפירש כ"ח עתים שהן ביד ימינא ושמאלא, הוי"ה ואדנ"י כנ"ל, אמר מה שהיה כבר הוא על דרגיה דאדם המכריע דביה הכל כנ"ל והוא מושל על המזל כמו שאמרו (תרגום יונתן דברי הימים א כט יא) בשמיא ובארעא כו', ולכן היפך הכל ועשה אותות, בשמים כמו חשך, ובים - שבקעו, ובארץ - שהפך אותה לכנים, ושאר מופתים שעשה בהם, והוא שליט על כל כ"ח עתים וזהו חכמה - כ"ח מ"ה, כ"ח באמא כמו שאומר לעיל ל"ט א' ס"ז א' ואיהי כ"ח בב' ידין כמו שאומר לעיל תיקון נ"ה, ומ"ה הוא באבא, אדם, והוא בת"ת המכריע בין ב' ידין, דרגא דרעיא מהימנא, ולכן אחר שסיים כ"ח הנ"ל התחיל מה, והוא כ"ח מ"ה. ואמר

[4551] **ויקם ודאי דהוה הבל כו'.** וכן הוא בכל דור, דתלמידי חכמים הם ראוים להיות רישא דעמא, וקאמין בנוי דקין עלייהו, ורדפין להון, והכל בשביל קנאה דהתלמיד חכם סליק לדרגין עילאין דתורתו סליק לעתיק יומין וכן קרח קני למשה:

[4552] **כי ביום אכלך כו'.** רוצה לומר דזה נתקיים בהבל. ורוצה לומר כדעת המפרשים שאמרו שהכל היה ביום אחד:

[4553] **כמעשה הרשעים והכא אתרמיז כו'.** רוצה לומר בפסוק הזה כמו שכתוב (קהלת ז טו) יש צדיק כו' ויש כו' ומפרש והולך **לאו דאיהו כו'.** רוצה לומר, שיש צדיק שעושה חטא אחד גדול, והוא בשביל שמושרש בטבעו ממעשה אבותיהם, וזה שאומר **אלא כמעשה הרשעים דחב בעובדא דחייבא כו'.** רוצה לומר, דכתיב הרשעים, לשון רבים, שהן ס"מ ונחש, והוא בחטא אביו, וגרם ליה להלבישו בלבוש דילהון, והוא קשה לו מאד ליזהר ממנו, וזה שאמרו (משנה קדושין ד ד) הנושא אשה צריך לבדוק כו', שעל פי הרוב טבע האילן הוא בפרי אם לא בזהירות גדול ולואי:

[4554] **ובג"ד אזיל בגלגולא.** רוצה לומר בשביל שנשאר בלא בן וכמו שאומר בסבא פ' משפטים. ומפרש והולך הגלגולים דיליה עד משה והאיך הכל מרומז במשה. ואמר **שי"ן דמשה איהו שת,** דשת גלגולא קדמאה דהבל וזה שאומר הה"ד כי שת לי כו' והוא

(בראשית ד כה) כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל כִּי הֲרָגוֹ קָיִן, תַּחַת הֶבֶל וַדַּאי, [4555]דְּהֶבֶל רָכִיב עֲלֵיהּ, וְאִתְעֲבִיד שֵׁת הַרְכָּבָה לֵיהּ, [4556]וְאִיהִי סִיוּמָא דְאַלְפָּא בֵּיתָא, וּבְגִין דָּא תַּחַת הֶבֶל.

[4557]הֶבֶל, הַלֵּב, וְאִיהִי ה' מִמִּשָּׁה, וְהַלֵּב אִיהוּ לִשְׁמָאלָא דְאִיהוּ אֱלֹהִים, הַלֵּב מֵבִין, וְאִיהוּ סָתִיר בְּנִינָא וְנָפְלַת בְּגִינֵיהּ, וּבְגִין דָּא וַיִּסְתֹּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט אֶל הָאֱלֹהִים (שמות ג ו), בְּגִין דְּתַמָּן הַוָּה דָּחֲב בֵּאלֹהִים, דְּאִיהוּ אֱלֹהִים דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְדָא אִיהוּ דָּחֲב בְּמַעֲשֶׂה, לַבַּת אֵשׁ בְּרָתָא דְמַלְכָּא דְּחָב בֵּיהּ, וְאִתְבַּיַּישׁ כַּסִּי לֵיהּ בְּדִילֵיהּ (ס"א בחיליה) בְּשֵׁת, וּמַה דַּהֲוָה שֵׁת אִתְחַבֵּר עִמֵּיהּ ב' וְאִתְעֲבִיד בֹּשֶׁת, וְדָא אִיהוּ יָרֵ"א בֹּשֶׁ"ת, וְעוֹד שֵׁת בְּאַ"תְּ בַּ"שׁ אִינוּן אָב, שֵׁ"ת לְבָתַר דְּזָכָה בְּאָת יו"ד, בְּרֵא שִׁית, [4558]וְאִיהִי יו"ד דְּאִתְמַר בֵּיהּ (משלי ח כה) יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ, [4559]דְּאִיהִי עֲשָׂרָה דוֹרוֹת, וְתָב לָהּ לְאַתְרָהּ, אִתְקְרִי בְּרֵאשִׁית, וּמִתַּמָּן זָכָה לְאוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְהִיבַת עַל יְדֵיהּ.

[4560]וְהַאי י' אִיהִי מִיַּעֲקֹב וְי' מְיִשְׂרָאֵל, י' מֵאדנ"י י' מִיהו"ה, שִׁי"ן מִמֹּשֶׁה אִיהִי מִשֵּׁת תַּמָּן רָוַח לָהּ, וְכַד אָזַל לְשֵׁם רָוַח תַּמָּן תְּרִין אַתְוָון שֵׁ"ם, וְכַד אָזַל עֲשָׂרָה דוֹרוֹת עַד אַבְרָהָם תַּמָּן רָוַח ה' דִּילֵיהּ, וְאִתְקְרִי מֹשֶׁ"ה, [4561]וְרָזָא דְמִלָּה מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה זְרוֹעַ תִּפְאַרְתּוֹ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם (ישעיה סג יב), וּבָהּ אַפִּיק לְבָנוֹי מִגָּלוּתָא, וּבָהּ מָחָא לְמִצְרָאֵי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות ט ג) הִנֵּה יַד יהו"ה הוֹיָה, ה' חָמֵשׁ אֶצְבָּעִין, וּבָהּ בָּקַע יַמָּא, וְדָא אִיהוּ בּוֹקֵעַ מַיִם מִפְּנֵיהֶם, [4562]וּבָהּ עָתִיד לְמֶהֱוֵי בּוֹקֵעַ יַמָּא דְאוֹרַיְיתָא מִימִינָא, [4563]הַהוּא

ראשי תיבות מש"ה - מ'שה ש'ת ה'בל, וע"ל המ"ם דמשה דרווח משם, וה' מאברהם, ורוצה לומר דאברהם תיקן ה' דהבל דחב בה' כמו שאומר למטה דחב באלקים כו' דברתא דמלכא דחב בה כו' ונתקן באברהם, בברית שניתן לו, ואח"כ במשה נתקן הכל, והה' - בה' חומשי תורה, ובמה שהציץ - ויסתר משה פניו כו', וזכה לתמונת ה' יביט, ומ"ם דמשה - במ' יום שעמד בהר ונעשה מ"ה, וש' דג' אבהן בג' דרגין דכהנים לוים וישראלים במתן תורה וכמו שאמרו (שבת פח ע"א) בריך רחמנא דיהיב לן אורייתא תליתאה בירחא תליתאה ביום תליתאה לעם תליתאה ע"י תליתאה (סוד ג' ההי"ן דשבת משם ע"ב ועיין ברעיא מהימנא פ' תצא מאלו ג' ההי"ן) והכל לתקן אות השי"ן דג' ראשין בג' דרגין, ומ"ה דיליה רצה לתקן בגרי הצדק, דש' - ג' חיוון ג' דרגין, ומ"ה - אדם, וחב בזה בערב רב ולכן מ"ה דיליה (קהלת ג טו) מה שהיה כבר הוא ואשר כו', אזלא בגלותא כנ"ל:

[4555] **דהבל רכיב עליה כו'.** דהוא סוד הגלגול דמרכיבין אילנא באילנא אחרא ועביד פירין כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' פנחס רי"ח א':

[4556] **ואיהו סיומא כו'.** דהבל הוא ה' ל"ב נתיבות, ול"ב נתיבות הוא עשר אמירן ואחריהן כ"ב אתוון, ועיין מה שבארנו בספר יצירה בארוכה, וה' הוא ה' דאולידת יתהון, והן ג' דרגין נר"ן, ה' - נשמתא, ול"ב רוחא ונפשא, ושת הוא סיומא דכולן וזה שאומר ובג"ד תחת הבל. רוצה לומר בסיומא והרכבה דיליה:

[4557] **הבל, הלב ואיהי ה' ממשה כו'.** רוצה לומר הלב - ה' לב, דלב הוא בינה, ה', וכמו שאומר למטה דהא לבא איהי אימא עילאה דאתמר הלב מבין, וזה שאומר **והלב איהי לשמאלא כו'** דבינה היא לשמאלא, וכן מלכות, ה' תתאה, ואמר **דאיהי אלקים** רוצה לומר כמו שמפרש והולך דלכן ירא מהביט אל האלקים בגין כו' דדרגא דהבל משם היה, הבל הלב כנ"ל ושם פגים, דהציץ, ולכן ויסתר, ואמר **ואיהו סתיר בנינא** רוצה לומר הלב מבין לשון בנין, ובנינא דילה מלכות, ה' תתאה, ויבן ה' אלקים את הצלע, וזה שאומר **ונפלת בגיניה.** כמו שכתוב (עמוס ב ה) נפלה כו' בתולת ישראל, (עמוס ט יא) סוכת דוד הנופלת. ואמר **דאיהו אלקים דעובדא דבראשית** רוצה לומר אלקים, בינה, דהיא כ"ח מ"ה, עובדא דבראשית, כ"ח דשם, והיא עשתה את בראשית דהיא בת אש דתמן כמו שמפרש והולך דנראה לו בלבת אש, ב"ל - הן ל"ב נתיבות ב"ל דהבל, בת אש - **דבראשית**, דהיא בת, ה' הנ"ל, ועם אש היא אשה, והוא א"ב ש"ת כמו שמפרש והולך ועוד ש"ת בא"ת ב"ש כו' והוא אב ובן דאתגלגלו ביה. ואמר **דחב במעשה.** רוצה לומר, בינה דהיא עובדא ועיין לעיל ריש תיקון ס"א ופגם בבית - בינה, ובאלף - חכמה, וכאן נתקן בבשת שהיה ירא, כי יראה היא הבושה כמו שאומר בסוף פרק ב' דנדרים וזה שאומר ירא בושת. וא' דפגם במחשבה - נתקן בסיני דפתח אנכי, וב' הוא עובדא דהעולם נברא בבי"ת, ואלף הוא המחשבה שהוא התורה שניתנה באלף והוא המייחדם, שמא מפרש, אדם:

[4558] **ואיהו יו"ד כו' ראשית דרכו.** והוא גם כן רי"ש דבראשית, וזכו במצרים דאצטרפו ר"י שנה:

[4559] **דאיהי עשרה דורות.** דאצטרף בהו עד שם כמו שמפרש והולך:

[4560] **והאי יו"ד כו'.** דיעקב וישראל הן דרגין דהוי"ה ואדנ"י והן ב' יודין, זה בעקב דאדנ"י, נוק', יעקב, וזה בראש הוי"ה, דכורא, ישראל, ועיין מה שאומר לעיל סוף תיקון נ"ו:

[4561] **ורזא דמלה כו' שם עולם.** ימין משה הוא ה' דאברהם דהוא בימינא בה' אצבעאן דבה נעשו כל הנסים כמו שמפרש והולך ובה כו' לעשות שם, להצטרף שם דיליה עמה, ולעשות משה, וזהו בוקע מים דבה בקע ימא כמו שמפרש והולך וכמו שכתוב (שמות יד טז,כא) נטה את ידך כו' ויט משה את ידו כו'. ואמר **ובה אפיק כו'.** כמו שכתוב (שמות יד ח) ובני ישראל יוצאים כו', וכן ימא כמו שכתוב (שמות יד לא) ויראו ישראל את היד הגדולה כו', וזה שאומר **ודא איהו בוקע כו'.** רוצה לומר שהוא ה' דמשה:

[4562] **ובה עתיד כו'.** עיין לעיל נ"ב ב' ס"ה ב' ומה שבארנו שם ושם:

[4563] **בההוא זמנא מה דהוה כו'.** רוצה לומר, לעתיד לבוא יעשה מהלב דהוא לשמאלא - הבל, וסליק למוחא דהוא לימינא ויתוקן הכל מחשבה ועובדה ואח"כ ירד ההבל על הארץ דהוא רעיא מהימנא לבקע ימא דאורייתא. ואמר **ובג"ד יש הבל כו'.** דכד הבל סליק ליש, נעשה אח"כ על הארץ ואח"כ מפרש והולך סיפיה דקרא אשר יש צדיקים שמגיע כו', דצדיקים לשון רבים הוא אדם והבל, שלאדם מגיע בפיתוי ס"ם ונחש, והוא בגין רשיעיא דתליא ביה, והבל מגיע מעשה אבותיהם כו' כנ"ל, ואמר **עליה אתמר**

זִמְנָא מַה דַּהֲוָה לִשְׂמָאלָא בְּלִבָּא הֲוָה הֶבֶל דְּאִיהוּ הַלֵּב, הֶבֶל אִסְתַּלַּק לִימִינָא, וּמִתַּמָּן סָלִיק לְמוֹחָא דְּאִיהוּ חָכְמָה, דְּהָא לִבָּא אִיהוּ אִימָּא עִלָּאָה, עֲלָהּ אִתְּמַר הַלֵּב מֵבִין, וּלְבָתַר נָחִית עַל אַרְעָא לְנַחְתָּא אוֹרַיְיתָא עַל אַרְעָא.

[דַּף קה ע"ב]

וּבְגִין דָּא (קהלת ח יד) יֶשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, דָּא אָדָם וְהֶבֶל, דְּדָא חָב בְּמַחֲשָׁבָה וּבְעוֹבָדָא, וְדָא חָאב בְּמַחֲשָׁבָה וּבְעוֹבָדָא, בְּמַחֲשָׁבָה אִיהִי י', עֲלֵיהּ אִתְּמַר (במדבר יד כב) וַיְנַסּוּ אוֹתִי זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים, [4564]וּבְגִין דָּא כַּד אָתָא (דף קה ע"ב) אָדָם בְּגִלְגּוּל בְּאַבְרָהָם, אִתְנַסִּי בֵּיהּ בְּעֶשֶׂר נִסְיוֹנִין, וּבְגִין דְּחָאב בְּמַעֲשֶׂה כַּד אִתְגַּלְגַּל בְּיִצְחָק נִתְנַסָּה בְּמַעֲשֶׂה, בְּאַבְרָהָם נִתְנַסָּה בְּמַחֲשָׁבָה, וּבְיִצְחָק בְּמַעֲשֶׂה, יַעֲקֹב כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, מִסִּטְרָא דְּיִצְחָק קָרָא לֵיהּ יַעֲקֹב, מִסִּטְרָא דְּאַבְרָהָם דְּתַמָּן מַחֲשָׁבָה קָרָא לֵיהּ יִשְׂרָאֵל, (נ"א דְּאַבָּא אִתְגַּלְגַּל בְּאַבְרָהָם דְּאִיהוּ לִימִינָא, וְאִמָּא בְּיִצְחָק דְּאִיהוּ לִשְׂמָאלָא, יַעֲקֹב בְּגִין דְּאִיהוּ כְּלִיל תַּרְוַיְהוּ אַבָּא וְאִמָּא, אִתְּמַר בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה בְּכֶתֶר עֶלְיוֹן דְּאִיהוּ מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, וְכַד אָתָא אָדָם אִצְטָרֵף בְּאַבְרָהָם, וְאִתְפַּשְּׁטוּ שָׁרָשׁוֹי בְּאַרְעָא, וְרָזָא דְמִלָּה (משלי יז) מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב (משלי יז ג), מַצְרֵף לַכֶּסֶף דָּא אַבְרָהָם, וְכוּר לַזָּהָב דָּא יִצְחָק, וּבוֹחֵן לִבּוֹת יהו"ה (שם) דָּא יַעֲקֹב, לֵית סְפִירָה דְּלָא אִתְגַּלְגַּל אָדָם עִלָּאָה, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כ"ח מָ"ה חָכְמָה וַדַּאי, בְּגִין לְצָרְפָא וּלְלַבְּנָא לְאָדָם דְּבָרָא בְדְיוֹקְנֵיהּ לְתַתָּא, וְאָצִיל בֵּיהּ אֲצִילוּתֵיהּ, וְכָל טָרְחָא דִלְעֵילָא לָא הֲוָה בְּאָדָם אֶלָּא בְגִין אֲצִילוּת דְּאָדָם דִּלְעֵילָא, דְּדָא בְּדָא תַּלְיָא. ובג"ד כו')

וּבְגִין דָּא יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה, [4565]אָמַר לֵיהּ מְנַלָּן דְּאַבְרָהָם תַּמָּן בְּמַחֲשָׁבָה, אָמַר לֵיהּ לַאו לְמַגָּנָא תִּקִּינוּ מָארֵי מַתְנִיתִין הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים דְּאִיהִי חָכְמָה וְאִיהִי מַחֲשָׁבָה, בְּאַבְרָהָם אִתְלַבַּן אָדָם, וּבְיִצְחָק אִצְטְרִף, וְרָזָא דְמִלָּה (משלי יז) מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב (משלי יז ג), מַצְרֵף לַכֶּסֶף דָּא אַבְרָהָם, וְכוּר לַזָּהָב דָּא יִצְחָק, וּבוֹחֵן לִבּוֹת יהו"ה (שם) דָּא יַעֲקֹב, וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר (איוב לג כט), אָמַר לֵיהּ אִם כֵּן מַאי וְיָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו.

[4566]אָמַר לֵיהּ לְאִילָנָא דַּהֲוָה קַשִּׁישׁ יוֹמִין וְאִתְיַיבְּשׁוּ עַנְפִּין דִּילֵיהּ, קַצִּיצוּ לֵיהּ וְאַצְמַח בְּשָׁרְשׁוֹי, דְּקָמוּ מִנֵּיהּ עַנְפִּין חַדְתִּין כְּקַדְמֵיתָא, כְּגַוְונָא דַּהֲוָה בְּעוּלֵמוֹי, וְדָא אִיהוּ וְיָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו, וְדָא הֲוָה חֶלְמָא דְחָזָא נְבוּכַדְנֶצַּר בְּחֶלְמֵיהּ, אִילָנָא רְבָא וּתְקִיף (דניאל ד ט), וּבְסוֹף חֶלְמֵיהּ הֲוָה אָמַר (שם יא) גֹּדּוּ אִילָנָא וְקַצִּיצוּ עַנְפוֹהִי, וּלְבָתַר אָמַר (שם יב) בְּרַם עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי בְּאַרְעָא שְׁבוּקוּ, וְלֵית אִילָן הָכָא אֶלָּא אָדָם עִלָּאָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים כ יט) כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, וְהַאי אִילָנָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַנְטַע לֵיהּ

הובא מאחרי הפסקה הבאה המסתיימת במלה בשרא. (ס"א וְאַרְכִּיב לֵיהּ עַד אֶלֶף דּוֹר, כְּגַוְונָא דִשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי סְלִיקַת לְאֶלֶף דּוֹר בַּעֲשַׂר סְפִירָן, דִּבְהוֹן סְלִיקָא עֲשַׂר זִמְנִין מְאָה, עַד דִּסְלִיקַת בְּהוֹן לְאֶלֶף דּוֹר, וּמִיַּד דְּאַצְלַח אִילָנָא בְּאַרְעָא נָחִית אִילָנָא מִלְּעֵילָא, שָׁרְשׁוֹי בְּאַרְעָא דְאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְאִתְרַבִּיאוּ תַּמָּן עַנְפּוֹי עַד אֵין סוֹף, וְאִתְפַּשְּׁטוּ בָּהּ שָׁרְשׁוֹי עַד אֵין תַּכְלִית, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְרַבֵּי אִילָנָא כְּמִלְּקַדְמִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב רְבָא אִילָנָא וּתְקִיף וְרוּמֵיהּ מָטֵי לִשְׁמַיָּא, וַחֲזוֹתֵיהּ לְסוֹף כָּל אַרְעָא, וּמִנֵּיהּ יִתְּזִן כָּל בִּשְׂרָא, כָּל בְּנֵי אָדָם דִּלְתַתָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְרַבֵּי אִילָנָא כְּמִלְּקַדְמִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב רְבָא אִילָנָא וּתְקִיף וכו', חֵיוַת בָּרָא אִלֵּין חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, צִפֲּרֵי שְׁמַיָּא אִלֵּין נִשְׁמָתִין, וּמִנֵּיהּ יִתְּזִן כָּל בִּשְׂרָא לְתַתָּא. דִּבְזִמְנָא דְחָב אָדָם וַהֲוָה מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעוֹת, כִּבְיָכוֹל כְּאִלּוּ אַעְקַר חֵיוָן וּמַלְאָכִים וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים מֵאַתְרֵיהוֹן, וְלָא הֲוָה מָאן דִּמְקַבֵּל צְלוֹתִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל, וּבַעַל הַכְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, מַאי יַגִּיד דָּבָר, בִּצְלוֹתִין וְזַכְוָון דְּיִשְׂרָאֵל. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּוַדַּאי עִלָּאִין וְתַתָּאִין הֲווֹ תַּלְיָין בְּאָדָם קַדְמָאָה, וְלַאו לְמַגָּנָא אוּקְמוּהָ קדמאין מָארֵי מַתְנִיתִין, לְעוֹלָם כו')

וינסו כו' רוצה לומר זהו חטא במחשבה כמו שכתוב (תהלים עח יח) וינסו אל בלבבם כו', ונאמר עשר פעמים והוא ראיה דמחשבה הוא ביו"ד, וישראל היו להם מעשה אבותיהם בידיהם כמו שאומר לעיל צ"ח ב' ועיין בזוהר פ' בראשית כ"ח א' אמר ר' אלעזר והא מאן יהיב עובדא כו':

[4564] **ובג"ד כד אתא אדם כו'.** כמו שאומר בפ' שמיני דאברהם ברזא דחכמה ויצחק ברזא דתבונה ויעקב ברזא דדעת כליל שניהם וזה שאומר דאבא אתגלגל באברהם דאיהו לימינא ואימא כו': **לית ספירה דלא כו'.** כמו שאומר לעיל תיקון מ"ג ולעיל י"ג א' דשמא מפרש מתפשט ומשקי כולא, הוא בכל ספירין ובכל עלמין, ובן אדם שהוא בדיוקניה מתגלגל בכל בר נש וכליל כולא ואמר **כ"ח מ"ה** רוצה לומר, מ"ה חושבן אדם, שמא מפרש. ובנוסחא אחרת שכתוב בפנים **מסט' דיצחק קרא לי' יעקב מסט' כו'** דהן דו"נ, יעקב וישראל כנ"ל: **דתמן מחשבה.** רוצה לומר חכמה, דכורא, ורוצה לומר משום שרוצה לסיים ישראל עלה במחשבה:

[4565] **א"ל מנלן דאברהם כו'.** רוצה לומר, ישראל הבאת ראיה דהוא מסטרא דאברהם ממה שאמרו ישראל עלה במחשבה, אברהם עצמו לא ידענו:

[4566] **לאילנא דהוה כו'.** עיין בזוהר פ' פנחס רי"ז ב':

[דף קו ע״א]

בְּכַמָּה דָּרִין וְלָא אַצְלַח עַד דְּנָטַע לֵיהּ בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, וְאַרְכִּיב לֵיהּ בִּתְלַת אֲבָהָן וְאַצְלַח תַּמָּן, וּבְגִין דָּא הֵן כָּל אִלֵּין יִפְעַל אי״ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גְּבֶר, מִיָּד דְּאַצְלַח תַּמָּן וַאֲחִיד תַּמָּן, אִתְפַּשְׁטוּ שָׁרְשׁוֹי עַל אַרְעָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, [4567]וְאִסְתַּלְקוּ עַנְפּוֹי בְּכָל רְקִיעִין, וּבְכָל מַרְכְּבִין דְּנִשְׁמָתִין וּמַלְאָכַיָּא וְחֵיוָון וּשְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים, עַד דְּאִתְחַזַּר כְּקַדְמֵיתָא (ס״א עד אין סוף), וְהָא אוּקְמוּהָ עֵץ הַחַיִּים מַהֲלֵךְ ת״ק שָׁנָה, (דניאל ד ט) רְבָא אִילָנָא וּתְקִיף וְרוֹמְיהּ יְמָטֵי לִשְׁמַיָּא, וַחֲזוֹתֵיהּ לְסוֹף כָּל אַרְעָא, תְּחוֹתוֹהִי תַּטְלֵל כָּל חֵיוַת בָּרָא, וּבַעַנְפּוֹי יְדוּרוֹן צִפְּרֵי שְׁמַיָּא, דְּאִינּוּן נִשְׁמָתִין קַדִּישִׁין, וּמִנֵּיהּ יִתְּזַן כָּל (דף קו ע״א) בִּשְׂרָא.

וְלַאו לְמַגָּנָא אוּקְמוּהָ לְעוֹלָם יִרְאֶה הָאָדָם עַל עַצְמוֹ כְּאִלּוּ כָּל הָעוֹלָם תָּלוּי עָלָיו, [4568]אֲבָל בַּר נַשׁ דְּטָרַח עֲלֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִלְגּוּלָא וְלָא אַצְלַח בְּאַתְרֵיהּ, אַעְקַר לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ וְשַׁוִּי לֵיהּ בַּאֲתַר אָחֳרָא, וְשַׁנִּי לֵיהּ אֲתַר, וְרָזָא דְמִלָּה וְעָפָר אַחֵר יִקַּח וְטָח אֶת הַבָּיִת (ויקרא יד מה), וְדָא שִׁנּוּי מָקוֹם, (כאן חסר והוא בתיקוני זוהר חדש פ״ה ע״א) אִם אַצְלַח מוּטָב, וְאִם לָא אַצְלַח אַעְקַר לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ וְשַׁוִּי לֵיהּ בַּאֲתַר אָחֳרָא, וְשַׁנִּי שְׁמֵיהּ וְדָא שִׁנּוּי הַשֵּׁם, אִם אַצְלַח מוּטָב וְאִי לָא אַצְלַח אַעְקַר לֵיהּ מֵתַּמָּן, [4569]וְדָא וְנָתַן אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֵצָיו (שם מח ז), וְנָטַע לֵיהּ בַּאֲתַר אָחֳרָא, וְשַׁנִּי עוֹבָדּוֹי מִכָּל מַה דַּהֲוָה בְּקַדְמֵיתָא, וּמִכָּל צִיּוּרִין דִּילֵיהּ, מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ (איוב יד כ), וְדָא שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, [4570]קַרְקַע דְּנָטַע לֵיהּ תַּמָּן וְאַצְלַח וּמִתְפַּשֵּׁט עַנְפּוֹי וְשָׁרְשׁוֹי דָּא שְׁכִינְתָּא, וְעַד כַּמָּה, עַד אֶלֶף דּוֹר, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים קה ח) דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (שיר ח יב) הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה, וְאִינּוּן אֶלֶף עָלְמִין, דְּנָטַע לֵיהּ עַד דְּאַצְלַח וְאַרְכִּיב לֵיהּ תַּמָּן, וְרָזָא דְמִלָּה וְעָשָׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים (שמות כ ו), לְמָאן לְאֹהֲבָיו, וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָיו לְאֶלֶף דּוֹר (דברים ו ט).

אָמַר לֵיהּ, וּלְרַשְׁיעַיָּא מַאי, דְּהָא כְּתִיב (קהלת א י) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וָבָאוּ וכו׳, מַה תֵּימָא בְּהוֹן, אָמַר לֵיהּ שְׁמַעְנָא בְּהוֹן רָזָא יְפוֹל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וְגוֹמֵר (תהלים צא ז), הָכִי אָמְרוּ לִי בְּרַמְיָזָא, אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי מַאי אֲשֶׁר קוּמְטוּ בְּלֹא עֵת וְגוֹמֵר (איוב כב טז), אָמַר לֵיהּ אִלֵּין תְּשַׁע מֵאָה וְשִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה דָּרִין דְּאִתְקַמְטוּ וְאִסְתַּלְקוּ קֶדֶם זְמַנַּיְיהוּ, וְדָא אִיהוּ אֲשֶׁר קוּמְטוּ בְּלֹא עֵת, דְּאִסְתַּלְקוּ קֶדֶם זְמַנַּיְיהוּ, וְזָרִיק לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כָּל דָּרָא וְדָרָא, דָּא אִיהוּ נָהָר יוֹצֵק יְסוֹדָם (שם), וְדָא הוּא רָזָא, דְּאֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד שֶׁיִּכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבַּגּוּף, וּכְדֵין חַדְתִּין עֲתִידִין לְמֵיתֵי, אַדְהָכִי אִסְתַּלַּק סָבָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּא, חַבְרַיָּא, [4571]וַדַּאי הַאי סָבָא דְסָבִין אָדָם עִלָּאָה, זַכָּאָה דָּרָא דְהַאי רָזָא אִתְגַּלְיָיא בֵּיהּ.

(נוסח אחר וזה לשונו והוא מכתב יד)

עוּבְדָּא הֲוָה, דְּחַד בַּר נַשׁ חְגֵּר בְּלָא רַגְלִין, אַשְׁכַּח לְתַרִין חַכִּימִין דְּלָא הֲוִי בְּכָל דָּרָא חַכִּימִין כַּוָּותַיְיהוּ, אַעְרַע בְּהוּ הַהוּא חְגֵּר, אָמַר לוֹן שְׁלָמָא עֲלַיְיכוּ רַבָּנָן, (שמענא עלייכו דאתון חכימי דרא), אָנָה אַתּוּן אָזְלִין, אָמְרוּ לֵיהּ לְדוּכְתָּ פְּלַן, וְעֵרֶב שַׁבָּת הֲוָה, אָמַר לוֹן אַף עַל גַּב דְּאַתּוּן רְכִיבִין בִּבְעִירִין דְּרָהֲטֵי סַגִּי וַאֲנָא חְגֵּר בְּלָא רַגְלִין, אִי אַתּוּן בְּעִיתוּ אֲנָא אֲקַדֵּם

[4567] **ואסתלקו ענפוי בכל רקיעים כו׳.** דהוא יעקב דדיוקניה בכסא הכבוד ועליו נאמר (בראשית א כו) וירדו כו׳, ונפקי מיניה ישראל דשולטנותם בכולא, ומיניה אתפשטו הכל בסטרא דקדושה, ויעקב הוא עץ החיים כמו שאמרו יעקב לא מת, מאן דחזא ליה בחלמא מקסטר כו׳, והוא דיוקנא דאדם הראשון והוא תיקן עץ החיים, מתחלה בדרגא דיעקב תיקן עץ הדעת טוב ורע, ורווח כל הברכאין מסטרא דנחש בעקימו, ואח״כ אכל מעץ החיים וחי לעולם ונקרא שמו ישראל, ואמר בהגהה **דבזמנא דחב אדם כו׳** דהוה כלהון לבטלה, וזהו כל חטאים, לא תזרע כרמך כלאים, דלא יהון חבוש בבית האסורים בבתי כלאים, ויעקב תיקן הכל. ואמר **יוליך את הקול** הוא קול דקריאת שמע, שמע ישראל, שתיקן ישראל בדרגא עילאה, וצלותא הוא דבר, שתיקן יעקב בעודו יעקב שהלך ללבן:

[4568] **אבל ב״נ כו׳.** דבאדם נתקן בכל ג׳ גלגולים, בג׳ אבהן, אבל בר נש דטרח כו׳ רוצה לומר בגלגול הראשון לא נשתנה כלל רק שירד לעלמא דנוק׳ אבל בשני במט״ט שם נשתנה השם כמו הוי״ה במצפ״ץ והוא שינוי ברוח, דשם השם, ואח״כ בגלגול השלישי נשתנה הנפש ומשתנה בכל ציוריו, דהוא מחמת הנפש, ונשתנה הגוף שהוא שתופא דנפש וחותם הנפש:

[4569] **ודא ונתן את הבית כו׳.** והן ג׳ שבועות דבתים, בכל הסגר שבעה ימים, שהן שנותינו שבעים שנה:

[4570] **קרקע דנטע ליה תמן ואצלח ומתפשט ענפוי ושרשוי דא שכינתא ועד כמה עד אלף דור כד״א דבר כו׳.** רוצה לומר כמו שנוטעין האילן בקרקע ואצלח ומתפשט הענפים שמרכיבין ומבריכין ממנו כמה אילנות כן הוא בקרקע השכינה שמתפוצצין מגלגולא דאדם עד אלף ועיין בתיקוני זוהר חדש פ״ה א׳ חזא דלא אצלח ונתן כו׳ אדם צוה לאלף דור כו׳ ועיין מה שבארנו שם ותבין כל הענין דכאן, וכתוב הכל שם, ומחלק שם בין רשע גמור לשאינו גמור ובהנהו אשר קומטו לא כהנך שכתוב יפול כו׳ וזה שאומר כאן אמר ליה אי הכי מאי כו׳ אמר ליה אלין תשע כו׳:

[4571] **ודאי האי איהו סבא כו׳.** זה שאומר למעלה סבא דסבין, שג׳ אבהן נקראים זקנים, והוא זקן זקנים ועתיק עתיקין כי עתיק הוא מימים קדמונים, וזקן שחיה שנים הרבה, וזהו עתיק יומין שנהג עלמא בז׳ ימי בראשית, וא״א נקרא עתיקא קדישא דאנהג עלמא עד נח כמו שאומר לקמן קל״ו ב׳:

לְכוּ לְתַקָּנָא לְכוּ שַׁבַּתָּא, תְּוַוהוּ אָמְרוּ לֵיהּ וְהַלֹּא אַתְּ חִגֵּר וְאֵיךְ אַתְּ יָכִיל לְאַקְדָּמָא לְבְעִירָן דְּרָהֲטֵי טוּבָא, אָמַר לוֹן שְׁמָא דְמ״ב אַתְוָון וְדָלִיג לוֹן ת״ק פַּרְסֵי בְּרִגְעָא חָדָא.

[בנ"א דף קו ע"ב]

אַשְׁכְּחוּ גַּרְמַיְיהוּ לְפוּם מְעַרְתָּא חָדָא, וּפְתוֹרָא לִשְׁמָאלָא, בְּכָל מַעֲדַנֵּי עָלְמָא עֲלָהָא, וּמְנַרְתָּא לְדָרוֹם בְּשִׁבְעָה נֵרִין עֲלָהָא, וּמִטָּה דְּכַסְפָּא וְדַהֲבָא וַאֲבָנִין יְקִירִין לְמַעֲרָב בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, וְכָרְסַיָּיא לְמִזְרָח, וּתְלַת מְאָה תַּלְמִידִין עַל הַהוּא פְּתוֹרָא, בָּתַר דְּאָכְלוּ כֻּלְּהוּ וְאִינוּן חַכִּימֵי עִמְּהוֹן, קָם הַהוּא חִגֵּר וּפָשַׁט גַּרְמֵיהּ מֵהַהוּא גּוּפָא בְּלָא רַגְלִין, וְאִתְלַבֵּשׁ בְּגוּפָא דְאַנְפּוֹי זְהִירִין כְּזוֹהֲרָא דְאִתְמַר בֵּיהּ (דניאל יב ג) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ וכו׳, וְאַנְפֵּי תַּלְמִידוֹי נְהִירִין כְּכֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד, וַהֲווֹ פָּתְחִין סִפְרָא דְקֹהֶלֶת, וְקָרְיִין בֵּיהּ (קהלת א ב) הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת כו׳, וַהֲווֹ חָזְרִין כַּמָּה זִמְנִין, אָמְרוּ לֵיהּ אִינוּן חַכִּימֵי דָרָא וְכִי שְׁלֹמֹה לָא עָבַד קְרָא אָחֳרָא בְּקֹהֶלֶת, עַל לְהוּ הַהוּא דְאִתְחֲזֵי חִגֵּר בְּאָרְחָא, לְשִׁבְעָה הֵיכָלִין מִכַּסְפָּא וְדַהֲבָא וַאֲבָנִין יְקִירִין, וּבְהֵיכָלָא שִׁבְעָה כָּרְסַיָּין דְּאַרְבַּע חֵיוָון, וְיוֹנָה תַּמָּן דְּכַסְפָּא וַעֲטָרָה דְּדַהֲבָא עַל רֵישָׁהּ, וְכָתוּב בָּהּ כָּל מָאן דְּלָא יָדַע בְּאִלֵּין הֲבָלִים עֲלֵיהּ כְּתִיב (במדבר א נא) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, אִינוּן חַכִּימֵי דָרָא מִיָּד דְּחָזוּ הָכִי דַּהֲוָה כְּתִיב בְּהַהִיא עֲטָרָה חָזְרוּ לַאֲחוֹרָא. אָמַר לוֹן הַהוּא דְאִתְחֲזֵי עֲלַיְיהוּ כְּחִגֵּר, וְכִי עֲלַיְיכוּ אִתְּמַר דְּאַתּוּן חַכִּימֵי דָרָא, (בנ"א דף קו ע"ב) [4572]לֵית אַתּוּן אֶלָּא טִפְּשֵׁי דָרָא, וְלָא חֲזַיְתּוּן בְּכָל לְמוֹדַיְיכוּ כִּי בִי חָשַׁק (תהלים צא יד) עַד אוֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ לְעָלְמָא דְכֻלָּא אֲרִיךְ, אִלֵּין הֲבָלִים דְּקֹהֶלֶת אִינוּן בְּרָזָא דְּשֶׁבַע שְׁמָהָן, דְּבְהוּ מ״ב אַתְוָון, לֶקֶבֶל שִׁבְעָה יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית דְּאִית בְּהוּ עֲשַׂר אֲמִירָן וְל״ב אלהי״ם וְאִינוּן מ״ב, [4573]וַעֲלַיְיהוּ לֵב דְּאִתְּמַר בְּהוּ אלהי הָאלהי״ם, וְהַיְינוּ (קהלת ה ז) וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם, אִלֵּין שֶׁבַע תֵּיבִין אבגית״ץ, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה ו ב) שְׂרָפִים וְגוֹמֵר. וְהַאי שְׁמָא אִיהוּ סְגוּלְתָּא דִילֵיהּ לְכַסָּאָה דְנִשְׁמָתָא כַּד סְלִיקַת לְעֵילָּא בְּכָל לֵילְיָא, לְאִסְתַּדָּא עַל עוֹבְדִין טָבִין דְּבַר נַשׁ, מִמַּלְאֲכֵי חַבָּלָה וּמִכָּל מַזִּיקִין וְרוּחִין וְלִילִין וְשֵׁדִין, וּבְהוֹן פָּרְחַת לְעֵילָּא, [4574]בִּתְרִין אַתְוָון מִכָּל שֵׁם תְּכַסֶּה אַנְפָּהָא מִנְּהוֹן, וּבִתְרִין אַתְוָון תְּכַסֶּה רַגְלָהָא, וּבִתְרִין אַתְוָון פָּרְחַת לְעֵילָּא, וְאוּף הָכִי לְרוּחָא, וְאוּף הָכִי לְנַפְשָׁא, וְאִית שֵׁם בֵּן מ״ב בְּצוּרַת חוֹתָמָא דְשַׁעֲוָה נְכְתַּב, וְאִית שֵׁם מ״ב בְּצִיּוּר דְּיוֹקְנָא דְמַלְכָּא, חָקִיק עַל חוֹתָמָא, וְאִית שֵׁם מ״ב דְּאִיהוּ דְּיוֹקְנֵיהּ מַמָּשׁ, שֵׁם מ״ב דְּאִיהוּ דְּיוֹקְנֵיהּ אִיהוּ יהו״ה, יו״ד ה״א וא״ו ה״א, יו״ד וא״ו דל״ת, ה״א אל״ף, וא״ו אל״ף וא״ו, ה״א אל״ף, שֵׁם מ״ב דְּאִיהוּ חוֹתָמָא, אִיהוּ אהי״ה אֲשֶׁר אהי״ה, צִיּוּר מ״ב בְּשַׁעֲוָה דָּא אבגית״ץ.

וְרַשְׁיעַיָּא נְשְׁמָתְהוֹן דְּשֵׁדִין וּמְמַזִּיקִין וְלָא פּוֹעֲלִין בְּהוֹן אֶלָּא כִּישׁוּף וְעוֹבְדֵי שֵׁדִין כַּוָּתַיְיהוּ, בְּגִין דְּרַשְׁיעַיָּא כָּל שְׁמָהָן וְכָל חֲוַיָּ״ן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל מַלְאָכִים שִׁנְאִין לוֹן, וּבְגִין כַּךְ לָא מוֹעִיל לָא קָמִיעַ וְלָא שְׁמָהָן קַדִּישִׁין וְלָא מַלְאָכַיָּא, דְּלָא תָּפִיס אֶלָּא מִין בְּמִינוֹ, וּבְגִין דָּא (דברים כב ט) לֹא תִזְרַע כַּרְמְךָ כִּלְאָיִם, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה ה ז)

[4572] [בנ"א למטה] לית אתוון אלא כו׳ כי בי חשק כו׳. רוצה לומר, כי בי - הוא שם מ״ב הנ״ל שהן שבעה הבלים כנ״ל וזה שאומר ואלין אינון ברזא כו׳, ואמר לקבל כו׳ להורות דשבעה כולל מ״ב, ל״ב ויו״ד, לב״י כמו שאומר לעיל בריש תיקון למ״ד, וטעות סופר, וצריך להיות וא״ו יומי בראשית אלא דלילה דלהון הוא השביעי דבה מקום אחד, תפילין של יד, אבל יום השביעי, ג׳ אלקים, ג׳ גניזין דהוא משלים לשמא מפרש וכוללין כל המ״ה, וזהו עשר ספירות בלימה, דז׳ ימים הם עשרה, ששה כוללין שבעה כנ״ל אבל בשביעי אין לילה אבל שלשה ימים, ג׳ ביום השביעי, והן עשר ספירין דכלילין בלימה, ז״ת הן ימי המעשה, ב׳ ספרים הנ״ל, ויום השביעי הוא הבל של מנוחה, ועיין ברעיא מהימנא ריש פ׳ נשא קכ״ב ב׳ ותשובה דא אתקריאת חיים כי ממנה תוצאות חיים דאינון נשמתין דישראל ואיהו הבל דנחית ועאל בגופא דבר נש בלא עמל ובלא יגיעה כו׳, ושבת שמה, וכד האי שריא על ישראל לית להו יגיעה ולא שעבוד, ובה נפש עמלה ויגעה - שבת וינפש כו׳, עיין שם בדבריו, ואע״ג דאמר שם על ה׳ אחרונה, הכל ענין אחד דהיא שבת בכורסיא לגבי עלמין תתאין וכמו שמפרש והולך שם דנפש אחרא אית על רישא דבר נש דאקרי עבד והוא למעלה, ו׳ דמקנן במט״ט:

[4573] **ועלייהו כו׳ אלקי אלקים כו׳.** רוצה לומר כנ״ל דז׳ שמהן הנ״ל הוא באלקים תתאה, לב תתאה, בלבת, בת לב, ובינה - ל״ב אלקים עלאה:

[4574] **בב׳ אתוון מכל שם כו׳ הכי לנפשא ואית שם בן מ״ב כו׳.** דיוקניה הוא באצילות, וחותמא בבריאה, ובשעוה הוא ביצירה וכמו שאומר לעיל בהקדמה, והן כנפים, ג׳ ידין דמ״ב, יד הגדולה יד החזקה יד רמה, אבל בעשיה לית כנפים, דג׳ מ״ב הוא להעלות ג׳ עלמין בי״ע, ושם מ״ב דאיהו חותמא הוא המרגלא, ודיוקניה הוא בשמא מפרש, אדם הגדול נגד חכמה, ואהי״ה - חותמא, בינה, ושם מ״ב דהוא בשעוה - לבושא דז׳ הויות בז״ת כנ״ל, ואמר

[4575]כִּי כֶרֶם יהו״ה צְבָאוֹ״ת וְגוֹמֵר, צְבָאוֹ״ת [4576]דִּילֵיהּ דְיהו״ה, וְעַלַיְיהוּ אִתְמַר (דברים י טו) רַק בַּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁ״ק, חוֹלֶ״ם שְׁבָ״א קָמֵ״ץ, וְאִינוּן זְרַע אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, דַּרְגָּא דִלְהוֹן חֶסֶד כַּהֲנָא רַבָּא, גְּבוּרָה לֵוִי, יִשְׂרָאֵל עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, בְּגִין דְּחוֹלֶ״ם כֻּלְּהוּ עַל תִּפְאֶרֶת, קָמֵץ חָכְמָה עַל חֶסֶד, וּבֵיהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, [4577]וּבְחָכְמָה אַשְׁרֵי הַמְחַכֶּה לְתְחִיַּית הַמֵּתִים, חָכְמָה מְחַכֶּ״ה, קָמוּ כֻּלְּהוּ וְאִשְׁתַּטְחוּ קַמֵּיהּ וכו׳.

פָּתַח כְּמִלְּקַדְמִין וְאָמַר, (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וכו׳, תָּא חֲזִי שְׁמַעְנָא דְעוּבְדָא הֲוָה בְּחַד בַּר נַשׁ מֵאינוּן בַּעֲלֵי קַבִּין, דַּהֲוָה אָזִיל בְּאָרְחָא, אַעְרַע בְּתְרֵין חַכִּימִין מָארֵי דְּדָרָא מָארֵי דְּחָכְמְתָא דְאוֹרַיְיתָא, אָמַר לוֹן שְׁלָמָא עֲלַיְיכוּ רַבָּנָן, שְׁמַעְנָא עֲלַיְיכוּ דְאַתּוּן חַכִּימֵי דָרָא, לְאָן אֲתַר אֲזִילְתּוּן, אָמְרוּ לֵיהּ לְדוּכְּ פְּלַן וְעָרֶב שַׁבָּת הֲוָה, אָמַר לוֹן אֲנָא אֲזִילְנָא תַּמָּן (איזיל) וְאַתְקֵין לְכוּ אֲתַר בֵּי מוֹתְבֵיכוּ, אִי אַתּוּן בְּעִיתּוּן, אָמְרוּ לֵיהּ וְהָא אֲנַן בְּסוּסְוָון וְאַנְתְּ בְּלָא רַגְלִין, אֵיךְ יְתָכֵן לְמֶהֱוֵי הַאי, אָמַר לוֹן אַף עַל גַּב דְּאַתּוּן רְכִיבִין בִּבְעִירֵי דְרָהִיטֵי סַגִּי, וַאֲנָא חִגֵּר בְּלָא רַגְלִין, אִי אַתּוּן בְּעִיתּוּ אֲנָא אֲקַדֵּם לְתַקָּנָא לְכוּ שַׁבַּתָּא, תְּוָוהוּ, אַדְּהָכִי אַחְזָרוּ רֵישַׁיְיהוּ לְגַבֵּיהּ וְחָמוּ לֵיהּ דַּהֲוָה רָהִיט כְּשַׁרְבִיטָא דְכֻכָּבָא, עָבַד לוֹן קְפִיצָה וְאַשְׁכְּחוּ גַּרְמַיְיהוּ לְפוּם מְעַרְתָּא כְּהֲרָךְ עַיִן (ס״א, אמר לון שמא דמ״ב אתוון, דליג לון חמש מאה פרסי ברגעא חדא, אשכחו כו׳).

אָמַר לוֹן רַבָּנָן עוּלוּ, עָאלוּ אַבַּתְרֵיהּ מְעַרְתָּא גוֹ מְעַרְתָּא, עַד דְּעָאלוּ לְחַד פַּרְדֵּסָא

[דף קו ע״ב]

וַהֲוָה תַּמָּן הַהוּא בַּעַל קַבִּין מִתְפַּשֵּׁט מֵהַהוּא גוּפָא, וַהֲוָה מִתְלַבֵּשׁ בְּגוּפָא אָחֳרָא דְּאַנְפּוֹי הֲווֹ נַהֲרִין כְּשִׁמְשָׁא, וַהֲוָה יָתִיב עַל כָּרְסַיָּיא דְמַלְכוּתָא, וּתְלַת מְאָה תַּלְמִידוֹי (דף קו ע״ב) תְּחוֹת כָּרְסַיָּיא לְרַגְלוֹי, וַהֲווֹ קָרָאן (קהלת א ב) הֶבֶל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת, וַהֲווֹ קָרָאן הַאי קְרָא זְמִנִין בְּלָא חוּשְׁבָּנָא, אָמְרוּ לוֹן אינוּן חַכִּימִין מָארֵי דְּדָרָא, מַאי הַאי, וְכִי לֵית קְרָא אָחֳרָא בְּסִפְרָא קַדִּישָׁא, מִיָּד קָם הַהוּא מָארֵי קַבִּין דַּהֲוָה יָתִיב עַל כָּרְסַיָּיא, וַאֲחִיד בִּידֵיהוֹן, וְאַעְיֵיל לוֹן [4578]לִשְׁבְעָה הֵיכְלִין, וּבְכָל הֵיכָלָא וְהֵיכָלָא הֲוָה כְּתִיב הֶבֶל הֲבָלִים, וּבְהֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה הֲוָה [4579]נְשָׁרָא וַעֲטָרָה בְּפוּמָהָא, וּדְמוּת יוֹנָה בְּהַהִיא עֲטָרָה, וַהֲוָה כְּתִיב בַּעֲטָרָה כָּל מָאן דְּלָא יָדַע בְּאִלֵּין הֲבָלִים וּבְרָזָא דִלְהוֹן, עֲלֵיהּ אִתְמַר (במדבר א נא) וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת, מִיָּד אִתְחַזְרוּ אינוּן לַאֲחוֹרָא, אָמַר לוֹן הַהוּא בַּעַל קַבִּין אַתּוּן חַכִּימִין מָארֵי דְּדָרָא, דַּאֲזָלִית אַבַּתְרֵיכוּ עַד כְּעַן לְמִנְדַּע יָת חָכְמְתַיְיכוּ, וּבְוַדַּאי לַאו אַתּוּן חַכִּימִין, דְּוַדַּאי בְּהַאי קְרָא עֲבִידְנָא כָּל בְּנְיָנָא דָא, [4580]וּבֵיהּ הֲוִינָא טַס עָלְמָא בְּטִיסָה חֲדָא, וּבְזִמְנָא בְתְרִין, וּבְזִמְנָא בְתְלַת, וּבְזִמְנָא בְּאַרְבַּע, וּבְזִמְנָא בְּחַמְשָׁא, וּבְזִמְנָא בְּשִׁית, וּבְזִמְנָא בְּשֶׁבַע, [4581]וַאֲנַן בְּהַאי אַרְעָא כֻּלְּהוּ אַזְלִינַן בַּעֲלֵי קַבִּין, [4582]וְהַאי קְרָא יְרִיתְנָא מֵאֲבָא, וְאַבָּא מֵאֲבוֹי, עַד דָּרָא כֻּלְּהוּ, יְהַב לוֹן מָמוֹנָא סַגִּיא וְשַׁוִּי לוֹן בְּאַתְרַיְיהוּ כְּהֲרָךְ

[4575] **כי כרם כו׳ צבאות דילי׳** רוצה לומר דהכי פרושו, כי כרם דה׳ הוא צבאות דהן ישראל שהן מסטרא דשם הוי״ה ולכן לא תזרע כרמך כלאים שהן זרע דאבהן כמו שמפרש והולך ואינון זרע אברהם יצחק ויעקב כו׳, ואמר הוי״ה רוצה לומר של הוי״ה, וכך צריך לומר

[4576] **דילי׳ דיהו״ה ועלייהו אתמר רק כו׳.** רוצה לומר על ישראל שהן צבאות דיליה של שם הוי״ה, וכמו שהוי״ה מנוקד באלין נקודין דאבהן, חש״ק, כן הוא צבאות מנוקד באלין חש״ק והן זרעא דאבהן שהן חש״ק וכמו שמפרש והולך קמץ חכמה כו׳, להחכים ידרים, נקודה דאברהם, ושבא חולם אין צריך לפרשו שידוע דהן נקודין דיצחק ויעקב, וזהו באבותיך חש״ק ויבחר בזרעם אחריהם שהן צבאות, וכל אחד חש״ק ה׳ כו׳ וכן צבאות ה׳, ואמר כל זה דאלין שלושה שם מ״ב כוללין כל שמהן, דהוי״ה הוא פנימית כל השמות כמו שאומר לעיל סוף תיקון נ״ה ואהיה מקיף ליה, ושמהן גופא דיליה כמו שאומר שם, ומקור של שמהן דגופא הוא שם מ״ב שבו נברא העולם, פסוק ראשון דבראשית, וכן שם מ״ב דיוקנא הוא מקור לכל הויו״ת, והן ג׳ דרגין דנר״ן מה שאין כן ברשיעי כו׳ שעוסקים בכשופים ועליהם נאמר (ירמיהו י טו) הבל המה מעשה תעתועים, מה שאין כן באלין שהן הבלים דקיימא עלמא כנ״ל ואמר

[4577] **ובחכמה מחכה כו׳** כמו שכתוב (דניאל יב י) והרשיעו כו׳ והמשכילים יזהירו כו׳ (דניאל יב ג), שבחכמה עתידין ליגאל כמו שאומר לעיל ע״ו ב׳ ועיין מה שכתבתי שם בארוכה:

[4578] **לשבעה היכלין כו׳.** נגד ז׳ הבלים, ואינון נבנין מז׳ הבלים וכמו שאומר למטה בהאי קרא עבידנא כל בנינא דא:

[4579] **נשרא כו׳ ודמות יונה כו׳.** נשרא נגד היכל עליון השביעי, [יונה נגד הראשון, בת שבע] דכליל כל היכלין כמו שאומר לעיל, והוא הכל הבל, והעטרה שמעטרא ליונה קדישא, בת שבע, דכליל מכולא ועיין להלן:

[4580] **ובי׳ הוינא כו׳ ובזמנא כו׳.** לפי הענין שהיה צריך, אם לחסד אם לגבורה:

[4581] **ואנן בהאי ארעא כו׳.** הוא שלמה המלך עליו השלום כמו שמפרש והולך והאי קרא יריתנא כו׳, והנה הגוף הוא מעולם הזה, והנה נה״י (של הנוק׳) קומה של הנוקבא, דנוק׳ נפלה בחורבן בית המקדש וכמו שכתוב (ישעיהו ס יג) ומקום רגלי אכבד, דהוא בית המקדש, ולכן הוא בעלי קב, (איכה א יג) כל היום דוה, (בראשית לב כו) ותקע כף כו׳, (משנה שבת ו ח) הקיטע יוצא בקב, ובניינא דיליה נפלה אבל כד אתפשט מן גופא כו׳:

[4582] **והאי קרא יריתנא** כו׳. דז׳ הבלים דכלילין בבת שבע היא ליה מדוד מלכא דהוא בדרגא דידה והוא מלכות בית דוד, והוא להם בירושה דור דור עד יהודה הראשון, (בראשית מט י) לא יסור כו׳, וביה (בראשית כט לה) ותעמוד מלדת, דקיימא כרסיא על

עַיִן, וּבְגִין דָּא יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ.
אָמְרוּ לֵיהּ חַבְרַיָּיא רַבִּי אֵימָא לָן שׁוּם רְמִיזָא בְּהַאי קְרָא, דְּלָא אִתְכַּסְיָא חָכְמָתָא דָּא מִן חַבְרַיָּיא, אָמַר לוֹן רַבָּנָן בְּוַדַּאי רָזָא עִלָּאָה אִית תַּמָּן, אֲבָל אֵימָא לְכוּ בִּרְמִיזָא, שֶׁבַע הֲבָלִים אִינּוּן, (וְזַכָּאָה מָאן דְּלָא נָטִיל לְאַגְרָייהוּ בְּהַאי עָלְמָא,) וְאִינּוּן דִּכְלִילָן בְּבַת שֶׁבַע, וְאִינּוּן בְּהַאי קְרָא, הֶבֶל חַד, הֲבָלִים תְּרֵין הָא תְּלַת, הֶבֶל הֲבָלִים תְּלַת הֲרֵי שִׁית, הַכֹּל הָבֶל הָא שֶׁבַע, וּלְקַבְלַיְיהוּ שֶׁבַע שְׁמָהָן אבגית"ץ וכו', אֵלּוּ שֶׁבַע הֲבָלִים אִינּוּן כְּפוּלִים, לָקֳבֵל שֶׁבַע שְׁרַגִּין דִּמְנַרְתָּא, כְּפוּלִים, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (זכריה ד ב) שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת, [4583]וְאִינּוּן שֶׁבַע הֲוָיוֹת, [4584]דְּאִתְמַר בְּהוֹן בַּאֲמִירָה יְהִי אוֹר, וַהֲוִי מִיָּד, וּלְבוּשִׁין דְּאִינּוּן שֶׁבַע הֲוָיוֹת אִינּוּן שֶׁבַע שְׁמָהָן אבגית"ץ וְחַבְרוֹי,

---

סמכוי, רגל הרביעי. והנה ז' הבלים אמר דוד בדרגיה, ושלמה אמר מ"ב בדרגיה דבריאה, דשם מ"ב דמרגלא דכלילא בז' שמהן, ואמר לאשלמא למ"ט כמו שאמרו (ראש השנה כא ע"ב) מ"ט שערי בינה נבראו בעולם ונתגלו למשה, ובנביאים לא קם כו' (שם), וכן בלעם ואיוב (הגהה: ואיוב לא השיג אלא מ"ח, וכן כל החכמים שכתבו מ"ח צורות דתלי שמנהיג הכל, לא השיגו, ועל זה אמר (איוב מב ג) מי זה מעלים עצה כו', והוא מטה התלי שמהפך כל הכוכבים כרצונו, ועל שמו נקרא השם יתברך אדון הנפלאות, ובו כל הנסים, ונגדו אמר בלעם (במדבר כג ט) כי מראש צורים כו') ולכן כתב משה ספרם. והנה, דמשה, כבר כתב למעלה תיקון ל"ב, ודבלעם - ח', י"ג, י"ט, ט': (במדבר כג ט) כי, (שם) ומגבעות, (שם) הן, (שם) ובגוים, (שם י) מי, (שם) ומספר, (שם) תמות, (שם) ותהי. (שם כא) לא, (שם) ולא, (שם) ה', (שם) ותרועת. (שם כב) אל, (שם) כתועפות, (שם כג) כי, (שם) ולא, (שם) כעת, (שם כד) הן, (שם) וכארי, (שם) לא, (שם) ודם, (שם כד ה) מה, (שם) משכנותיך, (שם ו) כנחלים, (שם) כגנות, (שם) כאהלים,(שם) כארזים, (שם ז) יזל, (שם) וזרעו, (שם) וירם, (שם) ותנשא, (שם ח) אל, (שם) כתועפות, (שם) יאכל, (שם) ועצמותיהם, (שם) וחציו, (שם ט) כרע, (שם) וכלביא, (שם) מברכיך, (שם) ואורריך. (שם יז) דרך, (שם) וקם, (שם) ומחץ, (שם) וקרקר, (שם יח) והיה, (שם) והיה, (שם) וישראל, (שם יט) וירד, (שם) והאביד. ודאיוב: (איוב לח ב) מי זה, (שם ה) מי שם, (שם) או מי, (שם ו) או מי, (שם יב) המימיך צוית, (שם טז) הבאת עד, (שם יז) הנגלו לך, (שם כב) הבאת אל, (שם כה) מי פלג, (שם כח) היש למטר, (שם) או מי, (שם כט) מבטן מי, (שם) וכפור שמים, (שם לא) התקשר מעדנות, (שם לב) התוציא מזרות, (שם לג) הידעת חקות, (שם לד) התרים לעב, (שם לה) התשלח ברקים, (שם לו) מי שת, (שם) או מי, (שם לז) מי יספר, (שם) ונבלי שמים, (שם לט) התצוד ללביא, (שם מא) מי יכין, (שם לט א) הידעת עת לדת, (שם ה) מי שלח, (שם) ומוסרות ערוד, (שם ט) היאבה רים, (שם י) התקשר רים, (שם יא) התבטח בו, (שם יב) התאמין בו, (שם יט) התתן לסוס, (שם) התלביש צוארו, (שם כ) התרעישנו כארבה, (שם כו) המבינתך יאבר, (שם מ ב) הרב עם, (שם ח) האף תפר, (שם כו) התשים אגמון, (שם כז) הירבה אליך, (שם כח) היכרות ברית, (שם כט) התשחק בו, (שם לא) התמלא בשכות, (שם מא א) הגם אל, (שם ב) ומי הוא, (שם ג) מי הקדימני, (שם ה) מי גלה, (שם) בכפל רסנו, (שם ו) דלתי פניו, (שם מב ג) מי זה, והאחרון נעלם ממנו והודה בעצמו בכל הפסוק הזה ומשה כתבו, וכולם תמיהות, הה"א בחטף פתח. וסוד נ' שערי בינה הוא ה' תרעין אלא שכל אחד כלול מן יו"ד של חכמה ולכן הן כ"ב [אותיות של ה' עצמה, וכ"ח נקודות של חכמה, מי] וכ"ח, וסימנך ה"ן, דה' - כ"ח, ודנ' - כ"ב, אלא שהאלף פלא נעלם והן כ"ח נקודין וכ"ב אתוון. ודוד אמר (תהלים לט ו) הנה טפחות, (שם ז) אך בצלם, (שם יב) בתוכחות על, ל"ט. (שם סב י) אך הבל, ס"ב. (שם עח לג) ויכל בהבל, ע"ח. (שם צד יא) ה' יודע, צ"ד. (שם קמד ד) אדם להבל, קמ"ד. ויש שנים עוד בסימן ל"א וס"ב ואינן בחשבון. שלמה: דברי שבעה. (קהלת א יד) ראיתי את, א'. (שם ב א) אמרתי אני. (שם יא) ופניתי אני. (שם טו) ואמרתי אני. (שם יז) ושנאתי. (שם יט) ומי יודע. (שם כא) כי יש. (שם כג) כי כל. (שם כו) כי לאדם, ב'. (שם ג יט) כי מקרה, ג'. (שם ד ד) וראיתי אני. (שם ז) ושבתי אני. (שם ח) יש אחד, ד'. (שם ה ו) כי ברב, שתים. (שם ט) אהב כסף, ה'. (שם ו ב) איש אשר. (שם ד) כי בהבל. (שם ט) טוב מראה. (שם יא) כי יש. (שם יב) כי מי, ו'. (שם ז ו) כי כקול. (שם טו) את הכל, ז'. (שם ח י) ובכן ראיתי. (שם יד) יש הבל, שתים, ח'. (שם ט ט) ראה חיים, שתים, ט'. (שם יא ח) כי אם, (שם י) והסר כעס, י"א. (שם יב ח) הבל הבלים, ארבעה. והן הראשים של בעלי רוח הקודש ושלמה אתלבש בשל דוד. ואמר עד דרא כולהו. כי ז' בתורה (הגהה: והואיל והבל פגם בשביעית כמו שאומר לעיל ק"ה א' לכן אי הבל נאמר אחר מיתה, ואמר לו יתברך אי הבל השביעית, ובשת אתתקן השביעית תחת הבל רוצה לומר תחת הז', וכל הגלגולין הכל בשביל שביעית, וכן משה הוא שביעי וכן כל השביעית) ושל שלמה הוא של שת שהוא תחת הבל בדרגיה כנ"ל ולכן אמר תחת השמש וכמו שאמר לעיל ק"ה א' תחת הבל ודאי דהבל רכיב עליה ואתעביד שת הרכבה ליה ואיהי סיומא דא"ב כו', וכן בימי שלמה אתיישבו אתוון על תיקוניהו כסדרן וכמו שאומר בזוהר חדש נ' ג' ש"ת דא איהו סיומא דא"ב כו' כיון דאתייליד שת, אשתלימו כל עובדין דלעילא ותתא ברזא דאתוון, כדין אתבסם דאשתלים תיקונוי כו', ועד דאתא שלמה כו' אתהדרו אתוון כו' ובהו בנה מקדשא דהוא הלב, ה' לב, אימא עילאה, וב' ההי"ן - ב' בתי לבא, ב' מקדשין, כמו שאומר לעיל ריש תיקון ס"ב ועיין בזוהר פ' נח ע"ד א' שכל הבנין הכל הבל לבד עיין שם בדבריו. ואינון מ"ב הוא שם מ"ב, ואינון שבעה הוא שבע שמהן הכוללים, דאתוון הן בשכינתא עילאה המקננת בכורסייא דשלמה, ושבע תיבין הם בשכינתא תתאה, ועיין לעיל ס"ז א' כ"ח אתוון שכינתא עלאה שבע כלילין כו', וכן שם מ"ב הוא בקרא דבראשית, בראשית - שית, ושית תיבין, והוא שם מ"ב שבו נברא העולם, בנינא דז' היכלין, והן ז' תיבין דבראשית כמו שאומר שם, וזה שאומר ובגין דא יש הבל כו', דהן נעשים על הארץ, נוק', בז' הבלים דכלילין, וכל תיקונא דילה בהבלים דבר נש, ועיין לקמן ק"ז א' זכאין אינון ישראל דסלקין כו' ובג"ד כו':

[4583] **ואינון שבע הווייין כו'.** עיין לעיל ע"ד ב' ז' זמנין אתקריאת הוי"ה כו' ואית בהון כ"ח אתוון דאתמר בהון ועתה יגדל נא כח ה', ובאלין ז' שמהן אתקריאת היא בת שבע כו':

[4584] **דאתמר בהון באמירה והוה מיד.** רוצה לומר, מעשרה מאמרות דבראשית נאמר בשבע מנהון ויהי כן, על הראשון ויהי אור, ושאר פעמים ויהי כן, אבל תלת, בראשית וישרצו ונעשה, לא נאמר [ויהי], והן נגד

[4585]הֶבֶל אִיהוּ לַהַב, הֲבָלִים לֶהָבִים, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (תהלים כט ז) קוֹל יהו"ה חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וּמָאן דְּיָדַע בְּאִלֵּין הֲבָלִים, כַּד אַפִּיק לוֹן מִפּוּמוֹי וּמִלְּבֵיהּ [4586]יָדַע לְכַוְונָא בִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּכָל הֲבָלִים מִינָהּ תַּלְיָין, וּמִתְלַבְּשָׁן בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, [4587]דְּכְלִיל שֶׁבַע שְׁמָהָן אבגית"ץ וְחַבְרוֹי, דְּאִינּוּן אַתְוָון דִּבְהוֹן אִתְבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, דְּאִלֵּין תַּלְיָין בַּאֲמִירָה וְאִלֵּין בַּעֲשִׂיָּה, בְּרָזָא דְּאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה מִיָּד, וְאִלֵּין שֶׁבַע הֲבָלִים אִינּוּן כְּפוּלִים, לָקֵבֶל שֶׁבַע שְׁרַגִּין דִּמְנָרְתָּא, כְּפוּלִים, [4588]דְּאִתְּמַר בֵּהּ (זכריה ד ב) שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת וְגוֹ', אלין באמירה ואלין בעשיה) וְאִינּוּן י"ה יו"ד ה"א, ו"ה וא"ו ה"א אִלֵּין אִינּוּן שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת). [כאן שייך הס"א לנרות אשר על ראשה ואינון כו' שלקמן] (א.ה. זו הערת המדפיס, אבל סותר את ביאור הגר"א לקמן ק"ז ע"ב בסוף ההגהה, שאם כן, היכן צריך להיות הפיסקה זכאה עמא כו' עד למשמע דא די)

[4589]זַכָּאָה עַמָּא דְּיָדְעִין לְסַלְקָא צְלוֹתִין בַּאֲמִירָה וְעוֹבָדָא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה נא טז) וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךְ וכו', וְהָא אוּקְמוּהָ אַל תִּקְרֵי עַמִּי, אֶלָּא עַמִּי בְּשׂוּתָפוּ, כְּמָה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים לג ו) בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ כו', הָכִי אַנְתְּ בְּשׂוּתָפוּ עִמִּי, דִּבְמִלּוֹלְךָ אִתְעֲבִידוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא.

[דף קז ע"א]

[4590]וְעוֹד, הֶבֶל, ה' לֵב, ה' אִתְפַּלֵּג לְד"ו פַּרְצוּפִין, ד"ו, ד' אַרְבַּע רַגְלִין דְּכָרְסַיָּא, ו', (מלכים א י יט) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת

תלת גניזין כמו שאומר בהגהה למטה אבל לקמן קל"ג ב' חשיב לון בענין אחר, אחד בכל יום, והנה נתתי לכם נגד השביעי, ואמר שם שבעה שמהן דרישא דסלקין למ"ב אינון אב"ג ית"ץ כו', ונקודין דלהון והוויין כו' וכמו שאומר לעיל וכן אמר כאן ולבושין דאינון כו':

4585 **הבל איהו להב.** דהבל נפיק בחמימו מלבא, נור דליק והוא הלב כנ"ל:

4586 **ידע לכוונא כו' ומתלבשין כו'.** וזה שאומר מפומוי ומלבא, שהן שכינתא תתאה ועילאה כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"ב ומשכינתא עלאה תליין כל ז' הבלים, ובשכינתא תתאה כלהו כלילן ועיין לעיל ס"ז א' וכנ"ל ואמר

4587 **דכלילא שבע כו'.** רוצה לומר שכינתא תתאה אבל שכינתא עילאה היא ז' הויות הנ"ל וזה שאומר דאלין תליין באמירה רוצה לומר הויות דשכינתא עילאה, ואלין שם מ"ב דשכינתא תתאה ולכן הן דעובדא דבראשית רוצה לומר דעשיה, ואמר ברזא דאומר ועושה מיד, דכל מעשה בראשית הוא באומר ועושה, ויאמר אלקים יהי, והוא הויות באמירה, ויעש - בעשיה, והן ספר וספר וסיפור בידין ולשון כמו שאומר בריש ספר יצירה וריש ספרא דצניעותא עיין מה שכתבתי שם, וכאן ספר וספר בעובדא הוא בזו"נ, וג"ר דכחדא חשיבין וכלילין בדעת שהוא השותף הג' - הוא הסיפור ששם הוא אמירה. וזה שאומר ואינון י"ה כו', ז' ביו"ד ה"א, וז' בוא"ו ה"א, וספור הוא הוא ויאמר אלקים בג"ר, אמירה, י"ה, והוא הבל דאתלבש בכורסייא כמו שאומר למטה זכאה איהו מאן דירית כו' ולית ה"א בלא יו"ד כו', ויהי כן הוא ספר הראשון, הוי"ה דמקנן במט"ט, ששם הוי"ה, ויעש הוא ספר השני, דמקנן בעשיה, והן ב' ספרים - ו"ה, סיפור - י"ה כנ"ל, והן ג' עלמין דהוי"ה כוללם וכמו שבארנו במקום אחר, וכן ג' דרגין דאצילות שהן עשר ספירות וכן ג' דרגין דנר"ן כמו שאומר למטה ואמר

4588 **ועליה אתמר שבעה ושבעה מוצקות כו'.** כמו שאומר בנוסח אחר למטה אלין ז' הבלים אינון כפולים כו', והן כמו שאומר בהגהה שבע הבלים סלקין שבע נחתין כו', והן ז' דסלקין מלבא לפומא דהן דשכינתא עילאה לבא, ושבע אחרות נחתין מפומא ללבא דשכינתא תתאה, שהן שבעה ושבעה נגד ז' ימי הפסח והחג כמו שאומר בפ' אמור ועיין בזוהר חדש שה"ש מ"ט ב' ג' שבעה ושבעה מוצקות אלין שבעת ימים ושבעת ימים, אלין עלאה ואלין תתאה, דמתחברין כחדא, וענין שבעה הבלים הן הבל אחד דהוא נהר יוצא מעדן תמיד, קלא דלא פסיק, קול גדול ולא יסף, והוא הדעת דכלילא כל ז' קלין נגד שם הראשון דמ"ב, ועיין לעיל ל"ח א' ואח"כ בפומא כלילא ג' ברזא דאמ"ש דכל הבל הוא אמ"ש ואח"כ כשיוצא לחוץ גם כן מאמ"ש, ובפומא הוא גניזא נגד חג"ת דאינון טמירין, הנהגת עלמא דלעילא, ובחוץ נגלה נגד נה"י, ובקלא אית בת קול נגד מלכות דהיא אור חוזר כידוע בסוד אור חוזר דהוא מחמת הכאה חוזר, וכן בהבל הוא ז' דנחתין מבחוץ, ועל ההבלים אלין הוא חיות האדם וקיומו וכן הם קיום העולם וכמאמר ריב"ח במדרש רבה (?) דכל עלמא קיימא ברוח עיין שם והוא ברוח האדם, דאדם הוא קיום העולם דכל עלמא קאים עליה במה דאיהו קיים, וכפי רוח האדם בשמחה או בעצבון ושארי מדות האדם כן הוא בשכינה ובעולם דהאי מרגליתא כו', והוא סוד דוד השביעי דהוא רבהון ויסוד דכל בעלי הבלים והוא חושבן י"ד והוא דור י"ד, סיהרא באשלמותא, דאע"ג דבימי שלמה קיימא באשלמותא האחרון ודאי כן הוא אבל בימיו התחילה להתפגמא דביום ט"ו בתחילה הוא בשלימות האחרון אבל בסופו מתחיל לחסור מה שאין כן בי"ד ועיין לעיל ריש תיקון כ"ח:

4589 **זכאה עמא דידעין כו'.** עיין סוף פ' במדבר בענין הצלותא בעובדא ומלולא, ד' תיקונין בזה ובזה, והן נגד ד' אותיות הוי"ה וד' אותיות אדנ"י, מלולא ועובדא, אומר ועושה, והכל כלילין בג' עלמין, די"ה אינון כחדא וכמו שאומר למטה וכנ"ל וכן בארח אצילות הכל כפי הנשמתא כמו שאומר למטה דשמא דהוי"ה דאיהו בארח אצילות כו' דאית נשמה ורוח ונפש כו' ואמר ועליה אתמר כו', ועיין בזוהר פ' בראשית ד' ב' בראשית ר"ש פתח כו' עיין שם בדבריו, וכן בעובדא ועל ג' אלין קיימא הכל ספר וספר וסיפור, והן נגד תורה ומצות, מצות הן ספר וספר, זו"נ, מצוות עשה ומצוות לא תעשה, ימינא ושמאלא, וסיפור הוא התורה שכולל מצוות עשה ומצוות לא תעשה, בינה, ימא דאורייתא והן גם כן בג' קוין חג"ת שכולל הכל:

4590 **ועוד הבל ה' לב כו'.** רוצה לומר, דהוא מבינה דהיא כסא כבוד, חכמה, וכן היא מקננת בכסא והוא ה' עילאה והוא ל"ב אלקים, ול"ב הוא כבוד כמו שאומר בבהיר דכבוד הוא ל"ב והוא עשר ספירות דכורסייא, ד' רגלין ו' דרגין וכמו שאומר ברעיא מהימנא פ' בא עיין שם בדבריו וכל זה לאות דהבל מבינה וזה שאומר זכאה איהו מאן כו', דהוא נשמת רוח אלקים חיים ולכן נאמר (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים, והוא ההבל:

לַכְּסֵא, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיָרִית נִשְׁמָתָא מִכָּרְסַיָּיא יַקִּירָא, כְּלִילָא מֵעֲשַׂר תִּקוּנִין אִלֵּין, [4591]וְעָבִיד לָהּ כָּרְסַיָּיא לַיהוֹ"ה, דְּשָׁמָא דְיהוֹ"ה דְּאִיהוּ בְּאַרַח אֲצִילוּת, לְתַקָּנָא לֵיהּ כּוּרְסַיָּיא (דף קז ע"א) בַּר נַשׁ לְנִשְׁמָתֵיהּ, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ קַדְמָאִין, כָּל הַנְּשָׁמוֹת גְּוִורוֹת מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְתַמָּן שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וְלֵית ה' בְּלָא י', וּבְגִין דָּא (שמות יז טז) כִּי יָד עַל כֵּס י"ה.

וא"ו שַׁרְיָא בְּמטטרו"ן, וְדָא אִיהוּ רוּחַ הַשִּׂכְלִי דְּאִיהוּ בַּאֲצִילוּת, [4592]ה"א שַׁרְיָא בְּאוֹפַן, וְדָא נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית בְּאַרַח אֲצִילוּתָא, דְּאִית נְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ שִׂכְלִית וְלָא בְּאַרַח אֲצִילוּת, אֶלָּא אִתְמַר בְּהוֹן גְּוִורוֹת, וְאִינוּן כִּסֵּא וּמַלְאַךְ וְאוֹפָן, זַכָּאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל דְּסָלְקִין הֲבָלִים דְּצִלּוֹתִין בְּהוֹן, לְגַבֵּי אַתְוָון דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וּבְגִין דָּא (קהלת ה יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְיֵשׁ הֶבֶל דְּרַשִּׁיעַיָּא, דְּאִינוּן הֲבָלִים דְּשִׁקְרָא, וְנָטְלִין לוֹן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וְנָטְעִין בְּהוֹן רְקִיעִין וְאַרְעִין דְּשִׁקְרָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (ירמיה י טו) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים, (כאן חסר), קָמוּ כֻּלְּהוּ וְאִשְׁתַּטְּחוּ קַמֵּיהּ, וְאָמְרוּ אִלּוּ לָא אַתְּינָא לְעָלְמָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַּי.

[הגהה דף קו ע"ב, הגהה דף קז ע"א]

((הגהה דף קו ע"ב) הגה"ה (זכריה ד) לַגֵּרוֹת אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁהּ, וְאִינוּן י"ה יו"ד ה"א, ו"ה וא"ו ה"א, וְאִינוּן שִׁבְעָה כְּפוּלוֹת בג"ד כפר"ת לְבוּשִׁין לוֹן, וְכֻלְּהוּ סָלְקִין מִלְּבָּא לְפוּמָא, שִׁבְעָה הֲבָלִים סָלְקִין, שִׁבְעָה נָחֲתִין לְאַשְׁקָאָה לוֹן, וּבְגִין דָּא (זכריה ד) [4593]שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת, תְּלַת אִינוּן גְּנִיזִין לְעֵילָּא, דִּלְבוּשִׁין דִּלְהוֹן אֶמ"ש, דְּאִינוּן אֵשׁ מַיִם רוּחַ, הָא אִינוּן עֲשַׂר דְּסָלְקִין מִלֵּב וְאִינוּן לְקַבְלַיְיהוּ עֲשַׂר אֲמִירָן, וְל"ב אלהי"ם דְּבְרֵאשִׁית, הָא מ"ב, [4594]מִלְּבָא נָפִיק אֶשָּׁא, מִכַּנְפֵּי רֵיאָה רוּחָא, מִמּוֹחָא מַיָּא, וְרוּחָא אַחִיד בְּמַיָּא וְאֶשָּׁא וְאִתְעֲבִיד קוֹל, [4595]כַּד אַחִיד בְּמַיָּא (הגהה דף קז ע"א) אִתְמַר בֵּיהּ (תהלים כט ג) קוֹל יהו"ה עַל הַמָּיִם, כַּד אַחִיד בְּאֶשָּׁא אִתְמַר בֵּיהּ (שם) קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, כַּד אַחִיד בְּרוּחָא אִיהוּ (מ"א יט יא) רוּחַ חָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר קוֹל יהו"ה שׁוֹבֵר אֲרָזִים.

[4591] **ועביד לה כורסיא לה'.** רוצה לומר לשם הוי"ה כמו שמפרש והולך דשמא דהוי"ה דאיהו בארח אצילות כו' בר נש בנשמתא כו':

[4592] **ה"א שריא באופן כו'.** רוצה לומר, לתקנא ליה כורסיא לשם הוי"ה דאיהו באצילות ג' דרגין הנ"ל, שיהא נר"ן שלו כורסיא להשם דאתנטילת משם, ואית נר"ן דהוא מג' עלמין וזאת הנשמה היא כורסייא לג' עלמין ועיין פ' משפטים בארוכה וזה שאומר דאית נשמה ורוח ונפש כו', ואמר דהכי אוקמוהו קדמאין כו' והוא לראיה דנשמתא כורסיא לג"ר כמו שמפרש והולך ותמן שריא כו', ואמר ולית ה' בלא יו"ד דאינון כחדא שריין, ומילוי ה"י במוצאו הוא יו"ד וזה שאומר ולית ה', דאי אפשר לומר ה"י בלא יו"ד, ולכן לא מתפרשין, ומביא ראיה שנאמר כס י"ה אלמא דשריא תמן י' ה' ומפרש והולך ו"ה בחיה ואופן, ואמר זכאין כו' לגבי אתוון כו', דהן ג' דרגין דכלילין בהוי"ה כנ"ל ואמר ובגין דא יש הבל אשר כו' דהבל מתלבש בעשיה דהוא שכינתא תתאה דהיא הארץ:

[4593] [בהגהה] **שבעה ושבעה מוצקות.** שבע כפולות בג"ד כפר"ת, שהן כפולות בדגש ורפה, וכן ז"ת הן כפולות שהן ממוזגות דכל אחד כליל דרגיה דחבריה ועיין לעיל סוף תיקון כ"א, וכן הן כפולות בחו"ג בסוד שם י"ב, י"ב שבטים כמו שאומר בפ' ויחי, והן הכל בז"ת דאינון ז' הבלים וזה שאומר תלת אינון גניזין כו' אמ"ש, כמו שאומר בספר יצירה דאמ"ש הוא בג"ר, וז' כפולות בז"ת, ואמר שם בפרק א' שנים רוח מרוח, שלש מים מרוח, ארבע אש ממים, ועיין מה שכתבתי שם:

[4594] **מלבא נפיק כו'.** עתה מפרש ג' אמ"ש דהן בג"ר, ורוחא די בריאה - דעת במקום הכתר, רוח מרוח, והן ג' אמ"ש בספר יצירה, ראש בטן גויה, אלא דשם אמר להיפך, ראש מאש ובטן ממים אלא דשם אמר (על האברים החיצונים) מסטרא דנפשא וכמו שאומר לעיל ס"א א' מוח איהו בהיפוכא חום כו' ואיהו אריה מסטרא דגופא, שור מסטרא דנפשא, ואינון אש ומים, אש שכלית, מים יסודית, ראיה בלבא כו' מים שכלית לקררא אש יסודי כו' וריאה איהי מסטרא דמוחא קרירא, מסטרא דלבא יבשה, ואיהו חציו מים כו' עיין שם וזה שאומר **ורוחא אחיד במיא ואשא כו'** דקול כלילא מכל השלשה, וכן ז' הבלים כל אחד כלילא מכל הג' דלכן אמ"ש נקראין אמות דהן בכולהו ג' מוחין מתפשטין, ג' יסודין דכלילין בכולהו ואין דבר בלעדם וכן אמר שם בז"ת דהן ו"ק שבכל אחד ג' אותיות דשמו הגדול יה"ו בסוד ג' אמ"ש שהן ח"י עלמין, ורוח הראשון דכליל כל הג' אמ"ש והוא סוד שם יה"ו שהוא כ"א, שהוא סוד אמ"ש כנ"ל וכן שם אהי"ה שהוא סוד ז' הבלים באימא כנ"ל שם מ"ב (הגהה: דז' סלקין וז' נחתין כנ"ל וזהו אהי"ה אשר אהי"ה, מ"ב):

[4595] **כד אחיד במיא אתמר ביה קול כו'.** עתה מפרש והולך ז' קלין דמזמור הזה דכלילין ט"ס ממלכות, בת קול דכלילא מכולא, קול דממה דקה, דקול באשה ערוה ולכן צלותא בחשאי וכן ברוך שם כבוד מלכולו לעולם ועד - בחשאי, מה שאין כן שמע ישראל דהוא בקלא, דהוא ו' תיבין, ז' קלין באימא כמו שאומר לעיל ב' ב', ושם - כי עוף השמים יוליך את הקול, קול דקריאת שמע כליל שית כו' עד שית קלין ואיהו שביעאה כו' ועיין לעיל ל"ח א' ס"ג א' דשם הראשון הוא הכלול שית אחרונות, ובעל כנפים יגיד דבר כו' דיבור בלא קול בחשאי עיין שם ומפרש והולך דקול הראשון הוא בחכמה, מוחא, מים, קול ה' בכח - חו"ג כחדא כלילין וכן נו"ה כמו שאומר למטה, קול ה' בהדר - ת"ת, קול ה' שובר כו' בכתר, קול ה' חוצב כו' בבינה, קול ה' יחיל ביסוד, קול ה' יחולל בנו"ה שהן איילות, ומלכות כלילא מכולהון, ומתחיל מחכמה שהיא ראשית, וכתר ובינה חשיב קודם נה"י שבינה אפיק נ"ה, כרובים זהב, וכתר ליסוד, ויסוד קודם לנו"ה ואמר כד אחיד כו' דקול כליל הכל ואחיד כולא:

וּתְלַת נְקוּדִין אֵינוּן לָקֳבֵל אֱמ״ש, וְאֵינוּן חָשֵׁ״ק, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים י טו) רַק בַּאֲבֹתֶיךָ חָשַׁק יהו״ה, וְאֵינוּן חֹלֶ״ם שְׁבָ״א קָמֵ״ץ, קָמֵ״ץ לִימִינָא קוֹל יהו״ה עַל הַמָּיִם, [4596]וְכַד רוּחָא אֲחִיד בֵּיהּ דְּאִיהוּ חֹלֶ״ם, אִתְמַר בֵּיהּ (בראשית א ב) וְרוּחַ אלהי״ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, שְׁבָ״א אִיהוּ בָּאֵשׁ, וְכַד אֲחִיד בֵּיהּ רוּחַ, אִיהוּ רוּחַ חָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, מִסְטָרָא דִגְבוּרָה דְּאִיהוּ תַּקִּיף, [4597]כַּד אֲחִיד בֵּיהּ רוּחָא דְּאִיהוּ חֹלֶ״ם בֵּין קָמֵ״ץ שְׁבָ״א דְּאִינוּן מַיָּא וְאֵשָׁא, דְּאִינוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין, דְּאִית בְּהוֹן יַד יָמִין יַד שְׂמֹאל דְּאִינוּן כ״ח פִּרְקִין, אִתְמַר בְּהוּ קוֹל יהו״ה בַּכֹּחַ, [4598]כַּד הַאי רוּחָא אֲחִיד בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְמַר בֵּיהּ קוֹל יהו״ה בֶּהָדָר, כַּד אֲחִיד בִּתְרֵין שׁוֹקִין דְּאִינוּן צֵר״י, אִתְמַר בְּהוֹן קוֹל יהו״ה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת, [4599]דְּאִינוּן תְּרֵי עוּזְלֵי דְּאַיְלָתָא, תְּרֵין אַחִים (איוב מא ט) אִישׁ בְּאָחִיהוּ יִדְּבָקוּ.

וְהָכָא רָזָא דְּיִבּוּם, דְּאִם יִפּוֹל אָחִיו הָא תִּנְיָינָא דְּיוֹקִים לֵיהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה (איכה א יג) נָתָנַנִי שׁוֹמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוֶ״ה, וְדָא הוֹ״ד, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית לב לג) כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב, בְּכַף דִּילֵיהּ, שְׁכִינְתָּא דָּוֶה אִיהִי בְּגָלוּתָא, בְּגִין דְּפָרַח מִנֵּיהּ יֶרֶךְ דְּאִיהוּ ו׳ מִן ה׳, וְאִשְׁתְּאַרַת אִיהִי ד׳ דִּילֵהּ (דלה), [4600]קוֹל יהו״ה יָחִיל מִדְבָּר דָּא חִיר״ק וְדָא צַדִּיק, כַּד רוּחַ אֲחִיד בֵּיהּ אִיהוּ יָחִיל מִדְבָּר, שֶׁבַע קָלִין לָקֳבֵל שֶׁבַע שְׁמָהָן אבגית״ץ כו׳.

[4601]רוּחַ סָלִיק בְּאַוִּיר דְּאִיהוּ כֻּתֶּר עִלָּאָה אַוִּיר קַדְמוֹן, אֵשׁ סָלִיק לְגַבֵּי ה׳ דְּאִיהוּ אִימָּא וְאִתְעֲבִיד אִשָּׁה, מַיִם סָלִיק לְגַבֵּי י׳ וְאִתְעֲבִיד יַמִּים, וְדָא חָכְמָה, [4602]וְהָכִי נָחֲתִין לְגַבֵּי נֶצַח וְהוֹד יְסוֹד, מַלְכוּת מָאנָא דְּכֻלְּהוּ, וְאִיהִי עָפָר כְּיִלְיָא מִכֻּלְּהוּ, [4603]וְאִיהִי כְּלָלָא דְּכָל אַתְוָון דְּאִינוּן מָאנָא לִנְקוּדִין, [4604]וְעַל אִלֵּין שֶׁבַע קָלִין אִתְמַר (שמות כ יח) וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת, וְעַל תְּלַת גְּנִיזִין אָמַר (דברים ד יב) קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים, בַּת קוֹל דְּכֻלְּהוּ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

[4605]תָּא חֲזֵי תְּלַת נְקוּדִין אֵינוּן, חִירִק חֹלֶם שֻׁרֵק, חֹלֶם, קוֹצָא דִּי׳ לְעֵילָּא אִיהוּ חֹלֶם, קוֹצָא דְּאַת י׳ לְתַתָּא אִיהִי חִירִק, גּוֹ אֶמְצָעִיתָא אִיהוּ שׁוּרֵק, כַּד אֵינוּן תְּלַת כַּחֲדָא, [4606]אֵינוּן סָגוֹלְתָּא וְאֵינוּן שַׁלְשֶׁלֶת וְאֵינוּן שֻׁרֵ״ק וְאֵינוּן

4596 **וכד רוחא אחיד ביה כו׳ וכד אחיד ביה רוחא כו׳.** דרוח הוא ממוצע בין שניהם וכלילא מן שניהם וכמו שאומר לעיל ס״א א׳ וכנ״ל ומה שאמר למעלה ברוח דהוא רוח חזק משום דהגילוי של הכתר הוא במ״ס בוצינא כו׳ וכן בדעת אמתני כו׳:

4597 **כד אחיד כו׳ בין קמץ שבא כו׳.** עתה מפרש והולך חו״ג דאינון קול ה׳ בכח כנ״ל דהן כ״ח פרקין בב׳ ידין ונאמר בלשון יחיד בכח, דשמאלא נכלל בימינא וכל הכח הוא בימינא וזהו התכללות כו׳ ולכן הימין נקרא כח, ימינך ה׳ נאדרי בכח והוא סוד שם הוי״ה, שהחולם בין שבא לקמץ, ואמר **דאית בהון יד כו׳.** רוצה לומר יד נקרא על שם י״ד פרקין, והן כ״ח וכל הכח נכלל בימין כנ״ל:

4598 **כד כו׳ בהדר.** כמו שאומר בזוהר חדש דאיהו מלך הדר עיין שם:

4599 **דאינון תרי עוזלי דאיילתא תרין כו׳.** דידים יכולים לשמש זה בלא זה, ושם שמאלא נכלל בימינה והוא עיקר, מה שאין כן [ברגלין] דשניהם כחדא נמנים והן אחים תאומים ורוצה לומר דלכן נאמר בהם לשון רבים, איילות, וזה שאומר איש באחיהו ידבקו וכמו שכתוב (תהלים יח לד) משוה רגלי כאילות, דהן אילות, ועיין ברעיא מהימנא פ׳ אחרי מות ס״ח א׳ על פסוק יחולל אילות דאמר שם ואעילת רישא בין ברכהא כו׳, נו״ה, תרין נביאים, מתמן אולידת תרין משיחין כו׳ ועיין ברעיא מהימנא סוף פ׳ משפטים ושאר מקומות. ואמר והכא רזא דיבום רוצה לומר דהדר להיות עולמין ברזא דנו״ה ואמר ורזא דא נתנני כו׳ ודא הוד כו׳ רוצה לומר אלף החמישי, והן ה׳ אחת, שמלכות מתבני מהם, ושם מקומה, וד׳ של ה׳ הוא הוד, ו׳ של ה׳ - נצח, וכלילותם הוא ה׳, מלכות, ולכן נקרא הוד, דו״ה, והן ד״ו פרצופין, שנים כרובין, ד״ו, ובחורבן בית המקדש קיימא עלמא על חד סמכא דהוד, נתנני, ותקע כו׳, ומתחיל דו״ה בד׳ דפרח כו׳, והוא בעלה, ו׳, דהוא בנצח ואיהי בהוד, ולכן הוד - דו״ה בגלותא, (ראש השנה כו ע״א) נדה גלמודה מבעלה, וידוע שהן סוד גוף ונפש כמו שאומר לעיל תיקון ס״ב וסוף תיקון נ״ה, וכשמת בלא בנים דאז הגוף דוה ואחיו בנצח מושך הנפש לאקמא למיתה בגוף חדש (רות ד י) ולא יכרת שם המת מישראל וזהו מה שאומר להלן והכא רזא דיבום ורזא כו׳, וכן שכינתא בגלותא ויבן ה׳ כו׳ ברזא דיבום דבעלה יוקים לה ועיין מה שאומר לעיל ריש תיקון נ״ח בארוכה:

4600 **קול כו׳ חיריק ודא צדיק.** דהוא חיריק תחות תרין שוקין ועיין לעיל נ״ד א׳ והנה הם ז׳ נקודין, דשבא - ב׳ נקודין וכן צירי, והן נגד ז׳ שמהן כמו שמפרש והולך שבע קלין כו׳:

4601 **רוח סליק באויר.** דרוח מים אש הן בחג״ת, ואויר - כתר, והן רוח ורוח מרוח:

4602 **והכי נחתין כו׳.** נמצא כללא דכולהו - ג׳ יסודין, ומלכות משלמת לארבעה, וזה שאומר **מלכות מאנא דכולהו ואיהי עפר כו׳** סוד שם י״ב דהוא עשר ספירות, ג׳ הויו״ת:

4603 **ואיהו כללא דכל אתוון דאינון מאנא לנקודין.** עיין לעיל ל״ח א׳ ותא חזי תשע נקודין אינון מן קמץ ועד שורק וכולן אתקיאו צנורין ומבועין לאתוון דאינון כלילין בקרקע דאיהי שכינתא תתאה כו׳ עיין שם:

4604 **ועל אלין ז׳ קלין.** רוצה לומר, היינו עם הדעת, וזה שאומר ועל תלת גניזין כו׳ בת קול דכולהו כו׳ ועיין לעיל ל״ח א׳ להההוא צינור כו׳ ולעיל ב׳ ב׳ עד שית קלין ואיהו שביעאה כו׳:

4605 **ת״ח ג׳ נקודין כו׳.** עתה מפרש והולך ענין הנקודין, ומה שאמר **ג׳ נקודין כו׳ קוצא כו׳.** עיין שם ל״ח א׳ ותא חזי שכינתא תתאה כד איהי כו׳, אתקריאת חיריק חולם שורק, דההוא צינור כגוונא דא והכי כו׳ ועיין לעיל נ״ג ד׳ ומה שבארנו שם בדבריו, ואינון ג׳ נקודין אלו הם כלל האמ״ש שהן כלל הכל כנ״ל דסלקין בכח״ב ונחתין בנה״י:

4606 **אינון סגולתא כו׳.** סגולתא ושלשלת בטעמים, וסגול ושורק בנקודות, וסגולתא וסגול הן בענין אחד, ושורק ושלשלת הן

סָגוֹ"ל.

כְּתֶר עַל חָכְמָה וּבִינָה אִיהוּ סָגוֹלְתָ"א חֹל"ם עַל צֵר"י, סָגוֹ"ל אִיהוּ נְקוּדָה תְּחוֹת צֵר"י, חֶסֶד גְּבוּרָה, תִּפְאֶרֶת לְתַתָּא, נֶצַח הוֹד, יְסוֹד בְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ שֶׁרֶק, וְהָכִי כַּד תִּפְאֶרֶת בְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ שַׁלְשֶׁלֶת, שְׁבָ"א אִיהוּ תְּרֵין נְקוּדִין, כַּד אִתְגַּבַּר מַיָּא עַל אֶשָּׁא אוֹ אֶשָּׁא עַל מַיָּא, אוֹ כַּד אינון יְסוֹד עַל מַלְכוּת, כָּל סְפִירָה דָּא עַל גַּבֵּי דָּא בְּכָל אֲתַר אִיהוּ שְׁבָ"א, וְרָזָא דְּמִלָּה, אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן, כַּד אינון שָׁוִין הֲווּ צֵר"י, אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים.

[הגהה דף קז ע"ב]

[4607]נְקוּדִין אִינוּן דְּבוּר, אַתְוָון אינון הֵבֶל הַבָּלִים, דְּתַלְיָין מִן ה"ה, וְאינון אַתְוָון רַבְרְבָן וְאַתְוָון זְעִירָן, טַעֲמִים אִינוּן קַלִּין, וְאַתְוָון וּנְקוּדִין כְּלִילִין בְּהוּ, אַתְוָון מִן ה"ה, נְקוּדִין מִן י', טַעֲמֵי מִן ו', [4608]נְקוּדִין מִתְלַבְּשָׁן בְּמַיָּא בִּימִינָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, אַתְוָון מִתְלַבְּשִׁין בְּאֶשָּׁא בִּשְׂמָאלָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ דְּאינון הֲבָלִים, טַעֲמֵי מִתְלַבְּשָׁן בְּאַוִּירָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְטַעֲמֵי אינון מִסְטָרָא דְּכֻתָּר, וּנְקוּדִין מִסְטָרָא דְּחָכְמָה, וְאַתְוָון מִסְטָרָא דְּבִינָה, (דבגינה) וּמִתְלַבְּשִׁין בְּמַיָּא אֶשָּׁא וְרוּחָא, דְּאינון חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת, וְהָכִי מִתְלַבְּשִׁין בְּנֶצַח הוֹד יְסוֹד. מַלְכוּת מָאנָא דְּכֻלְּהוּ, כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ, [4609]אִיהִי פֶּה דְּמִינָהּ הֲבָלִים נָפְקִין וְקָלִין וְדִבּוּרִין כֻּלְּהוּ אִתְכְּלִילָן וְאִיהִי לֵב דְּכֻלְּהוּ בָּהּ אִתְכְּלִילָן, וּמִינָהּ נָפְקִין דְּפִיקוּ דְּרוּחָא לְכָל עַרְקִין

בענין אחד כמו שמפרש והולך שזהו כשורה וזהו כחצובה ומכל מקום כל אחד מורה על ענין אחר, דסגלתא הוא כח"ב, דכתר למעלה מהן, וסגול חג"ת, ות"ת עם נו"ה הוא שלשלת, ונה"י הוא שורק, וכמו שאומר לעיל נ"ג ד' דחו"ג הן צירי אבל נו"ה הן מעלה ומטה וכידוע, ושורק דכאן קבוץ, ולמעלה דאמר דנו"ה הוא צירי הוא לענין אחר על פעולתן, וכמו שאומר שם, ובאמת בכל ספירין יש בחינת צירי ושבא וכמו שמפרש והולך כל ספירה דא כו' כד אינון שוין כו' אלא בכללות חו"ג, צירי כו':

[4607] **נקודין אינון דבור אתוון אינון הבל כו' ואתוון זעירין טעמים אינון קלין ואתוון ונקודין כלילין בהו אתוון מן ה"ה כו'.** רוצה לומר דאלו ג', טעמים ונקודין ואתוון, הם שם הוי"ה, והן בהבל וקול ודבור דהן כלל הכל כמו שאומר בפרק א' דספר יצירה רוח וקול ודיבור, והבל הוא ב', הבל הבלים, שהן מב' בתי לבא כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"ב והבל הוא הלב וכולהו כלילין בקלא ומפרש והולך נקודין מן יו"ד והוא דבור, ואתוון מן ה"ה דהן ב' הבלים כנ"ל, וטעמי מן ו' דהוא קלא ועיין לעיל תיקון מ"ה תא חזי י' איהו אמירה ודבור וקריאה, ו' קול, ה"ה הבל, ואמר שם תרין הבלים ה"ה, וב' הבלים אינון, הבל סליק והבל נחית, בפומא ולבא כמו שאומר שם וכמו שאומר לעיל ק"ו ע"ב שבע הבלים, שבע נחתין כו' מה שאין כן בקול ודבור. והנה אותיות בלא נקודין אי אפשר לדבר רק במחשבה, בהבל, ולכן קאמר נקודין בדבור, וטעמים הם בקלא לבד כי אין ניכרים בדבור רק בקול הניגון, והנה הנקודין הן יודין ברובם, לבד הקמץ והפתח שלא פירש כאן, והאותיות הן מרובעים [שטחים] צורת ה"א, וטעמים הם צורות קוין, ו'. ומפרש והולך

[4608] **נקודין מתלבשין כו'** דהן בכח"ב, יה"ו, ולכן טעמים לעילא מהן, והן מתלבשין בחג"ת ונה"י, ומלכות - מאנא דכולא שהוא הפה כלילא מכולהו, וכלהו מינה נפקין כמו שמפרש והולך ודא אתוון זעירין כנ"ל דלכן ה"ה כפול וכנ"ל אבל עיקר שמושא לאכללא מכולהו ובה השם בהיפוכא ועיין לעיל ס"ב א' ואינון ה' עילאה ה' תתאה כו', ו' קול כו', י' דיבור כו' ועיין מה שכתבתי שם ולכן כתובים הנקודים למטה מהאותיות והן בדבור, וטעמים למעלה ועיין לעיל ה' דקול על הבל דפומא, ה' עילאה הוא דכליל כלא דכלילא קול ורוח ודבור כמו שאומר בספר יצירה וכן הוא בכל דבר שם הוי"ה, דבכל דבר יש נקודה וקו ושטח וגוף. נקודה וקו - יו"ד וא"ו. ושטח וגובה - ב' ההי"ן, אלא שה"א הראשון הוא על צורת השטח שהוא כעין ה"א אבל ה"א האחרון הוא על גבול הגוף שהוא מוגבל מג' קוים, אורך ורוחב וגובה, והגוף הוא כלל הכל, ובה נאחז הכל, והם במחשבה, והיא במעשה, והם גבולותיה, והנה בגוף מרובע ו' שטחים שהם ו"ק, וי"ב גבולי אלכסונים בקוים, וט' נקודין עם נקודה הפנימית שאליו נמשכין הכל, היכל הקודש, והן כ"ז, כמנין השם עם קוצו של יו"ד שהוא מרמז על נקודה שהוא אל מסתתר בשפריר חביון בתוכם, והוא כ"ז אתוון, ועם הגוף הכוללן הוא כ"ח, כ"ח עובדא דבראשית, דכח הוא עובדא והוא הגוף שהוא במעשה, והנה נקודין הם תשעה כמנין ט' נקודות, וקוין - י"ב, ועם הגוף שבתוכו ד' אלכסונים גדולים באלכסון והן ד' פני אדם אלא דאדם נכלל בא', והוא גוף הכוללם שאין שם גבול להיכר דלכן ט"ז פנים נכללים בי"ג ובפרטות הן ל"ב, כ"ח הנ"ל וד', ובמקום פגיעת ד' האלכסונים אלו הוא נקודה התשיעית הפנימית הנ"ל, והכלל דהן ל"ב, וכ"ח דגוף כוללם כנ"ל (ונתיב אחד נעלם דלכן ט' נקודות לבד) ועוד דד' אלכסונים אלו נכללים כאחד, דנפגעים ונחתכים זה עם זה מה שאין כן בי"ב גבולי האלכסון, וזהו ד' פני אדם שהן אחד כנ"ל וכמו שד' פני אדם משולבים באחד, ומשלמת לי"ג, וכל הט' נקודין נאחזים באלו הד' אלכסונים, ונקודה האמצעית היא אמצעית לכל ב' נקודין של כל אלכסון, ולכן אמר בפ' תצוה שאלו שמונה הם תשע, והם י"ב, ועוד ל"ב הן ג' עומקים ושש שטחים י"ב גבולים הן כ"ב, ועשרה הוא ט' נקודין והגוף מאנא לכולהו, ונקודה אחת נעלמת, נתיב לא כו', נתיב אחד נעלם, דלכן ט' נקודות לבד, וכן ד' פני אדם אינן נראים בחוץ כלל ולכן נחשב בכל מקום י"ב פנים, דאלו הד' הן בהסתר והן כאן בפנים בהסתר הכל כמו בד' אדם לכן פעמים י"ב ופעמים י"ג ופעמים ט"ז נקודה הפנימית הם י"ג כמנין הטעמים שהן קוים כנ"ל והשטחים ששה וא"ו דכליל כולא והם כ"ח אתוון כנ"ל:

[4609] **איהי פה דמינה הבלים כו' אתכלילן ואיהי לב כו' דפיקו דרוחא לכל ערקין דרוחא כד כו'.** רוצה לומר כמו שאומר לעיל בתיקון כ"ב דאיהי מאנא גופא לכל, וכן כאן דקול ורוח ודבור הוא הפנימית ברוחא ואיהי גופא לכל ולכן ביה ג' אתוון יה"ו והן נר"ן שברוחא, ואיהי גופא, ה' אחרונה, וכלא כלילן בגופא, וכן כאן בקול ורוח ודיבור:

דְרוּחָא, [4610]כַּד רוּחָא דָּפִיק בְּמַיָּא דְּאִיהוּ לִימִינָא, אִתְמַר בֵּיהּ (שיר ה ב) קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי, [4611]לְהַהִיא דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי ז ד) אֱמוֹר לַחָכְמָה אֲחוֹתִי אָתְּ, וְכַד דָּפִיק לִשְׁמָאלָא דְּאִיהִי אֻמָּא, אִתְמַר בָּהּ רַעְיָתִי, דְּבֵיהּ אִתּוֹקַד בְּכַמָּה רְשָׁפִי"ם דְּאִינּוּן שְׁרָפִי"ם, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שיר ח ו) רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶת יָ"הּ. מִסְטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא יוֹנָתִי תַּמָּתִי, בְּגִין דְּאִיהִי דַּרְגָּא דְּיַעֲקֹב דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם, וּדְפִיקוּ דִּילֵיהּ תַּמָּן בְּמִשְׁקָל, לָא סָלִיק וְלָא נָחִית, דִּי בְמַיָּא נָחִית לְגַבֵּי צַדִּיק נְבִיעוּ לְגַבֵּיהּ בַּאֲרִיכוּ, [4612]וְסָלִיק בֵּיהּ בַּאֲרִיכוּ דִּתְקִיעָה, בְּאֶשָּׁא אִיהוּ דְּפִיקוּ [4613]בִּשְׁבָרִים בִּתְבִירוּ, [4614]וּבְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא נָחִית (נ"א אחיד) בְּתַרְוַיְיהוּ [4615]שַׁלְשֶׁלֶ"ת, בֵּינוֹנִי וְדָא תְּרוּעָה, [4616]קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, הַהוּא דְּפִיקוּ בְּגִין דְּהֵבִיאוּ לָהּ בַּחֲשַׁאי, וְהִיא יוֹנָתִי, וְכַד שְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּגָלוּתָא אִתְמַר בָּהּ (שיר ה ב) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, כַּד אִיהִי יְשֵׁנָה לֵית בָּהּ דְּפִיקוּ, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ קוֹל דְּפִיקוּ דִּילָהּ אִתְרַחַק מִינָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים לט ג) נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁתִי מִטּוֹב, [4617]לָמָּה נֶאֱלַמְתִּי, מִי"ה דְּאִיהוּ דּוּמִיָּה דְּאִתְרַמִּיז בֶּאלֹהִי"ם, דְּאִיהוּ ל"ב אלהי"ם דְּמַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית, [4618]דְּדָפִיק רוּחָא דְּקוּדְשָׁא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית א ב) וְרוּחַ אלהי"ם, בְּגִין דְּהֶחֱשֵׁתִי מִטּוֹב דְּאִיהוּ קוֹל עד כאן ההגה"ה).

[דף לד ע"ב]

(לד ע"ב) בְּהַהוּא זִמְנָא אִשְׁתְּאַרַת בַּת יְחִידָה בְּלָא קוֹל, וּבְגִין דָּא לֵית בַּת קוֹל בְּגָלוּתָא, וּבְגִין דְּלֵית בַּת קוֹל בְּגָלוּתָא הֵבִיאוּ לָהּ בַּחֲשַׁאי, וּבְגִין דָּא צְלוּתָא אִיהִי בַּחֲשַׁאי, [4619]אַף עַל גַּב דְּרָזִין סַגִּיאִין אִית הָכָא, שַׁבְעִין אַנְפִּין אִית לְאוֹרַיְיתָא.

וּבְהַהוּא זִמְנָא לֵית לָהּ דְּפִיקוּ [4620]דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דִּנְקוּדֵי דְּמַנְקְדִין בְּדְפִיקוּ דְּאֶצְבְּעָאן דְּאִינּוּן עֶשֶׂר, דִּבְהוֹן מְנַקְּדִין

[4610] **כד רוח דפיק כו'.** מפרש ד' מיני דפיקין כמו שאומר לעיל בתיקון כ"ה והן בד' יסודין והן ד' דקרא דופק כו' אחותי כו' בד' שמות אחותי כו' וכמו שמפרש והולך:

[4611] **להיא דאתמר כו'.** רוצה לומר חכמת שלמה מסטרא דחכמה והוא בסטרא דחסד דמשם אהבה, ומסטרא דגבורה הוא אישות, איש ואשה דהן אש ואש, חמימות הזיווג וכמו שמפרש והולך דביה אתוקד בכמה רשפים כו' רשפי אש כו' דהן מסטרא דגבורה, ורשפי אש לשון רבים - ב' אשות דאיש ואשה, וי"ה דבהון הוא שלהבת י"ה, ומסטרא דת"ת - תמתי כמו שמפרש והולך בגין דאיהו דרגא כו' ודפיקו דילה כו', דבחסד נחית ובגבורה סליק וכמו שאומר לעיל תיקון כ"ה בארוכה עיין שם דכן האש סליק ומים נחית ורוח באמצע וזה שאומר די במיא נחית כו', והן ג' אהבות, אהבת הערב - איש ואשה. אהבת המועיל - קרובים, (משלי יז יז) אח לצרה יולד. ואהבת הטוב - אהבת החסידים והתמימים, והן ג' אהבה דכאן ועוד אהבה הרביעית מצד המקבל שהוא (אמת) [את] האוהב מאד, (משלי כז יט) כמים הפנים לפנים, והוא יונתי והוא מסטרא דנוק', ה' אחרונה, יונתי דאינה נזקקת כו' (שה"ש רבה פ' א), וזה שאומר עיניך יונים דכל עיניה לגביה דקב"ה:

[4612] **וסליק באריכו דתקיעה באשא איהו כו'.** עיין לעיל תיקון כ"ה כ"ז בארוכה:

[4613] **בשברים בתבירו.** לשון שבר והוא בתביר, דהטעם הוא בנחיתו, דרביע הוא בסליקו ועיין לעיל כ"ה א':

[4614] **ובעד"א אחיד בתרווייהו.** כן הוא הנוסחא לקמן קט"ז ב' בהגהה עיין שם ושם קי"ז א':

[4615] **שלשלת בינוני ודא תרועה.** רוצה לומר בטעמים הוא שלשלת, לא סליק ולא נחית בנגינו ועיין שם מה שבארנו שם:

[4616] **קול דממה דקה לגבי שכינתא תתאה כו'.** רוצה לומר מצד עצמה נקראת יונתי, ודפיקו דילה הוא סימן שהוא בחשאי, בת קול, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וכנ"ל, וזה שאומר בגין דהביאו כו' והיא יונתי כו', קלא דיונה בחשאי, וכתיב יונתי בסתר המדרגה והוא סימן לד' דפיקין, אם סליק או נחית או בינוני או בחשאי, והן עשר דפיקין דעשר תקיעות וכמו שאומר לעיל תיקון כ"ה עיין שם:

[4617] **למה נאלמתי מי"ה כו'.** רוצה לומר דאלקים הוא מלא י"ה, והוא יה"ו, והיא מליאה מהם אותיות מליאה, ועתה דום י"ה דומיה, וכד אסתלק י"ה נשאר אלם והחשיתי מטוב. הוא ו', שית זמנין טוב דמעשה בראשית, והן דפיקין דאמ"ש כנ"ל והיא נשארת בלא קול, דקול הוא רוח הקודש שכלול ממים ואש כנ"ל ובגלותא אין נביא וחכם ואין רוח הקודש (והרביעית בת קול כמו שאומר למטה) ואמר למה נאלמתי, ומשני מי"ה דאיהי דומיה, אלם מי"ה כנ"ל:

[4618] ***דאתרמיז באלקים דאיהי ל"ב אלקים דמעשה בראשית דדפיק רוחא דקודשא דאתמר ביה ורוח אלקים בגין דהחשיתי מטוב דאיהי קול בההוא זמנא אשתארת בת יחידה בלא קול.** כצ"ל (הגהה: ותיקון זה משובש ועיין לעיל בהגהה ועיין לקמן ל"ה ב' שאביא הסדר הזה בקצרה) (א.ה. לכאורה סתירה בהגות הגר"א, ועיין לעיל ק"ו ע"ב בסוף ההגהה) כמו שאומר ק"ז ב' למטה ורוצה לומר דרוח אלקים מרומז דרוח הקודש דדפיק הוא בתיבת אלקים דהוא מלא י"ה:

[4619] **אע"ג דרזין סגיאין כו'.** רוצה לומר, על ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד וצלותא, דהן בחשאי:

[4620] **דאיהו כגונא דנקודי דמנקדין בדפיקו דאצבעאן.** דדפיקו הוא בצורות נקודין כמו שאומר לעיל ל"ה ב' בארוכה ודפיקו ברוחא והוא נקודין והוא באתוון, וכמו האותיות בלי נקודות לית להו תנועה ולא קלא, כן הוא בלא דפיקו, ועשר מיני דפיקו כמו שאומר לעיל תיקון כ"ה בארוכה בחבירו במהירו, והן בסליקו בנחיתו בבינוני, והן ט' ואחד בחשאי כלילא מכולהו, והן ד' דסלקין לעשר כמו בתקיעות תשר"ת תש"ת תר"ת, והן לקבל עשר אצבעין דבכל אצבע אית בה דפיקו, והן נגד עשר נקודין וכן הם בנגינו, עשרה מיני ניגונים, ועשר אצבעין דבטשין בנגינו כמו שאומר לעיל כ"ג ב' וזה שאומר **ואינון מנקדין בנימין דכנור דדוד דפיקו איהו כו'.** דהן שיר פשוט כפול משולש מרובע, דאינון ד' ואינון עשר כמו שאומר שם וכן בדפיקו כנ"ל:

בְּדְפִיקוּ דְרוּחָא, וְאִינוּן מְנַקְּדִין בְּנִימִין דְכִנּוֹר דְּדָוִד, דְּפִיקוּ אִיהוּ כְּגַוְונָא דְקָלָא דְסָלִיק בְּנִגּוּנָא, לְקַבֵּל עֲשָׂרָה דְּפִיקִין [4621]דְּאִסְתַּכַּל אַסְיָא בְּדְפִיקוּ, עָבַד דָּוִד עֲשָׂרָה מִינֵי נִגּוּנִים בַּתְּהִלִּים, אַרְבָּעָה אִינוּן (שיר ה ב) אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי לְקַבֵּל יהו"ה, עֲשָׂרָה דְּפִיקִין לְקַבֵּל יוד הא ואו הא, דְּפִיקוּ נָפִיק מֵאַדְנָא שְׁמָאלָא דִלְבָּא, [4622]וְדָא הוּא רוּחַ צְפוֹנִי דַּהֲוָה מְנַשֵּׁב בְּכִנּוֹר דְּדָוִד דַּהֲוָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו, וְכָל עַרְקִין וּוָרִידֵי גוּפָא דְאִינוּן דָּפְקִין, מִלְּבָא אִינוּן (נ"א הוה) דָּפְקִין, וְרָזָא דְמִלָּה (יחזקאל א יב) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ.

[דף לה ע"א]

כְּבַד הוּא סמא"ל (לה ע"א) הוּא עִשָּׁו, דְּלֵית בֵּיהּ רוּחָא דְקוּדְשָׁא, [4623]לָא דָּפְקִין עַרְקִין דִּילֵיהּ, וּבְגִין דָּא לָא שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא בְּאוּמִין פַּלְחֵי כּוֹכְבַיָּא דְּעָלְמָא, וּבְגָלוּתָא דְאִסְתַּלַּק רוּחַ דְקוּדְשָׁא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה יא ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יהו"ה וגו', לֵית דְּפִיקוּ בִלְבָּא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בָּהּ (שיר ה ב) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, וְלֵית בַּת קוֹל בְּפוּמָא (דהוה סלקא), (נ"א דבה סליק) קָלָא בְּרוּחָא בַּתְקִיעָה בַּאֲרִיכוּ, וּבַשְּׁבָרִים בִּתְבִירוּ, וּבַתְּרוּעָה שַׁלְשֶׁלֶ"ת קָלָא בֵּינוֹנִית לָא בַאֲרִיכוּ וְלָא בִקְצִירוּ, [4624]בַּת קוֹל אִיהִי קוֹל דְּמָמָה דַקָּה זְעִירָא, קָלָא נְמוּכָה בַּחֲשַׁאי, דְּהָא קוֹל בְּאִשָּׁה עֶרְוָה. [4625]וְכַד יֵיתֵי מְשִׁיחָא נָחִית רוּחָא דְקוּדְשָׁא עֲלֵיהּ, וּמֵיָּד אִיהִי אָמְרַת קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, דְּפִיקוּ סָלִיק וְנָחִית, [4626]סָלִיק ה' תַּתָּאָה לְגַבֵּי י', וְנָחִית ה' עִלָּאָה לְגַבֵּי ו', דְּאִיהוּ קָרְבָּן לַיהו"ה, קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד.

וְרָזָא דְמִלָּה (משלי ג יט) יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה, בְּאַבָּא דְּאִיהוּ י' יָסַד בְּרַתָּא דְּאִיהִי ה' זְעִירָא, דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (בראשית לז יא) [4627]וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדָּבָר, בְּאִימָּא דְּאִיהִי ה' עִלָּאָה כּוֹנֵן שָׁמַיִם דְּאִיהוּ ו', [4628]וְאִיהוּ בֶּן י"ה, וְכַד יְהוֹן מִתְקָרְבִין אַתְוָון אָב עִם אֵם בֵּן עִם בַּת כָּל חַד בְּבַת זוּגֵיהּ, ה' עִלָּאָה (סליק) לְגַבֵּי י', ה' (תתאה) נָחִית לְגַבֵּי ו', [4629]הַאי אִיהוּ קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, בְּהַהוּא זִמְנָא (יחזקאל לז ז) וַתִּקְרְבוּ עֲצָמוֹת עֶצֶם אֶל עַצְמוֹ, וְרָזָא דְמִלָּה (בראשית ב כג) עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, עֶצֶם מֵעֲצָמַי דָּא י' עִם ה', וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי דָּא ו' עִם ה', (שם כד) [4630]וְעַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְגוֹמֵר.

וְכַד סָלִיק ה' לְגַבֵּי י' אִתְמַר בָּהּ (ויקרא ו ב) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה הִיא הָעוֹלָה, [4631]דְּהָא (דהוה) סְלִיקַת לְגַבֵּי אַבָּא,

---

4621 **דאסתכל אסיא כו'.** בחולה, וידוע שהן עשר דפיקין הנ"ל ועל ידן ידוע באיזה חולי הוא, דכללן עשרה מיני חולאים, דיו"ד עש"ר מתהפך ליה לער"ש דו"י, וידוע בדפיקין הכל, ובאיזה נקודה וספירה פגם, וכאשר כל העשר דפיקין הולכים כסדרם אז היא בריאה, וזה שאומר עבד דוד עשרה וכמו שאומר לעיל כ"ג א' בההוא זמנא אתער דוד בכנור דאיהו מנגן מאליו בעשרה מיני נגונים, קדמאה כו' עיין שם בתיקון י"ג בארוכה:

4622 **ודא הוא רוח צפונית כו'.** רוצה לומר רוח הקודש דשריא בתוך פה האדם ודובר מאליו, והוא רוח הקודש כידוע וזהו כנור דמנגן מאליו וזהו כנור דדוד, דדוד דרגיה, והוא ראש לכל בעלי רוח הקודש, ובעבור שהלב הוא בצפון ומאזנא שמאלא דלבא נפיק הרוח ודפיקו לכן אמר רוח צפונית וזה שאומר וכל ערקין ווריד כו' ולכן כל המזמורים הכל אומרים של דוד דהוא לבא דכלל ישראל ואדם כמו שאומר בפ' משפטים וכל דפיקין הכל מיניה ולכן אנו ממתינין על ביאתו, קול דודי דופק, ובגלותא - אני ישנה והוא בלא רוחא דמשיחא כמו שאומר לעיל ע"ו ב' והאי רוחא דאסתלק איהו רוחא דמשיח כמה דאתמר, ואיהו רוח הקודש, ואיהי רוח חכמה ובינה כו', ואמר כמה דאתמר, דאמר שם שאיהו רוח אלקים מרחפת כו' וכמו שאומר למעלה דדפיק ביה רוחא דקודשא דאתמר ביה ורוח אלקים בגין דהחשיתי כו'. וזה שאומר **ובגלותא דאסתלק כו' בפומא כו'** דהוא רוח הקודש דשריא בלבא למנדע, ובפומא לדבר מאליו, והן ב' מיני רוח הקודש, א' לדעת והב' היא למעלה ממנה בדבור, וזה שאומר למעלה ק"ז ב' איהי פה כו' ואיהי לב כו':

4623 **(לא דפקין ערקין דיליה ובג"ד לא כו'.** דערקין דיליה הן ערקין דדמא שהן לא דפקין, והוא אדום דאין לו רוחא ודפיקו, ולכן ישראל מתנענעים כמו שאומר בפ' פנחס עיין שם בדבריו):

4624 **בת קול איהי כו'.** הוא דפיקו הרביעית דמשלמת לארבעה ולעשר כנ"ל, ה' אחרונה, ואמר **דהא קול באשה ערוה** ולכן ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי וכמו שאומר בפ' תרומה קל"ד א' ובזמנא דאתי כו' בגין דהשתא דההוא ס"א אתדבק בהדה לאו איהי אחד אלא דאנן מייחדין לה בלחישו כו' עיין שם בדבריו והוא רזא דלחישו דלא לאחוז ההוא ערוה, וכן הצלותא מזה הטעם, מה שאין כן חזרה - בקול, וכן שמע דאיהו בדכורא ושם דפיק קלא:

4625 **וכד ייתי משיחא נחית כו'.** כמו שכתוב שם (ישעיהו יא ב) ונחה עליו רוח ה', (בראשית א ב) רוח אלקים מרחפת כו', כמו שאומר לעיל ע"ו ב' וכנ"ל ולכן (ישעיהו יא ט) ותמלא הארץ דעה כו':

4626 **סליק ה' תתאה כו'.** להתבנות, דהתבנות הוא בסדר הזה כמו שמפרש והולך ואח"כ קריבו ויחודא והוא הוי"ה כסדרו וכמו שאומר למטה וכד מתקרבין כו':

4627 **ואביו שמר כו'.** דהיא נקראת דבר, ובה חלמא, והוא דבר מלוכה של יוסף דאתבני ע"י אבא, וזהו ואביו כו':

4628 **ואיהו בן י"ה.** הוא לראיה דמתבני באימא, דבינה הוא בן י"ה מרמז עליה:

4629 **האי איהו קרבן עולה ויורד.** רוצה לומר דלמעלה היה עולה ויורד, ועתה העולה ויורד מתקרב כאחד כו':

4630 **וע"כ יעזב כו'.** והוא לראיה דנקראים בשר שנאמר והיו לבשר אחד:

4631 **דהא סלקת כו'.** ולכן נאמר היא העולה, והוא עולה של עולה ויורד:

[4632]וְכַד נְחִיתַת אִמָּא לְגַבֵּי בְּרָא אִתְמַר בָּהּ (שם ה) וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ, אִתּוֹקַד בֵּיהּ בְּשַׁלְהוֹבִין דְּרַחֲימוּ, וְהָכִי כַּד נָחִית ו' לְגַבֵּי ה' דִּילֵיהּ, וְ' סָלִיק לְגַבֵּי ה' דִּילֵיהּ, [4633]בְּהַהוּא זִמְנָא (בראשית כח יב) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, כָּל אִלֵּין דְּפִיקִין דִּשְׁאָר עַרְקִין, וְהָכִי אוּקְמוּהוּ סָלְקִין תְּרֵין וְנָחֲתִין תְּרֵין, סָלְקִין תְּרֵי י"ה דָּא לְגַבֵּי דָּא, וְנָחֲתִין תְּרֵי ו"ה דָּא לְגַבֵּי דָּא.

[4634]וְעוֹד סָלְקִין תְּרֵי רוּחָא וְאֶשָּׁא, דְּאִינּוּן קָלִין וְסָלְקִין בְּדְפִיקוּ, וְנָחֲתִין תְּרֵי מַיָּא וְעַפְרָא, דְּאִינּוּן כְּבֵדִין בְּדְפִיקוּ, וְאִינּוּן מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל, מִיכָאֵ"ל מַיָּא, גַּבְרִיאֵ"ל אֶשָּׁא, נוּרִיאֵ"ל רוּחָא, רְפָאֵ"ל עַפְרָא, [4635]ה"ה, הֶבֶל סָלִיק הֶבֶל נָחִית, הֶבֶל סָלִיק דָּא ה' עִלָּאָה דְּסָלִיק בְּקָלָא דְּאִיהוּ וא"ו, וַהֶבֶל נָחִית דָּא ה' תַּתָּאָה דְּנָחִית לְגַבֵּי יו"ד דְּאִיהוּ עֲשַׂר אֲמִירָן, וְעָבַד דִּבּוּר.

קָרִיבוּ דְּכָל הֲבָלִים וְקָלָא וְדִבּוּרָא אִיהוּ פֶּ"ה, דְּאִיהוּ בְּחוּשְׁבַּן מִילָ"ה, כְּלִיל כֹּלָּא, [4636]אִיהוּ קָרִיבוּ דְּאַדנ"י בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא קָרְבָּן לַיהוֹ"ה, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְאִיהִי (ואיהו) יְחוּדָא דְּאַתְוָון יהו"ה בַּצַּדִּיק, דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית, וְזַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּקָרִיב אַתְוָון אִלֵּין בְּצִלּוֹתִין, דְּאִיהִי קָרְבָּנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁכִינְתָּא דִּילֵיהּ,

---

4632 **וכד נחיתת אימא לגבי כו'.** דבינה נקראת אשא, והוא מוחין שנותנת לו לזיווג, וברתא על מוקדה למעלה ממנה, ואתבנין לזווגא, ועיין לעיל ט' ב' בענין הויות, וקרבן עולה ויורד כד ההי"ן באמצע, ויש עוד הוי"ה שההין באמצע כזה וההי"י וגם כן אימא אצל ברא, וברתא אצל אבא, וכאן פירש ענין אחר, קרבן עולה ויורד בצירוף הוי"ה גם כן אמא על ברא, ואבא נחית לגבי ברתא, וזהו החילוק, דלמעלה ברתא סליק באבא וכאן נחית אבא לגבי ברתא וצריך כאן עולה ויורד בזכרים, יו"ד סליק וא"ו נחית, וזה שאומר **והכי כד נחית ו' כו'.** ואמר והכי, רוצה לומר דזהו גם כן קרבן עולה ויורד ועיין לעיל ט' א' ב', ה' תפילין על ו', אימא על ברא, דבה אתבני, הדא הוא דכתיב כונן שמים בתבונה, י' אבא תפילין על ברתא, דביה אתבניאת, ההי"ד ה' בחכמה יסד ארץ, ודא הוא הוי"ה, ורוצה לומר מה שאמר לעיל ח' ב' והאי איהו הוי"ה דאתמר ביה הנה יד ה' הוי"ה וכו' ובג"ד אוקמוה מארי דתלמודא ירושלמי הויות באמצע כו' כגוונא דא יהה"ו כו' תא חזי כל הוי"ה דאיהי כו' רחוקים דא מן דא או קרובים דא לדא עלייהו אתמר שלום לרחוק ולקרוב וגו' דהיינו קרבן עולה ויורד, יהה"ו, ה' דאיהי אימא סלקת כו' ועל כן יעזב איש כו' והן בתרי גווני הנ"ל יהה"ו, אחיות קרובים אחים רחוקים, הוי"ה הוא להיפך וזה שאומר רחוקים דא כו' וצריך ב' שלומות לקרבא י"ה, אב עם אם, ו"ה, בן ובת דהוא עולה ויורד, וזהו ב' שלומות:

4633 **בההוא זמנא והנה כו'.** רוצה לומר דלכן נאמר עולים, לשון רבים, ויורדים וכמו שמפרש והולך סלקין כו' והן בשני הויות הנ"ל ולכן אקדים והכי כד נחית ו' כו' כנ"ל:

4634 **ועוד סלקין כו'.** דכאשר האדם חולה הוא מהשתנות היסודות ומתגברין זה על זה, וכאשר הוא בבריאות הולכין כסדרן, ב' בסליקו וב' בנחיתו כמו שמפרש והולך והן ד' מיני דפיקין הנ"ל עולים תרין ויורדין תרין ואמר **ואינון מיכאל כו'.** רוצה לומר דזה שאמרו דמלאכי אלקים עולין תרין ויורדים תרין, והן אלו הד' מלאכים והן בסטרא דגבורה, אלקים, הוי"ה מהופכת כסדר ארמ"ע וכמו שאומר כאן ולכן בארץ הלזו היסודות ארמ"ע, דבה הוי"ה למפרע, נוק' (הגהה: באמת היסודות הן ארע"ם כמו שכתוב לרוקע הארץ על המים אבל לעתיד לבוא כי תמלא הארץ דעה כו', והוא מים העליונים, ויהיה כסדר. ועיקר הענין מה שאמר סלקין תרין רוחא ואשא כו' דלמעלה אמר בעולה ויורד יהה"ו הכל בההי"ן דה"א עילאה סליק וה"א תתאה נחית וכאן אמר דיו"ד גם כן נחית לה"א עילאה, וא"ו גם כן סליק לה"א תתאה, והכל בהוי"ה אחת הנ"ל יהה"ו, עולים תרין ויורדים תרין, וזהו מיא ועפרא נחית ואש ורוחא סליק) וכן אלקים, ה' על י', והנה סולם מוצב ארצה, והיא אבן מאסו הבונים היתה גו' דיו"ד דהוי"ה דידה היא אבן מאסו הבונים, ותסלק למעלה ותהיה הוי"ה ישרה:

4635 **ה"ה הבל סליק הבל נחית כו'.** מפרש והולך עולה ויורד דהוי"ה בקול, דאמירה איהי יו"ד ולכן עשר אמירן, ושני הבלים הן אחד סליק מלבא ואחד נחית כמו שאומר למעלה והוא עולה ויורד כנ"ל [ה' עילאה לגבי יו"ד וה' תתאה נחית לגבי וא"ו] וכנ"ל [הגהה וטעות סופר כאן וכך צריך להיות *הבל סליק דא ה' עילאה דסליק בקלא דאיהו וא"ו והבל נחית דא ה' תתאה דנחית לגבי יו"ד דאיהו עשר אמירן ועבד דבור קריבו דכל כו'. וכמו שאומר לעיל בתיקון מ"ה דבקלא סליק ובדבור נחית, וסליק למעלה על הקלא ונחיתא למטה תחת הדבור, והוא עולה ויורד, הוי"ה הנ"ל] וכמו שמפרש והולך ועיין לעיל תיקון מ"ה ומה שכתבתי שם בארוכה הרבה, והדיבור והאמירה הכל ענין אחד ולכן עשר אמירן ועשר דברות וכמו שבארנו שם, והכל נכלל בה"א אחרונה, בפה, וכמו שאומר לעיל ק"ז ב' דקלא ודבור והבל נכללין בפה, ה' אחרונה, וזה שאומר קריבו דכל הבלים וקלא ודבורא איהו פה כו', ומה שקורא פעם לה' בפנימית בב' הבלים ופעם היא גופא לכל, משום שבה שתי בחינות, אחת ה"א אחרונה, ואחת - אדני, והוא גופא לשם הוי"ה, והוא פומא, מלכות, תורה שבעל פה, כמו שאומר לעיל י"ג א', ובחינת ה"א אחרונה היא דוגמת אימא כידוע ולכן היא גם כן הבל דוגמת אימא, ב' ההי"ן ב' הבלים. ואמר בחושבן מילה דהוא עטרת הברית, דרגא חד וחושבן חד, ובשניהם נכלל כולא כידוע והן ב' בריתות, ברית הלשון וברית המעור, תורה וברית, ועל זה אמרו כבוד רבו קודם לאביו וכן מורא רבו ואביו וכמו שזה פתוח להוציא תורה כן זה להוליד בנים, ושניהם סיומא, זה סיומא דרישא וזה סיומא דגופא, כוללין כל מה שלמעלה, ובברית המעור ה' חסדים וכן בברית הלשון ה' פתוחי חותם, וזה יחוד או"א וזה זו"נ, והכל בדעת, ה' חסדים, ה' פעמים טו"ב מנין גי"ד - חושבן פה ומילה, וה' גבורות נכללין בה' חסדים, והוא יחודא וקריבו וכמו שמפרש והולך:

4636 **איהו קריבו כו' ואיהו יחודא כו'.** כמו שאומר למעלה דשתי בחינות הם, א' בה"א הוא יחודא דאתוון, וב' - אדני, קריבו דכל הבלים כו' דהכל נכלל בה, והוא קריבו קרבן לה', והן ב' הנ"ל (יחזקאל לז ז) ותקרבו עצם אל עצמו, ויחודא - (בראשית ב כד) והיו לבשר אחד, ואמר דקריבו הוא בעמודא דאמצעיתא ויחודא בצדיק, ועיין לעיל צ"ג א' דלית יחודא אלא בצדיק, וזה שאומר דאיהו ברית, דלית יחודא אלא בברית מילה, ויחודא הוא בקריאת שמע, אחד, וקריבו הוא בתפלה דהוא במקום קרבן. ואמר ומאן איהו כו' והוא בשמא מפרש דמייחד כולא:

בְּפוּמוֹי, (וְ)זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּמַיַּחֵד לוֹן בִּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּקָרִיבוּ דִּלְהוֹן וַדַּאי בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, יְחוּדָא דִּלְהוֹן בַּצַּדִּיק, וּמָאן אִיהוּ דְּמַיַּחֵד כֻּלָּא וּמְקָרֵב כֻּלָּא - עִלַּת הָעִלּוֹת.

[דף לה ע"ב]

[4637]אַדְּהָכִי הָא סָבָא קָא אִזְדַּמַּן לֵיהּ דַּהֲוָה נָהִיר עָלְמִין רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יָאִיר שְׁמֵיהּ, וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, וַדַּאי קָרִיבוּ דְּאַרְבַּע אַתְוָון וְיִחוּדָא דִּלְהוֹן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּקָרִיבוּ וְיִחוּדָא דִּלְהוֹן הָכִי הוּא בַּצַּדִּיק, וּבְתֵרִין דַּרְגִּין מְיַחֲדִין לוֹן יִשְׂרָאֵל, בִּקְרִיאַת שְׁמַע דְּעַרְבִית וְשַׁחֲרִית, וּמְקָרְבִין לוֹן בְּצִלּוֹתָא דְּשַׁחֲרִית וְעַרְבִית, וְדָא קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, ה' עוֹלָה בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, ו' יוֹרֵד בַּצַּדִּיק, [4638]אַף עַל גַּב דְּכֻלָּא קְשׁוֹט, עוֹלֶה וְיוֹרֵד ה' בְּאָת י', ה' בְּאָת ו', מִיָּד (דף לה ע"ב) דְּאָמַר מִלִּין אִלֵּין פָּרַח.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְחַבְרַיָּא, זַכָּאָה חוּלְקָנָא דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין אִינּוּן בְּאַסְכָּמוּתָא לְסַיֵּיעַ לָן, הַאי אִיהוּ דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין דְּבַר נַשׁ דְּאִשְׁתַּדַּל בְּפוּלְחָנָא דְּמָארֵיהּ דְּכָל בְּרְיָין דְּעָלְמָא אִינּוּן בְּסַיְעַתָּא דִּילֵיהּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ לֹא נִבְרָא אֶלָּא לְצַוּוֹת לָזֶה, [4639]וַאֲפִילּוּ שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים לָא אִתְבְּרִיאוּ אֶלָּא לְסַיְעֲתֵיהּ, וְכַד בַּר נַשׁ אַפִּיק הֲבָלִים וְדִבּוּרִים בְּצִלּוֹתֵיהּ, כַּמָּה עוֹפִין פָּתְחִין גַּדְפַּיְיהוּ וּפִימַיְיהוּ לְקַבְלָא לוֹן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (קהלת י) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, [4640]וְנָטִיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִלֵּין מִלִּין וּבָנֵי בְּהוֹן עָלְמִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ישעיה סו כב) כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה, וְרָזָא דְּמִלָּה (שם נא טז) וָאָשִׂים דְּבָרַי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדִי כִּסִּיתִיךָ, לִנְטֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסֹד אָרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה. אַל תִּקְרֵי עַמִּי [4641]אֶלָּא עִמִּי בְּשׁוּתָפוּ.

[דף לג ע"ב, לד ע"א]

אַדְּהָכִי הָא סָבָא קָא נָחִית פָּתַח וְאָמַר (שיר ה ב) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר, (דף לג ע"ב) אֲנִי יְשֵׁנָה מֵרְחִימָאי דְּאִתְרַחַק מִנִּי, וְלִבִּי עֵר כַּד אַתְיָא לְגַבִּי, לְכֻלָּה דַּהֲוַת נְשׁוּאָה לְחָתָן, וְאִתְרַחַק מִינָהּ, נָפְלַת בְּבֵי מַרְעָא, וְאִתְכַּנְּשׁוּ כָּל אַסְיָין לְגַבָּהּ, וְלָא הֲווֹ יָכְלִין לְמִנְדַּע מַרְעָא דִּילָהּ, אַסְיָא קַרְטָנָא הֲוָה תַּמָּן דַּהֲוָה אִשְׁתְּמוֹדָע בִּדְפִיקוּ, בַּעֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקִין דְּבָעֵי לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוֹן אַסְיָא, לָקֵבֶל עֲשַׂר אֶצְבְּעָאן, וְלָא הֲווֹ אִשְׁתְּמוֹדְעָאן בְּמַרְעָא דִּילָהּ אֶלָּא הוּא, דְּכַמָּה מַשְׁקִין וְרֵיחִין טָבִין מְתַפּוּחִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם ז ט) וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים, וְכַמָּה מַשְׁקִין מַעֲסִיס רְמוֹנִים הֲווֹ מַשְׁקִין לָהּ אַסְיָין אָחֳרָנִין, וְלָא הֲווֹ מְהַנְּיִין לָהּ, עַד דְּאָתָא (דהאי) אַסְיָא קַרְטָנָא אִסְתַּכַּל בִּדְפִיקוּ דִּילָהּ, וְאִיהִי אִשְׁתְּמוֹדְעָא בְּאַסְיָא, וְאָמְרַת (שם ה ב) קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, וְאִיהוּ אָמַר פִּתְחִי לִי, פִּתְחִי לְאָת י' דְּאִיהִי עֲשָׂרָה מִינֵי דְּפִיקוּ, קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק [4642]דָּא ו' דָּפִיק לְתַרְעָא, בְּשִׁית (דפיקין) פִּרְקִין דִּדְרוֹעִין, (דף לד ע"א) [4643]וְרָזָא דְּמִלָּה (שם יד) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמוּלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ, בְּתַרֵ"י שֵ"שׁ, בְּתֵרִין דְּרוֹעִין שִׁית פִּרְקִין, וְכֻלְּהוּ רְמִיזִין בְּמִלַּת בְּרֵאשִׁית [4644]דְּאִיהוּ בָּרָ"א שִׁי"ת.

[4645]וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר פִּתְחִי לִי בְּאָת ב', (תהלים קיח יט) [4646]פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק, (שם כד ז) שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם

[4637] **אדהכי הא כו'.** פליג עליה, דלפי דברי ר' שמעון קריאת שמע בדרגיה דצדיק, ותפלה בעמודא דאמצעיתא, ואמרינן בהקדמה למעלה להיפך דקריאת שמע בעמודא דאמצעיתא, שמע ישראל וצלותא - בצדיק, וברכות לראש צדיק, וצריך לומר דעל הנקרב קאמר שם, דבצלותא נקרב אדנ"י דהיא בדרגיה דצדיק, ובקריאת שמע מתייחד השם הוי"ה, אבל הסבא פירש דבין בצדיק בין בעמודא דאמצעיתא יש יחוד וקריבו, והן קריאת שמע ותפלה, ובבוקר - דעמודא דאמצעיתא, דהוא נגד יום, ודערב - נגד צדיק דהוא נגד לילה, דהכלל דהצדיק נחשב עם הלילה ולכן שם יחודא דהוי"ה, ובעמודא דאמצעיתא - דעמודא דאמצעיתא:

[4638] **אע"ג דכולא קשוט עולה כו'.** רוצה לומר אע"ג שהפירוש הנ"ל בשם הוי"ה עצמו עולה ויורד אמת מכל מקום גם זה אמת:

[4639] **ואפילו שרפים כו'.** כמו שאומר לעיל ק"ה ב' בהגהה הה"ד רבא אילנא ותקיף כו' חיוון ומלאכים כו' דאתמר בהון כי עוף השמים כו':

[4640] **ונטיל קב"ה אלין כו'.** עיין בזוהר פ' בראשית בארוכה:

[4641] **אלא עמי בשותפו אדהכי הא סבא קא נחית ואמר אני ישנה ולבי ער אני ישנה מרחימאי דאתרחק כו' דכמה משקין כו'.** עיין לעיל ס"ט ב' ומה שכתבתי שם, ואסיא דילה הוא רעיא מהימנא דידע בדפיקו דילה בכל עשר דפיקין, והוא חתן דילה, ועל ידו אתקריבת לבעלה:

[4642] **דא ו' דפיק לתרעא בשית דפיקין.** עיין שם א' וכד ייתי רוחא כו' דפיק לתרעא דלבא שית דפיקין, לאשתמודע דאיהו ו' דייתי לגבי יו"ד דאיהי נפש ובה אינון עשרה כו' ואינון שית סלקין לעשרה כו' דאתכלילו כו' ועיין מה שכתבתי שם ועיין לעיל תיקון נ"ג:

[4643] **רזא דמלה כו'.** רוצה לומר בתרשיש הוא בתרי שש כמו שאומר כ"ג ב' עיין שם בדבריו:

[4644] **דאיהו ברא שית.** רוצה לומר שית דפיקין אלו:

[4645] **ועלייהו אתמר.** רוצה לומר על אלו שית דפיקין וכמו שאומר שם, וכלילין הכל באותיות של בראשית כמו שמפרש והולך:

[4646] **פתחו לי שערי צדק.** שהן ב' שערים, שערי, וכן שערים ראשיכם, פתחי עולם, והוא ב', שתים, וכן צורתו (כאכסדרה פתוח)

וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד, וּבְגִין דָּא פִּתְחִי לִי בְּאָת ב', (שם קיח כ) זֶה הַשַּׁעַר לַיהו"ה, וְדָא אָת ב' מִן בְּרֵאשִׁית, אֶחוֹתִי בְּאָת א' מִן בְּרֵאשִׁית, רַעְיָתִי בְּאָת ר' מִן בְּרֵאשִׁית, יוֹנָתִי בְּאָת י' מִבְּרֵאשִׁית, תַּמָּתִי בְּאָת ת' מִן בְּרֵאשִׁית, שֶׁרֹאשִׁי בְּאָת ש' מִן בְּרֵאשִׁית, דְּסָלִיק [4647]נִמְלָא טַל, רָזָא דְּמִלָּה יהו"ה אח"ד דְּסָלִיק לְחַשְׁבָּן ט"ל, [4648]דָּבָר אַחֵר נִמְלָא ט"ל בֵּאלֹהִי"ם, וּבֵיהּ אִיהִי מְלֵיאָ"ה, בְּאָן אֲתַר בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה דְּאִיהוּ שְׁתִיתָאָה, וְעַל רֵישֵׁיהּ י' עֲטָרָה כְּלִילָא מֵעֲשָׂרָה, י' אִיהִי טִפָּה דְּאִתְמַשְׁכַת מִן מוֹחָא לְגַבֵּי ה' אַפִּיקֵי מָיִם, ו' רוּחָא דְּנָפִיק מֵאָזֵן שְׁמָאלָא, רוּחַ צְפוֹנִית דַּהֲוָה נָפִיק מֵאָזֵן שְׁמָאלָא דִּלְבָּא, וַהֲוָה מְנַשֵּׁב בְּכִנּוֹר דְּדָוִד וַהֲוָה מְנַגֵּן מֵאֵלָיו, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, דִּבְקַדְמִיתָא אָמְרַת ה' זְעִירָא אֲנִי יְשֵׁנָה מִן י"ה, עַד דְּאִתְעַר ו' לְגַבֵּי דְּאִיהוּ רוּחַ, וּמִיָּד קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק בְּשִׁית אַתְוָון מִן בְּרֵאשִׁית, דְּאִינּוּן לָקֳבֵל שִׁית תֵּיבִין דִּיחוּדָא, וְאִינּוּן לָקֳבֵל שִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית. [4649]וְעוֹד פִּתְחִי לִי בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דְּאִיהִי יְמִינָא, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (שם קמה טז) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן, יָדֶיךָ יוֹדֶיךָ, דָּא י' דְּאִיהוּ לִימִינָא, [4650]אֲחוֹתִי בְּיוֹמָא תִּנְיָינָא דְּתַמָּן ה', [4651]יוֹנָתִי בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה דְּתַמָּן ו', [4652]שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טַל בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה (נ"א תליתאה), דְּאִיהוּ כְּלָלָא דִּיו"ד ה"א וא"ו דְּאִיהוּ חוּשְׁבַּן ט"ל, וְדָא אִיהוּ גוּפָא וּבְרִית דְּחַשְׁבִינָן חַד בְּחֶשְׁבָּן, דְּאִיהוּ וָא"ו דְּסָלִיק אֶחָ"ד, ו' עִלָּאָה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, ו' תַּתָּאָה צַדִּיק, א' אַחֲזֵי עַל תַּרְוַיְיהוּ דְּאִינּוּן חָד.

[4653]קֻוצוֹתָיו אִלֵּין שִׁית קְצָווֹת דְּאִינּוּן ה"א, שִׁית פִּרְקִין דִּכְלִילָן בְּתֵרִין שׁוֹקִין, דְּאִינּוּן יוֹם חֲמִישִׁי וְיוֹם שִׁשִּׁי, דְּעַלַּייהוּ אִתְמַר (שיר ח טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, רְסִיסֵי לָיְלָה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כְּלִילָא מִיו"ד ה"א וא"ו ה"א, [4654]דְּאִתְקְרִיאַת לַיְלָה, דְּאִיהִי לֵיל שַׁבָּת לֵיל שִׁמּוּרִים, דְּאִיהִי וַדַּאי לַיהו"ה, בְּהוֹצִיאוֹ אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. [4655]וְעוֹד אֲנִי יְשֵׁנָה בְּמִשְׁנָה, [4656]וְלִבִּי עֵר בְּאוֹרַיְיתָא, [4657]דְּאִתְמַר בָּהּ (שם ב יג) הַתְאֵנָה חָנְטָה פַּגֶּיהָ, דְּאִינּוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּל"ב נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה, בְּל"ב אלהי"ם דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, בְּל"ב דְּאִיהוּ ב' מִן בְּרֵאשִׁית

כשער כמו שאמרו (בראשית רבה פרשה א) למה ב' פתוח מלפניו כו', וב' הוא דרגא דצדק והוא זה השער לה':

[4647] **נמלא טל רזא כו'.** והוא יו"ד ה"א וא"ו, ושית דפיקין הוא ה"א אחרונה, והטל מרומז בדגש שבתוך הבית:

[4648] **ד"א נמלא כו'.** דאלקים הוא מלא י"ה, דהוא יה"ו כמו שאומר למעלה והוא טל כנ"ל, והוא פירוש אחד עם מה שאמר למעלה אלא דלמעלה מפרש חושבן טל וכאן מפרש תיבת נמלא דהוא אלקים דהן אותיות מליאה כמו שמפרש והולך וביה איהו מליאה וכמו שאומר לעיל בתיקון ל"ח דהיא מליאה באלקים דהוא יה"ו וכן כאן וכנ"ל ואמר באן אתר ביומא כו' והוא דגש שבתוך הבית דהוא יו"ד, מעין חתום כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ו ושאר מקומות, והוא יו"ד על ו', ו' אתוון דבראשית שהוא ז' והוא נגד יום ז', דכל ז' ימי בראשית מרומז בתיבת בראשית וכן בפסוק פתחו לי הנ"ל, וראשי הוא ראש צדיק, ברית אות שבת יום שביעי, והוא מלא טל ועתה מפרש והולך ג' אתוון יה"ו הנ"ל דאתער בדפיקו אליה ואמר יו"ד איהי טפה כו' דהוא מוחא, וה"א ראשונה לבא, וא"ו - רוחא דנפיק מינה והן ג' דרגין הנ"ל ומיד דרוח אתער לגבה היא נתמלא מן י"ה גם כן, מליאה - מלא י"ה, דמלא ו' הוא י"ה בו, ואמר דבקדמיתא אמרת ה' זעירא אני ישנה מן י"ה רוצה לומר דבתיבת ישנה י"ה בראשי תיבות וסופי תיבות, ואמרה קול דודי דופק דהוא ו' בשית דפיקין ורוצה לומר דכל הוי"ה מרומז כאן, אני - ה' בתראה, ישנה - י"ה, קול דודי כו' - ו':

[4649] **ועוד פתחי כו' דאיהו לימינא.** דחכמה נחית בימינא:

[4650] **אחותי כו'.** כולל אחותי רעיתי בחד, דהוא כינוי אחד, וכן יונתי תמתי דהוא יונה תמה ואמר **ביומא תנייא כו.** רוצה לומר דהוא נוק', ה', דתמן נחיתא בינה:

[4651] **יונתי ביומא כו'.** דוא"ו כליל שניהם, דו"נ, וכן יונה משמש זכר ונקבה, ועוד דכתיב תמתי וכמו שאומר לעיל ק"ד ב' מסטרא דיעקב איש תם:

[4652] **שראשי כו'.** דבברית נתמלא הוא"ו כמו שמפרש והולך ודא איהו גוף כו' דוא"ו חושבן אחד, ועוד ו' עלאה עמודא דאמצעיתא ו' כו', והברית נקרא כל, דכליל הכל, וכולל גם י"ה, והכל במילוי דוגמת הוא"ו, וביה ה' אחד, אחד מצד הוא"ו, וה' חושבן יו"ד ה"א, ואמר שראשי דהוא ברית, ראש צדיק, דכליל יה"ו, נמלא נתמלא לחושבן טל:

[4653] **קווצותי אליך שית [פרקי] קצוות דאינון ה"א.** רוצה לומר ה"א אחרונה בחושבן, וה' שית פרקין ושם דרגא דנוק' ועמידתה שם והן שית סדרין דש"ס והן נגד יום חמישי וששי ולכן קאמר לילה דשם ה' אחרונה לילה וזה שאומר רסיסי לילה דא כו'. וכמו שברית כולל יה"ו כן היא כוללת כל הוי"ה ועיין לעיל תיקון כ"ח ע"ד ב' אלין אינון י"ח אתוון כו' מלכות תמן ה' בה אשתלים כו':

[4654] **דאתקריאת לילה דאיהי ליל כו'.** ורוצה לומר בזה דרסיסי לילה רמיז על ליל שביעי דאיהי ליל שמורים דנקרא שמור, דיום - זכור, ונאמר ליל שמורים הוא לה' הוא הלילה כו' דנקרא סתם לילה, והוא לה' כמו שאומר כאן דכלילא כל השם:

[4655] **ועוד אני ישנה במשנה.** רוצה לומר ישנה לשון משנה דשם דרגא דנוק':

[4656] **ולבי ער באורייתא.** דכורא ועיין בתיקוני זוהר חדש ע"ג ד' קום רעיא מהימנא לאתערא להה"א דאמר בה אני ישנה ולבי ער וכמה אינון דמיכין ושינתא בעיניהון כו' דאיהו ר"ז או"ר כו' והוא אורייתא דקאמר כאן דהוא קבלה למשה:

[4657] **דאתמר בה התאנה כו'.** וכמו שאומר להלן והגפנים כו', דבעלי מצות הן ריח, והתלמידי חכמים הן עץ מאכל דהוא תאנה דהיא חשובה למאכל מכולם כמו שכתוב (ישעיהו כח ד) כבכורה כו' בעודה בכפו כו', ורוצה לומר בזה, דנאמר שם קומי לך רעיתי כמו שמפרש והולך והוא קול דודי דופק כו' אחותי רעיתי דכאן, ואמר בל"ב נתיבות חכמה דרוצה לומר זה שאומר ולבי, דעל שם כך נקרא לב ורוצה לומר דזהו אורייתא המתחלת בל"ב אלקים דבראשית ונכללת בל"ב דאיהו ב' מן בְּרֵאשִׁית:

ל' מִן לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, (שיר ב יג) וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ אִלֵּין בַּעֲלֵי מִצְוֹת, [4658]קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ קוּמִי לָךְ בְּאוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב, יָפָתִי [4659]וּלְכִי לָךְ בַּהֲלָכָה אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה, [4660]וְעוֹד אֲנִי יְשֵׁנָה בְּתַלַּת מַאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ פְּקוּדִין דְּלָא תַּעֲשֶׂה, כְּחוּשְׁבַּן אַתָּוון יְשֵׁנָ"ה, [4661]וְלִבִּי עֵר בְּרַמַ"ח פְּקוּדִין דַּעֲשֵׂה כְּחֶשְׁבַּן וְלִבִּ"י וְר' מֵעֵר, מַאי ע' מִן עֵר דְּאִיהוּ בְּתוֹסֶפֶת, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דברים לג כח) עֵין יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דִּכְלִיל פְּקוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה, דְּאִתְיְהִיבוּ מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא בֵּיהּ כְּלִילָן.

קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ תּוֹרָ"ה כְּלִיל תרי"א, דְּאִתְיַהִיב מִתְּרִין דְּרוֹעִין דְּתַמָּן אַבָּא וְאִימָּא דְּאִינּוּן י"ה, וּבְהוֹן אִשְׁתַּלִּים תּוֹרָ"ה דְּאִיהוּ ו' כְּלִיל תַּרְיַ"ג, ה' תַּתָּאָה אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ אַתְוָון, וּבָהּ אִשְׁתַּלִּים יהו"ה.

[דף לג ע"ב]

(דף לג ע"ב) [4662]וְעוֹד אֲנִי יְשֵׁנָה, שְׁנֵיָה וַדַּאי לַחָכְמָה דְּאִיהִי י', כַּד אִתְרַחַק מִינֵי רְחִימָאי דְּאִיהוּ ו', וְרָזָא דְּמִלָּא (משלי ג יט) יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה, בְּחָכְמָה דְּאִיהוּ אַבָּא י', יָסַד בְּרַתָּא דְּאִיהִי אָרֶץ, ה' זְעִירָא הָאָרֶץ וַדַּאי, כּוֹנֵן שָׁמַיִם דָּא ו', בִּתְבוּנָה דָּא אִימָּא עִלָּאָה, דְּבִינָה אִתְקְרִיאַת לְעֵילָּא כַּד אִיהִי עִם בַּעְלָהּ, תְּבוּנָה אִתְקְרִיאַת לְתַתָּא [4663]כַּד אִיהוּ עִם ו', דְּאִיהוּ בֵּן ו' ת' תִּפְאֶרֶת (אִשְׁתְּאַרַת) וְאִיהִי ה' עִמּוֹ בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאַת ו' אִיהוּ עִם אִימָּא, וְאִיהוּ מְרַחֵק מִינָהּ, אִתְמַר בָּהּ אֲנִי יְשֵׁנָה וְאִיהִי שְׁנֵיָה לַחָכְמָה.

[דף לד ע"א, לד ע"ב]

(דף לד ע"א) וּבְזִמְנָא דְּיֵיתֵי פּוּרְקָנָא, דְּפִיקוּ סָלִיק וְנָחִית כְּגַוְונָא דְּקָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד, סָלִיק ה' עִלָּאָה לְגַבֵּי י', וְנָחִית ה' תַּתָּאָה לְגַבֵּי ו', וּמַה דַּהֲוָה יהה"ו, אִתְחַזַּר יהו"ה, אַבָּא עִם אִימָּא, בְּרָא עִם בְּרַתָּא, [4664]וּבְגִין דָּא אָמַר נְבִיאָה (ירמיה ט כב) כֹּה אָמַר יהו"ה אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ, דְּאִיהוּ לִימִינָא בְּזִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְרַחֲקָא מִשְּׁכִינְתֵּיהּ, וְאַל יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ, [4665]דְּתַמָּן גְּבוּרָה בַּצָּפוֹן וְתַמָּן עוּתָרָא, (דף לד ע"ב) הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב לז כב) מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה, וּבְגִין דָּא וְאַל יִתְהַלֵּל עָשִׁיר בְּעָשְׁרוֹ, תַּמָּן לַצָּפוֹן, בְּזִמְנָא דְּאַת ו' מְרַחֲקָא מֵהּ' דִּילֵיהּ, (ירמיהו ט כג) כִּי אִם בְּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי כִּי אֲנִי יהו"ה וְגוֹמֵר, כַּד יְהֵא יהו"ה

4658 **קומי לך כו'.** כנ"ל לאתערא מן שינתא:

4659 **ולכי בהלכה** דהוא לשון הליכה וכמו שאומר לעיל ס"א ב':

4660 **ועוד אני ישנה כו'.** דהוא בנוק':

4661 **ולבי ער כו'.** שהוא מן דכורא והן בחו"ג דידה וע' בעמודא דאמצעיתא ת"ת דילה דהוא לימינא, וכך צריך לומר **מאי ע' מן ער דאיהו בתוספת, דא עד"א דאתמר ביה עין יעקב כו' ביה כלילין, קול דודי דופק כו'.** כמו שכתוב בהגהה, ולא גרסינן ועוד, ורוצה לומר דע' הוא עמודא דאמצעיתא דכליל ע' נפש, עין יעקב, ע' שמהן (הגהה: והן ע' אנפין, ואני, ס"א מסכתות, והן ד' דרגין, מצוות עשה ומצוות לא תעשה ותורה שבכתב ותורה שבעל פה, והוא כולל כל תרי"ג פקודין דימינא ושמאלא והוא ג' דרגין יה"ו, חג"ת דבה, והיא אורייתא דבעל פה דכלילא מכולא, והוא אני, והן ד' תיבות אני כו' בד' אתוון, ד' דרגין אלו, וקול דודי דופק הוא אתוון דדכורא דנקרא תורה חושבן תרי"א, לאשלמא תרי"ג אתכליל חו"ג דתמן י"ה, הרי דכליל יה"ו ובה ה' דבה אשתלים כנ"ל וזה שאומר דאתיהב כו' ובהון אשתלים כו' ה' תתאה כו':

4662 **ועוד אני ישנה שני' ודאי לחכמה דאיהי יו"ד כד אתרחיק מינה רחימא דאיהו וא"ו ורזא כו'.** רוצה לומר, ברזא דקרבן עולה ויורד היא שניה לה כזה יהה"ו כנ"ל וא"ו אתרחיק מינה אז ולכן היא ישנה וזה שאומר ורזא דמלה כו':

4663 **כד איהו עם ו' דאיהו בן ו' ת' תפארת (אשתארת) ואיהי ה' עמי' בההוא זמנא דאות ו' איהו עם אימא ואיהו מרחק מינה אתמר בה אני ישנה ואיהי שניה לחכמה כו'.** רוצה לומר דלכן אמר שמים בתבונה, דאז נקראת תבונה, ואמר הטעם דהוא אותיות בן ו' ת' ה', בן ו' ת' קאי על עמודא דאמצעיתא וה' על אמא דהיא עמיה, וזה שאומר ואיהי ה' עמיה רוצה לומר ה' עלאה, ואמר בההוא זמנא דאת ו' כו' ואת ו' מרחק מינה בשם הנ"ל וקאמר ג' כינויים לעמודא דאמצעיתא, בן - על דעת בן י"ה כמו שאומר לעיל בנבל בן לב, ועיין מה שבארנו שם ו' על ו"ק דעמודא דאמצעיתא, ת' על תפארת דכליל כל הו"ק, והן כלל ופרט וכלל, דכליל עמודא דאמצעיתא ועיין לעיל פ"ו ב', אלא דשם נכלל ביסוד וכאן בת"ת כידוע דבשניהם נכללו:

4664 **ובג"ד אמר נביא כו'.** דאוכיח לישראל כו' דאין בידם מעשים טובים לאחזרא הכל לאתריה דאל יתהלל כי אם כו':

4665 **דתמן גבורה בצפון.** רוצה לומר, חכם איהו יוד דנחית בימינא, וגבור הוא ה' זעירא שהיא עתה במקום גבורה שהוא בצפון, ועשיר הוא ה' עילאה ששם ברכת ה' היא תעשיר כמו שאומר לעיל תיקון נ"ה ושאר מקומות, והיא נקראת צפון כמו שאומר בפ' במדבר דהיא מקומה בצפון וזה שאומר **בעשרו תמן לצפון כו'.** והכל בשביל וא"ו שאינו במקומו ומרחק משכינתא תתאה כמו שמפרש והולך ואמר כי אם בזאת כו' שראשי תיבות יתהלל כו' הוא יהה"ו כמו שאומר לעיל ט' א' ובזה יתהלל וידוע אותי רוצה לומר לחבר כסדר כמו שכתוב אני ה', כסדר, והוא בב' דברים, א' השכל ובזה מתחברים חו"ב, וב' וידוע, (משלי ג ו) בכל דרכיך דעהו, לעשות לשמם, ובזה מתחברים זו"נ וכמו שאומר לעיל ע"ו ב' כלא אינון כבעירין כו' ואפילו כל אינון כו' עיין שם בדבריו ומה שכתבתי שם, ואמר שם האי רוח נשיב על אינון דמתעסקין באורייתא בגין שכינתא כו', ושם, ולא בעאן לאשתדלא בחכמת הקבלה דגרמין כו':

כִּדְקָא יָאוּת כָּל אוֹת בַּחֲבֵרְתָּהּ, [4666]הַדָּא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב כג) עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה זֹּאת. [4667]עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, דָּא חָכְמָה אָבִיו, וּבִינָה אִמָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ב ג) כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא, [4668]וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ דָּא ו' דְּאִתְדַּבַּק בְּאִתְּתֵיהּ דְּאִיהִי ה', וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, וְדָא אִיהוּ קְרָבָן עוֹלָה וְיוֹרֵד, קָרְבָּן קְרִיבוּ דְּאַתְוָון דְּמִתְקָרְבִין י' עִם ה' ו' עִם ה', וּבְגִין דָּא קָרְבָּן לַיהוֹ"ה, דְּאִתְקְרִיבַת אִתְּתָא לְבַעְלָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא א ב) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיהוֹ"ה, מַאי אָדָם דָּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּאִיהוּ קְרִיבוּ דְּאַתְוָון, וּמַאן קָרִיב לְגַבֵּי אַתְוָון, דָּא עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת. בְּהַהוּא זִמְנָא דְּפִיקוּ נָחִית וְסָלִיק מֵאַרְבַּע דְּפִיקִין לְעֻשָּׁר, דְּפִיקוּ בְּאַרְבַּע אַתְוָון, [4669]סָלִיק בְּאֵשָׁא וְרוּחָא, וְנָחִית בְּמַיָּא וַעֲפָרָא, וְרָזָא דְמִלָּה (בראשית כח יב) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, עוֹלִים תְּרֵי וְיוֹרְדִים תְּרֵי, [4670]וְאִינוּן מַיִם קָמַ"ץ, שְׁבָ"א אֵשׁ, חֹל"ם רוּחַ, שׁוּר"ק עָפָר מָאנָא דְכֻלְּהוּ, דְּאִיהוּ כְּחֶשְׁבַּן אָר"ץ לְחוּשְׁבַּן זְעִיר דַּחֲנוֹךְ, קָמַץ י"ד, פַּתָח כ', צֵרֵי י"ב, שְׁבָא ו', סֶגוֹל ח"י, חֹלֶם ט"ו, [4671]חִרֵק י"א, חִירֵק בְּי' י"ב, שֶׁרֵק ו', שׁוּרֵק עִם ו' י"ב, וּשׁוּרֵק דָּא אִיהוּ אֶרֶץ לְחֶשְׁבַּן זְעִיר, וְהַאי אִיהוּ חֶשְׁבַּן לְכָל נְקוּדִין לְחֶשְׁבַּן זְעִיר.

קָמַ"ץ דְּאִיהוּ מַיִם י', בֵּיהּ סָלִיק ה' דְּאִיהִי שְׁבָ"א אֵשׁ, וְאִינוּן י"ה בִּימִינָא, דְּתַמָּן יו"ד דְּאִיהוּ חָכְמָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים.

ה' דְּאִיהִי עִם אַבָּא, וְאִיהִי אֶרֶץ, נָחִית לְשִׁמְאלָא דְּתַמָּן רוּחָא דְּאִיהוּ חֹל"ם, דְּאִיהוּ רוּחַ דְּנָשִׁיב בְּאֹזֶן שְׁמָאלָא דִּלְבָּא, וְאִינוּן ו"ה בְּשִׁמְאלָא לָקֵבֵל לִבָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא (יחזקאל א כ) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ.

4666 **הה"ד עצם כו'.** כמו שאומר לעיל ל"ה א' ורזה דמלה עצם כו':

4667 **ע"כ יעזוב כו'.** שהיה עם אמו כנ"ל ויעזוב אביו שיהיה עם אמו:

4668 **ודבק באשתו דא ו' דאתדביק באתתי' דאיהי ה' כו'.** רוצה לומר, ודבק הוא ו' דבק:

4669 **סליק באשא ורוחא ונחית כו'.** עיין לעיל ל"ה א' ומה שכתבתי שם דאינון טבעם לעלות ואינון טבעם לירד, והטעם כי התבנותם היה יהה"ו מים ועפר ואש ורוח ואח"כ נתן הקב"ה בטבעם למים לירד (לאש) ולאש לעלות י' עם ה', וכן ברוח ועפר ו' עם ה' וכמו שאומר שם, ונשארו תמיד על זה הטבע, והיסודות הן כסדרן כמו שאומר בתורה בפ' בראשית שהמים הם למעלה אלא שעתה אנו חסרים מהמים ההם כמו שכתוב (ישעיהו מא יז) העניים והאביונים מבקשים מים כו' ולכן הוא בהיפך אבן מאסו כו' כמו שבארנו שם, ולעתיד לבוא יתגלו המים ההם (שם יח) אפתח על שפיים כו', (ישעיהו לה ו) כי נבקעו במדבר כו', (חבקוק ב יד, ישעיהו יא ט) כי תמלא הארץ דעה כו':

4670 **ואינון מים קמץ כו'.** שהן נקודין, באבותיך חש"ק כמו שאומר לעיל ק"ז א' עיין שם ואמר **שורק כו'.** רוצה לומר שורק בוא"ו שקורין מלאפום והוא רגל הרביעי, (דברים י טו) ויבחר בזרעם אחריהם כמו שאומר בפ' ואתחנן, והוא (ויקרא כו מב) וזכרתי את כו' והארץ אזכור, ואמר **עפר מאנא דכולהו.** דכל ג' היסודין פועלים בה כמו שאומר בריש פ' וארא, וכן נכללין בה, והן ד' יסודות כסדר:

4671 **חרק י"א חירק** כו' **שורק** כו'. דתרי חירק הן, תנועה גדולה ותנועה קטנה, עם יו"ד ובלא יו"ד, וכן הוא באתוון חרק חירק. וכן הוא בשורק, ועפרא הוא שורק ביו"ד שהוא תנועה אחרונה, וכפי החשבון ב' חיריק הן עשר נקודות כמו שאמרו המדקדקים [הגהה: וכן הוא בתיקוני זוהר חדש ע"ד ד'] אלא שבמקום קמץ קטן כתב שבא והיא שורק נקודה העשירית, ואמר קמץ דאיהו מים כו' כמה דאוקמוהו כו' לראיה דהן בימינא וזה שאומר הרוצה להחכים ידרים - יתקן ה' עלאה לגבי יו"ד, הרוצה להעשיר יצפין - יתקן ה' תתאה לגבי וא"ו, ואף שצריך לתקן הכל מכל מקום עיקר מסעו היא לדרום כמו שאמרו דאברהם תיקן מדת הדרום ויצחק צפון כו', ואמר ומאי שמה דא משה רוצה לומר באתוון ורוצה לומר דהוא קול דודי דופק ועל ידו יתוקן הכל כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ה ואמר הולך אל דרום כו' רוצה לומר הולך ה' עלאה אל דרום וסובב ה' תתאה אל צפון ואמר דאתמר ביה הולך כו' רוצה לומר במשה דהוא רוחא ועל ידו סובב סובב הולך הרוח בדפיקין דגופא ועיין לעיל סוף תיקון כ"ה עד דייתי רעיא מהימנא רחימו דילה כו' מיד חזרת רוחא ודפיקו לגבה ואמר סלקין ד' דפיקין לעשרה כו', דכל את נתמלא כמו שמפרש והולך ועיין רעיא מהימנא נתמלא דהוא אדם כי יקריב, שמא מפרש דהוא קריבו דאתוון כנ"ל מאי אדם דא כו' והוא דרגיה דמשה כידוע והוא הדעת דמייחד הכל וידוע אותי כנ"ל וזהו מה שאומר למעלה ואינון י"ה בימינא כו' ה' דאיהי כו' נחית לשמאלא כו', לפרש הקרא הולך אל דרום כו', ואמר כל נביאיא מתנהגין כו' רוצה לומר שכתוב אל אשר יהיה שמה הרוח, דהוא משה, שם ללכת ילכו כל הנביאים אחריו, והוא הרוח, רוח אלקים מרחפת, והוא הרוח שאמר בקרא הולך אל דרום כו' כנ"ל דפשטא דקרא קאי על הרוחות והן ד' רוחות בד' דפיקין, מארבע הרוחות בואי הרוח, הולך אל דרום - חצי לילה הראשונה, סובב אל צפון - חצי לילה אחרונה, רוח צפונית דנשיב בכנור, סובב סובב כו' - מזרח ומערב בב' חצאי היום כמו שאומר בזוהר חדש פ' בראשית י"ג ד', ולזה שאיל ומאן סליק בקדמיתא, דקרא כתיב קודם אל דרום דהן י"ה לימינא כנ"ל, ומשני אע"ג דהחזרה הוא לדרום קודם מכל מקום הזיווג אינו אלא כד אחזיר לצפון, וה' (א.ה. והרי?) דבחצי לילה הראשונה אין זיווג, ובפלגות לילה דהצדיקים שבעולם הזה קמים לזווג ירושלים דלתתא שהן אפריון אז הקב"ה עייל לגן עדן להשתעשע בצדיקים דגן עדן באפרסמון, שהן צפון ודרום, עולם הזה ועולם הבא, כמו שאומר בריש פ' תרומה, וזהו דלא עייל כו' וכמו שכתוב (שה"ש ח יג) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמעני שהם ממתינים על הצדיקים שבעולם הזה, וכן מלאכי השרת בקדושה ממתינין על ישראל, וזה שאומר ועוד אני כו' רוח צפונית כו' ורוח דרומית כו' גם כן קאי על האי קרא הולך אל דרום כו':

[דף קטו ע"ב]

כָּל נְבִיאַיָּא מִתְנַהֲגִין אַבַּתְרֵיהּ, כְּעַרְקִין דְּלְבָּא דְּמִתְנַהֲגִין כֻּלְּהוּ בָּתַר רוּחָא דְּלְבָּא, וּמַאי נִיהוּ שְׁמָ"ה דָּא מֹשֶׁ"ה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (קהלת א ו) הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן, וּלְבָתַר דְּסָלְקִין תְּרֵין וְנָחֲתִין תְּרֵין, סָלְקִין (ארבע) דְּפִיקִין לַעֲשָׂרָה, כְּגַוְונָא דָּא יוד הא ואו הא, בְּאָת י' סָלִיק ה', וּבְאָת וא"ו ה"א תְּנַיְינָא, וּמָאן סָלִיק בְּקַדְמֵיתָא [ה' סָלִיק לְגַבֵּי יו"ד בְּקַדְמֵיתָא וּלְבָתַר סָלִיק ה' עַל] (דף קטו ע"ב) ו' עַיֵּיל בְּקַדְמֵיתָא לְגַבֵּי ה', וּלְבָתַר עַיֵּיל יו"ד לְגַבֵּי ה' עִלָּאָה, דְּהָכִי אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, לֹא אָבָא בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה עַד וכו', לָא יֵיעוּל י' בְּה' עִלָּאָה דְּאִיהִי יְרוּשָׁלֵם עִילָּאָה, עַד דְּיֵיעוּל ו' בְּה' דְּאִיהוּ יְרוּשָׁלֵם תַּתָּאָה.

[דף לג ע"ב]

וְעוֹד, אֲנִי יְשֵׁנָה, בְּגַלּוּתָא, דְּלֹא דָּפִיק בָּהּ. וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּייתֵי בַּעְלָה קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק דְּאִיהוּ ו', רְחִימוּ דִּילָהּ, רוּחַ צְפוֹנִית אִתְקְרֵי דְּנָשִׁיב לְגַבָּהּ בִּכְנוֹר דָּוִד. וְרוּחַ דְּרוֹמִית מִסְטָרָא דִּימִינָא וְרוּחַ אלקים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם דְּאִינּוּן מַיִם מִסְטָרָא דְּחֶסֶד דְּתַמָּן חָכְמָה.

[4672]אַדְּהָכִי הָא סָבָא דְּסָבִין קָא נָחִית, וְאָמַר רַבִּי רַבִּי, הָא כַּלָּה אִיהִי בְּבֵי מַרְעָא מֵרְחִימָהָא, צָרִיךְ לְאַתְעָרָא בְּדָפִיקוּ דִּילָהּ יַתִּיר, דְּהָא קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק, קוֹל רְחִימָהָא, דָּפִיק לְגַבָּהּ בִּתְקִיפוּ סַגִּי לְאַרְבַּע סִטְרִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב כֹּה (יחזקאל לז ט) אָמַר יהו"ה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, מִסְטָרָא דַּאֲוִיר קַדְמָאָה דְּאִיהוּ קַדְמוֹן עַל כֹּלָּא, דְּפִיקוּ דְּרוּחָא אִיהוּ לַח, מִסְטָרָא דְּחָכְמָה אִיהוּ קַר, מִסְטָרָא דְּאִימָּא אִיהוּ בְּחַמִּימוּ סַגִּי, [4673]בְּגִין דְּאַוִיר קַדְמָאָה נָטִיל בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְנָטִיל בַּצַּדִּיק, וְחָכְמָה דְּאִיהוּ קַר נָטִיל בַּחֶסֶד וְנָצַח, וְאִימָּא דְּאִיהִי חַמִּימָא נְטִילַת בְּגְבוּרָה וְהוֹד, וּמִסְטָרָא דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי יָבֵשׁ, דְּאִיהִי אֶרֶץ, דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית א י) וַיִּקְרָא אלהי"ם לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ, וְהָא אִינּוּן אַרְבַּע וְסָלְקִין לַעֲשָׂר, כְּגַוְונָא דְּאַרְבַּע אַתְוָון דְּאִינּוּן יהו"ה, דְּסָלְקִין לַעֲשָׂר יוד הא ואו הא.

[דף קיו ע"א]

[4674]וּלְתַתָּא מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוֹרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל, אִינּוּן לְבוּשִׁין לְאַרְבַּע רוּחִין, [4675]דְּאִתְמַר בְּהוּ (ישעיה יא ב) רוּחַ יהו"ה, רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה, רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יהו"ה, [4676]רוּחַ יהו"ה דָּא (דף קיו ע"א) אַוִיר קַדְמָאָה, רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה תְּרֵין סְפִירָן אַבַּתְרֵיהּ, [4677]רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, [4678]רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת

4672 **אדהכי הא סבא כו' לארבע סטרין.** כנ"ל וכמו שמפרש והולך הה"ד מארבע כו'. ואמר **מסטרא דאויר כו'.** מפרש ד' איכיות, לח ויבש קר וחם, מסטרא דאמצעיתא - לח, וימינא - קר, ושמאלא - חם, וארץ - יבש, והכל בשכינה, אלא מסטרא דימינא לח כו' כנ"ל וזה שאומר מסטרא כו' והם ד' יסודות אע"ג דבכל אחד ב' איכיות מכל מקום אלו הם עיקרים ופועלים יותר, דאויר רכותו נרגש שהוא ספוגי והכל נכנסין בו לח מאד יותר מהמים אין ספוגי כמוהו, וארץ יבש מאד שאין דבר בעולם נכנס בו בלא חפירה והוא יבש מכל, אבל איכיות הקר והחם אינם נרגשים כל כך, והאש נרגש חמימותו יותר מיבשותו שהוא שורף למרחוק, וכן המים מקררין למרחוק מאד שכל הקרירות שלנו הכל מהמים שבימים והכפור שנולד מהאדים שבימים:

4673 **בגין דאויר קדמאה כו'.** רוצה לומר שכל עשר ספירות כלילין בד', ג' פעמים ג' והיא רביעית ועשירית לון, והן ארבע רוחות לד' סטרן, והוא סוד שם י"ב ועיין בתיקוני זוהר חדש ע"ג ג' ותשע ספירין אינון משולשים כו' ושם ע"ח ג' וכלהו אתרמיזו בהוויין כגוונא דא כו', והן ד' דפיקין דסלקין לעשר, ד' סטרין והן עשר וזה שאומר והא אינון ארבע כו' כגוונא דא כו', ולפי שהוד ניתן למלכות, שלכן כד שכינתא בגלותא ותקע כף ירך יעקב, כל היום דו"ה, וכד קיימא באשלמותא ניתן לשלמה הוד מלכות וכן למשיח לכן ה"א ראשונה ואחרונה ב' אתוון.

4674 **ולתתא מיכאל כו'.** דהן ארבעה יסודין, ארבע רוחות כמו שאומר לעיל ל"ה א':

4675 **הה"ד רוח כו'.** הוא לראיה להנ"ל דדפיקו דילה מארבע רוחין, דד' רוחין כאן והוא רוחא דיתער לגבה, רוחו של משיח כמו שאומר לעיל ע"ו ב':

4676 **רוח ה' דא אויר כו'.** מפרש והולך הקרא דכלילן ביה עשר ספירות דד' רוחין סלקין לעשר כנ"ל אלא שכאן הוא בענין אחר כמו שמפרש והולך ואמר דא אוירא קדמאה דהוא סתם רוח דהוא רוח אויר ואע"ג דכל קו אמצעי הוא אויר מכל מקום הוא אויר הראשון, שורש לכל רוח וכן אמר באדרא רבה שהוא רוח דעתיקא קדישא:

4677 **רוח עצה כו'.** עצה הוא השקאה כמו שאומר בפ' צו ל"א א' יועץ דא נהר כו' ואשקי לכולא. והענין, שהיועץ, הכל ניזונים וחיים ומתנהגים בעצתו, וכן נקראים כליות יועצות שהן אפיקי מים, והכל מצד הנהר, מימי החסד דאשקי לכלא, ונקראת בינה - יועץ, בשם התואר, שיועץ תמיד דלא פסיק, ונהר יוצא מעדן אשר לא יכזבו מימיו, והחסד - עצה, שם המקרה, כי המים הוא העצה כנ"ל וכמו שכתוב (משלי כ ה) מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה, כי השותה המים אלו יחכם שהם מסטרא דחכמה דהיא בימינא, הרוצה להחכים ידרים, ולכן (משלי יב טו) ושומע לעצה חכם, (משלי יג י) ואת נועצים חכמה:

4678 **רוח דעת כו'.** כמו שאומר לעיל מ"ג א' ושאר מקומות, דדעת הוא תפארת, וכן יראת ה' ידוע, והנה ג' נה"י נכללין לעולם בחג"ת ולכן נכללין בד' רוחין אלו, אלא שבאלו ג' מתנהג העולם שחג"ת הוא בהעלם מדותיו של הקב"ה, כי טוב, וכאן - כי לעולם חסדו, ועיין מה שאומר לעיל ק"ה ב' בענין ז' הבלים ומה שכתבתי במקום אחר בענין העשר ספירות ולכן נאמר בהן

יהו"ה דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּמַלְכוּת.

(ישעיהו יא ג) **וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת יהו"ה דָּא רֵיחַ נִיחוֹחַ, וּמַאי רֵיחַ נִיחוֹחַ דָּא צַדִּיק, דְּבֵיהּ נָיְחָא, דְּנוֹחַ אִישׁ צַדִּיק, אִשֶּׁה לַיהוָֹה דָּא נָצַח וְהוֹד, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר** (במדבר כח ב) **אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי, אִשֵּׁי יהו"ה אִתְקְרִיאוּ, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר** (שיר ב ה) **סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת,** (ישעיה כד טו) **עַל כֵּן בָּאוּרִים כַּבְּדוּ יהו"ה,** (שיר ז ט) **וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים,** (שיר ב ה) **תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת כָּסֶף,** [4679]**וְאִינוּן תְּרֵי אוֹפַנֵּי הַמֶּרְכָּבָה, דְּתַלַּת דַּרְגִּין אִינוּן, שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנֵּי קֹדֶשׁ,** [4680]**שְׂרָפִים תְּרֵין דְּרוֹעִין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, חַיּוֹת גּוּפָא וּבְרִית, אוֹפַנִּים תְּרֵין שׁוֹקִין, מֶרְכָּבָה דְּכֵלְהוּ שְׁכִינָה,** [4681]**בְּגִין דְּאִינוּן שִׁית תִּיקוּנִין מִסְטָרָא דְּאֶת ו', דְּאִיהוּ רוּחָא קַדִּישָׁא** (נ"א דקודשא ברוך הוא)**, דְּדָפִיק וּמְנַשֵּׁיב בְּכֵלְהוּ.**

מַלְכוּת מֶרְכָּבָה דִּילָהּ כְּלִילָא מֵאַרְבַּע רוּחִין, וְדָא אִיהוּ רָזָא דּוּ פַּרְצוּפִין, דְּאִינוּן עֶשְׂרָה דְּפִיקִין, דְּאִינוּן ה' דְּנָפִיק מִלְּבָּא, דְּאִיהוּ הֶבֶל ה' ל"ב, ד' אַרְבַּע מַחֲנוֹת, ד' חַיּוֹת לַכִּסֵּא, ו' שִׁית דַּרְגִּין, דְּאִינוּן שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, דְּמִתַּמָּן כָּל נִשְׁמָתִין בְּאַרַח אֲצִילוּת, וְלַאו אִיהוּ הַאי כָּרְסַיָּיא בְּאַרַח בְּרִיאָה, אֶלָּא בְּאַרַח אֲצִילוּת, דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִיהִי כִּסֵּא כָּבוֹד מָרוֹם מֵרֹאשׁוֹן (ירמיה יז יב) **דְּאִיהִי מַלְכוּת.**

[4682]**וּבְהוֹן ה"ה, ו' אִתְלַבַּשׁ בְּשִׁית סְפִירָן, דְּאִינוּן שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, י' אִתְלַבַּשׁ בְּחָכְמָה וְסָלִיק לַעֲשָׂרָה, דְּאִינוּן עֶשֶׂר גַּלְגַּלִּים דְּכָרְסַיָּיא, א לְעֵילָּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְמָעְלָה, וְדָא אַוִּיר קַדְמוֹן,** [4683]**ה' זְעִירָא אִיהִי לִימִינָא, וְחָכְמָה לִימִינָא** [4684]**נָטִיר לָהּ, וּבְהַאי אֲתַר יהו"ה בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ,** (משלי ג יט) **ה' לִשְׁמָאלָא** [4685]**אֵשׁ**

(ישעיהו יא ג) והריחו ביראת ה', שריחו יוצא למרחוק, שמורה צדק, וכמו שמפרש והולך (שם ד) ושפט בצדק כו', ואמר ביראת ה' שאלו ג' הן דרגין דמלכות, יראת ה' כידוע וזה שאומר **דא ריח ניחוח ומאי ריח ניחוח דא צדיק כו'.** כן צריך לומר, וכן הוא בספרים אחרים וכמו שמפרש והולך דביה נייחא כו' ועיין בסוף פ' נח בארוכה, וצדיק כולל נו"ה ועיין בסוף תיקוני זוהר חדש ו' נצח דאזלא תדיר כו' דקטורת בוסמין כו' ריחא כו' וכמו שמפרש והולך דבריח ניחוח נכלל נו"ה שנאמר שם אשה לה' וכמו שמפרש והולך אשי ה' כו' סמכוני כו' על כן באורים, ועיין לקמן קמ"ב א' ואלין אינון תרין כו' ועלייהו איתמר סמכוני כו' ומאי ניהו למודי ה', תרין שפוון דאקרון להבות אש ואינון תרין תפוחים כו', וזה שאומר וריח אפך כתפוחים, לראיה דאינון נקראים ריח וכמו שאומר שם תרין נוקבין דחוטמא אינון לקבל תרין תפוחים דאינון תרין נביאי קשוט, ומביא ראיה שהן נקראים תפוחים שנאמר תפוחי זהב שהן כרובים זהב מסטרא דשמאלא שהן דינין מצד עצמם אבל הן אפיקי מים, חסדי דוד הנאמנים וזהו במשכיות כסף והכל לראיה דנכללין נה"י בוהריחו ונכללין ביראת ה' כנ"ל:

[4679] **ואינון תרי אופני כו'.** רוצה לומר זה שאומר בסיפא דקרא הנ"ל (משלי כה יא) דבר דבור על אופניו, ונקרא אופני המרכבה, דמלכות נקראת מרכבה כמו שאומר למטה מרכבה דכלא שכינה:

[4680] **שרפים תרין כו'.** רוצה לומר בכולם מיעוט לשון רבים שנים ואע"ג דאופנים הם ארבעה, כתיב (יחזקאל א טז) כאשר יהיה האופן בתוך האופן, והם שנים לבד וכן הוא בחיות ועיין בהיכלות פ"פ, ואמר שרפים הם דרועין שנאמר ממעל לו למעלה מהוי"ה ת"ת:

[4681] **בגין דאינון שית כו' כלילא מארבע רוחין ודא כו'.** רוצה לומר שרוחא דקודשא דנשיב הוא ד"ו פרצופים, דרוח בעצמו הוא ו', וכלילותו מד' רוחין הוא ד', ואמר **דאינון ה' דנפיק כו'** רוצה לומר ה' דהבל, מלב, הוא בינה דכליל ד"ו פרצופים והוא הכסא בעצמו שהוא ה', וד"ו פרצופים דילה הן הנ"ל שהן ד' רגלין ושית דרגין ואמר **דמתמן כל נשמתין בארח אצילות** רוצה לומר דנר"ן הוא מג' עלמין בי"ע, ואית נר"ן מג' דרגין דאצילות דמקננין בבי"ע וכמו שאומר בריש פ' משפטים והן אלו, הכסא - בינה, וד"ו פרצופים הנ"ל - זו"נ, ומפרש והולך **דשכינתא עילאה כו'.** ורוצה לומר דהיא מרום מראשון, דראשון הוא מלכות, בראשית, (תהלים קיא י) ראשית חכמה יראת ה', והיא מקום מקדשנו (ירמיהו יז יב), והוא הדום רגליו של כסא כמו שאמרו (חגיגה יד ע"א) אחד לכסא ואחד לשרפרף, והן ב' כסאות דאמר ברעיא מהימנא ריש פ' נשא, והן אחד:

[4682] **ובהון ה"ה ו' אתלבש כו'.** רוצה לומר, באלו ב' כסאות שהן כסא והדום רגליו הוא ה"ה, ו' אתלביש בשית דרגין, ויו"ד בעשר גלגלי הכסא, והוא כל שם הוי"ה דאתלבש בכסא, וכן אלף דכתר שהוא שורש כולם, כן הוא גם כן אדם על הכסא והוא שמא מפרש:

[4683] **ה' זעירא איהו לימינא כו'.** חוזר לענין ראשון לפרש עולה ויורד - בגלותא ובפורקנא, שיחזור להתחבר אלא שלמעלה ל"ד ב' אמר די"ה אינון לימינא, ו"ה לשמאלא, וכאן אמר להיפך וזה שכתוב (בראשית מח יד) שכל את ידיו לעשות להיפך דימינא לשמאלא ודשמאלא לימינא, והוא בעת קיבוץ גליות דקיבוץ צריך להיות להיפוך בגין דהגלות בעשו ואדום הוא גם כן להיפוך, עשו לימינא וישמעאל לשמאלא, וכמו שאומר ברעיא מהימנא:

[4684] **נטיר לה.** כמו שאומר לעיל ל"ה א' ואביו שמר כו':

[4685] **אשא דבלבא ו' רוחא כו'.** רוצה לומר כנ"ל דהן עולה ויורד, ומפרש הטעם למה היא אצל אביה והוא אצל אמו, ומפרש, היא - למנטר לה, דבגלותא היא בת הקטנה ושדים אין לה והיא ברשות אביה, והוא אצל אימא למנשב לה רוחא, ובעא מינה דלא כו', ועיין בזוהר פ' פנחס רל"ד א' וברעיא מהימנא שם, ואמר **ומאריך רוגזאה,** דוא"ו הוא אריך אנפין, ועיין בזוהר שם לב דא איהו נורא דדליק, ואלמלא דזמין לגביה מלכא עילאה, כנפי ריאה דאייתי לקמיה רוחא מרוחא דנשיב מגו בוסמין עילאין, הוא אוקיד לעלמא כו', ורוצה לומר מעתיקא קדישא דרוחא נשיב ביה כנ"ל קט"ו ב' בגין דאויר קדמאה נטיל בעמודא דאמצעיתא, ואימא היא לשמאלא בחמימו סגי כנ"ל ובזמן שהיא מקרבא בבעלה דהוא מים בקרירו היא נתקררה אבל בגין דמרחקה מבעלה לכן ו' רוחא דנשיב כו' **ולזמנא דייתי פורקנא כו'.** ו' אזיל לימינא להתחבר לה"א תתאה, ויו"ד הולך לשמאלא לה"א עילאה, ואמר

עַל לִבָּא, ו' רוּחָא דְנָשִׁיב לְגַבָּהּ, וּבָעִי רַחֲמֵי מִינָהּ דְּלָא אוֹקִידַת עָלְמָא, בְּגִין דְּגָרְמֵי לָהּ דְּאִתְרַחֲקָא מִבַּעְלָהּ, וּמַאֲרִיךְ רוּגְזָהָא.

וּלְזִמְנִין דְּיֵיתֵי פּוּרְקָנָא, אִתְּמַר לְגַבֵּי ו' דְּאִיהוּ דַרְגָּא דְמֹשֶׁה, מוֹלִיךְ לִימִין מֹשֶׁה (ישעיה סג יב), לְסַמְכָא ה' דִּילֵיהּ בִּימִינָא, וְדָא אִיהוּ חַי יהו"ה שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם, י' אָזִיל לִשְׂמָאלָא וְזַקִּיף לְה' דִּילֵיהּ, וְדָא אִיהוּ קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד, [4686]וְרָזָא דְמִלָּה, יַעֲקֹב בְּהַאי אֲתַר שִׂכֵּל אֶת יָדָיו, וּלְחַכִּימָא בִרְמִיזָא.

[4687]אִתְחַזַּר ו"ה לִימִינָא דְאִינוּן זָכוֹר, וְדָא אִיהוּ זֶה שְׁמִי וְזֶה זִכְרִי (שמות ג טו) י"ה עִם שְׁמִ"י שְׁסָ"ה לִשְׂמָאלָא, ו"ה עִם זִכְרִ"י רְמַ"ח לִימִינָא, בַּפֶּסַח יְהוֹן ו"ה לִימִינָא, בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה י"ה לִשְׂמָאלָא, שָׁבוּעוֹת אֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ וְדָא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית כט כז) מַלֵּא שְׁבוּעַ זֹאת וְנִתְּנָה לְךָ גַּם אֶת זֹאת, בֵּיהּ אִשְׁתַּלִּים יהו"ה, וְעִם כָּל דָּא לָא יְהֵא שָׁלֵם אֶלָּא בְּבַת זוּגֵיהּ דְּאִיהִי אדנ"י, וּבְאָן אֲתַר בְּסוּכָּה, דְּאִיהוּ כ"ו ה"ס דְּאִיהִי יאהדונה"י, וְרָזָא דְמִלָּה וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם (שם לג יח) בְּיהוֹ"ה, מִיָּד וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת דָּא סוּכָּה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם יז) וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת.

בְּהַהוּא זִמְנָא, מַה דַּהֲוָה אֲנִי יְשֵׁנָה בְגָלוּתָא, דְּאִסְתַּלַּק דְּפִיקוּ דִילָהּ שְׁלִימוּ דִילָהּ, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּמַר בִּשְׁכִינְתָּא וְלִבִּי עִר, לְאִתְעֲרוּתָא דְפוּרְקָנָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא נַשִּׁיב רוּחָא דְקוּדְשָׁא בָהּ, דִּבְזִמְנָא דְרוּחָא דְקוּדְשָׁא לָא נַשִּׁיב רוּחַ סְעָרָה נַשִּׁיב, בְּאוּדְנָא שְׂמָאלָא דְלִבָּא, וְיָכִיל לְמִטְעִי עָלְמָא

[דף קיו ע"ב]

וְהַאי אִיהוּ דְאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל א ד) וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה [4688]בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, דְּסָעִיר גּוּפֵיהּ דְּבַר נַשׁ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ירמיה א יד) מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה, וּבְהַהוּא זִמְנָא שָׁלְטִין בְּעָלְמָא כָּל רוּחִין וְשֵׁדִין וּמַזִּיקִין בִּישִׁין דִּמְחַבְּלִין עָלְמָא דְאִינוּן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וְדָא דְפִיקוּ דְמַרְעָא דְסָלִיק בְּאֶשָּׁא דְגֵיהִנָּם דְּאִיהִי מָרָה, וּמְחַמֵּם לְגוּפֵיהּ דְּבַר נַשׁ, וּבֵיהּ וַיְמָרַרוּ אֶת חַיֵּיהֶם (שמות א יד) דְּאֵבָרִין דְּאִינוּן יִשְׂרָאֵל, [4689]בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה דָּא דְפִיקוּ דְעַרְקִין דְמָרָה דְאִיהִי

כאן **לסמכא** וכאן **לזקפא** כמו שכתוב (תהלים קמה יד) סומך ה' לכל הנופלים, (עמוס ט יא) סוכת דוד הנופלת, (תהלים שם) וזוקף לכל הכפופים:

[4686] **ורזא דמלה יעקב בהאי כו'.** רוצה לומר, עמודא דאמצעיתא, ימינא דיליה בריך לקטן, ה' זעירא, (בראשית כט יח) בתך הקטנה, ובשמאלא - לגדול, (שם טז) ושם הגדולה כו', וישתנה אז סדר העולם, ואז המשכילים יבינו שהיא עת הגאולה, וזה שאומר **לחכימיא ברמיזא** ורוצה לומר שזה שאומר שכל - זה לחכימיא ברמיזא:

[4687] **אתחזר ו"ה לימינא כו'.** מביא ראיה דהוא לימינא דהא אתקרי זכור, וזה זכרי דהוא עם ו"ה רמ"ח לימינא, מצוות עשה, וי"ה לשמאלא, מצוות לא תעשה, שלהבת י"ה, והוא אלוק ואלקים כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש ואמר בפסח יהון ו"ה לימינא כו'. דד' יום טוב אלו הן נגד ד' דרגין, ד' פרצופים, ד' אותיות הוי"ה, חגת"ם שהעולם מתנהג בהן, (משנה ר"ה א ב) ובד' פרקים אלו העולם נידון, ובהון יהיה הגאולה שלא ישתעבדו, ונקמה מהאומות פלחי כוכבים, וקבוץ גליות, ובנין בית המקדש ויבן כו' כמו שאומר בפ' משפטים ק"כ א' פסח - דרועא ימינא, לקיים בה כימי צאתך כו', ולבתר נטלי כולהו מגבורה כו' דהכי בעא, לנקאה עבורא דאינון ישראל בימינא ולבתר לאוקדא קש בשמאלא הדא הוא דכתיב והיה בית יעקב אש כו', וכנישו דעבורא בעמודא דאמצעיתא כו', לאן אתר, לביתא דא שכינתא, והוא שאמר כאן בפסח כו' ובאן אתר בסוכה כו' דהוא סוכת שלום, והכל נאמר בדרגיה בימינא ופסח - ו"ה, ובר"ה שמאלא - י"ה, בשבועות עמודא דאמצעיתא דכליל ימינא ושמאלא הוי"ה שלימה, ולכן בו הוי"ה שלימה לעולם, ובסוכות - שכינתא תתאה, סוכת דוד, אדנ"י, והוי"ה עייל בה, ואמר הה"ד מלא כו' ונתנה כו' כנ"ל, דגדולה איהי י"ה, וקטנה ו"ה, ואחיד בתרוויהו, ונאמר (בראשית כט כז) מלא שבוע כו', והוא דרגיה דשבועות, ובסוכות (בראשית לג יח) ויבא יעקב שלם, הוי"ה שלימה, (שם יז) ויבן כו' כמו שמפרש והולך, והן בד' אתוון דהוי"ה, ד' דרגין, י"ה בהון בכל אחד חצי הוי"ה, ו' הוא שילו' הוי"ה, ה' שילוב הוי"ה ואדנ"י, והן ד' דרגין דגאולה כנ"ל ושם יהון משיחין [כמו שאומר שם בפ' משפטים] משיח בן דוד דאיהו אריה מימינא ומשיח כו', מימינא אברהם משמאלא כו', מסטרא דאברהם אתקריאו אריות, בקר, מסטרא כו', ורביעאה אדם כו', בההוא זמנא (בראשית מט כז) בבוקר יאכל עד ולערב כו', בחד ייכול כו' ובחד יחלק לון לישראל כו', יתער נשר ויתפרש גדפהא על ערבוביא כו' דאינון עמלקים כו' הדא הוא דכתיב (דברים לב יב) בדד ינחנו כו', ואז יהיה הוי"ה שלימה כמו שאומר בפ' בראשית כ"ז ב' בזמנא דערב רב כו' מיד דיתמחון מעלמא אתמר באתוון דקב"ה ביום ההוא כו', לבתר דיתברר, מתכנשין לההוא אתר דאקרי ירושלים והוא סוכת שלום והוא בחינה דאקרי אדם כמו שאומר שם למעלה ה' בדד ינחנו כו', ואומין דעלמא דישתארון, יתער קב"ה חיה דאדם לשלטאה כו', וכמו שכתוב (מיכה ד ח) עדיך תאתה ובאה הממלכה הראשונה לבת ירושלים:

[4688] **באה מן הצפון.** כנ"ל באודנא שמאלא, ומפרש והולך מצפון תפתח כו' והוא חולי דבר נש דרוחא לא נשיב וכל גופא אוקיד וכנ"ל דאלמלי רוחא לא נשיב הוה לבא כו' ואז מתעורר הסערה וכן הוא כל זה בישראל בגלותא, ושכינתא בעולם, דכל זה הוא ענין אחד, וזה שאומר **דאברין דאינון ישראל.** רוצה לומר, כמו באברים דאדם כן לישראל בגלותא דהוא (ירמיהו ל יב, נחום ג יט) נחלה מכתך, ונאמר (הושע ו ב) חיינו מיומים כו':

[4689] **בעבודה קשה דא דפיקו דערקין דמרה דאיהי כבדה על ב"נ בחומר ובלבנים דא הוא ליחה חיוורא דמינה ייתון כו'.** רוצה לומר, ד' מיני עבודה דגלותא שנאמר כאן הוא בד' מרות שמכל אחת בהתגברותה בא חולי אחר, והן נגד ד' יסודין דרוחא דפיק בהון לארבע סטרין כנ"ל, וכד לא נשיב, אתערו הן בעבודה קשה הוא מרה דחמימו אשתא דחולה והדפיקו הוא בקשיו, ובקוצר

כְּבֵדָה עַל בַּר נַשׁ, בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים דָּא הוּא לֵיחָא חִוָּרָא דְּמִינָהּ יֵתוּן לֵיהּ כַּמָּה מַרְעִין בִּישִׁין, דְּאִינּוּן מַיִם הַזֵּדוֹנִים (דף קיו ע"ב) דְּמִתְגַּבְּרִין עַל אֲבָרִין דִּילֵיהּ.

וּבְכָל עֲבוֹדָה בַּשָּׂדֶה דָּא דְּפִיקוּ דִּדְמָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית כה כז) אִישׁ יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה, וּמַאי נִיהוּ דְּפִיקוּ דִּדְמָא רוּחַ סְעָרָה, דְּאִתְגַּבַּר בֵּיהּ דְּמָא דְּעַרְקִין דְּכֻבֵּד, דְּאִיהוּ עִשָּׂו הוּא אֱדוֹם (שם לו א), דְּעַרְקִין דִּילֵיהּ כִּי רַגְלֵיהֶם לָרַע יָרוּצוּ וימהרו וִימַהֲרוּ לִשְׁפּוֹךְ דָּם (משלי א טז), אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפֶרֶךְ (שמות א יד), דְּפִיקוּ בְּמָרָה אוּכְמָא, דְּאִיהוּ יָבֵשׁ בְּרִיקָנְיָא, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בֵּיהּ בְּפֶרֶךְ.

וְכַד אִתְעַבַּר רוּחַ סְעָרָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (זכריה יג ב) וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, אִתְעַר דְּפִיקוּ בְּהַהוּא רוּחָא, עֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים לג ו) בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם, בְּהַהוּא זִמְנָא הֲבָלִים דְּצִלּוֹתִין סָלְקִין בֵּיהּ בְּרוּחָא דְּקוּדְשָׁא לְגַבֵּי עִילָּא, וְיִתְעָרוּ לְגַבַּייהוּ הֲבָלִים עִלָּאִין, דְּאִתְמַר בְּהוּ (דברים ח ג) כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כו', דְּאִיהוּ הֲבַל דִּלְבָּא דִּשְׁכִינְתָּא קַדִּישָׁא, לַהַב הַמִּזְבֵּחַ, וּמִיָּד דִּסְלִיקַת בַּהֲבָלִים דְּפוּמַייהוּ דְּיִשְׂרָאֵל בִּצְלוֹתִין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁאִיל בְּגִינָהּ מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר (שיר ג ו), [4690]מִי - בְּזֹאת [4691]עוֹלָה וַדַּאי.

וּבְגִין דָּא אִית הֲבַל וְאִית הֲבַל, אִית הָבֶל דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ד ב) וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו [4692]אֶת הָבֶל, וְדָא הֶבֶל דִּצְלוֹתִין וּפוּלְחָנִין טָבִין, וְאִית הֲבַל דְּמִלִּין בְּטֵלִין מִלִּין רֵיקָנִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ירמיה י טו) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים בְּעֵת פְּקֻדָּתָם יֹאבֵדוּ, מַאי בְּעֵת פְּקֻדָּתָם, אֶלָּא בְּזִמְנָא דְּאָתֵי [4693]פּוּרְקָנָא וּפְקוּדָה לְיִשְׂרָאֵל, יֹאבֵדוּ מֵעָלְמָא, הֶבֶל תַּעְתּוּעִים דְּתוֹעִים לִבְנֵי נָשָׁא, וְרוּחָא דְּקוּדְשָׁא שַׁלִּיט בְּעָלְמָא, דְּאִיהוּ דְּפִיקוּ דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שיר ה ב) קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק, דְּפִיקוּ דְּסָלִיק בְּגַלְגַּלֵּי יַמָּא, דִּלְבָּא, וְכָל גַּלָּיָא עֲלַיְיהוּ [4694]אִתְמַר, (יחזקאל א ב) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, וּבְהוֹן הַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא תְּרֵין וָשׁוֹב תְּרֵין, וְאִינּוּן יהו"ה, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם לז ט) כֹּה אָמַר יהו"ה מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ.

[דף לה ע"ב]

[4695]שְׁכִינְתָּא עֲלָהּ אִתְמַר (ירמיה ה כב) אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם, וְאִיהוּ תְּחוֹמָא דְּכֻלְּהוּ, כְּגַוְונָא דְּתִתְחוּם שַׁבָּת, וְכַד רָצִין גַּלִּין בְּאַרְבַּע רוּחִין, מִיָּד דְּחָזְיִין שְׁכִינְתָּא דְּאִיהוּ חוֹל לֵב (נ"א לים), דְּאִיהִי חוֹל דְּאַסְחַר לְיַמָּא, אִתְמַר בְּהוֹן וָשׁוֹב, חָזְרָאן לְאַתְרַייהוּ, וְאִלֵּין אַרְבַּע רוּחִין כַּד נָפְקֵי מִן לְבָּא, תְּנוּעָה דִּלְהוֹן אִיהוּ לְאַרְבַּע סִטְרִין דִּסְפִינָה, תְּרֵין בִּתְרֵין כַּנְפֵי רֵיאָה, וּתְרֵין בִּתְרֵי בָּתֵּי לִבָּא, וּתְנוּעָה דְּדָפְקִיוּ דְּרוּחָא עָבִיד תְּנוּעָתֵיהּ, וְדָפִיק בִּנְקוּדָה אַחַת אוֹ תְּרֵין אוֹ תְּלַת, וְאִתְחַזַּר לְאַתְרֵיהּ, [4696]וּבְנִקּוּדִין דְּדָפִיק אִשְׁתְּמוֹדָע דְּפִיקוּ, לְזִמְנִין דָּפִיק זִמְנָא חָדָא וְאִתְחַזַּר

רוח בחומר ובלבנים, ליחה חיוורא - לבנים וכן חומר דהוא מים הזדונים והן ב' יסודין מים ואש, ובכל עבודה בשדה הוא כבד, דם שנתרבה, דרגא דעשו איש שדה שהוא אדמוני, ואמר **כי רגליהם לרע וכו'** רוצה לומר הערקין דדמא כאשר נתרבו וירוצו בתקיפו, הוא סימן לרע ולמיתה, **וימהרו לשפך דם**, דרגא דעשו, שופך דם, וכבד הוא עשו, אדמוני כידוע, בפרך הוא מרה אוכמא דהוא יבש בריקניא כמו שכתוב (במדבר יא ו) נפשנו יבשה אין כל, והן נגד ד' הנ"ל קט"ו ב', מסטרא דאוירא קדמאה איהי לח כו', וכן כאן דכבד לח, לבנה - קר, ומסטרא דשכינתא תתאה איהי יבשה כו' דלית לה מגרמה כלום, אבל מכל מקום היא אתמליא מכולם, מה שאין כן בזו - והבור רק אין בו מים, דהיא נקראת בור, וישליכוהו הבורה ועיין בזוהר פ' פקודי רס"ג א' וזהו בפרך, שהוא עבודת חנם כמו שאומר בתורת כהנים (ויקרא כה מג) והביאו רש"י שם עבודה ריקנית אמר ליה החם לי כו', ולכן נאמר כאן את כל עבודתם כו', דכאן כלילא כל עבודות, דעבודות הצריכות לאדם אי אפשר לעבוד בעבד כל העבודות מה שאין כן עבודה ריקנית שאין בה צורך, והוא נגד דרגא דקדושה דכוללת הכל:

[4690] **מי בזאת עולה.** עיין לעיל ע"ז א' בההוא זמנא מטרוניתא עלאה כו' וסלקין תרווייהו לגבי מלכא, מי דאיהי אימא עלאה בזאת עולה כו':

[4691] **עולה ודאי ובג"ד אית הבל ואית הבל כו'.** רוצה לומר, כנ"ל דרוחא דדפיקו דקודשא, ורוח סערה כו' וכמו שמפרש והולך:

[4692] **את הבל ודא הבל דצלותין כו'.** כמו שאומר לעיל ק"ג א' אוסיפת בגיניה כמה קורבנין לקב"ה וכמה צלותין ובעותין, ודא איהו ותוסף ללדת ובדף ק"ז ב' א"ל ודאי ותוסף רוח דקודשא כו' תרין אתוון כו':

[4693] **פורקנא ופקוד' כו' בעלמא דאיהו קול דודי כו'.** דאז דפיקו דרוח סערה מתעבר מעלמא, וכן באדם כשנתרפא:

[4694] **אתמר אל אשר יהי' כו'.** דגלין הולכין אחר הרוח וכן הדפיקו הולך אחר הרוח, ואמר **ובהון והחיות כו'** דהוא חיות של אדם דדפיק לד' סטרין, ואמר **רצוא תרין כו'** כמו שאומר לעיל ל"ה א' תרין סלקין כו' ואינון מיכאל כו' וכן בשם הוי"ה כו' כמו שאומר שם וזה שאומר ואינון יהו"ה:

[4695] **שכינתא דאתמר בה כו'.** כמו שאומר לעיל ק"ז א' דשם אדני הוא מאנא דכולהו, (חבקוק ב כ) וה' בהיכל קדשו, ולא נפיק מינה לבר, וכן הוא גלי ימא דנפקין ד' אתוון דהוי"ה מן ימא, בינה, ולא נפקין מחול דאיהו ארץ, גבול להון, וכן הוא הבלים דדפיקו מן לבא שחוזרין כל רגע ללב, הלוך ושוב כל רגע ורגע:

[4696] **בנקודין דדפיק אשתמודע כו'.** דדפיקו הוא מרוח שהיא נקודין, ונשמתא - טעמי, ונפש - אתוון, וכמו שאומר לעיל ל"ה ב' ומפרש והולך נקודות בדפיקו, ובזה ניכר דרגא דאדם מאיזה ספירה הוא, וכל ענין האדם, ואיזה יסוד מתגבר בו כמו שמפרש

לְאַתְרֵיהּ, וּדְפִיקוּ דָּא אִשְׁתְּמוֹדָע בִּנְקוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּדָפִיק בִּנְקוּדָה חֲדָא לְתַתָּא אִיהִי חִירֵ"ק, וְאִם הִיא לְעִילָּא אִיהִי חֹל"ם, כַּד אִיהִי בְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ שׁוּרֵ"ק, (דף לה ע"ב) אִם הִיא לְעִילָּא אַחֲזֵי דְּאִתְגַּבַּר אֶשָּׁא דְּאִיהוּ חַם וְיָבֵשׁ וְאִיהוּ קַל, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ויקרא ו ב) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, וְאִם הוּא דָּפִיק נְקוּדָה לְתַתָּא אִיהוּ חִירֵ"ק, וְנָחִית בְּמַיָּא דְּאִיהוּ קַר וְלַח וְאִיהוּ כָּבֵד, וְאִי דָּפִיק נְקוּדָה בְּאֶמְצָעִיתָא שֶׁרֵ"ק דְּנַשִּׁיב (נ"א דנחית) בְּרוּחָא עַל מַיָּא, וַאֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ וְאִיהוּ חַם וְלַח.[4697]

וְהַאי אִיהוּ דְּנָקִיד זִמְנָא חֲדָא לְעִילָּא וְאִסְתַּלַק דְּפִיקוּ, אוֹ דָּפִיק זִמְנָא חֲדָא לְתַתָּא וְאִסְתַּלַק דְּפִיקוּ, אוֹ דָּפִיק זִמְנָא חֲדָא בְּאֶמְצָעִיתָא וְאִסְתַּלַק דְּפִיקוּ, וְאִם דָּפִיק תְּרֵי זִמְנֵי דָּא בָּתַר דָּא וְאִסְתַּלַק דְּפִיקוּ, הָא אִינּוּן צֵר"י דְּדָפִיקוּ דִּלְהוֹן שָׁוִין, אֲבָל דָּפִיק נְקוּדָה חֲדָא לְעִילָּא וּנְקוּדָה חֲדָא לְתַתָּא דָּא בָּתַר דָּא אִינּוּן שְׁבָ"א, וּתְרֵין נְקוּדִין, אִינּוּן אֵשׁ וּמַיִם, לְזִמְנִין דָּא סָלִיק וְדָא נָחִית, כְּגוֹן אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל (לממשלת היום) וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן (לממשלת הלילה), (בראשית א טז) וּלְזִמְנִין אִינּוּן שָׁוִין וְאִינּוּן שְׁמַיִם אֵשׁ וּמַיִם, וּלְזִמְנִין דָּפִיק תְּלַת דְּפִיקִין חַד לְעִילָּא וּבַתְרֵיהּ תְּנָיְינָא בְּאֶמְצָעִיתָא וּבַתְרֵיהּ תְּלִיתָאָה לְתַתָּא, הָא תְּלַת יְסוֹדִין יִתְעָרוּן בֵּיהּ דְּאִינּוּן אֵשׁ וּמַיִם וְרוּחַ בְּאֶמְצָעִיתָא וְדָא שֶׁרֵ"ק, וְאִם דָּפִיק תְּרֵין דְּפִיקִין שָׁוִין דָּא בָּתַר דָּא וּנְקוּדָה בָּתַר תְּרֵין לְתַתָּא הָא אִינּוּן סָגוֹ"ל, דְּאִינּוּן מַיִם וְאֵשׁ רוּחַ לְתַתָּא, וּלְזִמְנִין דְּפִיקוּ בְּפוּתְיָא בַּאֲרִיכוּ דָּא פַּת"ח,[4698] וּלְזִמְנִין דָּפִיק בַּאֲרִיכוּ וְנָקִיד נְקוּדָה אַבַּתְרֵיהּ דָּא קָמֵ"ץ, בַּאֲרִיכוּ אַחֲזֵי רַחֲמֵי.

[4699]אִם זָכוּ דְּפִיקוּ דָּפִיק בְּאִלֵּין נְקוּדִין תִּשַּׁע, [4700]שְׁכִינְתָּא מָאנָא לְכֻלְּהוּ עֶשִׂירִית לוֹן, בְּגִין דְּבָהּ כְּלִילָן כָּל אַתְוָון, וְאַתְוָון אִינּוּן לְגַבֵּי נְקוּדִין כְּגוּפָא לְגַבֵּי רוּחָא, [4701]וּבֵין כָּל דְּפִיקוּ וּדְפִיקוּ (י' שעוריה דאיהו שעור קומה) ו' שְׁעוּרֵיהּ, דְּאִיהוּ שִׁיעוּר קוֹמָה. וְכַד נְקוּדִין דָּפְקִין בֵּיהּ, אִינּוּן דָּפְקִין כֻּלְּהוּ דְּפִיקִין בְּנָיְיחָא בְּרַחֲמֵי, וְכַד לֵית תַּמָּן ו' דָּפְקִין בִּמְהִירוּ, וְאִינּוּן דִּינִין דְּפִיקִין דְּדוֹחֲקָא בָּתַר דּוֹחֲקָא, וְאַנּוּן (ירמיה ל ז) עֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ.

וּמָאנָא דִּנְקוּדִין אִיהוּ נָפֶשׁ, נִשְׁמָתָא אִיהִי כֶּתֶר עַל כֻּלְּהוּ, וּמִינָהּ כְּתָרִין, דְּאִינּוּן טַעֲמֵי תְּנוּעָה דִּנְקוּדִין וְאַתְוָון, [4702]וְאִיהִי תַּלְיָא בְּמַחֲשַׁבְתָּא, וּנְקוּדִין תַּלְיָין בַּאֲמִירָה, אַתְוָון בַּעֲשִׂיָּיה, וְדָא אִיהוּ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, מִסְטָרָא דִּימִינָא אֲמִירָה, מִסְטָרָא דִּשְׂמָאלָא עֲשִׂיָּה, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, וּבְמַאי אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, בְּהַוָּיָה, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית א ג) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, יְהִי אוֹר יְהִי י' בְּאוֹר וְאִתְעֲבִיד אַוִּיר דַּאֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

[דף לו ע"א]

[4703]וְאִית דְּפִיקוּ דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּמֵהַאי אֲתַר יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע, וְאִיהוּ רָזָא דְּלַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת (שם

והולך אם היא לעילא אחזי כו':

4697 **ברוחא על מיא.** כמו שכתוב ורוח אלקים מרחפת כו', דמים איהו כבד ונחית לתתא כנ"ל:

4698 **ולזמנא דפיק באריכו ונקיד נקוד' אבתרי' דא קמץ באריכו אחזי רחמי.** רוצה לומר דכל באריכו, בין קמץ בין פתח, אחזי רחמי, דאריכו הוא וא"ו, אריך אנפין, דרגא דתקיע באריכו:

4699 **אם זכו דפיקו כו'.** דאז רוחא שליט בכולא:

4700 **שכינתא מאנא כו' כגופא כו'.** והיא נפשא כמו שאומר למטה ומאנא דנקודין איהו נפש אלא שנפשא שתופא דגופא:

4701 **ובין כל דפיקו ודפיקו ו' שעורי' כו'.** כמו שאומר לעיל ל"ז ב' דוא"ו איהו שיעור קומה, ורוצה לומר דשיעור הריוח בין כל דפיקו לדפיקו, והוא בריאות האדם, וזה שאומר וכד נקודין כו' וכד לית כו', שמראה על חולי, וכן הוא חבלי משיח כמו שאומר לעיל ס"ט א' ב' קם סבא תניינא כו' וכד דפיקו איהו בתרועה במהירו דוחקא בתר דוחקא מיד ייתי פורקנא ועיין בזוהר פ' שמות ל"ז ב' ואגרא דכלה דוחקא:

4702 **ואיהי תליא במחשבתא ונקודין כו'.** שהן ג' דרגין דכלילין כולא, מחשבה דבור ומעשה, ג"ר זו"נ, וחוזר וכולל ג' אלו בג' קוין דהן כוללין גם כן הכל, ואמר מסטרא דימינא כו' עמודא דאמצעיתא כליל כו' והוא סליק במחשבה, וכמו שאמרו ישראל עלה במחשבה וכמו שאומר לקמן קט"ו ב' דאויר קדמון נטיל בעמודא דאמצעיתא, ואמר **ובמאי אומר ועושה בהוי"ה.** רוצה לומר כמו שמפרש והולך דאתמר בהון כו', יהי אור - הוא אמירה, ויהי אור - הוא עשיה, והכל בהוי"ה, יהי ויהי, והוא לראיה שהוא בעמודא דאמצעיתא שנקרא הוי"ה. ואמר עוד לראיה דיהי אור הוא אותיות י"ה אויר, אויר הוא עמודא דאמצעיתא דאחיד בתרווייהו, י"ה - ימינא ושמאלא ועיין בזוהר פ' בראשית כ"ב א' הוה אמר אבא כו' מארי דבניינא איהו אומר ואומנא עביד, ולקמן פ"ב ב' מסטרא דאבא מצווה ומסטרא דאימא עושה ומחשבה אחיד בתרווייהו, דבין האמירה ובין העשיה אי אפשר להיות בלא מחשבה:

4703 **ואית דפיקו דע"ה כו' וכל מאן דאלים גבר.** דדפיקו דעץ החיים כולו טוב ובריאות בתכלית השלימות בכל נקודה ונקודה ואית בכל נקודין אם זכו כנ"ל ואילנא דכולא ביש הוא כולו רע וחולי כמו שאומר לעיל ל"ו א' ואין בו טוב כלל אבל מעץ הדעת טוב ורע לעולם אין בו כולו טוב או כולו רע רק מאן דאלים גבר ואינו בריא בשלימות או חולי בשלימות, וכן הוא בישראל כד אינון בסטרא דעץ הדעת טוב ורע גדולתם אין בשלימות, ולעולם לא היתה לישראל בשלימות עד שלמה ואתפגים בסוף ימיו והיה הולך

ג כד), דְּאִתְהַפַּךְ מִמַּטָּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לַמַּטֶּה, דְּפִיקוּ דְּיֵצֶר הַטּוֹב אַחֲזֵי בְּרִיאוּתָא וְאַסְוָותָא דְּכָל אֵבָרִין, וּדְפִיקוּ דְּיֵצֶר הָרָע אַחֲזֵי מַרְעָא דְּכָל אֵבָרִין דְּגוּפָא, וְכָל מָאן דְּאִלִּים גְּבַר, אִי מִתְגַּבְּרִין זַכְוָון אִתְהַפַּךְ מִנָּחָשׁ לַמַּטֶּה, וּמַיָּד מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד וְכָל גּוּפָא אִתְסִי, וְאִם מִתְגַּבְּרִין חוֹבִין (דף לו ע"א) אִתְהַפַּךְ מִמַּטֶּה לְנָחָשׁ וְנַשִּׁיךְ כָּל אֵבָרִין בְּכַמָּה נְשִׁיכִין דִּכְאֵיבִין וּמַרְעִין, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְמַר בִּדְפִיקוּ, [4704]אֵין קוֹל עֲנוֹת גְּבוּרָה וְאֵין קוֹל עֲנוֹת חֲלוּשָׁה קוֹל עַנּוֹת אָנֹכִי שֹׁמֵעַ (שמות לב יח), קוֹל דְּעַנְוְיָא קוֹל דִּדְפִיקוּ דְּבֵי מַרְעָא דְּגָלוּתָא אָנֹכִי שֹׁמֵעַ.

וְאִית דְּפִיקוּ מֵאִילָנָא דְּאִיהוּ בִּישׁ, לֵית בֵּיהּ טַב כְּלָל, דְּמִנֵּיהּ נָפִיק רוּחַ סְעָרָה, דְּאַסְעִיר בֵּיהּ גּוּפֵיהּ דְּבַר נַשׁ, וְאִתְמַר בֵּיהּ (מלכים א יט יא) רוּחַ חָזָק מְפָרֵק הָרִים, דְּאִינּוּן גַּרְמִין דְּגוּפָא, וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, [4705]דְּאִינּוּן צְלָעוֹת דְּגוּפָא דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דִּסְלָעִים, [4706]וְהַאי אִיהוּ נָפִיק בְּזָדוֹן וְלֵית לֵיהּ מִשְׁקָל וְשִׁעוּר, וּבֵיהּ (יונה א ד) וְהָאֳנִיָּה דְּאִיהוּ גּוּפָא חֶשְׁבָּה לְהִשָּׁבֵר, וְהַאי דְּפִיקוּ סָלִיק וְנָחִית [4707]בְּגַלֵּי יַמָּא, דְּאִינּוּן עֲשַׂר כִּתְרִין תַּתָּאִין, כְּגַוְונָא דְּאִיהִי מַלְכוּת קַדִּישָׁא הָכִי אִיהוּ מַלְכוּת חַיָּיבָא, כְּגַוְונָא דְּמִילָּה הָכִי אִיהִי עָרְלָה, דְּתַמָּן סמא"ל עָרֵל, [4708]וּבַת זוּגֵיהּ עָרְלָה, נָחָשׁ וְאֵשֶׁת זְנוּנִים.

[4709]לָקֵבֶל תְּרֵי יַרְכֵי קְשׁוֹט מִסְטְרָא דְּמָסָאֲבוּ תאומיא"ל תומיא"ל, וּלְקִבְלַיְיהוּ אִתְמַר (שמות טו ה) תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בְמְצוֹלוֹת כְּמוֹ אָבֶן, לָקֵבֶל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ עוגיא"ל דְּמִתַּמָּן [4710]עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן, מִסְטְרָא דְּתְרֵין דְּרוֹעִין [4711]אִינּוּן (אגניא"ל) אגגיאל עזיאל מִתַּמָּן אָגָג, וּבֵיהּ כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם (שם א), עוזיא"ל, מִתַּמָּן עֻזָּאזֵל, [4712]וּמִתַּמָּן עז"א ועזא"ל, וְאִיהוּ חזריא"ל, יְכַרְסְמֶנָּה חֲזִיר מִיָּעַר (תהלים פ יד), וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (בראשית כז מ) וְעַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה, וְאִיהוּ שעריא"ל, דְּמִתַּמָּן רוּחַ סְעָרָה, וְאִיהוּ עִשָּׁו אִישׁ שָׂעִיר, [4713]וּמִתַּמָּן שֵׂעָר בְּאִשָּׁה עֶרְוָה, וַעֲלֵיהּ אִתְּקַף הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טו ב) עָזִּי וְזִמְרָת יָ"הּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, יהו"ה [4714]אִישׁ מִלְחָמָה יהו"ה שְׁמוֹ וְגוֹמֵר.

לָקֵבֶל בֵּינָה דְּאִתְמַר בָּהּ אַלֵּף בֵּינָה, אִלֵּין אַלּוּפֵי עֵשָׂו, לָקֵבֶל חָכְמָה [4715]אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן, לְעֵילָא כתריא"ל (נ"א כרתיא"ל) לָקֵבֶל כֶּתֶר עֶלְיוֹן, וּמִתַּמָּן כָּרֵת לְכָל אִלֵּין דְּעָבְרִין עַל אוֹרַיְיתָא, וְאִינּוּן כִּתְרִין תַּתָּאִין אִינּוּן קְלִיפִּין לַעֲשַׂר סְפִירָן, וַעֲשַׂר סְפִירָן מוֹחָא בְּגַוְויהוּ, וְאִלֵּין קְלִיפִּין אִינּוּן מְחִיצָה בֵּין יִשְׂרָאֵל לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, בְּאִלֵּין

וחסר, וכן גלותם כמו שכתוב (ויקרא כו מד) ואף כו' לא עזבתים כו' והכל משום דמעשה אבותיהם בידיהם (ברכות ז ע"א), (ישעיהו מג כז) אביך הראשון חטא, וכמו שאומר לעיל צ"ח ב', אבל בימי חבלי משיח (ירמיהו ל ז) והיתה עת צרה ליעקב כנ"ל וכמו שאמרו (סנהדרין צח ע"א) אין בן דוד בא אלא בדור כו', וודאי אופן השני וכמו שאומר בפ' שמות ז' ב' יסתכל מאן אינון דקיימין בהדה בכל אינון דמשתכחין עמה בכל עובדוי דכל חד וחד, ולא אשתכח זכאי דכתיב ואביט ואין עוזר, וכמה עקתין כו' וכשיבוא משיח אז יתגלה עץ החיים שכולו טוב:

4704 **אין קול כו'.** שהן דפיקין דתקיעה ושברים באריכו וקצירו אלא קול ענות דענויא דחולי וכובד הגלות, וזה שאומר קול ענויא כו':

4705 **דאינון צלעות.** כמו שאומר לעיל נ"ד ב' דא סלע, מט"ט, דבגיניה אתמר ויקח אחת מצלעותיו, דריש צלע - סלע:

4706 **והאי איהו נפיק כו'.** דלית ליה שיעורא כמו בנקודין דאורייתא ואמר משקל, משקל הוא יו"ד הנקודין עצמן, ושיעור ו', והוא בין דפיקו לדפיקו כנ"ל מה שאין כן בעץ הדעת דמכל מקום מסטרא דטוב יש לו שיעור ומשקל:

4707 **כגלי ימא דאינון כו'.** נגד גלגלי דקדושה דאינון עשר גלי ימא, גלגלין דכורסיא:

4708 **ובת זוגי' ערלה כו'.** הוא מלכות חייבא (פירוש ס"מ) הנ"ל אלא חוזר כאן לפי שאמר ערל, דיש ערל והוא באדם דכר, ויש ערלה בפירות בארץ דאיהי נוק', כי האדם והארץ הם דו"נ, גוי אחד בארץ:

4709 **לקבל תרי כו'.** דהן בסטרא דקדושה אחים תואמים כמו שאומר לעיל ק"ז א', והן לשון תהומות, וזה שכתוב (שמות טו ה) תהומות יכסיומו, והן נגד אפיקי מים דקדושה:

4710 **עוג מלך כו'.** דלכן נאמר (במדבר כא לד, דברים ג ב) כי בידך נתתי כו' דווקא, דהוא נגד דרגיה דמשה ונקרא עמודא דאמצעיתא, אחד, ט' וד', ונאמר ביה (דברים ג יא) ערש ברזל תשע כו' וארבע כו', אלא דבקדושה קוצו של ד' משלמת לעשר, גבהו עשרה ורחבו ארבעה, והוא ברית קודש, מה שאין כן בהם ולכן נתירא משה ממנו עד שנאמר אל תירא אותו כי כבר פגם הברית כמו שאומר בסוף פ' חקת וביה אתעקר:

4711 **אינון אגגיאל עזיאל מתמן אגג.** ולכן נאמר (במדבר כד כ) ראשית גוים עמלק, התחלת הבנים, ונאמר (במדבר כד ז) וירום מאגג מלכו, ואמר **וביה כי גאה,** דמשם הגאה וירם יד ימינו ולכן (שמות יד לא) וירא ישראל את היד הגדולה כו', ונגד השני (שמות טו ב) עזי וזמרת י"ה כו' כמו שאומר למטה:

4712 **ומתמן עזא ועזאל.** שהן שני שעירים שהן דרגא דעשו (עמלק) איש שעיר שהוא בשמאלא. וזה שאומר **ואיהו חזריאל יכרסמנה כו' ועל כו'.** וכן שעריאל שעיר כנ"ל כולו כאדרת שער וכמו שמפרש והולך ואיהו עשו כו':

4713 **ומתמן שער כו'.** דאשה נוק' לשמאלא לכן צריכה ליזהר משער, שלא לאחוז בה זה:

4714 **איש מלחמה.** על ההוא (בראשית כז מ) ועל חרבך תחיה:

4715 **אדם כו'.** דחכמה נקרא אדם כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש ע"ג א' ושאר מקומות הרבה:

קְלִיפִּין מִתְלַבֵּשׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, לְקַיְּימָא בְּשְׁכִינְתֵּיהּ (תהלים קג יט) [4716]וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּלְקַיְּימָא בֵּיהּ (שם מז ח) [4717]כִּי מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ אלהי"ם, אֲבָל לְעֵילָּא בְּאַתְרֵיהּ אִתְמַר (שם ח ה) לֹא יְגוּרֶךָּ רָע, אֶלָּא קְלִיפִּין דִּילֵיהּ לְעֵילָּא [4718]אִינּוּן לְבוּשִׁין מִכַּמָּה גַּוְונִין שַׁפִּירִין דְּנְהוֹרָא, דְּמִנְּהוֹן אִתְפַּשַּׁט קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא [4719]בְּגָלוּתָא, וְאִתְלַבַּשׁ בְּאִלֵּין אָחֳרָנִין, בְּגִין לְנַטְרָא לְיִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן מִתְלַבְּשִׁין בְּאִלֵּין קְלִיפִּין, וְדָא אִיהוּ (ישעיה סג ט) בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר וכו', וְדָא אִיהוּ רָזָא כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אלהיכ"ם (ישעיה נט ב), וְעִתִּיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא אִלֵּין קְלִיפִּין, וּלְאִתְחַזָּאָה לְיִשְׂרָאֵל בְּמוֹחָא מִלְּגָאו, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ל כ) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ, וְלֹא יִהְיֶה מְחִיצָה בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ וּבֵין יִשְׂרָאֵל.

וּבְזִמְנָא דַּעֲשַׂר סְפִירָן מִתְלַבְּשָׁן בְּאִלֵּין קְלִיפִּין, אִלֵּין דְּיָדְעִין בְּקְלִיפִּין עָבְדִין אוֹמָאָה בִּשְׁמָהָן וּבַהֲוָיוֹת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִלֵּין קְלִיפִּין וּבָטְלִין גְּזֵרָה, וְעַל אִלֵּין קְלִיפִּין אָמְרוּ דְּצָרִיךְ הַבְדָּלָה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְלַבַּשׁ בְּהוֹן בְּיוֹמִין דְּחוֹל, וּבְשַׁבָּת אִתְפַּשַּׁט מִנְּהוֹן וְאִתְלַבַּשׁ [4720]בִּלְבוּשִׁין דְּקֻדְשָׁא, וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ בְּהַבְדָּלָה הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל וּבֵין אוֹר לְחֹשֶׁךְ, דְּלָא יְחַבֵּר קְלִיפִּין דְּחוֹל לְקְלִיפִּין דְּקֻדְשָׁא, וְלָא יַעֲבִיד לוֹן תַּעֲרוֹבְתָּא, וְדָא אִיהוּ (ויקרא יט יט) שָׂדְךָ לֹא תִזְרַע כִּלְאָיִם וּבֶגֶד כִּלְאַיִם שַׁעַטְנֵז, וְכָל מָאן דְּעָרַב לוֹן אִתְמַר בֵּיהּ (במדבר יט כ) אֶת מִקְדַּשׁ יהו"ה טִמֵּא וְגוֹמֵר.

וַעֲשָׂרָה לְבוּשִׁין אִינּוּן דְּקֻדְשָׁא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דברים לב יב) יהו"ה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, בָּדָ"ד עֶשֶׂר, כְּחוּשְׁבַּן עֲשַׂר קְלִיפוֹת דְּחוֹל, כַּד אִתְלַבַּשׁ בְּהוֹן אִתְמַר (ויקרא יג מו) בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ, בְּהַהִיא קְלִיפָּה דְּגָרִים בַּר נַשׁ לְאִתְלַבְּשָׁא שֵׁם ה' בֵּיהּ נָטִיל נוּקְמָא, וּבְגִין דָּא לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יהו"ה אלהי"ך לַשָּׁוְא (שמות כ ז).

[דף לו ע"ב]

דְּבָשַׁבָּת דְּאִתְפַּשַּׁט קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵאִלֵּין לְבוּשִׁין וְאִתְלַבַּשׁ בִּלְבוּשִׁין (דף לו ע"ב) דְּקוּדְשָׁא, לָא צָרִיךְ לְקָרְבָּא קָדָמוֹהִי (נ"א קדמיהון) לְבוּשִׁין דְּחוֹל, דְּמוֹחָא לָא מְקַבֵּל טוּמְאָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה כג כט) הֲלֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם יהו"ה, דְּבֵיהּ לָא יָכִיל לְאִתְעָרְבָא שׁוּם עִירוּב, אֶלָּא בִּלְבוּשִׁין דְּאִתְלַבַּשׁ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב יָכִיל לְאִתְעָרְבָא, וּבְגִינַיְיהוּ מַנִּי לְמֶעֱבַד הַבְדָּלָה, דִּלְתַתָּא אִית אִילָנָא מְעוֹרָב טוֹב וָרָע כִּלְאַיִם, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (בראשית ב יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, בְּגִין דְּהַהוּא מוֹחָא דִילֵיהּ בַּבְּרִיאָה, יָכִיל לְאִתְעָרְבָא עִמֵּיהּ קְלִיפָּה, אֲבָל מוֹחָא דְּאִיהוּ נְהוֹרָא בְּאַרַח אֲצִילוּת לָא יָכִיל לְאִתְעָרְבָא עִמֵּיהּ (נ"א ביה) שׁוּם תַּעֲרוֹבְתָּא.

[4721]וְאִית אִילָנָא דְּטוֹב וָרָע דְּקְלִיפִּין, דְּאִינּוּן גַּרְעִינִין אִינּוּן מִלְּגָאו רָע, וּמוֹחָא דְּקִיק מִלְּבָר טוֹב, וְאִית דְּמוֹחָא דְּקִיקָא מִלְּבָר טַב וּמוֹחָא סַגִּי בִּישׁ מִלְּגָאו, כְּגוֹן דַּהֲבָא וְכַסְפָּא וְעִיר מְצוּפֶּה מִלְּבָר, וְעוֹפָּרֶת סִיגִים מִלְּגָאו, דָּא מוֹנִיטָא דְּשִׁקְרָא, פּוּמֵיהּ טַב וְלִבֵּיהּ בִּישׁ, וְאִית דְּאִיהוּ קְלִיפָּה מִלְּבָר וּמוֹחָא מִלְּגָאו, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר.

וְאִית אִילָנָא לְתַתָּא דַּעֲבוֹדָה זָרָה, דְּלֵית לֵיהּ מוֹחָא אֶלָּא קְלִיפָּה מִלְּגָאו וּמִלְּבָר, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים א ד) לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֹּוץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ, וְאִיהִי אֲשֵׁרָה דְּנָטְעִין אוּמִין דְּעָלְמָא קֳדָם עֲבוֹדָה זָרָה, דְּאִיבָּא דִילֵיהּ מוֹץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ, בְּזִמְנָא דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא עָתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא כָּל אִלֵּין קְלִיפִּין לְעֵילָּא וְאַמְצָעִיתָא וְתַתָּא, וְלָא יְהֵא עַרְבוּבְיָא בְּפַמַּלְיָא דִלְעֵילָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא (דברים לב יב) יהו"ה בָּדָד יַנְחֶנּוּ לְיִשְׂרָאֵל וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, בְּהַהוּא זִמְנָא (בראשית ד ב) וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת, [4722]אִיתּוֹסַף רוּחָא דְּקוּדְשָׁא עַל יִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל לו כו) וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם,

---

4716 **ומלכותו.** נוק':

4717 **כי מלך כו'.** דכורא זו"נ:

4718 **אינון לבושין כו'.** דהוא לבושין דבריאה, דהן קליפין נגד אצילות ועיין בזוהר פ' בראשית כ' א' עד דאשתכח דהאי קליפה להאי כו' עיין שם:

4719 **בגלותא ואתלבש כו'.** כמו שכתוב (שה"ש א ו) שמוני נוטרה את כו':

4720 **בלבושין דקודש ובג"ד תקינו בהבדלה כו' דלא יחבר כו'.** שלא יעשה מלאכה ועובדין דחול בעוד שלא הבדיל והפשיט לבושי קודש ממנו בהבדלה וכמו שמפרש והולך דכל התערובות וזכות וחובה הכל בלבושין אבל בפנים שם אין זכות וחובה, דשם (תהלים ה ה) לא יגורך רע, ועיין מה שאומר בתיקוני זוהר חדש פ"ו א' ועיין שם פ"ט ג' וכמו שאומר למטה דמוחא לא קבל טומאה כו' אבל מוחא דאיהי נהורא בארח אצילות כו':

4721 **ואית אילנא כו'.** עיין לעיל תיקון ס' בארוכה:

4722 **ותוסף רוחא דקודשא.** כמו שאומר לעיל ק"ז ב' וכמו שמפרש והולך ועוד ותוסף ללדת כו':

(אמר המגיה זה הלשון מצאתי בספרים אחרים)

[דף קז ע"ב בס"א]

(דף קז ע"ב בס"א) רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא, אִזְדַּמַּן רַבִּי אֶלְעָאי עִמְּהוֹן, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר שְׁמַעְתְּ בְּהַאי קְרָא אַמַּאי אִתְּמַר בֵּיהּ אֶת אֶת תְּרֵי זִמְנֵי, בָּתַר דְּאָמַר וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו, מַאי אֶת הָבֶל, וְהָא תְּלַת רִבּוּיִן הָכָא, תְּרֵין אֶתִּין רִבּוּין, וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת רִבּוּיָא, הָא תְּלַת רִבּוּיִן, [4723]אָמַר לֵיהּ שְׁמַעְנָא דְּתְלַת רִבּוּיִן אִלֵּין אִינּוּן תְּלַת טִפִּין [4724]דְּאִזְדְּרִיקוּ מֵאָדָם קַדְמָאָה דְּאִתְּמַר בְּהוֹן אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, [4725]אָמַר לֵיהּ וְהָא אֲנָא שְׁמַעְנָא (בראשית ב ד) אֵלֶּה ת וֹלְדוֹת הַ שָּׁמַיִם וְ הָאָרֶץ תַּמָּן תֵּ"וּ, אָמַר לֵיהּ הָכִי הוּא, דְּמִתַּמָּן הֲוָה קַיָּן יְסוֹדֵיהּ וְעִקָּרֵיהּ קֶדֶם דְּאָתָא לְעָלְמָא, אָמַר וַדַּאי רָזָא עִלָּאָה אִתְגַּלְיָיא דְּלָא שְׁמַעְנָא עַד הַשְׁתָּא.

[דף קח ע"א בס"א]

[4726]אָמַר לֵיהּ אִלֵּין טִפִּין דְּאִתּוֹסְפוּ הָכָא עַל מַאן, אָמַר וַדַּאי עַל אִלֵּין תְּלַת טִפִּין שַׁרְיָין תְּלַת חָכְמוֹת, חַד אִיהוּ חָכְמַת הַמַּחֲשָׁבָה, וְתִנְיָינָא חָכְמַת הַדִּבּוּר, וּתְלִיתָאָה חָכְמַת הַמַּעֲשֶׂה, וְאִינּוּן תְּלַת עָלְמִין סְתִימִין, תְּלַת טִפִּין דְּתַלְיָין מִן מוֹחָא עִלָּאָה סָגוֹ"ל קְרִינָן לֵיהּ, וְאִית תְּלַת עִלָּאִין עֲלַיְיהוּ דְּתַלְיָין מִמּוֹחָא סְתִימָא דְּעַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין, (דף קח ע"א בס"א) וְאִינּוּן סָגוֹלְתָּא, תְּלַת עִלָּאִין אִתְרְמִיזוּ בְּי' עִלָּאָה דְּאִית לָהּ קוֹצָא לְעֵילָא וְקוֹצָא לְתַתָּא וְגוֹ בְּאֶמְצָעִיתָא, וּתְלַת טִפִּין תִּנְיָינִין דְּאִינּוּן סָגוֹ"ל מִן י' תַּתָּאָה, וְרָזָא דְּמִלָּה בְּרֵאשִׁית, תְּלַת מֵאָדָם קַדְמָאָה, וּתְלַת מֵאָדָם תַּתָּאָה, וּבְאִלֵּין תְּלַת נְקוּדִין אִתְּמַר (ישעיה מד ו) אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אלהי"ם, וְאִלֵּין אִינּוּן תְּלַת גְּלְגּוֹלִין דְּאָדָם קַדְמָאָה, דְּתְלַת טִפִּין דְּאִזְדְּרִיקוּ בְּתְלַת אֲבָהָן, דְּבְהוֹן.

יְבָרֶכְךָ יהו"ה יָאֵר יהו"ה יִשָּׂא יהו"ה, וּתְלַת תִּנְיָינִין בִּבְרִית וּתְרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, דְּנֹחַ שֵׁם וָיֶפֶת מִתַּמָּן הֲווֹ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק מִסְטָרָא דְּצַדִּיק חַי עָלְמִין, שֵׁם וָיֶפֶת, מִסְטָרָא דְּתְרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט, וְרָזָא דְּמִלָּה הָכָא, (משלי ל ד) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע, [4727]מַה שְׁמוֹ בְּאִימָּא עִלָּאָה דְּתַמָּן חָכְמָה, וּמַה שֵׁם בְּנוֹ בְּאִימָּא תַּתָּאָה אִשְׁתְּמוֹדָעָא, אֲבָל תְּלַת גְּלְגּוֹלִין בְּתְלַת אֲבָהָן, וּתְלַת בִּתְלַת סָמְכִין דִּלְתַתָּא, [4728]וְאִלֵּין הֲווֹ עֲתִידִין לְמֶהֱוֵי בְּשֵׁת, תְּלַת דְּאָדָם וּתְלַת דְּהֶבֶל, [4729]אֶלָּא דְּפָרַח יו"ד מִשֵּׁת דְּאִיהִי נְקֻדָּה אֶבֶן שְׁתִיָּה כו'. (עד כאן מספרים אחרים).

[4723] [ובהגהה א"ל שמענא דתלת כו' מאדם קדמאה דאתמר בהון אלה א"ל והא אנא שמענא אלה כו'. כן צריך לומר, וכן הוא בנוסחות מדויקות ורוצה לומר שהן ג' אבהן כמו שאומר לקמן דעלייהו אתמר הן כל אלה כו' כמו שאומר לעיל בריש תיקון נ' עיין שם, והן אלה ראשי בית אבותם, וזה שהקשה והא אנא כו' והשיב לו כמו שאומר שם בריש תיקון נ' עיין שם דאלה פסל את הראשונים דתהו, דהן דערב רב, ה' מינים, בנוי דקין, עד בהבראם - אברהם, ראשית אלה, וביה נתוסף ה' זעירא ונתקן מה שהיתה תהו בשני אלפים תהו בה' מינים הנ"ל במבול (בראשית ו יא) ותמלא כו' ושאר דורות (משנה אבות ה ב) עד שבא וקבל שכר כולם: (עיין תשלום ביאור הגר"א על ההגהה לקמן בדף קכ"ז ב').

[4724] [ובהגהה ק"ז ב' ר' אליעזר ור' יוסי כו' דאזדריקו מאדם קדמאה דאתמר בהון אלה תולדות השמים והארץ א"ל והא אנא כו'. כן צריך לומר וכן הוא בספר יצירה ורוצה לומר דאלה הוא ג' טפין דג' אבהן דג' גלגולים כמו שאומר ריש תיקון נ' תלת צלותין עלייהו אתמר הן כל אלה כו' ובתיקוני זוהר חדש ע"ב ג' מאי אלה אלא אלה כו' ולקבליהון אתמר הן כל אלה כו'. ואמר תולדות כו' רוצה לומר מאדם דהוא תולדות שמים וארץ (דאינן נבראים מאב ואם כמו שאר בני אדם וכמו שאומר בפ' בראשית עיין שם):

[4725] **א"ל והא אנא כו'.** עיין לעיל ריש תיקון נ' שם ורוצה לומר והאיך אפשר דקאי על תולדות של אדם הראשון ותירץ לו דקאי על קין דעיקרו מעולם התהו ולכן נפק ראשון והיה בכור, וכן באברהם ויצחק שהולידו קודם ב והו (א.ה. אולי צ"ל בתוהו), ותוהו ובוהו הן קין והבל כמו שאומר בבהיר וברזיאל:

[4726] **א"ל אלין טפין דאתוספו הכא על מאן אמר ודאי כו'.** רוצה לומר דכל תוספות הוא על עיקר אם כן צריך להיות ג' דברים עקרים ראשונים ומאן אינון, והשיב לו על אלין תלת כו' והן נר"ן כמו שאומר בזוהר חדש פ' יתרו כ"ט ג' תא חזי תלת שותפין אינון, אדם דבריאה אדם דיצירה אדם דעשיה, אדם דבריאה איהי נשמתא, בה חשיב בר נש, ודא מחשבה עולם המחשבה ודאי אתקריאת, רוח - אדם דיצירה, עולם הדבור כו', דנפש איהי עולם המעשה כו', וכן הוא באצילות כמו שאומר שם, ועם כל דא דתלת שותפין אלין בבר נש, לית מחשבה כו' עיין שם בדבריו הרבה. ואמר חכמת כו' חכמת כו'. משום דכאן מדבר על המוחין דאינון חכמות, ג' טפין בג' מוחין דהן שרש לג' עלמין, והן דמוחא תניינא והתוספת הוא ממ"ס כמו שמפרש והולך תלת טפין כו' ואית כו', ואינון שית תיבין דקרא כמו שאומר למעלה וכבר פירשתי שם כל הענין הזה עיין שם:

[4727] **מה שמו באימא עילאה כו'.** רוצה לומר דשם הוא לעולם בנוק', דדכורא - בה אתגלייא, וכן טפה דדכורא נצטייר בנוק' ונודע בה שהיא מדכורא, ומלכות נקראת שם כידוע, וכן בינה - לשמך הגדול, וזהו ומה שמו, דמ"ה, חכמה, בשמו אשתמודע, וזה שאומר דתמן חכמה. ומה שם בנו גם כן בשם מלכות אשתמודע ומה כו' אשתמודע:

[4728] **ואלין הוו עתידין למהוי בשת תלת דאדם ותלת דהבל אלא דפרח יו"ד משת כו'.** כן צריך לומר וכן הוא בפנים ק"ח ב' ומשית תיקונים אלין כו' ג' דאדם כו' [הן תלת דשת שהוא מאדם] כמו שכתוב ויולד בדמותו כצלמו ויקרא שמו שת, וזהו בצלמו, ושת - שית הנ"ל ועליו נאמר בראשית כנ"ל:

[4729] **אלא דפרח יו"ד כו'.** רוצה לומר בעון אב ובן דחבו במחשבה כמו שאומר לעיל ק"ה א' והוא יו"ד, דפרח היו"ד שהוא הבנין

[דף קז ע"ב]

(דף קז ע"ב) וְעוֹד וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל, רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי אֶלְעָאי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאָרְחָא, אִזְדַּמַּן רַבִּי אֶלְעָזָר עִמְּהוֹן, אָמְרוּ וַדַּאי עֶלְךָ אִתְּמַר (בראשית כח יא) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם דְּאַעַרְעָנָא בִּשְׁכִינְתָּא, אָמַר לוֹן עֲלַיְיכוּ אִתְּמַר (שם לב ב) וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי אלהי"ם, מַאי מַלְאֲכֵי אלהי"ם, אִלֵּין [4730]דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, דְּרוּחִין דִּילְכוֹן מֵרוּחָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (נ"א דקודשא) חָדוּ כֻּלְּהוּ בְּאָרְחָא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר מַאי וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל, וְעוֹד מַאי אָתָא לְרַבּוֹת וַתּוֹסֶף, וּתְרֵין אִתִּין אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל. אָמַר לֵיהּ וַדַּאי וַתּוֹסֶף [4731]דָּא תּוֹסֶפֶת רוּחָא דְּקוּדְשָׁא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, מִתַּמָּן אִתּוֹסַף לֵיהּ רוּחָא דְּקוּדְשָׁא, תְּרֵין אִתִּין לְרַבּוֹת בֵּיהּ נִשְׁמָתָא וְנַפְשָׁא מִשְּׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וּמַאי הֲוָה תּוֹסֶפֶת עַל רוּחָא דָּא חָכְמָה מֵאָדָם עִלָּאָה.

[דף קח ע"א]

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי שְׁמַעְנָא דְּתִלַּת רְבוּיִין אִלֵּין, אינון [4732]תְּלַת טַפִּין דְּאִזְדְּרִיקוּ מִמּוֹחָא סְתִימָא (דף קח ע"א) דְּכָל סְתִימִין, [4733]וְאִלֵּין אינון תְּלַת גְּלְגּוֹלִין, וְאִלֵּין תְּלַת טַפִּין, שְׁמַעְנָא דְּאינון [4734]לָקֳבֵל תְּלַת נָשִׁים, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן

דג' טפין דמיניה אזדריקו כנ"ל ולכן אתפזרו הג' אנשים כיון דפרח היו"ד, יסודא דלהון, ועיין לקמן קי"א א' ובגין דעקר כו' ואתעבידו תלת ענפין דאינון תלת כו' ומה דהוה שרשא חדא, עיקרא חדא, אתפלגו לתלת, הכי איהו אזדריק בתלת גלגולין, חד בנח, ותרין בשם ויפת ואמר **דאיהו נקודה אבן שתי'**. רוצה לומר חכמה וכמו שאומר לקמן קי"ח ב' מי שת בטוחות חכמה ודא יו"ד דבה הוי שית, או מי נתן לשכוי בינה דא ה' כו', ואינון י' ה', יו"ד מן שית, ה' מן הבל, ואינון או"א, שית ו' ברא באמצעיתא, ורוצה לומר שת בעצמו דהוא כולל ו' תיקונין, ו"ק, ג' - בג' אבהן, וג' - בנה"י כנ"ל, הוא ברא דאו"א עיין שם בדבריו, וזה סוד שתיה, ושתיה הוא נקודת ציון דמשם הושתת עלמא כמו שאמרו (יומא נד ע"ב) אלו ואלו מציון נבראו, מציון מכלל יופי, והוא חכמה דבה, באור חוזר, יו"ד זעירא, אבן מאסו כו' כמו שאומר לקמן ק"י א' וכמו שבארנו במקום אחר בסוד ב' דלתין, שד"י אדנ"י ועיין בזוהר פ' נח ע"א ב' וע"ב א' פתח ר"י ואמר והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים דא היא אבן שתיה, פתח ואמר אני בצדק אחזה כו' דוד מלכא חביבותא ודביקותא דיליה בהאי אבן הוה, ועלה אתמר אבן מאסו הבונים כו' דאתקין אבן שתיה כו' ושוי עלה קודש הקדשים, וכדין ותכון מלכותו מאד משום שהיא חכמת שלמה ובפ' ויחי רל"א א' פתח ר' יוסי כו' עיין שם בדבריו, ועיין לקמן ק"י ח' ועוד כי שת לי זרע כו' דפרח ביה יו"ד מן שית כו' ובגין האי יו"ד אתמר אבן מאסו הבונים כו' אמר ודאי יו"ד עילאה איהי מן חכמה והאי איהו יו"ד זעירא כו' ודא יו"ד מן אדנ"י ואיהי יו"ד מן הוה"י כו' וכנ"ל דבה אור חוזר, ואלין ב' יודין - ב' חכמות אינון, חד בלא פרודא כמו שאומר בפ' בראשית ב' ב' בראשית ר"ח פתח כו' ואינון תרין נקודין כו' ובגין דלית לון פרודא אקרון ראשית, חד ולא תרין, מאן דנטיל האי נטיל האי וכלא חד כו' והוא אות ברית קודש דהוא חכמה דידה כמו שאומר לעיל תיקון ל"ו ושאר מקומות, עטרת הברית שהוא קיום העולם, אם לא בריתי כו' וזה שאומר ובהאי יו"ד חב יוסף כו' מקשת דאיהו ברית. ועיין לקמן ק"י א' בהגהה בראשית כו' א"ל מהכא אשתמודע דבהאי אות דברית מילה חב כו' והוא בזרע דהוא יו"ד דנחית מחכמה עלאה, מוחא, ויורד באות ברית, וביה פגים ופרח מיניה וכמו שאומר לקמן קי"א ד' ובג"ד כד פרח י' מן שת מה כתיב כי שת לי אלקים זרע אחר, אחר דגרם דאתאביד יו"ד דאיהי זרע מן שת, ורזא דשת - כל שתה תחת רגליו, כל וודאי דאיהי זרע, אות ברית קדש כו' וזה שאומר ובהאי חב יוסף הה"ד כו' בזרע דנפיק מיניה, והענין כי יעקב שופריה דאדם קדמאה, וביה אתתקן, וכמו שאומר לקמן ק"י א' דיעקב דיוקנא דאדם קדמאה הוה כמה דאוקמוה כו' כיון דאתא יעקב תמן כו' בית - בת יו"ד, מיד אשתלים יוד בעקב ואתעביד יעקב, ודא איהו דאמר קרא ויבא יעקב שלם, ויוסף דיוקניה דבנו ולכן באות יו"ד חב גם כן אלא דתקין דלא אזדריק בהאי זונה כמו שמפרש והולך:

[4730] **דאתמר בהון עושה כו'.** עיין בזוהר פ' לך לך צ' א' ד"א ברכו ה' מלאכיו אלין אינון צדקייא כו' עיין שם:

[4731] **דא תוספת רוחא כו'.** דעמודא דאמצעיתא - דרגא דרוחא, והוא מנר"ן דיליה כמו שמפרש והולך (ותוסף כמו שמפרש והולך) ומאי הוה תוספת כו' דהוא אדם עילאה, ועמודא דאמצעיתא אדם תתאה, והוא שריא על רוחא דעמודא דאמצעיתא, והוא נשמתא לנשמתא דהוא תוספת על נר"ן, והבל הוא אדם תתאה כמו שאומר להלן רוחא דקודשא ותוסף תוספת רוחא את את נשמתא ונפשא, דאת בכל מקום הוא נוק' כמו שאומר בזוהר חדש שה"ש נ"ב ג':

[4732] **תלת טפין דאזדריקו כו'.** והן נר"ן, ואמר דאזדריקו דאינון סגולתא כמו שאומר למטה והן זרקא סגולתא ועיין בזוהר חדש ע"ו ב' בתלת נקודין דסגולתא דמנהון אתמשכו תלת טפין דתלת מוחין עילאין דכד בר נש אתמשך זרע מיניה כו' הכי כגוונא דא כד קב"ה אורית בבר נש תלת קטירין דאינון נשמתא ורוחא ונפשא כו' דאתרמיזו בשם יו"ד ה"י וא"ו ה"י, ומרמז כאן על גלגולא דהבל דהוא משה, דתלת טיפין דיליה הוא ממוחא תניינא כמו שאומר לקמן, ואתוסף ביה תלת אלין כמו שאומר לקמן ק"ט א' ומשה כליל תרוייהו כו', וזהו שית תיבין דקרא, תלת דיליה ותלת רבויין הנ"ל ועיין מה שבארנו בהגהה כאן:

[4733] **ואלין אינון ג' גלגולים.** כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ו הה"ד גם צפור מצאה בית כו' והן בג' אבהן כמו שאומר לעיל:

[4734] **לקבל ג' נשים דאתמר כו'.** רוצה לומר דכתיב (משלי יד א) חכמת נשים, ואתמר במתניתין (פסחים ג ד) שלש נשים אופות כמו שמפרש והולך והוא לראיה דג' חכמות הן בג' מוחין ואף על גב דמוחא דעתיקא קדישא הוא חד מכל מקום שרשא דג' הוא, דביה ג' הויו"ת כמו שאומר באידרא זוטא והן ג' חכמות דכתיב שם, אחת - חכמת נשים בנתה כו', ואחת - (משלי ט א) חכמות בנתה כו', ואחת - (משלי א כ) חכמות בחוץ תרונה, וקראן נשים דהוא שרשא דנוק', שביבין דנורא, ראשיתא דנוק':

(משלי יד א) חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ, [4735]דְּחַד אוֹפָה וְחַד עוֹרֶכֶת וְחַד מְקַטֶּפֶת, [4736]לְהַהוּא דְּאִתְמַר בָּהּ (במדבר טו כ) רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵיכֶם חַלָּה, וְדָא חַלָּה [4737]דְּפֶסַח (דְּאִיהִי סָגוֹלְתָּ"א) אִיהוּ טַפָּה קַדְמָאָה וּמִינָהּ אִזְדְּרִיקוּ תְּלַת טִפִּין, וְאִינוּן תְּלַת יוּדִין י' י' דְּאִינוּן סָגוֹלְתָּ"א וַדַּאי, [4738]וְאִינוּן י' יְבָרֶכְךָ י' יָאֵר י' יִשָּׂא, וּבְאָן אַתַּר אִזְדְּרִיקוּ בְּתְלַת אֲבָהָן, [4739]דְּתַמָּן נָחִית אָדָם בְּתְלַת גְּלְגּוֹלִין, וּמֵאָן אַתַּר אִזְדְּרִיקוּ [4740]מֵהַהוּא דְּנָחִית בְּהוֹן דְּאִיהוּ מִסְטָרָא דְּחָכְמָה עִלָּאָה.

(וְלָקֵבֶל תְּלַת טִפִּין אִלֵּין תַּקִּינוּ תְּלַת מַצּוֹת בַּפֶּסַח, חַד מַצָּה דִּלְעֵילָּא לְבָרְכָא בָהּ הַמּוֹצִיא, תִּנְיָנָא לְחֵם מִשְׁנֶה, תְּלִיתָאָה לְחֵם עוֹנִי בְּלָא מִלְחָא, דְּהָא אִתְמַר (ויקרא ב יג) עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תַּקְרִיב מֶלַח, בְּגִין דְּאִיהִי מַצָּה פְּרוּסָה, כְּגַוְונָא (דניאל ה כח) דְּפָרֵיס פְּרִיסַת מַלְכוּתָךְ, עַד דְּתֵהֵא שְׁלֵימָה לָא צָרִיךְ לְקָרְבָּא עֲלָהּ מֶלַח, דְּאִיהוּ חֹל"ם, וּמַאי נִיהוּ חֹלֶם אֶמְצָעִי (דכלהו תלת),) תְּלַת טִפִּין עִלָּאִין אִינוּן סָגוֹלְתָּ"א, דְּתַלְיָין מִמּוֹחָא סְתִימָא עַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין.

[דף קח ע"ב]

תְּלַת טִפִּין אִזְדְּרִיקוּ בְּגוֹלְגַּלְתָּא [4741]מִמּוֹחָא תִּנְיָנָא [4742]וְאִינוּן סָגוֹ"ל, בְּאָן אִזְדְּרִיקוּ, בְּתַרֵי סַמְכֵי קֻשׁוֹט וּבְרִית, דְּאִינוּן לְקִבְלַיְיהוּ נֹ"חַ שֵׁם וָיֶפֶת, נֹ"חַ אִזְדְּרִיק בַּצַּדִּיק, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ו ט) נֹ"חַ אִישׁ צַדִּיק, שֵׁם וָיֶפֶת בְּתַרֵי סַמְכֵי קֻשׁוֹט, [4743]וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר בָּרָא שִׁית, תְּלַת טִפִּין עִלָּאִין דְּאִינוּן סָגוֹלְתָּ"א, דְּאִזְדְּרִיקוּ מִמּוֹחָא

[4735] **דחד אופה כו'.** ג' מוחין כמו שאומר לקמן ב' חד אופה במוחא כו':

[4736] **להההוא דאתמר כו'.** רוצה לומר חכמה דנקרא אבא דהוא אדם הראשון, וג' טיפין דיליה הוא מעתיקא קדישא ומ"ס הוא שורש החכמה ועיין באידרא זוטא רפ"ח א' ב' רישא חדא חכמתא סתימאה דאתכסיא ולא מתפתחא, וחכמה דא סתימאה רישא לכל רישי דשאר חכמות כו' דהאי חכמתא סתימאה ביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע כו', ושם רפ"ט ב' אתר דשירותא אשתכח מעתיקא קדישא דאתנהיר ממזלא הוא נהירו דחכמתא דמתפשט לל"ב עיבר ונפקא מההוא מ"ס כו' עיין שם וההיא חכמה הוא ראשית כמו שאומר שם דהיא שירותא דכולא וכמו שכתוב (תהלים קיא י) ראשית חכמה, וכמו שאומר בתרגום יונתן על בראשית, והוא ראשית עריסותיכם וכמו שאומר לקמן תיקון ט"ז בראשית דא חלה ה"ד ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה, והא אוקמוהו דאדם חלתו של עולם הוה רוצה לומר דאדם הוא חכמה של עולם כמו חלה מעיסה ואלו ג' הנ"ל הן עורכין ומקטפין ואופין להההיא חלה דמנהון אתמשך וזה שאומר בנתה ביתה בלשון יחידה, דקאי על חכמה זו דהיא בנתה ביתה דהיא בית לחכמה והוא ע"י ג' חכמות הנ"ל, ועיין בזוהר ריש פ' בראשית ט"ו א' זהר סתימא דסתימין בטש כו' וכדין אתפשט האי ראשית ועביד ליה יקרא והיכליה כו' ואקרי בית ועיין שם כ"ט א' וכתיב בחכמה יבנה בית כו' עיין שם בדבריו והוא ב' דבראשית, נקודה בהיכליה כמו שאומר למעלה וכן ביתא תתאה אתבני גם כן בחכמה כמו שאומר שם וכדין בחכמה יבנה בית, בית עילאה אתבני בחכמה וכן תתאה אוף הכי אבל בית עילאה רברבא ישובא דעלמא כו', והוא בנתה ביתה דכאן דהוא ע"י ג' נשים הנ"ל דהן ג' הויו"ת, י"ג מכילין דרחמי כמו שאומר באידרא זוטא שם וכן הוא בה כמו שאומר בריש פרק ב' דספרא דצניעותא, ואמת שגם בביתא תתאה י"ג מכילין דרחמי כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' תצא ובריש פ' בראשית מכל מקום כאן, באדם הראשון דהוא מעלמא עילאה בה מדבר, וזה שאומר **ודא חלה דפסח.** דפסח הוא בה', דהיא אפיקת לחירות, עלמא דחירות, אנכי דיציאת מצרים, ולכן בפסח שלש נשים כו' והוא חלה דמתקנא לעיסה דפסח, ויש עיסה דכל השנה, ביתא תתאה, וחלה דילה הוא באדם תניינא כמו שאומר למטה:

[4737] **דפסח איהו טיפה קדמאה ומינה כו'.** רוצה לומר חלה הנ"ל הוא ראשית דהוא טפה קדמאה, שירותא דכולא, ומינה אזדריקו ג' טיפות דירית מעתיקא קדישא, והן ג' חג"ת דז"א, וכן הוא באדם הראשון שירית ג' קטורין מעתיקא קדישא ומיניה אזדריקו בג' אבהן כמו שמפרש והולך ובאן אזדריקו כו'. ואמר **דאינון סגולתא** רוצה לומר כנ"ל דזהו זרקא סגולתא, ומסטרא דאבהן נאמר (שמות יט ה) והייתם לי סגולה:

[4738] **ואינון י' יברכך כו'.** ובהן ג' שמות הוי"ה, דאינון ג' יודין דיברכך יאר ישא - באין מנהון וכנ"ל:

[4739] **דתמן נחית אדם כו'.** רוצה לומר דאתפשט בהון וכמו בחכמה עילאה כמו שאומר באידרא זוטא רפ"ט ר"צ אתר דשירותא אשתכח כו' ואתעביד לתלת רישין ורישא חדא כליל לון ואילין תלת מתפשטין לז"א ומאלין נהרין כולא אתגליף האי חכמתא כו' ואלין נהרין מנהירו דההוא מוחא עילאה סתימאה כו' אלין תלת נהורין נהרין לתלתא אחרנין דאקרון אבהן כו':

[4740] **מההוא דנחית בהון דאיהו מסט' דחכמה עילאה אדהכי הא ר' יצחק כו'.** כן צריך לומר. (ולפנינו הוא נדפס בדף קט ע"א [א.ה. ביאורי הגר"א הדיבורים המתחילים ואתערותא דלתתא, בוודאי כו', כג"ד נפש איהי כו', תמצא לקמן קח ע"א]):

[4741] **ממוחא תניינא.** רוצה לומר ממוחא דז"א דהוא אדם תניינא, דרגא דהבל כמו שאומר לעיל ב' מה שמו ומה שם בנו, דהוא אדם והבל, וכן אבא וז"א, אב ובן, וכמו שחכמה סתימאה הוא מוחא לחכמה דמינה אזדריקו ג' טיפין דאבהן כן הוא מוחא דז"א לז"א, דמינה אזדריקו ג' טיפין דנה"י, ומחכמה דהוא אדם עילאה אזדריקו ג' טיפין לאבהן, וכן מאדם תתאה והוא ת"ת דז"א לג' נה"י, וכן מהבל לנח שם חם ויפת כמו שמפרש והולך:

[4742] **ואינון סגול.** כמו שאומר לעיל בתיקון כ"א ושאר מקומות דחג"ת הן סגולתא, דת"ת למעלה מהן, ונה"י סגול ואזדריקו להיפך, דיעקב הוא אחרון ונח ראשון:

[4743] **ועלייהו אתמר ברא שית.** שית אלו. ואמר ג' טיפין עלאין כו' יו"ד לתתא מן א' כו'. והוא"ו שבאמצע הוא דעת, שהוא כולל חו"ב כמו שאומר באידרא זוטא שם ואתעביד תלת רישין, ורישא חדא כליל לון כו' והוא וא"ו כידוע והוא בין מים עליונים לבין מים תחתונים שהן ב' יודין הנ"ל כמו שאומר לעיל למעלה בתיקונים, ואמר בפרק ה' דספרא דצניעותא יהי רקיע בתוך כו' עתיקא לזעירא כו' [הגהה בין מים למים] מים שלימין כו' והוא"ו מפסיק ביניהם והוא רומז על ששה טפין אלו, שהן מב' יודין אלו, ויוד

סִתְיָמָא, אִינּוּן קוֹצָא דְּאָת י' לְעֵילָא וְקוֹצָא דִּילָהּ לְתַתָּא, וְגַו בְּאֶמְצָעִיתָא דִּילָהּ, מוֹחָא דְּאִזְדְּרִיקוּ תְּלַת טִיפִּין אִלֵּין מִינָהּ, אִיהִי י', וְדָא י' דְּאִיהִי לְעֵילָא (דף קח ע"ב) מֵאָת א, י' לְתַתָּא מִן א מוֹחָא תְּנָיְינָא, וּתְלַת טִיפִּין דְּאִזְדְּרִיקוּ מִינָהּ אִינּוּן סָגוֹ"ל, תְּלַת טִפִּין דְּאָדָם קַדְמָאָה דְּאִינּוּן תְּלַת גְּלְגּוֹלִים, וּתְלַת דְּאָדָם תְּנָיְינָא תְּלַת גְּלְגּוֹלִין. מָאן אָדָם עִלָּאָה וְאָדָם תְּנָיְינָא, אֶלָּא מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ, מַה שְׁמוֹ אָדָם עִלָּאָה, מַה שֵׁם בְּנוֹ אָדָם תַּתָּאָה, [4744]וְתַרְוַיְיהוּ אִתְּרְמִיזוּ בְּהַהוּא קְרָא דְּאָמַר מֹשֶׁה, (שמות ג יג) וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר, תְּלַת טִפִּין [4745]חַד אוֹפָה בְּמוֹחָא דְּאִיהוּ לָקֵבֶל יְמִינָא, דְּאִיהוּ אוֹפֶה דְּאִיהוּ שַׂר הָאוֹפִים, וְחַד עוֹרֶכֶת דָּא מוֹחָא דְּאִיהוּ מִסְטָרָא דְּשִׂמְאלָא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי ט ב) אַף עָרְכָה שֻׁלְחָנָהּ, וְהָא אוּקְמוּהוּ שֻׁלְחָן בַּצָּפוֹן לָקֵבֶל לִבָּא, וְחַד מְקַטֶּפֶת לָקֵבֶל מוֹחָא דְּאִיהוּ לַאֲחוֹרָא כְּלַפֵּי כְּתֵף, [4746]וְלָקֵבֶל אִילֵּין תְּלַת טִפִּין אִינּוּן תְּלַת יוּדִין דְּאִינּוּן בְּיו"ד ה"י ואו ה"י, דְּמְעִידִין עַל עִלַּת כָּל הָעִלּוֹת, [4747]דַּעֲלִיהּ אִתְּמַר (ישעיה מד ו) אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִי"ם, דְּאִיהוּ רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִי"ם.

וּמִשִּׁית תְּקוּנִין אִלֵּין בָּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי לְשֵׁת, לְמֶהֱוֵי שְׁמֵיהּ שִׁית, לְמֶהֱוֵי בֵּיהּ תְּלַת גְּלְגּוֹלִין דְּאָדָם וּתְלַת דְּהֶבֶל, אֶלָּא דְּפָרַח י' מִשֵּׁת דְּאִיהִי נְקוּדָה אֶבֶן שְׁתִיָּה דְּמִתַּמָּן הוּשְׁתַּת עָלְמָא.

וּבְהַאי י' חָב יוֹסֵף, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית מט כד) וַתֵּשֶׁב בְּאֵיתָן קַשְׁתּוֹ וַיָּפֻזוּ זְרוֹעֵי יָדָיו, [4748]מַאי וַיָּפֻזוּ, דְּאִזְדְּרִיקַת טִיפָּה דְּאִיהִי י' בֵּין עֶשֶׂר אֶצְבָּעָן, וְאִתְפְּלִיגַת לְעֶשֶׂר נִיצוֹצִין [4749]דְּאִזְדְּרִיקוּ מִקֶּשֶׁת דְּאִיהוּ בְּרִית, וּבְאָן אַתַּר אִזְדְּרִיקוּ בַּעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת, אָמַר לֵיהּ, וְהָא שִׁמְעְנָא דַּעֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת בְּנֵי יַעֲקֹב הֲווֹ, אָמַר לֵיהּ חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא [4750]בְּדִיוֹקְנֵיהּ הֲוָה, וּמָאן גָּרִים דְּאִזְדְּרִיקוּ תַּמָּן, דְּיוֹקְנָא דַּאֲבוּהִ דְּאִזְדַּמַּן לְגַבֵּיהּ, דַּהֲוָה

העליון הוא מוחא סתימאה ויו"ד תתאה מוחא דז"א, וכולא הוא אלף דהוא עתיקא קדישא כמו שאומר שם ואלו נהרין כו' ואתקשר דא בדא ודא בדא עד דאשתמודע דכלא חד וכלא הוא עתיקא קדישא כו', וכן דעת - מחבר ששה הנ"ל דנוק' בין ג"ר דחג"ת ובין ג' נה"י, מעוי בדעת אתתקן, ושם י"ב מנהיגים בנפש, י"ב שבדעת, וכן אתתקן י"ב ברכות אמצעיות כנגדו, וכל י"ח ברכות הוא גם כן באלף, יו"ד - ג"ר, קוצא וקוצא וגב, וכן ג' אחרונות - ו"ו, דהוא ו"ו דמתחלק לב' ווין באמצעיות:

[4744] **ותרווייהו אתרמיזו כו'.** דמ"ה הוא אדם, וזהו מ"ה שמו, מה - אדם, וכן שם בנו, ולפי שמשה ירית לתרווייהו דאכפל משה משה, ב' מ"ה - ב' אדם כנ"ל, וב' שינין - ב' פעמים ג' טיפין כמו שאומר לעיל ק"ט א' ולכן בעא לקיימא על דרגא דלהון למעלה:

[4745] **חד אופה כו'.** הוא הגהת איזה תלמיד אבל אינו כן, דשר המשקים הוא לימינא, דשם מוזג במים, מוחא בימין מים, והוא נגד קנה לימינא דביה (ברכות סא ע"ב) ריאה שואבת כל משקים, שר האופים בשמאלא, דביה (הושע ז ד) אש תנור בוערה מאופה, ונגדו וושט בשמאלא, וקנה וושט הוא נגד עולם הזה ועולם הבא כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' פנחס רל"ב א' ושט דומה לעלמא דין כו' קנה דומה לעלמא דאתי, ולבתר דשט ו' מן ושט ברבוי אכילה ושתיה, אתאריך ואתעביד שטן כו' (במדבר יא לג) ואף ה' חרה כו', (ברכות נו ע"ב) הרואה קנה יצפה לחכמה כו', והוא חכמה בימין, וכן הוא כנגדן בבית המקדש, מנורה דביה השמן - בימין, ושלחן דביה הלחם - בשמאל, ולכן פתח שר האופים באף, דהוא בשמאלא, (שבת נג ע"ב) וקשין מזונותיו של אדם כו', (בראשית ג יז) בעצבון תאכלנה, וכן היו החלומות שלהם, האי בסטרא דטוב והאי בסטרא דרע, וזה על בנין בית המקדש וזה על חורבנו, וכמו שאומר במדרש רבה, ועיין בסוף פ' וישב קצ"ב א' בארוכה, וכן פתר להם יוסף לטוב ולרע, כל אחד בדרגיה שהן היו בעץ הדעת טוב ורע דמימיניה חיים כו' ושר הטבחים דהוא על הבשר דלכן נקרא טבחים, טבח, והוא מבשל הבשר וכל צרכי הסעודה בכל התבשילין, והוא צריך לשניהם לאש ומים, והוא כולל שניהם, ונגדו ווורידין, וכן כתב האריז"ל, וכולן הן בקרא הנ"ל, חכמות בנתה ביתה, ג' נשים הנ"ל, טבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שולחנה, ועריכת השלחן הוא בפת לבד, ולכן נאמר בו אף כנ"ל, וכן ג' נשים הנ"ל, חד אופה וחד עורכת נגד (משלי ט ב) ערכה שולחנה, וחד מקטפת ביין ומים נגד שר המשקים, וכן בקרבנות הקרבן ושחיטתו - א', והמנחות על האש - ב', ונסוך היין - ג':

[4746] **ולקבל אלין תלת טפין כו'.** דשם זה הוא בעתיקא קדישא במוחא סתימאה כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש, וזה השם הוא המילוי במוצאותיו, אחר צירי יו"ד, ואחר קמץ אלף, ואחר חולם וא"ו, וידוע ניקוד השם במוצאותיו, וכל ג' אותיות או"י שנחין באמצע הן בו, ואלין ג' יודין הם ג' מוחין דביה, ג' הויות, מכל יו"ד הוי"ה אחת ועיין לקמן קכ"א א' מ"ס אתקרי אין סוף, דאתפלג לתלת מוחין דאינון י' י' דאתרמיזו בהאי שמא יו"ד ה"י וא"ו ה"י כו' עיין שם:

[4747] **דעליה אתמר אני כו'.** אני הוא בכתר ובמלכות כידוע, וכמו שאומר באידרא רבה ק"ל א' תא חזי כתיב אני ה' ראשון כו', ומבלעדי אין אלקים הוא יוד השני [איהי דאנהיג עלמא], ה' עלאה - אלקים חיים, והן ספר וספר וסיפור דעלמא מתנהג בהון, יו"ד ה"י - ספר וספר, וא"ו ה"י הן דעת, סיפור, והוא למעלה בשרשם אבל בהתפשטותם למטה והנהגת עולם - שם מ"ה, ג' אלפין בג' עלמין, בינה וזו"נ, מרמזין גם כן על היה הוה ויהיה, והן מלך מלך ימלוך וכמו שאומר בפ' בראשית ל"ד א' כתיב ה' מלך כו' דא עלמא כו' עיין שם: [ובהגהה ק"ז ב' ר' אליעזר ור' יוסי כו', תמצא לעיל על ההגהה. א.ה.]

[4748] **מאי ויפוזו דאזדריקת כו'.** לשון ויהי דוד מפזז:

[4749] **ואזדריקת קשת כו'.** רוצה לומר זה שאומר קשתו, דקשתו חזר לאיתנו ואזדריקו בזרועי ידיו, והטפה הוא יו"ד דלכן אתפליג ליה ניצוצין בעשר אצבעאן, דהטפה הוא ה' חסדים וה' גבורות (ועשר אצבעות הוא חכמה, יו"ד, כמו שאומר בס"ת כ"ב) שהן מן אצבעאן, ה' נגד ה' וכמו שאומר בפ' בלק וברית קדישא אתער בחמש אצבעאן דידין כו':

[4750] **בדיוקניי' הוה ומאן גרם דאזדריקו תמן דיוקנא דאבוה כו'.** הענין, כי הבל גרים ליה עובדא דאבוה כמו שאומר לעיל ק"ה א' וכיון דאתתקן עובדא דאבוה ביעקב לכן אזדמן ליה דיוקנא דאבוה ומנעו, וזה שאומר דהוה ביה דיוקנא דאדם קדמאה דא גרים כו' ונתקנו בהון אב ובן וזה שכתוב (בראשית מט כד) מידי אביר יעקב משם רועה אבן ישראל, הוא אבן שתיה הנ"ל שהוא אבן

דְיוֹקָנָא דְאָדָם קַדְמָאָה, דָּא גָּרִים דְּאִזְדְּרִיקוּ לוֹן, [4751]וְנָעַץ צְפָרְנָיו בְּקַרְקַע וּבָרַח גַּרְמֵיהּ, [4752]וְלָא אִזְדְּרִיקוּ
(בההיא זונה, דאי לאו דאתחזיאת ליה דיוקנא דאבוה לא הוו אזדריקו הכי, ודיוקנא דאבוה גרם דההיא טפה וינס ויצא החוצה, ולאו
בעבירה, ובשכר וינס), בְּהַאי זוֹנָה, דְּאִי הֲוָה זָרִיק לָהּ בְּהַאי זוֹנָה, כָּלְהוּ יִשְׂרָאֵל הֲווֹ טַבְעַן בְּיַמָּא, וְלַאו לְמַגְנָא
אוֹקְמוּהוּ קַדְמָאִין, בְּשָׂכָר (בראשית לט יב) וַיָּנָס - הַיְם רָאָה וַיָּנֹס (תהלים קיד ג), וְאִיהוּ קַבִּיל עוֹנְשִׁיהּ בְּאִלֵּין עֲשָׂרָה
הֲרוּגֵי מַלְכוּת, דַּהֲווֹ עֲתִידִין לְמִיפַּק מִינֵּיהּ עֲשָׂרָה שִׁבְטִין, וּבְגִין דָּא הֲווֹ עֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת כְּגַוְונָא דַּעֲשָׂרָה
שִׁבְטִין דַּהֲווֹ עֲתִידִין לְמִיפַּק מִנֵּיהּ, וַהֲווֹ חָשְׁבִין חַבְרַיָּא דַּעֲשָׂרָה בְּנֵי יַעֲקֹב הֲווֹ.
[4753]אָמַר לֵיהּ אִם כֵּן מָאן יְהֵיב רָזָא דָּא בְּשֵׁת, אָמַר לֵיהּ נְשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא אִתְבְּרִיאוּ קֶדֶם דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא
כְּמָה דְּאוֹקְמוּהוּ קַדְמָאִין, (נ"א כמ"ש בראשית, אין ראשית אלא נשמה, וכו' עי' לקמן קיב ע"א), וּבְגִין דָּא אָמַר קְרָא (ישעיה
מו י) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית.

(אמר המגיה, זה הלשון מצאתי בספרים אחרים. בכל הדפוסים נדפס הס"א לקמן בדף ק"י א'. ועפ"י ביאה"ג שכתב ששייך כאן
וכן סידר עליו ביאורו כאן, הצגתיו פה)

[הגהה דף קי ע"א, הגהה דף קי ע"ב]

(הגהה דף קי ע"א) [4754]מֵרֵאשִׁית, לֵית רֵאשִׁית אֶלָּא נְשָׁמָה, [4755]אָמַר לֵיהּ (הגהה דף קי ע"ב) מֵהָכָא אִשְׁתְּמוֹדָע דְּבַהַאי
אוֹת דִּבְרִית מִילָה חָאב אָדָם וְכָל דָּרִין דְּאָתוּ אַבַּתְרֵיהּ, וְדָא אִיהוּ דְּאָמַר קְרָא (שמות כ ה) פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל
בָּנִים בְּגִין דְּמַעֲשֶׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם, [4756]אָמַר לֵיהּ אִשְׁתְּכַח [4757]דְּמשֶׁה אִיהוּ גִּלְגּוּלָא דְּאָדָם וְהֶבֶל דְּאִתְמַר בֵּיהּ
(בראשית ו ג) בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל וְרָזָא דְמִלָּה (בראשית ד כו) אָז הוּחַל לִקְרוֹא בְּשֵׁם יהו"ה, (שמות לג
יז) וְאֶדָּעֲךָ בְּשֵׁם, אָז, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, בְּשֵׁם יהו"ה - וְאֶדָּעֲךָ בְּשֵׁם, בְּתֵרִין שְׁמָהָן
(משלי ל ד) מַה שְּׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ וְאִתְמַר בֵּיהּ הוּחַל דְּמִתַּמָּן הוּשְׁתַּת עָלְמָא.
אַדְהָכִי הָא רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוּדָאי וְרַבִּי יְהוּדָה וּשְׁאָר חַבְרַיָּא, פָּגְעוּ בְּרַבִּי אֶלְעָזָר וְחַבְרוֹי דַּהֲווֹ

ישראל, דישראל שם ליה, (בראשית כח כב) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה כו' כנ"ל, והוא אבנא דלהון לדרי דרין והאי אבנא גרם ליה למהוי רועה ומלך דאיהו מלכותא כנ"ל דמיניה ירתין מלכותא:

[4751] **ונעץ צפרניו בקרקע.** שיצאו משם ולא בההוא זונה ע"י ברית קודש וכמו שאומר בפרק ב' דשבועות נועץ עשר צפרניו בקרקע כו', וזה שאמרו (יומא ט ע"ב) טובה צפרנן של ראשונים מכריסן של אחרונים, דודאי האי דנפיק מצפרנים אינן כי אם הארה מועטת דהוא רק בקיעה בעלמא בלא נקב ולא ע"י ברית בשפע גדול וקדוש - וראה מה קדושים היו, מכריסן - הוא ע"י כליות וברית קדש:

[4752] **ולא אזדריקו בהאי זונה דאי הוה זריק לה בהאי זונה כלהו ישראל הוו טבען בימא ולאו למגנא אוקמוהו קדמאין בשכר וינס הים ראה וינוס ואיהו קביל כו'.** דבזכותיה ניצולו ישראל מן ימא ואזלין במדברא וכמו שכתוב (שמות יג יט) ויקח משה את עצמות יוסף עמו, (ירושלמי ברכות יד ע"א) והיו שתי ארונות מהלכין כו', והוא גרם זיווגא משה בארון, ולכן נאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו כדי לאזדווגא בשכינתא והאי עובדא גרם ליה להיות צדיק אלא דהקב"ה מדקדק בצדיקייא וחסר מיניה עשר שבטין דהוא דוגמת אבוה, דגוף וברית חד הוא, ושניהם אתחמו לתריסר תחומין, ועיקר תריסר תחומין הוא ביוסף הצדיק כמו שאומר בסתרי תורה ריש פ' לך לך וריש פ' שמות ושאר מקומות, והוא נקרא זה, ועיין לעיל ל"ב א':

[4753] **א"ל א"כ מאן יהב כו'.** דאמר דפרח י' מן שת, דהן עשרה ניצוצין הנ"ל, הא אמר דהן בנוי דיוסף, והשיב לו נשמתין דצדיקייא כו' ושרשן משם , והבל פגם בהון ולכן גרם דאזדריק מיוסף בקרקע:

[4754] **מראשית לית ראשית כו'.** רוצה לומר מה שכתוב מראשית אחרית, ראשית קאי על הנשמה דהיא ראשית לעולם, והוא מגיד ומושך לה אחרית בסוף ימים כמו שאמרו ביוסף וי' הרוגי מלוכה, וכן שת נקרא ראשית, בראשית הימים והוא ראשית לעולם דמיניה הושתת העולם ועיין לקמן קי"א ד':

[4755] **א"ל מהכא אשתמודע כו'.** רוצה לומר דקאמר דיו"ד פרח מיניה כו' מקשת דאיהו ברית ואיהו הוה ליה מעשה אבותיו בידיו כמו שאומר לעיל ק"ה א' וזה שאומר ודא איהו דאמר כו' בגין דמעשה כו':

[4756] **א"ל אשתכח כו'.** מקומו לקמן קי"א א' קודם אמר ר' אלעזר כו' ועיין מה שאומר שם:

[4757] **דמשה איהו גלגולא כו'.** ועל אדם לא הוצרך לפרש דכבר פירש שם בארוכה, ואמר שם אדם ושת ופירש כאן דהוא הבל כמו שמפרש והולך בשגם כו' ורוצה לומר דבשגם קאי על משה דכתיב והיו ימיו כו' ונאמר שגם זה הבל וכמו שאומר לעיל ק"ג א' ואמר ורזא דמלה דאתמר בשת דהוא שית תיקונים דאדם והבל כתיב ביה (בראשית ד כו) אז הוחל לקרוא בשם ה' אע"ג דכתיב אחר שילד את אנוש מכל מקום לא קאי אלא על שת אלא שגמר את הענין, ועוד דאנוש קאי על גלגולין דיליה כמו שאומר בסוף תיקוני זוהר חדש פ"ו עיין שם בדבריו והכל קאי על משה, אז - אז ישיר, בשם - ואדעך בשם, ודריש בשם - ב' שם, שמו ושם בנו כמו שמפרש והולך, הוחל - דמתמן הושתת עלמא, דמסיני הושתת עלמא במתן תורה ואתבסם עלמא ועיין בזוהר חדש שה"ש ולקרוא בשם ה' כמו שכתוב ושמי ה' לא נודעתי להם, עד דאתא משה ועיין לקמן קי"ח ב' כד אתא משה בתר יעקב אשתלים ביה ה' בתראה, ושריא עליה יה"ו, ואשתלים ביה יהו"ה, ובג"ד ושמי ה' לא נודעתי להם אבל למשה ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם, בגין דאשתלים יהו"ה במשה אמר אז הוחל לקרוא בשם ה', דבקדמיתא ושמי ה' לא נודעתי להם כו' ולא עוד אלא תרין זמנין אמר בהאי קרא מ"ה, הה"ד ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם, דכלא חזר לאתריה כו':

עִמֵּיהּ, אָמַר לוֹן בְּמַאי עַסְקִיתוּ אָמְרוּ לֵיהּ בְּרָזָא דְּגִלְגּוּלָא דְּאָדָם וְהֶבֶל, אָמַר וַדַּאי בְּרָזָא עִלָּאָה דַּהֲוִינָא מִשְׁתַּדְּלִין, הֲוִיתוּן אַתּוּן מִשְׁתַּדְּלִין.

פָּתַח כְּמִלְקַדְּמִין וְאָמַר (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ וכו', דָּא אָדָם וְהֶבֶל, בְּמַחֲשָׁבָה וּבְמַעֲשֶׂה חָאבוּ, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא לְעֵילָּא, וּמַאי נִיהוּ מַחֲשָׁבָה וּמַעֲשֶׂה, אַבָּא וְאִימָּא חָכְמָה וּבִינָה עֲלַיְהוּ אִתְּמַר (תהלים קד כד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, [4758]הֲרֵי עֲשִׂיָּה בְּגִין דְּתַמָּן כֹּחַ מָה, דָּא חָכְמָה דְּאִתְפַּלֵּג לִתְרֵין סִטְרִין, מ"ה אִיהוּ אָדָם, חָשֵׁב מ"ה וְתִשְׁכַּח דְּאִיהוּ אָדָם, וְדָא הוּא מַחֲשָׁבָה, בִּינָה, תַּמָּן י"ה אַבָּא וְאִמָּא, וּבֵן בְּגַוַּיְיהוּ [4759]עַמּוּד דְּסָמִיךְ לוֹן, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ו ג) בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, דְּאִיהוּ מֹשֶׁה, מִתַּמָּן הֲוָה, וְהָכִי אוֹקְמוּהוּ קַדְמָאִין בְּשַׁגַּם זֶה מֹשֶׁה, הֶבֶל אִתְקְרֵי עַל שֵׁם ב' מִן בְּרֵאשִׁית, ל' לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, ה' חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה דְּעָתִיד לְאִתְיַהֲבָא עַל יְדֵיהּ, וְדָא אִיהוּ הֶבֶ"ל, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (דברים ח ג) כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יהו"ה יִחְיֶה הָאָדָם.

[הגהה דף קיא ע"א]

וְאִית הֶבֶל דְּסִטְרָא אָחֳרָא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ירמיהו י טו) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים, וְדָא הוּא הֶבֶל דְּנַבְלוּת הַפֶּה וּפִתְגָּמִין בְּטֵלִין דְּלֵית בְּהוּ תּוֹעֶלֶת כְּלָל, וּבְגִין דָּא (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל כו' שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, מַאי הָרְשָׁעִים דָּא סמא"ל וְנָחָשׁ [4760]ש דְּמֹשֶׁה אִיהִי תְּלַת עַנְפִּין (הגהה דף קיא ע"א) דְּשָׁרְשָׁא דְּאִילְנָא וְדָא ש מִן שֵׁת, מ"ה מִן מֹשֶׁה דָּא אָדָם, דְּאִיהוּ בְּדִיוּקְנָא דְּאָדָם דְּלְעֵילָּא, וְדָא אִיהוּ (משלי ל ד) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ, וְהַאי מ"ה - (תהלים יט ח) תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה, ה' - חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה, דְּאִתְיְיהִיבוּ לֵיהּ בְּאַרְבְּעִין יוֹמִין וְאַרְבְּעִין לֵילְוָון דְּלֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה.

[4761]וּבְגִין דְּעָקַר ש דְּאִיהִי שְׁרָשָׁא דְּאִילְנָא מֵאַתְרָהּ, וְאִתְעֲבִידַת תְּלַת עַנְפִּין דְּאִינּוּן תְּלַת זַיְינִין כְּגַוְונָא דָּא ש, דְּזַרְע דְּאִיהוּ יוֹרֶה כְּחֵץ, אִתְעֲבִיד ז', דְּתְלַת טְפִּין אִתְפַּשְׁטוּ וְאִתְעֲבִידוּ שַׁרְבִּיטִין, [4762]וּבְגִין דְּאַעֲקַר לוֹן מֵאַתְרַיְיהוּ, וּמַה דַּהֲוָה שָׁרְשָׁא חָדָא עִקָּרָא חָדָא, אִתְפַּלְגוּ לִתְלַת, הָכִי אִיהוּ אִזְדָּרִיק בִּתְלַת גִּלְגּוּלִין, חַד בְּנֹחַ, וּתְרֵין בְּשֵׁם וְיֶפֶת, וּבְגִין דְּכַד אָתָא נֹחַ לָא בָּעָא רַחֲמֵי עַל אִילֵּין גּוּבְרִין דְּטוֹפָנָא, אִתְבַּיֵּישׁ לְבָתַר וְאָמַר (שמות לב לב) וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ, וְשֵׁם לָאו לְמַגָּנָא הֲוָה קַבֵּל מִדְּרָשׁוֹת, וְיֶפֶת אִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ט כז) יַפְתְּ אלהי"ם לְיֶפֶת וְיִשְׁכֹּן בְּאָהֳלֵי שֵׁם, בְּאִלֵּין תְּלַת הֲוָה בָּעֵי לְאִשְׁתַּרְשָׁא בְּשָׁרְשׁוֹי, [4763]חָמָא דְּלָא אַצְלַח, אַעֲקַר

[4758] **הרי עשיה.** הוא בינה, עובדא דאתכליל בחכמה, וזה שאומר בגין דתמן כ"ח מ"ה אותיות חכמה, וכח הוא כח מעשיו הגיד לעמו, עובדא דבראשית ועיין לעיל ל"ט א' ואמר **דא חכמה דאתפליג כו'** ורוצה לומר כ"ח מ"ה, חו"ב, מה הוא חכמה דהוא אדם כמו שאומר למעלה והוא חושבן מה, מה שמו כנ"ל ק"ח ב', וזה שאומר **מ"ה איהו אדם חשב מ"ה ותשכח דאיהו אדם ודא הוא מחשבה.** ורוצה לומר דמה הוא בחושבן, וזהו אותיות מחשבה - חשב מ"ה דחכמה ותמצא דהוא אדם, וכן אמר בתיקוני זוהר חדש ורוצה לומר ונמצא דחכמה כולל חו"ב וכן בינה כמו שמפרש והולך בינה תמן כו' אלא דבה נתגלה הדעת גם כן וכמו שאמרו (אבות ג יז) אם אין בינה אין דעת, דבן לא אשתמודע אלא בבטן אמו וכנ"ל וזהו הבן בחכמה וחכם בבינה, דשניהם נכללו זה בזה, ואמר כל זה בשביל זה שאמר דמעשה הוא בבינה, ומביא ראיה שנאמר בחכמה עשית ואע"ג שנאמר בחכמה - היינו בינה, שבחכמה כ"ח מ"ה כנ"ל ואמר דאתכלילו זה בזה:

[4759] **עמוד דסמיך כו'.** הוא הדעת וזה שאומר ההוא דאתמר כו', דהוא דרגיה, וכמו יסוד עמוד דסמיך לזו"נ, כן הוא לאו"א, דאינון בחד דרגא שלכן נאמר ידע את אשתו, ברית הלשון וברית המעור, ובג"ד יש הבל כו' אשר כו' ויש כו' והן ב' הבלים הנ"ל ואמר **מאי הרשעים כו'** עיין לעיל ק"ה א' בארוכה:

[4760] **ש' דמשה איהו תלת ענפין דשרשא דאילנא.** רוצה לומר תלת גלגולין דשת, ואמר דשרשא דאילנא רוצה לומר כמו שאומר למטה ובגין דעקר שי"ן דאיהי שרשא דאילנא מאתריה דאתעבידת כו' אתפלגו לתלת כו' אבל במשה נעשו לאחדים בשרשא דאילנא, בגוף אחד, וזה שאומר ודא כו' ואמר מ"ה מן משה דא אדם כנ"ל בחושבן, ולא קאמר כאן גם כן ג' ענפין משום דאדם כבר אצלח באבהן ואתא יחידאי כנ"ל במשה וכמו שאומר למטה אבל אדם אתנטע כו' ולא אתא ביה אלא לאשקאה אילנא כמו שאומר למטה משום שהוא סוד הדעת עיין שם, ואמר **דאיהו בדיוקנא דאדם דלעילא.** והוא חכמה דהוא בחכמה עלאה ורוצה לומר משום דרוצה לומר ודא איהו מה שמו כו' (כולה במשה: **והאי מה תורה כו'.** כן צריך לומר, ורוצה לומר דתמימה תמן מה, והן ב' מ"ה יו"ד וא' סוד וידע כו') ומפרש והולך ה' חמשה כו'. ואמר **דלחם לא אכל כו'.** רוצה לומר ותיקן חובא דאדם דהיה באכילה, והוא מ"ה דאדם, מ' יום, ולמד ה' חומשי תורה אז בלא אכילה:

[4761] **ובגין דעקר כו'.** כנ"ל דפרח יו"ד מיניה, דמיניה הן ג' טפין, ונפרדו לתלת, וכן הוא בשי"ן, דפרח יוד דאיהי שורש השין למטה ועל ידה נעשו ג' זיינין כמו שמפרש והולך ולכן כמו שעקר לג' כן אתפלגו לג' וכמו שמפרש והולך אתפלגו לתלת כו':

[4762] **ובגין כו'.** רוצה לומר כל זה להורות דמשה הוא גלגולא דלהון, ואמר ושם לאו למגנא כו' רוצה לומר דוגמת משה דעל ידו נתנה התורה, וכן יפת כו'.

[4763] **חמא דלא אצלח.** רוצה לומר שלא אתפשטו שרשין, אע"ג דשם קבע מדרשות ברבים מכל מקום לא הלכו הכל שם, וכל שכן יפת, וכן נח דלא בעא על עמיה - נטע ליה יחידאי במשה, ולמד תורה לכל ישראל, ובעא עלייהו, ואתקיימו על ידו, והוא אצלח בענפיה לכל סטר, ואמר **אבל אדם כו'** דנפקי מינייהו ענפין לכל סטר שהולידו לכל ישראל ועיין לעיל ק"ה ב' והאי אילנא קב"ה נטע כו' בתלת אבהן ומצלח תמן כו' ואסתלקו ענפוי כו', ונמצא למדין מכאן הצלחה של חג"ת הוא שמהם יתפשטו תולדות טובים,

לֵיהּ מִתַּמָּן וְנָטַע לֵיהּ לְבָתַר יְחִידָאָה.
אֲבָל אָדָם אִתְנַטַּע בְּתִלַּת אֲבָהָן, וְאִצְטְרִיךְ וְאִתְלַבַּן בְּהוֹן וְאִשְׁתַּרַשׁ בְּשָׁרְשׁוֹי וְאַצְלַח, [4764]מִיַּד אָתָא מֹשֶׁה דְּאִיהוּ בְּרִיהּ, וְיָהֵיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְיתָא עַל יְדוֹי, לְאַשְׁקָאָה אִילָנָא לְאִתְגַּדְּלָא בְּשָׁרְשׁוֹי וְעַנְפּוֹי, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְתַּקַּן אִילָנָא דְּעָקַר, חוֹבָא דְּחָאב בְּאִילָנָא הָכָא תַּקִּין כֹּלָּא, [4765]לְבָתַר דְּאִתְכַּנִּישׁ מֹשֶׁה מֵעָלְמָא אִתְמַר בֵּיהּ (קהלת א ה) וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ, וְאִתְמַר בֵּיהּ (שם ו) הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ, תִּלַּת זִמְנִין סוֹבֵב לָקֳבֵל תִּלַּת גִּלְגּוּלִין דְּרוּחֵיהּ אַסְחִיר תַּמָּן, [4766]מִיַּד דְּאַשְׁכַּח תַּמָּן לְשַׁרְיָא, מַה כְּתִיב (שם) וְעַל סְבִיבוֹתָיו שָׁב הָרוּחַ.

[הגהה דף קיא ע״ב]

[4767]אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר אִשְׁתְּמוֹדָע הָכָא רָזָא עִלָּאָה, מֵרוּחָא דְּקוּדְשָׁא דִּלְעֵילָּא דְּאִיהוּ בֶּן י״ה, דְּאַסְחַר לִימִינָא וּשְׂמָאלָא וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּלְבָתַר לְתִלַּת תַּתָּאִין דְּאִינּוּן צַדִּיק וּתְרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, [4768]וְהָכִי אָדָם עִלָּאָה אוֹף הָכִי בְּשִׁית סְטָרִין, וְדָא רָזָא דִּבְרֵאשִׁית, בָּרָא שִׁית (הגהה דף קיא ע״ב) לְעֵילָּא, בָּרָא שִׁית לְתַתָּא, י׳ דְּפָרַח מִן שֵׁת אִיהוּ י׳ דְּיַעֲקֹב, דְּפָרַח י׳ מִינֵיהּ וְאִשְׁתָּאַר עָקֵב, וְדָא אִיהוּ רָזָא (בראשית ג טו) דְּהוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, [4769]וּבְגִין דָּא כַּד פָּרַח י׳ מִן שֵׁת מַה כְּתִיב בֵּיהּ (בראשית ד כה) כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִי״ם זֶרַע אַחֵר, אַחֵר גָּרִים דְּאִתְאֲבַד י׳ דְּאִיהִי זֶרַע מִן שֵׁת, [4770]וְרָזָא דְּשֵׁת (תהלים ח ז) כֹּל שַׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו, כֹּל וַדַּאי דְּאִיהוּ זֶרַע אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, [4771]בְּהַהוּא זִמְנָא אָתָא מֹשֶׁה בִּתְרִין לוּחִין דְּאִינּוּן ב׳ מִן בְּרֵאשִׁית וְכִסֵּי עַל שֵׁת וְאִתְעֲבִיד בִּשֵּׁת, וּבְאָן אֲתַר כַּסֵּי ב׳ עַל שֵׁת בְּזִמְנָא דְּאָמַר (שמות ג ו) וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו, וְאָת י׳ אִיהִי תְּמוּנַת יהו״ה, בְּשָׁכַר וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט, (במדבר יב ח) וּתְמוּנַת יהו״ה יַבִּיט, [4772]וְאִשְׁתַּלִּים שֵׁת.

והצלחה של נה״י הוא ללמד ולהורות לכל, שעל ידו יתקיימו, ולכן חג״ת נקראו אבהן אבל נו״ה תרין משיחין, לקבץ ולהורות כולם, וכן תרין נביאים, וכן יוסף הצדיק שעל ידו נתקיימו כולם, וכן נח בתיבה, ונענש שלא ביקש שיתקיימו כולם, וכן שם ויפת בבתי מדרשות, וכן משה:

[4764] **מיד אתא משה דאיהו בריה ויהיב כו׳.** רוצה לומר דאבהן הן אדם, והוא - שת בריה דאדם, ועל ידו אתשקי עילנא כו׳ כמו שמפרש והולך לאפקאה אילנא לאתגדלא בשרשוי וענפוי כו׳ (הגהה: ושרשוי הוא ביה, וענפוי הוא בישראל, ג׳ דרגין דאבהן כהנים כו׳ וזה שאמרו (שבת פח ע״א) לעם תליתאי ע״י תליתאי, וזכו לזה באורייתא ביום כו׳, דג׳ ימים נצרפו ג׳ מנהון, ומשה בג׳ דביה אוריד אורייתא) וכנ״ל שפעולתו הוא לגדל האילן בתורה, ושיתקיימו על ידו, והוא השקאת האילן שלא יתיבש. ואמר בההוא זמנא אתתקן כו׳, דגרים הבל, ולא אתקן בשת כנ״ל, ואתתקן ביה בשורש אחד:

[4765] **לבת׳ דאתכניש כו׳** דהוא אתפשט ואתגלגל בכל דור, והוא בג׳ דרגין, בנביאים דאינון תרין, נביאים ובעלי רוח הקודש, ובמשכילים דאינון מסטרא דמשכיל לאיתן, איתן מושבך, תניא דמסייע ליה:

[4766] **מיד דאשכח כו׳.** רוצה לומר דשם נח, וזהו שב הרוח, דנח:

[4767] **א״ל ר״א כו׳.** רוצה לומר דמפרש לקרא דאתפשט בשית סטרין, ג׳ - סובב הנ״ל בג׳ חג״ת, ועל סביבותיו שב הרוח הוא בנה״י שהוא סביבותיו של חג״ת, ונאמר כאן סביבותיו של רוח שהוא ג׳ ענפין דביה, נה״י כנ״ל, מה שאין כן בחג״ת שאינו הולך רק לאשקאה להון כנ״ל, וכאן נאמר סביבותיו בלשון יחיד דביה נעשו לשורש אחד, וג׳ דאבהן הן כהנים לוים וישראלים דאחזר לאשקאה להון, אבל שב הרוח הוא בג׳ דרגין דיליה, נביאים ומשכילים הנ״ל, וכמו בימיו דג׳ נה״י אתכלילו ביה ולימד לכל ג׳ דרגין דכהנים ולוים וישראלים ואשקי לון, כן מחזיר בתר ג׳ דרגין דיליה, נביאים ומשכילים, לאשקי לכלהו ואמר **מרוחא דקודשא כו׳.** רוצה לומר הדעת דהוא הרוח דסובב לכל סיטרין והוא דרגא דמשה והוא קרא הזה ברוח והוא אשקי לכל שית סיטרין:

[4768] **והכי אדם עילאה כו׳.** רוצה לומר דאדם גם כן אתפשט באלין שית, כהנים לויים וישראלים וג׳ הנ״ל, שהן הכל זרע דאבהן, ומשה הוא רוחא דבפנים שמלמד תורה לכולם ואשקי לון וכמו שאמרו יעקב מלבר ומשה מלגאו, דהכל יצאו מיעקב דהוא עמודא דאמצעיתא כליל ו״ק והוא ששה הנ״ל, ומשה רוחא דקודשא, דעת דאשקי לון, וזה שאומר ברא שית לעילא ברא כו׳, והן אדם ושת, וזה שאומר י׳ דפרח כו׳, וכמו שפרח מהבן ונעשה שת, כן פרח מאב דאיהו יעקב, דיוקנא דאדם, ולכן (בראשית לב לב) והוא צולע על ירכו, ונשיך ליה חיויא בלילה ההוא בעקב, אבל אח״כ (שם) ויזרח לו השמש ונקרא ישראל, הוא ישופך ראש דישראל ויו״ד דשת במשה כנ״ל:

[4769] **ובג״ד כד פרח כו׳ אחר דגרם כו׳.** דאחד, יחודא, הוא בקוצו של ד׳ וכשפרח אות ברית נעשה אחר כמו שאומר לעיל ק״ב ב׳ עיין שם בדבריו:

[4770] **ורזא דשת כל כו׳.** דגרם לכל דנחית תחות רגליה, דפרח מיניה ואתפליג ליו״ד ניצוצין תחות רגליה כנ״ל:

[4771] **בההוא זמנא כו׳ דאינון ב׳ כו׳.** דבית הוא היכלא ליו״ד, נקודה בהיכליה, ב׳ דבראשית, וזה שאומר ובאן כו׳ ואת יו״ד איהו כו׳, שלא רצה להציץ על תמונת ה׳, חכמה דילה, וכסה פניו והעלימה בב׳, נקודה בהיכליה, בב׳ לוחין, ולא אסתכל אלא בב׳ לוחין דהן לבושיה דיו״ד אבל במראה, נקודה בלא לבושיה, לא רצה להסתכל, ובזה תיקן חטא הבל דהציץ ופרח היו״ד, מחשבה דחב ולכן זכה לתמונת ה׳ יביט:

[4772] **ואשתלים שת והיינו בראשית.** רוצה לומר והתחילה התורה על ידו בראשית, שית מלא ביו״ד בראשית ומפרש והולך כל תיבת בראשית דהוא תיקונא דאב ובן, דתמן אב שת דהוא אב ובן, ואמר בכלי אחד רוצה לומר בתיבה אחת וכן הם בגוף אחד, זה מלבר וזה מלגאו כנ״ל, והוא רזא דא״ת ב״ש שהן אב ובן משולבות באחד, מיוחדים זה בזה ולא מתפרשין וזה שאומר ודא הוא

[הגהה דף קיב ע"א]

וְהַיְינוּ בְּרֵאשִׁית, בָּרָא אִשְׁתַּתְּלִים בְּשִׁית, שֵׁת סִיוּמָא דְאַלְפָּא בֵּיתָא, אַב רֵישָׁא דְאַלְפָּא בֵּיתָא, וְדָא הוּא רָזָא דְאַ"תְ בַּ"שׁ, הָכָא אִתְתַּקַּן אָב עִם בֵּן תַּרְוַיְיהוּ דָּא עַל גַּב דָּא, בְּכָל אֲתַר דְּאַזְלוּ לָא אִתְפְּרָשׁוּ דָּא מִן דָּא, בְּרֵאשִׁית תַּמָּן אַ"תְ בַּ"שׁ, אַ"ב שֵׁ"ת, אִשְׁתָּאַר ר' י' מִן בְּרֵאשִׁית, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (דברים לג כא) וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ, דְּאִיהוּ (תהלים קיא י) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יהו"ה, וּבְגִין דָּא בֵּן וְאָב, וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ, [4773]מִתַּמָּן יָרִית לוֹ נִשְׁמָתָא וְאִתְקְרִי רֵאשִׁית לוֹ כִּשְׁמֵיהּ, וְאִתְקְרִי אָדָם כִּשְׁמֵיהּ. [4774]בִּתְלַת אֲבָהָן דְּאִינּוּן ש אָתָא אָדָם, וּבְמִשֶּׁה כָּלִיל כֹּלָּא, וּבְגִין דָּא ש מִן מִשֶּׁה לְקַבֵּל תְּלַת אֲבָהָן, מ"ה דִּילֵיהּ כְּגַוְונָא דְאָדָם קַדְמָאָה, מַרְכְּבָתָא שְׁלֵימָתָא הֲוַת בְּמִשֶּׁה בִּלְחוּדוֹי, כְּמָה דַהֲוָה בִּתְלַת אֲבָהָן, וְאָדָם עִלָּאָה הֲוָה בְּמִשֶּׁה, תְּלַת עַנְפִין דְּשׁ אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, מַ"ה (יחזקאל א י) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות ג ד) [4775]מֹשֶׁה מֹשֶׁה תְּרֵין זִמְנִין לְקַיְימָא בֵּיהּ (קהלת א ט) מַה שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה, (קהלת ג טו) וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה, דָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן, אִשְׁתַּטְחוּ כֻּלְּהוּ קַמֵּיהּ וְאָמְרוּ זַכָּאָה חוּלְקָנָא דְאַעֲרַעְנָא בָּךְ לְמִנְדַּע רָזִין עִלָּאִין טְמִירִין דְּעַתִּיק יוֹמִין.

[4776]אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אִשְׁתַּמּוֹדָע מֵהָכָא דְּמֹשֶׁה מֵאֲתָוֵי מַשְׁמַע דְּאִיהוּ הֶבֶל וְאִיהוּ שֵׁת וְאִיהוּ מֹשֶׁה, וְאִתְפַּשְׁטוּתֵיהּ דְּמֹשֶׁה בְּכָל דָּרָא וְדָרָא (הגהה דף קיב ע"א) וּבְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק, וְאִיהוּ אָזִיל [4777]בִּתְלַת תְּלַת, וּבְכָל תְּלַת דְּאִיהוּ רָכִיב אִתְּמַר בֵּהּוֹן (ישעיהו נט כא) לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ, מֵהָכָא אִשְׁתְּמוֹדָע דְּאִיהוּ לָא אִשְׁתַּכַּח אֶלָּא בַּאֲתַר דְּאִית בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא, וּבְגִין דָּא (מלאכי ג כב) זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה אִתְפַּשְׁטוּתָא דִּילֵיהּ בִּבְנֵי נָשָׁא אִית לֵיהּ שִׁעוּרָא, [4778]אָמַר לֵיהּ אֵין, עַד שִׁתִּין רִבּוֹא, וְרָזָא דְמִלָּה (קהלת א ד) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְאוֹקְמוּהָ קַדְמָאִין דְּלֵית דּוֹר פָּחוֹת מֵשִׁשִּׁים רִבּוֹא, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בֵּיהּ אִשָּׁה אַחַת יָלְדָה בְּמִצְרַיִם שִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּכֶרֶס אֶחָד, וּמַנּוּ דָּא מֹשֶׁה דְּאִיהוּ שָׁקוּל כְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא מִיִּשְׂרָאֵל, אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בָּרִיךְ בְּרִי לְעַתִּיק יוֹמִין: עד כאן ספרים אחרים.

[4779]וּבְגִין דָּא שֵׁת אִיהוּ סִיוּמָא דְאַתָּוָן, וּמִינַּיְיהוּ אִשְׁתְּמוֹדָעָאן רֵישָׁא דְאַתָּוָן דְּאִיהוּ א"ב בְּאַ"תְ בַּ"שׁ.

רזא כו' הכא אתתקן כו' בראשית תמן כו'. ואמר **אשתאר ר"י מן כו' וירא כו'.** רוצה לומר כמו שמפרש והולך, דאיהו - ראשית חכמה יראת ה', והן - ב' יודין דחבו בהון, אב - בחכמה עילאה דהוא נקרא ראשית, ר', ובן - בחכמה תתאה, ברית קודש, יראת ה' כידוע, וממקדשי תיראו, והוא י', ונתקנו כאן ועייל ריש בין אב ונעשה ברא, ויו"ד בין שת ונעשה שית, ונעשה בראשית, (הגהה: וזכה לזה בסנה כי ירא כו' ובסיני בתורה שהיא ראשית) וכן הוא בוירא ראשית ירא ראשית הן י"ר דוא"ו אינו רק מהפך מעתיד לעבר. והיראה והראיה הכל אחד דע"י יראה שירא להסתכל זכה לראיה ותמונה ה' יביט ובזה נתתקן י' של שת כנ"ל, וזה שאומר **ובג"ד בין ואב וירא ראשית לו** כן צריך לומר:

[4773] **מתמן ירית לו נשמתא.** רוצה לומר אדם הראשון ירית נשמתא מחכמה עילאה שנקרא ראשית, ונקרא אדם הראשון ראשית בשמיה הראשון, ונקרא גם כן אדם בשמו, וזהו אדם הראשון, הכל בשמו, וזהו וירא ראשית לו - דראשית ירית ליה, וזה שאומר **ואתקרי ראשית כו'.** רוצה לומר בשם החכמה, ואתקרי אדם כשמיה:

[4774] **בתלת אבהן דאינון שי"ן אתא אדם ובמשה כליל כלא ובג"ד ש' מן משה לקבל תלת אבהן כו'.** ורוצה לומר דאדם נתגלגל בתלת אבהן דאינון ש' וזהו ראשית חכמה יראת ה', דיראת נעשה באבהן ראשית, ואמר ש' דמשה רמיז גם כן לתלת אבהן כגוונא דאדם קדמאה ואמר מרכבתא שלימתא כו' רוצה לומר כמו שהן באדם וג' אבהן, שהן מרכבה שלימה, אבהן בג' חיות כידוע ואדם הוא הרביעי דמות אדם דכליל כולה, כן הוא במשה לבדו במ"ה וש' דיליה כמו שמפרש והולך תלת ענפין כו' מ"ה כו':

[4775] **משה משה כו' מה כו'.** רוצה לומר כמו שאומר לעיל ק"ד ב' דמה שהיה הוא שיהיה דאזל בכל דרא בגלגולא וזהו שיהיה, והוא בגלגולא דשת דמיניה אשתיל עלמא, ואשר להיות רוצה לומר במשה עצמו, כבר היה באדם וזה שאומר דא אדם הראשון, והן בו"ק וכמו שאומר לעיל ק"ט א' וכפל שמיה תרין זמנין כו' ועיקר הכוונה כאן כמו שאומר לעיל ק"ד ב' דכבר היה באדם, ועוד יתפשט בכל דרא:

[4776] **אר"א אשתמודע כו'.** רוצה לומר ראשי תיבות דילהון:

[4777] **בתלת תלת כו'.** כנ"ל דאתפשטותיה בנה"י וכנ"ל דאתפשטותיה בכל דרא בסוד נה"י, כי נה"י נקראים בנים, והוא כולל אבהן ואדם קדמאה והן אבות, וזה מה שהיה כבר הוא, דאבהן היו קודם למשה ואתכלילו ביה אבל בנין הן אחר משה והוא ואשר להיות כו', ומשה סוד הדעת שהוא בין חג"ת לנה"י, סוד ברכות האמצעות דהתחלתן ברכת הדעת וכמו שאומר לעיל ולכן הוא בין אלו לאלו מה שהי' כו' ואשר כו', ותלת דאיהו רכיב הוא נר"ן ואינון מפיך ומפי כו' מהכא אשתמודע כו' דכתיב לא ימושו כו' וזה שאומר ובג"ד כו':

[4778] **א"ל אין עד** כו'. רוצה לומר דיכול להתפשט בששים ריבוא בכל דור כמו שכתוב דור הולך כו' שמאיר בכל דור בששים ריבוא כוכבים, וכאשר אלין מתכנשין ונולדים אחרים - מאיר בהם, ועליו נאמר וזרח השמש ובא השמש, כמו שהשמש מאיר בכל לילה בכוכבים ואח"כ מתכנשין הכוכבים ובלילה האחרת מאיר עוד בהם, כן משה רבינו עליו השלום בכל דור, וזה שאומר בכרס אחד - דהוא בדור אחד אבל לא כל דור שוה, דלאו בכל דור יש ששים ריבוא לאנהרא בהון אבל אתפשטותיה להאיר הוא בששים ריבוא [עד כאן ביאור ההגהה]:

[4779] **ובג"ד שת כו' איהו סיומא דאתוון כו'.** רוצה לומר דבא"ת ב"ש שת הוא אב וזהו מגיד מראשית אחרית, שמאב נעשה שת,

[4780] וְעוֹד שֵׁת, ש' דִּילֵיהּ אינוּן תְּלַת עַנְפֵי אִילָנָא לְעֵילָא, וְאִיהִי שֹׁרֶשׁ לְתַתָּא, וְאַחֲזֵי בְּהוֹן תְּלַת גַּלְגּוֹלִין לְעֵילָא וּתְלַת לְתַתָּא, ת' תִּפְאֶרֶת שָׁלוֹם, כְּלִיל שִׁית סִטְרִין, וְדָא דַּרְגָּא דְּמשֶׁה, כְּלִיל תְּלַת אֲבָהָן וּתְלַת דַּרְגִּין תְּחוֹתַיְיהוּ, וְאינוּן גַּלְגּוֹלָא דְּאָדָם, שֵׁת אֱנוֹשׁ הֶבֶל, נֹחַ שֵׁם יָפֶת, וּמשֶׁת וְאֱנוֹשׁ אִתְיַחֲסוּ כָּל דָּרִין, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ד כו) אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה, אָז הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות ב י) (כי מן המים משיתהו), אָז הוּחַל לְמֵיתֵי בְּגַלְגּוֹלָא, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שם טו א) אָז יָשִׁיר משֶׁה.

וּבְגִין דָּא שֵׁת מִתַּמָּן הוּשְׁתַּת עָלְמָא, וּבְגִין דָּא כִּי שָׁת לִי אלהי"ם זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל, (בראשית ד כה) דְּאִתְמַר בֵּיהּ בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, [4781]וְאִיּוֹב עֲלֵיהּ אָמַר (איוב לח לו) מִי שָׁת בַּטּוּחוֹת חָכְמָה, חָכְמָה מַי"ם עֶלְיוֹנִים, מִתַּמָּן אִתְמַשַּׁךְ, וּבְגִין דָּא (שמות ב י) כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִיהוּ, ש תְּלַת אֲבָהָן, וְדָא מ"ש מִן משֶׁה, [4782]ה' שְׁכִינְתָּא הֶבֶל הַלֵּב.

[דף קט ע"א]

וְכָפַל שְׁמֵיהּ תְּרֵין זִמְנִין משֶׁה משֶׁה (שמות ג ד), לְאַחֲדָא (דף קט ע"א) בְּתְרֵין הֵהי"ן ה' עִלָּאָה ה' תַּתָּאָה, וּלְאַחֲדָא בְּתְלַת עַנְפִין וּבְתְלַת שָׁרְשִׁין דְּאינוּן שִׁית, [4783]תְּרֵי זִמְנִין מ"ה מִמשֶׁה אִיהוּ אַחֲזֵי רָזָא (משלי ל ד) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ, דְּבְתְלַת אֲבָהָן אִתְלַבַּשׁ מ"ה דִּלְעֵילָא, וּבְתְלַת דַּרְגִּין דִּלְתַתָּא מ"ה דִּלְתַתָּא, וּמשֶׁה כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ, אִיהוּ מֶרְכַּבְתָּא שְׁלֵימְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, כְּגַוְונָא דָּא ש מִן משֶׁה תְּלַת אֲבָהָן, דְּאִתְמַר בָּהּ (יחזקאל א י) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין וּפְנֵי שׁוֹר וּפְנֵי נֶשֶׁר כו', מ"ה דְּמשֶׁה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָ"ם, [4784]וּבְגִין דְּאִיהוּ מֶרְכָּבָה לְעֵילָא וְתַתָּא, אָמַר (שמות ג יג) וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵיהֶם.

[דף קח ע"א]

(דף קח ע"א) אֲדַהָכִי הָא רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יוּדָאי וְרַבִּי יְהוּדָה וּשְׁאָר חַבְרַיָּיא קָאָתוּ, אָמַר לְהוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּמַאי עַסְקִיתוּ, אָמְרוּ לֵיהּ שְׁמַעְנָא בָּךְ וְאָתֵינָא לְגַבָּךְ, דְּשִׁאֵילְנָא עַלָּךְ לְכָל חַבְרַיָּיא וְלָא אַשְׁכַּחְנָא מָאן דְּאוֹדַע לָן מִינָּךְ, עַד דְּאַעְרַעְנָא בְּרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי אֶלְעָאי וְרַבִּי אֶלְעָזָר דַּהֲווֹ מִתְעַסְקִין בְּרָזָא דְּהֶבֶל בְּכָל גַּלְגּוֹלִין דִּילֵיהּ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וַדַּאי עוֹבָדָא דְּצַדִּיקָיָא לְעֵילָא תַּלְיָא, וְתַמָּן אִשְׁתְּמוֹדָע כֹּלָּא, [4785]וְאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא גָּרִים אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵילָא, [4786]בְּוַדַּאי רָזָא דְּגַלְגּוּלָא בַּאֲתַר חַד אִיהוּ, וְכָל גִּלְגּוּלִים אינוּן כְּגַוְונָא דְּגַלְגַּלִּים דְּסָלְקִין וְנָחֲתִין, וְגַלְגַּל חַד אִיהוּ קָבוּעַ בְּאֶמְצָעִיתָא בֵּינַיְיהוּ, וְאִיהוּ לָא מִתְנַעְנָע הָכָא וְהָכָא.

סיומא כו' ונמשך ממוח האב וזהו מגיד כו':

[4780] **ועוד שת כו' ת' תפארת כליל שית כו'.** רוצה לומר דג' ענפין לעילא, ג' דאדם, והשורש לתתא כולל גם כן ג' אלא דהוא שם אחד שנשתרש אח"כ באחד כמו שאומר לקמן קי"א א' והן שית גלגולין ואח"כ נתכללו כולם באחד והוא משה והוא תפארת כליל ו"ק וזהו שת, ש' אחזי על ששה ות' על אחד דכליל ששה וזה שאומר ודא דרגא דמשה כליל תלת אבהן וג' דרגין תחותייהו ואינון נח שם ויפת, ומשת אתייחסו כל כו' רוצה לומר ממשה דביה אתבסם עלמא כנ"ל וזה שאומר דאמר ביה אז כו' ובג"ד שת מתמן כו' בשגם כו' ונתפרש הכל למעלה:

[4781] **ואיוב עליה אמר מי כו'.** רוצה לומר דבשת פרח יו"ד דאיהי חכמה אבל במשה חזר היו"ד דהוא מ' דמשה שהוא ראשי תיבות מים, ונאמר כי מן המים משיתיהו (הגהה: הוא שת), דמשם דרגיה דהוא חכמה, מים, וזה שאומר מי שת, שנתן לשת, חכמה - יו"ד, וכמו שאומר לקמן קי"ח ב' ועוד שת עליה אמר איוב מי שת בטוחות חכמה ודא יו"ד דבה הוא שית, ואמר בטוחות שהן הכליות כי היוד הוא ברית דיסוד ונשאר ש"ת, נו"ה, ואתחזר חכמה בין הטוחות, דנחית חכמה הזרע הנ"ל בהון ליסוד:

[4782] **ה' שכינתא הבל הלב.** ואתכלילו ביה כל עשר ספירות כמו שמפרש והולך, וכפל שמיה תרין זמנין כו' דמ' חכמה, ה' בינה, ש' תלת אבהן, ומ"ס הוא דעת קודם לנה"י כנ"ל והוא במקום כתר, ה' מלכות, ש' נה"י, וזה שאומר לאחדא כו', וטעות סופר כאן, וכן צריך לומר, משה לאחדא בתרין הה"ן ה' עילאה וה' תתאה ולאחדא בתלת ענפין ובתלת שרשין דאינון שית רוצה לומר ו"ק, וה' עלאה וה' תתאה נאחדין בו"ק, דהוא מן העולם ועד העולם, תאות גבעות עולם, מבריח כו':

[4783] **תרין זמנין מה ממשה כו'.** עתה מפרש בענין אחר היאך כליל כולא, דמ"ה הוא אדם, וש' תלת חיוון, וב' פעמים משה - ב' מרכבתין, שהוא חג"ת בעלמא עילאה דכליל ג"ר, ונה"י בעלמא תתאה מלכות:

[4784] **ובגין דאיהו כו'.** ב' פעמים מה כנ"ל, והוא ב' אדם דכליל הכל, מה שמו ומה שם בנו:

[4785] **ואתערותא דלתתא כו'.** שלפי המעשים כך יורשים הנשמות, אברהם זכה לחסד שהיה עושה חסד כל הימים, וכן בכולם, וכמו שאדם אתפשט בתלת אבהן כן אתפשט חכמה בחג"ת, וכן הוא כל עניני החכמה הזאת, שכל ההנהגה הכל לפי המעשה מאדם הראשון ולהלאה:

[4786] **בוודאי כו' ורזא דמלה כו'.** כמו שאומר למעלה דנפש לא מתגלגלא, והרוח מתגלגל בה וכמו בגלגל שמתגלגל סביבות נקודה האמצעית והוא נח כמו קוטב וקוטר, וכן הרוח הוא ו"ק, מתגלגל סביב הנקודה האמצעית שהוא הנפש, היכל הקודש באמצע, והוא נושא את כולם, וכן הנפש באדם בדם, כי הדם הוא הנפש, וערקין דמא שוכבין, וערקין דרוחא דופקין, והן תמיד ברצוא ושוב וזה שאומר **כג"ד נפש איהי כו'.** וכן איש ואשה, האיש יוצא ושוב וכמו שאומר לקמן ק"ט א' עיין שם:

[דף קט ע״א]

וְרָזָא דְמִלָּה הָא אוּקְמוּהָ, (קהלת א ד) דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת, דְּאִיהִי קְבִיעָא בֵּינַיְיהוּ (כְּגַוְונָא דָא, נֶפֶשׁ אִיהִי בְקְבִיעוּ דְגוּפָא, וְרוּחָא סָלְקָא וְנָחְתָא בְגוּפָא וּמִתְפַּשְׁטָא בְכָל וָרִידֵי דְלִבָּא, (דף קט ע״א) [4787]כְּבַר אֲמַרְנָא דְגִלְגּוּלִים אִינוּן כְּגַוְונָא דְגַלְגַּלִּים דְּסָלְקִין וְנָחֲתִין בְּגִלְגּוּל חַד), כְּגַוְונָא דָא נֶפֶשׁ אִיהִי בְקְבִיעוּ דְגוּפָא, וְרוּחָא נָחְתָא וְסָלְקָא בְגוּפָא, וּמִתְפַּשְׁטָא בְכָל וָרִידֵי דְלִבָּא דְמִתְנַעְנְעִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (יחזקאל א כ) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ, אֲבָל נַפְשָׁא קְבִיעָא בְלִבָּא, כְּאִתְתָא דְאִיהִי קְבִיעָא בְּבֵיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים קיג ט) מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת, וּבַעְלָה (בראשית ח ז) וַיֵּצֵא יָצוֹא וָשׁוֹב, הָכִי דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, אִיהוּ אָזִיל וְאָתֵי בְגִלְגּוּלָא, אֲבָל שְׁכִינְתָּא לְעוֹלָם עוֹמֶדֶת, אִיהִי לָא אָזְלָא בְגִלְגּוּלָא, וְלָא אִתְרְכִיבַת בַּאֲתַר אָחֳרָא, [4788]וּבְגִין (דף קיא ע״א) דָּא אִתְמַר בָּהּ, (תהלים קכח ג) אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה, מַה גֶּפֶן לָא קַבִּילַת הַרְכָּבָה מִמִּין אָחֳרָא מִכָּל אִילָנָא דְעָלְמָא, הָכִי שְׁכִינְתָּא לָא קַבִּילַת עֲלֵיהּ הַרְכָּבָה אָחֳרָא בְעָלְמָא אֶלָּא מִבַּעְלָהּ.

קָמוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא וְאִשְׁתַּטְחוּ קַמֵּיהּ, וְאָמְרוּ אִלּוּ לָא אֲתֵינָא לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דַי, [4789]רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ (קהלת א ה), וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ דָּא עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, דְאִיהוּ מֹשֶׁה בְּדִיוּקָנֵיהּ, [4790]וְזָרַח הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לג ב) יהו״ה מִסִּינַי בָּא וְזָרַח מִשֵּׂעִיר לָמוֹ, וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ כַּד אִתְכַּנִּישׁ מֹשֶׁה, וְעִם כָּל דָּא דְאִתְכַּנִּישׁ [4791]אֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם, וְדָא יְהוֹשֻׁעַ דַּהֲוָה כְּגַוְונָא דְסִיהֲרָא דְאִיהִי שְׁכִינְתָּא.

[4792]וְעוֹד וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ דָּא מֹשֶׁה, כַּד יֵיתֵי בְּגִלְגּוּלָא בְּצַדִּיק גָּמוּר, וְכַד לָא אִיהוּ בְצַדִּיק גָּמוּר וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, אִתְכַּנִּישׁ מִנַּיהּ, וְאָזַל וְאָתֵי בְּגִלְגּוּלָא עַד דְּאִשְׁכַּח אַתְרֵיהּ, [4793]וּבְגִין דָּא אֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם.

[4794]וְעוֹד וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [4795]בְּאָן אֲתַר, בְּבַר נַשׁ דְּשָׁכִינְתָּא עִמֵּיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות כא) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי וְגוֹמֵר, וְתִרְגֵּם אוּנְקְלוֹס בַּאֲתַר דְּתִשְׁרֵי שְׁכִינְתִּיהּ תַּמָּן, וְאִי לֵית שְׁכִינְתָּא תַּמָּן וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, אִתְכַּנַּשׁ מִנַּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [4796]וְאִשְׁתָּאַר בַּחֲשׁוֹכָא וְשָׁלְטִין עֲלֵיהּ [4797]כַּמָּה מְחַבְּלִין וְכַמָּה יְסוּרִין בִּישִׁין, דְּלַאו אִינוּן יְסוּרִין שֶׁל אַהֲבָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים לא יז) עַל כִּי אֵין אֱלֹהַ״י בְּקִרְבִּי מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה, [4798]דְּאִלֵּין רָעוֹת מְצוּיִן בְּכָל עִתִּין וְרִגְעִין, וּמַאן גָּרִים דְּלָא שַׁרְיָא שְׁכִינְתָּא עֲלֵיהּ, וְלָא נָהִיר שְׁמְשָׁא עֲלֵיהּ, [4799]בְּגִין הַבֶל דְּשִׁקְרָא וּמִלִּין דְּשִׁקְרָא דְנָפְקִין מִפּוּמוֹ, וּבְגִין דָּא (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר

4787 **כבר אמרנא.** חוזר לענין הראשון שהתחיל דרוחא אזלא בגלגולא ונפש קביעא ולכן משה אזיל בגלגולא בכל דור, דהוא רוחא דכלא כנ״ל וכמו שאומר לקמן קי״א א׳ דעליו נאמר סובב סובב הולך הרוח, וכמו הרוח בגוף, וכמו האיש שסובב והאשה יושבת, (ישעיהו מד יג) כתפארת אדם לשבת בית כו׳, (תהלים מה יד) כל כבודה כו׳, וכן בזווגא קרקע עולם היא (סנהדרין עד ע״ב), וכן שמים וארץ או רוח וארץ, דרוח סובב, וכן יום ולילה ביום סובב השמש וכן האדם ובלילה נח, וכן מצוות עשה בקום ועשה ומצוות לא תעשה בשב ואל תעשה, ובכל זה הזכר סובב בתשוקה לתקן הנקבה:

4788 **ובג״ד אתמר בה כו׳ הכי כו׳.** דלא אתגלגל בה אלא רוח בעלה ולא נפש בנפש או כיוצא, רק בעלה:

4789 **ר״ש פתח כו׳ דא עד״א.** רוצה לומר, דעת כמו שמפרש והולך, ונקרא שמש על שמא מפרש בהכאה כל אות בעצמו ואחד יותר על שרשו שנתמלא ממנה, דג׳ שרשין הם אי״ו (א.ה. אברהם, יצחק ויעקב) שהם נחות:

4790 **וזרח הה״ד כו׳.** רוצה לומר בימי משה כשחי, והוא שניתן התורה דהוא הדעת לישראל, דתורה הוא דרגיה דדעת והוא השקאת אילנא דאינון ישראל:

4791 **אל מקומו כו׳.** דסיהרא מקומו של שמשא, (חבקוק ב כ) וה׳ בהיכל קדשו, וזריחתו שם כמו הלבנה שמאיר בלילה ע״י השמש, וכן הוא התורה שלמד יהושע לישראל על ידו שקיבל ממנו:

4792 **ועוד וזרח כו׳.** כנ״ל דאזיל בגלגולא בכל צדיק ורוצה לומר אורו כמו אור הכוכבים בלילה שהשמש זורח על כל הרקיע בלילה וכשיש כוכב שמקבל האור בשפע שופע בו, ואי לאו - לית מקום לאורו:

4793 **ובג״ד אל כו׳.** שמתאוה ושואף לאשכחא מקומו לזרוח שם, והכלל כי כמו שהלבנה והכוכבים אין מאירים מעצמם כי אם ע״י השמש כן התלמידי חכמים בכל דור:

4794 **ועוד וזרח השמש דא קב״ה.** כמו שכתוב (תהלים פד יב) כי שמש ומגן ה׳ אלקים:

4795 **באן אתר כו׳.** רוצה לומר כמו שכתוב ואל מקומו כו׳ כנ״ל עד דאשכח אתריה, ואן הוא אתר בבר נש כו׳ כמה דאת אמר בכל המקום כו׳, אלמא דשם נקרא מקום:

4796 **ואשתאר בחשוכא.** כמו בלילה דאין השמש זורחת, ואמר ושלטין עליה כו׳ דממשלה דלהון היא בלילה והן נקראין חשך לילה כמו שאומר בזוהר חדש רות ושאר מקומות ועיין שם בפ׳ אחרי מות:

4797 **כמה מחבלין וכמה יסורין.** שהן (דברים לא יז,כא) רעות רבות וצרות, רעות - מחבלין וכמו שמפרש והולך הה״ד כו׳:

4798 **דאלין רעות מצוין בכל עתין ורגעין. ומאן גרים דלא כו׳** רוצה לומר דלכך כתיב הרעות האלה, דהם נקראים אלה, שהן מצויין תדיר, לא כסטרא דקדושה כמו שאומר בריש פ׳ תרומה קכ״ח א׳:

4799 **ובגין הבל כו׳ ומלין כו׳.** ב׳ דברים, נגד זה מסתלק קב״ה ושכינתא, וזה שכתוב (קהלת א ב) הבל הבלים כו׳ מה יתרון כו׳ תחת השמש, דלא שריא שמשא עליה, וזרח השמש כו׳ כנ״ל, דור הולך ודור בא הוא רעיא מהימנא דלא אשכח אתר, וכן סובב סובב הולך הרוח כמו שאומר לקמן קי״א א׳ והכל תליא בהבל דהוא כליל מיא ואשא ורוח, וזהו וזרח השמש - אשא, סובב כו׳

נַעֲשֶׂה עַל הָאָרֶץ, אִית הֶבֶל וְאִית הֶבֶל, אִית הֶבֶל מִמָּארֵי דְשִׁקְרָא דְאִתְמַר בְּהוֹן (ירמיה י טו) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים, דְּאִינּוּן תּוֹעִים בְּעוֹבָדָא דְשִׁקְרָא.

וְיֵשׁ הֶבֶל דְּאִתְמַר בֵּיהּ, (דברים ח ג) כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יהו"ה יִחְיֶה הָאָדָם, וְדָא הַבַל דְּאוֹרַיְיתָא, [4800]דְּאִיהוּ חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, מִן ב' דִּבְרֵאשִׁית עַד ל' לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, וְדָא הוּא הֶבֶ"ל, וְהָא שִׁית אִינּוּן עִם זֶה סֵפֶר, אֶלָּא [4801]דָּא ו' דְּאִיהוּ קוֹל דְּסָלִיק בְּהֶבֶל דְּאִיהוּ ה', זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּמְחַבֵּר לוֹן כַּחֲדָא, וְאַפִּיק לוֹן מִפּוּמּוֹי בְּרְחִימוּ וּדְחִילוּ דְי"ה, וּבְגִין דָּא (קהלת ח יד) יֵשׁ הֶבֶל וכו', אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים.

[דף קט ע"ב]

אָמְרוּ לֵיהּ חַבְרָיָא רַבִּי רַבִּי אִי הָכִי דְּאִינּוּן צַדִּיקָיָיא אַמַּאי מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם (דף קט ע"ב) כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים, אָמַר לוֹן גִּלְגּוּלָא גָּרִים לוֹן דְּיֵיתֵי לוֹן כְּעוֹבָדָא דְּרַשִּׁיעַיָּא, כְּאִלּוּ הַווֹ רַשִּׁיעַיָּא הָכִי יֵיתֵי לוֹן יִסּוּרִין וְדָחֲקִין, [4802]וְהַאי אִינּוּן דְּנִשְׁמָתִין דְּלְהוֹן מִסְּטָרָא דְאָדָם וְהֶבֶל, דְּדָא חָאב בְּמַחֲשָׁבָה וְעוֹבָדָא, וּבְגִין דָּא אָמַר עֲלַיְיהוּ קֹהֶלֶת (קהלת א טו) בְּשַׁגַּם זֶה הֶבֶל, [4803]גַּם לְרַבּוֹת אָדָם.

אָמְרוּ לֵיהּ יְדַעְנָא דְּמַחֲשָׁבָה אִיהִי אָדָם קַדְמָאָה, מ"ה דִּלְעֵילָּא, מַ"ה שְׁמוֹ, עוֹבָדָא כ"ח דִּילֵיהּ, [4804]כ"ח אַתְוָון דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית בָּרָא וכו', וְכֹלָּא חָכְמָה כֹּחַ מָה, [4805]אִם כֵּן בְּמַאי הַווֹ יָכְלֵי לְמֶחֱטֵי הָכָא, [4806]אָמַר לוֹן בְּוַדַּאי כָּל מָאן דְּחָב בְּגוּפֵיהּ דְּתַמָּן עוֹבָדָא, וּבְנִשְׁמָתֵיהּ דְּתַמָּן מַחֲשָׁבָה, כְּאִלּוּ חָאב בְּהַהוּא דְּאִתְבְּרֵי אִיהוּ בְּדִיוֹקְנֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ כו'.

וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, דְּאִית לוֹן עוּתָרָא וּשְׁלָם וַאֲרִיכוּ דְיוֹמִין בְּהַאי עָלְמָא, אָמְרוּ לֵיהּ בָּתַר דְּאִינּוּן רְשָׁעִים אַמַּאי אִית לוֹן כָּל הַאי יְקָר, [4807]אֶלָּא טוּבָא דִּלְהוֹן אִיהוּ הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ, דְּגִלְגּוּלָא דִּלְהוֹן גָּרִים לוֹן דַּהֲווֹ רְשָׁעִים גְּמוּרִים, וְעָבְדוּ (זכור כמה מנייהו, ואתקצרו בקצרות שנין ולא אשתלים לון), כַּמָּה מִינֵי טָבִין, אַיְיתִי לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִלְגּוּלָא לְאַשְׁלָמָא לוֹן אַגְרַיְיהוּ בְּהַאי עָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (דברים ז י) וּמְשַׁלֵּם לְשׂנְאָיו אֶל פָּנָיו כו', וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (קהלת ח י) [4808]וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וָבָאוּ כו'.

אַדְהָכִי הָא רַבִּי פִּנְחָס קָא נָחִית מִמְּתִיבְתָּא עִלָּאָה, וְאִתְחֲזֵי תְּחוֹת טוּלָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְאָמַר לֵיהּ מַאי הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְכִי עַל הָאָרֶץ אִתְעֲבִיד הֶבֶל, אֶלָּא [4809]כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית ב ו) וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, דְּאִית הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, הֶבֶל דִּצְלוֹתִין וַהֲבַל דְּאוֹרַיְיתָא אִתְעֲבִיד עַל אַרְעָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהִי שְׁכִינְתֵּיהּ, דְּאִתְמַר בָּהּ (ישעיה סו א) וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי, וּמַאי נִיהוּ הֶבֶל דְּאִתְעֲבִיד עֲלֵיהּ, אֶלָּא הַפּוֹךְ הֶבֶל וְתִשְׁכְּחֵיהּ הַלֵּב, וּמְנֵיהּ נָפִיק הֶבַל וְדָא נֶפֶשׁ וּבֵיהּ סָלִיק דִּבּוּר, [4810]רוּחָא נָפִיק מֵאוּדְנָא שְׁמָאלָא דִּלְבָּא, וּמְנֵיהּ נָפִיק קָלָא, וְקָלָא אִיהוּ אִילָנָא, דְּאִתְפַּלַּג לְכַמָּה קָלִין דְּאִינּוּן עַנְפִּין דְּאִילָנָא, וְאִיבָּא דִּילֵיהּ דִּבּוּר, וְתַרְוַיְיהוּ עֵץ

כל הנחלים כו'. והכל תליא בהבל פיו, דכל עלמא תליא במה שמוציא מפיו, וזה שאומר **ובג"ד יש הבל כו'** דכל הארץ תליא ביה, וכל הנעשה על הארץ תליא בהבל:

[4800] **דאיהו ה' כו'.** והוא ראש וסוף ואמצעית התורה, ה', כל, אמצעית התורה, ה' חומשים, וב' ל' - ראש וסוף:

[4801] **דא ואי"ו כו'.** דזה הוא דכורא ועיין לעיל תיקון כ"ה בארוכה, ונגד ההבל וקלא שריא שכינתא וקב"ה כנ"ל:

[4802] **והאי אינון דנשמתין כו'.** רוצה לומר, שיש אף שלא חטאו הן בגלגולא, אלא שבאו מפגימו דאדם והבל, והוא בעטיו של נחש, וכמו יעקב שתיקן פגימו דאדם וסביל כמה צרות:

[4803] **גם לרבות אדם.** וחסר ב', כמו שחסר ב' לאשלמא בשגם מ"ה דמשה (הגהה: והוא ב', מחשבה ועובדא, דחב אדם בהון, וב' בינה כלול שניהם, ב' דבראשית נקודיה בהיכליה, וזכה משה לבינה ונשלם) דאתתקן בב' תירות:

[4804] **כ"ח אתוון כו'.** דפסוק ראשון:

[4805] **א"כ במאי כו'.** דשם אין מגיע פגם, שהן חו"ג דחכמה כמו שאומר לקמן ק"י ב':

[4806] **א"ל בודאי כל מאן כו'.** רוצה לומר דגופיה הוא דיוקניה דשכינתא תתאה דהיא גופא לנשמתא דאיהו עמודא דאמצעיתא כמו שאומר לעיל ס"ג ב' וביה שריא עובדא, דכל המעשים בגוף, והמעשה הוא בינה דשריא בגופא מלכות, ונשמתיה הוא דיוקנא דעמודא דאמצעיתא כנ"ל וביה שריא מחשבה דבר נש דהוא דיוקנא דחכמה, ובזמן שהאדם פוגם במעשה דהוא בגוף, פוגם בגוף שלמעלה שנברא בצלמו, וכן בנשמתא במחשבה, והפגם הוא לגוף ונפש לא לעובדא ומחשבה, והן ב' צלמים, בצלמו, בצלם ו', בצלם אלקים כו' ועיין לקמן קי"ג א' ב' דהפגם שמסתלקין המחשבה והמעשה מהם:

[4807] **אלא טובא כו'.** ורעות רוח, אע"ג דרעות רוח לא כתיב שם, כיון דכתיב הבל הוא רעות רוח:

[4808] **ובכן ראיתי כו'.** עיין מה שאומר לעיל, ואמר וישתבחו כו' דנשתבחו מעשים הרעים שעשו שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים ונאמר שם גם זה הבל:

[4809] **כד"א ואד יעלה כו'.** כמו שהמטר וכל מעשה עולם הזה תליא באדים שעולין מן הארץ, כן כל מעשה השכינה והנהגתה תליא בהבל פיו של אדם, וכל הנהגת עולם הזה בה, ולכן כל אשר נעשה על הארץ - הכל בהבל וכנ"ל:

[4810] **רוחא נפיק מאודנא כו'.** דאע"ג דרוחא הוא בריאה מכל מקום נשיב בכנור דדוד, ורוצה לומר בזה שכל הוי"ה נכלל בהבל כמו שמפרש והולך דהוא קלא ודבורא, אילנא ואיבא, וב' הבלים הן שרשא וענפים דהן הוי"ה:

פְּרִי, וְאִינּוּן גּוּף וּבְרִית, דָּא עֵץ וֹ', וְדָא פְּרִי י' אוֹת הַבְּרִית.
[4811]ה' תַּתָּאָה שָׁרְשָׁא דְּאִילָנָא, דְּאִית בֵּיהּ תְּלַת עַנְפִּין דְּש, ה עִלָּאָה תְּלַת עַנְפִּין, וְאִינּוּן תְּלַת וָוִי"ן מִן וַיִּסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, הַאי אִיהוּ עֵץ הַחַיִּים דְּאַעֲקַר עַנְפּוֹי דְּקִצִּין בִּנְטִיעוֹת וְאִסְתַּלַק אִיבָּא, [4812]וְאִתְמַר בְּאִילָנָא (דניאל ד יא) גִּדּוּ אִילָנָא וְקַצּוּ עַנְפּוֹהִי כו', בְּרַם עִקַּר שָׁרְשׁוֹהִי בְּאַרְעָא שְׁבֵקוּ, דְּאִיהוּ ה' תַּתָּאָה, אִסְתַּלַק הו"י וְאִשְׁתָּאַר ה', [4813]וּבְגִין דָּא שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הֲוֹ"י הַלַּיְלָה, וּבְכָל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹאֵג כָּאֲרִי כו', ה' דְּהַלַּיְלָה עֵלָּה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שׁוֹאֵג בְּשָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת דְּתַמָּן הו"י, תַּמָּן הו"י אִיהוּ וַדַּאי. וּמְנָא לָן דְּאַעֲקַר אָדָם אִילָנָא וְאִיבָּא וְעַנְפִּין דִּילֵיהּ, וְלָא אִשְׁתָּאַר תַּמָּן אֶלָּא שָׁרְשָׁא דְּאִיהִי ה' תַּתָּאָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ג ט) וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה, כְּגַוְונָא דְּאִיכָּה דְּאִתְמַר בֵּיהּ (איכה א א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, אֵיךְ ה' יָשְׁבָה בָדָד, בְּגִין דָּא אִתְגַּלְגַּל אָדָם בְּתִלַּת אֲבָהָן, דְּאִינּוּן עַנְפִּין דְּאִילָנָא וְגוּפָא וְאִיבָּא דְּאִילָנָא, וְאִתְתַּקַּן מַה דְּאַעֲקַר, [4814]נָחִית בְּאַבְרָם וְנָטַע בֵּיהּ ה' דְּאִיהִי עַנְפִּין דְּאִילָנָא, נָחִית בְּיִצְחָק וְעָבִיד אִיבָּא דְּאִיהוּ י' מִן יִצְחָק, נָחִית בְּיַעֲקֹב וְנָטַע בֵּיהּ וֹ' דְּאִיהוּ אִילָנָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב.

[דף קי ע"א]

לְבָתַר אָתָא מֹשֶׁה דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ו ג) [4815]בְּשַׁגַּם הוּא בָשָׂר, שַׁגַּם זֶה הֶבֶל, וְנָחִית חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, דְּאִיהִי שָׁרְשָׁא דְּאִלָּנָא, וְאַשְׁלִים אִילָנָא בִּשְׁמָא דְּיהוֹ"ה, וּבְגִין דָּא אִשְׁתַּלִּים בֵּיהּ שֵׁם יהו"ה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות ג יג) וְאָמְרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ מָה אֹמַר אֲלֵיהֶם, (שם ד א) כִּי יֹאמְרוּ לֹא נִרְאָה אֵלֶיךָ יהו"ה, דְּלַאֲבָהָן לָא אִתְגְּלִי לוֹן, בְּגִין דְּלָא הֲוָה שְׁלִים שְׁמָא בַּאֲבָהָן, לָא אִתְגַּלְיָא לוֹן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם ו ג) וּשְׁמִי (דף קי ע"א) יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, בַּמֶּה דְּחָב אָדָם אִתְתַּקַּן, [4816]וּבַמֶּה דְּחָב הֶבֶל אִתְתַּקַּן, וְאִתְחַזַּר כֻּלָּא בְּתִקּוּנֵיהּ בְּעַנְפּוֹי בְּשָׁרְשׁוֹי [4817]בְּנוֹפֵיהּ בְּאִיבֵּיהּ, וְכֻלָּא [4818]אִשְׁתַּלִּים בְּבַ"ר דְּאִיהוּ מֹשֶׁה, ב"ר מִן בְּרֵאשִׁית, [4819]מַה דַּהֲוָה שֵׁת נָחִית תַּמָּן י' וְאִתְעֲבִיד שִׁי"ת, [4820]וּמַתְחִיל בְּבַ' דְּאִיהִי בְּרָכָה לְאַפָּקָא אַרְעָא מִלְּוָטַיָּא, דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית ג יז) אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ, [4821]וּלְבָתַר נָחִית ר' עֵלָּה דְּאִיהִי רֵאשִׁית חָכְמָה, וְכַד קָרִיב לְטוּרָא דְּסִינַי נָחִית א' מִן בְּרֵאשִׁית דְּאִיהִי אָנֹכִי, וְנָחִית עֵלָּה כֶּתֶר, דְּאִינּוּן אַתְוָון דְּעֶשֶׂר אֱמִירָן, וְאִשְׁתַּלִּים אִילָנָא בְּכָל תִּקּוּנִין דִּילֵיהּ.
אָמְרוּ לֵיהּ רַבִּי רַבִּי, הָא אִילָנָא שְׁלִים בְּיהוֹ"ה, אַמַּאי נָחִית א' מִן בְּרֵאשִׁית, אֶלָּא בְּגִין דְּאִיהוּ נְבִיעוּ לְאַשְׁקָאָה אִילָנָא, דְּמִתַּמָּן [4822]אלהי"ם מְלִיאָ"ה מִכָּל תֵּשַׁע סְפִירָאן, דְּאִינּוּן בַּבְּרֵאשִׁית, שִׁית אִינּוּן שִׁית סְפִירָאן, בָּרָא

[4811] **ה' תתאה שרשא כו'.** רוצה לומר דה"א ג' קוין דוגמת השי"ן, דשי"ן הוא ראשי תיבות שרשא, ובשין ג' ענפין לקבל ג' ענפין, והוא ה' עילאה כמו שמפרש והולך והכל נכלל בשי"ן, שרש השי"ן למטה ה' תתאה, וב' ענפין ה' עלאה, והווי"ן עצמן הוא ו', והיודין שעל הוא"ו הוא יו"ד, ואמר **איהו אילנא** רוצה לומר שהקול הוא אילן, ו', ואתפליג לכמה קלין הוא ענפין, ה' עילאה, והוא הבל עליון כנ"ל:

[4812] **ואתמר באילנא כו'.** וכתיב שם גם כן (דניאל ד יא) ובדרו אנביה, וכן הוא בכל רשע דלא נשאר ביה אלא ה' תתאה, נפשא דביה, וכל הנפשין - מסטרא דשכינתא תתאה, וחסר דיוקנא דילה ועל זה מתאבל השם יתברך כמו שמפרש והולך:

[4813] **ובג"ד שלש כו'.** דשלש הוא ג' אתוון דיה"ו - הו"י, והלילה - ה' בתראה כלולה מכולם, וזהו פלוגתא ר' נתן ורבי, דרבי סבירא ליה ד' - ד' אתוון, ור' נתן סבירא ליה דה"א אחרונה היא הלילה כולה שכלולה מכולם ולכן על כל משמר דהוי נהיר לה ועתה נסתלק ממנה שואג כו':

[4814] **נחית באברם כו'.** שניתוסף לו ה' והוא ה' עילאה כמו שאומר בזוהר ויצחק יו"ד ראשי תיבות שקב"ה קרא לו כל השם:

[4815] **בשגם כו'** לראיה דהוא ה', ה' דהבל, ה' חומשי תורה כנ"ל וכמו שמפרש והולך:

[4816] **ובמה דחב הבל.** רוצה לומר דג"ם של הבל נתתקן ביה, דעיקריה הוא הבל, ונתקן גם כן ד' אלו בנח שם ויפת ובמשה שביה ד', ג' דשי"ן ורביעית דמ"ה כמו שאומר לקמן ק"ט א' ונכפל ביה משה ב' פעמים וכמו שאומר שם:

[4817] **בנופיה.** והוא האילן עצמו:

[4818] **אשתלים בבר.** דהוא בן לאדם הראשון, מה שם בנו שהוא הבל, בשגם כו', והוא הדעת שנקרא בן כמו שאומר לקמן ב' ולמעלה ס"א ב' ושאר מקומות:

[4819] **מה דהות שת כו'.** דפרח היו"ד ולכן נתפרדו הגלגולין, ועתה נשתלמו ונכללו הכל בו לכן נעשה שית, כל השית ביחד:

[4820] **ומתחיל בב' דאיהי כו'.** רוצה לומר בינה, (משלי י כב) ברכת ה' היא תעשיר כמו שאומר לעיל תיקון כ"ה:

[4821] **ולבתר כו' ר' כו'.** והן י"ה, שית הוא ו', ויו"ד דבגויה הוא ברית קדש ה' אחרונה, ונשתלם הוי"ה, וזה שאומר **הא אילנא שלים בהוי"ה** דהן ד' תיקונין הנ"ל ב"ר ש"ת י' שהן ד' תיקונין דאילן, בענפוי בשרשוי בנופיה באיביה. ואמר **אלא בגין דאיהו נביעו** דאלף הוא כתר שהוא שמא מפרש, שקיו דאילנא כמו שאומר לעיל י"ג א' וכשנשלם האילן נחית שקיו דאילנא וזה שאומר למעלה דאינון אתוון דעשר אמירין דהוא שמא מפרש, והוא עשרת הדברות שהתחלה דלהון באלף וכמו שהבטיח השם יתברך לאלף, והן ל"ב נתיבות עם עשר אמירין דשמא מפרש וכמו שבארנו במקום אחר, ונמצא בבראשית נכלל כל זה אילנא ונביעו דיליה, כל העשר ספירות שניתן התורה ע"י ונתקן הכל:

[4822] **אלקים מליאה כו'.** אע"ג שאמרנו שכל עשר ספירות בבראשית מכל מקום אינן אלא תשע, דה' אחרונה שהוא עטרת הברית

תְּלַת סְפִירָאן עִלָּאִין, אלהי"ם אִיהוּ עֲשִׂירָאָה מְלֵיאָה מִכֻּלְּהוּ תֵּשַׁע, שְׁלִימוּ דְּכֻלְּהוּ, וּבְגִין דָּא בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי"ם, בְּרֵאשִׁית בָּרָא עִם אלהי"ם, אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, אָתוּ לְנַשְּׁקָא לֵיהּ פָּרַח לְעֵילָא.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן חַבְרַיָּא בְּוַדַּאי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתַּכַּם עִמָּנָא, עִלָּאִין וְתַתָּאִין לְמֶהֱוֵי בְּהַאי חִבּוּרָא, זַכָּאָה דָּרָא דְּהַאי אִתְגַּלְיָיא בֵּיהּ, דְּעָתִיד כּוּלֵי הַאי לְאִתְחַדָּשָׁא עַל יְדָא דְּמֹשֶׁה בְּסוֹף יוֹמַיָּא בְּדָרָא בַתְרָאָה, [4823]לְקַיְּימָא קְרָא (קהלת א ט) מַ"ה שֶּׁ"הָיָה ה"וּא שֶׁיִּהְיֶה, [4824]וּבְיַד (תהלים לג יד) מִ"מְּכוֹן שֶׁ"בְּתוֹ הִ"שְׁגִּיחַ, (שם קמד טו) אַשְׁרֵי הָעָם [4825]שֶׁכָּכָ"ה לוֹ בְּגִימַטְרִיָּא מֹשֶׁ"ה, אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיהו"ה אלהי"ו, [4826]דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (קהלת א ד) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְלֵית דּוֹר פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא, [4827]וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קה ה) דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר, וְאִתְפַּשְׁטוּתֵיהּ הוּא בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, בְּכָל צַדִּיק וְחָכָם דְּמִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא, עַד שִׁתִּין רִבּוֹא, לְאַשְׁלָמָא לְכֻלְּהוּ מִפְּגִימוּ דִּלְהוֹן, וְרָזָא דְּמִלָּה (ישעיה נג ה) וְהוּא מְחוֹלָל מִפְּשָׁעֵנוּ, דְּאִיהוּ שָׁקִיל לְכֻלְּהוּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין אִשָּׁה אַחַת יָלְדָה שִׁשִּׁים רִבּוֹא, וּמַנּוּ מֹשֶׁה דְּשָׁקִיל כְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא, [4828]וּבְגִין דָּא אִתְּמַר עֲלֵיהּ דּוֹר הוֹלֵךְ לְהַהוּא עָלְמָא, וְדוֹר בָּא אִיהוּ יֵיתֵי כְּמִלְקַדְמִין.

[4829]וְעוֹד (בראשית ד כה) כִּי שָׁת לִי אלהי"ם זֶרַע אַחֵר, שֵׁת [4830]אִתְפַּשְׁטוּתֵיהּ הֲוָה עַד יַעֲקֹב, [4831]דְּפָרַח בֵּיהּ י' מִן שִׁית וְאִשְׁתָּאַר שֵׁת, וְאִשְׁתָּאַר יַעֲקֹב עָקֹב, [4832]דְּיַעֲקֹב דִּיוֹקְנֵיהּ דְּאָדָם קַדְמָאָה הֲוָה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ שׁוּפְרֵיהּ דְּיַעֲקֹב כְּעִין שׁוּפְרֵיהּ דְּאָדָם הָרִאשׁוֹן, [4833]וּבְגִין הַאי י' אִתְּמַר (תהלים קיח כא) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים, דְּאִינּוּן אַבְרָהָם וְיִצְחָק, דְּאִתְּמַר בָּהּ לְגַבֵּי אָדָם (בראשית ג טו) הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, דַּהֲווֹ יָדְעִין דַּהֲוָה עֲתִידָה לְאַלְקָאָה מֵחִוְיָא, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בָּהּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים.

אָמְרוּ לֵיהּ חַבְרַיָּא, וְהָא אָמַר רַבִּי פִּנְחָס דְּאָת י' אִיהִי בְּיִצְחָק, אָמַר וַדַּאי י' עִלָּאָה אִיהִי מִן חָכְמָה, וְהַאי אִיהִי י' זְעִירָא, וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בָּהּ עָקֵב, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, וְדָא כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב, דְּאִתְּמַר בָּהּ

נכלל בדכורא בברית, ולכן שית אינן אלא ו' ספירות ו"ק אבל בחינת המלכות עצמה היא אלקים דבראשית דכלולה ונתמלא מכולם, מהשם ומילואו, והוא אותיות מליאה כמו שכתוב מכל, ומפרש והולך דבראשית שית דבראשית הוא שית ועטרה כלולה בהם ולכן הוא שי"ת לבד, וברא דבראשית הוא ג"ר כנ"ל, ואלקים מליאה מכלהו, שלימו דכלהו, דהיא עשירית לכל חד ומליאה מכולם וזהו שם מלא. ואמר **ובג"ד בראשית כו'.** רוצה לומר דבראשית ברא את השמים ואת הארץ, ובמה ברא לון, באלקים, ולא כללן בחד משום דהיא לית לה מגרמה כלום אלא דכלולה מכולם, ולכן קאמר דבראשית ברא ע"י אלקים שמים וארץ:

[4823] **לקיימא כו'.** דהוא בראשי תיבות ורוצה לומר דהוא שהיה נתנה התורה על ידו, והוא שיהיה:

[4824] **וביה ממכון כו'.** גם כן בראשי תיבות ורוצה לומר דעל ידו השם יתברך ירד והשגיח לישראל כמו שכתוב (דברים ה ה) אנכי עומד בין ה' וביניכם:

[4825] **שככה כו'.** בחושבן, ואשרינו שהוא בנו, ועל ידו השם יתברך הוא אלקינו, בסיני בחר בנו:

[4826] **דעליה אתמר כו'.** כמו שמפרש והולך ואתפשטותיה כו':

[4827] **ועליה אתמר כו'.** דגלגולא דאדם הוא באלף דור כמו שאומר בסוף תיקוני זוהר חדש ולכן א' דאדם רבתי, והיה ראוי לאשתלים הכל במשה בפעם הראשון כל האלף דור, אלף פעמים ששים ריבוא, ובחטא העגל אבד אלף (הגהה: וכמו שאמרו במתניתין סוף תיקוני זוהר חדש ובגיניה קיימין ששים ריבוא אלפין על טורא כו' אלף הרים בהררי אלף כו', ולכן עלה אלי ההרה, לתקן כל ההרים שהיא כלולה מכלם אבל אח"כ אמר ליה לך רד מן ההר, ואמר לך רד בגלותא, והוא נ' אלף שנין דאיהו בא"ר, וזה שאומר לך בחושבן נו"ן בח"ג) חולקין, ונשאר בו חלק א', אלף זעירא דיקרא, והוא ששים ריבוא דור שלו, אבל שאר דורות לא נתתקנו, ולכן הולך בכל דור לאשלמא פגימו דלהון וזה שאומר לאשלמא כלהו מפגימו כו' וכמו שאמרו לך רד בגלותא, ובביאתו ויגאלנו - יתקן כל האלף דור:

[4828] **ובג"ד אתמר עליה דור הולך להההוא עלמא ודור בא איהו כו'.** דבכל דור אזיל ואתי, שמתים ונולדים, והכל בי"ה והוא הדעת שמתפשט בכולו, ולעתיד לבוא (חבקוק ב יד) כי תמלא הארץ דעה שיתפשט בכולו בכל האלף דור:

[4829] **ועוד כי שת כו'.** חוזר לענינו הראשון:

[4830] **אתפשטותיה עד יעקב.** דהוא ספירה ששית, ת"ת ועיין לקמן קי"ח ב' בארוכה והן - אדם הבל שת דהן ג"ר, שת יו"ד, הבל ה' כמו שאומר שם, ו' - אבהן:

[4831] **דפרח כו'.** רוצה לומר כמו שפרח היוד מיניה, כן מיעקב, ולקה בעקב באותו הלילה ע"י חוויא, (בראשית לב כה) ויאבק כו' כמו שמפרש והולך:

[4832] **דיעקב דיוקניי' כו'.** דרוצה לומר דלכן נאמר על אדם הראשון תשופנו עקב, עקב דאדם הראשון שהוא דיעקב, אבל אח"כ ישופך ראש - דישראל, שברכו בעצמו והודה לו על כל ברכאן ונצחו לשטן, וכן ניתוסף לו כמנין שטן, דלקח כל דיליה, כל הברכאן דרווח בעקימו - נטלא מיניה כמו שאומר בפ' תולדות בארוכה:

[4833] **ובגין האי יו"ד כו'.** כמו שאומר לעיל דהוא יו"ד זעירא, ברית קודש ביה אדם כמו שאומר לקמן ב' (וב' ההי"ן באברהם ויצחק, י"ו ביעקב בב' שמהן דיליה, י' נוק' ולכן נגע כו' אבל ו' ישראל הוא ישופך כו' וזה שאומר למטה והא ר' פנחס כו'):
מהכא אשתמודע כו'. והם העלו ותקנו אותה בדרגין דלמעלה, תפלת שחרית ומנחה במדת יום אבל במדת לילה יראו מנגע אבל יעקב תיקן תפלת ערבית מדת לילה ולכן צריך למסבל פגימו דילה תמן ונלקה בלילה דנתלו בה המאורות:

(בראשית לב כו) וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ, וְאִתְּמַר בֵּיהּ וְהוּא צֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ, וְדָא י' מִן אדנ"י, וְאִיהוּ י' מִן הוהי, [4834]דְּבָהּ (שמות ג ו) וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו כִּי יָרֵא מֵהַבִּיט לַאֲתַר דְּחָב בִּדְקַדְמֵיתָא, קֳדָם דְּיֵיתֵי בְגִלְגּוּלָא, כֵּיוָן דְּאָתָא יַעֲקֹב תַּמָּן, מִיָּד (בראשית לג יז) וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת, [4835]בַּת י', מִיָּד אִשְׁתַּלִּים י' בְּעָקֵב וְאִתְעֲבִיד יַעֲקֹב, וְדָא אִיהוּ דְאָמַר קְרָא (שם טו) וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם, וּלְבָתַר אָתָא מֹשֶׁה וְהָפַךְ הוהי מִדִּינָא לְרַחֲמֵי וְאִתְחַזַּר יהו"ה, וְדָא אִיהוּ רָזָא אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים, בְּהַהוּא זִמְנָא אָמְרוּ כֻּלְּהוּ [4836]מֵאֵת יהו"ה הָיְתָה זֹּאת כו'.

[דף קי ע"ב]

וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהו"ה (בראשית ד ג), מֵאָן אֲתַר (דף קי ע"ב) אַיְיתֵי לֵיהּ, מִקֵּץ יָמִים, מִשִּׁיּוּרִין דִּילֵיהּ, [4837]כְּגוֹן בַּר נַשׁ דְּאִיהוּ בְּסוֹף יוֹמוֹי חָזַר בִּתְיוּבְתָּא, כַּד לָא אִית לֵיהּ חֵילָא לְמֶעֱבַד טַב וּבִישׁ, וּבְעוּלְמוֹי בְּתוּקְפֵּיהּ לָא תָב, כְּמָה דְאוּקְמוּהוּ (ויקרא יט לב) מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם, וּבְגִין דָּא וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, אֲבָל הֶבֶל מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ אַיְיתֵי לֵיהּ קָרְבָּנָא מִשַּׁפִּירוּ דִילֵיהּ, וּבְגִין דָּא וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל. וְעוֹד אֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, בְּגִין דְּקָרְבָּנָא דִילֵיהּ הֲוָה [4838]מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי עֶרְוָה, וּמַאי הֲוָה פִּשְׁתִּים, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שמות כח מב) וַעֲשֵׂה לָהֶם מִכְנְסֵי בָד לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאִתְכַּסִּי בֵּיהּ בְּשַׂר עֶרְוָה טַב אִיהוּ, אָמַר לֵיהּ בְּרִי לַאו כָּל עֲרָיוֹת שָׁוִין, הַאי לָא קָרִיב קָרְבָּנָא דָא אֶלָּא לְקָרְבָא עֶרְוָה דִילֵיהּ לַה', דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ויקרא יח ו) אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה אֲנִי יהו"ה, וּמַאי עֶרְוָה דִילֵיהּ זוּהֲמָא בִּישָׁא עָרְלָה, נוּקְבָא דְעָרְלָה, הַהִיא דְאִתְּמַר בָּהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הֲוָה, וּמַאי נִיהִי אִימָּא דְעִרְבוּבְיָא בִּישָׁא, אִיבָּא דְאִלְנָא דְטוֹב וָרָע, דְּאִתְּמַר בָּהּ (בראשית ג ו) וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ, וּמַאי נִיהִי לִילִית, מִתַּמָּן קָא אַתְיָין עֵרֶב רַב דְּאִנּוּן מְעוּרָבִין בְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה א ד) הוֹי גּוֹי חוֹטֵא, דְּאִינוּן זֶרַע מְרֵעִים בָּנִים מַשְׁחִיתִים וכו', וְאָמְרוּ אֵלֶּה אלהי"ך יִשְׂרָאֵל לְעֶגְלָא, וּבְגִין דָּא (בראשית ד ה) וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה.

וְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים קמה ט) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (יחזקאל יח לב) כִּי לֹא אֶחְפּוֹץ בְּמוֹת הַמֵּת, וְקַבִּיל לוֹן, כָּל שֶׁכֵּן לְקָרְבָּנָא דְקַיִן, אֶלָּא דַהֲוָה רְעוּתֵיהּ לְבִישׁ כְּמָה דְאִתְּמַר, אֲבָל הֶבֶל הֲוָה רְעוּתֵיהּ בְּקָרְבָּנָא דִילֵיהּ, לְקָרְבָא שְׁכִינְתָּא לְהַהוּא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב לְבוּשֵׁיהּ כִּתְלָג חִוָּור וּשְׂעַר רֵישֵׁיהּ כַּעֲמַר נְקֵי, בְּמַאי, בְּהַהוּא דְקָרִיב מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵהֶן, וּבְגִין דָּא וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל וְהָא אִתְּמַר.

וּמִיָּד דְּלָא אִתְקַבַּל קָרְבָּנָא דְקַיִן, וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד, וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ דְּלָא מִתְקַבַּל קָרְבָּנָךְ, אִם תֵּטִיב עוֹבָדָךְ בְּגִלְגּוּלָא, שְׂאֵת לָךְ בְּעָלְמָא, וְתִתְקַבַּל בִּתְיוּבְתָּא, (שם מט ג) [4839]יֶתֶר שְׂאֵת וְיֶתֶר עָז, וְאִם לַאו לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הָכָא לָא צָרִיךְ לְאִתְכַּסְיָא רָזָא, מַאי שְׂאֵ"ת, וְלָא אָתֵינָא לִדְרָשָׁא בְּהַאי קְרָא, אֶלָּא דְהָא שְׂאֵת מַשָּׂא אִיהוּ וּבְהִפּוּךְ אַתְוָון, שְׂאֵ"ת אִיהוּ אֵשֶׁ"ת, הָכָא רָמִיז דְּעָבַר עַל (ויקרא יח כ) וְאֶל אֵשֶׁת עֲמִיתְךָ לֹא תִתֵּן שְׁכָבְתְּךָ כו', דְּאָתָא עַל תְּאוֹמָתוֹ שֶׁל הֶבֶל, וְדָא אִיהוּ (בראשית ד ח) [4840]וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל, קָם עַל תְּאוֹמָתוֹ, וּלְבָתַר קָטִיל לְבַעְלָהּ, כְּגַוְונָא דְמִצְרִי, וְרָזָא דְמִלָּה (שמות ב יב) וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה, וְאָמְרוּ קַדְמָאִין מַאי וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה, אֶלָּא [4841]רָאָה מֶה עָשָׂה בְּבַיִת וּמֶה עָשָׂה בַשָּׂדֶה, וְלֵית שָׂדֶה אֶלָּא אִשָּׁה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דברים כב כז) כִּי בַשָּׂדֶה מְצָאָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ד ח) וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה, אִסְתַּכַּל אִם הֲוָה בֵּיהּ

[4834] **דבה ויסתר כו'.** דהוא תמונת ה', וכסה אותה בבית, נקודיה בהיכליה בש"ת, והוא יראה כמו שאמרו (נדרים כ ע"א) זו הבושה:

[4835] **בת יו"ד.** דהיא בת מלך פנימה, ונעשה בית, בית ליו"ד, נקודיה בהיכליה, והכל הוא יו"ד ועיין לקמן קי"א ב':

[4836] **מאת ה' היתה כו'.** נפלאות דסליק לאלף, פלא, למקום דאתגזרת מינה דסליק לה משה לשם כמו שאומר לעיל ריש תיקון יו"ד באז ישיר כו' עיין שם וע' בתיקוני זוהר חדש ע"ו ג' בארוכה:

[4837] **כגון ב"נ דאיהו כו'.** רוצה לומר דזה שאומר מקץ ימים והוא מסטרא דקין דקריב משיורין דיליה והוא מקץ הימים, דרגא דאקרי קץ הימים, דלא נטיל אלא שיורין, תמציתא, וכן נקרא קץ כל בשר, דלא שליט אלא על בשרא דהוא שיורין ולכן לא הביא קין אלא משיורא דיליה ולכן לא שעה אליו השם ואתמסר לכלבא ועיין לקמן קי"ב א' מקץ הימים ולא אמר מראש כו':

[4838] **מההוא אתר כו'.** כמו שכתוב (שמות כח מב) ועשה להם מכנסי בד לכסות כו' ועיין בזוהר פ' קדושים פ"ז א' והוא מסוף של הקרבן, בסופי תיבות שלו, והוא מה דנטיל איהו כמו אברים ופדרים בלילה, דבסוף מתזני מינייהו כל בעלי קריין, וזהו ערוה וזהו מקץ הימים ועיין בזוהר ריש פ' מקץ:

[4839] **יתר שאת ויתר עז.** דבמקום שבעלי תשובה עומדין אין כו' (סנהדרין צט ע"א), ולו הבכורה, דהוא (בראשית מט ג) יתר שאת ויתר עז דראובן:

[4840] **ודא איהו ויקם קין אל הבל.** רוצה לומר מה שמיוחד אל הבל - קם אליו:

[4841] **ראה מה עשה כו'.** רוצה לומר כאן שלם לו מה שעשה לו בתחלה שבא על תאומתו והרגו וזה שאומר ולית שדה אלא אשה תאומתו הראשונה ושלם לו כאן:

מִסְטָרָא דְטוֹב, דִּלְזִמְנִין אִתְפָּרַשׁ טוֹב מִן רָע וּמִתַּמָּן אִינּוּן גֵּרִים, וּבְגִין דָּא אִסְתַּכַּל מִכָּל סִטְרָא עַד שִׁתִּין רִבּוֹא, וְלָא חָזָא תַּמָּן גִּיּוֹרָא דְנָפִיק מִנֵּיהּ, וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי.

[דף קיא ע"א]

וּלְבָתַר מַה כְּתִיב וְאִם לֹא תֵיטִיב, [4842]אַל תִּקְרֵי וְאִם אֶלָּא וְאֵם, (בראשית ד ז) לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ, מַאי רוֹבֵץ, [4843]אֶלָּא (שמות כג ה) כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנַאֲךָ רוֹבֵץ כו', דְּאִיהוּ לָא יָכִיל לְמִסְבַּל עַל כְּתֵפּוֹי [4844]לְמֶהֱוֵי חַמְרָא דְאוֹרַיְיתָא, לָא יָכִיל לְמִסְבַּל עֲלֵיהּ עוֹל מַלְכוּת בְּגָלוּתָא, [4845]וְחַדַלְתָּ (דף קיא ע"א) מֵעָזוֹב לוֹ, [4846]הָכָא אַחֲזֵי לְקַיָּן דַּעֲתִידִין לְמֶהֱוֵי יִשְׂרָאֵל בְּדוּחֲקָא בְגָלוּתָא, (זכריה ט ט) עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר, דִּיהוֹן כַּחֲמוֹר לְמַשָּׂאוֹי עַל כְּתֵפּוֹי, מֵעוֹל הַמַּס בְּגָלוּתָא וּמִכּוֹבֶד הַמְּלָאכָה, וְדָא אִיהוּ רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹי בְּגָלוּתָא, וּבְנוֹי דְּקַיָּן דַּהֲווֹ עֲתִירִין וְתַקִּיפִין כַּמְּלָכִים בְּתוּקְפָּא סַגִּיא, וּבְגִין דָּא אָמַר הֲלֹא אִם תֵּטִיב שְׂאֵת, הֲלֹא אִם תֵּטִיב לְמֶהֱוֵי שְׂאֵת לַעֲנִיֵּי יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן כְּבֵדִים בְּמַשָּׂא כָּבֵד (יכבדו ממני), אֲנָא אַסְבִּיל לְבִרְיךְ בְּעָלְמָא, וּמַאֲרִיךְ עֲלַיְיהוּ, וְאִם לַאו, לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ, לְתַרָּעָא דְגֵיהִנָּם אִתְפַּתְּחַת, לְנַטָּלָא נוּקְמָא מִנָּךְ וּמִבְּרָךְ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִיךְ בְּרִי לְעַתִּיק יוֹמִין, דְּהָא רוּחַ קַדְּשָׁא אִתְעַר לְגַבָּךְ, לְגַלָּאָה הָכָא חִדּוּשִׁים דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעוּ עַד הַשְׁתָּא, אָמַר וַדַּאי דָּא אִיהוּ (בראשית ד י) קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים אֵלַי, אִינּוּן דָּמִים דְּיִשְׂרָאֵל, דַּעֲתִידִין לְמִגְזַל לוֹן בְּנוֹי דְּקַיָּן עָרֵב רַב רַשִּׁיעַיָּיא חַיְיבַיָּא בְּגָלוּתָא, וְדָא אִיהוּ (שם ו יג) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם, וְדָא הוּא קָטוֹלָא דְקַיָּן לְהֶבֶל דְּעָנִי חָשׁוּב כַּמֵּת.

וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וגו', פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר מַאי מִקֵּץ יָמִים, אֶלָּא מֵהַהוּא אֲתַר דְּעָתִיד לְמֵימַר בֵּיהּ (שם ו יג) קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, (איוב כח ג) קֵץ שָׂם לַחֹשֶׁךְ, וְתִרְגֵּם יוֹנָתָן בֶּן עוּזִיאֵל קֵץ כָּל בָּשָׂר, [4847]חֲבִילוּ דְכָל בִּשְׂרָא, מִמַּלְאֲכֵי חַבָּלָה, חָמָא דַּעֲתִידִין לְמֵיפַּק מִנֵּיהּ מְחַבְּלִים כְּרָמִים, דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ישעיה ה ז) כִּי כֶרֶם יהו"ה צְבָאוֹ"ת בֵּית יִשְׂרָאֵל, בְּגִין כַּךְ וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, וְחָמָא דַּעֲתִידִין לְמֵיפַּק מֵהֶבֶל כַּמָּה צַדִּיקַיָּא, בְּגִין דָּא וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ.

[דף קיא ע"ב]

(דף קיא ע"ב) וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן אֵי הֶבֶל אָחִיךָ כו' (בראשית ד ט), אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכִי לָא הֲוָה יָדַע קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲן הֲוָה הֶבֶל דְּשָׁאִיל לֵיהּ, וְהָא לָא אִתְכַּסִּי מִנֵּיהּ מִלָּה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ירמיה כג כד) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים כו', אֶלָּא וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא טְפֵשַׁיָּא אֲטִימִין לִבָּא סְתִימֵי עֵינָא, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (תהלים קטו ה) עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ בְּנָהוֹרָא דְאוֹרַיְיתָא, אִלֵּין אִינּוּן [4848]בְּעִירָן דְּלָא מִסְתַּכְּלִין וְלָא יָדְעִין אֶלָּא בְּתִבְנָא דְאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי קַלְיפָּה מִלְּבָר וּמוֹץ דִּילָהּ, דְּאִתְמַר בְּהוֹן מוֹץ וְתֶבֶן [4849]פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר, דְּחַכִּימִין דְּאוֹרַיְיתָא מָארֵי דְּרָזִין זָרְקִין תִּבְנָא וּמוֹץ דִּלְבָר, וְאָכְלִין חִטָּה דְאוֹרַיְיתָא דְאִיהִי מִלְּגָאו, כ"ב אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא דְסָלְקִין לְחוּשְׁבַּן חַטָּ"ה.

4842 **אל תקרי ואם אלא ואם.** רוצה לומר בצירי, דהוא פגים לאימא לכן לפתח כו':

4843 **אלא כי תראה כו'.** מביא ראיה שרובץ, שלא יוכל לשאת המשא עלוי, וכן בנוי דקין דלא יכילא למסבל עולא דאורייתא, ועול מלכותא במסין גם כן שאינם רוצים ליתן מסים ומטילין על עניים, דכל המקבל עליו עול תורה מעבירין כו', והוא אינו רוצה להיות בשניהם:

4844 **למהוי חמרא דאורייתא.** כמו שאומר לעיל, (בראשית מט יד) יששכר חמור גרם כו' ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד, וכמו שמפרש והולך:

4845 **וחדלת כו'.** עיין לקמן קי"ב ב' שמפרש, אי לא בעי למהדר בתיובתא - וחדלת מעזוב לו, ואי תב - עזוב כו':

4846 **הכא אחזי לקין כו'.** רוצה לומר, דוגמת שרואה את ישראל דחמור שלהם רובץ תחת משאו, וחמור הוא דבר שנושא את המשא, ורוצה לומר רוכב על החמור דרוכב והולך מעיר לעיר בשביל משאו משא עול המסים בגלותא, ובנוי דקין דהן הערב רב, רישא דעמא, אינן עוזבים להם ומטילין הכל עליהם, לכן נגד זה לפתח חטאת רובץ, אבל אם תיטיב שאת, שתשא המשא ממנו, גם אנכי שאת לך, ומאריך לך, ונושא עון:

4847 **חבילו דכל בשרא.** רוצה לומר, קץ לשון חבלה, והן (שה"ש ב טו) מחבלים כרמים בגזילות, ומביאין מהן קרבן:

4848 **בעירן.** כמו שמפרש והולך דאכלין תבנא כו':

4849 **פטורין מן המעשר.** דהוא יו"ד, קדש, חכמה, דהוא חכמה דאורייתא ולא שריא קדושה בהון, ותבן ומוץ הוא, להבין הפשט הוא תבן ולכן אמר בתבנא דאורייתא, ומוץ הוא דקדוק המלות דהוא קליפה אחרונה של התורה, לא להבין הענין רק שמושי תיבות ודקדוקן, אף על גב שהכל הן קדושת תורה מכל מקום נגד הקבלה - קליפין, וכמו שאומר בפ' בראשית דדא קליפה לדא כו':

[דף קיב ע"א]

(דף קיב ע"א) תָּא חֲזִי אִלֵּין בְּעִירָן חָשְׁבִין דְּשָׂאִיל לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵ"י הֶבֶל אָחִיךָ כְּמָאן דְּלָא יָדַע אָן הוּא, אֶלָּא א"י אִיהוּ דְּאִסְתַּלַק מִן אדנ"י, [4850]דְּאִיהוּ א' אהי"ה אִימָּא עִלָּאָה אָנֹכִי, [4851]י' יהו"ה דְּסָלִיק עִמֵּהּ [4852]לְמִדַּן לְקִין, בְּגִין דָּא כַּד אִסְתַּלַק א"י מִן אדנ"י אִשְׁתָּאַר ד"ן, [4853]וּבְגִין דָּא אֵ"י הֶבֶל אָחִיךָ, (בראשית ד ג) וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי, [4854]לָא יָדַעְנָא דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי אָנֹכִי, עִמֵּיהּ תַּמָּן, אֵ"י דְּאִסְתַּלַק אִימָּא וּבְרָא לְגַבֵּי חָכְמָה לְמִיטַל נוּקְמָא מִינֵּיהּ, וְאַמַּאי לְגַבֵּי חָכְמָה, [4855]בְּגִין דְּאִיהוּ אָדָם עִלָּאָה דְּאִתְבְּרִי אָדָם תַּתָּאָה בְּדִיּוּקְנֵיהּ.

וַיֹּאמֶר קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים אֵלַי, מַאי דְּמֵי, דָּם מִבְּעֵי לֵיהּ, [4856]אֶלָּא מַאי דְּמֵי דָּ"ן כְּחֶשְׁבַּן דְּמֵ"י, וְדָא אִיהוּ (שם טו יד) [4857]דָּן אָנֹכִי.

וְעוֹד מַאי קוֹל דְּמֵי, קוֹל דָּם מִבְּעֵי לֵיהּ, אֶלָּא תִּרְגֵּם אוּנְקְלוֹס, קָל זַרְעִין דַּעֲתִידִין לְמֵיפַק מִן אָחוּךָ, אִינּוּן שִׁתִּין רִבּוֹא דַּעֲתִידִין לְמֵיפַק מֵהֶבֶל, [4858]בְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ בְּשִׁגַּם זֶה הֶבֶל, כֻּלְּהוּ צָוְוחִין מִן אַרְעָא, הָכָא רְמִיז עִנּוּי הַדִּין וְעִוּוּת הַדִּין וְחָמָס וְשׁוֹד וְשֶׁבֶר דַּעֲתִידִין בְּנוֹי דְּקַיִן לְמֶעֱבַד לִבְנוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדָא אִיהוּ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ, אָתְקְרֵי [4859]מִסְטָרָא דְּאִנּוּן דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות לב כז) הָרְגוּ אִישׁ אֶת אָחִיו.

[4860]אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אִם כֵּן אִשְׁתְּמוֹדָע דְּכָל עָאקוּ דָּא יְהֵא בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה, אַמַּאי וְהָא בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְיְלִיד קַיִן אִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ד ב) קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, אִי תֵּימָא בְּגִין קֳנִי דְּנָפִיק מִנֵּיהּ זַרְעָא מַעֲלָיָא, בָּתַר דְּיִתְכַּנִּישׁ אִיהוּ יִתְעָרוּן בְּנוֹי דְּקַיִן לְחָרְבָא עָלְמָא, וּמִנַּיְיהוּ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (תהלים יג ו) מִשּׁוֹד עֲנִיִּים מֵאֶנְקַת אֶבְיוֹנִים כו'.

[דף קיב ע"ב]

אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי, קַיִן מִסְטָרָא דְּאִילָנָא דְּטוֹב וְרָע הֲוָה, וְאִתְפַּשְׁטוּתָא דְּטוֹב הֲוָה בְּגִלְגּוּלָא עַד קֵנִי חוֹתֵן מֹשֶׁה, מִתַּמָּן וְאֵילֵךְ אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּרָע, וּבְגִין דְּאַחֲזֵי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה דַּעֲתִידִין לְמֶעֱבַד (דף קיב ע"ב) בְּנוֹי לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, דְּכֹלָּא אַחֲזֵי לֵיהּ, אָמַר גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא, [4861]וּמִנָּא לָן דְּאַחֲזֵי לֵיהּ גִּלְגּוּלָא דִּילֵיהּ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ד יד) הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ, נָע וָנָד וַדַּאי, הָכָא רָמִיז גִּלְגּוּלָא דִּילֵיהּ וּבְנוֹי, [4862]הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (קהלת ח י) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וָבָאוּ, וְהָא אוּקִימְנָא לוֹן (דברים ז י) וּמְשַׁלֵּם לְשׂנְאָיו וכו', הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי דָּא גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה,

---

[4850] **דאיהי א' אהי' כו'.** דאיהי כלל ג' שמהן, כלל ג' דרגין דכלילין הכל, ואמר אנכי דהוא אמא עלאה, אנכי דיציאת מצרים, ואמר זה משום שאמר השומר אחי אנכי כמו שמפרש והולך:

[4851] **י' יהו"ה כו'.** רוצה לומר עמודא דאמצעיתא כמו שאומר לעיל דאסתלק כו':

[4852] **למידן לקין.** כמו שמפרש והולך, דאשתאר דן, ונגזר עליו נד:

[4853] **ובג"ד א"י כו'.** רוצה לומר, דשאל לו איה אותיות א"י דאסתלקי ע"י הריגת הבל:

[4854] **לא ידענא כו'.** רוצה לומר, לא ידעתי השומר אחי אנכי, שלא ידעתי אם שומר אחי את אנכי למהוי עמיה, ואלמלי ידעתי זה דהוא במעלה הזאת לא הרגתיו:

[4855] **בגין דאיהו אדם עלאה כו'.** רוצה לומר בשביל שהרג את בנו של אדם, צריך למקבל לאדם, וכן לאדם עלאה דגם כן הבל בנו, מה שמו ומה שם בנו כמו שאומר לעיל:

[4856] **אלא מאי דמי כו'.** רוצה לומר, דאינון אתוון צועקים דאשתארו בלחודוי, וזהו מן האדמה, דשם אדנ"י הוא באדמה קדישא:

[4857] **דן אנכי.** רוצה לומר דאנכי, אימא עילאה, דן ליה על דאשתאר כנ"ל, וכן במצרים דאינון מסטרא דקין ושעבדו ישראל בגלותא:

[4858] **בההוא דאתמר ביה בשגם כו'.** דהוא כליל שיתין רבוא כמו שאומר לקמן ק"י א' ושאר מקומות, והוא הבל כנ"ל:

[4859] **מסט' דאינון דאתמר בהון והרגו כו'.** רוצה לומר, הערב רב דאינון עבדו לעגל, ונקרא אחיך, כן הוא בגלותא, דערב רב אינון כלי חמס על ישראל כנ"ל:

[4860] **אר"א כ"כ כו'.** רוצה לומר, בשביל דור אחד, יתרו לבד, תאמר קניתי כו', והשיב לו כל דורות עד קני - עליהם אמרה כו':

[4861] **ומנ"ל דאחזי כו'.** רוצה לומר כמו שאומר למטה הכא רמיז גלגולא כו', שראה שהן בטובה גדולה ועשירות, והכל בשביל גלגולא דלהון כמו שאומר לקמן ק"ט ב' א"ל טובא דלהון כו', וזה שאומר **והא אוקימנא לון:**

[4862] **(הה"ד ובכן ראיתי.** כמו שאומר למעלה ומשלם לשונאיו כו', והכל גלגולין דבנוי, דאין מתגלגלין רק ג' פעמים כמו שאומר לעיל תיקון ל"ב. ואמר נע ונד ודאי רוצה לומר נע ונד בגלגולא, והן גרשת כו', ומפניך אסתר. גלגולא קדמאה נגד הנשמה, מה שחטא לאימא עילאה לכן מעל פני האדמה, וכן ומפניך אסתר דהוא דרגא דחכמה, דשם אסתלקת כנ"ל, נע נגד רוחא, מה שעשה להוי"ה שנע מאדנ"י, ונד נגד נפשא, אדני, שנשארת נד כנ"ל, וזה שאומר דא גלגולא קדמאה):

[4863]הַיּוֹם כְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים צה ז) הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִשְׁמָעוּ, וְהָיִיתִי נָע וָנָד תְּרֵין גְּלְגּוּלִין אָחֳרָנִין, אֶסְתַּר [4864]הָכָא רָמִיז (דברים לב כ) וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָּנַי מֵהֶם כו', (איוב לג כט) וְהֶן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (עמוס ב ו) עַל שְׁלשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, דְּלָא אַהֲדַר לוֹן בְּגוּפָא רְבִיעָאָה, וְלַאו בְּפוּרְקָנָא רְבִיעָאָה, אֶלָּא אִתְמַר בְּיִשְׂרָאֵל (דברים לב יב) יהו"ה בָּדָד יַנְחֶנּוּ וְאֵין עִמּוֹ אֵל נֵכָר, בְּגִין דְּא אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין אֵין מְקַבְּלִים גֵּרִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ.

[דף קיב ע"א ע"ב בספרים אחרים]

(נ"א): (דף קיב ע"א בס"א) [4865]וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מֵאֵי מִקֵּץ יָמִים אֶלָּא מֵהַהוּא דְּעָתִיד לְאִתְמַר בֵּיהּ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי, וּבְגִין דְּא וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, [4866]וְעוֹד מִקֵּץ יָמִים וְלָא אָמַר מֵרֹאשׁ יָמִים, אֶלָּא מִשְּׁיוּרִין דִּילֵיהּ וְלָא מִשַּׁפִּירוּ, כְּבַר נַשׁ דְּאָתֵי מִסְכֵּנָא לְתַרְעֵיהּ וּבְזִמְנָא דְּאִיהוּ תָּאִיב לְמֵיכַל, בְּגִין דְּלָא לְמֵיהַב לֵיהּ מִשַּׁפִּירוּ דְמַאֲכָל, לָא בָּעֵי לְמֵיהַב לֵיהּ מִדֵּי, בָּתַר דְּאָכִיל שַׁפִּירוּ דְכֻלָּא, כְּנִיף הַהוּא דְּאִיהוּ בְּסוֹפָא וְיָהֵיב לְמִסְכֵּנָא דָּא דְּאִתְיָאֵשׁ מִנֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכַלְבָּא תַּרְמוֹן לֵיהּ, וּבְגִין דָּא וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, אֲבָל הֶבֶל לָא אַקְרִיב אֶלָּא מִשַּׁפִּירוּ דְכֻלָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וְהֶבֶל הֵבִיא גַּם הוּא מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵיהֶן, לֹא קְרִיב לְגַבֵּיהּ שִׁיוּרִין, וּבְגִין דָּא וַיִּשַׁע יהו"ה אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה, וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָּנֶיךָ, הֲלֹא אִם תֵּטִיב שְׂאֵת, אָמַר לֵיהּ אִם אַנְתְּ תֵּטִיב עוֹבָדָךְ, שְׂאֵת יִסְתַּלֵּק קָרְבָּנָךְ, וְאִם לֹא תֵּטִיב עוֹבָדָךְ לַפֶּתַח חַטָּאת רֵבֵץ דְּיִתְפַּרַע מִינָּךְ, אִתְמַר הָכָא רוֹבֵץ וּבַאֲתַר אָחֳרָא כְּתִיב כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שׂנַאֲךָ רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ כו' לֹא תֵרָאֶה אֶת חֲמוֹר אָחִיךָ [4867]דָּא קַיִן דְּאִיהוּ רָבִיץ מִכּוֹבֶד עֲוֹנוֹי, וְאִי לָא בָּעֵי (דף קיב ע"ב בס"א) לְאַהֲדָרָא בְּתִיּוּבְתָּא, וְחַדַּלְתָּ מֵעֲזוֹב לוֹ דְּלָא עָבִיד עוֹבָדוֹי דְּאָחוּךָ, וְאִי הֲדַר בְּתִיּוּבְתָּא עָזוֹב תַּעֲזוֹב עִמּוֹ, מֶה עָבַד הֶבֶל, קָם עֲלֵיהּ וְאַפְּלֵיהּ לְאַרְעָא וּלְבָתַר קָם קַיִן וְקַטְלֵיהּ דְּכֵן כְּתִיב וַיָּקָם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ, וּבְגִין דְּא אָמַר בֶּן סִירָא טֵב לְבִישׁ לָא תַּעֲבִיד וּבִישָׁא לָא מָטֵי לָךְ.

וַיֹּאמֶר יהו"ה אֶל קַיִן אֵי הֶבֶל אָחִיךָ, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכִי לָא הֲוָה יָדַע קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵי הֶבֶל דַּהֲוָה שָׁאִיל אֵי הֶבֶל אָחִיךָ, וְכִי אִיהוּ לָא הֲוָה יָדַע דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֵית מִלָּה דְּיִתְכַּסֵּי מִנֵּיהּ אֲפִילּוּ מַחֲשָׁבָה דִּלְבָּא כָּל שֶׁכֵּן מִלָּה דְּעָלְמָא, דְּאָמַר לֹא יָדַעְתִּי הֲשׁוֹמֵר אָחִי אָנֹכִי, אֶלָּא וַוי לוֹן לְטִפְּשִׁין אַטִימִין דְּלִבָּא וְעַיְינִין לוֹן וְלָא מִסְתַּכְּלִין אֶלָּא בְּתֶבֶן לְמֵיכַל מִנֵּיהּ כִּבְעִירָן, דְּחַכִּימִין דְּיָדְעִין בְּחַטָּה דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אַתְוָון כְּחֶשְׁבַּן חֵט"ה, אִלֵּין זָרְקִין תִּבְנָא מִדְּאוֹרַיְיתָא וְאָכְלִין חִטָּה דְּאוֹרַיְיתָא מִלְּגוֹ, תּוּ אַחֲזֵי לְכוֹן רָזִין טְמִירִין בְּהַאי קְרָא בְּזִמְנָא דְּקָטֵל קַיִן לְהֶבֶל, סָלִיק א"י מִן אדנ"י וְאִשְׁתְּאַר ד"ן, א' אִיהוּ אָנֹכִי אִימָא עִלָּאָה, י' יהוה דְּיוּדִין אַבָּא, דְּסָלִיקוּ לְמִתְבַּע דִּינָא עַל בְּנֵיהוּ דְּאִיהוּ הֶבֶל וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵי הֶבֶל אָחִיךָ.

בְּהַהוּא זִמְנָא אָמַר אִיהוּ לֹא יָדַעְתִּי הֲשׁוֹמֵר אָחִי אָנֹכִי, חָמָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּלָא אַדְכִּיר י', אֶלָּא [4868]א' דְּאִיהוּ אָנֹכִי, אָמַר לֵיהּ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים אֵלַי, דַּם אָחִיךָ מִבָּעֵי לֵיהּ, מַאי דְּמֵי, אֶלָּא דָּא דַּם י', וְעוֹד דְּמֵי אִיהוּ ד"ן כְּחוּשְׁבַּן דְּאִשְׁתְּאַר מִן אדנ"י, [4869]וְכֻלָּא קְשׁוֹט, דְּתִלַּת שְׁמָהָן כְּלִילָן בְּהַהוּא שְׁמָא, אַבָּא וְאִימָא וּבְרַתָּא, דְּאִנּוּן יהו"ה אהי"ה אדנ"י, בְּגִין דְּהֶבֶל הֲוָה דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם דִּלְעֵילָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְאִיהוּ קוֹל דְּאִתְמַר בֵּיהּ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ, [4870]וְאִית רָזָא אָחֳרָא, קוֹל דְּמֵי, קוֹל דָּם מִבָּעֵי לֵיהּ,

---

[4863] **היום כההוא דאתמר כו'.** רוצה לומר שתשובו כמו שכתוב (ישעיהו כא יב) אם תבעיון בעיו שובו אתיו, ותשובה תולה באימא, גלגולא קדמאה:

[4864] **הכא רמיז ויאמר כו'.** רוצה לומר הגלותא, דאינון גלגולין כגוונא דגלותא, ובגלות הרביעי לא ישובו עוד להגאל כמו שמפרש והולך ולאו בפורקנא רביעאה אלא אתמר כו', וכל הערב רב, בנוי דקין, יתמחון מעלמא כמו שאומר בפ' בראשית, והן מסטרא דאל נכר, והן מה שאמרו (יבמות מז ע"ב) קשים גרים לישראל כו', וזה שאומר **ובג"ד אוקמוהו כו'.** דבדד ינחנו:

[4865] **ויהי מקץ ימים כו' אלא מההוא דעתיד לאתמר בי' כו'.** כבר נתבאר למעלה בפנים קי"א א' ויהי מקץ ימים וגו' פתח ר"ש ואמר מאן כו':

[4866] **עוד מקץ ימים ולא אמר מראש.** רוצה לומר כמו שאומר לקמן ק"י ב' משיורין דיליה כגון בר נש דאיהו בסוף יומוי כו' עיין שם:

[4867] **דא קין דאיהו רביץ כו'.** והמצוה לאחזרא ליה בתיובתא כמו שמפרש והולך:

[4868] **א' איהו אנכי כו'.** כאן פירש בענין אחר, דא"י הן או"א, ב' שמות הנ"ל, והבל איהו בדרגיה דעמודא דאמצעיתא, בן אדם הראשון וחוה, או"א, וקול הוא עמודא דאמצעיתא, קול הבל, דמי הוא דן דאדנ"י, וכולא אתרמיז כאן:

[4869] **וכלא קשוט.** רוצה לומר, דפירוש הראשון דקאי על אבא, והפירוש האחרון דקאי על ברתא דכלא אתכליל בה, ועמודא דאמצעיתא הוא הבל והוא קול, וזה שאומר בגין דהבל הוא כו', דהוא דרגא דמשה, מה שם בנו וכנ"ל, ותחלה אמר ליה א"י, ואח"כ קול דמ"י, והן או"א זו"נ, והענין כי בתחלה שאלו והוכיחו על דאסתלקו או"א, והשיב לא ידעתי דסליק לאתר עילאה כל כך והוא אנכי, א"י, או"א, ואמר לו השם יתברך מכל מקום זה ידעת דהבל הוא בזו"נ דהוא בן אדם הראשון, קול דמי כו':

[4870] **ואית רזא אחרא כו'.** כבר נתבאר למעלה כמו שבארנו שם בההוא דאתמר בשגם כו':

אֶלָּא תִּרְגֵּם אֲנַקְלוֹס קָל דַּם זַרְעִין דַּעֲתִידִין לְמֵיפַק מִן אֲחוּךָ, וְאִנּוּן שִׁתִּין רִבּוֹא.

[דף קיג ע"א בספרים אחרים]

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּחָמָא דְּחוֹבָא דָּא בַּאֲתַר עִלָּאָה הֲוָה תַּלְיָא, הִרְהֵר בִּתְיוּבְתָּא וְאָמַר גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא, הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ כו', הָכָא אִתְרַמִּיז גִּלְגּוּלָא דְּרַשִּׁיעַיָּא דְּאִתְמַר בְּהוֹן (קהלת ח י) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים (דף קיג ע"א בס"א) וָבָאוּ כו', וְדָא אִיהוּ הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם דָּא גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה, וְהָיִיתִי נָע דָּא גִּלְגּוּלָא תִּנְיָינָא, וָנָד דָּא גִּלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה, דָּא אִיהוּ רָזָא (עמוס ב ו) עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, אִם תָּב בִּתְיוּבְתָּא בְּתַלַת גִּלְגּוּלִין שַׁפִּיר, וְאִם לָא, כְּתִיב בֵּיהּ וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, לָא אַהֲדַר לֵיהּ בְּגוּפָא אָחֳרָא, [4871]אֶלָּא (משלי יא כא) יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע, וְהָכִי אָזִיל נָע וָנָד [4872]עַד שִׁתִּין רִבּוֹא, וּלְכָל חַד כְּפוּם חֵילֵיהּ, דְּהַהוּא דְּקָטִיל הָכִי נָטִיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נוּקְמָא מִנֵּיהּ. עד כאן בספרים אחרים.

[דף מא ע"א]

נ"א (דף מא ע"א) [4873]וַיֹּאמֶר אֵי הֶבֶל אָחִיךָ (בראשית ד ט), תָּא חֲזֵי תְּרֵין אַתְוָון אִלֵּין דְּאִסְתַּלְקוּ מִנֵּיהּ, דִּבְהוֹן חָב, גָּרְמוּ לֵיהּ מִיתָה, א' אָמוֹן מוּפְלָא וּמְכוּסֶה, י' מַחֲשָׁבָה, [4874]אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, וְהָא כַּמָּה מַחֲשָׁבִין אִינּוּן, שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִתְקְרֵי מַחֲשָׁבָה, חָכְמָה עִלָּאָה אִתְקְרֵי מַחֲשָׁבָה, [4875]וּלְעֵילָּא לְעֵילָּא מַחֲשָׁבָה, [4876]וּלְעֵילָּא מִכֻּלְּהוּ מַחֲשָׁבָה דְּלֵית לְעֵילָּא מִנָּהּ, וְהִיא סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, עִלָּאָה דְּכָל עִלָּאִין, אִי תֵּימָא דְּסָלִיק מַחֲשַׁבְתֵּיהּ דְּאָדָם תַּמָּן, לָא, דְּהָא אִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ג י) וָאִירָא כִּי עֵירוֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא, דְּהַאי עֵרוֹם אַחֲזֵי דְּאִתְפַּשַּׁט מַלְבּוּשֵׁיהּ, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בְּאַבָּא וָאֵחָבֵא, וּבְבָרָא וַיִּסָּתֵר מֹשֶׁה (שמות ג ו).

[דף מא ע"ב]

[4877]אָמַר לֵיהּ בְּרִי בְּכֹלָּא חָאב, בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי לְבוּשָׁא לְמַחֲשָׁבָה סְתִימָא, וּבְמַחֲשָׁבָה סְתִימָא, וְדָא הֲוָה מִיתָה דִּילֵיהּ, דְּאִסְתַּלַּק מַחֲשָׁבָה סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין מִנֵּיהּ, דְּאִיהוּ ח"י הַחַיִּי"ם, דְּבַאֲתַר דְּאִיהוּ תַּמָּן לֵית מִיתָה תַּמָּן, וְחָאב בְּמַחֲשָׁבָה סְתִימָא וְאִשְׁתָּאַר עֵרוֹם מִינָּהּ, בְּכָל מַה דְּלְעֵילָּא מִן אִימָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי תְּשׁוּבָה חָאב, וְאִסְתַּלְקוּ מִנֵּיהּ, וְאִי לַאו דְּקָמַת עִמֵּיהּ תְּשׁוּבָה וְגָלַת עִמֵּיהּ, הֲוָה אִתְאֲבִיד מִכָּל וָכֹל, וּבְגִין דָּא (תהלים קל ג) אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר י"ה אדנ"י (דף מא ע"ב) מִי יַעֲמוֹד מִי יַעֲמוֹד וַדַּאי, וּבְגִין דָּא וּבִפְשָׁעֵיכֶם שִׁלְּחָה אִמְּכֶם (ישעיהו נ א), הַהִיא דְּאִתְמַר בָּהּ (דברים כב ז) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח [4878]אֶת הָאֵם, אֶת לְאַסְגָּאָה שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה עִמָּהּ.

[4871] **אלא יד ליד כו'.** דאזיל כאבנא בקוספיתא:

[4872] **עד שתין רבוא.** דאתפשטותיה הוא בשיתין רבוא כמו בהבל, אלא דשל הבל דהן של צדיקיא - הן באלף דור, אלף פעמים ששים ריבוא כמו שאומר לקמן ק"י א', מה שאין כן בשל קין דאינן אלא שלשה פעמים ועיין בתיקוני זוהר חדש פ"ה א' ועיין מה שכתבתי שם:

[4873] כאן שייך מה שאומר למעלה מ"א א', הוא נ"א דכאן אע"ג שכולו הוא באורך בפנים:
ועוד ויאמר א"י כו' ת"ח תרין כו'. רוצה לומר כתר וחכמה כמו שמפרש והולך, דכתר הוא א' כידוע:

[4874] **א"ל ר"א כו'.** רוצה לומר דשכינתא תתאה נקרא מחשבה, דהוא חכמה זעירא, וחכמה אבא נקרא מחשבה וודאי:

[4875] **ולעילא לעילא מחשבה.** רוצה לומר כתר:

[4876] **ולעילא מכולהו כו'.** רוצה לומר דא' דאדם חטא במחשבה, וכן הבל, ואמרת דאסתלקו מיניה כתר וחכמה מן הבל דגרם ליה מיתה דבהון חב, אלמא דכיון שחטא במחשבה, בכל מה שנקרא מחשבה פגם, אם כן תאמר אף לעילא מכולהו וזהו אי אפשר, דהא אתמר באדם ואירא כי עירום אנכי, למה עירום, כי היכא דפגם בלבושא למעלה כן אפשיט מיניה לבושא, אלמא דלא חטא אלא בלבושא, וכן הבל, דלכן נאמר באדם (בראשית ג י) ואחבא, בשביל דאפשיט מלבושא וירא ממוחא דאיהו בלא לבושא וכמו שאומר לקמן קי"ג א' ובגין דא ואירא כו' וכן במשה ויסתר כו' בגין חובא דהבל עד דאכסי ליה בלבושיה בש"ת דכסי בבית וכמו שאומר לקמן קי"א ד' וזה שאומר ובג"ד אתמר באבא כו':

[4877] **א"ל ברי כו'.** רוצה לומר בחכמה דהוא לבושא למ"ס, ובמ"ס גם כן, ובשביל חכמה דהוא לבושא נשאר ערום כנ"ל, ובשביל מ"ס דלגאו נגזר עליו מיתה, דהוא על האדם עצמו ולא לבושיו ואמר **דאיהו חי החיים** דחכמה נקרא חיה, (קהלת ז יב) והחכמה תחיה כו', וזה נקרא חי החיים וזה שאומר ודא הוה כו' וחאב במחשבה סתימא ואשתאר ערום. ואמר **בכל מה דלעילא מן אימא עילא דאיהו תשובה חב ואסתלקו מיניי'** רוצה לומר דכל מה שמעלה מן אימא עילאה נקרא הכל מחשבה, ובכלא חב, ולכן אסתלקו הכל מיניה ולא נשאר אלא באימא ע' ואף בה לא היה נשאר דהא חב בעובדא גם כן אלא שעשה תשובה ונשארה היא עימיה, דהיא דרגא דתשובה, אבל ממנה ולמעלה שהן למעלה מן התשובה - לא הועילה לו התשובה, ולכן לא הועיל לו כל התשובה שעשה להצילו מן המיתה ולהחזירה לו כתנות אור דהוא לבושא דיליה, ואמר **וגלת עמי'.** רוצה לומר מחוץ לגן עדן דאשתארת עמיה בלחודה, וזה שאומר ובג"ד ובפשעיכם כו':

[4878] **את האם את לאסגאה כו'.** ועיקר הקרא שהביא לראיה על אימא עילאה ועיין בתיקוני זוהר חדש פ"ה ד':

[4879]אִימָּא עִלָּאָה קָמַת בְּאָדָם, וְאִימָּא תַּתָּאָה בְּהֶבֶל, דְּחוֹבָא דְאָדָם רַב הֲוָה מִדְּהֶבֶל, [4880]וּבְגִין דָּא בְּרִי א״י מִן אהי״ה, אִיהוּ א״י דְּחָב בֵּיהּ הֶבֶל, וְאִסְתַּלְקוּ וְאִשְׁתְּאַרַת (נ״א קין ואסתלק ואשתארו), ה״ה, וּבְגִין דָּא אֵ״י הֶבֶל אָחִיךָ, וְאִיהוּ א״י מִן אדנ״י, וְאִשְׁתְּאַר ד״ן מִן אדנ״י, [4881]חוֹבָא דְאָדָם גָּרַם דְּאִסְתַּלַק י״ו מִן יהו״ה, וְאִשְׁתְּאַר ה״ה.
אָמַר לֵיהּ אַבָּא וְהָא י״ו הֲוָה לֵיהּ לְמֶהֱוֵי, מַאי ו״י, [4882]אָמַר לֵיהּ בְּרִי וַדַּאי דָּא רָזָא דְחָב בְּמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה, דְּאִסְתַּלַק י׳ מִן א, וְאִשְׁתְּאַרַת ו״י, בְּגִין דְּאִסְתַּלַק מִתַּמָּן עִלַּת הָעִלּוֹת דְּאִיהוּ מַחֲשָׁבָה סְתִימָא בְּאָת י׳ מִן א, דְּלֵית יְחוּדָא (ס״א מחשבה) בַּר מִנַּיהּ, וְהָכָא רָזָא דְּלָא אִתְגַּלְיָיא עַד הַשְׁתָּא, וְדָא אִיהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי יִקָּרֵאנִי וְאֶעֱנֵהוּ (תהלים צא יד), שֵׁם י׳, דְּלֵית לְעֵילָּא מִנַּיהּ כְּלָל, [4883]אֶלָּא הַהוּא דְּבָרָא כֹּלָּא, וְלֵית מָאן דְּבָרָא לֵיהּ, דְּאִית בּוֹרֵא דְּאִתְבְּרִי, כְּגוֹן מַיָּא דְּאִיהוּ בּוֹרֵא לַעֲשָׂבִים וְגָדֵל לוֹן וְאִיהוּ אִתְבְּרִי, אֲבָל הַאי בָּרָא וְלָא אִתְבְּרִי, אִיהוּ דְּלֵית אֱלוֹ״הַ לְעֵילָּא מִנַּיהּ.
אָמַר לֵיהּ אַבָּא מַאי או״י הו״י, אָמַר לֵיהּ בְּרִי הַאי אִיהוּ [4884]כַּד אִסְתַּלַק א מִן אהי״ה, עִם י״ו, אִתְעֲבִיד או״י, אָמַר לֵיהּ, אִי הָכִי הַאי א דְּתַמָּן ו״י לְעֵילָּא מִן א׳ מִן אהי״ה אִיהִי, וּמִכָּל שְׁמָהָן, אָמַר לֵיהּ בְּרִי אִית א׳ דְּאִיהִי בְּדִיּוּקָנָא דָּא יו״ד, י׳ לְעֵילָּא ו׳ בְּאֶמְצַע ד׳ לְתַתָּא, וְדָא א׳ מִן אהי״ה, א׳ מִן אדנ״י, אֲבָל הַאי א סוֹפָהּ כִּתְחִלָּתָהּ וְתִחְלָתָהּ כְּסוֹפָהּ, וּבָהּ אָמַר עִלַּת הָעִלּוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן (ישעיהו מד ו), וּבְאָת ו׳ דְּאֶמְצָעִיתָא וּמִבַּלְעָדַי אֵין אלהי״ם.
אָמַר לֵיהּ הָא וַדַּאי אִתְגַּלְיָא לִי מַה דְּלָא יְדַעְנָא עַד הַשְׁתָּא, וְלָא עָתִיד לְאִתְגַּלְיָא עַד יוֹמִין דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, אָמַר לֵיהּ אִי הָכִי אִשְׁתְּמוֹדָע [4885]דְּאִית אָדָם קַדְמוֹן לְכָל קַדּוּמִים, וְאִית אָדָם אָחֳרָא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי הָכִי הוּא וַדַּאי, אָדָם דְּבָרָא לֵיהּ עִלַּת הָעִלּוֹת בְּדִיּוּקָנָא דִּילֵיהּ סָתִים וְגָנִיז, הַאי גָּרַם דְּאִסְתַּלַק עִלַּת הָעִלּוֹת, אָדָם תִּנְיָינָא חָאב בְּמַחֲשָׁבָה, וְאָדָם תִּלְיָתָאָה חָאב בְּמַעֲשֶׂה, דְּתִתַּלַת אָדָם אִינּוּן, אָדָם דִּבְרִיאָה, אָדָם דִּיצִירָה, אָדָם דַּעֲשִׂיָּה, דְּלָאו כָּל חוֹבִין שָׁוִין.
[4886]אָמַר לֵיהּ בְּרִי עִם כָּל דָּא הֲוָה ה׳ קַיְימָא קַמֵּיהּ דְּאָדָם, בָּתַר דְּאָתוּ עֶרֶב רַב וְעָבְדוּ יַת עֶגְלָא, גָּרְמוּ דְּאִסְתַּלַק ה׳ לְגַבֵּי ו״י, וְאִתְעֲבִיד הו״י, וּמָאן גָּרַם דָּא, הוֹי גּוֹי חוֹטֵא (ישעיהו א ד), וְאִשְׁתְּאָרַת ה׳ בַּתְרָאָה יְחִידָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (איכה א) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, דִּבְקַדְמֵיתָא וַתַּלְכְנָה שְׁתֵּיהֶן (רות א יט) ה״ה, לְבָתַר אִסְתַּלְקַת ה׳ עִלָּאָה, אִשְׁתְּאָרַת ה׳ תַּתָּאָה בַּתְרָאָה יְחִידָה, [4887]בָּתַר דְּאִתְעָרְבוּ טוֹב עִם רָע, מַה דְּאַפְרִישׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ד) וַיַּבְדֵּל אלהי״ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, [4888]גָּרְמוּ דְּגָלַת שְׁכִינְתָּא וְאִתְעָרַבַת בֵּין אוּמִין

[4879] **אימא עלאה קמת כו׳.** אבל שניהם חבו בענין אחד כמו שאומר לעיל תא חזי תרין אתוון כו׳, דא״י נסתלקו בחטא הבל גם כן אלא משום דדרגיה דהבל אינו גדול כמו של אדם, דחובין הן לפי הדרגין וכמו שאומר לקמן בתיקון ע׳:

[4880] **ובג״ד ברי אי הבל כו׳.** כנ״ל דפגם באימא עילאה ותתאה, שלח תשלח את, עם האם, ופגם באותיות א״י, ובכולם חאבו דאשתארו נוקבין לחודייהו וכמו שאומר לעיל תיקון ל״א ותיקון ס״ב:

[4881] **חובא דאדם כו׳ מן יהו״ה ואשתארת ה״ה.** גם כן כנ״ל אלא דפגם בהוי״ה, והבל פגם בנוקבין הנ״ל, ואיהו פגם באבא וז״א שבשניהם הוי״ה:

[4882] **א״ל ברי כו׳.** רוצה לומר בכתר דביה, בג׳ רישין, ואסתלק רישא עלאה, יו״ד עילאה דביה שריא עלת העלות, דלית לעילא מיניה כלל כו׳, דאף שם ברח לך אל מקומך. ואמר **כי ידע שמי שם י׳.** רוצה לומר דידע יו״ד הזה ועיין לקמן קי״ג ב׳ ומה שבארנו שם:

[4883] **אלא ההוא דברא כו׳.** אין סוף יתברך שמו, והוא נקרא עילת כל העילות ועיין בזוהר חדש פ״ו א׳:

[4884] **כד כו׳ עם י״ו אתעביד או״י כו׳ מן א׳ מן אהי״ה איהי ומכל שמהן.** רוצה לומר, דו״י אמר כד נשארו מן האלף, דאסתלק יו״ד העליון, וכד אסתלק גם האלף של אהיה לשם כו׳, ואמר ליה אם כן על כרחך האלף הנ״ל הוא למעלה מן א׳ של אהי״ה, ומכל שכן מכל שמהן, והשיב לו ודאי שכן הוא, דאלף מן אהי״ה ומן אדני הוא יו״ד שכולל ג׳ דרגין, י׳ בג״ר, ו׳ בז״א דשם, ד׳ בנוק׳ דשם, והוא ד׳ דלית לה מגרמה כלום, מלכות, נוק׳, אבל באלף הזה לית נוק׳, דכולא שוה שם, וזה שאומר סופה כתחלתה, דשניהם יודי״ן:

[4885] **דאית אדם קדמון.** רוצה לומר כתר נקרא קדמון לכל הקדומים, ועד עתה לא ידע שגם כן שם נקרא אדם אבל השתא שאמר דשם נקרא גם כן אלף, דאלף דאהי״ה הוא כתר דאימא, וכן א׳ דאדני כתר דמלכות, ועתה גילה לו דגם שם אלף ונקרא אדם גם כן, דדרגיה דאדם עד שם הגיע, דלכן פגם שם כנ״ל, והוא אדם דבריאה דבה חאב בנשמה דיליה דהוא מן בריאה, ואדם דיצירה חאב במחשבה, חכמה, ואדם דעשיה - במעשה ועיין לקמן קי״ד ב׳:

[4886] **א״ל עכ״ד הוה כו׳.** עתה מפרש מה ששאל לו הוי אחר שסיים לו לפרש אוי, ורוצה לומר ה׳ עילאה דהיא תשובה הנ״ל דקמת עמיה, וכבר פירש למעלה דיו״ד וא״ו כבר נסתלקו ונשארו נוק׳, ועתה בחטא העגל גרמו לאסתלקא גם כן ה׳ עילאה לגבייהו:

[4887] **בתר דאתערבו כו׳.** רוצה לומר דמעשה אבותיהם בידיהם, דכל חטא של עץ הדעת קאי הכל על ערב רב כמו שאומר בפ׳ בראשית בארוכה:

[4888] **גרמו דגלת כו׳.** כמו שאומר שם ושאר מקומות: [עד כאן פירוש ההגהה]:

פַּלְחֵי כּוֹכְבַיָּא דְּעָלְמָא, וּבְנָהָא עִמָּה, בְּהַהוּא זִמְנָא נָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל אַתְוָוי דְּאִסְתַּלְקוּ בְּגָלוּתָא, לְמִינְטַר לָהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה מב ח) אֲנִי יהו"ה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן כו'.

[דף קיב ע"ב, דף קיג ע"א]

(דף קיב ע"ב) וְעוֹד אִי הֶבֶל אָחִיךָ, תָּא חֲזֵי תְּרֵין אַתְוָון אִלֵּין שְׁמַעְנָא דְּלַאֲתַר עִלָּאָה הֲווֹ סָלְקִין, א"י, א' אָמוֹן מוּפְלָא וּמְכוּסֶה, י' מַחֲשָׁבָה, דִּבְהַאי אֲתַר חָאבוּ אָדָם וְהֶבֶל, וְאִתְמַר דְּאִינּוּן א' כֶּתֶר עֶלְיוֹן, י' מַחֲשָׁבָה, לְעֵילָּא לְעֵילָּא אִסְתַּלַּק הַאי חוֹבָה, אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, וְהָא כַּמָּה מַחֲשָׁבוֹת אִינּוּן, שְׁכִינְתָּא אִתְקְרֵי מַחֲשָׁבָה, וְאִיהִי י' מִן אדנ"י, וְחָכְמָה מַחֲשָׁבָה, וְכֶתֶר דְּאִיהִי א' מִן אדנ"י מַחֲשָׁבָה, וְכַמָּה מַחֲשָׁבִין אִינּוּן דָּא לְעֵילָּא מִן דָּא, וְדָא עַל גַּב דָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת ה ז) כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם, וּלְעֵילָּא מִכֻּלְּהוּ מַחֲשָׁבָה סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, עִלָּאָה עַל כָּל עִלָּאִין, דְּלֵית מַחֲשָׁבָה אָחֳרָא לְעֵילָּא מִנֵּיהּ, וְכַמָּה מַחֲשָׁבִין אִינּוּן לְבוּשִׁין דָּא לְדָא, וְאִיהוּ אִשְׁתְּמוֹדָע (דף קיג ע"א) דְּלָא חָאב אֶלָּא בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי לְבוּשָׁא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ג י) וָאִירָא כִּי עֵירֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא, אִתְמַר בְּאָדָם וָאֵחָבֵא וְאִתְמַר בְּמֹשֶׁה (שמות ג ו) וַיַּסְתֵּר מֹשֶׁה פָּנָיו.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי, בְּוַדַּאי בְּכֹלָּא חָאב אָדָם, בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי לְבוּשָׁא, וּבְמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי מִלְּגָאו, [4889]וּבְגִין דָּא אָמַר לְמֹשֶׁה בְּזִמְנָא דְּאָמַר (שמות לג יח) הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבֹדֶךָ, אָמַר, כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי, דְּאִם זָכָה שֶׁיִּרְאַנִי, וָחַי לְעוֹלָם, וּבְגִין דָּא אָמַר לֵיהּ (שמות לג כ) לֹא תוּכַל לִרְאוֹת אֶת פָּנָי, מָאן אִינּוּן פָּנִים הָכָא, אֶלָּא פָּנִים דְּלָא נִרְאִין, [4890]בַּאֲתַר דְּאִשְׁתְּמוֹדָע עִלַּת הָעִלּוֹת, וּבַאֲתַר דְּאִתְגַּלְיָיא, וְחוֹבָא דְּאָדָם גָּרִים דְּלָא יְכִיל מֹשֶׁה לְאִסְתַּכְּלָא בֵּיהּ, כָּל שֶׁכֵּן אָחֳרָא, דְּעִלַּת הָעִלּוֹת אִסְתַּלַּק מִמַּחֲשָׁבָה דְּחָאב בָּהּ אָדָם, וּבְגִין דָּא עַיִן לֹא תְשׁוּרֵהוּ, וּמַחֲשָׁבָה לֹא תְכִילֵהוּ, לָא יָכִיל לְאַשְׁגָּא לֵיהּ, דְּאִיהוּ חַי הַחַיִּים, וּבַאֲתַר דְּאִיהוּ שַׁרְיָא לֵית מִיתָה תַּמָּן, [4891]וּמַחֲשָׁבָה דְּאִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ, בְּוַדַּאי אִיהוּ חָכְמָה לְבוּשָׁא לְחָכְמָה סְתִימָאָה, בְּהּ חָאב אָדָם, וּבְגִין דָּא אִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ג י) וָאִירָא כִּי עֵירֹם אָנֹכִי וָאֵחָבֵא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָא מֵהָכָא מַשְׁמַע דְּלָא חָאב בְּמַחֲשָׁבָה עִלָּאָה אֶלָּא בְּהַהִיא דְּאִיהִי לְבוּשָׁא מִינָהּ, וְאִשְׁתָּאַר אִיהוּ בְּהַהִיא דְּאִיהִי מִלְּגָאו, בְּמוֹחָא בְּלָא קַרְקַפְתָּא, וּבְגִין דָּא וְאִירָא, דְּאִזְדַּעְזַע מֵהַהִיא דִּלְגוֹ מִן מַחֲשָׁבָה סְתִימָא דְּאִיהוּ עִלַּת הָעִלּוֹת, אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּרִי, בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהוּ מוֹחָא אוּף הָכִי חָב דְּזַרְעָא מִתַּמָּן נָפִיק, דְּאִיהוּ נְבִיעוּ דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי [4892]דְּאִיהוּ אוֹר קַדְמוֹן וְאוֹר צַח וְאוֹר מְצוּחְצָח, תְּלַת טִפִּין דְּאִתְרְמִיזוּ בְּי' עִלָּאָה, קוֹצָא דִּלְעֵילָּא וְקוֹצָא דִּלְתַתָּא וְגִיו בְּאֶמְצָעִיתָא, [4893]וְעָרֵב תַּמָּן חֹשֶׁךְ דְּאַפְסִיק בֵּין עִלַּת הָעִלּוֹת לְמוֹחָא סְתִימָא, וּבְגִין דָּא (שמות לג כ) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי עַד דְּהַהוּא חֹשֶׁךְ אִתְעֲבַר מִתַּמָּן, וְדָא אִיהוּ רָזָא (ישעיה נט כ) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם וּבֵין אֱלֹהֵיכֶ"ם, וּבְגִין הַהוּא חֹשֶׁךְ, לֵית מַחֲשָׁבָה יָכִילָא לְאַשְׁגָּא תַּמָּן, כָּל שֶׁכֵּן עַיִן, עַד דְּאִתְעֲבַר מִתַּמָּן הַהוּא חֹשֶׁךְ, וּכְגַוְונָא דִּילֵיהּ לְתַתָּא אִית עֲנָנָא חֲשׁוֹכָא דְּאִתְמַר בָּהּ (איכה ג מד) סַכֹּתָה בֶּעָנָן לָךְ כו'.

[דף קיג ע"ב]

אִזְדַּעְזַע רַבִּי אֶלְעָזָר וְכֻלְּהוּ חַבְרַיָּא וְאִזְדַּעְזָעוּ סָבִין מָארֵי דִּמְתִיבְתָּא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר עַד כְּעַן לָא יְדַעְנָא דְּחוֹבָא דְּאָדָם הָכִי הֲוָה עִלָּאָה, דְּמָטָא לַאֲתַר עִלָּאָה דְּכָל עִלָּאִין, אָמַר, אַבָּא, הַב לִי רְשׁוּ לְמִשְׁאַל אַף עַל גַּב דְּלָא אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְכָל בַּר נַשׁ לְמִשְׁאַל כָּל שֶׁכֵּן לְמִנְדַּע, אָמַר לֵיהּ אִימָא בְּרִי דְּהָא רַעֲוָא אִשְׁתַּכַּח וּרְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לְגַלָּאָה כָּל מַה דְּיָכִילְנָא לְמִנְדַּע, אָמַר לֵיהּ, אַבָּא, אִשְׁתְּמוֹדָע בְּגִין הַהוּא חֹשֶׁךְ דְּאַפְסִיק בֵּין עִלַּת

4889 **ובג"ד אמר למשה בזמנא דאמר הראני נא כו'.** דכבודך הוא חכמה, וחובא דאדם גרם שלא יראהו, דשם וחי לעולם:

4890 **באתר דאשתמודע כו' ובאתר דאתגליא.** רוצה לומר בכתר וחכמה, דבחכמה הוא גילוי צניעותא דספרא, (משלי יא ב) ואת צנועים חכמה:

4891 **ומחשבה דאסתלק מיניה.** רוצה לומר מאדם, הוא חכמה, ולכן נשאר בלא לבוש וזהו שהקשה לו **והא מהכא כו'.** והשיב לו ר' שמעון **ברי כו'** וכנ"ל:

4892 **דאיהו אור קדמון כו'.** הן ג' הויות דמ"ס, ג' טפין דיו"ד כמו שאומר למעלה ק"ח א', והן כאן ביו"ד תתאה דאלף, דעילת העילות הוא יו"ד עילאה דאלף:

4893 **וערב תמן כו'.** כמו שכתוב (תהלים יח יב) ישת חושך סתרו ועיין לקמן תיקון ע' והוא דלית השגה תמן ועיין מה שכתבתי שם:

הָעִלּוֹת לְמַחֲשָׁבָה סְתִימָא, [4894]דְּעִלַּת הָעִלּוֹת לָא אִשְׁתַּתַּף בְּשׁוּם מַחֲשָׁבָה סְתִימָא כָּל שֶׁכֵּן גַּלְיָא, וְלַאו [4895]בְּשׁוּם אוֹר גָּנִיז וְטָמִיר וְקַדְמוֹן וְצַח וּמְצוּחְצָח, אָמַר וַדַּאי הָכִי הוּא דְּאִם אִלֵּין נְהוֹרִין וּמַחֲשָׁבִין הֲווֹ מְנֵיהּ לָא הֲוָה יָכִיל חֹשֶׁךְ לְאַפָּרָשָׁא, אֲבָל עִלַּת הָעִלּוֹת אִיהוּ עַל כָּל נְהוֹרִין גְּנִיזִין וּסְתִימִין כְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא, וְאוֹר קַדְמוֹן אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ סָתִים וְגָנִיז וְאִיהוּ קַדְמוֹן לְכָל סְפִירָן וּלְכָל אַתְוָון וּנְקוּדֵי וְטַעֲמֵי, הָכִי אִיהוּ לְגַבֵּי עִלַּת הָעִלּוֹת, כְּגוּפָא (דף קיג ע"ב) לְגַבֵּי נִשְׁמָתָא, דְּבְעִלַּת הָעִלּוֹת לֵית בֵּיהּ גַּוְון וְלָא צוּרָה וְלָא דְיוּקְנָא וְלָא שׁוּתָפוּ, וּבַאֲתַר דְּעַיִן לָא שַׁלִּיט מָאן יָכִיל לְמֶעֱבַד דְּמְיוֹן.

[4896]בָּתַר דְּהֵרְהֵר תְּשׁוּבָה אָדָם לְתַתָּא, הָדְרָא לְבוּשָׁא לְגַבֵּי מוֹחָא דְאִיהוּ אַבָּא קַרְקַפְתָּא דְתִפְלִּי, וְאִתְחַבַּר מוֹחָא דְאִיהִי חָכְמָה בְּאִימָא, מִיָּד (בראשית ג כא) וַיַּעַשׂ יהו"ה אלהי"ם לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם, וְאִינוּן תְּפִלִּין דְּאִינוּן מֵעוֹר, בְּהַהוּא זִמְנָא קָמַת תְּשׁוּבָה דְּאִיהִי אִימָא קַרְקַפְתָּא דְתִפְלִּי עִם אָדָם לְאַגָּנָא עֲלֵיהּ וּלְכַסְיָא עֲלֵיהּ דַּהֲוָה עָרוֹם, כְּגַוְונָא דְּאִיהוּ כַּסֵּי עַל מוֹחָא עִלָּאָה, וּבְרִי, כָּל מָאן דְּאַנַּח תְּפִלִּין כְּאִלּוּ כַּסֵּי עַל מוֹחָא עִלָּאָה, וּבְגִין דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה לָא זָזָה מִנֵּיהּ, וְרָזָא דְמִלָּה (תהלים קל ז) אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָ"הּ אדנ"י מִי יַעֲמוֹד, מ"י יַעֲמוֹד וַדַּאי דְּאִיהִי אִימָא עִלָּאָה תְּשׁוּבָה הָא קָמַת בְּאָדָם עִלָּאָה, וּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי תְּפִלָּה שֶׁל יָד [4897]בְּאָדָם תַּתָּאָה, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה נָחֲתַת עִם אָדָם, וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה עִם הֶבֶל, (וְעִם כָּל (דא) מָארֵי דְּדַכְיוּ דְּקָא אַתְיָין מִנַּיְיהוּ) וּבְגִין דָּא (רות א יט) וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן.

מִיָּד דְּחָאבוּ יִשְׂרָאֵל בְּעוֹבָדָא דְּעֶגְלָא מַה כְּתִיב (ישעיה ג ב) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי ב ג) כִּי אִם לַבִּינָה תִקְרָא, אִשְׁתַּלְחַת (נ"א ואסתלקת) מִנַּיְיהוּ וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ, דְּלָא נָחֲתַת עֲלַיְיהוּ אֶלָּא בְּשַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין, וְאִשְׁתְּאַרַת שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה יְחִידָאָה לְתַתָּא, וּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה יְחִידָאָה לְעֵילָּא, וְהָא אוּקְמוּהָ אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, דְּבְקַדְמֵיתָא לָא הֲוַת שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה זָזָה מִנַּיְיהוּ כְּגַוְונָא דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, זַכָּאִין אִינוּן מָארֵי דְתִיּוּבְתָּא דְנַחֲתֵי לָהּ עֲלַיְיהוּ בְּכָל יוֹמָא וְשַׁעְתָּא וְרִגְעָא וְלָא זָזַת מִנַּיְיהוּ בְּכָל אֲתַר, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שם ו כב) בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ כו', וְלָא אִית לָהּ עֲלַיְיהוּ יוֹמָא יְדִיעַ כְּגַוְונָא דְּאָחֳרָנִין דְּלָא נָחֲתַת עֲלַיְיהוּ אֶלָּא בְּשַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין, אֲבָל מָארֵי תִּיּוּבְתָּא לָא זָזַת מִנַּיְיהוּ לְעָלַם.

וּבְגִין דָּא בְּרִי, אֵ"י הֶבֶל אָחִיךָ, א' י' מִן אהי"ה אִימָא עִלָּאָה, וְאִשְׁתָּאֲרוּ ה' ה', וְאִתְמַר עֲלַיְיהוּ וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן, הָכָא חָאב הֶבֶל אָדָם, חָב בְּי"ו מִן יהו"ה וְאִסְתַּלַק י"ו וְאִתְעֲבִיד ו' י', אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא י' ו', אִינוּן, י' לְעֵילָּא ו' לְתַתָּא, מַאי ו' י', אָמַר בְּרִי הָכִי אִיהוּ וַדַּאי, דְּחוֹבָה דָּא אִיהוּ לְעֵילָּא בְּאָת א דְּאִסְתַּלַק [4898]בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהִי י' עִלָּאָה דְּתַמָּן עִלַּת הָעִלּוֹת, וְאִשְׁתָּאַר ו' י' כְּגַוְונָא דָּא א, וְעַל י' עִלָּאָה אִתְמַר (תהלים צא יד) כִּי יָדַע שְׁמִי, [4899]שֵׁם י', יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּנָחִית לֵיהּ בְּמַחֲשַׁבְתֵּיהּ לְאַתְרֵיהּ, [4900]דְּהַאי מַחֲשָׁבָה עֵלָּה אִתְמַר (ויקרא ז לז) זֹאת הַתּוֹרָה לָעוֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת וְלָאָשָׁם וְלַמִּלּוּאִים וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים.

וְאַמַּאי אִתְמַר בְּאָת י' כִּי יָדַע שְׁמִי, אֶלָּא, כְּמָה [4901]דְּלֵית בְּאָת י' שׁוּתָפוּ דְּאָת אָחֳרָא, הָכִי לֵית בֵּיהּ שׁוּתָפוּ דְּאִיהוּ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי לוֹ, אֶחָד בְּלָא חֶשְׁבָּן, הוּא בְּרָא כֹּלָּא וְלֵית בּוֹרֵא עֲלֵיהּ, וְכִי אִית דְּיָכִיל לְמִבְרֵי אֲפִילּוּ

[4894] **דעלת העלות לא אשתתף כו'.** כן צריך להיות כמו שכתוב בפנים, וכן הוא בכולן ולא כמו שהוגה בהגהה דודאי עלת על כל העלות לא אשתתף, ובזה לא היה מסופק אלא על עילת העילות דהוא אדם קדמון לכל הקדומין דודאי אפשר לומר דאשתתף בהו:

[4895] **בשום אור גניז כו'.** גניז הוא רישא עילאה, **וטמיר** הוא אוירא, רישא תניינא, ואלו ג' במ"ס כנ"ל משום דהוא כולל שלשתן. ואמר **ואור קדמון אע"ג כו'.** הוא מוח ראשון דביה, דהוא כתר דביה:

[4896] **בתר דהרהר תשובה ואתחבר מוחא דאיהי חכמה כו'.** זהו תיקון לאימא דאיהי תשובה אבל לאבא דאסתלק מחשבה שלמעלה לא תקן כנ"ל וזה שאומר ובג"ד שכינתא עילאה לא זזה כו':

[4897] **באדם תתאה.** רוצה לומר הבל וכנ"ל מ"א ב':

[4898] **במחשבה דאיהו יו"ד עילאה.** רוצה לומר דג' רישין הן, א' כתרא דהיינו גולגלתא הוא י' עלאה, ומ"ס יו"ד תתאה, ואוירא הוא וא"ו כידוע, וביוד עילאה שם עילת העילות, דביה אין שום אות, דשם ברח לך אל מקומך וזה שאומר דתמן עלת העלות, וחובא גרם ליו"ד דאסתלק גרם דגם עלת העלות נסתלק, ואמר למעלה דבעילת העילות ליתביה גוון כו' ולא דיוקנא רוצה לומר אפילו קוצו של יו"ד. ואמר זכאה איהו מאן דנחית ליה במחשבתיה רוצה לומר על כתרא דנקרא מחשבה, ועד שם מגיע כח של המחשבה מה שאין כן למעלה דאין מחשבה מגיע לשם כנ"ל ברח כו':

[4899] **שם יו"ד יקראני.** רוצה לומר שידע שם של היו"ד כנ"ל, שידע לקרוא ליוד הזה, דכיון שמגיע תפלתו לשם אין חוזרת ריקם כמו שכתוב בחנה (שמואל א א י) ותתפלל חנה על ה':

[4900] **דהאי כו' זאת התורה כו'.** רוצה לומר כמו שאמרו (מנחות קי ע"א) לעולה, אין צריך לא עולה ולא חטאת, דמשם מתכפר הכל, והוא כאשר התפלה והתורה עולים שם:

[4901] **דלית באות יו"ד כו'.** דהוא נקודה אחת והוא משתתף בכל, שממנו נאצלים הכל אבל הוא אינו נאצל משום דבר, נקודה לבד וכן הוא כתרא עלאה, ומרמז על אין סוף יתברך שמו דהוא אחד בלא שותפו:

יִתּוּשׁ זְעִיר אֶלָּא הוּא, אֶלָּא, מַיִם אִית לוֹן חֵילָא לְמִבְרֵי אִילָנִין וְעִשְׂבִין, וְאִינוּן אִתְבְּרִיאוּ, אֲבָל בּוֹרָא עָלְמִין בָּרָא וְלֵית עֲלֵיהּ מָאן דְּבָרָא לֵיהּ וּלְחַכִּימָא בְּרִמְיָזָא דְּבַאֲתַר דָּא לֵית לְגַלָּאָה יַתִּיר.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מֵהָכָא מַשְׁמַע דְּאִית [4902]בּוֹרֵא בְּשׁוּתָּפוּ דְּאַתְוָון, כְּגוֹן ב' מִן בְּרֵאשִׁית דְּאִיהִי אִימָּא, ר' מִן רֵאשִׁית דְּאִיהִי חָכְמָה, ו' מִן בּוֹרֵא [4903]דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, א' דְּאִיהוּ כֶּתֶר, דְּאִינוּן בר"א מִבְּרֵאשִׁית, שי"ת, שִׁית סְפִירָן, הָא כֻּלְּהוּ עֶשֶׂר, אִם חָסֵר חַד לָא אִשְׁתַּכְלִים בְּרִיאָה, [4904]אֲבָל עִלַּת עִלּוֹת אִיהוּ בָּרָא כֹּלָּא בְּלָא שׁוּתָּפוּ כְּלָל.

[דף קיד ע"א]

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וְכִי הָא שְׁמַעְנָא, דְּבַעֲשַׂר סְפִירָן לָא אִתְמַר תַּמָּן אֶלָּא אֲצִילוּת וְלָא בְּרִיאָה, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן וּמָאן אָמַר דְּאִית בְּהוֹן בְּרִיאָה אֶלָּא כֻּלְּהוּ עֶשֶׂר בְּשׁוּתָּפוּ דָּא עִם דָּא עָבְדִין בְּרִיאָה (דף קיד ע"א) בְּעָלְמָא, וַאֲנָא אֵימָא דְּאִם הֲוָה חָסֵר חַד מִן מִנְיָנָא לָא אִשְׁתַּכְלִים הַהִיא בְּרִיאָה, אֲבָל עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת אִיהוּ בּוֹרֵא בְּלָא שׁוּתָּפוּ אָחֳרָא דְּאִיהוּ חַד בְּלָא שׁוּתָּפָא כְּלָל לָא לְעֵילָּא וְלָא לְתַתָּא וְלָא בְּאֶמְצָעִיתָא וְלָא מִכָּל סִטְרָא כְּלָל, אָמַר וַדַּאי כְּעַן אִתְגַּלְיָא מַה דְּלָא אִתְמַסַּר לְגַלָּאָה אֲפִילּוּ מִלְּבָּא לְפוּמָא, וְרָזָא דָּא צָרִיךְ לְאִתְכַּסְיָא מִכָּל בַּר נַשׁ, דְּלַאו כָּל מוֹחָא יָכִיל לְמִסְבַּל הַאי, אֶלָּא אִלֵּין דְּיָדְעִין בְּרָזִין, אִלֵּין דְּחָכְמָתָא דִּלְהוֹן סָלִיק עַל כָּל נְבִיאַיָּא וְחַכִּימַיָּא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא, הָא אִתְגַּלְיָא א' בְּרָזָא עִלָּאָה כַּד אִסְתַּלַּק עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת בְּאָת י' וְאִשְׁתְּאַר וי אֶלָּא מַאי אוי, [4905]אָמַר לֵיהּ אִית א' לְעֵילָּא מִן א', דְּאִית א' מֵאַתְוָון רַבְרְבָן, וְאִית א' מֵאַתְוָון זוּטְרָן, וְאִית א' מֵאַתְוָון בֵּינוֹנַיִּים, (נ"א זה שייך לדף פ"ג ע"א ועוד נעשה אדם) אִינוּן אָדָם דִּבְרִיאָה אָדָם דִּיצִירָה אָדָם דַּעֲשִׂיָּה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (קהלת ה ז) כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר, וְאִית תְּלַת עִלָּאִין עֲלַיְיהוּ בְּאַרַח אֲצִילוּת, וַעֲלֵיהֶם אִתְּמַר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם.

[דף קטז ע"ב]

וְאִינוּן דִּבְרִיאָה אִינוּן לְבוּשִׁין לְאִינוּן דַּאֲצִילוּת, וְהַאי אִיהוּ [4906]אוֹר לְבוּשׁ עֶלְיוֹן, וְאִינוּן עֶשֶׂר מִתְלַבְּשִׁין בְּעֶשֶׂר, וְאִלֵּין דַּאֲצִילוּת אָמְרוּ לְאִינוּן דִּבְרִיאָה דְּמִתְלַבְּשִׁין בְּהוֹן, (בראשית א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, [4907]כָּל סְפִירָה יָהִיב בֵּיהּ חוּלָקֵיהּ מִלְּגָאו וּמִלְּבָר, וְאִם חָסֵר חַד מֵעֲשַׂר סְפִירָן דְּלָא הֲוָה יָהִיב בֵּיהּ חוּלָקֵיהּ לָא הֲוָה אִשְׁתַּכְלִים בִּבְנְיָנָא דְּאָדָם, וּבְזִמְנָא דְּחָב אָדָם כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה נָטִיל חוּלָקֵיהּ מִנַּיהּ וְאִשְׁתְּאַר אַיִן, וְרָזָא דְּמִלָּה (קהלת ג יט) וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין (תהלים מט יג) וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ, אָדָם דַּהֲוָה בִּיקָר דְּלְעֵילָּא וְלָא נָטִיר לֵיהּ, נִמְשָׁל כַּבְּהֵמוֹת [4908]דְּמוּת דִּילֵיהּ, דְּאִינוּן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, אֲבָל עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת כַּד בָּרָא לֵיהּ [4909]כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, אִיהוּ נָטִיל כֹּלָּא מִינֵיהּ, וִיהִיב בֵּיהּ בְּלָא שׁוּתָּפוּ דְּאָחֳרָא, דְּאַבָּא וְאִימָּא עָבְדוּ לֵיהּ בְּצִיּוּרַיְיהוּ בְּתַרִין צִיּוּרִין, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב ד) וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם וַיִּיצֶר בִּתְרֵין צִיּוּרִין, צִיּוּרָא דְּאַבָּא דְּאִיהוּ יהו"ה, וְצִיּוּרָא דֶּאלהי"ם דְּאִיהִי אִימָּא, וְדָא אִיהוּ וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם, [4910]וּלְבָתַר עָבַד לֵיהּ מָאנָא הַדָּא הוּא דִּכְתִיב

[4902] **בורא בשותפו כו'.** דהן עשר ספירות כמו שמפרש והולך, והוא ע"י אלקים, דהיא מליאה מכולם, ועשירית כמו שאומר לקמן ק"י א':

[4903] **דאיהו עד"א א' דאיהו כתר דאינון ברא מבראשית שית שית ספירן כו'.** רוצה לומר דבורא הוא בראשית, דוא"ו במקום שית:

[4904] **אבל עלת על כל העלות.** כן צריך להיות כאן, וכן בכולם מכאן ולהלאה, ועיין בתיקוני זוהר חדש פ"ה ד' עיין שם היטב:

[4905] **א"ל אית א' לעילא מן א' כו'.** רוצה לומר, אלף זה הוא בכתר דהוא אדם דבריאה, דכל אלף מורה על אדם כמו שאומר בזוהר חדש שה"ש, ולכן אמר ליה דהוא גם כן אדם וכנ"ל מ"א ב' ועיין מה שכתבתי שם:

[4906] **אור לבוש עליון.** כידוע דבריאה נקרא לבושו, וזה שאמרו השמים מהיכן נבראו מאור לבושו, דהשמים הן ביצירה ונבראו מאור לבושו דבריאה:

[4907] **כל ספירה יהיב ביה חולקי'.** דבריאת אדם היה מג' עלמין, בריאה יצירה עשיה, ראשו מבריאה כו', דזה שאמרו (חגיגה יב ע"א) מקצה העולם ועד קצה העולם היה, וספירין דאצילות יהבי ביה חולק זהרא עילאה נשמת חיים, וכשחטא נסתלק ממנו ההוא זהרא עילאה ונשאר כבהמות נדמו כידוע בסוד אדם ובהמה וזה שאומר **אמרו מארי מתניתין ואדם ביקר כו' אדם דהוי ביקר כו'.** ואמר ואשתאר אין כנ"ל, דכל בי"ע אין אדם, אלא דאצילות, לכן כשנסתלק נשאר דרגא דאדם אין, כאלו לא היה, דענין אין הוא דבר שהיה ועתה אין, ורוצה לומר שזה שכתוב (קהלת ג יט) ומותר האדם כו' כמו שמפרש והולך ורוצה לומר דהיתרון מה שנשתייר באדם מן הבהמה - אין, דמה שנשאר בו שוה לבהמה:

[4908] **דמות דילה.** רוצה לומר זה שכתוב (תהלים מט יג) נדמו, דמות דיליה רוצה לומר כמו שהבהמה דמות דילה בחיות הקודש כמו שאומר בפ' פנחס ואם כן נמשל כו':

[4909] **כד ברא לי' כד"א ויברא כו'.** הכל כמו שאומר למטה בהגהה:

[4910] **ולבתר עבד לי' מאנא כו'.** רוצה לומר מלכות, וכאן כל הוי"ה דהוא עשר ספירות, ה' אלקים - או"א, את האדם - בדרגא

(שם) עָפָר מִן הָאֲדָמָה, מִן הָאֲדָמָה לָא כְתִיב, אֶלָּא עָפָר מִן הָאֲדָמָה, וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּאִתְמַר בָּהּ (איוב לד טו) וְאָדָם עַל עָפָר יָשׁוּב דְּאִיהִי גְּלְגּוֹלָא דִּילֵיהּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, בָּתַר דְּרַעֲוָא אִשְׁתַּכַּח צָרִיךְ לְמִפְתַּח מִלִּין בְּאִתְגַּלְיָא, מַאי אָדָם דְּבָרָא עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת בְּדִיוּקְנֵיהּ, דְּהָא כְתִיב דִּלֵּית בֵּיהּ דְּמוּת, אָמַר לֵיהּ, בְּרִי, לָא אָמַר דְּאִית בֵּיהּ דִּיוּקְנָא, אֶלָּא בְּצַלְמוֹ רוֹצֶה לוֹמַר כְּגַוְונָא דְּאִיהוּ רוֹאֶה וְאֵינוֹ נִרְאֶה, דְּהֵא אִיהוּ הָכִי, וּכְגַוְונָא דִּלֵּית בֵּיהּ דִּיוּקְנָא, דְּהֵא אִיהוּ הָכִי, וּכְגַוְונָא דְּאִיהוּ עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת חַד בְּלָא שׁוּתָּפוּ וּבְלָא חֻשְׁבָּן, דְּהֵא אִיהוּ הָכִי, כֹּלָּא כְּגַוְונָא דִּילֵיהּ.

[4911]וְאִית אָדָם דְּבְרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה בְּגַוְונָא אָחֳרָא בִּלְבוּשִׁין וְגוּפָא (דלבר) (נ"א בלבד), דְּבַאֲצִילוּת הָא אִתְמַר דְּלֵית בֵּיהּ בְּרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה כְּלָל, אֲבָל בְּרִיאָה דְּבָרָא הוּא לְתַתָּא בְּדִיוּקְנֵיהּ, אֲבָל לַאו דְּאִתְבְּרֵי אִיהוּ, אֲבָל בִּלְבוּשָׁא וְגוּפָא דִּלְבָר אִית בְּרִיאָה, וּבְגִין דָּא כְתִיב (בראשית א כז) וַיִּבְרָא אלהי"ם אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, הָכָא רָזָא אָחֳרָא בְּגוּפָא, אֶת הָאָדָם, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה מד יג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, בְּצַלְמוֹ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, בְּצֶלֶם אלהי"ם שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, [4912]וַיִּיצֶר יהו"ה אלהי"ם אֶת הָאָדָם דָּא צַדִּיק חַי עָלְמִין, יְצָרוֹ בִיצִירָה עִלָּאָה וּבִיצִירָה תַּתָּאָה, דְּאִינּוּן י' י' מִן א, ו' מִן ב, ו' מִן יְצֶר אִיהוּ ו' דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ בֵּין תְּרֵין יוּדִין בְּאֶת א, וּתְרֵין יוּדִי"ן עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (משלי יד א) חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִינּוּן חָכְמָה קַדּוּמָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה.

[דף קיד ע"ב]

[4913]וְאָדָם מִסְטָרָא דְּאוֹת בְּרִית י' אִתְיְלִיד מָהוּל, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ב ב) וַתֵּרֶא אוֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא, (ישעיה ג

דז"א, עפר - נוק', אבל ויברא אלקים כו' הוא על עלת העלות דברא ליה בלא שותפו כנ"ל. ואמר מן האדמה לא כתיב. דאדמ"ה הוא בינה, ארץ אדום, כמו שאומר באידרא רבה והיא נש"ב, אבל עפר דאתהוי מינה הוא מלכות. ואמר דאתמר בה ואדם על כו' דג' גלגולין דאבהן - אש"ן, אבל גלגולא דילה הוא אדם, ונאמר (איוב לד טו) על עפר ישוב, ועיין בתיקוני זוהר חדש פ"ה א', ואמר מאנא דכלהו רוצה לומר הגוף הוא מן המלכות דהיא גופא לגבי קב"ה, וכן גופא דאדם לגבי אדם שהוא דרגא דעמודא דאמצעיתא כנ"ל, את האדם, שהוא דרגא דעמודא דאמצעיתא, צייר ביה מוחין והן נר"ן דיליה, אבל הכל הוא בכלל עמודא דאמצעיתא דהוא נשמתא, ומאנא דהוא גופא, דעליהם נאמר זכר ונקבה בראם, ובתוכן המזווגן והמייחדן והוא דרגא דעילת העילות שעליו נאמר ויברא כו' כנ"ל ולכן הקשה ר' אלעזר שהאיך אפשר לומר שם בצלמו, והשיב לו א"ל ברי לא אמר דאית בי' דיוקנא כו'. דלכן לא נאמר שם דמות רק צלם וכמו שמפרש והולך רוצה לומר כגוונא דאיהו כו' דלית קדמון כו'. כמו שכתוב ורוח אלקים מרחפת כו' [אולי צריך להיות ואמרו זה רוחו של אדם כו'] ואמר כגוונא דאיהו חד כו'. דנשמתא זהירא עילאה אינו רק אחד לבד, ולא זכה ביה רק אחד לבד כידוע, וחשיב ד' גווני נגד ד' אתוון דהוי"ה דעלת העלות מתפשט בהון:

[4911] **ואית אדם דבריאה כו' ועשיה כלל אבל בריאה דברא כו' דאתברי איהו אבל בלבושא וגופא דלבר אית בריאה ובג"ד כתיב כו' רזא אחרא בגופא את האדם דא כו'.** רוצה לומר דלמעלה אמר ואינון אדם דבריאה, אדם כו', והוא בבי"ע, אבל באצילות לית בריאה, ואף שאמר למעלה דברא כו' קאי על עילת העילות וייצר כו' אמר כאן דרוצה לומר דברא הוא לתתא בדיוקניה אבל לאו דאתברי הוא ומכל מקום בגופא ולבושין דלבר אית בריאה ועל זה נאמר ויברא אלקים כמו שמפרש והולך וקאי הכל על גופא מה שאין כן בבי"ע דאפילו ברוחא וכמו שאמרו דגופא דאצילות הוי בהון רוחא ומפרש והולך דאדם דבריאה ויצירה ועשיה הוא ת"ת ויסוד ומלכות, ומסטרא דלהון גם כן באדם דלתתא ג' דרגין, בי"ע, ויברא מסטרא דת"ת, וכן בכולם, וקאי הפסוקים בין למעלה בין לתתא על האדם, וכל אדם ידוע שכולל עשר ספירות, והן ג' דרגין שכלילין בהן עשר ספירות, לכן מפרש בכל אדם ג' דרגין כמו שמפרש והולך, את האדם כו' בצלמו כו' בצלם כו', וכן בוייצר כו' ובנעשה כו' וכמו שמפרש והולך, ובכלם האדם הוא עמודא דאמצעיתא כמו שמפרש והולך דאתמר ביה כתפארת אדם, והוא נברא ונוצר ונעשה בתרין - בג"ר ומלכות, כמו שמפרש והולך בצלמו כו' בצלם כו' וכן בכלם ורוצה לומר דנכלל גם כן בהם, והן ג' דרגין שהן עשר ספירות כנ"ל. ואמר **בצלמו שכינתא תתאה.** כידוע דהיא בצלמו, במדה דיליה כו' ועיין לעיל תיקון ס"ב, ואמר **בצלם אלקים כו'** דהוא אלקים דבכל עובדא דבראשית, ועלה אתמר ויברא אלקים כו':

[4912] **וייצר כו' ו' דאמצעיתא דאיהו בין תרין יודין כו'.** והוא כמו תפארת אדם דבריאה ועיין לעיל ק"א א' בודאי אבני שיש טהור אינון י"י, דמנהון מיין דכיין נפקין ואינון רמיזין באת א', רישא וסיפא, י"י, ו' דאיהו נטוי ביניהו איהו עץ החיים, מאן דאכל מינייהו וחי לעולם, ואלין תרין יודין אינון יודין דוייצר, ואינון תרין יצירות, יצירה דעילאין ויצירה דתתאין, ואינון חכמה בראש וחכמה בסוף כו', והכל בצדיק דאיהו עץ החיים כמו שאמרו בסתרי תורה ריש פ' לך לך ומאן דאכל מיניה כו', כמו שאומר בריש פ' שמות זהר איבא דאילנא יהיב חיין לכלא, קיומא לעלם ולעלמי עלמיא, ס"א לא שריא ביה אלא סטרא דקדושה, זכאה חולקיהון אינון דטעמין מיניה, קיימין אינון לעלם ולעלמי עלמין, אלין אינון אקרון חיין להאי עלמא וחיין לעלמא דאתי, וזה שאומר **ותרין יודין עלייהו אתמר חכמות כו' ואינון חכמה כו'.** רוצה לומר חכמה ומלכות, והן ב' יודין דמנהון מיין דכיין נפיק, והן מ"ד ומ"נ, והן כלילין בצדיק דביה מ"ד ומ"נ קיימין, והנה בת"ת כולל ג"ר מסטרא דבינה, ובצדיק - מסטרא דחכמה, ובמלכות - מסטרא דכתר בסוד כתר מלכות, ומלכות דכלילא בכל הג' דרגין היא גם כן נכללת כמו הג"ר כאן נקרא חכמה ובת"ת נקרא בינה, דעל שניהם אמר בצלם, ובעשיה מלכות נקראת כתר, והן ד' דרגין דידה - ג"ר ומלכות, דהן ד' אותיות אדנ"י - אי"ן וד':

[4913] **ואדם מסט' דאות כו'.** רוצה לומר, דאדם דלתתא דנכלל מכל הג' דרגין, דעיקר בריאתו הוא אדם דבריאה שבו נברא, והוא

י) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי (דף קיד ע"ב) טוֹב, דְּתַמָּן לַאו קְלִיפָּה דְּעָרְלָה כְּלָל, וְהָא דְּאִתְמַר אָדָם הָרִאשׁוֹן מוּשָׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הַיְנוּ, דָּא אָדָם דַּעֲשִׂיָּה, וּמַאי נִיהוּ דָּא קְלִיפָּה דְּאִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ (נ"א דאתלבשת בה) לְשַׁלְטָאָה עַל כֹּלָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ [4914]בַּכֹּל מָשָׁלָה, וְעַלָּה אִתְמַר (בראשית א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, וְהָא אֲמָרַן דְּכָל עֶשֶׂר סְפִירָן יְהִיבוּ בָּהּ כָּל חַד חוּלָקֵיהּ, וּמַאי חוּלָקֵיהּ, אֶלָּא כָּל סְפִירָה יְהִיב בָּהּ עִשּׂוּר דִּילֵיהּ, דְּכָל סְפִירָה סָלִיק לַעֲשָׂרָה, וְיַהֲבוּ לֵיהּ כָּל חַד וְחַד עִשּׂוּר דִּילֵיהּ, אִשְׁתָּאֲרוּ אינון תֵּשַׁע תֵּשַׁע, וְכָל חַד וְחַד אִשְׁתַּלִּים בָּהּ לַעֲשָׂרָה, וּבְגִין דָּא מְעַשְּׂרִין חַד מֵעֲשָׂרָה, וּבְגִין דְּאִיהִי כְּלִילָא מִכֻּלְּהוּ אִתְמַר בָּהּ (ירמיה ב ב) אַהֲבַת כְּלוּלוֹתָיִךְ, כְּלִילָא מִכֹּלָּא, וּלְבָתַר דְּאִתְכְּלִילַת מֵעִלָּאִין אִתְמַר בָּהּ (בראשית א כו) וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל הָאָרֶץ, אִתְכְּלִילַת בְּתַתָּאִין, וַאֲפִילּוּ בְּכָל קְלִיפִּין דְּסִטְרָא אָחֳרָא אִתְלַבְּשַׁת, לְקַיְּמָא בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּבְכָל מַה דְּאִתְלַבְּשַׁת אִתְקְרִיאַת בִּשְׁמֵיהּ, וּבְגִין דָּא זְמְנִין אִתְקְרִיאַת נָשׁ, זְמְנִין חַיָּה. זְמְנִין יוֹנָה, זְמְנִין צִפּוֹר, בְּכָל מַה דְּשַׁלִּיטָא אִתְקְרִיאַת בִּשְׁמֵיהּ, וּבְעִשְׁבִּין אִתְקְרִיאַת שׁוֹשַׁנָּה, עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי, וְכַד שָׁלְטָא עַל אַרְעָא אִתְקְרִיאַת אֶרֶץ, וְכַד שָׁלְטָא עַל יַמָּא אִתְקְרִיאַת יָם עַל שְׁמֵיהּ, וְכַד שָׁלְטָא עַל טוּרִין אִתְקְרִיאַת סֶלַע, לֵית בְּרִיָּה בְּעָלְמָא דְּשַׁלְטָא עֲלֵיהּ דְּלָא אִתְקְרִיאַת בִּשְׁמֵיהּ, אֲבָל עִם כָּל דָּא דְּשַׁלְטָא עַל כֹּלָּא, עֲבִידַת אַפְרָשׁוּתָא בֵּין דַּרְגִּין דְּאינון מוֹחָא וְאִיבָּא, לְקְלִיפִּין דְּסִטְרָא אָחֳרָא דְּאינון כְּקְלִיפִּין דְּאֱגוֹזָא דִּמְכַסְיָין עַל מוֹחָא, וְרָזָא דְּמִלָּה (בראשית א ד) וַיַּבְדֵּל אלהי"ם בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, וַוי לֵיהּ לְמַאן דִּמְעָרֵב קְלִיפִּין דְּסִטְרָא אָחֳרָא עִם דַּרְגִּין דְּסִטְרָא דְּדַכְיָו. (חסר ועיין תיקוני זוהר חדש פ"ה ב'):

וּבְגִין דָּא הָא הָכָא אָדָם דַּעֲשִׂיָּה וִיצִירָה, אָדָם דִּבְרִיאָה אוּקְמוּהוּ עַל תִּפְאֶרֶת, מַאי בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם, תְּרֵין דְּיוּקְנִין דִּילֵיהּ לְעֵילָּא, אֶלָּא (ס"א אלין) אינון וָא"ו תְּרֵין וָוִי"ן, אינון תְּרֵין דְּיוּקְנִין דְּ א דְּאִיהוּ אָדָם דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּשָׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִיהִי דְּמוּת אָדָם עִלָּאָה דְּאִיהוּ חָכְמָה עִלָּאָה, וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּמוּת אָדָם דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

[4915]וְעוֹד, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בְּדִיוּקְנָא דְּכֶתֶר וְדָא אָדָם דִּבְרִיאָה, וְאָדָם דִּיצִירָה צַדִּיק בְּדִיוּקְנָא דְּחָכְמָה, וּבְגִין דָּא (מלכים א ה כו) וַיהוָה נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה דְּאִיהוּ צַדִּיק בְּרִית שָׁלוֹם שָׁלֵם ה', וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אָדָם דַּעֲשִׂיָּה דְּמוּת דְּשָׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְכֹלָּא קִשּׁוּט, (ושכינתא ודאי אתכלילת בכלא). לשון הגר"א: צ"ל וידע כו' וצ"ל והאדם כו' לקמן קי"ח ע"א אחר בלע המות לנצח עד ושמו אחד. (א.ה. ושם תמצאנו).

דָּבָר אַחֵר וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, [4916]יָדַע וַדַּאי כְּגוֹן (אסתר ד א) וּמָרְדְּכַי יָדַע, אִית יְדִיעָה לְטַב וְאִית יְדִיעָה לְבִישׁ, בְּזִמְנָא דְּאוֹלִידַת לְקַיִן יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה הַהוּא זוֹהֲמָא, וְעַד הַהוּא אֲתַר דְּמָטֵי וְאִתְפַּשַּׁט הַהוּא זוֹהֲמָא בְּכָל דָּרִין, וְהַאי יְדִיעָה דְּקַיִן אִיהוּ דְּאִתְגְּלֵי לֵיהּ עַד הַהוּא אֲתַר דְּאִתְפַּשַּׁט, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (ישעיה יד כט) כִּי מְשֹׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע, בְּגִין דְּאִיהוּ מְשֹׁרֶשׁ נָחָשׁ דְּאַטִיל זוֹהֲמָא בְּחַוָּה, מַלְאַךְ הַמָּוֶת דְּגָרִים מִיתָה לְאָדָם וּלְכָל דָּרִין דִּילֵיהּ, הָכִי, הַאי דַּרְכֵּיהּ לְקַטְלָא, וּבְגִין דָּא קָטִיל לַהֶבֶל.

[דף קטו ע"א]

[4917]וְהַאי זוֹהֲמָא דְּאִתְנְטִיל מִנֵּיהּ אִיהִי לִילִי"ת אִימָּא דְּעֶרֶב רַב, עֲלָהּ אִתְמַר (משלי ה ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת וגו',

---

מסטרא דתפארת דהוא אדם כנ"ל, כתפארת אדם, ומסטרא דצדיק שבו נצטייר, נולד מהול. ואמר **הה"ד ותרא אותו כו'**. דמשה הוא אדם כמו שאומר לעיל בכמה מקומות, ואמר **דתמן לאו קליפה כו'** כנ"ל ס"א לא שריא ביה ורוצה לומר דזה כי טוב, שאין שם רע כלל:

[4914] **בכל משלה ועלה אתמר נעשה אדם בצלמינו כדמותנו והא אמרן דכל ע"ס כו' מעשרין חד מעשרה ובגין דאיהי כלילא מכלהו כו' אתקריאת בשמי' ובג"ד זמנין אתקריאת נשר כו'** ואח"כ **הא הכא אדם דעשיה כו'**. ורוצה לומר דנעשה נאמר על אדם דעשיה, מלכות, ונאמר עלה בצלמנו, דכל עשר ספירות יהיבו כו', והיא גם כן כלילא מתלת, מב' דרגין, מעשר ספירות דלמעלה, ומכל דיוקנין דלתתא מינה, והיא עשיריות דכל ספירה ועיין לעיל מ"ו ב', ואמר **הא הכא כו' אדם דבריאה כו' מאי כו'** משום שרוצה לפרש בצלמו בצלם היכן רמיזין ביה, ואיך הן בצלמו, ואמר בב' ווין דוא"ו, דאלף דביניהון הוא ת"ת דנקרא א', ואמר דשכינתא עילאה ותתאה דנקראו צלם ודמות אדם, שכינה עילאה דמות חכמה, ושכינתא תתאה דמות עמודא דאמצעיתא:

[4915] **ועוד עד"א כו' וכלא קשוט** ואח"כ **והאדם ידע כו'**. כנ"ל רוצה לומר שאלו הג' הן דמות כח"ב, ועמודא דאמצעיתא דיוקנא דכתר ידוע שבו הדעת, והוא ביה סליק, וצדיק דמות חכמה מפרש והולך שנאמר חכמה לשלמה, ושלמה הוא צדיק כידוע ברעיא מהימנא בכמה מקומות, ומביא ראיה דאתוון דיליה שלם ה', שהוא ברית שלם. ואמר **שלם ה'** דגם ה' נכלל בברית דהיא עטרה. ואמר **ושכינתא כו' דמות כו'**. הוא ידוע ב' ההי"ן, שכינה עילאה ותתאה, ואמר **וכלא קשוט**, דמה שאמר למעלה דת"ת בצלם אלקים בינה כו' כנ"ל, וכאן אמר כתר, והכל אמת כל אחד בבחינתו:

[4916] **ידע ודאי** רוצה לומר ידיעה ממש, שידע זוהמא דחוה אשתו שהוא בקין עד כל דרין, ועוד ידע עד היכן הוא בס"א כמו שמפרש והולך **והאי ידיעה כו' יצא צפע** שהוא צפע משרש נחש דאטיל כו' כמו שמפרש והולך:

[4917] **והאי זוהמא דאתנטיל כו'**. רוצה לומר, מהנחש בקין הוא הלילית דאיהי מות כמו שמפרש והולך. ואמר **ואיהי איבא**. דאיבא הוא נוק' ואילנא דכורא. ואמר **גם לרבות כו'**. שהוא דכורא, ולכן חוה שהיא נוק' אכלה מפרי דהוא נוק', ותתן גם, את הגם,

(דף קטו ע"א) דְּאִיהִי סַם מָוֶת דְּאֵל אַחֵר דְּאִיהוּ סמא"ל, וְאִיהִי אִיבָּא דִּילֵיהּ, גַּם לְרַבּוֹת אֵל אַחֵר, נָחָשׁ בְּגִינָהּ אִתְמַר (בראשית ג ו) וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל, הָכָא רָזָא דְּחַוָּה וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל גַּם לְרַבּוֹת, [4918]וּלְבָתַר חָזָא לֵיהּ דְּאִתְחָרַט כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם ד יג) גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא, וּבְגִין דָּא (שם ב) קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, הָכָא רָמִיז קֵנִי חוֹתֵן משֶׁה, דְּעָתִיד לְאַהֲדָרָא בִּתְשׁוּבָה וּלְקַבָּלָא אָת בְּרִית, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם טו) וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת, אוֹת בְּרִית מִילָה לְאַגָּנָא עֲלֵיהּ.

[4919]וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, מַאי וַתּוֹסֶף אֶלָּא רָזָא דְּמִלָּה וְלֹא יָסַף עוֹד לְדַעְתָּהּ (שם לח כו), בְּגִין הַהוּא זוּהֲמָא דְּנָפִיק מִנֵּהּ, וְאִיהוּ עָתִיד [4920]לְדַכָּאָה זוּהֲמָא דִּילֵהּ מֵעָלְמָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר [4921]בְּשִׁגַּם זֶה הֶבֶל, וְהָא אוּקְמוּהוּ [4922]בְּשִׁגַּם זֶה [4923]מִשֶּׁה, [4924]וְאִיהוּ שֵׁת, וְאִיהוּ שֵׁם, וְאִיהוּ הֶבֶל, הֶבֶל אִיהוּ הֲבַל דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהוּ לַהַב, עֲלָהּ אִתְמַר (תהלים כט ז) קוֹל יהו"ה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וְדָא ה' דְּמשֶׁה, מ' מִשֶּׁם, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה סג יא) הַשָּׂם בְּקִרְבּוֹ אֶת רוּחַ קָדְשׁוֹ, וְלַאו לְמַגָּנָא הֲוָה שֵׁם קוֹבֵעַ מְדָרְשׁוֹת בְּאוֹרַיְיתָא. שֵׁת, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות ב י) כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִיהוּ, וַהֲוָה שֵׁת סִיוּמָא דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, שֵׁת בְּגִין (תהלים ח ז) כֹּל שַׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו, וְדָא ש' דְּמשֶׁה, (איוב לג כט) וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, (עמוס ב ו) וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ בְּגִלְגּוּלָא יַתִּיר, כֵּיוָן דְּחָם בֵּיהּ אֲבוּי דְּאִיהוּ אָדָם, [4925]בְּהַהוּא זִמְנָא אִשְׁתְּמוֹדָע (משלי ל ד) מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע, וְדָא אִיהוּ רָזָא מַה שְׁמוֹ מָה אוֹמַר אֲלֵיהֶם, וְדָא אִיהוּ מֶרְכַּבְתָּא שְׁלֵימָא, ש תֹּלַת חֵיוָון, דְּרָכִיב עֲלַיְיהוּ מ"ה, וְדָא אָדָם דְּאִיהוּ רְבִיעָאָה (איוב לג כט) וְהֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר.

וְחָמָא אִתְפַּשְׁטוּתֵיהּ בְּכָל דָּרָא, כֵּיוָן דְּחָמָא לַהֶבֶל דְּאִתְפַּשְׁטוּתֵיהּ בְּכָל דָּרָא לְטָב, אָמַר וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת, אוֹסִיפַת אִיהִי כַּמָּה קָרְבָּנִין וְכַמָּה תַּחֲנוּנִין וְכַמָּה בְּכִיָּין בְּגִינֵיהּ.

קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (בראשית ד ב) וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, וַוי לְעָלְמָא דְּאִית לוֹן עַיְינִין וְלָא חָזָאן, אוּדְנִין וְלָא שָׁמְעִין בָּרָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְאָזְלִין בָּתַר בְּצָעִין דְּהַאי עָלְמָא, [4926]תָּא חֲזִי (קַיִן אִיהוּ יֵצֶר הָרָע, הֶבֶל

לאישה שהוא דכורא, וזה שאומר **בגינה אתמר כו'.** רוצה לומר בשביל נוק' דס"א הנ"ל, ובשביל דכורא דס"א ותקח כו' ותתן כו', ואמר כל זה בשביל שבאשתו היא הנוק' דאיהי מות, ויצא צפע דקטיל, ולכן נאמר ידע את חוה אשתו:

[4918] **ולבתר חזא לי' כו'.** רוצה לומר כמו שמפרש והולך דלכן ותאמר קניתי כו', ובגין האי חרטה נפיק מיניה יתרו דגם כן אתחרט ואהדר בתשובה וכמו שמפרש והולך הכא רמיז כו':

[4919] ומפרש והולך הפרשה ואמר **ותוסף כו' ההוא זוהמא דנפיק מינה.** רוצה לומר דנאמר ותוסף שהיא אוסיפת למילד, על מה שאמר קניתי שהוא מסטרא דטוב, ונאמר בה ותוסף ולא נאמר ביה תוספת, וידע עוד את אשתו, בגין דכאן ולא יסף עוד לדעתה, דאין בה זוהמא כלל בלידתו, שכולה טוב בגין דנפיק מינה ההיא זוהמא בלידת קין וזה שאומר **כיון דחמא כו':**

[4920] **זוהמא דילה.** רוצה לומר דבימי משה בסיני כמו שאמרו (שבת קמו ע"א) כיון שבא נחש על חוה כו' ישראל שעמדו בסיני כו'.

[4921] **בשגם זה הבל והא כו'.** וכנ"ל דהוא עתיד לאתדכאה זוהמא דילה, וכן לעתיד לבוא שערב רב יתמחון מעלמא, (בראשית מט י) כי יבוא שילה, (צפניה ג ט) אהפוך אל עמים שפה ברורה כו':

[4922] **בשגם זה משה.** חשבן משה:

[4923] **משה איהו שת ואיהו שם ואיהו הבל.** (רוצה לומר דמשה ראשי תיבות משה שת הבל והן ג' גלגולין):

[4924] כצ"ל בשגם זה משה ואיהו שת ואיהו שם ואיהו הבל דאורייתא כו' ה' דמשה שם דאתמר ביה השם בקרבו את רוח קדשו ולאו למגנא כו' באורייתא שת דאתמר ביה כי מן המים משיתיהו ושת הוא סיומא כו' תחת רגליו ודא ש' דמשה והן כל אלה כו' עם גבר ועל ארבע כו' דרכיב עלייהו מה ודא אדם דאיהו רביעאה ואח"כ והן כל אלה כו'. ורוצה לומר דמשה הוא הבל דאורייתא דניתנה על ידו, ומ' רוח לי' משם כמו שאומר לעיל ק"ה א' [והוא מים, כי מן המים] ולכן שם קבע כו' דהוא דרגא דמשה, ושת סיומא, ולכן נאמר כל שתה, דקאי הכל על משה שעליו נאמר וירדו בדגת הים כו', ותחת רגליו שהוא שת, סיומא דא"ב, ואלו ג' גלגולין נאמר פעמים כו' ורוצה לומר עם גבר דהוא אדם שהוא גבר וזה שאומר איה השם, דהוא אותיות משה, והשם הוא השם בצירי דהוא מה שמו, דמה הוא אדם:

[4925] **בההוא זמנא כו'.** דאדם ובן נח בגוויה, ואמר **ודא איהו רזא כו'.** ב' פעמים מ"ה דהוא שמו ושם בנו. ואמר **ש' תלת חיוון** שהן ג' גלגולים הנ"ל, ומ"ה הוא אדם, שעל גלגולא דאדם לא אשיבנו כמו שאומר לעיל תיקון ל"ב וכאן משום דכבר נח ביה אדם כנ"ל:

[4926] **ת"ח קין כו'.** אע"ג דתרין בתי לבא אית בהבל כמו שמפרש והולך, וקין גופא לתרווייהו כמו שמפרש והולך (הגהה: קן לתרווייהו כו', ורוצה לומר דב' ההי"ן בב' בתי לבא, בעץ הדעת טוב ורע, (קהלת י ב) לב חכם כו', ואינון מפורשים, אבל קין - קן י', שני ההי"ן מעץ הדעת, ולכן ממנו לא תאכל, והוא הלב עצמו שהוא קליפה לב' החללים שהן הבתים, ורוצה לומר לא תאכל - שלא לשמוע לעצת הלב כמו שכתוב (במדבר טו לט) ולא תתורו אחרי לבבכם, לפי שהוא פונה לכאן ולכאן, עץ הדעת טוב ורע, אלא ילך בעצת התורה וכמו שכתוב (דברים יא טז) פן יפתה לבבכם, עד לעתיד לבוא אז (יחזקאל יא יט) לב בשר כו', שאז יתעבר כו' כמו שאומר למטה, והענין כי כאן הוי"ה בהיפוך כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"ב וב' ההי"ן בב' הבלים בב' בתי לבא, וא"ו - רוחא דנשיב בהם, יו"ד - לבא קין, ו' הוא אדם הראשון, וב' אותיות אחרונות הן שנאמר (בראשית ב יז) ומעץ הדעת כו', ובהון (שמות יז טז) כי יד על כו', ויהיה השם כסדר) ולכן ב' הבל וקול ודבור כולל כל שם הוי"ה, דב' אותיות הראשונים הן

יֵצֶר הַטּוֹב, הֶבֶל אִיהוּ הַלֵּב, וְאִינּוּן תְּרֵי בָּתֵּי לִבָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת י ב) לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, לֵב חָכָם לִימִינוֹ דָא הֶבֶל, דְּאִתְמַר בֵּיהּ וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, אִיהוּ תּוֹסֶפֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, קַיִן אִיהוּ רוּחַ הַטּוּמְאָה דְּאִיהוּ גָּרַע וְלָא אוֹסִיף, קַיִן גּוּפָא, קַן לְתַרְוַיְיהוּ, וּבְגִינָהּ אִתְמַר אַל תִּסְתַּכֵּל בְּקַנְקַן אֶלָּא בַּמֶּה דְּאִית בֵּיהּ, וַדַּאי קַיִן אִיהוּ לִבָּא, דְּאִיהוּ קְלִיפָּה דֶּאֱגוֹזָא, לַאו הַהוּא דִּלְעֵילָּא דְּאִיהוּ אִיבָּא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, וּבְגִין דְּהַאי קַיִן אִית בֵּיהּ טַב וּבִישׁ, אִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ב יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, עַד דְּאִתְעַבַּר הַהִיא קְלִיפָּה מִנֵּיהּ דֶּאֱגוֹזָא, אִיבָּא אִתְקְרֵי מִיתָה וְחַיֵּי אוֹר וְחֹשֶׁךְ, הֶבֶל טַב וַהֲבַל בִּישׁ.) אִית הֶבֶל וְאִית הֶבֶל, אִית הֶבֶל דָּא יֵצֶר הָרָע, וְאִית הֶבֶל יֵצֶר (הַ)טּוֹב, הֶבֶל אִיהוּ הַלֵּב, וְאִינּוּן תְּרֵי בָּתֵּי לִבָּא, הָדָא הוּא דִכְתִיב (קהלת י ב) לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ, לֵב חָכָם לִימִינוֹ דָא הֶבֶל דְּאִתְמַר בֵּיהּ וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל, אִיהוּ תּוֹסֶפֶת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, הֶבֶל דְּאִיהוּ רוּחַ הַטּוּמְאָה גָּרַע וְלָא אוֹסִיף, קַיִן גּוּפָא, קַן לְתַרְוַיְיהוּ, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר אַל תִּסְתַּכֵּל בְּקַנְקַן אֶלָּא בַּמֶּה דְּאִית בֵּיהּ, וַדַּאי קַיִן אִיהוּ לִבָּא, דְּאִיהוּ קְלִיפָּה דֶּאֱגוֹזָא לְהַהוּא דִּלְעֵילָּא דְּאִיהוּ אִיבָּא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, וּבְגִין דְּהַאי קַיִן אִית בֵּיהּ טַב וּבִישׁ, אִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ב יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, עַד דְּאִתְעַבַּר הַהוּא קְלִיפָּה מִנֵּיהּ דֶּאֱגוֹזָא, הֶבֶל, הֶבַל טַב וַהֲבַל בִּישׁ, מִיתָה וְחַיִּים, אוֹר וְחֹשֶׁךְ.

[דף קטו ע"ב]

וְהֶבֶל מִסְטָרָא דִימִינָא אִיהוּ כְּלִיל [4927]ז' הֲבָלִים, וְאִינּוּן אבגית"ץ וכו', שִׁית סָלְקִין, דְּאִינּוּן לְהָבִים בְּשִׁית עִזְקָאן דְּקָנֶה, וַהֲבַל דְּפֶה שְׁבִיעָאָה, וּלְקַבְלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד שֶׁבַע קָלִין דְּהָבוּ לַיהוה"ה בְּנֵי אֵלִים, (תהלים כט) וְעַל אֵלֶּה שֶׁבַע אִתְמַר (דברים ח ג) כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יהוה"ה יִחְיֶה הָאָדָם, וְאֵלֶּה ז' קָלִין סָלְקִין בְּז' רְקִיעִין, וְאִית ז' דְּשָׁמְאלָא דְּנָחֲתִין בְּשִׁבְעָה אַרְעִין, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר (דף קטו ע"ב) קוֹהֶלֶת (קהלת ג כז) (כי) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמָעְלָה וכו'.

שִׁבְעָה הֲבָלִים טָבִין אִלֵּין אִינּוּן שֶׁבַע שְׁנֵי הַשָּׂבָע, וּלְקַבְלַיְיהוּ אָחֳרָנִין לָקֳבֵל שֶׁבַע שְׁנֵי הָרָעָב, אִלֵּין הֲבָלִים דְּחַיֵּי, וְאִלֵּין הֲבָלִים דְּמִיתָה, [4928]וּבְגִין דָּא יֵשׁ הֶבֶל וְיֵשׁ הֶבֶל, הֶבֶל, ה' לֵב, ד' אַרְבַּע חֵינָון דְּכָרְסַיָּא, ו' שִׁית דַּרְגִּין דְּכָרְסַיָּא, [4929]וַעֲלַיְיהוּ שַׁרְיָין עֲשַׂר אֲמִירָן דְּאִינּוּן י', ו' דְּנָפִיק מֵהֶבֶל אִיהוּ קוֹל דְּאִיהוּ פּוֹרֵחַ בַּאֲוִיר, דְּאִיהוּ אוֹר חָמֵשׁ אוֹר וַדַּאי אִינּוּן ה' עִלָּאָה, י' דִּבּוּר וַאֲמִירָה, [4930]וְאִינּוּן שְׁנֵי הֲבָלִים הֶבַל סָלִיק בְּהּ' עִלָּאָה, וַהֲבַל נָחִית בְּהּ' תַּתָּאָה, וּבְאִלֵּין הֲבָלִים, בְּחַד סָלִיק קָלָא, וּבְחַד נָחִית דִּבּוּר, (ס"א בהּ' תַּתָּאָה סָלִיק קָלָא דְּאִיהוּ ו', בְּהּ' עִלָּאָה נָחִית דִּבּוּר דְּאִיהוּ י') בְּהּ' עִלָּאָה סָלִיק קָלָא דְּאִיהוּ ו', בְּהּ' תַּתָּאָה נָחִית דִּבּוּר דְּאִיהוּ י'.

וַהֲבָלִים סָלְקִין וְנָחֲתִין בְּלִבָּא, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם סָלְקִין וְנָחֲתִין תַּמָּן וְאִינּוּן י"ו, ה' תַּתָּאָה מוּצָב אַרְצָה,

---

כחדא כידוע, והן כאן ב' הבלים (אבל הנכון שהוא טעות סופר וכן צריך להיות **ת"ח אית הבל ואית הבל אית הבל דא יצה"ר ואית הבל יצ"ט כו' רוח הקודש הבל דאיהו רוח הטומאה גרע ולא כו' להההוא דלעילא כו' מניה דאגוזא הבל הבל טב והבל ביש מיתה וחיים אור וחושך והבל מסט' דימינא כו'**) מכל מקום גם ההיא דשמאלא לאו ביש הוא, אלא מסטרא דקין - גופא, וקליפה דלבא, דפתי לה כמו שאומר לעיל מ"ג למאן פתי מינייהו כו' וכמו שמפרש והולך **ודאי קן איהו לבא דאיהו קליפה דאגוזא להההוא דלעילא כו'**. רוצה לומר, להבל דהוא איבא דאילנא דחיי, אבל בשביל שהוא מלובש בקליפה, הוא עץ הדעת וכמו שמפרש והולך עד דאתעבר ההוא קליפה מיניה דאגוזא איבא אתקרי מיתה וחיי כו', אבל הבל בעצמו ותוסף כו' איהו תוספת רוח הקודש, והוא כד יתעבר ההוא יצר הרע, קין, ויתמחון הערב רב מן עלמא, נאמר (יואל ג א) והיה בימים ההם אשפוך את רוחי על כל בשר כו', (חבקוק ב יד) כי תמלא הארץ דעה כו':

[4927] **ז' הבלים.** עיין לעיל ק"ו ב', ק"ז א':

[4928] **ובג"ד יש הבל ויש הבל הבל ה' לב כו'.** רוצה לומר זה שכתוב (קהלת ח יד) יש הבל אשר נעשה כו' אשר יש צדיקים כו' ויש רשעים כו' שגם זה הבל, והן ב' הבלים הנ"ל ואמר הבל - ה' ל"ב, וה' נחלק לשתים, ד"ו פרצופים, שהוא בכורסייא שהוא הלב, ד' חיוון שהן ד' רגלין, ושית דרגין, והכל הוא ה"א:

[4929] **ועלייהו שריין כו'** שהוא הדיבור, ואמר להורות שהאיך נכלל הדיבור שהוא יו"ד בהבל שהוא ה' לפי שה"א נחלק גם כן על יו"ד ואח"כ אמר על הקול שהוא וא"ו דגם כן נכלל בה"א ויו"ד ואמר דהוא פורח באויר, ואויר הוא אור י', אור הוא ה', ה' אור, ויו"ד, והוא בן י"ה שנכלל בי"ק:

[4930] **ואינון ב' הבלים כו'.** רוצה לומר דב' הבלים אינון ב' ההי"ן, ולכן הבל וקול ודיבור כולל כל שם הוי"ה, דב' אותיות הראשונות הן כחדא כידוע, והן כאן ב' הבלים, ועתה נשלם הוי"ה, ועיין לעיל תיקון מ"ה ואמר בהּ' תתאה סליק כו' דהוא קרבן עולה ויורד, וזה שאומר והנה מלאכי אלקים. ועיין לעיל תיקון י"ח ומה שבארנו שם בארוכה, ורוצה לומר דלבא הוא סולם, ומלאכי כו' דסלקין ונחתין הן י"ו, דבור וקלא, וב' ההין אינון ב' הבלים, שהוא מוצב ארצה בהּ' תתאה, וראשו כו' בהּ' עלאה, מחשבה הוא הסולם דעליו סלקין ונחתין הקול והדבור, [והוא כמו סולם שמתפשט ההבל] מלבא לפומא, ובכל השם הנ"ל שהוא ההבל בקול ודבור צריך המחשבה דהוא שמא מפרש דמתפשט בתוך השם כמו שאומר תיקון מ"ב והוא שם המחשבה כמו שאומר לעיל חש"ב מ"ה,

וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה דָּא ה' עִלָּאָה דְּאִתְקְרֵי הַשָּׁמַיְמָה, [4931]וְצָרִיךְ לְסָלְקָא לוֹן בְּמַחֲשָׁבָה דְּאִיהוּ יוד ה"א וא"ו ה"א, וְאִם לָא, לָא סָלְקִין אִלֵּין הֲבָלִים דִּצְלוֹתָא דְּלַאו אִינּוּן מִסְטָרָא דְּיִחוּדָא, וַהֲבָלִים אָחֳרָנִין אִינּוּן, דְּאִינּוּן בְּמַחֲשָׁבָה בִּישָׁא, וְלָא מִצְטָרְפִין לְמַעֲשֶׂה, וַהֲבָלִים דְּלֵית בְּהוֹן פִּירוּדָא מַחֲשָׁבָה דִּלְהוֹן מִצְטָרְפָא לְמַעֲשֶׂה.
[4932]וְעִקָּר דְּאַרְבַּע אַתְוָון וַעֲשַׂר אַתְוָון אִיהִי מַלְכוּתָא, דְּאִיהִי כְּלִילָא מִכָּל עֲשַׂר סְפִירָן, וּבֵיהּ צָרִיךְ כֹּלָּא לְאַכְלָלָא, דְּכָל מָאן דְּנָטִיל מַלְכוּת בְּלָא תִּשַּׁע סְפִירָן אִיהוּ מְקַצֵּץ בַּנְּטִיעָן, [4933]וְכָל מָאן דְּנָטִיל תִּשַּׁע סְפִירָן בְּלָא מַלְכוּת אִיהוּ כּוֹפֵר בְּעִיקָּר.
הֲבָלִים דְּסִטְרָא אָחֳרָא עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (ירמיה י טו) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתֻּעִים, דְּאִינּוּן הֲבָלִים סָלְקִין בְּנִבְלוּת הַפֶּה וּבְשִׁקְרוּת, [4934]וְכֻלְּהוּ סָלְקִין לְגַבֵּי מוֹחָא אִית חַמָּה וּלְבָנָה וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלַיָּא בְּרְקִיעִין דְּאִינּוּן קְלִיפִין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (ישעיה ה יח) הוֹי מוֹשְׁכֵי הָעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שם נא ו) כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ, וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה וכו' (שם כד כג), וְכַמָּה הֲבָלִים אִית לוֹן דְּכֻלְּהוּ מַלְיָין שֶׁקֶר וְשָׁוְא, וְכָל מָאן דְּאַפִּיק מִלִּין דְּשִׁקְרָא כַּמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה פָּתְחִין גַּדְפַּיְיהוּ לְקַבְלוֹן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וכו', [4935]וְאִלֵּין מְלוּלִין אִינּוּן בְּנִין כַּמָּה בְּנַיָּנִין.
[אמר המגיה: זה התקון מצאתיהו מפוזר ומפורד ומוטעה, והרבה עמלתי וטרחתי להגיהו ולסדר הדברים על אופניהם, ובמקומות ממנו כתבתי הדברים פעמים מפני חלוף הנסחאות]

(אמר המגיה עוד ראה זה מצאתי)

[דף קיז ע"א]

(דף קיז ע"א) וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל (בראשית ד ב), תָּא חֲזֵי הֶבֶל אִיהוּ הַלֶּב, וְאִית ב' בָּתִּים בְּלִבָּא, (קהלת י ג) לֵב חָכָם לִימִינוֹ הֶבֶל, לֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ דָּא הֶבֶל, קַיִן אִיהוּ יָנִיק מִתַּרְוַיְיהוּ, וְאִיהוּ עֵץ טוֹב וָרָע, וְקַיִן אִיהוּ זוּהֲמָא דְּנָחָשׁ דְּאַטִּיל בְּחַוָּה, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (ישעיה יד כט) כִּי מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע, מָה אָרְחֵיהּ דְּחִוְיָא לְמִקְטַל, כַּךְ דָּא קָטַל, וּלְבָתַר אִתְחַרַט, וּבְגִין דָּא (בראשית ד טו) וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת, אוֹת בְּרִית מִילָה, וּבְגִין דָּא אָמַר (שם) קָנִיתִי אִישׁ אֶת יהו"ה, וְאַף עַל גַּב דְּקַיִ"ן אִיהוּ זוּהֲמָא, [4936]יָכִיל לְמֶעֱבַד נָקִ"י, כְּגוֹן יִתְרוֹ דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שופטים א טז) וּבְנֵי קֵנִי חוֹתֵן מֹשֶׁה.
[4937]וְרָזָא דְּמִלָּה הֶבֶל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת, וְאָמְרוּ קַדְמָאִין אִית הֶבֶל וְאִית הֶבֶל, יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וכו', (קהלת ח יד) אָמַרְתִּי שֶׁגַּם זֶה הָבֶל, הֶבֶל דִּימִינָא [4938]ה' כָּרְסַיָּא, ו' שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, ד'

[4931] **(וצריך לסלקא לון במחשבה כו'.** רוצה לומר דמחשבה הוא הסולם שהוא המחבר ומצרף המעשה שלהן, הבל וקול ודבור, אבל מחשבה בישא לאו מצטרף המעשה שלהן, דס"א אינון בפירודא, וכן התפלה בלא מחשבה כו', וזה שאומר והבלים כו' דלית כו', או שהוא במחשבה רק שיש גם כן מחשבה בישא פיגול כו', דיחודא צריך כולו דבוק כמו שאומר לעיל ק"א א' ובההוא זמנא כו' עיין שם, ואמר ועיקר הכל כו' שהוא פומא, מלכות, אדני, ואלו ג' שמהן חושבן קול, שם הגושפנקא, ובשם אלקים בעובדא דאיהי עובדא, וצריך בצלותא לכללן, עובדא ומלולא, ה' הוא אלקים):

[4932] **ועיקר דארבע כו'.** דהיא המשלמת לעשר וד', וכמו שאומר שם ובתיקון מ"ז פ"ו ב' כי אחד קראתיו כו' מלכות ד' עשירית כו' ואיהי ד' כו', קוצא דאת ד' מורה על עשר, וד' על ארבע:

[4933] **וכל מאן כו' כופר בעיקר.** כנ"ל ועיקר דארבעה אתוון ועשר כו', והיא שרשא דאילנא כמו שאומר לקמן ק"ט ב' ה' תתאה שרשא דאילנא כו' שרשוהי כו', וזהו מקצץ בנטיעות וכמו שאומר שם גודו אילנא וקציצו ענפיה ובדרו אנביה, דגרם אדם כמו שבארנו שם, וזהו קציצה - משרשוי, דכל היחודא הוא ליחדא יה"ו בה' תתאה, ובהון שמא מפרש דתהוי רשות היחיד, גבהו עשרה ורחבו ארבעה כנ"ל דהוא רשות היחיד, יחודא דכולא כנ"ל:

[4934] **וכלהו סלקין לגבי מוחא.** דהוא מחשבה ולכן נבנים בהן רקיעין וארצות, מוחא ולבא, זכור ושמור כמו שאומר לעיל בתיקון כ"ד, וכנגדן בס"א וכמו שכתוב (ישעיהו נא ו) כי שמים כעשן נמלחו והארץ כו', (ישעיהו ה יח) הוי מושכי כו', שהוא הבל שאין בו ממש, ונעשה מהבלים - חבלים של שוא, דנסתם ה"א כמו שאומר ברעיא מהימנא אצל מצה וחמץ, ואמר **אית חמה כו'.** רוצה לומר שלכן נאמר וחפרה הלבנה כו', דקאי עלייהו, וכמו שאומר לעיל בתיקון ח', והן ז' הבלים דלבא, וי"ב מנהיגים ללבא, כמו שאומר בספר יצירה, והן כלהון סלקין למוחא דהוא רקיע כנ"ל, וזה שאומר אית חמה כו' מזליא כו', ז' כוכבים וי"ב מזלות, וכן בסטרא דקדושה, והן, קול הוא בשבע, ז' קולות שאמר דוד, ודבור הוא בי"ב, עשר דברות בב' הבלים הוא י"ב, וכמו שאומר לעיל ס"ב ב' שבע הבלים דנפקין מפומך כו' ומיניה סלקין קול כו' ביה סלקא לשבע, ואמר שם ה' ה' - ב' דבורין ובהון עשר הא תריסר כו' עיין מה שכתבתי שם ובהן סוד שם מ"ב דהוא ברזא דשבעה, ושם ע"ב ברזא דשנים עשר כמו שכתבתי שם, והרקיעין עצמן הן סוד אמ"ש, שרשא דז' הבלים כמו שאומר לקמן ק"ז א' והן כ"ב אתוון דקביעין בהבל דפומא:

[4935] **ואלין מלולין בניין כמה בנינין.** כאן מסיים המאמר:

[4936] **יכול למעבד נקי.** רוצה לומר, אותיות קין, ואין אומרים נקי אלא שנעשה ממלוכלך נקי:

[4937] **ורזא דמלה כו'.** חוזר לענין הראשון להבל. ואמר **יש צדיקים כו'.** ששם ב' הבלים, יש כו' ויש כו' וכנ"ל:

[4938] **ה' כורסיא ו' כו'.** כנ"ל דה' מתחלק לד"ו פרצופים, י':

אַרְבַּע חֵיוָון, אִלֵּין הֲבָלִים אינון לְבוּשָׁא לְתִפְאֶרֶת[4939] וּמַלְכוּת, דְּאינון, ו' קוֹל, ה' תַּתָּאָה דִּבּוּר, דְּאינון ו"ק, קוֹל וְדִבּוּר, י"ה כְּלִילָן, י' בְּאַוִּיר, ה' עילאה בַּהֶבֶל דְּסָלִיק, וְכֹלָּא אִתְכְּלִיל בְּפוּמָּא דְּבַר נַשׁ דְּצַלִּי צְלוֹתָא אוֹ דְּעָסִיק בְּאוֹרַיְיתָא, אֲבָל הֲבָלִים אָחֳרָנִין דְּאִתְעֲבִידָן בְּאַוִּירָא, סָלְקִין בְּאַוִּיר דְּהַאי עָלְמָא בְּקוֹל וְדִבּוּר דְּחוֹל, וְיִשְׂרָאֵל מְצַלִּין בְּהוֹן הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל, וְאִית אָחֳרָנִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ירמיה י טו) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִים, וְאינון הֲבָלִים וְקוֹל וְדִבּוּר דְּנִבְלוּת הַפֶּה, אינון מִסְטְרָא דֶּאֱלֹהִים אֲחֵרִים מְמַנָּן דְּשָׁאר עַמִּין דְּאינון סמא"ל וְנָחָשׁ, עֲלַייהוּ אִתְמַר בְּהַבְדָּלָה וּבֵין יִשְׂרָאֵל לְגוֹיִם, כָּל חַד כְּפוּם עוֹבָדוֹי כַּךְ בָּנֵי בִנְיָנָא, (קהלת ז יד) דְּזֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאלהי"ם.

[4940]וְתָא חֲזֵי מָאן דְּבָנֵיָנָא דִילֵיהּ לְעֵילָּא בְּסִטְרָא דְּדַכְיוּ, בְּכָל אִלֵּין הֲבָלִים דְּאוֹרַיְיתָא וּצְלוֹתָא, עֲלֵיהּ אָמַר קְרָא (ישעיה לז טז) וָאֲשִׁים דְּבָרַי בְּפִיךָ וכו' וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עַמִּי אָתָּה, וְהָא אוּקְמוּהוּ אַל תִּקְרֵי עַמִּי, אֶלָּא עַמִּי, מָה אֲנָא בְּמִלּוֹלָא דִילִי עֲבָדִית שְׁמַיָּא וְאַרְעָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים לג ו) בִּדְבַר יהו"ה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ, כַּךְ אַנְתְּ בְּשׁוּתָפוּ עִמִּי תַּעֲבִיד בְּמִלּוֹלָא, אֲבָל אָחֳרָנִין דְּמַפְקִין מִפּוּמַיְיהוּ הֲבָלִים דִּשְׁבוּעָה, עֲלַייהוּ אִתְמַר (משלי ז כז) כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה, וְאִלֵּין אִתְקְרִיאוּ חֲלָלִים, [4941]דְּמְחַלְחְלִין שֵׁם יהו"ה, וְנָפְקִין הֲבָלִים מִפּוּמַיְיהוּ וְקָלָא וְדִבּוּרָא לְשִׁקְרָא וְאוֹמָאָה לְשִׁקְרָא, וְדָכְרִין שְׁמֵיהּ לְמַגָּנָא וּלְשִׁקְרָא, בְּהַהוּא שְׁמָא דְּנָפְקִין לְבַטָּלָא וּלְשִׁקְרָא בָּנִין לוֹן לְשִׁקְרָא וְאוֹמָאָה לְשִׁקְרָא, וְדָכְרִין שְׁמֵיהּ לְמַגָּנָא וּלְשִׁקְרָא, בְּהַהוּא שְׁמָא דְּנָפְקִין לְבַטָּלָא וּלְשִׁקְרָא בָּנִין לוֹן בְּנִינִין דְּבַטְלִין לוֹן מֵעָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ירמיה ב ז) לַשָּׁוְא הִכֵּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם, וַוי לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא דְּנָפְקִין מִפּוּמַיְיהוּ מִלּוֹלִין וְאוֹמָאִין דְּשִׁקְרָא, טַב לוֹן דְּלָא יִתּוּן לְעָלְמָא, קָמוּ חַבְרַיָּא כֻּלְּהוּ וְאָמְרוּ רַחֲמָנָא לְשֵׁזְבָן רַחֲמָנָא לְשֵׁזְבָן.

[דף קיז ע"ב]

[4942]אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, רַבָּנָן, כָּל אִלֵּין בְּנִינִין תַּלְיָין בְּמַחֲשָׁבָה, כְּמָה דְּאַשְׁכַּחְנָא בְּקַיִן וְהֶבֶל, קַיִן הָיָה עוֹבֵד אֲדָמָה וּמַיְיתֵי בָּקֳרְבָּנָא פִּשְׁתִּים, מֵהַהוּא סִטְרָא דְּעֶרְוָה, הֲוָה מַחֲשָׁבָה לְקָרְבָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶרְוָה, וּמִנַּיִן דְּפִשְׁתִּים אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּעֶרְוָה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כח מב) וַעֲשֵׂה לָהֶם מִכְנְסֵי בָד לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה, הֶבֶל הֲוָה רוֹעֶה צֹאן, קָרִיב קָרְבָּנָא מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ד ד) וְהֶבֶל הֵבִיא גַם הוּא מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ, מַחֲשַׁבְתֵּיהּ הֲוָה בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִתְמַר בֵּיהּ, (דף קיז ע"ב) (דניאל ז ט) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב לְבוּשֵׁהּ כִּתְלָג חִוָּור וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נָקֵא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַחֲשַׁבְתֵּיהּ טָבָא [4943]צָרְפָה לְמֵעֲשֶׂה, וּבְגִין דָּא קַבִּיל לֵיהּ, וּמַחֲשָׁבָה רָעָה לָא מִצְרְפָה לְמֵעֲשֶׂה, וְדָא הוּא קָרְבָּנָא דְקַיִן, וּבְגִין דָּא חָרָה לוֹ, מֵיָּד וַיֹּאמֶר יהו"ה לְקַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וכו', הֲלֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת (בראשית ד ו), אִם תֵּיטִיב עוֹבָדָךְ שְׂאֵת, אֲנָא מַאֲרִיךְ לָךְ וְאָטוֹל [4944]מַטּוּלְךָ עָלַי, וּמְנָלַן דִּשְׂאֵת מַטּוּלָא דְּחוֹבִין הוּא, דִּכְתִיב (ישעיה א יד) נִלְאֵתִי נְשׂוֹא, וְאִם לֹא תֵּיטִיב עוֹבָדָךְ לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ, וְדָא פֶּתַח דְּגֵיהִנֹּם, דְּתַמָּן חוֹבִין דִּילָךְ שָׁלְטִין עֲלָךְ, וְאִם תֵּיטִיב עוֹבָדָךְ אַתָּה תִּמְשׁוֹל בּוֹ.

רַשִׁיעָיָא לָא שַׁלִּיט בְּהוֹן מוֹסָר אֶלָּא נָטְרִין דְּבָבוּ, כְּגַוְונָא דְּעָשָׂו וַיִּשְׂטֹם עָשָׂו אֶת יַעֲקֹב (בראשית כז מא), יַעֲקֹב כְּגַוְונָא דְּהֶבֶל, וְעָשָׂו כְּגַוְונָא דְקַיִן, כְּמָה דְּאִתְמַר בְּיַעֲקֹב עִם מְמַנָּא דְּעָשָׂו וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ (בראשית לב כה), כְּגַוְונָא דְּהֶבֶל, וְנָצַח הֶבֶל לְקַיִן, וְאִיהוּ מִסִּטְרָא דְּרַחֲמֵי דְּחַיֵּיס עֲלוֹי וְלָא בָּעָא לְמִקְטְלֵיהּ, וְקָם הוּא וְקָטְלֵיהּ.

וַיֹּאמֶר מֶה עָשִׂיתָ וכו' (שם ד י) חוֹבָא דָּא דְּקַטָּלְתְּ לַאֲחוּךְ לָא עֲבַדְתְּ לֵיהּ אֶלָּא [4945]לְשָׁמָא דְּאִתְקְרִי מ"ה, [4946]מ"ה

4939 **ומלכות דאינון כו'.** רוצה לומר דשבעה הבלים הן, ו' דסליק ששה, וה', מלכות השביעית, וכמו שאומר לקמן קט"ו א' שית כו' בשית עזקאן דקנה והבל דפה כו', והן קול ודבור, קול ו', ודבור ה', השביעי, וי"ה כלילין באויר, דהוא אור י', וכמו שאומר שם ב', והוא ההבל דסליק באויר, נשלם שם הוי"ה, ואמר **אבל כו' באויר דהאי עלמא בקול ודבור.** שהוא נגד ד' הנ"ל:

4940 **ות"ח מאן כו' אבל אחרנין כו'.** עיין בזוהר פ' בראשית ח' א':

4941 **דמחללין שם כו'.** דשם ה' כליל בהבל כנ"ל, ואמר דגם כן כפשטיה באומאה לשקרא כו' ובהון רבים חללים הפילה, בבניינין דשקרא כנ"ל, ברקיעין וארעין דשוא, וכמו שאומר בפ' בראשית שם אלא דשם מדבר בענין אחר, בחידושין דשקרא, אבל הכל הוא ענין אחד:

4942 **אר"ש כו' תליין במחשבה.** כמו שאומר לקמן קט"ו ב' דבהון אתלבש המחשבה, וסליקו דלהון ע"י המחשבה דהיא הסולם, ולכן הכל לפי המחשבה דהוא רוח דהבל שהוא הגוף, והמחשבה רוח לגביה, והכל תלוי ברוח:

4943 **צרפה למעשה.** דהוא הגופא דקרבנא אבל בקין דמחשבה כו', ונשאר גוף בלא רוח ולכן לא קבלו וזה שאומר **ומחשבה כו' ודא כו' אם תיטיב עובדך.** במחשבה טובה שבזה תיטיב עובדך:

4944 **מטולא דחובין עלי.** כמו שכתוב (שמות לד ז) נושא עון:

4945 **לשמא דאתקרי מ"ה.** דקין הוא גופא, וחובא מטא לה:

4946 **מה אעידך ואסהיד כו'.** כמו שאמרו דשכינתא מעידה, ועיין לקמן קמ"א א' הא שכינתא כו' בגין דשכינתא כו'. וכמו שאמר יהושע (יהושע כד כז) והאבן כו' תהיה לעדה כי היא שמעה כו':

אֲעִידֵךְ (איכה ב יג) וְאַסְהִיד עֲלָךְ, וְאִיהִי תָּבְעָה לָךְ, וְלָא עוֹד אֶלָּא [4947]מ"ה דְּאִיהוּ אָדָם דְּעָבִיד לָךְ, גָּרַם דָּא [4948]דְּאַפִּיק מַלְאַךְ הַמָּוֶת בָּךְ לְעָלְמָא, וְדָא אִיהוּ פּוֹקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים (שמות כ ה), וְהָא אִתְּמַר אִם אוֹחֲזִין מַעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם, אֶלָּא כַּךְ הֲוָה עוֹבְדֵי אֲבוּהָ הֲוָה בִּידֵיהּ, עַל סַבָּה דְּאִשָּׁה הֲוָה, כְּמָה דְּאִתְּמַר וַיְהִי בְּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, וְאֵין שָׂדֶה אֶלָּא אִתְּתָא, אִתְּתָא גָּרְמַת מִיתָה לְאָדָם, [4949]וְגָרְמַת מִיתָה לְהֶבֶל, וְאִתְּתָא גָּרְמַת דָּא, עֲלָהּ אִתְּמַר (משלי ה ה) רַגְלֶיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת, וּבְקִנְאָה דִּילַהּ קָטַל לֵיהּ.

ויקם קין כו'

וַיֹּאמֶר קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צוֹעֲקִים אֵלַי מִן הָאֲדָמָה (בראשית ד י), [4950]אַנְתְּ הוּא בְּרֵיהּ דְּחִוְיָא דְּגָרַם מִיתָה לְאָדָם, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שם ג יד) אָרוּר אַתָּה מִכֹּל הַבְּהֵמָה, כַּךְ אִית לָךְ לְיַרְתָּא מְנִיהּ, דְּעוֹבָדָא דִּילֵיהּ בִּידָךְ, בְּגִין דָּא אָרוּר אַתָּה מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת פִּיהָ, דָּא הֲוָה אַרְעָא דְּלַיְיט לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תִּשַּׁע לְוָטִין, לַיְיט לְקַיִן חַד לְאַשְׁלָמָא לַעֲשָׂרָה, וּבְגִין דָּא אָמַר (שם יא) אָרוּר אַתָּה מִן הָאֲדָמָה וכו', כִּי תַעֲבוֹד אֶת הָאֲדָמָה וכו' דְּתִהֵא תָּשַׁשׁ חֵילָהּ לְגַבָּךְ, [4951]וְלָא יִפְקוֹן מִינָךְ מַלְכִין וְשַׁלִּיטִין.

נָע וָנָד תִּהְיֶה בָּאָרֶץ, דַּאֲנָא אֲמָרִית לְאָדָם וְיָרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה (שם א כו), דְּאִנּוּן בְּנֵי נָשָׁא [4952]דְּתַלְיָין בְּמַזָּלוֹת, דְּמַיָּין לְחֵיוָון וּבְעִירָן וְעוֹפוֹת, כֻּלְּהוּ אָזְלוּ לְגַבָּךְ לְקַטְלָא לָךְ, וְאַנְתְּ תִּזִיל [4953]נָע וָנָד מִקַּדְמָאֵי, נ"ע וָנ"ד [4954]עו"ן ד"ן, וְעוֹד נָע וָנָד בְּגִין דְּאַנְתְּ עו"ן דְּנָד"ה, וּבְנִדָּה אִתְעֲבִידַת דְּאִיהִי זוּהֲמָא דְּהַטִּיל נָחָשׁ לְחַוָּה, בְּגִין דָּא נָע וָנָד תִּהְיֶה, וְעוֹד נָע בְּגִין דְּאַנְתְּ מִסְטְרָא דְּסמא"ל, נָד בְּגִין דְּאַנְתְּ מִסְטְרָא דְּנָחָשׁ, נָע בְּעָלְמָא דֵּין, נָד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּאִינּוּן שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּנָטְלִין תַּרְוַיְיהוּ נוּקְמָא מִינָךְ.

[דף קיח ע"א]

[4955]וּבְגִין דָּא כַּד שָׁמַע דְּבַאֲתַר עִלָּאָה דָּא הֲוָה תַלְיָא הֶבֶל, מִיָּד וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל יהו"ה גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא (בראשית ד יג), הָכָא תָּב בִּתְיוּבְתָּא וְאִתְחָרַט, בְּגִין דָּא וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת (שם טו), הָכָא רָמַז אוֹת בְּרִית מִילָה דְּקַבִּיל יִתְרוֹ, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (שופטים א טז) וּבְנֵי קֵנִי חוֹתֵן מֹשֶׁה [4956]שֶׁנִּפְרַד מִקַּיִן, (צ"ל (שם ד יא) וחבר הקני נפרד מקין), וּבְיִתְרוֹ אִתְתַּקַּן קַיִן מֵחוֹבֵיהּ, וְעוֹד בְּהַהוּא זִמְנָא קַבִּיל לֵיהּ, בְּגִין דְּאַחֲזֵי לֵיהּ בְּנוֹי דְּקֵנִי חוֹתֵן מֹשֶׁה דַּהֲווֹ עַתִּידִין לְמֶהֱוֵי בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית, [4957]אָמַר וְכִי לְחַיָּיבָא קַבִּיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּתְשׁוּבָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה לַצַּדִּיקַיָּיא, מִיָּד וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי יהו"ה (בראשית ד טז), בְּהַאי נָפַק מִן דִּינָא, וְקַבִּיל עֲלֵיהּ (דף קיח ע"א) כָּל מַה דְּאִתְגַּזַּר בֵּיהּ, דְּכְתִיב וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד, מַה דְּאָמַר לֵיהּ נָד, [4958]שַׁוִּי עֲלֵיהּ ו' וְאִתְעֲבִיד נוֹד, וְדָא אִיהוּ דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת לְבִלְתִּי הַכּוֹת אוֹתוֹ, דְּאִם הֲוָה נָד אִתְּמַר בֵּיהּ (שם) וְהָיָה כָּל מוֹצְאִי יַהַרְגֵנִי, וּבְגִין דְּתָב בִּתְיוּבְתָּא וְקַבִּיל עֲלֵיהּ אוֹת בְּרִית, שַׁוִּי עֲלֵיהּ אוֹת ו' לְשֵׁזָבָא לֵיהּ, וְלָא עוֹד אֶלָּא דְּשַׁוִּי לֵיהּ קִדְמַת עִדֶּן, [4959]דְּבְגִינֵיהּ זָכָה לְגַן עֵדֶן.

[4960]וַיֵּדַע קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת חֲנוֹךְ (בראשית ד יז), כָּל אִלֵּין תּוֹלָדִין מָנְעִין לֵיהּ לְאִתְרָעָא בְּהוֹן,

---

4947 **מה דאיהו אדם.** רוצה לומר דאתה נענש גם כן עליו כמו שכתוב (שמות כ ה) פוקד עון כו' וכמו שמפרש והולך, וזה שהקשה והא אתמר אם אוחזין כו':

4948 **דאפיק מ"ה כו'.** כמו שאומר לקמן קי"ד ב' בגין דאיהו משרש כו':

4949 **וגרמת מיתה להבל.** שקין המיתו בשבילה, והוא התאוה רעה, לילית, דפתי לאדם, ופתי לקין על התאומה וכמו שמפרש והולך ולכן חובא דיליה לשמא הנ"ל מה:

4950 **אנת הוא ברי' כו'.** רוצה לומר לכן נאמר בו גם כן ארור כמו שמפרש והולך, ומן האדמה לאשלמא לעשרה כמו שמפרש והולך:

4951 **ולא יפקון מינך כו'.** עיין לעיל צ"ח ב' דהוא גם כן קללה דנחש דוגמא דיליה:

4952 **דתליין במזלות כו'.** רוצה לומר דכולן מושלין בך ובזרעך:

4953 **נע ונד מקדמאי.** רוצה לומר בגלגול:

4954 **עו"ן ד"ן.** רוצה לומר נ"ע ונ"ד על עון ד"ן דאשתארת בלחודוי כמו שאומר לקמן קי"ב ב':

4955 **ובג"ד כד כו'.** דאמר דשכינתא עילאה ותתאה כו' ועיין לקמן קי"ב ד':

4956 **שנפרד מקין.** כמו שכתוב (שופטים ד יא) וחבר הקני נפרד מקין, ורוצה לומר שנפרד מזוהמא דיליה ונעשה נקי כנ"ל א':

4957 **אמר וכי כו'.** רוצה לומר קין אמר זה, שהראה לו הקב"ה שישבו בלשכת הגזית בשביל שנתחרט, ולכן קיבל עליה כל מה כו' כמו שמפרש והולך:

4958 **שוי עלי' ו'.** על נד דהיא נוק', דן, ועתה נתחבר ו', דכורא, והוא ו' דברית דקביל יתרו כמו שמפרש והולך ובגין דחב כו':

4959 **דבגיני זכה לג"ע.** רוצה לומר יתרו ובניו, ואמר קדמת עדן, דגן הוא בקדמת עדן, והמדור דגיורין הן בהיכל ראשון מקדם:

4960 **וידע כו' כל אלין תולדין כו'.** דעד קני הוא סטרא דטוב, ומשם סטרא דרע כמו שאומר לקמן קי"ב ב', ולכן מכאן (בראשית ד יז) ותלד את חנוך כו', וכלהו תולדין מרמזין על כל תולדין דיליה, הכל מסטרא דרע, והן ערב רב עד דיתמחון מעלמא ואמר

[4961]וְאִינוּן חֲנוֹךְ וְעִירָד וּמְחוּיָאֵל וּמְתוּשָׁאֵל וְלֶמֶךְ, וְלֶמֶךְ נָטִיל תְּרֵי נְשִׁין עָדָה וְצִלָּה, אִית חֲנוֹךְ לְטָב, חֲנוֹךְ לְנַעַר עַל פִּי דַּרְכּוֹ, וְאִית חֲנוֹכָא לְבִישׁ, וְדָא יֵצֶר הָרָע, מְחַנֵּךְ לְבַר נַשׁ בְּחֲנוּכִין בִּישִׁין, עִירָד [4962]לְבָתַר אַעִיל רְעָדָה בְּבַר נַשׁ בְּאֵבָרִין דִּילֵיהּ, [4963]וּלְבָתַר דְּאַפִּיל לְבַר נַשׁ בְּחוֹבִין, אַלְשִׁין עֲלֵיהּ וְאַחֲזֵי לְאֵ"ל כָּל מַה דְּעָבִיד, וְדָא אִיהוּ מְחוּיָאֵל מְחַוֵּי אֵ"ל, וּלְבָתַר נָחִית וַתָּשַׁשׁ חֵילֵיהּ וְקָטִיל לֵיהּ, וְדָא אִיהוּ מְתוּשָׁאֵל דְּתַמָּן מָוֶת שְׁאֹל, וְאֵין אִיהוּ מָוֶת אֶלָּא עֲנִיּוּת, [4964]וּלְבָתַר אַמְלִיךְ עֲלֵיהּ וְדָא אִיהוּ לֶמֶךְ אִתְהַפַּךְ עֲלֵיהּ לְמֶלֶךְ, [4965]וּתְרִין נְשִׁין דִּילֵיהּ חַד עָדָה דְּמֵעִיד עַל חוֹבוֹי דְּבַר נַשׁ, וְתִנְיָנָא צִלָּה דְּאָזִיל עֲלֵיהּ כְּצֵל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (איוב ח ט) כִּי צֵל יָמֵינוּ עֲלֵי אָרֶץ, וּכְתִיב (תהלים קמד ד) יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר.

[4966]וַתֵּלֶד עָדָה אֶת יָבָל (בראשית ד כ), בָּתַר דְּקָטִיל לֵיהּ בַּעֲנִיּוּתָא, [4967]וְשָׁלְטִין עֲלֵיהּ עָדָה וְצִלָּה, יָבָל, [4968]כְּגַוְונָא דִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ישעיה נא ו) כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, וְיָבָל אִיהוּ אֲבִי יוֹשֵׁב אֹהֶל וּמִקְנֶה, דְּכַנִּישׁ מָמוֹנָא, וּלְבָתַר אִתְמַר בֵּיהּ (משלי יא ד) לֹא יוֹעִיל הוֹן, וְהָא אִתְמַר דְּשַׁלִּיט עֲלֵיהּ עֲנִיּוּתָא דְּאִיהוּ מָוֶת, וְלֵית עֲנִיּוּתָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּעֲנִיּוּתָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְלֵית מָוֶת כְּאִינוּן דְּעָבְרִין עַל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְיתָא דְּאִתְקְרִיאוּ מֵתִים, וּבְגִין דָּא אָמַר קְרָא (יחזקאל יא לב) שׁוּבוּ וִחְיוּ, וַאֲחִי יָבָל הָיָה אֲבִי כָּל תּוֹפֵשׂ כִּנּוֹר וְעוּגָב, הַמְנַגְּנִין בְּכָל מִינֵי נִגּוּנִין, וּבַר נַשׁ דְּחָדֵי בֵּהּ וְאִשְׁתַּדַּל בְּהַבְלֵי עָלְמָא, עֲלֵיהּ אָמַר קֹהֶלֶת (קהלת יא ט) שְׂמַח בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶךָ וכו', וּלְבָתַר מָה אָמַר לֵיהּ (שם) וְדָע כִּי עַל כָּל אֵלֶּה יְבִיאֲךָ הָאֱלֹהִי"ם בַּמִּשְׁפָּט, דַּעֲלַיְיהוּ אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, זִמְרָא בְּבֵיתָא חָרְבָּא בְּבֵיתָא, אֶלָּא וּשְׂמַחְתָּם לִפְנֵי יהו"ה אלהי"ם (ויקרא כג מ), כְּגַוְונָא (דדוד)

כל אלין תולדין מנעין כו' שהן תולדות יצר הרע וחינוכין בישין דיליה, שהכל הוא מונע לאדם להתרצה אל השם, ונאמר בהם תולדות כמו שאמרו תולדות של צדיקים מעשים טובים, וכן בהיפוך:

[4961] **ואינון חנוך כו' עדה וצלה אית חנוך לטב חנוך לנער ע"פ דרכו ואית חנוכא לביש ודא יצה"ר מחנך כו'.** מנה בתחלה תולדות עד למך, ונשיו בכללות, ואח"כ מפרשם בפרטות עד כצל עובר, ואח"כ מפרש תולדות למך ותלד כו', לפי שבהן האריכה התורה באומנותיהם וכמו שמפרש והולך לכן פרשן לבד בארוכה עד וידע אדם כו', ואמר אית חנוך כו' רוצה לומר בשביל שיש חנוך אחר, זרעו של שת, שהוא חנוך לנער, נער הידוע, שממנו בא היצר טוב לאדם, שיצר טוב ויצר הרע הן מט"ט וס"ם כידוע וכמו שאומר ברעיא מהימנא פ' בא ועיין בתיקוני זוהר חדש פ"ו ב' ותלד את חנוך, חנוך מסטרא דקין ודא יצר הרע, חנוכא לביש, ואית חנוך מסטרא דאנוש דאיהו יצר טוב, חנוכא לטב, ואתמר ביה ויתהלך חנוך כו', אנוש מתמן אתייחסו כל דרין כו' כל גלגולים דצדיקיא כו', ורוצה לומר כמו שאומר בפ' פנחס אנוש כחציר ימיו כו' רזא דגלגולא, ואמר שם חנוך דנפיק מאנוש איהו מט"ט כו' וכל מלאכין דממנין על נשמתן דגלגולא מתמן הוו כו', והן גלגולין דהבל שהן מסטריה, אבל חנוך דקין גלגולין מסטרא דרע, וכן במעשים, חנוך לטב וחנוך לביש, והכל לפי הרגל של אדם:

[4962] **ולבתר אעיל רעדה כו'.** רוצה לומר דשליט החנוכה דיליה וגומר המעשה, וכמו שאומר במדרש הנעלם על פסוק שתי בנות לוט שהן כח המתאוה, חנוך הנ"ל, וכח המשלים שהוא המעשה, וקין הוא יצר הרע כמו שאומר לעיל, והן שתי בנותיו:

[4963] **ולבתר דאטיל לב"נ כו'.** כמו שאמרו (ב"ב טז ע"א) יורד ומתעה ועולה כו':

[4964] **ולבתר אמליך כו'.** רוצה לומר במות ושאול דהוא הגיהנם כמו שאומר לקמן קי"ד ב' ודא פתח דגיהנם, דתמן חובין דילך שלטין עלך:

[4965] **ותרין נשין כו' דאזיל עלה כצל.** רוצה לומר, דמתלבש ביומין דיליה שהן לבושין צואים שבהם האדם נידון, וכן לטובה בהן מקבל שכר, והן נגד ב' יצרים, דדכורא מעיד ונוק' מתקוממת לו, כמו שכתוב (איוב כ כז) יגלו שמים כו' וארץ כו', והן תרין מלאכין דאזלין עמיה דבר נש מימינא ומשמאלא, ורשעים - שניהן רעים, ומכל מקום שניהם בסטרא דנוק', ודריש גם כן בעולם הזה בעניותא כמו שאמרו (בראשית רבה פרשה צו) ואין מות כו', ורוצה לומר או דקטיל ליה ממש, או בעניותא, ואמר מתושאל דתשיש, דריש לשון מתיש, ואח"כ דריש לשון מות ושאול דהוא בקרא חסר ו', ותרין נשין נגד ב' המלאכים כנ"ל, והן נגד רמ"ח אברים שכנגדן מצוות עשה ונגד שס"ה ימות השנה וכמו שאומר למעלה ק"ג א' שהאברים והשנה הן דו"נ, וזהו דמעיד על חובוי דבר נש, שהן חקוקין בעצמותיו, ואחת דאזיל עלה, רוצה לומר השניה שהן ימות השנה:

[4966] **ותלד עדה כו'.** שב' יצר הרע לאדם, שהן ב' נוק' הנ"ל דיצר הרע, והן, אחת - התאוה, והוא נוק' דבהון הקשה מכולם, (משלי ה ג) נופת תטופנה כו', ואחת - בהבלי עולם הזה, או לממון הרבה או לשמחה ושחוק כמו שכתוב (קהלת י יט) לשחוק עושים לחם כו' והכסף יענה את הכל, (קהלת ב א) לכה נא אנסכה בשמחה וראה בטוב כו', (קהלת ב ח) כנסתי כסף כו', והנה היא אינה קשה כמו הראשונה והיא עדה ובניה, יבל הוא הממון, יושב אוהל ומקנה, קנייני העולם הזה והיכלות לבנות, ונקרא יבל שאח"כ יבלה הכל, (משלי יא ד) לא יועיל הון כו' כמו שמפרש והולך, וכן יובל ותובל אלא שזה זכר בוא"ו וזה בנקבה בתי"ו, ויובל (בראשית ד כא) תופש כנור ועוגב, אבל של צלה הוא התאוה הרעה שהוא נקרא יצר הרע, (בראשית ו ה) כל יצר מחשבות לבו רק רע כו', וזה שאומר **ודא יצה"ר דאתמר בי' אם יצרך כו'.** רוצה לומר שאמרו (סוכה נב ע"ב) אם ברזל הוא מתפוצץ:

[4967] **ושלטין עלי' עדה וצלה יבל כגוונא כו'.** רוצה לומר שבנין דלהון, יבל יובל תובל, הכל תבלה:

[4968] **כגוונא דשמיא וארעא דאתמר כו'.** שהן ב' נשין דיצר הרע כנ"ל, ועתידין לבלות וכמו שאומר לקמן קט"ו ב' וכן אינון תולדין דלהון גם כן וכמו שמפרש והולך, ואמר **והא אתמר דשליט כו'.** כנ"ל, ואין מות אלא עניות וכמו שמפרש והולך ולית עניותא כו', דמשכח ממנו תלמודו ואין מניח לו לעשות טוב, כמו שאמרו (אבות ד ב) עבירה גוררת עבירה, וזה שאומר למעלה ולבתר אמליך עליה כו', כיון שחסר מתורה ומצות, וכמו שאמרו (סוכה נב ע"ב) בתחלה הלך כו', ואמר (סוטה מח ע"א) זמרא בביתא כו'. רוצה לומר דזהו יובל, שנתבלה גם כן:

דְאִתְמַר (ביה) (מלכים ב ג טו) וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי עָלָיו יַד יהו"ה.
וְצִלָּה גַּם הִיא יָלְדָה אֶת תּוּבַל קַיִן, לוֹטֵשׁ כָּל חֹרֵשׁ נְחשֶׁת וּבַרְזֶל (בראשית ד כב), [4969]דְּאִי יֵצֶר הָרָע, דְּאִתְמַר בֵּיהּ אִם יִצְרְךָ מִתְגַּבֵּר עָלֶךָ מָשְׁכֵהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וכו', [4970]וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָ"ה דָּא אִימָּן שֶׁל שְׁדִים, [4971]וְלָמֶךְ בְּשַׁעְתָּא דְשַׁלִּיט עַל בַּר נַשׁ וְאִיהִי בֵּיהּ תַּקִּיף כְּאַבְנָא וּכְפַרְזְלָא, וְלָא עָסִיק בְּאוֹרַיְיתָא, שַׁלִּיט עֲלֵיהּ וְקָטִיל לֵיהּ, וְעָבִיד בֵּיהּ פֶּצַע וְחַבּוּרָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם כג) כִּי אִישׁ הָרַגְתִּי לְפִצְעִי וְיֶלֶד לְחַבּוּרָתִי, בְּהַהוּא זִמְנָא עָתִיד לְנַטְלָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נוּקְמָא מִתַּרְוַיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) כִּי שִׁבְעָתַיִם יוּקַם קָיִן וְלֶמֶךְ שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה כה ח) בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח. א.ה. הפסקה הבאה ע"פ בהגר"א קי"ד ע"ב
(בראשית ד כה) וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ, וְכִי לָא אִשְׁתְּמוֹדָע בָּהּ עַד הַהִיא זִמְנָא, אֶלָּא מִיּוֹמָא דְאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִתְיַחַד בִּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּיוֹמִין דְּחוֹל, וְלָא הֲווֹ יִשְׂרָאֵל אִשְׁתְּמוֹדָעָן תּוּקְפֵּיהּ בְּיוֹמִין דְּחוֹל, [4972]בְּגִין דְּמֶמְשָׁלָה דְּעֶבֶד וְשִׁפְחָה בְּהוֹן, בָּתַר דְּיִתְעַבְּרוּן מֵעָלְמָא מִיָּד (בראשית ד כה) וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וּבְהַהִיא זִמְנָא (ישעיה יא ט) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יהו"ה, וּבְהַהִיא זִמְנָא אִתְקַיֵּים קְרָא (ירמיה לא לג) כִּי כֻלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם, (זכריה יד ט) וּבַיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

[דף קיח ע"ב]

וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁ"ת, סִיּוּמָא דְאַלְפָּא בֵּיתָא, וַעֲלֵיהּ אָמַר אִיּוֹב (איוב לח לו) מִי שָׁת בַּטּוּחוֹת חָכְמָה, מַאי חָכְמָה דָּא דְחָסַר מִנַּיהּ י', דְּבָהּ הֲוָה שִׁית, [4973]דְּאִיהוּ בָרָא שִׁית, [4974]וְאִיהוּ רֵאשִׁית, וַהֲוָה אִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה מו י) מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית, הֲוָה מְשַׁמֵּשׁ שֵׁת בַּאֲתַר דְּהֶבֶל, וּבְגִין דְּחָסַר מִנַּיהּ י' [4975]אִתְקְרֵי אַחֵר, בְּגִין דְּכַד חָב אָדָם פָּרַח מִנַּיהּ י', וְעָבַד שֵׁת בְּלָא י' דְּאִיהִי חָכְמָה, [4976]וּבְגִין דָּא שֵׁירוּתָא הֲוָה מִן ח', דְּאִינּוּן ח' יוֹמִין דִּבְרִית מִילָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית ד כו) אָז הוּחַל לִקְרֹא (דף קיח ע"ב) בְּשֵׁם יהו"ה, [4977]וּמִתַּמָּן עָבְדוּ בְּרִית מִילָה, וְאַעֲבָרוּ מִנַּיהּ עָרְלָה וּפְרִיעָה לְאַעְלָא בְּח', דְּשֵׁירוּתָא דְח' אִיהִי בִּינָה, לַמְנַצֵּחַ

[4969] **ודא יצה"ר דאתמר בי' אם יצרך כו'.** רוצה לומר שאמרו (סוכה נב ע"ב) אם ברזל הוא מתפוצץ:

[4970] **ואחות תובל קין כו'.** שמהן נולדו השדים, מתאוות, שהיא נוטלת התשוקה כו' כידוע. ואמר **ושלטין עלי' עדה וצלה יבל כגוונא כו'.** רוצה לומר שבנין דלהון, יבל יובל תובל, הכל תבלה:

[4971] **ולמך בשעתא דשליט כו'.** רוצה לומר אחר שילד ההוא לוטש שאמר אם אבן כו' אם ברזל כו', לכך כתיב פצעי וחבורתי, שפצע - מכת חרב הוא, וחבורה - באבן, ובילד הוא כאבן, ובאיש נעשה כברזל קשה מאד, שלכן באבן נימוח לגמרי ובברזל רק מתפוצץ, ובאבן נימוח במים כמו שכתוב (איוב יד יט) אבנים שחקו מים, אבל ברזל באש מתפוצץ וצריך ללבנו, וזה שאומר כי איש כו' וילד כו' ורוצה לומר דכאן הוא דקטל ליה כמו שכתוב הרגתי כו', וקין הוא תחילתו שהוא יצר הרע, ולמך - סופו, דהוא מלאך המות, וזה שאומר **ועתיד לנטלא כו' הה"ד בלע כו'.** שהוא מלאך המות, (ישעיהו כה ח) וחרפת עמו כו' שהוא יצר הרע, שעליו נאמר (יחזקאל לו לב) בושו מדרכיכם כו', (ירמיהו ג כה) נשכבה בבשתנו ותכסנו כו', ונאמר (יואל ב כ) ואת הצפוני ארחיק כו' פניו כו' וסופו כו', פניו וסופו הן קין ולמך, שתחלתו מתעה וסופו קטיל (ואף שבגמ' דרשו בענין אחר, הכל ענין אחד, שב' בתי מקדשים הם נגד נשמה ונפש שתופא דגופא, ב' ההין, ויצר הרע הרג לנשמה ומלאך המות לגוף, וב' ההי"ן אלו הן ימים כידוע, ונשמה לא שהרגה אלא שהעבירה מן האדם מזה העולם, וכן הנפש, והן ב', מות תמות, מות שאול הנ"ל, ולעתיד לבוא בלע כו' ומחה דמעה, ששם (קהלת ד א) דמעת כו' ואין כו', וחרפת עמו, הוא היצר הרע עצמו, יסיר מעל הארץ כו', כמו שכתוב (יחזקאל לו כו) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה והסירותי את כו', (שם כה) וזרקתי עליכם כו'), ולמך שבעים ושבעה שנאמר בלע כו', מה שאין כן שם דנאמר יסיר כמו שאמרו במלאך המות דלא יהא מנוול כבקדמיתא, ועל שניהם נאמר ועלה באשו ותעל צחנתו כי הגדיל לעשות:

[4972] **בגין דממשלה דעבד כו'.** דהוא מט"ט וסנד"ל, דרגין דעבד ושפחה, שבהן ס"א שולט, (משלי ל כב,כג) תחת עבד כו' ושפחה, והן ביומין דחול, (שמות כ ט) ששת ימים תעבוד, ובלילות - דרגא דשפחה, דלכן שפחה משרתת בבית, וביום עבד יוצא לעבודתו עדי ערב, ובלילה משרתת האשה בבית, אבל שבת, (שמות כ יא) וינח ביום השביעי, ממשלתה דשכינה דבה מנוחה ועיין בזוהר פ' נשא קכ"ב ב' אבל בתר דיתעברון הס"א וממשלתה דשכינתא תהא, אז וידע כו' כמו שמפרש והולך כי מלאה הארץ דעה כו':

[4973] **דאיהו ברא שית.** רוצה לומר בשית תיקונין כמו שאומר ק"ח ב':

[4974] **ואיהו הוה ראשית.** רוצה לומר הבל הוא ראשית לסטרא דטוב, ושת הוא אחרית אחריו, וכן הוא סיומא דא"ב, וזה שאומר **מגיד מראשית כו'.** דנעשה מראשית אחרית:

[4975] **אתקרי אחר.** דהיוד אות ברית, קוצא ד' של אחד ונעשה אחר כמו שאומר לעיל נ' א', והיו"ד הזה הוא יחודא כמו שאומר לעיל פ"ו ב' ושאר מקומות, והכל בשביל חטא האדם וכמו שמפרש והולך בגין דחב כו':

[4976] **ובג"ד שירותא כו'.** דח' הוא בינה, דרגא תמינאה כמו שמפרש והולך ורוצה לומר דנאמר אז הוחל כו' אבל חכמה אסתלק בחובא דאדם, ורק תשובה קמת עליה דאדם כמו שאומר לקמן קי"ג ב' ורוצה לומר זהו אז דחושבניה ח', והיא אחת ושבע, אימא על בנין:

[4977] **ומתמן עבדו ברית מילה ואעברו מיניה ערלה ופריעה לאעלא בח' דשירותא כו'.** רוצה לומר בשם ה' הוא מילה כמו שאומר לעיל ס"ד ב' ועאלו בח' בינה והכל בגלגולין דילה במשה וישראל, ואמר **למנצח על השמינית** דהוא כנור של שמנה נימין שיהיה

עַל הַשְּׁמִינִית (תהלים יב א), וַעֲלָה אִתְמַר אָז הוּחַל,[4978] וְעוֹד אָז הוּחַל לִישָׁנָא דְצִלּוֹתָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה נח ט) אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה, וְעוֹד[4979] אָז, דָּא הוּא נְטוּרָא טָבָא, דְּאַף עַל גַּב דְּהֶבֶל קָטִיל לֵיהּ קַיִן, דְּמַנֵּיהּ הֲוָה נָפִיק מָאן דְּנוֹקִים לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה,[4980] רוֹעֶה נוֹקִים לְרוֹעֶה,[4981] וּלְבָתַר אָז אֶהְפּוֹךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יהו"ה (צפניה ג ט), אֲבָל כַּד עֲמָלֵק דְּאִינּוּן בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם עָרֵב רַב מְעוֹרְבִין בְּיִשְׂרָאֵל, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (דברים כה יט) תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק, דְּלָא אִשְׁתָּאַר מִנְּהוֹן שָׂרִיד,[4982] וְאִינּוּן עַרְבוּבְיָא מִקִּין, וּמִיָּד דְּיִתְמַחוּן מֵעָלְמָא אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם יהו"ה (בראשית ד כו).

תקונא שבעין

[תיקוני זוהר חדש – דף פו ע"ב]

(דף פו ע"ב) בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית,[4983] וְדָא מטטרו"ן, אוֹת בַּצְבָא דִילֵיהּ,[4984] וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר (שם טו) וַיָּשֶׂם יהו"ה לְקַיִן אוֹת[4985] לְאַגָּנָא עֲלֵיהּ, וּמַה דַּהֲוָה אָזִיל נָע וָנָד בְּגַלְגּוֹלָא,[4986] אִתְעֲבִיד נוֹד,[4987] מִיָּד וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן,[4988] וְדָא אוֹת דִּבְרִית מִילָה דְקַנְיֵהּ עֲלֵיהּ בַּאֲחוּהָ בְּגִין דְּנוֹלַד מָהוּל, וּבְאָן אֲתַר זָכֵי לֵיהּ,[4989] בְּקֵנִי, בְּגִין דְּחָזַר תַּמָּן בִּתְיוּבְתָּא,[4990] וְנָפְקוּ בְּנוֹי מִינֵיהּ[4991] דְּעָאלוּ לְגַן עֵדֶן, וּבְגִין דָּא וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד

לעתיד לבוא, דרגא דעולם הבא:

[4978] **ועוד אז הוחל כו'.** רוצה לומר לשון ויחל משה, ועליו נאמר אז תקרא וה' יענה כמו שכתוב (במדבר יד כ) סלחתי כדברך, והכל בדרגא דאז, דרגא דמשה סליק לה ועיין לעיל תיקון י"ח אז בתמניא אתוון כו':

[4979] **אז דא הוא נטורא כו'.** רוצה לומר, דאז משה נוקים בשביל הבל דהרג למצרים דאינון מסטרא דקין, ולעתיד לבוא כל הערב רב, וכמו שמפרש והולך:

[4980] **רועה נוקים לרועה.** הוא הגהת תלמידים, ורוצה לומר דמשה רועה צאן נקים בשביל הבל רועה צאן:

[4981] **ולבתר אז אהפוך כו'.** שיתמחון זרעא דקין דאינון ערב רב מעלמא, ואהפוך אל עמים כו'. והכל זרעא דשת וע"י משה דהוא גלגולא דיליה וכמו שכתוב (קהלת א ט) מה שהיה הוא שיהיה, שהיה גואל ראשון והוא יהיה גואל אחרון כמו שכתוב (בראשית מט י) כי יבא שילה, שילה - משה בחושבן, וכמו שאומר לעיל נ"ב ב', ואמר **דאינון בכורי מצרים** רוצה לומר כמו שהרג משה במצרים בכוריהם, כן לעתיד לבוא הערב רב דאינון בכורין ורישין על ישראל, וכמו שמפרש והולך **עלייהו אתמר תמחה כו'.** שהן הערב רב:

[4982] **ואינון ערבוביא מקין כו'.** דלאחר שחשיב כל תולדין דקין, ואין שם עוד, אז חשיב לשת:

[4983] **בראשית ברא שית.** אותיות בראשית כמו שאומר לעיל דף ע"ג ע"ב, ורוצה לומר שית - יסוד, שהוא שית בו"ק, והוא כלול מכל הו"ק, ו' זעירא, וכן מט"ט בדרגא דצדיק, וכלול ו"ק של יצירה, ו' אותיות של מטטרו"ן, וזה שאומר דא מט"ט וזה שאומר בראשית, שהוא קדם לכל בריה, והוא זקן ביתו, קודם לכל:

[4984] **אות בצבא דיליה.** כמו יסוד, אות ברית קודש, ו' זעירא, בצבא שלו - נו"ה, שלכן נקרא צבאות, אות בצבא, כן הוא במט"ט אצל המלאכים, שכל אות - בצדיק, אות ברית, אות תפילין, אות דשבת ויום טוב, כמו שאומר בתיקונים עיין שם, וזה שאומר (חגיגה טז ע"א) מאי דרש אות ברבבה שלו דוגמא כו' אדון הוא בצבא שלו, וצריך לומר אות הוא בצבא שלו כנ"ל, וכל זה על מט"ט, שלא הציץ בו, שד' שנכנסו לפרדס - הוא במט"ט כמו שאומר לעיל ובה"ת, וכולם הציצו במט"ט לכן כולם לקו, לפי שבו מתלבש השכינה, שעליו בקש משה (שמות לג יח) הראני נא את כבודך כמו שאומר במדרש הנעלם כמה אצטער האי צדיקא כו' ולא הראה, ואחר טעה שראה שהוא מושל בכל צבא השמים כמו שכתוב (בראשית כד ב) אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו כמו שאמרו במדרש הנעלם, וכל זה הוא בשמו שבקרבו, ולזה אמרו (שם) על ר' עקיבא מאי דרש שלא הציץ במט"ט כמו שכתב רש"י עיין שם:

[4985] **לקין אות.** שהוא אות כנ"ל, ורוצה לומר בגלגול כמו שמפרש והולך שג' הגלגולים הוא במט"ט, שמסטרא דיליה הרוח וכל הגלגולים ברוח כמו שאומר לעיל, ורוצה לומר ביתרו שהוא גלגול קין, וקבל על עצמו אות ברית, שנתגייר כמו שמפרש והולך ולכן נתן למשה שהוא גלגול הבל, צפורה בתו, שהיא התיומת של הבל שקנא בה, והרג אותו, ובשבילה נהרג הבל, והיא הצילה אותו עכשיו, (שמות ד כד) ויבקש המיתו ותקח צפורה צר ותכרת כו', במילה, אות ברית כנ"ל, ועלה אמר הקב"ה (בראשית ד ז) אם תיטיב שאת, שדרשו בתיקונים אשת, שבשבילה נתנשא יתרו:

[4986] **נע ונד בגלגולא.** עד יתרו שעל זה אמר הקב"ה נע ונד כו'. שהוא בעולם הזה ועולם הבא בגלגולים עד יתרו:

[4987] **אתעביד נוד.** עם ו' של אות ברית, (בראשית ד טו) לקין אות כנ"ל:

[4988] **קדמת עדן.** מפרש לקמן ונפקו בנוי כו':

[4989] **דקני.** שקנא על אחיו, וזכה ביתרו כמו שמפרש והולך:

[4990] **בקיני.** יתרו כמו שכתוב (שופטים א טז) ובני קיני חותן משה, והוא אותיות קין:

[4991] **ונפקו בנוי.** שזכו לישב בלשכת הגזית:

[4992] **דעאלו לג"ע.** רוצה לומר כמו שמפרש והולך ובג"ד כו' קדמת עדן, שהגן הוא קדמת עדן כמו שכתוב ויטע ה' אלקים גן בעדן

קְדֶמֶת עֵדֶן.

[דף פו ע"ב]

[4993]לְבָתַר עָבִיד תּוֹלְדִין מִסִּטְרָא דְרָע, וְאִתְפַּשְׁטוּ בְּגִלְגּוּלִין בְּעָלְמָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם יז) וַיֵּדַע קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת חֲנוֹךְ, [4994]חֲנוֹךְ מִסִּטְרָא דְקַיִן, וְדָא יֵצֶר הָרָע חִנּוּכָא לְבִישׁ, [4995]וְאִית חֲנוֹךְ מִסִּטְרָא דְאֱנוֹשׁ, דְּאִיהוּ יֵצֶר הַטּוֹב חִנּוּכָא לְטָב, וְאִתְּמַר בֵּיהּ (שם ה כה) וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאלהי"ם וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אלהי"ם, וְדָא חֲנוֹךְ [4996]דְּאִתְהַפַּךְ בְּשִׂרְיָה לְלַפִּיד אֵשׁ.

[4997]וּתְלָתָא אִינּוּן אָדָם שֵׁת אֱנוֹשׁ, אֱנוֹשׁ [4998]דְּמִתַּמָּן אִתְיַחְסוּ כָּל דָּרִין, [4999]הַדָּא הוּא דִכְתִיב (שם ד כו) אָז הוּחַל לִקְרוֹא בְּשֵׁם יהו"ה, מִתַּמָּן נִתְפַּשְׁטוּ כָּל גִּלְגּוּלִין דְּצַדִּיקַיָּיא, חֲנוֹךְ דְּנָפִק מֵאֱנוֹשׁ [5000]אִיהוּ מטטרו"ן דְּנָהֲפַךְ בְּשָׂרוֹ לְלַפִּיד אֵשׁ, וְאִיהוּ נוריא"ל, [5001]וְעַל תַּרְוַיְיהוּ אִתְּמַר (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא דָּא נוריא"ל, וָשׁוֹב דָּא מטטרו"ן, [5002]הָכִי סָלְקִין בְּחוּשְׁבָּן, [5003]כְּמַרְאֵה"ה הַבָּזָק, אִיהוּ כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן (שם כח), דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ט יד) וְהָיָה בְּעַנְנִי עָנָן עַל הָאָרֶץ וְנִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן, [5004]וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר (שם טו) וְלֹא יִהְיֶה מַבּוּל לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר, בְּגִין דְּאִתְהַפַּךְ בְּשָׂרוֹ לְלַפִּיד אֵשׁ, וְכָל מַלְאָכִין דִּמְמַנָּן עַל נִשְׁמָתִין דְּגִלְגּוּלִין מִתַּמָּן הֲווֹ.

[5005]וְעוֹד כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, עֲלֵיהּ אִתְּמַר לְמֹשֶׁה (שמות כה מ) וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אַתָּה מָרְאֶה בָּהָר, כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה יהו"ה אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת הַמְּנוֹרָה (במדבר ח ד), [5006]וְדָא מטטרו"ן, [5007]מ' דִּילֵיהּ מְנוֹרָה,

---

מקדם, ולכן לא נאמר קדמת גן עדן:

[4993] **לבתר עביד כו'.** כמו שאמרו בתיקונים עד יתרו גלגולין שלו בסטרא דטוב, משם ואילך בסטרא דרע, והן ערב רב שבדור כמו שאומר שם וזה שאומר. ועלייהו אתמר כו'. כמו שאמרו בתיקונים כל השמות מחואיל מתושאל כו' עיין שם וכאן דרש חנוך לבד:

[4994] **חנוך מסט' דקין כו'.** שחנוך הוא במט"ט, עץ הדעת טוב ורע, יצר טוב ויצר הרע וזה שאומר ודא יצר הרע חינוכא כו'. כמו שכתוב חנוך לנער ע"פ דרכו והוא לאדם מסטרא דיצירה שהוא נער:

[4995] **ואית חנוך מסט' דאנוש.** הוא חנוך בן ירד, מט"ט, ובנוי דקין הוא ס"מ כידוע, ואמר מסטרא דאנוש, שממנו התחילו הגלגולים כמו שמפרש והולך. וזהו (תהלים קג טו) אנוש כחציר ימיו, שדרשו על גלגולא דאדם בזוהר פ' פנחס עיין שם שלכן נקראו כל האנשים בשם אנוש:

[4996] **דנהפך בשריה כו'.** שרוצה לקמן לומר ובגיניה כו' כל בשר בגין כו' כמו שבארנו שם:

[4997] **ותלתא אינון כו'.** שתלת גלגולין דג' חיון הוא עד אנוש, ומשם ואילך גלגולין דאלף דור דאדם כמו שאומר לעיל בדף הקודם וזה שאומר אנוש מתמן כו' שלכן בשת כתיב בדמותו כצלמו מה שאין כן באנוש כמו שאומר לעיל בגלגול השלישי, שנוי מעשה, משנה פניו, וכן דרשו בזוהר הנ"ל משנה פניו על פסוק (תהלים קג טו,טז) אנוש כחציר ימיו, כי רוח עברה בו ואיננו, ואיננו בפנים הראשונים עיין שם, וזה שכתוב אצל חנוך ואיננו כי לקח כו', מכבר, קודם זה הגלגול, שהגלגולים ממנו כנ"ל:

[4998] **מתמן אתייחסו כו'.** שלכן אצל אנוש נאמר (בראשית ה א) זה ספר תולדות אדם כו' וזה שאומר מתמן כו':

[4999] **הה"ד כו' בשם ה'.** שהוא גלגולין דאדם בשכינה שנקראת שם ה' כמו שאומר לעיל:

[5000] **איהו מט"ט כו' ללפידי אש.** רוצה לומר לכן נקרא נוריאל לשון נור דליק כמו שאומר למטה וזה שאומר ואיהו נוריאל:

[5001] **ועל תרוייהו.** רוצה לומר תרין דרגין, מט"ט ונוריאל. כי ד' חיות הן ד' אותיות שבשם, ט' ספירות מחכמה ולמטה, ומט"ט הוא חיה החמישי, פרצוף החמישי, כתר היצירה שבו שני בחינות של כתר, עתיקא קדישא וא"א כידוע, מופלא ומכוסה, שעליו נאמר (יחזקאל א כח) וארא ואפול על כו', ובחינה הראשונה הוא מט"ט, שבו מתלבש שם ה' בבריאה, כמו כל עתיק כידוע, ונוריאל הוא בחינה האחרונה שלכן הוא נחשב בכלל החיות, ארגמן, כידוע בכל כתר וזה שכתוב והחיות רצוא כו', שבסטרא דנוריאל רצין להשיגו, ושוב - בסטרא דמט"ט, שעתיק נקרא רישא דלא אתיידע:

[5002] **הכי סלקי בחושבן.** רוצה לומר רצוא ושוב כמנין מט"ט ונוריאל:

[5003] **כמראה הבזק.** רוצה לומר עליו נאמר כמראה כמו שמפרש והולך כמראה הקשת שהוא מט"ט, קשת דאתחזי כידוע:

[5004] **ובגיניה אתמר כו'.** בגין דאתהפך כו' וכל מלאכין דממנן כו'. רוצה לומר כמו שאומר לעיל (איוב כב טז) דנהר יוצק יסודם, נהר דינור שכל הרשעים נידונין בו ונתקנין בו וחזרין בגלגול, ומט"ט הוא נהר דינור. נור של נוריאל כמו שאומר למטה נוריאל נור דליק, ונוריאל עם ד' חיות שכלילן בו כידוע, וכן כל כתר כולל כל ד' אותיות של השם, ד' פרצופין שלמטה, וכן הוא בנוריאל, נוריאל וד' גי' אש, וזה שאומר שנהפך ללפידי אש, והוא רון דמטטרו"ן כמו שאומר למטה, והוא עץ הדעת טוב ורע, הרע נקרא בשר, (בראשית ו ג) בשגם הוא בשר, (בראשית ו יז) לשחת כל בשר, (בראשית ו יג) קץ כל בשר, שלכן מרבה בשר, וכן אמרו אוי לבשר מפני בשר, ואש הוא טוב, (ירמיהו כג כט) דברי כאש, והוא מטה דאתהפך מנחש למטה, מסטרא דרע לסטרא דטוב, וכן נידונין ונצרפים שם הרשעים ונעשין מבשר אש, וזה שאומר דנהפך בשריה ללפידי אש, ולכן ולא יהיה מבול לשחת כל בשר אלא נהר יוצק יסודם - לאש, וזהו הקשת, נהר הנ"ל כנ"ל וזה שאומר. וכל מלאכין כו'. ורוצה לומר זהו ללפידי אש, רבים, והן המלאכים דממנן כו' שכל הגלגולים בו כנ"ל:

[5005] **ועוד כמראה כו' כמראה אשר כו'.** והוא משכן דנער מט"ט שהראה למשה כמו שאומר בזוהר ובתבניתם עשה הכל:

[5006] **ודא מט"ט כו'.** רוצה לומר המנורה ולכן נאמר אצל המנורה שני פסוקים הנ"ל וראה ועשה כו' כמראה כו':

[5007] **מ' דיליה.** של ראשי תיבות מט"ט:

[5008]נוריא"ל נו"ר דיליה, והוא ט"ט, והיו לְטַטָפוֹ"ת בֵּין עֵינֶיךָ, [5009]וְכֻלָּא אִתְפַּשַּׁט מֵאֱנוֹשׁ, וּבְגִין דָּא אָז הוּחַל לְקָרוֹא בְּשֵׁם יהו"ה.

[5010]בְּרֵאשִׁית בָּרָא שִׁית, וְאִינוּן שִׁית הֵיכָלִן, אִימָּא עִלָּאָה שְׁבִיעָאָה, [5011]וּבְאִלֵּין שִׁית יַיְדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת וגו' (בראשית ד כה), [5012]שֵׁת סִיּוּמָא דְאַתְוָון, [5013]תַּחַת הֶבֶל, הָדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים ח ז) כֹּל שַׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו, אִסְתַּלַק י' מִן שִׁית וּנְחִיתַת בֵּיהּ ה' מִן הֶבֶל וְאִתְעֲבִיד שַׁתָּה, כֹּל שַׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו.

[5014]וְעוֹד שֵׁת עַל שֵׁם (שמות ב ו) כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִיהוּ, [5015]וְעוֹד שֵׁת עֲלֵיהּ אָמַר אִיּוֹב (איוב לח לו) מִי שָׁת בַּטּוּחוֹת חָכְמָה, וְדָא י' דְּבָהּ הַוָּה שִׁית, אוֹ מִי נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה (שם) דָּא ה' מִן הֶבֶל, וְשֵׁת אִיהוּ גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה דְּהֶבֶל, לְהַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ בְּשַׁגָּם זֶה הֶבֶל, בְּשַׁגָּם זֶה מֹשֶׁה, וְהָא אוּקִימְנָא הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טו א) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה, וּבְגִין דָּא אָז הוּחַל לְקָרוֹא בְּשֵׁם יהו"ה (בראשית ד כו), הוּחַל [5016]תַּמָּן הַתְחָלָה דְּגִלְגּוּלָא קַדְמָאָה.

[5017]וְאִתְפַּשְׁטוּתָא דְּאַת י' מְשֵׁת (נ"א משית), אִתְפַּשְׁטַת עַד סְפִירָה שְׁתִיתָאָה דְּרַגֵּיהּ דְּיַעֲקֹב, וְדָא אֶבֶן הַשְׁתִיָּה דְּמִתַּמָּן הוּשְׁתַת עָלְמָא, דְּאִתְמַר בָּהּ (שם מט כד) מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל, וְאַבַּתְרֵיהּ אָז, וְדָא מֹשֶׁה דְּמִדְּכָרִין לֵיהּ בָּתַר יַעֲקֹב, וּבְגִין דָּא אָז הוּחַל לְקָרוֹא בְּשֵׁם יהו"ה, [5018]מִתַּמָּן וְאֵילֵךְ אָז תִּקְרָא וַיהו"ה יַעֲנֶה (ישעיה נה ט), [5019]וּבְגִין דָּא שַׁתָּה, בָּתַר שֵׁת ה', וְאִינוּן י"ה, י' מִן שִׁית ה' מִן הֶבֶל, וְאִינוּן אַבָּא וְאִימָּא, שִׁית ו' בְּרָא בְּאִמְצָעִיתָא, וּתְלָתָא אַתְוָון אִתְכְּלִילוּ בְּיַעֲקֹב, [5020]כַּד אָתָא מֹשֶׁה בָּתַר יַעֲקֹב אִשְׁתַּלִּים בֵּיהּ ה' בַּתְרָאָה, וְשַׁרְיָא עֲלֵיהּ יה"ו, וְאִשְׁתַּלִּים בֵּיהּ יהו"ה, וּבְגִין דָּא וּשְׁמִי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם (שמות ו ג), אֲבָל [5021]לְמֹשֶׁה וְאָמְרוּ לִ"י מַ"ה שְׁמ"וֹ מָ"ה אוֹמַר אֲלֵיהֶם (שם ג יג), בְּגִין דְּאִשְׁתַּלִּים יהו"ה בְּמֹשֶׁה, אָמַר אָז הוּחַל לְקָרוֹא בְּשֵׁם יהו"ה,

---

[5008] **נוריאל נור דליק.** (במדבר ח ב) בהעלותך את הנרות, להדליק מנורה ג' אש, והוא נור של מט"ט ונוריאל ומט"ט ונוריאל הן אחד באותיותיהן, רק א' של נוריאל וט"ט של מט"ט, כי י' ל' של נוריאל הוא מ"ם של מט"ט, נור הוא רון והוא רנ"ו כנפים של החיות, מ' הוא ד' אנפין של החיות, וד' החיות עצמן שהן מ', כל אחת עשר כידוע, והן נחלקין בנוריאל לשתים, ל' וי', כי ג' חיוון, ורביעי אדם נכללת מכולם, וכן בשם, יק"ו וה' אחרונה שלכן נאמר (יחזקאל א י) ודמות פניהם כו' כידוע, ובו מתלבש מלכות, אדני, שהוא א' של נוריאל בבחינה התחתונה שבו, וזהו מנורה, נו"ר ומ' וה' שהוא מלכות, והוא חיה הראשונה וכולל כל החמשה חיות לכן הוא ה', וכן ה' רביעית שבשם הוא כולל כל ה' פרצופין, ובמט"ט מתלבש ח"י עלמין כידוע והוא ט"ט שבו כמו שאמרו ח"י עלמין ט' מלמעלה למטה וט' ממטה למעלה, וזה שאומר והוא ט"ט כו' והוא כמו שאמרו (סנהדרין ד ב) ט"ט שתים פת שתים, שד' פרשיות של תפלין הן בתפארת, פת דת"פארת שכלול שתים, חו"ג, וט"ט ביסוד כלול נו"ה כידוע:

[5009] **וכולא נתפשט מאנוש.** כל הגלגולין, והוא אש דאנוש, נ"ו שבו של נוריאל כנ"ל והוא גי' מט"ט עם שם מ"ב שהוא במט"ט כידוע והוא בגבורה, אש כידוע:

[5010] **תיקון ע בראשית כו' אימא כו'.** והוא אלקים דבראשית:

[5011] **ובאלין שית כו'.** כמו שאומר לעיל ק"ח דמשית תיקונין כו', והן שית היכלין דכאן, ותחת הבל הוא היכלא שביעאה, הבל ה' עילאה כמו שאומר למטה (ונחיתת ביה ה' מן הבל כו', או מי נתן כו', ולמטה שית, ו', ברא באמצעיתא) ואמר כאן ענין ז' היכלין לפי שרוצה לפרש לקמן שבעה היכלין בשם מ"ב שהוא בפסוק ראשון דבראשית לכן מרמז כאן במלת בראשית, ומרמז בפסוק וידע כו' שנאמר כי נתן לי אלקים כו', שהוא שם האחרון מע' שמות כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ב:

[5012] **שת סיומא דאתוון.** לרמוז שהוא אחרית וראשית, גלגולא דהבל כנ"ל וזהו תחת הבל:

[5013] **תחת הבל הה"ד כל כו'.** רוצה לומר במקום כל, שהוא יו"ד דזרע ברית קדש כמו שאומר לעיל קי"א ב' בהגהה שתה, שת ה', תחת רגליו שהוא נקרא א"ב, התחלת א"ב, ושת ה' תחת רגליו, סוף תיבת שת, ונעשה שתה, וקאי על האדם, וכן נקרא כרעא דאבוה, וזהו רגליו וכנ"ל, ויו"ד היה באמצע שהוא זכר, אבל ה"א שהיא נקבה היא בסוף כמו באיש ואשה:

[5014] **ועוד שת כו'.** והוא דרגא דמשה, גלגולא דיליה:

[5015] **ועוד שת עלי' אמר כו'.** כמו שאומר למטה דנשלם שת והוא באבהן כמו שאומר לעיל ק"ט ב':

[5016] **תמן התחלה דגלגולא כו'.** רוצה לומר להוא דקרא בשם ה', משה, שנאמר ויקרא בשם ה', שביה נשלם השם כמו שאומר למטה הוחל כאן גלגולא דיליה:

[5017] **ואתפשטותיה דאת יו"ד משת** כו'. רוצה לומר דיו"ד משת דהוא שית, אתכליל ביעקב כמו שאומר למטה ותלתא אתוון אתכלילו ביעקב, ויעקב הוא ספירה הששית, ואמר ודא אבן השתיה [אע"ג דהיו"ד הוא חכמה מכל מקום הוא ג"כ מלכות וכמו שאומר לעיל ק"ח ב' עיין שם היטב] ורוצה לומר זה שכתוב אבן ישראל ואמר ואבתרי' אז ודא משה. רוצה לומר דמשה הוא שביעי דהוא אחר יעקב וכמו שאומר לקמן דדעת שם מקומו, וזהו אז, א' וז', וא' הוא אבן שתיה הנ"ל, ושתיה הוא תלתא אתוון דאתכלילו ביעקב, שת י"ה, כמו שאומר למטה ואינון או"א כו':

[5018] **מתמן ואילך אז כו'.** כנ"ל שאז הוחל להתפלל, ואז נשלם שם יהו"ה ולכן וה' יענה סלחתי כו':

[5019] **ובג"ד שתה בתר כו'.** חוזר לענין ראשון ולפרש דביעקב נכללו ג' אתוון, והוא כמו שאומר לעיל ק"ט ב' די"ה נכללו ונשלמו באברהם ויצחק, ו' - ביעקב, וידוע שיעקב הוא כלל אבהן, דנוטל חו"ג שהן דאבהן, לכן נטיל כל ג' אתוון:

[5020] **כד אתא משה כו'.** שהוא ה' דמשה:

[5021] **למשה ואמרו כו'.** סופי תיבות הוי"ה:

דְּבַקְדְּמֵיתָא וּשְׁמֵי יהו"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם, וּבָתַר דְּאִשְׁתַּלִּים בְּמשֶׁה יהו"ה שַׁרְיָא עֲלֵיהּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א,
[5022]וְאִתְקְרֵי מַ"ה בְּהַהוּא זִמְנָא מַה דְּאִסְתַּלַּק בְּקַדְמֵיתָא אַהֲדַר לֵיהּ לְאַתְרֵיהּ, וְאִתְתַּקַּן כֻּלָּא.

[דף קיט ע"א]

[5023]וְלָא עוֹד אֶלָּא תְּרֵין זִמְנִין אִתְמַר בְּהַאי קְרָא מַה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אוֹמַר אֲלֵיהֶם, דְּכֻלָּא חָזַר לְאַתְרֵיהּ, מַה דִּלְעֵילָּא מַה דִּלְתַתָּא, דְּאִינּוּן מַה שְׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ (משלי ל ד), וְחָזַר כֻּלָּא עַל תְּקוּנֵיהּ, וְעִלַּת הָעִלּוֹת נָחִית עַל כֻּלָּא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּהַדַּר אֱמוּנָה (ס"א ממונה) לְאַתְרָהּ, אָמַר מֹשֶׁה (דברים ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, דְּהָא כֻּלָּא בְּיִחוּדָא (דף קיט ע"א) חֲדָא לֵית תַּמָּן קְצוֹץ וּפְרוּד, וְאִי חָאב אֲבוֹי וְאַנָא (וְעַבִיד הַפְּרָשָׁה) [5024]הָא קַבֵּילְנָא עוֹנְשָׁא, [5025]וַחֲזַרְנָא כֹּלָּא לְאַתְרֵיהּ בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּלָא קְצוֹץ וּפְרוּד.
[5026]תָּא חֲזֵי שֶׁבַע הֵיכָלִין אִינּוּן דִּבְנָיְנָא דִּלְהוֹן בְּשֶׁבַע שְׁמָהָן אבגי"ת וכו'.
[5027]הֵיכָלָא קַדְמָאָה מְרַקְּמָא בְּכָל מַה דְּאִית בְּיוֹמָא קַדְמָאָה דִּבְרֵאשִׁית, [5028]א' מִן אבגית"ץ אִיהוּ כֻּלָּא אָמוֹן מוּפְלָא וּמְכוּסֶה, [5029]אָת ב אִיהוּ שְׁנֵי אֲלָפִים (יום) דַּהֲוָה אוֹרַיְיתָא טְמִירָא בְּחֵיקוֹ, שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם (משלי ח

5022 **ואתקרי בההוא זמנא מ"ה.** רוצה לומר שמא מפרש, חושבן מ"ה, מה דמשה:

5023 **ולא עוד אלא תרין זמנין כו' מה דלעילא כו'.** דמה הוא יחודא, והוא יחודא בין או"א ובין זו"נ, והוא בשמו ובשם בנו, וזה שאומר **דהא כולא ביחודא חדא כו' ואי חאב אבוי ואנא כו'** בין או"א אבא והוא בין זו"נ:

5024 **הא קבילנא כו'.** במיתת הבל, וכן אדם:

5025 **וחזרנא כלא כו'.** ה' אלקינו - או"א, ה' אחד - דו"נ כידוע, ונתקן הכל ביחודא חדא:

5026 **ת"ח שבע היכלין אינון דבניינא כו'.** כמו שאומר לעיל ק"ו ב' מיד קם ההוא מארי כו' לשבעה היכלין כו' בהאי קרא עבידנא כל בניינא דא כו' שבע הבלים אינון בהאי קרא כו' ולבושין דאינון הויות אינון ז' שמהן כו', וכל שם ממונה על יום אחד כמו שאומר לקמן קל"ג ב' שבעה שמהן דרישא דסלקין למ"ב וכו' ונקודין דלהון כו', ואינון כלולין בפסוק ראשון דבראשית שהוא ז' תיבין כמו שאומר בפ' בראשית ט"ו ב' והכא אגליף רזא דשמא דארבעין ותרין אתוון, ורוצה לומר בפסוק ראשון דאתפרש שם, דמשם ולהלאה ט"ז א' מפרש פסוק ב' והארץ היתה תהו, ומסיים שם, דשם שמא דתריסר אתוון, ורוצה לומר שם הי"ב הידוע שהן בי"ב פרקי גופא העיקרין והן מלך כו' שהן מנצפ"ך כו' שהן י"ב אותיות, דשאר אותיות הן ששים, בס' פרקין, נ"ו הידועים, ופה וצואר וב' עינים, שהוא שם ע"ב, י"ב אינון דילה, וששים גבורים סביב לה, ויוצאין מקרא הנ"ל תהו ובהו וחשך ורוח, ד' תיבין בג' אתוון כל אחד, והן בד' שמהן כמו שאומר שם, ויוצאין משם י"ב וכמו שאומר שם ארבע פרקין הכא דאינון פרקי גופא ואברין ידיעין דאינון ארבעה ואינון תריסר והכא כו', אבל שם הנ"ל יוצא מפסוק ראשון וכמו שאומר שם ט' א' על רזא דא כתיב בראשית הא שית אתוון ברא אלקים כו' הא הכא שית תיבין, ועיין לעיל ל"ח א' וכולהו סלקין למ"ב כו' ובתיקון כ"ב ס"ג א' ואינון שית אתוון ולכל כו':

5027 **היכלא קדמאה מרקמא כו'.** כמו שאומר למטה וציורא דהאי היכלא אינון עשר ספירות דמתלבשין ביו"ד דברים דאתבריאו ביומא קדמאה ואינון כו', והן בעשר ספירות דשם זה כמו שמפרש והולך, א' מן כו' ית"ץ, הן ו"ק, והן עשר ספירות, והן כסדר, ומלכות, עטרת בעלה, (שה"ש ו ד) איומה כנדגלות, והיכלא קדמאה הוא ביום ראשון כנ"ל וכן מפרש לקמן ק"כ א', היכל שני ליום שני במים, אלא שחסר שם הרבה וכן שאר היכלין:

5028 **א' מן כו'.** רוצה לומר ראשי תיבות אמון, והוא בכתר שנאמר עליו ואהיה אצלו אמון, דשם ההוא בכתר, ואמרו (בראשית רבה פרשה א) אמון מופלא אמון מכוסה כו', והכל בכתר דהוא מופלא ומכוסה כמו שכתוב (בן סירא) במופלא ממך כו' ובמכוסה ממך כו', ועיין בתיקוני זוהר חדש ע"ד א' ושאר מקומות, והוא אמון אומן של עלת העלות וכמו שמפרש והולך בגין האי א"ק אתמר בעלת העלות ואהיה אצלו אמון, ולההוא קדמון אמר נעשה כו', ואמון מופלא ומכוסה הן בג' רישין דביה. מ"ס הוא האמון דביה נעשה הכל כמו שאומר באידרא זוטא בארוכה, ועיין בסוף אידרא רבה קמ"ד א' ובאידרא זוטא רצ"ב ב' וההוא דלא הוה כו' אומנא לאומנתיה כו', ומכוסה הוא ח"ס עלאה, אוירא עלאה, ומופלא הוא רישא עילאה לכל רישין, ואלף מורה על כולם, אלף - אמון כנ"ל, אלף, אלף - פלא, אלף - מכוסה דהוא נח נסתר יותר מכל הנסתרים, ולכן אמרו (חגיגה יג ע"א) במה שהורשית התבונן אין לך עסק בנסתרות שהן חב"ד שהן הנסתרות לה' אלקינו במוחא וריאה ולבא, דריאה כלולה עם לבא, אם אין בינה אין דעת אם אין כו', דרוחא דיליה נשיב בלבא כו', ולכן חשיב בכל מקום רק מוחא ולבא, וכן בעשר ספירות אבל הן ג' כנ"ל ולכן אותיות יה"ו הן נסתרות, נח נסתר, ולפי שלבא סופא דג"ר ורישא לז"ת, שהיא קשר המרכבה, לכן היא אינה נח רק בסוף התיבה לבד, ומפני שהיא כתר לז"ת והיא דוגמת הכתר, היא נחה אחר כל תנועה דוגמת האלף, אבל האלף היא טמירא דטמירין כנ"ל שהיא אחר כל תנועה ואין בה נח נראה רק לפרקים מועטים כו' והיא נסתר אף מהנסתרים, נחה אחר נח, כמו הוא היא, ולכן אלו ב' תיבות הוא היא מורה על זו"נ נסתרים, שכל האותיות הן מאותיות נסתרים, וההי"א מפני שהיא נרגשת יותר מהן שמה בתחילה בתנועה, ואותיות או"י נסתרים תחתיה, ופלא שמופלא מהכל, והתורה מתחלת בב', ונברא העולם בב', בראשית שהוא ראשית הגילוי, (תהלים קיא י) ראשית חכמה, ושם אין חשבון ומספר, דמספר מתחיל משנים, דבאחד אין מספר כידוע, ושם הוא חד ולא בחושבנא, וכל הג' רישין כולן בא', שהוא יו"י, וא"ו הוא באוירא כידוע, והן מה שאומר למעלה קי"ג א' אור גניז וטמיר כו', והוא גניז וטמיר במופלא ומכוסה. וקדמון צח ומצוחצח הוא בג' מוחין דמ"ס, דשם הוא קמ"ץ ראשי תיבות הנ"ל, והן נגד ג' דרגין דכלילין כולא, והן ג' הויות כמו שאומר באידרא זוטא ועל זה נאמר (ישעיהו נח יא) והשביע בצחצחות נפשך, צח וצחות ועיין מה שאומר למטה:

5029 **את ב' איהו כו'.** רוצה לומר חכמה, ב' דבראשית, התחלת התורה שמשם התורה כ"ב אתוון וי' נקודות כמו שאומר לקמן,

ל), [5030]ג' [5031]גּוּמְלֶת וּמְגַדֶּלֶת, וְאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה גּוּמְלֶת חֶסֶד עִם סְפִירָה רְבִיעָאָה דְּאִיהִי ד', ית"ץ [5032]י' חָכְמָה, ת' תִּפְאֶרֶת, צ' צַדִּיק, וּמָאן אִיהוּ חָכְמָה י' הָכָא, דָּא חָכְמַת שְׁלֹמֹה.
[5033]א' אָמוֹן מוּפְלָא, רָקִים וְצַיָּיר צִיּוּרָא [5034]בְּהֵיכְלָא דְּאָדָם קַדְמָאָה דְּכָל קִדּוּמִים, דְּאִית אָדָם וְאִית אָדָם, אִית אָדָם דְּלֵית סְפִירָה דְּלָא אִתְקְרֵיאַת אָדָם, אֲבָל אָדָם קַדְמָאָה עִלָּאָה דְּכֻלְּהוּ, כֶּתֶר עֶלְיוֹן, סָתִים וְטָמִיר, סָתִים דְּכָל סְתִימִין, עִלַּת הָעִלּוֹת, קַדְמוֹן לְכָל קִדּוּמִים, [5035]בְּגִין הַאי אָדָם קַדְמוֹן אִתְמַר בְּעִלַּת הָעִלּוֹת, וָאֱהֶיֶה אֲצַלּוֹ אָמוֹן, וּלְהַהוּא קַדְמוֹן אָמַר (בראשית א כו) נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, [5036]אַנְתְּ יָהִיב כָּל צִיּוּרִין וְכָל דְּיוֹקְנִין וְכָל תִּקּוּנִין סְתִימִין, [5037]וְכָל אֲבָרִין וְכָל גְּוָונִין, וַאֲנָא יָהִיב חֵילָא דְּיִשְׁתְּמוֹדַע בֵּיהּ, דְּאִם לָא יְהִיב לֵיהּ שֵׂכֶל הָא לָא יָכִיל לְמִנְדַּע אֱמוּנָה דִּילִי, וּבְדָא יְהֵא שַׁלִּיט עַל כָּל חֵילֵי [5038]שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וַיַּמָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וְגוֹמֵר.

בספר יצירה בל"ב נתיבות פליאות חכמה כו' והוא ב' אלפים שנה כו', ועיין בתיקוני זוהר חדש פ' ואתחנן ענין ב' אלפים:

[5030] **ג' גומלת כו'.** דהיא אם הבנים, וינקא להו ואשקי ליה תדיר כמו שכתוב (איוב טו טו) ושמים לא זכו בעיניו, (משלי ג יט) כונן שמים בתבונה:

[5031] **גומלת כו' דאיהי ד'.** רוצה לומר מלכות, דאיהי רביעאה לכל תלת, ואיהי רביעאה לג"ר כנ"ל, בסוד עטרת בעלה, את רביעי דשמא קדישא, ואמר דאיהי ד' רוצה לומר שהיא נקראת אות ד' על שם שהיא דלה ועניה דלית לה מגרמה כלום, ואמרו (שבת קד ע"א) ג"ד גמול דלים, והוא כמו שאומר כאן, ואמר כאן ב' דברים, א' גומלת ומגדלת ב' גומלת חסד כו':

[5032] **י' חכמה.** דכל יו"ד היא חכמה אלא דכאן חכמת שלמה והיא נאצלת קודם בעלה, בסוד ד"ו פרצופים, ד' ו', ולכן כל השם הוא כסדר העשר ספירות, ות"ת כולל אבהן, וצדיק - בנין:

[5033] **א' אמון כו'.** עתה חוזר לפרש בפרטיות:

[5034] **בהיכלא דא"ק כו'.** רוצה לומר בכתר כמו שמפרש והולך, ורוצה לומר שהיכל ראשון שהוא דאימא כנ"ל כולל ד' היכלין, ג"ר ודעת כידוע בכל היכל שביעי, והוא ד' רגלין דכסא, וששה היכלות דלמטה שית דרגין, והן ג' אותיות ראשונות כנ"ל וג' אחרונות הן סוד הדעת כולל ו"ק, שורש לשית היכלין שתחתיו כידוע שזהו סוד הדעת, ולפי שהדעת נכלל מג"ר כן נתחלק לג' אותיות שכוללין ז"ת, דו"נ וצדיק מכריע בינתים, שעל זה הולך בתלת תלת, ספר וספר וסיפור, ולכן לא מפרש רק הג' אותיות בג' היכלין דהיכל זה, וכמו שאומר לקמן למטה עד הכא א' מן אב"ג, מאי ב' כו' ג' כו', דכאן הוא היכל הכתר ואמר **קדמאה דכל קדומים** משום דחו"ב הן ג"כ קדומים לעולם אלפים שנה קדומה לעולם חסד יבנה, ואמר **דאית אדם כו'.** רוצה לומר דלכן א' דא"ק, דא' מורה על אדם, ושם הוא אדם אע"ג דכל ספירה נקרא אדם מכל מקום הוא אדם קדמאה, ואמר כתר עליון דיש שאר כתרים כמו כתר דז"א ושאר פרצופים וכמו שאומר בריש אידרא זוטא רישא עילאה עתיקא קדישא סתימאה דכל סתימין רישא דכל רישין, והוא כולל ג' ג' רישין, גולגלתא ואוירא ומ"ס, ונגד זה אמר כתר עליון סתים וטמיר - כסדר, ועוד למעלה למעלה רדל"א כולל ג"כ ג', שכל רישא כולל ג' שלכן אמר שם ג', דלאו רישא, ולא ידע, ולא אתיידע כו', ונגד זה אמר כאן סתים כו' עלת כו' קדמון, והוא מלמטה למעלה והבן מאד:

[5035] **בגין האי אדם קדמון אתמר בעלת כו'.** רוצה לומר, דאדם קדמון דהוא הכתר, אמר, ואהיה אצלו רוצה לומר אצל עילת העילות, אמון כמו שמפרש והולך דעלת העלות אמר לא"ק נעשה כו', נמצא דהוא האומן, וכל פסוק זה על היכל זה, ואהיה אצלו אמון - בכתר, (משלי ח ל) ואהיה שעשועים יום יום - בחו"ב דכלילין כחדא, אע"ג דאמר בחכמה נכלל ג"כ הבינה דלא מתפרשין וזהו ב' פעמים ואהיה כמו שכתוב (שמות ג יד) אהי"ה אשר אהי"ה, (משלי שם) משחקת כו' הוא הדעת שעליו נאמר (תהלים קד כו) לויתן זה יצרת לשחק בו, ועיין בזוהר פ' שמות י"א ב' וכל השמחה ושעשועים - הכל בו וכמו שאומר במדרש הנעלם פ' תולדות, ואמר ג' דברים, משחקת לפניו בכל עת הוא במקומו וזהו לפניו בג"ר דהם נקראים לפניו, ואמר בכל עת - דשם לא מתפרשין לעלמין והוא חידו תדיר, זיווגא תדיר דלא פסיק, משחקת בתבל ארצו - בנוק', ושעשועי את בני אדם - בדכורא שהן ארץ ואדם כמו שאומר בפ' ויגש ובפ' אמור ושאר מקומות וכמו שכתוב (ישעיהו מה יב) אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי, והן ו' אותיות הנ"ל ואהיה כו', א' ואהיה כו', יום יום ב' ג', משחקת לפניו בכל עת - צדיק דנקרא נהר על שמו וכן ידע, וכולו נכלל בו וכל שרשו ואצילותו משם וכן פעולתו, לזה משחקת כו' ושעשועי י' ת':

[5036] **אנת יהיב כו'.** דהוא אדם קדמון, הראשון שנצטייר בציור אדם ולכן יהיב כו' ועיין לקמן קל"ב א' אשכחנא כו', ומכל מקום כלן כלילן בראשון דהוא כולל תלת ועיין בריש אידרא זוטא:

[5037] **וכל אברים וכל גוונין ואנא יהיב חילא דישתמודע ביה דאם כו'.** עיין שם קל"ב א' דתלת אדם, מנהון ג', שרטוטין וציורין וגוונין, והכל בהיכל הזה כמו שאומר למטה ג' תלת דיוקנין כגוונא דאדם דבריאה כו', ונכלל באדם הזה בתחילה כנ"ל, ואמר ה' דברים נגד ה' אותיות דשם זה שנכלל הכל בא"ק, ציורין ודיוקנין ותיקונין סתימין - ג"ר, אב"ג, אברין - בצ' דביה רמ"ח אברים ועיין לעיל ריש תיקון ל"ט, וגוונין - בת', וכמו שאומר לקמן קל"ב א' ודא תפארת שפירו דכלא כו', ונגד יו"ד, חכמה, הוא שכל דעלת העלות יהיב דבגיניה נחית עלת העלות וכמו שאומר בזוהר חדש פ"ה ב' א"ר אלעזר כו' א"ל אין דההוא א"ק הוה בני עלמין ומחריבן בגין דעלת העלות לא הוה משתתף תמן בגין דעד השתא לא הוה שלים בנוק' דיליה כו' דבכל אתר דלית שכינתא תמן לית שלימותא תמן ועלת העלות לא שריא תמן כו':

[5038] **שמיא וארעא וימא כו'.** כמו שמפרש והולך בדגת הים, והוא נוני ימא דלעילא, ובעוף השמים כו' ובכל הארץ ועיין לעיל ק"ד ב' ומאן דאיהו מסטרא דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א אתמר ביה וירדו בדגת הים כו' בכלא שליט כמה דאתברי בשמיא וארעא וימא ועליה אתמר מה שהיה כו':

[5039]וּמַאי נִיהוּ [5040]הַאי אָדָם דְּאִתְמַר בֵּיהּ נַעֲשֶׂה אָדָם, דָּא חָכְמָה עִלָּאָה דְּאִיהִי בְּדִיוּקְנָא דְּכֻתָּר, וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בְּצַלְמֵנוּ דָּא חָכְמָה, כִּדְמוּתֵנוּ דָּא אִימָּא עִלָּאָה, דִּכְמָה דְּאִיהוּ אָדָם דִּבְרִיאָה אָדָם דִּיצִירָה אָדָם דַּעֲשִׂיָּה, בְּדִיוּקְנָא דְּכֶתֶר עֶלְיוֹן חָכְמָה וּבִינָה, הָכִי אִיהוּ בְּדִיוּקְנָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְצַדִּיק וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּבִסְפִירָן כֹּלָּא אִיהוּ אֲצִילוּת.

[5041]וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם, עִלַּת הָעִלּוֹת לְמָאן אָמַר הַאי, אֶלָּא עִלַּת הָעִלּוֹת אָמַר לְיו"ד ה"א וא"ו ה"א דְּאִיהוּ לְגַו

[5039] **ומאי ניהו האי אדם כו' ועוד נעשה אדם כו'.** דשניהם נקראים אדם, מה, מה שמו ומה שם בנו, וכן באדם הגשמי, אדם הראשון בדיוקנא דחכמה שאליו נאמר ורדו בדגת הים כו', ושת בנו בדרגא דעמודא דאמצעיתא שעליו נאמר ג"כ ורדו כנ"ל, והוא מה שהיה הוא שיהיה, שהיה בשת, ויולד בדמותו כצלמו, הוא שיהיה במשה, ועיין לעיל נ"ב ב' עד דייתי ההוא דאתמר ביה ויפן כו' וחיליה בימא וביבשתא וברקיע כו':

[5040] **האי אדם דאתמר ביה נעשה כו'.** אמר בצלמנו כדמותנו, דשם ב', דאמר למטה מאי ב' בה אשתמודען ד"ו פרצופים דאדם עילאה, וזהו בצלמנו כדמותנו דהוא דו"נ כמו שאומר בריש פ' שמיני ושאר מקומות, ואמר ועוד נעשה כו', דא"ק עביד אדם וכליל ביה דו"נ דוגמת חו"ב, וזה שאומר **בצלמנו דא חכמה כדמותנו כו'.** דבעתיקא קדישא לא אשתמודע דו"נ כמו שאומר למטה ובאידרא זוטא דהתחלת דו"נ בחו"ב ומכל מקום שרשם שם וזה שאומר למטה בה אשתמודען דו"נ כו' ואמר **דכמה דאיהו אדם דבריאה כו'** רוצה לומר האדם הגשמי שבו ג' אדם נר"ן, דבי"ע דוגמת כח"ב, ודוגמת ג' התחתונים דכאן דבאדם מתלבשין, והוא ג' עלאין באדם הראשון, מה שמו, וג' תתאין בבנו, אדם השני כנ"ל ועיין לעיל ק"ח ב' וזה שאומר **דבספירן כלא כו'.** רוצה לומר כל הנר"ן הוא דאצילות ועיין בריש פ' משפטים:

[5041] **ועוד נעשה כו' וההוא דאמר נעשה כו'.** עיין לעיל ק"ל א', אלף ה"א יו"ד ה"א איהו רזא דעשר אתוון מעילא לתתא, האי איהו כתר בריש כולהו שמהן, ולעילא מיניה יו"ד ה"י וא"ו ה"י, אלף דלת נון יוד לעילא מיניה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וכלהו ארבעין ותרין אתוון, ואלין אינון אתוון דאתבריאו בהון שמיא עלאין וארצות החיים, דאלין אתקריאו שמי השמים, ומאן דברא בהון כלא, אומנא דכלא, עלת העלות כו', ולקמן קל"ד א' אמר תא חזי כמה עילות סתימין דאינון מתלבשין ואינון מורכבין בספירין כו' וכל נהורין דאינון לעילא מנהורין, אינון כתרין על רישייהו, ורזא דמלה אלף ה"א יו"ד ה"א דא רזא דעשרה כתרין דאינון מורכבין על עשר ספירין, ודא איהו כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד ה"י וא"ו ה"י, אלין על גבי אלין, אלין עשר נהרין בעשר, הה"ד עשרה עשרה הכף בשקל הקודש כו', והענין הוא כי ג' רישין מלמטה למעלה, מ"ס וגלגלתא ורדל"א שנקרא עלת העלות, ומיהו אע"ג שגלגלתא למעלה ממ"ס, והוא כתר ומ"ס הוא חכמה דא"א, זהו בקרקפתא אבל מקרקפתא ולמטה שמקיף את מ"ס נקרא הגלגלתא בינה כמו שאומר לעיל ריש תיקון י"ט ל"ז ב' וימודו בעומר דא שכינתא עילאה דאיהי עומר לגלגלת דאיהי גלגלתא דרישא, וזה שבינה וכתר הן דרגא חד בכל מקום ושם אחד להם, וכתיב אהיה אשר אהיה, ואע"ג דבינה לבא, שם הוא בינה שבחכמה וזה שאומר י"ג א' כתר כו' ואיהו קרקפתא דתפילין, רוצה לומר דווקא במקום הנחת תפילין בקרקפתא למעלה, והנה בין גולגלתא למ"ס יש אוירא עילאה כי הג' רישין הן בח"ב דא"א וכמו שהכתר אינו מן הספירות והוא שרשן והוא נעלם, כן הוא בא"א שאינו רק ט' ספירות וכתר דיליה הוא נעלם מאד, ברח לך כו', וגלגלתא ומ"ס הן חו"ב דיליה לכן הגלגלתא שורש לכל החסדים, גלגלתא חוורא, וכולא תיקונין דיליה כמו שאומר באידרא רבה, ומ"ס בוצינא דקרדינותא, שביבין דנור, וכן תיקוני הזקן, וכן הוא יתיב כחמרא על כו', ואוירא הוא נעלם שהוא הדעת והוא נהירו דרדל"א שדעת במקום הכתר לעולם והוא אינו במנין הספירות לכן אינו נחשב ג"כ בכלל ג' רישין, וכל זה הוא למעלה אבל כשמקיפין למ"ס אז הוא לבוש למ"ס וגלגלת לבוש אליו, ומ"ס הוא חכמה, ואוירא - דעת בין חכמה ובינה, וגלגלתא בינה כנ"ל וזהו מה שאומר לקמן קכ"א א' ולמעלה ס"ז ב' כתר ע' שריא ברישא דב"נ כו', אין סוף אתקרי מלגאו, כתר עילאה מלבר, דמשמע דמ"ס הוא גבוה במדרגה יותר מגלגלתא, ובאידרא זוטא רפ"ח א' אמר תלת רישין כו' רישא חדא ח"ס דאתכסי ולא מתפתחי חכמה דא סתימאה רישא דכל רישא לשאר חכמות רישא עילאה עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין רישא דכל רישא, משמע שמ"ס נקרא חכמה בערכו, וכתר ודאי גבוה הרבה מחכמה, והחכמה מאין תמצא, אבל כפי מה שכתבתי למעלה ניחא, ואמר לקמן קכ"א א' מ"ס אתקרי אין סוף דאתפליג לתלת מוחין דאינון י' י' דאתרמיזו בהאי שמא יו"ד ה"י וא"ו ה"י, ודא איהו מלגאו אבל שמא דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א איהו כליל א' א' ואינון תלת אורין דמתלבשין בהון תלת מוחין י' י' י', שמא חד איהו גופא ושמא תניינא מוחא, דא מלגאו ודא מלבר, והוא כמו שכתבתי למעלה, דלמטה הוא להיפוך דמ"ס מתלבשא באוירא, ושמא דאוירא הוא דאלפין כמו שאמר ג' אלפין ג' אורין, דכל חד כלול מתלת והוא הדעת שהוא שקיו דאילנא כידוע והוא מהשאמר לעיל י"ג א' מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארח אצילות איהו שקיו דאילנא בדרועוי וענפוי כמיא דאשקי לאילנא כו', וגלגלתא שמקפת את מ"ס הוא אהי"ה דאלפין, דבין למעלה בין למטה הוא אהי"ה כנ"ל, והוא המתפשט בכל ספירין והוא כתרא דלהון, שכל ספירה מתחיל מחכמה והוא כתרא דכל חד וחד, וכמו שמלכות, נוק', היא המשלמת מלכות דלהון, כן הוא משלים כתר דלהון, שלעולם כתר אינו מן הספירות בעצמן רק כתרא על רישיהון ושרשן, ואהי"ה הוא לעולם בחינת גוף וכמו שאומר לעיל ח' ב' דהד' בתים הן אהי"ה, ופרשיות הן הוי"ה, ואמר למעלה ה' א', אדנ"י מרכבה להוי"ה ובה אתעטף ואוף הכי הוי"ה אתעטף באהי"ה למברי עלמא, אבל שם הוי"ה איהו מרכבה למאריה, לכתר עילאה, ובג"ד אין קדוש כה', עלת על כלא, טמיר וגניז בכתר כו', ורוצה לומר הויה באדני הוא זו"נ, הוי"ה באהי"ה הוא חו"ב, אבל איהו מרכבה למאריה, לאהיה בכתר עילאה, והנה הם כלם בכתר, דגלגלתא המקפת הוא אהי"ה וביה מתעטף אוירא הוי"ה, והנה מ"ס אף שהוא הוי"ה בג' יודין כנ"ל מכל מקום ביה שם אדני מלא ג"כ, שביה ראשית הגילוי לזו"נ ומשם מתפשטין והוי"ה מתעטף ביה כנ"ל, והן כולם מרכבה לגלגלתא עלאה, והנה אוירא נעלם ונכלל בגלגלתא ולא הזכירו באידרא זוטא כנ"ל וכאן פעמים שמזכירו למטה בלבוש מ"ס ופעמים למעלה שלכן קכ"א א' מזכירו למטה לבד ולא הזכיר גלגלתא וקורא ליה גופא על שם שנכלל בגלגלתא לפי שאינו עוסק שם בשם אהי"ה רק לחלק בין הוי"ה להוי"ה כמו שאמר ההוא סבא שם, קם סבא דסבין כו' ולקמן קל"ד א' הזכיר שם שניהם ואמר דאהי"ה הוא עשרה כתרין כנ"ל

מֵעֲשַׂר סְפִירָן, וּמַאי נִיהוּ עֲשַׂר סְפִירָן אל"ף ה"א יו"ד ה"א, וְהַהוּא דְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם אִיהוּ יו"ד ה"י וא"ו ה"י, אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אלהי"ם (ישעיה מד ו), תְּלַת יודִי"ן מְעִידִין עֲלֵיהּ דְּלֵית לְעֵילָא מִנֵּיהּ וְלֵית לְתַתָּא מִנֵּיהּ וְלַאו בְּאֶמְצָעִיתָא, לֵית אֱלוֹהַ בְּכָל צַד בַּר מִינֵּיהּ, בְּהַאי שְׁמָא אִשְׁתְּמוֹדָע הוּא בִּלָּא חוּשְׁבָּן.

[5042]וְצִיּוּרָא דְּהַאי הֵיכָל, אִינּוּן עֲשַׂר סְפִירָן דְּמִתְלַבְּשָׁן בַּעֲשָׂרָה דְּבָרִים דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, וְאִינּוּן שָׁמַיִם וְאֶרֶץ, אוֹר וְחֹשֶׁךְ, תֹּהוּ וָבֹהוּ, רוּחַ וּמַיִם, מִדַּת יוֹם וּמִדַּת לֵילְיָא, [5043]שָׁמַיִם אִית לְעֵילָא מִן שָׁמַיִם דְּאִיהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים, וְאִית אוֹר לְעֵילָא דְּאִתְקְרֵי אוֹר הַגָּנוּז לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּעִנָּא לָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ, וְאִית חֹשֶׁךְ סָתִים דְּאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים יח יב) יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ, וְאִית תֹּהוּ וָבֹהוּ לְעֵילָא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ישעיה לד יא) קָו תֹהוּ וְאַבְנֵי בֹהוּ. וְאִית רוּחָא דְקוּדְשָׁא, [5044]דְּאִתְמַר בֵּיהּ רוּחוֹ הַקָּדוֹשׁ הַמְרַחֶפֶת עַל אַנְפֵּי מַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא, [5045]מִדַּת יוֹם וּמִדַּת לֵילְיָה, מִדַּת יוֹם שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, מַאי יוֹם עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [5046]דְּמִנֵּיהּ יוֹמִין אֲרוּכִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ג ב) אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים מב ט) יוֹמָם יְצַוֶּה יהו"ה חַסְדּוֹ, יוֹמִין זְעִירִין מִסִּטְרָא דְּזְעִיר אַנְפִּין צַדִּיק, מִדַּת לֵילְיָה אִימָּא תַּתָּאָה, עַד הָכָא א' מִן אב"ג.

[דף קיט ע"ב]

[5047]מַאי ב' (בינה), בָּהּ אִשְׁתְּמוֹדְעִין דּוּ פַּרְצוּפִין דְּאָדָם עִלָּאָה, [5048]ג' תְּלַת דְּיוּקְנִין, כְּגַוְונָא דְאָדָם דִּבְרִיאָה וְאָדָם דִּיצִירָה וְאָדָם דַּעֲשִׂיָּה, [5049]ג' אִית לָהּ (דף קיט ע"ב) רֵישָׁא וְגוּפָא וְזָנְבָא, רֵישָׁא דָא י', גּוּפָא פַּרְצוּפָא, קוֹצָא

והוא גבוה על עשר ספירות ולמעלה דאלפין ודיודין אוירא ומ"ס, ולקמן ק"ל א' קאמר דאהי"ה כתר בריש כו', ולמעלה מ"ס כליל שורש דו"נ הוי"ה דיודין ואדני לעילא מיניה שם מ"ה באוירא עילאה אבל הענין הכולל שלעולם אינו חושב אותם הגלגלת ואוירא רק לאחד ולכן שם ק"ל א' אינו מזכיר הגלגלת למעלה ומסיים בשם מ"ה אוירא עילאה, ולמטה בלבושין מזכיר גלגלתא לבד ולקמן קל"ד א' שאמר וגבוהים עליהם כו' מכוון ג"כ ששם מ"ה על שם ס"ג, אלין על גבי אלין כסדר וכמו שאומר בד' ק"ל א' לענין שם הוי"ה ואדני, ואלו ג' כוללין כל הראש, כח"ב, אוירא ומ"ס וגלגלתא מלמעלה למטה, וחשיב גלגלתא למטה במקום בינה חשיב אוירא לכתר ובאמת כל חשיבות הגלגלתא שהוא גוף מלבר לגבי מ"ס אינו אלא משום נהירו דביה, דעלת העלות מתלבש ביה ומתגלה באוירא, ובאלו ג' נברא העולם שהן ספר וספר וספור, כח"ב, ובהן שם מ"ב שידוע שהוא בראש כמו שאומר לקמן קל"ג ב' והוא בכח"ב כידוע אבל סדרן למטה בלבושין מ"ס ואוירא וגלגלתא, ס"ג ומ"ה כמו שאומר לקמן קכ"א א', וקמ"ג - בגלגלתא, וכן הוא למעלה בשרשן, דגלגלתא למטה מורה עליה למעלה דהיא ג"כ קמ"ג, אהי"ה אשר אהי"ה, ואוירא על אוירא, דבגויה שם מ"ה, ומ"ס מורה על עלת העלות דהוא שם ס"ג וזה שאומר כאן **עלת העלות אמר ליו"ד ה"א וא"ו ה"א.** ורוצה לומר עשר ספירות דאינון עשר כתרים, והן עשר ספירות דהיכל הזה כמו שאומר למטה וציורא דהאי היכל אינון עשר ספירות דמתלבשין ביו"ד דברים כו', דאינון עשר ספירות הפרטים וההוא דאמר נעשה כו', וכלא כלילין בתלת תלת, ג' יודין וג' אלפין דהוי"ה כנ"ל, וג' אלפין דאהי"ה, וג' דאהי"ה בג' דהוי"ה, והוי"ה בהוי"ה:

[5042] **וציורא כו' ואינון שמים כו'.** הכל בעשר ספירות כמו שמפרש והולך:

[5043] **שמים אית לעילא כו'.** רוצה לומר שמים שלנו ועיין לקמן ק"ל א' ואלין אינון אתוון דאתבריאו בהון שמיא וארצות החיים דאלין אתקריאו שמי השמים כו', והן שמים וארץ, חכמה ויסוד, שהן שירותא וסיומא, שיסוד הוא סיומא דמחשבה כמו שאומר בפ' ויקרא, וכן בריש ספרא דצניעותא נקרא הארץ, והוא דוגמא דיליה כמו שאומר כאן שהוא אדם דיצירה דוגמת חכמה, ועיקר השמים וארץ הוא בכל מקום בינה ומלכות, בנוק', אבל כאן הן מדת יום ומדת לילה, ודכורין, דבהון שמים וארץ, תהו בהו הן נו"ה, וחושך - גבורה, ורוח - ת"ת, ומים - חסד, והן ה' ספירות, דיסוד כליל מנהון, וזה שכתוב והארץ היתה כו', ואור הוא כתר, בא אחר כולם, וזה שאומר **ואית אור לעילא לעילא** אמר ב' פעמים לעילא ואמר **דעינא לא שליט עליה** רוצה לומר כמו שכתוב (ישעיהו סד ג) עין לא ראתה, ועינא לא שליט בכתר (כמו שאומר ברעיא מהימנא דכתר הוא כ', למעלה מעשרים, דעינא לא כו') דנקרא אין, והוא אור הגנוז כמו שאומר בפרק א' דספרא דצניעותא:

[5044] **דאתמר ביה רוח הקודש המרחפת כו'.** עיין לעיל ע"ו ב', ורוצה לומר דרוח הקודש שורה על אינון דמתעסקין באורייתא וכמו שאמרו (ע"ז כ ע"ב) תורה מביאה לידי זהירות זהירות כו' לידי רוח הקדש:

[5045] **מדת יום כו'.** דעלה נאמר מי מדד כו' בה' גוונים דילה כמו שאומר לעיל תיקון ה' וסוף תיקון י"ח, וכן הוא בשכינתא תתאה, ה' זעירא, כמו שאומר שם ובריש תיקון י"ט דהיא אתעבידת מדה מתתא לעילא:

[5046] **דמיניה יומין ארוכין.** דת"ת נקרא אריך אנפין, ישראל סבא, ויסוד זעיר אנפין, נער ישראל ואוהבהו, דסבין הן בחג"ת אברהם זקן, כי זקן יצחק, אב זקן, כי כבדו כו', ונה"י - נערים כידוע כמו שכתוב והנער שמואל, ויהושע בן נון נער, והוא נער את בני בלהה, ועיין בזוהר פ' בראשית כ"א ב' ושם י"ח ב' אמר אלין אנפי רברבן בדיקנא חתימין, כרובין אנפי זוטרא כרביין כו', ואותיות גדולות ואותיות קטנות הן בעמודא דאמצעיתא וצדיק, וכן בבינה ומלכות כידוע, ואמר **הה"ד אורך כו'.** והוא נקרא ימין, חסד, כמו שמפרש והולך הה"ד יומם יצוה כו' אלמא חסד הוא ביום, ורוצה לומר ששני אלו המדות, מדת יום ומדת לילה, הן אריכו דיומין לעולם הבא, ליום שכולו ארוך, וקצר ימים בעולם הזה, וזהו מדת יום ומדת לילה, וכל זה בעשר ספירות דכתר דהיכל הראשון כנ"ל, וזה שאומר **עד הכא א' מן אב"ג** וקאמר אב"ג משום דלא מפרש אלא ג' אותיות בדרך זה כנ"ל:

[5047] **מאי ב' כו'.** כנ"ל דלא אשתמודעו דו"נ אלא במ"ס דהוא חכמה, ב' כנ"ל:

[5048] **ג' תלת כו'.** דבה נכללו כל התלת כח"ב שהן ג' אדם הנ"ל והוא מנין ג':

[5049] **ג' אית לה כו'.** עתה מפרש שבצורתו נכלל ג' אדם הנ"ל שהוא רישא וגופא וזנבא, וגופא וזנבא הן ד"ו פרצופים, אדם דיצירה

דִּלְתַתָּא זָנָב, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, אָדָם הָרִאשׁוֹן עָשָׂה לוֹ כַּפְרוּף וּלְבַסּוֹף זָנָב, זָנָב עֲלֵיהּ אִתְמַר (בראשית כא ח) וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיִּגָּמַל, עַד דְּיִתְעֲבִיד כַּפְרוּף.

[5050]וְעוֹד אבגית"ץ, [5051]א' אִיהִי מוֹרֶה עַל אֵ"ל מִסְתַּתֵּר מֵעִינֵי כָּל חָי וְנֶעְלָם מִכָּל הַיְצוּרִים כֻּלָּם, אדיריר"ן עֲלֵיהּ אִתְמַר קוֹמָה אַדִּיר יָרוֹן, וְאִית מְמַנָּא תְּחוֹת יְדֵיהּ דְּאִתְקְרֵי אַדִּי"ר אַדִּירִים, וּתְחוֹת מֻמְשַׁלְתֵּיהּ אתני"ה, וְאִיהוּ נָפִיק מֵהַאי פְּסוּק (במדבר כד כא) אֵיתָ"ן מוֹשָׁבֶךָ וְשִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּ"ךָ, [5052]תַּמָּן אֵיתָ"ן וְאִיהוּ תַנְיָ"א, ק' קִנֶּךָ, [5053]קִנֵּה חָכְמָה קִנֵּה בִינָה (משלי ד ה), יהו"ה קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ (שם ח כב) לְעֵילָּא מִכֹּלָּא, קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז, מֵעוֹלָם נִסַּכְתִּי מֵרֹאשׁ מִקַּדְמֵי אָרֶץ (שם), מַאי מֵרֹאשׁ, אֶלָּא הָכִי אָמְרַת אוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי רֵאשִׁית, אֲנָא אַקְדִּימַת לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא לְעָלַם.

[5054]ב' ביהרירו"ן (נ"א ביהדירו"ן) כִּי בְיָ"הּ יהו"ה צוּר עוֹלָמִים (ישעיה כו ד), [5055]וְאִיהוּ ב' בָּרוּךְ, וְסִימָן [5056]בָּרוּ"ךְ רָאשֵׁי אַתְוָון, ב' בְּרָכוֹת, ר' רֹאשׁ, ו' וּמָקוֹר, ך' כָּל, דָּא הוּא רֹאשׁ וּמְקוֹר לְכָל הַבְּרָכוֹת, וּבְגִין דָּא ב' אִיהִי

ועשיה, ורישא הוא אימא עלאה שלכן בינה כוללת ג', ב' דחכמה וא' דכתר, דבאותיות, א"ב הן ביחד שלשה וג' כוללם, כן הוא כאן ב' - חכמה, בה ד"ו פרצופים, ובינה כוללת גם כתר דביה רק אחד אחד בכל צד ולכן היא נכללת בשלשה, והן ג' אדם הנ"ל והוא ראש בטן גויה, ושם הזנב בבטן, ושם קומת הנוק', וכן בעולם שנה נפש, ואמר רישא דא יו"ד דהוא רישא שעל הגימ"ל, גופא - פרצופא שהוא ו', וזנב הוא ד', נוק', ואמר ובג"ד כו' פרצוף ולבסוף זנב כמו שאמרו במדרש רבה והוא כנ"ל וכן על הנוק' אמרו (ברכות סא ע"א) חד אמר פרצוף וחד אמר זנב, כי היא נכללת בג' אדם הנ"ל שהן ג' דרגין דכוללין הכל, ובריש היא עטרת בעלה, וכן היא פרצוף וזנב, והן חולם שורק חיריק כמו שאומר לעיל נ"ד ד' ועיין מה שבארנו שם בארוכה, ואמר **זנב עליה אתמר כו'**. רוצה לומר כל זמן שהילד יונק משדי אמו נעשה זנב לה שהוא בחיקה עד שנתגדל ואין צריך לאמו אז הוא פרצוף ואח"כ כשהוא מוליד נעשה הוא אב וכן הנקבה תחילה בחיק אמה ואח"כ פרצוף ואח"כ אם לילד דידה וכמו שאמרו (שמות רבה פרשה נב) לא זז כו' בתי כו' אחותי כו' אמי כו', והן ג' דרגין דג', והוא נר"ן, נפש נקרא זנב, ורוח פרצוף שהוא עיקר האדם, והנשמה הוא אם המגדלתו ומורה לו דרך, (משלי א ח) אל תטוש תורת אמך, והן ג' היכלין דהיכל הראשון הכוללן אימא עילאה והוא כמו שאומר לעיל ב' ב' ואיהו שביעאה לון באימא, אלא שכאן לפי סדר הימים, דיום הראשון הוא בחסד אור, והשני במים גבורה, וכן לקמן קל"ג ב' אלא דאימא מתלבשת בחסד שהוא יומא דכלא יומין, והיא מידת יום, (תהלים מב ט) יומם יצוה ה' חסדו כנ"ל, והיכל שביעי הוא הנה נתתי כו' כמו שאומר לקמן קל"ג ב':

5050 **ועוד אב"ג ית"ץ כו'.** מפרש והולך כל הששה אותיות - הכל בשמות, שכל אות הוא שורש לשמות וספירות כמו שמפרש והולך דביה נברא העולם כנ"ל ולכן מתחיל התורה בו, ויוצא מפסוק ראשון כנ"ל, וביה כלילין הכל :

5051 **א' איהי מורה על אל כו'.** דהוא אל עליון כו', כתר כמו שאומר לקמן קכ"ב א' והוא מסתתר מעיני כו' כנ"ל (ישעיהו סד ג) עין לא ראתה, ונקרא אין וכנ"ל והוא באצילות, ושם **אדיריר"ן** הוא בבריאה כידוע, ואמר **עליה איתמר קומה אדיריר"ן** רוצה לומר בהיכלות דפרקי היכלות, **ואדיר אדירים.** הוא ביצירה **ואתני"ק.** הוא בעשיה, ואמר **ואיהו נפיק כו'.** רוצה לומר, ממלת איתן כולו, וק' דקנך, כמו שמפרש והולך:

5052 **תמן כו'.** והוא סלע דשפחה דההוא נער, סיהרא דעץ הדעת, **ואיהו תניא** דאיתן, ברייתא, שפחה תניינא דמשנה, ועיין לקמן קמ"ה ב', והכל בכתר דלהון, א' דשם זה כנ"ל, ושמות הראשים דשם הראשון משם מ"ב כמו שמפרש והולך הוא אדיריר"ן ביהרירו"ן גיהרירו"ן יגבי"ה תלמי"ה צתני"ה שלשה ראשונות מהשמות ברון רירון, וג' אחרונות שהן ז"ת מסיימות בי"ה, וכיוצא בזה בעשר ספירות בדברי הגאונים אלא שהוא באופן אחר, ושם חו"ב שניהם י"ה אלא שחכמה מתחלת בב' ובינה בג', וזהו החילוק בין שמותיהם, וכתר באלף (ועוד בג"ר ח' אותיות ובג"א ה' אותיות שהן ג' פעמים י"ג שבהם כידוע והוא הטל, טלא דבדולחא, וח' היא עד המזל העליון, וה' היא עד המזל התחתון, לכן בג"ר שהן עליונים ח' כו' כנ"ל) ולכן אומרים במוספי יום טוב אדיר אדירנו, שבו כתר יתנו לך ה' אלוקינו המוני מעלה, מלאכים שהן ביצירה, אבל בשבת מתגלה הבריאה ולכן אין חטאת במוסף שלו:

5053 **קנה חכמה כו'.** רוצה לומר דחכמה נקראת קנין כמו שכתוב (משלי ד ה,ז) קנה חכמה, ובינה נקרא קנין, אבל כתר הוא קנין קדומה להון, שלכן נאמר (משלי ח כב) קנני ראשית להון, וזה שאומר **ה' קנני ראשית דרכו לעילא מכולהו.** וקאי על הכתר דאיהי תורה קדומה ונאמר בה קדם מפעליו מאז, ואמר **מאי מראש אלא כו'.** רוצה לומר, מעולם שהוא העולם, נסכתי להיות מראש לו, ראש לעולם והוא הכתר, ואמר כל זה לפרש השם אתני"ק - איתן ק', ק' קנין, איתן תניא, שהוא התורה והוא תורה קנין של השם יתברך, תורה קדומה:

5054 **ב' ביהרירו"ן.** כנ"ל שאלו ג"ר מסיימות בשוה, והתחלתה הוא בי"ה כמו שמפרש והולך כי בי"ה כו' שהוא שמא של החכמה ועיין לעיל ריש תיקון כ"ב מה שאומר בזה בארוכה שהן ב' עלמין סתימין דחכמה שהיא ד"ו פרצופין דב' של חכמה כנ"ל:

5055 **ואיהו ב' ברוך.** דברכות הוא מחכמה, שכל הברכות הוא ממ"ס, נביעו דכל ברכאין:

5056 **ברוך ראשי אתוון ב' ברכות ר' ראש ו' ומקור ך' כל דא איהו ראש ומקור לכל הברכות ובג"ד ב' איהי כו'.** מתחילה מפרש הפירוש של ברוך דמורה על האלף, דחכמה היא מעין שהיא בריכה, ברוך, וכתר הוא מקור של המעין כמו שאומר בפ' בא, וזה שאומר **ובג"ד ב' איהי חכמה ומורה כו'.** דכתר איהו נעלם ואינו מושג אלא מכח החכמה, (איוב כח יב,כ) דחכמה מאין תמצא, ע"כ (איוב כח א) יש מוצא לה, וכמו מקור שהוא נעלם ואינו מושג אלא ממעין שעל כרחך יש מקור למעין, ולכן בתיבת ברוך שהוא חכמה מרומז הכתר שהוא ראשי תיבות ב"רכה ר"אש ו"מקור כ"ל, ברכה הוא חכמה ראש, ומקור כל היא כתר, ואמר **ובג"ד ב' תריך לחושבנא** רוצה לומר אע"ג דהתורה מתחלת בב' וכן המספר, מכל מקום הוא תרין לחושבנא שמורה שיש אחד קודם לה אבל האחד לבד אינו במספר, וכן בראשית מתחיל בב' ואח"כ ראשית שהוא נקרא כאן כתר:

חָכְמָה, וּמוֹרֶה עַל הַכֶּתֶר דְּאִיהוּ רֵישָׁא וּמַבּוּעָא דְּכָל בִּרְכָאן, וּבְגִין דָּא ב' תְּרִין לְחִשְׁבְּנָא.

[5057]ג' גיהרירו"ן, וְאִיהוּ תְּלִיתָאָה, וְדָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה סְפִירָה תְּלִיתָאָה, (ובגין דא ב' איהי חכמה, ומורה על הכתר דאיהו רישא דמבוע דכל ברכאן), [5058]דַּעֲלָהּ אִתְּמַר (ישעיה מ ד) כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא, וְאִיהוּ גִּמַטְרִיָּאוֹת פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה.

[5059]וְעוֹד בָּרוּךְ ב' אַחֲזֵי תְּרִין, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, ר' רֵאשִׁית חָכְמָה, ו' אַחֲזֵי שִׁית סְפִירָן, ד' אַחֲזֵי עַל כֶּתֶר עִלָּאָה, וְדָא אִיהוּ רָזָא כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ מֵעִילָּא לְתַתָּאָה, לְמִכְרַע בֵּיהּ לְהַהוּא (למנדע ביה בההוא) דְּכָל מַבּוּעִין וּמָקוֹרִין דִּבְרָכָאן בִּידֵיהּ, דְּאִיהוּ עִלַּת הָעִלּוֹת, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, צָרִיךְ לְזַקְפָּא לֵיהּ בְּיו"ד ה"א וא"ו ה"א דְּאִיהוּ מִלְּגָאו דַּעֲשַׂר סְפִירָן, דְּאִיהוּ עִלָּאָה וְזָקִיף עַל כֹּלָּא, וְלֵית אֱלוֹ"הַ לְעֵיל מִנֵּיהּ, וּבְגִין דָּא ב' אַחֲזֵי עַל הַכְּרִיעָה, דְּכָל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, [5060]דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית יד כ) וּבָרוּךְ אֵ"ל עֶלְיוֹן, ג' אַחֲזֵי עַל הַזְּקִיפָה [5061]דְּאִיהוּ גָּאֹה גָּאָה עַל כֹּלָּא, וְלֵית מָאן דְּיִתְגָּאֶה עֲלֵיהּ, וּבְמַאי אִתְגָּאָה עַל כֹּלָּא, בְּאָת י' מִן אבגית"ץ, וְדָא יגבי"ה, [5062]וְעוֹד אַשְׁכַּחְנָא בְּגַוְונָא אָחֳרָא יגבהי"ה (נ"א יגביהיה), וְאַתְוָון דִּילֵיהּ גַּבֵּי הָיָה (נ"א גבוה היה), עִלָּאָה דְּכָל עִלָּאֵי.

[5063]ת' תלמי"ה, ת' תֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים בּוֹ, דְּתַמָּן אִיהוּ הַהוּא דְּכָל עַיְינִין וּמַחֲשַׁבְתִּין סָלְקִין לְגַבֵּיהּ, בְּגִין דָּא ת' תּוֹרָה קַדּוּמָה דְּכָל קַדּוּמִין, תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים (משלי יג יד), תּוֹרַת יהו"ה תְּמִימָה (תהלים יט ח), וְעוֹד תלמי"ה, תְּלָמֶיהָ רַוֵּה נַחֵת גְּדוּדֶיהָ וְגוֹמֵר (שם סה יא), בְּהַאי שְׁמָא אִתְעֲבִיד יַמָּא תְּלָמִים תְּלָמִים, [5064]וְעוֹד תְּלָמֶיהָ דָּא אוֹרַיְיתָא, דְּתַלְיָין מִינָהּ כַּמָּה תִּלֵּי תִּלִּין דַּהֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבָּן.

[5057] **ג' גיהרירו"ן כו'.** ג"כ כמו החכמה, ושניהם בי"ה, הבן בחכמה וחכם בבינה, אחתא ומודעתא כלילין דא בדא, כתרין רחימין דמתחבקין כו', אלא שנשתנה באות הראשון שהוא ג' ולכן מפרש והולך **ואיהו תלילתאה ודא שכינתא עילאה כו'**:

[5058] **עלה אתמר כל כו'.** כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש ע"ה ב' ובהון כל גיא ינשא, ההוא דכולא כלילא ביה ודא רעיא מהימנא דאתמר ויקבור אותו בגיא, א"ב לי"ג מכילין כו', ורוצה לומר דנאמר ביה (ישעיהו נג ה) והוא מחולל כו', (משנה סוטה פ"ט טו) חכמת סופרים תסרח, נאמר (ישעיהו נב יג) ירום ונשא וגבה מאד, וזה כל גיא שהיה שפל מאד - ינשא, והוא שעליו נאמר (דברים לד ו) ויקבור אותו בגיא, ובה, רוצה לומר בבינה, ינשא, שבה כל הזקיפות כמו שאומר למטה ג' אחזי על הזקיפה, וזהו ג"י של השם רוצה לומר גיא, ובה י"ג מכילין דרחמי ג"י של השם שהוא בגיא הנ"ל והוא א"ב של כתר חכמה, וג"י של בינה, הוא בגיא, כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש **שם ובהן ינשא, והיא גיא לחכמה שהוא הר, והיא נוק', גיא, כר לבעלה, כסא לכבוד, מקום הנקבות גיא, ועיין באידרא רבה ובפרק ג' דספרא דצניעותא, ואמר ואיהו גי' פרפראות לחכמה.** שהיא פרפרת לחכמה שעליה, וגימטריאות הוא ג"כ ג' של השם זה, וכל זה לפרש שהיא ג':

[5059] **ועוד ברוך כו'.** עתה חוזר ומפרש שניהם, חו"ב, ואמר ברוך שהוא חכמה ונכלל בו כל העשר ספירות, חכמה עד מלכות, וכתר הוא כלל הברוך שהוא ראש ומקור לכל הברכות כנ"ל ואליו הכריעה כמו שמפרש והולך למכרע ביה להההוא דכל כו', וזקיפה בשם שהוא דרגא דבינה שהיא סומך ה' לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים, דהשם זוקף לכל הכפופים כמו שאמרו (ברכות יב ע"א) מאי טעמא דכתיב ה' זוקף כפופים, והיא ס"ג - סמ"ך וג', סומך וזוקף, ומפרש והולך דהוא בשם מ"ה וכמו שאומר לעיל א' דשם זה הוא מלגאו דעשר ספירות דהוא האומן, וההוא דאמר נעשה אדם הוא שם ס"ג שהוא נודע במ"ס, ושם מ"ה באוירא דמ"ס מתלבש ביה וכמו שאומר לקמן קכ"א א' דא גופא ודא מוחא, והן חו"ב וכלם מעידין על עלת העלות אלא שזה מלגאו על שפעו וזה מלבר על יכלתו, וזה הכריעה והזקיפה שהן חו"ב, ובברוך כורע גופו, ובאתה - ראשו שהוא הכתר, ראשית כנ"ל, וזוקף בבינה, השם - שניהם, דכולל שניהם כנ"ל:

[5060] **דאתמר ביה וברוך א"ל עליון.** מפרש הקרא על חכמה, דהוא עליון על א"ל דהוא חסד, נהירו דחכמתא, ולכן נאמר שם והוא כהן לא"ל עליון, דשם כהונא רבתא:

[5061] **דאיהו גאה כו'.** רוצה לומר בבינה וזה שאומר מאי דכתיב כי גאה גאה, ארבע גאים כו', שהוא חגת"ם, מרכבה דילה, והיא מתגאה עליהן, ואמרו (תפילה של שבת) המתגאה על חיות הקודש, ושם מקום הגאה כמו שאומר בפ' תרומה קכ"ט א' מאן איהו גס רוח כו' דהא לית גבהות באורייתא אלא בעלמא דאתי והיא נקראת מרום, (ישעיהו ו א) כסא רם ונשא, ואמר **ובמאי יתגאה כו'.** דהגבהות של הקב"ה - כד אבן מאסו כו' (תהלים קיח כב), (דניאל ב מה) אבן דאתגזרת כו' כמו שאומר לעיל ראשי תיבות יו"ד ורוצה לומר שזהו שם יגבי"ה דהוא באות יוד, מלכות כמו שמפרש והולך:

[5062] **ועוד אשכחנא בגוונא יגבהי"ה ואתוון דיליה יגבה י"ה עלאה כו'.** ורוצה לומר דכולן מורין על הגבהות, עילת העילות בכתר למעלה מחו"ב כמו שאמר בברוך דמורה על הכתר, וכן בכריעה וזקיפה כנ"ל וכן כאן יגבה, י"ה למעלה מי"ה, וזה שאומר עילאה דכל עילאי:

[5063] **ת' תלמי"ה ת"ל שהכל כו'.** רוצה לומר, ת"ל של שם תפארת שהכל פונים אליו, שכן הענפים ממנו, והוא תורה, שהוא מקור חיים, שלכן הכל פונים אליו לקבל חיים, ואמר **תורה קדומה** לפי שכאן בהיכל הראשון עשר ספירות קדומים, ואמר **תורת ה' תמימה.** שבו אותיות מי"ה דתלמי"ה, והענין שאמר שהוא תל כו' ורוצה לומר שהשם הוא תל מי"ה, שהוא בן י"ה, תל מנהון, ואמר **ועוד תלמיה כו'.** על שם תלמים כמו שמפרש והולך תלמיה רוה כו', והוא שבו קרע הים, בשם ע"ב, לשנים עשר גזרים נגד י"ב גבולי אלכסונים דביה שבטי י"ה עדות לישראל, לישראל סבא, ובו שם ע"ב, ו' פעמים י"ב, וזה שאומר בהאי שמא אתעביד כו':

[5064] **ועוד תלמיה דא אורייתא כו'.** ג"כ כנ"ל תל מי"ה, בן י"ה:

צ' (צתני"ה) [5065]**צתני"ה דָּא צַדִּיק, עַמּוּד סָבִיל כֹּלָּא, וּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדָע מָאן דְּאִיהוּ לְעֵילָּא מִכֹּלָּא, בְּגִין דְּצַדִּיק אִיהוּ כְּלִיל כָּל סְפִירָן, וּבֵיהּ מִתְיַחֲדִין כֻּלְּהוּ, וְאִתְעֲבִידוּ אֲגוּדָה אַחַת, אִיהוּ לוּלָב אֶגֶד דְּכֻלְּהוּ סְפִירָן, [5066]וְאָת צ' בֵּיהּ מְצוּיָרִין כָּל צִיּוּרִין דְּהֵיכָלִין דְּסָחֲרִין לְגִנְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְעֵילָּא, בְּכַמָּה צִיּוּרִין דְּכָל עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, דְּיָרְתִין לוֹן צַדִּיקַיָּא וּבֵיהּ נְקוּדִין כָּל נְקוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִינוּן נְקוּדִין בְּהֵיכָלָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְנַהֲרִין כֻּלְּהוּ עַל צִיּוּרִין, כְּאַבְנֵי מַרְגְּלָאן דְּנַהֲרִין עַל רֵישָׁא דְּכִתְרָא, וּכְגַוְונָא דְּכֹכְבַיָּא נַהֲרִין בִּרְקִיעָא, וּבְגִין דְּכָל נְקוּדִין דְּכֹכְבַיָּא בֵּיהּ, אִתְּמַר** (בראשית א יז) **וַיִּתֵּן אֹתָם אלהי"ם בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה**
(ס"א דא נשמתהון דצדיקייא דמשתדלין באורייתא להוציא לאור כל תעלומה, הדא הוא דכתיב (דניאל יב ג) והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע וגומר).

[דף קכ ע"א]

(דף קכ ע"א) [5067]**הֵיכָלָא תִּנְיָנָא, מְרַקְּמָא מִכַּמָּה צִיּוּרִין גְּלִידִין בְּמַיָּא, אַבְנִין מַרְגְּלָן כֻּלְּהוּ מַלְיָין מַיָּא, וְאִינוּן אַבְנֵי שֵׁישׁ טָהוֹר, דְּהֵיכָלָא תִּנְיָנָא בְּגַוְויהּ אִיהוּ בָּנוּי, בְּשִׁמְא דָּא קַרַ"ע שָׁטָ"ן, וְאִיהוּ רָקִיעַ קָרַע, דְּבֵיהּ קָרַע יַמָּא, וְאַפְרִישׁ מִתַּמָּן הַשָּׂטָן דְּאִיהוּ מַיִּין מְסָאֲבִין, וּבְגִין דָּא יְהֵי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָּיִם** (בראשית א ו), **דָּא הוּא שְׁמָא דְּעָקַר שָׂטָן מִן יַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, וְאַפְרִישׁ לֵיהּ מִתַּמָּן, בְּגִין דְּאִיהוּ עָקַר הָאֱמוּנָה דְּיִשְׂרָאֵל עִלָּאָה דְּכָל עִלָּאִין,** (ס"א מצאתי, סמוך דישראל וביומא תנינא לית תמן טוב בגין דביה אתברי גיהנם, כאן חסר).
[5068]**וְזֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם** (שם ה א), **פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, סְלִיקְנָא יָדִין לְמָאן דְּבָרָא עָלְמָא, דְּיִגַּלֵּי לָן רָזִין עִלָּאִין סְתִימִין גְּנִיזִין טְמִירִין, לְמֵימַר קַמֵּי שְׁכִינְתָּא, וְשִׁתִּין רִבּוֹא דַּחֲיָילִין דִּילֵיהּ דְּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין דִּלְעֵילָּא, וְשִׁתִּין רִבּוֹא דְּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין דִּלְתַתָּא דְּלָא אֵיעוּל בְּכִסּוּפָא קֻדָּמָךְ.**

[5065] **צתני"ה דא צדיק כו'.** דריש צ"ת, ב' אותיות הראשונות, כמו ג"י ותל הנ"ל, וצת הוא לשון גובה כמו שאומר בתרגום אונקלוס על (בראשית יא ד) וראשו בשמים, ורישיה מטי לצית שמיא, וזה שאומר **וביה אשתמודע מאן דאיהו לעילא מכולא** ומפרש והולך **בגין דצדיק איהו כליל כו'.** ולפי שבו כלולים כולם - ניכר מי הוא העולה על כולן, כמו בלולב שנאגדים כלם יחד - ניכר הלולב שעולה על כלם, אבל אם כל אחד לבדו אינו ניכר מי גבוה יותר, שיכול להעלות הקטן על הגדול, מה שאין כן בקשורים יחד, וזה שאומר **איהו לולב כו'.** והצדיק הוא המגדל שעולה עד צית שמיא כמו הלולב, והוא משכיל לאיתן כמו שאומר בפ' משפטים והוא סליק למעלה:

[5066] **ואת צ' ביה כו'.** אמר ועוד נקרא צדיק לפי שהוא ראשי תיבות ציור דביה מצויירין, שהוא אדם דיצירה, דביה וייצר, צייר הכל, וביה כל נקודין לאשקאה לאתוון דבגנתא כמו שאומר לעיל ל"ח א' ושאר מקומות הרבה, וזה שאומר **בי' מצויירין כו' וביה נקודין כו'.** שהן הציורין כו', וביה כל הכוכבים כמו שאומר בריש פ' שמות ולמעלה א' א', והן הן הנקודין דאורייתא, וזה שאומר **ובגין דכל נקודין דכוכביא כו':**

[5067] **היכלא כו' גלידין במיא כו'.** דהוא יום שני שבו מלאכת המים, וביה גלידין מיא כמו שאומר דבצפון גלידין מיא ודרום כו', ולכן הוא אבני שיש, וזה שאומר גלידין כו' ואינון כו', ונקרא טהור, דימינא הוא קדוש ושמאלא טהור, מפני שיש אבני נגף דכשלין בהון בני נשא, ואמר **ואיהו רקיע,** שהוא נברא ביום שני והוא אותיות קר"ע, ואמר **דביה קרע יממא** שקריעת ים סוף הוא מסטרא דשמאלא ולכן אמרו קשה לפניו כקריעת ים סוף, ואמר **ואפריש מתמן השטן כו'** רוצה לומר כמו שאומר לעיל ע"ה א' הה"ד ויאמר אלקים יהי רקיע כו' בין מים דדכיו כו', וכן בימא דאורייתא כמו שאומר לעיל נ"ב ב' עד דייתי מורשה דילה וקרע ימא דאורייתא, וסוס ורוכבו רמה בים דאיהו חוויא ובת זוגיה דאיהי סוסיא דילה כו' בפורקנא בתרייתא, כלא בימא דאורייתא כו' בההוא זמנא דאתעבר חוויא בישא מן ימא, שליט כו', וזה שאומר **דא איהו שמא דעקר שטן מן ימא דאורייתא ואפריש ליה מתמן,** ורוצה לומר דקרע אותיות עקר, וזה שאומר בגין דאיהו עקר כו' רוצה לומר כמו שהוא האמונה, ונרגן מפריד אלוף, כנסת ישראל שהיא אמונה דישראל סבא, כן השם יתברך יעקור אותו, והוא בשם זה, קרע שטן, קרע שטן מן ימא, וכן הוא במעשה, במאמר יהי רקיע דאתפרד מתמן התורה כו' כמו שאומר בפ' בראשית, ואינון נגד קריעת ים סוף כמו שאמרו כל מה שנאמר בפ' בראשית נאמר ביציאת מצרים כו', בפסוק יהי רקיע ביציאת מצרים קריעת ים סוף כו', והוא בתורה שבעל פה שהוא מסטרא דגבורה, דתורה שבכתב מימינו כו' ותורה שבעל פה מסטרא דשמאלא, ולכן שם ויהי מבדיל כנ"ל ע"ח א' ועיין בתיקוני זוהר חדש ע"ה ב' בה קרע שטן מן שמאלא, ובה ישם את הים לחרבה, ובה קרע ימא כו', ובה עקר טורין ותבר טינרין דחוויא הה"ד והנה רוח חזק מפרק הרים ומשבר סלעים דאינון טורין וסלעים דחויא כו' ובהאי שמא הוה רבה עוקר הרים באורייתא דבעל פה, ורוצה לומר טורין וסלעים כמו שאומר שם דנחש מקננא בשבע סלעים, ובעלה בשבע טורין, וביה סוס ורוכבו רמה בים כנ"ל והוא ברוח חזק כמו שאומר שם ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה כו'. *וחסר כאן הרבה מזה ההיכל, ושאר חמשה היכלות, השם יתברך יחזיר לנו את האבדה הגדולה הזאת, וכאן נשלמו התיקונין שבעין, וספר הראשון משה ספרים, שעליו נבנו התיקונים שבעין, על ששים שמהן, ועשרה מאמרות, כמו שכתבתי לעיל תיקון ל"ב ומכל מקום מסיים והולך לדרוש (בראשית ה א) זה ספר, התחלת ס"ת, והכל על חכמת הפרצוף שהוא ספר תולדות וקורות האדם, שבאדם עצמו נצטייר כמו בספר תולדותיו כנ"ל:

[5068] **זה ספר כו' ושתין כו' ושתין כו'.** ורוצה לומר שתין רבוא דקב"ה וס' רבוא דשכינתא ועיין בתיקוני זוהר חדש, ולפי שזה הפסוק אמר זכר ונקבה ברא אותם וכן אמר לקמן ב', בענין ד' תיקונין דהוי"ה דאינון מראה, וד' תיקונין דשם אדנ"י דאינון דמיון שהן זו"נ:

[5069]פְּתַח וְאָמַר, זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, זֶה וַדַּאי כְּלִיל תְּרֵין עֲשַׂר מַזָּלוֹת דְּאָדָם דִּלְעֵילָא, דְּאִתְמַר עֲלַיְיהוּ (תהלים קכב ד) שִׁבְטֵי יָ״הּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, זֶה וַדַּאי אינון אַרְבַּע אַנְפִּין דְּאַרְיֵה, אַרְבַּע אַנְפִּין דְּשׁוֹר, אַרְבַּע אַנְפִּין דְּנָשֶׁר, דְּבְהוֹן אִשְׁתְּמוֹדְעִין פַּרְצוּפִין דִּבְנֵי נָשָׁא, וְכֻלְּהוּ אַנְפִּין אינון רְשִׁימִין בְּאַרְבַּע אַתְוָון דְּאינון יהו״ה, מַאי אָדָם יו״ד ה״א וא״ו ה״א, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (ישעיה מד יג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, מָאן בַּיִת דִּילֵיהּ, דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִתְקְרִיאַת דְּמוּת אָדָם, דְּכָל דְּמְיוֹנִין וּפַרְצוּפִין דִּבְנֵי נָשָׁא בָּהּ אִשְׁתְּמוֹדְעוּ, וְכָל צִיּוּרִין דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין, וּבְגִינָהּ אִתְמַר (הושע יב יא) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה.

[אזהרת המגיה לפני המאמר הזה לבל יהרסו המעיינים בו לצייר ח"ו שום ציור ודמות בעלת העלות יתברך שמו]

(אמר המגיה, אתה בן אדם קודם שתכנס בעיון זה, להזהירך באתי שתעמד על רגליך על במותי האמונה האמתית, ותקעת יתד במקום נאמן, פן יפתוך רעיונים זדונים, ויעלו דברים על לבבך, ומלין לצד עלאה תמלל, בראותך בתיקון זה שידובר בו משערא ומצחא ואודנין ואנפין ושאר אברים גשמיים, השמר אל תפן אל און ליחס ולתאר לעלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין שמץ דבר מזה אפילו בהרהור, כי לעלת העלות לית מחשבה תפיסא ביה כלל, לית ביה לא דיוקן ולא דמיון ולא צורה ולא אברים גשמיים ולית ליה שם ידיע, אבל הוא ממלא כל שמהן, והוא שלימו דכלהו, ראה גם ראה מה שאמר התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי, כשרצה לגלות סתרי התורה באדרא, פתח ואמר ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה (דברים כז טו), וזה להסיר מלב כל המעיינים כל דבר עתק, פן ח"ו יכשלו ונפלו, ועברו משכיות לבב, ימיקו וידברו ברע, מאחר שהיה רוצה לדבר מראש ועין ואזן ושאר אברים גשמיים, היה ירא שמא יטעו ליחס ולתאר לבורא יתברך גוף ותמונה, ומשה אמר כי לא ראיתם כל תמונה (דברים ד טו), וישעיה אמר (ישעיה מ יח) ואל מי תדמיון א"ל ומה דמות תערכו לו, ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש (שם כה), ודומיהם, שכלם יעידון יגידון שאין דמיון בינו יתברך ובינינו מצד העצם והתבנית, אלא שהאברים שבנו הם עשויים כסימנים לדברים עליונים סתומים וחתומים שאין כח השכלי שבאדם יכול להשיגם, ואין שיח ואין שיג לו להבינם, וקצר מצע דעתו לרדת לעמקם, ואיני רשאי להכניס ראשי בין ההרים הרמים הלא הם בעלי הקבלה אשר העמיקו הרחיבו דבריהם על הדרוש הזה, רק (מעי רתחו ולא דמו, מ)יראתי פן עובדי פשתים שריקות, ואורגים חורי, קורי עכביש יארוגו, בדעות כוזבות יאריכו למעניתם, לך

[5069] **פתח ואמר כו' דאדם דלעילא כו'**. רוצה לומר, כמו יעקב הוליד י"ב שבטים, כן עמודא דאמצעיתא דרגא דיליה, הוליד י"ב שבטין עלאין, וכולן אתחמן ביסוד כמו שאומר בסתרי תורה ריש פ' לך לך וברישׁ פ' שמות, ואמר למעלה ל"ב א' דמסטרא דהאי אות אמר למשה וזה לך האות ואיהו כליל תרי עשר מזלות דכל מזל אתקרי אות כו', וזהו זה ספר, דזה הוא ביסוד (ובפ' יתרו ע' א' בהגהה זה דתליא ביה כלא, זה אילנא דחיי כו' אילנא דגלי תולדות אדם ועביד איבין לאפקא בעלמא כו', ולקמן קל"ו ב' אמר ר' שמעון זה ספר דא צדיק חי עלמין דאיהו אפיק תולדין זה ספר ודאי ולא אחרא ואינון תולדות אדם ההוא דאתמר ביה כתפארת אדם לשבת בית מאן בית דא שכינתא ורעיא מהימנא כו') וביה תרי עשר מזלות, תרין עשר שבטין [והוא נקרא ג"כ ספר, ספר זכרון, וביה תולדות אדם] וספר הוא במלכות דבה אשתמודעין כל י"ב פרצופין והוא קובע בה כל י"ב שבטין כמו שאומר שם ושם, ואינון י"ב בקר דתחותיה י"ב שבטין כמו שאומר בפ' ויחי ושאר מקומות הרבה, וזהו ספר דכאן, ואינון תרין דרגין כחדא, זה ספר, כמו שאומר בפ' ויקהל ר' א' ספר זכרון מאי איהו אלא כו' ספר זכרון, תרין דרגין דאינון חד, ורזא דא כו' (הגהה: וכן הוא בפ' יתרו שם ורזא אולפי זה ספר, אית ספר כו' זה ספר תרין דרגין דאינון חד, כללא דו"נ, ודא איהו כללא חדא דכל אינון נשמתין ורוחין דפרחין בבני נשא, כללא דכל תולדות אינון תולדות אדם ודאי דהא מההוא צדיק כו' עיין שם היטב בארוכה) ספר תתאה דא תורה דאקרי תורה שבעל פה כו' עיין שם, ובהון תולדות אדם, אדם דלעילא, תפארת כמו שמפרש והולך ויעקב בדיוקניה שהוא דיוקנא דאדם קדמאה, וכן הוא באדם הראשון דכל דיוקנין שהוא בבני אדם הכל בתולדות שלו, והוא אדם כליל כולא, וכן יעקב אדם כולל י"ב תולדות שלו, והוא מה שכתוב (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם, שכולל כולם, ועיין לעיל י"ד א', ועיין לעיל ל"ח א', וס"ג א' ואינון תרין עשר אנפין ואדם רכיב על גביהון כו', והוא סוד וא"ו, ו"ו - י"ב ואלף בתוכו הוא אדם הכולל אותן ועיין לעיל ק"ג א' ותריסר מזלות אינון ו"ו דאשתכחו מאת אלף, ודא רזא דוא"ו כו', ואדם הוא סוד הדעת, שקיו דאילנא כמו שאומר לעיל קי"ט א' בארוכה והוא כולל תרין עשר הנ"ל, ה' חסדים וה' גבורות וב' אחסנתין, וזה שכתוב שבטי י"ה, דהכל הוא מאו"א, ב' אחסנתין וב' עיטרין כמו שאומר באידרא זוטא, והן עדות, ב' דעות, ועדות - סהדותא שהוא מאו"א ואסהיד באנפיה כו', והוא דיוקנין פרצופין דב"נ, י"ב אנפין דג' חיוון כמו שמפרש והולך והן ע"ב אנפין דאורייתא, ואדם - מ"ט אנפין דאורייתא בהתכללות בד' אותיות הפשוטין כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ב, והנה אף שי"ב הן כנ"ל, ה' חסדים וה' גבורות כו' ו"ו (כמו שאומר לעיל ל"ב א') מכל מקום בעמידתן וקביעותן בנוק' הן ג' פעמים ד', ג' בכל צד כמו שאומר בפ' ויחי ועיין מה שבארנו בספרא דצניעותא, וזה שאומר כאן ארבע אנפין דאריה כו', ואדם - התלי הכולל כולן, וכן הוא בשרשן במ"ס בג' הויות כמו שאומר באידרא זוטא ועתיקא קדישא כליל לון, ולכן אדם שליט על המזל, ועיין לעיל ק"ד ב' ומאן דאיהו מסטרא דאדם דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א כו' בכולא שליט כו' ואמר דבהון אשתמודען פרצופים דב"נ. כמו שאומר לקמן קכ"ח א' אנפין חיוורין כו', וכל התיקון הזה, ועיין לעיל ע"ט ב' גלגולא קדמאה כו', ואמר וכלהו אנפין אינון כו'. שכל אחד ד' אנפין בד' אתוון, ועיין לעיל ס"ב ב' ובאן אתר יו"ד ברישא כו', ובזוהר חדש ריש פ' יתרו ואלין ג' חיוון כלילין בחד, והן ד' אותיות הוי"ה, ואדם מילואו, וכולן כלילין בשכינתא כמו שמפרש והולך, והן י"ד אתוון, וזה שאומר ובגינה אתמר וביד הנביאים אדמה, דהוא י"ד ולכן נקרא יד, ועיין לעיל ל"ב א' ומה שבארנו שם, וזה שאומר פתח ואמר כו' אשתארו עשר תיקונין, רוצה לומר מי"ד, ובה אדמה, שעלה נאמר בפסוק זה בדמות אלקים עשה אותו, דכל דמיונין כו', והיא דמות אדם, ועיין לעיל י"ד ב' וכן דמות ארבע חיות, וזהו סוד מ"ט הנ"ל - מ"ה וד' אתוון כנ"ל:

נא ראה מה שכתב על זה ר' יוסף בן גיקיטיליא בהקדמת שערי אורה, ובמה שכתב בעל החנוך בהקדמתו לפירוש התורה, והאלקי ר' מנחם מריקנאטי ז"ל בפרשת ויחי בפסוק בן פורת יוסף, ובמה שכתב ר' יהודה חייט בפירוש מערכת האלקות (ד, לד), וזה לשונו, סוף דבר כל מקום שתראה שידברו בענין הספירות, דברים שאין ראוי לאמרם בבורא יתברך, כגון שעור וקומה והדומים להם, הכל נאמר על הספירות, וכשתראה שידברו על דרך שבח והודאה הכל נאמר על הבורא שבתוכן, וכן בחוצה להן, כי אין דבר שיגבילהו, ועל כן אין לומר בבורא יתברך לא ימין ולא שמאל ולא פנים ואחור ומעלה ומטה כו' עיין שם. עוד כתב (בדף לה ע"ב) כי אף על פי ששעור הקומה מהפרסאות הוא במדות ולא בבורא, אפילו הכי אין לחשוב חלילה שהפרסאות הללו הם שעור כמותי, אלא הם מלשון (דניאל ה כח) פרס פריסת מלכותך, וכל הפרסאות הללו שבשעור קומה הם אותיות, שכל אחת נקראת פרסה, על כי נחתכו מהעיסה, כאבנים הנחתכים מההר, ואמר שרבוי הפרסאות שהזכיר בכאן, רומז לניצוצות המתפוצצות מהכאת הפטיש בקורנס, והם השמות הנעשים מחבור האותיות והצרופים הנעשים מהאלפא ביתות דספר יצירה, שעמהם נבראו הדברים וכו', ואם תדקדק היטב בדברי רבי שמעון בענין זה, תשכיל ותדע כי דברי רבי יהודה חייט ז"ל ואשר במסלתו ילכון, הם נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת, ולא יעבטון ארחותיהם. עכ"ל. והשם יתברך יטהר לבנו ויאיר עינינו להבין ולהשכיל בכל עמקי סודות הרשב"י ז"ל אשר על ידם נזכה לעבדו בלבב שלם ולהדבק בתורתו אנחנו וצאצאינו כרצון השם יתברך. אמן.)

[דף קכ ע״ב]

(דף קכ ע"ב) [5070]פָּתַח וְאָמַר, וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם אַנְשֵׁי חַיִל יִרְאֵי אלהי״ם אַנְשֵׁי אֱמֶת שֹׂנְאֵי בָצַע (שמות יה כא), אַנְשֵׁי חַיִל מִסְטָרָא דְחֶסֶד דְתַמָּן י', וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים, יִרְאֵי אלהי״ם מִסְטָרָא דִגְבוּרָה דְתַמָּן ה', וּבָהּ אִתְמַר הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, אַנְשֵׁי אֱמֶת מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא דְתַמָּן ו' וְתַמָּן אֱמֶת, שׂוֹנְאֵי בָצַע מִסְטָרָא דְמַלְכוּת דְתַמָּן ה', הָא הָכָא אַרְבַּע תְּקוּנִין דְּאִינּוּן פַּרְצוּפִין דִּבְנֵי נָשָׁא, אִלֵּין אִינּוּן מַרְאֶה (ס"א מראין).

[5071]וְאִית אַרְבַּע דְּמִתְלַבְּשִׁין בָּהוֹן דְּאִינּוּן דְּמְיוֹן וְאִינּוּן אדנ״י, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם) וְשַׂמְתָּ עֲלֵיהֶם שָׂרֵי אֲלָפִים מִסְטָרָא דְ', שָׂרֵי מֵאוֹת מִסְטָרָא דְאָת ד', דְּאִיהוּ אַרְבַּע מֵאוֹת דְּאִשְׁתַּעְבִּידוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּגִין דְּבָהּ חָאבוּ, הָא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כג טו) אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף, וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים מִסְטָרָא דְאָת נ', וְשָׂרֵי עֲשָׂרוֹת מִסְטָרָא דְאָת י'.

אִשְׁתָּאֲרוּ עֶשֶׂר תְּקוּנִין, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם, [5072]בְּשַׁעֲרָא בְּגַוָּונִין דִּילֵיהּ בַּאֲרִיכוּ דִילֵיהּ בַּקֻּמִיטוּ דִילֵיהּ, בְּמִצְחָא בַּקֻּמִיטוּ דְמִצְחָא בַּאֲרִיכוּ דְמִצְחָא בְּפוּתְיָא דְמִצְחָא בְּשִׁרְטוּטִין דְמִצְחָא, בְּאוּדְנִין (בס"א באודנין שערא דנחית עלייהו או תחותייהו), בְּאִלֵּין אִדְרִין דְּאוּדְנִין בְּשַׁעֲרָא דִתְחוֹת אוּדְנִין, בְּאַנְפִּין בְּדִיוּקְנִין דְּאַנְפִּין בְּפַרְצוּפָא דְאַנְפִּין, בְּעַיְינִין בְּגַוָּונִין דְּעַיְינִין בַּקֻּרִיצִין דְּעַל עַיְינִין, בְּחוֹטָמָא בַּאֲרִיכוּ דִילֵיהּ בְּפוּתְיָא דִילֵיהּ בַּקֻּמִיטוּ דִילֵיהּ, בְּפִימָא בְּפִתְיחוּ דִילֵיהּ בִּזְעִירוּ דִילֵיהּ, בְּצַוָּאר בַּאֲרִיכוּ דִילֵיהּ בַּקֻּמִיטוּ דִילֵיהּ, בִּידַיִן בְּשִׁרְטוּטִין דִּידַיִן

[5070] **פתח כו' אנשי חיל מסט' דחסד.** דימינא נקרא כח כמו שכתוב (שמות טו ו) ימינך ה' נאדרי בכח, כמו שאומר למעלה, וכל כח הוא בימין, דשמאל הוא יד כהה וכמו שהקשו שם דלמא יד שבכח, וכן חכמה בסטרא דימינא נקרא כח מ"ה, ובימינא נחית חכמה ובשמאלא בינה, וזה שאומר **דתמן יו"ד ובגיני' כו'.** לראיה דתמן יו"ד, חכמה, ורוצה לומר לפרש ד' אתוון דאינון בחגת"ם, מרכבה דהוי"ה, דהוא באינון ד' דקרא כמו שמפרש והולך, ואמר **יראי כו'** דיראה הוא בשמאלא, פחד יצחק כמו שאומר למטה, ובימינא אהבה דמצד אהבה (משלי כד ה, עיי"ש) איש חיל מאמיץ כח, ואמר **ובה אתמר הרוצה כו'.** כמו שאומר לעיל בתיקון נ"ה דעלה נאמר ברכת ה' היא תעשיר, ואמר **אנשי אמת כו'.** כמו שכתוב (מיכה ז כ) תתן אמת ליעקב, והוא דרגא דתורה, (משלי כג כג) אמת קנה כו', ואמר **שונא בצע כו'** והוא מדת הצדק, (ישעיהו לב א) הן לצדק ימלך מלך, ויהודה זכה למלוכה בשביל שאמר מה בצע כו', ואמר **אלין אינון מראה** שהוא ואתה תחזה:

[5071] **ואית ארבע כו' ועלייהו אתמר כו'.** דהוי"ה הוא מצד עצמן בהוויותן אבל שרי אלפים כו' הוא בהתמנותן לשרים והוא מדת המלכות, אדני העולם, ומסטרא דידה שרים, ועיין בזוהר חדש ריש שה"ש, וכן כל ענייניה צריך הכל למעשה, וזהו החילוק שבין נבואת משה רבינו עליו השלום לשאר הנביאים דכולם בדמיון כמו שאומר לקמן וביד הנביאים אדמה באספקלריא דלא נהרא מסטרא דנוק' אבל במשה (במדבר יב ח) במראה ולא בחידות, מסטרא דדכורא אספקלריא דנהרא וזהו ואתה תחזה - במראה, ושמת - בדמיון. ואמר **שרי אלפים כו'** שהן ראשי תיבות אדנ"י לבד הד', שמתחלף בא"ת ב"ש, והוא מילוי אהי"ה דיודין, חושבן אלפים, אות ראשון דכליל כולא, והוא אלף דאהי"ה כמו שאומר לעיל בתיקון ס"ט, ואמר **אשתארו עשר תיקונין** רוצה לומר מן י"ד, וביד הנביאים אדמה כנ"ל, ואמר **עלייהו אתמר ואתה תחזה מכל העם.** רוצה לומר, ואתה דרגא דילך שהוא שמא מפרש בעשר אתוון, ואמר מכל העם שהם ביחד פרצוף שלם ובהן עשר תיקונין כמו שמפרש והולך:

[5072] **בשערא כו'.** שהן עשר תיקונין ובכל אחד ד' הנ"ל אנשי חיל כו' שהן עשר וד' דשמא וכמו שאומר לקמן קכ"א א' עשר תיקונין אלין כל תיקונא אית לה ארבע שעורין כו', וכמו שמפרש והולך שערא חיוורא סומקא ירוקא אוכמא, ד' גוונין, אנשי חיל כו', ד' אתוון דהוי"ה כמו שמפרש והולך, וכן הוא באריכו דשערא, ועיין לקמן קכ"ב ב' אנשי חיל שערא שעיע כו' שערא חוורא מסטרא דימינא כו', ועוד בשערות בכללן אם יש לו ריבוי שער או מיעוט או בינוני וזה שאומר בשערא בגוונין באריכו, והן ג' פעמים ד' שהן י"ב אנפין הנ"ל ואדם כליל כולן דהן עשר תיקונין כל אחד הוא ג' פעמים ד' כמו שמפרש והולך באודנין כו' באנפין כו' וכן בכולם ובמצחא קמיטו ופותיא ושרטוטין:

בְּפִתְיחוּ דִלְהוֹן בִּסְתִימוּ דִלְהוֹן, בְּגוּפָא בְּקוֹמָה דִילֵיהּ בַּאֲרִיכוּ דִילֵיהּ בְּקֶמִיטוּ דִילֵיהּ.
[5073]בְּשַׁעֲרָא בְּגַוָונִין דְּשַׁעֲרָא, שַׁעֲרָא חִוָורָא אִיהוּ מֵאִלֵּין אַנְשֵׁי חַיִל, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דניאל ז ט) [5074]וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב לְבוּשֵׁיהּ כְּתָלֶג חִוָור וּשְׂעַר רֵאשֵׁהּ כַּעֲמַר נָקִא, שַׁעֲרָא סוּמְקָא מֵאִלֵּין דְּאִתְקְרִיאוּ יִרְאֵי אלהי"ם, שַׁעֲרָא יְרוֹקָא מֵאִלֵּין דְּאִתְקְרִיאוּ אַנְשֵׁי אֱמֶת, [5075]וְעַלַיְיהוּ אִתְמַר (מיכה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם, תְּלִיתָאָה פַּחַד יִצְחָק, גַּוָון אוּכְמָא מִסְטָרָא דְּהַהוּא דְּאִתְמַר בָּהּ (שיר א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, מִסְטָרָא דְּאִלֵּין דְּאִתְקְרִיאוּ שׁוֹנְאֵי בָצַע, וְאִיהוּ שַׁעֲרָא דִילֵיהּ אוּכְמָא, [5076]וְאִיהִי שְׁעוּרָא דְּאַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, כָּל נִימָא וְנִימָא דִילֵיהּ, דְּאִתְמַר עֲלַיְיהוּ (שם ה יא) קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, [5077]וְכָל נִימָא אִית לֵיהּ מַבּוּעָא דְּאִיהִי י', וְנִימָא שְׁעוּרָא דְּאָת ו'.

[דף קכא ע"א]

שַׁעֲרָא קֶמִיטָא בְּרָזָא דְּה' זְעִירָא דְּנָטְלַת מֵאָת י', שַׁעֲרָא אֲרִיכָא מִסְטָרָא דְּה' עִלָּאָה דְּנָטְלָא בְּאָת (דף קכא ע"א) ו', [5078]עֶשֶׂר תִּקוּנִין אִלֵּין, כָּל תִּקוּנָא וְתִקוּנָא אִית לֵיהּ (נ"א ביה) אַרְבַּע שְׁעוּרִין דְּסָלְקִין לְעֶשֶׂר, כְּגַוְונָא דִּרְשׁוּת הַיָּחִיד דְּרָחְבּוֹ אַרְבָּעָה וְגָבְהּוֹ עֲשָׂרָה, אַרְבָּעָה יהו"ה עֲשָׂרָה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, [5079]לֵית נִימָא דְּשַׁעֲרָא דְּלָא אַחֲזֵי עָלְמָא עִלָּאָה סְתִימָא, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שם ו ח) וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר, כָּל אִלֵּין עָלְמִין תַּלְיָין מִכְּתָרָא דְּרֵישָׁא, [5080]כְּגַוְונָא דְּאַבְנִין וּמַרְגְּלָן דְּנַהֲרִין בְּכִתְרָא דְּסֵפֶר תּוֹרָה אוֹ בַּעֲטָרָה דְּמַלְכָּא, וְהָכִי אִינּוּן נַהֲרִין כְּכוֹכְבַיָּא בִּרְקִיעָא וּבֵיהּ קְבוּעִין.
[5081]וְהָכִי תַּלְיָין צְבָא הַשָּׁמַיִם מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּגַוְונָא דְּשַׁעֲרָא דְּתַלְיָין מֵעַל אוּדְנִין מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (מלכים א כב יט) וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמְדִים עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ, וּבְגִין דָּא צָרִיךְ לְבַעֲרָא שַׁעֲרָא מֵעַל (ס"א מגו) אוּדְנִין, דְּלָא יְהוֹן סְתִימִין תַּרְעִין דִּשְׁמִיעָה דִּצְלוֹתָא, דִּבְהוֹן שָׁמַע צְלוֹתִין

[5073] **בשערא בגוונין דשערא שערא חוורא כו'.** עתה מפרש ואזיל כל העשר תיקונין:

[5074] **ועתיק יומין כו'.** דשם כלא ימינא כמו שאומר באידרא רבה ונאמר (דניאל ז ט) כעמר נקי, חוורא כמו שאמרו (שבת נד ע"א) כצמר נקי בן יומו כו', ועיין שם באידרא רבה בארוכה:

[5075] **ועלייהו אתמר תתן אמת כו'.** אבהן הן ג' גוונין הנ"ל כמו שאומר בפ' פנחס רט"ו א' אבל הכי אמר בוצינא קדישא כו', והן המרכבה הנ"ל דד' אתוון עם דוד מלכא ועיין לקמן קכ"ד א', (שמואל א יז יד) ודוד הוא הקטן שהוא אות יו"ד זעירא דאתוון דלית בה חיוורא, שחורה אני ונאוה כו' כמו שאומר בריש שה"ש בארוכה וזה שאומר דאתמר בה שחורה אני ונאוה כו' ועיין שם נ"ה ב' בארוכה, ואמר **ואיהו שערא דיליה אוכמא.** רוצה לומר, על האדם קאי מאן דהוא מסטרא דשונאי בצע שערא דיליה אוכמא, ולא קאי עלה, דבה נאמר ודלת ראשך כארגמן אלא ביה שחורות כעורב והוא מסטרא דה' אחרונה ובה להיפך כארגמן ועיין לקמן קמ"ב קמ"ג:

[5076] **ואיהי שעורא כו'.** רוצה לומר השערות הן שיעורא דאתוון דאורייתא דלכן נקרא שער לשון שיעור והשערות הן אותיות ההי"ן, והמבועין הן נקודין שהן יודי"ן וכמו שאומר לעיל ל"ח א' דנקודין הן מבועין לאתוון, ואתוון מבינה ונקודין מחכמה, שהן גלגלתא ומוחא, ונקודין פנימית האותיות ורוחא להון, וכן מוחא לגלגלתא ועיין לעיל קכ"א א', ואמר **דאתמר עלייהו קווצותיו תלתלים.** דקאי על התורה, תלי תלין כו' וזהו שחורות דהן שחורות על העור שהוא לבן, כמו השערות על עור הגלגלת, וכמו שאמרו (ירושלמי סוטה לז ע"א) אש שחורה על גבי אש לבנה:

[5077] **וכל נימא כו'.** כנ"ל, והן י"ו של שם, ושערא אריכא וקמיטא - ב' ההי"ן כמו שמפרש והולך, והן יהו"ה ברזא דאריכו וקמיטו. ואמר **דנטלי מאת י'** דיו"ד הוא זעירא י', וא"ו הוא אריכו, ואמר דנטלא כמו שכתוב (משלי ג יט) בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, וזה שאומר **דנטלא באת וא"ו,** באת ולא מאת, והנה השערות בעצמן הן סוד האותיות, והן אותיות גדולות שערא אריכא בה' עילאה דשם אותיות גדולות, ואותיות קטנות בקמיטו בה' תתאה דשם אותיות קטנות, וקווצותיו השערות בי"ג נימין הן הטעמים י"ג טעמים, ובטעמים הן קיבוץ תיבות הפסוק, והמבועין נקודין, ועיין לעיל ק"ז א' אתוון מן ה"ה, נקודין מן י', טעמין מן ו' כו':

[5078] **עשר כו'.** כנ"ל:

[5079] **לית נימא כו'.** עיין באידרא רבה בארוכה:

[5080] **כגוונא דאבנין** כו'. דשערא נפקין על קרקפתא דהוא כתרא כמו שאומר תליין מכתרא, וזה שאומר באידרא רבה וכל נימא ונימא להיט בת"י עלמין והוא מנין קדוש כמו שאומר שם, וכל עלמא ועלמא סתים וגניז ולית דידע להון בר איהו, ולהיט בארבע מאה ועשרין עיבר [והוא מנין כתר, תר"כ עמודי אור, אתוון דעשרת הדברות] ובכל נימא ונימא אית מבועא כו':

[5081] **והכי תליין צבא כו' מימינו ומשמאלו ובג"ד צריך כו'.** [עיין בזוהר חדש כ"ז ב' יראי אלקים באודנין ובשערא דתליין מרישא עלייהו כו', שערא איהו דינא וכמה נימין תליין מינה דאינון צבא השמים, ד' קיימין על ב"ד דברבא דאיהו גבורה לשמאלא רוצה לומר דהן אודנין שהן גבורה כנ"ל וכמו שאומר שם ולכן הן קיימין על אודנין, דפעולותיה בחיה דאיהי שור כו', ובצלותא צריך לבערא לון מן בתר אודנין דלא יהון מכסין תרעין דשמיעה לאעלא בהון צלותא, ואי לאו, אתקיים ביה אז יקראוני ולא אענה, ובזמנא דשמיעה איהי פנויה מאינון דינין - אתקיים ביה אז תקרא וה' יענה, והן ברוחא דחוטמא] ועיין שם קל"ו א' וכל אינון קוצין תליין וחפיין לסטרא דאודנין, ובג"כ כתיב הטה אלהי אזנך ושמע, ובהאי תלי תליין ימינא ושמאלא כו' וזה שאומר מימינא ומשמאלא:

הַהוּא דְאִתְמַר בֵּיהּ (תהלים סה ג) שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל בָּשָׂר יָבֹאוּ.
דְּאַרְבַּע תְּקוּנִין אִינוּן, רְאִיָּה שְׁמִיעָה רֵיחָא דִּבּוּר, רְאִיָּה עֲלֵיהּ אִתְמַר (שמות יח כא) וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם אַנְשֵׁי חַיִל, וְכַמָּה נְטוּרֵי תַרְעִין תַּמָּן [5082]דְּאִתְקְרִיאוּ עֵינֵי יהו"ה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (דניאל ט יח) פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שׁוֹמְמוֹתֵינוּ, שְׁמִיעָה יְרֵאֵי אלהי"ם, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (שם) הַטֵּה יהו"ה אָזְנְךָ וּשְׁמָע, וְתַמָּן דְּחִילוּ וּפַחַד יִצְחָק, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (חבקוק ג ב) יהו"ה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי, וּמָאן דִּי מִשְׁתַּמַּע תַּמָּן קָלֵיהּ בֵּין בְּאוֹרַיְיתָא בֵּין בְּצִלּוֹתָא בֵּין בִּצְעָקָה בְּלָא דְּחִילוּ, מִיָּד (במדבר יא א) וַיִּשְׁמַע יהו"ה וַיִּחַר אַפּוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ יהו"ה, וְכַמָּה נְטוּרֵי תַרְעִין תַּמָּן דְּאִתְקְרִיאוּ אָזְנֵי יהו"ה.
רֵיחָא (תַּמָּן אַנְשֵׁי אֱמֶת), וְתַמָּן סָלְקִין כָּל רֵיחִין וּקְטוּרִין וַעֲשָׁנִין דְּקָרְבָּנִין, וּצְלוֹתִין דְּאִתְחַשִׁיבוּ כְּקָרְבָּנִין, וְאִם לָא סָלִיק לוֹן בַּר נַשׁ בְּדִחְילוּ וּרְחִימוּ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (דברים כט יט) כִּי אָז יֶעְשַׁן אַף יהו"ה וְקִנְאָתוֹ בָּאִישׁ הַהוּא. דִּבּוּר לָקֵבֶל שׁוֹנְאֵי בָצַע, תַּמָּן סָלְקִין קָלִין וְדִבּוּרִין דְּאוֹרַיְיתָא וּצְלוֹתָא, אֲלֵין דְּאִתְמַר עֲלַיְיהוּ (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, לָא אִית תְּקוּנָא מֵאִלֵּין אַרְבַּע דְּלִית תַּמָּן יהו"ה, וְאִיהוּ י אִסְתַּכַּל, ה וְשָׁמַע, ו וּמְרִיחַ, ה וּמְמַלֵּל, בְּאִלֵּין אַרְבַּע תְּקוּנִין.
אַרְיֵה דָּא רְאִיָּה, וְאִתְמַר בֵּיהּ (יחזקאל א י) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, בְּכָל אֲתַר אַרְבַּעְתָּם דָּא יהו"ה, אַרְבַּע אַתְוָון דִּילֵיהּ דְּשָׁלְטִין עַל כֹּלָּא, וַהֲפוּךְ אַרְיֵה וְתִשְׁכַּח לֵיהּ רְאִיָּה, [5083]וְאִיהוּ לִימִינָא דְּחֶסֶד, דְּאִיהוּ יוֹמָא קַדְמָאָה, דְּתַמָּן א' (נ"א י') אוֹר, רְאוּבֵן דְּאִיהוּ לִימִינָא עַל שְׁמֵיהּ אִתְקְרֵי אוֹר בֵּן, שְׁמִיעָה לִשְׁמָאלָא, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (שם) וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל, נָשֶׁר רֵיחָא בְּאֶמְצָעִיתָא, עֲלֵיהּ אִתְמַר (משלי ל ד) מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו, [5084]דְּאִינוּן תְּרֵין נוּקְבִין דְּחוֹטָמָא, פִּימָא דִּבּוּרָא, דָּא אָדָם כְּלִיל אַרְבַּע אַתְוָון וּכְלִיל עֶשֶׂר אַתְוָון, וְדָא שְׁכִינְתָּא, בְּאִלֵּין אַרְבַּע תְּקוּנִין אָמַר לְמֹשֶׁה וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם וְגוֹמֵר וְצָרִיךְ לְאַחְזָרָא עֲלַיְיהוּ.
[5085]וְאַתָּה תֶּחֱזֶה בְּשַׁעֲרָא, עֲלֵיהּ אִתְמַר (שיר ה יא) רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז דָּא כֶּתֶר עִלָּאָה, וּמִלְּגָאו מוֹחָא, דְּמִנֵּיהּ נָפְקִין מַבּוּעִין לְכָל סִטְרָא, לְאַשְׁקָאָה לְכָל נִימָא וְנִימָא דְּאִיהִי עִלְּמָא סְתִימָאָה, וְכָל מַבּוּעָא אִתְעֲבִיד נִיצוֹץ, וְכָל נִימָא אִתְעֲבִיד שַׂרְבִיט, מוֹחָא סְתִימָא אִתְקְרֵי אֵין סוֹף, דְּאִתְפַּלַּג לְתִלַּת מוֹחִין דְּאִינוּן י' י', דְּאִתְרְמִיזוּ בְּהַאי שְׁמָא (יו"ד ה"א וא"ו ה"א נ"א יו"ד ה"י וא"ו ה"י). (קם סבא דסבין עתיקא דעתיקין, ואמר בוצינא קדישא, ודאי שמא דאתרמיזו תלת יודי"ן דא) יו"ד ה"י וא"ו ה"י וְדָא אִיהוּ מִלְּגָאו, אֲבָל שְׁמָא דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אִיהוּ כְּלִיל תְּלַת אַלְפִּין א' א' א', אִינוּן תְּלַת אַוִּירִין, דְּמִתְלַבְּשִׁין בְּהוֹן תְּלַת מוֹחִין י' י' י', שְׁמָא חַד אִיהוּ גּוּפָא, וּשְׁמָא תִּנְיָנָא מוֹחָא, דָּא מִלְּגָאו, וְדָא מִלְּבָר.

[דף קכא ע"ב]

[5086]תְּלַת וָוִי"ן אִית בְּהַאי שְׁמָא, דְּאִנּוּן (דף קכא ע"ב) שַׂרְבִיטִין, שֵׂעָר אִתְקְרֵי עַל שֵׁם שְׁעוּר קוֹמָתֵיהּ דְּקוּדְשָׁא

[5082] **דאתקריאו עיני ה'.** כמו שכתוב (זכריה ד י) עיני ה' המה כו', וכן אזני ה' כמו שכתוב במתאוננים (במדבר יא א) רע באזני ה' וכמו שמפרש והולך מיד (שם) וישמע ה' ויחר כו', ואמר **ומאן דמשתמע קליה כו' ריחא ותמן סלקין כו' וא"ל סליק כו' דבור כו' תמן סלקין כו'.** הענין כי ד' דברים הוא בצלותא, מחשבה ורעותא וקלא ודבורא, על המחשבה עין רואה דמעשים בספר נכתבים וכמו שאמרו (אבות ב א) עין רואה ואוזן שומעת וכל כו' וכמו שכתוב (?) וראיתי אני בלבי, (קהלת א טז) ולבי ראה הרבה כו', ואוזן שומעת הקול, ובחוטם רעותא דקרבנין שהן הצלותא דסלקין ביה למוח דשם ניחוח לה', ופה מקבל הדיבור, ועוף השמים הוא באודנין ששם השמים בינה, וזה שכתוב (קהלת י כ) כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים שהן השפתים, ובעל הכנפים הוא פומא, יגיד דבר, ואמר **ריחא תמן אנשי אמת כו'.** כמו שאומר בזוהר חדש שם אנשי אמת בדיוקנא דחוטמא דאיהו רוחא דקודשא ודא תפארת, רוצה לומר דתפארת הוא רוח והוא בחוטם, וביה וייצר שם הוי"ה כמו שאומר לקמן קמ"ד א' וא"ו איהו חוטמא מתתקנא באנפין עלייהו אתמר וייצר כו' ועיין מה שבארנו שם, ופומא - מלכות כמו שאומר לעיל י"ג א' ושאר מקומות, וראיה מפרש והולך אריה דא ראיה כו' והפוך כו'. ואמר **בכל אתר ארבעתם כו'.** והן ג' פעמים ארבעתם דכתיב שם ג' הויות, אבל באדם לא כתיב דהוא כולל כולן וכולל עשר ג"כ:

[5083] **ואיהו לימינא כו' דתמן א' אור ראובן כו'.** רוצה לומר אריה מתחלת באל"ף, יום א' דביה נברא האור ג"כ בא', ואור הוא ראיה, וכן ראובן לשון ראיה כמו שכתוב (בראשית כט לב) כי ראה כו', ונקרא אור - בן, כמו שמפרש והולך על שם האור ביום ראשון, ושמעון על שם כי שמע, וכן הן חושין דלהון כמו שאומר בספר יצירה, וזה שאומר **שמיעה לשמאלא כו':**

[5084] **דאינון תרין כו'** זהו חפניו תרין, תרין נוקבין, ונשר פרח ברוחא, רוחא דחוטמא כנ"ל. ואמר מי אסף כמו שאומר בזוהר חדש שם וחוטמא דאיהו יעקב אתמר ביה ויפח באפיו נשמת חיים ודא בינה בן י"ה (משה רבינו איהו ליה כנשמתא דחיי) כו' וזהו מי כו', ודרש על משה רבינו עליו השלום והוא בינה, בן י"ה, שהוא הדעת שהיא בינה, ובתרין נוקבין שם איהו, כמו שאומר לקמן קמ"ב א' אבל תרין נוקבין דחוטמא כו' לאפקא רוחא דקודשא דאיהו רעיא מהימנא כו':

[5085] **ואתה תחזה כו' מ"ס אתקרי כו' אינון תלת אוירין כו'.** עיין מה שבארנו לקמן קי"ט א' בארוכה:

[5086] **תלת ווין אית בהאי שמא.** רוצה לומר בשם ס"ג, דתלת יודין הן המבוערין דאינון ג' הויות מג' חיוון והן ג' פעמים קדוש דהוא בשערא כמו שאומר באידרא רבה וכמו שכתוב (במדבר ו ה) קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו, ות"י נימין כמנין קדוש כמו שאומר

בְּרִיךְ הוּא, [5087]וְנִימִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא דִּבְהוֹן מְדַקְדֵּק הַקב"ה עִם צַדִּיקַיָּא כְּחוּט הַשַּׁעֲרָה, וְכָל נִיצוֹץ אִתְקְרֵי נִשְׁמָתָא, וְאִית נִימִין דְּאִתְקְרִיאוּ מַלְאָכִין, וְכָל נִיצוֹץ אִתְקְרֵי אוֹפָן וְאִתְקְרֵי גַּלְגַּל, [5088]וְאִית מִנַּיְיהוּ דְּאִינּוּן נִימִין מֵאֶשָׁא חִוָּורָא כֻּלְּהוּ רַחֲמֵי, וְאִית מִנַּיְיהוּ דְּאִינּוּן נִימִין דְּאִינּוּן מֵאֶשָׁא סוּמְקָא וְכֻלְּהוּ דִּין, וְאִית נִימִין כֻּלְּהוּ יְרוֹקִין מֵאֶשָׁא יְרוֹקָא, וְאִית נִימִין כֻּלְּהוּ מֵאֶשָׁא אוּכְמָא, אִלֵּין אִתְקְרִיאוּ שֵׂעָר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

[5089]כָּל נִיצוֹץ שִׁעוּר מַהֲלַךְ דִּילֵיהּ עֶשֶׂר אַלְפִּין, [5090]וְכָל נִימָא אִיהִי שִׁעוּרָא דְּאֶצְבָּעָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [5091]וְכָל אֶצְבַּע אִיהוּ פַּרְסָה זְעִירָא, וְכָל פַּרְסָה אִית בָּהּ תִּלַת מִיל, לָקֵבֵל תִּלַת פִּרְקִין דְּאֶצְבָּעָא, וְכָל מִיל אִיהוּ עֲשָׂרֶת אֲלָפִים, אֲבָל מִיל דְּפַרְסָה עִלָּאָה אִיהוּ עֲשָׂרֶת אַלְפִּים רְבוֹא, וְהָכִי דְּרוֹעָא תִּשְׁכַּח בָּהּ תִּלַת פִּרְקִין, וְכָל פֶּרֶק אִיהוּ י', [5092]וְכָל אַמָּה אִיהוּ ו', אֲבָל אֶצְבַּע וְאַמָּה דָּא שְׁעוּרֵיהּ זְעִיר מִסְטָרָא דְּזְעִיר אַנְפִּין, וְדָא שְׁעוּרֵיהּ רַב [5093]מִסְטָרָא דַּאֲרִיךְ אַנְפִּין.

[5094]וּבְכָל אֲבָר וַאֲבָר אִיהוּ יהו"ה, [5095]וְאִיהוּ שְׁעוּרָא דְּכָל אֲבָר וַאֲבָר, בְּגָבְהָא בְּאָרְכָּא וּבְרָחְבָּא, (עִילָּא וְתַתָּא, וּלְאַרְבַּע סִטְרִין,) וְאִיהוּ בֵּין כָּל אֲבָר וַאֲבָר, לֵית אֲתַר פָּנוּי מִנַּיְיהּ, כְּנִשְׁמָתָא דְּאִשְׁתַּכְחַת בְּכָל אֲבָר וַאֲבָר דְּגוּפָא. וְאִית אֲבָר דְּאִתְקְרֵי אלהי"ם, וְשָׁלְטָנוּתֵיהּ בְּכָל אַרְעָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים מ"ז) מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ אלהי"ם, וְאִית אֲבָר עִלָּאָה דְּאִתְקְרֵי יהו"ה עַל שְׁמֵיהּ, דְּשָׁלְטָנוּתֵיהּ בַּאֲתַר יְדִיעָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (זכריה יד ט) וְהָיָה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ, [5096]וְאִית תְּרֵין אֲבָרִין עִלָּאִין מִנַּיְיהּ, דְּאִתְקְרִיאוּ יהו"ה אלהי"ם דְּשָׁלְטָנוּתְהוֹן בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים ד לה) כִּי יהו"ה הוּא הָאֱלֹהִי"ם בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד, וְאִית אָחֳרָא דְּשָׁלְטָנוּתֵיהּ אִיהוּ בְּתְרֵין אֲבָרִין בְּמוֹחָא וּבְלִבָּא, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (דברים ד') כִּי יהו"ה הוּא הָאֱלֹהִי"ם אֵין עוֹד מִלְבַדּוֹ, וְאַף עַל גַּב דְּהַאי קְרָא עַל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְמַר דְּאִין עוֹד מִלְבַדּוֹ, עִם כָּל דָּא הָכָא רָזָא דְּדִיוּקָנָא עִלָּאָה דִּילֵיהּ, לְאַחֲזָאָה בְּכָל אֲבָר וַאֲבָר דְּגוּפֵיהּ שׁוֹלְטָנוּתֵיהּ, לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא לְבַר נַשׁ אֵיךְ

שם, ושם ה' צבאות דתמן צבא השמים כו' כנ"ל, ופלגותא דשערא לימינא ולשמאלא כמו שאומר באידרא רבה שם והן צבא השמים עומדים כו' כנ"ל, וזהו צבאות, והארח באמצעיתא דאתפלג לתרי"ג אורחין הוא דרגא דצדיק, ברי"ת תרי"ג, נה"ר במילואו, עומד בין הצבאות, וזהו (ישעיהו ו ג) מלא כל כו', ותלת ווי"ן דשמא הן הנימין עצמן, ונשארו ד' אותיות לאשלמא לעשר, ובהצטרף ד' וא' נעשה ה', נמצאו שם ג"כ ג' ההי"ן שהן אותיות ונקודין וטעמים דאורייתא, והן ט' תיבות דפסוק קדוש, ועיין מה שבארנו מזה במקום אחר, ואמר **שער אתקרי על שם שעור כו'**. כנ"ל דהוא שעורא דאתוון דאורייתא:

[5087] **ונימין אינון צדיקיא כו' וכל ניצוץ** כו'. כמו שאומר לעיל ל"ז א' ונימין הן גופין, וניצוץ - נשמתא, כמו כתרא ומ"ס וכמו שאומר לקמן, וכן בנימין ומבועין כנ"ל, ואמר ואית כו' [דבהון להפוך] דגלגל ואופן הוא יו"ד כמו שאומר לעיל ק"ג ב' ומלאכין ו' כנ"ל וכל צבא השמים, והן למטה מהאופנים:

[5088] **ואית מינייהו דאינון כו'**. הן ד' גווני דשערא הנ"ל ומפרש והולך אלין אתקריאו כו':

[5089] **כל ניצוץ כו'**. דניצוץ דהוא מבועא הוא יו"ד, ועיין בפרק ה' דספרא דצניעותא י' בלחודוי כד אתגליא בזעירא אתמשיך בעשר אלפין כו':

[5090] **וכל נימא כו'**. שהוא וא"ו כנ"ל:

[5091] **וכל אצבע איהו פרסה זעירא**. דאמה איהי פרסה רבתא כמו שמפרש והולך והכי אמה תשכח בה כו':

[5092] **וכל אמה איהו ו' אבל אצבע ואמה דא שעורא זעיר** כו'. [רוצה לומר אמה - אצבע הגדולה] ובאמה העשרת אלפים הם של עשרות, וכאן של אחדים ועיין לעיל ק"ג ב' דסלקין לשית כו' ולשיתין רבוא בכתר עלאה, וזה שאומר מיל דפרסה עלאה איהו עשרת כו'. רוצה לומר בכתר וכן בדרועא ג"כ נקרא פרסה בג' פרקין אלא הכל לפי גדלו, כן הוא העשרת אלפים, ורוצה לומר וכל אמה היינו האמות דשיעור קומה שאמר כך אמות, מדקאמר וכל אמה אבל מה שאמר והכי אמה תשכח בה, קאי על אצבע הגדולה או על הזרוע שהוא אמה, וזה שאומר וכל אמה - שהכל נמדד באמת הזרוע, וזה שאומר ודא שעוריה רב - שהוא גדול מאד על האצבע, ואמר וכל פרק כו'. היינו הפרקין מקום חבורן:

[5093] **מסט' דאריך אנפין כו'**. כבר כתבתי לעיל שא"א וז"א - עמודא דאמצעיתא וצדיק:

[5094] **ובכל אבר איהו הוי"ה**. דרמ"ח אברין הן רמ"ח פקודין, וכל מצוה היא הוי"ה כמו שאומר לקמן קל"ז א' ובגין דאיהי כלילא מכלהו ארבע אתקריאת מצוה, מ"צ באותיות א"ת ב"ש כו':

[5095] **ואיהו שעורא כו'**. עיין מה שאומר בספר יצירה דעשר אתוון הוא בו"ק של האבר כמו שאומר כאן עילא ותתא ולארבע כו', וג' עומקים כמו שאומר כאן **בגבהא בארכא וברחבא**. ונקודה הפנימית שאליו נמשכין הכל, והוא נושא את הכל - משלמת לעשר, כמו שאומר שם היכל הקודש באמצע והוא נושא את כולם:

[5096] **ואית אבר כו'**. זה הלשון איני יכול להולמו שהוא משובש מאד. שקודם צריך להיות **ואית אבר דאתקרי אלקים כו' על כל הארץ אלקים** ואח"כ **ואית אבר עלאה דאתקרי כו' על כל הארץ** ואח"כ **ואית תרין אברים כו' עם ואית אחרא דשולטנותיה איהו בתרין אברים כו':**

ואית תרין אברים כו' ואית אחרא דשולטנותיה איהו בתרין אברים כו' לכללן בכלל אחד, דתרין אברים אלו הן נגד שמיא וארעא כמו שאומר בספר יצירה שמים בעולם וראש בנפש כו', וכן ארץ כמו שאומר שם, ואמר **ואע"ג דהאי קרא על קב"ה כו'**. רוצה לומר מכל מקום קאי ג"כ על האברים דאיהו שריא ביה, דיש אברים שמתפשטין חיותן בכל הגוף, והן כלל הגוף, וביה נאמר כי ה' כו' אין עוד מלבדו:

אִתְנַהִיג עָלְמָא, וְיִנְדַּע לְמִקָּרֵי לֵיהּ בְּכָל אֲבָר כִּדְקָא יָאוּת לֵיהּ, וְאֵיךְ אִשְׁתַּנֵּי שְׁמֵיהּ לְפוּם הַהוּא אֲבָר.

[דף קכב ע"א]

[5097]וְאִית אֲבָר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ יהו"ה רַחֲמֵי, וְאִית אֲבָר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ אלהי"ם, וְאִית אֲבָר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ אהי"ה, וְאִית אֲבָר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ צבאו"ת, וְאִית אֲבָר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ א"ל, וְאִית אֲבָר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ שד"י, וְאִית אֲבָר דְּאִתְקְרֵי בֵּיהּ אדנ"י, יהו"ה מְמַנָּא עַל קָלָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהלים כט ד) קוֹל יהו"ה בַּכֹּחַ, [5098]אהי"ה עַל הַוַּיָּה וְהֶבֶל דְּלִבָּא, [5099]הַהוּא דְּרָכִיב עַל קָלָא דְיהו"ה אִיהוּ עִלַּת עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, סָתִים וְטָמִיר וְלָא אִתְגַּלְיָא, וְאִיהוּ רָכִיב וְשַׁלִּיט עַל כֹּלָּא, אהי"ה אַחֲזֵי עַל עִלַּת הָעִלּוֹת דְּאִיהוּ הָיָה הוֹוֶה וְיִהְיֶה, וְאִיהוּ הֶבֶל דְּסָלִיק עַד אֵין סוֹף, וּבֵיהּ רָכִיב עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת. [5100]אֵ"ל אַחֲזֵי עַל אֱלָהוּ"ת דְּעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, וַעֲלֵיהּ אָמַר אִיּוֹב (איוב ה ח) אֲנִי אֶדְרוֹשׁ אֶל אֵ"ל, אֶל אלה"י הָאלהי"ם, וְכַד רָכִיב עַל אֵ"ל אִשְׁתְּמוֹדְעִין לֵיהּ כָּל אלהי"ם, וּמִזְּדַּעְזְעִין מִנֵּיהּ, [5101]וְכָל מַלְאָכַיָּא דְּאִתְקְרִיאוּ בְּהַאי אֵ"ל כְּגוֹן מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל, כֻּלְּהוּ מִזְּדַּעְזְעִין מֵהַאי אֵ"ל דְּאִיהוּ אלה"י הָאלהי"ם, וּמָאן דְּקָרָא לוֹן בֵּיהּ, מִיָּד עוֹנִין לֵיהּ בְּכָל שַׁעְתָּא, וְהָכִי כָּל מַלְאָכַיָּא דְּאִתְקְרִיאוּ קָלִין בִּשְׁמָא דְיהו"ה, כָּל מָאן דְּקָרָא לוֹן בְּיהו"ה בְּעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת מִיָּד עוֹנִין לֵיהּ בְּקָלֵיהּ, דְּעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת [5102]אִיהוּ חַד בְּכָל שְׁמָהָן וְלָא אִשְׁתַּנֵּי בְּכֻלְּהוּ, דְּשְׁנוּיִין בִּשְׁמָהָן אינוּן וְלַאו בֵּיהּ, דְּאִיהוּ בְּכֻלְּהוּ כְּנִשְׁמָתָא בְּכָל אֲבָר וְאֲבָר, אִית אֲבָר דְּשָׁמַע בֵּיהּ כְּגוֹן אוּדְנִין, וְאִית אֲבָר דְּמִסְתַּכֵּל מִנֵּיהּ (נ"א ביה) [5103]עַל עָלְמָא, וְאִית אֲבָר דְּאָרַח בֵּיהּ כָּל רֵיחִין וּבוֹסְמִין דְּצָלוֹתִין, וְרֵיחִין טָבִין דַּהֲבָלִים דְּנָפְקִין מֵאוֹרַיְיתָא מִפּוּמָא דִבְנֵי נָשָׁא, וְדָא (דף קכב ע"א) רֵיחָא דְּחוֹטָמָא, וְאִית אֲבָר דְּמַלֵּיל בֵּיהּ, וְאֲבָר דְּמְמַנָּא [5104]עַל דִּבּוּרָא דָא אדנ"י, וְאִית אֲבָר דְּמְמַנָּא עַל מַחֲשָׁבָה, וּבְאִלֵּין אֲבָרִין אִית שְׁנוּיָיא, אֲבָל בֵּיהּ לֵית שְׁנוּיָיא, וְאֲבָרִין אִלֵּין כֻּלְּהוּ בִּסְפִירָן.

רֵישָׁא כֶּתֶר עֶלְיוֹן, מוֹחָא חָכְמָה, בִּינָה לִבָּא [5105]וְהָכִי לֵב מֵבִין, תְּרֵין דְּרוֹעִין חֶסֶד גְּבוּרָה, גּוּפָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, תְּרֵין שׁוֹקִין נֶצַח וְהוֹד, יְסוֹד אָמָה, שְׁכִינְתָּא אוֹת דִּילֵיהּ. כֶּתֶר אִתְקְרֵי א"ל עֶלְיוֹן, קוֹנֶה הַכֹּל - חָכְמָה וּבִינָה, וְאִינוּן אלהינ"ו וְאלה"י אֲבוֹתֵינוּ, אלהינ"ו בִּינָה, וְאלה"י אֲבוֹתֵינוּ חָכְמָה, וְאִיהוּ אלה"י אַבְרָהָם אלה"י יִצְחָק וְאלה"י יַעֲקֹב, הָא"ל הַגָּדוֹל מִסְטָרָא דִּגְדוּלָה, וְהַגִּבּוֹר מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה, וְהַנּוֹרָא מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

[5106]אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ קָא נָחִית, וְאָמַר רַבִּי בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא, שְׁמַעְנָא לְעֵילָּא תִּקּוּנָא דִילָךְ בִּשְׁמָהָן דְּקוּדְשָׁא

[5097] **ואית אבר כו'.** חשיב ז' השמות שאינן נמחקים, שהן כלל העשר ספירות, דאהי"ה כולל ג"ר, וצבאות נ"ה, ולכן עשר ספירות נכללין בז' וכמו שאומר לעיל קכ"ב א' ומסטרא דכתר אתקרי תלת כו':

[5098] **אהי"ה על הוי"ה.** רוצה לומר על מציאות, דאהיה הוא לשון מציאות וכמו שפירשו המפרשים על אהיה אשר אהיה, מפרש והולך דהוא מורה על היה הוה ויהיה, ורוצה לומר דלכן נאמר שם ג' פעמים אהיה וכמו שאמרו (שמות רבה פרשה ג') אהיה אשר אהיה אני שהייתי עמכם כו' ואני אהיה עמכם כו', והוא היה ויהיה, ואח"כ אמר לך ואמור אהיה שהוא על הגאולה בהוה, וכמו שאומר לעיל קכ"ב א' ואתקריאו תלת שמהן אהיה אהיה אהיה כו' ומסטרא דכתר אתקריאו תלת ספירין כו':

[5099] **ההוא דרכיב על קלא דהויה איהו עלת העלות כו'.** רוצה לומר דעלת העלות הוא רכיב על קלא דהוי"ה וכמו שמפרש והולך ואיהו רכיב ושליט כו' וכמו שמפרש והולך אהי"ה אחזי על כו', דכלהו שמהן מורין על עלת העלות אע"ג דעלת העלות בעצמו אין לו שם ידיע כלל מכל מקום בספירין אית ליה שמות דמורין על הנהגתו וקדמותו, וכמו שאומר ברעיא מהימנא פ' בא בארוכה עיין שם. ואמר **ואיהו הבל כו'.** דהבל הוא מציאות האדם, שהוא רוח חיים של אדם, והוא סליק עד אין סוף, דקול יש לו שיעור ידיע עד היכן שנשמע הקול אבל ההבל מתפשט בלי גבול, והוא הבל דיעקב, רוח חיים באפיו - בחוטמא כמו שאומר בזוהר חדש פ' יתרו כ"ז ב' וחוטמא דאיהו יעקב אתמר ביה ויפח באפיו נשמת חיים ודא בינה בן י"ה, משה רבינו איהו ליה כנשמתא דחיי וכנ"ל, ועקרא בהבל דלבא דהוא דרגא דמשה, בינה, בן י"ה, ושם סליק לאין סוף כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש דדרגיה דיליה סליק לאין סוף, וזה שאומר וביה רכיב עלת העלות, ועל ידו רכיב על קלא דהוא תפארת, הוי"ה, והוא יעקב ומשה קלא והבל, וזה שאומר דרכיב על קלא ובהבל ביה רכיב:

[5100] **אל אחזי על אלקות כו'.** כנ"ל דהכל מורין עליה, וכל אחד למדה ידיעה שלו והנהגתו בעולם, דהוא לפי שעור המקבלים כמו שאומר בפ' בא במשל המעין כו' אבל ביה, בעצמו יתברך שמו, אין מדה ידיע כלל:

[5101] **כל מלאכיא דאתקריאו בהאי אל כו'.** רוצה לומר שהן עונין לו מיד, בין בצלותא בין בהשבעה, ועיין לעיל סוף תיקון נ"ה, וזה שאומר למטה ג"כ והכי כל מלאכיא דאתקרי קלין כו' עונין ליה בקלא - והוא בצלותא דקול רם:

[5102] **איהו חד כו'.** כמו שמפרש והולך שהוא כמו הנשמה בגוף, שעל ידה העין רואה והאוזן שומעת, והנשמה שוה בכולא ולית ביה שנויא:

[5103] **ואית אבר דארח כו'.** כמו שאומר לעיל א' ריחא תמן כו' סלקין כל ריחין כו' וצלותין כו', ועיין מה שבארנו שם:

[5104] **על דבורא.** פרט דבורא שהוא אדני, שפירש אלו ג' שמהן שכוללין הכל, שהן הבל וקלא ודבורא, הבל אהי"ה, וקלא הוי"ה כנ"ל:

[5105] **בה לב מבין.** רוצה לומר דזה שאומר ר' עקיבא באותיות שלו על הלמ"ד ל"ב מ'בין ד'עת, ודעת הוא בינה - בן י"ה:

[5106] **אדהכי הא אליהו כו'.** ורוצה לומר דתפיס אותו על מה שאמר דקנה הכל הוא חו"ב, משום דקשיא ליה לר"ש לפרש הכל

בְּרִיךְ הוּא, וּבְצִלּוֹתָא דִּילֵיהּ, חֲזוֹר בָּךְ, דְּאַתְּ צָרִיךְ לְתַקָּנָא שְׁמָהָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּדְקָא יָאוּת, דְּהָא כֻּלְּהוּ אָזְלִין בְּתִלַּת תְּלַת, מִסְטְרָא דְּרַחֲמֵי אִתְקְרִיאוּ יהו"ה יהו"ה יהו"ה תְּלַת אֲבָהָן, וְאִינּוּן אֵשׁ דְּלָא אִיהוּ שׁוֹרֵף, וְאִתְקְרִיאוּ בְּתִלַּת שְׁמָהָן אהי"ה אהי"ה אהי"ה, וְהַאי אִיהוּ אֵשׁ דְּאִיהוּ שׁוֹרֵף וְלָא אֻכָּל, וְאִתְקְרִיאוּ אדנ"י אדנ"י אדנ"י, וְדָא אֵשׁ דְּאִיהוּ שׁוֹרֵף וְאָכִיל וְשֵׂצִי כֹּלָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא ט כד) וַתֹּאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעוֹלָה וְאֶת הַחֲלָבִים.

[5107]א' אִיהוּ כֻּתָּר עַל כֻּלְּהוּ שְׁמָהָן, וְאִיהוּ אִתְקְרֵי א"ל, אהי"ה, אדנ"י, אלהי"ם, (אלה"י, אֱלוֹ"הַ, אלהינ"ו אי"ה, או"ה, ורזא דמלה א"ל אלהי"ם יהו"ה דבר ויקרא ארץ) (תהלים נ א). י' בֵּיהּ אִתְקְרֵי י"ה, יה"ו, יהו"ה, כֻּלְּהוּ שְׁמָהָן דְּפָתְחִין בַּהֲוַיו"ת בְּי', עִקָּרָא דִּלְהוֹן בְּחָכְמָה, וְכֻלְּהוּ שְׁמָהָן דְּפָתְחִין בְּא', עִקָּרָא דִּלְהוֹן אִימָּא עִלָּאָה, וּכְמָה דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ כְּלִיל מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, הָכִי כֻּתָּר עִלָּאָה כְּלִיל תְּרִין שְׁמָהָן אִלֵּין דְּאַבָּא וְאִימָּא, וְאִיהוּ כֻּתָּר עַל רֵישַׁיְיהוּ, וְאַשְׁכַּחְנָא תִּקּוּנָא דָּא, אהי"ה כֻּתָּר עִלָּאָה, יהו"ה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אדנ"י שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה.

וּמִסְטְרָא דְּכֻתָּר אִתְקְרִיאוּ תְּלַת סְפִירָן אֶהְיֶ"ה אֲשֶׁר אֶהְיֶ"ה, חֶסֶד א"ל, גְּבוּרָה אלהי"ם, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא יהו"ה, וְרָזָא דְּמִלָּה א"ל אלהי"ם יהו"ה דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ, נֶצַח וְהוֹד צְבָאו"ת, צַדִּיק שד"י, מַלְכוּת אדנ"י.

וּבְצִלּוֹתָא בָּרוּךְ אַתָּה יהו"ה, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וְדָא צַדִּיק חַי עָלְמִין, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (מלכים א ב מה) [5108]וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ, [5109]אַתָּה אֶת ה' זְעִירָא, בָּהּ צָרִיךְ לְנַחְתָּא בִּרְכָאן, [5110]וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם דָּא

על הכתר משום דג' כנויים כאן גומל כו' קונה הכל וזוכר כו', לכן פירש קונה כו' וזוכר כו' על חו"ב, אבל אליהו ז"ל פירש על הכתר כל השלשה, והוא מסטרא דג' אבהן, וזה שאומר **דהא כלהו אזלין בתלת תלת כו'** ופירש דנקראו תלת אבהן בג' הויו"ת מסטרא דאש דלא איהו שורף משום דאיהו דכורא, אבל אהי"ה ואדנ"י, שהן בבינה דכליל ג"ר, ומלכות, שהן נוק' והן שורף, אלא אהי"ה דהיא בבינה דהיא בעצמה רחמים ונקראה ג"כ עלמא דדכורא לכן היא אינה אוכלת, והוא מראה הסנה בוער באש ואיננו אוכל, והשיב לו ה' יתברך שמו שהוא ג' אהי"ה:

[5107] **א' איהו כתר** כו'. רוצה לומר דכל שמהן דפתחין באלף, האלף של השם הוא כתר של השם, והוא אימא עילאה דנקראת כתר לגבייהו וכמו שמפרש והולך וכולהו שמהן דפתחין באלף עקרא כו' וכמו שאומר לעיל קי"ב א' מן אדני דאיהו א' אהי"ה, אימא עילאה, אנכי, י' יהו"ה דסליק עמה כו', ושם ב' בהגהה דיו"ד יהו"ה הוא אבא דסליק עמה כו' עיין שם ולכן שם אדנ"י הוא נוק', דראשיתה היא נוק', אימא, וסופא - דכורא, וכל דשליט נוק' על דכורא הוא נוק', וכמו שאומר לעיל צ' א', ואמר וכלהו שמהן כו', דחו"ב כוללין כל שמהן דפתחין בה' ויו"ד שהן או"א, וכתר כליל לון ורוצה לומר דלכן אהי"ה מורה על הכתר, דחצי הראשונה א' ה' הוא מסטרא דאימא, וחצי השניה י' ה' הוא מסטרא דאבא, ואבא - הוי"ה, ימינא, ולכן אינו שורף כלל, ואימא - אדני, שיו"ד הוא בסופה ואלף בתחילתה, והוא שמאלא ולכן שורף ואוכל, ואהי"ה - דיו"ד הוא באמצעיתא לכן שורף ואינו אוכל והוא בכתר דכליל שניהם, וכוונתו בזה למה שאומר למטה ומסטרא דכתר אתקריאו תלת כו', ואמר ואשכחנא תקונא בגוונא כו' דבענין הראשון ג' שמהן כל אחד ג' פעמים הוא בג' קוין, ג' דקו ימין חח"נ, ג' הויות, ג' דשמאלא בג"ה, ג' אדני, דאמצעיתא - כת"י, ג' אהי"ה שהן מכריעין בין ימינא ושמאלא לכן שורף ואינו אוכל, וכולן נכללין במלכות אבל בגוונא אחרא דפירש הוא אהיה בג"ר, והוי"ה בג' אמצעות חג"ת, ואדני במלכות כוללת ג' אחרונות כידוע, וידוע שכתר הוא המכריע בין זו"נ, שותף השלישי, לכן הוא באהי"ה כולל ג"ר [והוא באימא כנ"ל] וזה שאומר ומסטרא דכתר אתקריאו תלת ספירין כו', והכל באבהן כנ"ל ורוצה לומר בזה כנ"ל דכל השלשה גומל כו' וקונה כו' וזוכר כו' הכל בכתר מסטרא דתלת אבהן שהן ג"ר, ג' פעמים אהי"ה, והגדול הגבור והנורא - באבהן עצמן בחג"ת ג' הויות, ואלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב הוא במלכות מסטרא דאבהן בג' אחרונות והוא אלקינו מסטרא דשמאלא כמו שאומר דכל דפתח באלף כו' ולכן הוא ג' פעמים בתלת תלת בזה הברכה נגד ג' פעמים הנ"ל, והן ג' פעמים ג' ביחד, אלקי כו' האל כו' גומל כו', ועיין בזוהר פ' פקודי רס"א א' את כל אשר תאמר ינתן לה דא רזא דאבהן לברכא לה ודא איהו רזא אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב כמה דהאי נערה לא אשתבקת מתתאי הכי נמי לא אשתבקת מאבהן לעלמין כו' עיין שם וזה שאומר ורזא דמלה (תהלים נ א) אל אלקים ה' דבר כו' שהן ג' שמהן דאבהן והן (שם) יקרא ארץ:

[5108] **והמלך שלמה ברוך.** דשלמה ביסוד באינון שבע רועין כמו שאומר ברעיא מהימנא בכמה מקומות ולגבי יסוד כרעין כולא כמו שכתוב (בראשית לז ז) תסובינה אלומותיכם ותשתחוין לאלומתי, (שם ט) והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי:

[5109] **אתה את ה' כו'.** דבה אתכללן כ"ב אתוון שהיא כללא דאתוון כמו שאומר לעיל ל"ח א' ושאר מקומות, וה' הוא ה' זעירא ברזא דמנצפ"ך, והוא (אסתר ב יג) את כל אשר תאמר שהוא רזא דאתה, את הוא רזא דאת דאתה, כל כו' ינתן לה הוא ה' דאתה שהן ה' גבורות שניתן לה, ה' דמנצפ"ך, כל - נש"ב, וזה שאומר בה צריך לנחתא ברכאן:

[5110] **וכל הזוקף זוקף כו'.** ובאלו ג' דרגין אתכלילו כלא דיסוד (הוא במקום הדעת דכליל ג"ר) כולל ג' אחרונות, ושם מקום הכריעה של ברכים נו"ה, ויסוד כורע ג"כ, ואתה - מלכות דאתברכא מג"ר וכלילא להון, כתר מלכות, ולכן שם שוחה ראשו שהוא ג"ר, וזקיפה בגוף, עמודא דאמצעיתא כולל ג' אמצעות והן כללא דכלא ואח"כ פורט אותן בפרטות ומתחיל **אלקינו כו'** או"א שהן ראשיתא דמהימנותא ובהם מתחיל התחלת הבנין, ואחר הת"ת מזכיר הכתר, דלא נחית עד דאפיק ליה נוק', ושם התחלת בנין נוק', אחורי הת"ת בטיבורא כמו שאומר באידרא רבה ולכן אמר אל עליון, אל - בכתר דידה, עליון על כתר עליון, גומל חסדים טובים - חו"ב דידה כידוע וזוכר חסדי אבות - אבהן דידה ואח"כ כולל ג' אחרונות דשניהם יחד **ומביא כו'.** שלכן אמר לבני

יהו"ה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, [5111]דְּבֵיהּ אִתְכְּלִילָן מִתָּתָא לְעֵילָא וּמֵעֵילָא לְתַתָּא, כָּל סְפִירָאן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּבְגִין דָּא צָרִיךְ לְאַכְלָלָא בֵּיהּ תַּתָּאִין בְּהַכָרָעָה, וּלְבָתַר עִלָּאִין בְּזִקִיפָה. אלהינ"ו אִימָּא עִלָּאָה, וְאלה"י אֻבּוֹתֵינוּ אַבָּא, הָאֵ"ל הַגָּדוֹל חֶסֶד, הַגִּבּוֹר גְּבוּרָה, וְהַנּוֹרָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אֵ"ל עֶלְיוֹן, גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים קוֹנֵה הַכֹּל, וְזוֹכֵר חַסְדֵּי אָבוֹת, דָּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן עַל כֻּלְּהוּ, וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם (ס"א דַּאֲבָהָן), אִלֵּין נֶצַח וְהוֹד וְיסוֹד (ס"א ל"ג ויסוד), לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, [5112]וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ כְּלִיל תִּלַּת בִּרְכָאן קַדְמָאִין, דְּאִינּוּן אֲבָהָן וּגְבוּרוֹת וּקְדוּשַׁת הַשֵּׁם, וְאִיהוּ כְּלִיל תִּלַּת בַּתְרָאִין בַּעֲבוֹדָה, וְאִיהוּ כְּלִיל אֶמְצָעִיּוֹת, לְקַיֶּימָא בֵּיהּ אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן [5113]וּמִבַּלְעָדַי אֵין אלהי"ם (ישעיה מד ו), זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיָדַע לְצַלָּאָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל תִּקּוּנִין דִּילֵיהּ כִּדְקָא יָאוּת, וּלְמִשְׁאַל מִנֵּיהּ בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא כִּדְקָא יָאוּת.

[דף קכב ע"ב]

חַכִּימִין כֻּלְּהוּ אינון רְשִׁימִין דְּיוּקְנֵיהוֹן בַּחָכְמָה, וּנְבוֹנִין רְשִׁימִין דְּיוּקְנֵיהוֹן בְּבִינָה, וּמָארֵי גְּמִילוּת חֲסָדִים דְּיוּקְנֵיהוֹן רְשִׁימִין בְּחֶסֶד, וְגִבָּרִין בְּיִצְרֵיהוֹן כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין בִּגְבוּרָה, וּמָארֵי תּוֹרָה כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין דְּיוּקְנֵיהוֹן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּנְבִיאִים כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין דְּיוּקְנֵיהוֹן בְּנֶצַח וְהוֹד (דף קכב ע"ב) דְּאינון תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, וְצַדִּיקִים נָטְרֵי בְרִית כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין דְּיוּקְנֵיהוֹן בְּצַדִּיק, [5114]וּמָארֵי מַלְכוּתָא כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין בַּמַּלְכוּת, [5115]וּמָארֵי יִחוּדָא כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין בְּכֶתֶר עִלָּאָה דְּאִיהוּ מַחֲשָׁבָה, דְּתַמָּן צָרִיךְ לְסַלְקָא יִחוּדָא בְּמַחֲשָׁבָה סְתִימָא, וּבְכֻלְּהוּ תִּקּוּנִין אִלֵּין צָרִיךְ לְשַׁבְּחָא לְעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, דְּאִיהוּ מִלְּגָאו כְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא, [5116]וּבְגִין דִּבְנֵי נָשָׁא רְשִׁימִין בְּאִלֵּין דְּיוּקְנִין, אָמַר לְמֹשֶׁה וְאַתָּה תֶּחֱזֶה וְגוֹמֵר.

וְאַתָּה תֶּחֱזֶה [5117]בְּשַׁעֲרָא, (שַׁעֲרָא שְׁעִיעַ אֲרִיךְ), אָרְחָא מִתְפַּלַּג בֵּיהּ לְכַמָּה אוֹרְחִין, [5118]עֲלָהּ אִתְמַר (ישעיה מג טז)

בניהם שהן בנים של הבנים דיליה שדיליה הן בנים דאבהן, וקונה הכל הוא היסוד (זהו על דרך פירוש האר"י) אבל כאן כליל כל זה בכתר והן ג' כנויים גומל כו' וקונה כו' וזוכר כו' בג' אבהן דכלילין בכתר כנ"ל ויסוד לא הוזכר כלל ונראה שטעות סופר כאן וכן צריך לומר **ומביא גואל לבני בניהם אלין נו"ה ויסוד.** דכאן מפרש הכל בתלת תלת, דיסוד ג"כ מבני כו' ואמר בני בניהם לפי שאל עליון גומל כו' הוא ג' אבהן בג"ר, שנה"י הן בני בניהם, ואלקי אברהם כו' הוא הדעת במקום הכתר דכליל ג' אבהן, דבדכורא הדעת משמש, ובנוק' - הכתר, שלכן נקרא כתר מלכות, ולא הוזכר עד יציאת הנוק' כנ"ל ונתכללו הכל כאן, דברכה ראשונה - יומא דכלהו, כליל כולא, ואלקינו - אימא דהוא אלוק דכנסת ישראל, ואלקי אבותינו - אבא אלוק דאבהן בז"א, ושם הוא הכל בכללא חדא מה שאין כן בדעת דהוא מתחלק לג' מוחין, ש' דתפילין כידוע, ב' אחסנתין וב' עיטרין דכלילין כחדא, וזהו רזא דאבהן אלקי אברהם כו' וכמו שאומר בפ' שמות עבד לאברהם ברזא דחכמה, ליצחק ברזא דתבונה כו':

[5111] **דביה אתכלילן כו' עד בזקיפה.** רוצה לומר דעמודא דאמצעיתא כליל גוף וברית דאינון חדא, ואתכלילין תתאי בצדיק בהכרעה, ועילאין בזקיפה, וכמו שאומר למעלה דבאלו ג' תיבות ברוך אתה ה' נכללו כלהו בכלל ואח"כ הוא בפרט, ומתחיל ומפרש אלקינו אמא כו', ואמר אלקינו אמא, ואלקי כו' אבא, אלקי כו' דעת, שהן ג"ר כלן באלקים כמו שאומר תיקונא בגוונא אחרא דג"ר הן אהי"ה המתחילים באלף לפי שהן דרגא דנוק' כנ"ל והנה מלכות אתכלילא בג' מקומות והכל בקו האמצעי, בכתר ות"ת ויסוד, והנה היא נקראת אל, (תהלים ז יב) ואל זועם כו', אל שדי כו', ולכן נקרא אל עליון על שמה, וכן האל הגדול הגבור והנורא אצל אבהן ובסוף למעלה שמו כו':

[5112] **ועמודא דאמצעיתא איהו כליל כו'.** דכליל ו"ק שהן ג"ר וג' אחרונות, שהוא וא"ו של שם כפשוטו, ועוד כליל י"ב של הדעת שהוא באמצע כמו שאומר למעלה והוא י"ב האמצעות, והוא וא"ו מליאה, ב' ווין ואלף שבאמצע נגדו ברכת המינים, שהוא אלף בינה, לבא שמתלבש בתוכו, ועיין לעיל סוף תיקון יו"ד באמצעיתא צריך למשאל דתמן ו"ו כו' ואינון ו' עלאה ו' תתאה, תלת קדמאין - רישא ותרין דרועין, תלת בתראין - גופא ותרין שוקין, ולעיל ל"ט ב' ואיהו כליל תלת ברכאן דצלותא קדמאין ותלת בתראין, ואיהו כליל תרין ו"ו דאתמר בהון על שני קצותיו וחבר ועיין מה שבארנו שם:

[5113] **ומבלעדי אין אלקים.** דתמן למשאל מיניה כמו שכתוב (תהלים סט יד) אלקים ברב חסדך ענני באמת ישעך, והוא חותם אמת:

[5114] **ומארי מלכותא.** רוצה לומר שהן מקבלין עליהון מלכות שמים תמיד כמו שאמרו אי אתם רשאים ליבטל כו' ועיין בזוהר פ' במדבר:

[5115] **ומארי יחודא כו'.** דכל יחודא הוא בכתר שהוא המייחד בין דו"נ ובכולם והוא שמא מפרש:

[5116] **ובגין דב"נ.** חוזר לענין הראשון לפרש דיוקנין ולכן הקדים בתחילה חכימין כולהו אינון רשימין כו', לפרש כל הדיוקנין בעשר ספירות ועתה חוזר לענין ראשון:

[5117] **בשערא שעיע ואריך ארחא מתפלג כו'.** רוצה לומר דשערא שעיע ואריך הוא מסטרא דא"א כמו שאומר ולכן ביה ארחא מתפלג כו' כמו שאומר באידרא רבה קכ"ט א' דפלגותא דשערי אזיל חד ארחא דנהיר למאתן ושבעין עלמין, ומיניה נהיר ארחא כו' ומיניה ארחא אתפרשא כו', אבל הנכון בענין הזה דלא גרסינן כאן שערא שעיע אריך אלא **בשערא ארחא מתפלג כו'.** דגם בז"א ארחא מתפלג כמו שאומר שם קל"ו א' דלכן לא פליג כאן בין שערא לשערא בענין הארחין אלא נתן כלל לכולם:

[5118] **עלה אתמר הנותן כו'.** רוצה לומר על האורח הגדולה ההולך באמצע הראש ועל ארחין אחרנין דמתפרשין מינה:

הַנּוֹתֵן בַּיָּם דָּרֶךְ, וְאָרְחִין אָחֳרָנִין דְּמִתְפָּרְשִׁין מִינָהּ, אינוּן נְתִיבִין, הַדָּא הוּא דִכְתִיב (שם) [5119]וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה, [5120]תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין מִתְפָּרְשָׁאן מֵהַאי אָרְחָא, [5121]וְשַׁעֲרָא שְׁעִיעַ אֲרִיךְ אִיהוּ רַחֲמֵי מִסְטָרָא דַּאֲרִיךְ אַנְפִּין, דְּאִיהוּ א, תְּרֵין אַנְפִּין דִּילֵיהּ ו' ו', כְּגַוְונָא דָּא וָאו א בֵּינַיְיהוּ, וְאִיהוּ סָבָא דְּסָבִין [5122]עַתִּיק דְּעַתִּיקִין, וְאִיהוּ (ס"א ואתקרי) אֲרִיךְ אַפַּיִם. שַׁעֲרָא קְמִיטָא וְלָא שְׁעִיעַ אֶלָּא קָמִיט וְחָרִישׁ (נ"א וחריט) אִיהוּ דִינָא, דָּא רַחֲמֵי וְדָא דִינָא, דָּא אֲרִיךְ אַנְפִּין מִסְטָרָא דְּוֹ', וְדָא זְעִיר אַנְפִּין מִסְטָרָא דְּי', שַׁעֲרָא לָא קָמִיט וְלָא אֲרִיךְ אִיהוּ בֵּינוֹנִי. [5123]שַׁעֲרָא דַּאֲרִיךְ אַנְפִּין אִיהוּ כְּגַוְונָא דִתְקִיעָה, וְקָמִיט וְחָרִישׁ (נ"א ואריך) כְּגַוְונָא דִשְׁבָרִים ו' ו' ו', לָא אֲרִיךְ

[5119] **ובמים עזים דו'.** והן ל"ב נתיבות כמו שמפרש והולך, כי מ"ס נקרא ימא רבא, וכן כל מוחא נקרא ימא, והשפע ההולך בשערות, (איוב יב כב) מגלה עמוקות מני חושך, הן הדרכים כמו שאומר באידרא רבה ק"מ א' ולמעלה קכ"א א' והן ל"ב נתיבות דמוחא חכמה וכן שרטוטין דמצחא כמו שאומר בזוהר חדש פ' יתרו שם מצחא מתתקנא עלייהו דאיהו בינה בכמה שרטוטין דאינון אורחין דימא דאורייתא, עלייהו אתמר כל ארחות ה' חסד ואמת, מאן ניהו דעביד אורחין אלין דאינון שרטוטין דמצחא, דא מוחא דאיהו חכמה, אלין שרטוטין אינון תלתין ותרין שבילין דימא דאורייתא, וזהו סוד ל"ב נתיבות חכמה ול"ב אלקים שהן ל"ב שבבינה, והוא במוחא - ל"ב נתיבות חכמה, ובגולגולתא ובמצחא שהוא סוד בינה - ל"ב דבינה, ודא כמה נתיב הראשון אין, ולא מתגלה אלא יש מהן, ג' יודי"ן ואלף דשם שבמוחא שהוא דס"ג כנ"ל, ובבינה מתגלין הכל, והן אותיות הנשארים דס"ג, וגם שם מ"ה הוא בגלגלתא כמו שאומר לעיל קי"ט א' והוא ל"ב שבילין כנ"ל, יו"ד ה"א ה"א, וי"ג חיוורתא כמו שאומר באידרא רבה קכ"ח ב', והוא וא"ו שהוא א"א כמו שאומר כאן למטה (והן ד' גוונין דשערא שהן י"ג כמו שאומר בזוהר חדש כ"ט ב' שערא חוורא מסטרא דחסד כו', הרי ארבע תיקונין כו' י"ג תיקונין ואינון דתליין משערא ג' לכל סטר לד' סטרין ואינון וא"ו כו' לעילא דרישא בפלגו דרישא מתפלגין אורחין בשערא לל"ב שבילין בחושבן יו"ד ה"א ה"א וכלהון שבילין אינון בימא דאיהו מוחא ואלין תיקונין אינון ברישא דאינון גופא כו' שהוא כתר וחכמה):

[5120] *(מתל"ה) **תלתין ותרין שבילין וכו'.** עיין מה שבארנו שם (א.ה. כאן), ועיין בזוהר חדש כ"ט א' הכי ארבע תיקונין דשערא דשרייא עלייהו יקו"ק, י"ג תיקונין ואינון דתליין כו', ורוצה לומר כמו ששם הוי"ה בפשיטו כוללין התיקונין ד' פעמים ג', וכן הוא במילואו אדם דכליל כולן, שלכן הן י"ג והוא וא"ו במילואו, בי"ג תיקונין דשערא שהן י"ג נימין דשערא, ג' לכל סטר, וכמו שאומר באידרא רבה קכ"ח ב' וג' יק"ק במילואו - ל"ב נתיבות, דלכן י"ג בכתר, ול"ב בחכמה, דוא"ו הוא אריך אנפין כנ"ל וכמו שאומר למטה ובזוהר חדש כ"ח ג' אדם סטא לעילא ושריא בדיוקנא דאנפין ורשים תמן דיוקנא דכלהו חיון ואתלבש בכלהו ואחזי דיוקניה בהו הדא הוא דכתיב ודמות פניהם פני אדם, ופני אריה אל הימין לארבעתם כו', ורשים בהון ציורין, וגוונין דאנפין, ושרטוטין דמצחא, בהון רשים תלתין ותרין שבילין דאינון נתיבות פליאות חכמה וכלהו אתכסיין בתלתין ותרין, בין אנפין וגדפין דחיוון, דשש עשר אנפין אינון לארבעתן לד' חיוון, ושש עשר גדפין סלקין ל"ב, והכי אינון שרטוטין דמצחא ושרטוטין דעיינין תלת עשר גוונין אינון בציורין דאנפין דקו המדה, וכלהו גוונין אזלין בקו המדה באורח קשוט, וכלהו רשימין בוא"ו, תרין ותלתין שבילין מצוייריו ביו"ד ה"א ה"א, תרין עשר גוונין דתלת חיוון דאינון וא"ו ודמות פניהם פני אדם דאתלבש בהון ואתכסי בהון, ו' לעילא ו' לתתא כו', עיין שם, ורוצה לומר ל"ב שרטוטין הן ט"ז על מצחא דהוא דאנפין, וט"ז על עיינין שהן גדפי דעיינין, שהן של גדפין, והן ד' אנפין לד' חיוון, והן ד' רשימין לד' ציורין דמצחא כמו שאומר שם קכ"ד ב' ועיין מה שבארנו שם, וכן הוא בעיינין, וי"ג דאנפין - ג' ציורין דאנפין שכל אחד הוא הוי"ה וכמו שאומר שם ק"כ א' זה ספר - י"ב אנפין, וא' - דמות אדם דכליל לון, והוא א' שבאמצע הווין דאתלבש בהון כו' רזא דכתר, והן שם מה, ארחין עם התיקונין, ושרטוטין עם האנפין, והוא מה שמו - בראש, ומה שם בנו - בפנים, י' רישא, ו' פנים:

[5121] **ושערא שעיע אריך כו'.** שב' ענינים הוא מסטרא דא"א שהוא חסד וכמו שאומר באידרא רבה וכמו שמפרש והולך שערא קמיטא ולא שעיע אלא קמיט וחריש, שהוא הפוכא דאריך ושעיע, שהוא מסתבך וקצר וכמו שאומר באידרא רבה קל"ו א', וזה שאומר דא א"א כו' ודא כו', ואמר **דאיהו א' כו'.** דאלף מורה על א"א כמו שאומר לעיל בכמה מקומות, ורוצה לומר בזה כמו שמפרש והולך דא' הוא חוטם ו"ו, והוא וא"ו שהוא א"א, דא א"א מסטרא דוא"ו ודא ז"א מסטרא דיו"ד, שדא אריך ודא קציר, ורוצה לומר עמודא דאמצעיתא וצדיק כמו שאומר למעלה דאנפין דצדיק הוא קצר, יודין, ודא"א עמודא דאמצעיתא - אריכין ווי"ן, ולכן בו וא"ו מלא, ובצדיק בכללא הוא אלף, יו"י דוייצר כמו שאומר לעיל קי"ד א' וייצר ה' אלקים את האדם דא צדיק כו', דאינון י' י' מן אלף, ו' וייצר איהו ו' דאמצעיתא דאיהו בין תרין יודין דאת א' כו', אדם דבריאה אוקמוהו על תפארת כו' אינון וא"ו ב' ווין אינון ב' כו', והענין כי החוטם הוא ו', וב' נוקבין אינון ב' יודין, והוא א', אלא שבז"א שהוא צדיק נכללו ב' יודין דנוק' בב' אנפין שהן ג"כ יודין, ואמר **ואיהו סבא דסבין כו'.** ורוצה לומר שאלף דבינייהו מורה עליה שהוא סבא דסבין כו', וכבר פירש למעלה מהו סבא דסבין:

[5122] **עתיק כו'.** שהוא על אריכו דיומין ושנים קדמוניות, וא"א הוא סבא, ועתיק על כולם, ועמודא דאמצעיתא נקרא א"א משם דא"א מתלבש באימא והיא בו, מה שאין כן יוסף שהוא יתום מאמו ולכן נשאר קטן, זעיר אנפין, (בראשית לז ב) והוא נער, ו' זעירא, ונו"ה - ב' יודי"ן, (בראשית מח טז) את הנערים, אבל עמודא דאמצעיתא א', וחו"ג ב' ווין, וכלם זקנים כמו שאומר לעיל בארוכה, והכלל בזה כי שערא דא"א הוא מסטרא דחסד ושערא דז"א מסטרא דגבורה כמו שאומר באידרא רבה בסוד ה' אלקים וזה שאומר למטה שערא דא"א כגוונא כו' אנשי חיל שערא שעיע כו', בד' דרגין הנ"ל אנשי חיל כו', בחגת"ם:

[5123] **שערא דא"א איהו כגוונא כו'.** רוצה לומר כי תקיעה הוא אריך ולא פסיק בינתיים, והוא כמו שערא שעיע שהן כולם יחד אבל שערא חריש הוא כל אחד לבדו שאינן מדובקים יחד שכל סטרא דדינא הוא בפיזור כמו שאומר לעיל וכמו שכתוב (בראשית מט ז) אפם כי עז כו' אחלקם ביעקב ואפיצם וגו', וזה שאומר **כגוונא דשברים ו' ו' ו'.** רוצה לומר שערות מפורדות כמו השברים, והן קצרים ג"כ כמו השערות דקמיט אבל התרועה שהוא בינוני הן הקולות קצרים מכל מקום מדובקים יחד זה אל זה במהירו כמו שאומר לעיל בתיקון כ"ה ושאר מקומות, וזה שאומר **כגוונא דשלשלת** שג' קוין מדובקים יחד, ואמר **שערא בעגולא כו'** הוא

וְלָא קָמִית אֵיהוּ כְּגַוְונָא דִּתְרוּעָה, שַׁלְשֶׁלֶ"ת דְּתַרְוַיְיהוּ, שַׁעֲרָא בְּעִגּוּלָא כְּלִיל כֻּלָּא, וְאֵיהוּ כְּמִין כִּיפָּה דְּרָקִיעָא דְּאַסְחַר כֻּלָּא.

כְּגַוְונָא דָּא יהו"ה דָּא מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, אַנְשֵׁי חַיִל שַׁעֲרָא שְׁעִיעַ אֲרִיךְ, יִרְאֵי אלהי"ם שַׁעֲרָא חָרִישׁ (נ"א אריך) וְקָמִית, אַנְשֵׁי אֱמֶת שַׁעֲרָא לָא אֲרִיךְ וְלָא קָמִית, שַׁלְשֶׁלֶת דְּכֻלְּהוּ, שׂוֹנְאֵי בָצַע שַׁעֲרָא בְּעִגּוּלָא.

[5124]דָּוִד שִׁבְעָה מִינֵי דַּהֲבָא הֲוָה בְּשַׁעֲרוֹי, זָהָב יְרַקְרַק, זָהָב אוֹפָז, זָהָב אוֹפִיר, זָהָב פַּרְוָיִם, זָהָב סָגוּר, זָהָב תַּרְשִׁישׁ, זָהָב כְּלִיל כָּל גּוְונִים, וְאֵיהוּ זָהָב שְׁבָא, [5125]וְהַאי אֵיהוּ זָהָב מְזוּקָק שִׁבְעָתַיִם, [5126]וְהָכִי אִינּוּן שִׁבְעָה מִינֵי חִוּורוּ, וְשֶׁבַע מִינֵי סוּמְקוּ, [5127]כָּל סְפִירָן אִתְקְרִיאוּ שְׁבִיעָיוֹת מִסִּטְרָא דְצַדִּיק, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אֵיהוּ כְּלִיל כָּל גַּוְונִין, שַׁעֲרָא חִוּורָא אֵיהוּ מִסִּטְרָא דִימִינָא, סוּמְקָא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, יְרוֹקָא מִסִּטְרָא דְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְכֻלְּהוּ שִׁבְעָה שִׁבְעָה, שַׁעֲרָא אוּכְמָא מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְמַר בָּהּ (שיר א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, גַּוְונָן יְחִידָה (נ"א יחידאית) דְּלָא תָּפִיס בָּהּ גַּוְונָן כְּלָל, [5128]מִלְּגָאו דִּילָהּ גַּוְונָן חִוּור, וְרָזָא דְמִלָּה יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ (תהלים יח יב).

שַׁעֲרָא סוּמְקָא צָרִיךְ לְבַעְרָא לֵיהּ מִכֹּל וָכֹל, בְּגִין דְּאִיהוּ בֵּי דִינָא, וּלְוַיִּים בְּגִין דַּהֲווֹ מִסִּטְרָא דְּדִינָא, אִתְמַר בְּהוֹן (במדבר ח ז) וְהֶעֱבִירוּ תַּעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם, וְאִתְּתָא בְּגִין דְּאִיהִי מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא, לָא צָרִיךְ לְאִתְגַּלְיָא בָּהּ שַׁעֲרָא, דְּלָא יִשְׁתְּמוֹדְעִין בָּהּ מָארֵי דְּדִינָא, וְשַׁעֲרִין אָחֳרָנִין דְּבַר נַשׁ צָרִיךְ לְבַעֲרָא לֵיהּ תְּחוֹת אוּדְנִין, בְּגִין דְּלָא יִתְקְרִיבוּ בֵּיהּ מָארֵי דְּדִינִין לְגַבֵּי תַּרְעִין דְּשָׁמְעִין בְּהוֹן צְלוֹתִין, (ס"א ושערא דאיהו תחות אודנין צריך לבערא, דאתקרי מארי דדינא לגביכו) [5129]שַׁעֲרָא שְׁעִיעַ עֲלֵיהּ אִתְּמַר (במדבר ו ה) גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ, וְצָרִיךְ לְגַדְּלָא לֵיהּ, דְּלָא צָרִיךְ לְאַכְחָשָׁא סִדּוּרָא דְעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, אֲבָל שַׁעֲרָא דְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא צָרִיךְ דְּלָא יְהֵא לָא אֲרִיךְ וְלָא קָצֵר, וַוי לֵיהּ לְמָאן דְּשַׁנֵּי בֵּיהּ סִדְרֵי בְרֵאשִׁית.

דְּכָל גַּוְונִין דְּסִטְרָא דְּדַכְיוּ הָכִי אִינּוּן כְּגַוְונָא דָּא, שַׁעֲרָא אוּכְמָא, וְעַיְינִין אוּכְמִין, וְאַנְפּוֹי אוּכְמִין, וְגוּפֵּיהּ אוּכְמָא, אִם הוּא זַכָּאָה אֵיהוּ מִסִּטְרָא דִשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְמַר בָּהּ שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, וְאִם הוּא חַיָּיבָא הוּא [5130]מִסִּטְרָא דְשַׂבְתַּא"י, [5131]פִּתְיָא אוּכְמָא, מְצַד נוּקְבָא דְקִלִּיפָּה, דְּתַמָּן כָּל קִסְמִין דְּעוֹרְבִין אוּכְמִין וְעוֹפִין

מסטרא דמלכות דכליל כולא, והוא השערות שמסבבין על הראש בצורת עגולא, ומפרש והולך אנשי חיל שערא כו':

[5124] **דוד שבעה** כו'. והוא שערות הראש והפנים והזקן, ג' נגד ג"ר, ובית השחי שתים בב' זרועות שהן חו"ג, ועל החזה נגד ת"ת, ועל הברית צדיק כולל ד' אחרונות שלכן עשר כלולין בשבעה, או שג"ר ומלכות נחשבין כאחד או ד' אחרונות כידוע, ועיין לעיל בענין ז' רוחין קט"ז א' רוח ה' דא אויר קדמאה, רוח חכמה ובינה - תרין ספירין אבתריה, רוח עצה וגבורה - ימינא ושמאלא, רוח דעת ויראת ה' דא עמודא דאמצעיתא ומלכות כו' וכולל צדיק שם, והריחו כו' ולא ברוח מיוחדת, וכן בכמה מקומות מבואר יותר, והן ז' מיני זהבים כמו שמפרש והולך, והן ד' שערות על האמה וב' הביצים ולאחוריו, נגד ד' ספירות דכלילין בצדיק, ובגוון אחד כי הן שערות במקום אחד. [ובלקוטיו כתב יד ז"ל. דוד שבעה מיני דהבא כו'. בזוהר פ' יתרו ע"ג ב' חמינא בספרא דאדם קדמאה דאמר הכי דיוקנין דמשיחא קדמאה לסיהרא גוון דיליה זהב ירקרק באנפוי גוון דיליה זהב אופיר בדיקניה גוון דיליה זהב שבא בגבינוי גוון דיליה זהב פרוים בקריצין דעל עינוי גוון דיליה זהב סגיר בשערוי דעל רישיה גוון דיליה זהב מופז על חדוי בלוחא דעל לביה גוון דיליה זהב תרשיש על תרין דרועין כל שבעה גוונין כו' עד כאן]:

[5125] **והאי איהו זהב מזוקק שבעתים.** רוצה לומר זהב שבא, שהוא מזוקק, והוא שבעתים - כולל שבעה זהבים:

[5126] **והכי אינון שבעה כו'.** שזהב הוא גוון ירוק:

[5127] **כל ספירין אתקריאו כו'** י עיין לעיל פ"ז א', והן ג' השביעי דויכולו, נגד תלת אבהן כמו שאומר שם ובתיקון כ"ב שהן ג' גוונין הנ"ל וכמו שמפרש והולך והן סוד כ"ב אתוון דאורייתא שהן השערות כנ"ל, כ"א - בג' פעמים ז', ושערא אוכמא מפרש והולך שהוא גוון יחידה כמו שכתוב (שה"ש ו ט) אחת היא יונתי כו' הוא כ"ב, כמו שאומר לעיל וכמו שאומר בריש פ' בראשית בענין הכ"ב אותיות, שח' אותיות בקו האמצעי, והוא מלכות שדבוקה עמו שם, והוא בשם הוי"ה יה"ו הן כ"א בג' קוין כנ"ל, וה' אחרונה יחידה כוללת כולם דבה הכל הולך אל מקום אחד בסוד תפילין של יד וכידוע, ואמר **דלא תפיס בה גוון כלל** שהיא גוון אחרונה שהיא תפיסה בכולם ועל גוון שחור לא תפיס גוון אחרא והיא מיוחדת דאין בה רבוי גוונין כמו בגוון אחר, דיש ירוק בכמה ענינים, וכן בכלהו גוונין, מה שאין כן בה:

[5128] **מלגאו דילה גוון חוור.** דהיא סיהרא לבנה וזהו (שה"ש א ה) ונאוה, ואמר **ורזא דמלה כו'.** רוצה לומר, סתרו - סביבו, גוון חושן, והוא מסטרא דתתאי, דמראה לתתאי, אבל לחמה, בעלה, מראה גוון חוורא, מראה הזכיות, (ר"ה כג ע"ב) מעולם לא ראתה חמה פגימתה כו', (תהלים קכו ו) הלוך ילך ובכה נושא כו', מלמדת זכות תמיד כו':

[5129] **שערא שעיע עליה כו'.** עיין בזוהר פ' נשא קכ"ז א' ב'. **שערא דעד"א צריך כו' וי כו'.** עיין לעיל קכ"ד א' וי לון כו' דאלין כו' ועיין שם בדבריו:

[5130] **מסט' דשבתאי.** דהוא גוון אוכם כמו שאומר לקמן קכ"ז ב' עיין שם:

[5131] **פתיא אוכמא.** פירש הערוך דלי של חרס עב ושחור, וכמו שאומר בע"ז (לג ע"ב) הני פתוותא דבי מכסי כו', ועורב שחור הוא מסטרא דיליה, וזה שאומר **דתמן כו'.** וכמו שאומר למטה דקסם רכיבת על תנועין דיליה, ואמר **דאתקריאו לילות** עיין בזוהר חדש ריש רות נ"ט ב', ואמר **דעלייהו כו'.** דאמר (תהלים טז ז) אברך את ה' אשר יעצני - לילך בדרך הטוב מחמת מורא שמים, ואף לילות כו' - שירא מסטרא דלהון, ולכן (שם ח) שויתי כו' בל אמוט, וכן אמר שלמה ששים גבורים כו' מלומדי מלחמה והכל

אוּכְמִין מִסְטָרָא דְמָסָאֲבוּ, דְאִית עֲלַיְיהוּ כַּמָּה מְמַנָּן דְאִתְקְרִיאוּ לֵילוֹת, דַּעֲלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד (תהלים טז ז) אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי, מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת (שיר ג ח).

[דף קכג ע"א]

(דף קכג ע"א) וְכֵלְהוּ נָחֲתִין תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דְּעוֹרְבִין, וְאַחֲזֵי לוֹן בִּתְנוּעָה דִלְהוֹן כַּמָּה דִינִין דְּנָחֲתִין עַל עָלְמָא, וְאִית אָחֳרָנִין דִּמְמַנָּן עַל קָלִין דִּלְהוֹן, [5132]וְצָווּחִין קָלָא בָתַר קָלָא כֵּלְהוּ בַּשְׁבָרִים, לְאַחֲזָאָה תְּבִירוּ עַל בְּנֵי נָשָׁא, וּלְזִמְנִין צָווּחִין בִּתְלַת סִימָנִין דְּאִינּוּן קר"ק, דְּאִיהוּ תְּקִיעָה תְּרוּעָה תְּקִיעָה, לְאַחֲזָאָה דִּינָא רַפְיָא בְּרֵישָׁא וּבְסֵיפָא, וּבְאֶמְצָעִיתָא תְּבִירָא סַגִּי, בְּתְרוּעָה דְּחֵקָא בָתַר דְּחֵקָא בְּמְהֵירוּ, [5133]וְרָזָא דְמִלָּה וּבְחַדְרֵי מִשְׁכְּבְךָ אַל תְּקַלֵּל עָשִׁיר, כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל (קהלת י כ), נָחָשׁ רְכִיב עַל קָלָא דְּעוֹרְבָא אֵל אַחֵר, בַּת זוּגֵיהּ קָסָם סַם הַמָּוֶת, דְּבָהּ אִשְׁתַּדְּלִים סמא"ל אֵל אַחֵר.

רְכִיבַת אִיהִי עַל תְּנוּעִין דְּגוּפָא דְעוֹרֵב, [5134]וְאִיהִי תְּנוּעָה דְּכֵלְהוּ, דְּנָפְקַת לְאַסְטָאָה לִבְנֵי נָשָׁא בְּפָרָשַׁת אוֹרְחִין, [5135]תְּנוּעָה דִּילָהּ בְּרֵישָׁא דְעוֹרְבָא, וּבִזְנָבָא וּבְגוּפָא וּבְגַדְפִּין דְּעוֹרְבָא, נָחָשׁ שָׂרִיָא בִּקְרִיאָה וַאֲמִירָה וְקָלָא וְדִבּוּר דְּעוֹרְבָא, [5136]וּבְאִלֵּין תְּנוּעִין שָׁרְיָין כָּל הוֹלְכֵי עַל גָּחוֹן וְכָל הוֹלֵךְ עַל אַרְבַּע מִסְטָרָא דְמָסָאֲבוּ.

[5137]וּמְנָא יָדְעִין כּוּלֵי הַאי, בְּגִין דְּסמא"ל וְנָחָשׁ מְמַנָּן עַל חוֹבִין דִּבְנֵי נָשָׁא, דְּאִתְּדִנוּ מִסְטָרָא דְּשִׁמְאלָא דְּאִיהוּ גְּבוּרָה, וְכַד בַּר נַשׁ עָבִיד חוֹבִין, כְּפוּם הַהוּא בַּר נַשׁ הָכִי סָלִיק חוֹבֵיהּ לַאֲתַר דְּאִתְגַּזַּר נִשְׁמָתֵיהּ, וְלָא זָז מִתַּמָּן הַהוּא חוֹבָא עַד דְּאִתְפַּרַע מֵהַהוּא בַּר נַשׁ, וְאִם בַּר נַשׁ אִיהוּ נִשְׁמָתֵיהּ בְּאַרַח אֲצִילוּת, אִם חָאב, חוֹבֵיהּ מְטֵי עַד סְפִירָן, וְעוֹנְשָׁא אִיהוּ סַגִּי כְּפוּם דַּרְגֵּיהּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְכִי חוֹבָא אִיהוּ בְּבַר נַשׁ דְּתַלְיָא נִשְׁמָתֵיהּ מֵהַהוּא אֲתַר, וְכִי אִית לֵיהּ חוֹבִין, וְהָא כְּתִיב (משלי יב כא) לֹא יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל אָוֶן, אָמַר לֵיהּ אִין, הָדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה נט ב) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מַבְדִּילִים בֵּינֵיכֶם לְבֵין אלהיכ"ם, מַאי מַבְדִּילִים, אֶלָּא דְּסָלִיק הַהִיא נִשְׁמָתָא דַּאֲצִילוּתָא מִנֵּיהּ וְאִתְפָּרַשׁ מִנֵּיהּ. [5138]וְרָזָא דְמִלָּה, וַיֹּאמֶר אלהי"ם יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה וְגוֹמֵר (בראשית א ו),

---

מפחד בלילות, מסטרא דלהון, וזה שאומר מפחד בלילות, ואמר **וכולהו נחתי כו'** כל הדינין של ס"א וכרוזי דלהון, לאודעא לתתאי, וכמו בסטרא דקדושה הדינין מודעי התרנגול, גבר, ויונה בסטרא דרחמי, ואמר **ואית אחרנין דממנין כו'** שהן דו"נ דס"א שהן נגד דבור ומעשה, שהן בקדושה תורה ומצות שהן באברים החיצונים ראש וגוף, ז"ת, ו"ה, דו"נ, כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' נשא, ולמעלה, ועיין בזוהר פ' בלק שזה התחברות בלק בעובדא, דלא הוה דכוותיה, וקסמים בידם, ובלעם - במלולא, דלא הוה דכוותיה, וכמו שאומר נחש רכיב על כו' שהוא אל אחר, דכורא, ובת זוגיה הוא קסם, ס"מ דאל אחר, ועיין שם ר"ז א' וכן הוא עובדא דדור הפלגה במלולא ועובדא, (בראשית יא ו) ושפה אחת לכולם וזה החלם לעשות, וכן בתיקוני דקדושה - הוא בעובדא ומילולא כמו שאומר סוף פ' במדבר ושאר מקומות הרבה:

[5132] **וצווחין קלא בתר קלא כו'.** הוא סמנין בקלא דעורבא, אם הוא כמין שברים קלא בתר קלא, קצרים ולא במהירו שהוא תרועה, ולזמנין בג' סמנין קר"ק, וכל קר"ק הוא מסטרא דדינא, ותקיעה היא דינא רפיא כמו שמפרש והולך, ואמר **ובאמצעיתא כו' בתרועה כו'.** רוצה לומר, אם שברים באמצע שהוא קש"ק, הוא תבירו סגי, ואם תרועה הוא, דחקא בתר דחקא במהירו ולא על שבר גדול אלא על הרבה וזה אחר זה, שכל תקיעות הוא מסטרא דדינא כמו שכתוב (ירמיהו ד יט) בתרועת מלחמה, וכן ביומא דדינא בר"ה ובתענית אלא שהוא לעורר רחמים העליונים, לישב יצחק סטרא דדינא באמצעיתא, כמו שאומר בפ' אמור מה שאין כן בסטרא דלהון שאין מכריע ביניהם כמו שכתוב (יחזקאל א ד) והנה רוח סערה מבחוץ ענן כו' ואש כו', דלית בהון דעת המכריע, מלך זקן וכסיל דאסתרס כו':

[5133] **ורזא דמלה ובחדרי כו' כי עוף כו'.** רוצה לומר עורב הנ"ל שהוא שולט על הקללה, ועל הקלא מפרש והולך **נחש רכיב על קלא כו'.** והוא ארור ולכן אל תקלל כו':

[5134] **ואיהו תנועה דכלהו כו'.** רוצה לומר, שכל מעשה בני אדם וחובין דלהון - הכל בתנועה דילה שהיא מפתה כו' כמו שמפרש והולך, ואמר **בפרשת אורחין** דתנועה דעורבין דווקא באורחין כמו שאומר לקמן ב' וכל אלין סימנין איהי אחזי כו' דס"א אינון כלסטים כו' ובג"ד עורבין כו', כמו שכתוב (משלי ז יא) בביתה לא ישכנו רגליה פעם בחוץ כו', וכמו שכתוב (בראשית ד ז) לפתח חטאת רובץ, ויהי בהיותם בשדה כו', ולכן (ברכות כט ע"ב) המלך בקונך וצא, וכן בבני אדם שהן עומדים בפרשת דרכים שהן מסטרא דעץ הדעת טוב ורע, ובוחרין בטוב, היא קיימא לפתאה, מה שאין כן באלו שהן בעץ החיים שהן בישובא, וזה שכתוב (דברים כה יח) אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים, חלושי כח כמו שכתוב (שם) ואתה עיף ויגע, מה שאין כן בעץ החיים (ישעיהו מ לא) וקוי ה' יחליפו כח כו':

[5135] **תנועה דילה כו'.** נגד ארבעה דקדושה במעשה שהן בד' אלו כמו שאומר לעיל בתיקון כ"ב ס"ג א' ו' ברישאה כו' וכן **בקריאה כו'.** ג"כ ד', נגד ד' אותיות הוי"ה שהוא בדכורא, וד' אדני בנוק' שהוא במעשה:

[5136] **ואלין תנועין שריין בכל הולך כו'.** רוצה לומר, שגם בכל הולך על ארבע - ארבע תנועין הנ"ל בארבע רגלין דלהון שהוא מקור כל תנועה דלהון כמו בעורב שמקור כל תנועה דיליה ברישא כו' שהיא פורחת בהון, ובאלו ברגלין שהיא הולכת:

[5137] **ומנא כו' בגין כו'.** ואלו מודיעין הדינין כנ"ל מסטרא דלהון:

[5138] **ורזא דמלה ויאמר כו'.** דכסא הוא ארץ החיים גבי אצילות כידוע, וכן הנשמה משם הוא גופא כו' כמו שמפרש והולך דהאי

אִסְתַּלַּק נְשְׁמָתֵיהּ מִגֵּיהּ וְאִשְׁתָּאַר גּוּפָא יְבֵשָׁא, מָאן גּוּפָא הָכָא, דָּא נְשְׁמָתָא דְּכָרְסַיָּא יְקָרָא (נ"א דקב"ה יהו"ה) דְּאִשְׁתָּאֲרַת יְבֵשָׁה, בְּגִין דְּאִסְתַּלְּקַת מִגֵּיהּ נְשְׁמָתָא בְּאֹרַח אֲצִילוּת, דְּהַאי נְשְׁמָתָא אִיהִי גּוּפָא לְנְשְׁמָתָא עִלָּאָה, וְאִי בָּעִי דְּתַחֲזוֹר לְגַבֵּי הַהוּא נְשְׁמָתָא, לֵית לָהּ רְשׁוּ לְאַחֲזָרָא לְגַבֵּיהּ, עַד דְּהַהוּא חוֹבָא אִתְעֲבַרַת מִגֵּיהּ, וְרָזָא דְּמִלָּה שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם (מלאכי ג ז).

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוֹי, אַבָּא אִלֵּין תְּנוּעִין דְּעוֹרְבָא מַאי לְאִשְׁתְּמוֹדָעָ בְּהוּ בַּר נַשׁ בְּגִין דְּיַחֲזוֹר בִּתְיוּבְתָּא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי וַדַּאי אֲסִיר לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוֹן לְעַמָּא קַדִּישָׁא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (במדבר כג כג) כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל, אֲבָל אִם יְזַדְּמַן לְבַר נַשׁ לְפוּם שַׁעְתָּא וְיֵדַע בְּהוֹן, יִסְתַּכַּל בְּהוֹן בְּגִין דְּיַחֲזוֹר מֵחוֹבוֹי בִּתְיוּבְתָּא, [5139]וְהַאי לְבַר נַשׁ דְּלֹא עוֹבְדוֹי כְּיַעֲקֹב וּכְיִשְׂרָאֵל, [5140]דְּבַר נַשׁ דְּיַעֲבִיד עֲבִדֵי דְּיַעֲקֹב דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית כה כג) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (ירמיה י טז) [5141]לֹא כְאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב.

דְּמִסְטָרָא דְּיַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל בָּעָא בִּלְעָם חַיָּיבָא לְאִסְתַּכְּלָא בְּנַחֲשׁוֹי וּבְקִסְמוֹי, [5142]וְלָא אַשְׁכַּח אֲתַר לְאַעָלָא לְגַבֵּיהּ, וּבְגִין דָּא אָמַר כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָא בְּלָבָן כְּתִיב (בראשית ל כז) נִחַשְׁתִּי וַיְבָרְכֵנִי יהו"ה בִּגְלָלֶךָ, אִם כֵּן אַמַּאי אַעְרַב בֵּיהּ, [5143]אָמַר בְּרִי הָכָא רָזָא עִלָּאָה, דִּלְזִמְנִין שׁוֹשַׁנָּה אִשְׁתַּכְּחַת בֵּין קוֹצִים, וְהָכָא רָזָא דִּגְלִגּוּלָא, אָמַר לֵיהּ יְדַעְנָא, וְעִם כָּל דָּא בְּרִי, אַף עַל גַּב דְּאִתְמַר כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל, בַּר נַשׁ צָרִיךְ לְמִנְדַּע כֹּלָּא וַאֲפִילּוּ חָרָשִׁין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, לֹא תִלְמַד לַעֲשׂוֹת (דברים יח ט), אֲבָל אַתָּה לָמֵד לְהָבִין וּלְהוֹרוֹת.

[דף קכג ע"ב]

וּבְגִין דָּא תְּנוּעִין דְּעוֹרְבָא, אִית תְּנוּעָה [5144]דְּסָלִיק בְּרָבֵי"ע, וְאַחֲזֵי דְּחוֹבָא דִּילֵיהּ תַּלְיָא (דף קכג ע"ב) לְעֵילָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וְאִית תְּנוּעָה דְּנָחִית לָהּ בַּתְּבֵי"ר בַּשְׁבָרִים, וְאַחֲזֵי דְּחוֹבָא דִּילֵיהּ נָחִית לְתַתָּא בְּעָלְמָא דֵּין, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ תְּבִירוּ בְּגִינֵיהּ, וְכָל אִלֵּין סִימָנִין אִיהִי אַחֲזֵי בְּאָרְחָא, כְּגַוְונָא דַּעֲמָלֵק דְּאָמַר בְּגִינֵיהּ (שם כה יח) אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ, דְּסִטְרִין אָחֳרָנִין אִינּוּן כְּלִסְטִים דְּנָפְקִין בְּאָרְחִין, וּבְגִין דָּא עוֹרְבִין חֵילָא דִּלְהוֹן בְּאוֹרְחִין.

[5145]וְאִינּוּן דְּמַזָּלְהוֹן תַּלְיָא בְּשַׁבְּתַ"י, אִינּוּן עֲצִיבִין, וְאִינּוּן דּוֹחֲקִין רַגְלֵי שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, דִּבְזִמְנָא דְּאִלֵּין אִתְפַּשְׁטוּ בְּעָלְמָא, אִתְמַר בְּרַגְלֵי שְׁכִינְתָּא וַיֶּאֱסוֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה (בראשית מט לג), אִתְכְּנִישַׁת לְגַבֵּי זַרְעֵיהּ דְּיַעֲקֹב מִטָּה שְׁלֵמָה, וּבְגִין דָּא וַיִּשְׁכּוֹן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב (דברים לג כח), דְּלָא זָזַת שְׁכִינְתָּא מִינַיְיהוּ בְּגָלוּתָא,

---

נשמתא כו':

[5139] **והאי לב"נ דלא עובדוי כו'.** רוצה לומר דלא אזדמן ליה עורבא אלא אם הולך אחרי נחשים ודרכי האמורי אבל לאיש תמים לא מזדמן ליה כלל וכמו שמפרש והולך:

[5140] **דב"נ דיעביד כו' ויעקב איש תם כו'.** כמו שאמרו (ילקוט שמעוני דברים יח סימן תתקיט) מנין שאין שואלין בכלדיים שנאמר תמים כו' וכמו שמפרש והולך:

[5141] **לא כאלה כו'.** דנאמר שם אל דרך הגוים כו' ומאותות השמים אל תחתו כו' לא כאלה כו' ודרך הגוים הוא בקסם ובנחש הנ"ל כמו שכתוב לא תלמד לעשות (דברים יח ט-טו) כתועבות כו' ומנחש כו' וקוסם קסמים כו' תמים תהי' כו' כי הגוים האלה כו' ואתה לא כן נתן כו', וזהו (ירמיהו י טז, נא יט) לא כאלה חלק יעקב, וכתיב (במדבר כג כג) כי לא נחש ביעקב ולא כו' כמו שמפרש והולך שהן אלו ב' דרגין אלא אם יזדמן לאדם ההוא חובא - אורייתא מודעא ליה חוביה כמו שאומר בפ' ויקרא והן תורה ומצות שהוא עושה הן מודיעין לו שהן נגד ב' דרגין הנ"ל אבל באלו הנ"ל (איוב כ כז) יגלו שמים עונו וארץ כו' ומשם נחית כו' עד שמגיע אליהם מה שאין כן בחלק יעקב - בדרך חביבו כמו שאומר שם וזה שכתוב שם בפסוק (ויקרא ד כג,כח) ב' פעמים או הודע, בשעיר ובשעירה, דו"נ כנ"ל, תורה ומצות:

[5142] **ולא אשכח אתר כו'.** משום דאינון תמימים ואין בהם נחש וקסם ולכן לא הועיל בהם וכמו שאמרו (נדרים לב ע"א) כל המנחש לו נחש כל המתמם כו', ואמר נחש ביעקב שהוא נוק', וקסם בישראל כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ב ס"ו ב' דנוק' איהי כו' ובזוהר חדש פ' יתרו ועיין מה שבארנו שם, וזה שאומר דמסטרא דיעקב וישראל בעא כו':

[5143] **אמר ברי כו'.** דאחייב מסטרא דגלגולא דיליה והוא שושנה כו' דאדם וחוה אצטריפו ביה כמו שאומר בזוהר לבתר עאלו תרווייהו ביעקב ונצטרף אצל לבן כמו שאומר בזוהר פ' ויצא, ואחר שנצרף הזהב בעופרת ויצא נקי, אז כי לא נחש כו', יכול לאעלא ביה:

[5144] **דסליק ברביע כו'.** רביע הוא על גבי האות, ותנועתו ונגינו דיליה מורה למעלה, וההפוך בתביר, ורביע ותביר הן נגד תקיעה ושברים, דו"נ, כמו שאומר לעיל בתיקון כ"א נ"ה א' והן נגד שמים וארץ, עולם הבא ועולם הזה, ותביר מורה על שבר בעולם הזה ורביע מורה דחובא רביע עליה עד שאולה:

[5145] **ואינון דמזליהון כו'.** שעליהון נאמר (חבקוק ב ד,ה) הנה עפלה לא ישרה נפשו בו כו', והוא כמות ולא ישבע, והן ערב רב מסטרא דטחול, שבתאי, כמו שאומר לעיל בתיקון כ', וזה שאומר **ואינון דוחקין כו'.** כמו שאומר שם שכל הדוחק והשפלות של ישראל ושכינה - הכל מינייהו עיין שם בארוכה ומה שבארנו שם:

בְּגִין דְּלִית בְּהוּ פְּסוּלָא, וְשַׁבְּתָא״י אִית לֵיהּ [5146]תְּרֵין בָּתִּין, חַד שְׁפַל רְאֹשׁ, וְתִנְיָינָא בֵּית הַסּוֹהַר, [5147]דַּאֲסִירֵי מַלְכָּא אֲסִירִין תַּמָּן בְּגָלוּתָא, וְאִינּוּן דָּחֲקִין שְׁכִינְתָּא וְיִשְׂרָאֵל (נ״א שעתא לישראל) בְּגָלוּתָא, וּבְשְׁפַל רֹאשׁ יִשְׂרָאֵל אִינּוּן שְׁפֵלִין לְתַתָּא, וּמַהַאי כְּכָבָא יֵיתֵי כַּפְנָא וַעֲנִיוּתָא לְיִשְׂרָאֵל, [5148]וּמָאן דְּבָעֵי לְאִסְתַּמְרָא מִגֵּיהּ, צָרִיךְ לְשַׁנּוּיֵי שְׁמֵיהּ וּלְשַׁנּוּיֵי אַתְרֵיהּ וּלְשַׁנּוּיֵי עוֹבָדוֹי, וְדָא אִיהוּ שִׁנּוּי מָקוֹם שִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וְהָא אוּקְמוּהוּ הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ״ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר (איוב לג כט).

[5149]שַׂעֲרָא חִוָּרָא וְעֵינּוֹי חִוָּרִין וְאַנְפּוֹי חִוָּרִין וְגוּפָא חִוָּרָא, אִי אִית בֵּיהּ עוֹבָדִין טָבִין דָּא אִיהוּ מִסְטָרָא דִּימִינָא, מִסְטָרָא דְּרַחֲמוּ דְּאִיהוּ אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חָסֶד (ירמיה לא ב). שַׂעֲרָא חִוָּרָא וְעֵינּוֹי חִוָּרִין וְאַנְפִּין חִוָּרִין וְגוּפָא חִוָּרָא, דְּלֵית בֵּיהּ גְּמִילוּת חֲסָדִים בְּרַחֲמוּ דְּאַהֲבָה, הַאי הוּא רַמַאי [5150]מִסְטָרָא דְּלָבָן הָאֲרַמִּי, אִסְתַּמַּר מִגֵּיהּ, בַּהֲרַת לְבָנָה הִיא, [5151]וְלִילִי״ת הִיא בַּהֲרַת לְבָנָה אוּכְמָא סוּמְקָא יְרוֹקָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא יג ד) וְאִם בַּהֶרֶת לְבָנָה הִיא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעָמוֹק אֵין מַרְאֶהָ מִן הָעוֹר, בַּהֶרֶת שְׁחוֹרָה וּשְׂפָלָה אֵיבָנָה מִן הָעוֹר וְהִיא כֵּהָה, תְּרֵין גַּוְונִין תִּנְיָינִין אִינּוּן יְרַקְרַק אוֹ אֲדַמְדָּם, כֻּלְּהוּ מִתְהַפְּכִין עִינּוֹי בְּכַעְסָא לְחִוּורוּ וְאוּכְמוּ וְסוּמְקוּ וִירוֹקָא, וְכָל דָּא בְּמַאי אִשְׁתְּמוֹדָע, דְּלֵית בַּר נַשׁ דְּלָא אִתְכְּלִילָן בֵּיהּ אִלֵּין [5152]אַרְבַּע [5153]גַּוְונִין,

---

[5146] **תרין בתין חד כו'.** כן הוא שמותם כידוע בחכמת המזלות, ומאלו ב' באין לישראל שפלות ועניות, והפוכו עושר וכבוד, מא' שפלות ומהב' דחקות בכובד הגלות, מחריבי הבית והמסים וכמו שמפרש והולך:

[5147] **דאסירי מלכא כו'.** רוצה לומר כמו שכתוב (בראשית לט כ) אל בית הסוהר מקום אשר אסירי המלך אסורים, והוא הדחקות כמו בבית הסוהר שיושב בדוחק, ורוצה לומר, אסירי מלכא הן ישראל בגלות, כמו שמפרש והולך בגלותא, ולכן כנגדן בשבת דלית לה מגרמה כלום אבל היא קודש (בראשית ב ג) ויברך ה' את יום השביעי, וכל ברכאין בה, ונפקין מינה, ובה עלמא דחירו, סוכת שלום, פרישת גדפהא, ולית בה עבודה ושעבודא, ואסור במלאכה, והוא שמור, ונגד שפל ראש - (שמות כ ח) זכור את כו', מקרא קודש, (ישעיהו נח יג) לקדוש ה' מכובד, וכן מצווין בכבוד ועונג - נגדן:

[5148] **ומאן דבעי לאסתמרא כו'.** כמו שאמרו (ר"ה טז ע"ב) ג' דברים מקרעין גזר דינו כו' וי"א כו', וכן גלות מכפרת כו', וכן הבאים מסטרא דילה צריך לאסתמרא מינייהו כמו שאומר בזוהר חדש שם כ"ז ד' והכי צריכין לאתכסיא מינייהו בגלותא, בלבושיהון בנשיהון בבניהון בעותרא דלהון, ולאו למגנא כו', ושם כ"ט א' עיינין אוכמין חשוכין תמן לילית דאיהי חשוכא אפילה פתיא אוכמא כו' תמן ישבתאי כו', ולמאן דאסתכל לילית שבתאי באלין עיינין מארה וכפנא מיתנא ייתי, אסתמר מינה כו', וכל משא ומתן כו' וצריך כו', אלא בשבת דלית לה שלטנותא עליה, ואם ישתכח ביומא דחול בשבעה קדמיה ואסתכל ביה כו', עיינין אוכמין שפירין על קו היושר איהי מסטרא דשבת דאיהי בת עין שפירא, עלה אתמר שחורה אני ונאוה, האי איהו בדיוקנא דשבת דשקיל לאורייתא כלא, ובשבת צריך לאחזאה שובעא בהפוכא דשפחה לילית, וצריך באתר דעציבו דשבתאי לאחזאה חדוה כו', יוסף דאיהו כגוונא דא, ישראל דאינון כו' בהאי בור, ודאוקיר שבת ימלט ממנה כו', וישראל דנטרין שבת כו', כל ישראל בני מלכים הן, ואלמלי נטרין שבת אחת כהלכתה - מיד נגאלין, והוא מבית הסהר דילה, ונגד שפל דילה - בני מלכים הן, ועיין בתיקוני זוהר חדש פ"ז ג' ד' וכן הוא בגלגולא, משנה פניו ותשלחהו, דלא אשתמודעין ביה מארי דחובא דיליה כמו שאומר שם ברעיא מהימנא פ' פנחס וזה שאומר **ודא איהו שינוי כו' והן כל אלה כו'** תלת גלגולין דנר"ן:

[5149] **שערא חוורא כו'.** דעד עתה פירש שערא אוכמא בס"א, ופירש כאן דאף חוורא יש שהוא בס"א שהן הרמאין שמצופין זהב מבחוץ ומראים עצמם כפרושים, והן יותר חמורים מאינון דבסטרא דסומקו, שהן ניכרין לכל כעסנים ושופכים דמים מה שאין כן באלו וכמו שמפרש והולך

[5150] **מסטרא דלבן הארמי** לבן - פרדוכסוס, ואמר **אסתמר מיניה** כאן בענין אחר, שלא יפתוך שעליה נאמר (משלי ה ג) כי נפת תטופנה וחלק משמן חכה כו', (חולין קכז ע"א) נרשאה נשקיך מני כו', ואמר **בהרת היא** שהיא לבנה, ובהרת היא עזה כשלג שאין לבן ממנה והיא צרעת החמורה:

[5151] **ולילית היא בהרת כו'.** כמו שמפרש והולך ואם בהרת כו' ושפלה, ששפלה וכהה היא, שבתאי פתיא אוכמא כנ"ל והן ד' נגד ד' אנשי חיל בחוורא כו' כנ"ל, ואמר **כלהו מתהפכין כו'.** רוצה לומר דכעס הוא ניכר בעיניין באיזה דרגא הוא בס"א ומפרש והולך שלא תאמר שמתהפך כלא לחוורא אלא שמתגבר זה המראה יותר, וזה שאומר וכ"ד במאי כו':

[5152] **ארבע כו'.** כמו שאומר תהו גוון ירוק, קליפה ירוקא דאגוזא, בהו אבנים המפולמות, קליפה הלבנה כאבן דבה, וחשך גוון שחור שהוא קליפה הדקה מבפנים, ותהום שם הוא קליפה אדומה בחללא דאגוזא והוא גלות עמלק כתהום דלית לה סוף כמו שאמרו במדרש רבה שהן ד' גליות וכמו שאומר לעיל בתיקון כ' (ועיין בזוהר חדש כ"ח ב' תהו גוון ירוק כו' בהו גוון חוור כו' מ"ה א', אבל בזוהר חדש כ"ז ג' אמר גוון סומק - שרף, גוון תליתאי דאיהו ירוק כלול מתרווייהו, עקרב גוון רביעאה כו', וכן אמר שם כ"ח א' עיינין סומקין מס"א נטלי סומקי משרף כו' דחמה בישא ומתאדמין כו', רוצה לומר אע"ג דמרה הוא סטרא דחמה דהוא ירוק, הוא באתאדמו דמתאדם במאדים דס"א דתרין דרגין אלין כו', ואמר שם חמה בישא איהו גיהנם כו' ובסטרא דדרגא כו' אבל אצטגנינין כו') וכן נחש שרף כו' כמו שמפרש והולך, והן בד' מרות כמו שאומר בתיקון כ', וזה שאומר ומאן אתר מסתלקי כו', ושרף הוא ירקרק שהוא במרה ירוקא כמו שאומר שם, ועקרב אדמדם בכבד, וצמאון בטחול עניותא והבור רק כו', וכמו שאומר שם וזה שאומר **וצמאון בהרת שחורה אלין אינון ארבע גוונין כו'.** כן צריך לומר, ולא מה שכתוב למטה בהגהה:

[5153] *(מתל"ה) **ארבע כו'.** עיין מה שכתבתי שם שבזוהר חדש פ' יתרו אמר גוון סומק - שרף, דהוא מרה ואודם עקרב, וכן אמר לקמן קכ"ה ב' בהגהה למטה בגוון סומק מתלבש גבריאל ותחותיה שרף בגוון ירוק מתלבש אוריאל שר שלום כו' אבל לקמן קכ"ו א' בנקודין ירוקין כו' מסטרא דמרה, וכן לקמן קכ"ז ב' אמר אנפין ירוקין אינון מסטרא דמרה ירוקין כו', אנפין סומקין

אֶלָּא הַהוּא גַּוָּון דְּשַׁלִּיט עַל כֻּלְּהוּ אָחֳרָנִין, בֵּיהּ אִתְקְרֵי, וּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדָע לְאִתְקְרֵי חִוָּור אוֹ אוּכָם אוֹ סוּמָק אוֹ יָרוֹק, וְאִלֵּין אַרְבַּע גַּוָּונִין בִּישִׁין אִינּוּן אַרְבַּע קְלִיפִּין דֶּאֱגוֹזָא, תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, וְאִלֵּין אִינּוּן (דברים ח טו) נָחָשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמָּאוֹן, נָחָשׁ גַּוָּון חִוָּור בַּהֶרֶת לְבָנָה, שָׂרָף וְעַקְרָב, אֲדַמְדָּם שָׂרָף, אוֹ יַרְקְרַק עַקְרָב, וְצִמָּאוֹן בַּהֶרֶת שְׁחוֹרָה. (א.ה. מכאן עד סוף הפיסקה הובא ע"פ הגהת הגר"א מלקמן קכ"ה ע"ב, וסותר להגהותיו כאן) דִּבְגַוָּון חִוָּור מִתְלַבַּשׁ אֵ"ל מִן מִיכָאֵ"ל שַׂר הַחֶסֶד, וּתְחוֹתֵיהּ נָחָשׁ, וּפוֹרֵץ גָּדֵר יִשְׁכָּנּוּ נָחָשׁ, בְּגַוָּון סוּמָק אִתְלַבַּשׁ גַּבְרִיאֵ"ל שַׂר הַגְּבוּרָה, וּתְחוֹתֵיהּ שָׂרָף, בְּגַוָּון יָרוֹק אִתְלַבַּשׁ אוּרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל שַׂר שָׁלוֹם, וּתְחוֹתֵיהּ עַקְרָב, בְּגַוָּון אוּכָם אִתְלַבַּשׁ רְפָאֵ"ל שַׂר דִּשְׁכִינְתָּא, וּתְחוֹתֵיהּ צִמָּאוֹן.

(ס"א וְאִתְּתָא בִּישָׁא מִתַּמָּן קָא אַתְיָא, עֲלָהּ אִתְּמַר (ויקרא יד מה) וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֵצָיו בַּעֲנִיּוּתָא, דְּלָא אִשְׁתַּאַר בְּבֵיתָא, וּבְגִין דָּא חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ, וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ (משלי יד א)), אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע גַּוָּונִין דְּאֶשָּׁא דְּגֵיהִנָּם, דְּמִסְתַּלְקֵי בְּעִיְּינִין בְּאַנְפִּין בְּשַׁעֲרָא, וּמֵאָן אֲתַר מִסְתַּלְקֵי, מִמָּרָה אוּכְמָא דְּטְחוֹל, וּמִמָּרָה סוּמְקָא דְּכָבֵד, וּמִמָּרָה יְרוֹקָא דְּמָרָה, [5154]וּמִמָּרָה חִוָּורָא דְּרֵיאָה, [5155]מַאֲדֵי"ם אִיהוּ בְּמָרָה אֲדוּמָה לְמִשְׁפַּךְ דָּמָא, וְאִיהוּ מַכַּת חֶרֶב וְהֶרֶג וַאֲבָדָן, וְיָרוֹק הוּא מִסְּטָרָא דְּחַמָּה בִּישָׁא, אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע גַּוָּונִין חֲשׁוֹכִין דְּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה, וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בְּלִילִי"ת סַם הַמָּוֶת.

[דף קכד ע"א]

[5156]וְהָכִי שְׁכִינְתָּא אִשְׁתְּמוֹדְעַת בְּאַרְבַּע גַּוָּונִין שַׁפִּירִין נְהִירִין, גַּוָּון חִוָּור מִסְּטָרָא דְּחֶסֶד, סוּמָק מִסְּטָרָא דִּגְבוּרָה, יָרוֹק מִסְּטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אוּכָם מִסְּטָרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה, [5157]דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי א ח) שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ וְאַל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ, וְאִתְּמַר בָּהּ (שיר א ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, [5158]אִימָּא תַּתָּאָה נְטִילַת גַּוָּון מֵאִימָּא עִלָּאָה, שׁוֹקָא יְמִינָא נְטִיל גַּוָּון מִדְּרוֹעָא יְמִינָא, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, שׁוֹקָא שְׂמָאלָא נְטִיל גַּוָּון מִדְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, אוֹת בְּרִית נָטִיל גַּוָּון מִגּוּפָא דְּחָכְמָה, [5159]אָדָם דְּרָכִיב עַל כֹּלָּא, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קד כד) כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ, כֻּלְּהוּ עִלָּאָה אִיהוּ סְתִים לָא אִשְׁתְּמוֹדָע בֵּיהּ גַּוָּון כְּלָל, הָא הָכָא רָזָא

מסטרא דמאדים כו' אלא שאמר שירוק הוא היפוכא דחוור, וסומק הוא בינוני במקום ירוק, והוא הפוכא דאוכם, והוא סותר בשני דברים למה שאומר בזוהר חדש כ"ז ג', דשם אמר גוון חוור כו', נחש גוון סומק, שרף גוון תליתאה דאיהו ירוק כליל מתרווייהו, עקרב ובקרא הוא ירוק גוון קדמאה, ואח"כ גוון חוור ואח"כ סומק שכתוב (יחזקאל א ד) והנה רוח סערה ענן גדול כו', ועיין בפ' ויקהל ר"ג א' גוון קדמאה ירוקא כו' עיין שם, וכן באליהו (מלכים א יט יא) רוח גדולה כו' ואחר הרוח רעש, דהוא ענן גדול, ואחר הרעש אש, וכן בפסוק בראשית, תהו ובהו וחושך, וחושך הוא אש כמו שכתוב (דברים ד יא) וההר בוער באש חשך כו', כמו שאומר בפ' בראשית י"א ב' עיין שם, לפי שאין ביניהם מכריע - שריא מבחוץ, דאסתרס:

[5154] **וממרה חוורא דריאה.** היינו הסרכות, אבל הריאה הוא בסטרא דקדושה שמהן ד' גוונין קדישין, ד' יסודות, והן מוח ריאה ולב שהן כוללין ד' שי"ק הן כאחת:

[5155] **מאדים איהו כו'.** רוצה לומר, אוכמא אמר למעלה שהוא במזל שבתאי ולכן בהרת לבנה בלבנה, וסומק אמר כאן שהוא במאדים, והן בג' מרות הנ"ל, וחסר כאן, וצריך להיות גם כן **וירוק הוא מסטרא דחמה בישא** ואחר כך **אלין אינון ד' גוונין כו' סם המות והכי שכינתא כו'.**

[5156] **והכי שכינתא כו'.** רוצה לומר, כמו שהוא בס"א כלילא מכלהו והיא גוון תכלת דיותרת הכבד, והוא נגד צדק וכמו שאומר לקמן קכ"ז ב', וכן בסטרא דקדושה ג"כ באלו הכוכבים ובאלו הגוונין, שגוון זה הוא בצדק דלא יוקיד עלמא כו', ובה מתחבר בעלה בכל הגוונין דיהו"ה, ארבעה, והיא אדני - גוון הנ"ל, כלולה בכל הגוונין הארבעה, ומאירין בה, והן ה' מראות, ה' פעמים אור כמו שאומר לעיל בתיקון ה' ותיקון י"ח ותיקון י"ט ועיין לעיל תיקון כ' ומה שבארנו שם, אבל כאן לא קאמר אלא באלו ד' גוונין והיא ג"כ כלולה בד', שהן מראה ודמיון כמו שאומר לעיל ק"כ ב', וזה שאומר והכי שכינתא אשתמודעת בד' גוונין שפירין נהירין כו':

[5157] **דאתמר בה שמע כו'.** ורוצה לומר התורה היא שחורה כמו שאמרו (דברים רבה פרשה ג) אש שחורה כו' (הגהה: ובזוהר חדש כ"ז ג' מסטרא דחסד חווירין, וסומקין מסטרא דגבורה, וירוקין מסטרא דתפארת, ואוכמין מסטרא דמלכות דאתמר בה שחורה אני ונאוה, חוורו דלהון כו', אוכמו דלהון שפירו דאורייתא דאיהו אוכמא שפירתא כמה דאתמר כו', וזה שאמרו (תענית ז סוף ע"א) אי הוה סני טפי הוה כו' וקרא בגמרא פתיא אוכמי - על אורייתא דביה, וכמו שאמרו (עירובין כא סוף ע"ב) שחורות כעורב במי אתה מוצא כו'):

[5158] **אימא תתאה כו'.** רוצה לומר שאלו ד' גוונין כוללין הכל כמו שמפרש והולך דד' נטלין מד' עד אימא עילאה, וחכמה הוא אדם דכליל כל הד' גוונין כמו שאומר בפ' פקודי רנ"ג א' וזה שאומר **אות ברית נטיל גוון מגופא דחכמה, אדם דרכיב על כלא:**

[5159] **אדם.** כנ"ל דכליל כל גוון, ומביא עוד ראיה שנאמר כולם בחכמה וכל הגוונין ממנה אם כן על כרחך כליל כולא, וכתר אין בו גוון כלל, דשם הויה מתחיל מחכמה, ובהוי"ה ד' הגוונין הנ"ל וכמו שמפרש והולך ארבע אתוון מתלבשין כו', ולכן נקרא כתר - אין, דדבר שהוא בלא גוון אינו מושג, ואמר כל זה כאן דלא תאמר הואיל והיא כלילא מכל הד' גוונין למה פורט בה גוון אוכמא, ואמר אימא תתאה נטילת כו', והוא גוון המיוחד בה מה שאין כן שאר הגוונין, דנצח נוטל מחסד, והיא אתכלילת ונטילת ממנו, וכן בכולם:

דְּשַׁעֲרָא, דְּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדְעָאן אַנְשֵׁי חַיִל בְּגַוָּון חִוָּור, יִרְאֵי אלהי"ם בְּגַוָּון (דף קכד ע"א) סוּמַק, אַנְשֵׁי אֱמֶת בְּגַוָּון יָרוֹק, שׂוֹנְאֵי בָצַע בְּגַוָּון אוּכָם, אַרְבַּע אַתְוָון מִתְלַבְּשִׁין בְּאַרְבַּע גַּוְונִין אִלֵּין, י' בְּגַוָּון חִוָּור, ה' בְּגַוָּון סוּמַק, ו' בְּגַוָּון יָרוֹק, ה' בְּגַוָּון אוּכָם, הַאי שְׁמָא אִיהוּ דְּרָקִים גַּוְונִין בְּכָל אֲתַר, וְאִיהוּ דְּצַיֵּיר שִׁרְטוּטִין בְּמִצְחָא, כְּגַוְונָא דָּא יהו"ה, [5160]וְאִינוּן אַרְבַּע רְשִׁימִין דְּשִׁרְטוּטִין, דְּאִינוּן עִמֶּק רוּם וְעִמֶּק תַּחַת וְעִמֶּק מִזְרָח וְעִמֶּק מַעֲרָב, שִׁרְטוּטִין זְעִירִין דְּקֻרִיצִין דְּעֵינָא מִסְטָרָא דְּאָת י', שִׁרְטוּטִין בְּאוּרְכָא בְּפוּתְיָא בְּגַוְונָא מִסְטָרָא דְּתִלַּת אַתְוָון דְּאִינוּן הו"ה, כֻּלְּהוֹן אִשְׁתְּמוֹדְעִין בְּשִׁעוּר קוֹמָה דְּבַר נַשׁ, בְּאוּרְכָא מִסְטָרָא דַּאֲרִיךְ קוֹמָה, דְּאִינוּן אַנְשֵׁי חַיִל, בְּפוּתְיָא קָצֵר קוֹמָה וּרְחָבָא דְּקוֹמָה, וְאִינוּן יִרְאֵי אלהי"ם, בְּגַוְונָא גְּבַהּ קוֹמָה וְאִינוּן אַנְשֵׁי אֱמֶת, זְעִירִין בְּעָגוּלָא [5161]שׂוֹנְאֵי בָצַע מִסְטָרָא דְּאָת י', וְדָוִד מִסְטָרָא דְּאָת י' אִתְמַר בֵּיהּ (שמואל א יז יד) וְדָוִד הוּא הַקָּטָן, וְאִלֵּין אִינוּן שׂוֹנְאֵי בָצַע, [5162]שִׁרְטוּטִין אִלֵּין בְּאֹרַח מֵישַׁר, כְּשִׁרְטוּטִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְעַל אִלֵּין שִׁרְטוּטִין אִתְמַר (תהלים כה י) כָּל אָרְחוֹת יהו"ה חֶסֶד וֶאֱמֶת לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ וְעֵדוֹתָיו.

שִׁרְטוּטִין בַּאֲרִיכוּ [5163]מִסְטָרָא דְּרַבִּי"ע כְּגַוְונָא דִּתְקִיעָה, וְאִלֵּין אִינוּן אֲרִיכִין דְּקוֹמָה מִסְטָרָא דִּימִינָא, אֶרֶךְ אַפַּיִם, אֲרִיכִין בְּקָלָא בִּצְלוֹתִין בְּאוֹרַיְיתָא, אֲרִיכִין בְּרוּגְזָא, אֲרִיכִין בְּשַׁעֲרָא בְּעַיְינִין בְּאַנְפִּין בְּחוֹטָמָא בְּשִׂפְוָון בְּדִיקְנָא בְּגוּפָא בְּדְרוֹעִין בְּרַגְלִין בְּאֶצְבְּעָן, רְשִׁימוּ דִּלְהוֹן חִוָּור, [5164]וַוי לוֹן לְאִלֵּין דְּמַכְחִישִׁין דִּיוֹקְנֵיהוֹן לְעֵילָא, כְּאִלּוּ מַכְחִישִׁין סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית, וּכְאִלּוּ מְמַעֲטִין אֶת הַדְּמוּת, דְּאִיהוּ שִׁיעוּר קוֹמָה דִּלְעֵילָא, דְּאִלֵּין דְּשִׁרְטוּטֵיהוֹן אֲרִיכִין, וְקוֹמָה דִּלְהוֹן וְאֵבָרִים דִּלְהוֹן, צְרִיכִין לְמֶהֱוֵי מָארֵי דְּחֶסֶד, אֲרִיכִין דְּרוּגְזָא, מָארֵי דְּרַחֲמוּ, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה מא ח) זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי.

שִׁרְטוּטִין בְּרָחְבָּא, כְּגַוְונָא דִּשְׂבָרִים, תְּנוּעָה דִּלְהוֹן תִּבְי"ר, וְאִינוּן רְחָבִים וּקְצָרִים דְּקוֹמָה, וְאַנְפִּין רְחָבִין וּקְצָרִין, וְעֵינוֹי רְחָבִים, וְחוֹטָמוֹי רְחָבִים, וְשִׂפְוָון רְחָבִים, אִלֵּין אִינוּן יִרְאֵי אלהי"ם, מָארֵי דִּירְאָה מִסְטָרָא דְּיִצְחָק, וַוי לְמָאן דְּאַכְחִישׁ קוֹמָתֵיהּ בְּעוֹבְדִין בִּישִׁין, דְּיָרִית נִשְׁמָתָא בִּישָׁא דְּרָכִיב עַל דִּיוֹקְנֵיהּ, דְּאַכְחִישׁ סַמַּלְיָא לְעֵילָא. שִׁרְטוּטִין גְּבוֹהִין, וְאַנְפִּין גַּבְהָנִין, וְעֵינוֹי גַּבְהָנִין, וְחוֹטָמָא וְשִׂפְוָון גַּבְהָנִין, וְגוּפָא גָּבוֹהַּ, אִלֵּין אִינוּן מָארֵי דְּקֻשׁוֹט זֶרַע אֱמֶת, מֵהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (מיכה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב.

[5165]וְאִלֵּין אִינוּן אדנ"י, א' אֲרִיךְ אַנְפִּין וַעֲלֵיהּ שַׁרְיָא י', ד' רָחְבָא דְּאַנְפִּין וַעֲלֵיהּ שַׁרְיָא ה', נ' גוֹבַהּ דְּאַנְפִּין

[5160] **ואינון ד' רשימין** כו'. רוצה לומר, עומק מזרח ומערב הן מב' צדדי המצח, דבדבר שטחיות אין בו אלא ד' עומקים רוצה לומר ד' קצוות, ונקט ב' קצוות הראשונות מזרח ומערב, ורוצה לומר אם האדם עומד לצד דרום או צפון וזהו במצח. ובקריצין דעינא רוצה לומר כאשר קורץ ופותח עיניו נעשה על גביהן שרטוטין (והן ד' ג"כ כמו שמפרש והולך, והן ג"כ במצחא כמו שאומר לקמן ב', אלא משום דאמר למעלה בקריצין דעל עינא מפרש כאן לפרש כל מה שאמר למעלה, ובעיינין הוא ניכר יותר, וכן הד' רשימין הן בעיינין כמו שאומר בליקוטים עיין שם שהן ל"ב נתיבות וכמו שאומר לעיל ק"כ ב') [באופן אחר כמו שמפרש והולך כי בכל אבר הוא באופן אחר כמו שאומר בפ' ב' בהיכלות אמר בגבהא] והן כמו שמפרש והולך זעירין וארכין ובפותיא, רוצה לומר שהן קצרים אבל כל שרטוט הוא רחב, וגבוה הוא שהוא ארוך ורוחב וכן בשיעור קומה כמו שמפרש והולך באורכא מסטרא כו' בפותיא קצר קומה ורחבה כו', ואמר למטה שגבוה הוא מסטרא דיעקב, זרע אמת שמכריע בין הקצוות, והוא אורך ורוחב, וזהו אמת, שמסכים [הגבורה עם חסד] האורך עם הרוחב, וכן בענין הת"ת שמסכים החסד עם הגבורה, שחסד - שכולו חסד אף לרשעים, וזהו אינו אמת, וכן בגבורה - מדקדק מאד, אבל כאן - אמת, שה' אוהב משפט ובעל הרחמים, ושם מצדיק כידוע, וזעירא בעגולא הרביעי, והן בגוף - כדורי, שהעולם כדורי והוא השוה שבתמונות, ויש בו ג' עומקים, אורך ורוחב וגובה, והן ג' אותיות הו"ה, והגוף כלו י' שהוא (כלל כולם דוגמת שכינה כנ"ל והוא) בעגולא וכצורת יו"ד כידוע שעגולא הוא יו"ד, וזה שאומר זעירין בעגולא:

[5161] **שונאי בצע מסט' דאת י'.** וראיה דעלה הוא כמו שמפרש והולך ודוד הוא הקטן ועיין לעיל קי"ו א' אמר ודאי י' עילאה כו' ודא כו':

[5162] **שרטוטין אלין בארח מישור כשרטוטין דאורייתא ועל אלין שרטוטין אתמר כו'.** רוצה לומר, משום דאמר למטה שרטוטין עקימין דלאו אינון באורח מישור כו' הפוכא דארחות ה':

[5163] **מסט' דרביע.** מפרש בטעמים שהן רביעי תביר ושלשלת, שהן ג' גוונין דחג"ת, תר"ת, כמו שמפרש והולך ושלשלת אמר [לקמן ב' כגוונא דתרועה, ואינון, דרגא - לתתא, שלשלת - לעילא בגוונא דקדושה כו' ועיין לעיל כ"ה א'] למטה גבהנין מסטרא דתרועה כו' ועיין לעיל נ"ה א':

[5164] **וי לון לאלין כו'.** רוצה לומר לאלין דאין מעשיהם לפי גוון דלהון כמו שמפרש והולך דגוון חוור דהוא אריכה צריך להיות איש חסד ואהבה לקב"ה, וגוון סומק קצר קומה ורחב צריך להיות יראי אלקים, וגוון ירוק גבה קומה אנשי אמת:

[5165] **ואלין אינון אדני כו'.** עתה מפרש הד' הנ"ל בד' אותיות אדני וכמו שאומר לעיל ק"כ ב' ואית ד' דמתלבשין בהון כו', וא' הוא א"א שהוא א' כמו שאומר לעיל קכ"ב ב', וד' הוא רחבה דאנפין כי ד' מורה על השטח אורך ורוחב, ויוד זעירא כנ"ל, ונ' גובה דאנפין, והענין כי ארוך - שארוך וקצר ברוחב שארכו הוא מעדיף הרבה על רחבו, ורוחב הוא שרחבו יותר לפי שיעור האורך, והנה נו"ן הוא קצר למעלה ורחב למטה והוא בב' סטרין הנ"ל וכמו שאומר למטה ודא בינוני כו' לא אריך ולא קצר ועליהון שריא ד' אותיות הוי"ה כמו שמפרש והולך ועליה שריא י' ד' כו' נ' כו' שרטוטין זעירין כו' ועליה שריא ה':

וַעֲלֵיהּ שַׁרְיָא ו', י' רָחְבָּא דְאַנְפִּין וַעֲלֵיהּ שַׁרְיָא ה', שְׁרְטוּטִין זְעִירִין מִסְטָרָא דִתְרוּעָה בְּעִגּוּלָא בְּדִיּוּקְנָא דְּאָת י', שׁוֹנְאֵי בָצַע, מִסְטָרָא דְּדָוִד דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמואל א יז יד) וְדָוִד הוּא הַקָּטָן, וְאִינּוּן עַיְינִין זְעִירִין שַׁפִּירִין בְּעִגּוּלָא, אַנְפִּין זְעִירִין בְּעִגּוּלָא שַׁפִּירִין, חוֹטָמָא זְעִירָא פִּימָא זְעִירָא גּוּפָא דִילֵיהּ זְעִירָא, שַׁפִּיר בְּכוֹלָּא, וַעֲלֵיהּ שַׁרְיָא ה'. [5166]שְׁרְטוּטִין גַּבְהָנִין מִסְטָרָא דִתְרוּעָה, שַׁלְשֶׁלְאָ"ה דִתְקִיעָה וּשְׁבָרִים, דָּא סָלִיק (קָלָא) בִּתְקִיעָה, וְדָא תַּבֵּר לָהּ בַּשְּׁבָרִים, וְדָא בֵּינוֹנִי בְּקָלֵיהּ, שַׁלְשֶׁלְאָה דִתְקִיעָה וּשְׁבָרִים, [5167]לָא אֲרִיךְ וְלָא קָצֵר, מָאן דְּאִיהוּ בְּדִיּוּקְנָא דְּאָת יו"ד [5168]אִיהוּ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה, [5169]וְאִינּוּן מִדָּה לְכָל אֲבָרִין דְּאַנְפִּין לְעֵילָא, מִתַּתָּא לְעֵילָא, אִיהִי מִדָּה לְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה מֵעֲשַׂר סְפִירָאן, וּבָהּ סְלִיקַת כָּל סְפִירָה לַעֲשֶׂרֶת אַלְפִּים רִבֵּי רְבָבוֹת, ו' שְׁעוּרֵיהּ בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה שֵׁשֶׁת אֲלָפִים רִבֵּי רְבָבוֹת, ה' ה' אִינּוּן מַהֲלַךְ בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה ה' אַלְפִּים רִבֵּי רְבָבוֹת, מֵעֵילָא לְתַתָּא, וּמִתַּתָּא לְעֵילָא.

[דף קכד ע"ב]

שְׁרְטוּטִין עֲקִימִין דִּלְאוֹ אִינּוּן רְשִׁימִין בְּאֹרַח מֵישַׁר, אִנּוּן רְשִׁימִין דְּנָחָשׁ (דף קכד ע"ב) עֲקַלְתּוֹן, [5170]דְּשַׁרְטוּטִין כְּשַׁלְשֶׁלְאָה כְּגַוְונָא דָּא אִינּוּן מַהֲלַךְ דְּנוּנִין דְּיַמָּא, (נ"א מהלך דלהון כנונין בימא), דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים דְּמִתְרַבְּיִן בְּיַמָּא, וְאִינּוּן רָזָא דִתְרוּעָה, [ציור] וְשַׁלְשֶׁלֶת וְהָכִי מַהֲלַךְ דְּנוּנְיָא כְּגַוְונָא דִתְרוּעָה, וְאִינּוּן דַּרְגָּ"א לְתַתָּא, שַׁלְשֶׁלֶת לְעֵילָא, כְּגַוְונָא דְּקִדּוּשָׁה הָכִי אִינּוּן רְשִׁימִין מִסְטָרָא דְּמָסָאבוּ, דְּהָכִי אוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין (קהלת ז יד) זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאלהי"ם, [5171]וּבְמַאי אִשְׁתְּמוֹדָע, אֶלָּא שְׁרְטוּטִין אִינּוּן כְּגַוְונָא דְּלוּלָב, דְּאִתְמַר בֵּיהּ נִפְרְצוּ עָלָיו פָּסוּל, הָכִי שְׁרְטוּטִין דְּאִית בְּהוּ פְּרִידוּ וּפְרִיצוּ, דָּא אַחֲזֵי בְּגִלְגּוּלָא דִילֵיהּ קֶדֶם דְּאַתְיָא לְעָלְמָא, דַּהֲוָה מְקַצֵּץ בִּנְטִיעוֹת וְעָבִיד פֵּרוּדָא בְּאֵילָנָא דְּחַיֵּי, בַּאֲתַר דְּאִתְגְּזַרַת נִשְׁמָתֵיהּ.

וְשַׁרְטוּטִין דְּאִינּוּן אֲרִיכִין כְּגַוְונָא דָּא [ציור] (נ"א [ציור]) דְּלֵית בְּהוֹן פָּסֵק וּשְׁלֵמִין אִינּוּן, הַאי בַּר נַשׁ לָא אַכְחִישׁ דְּיוּקְנֵיהּ, וְלָא עָבַד פֵּרוּדָא בְּאֵילָנָא דְּחַיֵּי.

וְאִם אִית בְּהוּ פָּסֵק כְּגַוְונָא דָּא (נ"א) הַאי בַּר נַשׁ אַכְחִישׁ דְּיוּקְנֵיהּ, וְעָבַד פְּגַם וּמוּם, וּבְהַהוּא פְּגַם שַׁרְיָא מוּם, כְּפוּם מוּם דְּסִיהֲרָא, פָּרִיץ אִיהוּ, מֵצַח אִשָּׁה זוֹנָה (ירמיה ג ג), שַׁרְיָא בֵּיהּ פְּרִיצוּ בְּמִצְחוֹ, מֵהַהוּא אֲתַר אִיהוּ פָּגִים,

---

[5166] **שרטוטין גבהנין מסט' כו'.** עתה מפרש והולך תנועה בגבהא דהוא שלשלת שהוא אחוז בין חו"ג כמו שלשלת שהוא לאחוז ולחבר ב' דברים וכן צורתו, וזה שאומר **שלשלאה כו'**:

[5167] **לא אריך ולא קצר** רוצה לומר שאין ארכו לפי הערך יותר על רחבו, ולא רחבו על ארכו, וכן הוא מסטרא דשכינתא אלא שבה הוא קצר באורך וברוחב, ודוד הוא הקטן, שג"כ אינו זה יותר על זה, שעמודא דאמצעיתא ושכינתא שניהם הם כלולים מחו"ג, ומכריעין, וחסד ועמודא דאמצעיתא ארוכים, וגבורה ושכינתא קצרים כמדתן, אלא שהן מכריעין כנ"ל:

[5168] **איהו קול דממה כו'.** דמסטרא דחסד אריכין בקלא וכן הוא בכולם:

[5169] **ואינון מדה לכל** כו'. רוצה לומר ד' אותיות הוי"ה כמו שמפרש והולך י' לעילא כו'. ואמר לכל אברין דאנפין רוצה לומר ד' אנפין הנ"ל שהן ד' אותיות הוי"ה, ועיין לעיל ל"ח ב' דכל עגולא כגון אנפין ועיינין ושפה - מדתן ביו"ד, וכל אורכא כגון חוטמא ואצבעין ובין עין לעין שהוא סוד קו המדה בין האברים, וה' הוא שיעור של קו המדה שהוא וא"ו, כמה אמות הוא, שכל וא"ו הוא אמה ועיין לעיל קכ"א ב' וזהו סוד קמץ ופתח ביד, כד סתים - קמץ, שוא"ו של פתח שהן האצבעין סתומין בקמץ הנקודה שהוא כף היד, וכד אתפתחת נעשה פתח והוא פשיטו דאצבעאן פתח, והוא ה' בה' אצבעאן שהוא שיעור כמה אצבעין והן כמה אמות, וזהו יה"ו של השם וכמו שאומר שם וה' אחרונה הוא ג"כ שעורא אלא שזה על היו"ד, כמה יודין בשעורא [בחכמה יסד ארץ כונן כו'] וזהו על הוא"ו, וזה שאומר ה' ה' אינון מהלך כו' מעילא לתתא כו'. ועיין שם היטב ובתיקון ה' ולעיל קכ"א ב', וזהו סוד קו המדה, וזהו סוד הוי"ה ביד, י"ה - כף היד סתום בה' אצבעאן, ו"ה - פתיחו דאצבעאן בה' אצבעאן, י"ה - (דברים כח כט) הנסתרות כו' ו"הנגלות כו', וזה שאומר ל"ח ב' ומדה דקמץ סתום וכד אתפתח קמץ אתפתח בה' אצבעאן ברזא דה' דבהון, האי קו אזיל ה' מאה שנין כו' רוצה לומר בה' ספירות, בכל אחד וא"ו האי נהר אזיל כמו שאומר לעיל צ' א' ושאר מקומות, והוא קו המדה, בוצינא דנותן המדה לכל, והן ה' פעמים ו', (תהלים יט ח) תורת ה' תמימה כו':

[5170] **דשרטוטין כשלשלאה** כו'. רוצה לומר דשרטוטין כשלשלת בצורה שמפרש והולך הן ג"כ בסטרא דקדושה שהוא תרועה, שלשלת כנ"ל, וכמו שמפרש והולך דכמו שהנחש התנין אשר בים מס"א - כן הוא בקדושה כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"א וברעיא מהימנא פ' תצא לויתן התנין הגדול משה רבינו עליו השלום והן תנינא דמתניתין דמתרבין בימים דאורייתא כו' עיין שם, וזה שאומר אינון מהלך כו' ואינון רזא דתרועה ושלשלת ושרטוטין גבהנין הן ביעקב מלבר, ושלשלת הוא במשה התנין הגדול מלגאו, ושם נונין בימא דאורייתא כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"א [צייר בציורין], ואמר ואינון דרגא לתתא שלשלת לעילא רוצה לומר ב' ציורין הנ"ל כגוונא דא ^^^^ vvv שהן דרגא ושלשלת שצורתן אחת, ושלשלת אזיל בקו האמצעי ובעמודא דאמצעיתא וצדיק כמו שאומר שם רע"ט א' מאן ניהו לויתן אמר ליה האי איהו דדרגיה עמודא דאמצעיתא וצדיק דאתמר ביה גוף וברית כו', והוא שלשלת בעמודא דאמצעיתא ודרגא בצדיק, ועמודא דאמצעיתא פתוח למעלה, וצדיק - למטה, וזהו בסטרא דקדושה ואמר כגוונא דקדושה הכי אינון רשימין מסטרא כו':

[5171] **ובמאי אשתמודע כו'.** רוצה לומר, כיון דבסטרא דקדושה הוא ג"כ שלשלת, ואמר במאי אשתמודע אלא אם לית ביה פסק בין הקוין דשלשלת והקוין שלימין ג"כ בעצמן, וזה שאומר דלית בהו פסק ושלימין כו':

וְצָרִיךְ לְכַסָּאָה מִצְחוֹ דְלָא יִתְגְּלֵי עֶרְיָתֵיהּ לְמָארֵי דְּדִינָא, [5172]וְאִם חָזַר בִּתְיוּבְתָּא, יְהֵא פְּגִימוּ דִּילֵיהּ נָחִית לְתַתָּא, לָקֵבֵל בָּהּ עָנְשָׁא, וְאִם לָאו אִיהוּ חוֹזֵר בִּתְיוּבְתָּא, מִסְתַּלְקַת לְעֵילָּא לְתַתָּא בְּעָלְמָא דְאָתֵי, בְּהַהוּא אֲתַר דְּפַגִּים, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שמות כא טז) [5173]מֵעִם מִזְבְּחִי תִּקָּחֻנּוּ לָמוּת, וְלָא לְמַגָּנָא אָמְרוּ קַדְמָאִין, [5174]בְּמָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְהַאֲרִיךְ אֵינוֹ רַשַּׁאי לְקַצֵּר, לְקַצֵּר אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ, דְּלָא יַכְחִישׁ דְּיוֹקְנֵיהּ וְיַעֲבִיד פְּרִיצוּ בְּדְיוֹקְנָא דִּלְעֵילָּא.

בְּאוֹרַיְיתָא דִּלְעֵילָּא [5175]מָאן דְּרָשִׁים וְצַיֵּיר אִלֵּין שְׁרְטוּטִין, אִיהוּ אָמוֹן מוּפְלָא וּמְכוּסֶּה, מָאן דְּאִסְתַּכַּל בְּשִׁפּוּלֵי מַשְׁכְּנָא, אִשְׁתְּמוֹדָע בְּאִלֵּין רְשִׁימִין וְצִיּוּרִין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים קלט טו) רִקְּמָתִי בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ, צִיּוּרָא דְּאַרְבַּע שְׁרְטוּטִין אִלֵּין, אִינוּן אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר אָדָם, בְּכֻלְּהוּ אַרְבַּע רְשִׁימִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א י) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, וְדָא מִיכָאֵ"ל שַׂר הַחֶסֶד לִימִינָא, וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעְתָּן, דָּא גַּבְרִיאֵ"ל שַׂר הַגְּבוּרָה, וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּם דָּא נוּרִיאֵ"ל (נ"א אוריא"ל) [5176]שַׂר עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, רָפָאֵ"ל שַׂר שְׁכִינְתָּא, [5177]דְּתַמָּן פְּאֵר, דְּאִתְּמַר בָּהּ (יחזקאל כד יז) פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ.

[5178]מָאן דְּלָא אִתְחַזְּיָין שְׁרְטוּטִין בֵּיהּ, לֵית לֵיהּ דְּיוֹקְנָא כְּלָל לְעֵילָּא, זְכוּתֵיהּ נָחִית לְתַתָּא, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים

[5172] **ואם חזר כו'.** דזהו סוד צדיק ורע לו כמו שאומר למעלה:

[5173] **מעם מזבחי כו'.** רוצה לומר ממקום שפגם דהוא מזבח דלכן בו הקרבנות, לתקן האי פגימו ועיין סוף ח"א בארוכה:

[5174] **במקום שאמרו להאריך כו'.** דהוא מגוונא דאריך ושרטוטין אריכין אלא דנפסק באמצע ונעשו קצרים, וזה שאמרו במתניתין שם (ברכות א ד) לחתום כו' דלא יהא פסק בין קו לקו, וכן בהפוכא (שם) שלא להיות מחוברין במקום שצריך להיות פרודין, ועיין לעיל תיקון נ"ו דבס"א אינון כסדרן, ומהופכין, וכן הוא בשרטוטין עצמן שאינו רשאי לקצר כו' כמו שאומר לקמן קכ"ז א', ולהאריך ולקצר הם חו"ג, ולחתום ושלא לחתום הם תו"מ - כגוונא דחו"ג, דלחתום ושלא לחתום הם כגוונא דלהאריך ולקצר כמו שאומר בירושלמי שם מטבע קצר פותח ואינו חותם, מטבע ארוך פותח וחותם כו', אלא דארוכה הוא ארוך יותר כמו תעניות ושל ראש השנה, והן כגוונא דשרטוטין ושעור קומה הנ"ל וכנ"ל ומכל מקום אף דאמר שרטוטין עקימין בגוונא חד, הן בב' גוונין, כגוונא דסטרא דקדושה, כמו שכתוב (ישעיהו כז א) נחש בריח ונחש עקלתון והרג את התנין כו' ועיין לעיל קכ"ג ב' ואלין ארבע גוונין בישין כו' וכלהו כלילין בלילית כו' והיא גוונא ד' כמו שאומר שם ואמר שם והכי שכינתא כו':

[5175] **מאן דרשים כו' אמון כו'.** דביה לית גוון כלל כנ"ל והוא האומן דלכן נקרא אמון כו' כנ"ל קי"ט א' ועיין לקמן קל"ב א' אשכחנא במתניתין כו' דאדם דבריאה כו' ועביד שרטוטין כו' אמר ליה מאן אדם דבריאה כו', ואמר שם כל שרטוטין וציורין ועובדין אינון אתחזיין בשכינתא תתאה דאיהי דמות אדם ועלה אתמר וביד הנביאים אדמה, כלא אתחזי בה לתתא ולית בר נש יכיל כו', וזה שאומר **מאן דיסתכל בשפולי משכנא אשתמודע כו'** שהיא נקראת קרקע המשכן, והוא עור האדם, דתמן כל השרטוטין והיא משכא דאדם כמו שאומר לקמן קל"ח א' עור איהו לבושא דאדם כו' אם זכה כתנות כו', ושם ב' משכא איהו דמות אדם, מלכות, כל דיוקנין אתחזיין בה כו', וזה שאומר **רקמתי בתחתיות ארץ,** שהיא נקראת כן כנ"ל, והיא כתר מלכות, תחלתו בסופו כמו שאומר לעיל י"ג א' ולכן אמון מופלא רקים וצייר בתחתיות ארץ, וכתר לית ביה גוון כלל דוגמת חומר הראשון, ומיניה באין ציור כל הגוונין, ומלכות בה כל גוונין וכלילא מהכל, ואמר **רשימין וציורין,** רשימין הן ד' רשימין שכתב למעלה א' ואינון ד' רשימין דשרטוטין דאינון עומק רום כו', וציורין הן השרטוטין עצמן בצורתם אם אריכין או רחבין או גבהנין או זעירין שהן ג"כ ד', והן ג"כ במצחא ובכל מקום שהן כגון בידין, וזה שאומר **וציורא דארבע שרטוטין אלין אינון כו'.** שאריכו הוא אריה וכן בכולם בחיה מיוחדת כנ"ל קכ"א א', ובכולן הן הד' רשימין הנ"ל שהן הוי"ה שלימה וכמו שאומר לעיל קכ"א א' לא אית תיקונא מאלין ארבע דלית תמן הוי"ה, ואריה דא ראיה ואתמר ביה ופני אריה אל הימין לארבעתם, בכל אתר ארבעתם דא הוי"ה, ארבע אתוון דיליה כו', וזה שאומר **בכלהו ארבע רשימין.** רוצה לומר בכל אחד יש ארבע רשימין הנ"ל, וזה שאומר הה"ד כו' לארבעתם:

[5176] **שר עד"א.** הן ג' הויו"ת, זה ספר, ופני אדם דכליל כולא - ד', שד' דיליה נעשה עשר, והן ד' רשימין דיליה שהן עשר, שמא מפרש, כמו שאומר שם וכמו שאומר לעיל ק"כ א', והענין כי כל אחד מג' אותיות הראשונות דהוי"ה דיליה, כלול כל אחד מג' שהן ג' חיות הראשונות וכמו שאומר לעיל דשרטוטין בעגולא כלילא אינון ג' ציורין דשרטוטין והן ט', וה' אחרונה כלולה מכולם, דבה נעשין אחד, הרי עשרה:

[5177] **דתמן פאר.** רוצה לומר בתיבת חיה דיליה, ואמר **דאתמר פארך כו'.** דהוא משכא דתפילין, (שמות כב כו) שמלתו לעורו, והוא חיה דאדם (הגהה: וכן לקמן קל"ד ב' בהגהה א' זה ספר כו' בארבע גוונין דנהרין בהון ד' חיוון כו' אנפין אוכמין במצוה דאיהי תפילין של יד, ותפלין במשכא אוכמא אינון שונאי בצע) כמו שאומר לקמן קל"ח ב' משכא איהו דמות כו' דפאר הוא עור הבתים, (דברים כח י) וראו כי שם ה' כו' שהוא השי"ן כמו שאמרו (ברכות ו ע"א) וראו כו' זה כו', ואמרו (שבת כח ע"ב) אלא לעורן והאמר אביי שי"ן כו', ותפילין הוא דמות אדם וצלמו כמו שאומר בפ' בראשית ולמעלה פ"ו ב' ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים ברא אותו הכא פקודא דתפילין תא חזי כל מאן דאנח תפילין כו' הבו יקר לדיוקנא דמלכא דאיהו מאן דאנח תפילין דעליה אתמר ויברא כו' ועיין בזוהר חדש כ"ז ג' ודא מלכות וחיה דרכיב עלה רפאל כו' עיין שם:

[5178] **מאן דלא אתחזיין כו' מאן דשרטוטין דיליה רכיבין כו' ל"ל שרטוטין כו'.** רוצה לומר, אם שרטוטין פשוטין - עדיין לא בא בגלגול כלל והוא אדם, ועיין מה שבארנו לעיל בתיקון ל"ב, ואם מורכבין באחד רוצה לומר שקו אחד באורך ואחד ברוחב מורכבין זה על זה - מורה על גלגולא בגלגול הראשון דמרכיבין נשמתיה בנשמתא אחרא כמו שאומר בפ' פנחס וברעיא מהימנא שם עיין שם בדבריו רי"ח א' מתלא לאילן דלא עביד איבין נטלין ענפין דיליה ומרכיבין ליה בענפא דאילנא אחרא עלאה דעביד פירין ואתכליל דא בדא ועביד פרי כו', ותרין מורכבין על אחד הוא ב' באורך שכולם מורכבין על הרוחב דרוחב השרטוט פשוט

סט כט) יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים, אֶלָּא אִם תָּב בִּתְיוּבְתָּא, דְּדָא אִשְׁתַּכַּח דְּלִית לֵיהּ בַּמֶּה דְּיֵיתֵי בְּגִלְגּוּלָא, מָאן דְּשַׁרְטוּטִין דִּילֵיהּ רְכִיבִין כְּגַוְונָא דָּא [ציור] (נ"א [ציור]) דָּא אַחֲזֵי דְּקָא אַתְיָא בְּגִלְגּוּלָא חֲדָא, וְאִם תְּרֵין שַׁרְטוּטִין מוּרְכָּבִין כְּגַוְונָא דָּא [ציור] (נ"א [ציור]), אַחֲזֵי תְּרֵין גִּלְגּוּלִין, וְאִם תְּלַת שַׁרְטוּטִין בְּמִצְחֵיהּ מוּרְכָּבִין, הָא אַשְׁלִים (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, וְאִם לֵית לֵיהּ שַׁרְטוּטִין בְּמִצְחֵיהּ, וְעַל קְרִיצִין דְּעַיְינִין, דָּא אַחֲזֵי עַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ (עמוס ב א), דְּדָא אִשְׁתַּכַּח דְּלִית לֵיהּ בַּמֶּה דְּיֵיתֵי בְּגִלְגּוּלָא.

[5179]שַׁרְטוּטִין אִינּוּן בְּאַתְוָון דְּאִינּוּן יהו"ה, צִיּוּרִין בִּנְקוּדִין דְּאִינּוּן יו"ד ה"י וא"ו ה"י, וְצִיּוּרִין אִינּוּן בְּעַיְינִין בְּאוּדְנִין בְּאַנְפִּין בְּנוּקְבִין דְּחוֹטָמָא בְּפוּמָא, [5180]קֻמֵּ"ץ שְׁרְטוּט וְצִיּוּר, שְׁרְטוּט לְעֵילָּא וּנְקוּדָה לְתַתָּא, דָּא אַחֲזֵי עַל גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה, דְּקָא נָחִית לְתַתָּא.

נִיצוֹץ אִיהוּ חַיָּה תְּחוֹת רָקִיעַ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א כב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ, רָקִיעַ וַדַּאי עַל רֵישָׁא דְּחַיָּה, אִיהוּ קֻמֵּ"ץ, נִיצוּץ חַיָּה, רָקִיעַ לְעֵילָּא מִינָּהּ, נִיצוֹץ אִיהוּ י' סָלִיק בְּאָת ו' דְּאִיהוּ רָקִיעַ, שִׁית זְמָנִין עֶשֶׂר וְאִתְעֲבִידַת ס, וּבָהּ (תהלים קמה יד) סוֹמֵךְ יהו"ה לְכָל הַנּוֹפְלִים, וְחַיָּה אִיהוּ סָמַךְ (נ"א איהי י' סמוך) לָרָקִיעַ.

[דף קכה ע"א]

(דף קכה ע"א) רָקִיעַ עִם נִיצוֹץ אִיהוּ גִּלְגּוּל, [5181]נִיצוֹץ אִיהוּ גַּלְגַּל, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ גַּלְגַּל הוּא שֻׁחוֹזֵר בָּעוֹלָם,

---

הוא בלא גלגולא, והאורך המורכבין לפי הגלגולא וכמו שאומר למטה קמץ שרטוט כו' דא אחזי כו' ודא פתח ולא אית ליה הרכבה בגלגול דלית ליה כו' דרך בין שתי כו' בתרין גלגולין כו' וכד אתי כו', והנה תלת מורכבין אע"ג דלרשיעא לית ליה תקנתא כמו שאומר לעיל תיקון ל"ב מכל מקום לצדיקיא מגלגל ליה עד כמה פעמים ויש שאינו צריך לגלגל עוד שנשלם כאן אבל אם לית ליה שרטוטין (כלל לא במצחא ולא בקריצין דאינון חד עם מצחא כמו שאומר בלקוטים דאינון ל"ב נתיבות דשרטוטין שכתב למעלה קכ"ב ב' דדא מורה) במצחא ואית ליה על קריצין - מורה שהוא רשע ועל ארבעה לא אשיבנו ורוצה לומר מורכבין בשלשה קריצין דכיון דלית ליה במצחא מורה ג"כ דלית ליה תקנתא מה שאין כן אם יש לו במצחא מורה דהוא אשלים גלגולא דיליה וזה שאומר הא אשלים כו' אבל אם לית ליה גם על קריצין זהו מורה על ימחו מספר, דשרטוטין הן זה ספר תולדות אדם כנ"ל, ואמר **זכותיה נחית לתתא** כמו שכתוב (דברים ז י) ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו, וזהו **ימחו כו'** והוא רשע וטוב לו ועיין לעיל תיקון מ"ה, ואמר **דדא אשתכח דל"ל כו'.** רוצה לומר דלית ליה שורש כלל בנשמתא למעלה דייתי בגלגולא וכל זכות שעשה נותנין לו הכל בעולם הזה, ולא נשאר לו לא שורש ולא ענף ולכן לית ליה שרטוטין כלל דמורה על הנשמות דיליה, חד - נשמתא חדא, ב' - שנים, ג' - שלשה, עד ארבעה, דבכל גלגולא מרכיבין בנשמתא אחרא ונעשה הענף מורכב משנים, וחזא דלא אצלח - מרכיבין ליה עוד בענפא אחרא ונעשה מורכב משלשה, מה שאין כן זה דלית ליה נשמתא כלל, וכשנתנו אותו בגוף הזה הורידו כל זכויותיה מלעילא הכל בגוף זה עד שיאכל כל זכותא ולא נשאר לו למעלה כלל והוא מאותן שנאמר עליהן אבל עקרב פוסק, וכמו שאומר לעיל בריש תיקון כ"א, ונפסקה נשמתו (סנהדרין צ ע"ב) שנאמר הכרת תכרת הנפש ההיא יכול אפילו עשה תשובה תלמוד לומר כו', וזה שאומר **אלא אם תב בתיובתא,** (מלכים ב כג כה) וכמוהו לא היה אשר שב כו':

[5179] **שרטוטין אינון באתוון.** רוצה לומר, ד' שרטוטין רשימין דשרטוטין באתוון, דאותיות התורה בנויות מקוין דאינון שרטוטין אבל נקודין הן ציורין כנ"ל דאות יו"ד איהו ציורא דענפין ועיינין כו'. ואמר דאינון הוי"ה. שהן ד' שרטוטין, ד' אותיות הוי"ה וכמו שאומר לעיל תיקון כ"ח ושאר מקומות דאותיות הוא בהוי"ה פשוטה ונקודין בהוי"ה מליאה והן עשר אותיות דיליה [וא' נעלם], וכ"ב אתוון בהוי"ה פשוטה דה"א אחרונה הוא א' כוללת כולם, וזה שאומר ציורין בנקודין דאינון כו' והן ג' יודין בג' אתוון שהן ג' גלגולים דאינון מורכבים בנקודין, בשלשה נקודות, והראשונה בלא גלגול הוא ו', פתח, והוא וא"ו דשם שאין שם יו"ד, וכל הג' יודין נרכבין בו, והוא עיקר האדם בעמודא דאמצעיתא ועליו נרכבין הכל, ואמר וציורין אינון בעיינין כו'. דכלם הם צורות יודין, והן תשע נקודין בעיינין תרין כו' (הגהה: והראש ג"כ בעיגול, נקודה נעלמת דכליל כולא) ופומא אע"ג שבעגולא הוא צורת יוד מכל מקום הוא צורת וא"ו והוא פתח והוא אדם כמו שאומר בזוהר חדש כ"ז ג' פומא ודאי כו' והוא אדם דלא אתי בגלגולא כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ב, ואמר כל זה כאן לפרש המורכבין בנקודות וכל הנקודין כמו שמפרש והולך קמץ שרטוט כו', וציורין הן ד' של ד' חיות כנ"ל והן בשם הזה כנ"ל, וא"ו הוא אדם ציור הראשון והוא אלף שבתוכן, וג' יודין - ג' חיות שהן ג' הויות שג' יודין מורין על ג' הויות כמו שאומר לעיל בתיקון ס"ט ושאר מקומות ואלף שבתוכו מורה על שמא מפרש, אדם, וכולא כלילין בשם הזה דס"ג:

[5180] **קמץ שרטוט וציור כו'.** דנשמה ראשונה רכיב על השניה כמו הרכבה דאילן כנ"ל וכמו שאומר לעיל ק"ה א' תחת הבל ודאי, דהבל רכיב עליה ואתעביד שת הרכבה ליה, ונשמה הראשונה הוא פתח, ו' כנ"ל, וכמו שאומר לעיל ודא פתח ולא אית ליה הרכבה כו', וכל הנשמות הנוספות בגלגול הן הכל יודין והן ד' נקודות הראשונות כמו שמפרש והולך פתח בראשונה, וקמץ בגלגול וא"ו ביו"ד, ובגלגול השני אותו יו"ד ביו"ד אחר והוא צירי, ואח"כ בשלישי הראשון והוא סגול, ואמר שרטוט וציור דהראשונה אינה נחשבת לציור דחשיב למעלה ק"כ א' ג' הויות, י"ב אנפין, ואדם כללא דכולהו ולכן הוא וא"ו כנ"ל, וזהו זה ספר, י"ב, וכלהו תולדות אדם, גלגולא דיליה שהן תולדות כמו שכתוב (שמות כ ה) פוקד עון כו' כמו שאומר בפ' יתרו, ונקרא הניצוץ חיה י"ב אנפין דחיוון, והיא מחיה את הקו דהוה מית, וידוע שהנקודין - חיות האותיות וכן הכוכבים ברקיע וכן החיות שתחת הרקיע וכמו שאומר לעיל בהקדמה, וזה שאומר ניצוץ כו' רקיע כו', ואמר **ובה סומך כו',** דנופלים הן גלגולין קדמאין דנפלו ומיתו ולא אצלחו, וסומך הוא סמ"ך שהוא הניצוץ:

[5181] **ניצוץ איהו גלגל כו'.** גלגל הוא יו"ד כמו שאומר לעיל ק"ג ב', והוא צורות הגלגל שסובב בעגולא, וכלו נקרא על שם הכוכב,

רָקִיעַ אִיהוּ ו' וְדָא פַּתָח, וְלָא אִית לֵיהּ הַרְכָּבָה בְּגִלְגּוּל, דְּלֵית לֵיהּ חַיָּה [5182]דְּרָכִיב עֲלָהּ, [5183]וְדָא שַׁרְבִיט הַכׇּכָב, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (במדבר כד יז) דָּרַךְ כׇּכָב מִיַּעֲקֹב וְקָם שֵׁבֶט מישראל, וְכַד עָבַר בֵּין שְׁתֵּי חַיּוֹת דְּאִינּוּן צַר"י, [5184]אִתְעֲבִיד יַ"יצָר, וּבְהוֹן קָא אַתְיָא בִּתְרִין גִּלְגּוּלִין, וְדָא אָדָם דִּיצִירָה, דְּקָמַ"ץ אִיהוּ אָדָם דִּבְרִיאָה, וְכַד אָתָא בְּתִלַת גִּלְגּוּלִין דְּאִינּוּן סָגוֹ"ל, אִתְעֲבִיד שַׁלְשֶׁלֶ"ת [5185]מְשׁוּלָּשׁ בְּהוֹן, וְדָא אָדָם דַּעֲשִׂיָּה.

[5186]וְהָכִי אִיהוּ שַׁרְבִיט דְּכׇּכָב, כַּד אִיהוּ עוֹבֵר בֵּין שְׁתֵּי אוֹפַנִּים דְּאִינּוּן שְׁבָ"א, אִתְעֲבִיד שׁוּרֵ"ק, דַּרְגָּ"א, וְאִינּוּן שַׁלְשֶׁלֶ"ת לְעֵילָא, בְּסֶגוֹ"ל, בְּסֶגוֹלְתָּ"א, דַּרְגָּ"א לְתַתָּא בְּשׁוּרֵ"ק, [5187]שְׁבָ"א צֵר"י, חֹל"ם כַּד אִסְתַּלִּיק בְּצֵר"י אִתְעֲבִיד סֶגוֹלְתָּ"א, חִר"ק דְּנָחֲתָא בְּצֵר"י אִתְעֲבִיד סֶגוֹ"ל, וְכַד עָאל בִּשְׁבָ"א שׁוּרֵ"ק אִתְעֲבִיד שֶׁרֵ"ק, וְכֻלָּא נְקֻדָּה חֲדָא, חֹל"ם אִיהוּ לְעֵילָא בְּסֶגוֹלְתָּ"א, חִר"ק אִיהוּ לְתַתָּא בְּסֶגוֹ"ל, שׁוּרֵ"ק אִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא כְּגַוְונָא דָּא וְ, הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל א"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר (איוב לב כט).

[5188]י"ה אַחֲזֵי גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה, יה"ו אַחֲזֵי גִּלְגּוּלָא תִּנְיָנָא, יהו"ה אַחֲזֵי גִּלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה, הַרְכָּבָה דְּכֻלְּהוּ תִּלַת אדנ"י, וְרָזָא דָּא י' י', חֹל"ם חִר"ק שׁוּרֵ"ק, תִּלַת יוּדִי"ן, אָמוֹן נִסְתָּר אָמוֹן מִפְעָלָא אָמוֹן מְכוּסֶּה, דְּאִתְרְמִיזוּ

גלגל שבתאי וגלגל צדק כו', וכל פעולותיו וחיותו הוא בכוכב, והוא הניצוץ, והן קבועין ברקיע שהוא והן למטה ממנו, כמו הקמץ, והן ט' גלגלין כמנין הנקודין, והוא סמ"ך כנ"ל אתרכיב הוא"ו ונעשה בו אחד לבד מה שהוא למעלה ממנו, וכמו מצה מצוה, וזהו גלגל חושבן ס"ו כמו שאומר שם וא"ו הוא רקיע שע"ג וזה שאומר ודא פתח ולא אית ליה הרכבה כו':

5182 **דרכיב עליה.** רוצה לומר על החיה דהוא ניצוץ:

5183 **ודא שרביט כו'.** רוצה לומר שנאמר דרך כוכב הוא ניצוץ, וקם שבט הוא שרביט הכוכב, וכן פירש רב האי גאון, והוא פתח, וא"ו:

5184 **אתעביד וייצר.** רוצה לומר, כמו שאומר לעיל קי"ד א', וי"י דהוא כ"ו, והוא אדם דיצירה כמו שאומר שם והן ג' אדם בג' גלגולין כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ו וייצר הוא צרי לשון צר, כמו שאומר לעיל בהקדמה בב' יודין דביה, וא"ו אתרכיב בהון, והוא (ברכות י ע"א) צר צורה בתוך צורה, אין צייר כאלקינו, ורוצה לומר דהציור הוא הנקודות כנ"ל גלגול ראשון בתוך שני, דעל גלגול האחד אינו צורה בתוך צורה:

5185 **משולש בהון.** רוצה לומר בג' נקודין, ודריש לשון שלשלת, והוא ג"כ בג' קוין:

5186 **והכי איהו שרביט כו' שבא אתעביד שורק דרגא.** רוצה לומר, דבג' ספירות חג"ת דהן ג' גלגולין, הן בגלגול ב' וג' - צירי סגול, דהן ח"ג חג"ת אבל באופנים דהן נה"י הן שבא ושורק דהן זה על גבי זה, מעלה ומטה וכמו שאומר לעיל נ"ד נ"ה בארוכה, והן במקום השלשלת - דרגא, והן ב' מיני גלגולין שהן בו"ק כמו שאומר לעיל בריש תיקון ס"ט, וזה שאומר ואינון שלשלת לעילא בסגול, דרגא לתתא בשורק:

5187 **שבא צירי חולם כד** כו'. מפרש והולך, דהנקודה הג' דאתלבש באלו שנים שבא צרי, ונעשה סגול שורק, אינו הכל תנועה אחת, דחלם עאל לעילא מצירי ונעשה סגולתא, ולתתא שנעשה סגול הוא חירק, ובשבא באמצע שורק רוצה לומר מלאפום ונעשה שורק בג' נקודות, וזה שאומר וכד עאל בשבא שורק אתעביד שרק, והראשון צריך להיות בוא"ו - שורק, ובכלם הכל ע"י נקודה חדא, וזה שאומר וכולא נקודא חדא חלם כו' הן כל אלה כו'. והענין, כי ג' גלגולין הן ובכל אחד נר"ן, דמה שאמר לעיל סוף תיקון נ"ו דבכל אחד אחד היינו בכללות אבל בפרטות הן ג' פעמים ג' והן ט' נקודין בג' בחינות (חד כ"א בנקודה א' ח"ל) ב' בחינות כנ"ל אב"ג אב"ג קמץ צרי סגול בחינה (ק"ח הנעלמת בסוד המאור הגדול) א' בחינה ב' (נקודה א' מאלין ג' חש"ש), ב' נקודות שבא, ג' נקודות שורק, בחינה ג' נקודה א' בג' אופנים חש"ח, וזה שכתוב הן כל אלה כו' [מכל מקום בכללם הן ח' נקודין] ופתח משלמת להן, והוא הראשונה שלא בגלגול שבה נכלל הכל ששם היה הכל ביחד ואח"כ מרכיבין ענפים ממנה כפי בחינתו, דכל שחב יותר מתפרדין הענפין יותר ונרגן מפריד כו' (הגהה: וזהו אריכות הגלות - ריבוי הענפין) אלא שאלה הם כללות הבחינה, והנה בראשונה פתח, ובגלגול הראשון עדיין ניכר בקמץ ואח"כ מתבטל כי מרכיבין ענף הראשון בשני ונעשה ב' נקודות ולא נזכר השורש כלל, וכל הכלל הזה הוא בכללות הרוח שהוא נקודות, ויש עוד בטעמים והן סגולתא לעילא (שלשלת) בחולם, שלשלת בחירק דהוא בסגול כנ"ל, דרגא בשורק ג"כ בשלש אלא דבטעמים הן ג' פעמים ד', זה ספר, י"ב אנפין, כמו שאומר לעיל ק"כ א' וקכ"ד ב' ציורא דארבע שרטוטין בג' חיוון, וחיה רביעית, אדם, דכליל כולא, והן י"ג טעמים, והן ג' נר"ן דטעמים בד' גלגולים עם הראשונה, ובנקודין הן שם מלא דס"ג בעשר אותיות, שהן ט' נקודין וההוא דכליל כולא והוא א' דוא"ו דהוא אדם דכליל ג' חיוון דד' אנפין דטעמים, שאלף ההוא מצטרף להטעמים כידוע, והן ט' וי"ג נגד ט' תיקונין דז"א וי"ג תיקונין דא"א, שהן י"ג יודין וט' ווין דברכת כהנים כידוע, ויש עוד באותיות, שבהן נכלל הנקודות והטעמים, שהן כ"ב אותיות, שהן ג' פעמים ד' ועשר דשמא מפרש דכליל כלא, וטעמים נקודות אותיות הן נר"ן דכללות, והכל בשם הוי"ה, טעמים - ג' הויות כנ"ל, ונקודין - בשמא מפרש, והאלף משלים לטעמים כנ"ל, ובספר יצירה חשיב לה יו"ד וי"ב אבל שם הוא באותיות וכמו שאומר למטה, ובאותיות הן עשר דרבוע השם, י' הראשון דכליל כולא, י"ה בגלגול הראשון דמרכיבין היו"ד בה"א, ובגלגול השני מרכיבין י"ה בוא"ו והוא יה"ו, ובשלישי יהו"ה, וזה שאומר

5188 **י"ה אחזי גלגולא קדמאה יה"ו אחזי גלגולא תניינא יהו"ה אחזי גלגולא תליתאה הרכבה דכלהו תלת אדני.** והן כ"ב אותיות, ואלו ג' אדני הן לבושין דג' הויו"ת, ורבוע דעשר אתוון הן לבושין לעשר אתוון דשמא מפרש, ובאלו ג' דרבוע בג' גלגולין הן ג' יודין, וכן בהרכבה דלהון ג' אדני ג"כ ג' יודין, והן נגד ג' נקודות חש"ח דהן בג' גלגולין, וזה שאומר ורזא דא י' י' כו'. ואמר **אמון כו'** שהן בכתר בג' נהורין דאתרמיזו בקמ"ץ, אור צח כו', בג"ר, והן בג' מוחין כמו שמפרש והולך **דאתרמיזו בהאי שמא יו"ד ה"י וא"ו ה"י חד שריא כו'.** כי שם זה הוא במוחא דכליל ג' מוחין כמו שאומר לעיל ק"ח א' קי"ט א', ואמר חד שריא כו' דהן ג' מוחין שרש נר"ן ועיין לעיל ק"ז ב' על אלין תלת טיפין שריין תלת חכמות חד איהו כו', ואמר

בְּהַאי שְׁמָא יו"ד ה"י וא"ו ה"י, אָמוֹן מוּפְלָא דְּאִשְׁתְּמוֹדָע בְּכֻלְּהוּ, חַד שַׂרְיָא בְּנֶפֶשׁ הַזִּכָּרוֹן, וְתִנְיָנָא בְּנֶפֶשׁ הַמַּחֲשָׁבָה, וּתְלִיתָאָה בְּנֶפֶשׁ הַמְּצוּיָר, דְּאִינּוּן תְּלַת מוֹחִין י' י' י', [5189]רִיהֲטָא (דף קכו ע"ב) דְּסָחִיר לוֹן כְּגַוְונָא דָּא אִיהִי קַרְקַפְתָּא דִּתְפִלִּין, שַׁרְטוּטִין כְּגַוְונָא דָּא יַהֲוָ"ה, יהו"ה בְּהוֹן מֶלֶךְ הָא הָכָא שַׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא.

[5190]עַיְינִין, בְּהוֹן וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם, אַנְשֵׁי חַיִל בְּגַוְון חִוָּור יִרְאֵי אלהי"ם בְּגַוְון סוּמָק, אַנְשֵׁי אֱמֶת בְּגַוְון יָרוֹק, שׂוֹנְאֵי בָצַע בְּבַת עַיִן דְּאִיהִי אוּכְמָא, וְדָא רָזָא דְּשַׁבָּת, ש תְּלַת עַנְפֵי תְּלַת גַּוְונִין דְּעִינָא, בַּ"ת דְּשַׁבָּת דָּא בַּת עַיִן, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שמות לא טז) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת וְגוֹמֵר, וְהָא אוּקְמוּהוּ דְּאִינּוּן תְּרֵין שַׁבָּתוֹת, אִמָּא עִלָּאָה בְּתְלַת דַּרְגִּין, וְאִמָּא תַּתָּאָה בִּתְלַת דַּרְגִּין, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל שִׁית סִטְרִין דְּאִינּוּן שִׁית דַּרְגִּין, עַיְינִין דְּמִסְתַּכְּלִין בְּאַרַח מֵישַׁר בְּחִוּורוּ, אִלֵּין אִינּוּן [5191]עַיְינִין דְּרַחֲמוּ, וּבְהוֹן שְׁכִינְתָּא אִיהִי [5192]יָפָה כַּלְבָנָה [5193]דְּלִית בָּהּ פְּגִימוּ, [5194]דְּאִתְּמַר בָּהּ (שיר א טו) הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים.

[5195]וְאִית עַיְינִין דְּהַהוּא חִוָּיָא אִיהוּ כְּרוּבָּא בְּהוֹן, נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, וְלֵאו מִסְתַּכְּלִין בְּאַרַח מֵישַׁר, בְּכָל מַה דְּאִסְתַּכַּל אִתְלַטְיָא. [5196]עֵינָא אִיהוּ כְּגַלְגַּל, גַּוְון חִוָּור כְּגַוְונָא דְּיַמָּא דְּאִסְחַר כָּל עָלְמָא, וְתִנְיָנָא כְּגַוְונָא דְּאַרְעָא, תְּלִיתָאָה כְּגַוְונָא דְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, נְקוּדָה זְעִירָא דְּבַת עַיִן אִיהִי כְּגַוְונָא דְּצִיּוֹן, דְּאִיהִי נְקוּדָה דְּעָלְמָא דְּמִתַּמָּן הוּשְׁתַּת עָלְמָא.

[דף קכה ע"ב]

[5197]וְאִית בַּר נַשׁ דְּגַוְון דִּילֵיהּ תְּכֵלֶת דְּאִיהוּ דּוֹמֶה לְרָקִיעַ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין תְּכֵלֶת דּוֹמֶה לְיָם, וְיָם

[5189] **רהיטא דסחיר לון כגוונא דא** ◌ֵ) **איהי כו'** רוצה לומר הגלגלת, והוא כתר דשם הנ"ל דכליל ג' יודין, אדם דכליל ג' חיוון, והוא השורש הראשון קודם הגלגול בראשונה וכנ"ל, ואמר **שרטוטין אינון כגוונא יהו"ה מלך וגו' הא כו'** רוצה לומר, דאמר למעלה כ"ב, דאתוון הן יו"ד דשמא מפרש דביה ג' יודין בג' גלגולין דאתרמיזו בהאי שמא כו' והן עשר דאתלבשו בעשר, והרכבה דלהון אמר שהן ג' אדנ"י ובהון אתלבשו ג' פעמים הוי"ה דטעמים, והן ד' שרטוטין שהן הוי"ה, בג' רשימין כנ"ל קכ"ד ב', וזה שאומר שרטוטין כו' ג' הויות דה' מלך כו' שהן בג' חיוון דהן משוררין במרכבה, ובהון סליק אליהו לשמיא והן י"ב אותיות דמנצפ"ך שהן היה הוה ויהיה, י"ב בעשר, וכללות כולן, ופרטות הכל בג' יודין בג' אמון בג' מוחין דג' נר"ן, ובכללות הוא הוי"ה בג' אופנים, הוי"ה פשוטה בג' פעמים, הוי"ה מליאה, הוי"ה בריבוע, והן נגד ג' חיוון שהן נר"ן, וג' פעמים אדני הוא נגד חיה הרביעית דכליל לון, והוא אלף דשם ס"ג כנ"ל, והוא נגד אותיות, דנפש הוא נגד דגש ורפה שהוא שתופא דאתוון, דנפשא שתופא דגופא, והאותיות נגד הגוף, והוא אדני דנעשה גוף לשם הוי"ה כמו שאומר לעיל בתיקון כ"ב והוא הראשון שלא בא בגלגול שהוא חיה דאדם דכליל כולא, ובכל אחד ג' יודין אלא שברבוע הוא ד' יודין והוא א' דכליל כולא, והן י"ג יודין בי"ג תיקונין שא' כליל כלא, והן י"ב כמו שאומר באידרא רבה דמכאן אשתלשלו י"ב תחומין כו', ואמר **הא הכא שרטוטין דמצחא.** רוצה לומר דכאן סיים תיקון השני שהוא דמצחא, והראשון דשערא סיים למעלה קכ"ד איהו דרקים גוונין בכל אתר, ומתחיל שם ואיהו דצייר שרטוטין כו', וכאן מתחיל תיקון ג' עיינין כו', ולקמן קכ"ז ב' תיקון ד' אנפין אינון בארבע כו', ולקמן קכ"ח ב' תיקון ה' חוטמא כו', וקכ"ט א' תיקון ו' אודנין כו', וקל"א א' תיקון ז' שפוון כו', ושם ב' תיקון ח' שירטוטין דידין אשכחנא כו', וקל"ג א' תיקון ט', ותיקון י' בקומה בצואר כו':

[5190] **עיינין בהון ואתה כו'.** דתחזה הוא בעיינין, דבעיינין יש כל הד' גוונין הנ"ל (כמו שמפרש והולך אנשי חיל כו') כידוע, וזה שאומר אנשי חיל כו' ודא רזא דשבת כו', דעקרא הוא על הבת עין דאתאחדא ג' עיינין בג' אנפין **דאינון תרי שבתות כו'** ועיין בזוהר חדש פ' יתרו כ"ט א' עיינין אוכמין שפירין על קו היושר איהו מסטרא דשבת דאיהו בת עין שפירא, עלה אתמר שחורה אני ונאוה כו', ואמר **והא אוקמוהו כו'.** רוצה לומר דכתיב ב' פעמים שבת בהאי קרא, שאמרו (ילקוט ישעיהו נו סימן תפה) אלמלי שמרו ישראל ב' שבתות כו', והוא ב' שבתות, ו' ימים בינתיים דהן ו"ק, ג' ימים בתר שבתא, ג' ימים מקמי שבתא, והיו זוכים לשבת עילאה דהוא עלמא דחירו ולכן היו מיד נגאלין:

[5191] **עייניך דרחימו.** סוד החסד, (ירמיהו לא ב) ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד:

[5192] **יפה כלבנה.** לבנה הוא לבן, גוון חוור, (שה"ש ו י) הנשקפה כמו שחר, אוכם - בת עין, שממנה הראיה, וזהו הנשקפה, והכל צופין אליה, ברה כחמה - גוון ירוק כמו שאומר לקמן קמ"ג א' ב', איומה כו' - גוון סומק דהיא דחילא, יראי אלקים, וכמו שכתוב (דניאל ז ז) דחילא ואמתני, אבל בזוהר חדש שם פירש איומה כנדגלות ב' גוונין סומק ואוכם ואפשר שטעות סופר נפל שם:

[5193] **דלית בה פגימו.** שזהו יפה, דאית גוון חוור מסטרא דנחש כמו שאומר לעיל קכ"ג ב' והוא ארור, מכוערת, [מגרעת] וכמו שמפרש והולך, לכן נאמר יפה וכמו שכתוב (שה"ש ד ז) כלך יפה רעיתי ומום אין בך:

[5194] **דאתמר בה הנך כו'.** ראיה דיפה כלבנה קאי על העינים שנאמר הנך יפה עיניך ולפיכך הנך יפה רעיתי כלך וכמו שאמרו (שה"ש רבה פרשה ד) לכלה שעיניה יפות אין צריכה בדיקה:

[5195] **ואית עייניך כו'.** דהוא חוורא מסטרא דנחש כנ"ל וכמו שאומר בזוהר חדש כ"ח ג' גוונין חיור דיליה איהו נחש כו' עיין שם:

[5196] **עינא איהו כגלגל כו'.** רוצה לומר שנקרא גלגל העין, דכליל כל עלמא כמו שמפרש והולך:

[5197] **ואית ב"נ דגוון כו'.** רוצה לומר במקום גוון ירוק, וזה שאומר **דומה לרקיע.** דהוא נגד ירוק, עמודא דאמצעיתא וכמו שאומר לקמן ב' תכלת דאיהו אחיד בצלותא כו' ובגין דא תכלת דומה לרקיע דאתמר כו' דאפריש כו' ומאן רקיע דא ו' כו', ואמר **ורקיע דומה לכסא הכבוד** משום דד' גוונין דאתרמיזו בהון כל עלמא הן ד' עולמות אבי"ע, בת עין דאיהו ציון היא בת מלך דאצילות ועיין בריש פ' משפטים ולעיל נ"ב ב', וארץ ישראל הוא כסא הכבוד, בריאה, והוא גוון תליתאי, אנשי אמת, גוון ירוק, סמוך

דּוֹמֶה לְרָקִיעַ, וְרָקִיעַ דּוֹמֶה לַכִּסֵּא הַכָּבוֹד. וּתְלַת גַּוְונִין אִינּוּן בְּעִינָא חִוָּור סוּמַק תְּכֵלֶת,[5198] חִוָּור לָקֶבֶל אֵשׁ דְּלַאו אִיהוּ שׁוֹרֵף, סוּמַק לָקֶבֶל אֵשׁ דְּאִיהוּ שׁוֹרֵף וְלָא אָכִיל, תְּכֵלֶת לָקֶבֶל אֵשׁ דְּאִיהוּ שׁוֹרֵף וְאָכִיל, רְבִיעָאָה לַבַּת אֵשׁ וְדָא שְׁכִינְתָּא בַּת עַיִן, וַעֲלָה אִתְמַר (שמות ג ב) וַיֵּרָא מַלְאַךְ יהו"ה אֵלָיו[5199] בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה דָּא בַת עַיִן, וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בּוֹעֵר בָּאֵשׁ[5200] דָּא גַּוְון דְּעַל בַּת עַיִן דְּאִיהוּ גַּוְון תְּנֵינָא, וְהַסְּנֶה אֵינֶנּוּ אֻכָּל גַּוְון תְּלִיתָאָה,[5201] וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אָסֻרָה נָּא וְאֶרְאֶה וְגוֹמֵר (שם ג), גַּוְון חִוָּור גַּוְון עִלָּאָה דְּשַׁרְגָּא,[5203] וּבְתְלַת גַּוְונִין אִלֵּין אִתְאַחֲדַת בַּת עַיִן דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וּבְהוֹן סָלְקָא בְּתְלַת צְלוֹתִין קֻדָּם יהו"ה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא ו ב) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה וְגוֹמֵר, זֹאת תּוֹרַת דָּא בַת עַיִן שְׁכִינְתָּא דְּסָלְקָא (דף קכה ע"ב) בְּתְלַת אֲבָהָן דְּתַקִּינוּ תְּלַת צְלוֹתִין,[5204] וּבְגִין דָּא זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה וְגוֹמֵר, זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה בִּימִינָא דְּאִיהוּ אֵשׁ דְּלָא שׁוֹרֵף,[5205] דְּתַמָּן חָכְמָה[5206] דְּאִיהוּ מַבּוּעָא דְמַיָּא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ הָרוֹצָה לְהַחְכִּים יַדְרִים, דְּתַשַּׁשׁ חֵילָא דְאֶשָּׁא, דְּאִיהוּ גַּוְון חִוָּור דְּשַׁרְגָּא דְּלָא יְהֵא שׁוֹרֵף, וּנְקוּדָה דִּילֵהּ קְמֵ"ץ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ[5207] וְקֹמֶץ הַכֹּהֵן (ויקרא ה יב), וְכַהֲנָא אִיהוּ לִימִינָא,[5208] קְמֵ"ץ נְקוּדָה דְּאַת י' מִסִּטְרָא דִימִינָא לָא אִתְחַיִּיב נְקוּדָה אָחֳרָא.

[5209] הֵיא הָעוֹלָה גַּוְון תְּנֵינָא דְּאִתְאַחִיד בְּצְלוֹתָא דְמִנְחָה, בֵּיהּ סָלְקָא בְּרַתָּא לְגַבֵּי שְׁמָאלָא דְּתַמָּן ה' עִלָּאָה, וּבָהּ הָרוֹצָה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין, וּבְגִין דְּאִתְּתָא מִתַּמָּן, אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין אוֹקִירוּ נְשַׁיְיכוּ כִּי הֵיכִי דְּתִתְעַתְּרוּן, בְּגִין דְּמִצָּפוֹן אִינּוּן, (איוב לז כב) וּמִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה,[5210] וּנְקוּדָה דְּאִיהוּ מְחַיְּיבָא לְאָת ה' מִסִּטְרָא דְשְׂמָאלָא שְׁבָ"א, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (ישעיה סו טז) כִּי בָאֵ"שׁ יהו"ה נִשְׁפָּט,[5211] עַל מוֹקֵדָה עַל הַמְזֻבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר (ויקרא ו ב)

לשונאי בצע בת עין, ונגדו תכלת דומה לכסא הכבוד, וב' גוונין הארץ והים הוא יצירה ועשיה כידוע:

[5198] **חוור כו' סומק כו'.** עיין לעיל קכ"ב א' ובפ' בראשית:

[5199] **בלבת כו'.** לב בת, לבא דכל עלמא, ציון כמו שאומר בפ' שלח:

[5200] **דא גוון דעל כו'.** כנ"ל דהוא תכלת דכסה על בת עין והוא בוער באש:

[5201] **ויאמר משה כו'.** רוצה לומר דכתיב לא יבער הסנה דלאו איהו שורף כלל מה שאין כן בתליתאי שנאמר איננו אוכל דלא אכיל וגו':

[5202] **גוון חיוור גוון עילאה דשרגא ובתלת כו'.** רוצה לומר כמו שהוא בעין, דבת עין הוא בתוך וסביבו תכלת וסביבו סומק והחיוור הוא סביב בחוץ מכולם, כן הוא באש דשרגא דהאוכם בת עין כו' עד שגוון עלאה הוא דחוור, ובהון אתחזיא שכינתא למטה, והחיוור הוא המראה הגדול, שחוורא דעין הוא גדול מכולם, וחוורו נקרא גדולה, הגדול, וכמו שמפרש והולך:

[5203] **ובתלת גווני כו' ובהון סלקא כו' זאת תורת דא בת עין כו'.** דהיא נקראת זאת, (היא) (ויקרא ו ב) העולה היא העולה על מוקדה, ג' אשין דשרגא דמקיפין לה ועיין לעיל צ"ה ב' הה"ד זאת תורת העולה על מוקדה הא תלת גווני דאשא דהוו נחתין בתלת צלותין לאדלקא כו' ובג"ד תקינו תלת צלותין בכל יומא כו' ובדא שריא בתלת גווני נהירין דאינון כו', וזה שאומר דסלקא בתלת אבהן שהן ג' גווני אלו וכמו שאומר בפ' פנחס רי"ז א', וכן בתכלת במקום ירוק כמו שמפרש והולך ועיין לעיל פ"ט א' תלת צלותין עלייהו כו' בגין דאינון מרכבה דתלת אבהן כו' דאינון תלת אבהן תקינו תלת צלותין לנחתא בהון לסלקא שכינתא בהון דאיהי ה' זעירא, דעמודא דאמצעיתא איהו גופא ותרין דרועין ימינא ושמאלא דבהון אחיד בה ועל גופא אסתלקת:

[5204] **ובג"ד זאת כו'.** דעולה הוא זכר לכן הוא בימינא, יו"ד כמו שמפרש והולך אבל היא העולה קאי על נוק' ולכן אמר היא העולה גוון תניינא כו' (הגהה: ב' פעמים העולה נגד ב' עולות תמידים, העולה כמו שאמרו (יומא לד ע"א) עולה ראשונה, היא העולה, תמיד של בין הערבים דהיא על מוקדה דשל בין הערבים אברים ופדרים בלילה, וכן היא נגד מדת לילה על מוקדה לא נאמר עולה אלא אברים ופדרים לבד) ביה סלקא ברתא כו' ובגין דאתתא כו':

[5205] **דתמן חכמה.** יו"ד של שם, דג' צלותין ג' אותיות של שם כמו שמפרש והולך בג' נקודין חש"ק דהן מעלין השכינה כמו שאומר בתיקון כ', והוא ה' בתראה בלא ניקוד שהיא כלילא מכולן ועיין לעיל קכ"ח א' במלכות כו':

[5206] **דאיהו כו'.** רוצה לומר דלכן הוא לא שורף כמו שמפרש והולך:

[5207] **וקמץ הכהן.** דקמץ ביד סתים, דאיהי יו"ד חכמה סתימאה כמו שאומר בהקדמה וזהו קמיצה ביד סתים, והוא כהן, יד ימינא דשם קמיצה ושם נחית חכמה כמו שאומר שם:

[5208] **קמץ נקודה כו' לא אתחייב כו'.** רוצה לומר דהוא נקודה העצמית דיליה ואע"ג דלקמן קכ"ח א' אמר דכתר איהו קמץ, הוא כשנחשב הכתר, אבל כאשר יבא הדעת במקומו והתחלה מחכמה אז חכמה קמץ יו"ד ובינה פתח נפתח היד הקמץ בפתיחו דיד בה' אצבעאן כמו שאומר שם, וצרי הוא בדעת ב' נקודין על שם חו"ג דביה, ושם שני המאורות הגדולים דו"נ שוים:

[5209] **היא העולה כו' ברתא כו'.** דדכורא הוא בימינא ונוק' בשמאלא, והיא תפילין של יד ביד כהה בשמאלא, ואמר **דתמן ה' כו'** לפרש ה' של שם שהיא תפלת המנחה, ואמר **ובה הרוצה כו'.** לראיה דאתתא תמן כמו שמפרש והולך **ובגין דאתתא כו'.** ועוד לפרש דה' עלאה תמן דהיא (משלי י כב) ברכת ה' תעשיר ולכן (איוב לז כב) מצפון זהב יאתה כמו שמפרש והולך:

[5210] **ונקודה דאיהי כו'.** דהיא נקודות הגבורה, ואמר **כי באש כו'.** אותיות שבא, דאש הוא תמן, דבימינא מיא כנ"ל, והן נקודות חש"ק, דוא"ו הוא בת"ת ונקודה עצמית דיליה הוא חולם, וזה שאומר למטה והאי נקודה איהי מחייבא לאת וא"ו ורזא כו', והטעם שה' עלאה היא נקודה דגבורה משום שבינה נחית בשמאלא שהוא לבא בגוף בצד שמאל מה שאין כן חכמה מוחא שהוא בראש וזהו תפילין של ראש בדכורא על הראש על המוח בחכמה, ותפילין של יד נוק' ביד שמאל נגד הלב:

[5211] **על מוקדה כו' דא כו'.** דאיהו אש שורף ואוכל ולכן כתיב על מוקדה והוא צלותא דערבית דאיהו מדת לילה דאיהי תכלת

דָּא גַּוְונָן תְּכֵלֶת, דְּאִיהוּ אֶחָד בְּצִלּוֹתָא דְּעַרְבִית, וּבֵיהּ סָלְקָא שְׁכִינְתָּא לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּצְלוֹתָא דְּעַרְבִית לָקֵבֶל אֵמוּרִין וּפְדָרִין דְּמִתְאַכְלִין כָּל הַלַּיְלָה, [5212]וּבְגִין דָּא תְּכֵלֶת דּוֹמֶה לָרָקִיעַ, דְּאִתְמַר (בראשית א ו) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, דְּאַפְרִישׁ מַחֲלוֹקֶת בֵּין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וּנְקוּדָה דְּרָקִיעַ חל״ם, וּמָאן רָקִיעַ דָּא ו׳ דְּאִיהוּ כְּגַוְונָא דָּא [ציור] רָקִיעַ, וְהַהוּא נִיצוֹץ חל״ם עֶלְיוֹן הוּא, וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי מְחַיְּיבַת לְאָת ו׳, [5213]וְרָזָא דְּנִקּוּד יָהוָה, [5214]וְרָזָא דְּמִלָּה רַק בַּאֲבוֹתֶיךָ חָשַׁ״ק יהו״ה, (דברים י טו) כִּי בִי חָשַׁ״ק וַאֲפַלְּטֵהוּ (תהלים צד יד), כִּ״י בִ״י רָזָא דְּשָׁמָא דְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין, כִּ״י בִ״י יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְגוֹמֵר (משלי ט יא).

[5215]וְאִית מָאן דְּאִיהוּ מְפָרֵשׁ אִלֵּין תְּלַת גַּוְונִין בִּרְקִיעָא, דְּאִינּוּן חִוָּור וְאוּכָם וּתְכֵלֶת, חַד חִוָּור לְעֵילָּא מִן שְׁרַגָּא, וְחַד תְּכֵלֶת לְתַתָּא, אוּכָם בְּאֶמְצָעִיתָא אַפְרִישׁ בְּתַרְוַיְיהוּ, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעוּ בְּקַדְרוּתָא דִּילֵיהּ, וְרָזָא דָּא מָארֵי מַתְנִיתִין אוּקְמוּהוּ כְּגַוְונָא דָּא, מֵאֵימָתַי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּשַׁחֲרִית, כְּדֵי שֶׁיַּכִּיר בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן, מִיָּד דְּאִתְעַבַּר קַדְרוּתָא דִּשְׁמַיָּא, דְּאִתְמַר בָּהּ (ישעיה נ ג) אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, מִיָּד נָהִיר שְׁמַיָּא וְאִשְׁתְּמוֹדָע אִיהוּ בֵּין תְּכֵלֶת לְלָבָן, וְאִשְׁתְּמוֹדָע הָכָא תְּכֵלֶת מִסְטָרָא דִּשְׁמָאלָא, לָבָן מִסְטָרָא דִּימִינָא, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אֶחָד בְּתַרְוַיְיהוּ, וּבֵיהּ קוֹרִין קְרִיאַת שְׁמַע בְּשַׁחֲרִית, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא בַּת עַיִן.

וְהָכִי קְרִיאַת שְׁמַע דְּעַרְבִית צְרִיכִין לְיַיחֲדָא לָהּ בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, כְּמָה דְּתַקִּינוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, לְקָרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בַּכּוֹכָבִים דְּאִינּוּן בֵּינּוֹנִים (כנויים), דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ, [5216]לֹא מִן הַכּוֹכָבִים הַנִּרְאִים בַּיּוֹם, וְלֹא מִן

דאכיל וכמו שאומר בפ׳ בראשית נ״א א׳ עיין שם בדבריו ולכן ביה מתאכיל אברין ופדרין וזה שכתוב על מוקדה כל הלילה - תפלת ערבית כל הלילה:

[5212] **ובג״ד תכלת דומה כו׳.** רוצה לומר דרקיע הוא ו׳, עמודא דאמצעיתא, ואמר **דאתמר יהי רקיע כו׳.** כמו שמפרש והולך **דאפריש כו׳.** והוא עמודא דאמצעיתא וכמו שכתוב ויהי מבדיל כו׳, ואמר **ונקודה דרקיע חולם.** כמו שאומר לעיל ה׳ ב׳ וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר כו׳ זהו חולם, והארץ כו׳ - חיריק, וכולא הוא אחד, והן ב׳ נקודות והוא חולם חיריק בב׳ אותיות ו״ה אלא דכאן היא כלולה מכולם וזה שאומר **ומאן כו׳ כג״ד** ואמר **והאי נקודה כו׳** כנ״ל שהיא נקודה העצמיות דיליה:

[5213] **ורזא דנקוד יָ׳ ה׳ וָ׳ ה׳.** הוא נקודות הוי״ה בקריאתו באדני אלא דבה נתחלף, בסוד כהניך ילבשו צדק כו׳, והוא נקודות צבאות נתחלף ימינא ושמאלא בסוד הנ״ל, בסוד נו״ה ששם נתחלפו ב׳ נקודות הראשונות, ואח״כ בה נתחלף כידוע נתחלפו עוד ב׳ נקודות האחרונות, וזהו ענין כל השמות שהן הכל בשורש אלא דאתחלף לשנאה לטב כמו שכתוב (אסתר ב ט) וישנה ואת נערותיה לטוב כמו שאומר בהיכלות כו׳:

[5214] **ורזא דמלה רק כו׳** רוצה לומר, חש״ק, נקודין דאבהן, באבותיך שהן תקינו הצלותין, והן ג׳ אתוון דהוי״ה, והן נקודין דבהון, ואמר **כי בי חש״ק** כמו שמפרש והולך שמא דמ״ב, והוא ניקוד דבהון י״ד פעמים כסדר הזה דכל ג׳ אותיות הן חג״ת, וג׳ אחרות נה״י שהן ו״ק דכל צינור כמו שאומר לעיל ל״ח ושאר מקומות, ואמר כי בי ירבו ימיך, דשם ע״ב הוא לתתא ושם מ״ב לעילא, כמו שאומר בפ׳ תרומה ולקמן, ושם הוא אריכו דיומין, (איוב כט יח) כחול ארבה ימים:

[5215] **ואית מאל דאיהו מפרש כו׳.** רוצה לומר ברקיע כולל ג׳ גוונין דאבהן, דרקיע ו׳ כולל ב׳ חו״ג, והוא חוור למעלה מרקיע, דשם למעלה נהורא חיוורא ולכן אין מיתה שם, ולמטה בארץ גוון תכלת וכמו שאומר שם בפ׳ בראשית ורקיע הוא אוכם כמו שאומר שם שנאמר (ישעיהו נ ג) אלביש שמים כו׳, וכן הם בשרגא כמו שמפרש והולך חד לעילא כו׳, ואע״ג דה׳ גוונין בשרגא מכל מקום נכללין באלו, ולמעלה אמר בענין אחר הג׳ גוונין, ולמעלה אמר ד׳ גוונין, והכל לפי ענין הפתילה כך מאירין הגוונין, וכן למעלה לפי העולמות והבחינות, ואמר **אפריש בין תרווייהו כו׳.** והוא ענין אחר, שבלילה הרקיע גוון תכלת ובימא גוון חיוור, ובקדרותא דשחרא דמתחברין יום ולילה, איילתא בבעלה, הוא גוון אוכם מפריש בין תרווייהו (הגהה: ותחילה אמר ד׳ גוונין, ועם תכלת שהוא החמישי, תפילין של יד, ואח״כ כלל בד׳ עמה, ואח״כ בג׳ כאן, ולמטה בשנים, כל הד׳ באחד, והן תפילין של ראש ותפילין של יד) ולא אשתמודע לא גוון דיממא ולא דלילא מחמת קדרותא, ונכללין בו שניהם והוא יחודא דלהון בין חו״ג, רקיע בתוך כו׳ כנ״ל, בין יום ללילה, חו״ג, ואמר **ורזא דא אוקמוהו כו׳** הוא בענין אחר, דכד אתעבר קדרותא דשמיא ונהיר שמיא, ת״ת, רקיע, אז ניכר בין תכלת ללבן, חו״ג, והוא כוללן, דעד דנהיר שמיא, ת״ת, לא אשתמודע גם הן, וזה שאומר ואשתמודע הכא כו׳ עמודא דאמצעיתא אחיד בתרווייהו, ואמר **וביה קורין ק״ש כו׳** כד אשתמודע בין כו׳, דאז נהיר שמיא, ת״ת, קורין קריאת שמע, בת עין, שכינתא, לאתאחדא בבעלה, עמודא דאמצעיתא, ד׳ גדולה בא״ח בעלה, והיא ד׳ בת עין רביעית לג׳ גוונין דעינא שכינתא, וכן הוא בשרגא דהשרגא עצמה היא שכינתא דכליל כולא כמו שאומר למטה שכינתא כד אתאחדת בהון כי נר מצוה, דלמעלה פירש גוון אוכם נגד בת עין אבל כאן פירש הגוון הזה לעמודא דאמצעיתא, והיא בת עין עצמה דאתאחדת, בה גוון הזה, והוא אחד דקריאת שמע, ואמר **והכי ק״ש כו׳.** דגם בערבית כן הוא דקורין בכוכבים בינונים דהוא עמודא דאמצעיתא, כוכבים גדולים הוא המאור הגדול מסטרא דגדולה לממשלת היום וכן הנראים ביום, וכוכבים קטנים מסטרא דמאור הקטן לממשלת הלילה, אור וחושך חו״ג והן הנראים בלילה, אלא בינונים והוא בעת התחברות יומם ולילה חו״ג בעמודא דאמצעיתא, וזה שאומר

[5216] **לא מן הכוכבים הנראים ביום ולא מן הכוכבים שאין נראים אלא בלילה אלא כו׳.** ולכן דווקא ג׳ כוכבים והן בינונים כמו שאומר לעיל י״ג ב׳ חד אריך כו׳, ורוצה לומר חסד אריך כו׳ וכמו שאומר לקמן קכ״ד א׳ ואלין אינון אריכין כו׳ ואלין רחבים כו׳ ודא בינוני בקליה כו׳ לא אריך ולא קציר, וכן כאן לא כוכבים גדולים כו׳ (הגהה: וב׳ קריאת שמע אלו נגד ב׳ עיניך, בכל אחד בת עין כו׳) ואמר **הא הכא תלת כו׳ שכינתא כד כו׳.** כנ״ל, דלמעלה פירש דהוא גוון אוכם אבל כאן צריך לפרש בענין אחר דהיא כלל הנר, דכאן ג׳ גוונין לבד דכוללין כל הגוונין והיא נר מצוה דמצוה ד׳ אותיות הוי״ה דכלילן בה כמו שאומר לקמן קל״ח א׳ והוא הנר דהוא האש עצמו אבל האור שהוא בבית שמאיר הוא ותורה אור כמו שמפרש והולך והוא בדכורא דכל הג׳ גוונין

הַכֹּכָבִים שֶׁאֵין נִרְאִים אֶלָּא בַּלַּיְלָה, אֶלָּא מִן הַבֵּינוֹנִים, דְּאִינוּן מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא, הָא הָכָא תְּלַת גַּוְונִין בְּשִׂרְגָּא, שְׂכִינְתָּא נֵר דְּאִתְאֲחָדַת בְּהוֹן, (משלי ו כג) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר, אוֹר דָּא אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב, דְּאִיהִי נִשְׁמַת אָדָם, דְּנָהִירַת עַל נֵר, עַל תַּרְוַיְיהוּ אִתְּמַר, (בראשית א טז) אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם, וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה.

[5217]גַּוְון [5218]חִוָּור בֵּיהּ אי"ל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים וּמִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת, גַּוְון תְּכֵלֶת כָּרְסַיָּא דְּדִין, דְּאִינוּן אִימָּא עִלָּאָה אִימָּא תַּתָּאָה, אהי"ה אדנ"י, מֶלֶךְ דַּאֲחִיד בְּתַרְוַיְיהוּ יהו"ה יהו"ה, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי ל ד) מַה שְּׁמוֹ וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ כִּי תֵדָע, וְאִינוּן חָכְמָה וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, מִסְטָרָא דְּדִין אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲנִי אֶמְית (דברים לב לט), וּמִסְטָרָא דְּכָרְסַיָּא דְּרַחֲמֵי אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַאֲחַיֶּה, וּבְגִין דָּא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים כַּד הֲווֹ מִסְתַּכְּלִין בְּגַוְונָא תְּכֵלֶת דְּעִינָא הֲווֹ מַעֲנִישִׁין בֵּיהּ, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, בְּכָל מָקוֹם שֶׁנָּתְנוּ חֲכָמִים עֵינֵיהֶם אוֹ מִיתָה אוֹ עוֹנִי. א.ה. הקטע שהיה כאן, דבגוון חוור וכו' עד צמאון, מקומו למעלה קכ"ג ע"ב.

[דף קכו ע"א]

וּבְכָל אֲתַר דַּהֲווֹ מִסְתַּכְּלִין בְּגַוְונָא חִוָּור הֲווֹ מְחַיֵּי, וּבְזִמְנָא דְּאִסְתַּלַּק יהו"ה מִכָּרְסַיָּא דְּדִין וּמִכָּרְסַיָּא דְּרַחֲמֵי, לֵית

הכל בה כנ"ל בד' בחינות שבה כנ"ל, ואמר **דאיהי נשמת אדם** רוצה לומר עמודא דאמצעיתא עצמו דנקרא אדם, כתפארת אדם, ורוצה לומר זה שכתוב נר ה' נשמת אדם, נוק' ודכורא דכלילין בנר שהוא הנר והאור תורה ומצות שניתן לאדם להאיר נשמתו, וזהו נשמת. ואמר **עלייהו אתמר את המאור הגדול.** דביום, עמודא דאמצעיתא האור משמש, ויקרא אלקים לאור יום, ובלילה הנר שהוא המאור הקטן נר שאינו מאיר אלא בקירוב הנר שהוא להשתמש בלילה, שרגא בטיהרא, וכן מאור הלבנה שאינה כי אם נר שלכן אינה מאירה ביום וכמו שאמרה סיהרא שרגא בטיהרא מאי כו' (ילקוט שמעוני בראשית א סימן ח'):

[5217] **גוון חוור כו'.** רוצה לומר בד' אותיות הוי"ה, ומפרש להו בב' גוונין, שהן כלל כל הגוונין דשרגא כמו שאומר בפ' בראשית נ"א א' וכן דעינא כמו שמפרש והולך, והן, אימא עילאה גיון חיוור כסא רחמים, ואמא תתאה גוון תכלת כסא דין, והן נר מצוה בגוונין דשרגא, כסא ששם דנין חיים ומיתה, ושם אש אוכלה השרגא, והדכורין הן האור דנהיר בב' הגוונין, והן ב' דכורין, חכמה ועמודא דאמצעיתא, בבינה ומלכות, נהורא דבהון, שהן גופין להון כמו שאומר למעלה נוק' גופא לדכורא, (ירמיהו לא כא) נקבה תסובב גבר, וזה שאומר **מלך דאחיד בהון כו'** והוא"ו - תורה אור, ואמר **מה שמו כו'** להורות דהן בענין אחד ושניהם שם הוי"ה דהוא מ"ה, שמא מפרש, ומשה שאיל (שמות ג יג) מה שמו מה אומר, ב' פעמים מ"ה, והשם יתברך פירש לו שהוא שם הוי"ה, והוא ראיה דשניהם נקראים בשם זה, ואמר ג"כ **אהי"ה אדנ"י** שנאמר (שמות ג טו) וזה זכרי, והן ד' פרצופין דכלילין בשרגא, והחמישי - מזלא עילאה, נעלם למעלה, ועיין בזוהר פ' בראשית שם, ועיין לקמן במזלא כו', ואמר **מסט' כו' ומסט' דכרסיא כו'.** ששניהם נקרא אנ, אין - דכליל ג"ר, ואני הוא נוק', והכל בכסא ששם המשפט לחיים ולמות, והכל לפי המעשה שהן נהורין דבהון, וכן הם בתלמידי חכמים שהן מחיים וממיתים בעיינים דלהון כמו שמפרש והולך **ובג"ד ת"ח כו' או עוני. ובכל אתר כו'.** וכן הוא באש, שבה ב' הגוונין, שהיא שורף הכל והיא מחיה הכל, שאין דבר מתבשל ונגמר בלא אש, וכן בגופא של אדם (עבודה זרה כח ע"א) האי אשתא פרוונקא כו', והיא החיות של האדם בחום הטבעי, שכל החיות של אדם ממנו, וכל זה כאשר הנשמה באדם במוחא ולבא שהן גוון חוור ותכלת שמוחא הוא כסא רחמים וכד לבא אין מרחק ממוחא היא נור כו' כמו שאומר שם, אש דלא שורף, ולבא הוא נור דליק, כסא דין כמו שאומר ברעיא מהימנא בפ' פנחס ושאר מקומות הרבה, והנשמה דבהון הוא ותורה אור, הוא נשמת אדם כנ"ל דנהיר בנר ה' כנ"ל, אבל כד אסתלק - אין בו לא חום הטבעי ולא אש השורפת, וכן באש כד מסתלק האור ממנה אינה מאירה ולא שורפת, גחלים עוממות או כבויין, וכן בעמי הארצות שאין התורה אור בהן אינן יכולים לא להמית בעינים דלהון ולא להחיות, וזה שאומר **ובזמנא דאסתלק כו'.** וכן אסתלק מנהון בגלותא ותלכנה שתיהן ב' ההי"ן כו' וא"י לעשות נסים לישראל בגלותא וכן להעניש לרשעים כמו בזמן הבית ובימי משה שהיו נענשים לפי שעה ונושעים וכן בארון דהוא נור דליק נאמר ויהי בנסוע הארון כו' ויפוצו אויביך כו' שהיו יוצאים ממנו ב' זיקין כו' ונאמר ובנוחה יאמר שובה כו' והן ב' כסאות הנ"ל והכל בשם הוי"ה דביה בב' פסוקים אלו קומה כד האש מתגבר ושובה האש בנחת ועיין לעיל דאמר אוריאל נוריאל אור חסד נור גבורה נור דליק והוא בארון אור מלפניו ונור מלאחריו למפרע ונ"ש ע"כ באורים ב' אורים כבדו ה' דבהון והוא נר מצוה ב' מצות מצוות עשה ומצוות לא תעשה כסא רחמים כסא דין ותורה אור דנהיר בהון שכולל מצוות עשה ומצוות לא תעשה ונהיר בהון:

[5218] *(מתל"ה) **גוון חוור כו'.** עיין לעיל תיקון ה' ותיקון י"ט ושאר מקומות, שה' גוונין בשרגא, אבל נכללין באלו השנים, כי ד' גוונין חוור וסומק וירוק ואוכם הן ד' אותיות הוי"ה דדכורא, וגוון תכלת הוא דנוק' שנכללין כל הד' בה לאחת בד' אותיות אדנ"י דהוא אש שורף ואכיל כמו שאומר לעיל קכ"ב א' ועיין בפ' בראשית נ"א א', והן תפילין של ראש בד' בתים, ושל יד - בית החמישי, אדנ"י, כולל ד' פרשיות, וכמו שאומר לעיל ח' ב', ולכן אמר למעלה א', ד' גוונין בלא תכלת - עיינין בהון, ואתה כו', ואח"כ אמר ד' גוונין עמה, וכלל ד' גוונין בג' והיא רביעית הות, ה' אחרונה, והן ש' דד' ראשין ושל ג' ראשין, דד' פרשיות נכללין בג', חב"ד כידוע, ואח"כ כללן כולן בב' לבד התכלת ואמר ואית מאן דמפרש כו', וכאן כללן הכל בחוור לבד התכלת, והן תפילין של ראש ותפילין של יד, ועיין באידרא זוטא רפ"ח ב' האי עתיקא קדישא כו' כלילן בתלת כו' סתימין בתרין, עוד עתיקא קדישא אתרשים ואסתיים בחד, והוא חד וכלא הוא חד כו' ומתדבקין בחד ואינון חדא:

בהגהה למטה **חוור דבגוון כו'** אינו כלל מהתיקונים, דהתיקונים הולכין על דרך שירוק הוא במרה, וסומק - בכבד עקרב, ומרה הוא שרף כמו שאומר בתיקון כ' ולקמן קכ"ו א' וקכ"ז ב', והוא הגהה מזהר חדש:

תַּמָּן עוֹנְשָׁא וְלָא אַגְרָא, וּבְגִין דְּיהו"ה (דף קכו ע"א) אִסְתַּלַּק בְּמַזָּלָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה דְּאִיהוּ כֶּתֶר עִלָּאָה,[5219] בְּהַהוּא זִמְנָא בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי לַאו בִּזְכוּתָא תַּלְיָא מִלְּתָא, אֶלָּא בְּמַזָּלָא תַּלְיָא מִלְּתָא, וּבְהַהוּא זִמְנָא הַכֹּל תָּלוּי בְּמַזָּל וַאֲפִילוּ סֵפֶר תּוֹרָה בְּהֵיכָל,[5220] בְּהַהוּא זִמְנָא מַה דַּהֲוָה (תהלים קמה יח) קָרוֹב יהו"ה לְכָל קוֹרְאָיו, אִתְמַר בֵּיהּ (קהלת ז כד) רָחוֹק מַה שֶּׁהָיָה וְעָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ,[5221] לֵית מָאן דְּאַשְׁגִּיג לֵיהּ אֶלָּא בְּחָכְמָה וּבְבִינָה, וּבְגִין דָּא כַּד אִסְתַּלַּק לְהַהוּא אֲתַר לָא מַשְׁגִּיגִין לֵיהּ בְּכָל סְפִירָן, אֶלָּא בַּחָכְמָה וּבְבִינָה, דְּאִינּוּן י"ם י' חָכְמָה מ' בִּינָה, וּבְגִין דָּא רָחוֹק מַה שֶּׁהָיָה, וְעָמֹק עָמֹק מִ"י יִמְצָאֶנּוּ, וְרָזָא דְּמִלָּה (מלכים א ה כט) קְרוֹבִים אֶל יהו"ה אלהינ"ו.

וְכַד אִסְתַּכַּל דָּוִד בְּרוּחָא דְּקוּדְשָׁא, וְחָזָא דְּאִסְתַּלַּק לְאַי"ן בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה, אָמַר עֲלַיְיהוּ (תהלים קכד א) אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי, אַי"ן א' כֶּתֶר עִלָּאָה י' חָכְמָה ן' בִּינָה, חָזָא דְּלָא הֲווֹ מַשְׁגִּיגִין לֵיהּ בְּתִלַּת צְלוֹתִין דְּתַקִּינוּ אֲבָהָן, דְּאִתְקְרִיאוּ הָרִים, אָמַר אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי, עֶזְרִי מֵעִם יהו"ה, דָּא מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים וְכִסֵּא דִּין דְּאִסְתַּלַּק מִתַּמָּן, וְדָא יהו"ה דְּאִיהוּ מִלְּגָאו דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, עֲלֵיהּ אִתְמַר (ד"ה א כט) לְךָ יהו"ה הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגוֹמַר, בַּעֲשַׂר סְפִירָן שַׁבַּח לֵיהּ דָּוִד, בְּגִין דְּאִיהוּ לְגַו מִכֻּלְּהוּ, וְאִיהוּ מִלְּבָר דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, וְאִיהוּ בֵּין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, לָא אִשְׁתַּנֵּי בְּכָל אֲתַר.

[5223]אִית עַיְינִין מִכַּמָּה גַּוְונִין, כְּגוֹן אַרְגָּמָ"ן רְגָמָ"ן, ר' רְפָאֵ"ל, ג' גַּבְרִיאֵ"ל, מ' מִיכָאֵ"ל, ן' נוּרִיא"ל, וְרָזָא דְּמִלָּה מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָ"ן (שיר ה ו), [5224]א' אוֹר דְּנָהִיר בְּאִלֵּין אַרְבַּע גַּוְונִין, א' אוּרפניא"ל וְאִיהוּ מטטרו"ן, אוֹר פְּנִיאֵ"ל,

---

[5219] **בההוא זמנא בני כו'.** דאינון בג' דרגין, חיי - באבא, בני - בעמודא דאמצעיתא, מזונא - בנוק' כמו שאומר לעיל ס"ז (הגהה: והן חיים מסטרא דאבא כמו שכתוב החכמה תחיה בעליה, מזונא מסטרא דאמא ברכת ה' היא תעשיר וכנ"ל קכ"ה ב'. ובני בעמודא דאמצעיתא מסטרא דדעת, והן ג' אותיות יה"ו בג' גוונין הנ"ל בג' צלותין). ובזמן דהוו נהירין, הוו מתפשטין או"א ג"כ למטה והוה הכל תלוי בזכותא, דהוה שכינתא שריא בישראל והיו מתפעלים לפי מעשיהם כידוע אבל עתה אסתלק הכל למזלא, והכל במזל קדם דייתי בגלגולא, ואין זכות ואין חוב אלא בעולם הבא דהוא בדרגא דשם אסתלקו, לכן ניתן הכל ביד המזל בעולם הזה, ועיין לעיל תיקון נ' ומה שבארנו שם, ואלו ג' דרגין בני כו' - הן ג' גוונין דשרגא עם האור הוי"ה דבתוכם, ואמר **ובההוא זמנא הכל כו'** דספר תורה, עמודא דאמצעיתא, בהיכל - מלכות, בחושבן וה' בהיכל קדשו ה"ס כו':

[5220] **בההוא זמנא מה שהי' קרוב ה' לכל קוראיו אתמר רחוק כו'.** כנ"ל דבג' צלותין הוה נחית, חכמה - בימינא, יו"ד של שם, ובינה - ה' של שם, בשמאלא, ועמודא דאמצעיתא - ו' של שם, בהדעת, ומעלין השכינה בתרין דרועין ועל גופא כנ"ל תיקון מ', והיה קרוב ה' לכל קוראיו בג' צלותין, דשכינתא היא תפלת כל פה, וג' אתוון היו קרובין, וזהו קרוב ה', ד' אתוון, אבל עתה נתרחקו, עמודא דאמצעיתא - בדעת שהוא הכתר, מזלא עילאה, וחו"ב לא נחיתו למטה, ונשארת איך ה' ישבה בדד, ולית דעניא לה בג' צלותין, ולכן רחוק מה שהיה - הוא הדעת, דרגא דמה, שהיה הוא שיהיה, דלעתיד לבא מה שהיה הוא שיהיה, כי מלאה הארץ דעת, ותתייהב שוב על ידו, אבל עתה רחוק בכתר **ועמוק עמוק** בחו"ב שהן ממעמקים קראתיך כו':

[5221] **לית מאן דאשיג כו'.** שבתפלה אינו מושג, שאינן נענים כמו בראשונה, אלא בחכמה ובינה מושג, ע"י החכמה - בבחינתו, ובבינה - בהנהגתו הוא מושג, כי לא נשאר מושג אלא ע"י החכמה והבינה משום דאסתלק הכל לחו"ב ומשם משיגין, וזה שאומר **אלא בחכמה ובבינה ובג"ד כד כו'.** ורוצה לומר בחכמה ובבינה של האדם **ובג"ד כו' אלא בחכמה ובבינה** רוצה לומר דאינן משיגין אלא לשם ולכן הוא עמוק למצוא כי שם עמוק להשיגו, ואמר **דאינון י"ם י' כו'** רוצה לומר דזהו מ"י ימצאנו, במ"י דהוא י"ם, חו"ב, וים הוא כסדר ולענין השגה שצריך להשיג מלמטה למעלה הוא מ"י ולכן אמר **עמוק** שהוא י"ם, שהוא עמוק, וב' פעמים עמוק, חו"ב, הים והמקיף של ים, שהוא י' של ים, מבועא דיליה, ועיין לעיל תיקון נ"ב ומה שבארנו שם, והוא עמוק יותר ואינו מושג אלא ע"י הים ומכל מקום מושגין קצת אבל דבר הרחוק אינו מושג כלל, והוא בכתר, ושם הוא מ"ה, שמא מפרש, דהוא בכתר ובדעת, והיה קרוב מאד עד שהיה קבוע במלכות, כמו שאומר בפ' בראשית א' ב' וזהו רחוק מה שהיה, ואמר **ורזא דמלה קרובים כו'.** שה' אלקינו - הוא או"א, והיו קרובים בכהנים ולוים, בימינא ושמאלא, ועתה שבטלו כהנים בעבודתן ולוים במשמרותם - אתרחקו, ולכן אמר שלמה שתפלתו ודבריו יהיו קרובים אל ה' אלקינו - שנבנה הבית על ידו, וזה שכתוב (דברים ד ז) מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו:

[5222] **אשא עיני אל ההרים כו' וכסא דין דאסתלק משם ודא יהו"ה דאיהו כו'.** רוצה לומר אשא עיני אל ההרים - אבהן, בג' צלותין, אבל מאין יבוא עזרי - דאסתלקו לאי"ן, עזרי מעם ה' - שם הויה דאסתלק, והוא עושה שמים וארץ - דאתפשט בהון בינה ומלכות, כסא רחמים וכסא דין, שמים וארץ, ואמר **עלה אתמר לך ה' הגדולה כו'.** רוצה לומר דחשיב ז"ת, וה' הוא ג"ר, דשם שם ה' אסתלק, והם כח"ב בג' שמות הוי"ה, ברוך אתה ה' אלקי ישראל, דהוא אלקי ישראל דעמודא דאמצעיתא, ואח"כ לך ה' הגדולה היא חכמה דאתפשט בו"ק, ואח"כ לך ה' הממלכה - בינה דמתפשט במלכות, והן ג' הויות בג' פסוקים, חו"ב בזו"נ וכתר שותף השלישי בקרא בפני עצמו - שרשן, שהן ג' ספרים כלל הכל, ולא קראן בשם שהן נעלמות רק בשם הוי"ה, ונגד אלו הג' אמר כאן **לגו מכלהו ואיהו מלבר כו' ואיהו בין כו'.** לגו - חכמה, לבר - בינה, בין כו', דעת דהוא כתר, והן ג"ר דמתפשטין בהון כמו שאומר באידרא זוטא ג' אמ"ש ג' עומקי בו"ק, והיכל הקודש כמו שאומר בספר יצירה:

[5223] **אית עייניו כו'.** רוצה לומר מרקמן מד' גוונין כמו שמפרש והולך, והוא גוון ארגמן כמו שאומר בפ' בראשית מ"ד א' היכלא חמישאה כו' חד נהורא כעין ארגוונא, נהורא דא כליל כל גוונין דנהרין, נהורא חוור וסומק וירוק ואוכם, אתכלילן אלין באלין כו', והן ד' המלאכים שהן בד' גוונין כמו שמפרש והולך **רגמ"ן ר' כו'** וכמו שאומר לקמן קכ"ד ב', ואמר ורזא דמלה **מרכבו ארגמ"ן** רוצה לומר מרכבו של הוי"ה - ארגמ"ן כמו שאומר לקמן קכ"ד א' ושאר מקומות:

[5224] **א' אור כו'.** שמתלבש בתוכם דוגמת הכתר בד' אותיות הוי"ה, והכתר הוא א' שמתלבש בתוכם, אי"ה או"ה, וכן הוא כאן כמו

וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי שַׂר הַפָּנִים, וְאִיהוּ רזיא"ל וְאִיהוּ אוּרִיאֵ"ל, דְּהָכִי סָלִיק לְחֵשְׁבַּן רזיא"ל, וְאִיהוּ סָלִיק לְחֵשְׁבַּן רְמַ"ח פִּקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, כְּחֵשְׁבַּן אַבְרָהָ"ם, וְדָא מַלְאַךְ הַחֶסֶד, דְּמִתַּמָּן אוֹרַיְיתָא אִתְיְיהִיבַת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים לג ב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וְאִיהוּ מְמוּנֶה עַל רָזֵי אוֹרַיְיתָא, וְהוּא גָּלֵי עֲמִיקָתָא וּמְסַתְּרָתָא, (יָדַע מָה בַּחֲשׁוֹכָא), בְּגִין דְּחֹשֶׁךְ אִיהוּ לְבוּשָׁא דְאוֹר, (וּבֵיהּ אֵל"י דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טו ב) זֶה אֵלִ"י וְאַנְוֵהוּ), אוֹר הוּא רָ"ז, [5225]וְכָל מָאן דְּיָדַע בְּהוּ עֲלֵיהּ אִתְמַר (דניאל ד ו) וְכָל רָז לָא אָנֵיס לָךְ, וְאִיהוּ נָהִיר בְּגַוְונִין חִוָּור דְּעִינָא, [5226]וְאִיהוּ נוּרִיא"ל נוּר דָּלִיק מִסִּטְרָא דְּשִׂמְאלָא, דְּתַמָּן רי"ו גְּבוּרָה, וּמִתַּמָּן פִּקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, כָּרְסַיָּא דְּרַחֲמֵי לִימִינָא כָּרְסַיָּא דְּדִינָא לִשְׂמָאלָא, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל תַּרְוַיְיהוּ וּבֵיהּ יהו"ה, דְּכָפַל שְׁמֵיהּ תְּרֵין זִמְנִין יהו"ה יהו"ה, וּמֹשֶׁה דְּאִתְאַחִיד בֵּיהּ כָּפַל שְׁמֵיהּ מֹשֶׁה מֹשֶׁה, וּבְגִין דָּא וַאֲדַבֵּר בְּ שֵׁ"ם (שמות לג יז) בְּתְרֵין שְׁמָהָן. [5227]עַיְינִין מְרַקְּמָן נְקִידִין בְּנְקוּדִין חִוּורִין, כְּגוֹן נְקוּדִין דְּעַל לוּלִ"א, אִסְתַּמַּר מִנַּיהּ רַמַּאי אִיהוּ, וּמַאן דְּאִיהוּ בְּנְקוּדִין סוּמְקִין אוֹשִׁיד דְּמָא אִיהוּ, בְּנְקוּדִין יְרוֹקִין כַּעֲסָן אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּמָרָה, בְּנְקוּדִין אוּכְמִין גַּזְלָן אִיהוּ גַּנָּב, כָּל בִּישִׁין דְּעָלְמָא אִית בֵּיהּ, עַיְינִין עֲמִיקִין אִית בְּהוֹן [5228]עוֹמֶק טוֹב וְעוֹמֶק רָע, הַאי לָא יָדַע בַּר נַשׁ לְבֵיהּ, (לְבֵיהּ) [5229]עָמוֹק עָמוֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ, אִם הוּא עוֹמֶק טוֹב לָא יָכִיל בַּר נַשׁ לְמִנְדַּע חָכְמָתֵיהּ, וְאִם הוּא עַם הָאָרֶץ כַּמָּה עֲמוּקִין מַחֲשַׁבְתִּין דִּילֵיהּ בִּישִׁין, הַאי אִיהוּ קֶבֶר פָּתוּחַ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים ה י) קֶבֶר פָּתוּחַ גְּרוֹנָם וכו', לְשׁוֹנָם עָמָל וָאָוֶן, אִסְתַּמַּר מֵעֵינָא דָּא, בְּכָל מַה דְּאִסְתַּכַּל אִתְלַטְיָא, אִיהוּ מִסְתַּכַּל לְתַתָּא לְמֶחְשַׁב כָּל מַחֲשָׁבִין בִּישִׁין, לֵית סוֹפָא לְרַשְׁיעוּתֵיהּ.

[דף קכו ע"ב]

א.ה. לקטע הבא נביא שתי נוסחאות על פי ביאור הגר"א.

[5230]עַיְינִין גַּבְהָנִין בְּהִפּוּכָא, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (יחזקאל א יח) וְגַבֵּיהֶן וְגֹבַהּ לָהֶם וְיִרְאָה לָהֶם, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם

שמפרש והולך **א' אור פניא"ל ואיהו מט"ט** שהוא אדם דרכיב עליהון כמו שאומר לעיל ס"ג א' ושאר מקומות, והוא כתרא דלהון ועיין לעיל תיקון ה', ואע"ג שה' אור, נהיר בה' גוונין - הוא לפי הגוונין, אבל האור בעצמו הוא פשוט א' לבד כמו שאומר בתוספתא פ' יתרו ונקרא אור פניאל שהוא אור המתלבש בפנים של (החיות), והנה החיות הן מתפרדין ולפנים הן אחד, והן בסיומן - שכולן הן אל, ושם הוא נהיר בפנימיותם שהן אל, וזהו פניאל, שם הוא אור דנהיר בהון, וזה שאומר אור פניאל, ואמר **ובג"ד אתקרי שר הפנים** שהוא בפנים דלהון **ואיהו רזיאל** שהוא אור פנימיות (התורה) רזא דרזין, שד' חיות הן פרד"ס כמו שאומר לעיל תיקון נ"ד ובפ' בראשית, ור"ז הוא אור כמו שאומר לעיל, והוא בחושבן אור כמו שאומר לקמן בתיקוני זוהר חדש, והוא אור פני של התורה, וזה שאומר **ואיהו אוריאל** אור של המלאכים והחיות דהן אל, והוא רז, ואמר **ואיהו סליק כו'.** לראיה שהוא גוון חוור מימינא, דמשם רמ"ח מצוות עשה וכמו שאומר לעיל בכמה מקומות, והוא חושבן אברהם איש החסד, והוא אור של יום הראשון שהוא חסד, וזה שאומר **ודא מלאך כו'.** ואמר **דמתמן כו'.** דהוא אור הרזין דאורייתא, וזה שאומר **ואיהו ממונה כו' והוא גלי כו'.** שלפני הרזין הן עמוקות שהן חשך ולכן צריך לגלות ועיין במתניתין דטעמים, וזה שאומר **ומסתרתא בגין דחושך איהו לבושא דאור אור הוא רז כו'.** כן צריך להיות, ולא כמו שכתוב בהגהה, וזו הגהה היא מתיקון נ"ה, ורוצה לומר הוא רז בחושבן, וכן הוא הרז - אור התורה, ופשוטו הוא חושך, ולכן מגלה עמוקות מני חושך וזהו גלי עמיקתא כו':

[5225] **וכל מאל דידע ביה.** רוצה לומר בזה המלאך:

[5226] **ואיהו נוריאל נור כו'.** רוצה לומר נור שהוא אש שורף שהוא גוון תכלת, האחרונה מד' גוונין, והוא כולל הד' גוונין, והחוורא נהיר ביה, והן ב' גוונין הנ"ל כסא רחמים כו', וזה שאומר **כרסיא דרחמי לימינא, כרסיא כו'** ואמר **דתמן רי"ו** רוצה לומר בנוריאל ואע"ג דגם באוריאל יש רי"ו, הוא דשמאלא נכלל בימינא, אל דאלקים, ואמר **ומתמן פקודין דל"ת** רוצה לומר משמאלא כנ"ל, ואמר **כרסיא דרחמי כו'** שאימא, כרסיא דרחמי, הוא בימינא, ושכינתא תתאה, כרסיא דדינא, לשמאלא, כמו שאומר לעיל בתיקון נ"ה, וזה שאומר **עד"א כליל תרווייהו כו'.** דכליל ימינא ושמאלא, וביה שניהן, והן ב' פעמים הוי"ה כנ"ל וכמו שמפרש והולך, והן ד' מוחין בחג"ת כידוע, ד' אותיות הוי"ה דביה תרין דדעת, אל דעות, וכמו שאומר בריש ש"ה, וכן הוא ב' הויות, דידיה ודחכמה כנ"ל אורות דב' שכינות, ונכללין כולהו בג' חג"ת ג' קוין, ואמר **בשם כו'.** רוצה לומר בשם הוא ב' שם, וכמו שכתוב (שמות ג ד) ויקרא משה משה וכמו שאומר לעיל ק"ט א' עיין שם דביה אכלל חכמה ועמודא דאמצעיתא, אב ובן עיין שם בדבריו:

[5227] **עייניו מרקמן כו' על לול"א כו'.** דנקודין ממעטין את הכתב שאין (תוך הענין) כמו שכתוב, ורמאי איהו שאינו תוכו כברו, וזה שאומר על לול"א שדרשו בהיפך הכתב בפרק קמא דברכות (ד ע"א), ואמר בנקודין חוורין דהוא מסטרא דנחש גוון חוור והוא נחש הרמאי דפתי לאדם כנ"ל וכמו שאומר בזוהר חדש שם עיין שם וכנ"ל, וזה שאומר **ומאן דאיהו בנקודין כו' בנקודין כו'.** ואמר בנקודין אוכמין כל בישין משום דהיא כללא דכל גוונין כמו שאומר בזוהר חדש שם ועיין שם כ"ח א' כ"ט א':

[5228] **עמק טוב כו'.** שהן תהו ובהו כמו שאומר בספר הבהיר, והוא בעץ הדעת טוב ורע, בהו טוב כו', ומה שאמר תהו ובהו רעים הוא בס"א, ועיין בפרק א' דספר יצירה עומק כו':

[5229] **עמוק עמוק מי כו'.** כמו שמפרש והולך **לא יכיל ב"נ כו'** והוא בחכמה כמו שאומר למעלה, והוא במחשבה, דמחשבה הוא עמוק. ואמר **ואם הוא ע"ה כו'.** כמו שאומר בפ' ויקרא דמחשבה אתפשט לתרין סטרין כו', ואמר **איהו קבר פתוח** רוצה לומר כמו שעיינין דיליה עמיקין ופתיחין, ואמר **אסתמר מעינא כו'.** דהוא נוק' דס"א, בור שאולה. ואמר

[5230] **עייניו גבהנין בהפוכא כו' כמה דעיינין עמיקין כו'.** כי כל בליטה הוא רחמי וכל שקיעה הוא דין, שלכן כל דינין בערוה דכלא שקיעה וכל רחמי באמה דדכורא, והוא סוד הזיווג לאתבסמא כמו שאומר בספרא דצניעותא ובאידרא רבה עיין שם בדבריו, וכמו

וְגוֹמֵר, כְּמָה דְּעַיְינִין עֲמִיקִין אִינּוּן דִּינָא וּמוֹתָא, הָכִי עַיְינִין גַּבְהָנִין אִינּוּן חַיֵּי וְרַחֲמֵי, וְאִית עַיְינִין גַּבְהָנִין מִסְטָרָא דְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טו א) כִּי גָאֹה גָּאָה, סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם, וְאִית מִנְּהוֹן (דף קכו ע"ב) דְּאִתְחַזְיָין גְּבַהּ רוּחָא.

נ"א ועיקר: עַיְינִין גַּבְהָנִין בְּהִפּוּכָא, עַיְינִין גְּבוֹהִין מִסְטָרָא דִּימִינָא, וְעַיְינִין עֲמִיקִין מִסְטָרָא דִּשְׂמָאלָא, [5231]דָּא עָנָו וְדָא בַּיְישָׁן, מִסְטָרָא אָחֳרָא דָּא גַס רוּחַ וְדָא עַז פָּנִים, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (יחזקאל א יח) וְגַבֵּיהֶן וְגַבַּהּ לָהֶם וְיִרְאָה לָהֶם, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם וְגוֹמֵר, כְּמָה דְּעַיְינִין עֲמִיקִין אִינּוּן דִּינָא וּמוֹתָא, הָכִי עַיְינִין גַּבְהָנִין אִינּוּן חַיֵּי וְרַחֲמֵי, וְאִית עַיְינִין גַּבְהָנִין מִסְטָרָא דְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טו א) כִּי גָאֹה גָּאָה, סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם, וְאִית מִנְּהוֹן (דף קכו ע"ב) דְּאִתְחַזְיָין עַל גַּפֵּי מְרוֹמֵי (משלי ט ג).

[5232]וְאָחֳרָנִין דְּאִתְקְרִיאוּ גְּאוֹנִים בְּאוֹרַיְיתָא, וְכֻלְּהוּ אִית לוֹן עִקָּרָא לְעֵילָּא, וּבְגִין דָּא וְגַבֵּיהֶן וְגַבַּהּ לָהֶם וְיִרְאָה לָהֶם, מִסְטָרָא דְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (קהלת ה ז) כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר, וְדָא מֶרְכָּבָה לְעֵילָּא מִן מֶרְכָּבָה, וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה כב א) מַשָּׂא גֵּיא חִזָּיוֹן מַה לָּךְ אֵיפֹה כִּי עָלִית כֻּלָּךְ לַגַּגוֹת, וְאִלֵּין אִינּוּן דְּרָכְבִין עַל מֶרְכָּבוֹת.

[5233]וְעוֹד וְגַבֵּיהֶן אִלֵּין אִינּוּן אוֹפַנִּים, דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא דְּאַתְוָון, וּגְבַהּ לָהֶם אִלֵּין אִינּוּן שָׂרְפִים דְּאִינּוּן לָקֳבֵל טַעֲמֵי דִּלְעֵילָּא, כִּתְרִין עַל אַתְוָון, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם אִלֵּין נְקוּדִין, דְּאַתְוָון מְלֵאוֹת עֵינַיִם מִגַּוַּיְיהוּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (זכריה ד י) עֵינֵי יהו"ה הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ, מַאי לְאַרְבַּעְתָּם, [5234]אִלֵּין תִּלַּת חֱיָוָן, אִינּוּן דְּאִתְקְרִיאוּ בִּשְׁמָא דְּיהו"ה, תִּלַּת זִמְנִין כְּגַוְונָא דָּא יהו"ה יהו"ה יהו"ה, אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע אַנְפִּין לְכָל סְטַר לְכָל חַיָּה, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם כְּגַוְונָא דָּא [ציור] (א"ה כאן מצאתי כתוב בהעתק ג' שמות יקוק כתובים בזירי, הי' בג' זירי, והה"י בג' זירי בכל צד הרי ט', וג' בו', ובין כלם הם כ"ד, וג' פעמים כ"ד הם ע"ב) הָא הָכָא שִׁבְעִים וּתְרֵין עַיְינִין [5235]דְּאִינּוּן לָקֳבֵל

שכתוב (תהלים לו ז) צדקתך כהררי אל משפטיך כו'. ואמר **עלייהו אתמר וגביהן כו'.** דבפסוק הזה כתיב מלאות עינים, דקאי על העינים וכמו שאומר לקמן, ואמר **ואית עייניך כו' כי גאה כו'.** רוצה לומר, דלמעלה אמר דהן מורין על רחמנין, וכאן אמר דאית דמורה על שררות וממשלה כמו שכתוב (שמות טו א) כי גאה גאה סוס כו', ואמרו (חגיגה יג ע"ב) כי גאה גאה שמתגאה על גאים, וכן כאן מורה על התנשאות גדולה מלך על מלכים וכיוצא וכמו שכתוב בפסוק הנ"ל וגביהן וגובה להם וכמו שמפרש והולך כי גבוה מעל גבוה כו' והכל לפי גבהות העין, ואמר **ואית מנהון דאתחזיין גבה רוחא.** שהן גבהנין מס"א, והוא גאה בלב, גבה לב, ולא על ממשלה:

(הגהה: אבל יותר נכון גירסא האחרת, **דאתחזין על גפי מרומי** והוא העיקר, ורוצה לומר דאית גבוהין בגבורה וממשלה, ואית מנהון מלכות על גפי דאמרינן שהוא כסא מלוכה כמו שכתוב (משלי ט יד) על כסא מרומי כו', ומה שאומר למטה עייניך גבוהין מסטרא דימינא כו' עד ודא עז פנים, שייך למעלה אחר עייניך גבהנין בהפוכא) (וכן מצאנו נכתב בצידו בגוף כתב יד קדשו בתיקוני זהר).

[5231] **דא ענו ודא ביישן.** וענין הוא מסטרא דימינא, ובייש הוא מסטרא דשמאלא, כמו שכתוב (ישעיהו כט כב) לא יבוש יעקב מאביו בגוון סומק, וענין הוא מסטרא דגדולה כמו שאמרו (מגילה לא ע"א) כל מקום שאתה מוצא גדולתו כו':

[5232] **ואית אחרנין דאתקריאו גאונים באורייתא** והוא כי גאה גאה באורייתא, סוס ורוכבו רמה בים - בימא דאורייתא כמו שאומר לעיל נ"ב ב' ויקרע ימא דאורייתא וסוס ורוכבו כו', והן שני מיני גאה גאה, לא יסור שבט מיהודה אלו ראשי גלויות (סנהדרין ה ע"א), ומחוקק כו' שרי גאים כמו שאומר בחולין (צב ע"א), ואמר **וכלהו אית לון כו'.** דג' מיני גאים הנ"ל, כי גאה, ועל גפי מרומי, וגאונים באורייתא, שהן ג' דרגין דכללין כלהו כמו שמפרש והולך, וזה שאומר שם בחולין ג' שרי גאים כו', וזה שאומר **ובג"ד וגביהן כו'** שהן ג' פעמים גבוה בפסוק, ומפרש והולך **מההוא דאתמר כי גבוה כו'** ג' גבוהים בפסוק זה על זה, ומפרש והולך **ודא מרכבה כו'** ואמר **הה"ד משא כו'.** רוצה לומר, אתה הוא גיא חזיון מעיינין עמיקין שמורה על שפלות **מה לך כי עלית כו'.** ומפרש והולך דרוצה לומר למה אתה רוכב על מרכבות וזה שאומר ואלין אינון דרכבין על מרכבות:

[5233] **ועוד וגביהן כו'.** דאותיות ונקודות וטעמים הן בי"ע, ג' דרגין דכלילין כלא, ואופנים הם מעשיה אותיות מנוק' וכמו שאומר לעיל בכמה מקומות, ואמר **דאתוון מלאות עינים מנייהו** רוצה לומר וגבותם קאי על אתוון, והקרא מפרש דגביהן שהן האותיות הן מלאות עינים מנקודין, ואמר **כד"א עיני ה'** שהן הנקודין והן דהוי"ה, משוטטות באתוון שהן בנוק' האופנים שהן בארץ כמו שכתוב (יחזקאל א טו) אופן אחד בארץ כו', והנקודות משוטטות על כל, וכל הילוך הוא הכל בנקודין ולכן נקרא תנועות וזהו משוטטות:

[5234] **אלין תלת חיוון כו'** דבכלהו תלת כתיב לארבעתם שהן י"ב אנפין ועיין לעיל קי"ט א' קכ"ד ב' ומה שבארנו שם ושם:

[5235] **דאינון לקבל ע' כו'.** דאינון עיני העדה, ואמר **ומשה ואהרן** דהן נשיא ואב בית דין, דלעולם צריך להיות ע"ב כמו שבארנו במקום אחר בארוכה, והן גביהן דהן נשיאי וראשי העדה, וזה שאומר **אלין אינון וגביהן** ואמר **וגובה להם כו' מ"ה עייניך כו'.** דהוא אדם דרכיב על גבי הג' חיוון כמו שאומר לעיל ס"ג א' ואינון תרי עשר אנפין לכל חד שית, סלקין לע"ב כו' ואדם דרכיב על גבייהו דא כו' וזה שאומר **כחושבן אדם.** והענין כי וגביהן הן י"ב אותיות דג' הוויין, והעיניין הן הנקודין, וגבה להם הן ט' אותיות דג' יה"ו והן במלכות ועמודא דאמצעיתא ובינה ולכן בה יה"ו לבד דשם נכללת נוק' בדכורא, בינה בן י"ה דהוא יה"ו וכמו שאומר בסוף ספר יצירה בארוכה, והעיניין מ"ה הוא בחכמה דכמו דעמודא דאמצעיתא הוא עייניך לשכינה תתאה כן הוא חכמה לשכינה עלאה וכמו שמפרש והולך ועוד וגביהן דא שכינתא כו' ועוד וגביהן דא אימא עילאה כו' וזה שכתוב וגבותם מלאות

שְׁבְעִים סַנְהֶדְרִין, וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל גַּבֵּיהוֹן, אִלֵּין אִינּוּן וְגַבֵּיהֶן וּגְבַהּ לָהֶם. כְּגַוְונָא דָּא [ציור] (א"ה כאן מצאתי ג' שמות יק"ו קו"י וק"י באופן שזכרתי, שעולים כל העיינין מ"ה) הָא הָכָא חָמֵשׁ וְאַרְבְּעִין עַיְינִין כְּחֻשְׁבַּן אָדָם וְאִינּוּן יה"ו הו"י וה"י. [5236]וְעוֹד וְגַבֵּיהֶן דָּא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי עַל גַּבֵּי חֵיוָון וּמַשְׁרְיָין כֻּלְּהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קג יט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, וּגְבַהּ לָהֶם דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּשְׁכִינְתָּא אִיהִי עַל גַּבֵּי אוֹפַנִּים, וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא [5237]דְּאִיהוּ כְּלִיל שִׁית סְפִירָן עַל גַּבֵּי חֵיוָון, דְּאִיהוּ כָּלִיל לוֹן מטטרו"ן, וְדָא אִיהוּ כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם (קהלת ה ז), אִלֵּין אִינּוּן אַבָּא וְאִימָּא, [5238]כְּתִרָא עַל רֵאשֵׁהוֹן, דְּאִינּוּן עַל גַּבֵּי שְׁרָפִים דְּתַלְיָין מִכָּרְסַיָּא.

[5239]וְעוֹד וְגַבֵּיהֶן דָּא אִמָּא עִלָּאָה, דְּאִיהִי עַל גַּבֵּי סְפִירָן דְּאִינּוּן תְּחוֹתָהּ, דְּמִינָהּ כָּל אַתְוָון, וּגְבַהּ לָהֶם דָּא חָכְמָה, דְּמִתַּמָּן נְקוּדִין, וְיִרְאָה לָהֶם דָּא כְּתִרָא דְּתַמָּן טַעֲמֵי, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם, אִינּוּן אוֹר צַח אוֹר מְצוּחְצָח אוֹר קַדְמוֹן, וְכַמָּה נְהוֹרִין דְּתַלְיָין מִנַּיְיהוּ [5240]דְּנָהֲרִין מִלְּגָאו, כְּנִשְׁמָתָא בְּגוּפָא.

[5241]וְעוֹד וְגַבֵּיהֶן אִלֵּין אִינּוּן שִׁבְעָה גִּלְדֵי עֵינָא, דְּאִינּוּן דָּא עַל גַּב דָּא כְּגִלְדֵי בְּצָלִים, וּגְבַהּ לָהֶם אִלֵּין כַּנְפֵי עֵינָא וּכְרוּבֵי עֵינָא, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם דָּא עֵינָא דְּאִיהוּ כְּלִיל כָּל גַּוָונִין, דְּאַרְבַּע גַּוָונִין אִית בְּעֵינָא לָקֳבֵל אַרְבַּע אַנְפִּין דְּכָל חַיָּה, וּתְרֵין כַּנְפֵי עֵינָא דְּאִינּוּן עַפְעַפַּיִן, וּתְרֵין כְּרוּבֵי עֵינָא, אִינּוּן לָקֳבֵל אַרְבַּע גַּדְפִּין דְּכָל חַיָּה, וּבְאִלֵּין אַרְבַּע גַּוָונִין דְּעֵינָא נָהֲרִין אַרְבַּע אַתְוָון יהו"ה, וּבְאַרְבַּע כַּנְפֵי עֵינָא נָהִיר אדנ"י, דָּא אִיהוּ כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר, וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם (שם) אִלֵּין אִינּוּן יהו"ה אהי"ה, אַבָּא וְאִימָּא. א.ה. הקטע שהיה כאן נמצא לעיל קכו ע"א או ע"ב תלוי בגירסאות.

[דף קכז ע"א]

כְּרוּבֵי עֵינָא וְעַפְעַפֵּי עֵינָא עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שמות כה כ) וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סוֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת [5242]וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו, דָּא כַּפּוֹרְתָּא דְּעֵינָא, תִּלַת גַּוָונִין דְּעֵינָא אִינּוּן אהי"ה יהו"ה אדנ"י,

---

עינים, על שניהם, וגביהן וגבה כו', והוא כי גבוה מעל גבוה וגבוהים עליהם וכמו שמפרש והולך ועוד וגביהן דא שכינתא כו' אלא דשם מפרש וגובה להם על עמודא דאמצעיתא, ועל ג"ר לא פירש בפסוק זה אבל הוא כמו שאומר למטה ועוד וגביהן כו' שהוא ויראה להם על ג"ר וכמו שאומר למעלה ובג"ד וגביהן וגבה להם (וכאן הוא ע"ב ועל גבן ס"ג ועל גבן מ"ה, כי גבוה מעל גבוה כו' עיין לעיל קי"ט א' מה שבארנו שם, ולמטה מהם הויו"ת פשוטות, וחושבן כלם ג' פעמים אלקים ובהם נמתקות) ויראה להם מההוא דאתמר כי גבוה כו' וגבוהים עליהם אבל כאן שרוצה לומר וגבותם מליאות עינים לא פירש ויראה להם:

5236 **ועוד וגביהם דא כו' ומלכותו כו'.** ואית לה גבהות וממשלה על הכל:

5237 **דאיהו כליל שית כו'.** רוצה לומר דהוא מקנן במט"ט דשם הם חיות, ומט"ט הוא ו"ק, שית אותיות דביה, שש שנים יעבוד, וזה שאומר דאיהו כליל כו':

5238 **כתרא על ראשיהון.** רוצה לומר שזהו וגבותם מלאות עינים שהן ככוכבים וכמרגליות בריש כתרא כמו שאומר למעלה ואלו שלשה הן מקננין בכרסיא, ולמטה שפירש בג"ר פירש וגבותם באור צח כו':

5239 **ועוד וגביהן דא אימא כו'.** דהכלל דבינה וזו"נ הן דוגמא דג"ר, וכמו כתר שרש לט' ספירות כן ג' אור כו' שורש לג"ר:

5240 **דנהרין מלגאו כו'.** וזהו מליאות עינים, שעיינין הן רוחא דבגויה כמו נקודין באותיות, וכן כאן שג"ר הן לג' אור אלו כגופא לנשמתא, שכל אור חבירו כו' כמו שאומר בפ' בראשית, וזהו מלאות עינים שהוא מלא בפנים:

5241 **ועוד וגביהון אלין שבעה גלדי כו'.** רוצה לומר וגביהן - גלדי עינא שהן זה על גבי זה, זהו וגביהן, וגבה להן - עפעפי וכרובי עינא שהן על עינא על ז' גלדי עינא, וגבותם מלאות עינים הוא העינא רוצה לומר ז' גלדי מלאות עינים, שהן ד' גווני עינא, והוא גבוה מעל גבוה כו' כמו שמפרש והולך שהן הוי"ה אדנ"י, וגבוהים עליהם - הוי"ה אהי"ה, והוא בת עין עם ז' גלדי עינא, ח' אותיות הוי"ה אהי"ה, וח' הוי"ה אדנ"י, ד' גווני וד' עפעפים וכרובים, ואמר **כרובי עינא ועפעפי עינא עלייהו כו'.** רוצה לומר הכרובים כרובי עינא פורשי כנפים עפעפי עינא:

5242 **ופניהם איש אל אחיו** שהן חו"ב, והן בת עין עלאה ובת עין תתאה שהן פני אדם, והן איש אל אחיו, והן כל הקצוות, שכרובים - נו"ה, וכנפים - חו"ג כמו שאומר לקמן קכ"ז, והכפורת הוא הגלדי עינא והוא יסוד שהוא נקרא שבעה, שביעי דכלול שבעה כמו שאומר לעיל תיקון כ"ב ותיקון מ"ז ושאר מקומות הרבה, והוא דכליל שבעה גלדי עינא, והוא הכפורת כפורתא דעינא, וכפורת הוא יסוד שהכרובין הן לו מצדדין, והוא באמצע כידוע, ונשארו כתר ת"ת ומלכות והן ג' הגוונין, וזה שאומר **תלת גוונין דעינא אינון כו'**, ואמר **כלל ופרט כו' יחוד כו'** דכמו שהן ברוחב בג' קוין כן הן באורך, כתר - יחוד כידוע, וברכה וקדושה שהן ימינא ושמאלא הן זו"נ שהן ימינא ושמאלא חו"ג, וכן כלל כו' כמו שמפרש והולך **אהי"ה כלל הוי"ה פרט אדנ"י חזר וכלל** כמו שאומר בתיקון מ"ז דהחסדים וגבורות נכללין בדעת ואח"כ מתפרשין בעמודא דאמצעיתא ואח"כ נכללין בה דבה נעשין הכל אחד כמו שאומר לעיל, ואמר **ועוד עינא כגוונא כו'** דעין כולל הכל, ועיין לעיל קכ"ה א', והן ג"כ כנ"ל ופניהם - מוחין, כרובין ועפעפים כמו שמפרש והולך וכפורת ברית ג' גוונין רב"ג ועיין בתיקוני זוהר חדש ע"ג ב' והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה, מאן גדפין דלהון לעילא ימינא ושמאלא, סוככים בכנפיהם תרי סמכי קשוט, על הכפורת דא צדיק דצריך לכסאה ליה, ופניהם איש אל אחיו אינון חו"ב דאינון אנפין דכרובין כו', וזה שאומר **אלין מסככים ואלין פרחין,** דבידים שהן הכנפים - פרחין, ובשוקין - מסככין לצדיק וכמו שכתוב ובשתים יכסה רגליו, ובשתים יעופף שהן חו"ג, כי ו' הן בקצוות, חח"נ בג"ה, חו"ב ונו"ה הן בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו, וחו"ג הן בשתים יעופף כי הכנפים הן במקום הידים, וכן הן בעינא, בכרובין מסככין את העין,

כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל, וְאִינּוּן יְחוּדָא בְּרָכָה קְדוּשָׁה, וְסִימָן יְ עֲנֵנוּ בְּ יוֹם קָ רְאֵנוּ (תהלים כ י), דְּהָכִי סָלִיק חֻשְׁבַּן תְּלַת שְׁמָהָן אִלֵּין כְּחוּשְׁבַּן יב"ק, אהי"ה כֶּתֶר עִלָּאָה, יהו"ה (דף קכז ע"א) עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אדנ"י שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, אהי"ה כְּלָל, יהו"ה פְּרָט, אדנ"י וּכְלָל.

וְעוֹד עִינָא כְּגַוְונָא דְּגוּפָא, תְּרִין כְּרוּבִין דִּילֵיהּ כְּגַוְונָא דְּתְרִין שׁוֹקִין, תְּרִין עַפְעַפֵּי עִינָא לָקֳבֵל תְּרִין דְּרוֹעִין, אִלֵּין מְסַכְּכִין וְאִלֵּין פָּרְחִין, וְאִית כְּרוּבֵי עִינָא רַבְרְבִין וְעִינָא זְעִירָא וְאִית כְּרוּבֵי עִינָא זְעִירִין וְעִינָא רַבְרְבָא, בְּגִין דָּא אָמַר לְאַהֲרֹן [5243]וְלַבַּשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד (ויקרא ו ג), וְאוֹקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, מַאי מִדּוֹ כְּמִדָּתוֹ, הָכִי צְרִיכִין לְבוּשֵׁי עִינָא דְּאִינּוּן כְּרוּבֵי עִינָא, דְּאִינּוּן דּוּ פַּרְצוּפִין כָּתְנוֹת עוֹר, דִּיהוֹן כְּמִדָּה דְּעִינָא.

וּבְגִין דָּא (דברים כה יד) לֹא יִהְיֶה לְךָ בְּבֵיתְךָ אֵיפָה וְאֵיפָה גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה, דְּאִצְטְבַע (ס"א [5244]דְּגוֹדָל) אִיהוּ מִדָּה לְעַיְינִין לְחוֹטָמָא לְשַׁפְוָון לְאוּדְנִין לְפוּמָא, הַאי אִיהוּ מִדָּה דְּכֹלָּא, וּבְגִין דָּא אָמַר קְרָא (שמות כו ב) מִדָּה אַחַת לְכָל הַיְרִיעוֹת, [5245]וְעַל כַּנְפֵי עִינָא אִתְמַר (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו [5246]אֵשׁ לוֹהֵט, אִלֵּין אִינּוּן גַּוְונֵי עִינָא, וְלָקֳבֵל תְּרִין כַּנְפֵי עִינָא אִינּוּן תְּרִין שִׁפְוָון דְּפָתְחִין וְסָגְרִין, וּלְקָבְלַיְיהוּ תְּרִין כַּנְפֵי רֵיאָה, [5247]וְעִינָא לָקֳבֵל לִבָּא דְּאִיהוּ אֵשׁ לוֹהֵט, וּבְכַנְפֵי רֵיאָה רוּחָא דָּנְשִׁיב בְּהוֹן, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת.

וְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר בָּרָא לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל, וְאִם תִּשְׁכַּח עַיְינִין חַד זְעִיר וְחַד רַבְרָבָא, לַאו אִיהוּ דָּא בַּמִּשְׁקָל וּבְמִדָּה, שַׁקְרָן אִיהוּ, אִסְתַּמַּר מִינֵּיהּ, אוֹ אִם עַיְינִין רַבְרְבִין וּפוּמָא זְעִירָא, וְחוֹטָמָא אֲרִיכָא וְאַנְפִּין זְעִירִין, (נ"א עקימין) דְּלָא אָזְלִין כֵּלְהוֹן בְּמִדָּה, עַיְינִין וְחוֹטָמָא וְאַנְפִּין וּפוּמָא, [5248]עַוְלָן אִיהוּ דָּא, וּבְגִין דָּא לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה וְגוֹמֵר (ויקרא יט לה), בַּמִּדָּה [5249]דָּא מִדָּה דְּשִׁיעוּר קוֹמָה. דְּכָל מָאן דְּלָא אִיהוּ בַּעַל מִדּוֹת, אַכְחִישׁ שִׁעוּר קוֹמָה דִּלְעֵילָּא, וְלָא אִתְנְטִיל מִתַּמָּן, דַּעֲשַׂר סְפִירָן דִּלְעֵילָּא כֵּלְהוּ אָזְלִין [5250]בַּמִּדָּה מִסְטָרָא דְּאָת י', וּבַמִּשְׁקָל מִסְטָרָא דְּאָת ו', תְּרֵי מֹאזְנֵי הַשֶּׁקֶל אִינּוּן ה' ה', מִדָּה אַחַת.

[5251]תָּא חֲזֵי י' אִיהוּ רֵישָׁא, וְאִיהוּ מִדָּה דְּעַיְינִין דְּאוּדְנִין דְּאַנְפִּין דְּתְרִין נוּקְבִין דְּחוֹטָמָא, מִדָּה דְּפוּמָא, שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ דָּא ו', שֶׁקֶל דְּגוּפָא, כַּנְפֵי הַשֶּׁקֶל ה' אֶצְבְּעָן דִּימִינָא וְה' דִּשְׂמָאלָא, וּבְגִין דִּשְׁמָא דְּיהו"ה אִיהוּ מִדָּה וְשִׁעוּר וּמִשְׁקָל, אָמַר קְרָא (ויקרא יט לה) לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּשׂוּרָה, [5252]וּכְגַוְונָא דָּא לֹא

ובעפעפים פרחין רוצה לומר פתחין וסגרין וכמו שאומר לעיל תיקון ד' פתחו לי ודאי אינון תרי עפעפי עינא דאינון פתחין וסגרין ועלייהו אתמר והיו הכרובים פורשי כנפים עפעפי עינא כו':

5243 **ולבש הכהן.** כמו שאומר דאינון לבושי עינא, ואתמר בכהן דלא יהא ביה מומא כמו שאמרו (בכורות ג ע"ב) שיהא שוה בזרעו של אהרן, ואמר **דאינון ד"ו פרצופין** שלא יהא ג"כ כרוב אחד גדול מחבירו כמו שאמרו (שה"ש רבה פרשה ה) תמתי תאומתי לא היא גדולה כו', וכרובין ד"ו פרצופין היו והיו ג"כ שוין:

5244 **דגודל איהו מדה כו'.** רוצה לומר, דאמר (דברים כה יד) איפה ואיפה גדולה וקטנה, דהזהיר הכתוב שלא יהיה לך ב' מדות, לזה למכור בגדולה ולזה בקטנה, והוא כמו שמפרש והולך דעיינין חוטמא כו' - הכל יהיה במדה אחד, והוא בגודל, כמו שמפרש והולך האי כו' ונראה דצריך לומר **דאצבע איהו מדה כו'** ועיין לעיל קכ"א ב':

5245 **ועל כנפי כו'.** דאינון סגרין ופתחין, מלאכים שליחן, וכל נענוע הוא בנקודין דאינון מסטרא דרוח:

5246 **אש לוהט אלין כו'.** שגוונין דעינא הן גוונין דאשא כמו שאומר לקמן קכ"ה א' ב':

5247 **ועינא לקבל לבא כו'.** כמו שאומר לעיל תיקון כ"ה ותיקון כ"ח וברעיא מהימנא פ' פנחס דלבא הוא נור דליק והוא לקביל גווני דעינא, וריאה דנשבי עליה בכנפים הן נגד כנפי עינא והן מלאכיו רוחות דכנפי ריאה דשם רוח, ומשרתיו אש לוהט הוא לבא כנ"ל, וזה שאומר ובכנפי ריאה כו' ועיין ברעיא מהימנא שם והן נגד רוח ונפש, דנפש איהי אש לוהט, גוון תכלת ועיין בתיקון ה' מה שבארנו שם:

5248 **עולה איהו דא.** דשקר הוא בדבר אחד, שמשקר בו, אבל אם מודד לאחד בזו ולאחר באחרת הוא עולה, ולכן נאמר שם כי תועבת כו' כל עושה עול, ומפרש והולך ובג"ד לא תעשו כו':

5249 **דא מדה דשיעור קומה.** שיהא האברים לפי גופו כנ"ל וכמו שאמרו בגמ' (בכורות מד ע"א) גופו גדול מאבריו או קטן כו' וכמו שמפרש והולך **דע"ס דלעילא כו'** הכל במדה אחת:

5250 **במדה מסט' כו'.** דמדה הוא בחלל הכלי דהוא צורת יוד, **ומשקל** הוא בלשון המשקל ולשון חק כו' שהוא כף זכות וכף חובה שהן י' אצבעות מב' הידים ה' נגד ה' כמו שאומר בספר יצירה וכמו שאומר למטה, וזה שאומר תרי מאזני השקל כו' וכמו שמפרש והולך **ת"ח י' איהו רישא כו'** דכל נוקבין דרישא הכל ביוד כמו שאומר למעלה דאינון צורת יו"ד, ושם ציורין דנקודין, וכן הרישא בעצמה יוד, והגוף וא"ו וכן כל מדותיו כו' והאצבעאן כו' והגוף הוא לשון חק שמכריע בין הידים, ספר וספר כו' כמו שאומר בספר יצירה וכן פירש למטה בעיינין ולפי שרוצה לכלול מדה ומשקל אבל בכל אחד הוי"ה שלימה, דאבן המשקל הוא יו"ד, וכן במדה - ב' מדות, הלח והיבש שניהם בכלי הוא ב' ההי"ן כמו כנפי המשקל, ומדות האמה באמה הוא וא"ו, והמדה בכללו יוד כנ"ל:

5251 **ת"ח יוד איהי רישא כו'.** כולל כל הגוף בשם הוי"ה. רישא וגופא וידין ועיין לעיל סוף תיקון כ"ב:

5252 **ובג"ד לא י"ל בכיסך כו'.** רוצה לומר כמו שמפרש והולך שלא יהיה אחד בפה ואחד בלב, דאבן הוא יו"ד, מחשבה, וכן דבור כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"ב ושאר מקומות, ואמר בכיסך - ב' כיס, פה ולב כמו שמפרש והולך, ופסוק הראשון לא יהיה לך

יְהֵיֶה לְךָ בְּכִיסְךָ אֶבֶן וָאֶבֶן גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה (דברים כה יג), מַאי כִּיס הָכָא דָּא פּוּמָא.
אַדְהָכִי הָא סָבָא עִלָּאָה אִזְדַּמַּן לְגַבֵּיהּ, וְאָמַר וְהָא אִם עַיְינִין שְׁקִילִין הָא אִינּוּן בַּמִּדָּה, אֲבָל אִם אִינּוּן עַיְינִין רַבְרְבָן וְשַׁפְוָון זְעִירִין לָא אַכְחִישׁ מִדָּה, אֶלָּא אִם עַיְינִין דָּא רַב וְדָא קְצַר, דָּא עָב וְדָא כָּחוּשׁ, אוֹ אַנְפִּין דָּא אֲרִיךְ וְדָא קְצַר, דָּא עָב וְדָא כָּחוּשׁ, אֶלָּא בָּתַר דְּזִיווּגִין שְׁקִילִין כָּל חַד לְמִינֵיהּ, וַדַּאי לָא אַכְחִישׁ עוֹבָדָא דִּבְרָאשִׁית.
ב' בְּתוֹסֶפֶת, תְּרִין כִּיסוֹת פִּימָא וְלִבָּא, דְּהָכִי אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין עֲלַיְיהוּ, מִי שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ אַל יִכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, דְּוַדַּאי אִיהוּ מֵאִילָנָא דְּטוֹב וְרָע, דְּאִיהוּ יֵימָא חַד בְּלֵב וְחַד בְּפֶה, מָאן דְּאִיהוּ מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי אִיהוּ תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ, פִּימָא וְלִבָּא שָׁוִים, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (בראשית ג כב) וְלָקַח גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעוֹלָם, אֲבָל אָחֳרָא דְּאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ דְּלַאו פִּימֵיהּ וְלִבֵּיהּ שָׁוִין, עֲלֵיהּ אִתְמַר (שם ב יז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, דְּוַדַּאי דָּא אִיהוּ עִרְבּוּבְיָא בִּישָׁא, דְּמִשַּׁקֵּר מוֹנֵיטָא דְּמַלְכָּא, דְּמְעָרֵב כַּסְפָּא בַּעוֹפָרֶת. וְדָא הֲוָה חֵטְא דְּחַוָּה דְּהִטְיל בָּהּ נָחָשׁ זוּהֲמָא, דְּאִיהוּ עוֹפָרֶת דְּאִתְעָרֵב בְּטִפָּה (נ"א בכספא) חִוּוָרָא כַּסְפָּא מְזוּקָק, וְלָא אִתְדַּכֵּי זוּהֲמָא מִנֵּיהּ עַד דְּאָתָא אַבְרָהָם וְעָאל בְּנוּרָא וְאִתְלַבַּן כַּסְפָּא, וְנָפִיק עוֹפֶרֶת לְבָר דְּאִיהוּ יִשְׁמָעֵאל, וְאִתְמַר בְּאָדָם מוֹשֵׁךְ בְּעָרְלָתוֹ הֲוָה, אִתְעָרֵב עִרְבּוּבְיָא בְּדַהֲבָא, אִצְטְרִיךְ בְּיִצְחָק, וְאַפִּיק זוּהֲמָא לְבָר וְדָא עִשָּׂו, בְּיַעֲקֹב נָח וְאִשְׁתָּרֵשׁ וְאַפִּיק תּוֹלָדִין, וְאִתְרַבֵּי עִץ הַחַיִּים בְּעַנְפּוֹי וְשָׁרְשׁוֹי.

[דף קכז ע"ב]

[5253]עַיְינִין בְּעִגּוּלָא מִסְטָרָא דְּאָת י', בַּאֲרִיכוּ מִסְטָרָא דְּאָת ו', כַּנְפֵּי עִינָא אִינּוּן ה"ה, בְּאַרְבַּע אַתְוָון אִלֵּין אִיהוּ עִינָא [5254]בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל, וְהָכִי כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר (דף קכז ע"ב) בֵּיהּ תִּשְׁכַּח יהו"ה, דְּאָזִיל בַּמִּדָּה וּבַמִּשְׁקָל, [5255]וְאִיהוּ בַּמִּדָּה וּבַמִּשְׁקָל דְּדִבּוּרָא, קָלָא אִיהוּ שֶׁקֶל, מִדָּה דִּבּוּר, כַּנְפֵּי תִּקְלָא תְּרֵין הֲבָלִין דְּאִינּוּן אֲמִירָה וּקְרִיאָה.
[5256]גַּוְונִין דְּעִינָא, חִוָּור לְבָנ"ה סוּמָק מַאֲדִי"ם, יָרוֹק חַמָּ"ה, אוּכָם שַׁבְּתַא"י, תְּכֵלֶת צֶדֶ"ק, וְאִינּוּן כְּגַוְונָא דְּחֶסֶד

בביתך - דריש על הגוף, והשני - על הנשמה, דיש שהגוף טוב והפנימית רע כמו שאומר לעיל צ"ו ב' ואית מפומוי טב ולבא ביש האי איהו עץ הדעת טוב ורע הכא מקנן נחש רמאי הכי איהו בר נש דתשכח ליה גופא שפיר וסימנין דיליה כלהו שפירין במדה ונשמתיה נפש חייבא מלגאו כו', וזה שאומר כאן **דודאי איהו מאילנא טו"ר כו'** ואמר **דמערב כספא כו'** שהיא לערב ולרמות ותוכו עופרת ועיין לעיל ק"ב א' ועל האי אדם כו', וזה שאומר ודא איהו חטא אדם הראשון כו', ואמר **עד דאתא אברהם כו'** דאצטרפו עד דיהו מזוקקים מן העופרת וכמו שאומר לעיל ריש תיקון ס"ט מצרף לכסף וכור לזהב שהן אברהם ויצחק עיין שם בדבריו, ואמר **ביעקב נח כו'** שמטתו שלמה, ועליו נאמר תתן אמת ליעקב, פיו ולבו שוין, שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב, והוא השקר והעולה הנ"ל, והצטרפות שלו היה בעשו שהלך עמו בעוקבא שלכן נקרא יעקב ואח"כ כשנצרף נקרא ישראל ישר אל, וכן ישורון אלא שזה מצד החסד וזה מצד הגבורה כמו שכתבתי במקום אחר אבל שניהם ישרים, שהוא המכריע, שלפי שאברהם ויצחק יש בהן נטיה, לכן היו בהן סיג, כי שניהם אינון כחוק, כמו שכתוב ריש ועושר אל תתן לי פן כו', השפעת עליהם כו', וענין הצטרפות הכסף והזהב כנ"ל וכמו שאומר כאן דאתערב בטפה חוורא כספא כו' אתערב ערבוביא כו' הוא התערבות בחו"ג, טפה דדכורא ודנוק', וזה שאומר חטא דחוה כו' ואתמר באדם כו' ועיין בזוהר חדש פ' יתרו כ"ט א' בארוכה, ועיין מה שבארנו לעיל סוף תיקון ל"ז ויעקב הוא מסטרא דמוחין, דחו"ג הן דעת, ומוחין - חיים, וזה שאומר **ואתרבי עה"ח כו'** וג' אבהן הן ד' בתים דתפילין, ואמר **בענפוי ושרשוי** ביה ובבניו ועיין לעיל ק"ה ב':

[5253] **עיינין בעגולא כו'.** עתה מפרש מה שאמר למעלה במדה מסטרא דאת י' כו' עיינין דהוא בעגולא במדה, ובאריכו במשקל:

[5254] **במדה במשקל כו'.** דבאלו שנים הן הוי"ה כנ"ל וכן בכל אבר וכמו שמפרש והולך, ואמר שכן הוא בדבורא דפומא:

[5255] **ואיהו במדה ובמשקל דדבורא קלא איהו שקל מדה דבור כו'.** והענין כי יו"ד של הוי"ה כאן הוא בנוק' של ההוי"ה, שהמדה הוא ממטה למעלה וכמו שאומר לעיל תיקון ה', וזה שאומר יו"ד הוא עיינין בעגולא וכמו שאומר לקמן קכ"ד א' זעירין בעגולא שונאי בצע, מסטרא דאת יו"ד, ודוד מסטרא כו' הוא הקטן, ואמר שם למעלה דג' שרטוטין אחרים, שרטוטין באורכא כו' מסטרא דתלת אתוון דאינון הו"ה והן דדכורא, ויוד הוא אות רביעית של השם דנוק', והנה השם הוא בשתים, דו"נ, וכן הוא בדבורא, שמדה יו"ד הוא דבור, וג' אתוון הוא בקלא בשקל, וכן בכל אבר, והוא זו"נ בהוי"ה, ז"א - יה"ו וה' נוק', ולכן מחלקן במדה באות אחת ובמשקל בג' אתוון, מתרין הבלין דאינון אמירה וקריאה שייכין לקלא וכן כנפי עינא לאריכו דעיינין שצריכין להיות לפי מדתן כנ"ל:

[5256] **גוונין דעינא כו'.** עתה מסיים דיוקנא דעיינין ומפרש והולך כל הגוונין דעיינין שהן ה' גוונין, כמו שאומר לעיל, וב' כנפי עינא הן בז"ת נגד ז' כוכבים דנהרין בעיינין, וג"ר כבר כתב למעלה שהן ב' אנפין דכרובים, ב' בת עין, ואור דנהיר בהון א' כתר, ואמר **חוור לבנה** שהיא חוורא וכן כל כוכב בגוונא דיליה, ולבנה היא כוכב ראשון באצילותה, וצדק אחרון, (ישעיהו מא ב) צדק יקראהו לרגלו, (שבת קנו ע"ב) ובימי אברהם אתהדר צדק למזרח וכמו שאומר בספר יצירה יום א' לבנה, ואמר **ואינון כגוונא דחסד כו'.** והנה חגת"ם הוא המרכבה של הד' גוונין אלו, ויסוד הוא נגד בינה שהיא הרוכב ומאיר בגוונין, והיא גוון אוכם כמו שאומר לעיל קכ"ג ב' גוון חוור מסטרא דחסד כו' אוכם מסטרא דאימא כו', ואימא מלכא דשלמא דיליה לכן הוא ביסוד, ואלו ה' גוונין נגד ארגמ"ן, המרכבה והרוכב, ויוסף הוא הרוכב במרכבת המשנה כמו שכתוב וירכיבהו כו', ואמר **תרי כרובי עינא כו'** כי נו"ה הן ערבה שאין בהן טעם וריח אלא הן אפיקי מים והן כנישו לכולהו כו' לכן אין גוון נגדן רק הן לכסות ולכללן בגוון:

גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת יְסוֹד וּמַלְכוּת, תְּרֵי כְּרוּבֵי עִינָא נֶצַח וְהוֹד לְקִבְלַיְיהוּ נֹגַ"הּ כֹּ"כ, כְּגַוְונָא דְסִטְרָא דְּדַכְיוּ, הָכִי אִינּוּן מִסְטְרָא אָחֳרָא.

שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי לֶכֶת[5257] אִינּוּן שֶׁבַע כְּפוּלוֹת ב ג ד כ פ ר ת כְּגַוְונָא דָּא ב ב ג ג ד ד כ כ פ פ ר ר ת ת, דִּינָא רַפְיָא וְדִינָא קַשְׁיָא, וּבְהוֹן וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב (יחזקאל א יד), רָצוֹא בְּדָגֵ"ש וָשׁוֹב בְּרָפֵ"ה, וְאִינּוּן דִּינָא וְרַחֲמֵי, וְהָכִי אִינּוּן מִסְטְרָא אָחֳרָא שֶׁבַע כְּפוּלוֹת, לְקִבְלַיְיהוּ שֶׁבַע רְקִיעִין שֶׁבַע אַרְעִין, וְאִינּוּן שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת (זכריה ד ב), וְהָכִי אִינּוּן שֶׁבַע אַרְעִין דְּגֵיהִנָּם וְשֶׁבַע הֵיכָלִין, מַלְיָין נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים וַחֲשׁוֹכָא, דְּמִתַּמָּן הַוָּה מִתְנַבֵּא בִּלְעָם חַיָּיבָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ישעיה נא ו) כִּי שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה, וְכֹכָבֶיהָ דְּלֵהוֹן עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם לד ד) וְנָמַקּוּ כָּל צְבָא הַשָּׁמָיִם (תהלים קב כז), הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַּעֲמוֹד, וּבַאֲבוּדָא דְּלֵהוֹן (שם צו יד) י"שְׁמְחוּ הַ"שָּׁמַיִם וְ"תָגֵל הָ"אָרֶץ[5258] דְּאִתְבְּרִיאוּ בִּשְׁמָא דְיהו"ה.

אַנְפִּין אִינּוּן בְּאַרְבַּע גַּוְונִין, אִית בַּר נַשׁ דְּאַנְפּוֹי חִוְורִין מִסְטְרָא דְאַנְשֵׁי חַיִל, וְאִית בַּר נַשׁ דְּאַנְפּוֹי סוּמְקָא מִסְטְרָא דְּיִרְאֵי אלהי"ם, וְאִית בַּר נַשׁ דְּאַנְפּוֹי יְרוֹקִין מִסְטְרָא דְאַנְשֵׁי אֱמֶת, וְאִית בַּר נַשׁ דְּאַנְפּוֹי אוּכְמִין מִסְטְרָא דְּשׁוֹנְאֵי בָצַע, [5259]לְקִבְלַיְיהוּ אַרְבַּע אָחֳרָנִין מִסְטְרָא דִּמְסָאֲבוּ כֻּלְּהוּ חֲשׁוֹכִין, אַנְפִּין מִסְטְרָא דִּימִינָא בִּישָׁא עוֹפָּרֶת, דְּמִתְרַבְּיִן מִלֵּיחָה חִוּורָא, אִינּוּן עָבִים וְגַסִּים, וְעֵינּוֹי גַּסִּים וְעָבִים, וּגוּפֵיהּ עָב וְגַס, מִסְטְרָא דִּימִינָא מוֹחָא, חִוּורָא כְּכַסְפָּא, זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי (ישעיה מא ה), וּמָאן דְּאִיהוּ אַנְפּוֹי וּגוּפֵיהּ וְכָל אֵבָרִין דִּילֵיהּ גַּסִּין וְעָבִים, אִיהוּ עָצֵל כָּבֵד חָשׁוּךְ, וּמִסְטְרָא דְּהַאי לֵיחָה אִתְּמַר בְּאַבְרָהָם (בראשית טו יב) וְתַרְדֵּמָה נָפְלָה עַל אַבְרָם, וְהִנֵּה אֵימָה חֲשֵׁכָה גְּדוֹלָה נֹפֶלֶת עָלָיו, וְהַאי לֵיחָה אִיהִי זוּהֲמָא דְּהַטִּיל נָחָשׁ בְּחַוָּה, וּמִסְטְרָא דִּילֵיהּ תִּכְבַּד הָעֲבָדָה (שמות ה ט), וּמִסְטְרָאָה וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבוֹדָה קָשָׁה (שמות ה ט), וּמִסְטְרָאָה וַיִּכְבַּד לֵב פַּרְעֹה (שם ט ז) וַעֲבָדָיו, וְאִיהִי כּוֹבֶד הַמַּס וְכוֹבֶד הַמְּלָאכָה.

[5260]אַנְפִּין יְרוֹקִין, אִינּוּן מִסְטְרָא דְמָרָה, יְרוֹקִין חֲשׁוֹכִין, וְהַאי בַּר נַשׁ אִיהִי קַל, בְּהִפּוּכָא דְּלֵיחָה דְּאִיהִי כְּבֵדָה, הַאי קַל וְהַאי כָּבֵד, [5261]הַאי פֶּתִי לְבִישׁ וְהַאי פְּקֵחָא לְבִישׁ, הַאי מַזִּקִין בְּמְהִירוּ וְאַקְדִּים בְּסִיבוּ, וְהַאי קַשִּׁישׁ בְּסֵיבוּ, וְאִיהוּ מְאוּחָר בְּסֵיבוּ, הַאי אִתְעֲבַד פֶּתִי לְמִפְתֵּי בְּנֵי נָשָׁא בְּרַמָּאוּת, בְּגִין דְּאִיהוּ מִסְטְרָא דְּנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי דְּמִפַּתֵּי לִבְנֵי נָשָׁא, אִסְתַּמַּר מִנֵּיהּ, וְהַאי יְרוֹקָא פְּקִיחָא לְבִישׁ, הַאי כָּל מַה דְּאִית בְּלִבֵּיהּ שָׁפֵיךְ לְבָר, וְכָל עוֹבָדּוֹי בְּמְהִירוּ, וְאִיהוּ יָבֵשׁ גּוּפָא וְאַנְפִּין וְכָל אֵבָרִין דִּילֵיהּ, בְּהִפּוּכָא דְאָחֳרָא, בְּגִין דְּגֵיהִנָּם דְּאִיהִי מָרָה יְרוֹקָא אוֹקִיד בֵּיהּ דְּאִיהִי כֹּעַס, כַּעְסָן אִיהוּ וַדַּאי, דְּאוֹקִיד בֵּיהּ נוּרָא לְפוּם שַׁעְתָּא וּמִיָּד שָׁכִיךְ, הָכִי כָּל עוֹבָדּוֹי בָּעֵי לְמֶעֱבַד בְּמְהִירוּ, וְאָחֳרָא דְּאִיהוּ כָּבֵד בְּנַחַת, דָּא בְּהִפּוּכָא דְּדָא, דָּא נָחָשׁ וְדָא שָׂרָף, דָּא מַיָּא וְדָא אֶשָּׁא, [5262]מַיָּא דְּמֵי

[5257] **אינון שבע כפולות.** והוא ז' הנ"ל וז' גלדי עינא שהן שבע בשבע מוצקות וכמו שמפרש והולך ואינון שבעה ושבעה מוצקות, ואמר **ובהון והחיות** שהן סגירו ופתיחו דעיינין, כי הסגירו הוא בדגש והוא רצוא, כי סגירו - חזון, בעיינין סתימין, אספקלריא דלא נהרא, ופתיחו - נבואה, בפתיחו דעיינין אספקלריא דנהרא ועיין לעיל ריש תיקון י"ח ונבואה וחזון בעיינין, (שמואל א ט ט) לפנים יקרא רואה, ועיינין סתימין הן צורת יו"ד דגש, ופתיחו דעיינין צורת וא"ו רפה ועיין לעיל סוף תיקון ה' ואמר והכי אינון מס"א כנ"ל דאית עיינין וגוונין דס"א ועיין לעיל קכ"ג ב' ובזוהר חדש שם בארוכה, ומפרש בכל ענין שהוא כנגדן בס"א ואמר **והכי אינון שבע ארעין דגיהנם ושבע כו'.** דהיכלין, בין בקדושה בין בס"א - אינון רקיעים כמו שאומר בפ' בראשית ובפ' פנחס, ואמר דמתמן הוה מתנבא כו' שהוא בעיינין דמשם הוא הנבואה והחזון דאמר (במדבר כד ד) מחזה כו' וגלוי עינים, וגיהנם הוא בארעין, ז' ארצות הידועים כמו שאומר בפ' בראשית, ואמר **וככביא דלהון כו'.** הן ז' כוכבים הנ"ל ברקיע דס"א:

[5258] **דאתבריאו בשמא דיהו"ה.** דהוא בראשי תיבות, ועיין מה שבארנו לעיל בתיקון נ"א:

[5259] **לקבלייהו ארבע כו'.** רוצה לומר ג"כ באלו הד' הגוונין אלא שבס"א שהן בחשוכין אנפין וכמו שמפרש והולך דבימינא הוא כספא, ודס"א - עופרת, עבים וגסים גדולים ועבים, והן הפוכא דע"ב ס"ג חושבן קל"ה, ואינון כבדים, ואמר מסטרא דימינא מוחא כו' ורוצה לומר והן פסולת, מוניטא דשקרא, עופרת, ואמר זרע אברהם אוהבי - מסטרא דאהבה, ורוצה לומר בזה דבהיפוכא (בראשית טו יב) ותרדמה נפלה על אברם כמו שמפרש והולך, ואמר איהי זוהמא דהיטל נחש בחוה, והיא אצטרף באברהם ונפיק העופרת כמו שאומר לעיל א' וכל כבדות הוא מסטרא דא כמו שמפרש והולך תכבד כו' ויכבד כו' והוא עופרת שהוא כבד מאד, והוא פסולת שנופל מהמוח שהוא חיוורא, ליחה חיוורא:

[5260] **אנפין ירוקין כו'.** כבר כתב למעלה שבס"א ירוק נגד חיוורא, ואוכם נגד סומק וכמו שמפרש והולך:

[5261] **האי פתי לביש.** דהוא נחש גוון חוור דמפתי לבר נש, דמראה ליה חוור, (משלי ה ג) חלק משמן חכה, (שם) נפת כו', נחש רמאה כמו שאומר למעלה אבל ירוק מאי דאית ליה בלביה שפיך לבר כמו שאומר למטה, ואמר **האי מזקין במהירו.** רוצה לומר הירוק דאיהו יבש כמו שמפרש והולך, ואמר **ואקדים בסיבו** רוצה לומר בשיבה, והוא זקנה בכח, ושיבה בשערות:

[5262] **מיא דמי טופנא כו'.** רוצה לומר המבול וסדום, חד מיא וחד אשא, והן משני אלו, וכן בגהינם דנין בתלגא ואשא, תלגא על ביטול מצוות עשה שהן העצלות, ואשא על מצוות לא תעשה שהן במהירו, (משלי ב יד, השמחים לעשות רע, או משלי ו יח, רגלים ממהרות לרוץ לרעה) הממהרים לעשות רע, וחמימו דיצר הרע, שכן ביצר הרע הן אלו שנים, חמימו לעבירה, ועצלות וקרירו וכבדות למצוה, דמשני סיטרין אלין ימינא ושמאלא אתייהבו מצוות עשה ומצוות לא תעשה כמו שאומר לעיל סוף תיקון ל"ו ושאר מקומות, ועליהם אמר (תהלים לד יד) דוד נצור לשונך מרע - שהוא רע דשמאלא כעסן ושפיך לבר, ושפתיך מדבר

טוֹפָנָא דְחָבִיל כָּל בִּשְׂרָא, הַאי אָחֳרָא מִנֵּיהּ גָּפְרִית וָאֵשׁ.

[דף קכח ע"א]

אַנְפִּין סוּמְקִין מִסִּטְרָא אָחֳרָא, הַאי אִתְחַזֵּי בֵּינוֹנִי לָא גַס וְלָא יָבֵשׁ, הַאי אִתְאַדַּם (דף קכח ע"א) מִסִּטְרָא דְמַאֲדִים, אוֹשִׁיד דְּמָא אִיהוּ, אִסְתַּמַּר מִנֵּיהּ, [5263]וַוִּתְרָן אִיהוּ סוּמָק, וְאוּכָּם אִינוּן בְּהִפּוּכָא, דָּא בֵּינוֹנִי בְּמַתְקְלָא, וְדָא בְהִפּוּכָא מִסִּטְרָא אָחֳרָא, דָּא שַׂמְחָן וְדָא עֲצִיב, שַׂמְחָן מִסִּטְרָא דְּדָם, שְׂחוֹק הַכְּסִיל, וְדָא עֲצִיב מִסִּטְרָא דְמָרָה אוּכְמָא, דָּא גָזֵיל וְשָׁפֵיךְ דְּמָא, וְאִיהוּ וַוִּתְרָן, וְדָא כָּנִישׁ קוֹבֵץ עַל יָד.

מִסִּטְרָא דְּדַכְיוּ בְּהִפּוּכָא, אַנְשֵׁי חַיִל אַנְפִּין חִוְורִין מִסִּטְרָא דְמוֹחָא, יִרְאֵי אלהי"ם מִסִּטְרָא דְלִבָּא, אַנְשֵׁי אֱמֶת מִסִּטְרָא דְפִימָא, שׂוֹנְאֵי בָצַע מִסִּטְרָא דְגוּפָא, וְהָא אוּקְמוּהָ אַנְשֵׁי חַיִל יִרְאֵי אלהי"ם אַנְשֵׁי אֱמֶת שׂוֹנְאֵי בָצַע מִסִּטְרָא דְאדנ"י, [5264]שִׁעוּר וּמִדָּה דִלְהוֹן יהו"ה מִלְּגָאו וּמִלְּבָר, י' אִתְלַבַּשׁ בְּאַנְשֵׁי חַיִל וְדָא מוֹחָא דְתַמָּן חָכְמָה, ה' בְּיִרְאֵי אלהי"ם דְּאִיהוּ לִבָּא, וְתַמָּן דְּחִילוּ וּרְחִימוּ דְאִינוּן י"ה בִּימִינָא וּבִשְׂמָאלָא, וְאִינוּן נִסְתָּרוֹת בְּמוֹחָא וּבְלִבָּא, ו' אִתְלַבַּשׁ בְּפִימָא מִסִּטְרָא דְאִלֵּין דְּאִינוּן אַנְשֵׁי אֱמֶת, ה' אִתְלַבַּשׁ בְּגוּפָא מִסִּטְרָא דְאִלֵּין שׂוֹנְאֵי בָצַע, וְאִינוּן תּוֹרָה וּמִצְוָה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וְהַ נִּגְלוֹת.

[5265]אַנְפִּין עֲגוּלִין מִסִּטְרָא דִנְקוּדֵי, דְּאִינוּן קָמֵ"ץ פַּתָ"ח צֵרֵ"י סֶגוֹ"ל שְׁבָ"א חֹלֵ"ם חִרֵ"ק שֻׁרֵ"ק שׁוּרֵ"ק, מַלְכוּת עִגּוּלָא דְכֻלְּהוּ. תָּא חֲזִי, תֵּשַׁע זִמְנִין יהו"ה, בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה נְקוּדָה דִילֵיהּ, וְאִיהוּ יהו"ה בַּמַּלְכוּת בְּלָא נְקוּדָה, וְאִלֵּין אִינוּן נְקוּדִין דִּמְחַיְיבִין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, תֵּשַׁע נְקוּדִין אִינוּן חַד יהו"ה בְּקָמֵ"ץ, תִּנְיָינָא יהו"ה בְּפַתָח, תְּלִיתָאָה יהו"ה בְּצֵירֵ"י, רְבִיעָאָה יהו"ה בְּסֶגוֹ"ל חֲמִשָּׁאָה יהו"ה בִּשְׁבָ"א, שְׁתִיתָאָה יהו"ה בְּחֹלֵ"ם, שְׁבִיעָאָה יהו"ה בְּחִירֵ"ק, תְּמִינָאָה יהו"ה בְּשָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת, תְּשִׁיעָאָה יהו"ה בְּשׁוּרֵ"ק, מַלְכוּת כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ. קָמֵ"ץ

אִתְקְרֵי בִנְקוּדָה דָא ◌ָ, מִסִּטְרָא דְכֶתֶר עִלָּאָה דְאִיהוּ [5266]סָתִים כְּקָמֵ"ץ, דְּאִיהוּ סָתִים בְּמַחֲשָׁבָה, דְלָא יָדַע בַּר נַשׁ מַה דְּאִית בְּגַוֵּיהּ, וּמָאן דְּאִיהוּ לְגוֹ סָתִים בְּמַחֲשָׁבָה, עִלַּת הָעִלּוֹת קָרִינָן לֵיהּ.

וְאִתְקְרֵי פַּתָ"ח בִּנְקוּדָה דָא ◌ַ, מִסִּטְרָא דְחָכְמָה, דְּבָהּ אִתְפַּתַּח וְאִתְגַּלְיָיא מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, כְּגַוְונָא דָא לְעִילָא כְּדִיּוֹקְנָא דָא [ציור], לְתַתָּא כְּדִיּוֹקְנָא דָא [ציור],[5267]וּתְרֵין נְקוּדִין אִלֵּין אִתְגְּלִיאוּ בְּאִימָּא, וְאִתְעֲבִידוּ צֵירִי ◌ֵ, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית ב ז) וַיִּיצֶר יהו"ה, כִּי בְּיָ"הּ יהו"ה צוּר עוֹלָמִים (ישעיה כו ד), צִיֵּיר תְּרֵין עָלְמִין, עָלְמָא

מרמה - שהוא נחש הרמאי מסטרא דימינא, והן ב' יצרין, דו"נ של אדם, ס"ם ונחש, רוצח ונואף, ישמעאל ועשו, זוהמא דאדם וחוה דאתערב בכספא ודהבא כמו שאומר לעיל א', והן התאווני והכעסני, דכורא בכעסני, ונוק' נפת תטופנה כו' דמפתי, יורד ומסטין ועולה ומקטרג, עשק ושטנה, וכנגד ימות החמה והגשמים, מיא ואשא, לכן נידונין ששה חדשים כו', ובמבול היה דינם בכבדות שנה תמימה וימחו כו' אבל בסדום ההפוכה כמו רגע במהירו כמדתם:

[5263] **ותרן איהו סומק ואוכם אינון בהפוכא כו'.** אמר ותרן איהו, דהוא שמחן מסטרא דדם הרבה דביה כמו שאומר לעיל ולכן הוא ותרן, ואוכם הוא בהפוכא - עציב וכניש קובץ כו' כמו שמפרש והולך:

[5264] **שעור ומדה דלהון כו'.** רוצה לומר דד' אותיות אדני הוא באברים מוחא ולבא ופומא, דהוא כללא דרישא וגופא, והוי"ה הוא בנשמתא, דאדני הוא גופא להוי"ה כמו שאומר לעיל בתיקון ס"ב, והוא בד' תיקונין יראה ואהבה ותורה ומצות שהן בד' אברים אלו כמו שמפרש והולך, ועיין ברעיא מהימנא פ' נשא קכ"ב ב' קכ"ג ב', אבל למעלה י"ג א' אמר דו"ק הן כל האברים דגופא בוא"ו, ופומא - תורה שבעל פה - מלכות, והוא כי שם אמר בגופא וכאן בנשמתא, ועיין לעיל ס"א א' בהגהה דהן בהפוכא, אריה שכלות כו', וכן היסודות ברוחות, שהן ג"כ גופא ורוחא, וכן בדחילו ורחימו ג"כ אמר כאן שאהבה הוא במוחא, ובמקום אחר אמר להיפך, וכן ברעיא מהימנא שם אמר הכל כמו כאן:

[5265] **אנפין עגולין כו'.** עתה מפרש והולך ציורין דאנפין והן ג"כ בד' חיוון, אנפין רברבין ואנפין זוטרין כמו שאומר לקמן ב', ובינונים נגד ג' חיוון, ועגולים הוא חיה רביעית, אדם, דכליל עשר אתוון, והן עשר נקודין כמו שמפרש והולך **מלכות כללא דכולהו** הוא אדם, עשר אתוון דשמא מפרש:

[5266] **סתם בקמץ.** דהוא נקודה שתחת הקו, והוא ביוד סתומה בעשר אצבען דהוא יוד, וכמו שאומר לעיל וקמץ הכהן מסטרא דחכמה דבה אתפתחת כו' לל"ב שבילין, ואף דגם בה סתים מכל מקום נגד כתר הוא פתוח, פותח את ידך - יודי"ך, והוא ב' יודין דאלף כמו שמפרש והולך כג"ד לעילא והוא דאתפתחת ביה לשנים, דו"נ, והוא ו"ד של היו"ד ד"ו פרצופים ובה נקרא יש ראשית המציאות, דכתר נקרא אין ועלה נאמר והחכמה מאין תמצא, נאמר בה מציאות, והוא יש, יש מאין, והיא ראשית וסיומא, נקודה על הא', (יחזקאל א כו) וממעל לרקיע כו', (שמות כד י) ותחת רגליו כו' - נקודה שתחת האלף, ועל הפתח נאמר (איוב יב כב) מגלה עמוקות מני חושך:

[5267] **ותרין נקודין אלין אתגליאו באימא ואתעבידו צירי כו'.** דבחכמה - הפתח וא"ו דביניהם סותם בפניהם, וכאן אתגליאו כמו בבטן המלאה שניכרין התעברות מתאומים, ואמר **עלייהו אתמר וייצר** רוצה לומר בב' יודין, וייצר, הוא לשון צירי, ואמר **כי ביה כו'.** שהן זו"נ ועיין לעיל ריש תיקון כ"א ומה שבארנו שם:

דִּין וְעָלְמָא דְּאָתֵי.

[5268]סָגוֹ"ל דָּא חֶסֶד, בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא אִיהוּ סָגוֹלְתָּ"א לְעִילָּא, סָגוֹ"ל לְתַתָּא, סֻגוֹלְתָּא וּרְחִימָא מִסְטָרָא דִימִינָא, שְׁבָ"א כְּגַוְונָא דָּא מִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא, [5269]כִּי בָאֵ"שׁ יהו"ה נִשְׁפָּט (שם סו טז), וַתִּפּוֹל שְׁבָא וַתִּקָּחֵם (איוב א טו), שְׁבָה עַמְדִי (בראשית כט יט) דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא דְּאִתְקְרֵי שְׁבָ"א מִסְטָרָא דְשְׂמָאלָא. וְאִתְקְרֵי חֹל"ם כְּגַוְונָא דָּא מִסְטָרָא דְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, מִשָּׁם רוֹעֶה [5270]אֶבֶן יִשְׂרָאֵל (שם מט כד), אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה (תהלים קיח כב), [5271]כָּל [5272]מַרְגְּלִיתָא יַקִּירָא אִיהִי בְּחֹל"ם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות כח יט) לֶשֶׁם שְׁבוֹ וְאַחְלָמָה, וּבֵיהּ וַנַּחַלְמָה חֲלוֹם (בראשית מא מא).

חֵר"ק אִתְקְרֵי מִסְטָרָא דְשׂוֹקָא יְמִינָא כְּגַוְונָא דָּא [5273]בֵּיהּ חֲקִירָה, הַחֵקֶר אֱלוֹ"הַ תִּמְצָא (איוב יא ז), וְאִיהוּ קֶרַח הַנּוֹרָא (יחזקאל א כב), קֶרַח מֵהַהוּא נוֹרָא דְאִיהוּ עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא. שֶׁרֵ"ק הוֹד אִתְקְרֵי, כְּגַוְונָא דָּא יְהֹוָה, מִתַּמָּן אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא שֶׁרֵ"ק, [5274]קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה, וְאִיהוּ הוֹד דְּמשֶׁה, בֵּיהּ אִשְׁתַּלִּימוּ חֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית (שמות כו כז), כְּחוּשְׁבַּן ה' דִּילֵ"הּ, אִשְׁתָּאַר ו"ד דּוּ פַּרְצוּפִין, עֲלֵיהּ אִתְמַר (שם טז) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ, קֶרֶשׁ, קֶשֶׁר, שֶׁרֵק וַדַּאי.

[דף קכח ע"ב]

יוּהוּוּהוּ דָּא צַדִּיק, דְּאִיהוּ קֶשֶׁר הַמֶּרְכָּבָה, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (דף קכח ע"ב) הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ד"ה א כט יא) כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, [5275]וּמִתַּרְגְּמִינָן דַּאֲחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (ירמיה ב כא) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת, זֶרַע אֱמֶת הוּא וַדַּאי, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (מיכה ז כ) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, אִיהוּ זֶרַע, וּשְׁכִינְתָּא עִזָּר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב יח) אֶעֱשֶׂה לוֹ עִזֶּר כְּנֶגְדּוֹ, כָּל אִלֵּין נְקוּדִין אִתְחַיְּבוּ בְּשִׁמְא (נ"א

[5268] **סגול כו'.** רוצה לומר לשון רחימו כמו שמפרש והולך, ואמר **סגולתא לעילא** רוצה לומר בכח"ב, דהיא כתר מלכות על חו"ב, ולתתא בעמודא דאמצעיתא סגול תחת חו"ג, ועיין לעיל קכ"ה א' ומה שבארנו שם:

[5269] **כי באש.** אותיות שבא, והוא גבורה, ואמר **ותפול שבא** ג"כ מסטרא דא, כי שלוחי שטן היו, ונאמר ג"כ שם אש אלקים נפלה כו', ואמר **שבה עמדי** רוצה לומר דיעקב היה פלג גופא, (ישעיהו מד יג) כתפארת אדם, וחסר ממנו (שם) לשבת בית, (ישעיהו מה יח) לשבת יצרה, ורוצה לומר שעמדי תתיישב, וזהו שבא, והוא האשה, וזה שאומר דאיהי שכינתא כו', וידוע שהיא נוטלת גבורות:

[5270] **אבן ישראל.** דישראל הוא עמודא דאמצעיתא, ואבנא דיליה הוא חולם, נקודה אחת דכתיב ביה (בראשית לא מה) וירימה מצבה, ואמר **אבן כו'.** דכתיב לראש פנה, והוא - חולם:

[5271] **כל מרגליתא כו'.** דחולם הוא כתר, כמו כתר בראש האדם שמונח עליו מלמעלה, ות"ת הוא חולם משום שהוא כתר דנוק' כמו שאומר באידרא רבה, ועיין לעיל בהקדמה, ואמר למעלה כמרגלאן בכתרא, אבנין קביעין בכתרא, וזה שאומר כל מרגליתא כו', ואמר **הה"ד כו'** די"ב אבנין דחושן הן ד' פעמים ג', בג' הויו"ת, ג' פעמים ג', ביה"ו, כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש ולמעלה קכ"ו ב' והוא ט' ספירות, ט' תיקונין דז"א, וג' ההי"ן דנוק', ועיין לעיל ט' ב' וכלהו משלשלין באבהן כו', וזהו אחלמה - התשיעי, דהוא כליל ט' דביה, והוא נקרא תפארת, תיקון התשיעי כמו שאומר באידרא רבה ומגיע עד תפארת, ושם מתחלת הנוק', כתר דידה כמו שאומר שם, ואמר **וביה ונחלמה כו'.** דחלום הוא מצד הסתלקות הרוח, ומרחף על האדם בשינה, והוא דוגמת החולם, כתר על גבי האדם:

[5272] *(מתל"ה) **כל מרגליתא כו'** הה"ד כו', בספר הבהיר ג' ב' שאלו תלמידיו מהו חולם, אמר להם כשמה ושמו חולם כו', ועוד אמרו שכל חלום הוא בחולם, וכל מרגלית לבנה הוא בחולם כדכתיב ואחלמה, אבל כאן דמפרש בת"ת אי אפשר לומר מרגלית לבנה דוקא, אלא כמו שבארנו שם:

[5273] **ביה חקירה.** דחקירה אינה אלא מנה"י ולמטה, מקום הנוק', דאין מושג כלל אלא בזאת, וג' חג"ת אינון ג' גוונין נעלמים, ורוצה לומר, דהוא אותיות חקר וכן קרח דביה מים, אפיקי מים, ונקרחין משום דהוא מורכב מדרום וצפון, ובסטרא דצפון גלידין מיא, והוא נורא מסטרא דעמודא דאמצעיתא:

[5274] **קשר המרכבה.** כמו שכתוב (ישעיהו מג יד) והורדתי בריחים כולם, ופירש בריש פ' שמות דהן הקשרים דעולמות כמו הבריחים לקרשים שבהן נאחז אחת אל אחת, והוא התפשטות הדעת שביה נעשו לבשר אחד במשך הזרע כידוע, וכמו שאומר לעיל בתיקון ס"ג, והנה הם ה' חסדים וה' גבורות, והם חמשה בריחים כו' וכמו שאומר בפ' בלק דאחת ושנית כתיב שלישית ורביעית לא כתיב, והנה התפשטות דלהון עד הוד, וזה שאומר **ואיהו הוד דמשה.** והוא של הדעת, דרגא דמשה, ונתן ההוד למשה כמו שמפרש והולך ביה אשתלימו כו', ואמר **השנית** דגם גבורות אשתלימו שם, ורוצה לומר כמו שמפרש והולך דלכן נקרא הוד, ה' - על כללות ה' שבדעת, ו"ד - על פרטות שהן עשר, והן מתפשטות בזעיר ונוק' שהן ו"ד, ד"ו פרצופין כמו שמפרש והולך, וזהו עשר אמות אורך הקרש, קרש - קשר, שאורך הקשר דהוא הדעת עשר, ואמר **שרק ודאי** דהן אותיות קשר קרש שרק, והוא שורק בלא וא"ו:

[5275] **ומתרגמינן כו'.** וכאן קשר שבין זו"נ ושורק הנ"ל הוא על שכינתא שהיא קשר בין דרגין דאצילות לבי"ע והאדם שעל ידו בא השפע להם ועל ידו מעוררין למעלה, ואמר **זרע אמת כו'.** דביה הזרע ג"ד גי"ד ועיין לעיל מ"ו א' ב', ואמר **שכינתא עזר** דהיא עזר דזרע אתקיים בה, וע"י הצדיק היא עזר:

אתחייב שמא) קַדִּישָׁא מִסְטָרָא דְתֵשַׁע סְפִירָן, וּמַלְכוּת כְּלִילָא דְכֻלְּהוּ, [5276]אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ (ירמיה ב ב), הָא הָכָא אַנְפִּין עִגּוּלִין דִּלְעֵילָא, נְקִידִין בְּנְקוּדִין.

[5277]וְאִית אַנְפֵּי רַבְרְבֵי, וְאַנְפֵּי זוּטְרֵי, אַנְפִּין דְּרַחֲמֵי, וְאַנְפִּין דְּזַעַם, דִּבְהוֹן וְא"ל זוֹעֵם בְּכָל יוֹם (תהלים ז יב), וּבְגִין דָּא אָמַר לְמֹשֶׁה הַמְתֵּן לִי עַד שֶׁיַּעַבְרוּ פָּנִים שֶׁל זַעַם, וּמִיָּד וַיַּעֲבֹר יהו"ה עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא, יהו"ה יהו"ה אֵ"ל רַחוּם וְחַנּוּן (שמות לד ו), דְּאִינּוּן בְּרָזָא דְאָת וָא"ו, תְּלַת עֲשַׂר מְכִילָן, א' דִּבְאֶמְצָעִיתָא דְוָא"ו אֶרֶךְ אַפַּיִם מַאי אַפַּיִם דִּילֵיהּ ו"ו, [5278]דִּבְהוֹן מַאֲרִיךְ אַנְפִּין עַל חַיָּיבַיָּא, [5279]וּמְרַחֵם עַל עָלְמָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (במדבר ו כה) יָאֵר יהו"ה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ, יִשָּׂא יהו"ה [5280]פָּנָיו אֵלֶיךָ, ה' ה' אִינּוּן גַּוְונִין דְּאַנְפִּין חִוָּור וְסוּמָק, וְחוֹטָמָא אִיהוּ אֲרִיךְ אַנְפִּין, יו"ד פִּימָא כְּלָלָא דְתַלַת דַּרְגִּין, י' חוּט בְּעִגּוּלָא, [5281]ו' לְשׁוֹן, ד' כְּלָלָא דְאַרְבַּע תְּקוּנִין שִׁפְוָון וְשִׁינַיִם וְחֵךְ וְגָרוֹן, [5282]תָּא חֲזִי אִתְמַר בְּאָדָם (איוב יד כ) מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ, וּמָאן גָּרִים לֵיהּ שִׁנּוּיָא דְאַנְפִּין, לְשַׁנָּאָה לֵיהּ דְּלָא יִשְׁתְּמוֹדְעָן בֵּיהּ מָארֵי דִּדִינָא, הַאי אִיהוּ שִׁנּוּי מָקוֹם שִׁנּוּי הַשֵּׁם שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה.

[5283]וְעוֹד נְקוּדִין אִינּוּן סָגוֹלִין דִּנְהוֹרִין דְּנָהֲרִין בְּאַנְפִּין, נְקוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא אִינּוּן נְעִנּוּעִין דְּאַתְוָון, לָקֵבֶל פִּרְקִין וְעַרְקִין, דְּאִינּוּן נְעִנּוּעִין דְּאֲבָרִין דְּגוּפָא. וְאִתְקְרִיאוּ בְּאִלֵּין שְׁמָהָן, ק"דומיאל (נ"א ק"דמיאל) (ס"י קמואל) מ"לכיאל צ"וריאל - הָא קָמֵץ בְּאַתְוָון, פ"דאל ת"ומיאל ח"סדיאל - הָא פַּתָח, צ"וריאל ר"זיאל י"ופיאל הָא צֵרֵי, ס"מטוריה ג"זריאל (נ"א ג"בריאל) ו"ענאל ל"מואל - הָא סֶגוֹל, ש"מעיאל ב"רכיאל א"הניאל - הָא שְׁבָא, ח"ניאל ל"הדיאל מ"חניאל - הָא חֹלֶם, ח"זקיאל ר"הטיאל ק"דשיאל - הָא חִרֵק, ש"מועאל ר"עמיאל ק"ניאל - הָא שֻׁרֵק, ש"משיאל ר"פאל ק"דשיאל - הָא שֻׁרֵק, הָא תְּמַנְיָא וְעֶשְׂרִין שְׁמָהָן, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (תהלים קיא ו) כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ, זַכָּאִין אַנְפִּין דְּנָהֲרִין בְּהוֹן אִלֵּין שְׁמָהָן, וְאִינּוּן לָקֵבֶל י"ד פִּרְקִין דְּיָד יְמִינָא וְלָקֵבֶל י"ד פִּרְקִין דְּיָד שְׂמָאלָא, יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה, כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, [5284]עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שמות כ ג) לֹא יִהְיֶה לְךָ

[5276] **אהבת כלולותיך.** דהיא נקראת כלה - כלולה מכולם:

[5277] **ואית אנפי כו'.** דהן א"א וז"א מסטרא דאת ו' ואת י', משקל ומדה כנ"ל, ואמר **ומיד ויעבור** רוצה לומר שעבר פנים של זעם קרא י"ג מדות שהן מסטרא דוא"ו מלא דהוא י"ג תיקונין א"א ועיין לקמן קמ"ד א' ולעיל קכ"ב ב' ומה שבארנו שם ושם:

[5278] **דבהון מאריך כו'.** דו' הוא עלמא אריכא שבהן מאריך אף, ואלף דבאמצעית הוא חוטמא דביה אשתמודע פרצופא כמו שאומר באידרא רבה ולמטה חוטמא אריכא כו':

[5279] **ומרחם על עלמא ועלייהו אתמר יאר כו' ישא כו'.** שיאר פני א"א וישא פנים של זעם:

[5280] **פניו אליך ה"א ה"א אינון גוונין כו'.** כמו שכתוב (שה"ש ה י) דודי צח ואדום, (תהלים קכב ד) שבטי יה עדות לישראל סהדותא דאבא ואימא, (תהלים יח כז) עם נבר כו', והן ב' ההין מלאין בב' פנים, וה' הוא סומק על שם דכליל ה' גוונין, וא' הוא חוורא, אור דנהיר בגוונין, והוא גוון פשוט כמו שאומר בתוספתא פ' יתרו אלא דמתחלק בגוונין, והן חמשה ואלף, ה"א מלא, ואמר **יו"ד פומא כו'.** כמו שמפרש והולך **י' חוט בעגולא** כלל הפומא:

[5281] **ו' לשון ד' כו'.** הוא קול בלשון ודיבור בד' דרגין לאשלמא וכידוע בסוד חול והן ד"ו פרצופין ו"ד, והוא שם מ"ה, יו"ד בפומא, ו' בחוטמא, ה"א ה"א באנפין ממטה למעלה בסוד המדה כנ"ל, וכן באנפין עצמן ה"ה גוונין דאנפין בב' אנפין, ו"י הוא אריכו וזעירא דאנפין, והוא הוי"ה פשוטה, ג' חיות ואדם, הוי"ה מליאה בעגולא דאנפין כנ"ל:

[5282] **ת"ח אתמר באדם.** קאי אלמעלה, דמשנה אותו מנקודה לנקודה כמו שהברת האות משתנה ע"י הנקודין כן האדם מצורת פניו, וקאמר **דלא ישתמודעון כו'** דחובין הוא בנקודין בדפיקו כמו שאומר לעיל ולכן משנה כו' כמו שמפרש והולך, ועיין ברעיא מהימנא פ' פנחס רי"ז רי"ח בארוכה, ואמר **שינוי מקום כו'.** הוא בג' גוונין בג' חיוון:

[5283] **ועוד נקודין אינון סגולין** כו'. נקודין הן חכמה כמו שאומר לקמן קכ"ו ב' ובזוהר חדש שה"ש בארוכה והן כ"ח מ"ה, מ"ה - עשר אתוון שהן עשר נקודין הנ"ל, כ"ח מ"ה שמפרש והולך והן באצבען שהן עשר אצבעין וכ"ח פרקים ובהם הוא חכמה כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ב ועיין לעיל ל"ט א' ומה שבארנו שם, ואמר דכמו שהתנועין על ידם מתנועעין האותיות כן הוא הפרקים ועיקר התנועות הוא בידין וכאן הוא רזא דנש"ב ושם ע"ב כמו שכתבתי במקום אחר וכן י"ב מרגליטין כמו שאומר בריש פ' ויצא, הראשון של קמץ ושל פתח למיכאל, והשלישי של קמץ ושל פתח לגבריאל, וכסדר ושל צירי וסגול, הראשונים לרפאל [האחרונים שלהם לנוריאל] אלא לפי שהראשון של צירי הוא השלישי לקמץ, השני של צירי בא במקום הראשון, והשלישי של צירי וסגול לנוריאל, ונראה שטעות סופר שם מה שאמר צדקיאל וצריך להיות צוריאל כמו שאומר כאן, והנה ד' נקודות הראשונות כל אחת מג' הן י"ב מרגליטין, ג' הויות, ד' פעמים ג', והן ד' החיות ולכל אחת ב' ממנין, חד לשמש בשוקא וחד באורחא, והן אחד מימינא ואחד משמאלא, והן ראשם וסופם של ד' נקודות האלו הראשונים, ובמקום האמצעים הן החיות בעצמן, אבל בסתרי תורה פ' וירא ק"ח א' כתוב בקמץ צדקיאל כמו שבארנו שם ובראשם הד' חיות הנ"ל אבל שם הוא מוטעה בסגול ושאר נקודות וכן בסדר האֲ ב' כמו שכתבתי במקום אחר וכמו שאומר בסוף ח"א שם:

[5284] **עלייהו אתמר כו'.** כמו שאומר בפ' יתרו פ"ו א' על פני - לאפקא אפי מלכא, ורוצה לומר שלא תעשה לך אחרים על פני, פנים כ"ח שהן קדושים אפי מלכא, דכמא שבידים הן עשרה וכ"ח - כח מה, כן הוא בפנים בנקודין דנהרין בהון, שלכן בפנים ובידים נכרים כל מעשה האדם ותולדותיו - בנקודין, וכנגדן יד ליד לא כו' כמו שמפרש והולך שנענש בכף הקלע נגד כף זכות וכף חובה, מצוות עשה ומצוות לא תעשה, שכנגדן יש י"ד עתים דתליין במזלות, י"ד טובים וי"ד כו' כמו שאומר לעיל ק"ד ב' ומאן דמשתחוה ועושה אותן אלקות שהן צבא השמים דמנהון כל התולדות - הוא אלהים אחרים כמו שאמרו (ילקוט שמעוני

אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי, וְאִם לַאו עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (משלי יא כא) יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע.
[5285]חוֹטָמָא אֲרִיכָא, דָּא הוּא בַּר נַשׁ דְּאִית בֵּיהּ רַחֲמֵי, חוֹטָמָא קְמִיטָא מָארֵי דְּרוּגְזָא אִיהוּ, חוֹטָמָא עֲקִימָא מִסְטָרָא דְּחִוְיָא אִיהוּ בְּכָל אֲבָר דְּחָב בַּר נַשׁ הַהוּא חִוְיָא אִיהוּ כְּרִיכָא תַּמָּן וְעָקִים לֵיהּ, בֵּין בְּאוּדְנִין בֵּין בְּעַיְינִין בֵּין בְּחוֹטָמָא בֵּין בְּפִימָא, וַעֲלֵיהּ אִתְמַר (קהלת א טו) [5286]מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לְתִקּוֹן וְגוֹמֵר, וְכָל כְּאֵבִין דִּבְנֵי נָשָׁא דְּאִינּוּן תַּקִּיפִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דברים כח נט) וָחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים, הוּא דְּנָשִׁיךְ לוֹן הַהוּא חִוְיָא בְּכַמָּה נְשִׁיכִין בְּהַהוּא אֵבֶר דְּחָב, עַד דְּאִתְפַּרַע מֵהַהוּא חוֹבָא, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר אֲפִילּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ [5287]לֹא יַפְסִיק בְּיִחוּדָא, לֹא יַפְסִיק בִּצְלוֹתָא, אֲבָל עַקְרֵב פּוֹסֵק בְּגִין דְּקָטִיל, וּכְתִיב בְּכָל פִּקּוּדִין (ויקרא יח ה) וָחַי בָּהֶם, וְלֹא שֶׁיָּמוּת בָּהֶם.
תָּא חֲזִי בְּחוֹטָמָא אִית תְּרִין נוּקְבִין, מַחַד נָפִיק רוּחָא, וּמֵחַד נָפִיק תְּנָנָא, [5288]הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים כט יט) כִּי אָז יֶעְשַׁן אַף יהו"ה וְקִנְאָתוֹ בָּאִישׁ הַהוּא, בְּרוּחָא קָרִיר אָמַר (שמות טו ח) וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם, בִּתְנָנָא דְּסָלִיק כֻּלָּא אָמַר (שם) נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם.

[דף קכט ע"א]

(דף קכט ע"א) [5289]אוּדְנִין אִית בְּהוֹן אִדְרִין וְאַכְסַדְרִין, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר דָּוִד שִׁיר לַמַּעֲלוֹת, דְּאִינּוּן כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שָׁמֵר, וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם (קהלת ה ז), אִי אִינּוּן אֲטִימִין אוּדְנִין לְתַתָּא, הָכִי אִינּוּן אֲטִימִין תַּרְעִין דִּשְׁמִיעָה לְעֵילָּא לְגַבַּיְיהוּ, וְאִינּוּן תַּרְעִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (תהלים סה ג) שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל (דברים ו ד), מִתַּמָּן צָרִיךְ לְכַוְונָא בִּשְׁמִיעָה. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, וְהָא שְׁמִיעָה בְּאָן אֲתַר תַּלְיָא לְעֵילָּא.
אָמַר לֵיהּ בְּרִי [5290]רְאִיָּה הוּא כְּסָא לַמִּזְרָח, דְּמִתַּמָּן נְהוֹרָא נָפִיק לְעוֹלָם, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין, מִזְרָח מִשָּׁם הָאוֹר יוֹצֵא לְעוֹלָם, יְהוּדָה אִיהוּ לַמִּזְרָח, וְאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית מט ט) גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה. [5291]מַעֲרָב דָּא

שמות כ סימן רפו) אחרים לעובדיהון, דלאו בהון תליא אלא בכח נקודין דאנפין דבהון משנה פנים ותשלחהו, והן מזלא דאדם ולית צרוך בכלא אלא בשם יתברך לבדו, וזה שאומר ואם לאו - יד לי"ד כו' נגד י"ד עתים הנ"ל שעובד אותן ועושה אותן אלקות:

[5285] **חוטמא כו'.** כמו שאומר לעיל דבחוטמא אשתמודע כו':

[5286] **מעות לא כו'.** דנעשה בעל מום והוא מעות בגלגול ראשון לא יוכל לתקון כאן עד דמית ואהדר בתשובה כאן וכן חסרון אבר וכמו שכתוב וחסרון לא כו', וחסרון בא ע"י חיסור מצוה, ומעוות ע"י לא תעשה ונתעוות גיד דעל ידו נתעוות האבר:

[5287] **לא יפסיק ביחודא כו'.** רוצה לומר דאפילו כרוך בהרהורין דעבירה או עשה עבירות, אבל עקרב בהרהורא דעבודת גלולים דהן מצטרפין למעשה ופוסק אפילו בתפלה אם באין לו הרהורין אלו, דהרהורין אלו קטל ליה לבר נש לגמרי, לא כאלו הרהורין דנחש שהן רק באבר אחד, דעבודת גלולים שקולה ככל התורה, וכן כתיב (בראשית לט יב) ויעזוב בגדו בידה וינס כו', דהיא בת אל נכר וכמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"א ועיין מה שאומר שם:

[5288] **הה"ד כי כו'.** דכתיב יעשן מאף ורוחא כמו שמפרש והולך דכתיב וברוח אפיך, ואמר **ברוחא דקריר** רוצה לומר דכתיב נערמו מים כמו מים הנקרשים בקרירות, ואח"כ ברוח השמאלי שהוא חמימו דאשא ותננא נמסו הנקרשים וכסמו ים, וזה שאומר **בתננא כו' כסמו ים.** ולכן כתיב נשפת דהוא ברוחא דחמימו כמו שכתוב (ישעיהו מ כד) גם נשף בהם וייבשו, והן ב' רוחין בחוטם, אחד ממוחא ואחד מלבא, דלבא אשא, ודמוחא מיא כמו שאומר ברעיא מהימנא **פ' פנחס ושאר מקומות והוא רוחא דריאה דהוא ממזג מוחא ולבא וביה מתייחדין כמו שאומר שם:**

[5289] **אודנין כו' למעלות.** כמו שמפרש והולך כי גבוה כו', שהן ד' אדרין דאודנין (כמו שאומר לעיל ק"ל א') וג' מעלות ביניהם, כל אחד עשרה מעלות, הן ל' מעלות שהשיר סליק בקלא לאודנין, והן ג' פעמים עשרה דמלכית וזכרונות ושופרות דר"ה דהוא דין והוא באודנין דהוא יראי אלקים כמו שמפרש והולך ולכן ביה השיר דלואי, וביה המעלות דכל עליה מצד הדין ועיין בזוהר חדש כ"ט ב' יראי אלקים בשמיעה דתליא באודנין דתמן יראה, הה"ד ה' שמעתי שמעך כו', וצלותא דראש השנה - כורסייא דדין, ותמן כו' כגוונא דשערא תלייא בתר אודנין מימינא ומשמאמא כו' עד דיתבערון דינין מתרעא, ויהון צווחין בה לגביה בעשרה זכרונות ובעשרה מלכיות ובעשרה שופרות כו', עיין שם דצלותא דפסח ראש השנה סוכות הן דחג"ת, דראיה שמיעה ריח, ושבת הוא דפה, ולכן בראש השנה שהן דאודנין - צריכין לשיר דשופר, דסליק בל' מעלות בד' אדרין דאודנין ועיין לעיל תיקון כ"ה ומה שבארנו שם, ועיין לעיל כ"ג ב', וזה שאומר **כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים** שהן ד' זה על זה, ד' אדרין, ואמר **ואי אינון אטימין כו'** כמו שכתוב (משלי כא יג) אוטם אזנו מזעקת דל גם כו', ואמר **מתמן צריך כו'** רוצה לומר מדרגא דתליא ביה שמיעה וזה ששאלו ר' אלעזר **באן אתר כו'** ואמר לו דד' חושים דאנשי חיל כו' בד' נוקבין דרישא הן ד' סטרין דעלמא בד' דגלים כמו שמפרש והולך אמר ליה ברי כו':

[5290] **ראיה הוא כסא למזרח.** דד' חושים אלו בד' סטרין נגד ד' דגלים ונגד ד' תיקונין, כסא מטה ושולחן ומנורה דכתיב אצל אלישע כמו שאומר בפ' תרומה קל"ג א', וכסא הוא למזרח ושם הוא יהודה דהוא כסא המלוכה ושם הוא ראיה כמו שמפרש והולך דמשם יוצא האור והשמש וראיה הוא באור דראיה ואור העולם, ואמר **ואתמר ביה גור אריה יהודה** דאריה הוא אותיות ראיה, והוא חיה דראיה כמו שאומר לעיל קכ"א א':

[5291] **מערב דא פומא דמתמן כו'.** דכל אורות דעינים ואודנין וחוטם באין ומתערבין אחר כך בפה (וכמו שאומר בזוהר חדש כ"ט ב' פה איהו שבת כלילא מכלהו) וכן בשכינה דאיהי פומא - כל האורות דלמעלה מתערבין בה, וכן חיילין דלתתא דהיא דיוקנא דכלא, וזה שאומר **ותמן מתערבין כל כו'** ודוגמת הפה שהיא בחינה תחתונה שבראש, ונכלל מכל מה שבראש שלכן עשר ספירות

פִּימָא דְתַמָּן עָרוּב דְּכוֹלָּא, וְתַמָּן מִתְעָרְבִין כָּל חֲיָילִין וְכָל דַּרְגִּין, [5292]וּמַחֲנֶה אֶפְרַיִם לְמַעֲרָב, וּמַטֶּה לְמַעֲרָב בֵּין צָפוֹן לַדָּרוֹם. [5293]שְׁמִיעָה לָקֶבֶל שֶׁלְחָן בַּצָּפוֹן, וְתַמָּן דְּחִילוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (חבקוק ג ב) יהו"ה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי, וּמַחֲנֶה דָן לַצָּפוֹן, [5294]וְאֹזֶן דְּמוּת אַלְ"ף, דְּאִתְמַר בֵּיהּ אַלַּף בִּינָה, דְּאִיהִי אֹזֶן לַצָּפוֹן. [5295]רֵיחָא לַדָּרוֹם, רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהו"ה (ויקרא א ט), [5296]וְאִית לְחוֹטָמָא תְּרִין נוּקְבִין, כְּלִילָן מִדִּינָא וְרַחֲמֵי, וְאִינּוּן י' י', חוֹטָמָא ו' בְּאֶמְצָעִיתָא, תְּרִין צְנוֹרוֹת אִינּוּן דִּילֵיהּ, וְאִתְמַר לְגַבֵּי מַחֲנֶה רְאוּבֵן לַדָּרוֹם רְאוּבֵן בֵּן, תְּרִין נוּקְבִין דְּחוֹטָמָא אִינּוּן לָקֶבֶל לֵאָה וְרָחֵל, חוֹטָמָא בְּאַרַח מֵישׁוֹר בֵּינַיְיהוּ דָּא יַעֲקֹב.

בפומא כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש, והיא בחינה עליונה שבגוף ולכן ב' חושים בה, חוש הדבור בחינה תחתונה שבד' חושים, וחוש הטעם בחינה עליונה שבחוש המשוש שבגוף, והיא בחינת עירוב חיילין דלתתא וכלילת שלמעלה, ורוצה לומר שלכן ג"כ נקרא מערב על שם העירוב. וכן הוא רוח מערב כלילת כל הג' רוחין, וכל הנהורין שבג' צדדין נכללין בה שלכן ג"כ נקראת מערב:

[5292] **ומחנה אפרים כו'.** רוצה לומר דאפרים נקרא על שם פריה ורביה כמו שכתוב (בראשית מא נב) כי הפרני כו' וזה שאומר **ומטה למערב כו':**

[5293] **שמיעה לקבל כו'.** רוצה לומר, ששמיעה שהוא בצפון, לראיה ממה שכתוב ה' שמעתי שמעך יראתי, ודחילו הוא בצפון, וזה שאומר **ותמן דחילו הה"ד כו'** וכמו שאומר בזוהר חדש בפ' יתרו כ"ט ב' יראי אלקים בשמיעה דתליא באודנין דתמן יראה הה"ד ה' שמעתי שמעך יראתי, ואמר **לקבל שלחן בצפון ומחנה דן בצפון** רוצה לומר שהן הכל מסטרא דגבורה, שולחן כידוע שלכן אמרו (פסחים קיח ע"א) קשין מזונותיו כו', ודן כמו שכתוב (בראשית מט טז) דן ידין עמו כו', (שם ל ו) דנני אלקים כו', (שם מט יז) יהי דן נחש כו', וכן גבול דן שהוא לשם שנקרא דן - בצפון ארץ ישראל:

[5294] **ואזן דמות א' כו'. בינה דאיהי אזן לצפון.** ומביא ראיה דשמיעה דאוזן היא בצפון, דהוא אלף, ואלף בינה, ובינה הוא לצפון כמו שאומר בפ' במדבר דאו"א הן מזרח וצפון, וזו"נ הן דרום ומערב, וזה שאומר ואוזן הוא דמות אלף הוא מספר הבהיר ד' ב' דבר אחר מאי דכתיב שמעתי שמעך יראתי כו' משמעך יראתי, ומאי משמעך ממקום ששומעין בו, ומאי טעמא אמר שמעתי, הבנתי מבעי ליה כמה דאת אמר גוי אשר לא תשמע לשונו כו' (הגהה: ומאי טעמא יראתי משום) דאוזן דמות אלף כו', ומהאלף יצאו כל האותיות, הלא תראה שהוא בתחילתן, ואמר וה' בראשם וקיימא לן דכל שם הכתוב ביהו"ה מיוחד הקב"ה ומקודש בקודש, ומאי בקודש בהיכל הקודש, ואנה היכל הקודש הוי אומר במחשבה והיינו אלף הדא הוא דכתיב ה' שמעתי שמעך יראתי, רוצה לומר דהיכל הקודש בינה והוא המחשבה ולכן יראתי דשם דחילו כנ"ל, והיא היכלא הקודש נקודה בהיכליה, ועביד ליה היכל ליקריה כו' ואמר שמעתי הוא הבנתי, וזה שאומר ומהאלף יצאו כל האותיות דמבינה יוצאין כל האותיות כמו שאומר למעלה, ועיין בזוהר פ' תצוה ופ' תרומה בארוכה ולכן היא אלף כללא דכל אתוון, וזהו וה' בראשם, דאלף הוא שם הוי"ה וכולל כל הכ"ו אתוון:

[5295] **ריחא לדרום** [ריח ניחוח לה'. רוצה לומר דכל נייחא דריחא הוא לדרום, בחסד, ושם הוא קריבו דכלא, דביה מתייחדין כולא]:

[5296] **אית לחוטמא תרין כו' חוטמא ו' באמצעיתא כו'.** דחוטמא הוא הוי"ה, כי ו' כולל ב' יודין דוייצר כמו שאומר לקמן ב' נוקבין דחוטמא שהן דינא ורחמי כמו שאומר לקמן קכ"ח ב', והוא עמודא דאמצעיתא כולל חסד וגבורה, וזה שאומר **תרין צנורות אינון דיליה** שביה חו"ג, ב' אחסנתין, ולכן כולל ג"כ חסד וגבורה שבצדדין, והוא בחוטמא ב' נקבים והכותל שהן ג' דחג"ת דכלילין בת"ת, וזה שאומר **דאתמר לגבי מחנה ראובן ראו בן.** רוצה לומר כמו שאומר בפ' ויצא קמ"ד ב' תא חזי בגיניה דיעקב אתקיים עלמא כו' תא חזי מה כתיב בני בכורי ישראל כו' ישראל אקרי בן לקב"ה כו' לאה כד אולידת לראובן מה כתיב ותקרא את שמו ראובן, ראובן סתם, בגין דאתכליל בתלת סטרין מתחברין בחדא כו', אריה מהכא דכתיב יתר שאת ויתר עז כתרגומו בכירותא כהונתא ומלכותא, ומלכות בסטרא דגבורה איהו, ועל דא ראובן סתם, ואמר ר' אבא ראובן סתם דאתכליל בשמעון ולוי כו', ורוצה לומר דכולל חג"ת לכן נקרא בן סתם, דעמודא דאמצעיתא בן י"ה דכולל ימינא ושמאלא כנ"ל, והוא ג' סטרין ראובן שמעון לוי כמו שאומר שם ובפ' משפטים ושאר מקומות, והן כהונה מסטרא דכהן איש חסד, ומלכו בסטרא דגבורה, ובכורה מסטרא דעמודא דאמצעיתא בני בכורי ישראל, והוא נטיל ב' חולקין דלכן הן ד' בתי דתפילין ולכן כתיב ב' פעמים יתר נגד בכורה, ושאת - כהונה, וישא אהרן את ידיו, ועז - מלכות, ויתן עז למלכו, ולכן נקרא בן סתם בני בכורי ישראל, דכליל חג"ת ג' סטרין, והוא לראיה שהוא בחוטמא דכליל ב' נוקבין דחוטמא חו"ג, ו' באמצעיתא עמודא דאמצעיתא, והוא דרום עמודא דאמצעיתא כנ"ל, וזה שכתוב ריח ניחוח לה' שהוא יחודא דג' סטרין כמו שאומר בספר הבהיר ו' א' מאי דכתיב יברכך ה' וישמרך יאר ה' פניו אליך ויחונך ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום, זה שמו של הקב"ה המפורש והוא שם של י"ב דכתיב יהו"ה יהו"ה יהו"ה מלמד ששמו של הקב"ה שלשה חיילין כו' כ"ד שמות עם כל שם כו' כ"ד שמותיו של הקב"ה ג' פעמים **ויהיו ע"ב שמותיו של הקב"ה היוצאים מן ויסע ויבא ויט, ומי הם אלה השרים, מלמד ששלשה הם, שהגבורה שר כו' ומימינו כו' ובאמצע כו', בעת שישראל מקריבין קרבן לפני אביהם שבשמים מתייחדין והיינו יחידו של אלקינו, ואמאי אתקרי קרבן אלא מפני שמקרב הכחות הקדושות כדכתיב וקרב אותם אחד אל אחד, לך לעץ אחד וגו', ואמר לריח ניחוח ואין ריח אלא באף ואין נשימה שהיא הריח אלא באף ואין ניחוח אלא ירידה שנאמר וירד ומתרגמינן ונחת, יורד ומתייחד בצורת הקדושות ההם ומתקרב ע"י הקרבן כו', ואמר תרין נוקבין אינון לקבל לאה כו' הוא ג"כ לראיה שהוא בעמודא דאמצעיתא, דרום, שהוא בריח התיכון ג"כ מלמטה למעלה, מן העולם ועד העולם, לאה ורחל, והוא בחוטם, שכל נקב הוא בנקבה, ב' נוקבין דחוטמא, ו' חוטמא באמצעיתא וכמו שאומר בזוהר חדש עיין שם, והוא ביניהם:**

[5297]אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, מְנָא לָךְ דְּאִימָּא דְּאִיהִי לַצָּפוֹן, בָּהּ תַּלְיָא שְׁמִיעָה, [5298]אָמַר לֵיהּ בְּרִי חַמְשִׁין תַּרְעִין אִנּוּן דְּבִינָה, וּבָהּ מְיַיחֲדִין כ"ה כ"ה אַתְוָון תְּרִין זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא, וְיִשְׂרָאֵל אִיהוּ בֶּן י"ה, בִּינָה וַדַּאי כְּלָלָא דְּתַלַת אַתְוָון אַבָּא וְאִימָּא וּבְרָא, וּבְגִין דָּא שְׁמִיעָה בָּהּ תַּלְיָא, [5299]לֵית תִּקוּנָא מֵאִלֵּין אַרְבַּע (אַתְוָון) דְּלָא אִתְכְּלִילָן בָּהּ עֲשַׂר סְפִירָן, דְּאִינּוּן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְאַרְבַּע אַתְוָון דְּאִינּוּן יהו"ה [5300]אִיהוּ לָא אִשְׁתַּנִּי בְּכָל אֲתַר, אִיהוּ שָׁמַע לִשְׁמָאלָא לְיִשְׂרָאֵל, וְאִסְתַּכַּל בַּמִּזְרָח, וּבַדָּרוֹם אִיהוּ מְרַחֵף עֲלַיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א ב) וְרוּחַ אלהי"ם מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם, וּבְמַעֲרָב אִיהוּ מְמַלֵּל עִמָּהוֹן, שְׁנוּיִין אִינּוּן בְּמָאנֵי דְּגוּפָא, אֲבָל בֵּיהּ לֵית שְׁנוּיָא כְּלָל, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (מלאכי ג ו) אֲנִי יהו"ה לֹא שָׁנִיתִי.

[5301]וּבְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּאִיהוּ נֵר דְּכָל פְּקוּדָא, בָּעֵי בַּר נַשׁ לְאַמְלָכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְתַקָּנָא לֵיהּ אֲתַר דַּכְיָא וּנְקִיָּיא לְשַׁרְיָא לֵיהּ תַּמָּן, וּבְגִין דָּא צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְבַעָרָא מִנַּיְיהּ מִכָּל אֵבֶר וְאֵבֶר, כָּל מַחֲשָׁבִין וְכָל הִרְהוּרִין בִּישִׁין דְּטַנּוּפִין דְּאִינּוּן קְלִיפִּין, וְצָרִיךְ לְאוֹקָדָא לוֹן בְּכָל פְּקוּדִין (כְּשֵׁרִין), דְּשַׁרְיָין עַל כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּאִינּוּן נְרוֹת, דְּכָל פְּקוּדָא נֵר אִתְקְרִיאַת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ו כג) כִּי נֵר מִצְוָה, נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם (שם כ כז), וּבָהּ צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי (שם) חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן, [5302]וּלְבַעָרָא מִנַּיְיהוּ שְׁאוֹר וְחָמֵץ מוֹץ וְתֶבֶן, שְׁאוֹר וְחָמֵץ מִן הָעִסָּה

[5297] **א"ל ר"א אבא מנ"ל דאימא דאיהי לצפון בה תליא שמיעה.** רוצה לומר, דרוצה לידע האיך מרומז השמיעה עצמה בה, אע"ג דאוזן כבר רמיז בה מכל מקום גם השמיעה האיך מרומז בה, דראיה באבא דהוא אור הראשון, וריח בחוטם שהוא ברוח חיים באפיו וכמו שאומר לעיל ס"א א' ובזוהר חדש שם בארוכה וכמו שאומר לעיל בבהיר ואין נשימה שהיא הריח אלא באף ורוח חיים הוא עמודא דאמצעיתא, ודבור מלכות ג"כ ידוע, אבל שמיעה באימא מנ"ל:

[5298] **א"ל ברי חמשין כו'.** רוצה לומר דפסוק שמע ישראל הוא נ' תרעין דיחודא דבוקר ודערב, ב' פעמים כ"ה, כ"ה וכ"ה כמו שאומר לעיל בכמה מקומות בארוכה, והוא לראיה ששמע הוא בבינה, ואמר **וישראל איהו כו'** רוצה לומר אע"ג שנאמר בישראל, הוא ג"כ בה, שהיא כללא דג' או"א וברא כמו שמפרש והולך, והוא בינה, בן י"ה, ג' הנ"ל, והוא יחודא דפסוק זה ה' אלקינו ה' אלו ג' אחד, והוא בה בינה בן י"ה אחד בה, וזה שאומר ובג"ד שמיעה בה תליא:

[5299] **לית תיקונא מאלין ארבע אתוון** כו'. רוצה לומר [אע"ג דארבע אתוון דהוי"ה בד' תיקונין דד' חושים אלו מכל מקום בכל אחד נכלל עשר ספירות] דארבע אתוון דהוי"ה שהיא בכל תיקון מעשר תיקונין הנ"ל כמו שאומר בכל תיקון בד' גוונין דשערא וכמו שאומר למעלה בכל אחד ואחד כמו שאומר לקמן ק"ל א' יהו"ה הוא כו' הוא אשתכח בד' גוונין דשערא ובד' גוונין דעינא ובד' אדרין דאודנא כו' עיין שם נכלל ג"כ כל תיקון מעשר שהוא עשר אתוון דשמא מפרש כמו שמפרש והולך דאינון כו' והוא אדם כמו שאומר לקמן ק"כ א' אינון רשימין בארבע אתוון דאינון יהו"ה מאי אדם כו' ועיין לעיל קכ"א א' עשר תיקונין אלין כל תיקונא אית לה ארבע שעורין דסלקין לעשר כגוונא דרשות היחיד דרחבו ארבעה וגבהו עשרה, ארבעה יהו"ה, עשרה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ואמר זה כאן והאריך בזה מאד משום שרוצה לפרש תיקונין דפומא דהוא אדם דכליל הכל, שמא מפרש, כמו שאומר בזוהר חדש בארוכה:

[5300] **איהו לא אשתני כו'.** רוצה לומר דהוי"ה הוא בכל התיקונין והוא לא אשתני, דהשתנות הוא באברי הגוף שזה רואה וזה שומע אבל בנשמתא לית שינויא דהיא רואה ושומע ומריח ומדבר הכל בכח אחד, וכן יהו"ה דהוא נשמתא כמו שאומר לעיל בתיקון ס"ב ושאר מקומות הרבה, ועיין לעיל סוף תיקון נ"ה ומה שבארנו שם בארוכה, וזה שאומר שינויין אינון במאני כו' הה"ד אני ה' כו' שם הוי"ה לא כו', ואמר **הה"ד ורוח כו'** הוא לראיה שבדרום מרחף שנאמר ורוח שהוא רוחא דחוטמא ונאמר על פני המים שהם בדרום:

[5301] **ובכל אבר ואבר דאיהו כו'.** רוצה לומר כמו שמפרש והולך דאינון נר מצוה, רמ"ח פקודין ברמ"ח אברים, ומצוה הוא הוי"ה כמו שאומר לקמן ק"ל א' קל"ח א' ושאר מקומות לכן צריך לאמלכא ליה בכל אבר, וכן נר הוא הוי"ה כמו שכתוב נר ה' כו' כמו שמפרש והולך, והוא הנשמה דבכל אבר נר ה' נשמת אדם כמו שמפרש והולך, וזה שאומר ודא כו' ומפרש והולך **וצריך לאוקדא לון בכל פקודין כו' כל חדרי בטן.** שהן הרהורין מקירות לב:

[5302] **ולבערא מנייהו כו'.** דבכל מצוה ביה ב' דברים, מחשבה ועובדא שהן י"ה, וצריכין להיות שניהם נקיים, מחשבה דהוא טפה דמוחא עיסה - מן שאור וחמץ, ועובדא - מן מוץ ותבן, והן ב' יצרים תאוני וכעסני, וכן המחשבה משניהם שלא יהיה לשום פניה מאחת מאלו, ועיין לעיל תיקון ט"ז חטה אילנא כו' ואיהו לא עביד ליה מצה שמורה ולא אפיק מתמן חלה כו', טפה דא יו"ד עסה צריך לאפקא מיניה חלה ומיד חל ה"א על ההיא טפה ויהיב ליה זרע כליל מתרווייהו דאיהו וא"ו כו', רוצה לומר חלה הוא חל ה"א, והוא כמו באיש ואשה דאינון אבא ואמא של הולד שהן י"ה, באש ואש שהן נרות, וכן כאן במחשבה ועובדא דבר נש ושריא על האבר וא"ו, והאבר הוא ה"א, ונשלם השם, והוא"ו עצמו הוא הוי"ה דשריא על מצוה דאיהי שכינתא, ה' בתראה, ועיין לעיל תיקון ט"ז דהן ג' פקודין של האשה, נר וחלה ושאור ותבן כו' הוא דם נדה כו' עיין שם, ואמר **סלת נקיה** כנ"ל בלא יצר הרע. ואמר **דכל פקודא דשריא.** חוזר לענין ראשון דפקודא דכל אבר הוא הגוף, ושם הוי"ה דשריא על כל פקודא הוא הנשמה, דבה לית שינויא, דבכל פקודא שריא שם הוי"ה, ואמר **אית לה שם ידיעה כו'** כמו שהשינויים הם באברין שזה רואה וזה שומע כו' כנ"ל, וכן הפקודין עצמן דכל פקודא הוא דבר אחר, זה להניח תפילין וזה לקרות קריאת שמע, אבל הוי"ה שוה הוא בכל פקודין, ועיין לעיל סוף תיקון נ"ה ומה שבארנו שם, וזה שאומר וכל חיילין ומשריין כו' ומאן דחליף לון כו' וכמו שאומר שם עיין שם בדבריו, ואמר **חיילין ומשריין.** דיש שהן בקביעות יתדות המשכן, ויש שהן בהליכה ונסיעה אל אשר יהיה הרוח ללכת ילכו ובהנשא כו', כמו שאומר בפ' פנחס בארוכה ומשריין הן המחנות ועיין לעיל קל"א ב' ומה שבארנו שם, ואמר **באתר ידיע ובמלה ידיע.** אתר ידיע הוא האבר, ומלה ידיע הוא המצוה, וכן הוא בעולם דכל העולם הוא שיעור קומה אחת וכמו שמפרש והולך ואברין דבר נש כלהו כו':

(נ"א הטפה), מוֹץ וְתֶבֶן מִן הַחִטָּה, לְשַׁרְיָא תַּמָּן י"ה, י' בְּעִסָּה דְּאִיהִי טִפָּה, ה' בְּחִטָּה, דְּאִיהִי לְבַעָרָא חֵט מִן ה' דְּאִשְׁתָּאֲרַת סֹלֶת נְקִיָּה.

דְּכָל פִּקּוּדָא דְּשַׁרְיָא עַל כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר אִית לָהּ שֵׁם יְדִיעַ, וְכָל חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין דְּמַלְאָכִין דְּתַלְיָין מִנַּיהּ, כֻּלְּהוּ אִתְכַּנְּשׁוּ לְהַהוּא אֵבֶר, וְנָטְרִין לֵיהּ מִכָּל מַרְעִין בִּישִׁין, וּמָאן דְּחָלִיף לוֹן אוֹ קָרָא לוֹן בְּאֵבֶר דְּלַאו דִּלְהוֹן, וְלַאו אִינּוּן מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ, אִיהוּ אַכְחִישׁ סִדּוּרָא דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְלַאו מִתְכַּנְּשִׁין לְגַבֵּיהּ, לְמַלְכָּא דְּשַׁוִּי מְמַנָּן עַל מַלְכוּתֵיהּ, וּפָלִיג לוֹן עַל כָּל אֶתַר וַאֶתַר, וְאָמַר לוֹן אַנְתּ תְּהֵא מְמַנָּא עַל אֶתַר כַּךְ וְכַךְ, וְאַנְתְּ כַּךְ וְכַךְ, וּלְכָל חַד שַׁוִּי לֵיהּ בַּאֶתַר יְדִיעַ, וּבְמִלָּה יְדִיעַ, לֵית לֵיהּ חִלּוּף בַּאֶתַר אָחֳרָא.

[דף קכט ע"ב]

אֲבָל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּשָׁלְטָנוּתֵיהּ בְּכָל אֶתַר כְּנִשְׁמָתָא דְּשָׁלְטָנוּתָהּ עַל כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר, מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּכָל אֶתַר דְּקָרֵי לֵיהּ בַּר נַשׁ עָנֵי לֵיהּ, אֶלָּא אִם הַהוּא (דף קכט ע"ב) אֶתַר דְּהַהוּא אֵבֶר אִיהוּ פָּגוּם בְּחוֹבָה דְּעָבִיד בַּר נַשׁ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שַׁרְיָא בְּהַהוּא אֵבֶר, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (ויקרא כא יח) כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרָב.

וְאִבְרִין דְּבַר נַשׁ כֻּלְּהוּ אִינּוּן מְסוּדָרִין עַל סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית, וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי בַּר נַשׁ עוֹלָם קָטָן, וּמָאן דְּאַמְלִיךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר, כְּאִלּוּ אַמְלִיךְ לֵיהּ עַל כָּל עָלְמָא, וְאַגְרָא דְּבַר נַשׁ דְּאַמְלִיךְ לֵיהּ עַל כָּל אֵבֶר וְאֵבֶר לָא אִתְיְיהִיב רְשׁוּ לְגַלָּאָה, דְּאִלֵּין אִינּוּן טַעֲמֵי מִצְוֹות דְּלָא אִתְיְיהִיבוּ לְגַלָּאָה, בְּגִין דְּלָא יְהֵא בַּר נַשׁ עוֹבֵד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, אֲבָל בְּרִי מִלִּין אִלֵּין דְּלָא צְרִיכִין לְאִתְגַּלְיָא, יְהוֹן טְמִירִין בְּלִבָּךְ, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (ישעיה כג יח) לֶאֱכוֹל לְשָׂבְעָה [5303]וּלְמִכְסֶה עָתִיק, מִלִּין עַתִּיקִין דְּלָא אִתְמַסְרוּ לְגַלָּאָה יְהוֹן טְמִירִין בְּלִבָּךְ.

תָּא חֲזֵי כַּד בַּר נַשׁ מִתְעַטֵּף בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה, וּמָנַח תְּפִלִּין, וְקָרֵי לֵיהּ בְּקְרִיאַת שְׁמַע, הָא תַּקִּין לֵיהּ כָּרְסְיָא בְּעִטּוּפָא דְּמִצְוָה, וְהָא אוּקְמוּהוּ [5304]וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא (שם טז ה), וּבְתִפְלִּין אִיהוּ מְעַטֵּר לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל כד יז) פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ, [5305]וְקָרָא לֵיהּ בַּקָּרָא לְשַׁרְיָא עַל כָּרְסְיָא דְּתַקִּין לֵיהּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְתַקֵּן לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא כָּרְסְיָא וַעֲטָרָה, [5306]וּכְמָה דְּאִיהוּ נָחִית לֵיהּ תַּמָּן, וְיקוּם כָּרְסְיָא בְּגִינֵיהּ, וְאַמְלִיךְ לֵיהּ עַל כָּל מַלְאָכִין (נ"א חיילין) וּמַשְׁרְיָין דְּתַמָּן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א כו) וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּגוֹמֵר, וְרָזָא דְּמִלָּה (שמואל א ב ז) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבוֹזַי יֵקָלּוּ.

וּכְמָה דְּנָחִית (ס"א דמגנין) לֵיהּ בְּכַמָּה נְגוּנִין דְּשִׁירוֹת תּוּשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, הָכִי כַּד סָלִיק לְעֵילָּא כֻּלְּהוּ חֵינּוֹן דְּמֶרְכָּבוֹת, וּמַשְׁרְיָין דְּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין, דְּחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים וּשְׂרָפִים, פָּתְחִין לֵיהּ (נ"א פרישן) גַּדְפַּיְיהוּ בְּחֶדְוָא בְּנִגּוּנָא לְקַבְּלָא לֵיהּ, הָא הָכָא אַגְרָא דְּצִלּוֹתָא וְתִקּוּנִין דִּילָהּ [5307]דְּאִיהִי פִּקּוּדָא חָדָא.

פִּקּוּדָא דִּבְרִית מִילָה, בְּגִזִּירוּ דְּעָרְלָה וּפְרִיעָה, כְּמָה דְּאִיהוּ אַעֲבַר מֵהַהוּא אֵבֶר כָּל אִלֵּין קְלִיפִּין דְּאֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְתַקִּין בֵּיהּ אֶתַר לְשַׁרְיָא בֵּיהּ שְׁכִינְתָּא תַּמָּן, דְּאִיהוּ אוֹת בְּרִית מִילָה, הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד נְשָׁמְתֵיהּ סְלִיקַת לְעֵילָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים ל יב) מִ י יַ עֲלֶה לָּ נוּ הַ שָּׁמַיְמָ ה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעֲבַר מִנַּיהּ כָּל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה וּמְקַטְרְגִין דְּלָא יִקְרְבוּ לְגַבֵּיהּ בְּגִין דִּשְׁמָא דַיהוו"ה שַׁרְיָא עֲלֵיהּ דְּתִשְׁכַּח לֵיהּ בְּאִלֵּין תֵּיבִין מ"י יַ"עֲלֶ"ה לָ"נ"וּ הַ"שָּׁמַיְמָ"ה, רָאשֵׁי תֵּיבוֹת מִ"לָּ"ה, וְסוֹפֵי תֵּיבוֹת יהו"ה, בְּשִׁמֵּיהּ סָלִיק לְעֵילָּא נִשְׁמָתֵיהּ, וּבְהַהוּא זִמְנָא יִתְקַיֵּים בֵּיהּ (שם כח ז) וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יהו"ה נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ, וּכְמָא דְּאִיהוּ מְקַבֵּל עֲלֵיהּ כָּל פִּקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, בְּדִחְילוּ וּרְחִימוּ, הָכִי אַמְלִיכִין לֵיהּ לְעֵילָּא חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין, עַל אִלֵּין עָלְמִין [5308]דְּתַקִּין

[5303] **ולמכסה עתיק מלין כו'.** כמו שאמרו (ילקוט שמעוני ישעיהו כג סימן תכה) ולמכסה עתיק דברים שכיסה עתיק יומין כו', וזה שאומר **מלין עתיקין** דע"י שהן רזין סתימין:

[5304] **והוכן בחסד כו'.** עיין לעיל בהקדמה וברעיא מהימנא פ' פנחס ומה שבארנו שם ושם:

[5305] **וקרא לי' דישרי על כורסייא דתקין ליה בשמע ישראל.** רוצה לומר, בשמע ישראל קרא ליה דישרי כו':

[5306] **וכמה דאיהו נחית ליה.** רוצה לומר בקריאת שמע. **ויקום בגינה.** רוצה לומר בצלותא, וכנגדן קב"ה אמליך ליה על כל משריין, וכל משריין יקומו לקבלא ויעבדו אותו כמו שהוא קם בצלותא ועובד אותו בתפלה, כמו שאמרו (תענית ב ע"א) ולעבדו כו' איזה עבודה כו':

[5307] **דאיהי פקודא חדא.** חשיב לכל ד' פקודין פקודא חדא, שהן תיקונין דפקודא חדא שהיא צלותא, כמו שאמרו (ברכות יד ע"ב) הרוצה לקבל עול מלכות שמים שלמה כו', וציצית ג"כ כמו שאומר ברעיא מהימנא סוף פ' שלח והן תיקונין דשם הוי"ה כסדר ציצית וכמו שאומר לעיל בהקדמה ולכן הן תיקונא חדא וכן בפקודא דמילה דג"כ שם הוי"ה ביה כמו שמפרש והולך **הה"ד מי יעלה כו'.** בסופי תיבות, והן בגזירו דערלה ופריעה כמו שמפרש והולך, וכמו שאומר לעיל תיקון ל"ז דערלה הן ג' ופריעה רביעית ואז שריא ביה הויה ועיין שם בדבריו, וזה שאומר בגין דשמא דה' שריא עליה דתשכח ליה כו':

[5308] **דתקין ליה קב"ה כו'.** הן שאמרו (משנה עוקצין ג יב) כל צדיק כו':

לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָּא, וּמְקַבְּלִין לֵיהּ עֲלַיְיהוּ בְּדְחִילוּ וּרְחִימוּ דְּמָארֵיהוֹן.
וּבְזִמְנָא דְּבַר נַשׁ אִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהוּ אוֹר, וּבְמִצְוָה דְּאִיהוּ נֵר, כְּאִלּוּ נָהִיר עַמּוּדָא דְּעַנָּנָא בֵּימָמָא קֳדָם יהו"ה, וְעַמּוּדָא דְּאֶשָּׁתָא בְּלֵילְיָא, [5309]הָכִי כְּגַוְונָא דָּא כַּד אָזִיל לְהַהוּא עָלְמָא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (שמות יג כא) וַיהו"ה הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לַנְחוֹתָם הַדֶּרֶךְ, וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם, [5310]לְמָאן, לַנְּשָׁמָה וְרוּחָא וְנַפְשָׁא דִּילֵיהּ, דְּאִינּוּן לָקֳבֵל כֹּהֵן לֵוִי וְיִשְׂרָאֵל, וְכֹלָּא בִּזְכוּ דְּאוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי אוֹר וְנֵר.

[דף קל ע"א]

וְכָל מָאן דְּנָטִיר שַׁבָּת וְאוֹקִיר לֵיהּ וּמְעַנֵּג לֵיהּ בִּגִין יְקָרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לֵיהּ אֲתַר לְעֵילָּא בְּנְיָחָא דְּלָא טָרַח בֵּיהּ, וְנָח תַּמָּן מִכָּל טִרְחָא דְּהַאי עָלְמָא דְּטָרַח בְּכַמָּה גִּלְגּוּלִין וְעוֹבָדִין, בְּרִי תָּא חֲזֵי, כָּל פִּקּוּדִין אִלֵּין תַּלְיָין בְּדִיוּקְנָא דְּמַלְכָּא, וְאִית פִּקּוּדִין דְּאִינּוּן עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס, וְתַלְיָין מִדִּיוּקְנָא דְּהַהוּא נַעַר דִּלְעֵילָּא, וְצָרִיךְ לְפָרְשָׁא כָּל פִּקּוּדִין (דף קל ע"א) דְּאִינּוּן בְּדִיוּקְנָא דְּמַלְכָּא.
אִית (אלין) דְּתַלְיָין מֵרֵישָׁא, וְאִית (ואלין) דְּתַלְיָין בְּעַיְינִין, וְכַמָּה מַלְאָכִין וּמַשְׁרְיָין עִלָּאִין [5311]דְּאִינּוּן עֵינֵי יהו"ה מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מִן אוּדְנִין, וְכַמָּה מַלְאָכִין דְּאִתְקְרִיאוּ אָזְנֵי יהו"ה מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מֵאַנְפִּין, וְכַמָּה מַלְאָכִין דְּאִתְקְרִיאוּ פְּנֵי יהו"ה מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ו) וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָד, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מֵחוֹטָמָא, וְכַמָּה מַלְאָכִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מִפִּימָא, וְכַמָּה מַלְאָכִים דְּמְמַנָּן עַל קָלִין דְּאוֹרַיְיתָא וְעַל דִּבּוּרִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (קהלת י כ) כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מִידוֹי דְּמַלְכָּא, וְכַמָּה מַלְאָכִין מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ דְּאִתְקְרִיאוּ יְדַיִן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א ח) וִידֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵיהֶם, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מִגּוֹפָא [5312]כְּעִנְבִין דְּאִתְכָּלָא.
אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲבָא, וְהָא לְעֵילָּא הָא אוּקְמוּהָ דְּלֵית גּוּף וְלֵית גְּוִיָּה, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, לְעָלְמָא דְּאָתֵי אִתְמַר דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה, אֲבָל לְתַתָּא אִית גּוּפָא בְּעָלְמָא דֵּין דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וּגוּפָא אִיהִי אוֹרַיְיתָא, דְּמִינָהּ תַּלְיָין כָּל פִּקּוּדִין, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין מֵאוֹת בְּרִית, וְכַמָּה מַלְאָכִין מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ דְּאִתְקְרִיאוּ מָארֵי דְּאוֹתוֹת, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (בראשית א יד) וְהָיוּ לְאוֹתוֹת, [5313]וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר לְמֹשֶׁה (שמות ג יב) וְזֶה לְךָ הָאוֹת, וְהַאי אִיהוּ אוֹת דְּכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם מְמַנָּן עֲלֵיהּ, וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין בְּרַגְלִין, וְכַמָּה מַלְאָכִין מְמַנָּן עֲלַיְיהוּ, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א יד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, וְאִתְמַר בְּהוֹן (שם ז) וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, וְהָכִי תַּלְיָין כֻּלְּהוּ מִגּוּפָא, בְּשַׁעֲרָא דְּתַלְיָא מֵרֵישָׁא, [5314]וְכָל נִימָא וְנִימָא אַחֲזֵי דְּאִיהוּ מַלְאֲךְ דְּתַלְיָא מֵרֵישָׁא.
וְכָל מָאן דְּפָשַׁע בְּפִקּוּדָא, כְּאִלּוּ פָּשַׁע בְּדִיוּקְנָא דְּמַלְכָּא, זַכָּאָה נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי בְּדִיוּקְנָא דְּמָארֵיהּ, דְּמִקַּיֵּים פִּקּוּדִין אִלֵּין, דְּמִינָהּ תַּלְיָין כָּל מַלְאָכִין אִלֵּין דְּאִתְקְרִיאוּ עֵינֵי יהו"ה אָזְנֵי יהו"ה, וְכָל תְּקוּנִין וַחֲיָילִין וּמַשְׁרְיָין דְּגוּפָא דִּלְעֵילָּא, וְכַד סָלְקַת נִשְׁמָתָא כָּל אִלֵּין חֲיָילִין סָלְקִין עִמָּהּ, וְכַד נָחַתָּא כָּל אִלֵּין חֲיָילִין נָחֲתִין עִמָּהּ,

---

5309 **הכי כג"ד כד אזיל כו'.** עיין זוהר חדש פ' אחרי מות בארוכה:

5310 **למאן לנשמתא כו' דאינון כו'.** רוצה לומר דכתיב להם, והם לנר"ן, ואמר דאינון לקבל כו' כמו לפני ישראל שהיו בהן כהנים לוים וישראלים, וכלן בפסוק זה כמו שאומר בפ' בשלח מ"ו ב' א"ר יצחק היינו דתנן שכינתא באבהתא נטלא, הולך לפניהם יומם דא אברהם, בעמוד ענן דא יצחק, לנחותם הדרך דא יעקב דכתיב ביה ויעקב הלך לדרכו כו', א"ר חייא הכי אוקימנא וה' הולך לפניהם בעמוד ענן יומם דא אברהם, ולילה בעמוד אש דא יצחק, ואי הכי יעקב אן הוא, אלא במלה קדמאה אתמר ותמן שארי כמה דכתיב וה', ורוצה לומר דה' הוא כליל בתרין סטרין, וזה שכתוב וה' הולך כו' - בתרין סטרין אלין, דת"ת יעקב הוא כלילו דתרין סטרין חו"ג, וכן לילה שכינתא כלילו דכולא עיין שם, והן נגד כהנים לוים וישראלים, ונר"ן, ולכן זכה בתרין אלין תורה ומצוה - להאיר לג' נר"ן, דישראל הוא כלילו דתרין כנ"ל, וזה שאומר **וכלא בזכו דאורייתא דאיהי אור ונר.** ואמר **וכל מאן דנטיר כו'.** ג' דברים כמו שכתוב (ישעיהו נח יג) וקראת כו', (שם) ולקדוש ה' מכובד כו', (שם) מעשות דרכיך כו', וזכור ושמור אחד הן. והן שם הוי"ה, כבוד ועונג - י"ה, וזכור ושמור - ו"ה, וכן בכל פקודא ופקודא:

5311 **דאינון עיני ה'.** כמו שכתוב (זכריה ד י) עיני ה' המה כו', וכן פני ה' כתוב בכמה מקומות, ולכן לא אמר בהון הה"ד כו':

5312 **כענבין דאתכלא כו'.** רוצה לומר כי הגוף בעצמו הוא התורה, שכולל כל המצות, ואברים דתליין מגופא הן המצות דתליין באורייתא וכמו שאומר לעיל ב' א' ועוד אלין דעסקין באורייתא לשמה, ונטרין פקודהא דאינון תרי"ג מצות דתליין משם הוי"ה כענבין באתכלא כו', וזה שאומר למטה וגופא איהו אורייתא דמינה כו', והכל בשכינה תתאה דאיהי גוף לקב"ה כמו שאומר לעיל תיקון כ"ב, וזה שאומר אבל לתתא אית כו':

5313 **ועלייהו אתמר למשה כו'.** דאיהו נקרא זה, דביה תליא י"ב מזלות כמו שאומר לעיל ל"ב א' דמסטרא דהאי אות אמר למשה וזה לך האות, ואיהו כליל תרי עשר מזלות כו' מתמן הוו ירתין תרין עשר שבטים נשמתין דלהון, וזה שאומר והאי איהו אות דכל צבא כו':

5314 **וכל נימא ונימא כו'.** עיין לעיל ריש תיקון י"ח ומה שבארנו שם:

אִיהִי סֻלָּם, וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אלהי"ם (בראשית כח יב) סָלְקִין וְנָחֲתִין בָּהּ, [5315]בָּהּ מַמָּשׁ, וְכַד סָלְקָא, קָלָא נָחִית בְּרוּמֵי רְקִיעִין לְכָל חֵילִין וּמַשְׁרְיָין, הָבוּ יְקָרָא [5316]לְדִיוּקְנָא דְמַלְכָּא.

[5317]מְצָוָה דְכָל פִּקּוּדָא, בֵּיהּ שַׁרְיָא יהו"ה, הוּא אִשְׁתַּכַּח בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, הוּא אִשְׁתַּכַּח בְּאַרְבַּע גַּוְונִין דְּשַׁעֲרָא וּבְאַרְבַּע גַּוְונִין דְּעִינָא, וּבְאַרְבַּע אַדְרִין דְּאוּדְנָא, וּבְאַרְבַּע גַּוְונֵי דְאַנְפִּין, וּבְקָלָא וּבְדִבּוּרָא וּבְקְרִיאָה וַאֲמִירָה, וּבְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּגוּפָא אִיהוּ יהו"ה, מְמַנָּא עַל כָּל מְצָוָה וּמְצָוָה, דְּבֵיהּ מְצָוָה בְּאַ"תְּ בַּ"שׁ, מ"צ י"ה, פ"ץ ו"ה, הָא מְצָוָה יהו"ה, מצפ"ץ, יהו"ה בְּאַ"תְּ בַּ"שׁ מצפ"ץ. וּבְרִי, כָּל אֵבָרִין אִתְקְרִיאוּ כְּנוּיִין לִשְׁמָא דְיהו"ה, וְכָל מַלְאָכִין דְּתַלְיָין מֵהַהוּא אֵבָר כֻּלְּהוּ סָלְקִין וְנָחֲתִין בִּשְׁלִיחוּתֵיהּ, וְכָל מָאן דְּקָרָא לְמַלְאָכִין וּלְכְנוּיִין וְלָא בְּהַהוּא אֵבָר דְּמַמָּנָא עֲלֵיהּ, לֵית סָלִיק פְּעוּלָה בִּידוֹי.

[דף קל ע"ב]

[5318]רֵישָׁא אִיהוּ כְּנוּיָיא דְשֵׁם אהי"ה, [5319]וְכָל מַלְאָכִין, וּמְמַנָּן דַּהֲוָיוֹת, מֵהָכָא תַּלְיָין, וּבֵיהּ שָׁאֲלִין מַלְאָכִין אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ, [5320]אי"ה רְשִׁים בְּאהי"ה, [5321]וְתַמָּן הי"ה דְּסָלִיק בְּחוּשְׁבַּן כ' דְּאִיהוּ כֶּתֶר, [5322]אִיהוּ רְשִׁים בְּא"ב ג"ד ה"ו ז"ח ט"י, [5323]אהי"ה אל"ף ה"א יו"ד ה"א אִיהוּ רָזָא דַּעֲשַׂר אַתְוָון מֵעִילָּא לְתַתָּא, הַאי אִיהוּ כֶּתֶר בְּרֵישׁ כֻּלְּהוּ שְׁמָהָן, [5324]וּלְעֵילָּא מִנֵּיהּ יו"ד ה"י וא"ו (נ"א וי"ו) ה"י, אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, לְעֵילָּא מִנֵּיהּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְכֻלְּהוּ סָלְקִין לְאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון, וְאִלֵּין אִינּוּן אַתְוָון דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּהוֹן [5325]שְׁמַיָּא עִלָּאִין, וְאַרְצוֹת הַחַיִּים, דְּאִלֵּין אִתְקְרִיאוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם, וּמָאן דְּבָרָא בְּהוֹן כֹּלָּא, אוּמָנָא דְכֹלָּא, עִלַּת הָעִלּוֹת מִתְעַלֶּה עַל כֹּלָּא, הוּא בָּרִיךְ לְכֹלָּא, וּלְעֵילָּא מִכָּל בִּרְכָאן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (נחמיה ט ה) וּמְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה, וְלָא צָרִיךְ אִיהוּ בִּרְכָאן מֵאָחָרָא, דְּלֵית (דף קל ע"ב) עֲלֵיהּ מָאן דְּאַשְׁפַּע לֵיהּ.

בְּרִי אִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין בְּרַגְלִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א ז) וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, (שם יז) עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶם, בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ, [5326]דָּא אדנ"י, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (תהלים פה יד) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו, וְאִינּוּן מְאַת אַדָּנִים לִמְאַת הַכֹּכָר, דְּנָחֲתִין לְמֵאָה בִּרְכָאן, וְדָא ק' מִן צָדֶקָה [5327]דְּאִיהִי צְלוֹתָא, צ' תִּשְׁעִים אֲמִנִים, ד' אַרְבַּע קְדוּשׁוֹת, ק' מֵאָה בְּרָכוֹת, ה' חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה, וְהַאי צְדָקָה אִיהִי אִמָּא עִלָּאָה, צֶדֶק אִמָּא תַּתָּאָה, דְּאִתְמַר בָּהּ (שם) צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ, (ישעיה מא ב) צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ, דָּא דִינָא וְדָא רַחֲמֵי, [5328]צֶדֶק אִמָּא תַּתָּאָה, צְדָקָה

[5315] **בה ממש.** רוצה לומר בנשמתא דאיהי סולם כנ"ל:

[5316] **לדיוקנא דמלכא.** דאיהו שלם בכל פקודין דתליין בדיוקנא דמלכא בכל תיקונין הנ"ל:

[5317] **מצוה דכל פקודא ביה שריא הוי"ה.** כנ"ל דבכל פקודא שריא שם הוי"ה, ומפרש והולך הוא אשתכח בכל אבר ואבר הוא אשתכח כו' בד' גוונין בכל אחד ואחד כמו שמפרש והולך, וחוזר ומפרש בכלל, דבכל פקודא דכל אבר ביה הוי"ה, דמצוה אותיות הוי"ה כמו שמפרש והולך מצוה בא"ת ב"ש כו':

[5318] **רישא איהו כנויא דשם אהי"ה.** דרישא הוא כתר כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ב עיין שם, וזה שאומר וביה כו' ותמן היה כו':

[5319] **וכל מלאכין וממנין דהויות כו'.** עיין לעיל קכ"א ב', אהי"ה על הוי"ה כו' אהיה אחזי כו':

[5320] **איה רשים כו'.** רוצה לומר, דביה אותיות אי"ה, וכד סליקת שכינתא לתמן שאלין אי"ה מקום כבודו, וכמו שאומר לעיל ריש תיקון ל' עיין שם, דאי"ה הוא ג"ר, י"ה - חו"ב, א' - כתר, וה' הוא שכינתא תתאה דסלקת תמן ואיהי רביעאה לכל תלת:

[5321] **ותמן היה כו'.** ואלף דביה הוא אחזי על עלת העלות, דביה אחד מכל צד:

[5322] **איהו רשים כו'.** רוצה לומר עד אות וא"ו הוא חושבן אהי"ה, וד' אותיות אחרונות הוא חשבון חלופא דאהי"ה, והן קו המדה, דזו"נ דהן בכתר כמו שאומר בפ' בראשית ושאר מקומות, והן ד"ו, ו"ד, ו' אותיות בדכורא, וד' אותיות בנוק':

[5323] **אהי"ה אלף כו'.** רוצה לומר, אהיה הוא כתר בריש כל עשר ספירות, דבכל ספירה הוא כתר, דכל ספירה הוא כליל מעשר ספירות, ויקו"ק הוא מחכמה ולמטה והוא כתר בכלהו, ומפרש והולך האיך הוא בכלהו ואמר אלף כו' בעשר אתוון כסדר, וזה שאומר מעילא לתתא האי איהו כו':

[5324] **ולעילא מיניה כו'.** עיין מה שבארנו לעיל קי"ט א' עיין שם בדבריו:

[5325] **שמיא עלאין כו'.** רוצה לומר בעשר ספירות דאצילות ועיין מה שבארנו שם:

[5326] **דא אדנ"י.** כמו שמפרש והולך דכתיב צדק לפניו כו', ורגל נקרא כף הרגל שעליו מהלך, שלמעלה ממנו נקרא שוק, ועליו נאמר מיוסדים על אדני פז, והוא אדני והן האדנים לקרשים, וזה שאומר ואינון מאת אדנים כו', ואמר אדני פז - דפז הוא לבנה, אחורים דילה, וזהו על ארבעת רבעיהם - ד' אותיות אדני, ומפרש במעשה מרכבה דהן תריסר גלגלים דפ' פקודי, והן תריסר אתוון דשם אדני, ומאה אדנים הוא בד' של אדני שהוא קוף כמו שאומר לעיל ק"כ ב', והיא אות רביעית שבה שכלולה מכל ג' אתוון אנ"י - ג"ר, ובה ק' ברכות:

[5327] **דאיהי צלותא.** רוצה לומר צדקה, דצלותא הוא צדקה לעני דאיהו צדיק, ח"י ברכאין, וכמו שכתוב (דברים כד יג) ושכב בשלמתו וברכך, ולך תהיה צדקה כו', והוא בצלותא כי היא כסותה לבדה ציצית שמלתו לעורו תפילין במה כו'. ואמר **ה' חמשה כו'.** שהוא קריאת התורה דהוא בצלותא, ועיין מה שבארנו לעיל תיקון י"ח ובליקוטים שם:

[5328] **צדק אימא תתאה צדקה כו'.** דצדק הוא בדינא כמו שכתוב (ויקרא יט טו) בצדק תשפוט כו', (ויקרא יט לו) אבני צדק מאזני

אִימָּא עִלָּאָה.

כָּל פִּקּוּדִין דַּהֲלִיכָה תַּלְיָין בִּרַגְלִין, כְּגוֹן הֲלִיכָה לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, הֲלִיכָה לִבְרִית מִילָה, הֲלִיכָה לְמֵת מִצְוָה, אוֹ לְכָל הֲלִיכָה דְּמִצְוָה, וְהַאי פִּקּוּדָא דִּבְרִית מִילָה תַּלְיָא בַּצַּדִּיק, וּצְדָקָה בִּידַיִן, וְכֵן תְּפִלִּין תַּלְיָין בְּרֵישָׁא וּבִידָא שְׁמָאלָא, צִיצִית עַל כְּתָפָא, מְצָוַת לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד בְּפוּמָא, וְכֵן צְלוֹתִין תַּלְיָין בְּפוּמָא, וְהָכִי מְצָוַת שׁוֹפָר בְּרוּחָא דְּנָשֵׁיב בֵּיהּ בְּפוּמָא, וְהַהוּא רוּחָא אִתְעֲבִיד קָלָא, וְכֵן קָרְבָּנִין דְּאִינּוּן רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוה"ה תַּלְיָין בְּחוֹטָמָא, [5329]וְאָעֵי בּוֹסְמִין דְּאַבְדַּלְתָּא, וְכָל דִּינִין תַּלְיָין בְּדִבּוּרָא, וְכֵן בְּעַיְינִין, כְּמָה דְּאוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין אֵין לְדַיָּין אֶלָּא מַה שֶׁעֵינָיו רוֹאוֹת.

וְאִית פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין בִּשְׁמִיעָה כְּגוֹן קְרִיאַת שְׁמַע, אוֹ פִּקּוּדִין אָחֳרָנִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן אִם הִשְׁמֵיעַ לְאָזְנוֹ יָצָא, וְכֵן תְּקִיעַת שׁוֹפָר, סוֹף סוֹף בְּאִלֵּין אִבְרִין תַּלְיָין כָּל פִּקּוּדִין, [5330]אֶלָּא פִּקּוּדָא דִּירְאָה וְאַהֲבָה אִלּוּ תַּלְיָין בְּמוֹחָא וְלִבָּא, וְכָל פִּקּוּדִין דַּעֲשָׂיָה כְּגוֹן סוּכָּה וְלוּלָב תַּלְיָין בִּידַיִן, וּבְאִלֵּין תְּקוּנִין (ס"א פקודין) צָרִיךְ בַּר נַשׁ לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא כָּל מַלְאָכַיָּא דְּאִתְקְרִיאוּ עִינֵי יהו"ה אָזְנֵי יהו"ה, וְאִינּוּן דְּאִתְמַר בְּהוֹן עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת (תהלים קד ד) **[5331](משרתיו אש לוהט), דְּתַלְיָין בְּחוֹטָמָא, וּמַלְאָכִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן** כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל (קהלת י כ) **דְּתַלְיָין בְּקָלָא, וּבַעַל כְּנָפַיִם יַגִּיד דָּבָר** (שם) **דְּתַלְיָין בְּדִבּוּרָא, וּמַלְאָכִים דְּתַלְיָין בַּעֲשִׂיָּה, כְּגוֹן** וִידֵי אָדָם (יחזקאל א ד), **וּמַלְאָכִין דְּאִתְקְרִיאוּ אוֹתוֹת, דְּתַלְיָין בְּצַדִּיק דְּאִתְמַר בְּהוֹן** וּמֵאוֹתוֹת הַשָּׁמַיִם אַל תֵּחָתּוּ (ירמיה י ב)**, וּמַלְאָכִין דְּתַלְיָין בְּרַגְלִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן** וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָש�ُוב, [5332]**וְנַעְנוּעָא דְּכֻלְּהוּ יהו"ה, [5333]וְצָרִיךְ לְמִנְדַּע נְקוּדָה דִּילֵיהּ, בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר נְקוּדָה דְּאִתְחַיֵּיב לְמַלְאָכָא דְּאִיהוּ** (אור) מַיִם**, וּלְמַלְאָכָא דְּאִיהוּ אֵשׁ, וּלְמַלְאָכָא דְּאִיהוּ רוּחַ, [5334]דְּכָל נְקוּדִין אִינּוּן אֶשָּׁא וְרוּחָא וּמַיָּא, מַלְכוּת עָפָר מָאנָא דְּכֻלְּהוּ עִלָּאִין דְּתַלְיָין מִסְּפִירָן, [5335]וּלְתַתָּא הָכִי אִית מַלְאָכִין דְּתַלְיָין מִכִּסֵּא וּמַלְאָךְ וְאוֹפָן, דְּמִתַּמָּן נְשָׁמָה וְרוּחָא וְנַפְשָׁא, גּוּפָא מָאנָא דְּכֻלְּהוּ, מִיכָאֵ"ל אִיהוּ מַיָּא, וְאִיהוּ מְמוּנֶה עַל יַמָּא, וּבְגִין דָּא כַּד אַעֲבַר מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל בְּיַמָּא, בֵּיהּ שַׁבַּח לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [5336]הֲדָא הוּא דִּכְתִיב** (שמות טו יא) **מִ י כָ מוֹךָ בָּאֵ לִים יהו"ה, גַּבְרִיאֵ"ל מְמוּנֶה עַל אֶשָּׁא, אוּרִיאֵ"ל עַל רוּחָא, רָפָאֵ"ל עַל עַפְרָא, מֵאִלֵּין תַּלְיָין כַּמָּה רַבֵּי רִבְוָון דְּמַלְאָכַיָּא דְּתַלְיָין מִנַּיְיהוּ.**

בְּרִי, אַגְרָא דְּאִלֵּין פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין בְּאִלֵּין אִבְרִים, הוּא דְּמָאן דְּמַיַּחֵד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּשְׁכִינְתֵּיהּ בְּהַאי עָלְמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְזַוֵּוג לֵיהּ [5337]בְּבַת זוּגֵיהּ לְהַהוּא עָלְמָא, וּמָאן דְּקָרִיב לֵיהּ לִשְׁכִינְתֵּיהּ קָרְבָּנָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקָרֵב לֵיהּ בְּבַת זוּגֵיהּ, וּמָאן דְּעָבִיד לֵיהּ בֵּי מַקְדְּשָׁא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם כה ח) **וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא בַּיִת לְדַיְּרָא** (ליה) תַּמָּן דְּאִיהוּ **[5338]קֻדְשִׁין, וּמָאן דְּעָבִיד לֵיהּ סֻכָּה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְסַכֵּךְ עֲלֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, וְאַגִּין עֲלֵיהּ מִכָּל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה כַּד נָפִיק מֵהַאי עָלְמָא וְאָזִיל לְהַהוּא עָלְמָא.**

צדק כו', שלא תיפוק מדינא לבר, מה שאין כן צדקה דהוא רחמים, לא כמדת הדין, והוא בה"א שהיא פתוחה לקבל שבים, הא לכם זרע:

[5329] **ואעי בוסמין דאבדלתא.** רוצה לומר בחוטמא:

[5330] **אלא כל פקודא דירא ואהבה כו'.** רוצה לומר אלו אינן תלויין באברים אלא באברים פנימים דהן הנסתרות ועיין ברעיא מהימנא פ' נשא קכ"ב ב' :

[5331] ***משרתיו אש לוהט.** לא גרסינן ועיין לעיל א', ולמעלה קכ"ז א' אוקים משרתיו אש לוהט בעיינין דאינון גוונין דאשא וכמו שאומר שם:

[5332] **ונענוע דכלהו יהו"ה.** בנשמתא דאיהי תנועה דאברים, ואברין אינון אתוון, נר מצוה, ונשמתא איהי נקודין, רוחא, אופנים וחיות:

[5333] **וצריך למנדע כו'.** עיין מה שבארנו לעיל סוף תיקון נ"ה:

[5334] **דכל נקודין אינון כו'.** שהן ג' אתוון יה"ו שהן בז"א, ומלכות - ה' אחרונה, נוק', דכלילא מכלהו ועיין לעיל קל"ח א' וכלהו פועלים בעפר ועיין ריש פ' וארא בארוכה:

[5335] **ולתתא ה"נ כו'.** דבי"ע הן נר"ן נגד ג' יסודות אלו יה"ו, וגוף מאנא דכלהו ה' אחרונה, וכן בי"ע עצמן מאנא דלהון הארץ הגשמית (האלו הנראית) שממנה גוף דבר נש, מאנא דנר"ן, ושתי בחינות יש בנוק', אחת ה' אחרונה של שם ואחת אדני וכמו שאומר לעיל בארוכה:

[5336] **הה"ד מי כמוכה כו'.** וזהו אותיות מיכאל - מי כאל באלים דהוא אל האלים ועיין לעיל קכ"א ב':

[5337] **בבת זוגי' כו'.** רוצה לומר בנפשא ועיין לעיל תיקון כ"ה ומה שבארנו שם, וכן בבת זוגיה ממש בחצות לילה, והן ב' בחינות נוקבין הנ"ל כנ"ל:

[5338] **דאיהי קודש קודשין.** רוצה לומר, דהאי עלמא הוא קדשים, בינה, העולם הבא, ובית דתמן הוא בית קדש קדשים, שכוללת ג"ר, והוא, הבית, והאדם דשרי בגוה, ועטרה על ראשו:

[דף קלא ע"א]

וְכָל מָאן דְּמְבָרֵךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמְקַדֵּשׁ לֵיהּ בִּצְלוֹתֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבָרֵךְ לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, וּמְקַדֵּשׁ לֵיהּ, וְלֵית קְדוּשָׁה (דף קלא ע"א) פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, אוֹף הָכִי עָבִיד לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲשָׂרָה חוּפּוֹת בְּגַן עֵדֶן, דְּקִדּוּשִׁין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם שְׁכִינְתֵּיהּ, אִינּוּן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, וְשֶׁבַע בִּרְכָאן דִּילֵיהּ אִינּוּן בִּקְרִיאַת שְׁמַע, בַּשַּׁחַר שְׁתִּים לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֲרֶיהָ, וּבָעֶרֶב שְׁתַּיִם לְפָנֶיהָ וּשְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ, הָא שֶׁבַע, [5339]וְיִחוּד דִּילֵיהּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וְהָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְבָרֵךְ לֵיהּ וּלְכַלָּה דִילֵיהּ, וּמְקַדֵּשׁ לֵיהּ עִמֵּהּ בִּקְדוּשָׁה, וּמְיַחֵד תַּרְוַיְיהוּ, וְכוֹלָּא מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה.

סוֹף סוֹף בְּכָל מַה דְּאִשְׁתַּדַּל בַּר נַשׁ בְּפִקּוּדוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִינֵיהּ וּבְגִין שְׁכִינְתֵּיהּ, הָכִי אִשְׁתַּדַּל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין בַּר נַשׁ וּבַת זוּגֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ מָאן דְּיִשְׁתַּדַּל לְמֶעֱבַד רְעוּתֵיהּ, דְּלֵית פּוּמָא יָכִיל לְמֵימַר אַגְרָא דִילֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא דְּאִיהִי לְדָרֵי דָרִין, בַּר נַשׁ עָבִיד לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְעוּתֵיהּ דְּאִיהוּ לְפוּם שַׁעְתָּא בְּהַאי עָלְמָא, וּבָנֵי לֵיהּ בִּנְיָנָא בֵּיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּנֵי לֵיהּ לְבַר נַשׁ בְּעָלְמָא דִילֵיהּ בִּנְיָנָא לְדָרֵי דָרִין, [5340]זַכָּאָה מָאן דְּשַׁרְיָא לֵיהּ בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דִּילֵיהּ לְמֶעֱבַד לֵיהּ אֲתַר לְשַׁרְיָא תַּמָּן, וּלְאַמְלָכָא לֵיהּ בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר, דְּלָא יְהֵא בֵּיהּ אֵבֶר פָּנוּי מִנֵּיהּ, דְּאִם חָסֵר אֵבֶר חַד דְּלָא שַׁרְיָא עֲלֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין הַהוּא אֵבֶר אִתְחַזַּר לְעָלְמָא בִּגְלְגּוּלָא, עַד דְּאִשְׁתַּלִּים בְּאֵבָרִין דִּילֵיהּ, לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוּ שְׁלֵמִין בְּדִיּוּקָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִם חָסֵר חַד לַאו אִיהוּ בְּצַלְמוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

פּוּמָא עֲקִימָא לָא שַׁרְיָא בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, [5341]דְּאִיהוּ מוּם, דְּמָאן דְּדִבּוּרָא דִילֵיהּ עָקִים, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (קהלת א טו) מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקוֹן, [5342]פּוּמָא וְלִבָּא אִינּוּן לָקֵבֶל אוֹרַיְיתָא דְּבִכְתָב וְאוֹרַיְיתָא דְּבַעַל פֶּה, קָלָא וְדִבּוּר דְּנָפִיק מִתַּרְוַיְיהוּ אִיהוּ ו"ה, צָרִיךְ לְאַפָּקָא לֵיהּ בְּדָחִילוּ וּרְחִימוּ דְי"ה, וְאִם לַאו, לָא שַׁרְיָא תַּמָּן יהו"ה. שִׁפְוֹון אֲרִיכִין מִסְטָרָא דְּאַנְשֵׁי חַיִל, רְחָבִין מִסְטָרָא דְּיִרְאֵי אלהי"ם, [5343]שִׁפְוֹון בֵּינוֹנִיִּים מִסְטָרָא דְּאַנְשֵׁי אֱמֶת, זְעִירָן בְּעִגּוּלָא מִסְטָרָא דְּשׁוֹנְאֵי בָצַע, כַּמָּה קָלִין וְדִבּוּרִין נָפְקִין מִפִּימָא מִיָּד דְּנָפְקִין מִפּוּמוֹי [5344]כַּמָּה מַלְאָכִים דְּאִתְקְרִיאוּ עוֹפִין נָטְלִין מִלּוֹלִין דְּפִימָא. [5345]חֲמֵשׁ תִּקּוּנִין אִינּוּן בְּפִימָא, דְּאִתְּמַר בְּסֵפֶר יְצִירָה, אחה"ע בום"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ, [5346]וּבְהוֹן אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכַמָּה צְלוֹתִין וּפוּלְחָנִין, וַעֲלַיְיהוּ אָמַר יַעֲקֹב וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא (בראשית כח יא), [5347]וַיִּשְׁכַּב וְיֵ"ש כ"ב אַתְוָון בַּמָּקוֹם הַהוּא, יֵ"שׁ (משלי ח כא) לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵשׁ, כ"ב בְּךָ בָּטְחוּ אֲבוֹתֵינוּ (תהלים כב ה), כִּי בְךָ אָרוּץ גְּדוּד (שם יח ל), וּבְךָ בָּחַר יהו"ה (דברים ז ו), אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ (שמות לב יג), נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ (שיר א ד), בְּהוֹן בָּ"רוּךְ כְּ"בוֹד יהו"ה מִמְּקוֹמוֹ (יחזקאל ג יב).

[5348]דִּיקְנָא, בְּסֵפֶר בֶּן סִירָא, קַלִּיל דַּקֶּן קוּרְטָמָן, עַב דַּקֶּן אִיהוּ בְּרִבּוּיָא דְּלִיחָא בְּלַחוּתָא דִילֵיהּ, וּבְגִין דָּא אִיהוּ פַּתְיָא שַׁטְיָא, (אמר רבי שמעון) מָאן דְּלֵית לֵיהּ דִּיקְנָא בְּאַנְפּוֹי וּבְפִימוֹי אֶלָּא זְעִיר, הוּא פְּקִיחָא (פקיעא), דְּמָרָה

[5339] **ויחוד דיליה שמע ישראל.** דכולל ברכה וקדושה שהן עשרה, ז' ברכות וג' קדושין, והן יב"ק:

[5340] **זכאה מאן דשריא כו'.** דעביד כל פקודין כנ"ל וזה שאומר דאם חסר כו':

[5341] **דאיהו מום דמאן דדבורא דיליה עקים עליה כו'.** רוצה לומר כמו שאמרו (ערכין טו ע"ב) כבר כרתו דוד ברוח הקדש, ואמר רשב"י (חגיגה ט ע"א) איזהו מעות כו' זה ת"ח כו':

[5342] **פומא כו'.** מפרש והולך האיך כליל הוי"ה בדבורא:

[5343] **שפוון כו'.** עתה מפרש תיקונא דפומא, תיקון ז', ועיין לעיל קכ"ד א':

[5344] **כמה מלאכים כו'.** כנ"ל כי עוף השמים כו' ואינון ועוף יעופף כו':

[5345] **חמש תיקונין כו'.** דפומא הוא ה' כנ"ל, ואינון פתוחי חותם דבה:

[5346] **ובהון אבנים שלמות.** רוצה לומר לא פגומות, ולמחתך כמו שאמרו (ברכות לא ע"א) וצריך לחתוך בשפתיו, ואבנים הן האותיות, דבנין הוא התיבות כמו שאומר בספר יצירה, ב' אבנים בונות ב' בתים ג' כו' ועיין לעיל ז' ח':

[5347] **וישכב כו' יש להנחיל כו'.** יש הוא חכמה, וזהו אוהבי יש, ועיין לעיל קכ"ח א', י' אתלבש באנשי כו' ותמן כו', ויש הוא ל"ב נתיבות ומתמן נקודין כמו שאומר בזוהר חדש שה"ש, וב"ך אותיות הם בבינה, והכל הוא בפומא, שם הוא ב"ך אתוון בה' מוצאות הפה דהוא ה' דבינה, והנקודין עשר ביו"ד דחכמה, וזהו במקום ההוא, דהוא עלמא עילאה, ועבד הלוי הוא, ועיין בזוהר פ' קרח והכל נטל יעקב בלשון דכליל מתרווייהו והוא שוכב שם, ואמר **בך יברך כו' בך כו'.** הכל בכ"ב אתוון דאורייתא, ואמר **בהון ברוך כו'.** שהוא ראשי תיבות ב"ך י"ם, וים הוא ג"כ בנקודין ואתוון דבינה י"ם נש"ב אלא דנקודין דשם הוא כח מעשיו דלמעלה קכ"ח ב':

[5348] **דיקנא כו'.** הוא כליל בתיקוני דפומא, וכמו שאומר באידרא רבה דפה הוא תיקון י"ב דכליל כולא בי"ב עיין שם, ועיין מה שבארנו בספרא דצניעותא דז' תיקונין וי"ב תיקונין - ז' דרישא וי"ג דמ"ס, ז' דגלגלתא כלילין בחוטמא וי"ג דמ"ס כלילין בפומא, והן זו"נ, חוטמא ופומא כידוע, וכנ"ל קכ"ט א':

יְרוֹקָא אִיהִי אִתְגַּבְּרַת עֲלֵיהּ, וְלֵית בֵּיהּ לַחוּתָא כְּלָל, דִּיקָנָא בֵּינוֹנִית דָּא אִיהוּ אִישׁ תֹּם, דַּעְתֵּיהּ שְׁלִים, מָאן דְּלֵית לֵיהּ דִּיקָנָא בְּאַנְפּוֹי כְּלָל, מָרָה קְרִירָא וְיבֵשָׁתָא אִתְגַּבְּרַת עֲלוֹי, לֵית בֵּיהּ לְחוּת וַחֲמִימוּת כְּלָל, מָארֵי דַּעֲצִיבוּ אִיהוּ, עוֹבָדוֹי כְּאִתְתָּא.

תָּא חֲזִי אִית בְּנֵי נָשָׁא דִּמְמַלְּלָן בְּנִעְנוּעָא דְּעַיְינִין, וְאָחֳרָנִין בְּנִעְנוּעָא דִּידַיִן, וְאָחֳרָנִין בְּנִעְנוּעָא דְּרֵישָׁא, וְאָחֳרָנִין בְּנִעְנוּעָא דְּגוּפָא, וְאָחֳרָנִין בְּנִעְנוּעָא דְּרַגְלִין, דָּא אִיהוּ דִּבְכָל אֲתַר דְּנִשְׁמָתֵיהּ בֵּיהּ, תַּמָּן עָבִיד נִעְנוּעָא יַתִּיר בְּהַהוּא אֲתַר.

[דף קלא ע"ב]

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, וְכִי נִשְׁמָתָא לָא אִיהִי בַּאֲתַר יְדִיעָא בְּלִבָּא, וְאִתְפַּשְׁטוּתָהּ בְּכָל אֵבָרִין דְּלִבָּא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, וְהָא כְּתִיב בָּהּ (רות ג ז) [5349]וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב, כְּפוּם עוֹבָדוֹי דְּבַר נַשׁ הָכִי נָפִיק לָהּ מֵאַתְרָהָא, וְנָחִית לָהּ לְבַר מֵאַתְרָהָא, כְּגַוְונָא (דף קלא ע"ב) דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִתְמַר בָּהּ (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, [5350]וּתְיוּבְתָּא שְׁלִימְתָא, מָאן דְּאָתִיב לָהּ לְאַתְרָהָא דַּהֲוַת בְּקַדְמֵיתָא, דִּבְזִמְנָא דְּנִשְׁמָתָא אִיהִי בְּלִבָּא אִתְקְרִיאַת מַטְרוֹנִיתָא, כַּד נָפְקַת מִלְּבָּא לָא אִתְקְרִיאַת מַטְרוֹנִיתָא, כְּפוּם חוֹבוֹי דְּבַר נַשׁ הָכִי נָחִית לָהּ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא וּמֵאֵבֶר לְאֵבֶר, עַד דְּנָחִית לָהּ לְרַגְלוֹי, וּכְפוּם זַכְוָון דִּילֵיהּ הָכִי סְלִיקַת, עַד דְּסְלִיקַת לְאַתְרָהּ, וּבְגִין דָּא בְּכָל אֲתַר דְּנָחַת, תַּמָּן עָבְדַת תְּנוּעָה יְתֵרָה בְּהַהוּא אֵבֶר יַתִּיר מֵאַחֲרָנִין.

[5351]שְׁרְטוּטִין דִּידַיִן אַשְׁכַּחְנָא דְּאִינּוּן כְּעַנְפִּין דְּאִילָנָא, [5352]מְנָהוֹן אֲרִיכִין, מְנָהוֹן קְצָרִין, מְנָהוֹן מְשַׁלְּבָן, מְנָהוֹן בְּעַגּוּלָא זְעִירִין.

[5353]אַשְׁכַּחְנָא בְּרָזָא דְּמַתְנִיתָא, דְּטוּרִין רַמָּאִין עֲמִיקִין, [5354]גּוֹ סוֹסְפִּיתָא, [5355]קוּנְטָרָא, [5356]קְטָרָא דְּקִטְרִין, [5357]תַּמָּן הֲוָה חַד אוּכְמָא [5358]בְּלָא רַגְלִין, [5359]מִתְהַפֵּךְ הִפּוּכִין, [5360]גּוּף טְרִיף, כַּד הֲוָה יָתִיב אָזִיל, [5361]כַּד הֲוָה

[5349] **ותגל מרגלותיו.** רוצה לומר דגלת לרגלוהי כמו שאומר לעיל תיקון ל"א:

[5350] **ותיובתא שלימתא כו'.** בין לשכינה בין לנשמתא - דהכל אחד, כמו שכינה בישראל כן נשמתא בגופא, בלבא ושאר אברין הן גלותא דידה בין אומות בכבד מרה טחול, ועיין לעיל תיקון כ', וזה שאומר דבזמנא דנשמתא כו' וכן כד שכינתא איהי בירושלים דאיהי לבא דכל עלמא אז כל אומין דעלמא משועבדין לה והיא מטרוניתא דכל עלמא ונראית מלכותו יתברך וכן נשמתו מושלת על כל האברים וכולן משועבדים לנשמתא:

[5351] **שרטוטין כו'.** תיקון ח':

[5352] **מנהון כו'.** בד' אנפין, אנשי חיל כו', ד' אותיות הוי"ה כסדר ועיין לעיל קכ"ד א':

[5353] **אשכחנא כו' רמאין.** הן דדכורא, ועמיקין דנוק' כמו שבארנו לעיל בסוד (תהלים לו ז) צדקתך כהררי כו', וחכמה נקרא מרום כמו שאומר לעיל ל"ט א', ובינה נקרא עומק, (תהלים קל א) ממעמקים קראתיך כו', והיא נקרא תהום רבה, וממנה מתערין משפטיך כו', והיא (קהלת ז כד) עמוק מי ימצאנו, אף שלמעלה נדרש ג"כ על החכמה היינו מצד כלילות החכמה בבינה ולכן כתיב מי שהוא בינה ויו"ד שבמ"י הוא חכמה שבבינה כמו שבארנו שם, והן מתניתין דרזין עילאין שהן חו"ב, ועיין בסבא מענין הרזין דאמר שם דשאט בגו ימא עמיקא, ואמר שם דאשכח שם טורין רמאין, והנה כאשר עסק שם ברזא דגלגולין דנשמתין אמר שם דשאט בימא עמיקא דהוא ברזא דנוק', דכל גלגולין בה כמו שאומר שם דירד מדרגא דדכורא לדרגא דנוק' עיין שם בדבריו, וכן אמר כאן למטה בס"א נוק' אית ליה כו' דכל גלגולין דנשמתין בה מתהפכין כו', וכאשר עסק שם ברזין דספירות דדכורא אמר הרים, שמעו הרים כו' עיין שם בדבריו:

[5354] **גו סוספיתא.** הוא סוספיתא דדהבא:

[5355] **קונטרא.** הוא מטה ושבט של ברזל, מדקר וסותר, וכמו שכתוב (ישעיהו י ה) שבט אפי ומטה בידם כו':

[5356] **קטרא דקטרין.** עיין בסוף פ' פקודי מענין הקשרים דלהון בארוכה:

[5357] **תמן הוה חד אוכמא.** הם השמרים שבתי אוכמי ועיין בזוהר פ' תרומה:

[5358] **בלא רגלין.** כמו שכתוב על גחונך תלך כו', ועיין לעיל תיקון ס"ד דלית ליה על מה דאסתמיך:

[5359] **מתהפך הפוכין.** שהוא להט החרב המתהפכת אע"ג דהוא בנוק' מכל מקום ג"כ בדכורא, ועיין לעיל קל"ב א' ובבי כו' דא רזא דגלגולא דיצר הרע אית למאן כו' דמתהפך מצורה לצורה, וכן כל עניני הס"א והשדים:

[5360] **גוף טריף.** כמו שאמרו (נדרים כה ע"א) דנחש גופו טריף, דיעקב איש חלק, אבל גבו שלו טריף דהוא משברי כלים, אין בו שלימות כלל רק הכל משברים, דהן הכל בעלי מומין ופגומין:

[5361] **כד הוה יתיב כו'.** דבקדושה, דכורא - הולך אל דרום סובב כו', דור הולך כו', ונוק' - הארץ לעולם עומדת, כתפארת אדם לשבת בית, והכל בקיומא סגי, לעולם עומדת, וכן בדכורא, מה שאין כן בהם דאין להם קביעות כלל, לא בדכורא ולא בנוק', לכן כל השרצים מתנענעים תמיד כידוע, ועל כן נקראו שרצים, ואף בהלוכן אינן ניכרין הלוכן וכאלו הם במקומם, אזיל יתיב יתיב אזיל, וכן הוא בבני אדם הבאים מסטרא דלהון, שהן מהירין בתנועתן ובכל דבר:

אָזִיל יָתִיב, [5362]כַּד הַוָה אָזִיל מְהַפֵּךְ טוּרִין, כַּד הַוָה יָתִיב מְעַקֵּר טַנָּרִין, [5363]מָאן דְּאַעֲרַע בֵּיהּ [5364]טְרִיף לֵיהּ וְקָטִיל לֵיהּ, [5365]וְלָא אַהֲנֵי, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאִסְתַּמַּר מִנֵּיהּ.

[5366]כָּל דְּיוֹקְנִין דִּבְנֵי עָלְמָא בֵּיהּ רְשִׁימִין, כָּל צִיּוּרִין בֵּיהּ מְצוּיָרִין, כָּל גַּוְונִין בֵּיהּ מְרַקְּמָן, דְּסִטְרִין אָחֳרָנִין - [5367]כַּמָּה עַנְפִּין תַּלְיָין מִנֵּיהּ, [5368]דְּשַׁרְבִיטִין דְּנוּרָא מְלַהֲטָא דָּזָרִיק, כַּמָּה גַּלְגַּלִּין סַחֲרִין לֵיהּ, [5369]כֻּלְּהוּ מַלְיָין עַיְינִין [5370]דְּגוּמְרִין דְּנוּרָא מְלַהֲטִין, מִנְּהוֹן מִזְדַּעְזְעָאן חֲיָילִין וּמַשְׁרְיָין, לֵית בְּהוֹן רַחֲמָנוּתָא כְּלָל, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּאִסְתַּמַּר מִנֵּיהּ.

בֵּיהּ רְשׁוּמִין דְּיוֹקְנִין דְּחֵיוָון בִּישִׁין, דְּאִינּוּן מַזָּל אַרְיֵה, מַזָּל שׁוֹר מוּעָד, מַזָּל נָשֶׁר, מַזָּל אָדָם, כָּל נוּנֵי יַמָּא מְסָאֲבִין בֵּיהּ מְצוּיָרִין, וְעוֹפִין וְחֵיוָון דְּסִטְרָא דִּמְסָאֲבוּ [5371]בֵּיהּ רְשִׁימִין וּמְצוּיָרִין, [5372]דְּכֻלְּהוּ מוּעָדִין לְקַלְקֵל, [5373]כַּמָּה שַׁרְבִיטִין וְנִצּוֹצִין אִזְדָּרִיקוּ מִנֵּיהּ עַל בְּנֵי נָשָׁא, וְאִינּוּן נִשְׁמָתִין דְּחַיָּיבַיָּא, דְּקָא מַרְכִּיבִין עַל בְּנֵי נָשָׁא, מִנְּהוֹן דְּכוּרִין מְנַהוֹן נוּקְבִין, לְזִמְנִין מַרְכִּיבִין נוּקְבִין עַל דְּכוּרִין, לְזִמְנִין דְּכוּרִין עַל נוּקְבִין, [5374]כַּד אִזְדָּרִיקוּ לָא אִזְדָּרִיקוּ לַאֲתַר יְדִיעָא, אֶלָּא כָּל חַד בַּאֲתַר דְּלָא מִיָּיהּ. [5375]וַוי לוֹן לְאִינּוּן טִיפִּין, דְּאִינּוּן נְצוֹצִין וְשַׁרְבִיטִין אַעְרָעוּ בֵּינַיְיהוּ, אִלֵּין שַׁטְיָין דְּלָא מִסְתַּמְּרִין גַּרְמַיְיהוּ בְּזִוּוּגָא דִּלְהוֹן, מַרְכִּיבִין לוֹן בְּהוֹן, [5376]וְאִתְעֲבִיד אִילָנָא דְּעִץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע.

[5377]נוּקְבָא אִית לֵיהּ דְּאִתְקְרִיאַת לַהַט הַמִּתְהַפֶּכֶת, דְּכָל גִּלְגּוּלִין דְּנִשְׁמָתִין בֵּיהּ מִתְהַפְּכִין, לְזִמְנִין מַטֶּה לְנָחָשׁ, לְזִמְנִין נָחָשׁ לַמַּטֶּה, וְהָכִי מִתְהַפְּכָא דְּכוּרָא לְנוּקְבָא, נוּקְבָא לְדְכוּרָא, [5378]וְאִלֵּין דְּהָפְכִין לְשֶׁלְחָנָם גָּרְמִין הַפּוּכִין אִלֵּין. הַפַּכְפַּךְ דְּכֻלְּהוּ לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת מֵרָע לְטוֹב וּמִטָּב לְבִישׁ, [5379]וְהָכָא רָזָא דְּצַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, וְדָא אִיהוּ [5380]גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר, מָאן דְּאַלִּים גְּבַר, כַּד אַלִּים נוּקְבָא עַל דְּכוּרָא בְּגִלְגּוּלָא דִּילֵיהּ לֵית לֵיהּ דִּיקְנָא, עָקַר הוּא, עוֹבָדוֹי כִּבְעִירָא, [5381]תּוֹעֵבָה אִיהוּ.

[5362] **כד הוה אזיל מהפך כו' כד כו'.** דטורין הוא בדכורא, וסלעים - בנוק' כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש ע"ה ב' עיין שם בדבריו, וזה שכתוב (מלכים א יט יא) רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים, ואמר גדולה לשון נקבה, וחזק לשון זכר:

[5363] **מאן דאערע כו'.** כמו שאומר זכאה מאן כו':

[5364] **טריף כו'.** בב' יצרין, בכעסני - טריף כמו שאומר בפ' תצוה טורף נפשו באפו כו', וקטיל בתאווני כמו שכתוב (משלי ה ג,ד,ה) נפת תטופנה כו' ואחריתה כו' כחרב, רגליה יורדות כו', דכורא כעסני ונוק' תאווני שהיא סם המות כמו שאומר להלן בכמה מקומות, ועיין מה שבארנו במקום אחר בארוכה:

[5365] **ולא אהני.** כמו שאמרו (תענית ח ע"א) אומרים לנחש ארי דורס ואוכל כו' אתה כו', וכן הוא (קהלת ד יג) מלך זקן וכסיל, (קהלת ד ה) הכסיל חובק את כו', ולא אהני ליה:

[5366] **כל דיוקנין כו' כל כו' כל כו'.** עיין לעיל קל"ב א' שהן ג' דרגין דבי"ע בנר"ן, וכנגדן הכל בס"א **ביה מרקמן דס"א** ומה שאומר דס"א קאי על כל ג' אלו, שהן הכל דס"א:

[5367] **כמה ענפין כו'.** הן דרגין דיליה:

[5368] **דשרביטין כו' גלגלין כו'.** שהן הכל מסטרא דדינא כמו שאומר בסטרא דקדושה (דניאל ז ט) שביבין דנור גלגלוהי נור דליק:

[5369] **כלהו מליין עיינין כו'.** ידוע, וכמו שאמרו בחיה הרביעית, ועיינין הוא מסטרא דדינא כמו שאמרו בהיכל הרביעי בפ' פנחס והוא לאשגחא על כל עובדי, דבסטרא דרחמי לא יראה און כו':

[5370] **דגומרין כו'.** מסטרא דלהון:

[5371] **ביה רשימין ומצויירין.** עיין מה שבארנו לעיל קכ"ד ב' שהן ב' ענינים:

[5372] **דכלהו מועדין לקלקל.** כמו שאמרו בפרק קמא דבבא קמא:

[5373] **כמה שרביטין וניצוצין.** שהן דכורין שרביטין, ונוק' ניצוצין, בסוד (במדבר כד יז) דרך כו' וקם שבט כו', כמו בקדושה וא"ו דכורא ויו"ד נוק' כמו שאומר לעיל בארוכה, והן רוח ונפש:

[5374] **כד אזדריקו לא כו'.** דמיניה הוא כמו שאומר לעיל ק"ג א' ב' רוח דעולם לנפש דשנה במזלו:

[5375] **וי לון כו'.** רוצה לומר, לזווגא כמו שמפרש והולך אלין שטיין כו':

[5376] **ואתעביד אילנא כו'.** עיין לעיל סוף תיקון נ"ג:

[5377] **נוק' כו' דכל גלגולין כו'.** כמו שאומר למעלה דכל גלגולא הוא ברזא דנוק' ולכן היא נקראת להט כו' דבגלגולא האדם מתהפך מדיוקנא לדיוקנא כמו שאומר לקמן וכמו שאומר לעיל בתיקון ס"ח עיין שם באורך:

[5378] **ואלין אינון דהפכין כו'.** כמו שאמרו בנדרים:

[5379] **והכא רזא כו'.** שהן הכל מסטרא דגלגולא כמו שאומר לעיל בתיקון ס"ט ושאר מקומות הרבה בארוכה:

[5380] **גולל אור כו'.** (דברים ז י) שמשלם לשונאיו אל פניו כו', וכן בהפוכא צדיק ורע לו, חשך מפני אור, וכמו שאמרו (קדושין מ ע"ב) צדיקים בעולם הזה למה הן דומין לאילן שכולו עומד במקום טהרה וענף כו', וזהו חשך מפני אור, ורשעים בעולם הזה כו', והוא סוד אחר מפני שהוא עץ הדעת טוב ורע שמורכב מטוב ורע כנ"ל, וזה שאומר **כל דאלים גבר**, שסטרא דטוב גובר או להיפך:

[5381] **תועבה איהו.** כמו שכתוב (ויקרא יח כב) ואת זכר לא כו' תועבה הוא, דשמת זכר לנקבה, והוא מסטרא דאל אחר דאסתרס וביה נוק' דאתגברא כמו שכתוב (יקרא ג ד) יותרת על הכבד, (ירמיהו ג ג) ומצח אשה זונה כו', וכמו שמפרש והולך ואית שולטנותיה כו' כד שליט זונה עליה, ועיין בזוהר פ' פנחס:

[דף קלב ע"א]

וְהָכִי אִינּוּן מִתְהַפְּכִין דַּרְגִּין מִדִּינָא לְרַחֲמֵי וּמֵרַחֲמֵי לְדִינָא, כְּגַוְונָא דְסִטְרָא דְדַכְיוּ הָכִי מִתְהַפְּכִין מִסִּטְרָא דְמָסְאֲבוּ, [5382]אִם אֲלִים גְּבַר, וְהוּא יְהֵיה פֻּרְיָא אָדָם יָדוֹ בַכֹּל (בראשית טז יב), וְאִם אַלִּימָא נוּקְבָא יַד כֹּל בּוֹ, אִית שָׁלְטָנוּתָא לְבִישׁ וְאִית שָׁלְטָנוּתָא לְטָב, אִית שָׁלְטָנוּתָא דְשַׁלִּיט (סליק) דָּא עַל דָּא, וְאִית שָׁלְטָנוּתָא דְנִיאוּפִּין, כַּד שַׁלִּיט זוֹנָה עֲלֵיהּ, [5383]כֻּלְּהוּ בְעִירָן אַתְיָין עֲלֵיהּ, כְּמָה דְאַשְׁכַּחְנָא בִּנְבוּכַדְנֶאצַּר, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דניאל ד כב) וּמִבְּנֵי אֲנָשָׁא טָרִיד וְעִשְׂבָא כְתוֹרִין לֵיהּ יְטַעֲמוּן [5384]עַד דְּשִׁבְעָה עִדָּנִין יַחְלְפוּן עֲלוֹהִי, דְּאִינּוּן שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי דִילֵיהּ, יִתְחַלְּפוּן עֲלוֹהִי מִדְּכוּרִין לְנוּקְבִין, וּבְגִין דָּא כַּד [5385]גְּלְגּוּלָא דְנוּקְבָא קָא רְכִיבַת עֲלֵיהּ, עוֹבָדוֹי אִיהוּ כְּאִתְּתָא, [5386]כַּד מַלִּיל בְּפִתְיחוּ דִידִין, וְקָלֵיהּ וְדִבּוּרֵיהּ וְכָל עוֹבָדוֹי (דף קלב ע"א) כְּאִתְּתָא, [5387]תּוֹעֲבָה אִיהוּ, וּבְגִין דָּא מְבָרְכִין יִשְׂרָאֵל עַמָּא קַדִּישָׁא, בָּרוּךְ אַתָּה יהו"ה אלהינ"ו מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲבָא, שְׁמַעְנָא דְאִית נַפְשָׁא דְמַרְכִּיבִין לָהּ בְּכַלְבָּא, וּבְגִין דָּא אָמַר דָּוִד (תהלים כב כא) הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי, מַאי יְחִידָתִי דָּא נִשְׁמָתָא, וְכִי נִשְׁמָתָא אִתְרְכִיבַת בְּכֶלֶב, אָמַר לֵיהּ בְּרִי אִין, בְּהַהוּא עָרֵל נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי דְּפַתִּי לְחַוָּה וּלְבָנֵי נָשָׁא, דָּא אִיהוּ כֶּלֶב, וְדָא יֵצֶר הָרָע דְּאָתָא בְּהַהוּא עָלְמָא מוּרְכָּב עֲלֵיהּ לְקַבְלָא עוֹנְשֵׁיהּ.

וְאִית נִשְׁמָתִין אָחֳרָנִין דְּקָא אַתְיָין בְּגִלְגּוּלָא בִּכְמָה חִינָּן, דְּאִתְקְרִיאוּ מַזָּל אַרְיֵה, מַזָּל שׁוֹר, מַזָּל נֶשֶׁר, מַזָּל בְּתוּלָה, מַזָּל עַקְרָב, מַזָּל טָלֶה, מַזָּל מַאֲדִים, מַזָּל נָחָשׁ, מַזָּל דָּגִים, כְּמָה דְאַשְׁכַּחְנָא בְתַרְיִן עֲשַׂר שִׁבְטִין דְּאִתְמְתִילוּ לְחֵיוָון, דָּא לְאַרְיֵה גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה (בראשית מט ט), יוֹסֵף בְּכוֹר שׁוֹרוֹ, יִשָּׂשכָר חֲמוֹר גָּרֶם, יְהִי דָן נָחָשׁ עֲלֵי דֶּרֶךְ, בִּנְיָמִין זְאֵב יִטְרָף, וּבְרִי כָּל דָּא רָזָא דְגִלְגּוּלָא דְיֵצֶר הָרָע, אִית לְמָאן דְּאִיהוּ דַּמְיָא לְאַרְיֵה, וְאִית לְמָאן דְּאִיהוּ דַּמְיָא לְחִוְיָא, וְאִית לְמָאן דְּאִיהוּ דַּמְיָא כַּחֲמוֹר, לְכָל בְּרְיָין אִשְׁתַּנִּי כְּפוּם עוֹבָדֵיהוֹן, וּכְפוּם שַׁעְתָּא דְּאִתְעֲבִידוּ בָהּ.

[5388]וְעִם כָּל דָּא זַכָּאָה נִשְׁמָתָא דְשַׁלִּיט עֲלֵיהּ וְרָכִיב עֲלֵיהּ, כְּבַר נַשׁ דְּרָכִיב עַל סוּסְיָא אוֹ עַל חֲמָרֵיהּ, וַוי לֵיהּ לְמָאן דְּחִוְיָא שַׁלִּיט עֲלֵיהּ, הַאי אִתְקְרֵי רָשָׁע גָּמוּר, וּמָאן דְּאִיהוּ שַׁלִּיט עֲלֵיהּ אִיהוּ אִתְקְרֵי צַדִּיק גָּמוּר, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (ישעיה מג ד) וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּךָ, אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן, וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ (שם), [5389]דְּכַד בַּר נַשׁ אִיהוּ

[5382] **אם אלים גבר.** רוצה לומר דכורא, דמסטרא דדכורא דהוא דקיק וקרוב לטהר, ועל זה נאמר (קהלת ז ג) טוב כעס משחוק, דשחוק הוא זוחלי עפר שאין להם רפואה, שאול תחתית, וזה שאומר אית שלטנותא ואית כו' ומפרש והולך **אית שלטנותא דשליט דא כו'** רוצה לומר דכורא, ואמר **ואית שלטנותא כו'** והוא דנוק', מעשה אשה זונה שלטת:

[5383] **כלהו בעירין כו'.** שהן מסטרא דמסאבו בסוד אדם ובהמה, וכל מעשיו הכל מעשה בהמה, בנפש הבהמיות, והכל מסטרא דתאוונית וכמו שאמרו (משנה סוטה ב א) היא עשתה מעשה בהמה לכן כו', ויש כמה מינים בבהמה וכן במעשיהם, (יחזקאל כג כ) בשר חמורים כו' וזרמת כו', וזה שאומר (דניאל ד כב) ועשבא כתורין כו', דהוא מאכל בהמה, (דברים יא טו) ונתתי עשב בשדך לבהמתך כו':

[5384] **עד דשבעה כו'.** כמו שמפרש והולך שבעה כוכבי כו', דכל ימות האדם הכל בסטרא דז' כוכבים, וכן גלגולא וכן הוא בשבעה סלעים, ומפרש והולך **יחלפון**, שמתחלף דכורא לנוק', והוא בז' דרגין דנוק' עד שעובר עליו כל הדרגין דילה וחוזר בגלגולא לדכורא:

[5385] **דגלגולא דנוק' כו'.** שכמו שיש נשמות זכרים ונקבות בסטרא דקדושה, כן הוא בסטרא דלהון, ויש זכר שבו נשמת נקבה וכמו שאומר למעלה מנהון דכורין מנהון כו', ויש שמרכיבין שניהם כמו שאומר שם לזמנין מרכיבין כו' וכל דאלים גבר, ואמר שם דמרכיבין על בר נש - דכל גלגולין הוא שמרכיבין נשמה אחרת על נשמתו כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' פנחס מתלא לאילנא וכמו שאומר למעלה ולכן הכל בהרכבה, וזה שאומר כאן **קא רכיבת עליה** על עיקר נשמתו ומכל מקום גלגולא דיליה הוא נוק' לבד ולכן הוא בגוף זכר אבל מעשיו כלן הן בנקבה כמו שמפרש והולך עובדוי איהו כאתתא כו' והן אותן בני אדם דדעתן קלה והכל במהירות, ועיין בזוהר חדש סוף שה"ש מענין הנקודות שבא שורק (דאתתא כו'):

[5386] **כד מליל כו'.** דשני דרגין הן, דיבור ומעשה, דכורא ונוק', משה ואהרן, וכן בסטרא דלהון בלעם בלק, ובסוד נחש עלי כו', והן ספר וספר וסיפור, ויאמר אלקים ויעש, לכן בפתיחו דידין:

[5387] **תועבה איהו.** כנ"ל:

[5388] **ועם כל דא זכאה כו'.** כמו שכתוב (זכריה ט ט) עני ורוכב על החמור, והוא צדיק ורע לו שלכן עני כו':

[5389] **דכד ב"נ שליט על יצרי' כו'.** כמו שאמרו (אבות ב ד) בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך, וזה שאמר למעלה כפום עובדיהון רוצה לומר בגלגולא קדמאה, וכפום שעתא כו' דכל שעתא אית ליה מזלא אחרא, וכל זה הוא לפי עובדיהון, כך אתברי בשעתא דמזלא גרים ליה כמו שאומר לעיל ק"ג ב' ויש שנברא במזלו שהוא ששת ימי בראשית ולכן אמר וכפום שעתא כו'. ומה שאמר למעלה ואית נשמתין אחרנין כו' הוא בסטרא דקדושה כמו שמפרש והולך כמה דאשכחנא בתרין עשר שבטין כו', והנה י"ב שבטים הם נגד י"ב מזלות כמו שאומר בספר יצירה, ועיין לעיל תיקון ס"ח דגלגולין הן בי"ב מזלות, והנה רזין דחיוון אלו הכל הם בסדר המזלות, והנה היצר הרע ג"כ לפי הגלגולא בסטרא דלהון שהן דיוקנין דחיוון בישין כמו שאמר למעלה והן גם כן י"ב מזלות, י"ב נשיאים לאומותם כמו שאומר לעיל ל"ב א' ואית כו' דאינון אתקריאו טלה כו' דא כגוונא

שַׁלִּיט עַל יְצִרֵיהּ, הָכִי אִיהוּ שַׁלִּיט עַל כָּל שָׂנְאוֹי, וְאִם יְצִרֵיהּ שַׁלִּיט עֲלֵיהּ שָׂנְאוֹי שָׁלְטִין עֲלֵיהּ.
[5390]וּבְרִי אַשְׁכַּחְנָא בְּמַתְנִיתִין, בְּרָזָא דְּשַׁרְטוֹטִין וְצִיּוּרִין וְגַוָּונִין, בְּסִתְרָא דְּרָזִין טְמִירָא דִּטְמִירִין, [5391]דְּאָדָם דִּבְרִיאָה דְּאִיהוּ קַדְמוֹן לְכָל קַדּוּמִים רָכִיב בְּאַרְיֵה, סָטָא לִימִינָא, וְעָבִיד שַׁרְטוֹטִין, דְּאִינּוּן אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין דְּיַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (שם מג טז) [5392]הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזָּה נְתִיבָה, [5393]אָדָם דְּיִצִירָה רָכִיב בְּשׁוֹר

דא כו' עיין שם בדבריו, וכאן הוא תשוקת היצר הרע, אם מסטרא דחמור - אשר בשר חמורים כו', וכן מכל מין הוא יצר הרע אחר, ועל הכל ניתן הבחירה לאדם - (בראשית ד ז) ואתה תמשול בו, (אבות ה כג) וכפום צערא אגרא, וזה שאמרו (שבת קיח ע"ב) במאי הוה זהיר טפי, (עירובין יג ע"ב) ועתה שנברא ימשמש במעשיו באיזה חושק ובזה יזהר להתגבר:

[5390] **וברי אשכחנא כו'.** כאן ג' הנ"ל, שרטוטין וציורין וגוונין בסטרא דקדושה כמו שמפרש והולך:

[5391] **דאדם דבריאה דאיהו קדמון כו'.** רוצה לומר כתר, דכח"ב הן ג' אדם דבי"ע כמו שמפרש והולך וכמו שאומר לעיל בתיקון ס"ט, וכתר הוא קדמון לכל קדומים כמו שאומר לעיל קי"ט א' דביה מתלבש עלת כל העלות, ואמר **רכיב כאריה** רוצה לומר חסד, דג"ר רכיבו בג' אמצעיות חג"ת, ואמר **סטא לימינא** רוצה לומר נצח, דג' נה"י אינון ג' רוחי עלמא, עם מלכות - ד' רוחות העולם, שהיא רביעית לכל תלת, וג' חג"ת עם מלכות הן ד' חיות, וג"ר הן ג' אדם שהן נר"ן, ומלכות - גופא לון, ואמר **ועביד שרטוטין** במלכות דהיא גופא דאדם, ועיין למטה אמר ליה מאן אדם כו' אריה דביה עביד שרטוטין כו', נצח הוד יסוד כו'. רוצה לומר אינון דקאמר סטא לימינא כו' סטא כו' כל ציורין כו', ועיין בזוהר פ' וארא אלא ששם מפרש בענין אחר ד' יסודות בכח"ב, שג' אמ"ש הן כח"ב כמו שאומר בפרק א' דספר יצירה, רוח מרוח שלש מים מרוח ארבע אש ממים, וד' סטרי עלמא הן חג"ת, וד' מתכות הן נה"י, ומלכות רביעית לכל תלת, והוא סוד שם י"ב כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש, ועיין לעיל קל"ג ב' וכן כאן דעבדו ג' דברים במלכות, דבה ג' דרגין, שרטוטין כו', הרי י"ב:

[5392] **הנותן בים דרך כו'.** עיין לעיל קכ"ב ב', ורוצה לומר כאן בים דהוא ימינא יסוד המים, וכן אריה הוא דימא כמו שאומר בזוהר חדש פ' יתרו כ"ח א' ות"ח תלת קטירין בב"נ מסטרא דדכיו ואינון נפשא ורוחא ונשמתא כו' סטא לימינא ונטיל מיא וכליל בפומא דאריה כו' ישרצו המים אלין מאריהון דחכמה דאיהי נפש חיה, דאינון כנונין דמתרבין בימא דאורייתא, ואינון מסטרא דאריה דימא דאיהו כשר בים, דאריה דסטרא אחרא איהו פסול ביבשתא, ואריה דימא איהו לימינא דאברהם כו', ובזה מתורץ מה שמקשין דהאיך חיה טמאה במרכבה ותירץ דכל אחד ביסודו, וכן נשר הוא דאוירא, וכמו שאמרו (ע"ז לט ע"א) חמרא דימא שרא, תורא דימא אסור וסימנך טהור כו', ואף שור אינו דיבשתא אלא דאשא, רק האדם לבדו והוא דמות אדם שהוא למטה מהג' חיוון וכוללן אבל אדם היושב על הכסא מתגאה על כולם, והענין כי ב' מיני אדם הן, א' מצד הגוף והן עמי הארצות שאינן אלא בגוף, והוא למטה מד' חיות כמו שאמרו (ילקוט שמעוני בראשית פרק א סימן יד) זכו רדו לא זכו וירדו, והב' מצד נשמתא הוא יושב על כולם - אדם על הכסא, כמו שמפרש והולך וירדו בדגת הים ובעוף השמים, ומושל על ג' חיוון בג' דרגין דאדם שהן נר"ן דבי"ע, שנאמר ויברא אלקים את האדם, וייצר כו', נעשה אדם, וד' חיוון עומדים בד' סטרי עלמא שהן נהי"ם, והחיוון - חג"ת, ואדם יושב על גביהן - בינה כליל תלת עילאין, והן ג' אדם שאמר כאן, אדם דבי"ע, והן אדם על גבי חיוון בד' סטרין כולל כל עשר ספירות, וכמו שמפרש והולך, ומלכות הוא אדם, דמות אדם בגופא דכליל כולא, והיא רביעית לכח"ב דנעשית גופא לנר"ן (והיא לבוש אדם, דמות אדם, לפי הנר"ן - הלבוש ברמ"ח אברים ושס"ה גידים, והיא אדם כולל ג' חיוון והיא רוח מערבית דבה מתערב כולא כמו שאומר לעיל קכ"ט א', ובינה ומלכות - ב' אדם, ב' שכינתא, שכינה עילאה תתאה, ב' אדם - אדם עלאה אדם תתאה, ולכן היא איומה כנדגלות דהיא אדם כמותן, גופא להון, והוא ד' אותיות אדני, אי"ן - ג"ר, ג' אדם כמו שמפרש והולך **אמר ליה ברי האי איהו כו'** אדם דיצירה כו' דאיהו יו"ד כו' אדם כו', והיא ד' רביעית לון ד' דמות אדם והיא דלה דלית לה מגרמה כלום דגוף אינה חיה כי אם מנשמתא ועלה כתיב את האדם עפר מן האדמה ויפח כו' והיא איומה כנדגלות שכתיב ומוראכם וחתכם כו' שמתייראים מפרצופא דגופא וכל זה בעוד נשמתו בקרבו, הנדגלות כמו שמפרש והולך וחתכם כל זמן שאדם חי כו':

[5393] **אדם דיצירה כו'.** כמו שמפרש והולך דכל ציורין הוא ביו"ד וכמו שאומר לעיל קכ"ד ב' שרטוטין אינון באתוון כו' ציורין אינון בנקודין כו' וציורין אינון בעיינין כו' באודנין כו' קמץ שרטוט וציור כו' ניצוץ איהי יו"ד כו', ועיין מה שבארנו שם, ולכן בחכמה דאיהי יו"ד של השם - ביה ציורין, דהן ציורא דעיינין ואודנין שהן יודין וכמו שמפרש והולך דאיהי יו"ד מאין דביה צייר כל ציורין דעלמא, ביה צייר עיינין כו', ובבינה - ה"א, ביה צייר גוונין, דה"א גוונין אינון דכלילין כל הגוונין כמו שאומר לעיל בריש תיקון ה' ובסוף תיקון י"ח ושאר מקומות, והן ה' גוונין דעין דעיינין כמו שאומר לעיל קכ"ה קכ"ו, וכן גוונין דאנפין כמו שאומר לעיל קכ"ז קכ"ח ואף שאמר שם ד' אינון ה' כמו שאומר לעיל סוף תיקון י"ח דד' אינון ה', דתכלת כוללן, ועיין מה שבארנו שם, וזה שאומר **ועביד גוונין בעיינין באנפין** והם י"ה שבשם, ושרטוטין הוא מאות ו' שבשם, שהן שרטוטין וכמו שאומר לעיל קכ"ד ב' דשרטוט הוא רקיע ווא"ו, והוא בכתר, קו האמצעי, ושם הוא וא"ו, אריך אנפין כמו שאומר לעיל קכ"ב ב' ושאר מקומות, ועיין לעיל קל"ד א' ואינון מסטרא דא"א דאיהו וא"ו כו' עיין שם בדבריו, וכאן אמר דאיהו אלף דאין, והכל ענין אחד דהוא אלף שבאמצע הוא"ו, דארך אפים בב' ווי"ן ב' פנים כמו שאומר שם ושם ברישא דא' דאיהו ארך אפים דאיהו וא"ו, א' איהו אורייתא דאתייהיבת בתרין לוחין דאינון ו"ו ועיין לעיל קכ"ב ב', והכלל דלהון הוא וא"ו, והן טעמים נקודות אותיות שהן בכח"ב והן בנר"ן, ג' אדם כידוע, טעמים מסטרא דוא"ו, נקודין מסטרא דיוד, אותיות מסטרא דה"א כמו שאומר לעיל ק"ז א' עיין שם בדבריו ומה שבארנו שם, וא"ו הוא באריכו התפשטות, יו"ד הוא בקמיטו צמצום, והוא חו"ג התפשטות המים וצמצום האש, בוצינא דקרדינותא, קו המדה, מי מדד כו', גבול לכל דבר, והוא הציור שאלמלא הגבול אין ציור לשום דבר, וזהו דמיא עביד שרטוטין ואשא ציורין, והן אוירא וניצוצא, (דניאל ז ט) כרסיה שביבין דנור שהן ניצוצין דאשא, (שם) גלגלוהי כו' יודין, ולכן עשרה גלגלים, ועיין לעיל תיקון י"ג וגוונין מרוחא שהוא מורכב משניהם כי הגוונין עצמן הם מסטרא דגבורה מבוצינא כמו שאומר ריש פ' בראשית ובקו המדה אבל הן מאירין מאור שבתוכן, ה' אור בה' גוונין כמו שאומר לעיל תיקון ה' ושאר מקומות הרבה, ועיין מה שבארנו בקו המדה, ועיין בתוספתא דפ' יתרו ומה שבארנו שם בארוכה, וכן ה"א מורכב מיו"ד, נקודה שממנה

וְסָטָא לִשְׁמָאלָא, וְנָטִיל אֶשָּׁא בְּפִימֵיהּ וְצַיֵּיר צִיּוּרִין, אָדָם דַּעֲשִׂיָּה רָכִיב בְּנָשֶׁר וְנָטִיל רוּחָא בְּפוּמוֹי וְסָטָא לְמִזְרָח בְּאַנְפּוֹי, וְעָבַד גַּוְונִין בְּעַיְינִין בְּאַנְפִּין. [5394]אָמַר לֵיהּ מָאן אָדָם דְּבְרִיאָה וִיצִירָה וַעֲשִׂיָּה הָכָא, [5395]אָמַר לֵיהּ בְּרִי הַאי אִיהוּ דְּאִתְמַר בֵּיהּ וְאָדָם אַיִן, וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן (קהלת ג יט), וְאִיהוּ אָדָם דְּבְרִיאָה, דִּבְהַאי בָּרָא עִלַּת הָעִלּוֹת כָּל בְּרְיָין, [5396]אָדָם דְּיִצִירָה חָכְמָה, עֲלֵיהּ אִתְמַר (איוב כח כ) וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא, דְּאִיהוּ י' מֵאַיִן,

---

נבנית הה"א כמו שאומר בפ' ויקרא, וממנה נהר יוצא מעדן, מתפשטות בקוין לאורך ורוחב כמו שאומר שם דכל הגוונין כלילין, אף דהתפשטות שלהם בה' ספירות עד הוד, מכל מקום נ"ה הן ב' ערבות וכלילין בג' חג"ת, דאינן רק אפיקי מים, וכן גוונין דעינא כלילין בג' כמו שאומר לעיל קכ"ה ב', ג' ווין שבה"א ויו"ד הוא אחת אור המאיר כמו שאומר בתוספתא שם לגו בגו קיימא כו', וטעמים הן שרטוטין שרובן הן מקוין ולכן אמר לעיל ק"ז א' שהן מסטרא דוא"ן, והוא הנותן בים דרך כמו שאומר בריש פ' בראשית ט"ו ב' והמשכילים יזהירו כו' ובנגונא דלהון אזלי אבתרייהו אתוון ונקודי עיין שם בדבריו ובמאמר הטעמים, ונקודין יו"ד, שרובן הן יודי"ן, ואתוון מורכבין משניהם כמו האל"ף והעי"ן והשי"ן וכיוצא, ואמר **ונטיל לאשא בפומא רוחא בפומיה** וכן **מיא** כנ"ל, הוא מה שבארנו למעלה דג' יסודות בג' חיוון בג' סטרין הן הט' ספירות כח"ב חג"ת נה"י אלא שכאן אע"ג דכתר רכיב על אריה מכל מקום אריה אזיל ליסודו לימינא מיא, וכן בכולם, והן כאן הכל כמו שאומר בריש פ' וארא, וג' אדם הן נגד ג' יסודין וכמו שאומר בפ' יתרו בזוהר חדש שם עיין שם, ואדם הרביעי דגופא הוא עפר, (איוב לד טו) ואדם על עפר ישוב, (בראשית ב ז) עפר מן האדמה, (בראשית ג יט) כי עפר אתה, והוא דמות אדם כנ"ל, וזה שאומר למטה כל שרטוטין וציורין כו' בשכינתא תתאה דאיהי דמות אדם:

[5394] **א"ל מאן אדם כו'.** דסובר על בי"ע ממש, והוקשה לו דאם כן האיך קאמר דרכיב בחיוון והא חיוון הן בכרסייא, והשיב לו דאדם דבי"ע בכח"ב, וחיוון אינון ג"כ כמשמעו, אלא חג"ת מסטרין נה"י כמו שמפרש והולך, ובריאה היא עצם הדבר, לכן כתיב בורא חושך שאין בו ציור רק בריאה מה שאין כן באור, וכן ברא נקבים כו', וכן שרטוטין, אבל ציורין דאנפין הוא יצירה בציור, וגוונין הוא תיקון הדבר עשיה, וכן בג' שותפין, דהשם יתברך בורא עצם הדבר שנותן הנשמה והוא אמון מופלא קדמון כו', ואבא - הזרע שממנו הצטיירות הכל טפה יו"ד, ובאימא אתעבידת הולד ונתתקן כולא, וזה שאומר למטה בינה איהי אם כל חי בה אתעבידו כל עובדין כו', וכן בעובדא דבראשית, בתחילה בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, את לרבות שכולם נבראו עמהן, ואח"כ נצטיירו באמירה ויאמר אלקים כו', ואח"כ בעשיה ויעש אלקים, והוא ספר וספר וספור, ספר - בבריאה, וספר - בעשיה אהי"ה אשר אהי"ה, וספור - ביצירה, שהן נגד מחשבה דבור מעשה, ספר הראשון במחשבה, והשני בכתיבת יד שהוא עובדא, כח מעשיו בכ"ח פרקין, כ"ח מ"ה דעובדא כמו שאומר לעיל ל"ט א' ושאר מקומות בכ"ח אתוון, ואמירה הוא ביו"ד נקודין, דהכתיבה הוא אותיות כמו שכותבין בספר תורה, עובדא, והאמירה אי אפשר כי אם על ידי תנועות והוא באמירה ולא בכתיבה, והטעמים הוא להבין פירוש דקרא במחשבה, ולכן בכתיבת ספר תורה צריך להיות ג' ספרים הנ"ל כמו שאמרו (מגילה יח ע"ב) צריך לכתוב מן הכתב, והוא ספר הראשון שאין שם לא אמירת הכותב עתה ולא מעשה ידיו, ואח"כ אומר וכותב, ספור וספר, אמירה ומעשה, ואף משה רבינו עליו השלום היה אמירת השם יתברך במקום ספר הראשון, וכן בכל דבר, כמו ביצירת האדם מאב ואם, התעוררות האדם לזיווג הוא במחשבה ונעקר הזרע ממוח והוא במחשבה נעלם מכל, ואח"כ הזיווג הוא נגד דיבור, שהוא בין אדם לחבירו, כן הזיווג, ברית הלשון וברית המעור, והן מכוונים בכל דבר, ולכן כינוי בדבור (משנה כתובות א ח) ראוה מדברת כו', ואח"כ העיבור והוא עובדא ניכר לכל, וכמו המעשה שנתקן מעט מעט במעשה כן בעיבור והוא אהי"ה אשר אהי"ה כמו שאומר בפ' ויקרא י"א א' ובפ' אחרי מות, וב' אהי"ה ספר וספר שניהן שוין, ספר שמעתיק ממנה וספר שכותב, וסיפור שמחבר שניהם - אשר, ואשר הוא לשון שאני עתיד להיות אהי"ה, והוא הכנה לו, והוא האמירה לכתיבה, וכן בוולד הטפה באב גנוז כמו העובר באם, והזיווג - סיפור שמחברין, כמו הדיבור בין ב' בני אדם שקודם היה במחשבתו של זה ואח"כ מצוה לחבירו לעשות ואח"כ נצטייר בשני לעשות:

[5395] **א"ל ברי האי איהו דאתמר** כו'. דמותר האדם על הבהמה הוא רק בנשמתא, והוא ג' אדם הנ"ל דנר"ן, והוא בינה, נשמתא דכליל ג"ר, וב' ענינים הם והכל אחד כנ"ל נר"ן, וב' רוח ונפש גם לבהמה, ורק בנשמתא בינה דכליל ג"ר בחיה ויחידה וכל זה אחד, וכן ג' חיוון הן בחג"ת, ואדם בבינה כליל ג"ר, ג' אדם, שבהאי אדם הוא מותר על הבהמה, שלכן אדם שולט על המזל - מצד נשמה שבו, שהכל תלוי במזל - בז"ת [ז' כוכבים], אבל אדם מצד ג"ר שולט על המזל, אבל אדם התחתון עליו אמר קהלת כי מקרה האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד לכל, כמות כו' ומותר האדם כו', רק באין, ואין מפרש והולך דהוא בג"ר, א' - בכתר כידוע, ויו"ד - בחכמה, וה' - בבינה, אי"ה, ומצד כלילתה בחכמה דהיא ה' תרעין, נ' תרעין הוא נ', והוא אין, דהבנין מתחיל מחסד עולם חסד יבנה, ואף דחכמה נקראת יש, היינו נגד הכתר, אבל נגד ז"ת - ג"ר כלן נקראו כתר, וכמו שאומר למעלה בהרבה מקומות שכמו שכתר נגד ט' ספירות כן ג"ר נגד ז"ת, שלכן כתר ובינה כל ענינם אחד וכנ"ל, והוא דעת במקום הכתר, וכן נכללין בכתר, דלכן נקרא כתר - אין, דכליל ג"ר, וזהו שאמר ואיהו אדם דבריאה רוצה לומר האין, ואמר דבהאי ברא כו'. רוצה לומר שלכן נקרא אדם דבריאה, שבו ברא כו', אבל ביה לא שייך בריאה ועיין לעיל קי"ד א', וכמו שג' עולמות בי"ע הן כלים לאצילות כן אלו ג' אדם לעלת העלות, וכל ענינם של בי"ע לאצילות, וזה שאומר דבהאי ברא עלת העלות כו', וכמו שאצילות מקנן בהם כן עילת העילות בהם, אלא כל שגבוה יותר הדביקות יותר אלא דוגמא שלהם:

[5396] **אדם דיצירה חכמה כו' תמצא.** שהיצירה הוא מציאות כמו שאומרים יוצר אור ובורא חושך, שהבריאה הוא נעלם, (תהלים יח יב) חשך סתרו, שאינו רק במחשבה, והדבור הוא יש מאין שהוא ממחשבה שנקראת אין, שהוא נעלם, והדבור הוא יש - בא ממנו, ולכן כמו שהמחשבה אינו מושג רק בדבור כן כתר רק בחכמה, וכן בזיווג נודע מה שבמוחו, וכן בכל דבר, והוא התחלת המציאות, יו"ד, נקודה הקודמות לכל דבר, שכל הכתב הוא בא מהנקודה ראשית לכל דבר ועיין מה שבארנו לעיל שהן יו"ד ציורים בראש, וב' אנפין וז' נקבים, ונגד יו"ד - יו"ד נקודות, ועיין מה שבארנו שם, ואמר **כל נקודין וציורין כו'.** רוצה לומר כחותם בתוך הטבעת, והוא היקף העיגול והמרכז, והוא חו"ב, שבחכמה קוטרא בגולמא נעיץ בעיזקא, והן הציורין בעגולא הכל,

דְּבֵיהּ צַיְיר כָּל צִיּוּרִין דְּעָלְמָא, בֵּיהּ צַיְיר עַיְינִין וְחוֹטָמָא נוּקְבִין דְּאוּדְנִין וּפִימָא, כָּל נְקוּדִין וְצִיּוּרִין דְּאִינּוּן עִזְקָא לְאָת י', וְאִיהִי בְּהוֹן כְּאַבְנָא בְּרִישׁ עִזְקָא, אָדָם דַּעֲשִׂיָּה דָּא ן' מֵאַיִן, בִּינָה, אִיהִי אֵם כָּל חָ, מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, בָּהּ אִתְעֲבִידוּ כָּל עוֹבָדִין דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְגַוָּונִין.

[5397]אַרְיֵה דְּבֵיהּ עָבִיד שַׁרְטוּטִין, דָּא חֶסֶד יְמִינָא, שׁוֹר דְּבֵיהּ צַיְיר צִיּוּרִין, דָּא גְּבוּרָה, נֶשֶׁר בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּבָהּ אִשְׁתְּמוֹדְעוּ כָּל גַּוָּונִין, וְדָא תִּפְאֶרֶת, [5398]שַׁפִּירוּ דְּכֹלָּא, [5399]דְּכָל גַּוָּונִין נָהֲרִין בֵּיהּ, [5400]וְנָצַח הוֹד יְסוֹד אִינּוּן לְקַבֵּל תִּלַּת אֲבָהָן.

[דף קלב ע"ב]

כָּל שַׁרְטוּטִין וְצִיּוּרִין וְעוֹבָדִין, אִינּוּן אִתְחַזְיָין בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי דְּמוּת אָדָם, [5401]וַעֲלָה אִתְמַר (הושע יב יא) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה, כֹּלָּא אִתְחֲזִי בָּהּ לְתַתָּאָה, וְלֵית בַּר נַשׁ יָכִיל לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכָּלָא בְּשַׁרְטוּטִין וְצִיּוּרִין וְגַוָּונִין דִּלְעֵילָּא אֶלָּא בָּהּ, [5402]וּבְגִינָהּ אִתְמַר (שמות לג כג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי, אֲבָל לְעֵילָּא מִינָהּ וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ (שם), דְּלֵית בְּרָיָה דְּיָכִילָא לְאִסְתַּכָּלָא תַּמָּן, בְּתִקְיפוּ דְּצַחְצוּחִים, וּנְהוֹרָא דְּגַוָּונִין, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (דף קלב ע"ב) (שם כ) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי, וְכִי בְּאַנְפּוֹי דְּמִשֶּׁה לָא הֲוֹו יָכְלִין לְאִסְתַּכְּלָא, כָּל שֶׁכֵּן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ כְּלִיל כָּל שַׁרְטוּטִין וְצִיּוּרִין וְגַוָּונִין, וּבֵיהּ נָהֲרִין כֻּלְּהוּ, וְאִיהוּ כְּלִיל בְּכֻלְּהוּ (כלל דכלהו).

וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי ש, כְּלִיל תִּלַּת עַנְפִּין דְּאִינּוּן תִּלַּת אֲבָהָן, וְדָא אִיהוּ רָזָא וְשָׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי (בראשית מז ל),

---

ונקודה האמצעית, כמו העין ובת עין שבתוכה, וכן בכולם והוא עגולא ורבוע, חו"ב כמו שאומר בפ' תצווה ושאר מקומות, וריבוע הוא בינה וג"כ נקודה בתוכה, מ"י י"ם כמו שאומר לעיל תיקון נ"ב, והן הגוונין שהן ה' גוונין, ד' מד' סטרין, וה' נקודה שבתוכה שכולל הד' גוונין, י"ם - יו"ד במ"ם, ולכן ציורין וגוונין בחו"ב כמו שמפרש והולך, וכן נ' מאין בה הגוונין שהוא ים חושבן נ', וזהו ג"כ סוד מ"ם וסמך, ס' בעיגולא בינה שהוא בינה שבחכמה, ומ' הוא תבונה בינה שבבינה, ונו"ן הוא על כלל תבונה שהיא בינה, אם כל חי, שבה הצטיירות הולד, שכלל חו"ב שבחכמה נקרא חכמה, וחו"ב שבבינה נקרא בינה, היא אם כל חי שהיא כלל הבינה, והיא נ', וזה שאומר **בינה איהי אם כל חי בה אתעבידו כו'**. רוצה לומר כמו שבאם יתעבד הולד, כן בה אתעבד כל עובדא דבראשית, וזהו אם כל חי, וכל הוא נו"ן שלכן מתחלק כל מעשה בראשית לנו"ן תרעין כמו שבארנו בסוף איוב וכמו שאומר לעיל ריש תיקון ס"ט, וכן שכינה תתאה דוגמתה שלכן נקראת כלה, אלא שהיא נו"ן כפופה, (שבת קד ע"א) נאמן כפוף, ובינה נו"ן פשוטה שלמעלה עלמא דחירו, והוא נו"ן מאין, וכן במ"ם שהיא נקראת י"ם, כל הנחלים הולכים אל הים בנ' תרעין, יו"ד דבגוה ומ"ם (בינה) וג"כ נקרא מי, (שבת שם) מ"ם פתוחה וסתומה, ועיין לעיל קל"ג ב', ואמר **כל עובדין כו' וגוונין**. דעובדא תליא בגוונין כמו שאומר לעיל תיקון ה' ושאר מקומות, (ישעיהו מ יב) מי מדד בשעלו מים, גוון חיוור, ושמים בזרת תכן, וכל כו' ושקל כו', וגבעות, שהן ה' גוונין בהן כלולין כל עובדא דבראשית, וזה שאומר שבה"א נברא, בה"א הזאת שכלולה ה' גוונין, ונכלל הכל בה"א, וזה שאומר למטה כל שרטוטין וציורין ועובדין כו':

[5397] **אריה דביה כו'.** עתה מפרש והולך הג' חיוון בחג"ת, ועיין מה שכתבתי למעלה דהשרטוטין הוא מצד החסד בהתפשטות וכן בכולם עיין שם:

[5398] **שפירו דכלא.** רוצה לומר לשון תפארת, שפירו:

[5399] **וכל גוונין נהירין ביה.** ידוע, וכן נשר בו כל הגוונין כמו שכתוב (יחזקאל יז ג) הנשר הגדול כו' מלא הנוצה אשר לו הרקמה (ועיין בזוהר פ' יתרו ע"ד ב' סטא לימינה ונטיל גוון מיא, כליל בפומא דאריה, חדא סטא כו' סטא כו', דחד נשר רברבא רב גדפין מאריה דנוצה כל גוונין ביה מתחמאן כו'):

[5400] **ונצח כו'.** הן הסטרין, וזה שאומר לקבל אבהן תלת, ואמר **וכל שרטוטין כו'.** דהכל כלולין בשכינה, עשירית הכוללם, ועשירית, ורביעית, ועשירית האיפה ורביעית ההין, רביעית לכל תלת, והוא שם י"ב וכמו שאומר לעיל:

[5401] **ועליה אתמר וביד כו'.** עיין לעיל ק"כ א':

[5402] **ובגינה אתמר כו'.** דהוא נקרא אחור, בסוד חושן ואפוד, פנים ואחור, קשר של תפילין, (שמות לג כג) וראית כו', ד' של תפילין, ד' של אחד, והנה כל השרטוטין כו' - הכל בה, שהיא משכא דאדם כמו שאומר לקמן קל"ח א' ב', ובעור האדם נראין כל השרטוטין וציורין וגוונין, וכן למעלה הכל בה, ובה (ישעיהו ו א) וארא את ה', ועיין בזוהר פ' בראשית י"ח א' ב' ובריש פ' וארא, וזה שאומר **אבל לעילא מינה כו' דלית כו'.** דאף משה רבינו עליו השלום כתיב (שמות ו ג) לא נודעתי, דלו רק בידיעה, לכן כתיב ביה (שמות לג כ) כי לא יראני האדם, משום דאתנבי באדני כמו שאמרו בגמרא (יבמות מט ע"ב), וכמו שבארנו שם, והן ד' דרגין, ג' דעמודא דאמצעיתא, דאספקלריא דנהרא, ורביעית - דידה דכליל לון, וזה שאומר **ועלייהו אתמר כי כו'** ואמר **וכי באנפוי דמשה כו'.** כמו שכתוב (שמות לד ל) ויראו מגשת כו', (שם לג) וישם על פניו, ורוצה לומר משום דהוא דרגא דעמודא דאמצעיתא, וזה שאומר כל שכן בעמודא דאמצעיתא כו', ואמר **דאיהו כליל כו'** דהן ג' דרגין בג' קוין שהן ג' אלו שרטוטין כו' בכל ג' דביה כנ"ל, וזה שאומר **ובג"ד אתקרי ש' כו'** ורוצה לומר ש' דשבת, ובת מלכות, בת יחידה כמו שמפרש והולך ובג"ד מלכות כו', ואמר **ושכבתי כו'.** רוצה לומר לעשות מרכבה עמהון, ושכ"ב הוא ש' כ"ב, ש' כנ"ל וכן כ"ב שהוא בג' אבהן כמו שאומר בריש פ' בראשית ט"ו ב' ט"ז ב', ואמר **שבת דבה אתגליין כו'.** דהיא בת עין, פרצופא דכולה, דבה אתחזי, ועיין בזוהר חדש פ' יתרו בארוכה, ואמר **דאיהי כגוונא דאספקלריא כו'** שהיא נקרא מראה, דמתחזיא בה כידוע, בסוד הלבנה שאין לה אור מעצמה, רק מראה, דמתחזיא בה כל נהורין, דלית לה מגרמה כו' אבל כלולה מכולם, ואמר **ולא באתר אחרא** כמו שאומר לעיל דלית רשו לשום נביא וחוזה רק בה שנאמר בזאת כו':

וּבְגִין דָּא מַלְכוּת אִיהִי בַּ"ת יְחִידָה, שַׁבָּ"ת, דְּבָהּ אִתְגַּלְיָין כָּל גַּוָונִין וְשִׁרְטוּטִין וְצִיּוּרִין לִבְנֵי נָשָׁא, וּבָהּ יָכְלִין לְמִנְדַּע כָּל מַה דִּלְעֵילָא, וְלָא בַּאֲתַר אָחֳרָא, דְּאִיהִי כְּגַוְונָא דְאַסְפַּקְלַרְיָאָה, דְּאִשְׁתְּמוֹדָּע בָּהּ פַּרְצוּפִין דְּאַנְפִּין.
[5403]שִׁרְטוּטִין דִּידִין אִינּוּן אִילָנָא דְחַיֵּי, כַּד אִינּוּן פִּתְיָחָן לְמֶעֱבַד טִיבוּ, כְּשׁוֹשַׁנָּה דְּאִיהִי פִּתְיָחָא לְקַבָּלָא, וּלְאַרָקָא רֵיחָא טָבָא.
וְאִית עוֹבָדִין טָבִין דְּאִינּוּן אִיבָּא לְאִילָנָא, כְּגוֹן צְדָקָה, וְכַמָּה פִּקּוּדִין דְּתַלְיָין בִּידִין לְמֶעֱבַד בְּהוֹן טִיבוּ, יְדִין דְּלָא אִתְחַזְיָין בְּהוֹן שִׁרְטוּטִין, לַאוּ אִיהוּ דְיוֹקְנָא מֵאִילָנָא דְחַיֵּי, וְאִית שִׁרְטוּטִין בְּאַרַח מֵישַׁר מִסְטָרָא דְיִצְרָא טָבָא, וְאָחֳרָנִין מִסְטָרָא דְיִצְרָא בִישָׁא, דְּאִלֵּין פִּתְיחִין לְטִיבוּ, וְאִלֵּין פִּתְיחִין לְבִישׁ, וְאִית דְּמוּרְכָּבִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, אִילָנָא דְּטוֹב עִם רָע, וְרָע עִם טוֹב, אִלֵּין אִינּוּן דִּידֵיהוֹן זִמְנִין עָבְדִין טָב וְזִמְנִין עָבְדִין בִּישׁ, יְדִין דְּעָבְדִין טִיבוּ כָּל יוֹמוֹי, אִלֵּין אִינּוּן מֵאִילָנָא דְחַיֵּי, וְאִלֵּין דְּעָבְדִין טוֹב וָרָע, אִלֵּין אִינּוּן מֵאִילָנָא דְטוֹב וָרָע, וִידִין דְּכָל יוֹמוֹי עָבְדִין בְּהוֹן עוֹבָדִין בִּישִׁין, דָּא אִיהוּ מֵאִילָנָא דְאִתְמַר בֵּיהּ (ישעיה ה ב) וַיִּקְו לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים וַיַּעַשׂ בְּאֻשִׁים, וְאִית אִילָנָא דְּלָא עָבִיד פֵּירִין, וְאִיהוּ עָקָר, אִלֵּין אִינּוּן דְּלֵית בְּהוֹן עוֹבָדִין טָבִין, וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין לֹא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה הוּא הָעִקָּר, וּבְגִין דָּא עִקָּרָא דְשִׁרְטוּטִין וְצִיּוּרִין וְגַוָונִין אִיהוּ עוֹבָדָא.
[5404]בַּת עַיִן אִיהִי אַסְפַּקְלַרְיָאָה, אַף עַל גַּב דְּאִיהִי אוּכְמָא, בָּהּ אִתְחַזְיָין כָּל פַּרְצוּפִין וְגַוָונִין דְּאַנְפִּוי דְּבַר נַשׁ, כַּד סָתִים בַּר נַשׁ עֵינָא אִיהוּ מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, א קָמֵ"ץ אִיהוּ, קָמֵ"ץ סָתִים, עֵינָא אִיהוּ י' בְּעִגּוּלָא דִילֵיהּ, ו' בְּאוֹרְכָא דִילֵיהּ, כַּד אִתְפַּתַּח אִתְפַּתַּח בֵּהּ' תַּתָּאָה, כַּד נְהִיר נְהִיר בֵּהּ' עִלָּאָה, בְּהַהוּא זִמְנָא דְאִתְפַּתַּח בֵּהּ' עִלָּאָה
[5405]אִתְמַר בְּעֵינָא (יחזקאל א א) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אלהי"ם, דְּאִינּוּן חֲמֵשׁ אוֹר דְּעוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית,

---

[5403] **שרטוטין דידין כו'.** רוצה לומר ענפין דעץ החיים, דידין אינון עץ החיים כמו שכתוב (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה, נקרא אותן המחזיקין ידי התלמידי חכמים - עץ החיים, והן ידין של תלמידי חכמים, צדקה הנעשית בידים, וזה שאומר כד אינון פתיחין כו' ידין דעבדין טיבו כו'. ואמר **כגון צדקה כו'** ואפילו אשה דאיהי מעץ חיים הוא בידין כמו שכתוב (משלי לא יב) גמלתהו טוב ולא רע, דלית שם רע, ומפרש והולך כל ימי חייה שהיא בסטרא דחיים, ומפרש והולך מעשיה, דרשה כו' היתה כו' ותקם כו' וכל הפרשה שם, ובשרטוטין ניכר אם מעץ החיים כו' כמו שמפרש והולך ואית שרטוטין וכו', ויש שהשרטוטין מורין על טוב אבל הוא לא עביד כפום השרטוטין שהנפש רע ואתתא טבא כנ"ל, וכן להיפך, וזה שאומר ובג"כ אמרו מארי מתניתין כו', וכמו שאומר דעובדא אינון איבא לאילנא, וזה שאומר ואית אילנא דלא כו', ואיהו עקר בלא פירות, ואמר **ידין דלא אתחזיין בהון כו'.** עיין לעיל קכ"ד ב' מאן דלא אתחזיין כו', והוא מורה על אילן דלא עביד פירות ומכל מקום עיקר הולך אחר המעשה כנ"ל וכמו שאומר לעיל קכ"ד ב' אלא אם תב בתיובתא וכמו שמפרש והולך כאן, וזה שאומר ובג"ד עקרא דשרטוטין וציורין וגוונין איהו עובדא:

[5404] **בת עין איהי כו'.** חוזר לענין ראשון שאמר ובג"ד מלכות איהי בת יחידה שבת דבה כו' כגוונא דאספקלריא, והוא בת עין אוכמא, פרצופא, דמות אדם דכלילא כל ד' חיוון כל ד' גוונין, ועיין בזוהר חדש פ' יתרו כ"ט א' עיינין אוכמין שפירין כו' מסטרא דשבת דאיהי בת עין שפירא, עלה אתמר שחורה אני ונאוה, האי איהו בדיוקנא דשבת דאיהו שקול לאורייתא כולה, ובשבת צריך לאחזאה שובעא בהפוכא דשפחה לילית, וצריך באתר דשבתאי דעציבו לאחזאה חדוה, באתר דחשוכא - שרגא, באתר דעינוי - עונג, למעבד תמן שינוי בכלא, דלילית מרה אוכמא צמאון דלית בה מים דאיהי והבור רק אין כו', ורוצה לומר דשבתאי שולט בשבת מסטרא דמזלות וצריך לעשות בהיפוכא דילה דאיהו טחול, מרה אוכמא, עצבון צמאון כו' כנ"ל, ואמר שם עיינין אוכמין חשובין תמן לילית כו' תמן שבתאי כו' עיין שם בדבריו, וזה שאומר למטה שבתאי אוכמא פתיא כל גוונין כו' עיין שם היטב, ורוצה לומר דהוא הפוכא דבת עין דבה כל גוונין כלילין, וה' אור נהרין בה אבל שם כל גוונין אתחשכן, דיש ב' מיני שחרות, א' מראה שחור דמחשיך כל גוונין, דמראה שחור שבא על כל גוון אתהדר לשחרות ולא נודע כל גוון בה, ומראה דכל גוונין בשחרות אתערבו ולא נודע כלום, ויש מראה שחור שנודע בה כל גוון, והוא אספקלריא, שמשימין שחרות תחתיה והמראה בעצמה היא זהירה והיא אוכמא שפירתא דבה אתחזי כל גוונין, ועתה מפרש והולך הגוונין והנהורא דנהיר בגוונין ומפרש והולך שהוא שם הוי"ה דהוא בעיינין כמו שאומר לעיל ובתיקון כ'. ואמר דבסתימו דעיינין הוא הזכרים, י"ו, שלעולם הזכרים הן סתומין והנקבות מגלין מה שבהם, כמו או"א בולד, ותורה שבכתב ותורה שבעל פה, ולכן צחותא דאורייתא בלילה, ובפתיחו דעיינין מתגליין ה' גוונין, וה' נהורין דנהרין בגוונין, ועיין בריש פ' וארא דהן גוונין דמתחזין, דמתגליין לאבהן באל שדי, נוק', אבל דכורא אינן אלא בסתימו דעיינין, ושמי ה' לא נודעתי כו' עיין שם בדבריו ולכן אינון י"ו בסתימו דעיינין כנ"ל, ויו"ד איהו יותר סתים מן וא"ו, שיו"ד הוא עיגול העין המכוסה, וא"ו הוא הקו שבין העפעפים שמכל מקום נראה הקו אע"ג דסתים, ואמר **כד סתים כו' קמץ כו'.** רוצה לומר דקמץ הוא לשון סתום, היד בקמיצו, והוא וקמץ הכהן, חכמה, מחשבה סתימא, והוא יו"ד כמו שמפרש והולך והנה אמר זה בכאן דהוא דומה ליד כד וקמץ הכהן בסתימו הוא בצורת יו"ד, ובפתיחו ה"א בה' אצבעות וכמו שאומר לעיל בהקדמה ובשאר מקומות עיין שם בדבריו:

[5405] **אתמר בעינא נפתחו השמים.** ה' שמים דיומא תניינא דתמן שכינתא תתאה כמו שאומר לעיל קכ"ה ב' והן ה' גוונין, וארא מראות כו' הן ה' אור דהן מראות כמו שאומר לעיל בתיקון ל' בארוכה והן ביומא קדמאה דתמן שכינתא עלאה כמו שאומר שם, ואמר **דעובדא דבראשית** רוצה לומר דלכן נאמר מראות אלקים, דכל עובדא דבראשית הוא בשם אלקים ועיין לעיל בהקדמה ד' ב', והשמים עם הנהורין הן עין העולם דמהן רואה העולם, וכן נפתחו באדם ה' שמים ה' גוונין, והוא כד אתעבר המסך מעל העיניין לראות ברוח הקודש, ונהיר רוח הקדש בהן, וזה שאומר אתמר בעינא נפתחו השמים וארא כו':

דְּכְלִילָן בְּהּ' עִלָּאָה, חֲמֵשׁ אוֹר דְּנָהֲרִין בְּחֲמֵשׁ גַּוָּונִין, שַׁבְּתַא"י פַּתְיָא אוּכְמָא, כָּל גַּוָּונִין אִתְחַשְׁכָּאן בֵּיהּ,[5406] אֵיהוּ גַּוָּון גָּחוֹן דְּחִוְיָא, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית ג יד) עַל גְּחוֹנְךָ תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, עָפָר אֵיהוּ קַר וְיָבֵשׁ, הָכִי טְחוֹל קַר וְיָבֵשׁ, וּבְגִין דָּא וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ.

[5407]תָּא חֲזֵי לַאו לְמַגָּנָא אָמְרוּ קַדְמָאִין, אֵין הָרוֹכֵב טְפֵלָה לַסּוּס אֶלָּא הַסּוּס טְפֵלָה לָרוֹכֵב, דְּסוּס אֵיהוּ נוּקְבָא, לָרוֹכֵב דְּאֵיהוּ אָדָם, אִם זָכָה אִתְמַר בֵּיהּ (שם ב יח) אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר, וְאִם לַאו כְּנֶגְדּוֹ יֵצֶר הָרָע, עֲלֵיהּ אִתְמַר (קהלת ז כו) וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה, וְדָא טְחוֹל שַׁבְּתַא"י, עֵזֶר דָּא שְׁכִינְתָּא, עֲלָהּ אִתְמַר (משלי יח כב) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיהו"ה, וּבְגִין דָּא הֲווֹ אָמְרֵי מָארֵי מַתְנִיתִין, מָצָא אוֹ מוֹצֵא.

[דף קלג ע"א]

לְזִמְנִין תִּשְׁכַּח סוּסְיָא דְּאִתְגָּאֲה וְאַפִּיל לְרוֹכְבוֹ תְּחוֹתֵיהּ, דָּא אִתְּתָא בִּישָׁא, לְזִמְנִין תִּשְׁכַּח אָדָם רָכִיב עַל סוּסְיָא, לְזִמְנִין אִישׁ, לְזִמְנִין עֻבָּד, כְּגַוְונָא דָּא תִּשְׁכַּח לְזִמְנִין דְּאִית גּוּף דְּאֵיהוּ סוּס שַׁפִּיר בְּכָל תִּקּוּנוֹי, וְעָבִיד עוֹבָדִין בִּישִׁין, בְּגִין דְּאִית לֵיהּ הַהוּא נֶפֶשׁ דְּרָכִיב עֲלֵיהּ, דְּאֵיהוּ אָדָם רַע עֻבָּד אוֹ מַמְזֵר, וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, לֹא הַמֶּדֶרֶשׁ עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה (דף קלג ע"א) הוּא הָעִקָּר, וּלְזִמְנִין תִּשְׁכַּח סוּסְיָא בִּישָׁא דְּאֵיהוּ גּוּפָא, דְּאִית לֵיהּ דְּיוּקְנָא בִּישָׁא, וּמָאן דְּרָכִיב עֲלֵיהּ אֵיהוּ טַב, וְסָטֵי לֵיהּ לְמֶעֱבַד עוֹבָדִין טָבִין, וְדָא אֵיהוּ מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, וּמָאן דְּאִית לֵיהּ דְּיוּקְנָא שַׁפִּירָא וְעוֹבָדִין טָבִין, דָּא צַדִּיק וְטוֹב לוֹ.

וְהָכִי אֵיהוּ מָאן דְּאֵיהוּ צַדִּיק וּבַת זוּגִיהּ צַדֶּקֶת, מָאן דְּאֵיהוּ דְּיוּקְנֵיהּ בִּישָׁא וְאֵיהוּ שַׁפִּיר בְּעוֹבָדוֹי, דָּא צַדִּיק וְרַע לוֹ, וְהָכִי אֵיהוּ מָאן דְּאֵיהוּ צַדִּיק וּבַת זוּגִיהּ בִּישָׁא, וּמָאן דְּאֵיהוּ דְּיוּקְנָא בִּישָׁא וְעוֹבָדוֹי בִּישִׁין, דָּא אֵיהוּ רָשָׁע וְרַע לוֹ, וְהָכִי אֵיהוּ מָאן דְּאֵיהוּ רַע וְאִתְּתֵיהּ רָעָה, הָכָא אִשְׁתְּמוֹדְעִין תְּלַת גִּלְגּוּלִין, רָשָׁע וְטוֹב לוֹ מָאן דְּעוֹבָדוֹי בִּישִׁין וְדְיוּקְנֵיהּ שַׁפִּירָא, וְאִתְּתֵיהּ צַדֶּקֶת שַׁפִּירְתָּא בְּעוֹבָדָהָא.

דְּגִלְגּוּלָא גָּרִים דָּא לְמֶהֱוֵי בַּר נַשׁ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ, צַדִּיק וְרַע לוֹ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ רָשָׁע וְרַע לוֹ, דְּגוּפָא בִּישָׁא וְאִתְּתָא בִּישָׁא לַצַּדִּיק אִיהוּ עוֹנָשָׁא דִּילֵיהּ, דְּגִלְגּוּלָא מְחַיֵּיב לֵיהּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, אִם כֵּן מַאי תַּקָּנְתֵּיהּ לְמָאן דְּאִיהוּ צַדִּיק וְאִית לֵיהּ אִתְּתָא בִּישָׁא, אָמַר לֵיהּ בְּרִי,[5408] יַעֲבִיד לֵיהּ שִׁנּוּי מָקוֹם וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה, וְאִי

[5406] **איהו חון דחוויא כו'.** רוצה לומר הטחול, בטן התחתית דהוא שאול כמו שאומר לעיל בתיקון כ', והוא גוון שחור כנ"ל, ומפרש והולך ועפר תאכל כו' והוא יסוד העפר קר ויבש, וידוע שכל יסוד ניזון ממינו, וד' מרות ניזון כל אחד מיסוד שבאוכל, ומד' יסודות ניזונות ד' מרות, ובחינה התחתונה עפר שאין בה אלא מעט חיות ולכן שאול (טחול) הוא בור רק, צמאון אשר אין בו מים, הבור רק כו', נחשים ועקרבים כו', גחון דחוויא, וזה שאומר **ובג"ד ועפר כו'.** שקללו שלא יהיה לו מהמאכל רק מיסוד העפר:

[5407] **ת"ח לאו למגנא כו'.** עתה חוזר לענין ראשון שאמר ואית אילנא דלא כו' ובג"כ אמרו מכל מקום כו', שהוא לפי הנפש ולא הגוף ועיין לעיל תיקון ס' בארוכה, ואמר **דסוס איהו נוקבא כו'.** רוצה לומר דגוף הוא סוס כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ב ורכיב נפשא בסוסיא חיורא דאיהו גופא כו' (ולקמן קל"ג א'). ואמר **אם זכה כו'.** דגופא איהו נוק' לנשמתא, סוסיא דיליה, ועלה עזר מסטרא דשכינתא דאיהי טוב, (בראשית ב יח) לא טוב היות האדם לבדו, דהיא (משלי לא טו) ותקם בעוד לילה כו', (משלי לא י) אשת חיל מי ימצא כו', והוא יצר טוב לאדם, וגוף כזה עוזר לנשמתא, דעל ידו עושה התורה ומצות, דמצות מעשיות אי אפשר כי אם על ידי הגוף, ואתתא איהי נר מצוה, וכן הוא שכינתא לקב"ה, שעל ידה מנהיג את התחתונים, ועל ידה יגלה לתחתונים, אדון הכל, בזאת כו', ואמר **עזר ואם לאו כנגדו** כמו שמפרש והולך והוא מס"א, יצר הרע, דהגוף מנגדת לנשמתא, וכן בס"א יותרת על הכבד דאתגברת על בעלה בעזות דילה, וזה שאומר למטה לזמנין תשכח סוסיא דאתגאה כו' הגוף שגובר לנשמה, אבל יש גופא בישא מכל מקום והוא ימשל בך, וזה שאומר **לזמנין תשכח אדם רכיב על כו'** ואמר **ובג"ד הוי אמרי קדמאי מצא כו'.** רוצה לומר על הגוף, וכל משלי הולך על קוטב זה, ואמר **לזמנין אדם לזמנין איש לזמנין עבד** רוצה לומר כמו שמפרש והולך צדיק ורע לו - גופא בישא ונשמתא טבא, הוא אדם דרכיב, דאדם שליט בכולא, רשע וטוב לו הוא (קהלת י ז) עבדים רוכבים על סוסים, ואיש הוא שהוא שוה ליה, סוסיא טבא, וזה שאומר **כגוונא דא כו' ובג"ד אוקמוהו מ"מ כו'.** כנ"ל דהמעשה תלוי בנשמתא, והמדרש - בגופא, והענין כי הגוף הוא לפי נפשא קדמאה בגלגולא כמו שאומר לעיל דגלגולא גרים כו' דגלגולא מחייב ליה, ונראין אותיותיה בגוף בשרטוטין כנ"ל וכן בכל העשר תיקונין ולכן אמר ואתה תחזה ולא אחרא כמו שאומר לקמן קל"ו ב' דלזמנין גופא טבא ונשמתא בישא אבל אנת דאתה חזיא בנשמתא כמו שאומר ברעיא מהימנא פ' משפטים ומכל מקום תחזה בגופא, דגוף רע מטה פעמים לנשמתא ולכן תחזה אנשי חיל כו' ואמר **הכא אשתמודע תלת גלגולין כו'** דצדיק וטוב לו לא חשיב כאן משום שרוצה לומר דגלגולא גרים כו', וצדיק וטוב לו הוא אף בלא גלגולא, דגלגולא קדמאה ודאי הוא לפי בת זוגו ועיין לעיל ק"ג ב':

[5408] **יעביד לי' שינוי מקום כו'.** רוצה לומר שינוי מקום ממש כמו שאמרו (חגיגה טז ע"א) אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין וילבש כו' וזהו שינוי מעשה, ומקום שאין מכירין הוא שינוי השם שאין שמו נודע שם, ופירש ר"ח מתוך כך יכנע יצרו, ואמרו (ר"ה טז ע"ב) שלשה דברים מקרעין גזר דינו של אדם כו' ויש אומרים כו', וקיימא לן כיש אומרים כמו שאמר להלן ואי לא אתתקנת והן כל אלה כו', רוצה לומר דג' גלגולין שהן שינוי מקום, שינוי כו' כמו שאומר לעיל תיקון ס"ט, ואמר **בגט** רוצה לומר הגוף דאיהי אתתא, ורוצה לומר כמו שאמרו (יבמות סג ע"ב) אשה רעה צרעת לבעלה מאי תקנתיה יגרשנה וירפא מצרעתו, וזה שאומר ויתסי, ואמר **ואתנטע' באתר אחרא** רוצה לומר דהוא שינוי מקום ואח"כ שינוי השם כו' ועיין לעיל ק"ו א'

לָא אִתְתַּקְנַת יְתָרֵךְ לָהּ מִנֵּיהּ בְּגֵט וְיִתְּסֵי, וְאִתְנַטַּע בַּאֲתַר אָחֳרָא (איוב לג כט), וְהֶן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר, עַד הָכָא בְּשִׁרְטוּטִין דִּידִין.

[5409]בְּקוֹמָה בְּצַוָּאר, פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, אֵלִיָּהוּ אֵלִיָּהוּ, הָא שְׁכִינְתָּא הָכָא, וְכֻלְּהוּ חַבְרַיָּיא עִמָּהּ נָטְרִין לָךְ הָכָא, טוֹל רְשׁוּ מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנָחֲתָא הָכָא לִיקָרָא דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא, אַנְתְּ וְכָל מָארֵי מְתִיבְתָּאן דִּלְעִילָא וְתַתָּא עִמָּךְ, לְתַקְנָא שִׁעוּר קוֹמָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּדְקָא יָאוּת לֵיהּ, אַדְהָכִי הָא אֵלִיָּהוּ קָא נָחַת וְכָל מָארֵי מְתִיבְתָּאן דִּלְעִילָא וְתַתָּא עִמֵּיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כֻּלְּהוּ.

פָּתַח אֵלִיָּהוּ וְאָמַר, רִבּוֹן עָלְמָא יְהֵא רַעֲוָא דִילָךְ דְּאֵימָא מִלִּין בְּאֹרַח מִישׁוֹר כִּדְקָא יָאוּת, כֻּלְּהוּ בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל בְּשִׁעוּר קוֹמָה דִשְׁכִינְתָּךְ. פָּתַח וְאָמַר, (שיר ז ח) זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת, [5410]מַאי לְתָמָר, אֶלָּא לְהַהוּא דְאִתְּמַר בֵּיהּ (תהלים צב יד) צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח, כַּפֹּת תְּמָרִים, קוֹמָתֵךְ וַדַּאי דַּמְיָא לְלוּלָב דְּלֵית בֵּיהּ קִצּוּץ וּפִרוּד, וְלַאו לְמַגָּנָא אוּקְמוּהוּ מָארֵי מַתְנִיתִין נִפְרְצוּ עַלָּיו פָּסוּל, לוּלָב אִיהוּ דוֹמֶה לְשִׁדְרָה דְּגוּפָא, דְּאִיהוּ ו', קוֹמָה דְכֹלָּא, וְאִיהוּ שִׁית בְּחוּשְׁבַּן, וְחָמֵשׁ עַנְפִּין מִתְפַּשְׁטִין מִנֵּיהּ, וְאִיהוּ גוּפָא דְאִילָנָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְחָמֵשׁ עַנְפִּין אִינוּן תְּרֵין מֵהַאי סִטְרָא, וּתְלַת מֵהַאי סִטְרָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (ויקרא כג מ) וַעֲנַף עִץ עָבוֹת וְעַרְבֵי נָחַל, עֲנַף לִשְׂמָאלָא, עָבוֹת לִימִינָא, עִץ בְּאֶמְצָעִיתָא, עַרְבֵי נַחַל תְּרֵין, עָבוֹת תְּלַת, וְכֻלְּהוּ חָמֵשׁ, וְאִינוּן לָקֳבֵל תְּרֵין שׁוֹקִין וּבְרִית, וּתְרֵין דְּרוֹעִין, אֶתְרוֹג לֵב בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ אִיבָּא דְאִילָנָא, וּבֵיהּ אִיהוּ עִץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ.

[5411]צַוָּאר עַל כֻּלְּהוּ אִימָּא עִלָּאָה, עִקָּרָא דְאִילָנָא וְשֹׁרְשׁוֹי, וּמוֹחָא אַבָּא, וּבֵיהּ נְבִיעוּ דְאִילָנָא, דִּמְקוֹרָא דִילֵיהּ

אבל בר נש דטרח עליה כו' אם אצלח כו' והן כל אלה כו':

[5409] תיקון ט'. **בקומה כו' דלעילא ותתא.** ב' מתיבתין ידוע שהן בו"ק דכלילין בקומה וכמו שאומר למטה דגופא איהו ו', קומה דכלהו, ואיהו שית בחושבן כו', והן ב' מתיבתין, שית סדרין, ועיין לעיל ריש תיקון כ"ב ובתיקוני זוהר חדש, ואמר **כלא במדה כו'.** דבה הכל במדה, תמתי, כולך יפה רעיתי כו' (וכמו שאומר למטה וכל ענפא כו' צריכין במדה כו' דלא יהא כו'), ואמר **בשעור קומה דשכינתך** דהיא תאומתו, לא היא גדולה כו' וכמו שמפרש והולך:

[5410] **מאי לתמר אלא לההוא דאתמר כו'.** רוצה לומר, צדיק כמו שמפרש והולך, והוא איש, בעלה דשכינתא, ואמר **כפת תמרים** רוצה לומר כמו שאומר בבהיר דשם זו"נ כאחד, כפת, דכורא צדיק ותמרים נוק', דשניהם זכרים ונקיבות, והוא גבוה בקומה יותר מכל אילנות, וכן הלולב מד' מינין, ואמר **קומתך ודאי כו' דלית ביה קיצוץ ופירוד** רוצה לומר דבכל אילן הענפים מפורדים זה מזה מה שאין כן בלולב, וכן הקומה עמודא דאמצעיתא מה שאין כן בידים ורגלים הענפים, ולכן נקרא יעקב איש תם, וכן חוט השדרה וכן גוף וברית חד וכן הוא כאן עם עץ האמצעי של העבות ושאר ד' ענפין מתפרדין כמו שמפרש והולך וחמש ענפין כו' ועלייהו אתמר כו', ואמר **דגופא דאיהו ו' קומה דכלא ואיהו כו'.** רוצה לומר שהוא בצורת ו', קומה זקופה, וכל קומה דאתוון הכל הוא על ו', וכן כל הקומה תלויה בגוף, ו' הוא חושבן שית וכן הגוף כולל ו"ק, ה' ענפין דמתפשטין ממנה כמו שמפרש והולך, וזה שאומר **ואיהו כו' וחמש כו' ואיהו גופא כו'.** ועתה מפרש והולך ה' ענפין ואמר **וה' ענפין אינון תרין כו'** רוצה לומר, כמו בריאה שהוא כלל הגוף שבו הרוח, והוא עמודא דאמצעיתא, יעקב, כמו שאומר לעיל תיקון כ"ה, ובו תלת מימינא ותרי משמאלא, וכן כאן דאמצעיתא שהוא ברית - ג"כ נוטה לימינא שבו אברהם איש החסד, והוא שם הוי"ה באילנא, גוף האילן ו', ענפין ה' תתאה, איבא דאילנא יוד, עיקרא דאילנא ה' עילאה, וכמו שאומר לעיל ק"ט ב' אלא דשם אמר להיפך בשתי ההי"ן עיין שם בדבריו, ומוחא דאילנא הוא נביעו דביה כמו שאומר למטה והוא שמא מפרש, נביעו דביה כמו שאומר לעיל י"ג א', והכל הוא בלולב, לולב גופא ו', והתפשטותו לחוץ מהמינים הוא בסוד עיקרא דכולא כמו שמפרש והולך צואר על כלהו כו' ה' עלאה, הדס וערבה ה' ענפים ה' תתאה, אתרוג יו"ד איבא דכלהו, דכולם אינן רק עצים לבד האתרוג, ועיין לעיל ק"ט ב', דא עץ ו' ודא פרי י', אלא שאמר שם בבחינה אחרת, וזה שאומר וביה איהו עץ פרי כו', זה אילן הלולב הוא עץ וכן הברית הוא עץ כמו שאומר עץ באמצעיתא והוא פרי, ואמר **ענף לשמאלא כו'.** שמכאן דרשו (סוכה לד ע"ב) ענף עץ עבות שלשה, ומניח על הלולב אחד לימינו חסד ואחד לשמאלו גבורה ואחד באמצעיתא ברית שהן ברזא דג' אבהן, וגוף וברית אחד הוא, וערבי נחל מב' סטרין נו"ה, וזה שאומר וכלהו חמש אינון לקבל תרין כו', ואמר **וכלהו חמש.** להורות על הנ"ל שהוא ה' של השם, ואמר **אתרוג לב באמצעיתא ואיהו איבא כו':**

[5411] תיקון י'. **צואר על כלהו אימא עילאה עקרא דאילנא ושרשוי ומוחא כו'.** רוצה לומר אתרוג לבא לקבל יו"ד איבא, וצואר אימא עילאה כתר ע"ג ו"ק כידוע נגד עקרא דאילנא ה' עילאה, וכאן השם למפרע שהוא בנוק' ועיין לעיל ק"י א' ומה שבארנו שם, ואמר **מוחא אבא** רוצה לומר מוחא דאילנא הוא נגד מוח האדם, חכמה, והוא נביעו דאילנא דמתפשט בכל הגוף בחוט השדרה ובכל העצמות בל"ב נתיבות הידועים, ואמר **דמקורא דיליה ל"ל סוף.** רוצה לומר, המקור של המוח מקור של המעין דהוא כתר כמו שאומר בסוף פ' בא ושאר מקומות, ועיין לעיל תיקון נ"ב, והן עשר ספירות באברי האדם, ואילן, וד' המינין ולב דבאמצע הלולב הוא חכמה אב ובן וזהו לולב ל"ו ל"ב כמו שאומר בספר הבהיר דהוא ל"ו, ו' צינורות דשם מ"ב כל אחד כלול משית כמו שאומר לעיל ל"ח א' ס"ג א' ושאר מקומות, ועיין מה שבארנו שם בארוכה, והן השם כולו כנ"ל, ואמר **עלין דאילנא אינון קווצותיו כו'.** רוצה לומר השערות, ואמר **כלהו ירוקין** רוצה לומר ירוק כמראה הזהב כמו שמפרש והולך למהוי ירוק כשבעה כו'. וזה שאומר אסתר מתמן כו', וכן אתרוג איהו ירוקא וכן עלין דלולב שהן קווצותיהן - ירוקין כשנגמר ונתבשל וזהו ככרמל, וכאן נשלם כל שיעור קומה עם השערות דהן סלקין למעלה וכן קווצותיו - עלין דלולב, ואמר **כשבעה מיני דהבא** כמו שאומר לעיל קכ"ג ב' דוד שבעה מיני דהבא הוי כו' משום דהוא דרגא דבת שבע, בת מלך, ואמר בפ' יתרו ע"ג ב' דיוקנא דמשיחא קדמאה

אִתְקְרֵי אֵין סוֹף, עַלַּיִן דְּאִילָנָא אִינּוּן קְווֹצוֹתָיו, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שיר ז ו) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל, כֻּלְּהוּ יְרוֹקִין, דְּהָכִי צְרִיכָא שַׁעֲרָא דְּאִתְתָּא דְּאִיהִי בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא לְמֶהֱוֵי יָרוֹק כְּשִׁבְעָה מִינֵי דַּהֲבָא, וְאִתְרוֹג אִיהִי יְרוֹקָא, וְאֶסְתֵּר מִתַּמָּן הֲוָת יְרַקְרוֹקֶת.

[דף קלג ע"ב]

[5412]שְׁעוּרָא דְּרְצוּעִין דִּתְפִלִּין אִינּוּן עַד לִבָּא, וְהָכִי שְׁעֵרוּ לוֹן מָארֵי מַתְנִיתִין, וְהָכִי שְׁעוּרָא דְּשַׁעֲרָא דִּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא עַד לִבָּא, [5413]וְכָל עַנְפָּא וַעֲנָפָא דְּאִילָנָא דִּילָהּ, דְּאִינּוּן קְנֵי מְנוֹרָה, כֻּלְּהוּ צְרִיכִין בַּמִּדָּה וּבַמִּשְׁקָל וּבַמִּדָּה חֲדָא, דְּלָא יְהֵא דְּרוֹעָא חֲדָא אֲרִיךְ מֵחַבְרֵיהּ, וְלָא שׁוֹקָא חֲדָא אֲרִיךְ מֵחַבְרֵיהּ, אֶלָּא כֻּלְּהוּ בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל דָּא בְּדָא, (דף קלג ע"ב) וְהָכִי עַיְינִין דִּילֵיהּ שְׁקִילִין דָּא לְדָא, וְהָכִי אוּדְנִין, וְהָכִי נוּקְבָא דְּחוֹטָמָא דִּילָהּ, וְהָכִי אַנְפִּין דִּילָהּ, וְהָכִי שִׁפְוָון דִּילָהּ, דְּלָא יְהֵא חַד אֲרִיךְ וְחַד קָצִיר, אֶלָּא כֻּלְּהוּ בְּשִׁקּוּלָא חֲדָא.

[5414]מַבּוּעָא דְּמַיָּא הָכִי צָרִיךְ לְאַשְׁקָאָה לְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּאִיהוּ עַנְפָּא דְּאִילָנָא, בַּמִּדָּה וּבַמִּשְׁקָל, וְסִימָנָא (ישעיה

לסיהרא עין דיליה זהב ירקרק באנפוי גוון דיליה זהב אופיר בדיקניה גוון כו' שבעה כו', והנה הם כולם דוגמת הסיהרא, והנה אין לאשה שער כי אם על הראש כמו שאמרו (סנהדרין כא ע"א) אין לבנות ישראל לא שער בית השחי ולא בבית הערוה, ונראה שכל שכן בגבינים שהוא במקום נראה שכן אמרו שער באשה ערוה שלא תתגלה שערה כמו שאומר בריש פ' נשא בארוכה, והנה צריכין כל ז' מיני דהבא הכל בראשה ואמר

[5412] **שעורא דרצועין דתפלין כו'.** רוצה לומר שהן שיעור השערות דילה וכמו שמפרש והולך והכי שעורא כו', והענין שעור הרצועות עד הלב דמשם מתחיל בחינת נוק' דיליה, תפילין של יד, ועד כאן הוא בחינת תפילין של ראש, בחינת דכורא, קשר של ראש שהראה הקב"ה למשה, ד' רברבא, ומסתיים עד לבא, ומלבא נקרא לבר מגופא, בחינת פרצוף אחר בכל פרצוף והוא בחינת נוקבא של אותו פרצוף כידוע, ותפילין של ראש הן ג"ר עם הדעת, וב' רצועות שמקיפות את הראש הן חו"ג, והקשר הוא בחינת הגוף דיליה, ת"ת, וב' רצועות עד הלב הן נו"ה, וקשר של יד הוא יסוד דביק לה, מקורא דלא פריש מן בירא לעלמין, ועלמא עילאה דדכורא הוא עלמא דאתכסיא, שכל מעשה לאה באתכסיא, והוא בבחינות התכסות בשערות אלא שגם השערות צריך להתכסות:

[5413] **וכל ענפא וענפא כו'.** רוצה לומר שית פרקין דדרועא הן שית קני המנורה כמו שאומר לעיל סוף תיקון נ"ו, וזה שאומר **דלא יהא דרועא חדא כו'.** רוצה לומר, בכל הפרקין, וכן בשוקין דהוא מרכבתא תניינא דוגמת מנורה עילאה, כן בז' נוקבין דרישא ג"כ ז' קני המנורה, והן בג' דרגין רב"ג, ועיין ברעיא מהימנא פ' תרומה קנ"ח א', מסטרא דעלמא דאתי כו' באמצעיתא בסופא כו' או תגא או אמצעי או שמושא כו', וזה שאומר והכי עיינין כו' והכי כו', וכן במנורה - שהקנים למעלה כולן שוות, וכן בשאר כלי המשכן, וכן בשיעור קומה דילה:

[5414] ***מבועא דמיא הכי צריך לאשקאה לכל אבר כו'.** רוצה לומר כמו שהאברים הן במדה ובמשקל, כן הנביעו דבגווייהו, ומביא ראיה שנאמר מי מדד כו', וקרא אחר באיוב ומים תכן במדה, ושם נאמר על החכמה עיין שם, והוא נביעו דביה, ואמר מי ודאי שהן מ' סאה דמקוה, ויו"ד - נביעו דבגווה, ועיין לעיל תיקון נ"ב ומה שבארנו שם, ובאותה הנקודה דבגווה אשתלימו למ"ם סאה, ועיין מה שבארנו לעיל בתיקון י"ט ל"ז ב' בארוכה, והנה המ"ם מורה דהוא ראשי תיבות מים, והוא מ"י והוא מקוה והוא מ' סאה, ובצורתו מ' סאה דמקוה בט' נקודין כו', ובנקודה דבגוה מי, ועיין מה שבארנו שם, וזהו מי מדד, ואמר **ואינון ם' עילאה כו'.** רוצה לומר זהו מי"ם, מ"ם עלאה סתומה, עלמא דסתימא, ושכינתא תתאה - מ"ם פתוחה, וכמו שאמרו (שבת קד ע"א) מאמר פתוח מאמר סתום, והן ב' ממין, שבא"ב ומנצפ"ך, וכן מ"ם בעצמה במילוי, ומים הוא בנביעו יו"ד, נקודה הפנימית המשמשת לשניהם, וזה שכתוב (זכריה יד ח) והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני וחצים כו', שהן אלו ב' ממי"ן, ואמר **ורזא דא מים חיים** רוצה לומר שע"י היו"ד הם חיים כידוע ששם מקור החיים, (קהלת ז יב) והחכמה תחיה כו', והוא הנביעו, ועיין בזוהר פ' תצוה ק"פ א' יו"ד נקודה קדמאה קיימא על תשע סמכין דסמכין ליה ואינון קיומין לד' סטרין עלמא, כמה דסופא דמחשבה נקודה בתראה קיימא לארבע סטרי עלמא, בר דהאי דכר והאי נוק' כו' ברזא דאת **ם** בלא עגולא ואע"ג דאת ס' כו' לעילא אינון ברבועא לתתא איהי בעגולא כו' עיין שם בדבריו ורוצה לומר לתתא במלכות דהוא דיוקנא דנקודה עלאה כמו שאומר לעיל כמה דסופא דמחשבה נקודה בתראה כו' והוא מ"ם סתומה מ"ם פתוחה, דא ברבועא ודא בעיגולא כו' כמו שאומר כאן, ואמר שם ואע"ג דאת ס' כו' כמו שאומר בפ' תרומה מ"ם וסמ"ך דאפרסמון קאמר מכל מקום בגו נקודי טהירין כו' הכל הוא ברזא דמ"ם, ואמר שם רזא תניינא את ה' כו' היכלא קדישא אקרי לגו נקודה דקאמרן, וכלא איהו ברזא דקאמרן דאת **ם** ברבועא כו', ובפ' אחרי מות ס"ו ב' ותאנא מ"ם לא כליל בגוה אות אחרא בגין מ"ם פתוחה מ"ם סתומה, מם פתוחה דהוא כד אתחבר עמה, מ"ם סתומה - יובלא, דהא סתימין ארחהא ואע"ג דמתפשטין לזמנין כו', והנה אמר בפ' תצוה שם ואע"ג דאת ס' איהו בעגולא וקיימא בעגולא אבל ברזא דאתוון חקיק גו נקודי טהירין לעילא אינון בריבועא כו', הענין כי היא עגולא בגו רבועא כמו שאומר בריש פ' תרומה באפרסמון, וידוע שב' ההי"ן אלו הם נגד שמים וארץ כמו שאומר בספר יצירה, וזה שאומר בספר הבהיר עגולא בגו רבועא רהיט, והוא השמים גלגל המזלות בגו נדנם ריבועא, ריבועא בגו עגולא לא רהיט והוא יסוד הארץ שהיא רבועא כמו שכתוב (ישעיהו יא יב) מארבע כנפות הארץ, ואמר בספרי הכנף לאפוקי עגולה, והיא בגו עגולא, לכן לעולם עומדת, והענין כי מ"ם וסמ"ך הן מילוי ו"ד של יו"ד שהוא אימא עילאה, הבן בחכמה, והן סמ"ך ומ"ם (בנס כו') כמו שאומר שם, מה שאין כן בחכמה תתאה, מלכות, שהיא ה' שהיא ד' על ו', והוא מ"ם וסמ"ך, והן רזא דנקודין שהן עגולין, ואותיות שהן החיות והאופנים למעלה נקודין גו אתוון אבל למטה האותיות בכתב, והיא תורה שבעל פה על גבי רתיכאה שהן הנקודין והן סמכין דילה שהן עגולין אלא שלמטה שניהם בסוד מ"ם, והוא מ"ם ריבועא שנעלם במילוי דילה כנ"ל פ' אחרי מות מ"ם כו':

מ מ) מִי מָדַד בְּשָׁעֲלוֹ מַיִם, (איוב כח כה) וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה, מִי וַדַּאי, מִדָּה דִּנְבִיעוּ כְּגַוְונָא דָּא ם מְרוּבָּעַת, יוד נְקוּדָה בְּעִגּוּלָא.

וְרָזָא דְּמִקְוֶה אַרְבָּעִים סְאָה כְּגַוְונָא דָּא תֵּשַׁע נְקוּדִין לְכָל סְטַר, וּבַנְּקוּדָה דְּמִלְּגָאו בָּהּ אִשְׁתַּלִּימוּ לְעֶשֶׂר כָּל תִּשְׁעָה, עַד דְּאִתְעֲבִידוּ אַרְבָּעִין, וְאִלֵּין אִינוּן אַרְבָּעִים סְאָה, וְאִינוּן ם' עִלָּאָה, מ' תַּתָּאָה, דָּא בְּרִבּוּעָא וְדָא בְּעִגּוּלָא, י' נְבִיעוּ דְּתַרְוַיְהוּ, וְרָזָא דָּא מַיִם חַיִּים.

[5415]וְאִית עַנְפִּין עִלָּאִין, וְעַנְפִּין בֵּינוֹנִיִּים, וְעַנְפִּין תַּתָּאִין, וְכֻלְּהוּ בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל, עִלָּאִין בַּמִּשְׁקָל דָּא בְּדָא, בֵּינוֹנִיִּים בַּמִּשְׁקָל דָּא בְּדָא, תַּתָּאִין בַּמִּשְׁקָל דָּא בְּדָא, עִלָּאִין אִינוּן אֲבָהָן, בֵּינוֹנִיִּים מְמַנָּן, וְתַתָּאִין שְׁלִיחָן דִּלְהוֹן, וְכֻלְּהוּ אִית לוֹן שְׁמָהָן יְדִיעָאן, לְאִשְׁתְּמוֹדָע רָאשִׁין וּמְמַנָּן וּשְׁלִיחָאן דְּתִתְחוֹתַיְיהוּ, וְכָל חַד אִית לֵיהּ נְקוּדָה, וּבֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדָע כָּל עַנְפָּא וְעַנְפָּא דְּאִיהוּ אֲבַר דְּגוּפָּא.

[5416]מְמַנָּן יהו"ה מֶלֶךְ וְהָכִי אִינוּן לְתַתָּא בִּתְרִין שׁוֹקִין וְאָמָה, וּבְגִין דָּא כָּפַל לוֹן תְּרֵין זִמְנִין יהו"ה מֶלֶךְ יהו"ה מָלָךְ יהו"ה יִמְלֹךְ [5417]לְעוֹלָם וָעֶד שְׁכִינְתָּא, וּנְקוּדָה דִּילָהּ יְהוָ"ה, וְדָא רָזָא (תהלים צא יא) כִּ"י בְ"י חָשַׁ"ק

[5415] **ואית ענפין כו'.** חוזר לענין ראשון בסוד האברים עצמן, ואמר דהן שלושה מינין שכנגדן שלושה א"ב, אתוון רברבין שהן אותיות גדולות שבתורה, ואתוון זעירין שהן אותיות קטנות שבתורה, ואתוון בינונים שהן אותיות התורה כי עיקר התורה בז"א גוף התורה שהוא בגוף, ומפרש והולך שהן ג' דרגין, ג' פעמים ג' דכלילין הכל, רב"ג וכן בעש"נ ובמשכן ובעשר ספירות ובכל דבר שבעולם, ושכינתא עשירית לון דכליל כולא, ואמר **עילאין אינון אבהן** רוצה לומר ג' כח"ב שהן אמ"ש, ג' אמות שהולידו הכל כמו שאומר בספר יצירה ובפ' תרומה, וחג"ת - ממנן, ונה"י - שליחין, כי הרגלים הן (אסתר ג טו) הרצים יצאו כו', וכן הברית (קהלת א ו) סובב סובב הולך כו', (תהלים יט ו) כגבור לרוץ אורח, ואמר **וכלהו אית לון שמהן כו'.** רוצה לומר, הראשין יש להן שמות אחרות, וכן ממנן וכן שליחין, וג' שבכל אחד יש להן נקודה אחרת, מה שאין כן בממנן ושליחן שהן הן הנקודות בעצמן כמו שמפרש והולך, אלא שחלוקין בשמהן, וזה שאומר **לאשתמודע ראשין וממנן ושליחין דתחותייהו וכל חד כו' אבר דגופא:**

[5416] **ממנן יהו"ה מלך והכי אינון לתתא כו'.** אבל נקודה של הראשין מפרש והולך למטה והיה ה' למלך על כל כו', והיה ה' - או"א, יהיה ה' אחד - כתר, ונקודה של השכינה מפרש והולך שהוא חש"ק, והנה חג"ת ונה"י נקודה דלהון חד ולא אתיידעו אלא בשמהן אבל האברים של כל אחד ידוע בנקודה, מלך כו', ואמר **ובג"ד כפל לון כו'.** רוצה לומר בתפלה כמו שאומרים אצל הספרדים וכן עשה הפיוט כל ברואי כו' ואח"כ בסיום ג' חרוזין אמר לון ביחד:

[5417] **לעולם ועד שכינתא ונקודה דילה** כו' **ראשי תיבין כתר חכמה ובינה דאינון רישין והיה** כו'. רוצה לומר, משום דאיהי ד' דספירות כח"ב לאינון דילה, שזהו סוד ו"ד - ד"ו פרצופים, והוא סוד ד' אותיות אדני - אי"ן ד', אלא שבה הוא בסוד נ' כפופה כמו שאומר בפ' אחרי מות שם בסוד נו"ן לכן הנו"ן באמצע התיבה, אני, וד' היא כלולה מכולם דלית לה מגרמה כלום ולכן היא נקודה בראשי תיבות של כח"ב, דכתר הוא חולם כמו שאומר לעיל בהקדמה, ות"ת הוא בנקודתו, וחו"ב הן קמ"ץ שב"א, וכמו שאומר לעיל קכ"ה ב' בארוכה רק באבותיך חש"ק כו' שהן רזא דאבהן כנ"ל וכמו שאומר בפ' שמות עבד לאברהם ברזא דחכמה וליצחק ברזא כו', ואמר דאינון רישין דלמעלה פירוש ממנן ושליחן, ורוצה לומר דלכן הוא בראשי תיבות כי בי חש"ק, כי בי הוא רזא דמ"ב שהן ז"ת כמו שאומר למטה, וחשק הוא רזא דג"ר, ולמעלה שם פירש כי בי ברזא דחש"ק, ואמר לעולם ועד שכינתא רוצה לומר, דסיום דשלושה ה' מלך, שהוא לעולם ועד - הוא שכינתא, ונקודה דילה כו', והיא רביעית לכל תלת לכן היא סיומא בכל אחד, ועיין בזוהר פ' תרומה קל"ה ב' לעולם ועד דא עלמא תתאה דאצטרך לברכא ומשחא ורבו דברוך ה', והמבורך כלא איהו לעולם ועד, וכן הוא בבשכמל"ו, ואמר והי' ה' למלך כו' רוצה לומר דג' חו"ב הן בקרא דא, וכתיב והיה כו' יהיה כו', וכתיב למלך כו', שהן ג"כ מלך מלך ימלוך והן כח"ב כמו שמפרש והולך והיה ה' - חו"ב, דוהי"ה הוא ג"כ הוי"ה והן ג' הויו"ת, וה' אחד ושמו אחד - בכתר כמו שאמרו קודם שברא העולם היה הוא ושמו אחד - בכתר, דשם אחד הכל, דשירותא דזו"נ הוא בחכמה כמו שאומר באידרא זוטא, ואחד הוא ברזא די"ג תיקונין, ה' אחד בי"ג נימין, ושמו אחד בי"ג תיקונין דהוא שמו, התחלת התיקון לאתגליא, ושם (זכריה יד ז) והיה כו' לא יום ולא לילה כו', וזהו ה' אחד ושמו אחד, דלית יום אלא כו' (הגהה: ועוד יש י"ג אחד ברזא דאוירא נעלם מאד כידוע והוא נרמז בי"ג [תיבות] דקרא זה, דהוא מייחד כלא, כללא דכולא) והנה בכל אחד הוא שם י"ב בנקודות, היה הוה יהיה, אלא שנעוץ סופן כו', ועיין מה שבארנו במקום אחר, והם סוד ל"ו ל"ב - לולב, כמו שאומר בספר הבהיר שהן י"ב - בתלי וגלגל ולב - ל"ו, ושכינתא ל"ב הרי לולב כמו שבארנו שם, ה' ישב ר' אמוראי כו' ישב ר' אמוראי כו' ישב ר' ברכיה כו' ישב ר' ברכיה כו', והן בראשי תיבות לעולם ועד, כלילא דכלהון, והכל הולכין ברזין דאלו ג' שמהן דהן סגולתא, ג' טיפין, ועיין באידרא זוטא בסוד ג' הויו"ת דמ"ס ואמר שם דהכל בתלת תלת ועיין מה שבארנו במ"א ב' והן ג' פעמים ג' הכל בנקודה הנ"ל לבד שכינתא, כי בי חש"ק, והוא סופא דג' שמות הנ"ל אלא שבמקום סגול הוא שבא והוא נקודה העצמית דילה שהוא בשם אדני ועיין מה שבארנו לעיל קכ"ה ב' והנה כל נקודות דכאן הן הכל בג' אותיות, ואחרונה בלא נקודה, והן ז' שמות בז"ת, חושבן הנקוד ב"ת, דהיא בת קול, בת דז' קלין כמו שאומר לעיל ע"ז ב', ז' קלין דמזמור הבו כו' דאב"ג ית"ץ כמו שבארנו שם אבל דג"ר לא נראה להם כמו שכתוב קול דברים שהן דג"ר, ותמונה אינכם כו', והוא ש' דשבת דג"ר, ואמר לעולם שכינתא שהיא עולם דכלם, ונקודות דלעולם הן חש"ק, נקודין דילה, ולעולם הוא כסדר נקודין דילה אדנ"י, וחש"ק הוא כסדר הראשי תיבות דקרא כ"י ב"י חש"ק, כתר - חולם כו', ומלך מלך ימלוך הן מלך מלך - בימינא ושמאלא, ימלוך - באמצעיתא, וכן הוא בפסוק זה והיה ה' למלך - או"א, יהיה ה' - בכתר, ושמו אחד הוא שכינתא, רביעית לכל תלת, והיא דבוקה תמיד בקו האמצעי - אחד עמו, ולכן הוא ב' פעמים, ימלוך ה' לעולם ועד, וכאן ה' אחד ושמו אחד, והן בכללן ג"כ שם י"ב, ג' יודין כו' כידוע ג' שמות, והן היה הוה ויהיה, ג' הויות וכמו שכתבתי במ"א ב' ונקודה דכח"ב עצמן לא פירש כאן אבל נראה שהן נקודין דחש"ק, כתר כולו חולם וכן בכלם, וכלילין במלכות, ג' פעמים כנ"ל:

וַאֲפַלְטֵהוּ, רָאשֵׁי תֵיבִין כֶּתֶר חָכְמָה וּבִינָה, דְּאִינּוּן רָאשִׁין, (זכריה יד ט) וְהָיָ"ה יהו"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְהָיָה יהו"ה אַבָּא וְאִמָּא, יְהֵיֶה יהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד כֶּתֶר עִלָּאָה.

[5418]יְדִין אִינּוּן מְשַׁמְּשִׁין דְּגוּפָא, רַגְלִין שְׁלִיחָן דְּגוּפָא, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (תהלים קד ד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט, דְּגוּפָא וּתְרֵין דְּרוֹעִין אִינּוּן ע"ב עַנְפִין דְּוַיְיסַע וַיָּבֹא וַיֵּט, וְאִלֵּין אִינּוּן עַנְפֵי דְּאִילָנָא, שָׁרְשָׁא דְּאִילָנָא אִינּוּן שְׁלִיחִין, וְאִינּוּן שַׁבְעִין וּתְרֵין [5419]שְׁלִיחִין עִלָּאִין לָקֶבֵל שַׁבְעִין וּתְרֵין תֵּיבִין, דְּאִינּוּן מִן וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ עַד וְשָׁמְתָּם, וְשִׁבְעִים וּתְרֵין אָחֳרָנִין אִינּוּן דְּפָרָשַׁת צִיצִית, רֵישָׁא דְּאִילָנָא, מְשַׁמְּשִׁין דִּילֵיהּ דְּאִינּוּן שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים, אִינּוּן מ"ב תֵּיבִין מִן וְאָהַבְתָּ עַד וְהָיָה, גּוּפָא (נ"א נופא) דְּאִילָנָא מְמַנָּן וּשְׁלִיחָאן דִּילֵיהּ, חַמְשִׁין תֵּיבִין דְּאִינּוּן מִן וְשַׁמְתֶּם אֶת עַד וַיֹּאמֶר.

שִׁבְעָה שְׁמָהָן דְּרֵישָׁא דְּסָלְקִין לְמ"ב, אִינּוּן אַבְגְּיֵתֵץ וכו', [5420]רְקִיעָא קַדְמָאָה אַבְגְּיֵתֵץ, וּנְקוּדָה דִילֵיהּ יְהֹוָה, דְּנָפְקִין מֵאִלֵּין רָאשֵׁי תֵיבִין בְּ'רָא אֱ'לֹהֵי"ם, וְאִית תַּמָּן תְּמַנְיָא מַבּוּעִין, דָּנָפְקִין מִצְּנוֹרָא חֲדָא, דְּאִיהוּ רָקִיעַ, וְאִינּוּן תְּמַנְיָא נְצוֹצִין, וְרָקִיעַ תִּנְיָינָא קַרְעֶשְׁטֶן, וּנְקוּדָה דִּלְהוֹן יַ'אמֶר אֱ'לֹהֵי"ם יְ'הִי רָקִיעַ וְדָא יַהֹוָ"ה, תְּלִיתָאָה נַגְדִּיכש נְקוּדָה דִילֵיהּ יַ'אמֶר אֱ'לֹהֵי"ם יִ'קָּווּ הַמַּיִם, וְדָא יַהֹוָ"ה, רְבִיעָאָה בַּטֶּרְצתג, נְקוּדָה דִילֵיהּ יַ'אמֶר אֱ'לֹהֵי"ם יְ'הִי מְאֹרֹת, וְדָא יַהֹוָ"ה, חֲמִשָּׁאָה חַקֶּבְטנע, וּנְקוּדָה דִילֵיהּ יַ'אמֶר אֱ'לֹהֵי"ם יִ'שְׁרְצוּ הַמַּיִם, וְדָא יַהֹוָ"ה, שְׁתִיתָאָה יֶגֱלְפּזק, נְקוּדָה דִילֵיהּ יַ'אמֶר אֱ'לֹהֵי"ם תּוֹ'צֵא הָאָרֶץ, וְדָא יַהֹוָה, שְׁבִיעָאָה [5421]דָּא נְקוּדָה שְׁבִיעָאָה וְדָא נְקוּדָה כְּלִיל בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה, יַ'אמֶר אֱ'לֹהֵי"ם הִ'נֵּה נָתַתִּי, וְדָא יַהֹוָ"ה.

[דף מ ע"א]

[א"ה קטע זה היה בסוף תיקון תשעה עשר](ס"א מצאתי) וְתָא חֲזִי כָּל שְׁמָא דְּאִיהִי מִן תְּרֵין אַתְוָון כְּגוֹן כִּי בְּיָ"ה יהו"ה צוּר עוֹלָמִים (ישעיה כו ד) תַּלְיָא מִן חָכְמָה, וּמִן תְּלַת אַתְוָון תַּלְיָין מִן בִּינָה, וּמִן אַרְבַּע תַּלְיָן מִן שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וּמִן חֲמֵשׁ תַּלְיָין בְּחֲמֵשׁ סְפִירָן, וּמִן שִׁית תַּלְיָין מִן צַדִּיק, וּמִן שֶׁבַע וְתִשְׁעָה בֵּיהּ, מִן עֶשֶׂר בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, דְּאִיהִי עֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת, [5422]וּבָהּ מְעַשְּׂרִין, וּבְגִין דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר, אִתְמַר בָּהּ אֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה בְּפָחוּת

[5418] **ידין אינון כו' עושה כו'.** מלאכיו הן שלוחין, משרתיו משמשין, ואמר שם המקרה במים עליותיו שהם ג"ר מים, ג' אמצעיות אש, ג' אחרונות רוח, יסד ארץ על מכוניה - מלכות, עפר, מאנא דכולא:

[5419] **שליחין עלאין לקבל כו'.** רוצה לומר עלאין, ע"ב עילאין דמשמשין הן לקבל כו', ואמר **רישא דאילנא משמשין כו'** רוצה לומר רישא דאדם דהוא רישא דאילנא, והן ד' פרשיות דקריאת שמע נגד ד' אותיות הוי"ה, ד', ב' שבאילן רישא דאילן למעלה ושרשיו למטה, וגופא דאילן וענפין דיליה, וכן באדם רישא וגופא ומשמשין ושליחן, וכן בעם רישא דעמא וגוף העם ומשמשין דלהון ושליחין דלהון, ומשמשין הן ממנין להנהיג את העם, ורישא הוא מלך וכן ראש באדם מלך על כל האברים, ואית למלך משמשין דיליה שהן שופטים לשפוט ושוטרים ליסר ולרדות, והן הכל ראשים, והן נגד כח"ב, כתר - מלך על הכל, ושופטים ושוטרים - חו"ב, דהוא חכמה ומוסר, דבינה היא אם המיסרת את האדם לסור מהרע כמו שכתוב (איוב כח כח) וסור מרע בינה, (משלי ח יד) אני בינה לי גבורה, והם המשגיחין על העם כמו הראש והמוחין שאינן אלא להשגיח על האדם, וידין הן הממנין להנהיג הגוף ליקח וליתן כמו ממנן דעמא, ורגלין הן שלוחין דעמא, וכלן בהנהגה שלכן ז"ת הן הנהגת העולם ונקראים גוף, וג"ר הן להשגיח והן ראשים, וזה שאומר **דאינון שופטים ושוטרים כו'**, והנה, כמו שלכלל הגוף והראש, הן ידין ורגלין ממנן ושליחין, מכל מקום יש להראש ממנן דיליה וכן לגוף ג"כ ממנן ושליחין דיליה, והן אברים הפנימים ב' כנפי ריאה במקום ב' ידים, ב' כוליין במקום ב' רגלים כמו שאומר ברעיא מהימנא, וזה שאומר **גופא דאילנא ממנן ושליחן כו'**, והנה אף שמלך הוא בראש מכל מקום מתפשט בכולם, שהן ג' חלקי האדם, רב"ג, שהם מוח לב כבד, מל"ך, ובריאה הוא מלך על כסאו לשפוט, ובלב הוא כמלך על חומה להנהיג הכל, ובכבד הוא ששולח דם ומזון לכל האברים כמלך במלחמה, והן רישין וממנן ושליחין, ועיין מה שבארנו בספר יצירה:

[5420] **רקיע קדמאה אב"ג ית"ץ ונקודין דילי' יקו"ק דנפקין כו'.** הנה כאן צריך להיות כל הוי"ה מנוקד בראשי הפסוקים, וכן כל הויו"ת שבעמוד זה הכל מנוקד בנקודין דיליה, אלא שהשמיטום המדפיסים, (בדפוסים האחרונים נקדו הנקודין בהויו"ת ובפסוקים בטעות. וכאן נדפס בפנים כפי הגהתו ז"ל) והנה כל הויו"ת שבכאן אינן רק ג' נקודות בג' אותיות הראשונות, וה' אחרונה בלא ניקוד, כמו שכתבתי למעלה, ויוצאין מג' תיבות הראשונות שבפסוק, וצריך להיות כאן רק בראשית ברא אלקים לבד, וטעות המדפיס הוא שראה שבכל פסוק מביא ד' תיבות, אבל אינן אלא לידע הפסוק לבד, שיש יהי מאורות ויהי רקיע, וזה שאומר **ואית תמן תמניא מבועין דנפקין מצנורא חדא כו'**, והנה כאן תמניא ניצוצין מבינה ולמטה, כי שם הראשון הוא באמא כמו שאומר לעיל ע"ז ב', ויהי אור הוא בחסד ונכלל כאן, וז"ת - פעמים שנכללין בששה פעמים שהן שבעה, והן בחו"ג כי נוק' נכללת בדכורא בחסד, ולכן בשאר נקודין הן בששה, ופעמים בשבעה - בשני וברביעי, מזלות הקשים, ב"ד, ורקיע בכולן הדעת דמיניה נפקין כנ"ל:

[5421] **דא נקוד' שביעאה ודא נקודה כליל ביומא שתיתאה.** רוצה לומר דשביעי נכלל ביום הששי, דששי הוא לחם משנה על יום השביעי, אשר ברא אלקים לעשות ביום השביעי ברא בששי, שלכן מעשיו כפולים, והנה מאמר הנה נתתי הוא אחרון למאמרות כמו שכתבתי במקום אחר והוא כאן שביעי דהוא עשירי ועיין לעיל ק"ז א' ומה שבארנו שם:

[5422] **ובה מעשרין.** והענין, כי היא עשירית מכל ספירה וספירה וצריך ליתנה לכהן, איש החסד, ברתיה דאברהם כהנא וכן נמסרה לכהן כה תברכו כו' ועיין בזוהר סוף פרשת נשא:

מֵעֲשָׂרָה (כאן חסר). [ע"כ הקטע מסוף תיקון תשעה עשר. ג.פ.]

[המשך דף קלג ע"ב, דף קלד ע"א]

תָּא חֲזֵי אִית שְׁמָהָן דְּאוֹרַיְיתָא דְּנָפְקִין מֵרֵישֵׁי תֵּיבִין דְּכָל פְּסוּקָא וּפְסוּקָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְאִית שְׁמָהָן דְּנָפְקִין מִסּוֹף תֵּיבִין, וְאִית דְּנָפְקִין מֵאֶמְצָעִיתָא, וְרָזָא דְמִלָּה (נ"א דכלא) (ישעיה מד ו) אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין (דף קלד ע"א) אלהי"ם, [5423]וְאִית שְׁמָהָן דְּנָפְקִין מִתְּרִין אַתְוָון כָּל חַד וְחַד, וְאִית מִתְּלַת תְּלַת, וְאִית מֵאַרְבַּע, וְאִית מֵחֲמֵשׁ, עַד עֲשָׂרָה, אִינּוּן מֵעֲשַׂר סְפִירָאן תַּלְיָין, [5424]מִתְּרִין עֲשַׂר אִינּוּן תַּלְיָין מִכֶּתֶר עִלָּאָה, כְּגוֹן יואאחצ"צבירון, בְּהַאי שְׁמָא תַּמָּן אָח, תַּמָּן צִיץ, תַּמָּן אַבִּיר, תַּמָּן רוֹן, דָּא שְׁמָא דְתַלְיָא מִכְּתָרָא עִלָּאָה, כָּל שְׁמָא דְאִיהוּ מִתְּרִין עֲשַׂר אַתְוָון, אִיהוּ בְּרָזָא דְאַלֵ"ף, דְּאִיהוּ פֶּ"א, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהלים קלט יד) אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵאתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ, וּתְרִין עֲשַׂר שְׁמָהָן אִנּוּן אא"חצצ"ביה"הרו"ן, (ס"א יואחציצבירו"ן), (ס"א אהצצביהרירו"ן), (נ"א אהה נצב הרירו"ן), כָּל חַד מִתְּרִין עֲשַׂר אַתְוָון, וְאִינּוּן מְמַנָּן עַל תְּרִין עֲשַׂר צִנּוֹרִין, דְּנָפְקִין מִמְּקוֹר עִלָּאָה דְּלֵית לֵיהּ סוֹף, וְאִינּוּן מְסִטְרָא דַּאֲרִיךְ אַנְפִּין דְּאִיהוּ וָא"ו, וְאִינּוּן הֵ"א הֵ"א, יו"ד אִיהוּ כ' כֶּתֶר בְּרֵישָׁא דְּא' (נ"א דא) דְּאִיהוּ אֶרֶךְ אַפַּיִם, דְּאִיהוּ וָא"ו, א' אִיהִי אוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי אִתְיְיהִיבַת בִּתְרִין לוּחִין דְּאִינּוּן ו' ו', וְאִית כְּתָרָא דְּזָעִיר אַנְפִּין דְּאִתְמַר בֵּיהּ (איוב לו ב) כַּתַּר לִי זְעִיר וַאֲחַוֵּךָ, וְכַמָּה כְּתָרִין אִינּוּן, כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהוּנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת.

[5425]מַאי אִית בֵּין כֶּתֶר לַעֲטָרֶת, אֶלָּא כֶּתֶר אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּא', דְּאִיהוּ בְּדִיּוּקְנָא דְּאַת יו"ד, דְּסָלִיק כ', וְדָא א'

[5423] **ואית שמהן דנפקין מתרין כו'.** הוא למנין הספירות עד עשר כמו שמפרש והולך, ועיין בתיקוני זוהר חדש:

[5424] **מתרין עשר כו'.** דג' שמות במ"ס, סגולתא - יוד הי ואו הי, ג' יודין, ג' טיפין, ג' הויות, י"ב תיקונין, וא' דכליל כולא כמו שאומר באידרא רבה והוא כלל השם, ואמר **בהאי שמא כו' תמן רון כו'** רוצה לומר דד' שמהן כלילין בו והן ד' פרצופין דכלילין בשם הוי"ה דכלילין הכל בו דהוא שורש להם, **אח** - עמודא דאמצעיתא, **ציץ** - אבא, קודש לה' כידוע, **אביר** - אימא, אביר יעקב, תוקפא דיליה, **רון** - אימא תתאה, רנו ליעקב, כנפי החיות, ציצית כמו שאומר בספר הבהיר וברעיא מהימנא, ואמר **כל שמא דאיהו כו' ברזא דאלף,** דאלף - עשורא דיליה י"ב, וב' דרגין הן י"ב ומ"ה, ג' חיוון ואדם כמו שאומר למעלה וכמו שאומר בתיקון כ', בסוד י"ב מ"ה והן עישורין דאלף ואמת והוא חותמו באחד, ואמר **דאיהו פלא** רוצה לומר דאלף הוא בכתר דהוא פלא, במופלא ממך, וזה שאומר **ועליה אתמר על כי נוראות כו',** רוצה לומר בכתר, ואמר **ותרין עשר שמהן אינון אא"חצצ"ביה"הרו"ן וגו' כל חד כו',** רוצה לומר י"ב שמות הן, כל אחד מי"ב אותיות, והן עשר אותיות אאח"צצבירו"ן, וב' אותיות משם הוי"ה בשם הראשון זכרים י"ו בראש השם, וכאן ב' נקבות ה"ה בסוף השם קודם רון שהוא סיום השם כידוע, והן י"ב אנפין, שפעם י"ה, ועוד י"ה יו"ד עם ה' עלאה, ויוד עם ה' תתאה, וכן בכולם, והן י"ב כידוע שכל צירופים מב' אותיות בשם ד' אותיות הן י"ב צרופים, כל אות עם ג' וכמו שאומר בספר יצירה בסוד רל"א פנים ואחור, והנה עשר אותיות הם שורש לעשר ספירות, וב' אותיות משם הוי"ה - ב' ראשין דעל גבי כתר, שהן ג' ראשין, ואמר **ואינון ממנן על תרין עשר צינורין כו'** רוצה לומר כל שם על צינור אחד, וידוע כי כל ענף הוא במנין השורש ולכן כל שם הוא צינור אחד גם כן י"ב, ועיין לעיל ל"ח א' וסוף תיקון כ' ומה שבארנו שם ושם, ומה שאמר **ואינון מסט' דא"א דאיהו וא"ו** רוצה לומר כמו שאומר לעיל קכ"ב ב' קכ"ח ב', דא' הוא ארך אפים, בב' ווין דאינון י"ב, והן י"ב השמות האלו, **ואינון** רוצה לומר כל שם הוא ב' ה"א, וזה שאומר ואינון ה"א ה"א, ואמר **יוד איהו כו'** רוצה לומר חושבן יו"ד מלא הוא כ' דהוא כתר על כולם דהוא מקור עלאה דלית ליה סוף, דנפקין מיניה כנ"ל, ואמר **ברישא דאלף** רוצה לומר, שבתוך ב' ווין שהוא ארך אפים בהון בב' פנים, וכ' עם א' הוא אהי"ה שהוא הכתר. ואמר **א' איהי אורייתא כו'** רוצה לומר והיו"ד הוא כתר תורה כמו שמפרש והולך וכמה כתרין אינון, כתר כו' ועיין מה שבארנו שם, וה"א ה"א ב' פעמים - ה' דיברן בב' לוחין, וא' א' הוא ב' דבורין דכלילין עשר, ועיין לעיל ריש תיקון כ"ב, וכל זה דהוא כתר תורה כנ"ל, וזה שאומר **ואית כתרא דז"א כו'** והוא כתר כהונה, דהוא בסוד כהן כידוע. ואמר **דאתמר כתר לי זעיר כו'** רוצה לומר כתר דזעיר, ורוצה לומר דכל מה שאמרתי לך עד הנה הוא בתחתונים דז"א שאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים כו' וכיוצא אבל אם תמלל עמי בכתר זעיר ואחוך עוד מלים וכמו שאומר שם אשא דעי למרחוק כו' שהוא בכתר כמו שאומר לעיל קכ"ו א'. ואמר **וכמה כתרין כו'** שהן ג' דרגין אהי"ה כו', ג' דרגין כתר זו"נ, דכלילין כולא, כי או"א נכללין בכתר כידוע וכמו שאומר באידרא זוטא דאינון במזלא אתכלילן ועיין לעיל קכ"ב א':

[5425] **מאי אית כו' מסט' דאלף כו'.** רוצה לומר דכתר ועטרה הוא ב' ענינים, כתר הוא א' דהוא יו"ד מלא, ועטרה הוא יו"ד פשוט, ולכן כתר הוא כ', וכן הוא אהי"ה - כ' עם האלף עצמו כנ"ל, וכל עטרה הוא בצורת יוד פשוט כמו עטרת הברית כמו שמפרש והולך. ואמר **א' מן אדנ"י כתר דז"א** אע"ג דאדני הוא במלכות, יש אדני למעלה ועיין לעיל ק"ל א' ומה שבארנו קי"ט א', והנה עטרת וכתר הן י"א שהן בימינא ושמאלא באו"א וכתר כליל לון כמו שאומר לעיל קכ"ב א' שכל שם דמתחיל ביו"ד - באבא, ובא' - באימא, וכתר כליל לון, וזה שאומר כאן א' מן אהי"ה, א' מן אדנ"י - כתר, י' מן הוי"ה - עטרה, ואדני כליל שניהם א' בראשה ויו"ד בסופה, ועיין ברעיא מהימנא פ' נשא, וכל זה הוא בכתר כנ"ל, והן ב' עטרין דכתר, ב' כתרים דנעשה ונשמע, שהן ד' בתים דתפילין, ב' אחסנתין דאו"א וב' עטרין דכתר כמו שאומר באידרא זוטא, וכן ב' אחסנתין דאו"א הם ג"כ יהו"ה אהי"ה שהן ג"כ י"א וזה שאומר למטה ה' אלקינו ה' אחד, ה' אלקינו באו"א כידוע, ה' אחד בכתר דתמן ה' ושמו עטרה וכתר, והוא שם הקדוש י' א' י' א' הידוע שהוא שם כ"ב נגד כ"ב אתוון, ושרשן אהו"י דבד' אותיות אהו"י נכלל כולם ואמר

מִן אהי"ה, דְּאִיהוּ כֶּתֶר דַּאֲרִיךְ אַנְפִּין, א' מִן אדנ"י כֶּתֶר דְּזְעִיר אַנְפִּין, [5426]י' מִן יהו"ה אִיהִי עֲטָרָה עַל סַפָּר תּוֹרָה דְּאִיהוּ ו', וְאִית י' לְתַתָּא וְאִיהִי י' מִן אדנ"י, דְּאִיהִי עֲטָרָה בְּרֵישָׁא דְּכָל צַדִּיק, [5427]לֵית סְפִירָה דְּלָא אִית לָהּ עֲטָרָה עַל רֵישָׁא וְכֶתֶר, וַעֲטָרָה דְּאִיהִי י' אִיהִי עֲטָרָה דִּבְרִית מִילָה, דְּסָלִיק לְמֵאָה, עֶשֶׂר זְמְנִין עֶשֶׂר מֵאָה, [5428]וְאִיהוּ עַ"ל דְּכָל פְּקוּדָא וּפְקוּדָא, וְכַמָּה עַ"ל אִינוּן דְּסָלְקִין עַל כָּל בְּרָכָאן וּפְקוּדִין.

וְכָל סְפִירָן סָלְקִין כָּל חַד וְחַד לְמֵאָה בְּאָת י', וּבְאָת א' סָלְקִין לַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים, וְאִית לְעֵילָא מִנַּיְיהוּ הַהוּא דְּאִתְקְרֵי עִלַּת עִלּוֹת, דְּסָלִיק עַל כָּל עִלָּאִין, וְלֵית מָאן דְּסָלִיק עֲלֵיהּ, וְכַמָּה אַתְוָון אִית בְּאוֹרַיְיתָא מְעוּטָרִים וּמְכוּתָּרִים, וּמֵאלֵּין עִלָּאִין נָחֲתִין בִּרְכָאן וּמַבּוּעִין לְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה דְּאִינוּן י"א, עַל כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, וְאִינוּן י'א'י'א מִן (דברים ו ד) יְ הוֹ"ה אֶ לֹהֵינוּ יְ הוֹ"ה אֶ חָד, בְּא' אִתְקְרֵי אֵ"ל עֶלְיוֹן, בְּי' יהו"ה, וְכֵן בְּא' אִתְקְרֵי אלהינ"ו אהי"ה אלהי"ם אדנ"י וְהָא אוּקְמוּהָ. וְעוֹד כֶּתֶר עִלָּאָה אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ אוֹר קַדְמוֹן אוֹר צַח וְאוֹר מְצוּחְצָח, אִיהוּ אוּכְמָא קֶדֶם עִלַּת הָעִלּוֹת, וְכָל חֲיָילִין דְּתַלְיָין מִנֵּיהּ אִתְמַר בְּהוֹן (שיר ה יא) קְווּצוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב, לֵית נְהוֹרָא קַיְימָא קַמֵּי נְהוֹרֵיהּ, דְּכֻלְּהוּ נְהוֹרִין אִתְחַשְׁכָן קַמֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי כַּמָּה עִלּוֹת סְתִימִין, דְּאִינוּן מִתְלַבְּשִׁין וְאִינוּן מוּרְכָּבִין בְּסְפִירָן, וּסְפִירָן מֻרְכָּבָה לְגַבַּיְיהוּ, דְּאִינוּן טְמִירִין מִמַּחְשָׁבוֹת בְּנֵי אָדָם, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (קהלת ח ח) כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם, נְהוֹרִין מְצוּחְצָחִין אִלֵּין עַל אִלֵּין, וְאִלֵּין דִּמְקַבְּלִין אִינוּן כַּחֲשׁוֹכִין מֵאָחֳרָנִין דַּעֲלַיְיהוּ דִּמְקַבְּלִין מִנַּיְיהוּ, וְעִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, לֵית נְהוֹרָא קַיְימָא קַמֵּיהּ, כָּל נְהוֹרִין מְצוּחְצָחִין מִתְחַשְׁכָן קַמֵּיהּ.

וְכָל נְהוֹרִין דְּאִינוּן לְעֵילָא מִנְּהוֹרִין אִינוּן כִּתְרִין עַל רֵישַׁיְיהוּ, וְרָזָא דְּמִלָּה אל"ף ה"א יו"ד ה"א, דָּא רָזָא

5426 **יוד מן יקו"ק כו'** מפרש והולך ב' יודין, יוד מן קוי"ק הוא עטרה בראש ספר תורה דהוא ו' ספר תורה הוי"ה, ויו"ד דאדני הוא עטרה בראש צדיק דהיא בחינה אחרונה דידה דשריא בראש צדיק, אבן מאסו הבונים כו', והן ב' יודין וב' אלפין דכלילין בג' שמות אלו הכוללים הכל, והוא שם י' א' י' א' דלקמן כנ"ל, והן ד' בתים דתפילין דכלילין בג', והנה הא' היא נוק' כנ"ל ואע"ג דהוא בכתר הוא דרגא דנוק' דשם, ועיין לעיל קי"ט א' שכתבתי שם דבמ"ס, דו"נ דשם אינון הוי"ה אדני מלא, וכל כתר הוא בסטרא דנוק', ונוק' דמ"ס הוא כתר דז"א, וזה שאומר א' מן אדנ"י הוא כתר דז"א, וכן באימא דגם כן כלילה מזו"נ. ואמר

5427 **לית ספירה דלא אית ליה עטרה וכתר.** שהן ב' בחינות שבכתר, דו"נ, גלגלתא ומ"ס, עתיק יומין וא"א, והן ב' כתרים דנכתרו ישראל, ועיין לעיל קכ"ב א' דהוא מסטרא דאו"א, ולכן אמר עטרה קודם לכתר, דיו"ד הוא מסטרא דדכורא כנ"ל. ואמר **ועטרה דאיהי יוד איהי עטרה כו'** דמסטרא דא הוא מאה ברכות, יו"ד דאדני, בחינה אחרונה שבה שנקראת ברכה, יו"ד דאפריון, ועיין בריש פ' תרומה ובאתר תרין אתוון ס"מ - קיימא י' אפריון, ברזא דברית דאיהו זמין לנטלא כלא, רזא דא דאינון מאה ברכאין, שתין וארבעין כו', ואת יוד איהו אשלים לרזא דמאה כגוונא דלעילא, ועל דא - דא אפרסמון ודא אפריון, והנה ס"ם דאפרסמון הוא יוד מלא, דאתכליל ו"ד ביו"ד, וכמו שאומר שם שתין לקבל שית סטרין כו' ארבעין לקבל ד' סטרי עלמא, והן ו"ד, שמים וארץ, שמים - שית סטרין, וארץ - ד' סטרין, (ישעיהו יא יב) מארבע כנפות הארץ, והוא יו"ד פעמים יו"ד, והוא יו"ד מלא דהוא באת אלף כנ"ל, ולכן שם אפרסמון ואפריון הוא עטרה באת יוד פשוט ומכל מקום נכלל ג"כ למאה כנ"ל דאשלים לרזא דמאה כגוונא דלעילא שמקבל מהם וכמו שמפרש והולך כאן **עשר זמנין עשר מאה:**

5428 **ואיהו על דכל פקודא ופקודא וכמה על אינון דסלקין כו'.** רוצה לומר, על דכל ברכה, אקב"ו על מצות ציצית, וכן בכל מצוה, וכן בכל ברכה, וזה שאומר וכמה על אינון כו', ועל הוא חושבן מאה, ועיין לעיל תיקון ל"ט וצונו על כו' דאינון מאה ברכאין בחושבן על, דאת יוד בק' אסתלק למאה כו'. ואמר **וכל ספירין סלקין כו'** דספירין הן עשר וכאשר נכללין ביוד הן מאה וכאשר נכללין באלף שהוא אלף הן עשר אלפין, וזה שאומר בפרק ה' דספרא דצניעותא יו"ד שלים ולא שלים, י' בלחודוהי מאה כו', י' בלחודוי כד אתגליא בזעירא אתמשיך בעשר אלפין שנין, ועיין מה שבארנו שם. ואמר **ואית לעילא כו'.** רוצה לומר אע"ג דאלף למעלה מן יוד, דלכן הוא במספר אלפים, ולמעלה אמר דאלף איהו נוק', א' דאהיה, א' דאדני, אמר ואית לעילא כו' - והוא נוק' לגביה, ולכן כל כתר הוא נוק', וכן זה שאמר למטה וכן באלף אתקרי אלקינו אהיה כו' ועוד כתר עלאה כו' רוצה לומר אע"ג דאלו שמות אלקינו אהיה המתחילים באלף הוא בנוק' כמו שאומר לעיל קכ"ב א' וזה שאומר והא אוקמוהו רוצה לומר שם כמו שאומר שם א' איהו כתר על כלהו שמהן ואיהו אתקרי אל אהי"ה אדנ"י אלקים, יו"ד ביה אתקרי כו' כלהו שמהן דפתחין כו' לכן אמר ועוד כתר עלאה אע"ג דאיהו אור כו' אוכם כו' והוא נקרא נהורא אוכמא, שחורה אני ונאוה וכמו שאומר לעיל בכמה מקומות, וזה שאומר באלף אתקרי אל עליון, ביו"ד יהו"ה, דאל עליון הוא בכתר גבוה והוי"ה בז"א מכל מקום הוא בנוק', וזה שאומר וכן בא' אתקרי כו' הכל בסטרא דנוק', ואמר **וכמה אתוון אית כו'** והן הידועים לסופרים כמו שכתב הרמב"ם (הלכות תפילין פ"ז ה"ח), ותגין דשעטנ"ז ג"ץ הן כ"א כתרים, מנין אהי"ה, והן הכתרים דאכתרו לישראל כמו שאומר בריש ספרא דצניעותא וכמו שאומר בתרגום אונקלוס (שמות לג ה) עדיך זיונך, ועטרין הן היודין שעל האותיות כמו יודין שעל שינין ועיינין וכיוצא, ובשינין ועיינין וכן כל שעטנז גץ הן מעוטרין ומוכתרין, ואלף הוא מעוטר, וכן ו' וכיוצא, ויש תגין בלא עיטרין - שאר האותיות המתויגין כמו שאומר בשימושא רבא ושאר פוסקים, ואמר **ומאלין עלאין כו'** רוצה לומר מהעטרות והכתרים שהן י"א כמו שמפרש והולך דאינון י"א כו', ואמר **ואינון י' א' י' א' כו'** הכל כנ"ל, ואמר **לית נהורא קיימא קמיה כו'** רוצה לומר לפני עלת העלות, וזהו על דכל ברכאין, שהן מאלין עלאין, וזה שאמר להלן **ומאלין עלאין נחתין ברכאין כו'** ולכן צריך לומר בכל ברכה ה' אלקינו שהן י"א דמנהון נחתין ברכאין, ואמר **וכל חיילין דתליין מיניה כו'** דכל נימא ונימא הוא מלאך כמו שאומר לעיל קכ"א ב' וריש תיקון י"ח, והן בגלגלת דהוא כתר, והוא הדין לכתר עליון נגד עלת העלות:

דַעֲשָׂרָה כִּתְרִין דְּאִינוּן מוּרְכָּבִין עַל עֲשַׂר סְפִירָן, [5429]וְדָא אִיהוּ כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר, וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יו"ד ה"י וא"ו ה"י, אִלֵּין עַל אִלֵּין, עֶשֶׂר נְהוֹרִין בְּעֶשֶׂר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (במדבר ז') עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכַּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, לְעִילָא עַל כֻּלְּהוּ עִלַּת הָעִלּוֹת דְּרָכִיב עַל כֹּלָּא וְשַׁלִּיט עַל כֹּלָּא, וְכֻלְּהוּ שְׁמָהָן אִינוּן מֶרְכָּבָה דִילֵיהּ, וְלֵית דְּרָכִיב עֲלֵיהּ, דְּלֵית לְעִילָא מִנֵּיהּ, וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי עִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין.

[דף קלד ע"ב]

וּשְׁמָהָן (דף קלד ע"ב) אִלֵּין אִינוּן צִנּוֹרִין, וּשְׁמָהָן דַּעֲלַיְיהוּ (נ"א מָבוּעִין דְּנָחֲתִין לְצִנּוֹרִין, וְכָל צִנּוֹרִין אִינוּן כְּאֵבָרִין דְּשִׁעוּר קוֹמָה, דְאָזְלִין בְּשִׁעוּר [5430]וּבַמִּדָּה וּבְתִקְלָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איוב כח כה) וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה, וְהָא אוּקְמוּהָ כָּל חַד אִיהוּ מְקַבֵּל כְּפִי שִׁעוּרֵיהּ, וּכְפִי מִדָּה דִילֵיהּ, וְאִית נְבִיעוּ לְעִילָא דְלֵית לֵיהּ מִדָּה וְשִׁעוּר וּמִשְׁקָל, וְהָא אוּקְמוּהָ, (ויקרא יט לה) לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּשׂוּרָה, בַּמִּדָּה בְּחָמֵשׁ תִּקּוּנִין דְּה' עִלָּאָה, בַּמִּשְׁקָל דָּא ו', בַּמְּשׂוּרָה דָא ה', מִשְׁפָּט דְּכֹלָּא דָא י', הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ה טז) וַיִּגְבַּהּ יהו"ה צְבָאוֹ"ת בַּמִּשְׁפָּט, דְּאִיהוּ גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר.) [5431]נְבִיעִין דְּנָחֲתִין לְצִנּוֹרִין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איוב כח כה) וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה, וְהָא אוּקְמוּהָ כָּל חַד אִיהוּ מְקַבֵּל כְּפִי שִׁעוּרֵיהּ, וּכְפִי מִדָּה דִילֵיהּ, וְאִית נְבִיעוּ לְעִילָא דְלֵית לֵיהּ מִדָּה וְשִׁעוּר וּמִשְׁקָל, וְכָל צִנּוֹרִין אִינוּן אֵבָרִין דְּשִׁעוּר קוֹמָה, דְאָזְלִין בְּשִׁעוּר וּבַמִּדָּה וּבְתִקְלָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ויקרא יט לה) לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּשׂוּרָה, וְהָא אוּקְמוּהָ, בַּמִּדָּה בְּחָמֵשׁ תִּקּוּנִין דְּה' עִלָּאָה, בַּמִּשְׁקָל דָּא ו', בַּמְּשׂוּרָה דָא ה', מִשְׁפָּט דְּכֹלָּא דָא י', הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיה ה טז) וַיִּגְבַּהּ יהו"ה צְבָאוֹ"ת בַּמִּשְׁפָּט, דְּאִיהוּ גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר.

[5432]בַּמִּדָּה ה', חָמֵשׁ תִּקּוּנִין דְּה' עִלָּאָה, חָמֵשׁ זִמְנִין כְּגַוְונָא דָא אִאֵאֵאֹאָ וְסִימָנָךְ (שמות כח יח) פִּתּוּחֵי חוֹתָם. חָמֵשׁ נְקוּדִין אִינוּן אלהי"ם, כְּגַוְונָא דָא אִאֵאֵאֹאָ, תְּמַנְיָא נִצּוֹצִין אִינוּן תְּמַנְיָא יוּדִי"ן דְּסָלְקִין תְּמַנִין, [5433]אָמַר

[5429] **ודא איהו כי גבוה מעל כו'.** רוצה לומר, אהי"ה מלא הוא גבוה מעל גבוה על עשר ספירות דאינון גבוה, וגבוהים עליהם - ב' הויות שמפרש והולך ואינון נגד ג' רישין, ואמר **עשר נהורין בעשר**, דס"ג בגו מ"ה, וכן הכף, כ', עשרים שהוא כ', כתר, יו"ד מלא, ב' פעמים עשר, דמילוי יוד ודפשוטו, עשר גו עשר, וכן אלו ב' הויות ועשר דאהי"ה הוא יו"ד פשוט, י' אותיות שהן עטרה וכתר, ואלו ג' שורש לכל עטרה וכתר ומתלבשין זה בגו זה, הוי"ה דאלפין בגו אהי"ה דאלפין, והן דומין ג' אלפין כו', ואח"כ הוי"ה גו הוי"ה דאלף דס"ג שורש לשם מ"ה וביה מתלבש בו, ועיין מה שבארנו לעיל קי"ט א' ומה שבארנו שם, ואמר **ושמהן אלין אינון צנורין כו'** רוצה לומר התתאין הן צנורין שהן האברים, ושמהן דעלייהו נביעין כו', וזה שאומר וכל צנורין אינון כו':

[5430] **ובמדה ובתקלא הה"ד כו' כל חד כו'** רוצה לומר, דמפסוק זה מוכח דכל חד מקבל כו', וזה שאומר והא אוקמוהו כל חד כו', ומיניה מוכח דגם האברים שהם הצינורות ג"כ לפי מדה, ואמר **ואית נביעו לעילא דל"ל כו'** הוא נביעו דכתרא עלאה מקור דלית ליה סוף, ואמר **והא אוקמוה** למעלה בסוף תיקון כ"ב ועיין לעיל קכ"א א', ועיקרו במאמר קו המדה עיין שם, אבל הגירסה הנכונה

[5431] **דעלייהו נביעין דנחתין לצינורין הה"ד ומים תכן כו' דלית ליה מדה ושיעור ומשקל וכל צינורין אינון אברים דשיעור כו' ובתקלא הה"ד לא תעשו עול כו'. ובמשורה והא אוקמוה במדה בחמש כו'.** וחמש תיקונין דה' עילאה הוא ה' מדות דילה, מי מדד בשעלו מים, ושמים כו', כמו שאומר לעיל בריש תיקון ה' וסוף תיקון י"ח וריש תיקון י"ט ושאר מקומות, והן ה' אור, ובמשורה - ה' גוונין דמקבלת מה' עילאה ונעשית היא מדה כמו שאומר לעיל בתיקון ה', וענין במדה, שבמדה עצמה, במדדו, שלא יעשה עול, והוא בנביעו דצינורות, ובמשורה הוא בכלי, שלא יעשה הכלי שלא כהוגן והוא בצינורות עצמן, והקרא נקט הקטן שבמדות כמו שאמרו (בבא מציעא סא ע"ב) והלא משורה א' מל"ו בלוג הקפידה כו', והן ה' תיקונין דה' עילאה, אור ונביעו דממלא לגוונין, וה' תתאה הגוונין שהן הצינורין דמקבלין מהאורות, ובמשקל - ו', שהוא לשון חק מכריע בינתים, ועיין בזוהר פ' בראשית ל"ג ב', ר' יוסי אומר טופסא דשקלא באמצעיתא קיימא, וסימנך במדה במשקל וגו', משקל לישן דקיימא באמצעיתא, ורזא דא שקל הקודש כתיב, ומאזנים ביה קיימין ואתקלו, מאן מאזנים כמה דאת אמר מאזני צדק כו', והוא הבריח התיכון, ב' צדק, (דברים טז כ) צדק צדק תרדוף, ב' שכינות, וזה שאומר **וסי' במדה כו'** שהוא בין ב' מדות, ובמשקל ג"כ ב' ענינים הנ"ל אלא שהוא מבריח ומכריע בינייהו לכן ב' משקל כלילין ביה כחדא, ויכול לפרש במשפט על המשקל, שלא יטה לא לכף זכות ולא לכף חוב, ב' כפות המשקל, והוא כמו במדה, והן כסדר בקרא, בתחילה במדידו ובתקלא ואח"כ בהכלים דלהון אבל כאן מפרש במשפט - משפט דכלא כו', רוצה לומר שיהא הכל במשפט רוצה לומר כחק הצריך, והוא כלל לכל, ומלשון (דברים יח ג) וזה יהיה משפט הכהנים, ויוד הוא נביעו דכלא וכלל הכל, ומביא ראיה שהוא ביו"ד חכמה שנאמר ויגבה כו' וכתיב כי גבוה כו' (דהוא רום השמים, גבוה מהכל במציאות) ובספר הבהיר כתב דמשפט הוא חכמה כמו שכתוב כי חכמת אלקים בקרבו לעשות משפט אלמא כי אין משפט אלא בחכמה:

[5432] **במדה ה' חמש תיקונין כו'.** מפרש והולך ה' תיקונין דמדה שהן ה' נקודין, ה' תיקונין דילה כמו שאומר שם ושאר מקומות:

[5433] **א"ל ר"א והא הכא כו'.** הוא בקבוץ, בג' נקודין, ואלקים הוא אלקים עלאה, אלקים חיים, ה' תיקונין, ה' אותיות אלקים, ה' ה' נקודין וזהו אלקים חיים, דהנקודין הן רוח הגוף, חיים דיליה, ואמר **באתרי'** רוצה לומר במקומו, ואמר **עלאה ואמצעיתא ותתאה** רוצה לומר דוא"ו הוא כולל ג' נקודין, חולם שורק חיריק כמו שאומר לעיל ל"ח א', ובמקום הוא"ו בא שורק בג' נקודין, ואמצע כולל שלשתן ולכן בא במקום השורק, ואמר **עלייהו אתמר פתוחי כו'** רוצה לומר דאימא עילאה איהי חותם, דכלהון פתוחין בה כמו האותיות וצורות בחותם כן הכל פתוחין בה והיא כללא דלהון ומפרש והולך שהן ט' נקודין אע"ג דאינון חמש כמו שמפרש והולך והיא חותם דכלהון, עשירית לון, כללא דכולהו, ואמר **תשע נקודין עד צדיק ואיהי חותם כו'** רוצה לומר מלכות, עטרת הברית כמו שמפרש והולך באות ברית קודש, וכתיב חתם - דאיהי חותם דכלהו, והוא מלכות דהוא כללא דכל עשר ספירות כידוע, וכן מלמטה למעלה בכל מקום הוא כתר כללא דכלהו, ואימא היא כתר על עשר ספירות דז"א כידוע לכן

לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָא הָכָא שׁוּרֵ"ק בִּנְקוּדָה חֲדָא בְּפִּתּוּחֵי חוֹתָם, וְהָכָא בִּתְלַת נְקוּדִין, אָמַר לֵיהּ, בַּאֲתַר דְּאִית ו' אִיהוּ שׁוּרֵ"ק בִּנְקוּדָה חֲדָא, בַּאֲתַר דְּלֵית ו' אִיהוּ שׁוּרֵ"ק בִּתְלַת נְקוּדִין בְּאַתְרֵיהּ, עִלָּאָה וְאֶמְצָעִיתָא וְתַתָּאָה, רָקִיעַ דְּאִיהוּ דִיוֹקְנָא דְו' דְּאִיהוּ רְמִיזָא בְקָמֵ"ץ, הָא פ"ו כְּחֻשְׁבַּן אלהי"ם, וְאִלֵּין נְקוּדִין עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר פִּתּוּחֵי חוֹתָם, [5434]וְאִימָּא עִלָּאָה חוֹתָם, כֻּלְּהוּן פִּתּוּחִין (נ"א מפותחין) בָּהּ, וְכֻלְּהוּ מְצוּיָירִין בָּהּ וּמִתְגַּלְּפָאן בָּהּ, וְאִיהִי חוֹתָם דְּכֻלְּהוּ, תֵּשַׁע נְקוּדִין אִינוּן גְּלִיפִין בָּהּ, תְּמַנְיָא נִיצוֹצוֹת וְרָקִיעַ, וְאִיהוּ עֲשִׂירִית לוֹן, תֵּשַׁע נְקוּדִין עַד צַדִּיק, וּמַלְכוּת אִיהִי חוֹתָם דְּכֻלְּהוֹן, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְצֶאֱצָאָיו חָתַם בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, וְהַכִי אִינוּן תֵּשַׁע מִתַּתָּא לְעִילָא, וְאִימָּא עִלָּאָה חוֹתָם דְּכֻלְּהוּ, כֶּתֶר עַל כֻּלְּהוּ, וּבָהּ נַהֲרִין כְּמַרְגְּלָאן דְּנַהֲרִין בְּכִתְרָא.

וּמִסִּטְרָא דְאִלֵּין נְקוּדִין אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא שִׂיחָה דְכֹלָּא, שִׂיחָה דְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שִׂיחַת דְּקָלִים, שִׂיחַת הָרוּחוֹת, שִׂיחַת עוֹפִין, שִׂיחַת כָּל בִּרְיָין דְּעָלְמָא, אלהי"ם בְּלָא נְקוּדִין אִתְקְרֵי אִלֵּם, וְדָא רָזָא דְמִלָּה (שם ד יא) אוֹ מִי יָשׂוּם אִלֵּם, אוֹ מִי, מִ"י וַדַּאי, אִימָּא עִלָּאָה, מָאן שַׁוִּי אִלֵּם לְאִימָּא עִלָּאָה, עִלַּת הָעִלּוֹת דְּחֵילָא דְכֹלָּא בִידֵיהּ.

[הגהה דף קלה ע"א, דף קלה ע"ב, דף קלו ע"א, דף קלו ע"ב]

(אמר המגיה זה מצאתי בס"א וטוב לשומו כאן) [5435]דָּבָר אַחֵר (בראשית ה א) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם וכו', זֶה תְּרֵין עֲשַׂר אַנְפִּין, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל א י) וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם, וּפְנֵי שׁוֹר וְגוֹמֵר, וּפְנֵי נֶשֶׁר וְגוֹמֵר, בְּיוֹם בְּרֹא אלהי"ם אָדָם חַיָּה רְבִיעָאָה, וְצָרִיךְ לְאִסְתַּכָּלָא בְּהוֹן, בְּאַנְפִּין בְּאַרְבַּע גַּוָּונִין דְּנַהֲרִין בְּהוֹן אַרְבַּע חַיּוֹת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (דברים ה ד) פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר יהו"ה עִמָּכֶם, וּבְמֹשֶׁה נֶאֱמַר (שמות לג יא) וְדִבֶּר יהו"ה אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים, בָּתַר דְּאַהֲדָרוּ לַאֲחוֹרָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַדַּר לוֹן אֲחֹרוֹי, וְדָא אִיהוּ (שם כג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנֵי לֹא יִרָאוּ, וְאִלֵּין אִינוּן פָּנִים דְּנִרְאִין וּפָנִים דְּאֵינָן נִרְאִין. [5436]אַנְפִּין חִוָּורִין בַּעֲנָוָה, אִינוּן אַנְשֵׁי חַיִל, אַנְפִּין סוּמְקִין [5437]בְּבֹשֶׁת, דְּאִית לוֹן כְּסוּפָא מִן שְׁמַיָּא, אִינוּן יִרְאֵי אלהי"ם, אַנְפִּין יְרוֹקִין בְּאוֹרַיְיתָא, אִינוּן אַנְשֵׁי אֱמֶת, אַנְפִּין אוּכְמִין בְּמִצְוָה, דְּאִיהִי (הגהה דף קלה ע"א) תְּפִלָּה דְיָד, וּתְפִלִּין בְּמִשְׁכָא אוּכְמָא, אִינוּן שֹׂנְאֵי בָצַע, אֲבָל אַנְפִּין בְּלָא עֲנָוָה וּבְלָא בֹשֶׁת וּבְלָא תּוֹרָה וּמִצְוָה, אִינוּן תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וּתְהוֹם, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (בראשית א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וכו', דְּאִינוּן אַחְזְרִין עָלְמָא לְתֹהוּ

היא ג"כ חותם דכלהו כמו שמפרש והולך:

[5434] **ואימא עילאה חותם כו' עד צדיק ומלכות איהי חותם כו' ברית קודש והכי אינון כו'.** ואמר ובה נהירין כו' דמרגלאין הן נקודות, והוא ראיה דכלולין בכתר ועיין מה שבארנו למעלה, ואמר **ומסטרא דאלין נקודות כו'** דהדבור אי אפשר בלא נקודות, והדבור הכל ע"י הנקודות, דכתב אינו צריך לנקודות לכן אינן בכתב כי אם בקריאה, ומפרש והולך ה' מיני שיחה שהן מסטרא דה' נקודות הנ"ל אע"ג שיש עוד נקודות, הן תולדות דלהון, ואמר **מי ודאי אימא עילאה** רוצה לומר, דהיא שם אלם כד היא מסלקא נקודין דילה נשאר בלא דיבור כנ"ל, ואמר **מאן שוי אלם כו'** דריש לקרא ג"כ על התפעלות דילה, מאן שוי אלם למי, ואמר אלקים בלא נקודין כו'. דהנקודין מן חו"ב כמו שאומר בזוהר חדש שה"ש בארוכה, ובהסתלקות י"ה נשאר אלם מאלקים וכמו שכתוב (תהלים לט ג) נאלמתי דומיה - דום י"ה, ועם הנקודות אלקים - מלא י"ה, מהנקודות, ומלא הוא וא"ו דמקבל הנקודות, ויוד מורה על האיכות של הנקודין שהן יודין, וה"א על הכמות שהן ה' נקודין, והן במשפט במדה כנ"ל, וכן הוא אב ואם, כי איכות הזרע לפי האב וכמותו לפי האם שבה נצטייר, וכן באדמה איכות הזרע אם חיטין אם שעורים לפי הזרע שנזרע, וכמותו וגדלו לפי האדמה שנזרע, ואמר **דחילא דכולא בידי'** כמו שאומר לעיל תיקון נ"ב ה' אלקים חילי - חיל י', תוקפא כו':

[5435] **ד"א זה ספר כו'** (הגהה: לארבעתם כו', ג' פעמים כתיב לארבעתם, י"ב אנפין, אדם - י"ג, כולל כל י"ב כידוע, ואינון י"ג תיקונין דכלילין בעשר ספירות, די"ב הן עשר כמו שאומר למעלה, וי"ג בחינה רביעית שבה, וראשי תיבות דאנשי, יראי כו' - י"ב, וראשי תיבות דחיל אלקים כו', שי"ב - מנין י"ב הויו"ת די"ב אנפין) **וצריך לאסתכלא בהון כו'.** רוצה לומר דכתיב ואתה תחזה כו' וכמו שאומר לעיל ק"כ א' פתח ואמר זה ספר תולדות, זה ודאי כליל תרין עשר כו', זה וודאי ארבע אנפין דאריה כו' ארבע כו', פתח ואמר ואתה תחזה כו' ד' תיקונין דאינון פרצופין דבר נש, ועיין לעיל קכ"ח א' וזה שאומר דנהרין בהון כו'. ואמר **דאתמר בהון פנים בפנים כו'.** רוצה לומר דהשם יתברך נחית עלייהו בד' חיוון דיליה דאינון ד' אותיות הוי"ה כמו שאומר שם ודבר בהון בפנים דלהון, בד' גוונין דלהון, דשריא ד' חיוון בהו, וע"י דבר עמהון באנפין דיליה, ד' אותיות הוי"ה, והיה הקב"ה עם שכינתא דשריא בהו פנים בפנים וכן במשה. ואמר **בתר דאהדרו לאחורא** כמו שכתוב נזורו אחור, **קב"ה הדר כו'** כמו שאומר שם כמים הפנים לפנים כן כו', ועיין בספרא דצניעותא פ"ג דהאדם בה"א הוא אדם דלעילא, ואדם בלא ה"א הוא אדם סתם, שכינתא, ואמר **ואלין אינון פנים דנראים כו'** כמו שאומר בפ' בראשית י"ח א' ב' וריש פ' וארא דאית גוונין דמתחזיין כו' וראית את אחורי הן גוונין דמתחזיין, ופני כו', ואלמלא שחטאו ישראל היו זוכין לראות גוונין דאינן מתחזיין, והן ושמי ה' לא כו', גוונין סתימין דעינא שהן הוי"ה כמו שאומר שם ועיין בזוהר חדש רות בארוכה:

[5436] **אנפין חוורין בענוה.** דהוא חיוור מסטרא דאהבה, (ע"ז כ ע"ב) ענוה מביאה כו' לידי חסידות, וענוה ממדה של אברהם אבינו עליו השלום, (אבות ה יט) נפש שפלה כו', והוא תמיד בחוורא דאנפין, והוא מדת החסד שכולל כלם, יומא דכלהו יומין ולכן נאמר (שמות יח כה) ויבחר משה אנשי חיל לבד - דכליל כולא. ואמר **סומקין:**

[5437] **בבושת** דבושה זו יראה כמו שאמרו בנדרים (כ ע"א). ואמר **ירוקין באורייתא** כמו שאומר שם שהוריקן בתורה מכח רוב הלימוד. ואמר **אוכמין במצוה** כמו שמפרש והולך דאיהי תפלה כו' וכמו שכתוב שחורה אני ונאוה כו', וכן כל גוון בדרגא דיליה הוא. ואמר **אבל אנפין כו' וחושך ותהום דאתמר כו'** ועיין לעיל קכ"ז ב' ובזוהר חדש פ' יתרו:

וְבֹהוּ, [5438]**אַנְשֵׁי חַיִל מִזַּרְעָא דְאַבְרָהָם**, [5439]**דְּבֵיהּ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, יִרְאֵי אלהי"ם מִזַּרְעָא דְיִצְחָק, דְּבֵיהּ שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּהִיא אוֹצָרָא לְחָכְמָה, אַנְשֵׁי אֱמֶת מִזַּרְעָא דְיַעֲקֹב דְּאִתְמַר בֵּיהּ** (מיכה ז כ) **תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב, וּבֵיהּ ו' דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת, שֹׂנְאֵי בָּצַע מִסִּטְרָא דְּדָוִד דְּאִיהוּ רַגְלָא רְבִיעָאָה וּבֵיהּ י', דְּאִתְמַר בֵּיהּ בְּגִינָהּ** (שמואל א יז יד) **וְדָוִד הוּא הַקָּטָן, וְהַאי אִיהוּ שְׁמָא ההו"י, וּבְגַוְונָא אָחֳרָא אִתְפָּרִישׁ לְזִמְנִין הוה"י, שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה וְתַתָּאָה, וְעַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא בֵּינַיְיהוּ, (נ"א** [5440]**וּכְגַוְונָא אָחֳרָא והי"ה מִסִּטְרָא דְמשֶׁה, וּבְגַוְונָא אָחֳרָא יהו"ה מִסִּטְרָא דְּדָוִד, גַּוְונִין מִתְהַפְּכִין וכו')** [5441]**וּבְגַוְונָא אָחֳרָא והה"י, וּבְגַוְונָא אָחֳרָא יהו"ה, מִסִּטְרָא דִבְנֵי נַשָּׁא גַּוְונִין מִתְהַפְּכִין לְשִׁית סְרֵי, בְּשְׁכִינְתָּא כַּד אִיהִי צְרִיכָא לְתַתָּאִין, וְדָא אִיהוּ דְּאָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, דְּבַר נַשׁ דְּצָרִיךְ לְבְרִיּוֹת אַנְפּוֹי מִשְׁתַּנִּין כַּכְּרוּם, דְּאִתְהַפַּךְ לְכַמָּה גַּוְונִים, וְאִית הֲפוּכָא דְגַוְונִים לְטַב דְּנַהֲרִין בִּנְהוֹרָא, וְאִינּוּן מְרַקְּמָן מִכַּמָּה גַּוְונִין,** [5442]**וְכָל הַאי בְּגוּפָא, כְּגַוְונָא דְחִיוָון דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּשִׁמְא דְיהו"ה, כָּל גַּוְונִין וְצִיּוּרִין דְּאִלֵּין גּוּפִין, וְאִינּוּן כְּגַוְונָא דְנוּבְלָת אוֹרָה דִּלְעֵילָא גַּלְגַּל חַמָּה, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר פְּנֵי משֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה וּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ כִּפְנֵי לְבָנָה, וְכַךְ דְּיוֹקָנָא אִית לֵיהּ אַרְבַּע גַּוְונִין, דְּאִית גַּוְונָא חִוָּורָא סוּמְקָא יְרוֹקָא אוּכְמָא,** [5443]**נִימִין אִינּוּן כְּכַבְיָא וּמַלְאָכַיָּא וּמְמַנָּן דְּתַלְיָין מֵאַנְפִּין כְּחוּשְׁבַּן נִימִין, וְכֻלְּהוּ מְשַׁמְּשִׁי לְאַנְפִּין.** [5444]**פּוּמָא** (במדבר יב יח) **פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ וּמַרְאֶה וְלֹא**

[5438] **אנשי חיל מזרעא דאברהם כו'.** דהוא האדם הגדול בענקים (יהושע יד טו), והוא חסד, שם ע"ב, דהוא בארבעין ותמניא כמו שאומר בפ' בשלח וכמו שבארנו שם, והוא חושבן חיל. ואמר

[5439] **דביה שכינתא תתאה** כמו שאמרו (ב"ב טז ע"ב) בת היתה לאברהם, ברתיה דאברהם חסידא, ועיין ברעיא מהימנא פ' תצא ורוצה לומר דה' דשם הוי"ה הוא באנשי חיל, אברהם, וה' אחרא ביצחק, יראי אלקים, כמו שמפרש והולך יראי כו', ו' ביעקב, יו"ד בדוד דהוא בשכינתא דבה הוי"ה למפרע באור חוזר ועיין לעיל ק"ט ב' נחית באברהם ונטע ביה ה' כו', ושם קי"א ובגין האי יו"ד אתמר אבן כו', רוצה לומר דדוד ירתה, והקשה שם א"ל חבריא והא אר"פ כו' אמר ודאי י' כו' ואיהו יו"ד מן כו', ואמר דאיהי אוצרא לחכמה רוצה לומר דודאי בינה הוא אוצרא דחכמה, נקודה בהיכליה, וכתיב חכמה ודעת יראת ה' היא אוצרו אלמא דהיא יראת ה' ועיין לעיל תיקון כ"ט, וכאן הוא ה' אחרא, שכינתא עילאה, וכן הוא ד' דרגין כמו שמפרש והולך ובה חכמה בסוף, יו"ד זעירא, חכמת שלמה, תעלומות חכמה, חכמה בראש חכמה בסוף, תחלת המחשבה בהוי"ה דדכורא וסוף המעשה בנוק' עולם המעשה, וזה שאומר

[5440] **וכגוונא אחרא וקי"ק מסט' דמשה ובגוונא אחרא יהו"ה מסט' דדוד, גוונין מתהפכין כו'** רוצה לומר ד' רשימין בד' גוונין כמו שאומר לעיל קכ"ד ב', והן ט"ז, בכל אחד ד' אותיות הוי"ה, מסטרא דאברהם הויה מתחלת בה' תתאה כסדר הנ"ל ההו"י, ומסטרא דיצחק מתחלת בה' עלאה שכינתא עילאה כסדר ואח"כ עמודא דאמצעיתא ואח"כ שכינתא תתאה, וחכמה לעולם בסוף, האי אבנא דכליל כל גוונין נגד יו"ד עילאה דלית לה גוון כלל, ובמשה מתחיל בוא"ו בסטרא דיליה, וה"ה ביעקב אבל הנכון דכך צריך לומר

[5441] **ובגוונא אחרא והה"י, ובגוונא אחרא יהו"ה, מסט' דבני נשא גוונין מתהפכין** והוא הנכון (וכן מצאנו נכתב בצדו בגוף כתב יד קדשו בתיקוני זהר) ועיקר, וגוון הרביעי מסטרא דדוד דאתמר ביה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, דסלקת לאתר דאתגזרת מיניה למעלה, ובגוונא דיצחק היתה הוה"י דמינה נהיר דוד דהוה בסטרא דחשך כמו שאומר בפ' בראשית ט"ז א' ולחושך קרא לילה מסטרא דחושך כו' וכד סלקא היו"ד למעלה נעשה יהו"ה ועיין בזוהר חדש ע"ו ג' וברעיא מהימנא פ' תרומה בפ' המנורה ועיין לעיל סוף תיקון ס"ג אר"א אבא והא יו"ד לעילא כו' א"ל ברי רזא עילאה כו' אלא דשם בענין אחר. ואמר **ודא איהו דאמרו כו'.** כנ"ל דאיהי מסטרא דב"נ כו' כד כו', ואמרו (ברכות ו ע"ב) דכרום - יש לו ט"ז גוונין, וכן חברו של הקב"ה יש לה כו', החרב המתהפכת, והם בקשו חשבונות רבים דמתהפך מגוונא לגוונא באילנא כו' לכן פניהם מתהפכים כו' והיא צריכה כו' דלית לה מגרמה כו' לעבדה ולשמרה. ואמר **ואית הפוכא כו'** דאמרו (ברכות ו ע"ב) הצריך לבריות משתנות כו', הוא מחמת חסרון ועוני דהוא ארבע אנפין דחשוכין, וכל אחד ד' אנפין כמו שאומר לעיל קכ"ג ב' קכ"ז ב', והוא להט החרב המתהפכת כנ"ל, אבל בשכינתא ט"ז אנפין דמתהפכין לטב נהרין בנהורא, דהנהורין לפי הגוונין כידוע ואנפין הן מסטרא דנקודות כמו שאומר לעיל קכ"ח א' והן ט"ז נקודין הידועין:

[5442] **וכל האי בגופא כגוונא דחיוון דאתבריאו כו'.** רוצה לומר דאנפין הן בגוונא דחיוון כנ"ל והן ד' אתוון דהויה כנ"ל, וכל אחד כולל ד' כנ"ל, וזה שאומר כפני לבנה, ולכל דיוקנא אית ליה כו'. ואמר **כל גוונין וציורין דאלין גופין אינון כגוונא כו'.** רוצה לומר, כמו החמה היא נובלת כו' כן אנפין דבר נש נובלת החיוון דלמעלה, ורוצה לומר שזה שאמרו (ב"ב עה ע"א) פני משה כפני חמה, דתרווייהו אינון נובלת, וכן פני יהושע כו', ואמר גוונין וציורין כו' שד' ציורין אינון, באנפין אריכין וקצרין כו', וכל אחד ד' גוונין, שהן ט"ז אנפין כנ"ל, וזה שאומר וכל דיוקנא כו':

[5443] **נימין אינון כו'.** מפרש והולך מה דתליא באנפין ובריאה, והן (עירובין כא ע"ב) על כל קוץ וקוץ תלי הלכות, דתליין באנפין שהן מ"ט אנפין, אנפין דמטרוניתא:

[5444] **פומא פה כו'.** דפה הוא סיומא דד' תיקונין דאנפין כמו שאומר לעיל קל"ו א' ולמעלה ובזוהר חדש פ' יתרו, והיא כללא דלהון כמו שאומר שם ושאר מקומות ולכן היא כללא דאנפין, ונאמר במשה ודבר ה' אל משה פנים אל פנים, והוא פה אל פה אדבר בו, דזכה לפנים כו', ואמר **ומראה ולא בחידות** דד' אנפין הנ"ל ד' אותיות הוי"ה הן מראה כמו שאומר לעיל ק"כ ב' ואמר שם ואית ארבע דמתלבשין בהון ואינון דמיון, והוא ביד נביאים אדמה כמו שאומר שם א', וזה שכתוב אם יהיה נביאכם כו' לא כן עבדי משה כו', ומפרש והולך **פה איהו ברזא דכרובים** רוצה לומר, שכתוב (שמות כה כב) ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים אשר כו', וכתיב (במדבר ז פט) ובבוא משה מבין שני הכרובים וידבר אליו, ומפרש דכנפי הכרובים הסוככים על הכפורת הן שפתים דפומא דמביניהם יוצא הקול והדיבור וכמו שאומר לעיל ב' וכרובים תרין שפוון כו' ועיין מה שבארנו שם, וזה שאומר דאתמר בהון כו', ואמר **כד אתפתחו כו' כד"א כו'** כמו שאומר לעיל כ"ח א' אדני איהו בחושבן היכל ובג"ד אתמר אדני שפתי

בְּחִידוֹת, פֶּה אִיהוּ בְּרָזָא דִכְרוּבִים, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שמות כה כ) וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה, אִלֵּין שִׁפְוָון כַּד אִתְפַּתְּחוּ אִתְפַּתְּחוּ בְּאדנ"י (יהו"ה), כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים נא יז) אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ. וְאָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ, וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם יהו"ה, כַּד אִיהוּ כּוֹרֵעַ כְּרוּבִים סוֹכְכִים בְּכַנְפֵּיהֶם, וְדָא אִיהוּ סְכוּךְ דְּסוּכָּה, דְּאִיהוּ כ"ו ה"ס, חוּשְׁבְּנָא יהו"ה אדנ"י, פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה דָּא אִיהוּ וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף (הגהה דף קלה ע"ב) בְּשֵׁם, בְּתַרִין שְׁמָהָן דְּאִינוּן אהי"ה יהו"ה, [5445]וְסִימָנָא י"א י"א, אֶחָד, ה' אלהינ"ו, עֲלַיְיהוּ אִתְמַר וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה, יהו"ה אֶחָד עֲלַיְיהוּ אִתְמַר סַכְּכִים בְּכַנְפֵּיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת. דָּבָר אַחֵר וְהָיוּ הַכְּרֻבִים, אִינוּן צוּרַת אָדָם, דְּאִיהוּ י"ד ה"א וא"ו ה"א, פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה י"ה, סַכְּכִים בְּכַנְפֵּיהֶם ו"ה, דְּאִינוּן אַרְבַּע גַּדְפִּין, וַעֲלַיְיהוּ אִתְמַר (שמות יט ד) וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים, [5446]וּכְרוּבִים תְּרֵי שִׁפְוָון, אֲשֶׁר עַל הַכַּפּוֹרֶת דָּא

תפתח הוי"ה אינו כו', ושם כ"ט ל' אדהכי הא מארי דרגלין כו' אדני שפתי תפתח, אדני סליק לחושבן היכל, זכאה פומא דאיהי היכל הוי"ה דשריא ביה צלותא דאיהי אדני דאמרין לה אדני שפתי תפתח, וזכאין שפוון דאינון תרעין דהיכלא כו' כו', אז תקרא וה' יענה, אז - תמניא אתוון יהו"ה אהי"ה, וה' יענה - הוא ובית דינו, הוי"ה אדני כו', ושם בהגהה אדהכי הא מארי דרגלין כו' וזכאה פומא כו' זכאין שפוון דאינון תרעין דהיכלא לקבלא בהון צלותין אלין ובג"ד אדנ"י שפתי תפתח, פתחו לי שערי צדק, דכד בר נש אפתח כו', תמניא אתוון דאינון יהו"ה אהי"ה, או"א, וה' יענה מיד - הוא ובית דינו, הוי"ה אדני, כד אינון באו"א לימינא ולשמאלא כל חד איהו שם בפני עצמו, וכד אינון כו' בחסד וגבורה כו' מתתא לעילא כגוונא דא כו' אינון בתרין ירכין כו', כל הכורע כורע בברוך דאינון יאקדונק"י, וכל הזוקף זוקף בשם בתרין שמהן יהו"ה אהי"ה כו', וכן בפנים שם תא חזי יהו"ה אדנ"י איהו קב"ה ושכינתיה בתרין שוקין כו', וזה שאומר כאן **ואמרו מ"מ כל הכורע כו' וכל הזוקף כו'** דתרין שפוון דאינון נו"ה הן מלמעלה למטה ב' שמהן הוי"ה אהי"ה, ומתתא לעילא יאקדונק"י, שהוא כורע ברוך מתתא לעילא, דכריעה בצדיק, דשם הוא מתתא לעילא, וזקיפו הוא בעמודא דאמצעיתא דשם הוא מעילא לתתא, ועיין לעיל ג' ב' ל"ב א' ושאר מקומות. ואמר **כד איהו כורע כרובים כו'.** שכאשר כורע אז נו"ה סוככים על הכפורת, צדיק, מכסין את הברית, וכאשר זוקף אז הם פורשי כנפים גביהון השוקים עצמן למעלה לגופא עמודא דאמצעיתא, וזהו שאמר למעלה תיקון י"ח דכריעה היא לגבי צדיק וזקיפו לגבי עמודא דאמצעיתא, דצדיק איהו ברוך, והמלך שלמה ברוך, והשם הוא עמודא דאמצעיתא. ואמר **ודא איהו כו' כ"ו ה"ס חושבנא כו'.** והן ב' שמהן דכריעה, וזהו סוככים. ואמר **פורשי כנפים למעלה דא איהו וכל הזוקף כו'.** דזקיפו בב' שמהן אלו, וזהו בשם - ב' שם, דאע"ג דאינון מתייחדין בקו האמצעי אינן אלא בצדיק כמו שאומר לעיל תיקון נ"ו עיין שם בדבריו:

[5445] **וסימנא י"א י"א אחד ה' אלהינו עלייהו אתמר והיו הכרובים כו' על הכפורת ד"א והיו הכרובים כו'.** רוצה לומר י"א הוא ראשי תיבות ב' שמהן דזקיפו, וכן דכריעו, ד' שמהן הנ"ל, והן ג"כ ראשי תיבות דד' תיבין דשמע ישראל ומפרש והולך דהן הן בעצמן ד' שמות הנ"ל, ה' אלקינו הן דזקיפו, הוי"ה אהיה, שהן או"א שהן ה' אלקינו כידוע, וה' אחד הוא זו"נ כידוע, שהן יחודא דשמע ישראל בד' שמהן, דהן דד' אותיות הוי"ה, וזה שאומר דבר אחר כו', מפרש הכרובים שמא מפרש, דכרובים הן צורת אדם, ואדם ידוע פורשי כו' ד' אותיות הוי"ה, והוא פירוש אחד עם הנ"ל אלא דשם מפרש במקום אחד מעילא לתתא ומתתא לעילא וכאן מפרש על שם הוי"ה הכל. ואמר **ועלייהו אתמר ואשא כו'.** דנשר הוא חיה דיעקב, הוי"ה, ולכן אית ליה כנפים בארץ:

[5446] **וכרובים תרין שפוון אשר על הכפורת דא לישנא כו' ודבור תפארת ומלכות ועלייהו אתמר תורת אמת כו'.** כפורת הוא צדיק, לשון למודים, ומעליו נפיק הקול והדבור, וחשיב והולך כל מוצאות, וחיך נכלל בגרון כידוע, והכל בקרא זה ובבא משה כו' כמו שמפרש והולך, ואמר ועלייהו אתמר תורת אמת, דאמת - יעקב, הקול, ותורת אמת הוא הדיבור, שכינתא כמו שאומר לעיל ד' ב' ושם ה' איהו עמודא דאמצעיתא אמת ושכינתא תורת אמת, ורוצה לומר דכתיב בפיהו [כמו שמפרש והולך דא פומא היכל כו'] אלמא דעמודא דאמצעיתא ושכינתא שריין בפומא, קול ודבור. ואמר דא פומא היכל ועלי' כו'. חוזר לענין ראשון לסיים דהן פומא דאיהו היכל, אדני דהוא חושבן היכל כנ"ל, ועתה מפרש והולך קדש קדשים דהוא לבא, ושם מעמד הכרובים, ואמר מלגאו מיניה קדש הקדשים ומפרש הכרובים כו' אלא שלפי שהיכל קדש קדשים כולל כל הבית, מפרש למעלה הכרובים בפומא דהוא היכל, וכרובים דצורתא היו שם כמו שאמרו בגמ' (יומא נד ע"א) ובפסוק תמורות וכרובים, והיו ג"כ על הכפורת, דכל שאין תוכו כברו, פומא ולבא שוין, ועיין לעיל ריש תיקון כ"ב. ואמר דתמן נר ה' כו' דוגמת השכינה דשריא על הכפורת, ה' צבאות יושב הכרובים. ואמר ופניהם איש כו'. דעיקר הכרובים הוא בכלליין, ופניהם איש אל אחיו הן בצדיקים, דשניהם הוא ביצר טוב אבל בשאר אדם (ברכות סא ע"א) יועצתו לטובה כו', ואפילו הרשעים מלאין חרטות מה שאין כן בצדיק, והן גורמין שהכרובים ג"כ ופניהם כו'. ואמר ובלבא כו' בחד כו'. עיין לעיל מ"ג א' ב' ורוצה לומר דארון הוה מחיה וממית כמו שאמרו בעוז' ובעובד אדום, וכן קדש קדשים אם זכי כהן גדול כמו שמפרש והולך, והן ב' בתי לבא כמו שאומר שם לב חכם לימינו, והחכמה תחיה בעליה, ולב כו', וכסיל אדם יבלענו, הוא ימות באין כו', ושכינתא איהי לב חכם לימינו, מצא אשה מצא טוב, היא סם חיים, ולב כסיל הוא נוק' דס"ם, סם המות כמו שמפרש והולך. ואמר דאיהי אש רוצה לומר לשמאלא ורוצה לומר דזהו (ויקרא י ב) ותצא אש כו' בבני אהרן כמו שאומר למטה והיא אש זרה כמו שאומר בפ' שמיני עיין שם בדבריו וברעיא מהימנא שם [הוא טחול לשמאלא דלבא כמו שאומר למטה וכמו שאומר לעיל מ"ג א' ושאר מקומות] והוא יראת ה' דשריא בארון, (דברים ד כד) ה' אלקיך אש אוכלה, דהוא נהורא דלא שורף אלא דליק על רישא דצדיקיא, (דברים ד ד) ואתם הדבקים בה' אלקיכם כו', ודליק ואכיל שמן שעל הראש, תורה ומצות דלהון, והוא נהורא, וזה שאומר אם זכה סם כו' ונהירא באנפוי כו'. ותחתיה אש דיראה רעה, והארץ היתה כו', ולכן אם לא זכה כו' והוא אש דנהורא ואש השורף שהוא אש זרה היוצא שלא לצורך, למכה, ואמר כהנא רבא כו'. כמו שמפרש והולך דהוא נשמה דבר נש כו', ואמר אם הוה עאל בשכינתא כו'. רוצה לומר אם התפלה דב"נ עולה בשכינתא, בג' צלותין כמו שאומר לעיל בתיקון י"ח ותיקון כ' ותיקון כ"א בארוכה, והכל דוגמת הכהן הגדול בקדש קדשים, כן עתה התפלה שהיא עבודה שהיא בלב, קדש קדשים, כמו שאמרו (תענית ב ע"א) איזה עבודה כו', ואמר דאיהי מרה אוכמא נגד סם חיים דאיהי שכינתא, שחורה אני ונאוה בשפירתא, ואמר ומינה ימות ב"נ בעניות עיין לעיל בתיקון כ"ב ס"ה א' בארוכה, וכל עניות הוא

לִישָׁנָא, וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל, קָלָא דְנָפִיק מִגָּרוֹן, וַיִּדַּבֵּר אֵלָיו דִּבּוּר דְּפוּמָא, וְקָלָא וְדִבּוּר תִּפְאֶרֶת וּמַלְכוּת, וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (מלאכי ב ו) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, דָּא פּוּמָא הֵיכָל, וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר אדנ"י שְׂפָתַי תִּפְתָּח. מִלְּגָאו מְנֵיהּ קוֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים וְדָא לְבָּא, כְּרוּבִים כַּנְפֵי רֵיאָה, עֲלַיְיהוּ אִתְּמַר וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת, דָּא כַּפֹּרֶת הַלֵּב, דְּתַמָּן (משלי כ טז) נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אֲחִיו תִּרְיִן כְּלָיִן. בְּלִבָּא דְאִיהוּ קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אִית תְּרֵי בָּתֵּי, בְּחַד סַם חַיִּים, וּבְחַד סַם מָוֶת דְּאִיהִי אֵשׁ, כַּהֲנָא רַבָּא דְעָאל לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, אִם זָכָה סַם חַיִּים הֲוָה נָפְקָא מִתַּמָּן וּנְהִירָא בְּאַנְפּוֹי, וְקָלָא וְדִבּוּר הֲוָה נָפִיק מִתַּמָּן מְקוּדָּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, וְאִם לָא זָכָה סַם מָוֶת הֲוָה נָפִיק מִסְּטָרָא דְשִׂמְאלָא, וַהֲוָה קָטִיל לֵיהּ, וּמַאי נִיהוּ כַּהֲנָא בְּגוּפָא, אֶלָּא נִשְׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ, אִינּוּן לָקֳבֵל כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים, תְּלַת צְלוֹתִין לָקֳבֵל תְּלַת קָרָבָנִין, וְאִינּוּן מַאֲכָלִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ. אִם הֲוָה עָאל בִּשְׁכִינְתָּא דְאִיהִי סַם חַיִּים, סַם חַיִּים הֲוָה נָפִיק לְקַדְמוּתֵיהּ, וְאִם לַאו הָא סַם הַמָּוֶת לְקִבְלֵיהּ, דְּאִיהִי מָרָה אוּכְמָא, וּמִינָהּ יָמוּת בַּר נַשׁ בַּעֲנִיוּת, וְאִיהִי לְסִטְרָא שְׂמָאלָא דִלְבָּא, וְדָא טְחוֹל. בְּנֵי אַהֲרֹן רוּחַ וְנֶפֶשׁ, [5447]דְּאַהֲרֹן אִיהוּ נְשָׁמָה, תְּרִין בְּנוֹי אִם יַעֲלוּ קָרָבָנָא כְּדְקָא יָאוּת, הָא סַם חַיִּים, וְאִי לַאו הָא סַם מָוֶת, דְּאִיהִי מָרָה, אֵשׁ זָרָה אוֹקִיד לוֹן, דִּכְתִיב (הגהה דף קלו ע"א) (ויקרא י א) וַיַּקְרִיבוּ לִפְנֵי יהו"ה אֵשׁ זָרָה וְגוֹמֵר, וַתֵּצֵא אֵשׁ וְגוֹמֵר, אִינּוּן סְלִיקוּ לָהּ מֵאַתְרָהָא, וְעָאלוּ לָהּ קַמֵּי מַלְכָּא לְלִבָּא, וְלָא הֲוָה לְהוּ רְשׁוּ לְמֵיעָאל לְתַמָּן, בָּהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל דִּינָא בְּהוֹן. שִׁפְוֹן עַקִּימִין, לֵית רְשׁוּ לְכַהֲנָא לְקָרְבָא בְּהוֹן קָרְבָּנָא, דְּעָאל קֳדָם יהו"ה, דַּעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר (קהלת א טו) מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לְתָקֵן וכו', וְכֵן עַיְינִין עֲקִימִין פְּטוּרִין מִן הָרְאִיָּה, דְּנָחֲשׁ עֲקַלָּתוֹן תַּמָּן, דְּאִיהוּ נָטִיל נְהוֹרַיְיהוּ, וּפִימָא אַטִימָא אִתְקְרֵי טוּמְטוּם, וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס אִיהוּ דְיוֹקְנָא דְזָכָר וּנְקֵבָה, כְּגַוְונָא דָא אִיהוּ בַּר נַשׁ דְּקָלֵיהּ וְדִבּוּרֵיהּ כְּנוּקְבָא, וּמָאן דְּאִיהוּ חָצְיוֹ עֶבֶד וְחָצְיוֹ בֶּן חוֹרִין, חָצְיוֹ עֶבֶד דְּיֵצֶר הָרָע, וְחָצְיוֹ בֶּן חוֹרִין דְּיֵצֶר הַטּוֹב, כָּל אִלֵּין פְּטוּרִין מִן הָרְאִיָּה, בְּזִמְנָא דְנָפְקִין מִן גּוּפָא, נַפְשָׁא דְּאִיהִי כְּגַוְונָא דָא, לֵית לָהּ רְשׁוּ לְאִסְתַּכָּלָא וּלְאִתְחַזָּיָא בִּשְׁכִינְתָּא, קַדְמָהָא בְּשַׁעַת פְּטִירָתָהּ מִן גּוּפָא. פִּימָא דְאַטִימָא בְּדִבּוּר, אֲבָל דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע שַׁלִּיט עָלָהּ, וְאִתְקְרֵי טוּמְטוּם, בְּגִין דָּא פָּטוּר מִן הָרְאִיָּה, דְּנִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא בְּגִין דָּא יֵיתוּן בְּגִלְגּוּלָא, עַד דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע שַׁלִּיט עָלָהּ, וְאִתְקְרֵי טוּמְטוּם, כְּמָה דְאַתְיְיהִיבוּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (קהלת יב ז) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִי"ם אֲשֶׁר נְתָנָהּ, וּמִינָהּ אוֹלִיפְנָא קַל וָחוֹמֶר בְּאֶחָרְנִין דְּאִינּוּן נִשְׁמָתָא וְנַפְשָׁא, וְלָא עוֹד אֶלָּא דִּקְרָא אַסְהִיד עֲלַיְיהוּ (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵ"ל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם

מטחול ועיין בזוהר חדש פ' יתרו בארוכה הרבה:

[5447] **דאהרן איהו נשמה תרין בנוי אם יעלו** כו'. רוצה לומר תרין בנוי הן רוח ונפש שהן בנין דנשמה, אמא עלאה וכמו שאומר תרין בנין אית לקב"ה חד כו', ואמר דאיהי מרה אש זרה רוצה לומר מרה ממש דהיא אש כמו שאומר לעיל קכ"ז ב' אנפין ירוקין כו' בגין דגיהנם איהי כו' ולמעלה תיקון כ' ושאר מקומות, וכאן אמר מרה ירוקא אש כמו שכתוב ותצא אש, ולמעלה מרה אוכמא עפר דהוא מיתה ועניותא, דב' נוקבין אלו דס"ם, חד מיתה וחד גיהנם אש, ולמעלה כתיב ולא ימות בכהן גדול והוא נשמה, סם חיים, לקבל האלקים חיים, וכאן לתתא שלטו שניהם, ואמר אינון סליקו לה מאתרהא רוצה לומר למרה ירוקא, אש זרה, ולכן נידונו בה, ונתן טעם למה מתו הן בה דוקא מה שאין כן בכהן גדול, דשם בכהן גדול לא הזהיר אלא על הביאה ולא ימות, וכאן מתו על הקריבה ועל הקרבה ולכן ותצא אש כו' וימותו, ואמר ולא הוה לה רשו למיעל רוצה לומר למרה דאיהי אש זרה כמו שכתוב (ויקרא טז ע"ב) ואל יבא בכל עת, דאיהי (קהלת ג ח) עת לשנוא כו' כמו שאומר בפ' אחרי מות, ואמר שפוון עקימין לית כו'. רוצה לומר דזה שכתוב והיו הכרובים פורשי כו', ופניהם איש אל אחיו, שהן השפתים כנ"ל, ועיין לעיל תיקון ד' בראשית כתיב פתחו לי כו' בזמנא דאינון מסתכלין באורח מישור כו' והוא הדין כאן בשפתים, והטעם כמו שמפרש והולך דכל מקום דאית ביה מום תמן שריא נחש דאיהו נחש עקלתון, במקום עקלתון, מקום פגימא, ואיהו עקים ליה [כחויא] בחובא דיליה, ואמר מעות לא יוכל כו'. רוצה לומר דאתחייב בגלגולא קדמאה ונולד כאן מעוות ולא יוכל לתקן שיהא שלים באבריו בגלגול זה עד שימות ויחזיר בגלגולא אם תב בתיובתא כאן, ואמר וכן עיינין עקימין כו'. דהן נקראים ג"כ כרובים כנ"ל וכמו שאומר לעיל בתיקון ד' עיין שם בדבריו, ואמר פומא אטימא כו'. חוזר לפרש תיקונא דפומא ולפרש מתניתין דטומטום ואנדרוגינוס וחציו עבד דפטורין מן הראיה לראות בשכינתא, כמו שאמרו (סוטה מב ע"א) ד' כתות אינן רואין כו', וסימנך דאתחייב בגלגולא קדמאה בזה דהוא אנדרוגינוס קליה כנוק' והוא זכר דתועבה הוא כמו שאומר לעיל קל"ב א' [וכן הוא טומטום, לא זכר ולא נקבה, נראין בו דקליה דיליה לא מזכר דהוא קול ולא מנקבה דהיא קלה, ונשאר קל, דוא"ו הוא בזכר וה' בנקבה, לכן קול וקלה כידוע, וחציו עבד שהוא בינוני, אח דיצר טוב ויצר הרע כמו שאומר ברעיא מהימנא בסוף פ' בא עיין שם בדבריו דצריך פדיה עד דיתקן, ואמר פומא אטימא בדבור רוצה לומר דזהו טומטום, דלמעלה דאמר דיוקנא דזו"נ זהו פירוש על אנדרוגינוס לבד, והתחיל בשניהם לבאר על פומא אטימא, ואנדרוגינוס בקול וטומטום בדבור, וחציו עבד הוא בלב, בב' כליות דאינון ופניהם איש אל אחיו כנ"ל, והן הכרובים, דבלבא נגד אהרן כהן גדול נשמתא, וטומטום ואנדרוגינוס בכרובים דאינון פומא והן בקול ודבור נגד רוח ונפש בני אהרן (הגהה בנוי דלבא דמינה נפקין קול ודבור) ולכן נקט כאן אלו השלשה דפטורין מן הראיה דלא למיעל בהיכלא, ואמר ובג"ד פטור מן הראיה דנשמתא ורוחא ונפשא בג"ד כו', ואמר אבן דאיהו יצר הרע כו'. רוצה לומר כמו שכתוב (בראשית כט ע"ב) והאבן גדולה על פי הבאר, ודרשו שהוא אבן נגף, יצר הרע, ובאר - פומא בית הכנסת שקורין בתורה כו', והאבן סותמת את הבאר דאינו יכול לדבר, דפומא וברית אינון אחד, ברית הלשון וברית המעור, ברית דתורה וברית המילה, וכמו שכיסו הוא על אבר המעור שלא להוציא פרי מעשהו, כן הוא על הלשון מלדבר, והוא אבן דיצר הרע דעוות אותו מגלגולא קדמאה כנ"ל, וזה שאומר דנשמתא ורוחא ונפשא בגין דא כו'. ואמר ולא עוד אלא כו'. רוצה לומר שאין צריך קל וחומר, שהוא מפורש בקרא בהדיא:

גְּבֶר. [5448]וּמַאן דְּיֵיתֵי בְּגִלְגּוּלָא זִמְנָא קַדְמָאָה אִם יֵיתֵי חִוָּור, אִתְקַיַּים בֵּיהּ קְרָא (ישעיה א יח) אִם יִהְיוּ חַטָּאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ, [5449]וּבְדָא יִתְיַדַּע בַּר נַשׁ דְּאִיהוּ בְּגִלְגּוּלָא קַדְמָאָה, אִם הוּא קָלִיהּ (דף קלח ע"א) כְּשְׁבָרִים אוֹ כִּתְרוּעָה, וְגוּפֵיהּ וַאֲנָפּוֹי חִוָּורִין, אִם הוּא קָלִיהּ כְּשְׁבָרִים אִיהוּ בְּגִלְגּוּלָא קַדְמָאָה, אִם הוּא קָלִיהּ כִּתְרוּעָה אִיהוּ מִזִּמְנָא תִּנְיָנָא, וְאִם קָלִיהּ כִּתְרוּעָה אִיהוּ מִזִּמְנָא תְּלִיתָאָה, וְאִם גּוּפֵיהּ יְרוֹקָא וַאֲנָפּוֹי יְרוֹקִין וְקָלִיהּ כִּתְקִיעָה אִיהוּ מִזִּמְנָא קַדְמָאָה, וְאִם הֲדַר לְגַוְונֵיהּ, קָלִיהּ כִּתְקִיעָה וְגוּפֵיהּ חִוָּור וַאֲנָפּוֹי חִוָּורִין, דָּא אִיהוּ כְּגַוְונֵיהּ קַדְמָאָה, כְּמוֹ דְּאוּקְמוּהוּ בֵּיְין דְּהֻחְמִין דְּחָזַר לְגַוְונֵיהּ קַדְמָאָה, כְּגַוְונָא דָּא בְּהִפּוּכָא לְטָב, וְכֵן אַנְפּוֹי סוּמְקִין וְקָלִיהּ כְּשְׁבָרִים, וַאֲנָפּוֹי יְרוֹקִין וְקָלִיהּ תְּרוּעָה, הָא אִתְּתַקַּן. וְעוֹד אַשְׁכַּחְנָא, בַּר נַשׁ דְּכָל צִיּוּרִין דִּילֵיהּ בְּאֹרַח מֵישָׁר, שְׁקִילִין בְּתִקְלָא, וּלְזִמְנִין שְׁפָוְון אִינּוּן עֲבִים, וְנָפְקִין מִתִּקּוּנָא דְּצִיּוּרִין וְדִיוֹקְנִין אָחֳרָנִין, אוֹ אִינּוּן אֲרוּכִין אוֹ אִינּוּן קְצָרִים, תָּא חֲזֵי וַאֲתָה תֶּחֱזֵה מִכָּל הָעָם, הָכָא אוּקִימְנָא לְמִנְדַּע תִּקּוּנִין אִלֵּין, אַנְשֵׁי חַיִל עַיְינִין, יִרְאֵי אלהי"ם אוּדְנִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (חבקוק ג ג) יהו"ה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי, אַנְשֵׁי אֱמֶת חוֹטְמָא, שׂוֹנְאֵי בָצַע פּוּמָא, אִם חוֹטְמָא לַאו אִיהוּ בְּשָׁוָה עִם תִּקּוּנִין אַחֳרָנִין, דְּעַיְינִין אֲרִיכִין, וְאַנְפִּין אֲרִיכִין, וְאוּדְנִין אֲרִיכִין, וּפוּמָא אֲרִיכָא, וְחוֹטְמָא עָבֶה, תַּמָּן אִתְּגַלְיָא גִּלְגּוּלָא דְּנַפְשָׁא, וְאִם עַיְינִין לָא בְּשָׁוָה מַאֲחָרְנִין, תַּמָּן אִתְּגַלְיָא גִּלְגּוּלָא דְּנִשְׁמָתָא, וְאִם אוּדְנִין לַאו בְּשָׁוָה, תַּמָּן אִתְּגַלְיָא גִּלְגּוּלָא דְּרוּחָא, פּוּמָא בְּגִין דְּאִיהִי כְּלָלָא דְּכוֹלָּא, אִם לַאו אִיהִי בְּשָׁוָה, הָא אִתְּמַר בֵּיהּ (שמות כ ה) פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים, וְאִם עַל אַרְבַּע גִּלְגּוּלִין לָא אִתְּתַקַּנ, אִתְּמַר בְּהַהִיא שַׁעֲתָא (עמוס ב א) וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ. וְכָל נִשְׁמָתִין דְּאִתְיָין תְּלַת זִמְנִין וְלָא מִתְּתַקְּנִין, אִתְקְרִיאוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל עֵרֶב רַב, אֲבָל צַדִּיקַיָּא דְּבָכָל זִמְנָא דְּיֵיתוּן מִתְּתַקְּנִין, יֵיתוּן (הגהה דף קלו ע"ב) עַד אַרְבָּעָה, אֲפִילּוּ עַד שְׁתִּין רִבּוֹא, [5450]וְדָא אִיהוּ (קהלת א ד) דּוֹר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא, וְדָא נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי מֹשֶׁה רַבֵּינוּ, כְּלִילָא מִשִּׁתִּין

[5448] **ומאן דייתי בגלגולא קדמאה** כו' **אם ייתי חוור** כו'. רוצה לומר בכל תיקונין דיליה, באנפוי ובגופא חיוורין, וקליה כתקיעה כמו שאומר למטה ועיין לעיל תיקון ל"ב:

[5449] **ובדא יתידע** כו'. רוצה לומר בגלגולא קדמאה זמנא קדמאה דיש דבה ג' פעמים בגלגולא קדמאה דהיינו גלגולא דנפש דהוא גלגול קדמאה כמו שאומר למטה, ולמעלה סוף תיקון כ"ו, והוא בא עד דיתקין, ואח"כ בא הרוח וכל גלגולא דיליה הוא גלגולא תניינא, ואע"ג דלמטה קאמר דבגלגול הרביעי לא אשיבנו עוד, וכן אמר למעלה בתיקון ל"ב, הוא דווקא לרשעים גמורים דלא תיקן כלום בגלגול הנפש, אז הנפש אינו חוזר בגלגולא, ובא הרוח אח"כ בגלגול וגם הוא לא תיקן כלום, וכן בנשמה, אבל כשמתחיל להתתקן אע"ג שלא תיקן כל צרכו, מתגלגל ג' פעמים בכל חלק, ועיין לעיל קכ"ה א' ומה שבארנו שם בענין הנקודין דשם בארוכה, וזה שאומר אם הוא קליה כו' אם הוא קליה כשברים איהו מזמנא תניינא ואם קלי' כתרועה איהו מזמנא תליתאה ואם גופיה כו' וקליה כתקיעה איהו מזמנא קדמאה ואם הדר כו' רוצה לומר אם גופוי ואנפוי חיוורין - יורה דהוא מגלגולא קדמאה דנפש, אבל כיון דקליה כשברים - יורה דהוא בזמנא תניינא, דאתגלגל לתקן הנפש פעם שנית, ואם כתרועה - פעם שלישית, ואם גופו ואנפוי סומקין - יורה דהוא בגלגולא תניינא דרוח, ואם ירוקין - על תליתאה דנשמה כמו שאומר לעיל בתיקון ל"ב, אבל אם קליה כתקיעה - יורה דהוא פעם ראשון מזה הגלגול דנשמה, וכן הוא בסומקין - ברוח, אלא שנקט קצה האחרון וממילא ג"כ ברוח, ואמר ואם הדר לגווניה כו' מורה שנתקן גלגול הראשון דיליה וכן בסומק וירוק בגלגולא דרוח ונפש כמו שמפרש והולך וכן אנפוי כו', ואמר ועוד אשכחנא כו' רוצה לומר, בענין אחר לידע באיזה גלגול אם גלגול הראשון בנפש ואמר ב"נ דכל ציורין דיליה באורח מישור שקילין בתקלא ולזמנין כו' רוצה לומר, דבר נש דאבריו אינן במדה ומשקל, מזה אין ללמוד, דעולה ושקר הוא, ס"א שריא ביה, ועיין לעיל קכ"ז א' אבל אם כולם ישרים לבד מאבר אחד, ולאו דאינון שוין בעצמן רק שהם יוצאים מתיקון שאר איברים, מורה על גלגול בחינה דיליה כמו שמפרש והולך, ואם אותו האבר אינו שוה - מורה שנתעוות שם כנ"ל, אבל כאן אמר ונפקין מתיקונא דציורין ודיוקנין אחרנין כו' דלאו אינון לפי הערך שאר האברים, ודלא [בהע"א וכלא] כמו שאומר קכ"ז א' למטה בהגהה, ואמר ת"ח ואתה כו' שהן ד' תיקונין דאנפין, ד' אותיות הוי"ה, ד' דקרא (שמות יח כא) אנשי חיל כו', ועיין לעיל קכ"א א', קכ"ט א', ובזוהר חדש פ' יתרו בארוכה, ואמר דעיינין אודנין וחוטמא הן נשמתא ורוחא ונפשא, ג' חיוון, ופומא איהו כללא דכלהו, חיוא רביעאה, אדם - כללא דכולהו, ועיין שם ושאר מקומות ובזוהר חדש שם בארוכה הרבה, וזה שאומר למעלה דכל גלגולא הוא עד ד' פעמים, דכל חיוון יש להן ד' אנפין, זה ספר, י"ב אנפין כנ"ל, וזה שאומר אם חוטמא לאו כו', ואמר מלמטה למעלה - דתחילה נתגלגל הנפש כמו שאומר לעיל סוף תיקון כ"ו כסדר נפש רוח ונשמה, ואמר ה' שמעתי כו' לראיה דשמיעה תליא ביראי אלקים, ועיין בזוהר חדש שם, ועיין מה שבארנו לעיל קכ"ח א', ואמר פוקד עון כו' להורות דיש רבעים בגלגולא וכמו שאומר בפ' יתרו צ"א ב' פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים אילנא חדא דאנציב חדא ותרין זמנין ותלתא וארבע זמנין ואתפקד כו' עיין שם, ואמר וכל נשמתין דאתיין תלת זמנין ולא כו' רוצה לומר, תלת זמנין לבד מזמנא קדמאה שלא בא בגלגולא, והוה ליה כל ג' נר"ן יחד, ועיין מה שבארנו לעיל בתיקון ל"ב ובלקוטים שם:

[5450] **ודא איהו דור כו' רבינו כלילא משיתין רבוא.** וכן הוא למעלה בתיקון ס"ט, ורוצה לומר דדור הוא שיתין רבוא כמו שאומר שם וזהו דור הולך כו'. ואמר למעלה תיקון ס"ט דור הולך הוא דור שבא, לקיים מ"ה ש'היה ה'וא שיהיה שהוא משה דאתי בכל דרא, ואמר **ושכינתא כד אתי' במשה בי' כו'.** רוצה לומר לפרש מה שאמרו אשה אחת ילדה כו' כמו שמפרש והולך, ורוצה לומר, אשה אחת הוא שכינתא דהיא אחת היא יונתי כו' אחת היא לאמה כו', והוא בכרס אחד כולל בנשמתא אחת, והוא מתפשט עד ס' ריבוא ולאו דווקא בס' ריבוא אלא עד ס' ריבוא כפי זכיות הדור וכמו שאומר לעיל בתיקון ס"ט עיין מה שאומר שם, ואמר **ואינון מרעין כו'** רוצה לומר, מה שאמר למעלה א' דכל חלאים ועוות הכל הוא מסטרא דלהון דההוא נחש עקלתון, ואמר למעלה בתיקון כ"ב דכל חלאין הוא מסטרא דחוויא דנשיך בכמה יסורין אבל בצדיקים הוא יסורים של אהבה מסטרא דשכינתא, בחביבו, ותורה מרפאתו אח"כ, וזה שאומר **רפאות תהי לשרך,** והחלאין עצמן הן רפאות לו כמו שכתוב (ישעיהו נג י) וה' חפץ דכאו החלי, כמו שאמרו דמחי לגופא - לאנהרא לנשמתא, אבל ס"א הוא כקוף בפני אדם, ומחי ואינון מקטפין כמו נהורא בעץ רע

רִבּוֹא, וּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי נִשְׁמַת חַיִּים כַּד שַׁרְיָא בְּמִשָּׁה, אִתְחַשַּׁב לֵיהּ כְּאִלּוּ אָתָא בְּשִׁתִּין רִבּוֹא, וּבְגִינֵיהּ אִתְמַר אִשָּׁה אַחַת יָלְדָה שִׁשִּׁים רִבּוֹא בְּכֶרֶס אֶחָד. וְאִינּוּן מַרְעִין דִּבְנֵי נָשָׁא, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דברים כח נט) וְחָלַיִם רָעִים, (משלי ג ח) רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ, כַּד אִינּוּן בְּרֵישָׁא דְצַדִּיקָיָא, אֲבָל כַּד אִינּוּן בְּרֵישָׁא דְרֵישִׁיעַיָּא, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אָמְרַת לְגַבַּייהוּ (שיר א ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, דְּאִלֵּין שַׁרְיָין לוֹן לְפַתְאָה לִבְנֵי נָשָׁא, כְּמָה דַּהֲווֹ מְפַתֵּי לְיִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָא בְּשִׁית שַׁעְתִּין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שמות לב א) וַיַּרְא הָעָם כִּי בשֹׁשׁ מֹשֶׁה, הָא אוּקְמוּהָ בְּשִׁית שַׁעְתִּין עֲבַדוּ יָת עֶגְלָא, בֵּין שֵׁשׁ לְשֶׁבַע, אַפְרִישׁוּ בֵּין עַמּוּדָא דְאֶמְצָעִיתָא לְשֶׁבַע, דְּגוּפָא וּשְׁכִינְתָּא, וּבְגִין דָּא מַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַפְרָשָׁא לוֹן מִשָּׁבַע, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם יב טו) אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, אַךְ חָלַק בֵּין שִׁית לְשֶׁבַע, בְּגִין דָּא אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל (שיר א) שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ, שֵׁשׁ זָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ, דְּאִסְתַּלַּק מִנִּי ו' דְּאִיהוּ הַשָּׁמֶשׁ, דְּנָהִיר בְּשִׁית תֵּיבִין דְּאִינּוּן (דברים ו ד) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה אֶחָד, וְהָא אִתְּמַר. [5451]דָּבָר אַחֵר זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, זֶה סֵפֶר דָּא צַדִּיק חַי עָלְמִין, דְּאִיהוּ אַפִּיק תּוֹלְדִין, זֶה סֵפֶר וַדַּאי וְלָא אָחֳרָא, וְאִינּוּן תּוֹלְדוֹת אָדָם, הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיה מד ג) כְּתִפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת, מָאן בַּיִת דִּילֵיהּ, דָּא שְׁכִינְתָּא, וְרַעְיָא מְהֵימְנָא אַנְתְּ הוּא כְּדְיוֹקְנֵיהּ, וְלָךְ חֵילָא לְאִסְתַּכָּלָא בְּדְיוֹקְנִין דִּבְנֵי נָשָׁא, בְּצִיּוּרִין דְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ה א) בִּדְמוּת אלהי"ם בָּרָא אוֹתוֹ, דְּכָל צִיּוּרִין דִּבְנֵי נָשָׁא אינון רְשִׁימִין בְּכָרְסַיָּא, וּבְגִין דְּכָל כָּרְסַיָּא וּמַרְכַּבְתָּא בָּךְ חֲקִיקָא, אַנְתְּ אִית לָךְ חֵילָא לְאִסְתַּכָּלָא, בְּגִין כַּךְ וְאַתְּ תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם וְגוֹמֵר. (עד כאן ההג"ה מספרים אחרים).

דהוא קטיף ואינו מאיר, וזה שאומר **אבל כד אינון כו' שחרחורת** דלא נהיר כמו בצדיקיא, כד מבטשין לאעא אדליק הנהורא, וכמו שאמרו משל לקנקנים כו', ואמר **דאלין שריין כו'** רוצה לומר העוות דשריא בחלאין דרשיעיא אינון מפתין לון לרשיעיא יותר, דבחשוכא דבהון דהוא המום שלהן - שם שריא ס"ם וסייעתו ומפתין ליה לילך בחשוכא יותר ולכן כל אשר בו מום לא יקרב, דווקא בחולי יש לומר רפאות תהי לשרך, מה שאין כן מום - מעוות אשר לא יוכל לתקון, והוא רשיעיא דקלקלו כנ"ל, ואמר **כמה דהוו מפתין כו'** רוצה לומר, לפרש סיפא דקרא שאני שחרחורת ששזפתני השמש, ומפרש והולך, שש - בשית שעות אסתלק שמש, בעלה, בשית תיבין דיחודא, ישראל בעלה בו"ק, לפי שהשתחוו לאל אחר ופגמו באחד, ואסתלק קוצו של ד', יחודא, כמו שאומר לעיל בתיקון ב', ואמרו (ברכות לג ע"א) אבל עקרב פוסק, ולכן (שה"ש א ו) בני אמי נחרו בי, דאמי מסטרא דאש, ארבע אש ממים כו', וכידוע, ועקרב הוא מאש, ולכן (ברכות נח ע"ב) מנח עוקציה בנהר דינור, (ע"ז כח ע"ב) חמימא לעקרבא, (פסחים צד ע"א) ועקרב בדרום, ועיין מה שבארנו לעיל קכ"ג ב' ובליקוטים, ולכן עשו באש, ואמר **ובג"ד מני כו'** רוצה לומר לבער חמץ בין שש לשבע, דערב רב אינון חמץ ושאור, ואומין פלחי כוכביא - מוץ ותבן, ואינון קשין מאומין כמו שאומר לעיל, ולעתיד לבוא (דברים לג כח) ישראל בטח בדד עין יעקב ממומין תבלול חלזון נחש דאינון ערב רב דמכסין על עינא, ואיהי שחרחורת, ולעתיד לבא (ישעיהו ס א) קומי אורי כו', (ישעיהו לג כ) עיניך תראינה כו', (ישעיהו ל כ) והיו עיניך רואות את מוריך כו':

[5451] **ד"א זה ספר אר"ש** כו'. דזה - הוא צדיק, דביה אתחם י"ב תחומין כמו שאומר בסתרי תורה ריש פ' לך לך ובריש פ' שמות, וזה שאומר לעיל ל"ב א' דמסטרא דהאי אות אמר למשה וזה לך האות, ואיהו כליל תרי עשר מזלות כו', והן י"ב אנפין הנ"ל דג' חיוון, וכלילין הכל בצדיק, ובפ' יתרו ע' א' ורזא אוליפנא זה ספר, אית ספר כו' ספר לתתא אקרי ספר הזכרון, ספר דההוא זכרון, ודא חד צדיק ואקרי זה, ובגין דלא לאפרשא, דאינון תדיר כחדא, יחודא חדא, דכתיב זה ספר, תרין דרגין דאינון חד, כללא דו"נ, ודא איהו כללא חדא דכל רוחין ונשמתין דפרחין בבני נשא, כללא דכל תולדות, אינון תולדות אדם ודאי, דהא מההוא צדיק דקאמרינן פרחין אינון נשמתין בתאובתא כו', וזה שאומר זה ספר ודאי, רוצה לומר דהוא כללא דו"נ כנ"ל, ועיין בזוהר פ' ויקהל ר' א' ובפ' פקודי רמ"ו א' והאי אקרי ספר הזכרון דכתיב ויכתב ספר זכרון לפניו, בגין דספר וזכרון כתיב, בקשורא חדא, וזה שאמרו (ברכות ו ע"א) תרי מכתבי מילייהו בספר הזכרונות, חד כו', דשנים שלומדים כאחד הן ברזא דתרין דרגין אלין, דו"נ בזיווג הלשון כמו שאומר למעלה. ואמר זה ספר ודאי ולא אחרא דאין מפיק תולדין רק איהו. ואמר ואינון תולדות אדם רוצה לומר כל הנשמתין בכל י"ב ציורין הנ"ל - הכל תולדות אדם, עמודא דאמצעיתא, כתפארת אדם בי"ב הויות דביה הידועים, והצדיק - ביה כתובין, דהוא מפיק התולדין, וביה כל הציורין דאיהו אדם דיצירה, דביה וייצר ה' אלקים את האדם כו' כמו שאומר לעיל קי"ד א' ב', מפרש והולך הקרא לשבת בית מאן כו' וכמו שאומר לא תהו בראה לשבת יצרה, לשבת הוא נייחא, דבה אשתכח נייח, ואמר ור"מ כו' ולך כו' רוצה לומר שלכן כתיב ואתה תחזה כו' אתה ולא אחרא, שהוא בדרגא דעמודא דאמצעיתא דכליל כל דיוקנין כנ"ל. ואמר בציורין דההוא דאתמר ביה בדמות כו'. רוצה לומר בנוק' דהיא דמות אלקים, ועיין שם [פ' יתרו] ע"ב בדמות דא איהו כהאי חיזו כו' וכמו שאומר לעיל ק"כ א' מאן בית דיליה, דא שכינתא דאתקריאת דמות כו', דכל דמיונין ופרצופין דבר נש - בה אשתמודען וכל ציורין כו' ועיין לעיל קל"ב א' כל שרטוטין וציורין ועובדין אינון אתחזיין בשכינתא תתאה דאיהי דמות כו' עיין שם בדבריו, וזה שאומר דכל ציורין דב"נ כו' כרסיא ומרכבתא בך חקיקא אנת כו' דהוא בעלה כו', איש האלקים, שהיא בדמות אלקים, ואין האשה מגלה בשרה אלא לחתן דילה, וכל ציורין דיליה - בה חקיקא כנ"ל קל"ב א', וזה שאומר ובג"כ ואתה תחזה מכל העם, דהעם אינון ברזא דכנסת ישראל, רזא דגווינין, לכן הם רבים, והוא רזא דאור, בעלה דנהיר, והאור הוא אחד ואינו משתנה אלא לפי הגווינין, הוי"ה דנהיר, ועיין מה שבארנו לעיל סוף תיקון כ"ה, לכן רעיא מהימנא הוא אחד, והוא נהיר בכל ישראל, ובכל דור, ומשתנה נהורא בכל תלמיד חכם לפי המקבל שהוא הגוון, ושמשא לא נהיר לסיהרא אלא בראיה כמו שכתוב (בראשית ט טז) וראיתיה כו', ולכן ואתה תחזה, ושמת שרי אלפים שהן ד' אותיות אדני כמו שאומר לעיל ק"כ ב':

[דף קלה ע״א]

[5452]דָּבָר אַחֵר זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, זֶה סֵפֶר, דָּהָא כַּמָּה סִפְרִין אִינּוּן, סִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, סִפְרָא דַּחֲנוֹךְ, סִפְרָא דְּרַבִּי כְּרוֹסְפְּדָאי, תָּא חֲזֵי, יוֹמָא חַד אַעְרַעְנָא בַּאֲתַר דְּרַבִּי כְּרוֹסְפְּדָאי, אֲנָא וְחַבְרַיָּיא, וְתַקִּינַת לָן אִמֵּיהּ דְּרַבִּי כְּרוֹסְפְּדָאי מְנַרְתָּא בְּשִׁבְעָה בּוֹצִינִין, וְאַפֵּקַת סִפְרָא דְּרַבִּי כְּרוֹסְפְּדָאי, כִּי הֲווֹ קָרָאן בְּסִפְרָא דָּא הָכִי הֲווֹ נָחֲתִין חַיָּילָא דְּמַלְאָכַיָּא לְסַחֲרָא לוֹן, כִּבְנֵי נָשָׁא דְּמִתְקַבְּצִין לְחוּפָּה בְּמַזְמוּטֵי חָתָן וְכַלָּה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית בְּכָל מַשְׁרְיָין דִּילֵיהּ, לְמִשְׁמַע מִלִּין מֵהַהוּא סִפְרָא, וַאֲבוֹי דְּרַבִּי כְּרוֹסְפְּדָאי הֲוָה נָחִית לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִמֵּיהּ, לְמִשְׁמַע מִלִּין דִּבְרֵיהּ רַבִּי כְּרוֹסְפְּדָאי, (דף קלה ע״א) וְלֵילְיָא דָּא לֵיל דְּשָׁבוּעוֹת הֲוָה, וְהָכִי הֲוָה חָדֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאִלֵּין מִלִּין כְּיוֹמָא דְּאִתְיְהִיבַת אוֹרַיְיתָא בְּטוּרָא דְּסִינַי.

לֵילְיָא חֲדָא אִזְדַּמַּן לָן לְמֶהֱוֵי אוֹשְׁפִּיזִין בְּבֵית אִמֵּיהּ דְּרַבִּי כְּרוֹסְפְּדָאי, וְתַקִּינַת לָן פָּתוֹרָא וּמְנַרְתָּא, [5453]וַהֲוָה רַבִּי כְּרוֹסְפְּדָאי אִתְכַּנַּשׁ לְהַהוּא עָלְמָא, אָמְרַת אִמֵּיהּ רַבָּנָן, וְהָא לָא הֲוִיתוּן שַׁרְיָין לְפָתוֹרָא דָּא בְּלָא אוֹרַיְיתָא, מַאי אִשְׁתַּנִּי זִמְנָא דָּא מִשְּׁאָר זִמְנִין, אֲמִינָא לְחַבְרַיָּיא נִפְתַּח בְּמִילֵי דְּאוֹרַיְיתָא, דְּלָא יֵיתֵי תַּקָּלָה לְהַאי עַנְיָא עַל יְדָנָא, דְּאִם יָדְעַת דִּבְרָהּ אִיהוּ מֵת, יֵיתֵי תַּקָּלָה עַל יְדָנָא וְתָמוּת קֶדֶם זִמְנָהּ, אֶפְתַּח בְּאוֹרַיְיתָא.

[דף קלה ע״ב]

פָּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אלהי״ם דָּא נִשְׁמָתָא, כַּד נָפִיק מִמְּעֵי אִמֵּיהּ אִתְמַר בָּהּ (בראשית א ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם, דְּנָפִיק עִינּוֹי סְתִימִין, אַפְתַּח עִינּוֹי מִיָּד (שם ג) וַיֹּאמֶר אלהי״ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, בָּתַר דְּאִתְכַּנִּישׁ מֵהַאי עָלְמָא נִשְׁמָתֵיהּ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ (שם א ט) וַיֹּאמֶר אלהי״ם יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, כֵּיוָן דְּאִסְתַּלְקַת נִשְׁמָתָא מִנֵּיהּ גּוּפָא אִשְׁתָּאֲרַת יְבֵשָׁה, אָמְרַת לוֹן, רַבָּנָן, מִלִּין אִלֵּין לָאו אִינּוּן אֶלָּא מֵהַהוּא עָלְמָא, אָזְלַת לְהַהוּא שְׁרָגָא דַּהֲוָה לָהּ סִימָנָא בֵּיהּ, דְּכַד רַבִּי כְּרוֹסְפְּדָאי הֲוָה חַי הֲוָה שְׁרָגָא מִתְנַעְנְעָא וְנַהֲרָא בְּכַמָּה נְהוֹרִין מְרַקְמָן, חֲזָתָהּ לִנְהוֹרָא דְּאִתְחַשְׁכַת, מִיָּד אָמְרַת, רַבָּנָן רַבָּנָן, אֲבֵדָה קָא אִתְאֲבִידַת לִי, וַאֲנָא בָּעִינָא לְמֵיזַל לְפַשְׁפְּשָׁא בְּגִינָהּ, אָמְרוּ וַדַּאי הָא אִשְׁתְּמוֹדְעַאת לָהּ, אֲזַלוּ לְאָרְחַיְיהוּ, וְאִיהִי נָפְקַת לְפָרָשַׁת אוֹרְחִין, וְאַשְׁכַּחַת יוֹנָה נוּקְבָא, אָמְרַת לָהּ יוֹנָה יוֹנָה אַנְתְּ דַּהֲוַת שְׁלִיחָא מֵהֵימְנָא לְמָארָךְ, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (שם ח ח) וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, וְאִתְמַר בָּךְ (שם יא) וַתָּשָׁב אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב, (דף קלה ע״ב) תָּבַת לֵיהּ בְּשְׁלִיחוּתָהּ, בְּאוֹמָאָה עֲלָךְ [5454]בְּהַהִיא יוֹנָה קַדִּישָׁא, דְּתִיזִיל בְּשְׁלִיחוּת דִּילִי, וְתֵדַע אִי בְּרִי חַי אוֹ מֵת, מִיָּד לְעִידָּן רַמְשָׁא חָזְרָה בְּשְׁלִיחוּתָהּ, דְּהָכִי חָזְרַת לְנֹחַ לְעֵת עֶרֶב, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב, וַהֲוָת מְמָרְטַת גַּדְפָּהָא, וְחָפְרַת כּוֹכָא, מִיָּד יְהִבַת קָלָא וְאִתְכַּנְּשַׁת לְהַהוּא עָלְמָא.

[5455]לְבָתַר דַּהֲווֹ אָזְלִין בְּאָרְחָא רַבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרוֹי, שְׁאִילוּ לֵיהּ, אַמַּאי כַּד נָפִיק יְנוּקָא מִמְּעֵי אִמֵּיהּ אִיהוּ עִינּוֹי סְתִימִין, אָמַר לוֹן וַדַּאי דָּא אִיהוּ רָזָא (שם כז א) וַתִּכְהֶין עֵינָיו מֵרְאוֹת, בְּאִלֵּין מַרְאוֹת דְּאַחְזִיאוּ לֵיהּ בְּמֵעֵי אִמֵּיהּ כַּמָּה נְהוֹרִין, כְּמָה דְּחָמָא יְחֶזְקֵאל בְּמֶרְכָּבָה, לְכָל יְנוּקָא אַחְזְיַין לֵיהּ כְּפוּם דַּרְגֵּיהּ, אַחְזְיַין לֵיהּ מֵאֲתַר דְּאִיהוּ נִשְׁמָתֵיהּ, דְּאִי יִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרַיְיתָא וּבְפִקּוּדִין, דְּיַנְהִיר הַהוּא אֲתַר דְּאִתְנְטִילַת נִשְׁמָתֵיהּ, בְּכַמָּה נִשְׁמָתִין, וְאֵיךְ נָחֲתִין בְּגִינֵיהּ כַּמָּה מֶרְכָּבוֹת, וְאוֹלְפִין לֵיהּ כָּל אוֹרַיְיתָא, וְאִי אִשְׁתַּדֵּל בָּהּ אַדְכִּיר לֵיהּ כָּל מַה דַּהֲווֹ אוֹלְפִין לֵיהּ בְּמֵעֵי אִמֵּיהּ, לְבָתַר אַחְזְיַין לֵיהּ גֵּיהִנָּם, דְּאִם עָבַר עַל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא מַהוּ עוֹנְשָׁא דִּילֵיהּ, כְּמָה דְּאַחְזִיאוּ לֵיהּ אַגָּרֵיהּ, לְבָתַר דְּנָפִיק מִמְּעֵי אִמֵּיהּ סָתִים עִינּוֹי מִכָּל אִינּוּן נְהוֹרִין, כְּמָה דְּאִתְמַר וַתִּכְהֶין עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְאִשְׁתְּאַר תֹּה״וּ וָבֹה״וּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וכו׳, וְהָכִי אִיהוּ מָאן דְּלָא אִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרַיְיתָא, עִינּוֹי סְתִים מֵעָלְמָא דְּאָתֵי, בָּתַר דְּאִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרַיְיתָא, מִיָּד וַיֹּאמֶר אלהי״ם יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, דְּנַהֲרִין לֵיהּ בִּנְהוֹרָא דְּהַהוּא עָלְמָא, מִיָּד דְּאָזִיל לְהַהוּא עָלְמָא, מִיָּד יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד, אִתְכַּנְּשַׁת נִשְׁמָתָא לַאֲתַר חַד, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (קהלת יב ז) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלהי״ם אֲשֶׁר נְתָנָהּ, וְגוּפָא אִשְׁתְּאַר יַבָּשָׁה, הֲדָא

[5452] **ד״א זה ספר כו׳ כמה ספרין אינון ספרא כו׳.** רוצה לומר, דזה ספר של תולדות, דכל הספרים של תולדות אדם הכל כלילין בזה הספר התורה, דכאן התחלת התורה, ועיין מה שבארנו לעיל תיקון ל״ב:

[5453] **והוה ר׳ כרוספדאי אתכניש כו׳.** רוצה לומר, בההוא זמנא מת לכן ישבו שם בלא תורה, שאין אומרים שמועה והגדה בבית האבל אע״ג דהיא לא ידעה מכל מקום מפני כבודו של ר׳ כרוספדאי המת, וזה שאומר **נפתח במילוי דאורייתא דלא ייתי כו׳.** נדחקו עצמן ללמוד משום דלא ייתי תקלה דווקא, ודרשו בענין המת אף שרצו שלא תרגיש משום (ברכות ג ע״ב) שאין אומרים אלא מענינו כו׳:

[5454] **בההיא יונה קדישא.** רוצה לומר שכינתא כמו שאומר בתיקוני זוהר חדש ושאר מקומות:

[5455] **לבתר דהוי אזלי בארחא כו׳ מכל אינון נהורין כו׳ ותכהין כו׳.** רוצה לומר (כמו ביצחק ממה שחזא בעקידה כן בוולד) מאלין מראות שחזא ולמד נשכח הכל ממנו ונשאר בחושך מן התורה לכן עינוי סתים על רמז דא, דהגוף לפי הנפש ואח״כ פותח עיני הגוף ואח״כ עיני הנפש להבין מהעולם הזה מעט מעט ואח״כ בתורה:

הוּא דִּכְתִיב וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, לְבָתַר דְּאִתְכַּנְּשַׁת נִשְׁמָתִיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵימָא לִשְׁכִינְתָּא, תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, מָאן חַיָּה אִלֵּין חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְנַהֲרִין לֵיהּ, דְּנָחֲתִין לֵיהּ לְקַבְּלָא לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים צא יב) עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ וכו'.

וְעוֹד תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְקַבְּלָא לֵיהּ, לְמִינָהּ דָּא בַּת זוּגֵיהּ דְּאִתְיְהִיבַת לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ אֶרֶץ לְמִינָהּ, כַּמָּה חֲיָילִין וּמַשְׁרְיָין לִיקָרֵיהּ, וּלְבָתַר אַפִּיק לֵיהּ אִילָנִין וְעִשְׂבִין בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּאמֶר אלהי"ם תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ וכו', כָּל מַה דְּאִתְבְּרֵי בְּשִׁית יְמֵי בְרֵאשִׁית כֻּלְּהוּ מְזוּמָן לֵיהּ בְּהַהוּא עָלְמָא, בְּגַן עֵדֶן עִלָּאָה וְתַתָּאָה.

[5456]דָּבָר אַחֵר זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, דָּא סִפְרָא דַּחֲנוֹךְ נַעַר, דַּעֲלֵיהּ אִתְמַר (בראשית ה כב) וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאלהי"ם וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אלהי"ם, וְאַמַּאי קָרֵי לֵיהּ תּוֹלְדוֹת אָדָם, אֶלָּא הָכָא רָזָא דְגִלְגּוּלָא, תּוֹלְדוֹת אָדָם אִתְקְרֵי, דְּמִנֵּיהּ נָפַק, וְאִיהוּ הֲוָה תּוֹלְדָה דִּילֵיהּ, וְאַמַּאי אִתְקְרֵי נַעַר, אֶלָּא הָכָא רָזָא (איוב לג כה) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו, כְּמָה דַּהֲוָה בְּקַדְמֵיתָא לְעֵילָּא, וּלְבָתַר נָחִית בְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית לז ב) וְהוּא נַעַר אֶת בְּנֵי בִלְהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אֲבִיו, וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דִּבָּתָם רָעָה, מַאי דִּבָּתָם רָעָה אֶלָּא דַּהֲווֹ מִגְזָעָא דְאִלֵּין דְּאָמְרוּ (תהלים ח ה) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאלהי"ם, דְּיַהֲבַת לֵיהּ כָּל גְּנָזֵי שְׁמַיָּא, וְכָל מַפְתְּחָן דִּילֵיהּ בִּידֵיהּ, וְאַשְׁלְטֵיהּ בְּכָל דִּילֵיהּ, כְּגַוְונָא דְמַלְכָּא דְאָמַר לְיוֹסֵף (בראשית מא מ) רַק הַכִּסֵּא אֶגְדַּל מִמֶּךָּ.

[דף קלו ע"א]

אָמַר לֵיהּ וְהָא עז"א ועזא"ל הֲווֹ אִלֵּין, אָמַר לֵיהּ אָחֳרָנִין הֲווֹ מִתְכַּנְּשִׁין עִמֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד דְּאִתְיְעַץ בַּחֲיָילִין דִּילֵיהּ לָא הֲוָה עָבִיד לְאָדָם, דְּאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, אָמַר לֵיהּ לְאוֹלָפָא דָּרֵךְ אֶרֶץ לִבְנֵי נָשָׁא, דְּנָטִיל רַבְרְבָא עֵצָה מִזְּעִיר מִנֵּיהּ, וְלָא עוֹד אֶלָּא רָזָא אָחֳרָא אִית הָכָא, לְמַלְכָּא דַּהֲוָה לֵיהּ שְׁלִיחָא מְהֵימְנָא, וַהֲוָה בָּעֵי לְמֵיהַב לֵיהּ אַגְרֵיהּ, אָמַר לְחֵיילוֹי אֲנָא בָּעִינָא לְשַׁלְטָאָה הַאי שְׁלִיחָא דִּילִי עֲלַיְיכוּ, בְּגִין (דף קלו ע"א) דְּהוּא מְהֵימְנָא, אִי אִית מָאן דְּיָדַע בֵּיהּ מִלָּה אָחֳרָא יֵימָא, בְּזִמְנָא דְּלָא אַשְׁכַּח מְקַטְרְגָא עֲלֵיהּ, אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם.

וְתוּ נַעֲשֶׂה אָדָם, בָּעִינָא אָדָם דְּיַעֲבִיד פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְיִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ, וִיהֵא לֵיהּ אַגְרָא טָבָא, וְשׁוּלְטָנוּ עֲלַיְיכוּ, וְדָא אִיהוּ (ישעיה ס כא) נֶצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר, דְּהָא מַלְאֲכֵי עִלָּאֵי אַף עַל גַּב דְּאִינּוּן גִּבּוֹרֵי כֹחַ עוֹשֵׂי דְּבָרוֹ, לָא עָבְדֵי גְּבוּרָה בְּפוּלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִינּוּן פָּלְחִין בְּהֶכְרֵחַ, וְלֵית לוֹן עַרוּבָא דְּבִשְׂרָא וְיִצְרָא בִּישָׁא, וּבְגִין דָּא נַעֲשֶׂה אָדָם, וְיִשְׁלוֹט בְּכוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א כו) וְיִרְדּוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְגוֹמֵר.

וְתוּ נַעֲשֶׂה אָדָם אֲנָא יָהִיב בֵּיהּ נִשְׁמָתָא, דְּכִתִיב בְּצַלְמֵינוּ, וּכְתִיב (תהלים לט ז) אַךְ בְּצֶלֶם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ, וְאַתּוּן יַהֲבוּ בֵּיהּ רוּחָא וְנַפְשָׁא, וְאַרְעָא אַרְבַּע יְסוֹדִין, וְיִדְמֶה לְכֻלָּא עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וּמַה דְּרָעִינָא דְּלֶהֱוֵי שַׁלִּיט וּמְמַנָּא עֲלַיְיכוּ, אַצְדִּיקוּ דִּינָא דִּילִי, וִיהֵא בְּרֵעוּ דִּלְכוֹן, דַּאֲנָא אַשְׁרֵי שְׁמֵי עֲלֵיהּ, [5457]וְחוֹתָמָא דִּילִי בִּידֵיהּ, דְּאִיהוּ חוֹתָם

[5456] **ד"א זה ספר כו' דחנוך נער כו'.** דהוא תולדות אדם, והוא כדמותו בצלמו, ואשתאר בלבושא דיליה דהיא זיהרא עילאה דיליה כמו שאומר בזוהר חדש רות וזה שאומר ואמאי קרי ליה תולדות פירוש דמיניה נפקין והוא בגלגולא דנשמתא דיליה וכן הוא ברזא דגלגולין דכל גלגולין הכל הוא ברזא דההוא נער כמו שכתוב (תהלים קג טו) אנוש כחציר ימיו כי רוח כו' כמו שאומר שם בפ' פנחס וכמו שאומר בסוף תיקוני זוהר חדש, וזהו תולדות אדם, דבגלגול קדמאה הוא ברזא דאדם, בחיה דאדם ואח"כ הולך בגלגולא דג' חיוון, מרכבה דיליה, תולדין דאדם, וזה שאומר ואמאי אתקרי נער כו' לימי עלומיו כו' ברזא דגלגול, ואמר **ולבתר נחית בההוא כו'.** דיוסף הוא בסוד מט"ט כמו שהוא ישראל זוטא נגד ישראל דלעילא, עמודא דאמצעיתא, ועיין ברעיא מהימנא סוף פ' בא, ואמר **מאי דבתם רעה אלא דהוה מגזעא כו'.** דמט"ט הוא האדם שבראו הקב"ה לשלוט על כל צבא השמים, עוף יעופף כו' כמו שאומר למעלה, וכיון שחטא לקח חנוך מעלתו, ואותן שקטרגו על האדם בשעת בריאה, מגזעא דלהון ג"כ קטרגו על חנוך בשעה שנתעלה לשמים והשליטו על כל צבא השמים במחשבה ואח"כ במעשה, וכמו שחנוך הוא מגזעא דאדם כן אותן שמגזעא דלהון קטרגו עליו, וזהו ויבא יוסף את דבתם שעל ידו הובא דבתם רעה אל אביהם ונטרדו על ידו וישנאו אותו כו' וכמו שכתוב ואיבה אשית בין זרעך כו'. ואמר **כגוונא דמלכא כו'.** שהכל הוא רמז על נער דלעילא ויסר טבעתו כו' (הגהה: דהוא חתים למעלה כידוע) במרכבת המשנה, בד' חיות הקודש, וכל הפרשה כידוע, וזהו מה אנוש - חנוך דאנוש, ועיין בתיקוני זוהר חדש פ"ו ב' אנוש כחציר כו' כנ"ל ובן אדם דהוא תולדות אדם כנ"ל ואת בני בלהה כו' דד' נשין דיעקב אינון ד' רישי נהרין כמו שאומר בפ' פקודי ואינון שנים מסטרא דשמאלא דקטרגו כמו שאמרו קרא לכת הראשונה לשניה כו' וכמו שאמרו (בראשית רבה פרשה ח) אמת אמר אל יברא וכן שלום, והן השפחות מסטרא דשמאלא כידוע לכן מחנה דן לשמאלא ואינון נשרפו כו' ואינון הן מגזעא דלהון, וזה שאומר **א"ל והא עז"א כו' א"ל אחרנין הוו.** והן הנ"ל דאתכנשו עמהון דעזא ועזאל, ואלו עזא ועזאל הן הקשין שבב' כתות, והן כל אחת מכת אחת, והן ב' דפסוק מה אנוש כו' ובן אדם כו', ב' קטרוגין:

[5457] **וחותמא דילי בידיה דאיהו חותם בברית.** רוצה לומר וזהו ויסר את טבעתו ויתנה כו', חותם המלך, טבעת המלך דהוא טבעת הברית כמו שאומר לעיל תיקון מ"ז ואשלטיה בזה על הכל כמו יוסף בשביל שמירת הברית כן האדם זוכה בשבילו לשלטאה

הַבְּרִית, מַלְאָכַיָּא דְסִטְרָא יְמִינָא בָּרְכוּ לֵיהּ, וְאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם קג כ) בָּרְכוּ יהו"ה מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ [5458]עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ, וְדָא מטטרו"ן, לְקַבְּלֵיהּ יוֹסֵף לְתַתָּא, וַהֲווֹ אָחֲרָנִין דַּהֲווֹ שָׁנְאִין לֵיהּ וְאָמְרוּ (שם ח ה) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ, וּבְגִין דָּא וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דִּבָּתָם רָעָה, וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַּבְּרוֹ לְשָׁלוֹם, וְלַאו דְּאִינּוּן אִלֵּין עז"א ועזא"ל, אֶלָּא אִינּוּן אָחֳרָנִין דְּאִתְכַּנְּשׁוּ (ס"א דאתכללו) עִמְּהוֹן.

[דף קלו ע"ב]

(דף קלו ע"ב) [5459]וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת (בראשית ה ג), ש תִּלַּת חֵינּוֹן דְּמַרְכַּבְתָּא, ת אִיהִי (משלי כ כח) נֵר יהו"ה נִשְׁמַת אָדָם, דְּאִתְמַר בָּהּ (יחזקאל א י) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, וְדָא אִיהוּ וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ. [5460]וַיִּהְיוּ כָּל יְמֵי אָדָם אֲשֶׁר חַי תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיָּמוֹת, מַאי וַיָּמוֹת, [5461]אֶלָּא כָּל יוֹמִין דַּהֲווֹ חַי הֲווֹ תְּשַׁע מֵאוֹת וּתְלָתִין שְׁנִין, וּשְׁאָר שְׁנִין בְּתוֹסֶפֶת הֲווֹ מִית. וְשַׁבְעִין דְּחָסְרוּ מֵאֶלֶף, יְהַב לְדָוִד מִשְּׁנוֹי, בְּגִין דַּהֲווֹ עָתִיד לְאַשְׁלָמָא לוֹן בֵּיהּ, וְהָכָא רָזָא דְּפוּרְקָנָא.
[5462]עֶשֶׂר דָּרִין הֲווֹ מֵאָדָם וְעַד נֹחַ, (בראשית ה כח) וַיְחִי לֶמֶךְ שְׁתַּיִם וּשְׁמֹנִים שָׁנָה וּמְאַת שָׁנָה וַיּוֹלֶד בֵּן וַיִּקְרָא

בעולם הבא על המלאכים, וכן חנוך בשביל שמירת הברית בדור המבול זכה לזה כידוע במדרש רבה ותקן חובא דאדם ונעשה דוגמתו כנ"ל, ואמר **גבורי כח.** שכח הוא ימין כמו שכתוב (שמות טו ו) ימינך ה' נאדרי בכח כמו שאומר לעיל ס"א א' ואיהי התקפתא כו':

[5458] **ועושי דברו.** רוצה לומר כי מט"ט הוא דברו, שעל ידו נשמע פתגם המלך לכל חיילי רקיע, והן עשו לשמוע בקול דברו, כמו שכתוב (ישעיהו נ י) שומע בקול עבדו, (בראשית כד ב) עבדו זקן ביתו כמו שאומר בפ' בלק, וזה שאומר ודא מט"ט, ואמר **לקבליה יוסף לתתא** כמו שכתוב (בראשית מא מד) ומבלעדיך לא ירים איש כו', ואמר **והוו אחרנין דהוו כו'.** כנ"ל, ואמר **ולאו דאינון כו' דאתכנשו עמהון** אמת שהן מסטרא דדינא כמו שמעון ולוי אבל לא מסטרא דעזא ועזאל אלא מסטרא דקדושה ואח"כ קבלו עליהם למלך, ויבואו אחיו וישתחוו לפניו, וכלכל אותם, ולא עזא ועזאל דעליהן נאמר (בראשית מט ז) ארור אפם כי עז ועברתם, אפם ועברתם הם מסטרא דאלו ב' עזא ועזאל אבל הן עצמן הן מסטרא דהנ"ל דאח"כ נשתוו עמיה, וכן באחיו אין כולם היו שונאים אותו במדרש רבה כמו שאמרו מי הוו אם תאמר ראובן כו':

[5459] **ויחי אדם כו'.** רוצה לומר, דתולדין דיליה אינון ברזא דד' חיוון וזהו שת כמו שמפרש והולך ש' בתלת ענפין ג' חיוון כמו שאומר לעיל ק"ט ק"י ושאר מקומות. ואמר **ת' איהי נר ה' כו'.** רוצה לומר דג' הוא חג"ת, ורביעית - מלכות, והיא נקרא ת', ועיין בריש פ' חוקת ק"פ ב', ות' לעולם סיום הפרצוף, מלכות דהיא חיה הרביעית, אדם דכליל כולא, ואמר איהי נר ה' כו' להורות דאדם הוא בה דהיא נקרא נר ה', נר מצוה, כמו שאומר לעיל תיקון כ' ושאר מקומות, וכתיב נשמת אדם. ואמר **דאתמר בה ודמות כו'.** הוא עוד לראיה דהוא בה, דכתיב ודמות פניהם דקאי על כלהו, דכלם דמות אדם כידוע, אלמא אדם הוא דכליל כל דיוקנין, והוא בעמודא דאמצעיתא דכליל כלא. ואמר **ודא איהו ויולד בדמותו כצלמו** דהוא אדם בדיוקניה והוא אדם באלף והוא בתי"ו דיוקניה, דנוק' היא בא"ת ב"ש עם דכורא כמו שאומר בזוהר חדש שה"ש ולכן היא חותם דיליה כמו שבא האותיות בחותם בהפוכא ולכן ש"ת הוא א"ב, דמות האב, והוא בדמותו בנוק', אדם בצלמו בג' חיוון בדכורא כמו שאומר בריש פ' שמיני צלם בדכורא ודמות בנוקבא וע"ד כו':

[5460] **ויהיו כל כו'.** על ימות המשיח דאז יהיה כלל האדם חי, וכן סיהרא קדישא דמות אדם, דוד חי וקיים, עטרת הברית דאתפשט מעור של נחש, כי אמילם בג' ערלה ופריעה ועיין לעיל בהקדמה ובתיקוני זוהר חדש כי בע' לאלף הו', וע' שנין הוא חבלים דיליה שביה אולידת ליה ודוד מלכא אשלים אותם השנים, (שמואל ב כג א) משיח אלקי יעקב, לכן אלף שנים הוא דיליה, והוא סוד ה"א שבה נברא העולם, (מלכים א ה יב) ה' ואל"ף, אלף דאדם שהוא דמשיח, וה' שנים הנותרות והוא סוד שירו חמשה ואלף, ועל שאר השנים אמר **ושאר שנים בתוספ' כו'** דהוא ה' דהאדם דאלף חיותה דהוא נשמת אדם, כי תמלא הארץ דעה, אלף אכסדרין. ואמר **בגין דהוה עתיד כו'.** רוצה לומר אותן ע' דסיהרא הוא בחבלים וצירין שעליהם התפלל דוד יענך ה' בע' קלין, והוא אשלים בשנוי טוב יום בחצריך מאלף, וזה שאומר **והכא רזא דפורקנא** וששת אלפים הן ו"ק, ואלף הו' ח"י עלמין לכן הוא ח"י, ואין בכל האברים נקראין ח"י רק הוא, וכן מוחין - חו"ב, אלפים שנה קדומה, ולכן בן איש חי כו' אבל מכל מקום הוא לפי שהוא בדרגא דצדיק כמו שאומר לעיל ריש תיקון כ"א ובריש פ' בראשית:

[5461] **ובליקוטיו ז"ל.** אלא כל יומין דהוה חי כו'. רוצה לומר, דכל תולדות ג"כ אדם הוא, והוא בכולם אלא דחייו ממש הוא תתק"ל דאז חי דהוא דרגא דחכמה ואח"כ כיון שנסתלק אדם החכמה, נשאר הוא מת, וזה שאומר וע' דחסרו מאלף, דאלף קדמאה הוא ברזא דחכמה דהוא חיים, החכמה תחיה בעליה, והשלימן דוד דהוא נמי חי, ונקרא חי וקיים, והוא סופו של אדם וזה שאומר לעיל אריכו דיומין כו', וכמו שאומר שם דו' אלפי שנה נחלק לג' חלקים נגד ג' דרגין, ב' הראשונות נגד ג"ר דשם אריכו דיומין, אדם, חכמה, ונח - שבת, בינה, ב' אלפים הראשונות, אברהם חסד התחלת אלף השלישי, ועיין מה שבארנו שם. ואמר בהבראם בה' זעירא. רוצה לומר דעולם נברא בה"א ולכן ששת אלפים שנה עלמא, ה"א, ואלף הששי הוא עלמא גניזו, עלמא דחירו, לכן הוא נעלם, ויש אותיות גדולות בבינה ויש קטנות ולכן כאן ה' זעירא, ה' דאברהם, ברתיה דאברהם, וענין ה"א - ו"ק כנ"ל, דחסד הוא כללם, וידוע באידרא רבה, וכמו שאומר בספרא דצניעותא בארוכה שכל החיים הוא מה"א, רוחא דנשיב מפרדשקא, ה' רוחא דחיי ולכן יומין אריכין - ה' רבתא כו', וכן הבל דבר נש דהוא רוח החיים שבאדם:

[5462] **עשר דרין כו'.** לרמוז לפורקנא בעשר דרין, (ישעיהו סה כ) כי הנער בן מאה כו', ונח מפרש והולך **ויולד בן ויקרא כו'**, יום השביעי שבת דבה נייחא מכל הגלגולין, שאף לעתיד לבא יתגלגלו הכל לאשלמא כידוע עד יום השביעי כי בו שבת מכל מלאכתו בגלגולין אשר ברא אלקים לעשות זהו לעשות, וזה שאומר **דאיהו שבת** דעל שמו נח, וינח ביום השביעי, ועיין בריש פ' נח נ"ט

אֶת שְׁמוֹ נֹחַ, לֵאמֹר זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ, וְאַמַּאי, דִּבְקַדְמֵיתָא הֲוּוֹ טָרְחִין בְּגִלְגּוּלִין, עַד דְּאָתָא נֹחַ דְּאִיהוּ שַׁבָּת, וּבֵיהּ נָחוּ כֻּלְּהוּ, וּבֵיהּ אִתְיַישְׁבוּ, וְאַפִּיק לוֹן לְעָלַם.

[5463]אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אַמַּאי הֲוּוֹ קַדְמָאִין חַיִּין יוֹמִין סַגִּיאִין, כְּגוֹן אָדָם דְּאִתְמַר בֵּיהּ וַיְחִי אָדָם תְּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְנֹחַ תְּשַׁע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, וְכֵן כֻּלְּהוּ דָּרִין עַד נֹחַ הֲוּוֹ חַיִּין שְׁנִין סַגִּיאִין, וּמֵאַבְרָהָם (נ"א ומנח) וְאֵילֵךְ הֲוּוֹ מִתְמַעֲטִין בִּשְׁנִין, אָמַר לֵיהּ בְּרִי, רִבּוּי שְׁנִין וַאֲרִיכוּ דְּיוֹמִין אִינּוּן מֵאֲרִיךְ אַנְפִּין, וּמְעוּטָא דְּיוֹמִין וּשְׁנִין מִזְּעִיר אַנְפִּין, וּבְגִין דָּא בְּאַבְרָהָם אִתְמַר אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בְּה' זְעֵירָא.

בָּרוּךְ יהו"ה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

ב' ר' אליעזר אמר אלה כו' ודא עביד נייחא כד"א כי בו שבת כו' תא חזי כו', ולא הביא הקרא ויחי למך אלא לסיים ויולד בן ויקרא כו', והוא דור עשירי, גלגול האחרון שבו נחו ואתיישבו, ואמר **ואפיק לון לעלם** רוצה לומר שיהיו חיים וקיימים לעולם, והוציא אותן כולם לעולם, שבגלגול זה האחרון נתיישבו, דוגמת תולדות האדם דכולם נמחו ואח"כ נתיישבו כולן בתולדות נח ונתברך ג"כ פרו כו' ומאלה נפצה כו':

[5463] **אר"א** כו' **א"ל ברי** כו'. דששת אלפים הוא ו"ק רוצה לומר קצוות ימינא ושמאלא שהן כוללין האמצעי שאינו אלא כללא דלהון כידוע ולכן נתחלקה לג' חלקים, ב' אלפים תהו נגד חו"ב שהן תהו בלא השגה, ב' תורה - מזה ומזה הם כתובים, ב' נגד ב' משיחין, ימות המשיח [יבבי"א]: